

שְׁוִיתִי ה' לְנֶגְדֵי תְבִיר

נִּנְחַם נִחְמָה נִחְמָן מֵאֲוִמָן

סֵפֶר

עָלִים לְתִרְוָפָה

הַנִּקְרָא

מִכְתָּבֵי מוֹתֵרֵנִי ת

נוסף למהדורה זאת

מִכְתָּבֵי מוֹתֵרֵנִי ז, מִכְתָּבֵי מוֹתֵרֵנִי פ

מִכְתָּבֵי מוֹתֵרֵנִי ט, מִכְתָּבֵי מוֹתֵרֵנִי ט

מחולק לימות השנה

לעלוי נשמת הרה"ח
ישראל בער אודסר זצ"ל
תלמיד הרב ישראל קרדונו זצ"ל
תלמידו של הרב משה ברסלבר זצ"ל
תלמיד מוהרנ"ת זיע"א
תלמידו של רביה"ק מוהר"ן מברסלב
נְ נָח נְחָמְ נְחָמֵן מְאֻמָּן זי"ע ועבי"א

ולעלוי נשמת

עמרם יוסף ב"ר משה נחום הלוי הורביץ זצ"ל

מאיר עקביא בן יעקב ימיני זצ"ל

אהרון בן יעקב פיץ זצ"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

התודה והברכה

למכון תורת הנצח, מכון אמונת חכמים

www.nanach.com / www.na-nach.net / www.nanach.net

www.nanachnachmanachmanmeuman.com

הוצאת
עמ נחמן מאומן
התשל"ו

הַקְדָּמָה

י"א פבת

אָמַר הַמֶּלֶקֶט, יְדוּעַ מַה שְׁדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבָרְכָה
בְּמִדְרַשׁ רַבָּה פְרָשֶׁת פִּינָחָם מַה שֶׁהַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
אָמַר לְמֹשֶׁה עַל יְהוֹשֻׁעַ, יְהוֹשֻׁעַ הִרְבֵּה שֶׁרְתָדָּ וְהִרְבֵּה חֶלֶק לָךְ
כְּבוֹד וְהוּא הָיָה מְשֻׁכִּים וּמַעֲרִיב בְּבֵית הַנְּעֵד שְׁלָךְ, וְהוּא הָיָה
מְסַדֵּר אֶת הַסְּפָסָלִים וְכוּ'. הוּאִיל וְהוּא שֶׁרְתָדָּ בְּכָל כַּחוֹ, כְּדָאֵי
הוּא שְׁיִשְׁמַשׁ אֶת יִשְׂרָאֵל, שְׂאִינוּ מְאֻבְדִּי שְׁכָרוּ. קַח לָךְ אֶת יְהוֹשֻׁעַ
בֶּן נוּן וְכוּ' לְקַיָּם מַה שֶׁנֶּאֱמַר (מְשָׁלִי כ"ו) נוֹצֵר תֵּאֱנֶה יֵאֱכַל פְּרִיָּה.
וְהִנֵּה גַם אֲנַחְנוּ אֵלֶּה פַּה הַיּוֹם בְּדוֹרוֹתֵינוּ אֵלֶּה, מַעוֹלָם לֹא רָאִינוּ
וְלֹא שָׁמַעְנוּ מֵאִישׁ אֶחָד שְׁיִשְׁרֵת אֶת רַבּוֹ בְּאֶפְסָן, כְּזֶה כְּמוֹ שֶׁרָאִינוּ
מִמּוֹרְנוּ הֶרֶב נִתֵּן זְכוֹרָנוּ לְבָרְכָה; כִּי מִמֶּשׁ נִתְקַיָּם בּוֹ לֹא מֶשׁ
מִתּוֹךְ הָאֵהָל, אֵהָלוּ שֶׁל תּוֹרָה שֶׁל רַבְּנֵנוּ אִוֵּר הָאוֹרוֹת בַּעַל לְקוּמֵי
מוֹהַר"ן זְכַר צְדִיק לְבָרְכָה; כִּי מִמֶּשׁ הָיָה דְבוּק וּמְקַשֵּׁר אֵלָיו
בְּהַתְקַשְׁרוֹת וּדְבֻקוֹת אֲמִתִּי, בְּמַסִּירוֹת נֶפֶשׁ וּבְכַסּוֹל הַרְגָּשׁוֹת
עֲצָמוֹ לְגַמְרֵי לְגַמְרֵי, בְּכָל תְּנוּעוֹתָיו בְּמַעֲשֵׂה וּבְדַבּוּר וּבְמַחְשָׁבָה,
בְּשִׁבְתוֹ בְּבֵיתוֹ וּבְלִכְתּוֹ בְּדֶרֶךְ בְּשִׁכְבוֹ וּבְקוּמוֹ. וְכָל שִׁיחוֹתָיו
וְסַפּוּרָיו וְעִנְיָנוּ, הַפֶּל הָיָה סוֹבֵב וְהוֹלֵךְ רַק עַל קֶטֶב עֵינָיו זֶה,
לְהוֹדִיעַ וּלְפָרְסֵם גְּדֻלַּת קִדְשֵׁת מַעֲלֵת רַבְּנֵנוּ זְכַר צְדִיק לְבָרְכָה,
וּגְדֻלַּת קִדְשֵׁת מַעֲלֵת מֵאֲמֵרֵי תוֹרוֹתָיו הַקְדוֹשִׁים וְשִׁיחוֹתָיו וְסַפּוּרֵי
מַעֲשֵׂיוֹתָיו וְכָל עִנְיָנוּ. לְהוֹדִיעַ לְבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרוֹתָיו וְכוּ' לְהַפְיֵץ
מַעֲשֵׂיוֹתָיו חוּצָה. כִּי זֶה כָּל אָדָם, וְכָל הָעוֹלָם לֹא נִבְרָא אֶלָּא
לְצוּוֹת לָזֶה וּבְשִׁבִיל זֶה, כְּמוֹ שֶׁאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבָרְכָה (שַׁבַּת

ל:). אֲלֵמָּלָא זְכוּ הָעוֹלָם עַל כָּל פָּנִים גַּם עִכְשָׁיו, זֶה שְׁנַיִם רַבּוֹת
 אַחַר הַסְתַּלְקוֹתָיו וְזָכוּנוּ לְבִרְכָה, לַהֲנוֹת מֵאוּרוֹ כְּבָר הִיָּה הָעוֹלָם
 בָּא לְיַדִּי תְקוּנוֹ בְּשִׁלְמוֹת. וְכַמְבֹאֵר מִזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּרֻכּוֹת ו:).

וְהִנֵּה הָאִישׁ הַזֶּה, מוֹרְנוּ הֵרֵב רַבִּי נִתַּן וְזָכוּנוּ לְבִרְכָה, לֹא נִתַּן
 שָׁנָה לְעֵינָיו וְלַעֲפֵעָפְיוֹ תְנוּמָה וְכָל יְמֵי חַיָּו הִיָּה עוֹסֵק
 רַק בְּעִנְיָן זֶה לְדָלוֹת וְלַהֲשִׁקוֹת מִתּוֹרַת רַבּוֹ לְאַחֲרִים, וְלִפְרֹסֵם
 שְׁמוֹ הַגָּדוֹל וְהַקְדוּשׁ בְּעוֹלָם. וְעַסֵּק בְּזֶה בְּשִׁקִּידָה רַבָּה מְאֹד,
 וּבְמַסִּירַת נַפְשׁ עֲצוּם מְאֹד, אֲשֶׁר לֹא יֵאֱמָן כִּי יִסְפֵּר. וּזְכוּת רַבּוֹ
 הַקְדוּשׁ מְסִיעֵתוֹ, כִּי זָכָה לְמִדְרַגָּה גְבוּהָ וְעֲלִיוֹנָה מְאֹד בְּעִבּוּדַת ה',
 וּבְהַשְׁגַּת הַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה. וְהַפֵּל הִיָּה בְּתַמְיּוּמוֹת וּבְפְשִׁיטוֹת גְּמוּרָה,
 וּבְשִׁפְלוּת אִמְתִּי וְעִנּוּהַ שְׁלֵמָה מִה שְׂאֵי אִפְשָׁר לְשַׁעַר כָּלָל. וְאֵי
 אִפְשָׁר לְבֹאֵר בְּפִרְטוּיּוֹת עִנְיָן זֶה לֹא בְּכַתָּב וְלֹא בְּעַל פֶּה.

וְהִיָּה חֲדוּשׁ נִפְלָא וְנוֹרָא מְאֹד. כִּי זָכָה לְלַמּוֹד הַרְבֵּה בְּפְשִׁיטוֹת,
 שׁ"ס וּפּוֹסְקִים וּמְדַרְשִׁים וְזוּהַר הַקְדוּשׁ וּסְפָרֵי קַבָּלָה,
 וּשְׂאֵר סְפָרֵי קִדְשׁ עַד שְׁכָל מִי שֶׁשָּׁמַע קֶצֶת מְסֻדָּר לְמוֹדוֹ הִיָּה
 מְשַׁעַר בְּלִבּוֹ כִּי בִלְתִּי אִפְשָׁר דַּבֵּר זֶה, אִם לֹא שְׂתֵאֱמַר שְׂיּוֹמֵם
 וְלִילָה אֵינּוּ עוֹסֵק רַק בְּסֻדָּר לְמוֹדוֹ. וּמִלְבָּד זֶה הִיָּה עוֹסֵק הַרְבֵּה
 מְאֹד בְּעִבּוּדַת ה', עִבּוּדָה זוֹ תִּפְּלָה. כִּי הִיָּה מִתְּפַלֵּל תִּפְּלוֹתוֹ בְּכַח
 עֲצוּם וּבְהַתְלַהֲבוֹת גָּדוֹל וּבְדַבְּקוֹת נִפְלָא.

גַּם הִיָּה עוֹסֵק הַרְבֵּה בְּתִפְּלָה וּבְתַחֲנוּנִים בְּתַמְיּוּמוֹת וּפְשִׁיטוֹת
 גָּדוֹל כִּי הִיָּה רָגִיל לֹאֲמַר בְּכָל יוֹם מְזוֹמְרֵי תַהֲלִים הַרְבֵּה,
 וּבְהַתְעוֹרְרוֹת גָּדוֹל וּבְכִבְיָה עֲצוּמָה, וּבְקוֹלוֹת וְצַעֲקוֹת גָּדוֹלוֹת
 וּמְשֻׁנוֹת וּבְכֵלֵב נִשְׁפָּר בְּאִמַּת כְּזֶה אֲשֶׁר לֹא יֵאֱמָן כִּי יִסְפֵּר; וְכָל

השומע תצלינה אַזְנוֹי; וְרַבִּים רַבִּים מִיִּשְׂרָאֵל, גַּם מִהֶמוֹן עִם אֲשֶׁר
 לֹא הָיוּ מְקַרְבִּים אֵלָיו כָּלֵל וְכַמְעַט שְׁלֹא הִפִּירוּ אוֹתוֹ בְּפָנָיו כָּלֵל,
 וְנִתְעוּרְרוּ לְתַמָּם בְּהִתְעוּרְרוֹת גְּדוֹל דְּקִדְשָׁה עַל יְדֵי שִׁשְׁמְעוּ
 תִּפְלָתוֹ וְאִמִּירַת תְּהִלִּים שְׁלוֹ וְסִדְר תְּקוֹן חֲצוֹת שְׁלוֹ, וְכִיּוֹצֵא בְּזוֹה.
 בִּידוּעַ וּמִפְרָסֵם עֲנִין זֶה. גַּם הָיָה עוֹסֵק הַרְבֵּה בְּכָל יוֹם לְפָרֵשׁ
 שִׁיחָתוֹ לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְלְהַרְבּוֹת בְּהִתְבּוֹדְדוֹת וְתַחֲנוּגִים וְכוּ'
 שְׁעוֹת הַרְבֵּה בְּכָל יוֹם, עַד שֶׁכָּל מִי שִׁשְׁמַע סִדְר עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה
 שְׁלוֹ הָיָה מְשַׁעַר בְּלָבוֹ כִּי אֵי אֶפְשֶׁר דַּבֵּר זֶה, אִם לֹא שֶׁמְבַלָּה כָּל
 יָמָיו וְלִילוֹתָיו עַל תְּפִלָּה וְתַחֲנוּגִים בְּנֵ"ל.

גַּם הָיָה עוֹסֵק הַרְבֵּה בְּכָל יוֹם לְחַדֵּשׁ חֲדוּשֵׁי תוֹרָה נִפְלְאִים עַל
 פִּי הַהִקְדָּמוֹת נוֹרְאוֹת שֶׁקָּבַל מֵרַבּוֹ זָכַר צְדִיק לְבִרְכָה,
 וְלִסְדָּרָם הֵיטֵב וְלִכְתָּבָם עַל הַסֵּפֶר, כַּמּוֹכֵן קָצֵת מִחֲבוּרָיו
 הַקְדוּשִׁים בְּסִפְרוֹ לְקוּטֵי הַלְכוֹת.

גַּם הָיָה עוֹסֵק בְּסִפְרֵי רַבֵּנוֹ זָכַר צְדִיק לְבִרְכָה בְּעֲצֻמוֹ בְּכַמָּה
 וְכַמָּה הֶעֱתִקוֹת, וְלִלְבָנָם וְלִסְדָּרָם בְּכָל פַּעַם בְּסִדְר יוֹתֵר
 נְכוּן, וְלִבְרַר הֶעֱצוֹת וְהַדְרָכִים הַקְדוּשִׁים הַיּוֹצֵאִים מֵהֶם לְמַעֲשֵׂה,
 כַּמּוֹכֵן מִסֵּפֶר קָצוֹר לְקוּטֵי מוֹהֲרֵ"ן וְלְקוּטֵי עֲצוֹת. וְגַם בְּעֲנִין זֶה
 הָיָה לוֹ עֵסֶק גְּדוֹל, כִּי סִדְרוּ כַּמָּה פַּעֲמִים וּבְכָל פַּעַם בְּאִפְן אַחֵר
 בִּידוּעַ לְהַיּוֹדְעִים גַּם בְּזוֹה.

גַּם הָיָה עוֹסֵק הַרְבֵּה לְסִדְר תְּפִלוֹת עַל סִדְר כָּל מֵאֲמָרֵי רַבֵּנוֹ
 זָכְרוֹנוֹ לְבִרְכָה, וְגַם בְּזוֹה הָיָה לוֹ עֵסֶק גְּדוֹל מְאֹד, כַּמּוֹכֵן
 מְזוֹה בְּסִפְרוֹ לְקוּטֵי תְּפִלוֹת הַנִּדְפָּסִים, לְבַד מִמָּה שֶׁנִּשְׁרָפוּ הַרְבֵּה
 הַרְבֵּה חֲבוּרִים מִסִּדְר לְקוּטֵי תְּפִלוֹת שְׁלוֹ, מֵה שְׁלֹא זָכוּ הָעוֹלָם

לְרֹאוֹתָם וּלְהַנּוֹת מֵהֶם כָּלֵל, פִּידוּעַ וּמְפָרְסָם בֵּין אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ.
 לְבַד מַה שְׁהָיָה צָרִיךְ כְּמַעֲט בְּכָל יוֹם לְכַתֵּב מִכְּתָבִים הַרְבֵּה
 וּבְאַרְיִכוֹת, בְּדַבְרִים הַמְּשִׁיבִין אֶת הַנֶּפֶשׁ לְאַנְשִׁים רַבִּים מֵאַנְשֵׁי
 שְׁלוֹמֵנוּ, אֲשֶׁר זָכוּ לְשִׁתּוֹת בְּצַמָּא אֶת דְּבָרָיו פִּידוּעַ. וְכָל מִי
 שֶׁשָּׁמַע וַיֵּדַע קֶצֶת מֵעֲנִינֵי סֵדֶר כְּתָבָיו הַנִּ"ל, הָיָה מְשַׁעַר בְּלָבוּ כִּי
 בִּלְתִּי אֶפְשָׁר דַּבֵּר זֶה אִם לֹא שֶׁמִּבְּלָה כָּל יָמָיו עַל כְּתִיבַת עֲנִינִים
 הַנִּ"ל.

וַיִּוְתָר עַל זֶה מַה שֶּׁעָסַק כָּל יָמָיו לְיַסֵּד "הַבְּנֵי הַקְּדוֹשׁ" שֶׁל
 רַבְּנוּ זָכַר צְדִיק לְבִרְכָה, וּלְהַדְרִים סִפְרָיו הַקְּדוֹשִׁים
 כְּמַה פְּעָמִים וּלְיַסֵּד וּלְכַנּוֹת הַבַּיִת הַמְּדַרְשׁ הַקְּדוֹשׁ שְׁלוֹ. וּבְכָל
 פְּרָט וּפְרָט מֵעֲנִינֵים הַנִּ"ל הָיָה לוֹ עֵסֶק גָּדוֹל עִם רַבִּים מֵאַנְשֵׁי
 שְׁלוֹמֵנוּ אֲשֶׁר הָיוּ בְּתוֹמְכֵי נַפְשׁוֹ, אֵךְ אַף עַל פִּי כֵּן הָיָה צָרִיךְ
 לְבִלּוֹת זְמַן הַרְבֵּה עַל זֶה, וְלַעֲסֹק בְּנִסְיָעוֹת רַבּוֹת בְּשִׁבְלֵי זֶה, לְבַד
 מֵאֲשֶׁר רַבִּים קָמוּ עֲלָיו, וְהָיוּ לוֹ מְלַחְמוֹת גְּדוֹלוֹת וְעֲצוֹמוֹת
 וּמְסִירוֹת נַפְשׁ עֲצוּם מְאֹד קִדְּם שְׂזָכָה לְגַמֵּר כָּל עֲנִינֵי וְעֲנִינֵי
 מֵעֲנִינִים הַנִּ"ל.

וַיִּוְתָר עַל זֶה מַה שְׂזָכָה לְלַמֵּד מִתּוֹרַת רַבּוֹ לְאַחֲרִים, וְהָיָה
 עוֹסֵק הַרְבֵּה לְדַבֵּר עִם בְּנֵי אָדָם הַרְבֵּה בְּכָל יוֹם,
 וּלְקַרֵּב אוֹתָם לְעִבּוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְהָיָה מְבַלֵּה עַל זֶה זְמַן
 הַרְבֵּה, פִּידוּעַ כְּמַה יְגִיעוֹת צְרִיכִין לָזֶה וְכַמּוֹה זְמַן צְרִיכִין לְבִלּוֹת
 עַל זֶה קִדְּם שְׂזוֹכִין לְעוֹד לְבַעַל בְּחִירָה אֶחָד וּלְקַרֵּב אוֹתוֹ
 לְעִבּוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן שְׁהָיָה לוֹ עֵסֶק גָּדוֹל עִם אַנְשִׁים
 רַבִּים מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁעָסַק עִמָּהֶם בְּעֲנִינֵי זֶה לְקַרֵּב אוֹתָם לְעִבּוֹדַת ה'

על ידי החדושי תורה והמעשיות והשיחות הקדושות שקבל מרבו וזכר צדיק לברכה. לבד מה שהיה צריך לכתב מכתבים רבים בכל יום לרבים מאנשי שלומנו להשיב לכל אחד על שאלתו, ולהורות להם הדרך אשר ילכו בה ולחזק לבכם רק ביראת ה' כל היום.

י"ב סכת

וְהִנֵּה הרבה מחדושי תורתו הנודעים לנו ונמצאים בידינו נדפסו כבר בעזרת השם יתברך, והן הם הלקוטי עצות ולקוטי הלכות ולקוטי תפלות וכו'. ובעזרת ה' יתברך עתקו גם גברו חיל ועשו רשם גדול בעולם כי נתפשטו בכל תפוצות ישראל והיה להם למשיבת נפש ממש.

וְהֵן עתה שמנו לבנו לחפש אחר מכתבים שלו המפורים בין רבים מאנשי שלומנו. לא השגנו אותם גם אחד ממששים, כי זה שנים רבות אחר הסתלקותו וזכרנו לברכה, ואי אפשר לקבצם עוד. לבד ראה זה אשר מצאנו תודה לאל בהשגחתו יתברך ובחמלתו הגדולה אשר חמל עלינו לשום לנו שארית בארץ ולהיות לנו לפלטה גדולה, גם קצת מהמכתבים הקדושים שלו. ויגענו ומצאנו אצל בנו הנתיק וחסיד המפלג וכו' מורנו הרב יצחק וזכרנו לברכה, אשר נמצא בידו תכריך כתבים גדול מהמכתבים הרבים אשר כתב לו אביו מורנו הרב רבי נתן וזכרנו לברכה, והי אצלו למשמרת עד היום הזה. ראו עינינו וישמח לבנו ותחי נפשנו, וצרפנו לזה גם איזה מכתבים הנמצאים ביד שאר אנשים מאנשי שלומנו. כי ידענו שרצונו

זכרוננו לברכה היה שיתפשטו גם מכתביו הקדושים בעולם, למען יספרו דור אחרון מהמעשה הגדול והנורא שנעשה בעולם מענין קצת התגלות קדשת רבנו הקדוש וזכר צדיק לברכה בעולם, בפרט על ידי ההתקרבות הקדושה שנתקרב אליו מורנו הרב רבי נתן זכר צדיק לברכה. ועקר הדבר להחיות עם רב מישראל, ולהשיב את נפשם בשבעה משיבי טעם על ידי כל דבוריו הקדושים הנאמרים באמת ובתמים, ויש בהם חכמה נפלאה ושכל אמתו ונפלא, ומעיני הישועה הנובעים ממקור נקדת האמת לאמתו, הנחל נובע מקור חכמה כמבאר במקום אחר מענין זה באריכות נפלא. והתועלת אשר ימצא המעיין במכתבים אלו בכל הענינים, הן בתורה ועבודה, הן בדרך ארץ וכיוצא, אי אפשר לפרטם כי רבים המה; אך המעיין באמת מאליו יבינם ויראו עיניו וישמח לבו וכו'.

ומחמת כי אלו המכתבים רבם בכלם הם ממה שהשיב לבנו החסיד וכו' מורנו הרב יצחק זכרוננו לברכה, על בן ראינו להזכיר מקצת שבחו של הרב יצחק הנ"ל. כי היה איש תם וישר ירא אלקים וכו' מגעוריו, ועסק הרבה בתורה ובעבודה ה' כל ימיו, וגם קצת בדרך ארץ, וכל ימיו לא נהנה משל אחרים, רק אדרבא היה מהנה לאחרים יותר מכפי וכלתו, בעל צדקות ומכנים אורחים; והיה בעל מדות טובות וישרות, ומערב ברעת עם הבריות, ומצא חן ושכל טוב בעיני אלקים ואדם; וסוף ימיו זכה לקבע דירתו בארץ הקדושה בעיר הקדש צפת תוכב"א; וגם שם היה נכבד וחשוב מאד בעיני כלם ונפטר בשם טוב, ומקום קבורתו סמוך ממש לקבר הרב הקדוש בעל

הַמְחַבֵּר שֶׁלַחַן עֶרֶוֹף בֵּית יוֹסֵף וְכוּ' בִּידוּעַ. עַל כֵּן אֵל יִפֹּל לִב אָדָם עָלָיו בְּרֵאוֹתָיו מֵה שֶׁהֲרֵבָה לְאוֹנֵן וּלְקוֹנֵן וּלְהַתְמַרְמֵר כָּל כֶּף עַל רַבּוּי מַחְשָׁבוֹת הַטּוֹרְדוֹת וְכוּ' כִּי הַכֹּל הָיָה רַק מַחֲמַת גִּדְל תַּמְתּוֹ וְצִדְקָתוֹ, עַל כֵּן הָיָה נִבְהָל וְנַחֲפֹז וְנַחֲרַד מְאֹד מֵאִיזוּהוּ פָּנָם כָּל שֶׁהוּא אֶפְלוֹ רַק בְּמַחְשָׁבָה לְבַד וְאַפְלוֹ בְּשׁוֹנֵג וּבְאֵנָם, כִּי שְׁגָגוֹת דּוֹמּוֹת לוֹ כְּמִזִּידוֹת, וְקִלּוֹת דּוֹמּוֹת לוֹ כְּחַמּוּרוֹת, וּבְעֵינַי שְׁאֵמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָה (חֲגִיגָה י"ד); וּמִזֶּה בְּעֵצְמוֹ יוֹכֵל הַמְעַנֵּן בְּאַמֶּת לְהַתְפַּלֵּא מְאֹד בְּיוֹתֵר עַל גִּדְל תַּמְתּוֹ וְצִדְקָתוֹ וְיִרְאָתוֹ וְחִסְדּוֹתָיו שֶׁל אָבִיו הַרֵב רַבִּי נִתֵּן זְכוֹרֵנוּ לְבִרְכָה, כִּי לֹא רָצָה לְהַקְל עָלָיו כְּלָל גַּם בְּזֶה, וּלְהַשִּׁיב לוֹ בְּקִצְרָה מִה אֶתָּה מְדַקְדֵק וּמְרַעֵישׁ הָעוֹלָם כָּל כֶּף בְּכָל פְּעַם בְּדַבָּר שֶׁרַב הָעוֹלָם נִכְשָׁלִים בּוֹ בְּכָל יוֹם, כְּמוֹ שְׁאֵמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָה (בְּבֵא בַתְּרָא קַסְדִּי) (כָּאן חֶסֶד).

וְהוּא לֹא רָצָה לְהַקְל לוֹ בְּזֶה כְּלָל, רַק אֲדַרְבֵּא הַסְפִּים לְדַבְּרָיו שֶׁבּוֹדָאֵי צְרִיכִין לְצַעֵק מְרָה עַל זֶה הַרְבֵּה מְאֹד מְאֹד, כִּי הַמַּחְשָׁבָה גְּבַהָה מְאֹד וְהִיא עֶקֶר הָאָדָם, וְצְרִיכִין לְהַחְזִיקָהּ וּלְשַׁמְרָהּ בְּקִדְשָׁה יִתְרָה מְאֹד מְאֹד, וּכְמַבְאֵר בְּדַבְּרֵי רַבְּנֵנוּ זְכוֹרֵנוּ לְבִרְכָה הַרְבֵּה בְּזֶה. רַק אַף עַל פִּי כֵן חִזַּק אוֹתוֹ לְבַל יִתְפַּלְּבַל עַל יָדָיו זֶה בְּיוֹתֵר, וְלֹא יָבוֹא עַל יָדָיו זֶה לְעַצְבוֹת וּמְרָה שְׁחוּרָה חֶסֶם וְשִׁלּוּם, כִּי אֵין שׁוּם יְאוּשׁ בְּעוֹלָם, וּלְכָל אֲשֶׁר יַחְבֵּר אֶל הַחַיִּים יֵשׁ בְּפִחוֹן לִזְבוֹת לְכָל טוֹב וּלְשִׁלְמוֹת הַקִּדְשָׁה בְּאַמֶּת, כְּמַבְאֵר הַרְבֵּה בְּמַכְתָּבִים הַקְדוּשִׁים הָאֵלוֹ בְּעֵנֵן זֶה, אֲשֶׁרֵי שִׁיאֲחִזוּ בָּהֶם וְנִבּוֹן יְבִין כָּל דְּבַר לְאַשׁוּרוּ.

לעלוי נשמת

כל נפטרי עם ישראל ובכללם

יוסף בן יעקב ז"ל

חיים בן יוחנן ז"ל

אליהו בן פריץ ז"ל

עליזה בת דוד ז"ל

משה בן הנציה ז"ל

פרחה בת יוסף ז"ל

יצחק בן שלמה ז"ל

עליזה בת דויד ז"ל

יאיר בן עובדיה ז"ל

גבריאל בן יוסף ז"ל

שמחה בת חיים ז"ל

פרומה בת מורדכי ז"ל

יפה שיינדל הדסה בת יהושוע ז"ל

שמואל בן ישראל דויד הכהן ז"ל

תהא נשמתם צרונה בצרור החיים

ולהבדיל

רפואה שלמה לכל חולי עם ישראל ובכללם

פנחס בן רחל "אֵל נָא רְפָא נָא לֹו"

תמר בת פרידה "אֵל נָא רְפָא נָא לָהּ"

טל אור בת פרידה "אֵל נָא רְפָא נָא לָהּ"

לאה בת ורדה טובה "אֵל נָא רְפָא נָא לָהּ"

ליאור אליקים בן לירון "אֵל נָא רְפָא נָא לֹו"

סמדר שמחה בת רות רבידה "אֵל נָא רְפָא נָא לָהּ"

מכתבי מוהר"ן

מכתבים דשנת ה' אלפים תקס"ז

י"ג פבת

א

זה האגרת כתב אדוננו מורנו ורבנו ז"ל מאוסטרך לא לכלל אנשי שלומנו שיתפללו עבורו, כי היה לו אז מחוש וחולאת גדול, ובקש מאד שיתפללו עבורו, ואחר כך שב לאיתנו. ובבואו לביתו אמר שהם פעלו בתפלתם ששב לאיתנו מהחולאת הז"ל. (נמצא אצל ר' סענדר טראוויצער מצפת והועתק ע"י ר' שמואל הורוויץ זצ"ל)

צו מינע גוטע פריינד. מינע ליבע פריינד ואל ידידי הטובים
[האהובים] השתפים הנאהבים והנעימים.

איך בעט איך זייער זייער אז איר זאלט געבין לזונתי מאה אדמים. ווארים איך בדארף פיל האבין אויף הוצאות, די הוצאות זענן בפאן זייער גרויס, נאני מבקש מכם מאד מאד שיתנו לזונתי מאה אדומים, בגלל שאני צריך חרבה על הוצאות, וההוצאות פאן מאד גדולים פאשר יספר לכם מוסר כתב זה, ניט מאפיל דוקא, פיר מאל אזוי פיל, איך האב ניט נלא כפול דוקא אלא ארבע פעמים ככה נאין לין אפלו פרוטה אחת. בעט איך איך זייער נאבקש מכם מאד, רבי משה בהרב רבי ישראל, עם רבי משה בן העניע, צו שיקען מיר [לשלח אלין מעות כנ"ל]. אם ירצה ה' אז איך וועל אהיים קומען וועל איך מיר אפרעכינין וויא איר וועט וועלין [כשאבוא לביתי אתחשב החשבון כפי שתרוצו], הכפל והשליש הדבר שלא לעשות באפן אחר רק לשלח מאה אדומים. גם לזרו את זונתי אז זי זאל פארין [שתמען] תכף ומיד.

גַּם לְהוֹדִיעַ לִידֵי מוֹרְנוּ הָרַב רַבִּי נִתֵּן מִנְעַמְרוֹב וּלְכָל אֲנָשִׁי שְׁלוֹמֵנוּ אִזּוּ זַיִּיא זְאֵלִין פֶּאֶר מִיר גָּאט פֻּעֲטִין אַז עַר זְאֵל מִיר שְׂיִקֵּעַן אִיִּין רְפוּאָה שְׁלֵמָה, מִיִּין חוֹלָאֵת וְעַל אִיד אִיִּיד נִיט שְׂרִיִּיבֵעַן פִּי הִיכִי דְלֵא לְתַרַע מִזְלָה (נְדָרִים מ.). רַק אִיר זְאֵלֵט מִתְפַּלֵּל זַיִּין פֶּאֶר מִיר [שְׂיִבְקֵשׁוּ עֲבוּרֵי מַח' שְׂיִשְׁלַח לִי רְפוּאָה שְׁלֵמָה. אֵת הַמַּחְלָה אֲנִי לֹא אֶכְתֵּב לָכֶם כְּדֵי שְׁלֵא לְתַרַע מִזְלִיחַ רַק שְׂתַתְּפַלְלוּ עֲבוּרִין בְּכָל תְּפִלָּה וְתַפְּלָה. אִזּוּ נִישְׁט צו פֶּאֶרְגַּעֲסֵן דֵּי טוֹבוֹת וְוַאס אִיד הָאָב אִיִּיד אִיטְלִיכֵעַן גִּיטֵאָהֵן פִּזִּי אַהֲעַר [נְלֵא לְשַׁפֵּחַ אֵת הַטוֹבוֹת שְׁעִשִׁיתִי לְכָל אֶחָד עַד עֲכָשִׁיזִין. אִזּוּ אֶפְשָׁר אִזּוּ הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ וְעַט מִיר גֶּעֵבִין (רְפוּאָה), קֵאָנֵט אִיר נֶאָךְ מְקַבֵּל זַיִּין טוֹבוֹת פִּזִּין מִיר [נְאוּלִי כְּשֶׁהִשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ יִתֵּן לִי (רְפוּאָה) תּוֹכְלוּ עוֹד לְקַבֵּל טוֹבוֹת מִמֶּנִּין.

אַהוּבֵי אַחֵי וְרַעֵי, אִיִּיד פֻּעֵט זַיִיעַר צו פֻּעֲטִין בְּעַד נַפְשֵׁי הָעֲלוּכָה, בְּכֹנֶת הַלֵּב צו פֻּעֲטִין, דְּעַרְמֵאָנֵט אִיִּיד אִיטְלִיכֵעַר וְוִי אַזוֹי אִיִּיד הָאָב אִיִּיד גֶּעֲפֹנֵעַן אִזּוּ אִיִּיד פִּזִּין גִּיקוּמֵעַן קִיִּין בְּרַסְלֵב, אִזּוּ ווִיפִיל כַּחוֹת בְּרוּחַנִיּוֹת וְגִשְׁמִיּוֹת אִיִּיד הָאָב אִיִּיסְגִיבְרֵאכְט אַרוֹם אִיִּיד. אִזּוּ דְעַר יִשָּׁר אִזּוּ אִיר זְאֵלֵט הִיִּינֵט פֶּאֶר מִיר אִיִּיד פֻּעֲטִין הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ, אִזּוּ הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ זְאֵל מִיד הִיִּילִין [נֶאֱבַקְשׁ מֵאֵד לְבַקְשׁ עֲבוּר נַפְשֵׁי הָעֲלוּכָה לְבַקְשׁ בְּכֹנֶת הַלֵּב, תִּזְכְּרוּ לָכֶם כֹּל אֶחָד אִיִּיד מִצְאָתִי אֶתְכֶם כְּשֶׁבָאֵתִי לְבְרַסְלֵב נְכַמַּח כַּחוֹת בְּרוּחַנִיּוֹת וְגִשְׁמִיּוֹת הַשְּׂקֵעֵתִי אִזּוּתִיכֶם, וּמִן הַיּוֹשֵׁר הוּא שְׁעַכְשִׁיו תְּבַקְשׁוּ עֲבוּרֵי מַח' יִתְפַּרֵּךְ שְׁח' יִתְפַּרֵּךְ וּבְפֶאֶנִין בְּהִרְאוֹת ה' לִי נֵעַם זִיוו. גַּם מְזִרִז צו זַיִּין אֵת זִוְגָתִי זַיִּיא זְאֵל פֶּאֶרִיִן, וְוַאֲרִיִן אֲשֶׁת גְּעוּרִים אִזּוּ נִישְׁט צו קְרִיגִין, וּבְפֶרֶט עַם אִזּוּ בְלוֹז גְּרוּיִסֶע הוֹצֵאֹת נִגַּם לְזַרו אֵת זִוְגָתִי

שתסע, שפן אשת נעורים אין למצא, ובפרט שנה רק הוצאות גדולות]. גם איך בעט אייך אז עם זאל קיינער פון אייך ניט דערוועגין צו קומין, איך וועל אם ירצה השם בקרוב קומין צו פארין [גם בקשתי מכם שאף אַחד מכם אל יעז לבוא, אני אם ירצה ה' בקרוב אסע ואבוא].

הלא כה דברי אהבתכם באמת וכל אחד ואחד מכם יתיב בתונא דלבאי ויושב בסדרי לבין.

מאן בן מורנו הרב שמחה ישמרהו צורו ויחיהו

צו גריסען [לפרום שלום] לכל אנשי שלומנו לכל אחד ואחד לפי מעלתו הרמה. הכפל הדבר מזרו צו זיין את זוגתי זיא זאל פארין גיך, און ניט צו זאגין פאר איר און ניט פאר די קינדער פון דעם [לזרו את זוגתי שתסע מהר, ולא לאמר לה ולא לילדים מזה].

מאן בן מורנו הרב שמחה הנ"ל

ב

י"ד פבת

בעזרת השם יתברך, יום ה' פרשת אמר (תקס"ו זאסלב).

ליד אהובי חתני הרבני הנניד מורנו הרב ישע נרו יאיר ויזפיע עם שלום וזגתו היא פתי הצנועה והחכמנית מרת אדיל שתחיה אמן.

הגיעני כבוד מכתבתכם ביום א' פרשת אמר, גם המאה רובל הגיע לידי, ומהודענא שעכשו אני מתגורר בקהלת קדש זאסלב וחמותך יש לה שנוי גדולה, גם מהודענא שלא אבוא למחניכם קדש על שבועות, כי פה איש בקהלה יקדושה

זאסלב, ותו לא מידי, רק חיים ושלום. מנאי חותנך אוהב נפשך
הדורש שלומך תמיד.

מאן בן מורנו הרב שמחה שמרהו צורו ויחיהו

ומהורענא שאין אני עוסק ברפואות כי ה' עזר לי ולא עזב
חסדו ואמתו ממני.

מאן הנ"ל

לפרם בשלום ידידי מורנו הרב משה בהרב עם שכנם ידידי
מורנו הרב ישראל עם שתפי ידידי מורנו הרב משה
בן העניא, ואודות שכתב לי להודיע לו אם יעסק ברפואות, אין
דעתי צלולה עכשיו ואין אני יודע מה להשיב.

מאן הנ"ל

לפרם בשלום כל אנשי שלומנו.

מאן הנ"ל

ובשתשלחו לי אגרת, תשלחו לקהלה קדושה זאסלב לבית
הרב דחיים פרשום פרשימה המנח באגרת. זוגתי מרת
סאסיע גם בתי מרת מרים תחיה פורסים בשלומכם הטוב.

בקשתי מאהובי חתני שתלמד בכל יום שעור גמרא ופוסק,
שלא תעשה חס ושלום מטפל עקר רק את האלקים
ירא וכו' כי זה כל האדם.

מאן הנ"ל

ידידי הרבני מורנו הרב שמואל פורם בשלום כלם.

ג

העֲתָקָה אוֹת בְּאוֹת מֵאַגֶּרֶת כְּתִיבַת יַד רַבֵּנוּ וְ"ל בְּעֶצְמוֹ שֶׁכָּתַב לְאַחֵיו הַרֵב מו"ה יְחִיאֵל
וְ"ל לְקַרְיַמְנַטְשָׁאק. שֶׁהָיָה שֵׁם מִחֻלְקַת עָלְיוֹ מִמַּתְנַגְדִּים רְשָׁעִים וְצִעְרוֹ אוֹתוֹ מְאֹד. כְּמוֹכֵן
מִדְּבַרְי רַבֵּנוּ וְ"ל בְּעֶצְמוֹ פְּאַגְרַת זֶה.

בְּעֹנֶרֶת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד, יוֹם ב' פְּרֻשֶׁת בַּחֲקֵתִי.
לְאַהוּבֵי אַחֵי חֲבִיבֵי וַיְדִידֵי הָרַבֵּנִי הַמְּפֹאֵל וּמְפֹלֵג חֲכָם הַשָּׁלֵם
וְכו' מוֹרְנוּ הַרֵב יְחִיאֵל צָבִי גֵרוֹ יְאִיר וַיֹּפִיעַ.

הַגִּיעַנִי מִכְּתָבוֹ פֶּה ק"ק וְאַסְלָאב וְהָיָה לִי צֶעַר גְּדוֹל מְזֵה,
אִיךְ מָלְאוּ לְבָבִי הָאֲנָשִׁים הָרְשָׁעִים הָאֵלּוּ וְהַעֲזוּ פְּנִיָהם
כֹּל כֶּף נִגְדָד. וְתַמָּה אֲנִי אִיךְ לֹא נִמְצָא טוֹב לְעַמַּת רַע לְעַמּוֹד
כְּנִגְדָם לְבַעַר הָרַע.

אַהוּבֵי אַחֵי נְפֹשֵׁי וּלְבָבֵי, אֵל תִּירָא וְאַל תַּחַת מְפָנִיָהם, רַק
חֲזַק וְאַמֵּץ בַּתּוֹרָה וּבִירְאַת ה' כֹּל הַיּוֹם, כְּמִדְּבַר בֵּין
שְׂנֵינּוּ. וְזָכוֹת אֲבוֹתֶיךָ מְסִיעֶתְךָ. כִּי כֹל זֶה לְגַדֵּל אוֹתְךָ וּלְהַרְבּוֹת
כְּבוֹדְךָ וּלְגַדֵּל שְׂכָלְךָ. כִּי כְּמוֹ שְׂאֵי אֶפְשֶׁר לְכֹל מִיָּנִי זִרְעוֹנִים לְבוֹא
לְתַכְלִית גְּדוּלָם אֲלֵא עַד שְׁנוֹתַיִן מִתְחַלְּהָ הַגֵּרְעִין בְּעֶפְרָה, וְאַחַר
כֶּף הַגֵּרְעִין נִתְפַּלֶּה וְאַחַר בְּלוֹתוֹ יִפְרַח וַיִּצְיֵן וַיַּעֲשֶׂה אֵילָן גְּדוֹל. כֵּן
הַדְּבַר הַזֶּה שֶׁעַל יְדֵי זֶה שִׁמְשֻׁפְּלִין אוֹתְךָ עַד עֶפְרָה, עַל יְדֵי זֶה
תִּתְגַּדֵּל וְתִצְיֵן וְתִפְרַח בְּעוֹלָם. אֵלּוּ הָיוּ יוֹדְעִין אֵלּוּ הָרְשָׁעִים מְזֵה,
בּוֹדְאֵי לֹא הָיוּ מְבִיִּין אוֹתְךָ, כִּי כֹל כּוֹנְנָתָם לְרַע.

וּמֵהוֹדְעָנָא לְמַעַלְתּוֹ כִּי בְדַעְתִּי לִישֵׁב בְּכָאן קַהֲלָה קְדוּשָׁה
וְאַסְלָאב לְעַרְךָ שְׁלִשָׁה חֲדָשִׁים. וְאַחַר כֶּף אֲדַעָה
אִיךְ לְפָנוֹת. וּמֵהוֹדְעָנָא שְׂזוּגְתִי מִתְחַלְּהָ הָיָה לָהּ שְׁנוֹי, וְעַכְשָׁיו

גַּתְהַפֵּךְ וְהוֹלֵךְ, וּמִתְמַעַט בַּחֶה כְּכֹל יוֹם, וְהַהוֹצָאָה בְּכָאן מְרַבָּה.
כִּי הִיָּה לִי הוֹצָאוֹת בְּכָאן אַרְבַּעַה וַחֲמִשִּׁים אַדְמִים. וְתוֹ לֹא מִיַּדִּי
רַק חַיִּים וְשָׁלוֹם.

מִנְאֵי אַחֲדָה אֹהֶב נִפְשֶׁךָ הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמוֹ תָּמִיד וּמְצַפֶּה לְשִׁמְעַת מִמֶּנּוּ
בְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת וְלִרְאוֹתוֹ בְּחַיִּים וְשָׁלוֹם.

מִנְאֵן בֶּן מוֹרְנוּ הֵרֵב שְׂמֵחָה וְשִׁמְרָהוּ צוּרוֹ וַיִּחַיְהוּ

זוֹנְגְתֵי פוֹרְסַת בְּשָׁלוֹם זוֹנְגְתוֹ. בְּתֵי מְרִים פוֹרְסַת בְּשָׁלוֹם בְּלַכֶּם.
וְלִפְרֵם בְּשָׁלוֹם תוֹמְכֵיו הַנְּלוּיִם אֱלִיוֹ. חֲזָקוּ וְאַמְצוּ כִּי יֵשׁ
שָׂכָר לַפְּעֻלַּתְכֶם בְּזֶה וּבְכָא.

מִנְאֵן הַגָּל

ט"ו סכת

ד

הַעֲתָקָה אוֹת בְּאוֹת מְאַנְרַת כְּתִיבַת יָד רַבְּנוּ וְ"ל בְּעֵצְמוֹ שִׁכְתָּב לְכָל אֲנָשִׁי-שְׁלוֹמֵנוּ כְּעַת
שְׂיֵשֵׁב בְּזֹאסְלָב בְּשֵׁנַת תַּקס"ו.

מְהוֹדְעָנָא לְכָל אֲנָשִׁי שְׁלוֹמֵנוּ כִּי קִצְתִּי בִישִׁיבַת בְּרַסְלָב
מִגְדַּל הַצְּרוֹת וְהַרְפַּתְקָאוֹת דְּעָדוּ עָלַי. וְעִבְשִׁיו
אֲהִיָּה מִתְהַלֵּךְ מֵאֵהֶל אֶל אֵהֶל, וְלֹא לְהַשְׁתַּקֵּעַ אֶלָּא לְגוֹר. בְּכֵן
שְׂאֵלְתִי וּבִקְשָׁתִי מִכֶּם שְׁלֵא יִהְיֶה לְרִיק יְגִיעִי שְׂיִגְעֵתִי עִם כָּל אֶחָד
וְאַחַד, וְשִׁמְתִי אֶת נַפְשִׁי בְּכַפִּי בְּשִׁבִיל טוֹבַת נַפְשְׁכֶם. ה' הַצְּדִיק
וְאַנִּי הִרְשַׁעְתִּי, וּמַעֲשֵׂי גְרָמוֹ לִי הַיִּסּוּרִים וּמִיתַת הַבְּנִים הַמְּסֻלָּאִים,
וְהַמְּחַלְקַת וְהַקְּטָרוּגִים. אַף עַל פִּי כֵן יִדְעֵתִי גַם יִדְעֵתִי שְׁגָם
הַעֶסֶק שְׁעַסְקָתִי עִמְכֶם לְהוֹצִיא אֶתְכֶם מִשְׁנֵי הַסְּמֻד־מִם, עַל כָּל
אֵלֶּה עֵינָיו לְטַשׁ וְשִׁנּוּ חֲרַק עָלַי.

וּבְכֵן אֲהוּבֵי אַחֵי וְרַעֵי חֲזָקוּ וְאַמְצוּ בִּירְאַת ה' כָּל אֶחָד וְאַחַד
לְפִי כַחוֹ וּבְחִינְתוֹ. וְלֹא יִהְיֶה לְרִיק יְגִיעִי. וְשִׁמְרוּ תוֹרַת

מֹשֶׁה עֶבֶד ה' בְּאֶשֶׁר לְמַדְתִּי אֶתְכֶם. וְתַדְעוּ שְׂאֵף עַל פִּי שְׂאֵנִי
 רְחוֹק עֲכָשְׂיוּ מִפֶּם אֵין זֶה כִּי אִם רְחוֹק הַגּוֹפּוֹת. וְאֵין רְחוֹק חֵם
 וְשְׁלוֹם בְּנַפְשׁוֹתֵינוּ כִּי קְרוֹבִים אֲנַחְנוּ. אֶהוּבֵי אַחֵי וְרַעִי, נָא וְנָא,
 שְׂיִהְיוּ דְבָרֵי אֱלֹהִים אֲשֶׁר הִתְחַנַּנְתִּי קְרוֹבִים אֵלֵיכֶם יוֹמָם וְלַיְלָה.

וּמַהוֹדְעָנָא שְׂעַכְשְׂיוּ אֲנִי מִתְגַּזְרֵר בְּקַהֲלַת קִדְשׁ וְאֶסְלַב, וּפְהָ
 אֵשֵׁב אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם לְעַרְךָ שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים.

הָלֹא כֹה דְבָרֵי אֶהוּבְכֶם הַכּוֹתֵב בְּדַמְעָה מִגְדֹּל הַשְּׂמִיחָה אֲשֶׁר
 בְּלִבִּי שֶׁהַקְדוּשָׁה-בְרוּךְ-הוּא נָתַן לִי כַח בְּרוּל לְשֵׁאת עַל
 הַיְסוּדִים וְהַטְּלוּלִים כְּאֵלוֹ.

מאן בֶּן מוֹרְנוּ הֵרֵב שְׂמִיחָה יִשְׁמְרֵהוּ צוּרוֹ וַיְחַיֵּהוּ

מַהוֹדְעָנָא שְׂבְרוּךְ הַשֵּׁם אֲנִי בְּקוֹ הַבְּרִיאָה בְּלֹא עֶסֶק
 רְפוּאוֹת גְּשָׁמִיזוֹת. *מאן* הַגָּל

ה

זֶה הָאֲגָרַת שְׂכֵתְבִי רַבְנֵי זַ"ל, לְחֻזְתָּנוּ מוֹוֹיג שְׁנֵי מְקַהֲלֵה קְדוּשָׁה בְּרֵאָר.
 (הַעֲתֵק מִכְתָּבִים שֶׁנֶּעֱתְקוּ מִכַּת"י רַבִּיז"ל ע"י ר' שְׁמוּאֵל הוֹרוּוִין מִירוּשָׁלַיִם ע"ה"ק)

בְּעֻזַּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הַיּוֹם יוֹם אֲשֶׁר נִכְפַּל בּוֹ כִּי טוֹב, סוּף חֲדָשׁ
 מִנְחָם-אֵב תְּקַס"ו.

אֵל כְּבוֹד אַחֵי מַחְתָּנֵי אוֹהֵב נַפְשֵׁי הַלּוֹא הוּא הָרֵאשׁ וְהַמְרַמֵּם
 שֶׁר נִגִיד וְטַפְסָר הַגְּבִיר הַנְּעֻלָּה וְהַנְּכַבֵּד הַיְשִׁישׁ וְהַיְקָר כְּבוֹד
 שְׁמוֹ תִפְאָרְתּוֹ מוֹרְנוּ הֵרֵב יְחֻזְקָאֵל מְרַאכְמֵינְבַעְרָנִי.

מַהוֹדְעָנָא מִשְׁלוּמֵי וּמִשְׁלוֹם כָּל בְּנֵי בֵיתִי שְׂבְרוּךְ הַשֵּׁם
 אֲתָנּוּ פֹה קוֹ הַחַיִּים וְהַשְּׁלוֹם, כֹּה יִתֵּן ה' וְכֹה
 יוֹסִיף לְרֵאוֹת כָּל בְּנֵי בֵיתִי בְּחַיִּים וְשְׁלוֹם, וּמַהוֹדְעָנָא מִבּוֹאֵי
 לְבֵיתִי בַיּוֹם הַזֶּה"ל, וְהַגְּעֵתִי מִרוּם פְּאָרוֹ אֲגָרַת שְׁלוּמִים וְשֵׁם נְאֻמָּר

וּנְשִׁינֵי שְׂאֵי אֶפְשָׁר לָהּ לְבֹא מִחֶמֶת הַפֶּאֶשְׁפֶּאֶרְטִין [דַּרְכּוֹנִים], וְגַם הַסֶּפֶר [גְּבוּל] סָגוּר וּמְסֻגָּר, וְגַם נֶאֱמָרָה וְנִשְׁנֵן שְׂאֵבֹא אֲנִי בְּעֵצְמִי לְקָרְעִסִילוּב, עַל פֶּן מְהוֹדְעָנָא לְשׁוּב עַל רֵאשׁוֹן וְכוּ', כִּי מֵה שְׁעֵבֶר אֵין כִּי כָּבֵר עֵבֶר זְמַן הַחֲתָנָה, וְלִהְבֵּא בְּקִשְׁתִּי אִם בְּרִצּוֹן מֵעֵלְתוֹ שְׁיִהְיֶה הַקֶּשֶׁר שְׁנִתְקַשְׂרָנוּ [בְּיַגִּינוֹן] בְּקֶשֶׁר שֶׁל קִימָא יִרְאֶה הַפֶּאֶר מֵעֵלְתוֹ לְמַחֵל עַל כְּבוֹדוֹ הַרְמָה וְהַנְשִׂאָה. וְלִקְרֹא עַל הַחֲתָנָה סְמוּךְ לְפָה קַהֲלַתְנוּ, שְׁיִהְיֶה סְמוּךְ וְנִרְאֶה לְקַהֲלַת קִדְשׁ בְּרִסְלָב, וְלֹא יֵאָחַר מִחֲצֵי חֹדֶשׁ אֵלּוּל הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְזוּז מִמְּקוֹמִי אֶפְלוּ עַל פְּרִסָּה אַחַת, וְאִם לָאוּ חֵם וְשָׁלוֹם גְּבַה טוֹרָא בֵּינָנָא, וְדִי לְמַבִּין.

הַכְּפַל הַבְּקִשָּׁה לְהִתְאֲמֵן לְשַׁלַּח לִי בְּתוֹ עִם צָרְכֵי כְּלָה לֹא יֵאָחַר מִזְמַן הַנ"ל, כִּדִּי שְׁיִהְיֶה עַל מְלוֹי הַלְכָנָה הַחֲפָה וְכוּ' וּבְנִסְיַעְתָּהּ לְכָאן כְּשִׁתְּהִיָּה סְמוּךְ לְכָאן לְעֶרְךָ שְׁלֵשׁ אוֹ אַרְבַּע פְּרִסָּאוֹת תִּרְאֶה לְשַׁלַּחָה שְׁלוּחָה וְאֶכְתֵּב לָהּ קְבִיעוֹת מְקוֹם הַחֲתָנָה, וְאוֹדוֹת הַפֶּאֶשְׁפֶּאֶרְט [דַּרְכּוֹן] תִּרְאֶה לְתַן עֲצוֹת בְּלֹא פֶּאֶשְׁפֶּאֶרְט שְׁלִי. בְּפֶרְט שְׁבַנְקֵל אֶפְשָׁר לְבֹא לְכָאן בְּלֹא פֶּאֶשְׁפֶּאֶרְט, וְתוֹ לֹא מִיַּדִּי רַק חַיִּים וְשָׁלוֹם.

כֹּה דִּבְרֵי הַמְּסִים, ה' יוֹסֵף לוֹ חַיִּים וְאֵרִיכַת יָמִים וְשָׁנִים טוֹבִים, וְכֹה דִּבְרֵי הַמֵּיעֵד לְהוֹיֹת חֲתָנוּ, הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמוֹ תְּמִיד בְּאַהֲבָה רַבָּה וְעֵזָה וּמִצְפָּה לְתוֹשׁוּבָתוֹ עַל יַדִּי מִקֶּדֶם.

מִן בֶּן מוֹרְנוּ הֶרֶב שְׁמִחָה יִשְׁמְרֵהוּ צוּרוֹ וַיְחַיֵּהוּ

וְאָמַר שְׁלוֹם וַיִּשַׁע רַב לְזוּגְתוֹ הַצְּנוּעָה הַנְּגִידָה, מְנַשִּׁים בְּאֵהֶל תְּבַרְךָ הַחֲכָמִית הַגְּבוּרָה מֶרֶת וְכוּ'.

מכתבים דשנת ה' אלפים תקס"ח

מ"ז פכת

ד

בעזרת השם יתברך יום א' אמר כ"ו למספר בני ישראל
 תקס"ח פה לבובלמברג.
 שלום וישע רב לאהובי ידידי הלא הוא הרבני המפלא וכו'
 מורנו הרב יעקב נרו יאיר.

הגיעני מכתבך זו פעם שנית ובמכתב הראשון היו מנחים
 הקדמות של ידידי מורנו הרב נתן מנעמרוז וכעת
 הגיעני פעם שנית אגרת ממעלתו הרמה ובתוכו מנח הכתב של
 הדפוס. וגם מעלתו כותב לי שאשלח על זה לא פחות ממאה
 אדמים. תמה אני על מעלתו איך אינו כותב על ידי מי אשלח,
 וליד מי אשלח ועל שם מי אשלח. וגם תמה אני על מעלתו על
 אשר לא כתב לי סכום הספרים מהדפסה, אלה, או יותר. וגם
 על איזה ניר על שרייב או על ריגאהל וסוגי ניר, וכמה יהיה על
 שרייב וכמה יהיה על ריגאהל, וכמה מעלתו נותן להמדפים
 שכר הדפסה מכל בויגין וגליון, וכמה יהיה מחזיק זה הספר
 כמה וכמה בויגין, וכן מעלתו יכתב לי מכל מפרש על ידי
 מקדם.

ואודות שכתב לי מעלתו שיש לו יסורים מהרב, וגם מה
 שהוא רוצה להדפיס בתוך הספר איזה דברים
 משלו, הלא הכל מסרתי לידך והכל ברשותך, בכך אם אתה
 מבין מבינתך שאין אתה צריך להרב חדל ממנו. ואם אתה צריך
 לו אני מזהיר אותך שלא יניח לדפוס אפלו אות אחת משלו.

שלא יתערב זר בתוך הספר. ואלו שני הקדמות ששלחת לי הוא ישר בעיני הקטנה. ואודות ההסכמות דברתי עם הרב שלא יחשב זאת, וכו'.

ואודות שכתב לי מעלתו שגיסו של המדפיס הלוא הוא הרבני המפלא וכו' מורנו הרב משה נרו יאיר הוא עושה לך טובות; בעזרת ה' יתברך אשלם לו חטיבה מול חטיבה; והשם יתברך יתן לך פח בגשמיות וברוחניות שתגמור את ההדפסה בלי שום עכוב, ואודות בריאות גופי מהודענא שזה כמה ימים שנתחזקתי מעט, אבל עדין צריך לרחמים גדולים, "ומאן דרחים לי לבעי עלי רחמים" מי שאוהבי יבקש עלי רחמים] (גדרים מ.).

כה דברי אוהב נפשו דורש שלומו תמיד.

ומאן בן מורנו הרב **שמחה** ישמרהו צורו ויחיהו

גם אפצישקען די בריבליך [לשלוח את הסכתבים] על ידי הני דאר כל אחד למקומו.

מכתבים דשנת ה' אלפים תקס"ט

ז

מכתב מאדוננו מורנו ורבנו, זכר צדיק לברכה לבתו מרת שרה זצוק"ל ולבעלה מורנו הרב יצחק אייזיק זכר צדיק לברכה.

בעזרת השם יתברך, יום ו' ערב שבת קדש וישלח (תקס"ט). רב שלום לכבוד אהובי חתני חביבי הלוא הוא הרב המפלא המהלל כבוד שלום תורתו מורנו הרב יצחק אייזיק נרו יאיר. עם שלום זוגתו היקרה היא פתי ידידתי הצנועה החכמנית המהללה הישרה מרת שרה תחיה.

קבלתי מכתבכם לנכון, ותעלזנה כליותי בשמעי משפעת
שלומכם הטוב, ואברך את ה' אשר עד הנה עזרנו
כי חלה גם ילדה את בתה תחיה; והנני מצוה את ברכתי, יהי
רצון שיהיה להם ולנו למזל טוב גם בני בנים יולדו על ברפיהם
והיו כגן רוה, עוד יגובון בשיבה טובה. ונא להודיעני תמיד
משפעת שלומכם הטוב; ובקשתי מאד מבתי תחיה ומחתני
שיחיה לבלי לדאג כלל רק להיות בשמחה תמיד. ושלום וחיים
בנפשם ונפש אביכם הדורש שלומכם הטוב באהבה עזה.

מאן בן מורנו הרב שמחה שמרהו צורו ויחיהו

גם יראה להודיע לי מעסק למודו, וכמה דפין גמרא הוא לומד
בכל יום כי באלה חפצתי שיתמיד בלמודו, וזה כל
מגמותי, ודי למבין.

ושלום לבנכם הנחמד החכם ישראל לעב שיחיה, ושלום
לבתם הנולדת להם למזל טוב שתחיה, ושלום
לחותנדו ידידי, הלוא הוא הגביר המפרסם לשבח ולתהלה
קדשת-שם מורנו הרב אריה ליב גרו יאיר, עם שלום זוגתו
הצנועה הנגידה תחיה, ועם כל יוצאי חלציהם שיחיו, ולכל בני
ביתו שלום וברכה. ושלום לכבוד אחי היקר הותיק מורנו הרב
יחיאל גרו יאיר.

מאן בן מורנו הרב שמחה שמרהו צורו ויחיהו

ח

ממכתב אדמו"ר זצוק"ל לכתו מרת שרה זצוק"ל זכותם וגו' עלינו
בעורת ה' יתברך, יום ג' י"ב לחדש מנחם (תקס"ט).
שלום לאהובתי בתי הצנועה והחכמנית וכו' מרת שרה תחיה
עם שלום בעלך ובניך הנחמד ובתך החכמנית שיחיו אמן.

הגיעני מכתב מבריאות חמותך הצנועה, תכף ביום מחר
אחר נסיעתך מפאן, והנאני, כה יתן ה' וכה יוסיף
אמן.

גם מהודענא שברוך השם אני בקו הבריאה, גם מהודענא אז
איך בענק זייער נאך דעם שטיפין און פרייליך קייד פון בנד
ישראל לעב. פון זיין אוועק פארין איז גאר שטיל אין שטיב,
השם יתברך זאל געבין איך זאל העריין בשורות טובות פון איך
תמיד [שאני מתגעגע מאד אחר עליצותו ועליזותו של בנד ישראל
שיחיה, מאז נסיעתו מאד שקט בבית יתן השם יתברך ואשמע
בשורות טובות מכם תמיד] אמן.

גם מהודענא שבא אגרת מאחותך מרים לעב מאדעם שהלכו
עם הספינה ביום ה' ז' לחדש מנחם, וכותבת שהיא שמחה
ועליזה, וכלם מקרבין אותה, ופרשה בשלום כלכם, גם בקשתי
שתעשי כמו שצויתך, שאל תשגיחי על צרכי הבית, ותאכלי
ותשתי בשר ויין, כי בריאותך היא יקר יותר מחיי. וממש חיים
תתני לי כשתודיעני שאת בריאה וחזקה.

הלא כה דברי אביך המצפה לשמע מכם בשורות טובות
אמתיות.

אמן בן מורנו הרב שמחה ישמרהו צורו ויחיהו

לפרס בשלום אהובי מחתני הרבני הנגיד מורנו הרב יודא ליב.
 ובקשתי להשיג על בריאות בתי כי נפשי קשורה בנפשך. גם
 מזונתו הצנועה בקשתי גם כן. גם בקשתי ממעלתו שיעסק
 במשא ומתן, כי משא ומתן של מעלתו הוא צדך גבה כי
 (תהלים צו) ספרו בגוים את כבודו.

נאמן הנ"ל

ולפרס בשלום אהובי אחי חביבי מורנו הרב יחיאל.

נאמן הנ"ל עם שלום וזנתו ובתו תחיה

ט

בעזרת ה' יתברך, ראש חדש תמוז.

לכבוד אהובתי בתי הצנועה והחסודה החכמנית אשת חיל
 מרת אדיל תחיה, עם שלום בעלך הוא חתני הרבני המפלג
 הנגיד מורנו הרב יוסף שייחיה.

מהודענא שברוך השם אני בקו הבריאה, כה יתן השם
 וכה יוסיף, אמן.

בראות כתב זה, תראה עם ידידי ר' משה בהרב לגסע
 ללאמפארסקע [שם של פריץ מסים] לגבות החוב
 המגיע לי, כי היום בראש חדש הזמן פרעון. ואם ר' משה הוא
 במחלקת עם הפריץ הנ"ל, תראה לגסע עם איש אחר.

גם תגבה שאר חובות, הינו אצל ר' מרדכי בהרב, גם אצל ר'
 קלמן, גם בעד הייזשורף ב'קאנטאר', גם אצל ר' משה בן

העני', והכל תביא בעצמך לידי לקהלת קדש אומאן, ותזרו
בדבר הזה. גם תשלח לי החפצים שלי. ותו לא מירי רק חיים
ושלום.

מנאי אביכם הדורש שלומכם תמיד ומצפה לראותכם בחיים
ושלום.

מנאן אומאן

ולפרם בשלום כל אנשי שלומנו, ולהודיע לי מהחדושיך
שנתחדשו שם. ובאם שאין לך פנאי לבא בעצמך
מחמת בארדמטיב, תשלח לי המעות על ידי ר' זלמן.

מנאן הנ"ל

י

בעזרת השם יתברך, יום ואו פרשת מצרע.

אהובי חביבי וידידי, הלא הם הני השתפים נחמדים ויקרים,
הלא הוא הרבני הנגיד משה בֶּהֶרֶב, ומשה השני בן
העני', והלא הוא הרבני הנגיד מורנו הרב ר' ישראל גרו יאיר
ויופיע.

מהודענא שפאת זוגתי ביום חמישי שהוא יום אתמול,
לחיים טובים ולשלום.

מכתבי מוהרנ"ת

מכתבים דשנת ה' אלפים תקס"ו

י"ז סבת

א

מכתב מוהרנ"ת לרבנו מוהר"ן זכר צדיק וקדוש לברכה.

בעזרת השם יתברך, יום ה' ח' ניסן תקס"ו לפ"ק.

ישאו הרים שלום. לאוצר פלום. צדיק יסוד עולם. הלוא הוא כבוד אדונינו מורנו ורבנו. גאון עינינו. עטרת תפארתנו. ותפארת כל ישראל. ראש גולת אריאל. הלוא הוא הנשר הגדול בעל כנפים. בצלו נחסה ונתלונן, יחינו מיומים, ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו, ויחי עוד לנצח עד בלתי שמים. הגאון הגדול בוצינא קדישא החסיד האמתי המתחסד עם קונו. מחיה חיים. לו דומיה תהלה. פלום סימתי לבלהו שבחי. אלו כל הימים דיו וכו' שבחו אי אפשר לסיים. אשרינו אשרי חלקנו שגפלונו בחלקו וגורלו. חבלים נפלו לי בנעימים אף נחלת שפרה עלי. ומתוך האור וטוב לעינים. אשרינו. אשרי עין ראתה כל אלה אור שבעת הימים הגנוז והצפון. מאת ה' היתה זאת מן השמים. כבוד קדשת שמו. נורא ונשגב מאד נעלה. מורנו ורבנו רב רבי נחמן נמריה רחמנא וברכיה. יאמר בצלצח ויחי עוד לנצח.

אחר דרישת שלומי. להוי ידוע לאדונינו מורנו ורבנו שראיתי העתקה מפתיבת יד אדונינו מורנו ורבנו ששלח להשתפין גרם יאיר. פי כבוד רבי נפתלי מפה שלח לי העתקה הנ"ל לקהלת קדש מאהילוב. ועמדתי מרעיד נבהלתי

מִרְאוֹת. צִירִים אַחְזוּנִי. חֲבָלֵי לְדָה הַקִּיפּוּנִי. אֶהוּבְנוּ אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ
 וְרַבְּנוּ יָדִיד עֲלֵינוּ. וַיְדִיד כָּל הַנִּפְשׁוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל. וַיְדִיד נִפְשָׁנוּ.
 מָה נֹאמֵר וּמָה נְדַבֵּר. אִם אָמַר לְנַחַם אֶת אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ
 וְלְדַבֵּר עַל לְבָבוֹ הַקְּדוֹשׁ. מִי יִשְׁנֵם מִתְּנִינוּ. וּמִי יֵאָזֵר חֲלָצֵינוּ לְהַכְנִים
 רֹאשׁוֹ בְּזָה. גְּבַהֵי שָׁמַיִם מָה אֶפְעַל, דְּרָכֵי ה' הַנִּעְלָמִים מֵעֵין כָּל
 חַי וְכוּ' מִי יוּכַל לְהַעְרִיךְ מַלְּאִיךָ בְּזָה. אֵךְ אֵף עַל פִּי כֵן אִמַּרְתִּי וַיְהִי
 מָה אֲרוּצָה דְּבָרֵי אֱלֹהִים לְאֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ. וּבַגְּדָל חֲסֵדוֹ
 וְעֲנֻתָנוֹתוֹ הָאֵמֶת בְּטַחְתִּי לִפְתַּח פֶּה וְלְדַבֵּר לְפָנָיו אֶת אֲשֶׁר יִשִּׁים
 ה' בְּפִי.

הַיּוֹת בּוֹדָאֵי לֹא נִשְׁפַּח מֵאֲדוֹנֵי אֶת הָעֵתִים אֲשֶׁר עָבְרוּ עָלָיו
 מֵעוֹדוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה. עַד כִּי עֲזָרוּ ה', שְׁזָכָה לְשִׁבְרִי
 וְלִכְתֻּתִי, לְהַרְסֵם מִה שְׁהַרְסֵם, וְלִסְתֹר מִה שְׁפִסְתֵר, וְלִכְבֹּת מִה שְׁכַבְנָה,
 וְלַעֲלוֹת אֶל מְקוֹם שְׁעָלָה. אֲשֶׁר כָּל זֶה נִעְלָם מֵעֵין כָּל חַי, עֵין לֹא
 רָאִתָּה וְכוּ'. וּבִפְרָט מִה שְׁעָבַר עַל אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ בְּקַהֲלֵת־
 קִדְשׁ סְטָאנְבוֹל. וְה' עֲזָר לֹא תָמִיד, עַד אֲשֶׁר יִזְכֶּה לְמָה שְׁזָכָה.
 וּבִפְרָט מִה שְׁזָכָה אִז. כִּי מִחֲמַת צִעְרוֹ נִדְמָה לֹא שְׁעַדְנִי לֹא עָבַר
 עָלָיו עַת כְּזֶה, כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקְּדוֹשׁ שְׁנִדְמָה כֵּן בְּעַת
 הַצֵּעַר (שִׁיחֹת הַר"ן פ"ג). וְאֵף כִּי אִם הָאֵמֶת כֵּן שְׁעַדְנִי לֹא עָבַר עָלָיו
 עַת כְּזֶה. אֲדַרְבְּנָה, מִזֶּה נִכּוֹן לִבְנוֹ בְּטוּחַ בַּה' שְׁנִזְכָּה לְרֹאוֹת עוֹד
 בְּשִׁמְחָתוֹ בְּקָרוֹב. כִּי יִזְכֶּה לְמָה שֶׁהוּא מְצַפֶּה לְזִכּוֹת לְרֹאוֹת בְּטוּב
 ה' בְּהִרְאוֹת לֹא נֵעַם זִיוו, וְדִי לְמַכִּין. וְעַל זֶה נֹאמֵר (יִשְׁעִיָּה סו)
 "הֲאֵנִי אֲשִׁבִיר" וְכוּ', וְאִין לְהַאֲרִיךְ בְּזָה. וְגַם בְּזָה הִמְעַט יִרְאִיתִי
 מֵאֹד לְדַבֵּר. אֵךְ עֲנֻתָנוֹתוֹ תְּרַבְּנִי לְדַבֵּר לְפָנָיו אֶת אֲשֶׁר בָּא תַּחַת
 הַקְּלָמוֹם בְּעַת.

והנה אנו מקימין דבריו הקדושים להתפלל בעדו. אך השם יתברך ירחם עלינו ועל כל עמו בית ישראל שנוזה שתתעורר לבבנו שנוכל להתפלל פראוי להתפלל על עסק כזה. כי אם היינו מרגישים קצת היה ראוי לנו לזעק בשוקים וברחובות, לעורר רחמי עליון עליו ועלינו ועל כל בריותיו ועל כל הנפשות המנחים במקום שירדו ומצפים ומחכים לחסות תחת כנפיו, אשר עדין לא זכו להתלונן בצלו הקדוש. ומכל שכן גדל הרחמנות שיש עלינו, פידוע לאדוננו מורנו ורבנו, ובפרט עלי אשר מנמוד מעפר הקימני. ומאשפות דלותי הרימני. ובין נדיבים הושיבני ועדין אני ערם בלי לבוש. ומי יודע אם כבר הגעתי אפלו לימי יניקה, ואין לנו לינק ולשאב שפע ולקבל חיות כי אם על ידי אדוננו מורנו ורבנו, הוא חיינו וארץ ימינו. ה' אלקים אתה ידעת, אם היה מיום בריאת העולם רחמנות כזה, כמו שיש עכשיו עלינו, ועל כל אחד ביהוד, כפי אשר יודע כל אחד את נגעי לבבו, ומכל שכן הרחמנות שיש על מי שלא ראה טוב מימיו כלל ודי למבין.

על כן עלינו מטל לשפך שיח לפני ה' לשפך לבבנו כמים לפני ה'. ובה' במחנו כי לא נבוש לעולם, וכימות עניתנו ישמחנו, להראות לנו נעם זיוו. ואנחנו נדשן נפשנו בצחצחות. בשבע שמחות. באשר נזכה לקבל פניו הקדושים. סבר אפי עתיק יומין. באור פני מלך חיים, לנו ולכל ישראל. וזמן המנחה הגיע ואקצר ואסים.

הלא כה דברי המצפה והמחכה להתאבק בעפר רגליו, להנות מזיו קדשו.

מִכְתָּבִים דְּשִׁנַּת ה' אֲלֵפִים תִּקֶּ"ב

י"ח סכת

ב

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד, יוֹם ד' כ"ו נִסָּן שְׁמִינִי ג' הַתִּקֶּ"ב אֲדַעַם.
לְזוּגְתִי הֲלֵא הִיא הַצְּנוּעָה וְכו'.

זִימָה וּוִיסִין אִז הַיִּינֵט הָאב אִיךְ גִּידוּגְגִין אִיין שִׁיף. און אַם
יִרְצָה הַשֵּׁם בְּיוֹם ו' עָרַב שַׁבַּת קִדְשׁ הַסְּמוּדָה וְעַל אִיךְ
לְמוֹזֵל טוֹב אַרוּיף גִּיין אַרוּיף דְּעַר שִׁיף קִיין סְטאַמְבּוּל, אִין דְּאַרְט
וְעַל אִיךְ אַם יִרְצָה הַשֵּׁם וּוִיטְעַר פֶּאַרִין בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד, בְּיוֹ
הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד וְעַט מִיךְ בְּרַעַנְגִין לְשָׁלוֹם קִיין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. בְּכֵן
בְּעַט אִיךְ אִיךְ אִיר זאַלְט פֶּאַר מִיר גָּאַט בְּעַטִּין, און זאַלְט דְּעַר
מֵאַנְיִן אֲלֶע אונְגֶּערֶע לִיט בְּפֶרְט אִין אומֵאן אִז זִי זאַלִין פֶּאַר מִיר
מִתְפַּלֵּל זִיין. וּוִיטְעַר הָאב אִיךְ גָּאַר נִיט צו שְׂרִיבִין רַק חַיִּים
וְשָׁלוֹם. [דַּעו, כִּי חַיִּים שְׂכַרְתִּי סְפִינָה, וְאַם יִרְצָה ה' בְּיוֹם ו' עָרַב שַׁבַּת
קִדְשׁ הַסְּמוּדָה אַעֲלָה לְמוֹזֵל טוֹב עַל הַסְּפִינָה לְאַיסְטַמְבּוּל, וְשֵׁם אַמְשִׁיף
בְּנִסְיַעְתִּי בְּעֶזְרַת ה' יִתְפָּרֵד, עַד שֶׁשֵּׁשׁ יִתְפָּרֵד וּבִיאֲנִי לְשָׁלוֹם לְאַרְץ
יִשְׂרָאֵל. וּבְכֵן מִבְּקֵשׁ אֲנִי שְׂתַבְּקֶשׁוּ מֵה' עֲבוּרֵי וְתִזְכְּרוּ לְכָל אַנְשֵׁי
שְׁלוֹמֵנוּ וּבְפֶרְט אֲלֶה שְׂבִאוֹמֵן שִׁיתְפַּלְלוּ עֲבוּרֵי, יוֹתֵר אִין לִי מֵאוּמָה
לְכַתֵּב רַק חַיִּים וְשָׁלוֹם].

אַהוּבֵי בְּנֵי שְׁכֵנָא גֵרוּ יֵאִיר תִּקְבַּל הַאֲגֵרַת הַמִּכְרָךְ כְּאִן,
וְתִשְׁלַחְהוּ תִּכְרָף וּמִיד עַל יְדֵי הַפֶּאַסְט [דְּאַר] רֵאשׁוֹן
לְקַהֲלַת קִדְשׁ מִשְׁאַהֲרִין, לְיַד רַבֵּי בְּעַר אַמְקאַפְטִשִׁיק גַּם תִּכְתֹּב
גַּם־כֵּן בְּעֶצְמְךָ אִיזָה אֲגֵרַת וְתוֹסִיף לְבַקֵּשׁ אוֹתָם שְׂיִקְיָמוּ לְשַׁלַּח
מִיד בְּאַשֶׁר פְּתַכְתִּי לָהֶם. וְתוֹדִיעַ לָהֶם גְּדַל הַדַּחַק שְׁלָכֶם, שְׁלֵא

הנחתי לכם שום מעות כי אם זה שמגיע מהם, ובעזרת השם יתברך ודאי יקימו דברי כאשר הבטיחו לי. גם תדע שקבלתי מכתבך בחל המועד פסח והיה לי לנחת גדול. גם נהניתי מלשונך מאד כי הייתי סבור שעדין אין מלה בלשונו לכתב בלשון למודים כי אם דבר קל, וכעת ראיתי שתודה ליאל לשונך עולה יפה. ותראה להרגיל עצמך לכתב לפעמים אגרת בעצמך, כדי שתהיה רגיל בלשון צח. כי הוא נצרך לך מאד בכמה אפנים.

ופרוש המעשה קבלתי והיה לי לנחת גדול, אשר נמצא איש פזה אשר שם על לבו לכתב פרוש על המעשיות. וגם פרושו נאה ומתקבל קצת וכמה דברים קרובים לאמת. אבל, אף על פי כן עדין פרושו רחוק הרבה אפלו מכפי מה שמתנוצץ בדעתי בענין המעשה הזאת. מכל שפן וכל שפן אלפי אלפים קל-וחמר כמה רחוקים הדברים מפונות רבנו הקדוש והנורא זכר צדיק וקדוש לברכה. ועקר הדבר מה שאני מגמגם על פרושו הוא שאנכי הרוואה שלפי דבריו מסתים המעשה בענין קבלת התורה, שמרמוז שאז זכה משה רבנו עליו השלום למצא את הבת מלכה. ולא כן אנכי עמדי, כי לדעתי עדין לא נסתים המעשה ועקר סיום המעשה, דהינו למצא את הבת מלכה, יהיה רק לעתיד בשיבוא משיח צדקנו שהוא משה רבנו בעצמו, שהוא מתגלגל בכל דור ודור כמו שמוכא בתקונים ונתקון ס"ט דף קיג. והכל בשביל לבקש את הבת מלך עד שיוכה למצא אותה בימי משיח צדקנו שייבוא במהרה בימינו. והבת מלך היא בחינת האמונה הקדושה להאמין בהשם יתברך ובצדיקים אמתים ובכלליות התורה וכו'. זאת האמונה הקדושה היא בגלות בכל

דֹר וְדֹר. וְעַקֵּר הַגְּאֻלָּה תִּלְוִי בְּזֶה כְּפִי מֵה שְׂזוּכִין יִשְׂרָאֵל בְּכָל
 דֹר וְדֹר לְהַעֲלוֹת הָאֱמוּנָה הַנְּפֹלָה, וְלִהְתַּחֲזֹק בְּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה
 בְּאֵמֶת, שְׁעַל יְדֵי זֶה יָבוֹא מְשִׁיחַ כְּמוֹ שִׁפְתוֹב (שִׁיר הַשִּׁירִים ד)
 "תְּבוֹאֵי תִשׁוּרֵי מְרֹאֵשׁ אֱמֻנָה". וְאִז תִּתְגַּלֶּה הָאֱמוּנָה בְּשְׁלֵמוֹת
 וְיִדַע כָּל פֶּעוּל כִּי אֵתָּה פִּעַלְתָּ וְכוּ'. וְאִז דִּיקָא תִשׁוּב הַבֵּת מִלְּךָ
 שְׁהִיא הָאֱמוּנָה עַל מְכוּנָה וּמְלֻכוּתָהּ. וְאִף עַל פִּי שְׂרַבְנוּ ז"ל סִפֵּר
 מַעֲשֵׂה שְׁהִיָּה וְסִיִּים: 'וּלְבַסּוֹף מִצְאָה', אִף עַל פִּי כֵן מְרַמֵּז עַל
 הָעֵתִיד. כִּי אֶפְלוּ כְּשִׁנּוּכָה לְכוּן בְּאֵמֶת רְמִזֵּי הַמַּעֲשֵׂה, אֲבָל אִף עַל
 פִּי כֵן עֲצֵם הַמַּעֲשֵׂה אִי אֶפְשָׁר לְהַכִּין, דְּהִינּוּ מִי וּמָה וְאִימְתִי. כִּי
 כָּל הַמַּעֲשִׂוֹת הֵיָּה בְּמָקוֹם שְׁהִיָּה. וְאִין לְהַאֲרִיךְ יוֹתֵר בְּכֹתֵב
 בְּדִבְרִים שְׁכֹסֶה אוֹתָם עֵתִיק יוֹמִין, וּבְכַרְט עַל פְּנֵי הַשְּׂדֵה. הַשֵּׁם
 יִתְבָּרַךְ יִפְקַח עֵינֵינוּ שְׁנוּכָה לְהַכִּין אִיזָה רְמִזִּים בְּהַמַּעֲשִׂוֹת שֶׁסִּפֵּר.
 וְאִף עַל פִּי כֵן יֵשׁ לִי נַחַת גְּדוֹל מִהַפְּרוּשׁ שֶׁשְּׁלַחוּ כִּי גַם זֶה אֵמֶת.
 כִּי דִבְרֵי רַבְּנוּ ז"ל כְּפִטְיִשׁ יִפּוּצֵץ סָלַע, וְכָל דִּבְרֵיו מִתְחַלְּקִים
 לְכַמָּה מַעֲמִים בְּלִי שְׁעוֹר. הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִזְכְּנוּ שְׁנוּכָה לְבָלוֹת יְמֵינוּ
 לְחֶשֶׁב תְּמִיד תּוֹרָתוֹ וְשִׂיחוֹתָיו וּמַעֲשִׂוֹת שֶׁסִּפֵּר עַד שְׁנוּכָה לְמִצְאָ
 בָּהֶם אִיזָה פְּרוּשׁ וְהַשְּׁנָה הַמְּבִיאָה לְיַדֵּי מַעֲשֵׂה. אֲשֶׁרִינוּ שְׂזוּכִינוּ
 לְשִׁמַע דִּבְרִים כְּאֵלֶּה. אֲשֶׁרִיכֶם שְׂזוּכִיתֶם לְהִיּוֹת חֲלֻקְכֶם עִמָּנוּ.
 חֲזוּ וְאִמְצוּ, וְהַעֲקֵר לְהִיּוֹת בְּשִׁמְחָה תְּמִיד, וְלִהְרַבּוֹת
 בְּהַתְּבוּדוֹת וְאֵל תַּעֲצְבוּ "כִּי חֲדוֹת ה' הִיא מְעַזְכֶם" (נְחֻמֵי ח).

וְהִיָּה זֶה שְׁלוֹם וְשִׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה כְּנַפְשָׁם וְנַפְשׁ אֲבִיכֶם הַדּוֹרֵשׁ
 שְׁלוֹמְכֶם תְּמִיד כְּאֵהְבָה עֲזָה וּמִצְפָּה לְרֵאוֹתְכֶם בְּחַיִּים וְשְׁלוֹם.

הַקָּטָן **מנ** בֶּן מוֹרְנוּ הַרְבַּ נִפְתָּלִי הַיְרֵץ גֵּרֵי יֵאִיר

וְשָׁלוֹם לְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה בְּאַמֶּת. אֶהוּבֵי אַחֵי
וְרַעֵי רַבּוֹתַי וְתַלְמִידֵי וְחֻבְרֵי. מְאֹד בְּקִשְׁתִּי לְהַתְּפַלֵּל
בְּעַדֵי תְּמִיד, וְאֲשֶׁר בְּקִשׁ רַבִּי יִצְחָק אֵיזִיק יוֹסֵף גְּרוֹ יְאִיר, לְשַׁלַּח
לָהֶם תְּפִלָּה לְהַתְּפַלֵּל עַל עוֹבְרֵי יָמַיִם. בְּאַמֶּת אֵין דַּעְתִּי צְלוּלָה
עִכְשָׁיו כִּלְל לְסֹדֵר תְּפִלָּה. וְגַם כִּכֹּר נִמְצָא בְּסִפְרֵי שְׁעָרֵי צִיּוֹן תְּפִלַּת
הַרְמֹמֶ"ן ז"ל תְּפִלָּה עַל הַיָּם. רַק שְׁצָרִיכִין לְשִׁנּוֹת הַלְשׁוֹן קֶצֶת
בְּשִׁמְתִּפְלָלִין עַל אַחֲרֵים כַּאֲשֶׁר תְּבִינּוּ שֵׁם בְּעִצְמָכֶם. וּמָה שְׁיִרְצֶה
כֹּל אֶחָד לְהוֹסִיף מִלְּבוֹ יוֹסִיף כִּרְצוֹנוֹ בְּלִשׁוֹן לַע"ז. וְיִתֵּר מִזֶּה אֵי
אֶפְשָׁר לְהַאֲרִיךְ עִתָּה.

וְשָׁלוֹם וְחַיִּים וְכָל טוֹב חֻזְקוֹ וְיִאֲמִץ לְבַבְכֶם כָּל הַמִּיחָלִים לָהּ.

121 ה"ל

אֶהוּבֵי בְּנֵי הַמְּפֻלָּג רַבִּי יִצְחָק שְׁיחִיָּה. פּוֹן דִּיין גְּרִים הָאֵב אֵיךְ
גְּרוּיִם נַחַת גִּיהֵאט נְמִסְדֵּרִישַׁת שְׁלוֹם שְׁלָךְ הִנְהָ לִי נַחַת
גְּדוּלָן. מִי יִתֵּן וְהִיָּה לְבָבְךָ זֶה בְּאַמֶּת כָּל הַיָּמִים, לְמַעַן הַשֵּׁם לְמַעַן
הַשֵּׁם שְׁתַּתְּמִיד בְּלִמּוּדְךָ כִּי הוּא חַיִּיךָ וְכו'. גַּם תִּכְתֹּב בְּכָל יוֹם כִּי
עֲדִין אֵינְךָ יָכוֹל לְאַמֵּן יָדְךָ בְּכַתִּיבָה נְאֻה כִּלְל. וְכַתְּבָךְ דּוּמָה
לְכַתֵּב שֶׁל תִּינּוֹק קָטָן. עַל כֵּן תִּשְׁתַּדֵּל לְהַרְגִיל עִצְמְךָ בְּכַתֵּב נְאֻה
וְלִשׁוֹן צַח. כִּי הַכְּתָב וְהַמְּכַתֵּב הוּא יְסוּד גְּדוּל לְתוֹרָה וְעִבּוּדָה
וְדַרְךְ אֶרֶץ. וּבְפֶרֶט אַתֶּם וְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ צְרִיכִים לְהַשְׁתַּמֵּשׁ
הַרְבֵּה בְּכַתִּיבָה לְזִכּוֹת אֶת הַרְּבִים בְּכִמְהָ עֲנִינִים כִּידוּעַ לְכֶם,
וְיִתֵּר מִזֶּה אֵין הַפְּנָאֵי מְסֻפִים עִתָּה לְהַאֲרִיךְ.

דְּכַרֵי אֲבִיךָ הַחֲפֵץ בְּטוֹבְתְךָ וְהַצְּלַחְתְךָ הָאֲמִתִּית וְהַנְּצִחִית.

121 ה"ל

ג

אָמַר הַמַּעֲתִיק הַפְּרָט וְהַיּוֹם הַיְּהִי חֶסֶד. וְמָה שְּׁמֻצָּאתֵי הַעֲתִיקוֹתַי.

בְּעֹנֹת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

לְכַבֵּד יְדֵי הַתִּיק וְכו' רַבִּי נִפְתָּלִי גֵרוֹ יֵאָר.

הוֹדִיעַ לִי חֲדָשׁוֹת שֶׁהוּא חוֹשֵׁשׁ בְּעֵינָיו, וְאַרְאֶה לְהַתְּפַלֵּל
עָלָיו. וּמִזֶּה תֵּרְאוּ וְתִבְנִינִי כַּמָּה צְרִיכִין לְהַתְּרַחֵק
מִדְּאִקְמוּרִים [מִרוֹפְאִים], וּבְכֹר הַכְּנֵתִי רוֹצֵעַפֶּט [מִרְשָׁם] לְשַׁלַּח לוֹ.
וּכְלָל הַרוֹצֵעַפֶּט הוּא:

א - שְׁלֵא יִקַּח שׁוֹם רְפוּאָה.

ב - שְׁלֵא יִקַּח שׁוֹם רְפוּאָה.

ג - שְׁלֵא יִקַּח שׁוֹם רְפוּאָה וְכו' וְכו'.

גַּם שְׁלַחַךְ דְּוָקָא לְמַקְוֵה וְכו' הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִרְחַם עָלָיו וְיִשְׁלַח לוֹ
רְפוּאָה שְׁלֵמָה בְּמַהֲרָה מִן הַשָּׁמַיִם. מִבְּנֵי יִצְחָק שְׂיַחֲיָה עֲדִין
לֹא הָיָה לִי שׁוֹם אֲנֵרֶת וְאֵנִי מִצְפָּה לְשִׁמְעַת הַטּוֹב מֵאַתּוֹ. זֹלַת זֶה
אֵין לְחַדֵּשׁ.

מִן הַב"ל

גַּם אוֹדִיעַ לָכֶם חֲדָשׁוֹת מַעֲתָה. דְּעוּ כִּי יֵשׁ אֱלֹקִים שְׁלִיט בְּאֶרֶץ
בְּשָׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאֶרֶץ מִתַּחַת, חַי לְעַד וְקַיָּם לְנֶצַח
יִשְׁתַּבַּח שְׁמוֹ לְעַד. וְהַכֶּסֶף וְהַזָּהָב הַכֹּל וְאֵף עַל פִּי שָׂרֵב
הָעוֹלָם הֵם מִבְּנֵי הַמְּדִינָה שֶׁל עֲשִׂירוֹת שְׁמֵתְלוּצִצִים מְשִׁיחוֹת
כְּאֵלֶּה (עַן סִיפּוּרֵי מַעֲשִׂוֹת מַעֲשֵׂה י"ב). הַבְּחִירָה הִיא בְּיָדָם לְהַטּוֹת
שְׂכָמָם לְעַל הַגִּיהֵנָם בְּזֶה הָעוֹלָם. כַּאֲשֶׁר בָּחֲרוּ לָהֶם מַלְכָּד מַה

שִׁיְהִיָּה לְיוֹם הַדִּין, וְסוֹף יִשׁוּבוּ הַמָּה אֵלֵינוּ וְאִנְחָנוּ לֹא נָשׁוּב
 אֲלֵיהֶם. וּבְכָר אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם (תהלים מ"ט) "אֵל
 תִּירָא כִּי יַעֲשֶׂר אִישׁ" וְכו'. וְאִם יִתְלוֹצְצוּ גַם מִזֶּה, יִמְלֵא פִיהֶם
 חֲצִץ. בּוֹטַח בַּעֲשָׂרוֹ הוּא מִשְׁעֲנַת קִנְיָה רְצוּץ. "אֵלֶּה בְּרֻכָּב וְאֵלֶּה
 בְּסוּסִים, וְאִנְחָנוּ בְּשֵׁם ה' אֱלֹהֵינוּ נִזְכִּיר" (שם כ). כִּי אֵין מָנוֹס
 מִפְּגַעֵי הָעוֹלָם הַמְּלֵאִים בְּכָל בַּיִת כִּי אִם אֵל הַשָּׁמַיִם יִתְבָּרַךְ
 וְהַתּוֹרָה לְבָר. כַּאֲשֶׁר כָּבַד הָאֲרֻכְנוּ שִׁיחַתְנוּ מִזֶּה הַרְבֵּה, וְעַדִּין
 צְרִיכִין לְחֹזֵר וּלְדַבֵּר זֹאת בְּכָל יוֹם. וְהַכֶּלֶל כִּי (איוב ה) "אָדָם לְעֵמֶל
 יוֹלֵד" אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁעֲמָלוֹ בַּתּוֹרָה. וּמֵה שְׁפַתְכֶם פֹּאֲרֵט הָאֵפ וְנֵק
 שְׁמִיחָה אֲמַת וְצַדֵּק וְיָצִיב וְנִכּוֹן וְקִיָּם אֲשֶׁרֵיךְ אִם תַּחֲזִיק בְּזֶה.

מכתבים דשנת ה' אלפים תקפ"ג

ד

ברוך השם, יום ג' וישב תקפ"ג לפ"ק ברס"ל.

שלום לכבוד אהובי ידיד נפשי ולבבי הלוא הוא הרבני הנתיק
 המפלג וכו'. מורנו הרב נפתלי נרו יאיר ולכל אנשי שלומנו
 שלום וישע רב.

דעו ידידי כי תודה לאל באתי בשלום לביתי ביום ה' וישלח
 העבר. עד הנה עזרונו רחמיו העצומים, ואת כל אשר
 עבר עלינו אין הזמן מסכים לבאר עתה. ועוד חזון למועד אם
 ירצה השם. אך מאד גדול צערי מכאב העינים שלו. וכיותר
 נפלאתי עליו הפלא ופלא על אשר הואיל הלך אחר רופאי
 אליל, ולעסק ברפואות בהייסין, לכאב העינים, אשר המה היו

בְּעוֹכְרָיו וְקִלְקְלוֹ לְעֵינָיו עַל יְדֵי רְפוּאָתָם בְּיוֹתֵר. וְלֹא זָכַר אֶת כָּל
הַדְּבָרִים הַקְּדוּשִׁים שֶׁיֵּצְאוּ מִפִּי רַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ זָכַר צְדִיק לְבִרְכָה
(שיחות הר"ן ג), לְהִתְרַחֵק מִרְפוּאוֹת בְּכָל מִינֵי הַרְחָקוֹת עַד קֶצֶה
אַחֲרוֹן. דַּעְתִּי כִּי דוֹמָה בְּלִבּוֹ שְׁאִין הַדְּבָרִים אֲמוּרִים לְכָאֵב עֵינָיִם,
אֲבָל בְּאֵמֶת אֶהוּבֵי אַחֵי טְעִיתָ. (חסר).

[נראה שהיה פאן עוד דברים באריכות אבל לא מצאתי יותר חבל על דאבדו. גם
נראה בעליל שזאת היתה המכתב שהודיע שבא מארץ ישראל. הודעתי זאת למען יהיה
לזכרון בברור שנת נסיעתו ובואו ויהיה בעזרת השם יתברך נצרך לקמה ענינים].

מִכְתָּבִים דְּשָׁנַת ה' אֶלְפִים תַּקַּפ"ד

ה

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם ו' תִּשְׁרֵי תַּקַּפ"ד, מִבְּרֶסֶלַב לְטִישְׁעֶרְקָאָם.

רַב שְׁלוֹם לְכַבּוֹד אֶהוּבֵי בְּנֵי, יָדִיד נַפְשִׁי, נִצְמַד בְּקִירוֹת לְכַבֵּי,
הֲלֹא הוּא הוֹתִיק הַמַּפְלֵג הַנְּחַמֵּד, מוֹרְנוּ הַרַב יִצְחָק שִׁיחִיה.

תּוֹדָה לְאֵל בָּאֲתִי לְשְׁלוֹם לְבֵיתִי בְּיוֹם ג' לְעֵת עָרֵב, וּבְרוּךְ
הַשֵּׁם הַכֹּל עַל נִכּוֹן מַעַם ה'. וְנֹא, בְּנֵי, מִחֲמַד עֵינֵי,
הַסֵּתֶפֶל הַיֵּטֵב עַל תְּכִלִּיתְךָ וְהַחֲזוֹק בְּתוֹרַת ה' וְתַתְּמִיד בְּלַמּוּדְךָ;
וְתִקְבַע שְׁעוֹר לְהַתְּבַדְּדוֹת בְּכָל יוֹם וְיוֹם לְפָרֵשׁ שִׁיחַתְךָ לְפָנֵי
הַשֵּׁם וְיִתְבַּרְךָ וְיִלְהַתְּחַנֵּן מִלְּפָנָיו בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּגִים הַרְבֵּה, שִׁיקְרַב
אוֹתְךָ לְעִבּוּדְתוֹ בְּאֵמֶת. וְתִלְמַד וְתַעֲיֵן הַיֵּטֵב בְּסִפְרֵי רַבְּנוּ זְכוּרֵנוּ
לְבִרְכָה, עַד שֶׁתְּהִיָּה בְּקִי בָהֶם בְּעַלְפָּה, וְתוֹפֵר הַיֵּטֵב אֶת כָּל
הַדְּבָרִים שֶׁשִּׁמְעֶתָ מִמּוֹנֵי בְּבֵיתִי, וְהִיָּה אִם שָׁמַע בִּישָׁן תִּשְׁמַע
בְּחֻדָּשׁ, שֶׁתּוֹפֵה לְשָׁמַע מִמּוֹנֵי עוֹד דְּבָרִים רַבִּים כְּאֵלָה וְכְאֵלָה

המחיינ נפשות רבות. ואז טוב לך בעולם הזה ובעולם הבא. כי אין לך זמן מבחר לעסק בתורה ותפלה כמו עתה, כי (שפת קנב) ינקותא פלילא דורדא. ואם לא עכשיו אימתי. כי ימינו כצל עובר. והזמן הולך והומה. ולא ישאר לך כי אם מה שתחטף עתה בכל יום תורה ותפלה ומעשים טובים, וחויז מזה הכל הכל. ויתר מזה אין להאריך. ויותר ממה שכתוב כאן שמעת ממני כבר. וגם כי כבר מבאר הכל בספרי רבנו ז"ל. הפך בהם והפך בהם ומהם לא תזוע וכו' והעקר שיהיו הדברים בעיניך בכל יום ויום כחדשים. ותתחיל בכל פעם מחדש, ואל תפל בדתך חס ושלום משום דבר שבעולם, רק בכל שעה ושעה תהיה בעיניך כבריה חדשה ממש. או תצליח את דרכך ואז תשפיל.

דברי אביך המזהירך לטובתך הנצחית ומצפה לתשובתך והשם יתברך יגמור החתימה לחיים טובים ארוכים ולשלום.

הקטן *MQ* בן מורנו הרב נפתלי הירץ נרו יאיר מברסלב

כ' סבת

י

בעזרת השם יתברך, יום ב' חגי שרה תקפ"ד ברסלב.

שלום וברכה וחיים וכל טוב לכבוד בני מורנו הרב יצחק שיהיה.

אמרותיך הנעימים הגיעו אלי פעמים, אחד ביום שמחת תורה, בעת שהיינו שמחים בשמחה שאין לה קץ שמחת ישראל, אשר זכינו להיות עם סגלתו ונתן לנו פלי

חמדתו, וקרבנו לעבודתו וכו', אז בתוך שמחתנו הגיעני
 מכתבך. ראיתי ואשמח. שש אנכי על אמרותיך בפרט באגרת
 השני אשר קבלתי בשבוע העבר. אשר הודיעני את אשר קוּתה
 נפשי אשר תודה לאל תורת ה' תמימה בידך. נא בני חביבי
 כנפשי, חזק ואמץ בכל כחותיך להתמיד בלמודך היטב, כי הוא
 חלקך בחיים. טוב לזכר כי ישא על בנעוריו (איכה ג). וגם
 תתאמץ ביותר להתפלל בכונה גדולה. שתכניס כל מחשבותיך
 לתוך כל דבור ודבור של התפלה. שתכונן פרוש המלות בכל
 התפלה. ותאחז מחשבתך תמיד לכל תשומט מחשבתך אנה
 ואנה בדרךך מכבר. עתה בני פלך מדרך זה. הזהר והזהר
 ותתגבר ותתחזק בכל מיני פחות ועצות לסור מדרך זה. רק
 תאחז מחשבתך בידך לבלי לחשב שום דבר חוץ, כי המחשבה
 ביד האדם להטותה כרצונו. ואי אפשר שיהיו שני מחשבות
 ביחד בשום אופן. כמבאר כל זה היטב בספרי רבנו ז"ל וליקו"מ
 עב, רלגן כי בעל מחשבה הוא אחד מהדברים המעפכין את
 התשובה (רמב"ם הלכות תשובה פרק ד' הלכה ה). ויתר ממה שכתוב
 פאן בני הזהר והזהר מאד מאד, ותעין היטב בספרי רבנו ז"ל
 ותמצא עצות ותחבולות להנצל מזה. והעקר הוא מה שכתבתי
 למעלה, שתדע ותאמין במה שאמר רבנו ז"ל (שם) שהמחשבה
 ביד האדם להטותה כרצונו למקום שהוא רוצה. ואמר שאפלו
 אם המחשבה נוטה חס וחלילה לפעמים מן הצד יש ביד האדם
 לתפסה ולתשיבה למקומה הראוי. כמו סוס הנוטה מן הדרך
 שיכולין לתפסו באפסר להשיבו אל הדרך הישר כמו כן הוא

המחשבה ממש כמבאר בספריו הקדושים, ובפרט בשעת התפלה שאז מתגברין מאד בלבולי מחשבות, כי כל הבלבולים שיש להאדם לפעמים במחשבתו, כלם באים אל האדם בשעת התפלה דיקא כמבאר [בליקו"מ סימן ל'] עין שם. על פן בשעת התפלה צריכין להתגבר יותר ויותר כנגד המחשבות זרות והעקר ההתגברות הוא בישב ואל תעשה. שלא תשגיח ולא תסתפל עליהם כלל רק תחשב דבורי התפלה היוצאים מפיו ואז ממילא יסתלקו. גם תזרו עצמך מאד לבחור לך שעה בכל יום לפרש שיתחד לפני קונד באשר ידעת כמה וכמה הרבינו לדבר מזה בשם רבנו ז"ל [עין ספר השתפכות הנפשן]. ושהוא עצה בלליות לכל אחד ואחד לזכות לקדשת ישראל. ויתר מזה אי אפשר להאריך בכתב כי יקצרו המון יריעות, רק תשים עיניך ולבך בספרי רבנו ז"ל, ותמצא מרגוע לנפשך אשר ייטב לך לעד ולנצח.

גם אהובי בני, לא טוב בעיני שכתבת לי שקבעת לך שני שעורים בלמוד פוסקים בארח חיים הלכות שבת ובזורה דעה הלכות מליחה, הלא היה לך להבין כי לא חפצתי בדרך כזה לפזר דעתו, בענינים רחוקים כאלה, וכי מה ענין מליחה להלכות שבת, הלא ידעת כי רצוני בסדר הלמוד הוא ללמוד בסדר דיקא (עין שיחות הר"ן עו), דהינו שתגמור הארח חיים עד סופו, ואחר כך תתחיל בעזרת השם ותברך ללמוד הזורה דעה מהלכות שחיטה מראשו לסופו בסדר דיקא, וכן החשן משפט והאבן העזר, לא כמו שנוהגים בני הנעורים לחטוף בכל זמן

הִלְכָתָא מִיַּחַדַּת לַפְעָמַיִם הִלְכוֹת בְּשָׂר בְּחֵלֶב, וְלַפְעָמַיִם הִלְכוֹת
 טוֹעֵן וְנִטְעָן, וּפְתָאִים מְדַלְּגִים לְהִלְכוֹת גְּדָה וְכִיּוֹצֵא בְּזָה וְנִשְׁאָרִים
 קָרַח מִפָּאן וְקָרַח מִכָּאן, וְזֶה וְזֶה לֹא עֲלֵתָה בִּידָם. וּמֵאוּמָה לֹא
 יִשְׂאוּ בַעֲמָלָם, כִּי פֶּאֶשֶׁר יִגְדְּלוּ אִינָם יוֹדְעִים שׁוּם דִּין וְהִלְכָה
 אִפְלוּ בְּמָקוֹם אֶחָד. עַל בֶּן רְצוּנִי שֶׁתְּלַמֵּד רַק הִלְכוֹת שֶׁבֶת וְגַם
 מִסְּכַת שֶׁבֶת פֶּאֶשֶׁר פְּתַבְתָּ וְתָשִׂים עֵינֶיךָ וְלִפְדָּ לְהַבִּין הַדְּבָרִים
 הַיָּטִב וְלֹא תוֹנֶה אֶת עַצְמְךָ. וְגַם לֹא תִדְקַדֵּק יוֹתֵר מִדְּאִי בְּחַנְּם,
 פֶּאֶשֶׁר כְּכֹר דְּבַרְנוּ בְּזָה. אֵךְ אִם אִי אֶפְשָׁר לְשַׁנּוֹת דַּעַת חֲבֵרְךָ אֶל
 תִּפְרָשׁ מִמֶּנּוּ בְּשִׁבִיל זֶה. וְתִמְלֵא רְצוֹנּוֹ לְלַמֵּד גַּם הִלְכוֹת מְלִיחָה.
 אֲבָל אִם אֶפְשָׁר לְךָ לְדַבֵּר עַל לְבוֹ שֶׁיִּלְמַד כְּפִסְדֵּר כִּנְ"ל מֵה טוֹב,
 וּבּוֹדָאֵי יַחֲזִיק טוֹבָה לִי בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אִם יָקִים דְּבָרֵי פֶּאֶשֶׁר
 הוֹרֵאתִיךָ כִּנְ"ל.

גַּם תִּתְאַמֵּץ מְאֹד לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד. וּמָה מְאֹד נִהְיֵיתִי
 מֵאֶשֶׁר פְּתַבְתִּי לִי אֲשֶׁר אֶתָּה בְּשִׂמְחָה תּוֹדָה לְאֵל, מִי יִתֵּן
 שְׂיִהְיֶה בְּאֵמֶת תָּמִיד שְׂתִּהְיֶה אֵךְ שִׂמְחַת תָּמִיד. וְתִעֲנֵן בְּתַחֲלַת
 מִכְתָּבִי זֶה אֲשֶׁר הֵעִירוֹתִיךָ עַל עֲנָן שִׂמְחַת תּוֹרָה וּבִכְוֹנָה הַרְבֵּיתִי
 דְּבָרֵי שֵׁם כְּדֵי לְזַכֵּר תָּמִיד שִׂמְחַת יִשְׂרָאֵל, כִּי יֵשׁ לָנוּ לְשִׂמְחַת
 בְּשִׂמְחָה הַזֹּאת תָּמִיד. בְּשִׂמְחָה שְׂאִין לָהּ קֶץ אֲשֶׁר זְכִינוּ לְהִיּוֹת
 מִזְרַע יִשְׂרָאֵל וְלִקְבַל תּוֹרָתוֹ וּמִצְוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים זְכוּ וְכוּ'. אֲשֶׁרִינוּ
 מֵה טוֹב חֲלָקֵנוּ זְכוּ'.

דְּבָרֵי אֲכִיד הַמְּצַפֶּה וּמְחַפֶּה וּמִיַּחַל לְרֵאוֹת כְּמוֹכְתֶךָ וְהַצְלַחְתֶּךָ
 הָאֵמֶתִית וְהַנְּצַחִית שְׂיָקִים כְּנֹ חַכֵּם כְּנִי וְשִׂמְחַת לְפִי זְכוּ'.

הַקְּטוֹן *מנחם* בֶּן מוֹרְנוּ הֵרֵב נִפְתָּלִי הִירֵץ גֵּרוֹ יֵאִיר מִפְּרִסְלָב

ז

בעזרת השם יתברך, יום ב' וישלח תקפ"ד פרסלב.

רב שלום לבני מורנו הרב יצחק גרו יאיר.

מכתבך קבלתי ביום אתמול והיה לי לנחת גדול, אך היטב חרה לי עליך בני ידידי, על אשר אתה מרעיש כל כך על אשר איני רגיל לכתב לך בכל פעם; כי הלא ידעת שאיני איש פנוי, וטרדותי רבים מכמה צדדים. ובפרט כעת אשר תודה לאל התחלנו לעסק בהדפוס לגמור התפלות נה"ה ספר ליקוטי תפילות בעזרת השם יתברך, וכמדומה לי שפבר הודעתך מזה שפבר שלחתי את רבי מענדיל לקהלת מינקאוויץ, ותודה לאל בשבוע העבר כבר פא בשלום והביא האותיות שהיו חסרים. ובין היום ובין למחר נתחיל בשלום בעזרת השם להדפיסם. ואתה תוכל להבין מרחוק טרדת דעתי בזה, בכמה אפנים, ובפרט מחמת חסרון כים. ולה' הישועה. הן על כל אלה תדע שאין בדעתי לשלח לך אגרת בכל שתי שבועות פא אשר כתבת, רק בכל חדש וחדש אראה בעזרת השם יתברך לכתב לך אגרת. ואני מזהיר אותך מאוד שמעתה תשוב מדרך הזה לצפות בכל יום לקבל אגרת ממני לכלות עיניך בחנם חס ושלום, כי גם זה מעשי בעל דבר לבלבל דעתך מתפלתך ומלמודך. וכך דרכי בני הנעורים שבטלים ממעט עבודתם על ידי בלבלים וכליון עינים של עסקי חנם פאלה. ומה שכתבת שאין לך במה להחיות את נפשך כי אם במכתבי. האמת שדברי ראויים שיהיו חביבים

בעיניך ולהחיות נפשך, אבל בכל אגרת ואגרת תוכל להחיות עצמך זמן רב בעזרת השם יתברך. ובפרט הלא כל ספרי רבנו ז"ל בידך, המלאים אוצרות גדולות, אוצרי אוצרות של יראת שמים והתגלות אלקות בדרךים נפלאים השווים לכל נפש גדול וקטן נער וזקן. הפך בהם והפך בהם וסיב וכלה בהם שאין לך מדה טובה מהם. וגם יש בידך מחדושי תורה לאל. וגם תורה לאל כבר ידעת ושמעת כמה שיחות יקרות מפז מפי ומפי אנשי שלומנו. על פן חזק ואמין בשמחה תמיד. החזק במוסר אל תרף, ותתמיד בלמודך היטב ותתפלל בכונה ותרגיל עצמך בהתבודדות בכל יום באשר הוריתך. ויתר מזה אי אפשר להאריך עתה פי מרידנא טובא. והיה זה שלום.

דברי אביך הדורש שלומך תמיד באהבה.

הקטן *מנ* בן אדוני אבי מורנו הרב נפתלי הירץ גרו יאיר

ח

ברוך השם, יום ג' ויגש תקפ"ד פרסלב.

ישאו הרים שלום לכבוד אהובי בני ידיד נפשי מורנו הרב יצחק גרו יאיר.

מִכְתָּבְךָ קבלתי זה פעמים ושש אנכי על אמרתך כמוציא שאל רב. תעלזנה כליותי בדבר שפתוך מישרים. החייתי בדרךך, כמה שפתכת שאתה עוסק בתורה ותפלה ובספרי רבנו ז"ל, ואשר אתה בשמחה פי לזה פלתה נפשי. ומי יתן והיה לבכך זה ליראה את ה' כל ימי חיך ולהוסיף בכל יום ובכל עת קדשה וטהרה והתחזקות בעבודת ה' בכל פעם יותר

ויותר, כי חויץ מזה הכל הבל כי כצ'ל ימינו על הארץ, והיום קצר והמלאכה מרבה ואם לא עכשיו אימתי. חזק בני ואמץ בכל כחך לילך בדרך הישר והאמת אשר הורנו רבנו הגדול והקדוש וזכר צדיק וקדוש לברכה, כי הוא חניך וארך ימיד לעולמי עד ולנצח נצחים. ויתר מזה אי אפשר להאריך בכתב, פוק עין ותשבח בספרי רבנו ז"ל כל אשר תשא לך נפשך, עצות והנהגות ודרכים בעבודת ה', הפך בהם והפך בהם ומהם לא תזוע שאין לך מדה טובה מהם.

ודע בני חביבי שפבר נגמרו תודה לאל חמשה פורים [קונטרסים] מהתפלות ועתה אנו עוסקים בפורים ששי ה' יגמר בעדנו. וכ'לם טרודים מאד בהדפסה, כי ידוע שאנו עוסקים בהדפוס בלי פועלים. רק רבי מענדיל ורבי חיים נחום והנער יצחק יהושע וגם בני הותיק מורנו הרב שכנא גרו יאיר מסייע הרבה בכל פעם אבל לא בקביעות, על כן המלאכה נעשית לאט לאט. השם יתברך יהא בעזרנו לגמרם בשלמות מהרה. גם יש מניעות הרבה מחמת חסרון פים בידוע לך מזה. על כן תראה לזרו מאד את אנשי שלומנו שפקהלתכם שיראו לשלח לי בזריוות תקף מתנת ידם הטובה ואל יעפבו כלל כי אי אפשר לעכב הדפוס חס ושלום אפלו יום אחד בידוע לך, ותקבלו באהבה עלה אחד לדגמא מהתפלות, יראו עיניך וישמח לבך ויתר מזה אין פנאי להאריך.

דברי אביך המצפה לשמע הטוב ממך תמיד ועקר הוא הטוב

האמתי והנצחי.

הפסוק **מן** בן מורנו הרב נפתלי הירץ גרו יאיר

ט

ברוך השם, יום ה' פְּרֻשֶׁת בא תקפ"ד.

מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי אֲהוּבֵי בְּנֵי וְהָיָה לִי לְנַחַת גְּדוֹל וּלְמִשִּׁיב נֶפֶשׁ
שֶׁשׁ אָנֹכִי עַל אִמְרַתְךָ כְּמוֹצֵא שְׁלָל רֵב, אֲדָּךְ לֹא הָיָה
לִי פְּנָאִי לְהַשִּׁיבְךָ עַד הֵנָּה כִּי תִכַּף בְּיוֹם א' פְּרֻשֶׁת וְאֵרָא נִסְעֵתִי
לְקַהֲלַת אוֹמָאן עַל עָרֵב רֹאשׁ חֲדָשׁ שְׁבַט הָעֵבֶר. וּמַחֲמַת קִלְקוּל
הַדְרָךְ לֹא חֹזַרְתִּי לְבֵיתִי עַד יוֹם א' בְּשָׁבוֹעַ הַזֹּאת וּמִצְאֵתִי הַדְּפוּס
בְּטֹלָה מִמְּלֹאכְתָּהּ מַחֲמַת שְׁפִלָּה צָבַע הַדְּיוֹ. וְצָרִיכִין שְׁמֹן פְּשֵׁתָן
לְקַנּוֹת וּלְבִשָׁל, וּבְעֵתִים הִלְלוּ אֵינּוּ בְּנִמְצָא כָּלֵל, כִּי אִם בִּיקָר
גְּדוֹל וּפְהָ אֵינּוּ מִצּוֹי כָּלֵל. גַּם כִּי אָפֶס כָּסֶף, וְהִכְרַח רַבִּי מְעַנְדִּיל
לְנִסֵּעַ לְבֵיתוֹ וְשֵׁם יִקְנֶה שְׁמֹן הַקְּדוּשׁ וְאִם יִרְצֶה הַשֵּׁם בְּשָׁבוֹעַ
הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה נַחֲזֹר לְהַתְּחִיל לְגַמֹּר הַדְּפֶסֶת הַתְּפִלוֹת. וְתוֹדָה
לְאֵל כְּבֹר נִגְמַר עַד סוּף תְּפִלָּה ג"ה. בְּרוּךְ הַשֵּׁם אֲשֶׁר עַד כֹּה
עֲזַרְנוּ, בֶּן יְהִי ה' עִמָּנוּ לְגַמֹּר לְטוֹבָה ה' וְגַמֹּר בְּעַדְנוּ כִּי רַבּוֹ
הַמְּנִיעוֹת וּבְפֶרֶט מְנִיעוֹת מַחֲמַת מִמוֹן. נָא לְדַבֵּר עוֹד עִם רַבִּי
מְעַנְדִּיל וְרַבִּי יִשְׁעִיָּה וְכו' שִׁישְׁלַחוּ עַל כָּל פָּנִים מֶה דְאֶפְשָׁר. כִּי
כָּל מֶה שִׁישְׁלַחוּ לִי יַחֲיֶה כְּמֶה נִפְשׁוֹת מִיִּשְׂרָאֵל כִּי יִסְיְעוּ הַרְבֵּה
בְּזִכּוֹת הַרְבִּים לְדוֹרוֹת וְהַזְרִיז מִשְׁבַּח כִּי הַשְּׁעָה דְחוּקָה וְאִי אֶפְשָׁר
לְכַפֵּל הַדְּפוּס אֶפְלוּ יוֹם אֶחָד לְמַעַן הַשֵּׁם שְׁתִּרְאֶה לְזִרְזוּם בְּכָל מֶה
דְאֶפְשָׁר.

וְהֵנָּה קְרִיתִי מִכְתָּבְךָ הַיָּטֵב, וְאֵנִי מִבֵּין דְּבָרֶיךָ מִרְחוּק. וְהֵנָּה
אָנֹכִי הַרוּאָה כִּי עוֹבְרִים עָלֶיךָ מַחֲשָׁבוֹת הַכֵּל שֶׁל בְּנֵי

הנעורים, אשר דרך הבעל דבר לבלבלם במרה שחורה ועצבות של שוא והבל, אשר המרה שחורה מזיק להם יותר מהכל. אבל נפלאתי עליך בני חביבי מחמד עיני על אשר אתה מסתפל על זה, כי ראוי לך להבין מהדברים אשר כבר שמעת בביתי ומספרי רבנו ז"ל שאין לך להסתפל על שום מרה שחורות כאלה כלל, כי המרה שחורות והעצבות והחששות והבלבולים כאלה מזיקים מאד מאד, והם מפסידים חס ושלום יותר מכל הפגמים שבְעוֹלָם.

על פן אהובי בני שמע לדברי שהם דברי רבנו הקדוש והנזירא זכר צדיק וקדוש לברכה. וחזק וחזק ותתחיל בכל יום מחדש. ואל תסתפל על שום בלבול ומרה שחורה כלל. ואל תשים לבך לבלבולים כאלה כלל. רק תחזק עצמך להיות בשמחה תמיד, על אשר זכינו להיות מזרע ישראל גוי קדוש. ולבלי להיות מתנגד חס ושלום על אור האורות צח הצחצחות סבא דסבין הוא רבנו הקדוש והנזירא זכר צדיק וקדוש לברכה נחל נובע מקור חכמה, אשרינו מה טוב חלקנו וכו' שהשם יתברך ברחמיו הסיר מאתנו מסוה העורון המסמא את העינים ומונע הרבה אנשים מלהסתפל בספרי רבנו ז"ל הנזירים, והם חולקים ומתנגדים עליו ועל אנשיו ועל ספריו הקדושים והנזירים מאד. ברוך ה' אשר הצילנו מזה והבדילנו מן התועים בכמה וכמה בחינות בודאי ראוי לנו לשמח פיה כל ימינו לעולם, בשמחה עצומה שאין לה קץ. ואין שום מרה שחורה ועצבות שתוכל לבלבל חס ושלום משמחה זאת לעולם, באשר שמעתי והבנתי מפיו הקדוש ז"ל בפרוש. כי עקר ההתחזקות

הוא שְׂמֻחָה כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (נחמיה ה) "כִּי חֲדָת ה' היא מְעֻזְכֶם",
וְיֵתֵר מִזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְהֵאָרִיךְ בְּכֹתֵב, וְתַעֲזֵן בְּסִפְרֵי רַבְּנֵנוּ ז"ל
וְתִמְצָא לְרוֹוֹת צְמֵאוֹנָךְ לְשִׂמְחָה נִפְשָׁךְ בְּכֹל עֵת תְּמִיד אֲשֶׁר זֶה
הָעֵקֶר.

וְמָה שְׂפָתֵי לִי מִמְּנֵהֶךָ בְּלִמּוּד סִפְרֵי רַבְּנֵנוּ ז"ל וְלוֹמֵר אַחַר
כִּדְּ הַתְּפִלָּה הַשְּׂיִכָּה לְאוֹתָהּ הַתּוֹרָה. טוֹב וְיָפָה הַנְּהַגָּה
הַזֹּאת, אֲךְ נִכְסֵפְתִּי שְׂתַרְגִּיל עֲצֻמְךָ גַם כֵּן לְדַבֵּר דְּבוּרִים מֵעֲצֻמְךָ
בְּלִשׁוֹן אֲשֶׁכֶּנּוּ בִּינְךָ לְבֵין קוֹנֶךָ, וְתַעֲשֶׂה בְּעֲצֻמְךָ מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלוֹת
לְפָרֵשׁ שִׂיחָתְךָ לְפָנַי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל כָּל תּוֹרָה אִיזֶה זְמַן, וְאַחַר
כִּדְּ עַל יְדֵי תּוֹרָה אַחֲרָת, וְכֵן יִנְהַג תְּמִיד כְּאֲשֶׁר הִזְהִירֵנוּ רַבְּנֵנוּ ז"ל
בְּכִמְהָ הַזְּהִירוֹת, וּבּוֹדֵאֵי כְּבֹר שְׂמַעְתָּ מִפִּי הַרְבֵּה בְּזֶה וְאִין לְהֵאָרִיךְ
יֵוֹתֵר.

וְשָׁלוֹם וְחַיִּים וְשִׂמְחָה וְכֹל טוֹב כְּנִפְשָׁךְ וְנַפְשׁ אֲבִיךָ הַמְּצַפֶּה
וּמְחַבֵּה וּמְקַוֶּה וּמְזַחַל לְתִשׁוּעָתְךָ הָאֱמֵתִית שְׂיָקִים בְּנוֹ חֶסֶם בְּנֵי
וְשִׂמְחָה לְבָנֵי.

הַקָּטָן **מנ** בֶּן מוֹרְנוּ הֵרֵב נִפְתָּלֵי הִירְצֵן גְּרוֹ יֵאִיר

י

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם ב' תְּרוּמָה תַקֵּפ"ד בְּרִסְלָב.

יֵשְׁאוּ הָרִים שְׁלוֹם לְכַבּוֹד אֱהוּבֵי בְּנֵי יָדִיד נִפְשֵׁי הָלוֹא הוּא
הַזֶּה הַמְּפַלֵּג מוֹרְנוּ הֵרֵב יִצְחָק גְּרוֹ יֵאִיר.

כְּבֹר כְּתִבְתִּי לְךָ בְּיוֹם ו' יִתְרוֹ אֲשֶׁר כְּבֹר שְׂמַעְתִּי אֶת אֲשֶׁר
עָבַר עָלֶיךָ, וְשִׂתְרָאָה תִּכְרַף וּמִיֵּד לְבוֹא לָפֶה. וְלַעֲתָ עֵתָה
בְּקִשְׁתִּי מִמֶּךָ בְּנֵי מַחְמַד עֵינֵי יָדִיד נִפְשֵׁי שְׁלֵא תִשִּׂים לְבָךְ לְזֶה

כָּלֵל, וְתַעֲבִיר מִדַּעְתְּךָ כָּל הַדְּאָגוֹת וְהַמְּרָה שְׁחֹרוֹת. רַק תִּחַזַּק
נַפְשְׁךָ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ. קֹוֶה לֵה' וַיּוֹשִׁיעַ לְךָ, כִּי אֵין לָנוּ עַל מִי
לְהַשְׁעֵן כִּי אִם עַל חַסְדֵי הַמְּרַבִּים. וּבְכֹר יִדְעַתְּ קֶצֶת שְׁהַעוֹלָם
הַזֶּה מְלֵא יְסוּרִים וְכָל יָמָיו כַּעַם וּמְכַאֲבוֹת. וְאֵין מְקוֹם לְבִרְחָ
מִמֶּנּוּ כִּי אִם אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וְאֶל הַתּוֹרָה הַמְּשַׁמַּחַת לֵב וּמְשׁוֹבֵת
נַפְשׁוֹ. וַיִּתֵּר מִזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְהַאֲרִיךְ עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה וְלֵה' הַיְשׁוּעָה.

וְדַע בְּנֵי שְׁתוּדָה לֵאלֹהֵינוּ עוֹסְקִים בְּדַפּוּס. וּבְרוּךְ הַשֵּׁם אֲשֶׁר
כָּבֵר נִגְמְרוּ שְׁשִׁים וּשְׁתַּיִם תְּפִלוֹת בַּעֲזָרְתוֹ הַגְּדוֹלָה. ה'
יְגַמֵּר בַּעֲדֵנוּ לְטוֹבָה שְׁנוֹזֵכָה לְגַמֵּר הַכֹּל כְּרָצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ. וְכַרְצוֹן
רַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ זֵכֶר צַדִּיק לְבִרְכָה. וַיִּתֵּר מִזֶּה אֵין פְּנָאֵי לְהַאֲרִיךְ.

הַנֶּה כַּה דְּבַרֵי אַבִּיךָ הַמְּצַפֶּה לְרֵאוּתְךָ מֵהָרָה.

נְאֻם הַקְּטָן נִתֵּן בְּן מוֹרְנוּ הַרֵב נִפְתָּלֵי הַיָּרֵךְ נְרוֹ יְאִיר

מכתבים דשנת ה' אלפים תקפ"ה

כ"ג סבת

יא

בַּעֲזָרְתָּ הַשֵּׁם... חַיִּים וּבִרְכָה... כְּנִפְשֵׁי... אֲמַתִּיּוֹת הַנּוֹרְאִים...
לוֹ וּלְזֶרְעוֹ לְדוֹרוֹתָם יִסְגָּא... זֶה יָמִים כְּבִיר, אֲשֶׁר לֹא
רָאִיתִי כָּל... אֲנֹכִי לֹא שָׁמַעְתִּי מִמַּעֲמָדוֹ בַּיָּמִים הָאֵלֶּה... בְּמַחְשַׁבְתִּי
כַּמָּה פְּעָמִים לְנִמּוֹת יָדַי בְּמִכְתָּב אֵלָיו לְדַבֵּר... בְּכַתֵּב מַעֲט אֲשֶׁר
בְּלִבִּי, אוֹלָם לֹא אִיסְתַּיַּע מִלְתָּא, כִּי הַזְּמַן קָצֵר וְכוּ'. כָּעַת לֹא
יִכְלַתִּי לְהַתְּאַפֵּק מֵעַצָּם אֶהְבַּתִּינוּ לְכַתֵּב לוֹ דְּבַרֵי אֱלֹהֵי לְבַקְשׁוֹ
שִׁירָאָה לְהוֹדִיעֵנִי מִיָּד אֶת חַסְדֵי ה' וּנְפַלְאוֹתָיו אֲשֶׁר הוּא מַפְּלִיא

עמו בכל עת, כי אני רואה ושומע מרחוק, שבכל צרותיו אשר
 עברו עליו לא צר לגמרי חס ושלוה, רק בצר הרחיב לו הוא
 ותברך בחסדים נפלאים וישועות נוראות, כאשר ראיתי והבנתי
 מעט בהיותי במחצתו, וגם כעת שמעתי מעט איזה צמיחת קרן
 ישועה ואשר הוא מכין עצמו לנסע לעיר מלוכה פ"ב בקרוב
 יצליחו ה' מהרה. והנה ה' יודע מחשבות פמה וכמה נשתתפתי
 בצערו וכמה פעמים הזכרתי אותו לטובה, בפרט על ציון
 הקדוש באומאן, כי מאד הומה עלי לבי על כל ההרפתקאות,
 אשר עברו עליו בפרט ובכלל, כי אנשים אחים אנחנו, ושם רבנו
 הנורא ז"ל, נקרא עליו. וזכרתי לתקע יתד במקום נאמן לשום לו
 שארית בארץ עלידי מתנת ידו הטובה, אשר פזר נתן על...
 העמדת הדפוס למען עשה פיוס הזה להחיות עם רב, כי תהלה
 לאל, עזרונו רחמיו עד הנה... תבל כן... אותיות הדפוס...
 כשירצה לפזר עוד... בכפלי כפלים. והנה כל מה שבבלבו... לכתב
 על פני השדה, אך זאת תדע, אהובי... חביבי בנפשי, שכשם
 שאני בוסף ומשתוקק... להשם יתברך, שיעזרו ויושיעו מהרה
 וירחיב ידו עתה בכל אשר יפנה, כן אני בוסף... ומשתוקק
 ומתגעגע ומצפה להשם יתברך יותר ויותר, שבאשר יצליחו ה'
 מעתה, יזכה לידע ממי ומי מגיע לו הצלחתו וישועתו ויאמר
 בפה מלא ובלב שלם: אלקה ואשובה אל אישי הראשון, כי טוב
 לי אז מעתה, ודי למבין. ואם אמנם האמת ידעתי, כי מעולם לא
 (יקחה) נפשו מאישו הראשון, ונפשו קשורה בנפשי מאז ועד
 עתה, עם כל זה שגג מעלתו הרבה בענין זה בכמה וכמה
 הנהגות בימים שעברו וגרם קצת חלול השם, חס ושלוה, כי

היה נראה בעושה מהעקר טפל ומהטפל עקר, חס ושלום, וגרם על עצמו כמה לזות שפתים מאנשי-שלומו, אשר יש בלבם עליו הרבה על הענינים האלה ואם אני יודע תם לכבו, שהוא קשור באמת בחבלי עבותות אהבה עם נזר ראשינו, עם כל זה לעמת זה ידעתי, כי שגה והספיל הרבה מאד בענינים האלה בימים שעברו, וגם עתה הציקתני רוחי, ועצור במלין לא אוכל להוכיח דרכו על פניו על אשר ענת הרבה בשנים האלה, אשר לא שם לדרך פעמיו לקהלה קדושה אומאן לפרש שיחתו שם על ציון הקדוש, אשר זה חלקו מכל עמלו, בפרט בעת שנסע בקיץ... לביתו, ובחזרתו היה לו לסובב דרכו דרך אומאן. וכמדמה לי... הוא המדה... לו מניעות רבות ועצומות... שכל הענינים, הנוגעים להחזקת... הסתלקותו, נתעוררים תמיד... שעור, אך באמת אין שום מניעה בענין, והמניעות הם רק בשביל החשק, ומהמניעות העצומות יכולין להבין מעלת הנחשק, בידוע לו כל זה. והנה בכל זה יש הרבה לדבר, אשר לא יספיקו המון יריעות לבאר אפס קצה, וגם פשאני מתועד עמו לפעמים לעתים רחוקות, אי אפשר לדבר עמו בכל אשר עם לבבי מרב הטרדות הסובבין אותו, אך לחכם ונדיב וטוב לבב כמותו יספיקו דברי אלה להבין מהם דברים הרבה, והעקר - שמעתה יראה לתקן כל הענינים שרמזתי לו במכתבי זה ויזהר להיות על-כל-פנים פעם אחד בכל שנה ושנה באומאן, חק ולא יעבר, ולא יעצרו הגשם והשלג ולא שום מניעה בעולם, וגם ישתדל לראות את עצמו עמנו בכל פעם; אם אפשר לו לבוא אלינו על ראש-השנה, בעת שאנחנו מקבצים יחד מה טוב, ועל-

כֹּל-פָּנִים בְּכֹל עַת שְׂיוּכָה לְהִיּוֹת בְּאוּמָאן, יִהְיֶה בְּהִתְרָאוֹת פָּנִים
עִם כַּמָּה אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, וְגַם רָאוּי לוֹ לְבַקֵּשׁ אוֹתָנוּ שְׁנִבּוּא אֵלָיו
עַל אֵיזָה יָמִים, אוֹלֵי נִזְכָּה לְדַבֵּר עִמוֹ מִלְּבַבְנוּ לְהַאִיר נִקְדוּתוֹ
הַטּוֹבוֹת זֶה בָּזָה וְנִקְבַּל דִּין מִן דִּין וְנַעֲוֹרֵר אֶת עֲצָמֵנוּ וְנִזְכֹּר אֶת
עֲצָמֵנוּ הֵיכֵן אָנוּ בְּעוֹלָם, מֵאִין בָּאנוּ וְכו', וְכַמָּה נִפְלְאוֹת עֲשֵׂה
עִמָּנוּ, שְׁקִרְב אוֹתָנוּ לְנִקְדַּת הָאֵמֶת, לְאוֹר צַח בָּזָה, אוֹר הָאוֹרוֹת
וְכו'. נָא וְנָא, חֲבִיבִי, שִׁים לְפִךְ לְדַבְרֵי הָאֱלֹהִים, הַנְּאֻמְרִים בְּאֵמֶת
וּבְתֵם לְבָב, לְמַעַן יֵיטִיב לוֹ וּלְדוֹרוֹתָיו... הַמִּפְלָג... וְיִלְכוּ בְּדַרְכּוֹ...
ד' דְּבָרֵי אֵמֶת וְצַדִּיק... לָהֶם בָּזָה וּבְכָא וְיִוֹתֵר מִזֶּה... אֲנִי מִכְּרַח
לְהַפְסִיק בְּאֲמֻצֵּעַ הַדְּבוּר... מִבְּאֵר הַכֹּל בְּסִפְרֵי הַקְּדוּשִׁים. שִׁימו
לְבַבְכֶם אֵלֵיהֶם, הַפֶּךְ בָּהּ וְהַפֶּךְ בָּהֶם וּמֵהֶם לֹא תִזְוַע שְׂאִין לְךָ
מִדָּה טוֹבָה מֵהֶם. נָא, יְדִידִי, לְכַתֵּב לִי אֲנֵרֶת מִיָּד וְלְהוֹדִיעַ לִי
הַכֹּל וְגַם אֲפֹשֶׁר שְׁיִשְׁלַח לִי אֵיזָה סֵךְ מִסִּים מַה טוֹב, כִּי הַשְׁעָה
דְּחוּקָה מְאֹד וְגַם יִדְעָתִי כִּי אֵין בְּיָדוֹ לְפִנּוֹר בְּיָמִים הָרֵאשׁוֹנִים, עִם
כֹּל זֶה אֶת אֲשֶׁר תִּמְצָא לְעִשׂוֹת בְּכַחוֹ וְיִוֹתֵר מִכַּחוֹ, עַל-כֵּן אֵין
רָאוּי לוֹ לְצַמְצֵם עַל זֶה כֹּל-כֶּף, כִּי הוּא קָרַן הַקִּימַת לְעַד, בְּפִרְט
כִּי הוּא צְרִיךְ עֵתָה לְנִסְיָעָה, וְעַסְק בָּזָה צְרִיךְ לְפִנּוֹר שְׁחָדִים
הַרְבֵּה, רָאוּי לוֹ לְפִנּוֹר גַּם עַל הַשְׁחָד לְהַרְבּוֹת בְּצַדִּיקָה לְאֲנָשֵׁי-
שְׁלוֹמֵנוּ, כִּי צַדִּיקָה נִקְרָא "שְׁחָד", כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (מִשְׁלֵי כ"א): "שְׁחָד
בְּחִיק" וְכו' זֶה הַשְׁחָד יִצְלִיחוֹ בָּזָה וּבְכָא, וְלִגְדִיב לֵב כֹּל כֶּף אֵין
לְהַאֲרִיךְ יוֹתֵר.

דְּבָרֵי אוֹהֲבוֹ בְּאֵמֶת לְנַצַּח, דוֹרֵשׁ שְׁלוֹמוֹ תְּמִיד בְּאַהֲבָה וְחֶפֶז
בְּהַצְלַחְתּוֹ בָּזָה וּבְכָא.

הַקְּטָן [12] בֶּן מוֹרְנוּ הֶרֶב רַבִּי נִפְתָּלִי הִירְזִין וְ"ל מִבְּרֵאסְלָב

...לכנו הוֹתִיק, מוֹרְנוּ הָרַב שְׁלֹמֹה נִרוּ יְאִיר. ...עוֹד הַפַּעַם כִּי
גַם אֵלָיו... הֶחְפִּץ בְּאֵמֶת לְאֵמֶתוֹ וְה' ... וַיִּצְלִיחוּ בְּכָל
אֲשֶׁר יִפְנֶה.

דַּכְרֵי אוֹהֲבוֹ לְנֶצַח.

121 ה"ל

אֲנִישֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ פוֹרְסִים שְׁלוֹם כָּלֵם בְּאַהֲבָה רַבָּה וּרְחִימָתָן
עֲזוּזָא וּמִצְפִּים לְשִׁמְעַ כָּל טוֹב מֵאֵתוֹ, אֲמֵן. הַצְדַּקַּת מֵרַת
אֲדִיל תַּחֲוִיה, וּבְנֵה הַחֲכָם שְׂיַחֲוֶיה, וּבִתְהֵה הַמְשַׁכְּלֵת תַּחֲוִיה, תְּהִלָּה
לְאֵל בְּחַיִּים וְשְׁלוֹם וּפּוֹרְשִׁים שְׁלוֹם בְּאַהֲבָה רַבָּה.

גַּם תִּדְעַ, שֶׁתְּהִלָּה לְאֵל, צְמַחָה קָרָן יִשׁוּעָה בְּעִנְיַן בֵּית־הַדְּפוּם,
כִּי בְּחֶסְדוֹ יִתְבַּרַךְ וּנְפִלְאוֹתָיו עֲזָרְנוּ, שֶׁכָּבַר פְּתָחוֹ לִי אֶת
בֵּית־הַדְּפוּם, אֲבָל לֹא פְתָחוֹ כִּי־אֵם הַבַּיִת לְבָדוֹ וְגַם זֶה הוּא
טוֹבָה גְדוֹלָה לְפָנַי, אֲבָל הַדְּפוּם בְּעִצְמוֹ, דִּהְיִנוּ הַפְּרַעַסֵּעַ עֲדֵן
חַתוּמָה, אֵךְ כָּבַר הִגִּיעַ אֲגַרַת מוּיִלְנָא, שֶׁבְקָרוֹב יִתְנוּ לִי רְשִׁיוֹן. ה'
יְגַמֵּר בְּעַדִּי, שְׂיִגִיעַ לִי רְשִׁיוֹן בְּמַהֲרָה לְטוֹבָה, וַיִּפְתָּחוּ לִי אֶת
הַדְּפוּם, וְנִזְכָּה לְהַפְּיץ מַעֲיִנּוֹתָיו חוּצָה לְמַעַן יִתְגַּדֵּל וַיִּתְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ
יִתְבַּרַךְ בְּעוֹלָם, אֲמֵן, כֵּן יְהִי רְצוֹן.

הָאֲחָד זְהוּב סֵלֶק לְהַשְׁלִיחַ, וּבַעַל הַיְשׁוּעוֹת יוֹשִׁיעַ מְהֵרָה.
הַשְּׁנַי אַרְבַּע כְּנַפּוֹת מְצָא רַבִּי דָּוִד, אֵךְ אֵינּוּ רוֹצֵה
לְנַסֵּעַ לְבֵיתוֹ עַד אַחַר שֶׁבִּתְקַדֵּשׁ, וְאָמַר, שְׂיִשְׁלַחֵם לוֹ עַל־יְדֵי
מְקַדָּם. גַּם נְפִלְאוֹת הוּא בְּעִינֵינוּ, שְׂרוּצָה הָאִישׁ בִּיקָר כְּל־כָּד, אֵךְ
כֵּלָא זֶה אֵינּוּ יְכוֹל לַעֲשׂוֹת דְּבָר, עַד שֶׁיָּבֹא יְדִידְנוּ כְּנ"ל, אֵךְ רַבִּי
יִשְׂרָאֵל נִרוּ יְאִיר מְבַקֵּשׁ מֵאֲתָדָה, וְגַם אֲנִכִּי מוֹרְוֹד בְּזָה, שְׁלַמְעֲנָנוּ

תַּעֲשֶׂה וְתַחַקֵּר בְּזוֹה בְּכָל עֵת שֶׁתִּמְצָא סוּחָרִים בְּזוֹה, אוֹלֵי יִמְצָא בְּפָחוֹת, וְגַם שִׁיְהִי בְּטוֹחַ גָּדוֹל, אִךְ גָּמַר הַמְּשֵׂא-וּמִתֵּן אִי אֶפְשָׁר עַד בִּיאַת יְדִידֵנוּ בְּשָׁלוֹם וְכַנ"ל. עֲתָה נִכְנַם רַבֵּי דָּוִד גֵּרוֹ יְאִיר, לְחַדְרֵי וְהוֹדִיעַ לִי, שֶׁמָּסַר הַשְּׁנַי אַרְבַּע כְּנָפוֹת לְיַד מוֹסֵר כְּתָב זֶה. וּמִגְדֵּל הַנְּחִיצוֹת אִי אֶפְשָׁר לְהַאֲרִיךְ, וְהַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ יִשְׁמַחְךָ וְכו'.

כ"ד סכת

יב

בְּעֹרַת הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ, יוֹם ו' עָרַב שַׁבַּת קֹדֶשׁ פְּרֻשֵׁת וַיִּגַּשׁ תַּקפ"ה.

שָׁלוֹם רַב לְאֶהוֹכִי בְּנֵי מַחְמַד עֵינֵי הַרְבֵּי הַזֵּוֹתִיק הַמְּפֻלָּג מוֹרֵנוּ הַרַב יִצְחָק גֵּרוֹ יְאִיר.

מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי, וְהָיָה לָנוּ לְנַחַת גָּדוֹל וּלְשִׂמְחַת לֵבָב, אִךְ עַדֵּן אֲנִי מְצַפֶּה לְיִשׁוּעָה שִׁיִּגִיעַ לִי אֲגֵרַת מִמְּךָ שֶׁהִכַּל עַל נְכוֹן בְּשָׁלְמוֹת בְּלִי שׁוֹם יְסוּרִים וּדְאָגוֹת כָּלֵל וְלֵה' הַיִּשׁוּעָה. וְלַעַת עֲתָה אֲנִי מוֹהִיר אוֹתְךָ בְּאִזְהָרָה גְּדוֹלָה שֶׁמֵּעַתָּה אַל תִּחְשַׁב וְאַל תִּדְאָג בְּעִנְיָן זֶה כָּלֵל וְכָלֵל לֹא. כִּי מַחְשְׁבוֹת וּדְאָגוֹת כְּאֵלֶּה מְזִיקִים מְאֹד מְאֹד רַחֲמֵנָא לְצַלָּן, רַק תִּשְׁלִיךְ הַכֹּל עַל הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ, וְהוּא יִגְמַר בְּעֶדְךָ הַכֹּל לְטוֹבָה. וְאֲנִי בְּטוֹחַ בְּהַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ שֶׁכִּבֵּר הַכֹּל עַל נְכוֹן, וְכֹל הַמַּחְשְׁבוֹת בְּעִנְיָן זֶה הַכֹּל רַק מְרָה שְׁחֹרוֹת וְחֲשִׁשׁוֹת שֶׁמְזִיקִים מְאֹד אֶפְלוּ בְּשָׂאֵר דְּבָרִים, מִכָּל שֶׁפֶן וְכֹל שֶׁפֶן בְּעִנְיָן כְּזֶה שֶׁהַמְּרָה שְׁחֹרוֹת וְהַדְּאָגוֹת וְהַמַּחְשְׁבוֹת (שְׁקוּרֵין אִיבַעַר טְרַאכְמִין) מְזִיקִים וּפּוֹגְמִים מְאֹד מְאֹד רַחֲמֵנָא לְצַלָּן; וְאִיךְ שֶׁהוּא אִיךְ שֶׁהוּא דִּיָּה לְצָרָה בְּשַׁעֲתָהּ, אֲבָל

לא לחשב מחשבות בזה חס ושלום לפניו ולא חריו חס ושלום פי זה פוגם הרבה יותר מהענין שאתה דואג וחושב עליו חס ושלום. כי זה באנם וזה ברצון, כי פגם המחשבה חמור מאד מאד, כמבאר בכל הספרים ובפרט בספרי רבנו ז"ל בכמה מקומות.

וכבר דברתי עמך באגרת הקדם שתודה לאל יש לך כמה ענינים לבלות היום בהם. דהינו ללמוד פוסק וגמרא ומעט מקרא, בפרט חמש עם פרוש רש"י, ולעסק בספרי רבנו זכרנו לברכה. וזמן לתפלה הקבועה ולאמירת תהלים ולתפלות ותחנונות שלנו ולהתבודדות דהינו שיחה בינו לבין קונו לפרש כל שיחותיו ועניניו לפני השם יתברך בכל יום ויום, וגם זמן על כתיבת הספר שפירו. וגם צריכין זמן על עבודות חיצוניות דהינו שנה ואכילה ושתייה ולדבר עם בני אדם לפקח דעתו, והיום קצר והמלאכה מרבה, רק לא עליך לגמור את המלאכה, אבל גם אין אתה בן חורין להבטל ממנה, מפל שפן וכל שפן לבלות איזה רגע חס ושלום על מחשבות מגנות פאלה, חלילה לך מהם וכיוצא בהם. רק אדרבא חזק ואמין לשמח נפשך בכל מה דאפשר באשר כבר הזהרתיך הרבה על זה, ובטח בה' כי לא יעזב אותך, ורחמי השם יתברך מגיעים עליך בכל עת, כי ה' יתברך גדול מאד, והוא מלא רחמים וכל העולם מלא רחמים וכו' כמו שפכתוב בסומן מ"ט בלקוטי תניינא עין שם.

והנה מה שבקשתי ממני לכתב לך עוד אגרת פאגרת הראשון. תאמין לי בני חביבי שפעצמי איני זוכר היטב

כל מה שכתוב שם, ואין בידי לכתב לך פי אם את אשר יזמין
 השם יתברך בךדעתי בעת הכתיבה, אך כל מה שחסר לך הפל
 באשר לכל תמצא בספרי רבנו זכרוננו לברכה, ובהתפלות
 ובהחדושין שחנני ה' אשר בידך. הם יורוד, ויאמרו לך ויחזקו
 לכתך לשמח תמיד בהשם יתברך ולבטח בחדיו הגדולים
 שאינם נפקים לעולם. וסוף כל סוף יתהפך הפל לטובה. והכלל
 כי השם יתברך גדול מאד, ואין אנו יודעים כלל הנפלאות
 והחדושין שנעשין בעולם בכל יום ובכל עת, פלאי פלאות מה
 רבו מעשי ה' וכו'. כי השם יתברך עושה חדשות בכל עת, ויש
 ענין שמתהפך הפל לטובה. ואם אין אתה יכול להבין זאת
 ולהסתכל על זה על כל פנים תאמין בזה, חזק וחזק. ומעט אתה
 יודע. והשאר תאמין באמונה שהוא לנו זכות וישועה רבה לנצח
 מה שזכינו להיות בחלקו של רבנו הנורא והנשגב מאד מאד,
 אשר אי אפשר לשער בשום מח בעולם; וכבוד אלהינו
 שהבדילנו מן התועים החולקים על נקדת האמת בזה, הדוכרים
 על צדיק עתק בגאווה וכוז. זאת נחמתינו בעניינו זאת שמחתנו.
 ובזה יש לך במה לשמח עצמך בכל אשר עובר עליך. וכבר
 הבטיחנו קדם הסתלקותו שהוא הולך לפנינו ואין לנו לדאג.
 אשרינו שזכינו לשמע מפיו הקדוש דבורים האלה בלילה שקדם
 הסתלקותו הנורא, ויתר מזה אין פנאי להאריך עתה יותר.

והזהר והזהר מעתה לשמור את אגרותי מאד כי הם אסורים
 לזרים המהפכין דברי אמת לליצנות וכו', על פן
 תזהר לשמרם מאד מעתה. והשם יתברך ישמח נפשך תמיד,
 ויחזק לכתך לעסק בתורה ותפלה בכל היום, ותזכה לילך בדרך

אשר הורגנו רבנו ז"ל. ובפרט להתחזק הרבה בהתבודדות, שתכריח עצמך ותתחזק בהתחזקות חדש בכל יום להתחיל בכל פעם מחדש, ולדבר עם השם יתברך פאשר ידבר איש אל רעהו ולפרש שיחתך לפניו היטב; ולא תפל בדתך משום דבר שבעולם, כי כל מה שעובר עליך, כאלה וכאלה ויותר מזה עבר על כל היראים והבשרים שנכנסו בעבודת ה'; ואם לא היו מחזקים עצמן בכל עת היו חס ושלום נשארים במקומם הראשון חס ושלום, וכמבאר כל זה בלקוטי תנינא בסימן נ"א נ"ב; שים לבך היטב לכל הדברים הנאמרים שם, ותסתפל ותתבונן היטב כל דבור ודבור הנאמר שם, כי הם דברי אלקים חיים ומחיין את הנפש מאד מאד. ושיחות אלו שפסימנים הקדושים נקראו בין קצת אנשי שלומנו אגרת כי הם מדברין כמו אגרת הנכתב לחברו ותלמידו, ואין אתה צריך אגרת טובה יותר מהם; ואף על פי כן אראה לכתב לך בכל פעם דברי אמת מה שזימין השם יתברך בידי, וכל אשר יעבר תחת שבט הקלמוס יהיה קדש, כי כל דברי נובעים ויוצאים מרבנו ז"ל מהנחל נובע וכו'.

ודע בני שעל כל דברי רבנו ז"ל נאמר (ישעיה יב) "ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה", כי הם מעיני הישועה ממש. כמו מעין שאינו נפק לעולם, בן דבריו חיים וקיימים ונחמדים ונאמנים לעד ולעולמי עולמים, ועצותיו וישועותיו אינם פלים לעולם; ותמיד תוכל לחזק עצמך בדבריו הנוראים איך שהוא, כי הוא האור בנו גדלת הבורא יתברך וחסדיו ורחמיו הגדולים המרבים אשר בהם עולם נושע, כי בו ישמח לבנו מכל המקומות שאנחנו שם, נגילה ונשמחה בו וכישועתו תמיד.

דְּבָרֵי אֲבִיךָ הַמְּכַרְח לְקַצֵּר וּלְסַיֵּם מִפְּנֵי כְבוֹד שֵׁם קִדְשׁוֹ, כִּי לֹא יִסְפִּיקוּ אֵלַי אֵלַיִם וְרַבֵּי רַבּוֹת יִרְיעוֹת לְבָאֵר וּלְגַמֵּר מֵה שְׂיִישׁ לְדַבֵּר בְּזֹאת, שֶׁהִתְחַלַּתִּי לְכַנֵּס בָּהּ כִּי לְגַדְלָתוֹ אֵין חֵקֶר וְדִי בְּזֶה כַּעֲתָּה. וְהִיָּה זֶה שְׁלוֹם כְּנַפְשֶׁךָ וְנַפְשׁ הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ וּמִתְפַּלֵּל בְּעֶדְךָ וּמִצְפָּה לְשִׁמוּעַ הַטּוֹב מִמֶּךָ.

הַקָּטָן נִתְּנָן בְּן מוֹרְנוּ הֶרֶב נִפְתָּלִי הִרְיָן מִפְּרָסְלָב

כ"ה סכת

יג

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם א' מִסְעֵי כ"ג תַּמּוּז תַּקפ"ה ט'שַׁעְהָרִין.

שְׁלוֹם לְכַבּוֹד אֱהוּבֵי יְדִיד נַפְשֵׁי הֶרֶבְנֵי הַתֵּיִק וְכו' מוֹרְנוּ הֶרֶב נִפְתָּלִי גֵרֵי יֵאִיר.

מִזְל טוֹב. בְּרוּךְ הַשֵּׁם קִבְּלָה הַגִּט פְּטוּרִין בְּיוֹם ד' פְּרִשְׁתַּת פִּינְחָם הָעֶבֶר בְּקֹהֶלֶת־קִדְשׁ מְעַדְוּדִיּוֹקָא, וַיְהִי רָצוֹן שִׁיְהִיָּה לְמוֹלָא טָבָא. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִזְמִין לְבְנֵי שִׁיחִיָּה מְהֵרָה זְוּגוֹ הַהֶגּוֹן לֹא מִן הַשָּׁמַיִם בְּאִפְּן שִׁזְזָה לְהִיּוֹת אִישׁ כְּשֶׁר בְּאַמַּת, כִּי בְּזֶה לְבַד חִפְצָתִי. וְהַשֵּׁם, הַטּוֹב יַעֲשֶׂה.

וְשְׁלוֹם לְבְנֵי יְדִידֵי מַחְמַד עֵינֵי הַתֵּיִק הַמְּפֻלָּג מוֹרְנוּ הֶרֶב יִצְחָק גֵּרֵי יֵאִיר.

בְּכָר הוֹדְעֵתִיךָ לְמַעֲלָה הַכֹּל, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִהְיֶה בְּעוֹרְךָ וַיִּצְלִיחֶךָ מַעֲתָה הַצְּלָחָה הָאֲמֵתִית וְהַנְּצָחִית. וְדַע בְּנֵי יְדִיד נַפְשֵׁי כִּי הִיָּה לִי יִגִּיעוֹת רַבּוֹת וְכִלְיוֹן עֵינַיִם וְיִסּוּרִים רַבִּים וְחִלְקַת הָעֵצָה הֶרֶבָה וְכו' קוֹדֵם שָׂבָא לִידֵי גָמֵר שֶׁתְּקַבֵּל הַגִּט פְּטוּרִין. וְכִמְהָ דְמַעוֹת נִשְׁפְּכוּ עַל זֶה כְּאִשְׁרֵי אִסְפָּר לְךָ פְּנִים אֶל

פנים אם ירצה ה', ולולי ה' עזרתה לי לא היה באפשר שיהיה הגמר מיד, ומה מאד עצמו חסדי ה' ונפלאותיו אשר עשה עמי בימים האלה עד שבא לידי גמר בשלום באשר אודיע לך קצת אם ירצה ה'. וכל היסורים האלה וכל המרח הזה לא מרחתי כי אם בשבילך, כדי להצילך ממה שאתה צריך להנצל, אולי אזכה לראות בשמחתך שמחת עולם שתזכה לילך בדרך הישר אשר קבלנו מרבנו הקדוש וזכר צדיק וקדוש לברכה. על בן חזק בני חזק ואל תשכחי כל גמוליו של ה' ותברך אשר גמל עמך עד הנה, וקשר עצמך ומחשבותיך לבל תניח מחשבתך לשוטט לחוץ באשר הרגלת עד הנה, כי הבחירה בידך בזה ובכל דבר, באשר דברתי עמך הרבה.

יותר מזה אין להאריך עתה כי אני נחוץ לגסע לקרוימינטשאק פנ"ל. ואל תשים אל לבך מה שאתה צריך להחזיר החפצים הנ"ל כי גם זו לטובה. ואני מקנה להשם יתברך שתקבל מהרה טלית מציצת מחדש, וכח וגבורה חדשה להתחזק מחדש בעבודת ה', ותשפח כל הצרות שעברו עליך. כי לא ימש ה' אותך למען שמו של רבנו ז"ל אשר נקרא עלינו. דברי אביך המחפה לשמח בישועתך לנצח.

מִכְתָּבִים דְּשֵׁנֵת ה' אֲלֵפִים תִּקְפוּ

יד

ברוך השם, אור ליום ו' ערב שבת קדש פְּרַשְׁת וַיִּגַּשׁ תִּקְפוּ
לפ"ק בְּרַסְלָב.

שְׁלוֹם וַיִּשַׁע רַב לִידִידֵי וכו'.

מָה אָמַר לְךָ אַחִי, מְעַט אַתָּה יוֹדֵעַ אֲשֶׁר בְּלִבִּי. יוֹתֵר מִזֶּה אֵי
אֲפֹשֶׁר לְבַאֵר בְּכַתְּבִי. אִם תִּרְצֶה נִקְדַּת הָאֻמַּת, אִם
תִּבְקָשׁנָה כִּכְסֶף וְכַמְטָמוֹנִים תַּחֲפֹשְׁנָה, תִּבְקָשׁ הָאֻמַּת בְּהַפְלִיטִין
שֶׁל אֻמַּת, הַנִּבְנְהָ עַל יְדֵי אֲנָשֵׁי־אֻמַּת, עַל יְדֵי בַּעַל אֻמַּת, אִז תִּבִּין
יִרְאֵת ה' וְדַעַת אֱלֹקִים תִּמְצָא. וּבְנֹדְאֵי אַתָּה יוֹדֵעַ וּמִבִּין אֵת אֲשֶׁר
אֲנִי מִרְמֹז לְךָ, כִּי עֲנִין הַפְּלִיטִין שֶׁל אֻמַּת מְבַאֵר מְעַט בְּסוֹף
הַסְּפוּרֵי מַעֲשִׂיֹת, אֲךָ בְּאֻמַּת אֵין אַתָּה יוֹדֵעַ כְּלוּם. הַקִּיצָה אַחִי
מִשְׁנֵת פְּתִיּוֹתֶךָ וְזָכַר אֵת בּוֹרְאֶךָ בַּיּוֹם בַּחֲרוּתֶךָ; וְזָכַר אֶל תְּשׁוּבַת
כָּל מַה שֶׁעָבַר עָלֶיךָ בְּמַעַט הַיָּמִים הָאֵלֶּה שְׁאַתָּה רוֹדֵף וְרוֹדֵף
אֲחֵר חֲמֻדַּת הַבַּל, אֲלִילֵי כֶסֶף, וְזֶה וְזֶה לֹא עֲלִיתָה בְּיָדֶךָ. עַל תּוֹרַה
פְּרַקַת וְעַל דְּרֹךְ אֶרֶץ עַמְסַת עָלֶיךָ יוֹתֵר מִדְּאֵי. זָכַר נָא אַחֲרֵי מִי
אַתָּה רוֹדֵף אַחֲרֵי כָּלֵב מֵת אַחֲרֵי פְּרַעוֹשׁ אַחָד.

נָא אַחִי אֵל יְהוָה בְּלִבְךָ עָלֵי עַל אֲשֶׁר אֲנִי כּוֹתֵב לְךָ מְעַט בְּדֶרֶךְ
בְּיוֹן, כִּי בְּאֻמַּת כָּל זֶה מַעֲצָם אַהֲבַתְךָ פְּיֹדֵעַ לְךָ, וְיוֹתֵר
מִזֶּה תִּבִּין מִדְּבַרֵי הָאֲגֵרַת שְׁפַתְּבַתִּי לְאָבִיךָ גְּרוֹ יְאִיר כִּי גַם אֲלִיךָ
נִאֲמָרוּ דְּבָרִים הָאֵלֶּה. לְמַעַן הַשֵּׁם לְמַעַן הַשֵּׁם, עַל כָּל פְּנִים תִּקְבַּע
לְךָ עֵתִים לַתּוֹרָה וְלִלְמֹד בְּכָל יוֹם שְׁעוֹר שְׁלַחַן עָרוּךְ עִם
הַפְּרוֹשִׁים הַגְּדוּלִים, אוֹ הַקְּטָנִים עַל כָּל פְּנִים. וְלִלְמֹד בְּכָל יוֹם

שְׁעוֹר בְּסִפְרֵי רַבְּנֵנוּ ז"ל, וְלוֹמַר תְּהִלִּים בְּכָל יוֹם חַק וְלֹא יַעֲבֹר.
וְגַם לְהוֹיֹת עַל כָּל פְּנִים פְּעַם אַחַת בְּכָל שָׁנָה בְּאוֹמָאן אֲשֶׁר זֹאת
הִיא הָעוֹלָה עַל כְּלָנָה, וְאִם אֶפְשָׁר שְׁתַּסְבֵּב הַלּוֹכֵךְ דְּרָךְ פֶּה מֵה
טוֹב. וְיֹתֵר מִזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְהֶאֱרִיךְ וְנָא לְהַשִּׁיבֵנִי מִיַּד עַל דְּבָרֵי
וּלְבָאֵר הַכֹּל בְּאֲרִיכוֹת בְּאֵר הַיֵּטֵב כְּדֵי לְנַחַת.

דְּבָרֵי אוֹהָבוֹ בְּאֵמַת לְנַצַּח.

מִן אֶבְרָסֶלֶף

גַּם תִּדְעַ שְׁתוֹדָה לְאֵל צָמַח קֶרֶן יִשׁוּעָה בְּעַנְנֵי בֵּית הַדְּפוּס, כִּי
בְּחֶסְדֵי ה' וְנִפְלְאוֹתָיו כִּבְרַת הַגִּיעַ אֲגַרַת מוֹיְלָנָא שְׁבַקְרוּב יִתְּנוּ
לִי רְשִׁיוֹן לְטוֹבָה וְיִפְתָּחוּ לִי אֶת הַדְּפוּס, וְנִזְכֶּה לְהַפְיֵץ מְעִינֹתָיו
חוּצָה לְמַעַן יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ בְּעוֹלָם אָמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן.

דְּבָרֵי יְדִידֶךָ הַמְצַפֶּה לִישׁוּעָה בְּכָל עַת.

מִן אֶבְרָסֶלֶף

כ"ו סכת

טו

שְׁלוֹם לְאַהוּבֵי בְּנֵי שִׁיחִיה. מוֹסֵר כְּתָב זֶה יִסְפֵּר לָךְ הַכֹּל,
שְׂרָצוֹנִי שְׁתַּכְתֵּב תַּכְפָּה אֲגַרַת לְרַבִּי נִפְתָּלִי וְכו'. וְעַל
אוֹדוֹת צַעֲקֹתֶךָ בְּכָל אֲגַרַת וְאֲגַרַת, אֲמַרְתִּי אֲשִׁים לְפִי מַחְסוּם
לְכָלִי לְהַשִּׁיבֶךָ עִתָּה. אִךְ מֵאַהֲבֶתְךָ לֹא יִכְלֹתִי לְהִתְאַפֵּק וְאֲשִׁיבֶךָ
מְעַט. מֵה שְׁפַתְכֶתָּ: מְעַ מוֹמְשָׁעַט דִּיךְ וְכו', תִּדְעַ מְעַ מוֹמְשָׁעַט
אִיטְלִיכְעוֹ, מִיַּד הָאֵט מְעַן שׁוֹיִן זַעֲהָר פִּיעַל גִּימוּמְשָׁעַט וְשַׁמְרִידִים
לָךְ וְכו' תִּדְעַ מְשַׁרִּידִים לְכָל אֶחָד, וְאוֹתִי גַם כֵּן מְאֹד תִּרְבֶּה הַמְרִידוֹן
מֵה שְׁאִינְךָ יָכוֹל לְשַׁעַר. וְהָאֵדָם נִבְרָא בְּשָׁבִיל שִׁינְגְעוֹ וְיַעֲמֵלוֹ

אוֹתוֹ וְהוּא יַחֲתֵר וַיִּתְגַּבֵּר נִגְדָם. כִּי אָדָם לְעִמָּל יוֹלֵד. אֲשֶׁרֵי מִי שְׁעוֹמֵל וּמִתְנַגֵּעַ וּמִצְמָעֵר לְבָרַח מֵהֶרְעִיזִים כִּי הַיְגִיעָה בְּעִצְמָה יָקָר בְּעֵינֵי הַשָּׁם יִתְפָּרֵךְ פְּקָרְבָנוֹת. כִּי זֶהוּ בְחִינַת (תְּהִלִּים מ"ד) "כִּי עָלֶיךָ הִרְגָנוּ כָּל הַיּוֹם נִחַשְׁבָנוּ כְּצֹאן מִבְּחָה". כְּמִבְּאֵר בְּסִפְרֵי הַקְדוּשִׁים (שִׁיחֹת הַר"ן י"ב).

וּכְבָר יִדְעֵתָ וְצָרִיךְ אֶתָּה לְחֹזֵר וְלִזְכֹּר זֹאת בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת שְׁהַמְחִשְׁבָה בְּיַד הָאָדָם לְהַפְּוֹתָהּ כְּרָצוֹנוֹ וְכו', וְאִי אֶפְשָׁר שְׁיִהְיוּ שְׁתֵּי מַחְשָׁבוֹת בְּפַעַם אַחַת וְכו'. וְאִם אַף עַל פִּי כֵן בְּכָל פַּעַם בּוֹרַחַת הַמַּחְשְׁבָה לְמִקְוֹמוֹת הַמְּטַנְּפִים וְכו', צָרִיכִין לְתַפְסֹּה כְּמוֹ סוּם בְּאַפְסָר לְהַשִּׁיבָה לְמִקְוֹמָהּ. וּכְבָר יִדְעֵתָ שְׁצָרִיכִין לְבָלִי לְהַסְתַּפֵּל לְאַחֲרָיו כְּלָל וַיַּעֲמֹד הָעֶרֶל וְכו' (עַיֵן בְּלִקוּטֵי א' סִימָן עב). וְאַתָּה תַעֲשֶׂה אֶת שְׁלֹךְ בְּמִשְׁאֵל וּמִתֵּן אוֹ בְּדַבְרֵי תוֹרָה, וְאֵל תִּסְתַּפֵּל לְאַחֲרָיִךְ כְּלָל. וְגַם לְחֹזֵק אֶת עִצְמְךָ מִתּוֹךְ כָּל הַבְּלִבוֹלִים וְהֶרְעִיזִים לְשַׁמַּח אֶת עִצְמְךָ שְׁאַף עַל פִּי כֵן אֵין אֶתָּה מִתְנַגֵּד עַל נִקְדַּת הָאֵמֶת עַל אוֹר כְּזֶה וְכו'. וְגַם מֵה שְׁמִבְּאֵר בְּסִפְרֵי הַקְדוּשִׁים (שָׁם חֶלֶק ב מוח) שְׁכַנְגָד זֶה תִדְרַע שְׁאִישׁ כְּזֶה כָּל תְּנוּעָה וְהֶעֱתָקָה שְׁמִנְתְּךָ עִצְמוֹ מִרַע לְטוֹב יָקָר אֲצִלוֹ יִתְפָּרֵךְ מְאֹד. וְגַם מֵה שְׁאָמַר (לִקְוֵי מִזְהַר"ן רלג) שְׁלַפְעָמִים מִנִּיחִין בְּכוֹנֵה שְׁיִנְצָחוּ הַחַיּוֹת זֶה עִם זֶה, הַחַיּוֹת רָעוֹת עִם הַחַיּוֹת טְהוֹרוֹת, שְׁהֵם הַמַּחְשָׁבוֹת טוֹבוֹת וְרָעוֹת וְכו'. וְכו'. וְעוֹד הִרְבֵּה פְּיוֹצָא כְּזֶה שְׁזָכִינוּ לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ ז"ל שְׁכַלְמֵם הֵם עֲצוֹת וְהַתְּחִזְקוֹת מְאֹד מְאֹד. הַכְּלָל שְׁצָרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר בְּכָל כַּחוֹ שְׁיִהְיֶה הַמַּחְשְׁבָה בְּיָדוֹ. וּמֵה שְׁעוֹשִׂין עִמוֹ אֵל יִסְתַּפֵּל עַל זֶה כְּלָל. וְעַל כָּלֵם תִּזְכֹּר וְתִדְרַע וְתִאֱמִין בְּגִדְל כַּחוֹ שֶׁל הַזְּקֵן דְּקִדְשָׁה שְׁאֵנוּ חוֹסִים בּוֹ לְנִצָּחַ, וְגַם

מה שָׁאָמַר (חיי מוהר"ן סי) שֶׁהַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ גְּדוֹל מְאֹד וְאִין יוֹדְעִים כָּלֵל, וְהַכֵּל מִתְהַפֵּךְ לְמוֹכָה בְּכַחוֹ הַגְּדוֹל שֶׁמִּמְשִׁיךְ חֲסָדִים נִפְלְאִים חֲדָשִׁים בְּכָל עֵת. חֲסָדֵי ה' כִּי לֹא תִמְנֶנּוּ וְכוּ' חֲדָשִׁים לְבָקָרִים וְכוּ' וּבְכָל עֵת וּבְכָל רִגְעַ חֲזַק וַיֵּאֱמֶן לְבָד וְקוּה אֶל ה'.

דְּבָרֵי אַבִּיד.

וְיָן אֶבְרֵסֶלֶף

טז

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם א' וַיִּקְרָא תַקֵּפ"ו לַפ"ק.

אוֹהֲבֵי וְאֲחֵי. כָּבֵד הַזְהַרְתִּי אֶתְכֶם וְאֲנִי מִזְהִיר אֶתְכֶם עוֹד שְׂתִשְׁיִמוּ לְבַכֶּם הַיֵּטֵב לְכָל הַדְּבָרִים הָעוֹבְרִים עָלֵינוּ וְעָלֵי בְּפִרְטוּיֹת, וְזָכְרוּ הַיֵּטֵב הַיֵּטֵב אֶת כָּל אֲשֶׁר עָבַר בְּעֵינֵי הַזֶּה, וְהָיָה כִּי יִבְצַע ה' אֶת כָּל מַעֲשָׂהוּ, תִּרְאוּ וְתִכְנְנוּ נִפְלְאוֹת ה' נִפְלְאוֹת תָּמִים דְּעִים, מָה אִמַּר מָה אֲדַבֵּר גּוֹדָה לָךְ וְנִסְפֵּר תְּהִלָּתְךָ וְכוּ', וְעַל נִסִּיךְ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמְנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת וְרִגְעַ. אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם כְּשֶׁאֲבֹא לְבֵיתִי אֲסַפֵּר לָכֶם מַעֲט מִזְעִיר, אֲבָל לֹא הַכֵּל, כִּי אֵי אֶפְשֶׁר לְסַפֵּר בְּשׁוּם אַפֵּן כִּי אִם לְכָל חַד כְּפֹוֹם מָה דִּמְשַׁעַר בְּלִבָּה.

חֲזִקוּ וְאִמְצוּ חֲזִקוּ וְאִמְצוּ לִילְךְ בְּדַרְכֵי רַבְּנוּ הַגְּדוֹל וְהַנּוֹרָא וְזָכַר צִדִּיק וְקָדוֹשׁ לְבָרְכָה בְּאֲשֶׁר הוֹרִיתִי אֶתְכֶם כְּפִי מָה שֶׁשִּׁמְעֵתִי מִפִּיו הַקְּדוֹשׁ, וּבְכָל אֲשֶׁר שִׁמְעֵתִי בֵּן סִפְרֵתִי לָכֶם בְּאַמֶּת. וְה' הַיּוֹדֵעַ וְעַד כִּי אֲנִי זָכִיתִי לְהִבִּין בְּנִתּוֹ הַנּוֹרָאָה וְהַתְּמִימָה יוֹתֵר מִכָּל הָעוֹלָם, בְּאֲשֶׁר הָעִיד עָלַי בְּפָרוּשׁ בְּפָה מְלֵא כְּמָה פְּעָמִים. וְהָעֶקֶר שֶׁתִּתְחַזְּקוּ בְּהַתְּפַלּוֹת וְשִׂיחָה בֵּינוּ לְבֵין קוֹנֵנוּ,

וּלְבָלִי לְפָל מִשׁוּם דְּבַר שְׁבָעוּלָם רַק לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְחַדֵּשׁ בְּכָל עַת
תְּמִיד וְיִתֵּר מִזֶּה אֵין פְּנָאֵי לְהֶאֱרִיךְ.

דְּבָרֵי אוֹהֲבֵכֶם בְּאֵמֶת לְנֶצַח הַמְדַבֵּר בְּאֵמֶת מִנְקֵדָה הַטּוֹבָה
שְׁפִלְב, הַמְצַפֶּה לְשִׁמּוֹחַ בִּישׁוּעַתְכֶם בְּזֶה וּבְכָא לְנֶצַח.

מִן הַנִּל

כ"ז סבת

יז

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם ב' אַחֲרֵי ג' תַּקפ"ו לַפ"ק בְּרִסְלָב. לְקַהֲלַת
אֲדָעִם.

לִידִידֵי וְחִבִּיבֵי כִנְפִשֵׁי וְלִכְבֵּי הַלּוֹא הוּא הַרְבֵּנִי הַמְפְּלֵג מוֹרְנוּ
הַרְבַּ שְׁמִשׁוֹן נְרוֹ יְאִיר. שְׁלוֹם וַיִּשְׁע רַב.

מִכְתָּבוֹ הַנֶּעִים קִבְּלֵתִי אוֹר לְאַרְבָּעָה עָשָׂר בְּנִיסָן עִם הַיִּינִי־גִפֶּן
עַל אַרְבַּע בּוֹסוֹת שֶׁל גְּאֻלָּה; בּוֹם יִשׁוּעוֹת יִשָּׂא מֵאֵת
ה' בְּרַב בְּרֻכּוֹת בְּכָל טוֹב בְּזֶה וּבְכָא לְנֶצַח. הַחַיִּיתֵנִי בְּדַבְרֵיךְ
הַנֶּעִימִים הַמְגֻלִּים תִּשְׁוֹקֵת לְבָךְ אֶל הָאֵמֶת, וּלְהַשִּׁיב לְךָ דְּבָרֵי
אֵמֶת בְּרֻצוֹנָךְ יִקְצְרוּ הַמּוֹן יְרִיעוֹת, כִּי הִיָּה מֵהֶהֱכַרְח לְהַעֲתִיק כָּל
סִפְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל, וּכְבָר מְבֹאָר בָּהֶם מַה שֵּׁיֵשׁ בּוֹ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד
לְפִי מַדְרַגְתּוֹ, לְפִי מְקוֹמוֹ וְשַׁעֲתוֹ בְּשִׁבְתּוֹ בְּבֵיתוֹ וּבְלִכְתּוֹ בְּדַרְךְ,
אֵין כָּל דְּבַר נֶעְלָם מִמֶּךָ אֲשֶׁר לֹא תִמְצָאֵנוּ בְּסִפְרֵים הַקְּדוּשִׁים
וְהַנּוֹרָאִים אִם תִּעֲנֶן בָּהֶם בְּכָל לֵב בְּאֵמֶת, הַפֶּךָ בָּהֶם וְהַפֶּךָ בָּהֶם
וּמֵהֶם לֹא תִזְוַע שְׂאִין לְךָ מִדָּה טוֹבָה מֵהֶם; חֲזֹק וְאַמֵּץ אַחֵי חֲבִיבֵי
וּיְדִידֵי וּזְכֹר אֶת בּוֹרְאֶךָ בְּכָל עַת אֲפִלוֹ בְּשַׁעַת הַמִּשְׁאָ וּמִתֵּן מִכָּל
שְׁפֵן בַּעַת הַפְּנָאֵי; לְמַעַן הַשֵּׁם לְחַטֵּף אִיזָה שַׁעָה לְפָרֵשׁ שִׁיחֲתֶךָ

לפניו יתברך, באשר הזהירנו רבנו ז"ל פעמים אין מספר, חזק וחזק בזה בהתחזקות חדש בכל יום. ואל יבהלוך רעיוניך משום דבר שפעולם, ואיך שיעבר עליך הן בעסקי הגוף הן בעסקי הנפש הן בעסקי ממון ומשא ומתן איך שיהיה איך שיהיה, אתה מקומך אל תנח. כי יש דבורי אמת לדבר לפני המקום ברוך הוא בכל יום תמיד איך שעובר על האדם, בין בעליה בין בירידה בין במיכו בין בעקו חס ושלום. ואין שום תרוץ בעולם כלל, כי אמת ה' לעולם, הינו שאמת ה' הוא לעולם תמיד, ואין שום דבר שפעולם העובר על האדם איך שהוא שיוכל להסתיר ולהעלים חס ושלום האמת של השם יתברך. כי אמת הוא אור השם יתברך בעצמו, והדבור האמת מאיר בכל מיני חשך ואפלה שפעולם, ותמיד יכולין למצא פתחים לשוב להשם יתברך על ידי דבור האמת איך שהוא, כמבאר כל זה על פסוק צהר תעשה לתבה, בשני מקומות (לקוטי מוה"ר א' ק"ב) ע"ן שם היטב. והרגל עצמך לילך עם התורה הזאת שתמשיך עצמך רק אל האמת, ותביט תמיד על האמת לאמתו ותראה להוציא הדבור מפיך באמת תמיד, ואז יאיר לך אור השם יתברך בכל מקום אשר אתה שם בכל עת, ותראה הפתחים לצאת מחשך לאור גדול, ותוכל לזכר בהשם יתברך תמיד. כי הוא יתברך נמצא בכל עת ובכל מקום ובכל אדם באיזה מדרגא שהוא; ולמען השם שלא יהיה דברים האלו ישנים אצלך חס ושלום, מחמת שנדמה לך שאתה יודע אותם מכבר, כי באמת עדין לא התחלת לידע עד היכן עד היכן מגיעים דברים אלה, והעקר

לקימם בפשיטות באמת ושיהיה בעיניך בכל יום פחדשים; ובפרט שדברים אלו הם מתחדשים לבקרים בכל יום מחדש בכחינת (איכה ג) "חדשים לבקרים רבה אמונתך". ולבאר לך ענין זה אי אפשר בכתב על פני השדה, וגם מפה לאזן מן הנמנע כי אם כמפה מן הים הגדול, והנה גם עתה אני טרוד, אך תשוקתך הגדולה והאמתית הכריחני לכתב לך דברי אלה המעטים המחזיקים הרבה, ודי בזה פעת. והזהר והזהר להיות בשמחה תמיד, ואל תניח העצבות לתוך ביתך בשום אפן, וכבר ידעת הרבה דרכים ועצות להתחזק בשמחה תמיד, והעקר על ידי שלא עשני גוי וכו' וכו', וגם על ידי מלי דשטותא ובדיחותא. ואין להאריך בזה, רק באתי להזכירך ראשי פרקים, ואתה תבין מעצמך כאשר דברנו בזה כמה פעמים, וכמבאר בספריו הקדושים כמה פעמים.

דברי אהבו באמת לנצח המצפה לראותו בשמחה מהרה.

121 בן מורנו הרב נפתלי הירץ גרו יאיר מפרסלב

ושלום רב לידידי וחביבי הרבני, מורנו הרב צבי הירש, גרו יאיר. כל הדברים האלה נאמרו גם אליו ולכל אנשי שלומנו, ואין צורך לכפל הדברים ואתה שלום ותענג על רב שלום כנפשך ונפש אהביך באמת לנצח המצפה לראותך על ראש השנה הפא עלינו לטובה באומאן בוא יבוא ברנה אז טוב לו בזה ובכא לנצח.

121 הג"ל

לכל בני ביתי שלום וישע רב.

אהובי ידידי, הנה שמעתי מפי ידידנו הנתיק מורנו הרב גרשון, שנמצא ביד ידידי הרבני מורנו הרב בער מליפיוויץ פתבים בכתובת יד רבנו ז"ל, בכך תראו לקבל מאתו ולשלחם לידי מיד, כי הוא יודע בעצמו שכל הכתבים האלו הם שלי שקבלתים בעצמי מיד רבנו ז"ל, כי אין מי שקבל ממנו בתיבת ידו הקדושה כי אם אנכי בידוע לכל, ואני צריך אותם מאד לענין ספרי רבנו ז"ל, ויגיע מזה תועלת גדול בכמה ענינים וזכות הרבים, ואילו אינם נצרכים כלל, על כן יראה לשלחם לי מיד, ואני אתן לו בעד זה שארי ענינים הנצרכים לו. דהינו תפלות שנדרפסו ותפלות שלא נדרפסו עדין רק הם בכתב ועוד דברים פאלה. נא מאד לכל ישנה אחרי דברי, כי באמת הם שלי ואיני מוחלם לו בשום אופן, ואפלו אם לא קבלם מידי ממש, ממי שקבלם הם שלי, כי מידי באו ליד החברים אנשי שלומנו, ונתגלגלו מאחד לחברו עד שבאו לידי, ובאמת לא נתתים לשום אדם כי אם להעתיקם ולהחזירם לי מיד, ועתה אינם נצרכים לו רק אני צריך להם מפמה מעמים על כן חובה עליו להחזירם לי מיד, ומבטחני בו שיקים דברי ובוזה יגרם זכות הרבים לדורות ויגדל שכרו מאשר יהיו כבושים בידו באסור גזלה חס ושלום כנ"ל, ואין להאריך יותר לאיש כשר ואוהב נאמן כמותו.

דברי אוהבם באמת.

יח

בְּעֹרַת הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם ג' קְדוֹשִׁים תִּקְפוּ בְּרַסְלָב.

חַיִּים וּבְרָכָה וּרְפוּאָה וְשָׁלוֹם וְכָל טוֹב לְיַדֵּי נַפְשֵׁי הַרְפְּנֵי
הַמְּפֻלָּג מוֹרְנוּ הַרֵב נִפְתְּלֵי נְרוֹ יָאִיר, יוֹסִיף ה' עֲלֶיךָ שְׁנוֹת חַיִּים
וְשָׁלוֹם, וַיִּתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה וַיְרוּם קַרְנֵנוּ לְמַעַלָּה מֵעַלָּה בְּתוֹרָה
וּגְדֻלָּה עַד כִּי יָבוֹא שִׁילָה אֲמֵן בֶּן יְהוִה רְצוֹן.

מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי בְּזֹאת הַשָּׁעָה, וְחַשְׁתִּי וְלֹא הִתְמַהֵמַהְתִּי
לְהַשִּׁיבְךָ כִּי נִפְלְאוֹת אֶהְבְּתֶךָ לִי כִּפְדוּעַ לָךְ. וְזֵמָה מְאֹד
הוֹמָה עָלַי לְבִי צָר לִי עֲלֶיךָ אָחִי חֲבִיבִי, אֶהְיֶה אָחִי הַכָּרַע
הַכָּרַעְתָּנִי כִּי עֲרַבְבַת שְׂמֹחְתִּי אֲשֶׁר שְׂמֹחְתִּי כְּעַל כָּל הַזֶּן בְּשִׂמְעֵי
מִפִּי הַשְּׂמוּעָה שְׂפֹכֵר הַתְּחִיל לְשׁוֹב לְאַיְתָנוּ. וְעַתָּה הוֹדַעְתָּנִי
מִכְּאוֹכִיד שְׁחֹזְרוּ וְנִתְעוֹרְרוּ מִחוּשִׁים וְכוּ'. הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ וַיִּפְאֹד
מְהֵרָה. וְעַתָּה מַה קְוִיתִי ה' תּוֹחַלְתִּי אֵלָיו הוּא שְׁיִשׁוֹב אֵלָיו
וַיִּרְחַמְהוּ וַיִּכָּאֵב אֶת בֶּן יִרְפָּאֵהוּ וַיִּרְצָהוּ, וַיִּשְׁלַח עֲזָרוֹ מִקִּדְשׁ וּמִצִּיּוֹן
יִסְעֶדְהוּ. חַיֵּשׁ קַל מְהֵרָה יִשִּׁיבְהוּ לְאַיְתָנוּ בְּשָׁלְמוֹת וַיִּחְלִימְהוּ
וַיַּחֲיֶהוּ וַיִּצְלִיחֵהוּ בְּכָל אֲשֶׁר יִפְנֶה בְּעִשָּׂר וּכְבוֹד וְחַיִּים וְכָל טוֹב
בְּאִפְן שְׁיִזְכֶּה לְהַצְלָחָה אֲמִתִּית וְהַנְּצָחִית לְעַד וְלְנֶצַח, כִּי חוּץ מִזֶּה
הַכֹּל הֶבֶל, וְאִין יִתְרוֹן לְאָדָם בְּכָל עֵמְלוֹ כִּי אִם בְּשִׁנְצִמַח מִזֶּה
טוֹבָה לְהַצְלָחָה הַנְּצָחִית.

נֵא אָחִי חֲבִיבִי וַיַּדִּידִי, זָכַר אֵל תִּשְׁבַּח אֶת כָּל אֲשֶׁר זָכִינוּ לְשִׁמְעַ
וְלִרְאוֹת מִפִּי סְבָא דְסָבִין. כִּי יֵשׁ בָּהֶם דֵּי לְהַחֲיוֹת עֲצָמְךָ
בְּכָל עַת בֵּין בְּמִיבּוֹ בֵּין בְּעֵקּוֹ חֵס וְשָׁלוֹם, בֵּין בְּעֲלִיָּה בֵּין בִּירִידָה
בְּכָל עַת וּבְכָל דְרָגָא יְהִיָּה מִי שְׁיִהְיָה, מִן הָאָרְזוֹ אֲשֶׁר בְּלִבְנוֹן עַד

האזוב היוצא בקיר שהם הקטנים במעלה מאד מאד, כלם באחד יכולים להחיות את עצמם על ידי דברים הקדושים אם ישימו לבם ועיניהם היטב היטב בעין האמת. ואם אמנם עתה כחך חלוש לעסק בתורה ותפלה, עם כל זה נמצאים עצות בדבריו הקדושים איך להחיות את עצמו גם בעת הזאת. דהינו על ידי רצון וכסופין ונגעועים להשם יתברך ולתורתו כמבאר בספריו הקדושים, ולפרש שיחתו לפני השם יתברך כבן לפני אביו. ובפרט מי שאינו בקו הבריאה שלבו נשבר בקרבו ודרכו לפרש שיחתו אפלו לפני בני אדם בלב נשבר, מפל שכן וכל שכן לפני השם יתברך אשר הוא מחץ והוא ירפא. ותרגיל עצמך ותחזק עצמך בכל עז לשמח נפשך בכל מה דאפשר. כי כל החלאים באין על ידי עצבות. ושמחה היא רפואה גדולה לכל מיני חולאת כמבאר בלקוטי תניינא סימן כ"ד עין שם ובשאר מקומות מעצם מעלת השמחה. ואיך כל אדם יכול לשמח נפשו במה שזכה שלא עשני גוי והבדילנו מן התועים וכו'. קנה אל ה' ויושיע לך, כי בודאי אינו נאבד חס ושלום כל פסיעה ופסיעה וכל תנועה ותנועה וכל פרוטה ופרוטה שטרחת בגופך ומאריך בשביל להתקרב להצדיק האמת הנורא והנשגב בזה זכרונו לברכה. והכל נזכר לך למובה. וזכותו יגן עליך להצילך מפל רע ולהשיבך לאיתנד בשלמות ולהישיר לך אליו באמת ולהצליחך בכל אשר תפנה להיטיבך באחריתך. ישגא אחריתך מראשיתך.

דברי אהבה פאמת לגנח המצפה לישועתך מהרה.

גַּם אֲנִי פֹרֵס בְּשָׁלוֹם בְּלַכֶּם בְּאַהֲבָה רַבָּה. לְמַעַן הַשֵּׁם
 שֶׁתִּתְחַזְּקוּ לְשִׂמְחָה בְּחֹג הַקְּדוֹשׁ הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה לְקַיִם
 בְּשָׁלוֹמוֹת "וְשִׂמְחַת בְּחֻגְךָ". וּכְבֹר יְדוּעַ לָכֶם שֶׁתּוֹדָה לְאֵל יֵשׁ לָנוּ
 בְּמָה לְשִׂמְחָה. וְכֵן הִיא הָאֵמֶת בְּאֵמֶת. וְהוֹדֵרוּ לְהִתְקַבֵּץ יַחַד
 בְּאַהֲבָה וְאַחֻוּה וְשָׁלוֹם וְרַעוּת בְּלִי שׁוּם קַפְדָּא בֵּין אֶחָד לְחֵבְרוֹ,
 כִּי מְאֹד הִזְהִירָנוּ רַבֵּנוּ ז"ל בְּכַמָּה הִזְהָרוֹת עַל אַהֲבַת הַחֲבֵרִים,
 וּמְגֻדֵל הַנְּחִיצָה אִי אֶפְשָׁר לְהַאַרִיךְ דְּבָרֵי אוֹהֲבֵכֶם בְּאֵמֶת לְעַד
 וּלְנִצְחָה.

121 ה"ל

כ"ט סבת

יט

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם ו' עָרַב שַׁבַּת קֹדֶשׁ פְּרֻשֵׁת רְאֵה תַקְפּוּ לַפֶּקַע
 אוֹמָאן.

שָׁלוֹם לְבָנֵי יְדִידֵי מַחְמַד עֵינִי וְלִפֵּי הַרְבֵּנֵי הַתִּיק מוֹרְנוּ הַרְבֵּ
 שְׂכָנָא נְרוֹ יְאִיר.

הַיֵּטֵב חָרָה לִי עֲלֶיךָ בְּנֵי חֲבִיבֵי עַל אֲשֶׁר לֹא שִׁמְתָ לְבָךְ לְכַתּוֹב
 לִי אִיזָה דְּבָרִים לְשִׂמְחָה אֶת נַפְשִׁי, בְּפָרְט בַּעַת הַזֹּאת
 אֲשֶׁר אֶתָּה יוֹדֵעַ צַעְרֵי עַד הַנֶּפֶשׁ. נָא בְּנֵי חֲבִיבֵי, הַסְתַּפַּל וְהַסְתַּפַּל
 הַיֵּטֵב כָּל מָה שְׁעוֹבֵר עַל הָאֲדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה כָּל יָמָיו, בְּפָרְט מָה
 שְׁעוֹבֵר עֲלֶיךָ וְעֲלֵינוּ. שִׁים לְבָךְ הַיֵּטֵב לְהַסְתַּפַּל עַל כָּל הַרְמֻזִים
 שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְרַמְזוֹ לָנוּ כְּכֹל עַת לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו בְּכָל מְקוֹם
 שֶׁהוּא, כִּי אֵין שׁוּם תְּרוּיָן בְּעוֹלָם בִּידוּעַ לָךְ. וְנִכְסַפְתִּי מְאֹד לְטִיֵּל
 עִמָּךְ בְּאַרְיכוֹת אֶךְ אֵין הַזְּמַן מִסָּפִים כָּלֵל.

דַּבְרֵי אֲבִיךָ הַמְצַפֶּה לְמוֹכְתֶךָ וְהַצֹּלְחֶתְךָ הַנְּצַחִית בְּזֶה וּבְכָא
וּמְצַפֶּה לְרֵאוֹתֶךָ מֵהָרָה.

מן אַבְרָם־לֶבֶד

וְשָׁלוֹם לְבָנֵי יְדִידֵי מַחְמַד עֵינֵי הַרְבֵּנִי הַחֲסִידִים הַמְּפֹלְגִים מִזֵּדֵי הָרֶב
יִצְחָק גֵּרֵי יֵאִיר.

מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי וְהַחֲיִיתִי אֶת נַפְשִׁי בְּכָל דְּבוּר וְדְבוּר מִמִּכְתָּבְךָ

הַנִּכְתָּב מִקִּירוֹת לְבָבְךָ. אֵךְ צַעֲרִי גָדוֹל מְאֹד מִמֶּה

שֶׁרְאִיתִי מִכְתָּבְךָ הַנִּשְׁלַח לְרַבִּי נִפְתָּלִי גֵרֵי יֵאִיר שְׂוֹנְגָתְךָ הִיא

חֲלוּשָׁה כְּעַתָּה, ה' יִסְעֶדָה מֵהָרָה. וְלֹהֲשִׁיב לְךָ עַל מִכְתָּבְךָ אִין

הַפְּנָאִי מִסָּפִים עֵתָה כָּלָל, כִּי רַבִּים עוֹמְדִים עָלַי כְּעַתָּה. וְלַעַת עֵתָה

דִּי לְךָ בְּדַבְרֵי הַמְּעֻטִּים הַמְּחֻזְּקִים הַרְבֵּה שְׂכַתְּבִתִּי לְאַחִיךָ הַגָּדוֹל

שִׁיחִיהִ, וְגַם אֵלֶיךָ וְלְכָל אֲנָשִׁי שְׁלוֹמֵנוּ נֹאמְרוּ דְבָרִים הָאֵלֶּה, וְיִתֵּר

מִזֶּה כִּבְר שְׁמַעְתָּ מִמֶּנִּי הַרְבֵּה. וְקוּהָ קוּיְתִי לֵה' שְׁתִּשְׁמְעוּ עוֹד

כְּהִנֵּה וְכִהְנֵה, עַד שְׂתִּתְגַּלֶּה לְכֶם רַב טוֹב הַצָּפוֹן וְמִזְמוֹן בְּלִבִּי מֶה

שְׂקַבְּלִתִּי מִמִּי שְׂקַבְּלִתִּי אֲשֶׁר אִין עָרוּךְ אֵלָיו. הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִזְכְּנוּ

לְלֶכֶת בְּדַרְכָּיו וְלִבְלוֹת יְמִינוּ בְּסַפְרֵי הַקְּדוּשִׁים הַכְּלוּלִים מֵהַכֹּל.

דְּבָרֵי אֲבִיךָ הַטְּרוּד מְאֹד עֵתָה וּמְצַפֶּה לְרֵאוֹתֶךָ בְּשִׂמְחָה. אֵךְ

זֶה בָּאתִי לְהַזְהִירְךָ וּלְזַרְזֶךָ, לְמַעַן הַשֵּׁם שְׂתִתְגַּבֵּר לְשִׂמְחָה

אֶת נַפְשְׁךָ בְּכָל מֶה דְּאֶפְשֶׁר אֵיךְ שֶׁהוּא וְהַבְּחִירָה חֲפְשִׁית תְּמִיד.

וְגַם אֲנִי שְׂמִיחַ בְּמֶה שְׂלַמְדֶּתְ עַל כָּל פְּנִים דֶּף שְׁלַחַן עָרוּךְ בְּכָל

יּוֹם. בְּרוּךְ הַשֵּׁם שְׂזִכִּיתִי לְשִׂמְעֵ זֹאת.

דַּבְרֵי אֲבִיךָ הַמְּשִׁתַּקֵּק לְאַהֲבַת כָּלְכֶם.

מן הַב"ל

וְשָׁלוֹם רַב בְּאַהֲבָה וְעֵזָה לְכֹל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּקָמֶן בְּגֹדוֹל.
 יְהִיָּה ה' עִמָּכֶם וְתִתְחִילוּ מֵעַתָּה מִחֲדָשׁ לִילָךְ בְּדַרְכֵי
 רַבְנוּ ז"ל. וְכֹל אֶחָד מִמְּקוֹם שֶׁהוּא יִדְבֶּק עִצְמוֹ לְהִשָּׁם וּתְפָרֵךְ בְּכֹל
 מָה שְׂיֻכַּל. וְיִזְכֶּה לְקִשֵּׁר עִצְמוֹ תָּמִיד לְהִנְקֶדֶה הַשֵּׁיךְ לְלִבּוֹ בְּעַת
 הַזֹּאת דִּיקָא כְּאֲשֶׁר כָּבַר הַרְבֵּיתִי לְדַבֵּר עִמָּכֶם בְּזֶה. הַשּׁוֹמֵעַ כְּבָר
 שָׁמַע, וְאֲשֶׁר לֹא שָׁמַע שִׂיחָה זֹאת יִשְׁתַּדֵּל לְשַׁמְעָהּ מִחֲבֵרוֹ וְיִקְבְּלוּ
 זֶה מִזֶּה דִּין מִן דִּין. כְּמִבְּאֵר שֵׁם בְּאוֹתָהּ הַתּוֹרָה. שִׁימוּ לְכַבְּכֶם
 הַיֵּטֵב לְכֹל דְּבוּר וְדְבוּר שֶׁבִּסְפָרְיוֹ וְאֲשֶׁר אֵתֶם שׁוֹמְעִין מִפִּי תָּמִיד
 כִּי הוּא חַיִּיכֶם וְכו'.

דְּבָרֵי אוֹהֲבֶכֶם בְּאַמֶּת לְנֶצַח.

121 הַג"ל

מִכְתָּבִים דְּשִׁנַּת ה' אֲלֵפִים תַּקפ"ז

א' שַׁבָּת

ב

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם ב' וַיֵּשֶׁב תַּקפ"ז בְּרַסְלָב.

יֵשְׁאוּ הָרִים שְׁלוֹם לְכַבּוֹד אֱהוּבֵי אֲחֵי וְרַעֵי בְּנַפְשֵׁי הַרְבֵּנֵי הַתּוֹתִק
 הַמְהַלֵּל. יֵרָא ה' מַרְבִּים מוֹרְנוּ הָרַב גַּפְתְּלֵי גֵרוֹ יֵאִיר לְנֶצַח.

יִקְבֵּל אֲגֵרַת מִבְּנֵי הַמִּפְלָא מוֹרְנוּ הָרַב יִצְחָק שִׂיחָיָה מְקַהֲלַת-
 קֹדֶשׁ טוֹלְמִשׁוֹן. וּמִכְּבִטְחָנִי בְּאַהֲבָתוֹ שִׂיקִים מִשְׂאֵלָתוֹ
 לְהַזְכִּירוֹ לְטוֹבָה עַל צִיּוֹן הַקְּדוֹשׁ אוֹתוֹ וְאֵת אִשְׁתּוֹ תַּחֲיָה,
 שְׂצָרִיכָה עֵתָה לְרַחֲמִים רַבִּים, שֶׁתֵּלֵד בְּמוֹעֵדָה וּבְזִמְנָה בְּנִקְל בְּלֵי
 שׁוֹם קִשׁוּי הוֹלְדָה כָּלֵל לְאַרְךָ יָמִים וְשָׁנִים טוֹבִים אָמֵן כֵּן יְהִי
 רְצוֹן.

והולדה בנגל היא בחינת חנפה שהם ימי הודאה בחינת
שעשוע עולם הפא בחינת הלכות. שעל ידי זה פא
הולדה בנגל וכו' במבאר בתורה ימי חנפה (לקוטי תנינא סימן ב)
פידוע לכם. והנה אנחנו מחיבים לילך עם התורה הזאת תמיד
להודות ולהלל להשם יתברך תמיד על גדל החסד אשר עשה
עמנו בכלל ובפרט, על שזכינו להיות בחלקו של אדונינו מורנו
ורבנו אור החדש הקדוש והנורא והנשגב וכו' וכו'. ואם נרגיל
עצמנו בכל יום בזה להעמיק מחשבתנו באמת בעצם החסד
והישועה הנפלאה והנוראה הזאת אשר הפליא השם יתברך
עמנו ועם זרענו ועם כל ישראל לדורות עולם, ולהודות ולהלל
להשם יתברך בכל יום על זה, על ידי זה נוכל להרחיב לבנו
לפתח פינו לפרש לפניו יתברך כל אשר עם לבנו כבן
המתחטא לפני אביו ממש. כי אנו רואים בעינינו בכל עת שאנו
בנים לה' אלקינו ממש, כי הוא גומל עמנו חסדים תמיד בכל
יום ובכל עת ובכל שעה, ברחם אב על בנים וכו'. והנה יש לי
בענין זה שיחות ארפות לחזק ולזרו לילך עם התורה הזאת
להתקרב לה' יתברך בכל עת על ידי בחינת תורה והודאה
שהוא בחינת חנפה בחינת הלכות שעל ידי זה מאיר האמת
ברבוע הדבור, הינו שלשה קני אמת בארבעה חלקי הדבור וכו'
וכו'. ועל ידי זה זוכין להמשיך השמחה של שבת וכו', ועל ידי
זה נתגלה אחדות הפשוט מתוך פעולות משתנות שזה יקר מאוד
בעיני ה' יתברך בחינת אלה אחד ושמוך אחד ומי בעמך ישראל
גוי אחד בארץ וכו' וכו'. אשרי אזנינו שזכינו לשמע נוראות

כְּאֵלֶּה, אֵלֹו פִּינוּ מֵלֹא שִׁירָה בַּיָּם וְכו'. וְאִם הָיִינוּ רוֹצִים לְהִבְיֵא תוֹדָה עַל זֹאת הַתּוֹרָה שֶׁל תּוֹדָה בְּעִצְמוֹהָ, לֹא יִסְפִּיקוּ כָּל יְמֵינוּ לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבַּח וּלְפָאֵר וּלְרוֹמֵם לְהַדִּיר וּלְנַצַּח לְבָרֵךְ וּלְעֲלֹה וּלְקַלֵּם לְמִי שֶׁעָשָׂה לְאַבוֹתֵינוּ וּלְנוּ וּלְכָל יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל הַנְּסִים הָאֵלֹו, שֶׁזְכִּינוּ לְשָׁמַע הַתְּנַלּוֹת נִסְתָּרוֹת כְּאֵלֶּה אֲשֶׁר אֵין לָנוּ פֶה וְכַלִּים לְסַפֵּר שֶׁבַח נוֹרָאוֹת גְּדוּלוֹת כָּל דְּבוּר מִהַתּוֹרָה הַזֹּאת, מִכָּל שֶׁבֶן וְכָל שֶׁבֶן קֶשֶׁר בְּגִזַּן הַנוֹרָא הַזֶּה בִּיחָד. אֲלֵמֵלֵא לֹא אֲתִינֵן לְעֵלְמָא אֵלֵא לְמִשְׁמַע דָּא דֵּינּוּ. מִכָּל שֶׁבֶן וְכָל שֶׁבֶן שֶׁזְכִּינוּ גַם זְכִינוּ לְשָׁמַע עוֹד וְעוֹד כְּמָה וְכְמָה תּוֹרוֹת שִׁיחוֹת וּמַעֲשִׂיּוֹת נוֹרָאוֹת כְּהִנֵּה וְכַהֲנֵה. כְּמָה מַעֲלוֹת טוֹבוֹת לְמָקוֹם עָלֵינוּ. אֵלֹו לֹא שִׁמְעֵנוּ אֵלֵא דְבוּר אֶחָד מִזֹּאת הַתּוֹרָה דֵּינּוּ. וְאִם נִתְחִיל לֹאמֵר אֵלֹו וְכו' דֵּינּוּ דֵּינּוּ. לֹא יִסְפִּיקוּ יְמֵינוּ לְהוֹדוֹת לְהַשֵּׁם יְתִבָּרֵךְ עַל אַחַת מִנֵּי אֵלֶּף אֵלֶּף אֵלֶּפִים וְרַבֵּי רַבּוֹת פְּעָמִים הַטּוֹבוֹת שֶׁעָשָׂה עִם אַבוֹתֵינוּ וְעִמָּנוּ בְּיְמֵינוּ וְכו'. מַה נְדַבֵּר וְהוּא אָמַר וְעָשָׂה כְּחֶסֶדוֹ כְּטוֹבוֹ כְּרַחֲמָיו כְּנִפְלְאוֹתָיו לֹא כִּתְמַאיֵנוּ עָשָׂה לָנוּ וְכו'. כְּרַחֵם אָב עַל בָּנָיִם רַחֵם ה' עָלֵינוּ וְכו' וְכו'. אֲשֶׁרֵינוּ מַה טוֹב חֲלַקְנוּ וּמַה נְעִים גּוֹרְלָנוּ וּמַה יָפָה יְרוּשָׁתֵנוּ וְכו' וְכו'.

וְהִנֵּה עֵתָה טוֹב לְהוֹדוֹת לַה' בְּפִרְטִיּוֹת עַל הַחֶסֶד שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ. כִּי תוֹדָה לֵאלֹהֵי הַשֵּׁם יְתִבָּרֵךְ בְּעוֹרְנוּ וְסַבֵּב בְּנִפְלְאוֹתָיו וְחִזַּק אוֹתָנוּ לְחֹזֵר לְהִתְחִיל לְעַסֵּק לְגַמֵּר הַדְּפֻסַּת הַתְּפִלוֹת. וְכִבֵּר הִבְיֵא בְּנֵי רַבֵּי שְׁכֵנָא שִׁיחִיָּה גֵיר תִּשְׁעָה רִזוּ מִבְּרִדֵּיטָשׁוּב בְּדֶרֶךְ הַמְּקַלְקֵל הַזֶּה. וּבִיאַמַּת הִיָּה בְּדֶרֶךְ גַּם וְהִשְׁנִיחָה נִפְלְאוֹה מִמָּנוּ יְתִבָּרֵךְ אֲשֶׁר אֵי אִפְשָׁר לְבִאֵר בְּכַתָּב. וְטוֹב לְהוֹדוֹת

לה' על העֵבֶר וּלְבַקֵּשׁ לְהֵבֵא שְׂיֵהִיָּה הַשֵּׁם יִתְּבַרַךְ עִמָּנוּ וְיַעֲזָרֵנוּ וְיִוָּשִׁיעֵנוּ בְּנִפְלְאוֹתָיו לְגִמְרַי מִהֲרָה הַדְּפַסַת הַתְּפִלוֹת כְּרָצוֹנוֹ וְיִתְּבַרַךְ וְכָרָצוֹן רַבָּנוּ הַנּוֹרָא ו"ל. כִּי עֲדִין אָנוּ צְרִיכִין יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים רַבִּים לְגִמְרָם. כִּי אֵין לִי עַל הוֹצָאוֹת הַגָּמֵר, וְגַם עַל הַנִּיר לְוִיתִי עַל עֶסְקָא. וְגַם אֵינִי יוֹדֵעַ הֵיכָן לְהַדְּפִיסָם. כִּי לְנִסְעַ לְמִינְקְאוֹוִיץ גְּדוֹלָה הַהוֹצָאָה, וְפֹה אֵינִי יוֹדֵעַ הַדְּרָךְ אֵיךְ לְהַשְׁתַּדֵּל בְּזֶה. וְעַל זֶה בָּאתִי בְּמִכְתָּב הַזֶּה לְהוֹדִיעַ לְךָ וּלְכָל אֲנָשִׁי שְׁלוֹמֵנוּ כָּל זֶה. וְעַלֶיךָ אַחֵי נַפְשֵׁי וּלְכָבֵי הַמִּצְוָה הַזֹּאת וְעַל כָּל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַנְּלוּיִם אֵלֶיךָ, שֶׁתִּלְכוּ עַל צִיּוֹן הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא וְתִסְפְּרוּ בְּפִיכֶם לְרַבָּנוּ ו"ל כָּל זֶה כַּאֲשֶׁר בְּלִבְכֶם, וְתִבְקְשׁוּ וְתִתְחַנְּנוּ לְהַשֵּׁם יִתְּבַרַךְ שְׂיֵחַמֵּל עַל עַנְיֹתֵנוּ וְשִׁפְלוּתֵנוּ, וְיֵהִיָּה בְּעִזְרֵנוּ לְגִמְרַי עֶסְקֵנוּ מִהֲרָה, כִּי אֵין לָנוּ עַל מִי לְהַשְׁעֵן כִּי אִם עַל אֲבִינוּ שְׁבַשְׁמַיִם, בְּכַח וּזְכוֹת אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבָּנוּ אֹר הָאוֹרוֹת זָכַר צְדִיק וְקְדוֹשׁ לְבִרְכָה, וְה' הַטּוֹב יַעֲשֶׂה.

גַּם תִּדְעוּ שְׁגַם בְּעֵתִים הַלְלוּ נִגְמְרוּ תוֹדָה לְאֵל כַּמָּה תְּפִלוֹת נִפְלְאוֹת וְנוֹרָאוֹת הַמְּחִיִּין נִפְשׁוֹת מְאֹד, וְכָל הַמְּסַתְּפָלִים בָּהֶם בְּאַמֶּת, נִכְסְפָה וְגַם כָּלְתָה נַפְשָׁם שְׂיֵצְאוּ לְאוֹר מִהֲרָה, וְה' יִגְמַר בְּעִדְנֵנוּ כִּי הוּא יִתְּבַרַךְ גָּמֵר וְיִגְמַר הַכֹּל לְמוֹכָה מִהֲרָה אָמֵן כִּן יְהִי רָצוֹן.

מן אפרס"א

כ"א

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד, יוֹם כ' עֶקֶב תִּקְפֹּז לַפֿ"ק בְּרִסְלָב.

רַב שְׁלוֹם וּבְרָכָה לְכַבוֹד אֱהוּבֵי אַחֵי, חֲבִיבֵי וַיְדִידֵי, הֲלֵא הוּא
הַרְבֵּנִי, הוֹתִיק הַמְּפֻלָּג בְּתוֹרָה וּבִירָאָה וְכו', מוֹרְנוּ הָרַב ר'
נִשְׁתַּלֵּי גֵרוֹ יְאִיר לְנִצָּח.

עֵצוֹר בְּמִלִּין מִי יוֹכַל מְלֵה־תֵּאֲפֵק לְפָרֵשׁ שִׁיחֲתִי וְצַעְרֵי לְפָנַי
אַחֵי כְּנַפְשֵׁי, אוֹהֵב דְּבֵק מֵאַח, הִיּוֹת בּוֹדְאֵי כְּבָר נִשְׁמַע
לְאַזְנוֹיךָ לֹא טוֹבָה הַשְּׂמוּעָה אֶת יַד ה' אֲשֶׁר נִגְעָה בְּעִירָנוּ, שְׁנִלְקַח
מֵאֲתָנוּ שְׁנֵי מַחְמְדֵי עֵינַי, הַנֶּאֱהָבִים וְהַנְּעִימִים בְּחִייהֶם וּבְמוֹתָם
וְכו', הֲלֵא הֵם הוֹתִיק מוֹרְנוּ הָרַב ר' יִשְׂרָאֵל הַפְּהֵן ז"ל, וְגִיסוֹ
הַמְּפֻלָּג הוֹתִיק מוֹרְנוּ הָרַב ר' אֲשֶׁר זַעֲלִיג ז"ל. אוֹי לָנוּ עַל שְׂבָרָנוּ,
בְּעַל הַיְשׁוּעוֹת וּבְעַל הַנְּחֻמוֹת יוֹשִׁיעַ וַיִּנְחַם אוֹתָנוּ מִהֲרָה וַיַּעֲלֶה
נַפְשׁוֹתָם לְכִפָּא כְּבוֹדוֹ, לְמַקּוֹר שְׁנַחְצָבוּ מִשָּׁם, וַיִּזְכּוּ מִיַּד לְקַבֵּל
סֶכֶר אֲפִי עֲתִיק יוֹמִין פָּנַי אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ אוֹר הַחֲדָשׁ זָכַר
צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לְבָרְכָה, וְתֵהָא נַפְשָׁם צְרוּרָה בְּצְרוֹר חַיִּים לְנִצָּח,
וְאוֹתָנוּ יִנְחֵם וַיּוֹשִׁיעַ לָנוּ מִכָּל צְרוּתֵינוּ, בְּפָרְט מִצְרַת הַנַּפְשָׁה,
שְׁנוֹבָה עַל-כָּל-פָּנִים מַעֲתָה לְהַרְגִּיל עֲצֻמְנוּ לְהִיּוֹת בְּעוֹלָם הַבָּא
וְכו' בְּאַפֵּן שְׁנֵהִיָּה כְּרִצוֹנוֹ תְּמִיד, אָמֵן.

וְהִנֵּה בְּיוֹם תִּשְׁעָה-בָּאָב, בְּתוֹךְ עֵצִים צַעְרֵי וְאַבְלֵי עַל חֲרַבַּן
בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ וְעַל מַעֲשֵׂינוּ הַמְּעַפְכִּים בְּנִינוּ, בְּתוֹךְ כַּף
בָּא לְבֵיתִי מוֹסֵר כְּתָב זֶה, הֲלֵא הוּא רַבִּי מִיכָל וְעַמּוֹ רַבִּי נַחוּם
יִצְחָק גֵּרוֹ יְאִיר, וְעַמְדַּתִּי מְרַעִיד וּמִשְׁתוֹמֵם, בְּפָרְט שְׂרַפְי מִיכָל
חֲלוֹשׁ בְּרַגְלָיו מְאֹד וְנֹאֲף-עַל-פִּי-כֵן אֵינּוּ תַּעֲמָלִיר, שֶׁהוּא בְּלֹא רַגְלִים.

השם יתברך יזכנו לשמע גם אותה הפעשה וְגַם הִבְנֵתִי מִדְּכָרֵיהֶם
 שְׁהִלְכוּ מֵאוֹמָאן בְּלֹא רְשׁוֹת, כִּי לֹא קִבְּלוּ רְשׁוֹת מִמְּעֻלְתּוֹ, שְׁקוֹרִין
 גִּיזְעִינֵן קֹדֶם נִסְיַעְתֶּם בְּרַגְלָם, וְהֵייתִי רוֹצֵה לְהִתְאַפֵּק בְּכָל כַּחֲזִי
 שְׁלֹא לְצַעֲרֶם, אֲךָ לֹא יִכְלָתִי לְהִתְאַפֵּק, וְהוֹכַחְתִּים עַל פְּנֵיהֶם
 וְדִבְרָתִי עִמָּהֶם דְּבָרִים הַקְּשִׁים כְּגִידִין, שֶׁהִיָּה אֲצִלָּם כְּמִדְּקָרוֹת
 חָרֵב עַל בִּיאָתְךָ עָלַי עֵתָהּ. וּבִיאָמֶת בְּלָבִי הָיָה לִי רַחֲמָנוֹת גְּדוֹל
 עֲלֵיהֶם, כִּי יִדְעֵתִי, כִּי אֶף־עַל־פִּי־כֵן פּוֹנְתֶם לְשָׁמַיִם בְּאָמֶת, אֲךָ
 אֶף־עַל־פִּי־כֵן לֹא יִכְלָתִי לְהִתְאַפֵּק וְדִבְרָתִי עִמָּהֶם דְּבָרִים קְשִׁים
 הִרְבֵּה מְאֹד, וְהָיָה בְּדַעְתִּי שְׁלֹא לְקַבְּלָם אֲצִלִּי עַל שַׁבַּת, אֲךָ
 מִחֲמַת שֶׁהָיוּ עוֹד קֶצֶת אוֹרְחִים מִנְּעַמְרוֹב, לֹא רָצִיתִי לְבִישֵׁם כָּל־
 כֶּד. וְהִנֵּה כַּעַת אֲנִי מִכְרַח לְשַׁלְּחָם לְבֵיתֶם וּלְשָׁלֵם בְּעֵדֶם שְׂכָר
 עֲגָלָה, מִחֲמַת שֶׁאֲצִלִּי הוּא סִפְנַת נַפְשׁוֹת, שִׁילָךְ רַבִּי מִיכָל בְּרַגְלָיו
 חֵם וְשָׁלוֹם, הַחֲלוּשִׁים כָּל־כֶּד. וְהִנֵּה רַבִּי מִיכָל מִתְנַצֵּל לְפָנַי הִרְבֵּה
 וְאָמַר, שְׁלֹא הָיָה לְהוֹט כָּל כֶּד לִילָךְ אֵלַי, רַק עַל־יְדֵי דְבָרֵי
 מְעֻלְתּוֹ, שֶׁדִּבֶּר עִמּוֹ כְּמָה פְּעָמִים וְאָמַר לוֹ, שֶׁהוּא צָרִיךְ דּוֹקָא
 שִׁיְהִיָּה אֲצִלִּי בְּכַרְסְלָב; וְסִפֵּר לִי כְּמָה דִּבּוּרִים, שֶׁמְעֻלְתּוֹ דִּבֶּר
 עִמּוֹ, שֶׁהִתְכַרַּח שִׁיְהִיָּה אֲצִלִּי, וְאֶף־עַל־פִּי־כֵן הָיָה מִתִּירָא לְקַבֵּל
 רְשׁוֹת מִמְּעֻלְתּוֹ, פֶּן עֵתָהּ יִמְנַע אוֹתוֹ, מִחֲמַת שֶׁאֵין לוֹ כַּח בְּרַגְלָיו,
 כְּאֲשֶׁר בְּאָמֶת הָיָה רְאוּי לְמִנְעוֹ, עַל־כֵּן בָּאתִי עֵתָהּ בְּתַפְלָה
 וּבְקִשָּׁה עֲבוּרָא וְעֲבוּר הָרֵב נַחוּם יִצְחָק, שִׁירְחֵם מְעֻלְתּוֹ עֲלֵיהֶם
 וְלֹא יוֹסִיף לְיִסְרֶם, כִּי כְּבָר קִבְּלוּ אֲצִלִּי יִסּוּרִים הִרְבֵּה, חוּץ עֲנוּיִים
 וְטִלְטוּלִים בְּדַרְךָ, עַל־כֵּן עֵתָהּ רְאוּי שְׁתַּרְחֵם עֲלֵיהֶם לְקַרְבֶּם וְלֹא
 לְרַחֲקֵם חֵם וְשָׁלוֹם. נֵא, אַחֵי חֲבִיבֵי זְכוֹר רַחֲמָנוֹת וְאַהֲבַת אֲדוֹנָנוּ
 מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ ז"ל אֵלֵינוּ, שֶׁלָּקַח אוֹתָנוּ מִמְּקוֹם שֶׁלָּקַח, וְהוֹצִיאָנוּ

ממקום שהוציא, וקרננו בהתקרבות גדול כל־כּוּד, יותר מכל העולם, ואפלו מכל אנשי־שְׁלוֹמֵנוּ, באשר נשמע מפיו הקדוש בפרוש כמה פעמים, שאנו יודעים ממנו יותר מכלם, ובאמת גם אני ואתה אין יודעים מה זאת עשה ה' לנו, שאנחנו שנינו דיקא נדע מאור גדול וקדוש נורא ונשגב כזה וכו' וכו' יותר מכל באי עולם, ואפלו מאנשי־הצדיקים וכו', ובכל זה אי אפשר להאריך בכתיב, כי ענין התקרבות שלנו אליו וזכרונו לברכה, הוא מעשה משנים קדמוניות וכו' וכו', ודי למבין. על־כל־פנים ראוי לנו למלאות רצונו ז"ל, לילך בדרךיו לרחם ברחמנות שלו על כל החפצים להתקרב לשמו הנשגב ז"ל, ולכלי להביט על הרע והחסרון של כל אחד, רק להביט על הטוב שבהם לבד. נא אחי חביבי, נפשי ולבבי, זכר והבט ושים לבך היטיב לכל אלה הדברים, כי לא דבר ריק הוא, כי באמת לא פאתי לפים אותך בשבילם לבד, כי בשביל כל אנשי־שְׁלוֹמֵנוּ שבקהלת־קדוש אומאן, אשר כבר נודע לי שזה כמה וכמה שבועות שאתה בכעס עליהם חנם על לא דבר, בפרט על רבי עוזר, אשר הרבית לכעס עליו ואם עות כמה שלא גלה לך בעת שיצא האיש משה מאומאן לפה בלא רשותך, אין להאשימו כל כך כי גם באמת גם עליו קצפת הרבה על־זה, אך אף־על־פירכן כבר ידעת, שצדיכין לקיים ברוגז רחם תזכור; לאחזו במדותיו של השם יתברך, שבעצם הכעס נזכר לרחם דיקא, כמבאר בהתורה "קרטליתא", כסימן יח, בפרט כי גם אני ואתה יודעין, שגם בונת רבי עוזר היה לטובה, כדי לקרב נפש לרבנו ז"ל, ולא להכעיסך חס ושלום. ואם שלדעתנו יכול להיות שענת בזה אף־

על־פּי־כּוֹן עֲלִיד וְעָלִי לְמַחַל לוֹ, בְּפָרְט בִּי כְּבָר כְּעֶסֶת עָלְיוּ יוֹתֵר,
 וְכִבֵּר שְׁקָלִיה לְמִיטְרַפְסִיָּה וְקִבֵּל הַעֲנֵשׁ שְׁלוֹן, וְרֵאוּי לָךְ לְרַחֵם עָלְיוּ
 וְעַל כָּל אַנְשֵׁי־שְׁלוֹמֵנוּ מִשֵּׁם לְקַרְבֵּם וְלֹא לְרַחֲקֵם, חֵם וְשְׁלוֹם, בִּי
 בּוֹנֵתֶם לְשָׂמַיִם, וְרִצּוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וְרִצּוֹן רַבְּנוּ ו'ל, שְׁנִקְרַבְּם, בְּפָרְט בִּי
 אֶתָּה צְרִיד לְחֹוֶשׁ, שְׁלֹא יִהְיֶה מְזֵה חֲלוּל הַשֵּׁם, חֵם וְשְׁלוֹם, בִּי
 מָה יֵאמְרוּ הַבְּרִיּוֹת, בְּפָרְט בְּעָלֵי הַמַּחְלָקָת, שְׂיֵשׁ בֵּין אַנְשֵׁי־
 שְׁלוֹמֵנוּ בְּעֶצְמוֹן; הֲלֹא יֵאמְרוּ שְׁחָם וְשְׁלוֹם, גַּם בֵּין נִתְּן וְנִפְתָּלִי
 כְּבָר נַעֲשֶׂה מַחְלָקָת חֵם וְשְׁלוֹם, בִּי זֶה מְקַפֵּיד עַל שְׁהוֹלְכִין אַנְשֵׁיוּ
 לְזֶה וְכו' אוֹי לְאַזְנִים שְׁכָךְ שׁוֹמְעוֹת, עַל הָרֵאֲשׁוֹנִים אָנוּ מְצַמְעָרִין
 עַל הַמַּחְלָקָת שְׁמַדְאֲשׁוּב, וְחֲלִילָה לְהוֹסִיף חֵם וְשְׁלוֹם בְּפָרְט
 בִּינֵינוּ, אֲשֶׁר לֹא נִמְצָא בְּכָל אַנְשֵׁי־שְׁלוֹמֵנוּ אַנְשִׁים אַחִים אוֹהֲבִים
 נְאֻמָּנִים כְּמוֹתֵנוּ, וְכוּדְאֵי רֵאוּי לָנוּ לְאַהֲבָה אֶת עֲצֻמֵנוּ בִּיתֵר שְׂאֵת
 וּבִיתֵר עוֹ, מַחֲמַת שְׁזִכֵּינוּ לִידַע כָּל־כָּךְ מִמֵּנוּ ו'ל, וְשִׁיְהִיָּה לָנוּ
 חֶלֶק כְּזֶה בְּכֹמָה וְכֹמָה זְכוֹת הַרְבִּים לְדוֹרוֹת. עַל־כֵּן אָנוּ צְרִיכִין
 לְשֹׁמֵר עֲצֻמֵנוּ מְאֹד מְאֹד, שְׁלֹא תִפְגַּם הָאֲהֲבָה שְׁבִינֵינוּ חֵם וְשְׁלוֹם
 כְּחוֹט הַשְּׁעָרָה; וְאַפְלוּ אִם בְּאֵמֶת לֹא נִפְגַּמָּה כָּל־ל צְרִיכִין עוֹד
 לְצֵאת יוֹתֵר בְּפָנֵי הַבְּרִיּוֹת, שְׁלֹא יֵאמְרוּ מָה שְׂיֵאמְרוּ חֵם וְשְׁלוֹם,
 עַל־כֵּן הָעֵבֶר אֵין. עֵתָה שְׁמַע בְּקוֹלִי אַחִי חֲבִיבִי, וְעֹזֵב הַקְּפִידָה
 וְהַפְּעֵם שְׁבִלְבָךְ עֲלֵיהֶם, וְתֵשׁוּב אֵלֵיהֶם וְתִרְחַמֵּם וְתִקְרַבֵּם
 בְּאַהֲבָה, בִּי בְּאֵמֶת תַּחֲיָה נְפֻשָׁם, וּמִמֹּשׁ תִּקְוִים כְּמָה נְפֻשׁוֹת
 מִיִּשְׂרָאֵל כְּאֵלוּ קִימַת עוֹלָם מְלֹא, בִּי בְּאֵמֶת כְּבָר כְּכוּ הַרְבֵּה לְפָנֵי
 הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְפָנֵי עַל שְׂאֵתָה מְרַחֲקֵם, עַל־כֵּן לֹא יִכְלָתִי
 לְהִתְאַפֵּק מִלְכַתֵּב לָךְ דְּבַרֵי אֱלֹהִים, וּמִכְּסַחֲנִי בְּעֶצֶם אֲהֲבַתְנוּ,
 שְׂתַקִּים דְּבַרֵי אֱלֹהִים, הַנְּאֻמְרִים בְּאֵמֶת וּבְתָמִים.

וַיֵּתֶר מִזֶּה אֵין לְהֶאֱרִיךְ בְּכֹתֵב, וְאִם יִהְיֶה ה' עִמָּדִי, נִדְבַר מִזֶּה פָּנִים אֶל פָּנִים אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם. גַּם בְּקִשְׁתִּי מְאֹד שְׁתוּדִיעֵנִי, אוֹלֵי יֵשׁ לָךְ אֵיזָה יְדִיעָה מִבֵּת רַבְּנֵנוּ הַצְּדָקָת מֵרַת שָׂרָה תַּחֲיָה, מָה עָלְתָה בָּהּ, אִם כָּבֵר יִלְדָה בְּשָׁלוֹם, כִּי מְאֹד גָּדוֹל צַעֲרֵנוּ עַל שְׂאִין לָנוּ יְדִיעָה מִשָּׁם. הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ יִשְׁמִיעֵנוּ בְּשׁוֹרוֹת מִזְבוֹת מִהֲרָה.

דְּבָרֵי אוֹהֲבֵךְ בְּאַמֶּת לְנֶצַח.

מן אבֶּרֶסֶף

הַצְּדָקָת מֵרַת אֲדִיל תַּחֲיָה, וּבְנֵה הַנְּתִיק מוֹרְנוּ הָרַב אֲבָרָהָם בְּעַר שְׂיִחָיָה, הַמִּתְפַּלֵּל בְּכֹנֶנָה, וּבִתְהָ רַבָּקָה מְרִים שְׁתַּחֲיָה פּוֹרְסִים שְׁלוֹמְכֶם. כָּל אֲנָשֵׁי־שְׁלוֹמֵנוּ פּוֹרְסִים שְׁלוֹם בְּאַהֲבָה.

מִכְתָּבִים דְּשִׁנַּת ה' אֶלְפִים תַּקפ"ט

ג' שֶׁבַע

כב

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ, יוֹם א' בְּלֶק תַּקפ"ט.

שְׁלוֹם לְאַהֲבֵי בְּנֵי מַחְמַד עֵינֵי מוֹרְנוּ הָרַב יִצְחָק גְּרוּ יְאִיר.

מִכְתָּבוֹ קִבְּלָתִי בְּשָׁבוּעַ הָעֶבֶר וּבּוֹדָאֵי צַעֲרֵי גָדוֹל מְאֹד מִצַּעֲרוֹ, וּבְפָרְטָם עַל בְּטוֹל תּוֹרָה וּתְפִלָּה שְׁמִבְטָל אוֹתוֹ, אֵךְ מָה מְאֹד הִחַיִּיתֵנִי בְּדַבְרֶיךָ שְׁכַתְּבָתָּ שְׂאֵתָה מִתַּחֲזֵק עַל פִּי הַדְּבָרִים שְׁשִׁמַּעְתָּ בְּחַג הַשָּׁבוּעוֹת הָעֶבֶר, וְאַתָּה חוֹטֵף אֵיזָה מִזְבוֹת כָּל מָה שְׂאֵתָה יָכוֹל לְחַטֵּף, וּבִשְׂאָר הָעֵתִים אֵתָה מִתַּחֲזֵק

ברצון וכסופין דקדושה ושומר וממתין לישועתו יתברך. כך הוא המדה וכך יפה לך להתנהג, כי אפלו באשר יעזר ה' יתברך שיתבטלו היסורים האלה מאתך, ותזכה לחזור על מקומך להתמיד בלמודיך יומם ולילה כבתחלה, גם אז צריכין לזכור כל דברינו ולהתנהג בהם באשר דברתי בהם קדם שבועות. בפרט כי אי אפשר בלא בטולים המזדמנים בכל יום, כי כל יומא אית לה גדר מלבר, אבל לית יום דלית בה טוב וכו' באשר כבר דברנו בזה הרבה בעזרתו הגדולה. נא בני חביבי חזק וחזק פי על פי דברים האלה אתה יכול להיות איש בשר וצדיק כל ימך. רק חזק ואמץ בתורה ותפלה ושיחה בינך לבין קונך בכל מה דאפשר, וכל אשר תמצא ירך לעשות בכחך עשה, כי אחד המרבה ואחד הממעיט וכו'.

והנה דע בני כי ביום ו' ערב שבת קדש צייתי לסתור ביתי, וכבר סתרו אותה לגמרי עד הספה. וגם על זה היה כמה מניעות, והשם יתברך בעזרתו עזרני עד בה, ועתה אני מצפה לישועתו שביום מחר אם ירצה השם יבוא הבעל מלאכה עם כמה פועלים להתחיל לעסק היטב בבנין, וביום שלישי אם ירצה השם תהיה הזאקלאשצינע [הנסת הסוד] לחיים ולשלום בעזרת השם יתברך.

ואודות בני חורגי שמעלקא שיחיה, כפי הנראה אי אפשר למנע אותם שם מלעסק ברפואות, ולדעתי היא סכנה לעיניו יותר כל עסקי רפואות שלהם, על-כן דברתי עם זוגתי, והסכימה לדעתי, שתאמר להם, שבאם לא התחילו עיניו להתרפאות שתכף ומיד יחזרו וישלחו אותו לפה וקויתי לה'

שפה יהיה לו רפואה שלמה בלי שום רפואה גשמיות ויכתב לי
תקף תשובה על זה כי נחוץ הוא מכמה טעמים.

דברי אביך הפרוד מאד כאשר תבין בעצמך ודורש שלומך
באהבה ומעתיר בעדכם.

מן אברסל

כג

ברוך השם, יום א' מסעי תקפ"ט.

לאהובי בני חביבי מורנו הרב יצחק גרו יאיר.

מוסר כתב זה ידידי בן אחותי רבי אייזיק שייחיה יספר לך
טרדותי, בפרט מהדלף הפרוד שהיה בשבוע העבר
אשר הכרחתי למלטל את עצמי הרבה כאשר תבין מעצמך, אך
הוא הפציר בי הרבה לכתב לך אגרת להחיות אותך ואני מכרח
לכתב את אשר ישלח ה' בלבי.

ודע בני חביבי כי עתה אני מחיה את עצמי בהתורה (לקופי
תנינא ע"ד) של הפראסטאק הגדול שמחיה כל
הפראסטקים, הן היודעים ללמד ועוסקים בתורה שצריכין
להחיותם בשעה ועת שהם מבטלין מהתורה, הן פראסטאקים
לגמרי, ואפלו המנחים בשאול תחתית, כלם הוא מחיה על ידי
פשיטותו שאז הוא מקבל מהאוצר מתנת חנם שהוא בחינת
החסד חנם שהיה מקים העולם קדם מתן תורה, שהוא בחינת
הדרך לארץ ישראל. אשרינו אשרינו שזכינו לשמע דברי אלקים
חיים באלה. מה נדבר מה נדבר, כמה וכמה אוצרי אוצרי מתנת
חנם השפיע עלינו השם יתברך בזה לבד שזכינו לשמע תורה

הזאת של האוצר מתנת חנם, ובזה בנדאי אתה יכול להחיות
 את עצמך תמיד כל ימי חיך, בפרט בעתים הללו שאתה בחינת
 פראסטיק בכמה שעות ועתים, אבל תזכר את עצמך תמיד בכל
 עת הבטול, שיש פראסטיק גדול כזה שגלה השיחה והתורה
 הזאת, שהוא מחיה הכל אפלו אותן שלא שמעו זאת ואין יודעין
 מזה ואפלו החולקים עליו, מכל שכן וכל שכן כמה מעלות
 טובות למקום עלינו שאנו זכינו לשמע כל זה מפיו הקדוש ומפי
 ספריו הקדושים, בנדאי אנו יכולין להחיות עצמנו בזה תמיד.
 והנה יש בזה הרבה הרבה לדבר, אך אין הפנאי מספיק לכל
 והלא הספרים לפניך פוק עין ותשכח בהם כל מה שיחסר לך,
 ועין בהתורה הקדושה כי היא מכרחת לך עתה ביותר, והעקר
 הוא האמונה שצריכין להאמין בכל עת שהשם יתברך ברא כל
 דבר ברצונו בעשרה מאמרות, ובאלו העשרה מאמרות נעלמן
 עשרת הדברות שהם כלל התורה, ועל כן בכל מה שעושין הן
 מלאכה או שיושבין בחנות, צריכין לידע ולהאמין ולזכור בכל
 עת שיש בזה תורה הנעלמת בעשרה מאמרות שבהם נברא כל
 דבר, וכל מין סחורה שיש בהחנות, כי הכל ברא השם יתברך
 בעשרה מאמרות. וזכור זאת היטב היטב באמת לאמתו כי היא
 חיך, ובפרט בכח הפראסטיק הגדול אנחנו כלנו יכולים לקבל
 מהאוצר מתנת חנם וכו' וכו' ל. וכשתחיה את עצמך בזה באמת
 אפלו בעת הבטולים הגדולים, ואפלו אם הוא כמו שהוא אני
 בטוח בהשם יתברך שעל ידי זה בעצמו תשוב בכל עת אל
 הלמוד התורה הקדושה ואל עבודת התפלה. אף גם יתוסף לך
 חשק חדש בכל פעם אל התורה ותהפך הכל לטובה, והעקר

שֶׁתַּחֲזוּק אֶת עֲצֻמָּךְ בְּשִׂמְחָה תָּמִיד וְתִבְטַח בָּהּ, כִּי הַכֹּל לְמוֹבְתֶךָ, וּבִקְרוֹב תִּוָּשַׁע בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְתִבְשָׂרְנִי מִהֲרָה בְּחֶסְדוֹ הַגָּדוֹל, אַךְ לֵעֵת עֲתָה תַעֲבִיר הַכֹּל מִדַּעְתְּךָ, וְתַעֲבִיר מִדַּעְתְּךָ כָּל הַדְּאָגוֹת וְהַמַּחְשְׁבוֹת וְכִיּוֹצֵא בְּזוֹ הַמַּטְרִידִים, וּמִבְּלָבָלִים חֵם וְשָׁלוֹם, רַק הַשְּׁלֵךְ עַל ה' יִהְיֶה וְהוּא יִכְלַףְךָ, וַיִּוָּשִׁיעַ לְךָ וּלְכָל הַגְּלוּיִם אֲלֶיךָ בְּכֹל מָה שְׁאַתֶּם צְרִיכִים לְהוֹשִׁיעַ. דְּבָרֵי אֲבִיךָ הַמְּצַפֶּה לַיְשׁוּעָתְךָ.

מן אבן ספן

כד

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם ב' דְּבָרִים תִּקַּפ"ט.

לְבָנֵי יְדִידֵי הַחֵיטָק מוֹרְנוּ הֵרֵב יִצְחָק גֵּרוּ יֵאִיר שְׁלוֹם וְכָל טוֹב.

מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי בְּשָׁבוּעַ הָעֶבֶר. וְהַחֲיִיתֵנִי בְּדַבְּרֶיךָ בְּמָה שֶׁפָּתַבְתָּ שְׂדֵבְרֵי עֲשׂוֹ רָשָׁם אֲצִלְךָ. כִּי זֶה חֲלָקִי בְּשִׂאֵנִי זוֹכָה לְשִׁמּוֹעַ שְׂדֵבְרֵי הַנַּחֲלָה נוֹבֵעַ מִקּוֹר חֲכָמָה פּוֹעֲלִים בְּחֶסְדוֹ הַגָּדוֹל, וְהֵנָּה כַּעַת אֵין לִי פְנָאֵי כָּלָל וּמוֹסֵר כְּתָב זֶה יִסְפֵּר לְךָ.

גַּם תִּקַּבֵּל אֲגֻרַת הַרְצוּף פֶּה מֵרַפֵּי חַיִּים נַחוּם גֵּרוּ יֵאִיר כְּדֵי לְהַחֲיוֹת אוֹתְךָ בְּבִשּׁוּרָה טוֹבָה מְאוּהֶבֶיךָ. גַּם תִּרְאֶה בְּזוֹה יְשׁוּעַת ה' אִיךָ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵינּוּ עוֹזֵב אוֹתָנוּ לְעוֹלָם, וְאִם מִתְמַהֲמָה אֵיזָה דְּבַר יְשׁוּעָה צְרִיכִין לְחַבּוֹת לוֹ, כִּי לִבֵּל עֵת, וְהַחֲרַח לְהַמְתִּין עַל כָּל דְּבָר. כִּי בְּזוֹה הָעוֹלָם צְרִיכִין לְסַבֵּל הַרְבֵּה הַרְבֵּה, וְהַעֲקֹר לְהַמְתִּין וְלָדֵם לַיְשׁוּעָתוֹ תָּמִיד, וְלִבְלֵי לְהַרְהֵר אַחַר

מדותיו יתברך כלל, וסוף כל סוף יושיע ה' בכל הדברים, כי צריכון לקיים דברי רבותינו ז"ל בפשוטו שהזהירו אותנו לומר תמיד (ברכות ס:), כל מה דעבד רחמנא לטב עבד. והנך רואה את אשר עבר על גיסק נרו יאיר, ואם אמנם המו מעי לו כי הרחמנות עליו עצום מאד, אך אף על פי כן בודאי צדיק ה' ומי יאמר לו מה תעשה, ובודאי הוא לטובה רבה. ומאד נפלאתי עליך בני על אשר שמעתי מידי רבי ליכלי חתן רבי ראובן שהתחלת להרהר בזה וכו', חלילה לך בני מלהתחיל להרהר בזה, כי אינך יודע כלל מה נעשה בעולם עם כל אחד ואחד, הכלל שאסור להתחיל לפגם באלו ההרהורים והחקירות כלל, רק להאמין באמונה שלמה כי צדיק ה' וישר משפטיו והכל בשביל הבחירה. ובודאי יש בחירה לכל אחד, וכל מה שעובר על כל האדם הן לטוב הן להפך חס ושלום, הכל הוא רמזים וברזים שישוב אליו. ובפרט להרהר על אדם אחר שאין אתה יודע כלל מה נעשה עמו, אך אפלו מה שעובר עליך אם לפעמים אינך יכול להבין הרמזים והפרוזים, אתה צריך להאמין, ועל ידי זה יעזר לך השם יתברך ויאיר עיניך איך לשוב אליו, ולברך ולנוס אליו תמיד מפל מה שעובר עליך. ועל ידי זה יעזר לך ויושיע לך תמיד. ויקים ואל שדי יתן לכם רחמים, שיהיה הרחמנות בידנו וכו'.

דברי אביך הטרוד מאד ומצפה לישועתך.

מן אפרסוף

ושלום לבן אחותי ידידי מורנו הרב יצחק אייזיק נרו יאיר.

מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי וְאִם עֵינֵי אִמַּת לְךָ, גַּם מִזֶּה רָאוּי לְךָ לְהִתְעוֹרֵר וּלְהִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְנוֹס אֵלָיו תָּמִיד, כִּי הִנֵּךְ רוֹאֶה גְדֹל הַחֶסֶד שֶׁעָשָׂה עִמָּךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר בָּאתָ בְּנִבּוּלָנוּ, וְעַל כָּל הַטּוֹבוֹת אֲשֶׁר עָשָׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִמָּךְ עַל יְדֵי, עַל הַכֹּל עוֹלָה הַטּוֹבָה וְהַחֶסֶד הַזֶּה אֲשֶׁר הוֹדַעְתִּי לְךָ שְׂאִין מְקוֹם לְבָרַח מִפְּגָעֵי עוֹלָם הַזֶּה כִּי אִם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד. מִי יִתֵּן שְׂתוּזָה לְיַלְדְךָ בְּזֶה תָּמִיד, כִּי לֹא דָבָר רִיק הוּא מִכֶּם כִּי הִיא חַיִּיכֶם. וַיֵּשׁ לְהֶאֱרִיךְ בְּזֶה הַרְבֵּה אִךְ זְמַן הַמְּנַחָה הַגִּיעַ.

וּבְנֵי הַנְּעוּרִים עוֹסְקִים עִתָּה בְּיַגִּיעָה גְדוֹלָה לְהַשְׁלִיךְ רִפְשׁ וְטִיט שְׁנַפֵּל לְבֵיתִי מִחֲמַת הַגְּשָׁמִים, וְגַם זֶה לְטוֹבָה, מְלַבֵּד עֲסָקִים גְּדוֹלִים מְאֹד שֶׁמְּנַחִים עִתָּה בְּמַחְשַׁבְתִּי. אִךְ אַף עַל פִּי כֵן הֶחֱכַרְח לְהָשִׁיב לָכֶם גַּם כִּי לְכָל אֶחָד וְאֶחָד תְּשׁוּבָה נְכוֹנָה, כִּלִּי הָאִי וְאוֹלֵי יְהִי ה' עִמָּנוּ בְּכַחוֹ הַגְּדוֹל לְזַכְּנוּ תָּמִיד לְשֵׂא עֵינֵינוּ לְמָרוֹם בְּכָל מָה שֶׁעוֹבֵר עָלֵינוּ עַדִּי נִזְכָּה לְשׁוּב אֵלָיו בְּאַמַּת לְאַמַּתוֹ.

דְּבָרֵי דוֹרְךָ וְרַעַד חֲפִץ טוֹבַתְכֶם וְהַצְּלַחְתְּכֶם בְּזֶה וּבְכָפֵא לְנַצַּח.

121 הַג"ל

כה

ברוך השם, יום ה' עקב תקפ"ט.

רב שלום לאהובי בני חביבי מורנו הרב יצחק גרו יאיר.

יְנַחֵנוּ בְּרָכוֹת עַל רֵאשֶׁךְ בְּנֵי חֲבִיבֵי כִּי שִׂמְחַתְנִי בִּישׁוּעָתְךָ
אֲשֶׁר בִּשְׂרַתְנִי בְּמִכְתָּבְךָ אֲשֶׁר קִבַּלְתִּי הַיּוֹם. מִי יִתֵּן
וְאִזְכֶּה לְשִׁמְעַתְּמוּד בְּשׁוֹרֹת טוֹבוֹת מֵאַתָּךְ וּמִכָּל הַנְּלוּיִם אֵלֵינוּ
וּמִכָּל יִשְׂרָאֵל.

וְהִנֵּה אַתָּה רוֹאֶה בְּעֵינֶיךָ מֵה נֶאֱמַנּוּ דְבָרֵינוּ אֲשֶׁר דִּבְרַנּוּ הִרְבָּה
בְּעֵתִים הַלְלוּ שְׁצָרִיכִין רַק לְהִמָּתִין לִישׁוּעַת ה'. וְהִנֵּה
אָנוּ רוֹאִים יְשׁוּעַת ה' בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת. וְגַם בְּבָנֵן הַבַּיִת אָנִי
רוֹאֶה יְשׁוּעוֹת ה' בְּכָל יוֹם, אֵךְ אֵף עַל פִּי כֵן צָרִיכִין לְהִמָּתִין
תָּמִיד בְּכָל דָּבָר בְּכָלל וּבִפְרָט וְהַעֲקָר וְהַיְשׁוּעָה הַעֲקָרִית לְזִכּוֹת
לְהִתְקַרֵּב לְעַבּוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּאַמֶּת. אֵף עַל פִּי שְׁצָרִיכִין לְמַהֲרָה
לְהוֹדִירוֹ הִרְבָּה בְּזֶה, אֵף עַל פִּי כֵן גַּם צָרִיכִין לְהִמָּתִין הִרְבָּה.
וּכְמִבְּאֵר בְּדְבָרֵי אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטִי מוֹהֲרָן ו) מֵאֵמֵר
רְבוּתֵינוּ ז"ל (יִמָּא לַח: לט.) הֵבֵא לְפָנֶיךָ מְסִיעִין לֹא אוֹמְרִים לֹא
הִמָּתִין. וְהִנֵּה אָנֹכִי בְּעֵנֵי כָּבֵד הִמָּתַנְתִּי הִרְבָּה הִרְבָּה, וְעֵינָיו כְּלוֹת
כָּל הַיּוֹם, לִישׁוּעַתוֹ הָאֱמֶתִיּוֹת. וּכְבֹר רְאִיתִי יְשׁוּעוֹת ה' הִרְבָּה בְּלִי
שְׁעוֹר, אֵךְ אֵף עַל פִּי כֵן בְּמֵה שְׁעַדִּין לֹא נוֹשְׁעַתִּי אָנִי מִמָּתִין עַדִּין
עַדִּין, עַד יִשְׁקִיף וַיִּרְאֵה ה' מִשְׁמַיִם. חֲזַק בְּנֵי וְחֲזַק וּזְכֹר הַיֵּטֵב וְאֵל
תִּשְׁכַּחֵי כָּל גְּמוּלוֹי, וְלֹא הַיְשׁוּעָה לְעוֹד וְלֹא הַיְשׁוּעָה לְךָ יְשׁוּעָה
שְׁלֵמָה אֱמֶתִית וְנִצְחִית, וַיִּרְאוּ שׁוֹנְאֵינוּ וַיְבוֹשׁוּ וְכו'.

דְּבָרֵי אֲבִיד הַכּוֹתֵב מֵתוֹךְ מְרָדָא וּמְצַפֶּה לִישׁוּעָה.

כו

בְּעֹרַת הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם ה' כִּי תָבֵא לְאוֹמָאן תַּקְפֵּ"ט.

לְבָנֵי חֲבִיבֵי כְּנַפְשֵׁי הַמַּפְלֵג הוֹתִיק מוֹרְנוּ הָרַב יִצְחָק גְּרוֹ יָאִיר
חַיִּים וְשָׁלוֹם וְכָל טוֹב.

הֲלֵא לְמֵרְאָה עֵינֶיךָ יִהְיֶה הַמִּכְתָּב לְחוֹתֶנְךָ. וְאִין צָרְךָ לְכַפֵּל
הַדְּבָרִים. וְתֵאמִין לִי כִּי לֹא עָלָה עַל דַּעְתִּי אֶתְמוּל
לְהַשְׁיִבוֹ מִיַּד בְּפָרְט דְּבִרּוּרִים כְּאֵלֶּה, אֲךָ גַּם זֹאת מֵאֵת ה' צְבָאוֹת
יֵצֵא, הַמַּפְלִיא חֲסֵדוֹ עִמָּנוּ בְּכָל עַת בְּדַרְכִּים נִפְלְאִים מְאֹד, חֲזַק
וְאִמֵּן בְּנֵי בְּכָל מַה שֶּׁתּוֹכַל, כִּי יֵשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרִיתֶךָ, וְאֵל תִּשְׁפָּחִי
כָּל גְּמוּלָיו אֲשֶׁר כָּבֵר גָּמַל עִמָּךְ חֲסֵד וְאַמֶּת לְנִצָּחַ. קוּוֹה קוֹיִתִּי לְה'
שְׁיוּסִיף חֲסֵדוֹ עִמָּךְ לְהֵיטִיב אַחֲרִיתֶךָ מֵרֵאשִׁיתֶךָ, רַק חֲזַק וְאִמֵּן.
וְאִי אֶפְשֶׁר לְהַאֲרִיךְ יוֹתֵר כִּי כָּבֵר הִגִּיעַ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל
שַׁחֲרִית, וְאַתָּה יַדְעֵת עֵצָם תִּשְׁוֹקֶתְנִי לְהַתְּפַלֵּל תָּמִיד בְּבִקְר
הַשָּׁכֶם כְּאֲשֶׁר הִזְהִירְנִי הוּא ז"ל (שִׁיחֹת הֵר"ן לֵא). נָא בְּנֵי שְׁתַּרְגִּיל
עִצְמְךָ בְּזוֹה, מִי יִתֵּן שֶׁתּוֹכַח לְהַתְּפַלֵּל בְּכָל יוֹם תְּפִלַּת הוֹתִיקוֹן
אֲשֶׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ, כִּי כְּשֶׁמִּתְּפַלֵּלִין בְּבִקְר הַשָּׁכֶם, יֵשׁ פְּנָאֵי וְחֵרוֹת
כָּל הַיּוֹם לְעִבּוּדְתוֹ יִתְבָּרַךְ. אֲשֶׁרִינוּ מַה טוֹב חֲלַקְנוּ עַל כָּל דְּבִוֵּר
וְדְבִוֵּר שְׁזָכְנוּ לְקַבֵּל מִמַּעֲיָנֵי הַיְשׁוּעָה, כִּי גַם הַנְּהַגָה הַזֹּאת הֵנ"ל
הוּא יִסוּד גְּדוֹל לְהַתְּקַרֵּב לְהַשָּׁם יִתְבָּרַךְ.

דְּבָרֵי אֲכִיד הַמְּצַפֶּה לְשִׁמּוֹחַ בְּךָ לְנִצָּח.

מִן אֲבִרְסֵיךָ

מִכְתָּבִים דְּשַׁנַּת ה' אֲלֵפִים תַּק"צ

כז

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם ב' בְּהַעֲלוֹתֶךָ תַּק"צ.

אֶהוּבִי בְּנֵי חֲבִיבֵי, הָאִירוּ מוֹל עֶבֶר פָּנֵי דְבְרִיךְ הַנְּעִימִים הַיּוֹם
 בְּעַת תְּפִלַּת שַׁחֲרִית, שְׂאֹז הַגִּיעַנִי מִכְתָּבְךָ הַיָּקָר, בְּעַת
 שְׁהִייתִי עוֹמֵד בְּכַרְפַּת אֶהֱבַת עוֹלָם בְּתַבַּת אֲבִינוּ אָב הַרְחָמָן
 הַמְרַחֵם רַחֵם נָא עָלֵינוּ, וְאַחַר הַתְּפִלָּה רְאִיתִי בּוֹ וְהָיוּ דְבְרִיךְ
 מֵעַנִּינָא, לְצַעֲקָ בְּכָל עַת לְרַחֲמֵי הַמְרַבִּים, וּמָה מְאֹד מִתְקוּ דְבְרִיךְ
 אֵלֵי, הַחִייתִנִי בְּדְבְרִיךְ בְּנֵי יְדִידֵי וְחֲבִיבֵי. שִׁישׁוּ מַעֵי בְּרֵאוֹתֵי
 שְׁתוּדָה לְאֵל דְּבָרֵי רַבְּנוּ הַנִּשְׁגָּב ז"ל, עוֹשִׂים רָשָׁם בְּלַפְכֶּם. כִּי
 דְּבָרֵי חַיִּים וְקַיָּמִים וְנַחֲמָדִים לְעַד וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים, כִּי אִם אֲמַנֵּם
 הֵם דְּבָרֵי פְּשִׁיטוֹת וְתַמִּימוֹת, אֲבָל כְּבֹד וְקִשָּׁה מְאֹד לְקַבְּלֵם מֵרַבֵּי
 הַמְּסַכִּים הַמְּבַדִּילִים וּבִלְבוּלֵי הַדַּעוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד, וְהַשְּׁמוּטִים
 שֶׁל כָּל אֶחָד הַנִּקְרָאִים אֲצֵל הָעוֹלָם חֲכָמוֹת. שֶׁהֵם מְסַפְּכִים
 וּמַעֲקָמִים הַלֵּב מְאֹד בְּכַמָּה דְרָכִים נְבוֹכִים. וְהַעֲקָר בְּמָה שְׁמַחֲלִישׁ
 דַּעַת הָאָדָם וְעוֹשָׂה עֲצָמוֹ כְּאִישׁ אֲמָת, עַד שֶׁרַבִּים מִחֲכָמִים
 כְּאֵלֶּה אוֹמְרִים בְּלַפֵּם מַה יִּעֲלֶינִי לִי דְבָרִים כְּאֵלֶּה, הֲלֹא אָף עַל
 כִּי כֵּן אֲנִי יוֹדֵעַ בְּעֲצָמֵי הָאֲמָת מַה שְׂאֲנִי עוֹשָׂה וּמָה שְׁנַעֲשֶׂה עִמִּי
 וְכו' וְכו', עַד שְׁמַתְחִיל לְרַחֵק עֲצָמוֹ מִצְעָקָה וְתַחֲנוּנִים. וּכְתִיב
 (יְרוּשָׁלַיִם בְּרַכּוֹת ט.) יוֹם תַּעֲזֹבֵנִי יוֹמִים אֲעֹזְבֶךָ, עַד שְׁחוּלְפִים חֵם
 וְשָׁלוֹם יָמִים אוֹ שָׁנִים שְׁמַתְרַחֵק מְאֹד. אֲשֶׁרֵי אָדָם שׁוֹמֵעַ לוֹ
 לְשָׁקֵד עַל דְּלִתֵי תוֹרָתוֹ וְשִׁיחוּתָיו הַקְּדוּשִׁים יוֹם יוֹם, לְהַתְחִיל
 בְּכָל פְּעַם מַחְדָּשׁ לְהַשְׁתַּוֵּקֵק וּלְכַסֵּף בְּכַסּוּפֵין וְרִצּוֹנוֹת חֲדָשִׁים

דְקַדְשָׁה, וְלַהֲצִיאַת הַכְּסוּפִין בְּפִיו בְּדַבְרֵי שִׁיחוֹת וְתַחֲנוּנִים וְצַעֲקוֹת וְשׁוּעוֹת וְגַיְיחוֹת וְאַנְחוֹת וְלַפְרֵשׁ שִׁיחָתוֹ בְּכָל יוֹם כְּכֵן לִפְנֵי אָבִיו, יִהְיֶה אִיךְ שְׂיִהְיֶה יִהְיֶה אִיךְ שְׂיִהְיֶה. וְאַפְלוּ אִם לֹא יוּכַל לְדַבֵּר כְּלָל, יַחֲזֹק אֶת עֲצָמוֹ, וְיִכִּין אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל פֶּעַם לְצַעֵק וְלַהֲתַחַנֵּן אִיךְ שְׂיִוְכַל אִיךְ שְׂיִוְכַל; כִּי שׁוֹם צַעֲקָה וְדַבּוּר אֵינוֹ נֶאֱכָד, וְאַפְלוּ רִצּוֹן בְּעִלְמָא אֵינוֹ נֶאֱכָד, כִּי לִית רְעוּתָא מְבָא דְאַתְאֲכָד. אֲשֶׁרִיךְ בְּנֵי אִם תַּחֲזֹק עֲצָמְךָ לִלְךָ בְּדַרְךָ שְׁכַתְבַתְּ, אִךְ בְּיוֹתֵר אֶתָּה צֶרִיךְ לִזְרוֹ עֲצָמְךָ וְלַחֲזֹק עֲצָמְךָ לְהִיּוֹת רַב הַיּוֹם כְּכֵלּוֹ בְּשִׂמְחָה וְחִדּוּה, לַחֲזֹק עֲצָמְךָ לְפַקֵּחַ דַּעֲתָךְ לְשִׂמְחָה עֲצָמְךָ בְּכָל הַדְּרָכִים שְׂשִׂמְעַתָּ מִמְּנִי, הֵן בְּהַנְקֻדוֹת טוֹבוֹת, הֵן בְּמָה שְׂזָכְכֵנוּ לִידַע מֵאוּר כְּזוֹה, וּבְמָה שְׂלֹא עֲשִׂנוּ גּוֹי, וְהַעֲקֹר בְּמִלֵּי דְשִׂמּוּתָא וּבְדִיחוּתָא, וְאִין לְהֶאֱרִיךְ בְּזוֹה כִּי כְּבֹר שְׂמַעְתֶּם בְּזוֹה הַרְבֵּה, אִךְ לְמַעַן הַשֵּׁם אֵל תִּשְׁכַּחוּ דְבַר אֶחָד מִמְּשַׁנְתְּכֶם, כִּי כָּלֶם צְרִיכִים לְכֶם מְאֹד. וְגַם מְאֹד הַחִייתֵנִי בְּמָה שְׁכַתְבַתְּ שְׂאַתָּה חוּטָף בַּחֲלִישׁוּתְךָ מְעַט מְעַט לְמוֹד בְּכָל יוֹם, כִּךְ הוּא הַמְדָה, וְכִךְ יִפֶּה לְךָ לְהַרְגִיל עֲצָמְךָ לְבָלִי לְפִטֹר עֲצָמְךָ מִדְּבַרֵי תוֹרָה חֵם וְשָׁלוֹם, אֲפֵלוּ בַּעַת הַחֲלִישׁוֹת וְהַטְרָדָא, וּבְכָל מִינֵי בְּלַבּוּלִים חֵם וְשָׁלוֹם, כִּי תַמִּיד יְכוּלִין לְחַטֵּף אִיזוֹה טוֹב עַל פִּי הַדְּרָכִים שְׂשִׂמְעַתָּ מִמְּנִי. וְתַקִּים מַה שְׂאַמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (מְנַחוֹת צט:): דְּבַרֵי תוֹרָה לֹא יִהְיֶה עֲלֶיךָ חוֹבָה, וְאִין לְךָ רְשׁוּת לְפִטֹר מֵהֶם, חֲכָם בְּנֵי וְשִׂמְחָה לְבִי, וְעֵינֵי אֵל ה' שְׂיִקָּים בְּךָ, אִם חֲכָם בְּנֵי וְשִׂמְחָה לְבִי גַם אֲנִי, אָמֵן.

דְּבַרֵי אֲבִיד הַמְצַפֶּה שְׂתִּשׁוּב מְהֵרָה לְאַיתְנָךְ בְּשִׁלְמוֹת וּמַעֲתִיר
בְּעַדְכֶם.

כה

בעזרת השם יתברך, יום ב' ואתחנן תק"צ אדעם.

לאהובי בני חביבי הרבני הויתק מורנו הרב יצחק שיחיה.
חיים ושלום וכל טוב בזה ובפא לנצח אמן כן יהי רצון.

ביום ו' פתתתי לך שבאתי הנה לשלום. ותודה לאל הייתי
בכאן בשבת קדש העבר והיה הכל על נכון בעזרת
השם יתברך. והיו אצלי הרבה אנשים אורחים וקצת בני העיר,
ודברתי קצת דברי אמת אשר קבלנו מהמעין היוצא מבית ה',
מי יתן שיפנסו בלב ישראל ויעשו פעלתם.

והנה כשנסתכלים היטב באמת יכולים לראות בכל יום ויום
צמיחת קרן ישועה, וכמו שאנו מברכים בכל יום
מצמיח קרן ישועה, וכן בתחלת התפלה אומרים מצמיח ישועה,
וכן בברכת המאורות מצמיח ישועות, ובדאי צריכים להאמין
בזה בלב שלם, שהשם יתברך מצמיח ישועות בכל יום ובכל עת
ובכל שעה, וקצת יכולים לראות מרחוק מי שמשום לב לזה.
ואף על פי שעצם הישועה בשלמות עדין רחוקה מאתנו מאד
מאד, וכמו שפתוב (ישעיה נ"ט) "לישועה רחוקה ממנו", אף על פי
כן הרבה הרבה יכולין להחיות את עצמם ולחזק את עצמם על
ידי זה שדברנו, על ידי שמאמינים שהשם יתברך מצמיח
ישועות. שים לבך בני היטב לדברים האלה, כי אני יודע מרחוק
מה שעובר עליך מרירות דמרירות. השם יתברך ברחמיו
ימתיקם ויבטלם ממך מהרה, אך מדה טובה מרבה, כי אני יודע
כי הרבה הרבה השם יתברך שולח ישועתו אליך בכל עת, ואני

מְקוֹה וּמִיחַל לְהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ שְׁפוֹף כָּל סוֹף תִּצְמַח יִשׁוּעָתְךָ
בְּשִׁלְמוֹת, וְתוֹכָה לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּאֵמֶת לְיִבּוֹת לְתִשׁוּבָה
שֶׁל שִׁבְתָּ, לְקַבֵּעַ עֲצָמְךָ עַל הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה בְּעֹזֶרֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.
רַק חֲזַק וְאַמִּץ, מְאֹד מְאֹד בְּלִי שְׁעוֹר וְעֵרֶךְ, וְאַל תִּשְׁגִּיחַ עַל שׁוֹם
חֲלִישוֹת הַדַּעַת שֶׁנִּכְנָס בְּלִבְךָ, וְאַל תִּשְׁמַע לְדַבְרֵי מוֹסֵר שֶׁל
הַבַּעַל דְּבַר וְהַסְטֵרָא אַחֲרָא, הָאוֹמְרִים מוֹסֵר בְּלֵב בְּשִׁבִיל
לְהַחֲלִישׁ הַלֵּב וּלְרַחֵק מִמַּעַט הַטּוֹב שְׂרוּצִים לְתַפְסֵם בּוֹ, לֹא תֵאָכֵל
וְלֹא תִשְׁמַע לָהֶם, כִּי אֵין שׁוֹמְעִין דְּבַרֵי תוֹכְחָה וּמוֹסֵר כִּי אִם
לְקַרֵּב וְלֹא לְרַחֵק חֵם וְשָׁלוֹם בְּאִשֶּׁר כָּבֵד דְּבַרְתִּי עִמָּךְ הִרְבָּה בְּזָה
(עַן לְקוּשֵׁי הַלְכוֹת, הַלְכוֹת בְּכוֹר בְּהִמָּה טְהוֹרָה הִלְכָה דֵּ אֹת כּוּ) שְׁפָל כּוֹנֵת
הַ"רֵאשִׁית חֲכָמָה" וְשִׂאֵר סְפָרֵי מוֹסֵר שְׁמוּכִיחִים וּמְבִיזִים הִרְבָּה
אֶת הָאָדָם, אֵין כּוֹנֵתֶם לְהִתְרַחֵק מֵהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ כִּי אִם לְקַרֵּב.
וְיֹתֵר מְזָה צְרִיכִין לְשׁוֹם לֵב בְּכָל עֵת לְהִבִּין בְּעֲצָמוֹ שְׁלֹא יִגִּיעַ
חֵם וְשָׁלוֹם שׁוֹם הִתְרַחֲקוֹת וְהִתְרַשְׁלוֹת עַל יְדֵי הַתּוֹכְחָה וּמוֹסֵר
שֶׁנִּכְנָס בְּלֵב, כִּי יִכּוֹל לְהִיּוֹת, שֶׁהִתְעוֹרְרוֹת הַתּוֹכְחָה וּמוֹסֵר שְׁבִא
עַל הַלֵּב הוּא מֵהַקְדָּשָׁה מֵהַפְּרוֹז הַיּוֹצֵא בְּכָל יוֹם, אֲבָל הַבַּעַל דְּבַר
אוֹרֵב תְּמִיד עַל הָאָדָם, וּבְכָל הַמַּחֲשָׁבָה דְּבוֹר וּמַעֲשֵׂה שְׁעוֹבָרִים
עַל הָאָדָם יֵשׁ בָּהֶם שְׁנֵי בַחֲיוֹת דִּהְיִנוּ סֵם חַיִּים וְסֵם מוֹת כְּמוֹ
שְׂאֵמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (יִטָּא עֵבֶ:) וְשִׁמְתֶם זָכָה וְכוּ', עַל כֵּן עַל פִּי
הָרֵב מֵהַפֶּךְ דְּבַרֵי אֱלֻקִּים חַיִּים, וְרוֹצֵה דִיקָא עַל־יְדֵי זֶה לְרַחֵק
וּלְרַשֵּׁל לֵב הָאָדָם חֵם וְשָׁלוֹם, עַל כֵּן צְרִיכִין לְשׁוֹם לֵב לְזֶה הַיֵּטֵב,
וּכְבֵר מְבֹאֵר אֶצְלָנוּ כְּמָה עֲצוֹת אֵיךְ לְהַנְצִיל מִמֶּנּוּ, וּלְהַחֲיוֹת אֶת
עֲצָמוֹ וּלְשַׁמַּח אֶת עֲצָמוֹ, וּבְכַפְרֵט עַל יְדֵי הַדְרָךְ הַנִּפְלָא וְהַנּוֹרָא
וְהַנְשָׁבֵב שְׁגָלָה אוֹר הָאוֹרוֹת עַל פְּסוּק אֲזַמְרָה לְאַלְקֵי בְּעוֹדֵי (לְקוּשֵׁי

מותר"ן רפ"ב). הַפֶּדָּה בַּהּ וְהַפֶּדָּה בָּהּ וְסִיב וּבְלֵהָ בָּהּ, וּמִמֶּנּוּ לֹא תִזְוַע, שְׂאִין לֶדָּה מִדָּה טוֹבָה מִמֶּנּוּ. וּבְכָל יוֹם וְיוֹם יִהְיֶה הַדְרֵךְ הַזֶּה בְּעֵינֶיךָ כְּחֹדֶשׁ, לְרֹאוֹת אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל יוֹם כְּאִלּוּ הוּא רְחוֹק בְּתַכְלִית הַרְחוֹק מֵהַשֶּׁם יִתְבָּרַךְ, וּבִזְוָה בְּעֲצָמוֹ דִּיקָא יִחְיֶה וְיִשְׁמַח אֶת עֲצָמוֹ שְׁבַעֲצָם רְחוֹקוֹ כְּזֶה, אִף עַל פִּי כֵן עֲדִין יֵשׁ בִּי מַעֲטָה שְׂאִינִי רָשָׁע, אִף גַּם יֵשׁ בִּי כְּמָה וְכְמָה נִקְדוֹת טוֹבוֹת מִכְּמָה מְצוּוֹת נוֹרָאוֹת שְׂאֵנוּ מְקִימִין בְּכָל יוֹם. אֲשָׁרִינוּ מֵה טוֹב חֲלָקְנוּ, אֲלֵמְלֵא לֹא אֶתִינָא לְעֵלְמָא אֱלֵא לְמִשְׁמַע דָּא דִּינּוּ. אֵלּוּ פִּינוּ מְלֵא שִׁירָה בְּיָם וְכו', אִין אָנוּ מִסְפִּיקִין לְהוֹדוֹת וְלוֹמַר דִּינּוּ, עַל שְׂזִכְנוּ לְשִׁמְעַת הַחֲדוּשׁ הַנְּשֻׁבָּה הַזֶּה. מִכָּל שְׁכָן וְכָל שְׁכָן שְׁשִׁמְעֵנוּ עוֹד וְעוֹד כְּהִנֵּה וְכִהֵנָּה, עַד כִּהּ הִגִּיעוּ דְבָרֵי הַמְּעֻטִּים הַמְּחֻזְקִים הַרְבֵּה, יִתֵּר מִזֶּה אִי אֶפְשֶׁר לְהֵאָרִיךְ עִתָּה.

דְּבָרֵי אֲבִיד הַמְּצַפָּה לִישׁוּעָה שְׁלֵמָה בְּכָל עַתָּה.

יְמֵן אֲבִידֵי

וְשִׁלּוּם לְכָל אֲנָשֵׁי־שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה. וּבְפָרֵט לְכֵן אַחוֹתֵי יְדִידֵי הַרְבֵּנִי מוֹרְנוּ הָרַב אִיזִיק נְרוּ יְאִיר, הַשְּׁלֵךְ עַל ה' יְהַבֵּד וְהוּא יְכַלְכֵּלְךָ, וְאֵל תִּכְעַס וְאֵל תַּחֲטֵא כִּמוֹ שְׂאִמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (בְּרֻכּוֹת כ"ט:). הַרְגֵּל עֲצָמְךָ מְאֹד בְּמִדַּת אֲרִיכַת אַפִּים. זָכֹר הֵיטֵב הֵיטֵב אֶת כָּל הַחֲסָדִים וְהַנְּפִלְאוֹת שְׁעָשָׂה עִמָּךְ הַשֶּׁם יִתְבָּרַךְ, כֵּן יוֹסִיף ה' עִמָּךְ אֶלְפֵי פְעֻמִּים, רַק חֲזֹק וְאַמִּץ מְאֹד לְקַבֵּל טוֹבוֹתָיו וְחֲסָדָיו בְּכָל עַתָּה, וְתִאֲמִין שְׁכָל מֵה שְׁעוֹבֵר עֲלֵיכֶם עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, הַכֹּל לְטוֹבוֹתְכֶם; מְלֵאוּ יְדֵכֶם הַיּוֹם לַה' לְהַרְגִּיל עֲצָמְכֶם בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה בְּכָל יוֹם, אֶפְלוּ בַיּוֹם שְׁטַרְדְּתוּ מְרַבָּה מִכָּל שְׁכָן

בְּשָׂאָר הַיָּמִים. כִּי אֵין נִשְׂאָר מֵהָאָדָם כִּי אִם מַה שְּׁחוּטְפִין לְעַצְמָן
בְּכָל יוֹם, כְּאֲשֶׁר אַתֶּם יוֹדְעִים בְּעַצְמְכֶם הָאֵמֶת.

דְּבָרֵי דוֹרְךָ אוֹהֲבֵךָ בְּאֵמֶת לְנַצַּח.

למ"ה

אֶהוּבֵי בְּנֵי, הָאֲגָרַת הַמְּכַרְךָ פִּיה תִּרְאֶה לְחַתְמוֹ וּלְשַׁלְּחוֹ מִיַּד
לְיַד אַחִיד הוּא בְּנֵי רַבִּי שְׂכֵנָא גֵרוֹ יְאִיר, כִּי לֹא
חֲתַמְתִּי אוֹתוֹ כְּדֵי שְׁתּוּכַל לְקְרוֹתוֹ, כִּי יִדְעֵתִי עַצְמִי תְּשׁוּקְתְּךָ
לְשִׁמְעַת הַרְּבֵה דְבָרֵי אֵמֶת מִמְּנִי, וְכֵךְ יִפֶּה לְךָ. כִּי צְרִיכִין דְּבוּרִים
הַרְּבֵה הַרְּבֵה, בְּלֹא הָאִי וְאוּלֵי נִזְכָּה לְבוֹא לְמַה שְּׂאֲנִי צְרִיכִין
לְבוֹא בְּזֶה הָעוֹלָם אֲשֶׁר לְךָ נִזְכָּרְנוּ.

למ"ה

כט

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אוֹר לְיוֹם כ' דְּסִלְחוֹת תְּק"צ.

אֶהוּבֵי בְּנֵי, מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי וְכִכֵּר הֵייתִי מוֹכֵן הַיּוֹם לְנִסְעָה,
וְהַבְּעַל עֲגָלָה רַמְנִי כִּי הַשְּׁפִיר עֲגָלָה שְׁלוֹ הַיּוֹם לְדָרְךָ
קְרוֹב, וְאָמַר בְּכָל שְׁעָה שְׂיִבֹא עַד שְׁנַתְּעַכְבְּתִי כָּל הַיּוֹם. וְכָל מַה
דְּעָבַד רַחֲמָנָא לְטַב עָבַד, אַף עַל פִּי שְׂאִין מְכִינִים הַטּוֹכָה מִיַּד.
כַּעַת כְּפִי הַנְּרָאָה לֹא אָפַע עוֹד דְּרַךְ טוֹלְמָשִׁין. מְבַטְחֵנִי בְּחִסְדֵי ד'
שְׁבוּדָאֵי יְהוָה עַל רֵאשׁ הַשְּׁנָה בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, גַּם אֵל
תְּשַׁבַּח לְהִבְיָא עִמָּךְ לְאוּמָאן עַל כָּל פְּנִים הַמְּעוֹת שְׁהַכְּטִיחַ רַבִּי
שְׂמִישׁוֹן, גַּם מְרַבֵּי ח"ש אִם אֶפְשָׁר. וְאִם תּוּכַל לְזָרוּז שְׂיַסַּע בְּעַצְמוֹ
לְאוּמָאן אֲשֶׁרִיד וְאֲשֶׁרִי לוֹ, כִּי רֵאשׁ הַשְּׁנָה שְׁלַנּוּ גְדוֹל מְאֹד מְאֹד
בְּעֵינֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שְׂאִין לְמַעְלָה מִמְּנוּ.

יֹתֵר מְזֶה, שְׁלוֹם וְחַיִּים וְכַתִּיבָה וְחַתִּימָה טוֹכָה.

למ"ה אב"ד

מכתבים דשנת ה' אלפים תקצ"א

ד' שבט

ל

ברוך השם, יום ו' ערב שבת קדש פרשת לך תקצ"א.

שלום וחיים וכל טוב לאהובי בני וחביבי הרבני מורנו הרב
יצחק גרו יאיר.

והנה בודאי שמעת שישבנו בכפר שוריוועין כל שבעת ימי
המושטה. עד הנה עזרנוי רחמיו וכו' וגם עד זקנה
ושיבה אל יעזבוני עד אשר נזכה לראות שתצמח ותתגלה
ישועתו בקרוב לעינינו. וכבר כתבתי לך שאנו רואים צמיחת קרן
ישועה בכל עת, אך עדין אנו צריכין לישועה ורחמים רבים מאד
מאד בכל יום ובכל עת ובכל שעה עד אשר נזכה להיות פרוצנו
יתפרד באמת ואנו מחיבים תמיד להיות מודים על העבר על כל
החסדים והטובות אשר כבר הפליא לעשות עמנו עם כל אחד
ואחד בכמה וכמה אפנים בגשמיות ורוחניות. אלו פינו מלא
שירה פים וכו' וכו' ועל ידי זה יהיה לנו פח לצעק על להבא
שירחם עלינו ברחמיו הגדולים, וישיענו לצאת ממצולות ים מיון
מצולה ואין מעמד אשר מתפשט בזה העולם, בפרט בדורות
הללו בעקבות משיחא באשר יודע כל אחד בנפשו. ואף על פי
כן אנו רואין נפלאותיו במצולה פואת, פי כבר הרבה והפליא
חסדו עמנו עד אין סוף. על פן צריכין לילך בכל עת בדרך
הנ"ל, להיות מודה על העבר וצועק לעתיד לבוא, באשר כבר
שמעת ממני הרבה בענין זה. חזק בני וחזק ושמח נפשך בכל מה
שתוכל, ובטח בהשם פי לא יעזב אותך.

דַּבְּרֵי אֲבִיךָ הַמְצַפָּה לִישׁוּעָתְךָ.

מן אֲבִרְסֵלֶכָה

לְכֹל אֲנִשֵׁי־שְׁלוֹמֵנוּ שְׁלוֹם. לְכֹלם נֹאמְרוּ דְבָרִים הָאֵלֶּה חֻזְקוֹ
וַיֵּאמְרִין לְבַבְכֶם כֹּל הַמִּיחְלִים לָהּ.

לֹא

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם א' חַיִּי שָׁרָה תַקְצֵ"א.

שְׁלוֹם בְּנֵהוּג. מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי פְעַמַּיִם. אֶחָד בְּסוֹף יוֹם ד'
בְּאַרְיֵכוֹת גְּדוֹל, וּבְחֶסְדֵי ה' כָּבֵד הַקְדַּמְתִּי לְהָשִׁיב לּוֹ
תְּשׁוּבָה נְכוֹנָה אֹר לְיוֹם ד' אֲשֶׁר שָׁלַח ה' תַּחַת קַלְמוּסֵי לְחֻזְקְךָ
לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד עַל שְׁלֹא עָשִׂנִי גּוֹי וְכו'. לְדַעְתִּי בְּנֹדָאֵי
הַחַיָּה אֹתְךָ הָאֲגָרֶת מְאֹד, אֵךְ כְּפִי הַנִּרְאָה לֹא הִגִּיעַ לְךָ זֶה
הַמִּכְתָּב עַד יוֹם ו' הַסְמוּךְ לְכַנְיֶסֶת שְׁבַת קִדְשׁ, תְּשִׁיב לִי אִם
קִבַּלְתָּ. וּבַיּוֹם ו' הִגִּיעַנִי עוֹד הַפְּעַם מִכְתָּבְךָ וּמְאֹד נִפְלְאֵתִי עֲלֶיךָ
עַל שְׁעוֹלָה עַל לְבָבְךָ פָּחַד מֵעַנְיֵן הָאֲמִשְׁעָרְעֵד (צו גַּיִים) כִּי הוּא רַק
מְרָה שְׁחוֹרָה בְּחַנָּם. הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ בְּרַחֲמָיו יְחוּם עַל עַמּוֹ וַיִּצִּילֵם
מֵעַתָּה מִגְּזֵרָה הַמְרָה הַזֹּאת. אֲבָל חֲלִילָה לְךָ לְהִתְפַּחַד בְּחַנָּם
וּלְבַלְבֵּל עֲצֻמְךָ מִמַּעַט עֶסְקְךָ בְּעַבֹדֶת ה'. אִם אִתָּה רוּצָה
לְהַשְׁתַּתֵּף בְּצָרוֹת יִשְׂרָאֵל בְּנֹדָאֵי יָפָה לְךָ לְהִתְפַּלֵּל וּלְצַעֵק מְרָה
עַל גְּזֵרָה זֹאת, אֲבָל הַפֶּל עַל פִּי דְרָכִים שְׁלֵמֵדְנוּ מוֹרְנוּ הַקְדוּשׁ
וְ"ל. דִּהְיִינוּ לְיַחַד שְׁעָה בְּיוֹם לְצַעֵק עַל צָרוֹת נַפְשׁוֹ וְאֵן יִכְלַל
בְּתוֹכוֹ גַּם צַעֲקָה הַזֹּאת אֲשֶׁר בְּיַמֵּינוּ נִגְזְרָה נִגְזְרָה מְרָה כְּזֹאת, אוֹלֵי
יְחוּם אוֹלֵי יִרְחָם. אֲבָל גַּם עֵתָה צְרִיכִין לְחֻזַּק עֲצֻמוֹ לְהִיּוֹת כֹּל
הַיּוֹם בְּשִׂמְחָה עַל כֹּל הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שְׁנַמְצָאִים בְּנוֹ עַדְיוֹ,

הקיצוֹתֵי וְעוֹדֵי עִמָּךְ. נָא בְנֵי חֲבִיבֵי אֵל תִּמְשִׁיךְ עֲלֶיךָ חֶסֶם וְשָׁלוֹם
מְרָה שְׁחוּרָה בְּחַנָּם, וְחֲלִילָה לְךָ לְוֹזוּ מִמְּקוֹמְךָ מִחַמַּת זֶה; שָׁלוֹם
לְךָ אֵל תִּירָא, וּכְמוֹ כֵּן שְׂאֲרֵי הַדְּאֻגוֹת וּמְרָה שְׁחוּרָה שְׁלֹךְ כָּלֶם
בְּחַנָּם, וְאַיִנָּם מוֹעִילִים כָּלֵל וּמְזִיקִים הַרְבֵּה רַחֲמָנָא לְצִלָּן.

וְהַגִּה בַּתְּחִלָּה הִיָּה לִי צַעַר גָּדוֹל מִמִּכְתָּבְךָ מִיּוֹם ג' שֶׁהֶאֱרַכְתָּ
בְּצַעֲרֶךָ, אֲךָ מִצְּאֵתִי גַם שֵׁם אֶת שְׂאֵהְבָה נִפְשִׁי שֶׁהִם
הַנְּקֻדוֹת טוֹבוֹת שְׁלֹךְ שְׂאֵתָה מְחִיָּה עֲצֻמָּךְ בְּדַרְכֵי אֲדוֹנֵינוּ מוֹרְנוּ
וּרְבֵנוּ וְ"ל בְּמַעַט הַתְּבוּדוֹת וּצְעָקָה. זֹאת נִחְמַתִּי בְּעֵנֵי זֶה חֲלָקִי
מִכָּל עַמְלֵי מַה שֶּׁכָּבַר הַכְּנַסְתִּי בְּכֶם מַעַט אֲמַתֵּת עֲצוֹתָיו וּדְבָרָיו
הַקְּדוּשִׁים; וּמִי יִתֵּן שֶׁתִּקְבְּלוּ הַכֹּל, וְתִלְכוּ בְּכָל דְּרָכוֹ. וְהַעֲקֹר
לְשִׁמְעַ הַיָּטִב בְּקוֹל הַתְּחִזְקוֹתַי, מַה שֶּׁמְחִיזֵק וּמְזַרְזוּ וּמְזַהֵר בְּיוֹתֵר
וְיוֹתֵר לְשִׁמְחָ אֶת עֲצֻמְנוּ בְּכָל עֵת וְעַת יִהְיֶה אִיךָ שִׁיְהִיָּה. וּבְרוּךְ
הַשֵּׁם יֵשׁ לָנוּ בְּמָה לְשִׁמְחָ עַל שְׂזֻכֵינוּ לִידַע מְאוּר כְּזֶה אֹר
הָאוֹרוֹת, אֹר צַח וּמִצְחָצַח דְּלֹא יָדִיעַ וְלֹא אִיתִידַע וְלֹא אִיתֵּמָן
דְּקִימָא בֵּה וְכו'. אֲשֶׁרֵי הַחוּסָה בְּצִלּוֹ, אֲשֶׁרֵי הַבָּא עַל צִיּוֹן הַקְּדוּשׁ
שְׁלוֹ וּמְקִיָּם דְּבָרָיו לֹמַר עֲשֶׂרָה קְפִיטְלָאךָ תְּהִלִּים, וְהוּא בּוֹדָאי
יַעֲשֶׂה אֶת שְׁלוֹ לְקִיָּם הַבְּטַחְתּוֹ וְכו'. רְאֵה בְנֵי חֲבִיבֵי נִפְלְאוֹת
תְּמִיָּם דַּעִים שְׁנַתָּן זַכְרוֹן וְשִׁכְחָה בְּלֵב הָאָדָם, כִּי הֲלֹא זֶה כְּמָה
פְּעָמִים שְׁחוּזְקֵיךָ בְּדַרְכֵי וְלֹא הַזְּכָרְתִּיךָ לְשִׁמְחָ בְּעֵנֵי הָעֲשֶׂרָה
קְפִיטְלָאךָ תְּהִלִּים, כִּי הַכֹּל עֵשָׂה יִפָּה בְּעַתּוֹ שְׂיֻכַּל כֹּחַ הַשְּׁכָחָה
לְהַשְׁפִּיחַ אֶת הָאָדָם דְּבַר הַרְגִיל בּוֹ, וְהַכֹּל לְטוֹבָה גְּדוּלָה. כִּי מְאוּד
עִמְקוֹ מִחֲשָׁבוֹתָיו, אֲךָ נִתֵּן לָנוּ הַבְּחִירָה וְעֲלֵינוּ לְהַזְכִּיר עֲצֻמְנוּ בְּכָל
פַּעַם אֶת כָּל הַטוֹב אֲשֶׁר גָּמַל עִמָּנוּ בְּעֵנֵי הַנּוֹרָא וְהַנְּשָׁבֵב הַזֶּה
שְׂזֻכֵינוּ לְהַסְתוֹפֵךְ בְּצִל קְדוּשׁ וְנּוֹרָא וְנִשְׁבָּב כְּזֶה. וְהַגִּה רְצוֹנֵי

לכתב לך איזה דבור שדברתי אתמול בסעדה שלישית והיה נצרך לך. אך תפלת שחרית הגיע. וגם זה שכתבתי היה מרובי האהבה המקלקלת השורה, ועוד חזון למועד אם ירצה השם.

דברי אביך המתנגע לידיותך ומצפה לשמע ממך דברי שמחה וחדנה.

מן אפרסוף

אהובי בני, בקשתי שתשלח לי שלשה רופל-חדש בהלוואה ובקרוב תקבלם מרבי שמשון. נא לקים דברי ככל מה דאפשר, כי דחיקא לי שעתא טובא השם יתברך ירחם. וגם מזה אל יהיה לך מרה שחורה, רק תהפך לשמחה שאף על פי כן תודה לאל היה לי כמה אורחים על שבת קדש, וכלם אכלו קוגיל וקוליטש נפשטיידא וחסות גדולות וגם דברנו דברי תורה דברי אמת ויציב וכו'.

ח' שכמ

לב

בעזרת השם יתברך, שחרית יום ד' חיי שרה תקצ"א ברסלב.

שלום בנהוג. מכתבו קבלתי. גם שלשה רופל-חדש, תשואת חן חן לו על זה. והנה מכתבך היה לי לנחת גדול כי אני רואה שמכתבי עושים רשם טוב אצלך, ובאמת כלם נכתבו בתשועת ה' על ידי גדל תשוקת הרצונות והכסופין שלנו להשם יתברך.

נא בני חזק ואמץ ותתמיד בלמודך היטב, ללמוד כמה שעות בכל יום, וגם לומר תהלים ותפלות בכל יום, וגם לפרש

שיתקד בכל יום ולרחם על עצמו בכל יום. ואם יתן השם
 יתברך יתן, ואם לאו לאו. עלינו לעמוד פֶּרֶשׁ ואֶבְיוֹן לְבַקֵּשׁ
 מִתְּנַת־חַנּוּם לְהַצִּיל נַפְשֵׁנוּ, אוֹלֵי יְרַחֵם. וְלֹא אוֹכַל לְהִתְאַפֵּק מֵעַצְם
 אֲהַבְתָּךְ מִלְכֶתֶב לְךָ מֵעַט מִמָּה שְׁאֲמַרְתִּי בְשִׁבְתְּ-קִדְשׁ הָעֶבֶר.
 וְתַמְצִית הַעֲנֵן מִרְמֹז בְּפֶסֶק (בְּרֵאשִׁית י"ח): "וְהוּא יֵשֵׁב פֶּתַח הָאֹהֶל
 כְּחֵם הַיּוֹם". יוֹשֵׁב לְשׁוֹן הַמִּתְנַה וְעַכְבָּה זְמַן רַב, כְּמוֹ (דְּכָרִים א):
 "וְתִשְׁבוּ בְקִדְשׁ יָמִים רַבִּים"; הֵינּוּ שְׂאִין הָאָדָם זוֹכֵה לְהַתְנַלּוֹת
 אֱלֹהוֹת בְּחִינַת וַיֵּרָא אֱלֹוֵי ה', כִּי אִם עַל יְדֵי שְׂיוֹשֵׁב וּמִמְתִּין
 וּמִתְעַכֵּב אֶצֶל פֶּתַח אֹהֶל הַקִּדְשָׁה זְמַן רַב. וְאֵף עַל פִּי שִׁבְתוֹךְ כִּד
 עוֹבֵר עָלָיו מִה שְׁעוֹבֵר, וְחַמִּימוֹת הַיּוֹם שֶׁהֵם כָּלֵל הַתְּאֻוֹת בּוֹעֵר
 אוֹתוֹ הַרְבֵּה, אֵף עַל פִּי כֵן הוּא אֵינּוּ מְנִיחַ אֶת מְקוֹמוֹ חֵם וְשְׁלוֹם,
 רַק הוּא יוֹשֵׁב וּמִמְתִּין וּמִתְעַכֵּב אֶצֶל הַפֶּתַח יָמִים וּזְמַנִּים רַבִּים
 בְּחִינַת וְהוּא יוֹשֵׁב פֶּתַח הָאֹהֶל כְּחֵם הַיּוֹם. וְהֵכֵן הֵיטֵב, כִּי אֵיתָא
 בְּדִבְרֵי ז"ל (לְקוּטֵי מוֹהַר"ן חֶלֶק ב' טו) שְׁלִפְעָמִים הָאָדָם אֶצֶל הַפֶּתַח
 וְהוּא שֹׁב לְאַחֹר, אוֹ שְׂמֻשְׁתָּטַח וּמִתְפַּשֵּׁט אוֹ כְּנֻגְדוֹ הַבַּעַל דְּבַר
 וְכו', אֲבָל מִי שְׁחֹשֵׁב עַל תְּכֵלִיתוֹ הַנִּצְחִי בְּאֵמַת וְחֵם עַל חֵיו
 בְּאֵמַת, אֵינּוּ שֹׁב לְאַחֹר, וְאֵינּוּ זֶה מִמְקוֹמוֹ חֵם וְשְׁלוֹם בְּשׁוּם אִפְּו,
 רַק הוּא יוֹשֵׁב וּמִמְתִּין אֶצֶל פֶּתַח אֹהֶל הַקִּדְשָׁה שֶׁהוּא אֹהֶל בֵּית
 הַמִּדְבָּר וְאֹהֶל הַצִּדִּיקִים וְהַכְּשָׁרִים אֵף עַל פִּי שֶׁחֵם הַיּוֹם בּוֹעֵר
 חֵם וְשְׁלוֹם. וְעַל יְדֵי זֶה "וַיֵּרָא אֱלֹוֵי ה'" וְכו'. וְיִתֵּר מִזֶּה מְבֹאֵר
 אֶצְלֵי בְּאֵרִיכוֹת יוֹתֵר (עֵין לְקוּטֵי הַלְכוֹת אִישׁוֹת ד' יט). וּבְיָמִים הַלְלוּ בְּכָל
 מִה שְׁעוֹבֵר עָלָי אוֹ מִה שְׂאֵנִי שׁוֹמֵעַ מִמֶּךָ וְכִיּוֹצֵא כִּד אֲנִי נִזְכָּר
 בְּכָל פֶּעַם וְהוּא יֵשֵׁב פֶּתַח הָאֹהֶל וְכו' כִּנ"ל. וְאֵף עַל פִּי שֶׁהַכְּלִיזוֹן
 עֵינַיִם קָשָׁה מְאֹד, אֵף עַל פִּי כֵן צְרִיכִין לְהַחִיּוֹת אֶת עַצְמוֹ וּלְחַזֵּק

אֶת עֲצָמוֹ בְּשִׁמְחָה בְּכָל עֵת עַל פִּי הַדְּרָכִים שֶׁהוֹהִירָנוּ אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ ז"ל. וּבִפְרָט שֶׁבְּתוֹךְ כֶּךָ עוֹסְקִים קֶצֶת בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וּמִצְוֹת אֲשֶׁר הֵם חִינּוּ וְשִׁמְחָתָנוּ. יֵתֵר מִזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְהֵאָרִיךְ, כִּי הִגִּיעַ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל שַׁחֲרִית לִזְמַר בְּשִׁמְחָה, אֲשֶׁרִינוּ מֵה טוֹב וְכוּ' וּלְהַנִּיחַ טְלִית וּתְפִלִּין וְכוּ'.

דְּבָרֵי אֲבִיךָ הַמְצַפֶּה לִישׁוּעוֹת חֲדָשׁוֹת בְּכָל עֵת שִׁיתְקִים מְהֵרָה (יְשׁוּעָה יב) "וַיִּשְׁאַבְתֶּם מִים בְּשִׁשׁוֹן מִמַּעַיְנֵי הַיְשׁוּעָה", כְּתַרְגוּמוֹ 'וּתְקַבְּלוּן אוֹלְפָן חֲדָת וְכוּ' מִבְּחִירֵי צְדִיקֵיָא'.

וְכֵן אֶפְסָרָא

כְּבוֹד אָבִי נְרוּ יֵאִיר הוּא אֲצִלֵּי מִיּוֹם א' עַד הַיּוֹם, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִזְכְּנוּ לְקַיֵּם כְּבוֹד אָב בְּאֵמֶת כְּרָאוּי, וּבְשִׁמְחָה גְדוֹלָה.

מ' סבֵּת

לג

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם ג' וַיִּשְׁלַח תַּקְצֵ"א.

שְׁלוֹם לְאַהוּבֵי בְּנֵי הַרְבֵּנֵי מוֹרְנוּ הַרֵב יִצְחָק נְרוּ יֵאִיר.

מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי בְיוֹם ה', וְתַכְף בְּיוֹם ו' בְּפִקָּר הַשְּׂבֵם רְצִיתִי לְשַׁלַּח עֲגָלָה עֲבוֹרֶךָ וְלֹא אִיסְתִּיעַ מִלְתָּא. גַּם הָיִיתִי מִתְרַשֵּׁל קֶצֶת מִחֲמַת שְׁלֹא סִלְקוּ אֲזוּ הַנְּקִרְאִיּוֹן, וְגִדְל הַפְּחַד שֶׁהָיָה בְּשָׁבוּעַ הָעֶבֶר יְדוּעַ לְךָ בְּנֹדָא, אַף עַל פִּי שִׁידַעְתִּי שְׁעָלִיךְ אִין שׁוּם פְּחַד בְּרוּךְ הַשֵּׁם, אַף עַל פִּי כֵּן לֹא הָיָה נִיחָא לִי שֶׁתְּהִיָּה פַּה בְּעַת הַהוּא. אַחֵר כֶּךָ, בְּעֶרְב־שַׁבָּת, סְמוּךְ לְכַנְיַסַּת שַׁבָּת־קִדְשׁ, הִגִּיעַנִי שׁוּב מִכְתָּבְךָ, וְעַמְדַתִּי מְרַעֵד, וּכְבֵר קִדְשׁ הַיּוֹם.

ותקף במוצאי שבת שלחתי לך אגרת שתבוא תקף לפה, ושלחתי האגרת ליד רבי פינחס נאמן והייתי מצפה כל יום א' ויום ב' להשיג תשובה מאתך, ואין קול ואין עונה; אתמול לעת ערב פגעתי את רבי פינחס הנ"ל ושאלתי אותו מה זה. השיב לי שגם מכתבי ששלחתי לך עדין בידו, כי לא שלחו שום אגרת ביום א', ונבהלתי מאד וראיתי כי מאת ה' היתה זאת. פעת איני יודע כלל לתת עצות בנפשי כי פה יש חלוקי דעות הרבה בענין הנשמע מקהלתכם, קצת שוחקים מזה וקצת אומרים להפך, על פן איני יודע מה לעשות; אך איך שהוא, אתה תראה לבוא לפה תקף ומיד, בלי אחור ועפוב כלל; ואם זוגתך תחיה ובנדך שיחיה רוצים גם פן לבוא לפה, הטוב בעיניכם עשו, כי אני איני יכול לגלות דעתי בזה, מחמת שאיני יודע מה נעשה בקהלתכם באלו הימים. אך איך שהוא על כל פנים תבוא אתה מיד, יתר מזה אין להאריך, וה' יצילכם מפל רע, וישמר צאתכם ובואכם לחיים ולשלום מעתה ועד עולם, והשם יתברך ירחם על ישראל ויבטל כל הגזרות קשות וישמיענו בשורות טובות.

מן אברהם

(ענין חולאת הנזכר פאן הוא פי באותו השנה היה הפעם הראשון החולאת שקראו אחר כך בשם חלירע רחמנא ליצלן).

לד

בעזרת השם יתברך, יום א' וישב תקצ"א.

שלום לאהובי בני מורנו הרב יצחק שיחיה. ובנו שיחיה.

יְדַעְתִּי כִּי בּוֹדְאֵי יְהוָה נִשְׁמָע אֲצַלְכֶם כִּי גַם פֶּה הִגִּיעַ
 הַחֹלְאֹת לְכַמָּה אֲנָשִׁים רַחֲמָנָא לְצִלָּן. עַל כֵּן אֲנִי
 מִכְרַח לְהוֹדִיעַ צַעֲרֵנוּ, הַיּוֹת בְּשַׁבַּת קָדֵשׁ נְחַלֵּשׁ בְּבֵיתִי מֵאֲנָשֵׁי
 שְׁלוֹמֵנוּ הַתּוֹתִיק מוֹרְנוּ הֶרֶב שְׁמוּאֵל בֶּן מוֹרְנוּ הֶרֶב יַעֲקֹב מִנְעַמְרוֹב
 וְחֲלָיו כְּבֵד עָלָיו מְאֹד, וְהוּא מִסְכֵּן מְאֹד מְאֹד, וְגַם בְּבֵית רַבִּי יוֹנָה
 מְלִמֵּד הַסְּמוּךְ לְבֵיתִי נִפְמְרָה יְלָדָה אַחַת אֶתְמוּל, וְהַכֹּל מֵהַחֹלְאֹת
 הַנִּשְׁמָע פְּעֵת, וְגִדְל צַעֲרֵנוּ תִּבִּין מַעֲצָמָךְ. אִךְ אַף עַל פִּי כֵן אֲנִי
 מַחֲזִיהַ עֲצָמִי גַם עֵתָה בְּמַעֲוָף צוֹקָה הַזֹּאת בְּגִדְל חֲסִדוֹ הַנִּפְלָא
 אֲשֶׁר הִגְדִּיל עָלַי יְחִיד קַדְמוֹן יִתְפָּרֵךְ שְׁמוֹ, שֶׁהוֹדִיעֵנוּ מֵאוֹר כְּזֶה
 אֲשֶׁר יוֹדֵעַ נִגּוֹן כְּזֶה (לְקוּטֵי מוֹהֲר"ן חֶלֶק ב' סִימָן ח') וְכוּ' וְכוּ'. וְלַעֲתִיד
 לָבוֹא הַכֹּל יִהְיֶה נִכְלָל בְּהַנְּגוֹן הַזֶּה כֹּל מֵה שְׁעֵבֵר עַל כָּל אֶחָד.
 בְּרוּךְ הַשֵּׁם אֲשֶׁר עַד כֹּה עוֹרְנוּ שְׂאֵנוּ זוֹכִים עֲדִין שֶׁהִיָּה וְשִׁישׁ אוֹר
 כְּזֶה בְּעוֹלָם, לְעוֹלָם לֹא נִבּוֹשׁ בְּחֲסִדוֹ הַגְּדוֹל. גַּם אֲנִי מַחֲזִיהַ אֶת
 עֲצָמִי עַל אֲשֶׁר סִבֵּב הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ בְּרַחֲמָיו שְׁלֹא בְּאַתֶּם הִנֵּה, מֵה
 מְאֹד גִּדְלוֹ חֲסִדֵי ה', נָא בְּנֵי חֲבִיבֵי אֵל תִּצְמַעַר כָּלָל עַל זֶה,
 תִּאֲמִין בְּהַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ כִּי הַכֹּל לְטוֹבָה עֲצוּמָה וְנוֹרָאָה, וְהִנֵּה מִגְּדֵל
 צַעֲרֵי עַד הַנִּפְשׁ עוֹרְנֵי הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ שֶׁהַחֲיִיתִי אֶת עֲצָמִי כָּל כָּךְ,
 עַד שְׂאֵם לֹא הִיִּיתִי מִתְבַּיֵּשׁ מֵהָעוֹלָם הַיִּיִּתִי מְרַקֵּד מִחֲמַת שְׂמַחָה,
 כִּי חֲסִדוֹ גָּבֵר עָלֵינוּ וְאַמֶּת ה' לְעוֹלָם, וּמִגְּדֵל הַנְּחִיצָה אֵי אִפְשָׁר
 לְהֵאָרִיךְ. וְהַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ יִרְחַם עַל יִשְׂרָאֵל וְיֵאמֶר לְמִלְאָךְ הַרְף יְדֶךָ,
 וְיָשׁוּב אֵלֵינוּ וִירַחֲמֵנוּ בְּקָרוֹב.

דְּבָרֵי אֲבִיד הַמְּצַפֶּה לִישׁוּעָה.

לה

ברוך השם, אור ליום ד' וישוב תקצ"א.

החיים והשלום לאהובי בני חביבי מורנו הרב יצחק, גרו יאיר.

אהובי בני כבר, שמעת מעט מאשר עבר עלינו באלו הימים, יהי רצון שיהיה הכל למזכה, והנה אנכי כבר הקדמתי עצמי ביום א' והודעתוך מזה מחמת שידעתי שבודאי יהיה נשמע אצלכם קול הרעש הזה, אך בעתים הללו מתעכבים המכתבים בבית רבי פינחס. ובשעה זאת הייתי בעצמי בבית רבי פינחס אודות ענין אחר, ובתוך זה שאלתי אותו אודות האגרת ממני אליך, ומאתך אלי, והשיב שגם האגרת ששלחתי לביתי ביום א' עדין בידו, ועמדתי משתומם. וכן היה בשבוע העבר כאשר כבר הודעתוך. והנה הכל למזכה כאשר אתה רואה בעיניך שהוא חסד גדול שנתעכבו האגרות בשבוע העבר ולא פאתם הנה, ועתה תשער בדתך גדל הצער והפחד והיסורים שהיה לנו אם הייתם אתם גם כן בכאן, ובפרט שהכל היו אומרים שנתגלגל על ידכם חס ושלום, ברוך העושה נפלאות לבדו שפסב ברחמיו שנתעכבתם בביתכם, השם יתברך ישמרכם לעד.

ודע בני כי ברוך דין האמת שופט בצדק לוקח נפשות במשפט, כי ביום ב' בעת מנחה נפטר רבי שמואל ז"ל, ושכך לו חיים, מעי מעי אוחילה, הוי אחי, הרחמן הוא יגדל פרוצות עמו ישראל ויתן לנו חיים טובים וארבים, זאת נחמתי

בְּעֵינַי כִּי תוֹדָה לְאֵל הַשָּׁם יִתְפָּרֵךְ יוֹדֵעַ וְשׁוֹפְנֹנְתִי רְצוּיָה לְשָׁמַיִם
 בְּכָל הָעֶסֶק הַזֶּה, כִּי לֹא הָיָה לִי שׁוּם עֶסֶק שֶׁל מִשְׁאֵל וּמִתָּן מֵעֶסְקֵי
 הָעוֹלָם עִמּוֹ וְ"ל; כִּי אִם מָה שֶׁהָיָה בְּבֵיתִי, הַכֹּל הָיָה בְּשִׁבְלִי
 הַתְּכֵלִית הָאֲמִתִּי שִׁיעֶמַד לוֹ לְנִצָּח שְׂיִזְכָּה לְשִׁמְעַ אֲצִלְנוּ דְבָרֵי
 עֲתִיק יוֹמִין וְכוּ' וְכוּ', וְגַם כָּל פְּנֹנְתוֹ וְזִכְרוֹנוֹ לְבִרְכָה הָיָה רַק
 בְּשִׁבְלִי זֶה, וּבְיִדְאֵי הוּא לוֹ לְטוֹבָה נִצְחִית כָּל מָה שֶׁקָּבַל מִמֶּנִּי
 דְבָרֵי אֱמֶת שֶׁקָּבַלְתִּי מִפִּי הַסְּבָא דְסָבִין נַחַל גּוֹבַע מְקוֹר חֲכָמָה
 וְ"ל. וְכִבֵּר כְּתִבְתִּי לְךָ בְּמִכְתָּבֵי הָרֵאשׁוֹן שֶׁבְגִדְל הַצָּרָה וְהַפְּחָד
 הַיִּיתִי מִתְחַזֵּק בְּשִׁמְחָה וְכוּ', כְּרוּךְ הַשָּׁם אֲשֶׁר עֲזָרְנִי עַד כֹּה וְנָתַן
 לָנוּ כֹחַ לְסַבֵּל כָּל זֶה. וּמֵאֵלֶיךָ תִּבְיִן גִּדְל הַפְּחָד שֶׁהָיָה בְּכָאן, כִּי
 הִדְאָקְטִיר הָיָה בְּכָאן בְּיוֹם א' אִף שְׁלֹא קָרִיתִי אוֹתוֹ וְרָצוּ לְסַגֵּר
 בֵּיתִי חֶסֶם וְשָׁלוֹם, וְהַשָּׁם יִתְפָּרֵךְ בְּרַחֲמָיו חֲמַל עָלַי, כִּי רַבִּים
 מֵאוֹהֲבֵי אָמְרוּ שֶׁהָיָה רְאוּי לְסַגֵּר חֶסֶם וְשָׁלוֹם רַק מִחֲמַת שְׁגָם אֲצִל
 שְׁכֵנֵי רַבֵּי יוֹנָה נִפְטָר בְּתוֹ הַקְּטָנָה וְלֹא סָגְרוּ אֶת בֵּיתוֹ, עַל כֵּן
 חֲמַלּוּ עָלַי גַּם כֵּן, וּמֵאֵלֶיךָ תִּבְיִן שֶׁבְּיִדְאֵי הָיָה יִסּוּרִים גְּדוֹלִים
 וּפְחָדִים עֲצוּמִים בָּזֶה, אִךְ הַכֹּל הָיָה בְּחֶסֶד, כִּי הַשָּׁם יִתְפָּרֵךְ
 בְּרַחֲמָיו לֹא הִנִּיחַ לְצַעַר אוֹתִי הַרְבֵּה, כִּי חֲסֵדוֹ גְּדוֹל עָלַי בְּכָל עַת
 אֲשֶׁר אֵין לְשַׁעַר. וְהִנֵּה תוֹדָה לְאֵל בְּבֵיתִי חַיִּים וְשָׁלוֹם, הַשָּׁם
 יִשְׁמְרֵנוּ תָמִיד מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. כַּעַת מֵאֵלֶיךָ תִּבְיִן שְׂאֵף עַל פִּי
 כֵּן אֵין מֵהֲרָאוּי שֶׁתְּבוֹא תִּכְפֶּה לְפָנָה, וְכִפִּי הִנְרָאָה הַנִּכּוֹן שֶׁתְּבוֹא
 לְכָאן אַחֵר שֶׁבֶת קִדְשׁ הַבַּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה, וּבְלִבְד שֶׁתְּחַקֵּר תְּחִלָּה
 אִם מִנִּיחִין לְכֹנֶס לְפָנָה אֲנָשֵׁי טוֹלְטָשִׁין, כִּי אֵינִי רוֹצֵה שְׂיִהְיֶה לִי
 יִסּוּרִין מִזֶּה חֶסֶם וְשָׁלוֹם חֶסֶם וְשָׁלוֹם.

והנה אהובי בני חביבי מאהבתך הודעתך הכל באריכות, והנה מפל זה יוכל המשפיל להתעורר מאד להתקרב להשם ותברך מפל מקום שהוא. כי אנו רואין בעינינו כל מה שעובר על האדם בהצל העובר הזה, והנה במני מלא מלים אך אין הפנאי מסכים להאריך, אם ירצה השם פאשר תהיה פה אספר לך הכל באריכות. אולי תשמע ותבין חסדי ה' ונפלאותיו אפלו בעת צרה רחמנא לצלן. שהוא ענין בצר הרחבת לוי, שבתוך הצרה עצמה יש כמה הרחבות, וכבר דברתי בזה הרבה, ובעתים הללו החייתי עצמי בזה הרבה, ברוך הנותן לעוף פח אשר עד בזה עזרני; ואני חזק עתה בדעתי, תודה לאל, שכל העולם צריכים מאד מאד לשמע ולקבל דברינו שקבלנו, אשרי מי שיוזכה לזה. ואני כל ימי חלדי איחל להודיע ולהשמיע, לכל מי שירצה לשמע, את כל טוב גנוי אוצרי אוצרות של חיים נצחיים אוצרי יראת שמים אשר הצפין אצלי עצם היראה עצם החיים עצם הטוב הוא אדוננו מורנו ורבנו ז"ל, השומע ישמע וכו', כי מלבד מה שאנו מאמינים בהאמת אנו רואים בעינינו, שפאשר מגיע קצו של האדם, כמה וכמה הצליח בכל שעה ובכל רגע שהלך בדרכי האמת שקבלנו מרבנו ז"ל, ובפרט כמה שזכה כל אחד שהיה לו התבודדות וכמה שהיה על ציון שלו הקדוש.

והנה זה רפי שמואל ז"ל שנפטר בנדיאי אתה ידעת אותו היטב, ותדע שנשמתו יצאה בטהרה, ודבר דבורי אמונה בכל עת עד שיצתה נשמתו תהא נשמתו צרורה בצרור החיים. מה גדלו חסדי ה' שזכיתי אותו שיהיה לו כל פעם

הַתְּבוּדוֹת בְּשָׂדֶה בֵּין הַרִים וּמַחְלוֹת עֶפֶר, וְהַלֵּךְ בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר
 בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה כֹּל יְמָיו וְנִפְטָר בְּשֵׁם טוֹב, וְקוֹיֵתִי לֵה' שְׁבוּדָאֵי
 יִקְרְבוּ שָׁם הַבַּעַל הַשָּׂדֶה, כְּאֲשֶׁר אָמַר בְּעֶצְמוֹ קִדְּם הַסְּתַלְקוֹתוֹ
 הַקְּרוֹשׁ לְמַעַלָּה לְמַעַלָּה: "מָה לָּכֶם לְהַתִּירָא מֵאַחַר שְׂאֵנֵי הוֹלֵךְ
 לְפָנֵיכֶם וְמָה אִם הַנְּשָׁמוֹת שְׁלֵא הַכִּירוּ אוֹתִי" וְכו' כְּאֲשֶׁר כָּבַר
 שְׁמַעְתָּ כֹּל זֶה. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יֵאָרִיךְ יְמֵיכֶם וְשָׁנוֹתֵיכֶם וַיְמִי כֹּל
 אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמְנוֹ וַיְמִי כֹּל יִשְׂרָאֵל עַד שְׁיִזְכּוּ לִידַע וּלְהַכִּיר מִי הִיָּה
 בְּעוֹלָם בְּדוֹרוֹת הַלָּלוּ אֲשֶׁר הִנִּיחַ אַחֲרָיו תּוֹרוֹת וְשִׁיחוֹת וְסִפּוּרִים
 וּמַעֲשִׂיֹת כְּאֵלֶּה וּבִפְרָט הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הו' בְּעַטְלִירֶשׁ. אֲשֶׁרִינוּ מָה
 טוֹב חֲלַקְנוּ וְכו', וְהִיָּה זֶה שְׁלוֹם וְחַיִּים.

דְּבָרֵי אֲבִיךָ הַמְּצַפֶּה לְרֵאוֹתְךָ בְּקְרוֹב, אֵךְ אֵף עַל פִּי כֵן הַהֲכַרְח
 לְהַמְתִּין אִיזָה יָמִים וְלַחֲקֹר וּלְדַרֵּשׁ בְּזֶה כִּנ"ל. וּמַהֲסֵתָם אָכְתָב
 לְךָ עוֹד בְּזֶה. וּמָה' מַצְעֲדֵי גִבֹר כּוֹנְנוּ וְכִרְצוֹנוֹ נַעֲשֶׂה.

וְעַל אֲבִירֵי

בֵּיתִי פְּתוּחַ לְרוּחָה תּוֹדָה לְאֵל. וְאוֹדוֹת הַנְּגִיד רַבִּי שְׁמִשׁוֹן גְּרוֹ
 יֵאִיר אֵין לִי דְבוּרִים עִתָּה כֹּלֵל לְדַבֵּר וּלְכַתֵּב בְּזֶה. כִּי
 מֵאֲלִיךָ תִּכְיִן שְׁעַדִּין אֵין דַּעְתִּי צְלוּלָה אַחֲרֵי אֲשֶׁר עָבַר עָלַי עֲגִינָן
 בְּזֶה. אִם תִּרְצָה תִּדְבֹר עִמּוֹ בְּעֶצְמָךְ, וְאִם תִּרְצָה לְהִרְאוֹת לוֹ
 מִכְתָּבֵי אֵלֶּה כִּרְצוֹנְךָ תַעֲשֶׂה, כִּי לְפָנָיו אֵינָם סוּד. אֵף עַל פִּי שְׁלֵא
 הִיָּה עַל רֵאשׁ הַשָּׁנָה עַדִּין, נִפְשׁוּ קְשׁוּרָה בְּנַפְשֵׁנוּ. וְהִנֵּה יֵשׁ לִי
 הַרְבֵּה לְדַבֵּר עִם רַבִּי שְׁמִשׁוֹן שְׁיַחֲוֶה אֵךְ מַחְמַת שְׂאֵין אֶתְעַרוֹתָא
 דְּלִתְתָא מִמְּנוּ כִּי כְּפִי הַנִּרְאָה הִיָּה פֹה בְּעֵתִים הַלָּלוּ וְלֹא הַתִּרְאָה
 בְּנִים עִמִּי עַל כֵּן אֵי אֶפְשָׁר לִי לְדַבֵּר וּלְכַתֵּב לוֹ כֹּל מָה שְׁבִלְבִי,
 וְה' הַטוֹב יִזְכִּירָהוּ הָאֲמֵת וַיַּחֲדֵשׁ יְמָיו לְטוֹבָה וְלֹא יִהְיֶה נִפְרָד

מאתנו חס ושלום רק יהיה נמנה עמנו תמיד מעתה ועד עולם לעולמי עד ולנצח נצחים אמן.

הַשָּׁמֶן זית קבלתי גם כן, השם יתברך יופנו לקים מצות הדלקת נר חנכה בשלמות לאמשכא משח רבות קדשא ולאדלקא בוצינא, אם יהיו כל הימים דיו וכו' אי אפשר לבאר פרוש דברים אלה שהזכרתי עתה.

י"א שכמ

לו

ברוך השם, אור ליום ה' ראש חדש טבת תקצ"א.

שְׁלוֹם בנהוג. מכתבך קבלתי, והיה לי לנחת גדול מאד מאד בראותי שדברי עושים רשם אצלך, והחייטני בדבריך הרבה עד שהועילו גם כן לעבודת השם יתברך ברוך. השם אשר עזרני עד פה. פעת אין אני יודע מה לכתב לך כי הייתי מצפה שתבוא על שפת חנכה הבא עלינו לטובה, וכעת איני יודע אם תוכל לבוא בפני הנשמע וגם פה אינו יפה כלל פעת. ובודאי נשמע אצלכם כי היום נעדרו שני אנשים, ייטיב השם יתברך להבא המקום ירחם. וכעת אין לי פנאי כלל להרחיב הדבור, וגם איני יודע כלל אם יגיע אגרת לידך, כי מעצם תשוקתך אני מכרח לכתב לך שורותים אלו, ותודה לאל אתנו פה החיים והשלום. וגם בית הצדקת מרת אדיל תחיה ובית בני שכנא ובית הרב שיחיה וכל אנשי שלומנו תודה לאל בחיים ושלום, השם יתברך ישמר אותנו לנצח ואת כל העיר ואת כל ישראל.

נא בני חביבי חזק ואמץ גם עתה לזכר בכל עת בהשם יתברך ובחסדו ובטובו שאינו נפסק לעולם, ובודאי צדיק ה' בכל דרכיו, וברחמיו יגדר פרצות עמו ישראל מעתה ועד עולם ויאמר למלאך הרף ידך, וכבר כתבתי לך הרבה וכעת אין פנאי להאריך, ואל תבלבל דעתך לצפות בכל עת על מכתב, כי מאליך תבין שפעת קשה מאד שיגיעו לך מכתבי, אף על פי בן אראה לחקר על זה, וגם אתה תזרו עצמך בזה שיגיעו אלי מכתביך בכל מה דאפשר, אך לא יהיה לך פליון עינים על זה. רק תקים פלתי עיני לישועתך, וגם תחזק עצמך בשמחה. כי הכל מודים שדיקא בעת צריכין לחזק עצמו בשמחה הרבה, ותודה לאל יש לנו לשמח גם עתה, והשם יתברך בעצמו ימתיק דינים מעלינו ומעל כל ישראל בזכות הצדיקים קדושים אשר בארץ המה אשר בזכותם אנו חיים וקיימים.

דברי אביך הדורש בשלומך באהבה ומצפה לישועה.

וְלֹא אֶבְרָכָה

ושלום לכל אנשי שלומנו.

לז

בעזרת השם יתברך, יום א' ויגש תקצ"א.

שלום לבני הרפני מורנו הרב יצחק גרו י"ר.

ביום ה' שלחתי לך מכתב ומהסתם הגיע לידך, ובודאי כבר נשמע לך את כל אשר עבר פה ייטיב ה' להבא. ומוסר כתב זה יספר לך הכל, המקום ירחם המקום ירחם, ותודה לאל אתנו החיים והשלום, ה' ישמרנו תמיד מעתה ועד עולם, הפלל

כי עת צרה גדולה היא, על מי לנו להשען כי אם על אבינו שבשמים.

על שבת הנכה לא היה לנו שום אורחים כי אם רבי חיים נחום שיחיה. רבי אייזיק מלאדיזין ורבי יעקב חתן רבי פער מלאדיזין נסעו בבקלה מפה ביום ה' העבר מגדל הפחד, וכך מה דעבר רחמנא למב עבר, ואף על פי כן היה השם יתברך בעזרנו, ודברנו דברי תורה אתמול בהשליש-סעודות דברים חדשים ונפלאים מאד, בודאי היה פדאי לבוא בשביל זה אלפים נפשות לפה, אך מי יודע גדלתו של יוצר בראשית איך הוא מתנהג בחסדו כל דור, ובפרט בדור הזה מה שעושה עמנו שזכינו לאוצרות כאלה והמניעות משתמחים כל כך כל כך. ובודאי הכל לטובה וסוף כל סוף יגמור השם יתברך וגם עתה הוא גומר תמיד פרצונו. אך מי יודע דרכי חסדו ונפלאותיו בכל עת. עלינו לחכות ולצפות לישועתו תמיד, ולהתגעגע ולכסף להיות פרצונו, ולהתפלל ולהתחנן ולצעק לפניו בכל עת בכל מה שעובר עלינו, עד ישקיף וירא ה' משמים, והנך רואה אהובי בני חביבי מה שיכול לעבר על האדם. ובזמנים הקודמים נדמה שאין צרות ומניעות גדולים מהם, ועתה רואים מה שיכול לעבר, רחמנא לצלן. השם יתברך יציל ברחמיו, אך באמת הכל לטובה, והחכם עיניו בראשו לדעת ולחזק לבבו לילך עם דברי תורתו הקדושה, שכבר הזהיר אותנו לשום לב לכל המחשבה דבור ומעשה שעובר על האדם בכל יום, כי השם יתברך מצמצם את עצמו בהם כביכול ומרמז רמזים לכל אדם פפי המקום והזמן וכו' וכו' כמבאר בהתורה ויהי מקץ זכרון סימן

ג"ד. אֲשֶׁרֵי שְׂיִלְד בָּזָה תְּמִיד. כִּי אֵין שׁוּם פְּטוֹר בְּעוֹלָם. וְחִלָּה לְפַטֹּר אֶת עַצְמוֹ עֵתָה מֵתוֹרָה וְתַפְלָה כְּדָרְךָ שְׁנַמְצָאִים הַטּוֹעִים בָּזָה, לֹא בְּאֵלֶה חֻלְקֵנוּ כִּי אַף עַל פִּי שְׁנַמְצָאִים עֵתָה בְּטוֹלִים הַרְבֵּה מִחֲמַת הַצְּרוֹת רַחֲמָנָא לְצַלּוֹ, אַף עַל פִּי כֵן לְעַמַּת זֶה צְרִיכִים עֵתָה לְהַתְּעוֹרֵר בְּיוֹתֵר בְּהַתְּנַבְּרוֹת יוֹתֵר מֵאַחַר שְׁרוּאִים בְּעֵינֵינוּ מֵה שְׁרוּאִים, הַשֵּׁם יִתְּבַרְךָ יְרַחֵם הַשֵּׁם יִתְּבַרְךָ יְרַחֵם. וְהִנֵּה מִחֲמַת נְחִיצוֹת מוֹסֵר כְּתָב זֶה אֵי אֶפְשָׁר לְהַאֲרִיךְ יוֹתֵר וְדִי בְּהַעֲרָה זֹאת, וּמֵאֲלִיךְ תְּכִין הַכֹּל כִּי כָּבֵד דְּבַרְנוּ הַרְבֵּה בָּזָה שְׁהַעֲקָר הוּא הַיּוֹם אִם בְּקִלּוֹ תִשְׁמְעוּ הַיּוֹם דִּיקָא, יִהְיֶה אִיךְ שְׂיִהְיֶה. וְהַשֵּׁם יִתְּבַרְךָ יַחֲזֵק לְבַבְכֶם בְּאַמְתַּת דְּרַכֵּי הַתְּקַרְבוֹת אֵלָיו יִתְּבַרְךָ מְכַל מְקוֹם שְׁהוּא, וִירַחֵם עָלֵינוּ וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְיִסִּיר מִחֻלָּה מִקְרַבְנוּ וְיָשׁוּב אֵלֵינוּ וִירַחֲמֵנוּ.

דְּכַרֵּי אֲבִיד הַמְּצָפָה לִישׁוּעָה.

מִן אֲבִרְסָלָא

י"ב שבט

לח

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְּבַרְךָ, יוֹם ג' וַיְחִי תַקְצ"א.

אַהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי, בְּיוֹם אֶתְמוֹל שְׁלַחְתִּי לָךְ מִכְתָּבִי עַל יְדֵי רַבִּי מְרֹדְכֵי בֶן רַבִּי יַעֲקֹב בְּאַרְיִכוֹת קָצַת, כְּעַת אֵין בְּלִשׁוֹנֵי מְלָה מְגֻדֵל הַצְּרוֹת וְהַטְּרָדוֹת. יִיטִיב ה' לְהַבֵּא, רַק אֲנִי מוֹדִיעַךְ שְׁאַנְחֵנוּ תוֹדָה לְאֵל בְּחַיִּים וְשְׁלוֹם, ה' יִשְׁמְרֵנוּ תְּמִיד בָּזָה וּכְבֹא לְנִצָּחַ. וּכְבֵר הוֹדְעָתִיךְ שְׁקַבְּלֵתִי מִכְתָּבְךָ, הַשֵּׁם יִתְּבַרְךָ יְנַחֵם אֶתְכֶם מְהֵרָה, וַיַּכְּטֵל מַעֲלִיכֶם וּמְכַל יִשְׂרָאֵל כָּל הַדִּינִים וְכָל הַגְּזוֹרוֹת, וַיִּשְׁמַח נַפְשְׁכֶם וַיְבַשְׂרֵנוּ בְּשׁוֹרוֹת טוֹבוֹת זֶה מְזָה תְּמִיד.

אמן בן יהי רצון, וכבר החזקתיך הרבה לחטף כל מה שתוכל גם עתה, כי היא חייך וכו', וכעת אי אפשר להאריך כלל.

דברי אביך המצפה לישועה.

מן אפרסלב

לזוגתך היא פלתי הצנועה מרת חנה תחיה ולבנד דוד צבי גרו יאיר. למען השם שלאגט ארוים דעם צער פון איך גלויבט וואס השם יתברך מיט איז אלץ לטובה, זעהט אז א מענטש בדרך נאר טראכטין אויף דעם תכלית, אין נייט נייט ביז, אין זארגט נייט, השם יתברך זאל איך טרייסטין מיט אללים גומין בתוך כל ישראל וזרקו את הצער מכם האמינו שכל מה שעושה ה' יתברך הכל לטובה, התבוננו כי האדם צריך לחשב רק על התכלית, אל תכעסו ואל דאגו, ה' יתברך ינחם אתכם בכל טוב בתוך כל ישראל].

לט

ברוך השם, יום ד' ויחי תקצ"א.

אהובי בני חביבי, הייתי עומד ומצפה לראות מכתבך, פלו עיני כל היום מחמת שלא ראיתי מכתבך זה כמה ימים. והנה ביום אתמול בשרוני בבית המדרש שיש מכתב מאתך, וששתי פעל כל הון. ובאתי לביתי ופתחתי אותו ועמדתי מרעיד, כי לא שמעתי מקדם כלל שמועה לא טובה פואת מחמותך וזרונה לברכה, "צדיק ה' בכל דרכיו" וכו'. ובדאי אני מבין מרחוק עצם צערך ובלבול דעתך, אך גם אתה ראוי לך להבין צערנו ובלבול דעתנו, כי כבר הודעתיד מה שהיה בביתי

בעת שנפטר רבי שמואל ז"ל המקום יצילנו מעתה. והנה זה יותר משני שבועות אשר בערה אש ה' בכמה וכמה נפשות הקדושות שנעדרו הרבה באלו הימים המעטים, המקום ירחם ויאמר למלאך הרף ירך. ראה בני וחכם, מה שעובר על האדם בימי חיי הבל והפל לטובה. בני ראה גם ראה הבל העולם הבל הבלים, הבל הבלים. ואם קהלת אמר שבעה הבלים, ראוי לנו לומר אלפי אלפים ורפי רבבות הבלים. ראה בני מה שעובר על האדם בימי חייו, וככה וככה עברו על ימי אבותינו כמובא בספרים כמה מיני דבר וחרב רחמנא לצלן עברו בכל הדורות, לפעמים במדינה זאת ולפעמים במדינה זאת. והכל בשביל הנסיון והבחירה, למען השם, למען השם, שנתחזק ונעתיר לה' שיהיה הכל לטובה, בבחינת (משלי יט) "יראת ה' לחיים", ולא למות. הינו שעל ידי כל מה שעובר נוֹכַח להתקרב יותר להשם יתברך, ולזכר בהתכלית האמת שהכל הבל הבלים הבל נדף.

אהובי בני יש בלבי הרבה לדבר אך גבה טורא בינו, למען השם חזק והתחזק וזכר את בוראך בכל עת בין פטיבו בין בעקו חס ושלום חס ושלום; וקיים מה שנאמר (תהלים נו) "בה' אהלל דבר באלקים אהלל דבר". כי כל המארכות הכל לטובתנו, וזה מעין עולם הבא וכו' כמבאר בסימן ד', ראה גם ראה כמה הפליא השם יתברך חסדו הגדול עמנו שהקדים רפואות נפלאות פאלה למפותינו האנושות פאלה, שהודיענו ברחמי תורות נוראות ונפלאות ונשגבות פאלה אשר לא נשמעו מעולם, שנוכל להחיות נפשותינו בהם גם בעתים הללו באחרית הימים האלו, אשר עלינו נבאו כל קדמונינו הצדיקים והנביאים

האמתיים; למען השם חזק ונתחזק, ואל תשפח בכל עת מי היה בעולם ומי מקים העולם עתה; בה' בטחנו לא נמער, חטף ואכל חטף ואכל בני גם עתה תורה ומצוות ותפלה והתבודדות כל מה שתוכל. כי גם ימים אלו הם ימים, ונחשבים בימי חינו, וגם עליהם נאמר "היום אם בקלו תשמעו" היום דיקא. ואז טוב לך ולביתך והארכת ימים ושנים אמן.

דברי אביד הכותב בחפזון ומצפה לישועת ה' מהרה.

אברהם אביד

י"ג שבט

ב

ברוך השם, אור ליום ב' שמות תקצ"א.

שלום לאהובי בני חביבי הרבני מורנו הרב יצחק שיחיה. השם יתברך ישמרכם מפל רע ויסיר מחלה מקרבכם ויתן לכם חיים טובים וארכים אמן כן יהי רצון.

ליבע קינדער, איר קענט אללין פאר שטיין דעם צער פין אייערע בריו וואס איך האב גיהערט די בשורות פין אייער שטוב, איינס נאך דאס אנדרע. השם יתברך זאל שוין רחמנות האבין. נאר וואס קען היינט ווער העלפן, נאר השם יתברך אללין. אין מיר קאנין מער ניט, נאר בעטין אים תמיד אולי ירחם. מן הסתם האט איר גיהערט וואס סיא טיט זיך. פיל זאגין אז פה איז חס ושלום ערגיר גיווען איידער אין טולטשין, סע זענין זייער פיל מענטשין געדר גווארין, השם יתברך זאל

שׁוֹיֵן רַחֲמָנוֹת הָאֲבוּן. הֵינְט וּוּאָס פֿאַר אַיִן עֲצָה קָאן אַיִךְ אַיִךְ
 גַּעבִּין, מָעַן הָעֵרֶט אֲלֶע טָאָג אַז מָעַן וועט חַס וְשָׁלוֹם הִיא שְׁפָרִין.
 גַּם בְּבִיתִי אִיו נִיט גִּיזוֹנֵט בַּת אֲשֵׁתִי חַיָּה תַחֲנִיה, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
 יִשְׁלַח לָהּ רְפוּאָה שְׁלֵמָה בְּקֶרֶב, דַּעַם צַעַר מִיט דֵי יַסּוּרִים מִיט
 דִּיא פִּתְדִים וּוּאָס אִיטְלִיכִיר הָאָט דֵי צַיִטִּין פֿאַר שְׁמִיט אִיר
 אַלִּיין. קִיין עֲצָה קָאן מָעַן הֵינְט גָּאָר נִיט גִּיבִין, מָעַן קָאן נִיט
 הָעֲלָפִין, גָּאָר פֿעֲטִין הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים אֹוִלֵי יַחוּס
 אֹוִלֵי יִרְחָם. וְיִלְדִים אֲהוּבִים. אַתֶּם יְכוּלִים לְהַכִּין לְבַד אֶת הַצַּעַר
 מִמִּכְתָּבְכֶם מִפֶּה שְׁשֻׁמְעֵתִי אֶת הַבְּשׂוּרוֹת מִבֵּיתְכֶם, אֶחָד אַחֲרֵי הַשְּׁנֵי
 הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִרְחָם כְּבָר, מִי יְכוּל הַיּוֹם לַעֲזֹר בַּק ה' יִתְבָּרַךְ לְבַד, וְאַנְהַנּוּ
 לֹא יְכוּלִים פִּי אִם לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ תְּמִיד אֹוִלֵי יִרְחָם. מִן הַסֵּתֶם שְׁמַעְתֶּם מִה
 קוֹרָה פֶּה, תִּרְבֶּה אֹוֹמְרִים שְׁפֹה חַס וְשָׁלוֹם יוֹתֵר גְּרוּעַ מֵאַשֶׁר בְּמוֹלְטָשׁוּן,
 תִּרְבֶּה אֲנָשִׁים נַעֲדָרִים שֵׁם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִרְחָם כְּבָר. וְלִכּוֹן אִיזָה עֲצָה
 אֲנִי יְכוּל לָתֵת, שׁוּמְעִים בְּכָל יוֹם שְׁחַס וְשָׁלוֹם יַסְגְּרוּ. גַּם בְּבִיתִי בַת
 אֲשֵׁתִי חַיָּה תַחֲנִיה אֵינְנָה בְּכוּ תַפְרִיאֹוֹת, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִשְׁלַח לָהּ רְפוּאָה
 שְׁלֵמָה בְּקֶרֶב. הַצַּעַר וְהַיַּסּוּרִים וְהַפִּתְדִים מִה שֹׁשׁ לָנוּ עַכְשָׁיו אַתֶּם
 מְבִינִים לְבַד, הַיּוֹם אִי אֶפְשָׁר לָתֵת שׁוּם עֲצָה נְאִי אֶפְשָׁר לַעֲזֹר בַּק לְבַקֵּשׁ
 אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים אֹוִלֵי יַחוּס אֹוִלֵי יִרְחָם. לָעַת
 עֲתָה קוֹק אַיִךְ אַרְוִים בְּכָל שְׁעָה צוּ הָעֵרִין פִּין דִּיא קִינְדֵּער וּוּאָס
 זַעֲנִין שְׁלֵאָף בִּיִיא אַיִךְ, וּוּאָס זַי טוֹהִיִן. [בִּינְתִים אֲנִי מְצַפֶּה בְּכָל
 שְׁעָה לְשֻׁמוֹעַ מִהִילְדִים הַחֹלִים אֲצִלְכֶם מִה שְׁלוֹמָם] הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
 יִשְׁלַח לָהֶם רְפוּאָה שְׁלֵמָה מִן הַשָּׁמַיִם בְּקֶרֶב וַיִּשְׁמֹר אֶת בְּלָכֶם
 מֵעַתָּה וַיִּשְׁמַח נַפְשֵׁיכֶם בְּכָל הַטּוֹבוֹת מִהָרָה.

ליבע קינדער, למען השם שטארקט אייך, אין לאזט אייך ניט אפ. האט בפתחון אין השם יתברך ער וועט אייך ניט אפ לאזן חס ושלום. "אך לא בעי ישלח יד", ער וועט אייך שוין העלפן אין וועט אייך טרייסטן מיט אלייליי נחמות וישועות גדולות. וואס סע איז גיווען איז בנדאי אלץ למזכה, ווייטער וועט ער אייך שוין אפ היטין, וכאב את בן ירצה ויחבב אתכם ויושיע לכם בכל טוב והכל יתהפך למזכה, ווייטער קאן איך פיל ניט שרייבן מחמת גרויס צער פון אייך ומכל הצדדים. ונלדים אהובים. למען ה' התחזקו ואל תעזבו את הפתחון בה' יתברך, והוא לא יעזב אתכם חס ושלום, אך לא בעי ישלח יד והוא יעזר לכם וינחם אתכם בכל הנחמות וישועות גדולות. כל מה שהנה נדאי הנה למזכה ובהמשך הוא בנדאי ישמור אתכם, וכאב את בן ירצה ויחבב אתכם ויושיע לכם בכל טוב והכל יתהפך למזכה, ויותר איני יכול לכתוב מחמת הצער מכם ומכל הצדדים. השם יתברך ירחם עלינו ועל כל ישראל ויאמר למלאך הרף ירך וישוב אלינו וירחמנו.

דברי אביכם המצפה בכל רגע לשמע הטוב מכם. נא לורו להודיעני מיד מביתכם ומשלום כל אחד ביחוד, השם יתברך ירחם וישמענו בשורות טובות זה מזה תמיד. דברי המצפה לישועה.

מן אברסלף

תודיענו גם משלום בן אחותי רבי אייזיק גרו יאיר ומשלום כל אנשי שלומנו ואוהבינו ורעינו. ירחם ה' ברחמי הרבים מעתה עלינו ועל כל ישראל, כי עת צרה היא ליעקב וממנה וישע.

אֶהוּבֵי בְּנֵי מִי יִתֵּן לִי אֶבֶר בַּיּוֹנָה אֲעוֹפָה אֵלַיךְ לְרֵאוֹת עִמָּךְ פָּנִים אֶל פָּנִים, אֲךָ מָה לַעֲשׂוֹת כִּי גְבוּה טוֹרָא בֵּינָן וְלִיּוֹצֵא וְלִפְא אֵין שְׁלוֹם. לְמַעַן הַשֵּׁם לְמַעַן הַשֵּׁם חֶזֶק וְאַמִּץ עִתָּה גַם עִתָּה וְאֵל תְּהִיָּה נִמְשָׁךְ אַחֵר הַצֶּעַר כָּל כֶּךָ חֵס וְשְׁלוֹם, כִּי ה' אֲתָךְ אֵל תִּירָא וְאֵל תַּחַת. בְּטַח בַּה' כִּי לֹא יַעֲזֹב אוֹתְךָ, אָנוּ מְחִיבִים לְהַפְקִיד רוּחֵנוּ וְנִשְׁמוֹתֵינוּ בְּיָדוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהַטּוֹב בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה עִמָּנוּ. עִתָּה יוֹדְעִים הַכֹּל כִּי אֵין עֲצָה וְתַחֲבֹלָה כִּי אִם לְהַשְׁלִיךְ עֲצָמוֹ עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. זָכַר עִתָּה כַּמָּה הַחַיִּיתָ עֲצָמְךָ בְּפֶסוּק (תְּהִלִּים נה) "הַשְׁלִיךְ עַל ה' יְהִכֵּד" וְכו' בְּקוֹץ הַזֶּה. עִתָּה עִתָּה הִגִּיעַ הָעֵת שֶׁתַּחֲיָה עֲצָמְךָ בְּפֶסוּק זֶה בְּיֹתֵר וְיֹתֵר, וְה' יוֹשִׁיעַ לָךְ. וְכַעַת אֵי אִפְשָׁר לְהֶאֱרִיךְ יוֹתֵר עַד שְׁיֻגֵיעַ לִי אֲנֶרֶת מִמָּךְ מִהֲרָה וְלֵה' הַיְשׁוּעָה.

הַחֲצִי רוֹבֵל-חֲדָשׁ קִבְלָתִי וְעֲשִׂיתִי מָה שֶׁמִּטָּל עָלַי לְהַתְּפַלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עָרֵב שֶׁבַת סְמוּךְ לְקִבְלַת שֶׁבַת וְאַמְרָתִי הַתְּפִלָּה שֶׁל הַכ"ד וְעֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה מֵיְנֵי פְדִיּוֹנוֹת וְכו'. הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעֲזֹרֵר לָב הַצַּדִּיק שֶׁיִּכּוֹל לַעֲשׂוֹת זֶה הַפְּדִיּוֹן, וְיִכַּטֵּל כָּל הַגּוֹרֹת קִשׁוֹת מֵעֲלֵינוּ וּמֵעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. בְּרוּךְ אֱלֹקֵינוּ אֲשֶׁר עֲזָרְנוּ עַד כּוּה שְׁאָנוּ יוֹדְעִין גַּם עִתָּה מַדְבָּרִים נִשְׁגָּבִים כְּאַלֶּה, שִׁישׁ בָּהֶם כַּח לְהַחְיוֹתָנוּ גַּם עִתָּה וְלִשְׁמַח נַפְשׁוֹתֵינוּ תְּמִיד אִם נִרְצָה לְחַזֵּק עֲצָמָנוּ וְלִשְׁוֹם לְבַנּוּ הַיֵּטֵב לְכָל הַחֲסָדִים וְהַטּוֹבוֹת נִצְחִיּוֹת נִפְלְאוֹת וְנִרְאוֹת אֲשֶׁר גָּמַל עֲלֵינוּ בְּרַחֲמָיו וְרַב חֲסָדָיו.

(עד הנה נמשכה החולאת הנ"ל. מכאן ואילך התחיל להיות שקט עד ערך שבוע אחד או יותר ואז שקטה הארץ תודה לאל).

מוא

יום ב' יתרו תקצ"א.

אהובי בני חביבי וכו'. דע בני פי השם יתברך גדול מאד, ואי אפשר לדבר בזה כלל אפלו מה שמתנוצץ בלבו. וקוינו להשם יתברך שהכל יתהפך למוכה כל מה שעובר על כל אחד ואחד, רק חזק ואמץ וזכר היטב היטב מה שאמר רבנו ז"ל (לקוטי תנינא מה) שצריכין להיות עקשן גדול בעבודת ה'. זכר זאת היטב עתה בכל יום, ובפרט בזמנים הפאים לשלום, כי יצטרך לך מאד מאד, כי עדין אין אתה יודע מה שייכול לעבר על האדם. ואפלו אתם צריכים להיות עקשנים גדולים במעט מעט עבודתכם, וגם בהרצון וההשתוקקות והכסופין צריכין להיות עקשן גדול, לחפץ ולהשתוקק ברצון חזק תמיד להשם יתברך ולתורתו יהיה איד שיהיה, כמבאר אצלי באריכות. ויעבר עלי מה אני חפץ אף על פי בן האמת לאמתו שהוא השם יתברך ותורתו שהוא עצם האמת. וזהו "מה תעירו ומה תעירו את האהבה עד שתחפץ", פאשר כבר דברנו בזה. יתר מזה אין להאריך פי מהסתם תהיה בקרוב פה בחיים ושלום.

דברי אביד המצפה לראות פטובך האמתי לנצח.

מנן אפרסוף

מֵב

זוֹם ג' פְּקוּדֵי תִקְצ"א פֶּה אוֹמָאן.

שְׁלוֹם וְחַיִּים לְאַהֲבֵי חֲבִיבֵי כְּנַפְשֵׁי הַרְבֵּנֵי הַתִּיק מוֹרְנוּ הַרְבֵּ
חַיִּים נְחוּם גְרוּ יֵאִיר לְנַצַּח.

בְּשַׁעָה זוֹ שְׁמַעְתִּי שֶׁהֵגִיעַ מִכְתָּב מֵאַתָּךְ שְׁחוֹתְנָךְ נִפְטָר, תִּהְיֶה
נִשְׁמָתוֹ צְרוּרָה בְּצְרוּר הַחַיִּים הַמְּקוּם יְנַחֵם אֶתְכֶם.
וּמֵאַהֲבֵתְךָ וְרוֹתִי עֲצָמִי לְכַתֵּב לְךָ שׁוּרוֹתַיִם אֵלּוֹ שְׁתוּדָה לְאֵל
בְּאֵתִי לְשְׁלוֹם לְפֶה אֶתְמוּל, וּבְרוּךְ הַשֵּׁם הַכֹּל שְׁלוֹם. אֵךְ הֵיטֵב
חָרָה לִי עָלֶיךָ עַל שֶׁהִשְׁלַכְתָּ אֶת אַחוֹתְךָ עַל הַצְדָקַת מֵרַת אֶדֶל
תַּחֲיָה, וּפְקַדְתָּ עָלֶיהָ בְּאַזְהָרָה לְבַל תִּנְשֵׂא לְאִישׁ פְּשׁוּט עַד שִׁזְדַּמְּן
לָהּ לַמְדוֹן דִּיקָא. הֵיטֵב לַעֲשׂוֹת כֵּן, אִם אֶתָּה רוֹצֵה לְהַשִּׂיֵּא
לְתַלְמִיד חֲכָם דִּיקָא תִקְחֶנָּה לְבֵיתְךָ וְתִהְיֶה מִטָּל עָלֶיךָ וְתוּכַל
לַעֲשׂוֹת כְּרָצוֹנְךָ, וְאֵיךְ אֶתָּה רוֹצֵה לְהַעֲמִים הָעַל עַל אֶדֶל תַּחֲיָה,
שְׁתִּיחָה בְּבֵיתָה, אֲשֶׁר הַשְׁעָה דְחוּקָה לָהּ מְאֹד כִּידוּעַ לְךָ, וְתִהְיֶה
צְרוּרָה מְלַהֲנֵשֵׂא עַד שִׁזְדַּמְּן לָהּ תַלְמִיד חֲכָם דִּיקָא. וּמִי יוֹדַע אִם
הַתַּלְמִיד חֲכָם יִרְצֶה לְשִׂאנָה עַל תְּנַאי שִׁיחֹזֵר עַל הַפְּתָחִים עִמָּה,
כְּאֲשֶׁר דְּבַרְתָּ עִמָּה, אִפְלוּ אִם אַחוֹתְךָ תִּתְרַצֶּה לָזֶה. מִכָּל שְׂכֵן
שְׂפָאֵמַת גַּם אַחוֹתְךָ אֵינָה מְרַצֶּה לָזֶה כֻּלָּל. וְאִם אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ
ז"ל (פְּסָחִים מ"ט) 'לְעוֹלָם יִמְכַר אָדָם וְכוּ' וַיִּשִׂיא בְּתוֹ לְתַלְמִיד חֲכָם,
אֲבָל אֶתָּה לֹא מְכַרְתָּ כֻּלָּל, וְאִין לְךָ מַה לְּמַכֵּר. מִדּוּעַ לֹא תִזְכֹּר
דְּכָרֵי רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (שָׁם קיג) 'בְּתוֹךְ בְּגָרָה שְׁחִיר עֵבֶדְךָ וְכוּ'. מִכָּל
שְׂכֵן שֶׁהִשְׁלַכְתָּ אוֹתָהּ בְּלֵי רְשׁוֹת בְּבֵית הַצְדָקַת אֶדֶל תַּחֲיָה,
וְאַתָּה מוֹהֵיר עָלֶיהָ כְּאַלְהָה. הַסְּפַלְתָּ עֲשׂוֹ אַחֵי חֲבִיבֵי, כִּי נוֹדַמְּן לָהּ

שדוד הגון, לדעתי ומחמת דברך נתבלבל. אף על פי שאחותך נתרצית, אבל אף על פי כן נתבלבל הדבר על ידך, באשר אספר לך אם ירצה השם. על כן תראה לתקן זאת, ותכתוב לה תכף שלא תדקדק דיקא על זה, רק תסמוך על השם ותברך שיגחה אותה בדרך האמת, יתר מזה אין להאריך בזה. חזק ואמץ אחי ותלמידי חביבי, השלך על ה' יהבך והוא יכלבך, ואל תדאג דאגת מחר, ויהיה בעיניך דברים אלה בכל יום כחדשים, לבלי לחשב מיום לחברו כלל, רק כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה בכל יום ויום. ותזהר מעתה לילך עם מה שכתב אדמו"ר ז"ל, היום אם בקלו תשמעו, היום דיקא. ואף על פי שגם היום הזה לבד קשה לצאת חובת היום, תצטרף לזה שאר שיחות והתורות הקדושות מהנחל נובע מקור חכמה שהם מלאים עצות עמקות מאד, בפרט הדרך התם והישר על פסוק אומרה לאלקי בעודי וכו', ודי בזה כעת.

דברי אהבך באמת לנצח.

אוריאל

ט"ו שבט

מג

ברוך השם, יום ג' צו תקצ"א ברסלב.

שלום לאהובי בני מחמד נפשי הרבני הותיק מורנו הרב יצחק שיהיה.

מכתבך קבלתי, ואתמול פאתי לביתי בשלום תודה לאל, והיה לי כמה הרפתקאות בדרך, מחמת קלקול הדרך והפשרת שלגים, והייתי באומאן מיום ב' פקודי עד יום ב'

וַיִּקְרָא, שֶׁהוּא עָרַב רֹאשׁ חֹדֶשׁ נִיסָן, וּבִשְׁבַת קֹדֶשׁ הָעֶבֶר הַיִּיטִי
 בְּלֹא־דִיּוּן. וְהִנֵּה אִם אֲמַנָּם הוֹמָה עָלַי לְבִי מִמִּכְתָּבְךָ אֲשֶׁר אָתָּה
 צוּעַק בְּכָל פֶּעַם בְּקוֹל מַר עַל שְׁטַף מַיִם רַבִּים הַעוֹבְרִים עָלַיךָ
 בְּכָל עֵת, הַמְּקוֹם יָרַחם עָלַיךָ מֵעַתָּה. אַף עַל פִּי כֵן חֲדוּה תִּקְוֶעָה
 בְּלִבִּי מִסְטֵרָא חֲדָא, מִמָּה שְׁאַנִּי רוֹאֶה חֲזֵק לְבָבךָ בְּעֲזֵרַת הַשֵּׁם
 יִתְבָּרַךְ, מֵה שְׁאַתָּה חֲזֵק בְּרִצּוֹן וּכְסוּפִין גְּדוֹלִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
 וּלְתוֹרָתוֹ, אֲשֶׁר הֵמָּה יִקְרִים מְאֹד מְאֹד. מִי יִתֵּן, וְהִיָּה לְבָבְךָ זֶה
 כָּל הַיָּמִים לְכֶסֶף וּלְהַשְׁתוֹקֵק בְּכָל עֵת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרִצּוֹנוֹת
 חֲזֻקִים, כִּי רִצּוֹנוֹת וּכְסוּפִין דִּקְדֻשָּׁה יִקְרִים מְאֹד מְאֹד אֲצִלּוֹ
 יִתְבָּרַךְ. וְדַע בְּנִי, וּזְכֹר הַיֵּטִב, כִּי הָאָדָם לֹא בָא לְזֶה הָעוֹלָם כִּי
 אִם לְהֵאֱמִין בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּבְשִׁבִיל זֶה נִבְרָא הָאָדָם וְכָל הָעוֹלָם
 וּמְלוֹאוֹ הַתְּלוּיִים בּוֹ כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (תְּהֵלִים לֵג) "וְכָל מַעֲשָׂהוּ
 בְּאֵמוּנָה". וְצָרִיךְ הָאָדָם לְחַדֵּשׁ עֲצָמוֹ בְּתַשׁוּקַת הָאֵמוּנָה בְּכָל יוֹם
 וּבְכָל עֵת. כִּי אַף עַל פִּי שֶׁהָאֵמוּנָה יְרוּשָׁה הִיא לָנוּ מֵאֲבוֹתֵינוּ, וְזֶה
 עֵקֶר הָאֵמוּנָה לְסַמְךָ עַל אֲבוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, וְלִילֵךְ בְּדַרְכֵיהֶם, אַף
 עַל פִּי כֵן צָרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ הָאֵמוּנָה הַקְּדוּשָׁה בְּכָל יוֹם
 וַיּוֹם מִחֲדָשׁ, וּלְהַכְנִים כָּל לְבוֹ וּנְפִשׁוֹ, וּלְהַגְדִּיל דַּעְתּוֹ בְּזֶה בְּכָל
 יוֹם מִחֲדָשׁ. כְּמוֹ שְׁפָתוֹב בְּפָרְשַׁת שְׁמַע "אֲשֶׁר אֲנֹכִי מְצַוֶּה הַיּוֹם
 עַל לְבָבְךָ", וְדַרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל 'בְּכָל יוֹם וַיּוֹם יִהְיוּ בְּעֵינַיִךְ
 בְּחֲדָשִׁים, שְׁלֹא יִהְיֶה בְּעֵינַיִךְ כְּדִיוּמָנָא יִשְׁנָה, שְׂאִין הָאָדָם
 סוּפְנָה אֵלָא כְּחֲדָשָׁה'. וְזֶה נֶאֱמַר בְּפָרְשַׁת קְרִיאַת שְׁמַע דִּיקָא, כִּי
 עֵקֶר עֵינָן זֶה נֶאֱמַר עַל הָאֵמוּנָה הַקְּדוּשָׁה שֶׁהוּא כָּלֵל וַיְסוּד כָּל
 הַתּוֹרָה כְּלָה.

והנה באלו הימים שלח ה' בלבי שזהו מה שאנו אומרים בקבלת אמונת יחודו ותפריך אומרים תחלה אלו השני תבות "שמע ישראל", ולכאורה היה די לומר העקר היחוד שהוא "ה' אלקינו ה' אחד". ולמה לנו להתחיל מקדם באלו השני תבות "שמע ישראל"? אך אלו השני תבות באים לעורר לב האדם שיטה אנו ולבו היטב היטב, למה שהוא אומר, ושיהיה בעיניו חדש לגמרי בכל עת. ועל כן אומרים תחלה "שמע" ישראל, כי בשמשמיעין דבר חדש אומרים תחלה: "שמע היטב מה שאספר לך", וזהו בחינת אלו השני תבות שמע ישראל שאומרים קדם אמונת היחוד לעורר לב ישראל שיטו אונם ולבם היטב לשמע מה שאומרים, שיהיה בעיניהם כחדשים דיקא. וכמו שאמר רבותינו ז"ל (ברכות יג) על פסוק זה "שמע" - 'השמע לאוניך מה שאתה מוציא מפיד', הינו הטה אוניך ושמע היטב היטב מה שאתה מוציא מפיד, ולא יהיה בעיניך כדבר ישן חס ושלום. אף על פי שיסוד האמונה ישנה מכבר מאבות אבותינו הקדושים, וזה עקר האמונה, אף על פי כן אתה צריך לשמע ולקבל בלבך האמונה בכל יום מחדש. וענין זה אי אפשר לבאר לא בכתיב ולא בעל פה, כי הוא לכל חד כפום מה דמשער בלבה, יכול להתפלא ולזחל ולרעד מהתנוצצות אמתת האמונה הקדושה בכל עת מחדש, אשר אנו זוכין להאמין בתי החיים בהיחוד נצחי הקדמון הבורא הכל בחסדו ותפריך ויתעלה שמו לנצח. וכזה יכול כל אדם שפעולם להחיות את עצמו באיזה מדרגה שהוא, כי "מלכותו בכל משלה". ובפרטיות אתה

בְּנֵי חִבְיֵי אֲשֶׁר אָנֹכִי יֹדְעֵתִיךְ, וּכְבָר סִפְרָתְ לִי הִרְבָּה בְּמִכְתָּבְךָ, אֵיךְ אֵיךְ שֶׁהוּא חֲזָק וְחֲזָק לְקַבֵּל דְּבָרֵי אֱלֹהִים לְחִזּוֹק אֶת עֲצֻמְךָ וְלִשְׁמַח אֶת נַפְשְׁךָ בְּכָל עֵת בְּהֶאֱמוּנָה הַקְדוּשָׁה, אֲשֶׁר זָכִינוּ לְהִיּוֹת מִזְרַע יִשְׂרָאֵל וְלִהְיוֹת בּוֹ יִתְפָּרֵד וּבְתוֹרָתוֹ הַקְדוּשָׁה וּבְצַדִּיקוֹ הָאֱמִתִּים, וְתִרְגִּיל עֲצֻמְךָ לִשְׂמַח בְּזֶה בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת מִחֲדָשׁ, וְתִכְנִים בְּלִבְךָ הַיָּטִב וְתִזְכֵּר הַיָּטִב מֵה שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים בְּכָל יוֹם וְיוֹם: 'אֲשֶׁרִינוּ מֵה טוֹב חֲלַקְנוּ וּמֵה נְעִים גִּוְרְלָנוּ וּמֵה יָפֵה יְרוּשָׁתָנוּ אֲשֶׁרִינוּ' וְכו'. כִּי כַּמָּה אֲנָשִׁים אוֹמְרִים זֹאת בְּכָל יוֹם, וְאֵינָם יוֹדְעִים מַחֲיֵיהֶם וּמִשְׁמַחְתָּם הַגְּדוֹלָה, וְאֵף עַל פִּי כֵן הֵם גַּם הֵם חַיִּים רַק מִזֶּה, כִּי רַק זֹאת חֲיֵינוּ וְקִיּוּמָנוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: "כִּי הֵם חֲיֵינוּ וְאֵיךְ יִמִּינוּ". אֵיךְ מֵה טוֹב וְיָפֵה מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל עַל כָּל פְּנִים לִידַע מַחֲיָיו, שֶׁיֵּדַע שֶׁאֵין שׁוּם חַיּוֹת וְטוֹב אֱמִתִּי כִּי אִם הָאֱמוּנָה הַקְדוּשָׁה שֶׁזָּכִינוּ בָּלָנוּ מִקִּטְוֹן וְעַד גְּדוֹל, וּבֵין שִׁיחֵיהָ מִמּוֹן וּבֵין לָאוּ, סוּף כָּל סוּף הַזְּמַן וְהַיָּמִים עוֹבְרִים כְּצֵל עוֹבֵר, וְלֹא יֵשָׁאֵר כִּי אִם חַיּוֹת הָאֱמוּנָה הַקְדוּשָׁה שֶׁזֶה הַחַיּוֹת יִתְקַים לְעַד וְלִנְצַח, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: 'וּמַלְכוּתוֹ וְאֱמוּנָתוֹ לְעַד קִיַּמְת' וְכו', וּבְכָל מֵה שֶׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם בְּגוֹף וּנְפֶשׁ וּמִמּוֹן בֵּין טוֹב וְכו' צָרִיךְ לִידַע שֶׁמְלַבֵּשׁ שֵׁם חַיּוֹת הָאֱמוּנָה הַקְדוּשָׁה שֶׁמְקַיֶּמֶת הַכָּל, וְצָרִיךְ לְהַטּוֹת לְבוֹ הַיָּטִב לָזֶה. וְצָרִיךְ לְקַיֵּם וּלְקַבֵּל עַל עֲצֻמוֹ בְּכָל עֵת פֶּסוּק שֶׁמַּע יִשְׂרָאֵל. שֶׁפְּרוּשׁוֹ, שֶׁמַּע הַיָּטִב בְּכָל דְּבָר שֶׁפְּעוּלָם שֶׁמְלַבֵּשׁ שֵׁם אַחֲדוֹתוֹ יִתְפָּרֵד. וְכִמוֹ שֶׁמְפָרֵשׁ אַחַר כֵּךְ בְּפִרְשָׁה זֹאת "וְאֵהֲבֵת וְכו' בְּכָל לִבְךָ וְכו' בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ וּבְלִבְתְּךָ בְּדַרְךָ וּבְשִׁכְבְּךָ וּבְקוּמְךָ" וְכו'. דְּהֵינּוּ בְּכָל מֵה שֶׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם צָרִיךְ לִשְׁמַע

הַיֵּטִב מִשֵּׁם אֱמוּנַת יְחִידוֹ יִתְפָּרֵד, כִּי מִכָּל הַדְּבָרִים שֶׁפְּעוּלָם יְכוּלִין לְדַבֵּק אֶת עֲצָמוֹ בְּהַשֵּׁם יִתְפָּרֵד, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ ז"ל בְּכִמְהָ מְקוֹמוֹת, יֵתֵר מִזֶּה אִי אֶפְשֵׁר לְהַאֲרִיד, וְגַם כִּי הִגִּיעַ זְמַן הַמִּנְחָה וְה' בְּרַחֲמָיו יִחַזַק לְכַבֵּד שְׁתוּפָה לְחֹטֵף תּוֹרָה וּתְפִלָּה הַרְבֵּה וְצַדִּיקָה וּמַעֲשָׂיִם טוֹבִים מֵהַצֵּל הָעוֹבֵר הַזֶּה, לְמַעַן יֵיטִיב לָךְ לְנִצָּחַת.

דְּבָרֵי אֲבִיךָ הַמְצַפֶּה לִישׁוּעַתְךָ לְנִצָּחַת.

ט"ז שבט

מִנְד

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד, מוֹצְאֵי שֶׁבַת הַגְּדוֹל תְּקַצ"א.

אַהוּבֵי בְּנֵי. בְּעֶרְבַּ שֶׁבַת שְׁלַחְתִּי לָךְ מִכְתָּבִי בְּאַרְיִכוֹת, וּבְיָדֵי אֵיזֶה לָךְ לְנִחְתָּ, וְתוֹרָה לְאֵל כְּבֹר הוֹעִיל לִי הַרְבֵּה הַמְּכַתֵּב שֶׁכָּתַבְתִּי לָךְ בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד, שִׁים לְבָךְ הַיֵּטִב לְדְבָרִים הָאֵלֶּה וַיַּעֲרֵב לָךְ לְנִצָּחַת. פְּעַת אֵין לְחִדוּשׁ דְּבָר, וַיַּעֲרֵב לָכֶם שְׂמִיחַת הַחֹג הַקְּדוּשׁ הַבֹּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה, וְתוֹפָה לְהַתְּחַדֵּשׁ מַעֲתָה לְגַמְרֵי לְצִאת מַעֲבָדוֹת לְחֵרוֹת עוֹלָם מִחֲמִץ לְמִצָּה שְׁלֵא תַחֲמִיץ עוֹד אֶת מַחֵךְ חֵם וְשָׁלוֹם בְּשׁוֹם מַחֲשָׁבוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, מִכָּל שָׁפֵן וְכָל שָׁפֵן בְּשׁוֹם תְּאוּהָ וְהַרְהוֹר חֵם וְשָׁלוֹם. וְתִקְוִים גְּעֵר חֵית קִנָּה כְּמִבְּאֵר בְּסִימֵן ה' עֲנֵן שֵׁם וְעַל יָדֶי זֶה תוֹפָה לְשִׂמְחָה וְכו' אֲמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

דְּבָרֵי אֲבִיךָ הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ בְּאַהֲבָה.

מֵה

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם א' מְצֻרָעַת תִּקְצ"א.

אֶהוּבִי בְּנֵי חֲבִיבִי. בְּיוֹם ה' אִסְרוּ חַג שְׁלַחְתִּי לָךְ מִכְתָּבִי, מֵהִפְתָּם הַגִּיעַ לְיָדְךָ, וְכַעַת הַגִּיעַ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל שְׁחָרִית, וְאֲנִי מוֹכֵן לְעִמּוּד וּלְהַתְפַּלֵּל, אֲךָ מֵאַהֲבַתְךָ אֲנִי מוֹדִיעָךְ, שְׁתוֹדָה לְאֵל אֲתָנוּ הַחַיִּים וְהַשְּׁלוֹם, וְתִקְבַּל אֲגֵרַת מִיְדִידְנוּ רַבֵּי חַיִּים נַחוּם גְּרוֹ יְאִיר, כִּי הִחִיָּה אוֹתִי בְּמָה אוֹתִי מְעַנֵּן בְּטוֹל הַזְּמַן, כִּי צְרִיכִין לִילָךְ בְּזוֹה, כִּי בְּאַמַּת אֵין שׁוּם זְמַן כְּלָל, וּבְקִרּוּב אֲרָאָה לְכַתֵּב לָךְ בְּאַרְיִכוֹת יוֹתֵר.

מִן אֶבְרָהָם

מֵזו

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם א' קדושים.

שְׁלוֹם לְאֶהוּבִי בְּנֵי הַתִּיק מוֹרְנוּ הֵרֵב יִצְחָק שִׁחִיָּה.

מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי בְּשָׁבוֹעַ הָעֶבֶר, וְכַעַת אֲנִי מִתְיָרָא פֶּן יִקְדִים מוֹסֵר כְּתָב זֶה יְדִידֵי רַבֵּי חַיִּים וְיִסַּע מִיָּד, עַל כֵּן אֲנִי כּוֹתֵב בְּחַפְזוֹן בְּאַמְצַע הַתְּפִלָּה קִדְם אֲשֶׁרִי וּבֵא לְצִיּוֹן, וְאֵינִי יוֹדַע כְּלָל מֵה לְכַתֵּב לָךְ, וְהִנֵּה בְּנֹדְאֵי כְּבָר שְׁמַעְתָּ שְׁמֵאוֹר עֵינֵינוּ הַנְּחַמְד רַבֵּי אַבְרָהָם בְּעַר כֵּן אֲדַל שִׁיחִיָּה נְחַלֵּשׁ זֶה יוֹתֵר מִשְׁבוֹעַ, וּבְרוּךְ הַשֵּׁם הָיָה לוֹ שְׁנוּי לְטוֹבָה; ה' יִסְעֲדֵנוּ, שִׁישׁוּב לְאִיתָנוּ בְּשְׁלָמוֹת מְהֵרָה. וּמֵאַלְיָד תִּבִּין גְּדַל הַצַּעַר שֶׁהָיָה לָנוּ, עַל כֵּן לֹא יִכְלַתִּי לְחַקֵּר אַחַר עוֹבֵר וְשָׁב בְּשָׁבוֹעַ הָעֶבֶר לְכַתֵּב לָךְ מְאוּמָה. הַנְּעַקְרַעְמִין [הַמְּמוּנִים עַל גֵּיוֹם גְּלַדֵי יִשְׂרָאֵל לְצָבָא] מְנַעַמְרוֹב סְלָקוּ

שמונה, ונשאָר חיל אַחד, השֵׁם יתְּבַרַךְ יִרְחם עַל עַמּוֹ מְהֵרָה, מֵר וּמְרוֹר וְאָח וְאָבּוּי לְדַבֵּר וּלְכַתּוֹב מִזֶּה. הַמְּקוֹם יִרְחם עַל פְּלִמַּת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל. וְיִתֵּן בְּלֵב כָּל אֶחָד שְׂיִסְתַּכַּל עַל עַצְמוֹ הַיָּטִב מֵה נַעֲשֶׂה בְּעוֹלָם צְרוּת צְרוּרוֹת תְּכוּפוֹת, וְעַדִּין הוּא מְרַקֵּד בֵּינּוּ, לֹא יִתְּנֵנוּ הַשֵּׁב רוּחֵנוּ לְיָשִׁב דַּעַתְנוּ לְחַשֵּׁב עַל סוּפְנוּ וְאַחֲרִיתֵנוּ. מֵה נֹאמֵר מֵה נִדְבֵר מֵה נֹאמֵר מֵה נִדְבֵר, אֲךָ חֲשַׁבְתִּי דְרָכִי וְאֲשִׁיבָה רַגְלִי אֶל עַדְתִּיךָ, אֵין לָנוּ אֵל מִי לְבָרַח, כִּי אִם אֵל הַתּוֹרָה וְאֵל הַתְּפִלָּה עַל פִּי דְרָכֵי אֱמֶת וַיִּשֶׁר, אֲשֶׁר שָׂאֲבֵנוּ מִמְּעֵינֵי הַיְשׁוּעָה. וְגַם עַתָּה אָנוּ צְרִיכִין לְנַחֵם עַצְמָנוּ וּלְשַׂמַּח נַפְשֵׁנוּ בְּגִדְל נִפְלְאוֹת הַיְשׁוּעוֹת, אֲשֶׁר הִפְלִיא חֲסֵדוֹ עִמָּנוּ בְּעַל הַרְחָמִים, לְהַקְדִּים לָנוּ רְפוּאוֹת פְּאֵלָה, קֹדֶם לַמְּכּוֹת הָאֵלֶּה, לְאִלֵּי ה' שֶׁהִיא לָנוּ כְּמַעֲט כְּמַעֲט אֲבָדָה תְּקוּתָנוּ חֲלִילָה. עַל כֵּן עֲלֵינוּ לְשַׁבַּח לְאֲדוֹן הַכֹּל וְכוּ' בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת, וּלְשַׂמַּח נַפְשֵׁנוּ בְּזֶה, עַד שְׁנוּכָה עַל יְדֵי זֶה דִּיקָא לְפָרֵשׁ שִׁיחַתְנוּ לְפָנָיו יתְּבַרַךְ, כִּבְּן הַמֵּתַחַטָּא לְפָנָיו אָבּוּי. כִּי כִּבְר קִרְבָּנוּ בְּרַחֲמָיו כְּבָנִים חֲבִיבִים וַיְקָרִים, וְהִרְאָה לָנוּ אוֹצְרֵי אוֹצְרוֹת טוֹבִים וַיְקָרִים פְּאֵלָה, סְגֻלוֹת נִפְלְאוֹת וַחֲמוּדוֹת וְנוֹרָאוֹת פְּאֵלָה. וְתִקְבַּל אֲגַרַת הַרְצוּף פֹּה, מִיַּדֵּינוּ רַבִּי אֵיזִיק מְלֹאדִיזִין, לְמַעַן תִּרְאֶה עֵצֶם תְּשׁוּקַת אַנְשֵׁינוּ אֵל הָאֱמֶת, לְכוּא לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל וְכוּ', וּכְבֵר הַשְּׁכַתִּי לוֹ תְּשׁוּבָה נָאָה עַל זֶה. אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם אִם תִּהְיֶה בְּלֹאדִיזִין תִּבְקָשׁוּ שִׁירָאָה לְךָ מִכְּתָבִי, וְתִצְנִיעַ הָאֲגַרַת הַזֶּה. כִּי קוּיָתִי לֵה' שְׂמִכְתָּבֵינוּ יִהְיוּ יְקָרִים בְּיָמִים הַבָּאִים בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יתְּבַרַךְ. כִּי כָּלֵם סוֹכְבִים עַל מְרִפּוֹ נִקְדַּת הָאֱמֶת לְאֱמַתּוֹ, לְהַשְׁתַּוֵּקֵק וּלְכַסֵּף לֵה' וּלְתוֹרָתוֹ וּלְצַדִּיקִים הָאֱמֶתִיִּים וּלְדַרְכֵיהֶם הַקְּדוּשִׁים, אֲשֶׁרֵינוּ שְׁנוּכֵינוּ לָזֶה, יְהִי כֵּן ה' עִמָּנוּ שְׁנוּכָה

לְגַמֵּר וּלְהוֹצִיא מִחֻשְׁבְּתֵנוּ הַטּוֹבָה אֶל הַפֶּעַל מִהֲרָה, לְמַעַן לֹא
נִבּוֹשׁ וְכוּ' לְעוֹלָם וָעֶד.

דְּבָרֵי אֲבִיד הַמְצַפֶּה לִישׁוּעָה.

מִן אֲבִרְסָפָה

בְּעִנְיַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם ד' בְּחֻקְתֵי תַקְצ"א.

שְׁלוֹם בְּנֵהוּג. אֶתְמוּל בְּאֵתֵי לְבִיתִי בְּשָׁלוֹם, בְּעֵת תְּרֹאֶה
לְשַׁלַּח לְהוֹדִיעַ לְרַבֵי מְרַדְכֵי שְׁאָבִיו רַבִּי שְׁמוּאֵל ז"ל
נִפְטַר לְעוֹלָמוֹ בְּטַעֲפְלִיק בְּיוֹם שַׁבַּת קֹדֶשׁ הָעֶבֶר, תְּהֵא נִשְׁמָתוֹ
צְרוּרָה בְּצִרוּר הַחַיִּים, כְּדֵי שְׁיֵאמַר קִדִּישׁ. הַמְּקוֹם יִנַּחַם אוֹתוֹ
מִהֲרָה, יִתֵּר מִזֶּה אֵין פְּנָאֵי עֵתָה לְהִרְחִיב הַדְּבָר. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
יַעֲזֹרֵךְ לְהַבִּין הַרְמוּזִים מִכָּל הַדְּבָרִים שֶׁבְּעוֹלָם, אִיךְ לְהִתְקַרֵּב
לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל יָדָם בְּכָל יוֹם וָיוֹם, כְּפִי הָאָדָם וְכִפִּי הַמְּקוֹם
וְכִפִּי הַשְּׁעָה. כִּי כָּל מֶה שֶׁעָבַר בְּעוֹלָם הֵן לְמוֹת, הֵן לְחַיִּים, הֵן
לְיָקָר, הֵן לְזוּל, הֵן לְעֵנִי, הֵן לְעֵשֶׂר, וְכָל שְׁאָרֵי מִינֵי הַרְפַּתְקָאוֹת
וְסִבּוּבִים שֶׁעוֹבְרִים בְּעוֹלָם, בְּכָלֵל הָעוֹלָם אוֹ הַמְדִינָה, אוֹ הָעִיר,
אוֹ בְּפִרְטוּיּוֹת עַל כָּל אָדָם וְאָדָם, הַכָּל הוּא רַק בְּשִׁבִיל זֶה לְבַד,
כְּדֵי לְזַכֵּר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. עַל יְדֵי זֶה דִּיקָא, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מְסַבֵּב
כָּל הַסְּבוּת בְּחֻקְמָתוֹ וְרַחֲמָנוּתוֹ, הַכָּל לְטוֹבָה הַנְּצַחִית, כְּדֵי לְהַכִּיר
אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי זֶה בְּכָל יוֹם וָיוֹם. כִּי הוּא גּוֹמֵר וְיִגְמֵר הַכָּל
כְּרִצּוֹנוֹ, כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב (תְּהִלִּים צ"ב) "וְאֵתָה מְרוֹם לְעוֹלָם ה'" כְּמוֹ
שֶׁפָּרֵשׁ רַש"י שֵׁם.

דְּבָרֵי אֲבִיד הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמֵךְ תָּמִיד בְּאַהֲבָה.

מִן אֲבִרְסָפָה

מח

ברוך השם, יום א' שחרית תקצ"א. ארבעים למספר בני ישראל.

אהובי בני. זמן תפלת שחרית הגיע, אך מאהבתך אני כותב לך עתה, שקבלתי מכתבך, ויש לי צער גדול מצערך ומרה שחורה שלך שאתה כותב לי בכל פעם. והלא כבר כתבתי לך הרבה הרבה, מה שיש בו די לנחם ולשמח עצמך בכל עת בכל מה שעובר עליך, וכי לחנם אני דברתי עמך אלפים פעמים שכל אדם מלא יסורים, כמו שפתוב (איוב ה) "אדם לעמל יולד" וכו', ואין שום נחמה ושמחה וחיות כי אם בכל נקדה ונקדה טובה שאנו זוכים לחטף בכל יום, כי אנו מניחין טלית ותפלין ולומדין מעט או הרבה, ומתפללין, ועושין פמה מצוות וכו', ובפרט שאנו יודעין מאור כזה וכו'. נא בני חביבי, זכור אל תשכח כל זה, זכור תזכור בכל עת את כל החסדים הגדולים והנוראים שעשה השם יתברך עמנו, שקרבנו לאור כזה אשר שמו נקרא עלינו, תודה לאל. ותרגיל עצמך מאד לילך עם הדרך שדברתי עמך כבר להיות בכל פעם מודה על העבר וצועק לעתיד לבוא, ותפרש שיתחדך לפני השם יתברך בכל יום ויום חק ולא יעבר. למען השם למען השם חטף ואכל חטף ואכל תורה ותפלה, והתבודדות ומעשים טובים. ואל תשגיח כלל וכלל בכל מה שעובר עליך. וכזה טוב מאד מדת השכחה להשכיח מדעתו לגמרי בכל עת כל מה שעבר עד הנה. ומה שיהיה אינך יודע כלל. ובפרט בשעת התפלה תהיה בעיניך בחדש ממש, וכאלו אין לך רק השעה הזאת לבר, ולא תסתפל

עַל הָעֶבֶר וְעַל הָעֵתִיד כֻּלָּל, אֶפְלוּ בְדַבְרֵים הַנּוֹגְעִים אֶל הַנְּשֻׁמָּה,
מִכָּל שֵׁפָן וְכָל שֵׁפָן בְּדַבְרֵי הַגּוֹף וְהַמָּמוֹן. וְאִם תִּרְגִּיל עֲצֻמָּךְ בְּזוֹה,
אִז טוֹב לָךְ, וְתוֹכֵל לְהִתְפַּלֵּל עַל יְדֵי זֶה וְלַחֲטֹף הַרְבֵּה טוֹב בְּכָל
יּוֹם. לְמַעַן הַשֵּׁם חֲזַק וְאַמֵּץ וְשִׂמַח נִפְשֶׁךָ בְּכָל הַדְרָכִים שֶׁשִּׁמְעֶתָ
מִמֶּנּוּ, קְוֵה לֵה' וַיִּוָּשַׁע לָךְ, כִּי לֹא יִזְנַח לְעוֹלָם ה', חֲסֵדֵי ה' כִּי לֹא
תִמְנּוּ וְכו'.

דְּבָרֵי אָבִיךָ.

מן אבירוסף

י"ח שבט

מַט

בְּעֹרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם ה' בְּמִדְבַר תִּקְצֵא.

אֶהוּבִי בְּנֵי חֲבִיבֵי שִׁיחִיה. הַיּוֹם קִבַּלְתִּי מִכְתָּבְךָ, וְהָיָה לִי
לְנַחַת גָּדוֹל מֵה שְׂזָכִיתָ לְקַבֵּל מִכְתָּבִי, כִּי הָיָה לִי
גַּעְגּוּעִים גְּדוֹלִים וַיִּגִּיעָה רַבָּה מִיּוֹם א' עַד אֶתְמוֹל, עַד שֶׁמִּצָּאתִי
לְשַׁלַּח לָךְ מִכְתָּבִי הַזֶּה, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹפְנוּ שֶׁיַּעֲשׂוּ דְבָרֵי רִשְׁם
בְּלִבְכֶם, כִּי לֹא דִבֶּר רִיק הוּא, כִּי נוֹבְעִים מִמְקוֹר עֲלִיּוֹן וְנוֹרָא
מְאֹד מְאֹד עֲצוּם וְנִשְׁגָּב. עֲתָה בְקִשְׁתִּי שֶׁתְּשִׁיבֵנִי מִיַּד בְּאֵרִיכוֹת
קֶצֶת, לְבָאֵר לִי מַה שֶׁתּוֹכֵל לְבָאֵר בְּמִכְתָּבִי, וְקֶצֶת מִצְּוֹאת חוֹתֶנְךָ
ז"ל, אִם הֵנִיחַ אִיזָה חֶלֶק בְּשִׁבְיֶלְךָ גַּם כֵּן, יֵתֵר מְזֵה אֵינִי לְהֵאָרֶיךָ.
הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַחֲזֵק לְכַבֵּךְ לְצֵאת חוֹבֹת הַיּוֹם בְּכָל יוֹם וַיּוֹם, כָּל
אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ בְּכַחַךְ לַעֲשׂוֹת בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, וְלִכְלִי לְהֵנִיחַ מִיּוֹם
לְחִבְרוּ כֻלָּל, בְּאֲשֶׁר כָּבַר דִּבְרָנוּ בְּזוֹה הַרְבֵּה. וְעַדִּין צְרִיכִין תְּפִלָּה
וְהִתְבּוֹדָדוֹת הַרְבֵּה לְזִכּוֹת לִישׁוּעָה וְרַחֲמִים רַבִּים לְקַיָּם זֹאת
בְּאֵמֶת לְאַמְתּוֹ, פְּרִצוֹנוֹ הַטּוֹב.

דברי אביך הדורש שלומך תמיד באהבה ומצפה לראותך
מהרה.

לך אפרסוף

ושלום לידידי רבי מרדכי, מה אמר לך לנחמד, מאליך תבין
שכל הדברים שאני כותב לבני שיחיה נאמרים גם
אליך, ולכלכם; ותשמרו מכתבי היטב, כי אצלי בעצמי הם
דברים יקרים מאד, ומתחדשים בכל פעם מאתו יתברך בחסדו
הגדול, והן הן נחמתך על כל הצרות, כי עקר הנחמה הוא
הדעת האמת, שנוכל על ידו להמשיך עצות אמתיות להשאר
קים בעבודתו יתברך לנצח.

לך הג"ל

השם יתברך יזכנו להיראה והשמחה והקדשה והטהרה של
חג הנורא הקדוש הפא עלינו לטובה, אם נזכר נקדה
אחת מעצם היראה הנמשכת בשבועות, כמו שפתיב גם כל
העולם בלו חל מפניך וכו', בקולות וברקים וכו', ראוי להודיע
מעטה בלי שעור. ואם עדן אין אנו זוכין לזה, על כל פנים
מעטה ראוי לשפך שיחנו הרבה פנים נוכח פני ה', היכן אנחנו
בעולם, שכבר ספרנו יותר משישה שבועות, ועדין לא נטהרנו
להרגיש היראה של שבועות. ה' הטוב יכפר ויגן עלינו וימשיך
עלינו ברחמי יראתו הגדולה, שיקים בנו (שמות ב) "ולכעבור
תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו", עד שנוכה לשמחה
גדולה על ידי זה, כמו שפתיב (תהלים ב) "וגילו ברעדה". וזה עקר
שלמות היראה בשזוכין על ידה לשמחה, וכבר פתחנו ודברנו

הַרְבֵּה בָּזָה, שְׁאַפְלוּ עַל יְדֵי יְרֵאת הָעֵנֶשׁ זֹכִינ׳ לְשִׁמְחָה עַל פִּי הַדְרָכִים שְׁקַבְּלֵנוּ לְשִׁמְחָה נַפְשָׁנוּ בְּכָל הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת וְכוּ׳.

לך הג"ל

אַחַר כְּתָבִי הָאֲגֵרֶת הַמְּסַגֵּר פֶּה, הִגִּיעַנִי מִכְתָּבוֹ שְׁנִית מִיּוֹם ו' עָרַב שֶׁבֶת קֹדֶשׁ. וְנִפְלְאֵתִי בְּנִי, אֵיךְ לֹא הִבַּנְתָּ מֵעֲצָמְךָ שְׂאִינִי מִקְפִּיד עַל דְּבָרִים כָּאלֹו. וּמָה אִכְפַּת לִי אִם תֹּאמֵר כִּמְהָ קִדְיָשִׁים בְּכָל יוֹם בְּכֻנְהָ, שֶׁהוּא שְׂבַח גְּדוֹל וְנוֹרָא מְאֹד, דְּתִבְרַךְ כָּל גְּזִיזִין דְּפִרְזָלָא. אֵיךְ אִם תֹּאמֵר קִדְיָשׁ יִהְיֶה בְּדַעְתְּךָ שֶׁהוּא גַם בְּשִׁבִיל אֲדוּנֵי אָבִי ז"ל שֶׁהוּא זְקֵנְךָ, וְזֶהוּ כְּבוֹדֵי שְׂתַכְכְּרֵנִי בְּעוֹבְדֵינִי טְבִינִי, כִּמְהָ שְׂתוֹכֵל. אֵיךְ לֹא תִכְלָכַל דַּעְתְּךָ בְּשַׁעַת הָאֵמִירָה בָּזָה, רַק קִדְם תּוֹכֵל לְחַשֵּׁב כִּנ"ל.

אַהוּבֵי בְּנֵי, כִּבְר כְּתָבְתִּי לְךָ שְׁלֵא נִסְעוּ מִפֶּה לְמוֹלַמְשִׁין מִחֲמַת הַפְּחָדִים, עַל כֵּן נִתְעַכַּב הָאֲגֵרֶת עַד הַנְּהָ, וְהַיּוֹם יוֹם ב' אַחַר חִצּוֹת הִגִּיעַנִי שְׁלִישִׁית מִכְתָּבְךָ, בְּקוֹל זַעֲקָה גְּדוֹלָה וּמְרָה. וְאִינִי יוֹדֵעַ מַה לְכַתֵּב לְךָ עוֹד, כִּי כִבְר כְּתָבְתִּי לְךָ הַרְבֵּה, וּכְבֵר הַשְּׁבִתִּיךָ בְּמִכְתָּב הַרְאֵשׁוֹן, וְהַזְכַּרְתִּיךָ שְׁכָבֵר הַוֹדְעִתִּיךָ מִקִּדְם כִּמְהָ פְּעָמִים, שֶׁהַהֲכָרַח שְׁיַעֲבֹר עַל כָּל אָדָם כִּמְהָ וּכְמָה הַרְפַּתְקָאוֹת שׁוֹנוֹת, הַמְּקוֹם יִרְחַם שְׁיִהְיֶה בְּחֶסֶד גְּדוֹל. מַה אִמַּר לְךָ בְּנִי, הֲלֹא אֶתָּה רוֹאֶה בְּעֵינֶיךָ בְּכָל יוֹם וּבְכָל עַת הַכָּל הָעוֹלָם, אֵיךְ הַכָּל הַכָּל, וְאֶת כָּל הָעֵמֶל אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה תַּחַת הַשָּׁמַשׁ, עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וּכְבֵר צַעֲקוּ כָּל הַצְּדִיקִים הַקְּדֻמוֹנִים וְהָאַחֲרוֹנִים, וּבְכַרְט אֲדוּנֵינוּ מוֹרְנוּ וְרַבְנוּ ז"ל, שֶׁהָעוֹלָם מִמְּעָה אֹתָנוּ לְגַמְרֵי וְכוּ׳. וְאִם אָנוּ יוֹדְעִים כָּל זֶה, וְאַף עַל פִּי כֵּן רוֹצִים

להטעות אותנו חס ושלום בעל כרחנו, כי השאור שבעפה מעכב, ומשתטח ומתפשט נגד כל אחד באשר מתפשט, אף על פי כן האמת הוא אמת, כי אמת הוא אחד, ואי אפשר לשנות האמת בשום אופן מי שרוצה להסתכל על האמת. ועל זה טוב לנו להודות לה' בכל עת מה שעל כל פנים אנו יודעין האמת בכרור יותר משאר העולם, אפלו מהחסידיים של עכשיו. ואם אף על פי כן אין מעשיך עולים יפה, אף על פי כן טוב ויקר מאד מאד מה שאתה יודע האמת לאמתו. אך כמו שהוא מעלה גדולה מה שאתה משתוקק כל כך אל התכלית האמתית, כמו כן יש בו חסרון גדול מה שאתה בוער וצועק יותר מדאי. כי יותר מדאי הוא חס ושלום בחינת הריסה, והלא כבר דברנו עד קצה האחרון, שצריכין להחיות את עצמו אפלו בנקדה בעלמא של דת יהדותנו הקדושה שאנו אוהזין בהם בחסדו הגדול, ואין להם להסתכל כלל על שאר אנשים שאינם מחיין עצמן בזה, אפלו הם טובים ממך הרבה ואף על פי כן הם במרה שחורה ועצבות, ואפלו אם הם מאנשי שלומנו. כי אין להם להסתכל עליהם בענין זה כלל, רק שתשמע לדברי, שהם נובעים מדבריו הקדושים ז"ל, להחיות עצמך בכל עת ובכל יום במה שאתה מזרע ישראל ולא עשני גוי, ואנו זוכין לעשות מצוות הרבה בכל יום, ובפרט ובפרט בגדל החסד הנפלא הנורא שאנו אוהזים ודבוקים בשמו הקדוש ז"ל. ואם לא היינו שומעים ממנו כי אם התורה 'אומרה לאלקי בעודי דינו. כי יש בו די להחיות עצמנו על ידי התורה הקדושה הזאת, כל ימי חיינו, ולזכות על ידי זה לחיי עולם לנצח. מפל שפן וכל שכן ששמענו גם המעשה של רבי אליעזר

וּרְבֵי יְהוֹשֻׁעַ, וְכִסְלוֹ וְחִנּוּכָהּ, וְחִלּוּפֹת, וְיוֹבֵל, דְרֵי מַעֲלָה וְדְרֵי מַטָּה, מְקִיפִים לְמַעֲלָה מֵהַזְמַן, תְּקוּפַת הַיָּמִים תְּקוּפַת הַשָּׁנִים וְכו' וְכו'; וְכֵן שָׁמַעְנוּ עוֹד נִרְאוֹת וְנִפְלְאוֹת אֲשֶׁר לֹא נִשְׁמְעוּ מֵעוֹלָם, מָה אֲדַבֵּר.

דע בְּנֵי חֲבִיבֵי כִי רַבְּנוּ הַקְדוּשׁ וְהַנְּשָׁגֵב וְהַנּוֹרָא זְכַר צַדִּיק וְקְדוּשׁ לְבָרְכָה יָדַע כָּל מָה שְׁיַעֲבֹר עָלֶיךָ עַד הַסּוּף, וְכִבְרַת הַקְּדִים רְפוּאוֹת נִרְאוֹת לְמַפּוֹתֵינוּ הָאֲנוּשׁוֹת, עַל יְדֵי כָּל הַתּוֹרוֹת וְהַמַּעֲשִׂיּוֹת וְהַשִּׁיחוֹת וְהַהֲתַנְּלוֹת אֱלֻקוֹת שֶׁהָאִיר בְּדַעַתְנוּ. חֲזַק בְּנֵי חֲזַק. וְהַעֲקֹר שֶׁתִּלְךָ בְּמָה שֶׁפִּתְּבִיתִי לְךָ כְּבָר, שֶׁבְּכָל עַת תַּעֲשֶׂה עֲצֻמָּךְ כְּשׁוֹכַח לְנַמְרִי, וּבְזֶה תִצָּא לְחֵרוֹת בְּכָל פֶּעַם מַגְלוֹת אֲשֶׁתִּיךְ שֶׁמִּנְחָה עָלֶיךָ, וּמִשָּׂאֵר מִיְנֵי גְלוּיֹת וְשַׁעֲבוּד שֶׁמִּנְחָחִין עַל מוֹחֵךְ בְּאֵלוֹ אוֹחֲזִים אוֹתְךָ בְּיָדָם חֶסֶם וְשָׁלוֹם. וּבְאִמַּת הַבְּחִירָה חֲפָשִׁית וְהַמַּחֲשָׁבָה בְּיַד הָאָדָם לְהַטּוֹתָהּ כְּרָצוֹנוֹ, וְהַעֲקֹר לְבָלִי לְהַתְּחִיל לְחַשֵּׁב כִּלְלֵי, רַק בְּאֵלוֹ עֵתָה נוֹלְדֶתָ, וּכְאֵלוֹ אֵינְךָ יוֹדַע כִּלְלֵי מָה שֶׁהָיָה וּמָה שֶׁיְהִיָּה. וּבְאִתּוֹ הַשָּׁעָה תִשְׁמַח עֲצֻמָּךְ בְּכָל מָה שֶׁתּוֹכֵל, הֵן בְּהַנְּקִדּוֹת טוֹבוֹת וְכו' כִּנ"ל הֵן בְּמִלֵּי דִשְׁמוֹתָא וּבְדִיחוֹתָא וּכְיֹצָא; וְאִם מִתּוֹךְ כֶּךָ תּוֹכֵל לְחַטֵּף עֲצֻמָּךְ לְתוֹךְ תּוֹרָה וְתַפְלָה מָה טוֹב, וְאִם לָאוּ, אַף עַל פִּי כֵן תִשְׁמַח בָּהּ וּבְתוֹרָתוֹ וּבְצַדִּיקוֹ הָאֲמִתִּיִּים עַל פִּי הַדְּרָכִים הַנ"ל, וְתִמְתֵּן עַד בּוֹא הָעֵת הַטּוֹבָה שֶׁתּוֹכֵל לְחַטֵּף טוֹב וְאִמַּת מָה שֶׁתִּחַטֵּף בְּחֶסְדּוֹ הַגְּדוֹל עַל יְדֵי יְגִיעָה קִצְתָּ, כִּי בְּלֹא יְגִיעָה כִּלְלֵי אֵי אֲפָשֶׁר. כִּי אֲפֹלוּ הַיְגִיעָה וְהַטְּרָחָא בְּעִבּוּדַת ה' יְכוּלִין לְקַבֵּל וְלְהַמְשִׁיךְ עַל עֲצֻמוֹ יוֹתֵר עַל יְדֵי שִׁמְחָה וְחֵרוֹת; וְיִתֵּר מִזֶּה אֵי אֲפָשֶׁר לְהַאֲרִיךְ בְּכִתָּב וּמִבְּטַחְנִי שֶׁתְּבִין מֵעֲצֻמָּךְ אֵיךְ לְהַכְנִים דְּבַרֵי אֱלֹה בְּלִבְךָ

באפן שתנחם ותשמח עצמך ואחרים, ותזכה לקיים דברי אדוננו מורנו ורבינו ז"ל, ולילך בדרכיו הקדושים למען ייטב לך לנצח.

דברי אביך.

למ ה"ל

י"ט שבט

ג

ברוך השם, יום א' שחרית תקצ"א פרשת קרח.

אהובי בני. היטב חרה לי עליך על אשר בכל שבוע העבר לא ראיתי כתיבת ירך כלל, וגם מקדם לא כתבת לי תשובה הגונה כדרךך, לא ידעתי מה זה ועל מה זה, ואיך אתה ממשיך עליך מטרדות כל כך, עד שאין לך פנאי בכל השבוע אפלו לכתב אגרת אלי. וגם מעי המו לי על זה לחשב מחשבות מי יודע מה נעשה שם, ועקר צערי שאני מבין מזה שאין אתה שוקד מתוך הפרדא על דלתי התורה והתפלה באשר הוריתך, ועד מתי ועד מתי יהיה מרדתך קשה כל כך כל כך, וכבר הזהרתך הרבה שחלילה ואסור לדחות על יום מחר, פי העקר לחטף בכל יום ויום מה שיכולין לחטף טוב, וכבר דברתי עמך וכתבתי לך הרבה הרבה בזה; ואיך לא יכלת לחטף שעה לכתב לי אגרת פראוי; כעת תראה להשיבני מיד פראוי, ואז אראה לכתב לך באריכות יותר בעזרת השם יתברך; יתר מזה אין להאריך, פי הגיע זמן תפלת שחרית.

דברי אביך המצפה שתחזור לקבע עצמך על התורה ועל התפלה באמת ומעתיר בעדכם.

למ אב"ס

נא

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם א' חֲקַת תַּקְצֵ"א.

שְׁלוֹם וְחַיִּים לְאַהוּבֵי בְּנֵי חֲכִיבֵי מוֹרְנֵנוּ הַרֵב יִצְחָק שִׁיחִיה.

מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי קִדְּם שִׁפְתָּ, וְהִנֵּה בְּוֵדַי כְּבָר שִׁמְעַתָּ
שֶׁבְּבִיתִי הָיוּ הַיְלָדִים חוֹלִים מִחֲלֵי הַמְּאֻזְלִין נֶאֱדָמְתוּ,
וְהָיוּ בְּסַכְּנָה גְּדוֹלָה, וּבְחֶסְדֵי ה' שָׁבוּ לְבְרִיאוֹתֶם בְּעֹזֶרֶת הַשֵּׁם
יִתְבָּרֵךְ; אַךְ בְּנֵי יוֹסֵף יוֹנָה שִׁיחִיה הוּא מוֹטֵל עַל עַרְשׁ דָּוִי, ה'
יִסְעֶדְהוּ מִהֶרָה. גַּם בְּבֵית בְּנֵי רַבִּי שְׁכָנָא שִׁיחִיה הָיוּ שְׁנֵי יְלָדִים
חוֹלִים מִחֲלֵי הַנְּ"ל, וְתוֹדָה לְאֵל הֵם חוֹזְרִים לְאִיתָנֶם בְּעֹזֶרֶת הַשֵּׁם
יִתְבָּרֵךְ. וְעַתָּה עֵינֵי כְּלוֹת כָּל הַיּוֹם לְשִׁמְעַת הַטּוֹב מִבְּנֵךְ שִׁיחִיה, נָא
מְאֹד לְהוֹדִיעֵנִי מִהֶרָה מִשְׁלוֹמוֹ הַטּוֹב; וְתַפְּלָה לְאֵל חַי שְׁאִזְכֶּה
מִהֶרָה לְשִׁמְעַת בְּשׂוֹרָה טוֹבָה מֵאַתּוֹ, שְׁחֹזֵר לְבְרִיאוֹתָו. וְהַשֵּׁם
יִתְבָּרֵךְ יֵאָרִיךְ יָמָיו וְשָׁנוֹתָיו, וְתִזְכּוּ לְגַדְלוֹ לְתוֹרָה לְחִפָּה וּלְמַעֲשִׂים
טוֹבִים אֲמֵן. וְהִנֵּה כְּבָר יִדְעֵנוּ שֶׁבְּכָל מָה שֶׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם אֵין
לָנוּ בֵּית מְנוּס כִּי אִם אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ לְבַד. וְכָל כּוֹנְתוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּכָל
מָה שֶׁמִּבְּיָא עַל הָאָדָם, הַכֹּל כְּדֵי שִׁיזְכֹּר בּוֹ וְיִתְפַּלֵּל אֵלָיו, כְּמוֹ
שֶׁפְּתוּב (תְּהִלִּים ג) "וּקְרָאֵנִי בַיּוֹם צָרָה אֲחַלְצֶנְךָ וּתְכַבְּדֵנִי"; וְעַתָּה בְּנֵי
קִבַּל עֲלֶיךָ עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם בְּכָל עֵת, וְתִתְפַּלֵּל אֵלָיו בְּכָל עֵת עַל
כָּל דְּבַר, וְקוּה לֵה' וְיִוָּשַׁע לְךָ, וּמַחֲמַת הַנְּחִיצָה אֵי אֶפְשֶׁר לְהֵאָרִיךְ
יֹתֵר.

דְּבָרֵי אֲבִיךָ הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ תְּמִיד בְּאַהֲבָה וּמַעֲתִיר בְּעַדְכֶם
וּמַצְפֶּה לְשִׁמְעַת הַטּוֹב מֵאַתְּכֶם תְּמִיד.

נב

בעזרת השם יתברך, יום ג' חקת תקצ"א.

שלום ורחמים לאהובי בני חביבי הנתיק מורנו הרב יצחק שיחיה.

נא בני חביבי, להודיעני מיד על ידי מוסר כתב זה משלומך ומשלום בנך שיחיה, כי עיני פלות כל היום לשמע הטוב מאתו, השם יתברך יסעדהו וישיבהו לאיתנו בקרוב. והנה לספר לך חסדי ה' אשר עשה עמי באלו הימים תקצר היריעה, כי שני בני שיחיו היו חולים מחלי המאזלון, וגם שני בניה של זוגתי, וכלם היו מספנים מאד, וקצתם היו אצלי לאחר יאוש כמעט רחמנא לצלן, ובגדל נפלאותיו יתברך וחסדיו העצומים שבו לאיתנם בעזרת השם יתברך, רק בני יוסף יונה שיחיה עדין לא שב לכחו מחמת שביום שבת קדש וביום א' בשבוע זאת היה מסכן מאד מאד, וזה סמוך החלימהו והחיהו השם יתברך ברחמיו הגדולים בלי שום רפואות ובלי שום עשייה ותחבולה כלל, בדרפנו, כידוע לך; ה' ישיבהו לאיתנו בקרוב; ועתה עיני צופיות לשמע הטוב מבנך שיחיה, נא להודיעני מיד; יתר מזה אין בלשוני מלה עתה להרחיב הדבור. נא בני חזק ואמץ מאד, ושמח נפשך בכל מה שתוכל, וזכר חסדי ה' אשר כבר הפליא עמנו לשום לנו שארית בארץ להחיותנו פהיום הזה, על ידי מעיני הישועה וכו' וכו', פן יוסף ה' חסדו עמנו, ואל יעזבנו ואל ימשינו לעולם.

דברי אביך הדורש שלומך תמיד באהבה ומעטיר בעדכם,

ומצפה לתשובתך מהרה.

נג

בְּעֹרַת הַשֶּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם ד' ח"י תמוז תקצ"א.

אֶהוּבִי בְּנֵי חֲבִיבִי, נִפְלְאֹתַי עֲלֶיךָ עַל אֲשֶׁר לֹא פָתַכְתָּ לִּי דָבָר
זֶה קָרוֹב לְשָׁבוּעַ, בְּפָרֹט עַל יְדֵי גִיסָךְ מוֹסֵר כְּתָב זֶה.
עַל כֵּן תִּרְאֶה לְהוֹדִיעֵנוּ מִיַּד מְשֻׁלֹּמֶךָ הַטּוֹב, וְגַם מִרְבִּי שְׂמֻשׁוֹן,
וְדַעְתָּךְ בְּנִסְיַעְתִּי אֶצְלָכֶם, וְהוֹי הַטּוֹב יַעֲשֶׂה. כָּעֵת עֲדִין אֵינִי יוֹדֵעַ
מִתִּי אִפְסַע, וְסֹדֵר הַנְּסִיעָה, וְעַל הַכֹּל אֲנִי סוֹמֵךְ עָלָיו יִתְבָּרַךְ לְבַד.
וְנָא בְּנֵי חֹזֵק וְחֹזֵק מְאֹד מְאֹד, בְּכֹל יוֹם וּבְכֹל עֵת. כִּי הִנֵּךְ רוֹאֶה
מִה שְׁעוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וּבְפָרֹט מִה שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, וְהַכֹּל
לְמוֹכָה, כְּדֵי לְהַזְכִּירְךָ עַל יְדֵי זֶה דִּיקָא אֶת הַתְּכָלִית הָאֲחֵרוֹן,
אֲשֶׁר חוּץ מִזֶּה הַכֹּל הַכֹּל, וְהַסִּימָן שֶׁל עֹמֵר שְׁעוּרִים אֵל יַעֲבֹר
מִדַּעְתָּךְ (לְקוּשֵׁי הַלְכוֹת הַלְכוֹת תַּפְלִין ו, לב). כִּי עֲדִין אַתָּה יוֹכֵל לְהַתְנַבֵּר
בְּמַחְשְׁבוֹתֶיךָ בְּכֹל עֵת בְּשֵׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה, כַּאֲשֶׁר דִּבְרַנּוּ כְּבָר, וְהוֹי
יוֹשִׁיעַ לָךְ.

דְּבָרֵי אֲבִיךָ הַחֹפֵץ לְשִׁמְעַת כָּל טוֹב מֵאַתְּכֶם תָּמִיד.

מִן אֲבִירֹסֶלֶב

נד

בְּעֹרַת הַשֶּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם ד' דְּבָרִים תקצ"א.

אֶהוּבִי בְּנֵי חֲבִיבִי, נִפְלְאֹתַי עֲלֶיךָ עַל אֲשֶׁר אֵינְךָ רָגִיל בְּעֵתִים
הַלָּלוּ לְכַתּוֹב לִּי בְּכֹל פֶּעַם כְּמִקְדָּם; וְאִזּוּ הַעֲתַרְתָּ עָלַי
דְּבָרֶיךָ בְּמִכְתָּבֶיךָ יוֹתֵר מִדְּאִי, וְעַתָּה אַתָּה מֵתַעֲצֵל לְגַמְרֵי לְכַתּוֹב

לי משלומך, ובפרט משלום תורתך ותפלתך ושיחתך. השם
 יתברך יחזק לך ללכת לעסק בכל יום בתורה ותפלה ושיחה בינך
 לבין קונך, יהיה אידך שיהיה. ותזכה מעתה להיות גבור הפוכש
 את יצרו, וחכם הרואה את הנולד, ועשיר השמח בחלקו, ובפרט
 להזהר מאד מאד לשמר המחשבה, כאשר אתה יודע מכבר
 שאין שתי מחשבות יכולין להיות ביחד בשום אופן, והסימן עמר
 שעורים. ואף על פי שפבר ידעת זאת, ואף על פי כן המחשבות
 רודפין במחך ומבלבלין אותך הרבה, הלא אדרבא, מזה תוכל
 לידע אמתת הדברים הנ"ל, שאף על פי כן אין שתי מחשבות
 יחד. כי אני יודע שאף על פי כן פמה וכמה פעמים הועילו לך
 אלו הדברים הנ"ל שאין שתי מחשבות יחד, ושיכולין לברח
 מהם בשב ואל תעשה וכו', על כן אתה צריך להיות עקשן גדול
 מאד מאד בפרט בענין זה, ולהתחיל בכל יום ויום ובכל עת
 מחדש להרגיל עצמך לעבב מחשבותיך לבל תצא לחוץ כלל חס
 ושלום, פי הבחירה חפשית בכל עת, וגם צריכין לבקש השם
 יתברך על זה הרבה מאד, כי הכל [תלוי] במחשבה כידוע לך
 בעצמך; והעקר שלא לחשב הרבה על העבר ועל להבא, רק
 להסתפל על התכלית באותו השעה ולעשות מה שתוכל
 שיצליח לך לנצח; כי כל דבור ודבור של תורה ותפלה ושיחה
 וכו' הכל הוא הצלחת הנפש לנצח, הצלחה נפלאה שאין לה
 שעור, "עין לא ראתה" וכו' (ישעיה סד). ותקנים בכל פעם (אבות ב)
 'שוב יום אחד לפני מיתתך' כמו ששמעת פרושו משמו ז"ל

(שיחות הר"ן רפח).

וְדַע בְּנֵי חֲבִיבֵי שְׂדֵעָתִי לְנִסְעֵ אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם בְּיוֹם רְבִיעֵי הַבָּא
 עָלֵינוּ לְטוֹבָה, דְּהֵינּוּ תַכְפֵּךְ אַחֲרֵי תִשְׁעָה בָּאָב; וּבְדֵעָתִי
 לְנִסְעֵ תַחֲלָה לְטוֹלְמָשׁוּן בְּיוֹם רְבִיעֵי הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה, כִּי רְצוֹנִי
 מְאֹד לִרְאוֹת עִמָּךְ פְּנִים אֶל פְּנִים קִדְּם נְסִיעָתִי. וְגַם זֶה קִצַּת
 בּוֹנְתִי לְהִיּוֹת בְּטוֹלְמָשׁוּן כְּדֵי לִרְאוֹת עִמָּכֶם, אוֹלֵי יְחוּם הַשֵּׁם
 יִתְפָּרֵךְ וַיִּשְׁלַח דְּבוּרִים שְׂנוּכָל לְהַחֲיִית עֲצָמֵנוּ בָּהֶם לְנִצָּח. הַאֲמַנֶּם
 כְּכֹר דְּבַרְנֵנוּ הִרְבֵּה תוֹדָה לְאֵל, אֲךָ עוֹד לְאֵלֵהֵי מַלְיָן. וּבִכְרַמְט שְׂאֲנוּ
 רוֹאִין שֶׁהַבְּעַל דְּבַר עוֹשֶׂה אֶת שְׁלוֹ הַרְחֵמֵן יִצְלֵנוּ, אָנוּ מְחִיבִים
 לַעֲשׂוֹת אֶת שְׁלֵנוּ, לְדַבֵּר זֶה עִם זֶה, וּלְדַבֵּר עִם הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ,
 וּלְדַבֵּר עִם הָרֵב וְכוּ', כְּדֵי לְקַבֵּל מֵהַשְּׁלֵשׁ נִקְדוֹת טוֹבוֹת כְּמִבְאָר
 בַּתוֹרָה וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי וְכוּ', (בְּסִימָן ל"ד) וּבְעֵתִים הֵלְלוּ תוֹדָה לְאֵל
 דְּבַרְתִּי הִרְבֵּה בְּזֹאת הַתוֹרָה. וְהַעֲקֹר שְׂצָרִיכִין לְהַתְחַזֵּק מְאֹד בְּכָל
 יוֹם לְקַיֵּם זֹאת לְהַמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ הָאֶרֶת וּקְדֻשַׁת הַנִּקְדָּה טוֹבָה
 לְקִשְׁרָה אֶל לְבוֹ בְּקִשְׁרֵ אַמִּיץ וְחֻזְק, עַל יְדֵי שְׂמֵדְבַר בֵּינוּ לְבֵין
 קוֹנוֹ, וּלְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בִּירְאֵת שָׁמַיִם כָּל יוֹם, וּלְדַבֵּר עִם הָרֵב
 וְכוּ'; אֲשֶׁרִי שִׂיאֲחֻז בָּזֶה; יִתֵּר מוֹזֶה אֵין פְּנָאֵי לְהַאֲרִיךְ, וְדֵי בָּזֶה
 כְּעַת. הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ יוֹפֶה אֶתְכֶם לְקַיֵּם אֵלֶּה הַדְּבָרִים לְמַעַן יֵיטֵב
 לְכֶם לְעַד וּלְנִצָּח, וְהַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ יוֹלִיכֵנוּ לְשִׁלּוּם בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר
 וְהַאֲמֵת, כְּרְצוֹנוֹ הַטּוֹב, בְּאִפְּן שְׂנוּכָל לְגַמֵּר מְהֵרָה בְּחַיִּים וְשִׁלּוּם.

נה

בְּעֹרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, ה' עֶקֶב תִּקְצ"א.

אֶהוּבִי בְּנֵי חֲבִיבִי, מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי בְּשָׁעָה זוֹ, וְהִיָּה לִי לְנִחַת גָּדוֹל, וְהִנֵּה בְּדַעְתִּי לְנִסֵּעַ הַיּוֹם בְּעֹרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַל כֵּן תִּרְאֶה לְזֵרוּ עֲצֻמָּךְ לְשַׁלַּח לְבֵיתִי הַסֵּף אֶחָד רוֹבֵל־חֲדָשׁ וְחֲצִי, כִּי מִכְרַח מְאֹד. וְגַם הַסֵּף שֶׁתּוֹצִיא מִיָּדוֹ עַל הַבְּנֵן תִּשְׁלַח לְפָנָיו. וְיִשְׁלַח לִי עַל יְדֵי הָאֲנָשִׁים שֵׁיִסְעוּ מִפֶּה עַל עָרֵב רֹאשׁ חֲדָשׁ אֵלּוּל הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה, כִּי הַמַּעוֹת שֶׁל הַבְּנֵן מִכְרַח לִי מְאֹד שֵׁם בְּאוֹמָאן, וְכָל קַעֲרָפִיל הוּא עֵתָה בְּעֵינַי יוֹתֵר מֵאַלְפָּה. כִּי נִתְחַזַּק לְבָבִי עַל יְדֵי זֶה לְהִתְחִיל הַתְּחִלָּה כּוֹזֵאת שֶׁקָּשָׁה וּכְבֻדָּה מְאֹד מְאֹד, כִּי אֲשֶׁר תְּבִינּוּ בְּעֲצֻמְכֶם, עַל כֵּן תִּבְקָשׁוּ מְאֹד מִיְדֵי רַבִּי שֶׁמִּשׁוֹן גָּרוּ יֵאִיר שֵׁיִקִּים הַבְּטַחְתּוֹ וְיִשְׁלַח לִי מִיָּד גַּם חֲמִשָּׁה רוֹבֵל־חֲדָשׁ עַל הַבְּנֵן, לְמַעַן יִזְכֶּה שִׁיְהִיָּה לוֹ חֶלֶק בְּהַתְּחִלָּה שֵׁיִקְרָה מִן הַכֹּל, וְתִחַשֵּׁב לוֹ לְצַדִּיקָה מִיְחַדָּת כָּל שְׁעָה שֵׁיִקְדִים; וְיֵתֵר מִזֶּה אֵין לְזֵרוּזוֹ, כִּי מִבְּטַחְנִי שֵׁיִקִּים דְּבָרֵי מִיָּד, וְיִשְׁלַם ה' פְּעֻלּוֹ וְתִהִי מִשְׁכֻּרְתּוֹ שְׁלֵמָה מֵאֵת ה', וְיִזְכֶּה לְרֵאוֹת בָּנִים וּבְנֵי בָנִים עוֹסְקִים בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת וְכוּ'. וְהִנֵּה מַה מְאֹד אֲנִי נוֹתֵן שְׂמִיחָה בְּלִבִּי עַל מִכְתָּבְךָ אֲשֶׁר אֲנִי רוֹאֶה עֲצֵם תְּשׁוּקָתְךָ אֶל הַתּוֹרָה וְהַעֲבוּדָה, מִי יִתֵּן וְהִיָּה לְבָבְךָ זֶה כָּל הַיָּמִים לְמַעַן יִיטִיב לְךָ לְעַד; וְיֵתֵר מִזֶּה אֵין לִי פְּנָאִי לְהַאֲרִיךְ כִּלְלַל כִּי בְּשָׁעָה זֹאת שְׂכַרְתִּי עֲגֻלָּה לְנִסֵּעַ הַיּוֹם לְשָׁלוֹם, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹלִיכֵנוּ בְּדַרְךְ הַיָּשָׁר וְהָאֱמֶת.

דְּבָרֵי אֲבִיךָ הַמְצַפֶּה לְשִׂמְחָה בְּךָ לְנִצָּחַת.

נו

ברוך השם, יום א' פי תצא תקצ"א ברס"לכ.

בְּאֵתִי לְבֵיתִי בְּשָׁלוֹם בְּיוֹם ו' עָרַב שֶׁבֶת קִדְשׁ הָעֶבֶר, וּמִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי בְּאוֹמָאן, וְהָיָה לִי לְנַחַת. עוֹד תּוֹסִיף לְהוֹדִיעֵנו מִשָּׁלוֹם רַבִּי מְרֻדְכֵי וְתַלְמִידוֹ רַבִּי יַעֲקֹב מֶה עָלְתָה בָּם, וְרַבִּי יַעֲקֹב מֵאֵי עֲבִידְתָּהּ, אִם עוֹדְנוּ מִחֻזֵּק בְּתַמְתּוֹ לְשִׁקֵּד עַל דְּלֹתֵי הָאֲמַת לְהִתְקַרֵּב לְאֲנָשֵׁי אֲמַת בְּאֲמַת; וְה' הַטּוֹב יִחַזֵּק לְכָבוֹ וַיִּנְחַהוּ בְּדַרְכֵי הָאֲמַת, כִּי יָמֵי הַיְלָדוֹת וְהַשְּׁחָרוֹת הֵבֵל, וּבּוֹדָאֵי יִהְיֶה אֲשֶׁרֵי לוֹ בְּזַקְנוֹתָו, אִם יִבְחַר בְּהָאֲמַת בְּיְלָדוֹתָו; יֵתֵר מִזֶּה אֵי אֲפָשֶׁר לְהֶאֱרִיךְ עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה, בְּפֶרֶט כִּי מְרִידְנָא טוֹבָא. כִּי דַעוּ בְּנֵי וְרָאוּ שֶׁתּוֹדָה לְאֵל בְּחֶסְדֵי ה' נִתְחַזְקְתִּי וּכְבֹר קִנִּיתִי עֲצֵי יְסוּדוֹת עַל הַבְּנָיִן (שְׁקוֹרִין פּוֹדְנוֹאֲלֵינִים), וּכְבֹר הוֹלִיכּוֹ אוֹתָם עַל הַפְּלֶאֶץ (מְקוֹם), וְלֹא הָיָה שׁוֹם פּוֹצֵה וּמְצַפְצֵף. אֲדַרְבֶּה הֶרְבֵּה מִהַשְּׂכָנִים יֵצְאוּ וּבְרָכוּ שְׁנוֹפֵה לְגִמּוֹר הַבְּנָיִן שֶׁל הַמְּקוֹם קְדוֹשׁ וְכוּ' כְּנֶהוּג. לְכוּ חֲזוּ מִפְּעֻלוֹת ה', וְתִזְכְּרוּ זֹאת מְאֹד. אֵךְ עֲדִין צְרִיכִין יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים שְׁנוֹפֵה לְהִתְחִיל וּלְגִמּוֹר בְּקָרוֹב. וְהִנֵּה חֲזַרְתִּי לְבֵיתִי מִחֶמֶת שֶׁהִמְזַכֵּר הַפְּלֶאֶץ לֹא הָיָה בְּבֵיתוֹ. וְעַתָּה אֲנִי מוֹכֵן בְּכָל יוֹם לְחֹזֵר וּלְנֹסֵעַ לְאוֹמָאן, וְלְהִתְעַכֵּב שָׁם עַד אַחֵר רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה, וְלְהַנִּיחַ הַיְסוּד שָׁם. ה' יַעֲזֵרְנוּ בְּרַחֲמָיו לְמַעַן שְׁמוֹ הַגָּדוֹל. וְהִנֵּה עַתָּה מֵאֲלִיךְ תִּבְיִן פְּמָה וְכִמָּה אֶתָּה צְרִיךְ לְבַקֵּשׁ וּלְזַרֵּז אֶת יְדִידֵי רַבִּי שְׁמִשׁוֹן שְׁיִשְׁלַח לִי הַסֵּף שֶׁהִבְטִיחַ מִיַּד בְּלִי שׁוֹם עֲפוֹב כְּלָל, וּמֵאֲלִיו יִבִּין גְּדֹל זְכוּת שְׁיִהְיֶה לוֹ כְּשִׁיחִיָּה לוֹ חֵלֶק בִּיסוּד שֶׁל בְּנֵי קְדוֹשׁ וְנוֹרָא פְּזָה. וְכָל מָה שְׁיִגְדֵּל חֵלְקוֹ יִגְדֵּל

שָׁכְרוּ לְנֶצַח, גַּם יוּכַל לְזַבּוֹת עַל יְדֵי זֶה לְכַנְּנֵן עוֹלָם עַדִּי עַד,
 שֶׁהוּא זֶרַע שֶׁל קַיִמָּא, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִפְקְדֵהוּ בְּרַחֲמָיו מְהֵרָה. גַּם
 יִזְהַר לְקַיִם מַה שֶׁקִּבַּל עַל עַצְמוֹ לְהִיּוֹת בְּאוּמָאן בְּסִמּוּךְ, כִּי אֵין לוֹ
 שׁוּם סְמִיכָה טוֹבָה יוֹתֵר מִזֶּה, כְּאֲשֶׁר יוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ. וּבּוֹדָאֵי הַיִּיְתִי
 צָרִיךְ לְכַתּוֹב לוֹ הַרְבֵּה הַרְבֵּה בְּזֶה, לְהַזְכִּירוֹ חֶסֶד נְעוּרָיו אֶת גְּדֻלַּת
 אֲהַבָתוֹ וְתִשׁוּקָתוֹ אֶל הָאֵמֶת אֹז, אֵךְ מֵאֲלֵיכֶם תְּבַנְּנוּ מִרְדֵּתִי
 עִתָּהּ, וְעוֹד חֲזוֹן לְמוֹעֵד אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

וְתִקְבֵּל אֲנִי אֶרְכֶּה מִרְבִּי אֲהַרֵּן בֶּן שְׁמוּאֵל מִטְּעַפְלִיק, אַחִי
 שֶׁל רַבֵּי מִרְדֵּכִי, וְתִמְסְרֵהוּ לְיָדוֹ; וְתִתֵּן לְקִרְוָתוֹ גַּם
 לְרַבֵּי שְׁמִשׁוֹן, לְמַעַן תִּרְאוּ בְּלַכֶּם גְּדֻלַּת הַחֲשִׁיבוּת שֶׁל הַסְּפָרִים שֵׁם.
 הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִרְחַם עַל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, שְׂיַפּוּצוּ מְעִינֹתָיו חוּצָה, כִּי
 בָּהֶם תְּלוּוִיִּים כָּל הַיְּשׁוּעוֹת שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל לְנֶצַח. וְתוֹרֵזוּ עַצְמְךָ
 מְאֹד לְהַשִּׁיבֵנִי תִשׁוּבָה בְּרוּרָה מִיָּד, וְה' הַטּוֹב יַעֲשֶׂה. ה' יִגְמֹר
 בְּעַדִּי וְכו'. וְעִתָּה בְּנֵי וְאַחִי, חֲזָקוּ וְאַמְצוּ וְתִתְחִילוּ מִחֲדָשׁ בְּפָרְט
 בַּחֲדָשׁ הַנּוֹרָא וְהַנְּשָׁנָב הַזֶּה יְמֵי רְצוֹן שְׁעָלָה בָּהֶם מִשֶּׁה רַבְּנּוּ
 לְמָרוֹם, וְתִזְהָרוּ מְאֹד לְקַדֵּשׁ מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם מֵעִתָּה עַל כָּל פְּנִיִּים,
 לְכַלֵּי לַחֲשַׁב מַחְשְׁבוֹת חוּץ, כִּי הַמַּחְשְׁבָה בְּיַד הָאָדָם וְכו' כְּאֲשֶׁר
 כָּבַר שְׁמַעְתֶּם הַרְבֵּה בְּזֶה, וְה' יוֹשִׁיעַ לָכֶם.

דְּבָרֵי אַבִּיךָ הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ תָּמִיד בְּאַהֲבָה וּמְצַפֶּה לְתִשׁוּבָתְךָ
 מְהֵרָה.

נז

ברוך השם, יום ד' תצא תקצ"א.

אהובי בני חביבי, מכתבך קבלתי היום, ואיני יודע מה לעשות, כי יש לי צער גדול מה שלא הגיע לי מעות רבי שמשון. לזאת תבקש עבורי מאד מאד לידידי רבי שמשון שאל יעבבני, ותכף יסלק לך הסף, ואתה תשלחם לפה. והשם יתברך יהיה בעורך שתוכל לבוא בזריות איזה ימים קדם ראש השנה כאשר כתבת. גם תזרו את רבי שמשון שיסע לאומאן בחדש הזה, כאשר אמר לפני, ועל ידי זה יצליח ה' דרבו בגשמיים ורוחניית. גם תזרו את בן אחותי ידידי רבי אייזיק שיביא עמו מעות על ראש השנה שיתן לי על הבנין, כי בודאי ההכרח שיהיה לו גם בן איזה חלק בהתחלת היסוד בבנין קדוש כזה; גם רבי מרדכי יתן איזה סך מעוט שיהיה לו איזה חלק בהתחלה על כל פנים; ואל יפטרו עצמן בשום תרוץ, כי ההכרח שיהיה לכם חלק גדול בבנין הנזרא הזה בהתחלתו ובגמרו, וה' יושיע לכם. והנה אני נוסע עתה בלי מעות, ואיני יודע מה אעשה, השם יתברך ירחם עלי, ויהיה בעזרי להתחיל ולגמור, כי אין מעצור לה' להושיע, ואין לי על מי להשען כי אם עליו יתברך. והשם יתברך יתן לכם ולנו כתיבה וחתומה טובה.

דברי אביך הטרוד מאד, כותב בחפזון ומצפה לתשובתו באומאן.

נח

ברוך השם, יום ו' ערב שבת קדש תקצ"א.
לאהובי בני מורנו הרב יצחק גרו י"איר.

מכתבך קבלתי, בזאת השעה, ואין פנאי כלל להשיבו
כראוי. השם יתברך יחזק לְבָבְךָ ויעזררך ביום
הגדול והנורא הבא לקראתנו לשלום יום אחד בשנה, שתזכה
לקבל עליך להתחדש מעתה בכל יום לטובה. ואל תאבד יום
אחד בלי התבודדות, ולחשב על תכליתך בכל יום, ותחטף בכל
יום תורה ותפלה ומעשים טובים הרבה, כפי מה שתוכל לחטף
ולעשק ולגזל מהציל העובר הזה, מהכל הכלים הזה מענן פלה
הזה וכו' וכו'. זכר היטב כי כל ימינו הבל, ויכולין לחטף בהם
חיי עולם כל אדם באיזה מדרגה שהוא, יתר מזה אין פנאי
עתה.

דברי אביך הדורש שלומך באהבה ומעטיר בעדכם.

מן אפרסלם

מכתבים דשנת ה' אלפים תקצ"ב

כ"ג שבט

נט

בעזרת השם יתברך, יום א' מחרת יום הכפורים שם ה'
תקצ"ב.

שם ה' יגן עליך וישיעך ויעזרך שתזכה לבוא מהרה לכל מה
שפקשת מעורך ויותר ויותר.

וְהִנֵּה מַה מְאֹד שְׂמַחַת נַפְשִׁי בְּמִכְתָּבְךָ אֲשֶׁר קִבַּלְתִּי בְּשָׁעָה
זֹאת, הַחַיִּיתֵנִי בְּדַבְרֶיךָ בְּרֵאוֹתַי שְׂתוֹדָה לְאֵל כָּבֵד
הַתְּחַלֵּת לְרֵאוֹת יְשׁוּעַת ה', אִיךָ הוּא יִתְבָּרַךְ שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה
תָּמִיד. אֵךְ אַף עַל פִּי כֵן אַתָּה צָרִיךְ הַתְּחַזְּקוֹת גְּדוֹל וְנִפְלֵא, בְּפָרֵט
בְּעִנְיַן הַשִּׁיחָה בֵּינְךָ לְבֵין קוֹנֵה, גַּם צָרִיכִין לְזַכֵּר מַה שְּׂאֵמַר הוּא
ז"ל (שיחות הר"ן ע) בְּזֶה הַלְשׁוֹן: מָעַן מָאֵר נִיט דְּעַם אוֹיְבֵי עַרְשְׁמִינ
נֶאֱדָר גִּיבְעֵן [אָסוֹר לְגַתֵּר לְהַשִּׁים יִתְבָּרַךְ]. דִּהְיִינוּ בְּשָׂהוּא יִתְבָּרַךְ
מִרְחִיב קֶצֶת, אָסוֹר לְהַסְתַּפֵּק בְּזֶה, רַק לְהַתְחַזֵּן וּלְהַתְגַּעֵנֵעַ בְּכָל
פַּעַם עַל הַשְּׂאָר, מַה שְּׂחִסֵּר לוֹ עֲדִין בְּעִבּוֹדַת ה'. בְּפָרֵט שְׂעֲדִין
חִסֵּר לָנוּ הַרְבֵּה הַרְבֵּה, אֵךְ אָמַר שְׂאֵף עַל פִּי כֵן אָסוֹר לְהִיּוֹת
בְּעִצְבוֹת וּמְרָה שְׂחֹזְרָה, רַק לְשִׂמְחָה מְאֹד בִּישׁוּעַת ה', בְּפָרֵט בְּעַת
שְׂמִרְחִיב קֶצֶת בְּחִסְדּוֹ. וּמְשָׁפִיל עַל דְּבַר יוֹכַל לְהַבִּין מְעַט, אִיךָ
לְהַתְנַהֵּג בְּזֶה, לִידַע תָּמִיד שְׂעֲדִין חִסֵּר לוֹ הַרְבֵּה מְאֹד מְאֹד,
כְּמַעַט בְּלִי שְׂעוֹר, וְאַף עַל פִּי כֵן יִהְיֶה בְּשִׂמְחָה תָּמִיד. כִּי גַם בְּעַת
שְׂצַר לְאָדָם חֵם וְשְׁלוֹם וְנִדְמָה לוֹ שְׂאִין הַשִּׁים יִתְבָּרַךְ פּוֹנֵה אֵלָיו
כְּלָל, אַף עַל פִּי כֵן צָרִיכִין לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד וּלְמַצֵּא תָּמִיד
אִיזָה הַרְחֵבָה אֲפִלּוֹ אֹז, בְּבַחֲיִנַת "בְּצַר הַרְחַבְתָּ לִּי" וְכוּ'. וּמִכָּל
שְׂכֵן בְּעַת שְׂהַשִּׁים יִתְבָּרַךְ מֵאִיר פְּנֵיו קֶצֶת. וְכַמְדָּמָה לִּי שְׂכַבְר
שְׂמַעְתָּ מִמְּנֵי שִׁיחָה זֹאת, וְאִי אֲפֹשֶׁר לְבַאֲרָה בְּכַתֵּב הַיָּטִב, אֵךְ
בְּאֵתִי כְּמוֹכִיר, וְאִם תִּזְכֶּה תִּשְׁמַע עוֹד מִמְּנֵי בְּזֶה, וְגַם שְׂאִירֵי
שִׁיחוֹת קְדוֹשׁוֹת הַנוֹבְעִים מִדְּבָרָיו הַנּוֹרְאִים ז"ל, שְׂהֵם כְּמַעֲנֵן
הַנוֹבֵעַ שְׂאִינוֹ פּוֹסֵק, מִיָּם חַיִּים דְּלֹא פָּסְקִין הַמְטַהֲרִין מִכָּל
הַטְּמָאוֹת שְׂבַעוֹלָם, הַמְּזוֹכְרִים בְּמֵאֵמַר הַקְּדוֹשׁ קָם רַבִּי שְׂמַעוֹן

שְׂאוּמְרִים קָדָם כָּל נְדָרֵי, כִּי מִבְּאֵר שָׁם שָׁהִם מִיַּיִן דְּאוּרִיתָא וְכוּ'
עַיִן שָׁם. יוֹתֵר מִזֶּה אֵין פְּנָאֵי לְהֶאֱרִיךְ.

דְּכַרֵּי אֲכִיד הַשְּׂמִחַ בְּדְבָרֶיךָ וּמְצַפֶּה לִישׁוּעָה שְׁלָמָה מֵהֶרֶה.

מן אפרסוף

ס

בְּעִנְיַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם ב' לְךָ לְךָ תִּקְצַ"ב.

שְׁלוֹם לְאַהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי מוֹרְנוּ הֶרֶב יִצְחָק נְרוּ יֵאִיר.

אֵין פְּנָאֵי לְהֶאֱרִיךְ, וּבִקְשִׁיתִי מִמֶּךָ שֶׁתְּשַׁלַּח לִי תִכְפָּה הַקְּעֶרְפֵּלֶיךָ
מֵרַבִּי שְׂמִשׁוֹן שֶׁהוּא בְּטוֹחַ אֶצְלֶךָ, כִּי הַשָּׁעָה דְּחוּקָה לִי
עֵתָה מְאֹד. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַחֲזֵק לְבָבְךָ לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה תְּמִידָה,
וְיִסִּיר מִחֲלָה מִבֵּיתְךָ. וְתוֹדִיעַ לִי מִזִּוְגָתְךָ תַּחֲיָה, כִּי קוּיִתִּי לְה'
שְׂיִהְיָה לְהַ רְפוּאָה בְּקִרְוֹב בְּלֵי רְפוּאוֹת גַּשְׁמִיִּים דִּיקָא, וְהַשֵּׁם
יִתְבָּרַךְ יִרְחֵם שֶׁתְּשַׁמְעַ עַל דְּבָרֵינוּ וְלֹא תִבּוֹא לִידֵי שׁוֹם דְּאִקְטִיר אֲזוּ
טוֹב לְךָ. וְהִנֵּה מָה שֶׁנֶּעֱשֶׂה אֶצְלָכֶם, בּוֹדְאֵי כְּכֹר שְׂמַעְתָּ שְׂרָבִי
מִשָּׁה חַיִּים כְּכֹר נִתְרַצָּה שְׂיִסַּע חֲתָנוּ כַּאֲשֶׁר כָּתַב לִי הַיּוֹם. וְגַם
בְּזֶה יִכּוּלִין לְרְאוֹת וּלְהִבִּין יִשׁוּעַת ה' בְּכָל עֵת, שְׂאִין שׁוֹם מְנִיעָה
בְּעוֹלָם שְׁלֵא יוּכַל לְשַׁפְּרָה. כִּי אֵין הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שׁוֹלַח עַל הָאָדָם
דְּכַר שְׁלֵא יוּכַל לְסַבֵּל בְּשׁוֹם אִפְּן. וְזֶה רְמֵז לְכָל אָדָם לְכָל עֲנִינֵי
מְנִיעוֹת וְתַאוּוֹת שְׁלוֹ, שְׂפּוֹדְאֵי אִם לֹא הָיָה לוֹ כַּח לְשַׁכְּרֵם, לֹא
הָיָה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שׁוֹלַח עָלָיו דְּכָרִים כְּאַלֶּה. וּבּוֹדְאֵי יֵשׁ דְּרָךְ
לְהִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ גַּם מִמְּקוֹמוֹת הָאֵלֶּה, וְהִבֵּן זֶה מְאֹד מְאֹד.
וְצִרְיִכִין לְבַקֵּשׁ הֶרֶב מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שְׂיַחְמַל עָלָיו בְּכָל עֵת,

וְיִזְרְחוּ הַדְרָךְ אֵיךְ לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו מִמְקוֹמוֹת הָאֵלֶּה וּמַעֲנִינִים
הָאֵלֶּה שְׁעוֹבְרִים עָלָיו, וְדִי בְּזֶה כְּעַתָּה.

דַּבְּרֵי אֲבִיךָ הַמְצַפֶּה לְשִׂמְחָה בְּךָ לְנֹצֵחַ דּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ תָּמִיד
בְּאַהֲבָה.

מן אבִּירֶסֶלֶס

כ"ד שבט

סא

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם א' וַיֵּרָא תַקְצ"ב.

אֶהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי, עֵתָה אֲבִשְׂרֶךָ, שְׂפִיּוֹם ו' עָרַב שֶׁבֶת קִדְשׁ
הָעֶבֶר קִבְּלָתִי אֲנֶרֶת מִיִּדְיָדְנוּ רַבִּי נִפְתָּלִי נֵרוֹ יָאִיר,
שְׂתוּדָה לְאֵל כְּכֹר נִמְדָד הַפְּלֹאץ [הַמְקוֹם] בְּאוּמָאן, בְּרוּךְ הַשֵּׁם
אֲשֶׁר עֲזָרְנוּ עַד כֹּה, כִּי אַתָּה יוֹדֵעַ גְּדוֹל הַיְסוּרִים, וְכִלְיוֹן עֵינַיִם
שְׁהִיָּה לִי עַל זֶה בְּלִי שְׁעוֹר. וְעֵתָה עַד הֵנָּה עֲזָרוּנִי רַחֲמָיו יִתְפָּרֵךְ,
שְׂכַבְר הַפְּלֹאץ בְּחֻזְקָתְנוּ בְּתַקְרָה גְּדוֹל בְּעֲזֵרַת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ, וְקִרְוֹב
שְׂאִסְעָה לְמַחֵר אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם לְאוּמָאן, לְהַנִּיחַ הַיְסוּד. אֵךְ עֲדֵן
יֵשׁ לִי סְפָקוֹת, אִם אֲמַתִּיָן עַד שְׁבוּעַת הַבָּא עֲלֵינוּ לְמִטְבָּה, אִם
יִרְצֶה הַשֵּׁם, וְה' יוֹלִיכֵנוּ דְרָךְ הַיָּשָׁר וְהָאֲמֵת, בְּאִפְּן שְׂאִזְבָּה
לְהִתְחִיל וּלְגַמֵּר הַבְּנֵן הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה, חַיֵּשׁ קַל מְהֵרָה. וּבְחִסְדֵי ה'
שְׂמַחְנוּ הַרְבֵּה בְּשֶׁבֶת הָעֶבֶר בְּשִׂמְחָה וְרוֹקוּדִין הַרְבֵּה בְּעֲזֵרַת הַשֵּׁם
יִתְפָּרֵךְ, כִּי הָיוּ לָנוּ אוֹרְחִים הַגּוֹנִים, וְגַם נֶכְד הַקְּדוֹשׁ מוֹהַר"י זְצ"ל
מְקַאֲמִינְקָא וּמְצַד אַחַד נֶכְד הַרַב הַקְּדוֹשׁ מְלִינִץ, כִּאֲשֶׁר יִסְפָּר לְךָ
מוֹסֵר כְּתָב זֶה, תִּשְׁמַע וְתִשְׂמַח עַל יְשׁוּעַת ה', אֲשֶׁר עַד כֹּה
עֲזָרְנוּ. מִי יִתֵּן שְׂנוּזָבָה לְגִיל וּלְשׁוֹשׁ תָּמִיד בִּישׁוּעָתוֹ הַנִּפְלְאָה, אֲשֶׁר

הַפְּלִיא חֲסֵדוֹ עִמָּנוּ, לְהַשְׁמִיעֵנוּ נִזְרָאוֹת כְּאֵלֶּה, אֲשֶׁר לֹא נִשְׁמָעוּ
מֵעוֹלָם וְכוּ'. יִתֵּר אֵין לְהֶאֱרִיךְ כִּי אֲנִי טְרוּד עִתָּה מְאֹד, וּמוֹסֵר
כְּתָב זֶה יִסְפֵּר לְךָ הַכֹּל: וְה' הַטּוֹב יִגְמַר בְּעֵדְנוּ לְטוֹבָה מְהֵרָה
יִרְאוּ עֵינֵינוּ וְיִשְׁמַח לְבָנוּ בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ.

דְּבָרֵי אֲבִיךָ הַמוֹדָה עַל הָעֵבֶר וּמִבְּקֵשׁ עַל לְהִבָּא וְלֵה' הַיְשׁוּעָה.

וְיָן אֲבִירֵסֶלֶב

סב

כְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם ד' וַיִּשְׁלַח תִּקְצ"ב.

שְׁלוֹם לְאַהוּבֵי בְּנֵי מוֹרְנוּ הָרַב יִצְחָק שִׁיחִיָּה.

בְּיוֹם אֲתָמוּל בְּאֵתִי לְבֵיתִי בְּשְׁלוֹם, וְתוֹדָה לְאֵל עֲזָרְנוּ רַחֲמוּ
יִתְבָּרֵךְ שֶׁהִנְחֵנוּ יִסוּד הַבְּנִין הַקְּדוֹשׁ בְּאוּמָאן בְּשְׁלוֹם
וְהַשְׁקֵט. מַה גָּדְלוֹ מַעֲשֵׂיךָ ה' מְאֹד עִמָּנוּ מִחֻשְׁבוֹתֶיךָ (תְּהִלִּים צ"ב),
מִי פָעַל וְעָשָׂה נִזְרָאוֹת נִפְלְאוֹת כְּאֵלֶּה, קוֹרָא הַדּוֹרוֹת מִרְאֵשׁ וְכוּ':
עֲלֵינוּ לְשַׁבַּח וְלְהוֹדוֹת לְאֲדוֹן כָּל עַל הָעֵבֶר, וּלְבַקֵּשׁ לְהִבָּא, כִּי
עֲדִין אָנוּ צְרִיכִין יְשׁוּעוֹת גְּדוֹלוֹת וְרַחֲמִים רַבִּים, לְזוֹפוֹת לְגַמֵּר
הַבְּנִין הַנּוֹרָא הַזֶּה. וְעִתָּה עִקַּר הַמְּנִיעָה מִחַמַּת מָמוֹן וְלֵה'
הַיְשׁוּעָה, וְהִנֵּה גַם עַל יְדֵי זֶה רְאוּי לָכֶם לְהִתְחַזֵּק הַרְבֵּה, כִּי הֲלֹא
אַתֶּם רוֹאִים שֶׁה' אֲתָנוּ גַם עִתָּה, וּכְבוֹדָאֵי יֵשׁ לָכֶם בְּלָכֶם חֵלֶק
בְּבְנִין הַזֶּה, כִּי בְּלַעֲדֵי הַרְצוֹנוֹת הַחֻזְקִים הַטּוֹבִים שֶׁלָּכֶם, לֹא הֵייתִי
יָכוֹל לְהָרִים יְדֵי וְרַגְלֵי בְּבְנִין כְּזֶה הַנוֹגֵעַ לְמָקוֹם שְׁנוֹגֵעַ. שְׂמַחוּ בַּה'
אֲשֶׁר שׁוֹמֵעַ שׁוֹעֵת עֲנִיִּים כְּמוֹנֵי הַיּוֹם, בְּעוֹקְבֵא דְמְשִׁיחָא בְּזוֹלָתָא
דְּגָלוֹתָא, בְּגוּף וְנַפְשׁ וּמָמוֹן, אֲשֶׁר בְּכָל יוֹם עוֹמְדִים עֲלֵינוּ רַחֲמָנָא

לְצַלֵּן, וְעָקַר מִה שֶׁבִּכְל יוֹם יֵצְרוּ שֶׁל אָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו, וְהו' עֲזָרְנוּ
 בְּנִפְלְאוֹתָיו הָעֲצוּמִים עַד אֵין חֶקֶר, מִה שְּׂאִין הִפָּה יָכוֹל לְדַבֵּר,
 וְהַלֵּב לְחַשֵּׁב. וְכָל אֶחָד וְאֶחָד יָכוֹל לְהִבִּין מְעַט, עַד הֵיכֵן עֲצֻמוֹ
 רַחֲמָיו יִתְפַּרֵּד בְּלִי שְׁעוֹר, רַק חֲזוֹק וְאַמִּץ, וְאֵל תִּפְלַת בְּדַעְתָּךְ
 לְעוֹלָם. הִתְיַצְבוּ וּרְאוּ אֶת יְשׁוּעַת ה' אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה עִמָּנוּ בְּכָל יוֹם
 וַיּוֹם. עַד נִזְכָּה לְבוֹא לְמַלְאוֹת רִצּוֹן אֲדוֹנֵינוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ הַנּוֹרָא
 זָכָר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לְבָרְכָה לְהִיּוֹת פְּרִצוֹנוֹ יִתְפַּרֵּד, לֹא בְּמַעֲלֵינוּ
 וּבְמַעֲשֵׂינוּ הַטּוֹבִים, כִּי אִם בְּכַחוֹ הַנִּפְלָא וְהַנּוֹרָא, אֲשֶׁר אֵין
 דְּגַמְתּוֹ, אֲשֶׁרֵי אָדָם עֵז לוֹ לְהִתְחַזֵּק בְּעֵתִים הַלְלוּ בְּנִקְדַת הָאֱמֶת
 בְּכָל עֵת.

וְשָׁלוֹם לְךָ וּלְכָל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, אֵל תִּירָאוּ וְאֵל תַּעֲרִצוּ, כִּי ה'
 עִמָּנוּ, רַבִּים אֲשֶׁר אֶתְּנוּ מֵאֲשֶׁר עִמָּהֶם, וּכְבֹּר שְׁמִעְתִּי
 בְּלֹא דִיּוֹן אֲשֶׁר חֲזוֹר הַפְּסִיל עַל קִיאוֹ לְהוֹצִיא רוּחַ שְׁמוֹת, לְקַלֵּל
 אֶת עֲצֻמוֹ, וּכְבֹּר אֱמֶר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם (מִשְׁלֵי כו) "קַלְלֵת
 חֲנֹם לֹא תִבֵּא" וְכו', וְהו' יִהְיֶה הַקְּלָלָה לְבָרְכָה, וְהַכֵּל יִתְהַפֵּךְ
 לְטוֹבָה, כִּי כָּל זֶה בְּשִׁבִיל לְחֻזֵּק וּלְאַמִּץ אֶתְכֶם. כִּי הַמְּנִיעָה
 בְּשִׁבִיל הַחֲשֵׁק, וּלְפִי עֵצִם מַעֲלוֹת הַנְּחָשֶׁק, בֵּין הַתְּגַבְרוֹת
 וְהַשְׁתַּטְחוֹת הַמְּנִיעוֹת בְּשִׁבִיל הַחֲשֵׁק הַגְּדוֹל שְׁצָרִיכִין לְנַחֵשֶׁק בְּזֶה
 (בְּמִכְבָּר בְּהַתּוֹרָה וַיְהִי נָא כִּי שָׁנִים וְכו') בְּסִימֵן סו). עֵינֵי שָׁם, וְאֵינִי רוֹצֶה
 לְהַאֲרִיךְ בְּזֶה.

דַּכְרֵי אֲבִיכֶם וְאוֹהֲבֵכֶם בְּאֱמֶת לְנֶצַח.

סג

ברוך השם, יום ה' ויחי תקצ"ב.

שלום לאהובי בני חביבי מורנו הרב יצחק גרו יאיר.

מכתבך קבלתי היום, ואתמול היה בביתי רפי שמשון גרו יאיר, אך לא היה פנאי לדבר עמו הרבה, כי בתוך כך באו המחתנים לקרות אותנו על החתנה. וגם מענין המחלקת לא דברתי עמו דבר עדין, ומהסתם יהיה היום אצלי. והנה מענין המחלקת לא שמעתי עד אתמול בערב, ולחוק אתכם אין מהצורך, כי תודה לאל כבר אתם רואים האמת עין בעין. והנה כמה ראוי לנו לשמח ולמלאות שחוק פינו על שיוכל הפעל דבר לבלבל הדעת בשטותים פאלה, ולמנע מלראות אמתת יקרת הדברים היקרים מפז פאלה, שהוא הכסילות וכו' שמצא פגם בנפשו על שלא כתבתי להבדיל. ובאמת מי שמבין קצת דרכי הלשון והמליצה, אין מהראוי להכניס שם תבת להבדיל, והוא רק עלילה, שרוצה להעליל ולהטיל פגם בקדשים בחנם, כדי לסמא את עיניו לבלי לראות נפלאות התגלות החדוש הזה, שמשעה עומד וכו', שהתגלות פזאת לא נשמע מעולם. ומי שיש לו לב להסתפל על האמת ראוי לו שתסמר שערות ראשו ויעמד מרעיד ומשתומם מגדלת נפלאות התגלות הזאת, ואלמלא לא באנו לעולם אלא למשמע דא דינו, מכל שפן וכל שפן שזכינו לשמע פאלה וכאלה וכו'. ובודאי ראוי לכם לשמח בכל עז על ידי כל זה, אחרי שאנו רואין כמה אין הנצחון יכול לסבל האמת, והלא המתנגד חותנו של יעקב הוא בעצמו הוטבו

בְּעֵינָיו תַּחֲלָה סִפְרָיו הַקְדוּשִׁים, אַף עַל פִּי שְׁגַם אִז לֹא הִסְתַּפֵּל
 בָּהֶם בְּעֵינֵי יָפָה בְּרֵאוּי, וְלֹא שָׁם לָבוּ לָהֶם הַיִּטֵּב, וּמַחֲמַת זֶה גַם
 אִז לֹא הִרְגִישׁ נְעִימַת הַדְּבָרִים, עַל כָּל פְּנִים לֹא הָיָה מִתְנַגֵּד
 עֲלֵיהֶם, וְעַתָּה בְּשִׁבְלִי שֶׁשָּׁקְדְנוּ עַל טוֹבַת בְּתוֹ שִׁיְהִיָּה חֲתָנוּ אִישׁ
 כְּשֶׁר שְׂיִיטֵב לוֹ וְלִזְרְעוֹ לְנִצָּח, עַתָּה נִתְהַפֵּד לָנוּ לְאוֹיֵב, וְרוֹצֵה
 לְשִׁלֵּם רְעָה תַּחַת טוֹבָה. וּגְמוּלוֹ יָשׁוּב בְּרֵאשׁוֹ, כִּי אֶלֶף כְּמוֹתוֹ
 יֵאבְדוּ, וְדָבָר אֶחָד מִדְּבָרֵי תוֹרָתוֹ אֵל יִתְפַּטֵּל. וּמָה מְאֹד נִפְלְאֵתִי
 עַל יְדֵי רַבִּי יַעֲקֹב חֲתָנוּ עַל אֲשֶׁר הוּא חָלַשׁ בְּדַעְתּוֹ כָּל כָּךְ,
 הֲלֹא אִין מִמְצָע, וּמֵאַחַר שֶׁכָּבֵד דִּלֵּג עַל כְּמָה מְנִיעוֹת וְהָיָה פֹה
 שְׁתֵּי פְעָמִים, וְגַם מְרַגֵּל עֲצָמוּ בְּדַרְכֵי אֵמֶת לְהִתְפַּלֵּל בְּכַח וּבְכֹנֶה
 וְכוּ', מְדוּעַ יִקְבֵּל עַל עֲצָמוֹ עֲדִין מוֹרָא חוֹתָנוּ. כִּי בְּהִכְרַח שִׁיְהִיָּה
 עַז בְּנִמְר וְיִתְחַזַּק בְּעִזּוֹת דַּקְדָּשָׁה, וְלִהְשֵׁלִיד מוֹרָאוֹ מֵעַל פְּנֵיו,
 וַיִּדְבֵּר דִּיקָא עִם יְדֵי רַבִּי מְרֻדְכֵי גְרוֹ יְאִיר, מֵאַחַר שֶׁהוּא קָרְבוֹ
 אֶל הָאֵמֶת, וּבְחֻסְדֵי ה' יִקְרְבֵהוּ יוֹתֵר וְיוֹתֵר לְעֵצָם נִקְדַּת הָאֵמֶת
 אֲשֶׁר יִיטִיב לוֹ לְעַד. וַיֵּשׁ בְּלִבֵּי הַרְבֵּה לְהִרְחִיב הַדְּבִוּר בְּזֶה לְחֻזְקוֹ
 וְלֵאמְצוֹ בְּכָל עוֹ, אַךְ אִי אֶפְשֶׁר עַל פְּנֵי הַשְּׂדֵה וְדִי בְּזֶה כְּעַתָּה.
 חֻזְקוֹ וְאֵמְצוֹ אֵל תִּרְאוּ מִפְּנֵיהֶם, אֵל יִרְדַּךְ לְבַבְכֶם, כִּי ה' עִמָּכֶם
 לְהוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם, כִּי שִׁפְתַי אֵמֶת תִּכּוֹן לְעַד, חֻזְקוֹ וְיֵאֱמָן לְבַבְכֶם
 כָּל הַמְּיֻחָלִים לֵה'. וְגַם עַל רַבִּי מְרֻדְכֵי נִפְלְאֵתִי עַל שֶׁהוּא חָלַשׁ
 בְּעֵינָיו כָּל־כָּךְ, וּבְהִכְרַח שִׁיְחַזֵּק אֶת עֲצָמוֹ בְּעִזּוֹת דַּקְדָּשָׁה הַרְבֵּה
 וְה' יוֹשִׁיעַ לוֹ.

וְעַתָּה בְּנֵי כְּבֹר שְׂמַעְתָּ הַרְבֵּה כְּמָה וְכְמָה צְרִיכִין לְחַזֵּק אֶת
 עֲצָמְךָ בְּשִׂמְחָה, וּבְכָל עֲנִין הַמַּעֲשֵׂה הוּאֵת שְׁנַעֲשֵׂה
 אֲצִלְכֶם רְאוּי לְכֶם לְשִׂמְחָה מְאֹד מְאֹד עַל שְׁנַצֵּלְתֶּם בְּרַחֲמָיו

העצומים והנפלאים משטותים ומעותים כאלה, המסתירים מפניהם אורות נוראות כאלה, התגלות כאלה חדושים כאלה וכו'. למען השם תחזקו עצמכם בכל הדרכים שדברנו, ובפרט במלי דשטותא ובדיחותא, כי חדות ה' היא מעזכם ויראו שונאינו ויבושו בעזרת השם יתברך. והנה אין רצוני שרבי יעקב יבזה את חותנו, רק יהיה לו עזות דקדשה, לבלי לקבל על עצמו מוראו כלל וכנ"ל. ודעת לנבון נקל לידע איך להתנהג עם העזות דקדשה, לבלי לחוש על דבריו כלל, ואף על פי בן אל יבזהו מאחר שהוא בביתו. ויתר מזה תבינו מעצמכם איך להתנהג בזה. וגם צריכין להתפלל הרבה להשם יתברך לידע איך להתנהג בזה, כי לא דבר ריק הוא, כי הוא חייכם, כי המתנגדים רוצים למנע מחיים אמתיים, להוליך האדם חס ושלום בדרך הישר בעיניהם, אשר אחריתה דרכי מות. כי מה שהם רוצים למנע תכף מטוב אמתי רואים בעינים, כי רוצים למנע מתורה ותפלה וכו', כאשר יודע כל אחד בנפשו בכמה וכמה תורה ותפלה מופה אותנו רבנו ז"ל על ידי דבריו ודרכיו הקדושים וכו', וכל הפורש ממנו פפורש מן החיים. אך לא זה בלבד פונת הפעל דבר, כי אם רוצה לעקד חס ושלום לגמרי את הפורש מדרכיו הקדושים, כאשר רואים בעינים עצם ההפרש וההבדל בין הנשארם על עמדם לאשר פרו ממתנו, והרבה מודים בעצמם מה שאבדו, אך הוא אברה שאינה חוזרת, ומענות לא יוכל לתקן, וחסרון לא יוכל להמנות, כמו שדרשו רבותינו זכרונם לברכה (חגיגה ט:): זה שנמנו חבריו לדברים שבקדשה ולא נמנה עמם. ותדברו הרבה עם

הַמְקַרְבִּים מִחֻדָּשׁ, שִׁישִׁימוּ לָכֵם הַיָּטִב לְדַבְרִים אֱלֹהִים. כִּי מֵאַחַר
שֶׁכָּבֶר רָצוּ לְהִתְחִיל קִצָּת, וּכְבָר סָבְלוּ בְּיוֹנוּת וְשָׁכְרוּ כַּמָּה
מְנִיעוֹת, עַל כֵּן צָרִיכִים לְרַחֵם עֲלֵיהֶם לְחֻזְקָם, שֶׁלֹּא יֵאָבְדוּ עַל
עִסְקֵי חַנּוּם חֵם וְשָׁלוֹם, חַיִּים אֲמִתִּיִּים, חַיִּים נְצַחִיִּים וְכוּ'.

דְּבָרֵי הַכּוֹתֵב וּמוֹרָם לְטוֹבָתָם לְנִצָּחַ, אוֹהֲבֵם בְּאַמֶּת לְאַמְתּוֹ,
אֲהַבָה שְׂאִינָה תְלוּיָהּ בְּדְבָר, כִּי אִם אֲהַבְתָּ הָאַמֶּת לְמַעַנּוֹ יִתְבַּרַךְ
לְעוֹלָמְתָם בְּזֶה וּבְכָא לְנִצָּחַ.

מן אפרסוף

וְשָׁלוֹם לִידֵידֵי אוֹהֲבֵי נַפְשֵׁי חֻדָּשִׁים גַּם יִשְׁנִים לְכֹל אֶחָד לְפִי
מַעֲלָתוֹ הָרַמָּה, חֻזְקוֹ וְאַמְצוֹ, קוּוּ לֵה' וְיִשְׁעֵךְ לָכֵם.

כ"ז שבט

סד

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם ד' שְׁמוֹת תַּקְצ"ב.

אֱהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי, מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי, וְלֹא אִיסְתִּיעַ מִלְתָּא
לְהַשִּׁיבְךָ מִיָּד, כַּעַת אֲנִי טָרוּד מְאֹד, אֲךָ מִדֵּי דְבָרֵי עִם
רַבֵּי אַפְרַיִם גּוֹבְרְתֵי בְּעִנְיָנְךָ, וּבְפָרְט בְּעֶסֶק הָאֲבָרָךְ רַבִּי יַעֲקֹב,
וְנִתְעוֹרְרְתִי לְהַכִּין הַמִּכְתָּב הַלְזוֹ. וְהִנֵּה אֲתֶם בְּעֶצְמְכֶם מְבִינִים
שְׂאִין רָצוֹנִי בְּשׁוֹם אֲפֹן שִׁינְרָשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ הָרֵאשׁוֹנָה, שֶׁהַמְזוּבָח
מוֹרִיד עַל זֶה דְּמַעוֹת (גמ' צ:), וְכִי יוֹדַע כַּמָּה יִתְעַנֵּן עַד שִׁישָׂא
הַשְּׁנִינָה. וְאִם תִּהְיֶה כְּרָצוֹנִי, מִכָּל שְׁכֵן הַחוּזֵן וְחֻמּוֹתוֹ וְהַעִיר וְכוּ'
אִיךָ יִהְיֶה, אִם לֹא יִהְיֶה גְרוּעִים מְזוּהָ, וּכְפִי עִסְקֵי הָעוֹלָם שֶׁהָרַב
אִינָם מִסְכִּימִים שֶׁחֲתַנָּם יִפְרָק עַל הָעוֹלָם וְיַעֲסֹק רַק בְּתוֹרָה
וּתְפִלָּה וְהַתְּבוּדוֹת, מִכָּל שְׁכֵן שִׁיחָה נִקְרָא חֲתַנָּם עַל שְׁמֵנוּ וְכוּ',

בפרט אשה בכל אלה לא ימצא, שיהיה נמלט מכל היסורים שיש לכל מי שרוצה להתקרב אלינו לגשת אל קדשת אמתת האמת. ומי שיש לו שכל מעט בקדקדו ובקי מעט בהתנהגות העולם עתה, יכול להבין כל זה בנקל, על פן דעתי ורצוני חזק מאד שידברו עם בן דודי רבי אייזיק נרו יאיר שיעשה למעני ויכנים את עצמו בשלום שהוא מצוה רבה; ואפלו אם לא היה מכניע את עצמו חותנו כל כך, אנכי יודע שרפי יעקב יוכל לעשות כל מה שירצה פשיהיה בביתו, יותר מאשר יוכל לעשות פשיהיה בבית אביו. כי הבנתי מקדם שגם אביו פשיבוא יכעס עליו הרבה, ויכול להיות שאביו אינו מתנגד כלל, אך מרבוני דבורים של המדברים עתק וכו' הוא כמכרח לחלק על בנו הרבה. והיום נודע לי זה, שכבר בא אביו, ושיש לו יסורים ומניעות עצומים מאביו, וכאשר הבנתי פן הוא, על פן אם הוא רוצה להיות איש פשר באמת, ולחשב באמת על תכליתו הנצחית אין טוב לפניו, כי אם לתוך השלום, ובאישת נעוריו אל יבגד חלילה. וה' ינחהו אותו ואותנו פלנו בדרך האמת תמיד, ולא נטעה עצמנו כלל. והנה לעת עתה ימתין מלבוא לפה עד סמוך לשבת פרשת וארא, כי אודיעך בני חביבי, שכפי הנראה קרוב מאד שאהיה אצלכם אחר שבת הבא עלינו למוכה אם ירצה השם.

והנה ההכרח להודיעך שמועה לא טובה, כי פת רבנו הקדוש ז"ל הצדקת מרת שרה זכרונה לברכה מקרומינמשעג שבקה לן חיים בערב שבת הנכה, וביום הקדם המליטה זכר למזל טוב, ונכנס לברית אחר הסתלקותה, השם

יִתְפָּרֵד יְנַחֵם אוֹתָנוּ מִהֶרָה, בְּנַחֲמוֹת צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם אָמֵן. וְהִנֵּה
 בַּיּוֹם אֲתָמוּל בָּא לְכָאן רַבִּי אֶפְרַיִם בֶּן רַבִּי נִפְתָּלִי וְחֻמּוֹתוֹ מִשָּׁם,
 וְגַם יְדִידֵנוּ רַבִּי נִפְתָּלִי גֵרוֹ יָאִיר בְּעֶצְמוֹ, וְרוֹצִים שֶׁהַצְדָּקָת מֵרַת
 אֲדִיל תַּחֲוִיהַ תִּפְנֵם אֶל אֹהֶל אַחֻוֹתָהּ שָׂרָה זְכוּרָנָה לְבִרְכָה לְאַרְבֵּי
 יָמִים וְשָׁנִים לְגִדְלַל בְּנֵי אַחֻוֹתָהּ, כִּי רַבִּי אֵיִיזִיק רוֹצֵה לְכַנְסָהּ, וְכִבֵּר
 הוּא מַה דַּהּוּה, כִּי בּוֹדָאֵי בְּכֶתֶה בְּמַר נִפְשׁ שֶׁהָיָה קָשָׁה לְסַבֵּל, ה'
 יְנַחֲמָה מִהֶרָה, וְעֵדוֹן אֵינָה מְשִׁיבָה דְּבַר, אֲךָ כְּפִי הַנִּרְאָה בּוֹדָאֵי
 תִּהְיֶה מְכַרְחַת לִפְעַל לְשָׁם. וְיִכּוֹל לְהִיּוֹת שְׁגָם אֲנֹכִי אֵהְיֶה מְכַרְחַ
 לִפְעַל עִמָּה, וְאִזּוֹ אֶרְאֶה מִקֶּדֶם לִפְעַל לְקַהֲלַתְכֶם, וְאֲדַבֵּר עִמָּכֶם
 פְּנִיִם אֶל פְּנִיִם הַכֹּל עַל גִּבּוֹן בְּעֶזְרַת הַשָּׁמַיִם יִתְפָּרֵד. וַיִּמְאַלְיוּ יִבְיָן
 לְהַזְהִיר לְהַעֲלִים הַדְּבָר שְׁלֵא יִתּוּדַע לְהָאֲבֵרָה רַבִּי נַחֲמָן שְׁיַחֲוִיהַ
 נְכַד אֲדוֹנָנּוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ ז"ל.

וְהִנֵּה אֶהוּבֵי בְּנֵי, לְהַשִּׁיבְךָ עַל דְּבָרֶיךָ יֵשׁ בְּלִבִּי הַרְבֵּה, וְאֵינִי
 יוֹדַע עַל מַה אַתָּה תוֹפֵס עֲצָמְךָ בְּמַאֲסֵר הַרְעִיוֹן כֹּל כֶּה,
 הֲלֹא כִּבֵּר הוֹדַעְתִּיךָ שֶׁהַמַּחְשְׁבָה בִּידְךָ תְּמִיד. וַיִּדְעֵתִי שְׁכָבְר
 הוֹעִיל לְךָ הַרְבֵּה, וְעֵדוֹן אַתָּה מְנִיחַ מַחְשְׁבֶתְךָ לְחֶשֶׁב מַחְשְׁבוֹת
 שֶׁל שְׁטוֹת כְּאֵלֶה, וּבְפִרְט מַחְשְׁבוֹת שֶׁל תַּאֲוֹת מְמוֹן, אֲשֶׁר כִּבֵּר
 דְּבַרְנוּ שְׂאִין מִי שְׁיִיטִיב לוֹ בְּעוֹלָם, וְאֶפְלוּ הַמְּנִיעוֹת שֶׁלְךָ לֹא
 יִתְבַּטְּלוּ כֻּלָּל עַל יְדֵי מְמוֹן. וְאִם אֶפְשָׁר שֶׁתִּתְבַּטֵּל אִיזָה מְנִיעָה,
 יַעֲמְדוּ בְּגִידָה אֶלְפִים מְנִיעוֹת אַחֵרִים הַרְבֵּה הַבָּאִים עַל יְדֵי רַבּוּי
 הַמְּמוֹן דִּיקָא. וְכֹל זֶה אִם הָיָה אֶפְשָׁר לְךָ לְהַשִּׁיג מְמוֹן עַל יְדֵי אֵלוּ
 הַמַּחְשְׁבוֹת, אֲבָל הֲלֹא אַתָּה יוֹדַע שְׂאִינְךָ פּוֹעֵל בְּהֵם כְּלוּם, וְהֵם
 מְזִיקִים הַרְבֵּה, לְמַה לֹא תַּחּוּם עֲלֶיךָ לְהַשְׁלִיכֶם אַחֲרֵי גִנְדָה,
 וּלְהַמְשִׁיךְ הַמַּחְשְׁבָה לְכַסֵּף אֶל הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה וְכוּ', הַשְּׁלֵךְ עַל

ה' יתברך והוא יכללך. באשר כתבתי לך כבר, שצריכין להשליך כל יתבו ומשאו וכל מה שמנח על דעתו להשליך הכל על השם יתברך, באשר כתבת לי לאדעם שדבורים הללו נכנסו אז בלפך הרבה מאד.

ובענין היסורים שיש לך מה שמונעת אותך לנסע לפה, מה לעשות, לעת עתה תחיה עצמך מה שעל כל פנים אתה יכול להיות אצלנו שלש פעמים בשנה לפחות, וכבר היית בחסדי ה' על ראש השנה ועל שבת חגכה, ובעזרת השם יתברך על חג השבועות תהיה גם כן. ומהסתם תהיה עוד פעם אחת או יותר מקדם בעזרת השם יתברך; ואם תרצה להיות איש כשר תוכל להיות על ידי זה אפלו מפלג בחסידות אמתי. וגם על ידי רצון וכסופין אמתיים תוכל לזכות להיות פה כמה פעמים, וגם להיות איזה פעמים באומאן, כי הכל יכולין לפעל על ידי רצונות וכסופין, ולהרגיל את עצמך לדבר הכסופין והרצונות בפיו, קומו נא, עמדו נא, עוררו נא לבבכם הטוב היטב היטב להרגיל עצמכם לילך בדרך הזה, לכסף ולהשתוקק הרבה להשם יתברך בכל עת ולדבר הכסופין בפיו, שעל ידי זה נארגין עולמות וחדושים נפלאים, על ידי צרופי אותיות ברל"א (מאתים שלשים ואחד) שערים, המצטרפין ונודוּגין בצרופין חדשים נפלאים על ידי דבורי הכסופין לה' ולתורתו ולדרכיו הקדושים. כמובן ומבאר בהתורה אית לן בירא בדברא עין שם היטב (בסימן ל"א) כי לא דבר ריק הוא מכם, כי הוא חייכם וכו'. ומחמת שהיום למדתי בספרי קבלה מענין התהוות ואריגת כל העולמות על ידי צרופי האותיות ברל"א (מאתים שלשים ואחד) שערים פנים

ואחור וכו', ועל ידי זה נתעוררתי עתה הרבה הרבה מדי דברי עם אחד מבני הנעורים שלנו. כמה וכמה מעלות טובות להזוכה לילך בדרך רבנו ז"ל, בפרט בענין הרצונות והכפופין להשם יתברך ולתורתו בכלליות ובפרטיות ולדברם בפה, הן בדרך כלל שרצונו להיות יהודי באמת, הן בפרטיות מה שחסר לו בפרט באותו העת וכו' וכו', אשרי אשרי שיאחז בזה. לית כל מחא סביל דא מה שנעשה ונארג מזה בעולמות העליונים, ונפלאות השעשועים העולים לפניו יתברך על ידי זה. חזקו ואמצו בכל יום לקיים הנהגה זאת בכל עת למען ייטיב לכם לעד. וזמן המנחה הגיע, ואי אפשר להתמהמה עוד כלל, וה' יעננו ביום קראנו ונזכה לפעל בקשתנו ברחמים.

ומן אפרסוף

כ"ז שבט

סה

ברוך השם, יום ד' בשלח תקצ"ב.

שלום לבני הרבני מורנו הרב יצחק שיחיה.

מִכְתָּבָךְ קבלתי פה, והיה לי לנחת, ומחמת שאיני יודע מתי יבוא מוסר כתב זה לביתו פי מעקם הדרך, על פן לא שלחתי על ידו מכתבי מיוחד אליך להשיבך על מכתבך. ואפשר אכתב לך ממשעה ריון, אך הוא למותר, פי בקרוב אבוא לביתי אם ירצה השם. דברי אביכם המצפה ומחפה לשמוח בכם בשתוכו לחשב על תכליתכם הנצחי לשקד על דלתי התורה והתפלה בכל יום, פי חוץ מזה הכל הבל פידוע לכם, אבל

צְרִיכִין לְחַזֵּר זֹאת בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת. כִּי הַזְּמַן הוֹלֵךְ וְהוֹמָה וְכוּ'.
 וּדְעוּ כִּי בְּכָל מְקוֹם שְׁנוֹסְעִים וּבָאִים לְשָׁם, שׁוֹמְעִים קוֹל צְעָקוֹת
 וְאַנְחוֹת גְּדוֹלוֹת וּמְרוֹת מִפְּנֵי הָעוֹלָם הָעוֹבְרִים עַל כָּל אֶחָד
 וְאֶחָד, וּבִפְרָט צְעָקַת לְגִימָא מִחֶסְרוֹן הַפְּרָנְסָה, וְרוֹאִין בְּחוּשׁ מָה
 שְׁאָמַר אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי מוֹהֲר"ן כ"ג): 'אֶלְמֵלָא מְלַחָא,
 לֹא הוּי עֲלָמָא יְכוּל לְמִיסְבַּל מְרִירוּתָא'. אֲשֶׁרֵי הַמֶּתְפַלֵּל בְּכָל יוֹם
 שְׂיִזְכֶּה לְהַנְצִל מִמְרִירוּתָא דֵּהָא עֲלָמָא, שְׁעָלְיוּ נְאֻמַּר וּמוֹצֵא אֲנִי
 מִרַ מְמוֹת, שֶׁהוּא מְרִירוּת דְּאַגַּת הַפְּרָנְסָה וְחֻמְדַּת הַמְּמוֹן
 וְהַעֲשִׂירוּת. אֲשֶׁרֵי הַזְּכָה לְעֲשִׂירוּת אִמְתִּי שֶׁהוּא הַשְּׂמִיחַ בְּחֻלְקוֹ,
 שְׁעָלְיוּ נְאֻמַּר טוֹב לִפְנֵי אֱלֹקִים יִמְלֵט מִמְּזָנָה וְכוּ', וְדִי בְּהַעֲרָה זֹאת.
 דְּבָרֵי אֲבִיכֶם הַמְּצַפֶּה לְרִאוּתְכֶם בְּשִׂמְחָה.

מן אבִּרְסֵלְפֵס

וְשְׁלוֹם לְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה לְכֻלָּם נְאֻמְרוּ דְּבָרִים
 אֱלֹהִים.

סו

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם ב' יִתְרוֹ תְּקַצ"ב קְרוּמִינְטְשָׁאג.

אֶהוּבֵי בְּנֵי שְׂחִיחָה, שְׁלוֹם לָךְ וּלְכִיתְךָ וּלְיוֹצְאֵי חֻלְצִיָּה, ה' עֲלֵיהֶם
 יִחְיוּ וַיֵּאָרִיכוּ יָמִים וְשָׁנִים בְּרַב טוֹב אִמְתִּי וְנִצְחֵי אֲמֵן כֵּן יִהְיֶה
 רְצוֹן.

מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי פְעַמַּיִם, וְהָיָה לִי לְנַחַת גְּדוֹל, וְאִין לִי פְּנָאִי
 בְּלָל לְהַשְׁיבְךָ עֵתָהּ, כִּי אֲנִי נַחוּץ לְדַרְכֵי לְנִסְעֵ הַיּוֹם
 בְּעֹזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְמַשְׁעֵהֲרִין, וּכְבֵּר הָיִיתִי מוֹכֵן בְּיוֹם ד' בְּשִׁלַּח
 לְנִסְעֵ מִפְּהָ, כְּאֲשֶׁר כְּתַבְתִּי לָךְ, וּמֵאֵת הַשָּׂמַיִם הוּא דַּעֲכַבּוּנִי עַד

הנה. פעת איני יודע מה לכתב לך, אך אהבתך ותשוקתך החזקה לשמע דבורים אמתיים ממכתבי אלצוני ודחקוני לכתב לך את אשר יזמין ה' תחת קלמוסי. וכבר כתבתי לך במכתב הנ"ל שהעולם מלא צעקות וגניחות בלי שעור, וכלם צועקים ממון, וכל אחד ואחד צועק בקולות משנות, כאלו לו חסר יותר מכל העולם, עד שפמעט יוצאת נפשם מעמק מרירותם, וחיותם בגם על ידי חיות הנמשך בדרכים נפלאים מברית מלח עולם אשר אלמלא מלחא לא היו יכל עלמא לסבל. וצריכין לזכר זאת היטב, כי כל מה שזוכרים זאת יותר שעקר החיות מהצדיק יסוד עולם הממתיק בכל עת מרירותא דעלמא, על ידי זה ממשיכין על עצמו חיות דקדשה ביותר, וממתיקים מעצמו המרירות בהמתקות יתרות. כי בודאי כל אחד פפי קרובו להצדיק וכפי אמונתו בו כמו כן נמתק מרירותו יותר. ובזה אנו צריכים לשמח נפשנו בכל עת, ולהשליך יהבנו עליו יתברך, ולבטח בו יתברך, כי כל מה דעבד רחמנא לטב עבד והפל לטובה. חזק בני בתורה ותפלה בכל עת, ושמח נפשך בכל הדרכים והעצות ששמעת, הפך בהם והפך בהם וכו'. ומגדל טרדתו אין דעתי צלולה כלל להרחיב הדבור יותר, וה' ירחם עליך וימתיק ויכטל מעליך ומביתך כל הדינים, וירחיב לך בכל עת באפן שתוכל לעבד אותו יתברך בהרחבת הלב בשמחה ובטוב ללב מרב כל.

דברי אביד חפץ ומשתוקק להצלחתך הנצחית.

מן אפרסוף

ושלום לכל אנשי שלומנו באהבה רבה.

סז

בעזרת השם יתברך, ה' תצוה תקצ"ב.

אהובי בני שיחתי, תקבל האגרת הרצופה פה, ותשלחו מיד על הפאשט [דאר] ותחתמו כראוי. כי לא הנחתי החותם בעצמי כדי שתוכל לקרות האגרת שכתבתי לרבי אפרים. כי כל דבור שהשם יתברך שולח תחת קלמוסי בעניינינו הוא נצרך מאד לכל אחד ואחד. כי בודאי צריך כל אחד לקיים מה שהזהיר רבנו ז"ל, לחזק עצמו תמיד, ואמר בפרוש (שיחות הר"ן שב) שהעקר הוא "מבטן שאול שועתי". וכל אחד נופל בדעתו כל כך עד שנדמה לו כאלו עליו לא נאמר זאת, כאלו ירד יותר מבטן שאול חס ושלום, וכאלו אין בכחו לצעק עוד, וכאלו כבר צעק הרבה מאד ואינו מועיל לו, ועוד דחיות הרבה כאלה וכאלה. ובאמת לא כן הוא, כי אני יודע האמת שהוא ז"ל בון בכל דבריו גם עליך בפרוש ועל כל אחד ואחד, ולא די שיכולין לצעק תמיד איך שהוא איך שהוא, גם על פי דבריו הקדושים והנעימים והיקרים והנפלאים והתמימים בתכלית אמתת עמקות התמימות באמת יכולין גם לשמח עצמו בכל עת, ולחטף היגון ואנחה להפכו לשמחה. והשם יתברך יחזק לבבך לילך בדרכיו הקדושים תמיד, ולא ימושו דברי תורתו הקדושה מפנינו ומפי זרענו ומפי זרע זרענו עד עולם.

דברי אביך.

סח

ברוך השם, יום ו' ערב שבת קדש פְּרֻשֶׁת וַיִּקְהַל תַּקַּצ"ב.

אֱהוֹבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי, מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי פְעָמִים וְשָׁלֵשׁ וְלֹא נִזְדַּמְנָן אִישׁ לְהַשִּׁיבֶךָ. וְעַתָּה אֵין לִי פְנָאֵי כָּלָל כִּי הוּא עָרֵב שַׁבַּת קִדְשׁ וַיֵּשׁ לִי אוֹרְחִים תּוֹדָה לְאֵל. אַךְ עֵצִים צַעֲקוֹתֶיךָ דְחָקוּנֵי לִקַּח לִי מוֹעֵד וּפְנָאֵי עַתָּה. וּבְאֵמַת אֵינִי יוֹדֵעַ מַה לְכַתֵּב לָךְ, כִּי כָּבֵד כְּתַבְתִּי לָךְ הִרְבָּה מְאֹד, וְהִרְבָּה שָׁמַעְתָּ בְּעַל פִּהּ, וּמַה אוֹסִיף לְכַתֵּב לָךְ הֲלֹא כָּבֵד הוֹדַעְתִּיךָ וְשָׁמַעְתִּיךָ פְעָמִים אֵין מִסְפָּר שְׂאֵי אֶפְשֶׁר לְעַבֵּר הָעוֹלָם הַזֶּה בְּלֵי יְסוּרִים וּדְאָגוֹת וְנִסְיוֹנוֹת וְהַתְגַּרוֹת הַבְּעַל דְּבַר וּמְרִירוֹת הִרְבָּה רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, כִּי אָדָם לְעֵמֶל יוֹלֵד וְכוּ'. וְאֵין לָנוּ בְּמַה לְהַחֲיוֹת עֲצָמָנוּ כִּי אִם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה, כִּי אֵין שׁוֹם טוֹב בְּעוֹלָם אֲלֵא הַתּוֹרָה, וְכִמוֹ שֶׁכָּתַב דְּוֹד הַמְּלֶכֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם (תְּהִלִּים קיט) "לוֹלֵא תּוֹרַתְךָ שַׁעֲשַׁעֵי אֲזֵ אֲבֹדְתִי בְּעֵנִי". וּכְרוּךְ הַשֵּׁם אֲשֶׁר חֶלְקֶךָ מִיּוֹשְׁבֵי בֵית הַמְּדַרְשׁ בְּעִזְרוֹת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ. וְאִם אֵינְךָ לוֹמֵד כְּרָאוּי בְּאֵמַת כְּאֲשֶׁר נִכְסַף נִכְסַפְתָּ, כָּבֵד דְּבַרְנוּ הִרְבָּה שְׁלַעַת עַתָּה צְרִיכִין לְהַחֲיוֹת אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל תְּבָה וְתְבָה שְׁלוֹמֵדִים בְּהַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה, וּבְכָל נִקְדָּה וְנִקְדָּה שְׁחוֹטְפִין אִיזָה טוֹב בְּכָל יוֹם, וְלִהְיוֹת מוֹדָה עַל הָעֵבֶר בְּשִׁמְחָה רַבָּה בְּכָל יוֹם, וְלַצֶּעֶק עַל הָעֵתִיד בְּקוֹל גְּדוֹל, עַד יִשְׁקִיף וַיֵּרֵא ה' מִשְׁמַיִם. וְגַם הַפְּסוּפִין בְּעֲצָמָן טוֹבִים וַיִּקְרִים מְאֹד. וּבְעֵנִין רַהֲיִמַת הַמַּחְשְׁבוֹת בְּרַעֲיוֹנִים רַעִים כָּבֵד יַדְעַתְּ שְׂאֵפְלוֹ אֶתָּה שֶׁהִרְגַּלְתָּ מְאֹד בְּמַחְשְׁבוֹת מִן הַצַּד, אַף עַל פִּי כֵן הַמַּחְשְׁבָה בִּידֶךָ תְּמִיד,

וְכָל עַת שְׂאֲתָה מִנֶּתֶק מַחְשְׁבֶתְךָ מֵרַע לְטוֹב הוּא יִקָּר מְאֹד בְּעֵינָיו
 יִתְבָּרֵךְ, וְהֵלֵא רְאִיתָ אַף עַל פִּי כֵן כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים הִתְגַּבְּרַת
 עַל מַחְשְׁבוֹתֶיךָ בְּדַרְכֵי עֲצוֹתָיו הַקְּדוּשׁוֹת, עַל כֵּן רְאוּי לְךָ
 לְהִתְחִיל בְּכָל יוֹם מִחֲדָשׁ לְתַפֵּס מַחְשְׁבֶתְךָ בִּיָּדְךָ. וְאַפְלוּ אִם
 יוֹצֵאת חֵם וְשָׁלוֹם לְמָקוֹם שְׂיוֹצֵאת, תִּתְפֵּס אוֹתָהּ בְּרִסָּן וְאַפְסָר
 לְהַשִּׁיבָה לְדֶרֶךְ הַיִּשְׁרָ, כִּי הִיא בִּיָּדְךָ בְּכָל עַת.

וְהָעֵקֶר שֶׁתִּרְגִּיל עֲצֻמָּךְ לְשִׂמְחָה נְפִשָׁךְ בְּכָל עֵז בְּכָל מִינֵי
 דְרָכִים וְעֲצוֹת שְׂשֻׁמְעֶתָ, בְּפִרְט בְּמִלֵּי דִשְׁמוֹתָא
 וּבְדִיחוֹתָא. וּבִטָּח בְּה' וּבְכַחוֹ הַגָּדוֹל וְהַנְּשָׁגֵב שְׂאִיךָ אִיךָ שְׂיִהְיֶה
 אַחֲרֵיתְךָ יִהְיֶה טוֹב בְּוֹדָאֵי בְּוֹדָאֵי בְּלֵי סַפְקֵי, כִּי הוּא ז"ל גָּמַר
 וַיִּגְמַר בְּוֹדָאֵי, וּכְבָר זְכִינוּ מַה שְׁזָכִינוּ לִידַע מֵהַתְּגַלּוֹת תּוֹרוֹת
 וּמַעֲשֵׂיֹת כְּאֵלוֹ שְׂלֵא נִשְׁמְעוּ מֵעוֹלָם, וְזֶה יִהְיֶה נִשְׂאָר לָנוּ לְנִצְחָ
 בְּחֻסְדֵי ה'. וּבְעוֹלָם הַבָּא תִדַּע נִפְלְאוֹת עֲנַג נְעִימַת הַתּוֹרוֹת
 הָאֵלוֹ, וְאִז נִבִּין לְמִפְרַע עֵצֶם הַחֶסֶד שְׂעֵשֶׂה עִמָּנוּ הוּא יִתְבָּרֵךְ,
 שְׁזָכִינוּ לִידַע בְּזֶה הָעוֹלָם כָּל זֶה; וְיִתֵּר אֵי אֶפְשָׁר לְהִרְחִיב בְּזֶה
 עֲתָה. חֲזַק וְאַמֵּץ וְשִׂמְחָה נְפִשָׁךְ מְאֹד, כִּי הַכֹּל יִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה
 בְּעֹזֶרֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וּמַחֲמַת כְּבוֹד שְׁבַת קֹדֶשׁ אֵי אֶפְשָׁר לְהֵאָרִיךְ
 יוֹתֵר.

דברי אביך.

מן אבְרָם־סָלֵם

וְשָׁלוֹם לְכָל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמָנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה, וּבְפִרְט לִידִידֵי
 הָאַבְרָךְ הַמִּפְלָא מוֹרְנוּ הֵרֵב יַעֲקֹב גֵּרוּ יְאִיר. לֹא יִכְלָתִי
 לְהִתְאַפֵּק מִלְּכַתְּבֵי לְךָ מֵעֵצֶם אֲהַבְתִּי אֵלֵיכֶם, וְגִדַּל תְּשׁוּקָתִי
 לְרְאוֹת בְּהַצְלַחְתְּכֶם הַנְּצַחִית. הֵיזוֹת גַּם בְּעַת הַיּוֹתֵךְ פֹּה שְׂמַעְתִּי

והבנתי שנתרפית מהתמדת הלמוד בעתים הללו, וגם עתה ששמעתי עליך פאלה, נא בני חביבי, חמל עליך, כי אם לא עכשו אימתי, וראה והבן כמה יסורים סבלת ושברת כמה מניעות פדי להתקרב אל האמת, ועתה אחרי כל הדברים והאמת האלה ששמעתי והבנת מפניו ומפי ספריו הקדושים, אין נאה לך ולנו להתרפות מדברי תורה חס ושלום אשר הם חייך וארך ימך לנצח. חוסה עליך והתגבר מעתה פארי ותתחיל מחדש להתגבר להתמיד בלמודך בכל יום, ואל תמשיך עליך מיד מרירות טרדת המזון. בטח בה, בפרט עתה שעדין אין נוגשין אותך פרנסה, זכר פי (שפת קנב) 'ינקותא פלילא פורדא' אם זוכין לעסק בהם בתורה ותפלה ומעשים טובים, פי הזמן רץ ופורח מאד מאד, ואינו עומד כלל אפלו רגע אחת, פי אין שום זמן כלל, והילדות והשחרות הקל, הבל הבלים הבל הבלים. זכור את בוראך בימי בחורתך, וחדש פנשר נעורך, ותלך בדרכי האמת ששמעתי מאתנו ותעסק בתורה הרבה בכל יום, גם מזה אל תנח ירך להרבות בתחנות ובקשות ואמירת תהלים, ולפרש שיחתך לפניו יתברך בכל יום פבן לפני אביו. ותהיה הצנע לכת בכל מה דאפשר. ואם אף על פי כן יתודע להמתנגדים אל תתביש מפני המלעיגים, ויהיה מצדך חזק נגדם נגד עזותם הרע, ותקים הוי עז פנמר. פי צריכין עזות הרבה דקדשה לעמוד נגדם ונגד כל המונעים שיש מעצמו ומאחרים. אשריך אם תשמע לדברי אלה, אז תצליח ואז תשכיל לנצח.

דברי אהבו באמת לנצח.

סט

ברוך השם, יום ב' צו תקצ"ב.

אהובי בני שיחיה. מכתבך קבלתי בשעה זאת שאני מוכן מיד להתעטף בטלית ותפלין ולהתפלל, וגם בשעה זו נודמן לי עובר ושבי. והשם יתברך ישלח רפואה שלמה לכתך ולבך שיחיו, ולמען השם להזהר מרפואות גשמיזות, רק לסמוך על השם יתברך כי הן רופאי אליל כלם תהו וכו'. רופא חנם ירפא אותך מהרה בתוך שאר חולי ישראל אמן בן יהי רצון. ומחמת שהגיע זמן התפלה אי אפשר להרחיב הדבור כלל. וה' יתברך יתן בלבך ובלב כל אנשי שלומנו שתשמע ותבין היטב כל מה שדברנו בשבת העבר ולילך בזה, לידע ולהאמין תמיד שהשם יתברך שומע תפלתך תמיד, ושום דבור אינו נאכזר, רק כל דבור ודבור עושה רשם גדול. ועל ידי זה יפמרו רחמיו יתברך, ויתהפך פניו אלינו וירחמנו וישיענו בכל מה שאנו צריכים להישע.

דברי אביך המצפה לשמע כל טוב מאתך ומיוצאי חלציד שיחיו ומכל ביתך, השם יתברך יברך אותך בשלום.

אברהם

ויפרס באהבה בשלום ידידי המפלא מורנו הרב נחמן נכד אדונינו מורנו ורבנו ז"ל, השם יתברך ישפוט שלום בכיתו.

לב אנשי שלומנו שלום רב באהבה רבה ורחימתן עזיזא, השם יתברך יחזק לבבכם בתורה ועבודה זו תפלה ומעשים טובים אמן.

אברהם

ע

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם ד' שְׁמִינֵי תַקְצ"ב.

שְׁלוֹם לְאַהוּבֵי בְנֵי חֲבִיבֵי מוֹרְנוּ הַרֵב יִצְחָק גֵּרֹו יְאִיר.

מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי, וְהִנֵּה מוֹסֵר כְּתָב זֶה בָּא מִמְרַחֵק, וְהֵבִיא אֲגֵרֶת וַיְדִיעָה בְּרוּרָה מֵאֲחִיווֹ שֶׁל רַבִּי מְרִדְכֵי גֵרֹו יְאִיר כִּפְאֶשֶׁר תִּרְאוּ בְּעֵינֵיכֶם. לָכוֹ חֲזוּ מִפְּעֻלוֹת ה'. וְכִבֵּר מִסֵּרְתִּי לוֹ מִכְתָּבִי בְּלֵי חֲתִימָה מִטַּעַם הַפְּמוּס, גַּם סִפְרִים. הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִזְכְּנֵי שְׂפִיפּוּצוֹ מֵעֵינֵינֹתָיו חוּצָה לְהִיטִיב מְטוֹבוֹ לְכָל הָעוֹלָם. שְׂפָלָם צְרִיכִין לְהִנּוֹת מִתּוֹרָתוֹ אֲשֶׁר כָּל הָעוֹלָמוֹת בְּפִרְטָא זֶה הָעוֹלָם תְּלוּי בּוֹ וְכו'. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִרְחַם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וַיְקַיֵּם תַּתְּנֵן אֲמֶת לְיַעֲקֹב שְׂיִתְגַּלֶּה הָאֲמֶת בְּעוֹלָם. כִּי לֹא דָבָר רִיק הוּא כָּל הַמַּעֲשֵׂה אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה תַחַת הַשָּׁמַשׁ עֵתָה בְּדוֹר הַזֶּה בְּעֵנֵין סִפְרֵיו הַקְּדוּשִׁים, וְאִי אֶפְשֶׁר לְשַׁעַר וּלְכַאֵר אֶפְלוּ מֶה שְׂבַלְבְּוֵי בּוּהַ, מִכָּל שְׂכָן וְכָל שְׂכָן מֶה שְׁנַעְלֵם מִמֶּנִּי גַם כֵּן, כִּי מֵאִד עַמֻּק עַמֻּק הָעַסֻּק הַזֶּה, וְכָל עֵנֵין הַמַּחְלֻקֶת הַזֶּה אֲשֶׁר לֹא הִיְתָה כְּמוֹהוּ מֵעוֹלָם, וְאַנְחֵנוּ לֹא נִדְעַ מֶה נַעֲשֶׂה כִּי עָלֶיךָ עֵינֵינוּ. וְכִתְבְּתִי זֹאת לְמַעַן תִּבִּין מִזֶּה כְּמֶה אַתָּם צְרִיכִים לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְעוֹרֵר בְּכָל יוֹם מִחֲדָשׁ, אַחֲרֵי אֲשֶׁר זָכִינוּ לִידַע מַעַט מֵאַמְתַּת הָאֲמֶת וְכו'. בְּרוּךְ אֱלֹקֵינוּ אֲשֶׁר עֲזָרְנוּ עַד כּוּהַ לְהֵאִיר עֵינֵינוּ בְּאוֹר הָאוֹרוֹת כְּוֶה, וְאִם לֹא הִגְדַּלְתָּ הַשְּׂמַחָה בְּפוֹרִים הָעֹבֵר כִּפְאֶשֶׁר כְּתַבְתָּ, אַף עַל פִּי כֵן תִּשְׂמַח נַפְשֶׁךָ מֵעֵתָה בְּכָל יוֹם בְּפִרְטָא בְּיָמִים הַלְלוּ יְמֵי אֲדָר וְנִסְּן שֶׁהֵם יְשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל וְעוֹסְקִים בְּמִצְוֹת הַרְבֵּה לְהִכִּין עַל פֶּסַח הַקְּדוּשׁ. חֻזַּק וְחֻזַּק לַעֲשׂוֹת כָּל הַהִכְנּוֹת לְפֶסַח בְּשְׂמַחָה רַבָּה

ועצומה אשר זכינו להכין עצמנו לאכל מצה בפסח לעשות רצונו ותפודה. פי הוא חיינו וכו', ותזרו עצמך לשלח לי צרכי הטלית בזריוות פי הזמן קצר עד הפסח.

דברי אביך המצפה לשמע כל טוב מאתכם ומעתיר בעדכם.

בן אברהם

לי שבט

עא

ברוך השם, יום א' ראש חדש ניסן תקצ"ב פרשת מצרע.

אהובי בני. מכתבך קבלתי עתה בעת תפלת שחרית, והיה לי לנחת גדול, פי היה לי צער קצת על שלא ראיתי מכתבך זה כמה ימים. וכל צרכי הטלית קבלתי על נכון, ותהלה לאל תכף תקנתי את הטלית והטלתי בו ציצית בעזרת השם ותפודה וחדשתי אותו בשבת פרשת פרה העבר והיה לי לנחת גדול תהלה לאל. הטיבות אשר עשית, אשר זכית על ידי תשוקתך הטובה שיהיה לך חלק גדול בהטלית בעזרת השם, וזכות כנפי הטלית יגנו עליך בנשר יעיר קנו וכו' להצילך ממחשבות זרות ותרות, רק להרגיל עצמך בכל עת להסיח דעתך לגמרי ממחשבות שאינם נצרכים באותו השעה, ולא תתחיל לחשב בהם כלל, וזה עצה טובה מאד, ולהיות פשוט לגמרי, וגם יותר משכחה, ולעשות עצמו כאינו יודע מאלו הרעיונים כלל, ולעסוק במה שעוסק בתורה או תפלה או משא ומתן וכיוצא. ואפלו מחשבות טובות אם אינם שיכים בענין זה צריכים לסלק גם כן פאלו אינו יודע עתה מהם כלל. כגון

בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה אֵין צְרִיכִין לַחֲשֹׁב שׁוּם דְּבַר, וּבְאֻמַּת אֲזוּ דִיקָא מִתְגַּבְּרִים כָּל מֵינֵי בְּלִבוּלִים וְעָרְבוּב הַדַּעַת בְּיוֹתֵר, אִךְ צְרִיכִים לְהִתְגַּבֵּר אֲזוּ הַרְפָּה מְאֹד בְּעֵצָה הַזֹּאת לְבָלֵי לְהִתְחִיל לַחֲשֹׁב שׁוּם מַחֲשָׁבוֹת חוּץ כָּלֵל, וְאִף עַל פִּי שְׂמֻחַמַת הַהֲרֹגֵל בְּכָל פַּעַם יוֹצֵאת הַמַּחֲשָׁבָה לַחוּץ, צְרִיכִים לְתַפְסָּה בְּכָל פַּעַם בְּאַפְסָר וּלְהַכְנִיסָהּ לְפָנִים לַחֲשֹׁב מַה שֶׁהוּא מְדַבֵּר אֲזוּ, וְאַפְלוּ אִם יִהְיֶה כֵּן מְאֹה פְּעָמִים בְּתַפְלָה אַחַת.

וּבְעֵינַיִן כָּל מַה שְׂפַתְכֶת לִי כָּבֵר שְׂמַעְתִּי מִמֶּךָ דְּבָרִים כְּאַלֶּה פְּעָמִים הַרְפָּה, וּכְבֵר יַדְעַתְּ שְׂאִין לָךְ בְּמַה לְהַחֲיוֹת עֲצֻמְךָ כִּי אִם בְּעֵינַיִם שְׂאִתָּה כּוֹתֵב בְּמִכְתָּבְךָ. וְכֵן עוֹבֵר עַל כָּל אָדָם אִף עַל פִּי שְׂאִין הַכָּל שְׂוִיִן לֹא רָאִי זֶה כְּרָאִי זֶה, אֲבָל אִף עַל פִּי כֵּן עַל כָּל אֶחָד עוֹבֵר מַה שְׂעוֹבֵר בְּלִי שְׂעוּר. וּבּוֹדְאֵי אֵין שׁוּם חֲיוֹת וְאֵין שׁוּם מְנוּס מֵהֶם כִּי אִם לְהִשָּׁם יִתְבָּרֵךְ וּלְהַתּוֹרָה, וּכְפָרַט עַל דְּרָךְ הַקְּדוּשׁ וְהַחֲדָשׁ וְהַנִּפְלָא וְהַנּוֹרָא שֶׁהוּא עֵינַיִן הַשִּׁיחָה בֵּינּוּ לְבֵין קוֹנּוֹ שְׂאִין לְמַעְלָה מִזֶּה. טוֹב לְהוֹדוֹת לַה' עַל מַעַט דְּמַעַט שְׂכַפְּר זְכִית לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ וּלְקַיֵּם מַעַט בְּעֵינַיִן זֶה. מִי יִתֵּן וְהִיָּה לְכַבֵּד זֶה לִירְאָה אֶת ה' כָּל הַיָּמִים בְּתוֹסַפַּת קְדֻשָּׁה וְטַהֲרָה וּכְרַבּוּי תְּפִלוֹת וְשִׁיחוֹת יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וְגַם לְהַזְהֵר מְאֹד מְאֹד לְחִזֵּק אֶת עֲצֻמוֹ בְּכָל יוֹם בְּשֻׂמְחָה וְחֲדוּהָ עַל כָּל נִקְדָּה וְנִקְדָּה טוֹבָה שְׂזוֹכִינוּ וְכו'.

וְהִנֵּה בְּעֵתִים הַלְלוּ אֲנִי עוֹסֵק בְּעֵינַיִן כְּנִגְוֵת אֱלוֹל, שֶׁהֵם תְּקוּן הַבְּרִית (לְקוּמֵי תַנְיָנָא פו פח), שֶׁהוּא סוּדוֹת עֲצוּמִים שְׂגָלָה שֶׁם בְּעֵינַיִן 'וְאִם לֹא תֵאכְלֶה הָאִשָּׁה וְכו'', וּבְעֵינַיִן תְּפִרוֹת וּבְעֵינַיִן

הַאֲבֹדֹת שֶׁמִּחְפְּשִׁין הַמְּלֹאכִים שֶׁתּוֹקְעִין תְּקִיעָה, תְּרוּעָה תְּקִיעָה וְכוּ' וְכוּ', אֲשֶׁרֵי הָאֲזִנִּים שֶׁשָּׁמְעוּ מִזֶּה, כִּי לֹא נִשְׁמַע פֹּזֵאת מְעוֹלָם וְכוּ'. וְהֶעֱקַר הַיּוֹצֵא מִשֵּׁם שֶׁצָּרִיךְ כָּל אָדָם לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ הַרְבֵּה הַרְבֵּה מְאֹד מְאֹד אַחֲרֵי אֲבֹדוֹתָיו, וְעַקֵּר הַבְּקִשָּׁה וְהַחְפוּשָׁה הוּא עַל יְדֵי דַרְכֵי תוֹרָה שְׁגִלָּה עַל פְּסוּק קָרָא אֵת יְהוֹשֻׁעַ בְּסִימָן ו' בְּמִבְּאֵר שֵׁם בְּמִקְוֵמוֹ, כִּי הַתּוֹרָה הֵנ"ל הוּא סוּד כְּנֻגַת אֵלּוּל וְכוּ'. וְעַקֵּר הַכְּנֻגוֹת הֵם בְּחֵינַת אִם אֶפְסָ שָׁמַיִם שֵׁם אֵתָהּ וְאֲצִיעָה שְׂאוֹל הַנֶּגֶד, שֶׁהוּא בְּחֵינַת בְּקִי בְּרִצּוֹא בְּקִי בְּשׁוּב, בְּקִי בְּעִיל בְּקִי בְּנִפְיָק. כִּי מִי שֶׁזֹּכֵחַ לְקַיָּם אִם אֶפְסָ וְכוּ' וְאֲצִיעָה שְׂאוֹל הַנֶּגֶד, הוּא מְמַשִּׁיךְ עַל עֲצָמוֹ בְּחֵינַת סוּד כְּנֻגַת אֵלּוּל, וְיִכּוֹל לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אַחֲרֵי אֲבֹדוֹתָיו. כִּי צְרִיכִין לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה, וּכְנֻדָּאֵי בְּתוֹךְ אוֹתוֹ הַזְּמַן עוֹבֵר עַל הָאָדָם מֵה שְׁעוֹבֵר. בְּפִרְטָ שֶׁאֲבֹדְתוֹ עַל פִּי רַב הֵם בְּמִקּוֹם מְדַבֵּר שְׁמָמָה בְּמִקּוֹם תְּהוֹ וְכֵהוּ, שֶׁמִּחְמַת זֶה הָאָדָם תּוֹעָה כְּשֶׁה אוֹבֵד, וְעַל זֶה נֶאֱמַר (תְּהִלִּים קו) "תָּעוּ בְּמִדְבַר בִּישִׁימוֹן דְּרָךְ" וְכוּ' וְכָל הַמְּזֻמּוֹר, וְעֵתָה הֵבֵן בְּעֲצָמָךְ כְּמָה וְכְמָה צְרִיכִים לְחַזֵּק אֵת עֲצָמוֹ כְּשֶׁצְּרִיכִין לְעֵבֵר בְּמִקְוֵמוֹת כְּאֵלּוּ לְבַקֵּשׁ אַחֲרֵי אֲבֹדוֹת שֶׁנֶּאֱבְדוּ מִכְּמָה שְׁנַיִם, וְגַם צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ וּלְמַצֵּא אֲבֹדוֹת מִגְּלִגְלוּלִים הַקּוֹדְמִים שֶׁעֲבָרָה נִשְׁמָתוֹ בָּהֶם, וְקִשָּׁה לְהַמְלִיט שֶׁבְּתוֹךְ הַחְפוּשָׁה לֹא יֵאָבֵד עוֹד יוֹתֵר. וְכִמְרָמוֹ שֵׁם שֶׁאֶפְלוּ הַצְּדִיקִים הַחוּפְּרִים אַחֲרֵי הָאֲבֹדוֹת לְפַעְמִים הֵם עֲצָמָם אוֹבְדִים עוֹד, עֵינֵי שֵׁם, מְכַל שְׁכָן שְׂאֵר אֲנָשִׁים. וְעַל יְדֵי זֶה מִתְאַרְךָ הַגְּלוּת כָּל כֶּךָ בְּכִלְיוֹת, וְכֵן גְּלוּת הַנֶּפֶשׁ בְּפִרְטִיּוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִתְאַרְךָ כָּל כֶּךָ הַכָּל מִחְמַת זֶה, הַמְּקוֹם יִרְחַם.

עַל-בֶּן כָּל מִי שְׂרוּצָה לְחוּם עַל נַפְשׁוֹ, כַּמָּה וְכַמָּה הִתְחַזְּקוּת
 הוּא צָרִיךְ לְבָלִי לֵיאֵשׁ עֲצֻמוֹ מִן הַבְּקָשָׁה וְהַחֲפוּשׁ
 לְעוֹלָם, יִהְיֶה אִיךְ שְׂיִהְיֶה, אִפְּלוּ אִם נִדְמָה לוֹ שְׂאוּבֵד חֵם וְשְׁלוֹם
 בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר, אָף עַל פִּי בֶן הוּא יַעֲשֶׂה אֶת שְׁלוֹ וְיַחֲפֵשׂ יוֹתֵר.
 וְאָף עַל פִּי שְׂאִינוֹ מוֹצֵא כְּלָל, צָרִיךְ לְהֶאֱמִין שְׁבוּדָאֵי מוֹצֵא הֶרְבֵּה
 עַל יְדֵי הַבְּקָשָׁה וְהַחֲפוּשׁ לְבַד, פִּי הִיגִיעָה אִינוֹ נֶאֱבָדֶת כְּלָל פִּי
 לִית רְעוּתָא טְבָא דְאֶתְאָבִיד, וְזֵהוּ יַגְעֵתִי וְלֹא מְצֵאתִי אֶל תְּאֲמִין,
 יַגְעֵתִי וּמְצֵאתִי תְאֲמִין. וְקִשָּׁה מַה הוּא לְשׁוֹן תְּאֲמִין, הֲלֹא יְכוּלִין
 לְרֹאוֹת אִם מְצֵא אִם לֹא, אִךְ בְּאֵמֶת יְכוּל לְהִיּוֹת שְׂיַגַּע הֶרְבֵּה
 וְנִדְמָה לוֹ שְׂעֵדִין לֹא מְצֵא כְּלָל וּמַחֲמֵת זֶה הוּא אוֹמֵר יַגְעֵתִי וְלֹא
 מְצֵאתִי, אָף עַל פִּי בֶן אֶל תְּאֲמִין לוֹ, רַק יַגְעֵתִי וּמְצֵאתִי תְאֲמִין,
 אָף עַל פִּי שְׂאִין בִּידוֹ מְאוּמָה מַה שְׂמַצָּא, אָף עַל פִּי בֶן תְּאֲמִין
 בְּאֵמוּנָה שְׁלֵמָה שְׁבוּדָאֵי מְצֵא הֶרְבֵּה. פִּי יֵשׁ הֶרְבֵּה שְׂאִין מְרֹאֵן
 לוֹ מַה שְׂמַצָּא עַד הַסּוּף, וְגַם אִפְּלוּ אִם לֹא מְצֵא כְּלָל עֲדִין, אָף
 עַל פִּי בֶן מְצֵא הֶרְבֵּה עַל יְדֵי הַחֲפוּשׁ וְהִיגִיעָה לְבַד, פִּי הִיגִיעָה
 וְהַחֲפוּשׁ לְבַד אִינוֹ נֶאֱבָד בְּשׁוּם אִפֵּן. וְעַל כֵּן יַגְעֵתִי וּמְצֵאתִי
 תְאֲמִין, תְּאֲמִין דִּיקָא כְּנ"ל וְהֵבֵן הֵיטֵב, פִּי לֹא דָבָר רִיק הוּא. וְעַל
 פִּי דְרָךְ זֶה שְׂאֵנוֹ קוֹרְאִין אֶת כָּל הִיגִיעוֹת וְהַעֲבוּדוֹת בְּתוֹרָה
 וּתְפִלָּה, בְּפֶרֶט בְּשִׂיחוֹת לְפָנָיו וּתְפִרְךָ הַכֹּל אֵנוֹ קוֹרְאִין עִתָּה בְּשֵׁם
 בְּקָשָׁה וְחֲפוּשׁ. וְכֵן עַל פִּי רַב מְבַקְשִׁין וּמַחֲפִשִׁין עַל יְדֵי רִצּוֹן
 וְתִשׁוּקָה וְגִעְגּוּעִים וְכו', עַל יְדֵי זֶה אַתֶּם יְכוּלִים לְהִתְחַזֵּק הֶרְבֵּה
 בְּכָל עֵת אִיךְ שְׂהוּא, פִּי אַתֶּם מְחִיבִים אָף עַל פִּי בֶן לְבַקֵּשׁ
 וְלַחֲפֵשׂ יוֹתֵר כְּמוֹ הַמְּחַפֵּשׂ אַחַר אֲבֹדוֹת בְּגִשְׂמִיּוֹת שְׁבוּדָאֵי אִינוֹ

מוציא בפעם אֶחָד, בְּפֶרֶט אֲבֹדֹת כָּאֵלוֹ, שְׁצָרִיכִין לְכַלּוֹת כֹּל יָמָיו לְבִקְשָׁם וּלְחַפְשָׁם, בְּפֶרֶט שְׁאֵנוּ מֵאֲמִינִים בְּאֵמַת שְׁאִין הַיְגִיעָה לְרִיק חֵס וְשְׁלוֹם, כִּי מֵה שְׁמֵרוּיָחִין עַל יְדֵי הַיְגִיעָה וְהַחֲפוּשׁ לְכַד אֲפֵלוֹ כֹּל זְמַן שְׁאִין מוֹצֵאִין הוּא גַם כֵּן רוּחַ בְּלִי שְׁעוֹר, יוֹתֵר מִכֹּל הוּן דְּעֻלְמָא עֵין לֹא רְאֵתָה וְכוּ'. מִכֹּל שְׁכֵן שְׁאֵנוּ בְּטוּחִים שְׁבוּדָאֵי נִזְכָּה לְמוֹצֵא הַכֹּל, סוּף כֹּל סוּף אִם נִזְכָּה לְהַתְחַזֵּק וּלְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׁ תְּמִיד וְכוּ'. ל. וּבַעֲנֵן הַנ"ל כְּלוּלִים כֹּל הַכּוֹנֵנוֹת שֶׁל פֶּסַח וּפְרֻשַׁת הַחֲדָשׁ (עַן לְקוּפֵי הַלְכוֹת בְּרַבֵּת הַפְּרוֹת ה.). וְעַתָּה שׁוּשׁ תְּשִׁישׁ בְּה' שְׁזָכִינוּ לְשִׁמְעַ דְּבָרִים נוֹרָאִים כָּאֵלֶּה. וְיִתֵּר מִזֶּה אֵי אֲפֻשֵׁר לְהֶאֱרִיךְ כַּמָּה אָנוּ צְרִיכִים לְשִׁמַּח כְּשִׁזְכִּינוּ שְׁמַחֲיִין אוֹתָנוּ בְּשַׁבְעָה מְשִׁיבֵי טַעַם כָּאֵלֶּה. וְשִׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה תְּשִׁיג, עַד שְׁתַּחַמֵּף גַּם הַיְגוֹן וְאֲנַחָה לְתוֹךְ הַשְׁמַחָה בְּעַל כְּרַחֵם, כִּי בְּכֹל מֵה שְׁיֻכְלוּ לְהַחֲלִישׁ דַּעְתָּךְ בְּאִיזָה עֲצָבוֹת, חֵס וְשְׁלוֹם, תֹּאמֵר: אֲדַרְבָּה, זֶהוּ שְׁמַחְתָּי, שְׁאִישׁ כְּמוֹנֵי אֶף-עַל-פִּי-כֵן אֲנִי יוֹדַע מִנְּפִלְאוֹת כָּאֵלֶּה מְנַעֲמֹת בִּימֵינוּ נִצַּח כָּאֵלֶּה, וְאִם אֲנִי גְרוּעַ עוֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר, אֲדַרְבָּא רֵאוּ לִי לְשִׁמַּח עוֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר, שְׁאֵף עַל פִּי כֵן זְכֵנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהַשְׁעֵן עַל צִדִּיק קְדוֹשׁ כְּזֶה, אֲשֶׁר גָּלָה נוֹרָאוֹת כָּאֵלֶּה. וְהֵלֵא אֵי אֲפֻשֵׁר לְהַכְחִישׁ שְׁאֵף עַל פִּי כֵן אֲנִי יוֹדַע הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. וְגַם אֲנִי יוֹדַע הַתּוֹרָה שֶׁל הַגָּנוּן מַע"ב וְשִׁכְעִים וְשִׁנִּים וְנִימִין וְגַם הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַשְּׁבַעָה בְּעַטְלִירֵשׁ וְכוּ' וְכוּ', מֵה גְדַבֵּר מֵה נְשִׁיב לְה' כֹּל תְּגִמּוּלוֹהֵי עֲלֵינוּ, וּמַחֲמַת הַפְּרֻדָּא גַם אֲנִי צְרִיךְ לְנַסֵּעַ עַל הַחֲתָנָה, אִם יִרְצָה הַשֵּׁם בְּשַׁבּוּעַ הַזֹּאת, אֵי אֲפֻשֵׁר לְהֶאֱרִיךְ יוֹתֵר, וְיַעֲרֵב לָכֵם שְׁמַחַת הַחֵג הַקְּדוֹשׁ

וְתִזְכּוּ לְהַזְהִיר מִמַּשְׁהוֹ חֲמִיץ בְּגִשְׁמֵיּוֹת וְרוּחַנֵיּוֹת, וּלְהַרְגִּישׁ שְׂמֵחַת
וְדַבְּקוֹת הַהֵלֵל הַקְּדוֹשׁ שֶׁל פֶּסַח, וְנִשְׁגָּבוֹת נְעִימַת קְדֻשַׁת הַסֶּדֶר
שֶׁל פֶּסַח נְגִילָה וְנִשְׁמָחָה בִּישׁוּעָתוֹ.

יְמֵן אֶבְרָהָם

א' אדר

עב

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם ה' מִצְרַע תִּקְצ"ב.

אֶהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי, בְּשַׁעָה זֹאת בָּאתִי מִנְעַמְרוֹב מִשְׂמַחַת
הַנִּשְׂוֹאִין תְּהִלָּה לְאֵל, וּבְרוּךְ הַשֵּׁם הַכֹּל עַל נִכּוֹן מַעַם
ה'. וַיְמִין ה' רִמְמָה לְעוֹלָם כַּאֲשֶׁר אִסְפָּר לְךָ אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם
בְּבוֹאֶךָ לְפָנָי. אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם, וְאִין פֶּעַת פְּנָאֵי לְהַאֲרִיךְ כָּלֵל. אִךְ
מַחֲמַת שְׁנַסְעֵתִי לְפָנָי עִם מוֹסֵר כְּתָב זֶה בְּעַל הַעֲגָלָה מְקַהֲלֵתְכֶם,
אִמְרַתִּי לֹא אֶמְנַע לְדַרְשׁ בְּשְׁלוֹמְךָ הַטּוֹב. כִּי יִדְעֵתִי עֵצִים תְּשׁוּקֶתְךָ
לְרֵאוֹת מִכְתָּבֵי תְּמִיד. וְשׁוֹשׁ תְּשִׁישׁ וְתִגַּל בְּשְׂמֵחַת הַחֵג הַקְּדוֹשׁ
הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה, וְתִרְאֶה לְזַרוֹ עֲצֻמְךָ לְשַׁלַּח הַיַּיִן וְכו' בְּזִרְיוֹת
עַל יְדֵי מַקְדָּם, וְתִכְתָּב לִי תְּשׁוּבָה בְּרוּרָה עַל כָּל מַה שֶּׁפְּתַבְּתִי
לְךָ, וְאִם אֶפְשֶׁר שֶׁתְּשַׁתְּדֵל שְׂיִגִיעַ לִי אֲגַרַת מֵרַבִּי נַחֲמָן נָכַד
אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנּוּ ז"ל מַה טּוֹב, יֵתֵר מְזֶה חַיִּים וְשְׁלוֹם וְשִׁשׁוֹן
וְשְׂמֵחָה, כִּי בְּקִרְוֹב נִזְכָּה לְאִכֹּל מְזוֹנָא דְנִשְׂמָתָא מְזוֹן שְׁהַמְלֵאכִים
נְזוּנִין מִמֶּנּוּ. וְהַשֵּׁם יִתְּבַרְךָ יִהְיֶה בְּעוֹרְנוּ לְבַעַר הַחֲמִיץ כְּרָאוּי,
וְלִזְכוֹת לְצֵאת מַחֲמִץ לְמִצְהָ מִמּוֹת לְחַיִּים מַעֲצָבוֹת לְשְׂמָחָה וְכו'.

יְמֵן אֶבְרָהָם

עג

בְּעֹרַת הַשֵּׁם יִתְפָּרַד, יוֹם ה' אַחֲרֵי תִקְצ"ב.

שְׁלוֹם לְאַהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי מוֹרְנוּ הַרְבַּ יִצְחָק נְרוּ יֵאִיר.

מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי עִם הַיּוֹן גָּפוֹן, יִשְׁלַם ה' פֶּעֱלֶךָ וְתִהְיֶה מִשְׁכַּרְתְּךָ
שְׁלֵמָה מֵאֵת ה', וְתִזְכֶּה לְשִׂמְחָה בְּשִׂמְחַת הַחֵן
וְלִהְיֶה מִמִּשְׁהוֹ חֲמִין בְּגִשְׁמִיּוֹת וְרוּחַנִּיּוֹת. וּמַחֲמַת הַפֶּרֶדָּא אֵי
אֲפֹשֶׁר לְהֵאָרִיד יוֹתֵר, וְעוֹד חֲזוֹן לְהִרְחִיב הַדְּבִיר אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם.
וְשְׁלוֹם וְחַיִּים וְשִׂמְחָה, וְתִזְכֶּר הַדְּבָרִים שֶׁפָּתַחְתִּי כְּבָר וַיַּעֲרַב לְךָ
לְעַד.

דַּבְּרֵי אֲבִיד הַמְצַפֶּה לִישׁוּעָה.

בְּיַד אֲבִיךָ

וְשְׁלוֹם לְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה, וְשְׁלוֹם לְהֵאָבְרְךָ מוֹרְנוּ
הַרְבַּ יַעֲקֹב, מִכְתָּבוֹ קִבַּלְתִּי. אַף עַל פִּי שְׂבוֹתָב מְרִירוֹת
לְבוֹ, עִם כָּל זֶה נִהְיֵיתִי מִמִּכְתָּבוֹ, אֲשֶׁר תִּהְיֶה לְאֵל כְּבָר נִכְנָם
בְּלָבוֹ כַּמָּה דְבוּרִים מִסְפָּרֵי אֲדוּנָנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ ז"ל, אֲשֶׁר בְּשִׁבִיל
זֶה לְבַד פְּדָאֵי לְסַבֵּל שְׂבִירַת מְנִיעוֹת אֲלֵפִים מִשְׁהִיָּה. קוֹיֵתִי לֵה'
שְׁסוּף כָּל סוּף יַפְעֵלוּ דְבָרָיו הַקְדוּשִׁים אֲצִלְכֶם, מַה שֶּׁהֵם צְרִיכִים
לְפַעַל, רַק חֲזָקוֹ וְאִמְצוֹ מְאֹד מְאֹד בְּכָל יוֹם מִחֲדָשׁ וְאֵל יִבְהַלּוּ
אֶתְכֶם רְעִיוֹנֵיכֶם וְכוּ' כִּי בְרַב חֲלוּמוֹת וְהִבְלִים וְדְבָרִים הַרְבֵּה כִּי
אֶת הָאֱלֹקִים יֵרָא (קִהְלַת ה'), עֵינַי בְּפִרוּשׁ רִש"י שָׁם, דִּהְיִנוּ שְׁכַל
הַמְחַשְׁבוֹת רְעוֹת וְרְעִיוֹנִים רְעִים הַמְבַּהֲלִים אֶת הָאָדָם עַל כָּלֵם
צְרִיכִים לְזַכֵּר בּוֹ יִתְפָּרַד וְלִהְתִּירָא מִמֵּנוּ יִתְפָּרַד, כִּי סוּף כָּל סוּף
מַה יִּהְיֶה מִמֵּנוּ. וּבּוֹדָאֵי כָּל מַה שִׁיַּחֲמַף מִזֶּה הָעוֹלָם אֵיזָה מוֹב

יְהִי לֹא לְשַׁלֵּל גְּדוֹל בְּסוּף כִּי יבֹא עִתּוֹ. בְּפֶרֶט שְׁתַּהֲלֶה לְאֵל יֵשׁ
 לָנוּ כְּתִפּוּם רַחֲבִים עַל מִי לְסַמֵּךְ, יֵשׁ וַיֵּשׁ בְּעֵזֶרֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ,
 רַק לְאַחֵז עֲצָמוֹ בְּשֵׁתֵי יָדָיו וּבְכָל כּוֹחַ בְּנִקְדַת הָאֵמֶת, וְדִי בְּזֶה
 כְּעַת. וְשִׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה יִשְׁיִגוּ וְלִהְפֹךְ כָּל הַיְגוֹן וְאִנְחָה לְשִׁמְחָה,
 אֲשֶׁר זְכִינוּ בְּדוֹרוֹת הָאֵלֶּה לְהַתְגַּלוֹת נִרְאוֹת כְּאֵלֶּה, שֶׁהַצַּדִּיק
 הָאֵמֶת יָכוֹל לְכַפֵּר עוֹנוֹת עַל יְדֵי שְׁתִּית יַיִן, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (בַּמִּדְבָּר
 י"ד) וַיֹּאמֶר ה' סְלַחְתִּי בְּדַבְרֶיךָ וְכוּ' (לְקוּשֵׁי מוֹהֲרַ"ן קעז); וּבְנִדְאֵי מִצְוֹת
 שְׁתִּית יַיִן שֶׁל אַרְבַּע בּוֹסוֹת בְּפֶסַח נוֹגַע לְעִנְיָן זֶה. יִמְלֵא פִי תַהֲלֵת
 ה' אֲשֶׁר זְכִיתִי לְשִׁמְעַת זֹאת וְלִהְדַּפִּיסוֹ עַד שְׁחֹזֵר הָאוֹר אֲצִלִּי לְחֹזֵר
 וּלְקַבֵּל מִתְלַמִּידֵי, שִׁזְזִירוֹנֵי נִפְלְאוֹת ה' בְּכָל פַּעַם אֲשֶׁר שִׁמְעָה
 אֲזִינוּ וְתִבֵּן לָהּ, כִּי לֹא דָבָר רִיק הוּא כָּל דְּבוּר וְדְבוּר שֶׁזְכִינוּ
 לְשִׁמְעַת מִמֶּנּוּ ז"ל הַנְּאֻמְרִים בְּסַפְרֵיו הַקְּדוּשִׁים. אֲשֶׁרֵי הַשֵּׁם לְבוֹ
 עֲלֵיהֶם, שִׁמּוֹ לְבַכְּם הֵיטֵב לְדַבְרֵיו הַקְּדוּשִׁים הַנִּפְלְאִים וְהַנּוֹרְאִים
 אֲשֶׁר לֹא נִשְׁמַע כְּזֹאת וְכוּ'.

דְּבָרֵי אוֹהֲבֵכֶם בְּאֵמֶת לְנֶצַח.

יְמֵן אֶבְרָהָם

ב' אדר

עַד

בְּעֵזֶרֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם ו' עָרַב שְׁבִיעֵי שֶׁל פֶּסַח תַּקצ"ב.

אַהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי, אֶהְבֶּתְךָ אֲלִצְנֵי לְכַתֵּב עִתָּהּ בְּחַל הַמּוֹעֵד
 בְּעָרַב שַׁבַּת וְשְׁבִיעֵי שֶׁל פֶּסַח וְגַם אֵין לִי פְנָאֵי כָּלֵל
 מִחֲמַת כְּבוֹד אוֹרְחִים וְשָׂאֵר עֲנִינִים, וּבְקִשְׁתִּי מִמֶּךָ בְּנֵי חֲבִיבֵי
 שְׁתִּשְׁמַח בְּשִׁמְחַת הַחַג הַקְּדוּשׁ אֲשֶׁר זְכִינוּ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עָשָׂה

לָנוּ נַפְסִים כְּאֵלֶּה שֶׁהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם וְקָרַע לָנוּ אֶת הַיָּם הַכֵּל
בְּשִׁבְלֵנוּ, כְּדֵי שְׁנֵם אֲנַחְנוּ בְּדוֹר הַזֶּה שֶׁהוּא אֲנִי וְאַתָּה וְכָל
הָאֲנָשִׁים שֶׁבְּטוֹלְמָשׁוּן וּפְהַ בְּרֶסֶלֶב וְשִׁבְכֵל עָרֵי יִשְׂרָאֵל
בְּמוֹשְׁבוֹתֵם, שֶׁכָּלְנוּ אֵלֶּה אֲנַחְנוּ פֹּה הַיּוֹם חַיִּים, כְּלָנוּ הֵם בְּנֵי
הַדּוֹר הַזֶּה, וְעֲלִינוּ נָפַל חוֹבַת הַיּוֹם הַזֶּה לְשִׁמְחָה בְּשִׁמְחַת קְרִיעַת
יָם סוּף, אֲשֶׁר אִזְ נִתְגַּלָּה אֱלֹהוֹתוֹ וְאֲדָנוֹתוֹ וּמְמַשְׁלָתוֹ שֶׁל הָאִין
סוּף בְּעַל הַרְצוֹן יִתְבָּרַךְ בְּהַתְגַּלּוֹת נִפְלְאָ וְנוֹרָא אֲשֶׁר לֹא הָיָה
כְּמוֹהוּ, עַד אֲשֶׁר רָאִיתָה שִׁפְחָה עַל הַיָּם וְכוּ' וְעוֹלָלִים וְיוֹנְקִים
אָמְרוּ זֶה אֵלֵי וְאֲנֹהוּ. שִׁמְחָה בְּנֵי בְּשִׁמְחָה זֹאת, אֲשֶׁר זְכוּיָה לְהֵאֱמִין
בְּזֶה עַל כָּל פְּנִים וְלִהְיוֹת בְּכֻלָּל יִשְׂרָאֵל עִם הַנִּבְחָר אֲשֶׁר בְּשִׁבְלֵנוּ
עָשָׂה אֶת כָּל הַנְּפִסִּים הָאֵלֶּה. וּבָאֵם לֹא הָיָה מִסְתַּכֵּל עַל הַטּוֹב
שֶׁבָנוּ לֹא הָיָה עוֹשֶׂה לָנוּ נְפִסִּים כְּאֵלֶּה. כְּלָל הַדְּבָר חֹזֵק וְאֲמִין
לְהִיוֹת אֵךְ שִׁמְחָה תָּמִיד בְּכָל יוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קמ"ט) יִשְׁמַח
יִשְׂרָאֵל בְּעוֹשָׁיו, וּכְתִיב (שֵׁם יד) יִגַּל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל, וּבִפְרָט
בְּיוֹם טוֹב קִדְּשׁ יוֹם קְרִיעַת יָם סוּף. כִּי תִהְלֶה לְאֵל יֵשׁ לָנוּ בְּמָה
לְשִׁמְחָה בְּפִשְׁיטוֹת אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל עָם וְרוֹמְמָנוּ מִכָּל לְשׁוֹן
וְכוּ'. וּבִפְרָט שְׁזָכְינוּ בְּדוֹר הַזֶּה שְׁאִין אָנוּ מִתְנַגְּדִים עַל בְּעַל
הַשִּׁמְחָה הָאֲמִתִּי, שֶׁהוּא מְקוֹר הַשִּׁמְחָה מְקוֹר הַקְּדוּשָׁה מְקוֹר
הָאֲמוּנָה מְקוֹר הַחַיִּים הָאֲמִתִּיִּים וְהַנְּצַחִיִּים מְקוֹר הַחֲכָמָה, אֲשֶׁרִינוּ
שְׁזָכְינוּ לְזֶה. עֲלִינוּ לְשִׁבְחָה לְאֲדוֹן הַכֵּל עַל כָּל הַטּוֹב הַנִּפְלְאָ אֲשֶׁר
הִפְלִיא לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ, אֲשֶׁר לֹא יֵאֱמָן כִּי יִסְפֵּר שֶׁאֲנַחְנוּ בְּשִׁפְלוּת
כְּזֶה נִזְכָּה לְשִׁמְעַת וְלִהְבִּין דְּבָרִים נוֹרָאִים כְּאֵלֶּה וְכוּ' וְכוּ'. וּבְנוּ
נִתְקִיִּים הַמְקָרָא (שֵׁם קלו) שֶׁבְּשִׁפְלָנוּ זָכַר לָנוּ כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ, עַל

בֶּן אָנוּ מְחַיִּיבִים לְשִׂמְחָה וּלְרִקְדָּה בְּכָל יוֹם וְיוֹם בְּכָל מָה שְׁעוֹבֵר
עָלֵינוּ, וּמִכָּל שְׂפָן וְכָל שְׂפָן בְּיוֹם טוֹב קִדְשׁ. וְאֵל יְהִיָּה לָךְ צַעַר
בְּלֵל מִה שְׂאִין אֶתְּהָ זוֹכָה לְהִיּוֹת אֶצְלָנוּ בְּכָל פַּעַם בְּרִצּוֹנְךָ הַטּוֹב,
כִּי גַם זֶה לְטוֹבָה, כִּי יָקָר מְאֹד אֲלֵפִים פְּעָמִים כְּשֶׁאֶתְּהָ אֶצְלָנוּ
פַּעַם אַחַת בְּרִבְעֵי שָׁנָה בְּשִׁבְרֵת מְנִיעוֹת כְּאֵלֶּהָ, מֵאֲשֶׁר הִיִּית
אֶצְלֵי בְּכָל שְׁבוּעַ בְּלֵי מְנִיעוֹת. בְּרוּךְ הַשֵּׁם אֲשֶׁר אֶתְּהָ זוֹכָה עַל
כָּל פְּגָמִים לְהִיּוֹת עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, וְגַם בְּתוֹךְ
הַשָּׁנָה אָנוּ רוֹאִים פְּגָמִים בְּפָנִים כְּמֹה פְּעָמִים. שְׂמַח בְּנֵי וְאֵל
תִּתְּעֶצֶב, וְשִׂמְחָה נִפְשָׁךְ בְּכָל נִקְדָּה וְנִקְדָּה טוֹבָה, וּבִיּוֹתֵר בְּמִלֵּי
דְשִׁמוֹתָא כִּידוּעַ לָךְ. וְיִתֵּר אֵי אֶפְשָׁר לְהֶאֱרִיךְ, וּמִבְּטַחְנֵי בְּךָ
שְׂתַקִּיִּים דְּבְרֵי אֵלֶּהָ. וּמִי שֶׁהִשְׂמַחָה בְּמַעוֹנֵנוּ יִשְׁלַח עָלֵינוּ שְׂמַחָה
שְׁנֹזָבָה לְשִׂמְחָה בְּרַגְלֵי הַקְּדוּשׁ וְהַנּוֹרָא הַזֶּה הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה,
בְּפִרְטָ שֶׁהוּא שְׁבַת קִדְשׁ וְיוֹם טוֹב קִדְשׁ בְּיַחַד נְגִילָה וְנִשְׂמַחָה
בִּישׁוּעָתוֹ אָמֵן.

ובן אבן ספן

עַה

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם א' בְּהַר תִּקְצ"ב.

אֶהוּבֵי בְּנֵי מוֹרְנוּ הֶרֶב יִצְחָק נְרוֹ יֵאִיר.

דַּע בְּנֵי כִי בְשִׁבַּת קִדְשׁ בְּבִקְרָ קִדְשׁ סְעֵדַת שְׁחֵרִית הַזְּמִין הַשֵּׁם
יִתְבָּרַךְ שִׁשְׂמַעְתִּי מֵאִישׁ מִמְּאֵה־לֵיב שֶׁהָיָה רַעַשׁ גָּדוֹל
בְּמוֹלְטָשִׁין בְּעַסְק הַמַּחְלָקַת שְׁעָלֵיכֶם, שְׂרַבֵּי ח"שׁ הַכָּה אִיזָה
אֲנָשִׁים וְעַתָּה רוֹצִים לְקַנְסוֹ, וְשֶׁאֶתְּהָ וְרַבֵּי נַחְמָן מֵהַיִּיטִין הַכְּרַחְתֶּם
לְנִסְעַ לְבִרְסָלָב. וּמֵאֲלִיךְ תִּבִּין גָּדֹל הַנַּחַת שֶׁהָיָה לִי מִזָּה, וְאָף עַל

פי כן התחזקתי בעזרתו יתברך שלא לבלבל שמחת שבת קדש
 חם ושלום. והיום בבקר פרשתי שיחתי על הציון הקדוש
 וספרתי לפניו זכרונו לברכה כל זה למען יחום ה' על עניותנו
 ובזוננו, האלקים יבקש את נרדפים כמונו. והנה ידעתי כי
 מהסתם כבר הנחת אגרת על הפאסט ביום ו', ואני מצפה בכל
 עת לראותו לידע מה נעשה שם. ולעת עתה אהובי בני חזק
 ואמץ אל תירא ואל תחת כי ה' אתנו, ורבים אשר אתנו מאשר
 אתם, עמם זרוע בשר ועמנו ה' אלקינו, אל יעזבנו ואל ימשנו.
 ונפלאתי עליך בני אם אמת שהכרחת לנסע לברסלב, היה לך
 לנסע לפה לאומאן, לקיים (שמות יד) "ופרעה הקריב" שהקריב
 את ישראל לאביהם שבשמים (שמות רבה טו), כי כל מה שרודפין
 את האדם הוא בורח ביותר להשם יתברך, כמבאר בדבריו ז"ל
 (לקוטי תניניא ג). אך אף על פי שלא עלתה בידיך עצה זאת, על כל
 פנים תקיים לברח שם להשם יתברך, כי אין לכם למי לברח כי
 אם אליו יתברך לבר, אשר הוא נמצא בכל עת. ואם נדמה לך
 שאתה רחוק ממנו מאד, אף על פי כן באמת הוא קרוב אליך
 תמיד, בפרט עתה שאתם נרדפים כל כך. החומל על דל יחמל
 על דלותנו ויראה בענינו, ולה' הישועה כי יבושו המה ואל יבושו
 אנחנו. ויקים בחדש הזה (תהלים ו): "אויבי ישובו יבשו ר'גע"
 ובזכות מצות ספירת העמר נזכה להכניע אותם שהם גרועים
 ממוסרים כי הם עומדים על הנפשות. ובעל מלחמות ישפיל
 ויפיל אותם מאגרא ר'מא ל'בירא ע'מיקתא, ישובו המה אליכם
 ואתם לא תשובו אליהם. חזקו ואמצו כי ה' עמכם ולא יעזב

אֶתְכֶם וְהַפֵּל לְמוֹתְכֶם. וְהִזְהָרוּ שְׁתִּהְיוּ בְלַכֶּם עִמָּנוּ יַחַד בְּחַג
הַשְּׁבוּעוֹת הַקְּדוֹשׁ הַבֹּא עֲלֵינוּ לְמוֹבָה, נְגִילָה וְנִשְׁמָחָה בִּישׁוּעָתוֹ.

דַּבְּרֵי הַמְצָפָה לִישׁוּעָה.

מן אפריל 1922

עו

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֹר לְיוֹם ה' בְּחֻקֵּי חֻקֵּי"ב אֹמְאָן.

אֶהוּבֵי בְּנֵי מִכְתָּבְךָ קִבְּלֵתִי עַל יְדֵי הַפֶּאֶשֶׁט רֵאשׁוֹן בְּיוֹם ג'
בְּהַר, וּמֵאֵלֶיךָ תִּבְּיִן גְּדֹל הַצֶּעֶר שֶׁהָיָה לִי. אֵךְ מֵאֵת ה'

הֵיְתָה שְׁנוּדַע לִי קֶצֶת מֵעֲנִין זֶה בְּשִׁפְתַּי הָעֶבֶר כֵּאֲשֶׁר כָּבַר
הַדְּעָתִיךָ בְּמִכְתָּבִי, וּבְכּוּדָאֵי דִּבְרֵתֵי מוֹזָה הַרְבֵּה עַל צִיּוֹן הַקְּדוֹשׁ,
וּכְרוּךְ הַשֵּׁם אֲשֶׁר בְּחֻמְלָתוֹ הִגִּיעַנִי מִכְתָּב הַשְּׁנִי בְּשָׁבוֹעַ זֹאת
מֵאֵתְךָ אֲשֶׁר שֵׁם נֶאֱמָרוּ קֶצֶת הַרְחִיבוֹת אֲשֶׁר בְּצַר הַרְחִיב לָנוּ,
כְּרוּךְ הַשֵּׁם אֲשֶׁר עַד כֹּה עֲזָרְנוּ. אֲבָל עֲדִין צְרִיכִין לִישׁוּעָה הַרְבֵּה
שִׁיחֻס הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל כְּבוֹדוֹ וּכְבוֹד הַצְּדִיק הָאֵמֶת וַיְחֻס עַל
נְדָפִים כְּמוֹנֵי וַיְצִילֵנוּ מִיַּד אוֹיְבֵינוּ וְרוֹדְפֵינוּ חָנֹם. וְכֹל הַקָּמִים
עֲלֵינוּ לָרַעָה מְהֵרָה יִפִּיר עֲצָתָם וַיִּקְלַקֵּל מַחְשַׁבְתָּם, וַיִּקְיֵם בְּחֻדָּשׁ
זֶה ה' אוֹיְבֵי יִשְׁבּוּ וְיִשְׁאוּ רִגְעֵ אֱמֹן.

עֵתָה בְּאֵתִי לְבִשְׂרֵךְ חֲסָדֵי ה' וּנְפִלְאוֹתָיו הַעֲצוּמִים, שְׁתִּהְלֶה

לְאֵל קְנִייתִי בְּסֹךְ חֲמֻשִׁים רַוְבַּל־חֻדָּשׁ עֲצִים עַל קוֹרוֹת

נְפִלְאִים וּמִבְּחָרִים, וּכְבֹּר הַתְּחִילוֹ לְסַתֵּת אוֹתָם. וְגַם קְנִייתִי עֲצִים
לְעַמּוּדִים שְׁקוֹרִין סְלוֹפִים, וּבְחֲסָדֵי ה' בְּקִרְוֹב יִגְבִּיהוּ הַבְּנִין בְּעֶזְרַת
ה', וְאֲנִי מוֹכֵן עֵתָה לְנִסְעַ בְּבִקָּר אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם לְבֵיתִי, וּבְשִׁבְתַּי

קדש הבא עלינו לטובה אשבות בקהלה קדושה טעפליק, ובשבוע הבא עלינו לטובה אבוא לביתי בעזרת השם יתברך. ומעצם מרדתי אי אפשר עתה להאריך כלל, ואם ירצה השם פאשר תהיה אצלי בחג השבועות הבא עלינו לטובה, נספר נפלאותיו יתברך אשר גמל עלינו עד הנה, בפרט בענין הבנין הקדוש הזה. ונודה על העבר ונבקש להבא, בן יהי ה' עמנו לגמרו מהרה.

דברי אביד המצפה לישועה.

יגן אפרסוף

ושלום לכל אנשי שלומנו באהבה רבה, ובפרט לידידי מורנו הרב שמשון גרו יאיר.

חזקו ויאמץ לבבכם כל המיחלים לה'. אל תיראו ואל תחתו כי ה' עמנו אל יעזבנו ואל ימשנו. יבושו ויחפרו יחד כל שונאינו יבושו המה ולא נבוש אנחנו. ברוד השם יתברך אין לנו להתביש מפניהם כלל בענין המחלקת הזה, כי לא עלינו תלונתם כי אם על ה' ועל תורתו הקדושה ועל הצדיק האמת צדיק יסוד עולם אשר כל בית ישראל נשען עליו. יאחזו הם דרכם להרבות בשתיה ובשכרות ולהרבות ימיהם בחגים, ואנחנו בשם אלהינו נזכיר להרבות בתורה ותפלה ואמירת תהלים והתבודדות ולשמח בה' ובתורתו ובהצדיק האמת, ונראה דבר מי יקום. אשרינו מה טוב חלקנו שהם רודפים אותנו בשביל שאנו נקראים על שמו הקדוש, חבלים נפלו לי בנעימים אף נחלת שפרה עלינו.

עו

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, יוֹם ו' עָרַב שַׁבַּת קֹדֶשׁ אַחַר חֲצוֹת בְּמִדְבָּר
תקצ"ב.

אַהוּבֵי בְּנֵי חֵבִיבֵי, מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי פְעָמִים וְאִין זְמַן לְהַשִּׁיבּוּ
עֵתָה סְמוּךְ לְשַׁבַּת קֹדֶשׁ, בְּפָרְט פִּי בְּקִרּוּב תְּהִיָּה פֹה
בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ יִשְׁמַח נְפְשֵׁיכֶם מְהֵרָה, וְיִרְאוּ
שׁוֹנְאֵינוּ וְיִבּוֹשׁוּ. וְקוּיְתִי לֵה', שְׂיִהְיֶה מִפְּלֵה גְדוֹלָה מְהֵרָה לְכָל
שׁוֹנְאֵיכֶם וְרוֹדְפֵיכֶם, כִּי לֹא יַחְרִישׁ הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ עַל בְּזִיוּנוֹת
וְרִדְפוֹת פְּאֵלָה שְׂרַדְפוּ אֶתְכֶם חֲנָם, בְּפָרְט פִּי שְׁלַחוּ יָד בְּסַפְּרֵי
הַקְדוּשִׁים בְּבִזְיוֹנוֹת פְּאֵלָה. וְאִם דְּרָכֵי טוֹבוֹ שֶׁל אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ
וְרַבְּנוּ הַנּוֹרָא וְהַנְּשָׁגֵב זֵכֶר צְדִיק וְקְדוֹשׁ לְבָרְכָה הֵם עַד אִין סוּף,
וְאִרְיֻכוֹת אִפּוּ בְּלִי שְׁעוֹר, וּמַחֲמַת זֶה עַל פִּי רַב אִין רוֹאִין נִקְמָה
תַּכְּף בְּרוֹדְפָיו וְכו', אִף עַל פִּי כֵן בְּמָקוֹם שְׂיִישׁ חֲלוּל הַשֵּׁם וּבְזִיוֹן
פְּזָה הַנוֹגֵעַ עַד הַנֶּפֶשׁ, אִין דְּרָכוֹ לְהַחְרִישׁ. וּמִבְּטַחְנִי בְּחֶסֶדֶוּ
יִתְבָּרֵךְ שְׂיִקָּים מְהֵרָה מִשְׁד עֲנִיִּים מֵאֲנַקַּת אֲבִיוֹנִים עֵתָה אֲקוּם
יֵאמֵר ה' וְכו', יִבּוֹשׁוּ וְיִחַפְּרוּ יַחַד כָּל שׁוֹנְאֵינוּ וְיָפְלוּ וְלֹא יִקוּמוּ.
וְזֻכוֹת אֲבוֹתֶם יַעֲמֹד לָהֶם שְׂיִהְיֶה לָהֶם מִפְּלֵה גְדוֹלָה מִיָּד, כִּי אִם
לֹא חֵם וְשָׁלוֹם יִהְיוּ נֶאֱבָדִין וְנַעֲקָרִין לְגַמְרֵי מִשְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת, כִּי
לֹא דָבָר רִיק הוּא מֵה שְׁעָשׂוּ, שְׁתוּ בְּשָׂמִים פִּיהֶם וְכו', ה' יִרִיב
רִיבוֹ, ה' יִלְחֶם לָכֶם וְאִתֶּם תַּחֲרִישׁוּ; וְאִם יִרְצֶה הַשֵּׁם בְּחַג
הַשְּׁבוּעוֹת הַקְדוּשׁ הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה יִשְׁפִיעַ הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ עֲצוֹת
נְכוֹנוֹת אִיךָ לְהַתְּנַהֵג בְּזָה, שְׂמַחוּ בְּה' אֲשֶׁר עֲזָרְנוּ לְהִיּוֹת בְּחֻלְקוֹ
הַקְדוּשׁ, אֲשֶׁרֵינוּ מֵה טוֹב חֻלְקָנוּ וְכו'.

דְּבָרֵי אַבְדֵּי הַמְצַפָּה לַישׁוּעָה מֵהֶרָה בְּכָל הַפְּחִינּוֹת וּבְכָל
הַדְּבָרִים בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחַנִּיּוֹת, וְשָׁלוֹם רַב לְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ
בְּאַהֲבָה רַבָּה.

מִן אֲבִרְסָלָה

עַח

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם א' נָשָׂא תִקְצ"ב.

אֶהוּבִי בְּנֵי שְׂיַחֲיָהּ, הַיּוֹם שְׁלַחְתִּי לָךְ מִכְתָּבִי עַל יְדֵי אִישׁ
אֶחָד מִטּוֹלְמָשִׁין. נָא לְהוֹדִיעֵנִי אִם קִבַּלְתָּ מִכְתָּבִי,
הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִרְחִיב לִי וּלְכַלְנֹנוּ שְׁלֹא יִבְלַבֵּל אוֹתֵנוּ חֶסֶם וְשָׁלוֹם
הַפְּרִנְסָה מֵעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְחֹזֵק וְאַמִּץ בְּנֵי חֲבִיבֵי וּבְטַח בְּה'
שְׂיַתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם.

דְּבָרֵי אַבְדֵּי הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמָךְ תָּמִיד בְּאַהֲבָה.

מִן אֲבִרְסָלָה

נָא לְהַשְׁתַּדֵּל לְהַשִּׁיבֵנִי מִיָּד, וְאִם אֶפְשָׁר שְׁתַּשְׁלַח מִיָּד אִיזָה סֶךְ
מִכִּיסֶךְ עַל סֶמְךָ שְׁתִּקְבַּל מֵרַבֵּי שְׂמִשׁוֹן, אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם מֵה
טוֹב. כִּי מֵאֲלֵד תִּבִּין שְׂאֲנִי צָרִיד לְהַכִּין עַל שְׁבוּעוֹת הַבָּא עֲלֵינוּ
לְטוֹבָה, וְאֲנִי צָרִיד לְחַשֵּׁב מֵה שְׂצָרִיכִין עַל שְׁבוּעוֹת הַקְּדוּשׁ
בְּשָׁבִיל קְבוּצַת קְדוּשׁ כְּזֶה הַבָּאִים לְשִׁמְעַע דְּבַר ה'. וּבּוֹדָאֵי רָאוּי
שְׁלֹא יִהְיֶה לִי שׁוֹם מִרְדָּא מֵהַכְּנָה גְּשְׁמִיּוֹת. וְלֵה' הַישׁוּעָה שְׂיַהֲיָה
הַכֹּל עַל נְכוֹן מֵאֲתוֹ יִתְבָּרַךְ.

עט

פְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם ו' עָרַב שַׁבַּת קֹדֶשׁ בְּהַעֲלֹתְךָ תִּקְצַ"ב.

אַהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי, מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי עַל יְדֵי מוֹסֵר פֶּתַב זֶה וְעַל יְדֵי רַבִּי אֱלִיָּהוּ, גַּם חֲצִי רוֹבֵל-חֹדֶשׁ עַל פְּדִיּוֹן, וְהוֹמָה עָלַי לְבִי עַל צַעֲרְךָ, אֵךְ אַתָּה מַרְעִישׁ עַל הַדְּבָר יוֹתֵר מִדְּאִי. כִּי כְּבָר הִקְדַּמְתִּי לְהוֹדִיעֶךָ שְׁעַל הָאָדָם עוֹבְרִין בְּהִכָּרַח תְּהוֹמוֹת הַרְבֵּה וְכוּ'. בְּוֹדָאִי מַה שִּׁשְׁלַחַת לְהַתְפַּלֵּל וְלַעֲשׂוֹת פְּדִיּוֹן הַטִּיבוֹת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ, כִּי אִין לָנוּ בְּמַה לְהַמְלִט כִּי אִם בַּתְּפִלָּה וְצַדִּיקָה וְכוּ', אֵךְ בְּמִכְתָּבְךָ אַתָּה מַרְעִישׁ עַל הַדְּבָר יוֹתֵר מִדְּאִי. הָאֵמֶת יִדְעָתִי מִכְּאוּבֵי לְבָבְךָ אַף עַל פִּי כֵן הִהְכָרַח לְהַחֲיוֹת אֶת עֲצָמְךָ בְּכָל עֵת, וְלְהַסִּיחַ דַּעְתְּךָ מִצַּעֲרְךָ וְלִבְלִי לְהִיּוֹת פְּרוּךְ אַחֵר הַצַּעַר כֹּל כִּךְ חֵם וְשָׁלוֹם, וְהַעֲקֹר לְכָל תַּחֲשֹׁב וְתִדְאָג בְּלָל מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ. וְאַל יִהְיֶה בְּלִבְךָ כִּי אִם צַעַר אוֹתוֹ הַיּוֹם בְּלִבְךָ, וְזֶה בְּקַל יְכוּלִין לְסַבֵּל, גַּם יְכוּלִין לְהַסִּיחַ דַּעְתוֹ לְגַמְרֵי מִצַּעַר אוֹתוֹ הַיּוֹם, וְכֵן בִּיּוֹם שְׁלֵאֲחֶרְיוֹ לֹא תַחֲשֹׁב רַק אוֹתוֹ הַיּוֹם, וּבְתוֹךְ כִּךְ יִרְחַם הַשֵּׁם וְיַתְפָּרֵךְ וְיִוָּשִׁיעַ לְךָ מִהֲרָה כִּי לֹא לְעוֹלָם יִרִיב וְכוּ'.

וְהִנֵּה גַּם דַּעְתִּי אֵינָה צְלוּלָה עִתָּה מֵרַב טְרִדוֹתַי, בְּפִרְט בַּעֲנִין הַבְּנִין הַקְּדוֹשׁ בְּאוּמָאן שְׁמַנָּח עַל רֵאשִׁי וְקִשְׁה לִי לְהַסִּיחַ דַּעְתִּי מִזֶּה, עַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר עִתָּה לְהַאֲרִיךְ בְּלָל. וְתִרְאֶה לְמַעַן הַשֵּׁם לְשַׁלַּח לִי בְּשַׁבּוּעַ הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה הַפֶּךָ שֶׁהִבְטַחְתָּ עַל הַבְּנִין. וְחֹזֵק וְאַמִּץ בְּנֵי חֲבִיבֵי וְתִפְרֹשׁ שִׁיחַתְךָ לְפָנַי הַשֵּׁם וְיַתְפָּרֵךְ בְּכָל יוֹם, וְלֹא תַחֲשֹׁב מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ בְּלָל. וְתַחֲיֶה אֶת עֲצָמְךָ בְּכָל הַדְּבוּרִים וְהַשִּׁיחוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁשְׁמַעְתָּ מִמֶּנִּי בַּחַג הַקְּדוֹשׁ הַעֲבָר

וְכָל מָה שִׁשְׁמַעְתָּ מִקֹּדֶם, כִּי יֵשׁ בָּהֶם בְּמָה לְהַחִיזוֹת אֶת עֲצַמְךָ
בְּכָל עֵת בְּעִזְרוֹת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ יִשְׁלַח מְהֵרָה רְפוּאָה
שְׁלֵמָה מִן הַשָּׁמַיִם לְזוּגְתְךָ, וְיִצְלִיחַ אֶתְכֶם בְּפִרְנִסְתְּכֶם וְיִהְיֶה
שְׁלוֹם וְשְׁלוֹהַ בְּבֵיתְכֶם, וְתִזְכֶּה לְהִיּוֹת אִישׁ כְּשֶׁר בְּאֵמֶת כְּרָצוֹנוֹ
הַטּוֹב אָמֵן.

דברי אביד המצפה לישועתך.

111 אפריל 1912

ח' אדר

ב

ברוך השם, יום ה' שלח לך תקצ"ב.

אהובי בני חביבי הוֹתִיק מוֹרְנוּ הֵרֵב יִצְחָק גְּרוֹ יְאִיר.

מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי בְיוֹם רֵאשׁוֹן וְהָיָה לִי לְנַחַת גָּדוֹל בְּשִׁמְעִי
שֶׁתְּהַלְּהָ לְאֵל הַחַל ה' לְהֵרְאוֹת חֶסֶדּוֹ, כֵּן יִגְמֹר ה'
בְּעֵדְכֶם שִׁיְהִי לָהּ רְפוּאָה שְׁלֵמָה מְהֵרָה, אָמֵן. וְדַע בְּנִי שְׁבַדְעָתִי
לְנִסְעֵ אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם בְּיוֹם שְׁנֵי לְאוּמָאן בְּדַבַּר הַבְּנִי, עַל כֵּן אִם
אֶפְשֶׁר שִׁיבֹא בְּקֹל אַחַר שֶׁבַת מַה טוֹב, וְאִם לֹא לְמַעַן הַשֵּׁם
שִׁירָאָה לְשַׁלַּח לִי הַסֶּף שֶׁהִבְטִיחוּ לִי בְּלִי תְרוּצִים וְהַתְנַצְלוֹת כָּלָל,
כִּי אֵין לְשַׁעַר גָּדֹל הַהִכְרַח עֵתָה לְמַעוֹת, אֲשֶׁר כְּמַעַט כָּל הַבְּנִי
תְלוּי בְּזוּה. כִּי כָּבֵד מִנַּח הַכֹּל רַק לְהַגְבִּיחַ, וְצִרִיכִין לְהַזְדַּרוֹ מִחַמַּת
כְּמָה טְעָמִים וּפְחָדִים כִּידוּעַ, הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ יִשְׁמְרֵנוּ וְיַעֲזֵרֵנוּ
לְהַגְבִּיחַ וְלִגְמֹר מְהֵרָה. וּמֵאֲלֹהֶיךָ תִּבְיֵן כְּמָה אֲנִי צָרִיךְ לְהַזְדַּרוֹ עֵתָה
וְה' אֱלֹהִים יַעֲזֹר לִי כִּי כְּבֵד עָלַי הַדְּבָר עֵתָה מְאֹד מְאֹד, אֲשֶׁר
כְּמַעַט כְּשֶׁל כַּח הַסֶּפֶל. אֵךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ עוֹזֵר לִי וְיַעֲזֹר לִי וְעַל זֶה

לְבַד תְּמַכְתִּי יְתִדוֹתַי לְעֶסֶק עוֹד בְּזֶה עַד אֲשֶׁר הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ
 בְּרַחֲמָיו יִגְמַר וְיִוצֵיא הַבְּנֵי הַקְּדוֹשׁ מִכַּח אֶל הַפֶּעַל בְּעִזְרַת הַשֵּׁם
 יִתְבַּרַךְ. וְתִהְיֶה לְאֵל עֲזָרְנוּ הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ שְׁחַדְשָׁנוּ בְּעִנְיַן מוֹצֵיא
 מִכַּח אֶל הַפֶּעַל חֲדוּשִׁים נְאֻיִם הַנִּצְרָכִים לְעִבְדָּא. וְהַעֲקָר הוּא
 הַרְצוֹן וְהַחֲשֵׁק וְכו'. כַּמְבָאָר הַיָּטִב בְּהַתּוֹרָה וְיִהְיֶה נָא פִי שְׂנִיִּם
 בְּרוּחָךְ וְכו'. וְכִבְר דִּבְרָנוּ בְּזֶה בְּשֵׁבַת קִדְשׁ הָעֶבֶר, וְכִבְר נִכְתָּב
 הָעִנְיָן בְּחֶסֶדוֹ וְיִשׁוּעָתוֹ הַגְּדוֹלָה וְהַנְּפִלְאוּהָ. וְכִבְר סִפְרֵתִי לְךָ שֶׁכָּבֵל
 עַת שְׂאֵנִי מִדְּבַר אִוּ אִיזָה חֲדוּשׁ אֲנִי מִתְנַעֲנַע מְאֹד שְׂאֵתָה
 תִּרְאֶה אוֹתוֹ הַחֲדוּשׁ וְיִגִּיעַ אֵלָיְךָ, אֲךָ מַה נַּעֲשֶׂה כִּי רַבּוּ הַמְּנִיעוֹת
 לְזֶה. אֲבָל כִּכָּר הוֹדַעְתִּיךָ בְּנֵי חֲבִיבֵי שְׁהַפֵּל לְמִטְבָּה, כִּי יָקָר בְּעִינֵי
 הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ פֶּעַם אֶחָד בְּכַמָּה שָׁבֻעוֹת שְׂאֵתָה בָּא אֵלֵינוּ
 בְּמְנִיעוֹת כְּפִלְאוּהָ, יוֹתֵר מֵאֵלּוּ הָיִיתָ פֶּעַמִּים בְּכָל שָׁבֻעַ אֲצִלִּי בְּלִי
 מְנִיעוֹת. וְהִנֵּה עַתָּה עָרַב שֵׁבַת אַחַר חִצּוֹת הַרְבֵּה וְאִי אֶפְשָׁר
 לְהֵאָרִיךְ כְּלָל. וְהַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ יִרְחַם עָלֵינוּ וְנִזְכֶּה לְקַבֵּל שֵׁבַת קִדְשׁ
 בְּשִׂמְחָה וְטוֹב יִכָּב כְּפִרְאוּי, וְלִהְיוֹתֵךְ קִדְשֵׁךְ וְשִׂמְחַת שֵׁבַת עַל
 שֵׁשֶׁת יָמֵי הַחוּל עַד נִזְכֶּה לְיוֹם שְׁכָלוֹ שֵׁבַת וְכו'.

דְּכַרֵּי אֲבִיכֶם הַמְּשֻׁתָּקִים לְמִוְכַתְּכֶם וְהַצְּלַחְתְּכֶם הַנִּצְחִית, פּוֹתֵב
 בְּדַמְעָה מֵרַב הַתְּשׁוּקָה שְׁלֵא תִהְיֶה מִרְחַתְּכֶם וְיִגִּיעַתְּכֶם וְיִגִּיעַתִּי
 וְמִרְחַתִּי בְּחַנּוּם חֵם וְשְׁלוֹם, אֲךָ לֵה' הוֹחֲלֵנוּ כִּי הוּא יוֹדֵעַ
 תַּעֲלוּמוֹת שֶׁכָּל פּוֹנְתֵי לְמִטְבָּה בְּאֵמֶת, וְגַם כּוֹנְנֵתְכֶם לְמִטְבָּה
 בְּאֵמֶת. וְכוּדָאֵי לֹא נִנְע לְרִיק חֵם וְשְׁלוֹם. אֲךָ מִי יִתֵּן שִׁישְׁלֵם
 רְצוֹן רַבּוּ הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא זְכָר צְדִיק וְקְדוֹשׁ לְבָרְכָה שְׁנִזְכֶּה
 לְהִגִּיעַ אֶל הַתְּכִלִּית הַטּוֹב שֶׁהוּא רוֹצֵה לְהַבְיִאֵנוּ אֵלָיו וְלֵה'
 הַיְשׁוּעָה.

וְשָׁלוֹם רַב לְכָל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה וּרְחִימָתָן עֲזִיזָא,
 חֲזָקוּ וְאַמְצוּ לְבַבְכֶם כָּל הַמִּינְחִלִים לַה'. עֵינֵיכֶם
 הַרְוֹאוֹת שְׁכַל מַה שְׁהָאֲדָם רוּצָה יוּכַל לְפַעַל בְּאִשְׁרֵי כְּבָר רְאִיתֶם
 וְהַבְנֵתֶם הַרְבֵּה, וְעַל יְדֵי זֶה תִּתְחַזְּקוּ כָּל יְמֵיכֶם לְחַשֵּׁק וּלְהַשְׁתַּוְּקַק
 תְּמִיד לַהֲשֵׁם יִתְבָּרַךְ לְאַנְשֵׁי אֲמַת לְאַמְתּוֹ עַד תִּזְכּוּ לְשִׁבְרֵ גַם כָּל
 יְתֵר הַמְּנִיעוֹת עַד תִּזְכּוּ לְחֻזוֹת בְּנַעַם ה' וְכו'. וְאִז תִּדְרְעוּ מַה כָּל
 הַרְעֵשׁ הַזֶּה מִמֶּה הָיוּ רוּצִים לְמַנַּע אֶתְכֶם חֵם וְשָׁלוֹם, אִז יִמְלֵא
 שְׂחוֹק פִּינוּ וְכו' וְיִרְאוּ שׁוֹנְאֵינוּ וְיִבּוֹשׁוּ בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

ו' אדר

פא

ברוך השם, יום ג' קרח תקצ"ב.

אַהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי נְרוֹ יְאִיר וְלְכָל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ שְׁלוֹם לְכֶם
 אֵל תִּירְאוּ כִּי ה' עִמָּכֶם. וְהִנֵּה אֲנִי מוּכָן לְנִסֵּעַ מִיַּד
 לְאוּמָאן לְשָׁלוֹם, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעֲזֹרֵנוּ לְגִמְרוֹ הַבְּנֵן הַקְּדוֹשׁ מֵהַרְהָ.
 וְהִנֵּה מִכְּתִבְךָ קִבְּלֹתִי עִם הַסֵּף אַרְבַּע רוּבְּלֵ-חֲדָשׁ, וּמְאֹד הַחֲיִייתֶם
 נַפְשִׁי בְּזֶה כִּי גָדוֹל הַהֲכָרַח עִתָּה אִי אֶפְשֶׁר לְשַׁעַר וְאִין לְהַעֲרִיף,
 יִשְׁלַם ה' פְּעֻלְכֶם וְכו', וְתִזְכּוּ שִׁיְהִיָּה לְכֶם חֶלֶק גָּדוֹל בְּבִנְיָן
 הַקְּדוֹשׁ וְהַנִּפְלָא שְׁעוֹסֵק בּוֹ הוּא ז"ל זֶה כְּמָה שִׁיתְרַבּוּ הַפְּתִים עַל
 יְדֵי שְׂכָנִים רַבִּים עַד אִין מִסְפֵּר וְכו', עַד שִׁיעֲלָה שְׁעֵשׂוּעִים לְפָנָיו
 יִתְבָּרַךְ שְׁלֵא עָלוּ מִימּוֹת עוֹלָם. וְהִנֵּה אֲנִי טָרוּד עִתָּה מְאֹד בְּאִשְׁרֵי
 תְּבִין מַעֲצָמְךָ, אֲדָּךְ מֵאַהֲבַתְכֶם הַכְּרַחְתִּי אֶת רַבֵּי חַיִּים נַחוּם נְרוֹ
 יְאִיר עַד שְׁנָתָן לִי הַעֲתַקְתָּ כָּל הַתּוֹרָה שְׁדַבְּרָנוּ בְּחַג הַקְּדוֹשׁ
 הָעֵבֶר וּבְשִׁפְתַי קִדְּשׁ שְׁלִפְנָיו. יִרְאוּ עֵינֵיהֶם וְיִשְׂמַח לְבַבְכֶם. וְהֵם
 שְׁלִשָּׁה בּוֹגֵן וְחֲצִי כְּתוּבִים מִשְׁנֵי עֲבְרֵיהֶם, וְאִם יִרְצוּ יַעֲתִיקוּהָ

מִיָּד וַיַּחְזִירוּ לִי אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם כְּשֶׁאָבּוּא לְשָׁלוֹם לְבֵיתִי, וּמִגְדֹּל
הַנְּחִיצָה אִי אֶפְשֶׁר לְהֶאֱרִיךְ כָּלֵל.

דַּכְרֵי אֲכִיכֶם הַחֲפִיץ בְּמוֹכְתְּכֶם וְהַצֵּלְחַתְּכֶם הַנִּצְחִית.

יְמֵן אַפְרִסְלָף

פב

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, מוֹצְאֵי שַׁבַּת קִדְשׁ פְּרִשְׁת חַקַּת תַּק"ב אוֹמְאֵן.

רַב שְׁלוֹם לְאַהוּבֵי בְנֵי מוֹרְנֵנוּ הַרַב יִצְחָק נְרוּ יֵאִיר.

בְּאֵתִי הִנֵּה אֹר לְיוֹם ו' פְּרִשְׁת קִרְח הָעֶבֶר, וּבְאֵתוֹ הַיּוֹם
לַעַת עָרַב סְמוּךְ לְכַנְיֶסֶת שַׁבַּת קִדְשׁ עֲזַרְנוּ הַשֵּׁם
יִתְבָּרַךְ בִּישׁוּעָתוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו הַנּוֹרְאוֹת, שֶׁבֵּא הָאֲדוֹן הַגְּרָאדְנִיצְשֶׁע
דָּפֵה עַל הַבְּנִין הַקְּדוֹשׁ שְׁלֵנוּ, וְהַסְּפִים בְּפֶה מְלֵא וְנָתַן רְשׁוֹת
לְכַנְיֶתוֹ, וּבִרְךְ אוֹתָנוּ שְׁנִגְמַר אוֹתוֹ בְּקִרְוֹב. עַד הִנֵּה עֲזַרְנוּ רַחֲמָיו
יִתְבָּרַךְ. וּמֵאֵלֶיךָ תָּבִין עֲצֵם הַיְשׁוּעָה הַזֹּאת, כִּי עַל זֶה הַיִּיְתִי
מִצְפָּה זְמַן רַב כִּידוּע לְךָ; וְעַתָּה טוֹב לְהוֹדוֹת לְה' עַל הָעֶבֶר
וּלְבַקֵּשׁ לְהֵבֵא, כֵּן יְהִי ה' עִמָּנוּ שְׁנוֹכָה לְהַגְבִּיֵה הַבְּנִין בְּשָׁבוּע
הַזֹּאת וּלְגַמְרוּ מִהֲרָה, וְלֵה' הַיְשׁוּעָה. וּמַחֲמַת אַפִּיסַת כְּלֵי כְּתִיבָה
אִי אֶפְשֶׁר לְהֶאֱרִיךְ. וְגַם עַל יְדֵי הַיְשׁוּעָה הַזֹּאת רְאוּי לְכֶם
לְהִתְחַזֵּק בִּה' וּלְכַטֹּחַ בּוֹ תָּמִיד שְׁפּוֹדָאֵי יִגְמַר גַּם עִם כָּל אֶחָד
וְאֶחָד בְּפִרְטִיּוֹת פְּעֻלָּתוֹ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר הִתְחִיל לְהַפְּלִיא עִמָּנוּ.
וְתִרְאֶה לְהוֹדִיעַ זֹאת לְכַרְסְלָב, יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים וַיִּשְׁמְחוּ. הַשֵּׁם
יִתְבָּרַךְ יוֹכְנֵנוּ לְשִׁמְעַת בְּשׁוֹרֹת טוֹבוֹת תָּמִיד.

דַּכְרֵי אֲכִיד הַמִּצְפָּה לַיְשׁוּעָה.

יְמֵן אַפְרִסְלָף

פג

פרוך השם, יום ד' בלק תקצ"ב.

אהובי בני חביבי שלום שלום לך ולביתך. מכתבך קבלתי היום, והיה לי לנחת גדול. ואין להרחיב הדבור מאחר שבין היום למחר תהיה פה בעזרת השם יתברך באשר כתבת, וממוסר כתב זה תשמע נפלאות ישועת ה' אשר עזרנו עד הנה שזכינו להגביה בנן הבית המדרש הקדוש בעזרת השם יתברך, גדולים מעשה ה'. בן יהי עמנו שנזכה לגמרו בשלמות מהרה ולהתפלל שם בכונה. בפרט בראש השנה הקדוש ולפעל שם מה שצריכין לפעל כל אחד ואחד בכלל ובפרט אמן בן יהי רצון, ותגיל ותשמח בישועת ה' אשר עזרנו עד הנה. ועל להבא נבקש בכל יום עד יעתר לנו ה' ממרום ברחמיו וימלא משאלותינו לטובה ברחמיו המרבים, כי בודאי לא יעזב אותנו לעולם חס ושלום, כי לא יפוש ה' את עמו וכו'.

דברי אביך המצפה לראותך מהרה ומעתיר בעדכם.

מן אפרסוף

י' אדר

פד

פרוך השם, יום א' י"ז בתמוז תקצ"ב.

אהובי בני חביבי, מכתבך קבלתי ביום ו' ערב שבת קדש העבר על ידי רבי נחמן מהייסין עם אחד רובל-חדש, גם מכתב מרבי יעקב. ונפלאתי עליך מה שלא שלחת מכתבך היום על ידי מוליכי הפאסט בפרט להודיעני מרבי נחמן נכד

רבנו ז"ל כְּאֲשֶׁר הִזְהִרְתִּידָּ. וְהִנֵּה אֹדוֹת הַמָּקוֹם בְּהַקְלוֹזֵי אֶף עַל
 פִּי שְׁהִיָּה לִי גַם בֵּן קֶצֶת צֶעַר מְזֵה, אֲךָ לֹא הִגְדַּלְתִּי הַיְסוּרִים, כִּי
 בְּכַר יָדַעְתָּ שְׁאֲנִי רְחוּקִים מִכְבוֹד עוֹלָם הָיָה כְּאֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי מִמֶּנּוּ
 ז"ל, וְכֹאֲשֶׁר אָנֹכִי רוֹאִים בְּעֵינַיִנו בְּכָל עֵת; וְכִבֵּר דְּבַרְנוּ הִרְבֵּה מְזֵה
 בְּשָׁבוּעוֹת הָעֶבֶר כִּמֶּה וְכִמֶּה צְרִיכִים לְסַבֵּל בְּזִיווּנוֹת וּשְׁפִיכוֹת
 דְּמַיִם כְּדֵי לְהִתְקַרֵּב לְנִקְדָּה הָעֲלִיוֹנָה וְכוּ'; וְכֵן עוֹד בְּכִמֶּה
 מְקוֹמוֹת בְּדַבְּרֵי ז"ל מְבֹאֵר שֶׁעֲכָשׁוּ הַכְּבוֹד בְּגִלוֹת וְכוּ' וְכָל
 הַכְּבוֹד אֶצֶל הָעוֹזֵי פָּנִים שְׁבִדוֹר וְכוּ'. וְאִם קָטַן אֶתָּה בְּעֵינֶיךָ
 וְנִדְּמָה לְךָ שְׁאֶתָּה רְחוּק מְאֹד מִמֶּנּוּ ז"ל עַל יְדֵי מַעֲשֵׂיךָ, אֲדַרְבָּא
 מִכָּל שְׁכָן וְכָל שְׁכָן שְׁצָרִיכִים לְסַבֵּל בְּזִיווּנוֹת וּשְׁפִיכוֹת דְּמַיִם
 כְּשָׂרוּצִים לְהִקְרָא עַל שְׁמוֹ ז"ל. גַּא בְּנֵי זִכֹּר אֵל תִּשְׁכַּח בְּכָל עֵת
 עֵצֶם הַחֶסֶד וְהִרְחַמִּים שְׁחַמַּל עֲלֵינוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהִיּוֹת נִקְרָא עַל
 שְׁמוֹ ז"ל, אֲשֶׁר לֹא יִסְפִּיקוּ כָּל יְמֵינוּ לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל עַל זֶה וְכוּ'
 וְכוּ', בְּפָרְט שְׂאֵף עַל פִּי כֵן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵינוֹ עוֹזֵב אוֹתָנוּ, וְכוּדָּאֵי
 יַעֲזוֹר לְךָ שְׁיִהְיֶה לְךָ מְקוֹם לְהִתְפַּלֵּל שָׁם שְׁלֹא בְּזִיוּן בְּעוֹרַת הַשֵּׁם
 יִתְבָּרַךְ. מַעֲתָה חִזֵּק עֲצֻמְךָ לְבָלִי לְהַמְשִׁיךְ עֲלֶיךָ מַחֲשָׁבוֹת יִתְרוֹת,
 וְתִבְקֵשׁ וְתַחַפֵּשׂ בְּכָל דְּבַר אֵיזָה צִד לְטוֹבָה, וְאִם לֹא תוּכַל לְמַצָּא,
 תֵּאֱמִין בְּחֶסְדֵי ה' שְׁבוּדָּאֵי הַכָּל לְטוֹבָה, כִּי חַיֵּב אָדָם לֹמַר כָּל
 דְּעָבַד רַחֲמָנָא לְטַב עָבַד. וְהִנֵּה הוֹדַעְתִּיךָ עַל יְדֵי רַבִּי נַחֲמָן מַעֲגִנֵּן
 הַמַּעוֹת שֶׁנָּתַן רַבִּי מִשֵּׁה גֵרוֹ יֵאִיר בְּאוּמָאן עַל הַבְּנִיָּן, וְשִׁמַּחַמַּת זֶה
 בְּדַעְתִּי לְנִסֵּעַ בְּשָׁבוּעַ זֹאת לְאוּמָאן. עַל כֵּן אֵל תַּעֲשֶׂה בְּאִפְּן אַחֵר
 רַק לְשַׁלַּח לִי בְּשָׁבוּעַ זֹאת, דְּהֵינּוּ בְּיוֹם רְבִיעֵי לֹא יֵאֲחַר לְפָחוֹת
 אַרְבָּעָה אוֹ שְׁלֹשָׁה רוּבַל-חֲדָשׁ, בְּזֶה יִהְיֶה נִדְּבָתְךָ; וְהַמּוֹתֵר תִּתֵּן
 עַל רַבִּי שְׁמִשׁוֹן, כְּדֵי שְׂאוּכַל לְקַבֵּץ אֵיזָה מַעוֹת לְצַרְף לְמַעוֹת

הנ"ל ולעסק בהבנין. כי כבר אני חייב ארבעים רובלי חדש, על כן איני יכול לעסק בהבנין כי אם פשאצרה למעות הנ"ל עוד איזה סך, כאשר תבין בעצמך, ואל תעשה באפן אחר. והשם יתברך יהיה בעזרי ויוליכני לשלום, ויעזרנו לגמור הבנין בשלמות מהרה. דברי אביך המצפה לישועתך ומעתיר בעדך.

מן אפריל

ושלום ל ידידי האהבך המפלג מורנו הרב יעקב נרו יאיר.

מכתבך קבלתי, ושמעתי ועקתך, וידעתי את מכאוביך, אך אין לי עתה דבורים פראוי לכתב לך. ובנדאי היה טוב לפניך שתהיה רגיל פה, אך רבו המניעות, ובשבוע זאת אסע אם ירצה לאומאן, וכפי הנראה לא תוכל להיות פה עד שבת נחמו הפא עלינו לטובה, ומהסתם תהיו אז פה אם ירצה השם, ואת אשר ישלח ה' בפי אדבר עמך בעזרת השם יתברך; לעת עתה חזק וחזק בני, כי כבר ידעת והבנת שכל מה שעובר עליך בהכרח שיעבר על האדם, כי אדם לעמל יולד (איוב ה), ופרשו רבותינו ז"ל (סנהדרין צט:) לעמל תורה, אבל בלא עמל כלל אי אפשר לקבל קדשת התורה, כי מצאתי ולא יגעתי אל תאמין (מגילה ו:). אבל אין השם יתברך שולח על האדם עמל ויגיעה שלא יוכל לעמוד בו. וכבר ידוע לנו שלהתפלל קשה מאד מאד מחמת רבוי המחשבות זרות, ויש בזה לדבר הרבה שלא תספיק היריעה, אך הכלל שזה בעצמו שמוגעין עצמו ומכריחין את עצמו להתפלל אף על פי שאינו יכול להתפלל פראוי, זה בעצמו יקר מאד מאד בעיני השם יתברך, ונחשב בקרבנות, בבחינת

(תהלים מד) "כִּי עָלִיד הֲרַגְנוּ כָּל הַיּוֹם" וְכוּ' כַּמְבֹאֵר בְּדִבְרֵי ז' ל (שיחות הר"ן יב). גַּם זְכוֹר הַיֵּטִב שְׁשָׁנֵי מַחְשָׁבוֹת אִי אֶפְשָׁר לְהִיטֵב בְּיַחַד בְּשׁוּם אֶפֶן, וְגַם זְכוֹר הַיֵּטִב הַיֵּטִב הַתּוֹרָה שֶׁל "אֲזַמְרָה לְאֵלֶיךָ בְּעוֹדֵי", וְתַעֲזֹב שָׁם יָפָה יָפָה, וְלֹא תִהְיֶה בְּעֵינֶיךָ כִּישְׁנָה, וְתִלְךְ עִמָּה בְּכָל יוֹם, וְגַם זְכוֹר הַתּוֹרָה עַל פְּסוּק צֹהַר תַּעֲשֶׂה לְתַבָּה, וְגַם שָׁם תַּעֲזֹב יָפָה וְתִלְךְ בְּזוֹה גַם כֵּן, וּבְחֻסְדֵי ה' תּוּכַל לְהַחֲיוֹת נַפְשְׁךָ בָּהֶם וּכְיוֹצֵא בָּהֶם. וְהַיִּסּוּרִים וְהַפְּחָדִים שֶׁיֵּשׁ לְךָ מֵאֲבִיךָ הַמְּגֻזִים עָלֶיךָ, בְּטַח בֵּה' שֶׁיִּצְלַח מִמֶּנּוּ, כַּאֲשֶׁר כָּבַד הַצִּיל הַרְבֵּה מִמְּנִיעוֹת וּפְחָדִים כְּאֵלֶּה וְכְאֵלֶּה הַרְבֵּה יוֹתֵר. וּבּוֹדָאֵי אִם תִּהְיֶה נִשְׂאָר עַל עִמְדָךְ לְהַתְקַרֵּב לְנִקְדַּת הָאֱמֶת בְּכָל עֵת, תַּעֲשֶׂה נַחַת רוּחַ הַרְבֵּה לְאֲבִיךָ בְּזוֹה וּכְבֹא הַרְבֵּה יוֹתֵר מֵאִם תִּצִּית אוֹתוֹ חֵם וְשָׁלוֹם. וְדַעַת לְנִבּוֹן נִקַּל לְהַבִּין כֹּל זֶה. קְנֹה לֵה' וַיּוֹשַׁע לְךָ, וּמְגִדֵל טְרַדְתִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַאֲרִיךְ וּלְהַרְחִיב הַדְּבֹר כְּרֹאֵי וְדֵי בְּזוֹה כַּעַת.

דְּבָרֵי אוֹהֶבְךָ בְּאֱמֶת לְנִצּוֹחַ הַחַפֵּץ וּמִתְנַעֵנֵעַ לְמוֹכַחְתֶּכֶם בְּאֱמֶת
לְמַעַנְוֹ יִתְפַּרֵּךְ לְבַד, לֹא בְּשִׁבִיל שׁוּם פְּנִיָה וּכְבוֹד שֶׁל עוֹלָם הַזֶּה
חֵם וְשָׁלוֹם, רַק לְמַעַן הָאֱמֶת לְאֱמִתּוֹ לְבַד.

וְכֵן אֶבְרָחָם

בְּעֵינֵי הַלְמוּד, בּוֹדָאֵי טוֹב לְפָנֶיךָ בְּכָל הָאֶפְנִים שֶׁתִּתְחִיל
כְּסֹדֵר הָאֵרֶח חַיִּים עִם הַמְּגֻנֵי אֶרֶץ, וְתִקְבַּע לְךָ חֵק
קְבוּעַ כְּמָה דְפִין בְּכָל יוֹם עַד שֶׁתִּגְמֹר בְּעֹזֶרֶת הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ כֹּל
הָאֶרְבָּעָה חֲלָקֵי שְׁלַחַן עָרוּד, וְתִחְזֹר וְתִתְחִיל וְכוּ'. וְכֵן תִּנְהַג כֹּל
יְמֵי חַיֶּיךָ, וּבְזוֹה יֵיטִיב לְךָ לְעַד.

פה

יום ו', ערב שבת קדש פְּרַשַׁת דְּבָרִים תִּקְצ"ב.

אֱהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי בְּשִׁעָה זֹאת, וְאוֹדוֹת
הַיְיָיָרִיל [שְׁעוֹן] תִּדְעַ שְׁהָיָה הוֹלֵךְ מְהֵרָה קֶצֶת
בְּעֶרְךָ שְׁמוֹנָה מְנוּטִין [דְּקוֹת] בְּמַעַת לְעַת שְׁהָיָה רֵץ יוֹתֵר מִמֵּדַת
יוֹם, עַל כֵּן תִּרְאֶה שִׁישְׁתַּדֵּל הָאוֹמֵן שְׁיִלֶךְ בְּרָאוּי בְּלִי מְרוּצָה וְלֹא
לְאִטּ יוֹתֵר מִהָרָאוּי רַק כ"ד [נְעֻשָׁרִים וְאַרְבַּעַה] שְׁעוֹת בְּמַעַת לְעַת,
וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעֲזָרֵנוּ שְׁנֹזְפָה לְשֹׁמֵר מֵדַת יוֹם וּמֵדַת לַיְלָה לְבָלִי
לְאִבֵּד שׁוֹם שְׁעָה חֵם וְשָׁלוֹם, וּמִחֲמַת כְּנִיסַת שַׁבַּת אִי אֶפְשָׁר
לְהֶאֱרִיךְ. מְרַחֵם צִיּוֹן יִרְחֵם עָלֵינוּ שְׁנֹזְפָה לְפַעֵל עַל יְדֵי הַקִּינּוֹת
בְּקִשְׁתִּי הַשִּׁיבֵנוּ ה' אֱלֹהֶיךָ וְכו', שְׁזֶה עֵקֶר תְּכֵלִית אֲמִירַת הַקִּינּוֹת
שְׁפָלָם כְּלוּלִים בְּמִגְלַת אֵיכָה שְׁאָמַר יְרֵמְיָה הַנְּבִיא בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ
שְׁמָסִים בְּסוֹף הַשִּׁיבֵנוּ וְכו'. וְהָעֵקֶר שְׁנִקְיָם "שְׁפָכִי כַּמִּים לְבָד נֶחַח
פְּנֵי ה'" עַד שְׁנַעֲוֹרֵר רַחֲמָיו בְּכָל יוֹם, וַיָּשׁוּב אֵלֵינוּ וַיִּרְחַמְנוּ
וַיִּנְחַמְנוּ וַיִּשְׁמַחְנוּ עַד שְׁנֹזְפָה לְעִבְדוֹ יִתְבָּרַךְ בְּשִׁמְחָה תָּמִיד. וְזִכּוֹת
שַׁבַּת קֹדֶשׁ יִגַּן עָלֵינוּ לְהַגִּיעַ לְכָל זֶה מְהֵרָה, כִּי לֹא דָבָר רִיק הוּא
מֵה שְׁנַעֲשֶׂה עִמָּנוּ בְּכָל יוֹם וַיּוֹם בְּעֵתִים הֵלְלוּ בְּעִקְבוֹת מְשִׁיחָא
בְּכָל־לַיְוֹת וּבְכַפְרָטִיוֹת עִם כָּל אֶחָד וְאַחָד; וְצָרִיכִים אָנוּ לְהַחֲיוֹת
עִצְמָנוּ בְּכָל מִינֵי מַטְעָמִים הַמְּשִׁיבִין אֶת הַנֶּפֶשׁ, וּבִיּוֹתֵר בְּקֹדֶשֶׁת
וּשְׁמַחַת שַׁבַּת קֹדֶשׁ שֶׁהוּא מִגֵּן עַל הַכֹּל.

פו

פְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם ד' עֶקֶב תִּקְצַב.

אֶהוּבִי בְּנֵי חֲבִיבֵי מִכְתָּבְךָ קִבְּלֹתִי וְהָיָה לִי צַעַר גָּדוֹל מֵעַסְקְךָ, וּבְיוֹתֵר אֵין דַּעְתִּי צְלוּלָה מִמָּה שְׁלֹא קִבְּלֹתִי עַדִּין שׁוֹם מִכְתָּב מֵאַתָּךְ אִם כְּבָר נִתְתַּקֵּן הַדְּבָר, עַל פֶּן תִּכְתֹּב לִי תִכְף עַל יְדֵי מוֹסֵר כְּתָב זֶה אֵיךְ הַדְּבָר עוֹמֵד כְּעַתָּה. וְהַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ יַעֲזוֹר לְךָ שְׁתִּהְיֶה בֶּן חוֹרִין בְּאַמֶּת וְלֹא תִהְיֶה מְשַׁעֲבֵד לְשׁוֹם דְּבָר וְאֵין לְךָ בֶּן חוֹרִין אֲלֵא מִי שְׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה; לְמַעַן הַשֵּׁם לְמַעַן הַשֵּׁם הַזֶּה־הוּא וְהַזֶּה־לְבַל תִּשְׁפַּח אֶת עֲצָמְךָ וְחֲטִף וְאָכַל חֲטִף וְאָכַל תּוֹרָה וּתְפִלָּה בְּכָל יוֹם כָּל מָה דְאֶפְשָׁר, וְכֹאֲשֶׁר כְּתוּבָה בְּעֲצָמְךָ שְׂאֵתָה רוּאָה בְּעֵינֶיךָ מָה שְׂאֶמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל שְׂאֶסוּר לֹאמֹר לְכֹשֶׁאֶפְנָה אֲשֶׁנָּה; זְכוֹר אֵל תִּשְׁפַּח מָה שְׂדַבְּרָנוּ בְּשַׁבַּת הָעֶבֶר וּמָה שְׂדַבְּרָנוּ בְּשַׁבּוּעוֹת וּמָה שְׂשִׁמְעֵת מִכְּבָר, וְאֵל תִּנִּיחַ מִחֲשֻׁבוֹתֶיךָ שְׂיִמְשְׁלוּ עֲלֶיךָ חֲלִילָה. לְחֵם עֲמָהֶם וּבְרַח מֵהֶם בְּשֵׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה וּבְכָל הַדְּרָכִים וְהַעֲצוֹת שְׂשִׁמְעֵת וְהַבְּנֵת, וְהַעֲקֹר שְׁעַל כָּל פְּנִים תִּקְבַּע עֵתִים לַתּוֹרָה כְּמָה שְׁעוֹת בְּכָל יוֹם וּבְעַת הַטְּרָדָא עַל כָּל פְּנִים אֵיזָה שְׁעוֹת קִטְנוֹת. וּמֵאֵלֶיךָ תִּבִּין אֵיךְ לִגְנֹב וְלִגְזֹל יָמִים וְשְׁעוֹת מֵתוֹךְ הַבְּלָבוֹל וְהַטְּרָדָא שֶׁל הַבָּל לְחֲטִף בָּהֶם חַיִּי עוֹלָם חַיִּי נְצַח. חַיִּי אַמֶּת. חַיִּים טוֹבִים וְאַרְכִּים.

דַּבְּרֵי אֲבִיךָ הַמְצַפֶּה לִישׁוּעָה, וְלִשְׁמֵעַ טוֹב מֵאַתָּךְ מְהֵרָה.

פו

ברוך השם, יום א' ראה תקצ"ב.

אהובי בני. מכתבך קבלתי בערב שבת קדש בעת הדלקת גרות שבת, וקראתי מיד בלו מאהבתך, ונהניתי מאריכות דברים שלך מחמת שבארתי לי מאשר עובר עליך. והעקר ממה שראיתי שאתה נותן לב קצת שכל זה רמזים מאתו יתברך לקרבך אליו יתברך על ידי זה דיקא; וכך יפה לך ולנו לשום לב בכל יום מה שעובר עלינו ולשמור הזכרון היטב כי הכל בשביל תכלית עולם הבא. ואם אין בידך להבין בפרטיות הרמזים, אף על פי כן האמונה שמאמינים שכל זה רמזים; ומה שמשמרים לב לזה להשגיח על זה, אף על פי שאין מבינים בפרטיות היטב, אף על פי כן זה לבד טוב מאד מה שמאמינים בזה כנ"ל; ולמען השם שתתמיד בלמודך בכל עת שתוכל לחטף, ועתה אתה צריך להתמיד ולהשגיח על הזמן יותר מבתחלה, מחמת שיש לך בפוליס הרבה. השם יתברך ירחם עליך שתקבל עליך על תורה היטב, ותפרק מעליך על דרך ארץ. וזמן תפלת שחרית הגיע, ואין פנאי להאריך בלל.

דברי אביך המעטיר בעדך.

פח

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם ד' רָאָה תִקְצַ"ב.

רַב שְׁלוֹם לְבָנֵי חֲבִיבֵי גְרוֹ יְאִיר.

קַבְּלֵהֶי מִכְתָּבְךָ אוֹר לְיוֹם זֶה, וְנִהְיֵיתִי מְאֹד מְאֹד, מִמָּה שְׁאַנִּי
 רוֹאָה שְׂדֻכְרֵי הָאֲמִתִּיִּים עוֹשִׂים רָשָׁם אֲצִלְךָ תּוֹדָה
 לָאֵל, וְאֲשֶׁר אַתָּה עוֹסֵק לְחֹזֵר הַזְכָּרוֹן הָאֲמִתִּי. כִּךָ הוּא הַמְדָּה,
 וְכִךָ יָפָה לְךָ לְחֹזֵר הַזְכָּרוֹן הַזֶּה בְּכָל יוֹם אֲלָפִים פְּעָמִים. כִּי רַק
 בְּשִׁבְלֵי זֶה בָּאֵנוּ לְעוֹלָם הַזֶּה, לְזִכֹּר תְּמִיד בְּעֵלְמָא דְאִתִּי, כִּי הַפֶּל
 יוֹדְעִין שְׂאִין שׁוֹם קְבִיעוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם, וּבִהְכָרַח לְזוּז מִכָּאֵן
 בְּהַעֲבַרְתָּ רְגַע קְלָה, כִּי כָּל הַזְמַן אֵינוֹ נִחָשֵׁב אֶפְלוּ לְרַגַע קְלָה לְמִי
 שְׂמִשִּׁים לְבוֹ וְדַעְתּוֹ הַיֵּטֵב אֵל פְּרִיחַת הַזְמַן יוֹתֵר מֵעוֹף הַפּוֹרֶחַ,
 וְצָרִיכִין לְהַתְגַּבֵּר מְאֹד לְבָלֵי לְשִׁבְחָ אֶת עֲצָמוֹ. וְעַל זֶה הִזְהִירֵנוּ
 בְּתוֹרָה (דְּבָרִים ד) רַק הַשְּׂמֹר לְךָ וְשְׂמֹר נַפְשְׁךָ מְאֹד פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת
 הַדְּבָרִים וְכו'. וְהִנֵּה הַיּוֹם הַזֶּה ה' בְּעֶזְרִי שְׂכַתְבִּיתִי אִיזָה חֲדוּשִׁים
 בְּעִנְיָן זֶה. וּבְכָל עַת שְׂאַנִּי כּוֹתֵב דְּבָרִים כְּאֵלֶּה בָּא עַל דַּעְתִּי מִי
 יִתֵּן שְׂתִרְאָה אוֹתָם. כִּי גִדְמָה לִי בְּכָל פֶּעַם שְׂאֵלוֹ הַדְּבוּרִים
 מִכְּרָחִים לְךָ מְאֹד כְּאֲשֶׁר כָּבֵר הוֹדַעְתִּיךָ מִזֶּה בְּנֵי חֲבִיבֵי וַיְדִידִי.
 וְגַם הַיּוֹם חֲשַׁבְתִּי כִּךָ, וְאֲמַרְתִּי בְּלִבִּי לְהַתְחַזֵּק לְכַתֵּב לְךָ מִיָּד
 אִיזָה דְּבָרִים, אַף עַל פִּי שְׂעֵדִין אֵין לִי עוֹכֵר וְשֵׁב עִם מִי לְשַׁלְּחָם.
וְהַפְּלֵל - שְׂצָרִיכִין לְשְׂמֹר הַזְכָּרוֹן מְאֹד מְאֹד, דִּהְיֵנוּ לְזִכֹּר בְּכָל
 יוֹם בְּעֵלְמָא דְאִתִּי בְּכִלְיוֹת וּבַפְּרָטִיּוֹת וְכו', אִךְ רַבּוֹ
 הַמוֹנְעִים הַנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת הָרַע עֵין שְׂמִטְלִין שְׂכַחָה, וְהֵם

מתגברים כל כך בכמה אפנים עד שמכרחים להמשיך בחינת שרש המלכות שהוא בחינת עד חטמי וכו' כמו שמבאר שם. ואין אתנו יודע עד מה איך זוכים לזה, רק אנו סומכים על פחו של זקן דקדשה שהוא לוחם בעדנו מלחמות ה', והוא יודע להמשיך בחינה הנ"ל כדי להכניס הזפרון בנו. אך העצה הפשוטה לזה לשמר הזפרון הוא על ידי הדבור פה, כי הדבור יש לו פח גדול מאד, ועל ידו מנצחין כל המלחמות. וכמו שלענין הזפרון הפשוט כגון לזכר למודו צריכין לחזור פרקו בפיו כמה וכמה פעמים פידוע בחוש, כמו כן לענין הזפרון הזה שהוא העקר, צריכין לחזור בפיו הזפרון הזה, הן בינו לבין עצמו לדבר לעצמו דברי מוסר בכל יום מה יהיה תכליתו לעולם הבא ומה יהיה סופו לנצח וכו', וכן לדבר עם חברו בזה, כי הדבור יש לו פח גדול להזכיר את האדם, בבחינת (רמיה ל"א): "כי מדי דברי בו זכר אזכרנו" כמו שמבאר במקום אחר; ועקר נצחון המלחמה של זה העולם שהיא מלחמה ארפה מאד מאד בלי שעור, עקר הנצחון הוא על ידי הדבור, שהוא הפלי זון של ישראל כי אין פחנו אלא בפה. וזה בחינת למנצח שהתחיל דוד המלך עליו השלום רב המזמורים שפתהלים, ופרש רש"י שעשה המזמור בשביל הלויים שיאמרוהו שהם מנצחים בשיר וכו'; ואנחנו פרושו זה הפרוש גם על כל ישראל, ופרושו בפשיטות: למנצח. שהוא למי שרוצה להיות מנצח המלחמה בזה העולם, יאמר זה המזמור וזה המזמור וכו' והבן היטב. וכמו כן הוא לענין התבודדות שהוא גם כן בחינת אמירת תהלים כמו

שְׁמִבְאָר בְּמָקוֹם אַחַר (לְקוּטֵי מוֹהֲר"ן קנ"ו). גַּם דָּוִד אָמַר לְמִנְצַח זֶה
 עַל עֲצָמוֹ, כְּמִנְשֵׂא וּמְחִיזָק אֶת עֲצָמוֹ וְאוֹמֵר לְמִנְצַח מְזֻמּוֹר לְדוֹד,
 הֵינּוּ לְדוֹד שְׁמִנְצַח כָּל הַמְלַחְמוֹת עַל יְדֵי דְבוּרוֹ אוֹמֵר עֵתָּה זֶה
 הַמְזֻמּוֹר. וְכֵן צָרִיךְ כָּל אָדָם אֲפִלוּ בְּמִדְרַגְתּוֹ הַשְּׁפֵלָה לִידַע
 וּלְהֶאֱמִין שֶׁבּוֹדָאֵי הוּא מִנְצַח הֶרְבֵּה עַל יְדֵי כָּל דְבוּר וְדְבוּר שֶׁל
 שִׂיחָה וְהַתְּבוּדוֹת וְכוּ' שְׁאוֹמֵר, כִּי זֶהוּ נִצְחוֹן נִצְחֵי שְׁנִשְׂאָר
 לְעוֹלָמֵי עַד וּלְנִצְחַת נִצְחִים. וְאִם יִהְיֶה חֹזֵק בְּזֶה שְׂעֵד שֶׁתִּצְאָ נַפְשׁוֹ
 מִמָּשׁ יַעֲסֵק בְּזֶה יִהְיֶה אִיךְ שִׂיחָהּ וַיַּעֲבֵר עָלָיו מָה בּוֹדָאֵי יִנְצַח
 הַמְלַחְמָה בַּחֲסֵדוֹ הַגָּדוֹל.

וְהִנֵּה סְמִכְתִּי זֶה הָעֲנִין לְעֲנִין הַטִּבַּת חֲלוּם שְׁאֲנֵי עוֹסֵק בּוֹ
 עֵתָּה בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְּבַרַךְ, כִּי עַל יְדֵי זֶה רוֹאִין נִפְלְאוֹת
 תְּקִיפוֹת הַדְּבוּר בְּמָה שֶׁתִּקְנֶנוּ לָנוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (בְּרִכּוֹת נה:): שְׁמִי
 שְׁחַלֵּם לוֹ חֲלוּם לֹא טוֹב יְמִיכְנוּ בְּאִפֵּי תִלְתָּא דְלִימְרוּ לֵיה חֲלָמָא
 טָבָא חֲזִית. נִמְצָא שְׂאֵף עַל פִּי שֶׁבְּאֵמַת חֲלָם לוֹ חֲלוּם רַע, אֵף עַל
 פִּי כֵן עַל יְדֵי שֶׁהַמְּטִיבִין אוֹמְרִים לוֹ בְּפִיהֶם חֲלָמָא טָבָא חֲזִית
 חֲלָמָא טָבָא חֲזִית כְּמָה פְּעָמִים, בְּזֶה יֵשׁ לָהֶם פֶּחַ שִׂיחָהּ הַחֲלוּם
 בְּאֵמַת טוֹב וְלַהֲפֹךְ מֵרַע לְטוֹב. בְּזֶה רוֹאִין כְּמָה גָּדוֹל כַּחוֹ שֶׁל
 הַדְּבוּר הַקְּדוּשׁ שְׁמִנְצַח כָּל הַמְלַחְמוֹת, וְעוֹד לְאֵלְקֵי מְלִין מָה
 שֶׁכְּתִבְתִּי בְּעֲנִין זֶה בַּחֲסֵדוֹ הַגָּדוֹל עָלַי (לְקוּטֵי הַלְכוֹת בְּרִכּוֹת פְּרָטִיּוֹת ה).
 וּמֵאֵהֶבֶתְךָ וּמֵאֵהֶבֶת כָּל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁבְּקֵהֶלְתְּכֶם אִמְרַתִּי לֹא
 אֲמַנֵּעַ הַטּוֹב לְהַעֲתִיק לְכֶם מֵעַט הַנּוֹגֵעַ לְהַתְּעוֹרְרוֹת, וְלַעֲצוֹת,
 אוֹלֵי תִזְכְּרוּ עֲצָמְכֶם הַיָּטֵב, וְתִשְׁתַּדְּלוּ לְקַיֵּם דְּבָרֵי הַקְּדוּשִׁים ז"ל
 אֲשֶׁר הֵם חַיִּיכֶם לְנִצְחָה.

וּמֵאֵלֶיךָ תִּבְּיֵן לְהֵרָאוֹת הָאֲגֵרֶת הַזֶּה לְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ
 הַחוּסִים בְּצִלְנוּ הַקְדוֹשׁ צֵלָא דְמַהֲמֹנְתָא. וּבְפִרְטָא
 לִידִידֵי אוֹהֲבֵי בְּאַמַּת רַבִּי שְׁמִשׁוֹן נְרוּ יְאִיר. כִּי גַם אֵלֵינוּ שְׂיָכִים
 הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אַף עַל פִּי שְׁלֵא שְׁמַע הַתְּחַלְתֶּם בְּשַׁבַּת נַחְמוּ כִּי
 לֹא זָכָה לְהִיּוֹת נִמְנָה עִמָּנוּ לֹא בְּשַׁבּוּעוֹת וְלֹא בְּשַׁבַּת נַחְמוּ וְלֹא
 בְּשׁוּם שַׁבַּת וְגַם לֹא בְּחַל. מִרְחוֹק הוּא אוֹהֵב אוֹתִי בְּאַמַּת, וְגַם
 אֵינִי מוֹנֵעַ מִמֶּנִּי מִתְּנַת יְדוֹ הַטּוֹבָה וְגַם זֶה טוֹב בְּוֹדָאֵי, יִבְרָכוּ ה'
 וַיִּצְלִיחוּ בְּכָל אֲשֶׁר יִפְנֶה, אֵךְ אַף עַל פִּי בֶן אֲדַרְבַּא מַחֲמַת זֶה
 בְּעִצְמוֹ אֵינִי יָכוֹל לְהִתְאַפֵּק מִלְּהוֹכִיחוֹ דְרָבּוּ עַל פְּנֵי בְּתוֹכַחַת
 מְגַלָּה מֵאַהֲבָה עֲצוּמָה וְחוֹזְקָה שְׁבַלְבֵי אֵלֵינוּ אַהֲבָה רַבָּה וְאַהֲבַת
 עוֹלָם. לֹא כֶּךָ הוּא הַמְּדֵה וְלֹא כֶּךָ יִפְּה לֶךְ אַחֵי חֲבִיבֵי לְהִתְנַהֵג
 עִמָּנוּ אֲשֶׁר נִתְגַּדְּלַת בִּינֵינוּ וְאַתָּה יוֹדֵעַ הָאֲמַת לְאַמַּתוֹ שְׁאַסוּר
 לְהִתְרַחֵק כָּל כֶּךָ מִלְּהִתְעוֹד עִמָּנוּ עַל כָּל פְּנִים שְׁנַיִם אוֹ שְׁלֹשָׁה
 פְּעָמִים בְּשָׁנָה, פְּעַם בְּאַיּוּה שַׁבַּת וּפְעַם בְּחַל אִם אֵי אֲפֹשֶׁר
 בְּשַׁבַּת. וְהֵלֵא אַתָּה חֲפִיץ שְׂאֵתֵן לֶךְ בְּנַיִם, בְּאַמַּת אֵינִי בִּידֵי מִפְתַּח
 שֶׁל בְּנַיִם, אֲכַל הוּא אֵינִי גַם בִּידֵי הַשָּׂאֵר וְדֵי לְמַכִּינִי, וְאַיִנִּי חֲזַק
 בְּדַבְּרוּי שְׁדַבְּרַתִּי עִמָּךְ כְּכֹר כְּמָה פְּעָמִים מִמָּה נִפְשָׁךְ אִם אֲפֹשֶׁר
 לְהַמְשִׁיךְ אֵיזוּה חֶסֶד לִתֵּן לֶךְ בְּנַיִם בְּוֹדָאֵי תוֹכַל לַפְעֹל פֶּה בְּעִזְרַת
 הַשֵּׁם וְתִפְרֹךְ יוֹתֵר מִבְּכָל הָעוֹלָם כְּלוּ, וּבְוֹדָאֵי אַתָּה צְרִיךְ לְשַׁקֵּד
 עַל דְּלִתּוֹתֵי יוֹם יוֹם, אוֹלֵי יִהְיֶה עַת רְצוֹן בְּאַיּוּה פְּעַם שְׂתִּהְיֶה
 נִפְקֵד בִּישׁוּעָה וְרַחֲמִים בְּזֶרַע שֶׁל קִימָא אֲמֵן כֵּן יַעֲשֶׂה ה'. וְאִם
 לְהַפְּךָ חֶסֶם וְשְׁלוֹם וְאֵי אֲפֹשֶׁר לַפְעֹל חֶסֶם וְשְׁלוֹם, מִכָּל שְׁכֵן וְכָל
 שְׁכֵן שְׂאֵתָה צְרִיךְ לְשַׁקֵּד עַל דְּלִתּוֹתֵינוּ כְּדֵי שְׁנוּכַל לְהִזְכִּירְךָ בְּכָל

פעם תכליתך הנצחי, כי מה יהיה ממך, כי מי שאין לו בנים חס
 ושלום בודאי אין לו שום תקנה לעולם הבא כי אם על ידי
 תורה ומצוות ומעשים טובים הרבה ולעשות מצוה שתהיה זכות
 הרבים לנצח, אשר אצלי תהלה לאל תמצא זכות הרבים לנצח
 הרבה, באשר אתה יודע ומאמין בעצמך. ובפרט שבאמת אין
 שום יאוש משום דבר שבעולם, כי יכול להיות שכבר נגזרה
 גזרה חזקה על האדם שלא יהיה לו בנים חס ושלום, ואף על פי
 כן על ידי רבוי תפלות ומעשים טובים ועל ידי רבוי השקידה
 וכו' יעורר רחמיו ותברך להפך מהפך אל הפך שיזכה לבנים של
 קימא, כמו שראינו בחוש כמה פעמים, כמו שכתוב ויעתר יצחק
 לה' ודרשו רבותינו ז"ל (יבמות סד.) למה נמשלו תפלות צדיקים
 לעתר אלא מה עתר מהפך התבואה כף תפלת הצדיקים
 מהפכין מדת הדין למדת הרחמים. והעבר אין, מעתה אם אתה
 שומע לי, תכין לך להקשיב לאמרי הנאמרים באמת בשביל
 אהבתך לבר בשביל תכליתך הנצחי. האמת שגם אהבתך אלינו
 מרחוק יקר ונעלה מאד, בפרט נדבת לך הטוב יחזק השם
 ותברך את לבך ולהוסיף בכל פעם. ולדעתי הייתי מרצה
 שירחם עליך השם ותברך בשביל זה לבר לפקדך תכף בזרע של
 קימא, אך מי יוכל להבין דרכי ה' שהוא יודע רזי עולם
 ותעלומות סתרי כל חי, אולי על ידי רבוי השקידה שהיית שוקד
 אצלנו היית יכול לפעל וכו' וכנ"ל.

דברי אהבתכם באמת המדבר מנקדה שפלב ומצפה לישועה
 בכל יום.

פֹּט

בְּעֹרַת הַשָּׁם יִתְבָּרֵךְ, יוֹם א' תְּבוּא תִקְצ"ג.

אֶהוּבִי בְּנֵי שְׂיִחְיֶה, קִבְּלֹתִי מִכְתָּבְךָ הַיּוֹם, וְהִיָּה לִי לְנִחַת גָּדוֹל, כִּי הִיִּיתִי מְצַפֶּה לָּזֶה, כִּי נִפְּלֹאתִי שְׁבֻכָּל שְׁבוּעַ הָעֵבֶר לֹא רָאִיתִי כָּל תְּמוּנָה מִכְּתַב יָדְךָ, כָּעַת הַחַיִּיתִנִּי בְּדִבְרֵיךָ, בְּפֶרֶט מַה שְּׁלַמְדַת בְּבֵית הַפֶּאשֶׁט [סְדֵי־אֶרֶן וְכוּ]; כִּי בְּאֵלֶּה חִפְצָתִי, שְׁתַּחֲטֹף עֵתִים וַיָּמִים לְתוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בְּכָל מִינֵי עֲצוֹת וְתַחֲבוּלוֹת שְׁבַעֲוֹלָם. וְכַעַת כָּבֵר שְׁכַבְתִּי לִישׁוֹן, עַל כֵּן אֵין בְּפִי מִלָּה לְהִרְחִיב הַדְּבוּר, בְּפֶרֶט כִּי בְּקִרּוֹב נִתְוַעַד יַחַד בְּאוּמָאן אִם יִרְצֶה הַשָּׁם. וַיִּרְאֶה לְכַתֵּב לִי מִבְּנֵי הַנְּעוּרִים שְׁבָקָה לְתַכְּם אִם כָּלָם נִכְוָנִים לְנִסְעַ לְבוּא לְיוֹם הַכֶּסֶף לְאוּמָאן אִז טוֹב לָהֶם, יוֹתֵר מִזֶּה אֵין לְחַדֵּשׁ עִתָּהּ.

דְּבָרֵי אֲבִיד הַמַּעֲתִיר בְּעַדְכֶם.

יְמֵן אֲבִרְסֶלֶף

מִכְתָּבִים דְּשַׁנַּת ה' אֶלְפִים תִּקְצ"ג

צ

כְּרוּךְ הַשָּׁם, אוֹר לְיוֹם ד' עָרַב יוֹם כְּפוּר אַחַר חֲצוֹת לִילָה תִקְצ"ג ל"פ"ק.

מִלֶּךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ יוֹנְנֵנו לְפַעַל בְּקִשַׁת סֶלַח נָא בְּיוֹם הַכְּפוּרִים הַקְּדוּשׁ וְהַנּוֹרָא הַזֶּה הִבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה, עַד שְׁנֹזְבָה לְחַנּוּכָה טוֹב לְחַנּוּכַת הַבֵּית הַמְּקֻדָּשׁ שְׁיִבְנֶה בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ (ע"ז)

לקומי מוהר"ן תתננא ו). ולעת עתה נזכה לחנך הבית המקדש מעט (יחזקאל י"א למקדש מעט עין רש"י שם) שאנו עוסקין בבנינו שנוזכה שיגמר בשנה הזאת לטובה בשלמות, ולהתפלל בו בראש השנה הקדוש הסמוך מאד מאד הבא עלינו, כי השנה פורחת מאד, ובקרוב יגיע ראש השנה של שנה הבאה לטובה. מי יתן שנוזכה בשנה הזאת להמשיך עלינו קדשת ראש השנה העבר והבא, ונזכה לשפך לבנו כמים נוכח פני ה' בכל יום, בפרט ביום הגדול והנורא הזה הוא יום הכפורים הקדוש הזה הבא עלינו לטובה, ונזכה לחתימה טובה לנצח.

מִכְתָּבֶךָ קבלתי בתחלת הלילה הזאת, ובודאי לא עלה על דעתי לכתב לך עתה דברים אלה. אך מאת ה' היתה שנוסע מוסר כתב זה עתה בעת חפזון כזה אשר מלאכים יחפזון וכו', ומחמת הטרדא עתה לא רציתי לכתב, אך נזכרתי אולי זה שיד לקבלת יום הכפורים הקדוש הבא עלינו לטובה. ועתה אני רואה זאת בעיני כי הזמין לי השם יתברך להזכירך מענין בקשת סלח נא כדי לזכות לחנכה, ובודאי כדאי וכדאי לכתב עתה דבר נפלא ונורא כזה שזכינו בחסדיו הנפלאים שנתגלה בימינו סוד כמדם ונעלם ונסתר כזה שפמה וכמה עולמות קדושים עליונים לא ידעו מזה, ובימינו בימינו נתגלה סוד חדוש כזה. ומלבד נעימות קדשת התגלות חדש כזה הוא נצרך לנו מאד מאד לכל אחד ואחד, בפרט עתה בעת הזאת בערב יום הכפורים שאנו צריכים לזכר זאת היטב לבקש מהשם יתברך הרבה הרבה סלח נא וכו' עד שנוזכה לחנכה טוב

לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ הָאֲרֶת בֵּן וְתַלְמִיד, שְׁנוּפָה כָּל אֶחָד לִידַע בְּכָל
מָקוֹם שֶׁהוּא בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא בְּכָל עֵת וְרַגַע, כִּי ה' אִתּוֹ וְעִמּוֹ
וְקָרוֹב אֵלָיו מְאֹד מְאֹד, כִּי מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְיִתֵּר מִזֶּה תַעֲזֹן
אוֹ תִזְכֹּר מֵעַצְמְךָ מֵה שֶׁכָּתוּב שָׁם, וְאִם יֵשׁ לְךָ פְּנָאֵי טוֹב שֶׁתֹּאמֶר
סְמוּךְ לְיוֹם הַכְּפוּרִים אוֹ בְיוֹם הַכְּפוּרִים בְּעִצְמוֹ הַתְּפִלָּה שֶׁל
הַתּוֹרָה הַנּוֹרָאָה הַזֹּאת. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עֲזָרְנוּ שְׂדַבְרָנוּ הַרְבֵּה
מֵהַתּוֹרָה הַזֹּאת בְּשִׁבְתְּ קֹדֶשׁ הָעֵבֶר בְּטַעֲפְלִיק, אֲשֶׁרִינוּ מֵה טוֹב
חֲלָקְנוּ וּמֵה נְעִים גּוֹרְלָנוּ שְׁאֵנוּ יוֹדְעִים מְאוּצְרוֹת סוּדוֹת נִשְׁגָּבוֹת
כְּאֵלֶּה, שֶׁכָּל דְּבוּר וְדְבוּר מְחִיָּה כָּל הַנִּפְשׁוֹת שְׁבַעֲוֹלָם, אֲפֹלוּ
הַגְּרוּעִים בְּיֹתֵר שְׁאִין גְּרִיעוֹת מֵהֶם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם הַקִּיצוֹ וְרַנְנוּ
שִׁכְנֵי עֶפְרַיִם וְכוּ' וְכוּ'. וְכָל מֵה שֶׁכָּתַבְתָּ שֶׁהַחֵיִית עִצְמְךָ בְּהַתּוֹרָה
הַקְּדוּשָׁה אֲזַמְרָה לְאֵלְקֵי בְּעוֹדִי, שִׁיךְ גַּם כֵּן לְזֶה, כֹּאֲשֶׁר תְּכִין
בְּעִצְמְךָ. מֵה נֹאמֵר מֵה נְדַבֵּר, מֵה נְשִׁיב לָהּ כָּל תַּגְּמוּלוֹהִי עָלֵינוּ
שֶׁהַחֵיָה אוֹתָנוּ בְּדוֹרוֹת הַלָּלוּ בְּמַטְעָמִים קְדוּשִׁים כְּאֵלֶּה, בְּשִׁבְעָה
מְשִׁיבֵי טַעַם שֶׁיְכוּלִים לְהַחִיֹּת וּלְהַשִּׁיב בָּהֶם, שְׁקוֹרִין דְּעַר
קוּוִיקוּן, כָּל הַנִּפְשׁוֹת שְׁבַעֲוֹלָם, כָּל הַחוּלָּים וְהַחֲלוּשִׁים בְּחֲלֵי
הַנִּפְשׁ מְאֹד.

בְּנֵי, הַחֵיִיתֵנִי בְּדְבָרֶיךָ בְּמֵה שֶׁכָּתַבְתָּ שֶׁהַחֵיִית עִצְמְךָ בְּהַתּוֹרָה
הַזֹּאת, כִּי הוּא הַמִּדָּה, וְכִי יָפָה לְךָ. וּמֵה שֶׁכָּתַבְתָּ מֵעֲנִין
צַעֲרָךְ וּבְלִבּוֹלֶיךָ אִין זֶה חֲדָשׁ אֲצִלִּי, כִּי כְּבָר אֲנִי יוֹדַע שֶׁכָּבֵל פְּעַם
עוֹבְרִים עַל הָאָדָם דְּבָרִים שְׁנֹדְמָה לוֹ שְׁלֵא עָבְרוּ עָלָיו מְעוֹלָם,
וּבְאֵמֶת הוּא כֵּן, שֶׁכָּבֵל פְּעַם מֵתְחַדָּשׁ עַל הָאָדָם מְנִיעוֹת
וּבְלִבּוֹלָיִם שׁוֹנִים. וּמִזֶּה יוֹכֵל לְהִבִּין כִּי בּוֹדָאֵי מִדָּה טוֹבָה מְרַבָּה,
וּבּוֹדָאֵי אִם יִתְגַּבֵּר עַל זֶה יִמְשִׁיךְ עַל עִצְמוֹ עַל יְדֵי זֶה דִּיקָא

הַתְּחַדְּשׁוּת לְטוֹבָה, לְהַתְּחַדֵּשׁ בְּעִבּוּדְתּוֹ. וְאִי אֶפְשֶׁר לְהַאֲרִיךְ עִתָּהּ
בְּזֶה וְעוֹד חֲזוֹן לְמוֹעֵד אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם לְאַחַר יוֹם הַכַּפּוּרִים הַבֹּא
עֲלֵינוּ לְטוֹבָה. וְהַפֵּל כְּדָאֵי לְטָרַח בְּעֶרְבַּ יוֹם כַּפּוּר כְּדֵי שְׂיִצְמַח
מִזֶּה לְכַתֵּב לְךָ עִתָּה מֵעַנֵּן הַסֵּלַח נָא וְכוּ' הַנ"ל, וְאִם נִכְפַּל
וְנֹאמַר אֲשֶׁרֵינוּ וְכוּ' אֲלָפִים וְרַבֵּי רַבּוֹת פְּעָמִים עַל זֶה לְבַד לֹא
יִסְפִּיק.

דְּבַרֵי אֲבִיךָ הַכּוֹתֵב עִתָּה בְּאוֹר הַיּוֹם, וּבַעַל הַחֶסֶד יִשְׁבִּיעֵנִי
בְּבִקְרַח חֶסֶדוֹ וְנִרְנְנָה וְנִשְׁמַחָה כָּל יְמֵינוּ.

מן אבִּירֵי

י"א אדר

צא

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם ו' עֶרֶב שַׁבַּת קֹדֶשׁ מַחֲרַת יוֹם הַכַּפּוּרִים שֵׁם ה'
תַּקְצ"ג לַפ"ק.

אֶהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי בְּעֶרְבַּ יוֹם כַּפּוּר אַחַר
חֲצוֹת, וְהִגַּדְלְתִּי הַשְּׂמִיחָה עַל אֲשֶׁר הַחַיִּיתִי אוֹתְךָ
בְּדַבְּרֵי. כִּי מֵאֵת ה' הִיָּתֶה לְשִׁלַּח לְךָ אֲגֻרַת אוֹ, וְאַחַר כֵּךְ נִתְעַכַּב
וְלֹא נָסַע רַבִּי בְּעֵרִישׁ חֲתָן ר"ש פֶּאֶשֶׁר יִסְפֵּר לְךָ מוֹסַר כְּתָב זֶה,
וְאִמְרַתִּי בְּלִבִּי מִה זֹאת, אֶפְשֶׁר צְרִיכִין לְשִׁלַּח אֲגֻרַת הַזֹּאת אַחַר
יוֹם הַכַּפּוּרִים. אַחַר כֵּךְ קָדָם תִּפְּלֵת שְׁחִרִית הוֹדִיעֵנו לִי בְּכֹהֵלָה
פְּתָאִם שְׂיִשְׁלַחוּ לְטוֹלְמָשׁוּן מֵהַנְּגִידִים, וְזִרְזוּתִי עֲצָמִי לְשִׁלַּח לְךָ
הַמִּתְנָה בְּזִמְנָה. בְּרוּךְ הַשֵּׁם אֲשֶׁר עֲזָרְנוּ עַד כּהֵּ. כְּעַת אֵין פְּנָאֵי
כָּלָל, כִּי עַדִּין אֲנִי מְעַטֵּף בְּטִלִּית וְתַפְלִין דְּרַבֵּינוּ תָּם. רַק תִּרְאֶה
לְחַקֵּד הַיֵּטֵב אוֹדוֹת אֶתְרוּגִים קַרְפִּירֵר אִם נִמְצָאִים הַרְבֵּה אֶצְלָכֶם,
וּבְאִיזָה מְקַח הֵם, וְאִם הֵם כְּשָׂרִים וְיָפִים וּמְהֻדָּרִים, הַפֵּל תוֹדִיעֵנִי

היום אם אפשר, ועל כל פנים ביום א' בבקר; ואז אודיע לך איך להתנהג; כי הרב דפה כבר קנה אתרוג פשר ונאה קדם יום הכפורים, ועדין לא ראיתיו, ואיני יודע מה לכתב לך עד שאראה אותו ואדבר עם הרב מזה. לעת עתה מאליך תבין לחקר היטב בזה, למען תדע מה לכתב לי, ואז אשיבך אם ירצה השם.

ומעתה תגיל ותשיש בישועת ה' אשר הפליא חסדו עמנו אשר לא היתה פזאת מימי קדם. מאת ה' היתה זאת היא נפלאות בעינינו שזכבו אנשים כאלה בדורות האלה לידע מנפלאות נוראות כאלה שהם סודות נוראות עמקות מאד מאד, נמשכים ממקור עליון נורא וקדוש מאד, והם נעימים ומתוקים מאד לאזן שומעות לאזן מלין תבחן באמת, ועל כל אלה הם מחיין ומשיבין ומגביהין ומרימין כל החולים וכו' כל הנפשות שבעולם, כל מי שירצה להפזות אונו אליהם באמת לאמתו ובתמימות. מה נאמר מה נדבר, חזק בני וחזק, הפך דבריו הקדושים הנוראים מאד הפך בהם והפך בהם, וסיב ובלה בהם, ומהם לא תזוע, שאין לך מדה טובה מהם. פי כלולים מכל התורה בלה שפכתב ובעל פה. ואם אתם צריכין להתחזק לפרש שיחתו בכל יום ולצעק הרבה ולהתחנן הרבה להשם יתברך כאשר יודע כל אחד נגעי לבבו ומכאוביו מכבר ומה שעובר עליו בכל עת בכל יום ובכל שעה, אך ביותר ויותר צריכין להתחזק בשמחה וחדוה ולהפך כל מיני יגון ואנחה לשמחה, שכל מה שרוצים להחלישו ולהשליכו חס ושלום, על ידי רבוי קלקוליו צריך להפך הכל לשמחה. כי הלא אף על פי

בן איני מתנגד על האמת על הנחל נובע מקור חכמה, וגם אני
 יודע מדבריו ונפלאותיו דברים קדושים הרבה, שעל כל דבור
 ודבור צריכין לומר אלמלא לא אתינא לעלמא אלא למשמע דא
 די, ואדרבא כל מה שאני יודע מגרעותי יותר גדלה ושגבה
 השמחה ביותר ויותר, שגרוע כזה ידע מקדשה כזאת, מנעימות
 כזה מנפלאות כאלה וכו' וכו'. כי לא דבר ריק הוא, מה שהשם
 יתברך הפליא עמנו בדורותינו אלה. וכזה אני רואה חסדו
 וישועתו גם עלי בעצם פחיתותי, מאחר שעדין אני זוכר
 שהצרוף חנכה מרמז בפסוק סלח נא, ושרבי אליעזר ורבי יהושע
 הם בחינת בן ותלמיד וכו' וכו' מי שמע כזאת מי ראה כאלה. כי
 הלא היה יכול להיות לפי גריעותי שגם אנכי הייתי חס ושלום
 עוסק לקרע ולבזות זה הספר הקדוש, ועתה אני עוסק ללמדו
 ולידע מנעימות כזאת המחיה גם אותי, בכל מקום אשר אני
 שם. מה אשיב לה' כל תגמולוהי עלי. בדרך זה יכולין להחיות
 את עצמו לשמח את עצמו בכל עת אפלו אם יעבר עליו מה
 חס ושלום. וגם צריכין לחזק את עצמו לשמח את עצמו על ידי
 מלי דשטותא. וכבר אמרתי שצריכין לרקד בכל יום, ובודאי
 שמעת זאת, ועתה חזרתי ודברתי כזה, כי לפי עצם היסורים
 והבלבולים וכו' העוברין על כל אחד עתה, אין עצה כי אם
 לשמח את עצמו בכל הג' ולרקד בכל יום בעבדא או במלולא
 לדבר עם חבריו מזה, או על כל פנים במחשבה; און טאקי
 פארט האפ ויבכל זאת רק שמחה, בפרט עתה שנמשכים חסדים
 גדולים, והימים ממשמשים ובאים זמן שמחתנו, נגילה ונשמחה
 בישועתו אמן.

וְתִהְיֶה מְרֹאָה אֵלֹהֵי הָאֲגָרוֹת לְאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַחֲפָצִים בְּאַמַּת,
וְתִחְזֹר וְתִצְנִיעַם אֶצְלָךְ, כִּי הֵם דְּבָרִים יְקָרִים וְצָרִיכִים
לְשִׁמְרָם, כִּי יִהְיוּ נִצְרָכִים בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהַחִיּוֹת נַפְשׁוֹת
רַבּוֹת בְּחֶסֶדוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ.

י"ב אדר

עב

ברוך השם, יום א' לך תקצ"ג.

שלום לאהובי בני חביבי מורנו הרב יצחק שיחיה.

מכתבך קבלתי בזאת השעה, גם הטלית קטן הישן, והיה לי
לנחת גדול בשמעי מעסק תורתך. מי יתן ויחזק ה'
את לבך שתקבע עצמך על התורה ועל העבודה זו תפלה, כי
זה כל האדם, וחוזן מזה גרוע מהבל. ואין לשון בעולם לכנות בו
הכל העולם הפורח ורץ ושט יותר מצל עובר, ואף על פי כן
יכולין לחטף בו סגלות יקרות כאלה נעימות כזה נעימות נצח
שיכולין לזכות על ידי זה לנעימות בימינו נצח. וזאת תזכר מה
שדברנו בסמוך מפסוק (איוב ז) "לרגעים תבחנונו", כי כן הוא
האמת שהאדם נבחן בנסיונות בכל רגע, ואין רגע דומה
לחברתה, על כן בכל רגע יכולין לזכות הרבה ולחטף טוב הרבה
ולכרר מרע הרבה המתגבר ומתעורר בכל רגע. כי אנשים
בערככם המלחמה היא בכל עת ורגע ממש, ובפרט בענין
ההשליכה והנפילות רחמנא לצלן שרוצה להשליך ולהפיל את
האדם בכל עת, וצריכין התחזקות הרבה והתעוררות הרבה בכל
עת ובכל שעה, ולפעמים בכל רגע. ותדע נאמנה שבכל רגע
נתחדשין חדושים הרבה בעולם, כי השם יתברך מחדש בטובו

בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית, הֵינּוּ בְּכָל הַיּוֹם כְּלוֹ, כִּי אֵין שְׁעָה דוֹמָה לְחִבְרָתָהּ, וְאֵין רִגַע דוֹמָה לְחִבְרָתָהּ, כְּאֲשֶׁר מַעֲתָק אֲצִלֵּי מִכְתָּבֵי הָאֲרָ"י ז"ל. וְזָכַר אֶל תְּשׁוּבָה בְּכָל עֵת אֶת הַחֲסָדִים הַנִּפְלְאִים שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ בְּעַל הַרְחָמִים שְׂיֵשׁ לָנוּ תוֹרוֹת כְּאֵלוֹ וּתְפִלוֹת כְּאֵלוֹ, אֲשֶׁר לֹא הָיָה מֵעוֹלָם, בָּהֶם עוֹלָם גּוֹשֵׁעַ, יִתָּר מִזֶּה אֵין לְהֵאָרִיךְ וְדִי בְּזֶה כְּעֵת.

דְּבָרֵי אֲבִיךָ הַמְצַפֶּה תָּמִיד לְשִׁמְעַע טוֹב אִמְתִּי מֵאִתְּכֶם וּמֵעֵתִיר בְּעַדְכֶם.

מן אבֶּרְסֶלֶב

שְׁלוֹם לְכָל אֲנָשֵׁי־שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה, חֲזָקוּ וְאַמְצוּ אִחֵי וְרַעִי, וְשִׁימוּ לְבַבְכֶם לְכָל הַדְּבָרִים הַנֶּאֱמָרִים פֶּה וְאֲשֶׁר דִּבְרָנוּ כְּבָר בְּכֶתֶב וּבְעַל־פֶּה, כִּי לֹא דְבָר רַק הוּא מִפֶּם כִּי הוּא חַיִּיכֶם לְנִצָּח.

אֵל תְּשׁוּבָה לְדַבֵּר עִם רַבִּי ח"ש גֵּרוֹ יְאִיר. נִמְלַכְתִּי לְשַׁלַּח לוֹ מִכְתָּב הַרְצוּפָה וְאִם תִּבִּין שְׂרָאוּי לְמַסְרוֹ לוֹ כְּרִצּוֹנְךָ תַעֲשֶׂה, וְה' הַטּוֹב יַעֲשֶׂה כִּי אֵין לִי עַל מִי לְהַשְׁעֵן כִּי אִם עָלָיו יִתְפָּרֵד.

צנ

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד, יוֹם א' וַיֵּרָא תְּקַצ"ג.

אֶהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי שְׂיַחֲיָהּ. מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי בְּשִׁעָה זֹאת בְּעֵת שְׁקֵרִיתִי הַמְּכַתְּבִים שֶׁהִגִּיעַ לָנוּ בְּשִׁעָה זֹאת מִקְרַע־מִינְטָשׁוֹג מֵהַצְּדָקַת מֵרַת אֲדִיל תַּחֲיָהּ, וּמִרַבִּי מֵאִיר לִיב וְרַבִּי אֲבֶרְהָם בְּעַר שְׂיַחֲיוֹ, וְכֹלָם קוֹרְאִים תִּגְר בְּקוֹל גְּדוֹל מְאֹד עַל שְׁלֹא בָאתִי עַל הַחֲתָנָה, וְכֹתְבִים שֶׁהַחֲתָנָה נִתְעַפְּכָה עַד רֵאש־

חדש כסלו אם ירצה השם, ושההכרח שאבוא לשם עם כמה מאנשי-שלומנו בלי שום תרוץ. וכעת יש כמה סברות בלבי שאפע אם ירצה השם על החתנה, ואכתב לך בעזרת השם יתברך, כי מהסתם לא אפע בשבוע זאת רק אחר שבת קדש אם ירצה השם. וטוב שתהיה פה על שבת קדש או אחר כך מיד, כי מי יודע איך תהיה הנחיצה שלי, כי אחר שבת אם ירצה השם איני יודע בעצמי מתי אפע לשלום אם ירצה השם, וכפי דעתי לא אפע תקף אחר שבת אם ירצה השם, אך אף על פי כן טוב שתהיה תקף אחר שבת הפא עלינו לטובה, אם ירצה השם או על שבת קדש כנ"ל; וה' הטוב יעשה, כי לעת עתה קשה בעיני מאוד מאד הנסיעה הזאת, ה' יגמר בעדי לטובה.

הארבעה זהובים קבלתי וכבר הקדמתי וצויתי להאמן שיבוא אלי לקח התפלות לכרכם, ה' יהיה בעזרנו לבלות ימינו באלו התפלות הנוראות אשר כמוהם לא היה בעולם, ואם אנו עכשיו בדורות כאלו בעקבות משיחא אשר נעשה עם כל אחד מה שנעשה, באשר יודע כל אחד בנפשו, נגד זה חמל עלינו השם יתברך והקדים רפואה למכה מה ששלח לנו מקדם מושיע ורב האמת להצילנו על ידי התגלות חדושי תורתו הקדושים, החדושים הנפלאים והנוראים וכו' שהם מעיני הישועה האמתיים, וכיותר על ידי אלו התפלות, אשר אי אפשר לבאר בכתב ובעל פה עד היכן מגיעים טובות וחסדים של אלו התורות והתפלות והמעשיות והשיחות הקדושים וכו' וכל קדשת ההשארה שהשאיר בזה העולם. ועל כלם גדל כחו הקדוש העוז והגבור וכו' העולה על הכל אשר

הַבְּמִיתָנוּ וְהַזְהִירָנוּ לְסִמּוּךְ עַל כַּחוֹ הַנּוֹרָא. וּבְרוּךְ הַשֵּׁם יֵשׁ לָנוּ עַל מִי לְסִמּוּךְ בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּבְכֹבֵד יַדְעֶתֶם מַה שְּׁדַבְּרָנוּ בְּשֵׁמוֹ וְ"ל מַה שְּׁאָמַר אִם עִמָּכֶם נַעֲשֶׂה כֶּךָ, מִכָּל שָׁפָן וְכָל שָׁפָן מַה נַעֲשֶׂה עִם שְׂאֵר אֲנָשִׁים הַחוֹלְקִים מֵאִתָּנוּ שְׂאִינִם שׁוֹקְדִים כָּלָל עַל תְּקוּנָם וְכו' הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְרַחֵם, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְרַחֵם וַיְחַוֶּס עָלֵינוּ וְעַל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמֵנוֹת הָאֱמֵתִי לְהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מֵעֲוֹנוֹת. אֲשֶׁר בְּאֵמֶת אֵין נֶאֱדָה לָהֶם שׁוֹם עׁוֹוֹן כָּלָל לְפִי רוּחַנִיּוֹתָם וְכו' וְקִשָּׁה עָלֵיהֶם לְסַבֵּל מִשְׂאוֹי הַזֹּאת שֶׁל עׁוֹוֹן רַחֲמָנָא לְצִלּוֹן אִפְלוּ יוֹם אֶחָד, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְרַחֵם, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְרַחֵם; יִתֵּר מִזֶּה אֵין פְּנָאֵי כָּלָל לְהֶאֱרִיךְ כִּי דַעֲתִי אֵינָה צְלוּלָה כָּלָל מִחַמַּת סִפְקוֹת הַנְּסִיעָה שְׁנַתְּהוּהָ עֵתָה בְּשַׁעֲהָ זֹאת. הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִדְרִיכֵנִי בְּאֵמֶתוֹ וַיִּלְמַדְנִי אֵיךְ לְהַתְנַהֵג בְּאֵמֶת כִּי אֵלֹוֹ לְבַד תִּקְוִיתִי. דְּבַרִּי אֲבִיד הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמֶךָ תְּמִיד בְּאַהֲבָה, וְאִם יִרְצֶה הַשֵּׁם בְּיוֹם ד' אֲרֹאֶה לְכַתֵּב לְךָ בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּפִי אֲשֶׁר יִשְׁלַח הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּדַעֲתִי אֲזוּ לְמוֹכָה בְּאֵמֶת, הַזְּאִקִּין [הַגְּרָפִים] לֹא נִגְמְרוּ עֲדִין, וּבִתִּי תַחֲיָה עוֹסֶקֶת עֵתָה לְגַמְרֵם וּבְקָרוֹב יִגִּיעוּ לוֹ אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם.

וְיָמֵן אֲבָרְסֶלְכָה

י"ג אדר

צד

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם ב' וַיֵּרָא תַקְצֵ"ג בְּרַסְלָב.

חַיִּים וּבְרָכָה וְשְׁלוֹם וְשִׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה יִשִּׁיגוּ כְּבוֹד אֱהוּבֵי יְדִידֵי וְחֻבֵּיבֵי כְּנַפְשֵׁי וְלִבֵּי הַרְבֵּי הַגְּבִיר הַמְּפָרְסֵם וְכו', מוֹרְנוּ הָרַב אֲיִיזִיק גֵּרוֹ יֵאִיר עִם שְׁלוֹם וּזְנוּתוֹ פֶת מְלֶךְ פְּנִימָה הַצְדִּיקָת הַיְקָרָה מֵרַת הָאֲדִיל תַחֲיָה עִם כָּל יוֹצְאֵי חֲלְצִיהֶם הַיְקָרִים, לְכָל אֶחָד בְּיַחֲוֹד שְׁיַחֲוִי לְאֶרֶךְ יָמִים אֲמֵן כֵּן יִהְיֶה רְצוֹן.

אֵייעֶר בְּרִיף הָאב אִיךְ אַתְמוֹל עָרְהַאֲלֵטִין נְמַכְתְּכֶם קַבְלַתִּי
 אַתְמוֹל מִיד רַבִּי שְׁמַחָה חַתְנ־הֶרֶב, גַּם אֲנֶרֶת מַרְבִּי
 מֵאִיר לֵיב וּפְרִישֵׁת שְׁלוֹם מַרְבִּי נִפְתְּלִי גְרוֹ יְאִיר. הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
 וּוּיִסַּט אִזְ אִיךְ הָאב זַייעֶר גִּיוּוֹאֲלֵט פֶּאָרִין, נֶאֱד מִיִּנֵעַ מְנִיעוֹת קֶאֱן
 אִיךְ נִיט שְׁרִיבֶעֶן, עֵס אִזְ הִינֵט בִּי מִיר אִיךְ זַייעֶר שְׁוועֶר דָּאָס
 פֶּאָרִין, אַזוֹי ווי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אִזְ יוֹדַע מִיִּין הָאָרֶץ. נֶאֱד ווי אִיךְ
 זַעֵה אִזְ אִיר שְׁרִיט אַזוֹי, מַרְאָכְט אִיךְ אֲפֶשֶׁר הִיִּסַּט אַזוֹי הַשֵּׁם
 יִתְבָּרַךְ, אִיךְ זֶאל פֶּאָרֵט פֶּאָרִין; עַל בֵּן אִזְ הִינֵט בְּדַעְתִּי צוֹ פֶּאָרִין
 אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם אַחַר שֶׁבַת הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה בְּדִי אִיךְ זֶאל אִם
 יִרְצֶה הַשֵּׁם אֲן קוֹמַעֵן נְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹדַע שְׁרַצִּיתִי מֵאִד לְנִסּוּעַ, רַק
 חֲמִנִיעוֹת שְׁלִי אִינִי יָכוֹל לְכַתֵּב, וְגַם חִיּוֹם חַנְסִיעֵה קֶשֶׁה עָלִי מֵאִד כְּמוֹ
 שְׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹדַע אֶת לְבָבִי. רַק כְּפִי שְׁאֲנִי רוֹאֶה צַעֲקַתְכֶם, חוֹשְׁבִנִי
 אוֹלִי זְהוֹ רְצוֹן ה' שְׁכֵן אֶסַע; עַל בֵּן בְּדַעְתִּי חִיּוֹם לְנִסּוּעַ אִם יִרְצֶה ה'
 אַחַר שֶׁבַת הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה, כְּדִי שְׁאֲנִיעַ אִם יִרְצֶה ה' עַל רֹאשׁ
 חֹדֶשׁ כְּסָלוֹ לְקַרְעִמִּינְטְשׁוּג בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
 בְּרַחֲמָיו יוֹלִיכֵנִי לְשָׁלוֹם. נֶאֱד רְצוֹנִי אִזְ אִזְ דִּי חַתְנָה זֶאל דִּיקֶא זַיִן
 בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ כְּסָלוֹ אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם נִיט שְׁפַעֲטֶעֶר, בְּדִי אִיךְ זֶאל
 קַעֲנַעֵן אוֹם קַעֲרִין לְבִיתִי עַל חַנּוּכָה אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם; וְוֹאֲרִין אִיר
 וּוּיִסַּט וּוּיִפִּיל קוֹקִין אַרוֹם אִיךְ זֶאל זַיִן בְּבִיתִי עַל שֶׁבַת חַנּוּכָה
 אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם וְרַק רְצוֹנִי שְׁחַתְנָה תַּהֲיֶה כְּדִיוֹק בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ כְּסָלוֹ
 אִם יִרְצֶה ה' לֹא יֹאחֲזֶר בְּדִי שְׁאוּכַל לְחַזֵּר לְבִיתִי לְחַנּוּכָה אִם יִרְצֶה ה',
 וְה' יִגְמַר בְּעַדִּי הַכֹּל לְטוֹבָה כְּרְצוֹנִי וְכְרְצוֹן רַבְּנוּ הַגּוֹרֵא זְכַר צְדִיק
 לְבָרְכָהּ.

עִם הָרַב דְּפַה הָאֵב אֵיךְ נָאֵךְ נִיט גַּעֲשִׂמוֹסֵט מִפְּחֵ דְעַם, נָאֵר
 כְּפִי הַנְּשָׁמַע מִרְבֵּי שְׂמֻחָה קַעַן עַר נִיט פֶּאֲרִינ מַחֲמַת זִינ
 מִשָּׂא וּמַתָּן, וּוִיטְעֵר קִיין צִיִּיט נִיט מֵאֲרִיךְ צו זִיין, וְוֹאֲרִינ דִּי
 פֶּאֲטֻשֵׁט גִּיִּיט בֶּאֱלֹד אַוועק. זִיִּיט גִּזוֹנְט און פֶּרִיִּילִיךְ נַעַם הַרַב דְּפַה
 עֲבִינ לֹא דִּבְרַתִּי מִהַעֲנִנּוּ, בַּק כְּפִי הַנְּשָׁמַע מִר' שְׂמֻחָה לֹא יוֹכַל לְנַסֵּעַ
 בְּגַלְל הַמִּשָּׂא וּמַתָּן שְׁלוֹ, יוֹתֵר אִיז זְמַן לְהַאַרִיךְ כִּי הַדְּאָר תַּכְּפֵ הוֹלֵךְ
 תַּהִיּוּ בְּרִיאִים וְשִׂמְחִים, כְּנַפְשְׁכֶם וְנַפְשׁ אֹהֲבֵיכֶם בְּאַמַּת, וּמַעֲתִיר
 בְּעַדְכֶם, בְּפֶרֶט אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם עַל צִיּוֹן הַקְּדוֹשׁ בְּוֹדָאֵי יְהוּ
 נִזְכָּרִים לְטוֹבָה, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִשְׁמַע תְּפִלוֹתֵינוּ תָּמִיד.

מן אבן ספן

וְשָׁלוֹם לִידֵי כְּנַפְשֵׁי, מַחֲמַד עֵינֵינוּ, הַוְּתִיק הַנְּחַמֵּד הַמְּפֻלָּג
 מוֹרְנו הָרַב אַבְרָהָם בְּעַר שְׂיַחְיָה, נָאֵר אֵיךְ פֶּאֲרֻשְׁטִיא
 נִיט וְוַאס דִּיא מֵיִינְסֵט, וְוַאס דִּיא הָאָסֵט נִיט גִּיִּשְׂרִיבִין קִיין שׁוֹם
 גִּרִים לְוֹגְתֵךְ תַּחֲיָה וְלַחֲמוֹתֵךְ וְלַחֲמִיךְ שְׂיַחְיּוֹ, סַע נִיט קִיין יִשְׂרָ
 וְכו' נִבַּק לֹא הַבְּנֵתִי מִזֶּה כְּנִתֵךְ שְׁלֹא כְּתִבְתָּ שׁוֹם דְּרִישַׁת שְׁלוֹם לְוֹגְתֵךְ
 תַּחֲנִה וְלַחֲמוֹתֵךְ וְלַחֲמִיךְ שְׂיַחְיּוֹ, זֶה לֹא יִשְׂרָ וְכו'. וּמִכְּמַחֲנֵי שְׂבֻדָּאֵי
 תְּצִיַת לְדַבְּרִי, כִּי כָּל אֵלּוֹ הַקְּפִידוֹת הַבֵּל הַבְּלִים, וְהַעֲקֵר שְׂתַלְּךְ
 בְּדַרְכֵי זְקֵנָךְ הַקְּדוֹשׁ וְהַגּוֹרָא הוּא אַדוֹנְנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ זְכָר צַדִּיק
 וְקְדוֹשׁ לְבָרְכָה, שְׂתַתְּמִיד בְּהַתְּבוֹדוֹת בְּכָל יוֹם, וּבְלַמוֹד הַתּוֹרָה
 הַקְּדוֹשָׁה, וְאַל תִּשְׁגִּיחַ עַל אֵלּוֹ הַהַבְּלִים כְּלָל, כִּי תִילְדוֹת
 וְהַשְּׁחָרוֹת הַבֵּל. וְעוֹד מְעַט יִהְיֶה לְךָ עֵנִינֵי קְפִידוֹת כְּאֵלּוֹ מִבְּנֵיךְ
 וּבְנוֹתֵיךְ שְׂיַרְבּוּ לְךָ אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם, פֶּאֲשֵׁר הוֹדַעְתִּי לְאַמְךָ תַּחֲיָה
 זֶה כְּמָה שְׁנִים שְׂיַהֲיֶה כְּךָ, אֵיךְ עֲצַתִּי שְׁלֹא תַקְפִּיד עַל עֵנִינִים
 כְּאֵלּוֹ כְּשְׂיַהֲיֶה לְךָ מִבְּנֵיךְ וּבְנוֹתֵיךְ שְׂיַחְיּוֹ. מִכָּל שְׂכֵן עִתָּה עַל

עֲצֻמָּה לְבַד. אִין לָךְ פְּנָאֵי לְחֶשֶׁב זֹאת כְּלָל, רַק לְחֶשֶׁב בְּתוֹרָה
וּתְפִלָּה, וְלִשְׁפֹךְ שִׁיחַתְךָ לִפְנֵי הַשָּׁם יִתְבַּרְךָ בְּכָל יוֹם, מְתִי יִגְיעוּ
מַעֲשֵׂיךָ לְמַעֲשֵׂי אֲבוֹתֶיךָ וְכו', יִתֵּר מְזֶה אִין פְּנָאֵי לְהֶאֱרִיךְ.

דְּכַרֵּי אוֹהֲבֶךָ בְּאֵמֶת לְנֶצַח, הַמְיַעֲצֶךָ לְמוֹכְתֶךָ הַנְּצַחִית.

121 הַג"ל

נְפִילֵאֲתִי מְאֹד עַל שְׁלֵא הָיָה לִי שׁוּם פְּרִישַׁת שְׁלוֹם מִיְדֵי
רַבֵּי אֶפְרַיִם גְּרוּ יְאִיר. וְאַף עַל פִּי שֶׁעָשָׂה שְׁלֵא
כְּהִגֹּן, אֲשׁוּב לֹו כְּהִגֹּן, וְאִנִּי פּוֹרֵם בְּשְׁלוֹמוֹ בְּאַהֲבָה רַבָּה, וּבְשְׁלוֹם
חֻתְנֹו יְדֵי הַרְבֵּנִי מוֹרְנֹו הַרְבֵּי שְׁמוּאֵל גְּרוּ יְאִיר עִם כָּל יוֹצְאֵי
חֲלָצִיהֶם שִׁיחִיו. אֶהוּבֵי רַבֵּי אֶפְרַיִם זָכַר אֶת בּוֹרְאֶךָ גַּם בְּתוֹךְ
הַחֲנוּת, וְאֶפְלוּ בְּתוֹךְ הַלְּאוּקֵי בְּלִשׁוֹן רוּסְיָה, וְאַל יְהִי בְּעֵינֶיךָ
כִּישְׁנִים דְּכַרֵּי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנֹו וְרַבְּנֹו ז"ל שְׁאֵמַר (לְקוֹפֵי מוֹהֲרֵי לֵג)
שְׁבָבֵל לְשׁוֹנוֹת הַגּוֹיִים יֵשׁ אוֹתִיוֹת הַתּוֹרָה וְכו', כִּי ט"ט בְּכַתְּפֵי
שְׁתִּים וְכו', וּמִשָּׁם אֲתָה יָכוֹל לְדַבֵּק אֶת עֲצֻמָּךְ בּוֹ יִתְבַּרְךָ. כִּי
בּוֹדָאֵי לֹא בָּאת לְמִדָּה זוֹ, שֶׁתֵּשֶׁב בְּחֲנוּת כָּל הַיּוֹם, כִּי אִם פְּרִי
שְׁתִּזְכֹּר זֹאת הַיֵּטֵב בְּכָל יוֹם, כִּי אִישׁ גַּם שְׁאִינוּ יוֹדַע מְזֶה כְּלוּם,
בּוֹדָאֵי אִינוּ חוֹשֵׁב זֹאת, וְיוֹשְׁבֵי אֹהֶל בֵּית הַמְּדַרְשׁ כָּל הַיּוֹם, אִינָם
צְרִיכִים לָזֶה כָּל כֶּךָ בְּזֶה הָאֶפֶן. וּמֵאַחַר שֶׁאֲתָה בְּרוּךְ הַשָּׁם
מִיוֹשְׁבֵי בֵּית הַמְּדַרְשׁ שֶׁל אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנֹו וְרַבְּנֹו ז"ל, וְאֲתָה מְכַרַח
לְצֵאת לְחוּץ בְּכָל יוֹם, עַל כָּל פְּנִים תְּקִים שְׂמַח זְבִלוֹן בְּצֵאתְךָ,
וְלִרְקַד בְּכָל יוֹם בְּמַחְשָׁבָה אוֹ בְּמַעֲשֵׂה, עַל יְדֵי שֶׁתּוֹכֵר בְּדְבָרִים
הַג"ל כְּאֵלֶּה וְכְאֵלֶּה וְכו' וְכו'. וְאִזּוּ מִטֵּב לָךְ לְנֶצַח.

דְּכַרֵּי אוֹהֲבֶךָ בְּאֵמֶת.

121 הַג"ל

וְשָׁלוֹם לְכָל אֲנָשֵׁי־שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה, וּרְחִימָתָן עֲזוּזָא,
 וּבִפְרָט לְזֶרַע קִדְשׁ שֶׁל אֲדוֹנֵינוּ מוֹרְנוּ וּרְבֵנוּ זְכָר צַדִּיק
 לְבָרְכָהּ, לְכָל אֶחָד וְאֶחָד בְּיַחְוֹד שְׂיַחֲיוּ. הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ יְאִיר עֵינֵיהֶם
 שְׂיִזְכּוּ לִידַע מִי הוּא זְקֵנָם הַקְדוֹשׁ זְכָר צַדִּיק לְבָרְכָהּ.

י"ד אדר

צה

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם ד' וַיְרֵא תַקְצַ"ג לַפ"ק.

אַהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי. מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי בְּזֹאת הַשָּׁעָה, וְכַעַת אֵינִי
 יוֹדֵעַ עַדִּין מַתִּי אִסַּע אִם יִרְצָה הַשֵּׁם, כִּי לֹא שְׂכַרְתִּי
 עֲגָלָה עַדִּין. אִךְ כִּפִּי הִנְרָאָה אִסַּע לְשָׁלוֹם אִם יִרְצָה הַשֵּׁם בְּיוֹם ב'
 אַחַר שַׁבַּת הַבָּא עָלֵינוּ לְמוֹצָה; וּמָה שֶׁלֹּא תָבֹא עַל שַׁבַּת קִדְשׁ
 אֵין קַפִּידָא, כִּי גַם אֶצְלִי אֵין נִיחָא כָּל כֶּךָ שְׂיַהֲיוּ אוֹרְחִים עַל שַׁבַּת
 זֶה, כִּי דַעְתִּי אֵין צְלוּלָה כָּל כֶּךָ מַחֲמַת הַדְּרָךְ הַזֶּה, וְטוֹב שֶׁתָּבֹא
 אִם יִרְצָה הַשֵּׁם בְּיוֹם א', דִּהְיִינוּ אַחַר קִבַּלְתָּ הַפֶּאָסֶט [סד'ארן וְה']
 הַטוֹב יַעֲשֶׂה.

וּבְעֵינַי דְּבַרֵי אֲמַת וְהַתְּחִזְקוֹת, כְּכֹר כְּתַבְתִּי לְךָ הַרְבֵּה בְּעֵזְרַת
 הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ, וְטוֹב שֶׁתִּסְתַּכַּל לַפְעָמִים בְּאַגְרוֹת
 הַמִּנְחוֹת אֶצְלֶךָ מִכְּבֵר. וְקוֹיִתִי לְהַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ שְׂיַחֲיוּ אוֹתְךָ הַרְבֵּה
 בְּעֵזְרַת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ, וְכַעַת אֵין לִי פְנָאֵי כָּלֵל לְהַאֲרִיךְ כִּי מוֹסֵר
 כְּתָב זֶה נַחֲוִין; הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ יִשְׁמַח אוֹתְךָ וְאוֹתֵנוּ, כִּי הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ
 גְּדוֹל מְאֹד וְלִגְדֵלְתוֹ אֵין חֶקֶר. וּבִגְדֵלְתוֹ הַנּוֹרָאָה שֶׁשֵּׁם עֲנֻתָנוֹתוֹ
 יְכוּלִין לְשַׁמַּח לְעוֹלָם, אֶפְלוֹ אֵיךְ שֶׁהוּא. אֵיךְ שֶׁהוּא. וְכֵכֶר רְאִינוּ
 הַרְבֵּה הַרְבֵּה טוֹבוֹ וְחֶסֶדּוֹ, עַד אֵין שְׁעוֹר בְּדוֹרוֹת הָאֵלֶּה, שְׁגָלָה

לְנוּ חֲסָדִים כְּאֵלֶּהָ, שֶׁהֵם חֲדוּשֵׁי הַתּוֹרָה שֶׁקִּבְּלָנוּ מֵאֲדוֹנֵינוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ הַנוֹרָא וְזָכַר צְדִיק לְבִרְכָּתָהּ, שֶׁכֻּלָּם הֵם חֲסָדִים נִפְלְאִים עַד אֵין חֶקֶר, וְהֵם הֵם שֶׁבָּעָה מְשִׁיבֵי מַעַם לְהַחֲיוֹת עִם רַב, יְהִי מִי שְׂיִהְיֶה, יְהִי אִיךְ שְׂיִהְיֶה, כֹּל מִי שֶׁנִּזְנַע בְּמַעַט דְּמַעַט, אִפְלוּ בְּנִינְעָה בְּעֵלְמָא בְּחֲסָדִים הַנִּפְלְאִים הָאֵלֶּה, יֵשׁ לוֹ לְשִׁמּוֹחַ לְנִצְחָה. כִּי הֵם אֲרַח חַיִּים שֶׁבַע שְׂמֻחוֹת וְכוּ'.

מן אפרסוף

עו

בעזרת השם יתברך.

אֶהוּבִי בְּנֵי חֲבִיבֵי. אֵין בְּלִשׁוֹנִי מְלָה עֲתָה לְכַתֵּב לָךְ דְּבַר. גַּם אֵין דַּעְתִּי צְלוּלָה. אִךְ אַף עַל פִּי כֵן מִלֵּאתִי רְצוֹנֶיךָ לְכַתֵּב לָךְ עַל כָּל פְּנִים אֲגַרְתִּי שְׁלוֹם, וּכְבָר כְּתַבְתִּי לָךְ, וְזָמָה אוֹסִיף לְדַבֵּר לָךְ בְּנֵי, וְגַם לְפִי דְבַרְיֶיךָ תַּהֲיֶה פֹה בְּסִמּוּךְ אִם יִרְצָה הַשֵּׁם. וּפְנִים אֶל פְּנִים נְדַבֵּר אֶת אֲשֶׁר יִשְׁלַח ה' בְּפִינוּ, וְה' יֵאִיר עֵינֶיךָ בְּכָל יוֹם לְמִצַּא עֲצוֹת אֲמִתּוֹת, כְּפִי אוֹתוֹ הַיּוֹם וְהַשָּׁעָה, לְהַתְּחִיזֶךָ בְּכָל עוֹ, וְהַעֲקֵר לְשִׁמּוֹחַ נַפְשׁוֹ בְּכָל פַּעַם בְּגִדְלֵי יִשׁוּעָתוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו יִתְבָּרַךְ הַעֲצוּמִים, אֲשֶׁר זָכִינוּ לְבָלִי לְהַתְּנַגֵּד עַל סִפְרִים קְדוּשִׁים כְּאֵלֶּה. אֲשֶׁר אֵין עָרוּךְ אֲלֵיהֶם. הַפֶּךָ בָּהֶם וְהַפֶּךָ בָּהֶם וְסִיב וּבִלָּה בָּהֶם וְכוּ', וְתַחֲטִיף בְּכָל יוֹם לְמוֹד שְׁלַחַן עָרוּךְ וּסְפָרָיו הַקְּדוּשִׁים ז"ל, וְתַהֲלִים, וְתַפְלוֹת, וְקִצַּת שִׂיחָה בֵּינוּ לְבֵין קוֹנוֹ, וְאֵל יִתְּשֵׁנוּ בְּעֵינֶיךָ כָּל דְּבָרִים הָאֵלֶּה שֶׁדַּבְּרָנוּ מִזֶּה כְּמָה פְּעָמִים, רַק בְּכָל יוֹם יְהִיוּ בְּעֵינֶיךָ בְּחֲדָשִׁים, וּבְאִמַּת מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ לֵב יִשְׂרָאֵלִי, וּמִסְתַּבֵּל עַל הָאִמַּת, הֵם בְּאִמַּת חֲדָשִׁים בְּכָל פַּעַם, כִּי

בְּכָל יוֹם וַיּוֹם נַעֲשֶׂה חֲדָשׁוֹת לְגַמְרֵי. וְקִצַּת רוֹאֵין בַּחוּשׁ, וּבְכָל יוֹם נַעֲשֶׂה מַה שְׁנַעֲשֶׂה. חֲדוּשִׁים נִפְלְאִים וְנוֹרָאִים, הַכֹּל בְּעֵינֵי הָרֹאשׁ בֵּית אֵיךְ לְהַכְנִים אֹר קְדָשְׁתוֹ וְאַמְתָּתוֹ בְּעוֹלָם, כְּמוֹ שְׁאוּמְרִים וּבָטוּבוֹ מִחֲדָשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית. בְּרֵאשִׁית הוּא רֹאשׁ בֵּית פִּידוּעַ. הֵינּוּ שְׁבָכָל יוֹם הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד מִחֲדָשׁ בְּטוּבוֹ מַעֲשֶׂה הַנְּהַר הַיּוֹצֵא מַעֲדָן. שֶׁהוּא יְסוּד הַפְּשׁוּט שְׁנִמְשָׁךְ מִהָרֹאשׁ בֵּית, וְהֵבֵן דְּבָרִים אֵלּוֹ הַיָּטֵב, כִּי אֵי אֶפְשֶׁר לְבָאֲרָם עַל פְּנֵי הַשְּׂדֵה, וּכְכַר דְּבָרְתֵי בְּדָרְךְ מַעֲט מוֹה, כַּאֲשֶׁר תִּשְׁמַע מִפִּי רַבִּי נַחֲמָן. וְה' יֹאִיר עֵינֵינוּ בְּאַמְתָּת תּוֹרָתוֹ הַקְּדוּשָׁה. וְנִזְכֶּה לִילָךְ בְּדַרְכֵי וְעֲצוֹתָיו בְּכָל יוֹם, עַד יִשְׁקִיף וַיֵּרֶא ה' מִשְׁמַיִם, וַיִּקְרַבְנוּ בְּאַהֲבָתוֹ וּבְחַמְלָתוֹ לְעַבּוֹדָתוֹ בְּאַמְתָּת כָּל יְמֵינוּ לְעוֹלָם.

דְּבָרֵי אֲכִיד הַמְצַפֶּה לִישׁוּעָתוֹ יִתְפָּרֵד.

וְיָן אֶבְרָסֶפֶס

צו

(אמר המעתיק תחילת המכתב הלז לא מצאתי רק מעט מסופו, ואמרתי גם זה להעתיקו. כי מי שיזכה להביט בו ובכל המכתבים בעיני פקחא יראה בעיניו חושיות שכל דבור ודבור משרש בו רפואות תעלת נפשנו לרפאותה מחלאת זהמתנו ולהתדיקה באור פני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא אלקים חיים. מעמקי שאול תחתית ומתחתיו, כי הם נובעים ויוצאים ממאמרות טהורות מזקק שבעתים של רבנו מוהר"ן וזכר צדיק וקדוש לברכה זכותו יגן עלינו, אשר יש בהם כח וחייות להחיות ולהשיב נפש כל חי, בבחינת ואציעה שאול הנך, ובבחינת (ישעיה כו) ובאו האובדים בארץ אשור והנדהים בארץ מצרים והשתחוו לה' בהר הקדש ביראה שלמה על ידו בירושלים אמן בן יהי רצון במהרה במהרה; על פן טרחתי בעזרת השם יתברך להעתיק כמעט כל דבור ודבור. כי מהם תוצאות חיים).

וְהִנֵּר בְּפִי הַנִּרְאָה הֵם עוֹלִים יָפֵה, שְׁמֹן זֵית אֵין לִי שׁוֹם
 מִרְאָה מְקוֹם שְׁיָגִיעַ לִי. וְתִשְׁלַח בְּזֵרִיוֹת, אוּ בְיוֹם ד' עַל
 יְדֵי הַפְּאֻמְשׁט. אוּ בְיוֹם ה' עַל כָּל פְּנִים בְּלִי שׁוֹם אַחוּר, כְּדֵי שְׁלֹא
 אֶצְטַרְךָ לַחֲשֵׁב עַל זֶה כְּלָל בְּיוֹם ו' אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם. לַעֲת עֲתָה
 הַרְוּחַת הַרְבֵּה עַל יְדֵי הַנֵּיר וְהִדְיוּ כָּל הָאֲגָרֹת הַזֶּה הַרְצוּף פֹּה,
 שְׁלֹא עָלָה עַל דַּעְתִּי לְהֶאֱרִיךְ כָּל כָּךְ, אֲךְ רְצוּנְךָ הַחֲזֹק הוֹעִיל,
 וְהִדְיוּ נְמִשְׁכָּה אַחַר הַקְּלָמוֹס עַל גֵּיר יָפֵה מְאֹד. כְּרוּךְ הַשֵּׁם אֲשֶׁר
 עֲזָרְנוּ עַד כּוֹה, וְגַם זֶה הוּא אֶחָד מֵהַיְשׁוּעוֹת וְהַהֲרַחְבוֹת הַנִּלְל,
 בְּחִינַת בְּצַר הַרְחַבְתָּ לִי, וּבְאִמַּת הוּא הַרְחַבָה וַיְשׁוּעָה נִפְלְאָה. כִּי
 אֲגָרֹת שְׁלָנוּ הֵם רְפוּאוֹת יְקָרוֹת. כִּי כָּל־נֹבְעִים מִמַּעַן הַיּוֹצֵא
 מִבֵּית ה', אֲשֶׁר כָּל פְּרִיֹ לְמֵאֲכָל וְעֲלִיהוּ לְתֵרוּפָה. "עֲלִיהוּ", הֵינוּ
 הַנֵּיר, שֶׁהֵם עֲלוֹן וְדַפִּין, שְׁעֲלִיהֶם אָנוּ כּוֹתְבִין כָּל הַסְּפָרִים
 הַקְּדוּשִׁים שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה. אֲשֶׁר הֵם רְפוּאָתָנוּ וְחַיֵּינוּ לְנִצָּח.

121 אבְרָם־לֵב

עֵה

כְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם א' וַיְחִי תִקְצ"ג בְּרֶסֶלֶב.

רַב שְׁלוֹם לְאַהוּבֵי בְנֵי חֲבִיבֵי הַרְבֵּנִי מוֹרְנוּ הַרֵב יִצְחָק גְּרוֹ יְאִיר.

מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי בְּזֹאת הַשְּׁעָה עִם הַמְּכַתֵּב לְמִשְׁעֵרֶיךָ, הַטִּיבוֹת
 אֲשֶׁר עֲשִׂיתָ אֲשֶׁר פָּעַלְתָּ הַמְּכַתֵּב הַזֶּה לְמִשְׁעֵרֶיךָ,
 תְּהִלָּה לְאֵל זְכִירְתִּי אוֹתְךָ בְּמִצְוֶה רַבָּה שְׂאִין לָהּ שְׁעוֹר, שִׁיהִי לְךָ
 חֶלֶק כְּזֶה בְּשִׁלּוֹם כְּזֶה שְׂפִין זׁוּג כְּזֶה. הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִנְכַּךְ שְׁתֵּאֱכַל
 פְּרוּתֵיהֶן בְּעוֹלָם הַזֶּה, שְׁתִּזְכֶּה לְהִיּוֹת אִישׁ כְּשֶׁר בְּאִמַּת, וְתִקְרַן
 יְהִיֶה קָיָם לְעַד.

וְהִנֵּה קְרִיתִי מִכְתָּבְךָ. וְחִדּוֹה תְּקוּעַ בְּלִבִּי מִסְטָרָא חֲדָא
מִמְּכָתְבְךָ. וְצַעַר מִסְטָרָא חֲדָא אֲשֶׁר עָדִין אֵינְךָ מִתְּחִיב
לְהַשְׁלִיךְ הַמְּחֻשְׁבוֹת זְרוֹת, בְּפֶרֶט הַמְּחֻשְׁבוֹת שֶׁל מָמוֹן. וְהִלֵּא כָּבֵר
שְׁמַעְתָּ כֹּל כֶּךָ שִׁיחֹת וְתוֹרוֹת קְדוּשׁוֹת, שֶׁהַמְּחֻשְׁבָה בְּיַד הָאָדָם
לְהַטּוֹתָהּ כִּרְצוֹנָו. וְשֵׁאֵי אֶפְשֶׁר בְּשׁוּם אַפֵּן, שִׁיְהִיָּה שְׁנֵי מְחֻשְׁבוֹת
בְּיַחַד וְכו', וְעוֹד שִׁיחֹת הֶרְבֵּה כְּהִנֵּה, שִׁיכּוֹלִין לְהַנְצִיל מֵהֶם בְּשֵׁב
וְאֵל תַּעֲשֶׂה, וּבְפֶרֶט מָה שֶׁדְּבַרְנוּ בְּשֵׁבַת חֲנֻכָּה הַזֶּה. עַל דְּרֵי
כְּרוּכֵיָא דְקִנְיָא אִיתְּפַח (לְקוּטְיֵי הַלְבוֹת שַׁבָּת ו'). וּמְדוּעַ לֹא תִּחְגַּר מִתְּנִיד
לְגַרְשֵׁם מֵעֲלִיד עַל יְדֵי עֲצוֹת קְדוּשׁוֹת כְּאֵלוֹ. יְדַעְתִּי בְּנֵי יַדְעִיתִי.
אִיד וְאִיד הֵם מִתְּגַבְרִין מְאֹד אַף עַל פִּי כֵּן אַף עַל פִּי כֵּן. אִיד כְּבֵר
יְדַעְתָּ וְשְׁמַעְתָּ, שֶׁהַעֲקָר שְׁאֵתָה תִּהְיֶה בְּשֵׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה, וּמָה
שֶׁנַּעֲשֶׂה עִמָּךְ אֵל תַּחֲוִישׁ עַל זֶה, כִּי יִקָּר מְאֹד בְּעֵינֵי הַשָּׁם יִתְבַּרְךָ,
כֹּל הַמְּשַׁכָּה וְהַמְּשַׁכָּה שְׁאֵתָה מִמְּשִׁיד אֶת עֲצֻמָּךְ מֵהֶם וְכו',
כְּמִבְּאֵר בְּדְבָרָיו הַקְּדוּשִׁים (לְקוּטְיֵי תַנְיָנָא מַח). וּבְזֶה רְאוּי לָךְ לְהַחֲיוֹת
אֶת עֲצֻמָּךְ בְּכָל עֵת. וְעַל יְדֵי זֶה תִּתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם בְּעִזְרוֹתָו הַגְּדוֹלָה
יִתְבַּרְךָ. לְמַעַן הַשָּׁם חֲזַק וְאַמִּץ, וּבִרְחַ בְּכָל עֵת מִמְּחֻשְׁבוֹת זְרוֹת
עַל יְדֵי שֵׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה, וְאֵל תִּסְתַּכֵּל אִם יִתְגַּבְּרוּ עֲלֶיךָ אֱלֹף
פְּעָמִים בְּכָל יוֹם חֵם וְשָׁלוֹם, אֵתָה תַּעֲשֶׂה אֶת שְׁלֹךְ לְבָרַח מֵהֶם
בְּכָל פְּעַם. אִם תִּבְרַח מִקֶּדֶם שִׁיכְרָכוּ בְּמְחֻשְׁבְתְךָ מַה טוֹב, וְאַפְלוּ
אִם חֵם וְשָׁלוֹם גִּתְרָשֶׁל עַד אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה חֵם וְשָׁלוֹם כְּרוּכֵיָא
דְקִנְיָא, תַּעֲמֹד פְּתָאִם וְתִבְטֵל עֲצֻמָּךְ. וְתִזְכֹּר בְּשַׁבָּת שֶׁהוּא
הַתְּכָלִית. וְזֶה הַעֲנִין אִי אֶפְשֶׁר לְבָאֵר בְּפֶרֶטִיּוֹת, כִּי הוּא לְכָל חַד
כְּפּוֹם מָה דְמִשְׁעַר בְּלִבָּה. עַל כֹּל פָּנִים יִכּוֹל כֹּל אֶחָד וְאֵתָה גַם
אֵתָה לְבַטֵּל אֶת עֲצֻמָּךְ בְּכָל פְּעַם. וְאִזּוּ יִתְהַפֵּךְ הַתְּגַבְּרוֹת

המחשבות לטובה, כְּדֵי שְׁתַּתְעוֹרַר עַל יְדֵי זֶה דִּיקָא לְבַחֲנֵינָא בְּטוֹל
 אֶל הָאוֹר אֵין סוּף, שֶׁהוּא יָקָר מְאֹד מְאֹד. וְכָל אָדָם בְּכָל מְקוֹם
 שֶׁהוּא, אֶפְלוּ בְּשֵׁאוֹל תַּחֲתִיּוֹת, צְרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ עֲצֻמוֹ לְזֶה, לְאַתֵּר
 דְּכָל רְעוּתֵין תְּקוּעֵין תַּמּוֹן. וְזֶה עֵקֶר בְּחִינַת "וְאַצִּיעָה שְׂאוֹל הַנֶּגֶד",
 שְׁגַם בְּשֵׁאוֹל תַּחֲתִיּוֹת יְכוּלִין לְכַפֵּל אֶת עֲצֻמוֹ אֶל הָאוֹר אֵין סוּף,
 שְׁזֶה עֵקֶר תְּכֵלִית הָעֲבוּדָה, וְזֶה בְּחִינַת וּפְרָעָה הַקְּרִיב אֶת לֶבֶן
 לְאַבְיָהֶן שְׁבַשְׁמִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (שְׁמוֹת רַבָּה כ"א).
 שְׁדִיקָא עַל יְדֵי הַתְּנַבְרוֹת הַסְטָרָא אַחֲרָא מְכַבְּלִין אֶת עֲצֻמוֹ
 לְגַמְרֵי. וְלַמַּעַן הַשֵּׁם שֶׁתִּדַע וְתֵאֱמִין, שְׂאִינִי כּוֹתֵב לָךְ חֲדוּשִׁים
 וְדְרוּשִׁים בְּעֵלְמָא, אַף עַל פִּי שְׁבוּדָאֵי גַם זֶה יָקָר מְאֹד, אֲבָל אֵין
 כּוֹנְנֵי לְזֶה, רַק שֶׁתִּלְךְ עִם כָּל זֶה, וְתִשְׁתַּדֵּל וְתִתְנַבֵּר לְקַיֵּם כָּל זֶה.
 כִּי תִהְיֶה לְאֵל יֵשׁ בְּיַדְךָ לְקַיֵּם כָּל זֶה, וְשִׂמַח נַפְשְׁךָ בְּכָל מַה
 שֶׁתּוּכַל. וּבְרוּךְ הַשֵּׁם שֶׁכְּתַבְתָּ בְּמִכְתָּבְךָ הַרְבֵּה דְּכַרֵּי אֱמֶת, מַה
 שֶׁאַתָּה מְחַיֶּה עֲצֻמְךָ בְּכָל עֲבָדָא דְקַדְשָׁה, וְכֵן הוּא הַמְּדָה, וְכָךְ
 יִפֶּה לָךְ, אֲבָל עֲדִין אַתָּה צְרִיךְ לְהַחֲיוֹת אֶת עֲצֻמְךָ יוֹתֵר בְּכָל
 תְּנוּעָה וְתַנוּעָה טוֹבָה, וְלְהֵאֱמִין שְׁכָל הַמְּשֻׁכָּה וְהַתְּנַבְרוֹת שֶׁאַתָּה
 מִתְנַבֵּר לְהַמְשִׁיךְ אֶת עֲצֻמְךָ מִמַּחֲשַׁבוֹת רְעוּת, יָקָר מְאֹד מְאֹד
 בְּעֵינֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְלְהַתְחַזֵּק בְּזֶה לְכַרְחַ מַעֲתָה מִמַּחֲשַׁבוֹת
 רְעוּת. כִּי עֵקֶר הַהַתְּנַבְרוֹת עַל יְדֵי הַהַתְחַזְּקוֹת וְהַשְׂמִיחָה. וּבְפָרְט
 שְׂיֵשׁ לָנוּ תִּהְיֶה לְאֵל לְשִׂמַח בְּהַעֲקָר, בְּמַה שְׁזַכִּינוּ לִידַע מְאֹד
 הָאוֹרוֹת כְּזֶה אֲשֶׁר הוּא חֲיִינוּ וְכו', אִיךְ שְׂיִהְיֶה, בְּוַדָּאֵי יִהְיֶה סוּפָךְ
 טוֹב בְּעֲזַרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְיֵשׁ תְּקוּהָ לְאַחֲרִיתְךָ תִּהְיֶה לְאֵל, יֵתֵר
 מְזֶה אֵין פְּנְאֵי לְהֵאֲרִיךְ.

דְּכַרֵּי אַבִּיךָ הַמְּצַפֶּה לִישׁוּעָתְךָ מֵהֲרָה.

וְשָׁלוֹם לְכָל אָנָשִׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה. חֲזַקוּ וַיֵּאֱמַן לְבַבְכֶּם,
כָּל הַמַּיְחָלִים לְה'.

מ"ז אדר

צט

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם א' שְׁמוֹת תִּקְצ"ג.

אֶהוּבִי בְּנֵי חֲבִיבֵי גְרוֹ יְאִיר. מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי עִרְבֵי שַׁבַּת קֹדֶשׁ,
וְקִרְיָתִי אוֹתוֹ, וְהִבְנֵיתִי מִרְחוֹק צִעֲקָתְךָ, וַיִּדְעָתִי אֶת
מִכְאוּבֶיךָ. ה' יִרְחַם שְׁתִּזְכֹּר מַעֲתָה לְהַתְּעוֹרֵר, שְׁתַּדַּע מִבְּחָד,
וְתִתְגַּבֵּר עַל הַמַּחְשָׁבוֹת, כִּי זֶה כָּלֵל אִמַּת וַיֵּצִיב שֶׁהַמַּחְשָׁבָה בְּיַד
הָאָדָם לְהַטּוֹתָהּ כְּרִצוֹנוֹ, וְהִתְכַּרַח שְׁתִּתְגַּבֵּר בְּעֲצָמְךָ עַל פִּי כָּל
דְּבָרֵי אִמַּת אֲשֶׁר יִדְעַת וְשָׁמַעְתָּ מִפִּי וּמִפִּי סִפְרָיו הַקְּדוּשִׁים, וְה'
יִוֹשִׁיעַ לָךְ.

וְדַע בְּנֵי חֲבִיבֵי, שֶׁמִּכְתָּבְךָ פָּעַל בִּי הִרְבָּה, בְּפָרַט בְּמָה שֶׁכְּתַבְתָּ
בְּסוּף אֵיךְ לֹא עָשִׂיתָ פֶּעַם אַחַת אֵיזָה גְּנִיחָה מוֹכָה וְכו',
וְגַם מִפִּי מוֹסֵר כְּתַב זֶה וְכִיּוֹצֵא, שֶׁמַּעֲתִי כְּעִין זֶה, מִגְּדֹל צָרַת
נַפְשִׁם, אֲשֶׁר מִתְגַּבֵּר בְּכָל פֶּעַם. עַל יְדֵי כָּל זֶה נִתְעוֹרַרְתִּי הִרְבָּה,
וְנוֹבְרָתִי מִחֻדָּשׁ בְּהַתּוֹרָה אֲזַמְרָה לְאַלְקֵי בְּעוֹדִי, וְאַמְרָתִי בְּלִבִּי מַה
טוֹב הָיָה לְחַדְשָׁה לְגַמְרֵי בְּכָל יוֹם. וַיֵּשׁ בְּלִבִּי הִרְבָּה בְּזֶה, מַה
שֶׁקָּשָׁה לְבָאֵר בְּכַתְּבִי, וְתִהְיֶה לְאֵל עֲשֵׂה רֶשֶׁם לְמוֹכָה, שֶׁעַל יְדֵי
זֶה עוֹרְנֵי הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ לְחַדֵּשׁ הִרְבָּה עַל פִּי הַתּוֹרָה הַזֹּאת, וְכִכְר
דְּבַרְתִּי מִזֶּה בְּסַעֲדָה שְׁלִישִׁית הָעֵבֶר אֶתְמוּל בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ. בְּחֻסְדֵי
ה' הַזְּמִין לִי הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ נוֹרָאוֹת נִפְלְאוֹת, וְלֹא הִמְדַּרְשׁ עִקַּר
וְכו'.

בְּנֵי בְנֵי אֵתָה וְכֹל הַשּׁוֹמְעִים לְקוֹל הָאֵמֶת. הַטּוֹ אֲזַנֵּיכֶם וְלִבְכֶם מִחֲדָשׁ בְּכֹל עֵת אֶל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה הַזֹּאת, שְׁמְעוּ וְתַחֲיוּ לִבְכֶם. כִּי נִפְלְאוֹת עֲשֵׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ, אֲשֶׁר שָׁלַח לָנוּ הַנַּחֲל גּוֹבֵעַ מְקוֹר חֲכָמָה זְכוּתוֹ יִגַן עֲלֵינוּ, לְהַשְׁמִיעֵנוּ כָּל אֵלֶּה לְהַשִּׁיבֵנוּ בְּשִׁבְעָה מְשִׁיבֵי טַעַם כְּאֵלֶּה. וְהִנֵּה בְדַעְתִּי הִיָּה לְהִרְחִיב הַדְּבוּר בְּזֶה יוֹתֵר, אֲךָ רַבּוֹת מִחֲשָׁבוֹת זְכוּ, כִּי סְמוּךְ לְמִנְחָה, וְהַהֲכָרַח לְקַצֵּר. וְדִי בְּזֶה לְהַזְכִּיר אוֹתָךְ שֶׁתַּחֲפֹשׂ אֶצְלָךְ בְּכֹל יוֹם הַנִּקְדוֹת טוֹבוֹת שְׁבָךְ, וְלִשְׁמֹחַ נִפְשֶׁךְ בָּהֶם בְּתַמִּימוֹת וּבְכַפְשִׁימוֹת, וְעַל יְדֵי זֶה בְּעֶצְמְךָ תִּצְמָצֵם וְתִמְשִׁיךְ מִחֲשָׁבוֹתֶיךָ לְתוֹךְ תַּמִּימוֹת אֵמֶת, לְבִלִּי לְצִיאַת חֵם וְשִׁלּוֹם כָּלֵל חוּץ לְגִבּוֹל. וְאַפְלוּ מַה שְׁמַחֲמַת רַב הַהֲרַגָּל, הַמַּחֲשָׁבָה רִגִּילָה לְהַחֲלֵק וּלְהַמְעִיד חֵם וְשִׁלּוֹם, וְלְצִיאַת וּלְפָרַח לְחוּץ הַרְּבָה, תִּכְרַף תִּזְכּוֹר לְתַפְסָה בְּזִרְיוֹת כְּמוֹ שֶׁתּוֹפְסִים סוּם בְּאַפְסָר לְהַטּוֹתָהּ אֶל הַדְּרֹךְ הַיָּשָׁר, וְהַכֹּל בְּתַמִּימוֹת וּבְכַפְשִׁימוֹת, וְלְבִלִּי לִפְלֹ בְדַעְתָּךְ בְּשׁוּם אַפֵּן. וְתִזְכּוֹר הַיֵּטֵב מַה שְׁדַּבְּרָנוּ כְּמֹה פְּעָמִים כִּי לְגַדְּלָתוֹ אֵין חֶקֶר וְהַכֹּל מִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה, בְּפָרֵט עַל יְדֵי אֵיזָה הַמְּשֻׁכָּה כֹּל שֶׁהוּא אֶל הַקְדוּשָׁה שְׁזָה יָקָר מְאֹד בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי מִדָּה טוֹבָה מְרַבָּה. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִרְחַם שְׁנֹזְפָה לְהַתְּפִלֵּל בְּכּוֹנֵה מִנְחָה וּמַעְרִיב וְשַׁחֲרִית, וְחֹזֵק וְחֹזֵק, וְשִׁים לְבָךְ הַיֵּטֵב, לְדַבְּרֵי הַתְּפִלָּה הַקְדוּשָׁה. וְאִם אֲמַנָּם תְּפִלָּה הִיא עֲבוּדָה קָשָׁה מְאֹד, בְּיוֹתֵר מֵהַכֹּל, עִם כָּל זֶה תּוֹכֵל לְחַטֹּף מְעַט בְּכֹל יוֹם, אִם תְּשִׁים כָּל לְבָבְךָ עֲלֶיךָ, כִּי הִ' יַעֲזֹר לָךְ.

דְּבָרֵי אֲבִיךָ הַכּוֹתֵב דְּבָרֵי אֵמֶת הַנּוֹכְעִים מִמְּקוֹר הָאֵמֶת.

אֲנֵרֵת זֶה כְּתַבְתִּי בַחֲדַר הָעֲלִיָּה שְׁלִי תַכְּף אַחַר שְׁקִמְתִּי
 מִשְׁנָתִי, וְעַדִּין לֹא מָסְרוּ לִי מִכְתָּבְךָ שֶׁהֵגִיעַ אֵו, וְאַחַר
 כֵּן בָּאתִי לְבֵית הַמְדַרְשׁ לְהַתְפַּלֵּל מִנְחָה, סֵפֶר לִי רַבִּי בְּעָרִישׁ
 חֲתָן ר"ש אֵת כָּל הַמַּעֲשֵׂה אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עִמָּךְ. וְעַמְדַתִּי מְרַעֵד
 וּמִשְׁתּוֹמֵם. וְשָׁלַחְתִּי תַכְּף אַחַר מִכְתָּבְךָ וּקְרִיתִיו, עֵתָה מַה נָּשִׁיב
 לְה' כָּל תַּגְמוּלוֹהֵי עָלֵינוּ, וְהִנֵּה מֵאֵת ה' הִיָּתָה שֶׁהִקְדַּמְתִּי לְכַתֵּב
 לָךְ, בְּפָרֵט שֶׁכָּפִי מִכְתָּבְךָ אֵתָה רוֹצֵה לְהִיּוֹת פֹּה בְּקִרְוֹב, וְגַם אֵינִי
 יוֹדֵעַ עִם מִי לְשַׁלַּח הָאֲנֵרֵת הַזֶּה, פִּי רַבִּי נֶחֱמָן אֵין רְצוֹנוֹ לָשׁוּב
 לְבֵיתוֹ תַכְּף, אֲךָ לַעַת עֵתָה אֵל תִּירָא וְאֵל תִּפְחַד וְאֵל תַּחַת פִּי ה'
 אֲתָךְ, וְתִהְיֶה מוֹדָה עַל הָעֵבֶר אֲשֶׁר גָּמַלְךָ כָּל טוֹב, וְתִבְקֶשׁ לְהִבָּא
 שְׁיִגְמַלְךָ כָּל טוֹב סָלָה, שְׁתוֹפָה לְהַנְצִל מִכָּל צָרָה בְּגוֹף וּנְפֶשׁ
 וּמְמוֹן, וְתוֹפָה לְהַכִּיר חֲסָדָיו וּנְפִלְאוֹתָיו יִתְבַּרְךָ, אֲשֶׁר הוּא עוֹשֶׂה
 עִמָּנוּ בְּכָל יוֹם, כְּמוֹ שְׁאֵנוּ אוֹמְרִים שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּכָל יוֹם נוֹדָה
 לָךְ וְכו' עַל נְסִיךְ שֶׁבָּכָל יוֹם עִמָּנוּ, וְעַל נְפִלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ
 שֶׁבָּכָל עַת עָרֵב וְבָקֵר וְצַהֲרִים וְכו'. וְהַעֲקֵר מַה שֶׁבְּרַחֲמָיו הוּא
 יִתְבַּרְךָ מִסַּבֵּב סְפוֹת לְטוֹבָה, לְהַחֲיוֹתֵנוּ בְּנִקְדוֹת טוֹבוֹת. שְׁנוֹפָה
 בָּהֶם לְחַיִּים נְצַחִיִּים. שְׁזַהוּ עֵקֶר הַנְּסִים וְהַנְּפִלְאוֹת שֶׁבָּכָל יוֹם
 וּבְכָל עַת, וּמַעַט קֶצֶת יִכּוֹלִין לְרַאוֹת וּלְהִבִּין מִרְחוֹק נְפִלְאוֹת
 חֲסָדָיו הַנּוֹרְאִים בְּעֵינֵינוּ זֶה, וְיוֹתֵר מִזֶּה צְרִיכִין לְהֵאֱמִין פִּי הַשֵּׁם
 יִתְבַּרְךָ חוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת בְּשִׁבְלֵנוּ, רַק בְּשִׁבִיל הַתְּכֵלִית הַנְּצַחִי, וְאִי
 אֶפְשָׁר לְבָאֵר בְּכַתֵּב כָּל זֶה. חֲזַק וְאֱמִן בְּנִי, וְשִׂמַּח נְפִשְׁךָ בִּישׁוּעַת
 ה', וּבְטַח בַּה', פִּי לֹא יַעֲזֹב אוֹתְךָ, פִּי הַפֶּל לְטוֹבוֹתֶיךָ. וּבְרַח
 מִהַמְרָה שְׁחוֹרָה וְהַעֲצָבוֹת בְּכָל כַּחֲךָ בְּכָל מִינֵי עֲצוֹת וּדְרָכִים
 שֶׁשִּׁמַּעְתָּ מֵאֲתָנוּ. וּכְבֹר יְדַעְתָּ שְׁתִּהְלֶה לְאֵל יֵשׁ לָנוּ בְּמַה לְשִׂמַּח

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יֵשׁ וַיֵּשׁ בְּחֶסֶדֶוּ הַגָּדוֹל אֲשֶׁר רָאִינוּ בְּעֵינֵינוּ
שְׂזָכִינוּ לִידַע מְאוֹר כְּוָה וְכו'.

דְּבָרֵי אֲבִיךָ.

למנ הנ"ל

י"ז אדר

ק

ברוך השם, יום ד' בא תקצ"ג.

אהובי בְּנֵי חֲבִיבֵי, מִכְּתָבֶיךָ קִבַּלְתִּי בְּיוֹם א' וְהַיּוֹם, וְצַעֲרִי
גָדוֹל מְאֹד עַל כְּאִבְךָ, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִרְפְּאֶךָ מְהֵרָה.
וְהִנֵּה גַם אֲנֹכִי חוֹשֵׁשׁ בְּשָׁנֵי בְּעֵתִים הַלְלוּ לַפְּרָקִים, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
יְסִיר מֵעֵלֵינוּ וּמֵעַל כָּל יִשְׂרָאֵל כָּל הַמְּכַאֲוִים וְהַמְּחַוִּשִׁים
בְּגִשְׁמִיּוֹת וְרוּחַנִּיּוֹת, וְנִזְכָּה לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי כָּל הַכְּרוֹזִים
וְהַרְמָזִים שֶׁהוּא מְרַמָּז לָנוּ בְּכָל עֵת בֵּין בְּטִיבוֹ בֵּין בְּעָקוֹ רַחֲמָנָא
לְצַלֵּן, כִּי הַזְמַן הוֹלֵךְ וְסוֹעֵר, הוֹלֵךְ וְהוֹמָה, וּמִשְׁפְּרֵי וְגַלֵּי הַיָּם
הוֹמִים וּמִרְעִישִׁים וּמִתְנַשְּׂאִים עַל כָּל אֶחָד בְּכָל יוֹם. וְאִין אֲתָנוּ
יודֵעַ מַה לַעֲשׂוֹת. לֹאֵל ה' עֲזַרְתָּה לָנוּ אֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ מַה שְּׂשָׁמַעְנוּ
שְׂיִכּוֹלִין לְהַחִיּוֹת אֶת עַצְמָנוּ בָּהֶם תָּמִיד. חֲזַק וְהִתְחַזַּק בְּנֵי חֲבִיבֵי,
כְּאֲשֶׁר כְּתִבְתָּ בְּמִכְתָּבְךָ הָרִאשׁוֹן, אִזְ דִּיא הָאֶסְט זִיד צוּ גִישְׁפֶּאֲרַט
לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ דוֹרֵךְ דֵּי יִסּוּרִים וְשִׁנְסַמְכַת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי
הַיִּסּוּרִים. וּכְבָר יְדַעַת מִהֵתוֹרָה וַיֹּאמֶר בְּעֹז אֵל רוּת (לְקוּשֵׁי מוֹהֲרִין
סִימָן סה), שְׁעַל יְדֵי הַיִּסּוּרִים מְבַטְלִין עַצְמוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְכֹאֲשֶׁר
שָׁמַעַת מְמוֹנֵי בְּעַל פֶּה בְּעִנְיָן זֶה. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִרְחַם עָלֶיךָ,
וּמֵעַתָּה יְסִיר מִמֶּךָ כָּל חֲלֵי וְכָל מַדּוּה וְכָל מַחוּשׁ בְּעוֹלָם. וְתִזְכָּה
לְהִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי רְמָזִים שֶׁל טוֹבָה וְהַצְלָחָה, וַיְקַים
וְיֵאל שְׂדֵי יִתֵּן לָכֶם רַחֲמוּם, לָכֶם דִּיקָא וְכו'.

וְתִכְתֹּב לי עוד מְשֻׁלָּם רַבִּי מְרַדְכֵי נְרוּ יְאִיר, אִם כָּבֵר אֵין עֲלָיו שׁוּם חֲשֵׁשׁ מִהֶעֶסֶק שְׁלוֹ. גַּם תּוֹדִיעַ לוֹ שְׁכַפִּי מִה שְׁשִׁמְעֵתִי שֶׁהוּא מְעַצְמוּ יַדַּע מְזֵה, הֵיטֵב חָרָה לִי עָלָיו, וְצָרִיךְ שְׁיִקְבַּל עָלָיו שְׁלֵא יוֹסֵף לְעֹלוֹת עַל מַחֲשַׁבְתּוֹ לְעֶסֶק בְּדַבְרִים כְּאֵלֶּה, כִּי זֶה עֵקֶר פֶּגַם תְּאֻוֹת מְמוֹן. וְגַם בְּעוֹלָם הַזֶּה אֵין אַחֲרִית טוֹב לְהִלְהוּטִים כָּל כֶּךָ אַחַר הַבְּצַע וְכוּ'. וְאֵין צָרִיךְ לְהֶאֱרִיךְ בְּזֶה, וְצָרִיךְ תְּפִלָּה וְתַחֲנוּגִים, שְׁיִזְכֶּה לְקַבֵּל מְלַח לְהַמְתִּיק מְרִירוּתָא וְכוּ', וְיִזְכֶּה לְאַנְפִּין נְהוּרִין, אֲמוּנָה וְכוּ'.

דְּבָרֵי אַבִּיכֶם הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְכֶם בְּאַהֲבָה.

ומן אבְרָםֶלֶף

וְשְׁלוֹם לְכָל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה, וְיִוְדִיעֵנִי מְשֻׁלָּם רַבִּי יַעֲקֹב נְרוּ יְאִיר.

קא

בְּעֹזֶרֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹם א' בְּשִׁלַּח תַּקְצֵ"ג.

אֶהוּבֵי בְּנֵי מַחֲמַד עֵינִי, נִצְמַד בְּקִירוֹת לְכַבִּי. שְׁלוֹם לְךָ אֵל תִּירָא חוֹק וְאַמִּי,

דַּע בְּנֵי חֲבִיבֵי, כִּי עַדְיוֹן לֹא קִבַּלְתִּי מִכְתָּבְךָ הַיּוֹם, וְגַם הַיּוֹם יוֹם רֵאשׁוֹן בְּשִׁבְתִּי אֲשֶׁר אֶתֶּה יַדְעֵת כִּי אֲנִי חָלוּשׁ, וְאֵין דַּעְתִּי צְלוּלָה כִּידוּעַ לְךָ, אֵדךְ אֶהֱבָתְךָ אֶלְצֵנִי לְכַתֵּב לְךָ עֵתָה קֹדֶם הַסְּעָדָה, כִּי מֵאֵת ה' הֵיטֵה כִּי עֶסְקָתִי בְּכִתִּיבַת תּוֹרָה בְּעֵגְוֵן הַלְּמוּד הַקְּדוּשׁ שֶׁל "אֲזַמְרָה לְאַלְקֵי בְּעוֹדִי", אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי מְזֵה אֶתְמוֹל בְּסַעֲדָה שְׁלִישִׁית, שֶׁהוּא בְּחִינַת קִימַת חֲצוֹת לַיְלָה, שְׁבֻזָּה תְלוּיָה הַגְּאֵלָה, בְּחִינַת "בְּחֲצוֹת לַיְלָה אֲנִי יוֹצֵא" וְכוּ'. וּמִדֵּי כְּתָבִי נִזְכַּרְתִּי בְּאַהֲבָתְךָ, כִּי יַדְעֵתִי שֶׁאַתָּה צָרִיךְ מְאֹד לְדַבְּרוּרִים אֵלּוּ,

בפרט שכל החדושים שחדשתי בעזרת השם יתברך בעתים הללו, חדושים נפלאים בישועתו הגדולה הכל נתגלגל על ידי, על ידי המכתב שהגיע לי מאתך בערב שבת קדש סמוך לערב על ידי ידידי רבי נחמן הייסינר, באשר ספרתי לך קצת מזה בהיותך פה. על כן אמרתי ויהי מה ארוצה דברי אלה אליך. אולי אובה לעוררך משנתך, להחיותך ולחזקך. הקיצה בני הקיצה, אל יבהלוך רעיונך מפל מה שעובר עליך, דע והאמן שכל הנקודות טובות שלך יקרים מאד מאד אצלו יתברך, ואתה יכול להחיות את עצמך בהם תמיד. ולכנס לכף זכות באמת, בבחינת "ועוד מעט ואין רשע" וכו'. זכר זכר היטב דבורים נוראים אלו, ואל יהיו ישנים אצלך חס ושלום, רק חוז חוז אותם היטב היטב, ובכל יום יהיו פעינך פחדשים. ונכספתי מאד לכתב ולהעתיק לך קצת ממה שכתבתי בזה, אך הוא מהנמנע, כי אין הזמן מספיק. אך קויתי לה, בשתהיה פה על שבת קדש, הבא עלינו לטובה, נדבר מזה, בעזרת השם יתברך, בתוספת שאר שיחות קדושות, שיזמין השם יתברך לתוך פיננו, הנובעים ממקור חכמה הקדוש והנורא מאד מאד. ותודיעני מיד אם תהיה פה על שבת קדש, כי נכספתי מאד שתהיה פה על שבת זה, רק אם יש לך עבוב מחמת החתנה של גיסך, בודאי אי אפשר לך לבוא, ואנס רחמנא פטריה ותבוא אם ירצה השם באיזה שבת אחר. אך אם לא תהיה החתנה מיד, מהראוי שתבוא לשלום כנ"ל. ותכתב לי דעתך בזה.

דברי אביך הדורש שלומך באהבה רבה.

וְשָׁלוֹם לְכָל אַנְשֵׁי־שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה. גַּם אֵלֵיהֶם נֶאֱמְרוּ
כָּל הַדְּבָרִים הַנִּלְל, חֲזָקוּ וַיֵּאֱמִין לְבַבְכֶם כָּל הַמְּיֻחָלִים
לָהּ.

וְהִנֵּה עֵתָה כָּבֵר קִבְּלֹתִי מִכְּתָבְךָ, וְהָיָה לִי לְנֶחֱת. וּכְפִי הַנִּרְאָה
מִמְּכֹתָבְךָ לֹא תֻּכַּל לְהִיּוֹת פֹּה עַל שִׁבְת קֹדֶשׁ הַבָּא
עֲלֵינוּ לְמוֹצָה. וּבִוְדָאֵי הַכֹּל לְמוֹצָה, הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ יַעֲזֹרֵךְ שְׁתִּשְׁמַח
שֵׁם בְּבִיתְךָ וְעַל הַחֲתָנָה, כִּי חֲדוּת ה' הִיא מְעֻזָּכֶם. וְכָל כּוֹנְנֵתִי
בְּמִכְתָּב זֶה כְּדִי לְשַׂמַּח נַפְשְׁכֶם בִּישׁוּעָתוֹ הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר הוּא עוֹזֵר
לָנוּ בְּכָל עֵת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים נד) "הִנֵּה אֱלֹקִים עוֹזֵר לִי" וְכוּ'.
וּיְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ וַיְבַטַּח בּוֹ, שֶׁכֹּאֲשֶׁר הִחֵל הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ
לְהִרְאוֹת חֲסֵדוֹ עִמּוֹ, כֵּן יִגְמַר בְּעֵדוֹ, כִּי הָיָה לוֹ גַּם גְּדוֹל וּישׁוּעָה
נִפְלְאוּת. הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ יִזְכֶּהוּ שְׂכִינֵן עַל יְדֵי זֶה רְמוּזִים גְּדוֹלִים
לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְפָּרֵךְ בְּכָל עֵת, מִכָּל מְקוֹם שֶׁהוּא. וּמַחֲמַת אִישׁוֹן
לִילָה אֵין לְהֶאֱרִיךְ יוֹתֵר. וְהַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ יִשְׂמַח נַפְשְׁכֶם לְנֶצַח.

121 ה"ל

י"ח אדר

קב

אור ליום א' תרומה תקצ"ג.

אַהֲוִי בְּנֵי חֲבִיבֵי. אֵין בְּלִשׁוֹנִי מְלָה לְכָתוּב לָךְ עֵתָה, כִּי הַיּוֹם
יֵצְאֵתִי מִבֵּיתִי וְלֹא עֲלָה עַל דַּעְתִּי לְכָתוּב לָךְ עֵתָה, אֲךָ
מִדֵּי כְּתָבִי אִיזָה דְּבוּרִים מְעֻמִּים לְבֵן אַחֲוֵתִי רַבִּי אֵיִזִיק נְרוֹ יֵאִיר,
נִזְכַּרְתִּי בְּעֵצִים תְּשׁוּקַתְךָ לְרֵאוֹת מִכְּתָבִי, אֲמַרְתִּי לְכָתוּב לָךְ פְּרִיסַת
שְׁלוֹם.

והנה צערי גדול מאד ממה שלא היית בשמחה בהיותך בביתי, ולבדך היה נשבר ביותר, אשר היה קשה לי לסבל. אך אף על פי כן אני יודע ומאמין כי עדון רחמי השם יתברך עלי ועליך ועל כלנו, ובדאי לא יעזב אותך לעולם. ואיך שיהיה, איך שיהיה, יהיה אחריתך לטוב בחסדו הגדול יתברך, כי יש לנו על מי לסמוך בעזרת השם יתברך, על כחו של זקן דקדושה עתיק דעתיק סבא דסבין; ועתה בני שמע בקולי לאשר אני מצוה אותך, ותשמח עצמך בכל מה דאפשר, בפרט כי ימי אדר נכנסין, שצריכין להרבות בשמחה. ותתחיל מעתה לעשות אחשוורוש שפיל וקבצן ועושר שפיל, וקיץ וחורף שפיל, ושאר מיני שפיל וצחוק. וגם מוסר כתב זה רבי נחמן וכל אנשי שלומנו, כלם חובה מטלת עליהם להרגיל בשמחה, על ידי כל מיני מלי דשטותא, ובפרט בפורים בעצמו תהיה אך שמח. און מאקי פארט האפ. פארט און פארט און פארט ויבדל זאת רק שמחה, בכל זאת, בכל זאת.

דברי אביך.

מן אפרסלף

קג

בעזרת השם יתברך, יום ב' פקודי תקצ"ג.

אהובי בני חביבי. מכתבך קבלתי בליל שבת קדש קדם הקדוש, גם האגרת מידידי רבי הערא נרו יאיר, והיה לי לנחת, ועתה אין לחדש דבר וכו'. והנה להחיות אותך בדברי אמת אין הפנאי מספיק עתה, וכבר שמעת הרבה שיש בהם די להחיות ולשמח נפשך בכל עת, איך שהוא איך שהוא. כי כל

מה שדברנו הרבה שצריכין להחיות את עצמו בכל נקדה ונקדה טובה, וביותר במה וכו' ושהצילנו מהתנגדות על עצם האמת וכו', הכל אינם דברים בעלמא חס ושלום, רק העקר לילך בהם ולקיימם. והעקר בעת שצד להאדם בדעתו באמת מחמת קלקוליו חס ושלום וכיוצא, אז צריך ביותר להחיות את עצמו בכל זה, ולהפך היגון ואנחה לשמחה, שכל מה שמתנגד עליו ביותר היגון ואנחה, ורוצה להפיל עליו עצבות ומרה שחורה מחמת שעשה מה שעשה, והפך הכל לשמחה. ויאמר בלבנו, אדרבא הלא אף על פי כן זכיתי ואף על פי כן איני מתנגד כלל, ואם שחורה אני במעשי, נאווה אני במעשי רבנו הנזרא וזכר צדיק וקדוש לברכה, וגם במעשי יש בהם נאים. וכעין שפרש רש"י שם במקומו על פסוק זה (שיר השירים א), וכבר דברתי תהלה לאל הרבה בענין זה, בשבתים הסמוכים שעברו. נא בני חביבי, לך בדרך זה להחיות ולשמח נפשך בכל עת, ולהפך היגון ואנחה דיקא לשמחה, ועל ידי זה תוכל עדין לחזק עצמך לעסק בתורה ותפלה בשמחה, ולה' הישועה שיתהפך הכל לטובה. וכל העוונות יתהפכו לזכויות, הכל בזכותו וכחו הגדול והנזרא מאד, באשר שמעתי מפיו הקדוש בפרוש. ודי בזה בעת.

דברי אביך המצפה ומחכה להחיותך ולשמחך בישועת ה',
אשר זכינו לשאב מים חיים כאלה ממעיני הישועה.

מן אבִיִּי

ושלום לכל אנשי־שלומנו פאהבה רבה, ובפרט לידידי בן
אחותי הרבני מורנו הרב יצחק אייזיק נרו יאיר.

חֹזֵק וְאַמִּץ, וּבִטָּח בַּה' שִׁישְׁלַח לְךָ רְפוּאָה שְׁלֵמָה מִהֲרָה, וְאֵל תַּעֲסֵק בְּרְפוּאוֹת, אַף גַּם לְהַעֲמִיד עֲלוֹקוֹת, תְּצוּהַ לְהַעֲמִידִם לְשׁוֹנְאֵיךָ וְלֹאֹיְבֵיךָ, וְאַתָּה תִּקְבַּל רְפוּאָה מֵאֵת ה' מִן הַשָּׁמַיִם. וְתַחֲזֹק עֲצֻמְךָ מֵעַתָּה לְעֵסֵק בַּתּוֹרָה בְּכָל יוֹם מֵעַט אִו הַרְבֵּה, עַל כָּל פְּנִים לֹא יַעֲבֹר עֲלֶיךָ יוֹם כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ בְּלִי עֵסֵק הַתּוֹרָה חֵם וְשָׁלוֹם. וְהַעֲקֹר לְלִמּוּד פּוֹסֵק בְּכָל יוֹם וַיּוֹם, חֵק וְלֹא יַעֲבֹר, כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ, וְגַם לְרַבּוֹת לְעֵסֵק בַּתְּפִלוֹת וְתַחֲנוּנֹת וּבִקְשׁוֹת בְּכָל יוֹם וַיּוֹם, וְלִתֵּן צְדָקָה כְּפִי כַּחֲדָי, וּמֵעַט יוֹתֵר מִכַּחֲדָי, וְאִז טוֹב לְךָ בְּזֶה וּבְכֹפֵא לְנִצְחָה. כִּי יְמֵי חַיֶּינִי הֵבֵל כְּצֵל עוֹבֵר וְכוּ', וְלֹא יִשָּׂאֵר מֵאַתְּנִי כִּי אִם מֵעַט הַטּוֹב שֶׁנִּחְטָף בְּיָמַי הֵבֵל הָאֵלֶּה, וַיְהִיָּה לְנוֹ לְשִׁלָּל גְּדוֹל אַחֲרֵי כֵּךְ כִּי יָבוֹא קִצְנוֹ. טוֹב לְגַבֵּר לְשִׁים כָּל מִגְּמָתוֹ רַק עַל זֶה וּלְשִׁמַּח נַפְשׁוֹ בְּזֶה כָּל יְמָיו, וְאִז יִהְיֶה אַחֲרֵיתוֹ טוֹב לְנִצְחָה.

121 ה"ל

י"ט אדר

קד

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ, יוֹם ד' צוֹ תִּקְצָאֵנִי.

אֶהוּבִי בְּנֵי חֲבִיבֵי. דַּע שְׁבִאֲתִי לְשָׁלוֹם בְּיוֹם ב', וְתַהֲלֵה לְאֵל הַבַּיִת עַל גְּבוּן בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ, וּבְרוּךְ הַשֵּׁם פְּעַלְתִּי קִצְתִּי שֶׁם לְצַרְךָ גִּשׁוּאֵי בְּתִי תַחֲיָה, אַךְ עֲדִין חָסֵר לִי הַרְבֵּה פֶּאֶשֶׁר תִּבִּין מֵעֲצֻמְךָ, וְלֵה' הִישׁוּעָה שִׁימְלֵא כָּל מַחְסוֹרֵנוֹ לְטוֹבָה מִהֲרָה אֲמֵן כִּן יְהִי רְצוֹן. וְאַנִּי מֵעַטְפָּה עַתָּה בְּטָלִית וְתַפְלִין דְּרַבְּנֵנוּ תָּם, וְאַיִנִּי יָכוֹל לְהַרְחִיב הַדְּבָר בְּלָל, וְה' יִשְׁמַח נַפְשְׁךָ וַיַּחֲזֵק לְבַבְךָ בְּכָל עֵז וְתַעֲצוּמוֹת שְׁתִּזְכֶּה לְהַבִּין מִרְחוֹק גְּדֻלַּת

אֲדוֹנֵינוּ מוֹרְנוּ וְרַבְנוּ וְכו', ז"ל, עַד שְׁלֹא יִבְלַבְלַךְ כָּל מַה שְּׁעוֹבֵר
עָלֶיךָ, יִהְיֶה אִיךָ שְׂיִהְיֶה, כִּי הַכֹּל יִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה, כִּי גְדוֹל אֲדוֹנֵינוּ
וְרַב כַּח וְכו'.

דְּכָרֵי אִכִּיד הַמְּחַכָּה לְקַבֵּל קִדְשֵׁי נִסְחָן רֵאשׁ חֲדָשִׁים עַד שְׁנוֹכָה
לְגִאֲלָה שְׁלֵמָה שְׁתִּהְיֶה בְּנִסְחָן כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ ז"ל (רֵאשׁ
הַשָּׁנָה יא.). וְאִזּוֹ נִשְׁרֵי שִׁיר חֲדָשׁ וְכו', וְגַם עֵתָה רָאוּי לָנוּ לְשַׁמַּח
בְּתַקְוָה הַזֹּאת, נְגִילָה וְנִשְׁמַחָה בִּישׁוּעָתוֹ.

וְיָמֵינוּ אֶבְרָסֶלֶס

קה

בְּעֹנֶת הַשֶּׁם יִתְפַּרֵּךְ, יוֹם ג' י"ג נִסְחָן תַּקְצ"ג.

אֶהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי, מִכְתָּבְךָ קִבְּלָתִי בְּשָׁעָה זֹאת. וְהִנֵּה עֵתָה
הַכֹּל מְרוּרִים, וְגַם אֵינִי יוֹדֵעַ עִם מִי אֲשַׁלַּח הָאֲגָרָת
הַזֹּאת. אִךְ אֲמַרְתִּי, מֵאֲהַבְתֶּךָ וְתִשׁוּקְתֶךָ הַעֲצוּמָה לְמִכְתָּבִי לְהַכִּינּוּ
מִיד, וְאֲצִנֶה לְחַקֵּר אַחֵר עוֹבֵר וְשָׁב לְשַׁלְּחוֹ הַיּוֹם אוֹ לְמָחָר אוֹ
בְּחַל הַמוֹעֵד אִם יִרְצֶה הַשֶּׁם. וְה' הַטּוֹב יַעֲשֶׂה, כִּי הַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָה
נִפְלְאָה.

וּבְשִׁבְת הָעֵבֶר דְּפָרְנוּ מַעֲנִין הַהַשְׁגָּחָה, שְׁעַל יְדֵי זֶה עָקַר
תַּקְּףָה כָּל הַנְּסִים וְהַגְּאֻלוֹת, בְּפָרְט גְּאֻלָּה רֵאשׁוֹנָה שֶׁל
יְצִיאַת מִצְרַיִם שְׁהִיְתָה בְּפִסְחָה, עַל פִּי הַתּוֹרָה (לְקוּטֵי מוֹהֲרֵינֵנוּ ר"ג)
בְּשָׁעָה שְׁהַקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא זוֹכֵר אֶת בְּנָיו וְכו', וּבְשִׁבִיל זֶה קוֹרִין
שְׁבֵת שְׁלִפְנָיו שְׁבֵת הַגְּדוֹל, עַל שֵׁם הַנְּסִים וְהַנְּפֻלְאוֹת שְׁנִמְשָׁכִין
מִקֵּץ הָאֲחֵרוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹם שְׁכָלוֹ שְׁבֵת, בְּכַחֲנִית קֵץ כָּא
הַקֵּץ, כְּמִבְאֵר בְּהַתּוֹרָה, עֵין שָׁם. וְעַל כֵּן נִקְרָא שְׁבֵת הַגְּדוֹל,

בבחינת (מלכים-ב ח) "ספרה לי את הגדלות שעשה אלישע" וכו', שנהו בחינת ומוריד שני דמעות לים הגדול וכו' (ברכות נט). עין שם. ואחר כך עורני השם יתברך ברחמיו הנפלאים שרקדתי בעצמי הרבה פתאם, מה שלא עלה על דעתי לרקד אז, והכל בישועתו והשגחתו הנפלאה, כי לא דבר ריק הוא מה שנעשה עמנו בכל יום ויום עם כל אחד ואחד בפרט עמו ועמי, ומשיח יספר לכל אחד מה שנעשה עמו בכל יום. וצריכין לזכר זאת היטב היטב בכל יום, אך ברוך השם תהלה לאל חי כבר הקדים לנו רפואה למכה, מה שאנו יודעים מאור האורות וכו' נפלא כזה אשר לא היה לעולמים וכו' וכו'. זכר אל תשכח את כל החסדים שעשה ה' יתברך עמנו בענין זה, שהוא תרוץ ונחמה ורפואה על כל מה שעובר עליך בכל יום, רק השמר לך ושמור נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיני שכלך, ואשר שמעו אזניך מיום שעמדת על דעתך בענין זה עד היום הזה. וטוב להודות לה' אשר עזרנו עד כה לכתב לך עתה גם עתה דברים כאלה, וכזה ראוי לך לשמח נפשך בחג הקדוש הזה זמן חרותנו, חזק ואמץ לשמח עצמך ובפרט בשבת ויום טוב קדש בכל דרכי השמחה, והזהר והזהר שלא יהיה לך עצבות ומרה שחורה מזה בעצמו שאינך שמח בראוי. ולא תהיה עליך שמחת יום טוב למשאוי, רק תרגיל עצמך להיות פן חורין. כי תהלה לאל יש מי שעושה בעדנו כל התקונים שצריכים בכל עת, ועלינו לשבח לאדון הכל בשמחה שזכינו לידע מהעוסק בתקון נפשותינו לנצח, וכבר שמעת הרבה עצות להרחיק העצבות

ולחזק עצמו בשמחה, וה' יושיע לך ולגו לזכות לשמחת יום טוב
באמת, ולהתחיל מעתה התחלה גמורה באמת להתקרב אליו
יתברך מעתה ועד עולם אמן.

דברי אביד הכותב בחפזון של פסח.

מן אפרס"ב

ב' אדר

קו

בעזרת השם יתברך, מוצאי שבת ל"א למספר בני ישראל
תקצ"ג.

אהובי בני חביבי. מכתבך קבלתי ביום ד' לעת ערב, והיה
לי צער וחדוה ונכספתי מיד להשיבך ולא נודמן לי
עובר ושב עד הנה, וגם עתה אני טרוד מאד, ובזאת השעה
הלכתי מהשלחן של סעודה שלישית, וזרזתי עצמי כדי למלאות
רצונך להשיבך, אף על פי שפקרוב תהיה פה בעזרת השם
יתברך. והנה פעת אין עמי דברים כי טרידנא טובא בענני
החתנה ובשארי דברים, ובפרט בענני בגני הקלויז באומאן שאני
נכסף ומשתוקק מאד מאד שנוזה על כל פנים להתפלל בו
בראש השנה הסמוך תבא עלינו לטובה. ומה מאד עצמו
נפלאותיו יתברך שדיקא עתה פרבוי טרדותי נראה לי צמיחת
קרן ישועה שיש תקוה בעזרת השם יתברך על זה, ואני חזק
עתה בהרצון והשתוקקות, וקויתי לה' שפעצם נפלאותיו יעזרנו
למען שמו יתברך להוציא מפה אל הפעל מהרה. יראו ישירים
וישמחו, וחסידים ברנה יגילו. ולדעתי בזה בעצמו ראוי לך
לשמח נפשך עתה, כי לא דבר קטן הוא מה שפכתתי לך עתה,

כִּי הוּא נִזְרָאוֹת נִפְלְאוֹת תְּמִים דַּעִים. וְאִם יִרְצֶה הַשֵּׁם בְּאִשֶּׁר
תִּהְיֶה פֶה בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ אֲסַפֵּר לְךָ מְעַט נִפְלְאוֹת ה' בְּעִנְיָן
זֶה, וְהִיָּה כִּי יִבְצַע ה' אֶת כָּל מַעֲשָׂהוּ נִסְפֵּר תְּהִלּוֹת ה' וְעִזּוֹזוֹ
וְנִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה עִמָּנוּ לְחַיּוֹתֵנוּ לְנֹצֵחַ לֹא לְמַעַנְנוּ כִּי אִם
לְמַעַנּוּ.

וְהִנֵּה עֵינַי מְצַפּוֹת עִתָּהּ בְּכָל עַת לְרְאוֹתְךָ מִהֲרָה בְּחַיִּים
וְשָׁלוֹם, וּפֶה אֶל פֶּה אֲדַבֵּר בְּךָ. אִם אֲפָשֶׁר שְׁתָּבוֹא מִיַּד
מֵה טוֹב. יִתֵּר מִזֶּה מֵהַנִּמְנַע עִתָּהּ לְהֵאָרִיךְ בְּדַבְרִים, חֶזֶק וְאַמִּץ
וְשִׂמְחַ נִפְשָׁךְ בְּכָל עַת, וּבְטַח בְּה', כִּי לֹא יַעֲזֹב אוֹתְךָ, כִּי הַכֹּל
לְטוֹבֶתְךָ, בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ.

מן אבִּירֶסֶף

קז

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, יוֹם א' בְּמַדְבַּר תִּקְצ"ג.

אֶהוּבִי בְּנֵי חֲבִיבֵי מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי הַיּוֹם וְהִיָּה לִי לְנַחַת, בְּפָרֵט
מֵה שְׂכַתְבְּתָּ שְׂאֵתָה מִתְחִזֵּק בְּמַעַט טוֹב שְׂאֵתָה חוֹטֵף
בְּכָל יוֹם. יְהִי ה' עִמָּךְ וַיְחִזֵּק אֶת לְבָבְךָ לְהוֹסִיף בְּכָל יוֹם אוֹר
קְדֻשָּׁה וְדַעַת, כִּי חוּץ מִזֶּה הַכֹּל הַכֹּל. וּמֵה שְׂאֵתָה כּוֹתֵב בְּכָל
אַגְרַת שְׁנַעֲשֶׂה עִמָּךְ הֲרַבָּה בְּכָל יוֹם, אֵף עַל כִּי שִׁישׁ לִי יְסוּרִים
מִזֶּה מִצַּד אֶחָד, אֲבָל זֹאת נִחְמַתִּי כִּי יִדְעַתִּי שְׁעַם כָּל אָדָם
בְּהִכָּרַח שְׁיַעֲבֹר עָלָיו כָּל זֶה. וְאַנִּי שְׂמַח בְּהִצַּד לְטוֹבָה מֵה שְׂאֵנִי
רוֹאֶה מִכְתָּלֵי דְבָרֶיךָ שְׂאֵתָה מִתְחִזֵּק בְּדַבְרֶיךָ וְעִצּוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת.
חֶזֶק בְּנֵי וְחֶזֶק, וְהִזְהַר לְזַכֵּר בְּכָל עַת שֶׁהַעֲקָר הוּא הַשְּׁעָה הַזֹּאת,

וְשֵׁישׁ לָנוּ כְּתָפִים רַחֲכִים בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְסִמּוֹךְ עֲלֵיהֶם.
 וּמִמּוֹךְ הַתְּרָאָה וְתַבִּין מִהַיְיִת עוֹשֶׂה אִם לֹא הִיָּה לָךְ כַּח כְּזֶה
 וְעֲצוֹת פְּאֵלוֹ אֵיךְ הִיָּה בְּלָתִי אֶפְשָׁר לְסַבֵּל מְרִירוּתָא דְעֵלְמָא, וְזִכֹּר
 הַיֵּטֵב הַלְשׁוֹן הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה שְׁגָלָה הוּא ז"ל בְּלִשְׁוֹנוֹ הַקְּדוֹשׁ (לְקוֹפְטֵי
 מִזְהַר"ן כ"ג) שְׁחֻמְדַּת הַפְּמוֹן הוּא מְרִירוּתָא דְעֵלְמָא, מֵר מִמּוֹת,
 וְהוּא נִמְשָׁךְ מִפְּנֵם הַבְּרִית, וְאִי אֶפְשָׁר לְהִמְתִּיקוּ כִּי אִם עַל-יְדֵי
 בְּרִית מְלַח עוֹלָם שֶׁהוּא הַצְּדִיק הָאֵמֶת. תִּדַע וְתֵאֱמִין שֶׁכָּל הָעוֹלָם
 מְלֵא מְרִירוּת יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר עוֹבֵר עָלֶיךָ, מִה נָּשִׁיב לְה' אֲשֶׁר אָנוּ
 זוֹכִים לִידַע מִהַצְּדִיק הָאֵמֶת יְסוֹד הָעוֹלָם, שֶׁהוּא מִמְתִּיק
 הַמְּרִירוּת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ. וּבּוֹדָאֵי הַחוּסִים בְּצֵלוֹ וּמִתְקַרְבִּים
 אֵלָיו נִמְתַּק מֵהֶם הַמְּרִירוּת הַרְבֵּה יוֹתֵר, וּמִכָּל שֶׁפֶן שְׂוֹזְכִים בְּכָל
 יוֹם לְחֻמָּף טוֹב וְעֲצוֹת עַל פִּי דְרָכָיו הַקְּדוֹשִׁים, אֲשֶׁרִינוּ מִה טוֹב
 חֻלְקָנוּ שְׂוֹזְכִינוּ לָזֶה, וּבְזֶה תִּגִּיל וְתִשֵּׂשׁ בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת. וְתִבְרַח
 מִכָּל הַרְעִיוֹן וְתִמְהוֹן לִבְּב שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ אֶל מַחְשָׁבוֹת תּוֹרָה
 וְתִפְלָה וְשִׂמְחָה וּבִטְחוֹן וְהִתְחַזְּקוֹת בְּחֻסְדֵי ה' וּבְחֻמְלָתוֹ הַגְּדוֹלָה
 לְנִצָּחַת. וְהִנֵּה מוֹסֵר כְּתָב זֶה נְחוּץ מְאֹד וְאִי אֶפְשָׁר לְהַאַרִיךְ יוֹתֵר.

וְאֲנִי מִצְפָּה בְּכָל עֵת לִישׁוּעָתוֹ הַגְּדוֹלָה שְׁנוֹכָה לְהַתְּפַלֵּל
 בְּהַבִּית הַמְּדַרְשׁ שֶׁלָּנוּ בְּרֵאשׁ הַשְּׁנָה הַקְּדוֹשׁ הַסְּמוּךְ הַבָּא
 עֲלֵינוּ לְמוֹכָה, נִגְיָלָה וְנִשְׂמַחָה בִּישׁוּעָתוֹ, וְתִפְרָם בְּשָׁלוֹם יְדִידֵי
 הוֹתִיק מוֹרְנוּ הָרַב נְחֻמָּן גְּרוֹ יְאִיר נָכַד אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ ז"ל,
 וְתִרְבֵּה לְדַבֵּר עִמּוֹ בְּרִצּוֹנוֹ שֶׁהוּא רִצּוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ.

הָרַב הַחֲסִיד וְכו' מוֹרְנוּ הָרַב רַבִּי יוֹדִיל גְּרוֹ יְאִיר
 מִמְּעֻדוֹעַד וּבִקְאָ בָּא לְפָה עַל שְׁבַת, וַיִּסַּע מִפָּה מִחֵר

אם ירצה השם, וברוך השם הכל על נכון בעזרת השם יתברך, וברוך השם חתני שיחיה מוציא חן וכו' בעיני אלקים ואדם. השם יתברך יעזרנו ויגמר חסדו עמנו למזכה בכל הענינים, וגם בזה רואים כמה גדול חסדו יתברך, וכמה גדול כח התפלה, כי אחד מהמתנגדים הודה באמת שזה נעשה רק על ידי תפלה.

דברי אביד המצפה לישועתך בכל עת.

111 אפריל 1893

כ"א אדר

קח

בעזרת השם יתברך, יום א' בהעלתך תקצ"ג.

שלום לאהובי בני חביבי גרו יאיר.

מכתבך קבלתי עתה, והיה לי לנחת, בראותי שנכנסו דברי אמת בלבך. וכל מה שאתה פותב ממרירות לבך אין כל זה חדש בעיני, כי כבר אני יודע ושמעתי הרבה הרבה בפרוש וברמז מפיו הקדוש, אשר כאלה וכאלה ההכרח שיעבר על כל מי שרוצה לגע ולהריח בריח יראת ה', כמבאר מזה הרבה בספריו הקדושים, ובפרט בהשיחה הנדפסת בלקוטי תנינא סימן (נ"א) [מ"ח] המתחיל פשאדם נכנס בעבודת ה' וכו', עין שם היטב כל דבור ודבור ובסימנים הסמוכים נ"ב נ"ג נ"ד וכו', גם בלקוטי א' בסימן ע"ב ובשארי מקומות ובפרט במה שעזרני ה' לחדש בהספרים הנכתבים ובכל האגרות שכתבתי לך עד הנה, וכל מה ששמעת מפני מפלם תוכל להבין, שהוא מעשה גדולה עמקה ונוראה מאד מאד, מה שנעשה עם האדם בזה העולם, ועם כל אחד נעשה מה שנעשה, אשר אפלו שלמה

המלך עליו השלום לא היה יכול לעמוד על הדברים מה שנעשה עם האדם בזה העולם כמו שכתוב (קהלת ג) "מבלי אשר ימצא את המעשה אשר עשה האלקים" וכו'. וכתיב (שם ה) "בשביל אשר יעמל האדם לבקש ולא ימצא, וגם אם יאמר החכם לדעת לא יוכל למצא". וכל זה כלול ומרמז במה שהזכרנו בשבועות הקדוש העבר בענין דרכי המשפט של השם יתברך שאי אפשר להשיגם, כי אם מי שהשליך עצמו לעבודת גמור, בתמימות ופשיטות וכו' שהשיג דרכי ה' וכו'. ויותר עזרנו השם יתברך לדבר בסעדה שלישית של אתמול דברים נפלאים עמקים ותמימים מאד, באשר יספר לך מעט דמעט מהם מוסר כתב זה רבי נחמן מהייסין, ומאד המו מעי לי אשר לא זכינו שתשמע בעצמך הדברים האלה, אך זאת נחמתנו כל מה ששמעת עד הנה בפרט בשבועות העבר. עד הנה עזרנו רחמיו יתברך, ואנו מחכים שיוסיף נפלאותיו וחסדיו עמנו ביתר שאת עד שנוזכה לאחרית טוב בעזרת השם יתברך, כי חסדי ה' לא תמו ולא כלו רחמיו לעולם. והנה מה מאד החייתי נפשי בעת שהיה ידידי ר"ש גרו יאיר בביתי, וספר ששמע מאתך כמה דבורי תורה מחג השבועות העבר. כמו חלב ודשן שכעה נפשי מזה, כי באלה חפצתי שתזכר ותשיח בדברי תורת אמת, שאתה שומע מאתי, תעלזנה כליותי בדבר שפתוך מישרים. ותהלה לאל עשו רשם גדול בלב ר"ש הנ"ל. וכבר ספר מהם עם אחרים, וכל זה הוא רצונו הקדוש ז"ל להודיע לבני האדם וכו', לכל מי שחפץ לשמע באמת. ותראה לשלח לי מיד מעות נדבת לבד הטוב על

הַבְּנֵי הַקְּדוּשׁ, גַּם אִם אֶפְשֶׁר שֶׁתִּקְבַּל מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ רַב אוֹ
מֵעַט עַל הַבְּנֵי מַה טוֹב, כִּי אֲנִי צָרִיד עִתָּה הוֹצֵאוֹת רַבּוֹת לְגִמּוֹר
הַבְּנֵי הַקְּדוּשׁ וְלֵה' הַיְשׁוּעָה.

דְּבַרִי אֲבִיד הַמְּצַפֶּה לַיְשׁוּעָה וּמַעֲתִיר בְּעַדְכֶם.

מִן אֲבִרְסָלָה

קט

בְּעִנְיַת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד, יוֹם א' בְּלֶק תִּקְצ"ג.

שְׁלוֹם לְאַהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי נְרוֹ יְאִיר שְׁלוֹם לְךָ וּלְבֵיתְךָ וּלְיוֹצְאֵי
חֻלְצִיד שְׂיִחְיוּ.

מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי בְיוֹם ו' הָעֶבֶר, גַּם בְּאוֹמָאן קִבַּלְתִּי מִכְתָּבְךָ
בְיוֹם ו' עָרַב שֶׁבַת קֹדֶשׁ שְׁלַח, עִתָּה אוֹדִיעֶךָ יְשׁוּעַת
ה' וְעִזּוֹנוֹ וּנְפִלְאוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה עִמָּנוּ, כִּי תִהְיֶה לְאֵל גְּמָרְנוּ
הַרְבֵּה בְּהַבְּנֵי הַקְּדוּשׁ, וּכְבָר נִגְמְרָה הַתְּקָרָה (שֶׁהוּא הַסְּמֻעֲלִיא)
וּבְסֻמוּךְ תִּהְיֶה מְכַסֶּה בְּמִשְׁעֵרֵיפִים וְרַעֲפִים, וְגַם עוֹסְקִים
בְּתַטִּיחָה שֶׁל הַכְּתָלִים, וְגַם כְּבָר הִנְחַתִּי מְעוֹת עַל תְּשׁוּעָה
חֲלוֹנוֹת. וּכְבָר קִנִּיתִי דָלֶת נְאֻה, וּכְבָר מִלְאוּ עֶפֶר לְהַשְׁוֹת
הַגּוֹמוֹת, וְהַכֵּל הָיָה בִישׁוּעַת ה' וּנְוִרְאוֹתָיו הַגְּדוֹלִים. וּבְחֻסְדֵי ה'
נִתְפַלֵּל שֵׁם אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה הַסְּמוּךְ הַבָּא עֲלֵינוּ
לְטוֹבָה, יִרְאוּ עֵינֵינוּ וְיִשְׂמַח לְבַנּוֹ וְכו'. וְלִכְבָּר לְךָ בְּפִרְטִיּוֹת מַעֲשֵׂה
ה' הַגְּדוֹלִים אֲשֶׁר הִפְלִיא חֻסְדּוֹ בָּזֶה, אִין הַזְּמַן מִסְפִּיק עִתָּה; עַד
הִנֵּה עֲזַרְנוּ רַחֲמָיו יִתְפָּרֵד, כֵּן יִגְמַר בְּעַדְנוּ לְגִמּוֹר גַּם כָּל בְּנֵי
הַבַּיִת הַשֵּׁיךְ לָזֶה בְּסֻמוּךְ מְהֵרָה, וְהַעֲקֹר שְׂיִגְמֹר ה' בְּעַדְנוּ הַבְּנֵי

הקדוש ברוחניות, הנבנה על ידי קבוצת נפשות ישראל החפצים להתקרב אליו באמת, שיתרבו הבתים עד אין מספר, על ידי תוספת שכנים הרבה דקדושה, ונזכה פלנו לכנס מחוץ לפנים ולאסוף הפיתה כל הנפשות הנדחים הנשפכים בראש כל חוצות. בעל החמלה יחוס ויחמל עלינו ועליהם לאסוף נדחגו ולקבץ פזורנו, ולהביאנו חדריו הקדושים, ונשבעה משוב ביתו וכו', ומחמת הנחיצה אי אפשר להאריך יותר.

דברי אביך המצפה לישועה.

מן אפריל

כ"ב אדר

קי

בעזרת השם יתברך, יום א' ממות ומסעי תקצ"ג.

אהובי בני חביבי שלום לך ולביתך, יצו ה' אתך את הברכה חיים ושלום וכל טוב בזה ובכא לנצח אמן, פן יהי רצון.

מכתבך קבלתי היום עם חצי רובל-חדש והיה לי לנחת, הטיבות אשר שלחת היום פי הגיע במועדו ובזמנו בעת שהיה מכרח לי מאד. ישלם ה' פעלך ותהי משברתך שלמה מאת ה' שתזכה לשקד על דלתי התורה והעבודה יום יום עד שתגיע לתכלית הטוב של איש הישראלי שנברא בשבילו, שהוא להפיר אותו יתברך.

ומה שאתה מצטער ומתגעגע להיות רגיל אצלי על שבת קדש גם אני נכסף מאד לזה. אך כבר כתבתי לך שטוב יותר כשמשברים מניעות ובאים לפרקים מלבא בכל יום בלי

מְנִיעוֹת, כִּי עַקֵּר הָאָדָם בָּא לְעוֹלָם לְשִׁבֵר מְנִיעוֹת לְעִמּוּד כְּנֶגֶד
דְּלֹתוֹת נְחֹשֶׁת וּבְרִיחֵי בְרוֹז, וְהַפֵּל אִי אֶפְשָׁר לְשִׁבֵר כִּי אִם עַל יְדֵי
הַרְצוֹן וְהַכְּסוּפִין וְהַחֲשֵׁק הַנִּמְרָץ כְּמוֹבָא אֲצִלְנוּ הַרְבֵּה מְזֵה.

וְהִנֵּה תִּשְׁמַע מִפִּי מוֹסֵר כְּתָב זֶה גִּדְל הַצֵּעַר שֶׁהָיָה לִי בְּעֵתִים
הַלְלוּ; וְגִדְל בְּלִבּוֹל הַדַּעַת שֶׁהָיָה לִי מְזֵה, אִי אֶפְשָׁר
לְבָאֵר; וּמַעַט תּוֹכַל לְהִבִּין בְּעִצְמָךְ, וְלֹא הָיָה לִי מְקוֹם לְהַחְבֹּא
עֲצָמִי מִגִּדְל הַצֵּעַר, וּבְתוֹךְ כֶּךָ בָּאוּ אֵלַי עַל שֶׁבֶת זֶה דִּיקָא יְדִיד
נַפְשֵׁי רַבֵּי נַחֲמָן גֵּרוּ יְאִיר נֶכֶד גֵּרוּ רֵאשֵׁנוּ זֶכֶר צְדִיק לְבָרְכָה עִם
עוֹד אוֹרְחִים חֲשׂוּבִים מְקַהֲלֵתְכֶם וּמְנַעֲמֵרוֹב, וְרֵאִיתִי נִפְלְאוֹת ה'.
וְכֵה' בְּמַחְתִּי שֶׁבִּנְפְלְאוֹתָיו הָעֲצוּמִים יַעֲזֹר עִתָּה דִּיקָא לְמַעַן שְׂמוּ
הַגִּדּוֹל לְכַבֵּד אֶת הַשֶּׁבֶת פְּרֵאוֹי, בְּדַבְרֵי אֲמַת הַנוֹבְעִים מִמֶּעִינִי
הַיְשׁוּעָה וְכו'. וְה' עֲזֹר לָנוּ הַרְבֵּה בְּנוֹרָאוֹתָיו הַגִּדּוֹלִים כִּפְּאֶשֶׁר
תִּשְׁמַע מַעַט מִפִּי מוֹסֵר כְּתָב זֶה, וְיִתֵּר מְזֵה אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר כֹּל
מַה שֶּׁעָבַר בְּזֵה, וְאִיךְ אָנוּ מְחִיבִים לְהוֹדוֹת לוֹ יִתְבָּרַךְ עַל נִסְיָךְ
שֶׁבְּכָל יוֹם עֲמָנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת וְכו', וְהַשֵּׁם
יִתְבָּרַךְ יִרְחַם עָלֵינוּ בְּכֻלָּל וּבְפֶרֶט עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְיִרְאֶה
בְּעֵינָיו וְעֲמָלָנוּ וְיִבְקֹשׁ נִרְדְּפִים כְּמוֹנוּ בְּחַנּוּם. וְיַצִּילֵנוּ מִיַּד כָּל
אוֹיְבֵינוּ וְרוֹדְפֵינוּ בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחַנִיּוֹת. וְהַעֲקֵר שִׂיחָא בְּעִזְרוֹנוּ
שֶׁנּוֹכַח מַעֲתָה עַל כָּל פְּנִים לְהִיּוֹת כְּרֻצּוֹנוּ יִתְבָּרַךְ בְּאִמַת וּמִגִּדְל
הַפְרִדָּא אִי אֶפְשָׁר לְהַאֲרִיךְ יוֹתֵר.

דַּבְרֵי אַכִּיד הַמְצַפֶּה לַיְשׁוּעָה בְּכָל עֵת.

קיא

בעזרת השם יתברך, יום א' דברים תקצ"ג.

אהובי בני חביבי. מכתבך קבלתי עתה בעת השנה, ואין לי פנאי להאריך, והנה דעתי נוחה מאד ממה שאתה עוסק בכתיבת המפתחות, כי הוא הצלחה נפלאה נצחית כשאנו זוכין לעסק בספרי אדוננו מורנו ורבנו ז"ל, בפרט לעשות בהם איזה תקונים שהם זכות הרבים לדורות, ואי אפשר לבאר גדל העסק הזה. טוב להודות לה' אשר עזרנו עד פה, ובזה ראוי לך להחיות נפשך בכל עת אשר גם עתה שאינך יכול להתמיד כראוי, עם כל זה אתה זוכה לעסק בעסק קדוש ונורא כזה, בן יהיה ה' עמך שתזכה לחזר אל אהל תורה בקביעות, ותהיה תורתך קבע ומלאכתך עראי. ועליך לכסף לזה בכל עת ולחטף לעת עתה כל מה שתוכל, ולשמוח נפשך בכל נקדה ונקדה טובה, ולהיות מודה על העבר ולבקש בכל יום להוסיף להבא בכל עת קדשה ודעת וכו', שזהו עקר אריכת ימים באמת, כמבאר בדבריו ז"ל.

דברי אביך המעטיר בעדכם.

מן אברהם ספי

ושלום לידידי כנפשי הותיק היקר מורנו הרב נחמן נרו יאיר,
נכד גאון ענינו אדוננו מורנו ורבנו, זכר צדיק וקדוש לברכה.

היה לי נחת גדול ממה שפנתת שתהלה לאל שלום בביתו,
בן יהי ה' עמכם שיהיה שלום בביתכם תמיד, ותזכו

שִׁיְהִיָּה שְׁלוֹם בְּעַצְמְכֶם, וְלֹא יִהְיֶה לְבָכֶם חֲלוּק פְּלֵל, עַד שֶׁתִּזְכּוּ
 לְהַתְפַּלֵּל פְּרֹאוּי בְּכַח וְהַתְעוּרְרוּת גְּדוֹל עַד תִּזְכּוּ לְשְׁלוֹם הַכְּלָלִי
 אֲמֵן בְּן יְהִי רְצוֹן. וְשְׁלוֹם לְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה.

כ"ג אדר

קִיב

בְּעֹזֶרֶת הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ, יוֹם א' אַחֲרֵי חֲצוֹת וְאַתְחַנֵּן תַּקְצ"ג.

אַהוּבֵי בְנֵי חִבּוּבֵי שְׁלוֹם לְךָ וּלְבֵיתְךָ.

מִכְתָּבְךָ קִבְּלֹתִי בְּזֹאת הַשְּׁעָה, וְאִין לִי פְּנָאֵי לְהַשִּׁיבְךָ, אֲךָ
 מִגְּדֹל תְּשׁוּקַתְךָ הַהֶכְרַח לְמִלְאוֹת רְצוֹנְךָ לְהַשִּׁיבְךָ
 אִיזָה דְבַר עַל כָּל פְּנִים. וְהִנֵּה צַעֲרֵי גְדוֹל מְאֹד מַעֲנִין הַיְסוּרִים
 שְׁלֹךְ מִחֲלָשֶׁת זִוְגַתְךָ תַּחֲיָה, וּמַעֲנִין אֲדַעַם, אֲךָ כִּכֵּר יִדְעֵתִי הַיֵּטֵב
 בְּכַרּוֹר גְּדוֹל שֶׁכָּל הָעוֹלָם מֵלֹא יְסוּרִים וְכו' בְּנִדְפֵר בִּינֵינוּ הַרְבֵּה
 בְּזֹה. וּכְבֵר שְׁמֵעֵתִי מִמֵּנוּ ז"ל שֶׁכָּל הַיְסוּרִים שְׁלוֹ הוּא יוֹדֵעַ אוֹתָם
 מִקֵּדָם וְכו' וְלוֹלֵא זֹאת הָיָה קֶשֶׁה לוֹ לְקַבְּלָם וְכו'; וְדוֹר הַמְּלֹךְ
 עָלָיו הַשְּׁלוֹם אָמַר (תְּהִלִּים ל"ח) "כִּי אֲנִי לְצַלַּע נְכוֹן וְכו' חוֹשָׁה
 לְעוֹרְתִי" וְכו'. אֲךָ אִף עַל פִּי כֵן צְרִיכִין לִידַע שְׁמִדָּה טוֹבָה מְרַבָּה,
 וְחֶסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם. וְאַלְמֵלֵא הַחֶסֶד וְהַרְחֵמִים הַנִּפְלְאִים
 שְׁמִמְשִׁיכִין גְּדוֹלֵי הַצְּדִיקִים, וּבְכַפְרֵט צְדִיקֵי שׁוֹכְנֵי עֶפְרַיִם שֶׁהֵם
 מִתְפַּלְּלִין עַל הָעוֹלָם, וְלוֹלֵא הַיְשׁוּעוֹת וְהַחֲסָדִים וְהַנְּסִים
 וְהַנִּפְלְאוֹת שְׁנִמְשָׁכִין בְּכָל יוֹם עַל יְדֵי תְּפִלָּתָם הַנּוֹרְאוֹה, בְּוֹדָאֵי
 לֹא הָיָה אֶפְשֵׁר לְאַדָּם לְהַתְקִים. וּמִי שֵׁישׁ לוֹ לֵב לְהִכִּין יוֹכֵל
 לְרֹאוֹת זֹאת כְּמַעַט בְּכָל יוֹם עַל יְדֵי הַדְּבָרִים וְהַתְּרַפְּתָאוֹת

שְׁעוֹכְרִים עָלָיו וְעַל כָּל אָדָם בְּכָל יוֹם מֵה שְׂרוּאָה קִצַּת וּמֵה שְׂשׁוּמֵעַ קִצַּת, מִלְכָּד רַבּוּי הַדְּבָרִים וְהַהֲרַפְתָּקָאוֹת הַנְּעֻשִׁים בְּעוֹלָם בְּכָל יוֹם וַיּוֹם בְּכָל עִיר וְעִיר וְכוּ' וְעַם כָּל אָדָם בְּפִרְטוּיּוֹת מֵה שְׂאֵי אֲפָשָׁר לְשַׁעַר בַּמּוֹחַ, רַק הַחֶכֶם יִבִּין מִדַּעְתּוֹ מִמֵּה שְׂרוּאָה וְשׁוּמֵעַ קִצַּת, לְהִבִּין מוֹזָה, בְּשֵׁאֵר מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ מִלְכּוֹ שֶׁל עוֹלָם מֵה נַעֲשֶׂה בְּכָל יוֹם, וּמִכָּל זֶה יוֹכֵל לְהִבִּין רַמְזִים לְבַל יִבְהַלּוּהוּ רַעֲיוֹנָיו מִכָּל מֵה שְׁעוֹבֵר עָלָיו, הֵן בְּפִרְנָסָה, הֵן בְּכַרְיָאוֹת, וְשֵׁאֵר דְּבָרִים, רַק מִכָּלם יִזְכֹּר בַּהֲשֵׁם יִתְבָּרַךְ מִכָּל מְקוֹם שֶׁהוּא אֵיךְ שֶׁהוּא, כִּי גַם בְּשֵׁאוֹל תַּחֲתִיּוֹת יִכּוֹלִין לְהִיּוֹת סְמוּךְ לַהֲשֵׁם יִתְבָּרַךְ וְלִזְכֹּר אֶת עֲצֻמוֹ בַּהֲשֵׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל עֵת, בְּפִרְטָא עַל יְדֵי הַשְּׁנוּיִים וְהַהֲרַפְתָּקָאוֹת הַעוֹבְרִים עָלָיו, שֶׁכָּלם הֵם רַק בְּשִׁבִיל זֶה בְּשִׁבִיל לְרַמְזוֹ לוֹ וְכוּ' כִּידוּעַ לָנוּ, כֹּאֲשֶׁר כָּבֵר דִּבְרָנוּ בְּזֶה הַרְבֵּה. וְאֵיךְ שֶׁהוּא תַּפְלָה וְצַעֲקָה מוֹעִיל לְכָל דְּבָר, אֵךְ קִשָּׁה לְצַעֲקָה וְלַהֲתַפְּלֵל כִּי אִם עַל יְדֵי דְרָךְ הַנַּ"ל כְּשֵׁאִינָם מִתְּבַהֲלִים כָּל כֶּךָ רַק יוֹדְעִים שֶׁכֶּךָ מְנַהֵג הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הָעוֹלָם, וְכֶךָ הוּא הַנְּסִיּוֹן שֶׁל כָּל אָדָם שֶׁבְּעוֹלָם, שְׁיַעֲבֹר עָלָיו מֵה שְׁיַעֲבֹר בְּכָל יוֹם, וְהַכֹּל לְפִי הָאָדָם וְהַזְּמַן. זֶה מְנַסִּין בְּעֵינֹת גְּדוֹל וְזֶה בְּעֵשִׂירוֹת מִפְּלֵג, וְזֶה בְּפִרְנָסָה כְּזֹאת וְזֶה בְּפִרְנָסָה כְּזֹאת וְכוּ' וְכוּ', וְכָל הַשְּׁנוּיִים שֶׁנַּעֲשִׂין בְּאָדָם וּבַזְּמַן, בְּכָל יוֹם וּבְכָל אָדָם אֲשֶׁר עֲצֻמוֹ מִסְפָּר, כִּי אָדָם זֶה בְּזֶה הַיּוֹם לְפִי מַעֲשָׂיו וּלְפִי נִשְׁמָתוֹ צְרִיךְ לְהִתְנַסּוֹת בְּעֵינָן זֶה דִּיקָא, וְזֶה בְּעֵינָן אַחַר לְגַמְרֵי, אֲבָל הַצַּד הַשְּׂוֵה שֶׁבְּכָלם, שֶׁכָּלם מְלֵאִים דְּאֵגוֹת וַיְגוֹנוֹת וַיְסוּרִים בְּלִי שְׁעוֹר, וְכָלם אֵין לָהֶם בְּמַה לְהַחֲיוֹת וּלְנַחֵם עֲצֻמָּן כִּי אִם בְּמַה שֶׁחוֹמְפִין בְּכָל יוֹם אִיזֶה דְּבָר שֶׁבְּקִדְשָׁה

תורה ותפלה וצדקה וגמילות חסדים וכו', שעל ידי זה יצליחו לנצח, וחיוץ מזה הפל הכל. אפלו אם היה לו כל העשירות והעולם הזה של כל בני העולם, מפל שפן שאין מי שיהיה לו עולם הזה וכו', באשר ידוע לנו כבר. עד הנה עזרנו רחמיו לכתב דברים האלה המעטים המחזיקים הרבה מה שלא עלה על דעתי לכתב דברים אלו, ומאת ה' היתה זאת, נפלאות היא נפלאות תמים דעים החסדים והישועות שהשם יתברך עושה עמנו בכל יום ובכל עת. ובה פטחנו שסוף כל סוף יהיה אחריתנו לטובה גדולה בעזרת השם יתברך ואל יעזבנו ואל יאשינו בחסדו הגדול יתברך שמו לנצח.

דברי אביד הכותב מנקדה שבלב ומצפה לישועה.

מן אבֶרסֶלֶב

כ"ד אדר

קיג

ברוך השם, יום ד' עקב תקצ"ג.

אהובי בני חביבי שיחיה. מכתבך קבלתי, והיה לי לנחת גדול, בשמעתי קצת צמיחת ישועתך, בן יוסף ה' חסדו לגמר ישועתך בשלמות, באפן שתזכה להגיע מהרה לתכלית אמתי ונצחי, שתבלה ימך בטוב אמתי בתורה ותפלה ומעשים טובים, לאורך ימים ושנים טובים, ואין לי פנאי להאריך ודי בזה בעת.

דברי אביד הדורש שלומך באהבה ומעטיר בעדכם.

מן אבֶרסֶלֶב

קִיד

כְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם א' רֵאָה תִקְצַנְג.

אַהוּבֵי בְּנֵי חֵבִיבֵי שְׂיִחְיָה, הַמוֹסֵר כְּתָב זֶה נְחוּץ מְאֹד, וְגַם
אֵינִי מְרוּד עִתָּה בְּכַמְּה דְבָרִים וְאֵין בְּלִשׁוֹנֵי מְלָה לְכַתֵּב
לָךְ, אִם אִמְנָם יֵשׁ לִי צַעַר הַרְבֵּה מִצַּעֲקַת מְכַאוּכִיד בְּמִכְתָּבְךָ, אִךְ
זֹאת נְחֻמְתִּי שְׁתִּהְלֶה לְאֵל עוֹשִׂים רִשָּׁם דְּבָרָיו הַקְדוּשִׁים וְ"ל
שְׁשֻׁמְעֵתָם מִפִּי עַד שֹׁנָם הַנְּגוֹן תִּקְוֶע בְּלִבְךָ. וְכֵךְ יִפֶּה לָךְ, כִּי
בְּאִמַּת לֹא דָבַר רִיק הוּא לְהִתְחַזֵּק אִיךְ שֶׁהוּא אִיךְ שֶׁהוּא כִּי זֶה
הָעֵקֶר, וּבֹזֶה תִּלְוִי כָּל הַיְהוּדוֹת; כִּי הַרְבֵּה נִפְשׁוֹת מְאֹד שֶׁקְּעוּ
רַחֲמָנָא לְצַלֵּן עַל יְדֵי הַיְאֹוֶשׁ שֶׁלָּהֶם, אֲשֶׁר לְכָל אֶחָד נִדְמָה
שְׂיִרִידָתוֹ גְּרוּעַ מִכָּל הָעוֹלָם וְכִיּוֹצֵא בְּמַחֲשָׁבוֹת אֱלוֹ, וְאִף עַל פִּי
שֶׁהָיוּ חֲכָמִים קֶצֶת לֹא הוֹעִיל לָהֶם חֲכָמָתָם אֲדַרְבָּא חֲכָמָתָם
קִלְקֵלָה לָהֶם בְּיוֹתֵר רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, וְהִנֵּה מֵאֲחֵר שְׁתִּהְלֶה לְאֵל
בְּחִסְדּוֹ הַגְּדוֹל יִתְבָּרַךְ דְּבָרָיו הַקְדוּשִׁים עָשׂוּ פְרוֹת בְּלִבְךָ עַל פֶּן
חִזֹּק בְּנֵי וְחִזֹּק יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וְתִאֲמִין שְׂכָךְ הוּא הָאִמַּת לְאִמַּתוֹ כְּמוֹ
שְׁפַתְבֵּת שְׁפֹנְנָתוֹ זְכָרוֹנוֹ לְבִרְכָּה הִיָּה עֲלֶיךָ דִּיקָא, וְאִפְלוּ עַל
הַגְּרוּעִים הַרְבֵּה יוֹתֵר רַחֲמָנָא לְצַלֵּן. וְלִמְעַן הַשֵּׁם תִּקְוֶים בְּכָל עַת
"מִבְּטָן שְׂאוֹל שׁוֹעֵתִי" וְכו', פֶּאֶשֶׁר שְׁמַעְתִּי מִפִּי הַקְדוּשׁ שְׂאֹמֵר
שְׁנֵה הָעֵקֶר (שִׂיחׁוֹת הַר"ן שׁב), וְכִיּוֹתֵר תִּתְחַזֵּק בְּכָל כַּחַד בְּכָל מִינֵי
עֲצוֹת לְשִׁמַּח נִפְשֶׁךָ בְּכָל מַה דְּאִפְשָׁר, וּבִפְרָט בְּמִלֵּי דְשְׁמוֹתָא;
וְתִסְמַךְ עַל כַּחוֹ שֶׁל זְקֵן דְקִדְשָׁה, שֶׁהִפֵּל יִתְהַפֵּךְ לְמוֹכָה, כִּי
עוֹנוֹת יִתְהַפְּכוּ לְזִכְיוֹת, כִּי ה' גְּדוֹל מְאֹד וְכו', שְׂאֵי אִפְשָׁר לְדַבֵּר
בְּזֶה כְּלָל, יִתֵּר מִזֶּה אֵין לְהֶאֱרִיד, וְדִי בְּזֶה כְּעַת.

דְּבָרֵי אַבִּיד הַמְצַפֶּה לִישׁוּעָה בְּכָל עַת.

קטו

ברוך השם, יום א' שופטים תקצ"ג.

אהובי בני חביבי נרו יאיר. מכתבך קבלתי היום, ואני מוכן עתה לנסע לשלום, ואין פנאי להשיבך דבר, טוב להודות לה' אשר תשוקתך ונחמתך הוא אור האמת המאיר לכל, אשר זאת היא הנחמה של הכל. כמו שכתוב (בראשית ה) זה ינחמנו וכו', ולה' הישועה שיחוס עליך ועזר ויושיע ויגן עליך שתזכה לבוא אל התכלית הטוב, ואתה בני חזק ואמץ ותתחיל מעתה בכל מה שתוכל. ותשיש פגבור לרוץ ארח, כי הבחירה חפשית תמיד, והבא לפהר מסייעין לו וכו', ותזכה להיות בקי בהלכה וכו' שזהו סוד פונת אלול פידוע לך. אשרינו שאנו זוכים לידע מסודות פאלה שהם דרכים נפלאים לכל אחד לעבודתו יתברך. אני לדודי ודודי לי יזכנו ללכת בהם באמת. וזהו בעצמו הפונה - שאני צריך להתעורר ולהשתוקק ולהתיגע ולהתקרב לדודי יתברך ולהיות בקי בזה, ודודי לי יזכנו ויעזרנו לקרבנו אליו בחמלתו וכו'. ואי אפשר להאריך יותר עתה, ומהסתם לא אשפח אותך גם שם על ציון הקדוש. בעל החמלה יכין לבנו ויקשיב שועתנו.

מִכְתָּבִים דְּשִׁנַּת ה' אֲלֵפִים תַּקצ"ד

כ"ח אדר

קטז

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם א' נח' ראש הַדָּשׁ חֲשׁוֹן תַּקצ"ד.

אֶהוּבִי בְּנֵי חֲבִיבִי, מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי בְּיוֹם ו'. וְהִנֵּה בָּרַב מִכְתָּבֶיךָ אָף עַל פִּי שְׁקוֹל צַעֲקַתְךָ עוֹלָה לְשָׁמַיִם, אֲךָ בָּרַבִּים אֲתָה בְּעַצְמְךָ מְשִׁיב תְּשׁוּבָתְךָ בְּצַדֶּךָ תְּשׁוּבָה נְכוֹנָה וְאַמְתִּית, בְּפָרַט מָה שֶׁפְּתַבְתָּ בְּמִכְתָּבְךָ הַסְמוּךְ שְׂאִין לָךְ מְקוֹם לָנוּם כִּי אִם לְקַבֵּעַ עֵתִים לַתּוֹרָה. אֲמַת וַיִּצִיב וּנְכוֹן וְקִיָּם וַיִּשָּׂר וְכו' הַדְּבָר הַזֶּה, כִּי בְּיָדַי תּוֹרָה וְתַפְלָה הוּא עֶקֶר הַבַּיִת מְנוּם, מְכַל מָה שֶׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם בְּכָל יוֹם; וְכִמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (קְדוּשֵׁין ל) בְּרָאֲתִי יֵצֵר הָרַע בְּרָאֲתִי תּוֹרָה תַּבְלוּן, וְכִמוֹ שֶׁפְּתוּב (תְּהִלִּים קי"ט) לֹאֵל תּוֹרַתְךָ שֶׁעֲשִׂיתִי אִז אֲבַדְתִּי בְּעִנְיִי וְשִׁים לְבָךְ הֵיטֵב לְדַבְרִים הָאֵלֶּה, וְתַדַּע נְאֻמָּנָה שֶׁמְעוֹדֵי עַד הַיּוֹם הַזֶּה, כִּמְעַט לֹא הָיָה עַת שְׁלֹא עָבַר עָלַי כָּל מָה שֶׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, וּבְכָל פַּעַם נִדְמָה לִי שֶׁכִּמְעַט אָפֶס תִּקְוָה חַס וְשְׁלוֹם, לֹאֵל ה' עֲזַרְתָּה לִי בְּכָל יוֹם בְּדַרְכֵי הַנִּפְלְאִים שֶׁהִקְדִּים לְחַיּוֹתֵנוּ בְּשִׁבְעָה מְשִׁיבֵי טַעַם וְכו' עַל יְדֵי הַנַּחַל נוֹבַע מְקוֹר חֲכָמָה וְכו' וְכו'. זְכוֹר כִּי אִין שׁוֹם זְמַן בְּעוֹלָם, וְהַפֵּל הוֹלֵךְ וּפּוֹרֵחַ כְּצֵל עוֹבֵר וְכו', וּבְצֵל עוֹבֵר הַזֶּה יְכוֹלִין לְכַלּוֹת קֶצֶת בְּתוֹרָה קֶצֶת בְּתַפְלָה קֶצֶת בְּשִׁיחָה וְצַעֲקָה וְשׁוּעָה וְאַנְחָה וְלַתְלוֹת עֵינָיו לַהֲשֵׁם יִתְבָּרַךְ, וְקֶצֶת בְּשִׁיחָה עִם בְּנֵי אָדָם בְּמִלֵּי דְשִׁמְיָא וּבְמִלֵּי דְעֵלְמָא, וְקֶצֶת בְּעַסְקֵי מִשְׂא וּמִתָּן וּפְרִנְסָה, וְקֶצֶת בְּהַכְרַחֲיוֹת לְקִיּוּם הַגּוֹף שֶׁהֵם אֲכִילָה

וּשְׁתִּיָּה וְשִׁנְיָה וְכו', וּבִתְוֹךְ כֶּךָ חוֹלֵף וְעוֹבֵר הַיּוֹם, וְכֵן כַּמּוֹה יָמִים.
 וּבִתְוֹךְ כֶּךָ חוֹמֵל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמוֹשִׁיעַ וְעוֹזֵר מִה שְׁצָרִיכִין כִּי לֹא
 לְנִצָּחַ יָרִיב וְכו'. וְהַעֲקֹר לְבָלִי לְחֹשֶׁב מִיּוֹם לְחִבְרוֹ, וְאֵל יִבְהַלּוּךְ
 רַעֲיוֹנֶיךָ לֹא מִן הָעֵבֶר וְלֹא מִן הָעֵתִיד, וְהַשְׁעָה וְהַיּוֹם שְׁאַתָּה עוֹמֵד
 תּוֹכֵל לְקַפֵּץ וּלְדַלֵּג וּלְכַרֵּחַ מִמּוֹה שְׁאַתָּה צָרִיךְ לְכַרֵּחַ עַל יְדֵי כָּל
 הַנְּלֵל, וְעַל כָּלֵם הוּא יְשׁוּעַת ה' וְנִפְלְאוֹתָיו הָעֲצוּמִים אֲשֶׁר הוּא
 יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עִם כָּל הָאָדָם בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת, כְּמוֹ שְׂאוֹמְרִים
 'וְעַל נִסִּיךְ שְׂבַכְל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שְׂבַכְל עֵת'
 וְכו', בְּפָרֵט שְׂאָנוּ סְמוּכִין וְנִשְׁעָנִים עַל כַּח וּזְכוּת בַּעַל כַּח כְּזוֹה,
 אֲשֶׁר הוּא ז"ל בְּעֲצָמוֹ הִזְהִירָנוּ לְבַטֵּחַ עַל כַּחוֹ הַגְּדוֹל מְאֹד הָעוֹלָה
 עַל הַכֹּל. יֵתֵר מְזוּה אֵין פְּנָאֵי לְהֶאֱרִיךְ, כִּי תִהְלֶה לְאֵל יֵשׁ לִי עִתָּה
 אוֹרְחִים חֲשׂוּבִים בְּבֵיתִי, כְּאֲשֶׁר יִסְפָּר לְךָ מוֹסֵר כְּתָב זֶה.
 וּבִישׁוּעַת ה' וְנִפְלְאוֹתָיו הָעֲצוּמִים שְׂמַחְנוּ תִּהְלֶה לְאֵל בְּסַעֲדָה
 שְׁלִישִׁית אֶתְמוּל, וְלִבִּי נִשְׂא אֶת רַגְלֵי בְּהֵהוּא רוּחָא דְנְשִׁיב וְכו',
 וְרַקְדָּתִי הִרְבֵּה בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִה שְׂבַשְׂמַחַת תּוֹרָה לֹא
 זְכִיתִי לָזוּה, וְהַכֹּל בְּנִפְלְאוֹתָיו וְחִסְדָּיו הַגְּדוֹלִים, מִי יִמְלֵל גְּבוּרוֹת
 ה' וְכו'. יֵתֵר מְזוּה יִסְפָּר לְךָ מוֹסֵר כְּתָב זֶה יְדִידֵי גֵרוֹ יְאִיר, חֲזַק
 וְאַמֵּץ וְשִׂמַח נִפְשֶׁךָ בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה הָעֵבֶר, וּבְמַה שְׂאָנוּ מְקוּיִם
 וּמְחַכִּים לְהִיּוֹת עַל רֵאשׁ הַשָּׁנָה הַסְּמוּךְ הַבָּא עָלֵינוּ לְמִזְבְּחָה.
 וְחֻדוֹת ה' הֵיא מְעֻזָּךְ לְעַסֵּק בְּתוֹרָה כְּמַה שְׁעוֹת בְּכָל יוֹם וּבְתַפְלָה
 וְשִׁיחָה וְכו', וְה' אֱלֹקִים יַעֲזֹר וְיִוֹשִׁיעַ לְךָ בְּכָל מוֹה שְׁאַתָּה צָרִיךְ
 לְהוֹשִׁיעַ חַיִּשׁ קַל מִהֲרָה.

דברי אביך.

ק"ז

בְּעֹרַת הַשָּׁם יִתְפָּרֵד, יוֹם ד' לָךְ לָךְ תִּקְצַד.

אֶהוּבִי בְּנֵי חֲבִיבֵי גֵרוֹ יְאִיר, שְׁלוֹם לָךְ, מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי בְיוֹם א', וְהַיּוֹם קִבַּלְתִּי שְׁנִית מִכְתָּבְךָ, וּבְרוּךְ הַשָּׁם הַיְהִה לִי נַחַת קִצָּת בְיוֹם א' כִּי שִׁמְחַתְנִי בִישׁוּעַתְךָ קִצָּת, וְגַם אִזְ בְיוֹם א' יִדְעֵתִי כִּי בְּיָדָי צְרִיכִין עֲדוּן יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים רַבִּים, וְהַיּוֹם רְאִיתִי זֹאת בְּמִכְתָּבְךָ. אֵךְ כְּכֹר דִּבְרַנּוּ הַרְבֵּה. בְּזֶה שְׁצָרִיכִין בְּכָל פֶּעַם לְהוֹדוֹת עַל הָעֵבֶר וּלְבַקֵּשׁ עַל לְהַבָּא, וּכְכֹר חֲשִׁבְתִּי דְרָכֵי וְדְרָכֵי הָעוֹלָם וְרְאִיתִי הַיִּטֵּב שָׂאֵם יִרְצֶה הָאָדָם לְהִסְתַּפֵּל עַל הַחֲסְרוֹנוֹת יִהְיֶה חֶסֶד לוֹ לְעוֹלָם הַרְבֵּה, כִּי אֶפְלוּ הַגְּבִירִים הַגְּדוֹלִים עֲדוּן חֶסֶד לָהֶם הַרְבֵּה מְאֹד, שְׁנִדְמָה לָהֶם לְהַכְרִחִיוֹת. אֲבָל לְהַפְּדָ כְּשׁוֹזְכְרִין שֶׁהֵבֵל חֶסֶד חָנָם, כִּי עָרַם יֵצֵא הָאָדָם מִבֶּטֶן אִמּוֹ, וְכֹל מֵה שֵׁישׁ לוֹ הוּא חֶסֶד גְּדוֹל, אִזִּי יִכּוֹל לְהַחִיּוֹת אֶת עֲצָמוֹ הַרְבֵּה בְּכָל מֵה שֵׁישׁ לוֹ, אֶפְלוּ בְּכַתְנַת קְרוּעַ וּמְנַעְעִלִים הַמְטַלְאִים חֶסֶ וְשְׁלוֹם, מִכָּל שֶׁפִּן כְּשֵׁישׁ לוֹ עוֹד אִיזֶה מְלָבוּשׁ יִשָּׁן אֶפְלוּ שֶׁל פִּשְׁתָּן עֵב וְכו'. וְאֶפְלוּ בְּעֵנֵן עֲבוּדַת ה', אֵף עַל פִּי שְׁבֹזָה צְרִיכִין לְהִסְתַּפֵּל לְעֵלוֹת בְּכָל פֶּעַם לְמַעְלָה לְמַעְלָה, אֵף עַל פִּי כִּן כְּשִׁרְאוּיִן שְׁעוֹבֵר עָלָיו מֵה שְׁעוֹבֵר, צְרִיכִין לְהַחִיּוֹת אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל פֶּעַם בְּכָל נִקְדָּה וְנִקְדָּה טוֹבָה שֵׁישׁ בּוֹ. וְכִּן בְּכָל הַיְסוּרִים וְהַהֲרַפְתָּאוֹת שְׁעוֹבְרִין עַל הָאָדָם בְּכָל פֶּעַם צְרִיכִין לִילָךְ בְּכָל זֶה הַרְבֵּה. וְהַכֵּלֵל שְׁבֹדָאֵי לְפִי תִקַּף מְרִירַת הַגְּלוּת בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחַנִיּוֹת שְׁמַתְגַּבֵּר עֲתָה רַחֲמָנָא לְצַלֵּן עַל כָּלֵל יִשְׂרָאֵל, וּבְפִרְטִיּוֹת עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵה שְׁעוֹבֵר עָלָיו, וּכְפִי רַבּוּי

הקלקולים שיוֹדע כֹּל אֶחָד בְּנַפְשׁוֹ, בְּוֹדָאֵי צַר וְמַר מְאֹד מְאֹד שְׂכַמְעַט אִי אֶפְשָׁר לְחַיּוֹת. אֵיךְ עָקַר הַקִּיּוּם וְהַחַיּוֹת הוּא בָּנִים נִפְלָא מֵאֵתוֹ יִתְבַּרְךְ עַל יְדֵי עֵצִים חֲסִדָּיו יִתְבַּרְךְ שֶׁהוּא מִמְשִׁיךְ בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת. וְכֹל זֶה כְּלוּל בְּדַבְרֵי קִדְשׁוֹ ז"ל (לְקוּטָיו מוֹהֲר"ן קצ"ה), בְּמָה שֶׁאָמַר עַל פְּסוּק "בַּצַּר הִרְחַבְתָּ לִּי", שֶׁיֵּשׁ הִרְחַבָּה גַם בְּהַצָּרָה בְּעֵצְמָה וְכו', מְלַבֵּד מֵה שֶׁהוּא יִתְבַּרְךְ מוֹצִיא מִכַּמְּהָ צָרוֹת בְּחֲסִדּוֹ. וְכִבֵּר נִחְקַר אֶצְלֵי שֶׁעָקַר הַחַיּוֹת עַל יְדֵי "אֲזַמְרָה לְאֱלֹקֵי בְּעוֹדִי" וְכו' בְּעֵנֵן עֲבוֹדַת ה', וּבְעֵנֵן עֶסְקֵי הָעוֹלָם וְטַרְדַּת הַפְּרִנְסָה וְהַיִּסּוּרִים רַחֲמֵנָא לְצַלֵּן, עַל יְדֵי "בַּצַּר הִרְחַבְתָּ לִּי" הַג"ל. וְזִכַּר הַיִּטֵּב דְּבָרִים אֵלּוּ, כִּי כִבֵּר דְּבַרְנּוֹ הִרְבָּה בְּכָל זֶה, וְאַף עַל פִּי כֵּן אֲסוּר שֶׁיְהִיּוּ יִשְׁנִים אֶצְלָנוּ, כִּי הֵם חַיִּינוּ וְכו'. וְעַל כֹּל זֶה אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם (תְּהִלִּים צ"ד) "לֹאֵל ה' עֲזַרְתָּה לִּי כַמְעַט" וְכו', וְכֵן (שֵׁם ל"ח) "אִם אָמַרְתִּי מִטָּה רַגְלִי חֲסִדְךָ ה' יִסְעֲדֵנִי", וְכֵן "צוּפָה וְכו' ה' לֹא יַעֲזֹבֵנִי בְיָדוֹ" וְכו', וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (סִפְּה נב) אֲלֵמָּלָא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹזֵרוֹ וְכו', וְכֵן הִרְבָּה.

וְזַמֵּן הַמְּנַחֵה הַגֵּיעַ, וְגַם הַשְּׁלִיחַ בָּא עִתָּה לְבֵיתִי, וְהַיּוֹם חוֹלֵף וְעוֹבֵר. אוֹן סַע גִּיזְעֵגִינְט זִיךְ דָּאס הָאָרֶץ מִיט דְּעֵם קְנוּוֹאל, אוֹן דְּעַר קְנוּוֹאל מִיט דְּעֵם הָאָרֶץ, מִיט אַזּוֹנֵי שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת וְכו', אוֹן הָאֵט גֵּיט אַוּוּעַק דְּעַר טָאג וּוְעַט חַס וְשְׁלוֹם דָּאס הָאָרֶץ וְכו', דְּעַר וּוִייל קוּמְט דְּעַר גְּרוּסְעַר מֵאֵן דְּעַר אֶמְתַּעַר אִישׁ חֶסֶד אוֹן שִׁינְקַט אַטָּאג דְּעֵם הָאָרֶץ וְכו', אַזּ וּוֹאוּל דֵּי אוֹיעֲרִין וּוֹאס הָעֲרִין אַזּוֹנִם אֶפְלוּ הַיִּינְט, אוֹן זְעֵנִין זִיעַר פְּרִיילִיךְ גִּינּוּוֹהֶרְעֵן, אַזּוֹי מִיר בְּדַאָרְפִין אוֹיךְ בְּוֹדָאֵי בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבַּרְךְ

דָּעַר מִיט זַייער פֿרײליך זײן. אַפֿלוּ אײן דָּער בֿלאַטיע בֿגֿשְׁמײט
וְרוּחַגִּיּוּת. וְיִמְתְּפִרְדִּים חֶלֶב מִחֶמְעֵנוּ וְחֶמְעֵנוּ מִחֶלֶב עִם כְּאַלְהָ שִׁירוֹת
וְתִשְׁבַּחוֹת וְכו', וְאַזִּי כְּשֵׁיגְמֵר הַיּוֹם אַזִּי יִסְתַּלַּק חֶלֶב חֶסֶם וְשָׁלוֹם וְכו'
וּבִינְתָיִם מִגִּיעַ הָאִישׁ חֶסֶד הָאֵמֶת וְנוֹתֵן בְּמִתְנֶה יוֹם אֶחָד לְחֶלֶב, שְׂאֲשֵׁרֵי
הָאֲזָנִים שְׂשׁוּמְעוֹת כְּאַלְהָ אֶפֿלוּ הַיּוֹם, וְנַעֲשֶׂה שֵׁם שְׂמִיחָה גְדוֹלָה מְאֹד,
וְכֵךְ גַּם אֲנִי צְרִיכִים בְּנֹדָאֵי עִם זֶה לְשִׁמּוֹחַ אֶפֿלוּ בְּבוֹזֵן אֶף עַל פִּי בֵן
בְּתוֹךְ רֶפֶשׁ וְמִיט הַיִּנּוֹן כּוֹה, וּמְצוּלוֹת יָם כְּאַלְהָ שְׂנַתְפִּשְׁט עִכְשָׁיו
בְּעוֹלָם בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים בְּעַקְבוֹת מְשִׁיחָא, זְכִינוּ לְשִׁמְעַ נִזְרָאוֹת
כְּאַלְהָ פְּלָאוֹת כְּאַלְהָ נְפִלְאוֹת נְפִלְאוֹת. וְאִם נֹאמֵר פְּלָאֵי פְּלָאוֹת
רַבָּבוֹת פְּעָמִים לֹא יִסְפִּיק עַל תְּבָה אַחַת מִזֹּאת הַמַּעֲשֶׂה הַנּוֹרָאָה
שְׂלֹא נִשְׁמַע כּוֹזֵאת מִיּוֹמֹת עוֹלָם אֲוֹן מֵאֲקִי פֶּאֶרְט אֲשֶׁרֵינוּ אֲשֶׁרֵינוּ
וְכו'.

דְּבָרֵי אֲבִיד.

171 אפריל 1862

קִיח

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם א' ח'י שָׁרָה תַקצ"ד.

אֶהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי, יִקְבַּל הָאֲגֻרָת מֵאֵתִי הַרְצוּף פּוֹה, אֲשֶׁר
הִכְנֵתִי בַיּוֹם ד'. וְמָה אוֹסִיף לְכֹתֵב לְךָ אַחֲרֵי שְׂכָבֵר
כְּתִבְתִּי לְךָ הַרְבֵּה, וּבִאֲגוּרֹתֶיךָ שְׂבִידֶךָ בְּנֹדָאֵי יֵשׁ בְּהֵם דִּי עַל כָּל
מָה שְׂעוּבֵר עֲלֶיךָ, וְאִינִי זוֹכֵר אִם דִּבְרַתִּי עִמָּךְ פְּנִים אֶל פְּנִים
מִעֲנִן הַמְדַרְשׁ "אֵת הַכֹּל עֲשֶׂה יָפֵה בְּעַתּוֹ", וְאַתְמוֹל בְּסַעֲדָה
שְׂלִישִׁית דִּבְרַנּוּ מְזוּה, אֵךְ לְדַעְתִּי בְּנֹדָאֵי דִּבְרַתִּי עִמָּךְ מְזוּה, וְעַל
פְּנֵי הַכְּתָב אִי אֶפְשָׁר לְבַאֵר כָּל זֶה, וְתִדַּע וְתִאֱמִין שְׂאֵף עַל פִּי בֵן

הָאָדָם יֵשׁ לוֹ בַחִירָה בְּכָל פְּעַם, וְיָמָה שְׁנַעֲשֶׂה מִמִּילָא אֵל יָחוּשׁ.
 וּבַחֲסָדֵי ה' תִּדְלַג וְתִקְפֹּץ עַל הַכָּל עַל יְדֵי גִדְל כַּח הַתּוֹרָה וְתִפְלָה
 וְעַל יְדֵי גִדְל כַּחוֹ שֶׁל זֶקֶן דִּקְרָשָׁה, וְעַל יְדֵי כָּל מָה שְׁזָכִינוּ לְנֶקֶד
 מֵעַט מֵעֲצוּתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת, וְסוּף כָּל סוּף יִתְהַפֵּד הַכָּל לְטוֹבָה
 וְיָקִים בַּיּוֹם הַהוּא יִבְקֹשׁ וְיַחֲפֹשׂ עוֹוֹן יִשְׂרָאֵל כְּדֵי לְהַפְּכֵם לְזָכוֹת
 וְאֵינְנוּ, שְׂיִתְיָה נִכְלָלִים בְּאִיֹן, בְּנִי, הַנִּשְׁמַע כְּזֹאת, אֲכַל בְּאֹזְנֵינוּ
 שְׁמַעְנוּ זֹאת מִפִּי הַקְּדוֹשׁ בְּעֲצָמוֹ, מִפִּי זֶה שְׁזָכָה לְתוֹרַת ה'
 וְלִתְפִלַּת ה' מִמֶּשׁ, וְלֹא הָיָה לוֹ מִמִּי לְהַתְּבַיֵּשׁ כְּלָל וְכו', עַל כֵּן
 עֲדִין תִּקְנֹתֵנוּ חֲזָקָה לְזָכוֹת לְשִׁמְחַת עוֹלָם עַל רֵאשִׁים לְנִצָּח מֵאַחֵר
 שְׁזָכִינוּ לְתוֹרוֹת וְתִפְלוֹת כְּאֵלֶּה.

דברי אביד המצפה לישועתך.

מן אפרסלב

כ"ז אדר

קִיט

ברוך השם, יום ד' תני שרה תקצ"ד.

דַּע בְּנֵי חֲבִיבֵי, כִּי הַמְּלָבוֹשׁ נִגְמַר בַּיּוֹם ב', וְהַיּוֹם הַתְּפִלְלָתִי בּוֹ
 פְּעַם רֵאשׁוֹן, וְהוּא מִתְקַן וְטוֹב לְפָנַי. יִשְׁלַם ה' פְּעֻלָּךְ, תְּהִי
 מִשְׁפְּרִתְךָ שְׁלֵמָה מֵעַם ה', שְׁתוֹבָה לְהַסִּיר מֵעֲלִיד הַבְּגָדִים צוּאִים,
 וְלְהַלְבִּישׁ אוֹתְךָ מַחְלָצוֹת. וּמַחֲמַת שְׁלֵא קִבְּלָתִי מִכְּתָבְךָ עֲדִין, אִין
 בְּפִי מֵלָה לְכַתּוֹב לְךָ עֵתָה, גַּם כְּבָר כְּתַבְתִּי לְךָ הַרְבֵּה הַרְבֵּה שֵׁישׁ
 בּוֹ דֵי לְהַחֲיוֹת עֲצָמְךָ וְלִשְׁמַח נַפְשְׁךָ תְּמִיד, רַק חֲזַק וְאַמִּץ.

דברי אביד.

מן אפרסלב

קב

ברוך השם, יום ו' ערב שבת קדש תולדות תקצ"ד.

אהובי בני חביבי שיחיה, האגרת הרצוף פה לפעטערבורג הכנתי אור ליום ד' העבר, ומאת ה' היתה שפב במחשבותי עד שכתבתי האגרת הזה אז דיקא, וגם לא עלה על דעתי לכתב לו בדברים האלה, אך הכל מעם ה' יצאה, והייתי מצפה לשלחו ביום ד' מיד ולא היה שום שליח באותו היום, וגם היום לא היה שליח, ובנדאי הכל לטובה.

והנה קבלתי מכתבך ביום ד' וגם היום, והם מלאים צעקות גדולות ומרות, ואיני יודע מה להשיבך, וגם היום הייתי מרוד קצת באיזה עסק, וגם היא ערב שבת קדש אחר חצות, אף על פי כן אמרתי להכין לך אגרת מיד. והנה תקבל האגרת הרצוף פה לפעטערבורג ותשתדל לשלחו בזריזות, כי הוא עסק גדול, וזכות הרבים באשר תראה בעצמך, כי לא חתמתי האגרת הזה כדי שתוכל לקרותו. ולדעתי גם זה האגרת הוא תשובה אליך, ומשם תוכל להבין רמזים אליך, אם גם בפעטערבורג כפי מה שעומד עתה רבי זאב הנכתב אליו, כפי מה שאתה יודע קצת, אם גם שם יש תקוה מכל שפן וכל שפן וכו', כי באמת כל הדברים שדברתי אליו הם דברי אמת וצדק, שפאמת פון רבנו ז"ל בדבריו גם עליו, מכל שפן עליך בני חביבי. ולדעתי בזה בעצמו ראוי לך לשמח נפשך מאד ולהודות על חלקך שנצלת על כל פנים לבלי להיות עתה ברחוק מקום באדעם, מכל שפן בפעטערבורג. והחלוק תבין מאליך, אף על פי שגם

עֲתָה עוֹבֵר עָלֶיךָ מֵה שְׁעוֹבֵר. מִזֶּה תוֹכֵל לְהִבִּין מֵה הִיָּה אִם הִיָּה עוֹלָה עַל דַּעְתְּךָ כְּדָרְךָ הִרְבֵּה כְּמוֹתְךָ. ה' יִצְיִלְךָ מִלְּהַרְחִיק נְדוּד חֵם וְשָׁלוֹם, בְּפָרֵט בְּמִקְוֹמוֹת כְּאֵלוֹ. וְאִם כָּל זֶה עֲדִין אֵינוֹ מִסְפִּיק לְהַפְיֵג צַעֲרְךָ, תִּדְעַ וְתוֹכֵר הַיֵּטֵב מֵה שְׁכַתְּב אֲדַמּוּ"ר ז"ל וְתַחֲזוֹר דְּבָרִים אֵלוֹ וְתַשִּׁימֵם עַל לִבְךָ הַיֵּטֵב מֵה שְׁאָמַר בְּזֶה הַלְשׁוֹן (ח"י מוהר"ן ס"ו): גָּאֵט אִזוֹ גְּרוּיִם מְעַ וְוִיִּיסְט גָּאֵר נִיט וְכו', אֲפֵלוֹ אֵייעֵר זֶאדְךָ וְוִיא הִיִן אֵימְלִיכִיר אִזוֹ גִּיפֵאלִיִן, סְעַ פֵּאֵר הֵאֲנֵדִין אֲפֵעֵר אִזוֹי אֵה זֶאדְךָ וְוֵאִם סְעַ אִזוֹ גָּאֵר עֲפֵעַס אֲנֵדְעֵרֶשׁ וְכו', וְסִיִּם אֲבִי מְעַ אִזוֹ יוֹדְךָ נִיט מִיֵּאֵשׁ פּוֹן שְׁרִייעִין וְהַשֵּׁם יִתְפַּרֵּד גְּדוֹל מֵאֵד וְאִין יוֹדְעִים כָּלֵל וְכו' אֲפֵלוֹ בְּעִנְיֵן שְׁלֹכֶם הִיכּוֹן שְׁכָל אֶחָד נִפְלֵ. אֲבָל יֵשׁ עִנְיֵן בְּזֶה שֶׁהוּא עִנְיֵן אַחֵר לְגַמְרֵי וְכו' וְסִיִּם: הַעֲקֵר שְׂאִין מִתְנַאֲשִׁים מִלְּצַעֲקוֹן. וּבְרוּךְ הַשֵּׁם אִין אֵתָה מִיֵּאֵשׁ עֲצֻמְךָ מִצַּעֲקָה כָּלֵל, וּבְנֹדָאֵי קוֹל צַעֲקַתְךָ עוֹלָה עַד לְשָׁמַיִם. אֵדְךָ אֶהוּבֵי בְּנֵי אֵתָה מִתְפַּחַד יוֹתֵר מִדָּאֵי, כִּי חֲלִילָה לְהַמְשִׁךְ אַחֵר הַצַּעֲר חֵם וְשָׁלוֹם כָּל כְּךָ, בְּפָרֵט שְׁכַבֵּר רְאִיתָ חֲסָדֵי ה' כְּמָה פְּעָמִים אֲשֶׁר עָשָׂה עִמָּךְ, עַל כֵּן אֵל תִּירָא וְאֵל תִּפְחַד, כִּי בְּנֹדָאֵי לֹא יַעֲזוֹב אוֹתְךָ לְעוֹלָם, וְיִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה. וּמֵה שְׂאִיזָה אֵישׁ בְּזֶה וְקָלֵל אוֹתְךָ חֵם וְשָׁלוֹם, אֵל תִּצְטַעֵר עַל זֶה, כִּי זֶה מְבַאֵר בְּכָל הַסְּפָרִים שֶׁהוּא לְטוֹבָה וְהוּא כְּפָרַת עוֹזוֹן, וְקָלֵלֵת חֲנָם לֹא תִבֵּא וְיִתְהַפֵּךְ לְבִרְכָה. וּבְנֹדָאֵי לֹא עַל חֲנָם צְרִיכִין לְהַתְפַּלֵּל בְּכָל יוֹם שְׁתַּצִּילְגֵי וְכו' מַעֲזֵי פָּנִים וּמַעֲזוֹת פָּנִים וְכו' וְלִמְקַלְלֵי נַפְשֵׁי תִדָּם. וּבַעֲזֵרַת הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ מֵאֲלִיךָ תִּבִּין אֵיךְ לְהַתְנַהֵג בְּזֶה, אֲבָל חֲלִילָה לְהַצְטַעֵר כָּל כְּךָ עַל זֶה. הַאֲמַת שְׂצָרִיכִין לְקַבֵּל רְמוּזִים לְהַתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ מִכָּל מֵה שְׁעוֹבֵר

עַל הָאָדָם בְּכָל יוֹם, אֲבָל חֲלִילָה לְהִיּוֹת בְּמֶרֶה שְׁחוּרָה וְעֲצָבוֹת
 כָּל כֶּף מִכָּל דְּבַר חֵם וְשָׁלוֹם, כִּי כִּבְר יָדוּעַ שְׁאָדָם לְעֹמֵל יוֹלֵד
 וְכו', וְאִין יוֹם וְכו'. וּכְבַר צָעֵק דְּוֹד הַמְּלֻךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם (תְּהִלִּים ל"ח)
 "כִּי אֲנִי לְצַלַּע נְכוֹן" וְכו', וְיַעֲקֹב אֲבִינוּ אָמַר (בְּרֵאשִׁית מ"ג) "וְכֹאֲשֶׁר
 שְׁכַלְתִּי שְׁכַלְתִּי", וְכֵן הִרְבֵּה, מִכָּל שְׁכֵן קִטְנֵי עַרְךָ כְּמוֹנֵי הַיּוֹם
 שֶׁהִכַּל חֶסֶד גָּדוֹל מֵאֲתוֹ יִתְבַּרְךָ, וּכְפָרַט שְׁבַעֲזֶרֶת הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ
 רוֹאִים בְּכָל פְּעַם הִרְחִיבוֹת נִפְלְאוֹת גַּם בְּעֵצִים הַצְּרוֹת וְהִסְוִירִים,
 וּמִכַּמָּה רַעוֹת וְצָרוֹת הוּא יִתְבַּרְךָ מִצִּילָנוּ לְגַמְרֵי, טוֹב לְהוֹדוֹת לֵה'
 עַל כָּל הַחֶסֶד אֲשֶׁר הוּא גּוֹמֵל עִמָּנוּ בְּכָל יוֹם. וְעַל כָּלֵם מֵה
 שְׁזָכְנוּ לִידַע מֵאוֹר כֹּזֵה וְלִכְלִי לְהִיּוֹת מִתְנַגֵּד עָלָיו חֵם וְשָׁלוֹם,
 כֹּזֵה יֵשׁ לָנוּ בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ בְּמֵה לְהַחֲיוֹת עֲצִמָנוּ תָמִיד בְּכָל
 מֵה שְׁעוֹבֵר עָלֵינוּ, כִּי הוּא יֵצֵא לְפָנֵינוּ, וּבּוֹדָאֵי יִגְמַר מֵה שֶׁהִתְחִיל
 וְיִוֹשִׁיעֵנוּ לְנִצָּח.

וּמַחֲמַת כְּבוֹד שְׁבַת וְגַם הַנִּיר וְהַדִּיּוֹ אֵינָם עוֹלִים יָפֵה
 בְּכַתִּיבָה הַהֶכְרַח לְקַצֵּר, וְאִם יִהְיֶה ה' עִמָּדִי וְיִשְׁלַח
 לִי עוֹד דְּבוּרִים אַחַר שְׁבַת אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם אוֹסִיף לְכַתֵּב כֹּאֲשֶׁר
 יִרְצֶה בְּרַחֲמוֹ יִתְבַּרְךָ, וְלַעֲת עֲתָה דֵי כֹזֵה, וְחֹזֵק וְאִמֵּץ וְשִׁמַּח
 נִפְשֶׁךָ בְּשִׂמְחַת יִשְׂרָאֵל.

דְּכַרִּי אֲבִיד הַמַּעֲתִיר בְּעַרְךָ.

וְלֵן אֲבִרְסֵלֶךָ

קבא

ברוך השם, יום א' ויצא תקצ"ד לפ"ק.

בני חביבי שיחיה. גם היום קבלתי מכתבך, וכלם שפה אחת להם. וכבר הכנתי לך אנגרת הפרוד פה ביום ו' וכעת אין פנאי, וגם מה אוסיף לדבר עוד; ודאי אין הקדוש ברוך הוא בא במרוניא עם בריותיו, ובודאי הכל לטובה, וגם היום תדע ותזכר מחדש כי השם יתברך גדול מאד ועד הנה עזרנו רחמיו הרבה מאד, ותאמין כי חסדי ה' לא תמנו ולא כלו רחמיו לעולם והכל יתהפך לטובה בקרוב בעזרת השם יתברך. רק לא תהיה נמשך אחר הצער כל כך, ותרגיל עצמך להסיח דעתך ולהשפיע מלבך הצער שלך, בפרט הפחדים היתרים והמרה שחורה שיש לך ממה שעובר עליך, הכל שטות וכסילות. והעקר להשפיעם מלבך ולהראות פנים שוחקות ויפות ולעשות עצמך כאלו אתה שמח, ועל ידי זה תבוא באמת לשמחה. בפרט שרכ השעות אין לך פנאי לחשב בזה כלל, כי אתה צריך להתפלל וללמוד כמה דברים ולפרש שיחתך קצת ולעסק במשא ומתן בעסקיך ולאכל ולישון. ותשתדל שלא יהיה לך פנאי כלל לחשב מרה שחורה ופחדים כאלו. והבחירה ביד האדם להסיח דעתו, אפלו מכאב ויסורים ממש חס ושלום, מפל שכן מדברים כאלו שכשמיסח דעתו ושוכח בהם נסתלקים לגמרי, כאשר אתה מבין בעצמך. ואין להאריך בזה, כי אין צריכין לחזר דברים כאלו רק לדחותם ולהעבירם מדעתו בלאחר יד לגמרי, ולכלי להשגיח עליהם כלל. ומה שנעשה עמך ממילא אל תחוש על זה כלל. ועל כחו של

זָקֵן דִּקְדָּשָׁה תִּסְמָךְ וְתִשְׁעֵן, שֶׁהוּא יָכוֹל לְהַפְּךָ הַכֹּל לְמוֹכָה. וְתִדַּע
שֶׁבִּזְוֹהַר הַשְּׁפָת דִּבְרָנוּ מִסְּפוּרֵי מַעֲשִׂיֹת שֶׁל שְׁנַיִם קִדְמוּנִיּוֹת, שֶׁעַל
יְדֵי זֶה מְעוֹרְרִין מֵהַשְּׁנָה וְכו'. מִי שִׁמְעַת בְּזוֹאת, מִי רָאָה כְּאֵלֶּה,
נִגְלֶה לְנִשְׁמָחָה בִּישׁוּעָתוֹ, אֲשֶׁר עַד כֹּה עוֹרְנוּ לְשִׁמְעַת נִזְרָאוֹת
כְּאֵלֶּה לְחַיּוֹתֵנוּ נִצַּח. זָכֹר אֵל תִּשְׁפַּח כָּל אֲשֶׁר נִדְּבַר בִּינֵינוּ בְּעֵינֵינוּ
כָּל מַעֲשֵׂה וּמַעֲשֵׂה וְכו', וְעַדֵּן אָנוּ צְרִיכִין לְדַבֵּר הַרְבֵּה בְּזֶה
בִּישׁוּעָתוֹ יִתְבָּרֵךְ, רַק חֲזַק וְאַמִּץ וְשִׁמַּח נַפְשְׁךָ תָּמִיד, וְיִהְיֶה הַכֹּל
עַל נְכוֹן בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ.

דְּבָרֵי אָבִיד הַמְּעַתִּיר בְּעַדְךָ, וּמִצָּפָה לְשִׁמְחָתְךָ תָּמִיד.

וְאֵן אֶבְרָהָם

קב

יום ד' ויצא תקצ"ד לפ"ק.

אֶהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי שְׂיִחְיָה. מִכְתָּבְךָ קִבְּלָתִי בְּזוֹאת הַשְּׁעָה,
וְהַחֲיִיתָ אוֹתִי בְּמִכְתָּבְךָ, כִּי לְפִי גִדָּל הַצַּעַר שֶׁהָיָה לִי
מִמִּכְתָּבֶיךָ הַקּוֹדְמִים הַכֹּל הוּא בְּשׁוּרוֹת טוֹבוֹת בְּחִסְדּוֹ הַגָּדוֹל, וְכֵן
בְּכֹל מָה שֶׁפָּתַתָּ לִי מִרְפֵי נַחֲמָן שְׂיִחְיָה וּמִרְפֵי זֶאֵב מִפְּטַעַרְבוֹרֵג
וּמִרְפֵי מְרִדְכֵי ג"ש הַכֹּל הוּא צְמִיחַת קָרְן יִשׁוּעָה בְּחִסְדּוֹ הַנִּפְלָא,
וְלֹה' הַיִּשׁוּעָה שֶׁיִּגְמַר הַכֹּל לְמוֹכָה מֵהֶרָה. וְעַל יְדֵי מִכְתָּבְךָ
הַזֹּפְרָתִנִי לְהוֹסִיף לְסַפֵּר הַקְּטָן שְׂאֵנִי עוֹסֵק עִתָּה בְּכַתִּיבָתוֹ מָה
שֶׁנִּשְׁמַט שֵׁם לְהַעֲתִיק מָה שֶׁכָּתוּב בְּסוֹף הַסְּפוּרֵי מַעֲשִׂיֹת (שִׂיחֹת
הַר"ן צו), עַל יְדֵי בְּשׁוּרוֹת טוֹבוֹת יְכוּלִין לֹאמַר תְּהִלִּים. עַל כֵּן אָנִי
מְבָרְכְךָ עִתָּה שְׂתִזְכֶּה מֵעִתָּה לֹאמַר בְּכֹל יוֹם תְּהִלִּים בְּכּוֹנֵה, וְעַל
יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לְתִשׁוּבָה בְּאַמְת. וְהִנֵּה אָנִי מִתְנַעֵנֵעַ מְאֹד שְׂתִזְכֶּה

מהרה להעתיק ספר הנ"ל, כי הוא יקר ונפלא מאד מאד, ובמים אלו גמרתיו אותו בעזרת השם ותפריך, אך צריכין לכרכו ולהגיהו עוד קצת. מבטחני בה' ותפריך שיחיה אתכם הרבה בעזרת השם ותפריך, יראו עיניכם ותגל נפשכם. הבט וראה בני חביבי צמיחת קרן ישועה בכל יום, ובנדאי המתחיל יגמור הפל לטובה. והבן היטב מה שפכתבתי, כי המתחיל הוא הבורא ותפריך היחיד הקדמון ותפריך שמו לצח, הוא התחיל וברא את העולם לעמו ישראל הנבחר, והוא יגמור בנדאי מה שהתחיל לקרבנו אליו ברצונו ותפריך, להסיר לב האבן מבשרנו, ולתן לנו לב בשר. ונכספתי מאד להרחיב הדבור, אך מוסר כתב זה נחויץ.

דברי אביד.

מן אפריל

קבג

יום ב' וישלח תקצ"ד לפ"ק.

שלום לאהובי בני חביבי שיחיה.

מכתבך קבלתי ביום ה', וביום אתמול עם סך שלשה גדולים על פדיון, יהי רצון שימתקו הדינים מעליהם על ידי פלא עליון וכו'. ויראה להודיעני מענין ישועתו שכתב, השם ותפריך יגמור בעדו לטובה בכל האפנים בגוף ונפש וממון, ולא יגע לריק חס ושלום, רק יזכה על ידי פל מה שהשם ותפריך מסבב עמו בכל יום ובכל עת להתקרב על ידי זה להשם ותפריך באמת. והנה כעת אין לי פנאי כלל לכתב, כי אני עומד עתה בין תפלין דרש"י ורבנו תם, ואם ירצה השם בקרוב נתועד יחד בימי החנפה הקדושים הבאים עלינו לטובה. והשם ותפריך

ישמחנו בישועתו, שנופה לקבל ימי החגפה הפאים עלינו לטובה
 בשמחה ובקדשה ובטהרה פראוי. ואי אפשר להאריך עתה,
 ומהסתם תשמע ממוסר כתב זה איזה דבורים ושיחות ממני,
 שיחיו נפשך, ויחזקו ויאמצו לכתב לכתוב בה' בכל עת, ולהתחיל
 בכל פעם מחדש כמו תינוק בבית הספר ממש, וכאשר דברתי
 עם מוסר כתב זה. ביום ו' ערב שבת קדש. ויזכירו לדבר מזה,
 אולי יוכל לקבל ממנו איזה דבורים בענין זה, וה' הטוב ינחהו
 בדרך האמת בכל האפנים, ויצליחו בזה ובכא לנצח.

דברי אביך.

מן אפרסוף

ושלום לכל אנשי שלומנו באהבה רבה, ובפרט לידידי
 הותיק היקר מורנו הרב נחמן נכד אדוננו מורנו ורבנו
 ז"ל. יראה לזרוז שישלח לי מכתבו מיד, ויראה לדבר עמו בכל
 פעם, ולעוררו ולחזקו, כי הוא טובה גדולה לו ולך, פידוע לך
 בכמה הזהרות הזהירנו רבנו הגדול זכר צדיק וקדוש לברכה
 שידבר אחד עם חברו דברי אמת ואמונה, ויקבלו דין מן דין
 וכו'.

מן הג"ל

כ"ט אדר

קבר

ברוך השם, יום א' וישב תקצ"ד לפ"ק.

אהובי בני חביבי גרו יאיר. מכתבך קבלתי בזאת השעה,
 ולא הזכרת שם מענין הישועה שכתבת בשבוע
 העבר שתכתב לי. והיה לי צער וכליון עינים כל השבוע העבר,
 כי לא די שלא בשרתני ישועתך, אף גם לא היה לי שום אגרת

שְׁנֵי פֶּאסְטִין, דֶּהֱיִנוּ בְּיוֹם ד' וְיּוֹם ו'. וְהַיּוֹם כָּלוּ עֵינַי לְרֵאוֹת
 מִכְתָּבְךָ, וּבִשְׁעָה זֹאת הִגִּיעַ, אֲבָל אֵין נִזְכָּר בּוֹ דְבַר מֵעֲנִין
 הַיְשׁוּעוֹת, אִף גַּם הוּא מְלֵא צַעֲקוֹת וְעָקָה גְדוֹלָה וּמְרָה. וְגַם אֲנִי
 עֲתָה מְלֵא יִסּוּרֵין הֵן בְּעֲנִין הַפְּרִנְסָה שְׂאֵי אֶפְשֶׁר לְבָאֵר, הֵן בְּעֲנִין
 בְּרִיאוֹת הַגּוּף, וְהַעֲקָר בְּעֲנִין עֲבוּדַת ה', וְנוֹסֵף לָזֶה אֲנִי צָרִיד
 לְשֵׂא עָלַי רַבִּים מִיִּשְׂרָאֵל שְׂיַחֲיוּ, שְׂכָל אֶחָד מְלֵא דְאָגוֹת בְּכָל
 הַנִּ"ל, וְהַעֲקָר בְּעֲבוּדַת ה', וְמָה שְׂרוּדְפִין כָּל אֶחָד מְאֹד מְאֹד,
 בְּפִרְט בְּעֲנִין הַמַּחֲשׁבוֹת שְׁהֵם עָקָר הַיְצִרִין וְכו'. וַיְמִי הַחֲנֻפָה
 הַקְדוּשִׁים מִמְשֻׁמְשִׁין וּבֹאִין לְשָׁלוֹם, וְאֲנִי צָרִיד לְהִכּוֹן שְׁמֹן מִשְׁחַת
 קִדְשׁ שֶׁהוּא הַדַּעַת הַקְדוּשׁ עַל חֲנֻפָה הַקְדוּשׁ בְּשִׁבְלֵי רַבִּים. מְלַבֵּד
 מָה שְׂאֵי אֶפְשֶׁר לִי לְכַתֵּב כָּלֵל, וְעַל כָּלֵם אֵין לִי עַל מִי לְהַשְׁעוֹ,
 כִּי אִם עַל אֲבִינוּ שְׂבִשְׂמִים, וְעַל כַּחוֹ שֶׁל זְקֵן דַּקְדָּשָׁה.

וְהַנְּה אִם אֲמַנֵּם מְאֹד מְאֹד גְּדוֹל צַעְרֵי וּכְאֲבֵי מִמְכְּתָבְךָ, אִף
 עִם כָּל זֶה בְּצַר הַרְחֻבַת לִי, שְׂאֲנִי מוֹצֵא בְּחִסְדּוֹ יִתְפָּרֵד
 הַרְחֻבָה גְּדוֹלָה בְּתוֹךְ עֲצֵם הַצָּרָה רַחֲמָנָא לְצַלֵּן מָה שְׂתִהְיֶה, אִף
 עַל פִּי כֵן אֲנִי רוֹאֶה שְׂדַבְרֵי שְׁהֵם דְּבַרֵי אֲדוּנְגּוּ מוֹרְנּוֹ וְרַבְּנּוֹ זָכָר
 צְדִיק וְקְדוּשׁ לְבָרְכָה מוֹעִילִים לְךָ הַרְבֵּה הַרְבֵּה גַּם עֲתָה, וּמַחֲיִין
 וּמְשִׁיבִין נִפְשָׁךְ מְאֹד מְאֹד, וַיֵּאֱמִין לִי בְּאֵמַת שְׂכָל מָה שְׂפִתְכֶתָּ
 אֵינוֹ חֲדוּשׁ אֲצִלִּי כָּלֵל, כִּי כְּאֵלֶּה מִמֶּשׁ עֵבֵר עָלַי כְּמָה פְּעֻמִּים,
 וְנִמְשָׁךְ זְמַנִּים הַרְבֵּה, שְׂנַדְמָה לִי שְׂאֵי אֶפְשֶׁר לְחַיּוֹת יוֹם אֶחָד
 וְאֶפְלוּ שְׁעָה אַחַת. אִף נְתִישְׁכֵתִי אִיךָ שְׂיִהְיֶה אֲנִי אֲנַסָּה אֶת עֲצָמֵי
 בְּכָל שְׁעָה, וְאֶרְאֶה בְּכָל עַת לְהַסִּיחַ דַּעַתִּי מִמָּה שְׂאֲנִי צָרִיד
 לְשִׁפְחָ, וְזֶה הַעֲקָר דֶּהֱיִנוּ לְהַיּוֹת שֶׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה עַל כָּל פָּנִים,

ומה שאוכל לחטוף לפעמים איזה טוב, מה טוב, והעקר לבלות
 היום כמה שאוכל בשב ואל תעשה. וגם על זה הכרחתי עוד
 לצעק הרבה הרבה להשם ותברך, ולהתפלל כמה תפלות. וכמה
 שעות הכרחתי לבלות בכמה מלי דשטותא ובדיחותא, ומן
 הסתם בודאי למדתי כמה שעות בפרט השעורים הקבועים.
 בתוך כך עבר היום וכן כמה ימים וכן כמה שנים. אם אמרתי
 אספרה לך בני חביבי אפס קצוהו מזה, לא יספיקו המון יריעות,
 כי בודאי אין שני בני אדם שוין ממש, ובודאי בפרטיות יש
 שנויים הרבה. אך אף על פי כן כל מה שאתה פותב עבר עלי
 כאלה וכאלה ממש. וברוך השם כל מה שאתה פותב שאתה
 מחיה עצמך הוא טוב ונכון וישר וכו', אך רצוני שתתחזק בזה
 יותר ויותר. אוד נא כגבור חלציך בני חביבי, דלו עיניך למרום
 וחדר בעז מתניך, ובטח בכחו של זקן דקדשה פי הוא הולך
 לפנינו בכל עת בזה ובכא. ולמען השם ברודער האלט זיך נאחי,
 חזק עצמך, וכבר אמר הוא ז"ל שאפלו לחולה המוטל על ערש
 דוי וחלוש מאד אשר כל משכבו נהפך בחליו, אומרים לו
 שיתחזק, לאו דיך ניט אפ, מאך זיך פרישער נאל תעזב את עצמך
 תעשה עצמך יותר רענן, וכיוצא בזה. ואם הוא ציית ומחזק עצמו
 מועיל לו הרבה שיתרפא וישוב לאיתנו על ידי זה, בפרט
 שתהלה לאל יש לך על מי להשען בחסדו הגדול ותברך.

והנה בשפת זה שעבר דברתי הרבה בענין ימי חנכה הם ימי
 הודאה, שצריך האדם להמשיך דרך זה להודות ולהלל
 לשמו הגדול ותברך תמיד, אפלו בתוך מעוף צוקה וצרה רחמנא

לְצַלֵּן, גַּם אִזּוּ יוֹדָה לְשִׁמּוֹ הַגָּדוֹל יִתְפַּרֵּךְ עַל גְּדֹל הַחֲסָדִים שֶׁעָשָׂה עִמּוֹ עַד הַנֵּה. וְעַל כָּל הַהֲרַחְבוֹת הַגְּדוֹלוֹת שֶׁמּוֹצֵא בְּתוֹךְ הַצָּרָה עֲצֻמָּה בְּבַחֲיַנֵּת בְּצַר הַרְחֵבֶת לִי פִּנּוּ"ל, וְעַל יְדֵי זֶה, דִּיקָא שְׁגַם בְּעַת הַצָּרָה יָבִיא תוֹדָה עַל הָעֵבֶר, עַל יְדֵי זֶה יוּכַל לְצַעֵק עַל לְהַבֵּא, בְּבַחֲיַנֵּת מוֹדָה עַל הָעֵבֶר, עַל יְדֵי זֶה יוּכַל לְצַעֵק עַל לְעֵתִיד לָבוֹא. וּכְבֵר דְּבִרְתֵי בְּזֵה וּבְיָדָאֵי שֶׁמְעַתָּה מִמֶּנִּי בְּזֵה הֲרַבְתִּי, אֲךָ צְרִיכִין לְחֹזֵר זֹאת הֲרַבְתִּי וְלִילֵךְ בְּזֵה. וּמֵאֵד אֲנִי מַחִיָּה עֲצָמִי בְּדַרְךָ זֶה הֲרַבְתִּי, וְגַם עַל כָּל מַכְתְּבֵיךָ וְצַעֲרֶךָ אֲנִי מַחִיָּה עֲצָמִי רַק בְּזֵה שֶׁאֲנִי מוֹדָה לְהִשָּׁם יִתְפַּרֵּךְ עַל כָּל הַחֲסָד אֲשֶׁר עָשָׂה עִמִּי וְעַמֶּךָ, מַה שֶּׁעַל כָּל פְּנִים אֲתָה צוֹעֵק עַל רַחוּמֶךָ מֵהַשָּׁם יִתְפַּרֵּךְ, וְעַל הַחֲסָד הַנִּפְלָא שֶׁעָשָׂה הַשָּׁם יִתְפַּרֵּךְ עִמָּךְ שְׁאִינְךָ מֵתַנַּגֵּד חֵם וְשָׁלוֹם, וּכְמוֹ שֶׁכְּתַבְתָּ בְּעֲצָמְךָ בְּמַכְתְּבֶךָ זֶה שֶׁהַשָּׁם יִתְפַּרֵּךְ הַקְּדִים לְךָ רְפוּאָה לְמַכָּה. וּבְיָדָאֵי כֶּךָ הוּא הָאֲמֵת בְּרוּר וְצָלוּל שֶׁה' יִתְפַּרֵּךְ הַקְּדִים לְךָ וּלְכַלְנֵנוּ רְפוּאָה גְּדוֹלָה לְנִצּוּחַ לְמַכְתְּנוּ הָאֲנוּשָׁה מֵאֵד שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וְעַל זֶה אֲנִי מַחֲיָבִים לְהוֹדוֹת לוֹ יִתְפַּרֵּךְ בְּפֶה מְלֵא בְּכָל יוֹם עַל כָּל הַחֲסָד וְעַל כָּל הַנִּפְלְאוֹת וְהַטּוֹבוֹת שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ, שְׁנוֹזְכָה לִידַע מֵאוֹר בְּזֵה, וּמֵתוֹרָתוֹ וְשִׁיחוֹת קְדוּשׁוֹת וְנוֹרְאוֹת כְּאֵלֶּה, וְכָל מַה שֶׁהַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִין וְהַבְּלִבוּלִים וְכו' רַחֲמָנָא לְצַלֵּן מֵתַנַּבְרִין בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר מַחֲיָבִים לְהוֹדוֹת יוֹתֵר וְיוֹתֵר, שְׂאֵף עַל פִּי כֵּן אֵף עַל פִּי שֶׁאֲנִי כְּמוֹ שֶׁאֲנִי, אֵף עַל פִּי כֵּן חֲסָדוֹ גָּבֵר עָלַי כָּל כֶּךָ שֶׁאֲנִי יוֹדַע מִמֶּנּוּ ז"ל, וְאִינִי מֵתַנַּגֵּד עָלָיו, וְגַם אֲנִי זוֹכֵה לְנִסֵּעַ עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וּלְהוֹיֹת נִכְבָּל וְנִמְנָה בֵּין אֲנָשָׁיו הַיְקָרִים שִׁיחֵיו לְאֶרֶץ יָמִים וְשָׁנִים. כִּי הַקְּבוּץ

שָׁלַנּוּ יָקָר מְאֹד מְאֹד בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי זֹאת צְרִיכִין לִידַע, שְׂאֵף
עַל פִּי שְׂעַל כָּלֵם עוֹבֵר מֵה שְׂעוֹבֵר, וְהִרְבָּה יֵשׁ שְׂעוֹבֵרִים עֲלֵיהֶם
כְּאֲשֶׁר עֲלִיד וְיוֹתֵר רַחֲמָנָא לְצִלּוֹ, אֵף עַל פִּי כֵן לֹא כָּל אַפִּין שְׂוִין.
וְיֵשׁ הִרְבָּה שְׂהֶם אֲנָשִׁים כְּשָׂרִים וְיָפִים מְאֹד שְׂהֶשֶׁם יִתְבָּרַךְ
מִתְפָּאֵר בָּהֶם מְאֹד, וּבְאֵמֶת עִם כָּלֵם הֶשֶׁם יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר הִרְבָּה
וְגַם עֲמֻד בְּוֵדָאֵי הֶשֶׁם יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר הִרְבָּה, מְכַל שְׂפִין וְכָל שְׂפִין
בְּכָלֵלוֹת הַקְּבוּץ בְּוֵדָאֵי עוֹלָה הַתְּפָאֵרוֹת הִרְבָּה בְּלִי שְׂעוֹר בְּעוֹרֵת
הֶשֶׁם יִתְבָּרַךְ. וְאִי אֲפֹשֶׁר לְבָאֵר כָּל מַה שְׂמִתְנוֹצֵץ בְּלִפִּי בְּעֵנִין זֶה
וְיִדְעֵתִי כִּי בְּעוֹרֵת הֶשֶׁם יִתְבָּרַךְ אֵתָה מְאֵמִין בְּכָל זֶה, עַל־כֵּן
תְּהִלָּה לְאֵל יֵשׁ וְיֵשׁ לָךְ בְּמַה לְהַחִיּוֹת אֵת עֲצָמְךָ בְּכָל עֵת, יִהְיֶה
אִיד שְׂיִהְיֶה לְטוֹבָה, וְלִהְבִּיא תְּמִיד תּוֹדָה עַל הָעֵבֶר אֲפִלוּ בְּעֵת
הַצָּרָה רַחֲמָנָא לְצִלּוֹ וְכִנ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה תּוֹכַל לְחַיּוֹת חַיִּים אֲמִתִּים
בְּכָל עֵת. וְלִצְעֵק עַל לְהִבָּא. וְגַם תִּדְעַ שְׂאֵף עַל פִּי כֵן אֵף עַל פִּי
שְׂעֵבֶר עֲלִיד מֵה שְׂעֵבֶר, אֵף־עַל־פִּי־כֵן הַמְחַשְׁבָּה בְּיָדָךְ וְאִי אֲפֹשֶׁר
שְׂיִהְיוּ שְׂנֵי מַחְשְׁבוֹת בְּיַחַד בְּשׂוֹם אֲפִין. וְאִם אֵף עַל פִּי כֵן כְּבָר
נִכְשַׁלְתָּ הִרְבָּה כְּאֵלוּ לֹא הָיִיתָ בְּיָדָךְ חֵם וְשְׁלוֹם, הֲלֹא נִגַּד זֶה
אֵתָה בְּעֲצָמְךָ יוֹדַע הָאֵמֶת, שְׂאֵף עַל פִּי כֵן כְּבָר הוֹעִיל לָךְ עֵנִין זֶה
מֵה שְׂאֵתָה יוֹדַע שְׂאִי אֲפֹשֶׁר שְׂיִהְיוּ שְׂנֵי מַחְשְׁבוֹת יַחַד בְּשׂוֹם
אֲפִין. וְשְׂהַמְחַשְׁבָּה בְּיַד הָאָדָם לְהַמּוֹתָה כְּרִצּוֹנוֹ וְכו'. וְשְׂהַעֲקֹר
לְהַיּוֹת שֶׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה גַם בְּמַחְשְׁבָה, בְּכָל מַה שְׂכַתְּבֵתִי לָךְ
תִּתְחִיל בְּכָל פְּעַם מַחְדָּשׁ. וְהַעֲקֹר מֵאִכֵּן זִיד פְּרִיִּילִיד, אֵף עַל פִּי
שְׂאִינוּ בְּאֵמֶת, עַל כָּל פְּנִים יַעֲשֶׂה עֲצָמוֹ כְּאֵלוּ הוּא שְׂמַח, וְעַל יְדֵי
זֶה יִזְכֶּה בְּאֵמֶת לְשְׂמַחָה, וְחֲדוֹת ה' יִהְיֶה מְעוֹד שְׂתִזְכֶּה לְדַלֵּג עַל

הכל בְּשָׁלוֹם וְיִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה. וְאִזּוֹ נְבִיא תוֹרָה שְׁלָמָה עַל
גְּדֹל חֶסְדוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו. וּבְרַחֲמָיו הָעֲצוּמִים יוֹפְנוּ לְקַבֵּל יְמֵי חַנּוּכָה
הַקְדוּשִׁים בְּשִׂמְחָה, וְנוֹפֵה תָּמִיד לְבַחֲנֵי תוֹרָה וְהוֹדָאָה, שְׁוֵה
עֵקֶר שְׁעֵשׂוּעַ עוֹלָם הַבָּא, וְגַם לְלַמֵּד הַרְבֵּה הַלְכוֹת מֵאַרְבָּעָה
שְׁלַחַן עָרוּךְ בְּכָל יוֹם. עַד שְׁיֵאִיר הָאֵמֶת בְּרַבּוּעַ הַדְּבוּר, וְנוֹפֵה
לְהַמְשִׁיךְ הַשְּׂמֵחָה שֶׁל שִׁבְתַּת לִימֵי הַחַל. עַד שְׁיִתְגַּלֶּה אַחֲדוּת
הַפְּשׁוּט מֵתוֹךְ פְּעֻלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת וְכו'. אֲשֶׁרֵינוּ שְׁאֵנוּ מְדַבְּרִים מִזֶּה,
בְּפֶרֶט שְׁתַּהַלֵּה לְאֵל יֵשׁ בְּיַדֵּינוּ כֹּל הַתּוֹרָה הַזֹּאת. וְתִפְלֶה נוֹרָאָה
הַנוֹבֵעַת מִשָּׁם, מְלַבֵּד עוֹד תּוֹרוֹת נִפְלְאוֹת כְּהֵנָה וְכַהֵנָה, וְתִפְלֹת
נִפְלְאוֹת הַנוֹבְעִים מֵהֶם אֲשֶׁר עוֹלִים מֵהֶם שְׁעֵשׂוּעִים לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ
שְׁלֹא עָלוּ מִימֹת עוֹלָם. הֵט אֲזַנְךָ וּלְבַבְךָ וְשִׁמְעֵה וְהִבֵּן הֵיטֵב מַה
שְּׁנַעֲשֶׂה. אִם אֲמַנֵּם הַרְדִּיפּוֹת בְּלִי שְׁעוֹר אֲבָל מִדָּה טוֹבָה מְרַבָּה
בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. כִּי הַרְפוּאוֹת שֶׁהַקָּדִים בְּחֶסְדוֹ הֵם עוֹלִים עַל
הַכֹּל, כִּי מֵעוֹלָם לֹא הָיוּ עֲדִין רְפוּאוֹת הַנֶּפֶשׁ כְּאֵלֶּה שְׁמוֹעִילִים
אֲפָלוּ לְחוֹלִים אֲנוּשִׁים שְׁפַעֲתִים הִלְלוּ בְּעֻקְבוֹת מְשִׁיחָא. וְדַבֵּר ה'
יָקוּם לְעוֹלָם. וּבִדְאִי יִגְמַר לְטוֹבָה גַּם עִמָּךְ, וְאֵל יַעֲזֹבְךָ וְאֵל
יִשְׁאֲךָ, כִּי חֶסְדֵי ה' לֹא תִמְנוּ וְלֹא כָלוּ רַחֲמָיו לְעוֹלָם. וּמִעַט מִזֶּה
אֲנוּ רֹאִין בְּכָל יוֹם מִמֶּשֶׁ, וְיֹתֵר וְיֹתֵר מִזֶּה אֲנוּ מְחִיבִים לְהֵאֱמִין
בְּחֶסְדוֹ וְטוֹבוֹ הַגְּדוֹל שְׁאֵינוּ נִפְסָק לְעוֹלָם.

דברי אביד הפותח מלב ונפש ומצפה לישועתך. רק חזק ואמץ.

קֹבָה

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ, יוֹם ד' וַיֵּשֶׁב תַּקצ"ד לפ"ק.

אֶהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי. מִכְתָּבְךָ קִבְּלָתִי וְהִיָּה לִי לְנִחַת גָּדוֹל
 בְּרֵאוֹתַי גְּדֹל הַחַיִּיּוֹת שֶׁקִּבַּלְתָּ מִמִּכְתָּבֵי הָעֵבֶר. הַשֵּׁם
 יִתְפָּרֵךְ וַיִּשְׂמַח נַפְשֶׁךָ תָּמִיד בִּישׁוּעָתוֹ וְחֶסְדוֹ הַגָּדוֹל שְׁאִינֹו נִפְסָק
 לְעוֹלָם. וְהַיּוֹם זֶה סְמוּךְ נִסְעַ מִפָּאָן רַבֵּי מְרֹדְכֵי גְרוֹ יְאִיר, וְשִׁלַּחְתִּי
 לָךְ עַל יְדֹו שְׁנֵי קְנֻטְרָסִים מֵהַסֵּפֶר הַחֲדָשׁ לְהַעֲתִיקָם, וּבִנְדָאֵי יַחֲזִי
 נַפְשֶׁךָ בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ, עַל כֵּן אֵין צָרָךְ עֵתָה לְהֶאֱרִיף. וַיְמַה
 מְאֹד שִׂמְחָתֵנִי עַל יְדֵי הַבְּשׂוּרָה הַטּוֹבָה שֶׁנּוֹלַד לָנוּ בֵּן זָכָר מְגֻזָּע
 קִדְשׁ, יְהִי רְצוֹן שְׁיִהְיֶה לָהֶם וּלְנוּ וּלְכָל יִשְׂרָאֵל לְסִימָן טוֹב וְלִמְזוֹל
 טוֹב. וְעַל יְדֹו יִצְמַח צְדִיק יִלְכוּ יוֹנְקוֹתָיו צְדִיק פֶּתַח יִפְרַח וְכו',
 וְתֹאמַר לְמַעֲנֵי מְזוֹל טוֹב לִיְדִידֵי רַבֵּי נַחֲמָן גְרוֹ יְאִיר בְּפֶה מְלֵא
 בְּשִׂמְחָה וְחֲדוּהָ, וְהַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ וַיִּשְׁמִיעֵנוּ בְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת תָּמִיד,
 עַד שֶׁנּוֹכַח שְׂיִבֹא מְבַשֵּׁר טוֹב לְכָל יִשְׂרָאֵל עַל גְּאֻלוֹתֵינוּ וְעַל
 פְּדוּת נַפְשֵׁנוּ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן. וְהַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ וַיִּשְׁלַח רְפוּאָה
 שְׁלֵמָה לְזוֹנְתְךָ תַּחֲיֶיהָ מְהֵרָה, וְיִהְיֶה שְׁלוֹם וְשִׁלוּהָ בְּבֵיתְךָ תָּמִיד,
 וְתוֹכֵל לְעַבְדְּ אֶת ה' מֵתוֹךְ רַב שִׂמְחָה.

דְּבָרֵי אֲבִיךָ הַמַּעֲתִיר בְּעַדְכֶם.

מן אפרסוף

וְתִפְרָם בְּשְׁלוֹם יְדִידֵנוּ הַנּוֹתִיק רַבֵּי נַחֲמָן גְרוֹ יְאִיר נֶכֶד גְּאוֹן
 עֵינֵנו אֲדוֹנֵינוּ מוֹרְנוּ וְרַבֵּנוּ זָכָר צְדִיק וְקָדוֹשׁ לְבָרְכָהּ,
 וְתִבְרָכוּ לְמַעֲנֵי בְּמְזוֹל טוֹב כַּ"ל וַיִּגְדְּלוּ לְתוֹרָה וּלְחֶפֶה וּלְמַעֲשִׂים
 טוֹבִים לְאַרְךָ יָמִים וְשָׁנִים אָמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן.

קבו

ברוך השם, אור ליום ב' מקץ ג' דחנכה תקצ"ד לפ"ק.

אהובי בני חביבי. שלום לך, אל תירא ואל תחת כי ה' עמך. קבלתי מכתבך עתה, ואין לי פנאי להשיבך באריכות, גם איני יודע מה לכתב. והנה בענין אשר אתה משתדל עבורי להספיק צרכי שבת קדש הפא עלינו לטובה, הטבת חסדיך. ישלם ה' פעלך ותהי משפרתך שלמה מעם ה', אך איני יודע על מה אתה משתוקק כל כך להודיע לך בפרוש כמה אני צריך על שבת קדש. ובאמת אני בעצמי איני יודע, ומה שכתבת לקבל פה קמח ובשר, טוב ויפה, אם תוכל להביא עוד מעות מה טוב, כי אתה יודע רבוי ההכרחיות. ואני צריך לשלם בשבוע זה בעד עצים ונרות, וגם זה הוא צרכי שבת קדש, וכן שארי ההכרחיות הרבים. אך איני מטיל עליכם חס ושלום הכל, רק אשר יהיה בכחכם עשו, וה' הטוב יעשה ויגמר בעדכם. ואם ירצה השם ביום ב' אכתב לך עוד. יתר מזה אין פנאי להאריך כלל, כי מוסר כתב זה נחוץ מאד, כי עדין לא קבל המכתבים. והשם יתברך ישמח נפשך ויושיע לך בכל מה שאתה צריך להושע. והנה תהלה לאל על שבת קדש העבר היה גם כן כמה אורחים יותר ממנין, יוסף ה' עליהם וכו'. וגם בשבוע זה נשארו בביתי כמה אורחים. השם יתברך יעזרנו להספיקם, והעקר להספיקם צרכי נפשם אשר בשביל זה באו לכאן. ה' יגמר בעדי וכו'.

דברי אביך המעטיר בעדכם.

קבו

ברוך השם, אור ליום ה' ו דחנפה תקצ"ד לפ"ק.

יאר ה' פניו אליך ויחנך, בהארת חנפה הקדוש. בשעה זה קבלתי מכתבך קדם הדלקת נר חנפה, והיה לי לנחת גדול. בפרט מה שהטבת לעשות בענין מה שכתבת לאדעם לידידי ר"ש גרו יאיר, הצלחת וגם עשית פרי תהלה לאל. אם היית יודע מה שעשית מצוה רבה וזכות גדול בכמה אפנים הן בי ויותר בו, בודאי היית מלא שמחה. ברוך השם אשר עזרני עד כה. וכעת אין לי פנאי כלל להאריך, כי מוסר כתב זה נחוץ מאד, ואנשים עומדים עלי שאני מכרח לדבר עמם. וה' ישמחנו בהגם של חנפה, וכן יעשה עמנו נסים ונפלאות גם עתה שנוזה להפירו באמת מתוך רב שמחה. ואם ירצה השם ביום מחר תבוא לשלום, ופנים אל פנים אספר לך מה שעבר פה.

דברי אביך המעטיר בערך.

מן אברהם

קכח

ברוך השם, יום א' עשרה בטבת תקצ"ד לפ"ק.

אהובי בני חביבי. מכתבך קבלתי עתה עם הקנטרסים, ושלחתי לקרא בני הנעורים לשלח לך עוד. וכיום ב' כמדמה לי שלא קבלתי שום אגרת רק שני זהובים והויניריל. והנה אני פעת חלוש קצת, וכל היום הייתי מטה על מפתחי וגם התפללתי פן. השם יתברך יסעדני בקרוב למען שמו הגדול

יתברך. ומאליך תבין שאין לי כח להאריך כלל, ואם ירצה השם
 כשיבוא רבי יעקב לביתו יכול להיות שישמע ממנו דבורים
 טובים. ותהלה לאל אתמול בשבת דברנו הרבה מענין העצה
 שקל אדם צריך עצות הרבה להציל נפשו וכו'. וחזרתי התורה
 חדי רבי שמעון ודברנו דבורים וחדושים נפלאים. אך מי יודע
 אם יוכל לאמרם לך בראוי.

דברי אביך הדורש שלומך תמיד באהבה ומעטיר בערך.

לך אבך סלף

יקבל חמשה קנטרסים, הינו אחד מתחלה כסדר, וארבעה
 במקום שעומד שם פי אי אפשר לשלח עתה כסדר
 הרבה. ואין נפקא מנה בזה, ותזרו עצמך להעתיקם מהרה
 ולשלחם לפה. והשם יתברך יעזר לך שתקייםם באמת ותוציא
 מהם עצות אמתיות עצות עמקות בכל יום ובכל עת, להתחזק
 תמיד בהשם יתברך ובתורתו.

הקטן לך ה"ל

ג' ניסן

קבט

ברוך השם, אור ליום ב' ויחי תקצ"ד לפ"ק.

שלום לאהובי בני חביבי גרו יאיר. מכתבך קבלתי והיה לי
 לנחת, ודע שתהלה לאל השם יתברך ברחמי עזני
 וחזרתי לאיתני תהלה לאל. ומה שעובר עלי בכל יום אי אפשר
 לדבר בזה כלל, כי רבות שמענו שמשוח יגיד לאדם מה שעבר

עָלָיו בְּכָל יוֹם. וּמִן הַפֶּתַח מִי שֶׁתְּלוּיִים בּוֹ יוֹתֵר אַנְשִׁים נַעֲשֶׂה עִמּוֹ יוֹתֵר. הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ יִרְחַם עָלַי וַיּוֹשִׁיעֵנִי בְּכָל מָה שֶׁאֲנִי צָרִיךְ לְהוֹשִׁיעַ, כִּי עָלַי נֶאֱמַר (תְּהִלִּים קב) "שִׁקְדָתִי וְאַהֲוִיהָ כְּצַפּוֹר בּוֹדֵד עַל גַּג", שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ מָה שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ בְּחֶסְדָּיו וּבְרַחֲמָיו הַגְּדוֹלִים, וְהַרְדִּיפוֹת שְׁלִי הֵם כְּמַעֲט בְּלֵי שַׁעוֹר. אִם אֲמַנֶּם הַכֹּל בְּחֶסְדִּים נִפְלְאִים, אֵךְ אַף עַל פִּי כֵּן כֶּשֶׁל כַּח הַסֶּפֶל. וּבְשִׁבְתְּ הָעֵבֶר הָיוּ אֲצִלֵי אֹרְחִים, וּמְחַתְּנֵי רַבִּי שְׁלֵמָה וּבְנָו רַבִּי אִיצְחָק מֵהַיִּסּוּן וּמִכְבָּר רַבִּי יַעֲקֹב גֵּרֹו יְאִיר. וּבְלֵיל שַׁבַּת יִשְׁבְּתִי אֲצֵל הַשְּׁלַחַן, וְדַבְּרָנּוּ דְבוּרִים אֲמִתִּיִּים וְנֹאִים כְּדַרְבְּנֵנוּ הַנּוֹבְעִים מִמָּקוֹם שְׁנֹבְעִים. וּבַיּוֹם שַׁבַּת בְּתַחֲלַת סְעֻדַת שְׁחֵרִית הַגִּיעַ לִי מַחוּשׁ שְׁלִי בְּמַעֲטִים (אָמַר הַמַּעֲטִיק הוּא הַמַּחוּשׁ אֲשֶׁר נִסְתַּלַּק מִזֶּה בְּשֵׁנַת תַּר"ה לַפ"ק כְּמִבְּאֵר בְּמָקוֹם אַחֵר). וְאַחֵר כִּיךָ בְּרַכְתִּי בְּרַכַּת הַמְּזוּן וַיִּשְׁנָתִי קֶצֶת בְּחֶסְדּוֹ יִתְבַּרְךָ. וְתַכַּף בְּהַקִּיצֵי הַתְּגַבֵּר עָלַי הַכָּאֵב מְאֹד, וַיִּשְׁבְּתִי כְּמַבְלָבֶל עַד סְמוּךְ מְאֹד לְמַנְחָה; וְלֹא יָדַעְתִּי כִּלְל מָה לַעֲשׂוֹת, כִּי הָיוּ לִי דְבָרִים נִפְלְאִים מְאֹד, וְהַיְסוּרִים רָצוּ לְבַלְבֵּל אוֹתִי, אֵךְ הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ בְּחֶסְדּוֹ לֹא עֲזָבֵנִי וְהַפְּלִיא חֶסְדּוֹ עִמָּי, וּמִן הַשָּׁמַיִם סְעָדָנִי סְמוּךְ לְעָרֵב מְאֹד, וְגַם הוֹסִיף חֶסְדּוֹ וְעֲזָרָנִי לְהַגִּיד בְּרַבִּים אֵת כֹּל אֲשֶׁר חֲנַנִּי; וְתַהֲלָה לְאֵל הָיוּ דְבָרִים נִפְלְאִים מְאֹד; וּבִבְקָר בְּהַקִּיצֵי שֶׁהוּא עֹשֶׂהָ בְּמִבַּת נַחֲלִשְׁתִּי אִיזָה חֲלָשׁוֹת עַד שֶׁאֲפִס כַּחַי מִמֶּשׁ, כְּמַעֲט לֹא יִכְלָתִי לֵילֵךְ, וְהַכְּרַחְתִּי לְהַתְּפַלֵּל בְּשִׁכְיָבָה. וּבְדַחַק גְּדוֹל הִלְכְתִּי לְבֵית הַמְּדַרְשׁ לְמוֹל בְּנֹו שֶׁל רַבִּי חַיִּים בֶּן רַבִּי יַעֲקֹב בַּעַל מַגִּיחַ, וְחֹזְרֵתִי לְבֵיתִי וַשְּׁכַבְתִּי בְּחֲלָשׁוֹת עַד הָעָרֵב. וּבַיּוֹם ב' תַּהֲלָה לְאֵל הָיָה לִי שְׁנוּי לְמוֹכָה.

והנה לא יכלתי להתאפק מלכתוב מעט ממה שעבר עלי בשפת העבר ויום שלאחריו, ובדאי אין זה כמטה מן הים, כי עקר היסורים בענן עבודת ה'. ומה שעבר בכל השבוע בודאי אי אפשר לבאר כלל, ולולא תורתך שעשעי אז אבדתי בעניי. והיום בבקר הרגשתי מחדש כמה וכמה צריכין לברך ברבת התורה בשמחה אשר בחר בנו וכו' ונתן לנו את תורתו, כי בלא התורה איני יודע איך יכולים לחיות. וגם עתה פשאני זוכר ימים הבאים לשלום אין לי שום סמיכה פי אם על התורה ועל התפלה בהם אוכל לבלות ימי שיש לי עוד לחיות ולנשם נשימות. ועל כל נשימה ונשימה דקדשה צריכין להלל להשם יתברך. פי סבבוני גם סבבוני מכל צד, אך השם יתברך לא עזבני בידם, ומניחים לנו בכל פעם הנשימה לנשם. והנה יצאתי מדרכי עתה לכתוב לך מעט מיסורים שלי מחמת שמנחמים על לבי, אמרתי אשיחה וירוח לי. וגם אולי תוכל להבין מזה רמזים לחזק עצמך במקום שאתה שם. כי הנה אף על פי כן השם יתברך עוזר לי לפעל פעלות טובות, לחבר ספרים קדושים כאלה בחדו הגדול, ולדבר עם בני אדם לקרבם להשם יתברך. אשר עד כה עזרני השם יתברך. יוסיף ה' פהם וכהם אלה אלפים ורבי רבבות פעמים וכו'. מי פעל ועשה נפלאות כאלה אשר לא יאמן כי יספר כי אם קורא הדורות מראש וכו'. וכמו כן השם יתברך מפליא חסדיו עמך ועם כל המסתופפים בצלו הקדוש. כאשר אני רואה כמה פעמים במכתבך, שאף על פי כן אתה מפרש שיחתך בתפלות הנזראות שלנו וכיוצא בזה ובכלמוד

הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה. חֲזַק בְּנֵי וְחֲזַק, וְכֹל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת
 בְּכַתֵּךְ עֲשֵׂה, וְעֲשֵׂה מִה שֶׁתּוּכַל לְחַזֵּק עֲצֻמְךָ לְשִׁמּוֹחַ אֶת נַפְשְׁךָ.
 כִּי עֵקֶר הַיְסוּרִים שְׁלִי הוּא הַמְרָה שְׁחוּרָה אֶךְ הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ עֲזֵרְנִי
 וְעֵזֶר לִי לְשִׁמּוֹחַ נַפְשְׁךָ בִּישׁוּעָתוֹ תָּמִיד וְאִין פְּנָאֵי לְהֶאֱרִיךְ יוֹתֵר.
 דְּכָרִי אָבִיךָ הַמְצַפֶּה לִישׁוּעָה.

וְיָמֵי אֲבִרְסָלָה

ד' ניסן

קל

אור ליום ב' שמות תקצ"ד לפ"ק.

אֶהוּבִי בְּנֵי חֲבִיבֵי גֵרוֹ יְאִיר. מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי. וְקִצּוֹר הַדְּבָר
 תִּדַע שְׂאִין אֲנִי מֵתַחִיל כָּלֵל עֲדוּן לְהַכִּין עֲצְמִי וְלִנְסֵעַ.
 וְרָצוֹנִי לְבָלִי לִנְסֵעַ כָּלֵל, אֶךְ אִם יִגִּיעַ לִי אֲגֵרֶת עוֹד מִשָּׁם וְיִכְרִיחוּ
 אוֹתִי לִנְסֵעַ, אִזְּ אֶתַּחִיל לִישֵׁב עֲצְמִי אִיךְ לְהַתְנַהֵג. וְכִפִּי הַנִּרְאָה
 מִן הַסֵּתֶם לֹא אֶסַע בְּשָׁבוּעַ זֶה, וְכוּדָאֵי תוּכַל לְקַבֵּל מִמֶּנִּי עוֹד
 תְּשׁוּבָה בְּיוֹם ב' אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם אִם הִגִּיעַ לִי אִיזָה אֲגֵרֶת מִשָּׁם.
 וְלַעֲת עֵתָה דַעְתִּי לְבָלִי לִנְסֵעַ כָּלֵל רַק אַחַר שֶׁבֶת אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם
 אֶסַע לְאוּמָאן בְּעֵזְרַת הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ. וְאַף עַל פִּי כֵּן אִם לֹא תוּכַל
 לָבוֹא לָפֶה עַל שֶׁבֶת קֹדֶשׁ הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה, טוֹב שֶׁתּוּבֹא בְּאִיזָה
 יוֹם קֹדֶם שֶׁבֶת קֹדֶשׁ, כִּי אַחַר שֶׁבֶת קֹדֶשׁ בְּסֻמוֹךְ אֶסַע לְאוּמָאן
 אִם יִרְצֶה ה'. גַּם רַבֵּי נַחֲמָן נִכְדַּר רַבְּנּוֹ ז"ל רְאוּי שֶׁיָּבוֹא לָפֶה עַל
 שֶׁבֶת קֹדֶשׁ הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה פֶּאֶשֶׁר שְׁמַעְתִּי שְׂרָצוֹנִי לָזֶה. כֵּן
 יַעֲזֵרוּ הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ לְמַלְאוֹת רָצוֹנִי וְלִשְׁפָר כָּל הַמְּנִיעוֹת, כִּי
 מִהַמְּנִיעוֹת יִכּוֹלִין לְהַבִּין גְּדֹל מַעֲלַת הַנַּחֲשֵׁק בִּידוּעַ לָנוּ.

וְלַעֲת עֲתָה הוֹדַעְתָּנִי חֲדָשׁוֹת מַעֲנִין צֹאֲת הַמָּנוּחַ רַבִּי אִיִּזִיק
 זִכֵּר צַדִּיק לְבִרְכָה, וְהִיָּה לִי לְנַחַת כִּי עַד הַנָּה לֹא
 שָׁמַעְתִּי מִזֶּה מְאוּמָה. וְה' הַטּוֹב יַנְחֵנִי בְּדַרְךְ הָאֵמֶת וַיַּחֲוֶם עָלַי
 וַיִּסְבֵּב סְבוֹת לְטוֹבָה לְהַצִּילֵנִי מִטְּלוֹל הַנְּסִיעָה לְשָׁם, שֶׁקָּשָׁה עָלַי
 מְאֹד כִּי אֵין לִי שׁוּם בַּח לָזֶה כִּאֲשֶׁר תִּבְּן מִמִּכְתָּבִי הַקּוֹדֵם
 שֶׁשְׁלַחְתִּי בְּשָׁבוּעַ הָעֶבֶר. וְאֲנִי סוֹמֵךְ עַצְמִי עַל הַשֵּׁם וַתְּבָרַךְ לְבַד
 כִּרְצוֹנִי אַעֲשֶׂה, וּמַחֲמַת הַנְּחִיצָה אֵי אֶפְשֶׁר לְהֵאָרִיךְ עוֹד.

דברי אביד.

הקטן וְלֵן אֶבְרָסֶלֶט

קלא

ברוך השם, יום ד' וארא תקצ"ד לפ"ק.

אֶהוּבִי בְּנֵי חֲבִיבִי. תִּקְבַּל אֲגֵרַת שְׁשֻׁלַח לִי רַבִּי חַיִּים נַחוּם נְרוֹ
 יָאִיר, גַּם מִכְתָּבִי שֶׁאֲנִי שׁוֹלַח אֵלָיו וְהוּא נִצְרָךְ אֵלָיךְ
 גַּם כֵּן. וְתִרְאֶה לְזֵרוֹ לְשַׁלְּחוֹ בְּפֹאֶסֶט רֵאשׁוֹן זְוִינִירָאֲדַקֶּע וְדֵאָר
 מֵהִיר [וְהֵאֲדָרְעִים] [וְהִסְתַּכְּתָן] נִכְתָּב בְּמִכְתָּבוֹ. וְאִם תִּרְצֶה לְהַעֲתִיקוֹ
 הַרְשׁוֹת בִּידָךְ, רַק שְׁלֹא תַעֲבֵב לְשַׁלְּחוֹ מַחֲמַת זֶה. וְהֵאֲגֵרַת הַרְצוּף
 פֶּה לְרַבִּי חַיִּים נַחוּם יִהְיֶה בְּמָקוֹם הָאֲגֵרַת שְׁאֲתָה נִכְסֶף לְקַבֵּל
 מִמֶּנִּי אֵלָיךְ. כִּי גַם אֵלָיךְ נֶאֱמָרוּ כָּל הַדְּבָרִים הַנְּאֻמְרִים שָׁם. בְּפֶרֶט
 בְּעֵנִין הַהֲתַחֲזָקוֹת בְּהַתְּבוֹדָדוֹת וְשִׁיחָה בֵּינֵנוּ לְבֵין קוֹנֵנוּ, וּבְעֵנִין
 הַהֲתַחֲזָקוֹת בְּשִׁמְחָה. וְתַכְתֵּב לִי תַכְּף אִם קִבַּלְתָּ הָאֲגֵרַת הַזֹּאת.
 וְהַשֵּׁם יַתְּבָרַךְ יִשְׁמַח נַפְשֵׁנוּ בִּישׁוּעַתוֹ תָּמִיד.

דברי אביד.

הקטן וְלֵן אֶבְרָסֶלֶט

גַּם מֵאֲלִיךָ תִּבְיֵן לְכַתֵּב גַּם כֵּן אֵיזָה דְבוּרִים לְרַבֵּי חַיִּים נְחוּם כִּי יִהְיֶה לוֹ לְנַחַת, הָאֲגָרָת הַזֶּה הִכְנַתִּי לְשַׁלְּחוֹ עַל יְדֵי רַבֵּי יוֹסֵף בֶּן שְׁמַעְרִיל חֲתַן הָרַב שֶׁהוּא פֶה כַּעַת. וְנִתְעַכֵּב וְלֹא נִסְעָ כְּלָל, גַּם הַשְּׁלִיחַ לֹא הָיָה אֶתְמוּל כְּלָל, בְּתוֹךְ כֶּךָ הִגִּיעַ אֲגָרָת מִקְרִימִינְטְשׁוֹק שְׂאֲנִי מִכְרָח לְנִסְעָ לְשֵׁם בְּלִי תְרוּזָן. וְאֲנִי מוֹכֵן לְנִסְעָ אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם בְּשִׁבּוּעַ הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה סְמוּךְ לְפִרְשֵׁת בֹּא לְפָנָיו אוֹ לְאַחֲרָיו, כִּי יֵשׁ לִי עֲפוּב מִחֲמַת הַבִּילְעֵט [פֶּרְטִיסִין]. וְהַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ יוֹלִיכֵנִי לְשָׁלוֹם וְכוּ'. וְהִנֵּה הָאֲגָרָת לְרַבֵּי חַיִּים נְחוּם כְּבָר נִסְכַּם בְּדַעְתִּי לְשַׁלְּחוֹ מִחָר עַל יְדֵי הַפֶּאֶסְט [הַדְּאָר] דְּפֶה, אֲךָ מֵאֵת ה' הִיִּתָּה שֶׁהִגִּיעַ לִי עֵתָה הָאֲגָרָת מִמֶּךָ וְהָיָה לִי לְנַחַת, כִּי זֶה כְּמָה יָמִים שֶׁלֹּא קִבַּלְתִּי מִכְתָּבְךָ, וְאִמְרַתִּי לְבָלִי לְמִנְעַע הַטּוֹב מֵאֲתָךְ וְאֲנִי שׁוֹלַח לְךָ הָאֲגָרָת אֱלֹו, אֲךָ בְּאִפְּן שֶׁתִּשְׁלַחֲהוּ תִכְרַף וּמִיד בְּיוֹם מִחָר אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם. וְלֹא תֵעַכְבוּ בְּשִׁבִיל לְהַעֲתִיקוֹ, רַק תִּקְרָאֵהוּ הַיֵּטֵב. וְתִהְיֶה לְאֵל כְּבָר יֵשׁ לְךָ כְּמָה אֲגָרוֹת יָפִים, רַק אִם לֹא יִהְיֶה שׁוּם עֲפוּב כְּלָל מִחֲמַת הַהַעֲתָקָה הַרְשׁוֹת בְּיַדְךָ, כִּי מֵאֲלִיךָ תִּבְיֵן שֶׁהָאֲגָרָת נְחוּזָן מְאֹד כְּדִי שְׁיִגִיעַ אֱלֹו בְּאִפְּן שְׁיִוִּכַל לְהַזְדַּרְזוֹ לְבֹוא לְאוּמָאן לְהַתְרָאוֹת פָּנִים אֲתִי. וְה' הַטּוֹב יַעֲשֶׂה וְיִגְמַר כְּרִצּוֹנוֹ וְכְרִצּוֹן יִרְאִיו וְז"ל, וּמִחֲמַת רַבּוּי טְרָדוֹת אֵי אֶפְשָׁר לְהַאֲרִיךְ כְּלָל.

דְּבַרֵי אֲבִיד.

לְבַן אֶבְרָהָם

קלב

ברוך השם, אור ליום ה' שמיני תקצ"ד לפ"ק.
שְׁלוֹם לְאַהֲבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי הַרְבֵּנִי וְכוּ', מוֹרְנוּ הַרְבֵּי יִצְחָק נְרוֹ
יְאִיר.

מָה אָמַר לְךָ בְּנֵי חֲבִיבֵי מִמֶּשׁ כְּלָתָה נִפְשֵׁי מִגְדָּל הַצֶּעַר שֶׁהָיָה
לִי כֹל יְמֵי הַיּוֹתֵי בְּדֶרֶךְ מַחֲמַת שְׁלֵא הָיָה לִי שׁוֹם אֲנֶרֶת
מֵאַתָּה, וְלֹא יִכְלַתִּי לְהַעֲבִיר מִדַּעְתִּי כִּי אִם בָּעֵת עֶסְקִי בְּאִיזָה
עֲבוּדָה שֶׁהִכְרַחְתִּי עֲצָמִי לְהַעֲבִיר מִדַּעְתִּי הַכֹּל, אֲכַל אַחֵר כֶּךָ בְּכָל
פֶּעַם לֹא שִׁקְטָה דַּעְתִּי מִגְדָּל הַצֶּעַר. וְזֶה הַצֶּעַר בְּלִבִּי אוֹתִי הַרְבֵּה
הַרְבֵּה מְאֹד בְּכָל הַיְסוּרִים וְהַרְפָּתָקָאוֹת שֶׁעָבְרוּ עָלַי בְּכָל הַיָּמִים
הָאֵלֶּה. מָה אָמַר מָה אֲדַבֵּר אִם הַחַיִּית אֶת נִפְשֵׁי מְאֹד בְּאִשְׁר
מִצָּאתִי מִכְתָּבְךָ בְּאוֹמָאן, הַטְּבַת לַעֲשׂוֹת בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.
יִמְלֵא פִי תְהִלַּת ה' אֲשֶׁר עַד כֹּה עוֹרְנוּ, גַּם פֶּה קִבְּלָתִי מִכְתָּבְךָ
אֶתְמוּל וְגַם הַיּוֹם עַל יְדֵי הַשְּׁלִיחַ, וְלֹהֲשִׁיבְךָ עֲלֵיהֶם אֵין פְּנָאִי, גַּם
בְּקִרּוֹב תִּהְיֶה אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם בְּבֵיתִי וְנִדְבַר פְּנִים אֶל פְּנִים אֶת כָּל
אֲשֶׁר יֵשִׁים ה' בְּפִינוּ. וְעַתָּה חֲזַק וְאַמֵּץ וְשִׂמַח נִפְשְׁךָ בְּכָל עוֹ פִי ה'
אֶתְנוּ אֶל תִּירָא.

וְתִהְיֶה לְאֵל הַבָּאֵתִי סֵפֶר תּוֹרָה כְּשֶׁרָה וּמְגִהָה מְאֹד אֲשֶׁר
אֵין שְׂכִיחַ דְּגִמְתָּהּ בְּמֵאָה פְּרָסָאוֹת וְהַכְּתָב נִפְלָא. גַּם
הַבָּאֵתִי כְּתָר תּוֹרָה עִם שְׂאָר כְּלֵי קִדְשׁ נִפְלָאִים, גַּם ש"ס וְעוֹד
יַעֲקֹב וְהַכֹּל בִּישׁוּעַת ה' וְנִפְלְאוֹתָיו הַנּוֹרָאִים, זֶה עָנִי קָרָא וְה'
שָׁמַע, עַד הִנֵּה עוֹרְנוּ רַחֲמֵינוּ וְכוּ' וְאֵל תְּטוֹשְׁנוּ לְנִצָּחַ, אֵלּוּ פִינוּ
מְלֵא שִׁירָה וְכוּ' אֵין אָנוּ מִסְפִּיקִים לְהוֹדוֹת וְכוּ' וְכוּ'.

דַּבְּרֵי אֲבִיךָ הַמְצַפֶּה לְרֵאוֹתְךָ בְּשִׂמְחָה וּלְבָרְךָ בְּרַב־תּוֹרָה שֶׁהֵינִי
בָּפֶה מְלֵא בְעֵזֶרֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ.

וְעַתָּה אֲבָרְכֶם

וְתִפְרֹם בְּשִׁלּוּם יְדִידֵי הַתּוֹתִיק הָאֲבָרְךָ פְּרִי קִדְשׁ הַלְלוּלִים מוֹרְנוּ
הָרַב נַחֲמֵן גֵּרוֹ יְאִיר, וְתִמְסֹר לוֹ שְׁנֵי הַמִּכְתָּבִים
הַמְכָרְחִים פֶּה מֵא"ז וּמֵאֲחֻתּוֹ תַחֲיָה. וּרְצוֹנָם מְאֹד שְׁיִהְיֶה פֶה
לְדַבֵּר עִמּוֹ פָּנִים אֶל פָּנִים. וְה' יַחֲזֹק לְבָבוֹ לִילֵךְ בְּדַרְךְ הָאֱמֶת
בְּדַרְכֵי אֲבוֹתָיו הַקְדוֹשִׁים כְּרָאוּי לוֹ, וְלֹא יִבּוֹשׁ בּוֹ וְלֹא יִבּוֹשׁ בְּנּוֹ.
דַּבְּרֵי אוֹהְבוֹ בְּאֵמֶת לְנֶצַח.

וְעַתָּה בְּרַחֲמֵי

וְשִׁלּוּם רַב לְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה וּרְחִימָתָן עֲזוּזָא,
חֲזָקוּ וַיֵּאֱמִין לְבַבְכֶם כָּל הַמִּיחָלִים לֵה', חֲזָקוּ מְאֹד
בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים בְּכָל יוֹם, כִּי חוּץ מִזֶּה הַכָּל הַכָּל. וְזָכְרוּ
מְאֹד, הַכָּל הָעוֹלָם, הַכָּל הַבְּלִים אֵין בּוֹ מִמֶּשׁ. וְאִם כִּי הַכָּל
יִוֹדְעִים זֹאת, אֵף עַל פִּי כֵן צְרִיכִין לְחֹזֵר זֹאת בְּכָל יוֹם וַיּוֹם
וְלַחֲטֹף בְּכָל יוֹם כָּל מֶה שְׂנוּכָל, אוֹלֵי אוֹלֵי נוּכָל לְהַצִּיל עַצְמֵינוּ
מִשְׁטָף מִים רַבִּים מִמְּצוּלוֹת יָם שֶׁל הַבְּלֵי הָעוֹלָם. וְעַל כָּל פָּנִים
הַרְצוֹן דְּקִדְשָׁה בְּעַצְמוֹ גַּם כֵּן טוֹב וַיִּקָּר מְאֹד, וְהִיגִיעָה לְהַצִּיל אֶת
עַצְמוֹ אֲפֹלוֹ אִם אֵינוֹ זוֹכֵה כְּרָאוּי גַּם כֵּן הוּא טוֹב וַיִּקָּר מְאֹד;
וְשׁוּם יְגִיעָה וּתְשׁוּקָה וּרְצוֹן טוֹב אֵינוֹ נֶאֱבָר לְעוֹלָם וּלְנֶצַח נְצָחִים.
וְסוֹף כָּל סוֹף יִתְקַבְּצוּ כָּל הַיְגִיעוֹת וְהַתְשׁוּקוֹת טוֹבוֹת, וַיִּצְיָאוּ אֶת
הָאָדָם מִבְּאֵר שְׁחַת מְטִיט הַיּוֹן לְאוֹר לַחַזוֹת בְּנֵעַם ה' וְכו'.

דַּבְּרֵי אוֹהֲבֵיכֶם בְּאֵמֶת לְנֶצַח.

וְעַתָּה הַבְּרַחֲמֵי

קלג

פרוץ השם, יום ה' מצרע תקצ"ד.

בְּנֵי חֲבִיבֵי שְׂיִחְיָהּ. מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי בְּזֹאת הַשָּׁעָה, בַּעַת הַמַּרְדָּא קִצָּת, וְאֵינִי יוֹדֵעַ מַה לְהַשִּׁיב, כִּי כָּל מִכְתָּבְךָ זֶה פְּמָה יָמִים וְשָׁנִים כָּלָם מְלֵאִים צְעָקוֹת גְּדוּלוֹת. וּמָה אֶעֱשֶׂה לָךְ כִּי כָּךְ בָּרָא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶת הָאָדָם שְׂיִחְיָהּ בְּנִסְיוֹן וּבְמִלְחָמָה בְּכָל עֵת וּבְכָל יוֹם, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (ספּה גב) 'יִצְרוּ שָׁל אָדָם מִתַּחְדָּשׁ עָלָיו בְּכָל יוֹם, וְאֶלְמָלָא הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ וְכוּ'. וּכְבָר הַחֲזוּקֵיךָ הַרְבֵּה עַל פִּי הַדְּבָרִים שֶׁקִּבַּלְתִּי מִמֶּנּוּ ז"ל, הַפֶּךְ בָּהֶם וְהַפֶּךְ בָּהֶם וְכוּ'. וּכְבָר הוֹדַעְתִּיךָ שְׁעַם כָּל אָדָם נַעֲשֶׂה הַרְבֵּה בַּעוֹלָם הַזֶּה בְּכָל יוֹם כְּמוֹ שְׁאָמַר הוּא ז"ל שְׁמֹשִׁיחַ יִגִּיד לְכָל אָדָם מַה שְּׁנַעֲשֶׂה עִמּוֹ בְּכָל יוֹם, וּמִזֶּה לְכַד יְכוּלִין לְהַכִּין שְׁעַם כָּל אָדָם נַעֲשִׂים מַעֲשִׂיֹת שְׁלֵמוֹת הַרְבֵּה בְּכָל יוֹם וְיוֹם. וְטוֹב לְהוֹדוֹת לַה' עַל אֲשֶׁר אֵתָּה צוּעֵק עַל כָּל פְּנִים בְּכָל פְּעַם כָּל כָּךְ, כִּי שׁוֹם צְעָקָה אֵינָה נֶאֱבָדֶת. מִי יִתֵּן שְׁתוּפָה לְקִים דְּבַרְיוֹ ז"ל בְּפִשְׁיטוֹת לְפָרֵשׁ שְׂיִחְתָּךְ בְּכָל יוֹם וְיוֹם. וּכְמוֹ שְׁאֵתָּה צוּעֵק בְּמִכְתָּבְךָ אֵלַי, כֵּן תוֹצִיא דְּבוּרֶיךָ בְּפִעַל בֵּינְךָ לְבֵין קוֹנֵךְ בְּכָל יוֹם וְיוֹם, בְּוֹדָא יוֹעִיל לָךְ הַרְבֵּה הַרְבֵּה בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְאֵתִי לְנִצָּחַ, וְחוּץ מִזֶּה אֵינִי יוֹדֵעַ שׁוֹם עֲצָה לִתֵּן לָךְ. רַק זֹאת תִּדַע וְתִזְכֹּר שְׂיֵשׁ לָנוּ תְהִלָּה לְאֵל חַי עַל מִי לְסִמְךָ בִּידוּעַ לָךְ בְּנֵי חֲבִיבֵי. וּבִכְחַ הַזֶּה תוּכַל לְפָרֵשׁ שְׂיִחְתָּךְ וּלְשַׁפֵּךְ כַּמִּים לְבָךְ נוֹכַח פְּנֵי ה' בְּכָל פְּעַם, אַף גַּם תוּכַל לְנַחֵם עֲצָמְךָ וּלְשַׁמֵּחַ אֶת לְבָבְךָ בְּגִדְל כַּחוֹ הַקְדוֹשׁ הַגְּדוֹל וְהַנּוֹרָא מְאֹד מְאֹד. וְלוּלֵא זֹאת נַחְמָתִי כְּעֵנִי עַל פִּי

הַדְרָכִים הָאֵלֶּה, כְּכֹר אֲבֹדְתֵי בְעֵנֵי חֵם וְשָׁלוֹם, כִּי לֹא יֵאֱמָן כִּי יִסְפֹּר אֶת אֲשֶׁר עָבַר עָלַי, אֲדָךְ כָּל חַיּוֹתֵי וְתַקּוֹתֵי הוּא עַל פִּי הַדְרָכִים הַנִּזְכָּרִים בְּכָל יוֹם שְׁאֵנִי מוֹדֶה עַל הָעֶבֶר שְׂאִידָה שֶׁהוּא אִידָה שֶׁהוּא עַל כָּל פְּנִים זְכִינוּ לְהִיּוֹת בְּחֶלְקוֹ וְגוֹרְלוֹ וְכוּ'. וְעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לִי כֹחַ מְעַט לְצַעֵק וּלְהִתְחַנֵּן וּלְפָרֵשׁ שִׁיחְתִּי לְפָנָיו יִתְפָּרֵךְ קִצַּת מֵהֶרְבֵּה. וּלְפַעְמִים נִפְתַּח הַלֵּב לְפָרֵשׁ שִׁיחְתִּי הַיָּטִב. וְאִם אֲמַרְתִּי מִמָּה רָגַלִי חֲסֻדָּךְ ה' יִסְעֲדֵנִי עַד שְׁאֵנִי זוֹכֶה עַל כָּל פְּנִים לְהַרְגִּישׁ חֲסֵדְךָ הַגְּדוֹלִים לְנִצַּח עַד שְׁאֵנִי מְרַקֵּד מִחֲמַת שְׂמֻחָה. כֹּאֲשֶׁר עֲזַרְתִּי הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ בְּשִׁבְתְּ הָעֶבֶר שְׂרָקְדְתִּי בְעֵזְרַת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ מֵהַ שֶׁהָיָה רְחוּק בְעֵינַי בְּכַנְיִסַת הַשִּׁבְתְּ בְּתַכְלִית הָרְחוּק, בְּרוּךְ הַשֵּׁם אֲשֶׁר עֲזַרְתִּי עַד כֹּה. וְדַע וְהֵאֱמָן שְׂמֻקְטָן שְׂפִקְטָנִים עַד גְּדוֹל שְׂפִבְגְּדוֹלִים כָּלֵם צְרִיכִין לְסַבֵּל מְרִירוֹת גְּדוֹל בְּכָל יוֹם בְּזֶה הָעוֹלָם כָּל אֶחָד לְפִי עֶרְבוּ, אֲדָךְ 'אֶלְמֵלָא מְלַחָא לֹא הוּי עֲלֵמָא יְכוּל לְמַסְבֵּל מְרִירוֹתָא'. וּמֵה גְדָלוֹ חֲסֵדֵי ה' שְׂאִין אָנוּ מִתְנַגְּדִים עַל הַצְּדִיק הָאֱמֵת שֶׁהוּא בְּחִינַת "בְּרִית מְלַח עוֹלָם", שֶׁהוּא מִמְּתִיק הַמְרִירוֹת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, וְהֵם מְשַׁלְּמִים לוֹ רָעָה תַּחַת טוֹבָה וְחוֹלְקִים עָלָיו, יִסְלַח לָהֶם ה', וּבְרוּךְ הַשֵּׁם שְׁאֵנִי נִצְלָנוּ מִזֶּה. גִּיּוּוֹאֵלְךָ, דִּיא וּוִיסְט גָּאָר נִיט וּוֹאס סַע טוּט זִיךְ אוֹיף דְּעֵר וּוְעֵלְט [נֶאֱחָה, אֵינִיךְ יוֹדַע כְּלוֹם מִמֶּה שְׂקוֹרָה בְּעוֹלָם] וְכוּ'. וְהֵרִי אָנוּ רוֹאִים שְׂכָל מִי שְׂרוּדָךְ בְּיוֹתֵר אַחַר הָעוֹלָם הַזֶּה חַיִּיו מְרִים בְּיוֹתֵר. וְאִם גַּם אַתָּם אֵינְכֶם נִקְיִים לְגַמְרֵי מִתְאַוּוֹת עוֹלָם הַזֶּה וְהַבְּלִיּוֹ, עַל כָּל פְּנִים אַתָּם יוֹדְעִים הַיָּטִב הַיָּטִב שֶׁהַכֵּל הַכֵּל וְרִיק, וְאַתָּם יוֹדְעִים מֵהַצְּדִיק הָאֱמֵת הַמְּמַתִּיק הַמְרִירוֹת, וְכָל תַּקּוֹתְכֶם אֵלָיו, וְכָל מְגַמַת פְּנִיכֶם לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַקְּדוּשִׁים, וְהֶרְבֵּה הֶרְבֵּה

נצלתם מכמה וכמה מיני מרירות בלי שעור בעולם הזה ובעולם הבא; יתר מזה אין פנאי להאריך.

דברי אביד הדורש שלומך באהבה ומצפה לשמחת החג הקדוש הבא עלינו לטובה נגילה ונשמחה בישועתו.

מן אפרסלם

שְׂמֵחַת־נִי בכשורתך הטובה מעננן כתיבת ספרים בבית ר"ד נרו יאיר, בודאי הוא ישועת ה' ונפלאותיו אף עדן צריכין ישועה ורחמים רבים שיפוצו מעינותיו חוצה בכל תפוצות ישראל להחיותם לנצח.

י' ניסן

קלד

ברוך השם, יום ב' י"ב ניסן תקצ"ד לפ"ק.

אהובי בני חביבי. יקבל שתי אגרות, אחד לרבי שמשון ואחד להרב הירש נעמירובר, ולא חתמתים כדי שיוכל לקרותם. ואתה תחתם אותם בראוי שלא ישלטו בהם ידי זרים, ותזרו לשלחם מיד לאדעם באפן שיגיעו לידם ממש; וזמן המנחה הגיע ואין פנאי להאריך; ויערב לך שמחת החג ותזכה לקבל הפסח הקדוש הבא עלינו לטובה בשמחה וטוב לב; והעקר שאיך שאתה אוחו עתה, אף על פי כן יהיו בעיניך כחדשים כל סדר העבודה של פסח וספירה וכו', כי אף על פי כן יהיו נעשין נפלאות חדשות לטובה עם כל אחד מישראל בחג הקדוש הזה וגם אתה בכלל בודאי. בפרט שאנו זוכין לידע מבעל הנפלאות אשר כל דבריו ודרכיו התמימים והעמקים

שֶׁהַשְּׂאִיר לָנוּ יְרוּשָׁה טוֹבָה, כֻּלָּם נִפְלְאִים פְּלֵאֵי פְּלֵאוֹת עַד אֵין חֶקֶר. וְדִי כַּעַת בּוֹהַ לְשִׁמְחַת נִפְשֶׁךָ אֵיךְ שֶׁהוּא, וְגַם אֲנֹכִי אֵין לִי שׁוֹם שִׁמְחָה וְחַיּוֹת כִּי־אִם עַל פִּי הַדְּבָרִים הַנִּלְוֵל, וְיִתֵּר מְזֵה תְּבִין מִעֲצָמְךָ כִּי כִּבֵּר דִּבְרָנוּ תְּהִלָּה לְאֵל הַרְבֵּה בּוֹהַ, אֵיךְ הֶעֱקֵר לְזִכְרָם מִחֲדָשׁ בְּכָל יוֹם בְּפָרֵט בְּשָׁנוּי הַיּוֹמָנִים הַקְּדוּשִׁים כְּאֵלֶּה אֲשֶׁר מְצוּהָ עֲלֵינוּ לְהַרְבּוֹת לְסַפֵּר בִּיציאת מִצְרַיִם בְּכָל דּוֹר וּבְכָל שָׁנָה וְשָׁנָה. וְנִפְשֵׁי יוֹדַעַת מְאֹד, שְׂאֵין בְּכָל הָעוֹלָם מִי שֶׁיִּדַּע וְיִרְגִישׁ נִפְלְאוֹת כְּאֵלֶּה כְּאֲשֶׁר זָכִינוּ אֲנַחְנוּ בְּעִנְיָנוּ, אֲשֶׁר יֵלֶּאֱה הִפֵּה לְדַבֵּר וְהִרְעִיז לְהַכִּיל עֲצָם הַנִּפְלְאוֹת אֲשֶׁר עָשָׂה עִמָּנוּ אֲדוֹן הַנִּפְלְאוֹת לְזִכְרוֹת לְקַבֵּל אֹרוֹת עֲצוֹמוֹת וְנִזְרָאוֹת כְּאֵלֶּה מְאֹד הָאֹרוֹת וְכו' וְכו'. עַד הִנֵּה עֲזַרְנוּ רַחֲמֵינוּ וְכו'. עֲלֵינוּ לְבַלּוֹת יְמֵינוּ עַל זֶה לְהוֹדוֹת לְהִלָּל לְשַׁבַּח וְכו' בְּכָל יוֹם וְיוֹם לְמִי שֶׁעָשָׂה לְאַבּוֹתֵינוּ וְלָנוּ אֵת כָּל הַנְּסִים הָאֵלֶּה בְּדוֹר הַזֶּה, בְּפָרֵט כַּעַת כּוֹזֵאת בְּפִסַּח שִׁמְצוּהָ לְהַרְבּוֹת בְּסִפּוֹר נִפְלְאוֹת אֲשֶׁר עָשָׂה עִמָּנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאֲשֶׁר הוּא עוֹשֶׂה עִמָּנוּ בְּכָל דּוֹר וְדוֹר. וְגַם מֵה שְׂאֵנִי כּוֹתֵב לְךָ עֵתָה הוּא גַם כֵּן נִפְלְאוֹת תְּמִים דְּעִים, כִּי לֹא עָלָה עַל דַּעְתִּי שֶׁיִּזְדַּמֵּן לִי בְּשַׁעֲהָ הַזֹּאת עוֹבֵר וְשָׁב לְכֹתֵב לְךָ כְּדִבְרֵים הָאֵלֶּה. בְּרִיד רַחֲמָנָא דְסִיעֵן עַד כְּאֵן.

דְּבָרֵי אֲבִיד הַמְּצַפֶּה לְשִׁמְחַת בִּישׁוּעָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל עַת.

קלה

ברוך השם, יום ב' תקצ"ד לפ"ק.

אַהוּבֵי בְּנֵי. מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי הַיּוֹם וְנִהְיִיתִי מְאֹד, גַּם בְּהִיָּסוּן קִבַּלְתִּי מִכְתָּבְךָ וּמִחֲמַת זֶה נִמְנַעְתִּי לְנִסְעַ דְרָךְ הַכֶּפֶר. וְעַתָּה אֵינִי יוֹדֵעַ אִיךָ יִפְלֵ דְבָר, וְה' הַטּוֹב יַעֲשֶׂה וְיִגְמֹר הַכֹּל לְטוֹבָה כְּרִצּוֹנוֹ וְכְרִצּוֹן צְדִיקֵי אֲמַת זְכוֹתָם יִגַּן עָלֵינוּ. וּכְפִי מִכְתָּבְךָ תִּהְיֶה פֶה בְּקִרּוֹב, עַל כֵּן אֵין לְהֶאֱרִיךְ כָּלֵל כִּי זְמַן הַמִּנְחָה הַגִּיעַ. בְּרוּךְ הַשֵּׁם אֲשֶׁר הַזְמִין לִי מוֹסֵר כְּתָב זֶה מֵה שְׂאֵנִי מְצַפֶּה לְזֶה שְׁנֵי יָמִים לְכַתֵּב לְךָ אֲנִירָת. גַּם הָאֲנִירָת מִפְּטַעַרְבוֹרֵג קִבַּלְתִּי וְהִיא לִי לְנַחַת, וְעַל הַכֹּל נְדַבֵּר פְּנִים אֶל פְּנִים אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם, וּבְכֻלָּם רוֹאִים מֵה שְׁנַעֲשֶׂה בְּעוֹלָם בְּכֹל יוֹם וְאִיךָ אִי אֶפְשֶׁר לְחַיּוֹת אֵיזֶה חַיּוֹת בְּעוֹלָם כִּי אִם עַל פִּי דְבָרֵי קִדְשׁוֹ שֶׁל אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ זָכַר צְדִיק וְקָדוֹשׁ לְבָרְכָה, אֲשֶׁר רַק מִמֶּנּוּ נִמְשָׁךְ בְּחִינַת קִדְשֵׁת הַמְּלָחָה הַמְּמַתִּיק מְרִירוֹתָא דְעֵלְמָא, אֲשֶׁר בְּלֹא זֶה לֹא הָיָה אֶפְשֶׁר לְחַיּוֹת וְלְהַתְקִים כָּלֵל. אֲשֶׁרֵינוּ שְׂאֵנוּ זוֹכִים עַל כָּל פְּנִים לִידַע מַחֲיִיתָנוּ מִי מַחִיָּה אוֹתָנוּ וְאֵת כָּל הָעוֹלָמוֹת כְּלָם, מֵה שָׂרֵב הָעוֹלָם אֵינָם זוֹכִים לְזֶה.

דְּבָרֵי אֲבִיד הַמְצַפֶּה לְרְאוּתְךָ מֵהֵרָה בְּחַיִּים וְשְׁלוֹם וְשִׂמְחָה.

קלו

בְּעֹרַת הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם א' נָשָׂא תִקְצֹד לַפ"ק.

אֶהוּבֵי בְנֵי חֲבִיבֵי הָרַבֵּי הַמַּפְלָג מוֹרְנוּ הָרַב יִצְחָק גְּרוֹ יָאִיר.

הֵן הַיּוֹם בָּא לְבֵיתִי מוֹסֵר בְּתַב זֶה הָרַבֵּי הַנְּגִיד מוֹרְנוּ הָרַב חַיִּים גְּרוֹ יָאִיר מְלַבּוֹב, וְהוּא שְׂאֵר בְּשַׂרְךָ פִּי אָבִיו ז"ל הוּא אַחִיָּה שֶׁל חַמּוֹתַי זְכוּרֹנָה לְבִרְכָה הִיא אִמְךָ זְקֻנְתְּךָ. וְאָכַל אֶצְלֵי הַיּוֹם וְהוּא אִישׁ נִכְבָּד, וְכֹא אֵלֵינוּ בְּשִׁבִיל לְהַתְרַאוֹת פָּנִים עִמִּי וְעִמָּכֶם כִּי אֵךְ עֲצַמּוֹ וּבִשְׂרוֹ אִתָּם, וּמִדֵּי עָבְרוּ לְקִאמִינְקֵעַ יַעֲמֹד אֶצֶל בֵּיתְךָ וְתִקְבְּלוּ פְּרִאוֹי בְּסִכּוֹר פָּנִים יְפוֹת, וְאֵת מְכַבְּדֵי תִכְבֵּד. גַּם תִּרְאֶה לְדַבֵּר עִמּוֹ הַיָּטִב אֵיךְ לְשַׁלַּח אֲגֻרַת אֱלֹוֹ לְלַעֲמִמְבַּעְרָג דְּרַךְ רֵאדִיווִיל, וְעַל שֵׁם מִי יִהְיֶה נִשְׁלַח לְרֵאדִיווִיל וּמִשֵּׁם אֱלֹוֹ. וְכֵן בַּחֲזֵרָה יִהְיֶה נִשְׁלַח מִמְּנוֹ אֱלִיךָ, וְתִרְשׁוֹם אֶצְלוֹ אֲדַרְעֵם [וּבַתְּחִלָּתָם] שְׁלַךְ לְמַעַן נוֹכַל בְּקַל לְהַשְׁיִג מִכְתָּבִים זֶה מִזֶּה. כִּי נַחוּץ הוּא אֱלֵינוּ מְאֹד, כִּי יָכוֹל לְצַמּוֹחַ מִזֶּה יִשׁוּעָה גְּדוֹלָה בְּעֵנֶן הַדְּפֹסֶת סְפָרֵינוּ, כִּי כְּפִי דְבַרְיוֹ נוֹכַל לְהַדְפִּים שֵׁם בִּישׁוּעַתוֹ הַגְּדוֹלָה יִתְבָּרַךְ. וְגַם קִנְיָה אֶצְלֵי סֵפֶר לְקוּטֵי תְּפִלוֹת תְּהִלָּה לְאֵל. וּמֵאֱלִיךָ תִּבְיִן נְפִלְאוֹת ה' בְּכֹל יוֹם וּבְכֹל עֵת. ה' יִלְחֵם לָנוּ וְאֲנַחְנוּ נַחְרִישׁ וְנִרְאֶה בִּישׁוּעַתוֹ הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה עִמָּנוּ בְּחִסְדּוֹ עַד יִתְגַּלֶּה הָאֱמֶת לְעֵינַי כָּל. יִתֵּר מִזֶּה אֵין פְּנָאֵי לְהֶאֱרִיךְ.

דְּבַרֵי אָבִיד הַמַּצְפָּה לְרֵאוֹתְךָ בְּקִרְוֹב.

קלז

בעזרת השם יתברך, יום א' נשא תקצ"ד לפ"ק.

אהובי בני חביבי. היום שלחתי לך אגרת על ידי נגיד אחד מלעמברג שהוא שאר-בשרי ובנדאי הגיע לידך. וכעת קבלתי מכתבך עם המכתבים הפרוכים שם, ואיני יודע מה לכתוב לך עתה, גם אין הפנאי מסכים כי עד חצות היום הייתי טרוד לקבל פני האורח הנ"ל. והנה אהובי בני בענין האורח הנ"ל ראוי לך להחיות עצמך הרבה, כי אף על פי שעדן אין אנו יודעים מה יצמח מזה, על כל פנים לעת עתה הוא פלא גדול אצלי, מאת ה' היתה זאת היא נפלאות בעינינו. כי כל ספר שיוצא מרשותי לרשות אדם אחר הוא ענין יקר מאד, כי ידעתי שהוא דבר גדול מאד אשר אין לבאר, מכל שפן וכל שפן בשיוצא למרחקים. והנה לעת עתה קבל אצלי תפלות ונתן לי אחד קערפיל, וגם עשיתי עמו מעמד שנוכל לשלח מכתבים אליו ולהשיג תשובה ממנו. וכפי דבריו בקל נוכל להדפיס שם בעזרת השם יתברך אם יהיו לנו מעות. ולה' התשועה, כי כל מה שזכינו עד הנה לגמור עסקיו, הכל היה בדרך נפלא מאד, על פן אני מאמין שגם ענין זה שהזמין לנו היום השם יתברך בחסדו הוא צמיחת קרן ישועה, ובנדאי לא על חנם חס ושלום אנו מברכין שלש פעמים בכל יום מצמיח קרן ישועה. וקצת ראינו בעינינו כמה פעמים. ואי אפשר לבאר כל אשר בלכבי בענין זה, אך חזק ואמץ ושמח נפשך אשר זכית להיות נמנה בין הקבוץ הקדוש הזה הנקראים על שמו הקדוש והנורא ז"ל.

וְקוֹיִתִּי לָהּ' שָׁגַם בְּזֶה הָעוֹלָם נִרְאָה עוֹד נִפְלְאוֹת גְּדוֹלוֹת וַיִּשְׁוּעוֹת
 נוֹרְאוֹת בְּעַסְקוֹי הַקְּדוֹשִׁים, מִכָּל שַׁפְּן וְכָל שַׁפְּן לְאַרְבֵּי יָמִים וְשָׁנִים
 טוֹבִים בְּעוֹלָם הַנִּצְחֵי שֵׁם יִרְאָה כָּל אֶחָד נִפְלְאוֹת הַיִּשׁוּעוֹת
 וְחִסְדִּים נִצְחִיִּים בְּדַרְכֵים נִפְלְאִים וְנִשְׁגָּבִים אֲשֶׁר סִבֵּב הַשֵּׁם
 יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ בְּכֻלְלֵיּוֹת וּבִפְרָטֵיּוֹת עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּכָל יוֹם
 וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה. מַה גְּדוֹלוֹ מַעֲשֵׂי ה' מְאֹד עִמָּקוֹ מִחֻשְׁבוֹתָיו,
 וְאִזּוֹ נוֹדָה לוֹ שִׁיר חֲדָשׁ וְכוּ' וְנֹאמַר בְּשִׂמְחָה מַה אֲשִׁיב לָהּ וְכוּ'.
 לַעֲת עֲתָה רְאוּי לָנוּ לְחִזֵּק נַפְשֵׁינוּ בְּכָל מְקוֹם בְּהַתְקוּהָ הַזֹּאת, כִּי
 תִּהְיֶה לָּאֵל יֵשׁ לָנוּ עַל מִי לְהַשְׁעֵן יֵשׁ וַיֵּשׁ בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

וְהִנֵּה יְמֵי הַשְּׁבוּעוֹת הַקְּדוֹשִׁים מִמְשֻׁמְשֵׁין וּבָאִין. בַּעַל הַרְחֵמִים
 יָחוּס עֲלֵינוּ שְׁנוּבָה לְגַמֵּר יְמֵי הַסְּפִירָה בְּקִדְשָׁה וּבִטְהָרָה,
 שְׁנוּבָה עַל כָּל פְּנִים מַעֲתָה לְהַכִּין עֲצָמָנוּ כְּרֵאוּי לְקַבֵּלַת הַתּוֹרָה
 הַקְּדוֹשָׁה בַּחֲגוֹ הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה. וְאִם אֲמַנָּם עֲדִין
 צְרִיכִין לְשַׁבֵּר הַלֵּב עַל זֶה הַרְבֵּה, וּלְבַקֵּשׁ וּלְהַתְחַנֵּן לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ
 עַל זֶה הַרְבֵּה, וּלְבַכּוֹת לְפָנָיו בְּדַמְעוֹת שְׁלִישׁ כֶּבֶן הַבּוֹכָה לְפָנָיו
 אֲבִיו שֵׁיִקְרַבְנוּ גַם כֵּן בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַכְּשָׁרִים הַזּוֹכִים לְקַבֵּלַת
 הַתּוֹרָה בְּשְׁבוּעוֹת, אַף עַל פִּי כֵן בְּיוֹתֵר צְרִיכִין לְחִזֵּק אֶת עֲצָמָנוּ
 בְּשִׂמְחָה בְּכָל יוֹם. כִּי עִקַּר הַכְּלִי לְקַבֵּלַת הַתּוֹרָה הוּא שִׂמְחָה כְּמוֹ
 שֶׁמִּבְאָר בְּהַתּוֹרָה וַיֹּאמֶר בַּעֲזוֹ אֵל רוּת וְכוּ' (לְקוּפֵי מוֹהַרֲנָ"ת סה) עַל
 מֵאֵמֶר רַבּוֹתֵינוּ ז"ל עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת מְחֹל
 לְצַדִּיקִים לְעֲתִיד לְבוֹא וְכוּ'. בְּתוֹךְ פְּתָבֵי זֹאת נִזְכַּרְתִּי גְעִימוֹת
 הַתְּנוּצָצוֹת שֶׁבְּלִבִּי מִזֹּאת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְאִינִי יוֹדֵעַ עוֹד מַה
 לְכַתֵּב לָךְ מִרַב הַתְּשׁוּקָה שֶׁבְּלִבִּי כְּלָה שְׂאִרֵי וּלְבָבִי וְכוּ', כִּי שֵׁם
 מְדַבֵּר מִהַתְּנוּצָצוֹת אֵלֶקוֹת וּבִטּוֹל אֵל הָאִין סוּף עַד שֶׁהֲרִשִׁימוּ

מאיר להדעת ולהמשיך משם התורה על ידי גדל השמחה שנעשית כלי לקבלת התורה, שכל זה הוא סוד שבועות זמן מתן תורתנו. מה נאמר ומה נדבר אלמלא לא אתינן לעלמא אלא למשמע דא די ודי והותר, וכן בכל תורה ותורה. ברוך בעל הרחמים העושה חסדים נפלאים בכל דור ודור.

דברי אביה המודה על העבר ומצפה להבא לישועות גדולות נגילה ונשמחה בישועתו.

ומן אפרספא

ט' ניסן

קלח

ברוך השם, יום א' אפרו"חג שבועות תקצ"ד לפ"ק.

בני חביבי שמחת לבבי. קבלתי מכתבך בזאת השעה קדם השנה המכרחת לי עתה מאד, וגם כמה אנשי שלומנו עומדים עלי לקבל רשות לשוב לביתם לשלום, ומאליך תבין טרדתי עתה. עם כל זה אהבתך החזקה אלצני להשיבך מעט, ואורות הקאפטין הטיבות בני חביבי כי היה עם לבבך; ישלם ה' פעלך אשר תשוקתך חזק לתמכני יותר מכחך. אך עם כל זה איני יכול עתה לקבל טובתך, גם אין בידי הקערביל על הסטראקע ושאר הצטרכות על הקאפטין. גם בזאת השעה הבטיחוני אנשי טעפליק לעשות לי איזה מלבוש, וצויתים שיעשו לי קאפטין טוב, ואף על פי שימשך עוד איזה זמן ההכרח להמתין, כי אין לי כח לדחק השעה. וה' הטוב יעשה וילבישני בגדי כבוד "בגדי ישע מעיל צדקה יעטני", ומה מאד שמחת את

לְכִבִּי בְּאִמְרוֹתַיִךְ אֲשֶׁר כָּתַבְתָּ, שָׁמַעְתִּי שָׁמַעְתִּי. מִי יִתֵּן שְׁתּוֹכֵה לְקַיֵּם בְּשִׁלְמוֹת דְּבָרֵינוּ הַנּוֹבְעִים מִסְפָּרָיו הַקְדוּשִׁים, עַד שְׁתִּמְלֵא רְצוֹן אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ ז"ל לְקַיֵּם דְּבָרָיו בְּאַמֶּת, לְבִלּוֹת יָמֶיךָ עַל הַתּוֹרָה וְעַל הַתְּפִלָּה וְעַל הַתְּשׁוּבָה וְעַל הַכְּסוּפִין וְהַנְּעֻגוּעִים וְרִצּוֹנוֹת טוֹבִים וְחֻזְקִים וְחֻדְשִׁים בְּכָל יוֹם, וּלְהוֹצִיאֵם מִכַּח אֶל הַפֶּעַל, לְדַבֵּר הַכְּסוּפִים בְּפֶה וּלְצַעֵק וּלְעַרְגַּ בְּאֵיל תַּעֲרֹג עַל אֶפְיָקֵי מוֹם, עַד יִרְחַם ה' מִשְׁמַיִם. עַד שְׁתּוֹכֵה בְּכָל פֶּעַם לְבֹא לְשִׂמְחָה גְדוֹלָה עַל יְדֵי הַלֵּב נִשְׁבֵּר וּלְהִתְחַזֵּק בְּשִׂמְחָה בְּכָל עֵת, כִּי "חֲדוּת ה' הִיא מַעֲזוֹנוּ". יִתֵּר מוֹהַ אֵין פְּנָאֵי לְהֶאֱרִיךְ.

דְּבָרֵי אֲבִיד.

111 אבֶרֶסֶף

קלט

בְּעֹרַת הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם ב' נְשֵׂא תִקְצוֹד לִפ"ק בְּרֶסֶלֶב.

מִרְחוֹק אֶקְרָא לְשָׁלוֹם אֶהוּבִי מִחֲתָנִי יְדִידִי כְּנַפְשִׁי הַרְבֵּנִי הַמְּפֹלָג
הַנְּגִיד הַמְּפָרֶסֶם שֶׁלְשֵׁלֶת הַיּוֹחֲסִין מוֹרְנוּ הַרֵב חַיִּים חִבְּהֵן. יְהִי
ה' עִמּוֹ וְיַעֲלֶה מַעֲלָה מַעֲלָה בְּתוֹרָה וּגְדֻלָּה עַד כִּי יָבֹא שִׁילָה
אֲמֹן כֵּן יְהִי רְצוֹנוֹ.

הַאִירָךְ מוֹל עֵבֶר פָּנֵי אִמְרוֹתָיו הַנְּעִימִים, וְשֵׁשׁ אֲנֹכִי עַל אִמְרוֹתָיו כְּמוֹצֵא שָׁלָל רָב. וּבִקְשִׁיתִי מֵאֵת מַעֲלָתוֹ שְׂפָאֲשֶׁר יָבֹא לְשָׁלוֹם לְבֵיתוֹ נֶאֱוָה קִדְשׁ אֵל יִתְרַשֵּׁל לְקַיֵּם הַבְּמַחְתּוֹ לְכַתּוֹב לִי מִיַּד מִשְׁלוֹמוֹ הַטּוֹב. וּבִפְרֹט אֹדוֹת הַהַדְּפָסָה שִׁירָאָה לְדַבֵּר עִם הַמְּדַפְּסִים דְּשָׁם, אִם אוֹכַל לְהַדְּפִים שָׁם הַסְּפָרִים שְׁלֹנוּ, וְכַמָּה הוּא רוֹצֵה בְּעַדָם, וּבִאִיזָה אִפֵּן יִתְרַצָּה

להדפוס, ואם יהיו מצויים שם בסביבותיהם קופצים עליהם. הכל ישאל בחכמתו, ויודיעני מיד לקהלה קדושה מולמשיין לבני רבי יצחק שמעריניהארץ פידוע למעלתו. יתר מזה אין הזמן מסכים להאריך, ושלומו יגדל נא ויצליחו ה' בכל אשר יפנה, עוד יגוב בשיבה טובה, והיה כגן רמב.

דברי אהבו באמת לנצח ומצפה לתשובתו.

מן אפרסוף

י' ניסן

קמ

ברוך השם, יום ד' נשא ב' תקצ"ד לפ"ק.

אהובי בני. בשעה זאת קבלתי מכתבך, אבל האגרת ששלחת אתמול לא הגיע לידי, ואיני יודע למי לשאל עליו, ולא טוב עשית מה שלא הזפרת במכתבך על ידי מי שלחת אתמול, וצר לי על זה, בפרט האגרת מפטרבורג, ותודיעני מיד עם מי שלחת, ומהסתם יגיע לידי, וכעת אין לי מה לכתב, כי זה סמוך היות פה, וגם כתבתי לך אגרת פה ביום א' העבר, וכאשר אקבל האגרת ששלחת אתמול אראה להשיבך עוד אם ירצה השם. ועתה חזק ואמץ, ותגיל ותשיש בישועתו הקדושה, אשר זכינו לשאב מים בששון ממעיני הישועה, אשר עדין לא נפקו מימיו הקדושים, כאשר אנו רואים בחוש שגם עתה נובעים דבריו הקדושים כמעין הנובע, כאשר אתם רואים בעיניכם בכל פעם. השם יתברך יזכה לכלנו שנופה לקים דבריו הקדושים בכל עת.

דברי אכיד המצפה לישועה

מן אפרסוף

גַּם תִּקְבַּל אֲנֵרַת לְרַבֵּי חַיִּים הַכֹּהֵן מְלַעַמְפְּרָג, וְתִשְׁתַּדֵּל לְשַׁלְּחוֹ מִיַּד לְקַהֲלָה קְדוֹשָׁה קְאֻמִּינְקָע. וְאִם יִתְמַהֲמַה עַד שְׁתַּבִּין שְׁפָבֵר נִסֵּעַ מִשָּׁם לֹא תִשְׁלַחוּ כָּלֵל, אֲךָ רְאוּי לָךְ לְלוּרֹ בֹוה הַרְבֵּה לְשַׁלַּח אֵלָיו הָאֲנֵרַת מִיַּד. כִּי מֵאֵלֶיךָ תַּבִּין כְּמָה צְרִיכִין לְמַרְחַע עַל עֶסֶק כְּזֹה, אוֹלַי תִּצְמַח מִזֶּה יְשׁוּעָה גְדוֹלָה. כִּי כִּד הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ מִנְהִיג עִמָּנוּ בְּחִסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו בְּכָל עֵת, כִּי כָּל מַה שְׁזָכִינוּ לְגַמֵּר עִסְקוֹ הַקְּדוֹשִׁים בְּפֶרֶט בְּעִנְיַן הַהִדְפָּסָה, הַכֹּל הָיָה בְּדִרְךָ נִפְלְאוֹת כְּפֹאֵלָה, וְאָנוּ מַחְיִבִים לְהִשְׁתַּדֵּל וּלְעֲשׂוֹת מַה שְׁמֻטָּל עָלֵינוּ, וְה' הַטּוֹב יַעֲשֶׂה, הוּא הַתְּחִיל הוּא יִגְמֹר. ה' יִגְמֹר בְּעַדֵּי.

121 ה"ל

קמא

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ, מוֹצְאֵי שְׁבֵת קִדְשׁ אֹר לְיוֹם א' שְׁלַח תְּקַצ"ד לִפ"ק.

שְׁלוֹם רַב לְאַהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי הַרְבַּנִּי מוֹרְנוּ הַרַב יִצְחָק נְרוּ יְאִיר.

מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי אֹר לְיוֹם ה', וְתַעֲלוֹנָה כְּלִיזְתִּי בִישׁוּעַתְּךָ אֲשֶׁר תִּהְלֶה לְאֵל קְנִיַת בְּחִסְדּוֹ בֵּית נָאָה לְמִזְל־טוֹב. אִם אֲמַנֵּם יִדְעָתִי כִּי כִּבֵּד עָלֶיךָ הַדְּבָר קֶצֶת, עִם כָּל זֶה עֲשִׂיתָ יָפָה שְׁלֹא עֹזְבֶת בֵּית כְּזֹה, כִּפִּי אֲשֶׁר שְׁמַעְתִּי וְהִבְנַתִּי מֵרְחוֹק, כִּי לֹא בְּכָל יוֹמָא מֵתְרַחֵשׁ דִּירָה נָאָה וְרַחֲבָה כְּזֹאת בְּמִקַּח כְּזֹה. וְהַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ יַעֲזֹר לָךְ שְׁתוּכַל לְסַלֵּק בְּרוּחַ, וּבְרַחֲמָיו יִשְׁפִּיעַ לָךְ בְּכַפְלָיִם שְׁפַע טוֹבָה וּבְרַכָּה וְהִרְחַבָה גְדוֹלָה לְתוֹךְ בֵּיתְךָ. וְתִרְאֶה לְגַמֵּר כָּל הַתּוֹרָה כְּפֹלָה קִדְשׁ שְׁתַּכְנֵם לְשֵׁם פִּדְיוֹעַ לָךְ. וְגַם תַּעֲשֶׂה מַה שְׁכַתּוּב בְּסִפְר הָאֵלֶף־בֵּית לְהַכְנִים לְשֵׁם תַּחֲלָה חֲרַב אוֹ סָבִין

וכו'. ותזכה לעסק בתורה בתוך ביתך עם כל יוצאי חלצריך לאורך ימים ושנים טובות אמן בן יהי רצון.

והנה בודאי מהראוי היה לי לעזר על עסק כזה, אך ידוע לך כי אין בידי לעזר לך בממון, אפלו פרוטה אחת, בפרט שאני צריך עתה לעסק בגמר בנני ביתי לטובה, ואין בידי לעזר לך כי אם בתפלה, במאמר רבותינו זכרונם לברכה (סנהדרין צה.) שעזרו בתפלה. וגם יותר מזה יהיה לך לעזר ולישועה מה שאני מחזקך שאתה תעסק בתפלה ושיחה לפני השם יתברך, שזה עקר העזר והישועה הגדולה מהכל. והנה מחמת אפוקי שבתא, ואין דרכי לכתב בעת כזאת סמוך אחר ההבדלה, רק אהבה מקלקלת השורה וכתבתי לך עתה דברי אלה המעטים המחזיקים הרבה, ויותר מזה אין בכחי עתה להאריך.

דברי אביך המעטיר בעדכם.

בן אברהם

י"א ניסן

קמב

בעזרת השם יתברך, יום א' ערב ראש חדש תמוז תקצ"ד
לפ"ק.

תעלזנה כליותי בדבר שפתיך מישרים, כמו חלב ודשן תשבע נפשי בראותי אמרותיך היקרים מפז אשר קבלתי עתה בעת סעדת שחרית, שמעתי אמרותיך כי נעמו. במה נקדם ה' אשר עד כה עזרני ברחמי ונפלאותיו העצומים שאזכה שיצאו מפי דברים כאלה ושיכנסו באזני פרי בטני שיחיו. האמת כאשר כתבת שדברים אלו אי אפשר לספר אפלו לעצמו

וּכְמִבְאֵר מִזֶּה בְּלִקוּטֵי מוֹהַרֲנ"ן שְׂאֵצֶל הַמַּעֲשִׂיּוֹת (שִׁיחֹת הַר"ן א) עַל
 פְּסוּק "כִּי אֲנִי יָדַעְתִּי כִּי גָדוֹל ה'" וְכוּ', וְגַם בָּזֶה בְּעֶצְמוֹ רוֹאִין
 גְּדֻלַּת ה' וְנִפְלְאוֹתָיו בְּכָל דּוֹר וְדוֹר עִם כָּל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
 הִפְלִיא חֲסֵדוֹ עִמּוֹ שְׁנוֹכַח לְשֵׁא וּלְתַן בְּעַל פֶּה וּבִכְתָּב בְּדַבְרִים
 כְּאֵלֶּה הָעוֹמְדִים בְּרוּם רוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם עַד אֵין סוּף וְיִוְרָדִים עַד
 אֵין תְּכֵלִית לְהַחֲיוֹת גַּם אוֹתִי וְאוֹתְךָ, בְּהַתְנוּצָצוֹת נְעִימַת יְדִידוֹת
 עֲרִיבַת מְתִיקַת תְּשׁוּקַת הַתְנוּצָצוֹת אֵלְקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׂמוֹ לְנִצְחָה.
 עֲלִינוּ לְשִׁבְחַת לְאֲדוֹן הַכֹּל וְכוּ' אֲשֶׁר הִיָּה בְּעֶזְרֵנוּ בְּדוֹר הֵיחֹס הַזֶּה
 בְּשִׁפְלֵ מַצְבָּנוּ כִּזֶּה בְּדַחְקוֹת כִּזֶּה, לִידַע וּלְהֶאֱמִין וּלְדַבֵּר בְּדַבְרִים
 קְדוּשִׁים כְּאֵלֶּה. מַה נֶּאֱמַר מַה נְדַבֵּר מַה נְשִׁיב לַה' כָּל תַּגְמוּלוֹהִי
 עֲלֵינוּ, לְפִיכֵךְ אֲנַחְנוּ חֲיִבִים לְהַתְחַזֵּק בְּשִׂמְחָה וְחִדּוּהַ בְּכָל עַת
 בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה, לְהִזְכִּיר עֲצֻמּוֹ בְּכָל פֶּעַם בְּחֲסָדִים הָאֵלֶּה
 בִּישׁוּעוֹת נִפְלְאוֹת כְּאֵלֶּה, אֲשֶׁר הוּא יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עִמּוֹ בְּכָל יוֹם,
 וְלִקְיָם אֲנִילָה וְאֶשְׂמְחָה בְּחֲסֵדְךָ וְכוּ'.

וְעַתָּה אֲסַפֵּר לְךָ בְּנֵי חֲבִיבֵי אֶת הַיְשׁוּעוֹת הַפְּרָטִיּוֹת אֲשֶׁר
 עֲזַרְנִי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בַּיָּמִים הָאֵלֶּה. אַחֲרֵי נִסְיַעְתְּךָ בַּיּוֹם
 ב' לַעַת עָרַב אַחַר מִנְחָה הִקִּימוּ אֶת הַבְּנֵינִי, דְּהֵינּוּ שְׁהַעֲמִידוּ אֶת
 הָעַמּוּדִים וְהַקּוֹרוֹת, שְׁנֵה הָיָה דְבַר גָּדוֹל לְהַקִּים אֶת הַבְּנֵינִי
 בְּזִרְיוֹת כָּל כֶּךָ. וְהָיָה עַל זֶה מְנִיעוֹת רַבּוֹת, וְה' עֲזַרְנִי, וּבַיּוֹם ה'
 לֹא עָסְקוּ כִּי אִם שְׁלֹשָׁה עֲרָלִים בְּהַבְּנֵינִי, מַחֲמַת שְׁהָיָה יוֹם חָגִם
 אֵצֶל אֲנָשֵׁי פוֹלִין, וְגַם אֱלוֹ הָעֲרָלִים רָצוּ הַדִּיסְאֲמִנִיקִים וְאֲנָשֵׁי
 הַמְּמִשְׁלָן לְבַטֵּל, וּכְבָר נִתְבַּטְּלוּ. אַךְ אַחַר הַהַפְּצָרָה וּמַעֲט שְׁחַד
 חֲזָרוּ לְמִלְאֲכָתָם. וּבַיּוֹם ו' הָעֵבֶר חִפְצָנוּ לַעֲסֹק בְּהַבְּנֵינִי עִם כַּמָּה
 עֲרָלִים. אַךְ הַדִּיסְאֲמִנִיקִים בְּטָלוּ הַמְּלָאכָה שְׁלֹא נִבְנָה עוֹד עַד

אשר נודיע להגארדניטשע [למושל] והיה לנו קצת צער מזה. ותשבת המלאכה כל יום ו'. והשם יתברך היה בעזרנו, והיום פעל אצלו רפי נחום יוסף שנתן רשות לבנות. ברוך ומברך שמו הגדול יתברך, אשר עד פה עזרנו, פן יהיה עמנו להזמין לנו מעות וכל הצטרכות הבנין שנזכרה לגמרו מהרה בכי טוב, ולעסק בו בתורה ותפלה, ולספר עזו ונפלאותיו אשר עשה עמנו ממצרים ועד הנה, עד הדור הזה ועד השעה הזאת. ודע בני חביבי כי המעות שהיו בידך לתן לי אז בהיותך פה הם המשיכו והוציאו מפי דברים הנוראים האלה, כמו שאמרו (ראש השנה ו) "בפיד" - 'זו צדקה', שעל ידי צדקה נעשה הדבור. ועתה ראינו זאת בחוש, כי אנכי לא עלה על דעתי שתתן לי אז, וגם לא עלה על דעתי לדבר דבורים אלה, וגם פי הייתי אז טרוד מאד בטרדא פזאת בעסק התחלת בנין כזה. אך מאת ה' היתה זאת לדבר דבורים אלה על ידי עצם תשוקתך לשמע, ועל ידי מסת נדבת ידך הטוב. וה' ישלם פעלך ותהי משפרתך שלמה וכו', ונדבות פיד רצה נא ה' ומשפטיו ילמדך ויודריך בכל עת בדרך הטוב והישר למען ייטיב לך לנצח. ומחמת הפרדא אי אפשר להאריך כי כל הלילה לא ישנתי, והתפללתי בבקר השכם מה שאין דרפי בכך בעתים הללו. ומאלף תבין גדל ההכרח לי לישן עתה, אך אהבתך אלצני לכתב לך מיד דברים אלה להחיותך לנצח.

דברי אביד המצפה לישועה.

וְשָׁלוֹם רב לְכֹל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּא וּרְחִימָתָן עֲזִיזָא
 בְּזַה וּבְכַפָּא לְעוֹלָמֵי עַד וּלְנִצְחָא נְצַחִים. חֲזָקוּ וְאַמְצוּ
 לְבַבְכֶם כֹּל הַמִּיחֲלִים לְה' וְתִרְגְּלוּ עֲצָמְכֶם לְדַבְרֵי כָּל יוֹם אֶחָד
 עִם חֲבֵרוֹ מִהַתְּכָלִית הַנְּצַחִי, וּלְדַבְרֵי כָּל אֶחָד בֵּינוּ לְבֵין קוֹנֵוּ וְכוּ',
 כְּדֵי לְקַבֵּל מִכָּל הַנְּקֻדוֹת טוֹבוֹת וְכוּ'. וְאַל תִּתְּבַיְשׁוּ כִּלְל מִפְּנֵי
 הַמַּלְעִיגִים, כִּי תִהְיֶה לְאֵל אֵין לָנוּ כִּלְל לְהַתְּבַיֵּשׁ מִפְּנֵיהֶם, וְאֵין
 פְּנָאֵי עֲתָה לְהֶאֱרִיךְ בְּזַה.

דְּכַרֵּי אוֹהֲבֵךְ בְּאַמַּת לְנִצְחָא.

121 פ"א

וְתִקְבַּל אֲגַרְתְּ לְר"ש, גַּם זֹאת מֵאֵת ה' הִיְתָה לְכָתֹב לֹו עֲתָה
 דְּכָרִים אֱלֹהֵי.

י"ב ניס

קמו

בְּעֲזֻרַת הַשֵּׁם יִתְּבַרְךָ, יוֹם ג' חֲמֵת תִּקְצ"ד לפ"ק.

אַהֲוֵבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי. מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי עֲתָה, וְהִיָּה לִי לְנִחַת,
 וְהַשֵּׁם יִתְּבַרְךָ יַעֲזוֹר לְךָ שְׂתַכְנַם מִהֲרָה לְבֵיתְךָ בְּחַיִּים
 וְשָׁלוֹם, וְיִזְמִין לְךָ שְׂתַף טוֹב, וְכֹל אֶחָד עַל מְקוֹמוֹ יְבוֹא בְּשָׁלוֹם.
 וְתִזְכֶּה בְּבֵיתְךָ לְעַסֵּק בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, וּלְהַכְנִים
 אוֹרְחִים הַגּוֹנִים אֶתָּה וְזִרְעֶךָ לְדוֹרוֹת עוֹלָם לְאַרְךָ יָמִים וְשָׁנִים
 טוֹבִים, עַד אֲשֶׁר יִבְנֶה הֵיכָל עַל תְּלוֹ אָמֵן בְּן יְהִי רְצוֹן.

עֲתָה תִּדַע שְׂבַדְעָתִי נִתְחַדַּשׁ בְּשַׁבּוּעַ הָעֶבֶר לְנִסְעַ בְּסַמוּךְ אִם
 יִרְצֶה הַשֵּׁם לְאוּמָאן, וּבְדַעְתִּי לְנִסְעַ בְּיוֹם ה' הַבָּא עָלֵינוּ
 לְטוֹבָה סַמוּךְ לְשַׁבַּת אוֹ אַחַר שַׁבַּת הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה בְּסַמוּךְ

לחשב שם מחשבות בענין גמר הבנין. כי ההכרח לחשב בזה, ולהתפלל על זה הרבה; אשא עיני אל ההרים מאן יבא עזרי עזרי מעם ה'. וגם בענין בנין ביתי אני צריך לעסק בשבוע זה על כל פנים והכיס ריק וכו', אך לה' הישועה שיעזור על הכל, כי הרבה הרבה רוח והצלה לפניו יתברך. והיה מהראוי לנגש אותך גם כן מה שגשארתי חייב על הבנין הנ"ל באומאן, אך איני יודע אם אתה יכול עתה לתת לכסף מוצא, אך אם אפשר איזה סך על זה מעט או הרבה מה טוב, וה' יברכך ויצליחך בכפלים. ברכה ושלוש וחיים, בנפשך ונפש אביך החפץ ומתגעגע לשמח בכם שיקים בכם ישמח אביך ואמך וכו'.

מן אברסלף

ושלוש לכל אנשי שלומנו באהבה רבה, גם מרבי מרדכי וכל אנשי שלומנו בקשתי כל מה שאפשר שישלחו על הבנין הקדוש באומאן, יראו לשלח מיד בשבוע זה, למען יהיה לכם חלק טוב בגמר הבנין קדוש וגורא מאד.

קמד

בעזרת השם יתברך, יום א' פנחס תקצ"ד לפ"ק.

רב שלום לאהובי בני חביבי, הרבני המפלג מורנו הרב יצחק שיינה.

מכתביך קבלתי זה שלש פעמים, ולא היה לי עם מי להשיבך עד היום. ומה מאד הגדלתי השמחה על המכתב מלכוב, אם אמנם עדון צריכין ישועה ורחמים רבים

שִׁיחָהּ נִצְמַח מִזֶּה הַפְּרוֹת הַטּוֹבִים שֶׁאֲנִי מַחֲפִים לָהֶם, עִם כָּל זֶה טוֹב לְהוֹדוֹת לָהּ' עַל הַתְּחִלַּת הַתְּנוּצָצוֹת צְמִיחַת קֶרֶן יִשׁוּעָה בְּעֶסֶק בְּזוֹה. כִּי אִיךְ שִׁיחָהּ בְּחֶסֶדוֹ יִתְפַּרֵּךְ בְּנֹדָאֵי אֵין זֶה דְּכַר רִיק מִה שֶׁהוֹלְכִים לְעַת עֵתָה מִכְתָּבִים מִשֵּׁם בְּעֵנִין זֶה, וְה' יַחוּס עַל עֲמוֹ וַיִּגְמַר בְּעֵדְנֵנוּ בְּרִצּוֹנוֹ וְכִרְצוֹן יִרְאִיו הָאֲמִתִּיִּים וְכוּ'. ה' יִגְמַר בְּעֵדֵי וְכוּ'. וּבְעֵנִין בֵּיתְךָ שְׁקִנִּית לְמִזֵּל טוֹב גַּם כֵּן נִתְּתָ שְׂמִיחָה בְּלִבִּי מִה שֶׁפְּטַרְתָּ אֶת הַשֶּׁבֶן. וְכַפִּי מִכְתָּבְךָ, הַשְּׁנִי נִחַ לְךָ מִן הָרֵאשׁוֹן. וְגַם בְּרוּךְ הַשֵּׁם שֶׁכָּבֵר בְּאֵת עֲמוֹ אֵל עִמָּק הַשְּׁוּה, וְזִכִּיתָ בְּחֻלְקֶךָ אֲשֶׁר חִפְצָתָ. וְעַל הַכֹּל טוֹב לְהוֹדוֹת לָהּ' עַל הַעֲבָר וּלְבַקֵּשׁ עַל הַעֲתִיד. וְגַם פְּפִי פְּרוּשׁוֹת לְשִׁמִּים שְׂתוּכָה לְכַנֵּם לְבֵיתְךָ לְחַיִּים טוֹבִים אֲרָפִים וּלְשָׁלוֹם, וְתוֹכָה לְעֶסֶק שֵׁם בְּתוֹרָה וְתַפְּלָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים אֲתָה וּזְרַעְךָ לְאַרְבֵּי יָמִים וְשָׁנִים טוֹבוֹת לְדוֹרוֹת עוֹלָם. וַיְהִי שְׁלוֹם בְּבֵיתְךָ וְרַעְנָן בְּהִיכְלְךָ. עוֹד תִּגּוֹב בְּשִׁיבָה טוֹבָה וְתִהְיֶי בְּגֵן רוּה אָמֵן כֵּן יְהִי רִצּוֹן.

וְהִנֵּה תִּהְלֶה לְאֵל יֵשׁ לִי עֵתָה שִׁיחָה נָאָה בְּעֵנִין בֵּית יִשְׂרָאֵל הַנּוֹגֵעַ אֵל הַתְּכִלִּית הָאֲמִתִּי הַנִּצְחִי, אִךְ אֵין פְּנָאֵי לְבָאָרָה בְּפָרֵט בְּכֶתֶב עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה. וְכַבוֹד יְדִידְנֵנוּ רַבִּי נִפְתְּלֵי גְרוּ יְאִיר הוּא עֵתָה פֹּה, וְהַיּוֹם אִזּוּ מִחֵר יִסַּע מִפֹּה, וְאֲנִי צְרִיךְ לְדַבֵּר עֲמוֹ, עַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהֵאָרִיךְ בְּלָל. וּבַעַל הַיִּשׁוּעוֹת יוֹשִׁיעֶךָ וַיִּצְלִיחֶךָ בְּכָל אֲשֶׁר תִּפְנֶה, וְכָל הַקָּמִים עֲלֶיךָ לְרַעָה מְהֵרָה תוֹפֵר עֲצָתָם וְכוּ'. וְתוֹכָה תְּמִיד לְאֲדַבְּקָא מַחֲשַׁבְתְּךָ בְּעֶלְמָא דְאַתִּי, מִכָּל הַמַּחֲשָׁבָה דְּבוֹר וּמַעֲשֵׂה שֶׁעוֹבֵר עֲלֶיךָ בְּכָל יוֹם. דְּבַרִּי אֲבִיד הַמְצַפֶּה לַיִּשׁוּעָתְךָ וּמַעֲתִיר בְּעַדְכֶם.

קמה

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ, יוֹם ו' עָרַב שַׁבַּת קֹדֶשׁ פְּרֻשֶׁת פְּנִיחַס
תקצ"ד לפ"ק.

אֱהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי. מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי מְרַבֵּי פְנִיחַס הָעֵנִים. וּכְבָר
יָדַעְתִּי מִקֶּדֶם מְרַבֵּי טוֹבִיָּה מִטַּעַם פְּלִיק שְׁנִכְנִסְתָּ לְבִיתְךָ
נְאוּה קֹדֶשׁ. יְהִי רְצוֹן שְׂיִהְיֶה לְחַיִּים טוֹבִים אַרְפִּים וְלִשְׁלוֹם לְךָ
וּלְכָל בֵּיתְךָ. וְתוֹכּוּ לַעֲסֹק שָׁם בְּעִבּוּדַת ה' בְּאַמֶּת. וְיִהְיֶה בֵּיתְךָ
בֵּית וְעַד לְחַכְמִים בֵּית פְּתוּחַ לְרוּחָה, בֵּית שְׁמִנְדָּלִין בּו תוֹרָה
וּתְפִלָּה. וְכַעַת כְּבָר עָבַר חֲצוֹת הַיּוֹם וּקְדֻשַׁת שַׁבַּת קֹדֶשׁ מִמְשֻׁמָּשׁ
וּבֹא, וְאִין פְּנֵאֵי לְהֶאֱרִיךְ כָּלָל. וּכְפִי הַנִּרְאָה לֹא אֶסַּע עוֹד שׁוֹם
נְסִיעָה בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ עַד אַחַר שַׁבַּת נַחְמוּ הַבָּא עֲלֵינוּ
לְטוֹבָה.

דְּכַרֵּי אָבִיךָ הַמְצַפֶּה לְרֵאוֹתְךָ בְּשַׁבַּת נַחְמוּ הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה.
מִי יִתֵּן שְׁנוֹכָה לְהַכִּין עֲצָמָנוּ מֵעַתָּה עַל שַׁבַּת נַחְמוּ שְׁנוֹכָה
לְנַחְמָה שְׁלֵמָה עַל כָּל צְרוּת נַפְשָׁנוּ שְׁלֵא נִסְגַּ עוֹד מִמֶּנּוּ יִתְבַּרְךָ
שׁוּהָ עֵקֶר הַנַּחְמָה וְהִישׁוּעָה עַל הַכָּל.

מן אבֶּרְסֶלֶס

י"ג ניסן

קמו

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם ב' רֵאשׁ חוֹדֶשׁ מְנַחֵם אָב תקצ"ד לפ"ק.

אֱהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי, הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ יִשְׁלַח לְךָ רְפוּאָה שְׁלֵמָה קַל
מְהֵרָה וְיִשְׁיבְךָ לְאִיתְנָךְ בְּשְׁלֵמוֹת. בְּזֶה הַשְּׁעָה קִבַּלְתִּי
מִכְתָּבְךָ עִם הַסֵּף מְאִתִּים וְאַרְבָּעִים קְאִפִּיקְעִים. וְחוּץ מְזֶה כְּמָה

וְכַמָּה פְּרוּטוֹת שֶׁל בְּלָעָה וְאֵינִי יוֹדֵעַ מִסִּפְרָם וְלֹא נִזְכְּרוּ בְּמִכְתָּבְךָ
 כִּלְכָל, וְאֵינִי יוֹדֵעַ לְמִי הֵם שְׂיָכִים. וְהִנֵּה מֵאֵלֶיךָ תָּבִין גְּדֹל צַעֲרִי
 מִצַּעֲרֶךָ וְאֵינִי יוֹדֵעַ מַה לְהַשִּׁיבְךָ עִתָּה בְּחַפְזוֹן. כִּי מוֹסֵר כְּתָב זֶה
 נְחוּץ, וְהַיּוֹם פְּנֵה, וְהוּא סְמוּךְ לְמִנְחָה. וְהַמִּכְתָּב מֵיוֹם (חֹסֶר) עֲדֵן
 לֹא בָּא לְיָדִי וְאֶרְאֶה לְחַקֵּר אַחֲרָיו. וְנִפְלְאֵתִי עֲלֶיךָ בְּנֵי חֲבִיבֵי עַל
 אֲשֶׁר עֲדֵן אֵינְךָ יוֹדֵעַ שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם מִתְחַדֵּשׁ עַל כָּל אֶחָד כַּמָּה
 מְנִיעוֹת וּבְלִבּוֹלִים שׁוֹנִים אֲשֶׁר אֵי אֶפְשָׁר לְכַאֵר. וְכָל זֶה בְּכִלְכָל מַה
 שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (סִפְּהָ נב) בְּכָל יוֹם יֵצְרוּ שֶׁל אָדָם מִתְחַדֵּשׁ
 עֲלָיו, וְאֶלְמָלָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ וְכוּ'. וְגַם אֵיטָא בְּדַבְרֵי
 אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ ז"ל שֶׁכָּל אָדָם בְּהִכְרַח שְׂיֵהִיָּה לוֹ צַעַר בְּכָל
 יוֹם וְכוּ' וְצָרִיכִין הַמְּתַקֵּה גְדוֹלָה שְׁלֹא יִתְגַבֵּר הַצַּעַר בְּיוֹתֵר חֵם
 וְשָׁלוֹם. וְמַה זֶה חֲדוּשׁ אֶצְלֶךָ מַה שְׁעוֹבֵר עֲלֶיךָ וְהַהִכְרַח לִילְךָ עַל
 פִּי הַדְּבָרִים שֶׁשָּׁמַעְנוּ מִמֶּנּוּ ז"ל, אִז מֵעַ הָאֵט גָּאֵר נִיט צוֹא טָאן
 וְאִז שׁוֹם דְּבַר מַה לַעֲשׂוֹת וְכוּ'. וְתִאֲמִין לִי בְּנֵי חֲבִיבֵי שְׂוֵה אֵיזָה
 זְמַן שְׂאֵתָה בְּעֶצְמְךָ כְּתִבְתָּ לִי וְהַזְכַּרְתָּ אוֹתִי דְּבוּרִים אֵלּוּ הַנ"ל
 בְּמִכְתָּבְךָ שְׂאִין צָרִיכִין לַעֲשׂוֹת כִּלְכָל וְכוּ' וְהַחֲיִיתָ אוֹתִי בָּהֶם מְאֹד.
 אַף עַל פִּי שֶׁבְּאֵמַת מִפִּי שָׁמַעְתָּ אוֹתָם, אַף עַל פִּי כֵן בְּאוֹתוֹ הַזְמַן
 נִשְׁכַּחוּ קִצַּת מַלְבִּי וְאֵתָה הַזְכַּרְתֵּנִי. וְרֵאִיתִי אִז גְּדֹל מַעֲלַת שִׂיחַתֵּנוּ
 שֶׁמְקַבְּלִין דִּין מִן דִּין. וְכִבֵּר יְדַעְתָּ שְׁהַעֲקָר הוּא הַרְצוֹן, וְתִהְיֶה
 לְאֵל יֵשׁ לְךָ רְצוֹנוֹת טוֹבִים וְחֻזְקִים מְאֹד וְאֵתָה פּוֹעֵל בָּהֶם הַרְבֵּה
 לְטוֹבָה בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ. וְכִתוּב כִּךָ אֵתָה חוֹטֵף גַּם כֵּן כַּמָּה
 דְּבָרִים שֶׁבְּקִדְשָׁה. וְלֹה' הִישׁוּעָה שְׁתּוּכַל בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ
 לְלַמֵּד יוֹתֵר וְלַעֲסֹק בְּתַפְלָה יוֹתֵר, כִּי הֵבֵא לְפָתַר מְסִיעֵין לוֹ
 אוֹמְרִים לוֹ הַמֵּתֵן. וְאַף עַל פִּי שֶׁצָּרִיכִין זְרִיזוֹת גְּדוֹל צָרִיכִין גַּם

להמתין הרבה. ובוודאי כבר שמעת ממני הרבה בכל זה. ועל כל אלה העקר דעקר הוא גדל כח של זקן דקדשה סבא דסבין שאנו נשענים עליו. תהלה לאל יש לנו על מי לסמוך יש ויש פעולם הזה ובעולם הבא. חזק בני חזק. כי ה' אתך ועמך אל תירא ואל תחת. וה' יסעדך מהרה ותשוב לאיתנד ותחדש בנשר נעורכי להתחיל מחדש מה שתוכל לעשות בכחך. והנה עתה שכיח מאד גם פה ובשאר עירות מחושים וחולאת פאלה וכאלה פאשר פתבת. אך מה שכתבת שמחמת צער ודאגה בא לך חס ושלום, אתה צריך לשוב על זה, כי לא כך הוא המדה ולא כך יפה לך להיות נמשך אחר הצער כל כך חס ושלום, כי צריכין להזכיר את עצמו מיד פשעובר איזה דבר שכל מארעותיו הם לטובתו ולקיים דברי רבותינו ז"ל (ברכות ס:) לעולם וכו' דעבד רחמנא לטב עבד. יתר מזה אי אפשר להאריך, וכפי פרושות לה'. אל שדי יתן לכם רחמים. רחמים גדולים רחמים פשוטים שאין בהם תערבת דין כלל, ויהיו הרחמים בידיכם שתזכו לכל טוב בזה ובבא לנצח.

דברי אביד המעטיר בערך ומצפה לשמע הטוב מאתך מהרה.

מן אפרסוף

קמוז

בעזרת השם יתברך, יום א' ראה תקצ"ד לפ"ק.

אהובי בני חביבי. מכתבך קבלתי עתה, ואם אמנם יש לי צער מזה שבאת לידי זה להצטער כל כך בדרך בשביל רוח בזה. עם כל זה זאת נחמתי מה שכתבת שזכרת

בדברי אדונינו מורנו ורבינו ז"ל שדרוך הוא תקון הברית, ובכונת אלול. ומהסתם חשבת אז כמה דברי תורה. וגם היה לך בתוך כך לפרש שיחתך לפניו יתברך כאשר דברנו מזה כמה פעמים, ומסתמא קימת קצת מזה. ועלי ידיזה לה' התקנה שהכל יתהפך לטובה. וגם צריכין לכוון בשעת המשא ומתן שכל הפרחות והיגיעות נחשבין טרחות של מצוה שהם יקרים מאד. והנה ברוך השם עסקו אצלי בתקון הספה כל יום ו' ערב שבת קדש העבר וגם ביום מחר ואחר כך אם ירצה השם נעסק בזה. אך אפס כסף, ועל ידי רבי נחמן אודיע לך מזה. וה' הטוב יעשה ויפרנסנו בכבוד ויהיה בעזרנו להיות פרצונו הטוב באמת, ולגמר עסקי רבינו ז"ל ליבות את הרבים לנצח.

דברי אביך הטרוד קצת.

ותדע שהשם יתברך היה בעזרנו להיות שמחים הרבה בסעודה שלישית מה שלא עלה על דעתי כלל, כי אדרבא, היה לי אז כבודות ולב נשבר. והשם יתברך עזרני בנפלאותיו להפך הכל לשמחה גדולה עד שהגיע עד הרגליו, ברוך השם אשר עזרני עד כה. ויותר מזה יספר לך רבי נחמן אם ירצה השם. וצריכין לזכר כל זאת כל מה שעובר על כל אחד בפרט מה שעובר בביתי בחסדו ונפלאותיו העצומים כי לא דבר ריק הוא כל מה שנעשה עמנו בזה העולם העובר. אם אמנם ההכרח להשפיע מדעתו העבר כדי שלא יבלבל אותו מתפלתו ועבודתו כאשר אמר אדונינו מורנו ורבינו ז"ל שמצד זה השכחה מעלה גדולה. אף על פי כן לכל עת וכל פעם צריכין

לְשִׁים לֵב לְהִזְכִּיר אֶת עֲצֻמוֹ בְּכֹל פֶּעַם מִה נַעֲשֶׂה עִמּוֹ בְּעוֹלָם.
וְנִבּוֹן יָבִין לְאַשׁוּרוֹ אֵיךְ לְנַהֵג עִם כָּל מִדָּה בְּעֵתוֹ וּבִזְמָנוֹ. וְה'
יֹלִיכֵנִי בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר וְהָאֱמֶת תָּמִיד.

מן אפריל 1914

י"ד ניסן

קמח

ברוך ה'שם, מוצאי שבת קדש אור ליום א' שופטים תקצ"ד
לפ"ק.

סימן טוב ומזל טוב לבני חביבי הרבני מורנו הרב יצחק שיהיה.

תְּהִלָּה לֵאל חֲלֹתָה גַם יְלֻדָה בְּתֵי חֲנָה צִירִיל תְּחִיָּה הִיא
אַחֲוֹתָךְ, בֵּת לְמִזְלֵךְ טוֹב בְּיוֹם ו' עָרַב שַׁבַּת קֹדֶשׁ הָעֶבֶר.
וְרַבַּת שְׁבַעָה לָהּ נִפְשָׁנוּ צֶעַר וּמְרִירוֹת גְּדוֹל מִחֲבִלֵי יְלֻדָה שְׁלָה
שָׁהִיו קָשִׁים מְאֹד. וְנִמְשָׁכּוּ מִתְחַלֵּת לֵיל ו' עַד אַחַר תְּפִלַּת שַׁחֲרִית
בְּיוֹם ו' כְּמוֹ ב' שָׁעוֹת. דְּהֵינּוּ שָׁעָה עֲשִׂירִית עַל הַזַּיִגִּיר. וְכִבֵּר
יִדְעַת בְּנֵי חֲבִיבֵי כִי טוֹב ה' לְכֹל, שְׁלֹכֵל הַדְּבָרִים שְׁבַעֲוֹלָם טוֹב
ה', דְּהֵינּוּ תְּפִלָּה (כְּמִבְּאֵר בְּסִימָן י"ד לְקוֹשֵׁי חֶלֶק א). בְּפֶרֶט כִּי, תְּהִלָּה
לֵאל, נִמְצָא בְּאוֹצְרוֹתֵינוּ סִגְלוֹת יְקָרוֹת, תְּפִלוֹת נוֹרָאוֹת עַל מִקְשָׁה
לֵילֵךְ הַמָּה הָיוּ בְּעִזְרוֹנוֹ. אַחֲרֵי אֲשֶׁר כְּמַעַט אָפֶס כֹּחַ בְּכַחֲנֵת
(מְלָכִים ב יט) וְכֹחַ אֵין לְלֻדָה, וְצַעֲקוֹתֵנוּ יוֹדַע תַּעֲלוּמוֹת הַקְּשִׁיבָם,
וְיִלְדָה בְּשָׁלוֹם לְמִזְלֵטוֹב בְּעִזְרוֹת הַשֵּׁם יִתְּבָרַךְ. בְּמַה אֶקְדֵם ה',
אֶפֶף לְאַלְקֵי מְרוֹם עַל כָּל הַחֲסָדִים הַנִּפְלְאִים שְׁעֲשֶׂה עִמָּנוּ לִידַע
עַל כָּל דְּבָר שְׁבַעֲוֹלָם תּוֹרוֹת נוֹרָאוֹת כְּאֵלֶּה. וְקִצְרָה הַיְרִיעָה וְאָפֶס
הַפְּנָאֵי לְבָאֵר וְלִהְזָכִיר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת הוּא זְכוּרָנוּ לְכִרְכָּה מְדַבֵּר

מענין הולדה, ובכל תורה ושיחה יכולין להיות איש פֿשר וירא
וצדיק אמתו וכו'. מה גדלו מעשי ה' אשר עשה עמנו בדור הזה
מי פעל ועשה וכו'.

והנה אחרי אשר עזרני ה' שילדה למזל טוב בחמלתו ותפרך,
התחילו לנגש אותי מעות לגמור צרכי שפת וצרכי
היולדת שתחיה ובידי אין לפרטה אפלו פרוטה אחת. ואני עיף
ויגע מחסרון השנה כל הלילה בצער ובכליון עינים כזה, בפרט
בערב שפת. בתוך כך פא רבי איציק בן רבי יודיל הכהן והביא
לי מכתבו עם שני רובל־כסף. ועתה מאליך תבין מה זכית כזה
בזו השעה. ובודאי הכל מאת ה' שהזמין לי השליח בזמנו, אך
תשוקתך הטובה זכה אותך לזה כי בדרך שאדם רוצה לילך
וכו'. והנה עתה סמוך לחצות לא שכרתי עגלה, אך מאהבתך
לקחתי מועד לעצמי עתה להכין האגרת הזאת כי בעת שיגיע
השליח בודאי לא יהיה לי פנאי להודיעך, וכל זה להחיותך
ולהשיבך בדברי אלה פאות נפשך.

והנה בחסדו עזרנו שהיינו שמחים הרבה בעזרת השם
יתברך בשבת זה, וחסידים ואנשי מעשה היו מרקדים
הרבה. וכבר נקרא שמה בישראל אסתר שיינצא שתחיה, יהי
רצון שיזכו לגדלה לחפה ולמעשים טובים לאורך ימים ושנים
טובות. ותהיה לנו ולכל ישראל למזל טוב ולששון ולשמחה,
ונזכה לקבל חדש אלול הנורא הזה הבא עלינו לטובה בקדשה
ובטהרה. כי כל דברי מכתבי הנ"ל מדברים מאלול שנרמז
בפסוק (משלי לא) "עז והדר לבושה ותשחק ליום אחרון", שהוא

צרוף אלול בראשי תבות כמו שכתוב בסימן כ"א, ושם מדבר מענין יולדות ומענין צעקתנו יודע תעלומות כמו שכתוב שם עין שם. ראה והבן שבתורתו הקדושה יכולין למצא כל מבקש פי בשבת זו ברכו חדש אלול והיה חבור נפלא לענין הנ"ל. וכן הוא בכל יום ויום שכל מה שנעשה בכל יום ויום איצל כל אחד ואחד, הכל יכולין למצא בתורתו הקדושה בדרךים נפלאים באשר כבר שמעת וראית והבנת אצלי כמה פעמים. וכל זה לפי מעוט שכלנו, מכל שפן הנסתרות שבהם עד אין סוף ואין תכלית, אלו כל הימים דיו וכו' אי אפשר לבאר החידושים והנפלאות והנוראות שבכל תורה ותורה.

ועל אודות תשוקתך העצומה באמת להתקרב אליו ותברך ולתורתו הקדושה, אם אמנם זה יקר מאד, אך צריכין לזכר בהתורה "לשמש שם אהל בהם" שאור להבות הלב של איש ישראלי הוא עד אין סוף עד אשר אי אפשר לעבד את ה' מרבוי ההתלהבות וצריכין לצמצם ההתלהבות הזאת וכו' עין שם. ואם אמנם נדמה לך שהתורה הזאת נאמרה לגדולים מן, באמת גם אתה צריך לזהר בזה, כי אפלו במדרגה הנמוכה צריכין לצמצם ההתלהבות שלא יבער יותר מדאי כדי שלא יבלבלו חס ושלום ולא יוכל לעשות כלל מרבוי התשוקה והגעגועים. ויש בזה הרבה לדבר ואי אפשר על פני הכתב, וגם כי אפס הפנאי. והשם יתברך יעזור לבבכם באמת שתזכו להרגיש אמתת נעימת תורתו הקדושה ולילך בהם באמת בכל עת כל אחד בכל מקום שהוא, ולקיים באמת "אם אסק שמים

שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה שְׂאוֹל הַנֶּדֶךְ", שָׁזְהוּ סוֹד פְּנֵת אֱלֹוֹל וְלִילָךְ בְּזֶה
בְּאֵמֶת וּבְתַמִּימוֹת, לְקַיֵּם "וַיִּדְעַת הַיּוֹם וְכוּ' כִּי ה' הוּא הָאֱלֹוֹקִים
בְּשִׁמּוֹם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת אֵין עוֹד".

דְּכָרֵי אֲבִיךָ הַטָּרוֹד מְאֹד עָתָה, חֲפִץ בְּמוֹכְתְּכֶם הַנְּצַחִית וּמַעֲתִיר
בְּעַדְכֶם.

121 הַג"ל

ט"ו ניסן

קמט

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם א' תבא תקצ"ד לפ"ק.

שְׁלוֹם לְבְנֵי חֲבִיבֵי הַרְבֵּנִי מוֹרְנֵי הָרַב יִצְחָק נְרוּ יֵאִיר.

מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי בְּזֹאת הַשְּׁעָה. וְהַחַיִּית אֶת נַפְשִׁי בְּרֹאוֹתֵי
כְּתוּבַת יָדְךָ, אֵךְ צַר לִי מְאֹד עַל אֲשֶׁר עֲדִין לֹא
קָמַת מִמִּטַּתְךָ. ה' יִסְעֲדֶךָ וַיְקִימְךָ מְהֵרָה וַיִּשְׁיבְךָ לְאִיתְנֶךָ בְּשִׁלְמוֹת
חַיֵּשׁ קַל מְהֵרָה. וְנֹא בְנֵי חֲבִיבֵי לְמַעַן הַשֵּׁם הָסֵר דְּאָגָה וּמְרָה
שְׁחוּרָה מִלְּבָבְךָ וְאֵל תִּירָא וְאֵל תִּפְחַד כָּלֵל, כִּי הַמְּרָה שְׁחוּרָה
וְהַפְּחַד מִזִּיקִים חֵם וְשְׁלוֹם לְהַגּוֹף הַרְבֵּה וְלְהַנְפֵּשׁ בּוֹדָאֵי. חֲזַק
וַיֵּאמֶן לְבָבְךָ וְקוּהָ אֵל ה' אֲשֶׁר עַד הֵנָּה עֲרָףְךָ, אֵל יִפְשֵׁן וְאֵל יַעֲזֹב
אוֹתְךָ וַיִּרְפָּאֶךָ וַיַּחְלִימְךָ מְהֵרָה, וְתִזְכֶּה לְהִיוֹת עִמָּנוּ עַל רֹאשׁ
הַשָּׁנָה הַקְּדוֹשׁ הַפֶּא עֲלִינוּ לְטוֹבָה. וְאֲשֶׁר רִצּוֹנְךָ חֲזַק שְׂאֵהִיָּה
אֲצִלְךָ עוֹד הַפַּעַם, קֶשֶׁה עָלַי הַטְּלָטוֹל מְאֹד מְאֹד, אֵךְ אֵף עַל פִּי
כֵן לְמַעַן אֶהְבֶּתְךָ אֶרְאֶה לְהִיוֹת בְּשָׁבוּעַ זֹאת אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם
אֲצִלְךָ לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשְׁלוֹם, אֵךְ בְּנֵי חֲבִיבֵי אֵל תִּרְבֶּה בְּנַעֲגוּעִים
הַרְבֵּה, כִּי אֵי אֶפְשֶׁר שְׂאֵהִיָּה אֲצִלְךָ בְּכָל יוֹם כִּי רַבּוּ מְרֻדוֹתֵי

ובעסקי שמים פידוע לך. וכפי פרושות אל ה' יומם ולילה יחום
 וירחם עלינו וישיבך לאיתנך מהרה ותזכה לעסק בתורה ועבודה
 כל ימי חייך לארך ימים ושנים טובות.

דברי אביך המעטיר בעדך.

מן אפרסוף

קג

ברוך השם, יום ד' תבוא לאומאן בשמחה תקצ"ד לפ"ק.

אהובי בני חביבי. צר לי מאד מה שעדין לא שבת לאיתנך,
 וביותר צערי גדול על עצם געגועיך אחרי לבוא
 אליך. ובאמת הוא דבר שאי אפשר עתה, כי חשבותי דרכי בזה
 הרבה ואני רואה שאין זה רצון השם יתברך שאפע עתה לבטל
 עצמי מתורה ותפלה מלבד שארי טעמים שבלבי. ואף על פי כן
 אם הייתה העגלה הולכת וחוזרת לפה הייתי מכרח לבטל עצמי
 על יום אחד לנסע, אבל מאחר שאין העגלה רק לשם, ואהיה
 מכרח לשפר עגלה לחזור, ודעתי לחזור מיד ויכול להיות שיהיה
 לך צער מנסיעתי מאתך יותר מהנחת, על כן אמרתי שב ואל
 תסע עדיף. וטוב פי אהיה לך מעיר לעזר בתפלה ותחנונים כפי
 כחי שהשם יתברך ירחם עליך ועלי וישיבך לאיתנך מהרה,
 ומציון יסעך ותזכה לנסע מהרה על ציון הקדוש לאומאן על
 ראש השנה הפא עלינו לטובה, נגילה ונשמחה בישועתו.
 ובשבוע הפא עלינו לטובה יכול להיות שאהיה אצלך אם ירצה
 השם, וקויתי לה' שבתוך כך תשוב לאיתנך ונודה לשמו יתברך
 על ישועתך חיש קל מהרה.

דְּבָרַי אֲבִיד הַמְצַפָּה לְשִׁמְעַת כָּל טוֹב מֵאַתָּה. וְאֲנִי מִבְּקֵשׁ
 וּמְזוּהָר אוֹתָךְ שֶׁתְּסִיר הַגְּעֵגוּעִים מִלְּבָבְךָ וּבְפִרְטֵי הַמְּרָה
 שְׁחוּרָה וְהַדְּאָגוֹת וְהַפְּחָדִים תְּסִירֵם מִלְּבָבְךָ, כִּי הֵם מִפְּסִידִים לְגוֹף
 מְאֹד חָס וְשָׁלוֹם בְּיָדוֹעַ, וְהַבְּחִירָה חֲפָשִׁית אֶפְלוּ אֶצֶל הַחֹלָה.
 חֹזֵק וְהַתְּחִיזֵק בְּכָל מָה שֶׁתּוֹכַל כִּי ה' עִמָּךְ וְכו', וּזְכוּת הַצַּדִּיק גָּאוֹן
 עֲזָנּוּ יָגֵן עָלֶיךָ בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת, וּבָזָה יֵשׁ וַיֵּשׁ לָנוּ לְשִׁמּוֹחַ תְּמִיד
 בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ בְּכָל אֲשֶׁר עוֹבֵר עָלֵינוּ כִּי הַפֶּל לְטוֹבָה וְלֵה'
 הַיְשׁוּעָה שִׁיתֵן הַרְחָמִים בְּיָדֵינוּ וְכו'.

ומן אפרסוף

ט"ז ניסן

קנא

ברוך השם, יום ב' נצבים תקצ"ד לפ"ק.

אהובי בְּנֵי חֲבִיבֵי. מָה אָמַר לְךָ בְּנֵי מִגְדָּל צַעֲרֵי וּמְכֹאֲוֵי עַל
 צַעֲרֶךָ וְחִלְשֶׁתְךָ, וְתִשׁוּקֹתַי וְגַעְגּוּעֵי לְבוֹא אֵלֶיךָ בְּלִי
 שְׁעוֹר, כִּי יוֹתֵר מִמָּה שֶׁהַעֲגֵל רוֹצֵה לֵינֵךְ וְכו', אֵךְ מָה אֶעֱשֶׂה כִּי
 רַבּוּ הַמְּנִיעוֹת, כִּי לֹא יִכְלֹתִי לְבַטֵּל עֲצָמִי עַד הִנֵּה בְּשׁוֹם אִפְּן.
 וְעַתָּה אֲנִי מֵתְרַשֵּׁל בְּכּוֹנֵה לְבָלִי לְנִסְעַ מִיָּד כִּי אֲנִי רוֹצֵה לְבוֹא
 אֵלֶיךָ בְּעוֹד יוֹם אוֹ יוֹמִים בְּדֵי שְׂיֵהִיָּה סְמוּךְ לְשִׁבְתֵי קִדְשׁ יוֹתֵר, כִּי
 קוִיֵּיתִי לֵה' שָׂאֵז אוֹכַל לְחֻזְקֶךָ וְלֵאֲמַצְךָ בְּחֶסֶדוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרֵךְ
 שֶׁתִּסַּע עִמָּנוּ לְאוֹמָאן עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה, וְאִם
 יִרְצֶה הַשֵּׁם בְּיוֹם ד' אָבוֹא אֵלֶיךָ בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וְלֵה'
 הַיְשׁוּעָה שֶׁבָּתוּךָ כֶּךָ תִּתְחִיזֵק בְּאִפְּן שְׂאוֹכַל לְחֻזְקֶךָ בְּדְבָרִים
 וְלִשְׁמֹחַךְ בִּישׁוּעָתוֹ יִתְבָּרֵךְ עַד שֶׁתּוֹכַל לְנִסְעַ אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם אַחַר

שבת קדש לאומאן. והנה היום בפקר קדם אור היום הגדיל צערך בלבי מאד עד אשר בכיתי בדמעות על צערך והתפללתי להשם יתברך בשברון לב. בעל הרחמים ישמע אנקתנו ויושיעך מהרה שתוכל להיות באומאן על ראש השנה הבא עלינו לטובה. והיה בדעתי לשלח היום שליח מיחד אחד מאנשנו לחזקך ולבקרך, ואחר כך בעת התפלה בא לביתי ידינו כבוד רבי נחמן גרו יאיר נכד אדוננו מורנו ורבנו ז"ל מוסר כתב זה, ונמלכתי מלשלח איש מיחד. אך בקשתי ממוך בני חביבי ידידי מחמד עיני הסר מלבך הדאגות והגעגועים, ובטח בה' שיתהפך הכל לטובתך.

והנה בסמוך קבלתי מכתבך מרבי לייבילע והחיייתי נפשי מאד בראותי פתיבת ירך אשר לזה פלתה נפשי, אך צער גדול מאד מגדל צערך וחלשתך, ובפרט מעצם געגועיך אחרי. ובאמת הייתי מדלג על ההרים לבוא אליך מיד, אך חשבותי דרכי, והוא מהנמנע שאתמהמה כל השבוע אצלכם. על פן ההכרח להמתין עד יום ד', אם ירצה השם בוא אבוא אליך בעזרת השם יתברך וכנ"ל. נא בני ידידי זכר אל תשפח שפכך דברנו הרבה מענן אדם לעמל יולד, ושבהכרח שיעבר על האדם הרפתקאות הרבה שאי אפשר לאדם לידיע מהם תחלה, והכל צריכין לקבל באהבה ולידע שכל מארעותיו כלם לטובתו, ועל ידי זה, בנגל יותר להתפלל להשם יתברך שישיר המחלה והיסורים מאתנו. פי אף על פי שהם לטובה, אבל אין בידינו כח ושכל לקבל הטובה הזאת, על פן אנו מבקשים "אל שדי יתן לכם רחמים" שיהיו הרחמים בידינו כידוע לך בני חביבי. ולה'

הַיְשׁוּעָה שְׂיִסּוּר הַמַּחְלָה מִקִּרְבְּךָ לְגַמְרֵי וְתָשׁוּב לְאִיתְנֶךָ מְהֵרָה,
וּבֹא תְבוֹא בְרָנָה לְאוּמָאן בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה
הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה.

יְתֵר מְזֶה אֵין פְּנְאֵי לְהֶאֱרִיךְ, וְשָׁלוֹם וְחַיִּים וּבְרִיאוֹת הַגּוֹף וְכָל
טוֹב כִּנְפִישְׁךָ וְנַפְשְׁךָ אֲבִיךָ הַמַּעֲתִיר בְּעַדְךָ.

וְיָ אֲבִרְסָפֶךָ

לְכָל אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שְׁלוֹם וַיֵּשַׁע רַב.

קנב

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם ב' דְּסִלְיַחוֹת תַּקְצֵ"ד לַפ"ק.

אֶהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי. אֲנִי עוֹמֵד עִתָּה בְּחַד פְּרַעָא עַל הַעֲגָלָה
לְנִסְעָ לְאוּמָאן, וְנוֹכַרְתִּי בְּאַהֲבַתְךָ וְעַפְכְּתִי עֲצָמֵי לְכָתָב
לְךָ שׁוֹרוֹתִים אֵילוּ, וּבִיּוֹם אֶתְמוּל פְּתַבְתִּי לְךָ עַל יְדֵי רַבֵּי מִשָּׁה
בְּהֶרֶב וּבִדְאֵי הַגֵּיעַ לְיַדְךָ, וְאַחַר כֵּךְ קִפְלִיתִי מִכְתָּבְךָ וְלֹא נִזְכַּר שָׁם
שְׁקִפְלֵת מִכְתָּבִי, וּמָה מְאֹד גָּדוֹל צַעְרִי וּכְאַבִּי עַל חֲלִיִּיךָ בְּפֶרֶט עַל
עֲנִין הַקַּדְחַת רַחֲמָנָא לְצַלֵּן. בְּעַל הַרְחָמִים יַעֲזֹרֵר רַחֲמֵי הַעֲצוּמִים
עֲלֶיךָ וְעָלֵינוּ, וַיִּסִּיר מִמֶּךָ כָּל מַחְלָה מְהֵרָה וְתָשׁוּב לְאִיתְנֶךָ
בְּשִׁלְמוֹת מְהֵרָה אֲמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן. וְנִכּוֹן לְכָךְ בְּטוֹחַ יְהִי שְׁבוּדֵי אֵי
אֵין אֶתָּה יוֹצֵא מִמַּחֲשַׁבְתִּי, וְגַם אֲבַקֵּשׁ כָּל יְקִירֵי אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ
לְהַתְּפַלֵּל עֲלֶיךָ, וְתִשְׁלַח עַל פְּדִיוֹן לִידֵידְנוּ כְּבוֹד רַבֵּי יוֹדֵל, אֲפִלּוּ
אִיזָה סֵךְ מַעֲט תּוֹכַל לְשַׁלַּח, וְהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ יִשְׁמַע תְּפִלוֹתֵינוּ
בְּרַחֲמִים, וְתִזְכֶּה לְכַתִּיבָה וְחַתִּימָה טוֹבָה לְחַיִּים טוֹבִים אַרְפִּים
וְלִשְׁלוֹם.

וְיָ אֲבִרְסָפֶךָ

דְּבָרֵי אֲבִיךָ הַמַּעֲתִיר בְּעַדְךָ.

מכתבים וְשֵׁנֶת ה' אֲלֵפִים תקצ"ה

י"ז ניסן

קנג

ברוך השם, יום ו' ערב שבת קדש עשרת ימי תשובה תקצ"ה
לפ"ק.

אֶתְמוּל באתי לעת ערב, ומצאתי מכתבך, והחייית את נפשי
מאד בזה, אך צערי גדול מאד על שעדין לא שבת
לבריאותך, אך קוה קויתי לה' שבקרוב תושע, כי לא לנצח יריב
וכו', כי הוא יכאיב ויחבש. למען השם חזק ואמץ וחזק עצמך
להרחיק המרה שחזרה בכל מה שתוכל, ובעל הרחמים יחוס
עליך, וישמח נפשך בישועתו, ותשוב לאיתנד מהרה, ויתהפך
הכל לטובה, ויגמר החתימה לחיים טובים ארפים ולשלום. וכעת
טרידנא טובא, וזמן תפלה הגיע, מוסר כתב זה נחויץ מאד. נא
מאד לכתב לי גם ביום א' אם ירצה השם, ואחר כך כי עיני
צופיות כל היום לשמע הטוב מאתך, והשם יתברך ירחם עלינו
וישמיענו ששון ושמחה מאתך מהרה.

מן אבֶרסֶלֶס

דברי אביד המעתיר בעדך.

ודע שנתתי שני זהובים לידידנו הרב וכו' מורנו הרב רפי יודיל
נרו יאיר על פדיון בשבילך.

קנד

ברוך השם, ערב יום כפור תקצ"ה לפ"ק.

בְּנֵי חביבי וידידי. הגני פותב בדמע בזכרי גדל צערך, שלא
זכינו שתהיה אצלנו בראש השנה העבר, אך נכון לךך

בטוח יהיה שגם זה לטובה, כי דרכי ה' נפלאות מאד מאד, ומאד עמקו מחשבותיו יתברך. והנה עתה הזמין ה' לביתי מוסר כתב זה ידידי רבי אייזיק גרו יאיר, וגם זה מאת ה' היתה נפלאות הוא פאשר יספר לך. נא בני חביבי שתכתב לי תכף אחר יום הכפורים מבריאותך הטוב, ובעל הרחמים יסלח עוונותיך, ויקים אותך מחליך ותשוב לאיתנד בשלמות. ורבותינו זכרונם לברכה אמרו (נדרים מא) אין אדם עומד מחליו עד שמוחלין לו עוונותיו, מכל שפן פשעבר עליך גם ראש השנה ויום הכפורים, וכודאי כבר נסלחו עוונותיך. ומעתה תשוב ללכת בדרכי ה' ולהתחזק בעבודתו ובתורתו בכל מה שתוכל ותגיל ותשיש בישועתו, ויטיב לכם החתימה לחיים טובים ארכים ולשלום.

דברי אביך המעטיר בעדך.

מן אפרסוף

קנה

תעלזנה כליותי תהלה לאל בישועת השם יתברך, אשר עד כה עזרך פאשר כתבת במכתבך זה שלש פעמים; בן יהיה ה' עמך להשיבך לאיתנד בשלמות בגשמיות ורוחניות. ותתחיל מחדש להתחזק בדרכי ה' ולהתקרב אליו יתברך על ידי תורה ותפלה ומעשים טובים לארך ימים ושנים טובים אמן בן יהי רצון.

דברי אביך השמח בישועתך ומצפה לשמע כל טוב מאתך תמיד.

מן אפרסוף

ושלום לכל אנשי שלומנו באהבה רבה ובפרט לידידי רבי שמשון.

קנו

ברוך ה', אור ליום ה' בראשית תקצ"ה לפ"ק.

בני חביבי. מכתבך קבלתי עתה באישון לילה והיה לי לנחת גדול, אך אין לי פנאי עתה להשיבך באריכות, כי בא אלי השליח באמצע פתיבתי דברי תורה המכרחים מאד לכתבם מיד, ויגיע גם לך טובה בעזרת השם יתברך בימים הבאים לשלום, בשתזכה לראותם בחסדו יתברך. והנה כבר שמעת מהיסורים והבזיונות שהיו לנו בימים שעברו, ואף על פי כן חסדו גבר עלינו ובישועתו הנפלאה יתברך הייתי בשמחה בימים האלו יותר משאר שנים, גם ביום אסרוי חג סכב השם יתברך בנפלאותיו שרבי שמואל צורף עשה סיום התורה וכבד אותי להכניס הספר תורה לבית הפנסת. והיינו בשמחה תהלה לאל, באסרוי חג לעת ערב, אצל הבית הפנסת מבחוץ, ובפנים בתוך הבית הפנסת, ורקדנו הרבה בשמחה. וגם זה מאת ה' היתה, כי כל השמחות שלנו הם ישועות ה' ונפלאותיו העצומים, כי חדות ה' היא מעוננו.

ועתה בני מה מאד החיית את נפשי במה שכתבת שנתעוררת לקום בחצות מחמת הבזיונות שלנו, כך הוא המדה, וכך יפה לנו לשבר לבנו על ידי זה, אך ביותר צריכין להתגבר להתחזק בשמחה ברכ היום ככלו על גדל חסדו יתברך, אשר זכינו להנצל מלהיות בכלל המתנגדים על נקודת האמת כזה. לולא ה' עזרתה לנו כמעט חס ושלום היינו גם כן עמהם. ברוך השם אשר הבדילנו מהם, והאיר לנו האמת

לְאַמְתּוֹ, בֵּן יְהוּה ה' עִמָּנוּ, שְׁנוֹפָה לְקַיִם דְּבָרָיו הַקְדוּשִׁים, וְלִילֵךְ
בְּדַרְכֵי הַנּוֹרָאִים וְעֲצוֹתָיו הַקְדוּשׁוֹת, שֶׁהֵם עֲצוֹת ה' אֲשֶׁר לְעוֹלָם
יַעֲמְדוּ.

דְּבָרֵי אֲבִיד הַמַּעֲתִיר בַּעֲדָךְ וּמִצְפָּה לְרֵאוֹתְךָ בְּשִׂמְחָה.

יגל אפרסוף

י"ח ניסן

קִנּוּ

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם ב' רֵאשִׁי-חֹדֶשׁ חֲשׁוֹן תַּקצ"ה לַפ"ק בְּרִסְלָב.

אֶהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי. בְּרוּךְ עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת בְּכָל עֵת, וּמִי שֶׁמְשִׁימִים
לֵב יוֹכֵל לְרֵאוֹת בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת חֲדָשׁוֹת וּנְפִלְאוֹת
הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ הַמְּחַדֵּשׁ בְּטוֹבוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה
בְּרֵאשִׁית, כִּי כַּמָּה נוֹלָדִים בְּכָל יוֹם, וְכַמָּה דְּבָרִים נְפִלְאִים
נִתְחַדָּשִׁים בְּכָל יוֹם, קֶצֶתָם אָנוּ רוֹאִים בְּעֵינֵינוּ, וְהִרְבָּה נַעֲלָמִים
מֵאַתָּנוּ, וְהִרְבָּה נַעֲשִׂים בַּעֲוֵרוֹת אַחֲרוֹת. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה
נְפִלְאוֹת גְּדוֹלוֹת לְבָדוֹ בְּכָל עֵת, וְהֵבֵל לְמַעַן שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, לְגִלּוֹת
שְׁמוֹ וְאַלְקוֹתוֹ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם, לְמַעַן סַפֵּר שְׁמוֹ בְּכָל הָאָרֶץ. מָה
אָמַר לָךְ בְּנֵי חֲבִיבֵי יָדִיד נִפְשֵׁי וּלְבָבֵי, כֹּל מָה שֶׁעֵבֶר בַּחֲדָשׁ הַזֶּה
לְפִי מַעוֹט תְּפִיסַת דַּעֲתָנוּ, כִּי הָיָה רֵאשׁ הַשָּׁנָה, וְעִשְׂרֵת יָמֵי
תְּשׁוּבָה, וְיוֹם כְּפוּרִים, וְאַרְבַּעַה יָמִים שְׁבִין יוֹם כְּפוּרִים לְסַבּוֹת,
וְסַבּוֹת, וְהוֹשַׁעְנָא רַבָּא, וְשִׁמְיֵי עֲצָרַת, וְשִׁמְחַת תּוֹרָה, וְהַיָּמִים
שְׁאַחֲרֵיהֶם כִּי הוּא יְרַח הָאֵיתָנִים שְׁאֵיתָן וְחֹזֵק בְּמִצְוֹת הַרְבֵּה,
וְזֶהוּ בְּכָלֵל יִשְׂרָאֵל עִם קְדוּשׁ. אֲבָל מָה שֶׁנַּעֲשֶׂה אֲצִל כָּל אֶחָד
בְּפִרְט אֲצִלָּנוּ בַּחֲדָשׁ הַקְדוּשׁ וְהַנּוֹרָא הַזֶּה, אִי אֶפְשָׁר לְשַׁעַר
וּלְבָאָר, וְתִרְאֶה לְדַבֵּר הַרְבֵּה עִם מוֹסֵר כְּתָב זֶה רַבִּי נַחֲמָן נְרוּ

יֵאִיר, אֶפְשֶׁר יִסְפֵּר לְךָ מְעַט, כְּפִי תְּפִיסַת דַּעַתְנוּ, אֶת כָּל הַחֲסָדִים
וְהַנְּפִלְאוֹת שֶׁעָשָׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ בַּיָּמִים הָאֵלֶּה. אִיךָ בְּכָל
פַּעַם נִדְמָה שֶׁעֲכָשׂוּ. אִי אֶפְשֶׁר לְשַׁמַּח וְלֹא לְדַבֵּר שׁוֹם דְּבוּר
כְּלָל, בְּפֶרֶט מִגְדֵּל הַמַּחְלָקָת וְהִרְעַשׂ שֶׁהָיוּ בַּיָּמִים הָאֵלֶּה שֶׁרָצוּ
לְכַלְכֵּל אוֹתְנוּ מְאֹד, וְאָף עַל פִּי כֵן חֲסָדוֹ גָּבַר עָלֵינוּ וְאָמַת ה'
לְעוֹלָם, וְזָכִינוּ לְדַבֵּר הַרְבֵּה נִפְלְאוֹת חֲדוּשֵׁי תוֹרָה הַמְּחִיין נִפְשׁוֹת
לְנִצָּחַת, וְגַם שֶׁמְחַנְנוּ וְרִקְדְּנוּ הַרְבֵּה בְּעֹזַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹתֵר
מִשָּׂאָר שָׁנִים. וְחֲדוּת ה' הִיא מְעֻנָּנו עַד אֲשֶׁר הַיּוֹם עָשָׂה ה'
נִפְלְאוֹת עִמָּנוּ שְׁזָכִיתִי מִחֲדָשׁ לְהַעֲתִיק תְּפִלָּה חֲדָשָׁה כְּאֲשֶׁר
תִּרְאֶה בְּעֵינֶיךָ, כִּי אֲנִי שׁוֹלְחָה אֵלֶיךָ עַל יְדֵי מוֹסֵר כְּתָב זֶה, יִרְאוּ
עֵינֶיךָ וְיִתְעוֹרֵר לְבָבְךָ וְתִגַּל נִפְשְׁךָ, עֹמֵד וְהַתְּבוּנָה נִפְלְאוֹת ה', כִּי
הֲלֹא זֶה כְּמָה יָמִים וְשָׁנִים אֲשֶׁר לֹא זָכִינוּ לְתְּפִלָּה חֲדָשָׁה, וְהַרְבֵּה
יֵשׁ לָכֶם חֵלֶק בְּזֶה מֵה שְׁזָכִיתֶם שִׁיְהִיָּה לָכֶם חֵלֶק בְּהַסְכָּה
הַחֲדָשָׁה שִׁיִּשְׁבְּתִי בָּהּ בְּסִכּוֹת הַזֶּה בְּחֲסָדוֹ הַגְּדוֹל, כְּאֲשֶׁר תִּשְׁמַע
קִצַּת מִמוֹסֵר כְּתָב זֶה נִפְלְאוֹת עַל עֵגֶן סִכָּה חֲדָשָׁה שֶׁצְרִיכָה
הַסְכָּה לְהִיּוֹת חֲדָשָׁה כִּי סִכָּה יִשְׁנָה יֵשׁ פּוֹסְלִין, וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה
חֲדָשָׁה. אֲבָל הַכֹּל נִתְחַדָּשׁ בִּשְׁנָה הַזֹּאת דִּיקָא, שְׁזָכִיתִי לְסִכָּה
חֲדָשָׁה, בְּרוּךְ הַשֵּׁם אֲשֶׁר זָכָה אַתְּכֶם לְהִיּוֹת לָכֶם חֵלֶק בְּזֶה,
וְהַעֲקָר הוּא חֵלְקֶךָ הָעוֹלָה עַל כָּלֶם.

וְעַתָּה תִּקְבַּל בְּרַבַּת מוֹל טוֹב, יְהִי רְצוֹן שְׁתִּהְיֶה בְּתוֹךְ הַנּוֹלָדָת
לְךָ לְמוֹל טוֹב וְלִבְרָכָה לְשִׁשׁוֹן וְלִשְׁמֻחָה, וְתִהְיֶה אִשָּׁה
יִרְאֵת ה' שִׁיִּצְאוּ מִמֶּנָּה דוֹרוֹת טוֹבִים וְכַשְׂרִים שִׁיִּגְדְּלוּ שְׁמוֹ
יִתְבָּרַךְ, וְיִרְבוּ תוֹרָה וְתְּפִלָּה בְּיִשְׂרָאֵל, וְיִתְפַּשְׁט הַדְּרֹךְ הַקְּדוּשָׁה

הַחֲדָשׁ לַעֲשׂוֹת מִהַתּוֹרוֹת תְּפִלוֹת, שְׁעַל יְדֵי זֶה יִתְקַרְבוּ כָּל יִשְׂרָאֵל
 אֵלָיו יִתְבַּרְךָ. וְחוּץ מִזֶּה הַכֵּל הַכֵּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי לֵא) שֶׁקָּרַ
 הַחֵן וְהַכֵּל הַיְפִי, אִשָּׁה יֵרָאֵת ה' הִיא תִתְהַלֵּל, שְׁנֵה נֹאמֵר עַל
 הַתְּפִלָּה כִּידוּעַ. וְהַעֲקָר כְּשֶׁעוֹשִׁין מִהַתּוֹרָה תְּפִלָּה. וְהַרְבֵּה יֵשׁ בְּזֶה
 לְדַבֵּר, אֲדָּ מִי יִתֵּן שְׁנוֹכָה לְקַיָּם זֹאת. וְלִסְפֵר הַמַּעֲשִׂיִּים שֶׁעָבְרוּ
 בְּעֵתִים הַלָּלוּ עַד הַיּוֹם, שֶׁגָּבּוּ מִדַּעַתְנוּ, אֲדָּ מִרְחוֹק יוּכַל כָּל חַד
 כְּפּוֹם מִה דְּמִשְׁעַר בְּלִבָּה לְרֵאוֹת וּלְהַכִּין מִזֶּה גְּדֵלַת הַבּוֹרָא
 יִתְבַּרְךָ וּגְדֵלַת עֶסְקִינוּ וְכוּ' וְכוּ'; אֲשֶׁרִינוּ אֲשֶׁרִינוּ שֶׁאֲנַחֲנוּ הֵם
 הַנִּקְרָאִים עַל שֵׁם רַבֵּנוּ הַקְּדוֹשׁ זִכְרֵנוּ צִדִּיק וְקְדוֹשׁ לְבָרָכָה. יוֹתֵר
 מִזֶּה אֵין פְּנָאֵי לְהַאֲרִיךְ, וְגַם הָאֲגֵרַת הַזֹּאת הִיא מִנְּפִלְאוֹתָיו
 וְחִסְדָּיו יִתְבַּרְךָ, וְהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ יְחֻזַּק לְבָבְךָ, וְיִשְׂמַח נַפְשְׁךָ, וְתִזְכָּה
 לִילָךְ בְּדַרְכָּיו הַקְּדוֹשִׁים בְּאֵמֶת, וְרַגְלֶיךָ יִתְחַזְּקוּ, וְתִהְיֶה בְּכָלֵל וְקִנּוּ
 ה' יַחֲלִיפוּ כַח וְכוּ', יִלְכוּ וְלֹא יִיעֲפוּ, יִרְצוּ לַעֲבוֹדַת ה' וְלֹא יִיגְעוּ.

דַּבְּרֵי אֲבִיךָ הַמְּצַפֶּה לִישׁוּעָה בְּכָל עֵת.

וְלֵן אֲבִרְסֵלֶךָ

וְשָׁלוֹם לְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, גַּם
 לָהֶם נֹאמְרוּ כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, וְרָאוּי לְהֵרָאוֹת לָהֶם
 הָאֲגֵרַת הַזֹּאת עִם הַתְּפִלָּה הַחֲדָשָׁה. הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ יַעֲזֹרֵנוּ לְהוֹסִיף
 עוֹד תְּפִלוֹת חֲדָשׁוֹת בְּכָלֵלִיּוֹת, וְכָל אֶחָד בְּעַצְמוֹ, עַד שֶׁיִּשְׁקִיף וְיִרָא
 ה' מִשְׁמַיִם, וְיִזְכְּנוּ לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבַּרְךָ בְּאֵמֶת לְנֶצַח.

קנח

ברוך השם, יום ד' נח תקצ"ה לפ"ק ברסלב.

אהובי בני חביבי. מכתבך קבלתי עתה עם הקלמוס, וזמן מנחה הגיע, ויקבל מסגור פה עוד שני תפלות; ובודאי יחיו נפשך, כי בלם מוכרחים לך, ומדברים מענייניו, להנצל מחלי הקדחת רחמנא לצלן, ולכלי לאכל הרבה ולזכות לדעת שלם. וכן התפלה השניה להרבות בצדקה ולזכות לעניים הגונים כדי שיתתקן על ידי זה, וכל זה מוכרח לך. וידעתי כי מחשבותיך משתוקקים לתקונים אלה, השם יתברך יזכך לזכות להם מהרה. וראה והבט עד כמה גדול פח הרצון, כי כל התפלות שנתחדשו עתה בלם מאת ה' יצאו בדרך נפלאותיו הנוראים, וכלם לא נעשו ונתחדשו כי אם על ידי הרצונות טובים והכסופין טובים שלכם. עוד יש תקוה שנוכה בלנו לפעל כל מה שאנו מבקשים בתפלתנו, כי גדול ה' וכו' ולגדלתו אין חקר, והיום פנה מאד ואי אפשר להאריך בלל. השם יתברך יזכני להתפלל מנחה בכונה בכח תפלות אלו.

דברי אביך המצפה לראותך בחיים ושלוה ושמחה.

מנחם מנחם

י"ט ניסן

קנט

אור ליום ו' ערב שבת קדש נח תקצ"ה לפ"ק ברסלב.

אהובי בן אחותי חביבי וידידי הרבני מורנו הרב יצחק אייזיק גרו יאיר.

הנה עתה אחר חצות לילה שלח ה' בדעתי לכתב לך, אמרתי לא אתעצל ואכתוב לך תכף. וכאמת איני יודע מה אכתוב לך, כי צר לי עליך בן אחותי, אשר גודלתיך. וכוננתי היה לגדל אותך לגדלה נצחית לזכותך לחיי עד, אשר אך לזה היתה כל מגמתי מן היום אשר באת בצל קורתני, ועתה איך נתרחקת ממני כל כך, ואתה מדחה עצמך מיום אל יום, ומי יודע מה יולד יום. והנה זה סמוך בשבוע זאת שלחתי לבני שיחיה שלשה תפלות מחדש. פקח עיניך ולבך והבט בהם בעין האמת ובתמימות, ותוכל להבין אמתת דרכינו. ואיך יעלה על הדעת שאצטרך לחזק אותך באמונה בענין עסקנו הקדוש והנורא והנשגב מאד, כאשר שמעתי מפיה בעצמך, שעקר המניעה שלא נסעת על ראש השנה הוא מחמת חסרון אמונה. היאמן פי יספר שאחרי כל הדבורים ששמעת מפי, ואחרי כל מה שראית בספריו הקדושים, ואחרי שפבר נתעוררת בעצמך כמה פעמים בכמה נקודות טובות בנעורייך, עדן תהיה פוסח על שני הסעפים חס ושלום. עתה בני ותלמידי, ישב דעתך היטב היטב, כי לא דבר ריק הוא ממך, כי הוא חייך. ואין הפנאי מספיק להאריך ודי בהערה זאת. וזרו עצמך לבוא על שפת קדש בנריות, אולי אולי נוכל לדבר מנקדה שבליב באפן שאוכל לעוררך מחדש, אך איך שיהיה בנדאי יהיה לך לטובה אמתית ונצחית כל רגע ורגע שתהיה פה, וכל דבור ודבור שתשמע מאתנו, כי ה' אתנו. ולעורר לבבות בני ישראל להדריכם בדרך אשר דרכו בו אבותינו מעולם, כל עסק זה אין נמצא בעולם עתה כי אם אצלנו בעזרת השם ותפריך, אשר הוריש לנו אדוננו מורנו ורבנו

הנזרא והנשגב זכר צדיק וקדוש לברכה. ואם האמת משלך
 ארצה עתה, ואסור לגלות דבורים כאלה למי שלבו חלוק מזה
 שלא יחלק יותר חס ושלום, אף-על-פי-כן האמת הוא בן, פי
 האמת הוא אחד ושפת אמת תכון לעד. ושים לבך היטב לדברי,
 וישב דעתך היטב היטב, ואני את נפשי הצלתי לעורך עתה,
 ואתה הטוב בעיניך עשה, ובעל הרחמים יוליכך בדרך הישר
 וישיבך בכל עת אל נקדת האמת לאמתו, למען לא תיגע לריק
 וכו', חוס וחמל עליך, ותלך על ידיך ורגליך להתאחו בכנפינו
 למען תהיה תקנה לאחרייך והיתה לשלל נפשך.

דברי דודך הכותב מלב ונפש המועצך לטובתך הנצחית לך
 ולורעד ולורעד ורעד לדורות עולם לנצח.

מן אפרסוף

הקלמוס שלך קבלתי, והתחלתי לכתב עמה, ואם אינה
 טובה לפני אף על פי כן היא נצרכה לי מאד, ויש
 לה חלק בכתיבת האגרת הזאת שהתחלתי לכתב עמה. וקימתי
 "ואם קחה ברזל והוא לא פנים קלקל וחילים יגבר" וכו' (קהלת
 א, ועין בפרוש רש"י ותבין היטב, בפרט שהוא קלמוס של ברזל.
 שים לבך היטב איך אנו מוצאין כל דבר בתורה להתעורר
 להשם יתברך על ידי כל הדברים שבועולם.

ושלום רב לאהובי ידידי כנפשי הרבני וכו' מורנו הרב
 שמשון גרו יאיר. מדי דברי בלבבי עם בן אחותי
 הנ"ל זכר זכרתי בך אהובי חביבי, אוהב דבק מאח אשר אהבת
 עולם אהבתך כבני ואחי. ועצר במלין לא יכלתי מלהזכירך גם

עָתָה עַד מָתִי עֲצַל תִּשְׁכַּב וְכוּ', מָתִי תִקּוּם וּתְחַדֵּשׁ יָמַיךְ
 לְהִתְקַרֵּב אֵלַינוּ כְּבָרָא שׁוֹנָה בֵּיתֵךְ שְׂאֵת וַיִּתֵּר עִזּוֹ. וְהִלֵּא לְפָנַיךְ כָּל
 מַחְמַדֵּי אוֹצְרוֹתֵינוּ הַקְּדוּשִׁים הַגְּנוּזִים בְּסִפְרֵי הַקְּדוּשִׁים. וְכֹל מֵה
 שְׁנַתְחַדֵּשׁ אֲצִלְנוּ בְּכֹל יוֹם אִין לְשַׁעַר, כִּי הוּא נֶחַל נוֹבֵעַ הַנוֹבֵעַ
 בְּכֹל יוֹם וּבְכֹל עֵת וּבְכֹל שְׁעָה. וְהִלֵּא לְמַרְאֵה עֵינַיךְ הַסֶּפֶר לְקוּמֵי
 עֲצוֹת עַד (חֶסֶר) שְׁנַתְחַדֵּשׁ עִתָּהּ, וְגַם בְּסִמּוּךְ שְׁלַחְתִּי תִפְלוֹת
 חֲדָשׁוֹת, וְגַם הַיְשָׁנוֹת כְּכֹר רֵאִיתִי. וְהִלֵּא יַדְעֵמִי כִּי אַתָּה חֹזֵק
 בְּאַמוּנָה בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וְהָאֱמֶת מִתְנוּצֵץ קֶצֶת בְּדַעְתְּךָ. וְאִם
 אֲמַנָּם יֵשׁ עֲדִין חֲפוּיִים וְהַסְתָּרוֹת וּמְנִיעוֹת הַרְבֵּה, אֲבָל בְּאֱמֶת
 לְפִי הַתְּנוּצָצוֹת מְעַט הָאֱמֶת שְׁבִלְכָךְ רֵאוּי לָךְ לְדַלֵּג עַל הַהַרִים
 לְרוּץ אֶל מְקוֹר הָאֱמֶת כְּזֶה, וְאִם הָיָה מַעְבָּר לַיָּם הָיָה רֵאוּי לָךְ
 לְעַבֵּר בְּשִׁבְלוֹ, מִכָּל שְׁכָן וְכֹל שְׁכָן כִּי לֹא רְחוֹק מִמְּךָ הַדֶּרֶךְ. וְהִנֵּה
 בְּטַנִּי מֵלֵא מְלִין, אֵדךְ קֶצֶרָה הַיְרִיעָה וְאִין הַזְּמַן מִסְפִּיק, כִּי קִדְשַׁת
 שִׁבְתְּךָ קִדְשׁ מִמְשֻׁמֵּשׁ לְבֹא, וְצִרִיכִין לְחַשֵּׁב בְּכֹל עֵת עַל יוֹם שְׁכָלוֹ
 שִׁבְתִּי. וּבְשִׁבְלִי זֶה פְתִיבְתִי לָכֶם כָּל דְּבָרֵי אֱלֹהִים, אֲבָל אֵי אִפְשָׁר
 לְבַלּוֹת הַזְּמַן עִמָּכֶם לְכַד. וְאִם תִּרְצוּ דִּי כְּזֶה, כִּי אֲזַנִּים כְּרִיתִי
 לָכֶם וְאַתֶּם הַטּוֹב עֲשׂוּ, וּבְחִרְתֶּם בְּחַיִּים לְמַעַן תַּחֲיוּ אִתְּם וְזִרְעֶכֶם
 וְכוּ'.

מלך ה"ל

קס

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, יוֹם א' לָךְ לָךְ תִּקְצֵה לִפְ"ק בְּרִסְלָב.

אֶהוּבִי בְּנֵי חֲבִיבֵי קַבְלֵתִי מִכְתָּבְךָ עִתָּהּ עִם הַשְּׁלֵשָׁה תִפְלוֹת,
 וְאִין לְהַאֲרִיךְ עִתָּהּ, כִּי בֵּין הַיּוֹם וּמִחֵר תִּהְיֶה פֶה אִם

יִרְצֶה הַשֵּׁם. רַבִּי אִיזִיק בֶּן אַחוּתִי הָיָה פֹּה עַל שֵׁבֶת קֹדֶשׁ, וּמֵאַתְּ ה' הֵיְתָה שְׁהִכַּנְתִּי בְּלִילָה הַקֶּדֶם מִכְּתַב אֵלָיו כַּאֲשֶׁר יִסְפֵּר לָךְ, וְאַגֵּב פְּתַבְתִּי גַם לְרַבִּי שְׁמִשׁוֹן עַל בֶּן תְּרָאָה לְקַבֵּל הָאַגְרָת מִרַבִּי אִיזִיק וּלְמָסְרוֹ לְרַבִּי שְׁמִשׁוֹן לְקִרּוֹת, וְאַחַר כֵּךְ תַּחֲזִירֶהוּ לְרַבִּי אִיזִיק לְגִזְזוֹ, כִּי כֵּךְ דִּבַּרְתִּי שְׂיִגְנוּ הָאַגְרָת אֲצִלוֹ.

מִיִּדְיָדְנָו רַבִּי נִפְתָּלִי גֵרוֹ יָאִיר הִגִּיעַנִי בְּשַׁעַר הַזֹּאת אַגְרַת מְאוּמָאן, לְבָאֵר לוֹ הֵיטֵב עֲנִין הַמַּחְלָקָת מֵהֵיכֵן נִצְמַח. וְכִבֵּר פְּתַבְתִּי לוֹ תַּכְף אַחַר יוֹם טוֹב, אֲךָ עֵתָה הוּא מְבַקֵּשׁ גַּם בֶּן לְבָאֵר לוֹ הֵיטֵב, וְכַתַּבְתִּי לוֹ שֶׁהַמַּחְלָקָת נִצְמַח מִחֲטָא אָדָם הָרֵאשׁוֹן, וּמִחֲטָאֵינוּ וְעוֹנְוֹתֵינוּ הַרְבִּים, וְהַשֵּׁם יִתְפָּרֵד יְרַחֵם שְׂיִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה. גַּם רַבִּי נִפְתָּלִי וְאֲנִשֵּׁי שְׁלוּמֵנוּ מְבַקְּשִׁים לְהוֹדִיעַם מִשְׁלוּמֶךָ וּבְרִיאוֹתֶיךָ הַטּוֹב, וְהִנְנִי מוֹכֵן לְהַשִּׁיבֶם מִיָּד, וּמִחֲמַת זֶה אֵין פְּנָאֵי לְהַרְחִיב הַדְּבָר לָךְ עֵתָה. וְה' יַחֲזִק לְכַבְּדְךָ בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים לְאֲרֹךְ יָמִים וְשָׁנִים טוֹבִים.

דברי אביך המצפה לראותך בשמחה.

מן אפרסוף

(אמר המעתיק להיות נודע לדורות כי בואת השנה היתה מחלוקת גדולה עד למאד. והתחילה מבין פסה לעשור ונמשכה כל השנה. וגם בשנת תקצ"ו גם בן לא נשקט המחלוקת כאשר יבין המעין מהמכתבים דלהלן, עד שנת תקצ"ח שמתו במיתה מננה ומיתה משנה הפעלי לשון הרע ורכילות אשר דרכו לשונם לירות במסתרים תם. וביניהם היה הנגיד משה מקפר שערעועין אשר שלם רעה תחת טובה, שהיה בימי נערותו עני גדול, ועקר מבנים, אך היה שוקד על דלתי אדוננו מורנו ורבענו זכר צדיק וקדוש לברכה לעורר רחמים אצלו לעזר לו. ורחם עליו הוא ז"ל, והכמיח לו שיהיה עשיר גדול ושיהיו לו בנים קימים, וכך היה, ויש בזה הרבה לספר עד אשר קצרה היריעה לזה. ואחר זמן כביר אחר פטירתו של אדוננו מורנו ורבענו ז"ל, נעשה לו טנה

בלב עד אשר נהפך לאויב ורודף. ונכד אדוננו מורנו ורפנו ז"ל הרבני המפרסם מורנו הרב אברהם דב בן אדיל זכרוננו לברכה היה חתנו וגרשו מחמת המחלוקת. ויש בזה הרבה לספר, אך כללו של דבר ששלם רעה תחת טובה, ונהפך לרודף. ורדף למורנו ורפנו רבי נתן ז"ל כל שנת תקצ"ה תקצ"ו תקצ"ז תקצ"ח, ונדה בו אויבים לקחת אותו לתפיסה. ואחר כך גרשו מביתו מברסלב לנעמרוב, וגם שם גרה בו בכמה פעמים אויבים, עד שבשנת תקצ"ח קדם שבועות היה מורנו רבי נתן בברסלב לחשב עצה עם אוהביו איך לחזור לביתו לברסלב מחמת ששם בנעמרוב לא היה לו דירה והכרח לישוב בשכנות, ועוד כמה יסורים שהיה לו שם. ונודע למשה הנ"ל שמורנו רבי נתן רוצה לחזור לביתו, ואז עמד באמצע הרחוב ואמר פהאי לשנא "ער וויל שוין אריין צוא ריק אהער נוא נוא וויל מיין לעבין וועט זיין וועט ער דא נישט זיצען נישט מעהר איך באדארף בלוי גייען להנאראדנימטשע" והוא רוצה כבר לחזור ולהכניס באן, נו נו, כל זמן שאני חי לא יגור באן. כל מה שאני צריך לעשות זה לגשת למושלן. כאומר ואמסר אותו. וכך הנה, והלך מהרחוב להאדון הנ"ל, והיה פריא פאולם בכל כחותיו, עטיניו מלאים חלב וכו', ובבואו להאדון הנ"ל היה שם יהודי אחד, וצוה שילך לחוץ. והלך האיש הנ"ל לחוץ, ושמע שהוא מדבר ממורנו רבי נתן עם האדון הנ"ל, ובהרף עין נפל לארץ חלשות ונגוע, ונעשה רעש גדול. והאדון הנ"ל ברח לחוץ וצעק צעקה גדולה, כי לא יכל להחיות אותו, ושפכו עליו יין שרף עם בשמים טובים וריחות טובות, אך לא הועיל. וצעק האדון הנ"ל לקח איזה עגלה להוליכו לביתו, ולא היה לשעה שום עגלה. ולקחו עגלה גדולה שמוליכין עמה זבל ורפש מהרחוב ומהסוסים ושכבו אותו על העגלה הנ"ל, והאיש הנ"ל ועוד כמה נכרים הוליכו אותו לביתו ונעשה שם רעש גדול עד למאד מאד, כי זה מקדם לערף חצי שעה ראו אותו פריא פאולם בכל כחותיו ועכשו הוא מת. אך לא הועיל להם רעשם, ושכב כך בלא לשון לערף מעת לעת רק הפה מבטנו זעה וכו', ואחר כך נגוע לגמרי. ואז התחרטו כמה וכמה שונאים ואויבים ונתהפכו לאוהבים, והם בעצמם טרחו להביאו לביתו לברסלב, וכך היה שבשנת תקצ"ט בין יום פפור לסכות יצא מנעמרוב לברסלב ואז נשקט המחלוקת. רבת צרורנו מנעורינו גם לא יכלו לנו, וה' לא יעזבנו בידם, ואש תורתו ויראתו אשר הוא עוסק להכניס בנו לירא מלפניו יתברך אדון כל לא יכבה לעולם; פאשר אמר הוא ז"ל בזה

הלשון: מיון פניערייל וועט שוין מלואין ביו משיח וועט קומען וְהָאֵשׁ שְׁלֵי תוֹקֵד עַד בִּיאַת מִשִּׁיחַ. הודעתי כל זה בכרי שיבין המעין היטב בהמכתבים דלהלן וישאר קים באמת לנצח).

כ"א ניסן

קסא

יום ב' חיי שרה תקצ"ה לפ"ק ברס"ל.

שלום רב לאהובי בני מורנו הרב יצחק גרו יאיר.

מכתבך קבלתי בזאת השעה, גם ביום א', והחיייתי בדברך במה שפתבת מענין אריכות אפים. ברוך השם אשר עד כה עזרנו שדבריו הנוראים ז"ל מתחילין להתנוצץ לעשות רשימה ופעולה טובה בלבך, אם אמנם עדין הוא במעוט ובצמצום מאד, עם כל זה הגדלתי השמחה על צמיחת קרן ישועה הגדולה הזאת, פי באלה חפצו. כי כל ישעו וכל חפצו וכל מגמתו שתזכו לילך עם דבריו, הינו לקימם בפשוטם, ולהבין דבר מתוך דבר, ולמצא לעצמו עצות בכל יום ובכל עת בכל מה שעובר על האדם בכל עת וזמן ביום ובלילה, בשכבו ובקומו, ובלכתו בדרך, בימי נעוריו, ובימי פחרותו ובימי זקנותו מתחלתו ועד סופו. הן בינו לבין עצמו, הן בהנהגתו עם ביתו ואשתו ובניו, ובהנהגתו עם בני אדם הקרובים והרחוקים האוהבים והשונאים חס ושלום וכו' וכו', אין דבר ואין ענין שלא נוכל להציא ולמצא לעצמנו עצות נכונות ודרכים ישרים בכל דבר איך שהוא, בבחינת ירידה חס ושלום ובחינת עליה, בכל מיני דרגות וענינים שהאדם עומד בהם. ומי שמבין קצת מזה מבין, ומי שאינו מבין או אפלו המבין קצת בשמגיע לענין שאינו

מבין, צריך להאמין תמיד שבודאי נמצאים אלו הענינים שעוברים עליו ועל כל העולם, וכל מה ששומע בני אדם מדברים, בודאי הפל נמצא בתוך תורתו ומעשיותיו ושיחותיו הקדושים. ועל ידי האמונה יזכה למצא גם פן לפי שכלו ומדרגתו, כי מאד מאד עמקו מחשבותיו והכל יכולים להחיות עצמן על ידם בחיי עולם לנצח נצחים. אשרינו שזכינו לכל זה.

גם מאגרת של היום היה לי נחת ונחמה על צערנו הקשה מענין המחלקת, מאחר שאני רואה שאתם מרגישים קצת דבורנו שדברתי עמכם בזה שצריכין להתעורר מאד להתקרב על ידי זה דיקא ושאינ התחזקות גדול מזה. חזק בני וחזק, וחזקו עצמכם זה את זה איש את רעהו יעזרו ולאחיו יאמר חזק ותקימו ותקבלון דין מן דין. כי לא דבר ריק הוא אשר נעשה עמנו בכל עת בכלליות ובפרטיות, ובפרטי פרטיות. זכרו היטב כל מה שעבר עלינו, ומה שנעשה עמנו עתה, למען תספרו לדור אחרון למען ידעו דור אחרון בנים יולדו וכו', כי פפי הנראה גם עליהם יעברו מחלוקות עצומות. ויהיה להם להתחזקות ולנחמה ששישמעו ויבינו שכבר עבר עלינו כל זה כמה פעמים, ובכל עת עמדו עלינו וכו' רחמנא לצלן, והקדוש ברוך הוא מצילנו מידם בכל פעם. כי כל מה שנעשה עמנו יספרו מזה הרבה בכל דור ודור אפלו פשיבוא משיח במהרה בימינו. כי מעשה כזאת לא היה עדון, שאמת נגלה כזה עם התגלות חדושי תורה כאלה יהיו נעלמים ומבזים ומשלכים ארצה כל כך. אבל זהו בעצמו התרוץ מחמת שהוא אמת כזה וחדושי חדושים כאלה על פן מבזים ומסתירים כל כך, אבל

דבר אלקיננו יקום לעולם, והאמת עד לעצמו, ומי שהתחיל ונמר. כמובא במדרש רבה (חיי שרה פרשה ס) על פסוק ועשה חסד עם אדני אברהם התחלת נמר. ופרושו שאמר להקדוש ברוך הוא: רבנו של עולם, התחלת לעשות נסים בשביל אברהם וכו' תנמר וכו'. חזקו ויאמץ לבבכם וכו' כי ה' אתנו אל תיראום, יתר מזה אין פנאי להאריך.

דברי אביד ואוהבך באמת לנצח.

מן אפרסלם

ושלום לכל אנשי שלומנו באהבה רבה, מאליהם יבינו שלכלם נאמרו דברים אלה, ולא אתכם לבד, כי אם את אשר ישנו פה ואת אשר איננו פה וכו', מי האיש החפץ חיים צריך לידע מפל הנ"ל.

כ"ב ניסן

קטב

ברוך השם, אור ליום ב' תולדות תקצ"ה לפ"ק ברסלב.

אהובי בני חביבי. מכתבך קבלתי עתה. עתה בני אודיעך חדשות, כי תהלה לאל אני מוכן לנסע אם ירצה השם ביום ג' א' דראש חדש פסלו הפא עלינו לטובה לאומאן. וכבר שכרתי עגלה בשעה זאת, כי מיום שנתהוה הרעש ביום טוב שעבר נכסף נכספתי לנסע לשם, וכעת עוררני ידידנו הותיק מורנו הרב נפתלי גרו יאיר ששלח לי מכתבו שהרב דבר שם דבורים נגדנו, ובפרט על הקלוזי הקדוש שלנו שלא היה ראוי לו לאמרם, ומחמת זה הוא חפץ מאד שאבוא לשם. אף

על פי שהוא עלי למרח גדול עתה לנסע בעת הזאת, אני מברך לנסע, והשם יתברך ירחם עלי ועלינו וינחנו במעגלי צדק למען שמו, ויוליכני בדרך האמת בכל תנועה ותנועה ונוכה לפעל שם כל מה שאנו צריכין לטובה נצחית. וגם בזה העולם ירחיב לנו בחסדו הגדול יתברך, ויראו שונאינו ויבושו וכו'. יתר מזה אין פנאי להאריך עתה, וה' יוליכני לשלום.

דברי אביד.

מן אברסלף

ולכל אנשי שלומנו שלום רב תהלה לאל רקדנו הרבה בשפת העבר וגם אני רקדתי קצת בעזרת השם יתברך, ודברנו מהתורה "ואתם תהיו לי" (לקוטי מוהר"ן לד) מענין השלשה נקודות הקדושות שצריכין לקבל מהצדיק, וכל אחד מחברו ומנה ובה, ועל ידי זה מבטלין חרפת לב שבירת לב פי שם אהבה דקדשה שורה. אשרי אננים שפך שומעות, אשרינו אשרינו שזכינו לכל דבור, מפל שפן לכל תורה שעולה עד אין סוף ויורד עד אין תכלית, ומחיה ומקשר נפשותינו ונפשות כל ישראל לשרשם. מי ימלא גבורות ה' ונפלאותיו וחסדיו העצומים שזכינו בדור העני הזה, אשרינו.

קסג

ברוך השם, אור ליום ב' וישלח תקצ"ה לפ"ק פרסלב.

אהובי בני חביבי. מכתבך קבלתי בין מנחה למעריב בבית המדרש וקריתיו אז, ומה מאד החיית את נפשי בעת

הזאת, בפרט עם המכתב מלעמפרג. גדולים מעשי ה' מאד עמקו מחשבותיו, ואתנו אין יודע עד מה, רק אנו חיבים להודות על העבר על כל הרחבה והרחבה אשר הוא ותפרך ברחמיו מרחיב לנו בצר במעוף צרה וצוקה מכל צד, במחלקת בזה בכזיונות כאלה בדתקות פרנסה בזה, והעקר בדתקות פרנסת הנפש בזה, אשר אי אפשר להתפלל שום תפלה כראוי וכו', עם כל זה ה' אתנו בכל עת ועושה נפלאות גדולות לברו. וגם בכל פעם מאיר לנו בדתנו ומראה לנו התנוצצות צמיחת קרן ישועה בכל עת. מה אמר ומה אדבר. ועל ידי כל זה יש לנו פח לצפות לישועה שלמה תמיד כאשר עד הנה רבות עשה עמנו ה' אלקינו נפלאותיו ומחשבותיו אלינו וכו'.

והנה כבר הודיעך ידידנו רבי נחמן גרו יאיר מפולטשין מענגן ביאתי לביתי לשלום תהלה לאל, וגם תשמע עוד בזה ותבין נפלאותיו ה'. יתר מזה אין פנאי להאריך עתה, ותראה לשלח לי הקלמוסים של ברזל מהרה, ולזכות רב יחשב, ועדין אין דעתי צלולה מפלטול הדרך, על בן אקצר ואמר שלום.

דברי אביך המעטיר בערך.

מן אפרסוף

ולכל אנשי-שלומנו שלום וישע רב, חזקו ויאמין לבבכם, פי האמת הוא אחד, ואי אפשר לסתרו בשום אפן בעולם, כמו שכתוב (משלי יב): "שפת אמת תבון לעד וכו', ואמת ה' לעולם".

קסד

זֶה הַמִּכְתָּב אֲשֶׁר שָׁלַח מוֹרְנוּ הֶרֶב הַמְּפָרָסם לְשִׁבְחָ וְכו', מוֹרְנוּ הֶרֶב רַבִּי נִתַּן זֵכֶר צְדִיק לְבִרְכָה לְהֶרֶב מִסְאוּרָאן בּוֹהַ הַשְּׁנָה בְּכַדִּי לְהַשְׁקִיטָ הַרִיב וּלְהַצִּיל נַפְשׁוֹ וּנְפִשׁוֹת הַנְּלוּיִם אֵלָיו לְהַצִּילָם מֵהַרְדְּפוֹת עַד הַנֶּפֶשׁ שֶׁנִּרְדְּפוּ אֹז, אֵךְ לֹא הוֹעִיל כִּי לֹא נִכְנסוּ הַדְּבָרִים בְּלִבּוֹ מִחֲמַת רַבּוּי לְשׁוֹן הֶרֶע שֶׁסָּפְרוּ לְפָנָיו. לֹאִי ה' שֶׁהָיָה לָנוּ בְּעוֹרְנוּ וְהַצִּיל נַפְשׁוֹתֵינוּ מֵהַרְדִּיפוֹת. בְּרוּךְ ה' שֶׁלֹּא נִתְּנָנוּ מֶרֶף לְשִׁנְיָהֵם וְכו'.

בְּרוּךְ הַשֵּׁם אוֹר לְיוֹם ה' וַיִּשְׁלַח תַּקְצָ"ה בְּרַסְלָב.

מִרְחוֹק אֶקְרָא לְשָׁלוֹם, מִן הָאוֹזֵב אֲשֶׁר בְּקִיר לְאֶרֶץ אֲשֶׁר בְּלִבְנוֹן,
הַלֹּאֵל הוּא הֶרֶב הַקְּדוֹשׁ הַמְּפָרָסם נוֹדַע בִּיהוּדָה וּבִישְׂרָאֵל שְׁמוֹ
נִרוּ יֵאִיר עֲמוּד הַחֹזֶק פְּטִישׁ הַחֹזֶק אִישׁ אֱלֹקִים קְדוֹשׁ יֹאמֵר לוֹ,
לוֹ דוּמְיָה תִּהְיֶה כְּבוֹד קְדוּשַׁת שְׁמוֹ מוֹרְנוּ הֶרֶב מִשָּׁה צְבִי נִרוּ
יֵאִיר.

הַאֲמָנָם תַּמָּן נִהְיָי דְלָא שְׁאִיל זַעִירָא בְּשַׁלְמָא דִּרְבָא, עִם כָּל
זֶה לְמַעַן גְּדַל הַשְּׁלוֹם אֲשֶׁר הִפְלִיגוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל
בְּעֵצָם מֵעֲלָתוֹ מְאֹד, וְאָמְרוּ (סְפָה נג): שֶׁהַשֵּׁם יִתְּבַרַךְ אָמַר יִמְחָה
שְׁמִי עַל הַמַּיִם בְּשִׁבִיל לַעֲשׂוֹת שְׁלוֹם וְכו' וְכִיּוֹצֵא בּוֹהַ הַרְבֵּה,
אָמַרְתִּי לְצִאת מֵהַגְּבוּל. וְאֲמָנָם שְׁלַבִּי הוֹלֵךְ אָנָּה וְאָנָּה בְּכַתִּיבַת
מִכְתָּבֵי זֶה, כִּי מִי יוֹדַע אִם יִכְנָסוּ דְבָרֵי בְּלִבּוֹ הַטְּהוֹר, כִּי בְרִית
בְּרוּתָה לְלִשׁוֹן הֶרֶע עַד שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (שְׁפָת נו). שְׁדוּד קִפְל
לְשׁוֹן הֶרֶע, אָמַרְתִּי עָלַי לַעֲשׂוֹת אֶת שְׁלִי. וְהָיָה מֶה, אֲרוּצָה דְבָרֵי
אֱלֹה לְהַצִּיל אֶת נַפְשִׁי וְאֶת נַפְשׁוֹת כְּשֵׁרִים הַתְּלוּיִים בִּי, וְאֲדוּנִי
חֲכָם כְּחֻכְמַת מִלְּאֲךְ הָאֱלֹקִים לְדַעַת כָּל אֲשֶׁר בְּאַרְץ, וַיְכִיֵּן כִּי
בְּאֵמַת וּבְכַתְּמִים יוֹצֵאִים דְּבָרִים אֱלֹה מִלְּבִי. וְהָנָּה בְּאֵמַת אֵין דַּעְתִּי

צְלוּלָה לְסֵדֶר דְּבָרַי פְּרָאוּי לְגִדּוֹל הַדּוֹר פְּיוּצָא בּוּ, מִגְדָּל הַמַּחְלָקָת
וְהַיְסוּרִים מְפָל צַד, אֶפְפוּנֵי מַיִם עַד נֶפֶשׁ וְכוּ', אֵךְ עֲצוֹר בְּמַלְיָן מִי
יֻכַל פַּעַת כּוֹזָת, וְאִם זְכַרְתִּי וְנִבְהַלְתִּי, כִּי כְּפִי הַנִּשְׁמָע בְּמִדְיַנְתָּנוּ
מִהַדְּבוּרִים שְׁיִצְאוּ מִפִּי מַעֲלַת כְּבוֹד תּוֹרָתוֹ, חִזַּק יְדֵי בַּעֲלֵי
הַמַּחְלָקָת, וְרַב בַּעֲלֵי הַמַּחְלָקָת חָלַק לָבֶם גַּם מֵאֲדוּנֵי רוּם מַעֲלַת
כְּבוֹד תּוֹרָתוֹ כַּאֲשֶׁר הֶחֱכֵם יוֹדַע בְּנִפְשׁוֹ.

וְעַתָּה יִזְכַּר נָא אֲדוּנֵי מֵהֲרַבּוֹת גּוֹאֵל הַדָּם, וְלֹא יִשְׁפָּךְ דָּם נָקִי
בְּיִשְׂרָאֵל, כִּי כָּבֵד הֵם שׁוֹפְכִים דְּמֵינוּ בְּבוֹיוֹנוֹת עֲצוּמוֹת
אֲשֶׁר לֹא נִשְׁמָעוּ בְּעוֹלָם, וּמִסְקָלִים בְּאֲבָנִים וְעַפְרוֹ בַּעֲפָר, וְאִינָם
חֲסִים עַל נַעֲרִים וְזֻקְנִים. לֹאֵל א' עֲזָרְתָה לָנוּ, אֲזִי חַיִּים בְּלַעֲנוּ.
וְעַתָּה יֵשִׁים נָא אֲדוּנֵי אֵל לְבוֹ הַפְּהוּר אַחֲרֵי אֲשֶׁר דָּרְכוּ הַטּוֹב
לְתוֹךְ הַשְּׁלוֹם בְּיִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת מְשַׁפֵּט שְׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְרֵעֵהוּ,
וְכִמָּה פְּעָמִים הוּא מְכַרַח לוֹתֵר לְהַחֲיִב בְּשִׁבִיל לְפָשֵׁר בִּינֵיהֶם, כִּי
מִכְּהַחֲכֵם וּמִי יוֹדַע פֶּשֶׁר דְּבַר, קַלְ-וַחֲמֹר בֵּן בְּנוֹ שֶׁל קַלְ-וַחֲמֹר
אֶלֶף פְּעָמִים, כִּמָּה וְכִמָּה מְחַיֵּב מִי שְׁיֵשׁ בִּידוֹ לְתוֹךְ הַשְּׁלוֹם בְּעִנְיָן
מַחְלָקַת עֲצוּם כְּזֶה, שְׁיֵשׁ בּוֹ חֲשֵׁשׁ סַפְּנוֹת נִפְשׁוֹת וְחִלּוּל הַשֵּׁם, כִּי
הֵם הוֹלְכִים וְקוֹרְעִים הַסְּפָרִים הַקְּדוּשִׁים שְׁחִבֵּר אֲדוּנָנוּ מוֹרְנוּ
וְרַבְּנוּ הָרַב הַקְּדוּשׁ זָכַר צַדִּיק וְקְדוֹשׁ לְבָרְכָהּ, וְרוֹמְסִים אוֹתָם
בְּרַגְלֵיהֶם, וְזוֹרְקִים אוֹתָם לְאִשְׁפוֹת וְלִמְקוֹמוֹת הַמְּטַנְּפִים, הַנִּשְׁמָע
כּוֹזָת אוֹ הַנְּרָאָה כְּמוֹהוּ, וְאִינָם נוֹתְנִים אֵל לָבֶם לְהַסְתַּכֵּל בְּתוֹךְ
הַסֶּפֶר לְרֵאוֹת וְלִהְבִּין בּוֹ, אִם רְאוּי לְבוֹזוֹתוֹ כֹּל כֶּךָ. וְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמָנוּ
הַמְּסֻתּוֹפִים בְּצִלוֹ הַקְּדוּשׁ וְלוֹמְדִים סְפָרֵי הַקְּדוּשִׁים, אֲשֶׁר כְּבָר
נִתְּפֵשֵׁט חֲבוּרָיו בְּרַב יִשְׂרָאֵל, וּבְקִצָּה תִּכַּל מְלִיחָהּ, כִּי כְּבָר חֲזָרוּ

והדפיסו אותם במדינות הרחוקות כאשר כבר הגיעו לדינו, בראותם גדל החציפות של העני פנים שבדור המבנים את הספרים כל כך והם מכרחים לשתק ולשום לפיהם מחסום. והחולקים אינם מסתפקים בכל זה ומוסיפים לפער פיהם לכלי חק עד שמרומים ידיהם על אנשי שלומנו העניים הנרדפים. אזי גם הם אינם יכולים להתאפק ועומדים בנגדם בכל כחם, כי האנשים מרי נפש המה. ומחמת שהם נרדפים ביותר עד אשר כשל כח הסבל והם מתגברים בכל כחם ביותר, כמאמר החכם אין גבור כמתיאש. ועל ידי זה רבו כמו רבו הקטמות והמריבות בכמה עירות זה כמה פעמים. ועתה היתכן להלהיב ולהבעיר חם ושלוה יותר אש המחלקת כזה. הלא זה יודע אדוני בנפשו שאנחנו חזקים בנקדת האמת, שמן הנמנע להפריד לכבנו חם ושלוה ממנו ז"ל ומספריו הקדושים, מאחר שאנו יודעים בנפשנו אמתת דבריו הקדושים המוסדים על אדני האמת כפי אשר קבלנו מרבותינו ז"ל ב"ש"ם ופוסקים ובכל ספרי מוסר הקדושים מהצדיקים הקדושים שהיו אחריהם זכותם יגן עלינו, כאשר עין כל בית ישראל ראו בספריו הקדושים, כל מי שחפץ באמת להביט בעין באמת לאמתו. ואיך אפשר להכחיש דברים אמתים כאלה, ואם רבים אינם חפצים להביט בהם, מי יכריח אותם. השומע ישמע והתהלך יחדל. אך איך התר להצית האש חם ושלוה הבוער זה כמה שנים. וזה ידוע ומפרסם שאני העני והאביון כבר השלכתי נפשי מנגד. ומסרתי נפשי וגופי וממוני בשביל האמת.

וְה' אֱלֹקִים אָמַת יוֹדַע כִּי דִבַּרְתִּי עִם גְּדוּלֵי קְדוּשֵׁי יִשְׂרָאֵל
 צְדִיקֵי יְסוּדֵי עוֹלָם וְכוֹתָם יִגַּן עָלַינִי. עִם כָּל־ם דִּבַּרְתִּי הִרְבָּה
 גַּם אַחֲרַי שְׂזִכִּיתִי לְהִתְקַרֵּב לְאֹדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ הַמְּבַהֵק הָרַב
 הַקְּדוֹשׁ מוֹתֵרָן זְכַר צְדִיק לְבִרְכָה. וְכָל־ם קָרְבוּ אוֹתִי בְּאַהֲבָה רַבָּה
 וּבְחֶפְזָה יִתְרָה. וּבִפְרָט הָרַב הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא מִבְּרֵדִיטְשׁוֹב, וְאַחֲרָיו
 הָרַב הַקְּדוֹשׁ מִחֻמְעֵלְנִיק, וְהָרַב הַקְּדוֹשׁ מוֹרְנוּ הָרַב שְׁלוֹם
 מִפְּאָרְדִּיבִישְׁטִישׁ זְכַר צְדִיקִים לְבִרְכָה, וְשְׂאֵרֵי גְּדוּלֵי עוֹלָם, אֵצֶל
 כָּל־ם הָיִיתִי מִתְאַבֵּק בְּעַפְרֵי רַגְלֵיהֶם קִדְּם שְׁנַת־קִרְבָּתִי אֶל אֹדוֹנָנוּ
 מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ הַמְּבַהֵק זְכַר צְדִיק לְבִרְכָה וְאַחֲרָי כֶּף. וְאַהֲבַתְּם גְּבַרָה
 עָלַי אַחֲרַי כֶּף בְּיִתְרָה, מִחֻמַּת שְׂרָאוּ שְׁנַשְׁתַּנִּיתִי לְמוֹכָה יוֹתֵר,
 לְשִׁקֵּד עַל דְּלִתֵי הַתּוֹרָה וְהַעֲבוּדָה בְּיִתְרָה בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.
 וְכָל־ם פָּרְסוּ בְּשִׁלוּמוֹ ז"ל עַל יָדַי. וְהִנְנִי הַיּוֹם הַרְבֵּה יוֹתֵר מִחֻמְשִׁים
 שָׁנָה, וּכְבֵר עָבַר עָלַי מָה שֶׁעָבַר, כָּל מִשְׁבָּרִיד וְגִלְיָד עָלַי עָבְרוּ,
 וְאַנִּי עוֹסֵק בְּסִפְרָיו הַקְּדוֹשִׁים זֶה יוֹתֵר מִשְׁלָשִׁים וְשִׁתִּים שָׁנָה.
 וּכְבֵר זְכִיתִי לְהִדְפִּיסָם כַּמָּה פְּעָמִים עִם הַסְּפָמוֹת מִגְּדוּלֵי יִשְׂרָאֵל
 מִחֻבְרִים מִפְּרָסְמִים גְּאוּנֵי עוֹלָם. וְנִתְפַּשְׁטוּ בְּכָל יִשְׂרָאֵל בְּפִרְט
 בְּמִדְיָנוֹת לִיטָא וְרִיִּסֵן וּפּוֹלִין גְּדוֹל וּבִאֲרֵץ יִשְׂרָאֵל. וְכָל־ם מְשֻׁבְּחִים
 וְאוֹמְרִים שֶׁהֵם דְּבָרִים נִפְלְאִים וְאַמְתִּיִּים וּפּוֹתְחִים שְׁעַר לְכָל
 דּוֹפְקֵי בְּתִשׁוּבָה וּמְדַרְיִכִים אֶת הָאָדָם בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָה. לְבַד
 בְּמִדְיָנֵנוּ רַבּוּ הַמַּחְלָקַת, מִחֻמַּת דְּבָרֵי הַכָּל שִׁיבָא מִפִּי הַחוֹלֵק
 הַגְּדוֹל עָלָיו ז"ל אֲשֶׁר לְכַבְּנוּ חֵלֶק מִמֶּנּוּ לְגִמְרֵי וְאַיִנִּי רוֹצֵה לְדַבֵּר
 מִמֶּנּוּ. וְגַם אֹדוֹנֵי יוֹדַע שְׂלֵא הָיָה כְּדָאֵי לְחַלֵּק עָלָיו ז"ל, וְרַק הוּא
 הִרְבָּה הַמַּחְלָקַת בְּיִשְׂרָאֵל עַד אֲשֶׁר אִם יִרְצֵה אֶפְלוּ הַגְּדוֹל

שְׁפָנְדוּלִים לְתַקֵּן הַמַּחֲלָקֶת, אֵינִי יוֹדֵעַ אִם יֵשׁ בְּיָדוֹ לְתַקֵּן, כִּי יוֹדְעוּ שֶׁשְׁקָלְקַל לְדוֹרוֹת עַד שְׁיָבֹאוּ מוֹרֵה צְדָק וַיְגַלֶּה הָאֱמֶת, עַל כֹּל פְּנִים אֵין לְהַרְפוֹת הַמַּחֲלָקֶת.

נא אֲדוּנֵי אוֹהֵב יִשְׂרָאֵל הַשּׁוֹקֵד עַל תְּקִנְתְּם, יִמְחַל לִי אִם יֵצֵא מִתַּחַת יַד קְלָמוּסֵי אֵיזָה דְבוּר נֶגֶד כְּבוֹדוֹ הַגָּדוֹל, וַיְדִינֵנִי לְכַף זְכוּת, כִּי מֵרַב שִׁיחֵי וְצַעֲרֵי דִבְרַתִּי עַד הִנֵּה, מְקִירוֹת הַלֵּב בְּלֵב נִשְׁבֵּר וְנִכְאָה וְנִדְכָּה עַד מְאֹד, כִּי נִפְשִׁי נִבְהַלָּה מְאֹד מְאֹד וְאֵתָה ה' עַד מְתִי. אֶתְפָּרִית רוּחִי גוֹ נִדְנָה, מָה אֲמַר וּמָה אֲדַבֵּר מָה אֶצְטַדֵּק הָאֱלֹקִים מִצָּא אֶת עוֹנְנֵנו כִּי צְדִיק ה' וְאֵנִי הִרְשַׁעְתִּי, אֲכַל הָאֱלֹקִים יִבְקֹשׁ אֶת הַנִּרְדָּף, אֲפֹלוֹ צְדִיק רוֹדֵף וְכו', בְּפָרַט כִּי בְעֵינַי הַמַּחֲלָקֶת עָלֵינוּ לֹא צְדָקוֹ דְּבִרְיָהֶם כִּלְלֵל. כִּי גֵלּוּי וַיְדוּעַ לִפְנֵי מִי שֶׁאֲמַר וְהִיָּה הָעוֹלָם שְׁאֲדוּנֵנו מוֹרְנוּ וְרַבְנוּ ז"ל מְדַרְיָךְ אוֹתָנוּ בְּדַרְךְ הַיָּשָׁר בְּסִפְרֵי הַקְּדוּשִׁים, בְּדַרְךְ אֲשֶׁר דָּרְכוּ בּוֹ אֲבוֹתֵינוּ מֵעוֹלָם.

ועתה אֶשְׁתַּחֲוֶה וְאֶכְרַעָה וְאֶחְוֶי קִידָה קָמִי דְמַר אֱלֹפִים פְּעָמִים שְׁיִשִּׁים לְבוֹ הַטּוֹב אֶל כָּל דְּבָרֵי הַנְּאֻמָּרִים בְּאֱמֶת וְצְדָק, וְאֵל יִשְׁלֹף דְּבָרֵי אַחֲרֵי גּוֹ, וְאֵל נָא יִשִּׁית עָלַי חֲטָאת אִם יֵצֵא דְבַר נֶגֶד כְּבוֹדוֹ חֵם וְשָׁלוֹם, כִּי לֹא בְמַרְדּוֹ וּבְמַעַל דִּבְרַתִּי חֵם וְשָׁלוֹם רַק מִגְּדֹל הַצַּעַר וְהַרְדִּיפוֹת שְׁלָנוּ עַד הַנֶּפֶשׁ, וְאֵין אָדָם נִתְפָּס עַל צַעֲרוֹ. וְאֵל יִשְׁמַע לְקוֹל מְלַחְשִׁים בְּעֵלֵי לְשׁוֹן הָרַע, יֶאֱחֹז צְדִיק דְּרַבּוֹ הַטּוֹב אֲשֶׁר מִכְּבָר לְהַצִּיל עֲשׂוֹק מִיַּד עוֹשְׂקוֹ כַּח וּלְתוֹף הַשָּׁלוֹם בְּיִשְׂרָאֵל. וּבוֹחוֹן לְכַבּוֹת הוּא יוֹדֵעַ שְׂרָצוֹנֵי חֹזֵק מְאֹד לְבֹא בְּאֶהֱל בֵּיתוֹ הַקְּדוֹשׁ, וּלְדַבֵּר עִם מַעֲלַת

כבוד תורתו פנים-אל-פנים ולפרש שיחתי לפניו, אך גבה טורא
 ביני האכיון ובין רום כבודו, כי הקיפוהו חבילי טרדות מפל צד
 עד אשר אין הפנאי בידו לעסק לדבר עמי פראוי. כי לפרש
 שיחתי לפניו ולהציל את נפשי הייתי צריך שידבר עמי מעלת
 כבוד תורתו כמה ימים כמה שעות בכל יום, וזה דבר שאי
 אפשר מרבוי טרדותיו במלי דשמיא ומלי דצבורא. וגם אני בעניי
 אי אפשר לי להתמהמה שם הרבה, מחמת שבאים לשם הרבה
 אנשים אשר חורקים שנם עלי אשר אי אפשר לי להתועד
 עמהם יחד, ובפרט ימים הרבה, כאשר אדוני יבין בחכמתו הנד.
 ובאמת מחמת זה נמנעתי לבוא אליו עד הנה. ובפרט עתה שאי
 אפשר לי לעבר מביתי למקום קדשתו מחמת שיראתי
 מהחולקים, ובפרט מהעזי פנים שביניהם אשר דמי התר
 ביניהם וכו'. הן על כל אלה גברה המחצה המפסקת ביני ובין
 כבודו הרמה, וגם על המכתב הזה נסתפקתי אם לשלחו למעלת
 כבוד תורתו, אך לא יכלתי להתאפק, ואני מוסר דעתי ולבכי
 להשם יתברך בכל תנועותי וכרצוני אעשה, ואם אמנם בטני
 מלא מלים, אמרתי לקצר שלא אמריח הצדיק בתבות הרבה,
 ושלומי יגדל נא כנפשו ונפש אסקופה הנדרסת, פורש כפיו
 ומבקש שלום ואמת.

121 בן מורנו הרב נפתלי הירץ מברסלב

קס"ה

ברוך השם, אור ליום ו' ערב שבת קדש וישלח תקצ"ה לפ"ק
ברסלב.

אהובי בני חביבי. מכתבך קבלתי על ידי מוסר כתב זה
ידידנו רבי נחמן מטוילטשין עם אחד רובל כסף מרבי
שמשון ידידנו גרו יאיר, גם הקלמוסים. והוא בא לחדר עליתי
בעת שעמדו אנשי שלומנו לפני ודברתי עמהם מעסק המחלקת
שנתעורר מחדש, בתוך כך בא רבי נחמן הנ"ל וראיתי מכתבו
ובן ספר לי בעל פה. ואם מהראוי לזעק בבכיה על צרה ומצוקה
כזאת, עם כל זה נתגברתי ונתחזקתי בשמחה, פי חדות ה' היא
מעונינו, פי העקר להתחזק בשמחה. רק באיזה שעה מיחדת
בודאי במסתרים תבכה נפשי על רדיפות כאלה.

ועתה בני נפשי ולבבי וכל אנשי שלומנו היקרים, שימו
לבבכם היטב לכל הדבורים שפבר נדברו בינינו, פי
כבר הקדים לנו השם יתברך רפואה למכה על ידי שבעה משיבי
טעם שהם הדבורים הקדושים ששמעתם מפי ומפי הספרים
הקדושים שיש בהם כח להחיות את כל אחד ואחד גם בעת
הזאת, כאשר רב אנשי שלומנו נתעוררו מחדש על ידי
התעוררות המחלקת הזאת, וכלם אומרים שהקיצו ועוררו אותם
משנתם על ידי המחלקת הזאת; ועתה בני אל תעצבו ואל יחר
בעיניכם, פי ה' אתנו אל תיראום. והנה בענין שאלתו אם
להתפלל בהקלוז, שמתי דברי בפי מוסר כתב זה שדעתי נוטה

יותר שלא יפגם להקלוזי בשבת הזוה, וקרוב בעיני שיקבע מקום בעיר חדש ששם מתפללים אנשי שלומנו, ויותר מזה דברתי עם מוסר כתב זה. והנה חצות לילה הגיע גם הוא ערב שבת קדש, גם מאליך תבין שאני צריך עתה לישוב עצמי הרבה ביני לבין קוני ואולי אזכה לפרש שיחתי לפניו יתברך שיחמל על עלבוננו וכו', על פן ההכרח לקצר ותקבלו ההעתקה מהאגרת שהכנתי להרב וכו' היום קדם לאור היום. וגם בזה תראו נפלאות ה' שהשם יתברך סבב בדעתי היום לכתב האגרת הזוה, ואתם תיעצו אותי איך להתנהג בזה; ויותר מזה תשמעו מפי מוסר כתב זה.

דברי אביך הנרדף מאד ובורח בכל פעם להשם יתברך,
וברחמיו המרבים הוא מחזקנו ומושיענו בשמחה כי בו ישמח
לבנו וכו'.

ומן אפרסוף

קסו

ברוך השם, אור ליום ב' וישב תקצ"ה לפ"ק ברסלב.

אהובי בני חביבי. קבלתי מכתבך בלילה, בעת השנה, כי אז בא השלח וחקיץ אותי משנתני, וקריתיו היטב. ומה אשיב לך אהובי בני חביבי, טוב להודות לה' על כל הרחבה והרחבה שהוא יתברך ברחמיו העצומים מרחיב לנו בתוך הצרה עצמה, ובפרט מה שכתבת מענין שלום בית שאני מבין ממכתביך שה' יתברך בעזרך בענין זה, וזה העקר, ושוב אין לך עוד לדאג כלל; כי עקר המניעה שנקרא מניעה הוא רק בענין

זה, וגם זאת המניעה צריכין לשבר בשביל האמת בשביל התכלית, ומי שאינו משפּרה ונוטה מן האמת אל השקר מחמת עצת אשתו כמו שנעשה עכשו עם כמה רחמנא לצלן, על זה נאמר (בבא מציעא נט.) ההולך אחר עצת אשתו נופל בגיהנם, וגם בעולם הזה מר לו מר. כי בודאי אי אפשר לו לצית אותה מכל וכל, ונשאר קרח מכאן ומכאן רחמנא לצלן פידוע לנו כל זה. על פן צריכין להתחכם ולהתגבר לבלי לילך אחר עצתה במלי דשמיא, רק במלי דעלמא ראוי לשמע עצתה כמבאר בגמרא שמקשה על מאמר הנ"ל ההולך אחר עצת אשתו וכו' והא וכו' איתתך גוצא וכו' דהינו לשמע עצתה, ומשני הא במלי דעלמא הא במלי דשמיא. ותהלה לאל כבר היה לנו כמה יסורים ומניעות, והשם יתברך עזרנו לשברם ולבלי לשמע אליהם עד שפחסדו נתהפכו לדעתנו, כמו שכתוב (משלי טו) "ברצות ה' דרכי איש" וכו'. ומחמת שפּרחמיו הושיעך השם יתברך בענין זה קצת, שוב אין לך להסתפל על כל הבזיונות כלל כי כלם הם לטובה גדולה. ולדעתי טוב לך לקבץ מקום לתפלה עם אנשי בית המדרש דעיר חדש, כי כפי הנראה ששם אין להתמנגדים שום כח נגד אנשי שלומנו, ולמה לך לכנס למקום שיש חשש בזיון, ואיזה כבוד תרויח אם תתפלל בהקלוזי. ובזיונות כבר יש לך, מאחר שהם מדברים מזה, זה בעצמו בזיון גדול. הרואה בעלבון עלובים יחוס על בזיונו וירחם עלינו ויושיענו.

בענין אשר שאלת, עתה בלילה אי אפשר לחקר, המקום ירחם על בכיות וצעקות ישראל על הקולות המרים

ומרורים ממות הנשמעים בכל הרחובות. אוי לנפשנו מה שגרמנו בעוונותינו לראות צרה מרורה כזאת בדורותינו. אוי ומר להחולקים ומתנגדים פשיש להם עתה פה לדבר עתק על יראי ה' פשרים אמתיים הדבקים בהצדיק האמת שממתיק מרירותא דעלמא שכל קיום העולם על ידו. מה נאמר מה נדבר מה נצטדק, הדמעות זולפים מלבי ומעיני בשאני צריך לכתב לך בזה תשובה. כי זה סמוך שמעתי בתוך חשכת לילה קול זעקה גדולה ומרה אוי אוי ומר, בכל רחובות מספר ובכל ראש קרחה מי ישמע ולא ידמע. זאת נחמותנו בענינו מה שזכינו על כל פנים לבלי להיות חולק על נקדת האמת, ובזה לבד יש לנו כח לנחם ולשמח נפשנו גם עתה, ולהפוך היגון ואנחה לשמחה.

והנה בודאי נשמע לכם המעשה זרה ונבהלה שנגעשה פה בליל שבת קדש העבר, שנהרגו כל הנפשות שהיו בבית רבי נתן בן רבי צבי אפטייקר, ובשבת בעת תפלת שחרית נמצאו כלם הרוגים בביתם, דהינו רבי נתן הנ"ל ואשתו ואחיו רבי אהרן משה ומשרתת. רק שני ילדים נשארו בחיים, והגדולה בת ארבע או חמשה שנים מוטלת על ערש דוי מכה ופצועה ממפת אכזריות הרוצחים, והקטנה היא יונקת שדים. וכיום העבר באו ההרוגים לקבורה. תהא מיתתן בפרה על ישראל ותהא נפשם צרורה בצרור החיים. ועדין לא נמצאו הרוצחים רק איזה ערל נתפס על זה. יתר מזה אין פנאי להאריך. והנה עתה הוא ממש כמו קדם הנס של חנכה שהיו ישראל בצרות עצומות מכל צד כמו כן עתה ממש. כי מזה הצד הצרה הנ"ל הלא למשמע און דאבה נפשנו. ומצד זה מחלקת פוה בכזיונות כאלה

בְּחִרְיוֹת שְׁנַיִם כְּזֶה וְכוּ'. וְעַל כָּלֵם הוּא הַשּׁוֹנֵא הַגָּדוֹל שְׁפָתוֹךְ
הָאָדָם בְּעֵצְמוֹ שְׁמַתְגַּבֵּר עָלָיו בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת בְּהַתְגַּבְרוֹת גָּדוֹל
מִחֲדָשׁ אֲשֶׁר עַל זֶה נֹאמֵר (תְּהִלִּים לו') "צוּפָה רָשַׁע לְצַדִּיק וְכוּ' וְה'
לֹא יַעֲזֹבוּ בְיָדוֹ" וְכוּ', כְּמוֹ שְׁדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (סֵפֶה נב). וְגַם עַל
זֶה אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבִרְכָה "מִצִּיל עֵנִי מִחֻזֶּק מִמּוֹנוֹ" וְכוּ'.
וּבִאֲמַת כָּל הַצָּרוֹת הַנִּ"ל רַחֲמָנָא לְצַלֵּן תְּלוּוִיִּים זֶה בְּזֶה. אָבֵל (אִיכָה
ג) "חֲסֵדֵי ה' כִּי לֹא תִמְנוּ חֲדָשִׁים לְבַקָּרִים" וְכוּ' וּפְרָשׁ רִש"י
שֶׁהַחֲסֵדִים מִתְחַדָּשִׁים בְּכָל בִּקְרָה. וְעַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לָנוּ כַח לְצַפּוֹת
וּלְקוֹוֹת וּלְחַכּוֹת וּלְיַחַל לִישׁוּעָתוֹ תָּמִיד, כִּי הוּא יִתְבַּרְךְ גָּמֵר וַיִּגְמֹר
הַכֹּל לְמִזְבָּחַ. כִּי אֵתָה מְרוֹם לְעוֹלָם ה' וּלְעוֹלָם יָדוֹ עַל הַעֲלוֹיוֹנָה,
וּכְתִיב (תְּהִלִּים קיח) "יָמִין ה' רוֹמְמָה, יָמִין ה' עוֹשֶׂה חַיִּל", חַיִּילוֹת
שֶׁל צַדִּיקִים שֶׁהֵם הַכְּשָׁרִים הַנְּלוּיִם עֲלֵיהֶם. יָשׁוּבוּ הַמָּה אֵלֵינוּ
וְאַנְחֵנוּ לֹא נָשׁוּב אֵלֵיהֶם, כְּמוֹ שְׁאָמַר הוּא ז"ל (תִּי מוֹהֲרֵ"ן ריח) "אִיךְ
הָאֵב אוֹיִם גִּיפִירְט אוֹן וְעַל אוֹיִם פִּירִין" וְגַמְרָתִי וְאַגְמֹרוֹ. וְכֹאֲשֶׁר
קָצַת רְאִינוּ בְּעֵינֵינוּ, עַד הִנֵּה עֲזָרוֹנוּ רַחֲמֵינוּ וְלֹא עֲזָבוֹנוּ חֲסֵדֵינוּ, כִּן
יוֹסִיף לְהוֹשִׁיעֵנוּ יוֹתֵר בְּנִפְלְאוֹת וַחֲסֵדִים וַיִּשׁוּעוֹת גְּדוֹלוֹת בְּיוֹתֵר
כִּי קוֹשְׁטָא קָאִי.

דְּבָרֵי אֲבִיכֶם וּרְפָכֶם וַחֲבֵרְכֶם וְתַלְמִידֵכֶם וְאוֹהֲבֵכֶם בְּאֲמַת, אָבֵק
הַנְּדָרִם תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵי כָל אֶחָד וְאַחֵד.

מן אבן ספרא

וְשָׁלוֹם רַב לְכָל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה וּרְחִימָתָן עֲזוּזָא,
לְכֵלֵם נֹאמְרוּ כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה; וְאַהוּבֵי בְּנֵי תַתָּן
הָאֲגֵרַת הַלְזוּ לְקָרוֹת לְכָל הָאֲחֻזִּים בְּחַבְלֵי עֲבוֹתוֹת אֶהְבֵּתָנוּ

באמת, אולי יתעוררו בלם או איזה מהם לחשב על תכליתו הנצחי על ידי דברינו אשר זה חלקי מכל עמלי. וחונן מזה הפל הבל, כמו שכתוב (תהלים מט) "אל תירא כי יעשיר איש וכו'". וצריכין לזכור כל דברי אבותינו ורבותינו ז"ל כפשוטו בתמימות, שאמרו (אבות פרק ו) 'אין מליון לו לאדם בשעת פטירתו לא כסף ולא זהב וכו' אלא תורה ומעשים טובים בלבד'. אבל עצות אמתיות להנצל מבלבול ועקמומיות של זה העולם שמעקם ומבלבל הלב בלי שעור, צריכין עתה בדורות הללו לחפש ולבקש מספרי אדוננו מורנו ורבנו ז"ל ואצל תלמידיו ואצל תלמידי תלמידיו. מלבא דעלמא יברך יתהון וכו'.

ובן כ"ט

כ"ה ניסן

קסז

ברוך השם, אור ליום ה' וישב תקצ"ה לפ"ק ברסלב.

מכתבך קבלתי עתה, ומאליך תבין צערי, אך לא הגדלתי הצער, כי ידעתי מקדם שיהיה כן. ובשכיל זה היה דעתי שלא תתחיל לילך לשם בשבת העבר ולא היית מגיע לביוון זה, אך גם זו למזובה. וזכור נא בני חביבי את החסד הגדול שעשה עמך השם יתברך שהשאירך בחיים והשיבך לאיתנה, והחליפו סכנת מיתה על ענש הביוון הזה שמכפר כמותה ממש. ובודאי הוא חסד גדול מהשם יתברך. וגם עם זוגתך ראוי לך לדבר מה היא רוצה, וכי אפשר שלא תהיה בני חס ושלום, או שלא תסע אלי חס ושלום, והלא ידעה מקדם שאתה בני וכו'. ואם אי אפשר שלא יהיו לך יסורים מזה הפל למזובה, כי כבר

יִדְעַתְּ שֶׁהַעוֹלָם מְלֵא יְפוּרִים, וְאֲשֶׁרֵי מִי שֶׁנִּתְפָּס עַל דְּבָרֵי תוֹרָה, כִּי רַב הָאֲנָשִׁים סוֹבְלִים יְפוּרִים מִנִּשְׁוֹתֵיהֶם הַרְעוֹת עַל עַסְקֵי חַל. וְקוּיֵיתִי לֵה' שֶׁעַל יְדֵי חֶזֶק לִבְךָ בְּהַאֲמַת בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ תִּנְצַח אוֹתָהּ וְתָשׁוּב אֵלַיךְ, וְיָקִים בְּךָ: "גַּם אוֹיְבָיו יִשְׁלֹם אֹתוֹ". וְאֲנַחְנוּ לֹא נִדְעָ מַה נַּעֲשֶׂה כִּי עֲלֶיךָ עֵינֵינוּ כִּי אֵין לָנוּ עַל מִי לְהִשָּׁעַן כִּי אִם עַל אֲבִינוּ שְׂבִשְׂמִיּוֹם. וְאֲשֶׁר כְּתַבְתָּ לִּי שְׂגַם בְּהִיבַת הַמְּדַרְשׁ דְּעִיר חֲדָשׁ אוֹמְרִים שְׁחַם וְשָׁלוֹם יִצִּיתוּ אוֹתוֹ כְּשִׁיבִיחָה לָהֶם, זֶה אֵין בִּידֶם, כִּי לְדַעְתִּי בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ אֲנִשֵּׁי שְׁלוֹמֵנוּ חֲזָקִים שֵׁם. וּמַחֲמַת זֶה בְּעֶצְמוֹ יְבִינוּ מֵאֲלֵיהֶם וְלֹא יִתְחִילוּ בְּזֶה כָּלֵל כִּי יִדְעוּ שְׂאִין בִּידֶם. וְלֹא דִבֵּר ה' לְמַחֲוֹת שֵׁם יִשְׂרָאֵל, וּבְצַר הִרְחִיב לָנוּ, וּבּוֹדֵאֵי יִשְׂאָר לָכֶם מְקוֹם שְׁתּוֹכְלוּ לְהִתְפַּלֵּל שֵׁם בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ. כִּי כִּבֵּר עֶזֶר לָנוּ הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ, וְכֵן יַעֲזֹר וְיִוֹשִׁיעַ לָנוּ מֵעַתָּה יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וְהַכֹּל יִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה גְּדוֹלָה שְׂנֻבָה עַל יְדֵי זֶה לְהִתְעוֹרֵר מִשְׁנַתְּנוּ, כִּי כֹל מַה שֶׁנַּעֲשֶׂה עִתָּה עִמָּנוּ הַכֹּל כְּדֵי לְעוֹרְרֵנוּ מִשְׁנַתְּנוּ לְשׁוּב אֵלָיו יִתְבַּרְךָ לְהִתְחִיל מִחֲדָשׁ לִילֵךְ בְּדַרְכֵי הַקְּדוּשִׁים וּלְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבַּרְךָ מִכָּל מְקוֹם שֶׁהוּא. וְהִנֵּה סְמוּךְ לְשִׁעָה זֹאת נִסְפָּם בְּדַעְתִּי לְשַׁלַּח הָאֲגָרַת לְהִרְבֵּ. וְתִכְף חֲתַמְתִּי אוֹתוֹ וְכַתַּבְתִּי עָלָיו, וְעִתָּה יִקְבְּלוּ רְצוּף פֶּה וְיִרְאֶה לְשַׁלְּחוֹ. וְאֲנִי עֲשִׂיתִי אֶת שְׁלִי לְהַצִּיל אֶת נַפְשִׁי, וְה' הַטּוֹב יַעֲשֶׂה וְיִשְׁלַח בְּלִבּוֹ שִׁיסְתַּפֵּל עַל הָאֲמַת לְאֲמַתוֹ. וְה' אֱלֹהִים אֲמַת אֲשֶׁר עַד הִנֵּה עוֹרְנוּ בְּרַחֲמָיו הַעֲצוּמִים, בּוֹ לְבַד בְּטַחְנוּ שְׂגַם עִתָּה אֵל יַעֲזִבֵנוּ וְאֵל יִשְׁשֵׁנוּ, כִּי נַפְלְאוֹתָיו וּמַחֲשׁוֹבוֹתָיו אֵילֵינוּ וְכו'.

דברי אביך המצפה לישועה.

קסח

ברוך השם, אור ליום ב' מקץ חגכה תקצ"ה לפ"ק פרסלב.

בני חביבי. כבר שמעת צערנו, וצערכם בודאי אתם שומעים, אבל גם לספר לכם נפלאות ההרחבות שהשם יתברך מרחיב עמנו ובפרט עמי בימים ההם בתוך הצרה עצמה אי אפשר לבאר ולספר אפלו מה שאני רואה בעיני מלבד הנסתרות. כי בודאי פונת השם יתברך לטובה גדולה ולישועה נפלאה. והעקר להקיץ ולעורר אותנו ואת כל העולם לעמוד בבקר כמו שאמרו (שלחן ערוך ארח חיים סימן א) יתגבר בארי לעמוד בבקר שיהא הוא מעורר השחר, כמו שמבאר אצלי בזה דרוש נאה ויפה מאד (לקוטי הלכות ארח חיים השקמת הבקר א) שעקר הפונה לילך עם הדרך של אזמרה לאלקי בעודי וכו'. ובשפת זה דברנו הרבה מהתורה בצר הרחבת לי (לקוטי מוהר"ן קצה) שזהו כל ענין חגכה, והיה שיך הרבה לכל אשר נעשה עמנו עתה, ועיינו מצפות בכל עת לצאת מהצרה לגמרי להרחבה גדולה ויראו שונאינו ויבושו. ומחמת שמוסר כתב זה נחויץ באשר יספר לך, אי אפשר להאריך כלל.

דברי אביך השש ושמוח מאד בפרט בכל עת צרה וצוקה רחמנא לצלן על גדל החסד הנפלא והנורא עד אין סוף ואין תכלית שעשה השם יתברך עמי ועם כל ישראל לקרבנו לאור קדוש ונורא בזה, ואי אפשר לדבר בזה, כי הוא לכל חד בפום מה דמשער בלבה. ועתה הוא חגכה, מי יודע להיכן מגיע סוד חגכה באשר נפשי יודעת מאד בעזרת השם יתברך לגלות

לְדָרִי מֵעֵלָה וְכוּ' וּלְדָרִי מִמָּטָה וְכוּ' וְכוּ'. וְאִי אֶפְשֶׁר עִתָּה לְהֵאָרִיךְ בְּלָל.

דְּבָרֵי הַמְצַפָּה לְיִשׁוּעַת ה' בְּכָל עֵת. *מן אבן ספרא*

(עַן בְּסִפּוּר תְּלָאוֹת הַמַּחֲלָקֶת אֲשֶׁר יָבֵא בְּקוֹנְטָרַם בְּפָנַי עֲצָמוֹ)

כ"ו ניסן

קסט

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, אֲשֶׁמַּרְתָּ הַבֶּקֶר יוֹם ו' וְאַרְאָ תַקצ"ה לַפ"ק קְרִימְנִטְשׁוּק.

בְּנֵי חֲבִיבֵי וִידֵידֵי. הַחַיִּיתֵנִי בְּדַבְרֵיךָ אֲשֶׁר הוֹדַעְתָּנִי שֶׁתְּהַלֵּךְ לְאֵל הַחֲזוֹרוּ הַסְּפָרִים בְּחֶסֶדוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו וַתְּבַרְךָ, כִּי עַד עִתָּה הָיוּ עֵינַי כְּלוֹת לְזוֹה. וּבִתְחִלַּת הַלֵּילָה הַזֹּאת בָּאתִי לְפָנֶיךָ מִקְהֵלֶת מְשַׁעֲהָרִין עֵינִי וַיִּגַע וַיִּמְצָפֶה וּמְחַכֶּה אוֹלֵי אֹזְכָה לְמִצָּא פֶה אֲגַרְתָּ מֵאֵתְכֶם, וּבְחֶסֶדוֹ וַתְּבַרְךָ קַבְלֵתִי מֵרַבִּי אֶפְרַיִם שֵׁיחִיָּה מִכְּתָבְךָ קֶדֶם שְׁנַכְנַסְתִּי אֶל הַבַּיִת, כִּי קִבְּלוּ אֶתְמוֹל. וַתִּכַּף קְרִיתִי אוֹתוֹ וְנִפְלְאֵתִי עָלֶיךָ בְּנֵי חֲבִיבֵי עַל אֲשֶׁר לֹא הוֹדַעְתָּנִי מִיַּד בְּתַחֲלֵת הָאֲגַרְתָּ מֵהַיִּשׁוּעָה וְהַהֲצֵלָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת. וְהִכְרַחְתִּי לְקָרוֹת מִכְּתָבְךָ הַרְבֵּה לְשִׁמְעַע גְּדֹל הַצַּעַר וְהַבְּזִיוּנוֹת שֶׁלְּנֹו, הַמְּקוֹם יִרְחַם, וְעֵינַי כְּלוֹת לְבִשׁוּרָה הַנ"ל, עַד שְׁנִכִּיתִי לְמִצָּא בְּדָף הַשְּׁנֵי שְׁמוּעָה טוֹבָה תִּדְשֶׁן עֲצָם. מַה גְּדֹלוֹ חֶסְדֵי ה' וְנִפְלְאוֹתָיו, מַה נְּשִׁיב לָהּ כֹּל תַּגְּמוּלוֹהִי עָלֵינוּ. וְהִנֵּה רַבּוּי הַבְּזִיוּנוֹת שֶׁכְּתַבְתָּ, אִם אֲמַנָּם צַעֲרֵי גְדוֹל מִכָּל זֶה, עִם כָּל זֶה הַכָּל הַכָּל, כִּי הַזְּמַן פּוֹרַח וַיְמִינֹו בְּצַל עוֹבֵר, וּבְיָמִים מְעַטִּים יַעֲבֹר הַכָּל וְיִהְיֶה נִשְׁפָּח הַכָּל, וּמִי שִׁישָׂאָר עַל עַמְדוֹ לְהִסְתַּוֵּפֵף בְּצַל קִדְשָׁתוֹ וְזָרוֹנוֹ לְבִרְכָּה

ולעסֶק בסֶפְרֵי הַקְדוּשִׁים אֲשֶׁרֵי לוֹ, וְלִהְפּוֹךְ חֵם וְשָׁלוֹם בְּיַדָּי
 יבוֹשׁ בְּעֵצְמוֹ וְיִתְחַרַּט מְאֹד בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְאִתִּי. וּכְבַר
 עָבְרוּ בְּזִיזוֹנוֹת כְּאֵלֶּה בְּדוֹרוֹת הַקּוֹדְמִים כְּשֶׁהָאִיר הַבַּעַל שֵׁם טוֹב
 ז"ל אִוְרוֹ הַקְדוּשׁ בְּעוֹלָם. וְגַם עָלִינוּ וְעַל כָּל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ עָבְרוּ
 כְּאֵלֶּה וְכְאֵלֶּה, וְאִם בְּאִיזָה אַפְנִים עָתָה הַבְּזִיזוֹנוֹת גְּדוֹלִים בְּיוֹתֵר,
 אֲדַרְבָּא מְזֵה יְכוּלִין לְהַבִּין מַעֲלַת הַנְּחֻשֶׁק וְכוּ'. וְהַבִּיטוּ וּרְאוּ
 נִפְלְאוֹת שְׁגָם עָתָה יִפְלֵם נְתִיב לְאַפּוֹ, וְהַמְנִיעוֹת וְהַבְּזִיזוֹנוֹת
 לְדַחוֹת אַחַד חֵם וְשָׁלוֹם בְּאִים בְּמִשְׁקַל לְמִי שֶׁנִּגְזַר עָלָיו וְהַכֵּל לְפִי
 הַחֲשׁבוֹן, וְאִם אֵין אָנוּ יוֹדְעִים הַטַּעַם בְּפֶרְטִיּוֹת, בְּיַדָּי צְדִיק ה'
 בְּכָל דְרָכָיו כִּי מְאֹד עִמְקוֹ מִחֲשׁבוֹתָיו, וְכָל הָעוֹלָם מְלֵא נִסְיוֹנוֹת
 בְּכָל יוֹם. וּבְיַדָּי הָיָה צְרִיךְ רַבִּי אֵיזִיק בֶּן רַבִּי אֲבָרְהָם דְּב
 לְהַתְנַסּוֹת וְלִהְצַטְרֵף בְּעֵנִין זֶה שֶׁעָבַר עָלָיו, וּבְתַחֲלָה הִסְפִּיל עֲשׂוֹ
 מָה וְכוּ', בַּעַת כְּזֹאת אֲשֶׁר הַמְשַׁפִּיל כַּעַת יָדָם, וְאַחַר כֵּךְ עוֹת
 יוֹתֵר מֵה שֶׁהִפְרִיד אֶת עֵצְמוֹ מֵאַתְנּוּ, אֲשֶׁר הוּא יוֹדֵעַ בְּעֵצְמוֹ
 וּבְלִבּוֹ מִנְקֻדַּת הָאֱמֶת; אֲךָ מִכְּטַחְנֵי בּוֹ שֶׁבְּעוֹרַת הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ
 לֹא יִהְיֶה מִתְנַגֵּד. וְאִם לֹא זָכָה בְּכָל נִסְיֵעוֹתָיו אֶלָּא לִזְוֵה דֵי לְפָנָיו.

לְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ תִּפְרַשׁ בְּשָׁלוֹם כָּל אַחַד, לְדַעֲתִי מֵאֲלִיהֶם
 יִתְחַזְּקוּ מִי שֵׁישׁ לוֹ מִחַ אֱמֶתִי בְּקִדְקֵדוֹ וּיִקְיֵמוּ חֲבִי
 כְּמַעַט רַגַע עַד יַעֲבֹר זַעַם, כִּי בְּיַדָּי לֹא יַעֲזֹב אוֹתָנוּ הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ
 וְיַעֲשֶׂה עִמָּנוּ אוֹת לְטוֹבָה וְיִרְאוּ שׁוֹנְאֵינוּ וְיִבוֹשׂוּ. יִשׁוּבוּ הַמָּה
 אֲלֵינוּ, וְאַנְחָנוּ לֹא נִשׁוּב אֲלֵיהֶם. כִּי בְּיַדָּי וּתְקִימוּ דְבָרָיו ז"ל (ח"י
 מוהר"ן ריח) שְׁאָמַר "אֵיךְ הָאֵב אוֹיִם גִּיפִירַט אוֹן וְעַל אוֹיִם פִּירִין"
 [נִמְרָתִי וְאַנְמוֹר].

והנה מפשעריין פתבתי לך אנגרת לקהלה קדושה טולמטשיון, ושם הודעתיד ששלחתי מאומאן כמה אנרות לברסלב, ואליך ביחוד ונפלאתי מאד על שלא הגיע לך אחד מהם, ויש לי צער מזה, אך הישועה שהודעתני עולה על הכל, ולה' התקוה שיתהפך הכל לטובה. ועל אודותיד כבר הקדמתי בדברי אלה להשיבך כי העולם מלא נסיונות בכל יום בכמה אפנים, ועל כלם יש לנו יסוד מוסד יסוד חזק וקיים לנצח הוא הצדיק יסוד עולם יסוד הפשוט וכו', עליו יש לנו להשען כל אחד ואחד בכל מה שעובר עליו, כי לא באנו לזה העולם לאכל ולשתות ושאר תאוות חס ושלום, ולא בשביל ממון וכבוד המדמה של זה העולם, רק לסבל עמל ויגיעה כדי להכיר את בוראנו ויוצרנו ותברך שמו, על פי התורה אשר שם משה לפני בני ישראל, וכפי מה שמדריכים אותנו הצדיקים אמתיים שבכל דור ודור וכו', כי בהכרח לסבל מרירות בכל פעם, ואחר כך השם יתברך עוזר בחסדו כאשר כבר ראינו כמה פעמים, וכמו שכתוב הנה לשלום מר לי מר, כמו שנתבאר בספריו הקדושים (לקוטי מוהר"ן סימן כ"ז חלק ראשון).

וכפי הנראה עתה, אינד צריך לשלח עוד אנגרת לפה, כי רחוק שאתמהמה כל כך, אך תזהר לשלח מעתה בכל פאסט אנגרת אלי לקהלה קדושה אומאן, ותודיעני הכל באר היטב כל אשר נעשה שם למען אדע איך להתנהג, כדי שפאשר אבוא לאומאן אם ירצה השם בקרוב אמצא שם מכתביך ויחיו אותי בעזרת השם יתברך. וכפי הנראה אהיה באומאן אם ירצה השם בעוד שנים או שלשה שבועות מהיום, והשם יתברך יגחני

בדרך אמת ברצונו הטוב, כי אני סומך עליו בכל תנועותי. ולעת עתה החייתי הרבה בכל מקום בואי את כל אנשי שלומנו, וגם פה קבלו אותי באהבה רבה ובתשוקה גדולה ויצאו לקראתי בשמחה הכל יותר מקדם, כי מעולם לא קבלו אותי באהבה ובשמחה כל כך כמו עתה. אבל היסורים שהיו לי עד הנה מהנסיעה בעצמה, אי אפשר לספר, כי הדרך פה מקלקל מאד והסוסים חלשים כמעט פשל כח הספל ענוי הדרך לאיש בא בימים כמוני, ואף על פי כן גם בזה היו כמה הרחבות בלי שיעור. מי יתן ויזבני ה' יתברך שאספר לכם הכל למען תבינו מזה נפלאות השגחתו יתברך, ואיך הוא יתברך מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, ומצמצם את עצמו מאין סוף עד אין תכלית בכל מעשה דבור ומחשבה של כל אדם כפי המקום והזמן ומרמוז לו רמזים וכו' וכו'. "גיוואלה, וואס שווייגין מיר אז מיר האבין אזונם גיהערט" נאחה, מה אנו שותקים שפך שמענו. על כל דבור ודבור צריך כל אחד לומר אלף פעמים אלמלא לא אתינא לעלמא וכו', ואלו הספרים הם קורעים ומבזים, אוי להם ואוי לנפשם. בעל הרחמים ישיבם אל האמת, ואותנו ישיב לקים באמת את דבריו הקדושים הנאמרים באמת, וזה נעשה בכלליות ובפרטיות בכל אדם ובכל זמן ובפרטי פרטיות בכל יום ובכל עת. מה אמר לכם בני חביבי וכל אנשי שלומנו הנאמנים, שימו לבבכם היטב מה נעשה עם האדם בעולם העובר בצל הפורח הזה, אשר הכל יודעים שהעולם הכל הבלים הכל הבל, ואם אינם זוכים להיטיב מעשיהם וגם מקלקלים כמו שמקלקלים כל אחד ואחד בהבל נדף הזה באשר

הם יודעים בעצמם, השם יתברך יסלח להם וישיבם אל האמת, עוד מתגברים עליהם לחלק על נקדת האמת אשר זכה לצאת מהבלי העולם הזה לגמרי, אשר אינו רוצה להניח שום הבלי בעולם הזה. אשרינו מה טוב חלקנו אשר נפשנו בצפור נמלטה מזה, בריד רחמנא דפלטמי לן מהדא, בן יוסף ה' למלט נפשנו גם מפל הבלי עולם הזה, ולעסק בתורה ותפלה ומעשים טובים. כל ימי חיינו לעולם אמן.

והנה כפי הנראה לא אתמהמה פה הרבה, ומה שנעשה פה איני יודע לכתב לך עתה, פי זה שבתאי הבית מעט פנ"ל, וגם זמן תפלת שחרית הגיע. יומם יצוה ה' חסדו ויזכנו להתפלל בכונה גדולה להפיר חדוש מעשה בראשית שביום הזה ולקיים להגיד בבקר חסדך וכו'.

דברי אביכם המצפה לראותכם בקרוב בעזרת השם יתברך.

מן אפרסוף

ושלום לכל אנשי שלומנו באהבה רבה.

כ"ז ניסן

קע

ברוך השם, אור ליום ה' בשלח תקצ"ה לפ"ק קראקוב.

שלום לכבוד אהובי בני וכו' מורנו הרב יצחק גרו יאר.

בבר כתבתי לך שבאתי לקרימינאשוק אור ליום ו' פרשת וארא, ומצאתי מכתבך שפבר החזרו הספרים הקדושים תהלה לאל והחייית את נפשי מאד. ובאותו יום ו' הנ"ל שלחתי

לְךָ מִכְתָּבִי, וְנִתְעַכְבְּתִי שָׁם בְּקָרִימִינְמִשׁוֹק עַד הַיּוֹם שְׁעֵבֶר, וְלֹא
הִגִּיעַ לִי שׁוֹם אֲגֵרֶת, לֹא מִבְּרֶסֶלֶב וְלֹא מֵאוֹמָאן, וְאִינִי יוֹדֵעַ מָה
לְחֹשֶׁב, אֲדָךְ בַּעַת צָרָה כְּזֹאת הַמָּקוֹם יִרְחַם בְּיָדָי צְרִיכִים גַּם צֶעֶר
הַזֶּה, אֲבָל זֹאת נִחְמַתִּי בְּעֵנֵי מָה שְׁבַחְסֵדִי ה' וְנִפְלְאוֹתָיו
הַעֲצוּמִים הוֹצִיאוּ הַסְּפָרִים מִיָּדָם; מָה אָשִׁיב לֵה' וְכוּ'; אֲשֶׁרִי
חֶלְקוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמוּאֵל וַיִּנְבְּעֶרְגַּ שְׁזֹכָה שִׁיגְמַר פְּדִיּוֹן שְׁבוּיִים כְּזֶה
עַל יָדוֹ, אֲשֶׁרִיהֶם כָּל הָעוֹסְקִים בְּזֶה, וְכָל אֲשֶׁר הוֹצִיא מִמּוֹן עַל
פְּדִיּוֹן נַפְשׁוֹת וְהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. אוֹי לָהֶם וְאוֹי לְנַפְשָׁם שֶׁל
הַמוֹסְרִים בְּעִלְיֹת שֶׁקֶר, אֲשֶׁר מָרְדוּ וּפָשְׁעוּ בְּכַבּוֹד הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ
וְכַבּוֹד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְכַבּוֹד הַבַּעַל שֵׁם טוֹב ז"ל וְתַלְמִידָיו
הַקְּדוֹשִׁים, וּבְכַבּוֹד אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ ז"ל אֲשֶׁר כָּל סִפְרָיו
הַקְּדוֹשִׁים תִּפְסּוּ עַל יְדֵי מְסִירָתָם, יִשְׁלַם ה' לְעוֹשֶׂה רַע כְּרַעְתָּם,
וּכְחֶסְדוֹ הַגָּדוֹל יִרְחַם עַל עֲנִיִּים וְאֶבְיוֹנִים נִרְדָּפִים כְּמוֹנוּ וַיּוֹשִׁיעֵנוּ
מִהֲרָה לְמַעַן שְׁמוֹ הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא עָלֵינוּ, כִּי שְׁמוֹ הַגָּדוֹל
נִמְצָא בְּשֵׁם הַצְּדִיק הָאֱמֶת, כְּמִבְּאֵר בְּהַתּוֹרָה בְּרֵאשִׁית לְעֵינֵי כָל
יִשְׂרָאֵל שֶׁדִּבְרָנוּ בָּהּ בְּשִׁבְתַּת חֲנֻכַּת הָעֵבֶר, וּפֹה גַּמְרָנוּ אוֹתָהּ קִצְתָּ.

וְהִנֵּה בְּעֵצֶם טְרִדְתִּי הַיּוֹם, וְכִבְרַת הַיִּיְתִי מוֹכֵן לְנִסְעַ, סִּבַּב הַשֵּׁם
יִתְבַּרַךְ בְּרַחֲמָיו שְׁנִסְעֵתִי עִם רַבִּי אֶפְרַיִם נְרוֹ יָאִיר אֵצֶל
בֵּית הַפֶּאֶסֶט, וְנִכְנַס רַבִּי אֶפְרַיִם לְשֵׁם, וּמִצָּא שְׁנֵי מִכְתָּבִים
מֵאֲתָךְ. אֶחָד הֵנְכָתֵב בְּיוֹם א' בֵּא, וְאֶחָד הֵנְכָתֵב בְּיוֹם ה' בֵּא,
וְנִבְחַלְתִּי מֵאֵד מַעֲצֵם חֶסְדוֹ, וְנִסְעֵתִי בְּמַהֲרֹת לְבֵית רַבִּי אֶפְרַיִם,
וְקִרְיַת הַמִּכְתָּבִים שְׁתֵּי פַעְמִים הַיּוֹם, וּמֵאֲלִיךְ תִּבְיֵן מָה שְׁנַעֲשֶׂה
אֵצֶלִי עַל יְדֵי מִכְתָּבִי, צֶעֶר וְנַחַת, בְּכִי וְשִׁירוֹת, אֶפְסֵם קִצְהוּ תִּבְיֵן

ולא בלז. והייתי אז טרוד מאד לעבר הנעפיר לבוא לפה על לינת לילה, ועתה באתי לפה קראקוב כמו שתים או שלש שעות בלילה, ואני כותב מיד מכתבי זה בעצם מרדתי ובלבול דעתי מכמה ענינים, ובפרט ממכתביו, וגם אנשים באים לפה לקבל פני, ואף על פי כן דחיתי הכל לזרו עצמי להשיבך מה שיזמין השם יתברך תחת קלמוסי. והנה החיית את נפשי מאד מאד במכתבך. אף על פי שהודעת לי כמה גדול עדין המחלקת השם יתברך ורחם, אף על פי כן אני מקוה לה' שהכל יתהפך לטובה, ובפרט שאנו רואין עצם נפלאות חסדיו בתוך הצרה רחמנא לצלן כי עדין ה' עמנו ואצלנו וקרוב אלינו באשר כתבת כמה צמיחת קרן ישועה מאנשי אומאן וכו'. ובה אנו רואין מה גדלו מעשי ה' מאד עמקו מחשבותיו, וכמה גדול כחו של זקן דקדשה סבא דסבין ועדין כחו עמנו, וגם עד זקנה ושיבה אל יעזבנו, עד וכו'.

והנה לחזק אתכם תהלה לאל כבר כתבת לי שאתם חזקים בהאמת פראוי לכם, ומאד החיית את נפשי בזה שכתבת לי שאתה מחיה עצמך בהשיחות ששמעת מכבר, כי לדעתי כבר הקדים השם יתברך לכלנו רפואה למכה על ידי רבוי השיחות הקדושות שדברתי עמכם זה כמה שנים עד היום. וכל התורות והמעשיות הקדושות והתפלות הקדושות שזכנו השם יתברך בכלם יש לכם די ודי להחיות נפשכם גם בעת צרה הזאת, עד אשר אתם צריכים עתה לרקד בכל יום על גדל ישועתו ונפלאותיו העצומים שנצלנו מלהיות מתנגדים חס

ושלום על נקדת האמת כזה וכו'. מה נאמר ומה נדבר, במה נקדם ה' פעל כל אשר גמלנו. ולעת עתה יש לי יסורין ממה שאין לי עדין שום אגרת מברסלב, וגם הפילעט לא הגיע לי, והנה דעתי אינה צלולה כלל עתה. חזקו ואמצו כי ה' עמכם, כי יש שכר לפעלתכם, ויש תקוה גדולה לאחריתנו. ואם תשימו לבבכם לתורה קדושה אחת מספריו הקדושים תוכלו לנחם עצמכם על כל הצרות העוברות עלינו. ולה' הישועה שיציל אותנו מהם בזכותו הגדול, ויש לי הרבה לדבר אך אין הפנאי מסכים כלל.

דברי אביד המצפה לראותכם מהרה בחיים ושלוש ושמה.

מן אברסלא

ושלום לכל אנשי ברסלב העומדים בעזרתנו, יהי ה' עמכם וישלם פעלם ומשפרתם כפולה ויזכו לכל טוב בזה ובכא לנצח אמן.

והנה בכל עניני יסורים ובבלבולים שעברו עלי ועלינו בכלל ובפרט, וביותר בענין עצם הצרות והפחדים הגדולים שעברו באלו הימים מן אחר ראש השנה עד היום מגדל התעוררות המחלקת והשונאים וכו', בכל זה אני מחיה עצמי רק במה שאמר הוא ז"ל (לקוטי מוהר"ן רח) על פסוק (תהלים לו) "צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו ה' לא יעזבנו בידו", עיני שם מה שפתיב אבל הם מרבים במכסה עד שאין יכול להנשים חס ושלום ה' לא יעזבנו בידו; וזה אנו רואים עתה בעינינו. וצריכין להאמין שהמחלקת הוא בודאי לטובה גדולה לכל אחד ואחד,

אָבֵל מַה שְּׂרוּצִים לְהַתְגַּבֵּר לְעֵקֶד אֶת עֲצָמָם לְגַמְרֵי זֶה לֹא תַעֲלֶה בְיָדָם. וּבּוֹדָאֵי מִי שִׁירְצָה בְּאֵמֶת לְהִיּוֹת אִישׁ כְּאִשֶּׁר הוֹרְנוּ אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ ז"ל, לִילָד בְּתַמִּימוֹת וּבְכַפְּשִׁימוֹת עַל פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה רַבְּנוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם וּכְמוֹ שֶׁמָּסְרוּ לָנוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל בּוֹדָאֵי לֹא יוּכַל לִמְנַע אוֹתוֹ שׁוּם מְנִיעָה שֶׁפְּעוּלָם, כִּי כְּבָר הִפְלֵל מִנַּח שְׂאִין לְשׁוּם אָדָם מְנִיעָה שְׁלֵא יוּכַל לְשַׁבְּרָהּ; וְאִם תִּצְטַרֵּף לְהַתְפַּלֵּל בִּיחִידוֹת הֲלֹא גַם הִרְבָּה מֵהִירָאִים שְׂפִימִים הַקּוֹדְמִים הַתְּפִלּוֹ בִּיחִידוֹת, וְלֹא רָצוּ לְהַתְפַּלֵּל בְּצַבּוֹר שְׁלֵא יִתְפַּלְּלוּ; וּכְבָר פְּתַבְתִּי לָכֶם לְקַיֵּם "חֲבִי כְּמַעֲט רָגַע עַד יַעֲבֹר זַעַם", וְנִכּוֹן לְבַכְּם בְּטוֹחַ יִהְיֶה שֶׁפְּעוּד אֵיזָה זְמַן תּוּכְלוּ לְהַתְפַּלֵּל בְּאֵיזָה בַּיִת הַמְּדַרְשׁ שֶׁתִּרְצוּ; וְכָל הַצַּדִּיקִים וְכָל הַכַּפְּשִׁימִים הַגְּלוּיִם עֲלֵיהֶם בְּהַכְרַח שִׁיעֲבֹר עֲלֵיהֶם כִּהְנֶה וְכִהְנֶה, כִּי תַחֲלָתָם יִסּוּרִים וְסוּפָן שְׁלוֹה; וְאִין פְּנָאֵי לְהֶאֱרִיד יוֹתֵר.

121 ה"ב

כ"ח ניסן

קעא

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, מוֹצָאֵי שְׁבֹת שִׁירָה אֹר לְיוֹם א' תַּקצ"ה
לפ"ק מְשַׁעְהַרִּין.

שְׁלוֹם לְאַהוּבֵי אַחֵי וְרַעֵי אוֹהֲבִים נְאֻמָּנִים וְנַחֲמָדִים מוֹרֵי וְרַבּוֹתֵי
חֲבֵרֵי וְתַלְמִידֵי בְּנֵי וְנִכְדֵי שִׁיחֵי, כֻּלָּם יַעֲמְדוּ עַל הַבְּרָכָה חַיִּים
וְשְׁלוֹם וְכָל טוֹב כְּזֶה וּכְכֹּא לְנִצָּח אֲמֵן כֵּן יִהְיֶה רְצוֹן.

שְׂמַעוּ אֵלַי וְיִשְׁמַע אֵלֵיכֶם ה'. הִנֵּה זֶה סְמוּךְ קִבְלַתִּי כָּל
הַמִּכְתָּבִים מֵאַתְכֶם מִיְדֵי רַבִּי שְׂמוּאֵל וְוִינְפֶּעֶרְג עִם
הַבִּילְעֵט, וּמִיְדֵי רַבִּי אַבְרָהָם בְּעַר שִׁיחֵיה, וּפְרִישַׁת שְׁלוֹם רַבִּי
יוֹסֵף חֲתַן רַבִּי זְלַמֵּן, וְכֻלָּם מְלֵאִים זְעָקוֹת וְצַעֲקוֹת גְּדוֹלוֹת וּמְרוֹת

על עצם הרדיפות שרודפים אותנו ובפרט אותי שונאי חנם, תחת אהבתי ישמנוני ואני תפלה, אבל בתוך עצם הצרות היה לנו הרחבות וישועות נפלאות וגוראות שזכינו ברכ חסדיו להוציא הספרים תהלה לאל חי, מה אשיב לה' כל תגמולוהי עלי. ראוי לנו לעשות פורים גדול על זה כי לא היה גם קטן, אשריך, ידידי רבי שמואל שזכית שגימר הנם על ידך, אשריכם אחי ורעי כל מי שהיה לו חלק בהצלת נפשות ותורה הקדושה וכו'.

(כי המעשה היה כך, שבשבת חנכה של השנה הזאת פרשת מקין בסעדה שלישית, תקף שהתחיל מורנו רבי נתן ז"ל לומר תורה, גרו עליו השונאים המעלילים הנ"ל את הארון הנאראדניטשע וסבב את הבית שלו עם אנשי חיל. והבית היה מלא אז מפה אל פה מבני ישראל הקשרים, שבאו לשמע דברי קדשו. ולקח הארון הנ"ל כמה נפשות לתפיסה, וגם ספרים הרבה הן מהנדרפים הינו ש"ס ופוסקים וכו', והן מכתביו. והיה מורנו זכרוננו לברכה אז בסכנה גדולה ועצומה. וביום ב' שלאחר שבת חנכה הנ"ל רצה הארון הנ"ל ליקח לתפיסה את מורנו ז"ל בעצמו, והכרח לברח בהתאב לאומאן, ומשם למשערין, כאשר יבאר להלן קצת. וזה תמצא בתחלת הלכות דגים הלכה ה' בלקוימי הלכות יורה דעה, שכתב שם שנתחברה בעת הרעש והבריחה, הינו הרעש והבריחה הזאת שברח או למשערין כנ"ל. ואחר כך רחם השם יתברך שיצאו הנפשות מהתפיסה עוד בזה השבוע שלאחר שבת חנכה תקף, אך כל הספרים היה בסכנה עד סמוך לשבת שירה. ובעזרת השם יתברך הוציאו אותם גם פן מייד, ולא נאבד מהם רק פרך אחד מלקוימי הלכות יורה דעה מאמצע הלכות שחיטה הלכה ה' עד הלכות דגים הלכה ה'. וזה תמצא שבספר לקוימי הלכות יורה דעה הנדרס נחסר הלכה ה' עד הלכות דגים כי נאבד אז. וגם הלקוימי עצות כתב יד מורנו ז"ל נאבד גם פן אז).

הן מי שפטר בגופו או בממונו או בשניהם הכל נחשב למעלה למוכה, כל פסיעה ופסיעה וכל דבור וכל תנועה וכל

פְּרוּטָה שְׁטַרְחָתֶם וְהוֹצַאתֶם עַל זֶה אַחַת לְאַחַת לְמִצְאָ חֶשְׁבוֹן
 לְטוֹבָה, צְדָקָתְם תַּעֲמֹד לְעַד לָהֶם וּלְבָנֵיהֶם לְדוֹרוֹתֵם. וְגַם
 הַבִּילְעַט שְׁשַׁלְּחָתֶם לִי הַחַיִּיתֶם אֶת נַפְשֵׁי מְאֹד מְאֹד, כִּי כָלוּ עֵינַי
 לְזֶה מִיּוֹם פְּרַדְתִּי מֵאֲתֵכֶם, וְהַשֵּׁם יִתְפָּרֵד מִסִּבַּב סְבוּת
 שְׁנַתְעַכְבְּתִי עַד יוֹם ד' הַג' ל' שְׁקַבְּלִיתוּ בְּקִרְאָקוֹב בְּעַת שְׁהֵיִיתִי
 מוֹכֵן לְנִסְעַ מִשָּׁם לְכָאן. וְהַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָה נִפְלְאָה מֵאֵתוֹ יִתְפָּרֵד,
 כְּאֲשֶׁר אֶסְפֵּר לָכֶם אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם כְּבוֹאֵי לְבֵיתִי לְשָׁלוֹם.

וְהִנֵּה תַּהְלָה לְאֵל בְּאֵתִי לְפָה לְשָׁלוֹם עַל שַׁבַּת הַג' ל', וְתַהְלָה
 לְאֵל הַכֹּל עַל נְכוֹן פֶּה, וּבְכָל סְבִיבוֹת אֵלֹהֵי אֵין פּוֹצֵה פֶּה
 וּמִצְפָּצָף וְאֵין שׁוֹמְעִין כֹּלָל רַעַשׁ הַמַּחְלֶקֶת שְׁבַסְבִּיבוֹתֵינוּ. וְכִפִּי
 הַנְּשַׁמְעַ גַּם בְּזֵלְאֲטַעְפְּאֲלִיעַ וּסְבִיבוֹתֵיהָ אֵין שׁוֹמְעִים כֹּלָל מְזֵה.
 וְעַקֵּר הַמַּחְלֶקֶת שְׁבַסְבִּיבוֹתֵינוּ הוּא מַחְמַת שְׁשָׁם הַתְּחִילוֹ קָצַת
 לְכֹנֶס דְּבָרָיו הַקְּדוּשִׁים בְּלֵב כְּמָה כְּשָׂרִים וְכוּ' וּמַחְמַת זֶה הַתְּגָרוֹ
 כֹּל כָּד. וְהִנֵּה בְּטַנִּי מְלֵא מְלִין לְדַבֵּר עַל לְבָבְכֶם, אֵדְ אֵינִי יוֹדֵעַ
 מַהִיכֵן לְהַתְּחִיל כִּי כְּבָר הַקְּדָמְתִי לְדַבֵּר עִמָּכֶם הַרְבֵּה הַרְבֵּה, אֵיךְ
 צְרִיכִין לְשַׁבֵּר מְנִיעוֹת, וְאֵיךְ כֹּל הָעוֹלָם עוֹמְדִים נֶגֶד כֹּל אֶחָד
 וְאֶחָד הַרוֹצֵה לְהַתְּקַרֵּב אֵלֵינוּ וְלִהְיוֹת נִקְרָא עַל שְׁמוֹ הַגְּדוֹל וְ"ל,
 וְכָבָר סָבְלוּ כֹּל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַזְּקֵנִים וְהַנְּעָרִים צַעַר וּמְרִירוֹת
 וְיַסּוּרִים הַרְבֵּה מְאֹד מְאֹד מֵעוֹדֵם עַד הַיּוֹם הַזֶּה; וְכִמָּה נִדְּחוּ עַל
 יְדֵי זֶה רַחֲמָנָא לְצַלּוֹ, אֲבָל אוֹתָן שְׁנַשְׂאָרוֹ עַל עַמְדָם אֲשֶׁרִיהֶם
 אֲשֶׁרֵי חֲלָקִים.

וְאַתֶּם אַנְשֵׁי עִיר בְּרַסְלָב מִמֶּשׁ, לֹא מְעַמְתֶּם עֲדוּן צַעַר
 וּמְרִירוֹת וּמְנִיעוֹת עַד הִנֵּה, וְעַתָּה מַה אַעֲשֶׂה לָכֶם אַחֵי

ורעי, ההכרח שיעבר על כל אחד מניעות ונסיונות רבות מעודו
 עד זקנתו אשרי מי שיעמד בהם, באשר אתם רואים מה
 שנעשה עם משה חנקים, אשר כל העולם אפלו מתנגדים,
 תמהים ושוחקים ממנו שנחלק ונפל כל כך בתוא מכמר; השם
 יתברך ירחם עליו, ויקימו וישיבו אל האמת מהרה, אבל לעת
 עתה צרתו היא צרה אמתית גדולה וכפולה ומכפלת מפל
 צרותינו. אוי לזקנתו שאובד בחנם בכל יום מה שאובד. וכבר
 היו לעולמים מעשיות כאלה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל על
 המשנה אל תאמין בעצמך עד יום מותך שהי וכו'. וגם סמוך
 לימינו ארע עם הרב מבאלפיר וכו' שנדחה בסוף ימיו כמפרסם;
 במה נקדם ה' פעל כל אשר גמלנו שזכינו להנצל מזה, וגם עד
 זקנה ושיבה אלקים אל יעזבנו עד אגיד וכו', עד שתצא
 נפשותינו בין ברסלבר חסידים האמתיים המקרבים וקשורים
 בשמו הקדוש ז"ל. ובוחן לכבות הוא יודע שרבו הקדוש ז"ל
 מוליד אותנו בדרך הישר והאמת בתמימות ובפשימות ובשכל
 נפלא ועצות עמקות מאד להתחזק על עמדו תמיד, לקיים את
 כל דברי התורה שפכתב ושבעל פה כמבאר בספריו הקדושים,
 שמדבר מפל המצוות ומפל המדות ומפל הדרכים הקדושים
 בדרך נפלא ואמת וכו'. ואין להאריך בזה כאן. מה נאמר ומה
 נדבר, והלא אתם ידעתם שכבר דברתי הרבה מזה שכל העולם
 מלא יסורים ומכאובות, פי אדם לעמל יולד, קצר ימים ושבע
 רגז, באשר כבר דברתי הרבה בזה.

וְהִנֵּה בְּכֹל סְבִיבוֹת אֵלֹו שְׁעִבְרַתִּי אֵין שׁוֹמְעִים כְּלָל הַמַּחְלֶקֶת
שְׁלֹנּוּ, וְאָף עַל פִּי בֶן כָּלִם מְלֵאִים צַעַר וְצָרוֹת וְיִסּוּרִים
וּמְרֻדוֹת גְּדוֹלוֹת וְדַחְקוֹת הַפְּרָנְסָה הֵן הַמַּתְנַגְּדִים הֵן אֲנִשֵּׁי
שְׁלוֹמֵנו; וּמָה עוֹשִׂים כָּל הָעֲנִיִּים וְהָאֲבִיּוֹנִים שֶׁבְּכָל הָעִירוֹת שְׂאִין
חֹלְקִים לָהֶם שׁוֹם קֶמַח וְאֵין שָׁם קֶצֶבָה כְּלָל וְאָף עַל פִּי בֶן הֵם
חַיִּים וּמִתְקִימִים. הַיְעָלָה עַל הַדַּעַת שְׂאֲחָרֵי כָּל הַשִּׁיחוֹת שְׁדַבְּרַתִּי
עִמָּכֶם יִהְיֶה נֶחֱשֵׁב לְנִסְיוֹן מָה שְׁלָקְחוּ הַקֶּמַח מֵהָעֲנִיִּים. וּבִאֲמַת
יִדְעַתִּי שְׁמִי שֵׁישׁ לוֹ שֶׁכָּל קֶצֶת הוּא בּוֹדָאי חֹזֵק עַל עַמּוֹדוֹ וְאֵינוֹ
נֶחֱשֵׁב אֶצְלוֹ לְנִסְיוֹן כְּלָל, רַק אֵיזָה שׁוֹמֵים שֶׁהֶעֱבִירוּ אוֹתָם (עַל
דַּעַתָּם) הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִרְחַם עֲלֵיהֶם וַיְשִׁיבֵם אֶל הָאֲמַת. וְגַם בְּעֲנַן
הַמְּלַמְדִים הֵלֵא כְּבָר יִדְעַתֶּם שְׂרָצוֹן רַבְּנוּ ז"ל שְׁלֵא יִהְיֶה שׁוֹם
אֶחָד מֵאֲנִשֵּׁי שְׁלוֹמֵנו מְלַמֵּד. וְהֵלֵא יְדִידְנוּ רַבִּי יוֹדֵל מְדַאֲשׁוֹב וְרַבִּי
שְׁמוּאֵל אֵיזִיק וְזַכְרוֹנָם לְבִרְכָה וּשְׂאָר אֲנִשֵּׁי שְׁלוֹמֵנו סְבָלוֹ
בְּנַעֲוִירֵיהֶם עֲנִיּוֹת וְדַחְקוֹת גְּדוֹל, וְלֹא הִשְׁגִּיחוּ בְּעִירָם עֲלֵיהֶם כְּלָל,
וְאָף עַל פִּי בֶן נִתְקִימוּ תְהִלָּה לְאֵל. וְכֵן אֲנִכִּי הָעֲנִי וְהָאֲבִיּוֹן
הַפְּקַרְתִּי פְּרָנְסַתִּי כְּשֶׁנִּתְקַרְבְּתִי אֵלָיו ז"ל, וּכְרוּךְ הַשֵּׁם לֹא
הַפְּסַדְתִּי עַל יְדֵי זֶה כְּלָל גַּם בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְאֲשֶׁר אִתָּם דּוֹאֲגִים
וּמְצַטְעָרִים עַל צַעְרֵי מָה שֶׁהֵם מִתְפָּאָרִים וּמִפְחִידִים אוֹתִי, הָאֲמַת
שְׂאִתָּם צְרִיכִין לְהַצְטַעַר בְּצַרְתִּי, וּלְהַתְפַּלֵּל וּלְעַק הַרְבֵּה לְהַשֵּׁם
יִתְבָּרַךְ שִׁיִּצְלֵנִי מֵאוֹיְבֵי וּמְרוֹדְפֵי, וּלְהַשְׁתַּדֵּל בְּכָל הַתַּחֲבּוּלוֹת
וּבְכָל הַכּוֹחוֹת בְּגוֹף וּנְפֶשׁ וּמִמּוֹן בְּאִפְן שְׂאוּכַל לֵישֵׁב בְּכַרְסֶלֶב
בְּשָׁלוֹם. אֲבָל כְּפִי מִכְתָּבְכֶם אִתָּם מִתְפַּחְדִּים יוֹתֵר מְדַאי, וְאֵין
אִתָּם מְשִׁיחִים כְּלָל עַל גְּדֵל הַיְשׁוּעוֹת וְהַנְּפִלְאוֹת שֶׁעָשָׂה

עמי ועמכם מכבד, ובפרט עצם הנסים הגדולים והנפלאות והטובות שעשה השם יתברך עמנו בימים האלו דיקא בתוך מעוף צרה ומצוקה הזאת, שזכינו להוציא כל הספרים ולהציל הנפשות מבית האסורים, מלבד שארי הנסים והישועות בפרטיות שעשה השם יתברך בימים האלו מדי עברי בדרך הזה. כי כמעט בכל יום היה לי יסורים וספגות בדרך, והשם יתברך עזר לי בכל פעם, זה עני קרא וה' שמע. ובחסדו הגדול קויתי שבודאי אשב אם ירצה השם בברסלב ולא יוכלו לעשות לי דבר. ומזריקת אבנים אין פחד כל כך וכו' כי גם להם יש חלונות, ואם התר הדבר לשבר חלונות לא יהיה נשאר חלון אחד בברסלב. אבל באמת מחק הקיסר ירום הודו לשפט על זה וכבר אמרו רבותינו וזכרונם לברכה (אבות ג) אלמלא מוראה של מלכות איש את רעהו חיים בלעו. ובאמת אלו הרשעים הזורקים אבנים רוצים להחריב ברסלב חס ושלום שהוא ההפוך מאבנים, כמו שכתוב (יהזקאל לו) והסירותי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר. אבל יאבדו הם וכיוצא בהם, וברסלב לא תחרב חס ושלום, ודבר אלקיננו יקום לעולם, ויתקיים מקרא הנ"ל והסירותי את לב האבן וכו'. שמעו זאת והכינו כי ה' אתנו ועמנו. ובפרט שרבנו ז"ל אמר אלי בפרטיות, "גאט איז מיט דיר, בא דיר, שרעק זיך ניט" וה' אתך אצלך אל תפחדן.

והנה בדתתי לגסע בסמוך לביתי, ואפשר אהיה על שבת הסמוך באומאן, ושם אתיעץ קצת עם אנשי-שלומנו. ורצוני שאמצא שם מכתבים מאתכם, ואם אפשר שיבוא

מבְּרִסְלָב אַחַד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ מֵה טוֹב, כְּדִי שְׁאַשְׁמַע הַיָּטִב
בְּפְרוֹמְרוֹט כֹּל מֵה שְׁנַעֲשֶׂה שָׁם מֵאֵז וְעַד הַנְּהָ; וְלֵה' הַיְשׁוּעָה
שְׂיָבִיאֵנִי מֵהֶרֶה לְבֵיתִי לְשָׁלוֹם, הַנְּה אֵל יְשׁוּעָתִי אֲבַטַח וְלֹא
אֶפְחַד וְכו'. וּבְחִסְדּוֹ יִתְבַּרְךָ בְּטַחְתִּי שֶׁלֹא אֶהְיֶה שְׂכוֹר חֵם וְשָׁלוֹם
מֵהַמַּיִם שְׁאֵנִי שׁוֹתָה בְּכָל יוֹם, וְכֹל הַפּוֹסֵל בְּמוֹמוֹ פּוֹסֵל וְדִי
לְמִבִּין. הָאֲמַת, שְׁאֵנַחְנוּ מְרַגְּשִׁים יוֹתֵר צְרוּת יִשְׂרָאֵל שְׁנֹאמֵר
עֲלֵיהֶם (יְשׁוּעָה נֹא) "וַיִּשְׁכַּרְתָּ וְלֹא מִיָּיִן", וּכְתִיב "יַחֲוֹגוּ יָנוּעוּ
כְּשֹׁכָר" וְכו'. אֲבָל מֵה גָּדְלוֹ חֲסָדֵי ה' שֶׁהַכְּנִים בָּנוּ קִצַּת לְקַיֵּם
מֵה שְׁפָתוֹב שָׁם בְּסִמּוּךְ "וַיִּצְעֲקוּ אֵל ה' בְּצַר לָהֶם" וְכו'. עַל מִי
לָנוּ לְהִשְׁעוֹן, כִּי אִם עַל אֲבִינוּ שְׁבַשְׁמִים. וְאַשֶׁר אֲתֵם רוֹצִים
לְרֹאוֹת מוֹפְתִים מִיָּד, הֲלֹא כָּבֵר יִדְעַתֶּם שְׂרַבְנוּ ז"ל לֹא הִתְנַהֵג
בְּזֶה. כֹּאֲשֶׁר כָּבֵר דִּבְרַתִּי הִרְבֵּה בְּזֶה, כִּי הוּא מְגַלֵּה אֱלֻקוֹתוֹ
בְּעוֹלָם רַק עַל יְדֵי תוֹרוֹת נִפְלְאוֹת שְׁגָלָה, וְאִם עַל כֹּל זֶה רָאִינוּ
כִּמְה מוֹפְתִים נוֹרָאִים מִמֶּנּוּ ז"ל בְּחַיָּו, וְאַחַר הִסְתַּלְקוֹתוֹ בְּיוֹתֵר,
אֲבָל אֵין דְּרַכּוֹ לְהַעֲנִישׁ מִיָּד, כִּי "גַם עָנוּשׁ לְצַדִּיק לֹא טוֹב". רַק
בְּעַת שֶׁהוּא הִכְרַח גְּדוֹל לְבַעַר הַקּוֹצִים מִן הַפְּרִם שְׂאֵי אֶפְשָׁר
בְּלִתִּי זֹאת, אִזּו הוּא מְבַעַר אוֹתָם בְּמוֹעֲדָם וּבְזִמְנָם. וּכְבֵר בְּעַר
הִרְבֵּה, וְלֵה' הַיְשׁוּעָה שְׁגַם עִתָּה יְבַעַר וַיְכַלֵּה אוֹתָם שֶׁהִכְרַח
לְבַעַרָם אִם לֹא יִשׁוּבוּ. וְאִיךְ שְׂיִהְיֶה בְּזֶה אֲנִי בְּמוֹחַ בְּעִזְרַת הַשֵּׁם
יִתְבַּרְךָ שְׁבֹדָאֵי יִצִּיל אוֹתִי וְאֵת כָּלָנוּ מֵהֶם. וּכְאֲשֶׁר עַד הַנְּה לֹא
עוֹב חֲסָדוֹ מֵאַתְּנוּ, וְעוֹר לָנוּ לְהוֹצִיא הַסְּפָרִים, כִּן יַעֲזוֹר לָנוּ שְׁאֵשֵׁב
בְּכִרְסֵלָב בְּהַשְׁקָט וּבְשִׁלּוֹה, וְה' לִי לֹא אִירָא מֵה יַעֲשֶׂה לִי אָדָם.
וְאִף עַל פִּי כִן אֲתֵם צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת שְׁלָכֶם לְהַשְׁתַּדֵּל בְּכָל

התחבולות, ובפרט בענין הפתב מגידות שאתם עוסקים לקבץ
 חתימות, חזקו ואמצו בזה, והשם יתברך יעזר לכם לגמרו, ה'
 יגמר בעדי וכו'.

וְגַם אתה ידידי רבי שמואל וויינבערג אוהב נאמני, אל תירא
 ואל תפחד שנכנסת בעבי הקורה. אשריך שזכית לזה,
 וכבר כתב לי בני רבי יצחק שיחיה מזה שקדשת את השם
 ברבים. ונפלאתי עליך אחי על שעולה עליך פחד מזה, אדרבא,
 ראוי לך לשמח בכל עת על שזכית לזה, ואי אפשר להאריך
 בכתב. ותהלה לאל פבר הקדים השם יתברך רפואה למכה מה
 שזכינו לדבר הרבה מגדלת וקדשת אדוננו מורנו ורבינו זכרוננו
 לברכה ובנפלאות תורתו הקדושה ושיחותיו ומעשיותיו
 הקדושות, מפל אלה ראוי לכם לכל אחד ואחד להתחזק
 הרבה, ולבלי להשגיח ולבלי להתפחד משום דבר, רק לעשות
 איזה תחבולות שצריכין לעשות בעסק זה ולצעק ולהתפלל
 הרבה להשם יתברך בכל יום. ולהתחזק הרבה בכטחון חזק
 שלא יוכלו נגדו ז"ל. פמו שפתוב (ירמיה א) "ונלחמו אליך ולא
 יוכלו לך". וכל הרעש הזה בשביל לעורר אותי ואתכם לעסק
 יותר בתורה ובתפלה, ובפרט בשיחה בינו לבין קונו, שצריכין
 עתה להרבות בזה ביותר, שכל אחד יפרש שיחתו לפני השם
 יתברך, הן על עצמו, הן עבורי, הן על הכלל. וה שומע תפלת
 כל פה ישמע וירחם ויושיעני מהרה למען שמו הגדול שנקרא
 עלינו, יתר מזה אין פנאי להאריך.

דברי אוהבכם באמת לעד ולנצח.

ושלום לזוגתי הצנועה מרת דישלי תחיה, ולבניה שיהיו, ולבתי חנה צירל תחיה, ולחתי ידידי הרבני מורנו הרב ברוך שיהיה, ולבתו תחיה. והנה גם לה זורקין אבנים, השם יתברך יזכנו שיצאו ממנה דורות ודורי דורות שיהיו יראי ה' ואנשי אמת כי זה כל מגמתנו.

(אמר המעתיק, המעשה של זאת התינוקת היה כד, כי באותו השנה היו זורקים אבנים לבית מורנו רבי נתן ז"ל על ספנת נפשות, והיו מקדימים לסגור הלארדן [התריסים] של החלונות תכף בכניסת הלילה, בעוד שהיה מעט יום. פעם אחת שכחו לסגור הלארדן אחד של בית קטן שקורין אלקר ששם ישבה בתו מרת חנה צירל הנ"ל, ובתה הנ"ל היתה עדין תינוקת קטנה של חצי שנה והיתה מנחת בעריסה, והעריסה היתה תלויה נגד החלון, ואמה ישבה אצלה. בתוך כך התחילה לכבות כדרך הילדים הקטנים והוציאה אמה מהעריסה ולא הספיקה להוציא בלה מהעריסה, ובתוך כך פרח אבן גדול מאד דרך החלון בקול וברעש גדול ונפל לתוך העריסה, אשר אלו היתה הקטנה בעריסה בודאי היתה נהרסת על ידי זה האבן, כי היה אבן גדול מאד, והיתה פשע בינה ובין המנת, ובגם גדול נמלטה. ועתה הקורא, הבן הפרישת שלום לבתו מרת חנה צירל ולבתה, וגם הבן גדל הרהיפות והסכנות שעבר עליו כל ימי חייו הקדושים. ממש כח ברזל היה כחו ששכל כל הנ"ל. ואף על פי כן לא שת לבו לכל הנ"ל להתעצל או להתעצב חס ושלום בעבודת ה' שעבד כל ימיו, רק עוד קרב את עצמו להשם יתברך בכפלי כפלים, ולמד ולמד ועשה ומעשה לרבים, והכל ככח ובהתלהבות גדול ועצום מאד. וכל זה בנלה אשר ראינו בעינינו, חוץ מה שזכר לפנימיות ונסתרות אשר אי אפשר לציר בפה ולא בכתיב. רק החכם ומבין מדעתו הבין מעט מזהר כמצייץ מן החרפים בהסתכלו על פניו המאירות, או בדברו עמו פנים אל פנים אשר פניו היתה בוערת כלפידים ממש בבטול כל הרגשות בעת עסקו בתורה ותפלה. וכמה וכמה פעמים היו זולגים עיניו דמעות מרב דבקותו בו יתברך, וכל שזמעו היה נופל עליו פחד ואימה ויראה ובושה אשר לא היה יכול להרים פניו מגדל הבושה והפחד שנפל עליו.

מה אמר מה אדבר אוי אוי לנו על שכרנו נחלה מכותינו. השם יתברך ינחם אותנו במהרה אמן).

ושלום לבני דוד צבי שיחיה ולבני חורגי שמעלקא שיחיה. זארגט ניט, גאט איז מיט אויז סע וועט אים ירצה השם אלץ רעכט זיין. סע האבין שוין פיעל יודין גיליטין אזוינע צרות און זענין ניצול גיווארען, סוף פל סוף וועלן די שונאים אלע אגרויסע מפלה האבין. און אויף אויז וועט השם יתברך זיך מרחם זיין בזכותו הגדול ז"ל. מיר וועלן האבין איין ארט ווי צוא זיצין טאקע אין ברסלב נאל תדאג, ה' עמנו, אם ירצה ה' הכל יבוא על מקומו בשלום, הרבה יהודים פבר סבלו צרות פאלה ונצלו מהם, סוף פל סוף ינחלו פל השונאים מפלה גדולה, ועלינו ירחם ה' יתברך בזכותו הגדולה ז"ל, עוד יהיה לנו מקום איפה לשבת ונדקא בכרסלבן בעזרת השם יתברך, ויראו שונאינו ויבשו.

דברי אביכם המעטיר בעדכם.

121 ה"ל

ושלום לבני חביבי הרבני מורנו הרב שכנא נרו יאיר.

בני חביבי, יש בלבי עליך על שלא שלחת לי שום מכתב עד הנה, וגם לא פאת על החתום אפלו בפרישת שלום, כמו רבי יוסף חתן רבי זלמן על-פל-פנים. הספלת עשו, בני ידידי, עדין אינד משים אל לב לפנות לבך מטרתך איזה שעה בכל יום לחשב על אחריתך ותכליתך. הלא אתה רואה מה נעשה בעולם, וכבר עברו משנותיך הרבה, וימינו פצל עובר, ואם לא עכשו אימתי. ומה אתה מועיל ברב דאגתך על פרנסתך, הלא טוב היה לך אם היית גוזל וחוטף איזה שעה לצעק להשם

יתברך על פרנסתך, על פרנסת הנפש והגוף, וזה בודאי מועיל בעולם הזה ובעולם הבא; וגם לגזל עתים לתורה, כמו שכתב אדונינו מורנו ורבנו ז"ל על מאמר רבותינו זכרונם לברכה קבעת עתים לתורה (לקוטי מוהר"ן רפד).

בני יקירי וחביבי, המו מעי עליך, פי ידעתי טוב לכתב בפנימיות, אבל רבוי דאגתך וטרדתך מטרידין אותך כל כך, ואתה ממעה ומדחה עצמך מיום אל יום, ומתי תעשה גם אתה לביתך הנצחי. השם יתברך יאריך ימך ושנותיך, אבל כל ימינו לא יספיקו מה שצריכין לעשות ולתקן בזה העולם, פי היום קצר והמלאכה מרבה וכו', ולא עליך לגמור את המלאכה וכו'. רק כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה, בפרט על פי רבוי השיחות הקדושות שדברנו, ראוי לך גם כן להוציא התעוררות והתחזקות ועצות בכל יום לחטף טוב אמתי ונצחי בכל יום כל מה שתוכל. ותראה על כל פנים לכתב לי אגרת לאומאן תקף ומיד, ותכתב לי בפרטיות משלום זוגתי ובני שיחיה ובתי תחיה, מפל אחד ואחד ומכל אשר נעשה שם. ובה' בטחתי שהכל לטובה, פי צריכין לידע ולהאמין שכל מארעותיו של אדם בלם לטובתו.

דברי אביך המצפה לראותך בקרוב.

121 ה"ל

ושלום לידידי בנפשי, הותיק המפלא מורנו הרב אברהם דב גרו יאיר. ידידי רבי אברהם דב שיחיה, מכתבך קבלתי באומאן, ובקרימנשוק, והחיית את נפשי. אף על פי

שְׁהוֹדַעְתָּנִי צָרוֹת רַבּוֹת, אַף עַל פִּי בֵּן אֲנִי נוֹתֵן לְךָ תּוֹדָה חֲמָה
 עַל מִכְתָּבְךָ, וּבִכְרָמִי עַל רַבּוּי מְרַחֲוֵתֶיךָ בְּשִׁבְלִי; הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
 יִזְכֶּךָ עַל יְדֵי זֶה שֶׁתּוֹפָה לִישָׁב עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוּדָה לְאַרְךָ
 יָמִים וְשָׁנִים טוֹבִים וְאַרְפִּים אֲמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן. וְעַל אוֹדוֹתֵינוּ כִּכָּר
 פְּתַבְתִּי לְמַעַלָּה, וַיִּתֵּר מִזֶּה תְּבִינּוּ בְּעֲצָמְכֶם, כִּי תִהְיֶה לָּאֵל צְדָקוֹ
 דְּבָרֵי. וְה' יַעֲזֹר וַיּוֹשִׁיעַ וַיַּגֵּן עָלֵינוּ וַיַּצִּילֵנוּ מֵהֶם וּנְזַכֶּה לָשׁוּב לְהַשֵּׁם
 יִתְבָּרַךְ וּלְהִתְקַרֵּב אֵלָיו בְּאַמֶּת כִּי לְכָךְ נּוֹצְרֵנוּ.

דברי אזהבתכם באמת, עבד אביכם המוכן לשרתו כרצונו ז"ל
 עד פלות הנפש. וה' הטוב יעשה ויגמור בעדי למוכה למענו
 ולא למעני. לא לנו ה' לא לנו כי לשמך תן כבוד וכו'.

לך הנ"ל

אהובי ידידי רבי חיים בן רבי יעקב מגיה. ידעתי כי מרחת
 הרבה בעסק זה, אבל יש בלבי עליך על שלא פתבת
 לי שום אגרת. עתה תראה שכל אנשי שלומנו יבואו על החתום
 באגרת שתכתבו לאומאן, כי נפשם קשורה בנפשי, ואני מצפה
 לשמע מפל אחד ואחד. ותפרם בשלום כל אנשי שלומנו מגדול
 ועד קטן, ותראה מיד לעשות לאדין להחלונות שלי מבחויץ
 פראוי, ואם אי אפשר לקבץ מעות על זה, תלוה עלי ואני פורע
 מיד כשאבוא לשלום אם ירצה השם, ואל תעשה באפן אחר,
 יתר מזה כבר פתבתי למעלה.

לך הנ"ל

קֵב

יום ג' משפטים תקצ"ה לפ"ק אומאן.

בני חביבי ויקירי וכל אנשי שלומנו נאמנים, הנאהבים
הסובלים ענויים וצרות ומוסרים נפשם על קדוש השם, שלום
לכם ושלום לנפשכם, חזקו ואמצו אל תיראו כי ה' אתנו,
ובודאי לא יעזב אותנו למען שמו הגדול.

דעו ידידי כי באתי לפה אומאן ביום אתמול בשלום, ועברתי
כל הדרך בשלום. והייתי במיראווע על שבת העבר
ושמחנו שם ורקדתי קצת. ואנשי שלומנו שמחו ורקדו הרבה
בעזרת השם יתברך, ובפרט במוצאי שבת היו מרקדים מתוך
צעקה גדולה להשם יתברך בנגון נפלא המושבר הלב מאד.
וצעקנו הרבה יקד ונקי כפים חזן פורשי כנפים, פדה עמך מעזים,
צאנך מיד גוזזים'. בזכרי זאת הנה אלפים דמעות זלגו עיני, חננו
ה' חננו כי רב שבענו בוז וכו', ואיני יודע מה לכתב לכם כי
מצאתי פה מכתבים יותר מעשרה מברסלב ומטולמשיין מאתך
בני חביבי. ומרירות הצעקות שפתוב בהם אתם יודעים יותר
ממני המקום ירחם, וכבר הייתי אתמול על ציון הקדוש וגם
במקנה וברוך השם לא הרגו אותי וגם לא הגיע לי שום אכזב חס
ושלום. וגם בזלמטעפאליע הייתי והתפללתי שם שחרית והייתי
במקנה ויצאתי משם בשלום. מי יספר נפלאות ה' וחסדיו
הגדולים בתוך הצרה עצמה הן הן גבורותיו הן הן נוראותיו
שתהלה לאל יש לנו קיום עד הנה, ובה בטחנו שבודאי גם
לנצח אל יטשנו ואל יעזבנו ומפל צרותינו יושיענו. ובודאי יגמור

רבנו הקדוש והנורא ז"ל הכל פרצונו, כמו שאמר (חיי מוהר"ן ריח)
 "איך האב אוים גיפירט און וועל אוים פירין" וגמרתו וגאגמורן.
 ואני מקוה להשם יתברך שבקרוב הימים אבוא לברסלב, אך אני
 ממתין פה קצת כדי לילך על ציון הקדוש לפרש שיחתי לפני
 השם יתברך, וגם כדי שיבואו לקראתי אנשי שלומנו מברסלב
 באשר כבר כתבתי לכם. ואם אפשר שגם אתה תבוא לפה מיד
 מה טוב, יתר מזה אין פנאי להאריך כלל כי זמן תפלת שחרית
 הגיע ואני טרוד עתה מאד. השם יתברך ירחם עלי ועל כלכם
 וישמחנו בישועתו מהרה; וגם עתה אני כותב בדמע מתוך
 שמחה שזכינו בתוך הסתרה שבתוך הסתרה כזאת לידע
 מאמת נקדת האמת אשר הוא חיינו לנצח; כי העולם הזה
 הכל הכלים וימינו כצל עובר. וכבר פרחו כמה ימים וחדשים
 מהחרף הזה אשר עבר עלינו מה שעבר. ומה פעלו המתנגדים
 ברשעותם, הרו עמל וילדו שקר, והוסיפו אש הגיהנם עליהם
 ורוח זלעפות מנת כוסם, ועלינו חמל ה' והצילנו מתועים באלה
 שקורעים ספרים קדושים וגוראים באלה ומכזים אותם כל כך
 ומוסרים ושופכים דם בשרים כל-כך. בודאי אפלו טפת דם
 אחת ששפכו מאתנו ושום פרוטה של ישראל שעשקו מאתנו
 לא נאבד; ובודאי הם בכלל המורידין ולא מעלין; ועלינו יזריח
 ה' חסדו, ובודאי הכל הוא לנו לכפרת עון ומחילת חטא וכו',
 כי השם יתברך יודע, שאנו הולכים בתמימות באמת, באשר
 הורונו רבותינו זכרונם לברכה. ומה שעבר, אנו מחיבים לקבל
 בשמחה לכפרת עון, ולצעק על להבא שיעשה למען שמו הגדול

וְיִצְלִינוּ מֵהֶם. וְה' יִשְׁמַע תְּפִלָּתֵנוּ וְשׁוּעָתֵנוּ וַיֹּאמֶר דֵּי לְצָרוֹתֵינוּ,
וּבִקְרֹב הַיָּמִים בִּישׁוּעָתוֹ יִשְׁמַחֵנוּ.

וְכֵן אֶבְרָסֶלֶף

רַבִּי נְחֻמָּן מִטּוּלְמִשׁוּן פּוֹרֵם שְׁלוֹמֶךָ, וְהוּא הַחֲיָה אוֹתִי מְאֹד מֵה
שְׁמִצָּצָאֲתוֹי פֹּה בְּשָׁלוֹם. וְהַכֵּל יִשׁוּעַת ה' וּנְפִלְאוֹתָיו, וּבְכֹל
יוֹם וּבְכֹל עֵת וְרָגַע אָנִי רוֹאֶה דְּבָרֵי הַקְּדוּשִׁים וְ"ל שְׁאֵמַר בְּצָר
הַרְחַבְתָּ לִּי, וְזֶה עָקַר חַיּוֹתֵי עִתָּה.

ב' אייר

קעג

בְּעִנְיַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם ג' תְּרוּמָה תְּקַצ"ה לַפ"ק אוּמָאן.

רַב שְׁלוֹם לְכַבֹּד אֱהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי הַרְבֵּנִי וְכו' מוֹרְנוּ הָרַב יִצְחָק
נִרוֹ יְאִיר.

מִכְתָּבוֹ מִיּוֹם ו' קִבְּלָתִי אֶתְמוּל, וְהָיָה לִי לְנִחַת גְּדוֹל בְּתוֹךְ
צָרָה וְצוּקָה הַזֹּאת, בְּרָאוֹתֵי כִי תִהְיֶה לְאֵל דְּבָרֵי
קְבוּעִים בְּלִבְךָ וּמְחִיין אוֹתְךָ עִתָּה גַם עִתָּה. כִּךָ הוּא הַמְּדָה, וְכִךָ
יָפָה לְזִכֹּר הַיָּטִב כֹּל דְּבוּר וְדְבוּר בְּאִפְּן שְׁתּוּכְלוּ לַעֲמֹד בְּנִסְיוֹן
וּלְהִתְחַזֵּק תָּמִיד וּלְהַחֲיֹת נַפְשׁוֹתֵיכֶם בְּכֹל עֵת בְּכֹל מַה שְׁעוֹבֵר
עַל הָאָדָם כֹּל יְמֵי חַיָּיו, בְּפֶרֶט מִי שְׂרוּצָה לְהִתְקַרֵּב לְחַדוֹשׁ נִפְלָא
וְנוֹרָא כְּזֶה וְכו' אֲשֶׁר הוּא חַיֵּינוּ לְנִצְחָה. וְצָרִיכִין לְקַבֵּעַ תּוֹרָתוֹ
וְשִׁיחוֹתָיו הַקְּדוּשִׁים בְּלֵב כֹּל כִּךָ עַד אֲשֶׁר אִפְלוּ אַחַר מֵאָה שָׁנִים
בְּשִׁיגִיעַ הָעֵת לְכַנֵּס בְּקִבְרָה וּלְשַׁכַּב שָׁם, גַּם שֵׁם יַחֲיָה אֶת עֲצָמוֹ
בְּדְבוּרָיו הַקְּדוּשִׁים. וְכֵן לַעֲת הַתְּחִיָּה וְלְנִצְחָה, וּלְקַיֵּם "בְּהִתְהַלְכְּךָ"
בְּעוֹלָם הַזֶּה "תִּנְחָה אוֹתְךָ, בְּשִׁכְבְּךָ בְּקִבְרָה תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ,

והקיצות" וכו'. והלא ידעתם אחי ורעי שכל עסקנו ומשא ומתן שלנו אינו בשביל עסקי עולם הזה להרויח באדעם או בכראד, כי אם בשביל תכלית הנצחי פאשר ה' יודע לבבנו, ותהלה לאל אידך שהוא. ואם אינכם זוכים להיות פראוי לפי השיחות הקדושות והתורות הנוראות האלה, עם כל זה הצלחתם הרבה וגם עשיתם פרי, אשריכם בני ואחי וחברי. בפרט עתה אתם יכולין להבין קצת מעלת הנחשק מגדל רבוי המגיעות פאלה, אשר לא עברו עלינו פזאת מעולם, ה' ישמור מעתה. זכרו היטב כל דבור ודבור וכל תורה ותורה וכל תפלה ותפלה וכל שיחה ושיחה, גדל העמקות הנפלא והתנוצצות אלקות וגדלת הבורא יתברך וגדלת התורה והמצוות וגדלת צדיקי אמת וההתחזקות וההתעוררות והעצות התמימות והפשומות וכו' שיש בכל אחד ואחד; ואידך בדרכי נפלאותיו ממשיך קיום התורה בכל איש ואיש מישראל מגדול ועד קטן; מעורר ישנים מקיץ נרדמים מחיה מתים ממש, מגביה למעלה נפשות ישראל משאול תחתיות ומתחתיו, לנטותם לתחיה לזפותם לחיים נצחיים. ואם כבר ידעתם כל זה, צריכים עתה בכל יום לחזר בלב ובפה בינו לבין עצמו ועם חברו את כל זאת ויותר מכל זה, כל חד בפום מה דמשער בלבה, כי אי אפשר לבאר בפה ובכתב, כדי שתוכלו לחזק עצמכם גם עתה, כי ימינו פצל עובר פאבק פורח ממש ואין שום זמן פלל, ועוד מעט יפרח כל זה וגנספר כל זה בשמחה מי שיזכה לעמד בנסיון ובצרוף. כי בודאי יושיענו השם יתברך ויצילנו מידם כי לא לנצח יריב וכו', והנה פונת לדעתי מה שפכתת שאתה מחיה עצמך עם התורה "אזמרה לאלקי

בְּעוֹדֵי" וְעַם הַתּוֹרָה "בְּצַר הִרְחַבְתָּ" וכו'. כִּי גַם אֲנֹכִי עָקַר חַיּוּתִי
בְּזוֹה בְּכָל עַת בְּפָרֵט בְּעַת הַצָּרָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת. אֱלוֹ פִּינוּ מְלֵא
שִׁירָה בַּיּוֹם וְכו' אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר אֶחָד מֵאַלְפֵי הַנְּפִלְאוֹת הַהִרְחָבוֹת
שֶׁבַתּוֹךְ הַצָּרָה בְּכָל יוֹם וּבְכָל עַת וְשָׁעָה, מִה גָּדְלוֹ מַעֲשֵׂי ה'
מְאֹד עִמָּקוֹ מִחֻשְׁבוֹתָיו.

וְהִנֵּה עָקַר הַקְּבוּץ הַקְּדוֹשׁ שֶׁלָּנוּ הֵם חֲזָקִים בְּהֵאֱמַת עֲתָה
יֹתֵר מִקֵּדָם. וּבְאֵתִי לְכֹאֵן בְּיוֹם ב' מ'שִׁפְטִים, וְסִבֵּב הַשֵּׁם
יִתְבַּרְךְ בְּרַחֲמָיו שְׁנוֹדֵמָן לִי תִכְרַף אֶחָד לְהוֹדִיעַ לְטַעֲפֹלִיק וְשִׁלְחָתִי
לָהֶם מִכְתָּבִי, וְהִגִּיעַ לָהֶם בְּלֵילָה הַשְּׁנִי לְיוֹם ד' הָעֵבֶר. וְתִכְרַף
נִתְעוֹרְרוּ כָלֵם, וְלֹא הָיוּ יֹשְׁנִים עוֹד כֹּל הַלַּיְלָה, רַק עִסְקוּ לְדַבֵּר
מִעֲנִינֵינוּ. וּבְיוֹם ב' נִסְעוּ לְפָה שְׁתֵּי עֲגָלוֹת וּבָאוּ לְכֹאֵן בְּלֵילָה
הַשְּׁיִכָּה לְיוֹם ה'. וּבְיוֹם ה' בָּאוּ עוֹד שְׁנֵי אֲנָשִׁים מִפִּירָאוּיִצְעַ, וְגַם
רַבִּי זְלַמֵּן שׁוֹחַט בֶּא מִהַכְּפָר, וְאֵנְחָנוּ בְּלָנוּ עִם כָּל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ
הַנִּמְצָאִים פֹּה הָיוּ מוֹכְנִים לֵילָךְ הַיּוֹם עַל צִיּוֹן הַקְּדוֹשׁ בְּלֵב נִשְׁבֵּר
וְנִדְכָּא וְנִאֲנַח מְאֹד. בְּתוֹךְ כֶּךָ הִגִּיעַ לָנוּ שְׁנֵי מִכְתָּבִים, אֶחָד
מֵאֲתָךְ וְאֶחָד מִפְּרֶסְלָב מִרַבִּי אֲבָרָהָם דְּב, וְעוֹד מִכְתָּב מִרַבִּי
שְׁמוּאֵל וְוִינְפֶּעֶרְג לְאֲבִיו, וְכָלֵם מְלֵאִים צְעָקוֹת מְרוֹת וּמְרוֹרוֹת
מְאֹד כִּי אֶפְשָׁר יִדְעֶתֶם. וְהִלְכְנוּ עַל צִיּוֹן הַקְּדוֹשׁ וְצַעֲקֵנוּ שֵׁם הַרְּבָה
לְהַשֵּׁם יִתְבַּרְךְ זַעֲקוֹת גְּדוֹלוֹת וּמְרוֹת וּבִבְכִיָּה וּבְדַמְעוֹת הַרְּבָה.
וְהָיָה רַעַשׁ גְּדוֹל יֹתֵר מִיּוֹם כְּפוּר. וּבּוֹדָאי עָלָה שְׁוַעֲתָנוּ לְשָׁמַיִם,
אֵךְ עֲדִין צָרִיכִין עוֹד לְהִרְבּוֹת בְּתַפְלָה וּבְשִׁיחָה בִּינוּ לְבִין קוֹנוֹ כֹּל
אֶחָד וְאֶחָד כִּי בְּצָרָה גְּדוֹלָה אֲנַחְנוּ, וְאֵנוּ צָרִיכִין יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים
רַבִּים. וְהֵלֵא גַם בְּלֹא זֶה צָרִיךְ כֹּל אֶחָד יְשׁוּעוֹת הַרְּבָה לְנַגְעֵי
נַפְשׁוֹ וּמִכְאוּבָיו, שְׁזֶה עָקַר הַצָּרָה וְהִרְחַמְנוֹת פִּידוּעַ לָכֵם, וְכָל

הרעש והצרה הזאת לא באה פי אם לעוררנו ולהקיצנו משנתנו
כאשר כבר פתתתי לכם, וכאשר ידעתם בעצמכם.

ג' אייר

והנה אנשי טעפליק הלא הם ידידי רבי מאיר ורבי נחמן חתן
רבי נתנאל נשארו פה על שפת העבר, ונתעכבו עד
אתמול, ומן הסתם דברנו הרבה. ורבי מאיר אמר שנתעורר
מאד להשם יתברך על ידי המחלקת הזאת, וכך הוא האמת, פי
תהלה לאל נתחדש לטובה בכמה בחינות; ותהלה לאל החייתו
בדבורי, וגם הוא וחבריו החיו אותי מאד. ובזה אנו רואים
נפלאות ה' פי גרו לא תכבה לעולם ועד, יאבדו הם ואלף פיוצא
בהם, ודבר אחד מדברי קדשו אחור לא ישוב ריקם, והוא גמר
ווגמר וגם אמר "גאט פירט תמיד אוים" (ה' גומר תמיד). על פן
גם עתה עלינו לשבח לאדון הכל וכו', שזכינו להיות בחלקו,
חבלים נפלו לי בנעימים. וצריכין להתחזק בשמחה בכל יום
ולהפוך היגון ואנחה לשמחה. וכל מה שהצרות והביונות
והחרופים מתגברים יותר רחמנא לצלן אף על פי שצר ומר מאד
מאד, אף על פי כן צריכים להתחזק ולהחיות את עצמם ולהפוך
לשמחה מה שאנו זכינו להמלט מרשעות פזה, מלקרע ולבוזת
ספרים קדושים ונוראים כאלה, צרופי אותיות כאלה, מעשה
ברבי אליעזר ורבי יהושע, חנכה, תהלים, תשובה, מאמרי רבה
בר בר חנא, ומשתעי, וספרא דצניעותא, וסבי דבי אתונא וכו'
וכו'. "נפשנו בצפור נמלטה מפח יוקשים, הפח נשבר ואנחנו
נמלטנו עזרנו בשם ה'", והנה נסכם בדעתנו שאתעכב פה עד

אחר פורים הפא עלינו לטובה מכמה טעמים. על פן אהובי בני
 שיחיה, אם תוכל לבוא לפה בשבוע הפא עלינו לטובה מה טוב,
 ואם תוכל לבוא על פורים אם ירצה השם נגיל ונשיש ביותר.
 וכפי הנשמע גם עסק הפאסט שלך בספנה, וגם חורקים שנים
 עליך גם כן, על פן אין לך מנוס לברח פי אם לפה, ונצעק אל
 ה' ונמתיק סוד יחדיו, ועצת ה' היא תקום. גם רבי מרדכי נרו
 יאיר ראוי שיבוא לפה מכמה טעמים, בודאי נמחלו לו כל
 עונותיו על ידי הבזיון הגדול שעבר עליו ועמד בנפיו, וגם
 לכלנו בודאי היה בפרת עוונות הרבה, אבל כל מי שסבל יותר
 ענויים רחמנא לצלן כפום צערא אנרא. והנה תהלה לאל
 הנגידים היקרים דפה הם חזקים עמנו תהלה לאל ולה' הישועה.
 ומה שפתבת שבדעתך לגסע ללאריון הוא שטות, ונפלאתי
 שעלה זאת בדעתך, אך העבר אין להשיב. אין לנו על מי
 להשען פי אם על אבינו שבשמים, וזמן תפלת שחרית הגיע,
 ובשבת קדש העבר דברנו מהתורה הזאת שהוא השגות אלקות
 אי אפשר לקבל פי אם וכו', וצריכים לזה רבי גדול מאד מאד
 וכו'. אשרינו שזכינו לשמע כל זה; זאת נחמתנו בעניינו, מה
 נשיב לה' כל תגמולוהי עלינו, שמחו בה', חזקו ויאמצו לבבכם
 כל המיחלים לה'.

דברי אכיד המצפה לראותך בקרוב בשמחה.

מן אפרסלב

ידידנו ר' נפתלי נרו יאיר וכל אנשי שלומנו פורסים שלום
 באהבה.

וְשָׁלוֹם לְכֹל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, וּבִפְרָט לְרַבֵּי שְׁמִשׁוֹן נְרוֹ יָאִיר;
 מֵאֲלֵיכֶם תְּבִינּוּ שְׁלֹכְכֶם נֶאֱמְרוּ דְבָרִים אֱלֹהִים, שִׁימוּ
 לְבַבְכֶם הַיָּטֵב לְכֹל מֵה שְׁעוֹבֵר עַל כָּל הָאָדָם בְּזֵה הָעוֹלָם, צְרוּת
 וְהִרְפָּתְקָאוֹת בְּלִי שְׁעוּר, בְּכֻלָּל וּבִפְרָט, לֹא רָעָה זֶה פְּרָעָה זֶה.
 וּכְמוֹ שֶׁפָּתוּב (קֹהֶלֶת ב) "כָּל יָמָיו כָּעַם וּמְכֹאֲבוֹת, כִּי אָדָם לְעֵמֶל
 יוֹלֵד", וּכְמוֹ שֶׁפָּתוּב בְּשֵׁל"ה חָרוּז עַל זֶה, 'אֵין רִגַע בְּלֹא פָּגַע אֵין
 יוֹם וְכוּ', אֵין שְׁבוּעָה, אֵין חֹדֶשׁ, אֵין שָׁנָה וְכוּ' עֵין שָׁם, וְאִם כֵּן גַּם
 לְפָנַי כְּמֵה מֵאוֹת שָׁנָה הָיָה הָעוֹלָם מְלֵא צְרוּת, כִּי 'מֵיוֹם שֶׁחֲרַב
 בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אֵין לָךְ יוֹם שֶׁאֵין קָלָלְתוּ מְרַבָּה מִחֲבֵרוֹ, וְאֵין לָנוּ
 חַיִּית וְקִיּוּם כִּי אִם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְהַעֲקָר עַל יְדֵי
 שְׁמִחְדָּשֵׁין בְּהַ הַצְּדִיקֵי אָמֶת, עֲמוּדֵי הַתּוֹרָה וְהַעֲבוּדָה. אֲשֶׁרִינוּ
 שְׁכִינּוּ לִידַע מֵהַצְּדִיק הָאֵמֶת הַסְּמוּךְ לִיְמִינוּ אֲשֶׁר הוּא יְסוּד
 הָעוֹלָם, וְאֵלְמֵלֵא מְלַחָא שֶׁהוּא אוֹר הַצְּדִיק הָאֵמֶת, לֹא הוּהוּ
 עֲלֵמָא יָכוֹל לְמַסְבֵּל מְרִירוּתָא. וְהוּא בְּנַפְלְאוֹתָיו גְּלָה לָנוּ כָּל זֶה,
 וְיֹתֵר מְזֵה אֲשֶׁר אֵי אֶפְשָׁר לְבַאֵר. חֲזָקוּ וְאַמְצוּ אֵל תִּרְאוּ וְאֵל
 תַּעֲרָצוּ מִפְּנֵיהֶם. אֵל תִּירְאוּ מִשְׁפַּעַת הַקְּאֲרַעְטִים [מְרַכְבוֹת], וְאֵל
 תַּעֲרָצוּ מִקּוֹל צְוֹחַת יַיִן הַמְּשֻׁפָּר; כִּי ה' אֱלֹהֵיכֶם הַהוֹלֵךְ עִמָּכֶם
 לְהוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם, זֶה מַחֲנֵה הָאָרוֹן שֶׁהוּא הַתּוֹרָה שֶׁגָּלָה לָנוּ
 בְּרַחֲמָיו וּחֲסֵדָיו הַמְּרַבִּים, דִּיקָא אֵלּוּ הַסְּפָרִים שֶׁהֵם קוֹרְעִים
 וּמְבִזִּים אוֹתָם וְרוֹמְסִים אוֹתָם כָּל כָּךְ, הֵם הֵם יוֹשִׁיעוּ אוֹתָנוּ
 וּמַעֲפֵר דְּלוֹתָנוּ וּמְשַׁפְּלוֹתָנוּ יְקִימוּנוּ וִירוּמְמוּנוּ, בְּהֵם עוֹלָם וְגוֹשֵׁעַ,
 הֵם חַיִּינוּ וְאֶרְךְ יָמֵינוּ בְּזֵה וּבְכָא לְנַצַּח.

קעד

בְּעֹזֶרֶת הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם ד' תְּצִוֶה תִּקְצֶ"ה לַפ"ק אוֹמָאן.
לְכָל אַחֵי וְרַעֵי אֲדַבְּרָה נָא שְׁלוֹם וַיִּשַׁע רַב.

מִכְתָּבְכֶם קִבַּלְתִּי הַיּוֹם בְּעֵת הַתְּפִלָּה שֶׁל שְׁחֵרִית, וּבִלְיָלָה
הַעֲבָרָה אַחַר תְּפִלַּת עֲרֵבִית קִבַּלְתִּי הָאֲגָרֶת מֵרַבִּי
יוֹסֵף חֲתָן רַבִּי זְלַמֵּן, וּבְכֵלם מוֹדִיעִים נַחַת וְשִׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה. וּבּוֹדָאֵי
הוּא שִׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה אֲשֶׁר זָכִינוּ בְּתוֹךְ הַעֲלָמָה כְּזֹאת לִידַע מֵאֲמַת
כְּזֹה, וְכֹל מִזֶּה שֶׁהֲרַעַשׂ וְהִהַעֲלָמָה גְּדוּלָּה יוֹתֵר יֵשׁ לָנוּ לְשִׂמְחָה
יוֹתֵר, כִּי אִם לֹא הָיִינוּ מֵתְקַרְבִּים מִקֶּדֶם וְלִידַע אֲמַתַּת הָאֲמַת כְּמוֹ
שֶׁהוּא, לֹא הָיָה אֲפָשָׁר לָנוּ עֵתָה לְהִתְקַרֵּב בְּשׂוֹם אַפֵּן, אַף גַּם חֵס
וְשְׁלוֹם הָיִינוּ גַּם בֵּין עוֹשִׂים חֵס וְשְׁלוֹם מִזֶּה שֶׁהֵם עוֹשִׂים לְהַסְפְּרִים
הַקְּדוּשִׁים וְהַנּוֹרָאִים. מִי יֵשִׁים לָנוּ פֶה לְהוֹדוֹת וּלְהִלָּל לְהַשָּׁם
יִתְבָּרַךְ עַל כָּל הַנְּסִים וְהַנִּפְלְאוֹת שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ לְהַצִּילֵנוּ מִרְשַׁעַת
כְּזֹה, מִשְׂאוֹל וְאֲבִדוֹן כְּזֹה. מִי שֵׁיֵשׁ לוֹ שֶׁכֵּל אֲמַתִּי מַעֲט בְּקַדְקָדוֹ
יֵדַע וַיְבִין שֶׁאֵין צָרָה בְּעוֹלָם כְּצָרַת הַקּוֹרֵעַ וּמְכֻזָּה סְפָרִים קְדוּשִׁים
כָּל כָּךְ, וְשׂוֹפָד דָּם נִפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל בְּחַנּוּם כָּל כָּךְ, וּמוֹנְעִים הַרְבֵּה
מִקְדָּשֵׁת יִשְׂרָאֵל וְרוֹצִים לְהַפְּךְ הַקְּעָרָה עַל פִּיהָ, חֵס וְשְׁלוֹם לֹא
תִּהְיֶה כְּזֹאת בְּיִשְׂרָאֵל. גַּם פֶּה נִמְצָא מִתְנַגֵּד אֶחָד שֶׁבָּנוּ הַתְּחִיל
קִצַּת לְהִתְקַרֵּב לְאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ וְלִמַּד הַרְבֵּה גְּמָרָא וּפּוֹסְקִים, וְעֵתָה
מְכַרִּיחִים אוֹתוֹ אֲנָשֵׁי בְּלִיעַל הַמְּכַנִּים עֲצָמָם בְּשֵׁם חֲסִידִים,
וּמוֹנְעִים אוֹתוֹ בְּעַל כְּרַחוּ מִלְּלַמַּד גְּמָרָא וּפּוֹסְקִים, וְאוֹמְרִים שֶׁמּוֹב
יוֹתֵר לְדַבֵּר עִמָּהֶם. וְאֲבִיו צָעַק עַל בְּנוֹ הַזֶּ"ל, אֲנִי נוֹתֵן לָךְ לְאֹכֵל

על מנת שלא תלמד רק דף גמרא אחד בכל יום לא יותר, כי מי שלומד כל היום הוא ברסלבר וכו'.

הכלל, שאין המתנגדים עומדים למנע מללמוד ספרי רבנו ז"ל, רק פנימיות פונת הרע שבלבם הוא לבטל

מישראל כל התורה כלה. כי ידוע לכם מעשי בני הנעורים, בפרט בדור הזה, ואין שום הצלה כי אם על ידי התורה. ואין מי שיכניס למוד התורה וקיום התורה בעולם כמו אדונינו מורנו ורבנו ז"ל על ידי אמתת דרכיו הקדושים שגלה על ידינו ובספריו הקדושים; ועל זה התגרו בנו כל כך, אמרו לנו ונכחידם חס ושלום. ובאמת על פי דרך הטבע, אין אנו יודעים שום דרך איד לעמוד כנגדם, וגם להתפלל ולצעק להשם יתברך, אף על פי שבזה אנו עוסקים קצת, אבל אין אחד בינינו שיוכל לעמוד בתפלתו כנגד התגרות כזה אשר הם"ם בעצמו חגר מתניו וחרק שניו עלינו. אך אף על פי כן אנו מחיבים לעשות שלנו לצעק ולזעק להתחנן לפי בחנו, וה' שומע תפלת כל פה, אך עקר במחוננו הוא רק על כח תפלת הזקן שבנקנים העוסק בזה העסק שלנו לקרב נפשות להשם יתברך באמת, אשר על שמו הקדוש נקראים 'ברסלבר חסידים', הוא התחיל הוא יגמר כמו שאמר "איד האב אוים גיפירט און איד וועל אוים פירין" ונמרתי ואנמורן, ועוד אמר דבורים קדושים כאלה. ואני מאמין גם עתה באמונה שלמה שבודאי יגמר הכל כרצונו, וסוף כל סוף יהיה אחריתם של הרודפים "להכרית מארץ זכרם". אוי להם אוי לנפשם לנצח. אך לעת עתה צריך כל אחד, שיעברו עליו נסיונות כאלה. ואני מאמין, שגם עתה בודאי אין לשום

אֶחָד נִסְיוֹנוֹת שְׁלֵא יוּכַל לְעַמֵּד בָּהֶם, וְעָקֵר הוּא מְנִיעַת הַמֶּחֶה. אֲבָל מֵאַחַר שֶׁבְּרוּךְ הַשֵּׁם אַתֶּם כְּלַכֶּם חֲזָקִים וְקִימִים בְּהֶאֱמַת וְהֶאֱמוּנָה, מִכְּמַחְנֵי בְכֶם שֶׁבְּחֶסְדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לֹא אִבּוֹשׁ בְּכֶם, וְאַתֶּם לֹא תִבּוֹשׁוּ בִּי, לֹא בְּעֶלְמָא דִּין וְלֹא בְּעֶלְמָא דְאַתִּי. וְכָל אֶחָד צָרִיךְ לֹמַר עַל עֲצֻמוֹ 'אֶחָד הִיָּה אֲבִרְהֵם' כְּמוֹ שֶׁמִּבְּאֵר בְּתַחֲלֵת הַסֵּפֶר (לְקוּמֵי מוֹהֲרֵ"ן תַּנְיִנָא). וְאַנִּי מְחִיָּה עֲצֻמֵי עֵתָה בְּזֶה הַרְבֵּה, כִּי מָה הֵייתִי עוֹשֶׂה אִם גַּם אַתֶּם חִס וְשְׁלוֹם הֵייתֶם זוֹרְקִים בִּי אֲבָנִים חִס וְשְׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁעָבַר עַל אֲבִרְהֵם אֲבִינוּ שֶׁהִיָּה אֶחָד בְּעוֹלָם. בְּרוּךְ הַשֵּׁם שֶׁאַתֶּם נִצַּלְתֶּם מִזֶּה. וְגַם אַתֶּם כָּל אֶחָד וְאֶחָד צָרִיךְ לְחַשֵּׁב בְּעֲצֻמוֹ שֶׁאַפְלוֹ אִם הִיָּה רַק אֶחָד בְּעוֹלָם יוֹדֵעַ מֵאַמַּת בְּזֶה הִיָּה צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק נֶגֶד כָּל הָעוֹלָם. אִךְ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵינוֹ שׁוֹלַח עַל הָאָדָם מָה שְׁאִין יוּכַל לְעַמֵּד בּוֹ, וּבְרוּךְ הַשֵּׁם שֶׁיֵּשׁ לָנוּ עַל כָּל פְּנִים מְעַט הַקְּבוּיָן הַקְּדוּשׁ הַזֶּה הַתְּמִימִים וְהַבְּשָׂרִים אֲשֶׁר אֵינֶם בּוֹחֲרִים בְּשׁוּם חֲכָמוֹת שֶׁל שָׂקֵר, וְלֹא בְּשׁוּם לִיצְנוּת וּבְלִבּוּלִים הַנוֹהֲגִים עֵתָה, רַק הוֹלְכִים בְּתֵם וּבְאַמַּת וּבִישָׁר בְּדֶרֶךְ הַקְּדוּשָׁה אֲשֶׁר דָּרְכוּ בּוֹ אֲבוֹתֵינוּ מֵעוֹלָם, אֲשֶׁר לֹא הָיִינוּ זוֹכִים לָזֶה כִּי אִם עַל יְדֵי דְבָרָיו הַקְּדוּשִׁים וְהַנּוֹרְאִים הָאֱמַתִּים הַעֲמֻקִּים בְּכָל מִינֵי עֲמֻקוֹת, הַתְּמִימִים בְּכָל מִינֵי תְמִימוֹת אֱמַתֵּי. אֲשֶׁרֵינוּ מָה טוֹב חֲלָקְנוּ שְׁזָכִינוּ לְשִׁמְעַת כָּל זֶה. אֲשֶׁרֵינוּ עַל כָּל דְּבוּר וְדְבוּר וְעַל כָּל שִׂיחָה וְשִׂיחָה וְכוּ' שֶׁשִּׁמְעֵנוּ מִפִּינוּ ז"ל. עַד הִנֵּה עֲזָרוֹנוּ רַחֲמֵי וְיִתְבָּרַךְ שְׁזָכִינוּ לְשִׁמְעַת תּוֹרוֹת וּמַעֲשֵׂיוֹת כְּאֵלֶּה בְּתוֹךְ רַעַשׁ אֵשׁ הַמַּחֲלֶקֶת עַד לֵב הַשְּׂמִים שֶׁהִיָּה בִּימֵי ז"ל, אֲשֶׁר עָמְדוּ לְבַלְעוֹ חַיִּים חִס וְשְׁלוֹם, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חָמַל עַל עַמּוֹ וְזָכִינוּ שֶׁיֵּשׁ בְּבִרְסָלָב וְשֵׁם נִתְחַבְּרוּ כָּל סִפְרֵי הַקְּדוּשִׁים. מִי יִמְלֵל

גבורות ה' ישמיע כל תהלתו. וגדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם, שאחר הסתלקותו הקדושה ראינו חדושים נפלאים ונסים עצומים יותר מבחייו, שנתן כח לעיף פמוני למרדף בלי חשך פמוני לכתב ולהדפיס ספרים פאלה, ולחבר ולהדפיס תפלות נוראות פאלה, ולקבץ קבוץ קדוש בזה על ראש השנה לאומאן וכו' וכו'; רבות עשית אתה ה' אלקי וכו' אין ערוך אליך אגידה ואדברה עצמו מספר. וגם זכינו לבנות הבית המדרש פה ולהתפלל בו פמה פעמים בראש השנה. האל המאזני חיל ועורני עד עתה לא בזכותי ולא בכחי כי אם בזכותו וכחו הגדול, הוא יעורני גם עתה לגמר הבית המדרש פה בקיץ הפא עלינו לטובה אם ירצה השם, וגם שאשוב מהרה לברסלב לביתי לשלום. כי אם אמנם אני פחדן גדול, וכנגד זה זכני השם יתברך להיות חזק מאד בעזרת השם יתברך בעזות דקדשה, והשם יתברך נתן מצחי חזק נגד מצחם. וכרוך השם אני חזק בדעתי פעמוד ברזל וכחומות נחשת, ואני מכין עצמי בעזרת השם יתברך לדורון ולתפלה ולמלחמה, וה' אלהים יעזר לי בכחו הגדול. וכבר דברתי הרבה עם ידידנו מוסר פתב זה רבי שמואל ווינבערג, ואני מצפה על מכתביו שישיב לי מהרה לטוב. ואקנה להשם יתברך שאתנהלה לאטי לברסלב לשלום. ואי אפשר לעמוד על סוף דעתם של המתנגדים מה חושבים בזה שרוצים לגרשני מברסלב, הלא אם אפע למקום שאפע אודיע גם שם אמתת תורתו הקדושה, ויהיו נעשים שם גם כן ברסלב חסידים שהם פשרים אמתיים שבישראל. ובאמת עולה על דעתי אולי פונת השם יתברך בשביל זה. אך יש לי רחמנות

גָּדוֹל עֲלֵיכֶם לְהִיּוֹת נִפְרָד מִכֶּם חֵם וְשְׁלוֹם פְּתָאוֹם, מִכְּמַחְנֵי
בְּחֶסְדֵי ה' בְּכַחוֹ הַגָּדוֹל שְׁבוּדָאֵי לֹא יַעֲשֶׂה זֹאת לְמַעַנּוֹ ז"ל,
וְעֲזָרְנִי בְּנַפְלְאוֹתָיו לָשׁוּב לְבֵיתִי לְבְרִסְלָב לְשְׁלוֹם מְהֵרָה.

יִימֵי הַפּוֹרִים מִמְשֻׁמְשִׁים וּבָאִים, וְהַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ יִשְׁמַע וְעַקְתָּנוּ
לְמַחֵר בְּיוֹם תַּעֲנִית אֶסְתֵּר, וְנִזְכָּה לְשִׁפְךָ לִבְנוֹ כַּמִּים לְפָנָיו
יִתְפַּרֵּךְ, וְכַעֲשׂוֹתוֹ נִזְרָאוֹת בְּאוֹתָם הַיָּמִים, כֵּן יִפְלִיא חֶסְדּוֹ עִמָּנוּ
תְּשׁוּעַת עוֹלָמִים, וְנִזְכָּה לְשִׁמְחַ בִּישׁוּעַתוֹ מְהֵרָה בְּיַמֵּי הַפּוֹרִים
הַקְּדוּשִׁים הַבָּאִים לְקִרְאתָנוּ לְשְׁלוֹם. וְיִתְרוֹמֵם קֶרֶן הָאֱמֶת לְמַעַלָּה
לְמַעַלָּה נְגִיל וְנִשְׁיֵשׁ בִּישׁוּעַתוֹ תָּמִיד. וְאַתֶּם אַחֵי וְרַעֵי שִׁישׁוּ
וְשִׁמְחוּ, בְּרוּךְ הַשֵּׁם אֲשֶׁר זָכִיתֶם לְהִיּוֹת בְּחִלְקוֹ הַקְּדוּשׁ לְנִצְחָה.
וְתִהְיוּ מוֹדִים עַל הַעֲבֵר שְׁעִזַּר לָכֶם לְהִשְׁאֵר קַיִם בְּהָאֱמֶת בְּתוֹךְ
צָרוֹת וְיִסּוּרִים כְּאֵלֶּה, וְתִצְעֲקוּ עַל לְהַבָּא. הַשְׁתַּדְּלוּ וְהִרְבּוּ תַחֲנּוּהַ
וּבִקְשָׁה לְפָנָי ה' מַעֲמָקֵי עֲמָקֵי לְבַבְכֶם וְתִצְעֲקוּ וְתִתְחַנְּנוּ לְהַשֵּׁם
יִתְפַּרֵּךְ בְּכָל יוֹם שְׁיִזְכָּה כָּל אֶחָד לְהִשְׁאֵר עַל עֲמִדוֹ בְּנִקְדַּת
יְהוּדוֹתוֹ, וְשִׁנְזִכָּה לְהַנְצִיל מִשׁוֹנְאֵינוּ וְרוֹדְפֵינוּ. הִמָּה יִכְרַעוּ וְיִפְלוּ
וְאִנְחָנוּ נִקּוּם וְנִתְעוֹדֵד. וְנִזְכָּה לְהִתְרָאוֹת עִמְכֶם בְּקְרוֹב פָּנִים אֶל
פָּנִים, נְגִילָה וְנִשְׁמַחָה בִּישׁוּעַתוֹ.

יְמֵי אֶבְרָסֶלֶס

וְשְׁלוֹם לִידִידֵי הַתִּיק מוֹרְנוּ הָרַב אֲבָרְהָם בְּעַר שִׁיחִיהַ. בְּמַח
בַּה' בְּנֵי חֲבִיבֵי, כִּי בּוּדָאֵי לֹא יַעֲזֹב אוֹתְךָ, וְהַכֵּל
יִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה וְכוּ' וְשְׁלוֹם וְשִׁמְחָה וְחַיִּים, וּדְבַרְיוֹ ז"ל חַיִּים
וְקַיִמִים שְׁאֵמֵר "גָּאֵט אִיז גְּרוֹים מְעַ וְוִיסְט גָּאֵר נִיט, גָּאֵט פִּרְט
תָּמִיד אוֹים" (ה' גָּדוֹל וְאִין יוֹדְעִים כָּלֵל, ה' גּוֹמֵר תָּמִיד). וְאֵנִי הָעֵנִי

והאביון והנרדף כל כך, בתמי אלה להאמין בדבריו הקדושים
בתמימות ובפשיטות, ולספר לכל החפץ לשמע את כל מעשי ה'
הגדול אשר עשה עמנו להשיבנו ולקרבנו אליו יתברך ולתורתו
הקדושה. וה' יגמר בעדי וגם עד זקנה ושיבה אלקים אל תעזבנו,
עד אגיד זרועך לדור לכל יבא גבורתך וצדקתך וכו'.

לך ה"ל

ושלום רב לידידי כנפשי ולבכי הרב המאור הגדול הותיק
מוזנו הרב אהרן גרו יאיר עם שלום בניו שיחיו ולכל
בני ביתו שיחיו ויאריכו ימים רבים. כבר פרשתי שיחתי קצת
למעלה ומה אוסיף לדבר עוד, מעלת כבוד תורתו יודע הכל,
לבכו כלבכי ונפשו כנפשי כי פלנו אחד, ובהשם יתברך חסינו
כי לא יעזב אותנו לעת זקנתנו, ויראו שונאינו ויבושו, וכעת
פקודתנו לארץ ימים ושנים יאסף נפשותינו בין אנשי רבנו ז"ל
ולא יבושו ולא נכלם לנצח.

לך ה"ל

ח' אייר

קעה

בעזרת ה' יתברך, יום ה' תענית אסתר תקצ"ה לפ"ק אומאן.

בני חביבי בני יקירי מחמד עיני. מכתבך מיום ב' תצוה ויום ו'
תרומה קבלתים בזאת השעה בעת בואי מציון הקדוש עם
כמה מאנשי שלומנו וצעקנו קצת בבכייה לפני השם יתברך על
צרות נפשותינו מפכר, ובפרט על עצם צרותינו עתה מאויבינו
ורדפינו, חנם ישטנונו תחת רדפינו טוב. ובכיתי היה אז הותיק
רבי מתתיה ליב גרו יאיר מבאהפאליע שגם הוא בורח מביתו

מחמת המחלקת, ויושב פה זה כמו שני שבועות, ואינו יודע מתי ישוב לביתו. וגם רבי העשיל מטעפליק הוא עתה פה. וגם בטעפליק נתעורר מחלקת גדול, אך שם הוא קצת פחסד פי ברוך השם הצד שלנו בתקף נגדם. גם אתמול קבלתי מכתב מברסלב בכשורות טובות איך שחפשו אותי בביתי אם כבר באתי לברסלב. ובדאי כבר נשמע לך מזה, הן על כל אלה אין לנו על מי להשען כי אם על אבינו שבשמים.

ודע בני חביבי שרפי שמואל וויינבערג היה פה מיום ו' משפטים עד אתמול, ואתמול נסע לביתו ודברתי עמו קצת איך להתנהג, ולעת עתה אחר כל הרעש שמרעישים ומפחידים אותו עדן אני חזק לשוב לביתי לשלום אם ירצה השם בסמוך, אך לעת עתה אני ממתין על תשובה מרבי שמואל וויינבערג הנ"ל ולה' הישועה. והנה לספר מצרותינו לא יספיק המון יריעות אך חסדי ה' לא תמנו שנותן בנו כח עדן לסבל צרות ויסורים ובזיונות כאלה, ועוד גבר עלינו חסדו שגם אנחנו שמחים קצת מה שזכינו להיות בחלקו הקדוש שהוא חלק ה' עמו וכו'. וימלא פיהם חצין של המתנגדים שמעלילים שקר מפרסם ואומרים שחס ושלום אין אנו מאמינים בתורה שבעל פה, תפח רוחם ונשמתם, הלא אנו לומדים פוסקים וארבעה שלחן ערוך בכל יום, והוא הנהגה קדושה מרבנו ז"ל שהזהיר מאד על זה במפרסם ובנדפס בספריו הקדושים. ומי הוא שגלה כל כך סוד תורה שבעל פה כמו רבנו ז"ל שאמר שעקר ההבדל וכו' ושעל ידי זה יכולים להכיר איש ישראל (כמוכא בלקוטי מוהר"ן תנינא סימן כ"ח). מה נאמר ומה נדבר האלקים מצא את עוונינו, אך

בענין זה שהם מעלילים עלינו אין אנו חייבים כלל. ישלם ה' לעושי רע כרעתו, ויכניע ויפיל כל השונאים והרודפים תחתינו מהרה ויחמל עלינו בחמלתו למען שמו הגדול.

והנה מגדל הצער איני יודע מה לכתב לך, ובענין הנסיעה שלך לפה בונת ברב דבריד אל האמת פאשר בלבכי קצת מזה, כי בודאי אינד יכול להפקיר עתה הכל, ואין רצונו ז"ל בזה. אך נפלאתי עליך על שהיה עולה על דעתך לנסע ללארציון פאשר פתבת במכתבך הקודם, וה' יחוס וירחם ויושיע ויגן עלינו ויסבב סבות לטובה (חסר) ובה' בטחנו שבחסדו הגדול יתן לנו מקום ועצה למלט נפשנו לעת עתה פאשר עורנו עד הנה ברב נפלאותיו. ואנו צריכין עתה ביותר לילך עם התורה של "היום אם בקלו תשמעו", שאין להאדם בעולמו פי אם אותו היום, ועל ידי זה יכולין לסבל עמל ויסורים שצריכין לסבל בשביל התורה ובשביל האמת. וגם לילך עם מה שאמר רבנו ז"ל 'אחד היה אברהם' וכו', ועל ידי זה יכולים לסבל הבזיונות וכו'. ואנו מחייבים לקבל במחשבותינו לשאר קים בהאמת יהיה איך שיהיה חס ושלום "עד אגוע לא אסיר תמתי ממני", ולבלי להסתפל על אותות ומופתים שיעשה השם יתברך מיד בענין זה, כי דרכי ה' נפלאים מאד, והבחירה יש לה כח גדול מאד, אך אף על פי כן בה' בטחנו שלא יוכלו אויבינו נגדנו כלל, כי בודאי יהיה איך שיהיה יעורנו השם יתברך ויצילנו מידם, וסוף כל סוף יאבדו ויעקרו וסופם להכרית מארץ זכרם, ועלינו יזרח ה' אורו וחסדו. ובודאי יהיה לנו לטובה גדולה ונפלאה כל הבזיונות והיסורים ושפיכות דמים שסבלנו מהם. וצריכין לזכר

הַיֵּטֵב שְׂאִיתָא בְּסַפְרִים וְרַבְנֵנוּ ז"ל דִּבְרַ מִזָּה יוֹתֵר; שְׁפוּיָה אַחַת
 בְּגִיחָנָם קָשָׁה יוֹתֵר מִכָּל הַיְסוּרִים שְׁבֻזָּה הָעוֹלָם, וְגַם דִּבְרַ מַעֲנִין
 צַעַר הַשְּׂכִיבָה בְּקָבֵר אִיךְ שְׂשׁוֹכְכִים וְשׁוֹמְעִים הַרְחִישָׁה שֶׁל כָּל
 תּוֹלָע וְתוֹלָע, זֶה בְּוֹדָאי קָשָׁה יוֹתֵר מִהַרְחִישָׁה שֶׁל קוֹל הַמֵּתַנְגְּדִים
 הַמְחַרְפִּים. הַאֲמַת, שְׁפַדְכְּרִיהֶם הֵם בּוֹטִים כְּמִדְקָרוֹת חֶרֶב, אִךְ
 אַף עַל פִּי כֵן צַעַר הַתּוֹלָעִים וְהַגִּיחָנָם וְכוּ' קָשָׁה הַרְבֵּה מִזֶּה. וְאִם
 אַתָּם מְסַפְקִים אִם נִפְטָרְתֶם עַל יְדֵי זֶה מִצַּעַר הַגִּיחָנָם וְכוּ' לְגַמְרֵי,
 אִךְ נִכּוֹן לְבַכְּם בְּטוֹחַ יְהִיָּה שָׂרֵב עוֹנְשֵׁי גִיחָנָם פְּטָרְתֶם עַל יְדֵי זֶה.
 וְקוּיָתִי לֹה' שְׁכָל שְׁיַעֲמָדוּ עִתָּה בְּנַסְיוֹן בְּאֲמַת בְּוֹדָאי לֹא יֵרָאוּ פָּנָי
 גִּיחָנָם, וּבְכַרְמֵי שְׁעַל כָּל פָּנִים נִצְלָנוּ מִתּוֹסַפֵּת עֲנֵשׁ הַגִּיחָנָם הַקָּשָׁה
 שֶׁל הַחוֹלְקִים וְהַמֵּתַנְגְּדִים שְׁקוֹרְעִים וְרוֹמְסִים סְפָרִים קְדוֹשִׁים
 כְּאֵלֶּה בְּרַפְּשׁ וְטִיט וְכוּ' וְשׁוֹפְכִים דָּם יִשְׂרָאֵל כָּל כֶּךָ, שֶׁהֵם יֵרְדוּ
 בְּוֹדָאי לְדִיּוּטָא הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁל שְׂאוּל, אוֹי לָהֶם אוֹי לְנַפְשָׁם.

וְאֲנִי מִקּוּנָה לְהַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ שְׁנוֹכָה לְשִׂמְחַ בְּזֶה הַרְבֵּה בִּימֵי
 הַפּוּרִים הַסְּמוּכִים הַבָּא עָלֵינוּ לְמוֹצָה, מִכָּל שְׁפָן וְכָל שְׁפָן
 שְׂזַכִּינוּ לְשִׂמְעַ נִפְלְאוֹת וְנוֹרָאוֹת כְּאֵלֶּה עַל פּוּרִים וְעַל חֲנֻפָּה וְעַל
 שֶׁבֶת וְיוֹם טוֹב וְכוּ' וְכוּ', אֲשֶׁרִינוּ מֵה טוֹב חֲלַקְנוּ וְכוּ'. וְאִין נִמְצָא
 בְּעוֹלָם שְׂיֵאמַר אֲשֶׁרִינוּ עַל חֲלָקוּ כְּמוֹנוּ. תַּהֲלָה לְאֵל כְּכָר זַכִּינוּ
 לְשִׂמְחַ כְּמָה פְּעֻמִּים בְּתוֹרְתוֹ הַקְּדוֹשָׁה, וְעַכְשָׁיו בְּיוֹתֵר מִחֲמַת
 שֶׁהַהֲסֵתְרָה וְהַעֲלָמָה הַתְּפִשְׂטָה כָּל כֶּךָ וְאִנְחָנוּ נִמְלָמְנוּ מִפַּח
 יוֹקְשִׁים, וְאָנוּ יוֹדְעִים מֵאֲמַת פְּשׁוּט כְּזֶה שְׂמַנְהִיג יִשְׂרָאֵל
 בְּתַמִּימוֹת וּבְפִשִׁיטוֹת כָּל כֶּךָ בְּשִׁכָּל גְּדוֹל וְכוּ'; פּוֹק חַיּוֹ גְּבוּרְתָא
 דְּמַרְךָ שְׂבִשְׂבִיל כַּח הַבְּחִירָה הַסְּתִיר אֲמַת כְּזֶה כָּל כֶּךָ וְאֵת נַפְשָׁנוּ
 הַצִּיל.

וְדַע בְּנֵי שָׁנָם פֶּה אֵינִי יוֹשֵׁב בְּהַשְׁקֵט כִּי אִם בְּבֵית רַבִּי נִפְתְּלִי
 גֵּרוּ יְאִיר, אֲבָל פֶּשְׁאֵנִי הוֹלֵךְ לְמִקְוֵה אֹרְכִים עָלַי. וְתַהֲלֵה
 לְאֵל נְצַלְתִּי עַד הֵנָּה מֵהֶם, וְגַם בְּשִׁפְתַי הַסְּמוּדִי וּבַפּוּרִים אִם יִרְצֶה
 הַשֵּׁם לֹא אֶסְעַד בְּבֵית רַבִּי שְׁמוּאֵל גֵּרוּ יְאִיר, כִּי עָשָׂה נִשְׂוֹאֵן
 לְכַתּוּ תַחֲיָה, וְחַתְנּוּ מִזְלֹאטְעַפְאֲלִיעַ וְהַמְלַמֵּד שְׁלוֹ אוֹכְלִים אֶצְלוֹ,
 עַל כֵּן הֵיטָה בַת אַחֲוֵתִי הַנְּגִידָה מָרַת לֵאמֹעַ עֲתָה בְּבֵיתִי כָּאֵן
 אֶצֶל רַבִּי נִפְתְּלִי גֵרוּ יְאִיר, וּבִקְשָׁה מְאֹד שְׁלֹא אֶתְרַעַם עָלֶיהָ,
 וְנִתְּנָה מְעוֹת לְרַבִּי נִפְתְּלִי גֵרוּ יְאִיר שְׁאוּכַל אֶצְלוֹ. וּבְכָל תְּנוּעָה
 וּבְכָל יוֹם הַצְּרוֹת וְהַבְּיוֹנוֹת גְּדוּלִים מְאֹד, אֵדָּ הַהֲרַחְבוֹת שְׁפִתוֹד
 הַצְּרוֹת נִפְלְאִים מְאֹד, כִּי הַשֵּׁם יִתְּבַרַךְ חֲמַל עָלַי וְסִבֵּב לְטוֹבָה
 שְׁיֵשׁ לִי כָּאֵן חֲדָר מֵיַחַד יִפֶּה וְנֹאֶה עִם כָּל הַהֲצַטְרָכוֹת תַּהֲלֵה
 לְאֵל, טִיִּיא וְקִאוּי וְכָל מָה שְׁמִכְרַח לְחַיֵּי הָאָדָם, וְאַנְשִׁים
 מְשֻׁמְשִׁים בְּאַהֲבָה רַבָּה הוּא רַבִּי נַחֲמָן מְטוּלְטְשִׁין וְשָׂאָר אַנְשֵׁי
 שְׁלוֹמֵנוּ. וְגַם תַּהֲלֵה לְאֵל יֵשׁ לִי עִם מִי לְדַבֵּר מֵעַסְקֵינוּ הַקְּדוּשִׁים.
 וְתַהֲלֵה לְאֵל אֲנֹנוּ הוֹלְכִים כְּמַעַט בְּכָל יוֹם עַל צִיּוֹן הַקְּדוּשָׁה, מָה
 גְּדָלוֹ חֲסָדֵי ה' וְנִפְלְאוֹתָיו. וְעַל־כֵּן יֵשׁ לָנוּ לְכַטֵּחַ בְּה' שְׁבוּדָאֵי
 יִצְלִינוּ מִיָּדַם וְיִקְיָם וְנִלְחַמּוּ עֲלֶיךָ וְלֹא יוּכְלוּ לָךְ, רַק חֲזַק וְאַמֵּץ
 וּבְטַח בְּה' כִּי לֹא יַעֲזֹב אוֹתְךָ וְאוֹתָנוּ וְנִזְכֶּה עוֹד לְהַתְּוַעַד יַחַד
 וְלְדַבֵּר פָּנִים אֶל פָּנִים בְּקְרוֹב וְנִגְיֵלָה וְנִשְׁמַחָה בִּישׁוּעָתוֹ, בְּפָרַט
 בְּפוּרִים הַקְּדוּשָׁה הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה.

דְּבָרֵי אֲבִיכֶם וְרַבְּכֶם שֶׁל כָּל הַרוּצָה לְשִׁמְעַ דְּבָרֵי וְעוֹדְנוּ
 בְּתַמְתּוֹ, שְׁלוֹם לָכֶם אֵל תִּירָאוּ כִּי ה' עִמָּכֶם, יֵאָבְדוּ הֵם
 וְאַלְף כִּיּוּצָא בָּהֶם, וְדַבֵּר אֶחָד מִדְּבָרֵי תוֹרָתוֹ הַקְּדוּשָׁה אֵל
 יִתְבַּטֵּל.

כָּל זֶה כְּתַבְתִּי אֶתְמוּל בְּעַת שְׁהִגִּיעַ מִכְתָּבְךָ. וְהִנֵּה עֵתָה הַיּוֹם יוֹם ו' עָרַב שַׁבַּת קִדְשׁ, וּכְבֹר הַיִּיְתִי קִדְם אֹר הַיּוֹם עַל צִיּוֹן הַקְדוֹשׁ וְנִתְעוֹרְרַתִּי לָזֶה עַל יְדֵי מִכְתָּבְךָ שְׁהַכְרִיחוּנִי לִילָד הַיּוֹם לְפָרֵשׁ שִׁיחֲתִי שָׁם, וְהוֹצֵאתִי בְכוּנָה מִכְתָּבְךָ וְנִזְכַּרְתִּי מֵה שִׁפְתוֹב בְּהֵם וְנִפְל עָלַי בְּכִיָּה, וְאִז עֶזֶר ה' לִי שִׁפְרִשְׁתִּי שִׁיחֲתִי קִצַּת לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְגַם קָרִיתִי שְׁנֵי מִכְתָּבִים לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלִפְנֵי רַבְנּוּ ז"ל וּבּוֹדָאֵי לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהִתְאַפֵּק מִלְּהוֹרִיד דְּמַעוֹת. וְגַם עֵתָה בְּכַתְבִּי זֹאת אַף עַל פִּי שְׁאֲנִי שָׂמַח עֵתָה קִצַּת, אַף עַל פִּי כֵן יוֹרְדִים דְּמַעוֹת מַעֲיִנִי בְּזַכְרֵי צַעֲרָךְ כִּי אֲנִי מַצְטַעֵר עַל צַעֲרָךְ וְעַל צַעַר כָּל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ יוֹתֵר מֵעַל צַעֲרֵי. וְגַם אֶתְמוּל קָרָא אֶחָד מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ מִכְתָּבְךָ וְזָלְגוּ עֵינָיו דְּמַעוֹת. בְּעַל הַרְחָמִים יִרְאֶה בְּדַמְעוֹת עֵינָיו וּבִפְרֹט הַדְּמַעוֹת שֶׁל הַצְּדָקָת מֵרַת אֲדִיל תַּחֲיָה בַת אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְנּוּ ז"ל, וִירַחֵם עֲלֵינוּ וְיִוְשַׁעֲנוּ מֵהֶרָה. וְאֲנִי בְּמוֹחַ בְּכַחְחוֹן חֶזֶק שְׁפּוֹדָאֵי יוֹשִׁיעֵנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְיִצְּלֵנוּ מִיָּדָם, וְכֵן יִצֵּל וְיִוְשִׁיעַ אֶת כָּל מִי שֶׁהוּא חֶזֶק וְעוֹמֵד בְּנִסְיוֹן.

אֲךָ עַל הַמְּכַנְיָעִים עֲצָמָן לִפְנֵינוּ וּמְכַבְּיָחִים לְהִיּוֹת נִפְרָדִים מִשְׁרָשָׁם מַחֲיָיָהם וְתַקְוָתָם הַנִּצְחָיוֹת, אַף עַל פִּי שֶׁבְּלִבָּם הָאֵמֶת לְהִיּוֹת עִמָּנוּ, עֲלֵיהֶם הַרְחָמְנוֹת גְּדוֹל מְאֹד כִּי נִשְׁאָרִים קָרַח מִכָּאֵן וְקָרַח מִכָּאֵן. כִּי הֲלֹא בְּאֵמֶת אֵין מוֹעִיל לָהֶם הַכְּנַעְתָּם כִּי אִם שִׂיאֵמְרוּ שְׁקָרִים עֲלֵינוּ, וְעַל זֶה אֵינָם מְרַצִּים לְעַקֵּר עֲצָמָם מִן הָאֵמֶת כָּל כַּף כִּי הֵם מַתִּירָאִים מִיּוֹם הַדִּין, וְעַל כֵּן טוֹב הָיָה לָהֶם לְמַסֵּר נַפְשָׁם מִתַּחֲלָה, וּבּוֹדָאֵי הָיָה טוֹב לָהֶם יוֹתֵר בְּזֶה וּבְכָא. אֲךָ בּוֹדָאֵי אֲנִי דֵּן אוֹתָם לְכַף זְכוּת, וְעָלַי לְבִי דְוִי עַל

צרותיהם. אך אף על פי כן אני מאמין במה שאמר רבנו ז"ל שאין שום אדם שיהיה לו נסיון ומניעות שלא יוכל לעמוד בהם, והעקר הוא מניעת המוח. וגם עתה העקר הוא מניעת המוח ומי שחוזר בלבו אפס קצת ממה שנדבר בינינו ומה שראינו נפלאות בספריו הקדושים וכל ההתנוצצות אלקות והתנוצצות גדלתו ז"ל שהכנסתי בכם בעזרת ה' ותברך, בודאי יעמד בנסיון, או ישתדל לברוח מקדם שלא יצטרך לבוא לידי נסיון ולידי בזיון חס ושלום פאשר עשה רבי נחמן מטולמטשין שברח מביתו ויושב פה, וכן רבי אליק מברסלב. וקויתי להשם ותברך שבודאי ישובו לביתם לשלום אם ירצה השם. אך אף על פי כן אתה אל תברח מיד רק אם תראה חס ושלום שהשעה צריכה לכה. אך קויתי להשם ותברך שלא תצטרך לבוא לזה, רק שבלא זה אתה צריך להתגעגע ולכסף ולהשתדל בכל כחך לבוא לפה ולה' הישועה. ואף על פי שפתבתי למעלה שאין לכם לצפות על מופתים דיקא, אף על פי כן באמת אני רואה מופתים נפלאים כמעט בכל יום פי לא דבר ריק הוא מה שפחסדי ה' נצלנו מהם עד הנה, בפרט אנכי, אלו פינו מלא שירה וכו', כן בטחתי בה' שיצלנו תמיד מהם ולא יוכלו אויבינו לנו; ובודאי יעשה השם ותברך אותות ומופתים בשמים ובארץ כדי להכניע שונאינו ולהצילנו מידם, לא למעננו כי אם למען העוסק בזה לטע פרם בית ישראל להכניס קיום התורה בעולם. אך מה שפתבתי למעלה בונתי שלא לדחוק את השעה, והמאמין לא יחוש, אך איך שיהיה בודאי יציל אותי ואת כל מי שיהיה נשאר אצלנו להקרא על שמו ז"ל, בודאי יציל את פלנו ולא ישמחו אויבינו

לנו, רק ילפשו בשת וכלימה המתגדלים עלינו וירזנו וישמחו
 חפצי צדקנו וכו'. ודי בזה להחפצים באמת.

דברי אהבכם באמת לנצח.

121 הג"ל

והנה מגדל תשוקתך לדברי לא יכלתי להתאפק מלכתב עוד
 קצת לעורר אותך ואת כל החפצים בהאמת בענין
 עזות דקדושה שצריכים עתה לזה מאד מאד לקיים 'הוי עז כנמר'
 וכו' ו'לא נתנה תורה לישראל אלא מפני שהם עזים', וכמו
 שדבר הוא ז"ל בזה הרבה כמו שכתוב בספריו הקדושים. ואם
 אמנם עתה בודאי אי אפשר להעז פנים כנגדם לדבר מה
 שרוצים לדבר פי השעה משחקת להם והתגברו ביותר
 בעוונותינו הרבים, אף על פי [כו] גם בשתיקה צריכים שיהיה
 לכם עזות גדול מאד. והעקר הוא שעל כל פנים יהיה לכם עזות
 בלבבכם שלא תתבישו חם ושלום בעצמכם; וכמו שאמר רבנו
 ז"ל (חיי מוהר"ן רטו) "וואס האבין מיר זיך צו שעמין" [מה יש לנו
 להתביש]. פי אף על פי שכל אחד יש לו להתביש מעוונותיו,
 אבל בענין הקבוץ שלנו מה שאנו נקראים על שמו ז"ל וכו' בזה
 אין להתביש כלל. זה חלקנו מכל עמלנו זה תקנתנו זה נחמותינו
 זה ישועתינו בזה ובכא לנצח. ומי שחזק בלבו ואינו מתביש
 בלבבו ועזרהו השם יתברך שידע איך להתנהג בענין העזות
 נגדם שישלב להם בדרך שלום, ואף על פי כן ידקד אותם בלבם
 שיפלו נגדו בלבבם. וצריכין לבקש מהשם יתברך לידע איך
 להשיבם, לקיים ודע מה שתשיב וכו'.

קעו

בעזרת ה' יתברך, אור ליום ג' תשא תקצ"ה לפ"ק אומאן.

רב שלום לכבוד אהובי ידידי כנפשי הלוא הוא הרבני וכו'
מורנו הרב שמואל וויינבערג נרו יאיר.

מכתבם קבלנו ביום א', אחר קריאת המגלה, והיה לנו
לנחת גדול ולשמחת נפש. ועל ידי זה הוסיף לנו
השם יתברך בח להתחזק לשמח בפורים, בתוך צרות פאלה
רחמנא לצלן מעתה, בפרט מה שעבר עלינו באותה הלילה
שהוא מוצאי שבת קדש העבר השני ליום א' דפורים, שנתקבצו
אנשי בליעל ונסבו על הבית המדרש שלנו, והרסו הדלת ועקרו
ארבעה חלונות ושברו והשליכו הלאדין [התריסים] לחוץ, וקצת
נמצאו אצל הריש בריוני הוא שניאור דוד ימ"ש וגם הוציאו
ההיינג לאכטיר [סגנונות תלוינות], ושאר הלאכטיר וההעסים
[סוגי סגורות] שהיו סגורים שם בתוך העמוד והרסו העמוד
והוציאו פל הנ"ל בלילה הנ"ל. ותקף נודע לאנשי שלומנו וגם
הודיעו לי בלילה אבל מה יכולנו לעשות בלילה, ואתמול
הודענו פל זה להנגידים דפה, וכלם חרו אפם עליהם מאד,
וכלם אומרים שההכרח לתן פראשעניע להגארדנמשיק ותביעה
למושלים, אבל אתמול לא היה באפשר, וגם היום שלח אביו
נרו יאיר אחר סופרים ופנה היום ולא באו, פידוע לנו שכל מה
שאנו צריכין יש על זה מניעות גדולות. ואף על פי כן נשתדל
למחר בעזרת ה' יתברך לכתב הפראשעניע [התביעה]. וקוינו לה'
שיתהפך למוכה, שדיקא על ידי זה יהיה להם מפלה גדולה ולא

ויכלו להפחידנו עוד. אבל לעת עתה אנו צריכין ישועה ורחמים רבים, כי צרות רבות סבבנו מפל צד ובכלל ובפרט. ומאליכם תבינו גדל הנחת שהיה לנו ביום פורים בפקר עד שבכיתי בדמעות מגדל הצער שנגע עד הנפש, אך חסדי ה' לא תמנו שנתן לי כח להתחזק על פי דרכי עצותיו הקדושות, עד שהפכתי קצת היגון ואנחה לששון ולשמחה, והלכתי בתמי ואמרתי: 'ברוך השם שאני לא שברתי החלונות בבית המדרש קדוש פנה הנקרא על שם אדוננו מורנו ורננו הנורא מאד זצוק"ל', והשם יתברך היה בעזרי שהתפללתי קצת בשמחה וקרניו המגלה פראוי ואחר כך התחלנו לשמח קצת והלכתי לאביו נרו יאיר להודיע לו כל זה. בתוך כך קבלתי משם המכתבים הנ"ל, והיה לי פחד קצת לקרותם כי מי יודע מה כתוב בהם שלא יערבבו לנו חס ושלום שמחת פורים, והשם יתברך חמל עלינו שהיה כתוב בהם קצת ישועות, ועל ידי זה נתוסף לנו כח בחסדו הגדול, ותהלה לאל היינו שמחים מאד כמה שעות ביום הפורים הקדוש, ורקדנו הרבה. וגם אנכי רקדתי הרבה בעזרת ה' יתברך, והשמחה שלנו עתה בפורים הוא חדוש וישועת ה' שזנכה לשמח בעת פואת ה' יגמר בעדנו שיהיה סימן ישועה לנו. ולעת ערב הלכנו לבית הנגידים אני ורבי נפתלי נרו יאיר, ונתעפכנו אצלם ולא אכלנו סעודת הלילה כלל כי זה היה מוכרח לנו יותר לדבר עמם פאשר תבינו מעצמכם. כתבתי זאת למען יהיה לכם לזכרון ולספר לדור אחרון את כל אשר עבר עלינו בחרף הזה, ובפרט בימי הפורים האלה, ובודאי הכל למוכה.

והנה כבר הייתי מוכן לנסע לביתי היום או מחר, אך מחמת ענין הפרצה שעשו בבית המדרש שלנו אני מברח להתעכב עוד פה איזה ימים, וכפי הנראה אתעכב פה עד אחר שבת הבא עלינו לטובה. על פן תראה לכתב לי מיד על ידי הפאסט [הדאר] את כל אשר נתחדש שם אחר פתיבת מכתבם הנ"ל, גם יכתב לי בפרוש מימי הפורים העבר אם לא היה חס ושלום איזה הוק בביתי או אצל אחד מאנשי שלומנו הכל יודיע לי באר היטב; גם יודיע לי תשובה על מה שלבו נוקפו מחמת שספרו לנו בני הנעורים שבאו לפה בערב שבת העבר הלא הם רבי יוסף בר"י והבחור לייזר שיחיה שהנאסאדאטיל טאמאשעווסקע עם הדיסאטניקים ושחפציו וסגליו חפשו אותי בבית הרב ישראל בן איצ'א פ'טשעריר, על פן יראה בחכמתו לשאל את האדון הגרנדנטישק אם היה על פי ידיעתו. ואם לא היה על פי ידיעתו, יראה להזהיר את טאמאשעווסקע הנ"ל, וכל המושלים הקטנים שתחתיו שיהיו נוהרים שלא לילך חס ושלום אלי בלי רשותו שלא להפחידני חס ושלום. ומאליו יבין איך להשתדל בזה לטובתי, ולכתב לי תכף תשובה ברורה באיזה כח הלכו הנ"ל לחפש אותי. והשם יתברך ירחם עלי ועל כל אנשי שלומנו שפסביבותינו ויוציאנו מהרה מכל צרותינו ויפיל שונאינו תחתינו מהרה, ואזכה לשוב לביתי לשלום מהרה על כל פנים אחר שבת הבא עלינו לטובה, ונזכה שיתקיים על תילה הבית המדרש שלנו ולגמר הבנין בשלמות בשנה הזאת; ואנחנו צריכין להשתדל בכל מה שאנו יכולים לקבל תקף על ידי משפט הקיסר ירום הודו, כי משפט המלך בודאי אינו מסכים על

הַגְּזוּלוֹת וְהַרְצִיחוֹת שְׁעוֹשִׂין לָנוּ. אֲבָל עֵקֶר תְּקוּוֹתֵינוּ הוּא רַק עַל
הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד לְבַד, כִּי אֵין לָנוּ עַל מִי לְהִשָּׁעַן כִּי אִם עַל אֲבִינוּ
שְׁפִשְׁמִים. אֶתוֹן מֵהֶתֶם וְאֵנָן מֵהֶכָּא, קִרְאוּ אֶל ה' וְהִתְחַנְּנוּ אֵלָיו,
בְּכִכִּי וּבְתַחֲנוּנִים נִבּוֹא לְפָנָיו יִתְפָּרֵד כִּבְּן לְפָנָי אֲבִיו וּכְעֵין עֶבֶד
אֶל אֲדוֹנָיו, אִם כְּבָנִים אִם כְּעֶבְדִּים הַשְׁתַּדְּלוּ וְהִרְבוּ תַחֲנֹה
וּבִקְשָׁה לְפָנָיו יִתְפָּרֵד עַד יִשְׁקִיף וַיֵּרָא ה' מִשְׁמַיִם. וְגַם צְרִיכִין
לְהִתְחַזֵּק וּלְשַׁמַּח גַּפְשָׁנוּ בְּכָל יוֹם, כִּי הַמְּלַחְמָה הַזֹּאת לֹא לְיוֹם
אֶחָד. וְאִפְלוּ כְּשִׁיעוֹר לָנוּ הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד לְהַנְצִיל מֵהֶם פֶּאֶשֶׁר
בְּמַחֲנוּנוּ חֹזֵק בְּגֹדֵל כַּחוֹ שֶׁל זָקֵן דִּקְדָּשָׁה שְׁבוּדָאֵי לֹא יוּכְלוּ לָנוּ
בְּעוֹרֵת ה' יִתְפָּרֵד, אִף עַל פִּי בֵן אִי אֶפְשָׁר לְכָל אֶחָד לְהַנְצִיל
מִמְּנִיעוֹת וַיְסוּרִים וּמְלַחְמוֹת. הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד יִרְחַם שִׁיחֵיהֶּ הַכֹּל
בְּחֶסֶד גְּדוֹל, עַל כֵּן בְּהִכָּרַח שִׁילָךְ כֹּל אֶחָד עִם מַה שֶׁלָּמַד אוֹתָנוּ
הוּא ז"ל לְיַחַד שְׁעָה אַחַת אוֹ שְׁתַּיִם, וַיִּפְרַשׁ שִׁיחֵתוּ לְפָנָי הַשֵּׁם
יִתְפָּרֵד, וְשֶׁאֵר הַיּוֹם יִהְיֶה בְּשִׂמְחָה כִּי חֲדוּת ה' הוּא מְעוֹזְכֶם,
וּבְעֵתִים הִלְלוּ צְרִיכִין לִילָךְ בְּזֶה יוֹתֵר וַיּוֹתֵר.

וְכָל הַרְעַשׁ הַזֶּה הַכֹּל כְּדֵי לְדַחוֹת וּלְגַרֵּשׁ אֶת מִי שְׁאִינוּ עוֹמְדִים
בְּנִסְיוֹן וּלְקַרֵּב בְּהִתְקַרְבוֹת יוֹתֵר אֶת אוֹתָם אֲשֶׁר נִגַּע נִקְדַּת
הָאֵמֶת בְּלָבָם לְהִתְחַזֵּק לְעַמֵּד בְּנִסְיוֹן בְּכָל אֲשֶׁר עָבַר וַיַּעֲבֹר
עֲלֵיהֶם, שֶׁהֵם יִתְעוֹרְרוּ יוֹתֵר לִילָךְ עִם כֹּל דְּבָרֵי תוֹרָתוֹ הַקְּדוּשָׁה
לְקַבֵּל עֲצוֹת וְהִתְחַזְּקוֹת עַל יְדֵי כֹל דְּבָרָיו הַקְּדוּשִׁים הַמְּבֹאָרִים
בְּסִפְרָיו הַקְּדוּשִׁים, וּבִפְרָט כְּפִי מַה שֶׁבִּאֲרָתִי וּפְרָשְׁתִּי לָכֶם
הַדְּבָרִים בְּכָל הַשִּׁיחוֹת וְהַדְּבוּרִים שֶׁנִּדְּבַרְנוּ בִּינֵינוּ בְּחֶסֶדוֹ הַגְּדוֹל
וּנְפִלְאוֹתָיו הַעֲצוּמִים, כִּי לֹא דְבַר רִיק הוּא מִכֶּם מַה שֶׁנִּדְּבַר
בִּינֵינוּ.

עֲיִמוּ אֶל לִבְכֶם וְזָכְרוּ הַיָּטִב כֹּל מַה שֶּׁנִּדְבַר בֵּינֵינוּ, אִיךְ רָבֵנוּ
 וְ"ל רָמְזוּ לָנוּ מִכְּבָר כֹּל זֶה שֶׁעוֹבֵר עָלֵינוּ עִתָּהּ, וְאִיךְ
 הַקְדַּמְתִּי לָכֶם בְּדַבּוּרֵנוּ שֶׁהִתְכַרַח שְׁיַעֲבֹר עַל כָּל אֶחָד מְנִיעוֹת
 עֲצוּמוֹת. לָכוּ חֲזוּ מַפְעָלוֹת ה', מִי יֵאֱמִין שְׁיַעֲבֹר עַל רַבִּי שְׁמִשׁוֹן
 בֶּן מֶרְדִּיכִי כֹּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו עִתָּהּ, שֶׁהָיָה חָבִיב לִפְנֵי אָבִיו
 כְּכַבֵּת עֵינָיו, וְכֵן אֵצֶל חוֹתְנָיו, וְלֹא הָיָה עָלָיו מְנִיעָה מִשׁוּם צַד, וְכֵן
 שָׂאָר בְּנֵי הַנְּעוּרִים שֶׁבְּכָרְסֵלָב, וְכַמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים דִּבַּרְתִּי עִמָּהֶם
 מִזֶּה עַד שֶׁקִּצְתָם נִתְרַצוּ שְׁיַעֲבֹרוּ עֲלֵיהֶם מְנִיעוֹת, וְהֵנָּה נִתְקַיֵּם
 לָהֶם חֲפָצִים בְּיוֹתֵר מִמָּה שֶׁהָיוּ רוֹצִים. הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ יֹאמֵר
 לְצָרוֹתֵם וּלְצָרוֹתֵינוּ דִּי וַיִּתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה. וְלֵה' הַיְשׁוּעָה
 שְׂאָשׁוּב בְּשָׁבוֹעַ הַבֹּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה לְבֵיתִי לְשָׁלוֹם, אִיךְ לְמַעַן
 הַשֵּׁם לְכַתֵּב לִי מִיַּד תְּשׁוּבָה בְּרוּרָה עַל כָּל הַנַּ"ל.

ג אֶל תִּשְׁכַּח לְכַתֵּב הָאֲגֵרָת לְמַשְׁהֶעֱרִין כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי עִמָּךְ
 וְלִהְזַדְרִי בְּזֶה מְאֹד אִם נִתְעַכְכְּתָ עַד הֵנָּה, וְאֵל תּוֹסֵף לְעַכֵּב
 עוֹד. וְתוֹדִיעַ לִי מִשְׁלוֹם כָּל אֲנָשֵׁי בֵיתִי, וּמִכָּל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ,
 וּבִפְרָט מִשְׁלוֹם הַצְּדִקָּת מֶרֶת אֲדִיל תַּחֲיָהּ, וּמִשְׁלוֹם בְּנֵהּ וּבִתָּהּ
 וְיִשְׁחִיו. וְיִרְאוּ לְקַיֵּם מִיַּד לְשִׁלַּח אֲגֵרָת לְקַרְיַיִם וְנִשְׁוֹק, וְשָׁלוֹם וְחַיִּים
 וְיִשׁוּעוֹת גְּדוֹלוֹת לָכֶם וְלָנוּ כִּנְפֻשָׁם וּכְנֻפֵּשׁ אוֹהֲבֵם בְּאֵמַת לְנִצָּח.

הַכּוֹתֵב בְּדַמְעָה וּבְשִׂמְחָה קִצְתָּ, וּמִצְפָּה לִישׁוּעַת ה' בְּכָל עַתָּה, וְגַם
 אֲנִי רוֹאֶה יִשׁוּעוֹת גְּדוֹלוֹת בְּכָל יוֹם, אִיךְ אֲנִי מִצְפָּה לִישׁוּעָה
 גְּמוּרָה בְּשָׁלְמוֹת חַיִּשׁ קַל מֵהָרָה.

ושלום לזוגתי תחיה ולכל בני ביתי ולבני רבי שכנא גרו יאיר, מכתבכם קבלתי, והיה לי לנחת, וכן מכל אחד ואחד שפתב אצלי בכתב ידו לכלם אני נותן תשואות חן על העבר, ומבקש על להפא שיכתבו לי כל אחד ואחד בכתובת ידו כפי האמת והטוב שפלבכו, עד אשר אזכה לשוב לשלום לביתי.

121 הג"ל

ושלום לבית הצדקת מרת אדיל תחיה. ולבית הרב שיחיה, ולכל אנשי שלומנו, ול ידידי הנגידים וזאל בר"י ורבי שמואל צבי גרם יאיר, אף על פי ששמעתי שאחד מהם בא על החתום לצד שפנגדי ובדאי הספיל עשו, אף על פי כן ידעתי כי אהבתם שלמה עמי, וכן אנכי איני זו מחכם. ואם ירצה השם כשאבוא לביתי לשלום נדבר מזה. ושלום להנגיד מורנו הרב מאטע סומא גרו יאיר ולרבי ליטמאן ואחיו רבי יאקיל, גם הם ראוי להם להתחרט על אשר עשו נגדי, אך קויתי לה' שיהיה הכל על נכון, וברית אהבתנו ושלומנו לא תופר לעולם.

121 הג"ל

ויראה לשלח האגרת הזה על ידי איש נאמן לטולטשין ליד בני שיחיה, כי אין בדעתי לכתב לו בפאסט הזאת, ואתם ידעתם כי נפשו פלטה לדברי, על כן יראה למלאות רצון בני רבי יצחק בזה.

121 הג"ל

קעז

ברוך השם, יום ו' ערב שבת קדש ויקרא תקצ"ה לפ"ק ברסלב.
 רב שלום לכבוד אהובי ידידי פנפשי הרבני הותיק וחסידי
 המפרסם וכו' מורנו הרב נפתלי גרו יאיר.

ביום ביאתי בשלום לביתי פתבתי מיד מכתבי למעלתו על
 ידי הבעל עגלה, ובודאי הגיע לידו. גם ביום ו' פקודי
 שלח לו רבי שמעון ווינבערג אגרת, ולא היה לי פנאי לכתב
 בעצמי, וממעלתו לא הגיעני עדין שום תמונת אות. היתכן, נא
 אחי חביבי יזכר אהבתנו ויכתב לי מיד אגרת ויודיעני הפל באר
 היטב את כל אשר נעשה שם. ובפרט בענין הקלוזי שלגו, אם
 כבר נעשה איזה משפט באיזה איש מהם, או אם על-כל-פנים
 הפחידו אותם, ואם על-כל-פנים לא הוסיפו לפרץ עוד איזה
 פרצה בהקלוזי הקדוש שלגו. יפרצם השם יתברך את כל
 הפורצים בבנין הקדוש פרץ על פני פרץ, זרועם תיבש, יפלו ולא
 יקומו. ועלינו העניים הנרדפים כל כך יעורר השם יתברך רחמיו
 העצומים ויצילנו מחרב מפיהם ומיד חזק ואביון. והנה להודיע
 מה שנעשה פה אי אפשר לבאר בפרטיות ומאליהם יבינו איך
 הם חורקים שנם עלינו וחושבים רעות בכל עת לעקר את עצמם
 מן העולם, וביותר עלי העני והאביון מרדף בלי חשך המקום
 ירחם. אך עד הנה עזרני רחמיו ונפלאותיו העצומים להציל
 נפש אביון כמוני מיד מרעים, ותהלה לאל חי זה לי כמו תשעה
 ימים אשר אני יושב בביתי, ולא פגע בי אדם חס ושלום להעז

בְּפָנַי, אוֹלָם שְׁלֹא בְּפָנַי מְבוּזִים מְאֹד, וְהַנְּגִידִים הַרְשָׁעִים וְהַעֲקָר
 מִשָּׁה וּפ' חוֹשְׁבִים וְיוֹעֲצִים רְעוּת בְּכָל יוֹם לְמִסְרֵנִי חֵם וְשְׁלוֹם
 בְּאִיזָה עֲלִילוֹת שְׁקָרִים, ה' יִפְרַע עֲצָתָם וְיִקְלַקֵּל מַחְשַׁבְתָּם. וְהִנֵּה
 תִּכְרַף בְּבוֹאֵי הָעֵמִידוֹ שְׁוֹאֲלֵנֶיךָ שֶׁל רִצְעָנִים [סַנְדְּלָרִים] בְּבֵיתִי,
 וּמִשָּׁה בְּעֲצָמוֹ פָּעַל זֹאת אֵצֶל הָאֲדוֹן הַגְּרַדְנִמְשִׁיק וְנָתַן לוֹ מָמוֹן
 עֲבוּר זֶה, וְעָמְדוֹ בְּבֵיתִי מִיּוֹם ה' עַד יוֹם ג' רֵאשׁ חֹדֶשׁ נִיסָן
 הָעֵבֶר, וּבַחֲמַלְתָּ ה' הוֹצִיאֵם מִבֵּיתִי אַחֲרֵי יוֹם ג' הַצִּ"ל, בְּרוּךְ
 שְׁפָטְרֵנִי גַם מִזֶּה; וְאַנִּי וְכָל הַנְּלוּיִם אֵלֵינוּ עֵינֵינוּ תְלוּיוֹת אֵל ה'
 בְּכָל עַת וּבְכָל שָׁעָה שְׁיַחֲמַל עֲלֵינוּ וְיִשְׁקִיט הָרִיב וְיַעֲשֶׂה עִמָּנוּ
 אוֹת לְטוֹבָה וְיִרְאוּ שׁוֹנְאֵינוּ וְיִבְשׁוּ. יִתֵּר מִזֶּה אִין פְּנָאֵי לְהַאֲרִיךְ,
 אֲךָ בְּאֵתִי לְכַפֵּל וּלְשַׁלֵּשׁ בְּקִשְׁתִּי לְכָתֹב לִי מִכְתָּב מִיָּד, וּלְבָאֵר
 הַכֹּל בְּאֵר הַיִּטֵּב, וְהַעֲקָר בְּעֵינֵי הַקְלוּזִי. הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִרְחַם שְׁנוּזָה
 לְגַמְרוֹ בְּקִיץ הַזֶּה הַבֵּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה, וּמַעֲלָתוֹ יֵשֵׁב בָּהּ בְּשִׁלּוּהָ
 וְהִשְׁקַט עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוּדָה וְיִזְכֶּה לְשִׁמְעַת קֹדֶשׁ וּקְדוּשָׁה
 וּבְרַכּוֹ וּקְרִיאַת הַתּוֹרָה בְּכָל יוֹם וּבְכָל עַת כְּרָאוּי בְּלִי יִסּוּרִים
 וּבְלִפְיֻלִּים אֲשֶׁר סוּבַל עִתָּהּ. וְלֵה' הַיְשׁוּעָה כְּאֲשֶׁר עָזַר לָנוּ עַד
 הַנֵּה לְהַעֲמִידָה עַד כּהֵּ, כֵּן יוֹסִיף חֲסִדוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו הַעֲצוּמִים
 לְגַמְרָה מִהֲרָה בְּשִׁלְמוֹת, וְה' יִגְמַר בְּעֵדְנֵנוּ; וְאַנְחֵנוּ לֹא נִדַע מֵה
 נַעֲשֶׂה, כִּי עֲלִיד עֵינֵינוּ, וְאֵף עַל פִּי כֵּן תְּהִלָּה לְאֵל שְׁמַחְנוּ קֶצֶת
 בְּשִׁפְתַת הָעֵבֶר. אֵף עַל פִּי שְׁהִיָּה לָנוּ בְּלִבּוֹל קֶצֶת מֵהַרְצָעָנִים
 שְׁעָשׂוּ מְלֵאכְתָּם בְּבֵיתִי בְיוֹם שִׁפְתַת קֹדֶשׁ, אֵף עַל פִּי כֵּן קִדְשַׁת
 שִׁבְתַת בְּמִקּוֹמָה עוֹמְדַת, הִרְחַמְן יִנְחִילָנוּ לְיוֹם שְׁכָלוֹ שִׁבְתַת, אֲזַ
 יִתְגַּלֶּה הָאֱמֶת לְעֵינֵי כָל. וְזֶה כָּל תְּקוּנָתוֹ וְחִיּוּתוֹ וְשִׁמְחָתוֹ בְּזֶה
 וּבְכָּא לְנִצָּח.

דברי אהב דבק מאח דורש שלומי תמיד באהבה ומצפה
לתשובתו.

מן בן מורנו הרב נפתלי הירץ ז"ל מפרסלב

ושלום לכל אנשי שלומנו באהבה רבה חזקו ואמצו כי ה'
אתנו אל תיראום.

ושלום לכבוד דודי ידידי הרבני הנגיד נרו יאיר ולכל
הנגידים משם התומכים אותנו, ישלם ה' פעלם ותהי
משכרתם שלמה מאת ה', כי הצילו הרבה נפשות מישראל, בן
יוסף ה' חסדו לסבב על ידם להצילנו מהם ולהתגבר עליהם
ויקים בשונאינו כורה שחת פה יפל וכו'. רק מתפארים שיעלילו
עלי חס ושלום, אבל שיקרא לא קאי, והאמת עד לעצמו ועצת
ה' לעולם תעמד ולא יעזב את חסידיו.

מ' אייר

קעח

ברוך השם, מוצאי שבת אור ליום א' צו תקצ"ה פרסלב.

שלום לאהובי בני חביבי הרבני וכו' מורנו הרב יצחק נרו
יאיר.

עד הנה לא נודמן לי עובר ושב לשלח מכתבי אליך, ומכתבך
בשבוע העבר קבלתי על ידי מוסר כתב זה רבי ליבלי חתן
רבי ראובן. והעבר אינו, כעת אין כל חדש להודיעך, אך זאת אני
מודיעך ובכל יום יהיו פעיניך פחדשים, שתהלה לאל בחסדו
הגדול וכישועתו הנפלאה באתי לביתי לשלום, ותודה לאל כבר
שבתתי פה פרסלב. מי ימלא גבורות ה', מי יאמין לשמועתנו.

זכרו היטב את כל הפחדים העצומים אשר הפחידוני החולקים, עד אשר רבים מאוהבינו אנשי שלומנו אמרו נואש, כאלו אי אפשר בשום אופן שאשוב לביתי, ועתה לכו חזו מפעלות ה' נפלאות תמים דעים, כי באמת לא דבר ריק הוא, כי זה אחד מגבורות נוראותיו של אדוננו מורנו ורבנו הנשגב מאד וזכר צדיק וקדוש לברכה. "מי פעל ועשה קורא הדורות מראש" וכו', ואם אמנם עדן הם חורקים שגם עלינו ועלי ביותר, ורוצים למצא חס ושלום איזה עלילה עלי חס ושלום, אבל בה' במחתי לא אירא מה יעשה בשר לי, הוא המאזרני חיל וחזקני בעזות דקדושה הנמשך מתורת ה' ותפלת ה' לבל אסתפל על שום פחד ולשוב לביתי לשלום, תהלה לאלקי, הוא יהיה בעזרי ויגמר בעדי לטובה ויצילנו מחרב מפיהם וכו'. וקוינו בהשם יתברך שגראה בהם מה שרצו לראות בנו, ויקים "כורה שחת בה יפל" וכו', כי לא ישש ה' את עמו בעבור שמו הגדול; כי השם יתברך יודע האמת והאמת הוא אחד. ותודה לאל מיום ביאתי עד הנה עזרנו השם יתברך שדברנו הרבה מתורותיו ושיחותיו הקדושות של רבנו, ובפרט בענין התורה הזאת המדברת מאמת שהאמת הוא אחד וכו' שהיא התורה 'אמר רבי עקיבא פשתגיעו לאבני שיש מהור' וכו' (בסימן נ"א לקוטי מוהר"ן חלק א), ותהלה לאל דברנו בשבוע העבר הרבה מזה, אשרי און ששמעה. אשרינו שזכינו למה שזכינו לידע מרבי קדוש אמתי כזה, רבי בעלמא דין אשר הוא מלמדנו תורות פאילה השגות וידיעת אלקות כזה נפלאות פאילה, ורבי בעלמא דאתי כי העקר גידע שם בחסדו יתברך כל אחד כפי מה שפבל יסורים ומסר נפשו בשביל להתקרב לשמו

ולתורתו הקדושה, המוליך אותנו בדרך האמת המכנים בלבנו לקיים באמת תורת משה אמת תורה שבכתב ובעל פה לילך בדרך אבותינו הצדיקים האמתיים. חבלים נפלו לי בנעימים וכו'.

ועתה בני חזק ואמץ אל תערץ ואל תחת, כי ה' אלקינו ההולך עמנו להושיע אותנו אל יעזבנו ואל ימשנו. והעקר לבל תתביש בעצמך מפניהם, ויהיה מצדך חזק לעמת מצחם ואל תדבר עמהם מזה כלל, רק תשיאם לדבר אחר; רק מאליהם יבינו שאנו שוחקים מהם בעזרת השם יתברך. יבושו הם ולא נבוש אנחנו, כי בענין הקבוץ הקדוש שלנו אין לנו מה להתביש מפניהם כלל, וכמו שצווח אדונינו מורנו ורבנו ז"ל בעצמו, ואמר בזה הלשון "וואס האפין מיר זיך צו שעמין נמה יש לנו להתבישן, בשבילנו נברא העולם". ואלו הדבורים הקדושים והטהורים צריכים עתה לזכר מאד בכל יום. יתר מזה אין פנאי להאריך יותר. ותכתב לי היטב מענין רבי שמשון מה ראה על פכה לעמוד תחלה בעזות דקדשה נגדם, ואחר כך למסור להם כל הספרים, וגם הספר הנכתב מה שלא בקשו מידו. ומדוע לא חס על עצמו שזה הספר מכרח לו מאד לתכליתו הנצחי, אם אמנם בדיעבד בודאי יתהפך הכל לטובה, אבל אף על פי כן הוא הסביל עשו, ונפשי יודעת מאד כי עדין נפשו קשורה בנפשנו, אך מזה יכולים לראות את כלל המעשה הרע הנעשה תחת השמש, ואיך אורכים על כל אחד כל ימיו. ואפלו בשמשפיל ומרחיק את אחד, הוא מתגבר ואורב עליו להפילו ולהרחיקו בכל פעם יותר. מה נאמר, ברוב ה' אשר היה

בעזרנו והצילנו מפטעותים ושמיותים פאלה. מה נשיב לה' כל
תגמולהי עלינו, אשר זכינו להיות בחלקו הקדוש, אחזתיו ולא
ארפנו וגם עד זקנה ושיבה אלקים אל תעזבנו עד וכו'.

דברי אביד המצפה לישועה.

מן אפרסל

ושלום רב לכל אנשי שלומנו באהבה רבה ורחימתן עזיזא
כמאז ומקדם, כי ברית אהבתנו לא תופר לעולם.
מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה וכו', אם יתן איש את
כל הון ביתו באהבה בוז יבוז לו. ונא לכתב לי מפל אחד ואחד
ומרבי מרדכי גרו יאיר מה עלתה בו, ומרבי יעקב חתן רבי משה
חיים דיינא, ואחיו רבי העניד ומרבי איצ' בן רבי אברהם דב,
וגם מרבי לוי יעקב, ומפן אחותי רבי אייזיק גרם יאיר. וידעתי
שאפלו המלמד מפנישעריע לא נתק מאהבתנו, וגם רבי נחום
עדין אחוז בחבלי עבותות אהבתנו, מי יתן שנוכח לחזר
ולתועד יחד, לא למען כבוד חס ושלום, כי אתם רואים
הכבוד שיש לי מקם, ואיך מבזים ומקללים את עצמן בשביל זה,
רק למען כבוד השם יתברך ותורתו הקדושה, שנוכח לדבר
מאמתת התכלית הנצחי וכו'. ועל השם יתברך ועל פח תפלת
זקן דקדשה נשענתי, שפל הקללות יתהפכו לברכות, ויקים
קללת חנם לא תבא וכו', יקללו המה ואתה תברך, קמו ויבושו
ועבדך ישמח. ברוך השם יתברך שיש לנו במה לשמח, יש ויש,
כי על כל דבור ודבור של תורתו הקדושה ראוי לכל מי שיש לו
מח אמתו בקדקדו לומר אלמלא לא אתינא אלא למשמע דא די.

מכל שפן בשמתחברים שני דבורים יחד, מכל שפן בשמתרחב הדרוש להלן יותר והולך ומתגבר כמעין המתגבר וכנהר שאינו פוסק. מי שמע כזאת מי ראה כאלה. בפרט נפלאות נוראות הצופי אותיות אשר לא נשמע כזאת. מי יפאר מי יהדר. וקצת אתם בעצמכם מרגישים איזה נעימות, והמותר תאמינו לי אשר ה' האיר עיני להרגיש איזה חלק מנעימות העמקות שבתורתו הקדושה העולה עד אין סוף ויורד עד אין תכלית. וגם אנכי רואה בעיני שכלי ואני מאמין באמונה שלמה שעדין לא התחלתי לידע בתורתו הקדושה כטפה מן הים הגדול ואי אפשר לדבר בזה כלל, כי הוא לכל חד כפום מה דמשער בלביה. אך מרבוי המגיעות והרדיפות שמתגברים להעלים חס ושלום האמת לגמרי לא יכלתי להתאפק מלהזכיר לאהובי ורעי מעט דברי אלה, ודי בזה להחפצים בהאמת החושבים על תכליתם הנצחי באמת, אליהם תשוף מלתי כמים קרים על נפש עיפה. חזקו ואמצו חזקו ואמצו, חזקו ויאמין לבבכם כל המיחלים לה'.

121 אבגסלפ

י' אייר

קעט

אור ליום ג' צו תקצ"ה.

שלום לבני חביבי מורנו הרב יצחק גרו יאיר.

מכתבו קבלתי היום, ובנדאי היה לי צער גדול מרבוי ההרפתקאות אשר עוברים עליו, אך תהלה לאל כבר הקדמתי לדבר עמכם הרבה מענין "אדם לעמל יולד קצר

ימים ושבעה רגז", ואיך כל העולם מלא יסורים והרפתקאות מהרפתקאות שונות, ואין לשום אדם במה לנחם את עצמו כי אם במעט הטוב שזוכה לחטף במעט הימים הרעים האלה, כי רק לזה נברא לסבל עמל בשביל התורה והעבודה. ואם אינו זוכה סובל עמל בשביל גיהנם חס ושלום שעל זה הזהיר התנא 'במטותא מיניכו לא תירתו תרתי גיהנם' (ימא עב:). מה אמר לך בני חביבי מחמד נפשי, כבר הרפיתי לדבר בזה הרבה, וגם בשעה זאת דברתי מזה עם רבי ליפלי חתן רבי ראובן, אך עדן צריכין לדבר מזה ולזכר זאת בכל יום, כי אם אמנם כל מי שיש לו מח בקדקדו יודע מזה, ובפרט החכמים אפלו חכמי אמות העולם מדברים מזה הרבה מאד שהעולם מלא יגונות ומכאובות וכל ימיו פעם ומכאובות, אך מחמת שאין להם נחמה אמיתית במה לנחם עצמן, על פן אחרי שדוברים מזה שבים לאולתם ורודפים רק אחר הממון והבלי עולם הזה. אבל ברוך אלקינו שבראנו לכבודו וכו', ונתן לנו תורת אמת וכו', בזה יש לנחם ולשמח עצמנו. ואם אין אנו זוכים לקיים את התורה פראוי, כבר הקדים השם יתברך רפואה למפותינו שזכינו לידע מאמתת קדשת מעלת אדוננו מורנו ורבנו זכר צדיק לברכה אשר הוא מחיה ומשמח עצמנו בכל המדרגות ובכל הענינים שבעולם, כידוע לך בני. ועליו נאמר 'אלמלא מלחא' וכו', "זה ינחמנו ממעשינו" וכו'. ומגדל נחיצת מוסר כתב זה אי אפשר להאריך פרצוני, ודי בזה. ומאליך תזכר כל השיך לזה, ויהיה בעיניך כחדשים, ותתן הודאה על העבר

שְׁהָצִיל נַפְשֶׁךָ וְנַפְשֵׁי בֵיתְךָ. וּבֹדְאֵי הַכֹּל לְטוֹבָה גְּדוֹלָה, וּמַעֲתָהּ
 יִשְׁמְרְכֶם ה' מִכָּל רַע יִשְׁמֹר אֶת נַפְשְׁכֶם.

דְּבַרֵי אֲכִיד.

מִן אֶפְרַיִם

י"א אייר

קב

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם א' שְׁמוֹנֵי תַקצ"ה בְּרַסְלָב.

רַב שְׁלוֹם לְאַהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי הָרַבֵּנִי וְכו' מוֹרְנוּ הָרַב יִצְחָק
 שְׂיִחְיָה.

מִכְתָּבוֹ קִבְּלַתִּי עִתָּה עִם כְּלֵי יַיִן גָּפוֹן, וְשֵׁנֵי זְהוּבִים מִיְדֵי
 הָרַב יַעֲקֹב, גְּרוֹ יְאִיר, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִשְׁלַח רְפוּאָה
 שְׁלֵמָה לְבֵתוֹ, וְכֵן יִשְׁלַח רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְבֵתְךָ תַחֲיָה, טוֹב ה'
 לְכֹל, לְכֹל הַמַּצּוֹת וּלְכֹל הַמְּכַאֲוִבִים וְהַמְּחוּשִׁים, בְּיָדוּעַ לָכֶם,
 (לְקוּפְטֵי מוֹהַר"ן סִימָן י"ד) כִּי אֵין לָנוּ עַל מִי לְהִשְׁעֵן בְּשׂוּם דְּבַר כִּי אִם
 עַל אֲבִינוּ שְׂבִשְׂמִים, בְּפֶרֶט בְּעֵנֵן רְפוּאוֹת כְּכֹר מִנַּח כָּלֵל בְּיָדֵינוּ
 שְׁלֵא לַעֲשׂוֹת שׂוּם דְּבַר, כִּי כֹל מִה שְׁעוֹשִׂין קְרוֹב לְהַזִּיק וּלְקַלְקֵל
 יוֹתֵר, עַל כֵּן צְרִיכִין לְסַמֵּךְ רַק עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רּוּפֵא חַנּוּם רּוּפֵא
 אֱמֶת וְנֶאֱמָן וְרַחֲמָן. וּכְכֹר עֶזֶר אוֹתָנוּ הַרְבֵּה הַרְבֵּה בְּעֵנֵן זֶה,
 שְׁשַׁלַּח לָנוּ וּלְבָנֵינוּ שְׂיִחְיוּ כַּמָּה מֵינֵי רְפוּאוֹת לְכַמָּה מֵינֵי מַחּוּשִׁים
 בְּלֵי שׂוּם עֲשִׂיָה וְעֶסֶק כָּלֵל, בְּיָדוּעַ לָכֶם. וְאִם לֹא זָכִינוּ לְקַבֵּל
 מִרְבֵּנוּ הַקְּדוֹשׁ ז"ל כִּי אִם זֹאת לְכֹד דִּינֵנוּ, כִּי הוּא חַיֵּי נַפְשׁוֹת,
 וְאֵין לְהַאַרִיד בְּזֶה עִתָּה.

וְהַנְּה אַהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי, גַם בְּכֹל הַמְּכַתְּבִים שְׂפַתְתָּ לִי בְּזֶה
 הַחֶרֶף לְאוּמָאן וּלְקְרִימְעֵנְטְשׁוֹק מִרְבּוּי הַצָּרוֹת הַמְּרוֹת

שְׁעֲבְרוּ עָלֵינוּ בְּזֶה הַחֶרֶף, בְּכֹל־מִצְאֹתַי תְּמִיד הִרְחַבְתָּ גְדוּלוֹת
אֲשֶׁר הִחַיִּיתִי אֶת נַפְשִׁי בָהֶם. וְרֵאוּי לְךָ לְשִׂמְחַ בְּזֶה בְיָמֵי הַחַג
הַקְדוֹשִׁים הַבָּאִים עָלֵינוּ לְטוֹבָה, כִּי הִחַיִּיתָ אֶת נַפְשִׁי בְּמִכְתָּבֶיךָ
הַנְּעִימִים וְקִיַּמְתָּ בָהֶם מְאֹד מִצְוֹת כְּבוֹד אָב. הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ יִיטִיב
לְךָ לְעַד וַיֵּאָרֶךְ יָמֶיךָ וּשְׁנוֹתֶיךָ וַיִּתֵּן חַיִּים אַרְכִּים לְכָל יוֹצְאֵי
חַלְצִיךָ חַיִּים שֶׁל יְרֵאת שָׁמַיִם שְׂיוֹכּוּ לִילְךָ בְּדַרְכֵי ה' בְּאֵמֶת לְנֶצַח,
וּמִכָּל שֶׁכֵּן עֲתָה הִחַיִּיתָנִי בְּדַבְּרֶיךָ. וְאִם אֲמַנֶּם עֲתָה עֲדוֹן צְרוּתֵינוּ
וּבְזִיוֹנֵנוּ גְדוֹל וְקָשָׁה מְאֹד מְאֹד, אֵךְ בְּכָל עַת אָנוּ רוֹאִים יְשׁוּעָתוֹ
וּנִפְלְאוֹתָיו יִתְפָּרֵךְ שְׁלֵא עוֹב אוֹתָנוּ לְגַמְרֵי. וְאֵנִי יַדְעֵתִי כֹל זֶה
מִכְּבָר וְעֲתָה אֵנִי רוֹאָה זֹאת בְּכָל יוֹם, וּכְכֹר הַבְּטַחְתֶּיךָ שֶׁפְּקָרוֹב
תּוֹכֵל לְהִתְפַּלֵּל בְּכָל מְקוֹם שֶׁתִּרְצֶה, וְעֲתָה תִּהְיֶה לְאֵל הַתְּחִיל
צְמִיחַת קָרְן יְשׁוּעָה שֶׁהַסְּכִימוּ בְּפְרוּשׁ לְהַנִּיחֶךָ לְכֻנֶּם בְּבֵית
הַמְּדֻרָשׁ. אִם אֲמַנֶּם קָשָׁה וְמֵר לְשִׁמְעַ כֹּל זֶה שֶׁנִּצְטָרַךְ עַל זֶה
הַסְּכָמָה מֵהֶם, אַחֲרֵי שֶׁכָּל הִרְשָׁעִים וְהַעֲבָרָנִים אֵינָם מוֹנְעִים
לְהִתְפַּלֵּל עִמָּהֶם וְכו', אֵף עַל פִּי כֵן אֲדַרְבֶּה 'הֵן הֵן גְּבוּרוֹתָיו
וְנִרְאוֹתָיו יִתְפָּרֵךְ' אַחֲרֵי אֲשֶׁר שֶׁכְּבֹר הַהִתְגַּוְּרוֹת וְהַקְּטְרוּג עַל
נְקֻדַת הָאֵמֶת כֹּל כֵּךְ עַד אֲשֶׁר רוֹצִים בְּכָל יוֹם לְגַרְשָׁנוּ חֵם
וְשָׁלוֹם, וְכֵן לְגַרֵּשׁ כֹּל אֶחָד וְאֶחָד חֵם וְשָׁלוֹם, עֲתָה מֵה גְדָלוֹ
מֵעֲשִׂיךָ ה', מִי יִמָּלֵל גְּבוּרוֹתָיו וּנִפְלְאוֹתָיו וַיְשׁוּעָתוֹ. אֲשֶׁר תִּהְיֶה
לְאֵל כְּבֹר שְׁבַתֵּתִי שְׁלֹשָׁה שְׁבַתִּים פֹּה וְהַלְכֵתִי בְּכָל יוֹם לְמִקְוֵה
תִּהְיֶה לְאֵל וְלֹא פָּנַע בִּי אָדָם, וְגַם אֶתָּה מְנִיחִין אוֹתְךָ לְהִתְפַּלֵּל
בְּבֵית הַמְּדֻרָשׁ. וְלֹא הִיְשׁוּעָה וְהַתְּקוּהָ וְהַתְּהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה,
וַיְהִיו הֵם טְפָלִים וּבְטָלִים אֵלֶיךָ וְאֵלֵי, יְבוֹשׁוּ הַמָּה וְלֹא יִבּוֹשׁ
אֲנַחְנוּ כִּי אֵמֶת ה' לְעוֹלָם.

וּמַגְדֵּל הַנְּחִיצָה וְהַטְרָדָא אִי אֶפְשֶׁר לְהַאֲרִיךְ כִּי הַיּוֹם פָּנָה
 וְצָרִיכִין לַחֲשֹׁב עַל תְּפִלַּת מְנַחָה וּמַעְרִיב, וּבְכַרְמֵי עַל
 מִצּוֹת בְּעוֹר חֲמִין, כֵּן יִבְעַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַיֵּצֵר הָרַע וְהַשְּׂאוֹר
 שְׂבַעֲסָה מִקְרַבְנוּ, וְכֵן יִבְעַר וַיִּכְלֶה וַיִּשְׂרַף וַיַּעֲקֹר כָּל שׁוֹנְאֵינוּ
 וְרוֹדְפֵינוּ חָנָם, אוֹ שְׁנוֹכָה לְבַעַר הַחֲמִין מִקְרַבָּם וַיִּשׁוּבוּ כְּלָם אֶל
 הָאֱמֶת. וְכֵּה חֲפִצְתִּי יוֹתֵר, כִּפְאֶשֶׁר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹדֵעַ אֶת לְבָבִי.
 וְהִנֵּה פֹה אֵין חֲדָשׁוֹת רַק בְּכָל יוֹם חוֹשְׁבִים מַחֲשָׁבוֹת רְעוֹת עַל
 עֲצָמָם. וְעַל שִׁבְתַּת הָעֵבֶר בָּא חַיִּים פְּאִיֵּאֵד יִמַּח שְׁמוֹ וַיַּעֲקֹק הַיּוֹם
 בְּקוֹל גְּדוֹל עַל עֲצָמוֹ לַעֲקוֹר וּלְגַרֵּשׁ אֶת עֲצָמוֹ מִן הָעוֹלָם, וְה' יִפִּיר
 עֲצָתוֹ וַיִּקְלַקֵּל מַחֲשַׁבְתּוֹ וַיְהַפֵּךְ הַכֹּל לְמוֹכָה מְהֵרָה. וְזֹאת תִּדְעַ
 שְׁבִנְפְּלֹאוֹתָיו יִתְבָּרַךְ הָעֲצוּמִים זְכִיתִי אֶתְמוּל בְּסַעֲדַת שְׁחָרִית
 בְּשִׁבְתַּת הַנֶּ"ל לְרַקֵּד בְּשִׁמְחָה, וְזֶה נִחְשָׁב לִי לְצְמִיחַת קֶרֶן יִשׁוּעָה
 גְּדוֹלָה, כֵּן יִזְכְּנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָאֵן וְאַצְלָכֵן וּבְכָל מְקוֹמוֹת שָׁל
 אֲנִישֵׁי־שְׁלוֹמֵנוּ שְׁנוֹכָה כְּלָנוּ לְשִׂמְחָה בְּשִׁמְחָה גְּדוֹלָה פְּחָג הַפֶּסַח
 הַקְּדוֹשׁ הִנֵּה הֵבֵא עֲלֵינוּ לְמוֹכָה וְגוֹדָה עַל הָעֵבֶר בְּשִׁמְחָה הַרְבֵּה
 אֲשֶׁר בְּרַחֲמָיו עַד הִנֵּה עֲזָרְנוּ לְהַתְקִים בֵּין חַיּוֹת רְעוֹת כְּאֵלֶּה. כֵּן
 יוֹסֵף חֲסֵדוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו שְׁנוֹכָה לְהַתְקִים לְנִצָּחַת, וְלִילָךְ בְּדַרְכֵי הַשֵּׁם
 יִתְבָּרַךְ בְּאֱמֶת כִּפְאֶשֶׁר הוֹרָה אוֹתָנוּ אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ ז"ל, וְגַם
 עַד זְקֵנָה וְשִׁיבָה אֵל יַעֲזִבְנוּ עַד נִגִּיד זְרוּעֶךָ לְדוֹר וְכו'.

דְּכַרִּי אֲכִיד הַמַּעֲתִיר בַּעֲדֶךָ.

יגל אפרסוף

י"ב אייר

מֶה שְׁנִשְׁתַּפַּח מִמֶּנִּי לְכֹתֵב בְּתוֹךְ הָאֲגֵרָת.

בְּאוֹמָאן הַקְּלוּזִי עוֹמְדַת עַל תִּילָה וְלֹא הוֹסִיפוּ בָּהּ שׁוֹם
 פְּרָצָה חֵם וְשְׁלוֹם, כִּי נִפְלַ פְּחָד עֲלֵיהֶם, אֲךָ אַף עַל

פי כן עדין לא נעשה בהם משפט, ורפי אברהם ורפי נפתלי נרם יאיר כפי הנשמע ממכתבם כבר שלחו העסק לקיוב. רפי אברהם ווינבערג הנ"ל שלח לי בערב שבת שלשה רובל פסף והוא אוהב גדול לנו. גם הנגיד רפי משה פישל שלח לבית המדרש דשם לבל יוסיפו לעות מפל שפן שלא יזיקו להקלוזי חס ושלום כי לא יהיה אחריתם טוב מזה. וגם קראו הדיפיטאט הינו זה הממנה להעמיד החיל אצל בעלי בתים להאכילם וכיוצא וגער עליו להוציא הסאלדאט [הסיל] שהעמיד אצל רפי אברהם יצחק מאנשי שלומנו להכעים, ורצו להוסיף עוד יותר והיה לנו צער גדול מזה כי הוא אביון גדול, וגער בהם הנגיד הנ"ל עד שהכרחו בעל פרחם לסלק הסאלדאט מביתו. ברוך השם אשר עזרנו עד כה.

בעיר טירהאויצע בוער עתה המחלקת מאד מאד, והרב רפי איציק חתן המגיד זכר צדיק לברכה ברח מביתו, ולאחד מאנשי שלומנו הבו מפת מות ונסע לשם דאקטער [רופא] לעשות סלעדסמווא [סקירה] ובחסדי ה' יהיה להם מפלה גדולה על ידי זה. אך לעת עתה אנו צריכים רחמים רבים ולה' הישועה. כל זה אני פותב אחר בדיקת חמץ. השם יתברך יבער הרע מקרבנו ויבער כל השונאים והמתנגדים אל נקדת האמת.

ושלום לכל אנשי שלומנו באהבה רבה ובפרט לידידי המפלג מורנו הרב יעקב גרו יאיר, קבלתי השני זהובים וכבר ברכתי אתכם שתזכו לרפואה שלמה. ונפלאתי עליך ידידי על שנתעצלת להראות תמונת ירך אלי במכתב,

הַאֲמַת שְׂאֵינֶךָ יוֹדַע מֵהֵיכֵן לְהִתְחִיל אַף עַל פִּי כֵן לְפַטֵּר בְּלֹא כְּלוּם אִי אֶפְשָׁר. בַּה' בְּטַחְתִּי כִּי בְרִית אֶהְבְּתֵנוּ לֹא תוּפֵר לְעוֹלָמִי עַד וּלְנִצָּח נִצָּחִים. מִיּוֹם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת וְכוּ', חֲזַק בְּנֵי וְחֲזַק וְתִישָׁב עִצְמְךָ הַיָּטִב וְתַחֲשֹׁב דְּרָכֶיךָ וְהִסְתַּכַּל וְשִׂים לְבָד הַיָּטִב מִהַ נַעֲשֶׂה בְּעוֹלָם אֵת כָּל הַמַּעֲשֶׂה הַרַע הַנַּעֲשֶׂה תַּחַת הַשָּׁמַשׁ, בְּפֶרֶט בְּדוֹרוֹת הַלְלוּ בְּעִקְבוֹת מְשִׁיחָא אֲשֶׁר חָרְפוּ אוֹיְבֶיךָ ה' וְכוּ'. וְאִם אֵין בְּיָדְךָ לְתַקֵּן אֵת הָעוֹלָם, אַךְ אֵת עִצְמְךָ בְּוֹדֵאֵי תוּכַל לְהַצִּיל. כִּי הַבְּחִירָה חֲפְזִית, וְאֵין שׁוּם מְנִיעָה בְּעוֹלָם שְׂלֹא נֹכַח לְשִׁבְרָהּ. אֵל תַּתֵּן שִׁינָה לְעֵינֶיךָ וְכוּ' הַנִּצָּל בְּצַבִּי מִיָּד, וְתַחֲשֹׁב עַל דְּרָכֶיךָ הַיָּטִב אֵיךְ אַתָּה יֹכֹל לְהַצִּיל נַפְשְׁךָ מִשְׂמִיפַת הַמַּיִם הַיּוֹדוּנִים שֶׁל זֶה הָעוֹלָם, אִם עַל יְדֵי קְרִיעַת הַתְּפִלוֹת וְהַסְּפָרִים הַקְּדוּשִׁים שֶׁלָּנוּ חַס וְשָׁלוֹם, אִם עַל יְדֵי קְרִיאָתָם. זָכֹר וְיִשָּׁב עִצְמְךָ הַיָּטִב הַחֲלוּק וְהַהֶפְרָשׁ שֶׁבֵּין שְׁנֵי דְרָכִים אֵלוֹ, אֶפְלוּ אִם הָיוּ אֵלוֹ שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים שׁוּיִם הַקּוֹרֵעַ וְהַקּוֹרֵא. מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן שְׂאֵנוּ יוֹדְעִים מַעַט הַחֲלוּק שְׂפִינֵיהֶם וְיוֹתֵר מְזֶה רְאוּי לָנוּ לְהֶאֱמִין, כִּי אֵין מִי שְׂיִקְרַע דָּף אֶחָד מֵהֶם כִּי אִם כְּשִׁיעֵבֵר עִבְרָה גְּדוּלָה תַּחֲלָה רַחֲמָנָא לְצַלֵּן. וְאֵין מִי שְׂיִקְרָא וְיֵאמֵר אֵיזָה תַּפְלָה אוֹ לַעֲיֵן בְּסִפְרָא שְׂלֹא יִהְיֶה לוֹ אֵיזָה הֶרְהוּר תְּשׁוּבָה נִפְלְאָ מְאֹד, כִּי דוּעַ לְכֶם קִצַּת מְזֶה, וְהֵיזֵתֵר תִּדְרְעוּ אַחַר כֵּךְ אִם תִּזְכָּה עוֹד לְהִתְעַד עִמָּנוּ וּלְאַחֵז בְּחֻבְלֵי עֲבוֹתוֹת אֶהְבְּתֵנוּ בְּזֶה וּבְכָא לְנִצָּח.

קפא

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם א' תוֹרֵיעַ תַּקצ"ה.

אֶהוּבֵי בְּנֵי. מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי בְּזֹאת הַשָּׁעָה. וְתוֹדָה לְאֵל כָּכָר
יֵצְאוּ מִבֵּית הָאֲסוּרִים רַבֵּי חַיִּים וְחִבְרָיו זֶה כְּמוֹ אֲרַבַּע
שָׁעוֹת. וְאֵת הַנֶּעֱרָר הַבְּלִיעֵל הַיְדוּעַ שְׁלָחוּ אַחֲרָיו בְּפִקְרָא לְתַפְסוֹ,
וּבִקְשָׁה אִמּוֹ מְאֹד עֲבוּרוֹ, וּבְתוֹךְ כֶּךָ הִכְרִיחָה אוֹתוֹ. וְתַפְסוּ אוֹתָהּ
בְּעֲצָמָה לְבֵית הָאֲסוּרִים, וְעֵדִין הִיא יוֹשֶׁבֶת שָׁם. וְהַפְּרָא שְׁעֵנִיעַ
[הַתְּבִיעָה] כָּכָר נִתְּנָה, אֲךָ עֵדִין אֵין תְּשׁוּבָה בְּרוּרָה, כִּי אָמְרוּ
שְׂיַחֲקוּ אַחֵר כֶּךָ. יוֹתֵר מִזֶּה אֵין כָּל חֲדָשׁ לְהוֹדִיעַ, טוֹב לְהוֹדוֹת
לְה' עַל הָעֶבֶר אֲשֶׁר עַד הֵנָּה עֲזָרְנוּ הִרְבָּה בְּרַחֲמָיו הָעֲצוּמִים,
וּלְבַקֵּשׁ הִרְבָּה לְהִבָּא שִׁפִּיל שׁוֹנְאֵינוּ תַחֲתֵינוּ כִּי עֵדִין הֵם חוֹרְקִים
שְׁנֵם בְּיְדוּעַ לָכֶם. "ה' הָרַם שְׁנֵמוּ בְּפִימוֹ" וְכו' וְיִכְנִיעַם וְיִשְׁבְּרֵם
יִפְּלוּ וְלֹא יִקוּמוּ, וְנִפְּשֵׁינוּ תִגִּיל בְּה' תְּשִׁישׁ בִּישׁוּעָתוֹ. אֲשֶׁרִינוּ
שְׂזַכֵּינוּ לְהִיּוֹת מִצַּד הָאֲמֶת מִסְטֵרָא דִּימִינָא, אוֹן טַאקַע פְּאַרְטַ
אֲשֶׁרִינוּ. וְאֵין פְּנָאֵי לְהֶאֱרִיךְ כִּי זְמַן הַמִּנְחָה הַגִּיעַ.

דְּכַרֵּי אֲבִיד הַמְצַפָּה לִישׁוּעָה.

וְיָמֵן אֲבִרְסָפָה

קפב

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם ו' עֶרֶב שַׁבַּת קִדְשׁ פְּרֻשַׁת מְצַרְעַת תַּקצ"ה
בְּרַסְלָב.

שְׁלוֹם רַב לְאוֹהֲבֵי תוֹרַתְךָ וְאֵין לְמוֹ מְכֻשׁוֹל, לְכַבּוֹד אֶהוּבֵי יְדִידֵי
כְּנַפְשֵׁי הִרְבַּנִי הַנִּגִּיד הַנְּתִיק וְכו' מוֹרְנוּ הֶרֶב דִּבְּ פְּעַד נְרוֹ יְאִיר
עִם כְּבוֹד בְּנֵי הַיְקָרִים וְלִכְלֹל יוֹצְאֵי חֲלָצִיו שְׂיַחֲיוּ וְלְכַבּוֹד יְדִידֵי
כְּנַפְשֵׁי, הַלּוֹא הוּא הֶרֶבְנִי הַנִּגִּיד הַנְּתִיק מוֹרְנוּ הֶרֶב צְכֵי הִירְשׁ

נרו יאיר ולכבוד בניו היקרים וכל יוצאי חלציהם שיחיו, כלם
יעמדו על הברכה חיים ושלוה וכל טוב לנצח אמן בן יהי רצון.

כָּבֶר שִׁלַּחְנוּ לָכֶם שְׁנֵי מִכְתָּבִים מִגִּדְל צְרוּתֵינוּ, וְנִפְלְאֵתִי מְאֹד
מְאֹד עַל אֲשֶׁר אַתֶּם כְּמִסְתִּיר פָּנִים מִמֶּנּוּ וְאִין אַתֶּם
מְשִׁיבִים דְּבַר. וְדַעוּ אַחֵי וְרַעִי כִּי עֲדִין כִּי לֹא נִשְׁקַט הַמַּחְלָקֶת כְּלָל
וְהֵם חוֹרְקִים שְׁנִיָּהֶם בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וְחוֹשְׁבִים מִחֲשָׁבוֹת
וְיוֹעֲצִים עֲצוֹת רְעוּת עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וּבִפְרֹט עָלֵי לְגִרְשָׁנִי חֵם
וְשָׁלוֹם מִפֶּה וּמִכָּל הַעֵירוֹת חֵם וְשָׁלוֹם, יִגְרָשֶׁם ה' וְיַעֲקֹרֵם. לוֹיֵא
ה' עֲזָרְתָה לָּנוּ שְׁעוֹשָׂה עִמָּנוּ נְסִים וְנִפְלְאוֹת בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת,
וְעַקֵּר הַסִּפָּה הוּא עַל יְדֵי שׁוֹפְטֵי הַמְּדִינָה שְׂאֵף עַל פִּי שְׁהֵם
מֵרְבִים בְּשִׁחְדִים וּבִיְדֵינוּ אִין כֶּסֶף, עִם כָּל זֶה הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ מֵרַחֵם
וְעוֹזֵר לָנוּ לַפְעַל בְּמַעַט, יוֹתֵר מִמָּה שְׁהֵם פּוֹעֲלִים בְּהַרְבֵּה, בִּפְרֹט
שְׁכַלָם יוֹדְעִים שְׁהָאֵמֶת וְהַצֶּדֶק אַתָּנוּ. אֲבָל עַל כָּל פָּנִים גַּם עַל
זֶה הַמַּעַט אָנוּ צְרִיכִים לְהוֹצִיא הוֹצָאוֹת הַרְבֵּה כְּאֲשֶׁר יְבִינוּ
בְּעֲצָמָם; כִּי עַל פְּרָאשְׁעָנֵם [הַתְּבִיעָה] לְבַד כְּבָר כְּלָה אֲצַלְנוּ סֶדֶךְ
רַב, וְלַפְעָמִים צְרִיכִין לְהוֹצִיא עוֹד אֵיזָה הוֹצָאוֹת כִּי לַפְטוֹר בְּלֹא
כְּלוֹם אֵי אֲפֹשֶׁר. וְהִנֵּה בְּאֵתִי לְבִיתִי זֶה ה' שְׁבוּעוֹת וְאֵי אֲפֹשֶׁר לִי
לִילֵךְ אֶל הַחוּץ, כִּי יוֹצְאִים נְעָרִים וּמְקַלְלִים וּמְבִזִּים אוֹתִי בְּכָל
מִינֵי בְּזוּזוֹת, וְגַם פְּעַם אַחַת שָׁבְרוּ חֲלוֹן אֶחָד בְּבֵיתִי כַּחַל הַמוֹעֵד
פֶּסַח וְהִכְרַחְתִּי לְשַׁלַּח אֶל הָאָדוֹן הַגֵּרְדִּנְטְשִׁיק [הַמוֹזֶל] וְתַפֵּס אֶת
הַנְּעָר לְבֵית הַסֵּהֵר, וְאַחֵר כִּף הַשְׁתַּדְּלוּ בֵּית מֹשֶׁה הַמְּהַפֵּךְ לְשִׁמָּה
וּמִשׁוֹאָה עִם שְׂאֵר הַמַּתְנַגְּדִים, וְהוֹצִיאוּ הַנְּעָר וְחֹזֵר וּבִזָּה הַרְבֵּה.
וּבְשֶׁבֶת פְּרֹשֶׁת שְׁמִינֵי הָעֶבֶר הָיָה רַעַשׁ גָּדוֹל פֶּה, כִּי נִכְנְסוּ נְעָרִים
בְּנֵי בְּלִיעַל בְּבֵית הַמְּדָרֶשׁ שְׁלָנוּ וְקַלְקְלוּ הַדָּלֶת וּבִזּוּ אֲנִשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ,

וּכְבַר עָשׂוּ בֵּן כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים שְׁנִכְנְסִים לְבֵית הַמְדַרְשׁ שְׁלֹנּוּ
 וְקוֹרְעִים וּמְבִזִּים הַסְּפָרִים הַקְדוּשִׁים שְׁלֹנּוּ בְּפָנַי אֲנִשִּׁי שְׁלוֹמִנּוּ,
 וּבִשְׁבֹת הַנַּ"ל עָמְדוּ בְּנִגְדָם מֵאֲנִשִּׁי שְׁלוֹמִנּוּ עַד שֶׁנַּעֲשׂוּ הַפְּאוֹת
 בִּינֵיהֶם. וְרַץ נַעַר אֶחָד לְאָבִיו וּבָא אָבִיו עִם עוֹד אֶחָד וְהִכּוּ אֶת
 אֲנִשִּׁי שְׁלוֹמִנּוּ הַכָּה וּפְצוּעַ, וְגַם הִלְכוּ לְהַגְאָרְדָאנְטְשִׁיק וְתַפְסוּ אֶת
 אֲנִשִּׁי שְׁלוֹמִנּוּ אַרְבַּעַה אֲנָשִׁים בְּשָׂרִים וּיקָרִים, וַיֵּשְׁבוּ כָּל הַשְּׁבֹת
 וּבוֹיֹם א'. וְהָיָה רַעַשׁ גְּדוֹל, וְגַם חֲפָשׂוּ בְּבֵיתִי אֶת רַבִּי מְרַדְכִי
 מִטַּעַפְלִיק אוֹלִי אֵין לוֹ בִּילְעַט [רְשִׁיוֹן]; וְאַחַר כֵּךְ לֹא נִתְקַרְרוּ בְּזֶה
 וּמָסְרוּ אוֹתִי בְּפָנַי הָאָדוֹן הַנַּ"ל, עַד שֶׁשָּׁלַח הַקְּוואַרְטאַלִינֵי עִם
 דְּעֵסאַמְנִיקִים [אֲנִשִּׁי חֵיל] אַחֲרַי וְרָצוּ לְתַפֵּס אוֹתִי בְּמִשְׁמַר חֵם
 וְשָׁלוֹם. בְּתוֹךְ כֵּךְ סָבְבוּ אֶת בֵּיתִי אֲנָשִׁים וְנָשִׁים וְטַף עַד שֶׁנִּתְמַלֵּא
 כָּל הַרְחוֹב שְׁסָבִיב בֵּיתִי, וְהָיָה לִי בְּזִיוֹן גְּדוֹל אֲשֶׁר לֹא יֵאֱמָן כִּי
 יִסְפֵּר. וְהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ עֲשֵׂה נִסִּים וּנְפִלְאוֹת, כִּי לֹא נִמְצָא מִי שִׁילַךְ
 בְּשָׁבִילִי לְהָאָדוֹן, כִּי כָּל הַנְּגִידִים וּבַעֲלֵי בַתִּים מִצָּדָם, וַיֵּשׁ
 שְׁאוּחָזִים בְּלַבְבָם עִמִּי, אֲבָל אֵימַת הַצּוֹרֵר וְהַנְּגִידִים דָּפָה עֲלֵיהֶם
 וּמִתִּירָאִים לְהַשְׁתַּדֵּל בְּהַצְלָתִי; לוֹיֵא אֵיזָה אֲבִיוֹנִים וְאַשְׁת רַבִּי
 שְׁמוּאַל וַיּוֹנְבַעְרֵג הִלְכוּ אֵלָיו וְסָגַר הַדֶּלֶת וְלֹא רָצָה לְהַנִּיחָם לְכַנֵּם.
 אֵךְ בַּחֲמַלַת ה' דִּחְקוּ עִצְמוֹן וְנִכְנְסוּ וְטַעְנוּ עִמּוֹ הַרְבֵּה עַד שֶׁנִּתְקַרַּר
 בְּעֵסוֹ קֶצֶת. וְאַף עַל פִּי כֵּן הָיִיתִי מְכַרְח לִילָךְ, וְלֹא הָיָה לִי דֶרֶךְ
 לִילָךְ מִרְפוּי הַהֶמוֹן שְׁסָבְבוּ אוֹתִי, וְהִכְרַחוּ הַדְּעֵסאַמְנִיקִים לְגַרֵּשׁ
 בְּמַקְלוֹת אֶת הַהֶמוֹן וּלְהַכּוֹת אוֹתָם כְּדֵי שִׁיְהִיָּה לִי דֶרֶךְ. וּבְתוֹךְ
 דֶּרֶךְ הַלִּיכָתִי בְּכִזְיוֹן גְּדוֹל כְּזֶה יִצְאָתָה הַבַּת בְּלִיעַל מְרִים רִיִּיצָא
 בַּת עֲלֻקָא יַמַּח שְׁמָהּ שֶׁהָיָה אִשְׁת יְדִידֵנוּ רַבִּי אַבְרָהָם בְּעַר שִׁיחִיָּה
 שְׁנַת־הַפֶּכֶה לְמַתְנַגֶּדֶת גְּדוֹלָה מְאֹד מְאֹד יוֹתֵר מִפְּלֵם, וּבִזְתָּה אוֹתִי

ברבים בחרופים גדולים. ואחר כך נכנסתי להאדון הגרנדנטישק ומחמת שכבר הפיסו אותו קצת דבר עמי מעט ופטר אותי לשלום. והמרשעת הנ"ל נכנסה גם כן להגארדאנטישק הנ"ל ובזתה אותי גם בפניו, וזה היה לי לטובה קצת, כי האדון הנ"ל ואשתו בזו אותה וחרפו אותה על שהיא חצופה כל כך לבזות זקן כזה ויצאתה מהם בכזיון.

ועתה מאליכם תבינו גדל הצרה והרעש והכזיון שהיה לנו לכלנו ובפרט להצדקת מרת אדיל תחיה, וגם על זה הכרחנו להוציא הוצאות לעבב הקווארטאליניע קצת כדי שיוכלו בתוך כך לפים האדון הנ"ל שלא יתפס אותי במשמר באשר אמר תחלה. ואחר כך במוצאי שבת הכרחנו לכתב פראשעניע, וכיום א' הוציאו את כל האסורים שלנו והיו בהם פצעים וצוה לעשות וויזייע [תחבושת] אצל הדאקטור וגם על זה הכרחנו להוציא הוצאות באשר יבינו בעצמם. ואחר כך הכו המתנגדים עוד אחד מאנשי שלומנו עני ואכיון והכרחנו לתן עוד פראשעניע, ועדין לא היה סלעדסטווע [חסידיהן] ולא משפט על שום פראשעניע, אך אף על פי כן מועילים הפראשעניעם שעל ידי זה נופל פחד עליהם, ולולא זאת היו הורגים אותנו בפרהסיא חס ושלוש כי כבר התר דמנו כמפרסם. ואחר כך נתקבצו המתנגדים ביום א' וקבצו נדבה רעה גדולה מפל המכסנים ונתיעצו מה לעשות לי, וגםכמה עצתם הרעה ושחרו את האדונים שהקווארטאלנע יתן פראשעניע עלי שגודע לו שאני נביא שקורין אצלם סאניגאג, וגם שיש אצלי סימבראניעם [התקבציות], ועוד מסירות, וכבר נתן הקווארטאלנע [החוקר]

כְּתַב כְּזֶה לְהַפְלִיצִיעַ [לְמִשְׁטָרָה] וְרָצוּ שְׁגַם הַגֵּרֵדְנִטְשִׁיק
וְהַסְטְרָאֶפְטְשִׁיק [הַקְצִינִים] יַחְתְּמוּ עַל זֶה, וּמֵאֲלִיכֶם תְּכִינּוּ גֵדֶל
הַרְעֵשׁ וְהַפְחֵד וְהַצָּרָה שֶׁהִיָּה לָנוּ, עַד אֲשֶׁר לֹא קָמָה רוּחַ בְּאִישׁ
מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ. וּבְחֻמַּלַּת ה' שְׁלַח ה' דְּבוּרִים בְּפִי יְדִידֵנוּ רַבִּי
שְׁמוּאֵל וַיּוֹנְבֶעֱרֵג וְאִשְׁתּוֹ וּדְבָרוּ הִרְבֵּה עִם הַגֵּרֵדְנִטְשִׁיק עַד שֶׁעָכַב
אֶת יָדוֹ מִלְחַתֶּם עֲצָמוֹ מִיָּד, וְגַם עִם הַסְטְרָאֶפְטְשִׁיק דְּבָרוּ קֶצֶת
וְעָכַב גַּם בֵּן. וּכְפִי הַנְּשַׁמֵּעַ לֹא שָׁלְחוּ הַדְּבָר לְקֵאֲמִינִיץ, אֲךָ עֲדוֹן
אֵין אָנוּ יוֹדְעִים בְּרוּר הַדְּבָר לְאִמְתּוֹ, וְלִבְנוֹ וּבְכֶרֶט "לְפִי יַחִיל
בְּקֶרְבִּי" וְכו'.

י"ד אייר

אָהָה אַחֵי וְרַעִי, אֵי שְׁמַיִם, הַבִּיטוּ וּרְאוּ אִם יֵשׁ מְכֹאֹב
בְּמִכְאֹבֵנוּ וְאִם יֵשׁ בְּזִיּוֹן וּפְחָדִים כְּבִזְיוֹנֵנוּ, חִינּוּ וּבְכֶרֶט
חַיֵּי תְלוּאִים מִנְגֵד בְּכָל עַת. בְּרוּךְ הַנוֹתֵן לְיַעֲקֹב כַּח, אֲשֶׁר נָתַן לִי
כַח בְּרוּל לְסָבֵל כָּל זֶה. עַל כֵּן אַחֵי וְרַעִי מֵאֲלִיכֶם תְּכִינּוּ גֵדֶל
הַהִכְרַח שֶׁתִּשְׁלַחוּ מִיָּד עַל כָּל פְּנִים הַסֵּף שֶׁכְּתַבְנוּ לָכֶם זֶה
פְּעַמַּיִם. כִּי מֵאֲלִיכֶם תְּכִינּוּ שֶׁהוּא סֵף מְעַט מְאֹד לְפִי עֲרֵךְ הַצָּרָה
הַזֹּאת. וְאֵין מִי שֶׁיַּעֲמֵד בְּעַדֵנוּ כִּי כָל הַגְּנִידִים הֵם מִתְנַגְּדִים שְׁלָנוּ
וְלֹא נִשְׁאָר אֲצִלָּנוּ כִּי אִם עֲנִיִים וְאִיזָה בְּעֲלֵי כְּתִים, וְגַם הֵם
מִתְיָרָאִים מִהַצּוֹרֵר וּמִהַעֲשִׂירִים לְעוֹד לָנוּ. וְאֵף עַל פִּי בֶן כְּבָר
הוֹצִיאוּ בְּשִׁבִיל עֶסֶק זֶה הִרְבֵּה יוֹתֵר מִמָּאָה קַעֲרֶבְלִיךָ, מְלֻבֵד מִה
שְׁצָרִיכִים לְהַחְזִיק אוֹתִי בְּפִרְנֶסְתִּי, כִּי קִפְחוּ אֶת פִּרְנֶסְתִּי מִכָּל
הַצְּדִדִים. וּמְלֻבֵד מִה שְׂאִינִם נוֹתְנִים לִי וְלְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ לֹא
קָמַח וְלֹא מְעוֹת חֲטִיִם וְכו' עַל פֶּסֶח, אֵף גַּם מִשֶּׁה הַמְהַפֵּךְ הַנִּזְל
הוֹלֵךְ בְּעֲצָמוֹ לְקַלְקַל הַפִּרְנֶסָה וְהַחִיּוֹת שֶׁל כָּל אַחַד. לֹא יִסְפִּיקוּ

כִּמָּה יְרִיעוֹת לְבָאֵר מֵה שְׁעוֹשֶׂה מִשֶּׁה וְכָל הַמִּתְנַגְּדִים לְכָל אֲנָשִׁי
שְׁלוֹמֵנוּ בְּכָל יוֹם בְּעֵנָן הַפְּרָנְסָה, אֲךָ עַל זֶה אֵין אָנוּ מִסְתַּכְּלִים
בְּלָל, רַק הֵם חוֹתְרִים לְמִסֹּר אוֹתֵי חֵם וְשְׁלוֹם בְּכָל מִינֵי עֲלִילוֹת
וּמְסִירוֹת חֵם וְשְׁלוֹם, ה' יִפִּיר עֲצָתָם וַיִּקְלַקֵּל מַחֲשַׁבְתָּם.

עַל בֵּן לְמַעַן הַשֵּׁם אֵל יַעֲבֹבוּ עוֹד וַיִּשְׁלַחוּ תִּכְפָּה וּמִיד עַל כָּל
פְּנִים הַסֵּף הַגֹּ'ל בְּלִי תְרוּיָן לְמַעַן לֹא יִצְטָרְכוּ חֵם וְשְׁלוֹם
חֵם וְשְׁלוֹם לְשִׁלַּח בְּכַפֵּל כְּפָלִים וּמִי יוֹדֵעַ אִם יוֹעִיל אַחֵר כֶּה. כִּי
עֵתָה יֵשׁ תִּקְוָה עֲדִין לְהַצִּיל עֲצָמֵנוּ בְּמַעֲט הוֹצֵאוֹת, אֲךָ לְפָטֹר
בְּלֹא כְלוּם אִי אֶפְשָׁר כִּי "סוּס מוֹכֵן לְיוֹם הַמְלַחְמָה וְלֵה'
הַתְּשׁוּעָה". וּמַגְדֵּל הַצֶּעֶר וְהַטְרָדָא אִי אֶפְשָׁר לְהַאֲרִיךְ יוֹתֵר.
וּמִבְטָחֵי בְטוֹב לְבַבְכֶם שְׂאֵף עַל פִּי שְׁכַבְד עֲלֵיכֶם הַדְּבָר תִּקְיָמוּ
דְּבָרֵי בְלִי שׁוּם עֲכוֹב, כִּי חֲלִילָה לְהַתְמַהֲמָה אֶפְלוּ יוֹם אֶחָד. כִּי
הַמִּתְנַגְּדִים אֵינָם שׁוֹקֵטִים, וְהַרְשָׁעִים כִּיִּם נִגְרָשׁ. וְאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר
גְּדֹל הַנְּסִים וְהַנְּפִלְאוֹת שֶׁהַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ עוֹשֶׂה עִמָּנוּ בְּכָל יוֹם
לְהַצִּילֵנוּ מֵהֶם, אֲךָ אֵף עַל פִּי כֵּן מְסַבֵּב הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ עַל יְדֵי אֵיזָה
סִבָּה קְלָה, וְהַכֶּסֶף יַעֲנֶה אֶת הַכֹּל כִּאֲשֶׁר תְּבִינּוּ כֹל זֶה בְּעֲצָמְכֶם.
וְאֵין לְהַאֲרִיךְ יוֹתֵר לְחַכְמִים וּנְדִיבֵי לֵב כְּמוֹתֵם.

לְמַעַן הַשֵּׁם אֵל תִּחַרְיִשׁוּ וְאֵל תִּשְׁקָטוּ מִלְּהַתְפַּלֵּל עֲבוּרֵנוּ
וּבְפָרֵט עָלֵי בְּכָל יוֹם לְהַצִּילֵנוּ מֵהֶם, כִּי הַדְּבָר נוֹגֵעַ
לְכַלְנוּ. וּבּוֹדָאֵי שְׂמַעְתֶּם מֵה שְׁנַעֲשֶׂה בְּמִירָהאוּוֹיָעֵ. וְכַעַת נִשְׁמַע
פֹּה שְׂפָא סַאוּועֵטְנִיק [חֹזֶר] לְאוּמָאן עַל אוֹדוֹת עֶסֶק הַפְּרָצוֹת
שְׁעֵשׂוּ לְהַקְלוֹיז שְׁלָנוּ, וְשִׁתְּפִסּוּ כִּמָּה מֵהַמִּתְנַגְּדִים לְבֵית הַסֵּהר
וְהַכְּרָחוּ לְהוֹצִיא סֵךְ רַב כְּדֵי לְהוֹצִיאֵם עַל עֲרִבוֹת, אֲבָל עֲדִין אֵין

אָנוּ יוֹדְעִים בְּפִרְטוּיֹת אֵיךְ הוּא, אִם כָּל הַנֶּ"ל אֵמֶת בְּבִרְרוֹ. וְאִף עַל פִּי כֹן צְרִיכִין עֲדִין יִשׁוּעָה גְדוֹלָה שְׁנִצְלִיחַ בְּמִשְׁפָּט נִגְדָם, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִרְחֵם.

דְּבָרֵי אוֹהֲבֵכֶם בְּאֵמֶת לְנִצּוֹחַ הַמִּצְפָּה לְתִשׁוּבַתְכֶם וְשִׂיקִימוֹ מִיַּד דְּבָרֵי הַנֶּ"ל וּמִנְחָל וּמִקְנָה לְיִשׁוּעַת ה' מְהֵרָה.

מן מורנו הרב נפתלי הירץ ז"ל מפרסלב.

וְשָׁלוֹם לְכֹל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה וּבְפִרְט לִידִידֵנוּ כְּבוֹד הַרְבֵּנִי וְכו' מוֹרְנוּ הָרַב יוֹדֵל גְּרוֹ יְאִיר, אֵין צְרִיךְ לְזֵרוֹז לְהַתְפַּלֵּל הַרְבֵּה עֲבוּרֵנוּ כִּי מִכְּטַחְנֵי שְׁבוּדָאֵי הוּא מַעְתִּיר הַרְבֵּה עֲבוּרֵנוּ וְה' יִשְׁמַע תְּפִלוֹתָיו וְתִפְלוֹתֵינוּ.

אָדִיל תַּחֲיָה וְכֹל יוֹצְאֵי חֲלָצִיָּה וְהָרַב גְּרוֹ יְאִיר וְכֹל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ פּוֹרְשִׁים שָׁלוֹם בְּאַהֲבָה.

קפג

ברוך השם, יום א' קדושים תקצ"ה.

אַהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי, מִכְּתָבְךָ קִבַּלְתִּי בְּשִׁבוּעַ הָעֵבֶר. רַבֵּי אִפְרָיִם בֶּן רַבֵּי נִפְתָּלִי וְרַבֵּי שְׁמֻחָה בְּרוּךְ בָּאוּ לְפָנָי בְּעָרֵב שַׁבַּת הָעֵבֶר. הַנְּגִיד רַבֵּי מִשָּׁה לֹאנְדַע מִחֲתָנּוֹ שֶׁל הָאֲטַקְאָפְטְשִׁיק בָּא גַם בֶּן לְפָנָי בְּעָרֵב שַׁבַּת הָעֵבֶר וְעֲדִין הוּא פֹה, וְהוּא דוֹרֵשׁ טוֹבַתְנוּ וְרוֹצֵה לְהַתְרָאוֹת פְּנִים עִמִּי וְלִילָךְ לְבֵיתִי. הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִרְחֵם שְׂיִהְיֶה הַכֹּל לְטוֹבָה. לְעַת עֲתָה עֲזְרֵנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַרְבֵּה אֲבָל פַּחַד גְּדוֹל הָיָה לִי בְּעָרֵב שַׁבַּת הָעֵבֶר וְסִבַּלְתִּי אֶז מְרִירוֹת וּפְחָדִים אֲשֶׁר נִדְמָה לִי שֶׁפַּחַד פְּוָה לֹא הָיָה לִי עֲדִין מִיּוֹם

שְׁהִתְחִיל לְבַעַר הַמַּחֲלָקֶת הַזֶּה. כִּי שָׁלַחוּ לִי אוֹהָבֵי שְׂמִיחָוַי
 שֶׁהֵם רוֹצִים לְגַרֵּשׁ עִצְמוֹן מִפֶּה בְּשַׁבַּת דִּיקָא. וְאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר כָּל
 מֵה שְׁעָבַר בְּזֶה כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם הַנַּ"ל שְׂמִיחָוִי הַמֵּיתוֹ וְהַחֲיוֹ אוֹתִי
 כִּמְהָ פְּעָמִים בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, כְּרוּד הַנוֹתֵן לְיַעֲקֹב כַּח שְׂפִבְלָתִי כָּל זֶה,
 וְה' הָיָה לִי בְּעִזְרִי שְׁחִזְקֵתִי עִצְמִי בְּתַמּוּמוֹת בְּמֵה שְׁנִצַּלְתִּי לְהִיּוֹת
 מִתַּנְגָּד עַל אִמַּת כְּזֶה, וְגַם זְכִיתִי לְכַתֵּב סִפְרֵי הַקְּדוּשִׁים
 הַנּוֹרְאִים, הָאִמְתִּיִּים וְכו'. וּבַתּוֹךְ כֵּךְ בָּאוּ הָאֲנָשִׁים הַנַּ"ל, וְגַם זֶה
 הַחֲיָה אוֹתִי הַרְבֵּה, וְהָאִמְנָתִי וְרֵאִיתִי בְּעֵינַי שְׂכָלִי כִּי מֵאֵת ה'
 הֵיטָה זֹאת הִיא נִפְלְאוֹת בְּעֵינַיִנוּ; מֵה גָּדְלוֹ מַעֲשֵׂי ה' מֵאֵד עִמְקוֹ
 מִחֻשְׁבוֹתָיו, וְגַם רַבִּי נַחֲמָן מִטְּעַפְלִיק בָּא עִם רַבִּי אֶפְרַיִם עַל
 שַׁבַּת, וְתַהֲלָה לְאֵל הָיָה לָנוּ שַׁבַּת יָפָה וְגַם רָקְדוּ קִצָּת. טוֹב
 לְהוֹדוֹת לַה' אֲשֶׁר עֲזָרְנוּ עַד כֹּה. וְהִנֵּה כִּכְרֵ הַיּוֹ אֶצֶל הָאָדוֹן
 הַגָּאֵר אֲדִינִיטְשֶׁע וְאֶצֶל הַסְטְרַאפְטִישִׁיעַ וְכֻלָּם נִשְׁבְּעוּ בְּשַׁבְּעוֹת
 חֲמוּרוֹת שְׁלֵא יַעֲשֶׂה לִּי שׁוּם דְּבָר, וְכַפִּי הַנִּרְאָה תַּהֲלָה לְאֵל
 דְּבַרְיָהֶם אִמַּת, רַק הַפְּחַד הָיָה מֵאֲנָשֵׁי הַפְּאֵלִיצִיעַ שֶׁהַמוֹסְרִים רְצוּ
 לְהַסִּיתָם בְּלֹא הַגִּרְדְּנִישִׁיק מַחֲמַת שֶׁהוּא חוֹלָה קִצָּת, וְכֵן הָיָה
 עוֹלָה עַל דַּעְתָּם, אֵד בְּרַחֲמֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חֲזְרוּ מִזֶּה מַחֲמַת
 אִימַת הַמִּשְׁפָּט הַגְּבוּהָ מֵהֶם שְׁלֵא יִלְכְּדוּ בְּרִשְׁתָּ עַל יְדֵי עוֹלָה
 כְּזֹאת. וְגַם נִמְצְאוּ אֲנָשִׁים מִבְּחוּץ שֶׁדְּבָרוּ עַל לִבָּם שְׁלֵא יַעֲשׂוּ
 דְּבָר כְּזֶה. אֲבָל כּוֹנֵת הַרְשָׁעִים הָיָה לְהַרְעֵ וְה' הַפִּיר עֲצָתָם, כֵּן
 יִפִּירם וְיַהַרְסֵם ה' וְיַעֲקֹרֵם וְיִשְׁבְּרֵם וְיַכְנִיעֵם תַּחֲתָנוּ, וְיִתְגַּלֶּה
 הָאִמַּת בְּעוֹלָם, חֲזַק בְּנֵי וְשִׂמַּח נִפְשֶׁךָ בִּישׁוּעַת ה' וְתִבְקֶשׁ עַל
 לְהִבָּא וְכו'.

דברי אביד.

קפד

ברוך השם, יום א' קדושים תקצ"ה.

אהובי בני חביבי. מכתבך קבלתי עתה וכבר הקדמתי לשלח לך בפקד מכתבי על ידי רבי מאטיל ובנדאי שמעת גם מרבי מאטיל מה שהפחידו אותי בערב שבת העבר, השם יתברך ירחם שיהיה לכפרת עוון ויתהפך לטובה גדולה. לעת עתה נשקט הדבר. ברוך השם אשר עזרנו עד הנה. גם היום היה בביתי הנגיד רבי משה לאנדע מאומאן ומאליד תבין שהוא לטובתנו והוא לקוץ מכאוב להמתנגדים, שניהם יחרקו ונמסו וכו'. מציל עני מחזק ממנו וכו' יחוס עלינו ויושיענו ישועה שלמה מהרה שלא יבוא עלינו עוד שום פחד כלל ויראו שונאינו ויבושו; ויקים באי"ר "א'ויבי" ו"שבו" ו"בשו" ר'גע". ונפלאתי עליך בני חביבי שלא הודעתני דבר מידידנו רבי נחמן טולטשינער, נא מאד להודיעני משלומי על ידי מקדם. והשם יתברך ישלח רפואה שלמה לבנך ולבני נחמן שיחיה שגם הוא היה חלוש בשבוע העבר וכפי הנראה הוא ענין חלי הקדחת חס ושלום רחמנא לצלן, ועדין הוא חלוש קצת וישב בביתו בתחלת הזמן, בורא רפואות ישלח להם רפואה שלמה בתוך שאר שאר חולי ישראל, (חסר).

בכל עת רואים מפל צד שאין נמצא שום עולם הזה כלל, כמו שאמר אדוננו מורנו ורבינו ז"ל, ואין לנו בעולמנו אלא מה שעוזר השם יתברך להתגבר לחטף איזה טוב כל מה שנוכל. ותהלה לאל רואים בכל יום הרחבות נפלאות בתוך

הצרות וצמיחת קרן ישועה בכל עת, אך עדין צריכין תפלה ולאפושי ברחמי טובא שירחם עלינו השם יתברך ויאמר לצרותינו די, וישוב אלינו וירחמנו ויצילנו וישיענו משונאינו ורודפינו חנם.

ידע בני חביבי שכל אנשי שלומנו קבלו עליהם בשבת להתענות שני וחמישי ושני הבאים עלינו לטובה, ומהראוי שגם אתם תצטרפו עמנו אולי יענה לנו ה' ויחוס על כבודו הגדול ויעשה למען שמו להפיל שונאינו תחתינו, ולא יוסיפו לבזות אותנו ואת הספרים הקדושים והנזראים, ואמת מארץ תצמח ויקים תתן אמת ליעקב וכו' ואם לא עכשיו אימתי. הומה עלי לבי על כל אחד ואחד מעי מעי אוחילה. עתה עתה נאמר על בני הנעורים תשתפכנה אבני קדש בראש כל חוצות ואין איש מאסף אותם הביתה. ואפלו מי שרוצה לגוס ולברח לבית שמגדלין בו תורה ותפלה רודפין אותו בכל מיני רדיפות ומי יודע מה יהיה להבא, כי הבעל דבר התפשט מאד לארץ ולרחב מבחוץ ומבפנים, מחויץ תשפל חרב ואש המחלקת רחמנא לצלן ומבית מתגבר התאוות וההרהורים והבלבולים וטרדות הפרנסה ומחלקת שפבית וכו' צר ומצוק מכל צד, על מי לנו להשען על אבינו שבשמים, זאת נחמתי בעניי שאנו יודעים על כל פנים מאמתת הצדיק האמת ומתורתו הקדושה המחיה ומשיב את כל אחד ואחד בכל מקום שהוא, ועל זה הם חורקים שניהם להרחיק חס ושלום מזה, אבל חסדי ה' לא תמנו ולא כלו רחמי לעולם, ובנפלאותיו העצומים הוא יתברך בעזרנו לחזקנו ולאמצנו ולתקפנו בכל פעם יותר ויותר לאחז בכל כחנו

בְּכֹל חוֹשְׁנֵנוּ בְּהַצְדִּיק הָאֵמֶת וּבְתוֹרַתוֹ הַקְּדוֹשָׁה וּבִשְׁמוֹ הַקְּדוֹשׁ.
 בְּה' חֲסִיתִי שְׁנוֹכַח בְּלֵנוּ לְהִיּוֹת נִמְנִין בְּכֹלל עֲדַתוֹ הַקְּדוֹשָׁה בְּזֶה
 וּבְפֶא לְנִצָּח, אֲשֶׁרִינוּ מֵה טוֹב חֲלֻקְנוּ, וְאַחַר כֹּל מֵה שְׁעוֹכֵר עָלֵינוּ
 אַף עַל פִּי כֵן אֲשֶׁרִינוּ, יֵאבְדוּ הַמְתַּנְגְּדִים וְאַלֶּף כִּיּוֹצֵא בְּהֵם וְדָכַר
 אֶחָד מִדְּבָרֵי תוֹרַתוֹ וְשִׁיחוּתָיו הַקְּדוֹשִׁים אֵל יִתְבַּטֵּל כֹּל עוֹד רוּחַ
 חַיִּים בְּאַפְנוֹ, כֹּל זְמַן שֶׁהַנְּשֻׁמָּה בְּקַרְבְּנוּ נוֹדָה וְנִשְׁבַּח לְשֵׁם יִתְבָּרַךְ
 עַל אֲשֶׁר זְכִינוּ לְהִיּוֹת בְּחֻלְקוֹ הַקְּדוֹשׁ. חֲבָלִים נִפְלוּ לָנוּ בְּנַעֲיָמִים
 וְכו'.

דְּבָרֵי אֶבֶד הַמְצַפָּה לִישׁוּעָה.

יְמֵי אֶבְרָהָם

וְשָׁלוֹם לְכֹל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה, וּבְפֶרֶט לִידִידֵי
 כְּנַפְשֵׁי הוֹתִיק הָאֶבְרָךְ פְּרִי צְדִיק מוֹרְנוּ הָרַב נַחֲמָן בֶּן
 חֵיהַ שְׁיִחְיָה, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִזְכְּנוּ לְרֵאוֹת עִמּוֹ פְּנִים אֶל פְּנִים וְיִזְכָּה
 לִילָךְ בְּדַרְכֵי אֲבוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ בְּאֵמֶת, לְמַעַן
 יֵיטֵב לוֹ לְעַד.

יְמֵי הַצִּל

וּמֵאֱלֹהֵיךָ תְּבִין לְתַן הָאֲגֶרֶת לְקִרְוֹתוֹ לְאוֹהֲבֵינוּ הָאֵמֶתִים
 וּלְגַנְזוֹ הַיֵּיטֵב מֵהוֹרִים, וְכֹל זֶר לֹא יֵאֱכַל קֶדֶשׁ.

קפה

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם א' בְּהַר תַּקְצִ"ה לַפ"ק.

לְאַהוּבֵי בְּנֵי חֲכִיבֵי מוֹרְנוּ הָרַב יִצְחָק נְרוֹ יָאִיר.

שָׁלוֹם וְחַיִּים וְכֹל טוֹב בְּזֶה וּבְפֶא לְנִצָּח, מִכְתָּבְךָ קִבְּלֹתִי, וּכְבָר
 יִדְעֶתָ שְׂאִינִי יוֹצֵא הַחוּצָה עַל כֵּן לֹא הִיָּה לִי עִם מִי

להשיבך. השם יתברך ירחם שיתהפך הפל לטובה גדולה לכלנו, וילבשו בושה וכלמה המגדילים עלינו, וירצו וישמחו החפצים צדקי, ויאמרו תמיד יגדל ה'. ותודה לאל, ה' עוזר לי שאני על פי הרב בשמחה על עצם נפלאות חסדו הנצחי שזכיתי לשמע כל מה ששמעתי ולכתבם על ספר להודיעם לבני האדם וכו'. ובאמת בלכם גם אתם צריכין לשמח בזה בכל יום, כי לא דבר ריק הוא מכם כי הוא חייכם לנצח. וחלילה שיהיה שום דבור, ישן אצלכם, כי הם דברים הנוכעים כל דבור ודבור הוא באר מים חיים, מים קרים על גפש עיפה המתחדש בכל יום ובכל עת, מחיה כל גפש החפץ בחיים, משיב בשבעה משיבי טעם, מגלה גדלת הבורא והתנוצצות אלקותו יתברך, מה שאין הפה יכול לדבר כי אם כל חד כפום מה דמשער בלבה, ויותר מהמה הם עולים עד אין סוף וכו'. רבות עשית ה' אלקינו נפלאותיך ומחשבותיך אלינו וכו'. ובעל הנפלאות אשר עד הנה עזרני כל כך, גם עתה אל יעזבני, ויעזרני וישעני מהרה ויפיל ויכניע שונאינו תחתינו, אתה האל עושה פלא למענך ולמען הצדיק האמת תשפילם עד עפר ממש, ולה' הישועה.

והנה עצם תשוקתך לקדשת שבועות של אדונינו מורנו ורבנו הנזרא והנשגב ז"ל, אשר אמתתו וקדשתו חופף עלינו כל היום, בפרט בעת הקבוץ הקדוש שלנו, תשוקתך וצעקתך עושה רשם בעזרת השם יתברך. ואם נזכה אספר לך אם ירצה השם פנים אל פנים בחג השבועות הקדוש הפא עלינו לטובה, אך עדין אתה ובלכם צריכין להשתוקק ולכסף הרבה לקדשת

שְׁבוּעוֹת הָאֱמֶתִי, שְׁנוֹפָה לְהַתְּוַעַד בְּלִנְנִי, וּלְהַתְּפַלֵּל הַרְבֵּה לְשֵׁם
 יְתַבְרַךְ שִׁיְהִיָּה בְּשָׁלוֹם וְשָׁלוֹה, וּמִפְּחַד אוֹיֵב תִּצַּר חַיִּי וְחַיֵּי בְּלִנְנִי,
 וְנוֹפָה לְדַבֵּר בְּשִׁמְחָה דְבָרֵי אֱמֶת הַמְּחִיִּין אֶת הַנֶּפֶשׁ לְנִצְחָה,
 הַנוֹבְעִים מֵהַנְּחַל נוֹבֵעַ הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא. וְשׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה
 יִשְׁמַע תְּפִלָּתֵנוּ וְיִוָּשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמוֹ.

דְּבָרֵי אֲבִיךָ הַמְּצַפֶּה לְיִשׁוּעָה מִהֲרָה.

וְיָמֵינוּ אֲבָרְסָלְפֵה

קפו

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם א' ג' סִינֹן תַּקְצ"ה לַפ"ק.

אֶהוּבִי בְּנֵי חֲבִיבֵי. כְּבָר שָׁמַעְתָּ אֶת הַיִּשׁוּעָה הַגְּדוּלָּה אֲשֶׁר
 עָשָׂה הַשֵּׁם יְתַבְרַךְ עִמָּנוּ לְהַפְּלִיא, וְיֹוֹתֵר מִזֶּה תִּשְׁמַע
 מִמוֹסֵר כְּתָב זֶה יְדִידֵנוּ רַבִּי סַעֲנָדִיר גְּרוֹ יָאִיר, וְכַעַת אֵין לְחַדֵּשׁ
 כְּלָל, וְגַם הוּא קָדֵם הַתְּפִלָּה. וְהַשֵּׁם יְתַבְרַךְ יַעֲזֹרֵנִי שְׂפָאֲשֶׁר תְּבוֹאוּ
 לְשָׁלוֹם בְּיוֹם מָחָר אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם, נִזְכָּה לְסַפֵּר יִשׁוּעַת ה'
 בְּשִׁמְחָה, וְנוֹפָה לְרְאוֹת יִשׁוּעָתוֹ יֹוֹתֵר וְיֹוֹתֵר, וְיִתְגַּלֶּה הָאֱמֶת
 בְּעוֹלָם.

דְּבָרֵי אֲבִיךָ הַמּוֹדֶה עַל הָעֵבֶר וּמִבְּקֵשׁ לְהַבָּא כְּאֲשֶׁר הִחַל
 הַשֵּׁם יְתַבְרַךְ לְהִרְאוֹת חֲסֵדוֹ, כֵּן יִגְמַר בְּעֵדְנֵנוּ לְטוֹבָה
 מִהֲרָה בְּכָל הָאִפְּנִים וּבְכָל מְקוֹמוֹת מוֹשְׁבוֹת אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ
 הַכְּשִׁירִים וְהִירְאִים בְּאֱמֶת שְׁיַחֲיוּ, וּבְכַרְמֵת בְּאוּמָאן. וְיִרְאוּ שׁוֹנְאֵינוּ
 וְיִבוֹשׁוּ, וְאִנְחָנוּ נְגִיל בְּה' בְּקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל נְתַהֲלֵל.

וְיָמֵינוּ אֲבָרְסָלְפֵה

קפז

ברוך השם, יום א' פרשת שלח לך תקצ"ה לפ"ק.

אהובי בני חביבי. קבלתי מכתבך עם השני זהובים, והשם יתברך ירחם וישלח מהרה רפואה שלמה לכתך תחיה, ותשוב לאיתנה מהרה, והנה מוסר כתב זה יספר לך אשר עבר פה, ובודאי הפל לטובה. ובענין הרדיפות והצרות וההפאות וכו' שעשו לכם לכל אחד ואחד בטולמ'שין, מאליכם תבינו איך להתנהג ולטען עמ'הם בפניהם, ואל יתבישו, ואל יתבטלו, ואל יפחדו, ואל יחתו מפניהם כלל, כי ה' אתנו להושיע אותנו אל תיראום. ומוסר כתב זה יספר לך הכל, ואין לי שום פנאי להאריך כלל, התיצבו וראו את ישועת ה' כי באשר התחיל להושיענו כן קוינו אליו בכחו הגדול של הזמן דקדשה שיגמור להושיענו מהרה ישועה שלמה ויראו שונאינו ויבושו וכו'.

דברי אביך המצפה לישועה.

מן אבנסוף

קפח

ברוך השם, יום ד' שלח תקצ"ה לפ"ק.

אהובי בני חביבי. קבלתי מכתבך עם האגרת מרבי הענין עם השני זהובים. וכעת אין שום חדש להודיע, כי כבר שמעת שרבי ניסן בן רבי קלמן ישב בתפיסה מעת לעת, וכיום שני הוציאו אותו. ובני הנעורים עדין חותרים וזורקים קצת אבנים, אבל כבר פחד גדול עליהם, כי ביום א' חפשו כלם

לְתַפְסֵם. וּמִשָּׁה הַמְהַפֵּךְ הִיָּה אֶצֶל הָרַב דְּפַה אֶתְמוּל, וְצַעַק עַל
נַפְשׁוֹ הָרַבָּה, וְדַעְתּוֹ מִמְרֻפֶּת כְּדַרְכּוֹ מְאֹד, אִךְ עֵתָה הוּא מְבַלְבֵּל
יוֹתֵר, וְצָר לוֹ מְאֹד מְאֹד. הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ יִרְחַם עָלָיו שְׂיִסּוֹר מֵעָלָיו
הַרוּחַ רָעָה וְיִשׁוּב אֶל הָאֱמֶת בְּכָל לֵב וְיִשְׁתַּדֵּל לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר
עָוַת כָּל כֶּהֱנָה, כַּאֲשֶׁר הוּא רוֹאֶה מְעַט, גַּם עֵתָה בְּתוֹךְ טְרוּף הַדַּעַת
שָׁלוֹ. הַמְקוֹם יִרְחַם עָלָיו וְעֲלֵינוּ לְהַצִּילֵנוּ מִשׁוֹנְאֵינוּ וְרוֹדְפֵינוּ חֲנֻם,
וְיִתֵּן הָאֱמֶת לְיַעֲקֹב וְכוּ', וְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ יִשְׁלַח רְפוּאָה שְׁלֵמָה
לְבִתְךָ תַּחֲיָה בְּתוֹךְ שָׂאֵר חוּלֵי יִשְׂרָאֵל.

וְהַזְהָר בְּנֵי גַם עֵתָה בְּתוֹךְ טְרִדְתְּךָ לְזִכֹּר בְּכָל יוֹם בְּעֲלֻמָּא
דְּאֵתִי בְּכֻלָּל וּבְכַרְטָמ, כִּי זֶה חוֹבָה עַל כָּל אָדָם אִיךְ
שֶׁהוּא וּבְכָל מַה שְׁעוֹבֵר עָלָיו. כִּי כָל מַה שְׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם בְּכָל
יוֹם הַכֹּל הֵם רְמוּזִים לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, מִכָּל מְקוֹם שֶׁהוּא. כִּי
הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ מְצַמְצֵם אֶת עֲצָמוֹ מֵאִין סוֹף עַד אִין תְּכֵלֵת וְכוּ'.
זְכוֹר זֹאת הַיֵּטִב וְשָׁמֹר אֶת הַזִּכְרוֹן הַזֶּה הַיֵּטִב בְּכָל יוֹם, כִּי הַזִּכְרוֹן
בְּעֲצָמוֹ טוֹב מְאֹד. וְכָל הַרְעֵשׂ הַגְּדוֹל וְהַרוּחַ סְעָרָה שֶׁל הַמַּחֲלָקֶת
הַגְּדוֹלָה שְׁנַתְעוֹרְרָה עָלֵינוּ הַכֹּל הוּא גַּמְשֵׁךְ מֵהַרְעֵ עֵין שְׁמַתְנַגָּה
בְּהַצְדִּיק הָאֱמֶת הָעוֹסֵק לְהַזְכִּיר אֶת הָעוֹלָם בְּכָל יוֹם בְּעֲלֻמָּא
דְּאֵתִי, כִּי אִין מִי שְׂיִדְבֵר וְיַעֲסֵק בְּזֶה כְּמוֹהוּ. וּמֵאַחַר שְׁבַח־סְדוֹ
הַנִּפְלֵא יִתְבָּרֵךְ נִצְלָנוּ עַל כָּל פְּנִים מְלַהֲיוֹת חוֹלֵק וּמַתְנַגֵּד עָלָיו,
חוֹבָה עָלֵינוּ לְהַרְגִּיל עֲצָמְנוּ לִילָךְ בְּדַרְכֵי הַקְּדוּשִׁים, לְזִכֹּר בְּכָל
יוֹם בְּעֲלֻמָּא דְּאֵתִי וְכוּ' כַּנ"ל. וְיֵשׁ בְּזֶה הַרְבֵּה לְדַבֵּר, וְאִין פְּנָאֵי גַם
אִי אֶפְשָׁר עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה. וְדִי בְּזֶה כְּעַת לְהַחֲפִץ בְּאֱמֶת.

דְּכָרֵי אָבִיד.

קפט

ברוך השם, יום ב' קנח תקצ"ה לפ"ק.

אהובי בני חביבי, קבלתי מכתבך היום, וגם קדם לזה הודיעני רבי אייזיק גרו יאיר מצרת בתך הקטנה. וצר לי מאד על צרתך ויסוריך, אך לא יכלתי להתאפק מלהוכיח קצת על אשר זה כמה ימים ושנים בכל פעם אתה צועק בקולות מרורים על כל אשר עובר עליך, הלא זה הדבר אשר דברתי עמכם אלפים פעמים, שהעולם מלא צער ומכאובות וכו', וכמו שאמר אדוננו מורנו ורבונו ז"ל שבכאן נראה שהוא הגיהנם בידוע לך, וכבר צעק דוד המלך עליו השלום "כי אני לצלע נכון" וכו' וכן הרבה. ואם אמנם האמת שבודאי צריכין לצעק להשם יתברך בעת הצער, וגם להודיע להתלמיד חכם צערו שיבקש עליו רחמים, ובפרט אל אביך כי מי יחוס עליך יותר ממני. אך אף על פי כן בכל פעם צעקתך שלא פראוי, כאלו חס ושלום כל העולם נפל עליך, וכאלו יסוריך חס ושלום גדולים מכל בני העולם. לא פן בני חביבי כי צריכין לזכר מאד בכל פעם מה שכתוב על פסוק בצר הרחבת לי (בלקוטי א' סימן קצ"ה) ובפרט לשמח את עצמך בכל פעם מה שנצלת ממה שנצלת לכלי להיות מתנגד חס ושלום על אמת כזה אשר הוא סמיכתנו ותקותנו בזה ובבא לצח, ולהסתכל מה יעשו החולקים בשעובדים עליהם צרות יותר מאלה כמה יחיו עצמן, אם כמה שמפנים חלונות ושופכין דמים ורודפין נפשות ישראל בחנם כל כך.

בְּנֵי חֲבִיבֵי צְרוּף שְׁתֵּשִׁים לְבָד שְׁכָל מַה שְּׁאָנוּ מְדַבְּרִים אִין
 בְּוִנְתָנוּ לְדַבּוּרִים בְּלִבְד חֶס וְשְׁלוֹם, כִּי אִם לִילָךְ בָּזָה
 וְלִהְצִיל נִפְשׁוֹ עַל יְדֵי זֶה, בְּפָרְט בַּעַת צָרָה חֶס וְשְׁלוֹם שְׁמָאוֹד
 צְרִיכִין לְהַכְרִיחַ עֲצָמוֹ לְמִצָּא הַרְחָבָה בְּתוֹךְ כָּל הַדַּחְקוֹת
 וְהַיְסוּרִים שְׁבַעוֹלָם, כִּי אָדָם לְעֵמֶל יוֹלֵד וְכוּ'. וְכִבֵּר דְּבַרְנוּ בָּזָה
 הַרְבֵּה, וְאִנִּי חוֹזֵר עַל כָּל הַצְדָדִים בְּכָל פַּעַם, וְאִינִי מוֹצֵא שׁוֹם
 חִיּוֹת וְתַקּוּהָ וּמְנוּסָה וְהַצְלָה בְּכָל מַה שְׁעוֹכֵר עַל הָאָדָם בָּזָה
 הָעוֹלָם כִּי אִם כַּח הַצְדִּיק הַאֲמֵת, כִּי אֶלְמָלָא מְלַחָא לֹא הָיִי
 עֲלָמָא יָכוֹל לְמַסְבֵּל מְרִירוּתָא וְכוּ'. מַה גָּדְלוֹ חֶסְדֵי ה' וְנִפְלְאוֹתָיו
 עֲלֵינוּ שְׁזָכִינוּ לְהַנְצִיל מִלְּהִיּוֹת מִתְנַגֵּד עַל טוֹב אֲמַתֵי בָּזָה, שְׁהוּא
 הַמְמַתִּיק כָּל הַמְרִירוֹת וְכוּ' וְהוּא סְמִיכְתָנוּ וְתַקּוּתָנוּ לְנִצְחָה.

וְהִנֵּה מֵאֲלִיךְ תִּבְיָן שְׁפִנְדָאֵי לְפִי דַעֲתָנוּ לֹא הָיִינוּ מְסַבִּימִים גַּם
 עֲתָה לְקֵרָא דְאֶקְטִיר, אִךְ בְּעִנְיָן בָּזָה קָשָׁה לְעֵמֶד נִגַּד בְּנֵי
 בֵּית לְמַנַּע מִלְקֵרָא דְאֶקְטִיר, אִךְ אַל תִּצְטַעַר עַל זֶה, כִּי הַשֵּׁם
 יִתְבָּרַךְ יָכוֹל לְרַפְּאוֹת בְּרַחֲמָיו, אִף עַל פִּי שְׁקוּרָאִים דְאֶקְטִיר, כִּי
 דְרָכֵי ה' נִפְלְאִים מֵאֲתָנוּ מְאֹד. אִךְ תִּשְׁתַּדֵּל בְּחַכְמָתְךָ לְדַבֵּר עִם
 הַדְאֶקְטִיר שְׁיַמְעֵט בְּרַפּוּאוֹת בְּכָל מַה דְאֶפְשָׁר, אִךְ אִם יִהְיֶה חֶס
 וְשְׁלוֹם דַּעַת הַדְאֶקְטִיר לַחֲתוּךָ שֵׁם חֶס וְשְׁלוֹם, תִּרְאֶה לְהַשְׁתַּדֵּל
 שְׁיִתְרַשֵּׁל בָּזָה, כִּי אִין דַּעֲתֵי מְסַבְּמַת לְזֶה בְּלָל, רַק לְבַקְשׁוֹ אוּלַי
 יוֹכֵל לְהַשְׁתַּדֵּל לְרַבָּךְ עַל יְדֵי אִיזָה רַפּוּאוֹת. וְלֵה' הַיְשׁוּעָה
 וְהַרְחָמִים לְשַׁלַּח לְכַתְּךָ רַפּוּאָה שְׁלָמָה מִן הַשָּׁמַיִם מְהֵרָה.

וְהִנֵּה אֲנִי טְרוּד מְאֹד, כִּי בְדַעֲתֵי לְנִסְעַ לְמַחַר אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם
 לְאוּמָאן, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹלִיכֵנִי לְשְׁלוֹם. יוֹתֵר מְזָה אִין

פנאי להאריך, חזק בני וחזק ושמח נפשך בכל מה דאפשר ובטח
בה' כי לא יעזב אותנו למען שמו הגדול.

דברי אביך המצפה לישועה.

מן אפרסוף

י"ם אייר

קצ

בעזרת השם יתברך, יום ד' בלק תקצ"ה לפ"ק.

אהובי בני חביבי. מכתבך קבלתי עתה, והומה עלי לבי על
גדל צערך מבתוך תחייה, המקום ירחם וימחר
לרפאות אותה מן השמים, אף על פי שאתם משתמשים
בדאקטור, אשר המה מהכל יחד, עם כל זה טוב ה' לכל לבל
המכות ולכל הדברים וכו', כי הוא יתברך רב להושיע, ואין לנו
על מי להשען כי אם עליו יתברך, שיעשה למען רחמיו המרבים,
ולמען צדיקיו האמתיים, ויושיענו מהרה בכל מה שאנו צריכין
להושע אמן בן יהי רצון.

והנה רבות מחשבות בלב איש וכו'; והיום קדם התפלה
התחילה מחשבתי לחשב למהר לעשות הנשואין מיד
אחר שבת קדש, וקרוב בדעתי לקיים בן, אך עדין לא דברתי
בזה עם שום אדם, כי אני צריך עדין להתישב בזה. על בן
מאליך תבין איך דעתי מרודה עתה, ואי אפשר לי להאריך בלל.
רק אתה תעשה את שלך. ותמהר לזרו את אנשי שלומנו
שבטולמטשין שישלחו לי על זופיצע [סוג בגד] לבני שיחיה, כי
קרוב הדבר מאד שיהיו הנשואין מיד אחר שבת קדש, ועתה

עולה על דעתי לעשות הנשואין ביום מחר אם ירצה השם. ומן
הפתם אשלח עגלה אחריד אם תהיה ביום מחר, ואם תהיה
אחר שבת קדש, אודיע לך על-ידי מקדם או ביום א' על ידי
שליח. וה' הטוב יעשה וינחני בדרך האמת, ויגמור בעדי לטובה,
ויקבל המכתבים לאדעם, ומאליך תבין איך להתנהג ולה'
הישועה.

דברי אביך המרוד מאד ומצפה לישועה.

121 אפריל

ושלום לכל אנשי שלומנו באהבה רבה לכל אחד ואחד לפי
יקר מעלתו הרמה. הנה בטני מלא מלים לדבר עמם,
אך אי אפשר על פני השדה, וגם דעתי טרודה עתה מאד,
כאשר יספר לכם בני שיחיה, נא מאד לעמוד בעזרי יותר מבחם
בעת פזאת כאשר תבינו גדל ההכרח לזה, וה' יפקח עיניכם,
ויחזק לבבכם, שתישבו עצמכם היטב היטב בזה העולם,
ותחשבו עצות בכל יום למצא דרך ונתיב ומסלה איך להתקרב
לשם יתברך ולתורתו הקדושה, ועל כל פנים איך להנצל מבאר
שחת, ועם מי להתחבר בזה הצל עובר באפן שיהיה תקוה
לאחריתכם, ולא יגעו לריק חס ושלום, והאמת עד לעצמו.

אזהכם באמת לנצח המדבר לטובתם והצלחתם הנצחית
באמת.

121 ה"ל

קצא

ברוך השם, יום ו' ערב שבת קדש פרשת בלק תקצ"ה לפ"ק.
ששון ושמחה ישיגו לכבוד אהובי בני הויתיק המפלג מורנו
הרב יצחק גרו יאיר.

עת הזמיר הגיע, והיום תהיה החפה למזל טוב של בני
שיחיה, על פן הנני שולח עגלה אחריכם. ואם אפשר
שתבוא גם וזגתך תחיה מה טוב, על כל פנים תבוא אתה עם
בנד שיחיה, ואם ירצה עוד אחד מאוהבינו לבוא מה טוב, והשם
יתברך ישפיע ששון ושמחה וכל טוב, נגילה ונשמחה בישועתו.

ואודות המלבוש לבני שיחיה עדין לא דברתי עם בני רבי
שכנא, כי מכתבו קבלתי בלילה ועתה אני מוכן
להתפלל. על פן פרצונך תעשה, וה' הטוב יגמור הפל בעדנו
למזכה פרצונו וכרצון יראיו ז"ל, ואני מקף חבילי טרדות
ובלבולים הרבה, ויום פזה בודאי לא עבר עלי מעולם שאהיה
מכרח לעשות נשואין לבני שיחיה באפן פזה וברעש פזה בעניות
ובדחקות פזה במחלקת פזה בספקות פאלו, מלבד מה שיש
בלבי מה שאי אפשר לבאר. אך גם רבוי ההרחבות הנפלאות
שבכל זה אי אפשר לבאר ומדה מזכה מרבה, ועל פלם מה
שזכינו לשמע על כל פרט ופרט מכל הנ"ל, ואף על פי כן
אשרינו אשרינו.

דברי אביד המצפה לראותך בשמחה מהרה.

קצב

בעזרת השם יתברך, יום א' פרשת פנחס תקצ"ה לפ"ק.

אהובי בני חביבי. מכתבך קבלתי, ואין להודיעך דבר. אחר נסיעתך לא נתמהמה השמחה וזמן הרבה רק בערך שני שעות, ותודה לאל היו הכל שמחים מאד, ומה שאתה מתגעגע אחר השמחה זה טוב מאד, וגם עתה במקום אשר אתה שם תגיל ותשיש בישועתו, כי לא דבר ריק הוא כל מה שעובר עלינו בחסדי ה' ובנפלאותיו העצומים. ומעט השמחה שזכינו עתה בברסלב הוא פלא גדול למי שנותן לב על כל מה שעובר עלינו באלו הימים. והנה אני רואה עין בעין כי חסדי ה' לא תמנו וכו', עוד יש תקוה שנוזכה לשמחה שלמה לשמחה של מצוה לשמחת ישראל האמתית בזה ובכא לנצח.

דברי אביך המתגעגע לשמחה בכל לב כי העקר הוא השמחה, ששון ושמחה ישיגו וכו' [און טאקי פארט האפ און טאקי פארט און פארט און פארט האפ און טאקי פארט וואס האפ הייסט לוישמיר וויא אזוי ס'איז האבי האפ].

יגן אפרסל

ב' אייר

קצב

ברוך השם, יום א' מנחות ומסעי תקצ"ה לפ"ק.

שלום וחיים וכל טוב לאהובי בני חביבי הויתק מורנו הרב יצחק שיחיה.

אודיע לך בני חביבי קצת את אשר עבר עלי מן יום ד' פנחס העבר אך אני מזוהרך ומבקשך לבל תירא ואל

תפחד כלל, כי ה' אתנו אל תיראום. ביום ג' י"ז בתמוז בא לביתי ידידי רבי שלמה מבראהליו אביו של חתני רבי פרוך גרו ואיר והביא עמו בנו רבי דוד שהשיא אותו בשבוע העבר בנעמרוב, וגם גיסו רבי פרוך בא לביתי ואמרתי מאת ה' היתה זאת מהראוי לעשות עוד הפעם שבע ברכות. ומן הסתם דברנו קצת עם מחתני ועם בנו דברי אמת שבלבבנו. וביום ד' הנ"ל כמו ב' שעות סמוך למנחה בהיותי עוסק לדבר מאמרותיו הקדושים עם בני הנעורים ובתוכם בן מחתני הנ"ל, בא רבי שמואל וויינבערג לביתי בפנים זועפות קצת וקרא אותי וספר לי שהודיע לו אחד בסוד גדול שיש אדון אחד שנכתב לו להשיג על ענין שלי, ועוד ספר בזה קצת. והשם יתברך עזר לי שלא נפחדתי הרבה, אך תכף נבהלתי מאד כי גם בלא זה היה בדעתי לנסע ביום ה' לדרבני, ומחמת זה רציתי למהר יותר, גם הכרחתי למסר משבון וללוות לי בערך ט' רובל כסף, והוצאתי מיד ז' רובל-כסף להמתיק מעט ענין הנ"ל, והשאר על הוצאות הנסיעה. בתוך כך קרא רבי שמואל הנ"ל את הפילעט שלי וכבר פלה זמנו, והיה לפי חלוק מאד מאד איך להתנהג. בתוך כך בא השליח והביא לי מכתבך והשבתי לך בקצרה שמחר בהשפמה אפע לדרבני, כי כך היה דעתי אז לפע לקהלת קדש נעמרוב ולהתמהמה שם או בדרך עד שיגיע לי הפילעט. אך רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום, וסבב השם יתברך ונתעפכתי פה עד היום. והיום הביא לי אחי רבי יודל זאשוודעשני [רשיון] חתומה בחותם הקהל, אך חותם הפרנס לא קבל עדין כי הוא היה ישן בעת נסיעתו מביתו, והכרחתי

לשלח את רבי נחמן מטרומטשין רגלי לנעמרוכ עבור זה, גם ביום ה' הלך לנעמירוב עבור זה. ואתמול סמוך למנחה בא הקווארטאלנע [סהוקר] לביתי ושאל על דבר הדפוס, והשיבו לו הלא כבר אין לי דפוס זה כמה שנים, והלך בשתיקה מביתי ולא השיב דבר. גם לא עלה אלי על העליה שבבית כלל רק בביתי למטה היה, וכפי הנראה אין פחד בעזרת השם יתברך, ועתה אני ממתין על הבילעט ואראה לנסע אם ירצה השם. והנה רציתי להאריך קצת אך בתוך כך סבבני כמה טרדות.

והנה בני מאליך תבין איך הכל אחד מה שנעשה אצלכם ופה ובאומאן וכו' וכל מה שנעשה בכל העולם הכל אדוק ומקשר זה בזה, ונפלאותיו ומחשבותיו יתברך עמקו מאד מאד; אם אמנם צרות רבות סבבנו ורודפים אותנו מכל צד, עם כל זה פועלנו נחמתנו בענינו, כי מאחר שכל אחד רואה שעוברים עליו בכל פעם תהומות כאלה, "תהום אל תהום קורא" וכו', מה גדלו חסדי ה' אשר הצילנו מלהיות רודפים אחר תמימים וישרים הנסים ובורחים בכל פעם להשם יתברך ולתורתו ולצדיקי אמת וכו'; בכל יום אנו צריכין לשמח בזה הרבה מאד אשרינו שאנו מן הנרדפים ולא מן הרודפים; והלא גם הרשע מרדכי שערער ימח שמו בודאי כבר נטבע בין מצולת תאוות העולם הזה, ולא די לו בכל זה כי אם עוד הוסיף להלחיב על עצמו איש לא נפתח, להרים ידו להפות איש פשר וצדיק בנגדו, אזי לו אזי לנפשו אזי ואבוי לכל המחזיקים אתו. באמת אם היה רבי איציק איש חזק בדעתו היה יכול לעקרו אם היה נותן בכתב עליו כי אין העולם הפקר. ואם קשה מאד

לסבל חרפות ובזיונות שְׁלָהֶם וְחָרִיקַת שָׁנִים מֵה לַעֲשׂוֹת, הַכֹּל לְמוֹכָה, כִּי עוֹזְנוֹתֵינוּ הָיוּ אֵלֶּה, וְאָנוּ צָרִיכִין הַכֹּל לְקַבֵּל לְכַפֵּרַת עוֹוֹן וְלִמְחִילַת חַטָּא, כִּי בּוֹדָאֵי אֵין אָנוּ כְּדָאִים לְהִתְקַרֵּב לְאוֹר כְּזֶה וְכו' עַל כֵּן אָנוּ מְחִיבִים לְסַבֵּל כָּל זֶה. וְהַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ כְּכָר עוֹר הַרְבֵּה וַיַּעֲזוֹר וַיִּגַּן וַיּוֹשִׁיעַ שְׂיִהְיֶה הַכֹּל בְּחֶסֶד גָּדוֹל. וּבּוֹדָאֵי יַעֲשֶׂה בְּרַחֲמָיו עִמָּנוּ אוֹת לְמוֹכָה וַיִּרְאוּ שׁוֹנְאֵינוּ וַיְבוֹשׂוּ.

וְהִנֵּה בְּתוֹךְ הַיְסוּרִים הַזֶּ"ל וְגַם פְּרִנְסְתֵי דְחוֹקָה מְאֹד וְנוֹסָף לְזֶה הַכְּרַחֲתִי לְלוֹוֹת עַל הַנֶּ"ל, וְגַם אֲנִי צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת כָּל הַצְּמֻרְכוֹת נְשׂוּאֵי בְּנֵי שְׂיִחְיָה. וּבְיוֹם ו' הָעֶבֶר הִיְתָה דַעְתִּי טְרוּדָה כְּזֶה מְאֹד, בְּתוֹךְ כֶּךָ הִרְחִיב לִי הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ שֶׁהִגִּיעַ לִי אֲנֵרַת מְוִוִּינֵיצָא מְרַבֵּי זָאב וְשָׁלַח לִי עֲשָׂרָה רוּבֵל כֶּסֶף, אִם אֲמַנֵּם הוּא סָךְ מַעֲט מְאֹד, עִם כָּל זֶה רָאִיתִי כְּזֶה נִפְלְאוֹת ה' כִּי חֲסִדֵי ה' לֹא תִמְנֹו וּבְצַר הִרְחַבְתָּ לִּי, וְקוֹיִתִי אֵלָיו יִתְפָּרֵךְ שְׂיַעֲזוֹר לִי וְלִכְלָנוּ וַיּוֹשִׁיעֵנוּ בְּכָל מָה שֶׁאָנוּ צָרִיכִין לְהוֹשִׁיעַ בְּגוֹף וּבְנַפֵּשׁ וּבְמִמּוֹן בְּגִשְׂמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת.

חֹזֵק וְאִמָּץ בְּנֵי וְרֵאָה וְהִבִּין הַיֵּטֵב אֵיךְ רוֹדְפֵינּוּ אֶת הָאָדָם בְּכָל עֵת, בְּפֶרֶט מִי שְׂרוּצָה לְגִשְׁת אֶל הַקְּדוּשָׁה, וְאֵין לָנוּ כִּי אִם מַעֲט הַנִּקְדוּת טוֹבוֹת שְׁחוּטְפִין בְּכָל יוֹם עַל יְדֵי צַעֲקָה וְתַפְלָה וְלַמּוֹד וְרִצּוֹן וְהַשְׁתוֹקְקוֹת וְכַסּוּפִין טוֹבִים, וְעַל יְדֵי אֵיזָה מַצּוּה שְׁזוֹכִין לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּגְמִילוֹת חֲסָדִים. וְאֵין לְאָדָם אֵלָא אוֹתוֹ הַיּוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב עַל פֶּסוּק "הַיּוֹם אִם בָּקְלוּ תִשְׁמְעוּ", וְאֵל תֹּאמַר לְכַשְׁאֲפָנָה אֲשֶׁנָּה וְכו', בְּפֶרֶט שֶׁכְּכָר אָנוּ יוֹדְעִים שֶׁהֲרִצּוֹן בְּעַצְמוֹ טוֹב מְאֹד וְעַקֵּר הוּא הֲרִצּוֹן, וְהִנֵּה אֵין פְּנָאֵי לְהֵאָרִיךְ יוֹתֵר

ובדעתי לכתב לך עוד אגרת קדם נסיעתי מפה, ובעל הרחמים ירחם עלינו שגזפה מעתה לבשר בשורות טובות זה לזה.

דברי אביך המעטיר בערך.

מן אפרסוף

(אמר המעתיק, אספר מעט מזער פחות מטפה מהים אשר עבר על מורנו מוהרנ"ת וקר צדיק לברכה אחר האגרת הנ"ל. תכף אחר כתיבת האגרת הנ"ל ביום ב', קראו אותו להאדון המזכר לעיל ושאל לו על הדברים אשר מסרו אותו בהם, הינו שהוא עוסק להרפים בביתו עדן וכיוצא וכיוצא, ומסתמא ענה על זה שהוא שקר והוכיח להאדון הנ"ל בראיות ברורות שהוא שקר. אך המוסרים נתנו להאדון מוזן הרבה, ועל כן לא רצה לקבל הראיות, וקרא לשנים עשר אנשים מהמוסרים ונשבעו שבועות שקר על זה בנקיטת חפץ וענו בפניו של מורנו על זה. וכל מה שהכחיש אותם בראיות ברורות לא הועיל; ואחר כך ביום ד' פרשה הנ"ל לקחו אותו להתפיסה להטורמע [לגלא] וענו אותו שם מאד, כי הושיבו אותו בין גזלים ורוצחי נפשות. וביום הראשון היה כמעט מסכן על ידי הענויים שענו אותו, עד שחמל השם יתברך ויתן אותו לחן בעיני שר בית הסהר והושיבו בחדר מיוחד, והניח שיתנו לו כל הספרים אשר היו צריכין לו בכל יום, היינו תנ"ך, ואחד מהארבעה חלקי שלחן ערוך הגדולים, וגמרא וזהר וכתבי האר"י ו"ל, וכיוצא עוד ספרים הן מנגלה והן מנסתר, וגם כלי כתיבה נתנו לו לבית הסהר, כי גם שם דבק את עצמו להשם יתברך עד שזכה להשיג חדושין דאורייתא כמובא מזה בספר לקוטי הלכות יורה דעה (י"ז נסד ד). וישב שם לערך שמונה ימים, ואחר כך היה גם גדול ונפלא שנתהפך הדבר, והמוסרים והאדון נהפכו להם דעתם והוציאוהו על ערבות, אך המשפט הולך, עד שבראש חדש אלול הסמוך גרשו אותו מביתו לנעמירוב כמבאר להלן, ולספר בזה בפרטיות תקצר היריעה מהכיל, אך מי שראה וסתכל בהמכתבים דשנת תקצ"ה - צ"ו - צ"ז - צ"ח - צ"ט לפ"ק ידע מעט מזער ויתחזק על ידי זה בכל מה שיעבר עליו כי יראה בעיניו איך ה' לא יעזב את האדם אפלו בשמטתגברים השונאים כמו שמטתגברים, כי אתה מרום לעולם ה' ולעולם ירך על העליונה).

קצד

(זה המכתב נכתב לאחר שיצא מהתפיסה)

ברוך השם, יום א' ואתחנן תקצ"ה לפ"ק.

לאהובי בני חביבי שלום וחיים וכל טוב.

מכתבך קבלתי עתה וכעת אין מלה בלשוני כי מן הסתם תהיה פה אם ירצה השם על שבת קדש הבאה עלינו לטובה ופנים אל פנים נדבר, וכעת הדבור עצור בבחינת "נאלמתי דומיה" וכו' וצריכין לקיים "יתן בעפר פיהו אולי יש תקנה" אולי אולי. ואם תכתב אלף פעמים מעצם מרירות נפשך, ידעתי, כבר עבר עלי אלפי אלפים פעמים מרירות יותר ויותר, ה' יתברך ירחם מעתה, וגם על שאר אנשים רבם ככלם בהכרח שיעבר על כל אחד מה שיעבר וכאשר ראיתי ואני רואה עתה בעיני מעודי עד היום הזה; וכל מיני מרירות וצרות ויסורים וכו' שעוברים על כל אחד בכל יום ובכל עת, הכל נמשך מחרבן בית המקדש ששם עקר הקדשה עקר החיים עקר תקון הכל. ומעת אשר חרב בית חיינו בית קדשנו ותפארתנו אין לך יום וכו' כמו שאמרו רבותינו ז"ל (סוטה מח). מה נאמר ומה נדבר, בפרט החרבן שאצל כל אחד ואחד שהוא חרבן בית החכמה והדעת, ואין מי יעמד בעדנו ואין לנו על מי להשען כי אם על רחמי המרבים בכח הצדיקי אמת שממשיכין רחמים חדשים בכל עת, ועל זה יש לנו עוד תקנה לבלי ליאש עצמנו חס ושלום מן הצעקה והזעקה בפרט בעת ובימים המרים האלו. מי יתן ראשנו מים ועינינו מקור דמעה שנוכל לשפך שיחנו פמים

נִכַּח פְּנֵי ה' עַד יִנַּחַם וַיּוֹשִׁיעַ אוֹתָנוּ מֵעַתָּה בְּנִחְמוֹת וַיְשׁוּעוֹת
אֲמִתוּיֹת לְנִצָּחַת.

דַּבְּרֵי אֲבִיךָ הַפּוֹתֵב בְּמִרְרוֹת הַלֵּב מֵאִין הַפְּגוֹת עַד יִשְׁקִיף וַיְרֵא
ה' מִן הַשָּׁמַיִם.

וְכֵן אֶפְרָסֵף

קצה

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד, יוֹם א' פְּרֻשֵׁת וְאַתְחַנֵּן תִּקְצֵה לִפְ"ק.

אֶהוּבִי בְּנֵי חֲבִיבֵי. מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי עִתָּה, וְאִין כֹּל חֲדָשׁ
לְהוֹדִיעַ, וְעַדִּין לֹא עָשִׂינוּ שׁוּם דְּבָר כִּי אִין אָנוּ יוֹדְעִים
לְתַת עֲצָה בְּנַפְשָׁנוּ, כִּי רַבִּים קָמִים עָלֵינוּ וְאִין לָנוּ עַל מִי לְהַשְׁעֵן
כִּי אִם עַל אֲבִינוּ שְׁבַשְׁמַיִם. וְאָף עַל פִּי כֵן אֶפְשֶׁר נִשְׁתַּדֵּל לְעַסֵּק
בְּזֶה כַּאֲשֶׁר יוֹרְנוּ הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד בְּרַחֲמָיו הָעֲצוּמִים, כִּי הָעֲצָה
בְּעֲצוּמָה צְרִיכִין לְקַבֵּל מֵהַשֵּׁם יִתְפָּרֵד בְּרַחֲמִים רַבִּים וְחֶסֶדִים
גְּדוּלִים וְלֵה' הַיְשׁוּעָה. לְעַת עִתָּה עַת צָרָה גְּדוּלָה הוּא וְגַם כִּי
הַיָּמִים הֵם יָמֵי צָרוֹת יִשְׂרָאֵל בֵּין הַמְּצָרִים וְאִין לָנוּ עִתָּה שׁוּם
חַיּוֹת כִּי אִם עַל יְדֵי הַלְמוּד הַקְּדוֹשׁ שֶׁל "בְּצַר הִרְחַבְתָּ לִּי", שְׁאֲנִי
רוֹאֶה הִרְחַבְתָּ נִפְלְאוֹת בְּכָל יוֹם בְּתוֹךְ מַעוֹף צָרָה וּמְצוּקָה,
מִלְכַד מַה שְׁאֲנוּ מְקוּיִם לְהַשֵּׁם יִתְפָּרֵד שְׂיוֹצִיאָנוּ מֵהִרָה מֵהַצָּרָה
לְגַמְרִי, כִּי בּוֹדָאֵי לֹא יַעֲזֹב ה' אוֹתָנוּ וְאֵת כְּלָנוּ, וּבּוֹדָאֵי הַכֹּל
לְטוֹבַתָּנוּ בְּזֶה וּבְכָא לְנִצָּחַת. וְגַם מַה שֶּׁהוֹדַעְתָּנִי מַעֲנִין הַמַּעוֹת
הַיְדוּעִי, הוּא הִרְחַבְתָּ נִפְלְאוֹת בְּעַת כְּזֹאת. מַה גְּדָלוֹ חֶסְדֵי ה' כִּי
לֹא תָמְנוּ כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמָיו. קוּה קוּיְתִי לֵה' שְׂיִהְיֶה הַכֹּל עַל נִכּוֹן
בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד, אֲךָ לְעַת עִתָּה אָנוּ צְרִיכִין יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים
רַבִּים מְאֹד.

וְהִנֵּה יְדִידֵי רַבִּי אִיצְיָלִי מֵהֵי־סִין נִתְעַכֵּב פֹּה עַל שַׁבַּת קֹדֶשׁ.
וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הָיָה בְּעִזְרוֹנוֹ שֶׁדִּבְרָנוּ הַרְבֵּה שִׁיחוֹת
אֲמֵתוֹת אֲתָמוּל בְּיוֹם שַׁבַּת קֹדֶשׁ הַמְעוֹרְרִים וּמְחַזְּקִים אֶת הַלֵּב
מְאֹד לְהִיּוֹת חֹזֵק וְאַמִּיץ בְּכָל הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת לְחַטֵּף בְּזֶה הָעוֹלָם
כֹּל מָה שְׁנוּכָל, וְשָׂאִין לָנוּ בְּעוֹלָמְנוּ כִּי אִם מָה שְׂאֵנוּ מִיַּחֲדִים
שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם, שְׁבוּזָה כָּלוּל כֹּל שְׂאָר הָעֲבוֹדוֹת מִה שְׁכָּל
אֶחָד חוֹטֵף בְּכָל יוֹם כְּפִי מִדְּרַגָּתוֹ, כִּי הַכֹּל נִכְלָל בְּאַמוּנָה שֶׁהוּא
יְסוֹד הַכֹּל. כִּי הַזְּמַן פּוֹרַח מְאֹד מְאֹד, וְאִיךְ שִׁיְהִיָּה יִפְרַח הַזְּמַן
וְיִמִּי חֲיֵינוּ הַכֹּל הַכָּלִים, וְלֹא נִשְׂאָר לָנוּ כִּי אִם מָה שְׂזָכֵינוּ בְּרַחֲמֵיו
לְאַמוּנָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה אֲשֶׁר נָטְעוּ אֲבוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים בְּקַרְבְּנוֹ מֵעוֹלָם,
עַל יְדֵי צְדִיק הַדּוֹר הָאֲמֵתִי שְׂזָכֵינוּ לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ פָּנִים אֶל פָּנִים.
וְעַל כֵּן גַּם עֵתָה אֲשֶׁרֵינוּ מָה טוֹב חֲלַקְנוּ. וּבְיַדֵּי רַבִּי פִּיּוּוִיל צָדֵק
בְּדִבְרָיו בְּהַתְּפָאָרוֹ אֲשֶׁרֵינוּ בְּכָל פַּעַם, וְגַם עֵתָה אָנוּ צְרִיכִין
לְהַחֲיוֹת עֲצָמֵנוּ בְּזֶה כְּדֵי שִׁיְהִיָּה לָנוּ כַּח לְאִמֵּר הַקִּיּוּנוֹת בְּכָל לַיָּב,
וְלִשְׁבֵּר לְבָנוּ כְּרָאוּי כֹּל אֶחָד עַל חֲלָקוֹ שֵׁישׁ לוֹ בְּחֶרֶפֶן בֵּית
הַמִּקְדָּשׁ וְצָרוֹת יִשְׂרָאֵל בְּכָלֵל וּבְכַרְמֵי, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִרְחַם עָלֵינוּ
שְׁנֻזָּבָה לְהִיּוֹת בְּכָלֵל הַמִּתְאַבְּלִים עַל יְרוּשָׁלַיִם לְרָאוֹת בְּשִׂמְחָתָהּ
וְלְרָאוֹת צְמִיחַת קֶרֶן יִשׁוּעָה בְּכָל עֵת, וְיַעֲשֶׂה עִמָּנוּ אוֹת לְטוֹבָהּ
וְיִרְאוּ שׁוֹנְאֵינוּ וְיִבּוֹשׁוּ, יִפְּלוּ וְלֹא יִקוּמוּ. וְנִפְּשָׁנוּ תְּגִיל בַּה' תְּשִׁישׁ
בִּישׁוּעָתוֹ, כֹּל עֲצָמוֹתֵינוּ תֵּאֲמַרְנָה ה' וְכו'. מִצִּיל עֵנִי מִחֹזֵק מִמֶּנּוּ
וְכו'.

דְּבָרֵי אֲבִיךָ הַנֶּאֱמָר וְהַנְּדָבָה וּמְדַבֵּר בְּשִׁבְרוֹת לֵב מְאֹד וְאֵף עַל כֵּן
אֲנִי מְחַיָּה עֲצָמֵי בְּאֵמֶת בְּכָל הַנֵּ"ל לְהַתְּחַזֵּק וְלְהַתְּאָמֵן וְלִקְוֹת
לִישׁוּעָתָה מְהֵרָה.

וְשָׁלוֹם רַב לְכָל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה וּרְחִימָתָן עֲזוּזָא.
 חֲזָקוּ וַיֵּאֱמִין לְבַבְכֶּם כָּל הַמְּיֻחָלִים לָהּ. עַת צָרָה הִיא
 לַיַּעֲקֹב וּמִמְנַה יִוָּשַׁע, מִמְנַה דִּיקָא, עַל יְדֵי הַצָּרָה בְּעֵצְמָה תְּבוּא
 לָנוּ יִשׁוּעָה גְּדוּלָה, וְתַתְּהַפֵּךְ הַצָּרָה לְהַרְחֻבָה גְּדוּלָה בְּחֶסֶד־ו
 הַנִּפְלְאָה עַל יְדֵי גְּדֹל כַּחוֹ שֶׁל זָקֵן דְּקַדְשָׁה, וְתוֹדָה לְאֵל יֵשׁ לָנוּ עַל
 מִי לְסַמְךָ וַיֵּשׁ תַּקּוּהָ לְאַחֲרִיתֵנוּ בְּזֶה וּבְכָּא לְנַצַּח.

כ"ב אייר

קצו

ברוך ה', יום ד' עקב תקצ"ה לפ"ק.

אַהֲוֵבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי. מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי בְּיוֹם א' עִם הַסֵּף ח"י
 זְהוּבִים וְהָיוּ לִי לְנַחַת בְּשִׁמְעֵי מִשְׁפַּעַת שְׁלוֹמְךָ הַטּוֹב
 וְעַתָּה תִּרְאֶה נִפְלְאוֹת ה', שְׂדֵיקָא עַתָּה שְׁנַסַּעַת בְּמַנְיַעוֹת כְּאֵלָה
 נִתְהַפֵּךְ לְשָׁלוֹם דִּיקָא. רְאֵה וְהִבֵּן דְּרַכֵּי ה', כִּי אֵין שׁוּם מְנִיעָה
 בְּעוֹלָם וּכְשֶׁהָאָדָם חֲזָק בְּדַעְתּוֹ וּמִשְׁבֵּר כָּל הַמְּנִיעוֹת אַף אִם עָלוּ
 מֵה. נִתְהַפְּכִים הַמְּנִיעוֹת לִישׁוּעוֹת חֲזָק בְּנֵי וַאֲמִין. כִּי רְאוּי לָךְ
 לְשִׂמְחָה בְּשִׁבְתָּ זֶה שְׂזָכִיתָ לְהֵיוֹת אֶצְלָנוּ, כִּי תוֹדָה לְאֵל הִיא לָךְ
 חֶלֶק גְּדוֹל בְּיוֹתֵר בְּכָל מָה שְׁנַעֲשֶׂה בְּשִׁבְתָּ זֶה לְמוֹכָה ה' יִתְבָּרַךְ
 יַחֲזֹק לְבַבְךָ וּלְבַב כָּל אַנְשֵׁי־שְׁלוֹמֵנוּ לִילָךְ בְּדַרְךָ הַיָּשָׁר וְהָאֱמֶת
 וְנִזְכָּה לְכוּן דַּעְתָּנוּ בְּכָל עַת לְבוֹר לָנוּ דְרָךְ יִשְׂרָה בְּאֱמֶת לְאֱמֶתוֹ
 כְּרִצּוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וְכְרִצּוֹן יִרְאוּי ז"ל, וְנִזְכָּה לְקַיָּם נַחֲפָשָׁה דְרַכֵּינוּ
 וְנַחֲקָרָה וְנִשְׂוֹכָה וְכו' נִשְׂא לְבַבְנוּ אֵל כְּפָיִם וְכו' בְּכָל אֲשֶׁר דְּבַרְנוּ
 בְּזֶה בְּשִׁבְתָּ הָעֵבֶר, ה' יִתְבָּרַךְ יוֹפְנוּ שְׂזוֹכָה לְכוּן רִצּוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ
 וְלַעֲשׂוֹת כְּרִצּוֹנוֹ בְּאֱמֶת תָּמִיד כָּל יְמֵי חַיֵּינוּ אָמֵן.

קצו

ברוך ה', יום ב' פרשת ראה תקצ"ה לפ"ק.

אהובי בני חביבי. מכתבך קבלתי אתמול, וגם בשבוע העבר על ידי רבי יצחק יהושע והיה לי לנחת, ובפרט המכתב של אתמול. כעת בודאי נשמע לאוניד מה שנשמע פה שחס ושלום כבר הגיע התשובה להאדון שאני מכרח חס ושלום לצאת מפה לנעמירוב, ועוד בודים לזה כמה פזבים, ואנו הולכים בפרחים. אך בחסדי ה' אני מחזק ומחיה עצמי הרבה על פי הדרכים שלנו, בפרט שתודה לאל אפלו חס ושלום אם יהיה כך אין הדבר מספן. וקויתי להשם יתברך שאפלו אם אהיה מכרח לישוב בנעמירוב חס ושלום על איזה זמן, בודאי אשוב משם לביתי לשלום; רק לעת עתה קשה עלי עניי הדין, כי אומרים שלמחר או ביום ד' יצא המשפט חס ושלום, והשם יתברך ירחם ויושיענו בחסדו שיתהפך הכל לטובה, ואל שדי יתן לנו רחמים, והאומר לעולמו די יאמר לצרותינו די. ה' חננו כי רב שבענו בזה.

ובקשתי ממך בני חביבי מחמד עיני לבל תירא ואל תפחד רק תתפלל להשם יתברך על זה, ותבין ותשכיל ממוצא דבר, שתכריח עצמך על ידי זה ביותר לפרש שיחתך לפני קונך וצורך. כי אין לנו שום עצה ותחבולה כי אם תפלה ותחנונים וצעקה וזעקה להשם יתברך, כי הוא יתברך רב להושיע. ואגב תרויח שתוכל לפרש גם כל אשר עם לבבך מכבר לפני השם יתברך. כי כל מה שעובר עלינו, בפרט עתה

בשנה הזאת, הפל רמזים גדולים שמכריחים אותנו להתקרב להשם יתברך את כל אחד ואחד מפל מקום שהוא. והעקר לבל יתרושל מעתה להפיל תחנתו ושיחתו לפני השם יתברך בכל יום יהיה מי שיהיה; ואל יבהלוהו רעיונו ואל יחלישו דעתו תאוותיו ובלבוליו והבליו, רק יתחזק על פי כל הדברים שדברנו בהם הרבה, ובפרט על פי הדרך הנ"ל של "אומרה לאלקי בעודי" שנה הדרך הקדוש והנורא מאד צריך שיהיה חדש אצל כל אחד ואחד בכל יום; ועל ידי זה הדרך יוכל כל אדם להחיות את עצמו בכל עת בכל מקום שהוא, ולפרש שיחתו לפני השם יתברך הרבה או מעט על כל פנים שנה יסוד ועקר הכל. ועתה התייצבו וראו את ישועת ה', כי קויתי לה' שפחסדו הגדול יושיענו מהרה למען שמו ויציל אותי ואת כלנו מיד שונאינו ורודפינו ויפיל אויבינו תחתינו ויתהפך הכל לטובה מהרה.

דברי אביד המצפה לישועה.

מן אפריל 1711

ותפרם בשלום כל אנשי שלומנו באהבה רבה.

ב"ג אייר

קצח

ברוך השם, אור ליום א' שופטים תקצ"ה לפ"ק.

אהובי בני חביבי. מכתבך קבלתי ביום ו' עם האגרת של רבי חיים. פעת תדע שביום ו' נקראתי עוד הפעם אל האדון והראה לי שהעתיק הדיפראם והצטרחה שלי ממכתבי ללשונו וקראו לפני, וגם קראתי לרבי ישראל חיים וקרא גם בן לפני והוא מכון למה שפכתתי. השם יתברך ירחם שיהיה הפל

לְטוֹבָה. לַעַת עֵתָה כְּפִי הַנִּרְאָה לֹא הִגִּיעַ שׁוֹם תְּשׁוּבָה מִקְאֲמִינִיךְ כָּלֵל. וּבִרְוֵךְ הַשֵּׁם שְׁבַתְתִּי שְׁבַת קִדְשׁ פֶּה, וְלֹה' הִישׁוּעָה שְׂאֵשֶׁב עוֹד כֹּל הַיָּמִים שְׂאֲרֻצָּה בְּחֶסֶדֶוּ הַגָּדוֹל יִתְבָּרֵךְ. רַק עֵתָה אָנוּ צְרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל לְהַמְשִׁיךְ יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים שִׁיֵּצֵא דְבַר הַמְּשַׁפֵּט לְטוֹבָתִי, שְׂאֵהִיָּה זִכְאִי לְגַמְרִי בְּמִשְׁפֵּט כְּאֲשֶׁר בְּאִמַּת אָנִי נָקִי מְעוֹן בְּעִנְיָן זֶה, כִּי הִפֵּל עֲלֵי לֹת שְׁקָר, וְשׁוֹנְאִינוּ יִכְרְעוּ וַיִּפְלוּ וַיִּבְשׂוּ וַיִּבְהָלוּ מְאֹד וְכוּ', וְלֹה' הִישׁוּעָה. וְהֶאֱדוֹן הַנַּ"ל אָמַר לִי בְּעֵצְמוֹ שְׂצָרִיךְ לְשַׁלַּח כֹּל זֶה לְקֲאֲמִינִיךְ לְהֶאֱדוֹן הַגְּאֲרֻדְנִיטְשָׂא, וְאַחַר כֵּךְ יִהְיֶה עוֹד סְלַעְדְסוּוע [מְסִירוֹת].

לַעַת עֵתָה יֵשׁ לָנוּ פְּנָאִי לְהִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וְלְהִתְפַּלֵּל לְפָנָיו עַל יְדֵי זֶה דִּיקָא, כִּי אִין לָנוּ לְמִי לְבָרַח כִּי אִם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ. וְהִנֵּה יָמֵי הַמְּשַׁפֵּט וְהַדִּין הַגָּדוֹל שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה מְמַשְׁמָשִׁין וּבָאִין, וּכְבֵר בְּרַכּוֹ רֹאשׁ הַדָּשׁ אֱלוֹל וְצְרִיכִין לְרַעַד וּלְפָחַד מְאֹד מִמְּשַׁפֵּט הַזֶּה שְׁנוֹגַע לְחַיִּים נְצַחִיִּים, וְאִי אֶפְשָׁר לְשַׁחַד בְּמִמּוֹן וּלְפָיִים בְּדַבְרִים. וְכֹל פָּחַד הַמְּשַׁפֵּט שְׁעָלֵי שְׁיֵשׁ לָנוּ עֵתָה, הוּא כְּדִי לְזַכֵּר וְלֹא לְשַׁכַּח פָּחַד הַמְּשַׁפֵּט שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, מְכֹל שְׁפָן שֶׁל יוֹם הַדִּין הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא. כִּי צְרִיכִין לְהַעֲלוֹת כֹּל הַפְּחָדִים וְכֹל הַיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת לְבָלִי לְפָחַד וְלְהִתְיַרֵּא מִשׁוֹם דְּבַר כִּי אִם מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ לְבָדוּ, וְלִידַע וְלְהֶאֱמִין שְׁכָל הַיִּרְאוֹת וְהַפְּחָדִים הַעוֹבְרִים עַל הָאָדָם בְּפָרְט פְּחָדִים כְּאֵלֶּה שְׁיֵשׁ לָנוּ עֵתָה, הַכֹּל כְּדִי לְהַזְכִּירָנוּ לְרַעַד וּלְפָחַד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ. וְתַכְרַף שְׁזוֹכְרִין בִּירְאֵת ה', אַף עַל כֵּי שִׁיזְדַּעִים כֹּל אֶחָד בְּנַפְשׁוֹ שְׂאִינוּ נָקִי כָּלֵל, אַף עַל כֵּי כִּן יְכוּלִים לְשַׁמַּח וְלַחֲיוֹת חַיִּים אֲמַתִּיִּים, כִּי

יִרְאֵת ה' תוֹסִיף יָמִים, בְּחִינַת יִרְאֵת ה' לְחַיִּים. וְזֶה עֵקֶר שְׁלֵמוֹת הִירָאָה שְׁדִיקָא עַל יְדֵי הִירָאָה הַגְּדוּלָּה יִגִּיעַ לְשִׁמְחָה כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב "וַיְגִילוּ בְּרַעְדָּה". וְעֵקֶר בְּכַח הַצְּדִיק הָאֵמֶת. כִּי מֵאַחַר שְׂזוּכְרֵינּוּ אִיךָ צְרִיכִין לְפָחוּד וְלָרַעַד מֵעֲצָם הַפְּגָמִים וְכוּ' תִּכְרַף מִחַיִּין וּמְשִׁמְחִין עֲצָמָן מֵה שְׂאֵנוּ סְמוּכִין בְּכַח גְּדוּל וְנִפְלְא כֹּזֵה וְכוּ'. בְּפֶרֶט שְׂזוּכְרֵינוּ גַם כֵּן לְחִטּוֹף כִּמְהָ נִקְדוּת טוֹבוֹת בְּכָל יוֹם לְהַחְיֹת עֲצָמָנוּ עַל יְדֵי זֶה. וְעַל יְדֵי זֶה יִכּוּלִים לֵישֵׁב דַּעְתוֹ וְלִהְיוֹסִיף בְּכָל יוֹם כָּל מֵה דְאֶפְשָׁר, וְלִחְדָּשׁ וְלַחְזֹק הַרְצוֹן וְהַכְּסוּפִין דְקִדְשָׁה בְּכָל יוֹם, וְלִהְיוֹצִיא הַכְּסוּפִין מִבֶּחַ אֶל הַפְּעַל עַל יְדֵי דְבוּר פִּיּוּ. אִין טַאקִי פֶּאֶרְט [וּבְכָל זֹאת] אֲשֶׁרִינוּ, שְׂאֵנוּ יוֹדְעִים מְכַל זֶה וְעוֹד וְעוֹד. לְעוֹלָם לֹא יִבּוֹשׁ מֵה שְׂזוּכְרֵינוּ לִידַע מֵאֵמֶת כֹּזֵה וְכוּ'; וְצְרִיכִין לְזַכֵּר בְּכָל פֶּעַם מֵה שְׂאֵמֶר "וְוַאס הָאֲבִין מִיר זִיךְ וְוַאס צו שְׁעֵמִין" [מֵה יֵשׁ לָנוּ מִפּוֹה לְהַתְּבַלְשֵׁן] וְכוּ'. יוֹתֵר מִזֶּה אִי־אֶפְשָׁר לְהַאֲרִיךְ.

דברי אביך המצפה לישועה.

מן אבֶרסלֶה

קצט

בעזרת השם יתברך, יום א' שופטים תקצ"ה לפ"ק ברסלב.

אהובי בני חביבי. היום בבקר שלחתי לך מכתבי באריכות. אחר כך הגיע הפקדה מהפאליציע [מסמטשטרה] שאני מכרח לצאת מפה לנעמירוב, ובדחק פעלתי להתעכב פה איזה ימים באשר יספר רבי נחמן מטוולטשין מוסר כתב זה. לעת עתה צריכין להחיות את עצמנו עם בחינת "בצר הרחבת לי" על הרחבות שפתוך הצרות בעצמן, כי גם בנעמירוב יכולין לחיות

חיים אמתיים; וְלֹה' הַתְּקוּהָ לְשׁוּב עוֹד לְפָנָי בְּקִרְבִּי; יוֹתֵר מִזֶּה,
מֵאֵלֶיךָ תִּבְיֵן מִרְדְּתִי וּבִלְבוּלֵי עֵתָהּ, וְאִי אֶפְשֶׁר לְהֵאֲרִיךְ כְּלָל.

דברי אביך המצפה לישועה.

מן אפרסוף

כ"ד אייר

ר

(זה המכתב נכתב לאחר שגִּרְשׁוּ אוֹתוֹ מִבֵּיתוֹ לְנַעֲמִירוֹב).

ברוך השם, יום ב' תצא תקצ"ה לפ"ק נעמרוב.

רב שלום לבני חביבי מחמד עיני הרבני מורנו הרב יצחק גר
יאר שיהיה.

אֵינִי לְהוֹדִיעַךָ, כִּי כָּל אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה בְּבִרְסֻלָּב אֶתָּה יוֹדֵעַ יוֹתֵר
מִמֶּנִּי, וְאֲשֶׁר נַעֲשֶׂה פֹה נַעֲמִרֹב יִגִּיד לְךָ מוֹסֵר כְּתָב זֶה רַבִּי
נַחֲמָן מִטּוּלְמִשׁוֹן. "וַיִּדְעַתְּ הַיּוֹם וְהַשְּׁבוֹתָ אֶל לְבַבְךָ כִּי ה' הוּא
הָאֱלֹקִים" בְּבִרְסֻלָּב וּבְנַעֲמִרֹב וּבְכָל מְקוֹמוֹת מְמִשְׁלָתוֹ. וְכָל אֲשֶׁר
עָשׂוּ לִי, הַכֹּל לְטוֹבָה תּוֹדָה לְאֵל, כִּי אֲשֶׁר מְעַט מוֹעִיר אֲנִי מִבֵּין
מִרְחוֹק, וְהֶעֱקַר אֲנִי מֵאֲמִין כִּי הַכֹּל לְטוֹבָה בְּזֶה וּבְכָּא לְנַצַּח.

וְהִנֵּה אַחֵי רַבִּי יוֹדֵל בָּא בְּלִילָה מִבְּרִסְלָב וְסִפֵּר לִי שְׂמוּעוֹת
מְעַצֵּם הַמְּסִירוֹת הַמְּרִירוֹת שְׁעוֹסְקִים לְמִסֵּר נַפְשָׁם
לְשׂאוֹל תַּחְתִּיּוֹת. וּבְחִסְדֵי ה' לֹא נִפְחַדְתִּי, אֲדַרְבֶּה תּוֹדָה לְאֵל אֲנִי
שֵׁשׁ וְשֵׁמֶחַ וְעִלּוֹ עַל חֲלָקְנוּ וְגוֹרְלָנוּ. עֵתָהּ עֵתָהּ רְאוּי לָנוּ לוֹמַר
אֲשֶׁרִינוּ אֲשֶׁרִינוּ, אֶלֶף וְרַבּוֹת פְּעָמִים בְּכָל יוֹם וְיוֹם, וּבְכָל עַת
לֹא יָמִישׁ מִפִּינוּ לוֹמַר אֲשֶׁרִינוּ שְׂאָנוּ יוֹדְעִים מֵהַצְדִּיק הָאֱמֵת הַזֶּה
שֶׁהַכְּנִים בָּנוּ לְהַרְגִּישׁ מְעַט מְתִיקוֹת הַשְּׂבַח "אֲשֶׁרִינוּ", שְׂכָל
יִשְׂרָאֵל וְאֲנַחְנוּ בְּתוֹכָם, אוֹמְרִים בְּכָל יוֹם. אֲבָל זְעִירִין אֲנּוּן

שִׁישִׁימוּ לֵב לְזֶה וְלִהְרֹגֵיִשׁ מְתִיקוֹת נְעִימוֹת הַדְּבָרִים שֶׁהֵם אוֹמְרִים בְּפִיהֶם, וְתוֹדָה לֵאל אֲשֶׁר חָמַל עָלֵינוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּחַסְדּוֹ הַגָּדוֹל וְהַנִּפְלֵא לְבָלֵי לַהֲיוֹת מִתְנַגֵּד, וְלַהֲתַקְרַב קֶצֶת לְנִקְדַּת הָאֵמֶת הַמְכֻנִּים בָּנוּ לַהֲתַחֲזֵק, וְלַהֲיוֹת שְׂמִיחַ בַּהֲתַכְלִית הַנִּצְחִי, וְהַעֲקֹר בַּהֲאֵמוּנָה הַקְדוּשָׁה בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּבַהֲצַדִּיקִים אֲמֵתִיִּים. אֲשֶׁרֵינוּ מֵה פוֹב חֲלָקְנוּ שְׂזוּכֵינוּ לְהַנְצִיל מֵהַמִּתְנַגְּדִים עַל הָאֵמֶת בְּזֶה וְכוּ' וְלַהֲיוֹת בְּחֲלָקוֹ וּבַגְּדוּלָּה לְנִצְחָה. זֶה חֲלָקְנוּ זֶה נַחְמוּתֵינוּ בְּעַת צָרָה, זֶה יִשׁוּעָתֵנוּ וְתַקּוּתֵנוּ בְּזֶה וּבְכַף לְנִצְחָה. וּבְיִדְאֵי צְרִיכִין עֵתָה לְהִרְבּוֹת בַּתְּפִלָּה וְתַחֲנוּגִים וּבְשִׂיחָה הַרְבֵּה בֵּינֵי לְבִין קוֹנֵי עַל עֲצֵם צְרוּתֵינוּ וְהַסְפָּנוֹת הָעוֹבְרִים עָלֵינוּ. אֵךְ יוֹתֵר מִזֶּה צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק וּלְבַטֵּחַ בַּה' וּלְצַפּוֹת לִישׁוּעָה וְלַהֲיוֹת שְׂמִיחַ בְּעַז תַּקּוּתֵנוּ כִּי תוֹדָה לֵאל יֵשׁ לָנוּ עַל מִי לְסַמֵּךְ. וּבְיִדְאֵי לֹא יִמָּשׁ ה' אוֹתֵנוּ בְּעֵבֹר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל וְגַם עַד זְקֵנָה וְשִׁיבָה אֱלֹהִים אֵל יַעֲזֹבֵנוּ עַד אֲגִיד זְרוּעֶךָ לְדוֹר וְכוּ'.

דְּבָרֵי אֲבִיךָ הַמְצַפֶּה לִישׁוּעָה בְּכָל עַתָּה.

מן אפרסוף

רֵא

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם א' נִצְבִּים תַּקְצֵה לַפ"ק נַעֲמֹרוּב.

אֶהוּבֵי בְּנֵי מַחְמַד לְבָבֵי. מוֹסֵר כְּתָב זֶה רַבִּי נַחְמָן טוֹלְמַשְׁיֵנֶעֶר יִסְפֵּר לָךְ טְרַדְתִּי עִתָּה, אֵךְ מֵאַהֲבַתְךָ וּתְשׁוּקַתְךָ הִתְכַּרַח לְכַתֵּב לָךְ עַל כָּל פְּנִים שׁוֹרוּתִים אֵלוּ. חֲזַק בְּנֵי וְאַמִּץ וּבְטַח בַּה' כִּי לֹא יַעֲזֹב אוֹתֵנוּ, וְצְרִיכִים לְחֹזֵר בְּכָל יוֹם וּלְזַכֵּר מֵה שֶׁכָּתַב עַל פֶּסוּק "בְּצַר הִרְחַבְתָּ לִי", וּבְזֶה כָּל חֵיוֹתֵנוּ עִתָּה. וְעֲצֵם הִרְחַבּוֹת שֶׁבְּתוֹךְ תַּקַּף הַצְּרוּת הֵם חֵיוֹתֵנוּ וְהִתְחַזְּקוּתֵנוּ לְבָלֵי לִיאֵשׁ עֲצָמֵנוּ מִתְּפִלָּה וְצַעֲקָה וְתַחֲנוּגִים, וּלְצַפּוֹת לִישׁוּעָתוֹ תָּמִיד

כִּי בּוֹדָאֵי יַעֲזוֹר וַיּוֹשִׁיעַ לָנוּ לְמַעַן שְׁמוֹ הַגָּדוֹל בְּגִדְל כַּחוֹ שֶׁל זָקֵן
דְּקִדְשָׁה אֲשֶׁר אָנוּ גֹשְׁעָנִים עָלָיו בְּזוֹה וּבְכַף לְנִצָּחַ.

דַּבְּרֵי אֲכִיד הַפְּרוּד מְאֹד וּמְצַפֶּה לַישׁוּעָה.

יְמֵן אֶפְרַסֶּפֶה

מִכְתָּבִים דְּשָׁנַת ה' אֲלָפִים תִּקְצ"ו

כ"ה אייר

רב

ברוך הַשֵּׁם, יוֹם ה' ח' לַעֲשָׂרַת יָמֵי תְּשׁוּבָה תִּקְצ"ו.

אֶהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי. אֶתְמוּל בְּאֵתִי לְפָה בְּרַסְלָב לְשָׁלוֹם, וּבּוֹדָאֵי
כְּכֹר שְׁמַעְתָּ מַה שְּׁעֵבֵר עָלַי בְּלֹא־דִיּוּן. (כִּי לֵן אִזּוֹ לִינַת
לִילָה בְּלֹא־דִיּוּן, וְסִכְבוּ הַמִּתְנַגְדִּים הַיְבִית אֲשֶׁר הִתְאַכְסֵן שָׁם,
וְהִתְחִילוּ לְזַרֵּק אֲבָנִים אֲשֶׁר הָיוּ בְּסִכְנָה כָּל מִי שֶׁהָיָה בְּבֵית,
וּבְפֶרֶט מוֹרְנוּ ז"ל. אֵךְ בְּתוֹךְ כֶּךָ בָּא צָרָה אַחֲרַת. אֵךְ זֹאת הַצָּרָה
הִיְתָה רְפוּאָה לְהַצָּרָה שֶׁל אֲבָנִים שְׁלֹא יִהְיֶנּוּהוּ. הֵינּוּ שְׂבָא
הַפְּקִיד דְּשָׁם שְׁנִקְרָא בְּלִשׁוֹנֵנוּ זְאִסְאֲדָאֲטִיל, וְלָקַח אוֹתוֹ לְשִׁבְיָה,
וְעַל יְדֵי זֶה נִצּוֹל מִהֲרִיגָה וְהַחֲזִיק אוֹתוֹ לְעֶרֶךְ מַעַת לְעַת. וּבְנֵם
נִצּוֹל מִהֲשִׁבְיָה). וּבְחֲסְדֵי ה' נִמְלַטְתִּי. כָּל מְשִׁפְרִיךְ וְגַלְיָד עָלַי
עָבְרוּ. כַּעַת עֲדִין אֵינִי יוֹדַע הֵיכֵן אֲשִׁבּוֹת בְּיוֹם הַכְּפּוּרִים הַבָּא
עָלֵינוּ לְטוֹבָה.

הַנָּה בְּאִמְצַע הַבְּתִיכָה הַגִּיעַ הַפְּקִידָה מִהַפְּאִלְצִיעַ [מִתְּמִשְׁטֶרְהַן]
לְנִסֵּעַ מִיַּד לְנַעֲמָרוֹב. וּבּוֹדָאֵי הַכַּל חֲסְדֵי ה' וְנִפְלְאוֹתָיו.
וְהֵנְנִי מוֹכֵן לְנִסֵּעַ תַּכְרָה, וְהוּא אֲצִלִּי חֶסֶד גָּדוֹל כִּי עֲצֵם הַפְּחָדִים
שְׁעָבְרוּ עָלַי עַד עַתָּה, אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר, וּבְחֲסְדֵי ה' בְּטַחְתִּי,

שָׁאוּב לְבֵיתִי לְשָׁלוֹם בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּקֶרֶב. כַּעַת אֵין פְּנָאֵי לְדַבֵּר בְּזוֹה, כִּי יוֹם הַקְדוּשׁ וְהַנוֹרָא יוֹם הַכַּפּוּרִים מְמַשְׁמַשׁ לְבוֹא, וְאֵנִי טְרוּד מְאֹד, וְאִם יִרְצֶה הַשֵּׁם אַחַר יוֹם כַּפּוּרִים אֶרְאֶה לְכַתֵּב לָךְ בְּאַרְיכוּת קֶצֶת. חֹזֵק וְאַמִּץ בְּנֵי חֲבִיבִי, וִרְאֵה וְהִבֵּן, כִּי הַכֹּל הֵבֵל הַכְּלִים, וּבּוֹדָאֵי כְּבֹר פְּטֻרַת הַרְבֵּה מֵהַפְּחָדִים שְׁעֵבְרוּ עֲלֶיךָ, וּבְחֻנָּם פְּטַלְתָּ עֲצָמְךָ מִמּוֹה שְׁפַטְלַת בְּשִׁבִיל בְּלַבּוּלֵי חֻנָּם. וְכֵן עוֹבֵר עַל כָּל הָאָדָם בְּכָל יוֹם, כַּאֲשֶׁר כְּבֹר הֶאֱרַכְנוּ הַרְבֵּה לְדַבֵּר בְּזוֹה בְּחַג הַשְּׁבוּעוֹת זֶה כַּמּוֹה שָׁנַיִם, שֶׁהַבַּעַל דִּבֵּר מוֹצֵא דְחִיָּה וּבְלַבּוּל עַל כָּל יוֹם, וּבִפְרָט בְּעֵתִים הַלְלוּ שְׁעוֹבֵר עָלֵינוּ מַה שְׁעוֹבֵר. עַל כֵּן זָכַר הַיֵּטֵב שְׂאִין לְאָדָם בְּעוֹלָמוֹ כִּי אִם אוֹתוֹ הַיּוֹם וְכוּ'. הַיּוֹם אִם בְּקֶלֶו תִּשְׁמָעוּ.

דְּכַרֵּי אֲבִיךָ הַמַּעֲתִיר בְּעֶדְךָ שְׁתּוֹכַח לַגֹּמֵר חֲתִימָה טוֹכַח לְחַיִּים טוֹכִים אֲרָפִים וּלְשָׁלוֹם.

מן אבֶּרְסֶלֶס

רג

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹם א' מַחֲרַת יוֹם הַכַּפּוּרִים שֵׁם ה' תְּקַצ"ו לַכ"ק נְעֻמְרוֹב.

לְאַהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי הַרְבֵּנִי מוֹרְנוּ הַרְבֵּ ר' יִצְחָק נְרוֹ יֵאִיר עִם כָּל יוֹצְאֵי חַלְצֵיו שְׂיִחְיוּ, שְׁלוֹם וְכָל טוֹב.

בְּיוֹם ב' קָדָם יוֹם הַכַּפּוּרִים נִסְעַתִּי מִבְּרַסְלָב לְפֹה, וְשֵׁם הַנְּחֻתִי אֶגְרַת אֵלֶיךָ אֶצֶל בְּנֵי רַבִּי שְׁכָנָא שְׂיִחְוִה; כַּעַת אֵין לְחַדֵּשׁ דְּבַר, וְתַהֲלֶה לְאֵל הָיִיתִי פֹה בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים עִם אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ רַבִּי אֵיִצְיָלִי מֵהַיִּסּוּן וְרַבִּי נַחֲמָן מִפּוֹלְטִישׁוֹן. וְתַהֲלֶה לְאֵל הַכֹּל

שְׁלוֹם, וְהַתְּפַלְּלוּנוּ בְּרַצוֹנְנוּ, וְאִין פּוֹצֵה פֶּה. יַחְמַל ה' מֵעַתָּה שְׂיִהְיֶה שְׁלוֹם וְאַמֶּת בְּעוֹלָם; כַּעַת אֲנִי שׁוֹלַח אַחְרֵי זוגְתִי שְׁתְּבוּא לְפֶה עִם בְּנֵי הַקְּטָנִים שְׂיִחִיו, וּמֵאֲלִיף תְּבִין שְׁאִין לִי דִירָה בְּרֵאוֹי, אֲדָה הַהֶכְרַח לְשׁוֹלַח אַחֲרֵיהֶם, כִּי אִין לִי פֶה מְקוֹם לְאָכַל בְּסִבּוֹת; כִּי אִי אֶפְשָׁר לִי לְאָכַל אֶצֶל אַחִי בְּסִפָּה, כִּי יוֹשֵׁב בְּשִׁכְנוֹת, וְאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר הַכֹּל. וּבַעַת הַזֹּאת בְּוֹדָאֵי צְרִיכִין לְהַחֲיוֹת עֲצָמוֹ רַק עִם הַהֶרְחָבוֹת שְׁפִתוֹךְ הַצְּרוּת, כִּי הֵם גִּפְלוֹאוֹת תְּמִים דְּעִים. וּבְכַמָּה אֶפְנִים הֵם חֲדוּשִׁים וְחֻסְדִּים וְגִפְלוֹאוֹת גְּדוּלוֹת יוֹתֵר מֵהַהֶרְחָבָה עֲצָמָה שְׁאֲנוּ מְקוּיִם לְצֵאת מֵהַצְּרוּת לְגַמְרִי, וְלָשׁוּב לְבֵיתִי לְשְׁלוֹם מְהֵרָה. לָעַת עָתָה אִין לִי שׁוּם מְנִיעָה לְהַתְּפַלֵּל וְלִלְמֹד וְכו' רַק מֵהַטְּרָדוֹת וְהַבְּלוּלִים שְׁמִבְלָבְלִים. וּמִלְחָמָה זֹאת צְרִיכִין לְלַחֵם תְּמִיד, לְגַרֵשׁ הַבְּלוּלִים. כִּי גַם עָתָה כָּל הַבְּלוּלִים וְהַפְּחָדִים הַמְּבַלְבְּלִים הֵם בְּחֻנָּם, בְּפָרֵט בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה, שְׁבֹוֹדָאֵי אִין מוֹעִילִים כָּלֵל מֵה שְׁחוֹשְׁבִין בָּהֶם חֵם וְשְׁלוֹם שְׁלֵא בְּזִמְנָם. וּבַעֲגִין זֶה צְרִיךְ כָּל אֶחָד לְלַחֵם תְּמִיד לְיֹשֵׁב דְּעָתוֹ לְגַרֵשׁ מִמַּחֲשַׁבְתּוֹ כָּל הַבְּלוּלִים וְהַטְּרָדוֹת, וְהַעֲקֵר בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה שְׁאֵז בָּאִים כָּל הַבְּלוּלִים וּמְשִׁמְעִין עֲצָמָן אֵז דִּיקָא; וְכַתְּבִיתִי לָךְ זֹאת שְׁתְּבִין רְמוּזִים מְזֵה לְפִי עֲרִפְדָּה, כִּי אֲפִי עַל פִּי שְׁאֵתָה יֵשׁ לָךְ מְרָדוֹת וְעַסְקִים וְעִשְׂוִיֹת בְּעִגְנִי פְּרִנְסֵתְךָ הַמְּבַלְבְּלִים אוֹתְךָ, אֲפִי עַל פִּי כֵן יִדְעִתִי כִּי יֵשׁ כְּמָה עִנְיָנִים שְׁמִבְלָבְלִים אוֹתְךָ הַבְּלוּלִים וְהַטְּרָדוֹת וְהַפְּחָדִים בְּחֻנָּם כִּידוּעַ לָךְ. וּכְכַר דְּבַרְנוּ בְּזֵה הַרְבֵּה, אֲבָל עַדִּין צְרִיכִין לְחֹזֵר כָּל דְּבַרְיֵנוּ כְּמָה פְּעֻמִּים בְּכָל יוֹם, וְגַם בְּשַׁעַת הָעֵסֶק בְּעֲצָמוֹ צְרִיכִים לְזַכֵּר בְּה' וּבַתּוֹרָתוֹ, אֶפְלוּ בְּבֵית הַפֶּאֶסֶט [הַדְּאָר], וּבַהֲלִיכָה וּבַחֲזָרָה, וְכִיּוֹצֵא בְּזֵה. כִּי אִם יֹאמֵר לָךְ

אָדָם הֵיכֵן אֱלֹהֵיךָ, תֹאמַר לוֹ בְּכַרְךָ גְּדוֹל שֶׁל רוֹמִי, כְּמִכְתָּר הַיָּטֵב
 בְּהַתּוֹרָה מִי הָאִישׁ הַחֲפִיץ חַיִּים (בְּלִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן חֶלֶק א' סִימָן ל"ג)
 וּבִשְׂאָר מְקוֹמוֹת. אֲשֶׁרִינוּ שׁוֹכְנֵינוּ לְשִׁמְעַ דְּבָרִים קְדוּשִׁים וְנוֹרָאִים
 כְּאֵלֶּה וְכו', מִי הָאִישׁ הַחֲפִיץ חַיִּים יֵאָחוּ בָהֶם, הַפֶּךְ בָּהֶם וְהַפֶּךְ
 בָּהֶם וְכו', שְׂאִין לָךְ מִדָּה טוֹבָה מֵהֶם. יֵתֵר מִזֶּה אִין פְּנְאֵי
 לְהֶאֱרִיךְ. וְתַהֲלֵה לְאֵל, הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ בְּעֶזְרַתְנוּ לְשִׁמּוֹחַ בְּכָל פְּעַם,
 וּבִשְׁם קִדְשׁוֹ בְּמַחְנֵנוּ, לְשִׁמּוֹחַ וְלִגְוִיל בִּישׁוּעָתוֹ בָּזֶה וּבְכָא לְנִצָּחַת. אִין
 מֵאֲקִי פֶאֶרְט "הָאֵפ" וּבְכַאֲמַת בְּכָל זֹאת שְׂמַחְהֵן.

וְכֵן בֵּן מוֹהֲרֵנוּ הֵרֵב נִפְתְּלֵי הַיָּדִין ז"ל מִבְּרַסְלָב

כ"ו אייר

רד

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, אִזְרַח לְיוֹם ב' נח תקצ"ו לפ"ק נְעֻמָּרוֹב.

אֶהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי. מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי בְּלֵיל הוֹשַׁעֲנָא־רַבָּא וְהָיָה
 לִי לְנַחַת, כִּי זֶה כְּמִזְבֵּחַ נִכְסֵיךָ נִכְסֵיךָ לְרֵאשִׁית תְּמוּנָת
 יָדְךָ. וְהֵינָה בְּכָל צַד שְׂפוּנִים, בְּכָל פְּנֵה וּפְנֵה וּבְכָל תְּנוּעָה וְתַנּוּעָה,
 רוּאִים נִפְלְאוֹת ה' וְהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְפָּרֵךְ בְּפִרְטִיּוֹת, כִּי לֹא עָלָה עַל
 יַדְעָתִי, שִׁיְהִיָּה נֶעְלָם מִמֶּךָ וְלֹא תִדַּע הֵיכֵן מְקוֹמִי בְּיוֹם־הַכְּפוּרִים
 עַד מַחְרַת יוֹם־הַכְּפוּרִים, וְאֲנִכִּי כּוֹנֵנִתִּי וְהִכְנַתִּי מִכְתָּב בְּיוֹם חֲמִשִּׁי
 קִדְּם עָרֵב יוֹם־הַכְּפוּרִים לְהוֹדִיעַ לָךְ מֵאֲתִי, אֲךָ הִכַּל מֵאֵת ה'
 הַצֶּעַר רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, וְהִרְחַבְהָ וְהִדְיָעָה וְהִבְשׂוּרָה לְטוֹב אוֹ לְהַפּוֹךְ
 חֵם וְשָׁלוֹם, הִכַּל עֲשֵׂה ה' יִפֶּה בְּעֵתוֹ וּבְזִמְנוֹ, וְהִכַּל הַכְּלִים כָּל
 הָעֵמֶל שְׂיַעֲמַל הָאָדָם תַּחַת הַשָּׁמַשׁ. וְאִם אֶף־עַל־פִּיכֵן צְרִיכִין
 לְפַעְמִים עַל־פִּי רְצוֹנוֹ יִתְפָּרֵךְ לַעֲשׂוֹת עִסָּק, אֲבָל הָעֵמֶל וְהַיְגִיעָה

הוא בּוֹדָאי הַבַּל הַבְּלִים, וּכְמוֹ שְׁדַבְּרָנוּ בְּזֶה כָּבֵר עַל פְּסוּקִים אֵלוֹ
 שְׁבַקְהֶלֶת שְׂאֵמֶר: "לְכָל עַת וּזְמַן לְכָל חַפְצֵי וְכוּ', מִה יִתְרוֹן לְאָדָם
 בְּכָל עֲמָלוֹ" וְכוּ'; וַיֵּשׁ בְּזֶה הַרְבֵּה לְדַבֵּר, אֲךָ אֵי אֶפְשֶׁר עַל פְּנֵי
 הַשְּׂדֵה וְגַם מַחֲמַת אִישׁוֹן לִלְהָ וְאֶפִּיסַת הַפְּנָאִי. וְהִנֵּה בְּכָל מֵה
 שְׁעֵבֶר בְּכָל יוֹם מִרְאֵשׁ הַשְּׂנָה עַד הֵנָּה אֵי אֶפְשֶׁר לְבֹאֵר, וְתִהְיֶה
 לְאֵל, אַחֲרֵי כָּל הַיְסוּרִין וְהַהֲרַפְתְּקָאוֹת הַבַּל בְּחֶסֶד נִפְלָא. וְתִהְיֶה
 לְאֵל פֶּה עֹבֵר הַחֵג בְּשָׁלוֹם, וְגַם עֲזַרְנִי הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ, שְׂרַקְדְּתִי
 הַרְבֵּה בְּבֵית־הַמִּדְרָשׁ בְּלִיל שְׁמַחַת תּוֹרָה וְאַחֲר־כֵּן, וְהַבַּל בְּשָׁלוֹם
 וּכְבָבוֹד קֶצֶת, אֲבָל אֶף־עַל־פִּי־כֵן גַּם פֶּה נִמְצָאוֹ עֲזֵיר־פְּנִים הַרְבֵּה
 מֵהַתְּתַקַּע־ד' דּוֹרוֹת אֲשֶׁר הִשְׁקַט לֹא יוֹכְלוּ, וְשָׁבְרוּ זְכוּכִית אַחַת
 בְּהַחֲלוֹן שְׁלִי בְּלִיל שְׁמַחַת תּוֹרָה בְּעַת הַסְּעָדָה, וְרַב הָעִיר רוֹעֵשִׁין
 עֲלֵיהֶם מְאֹד, אֲבָל עֲדִין לֹא נוֹדַע מִי הוּא.

וְהִנֵּה בְּעֵתִים הִלְלוּ אֵין לָנוּ בְּמֵה לְהַחֲיוֹת עֲצָמֵנוּ פִּי־אֵם עַל־פִּי
 הַשִּׁיחֹת שְׁחַנְנוּ ה' לְהַשִּׁיחַ כָּבֵר מִקֶּדֶם, שְׁכָּל הָעוֹלָם
 מְלֵא יְסוּרִין, כַּמֵּאֵמֶר הַחֶכֶם הָעוֹלָם מְלֵא יְגוֹנוֹת וְהַשְּׂשׁוֹן הוּא
 הַרוּחַ וְכוּ', וּכְכֹר דַּבְּרָנוּ בְּזֶה הַרְבֵּה, אֲבָל גַּם אֲנִכִּי בְּעֲצָמֵי אֲנִי
 צָרִיד לְהִזְכִּיר אֶת עֲצָמֵי בְּזֶה בְּכָל עַת. וְקוּיִתִּי לֵה', פִּי בּוֹדָאי לֹא
 יַעֲזֹב ה' אוֹתִי וְאֶת כְּלָנִי, וְעַת צָרָה הוּא לִיעֻקֵּב וּמִמְנָה יוֹשַׁע.
 וְהִנֵּה בְּעַת בְּבִיתִי בְּנֵי ר' שְׁכָנָא עִם בְּנֵי ר' נַחֲמָן שִׁיחֵיו וְאֵין לִי
 פְּנָאִי כְּלָל, פִּי בִּיּוֹם הָעֹבֵר טְלַמְלַתִּי עֲצָמֵי מְדִירָה לְדִירָה, וְתִהְיֶה
 לְאֵל יֵשׁ לִי דִירָה בְּהַרְחֵבָה קֶצֶת וְהַבַּל בְּחֶסֶד, בְּכַחֲנִית "בְּצָר
 הַרְחַבְתָּ לִּי", וְאֵלְמָלָא לֹא אֶתִּינָא לְעֵלְמָא אֵלָא לְמִשְׁמַע דָּא דִּי
 וְאֵלוֹ לֹא בְּנֵי לְעוֹלָם אֵלָא לְשִׁמוֹעַ זֹאת בְּגַנְגָן, פִּי רוֹאִין בְּזֶה חֶסְדֵי ה'
 וּנְפִלְאוֹתָיו הָעֲצוּמִים בְּלִי שְׁעוֹר בְּכָל עַת, עֲשֵׂה גְדֻלוֹת עַד אֵין

חקר וכו' מלבד הנסתרות לה' אלקינו, כי הוא יתברך עשה
נפלאות גדלות לבדו וכו'. חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל
עדתיך, מה שהזהירונו רבותינו ז"ל לומר: 'כל מה דעבדין מן
שמיא לטב עבדין, ואין לנו על מי להשען כיוצא על אבינו
שבשמים. ודע בני, שקבלתי מבני רבי שכנא בשבילך הסף
שמגיע לי מאתך הינו כ"א זהובים, ותראה לשלח לו מיד; ועתה
אני צריך להתחיל להתחזק בבטחון חדש על פרנסתי
והצטרכותי המרבים פה בנעמרוב, אשר אהובי ורעי הם
מרחוק וכו', פאשר תבין מעצמך ולה' הישועה; האלקים הרועה
אותי מעודי והפליא חסדו עמי לקרבני לטוב פזה, לאמת פזה
לאור פזה וכו' וכו', אשר זה חלקי מפל עמלי, זה תקותי ותקות
בני ויוצאי חלצי לנצח נצחים, הוא יהיה עמי תמיד בזכותו וכחו
הגדול, וגם עד זקנה ושיבה אל יעזבני, עד אגיד זרועך לדור
וכו'.

דברי אביך המצפה לישועה.

מן אפרסוף

ושלום לכל אנשי שלומנו פאהבה רבה.

רה

ברוך השם, יום ב' לך תקצ"ו לפ"ק נעמרוב.

אהובי, בני חביבי. מכתבך קבלתי היום ונהניתי מאד. בעת
אני עומד באמצע התפלה קדם ובא לציון, ואי
אפשר להאריך, ומוסר כתב זה גיסך ידידי רבי יוסף גרו יאיר,
יספר לך הכל פנים אל פנים, ומן הסתם כבר קבלת האגרת

שִׁשְׁלַחְתִּי אֶתְמוֹל אֵלֶיךָ עִם אַגְרַת לְהִרְבּ מִסְּפִאוֹרָאן וְכו' כִּי צִוִּיתִי
שִׁישְׁלַחוּ לְךָ אִישׁ מִיַּחַד בְּשִׁבִיל זֶה.

בַּעַת רַבִּי שְׁמוּאֵל וְוִינְפֶּעְרַג פֹּה עִם כָּל אַנְשֵׁי הַחֲתָנָה שֶׁל
אָחִיו, וְאַנִּי צָרִיךְ לְדַבֵּר עִמָּם גַּם־כֵּן, וְאִין לִי פְּנָאֵי כְּלָל,
רַק תְּתִיעֶנָּה הַיֵּטִב עִם גִּיסָד וְעִם אוֹהֲבֵינוּ בְּאַמְתָּה, אוֹלֵי תוֹכַל לְמַצֵּא
אִישׁ לְדַבֵּר עִמּוֹ, אוֹלֵי יִצְמַח אִיזָה יִשׁוּעָה שֶׁתִּשְׁקַע הָאֵשׁ, וְהַעוֹשָׂה
שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עֲלֵינוּ וְכו'.

דַּבְּרֵי אֲבִיד הַמַּעֲתִיר בַּעֲדֶךָ.

מן אבֶרֶסֶפֶה

כ"ז אייר

רו

ברוך־השם, יום א' וירא תקצ"ו לפ"ק נעמרוב.

אַהוּבֵי, בְּנֵי חֲבִיבֵי. מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי עַל־יְדֵי מוֹסֵר כְּתָב זֶה
בְּיוֹם ו', עָרַב שַׁבַּת־קֹדֶשׁ. וְהִנֵּה בַּעֲנִין הָאֲגָרַת לְהִרְבּ,
עָקַר פּוֹנְתֵי הָיָה, שִׁימְצֵא אִישׁ בְּקַהֲלְתְּכֶם שִׁידְבַּר עִמּוֹ מֵעִין דְּבַרִּי
שְׁבַמְכֶתְבִּי לְטוֹבָתִי; וּמֵאַחַר שֶׁלְּפִי דְּבַרְיוֹ אִין בְּנִמְצֵא שָׁם, עַל־כֵּן
חֲשַׁבְתִּי דְרַכִּי וְאֲשׁוּבָה רַגְלִי אֶל עַדְתֶּיךָ לְסַמְךָ עַל הַשֵּׁם וְתִבְרַךְ
לְבָד וְלִהְיוֹת שָׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה, כִּי אִין זֶה רְצוֹנִי כְּלָל, שְׂאֵתָה
בְּעִצְמְךָ תִּמְסַר הָאֲגָרַת, וְזֶה לֹא עָלָה עַל דַּעְתִּי כְּלָל, אֶף־עַל־פִּי־
כֵּן אֲנִי מַחְזִיר לְךָ הַהֶעֱתָקָה שֶׁל כְּתָב־יַד בְּנֵי רַבִּי שְׁכָנָא שִׁיחִידָה,
שִׁיחִיו אֶצְלֶךָ, אוֹלֵי אוֹלֵי יִהְיוּ נִצְרָךְ לְךָ וְאוֹלֵי אֶף־עַל־פִּי־כֵּן יִהְיֶה
נִמְצֵא שָׁם אִישׁ שִׁיכֹנֵן לָבוֹ לְשָׁמַיִם לְהַכְנִים אֶת עֲצָמוֹ בְּזֶה לְמַעַט
הַמַּחֲלָקֶת וְה' הַטּוֹב יַעֲשֶׂה. יֵתֵר מִזֶּה אִין פְּנָאֵי לְהֶאֱרִיךְ, וּמוֹסֵר

כתב זה יספר לך פנים אל פנים הכל. ותהלה לאל, ה' אתנו ומרחיב לנו הרבה בצרותינו בחסדו יתברך, ומעט יספר לך מוסר כתב זה רבי נחמן מטולמשיין, מהיסורים והרחבות. ובה' בטחתי, שמדה טובה מרבה וכודאי הכל לטובה גדולה ואנו צריכין להתחזק ולהתחדש בכל יום לילך בדרךיו הקדושים להחיות עצמנו בנפלאות חסדיו יתברך, שזכינו להמלט מלהיות מהחולקים על נקדת האמת וכו', וכוזה לבד אנו יכולים לחיות ולשמח גם עתה עד אשר ירחיב ה' לנו בשלמות, ונופה לצאת מכל צרותינו לגמרי ויתהפך הכל לטובה גדולה, לששון ולשמחה מהרה.

דברי אביך המעטיר בעדכם.

מן אברסל

ה'

ברוך השם, מוצאי שבת קדש ראש חדש כסלו תקצ"ו.

שלום לאהובי בני חביבי הרבני וכו' מורנו הרב יצחק נרו יאיר.

מכתבך קבלתי ביום ה' העבר והיה לי לנחת גדול. אך יש לי צער קצת מה שלא הזכרת במכתבך אם קבלת האגרת ששלחתי מפה אור ליום ג' תולדות העבר על ידי רבי חיים נתן צעסים שנסע לאדעם דרך טולמשיין, ומסרתי בידו אגרת אליך. גם בתוכו היה רצוף אגרת שתשלח לקרומינטשאק לרבי אפרים נרו יאיר. והיה מהראוי שנייע לידך האגרות האלו ביום ג', ואתה לא הודעתני מהם וצערי גדול מזה, על כל פנים

תִּרְאֶה מִיַּד לְהוֹדִיעֵנִי מִזֶּה. רַק נִפְלְאֹתַי מֵהַ שְׁכֵתְכֶתָּ בְּמִכְתָּבְךָ
 לְבַעֲרוּ וְאִינִי יוֹדֵעַ אִיזֶה סוֹד נִכְתַּב בּוֹ, אֲדַרְבֶּה הַכֹּל דְּבָרֵי אֱמֶת,
 וְקִרְאֹתֶיךָ שְׁנֵי פְעָמִים. וְהַחֲיִיתֵנִי בְּדַבְרֶיךָ הַיּוֹצֵאִים מִלִּבְּךָ בְּאֱמֶת.
 מִי יִתֵּן שְׂמֵימְלֵא הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד מִשְׂאֵלוֹת לְבָבְךָ לְטוֹבָה מֵהֲרָה,
 שְׁתִּזְכֶּה לְהִיּוֹת אִישׁ כֶּשֶׁר בְּאֱמֶת לְאֱמֶתוֹ, כַּאֲשֶׁר זֶה כִּמּוֹה נִכְסֶפֶךָ
 נִכְסֶפֶת לְזוֹה. אֵךְ בְּאֱמֶת גַּם הַכְּסוּפִין וְהַגְּעוּגוּעִים יִקְרִים מְאֹד,
 כְּמִבְּאֵר בְּסִפְרֵי הַקְּדוּשִׁים מַעֲלוֹת הַרְצוֹן וְהַכְּסוּפִין דִּקְדוּשָׁה,
 בְּפֶרֶט כְּשִׁזְזוּכִים לְפָרֶטֶם בְּפֶה בְּכָל יוֹם. חֲזַק בְּנִי וְחֲזַק לִילְךָ בְּדַרְךָ
 הַזֶּה לְדַבֵּר הַכְּסוּפִין דִּקְדוּשָׁה בְּפֶה בְּכָל יוֹם. וְתִכְרִיחַ עֲצֻמְךָ מְאֹד
 לְהַרְגִיל עֲצֻמְךָ לְזוֹה. וְתֵאֱמִין שְׂאִיךָ שֶׁהוּא גַם הַדְּבוּרִים שֶׁלְּךָ
 יִקְרִים מְאֹד בְּעֵינֵי הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד, כִּי הוּא יִתְפָּרֵד בְּרַחֲמָיו מִתְּאוּהָ
 גַם לְתִפְלֶתְךָ. כִּי כָּל הָעוֹלָמוֹת עִם כָּל עֲבוֹדָתָם הַגְּדוֹלָה שְׁעוֹבָדִים
 אוֹתוֹ יִתְפָּרֵד בְּאִימָה וּבִירְאָה תָּמִיד, אִין עוֹלָה אֶצְלוֹ יִתְפָּרֵד כָּלֵל
 בְּנֶגֶד שִׂיחָה אַחַת וְתִפְלָה אַחַת שֶׁל בֶּן אָדָם הַשֹּׁפֵל הַזֶּה שְׁבֹזָה
 הָעוֹלָם, כְּמִבְּאֵר בְּהַתּוֹרָה כִּי מְרַחֲמִם יִנְהַגֵּם וְכו'. וְאִם הָאָדָם
 נְמוּךְ מְאֹד עַל יְדֵי מַעֲשָׂיו שְׂאִינָם עוֹלִים יָפֶה, אֲדַרְבֵּא כִּשְׁהוּא
 מְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְפָּרֵד וְעוֹבֵד אִיזֶה עֲבוֹדָה יָקָר בְּעֵינָיו יוֹתֵר
 וְיוֹתֵר, כִּי זֶה עָקֵר כְּבוֹדוֹ יִתְפָּרֵד כִּשְׁהֲרַחוּקִים מְאֹד נִמְשָׁכִים
 לְעֲבוֹדָתוֹ יִתְפָּרֵד, כְּמִבְּאֵר בְּסִפְרֵי הַקְּדוּשִׁים. וְתֵאֱמִין שְׁכָּל מֵה
 שְׂנֵאֱמָר בְּסִפְרֵי הַקְּדוּשִׁים מִגְּדֵל הַהֲתַפְּאוֹרוֹת שֶׁהַשֵּׁם יִתְפָּרֵד
 מִתְּפָאֵר גַּם עִם הַפְּחוֹת שְׁבִי־שְׂרָאֵל נֹאמֵר גַּם עֲלֶיךָ. וּבִיּוֹתֵר תִּכְרִיחַ
 עֲצֻמְךָ בְּכָל הַפְּחוֹת לְשִׂמּוֹחַ בְּכָל עֵז בְּכָל יוֹם שְׂזִכְנוֹ שְׁלֵא עֲשִׂנִי
 גּוֹי וְהַבְּדִילֵנִי מִן הַתּוֹעִים וְכו', אִין טֹאקִי פֶּאֶרְט [וַיִּכְכֵּל זֹאת]

אשרינו. יותר מזה אי אפשר להאריך עתה על פני השדה, כי איני יודע עם מי יהיה נשלח מכתבי זה.

דברי אביך המעטיר בעדכם ומצפה לישועה.

מן אפרסלב

ושלום לכל אנשי שלומנו באהבה רבה. ואודות פריאותי, דע כי בשבוע העבר לא הייתי בקו הפריאה, אבל הכל היה מהמחוש במעים רחמנא לצלן שיש לי מכבר בידיע לך, אך מעודי לא היה נמשך זמן כל כך כמו בשבוע העבר. השם יתברך ירחם עלי וישמרני מעתה מחלי זה ומפל החלאים ומחוישים שבעולם. ובכל עת ושעה רואין שאי אפשר לעבר זה העולם כי אם על פי הדרךים הקדושים דרכי התורה באמת שקבלנו מאדוננו מורנו ורבינו ז"ל, על כל דבור ודבור ראוי לנו לומר אלמלא לא אתינא לעלמא וכו'. מה נאמר מה נדבר חסדו גבר עלינו ואמת ה' לעולם וכו'.

מן הנ"ל

(אמר המעתיק דעו כי מהחולאת הנ"ל רחמנא לצלן נסתלק בשנת תר"ה, והחולאת היה לו עוד מקדם שהיה בן ארבעים, ולעת זקנתו התגברה עד שנסתלק על ידי זה, אוי לנו על שברנו נחלה מבותינו, חבל על דאבדין ולא משתבחין, ורק זאת נחמתנו תהלה לאל חי על הפלטה הנשארת לנו לזכר עולם, הן המה מכתבי הקדושים וספריו הקדושים, תהלה לאל חי).

ברוך השם, יום ג' ב' בסלו תקצ"ו נעמרוב.

בְּנֵי חֲבִיבֵי. כְּכֹר שְׁלַחְתִּי לְךָ אֲגִרַת בְּמוֹצְאֵי שְׁפֹת. וּבְיוֹם א' הִגִּיעַ אֵלַי מִכְתָּבְךָ עַל יְדֵי הַפֶּאֱמָשֵׁט [מִדְאָרָן] וְהָיָה לִי לְנַחַת. וּבְפֶרֶט מָה שֶׁכְּתַבְתָּ שְׂדֵבֶרֶת עִם ר' נַחֲמָן נֶכֶד אֲדָמוֹר וְז"ל שִׁיחִיָּה, תִּרְאֶה לְהַשְׁתַּדֵּל לְדַבֵּר עִמּוֹ בְּכָל פֶּעַם וְתִהְיֶה מְמוֹצֵיא אֶת עֲצָמְךָ אֵלָיו. וּמֵאֲלִיךָ תִּבְיֵן אִיךָ לְהַתְנַהֵג בְּזֶה.

וּכְכֹר כְּתַבְתִּי לְךָ שֶׁתְּהַלֵּה לְאֵל אֲנִי בְּקוֹ הַפְּרִיָּאָה בְּעוֹרַת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ, וּבְשָׁבוּעַ הָעֶבֶר לֹא הָיָה לִי חוֹלָאֵת חֵם וְשְׁלוֹם.

רק המחוּשׁ שְׁלִי מְכַבֵּר אֶךְ שֶׁהָאֲרִיךְ זְמַן בְּיוֹתֵר. וּבְחֻמְלַת ה' סָר מְעַלִּי קֹדֶם שְׁפֹת הָעֶבֶר. הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ יִרְחַם עָלַי וְיִשְׁמְרֵנִי מֵעַתָּה מְחוֹלָאֵת זֶה, וּמִפֶּל מִינֵי חֲלִי וּמִכְאוֹב שְׁפֵעוֹלָם, וְיִרְפְּאֵנִי רְפוּאֵת הַנֶּפֶשׁ וְרְפוּאֵת הַגּוּף. יֵתֵר מְזֶה אֵין פְּנָאֵי לְהָאֲרִיךְ מִגְדָּל הַנְּחִיצָה. וְתִהְלֶה לְאֵל הָיוּ אֶצְלֵי אוֹרְחִים עַל שְׁפֹת הָעֶבֶר, וְדַבְּרֵנוּ דְבָרֵי אֲמֵת. בְּרוּךְ הַשֵּׁם אֲשֶׁר עוֹרְנוּ עַד כּהֵן, וְחֲסָדֵי ה' כִּי לֹא תִמְנֹו וְכו'. חֲזַק בְּנֵי וְחֲזַק לְהַחֲיוֹת עֲצָמְךָ בְּכָל יוֹם בְּגִדְלֵי הַחֲסָדִים וְהַנְּפִלְאוֹת שֶׁהַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ מִפְּלִיא עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּכָל יוֹם וְיוֹם, וְתֵאֱמִין שְׁלֵא עַל חֲנָם קָבְעוּ לָנוּ חַיִּי לְזֹמֵר בְּכָל יוֹם עַל נְסִיךְ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נְפִלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת וְכו'. וּמִי שֶׁמִּשִּׁים יָב לְזֶה בְּאֲמֵת וּבְאִמוּנָה יוֹכֵל לְרְאוֹת קֶצֶת, בְּפֶרֶט אֲנַחְנוּ שְׂרָפִים קָמִים עָלֵינוּ וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצִילֵנוּ מִיָּדָם. וְלֵה' הַתְּקוּהָ לְצֵאת מֵהַצְרוֹת לְגַמְרֵי מְצָרָה לְרוּחָה גְדוּלָה, וְיִרְאוּ שׁוֹנְאֵינוּ וְיִבְשׁוּ חֵישׁ קַל מְהֵרָה.

דְּבָרֵי אֲבִיךָ.

לְכֹל אֲנֹשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ שְׁלוֹם רַב בְּאַהֲבָה עִזָּה, וּבְפֶרֶט לִידֵידֵי
בְּנֵפֶשֶׁי וּלְכֵבֵי הַזִּיתִיק כְּבוֹד מוֹרְנוּ הָרַב נַחְמָן נְרוּ יְאִיר. נֶכְד
עֲמֻרַת רֵאשִׁינוּ זָכַר צְדִיק וְקָדוֹשׁ לְבִרְכָה.

רַט

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, אֹזֵר לְיוֹם ד' וַיֵּצֵא תַקְצ"ו נְעֻמָּרוֹב.

בְּנֵי חֲבִיבֵי. דַע שְׁקִבְלֹתֵי מִמֶּךָ הַמִּכְתָּב שְׁפַתְבָּתָּ יוֹם ד' תוֹלְדוֹת.
כַּעַת תִּדְעַ שְׁנוֹדַע לִי עַל יְדֵי רַבִּי שְׁמוּאֵל וַיִּינְפַעְרָג
שְׁהֶאֱגַרְתָּ שְׁשַׁלַּחְתִּי לָךְ עַל יְדֵי רַבִּי חַיִּים נָתַן צַעֲסִים מִנְעֻמָּרוֹב.
בָּא לִידֵי זָרִים. כִּי רַבִּי חַיִּים נָתַן הַנ"ל שְׂכַח לְמַסַּר לָךְ הָאֲגַרְתָּ
וְנוֹפֵר בְּנִסְעוֹ מִטּוּלְמִשְׁוִין, וְשַׁלַּח לָךְ עַל יְדֵי אִיזָה אִישׁ. וּכְבָר
נִפְתַּחְהָ הָאֲגַרְתָּ בְּבֶאֱרַמְנִיק, וְאִינִי יוֹדַע הֵיכֵן הֵם. וְאִם כִּי יֵשׁ לִי
צַעַר מְזֵה, אֲבָל זֹאת נַחֲמַתִּי, כִּי תִהְלֶה לְאֵל אֵין לִי בְּמָה לְהַתְּבַיֵּשׁ
בְּמָה שְׁפַתְבָּתִּי שֵׁם, כִּי לֹא דִבַּרְתִּי שֵׁם חַס וְשְׁלוֹם עַל שׁוֹם אָדָם
מִיִּשְׂרָאֵל, רַק הַזְּבַרְתִּי אֶתְכֶם לְאֲדַבְּקָא מַחְשַׁבְתָּהּ בְּעֶלְמָא דְאִתִּי
בְּכֹל יוֹם בְּכֻלְלִיּוֹת וּבְפֶרֶטִיּוֹת וְכוּ'. וְתִהְלֶה לְאֵל בְּזֵה אֵין לָנוּ
לְהַתְּבַיֵּשׁ כְּלָל, אַף עַל פִּי כֵן אִם הֵייתִי יוֹדַע שְׂיִבּוֹא לִידֵי כָךְ לֹא
הֵייתִי מוֹסֵר מִכְתָּבִי לִידֵי מְשַׁלַּח, אֶךְ בְּדִיעְבַד בּוֹדְאֵי הַכֹּל לְטוֹבָה,
וּמִי יוֹדַע דְּרַבִּי ה' וְנִפְלְאוֹתָיו יִתְפָּרֵךְ. עֵתָה תִרְאֶה לְכַתֵּב לְרַבִּי
חַיִּים נָתַן הַנ"ל וְתוֹדִיעַ לוֹ מָה שְׁעֵבַר בְּזֵה, וְתִבְקָשׁוּ שְׂיִכְתֹּב לָךְ
לְמִי מַסַּר הַמִּכְתָּב, אוֹלֵי תוֹכֵל לְחֹזֵר לְהַשְׁיִיגֵם, וְה' הַטּוֹב יַעֲשֶׂה.
וְתִהְלֶה לְאֵל אֲנִי בְּקוֹ הַפְּרִיאָה בְּעֹזֶרֶת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ, וַיְמִי חֲנֻכָּה
מִמְשַׁמְשִׁין וּבְאֵין. וּבּוֹדְאֵי נַעֲשֶׂה בְּכֹל שָׁנָה וְשָׁנָה עֲנִין חֲנֻכַּת הַבַּיִת
שְׁגֻלָּה אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ זְכוֹרֵנוּ לְבִרְכָה, שְׁכַפִּי הַסֵּלַח נָא שְׁל

יום הכּפּוּרִים וְכוּ'. כִּי הֲלֹא סוּף כָּל סוּף בְּיָדַי יִבְנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ
 בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ, וְכָל בְּנֵינוּ יִהְיֶה עַל יְדֵי בְּחִינַת הַצִּלּוּל. וְכָל שָׁנָה
 וְשָׁנָה נִבְנֶה מְעַט מְעַט, עַד שִׁיְהִי נִשְׁלָם מְהֵרָה. וְעַל כֵּן בְּכָל
 שָׁנָה וְשָׁנָה צָרִיךְ שִׁיְהִי לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל חֵלֶק בְּחִנּוּפַת הַבַּיִת,
 וְזֶה זוּכָה כְּפִי הַסֵּלַח נָא שֶׁל יוֹם כְּפוּר. וְגַם עֵתָה עֲדוֹן צָרִיכִין
 לְהַתְּפַלֵּל שִׁיתְּקַבֵּל הַסֵּלַח נָא שֶׁל יוֹם כְּפוּר. כִּי בְּכָל יוֹם צָרִיכִין
 לָשׁוּב לַהֲשֵׁם יִתְבָּרֵךְ, שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת קְדֻשַׁת יוֹם כְּפוּר שְׂמִמְשִׁיכִין
 בְּכָל הַשָּׁנָה כְּלָה. וְכִמוּ כֵּן זוּכִין לְחִנּוּפַת הַבַּיִת שֶׁהוּא בְּחִינַת
 הָאֲרֶת בֵּן וְתַלְמִיד לְהוֹדִיעַ לְדָרֵי מַעְלָה וּלְדָרֵי מַטָּה גְּדֻלָּתוֹ
 וּמְלָכוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ וְכוּ'. וְהַעֲקָר הוּא לְהוֹדִיעַ בְּזֶה הָעוֹלָם הַשְּׂפֵל
 לְכָל הַנְּמוּכִים מְאֹד מְאֹד, כִּי מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, בְּבְחִינַת
 הַקִּיצוֹ וְרִנְנוֹ שׁוֹכְנֵי עֶפְרָיִם וְכוּ'. וְכוּ'. גְּוֹאֵל דְּרוּדְעֵר הָאֲרִצִּיקְעֵר
 וְאַחֵה, אַחֵי הַנְּלִבְבוּ, אֵל יִזְקִינוּ בְּעֵינֵיכֶם דְּבָרִים נוֹרָאִים חֲדָשִׁים
 כְּאַלֶּה. בְּאַמַּת בְּכָל יוֹם וּבְכָל עַת הֵם חֲדָשִׁים אֲצִלֵי לְגַמְרֵי, וְאִינִי
 יְכוּל לְהַסִּיחַ דַּעְתִּי מִלְּהַתְּפִילָא עַל נַפְלָאוֹת כְּאַלֶּה חֲדוּשִׁים כְּאַלֶּה,
 וּמְכַרְחִים לְכָל אָדָם מְאֹד מְאֹד לְהַחִיזוֹתוֹ וּלְעוֹרְרוֹ וּלְהַקִּיצוֹ
 וּלְהַקִּימוֹ מִכָּל מְקוֹם שֶׁהוּא וְכוּ'. אֲשֶׁרִינוּ שְׂזִכְיֵנוּ לְשִׁמְעַת כָּל זֹאת.
 יִתֵּר מִזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְהֵאָרִיךְ עַל פְּנֵי הַשְּׂדֵה. אִךְ לֹא יִכְלַתִּי
 לְהַתְּאַפֵּק מִלְּהַזְכִּירָךְ מְעַט דְּבָרִים הָאֵלֶּה הַמְּחֻזְקִים הַרְבֵּה. יְהִי
 רְצוֹן שִׁיעֲשׂוּ רַשְׁם בְּלִבְכֶם לְטוֹבָה לְקִימָם בְּפִשְׁטוֹת בְּאַמַּת
 וּבְתַמִּימוֹת לְמַעַן יֵיטֵב לָכֶם לְעַד בְּזֶה וּבְכָּא לְנִצְחָה.

וְתִפְרָם בְּשֵׁלוֹם כָּל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ. וּבִפְרֵט לְנֹכַח אֲדוֹנֵינוּ מִזְרְנוּ
וּרְבֵנוּ זָכַר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לְבָרְכָה הַרְפְּנֵי מִזְרְנוּ הַרְבֵּ
נַחֲמָן גֵּרוֹ יָאִיר חֲזָקָהוּ וְאַמְצָהוּ, עוֹרְרָהוּ וְהַקִּיצָהוּ. וְעַל יְדֵי זֶה
תִּתְעוֹרֵר גַּם אַתָּה וּתְקַבְּלוּ דִין מִן דִּין, וְאִם תִּרְצֶה תֻּכַּל לְהִרְאוֹת
לוֹ מִכְתָּבֵי זֶה וּכְחֻכְמַתְךָ תַעֲשֶׂה.

כ"ט אייר

רי

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם ד' וַיֵּצֵא תַקְצ"ו נְעֻמְרוֹב.

שְׁלוֹם לְאַהֲבֵי חַתְנֵי חֲבִיבֵי כְּבֵנֵי הָאֲבִירָךְ הַמְּפֹלָג הוֹתִיק מִזְרְנוּ
הַרְבֵּ בְרוּךְ גֵּרוֹ יָאִיר, וּלְבִתֵּי הַצְנוּעָה מֵרַת חֲנָה צִירֵל תַּחְיָה,
וּלְנִכְדֵּי אִסְתֵּר שִׁינְדִיל תַּחְיָה.

מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי קִדְּם שִׁבְתַּת הָעֵבֶר, וְהָיָה לִי צַעַר גָּדוֹל מִבִּתֵּי
תַּחְיָה, מִכָּאֵב הַשָּׁנִים שְׁלָה, שְׁנוֹסֵף עַל דְּאֲגוּתֵינוּ
וּמְלִטוּלֵינוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִרְחֵם. וּבְרוּךְ הַשֵּׁם אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי בְּשָׁבוּעַ
זֹאת שֶׁפֶסֶק כָּאֲבָה. הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִרְחֵם וַיִּצִילָה מֵעֵתָה מִכָּל חֲלֵי
וּמִכָּאוֹב וּמִחֹשׂ. וַיִּתֵּן לָכֶם פְּרִנְסָה וְחַיִּים וְשְׁלוֹם הָעוֹלָה עַל הַכָּל
אָמֵן.

וְהִנֵּה מֵאִד נִהְיִיתִי מִדְּבָרֶיךָ אֲשֶׁר פִּתַּבְתָּ בְּמִכְתָּבְךָ, כִּי רָאִיתִי
תְּשׁוּקַתְךָ אֶל הַתְּכֵלִית. מִי יִתֵּן וְהָיָה לְבָבְךָ זֶה בְּאֵמַת כָּל
יְמֶיךָ לִירְאָה אֶת ה' וְלִכְתוּחַ בּוֹ שְׁבוּדָאֵי לֹא יַעֲזֹב אֶתְכֶם וְאֵת
כְּלָנוּ. כִּי חֲסָדֵי ה' לֹא תִמְנוּ וְכו'.

וְהִזְהַר מֵעֵתָה בְּנֵי חֲבִיבֵי לְבָלֵי לְכַנֵּם בְּנֻפּוּחִים וּנְצַחֲנוֹת עִם
שָׂאֵר בְּנֵי הַנְּעוּרִים שְׁגָם הֵם נְצַחְנִים כְּדָרְךָ בְּנֵי

הנְעוּרִים. וּמִזֶּה נִמְשָׁךְ כַּמָּה מַחֲלָקֶת וְסִכְסוּכִים הַמוֹנְעִים
 וּמִפְּסִיקִים מְאֹד מִדְּרֹךְ הָאֱמֶת, כִּי הַנִּצְחוֹן הוּא מִדְּמִים עֲבוּרִים
 שְׁעֵדוֹן לֹא עֶבֶד בָּהֶם אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. תְּרַגֵּיל עֲצֻמָּה לְהַמְשִׁיךְ
 עֲצֻמָּה אֶל הַתְּמִימוֹת בְּאֱמֶת, לְעֶסֶק בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וְשִׂיחָה בִּינְךָ
 לְבֵין קוֹנֵךְ, וְהַשְׁלֵךְ דְּרָכֵי הַיְלָדוֹת מִלְּבָבְךָ, וּבִפְרָט לְבַל תִּכְנַס
 בְּקִשּׁוֹת וַחֲקִירוֹת כָּלֵל. וְאַפְלוּ עָלֶי אֶסוּר לָךְ לְהִרְהַר חֵם וְשָׁלוֹם.
 כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹדֵעַ שְׂכָל כּוֹנְנֵי רְצוּיָה אֶל הָאֱמֶת לְאֱמֶתוֹ
 לְהַדְרִיךְ אֶתְכֶם בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה בְּאֱמֶת בְּדֶרֶךְ אֲבוֹתֵינוּ אֲשֶׁר
 מֵעוֹלָם, כַּאֲשֶׁר קִבְּלֵתִי מִפִּי אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ זְכָר צַדִּיק
 וְקְדוֹשׁ לְבָרְכָה. שִׁים לְבָבְךָ הַיָּטִב אֶל הָאֱמֶת לְאֱמֶתוֹ מֵה כּוֹנְנֵי וְכֵן
 כּוֹנֵת כָּל אֲנָשִׁי שְׁלוֹמָנוּ בְּעֵגֶן עֶסְקִינוּ, אִם כּוֹנְנֵנוּ חֵם וְשָׁלוֹם
 בְּשִׁבִיל הַכְּבוֹד הַמְדָּמָה הַנְּהוּג עֲכָשׂוּ אוֹ בְּשִׁבִיל עֲשִׁירוֹת. הַשֵּׁם
 יִתְבָּרַךְ יוֹדֵעַ וְגַם כָּל מִי שֵׁיֵשׁ לוֹ מִחַ בְּקִדְקוֹדוֹ יִכּוֹל לְהַבִּין כִּי
 תִּהְיֶה לְאֵל נִקְיִים אֲנַחְנוּ וְאַנְכִי מִזֶּה וְכִיּוֹצֵא בָּזֶה. יֵתֵר מִזֶּה אֵין
 פְּנָאֵי לְהֵאָרִיךְ.

דברי חותנך המדבר באמת ובתמים לטובתך הנצחית.

י"ג אב תרס"א

לִיבֵעַ טַעֲכָטִיר, לְמַעַן הַשֵּׁם זָאֲרָג נִיט, גְּלִיִּיב אֵין הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ,
 עַר וְעֵט אֵיִךְ נִיט פֶּאֶר לְאֵזִין. קוֹק אוֹיף נִידוּרִיקִירֶס פּוֹן
 אֵיִךְ וויפִיל יוֹנְנֵעַ לֵייט גֵיעֵן אַראַפּ פּוֹן קַעסֶט, אֵין הָאֲבִין דָּאָס
 אוֹיף נִיט. פֶּאֲלָג מִיךְ אֵין זָאֲרָג נִיט אוֹיף מְאָרְנֵעֵן נִפְתִי הַיִּקְרָה,
 לְמַעַן הַשֵּׁם אֶל תְּדַאָגִי, תַּאֲמִינִי בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הוּא לֹא יַעֲזֹב אֶתְכֶם,

תסתכלי על הלמטה מפם פמה אברכים יורדים משלחן חותנם, ונס זה
 אין להם. תשמעי בקולי ואל דאגי דאגת מהרן. אויב סע מיגליך
 זאלסט דייר מאכין עפים א פּרנסה, מה טוב אז בני רבי שכנא
 וועט דא זיין, בעט אים זאל מיט מיר שמיסין איין עצה, טאמיר
 קאנסטי דייר עפים א פּרנסה מאכין, נאר למען השם, לעת עתה
 זארג גאר ניט. גאט איז גרויס. דער וואס גיט לייבין דער גיט
 פּרנסה. ווייטיר האב איך קיין צייט ניט צי שרייבין זייט גיזונד אין
 פּרייליך. נאם שניך תעשה מעמד פּרנסה, מה טוב שגני שכנא יהנה
 פּה, תבקשי ממונו שיתגען עמי, אולי שניך שתעשי איהו שהוא פּרנסה,
 רק למען ה' לעת עתה אל תדאגי כלום, ה' גדול מי שנותן חיים נותן
 פּרנסה, ויותר אין לי שום זמן לכתוב, תהי בריאה ושמחה.

ליבע קינדער, גילויבט איז השם יתברך אז מיר רייסן ניט קיין
 הייליגע ספרים און מיר לערנען נאך זיין, ברודר השם
 מעהאט עפים ציא לערנין. גילויבט איז השם יתברך איך האב
 איך שוין גיגיבין אנטיטע ירושה אויף הייביג קיין עשר אין דער
 וועלט קאן אזו אה ירושה ניט לאזין, מיר האבין זיך ברודר השם
 גאר ניט צוא שעמין נגני האהובים, טוב להודות להשם יתברך שאין
 אנו קורעים שום ספרים קדושים נגם אנו לומדים אותם, ברודר ה' יש
 משהו ללמד, ברודר ה' פּכר נתתי לכם ירושה טובה לעולם, שום עשיר
 שבעולם לא יכול להשאיר ירושה פּנה. אין לנו ברודר ה' כמה
 להתפישן.

דברי אביך המדבר באמת.

מן אבא

ריא

ברוך השם, יום ג' וַיִּשְׁלַח תַּקְצִ"ו

שְׁלוֹם לְאַהוּבֵי בְנֵי חֲבִיבֵי הָרַבֵּנִי מוֹרְנֵי הָרַב יִצְחָק שֵׁיחִיה, לוֹ
וּלְבֵיתוֹ שְׁלוֹם וְכָל טוֹב.

מִכְתָּבְךָ מִיּוֹם אֲתָמוּל קִבַּלְתִּי בְּשַׁעַה זֹאת כְּמוֹ חֲצוֹת הַיּוֹם,
וְהָיָה לִי לְנַחַת. אִם אֲמַנָּם הוֹמָה עָלַי לְבִי עַל צַעְרוֹ
מֵעַנְיָן מַה שְּׁעוֹבֵר עָלָיו, אֲךָ יִדְעָתִי כִּי אֵין שׁוֹם אָדָם נָקִי מִזֶּה.
וְאִם אֲמַנָּם לֹא כָּל אַפִּין שׁוֹיִן וְלֹא רְאִי זֶה פְּרָאִי זֶה, אַף עַל פִּי כֵּן
כִּלְן שׁוֹיִן בְּזֶה שְׁבִהֲכֶרַח שְׁיַעֲבֹר עָלָיו בְּכָל יוֹם, הָרַבָּה הָרַבָּה. וּמִן
הַסֵּתָם אִם לְעֵתִיד יִגִּידוּ לְאָדָם כָּל מַה שְּׁעֹבֵר עָלָיו בְּכָל יוֹם
כַּאֲשֶׁר שְׁמַעְנוּ מִזֶּה וְכוּ'. בְּרֹדְאֵי עוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד בְּכָל יוֹם
הָרַבָּה, וּמִי שְׁמִשִּׁים לְבוֹ לְדַקְדַּק בְּדַבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ וְ"ל שְׁדַרְשׁוּ עַל-
פְּסוּק "וַיִּיצֹר". אוֹי לִי מִיּוֹצְרֵי אוֹי לִי מִיּוֹצְרֵי. נִמְצָא שְׁעַקֵּר הַיּוֹצֵרָה
שֶׁל הָאָדָם הוּא בְּבַחֲיָנָה זֹאת שֵׁיחִיה מְכַרַח לְסָבֵל בְּלָבוֹל
וּמְלַחְמָה זֹאת בְּכָל יוֹם שֶׁהוּא אוֹי לִי מִיּוֹצְרֵי אוֹי לִי מִיּוֹצְרֵי, וְכָךְ
עוֹבֵר עַל כָּל אָדָם. וְאַדְרַבָּא רָאוּי לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ עַל כָּל פְּנִים
בְּזֶה מַה שְּׁמַרְגִּישׁ עַדִּין שְׁתֵּי הָאוֹיֹת הָאֵלוֹ. כִּי יֵשׁ אֶחָד שְׁכַבֵּר
אֵינוֹ מַרְגִּישׁ כְּלָל, וְאֵין לְבוֹ דְוָה עָלָיו כְּלָל מִכָּל מַה שְּׁעוֹבֵר עָלָיו.
וְכִמוֹ שְׁאָמַר רַבֵּנוּ וְ"ל בְּפִרוּשׁ שְׁרָאוּי לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ בְּזֶה
בְּעַצְמוֹ מַה שְּׁעַל כָּל פְּנִים מַרְגִּישׁ פְּאִיבוֹ וְכוּ'. כַּנֶּדְפָם בְּלִקוּטֵי
תַּנְיָנָא. וְתַהֲלָה לְאֵל הַחַיִּיתָנוּ בְּדַבְרֵיךָ בְּמַה שְּׁכַתְבַתְּ שְׁאֵתָה מְחִיָּה
אֶת עַצְמְךָ בְּהַדְבּוּרִים וְהַעֲצוֹת שְׁשְׁמַעְתָּ מִמֶּנִּי, כִּךָ הוּא הַמְּדָה,
וְכָךְ יִפְהַ לְךָ. הַפֶּךָ בָּהֶם וְהַפֶּךָ בָּהֶם וְכוּ'.

לְעַת עֲתָה אֵין כָּל חֲדָשׁ לְהוֹדִיעוֹ, וַיִּשְׁמַע הַכֹּל מִפִּי רַבִּי נַחֲמָן מִפּוֹלְטָשִׁין שְׁנַסַּע מִפֶּה אֲתָמוֹל. וְנִפְלְאֵתִי שְׁלֹא הַזְכָּרְתָּ בְּמִכְתָּבְךָ מַעֲנִין הַכּוֹבַע שֶׁל בְּנֵי שְׁמֹסְרֵתִי לְרַבִּי זָאב דְּפֶה, וְכֹל מִכְתָּבֵי הַקָּדָם הָיָה רַק בְּשִׁבִיל זֶה. וְעַל יְדֵי זֶה הִרוּחָתְ אֵיזָה דְּבָרֵי אֲמַת שְׁכַתְּבָתִי שָׁם, וְאַתָּה לֹא שָׁמַתְ לָכֶךָ לְהַשִּׁיבֵנִי עַל זֶה כָּלֵל. הֲלֹא יָדַעְתָּ כִּי כָּל הַחֲפָצִים שֶׁל הָאָדָם הַרוֹצֶה לְהִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ, וּבִפְרָט הַחֲפָצִים שְׁלִי כָּלֵם יִקְרִים מְאֹד, וְנוֹגְעִים כָּלֵם מְאֹד לְעִבּוֹדַת ה', וְאִי אֶפְשָׁר לְהֶאֱרִיךְ בְּזֶה כִּי מֵאֲלִיךְ תִּבִּין כָּל זֶה. וְהַעֲבֹר אֵין. עֲתָה תִּרְאֶה שְׁיֻגֵעַ לִי הַכּוֹבַע הַנ"ל מְהֵרָה, וְכֹאֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי עִם רַבִּי נַחֲמָן הַנ"ל, וְזוֹרָתִי אוֹתוֹ עַל זֶה. גַּם לְזֵרוֹ מְאֹד מְאֹד לְשַׁלַּח לִי מִיַּד הַחֲשֵׁן מִשְׁפֵּט חֶלֶק שְׁנֵי. כִּי מְאֹד מִכְרַח לִי, וְלִמְעַן הַשֵּׁם לְכֹל תַּחֲרַשׁ בְּזֶה כָּלֵל.

הָאֲנָרֵת שְׁשַׁלַּחְתִּי עַל יְדֵי רַבִּי חַיִּים נֶתָן, כִּבְרַ פְּתִיבְתִי לָךְ, שְׁהָיָה לִי יָדִיעָה שְׁנִפְתַּח בְּכַאֲרֻמְנִיק. וְהַיְדִיעָה הָיָה עַל יְדֵי רַבִּי יַעֲקֹב שְׁמֵרָאמוֹוֹאסְעֵר שְׁסַפֵּר זֹאת לְפָנַי רַבִּי שְׁמוּאֵל וְוִינְבֶּעֶרְגִי. וְלִדְעָתִי אֲתָה יוֹדֵעַ וּמְכִיר אֶת הָאִישׁ רַבִּי יַעֲקֹב הַנ"ל, עַל כֵּן תִּרְאֶה לְזֵרוֹ עֲצָמְךָ לְהִתְנוּעַד עִמוֹ, אוֹלֵי תּוֹכֵל לְפַעַל שְׁיִוְדִיעַ לָךְ הֵיכֵן הָאֲנָרֵת. וְאִם אֶפְשָׁר לְחֹזֵר וּלְקַבְּלֵם בְּנֹדָאֵי תִשְׁתַּדֵּל בְּכֹל כַּחֲךָ לְקַבְּלֵם וְלְהוֹדִיעֵנִי מִזֶּה. וְאֵנּוּ מֵאֲמִינִים בְּהַשְׁנָחָתוֹ הַפְּרָטִית יִתְפָּרֵךְ, וּבְנֹדָאֵי הַכֹּל לְמוֹכָה, כִּי הָיָה לִי יָגִיעָה וְטִרְחָה גְדוֹלָה קָדָם שְׁשַׁלַּחְתִּי הַמִּכְתָּבִים הַנ"ל, אֲךָ בְּנֹדָאֵי הַכֹּל מֵאֵת ה' יֵצְאָה הַפְּלִיא עֲצָה הַגְּדִיל תּוֹשִׁיעָה. בְּכֹל יוֹם רוֹאִים נִפְלְאוֹת ה' בְּכֹל דְּבַר, מִלְּכַד מֵה שְׁאֵנוּ מֵאֲמִינִים כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהָאָדָם לְהִבִּין שׁוֹם דְּבַר, כִּי מְאֹד עִמְקוֹ מַחְשְׁבוֹתָיו יִתְפָּרֵךְ. אֲשֶׁרִינוּ שְׁזַכִּינוּ לְרֹאוֹת

וְלִשְׁמַע מַה שְּׂרָאִינוּ וְשָׁמְעֵנוּ, וּבְכָל פֶּעַם אָמַר שְׂאִין יוֹדְעִים כָּלֵל, וְשֶׁהָאִין יוֹדֵעַ שְׁלוֹ הוּא חֲדוּשׁ יוֹתֵר מִהַיְדִיעָה שְׁלוֹ. וְכָל זֶה אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר בְּכַתָּב. כִּי הוּא לְכָל חַד כְּפּוּם מַה דְּמִשְׁעֵר בְּלִפְתָּה. וּבְעֵצָם רַחֲמֵיו יִתְבָּרֵךְ זְכִינוּ שְׁגָם עֲנִין הַנִּפְלֵא הַזֶּה הַכְּנִים בְּנוּ שְׂיִהִיָּה נִצְרָךְ לָנוּ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד אֶפְלוּ בְּכָל הַיְרִידוֹת שְׁבַעֲוֹלָם. כִּי סִים אַחַר כֵּךְ: וְאֶפְלוּ אִתָּם וְכו', שְׁכָל אֶחָד נִפְל לְמָקוֹם שְׁנַפְל וְכו' אֲכָל וְכו', הַיִּינוּ שְׁלֹגְדֵלְתוֹ אִין חֲקֵר וְאִין יוֹדְעִין כָּלֵל, עַל כֵּן יֵשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרִיתָנוּ אֶפְלוּ לְהַגְרוּעִים שְׁבַגְרוּעִים וְכו'; וְהַעֲקֵר שְׁלֵא יִתְיָאֵשׁ עֲצָמוֹ מִן הַעֲעָקָה וּמִהַתְחַנְוּגִים וְכו'. זְכֹר כָּל זֶה בְּכָל יוֹם. וְלֹא עָלָה עַל דַּעְתִּי לְכַתֵּב לְךָ מִזֶּה עֵתָה, אֲךָ עֵצָם תִּשׁוּקְתָךְ וְתִבְעֵרְת לְכֵךְ הַטּוֹב אֶל הָאֱמֶת הַכְּרִיתָנִי לְכַתֵּב לְךָ כָּל זֶה. וְה' יֵאִיר עֵינֶיךָ וְעֵינֵי כָּל הַחַפְצִים בְּאֱמֶת שִׁיבְנָסוּ דְבַרְיֵנוּ הָאֱמֶתִיִּים בְּלִבָּם כִּי הֵם דְּבָרִים נִפְלָאִים מְאֹד מְאֹד אֲשֶׁר אִין לְשַׁעֵר.

דְּבָרֵי אַבִּיד הַמְצַפָּה לְשִׁמּוֹחַ כֵּךְ בְּזֶה וּבְבֵא לְנִצָּח.

מִן אֲבִרְסָלָה

וְשְׁלוֹם לְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמְנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה וְעֵזָה. בְּפִרְט לִיְדִיד נִפְשֵׁי הַרְבַּנִי וְכו' מוֹרְנוּ הַרְבַּ שְׁמִשׁוֹן גְּרוֹ יֵאִיר. גַּם אֲלֵיכֶם נִאֲמָרוּ כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. חֲזָקוּ וְאֲמַצּוּ וְכו', כִּי הַעוֹלָם הַזֶּה הֵבֵל הַבְּלִים וְכו' וְאִין נִשְׁאָר לְאָדָם כִּי אִם תּוֹרָה וְתַפְלָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים. וְאִם הַכָּל יוֹדְעִים זֹאת אַף עַל פִּי כֵן הוּא אֱמֶת גְּמוּר בְּרוּר וְצָלוּל בְּלֵי שׁוּם סִפְק. וְצִרִיכִים לְזַכֵּר זֹאת בְּכָל יוֹם וְיוֹם. וְהַיּוֹם לְמִדְתִּי בִישְׁעִיהָ סִימֵן מ' "קוֹל אָמַר קְרֵא" וְכו' "כָּל הַבְּשׂוֹר חֲצִיר". וּפְרֵשׁ רַש"י כָּל הַמְגִבִּיהִים תַּהֲפֹךְ גְּדֵלְתָם וְתִהְיֶה

כְּחֻצֵיר וְכוּ'. דְּבַר אַחַר כָּל הַבֶּשֶׁר חֻצֵיר סוּף אָדָם לְמוֹת וְכוּ'.
וְהִיא בְּעֵינַי כַּחַדְשׁוֹת בְּלִמְדֵי זֹאת. מִי יִתֵּן שְׁתַּשְׁיִמוּ לְבַבְכֶם בְּאֵמֶת
לְכָל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאֵמֶת וּבִתְמִימוֹת וְאֵל תִּירָאוּ כִּי יַעֲשִׂיר אִישׁ
וְכוּ'. וְהַיּוֹם רָאִיתִי שְׁמֵי שְׁמַשִּׁים לְבוּ אֶל הָאֵמֶת רוּאָה בְּכָל עֵת
שָׁפַל הַסְּפָרִים צוּעְקִים וּמְכַרְיִזִים כְּרוּזִים נוֹרָאִים לְשׁוּב אֶל הָאֵמֶת.
יֵתֵר מְזֵה אֲנִי מִתְאַפֵּק בְּכָל כּוֹחִי מִלְּכַתֵּב עוֹד עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה
בְּפֶרֶט בְּעֵתִים הַלְלוּ. וְה' יִתֵּן אֵמֶת לְיַעֲקֹב וְכוּ'.

ב' סיון

ריב

כְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם ב' וַיְחִי תַקְצ"ו נְעֻמְרוֹב.

שְׁלוֹם לְאַהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי כְּנַפְשִׁי וּלְבָבֵי מוֹרְנוּ הֶרֶב יִצְחָק נָרוּ
יְאִיר.

מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי עַל יְדֵי רַבִּי נַחֲמָן מִטּוּלְטָשִׁין בְּתַחֲלֵת יָמֵי
חֲנֻכָּה, וּמֵאֵלֶיךָ תָּבִין כִּי הָיָה מֵהַנִּמְנָע לְהַשִּׁיבְךָ עַד
הַנָּה, הֵן מֵרַבּוּי טְרָדוֹת לְעַסֵּק עִם אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּעֵתִים הַלְלוּ, גַּם
לֹא הָיָה לִי עִם מִי לְהַשִּׁיבְךָ כְּלָבְבִי, כִּי כָּבֵד יָדַעְתָּ שְׁמַעְט אַנְשִׁים
הַבָּאִים אֵלָינוּ הֶעֱסַק עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד גְּדוֹל בְּיוֹתֵר מִשָּׂאֵר
עַסְקִים בְּעֵינַי מִשָּׂא וּמִתֵּן וּמִשְׁפָּטִים וְכוּ' עִם אֲלָפִים נִפְשׁוֹת, כִּי
עַסֵּק הַנּוֹגֵעַ לְיִרְאֵת שְׁמַיִם בְּאֵמֶת עוֹלָה עַל הַכָּל. וְעַל כֵּן הָיָה
בְּלִתִּי אֶפְשָׁר לְקַח מוֹעֵד לְיַחַד הַדְּבָרִים אֵלֶיךָ כְּרְאוּ, וְגַם עֵתָה לֹא
יָדַעְתִּי נִפְשִׁי מֵה לְכַתֵּב לְךָ, כִּי כָּבֵד יָדַעְתָּ וְשָׁמַעְתָּ הַכָּל, וּכְבֵר
הַשִּׁיב נִפְשָׁנוּ בְּדְבָרִים כְּשָׂרִים וְנִקְיִים בְּכָל שְׂבָעָה מְשִׁיבֵי טַעַם.
וְיָדַעְתִּי גַם יָדַעְתִּי שָׁפַל מֵה שְׁעוֹבֵר עֲלֶיךָ עָבַר עַל כְּמָה אַנְשִׁים

בשרים יותר ממך, והרבה מהם היו מפרסמים ומנהיגי הדור, ורבו ככלו הגורם לזה הוא עצבות ומרה שחורה שמכשיל את האדם בכמה אפנים, פי מחליש הכח ומגביר התאוות, וגורם עצבות ורפיון ובלבול גדול וכו', אשר אי אפשר לבאר בכתב; אך דעת לגבון נקל, אך איך שהוא חלילה חלילה שיפיל אותך כל ענין זה שכתבת לי. בודאי צריכין לצעק להשם יתברך על אשר פאנו בעמקי מים וכו', אבל חלילה להמשיך על עצמו פחדים יותר מדאי, פי אדרבא הפחדים והמרה שחורה מזיקים ביותר חס ושלום חס ושלום. ובפרט פי תהלה לאל יש לנו על מי לסמוך שיכול לתקן הכל; ומה מאד יש לך לשמח במה שזכית להיות על ראש השנה ולהיות על ציון הקדוש, ואין צורך להאריך בזה עתה. חזק ואמץ בני, ושמח נפשך מאד בכל הדברים אשר ידעת, ואל תחשב בזה כלל לא מקדם ולא אחר כך, פי גדול ה' מאד ולגדלתו אין חקר. ויש ענין שנתהפך הכל לטובה.

ותהלה לאל עזרנו השם יתברך בימי חגכה העבר בפרט בשבת חגכה ודברנו בחסדו יתברך דברי תורה ושיחות קדושות ונודאות אשר החיה מאד און השומעים. וקצת מהם תשמע ממוסר פתב זה רבי נחמן מוילנ'סין, ובפרט מה שדברנו על פסוק "הן אמת חפצת וכו', ובסתם" וכו', והוא נצרך לך עתה מאד, פי עקר המרה שחורה והעצבות שלך היא מרבוי האמת, מחמת שאתה יודע האמת במה אתה רחוק, וכמה רבו פגמך וכו', אבל מחמת שהאמת הנה רוצה להרחיק חס ושלום או להחליש הדעת, על כל פנים צריכין להשליך

אמת בזה וכו' וכו'. ואי אפשר לבאר כל זה עתה, כי קצרה היריעה ואין הזמן מספיק ותשמע מפי מוסר כתב זה. ומה מאוד פלגתה נפשי מהגעגועין על שלא נמנית עמנו בשבת חנפה העבר, אך נחמתי בזה שזכות להיות בשבת שקדם חנפה. ולדעתי היה לך חלק גדול בהשבת חנפה שלנו, כי השבת שלכם שהייתם קדם חנפה היה חנפה גדולה על שבת חנפה, ואי אפשר לבאר כל זה; יתר מזה אין פנאי להאריך, כי הגיע סמוך לזמן קריאת שמע של שחרית, יומם יצוה ה' חסדו עלינו ועליך שתזכה להתחזק בעבודת ה' בכל המקומות ובכל הענינים העוברים עליך. כי אי אפשר לבאר מה שעובר על כל אחד, והעקר הוא התחזקות, ותודה לאל יש לנו במה להתחזק תמיד.

דברי אביך המעטיר בערך.

מן אפרסוף

אחר כתבי האגרת הזו הגיעני מכתבך על הפאסט חתום בחותמך, גם נזפרתי שקדם חנפה הגיעני עוד מכתב מאתך וקריתי עתה עוד הפעם. וכל מכתבך בלם שפה אחת להם, צועקים בקול מר על מרירות עולם הזה המלא יגונות העובר על כל אחד, לא ראי זה כראי זה, אבל בלם סובלים מרירות גדול. וכל מיני מרירות של כל אחד בגוף ונפש וממון הכל נמשך מהרע הכולל שהוא התאוה הפללית אשר עליה נאמר "ומוציא אני מר ממות וכו', אשר היא מצודים" וכו'; אך בזה בעצמך יש לך ולנו לשמוח מאחר שאנו יודעים ממלחא הממתיק מרירותא דעלמא, אשר על זה נאמר 'אלמלא מלחא

לֹא הָיוּ עֲלָמָא יָכוֹל לְמַסְבֵּל מְרִירוּתָא'. וְאִם אֲמַנְם צַר לָךְ מְאֹד
 בְּנֵי חֲבִיבֵי, עִם כָּל זֶה בְּזָה לְבַד רְאוּי לָךְ לְהַחְיֹת אֶת עֲצָמְךָ מֵהַ
 שְׂאֵתָה מְרַגֵּישׁ עַל כָּל פְּנֵים הַמְרִירוֹת וּבְשִׁבִיל זֶה אֶתָּה צוּעֵק כָּל
 כֶּה. וְזֶה בְּעֲצָמוֹ נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַבְּרִית מְלַח עוֹלָם הַמַּמְתִּיק
 הַמְרִירוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה בְּעֲצָמוֹ מְרַגֵּישִׁין הַמְרִירוֹת בְּיוֹתֵר בְּדֶרֶךְ כָּל
 הַרְפּוּאוֹת שְׂמַתְלַבְּשִׁים בְּדְבָרִים מְרֹזִים שְׂכַשְׂמֵיחִין הַרְטָיָה עַל
 הַמִּכָּה מִתְחִילִין לְהַרְגִישׁ הַכָּאֵב יוֹתֵר. כִּי יְדוּעַ בְּחֻכְמַת הַרְפּוּאָה
 שֶׁהַחֹלָאֵת וְהַרְפּוּאוֹת הֵם כְּמוֹ מִתְנַגְּדִים זֶה לְזֶה וְיֵשׁ בֵּינֵיהֶם
 מְלַחְמָה עֲצוּמָה. וּבְשֶׁהַחֹלָאֵת רוֹאָה שְׂעוּסְקִין בְּאִיזְהוּ סֵם
 לְרַפְּאוֹתוֹ עַל יְדֵי שְׂתֵיִת הַסֵּם, אוֹ עַל יְדֵי שְׂמֵיחִין אוֹתוֹ בְּרְטָיָה
 מִבְּחוּץ, וְתִכְפֵּה בְּשְׂמַתְחִיל הַסֵּם לַעֲשׂוֹת פְּעֻלָּתוֹ לְצַרְךָ רְפּוּאָתוֹ
 לְגַרֵשׁ הַמִּחְלָה, תִּכְפֵּה מִתְעוֹרֵר הַמִּחְלָה בְּהַתְגַּבְּרוֹת חוֹק נֶגַד הַסֵּם.
 וּבְשִׁבִיל זֶה קִשָּׁה מְאֹד לְכוֹן הַרְפּוּאָה. (וְגַם זֶה אֶחָד מֵהַטְּעָמִים שְׂלֵא לַעֲסֹק
 בְּדִאֲקוּמוֹרִים). כְּמוֹ כֵּן הוּא בְּחֵלִי הַנֶּפֶשׁ מִמֶּשׁ, וְיוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי "כָּל
 הַגְּדוֹל מִחֲבֵרוֹ יִצְרוּ גְדוֹל מִמֶּנּוּ", וְכֵל מֵה שְׂרוּצִים לְהַתְגַּבֵּר
 בְּאִיזְהוּ הַתְגַּבְּרוֹת גְּדוֹל אוֹ קָטָן נֶגַד חֵלִי הַנֶּפֶשׁ. כְּמוֹ כֵּן מִתְגַּבֵּר
 יוֹתֵר הַמִּתְנַגֵּד מִבְּפָנִים וּמִבְּחוּץ, וּמִחֻמַּת זֶה נִכְשְׁלוֹ וְנִפְלוֹ רַבִּים
 מְאֹד מְאֹד. וּכְבֵר הָאֲרִיךְ אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ ז"ל לְדַבֵּר בְּזֶה לְחֻזֵק
 מְאֹד מְאֹד אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּהַתְחַזְּקוֹת נִפְלָא לְהַחְיֹתֵנוּ
 בְּשִׁבְעָה מְשִׁיבֵי טַעַם. וְתוֹדָה לָאֵל יֵשׁ לָנוּ דְאֲקַטִּיר בְּזֶה שְׂבָקִי
 מְאֹד בְּרְפּוּאוֹת נַפְשָׁנוּ עַד תְּכַלִּיתוֹ עַד הַסּוּף הָאֲחֵרוֹן, וּמְלַבֵּד
 רְפּוּאוֹתָיו הַיְקָרִים כְּחוֹ הַגְּדוֹל בְּעֲצָמוֹ עוֹלָה עַל הַכָּל. וְהִנֵּה
 דְבוּרִים אֵלּוֹ שְׂכַתְבְּתִי עִתָּה, הָאִיר ה' עֵינַי עִתָּה בְּעַת כְּתִיבְתִי,
 וְהִנֵּה הֵם דְּבָרִים נִפְלָאִים חֲדָשִׁים כְּנִים וְאִמְתִּיִּים. וְעִתָּה יֵשׁ בְּלִבִּי

הרבה להאריך בהם, אך אי אפשר על פני השדה, גם אין הפנאי מספיק. ודי בזה פעת להחיות נפשך לנצח, וישמע חכם ויוסף לקח. חזק בני וחזק ותאמין בעצמך כי לא אבד תקנתך ויש שכר לפעלתך, רק חזק ואמץ מאוד בתפלה ובתחנונים לעולם, ויערב לך לעד ולנצח.

121 ה"ל

ג' סיוון

ריג

ברוך השם, מוצאי שבת שמות אור ליום א' וארא תקצ"ו
נעמרוכ.

שלום לכבוד בני חביבי מורנו הרב יצחק גרו יאיר.

קבלתי מכתבך בליל שבת קדש הסמוך העבר, תכף אחר גמר תפילתי קראתיו קדם קדוש אחר אמירת אשת חיל. ואם כי ידעתי קדם קריאתי שבודאי הוא מלא קבלנא וצעקה, עם כל זה לא יכולתי להתאפק מלקרותו תכף בכניסת שבת. והנה עתה תכף אחר הבדלה ישבתי לכתב לך מכתבי זה, אולי אוכל לשלחו לך על ידי עובר ושב על היריד, ועדן איני יודע אם אמצא איזה מהם. והנה להשיבך על צעקתך, כבר הקדים לנו השם יתברך רפואה למכה על ידי רבוי הדבורים הקדושים שספרתי לך מרבנו הקדוש והנורא זכר צדיק וקדוש לברכה בכתב ובעל פה, שכלם הם שבעה משיבי טעם להחיות גם אותי, גם את כל העולם כלו, גם אותך, כמו שהוא עתה, כי אין ענין בעולם שאינו כלול בדבריו הקדושים ז"ל. ותודה לאל

כְּבָר שְׁמַעְתֶּם מִמֶּנִּי הֲרֵבָה וְהִכַּנְתָּ הֲרֵבָה וְרֵאִיתָ הֲרֵבָה בְּסַפְּרֵי
הַקְדוּשִׁים, וּבַהֲסַפְּרִים אֲשֶׁר חֲנַנִּי ה' לְחַדֵּשׁ בְּדַבְּרֵי הַקְדוּשִׁים.
וּבִדְבַר רְאוּי לֵךְ לְהִבִּין מִדַּעְתְּךָ לְהַחִיּוֹת נַפְשְׁךָ גַם עִתָּה, כִּי זֶה
כָּלֵל גְּדוֹל וּכְבֹד דְּבַרְנוּ מִזֶּה כַּמָּה פְּעָמִים שְׁאִפְלוּ אִם נִדְבַר הֲרֵבָה
כִּהְנֶה וְכִהְנֶה דְּבַרֵי אֲמַת הַמְּשִׁיבִין אֶת הַנֶּפֶשׁ, עִם כָּל זֶה צְרִיךְ כָּל
אֶחָד לְהִבִּין מֵהֶם דְּבַר מֵתוֹךְ דְּבַר לְהַחִיּוֹת נַפְשׁוֹ בְּמִקְוֵמוֹ
וּבִשְׁעָתוֹ, כְּפִי מַה שֶּׁהוּא. כִּי אֵלּוּ פִּינוּ מְלֵא דְּבוּרִים אֲמַתִּים וְכו',
לֹא יוּכַל אִישׁ לְדַבֵּר לְחֻבְרוֹ וְתִלְמִידוֹ בְּפִרְטֵי פִרְטוֹת לְרַפְּאוֹת
מִכְאוּבֵי נַפְשׁוֹ וְלְחֻזְקוֹ וְלֵאמֹצוֹ בְּפִרְטֵי פִרְטוֹת עַל כָּל מַה שְּׁעוֹבֵר
עָלָיו בְּיוֹם אֶחָד, מִכָּל שָׁבֹעַ בְּשָׁבֹעַ מִכָּל שָׁבֹעַ בְּחֻדֵּשׁ וּבִשְׁנָה, מִכָּל
שָׁבֹעַ כָּל יְמֵי חַיָּו. וְהַעֲקֹר לְהִבִּין מֵעֲצָמוֹ מִהַדְּבוּרִים קְדוּשִׁים
שְׂמִדְּבָרִים עִמָּכֶם לְקַבֵּל מֵהֶם הַתְּחֻזְקוֹת וְעֲצוֹת לְשִׁמְחַת נַפְשׁוֹ
בְּתוֹךְ מַעוֹף צָרָה וְצוּקָה חֶסֶם וְשְׁלוֹם, לְהַפּוֹךְ כָּל מִינֵי יְגוֹן וְאַנְחָה
לְשִׁמְחָה. וּבְפִרְטֵי שְׂתוּדָה לְאֵל כְּבָר יֵשׁ לָנוּ יְסוֹד מוֹסֵד לְשִׁמְחַת
נַפְשָׁנוּ וְלְהַחִיּוֹת עֲצָמָנוּ בְּכָל מְקוֹם שֶׁהוּא בְּכָל מַה שְּׁעוֹבֵר עַל כָּל
אֶחָד עַל יְדֵי שְׂזַכְנוּ הַשֵּׁם וְתַפְּרֹךְ לִידַע וְלְהִתְקַרֵּב לְאוֹר כְּוָה וְכו',
וְעַל כָּל פָּנִים אֵין אָנוּ מִתְנַגְּדִים עָלָיו. וְדַע וְהֵאמֵן בְּנֵי חֲבִיבֵי כִּי
לֹא דְּבַר רִיק הוּא מִמֶּנּוּ, וּבְכָל יוֹם וּבְכָל שְׁעָה אֲתָה צְרִיךְ לְהַחִיּוֹת
עֲצָמְךָ כְּוָה.

וְדַע בְּנֵי כִּי בְּאֲמַת אֲתָה מְרַבָּה לְדַאֵג יוֹתֵר מְדַאֵי, וְהוּא מַעֲשֵׂי
בְּעַל דְּבַר לְהַרְפוֹת מְרָה שְׁחוּרָה וְעֲצָבוֹת חֶסֶם וְשְׁלוֹם,
וְהַמְרָה שְׁחוּרָה וְהַעֲצָבוֹת בְּעֲצָמוֹ מִזִּיקִים מְאֹד חֶסֶם וְשְׁלוֹם לְעִנְיָנְךָ.
וְהֵיטֵב חָרָה לִי עָלֶיךָ בְּנֵי חֲבִיבֵי עַל אֲשֶׁר אֵין אֲתָה צִיַּת אוֹתוֹ,
בְּפִרְטֵי שְׁפָל דְּבַרֵי הֵם בְּשְׁלִיחוֹתוֹ וּבִשְׂמוֹ ז"ל. וְתַדַּע וְתֵאמֵן שֶׁהוּא

ז"ל מִזְהִיר אוֹתָךְ לְבַל תַּחֲשֹׁב עוֹד כְּלָל בְּזוּה, לֹא לִפְנֵינוּ וְלֹא לְאַחֲרֵינוּ, כִּי דֵי לְצָרָה בְּשַׁעֲתָהּ רַחֲמָנָא לְצַלָּן. וְקוֹיִתִּי לֵה' שְׁעַל יְדֵי זֶה תִּנְצַל, אַךְ אֵיךְ שִׁיחֶיהָ אֵל תַּחֲשֹׁב בְּזוּה כְּלָל. וְהִזְהַר וְהִזְהַר לְקַיִם דְּבָרֵי, וְאֵל תִּטְרִיד דַּעְתְּךָ בְּזוּה כְּלָל, רַק תַּעֲסֵק בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וּמִשָּׂא וּמִתֵּן וּלְפָקֵחַ דַּעְתְּךָ בְּעִנְיֵי שְׂמִיחָה, וּלְשִׂמְחַת נַפְשְׁךָ בְּמַלְי דְּבִדְיָחוּתָא כִּי אֵינְךָ יוֹדֵעַ כְּלָל מַה נַּעֲשֶׂה בְּעוֹלָם. וְתִדַּע שְׂדֵבָרִים כְּאֵלֶּה עָבְרוּ גַם עַל גְּדוּלֵי יִשְׂרָאֵל. וּבְפָרוּשׁ רְאִיתִי בְּכַתֵּב הָרַב הַקְּדוּשׁ מוֹרְנוּ הָרַב ר' חַיִּים ווִיטְאֵל ז"ל הַנִּקְרָא סֵפֶר הַחֲזוֹן שְׁעֵבֵר עָלָיו כְּאֵלֶּה.

וּמַה מְאֹד הוֹמָה עָלַי לְבִי עַל אֲשֶׁר כְּתַבְתָּ שְׂאֵתָה מִתְבַּטֵּל מִדְּבָרֵי תוֹרָה, וְאֵתָה מִתְבַּטֵּל מִהַשְּׁעוּרִים שְׁקִבְעַתְּ לָךְ בְּתַחֲלַת הַחֲרָף הַזֶּה. לֹא טוֹב הַדְּבָר אֲשֶׁר אֵתָה עוֹשֶׂה, לֹא כִּךְ הוּא הַמַּדְּהָ, וְלֹא כִּךְ יָפֵה הוּא לָנוּ. וְכִי לְחַנֵּם הַרְבִּיתִי לְדַבֵּר הַרְבֵּה עַד אֲשֶׁר כִּמְעַט נִחַר גְּרוֹנִי, לְבָלִי לְהַתִּיאֵשׁ עֲצָמוֹ, וְלְבָלִי לְבַל בְּדַעְתּוֹ, וְלְבָלִי לְזוּז מִמְקוֹמוֹ בְּשׁוּם אִפֶּן בְּכֹל מַה שְׁיַעֲבֹר עַל הָאָדָם. וְאַחֲרֵי כֹל אֵלֶּה תְּכַתֵּב לִי דְבָרֵי שְׂמוֹת הַנְּמֻשְׁכִּין מַעֲנֶה פְּסוּלָה, לְכַתֵּב שְׂיַדְעַתָּ בְּעֲצָמְךָ שְׂאֵתָה רְחוּק מְלַגֶּשֶׁת אֶל הַקְּדוֹשׁ, עַל כֵּן מִבְּלִבְלִין אוֹתָךְ כֹּל כִּךְ. הֲלֹא בּוֹדָאֵי זֶה אִמַּת שְׂאִין שׁוּם אָדָם רְאוּי לְגִשֵׁת אֶל הַקְּדוֹשׁ לַעֲבֹד אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ אֵל גְּדוֹל וְנוֹרָא רַם וְנִשְׂא וְכו', מְכַל שְׁפֵן מְלֵאִים חֲטָא וְעוֹזֵן כְּמוֹנוּ הַיּוֹם בְּדוֹרוֹת אֱלוֹ, אַךְ כִּכֵּר הַקְּדִימוֹ לְהוֹדִיעַ לָנוּ צְדִיקֵי אִמַּת, וּבְפָרְט אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ ז"ל, שְׁזֵה עָקֵר גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שְׁהַרְחוּק וּמְגִשֵׁם בְּיוֹתֵר יַעֲבֹד אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי זֶה כֹּל תַּעֲנוּגָיו וְשַׁעֲשׂוּעָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי בְּמִקוֹם גְּדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֵׁם אָנוּ מוֹצְאִין עֲנוּתָנוֹתוֹ. וּכְכֵּר דְּבַרְתִּי

עִמְכֶם הִרְבֵּה שׁוּהַ הַפְּעוֹת מְצוּי מְאֹד בְּבְנֵי הַנְּעוּרִים, שְׁכָל אֶחָד סוֹבֵר שְׁלֹא עָלְיוֹ נֶאֱמַר עֲנִין זֶה לְפִי רַבּוּי לְכַלּוֹכְיוֹ וְטַנוּפְיוֹ וְקַלְקוּלְיוֹ וְכוּ', וּבִאֲמַת אֵינוֹ כֵּן, כִּי אֲדַרְבֵּה עָלְיוֹ דִּיקָא נֶאֱמַר כָּל זֶה. וְמָה אוֹסִיף לְדַבֵּר עוֹד עִמָּךְ, אַחֲרֵי שְׁאִינְךָ צִיַּת לְדַבְרֵי שֶׁהֵם כָּלֶם דְּבָרֵי אֱלֹהִים חַיִּים שְׁקַבְּלָתִי מִבְּאֵר מַיִם חַיִּים מֵהַנַּחַל נוֹבֵעַ וְכוּ' שֶׁהֵם בְּחִינַת מַיִם עִמְקִים עֲצָה בְּלֵב אִישׁ עִמְק עִמְק וְכוּ'. וְעַל יְדֵי תְּמִימוֹת וּפְשִׁיטוֹת דִּיקָא יְכוּלִים לְמַצְאֵם כָּל אֶחָד בְּמִקְוָמוֹ וּשְׁעָתוֹ. וְזֶה עֵקֶר הַנְּסִיּוֹן וְהַצְּרוּף שֶׁל כָּל אָדָם שְׁבִכָּל הַיְּרִידוֹת וְהַנְּפִילוֹת, וּבְכָל מָה שֶׁעוֹבֵר עָלְיוֹ לֹא יִתְרַחַק מֵהַשֵּׁם יִתְפָּרֵד וְלֹא מֵהַתּוֹרָה וְתַפְּלָה. וְהֵינָה בַּיָּמִים הַלְלוּ עֵינַתִּי בְּהַפָּרֵד שְׁפַתְבָּתִּי בְּסִמּוּד הַמְדַבֵּר מִמָּה שְׁחַדְשָׁתִּי בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד בְּשָׁבוּעוֹת הָעֶבֶר וּבְסִמּוּד לו', וְהֵם דְּבָרִים נִפְלְאִים לְהַשִּׁיב נַפְשֶׁךָ תְּמִיד, עַל כֵּן אֲנִי נִכְסֶף מְאֹד שֶׁתִּקְבְּלֶם, וְאִם יִרְצֶה הַשֵּׁם כְּשֶׁתְּהִיָּה פֹה תִזְכִּיר אוֹתִי וְאֶמְסְרֶם לָךְ. כִּי הַדְּבָרִים שֶׁנִּתְחַדְּשׁוּ בְּסִמּוּד בְּיִדְאֵי צְרִיכִים לָכֶם בְּיוֹתֵר.

ד' סיוון

וְהֵנָּה לְסַפֵּר לָךְ גְּדֻלַּת ה' וְחִסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו בְּכָל עֵת, וּבְפָרֵט מָה שֶׁהַפְּלִיא חִסְדּוֹ עִמָּנוּ בַּיָּמִים שֶׁעָבְרוּ בְּסִמּוּד שְׁפַתוֹךְ צְרוֹת וְרַדִּיפוֹת כְּאֵלֶּה הַרְחִיב לָנוּ הַרְבֵּה בְּחִסְדּוֹ הַנְּפִלְא תִקְצֵר הַמִּזְן יְרִיעוֹת. וְמֵהַשֵּׁשֶׁת חֲנֻכָּה בְּיִדְאֵי סֵפֶר לָךְ רַבִּי נַחֲמָן טוֹלְטְשִׁינְעֵר, וּבְשֵׁשֶׁת פְּרָשַׁת וַיִּגַּשׁ גַּם כֵּן הָיוּ קִצְצֵת אוֹרְחִים, אֵךְ בְּשֵׁשֶׁת פְּרָשַׁת וַיְחִי עֲזַרְנוּ הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד שֶׁהֵינּוּ שְׂמֵחִים מְאֹד בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד. וְאִזּוֹ הָיָה בְּרִית מִלֵּה אֵצֶל אַחֵי רַבִּי יוֹסֵף גְּרוֹ יֵאֵר, וּמֵאֵת ה' הִיָּתֵה סִפָּה שֶׁהַכֶּרַח לְשַׁלַּח עֲנָלָה עֲבוּר בְּנֵי רַבִּי

שֶׁכָּנָא לְכַבְדּוֹ בְּמִצְוֹת פְּרִיעָה, וְהָיָה פֹה עַל שְׂבַת קֹדֶשׁ. וְגַם אֲנִשִּׁי
בְּרַסְלָב וְרַבִּי שְׁמוּאֵל מֵאִיר וְרַבִּי גְדַלְיָה מֵלַאדִיוּזִין. וְתַהֲלָה לְאֵל
רְקֵדְתִּי הֲרֵפָה בְּבֵיתִי, וְאַחַר כֵּךְ עַל הַפֶּן זָכַר בְּבֵית אָחִי גֵרוֹ יֵאִיר.
וַיֵּשׁ בְּזוֹה הֲרֵפָה לְסֵפֶר, וְאִי אֶפְשָׁר עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה.

הַעֲשֵׂרָה זְהוּבִים מְכַרְחִים לִי מְאֹד, כִּי אֵין בְּבֵיתִי זֶוּ כָּל
שְׁהוּא, וְתִרְאָה לִזְרוֹ לְשַׁלְחָם לִי בְּמִקְדָּם הָאֶפְשָׁרִי
(כַּאֲן חֶסֶר). וּמָאן דְּבָרָא יוֹמָא יְחוּם וִירַחֵם עָלַי, וַיְגַלֶּה לִּי וְלָנֹו עֵצוֹת
עֲמֻקּוֹת בְּכָל יוֹם בְּכַחֲנִינָת גּוֹלָה עֲמֻקּוֹת מִנִּי חֲשָׁד הַנּוֹזֵר בְּהַתּוֹרָה
תִּקְעוּ אַמּוּנָה סִימֵן ה' בְּלִקּוּטֵי תַנְיִנָא, שְׂאֻזְפָּה לִידַע אִידָּ לְהַתְנַהֵג
בְּכָל יוֹם. בְּפִרְטָ בְּעֵינֵן הַמַּעֲשֵׂה אֲשֶׁר נַעֲשֵׂה עִמָּנוּ עֵתָהּ, וּבְפִרְטָ
עִמִּי. וְאִי אֶפְשָׁר לְהַאֲרִיךְ בְּזוֹה, גְּדוֹלִים מַעֲשֵׂי ה' אֲשֶׁר נֹוֹתֵן כַּחַ
לְיַעֲקֹב כְּמוֹנֵי לְסַבֵּל מֵה שְׂאֵנֵי סוּבֵל עֵתָהּ, אֲשֶׁר הֲרֵפָה אֶתֶם
יודעים וְיֹוֹתֵר מִזֶּה מֵה שְׂאֵנֵי יוֹדַע בְּעֲצָמֵי אֲשֶׁר לֹא יֵאֲמֵן כִּי יִסְפֹּר
שְׂיֻכַּל אָדָם לְסַבֵּל זֹאת. פּוֹק חַזִּי גְבוּרָתָא דְמַרְךָ, מְאֹד עֲמֻקּוֹ
מַחֲשָׁבוֹתָיו אֲשֶׁר הִקְדִּים לְהֵאִיר בִּי דְבוּרִים קְדוּשִׁים וְרַמְזִים בְּיַד
וְהַתְנוּצָצוֹת כְּזוֹה עַד שְׁמַקִּים וּמַחֲיָה אוֹתִי גַם עֵתָהּ עַד שְׁמַחֲזֵק
וּמַחֲיָה עַל יְדֵי גַם אֶתְכֶם גַם וְכוּ', עַד שְׁמֻזְבְּנוּ גַם לְהֵהוּא רוּחָא
דְנִשְׁיב בְּשִׁית פְּרָקִין וְכוּ' שְׂיִשָּׂא לְבִי אֶת רַגְלֵי בְּאֶמֶת וּבְאֶמּוּנָה
שְׁלֵמָה לְרַקֵּד מַחֲמַת שְׁמַחָה. וְתַהֲלָה לְאֵל יֵשׁ לָנוּ בְּמָה לְשַׁמַּחַת,
גַם לִי גַם לְךָ גַם לְכָל הַחֲפָצִים בְּאֶמֶת לְאֶמֶתוֹ.

יָרֵךְ מִזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְהַאֲרִיךְ יוֹתֵר, וְהֵנָּה עֲדִין לֹא זְמַרְנוּ
הַמְּבַדִּיל וְאֵלֵיהּוּ, כִּי זְרוֹתֵי עֲצָמֵי מִיד אַחַר הַבְּדִלָּה לְכַתֵּב
לְךָ דְּבָרֵי אֱלֹהֵי ה' יִגְמֹר בְּעַדְנוּ, כִּי גַם לְשַׁלַּח לְךָ מִכְתָּב הוּא

עבודה ויגיעה גדולה, הן הכתיבה, וביותר השליחות, והפלו מחמת המחלקת שמתיראים לשלח דברי אמת שלא יתהללו בהם בדברי ליצנות שלהם חס ושלום. ובדאי הפל לטובה, כי גם בזה המניעה בשביל החשק. כי על ידי זה עוזר השם יתברך שיהיו נכתבים דברי אמת ביותר המשיבין את הנפש, כי אי אפשר להמשיך דברי אמת לאמתו, כי אם על ידי שבירת מניעות הן מהמשפיע הן מהמקבל. וגם כל המרה שחורה והעצבות שלך הכל בכלל המניעות המתפשטין וצריכין לשברם, כי ביותר צריכין להשתדל לשבר העצבות המזיק חס ושלום יותר מהפל. גוואלד שרעק דרך ניט מיין ליב קינד, שרעק דרך ניט, גאט איז מיט דיר נאחת, אל תפחד בני אהובי, אל תפחד ה' עמך] באמת. זכר מה שאמר אדונינו מורנו ורבינו זכרוננו לברכה גאט איז גרויס מען ווייסט גאר ניט וכו', אפלו אייער זאך וויהין איטליכער איז גיפאלין נח' גדול אין יודעין כלל וכו' אפלו בענין שלכם לחיכו שפל אחד נפלן וכו' וכו', אבל יש ענין שנתהפך הפל לטובה, כי לגדלתו אין חקר. ותדע ותאמין באמת כי גם אתה כמו שהוא עתה, כלול בדבריו הקדושים האלו. ואפלו הגרוע ביותר חס ושלום אלפים ורבבות מדרגות, כלול גם בן בדבריו אלו. והלואי היה שומע דברים אלו היה מחיה עצמו בחיי עולם לנצח ולא היה אוכד את עולמו, אבל מה נעשה פי בשביל זה בעצמו השתטחו והתפשטו נגדנו כל כך בפרט עתה. אבל על ידי זה יש לך ולנו וכלנו לשמח הרבה מאחר שאנו זוכים לשמע ולהאמין בדבורים הקדושים אמתיים כאלה נוראים ועמקים

וּפְשׁוּטִים כְּאֵלֶּה, מָה אָמַר מָה אֲדַבֵּר, מִי שָׁיֵשׁ לוֹ מִחַ בְּקִדְקִדּוֹ
רְאוּי לוֹ עַל יְדֵי דְבוּרִים אֵלֶּה וְכֵאלֶּה לְהַפְדֵּךְ כֹּל מִיַּיִן יְגוֹן וְאַנְחָה
לְשִׁמְחָה.

דְּבַרֵי אֲבִיד הַמַּתְנַעֲנַע לְשִׁמּוֹחַ נַפְשׁוֹ וּמְצַפֶּה לְיִשׁוּעָה.

וְעַתָּה אֶפְרַסְפֶּה

וּבְעֵינַיִן הַשְּׂמוֹת שֶׁל כְּלָה וְחַמּוּתָה שְׁמַעְתִּי מֵהֶרֶב ר' יְהוּדָה
מִמַּעַדְוֹדֵבְקָא ז"ל שְׂרַבְנוּ ז"ל לֹא הִקְפִיד עַל זֶה כְּלָל.

רִיד

כְּרוֹךְ הַשֵּׁם, יוֹם ג' עָרַב רֹאשׁ חֹדֶשׁ שְׁבַט תַּקצ"ו נְעֻמְרוֹב.

בְּנֵי חֲבִיבֵי. מִכְתָּבֶיךָ קִבַּלְתִּי כֻּלָּם, וּמָה אָמַר לְךָ בְּנֵי חֲבִיבֵי,
עֲצֵם צְעָרִי שָׁיֵשׁ לִי מַעֲנֵן זֶה. כִּי בְּמוֹצָאֵי שְׁבַת קִדְשׁ
כְּתַבְתִּי לְךָ אֲגֵרַת בְּאִרְיוֹת גְּדוֹל, וְהָיָה לִי יְגִיעָה גְּדוֹלָה עַל זֶה,
וְשָׁלַחְתִּיו עַל יְדֵי הַפָּאסֵט, וְאֵינִי יוֹדֵעַ כְּלָל מָה זֶה שְׁעָדִין לֹא
הִגִּיעַ לְיָדְךָ. גְּדַל הַיִּסּוּרִים שָׁיֵשׁ לִי מִזֶּה תּוֹכַל לְשַׁעַר בְּלִבְךָ, וְאֵינִי
יוֹדֵעַ כְּלָל מָה לַעֲשׂוֹת בְּזֶה. וְהוּא אֲצָלִי מֵהַיִּסּוּרִים הַגְּדוֹלִים עַד
שָׂאֲנִי מִכְּרַח לְהַפְכֵם לְשִׁמְחָה, כִּי בּוֹדָאִי גַם זֶה לְטוֹבָה, וּמִי יוֹדֵעַ
דְּרָכֵי ה' וְנִפְלְאוֹתָיו. וּבְאוֹתוֹ הַמִּכְתָּב הַזֶּה לְכַתְּבִי מִזֶּה גַם בֵּן
הַרְבֵּה, כִּמְּהָ יְגִיעוֹת אֲנִי צָרִיךְ לְהַתְיַנֵּעַ בְּעֵינַיִן הַמִּכְתָּבִים שֶׁיְגִיעוּ
אֵלַיךְ, וְהַכֹּל מִחַמַּת הַמַּחְלֶקֶת שְׁעַל יְדֵי זֶה מִתִּירָאִים מֵהַפֶּת לְצִיִּם
וְכו'. וְעַל יְדֵי זֶה כְּתַבְתִּי שֵׁם דְּבָרִים הַמְּשִׁיכִים אֶת הַנֶּפֶשׁ, אִךְ
בּוֹדָאִי הַכֹּל לְטוֹבָה.

בַּעַת אֵין בְּלִשׁוֹנִי מְלָה לְהֶאֱרִיךְ כִּי מוֹסֵר כְּתָב זֶה נְחוּץ, וְאֵנִי
 לֹא גִמַּרְתִּי עֲדִין הַלְמוּד שְׁאַחַר הַתְּפִלָּה. אֵךְ מֵהִסְתָּם
 תִּשְׁמַע מֵהַמוֹסֵר כְּתָב זֶה אֲשֶׁר יִחִיה וְיֵשִׁיב אֶת נַפְשֶׁךָ. וְגַם מְעַט
 הַיִּסּוּרִים שֶׁתִּשְׁמַע מִמֶּנּוּ תִרְאֶה לְהַחֲיוֹת נַפְשֶׁךָ בָּהֶם, כִּי כִּבֵּר
 יִדְעֵנוּ שֶׁהִפֵּל לְטוֹבָה, וְהַמְנִיעָה בְּשִׁבִיל הַחֶשֶׁק. וּבּוֹדָאֵי לֹא יַעֲזֹב
 אוֹתָנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאִם גַּם פֹּה נִמְצְאִים מְנִיעוֹת הַרְבֵּה בּוֹדָאֵי
 יִגְמַר ה' כֹּל מַה שֶׁהִתְחִיל כִּי לֹא דִבֵּר רִיק הוּא מַה שֶׁנַּעֲשֶׂה עִמָּנוּ
 עֵתָה בְּכִלְלִיּוֹת וּבְפִרְטוּיֹת עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וּבְפִרְט שְׂיִדְעֵנוּ
 שְׁגַם עִם כָּל הָעוֹלָם נַעֲשֶׂה מַה שֶׁנַּעֲשֶׂה בְּפִרְט עִם הַחוֹלְקִים
 שְׁמֵלָאִים כַּעַם וַיְגוֹנוֹת בְּיוֹתֵר, וְאִי אֶפְשָׁר לְהֶאֱרִיךְ בָּזֶה. כִּבֵּר
 הָאֵרְכָתִי הַרְבֵּה לְדַבֵּר עִמָּכֶם אֲמִתַּת הָאֱמֶת שֶׁתּוֹכְרוּ הַיֵּטִב מַה
 שֶׁכְּתוּב בְּסִפְרֵי קֹדֶשׁ שֶׁהָעוֹלָם מְלֵא יְגוֹנוֹת, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (קֹהֶלֶת ב)
 "גַּם כָּל יָמָיו כַּעַם וּמְכֹאֲבוֹת". וּכְבֵר אֶתֶם מְבִינִים קֶצֶת בָּזֶה, אֵךְ
 עֲדִין אֵינְכֶם מְשִׁימִים לֵב הַיֵּטִב לְהִבִּין מִזֶּה שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵין
 כּוֹנֵן כָּלָל בְּקִיּוּם הָעוֹלָם בְּשִׁבִיל הַנְּהַגוֹתֵיהֶם בְּדַרְכֵי הַכְּלָיִם
 הַנְּהַגִּים בְּעוֹלָם רַק כָּל הַהַכְּלָיִם הַכֹּל בְּשִׁבִיל הַבְּחִירָה. וְעַקֵּר
 כּוֹנֵן וְרִצּוֹנוֹ וְחִפְצוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא רַק בְּכָל תְּנוּעָה וּנְקֻדָּה טוֹבָה
 שֶׁחוֹטֵף כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל יוֹם, אֲשֶׁר הַצְּדִיקִי אֱמֶת מְכַרְרִים
 וּמַעֲלִים אוֹתָם וּבוֹנִים מֵהֶם בְּנִינִים נַפְלָאִים וְנוֹרָאִים, וְאֵין שׁוּם
 חַיּוֹת וְקִיּוּם פִּי־אִם עַל־יְדֵי צְדִיקֵי אֱמֶת, וְאִם כָּל זֶה יְדוּעַ מִכְּבָר,
 צְרִיכִין לְחַזֵּר זֹאת בְּכָל יוֹם וְלִזְכֹּר שֶׁאֵין שׁוּם זְמַן כָּלָל כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב
 עַל פֶּסוּק "אֵנִי הַיּוֹם יִלְדֶּתִיד" וְכוּ'. יֵתֵר מִזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְהֶאֱרִיךְ.

דברי אביך המעטיר בערך ומצפה לישועתך מהרה.

רטו

בעזרת השם יתברך, יום ג' תרומה תקצ"ו.

שלום לאהובי בני חביבי הרבני מורנו הרב יצחק גרו יאיר.

מוסר כתב זה נחויץ עתה מאד. ואיני יודע מה לכתב לך. מה שיעבר פה יספר לך קצת רבי נחמן טולמשינער. חזק בני וחזק, ושמח נפשך בכל מה שתוכל, והסר מאתך רבוי המחשבות והדאגות והטרדות. זכר כי הכל הבל ואין שום זמן כלל, ואם אף על פי כן געשה עמך מה שגעשה, יש לנו אב זמן ואנו בטוחים בכחו הגדול פי רב הוא. וצריכין לחזור זאת היטב בלבנו בכל פעם, ולאשר ידעתי כי אתה מכין עצמך להיות פה בסמוך על איזה שבת קדש. על פן אין להאריך יותר. ותקבל רעדילי מהוייגיריל [גלגל מהשטון] שלי שהוא אצלך ויראה לתקנו ולהביאו לפה. ואם לא יוכל לתקנו קדם ביאתו יביא אותו לפה כמו שהוא פי מברח לי מאד, וה' יצליחך בזה ובבא. ותזכה לבלות ימיד בתורה ועבודת ה'.

דברי אביך המצפה לישועה ומעתיר בעדכם.

מן אברסלף

רטז

ברוך השם, יום ד' תצוה תקצ"ו נעמרוכ.

שלום רב לאהובי חתני חביבי הרבני המפלג הותיק מורנו הרב ברוך גרו יאיר.

אתמול קבלתי מכתבך על ידי איש מפה והיה לי ולכלנו
 לנחת גדול. והיום הזמין ה' לי מוסר פתב זה, ואיני
 יודע מי הוא, על פן אי אפשר להאריך בדברי אמת כלל בידוע
 לכם. פי מאהבתכם החזקה פתבתי לכם דברי אלה המעטים.
 ותהלה לאל אתנו פה החיים והשלום. ודעו שידידנו המפלג
 מורנו הרב אברהם בער שיחיה נסע אתמול לאומאן עם אמו
 הצנועה מרת אדיל תחיה, ועם עוד מאנשי שלומנו. ושם יתודעו
 יחד עם הנגיד רבי בער מטשעהרין שיבוא לשם עם בתו תחיה
 ושם יהיה נגמר ההתקשרות ביניהם למזל טוב, ותהיה החפה
 למזל טוב בסמוך. ורבי בער הנ"ל היה בעצמו בברסלב בשביל
 זה, והשתטח בבקשות עצומות לפניהם שישתדכו עמו, והוא
 מפזר לנדן יותר משני אלפים קערפליך. ברוך השם אשר עזרנו
 עד פה. והמרשעת המגרשת ואביה ואמה המרשעת שניהם
 חורקים ונמסים וכמדקרות הרב בבטנם. פן יוסיף ה' ברחמיו
 להפילם נפילה אחר נפילה, עד יפירו האמת ויקרחו קרחה
 בראשם וימרטו פניהם על כל הרעות שעשו לעצמם שאבדו
 בידים הון יקר בזה. וגם מהם ובהם מטיחים דברים נגד משה
 המהפך לשמה על אשר נאבד לנצח מטוב בזה. ואי אפשר
 להאריך בזה יותר. ה' יתברך ירחם ויושיענו מהרה בכח וזכות
 ימי הפורים הקדושים הממשמשין ובאין לקראתנו לשלום שנובה
 להנצל מפל שונאינו ורודפינו חנם, יבשו ויבהלו מאד כל אויבינו
 וכו'. נא להודיעני בכל פעם משלומם הטוב.

דברי חותנד ואביך הדורש שלום תורתך באהבה עזה.

וְשָׁלוֹם לְאֶבְיָד, יְדִידֵי כְּנַפְשֵׁי הָרֶבֶנִי הַהֲתִיק מוֹרְנוּ הָרַב שְׁלֹמֹה
 נְרוּ יֵאִיר עִם כָּל בְּנֵי בֵּיתוֹ, חֲזַק וְאַמֵּץ יְדִידֵי וּבְטַח בְּה'
 כִּי לֹא יַעֲזֹב אֶתְכֶם. הָאֵלֻקִּים הַרוּעָה אֶתְכֶם מֵעוֹדְכֶם גַּם עַד זְקֵנָה
 וְשִׁיבָה אֶל יַעֲזֹבְכֶם. קוֹם קְרֵא אֱלֹוֵי יְחִישׁ לְאַמְצָךְ. כִּי הוּא יִתְבָּרֵךְ
 שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה, כִּי אֵין כַּחֲנוּ אֶלָּא בְּפֶה.
 דְּבָרֵי הַמֵּיעֵצוּ לְטוֹבַתוֹ לְנֹצַח.

121 הַג"ל

ו' סיוון

ריו

בְּעוֹרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, יוֹם ב' פְּקוּדֵי תִקְצ"ו.

אֶהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי וִידִידֵי. קִבַּלְתִּי מִכְתָּבְךָ בְּיוֹם תַּעֲנִית אֶסְתֵּר
 בְּעֵת שְׁנַת־קִבְּצוֹ אֵלַי כַּמָּה אֲוֵרָחִים מְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ.
 וְטִרְדַּת הַפּוֹרִים הִיְתָה עָלַי, גַּם חֲשַׁשׁ מְאַיֶמֶת הַשּׁוֹנְאִים כִּידוּעַ
 לְךָ, הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ יִרְחֵם וּמִפְּחַד אוֹיֵב תִּצַּר חַיִּי, וְאַף עַל פִּי כֵן
 קָרִיתִי מִכְתָּבְךָ הַיָּטִב. וְהָיָה לִי צֶעַר גָּדוֹל אֲז עַד הַנֶּפֶשׁ. אַךְ בְּדַרְכֵי
 עֲצוֹת אֲמִתּוֹת וְתַמְיוֹמוֹת נִפְלְאוֹת וְעִמְקוֹת שֶׁל בַּעַל הָעֵצָה
 הָאֲמִתִּי הֵם חֲזִקוֹנֵי וְאַמְצוֹנֵי לְהַגְבִּיר שְׂמִיחַת פּוֹרִים עַל כָּל הַג"ל.
 וְתִהְיֶה לְאֵל שְׂמִיחָנוּ קֶצֶת בְּפּוֹרִים וּבְשִׁפְתַּי שְׂאֲחֵרֵיו, וּדְבַרְנוּ דְבָרֵי
 אֲמֵת הַנּוֹבְעִים מִמַּעֲיֵנֵי הַיְשׁוּעָה. וּמַעַט מֵהֵם תִּשְׁמַע מְמוֹסֵר כְּתַב
 זֶה.

וְעַל אוֹדוֹת צַעֲקַתְךָ מֵה אֲשִׁיבְךָ בְּנֵי חֲבִיבֵי, הֲלֹא כָּבֵד כְּתַבְתִּי
 לְךָ הַרְבֵּה וְגַם שָׁמַעְתָּ הַרְבֵּה. וְגַם סִפְרִינוּ מְצוּיִים בְּיָדְךָ
 הַפֶּךָ בָּהֶם וְהַפֶּךָ בָּהֶם. תִּמְצָא הַתְּחִזְקוֹת וַיְשׁוּעוֹת וְנַחֲמוֹת עַל כָּל

אֲשֶׁר עוֹבֵר עָלֶיךָ וְעַל בְּלָנוּ לְהִיּוֹת בְּכֻלָּל אֲסִירֵי הַתְּקוּהָה. וּכְבָר דְּבַרְתִּי פֹה עִם אֶחָד וְשָׂאֲלֵתִי אוֹתוֹ "הֲרֵאשׁוֹן אָדָם תּוֹלַד", שֶׁהוּא מֵה שֶׁשָּׂאֲלוּ רַעֵי אֵיזוֹב אֶת אֵיזוֹב עַל אוֹדוֹת צַעֲקוֹת הַמְּרָה, וְאָמְרוּ לוֹ הֲרֵאשׁוֹן אָדָם נוֹלַדְתָּ, וּפְרַשׁ רַש"י וְכִי נוֹלַדְתָּ קִדְּם אָדָם הֲרֵאשׁוֹן, שֶׁתִּדַּע כֹּל מֵה שֶׁעָבַר עַל כָּל אָדָם שֶׁבְּעוֹלָם וְכוּ'. וּמִזֶּה יְכוּל כָּל אָדָם לְהִבִּין לְעִנְיָן מֵה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו הֵן בְּעִנְיָן צָרְכֵי הַגּוֹף וּפְרִנְסָה, הֵן בְּעִנְיָן מַדּוֹת וּמַעֲשִׂים וְכוּ'. וְכִי נוֹלַדְתָּ קִדְּם אָדָם הֲרֵאשׁוֹן שֶׁתִּדַּע מֵה שֶׁעוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד. הֲלֹא הָאָדָם בָּא בְּשִׁבִיל זֶה לְעוֹלָם שֶׁיַּעֲבֹר עָלָיו מֵה שֶׁיַּעֲבֹר וְהוּא צָרִיךְ לְהִיּוֹת חֹזֵק בְּצוּר לְסַבֵּל הַכֹּל, וּבְכָל אֲשֶׁר יַעֲבֹר עָלָיו יִקְוֶה וַיִּצְפֶּה וַיִּיחַל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאֵל יִתִּיאֵשׁ אֶת עֲצֻמוֹ מִן הַרְחָמִים בְּשׁוּם אַפֵּן. וּכְבָר דְּבַרְנוּ הַרְבֵּה בְּזֶה, וְכַעַת אֵין הַזְּמַן מְסֻכִּים לְהֵאָרִיךְ.

בְּנֵי הַתְּנַבֵּר לְהַשְׁלִיךְ מֵאֲתָד כָּל הַפְּחָדִים וְהַמְּרָה שְׁחוּרָה הֵן מֵהָעֵבֶר וְהֵן מֵהָעֵתִיד. רַק תִּתְחַזֵּק לְחֹמֶף מֵה שֶׁתּוּכַל בְּכָל עַת אֵיזֶה דְּבַר תּוֹרָה אוֹ תְּפִלָּה אוֹ מִצְוָה. וּבִטַח בְּכַחוֹ הַגְּדוֹל שֶׁל זְקֵן דִּקְדֻשָּׁה שֵׁישׁ לוֹ כַּח לְתַקֵּן הַכֹּל. וְשִׂמַּח נִפְשֶׁךָ בְּכָל עַת שְׂוִכִיתָ לְבָלִי לְהִיּוֹת מֵתַנַּגֵּד עָלָיו וְעַל הַנְּלוּיִם הַנִּקְרָאִים עַל שְׁמוֹ הַקְּדוֹשׁ ז"ל. וּכְבָר דְּבַרְנוּ הַרְבֵּה בְּזֶה. אֲבָל בְּכָל יוֹם אֲתָה צָרִיךְ לְזַכֵּר זֹאת, וּבִפְרָט בְּעַת הַלַּחֵץ וְהַדְּחַק חֵם וְשְׁלוֹם. כִּי בְּאֲמַת גַּם אֲנֹכִי בְּעִנְיֵי בְּכָל מֵה שֶׁעוֹבֵר עָלַי כָּל חַיִּיתִי וְתַקּוּתִי וְהַתְּחַזְּקוּתִי הַכֹּל עַל יְדֵי זֶה כִּאֲשֶׁר יִדְעָתָּ מַעֲט בְּזֶה.

דְּבָרֵי אֲבִיד הַמְּצַפֶּה לְשִׁמְעַ מִמֶּךָ בְּשׁוֹרוֹת טוֹבוֹת.

ותפרם בשלום כל אנשי שלומנו ובפרט בשלום ידידי נפשי
ולכבי הרבני הותיק פרי צדיק מורנו הרב ר' נחמן
גרו יאיר.

ו' סיון

ריח

בעזרת השם יתברך, יום ד' פרשת ויקרא תקצ"ו.

שלום לאהובי בני חביי הרבני וכו' מורנו הרב רבי יצחק
שיחיה עם כל בני ביתו שלום וישע רב.

מכתבו הגיעני אתמול ביגיעה וטרחה, פעת אין כל חדש
להודיעו. ועל צעקתך בעגנן יסוריך, נפלאתי עליך
בני חביי. הלא כבר ידעת ושמעת הרבה שבהכרח שיעבר על
האדם מה שיעבר. וכבר מבאר בספריו הקדושים שכל אדם
צריך שיהיה לו צער בכל יום, וכל מי שדעתו גדול, צערו גדול
יותר רחמנא לצלן וכו' עין שם. ואם יסורין פאלה שכתבת ימנעו
את האדם מעבודתו כמעט אפס תקוה חס ושלום. כי אי אפשר
להמלט מיסורין פאלה. האמת שהם בודאי מגיעה ועפוב, אך
אף על פי כן כבר דברנו הרבה שבכל יום יכולין לחטף טוב, כי
לית יום דלית בה טוב, רק כל יומא אית לה גדר מלבר וכו'.
כאשר הארכנו בזה בשכועות זה איזה שנים. ואם המגיעות
והטרדות משתטחים שכמעט קשה לעשות שום עבודת ה', על
זה כבר הקדים לנו הרועה ישראל והודיענו שהרצון
וההשתוקקות והכסופין בעצמם טובים מאד, וההרצון בעצמו
נחשב פאלו לומדים בספר וכו'. וצריכין להאמין שכל מאדעותיו

הכל לְטוֹבָה גְדוֹלָה. וְכִי אֶפְשֶׁר לְפָרֵשׁ בְּסֵפֶר אוּ בְעַל פֶּה שְׂאֵם יִקְנֶה הַשְׂתַּתֵּף חֶלֶק בְּהַדִּירָה וְהוּא אֵינוֹ מְרוֹצֵה לְךָ מִחַמַּת בְּנֵי וְכוּ' תֵּאֱמִין שְׁגָם זֶה לְטוֹבָה. רַק הַתּוֹרָה הוֹדִיעֵנו דֶּרֶךְ כָּלֵל, שְׂחִיב אָדָם לְהֵאֱמִין שֶׁכֵּל מְאוֹרְעוֹתָיו הֵם לְטוֹבָתוֹ אוּ לְמַרְק עוֹנוֹתָיו. אוּ לְהִזְכִּירוֹ דִּיקָא עַל יְדֵי זֶה שִׁישׁוּב לְהֵשֵׁם יִתְבַּרֵּךְ, אוּ כְּדֵי שִׁיתְפַּלֵּל עַל זֶה. כִּי יָכוֹל לְהִיֹּת שְׂדִיקָא עַל יְדֵי זֶה יְהִי מְכָרָח שִׁיְהִי לֹא הַתְּבוֹדוֹת כְּדֵי שִׁיִּפְרֹשׁ צַעֲרוֹ מֵעַסְק זֶה, וְעַל יְדֵי זֶה יִבּוֹא מֵעַנְן לְעַנְן וְיִשְׁפֹּךְ כָּל שִׁיחוֹ לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ. מְלַכְד נִסְתָּרוֹת נִפְלְאוֹת ה' מֵה שֶׁהֵשֵׁם יִתְבַּרֵּךְ מְכֹון בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁמִּבְּיָא עַל הָאָדָם בְּשִׁבִיל בְּחִירָתוֹ כְּדֵי שְׂדִיקָא עַל יְדֵי זֶה יִבִּין רְמִזִּים לְהַתְּחַזֵּק לְהַתְּקַרֵּב אֵלָיו מִכָּל מְקוֹם שֶׁהוּא. וְכִבְר דְּבַרְנוּ הַרְבֵּה בְּזֶה, וּמְבֹאֵר בְּסִפְרֵינוּ הַקְּדוּשִׁים הַרְבֵּה מְזֵה, אֵךְ בְּכָל יוֹם צְרִיכִין לְשׁוּם לֵב לְזֶה וּלְהַבִּין דְּבַר מֵתוֹךְ דְּבַר, כִּי אֵי אֶפְשֶׁר לְבֹאֵר הַכֵּל בְּפִרְט. וְעַל כֵּלָּם כָּל סְמִיכְתָּנוּ וְתַקּוּתָנוּ הוּא עַל כַּחוֹ שֶׁל זְקֵן דְּקִדְשָׁה בְּעַצְמוֹ, וְתַהֲלָה לְאֵל יֵשׁ לָנוּ עַל מִי לְסַמֵּךְ. בְּרוּךְ ה' בְּשִׁכְכְּנוּ וּבְקוּמָנוּ וְכוּ' אֲשֶׁר זָכִינוּ לְהִיֹּת בְּחֶלְקוֹ וְכוּ'. וַיְמִי הַפֶּסַח הַקְּדוּשִׁים מִמְּשֻׁמְשֵׁין וּבְאִין. הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ יַעֲזוֹר לָנוּ וּלְכָל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵימִין יַעֲבִיר הַחֹשֶׁךְ מֵעֵינֵינוּ, וְנִזְכֶּה לְרְאוֹת נִפְלְאוֹת אֵת כָּל הַחֶסֶד אֲשֶׁר הִפְלִיא הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ עִמָּנוּ אֲשֶׁר אֵי אֶפְשֶׁר לְבֹאֵר בְּכַתֵּב וּבְעַל פֶּה וְכוּ'.

דְּבַרֵי אֲכִיד הַמְצַפֶּה לִישׁוּעָה.

וְלֵן אֶבְרָסֶלֶף

וְהַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ יוֹלֵכְנוּ בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת וְהַיִּשָּׁר וְנִזְכֶּה לְזִהַר מִמְּשֻׁהוֹ חֲמִין בְּגִשְׁמִיּוֹת וְרוּחַנִיּוֹת. וְנִזְכֶּה לְשִׁמּוֹחַ

בְּשִׂמְחַת הַחַג הַקָּדוֹשׁ הֵבֵא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה. וְיִהְיֶה אֲצִלָּנוּ חֲדָשׁ
 לְגַמְרֵי, וְנִרְאָה אֶת עֲצֻמְנוּ כְּאֵלוֹ אֲנַחְנוּ בְּעֲצֻמְנוּ יֵצְאֵנוּ מִמְצָרִים
 בְּשָׁנָה הַזֹּאת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּכָל דּוֹר וְדוֹר חַיֵּב אָדָם לְרֹאוֹת אֶת
 עֲצֻמוֹ כְּאֵלוֹ וְכו'. הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד יַעֲזָרֵנוּ לְקַיֵּם זֹאת בְּאַמְתּוֹ, בְּפִרְט
 נִרְדָּפִים כְּמוֹנוֹ שְׂאֵנוּ רוֹאִים נַפְסִים שֶׁל יֵצִיאַת מִצְרַיִם וּקְרִיעַת יַם
 סוּף בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת. הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד יַעֲזָרֵנוּ לְרֹאוֹת הַנַּפְסִים
 בְּאַתְגָּלְיָא וְיִתְגַּלֶּה הָאֱמֶת לְעֵין כָּל וְיִרְאוּ שׁוֹנְאֵינוּ וְיִבְשׁוּ, וְנִפְשָׁנוּ
 תִּגְלֵל בְּה' תְּשִׁישׁ בִּישׁוּעָתוֹ אָמֵן.

ח' סיון

רִישׁ

בְּעֹרַת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד, יוֹם ג' ב' דָּחַל הַמוֹעֵד פֶּסַח תַּקְצ"ו.

בְּנֵי חֲבִיבֵי. מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי אֶתְמוֹל וּמֵאַהֲבַתְךָ אֲשִׁיבְךָ מְעַט גַּם
 בְּחַל הַמוֹעֵד. אֶהוּבֵי בְנֵי הַחַיִּיתִנִּי בְּדַבְרֶיךָ אֲשֶׁר אֲנִי רוֹאֶה
 מִרְחוֹק שֶׁפֶּבֶר נִתְעוֹרֵר לְבַבְכֶם לְהַבִּין מְעַט מִזְעִיר גְּדֻלַּת הַבוֹרָא
 יִתְפָּרֵד, גַּם בְּעֵצֶם הַצְרוֹת וְהַהֲרַפְתָּקָאוֹת הָעוֹבְרִים עֲלֵינוּ, כִּי
 בְּאַמְתּוֹ הֵן הֵן גְּבוּרוֹתָיו הֵן הֵן נוֹרְאוֹתָיו. וְאִי אֶפְשֶׁר לְהֶאֱרִיךְ בְּזֶה
 עֵתָה. וְהִנֵּה הַפֶּאֶסְטִי [סִדְנֹר] עֲדִין עוֹמֵד בְּבֵיתִי, וְגַם זֶה לְטוֹבָה
 בּוֹדָאִי. וְזֹאת צְרִיכִין לְהֶאֱמִין בּוֹדָאִי כִּי לֹא לְעוֹלָם יָרִיב וְלֹא לְנֹצַח
 וְכו', וּבּוֹדָאִי יְבוֹא הַיּוֹם אֲשֶׁר יִרְאוּ בְּשִׂמְחָתָנוּ וְהֵם יְבוֹשׁוּ. וְגַם
 עֵתָה תִּהְיֶה לְאֵל אֵין לָנוּ לְהַתְפַּיֵּשׁ כְּלָל. נָא מְאֹד בְּנֵי חֲבִיבֵי,
 הַשֵּׁלֶךְ מֵעֲלִיךָ הַמְרָה שְׁחוֹרָה שֵׁלֶךְ, וְהַיְגוֹן וְאַנְחָה הַרְחִיקֶם מֵעֲלִיךָ
 כְּכָל דְּרָכֵי הַעֲצוֹת שִׁדְדַתָּ, כִּי אֶתָּה קוֹבֵל וְצוּעֵק בְּמִכְתָּבְךָ יוֹתֵר
 מְדָאִי. וְכִבֵּר יִדְעַתָּ שְׁעַל עֲנִינִים כְּאֵלֶּה צְרִיכִים לְיַחַד שְׁעָה בְּיוֹם

לְצַעַק בְּמַר נֶפֶשׁ עַל כָּל הָעוֹבֵר עַל הָאָדָם. וְשֹׂאֵר הַיּוֹם צָרִיכִין לְהִתְחַזֵּק בְּשִׂמְחָה בְּפִשְׁטוּת שְׁלֵא עֵשְׂנִי גוֹי וְכוּ'. וְאֲדַרְבֵּא עַל יְדֵי הַמְרִירוֹת הָעוֹבֵר עַל הָאָדָם יְכוּלִין לְהִבִּין עֵצֶם חֲסִדוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו יִתְבָּרֵךְ אֲשֶׁר הוּא מְחַיֵּנו וּמְקַיְמֵנו בְּעֵצֶם מְרִירוֹת כּוֹה, אֲשֶׁר אֲלֵמָּלָא מְלַחָא לֹא הוּינָא יְכוּלִין לְסַבַּל מְרִירוֹתָא. וְזִהוּ כָּל עֲנָן מִצְּוֹת אֲכִילַת מְרוֹר לְזִכֹּר "וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם" שְׁגַם בַּעַת הַנְּאֻלָּה וְהִישׁוּעָה וְהַהֲרַחְבָּה צָרִיכִין לְזִכֹּר וְלֹא לְשַׁכַּח אֶת הַמְרִירוֹת, שְׁעַל יְדֵי זֶה יְכוּלִים לְשַׁמַּח בְּהִישׁוּעָה. כִּי לְפִי עֵצֶם הַמְרִירוֹת שִׁישׁ בְּעוֹלָם כְּאֲשֶׁר רֹאִין בְּחוּשׁ בְּוֹדָאֵי הַכֹּל טוֹב וּמְתוֹק, אֲבָל אִם לֹא יִזְכֹּר הַמְרִירוֹת וַיִּרְצֶה לְמַלְאוֹת חֲפָצוֹ בְּכָל תְּשׁוּקַת הַבְּלִי הָעוֹלָם, לְעוֹלָם יַחֲסֹר לוֹ, וְלֹא יִרְאֶה טוֹב כָּל יְמָיו. וְכֹל זֶה הוּא מְעַנֵּן מַה שְׂדַבְּרָנוּ בְּלֵיל שַׁבַּת הַגְּדוֹל, וּבְוֹדָאֵי תְּשַׁמַּע מְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמְנוּ וַיַּעֲרַב לְכֶם. וְעַתָּה כָּל חַיּוֹתֵי בְּעֲנָן זֶה וְהוּא מְעִין מַה שְׂאָמַר הוּא וְ"ל עַל פְּסוּק "וְאֶהְבֶּתָּ לְרַעְדָּ כְּמוֹד אֲנִי ה'". וְכֵן מַה שְׂאָמַר עַל פְּסוּק "הִנֵּה לְשָׁלוֹם מֵר לִי מֵר וְאַתָּה חֲשַׁקְתָּ" וְכוּ'. אֲךָ 'דְּבַרֵי תוֹרָה עֲנִיִּים בְּמְקוֹמָם וְעִשְׂרִים בְּמְקוֹם אַחֵר' וּכְשִׁמְרַחֲבִים הַדְּבָר בְּהֶם מְרַגְּשִׁין בְּיוֹתֵר הָעֲצוֹת הַנּוֹבְעִים מֵהֶם. לְמַעַן הֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ אֵל יְהוֹי יִשְׁנִים וְזֻקְנִים בְּעֵינֵיךְ. הַפֶּךְ בְּהֶם וְהַפֶּךְ בְּהֶם, וּבְכָל יוֹם וְיוֹם יְהוֹי בְּעֵינֵיךְ כְּחַדְשִׁים מְמַשׁ. וְזִכֹּר הַיֵּטֵב כִּי אֲנַחְנוּ עוֹבְרִים בְּזֶה הָעוֹלָם שֶׁהוּא מְלֵא מְנִיעוֹת וְעוֹבְבִים מֵהַקְּלָפוֹת הַרְבִּים וְהַעֲצוּמִים מְאֹד הַנְּאֻחִים בּוֹ כִּי הוּא עוֹלָם הַעֲשִׂיָה, אֲבָל הַכֹּל צֵל עוֹבֵר וְעֲנָן כְּלָה וְרוּחַ נּוֹשֶׁבֶת וְכוּ', וְכֹל חַיּוֹתְנוּ וּסְמִיכְתְּנוּ בְּכַח הַצְּדִיקִים הָאֲמֵתִיִּים שְׁלֵא הָיָה לָהֶם שׁוֹם הַסְּתַכְּלוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם וְכוּ'. קוֹל רְנָה וַיִּשׁוּעָה בְּאַהֲלֵי צְדִיקִים וְכוּ'.

דְּבָרֵי אָבִיךָ הַמְּזַהֵרְךָ וּמְזַרְזֵךְ לְשִׁמּוּחַ תְּמִיד וּבִפְרֹט בְּחַג הַקְּדוֹשׁ
הַזֶּה. עוֹשֶׂה נְסִים וְנִפְלְאוֹת בְּכָל יוֹר יַעֲשֶׂה עִמָּנוּ נְסִים גַּם עִתָּה,
וַיִּצְלַנו מִכָּל אוֹיְבֵינוּ וְרוֹדְפֵינוּ. נְגִילָה וְנִשְׂמָחָה בִּישׁוּעָתוֹ.

וְעַתָּה אֶפְרָסְפֶּה

וְשָׁלוֹם רַב לְכֹל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ פְּאַהֲבָה רַבָּה וְאַהֲבַת עוֹלָם לְעַד
וּלְנֶצַח, מִיָּם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה וְכוּ'.

מ' סיוון

רב

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם ה' לְמִסְפָּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּקְצוּ.

שְׁלוֹם וְחַיִּים וּבְרָכָה לְכַבּוֹד בְּנֵי חֲבִיבֵי הַרְבֵּנִי מוֹרְנוּ הַרֵב מוֹרְנוּ
הַרֵב יִצְחָק נְרוֹ יֵאִיר לְנֶצַח וּלְכֹל הַנְּלוּיִם אֲלֵינוּ שְׁלוֹם וַיִּשַׁע רַב.

מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי אֶתְמוּל. וְאִם אֵין הַזְּמַן מִסְפִּיק לְהַשִּׁיבְךָ, וְגַם

עַדִּין אֵינִי יוֹדֵעַ מַה לְהַשִּׁיבְךָ, עִם כָּל זֶה עֲצֵם

תְּשׁוּקָתְךָ אֲלֵצְנִי לְהַפְסִיק הַלְמוּד שְׂאֵחַר תְּפִלַּת שַׁחֲרִית וּלְקַצֵּר בּוֹ

בְּשִׁבְיִלְכֶם, אוֹלֵי יַעֲזוֹר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהַזְמִין דְּבוּרִים תַּחַת קְלָמוֹסִי

שְׁיִשְׁבוּ אֶת נַפְשְׁכֶם וְיִהְיוּ בְּכֹלל תְּלַמּוּד תּוֹרָה דְּרַפִּים דְּעַדִּיפָא

מֵהַכֹּל. וּבִפְרֹט תְּלַמּוּד גְּדוֹל כְּזֶה הַנּוֹבֵעַ מֵהַנַּחַל נוֹבֵעַ וְכוּ', שְׂמַכִּיא

לְיָדֵי מַעֲשֵׂה אֲשֶׁר אֵין לְמַעְלָה הֵימָנוּ. וְהִנֵּה כְּבַר כְּתִבְתִּי לְךָ

הַרְבֵּה, הֵן מַה שְׁנַחֲקָךְ בְּסִפְרִים קְדוּשִׁים הַנִּדְפָּסִים, הֵן אֲשֶׁר

בְּכָרְכִים הַנִּכְתָּבִים אֲשֶׁר עֲזַרְנִי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְחַדֵּשׁ בָּהֶם, וְלְהוֹצִיא

דְּבַר מֵתוֹךְ דְּבָר, וְהֵלֵא הַמָּה תַּחַת יָדְךָ, הֵן רַבּוּי הָאֲגָרוֹת אֲשֶׁר

כְּבַר כְּתִבְתִּי לְךָ, וּבִפְרֹט רַבּוּי הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבְרַנּוּ פְּנִים אֶל פְּנִים

מֵאֵז וְעַד הַנֵּה. וּמַה אוֹסִיף לְחַדֵּשׁ דְּבַר, הֵלֵא יָדַעְתָּ שְׁעַל כָּל

צַעֲקַתְךָ תּוּכַל לְקַבֵּל תְּשׁוּבָה מִמֶּה שֶׁיִּדְעֶתָ וְשִׁמְעֶתָ כְּבָר, אִךְ אִף עַל פִּי כֵן הִכְרַחְתִּי לְמִלְאוֹת רִצּוֹנְךָ לְהַשִּׁיבְךָ דְבַר בְּשִׁבְלִי זֶה בְּעֲצֻמוֹ, כִּדְרִי לְהוֹפִירְךָ וּלְזַרְזֶךָ שֶׁתִּזְכֹּר הַיָּטִב בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת אֶת כָּל הַדְּבוּרִים הַקְּדוּשִׁים הָאֲמִתִּיִּים הַתְּמִימִים בְּכָל מִינֵי תְּמִימוֹת, וְאִף עַל פִּי כֵן הֵם עֲמָקִים עֲמָקִים מְאֹד מִלְּאִים חֲכָמָה עֲמָקָה אֲמִתִּית, עֲמָקוֹת לַפְּנִים מֵעֲמָקוֹת עַד אֵין סוּף וְאֵין תְּכֵלֶת אֲשֶׁר עֲלֵיהֶם אֵין לְהוֹסִיף וּמֵהֶם אֵין לְגַרֵעַ כִּי אִם לְעֵין בְּהֶם וּלְשׁוֹם לֵב עֲלֵיהֶם. תִּמְצָא בְּכָל פֶּעַם כָּל מִינֵי מִטְעָמִים הַמְּשִׁיבִין אֶת הַנֶּפֶשׁ וְעֲצוֹת אֲמִתִּיּוֹת לְחִזֵּק נִפְשְׁךָ וְנִפְשׁ כְּמוֹתְךָ וְהַגְּרוּעִים מִמֶּךָ, וְהַטּוֹבִים מִמֶּךָ, כָּל אֶחָד לְפִי עֶרְבּוּ הַעֲשִׂיר וְהַעֲנִי וְהַבִּינּוֹנִי, נְעָרִים גַּם זְקֵנִים בְּרִיאִים וְחַלְשִׁים חֵם וְשָׁלוֹם, בְּכָל מִינֵי עֵתִים הַעוֹבְרִים עַל הָאָדָם, הַכֹּל כְּאֲשֶׁר לִפְלִי יוֹכִילִים לְמִצָּא בְּהֶם טוֹב מֵעַם וְדַעַת אֲמִתִּי בְּאִפְּן שֶׁיִּשְׁאָר כָּל אֶחָד עַל עַמְדוֹ בְּכָל עֵת לְקַפֵּץ עַל כָּל הָעוֹמְדִים עָלָיו בְּכָל יוֹם לְהַטְרִידוֹ מִשְׁנֵי עוֹלָמוֹת חֵם וְשָׁלוֹם. כִּי לֹא אֶחָד בְּלִבְד עוֹמֵד עַל כָּל אָדָם בְּכָל יוֹם לְכַלּוֹתוֹ לְגַמְרֵי חֵם וְשָׁלוֹם, כִּי אִם רַבִּים מְאֹד רַבִּים רַבִּים מְכַל צַד, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (קֹהֶלֶת ט): "עִיר קִטְנָה וְאֲנָשִׁים בָּהּ מְעַט וּבָא אֵלֶיהָ מְלֶךְ גְּדוֹל וְסָבַב אוֹתָהּ וּבָנָה עָלֶיהָ מִצּוֹדִים גְּדוֹלִים". וּכְכֹר דִּבְרָנּוּ מִזֶּה, אֲבָל עֲדִין אַתֶּם צְרִיכִין לְשׁוֹם לֵב לְכָל דְּבָרֵי הַמִּקְרָא הַזֶּה אִיךְ הַמְּלֶךְ שֶׁהוּא הַיֵּצֵר הָרַע מְלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל מִסָּבֵב אֶת הָאָדָם מִכָּל צַד וּבוֹנָה עָלָיו מִצּוֹדִים גְּדוֹלִים עַד שֶׁהִיָּה בְּלַתִּי אֲפָשָׁר לְעַמֵּד נִגְדוֹ, לֹאִילָא ה' עֲזָרְתָה לָנוּ בְּכָל יוֹם. וּכְמוֹ שֶׁאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְכַרְוָנָם לְבִרְכָה (סֵפֶה נב): בְּכָל יוֹם יֵצְרוּ שָׁל אָדָם מִתְּגַבֵּר עָלָיו וְאֵלְמָלָא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ וְכוּ'. וְאִף עַל פִּי כֵן יֵשׁ אִיזָה צַד בְּחִירָה

לְאָדָם. אֲבָל זֶה יִדְעֵנוּ מִכְּבָר שְׂאִין נִמְצָא בְּשׁוּם מְקוֹם עֲצוֹת
נִפְלְאוֹת אֲמִתּוֹת כְּמוֹ בְּסִפְרֵי הַקְּדוּשִׁים, וְכִמוֹ הַדְּבָרִים שֶׁנִּדְבְּרוּ
בִּינֵינוּ שְׁנוֹבְעִים מִדְּבָרֵי הַקְּדוּשִׁים שֶׁקִּפְּלָנוּ בְּכֹתֵב וּבְעַל־פֶּה.

זְכָרְךָ זֹאת הֵיטֵב וְהִתְאוּשְׁשׁוּ וְהִתְחַזְּקוּ וְהָיוּ לְאַנְשִׁים, וְאֵל תִּהְיוּ
מֵה שְׁקוֹרִין שְׁלִימוֹזְלִינִיקס וְשְׁלוֹמֵאֵלִים. הַבֵּיטוּ וּרְאוּ כִּי כָּל
הָעוֹלָם מֵלֹא מְכֹאֲבוֹת יוֹתֵר מִכֶּם, וְכֹל מֵה שְׁעוֹכֵר עֲלֶיךָ וְעַל
כָּלכֶם כְּבָר עֵבֵר עַל כָּל מִי שֶׁרָצָה לְכַנֵּס לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ הֵן
בְּדוֹר הַזֶּה הֵן בְּדוֹרוֹת הַקּוֹדְמִים. "זְכֹר יָמוֹת עוֹלָם בֵּינוּ שְׁנוֹת דוֹר
וְדוֹר" הִזְהִירֵנוּ מִשֶּׁה רַבְּנוּ עֲלֵיו הַשְּׁלוֹם, וְהוּא מִצְוָה וְחַיִּיב עַל כָּל
אָדָם. כִּי מִי שְׂאִינוּ טַפֵּשׁ יָכוֹל לְהִבִּין מִמֶּה שֶׁשָּׁמַע וּרְאָה בְּסִפְרִים
אֵת כָּל הַמַּעֲשֵׂה אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמַשׁ עִם כָּל אֶחָד בְּכָל דוֹר
וְדוֹר אֲשֶׁר רַבִּים רַבִּים נִמְרְדוּ עַל יְדֵי אֱלֹו הַסְּבוּבִים וְהַבְּלָבוּלִים
וְכוּ' רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, וְאַשְׁרֵיהֶם אוֹתָם שֶׁנִּשְׁאַרוּ קִימִים בְּעַבְדוֹתָם.
וְעַקֵּר הַיִּסוּד שֶׁל אוֹתָן שֶׁנִּשְׁאַרוּ הוּא עַל יְדֵי הַתְּחַזְּקוֹת אֲמִתֵּי
שֶׁהֵבִינוּ מֵה שֶׁנַּעֲשָׂה בְּעוֹלָם וְלֹא הִנְיָחוּ עֲצֻמָּן לְהַפִּיל בְּשׁוּם אִפֹּן.
אֲבָל עֲדִין לֹא נִמְצָא מִי שֶׁיַּחֲזִיק כָּל כָּךְ בְּעֲצוֹת נִפְלְאוֹת כְּאֵלוֹ כְּמוֹ
אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ ז"ל, אֲשֶׁר מְחַזֵּק וּמְקִיֵּם וּמְשִׁיב אֵת כָּל
הַנִּפְשׁוֹת אֲפֵלוֹ הַיְרוּדִים מְאֹד מְאֹד בְּכַמּוֹה מִינֵי לְשׁוֹנוֹת עֲמֻקִּים
וְתַמִּימִים, וְכֹלָם נִלְקָחִים מִמְּקוֹם שֶׁנִּלְקָחִים דְּלִית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא
תַּמּוֹן. וְלִהְתַּחֲלִיל לְדַבֵּר מֵהֶם צְרִיכִין לְחַזֵּר וּלְכַבֵּר כָּל סִפְרֵי
הַקְּדוּשִׁים. עַל כֵּן תַּחֲשׁוּב דְּרַכִּיךָ וְתִשׁוּב רַגְלֶךָ אֶל עַדְתּוֹ הוּא
חֲדוּשֵׁי תוֹרָה הַקְּדוּשִׁים אֲשֶׁר נִגְלָה לָנוּ. הַפֶּךָ בָּהֶם וְהַפֶּךָ בָּהֶם
וְסִיב וּבִלְהָ בָּהֶם וּמֵהֶם לֹא תִזוּעַ שְׂאִין לֶךְ מִדָּה טוֹבָה מֵהֶם. יִתֵּר
מִזֶּה אֵין לְהֶאֱרִיךְ.

דְּבָרֵי אֲכִיד וְאוֹהֲבֵכֶם בְּאֵמַת לְנֹצַח הַדּוֹרֵשׁ טוֹבַתְכֶם
וְהַצְלַחְתְּכֶם בְּזֶה וּבְבֹא לְעַד וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.

וְיָמֵן אֶבְרָסְלָה

וְשָׁלוֹם לְכָל אָנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה. לְכֻלָּם נֹאמְרוּ דְבָרֵים
אֵלֶּה לְכָל הַחֹפֵץ בְּאֵמַת לְאַמְתּוֹ, חֹקוֹ וְיֵאֱמִין לְבַבְכֶם כֹּל
הַמֵּיחֲלִים לָהּ.

י' סיוון

רְבֵא

בְּעֹזֶרֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם ד' כ"ה לְמִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּקַצ"ו נְעַמְרוּב.
רַב שְׁלוֹם לְכַבּוֹד יְדִידֵי כְּנַפְשֵׁי הַרְבֵּנִי הַמְּפֹאֵל הַנְּגִיד מוֹרְנוּ הַרַב שְׁמוּאֵל
וְיִנְבְּעֶרְגֵנּוּ גֵרוֹ יְאִיר.

מִכְתָּבוֹ קִבְּלֹתִי בְּיוֹם ב' בְּשָׁבוּעַ זֹאת, וְהִנֵּה קוֹל הַרְעֵשׁ עַל
עֲלִילַת שְׁקֵר מַעֲנֵן מֵהַ שְׁמֵהֶפְכִין דְּבָרֵי אֱלֹהִים חַיִּים
שְׁבִסְפָר הָא"ב כְּבָר שְׁמַעְתִּי זֶה קִדְּם פֶּסַח וְלֹא הָיָה אֶצְלֵי דְבָר
חֲדָשׁ. כִּי כְּבָר שְׁמַעְתִּי זֶה כַּמָּה שָׁנִים שֶׁהַמִּתְנַגְּדִים מְצָאוּ בְּאֵן
מְקוֹם לְמַעוֹת לְהַחְזִיק בְּמַחְלָקָתָם. כִּי בְּדַרְכּוֹ שְׂאָדָם רוֹצֵה לִילְךְ
מוֹלִיכִין אוֹתוֹ, וְהַתּוֹרָה יֵשׁ בָּהּ שְׁנֵי כַחוֹת, זָכָה נַעֲשֶׂה לוֹ סֵם
חַיִּים, לֹא זָכָה נַעֲשֶׂה לוֹ סֵם הַמּוֹת, וְכָל אֶחָד יָכוֹל לְמַצֵּא
בְּהַתּוֹרָה כְּרִצּוֹנוֹ. כְּמוֹ שְׂרָאִינוּ שֶׁהָאֶפִיקוֹרְסִים מְפָרְשִׁין עֲקֵר
תּוֹרָתֵנוּ הַקְדוֹשָׁה תּוֹרַת מֹשֶׁה אֵמַת לְדַעְתָּם הַרְעָה, מִכָּל שֶׁבֵן
שְׂאָרֵי סְפָרִים קְדוּשִׁים. וּבְכַרְט בְּדוֹרוֹת שְׁלֹפְנֵינוּ בְּעֵנֵן הַסְּפָרִים
שְׁנַת־פְּשֻׁטוֹ מֵהַבְּעַל שֵׁם טוֹב וְתִלְמִידֵיו הַקְדוּשִׁים שְׁמַצָּאוּ בָּהֶם
הַחֻלְקִים הַלּוֹמְדִים, אַף עַל פִּי שֶׁהָיוּ קִצְתָם צַדִּיקִים וְגִדּוּלִים

בַּתּוֹרָה, אַף עַל פִּי כֵן חֲתָרוּ וּמָצְאוּ כְּדַעְתָּם, כְּאֵלוּ חֵם וְשָׁלוֹם
 תִּלְמִידֵי הַבַּעַל שֵׁם טוֹב ז"ל הִנְקָרְאִים בְּשֵׁם חֲסִידִים הֵם פּוֹתְבִים
 דְּבָרִים כְּנֶגֶד הַתּוֹרָה חֵם וְשָׁלוֹם. וְאִם לֹא הִיְתָה צַעֲקַת הַחֹלְקִים
 עָלֵינוּ כִּי אִם עַל דְּבַר זֶה בְּלִבְדּוֹ, בְּוֹדָאֵי הִיָּה לִי לְהַשִּׁיב לָהֶם, אִךְ
 הֲלֹא זֶה יָדוּעַ וּמְפָרְסֵם שְׁגָם מִקֶּדֶם חָלְקוּ הֶרְבֵּה וַיֵּצֵא עִתָּק
 מִפִּיהֶם בְּחִרוּפִים וְגִדּוּפִים וְלִיצְנוֹת בְּלִי שְׁעוֹר בְּחֶנֶם עַל לֹא דְבַר.
 רַק מִחֲמַת שְׁפָל הַגְּלוּיִם אֵלָיו ז"ל וְלִשְׁמוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּחַיָּיו וְלֵאחֶר
 הַסְּתַלְקוֹתוֹ בּוֹעֵר לְבוֹ בְּרִשְׁפֵי אֵשׁ שְׁלֵהֶבֶת יְהִי לְהַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ
 וְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה וְלִהְתַּפְּלֵל בְּכּוֹנֵנָה, וּמְשִׁים לֵב הַיָּטִב שֶׁהָעוֹלָם
 הַבָּל הַבָּלִים אֵין בּוֹ מִמֶּשׁ וְכוּ' וּמְרַגֵּל עֲצָמוֹ לִילֵךְ בְּעֲצוֹתָיו
 הַקְּדוֹשִׁים הַכְּלוּלִים מִתְּרִי"ג עֲטִין דְּאוֹרֵיתָא הַמִּיִּשְׂרִים אֶת הָאָדָם
 לִילֵךְ בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת, בְּדֶרֶךְ אַבּוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אֲשֶׁר מְעוֹלָם וְכוּ'
 וְכוּ'. מַה נֹּאמֵר וּמַה נִּדְבַר אֲשֶׁרֵינוּ שְׁאֲנַחְנוּ זְכִינוּ לְהַנְצִל מִפְּטְעוֹתֵם
 וְשֵׁם חֲלַקְנוּ בְּחַיִּים לְהִתְקַרֵּב לְאוֹר הַקְּדוֹשׁ וְאֱמַת כְּזֶה.

וְהִנֵּה דַּע יְדִידֵי שְׂפָה כְּאֲשֶׁר נַעֲשֶׂה הַרְעֵשׁ מַעֲנִין מַה שְּׁפָתוֹב
 בְּהַא"ב (ע' דַּעַת ח"ב) נִמְצְאוּ אֲנָשִׁים בְּעֵלֵי דַּעַת שְׂאִינִם
 מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ כְּלָל רַק שְׁנֵטוּ דַּעְתָּם לְהִסְתַּכֵּל עַל הָאֱמֶת, וְשִׁחְקוּ
 מִזֶּה, וְאָמְרוּ שְׂאֵפְלוּ לֹא הָיָה שׁוֹם תְּרוּץ עַל זֶה, אִךְ יַעֲלֶה עַל
 הַדַּעַת לְחַלֵּק עַל צְדִיק מְפָרְסֵם כְּזֶה בְּשִׁבִיל אֵיזָה קִשְׂיָא וּפְלִיאָה
 שְׂמָצְאוּ בְּסִפְרֵיו, כִּי הֲלֹא כְּבָר שְׂמַעְנוּ פְּלִיאוֹת רַבּוֹת גְּדוּלוֹת
 מֵאֵלֶּה עַל כָּל הַצְּדִיקִים מְפָרְסְמִים. אֲדַרְבָּא אֵין צְדִיק מְפּוֹרְסֵם
 שְׂלֹא יְהִיָּה פְּלִיאוֹת וְתַמִּיהוֹת עֲצוֹמוֹת עָלָיו. וְאָמְרוּ גַם כֵּן מַה
 שְׂאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְכֹרֶנָם לְבִרְכָה 'זְכָה נַעֲשֶׂה לוֹ סֵם חַיִּים, לֹא זְכָה
 נַעֲשֶׂה לוֹ' וְכוּ'. וְאַחַד אָמַר מִשְׁלַל נֶאֱחַ עַל זֶה. וְאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר

בכתב כל דבריהם. ומכל שפן שלפי האמת רואים בעינים פוננתו הקדושה של אדוננו מורנו ורבנו ז"ל, שאין פוננתו חס ושלום לדעת טבעי העולם על פי חכמת המחקרים כמו אריסטו ואפלטון שם רשעים ירקב. רק פוננתו לדעת סוד הטבע מהיכן שרשה באותיות התורה ובצורפיהם וכו', כמובן ומבאר באות הקודם לזה עין שם. ומי שמשים לב למה שכתוב באות הקודם לזה, יוכל להתנוצץ לו שם מעט גדלת רבנו ז"ל הקדוש והנורא וזכר צדיק וקדוש לברכה. עין שם כל תבה ותבה, כי פלם מנויים וספורים בדקדוק גדול ובפרט מה שכתוב שם בסוף "והזוכה להבין את התורה יוכל להבין רמזות כל ההבדלים שבין כל הנבראים. וגם ידע התאחדותם הינו ראשיתם ותכליתם. כי בראשית ובתכלית הם באחדות בלי הבדל", שומו שמים על זאת. העירה והקיצה ה' למשפטו ולריבו, מי שמע מי ראה נזראות כאלה. ואם היה החולק משים לבו אל האמת לכתל נצחוננו הרע נגד האמת, היה רואה שם גדלת הפורא ותברך וגדלת תורתנו הקדושה וגדלת רבנו ז"ל. ואי אפשר להאריך בזה כאן, על כל פנים מזה אנו מבינים שמה שכתב תכף. "דע לפי גדל ידיעת טבעי העולם" וכו' פוננתו לפי גדל ידיעת הטבע איך הוא משרשת באותיות התורה שעל פיה מתנהג הטבע. וכמו שכתוב אחר כך "כי דניאל היה חכם גדול, וכל רו לא אגם לה, והיה יודע טבע הארצה" וכו'. ובודאי מה שכתב וכל רו לא אגם לה, אין פוננתו חס ושלום על חכמת המחקרים כפי דעת הפועים האומרים שחס ושלום אריסטו היה חכם בדניאל או יותר, רחמנא לצלן מדעות רעות כאלו. אבל אנו מאמינים בני

מֵאֲמִינִים שְׁמָה שְׁנֵאמַר עַל דְּנִיָּאל וְכָל רִזּוּ לֹא אָנִים לֵהּ, הַכּוֹנֵה עַל רִזּוּ עֲלֵאיו, רִזּוּן גְּנוּזוּן וְסִתְיָמִין. וּמִי שְׂיֹדַע הַטָּבַע עַל פִּי סִתְרֵי רִזּוּן גְּנוּזוּן כְּאֵלֶּה בּוֹדָאֵי הַטָּבַע נִשְׁתַּעֲבָד תַּחֲתָיו. וְזֶהוּ בְּעֵצְמוֹ תִּקְרָה הֵנָּס שְׁעָשָׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְדְנִיָּאל. כִּי הַחֹלְקִים רוֹצִים לְהַפְדֹּךְ הַקְעָרָה עַל פִּיהָ, וְכָל חֲרִיקַת שָׁנִים הוּא שְׂרוּצִים לְהַעֲלִיל וּלְהַכְחִישׁ. שְׂאֵם בֵּין מִכְחִישִׁים חֵם וְשְׁלֹום בְּתִקְרָה הֵנָּס. וַיִּמְלֵא פִּיהֶם חֲצִיץ עַל שְׁמוֹת הַכָּל כּוֹה, שְׂרוּצִים לְתַלּוֹת בּוֹקֵי סְרוּקֵי בְּצַדִּיק אֲמֵתֵי קְדוֹשׁ וְנוֹרָא כּוֹה, אֲשֶׁר יָדוּעַ וּמְפָרְסֵם, שְׁכָל יָמָיו עֶסֶק בִּיגִיעוֹת עֲצוּמוֹת לְהַכְנִים אֲמוּנָה בְּיִשְׂרָאֵל בְּפִשְׁטוּת וּבְתַמִּימוּת בְּלֵי שׁוּם חֲכָמוֹת, וְגִלְהָה הַרְבֵּה תּוֹרוֹת נִפְלְאוֹת וְנוֹרָאוֹת עַל זֶה כְּמִפְרָסֵם. וְאִיתִי סֵפֶר וְתַחֲזוּהוּ בַּהּ. וְכָל יִסּוּרִים קָשִׁים וְעֲצוּמִים שֶׁהָיָה לוֹ, וְכָל הַתְּנַגְדוֹת הַמַּחֲלֶקֶת הָעֲצוּם עָלָיו וְעַל הַנְּלוּיִם אֵלָיו הוּא רַק מַחֲמַת זֶה שְׂרוּצָה לְהַכְנִיעַ כָּל דְּעוֹת זְרוֹת וּכְפִירוֹת מִיִּשְׂרָאֵל, וּלְהַכְנִים אֲמוּנָה שְׁלֵמָה בְּעוֹלָם כִּידוּעַ לְמִי שְׂזוּכָה לְעַמּוּד לְפָנָיו. וְאִיךְ יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת שְׂיִסְתֵּר דְּבָרֵי עֲצְמוֹ חֵם וְשְׁלֹום שְׁכַתָּב כְּמָה פְּעָמִים בְּסִפְרֵי הַקְּדוּשִׁים לְחֹזֶק אֲמוּנַת הַנְּסִים שְׁעוֹשִׂים הַצְּדִיקִים אֲפֹלוּ עִכְשָׁיו, מִכָּל שֶׁכֵּן הַנְּסִים שֶׁל הַצְּדִיקִים הַקְּדוּמִים ז"ל זְכוּתָם יִגֹּן עָלֵינוּ. כְּמוֹ שְׁכַתוֹב בְּהַתּוֹרָה "תְּהַמֵּת יְכַסִּימוּ" וְכוּ' וּבְשִׂאֵרֵי מְקוֹמוֹת. אֲבָל הַאֲמֵת נִגְלָה לְחַפְצֵי בְּאֲמֵת, כִּי אֲדַרְבָּא זֶהוּ בְּעֵצְמוֹ תִּקְרָה הֵנָּס שְׁנַעֲשָׂה לְדְנִיָּאל, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו חָמַל עָלָיו, עַל יְדֵי רַבּוּי תְּפִלּוֹתָיו שְׂזוּכָה לְעַמּוּד עַל הַדְּבָר לְהַשִּׁיג אֲזוּ גִדְלָה יָדִיעַת טָבַע הָאֲרִיָּה בְּשִׂרְשׁוֹ הָעֲלִיּוֹן עַד לְמַעְלָה מֵעֵלָה, עַד שְׁנִכְנְעוּ הָאֲרִיּוֹת נִגְדוּ וְלֹא הִזְיָקוּהוּ כְּלָל. כִּי זֶה יָדוּעַ, שְׁכָל הַנְּסִים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עָשָׂה לְכָל

הצדיקים שפּלֵם היו על־ידי תּפִלָּה, אֲבָל אֶף־עַל־פִּי־כֵן בַּעַת הַנֶּסֶם, סִבֵּב הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵיזוֹה סִבָּה לְמוֹכָה, שְׁעַל־יְדֵי־זוֹה הָיָה הַנֶּסֶם. וְעַל כֵּן בְּרַב הַנְּסִים צִוָּה ה' יִתְבָּרַךְ לַעֲשׂוֹת אֵיזוֹה דְבָר בְּשִׁבִיל הַנֶּסֶם, כְּמוֹ שֶׁשָּׁלַח ה' יִתְבָּרַךְ אֶת הָאֲרֶבֶה, כְּתִיב (שְׁמוֹת י'): "נִטָּה אֶת יָדְךָ בְּאֲרֶבֶה" וְכו'. וְכֵן בְּשַׁחֲוֵן כְּתִיב: "קַחְו מְלֵא חֲפְנֵיכֶם פִּיחַ כִּבְשָׁן", וְכֵן בְּשִׁאֲרֵי נְסִים. וְכֵן בְּאֵלִישַׁע כְּתִיב (מְלָכִים ב ד'): "וַיִּקְחוּ קָמַח וַיִּשְׁלִיכוּ אֶל הַסִּיר, וְלֹא הָיָה מוֹת בְּסִיר" וְכו'. וְהֵלֵא הֲרֵבָה רוּחַ וְהַצִּלָּה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ לַעֲשׂוֹת הַנֶּסֶם בְּלִי שׁוּם עֲשִׂית אֵיזוֹה דְבָר, אֲדָךְ כִּדְרָכּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמִי יִבִּין עֲצֵם מַפְעֵלוֹתָיו. כְּמוֹ כֵן בְּעֶנְיֵן דְּנִיָּאֵל, שֶׁהָיָה הַנֶּסֶם נִפְלֵא עַל יְדֵי תּפִלָּתוֹ, אֲדָךְ זֶה הָיָה עֶקֶר סִבַּת הַנֶּסֶם מֵהַ שֵּׁהִשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חֹזֵק אֶת דַּעְתּוֹ אִזּו, בַּעַת שֶׁהַשֵּׁלֶךְ לְגֹב הָאֲרִיּוֹת, שִׁיְהִיָּה דַּעְתּוֹ דְּבוֹקָה וְקִשּׁוּרָה בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּבְתוֹרָתוֹ הַקְּדוּשָׁה, עַד שֶׁיִּדַּע וְהַשִּׁיג סוֹד הַטְּבַע, אִיךְ הוּא מִתְנַהֵג בִּידֵיעָה, הֵינּוּ בִידֵיעַת אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה וְצִרּוּפֵיהֶם, וְעַל יְדֵי זֶה נִצָּל מֵהֶם. כִּי זֶה יְכוּל כָּל אָדָם לְהַבִּין, שֶׁהוּא גַם נִפְלֵא שִׁיְהִיָּה דַּעְתּוֹ חֹזֵקָה בַּעַת צִרָה כּוֹזֵאת, בְּשֶׁהָאֲרִיּוֹת שׁוֹאֲגִים בְּקוֹלָם הַנּוֹרָא וּמְשֻׁלְכִים אוֹתוֹ בִּינֵיהֶם, וְאֶף עַל פִּי כֵן יַעֲמֵד בְּדַעְתּוֹ לְהַשִּׁיג וְלִידַע טְבַעֶם בְּשִׁרְשֵׁם הָעֲלִיּוֹן, עַל פִּי רִזּוֹן עֲלִיּוֹנִים הַגְּנוּזִים בְּהַתּוֹרָה הַכְּלוּלִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁיִּנְצֵל עַל יְדֵי זֶה בְּוֹדָאִי, אִין נִמְצָא עֲתָה מִי שֶׁיַּעֲמֵד בְּזוֹה. וְהֵלֵא מֵהַ שְׁגָם כָּל רוֹ לֹא אָנֵם לֵה לְדְנִיָּאֵל, זְהוֹ בְּעֲצֵמוֹ גַם נִפְלֵא, וְזָכָה לְזוֹה עַל יְדֵי תּפִלָּה כְּמִפְרָשׁ שֵׁם בְּדְנִיָּאֵל שֶׁהַתּפִּלָּל עַל זֶה וְצוּה לְחַבְרָיו חֲנֻנִיָּה מִשָּׂאֵל וְעִזּוּרִיָּה שִׁיתּפִּלְלוּ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל זֶה "וְאֵדִיין בְּחֻזּוֹן לִילִיָּא רְזָא גְלוּ". וְכְמוֹ כֵן בְּשִׁרְצוֹ לְהַשְׁלִיכוֹ לְגַב אֲרִיּוֹת הַתּפִּלָּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁהַשֵּׁם

יִתְּבַרַךְ פֶּקַח עֵינָי דַּעְתּוֹ שֶׁהִשִּׁיג סוּדוֹת וְרִזִּין שְׁמֵהֶם כָּל כַּח הַטָּבַע
 שֶׁל הָאָרֶיזָה, וְעַל יְדֵי זֶה נִכְנְעוּ הָאָרִיזוֹת נִגְדוֹ וְנִצַּל מֵהֶם. וְהֵלֵא זֶה
 עֵקֶר שְׁלֵמוֹת הָאֱמוּנָה לְהֶאֱמִין שֶׁהַטָּבַע מִתְנַהֵג עַל יְדוֹ יִתְּבַרַךְ,
 וְהַטָּבַע בְּעֶצְמָה הוּא הַשְּׁנֵחָה. וּמִי שִׁישׁ לוֹ אֱמוּנָה זֹאת בְּשְׁלֵמוֹת
 הוּא יָכוֹל לְשַׁנּוֹת הַטָּבַע, כִּי יוֹדַע הָאֱמֶת שְׂאִין טָבַע כָּלֵל, רַק
 הַשֵּׁם יִתְּבַרַךְ מְנַהֵג עוֹלָמוֹ כִּךָ בְּסֵדֶר הָיָה, שֶׁתְּהִיָּה הִיבְשָׁה יִבְשָׁה
 וְהַיָּם יָם, שְׁזֵה נִקְרָא אֵצֶל הָעוֹלָם טָבַע, אֵךְ בְּרִצּוֹנוֹ מְשַׁנֵּה הַסֵּדֶר
 הַזֶּה, וּמִתְּבַרַךְ הַיָּם לִיבְשָׁה. וְכִמּוֹ שֶׁאֱמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (תַּעֲנִית כה).
 'מִי שֶׁאֱמַר לְשִׁמּוֹן וַיְדַלֵּק, הוּא יֹאמֵר לַחֲמִץ וַיְדַלֵּק'.

הַכָּלֵל שְׂכַל הַנְּסִים הֵם רַק עַל יְדֵי זֶה עַל יְדֵי שְׁמֵאֱמוּנִים שְׂכַל
 סֵדֶר הַטָּבַע מִתְנַהֶגֶת עַל יְדוֹ יִתְּבַרַךְ, שֶׁמְנַהֵיג וּמְקַיֵּם
 עוֹלָמוֹ עַל יְדֵי אוֹתוֹת הַתּוֹרָה וְצִרּוּפֵיהֶם. וּמִי שִׁיּוֹדַע כָּל זֹאת
 יָכוֹל לַעֲשׂוֹת נְסִים נִפְלְאִים וּלְשַׁנּוֹת הַטָּבַע, כִּי יוֹדַע שֶׁהַכָּל בְּרִצּוֹנוֹ
 יִתְּבַרַךְ, אֲבָל הַכָּל עַל יְדֵי תְּפִלָּה. כִּי יִדְעָה זֹאת אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג
 בְּכָל פְּעַם, כִּי אִם עַל יְדֵי תְּפִלָּה. וּבוֹחֵן לְבוֹת הוּא יוֹדַע הָאֱמֶת,
 שֶׁאֲנַחְנוּ צוֹעֲקִים בְּאֱמֶת יוֹתֵר מֵהַחוֹלְקִים. מִי שֶׁעָנָה לְדַנְיָאֵל בְּגַב
 הָאָרִיזוֹת הוּא יַעֲנֵנוּ, בְּפֶרֶט עֵתָה שְׂאֲנוּ בֵּין שְׁנֵיהֶם יוֹתֵר מִכִּפְּי
 אָרִיזוֹת, כִּמּוֹ שֶׁאֱמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל, מוֹטֵב שִׁיפִּיל אָדָם עֶצְמוֹ לְגוֹב
 אָרִיזוֹת וְכוּ'. וְאִין לָנוּ עַל מִי לְהַשְׁעוֹן, כִּי אִם עַל אֲבִינוֹ שֶׁבְּשִׁמּוֹם.
 מִי שֶׁעָנָה לְדַנְיָאֵל וְכוּ', וְלִכְּל הַצְּדִיקִים וְהַחֲסִידִים וְהַיְשָׁרִים
 וְהַתְּמִימִים הוּא יַעֲנֵנוּ, וַיְצִילֵנוּ מִחֶרֶב מִפִּיהֶם, וַיְבוֹשׂוּ וַיִּפְלְמוּ
 מִבְּקָשֵׁי נַפְשֵׁנוּ; יִבְשׂוּ וַיִּבְהֲלוּ מְאֹד כָּל אוֹיְבֵינוּ, יִשְׁבוּ וַיִּבְשׂוּ רַגְע.
 אֲמֵן בְּנֵי יְהִי רַצּוֹן.

וּמְאֹד מְאֹד נִפְלְאֹתַי עָלֶיךָ חֲבִיבִי, מֵהַשְׁתַּחֲוִיל דַּעְתְּךָ
 לְהִתְבַּלְבֵּל מִקְשֵׁיָא זֹאת. כִּי אִפְלוּ אִם הִיְתָה אִיזָה קְשֵׁיָא
 וּפְלִיאָה, הֲלֹא כָּבֵר מִפְּרָסָם שְׁעַל הַצַּדִּיק בְּהִכְרַח שְׁיִהְיֶה קְשִׁוִּית
 וּפְלִיאֹת כִּי הוּא מִתְדַמֶּה לְיוֹצְרוֹ וְכוּ'. כַּמְבֹאֵר בְּסִפְרֵי הַקְדוּשִׁים.
 וְכָל זֶה הוּא לְהַזְכִּיר אוֹתְךָ וְחִבְרֶיךָ לְהִתְחִיל מִחֲדָשׁ לְצַעֵק לַהֲשֵׁם
 יִתְפָּרֵךְ לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְפָּרֵךְ בְּאַמֶּת, מֵאַחַר שְׂאֵתָם רוֹאִים שְׁעֵדִין
 חוֹתְרִים עֲלֵיכֶם וְכוּ'. בְּעַל הַרְחָמִים יְחוּס עָלֵי וְעֲלֵיכֶם שְׁנוֹזָה
 לִילְךָ בְּדַרְכֵי הָאֱמֶתִיִּים לְמַעַן לֹא נִבּוֹשׁ לְעוֹלָם. נִגִּילָה וְנִשְׁמַחָה
 בִּישׁוּעָתוֹ. יִתֵּר מוֹזָה אִי אִפְשָׁר לְהֵאֲרִיךְ עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה.
 דְּכַרֵּי אוֹהֲבוֹ בְּאַמֶּת לְנֶצַח.

לְמַן אֲבִרְסָלָה

וְשָׁלוֹם לְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה. וּבִפְרָט לְיָדֶיךָ
 בְּנַפְשֵׁי אַחֵי וְחִבְרֵי הַנְּתִיק וְחִסִּיד הַמְּפָרָסָם מוֹרְנוּ הָרַב
 נִפְתָּלִי וְלְכָל בְּנֵי בֵיתוֹ וְלְכָל הַנְּלוּיִם אֵלָיו שְׁלוֹם וְיִשְׁע רַב. נָא אַחֵי
 חֲבִיבֵי לְכַתֵּב לִי מִיָּד אֲנֶרֶת בְּכַתֵּב יָדוֹ בְּעֶצְמוֹ כְּדֵי לְהַשִּׁיב נַפְשֵׁי
 בְּעַת כּוֹזָת, וְעַת צָרָה הוּא לְיַעֲקֹב וּמִמֶּנּוּ יוֹשֵׁעַ.

לְמַן הַנָּל

י"א סיוון

רכב

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם ה' כ"ו לְמִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּקַצ"ו נְעַמְרוּב.
 רַב שְׁלוֹם לְכַבּוֹד אֹהֲבֵי חֲתָנִי כַּכְּבִיבֵי וִידֵי הַרְבֵּנִי הַמְּפָלָא
 מוֹרְנוּ הָרַב בְּרוּךְ גְּרוֹ יְאִיר.

מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי אֶתְמוּל, וְנִהְיִיתִי בְשִׁמְעֵי מִשְׁלוּמְכֶם הַטּוֹב. וְהִנֵּה הַפְּאִסְטָאִי [הַדְּרוֹר] עֲדִין עוֹמֵד בְּבֵיתִי, וְאֵינִי יוֹדֵעַ כָּלֵל מְתֵי יַצֵּא. יֵתֵר מְזֶה אֵין חֲדָשׁ לְהוֹדִיעֶךָ. וּמוֹסֵר כְּתָב זֶה נְחוּץ מְאֹד, וְאִי אֶפְשָׁר לְהֵאָרִיךְ. הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ יִרְחֵם עַל אַבְיָכֶם וְעַלְיֶכֶם, וְיִרְחִיב יָדוֹ וְיִמְלֵא כָּל מַחְסוֹרְכֶם. וְהַעֲקֵר שִׁיחֻזְק ה' יִתְבָּרֵךְ אֶת לְבָבְךָ לְהִתְחַזֵּק בַּתּוֹרַת ה' וּבַתְּפִלָּה, וְלִבְטַח בַּה' כִּי לֹא יַעֲזֹב אֶתְכֶם. כִּי אֵין שׁוֹם עֲצָה לְשׁוֹם אָדָם בְּעוֹלָם כִּי אִם בְּטַחֲוֹן. וְעַקֵּר הַתְּחַזְקוֹת הַבְּטַחֲוֹן הוּא עַל יְדֵי הַתְּחַזְקוֹת בַּתּוֹרָה וּתְפִלָּה כָּל הַיּוֹם, כִּי הָעוֹלָם צֵל עוֹבֵר, וְאִיךְ שְׂיִהְיֶה נִבְלָה יְמִינוֹ בְּשׂוּהָ, וְאֵין מְלוֹיִן לוֹ לְאָדָם וְכוּ'. וְאִם כִּי הַכַּל יוֹדְעִין זֹאת, צְרִיכִין לַחֲזוֹר וּלְזַכֵּר זֹאת בְּכָל יוֹם. וְלֹא עַל חֲנָם הַזְּכוּר לָנוּ הַתְּנָא זֹאת, אַף עַל פִּי שְׂיִדוּעַ לְכַל, כִּי אִם לְהַזְכִּיר אֶת הָאָדָם שְׁלֹא יִשְׁכַּח בְּכָל עֵת אֶת תְּכֵלִיתוֹ הַנִּצְחִי. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ יֵאָרִיךְ יְמִיכֶם וְיִשְׁנוֹתֵיכֶם בְּטוֹב וּבְנֻעָיִם.

מן אבדולף

רכג

ברוך השם, מוצאי שבת במדבר תקצ"ו.

אהובי בְּנֵי חֲבִיבֵי. קִבַּלְתִּי מִכְתָּבְךָ כֻּלָּם, וְאֵין בְּפִי מִלָּה לְהוֹדִיעֶךָ עִתָּה, אִךְ מִחֲמַת שְׁמוֹסֵר כְּתָב זֶה בָּא לְבֵיתִי הַכֶּרְחָתִי לְמַעַן אֶהְבְּתְךָ לְשַׁלַּח עַל יָדוֹ כְּתָב יָדִי. וְתַהֲלֶה לְאֵל אֶתְנוּ הַחַיִּים וְהַשְּׁלוֹם. וּבְשַׁעָה זֹאת גְּמַרְתִּי הַהִבְדָּלָה וַיְמִי הַשְּׁבוּעוֹת מִמְשֻׁמְשִׁין וּבְאֵין. שְׁבוּעוֹת חֲדָשׁ שְׁלֹא עֵבֵר עָלִי כִּזְאת זֶה כְּמָה שְׁנִים שְׁאֵהִיָּה מְכַרַח לְהִיּוֹת בְּנֻעַמְרוֹב, וַיְהִיָּה פֶחַד מְלֶהֱתַקְבֵּץ יַחַד לְזִמְרַת יַחַד אֶקְדָּמוֹת. וְאִם לֹא מְנַעוּ הַמוֹנְעִים כִּי

אם אמירת האקדמות של הקבוצה הקדושה שלנו גם כן ראוי שִׁיבוא עליהם מה שִׁיבוא. אך אף על פי כן קויתי לה' שִׁימְשֹׁךְ עֲלֵינוּ קִדְשֵׁי שְׁבוּעוֹת וְזִמְנֵי מִתֵּן תּוֹרָה בְּחֶסֶדוֹ הַגָּדוֹל. וְאַתָּה בְּנֵי חֲבִיבִי, בְּרַצוֹנְךָ תַעֲשֶׂה, בְּעֵנֶיךָ בִּיאֲתָךְ לָפֶה, כִּי אֲנִי אֵינִי יוֹכֵל לִיעֲצֹךְ עִתָּה בְּזוֹה. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו יִשְׁמַחֵנוּ בְּשִׂמְחַת מִתֵּן תּוֹרָה. וְנִזְכֶּה עַל כָּל פְּנִים מֵעִתָּה לְהַכִּין עֲצֵמֵנוּ בְּרֵאוּי עַל חַג הַשְּׁבוּעוֹת. וּבִזְכוּתוֹ הַגָּדוֹל נִזְכֶּה שִׁימְשֹׁךְ עֲלֵינוּ קִדְשֵׁי קִבְלַת הַתּוֹרָה, נְגִילָה וְנִשְׂמֻחָה בִּישׁוּעָתוֹ.

דברי אביך המחיה ומשמח עצמו בכל עת במה שזוכיתי להתקרב ולירד מאדונו מורנו ורבנו וזכר צדיק וקדוש לברכה מרבי קדוש ונורא כזה מתורה כזאת וכו' אשרינו וכו'.

וְעַל אֲפִרְסֵיךָ

ושלום לכל אנשי שלומנו באהבה רבה.

י"ב סיוון

רכד

ברוך השם, אור ליום ה' פְּרִשֵׁת שְׁלַח לְךָ תַקְצִ"ו נְעֻמְרוֹב.

בעל הישועות ובעל הנחמות הוא ינחם את בני חביבי חמדת לבבי הנותיק הרבני מורנו הרב יצחק שיחיה עם כל יוצאי חלציו שיחיו לארץ ימים ושנים טובים אמן כן יהי רצון.

זָה סְמוּךְ לְעֵת עָרֵב בָּא בְּמַחְצֵי גֵיסָךְ יְדִידֵי הָרַבְנֵי מוֹרְנוּ הָרַב יוֹסֵף גְּרוֹ יְאִיר, וְהֵבִיא מִכְתָּב קָצֵר מֵאַתָּה, וְאֵז הִבְנֵתִי צָרְתְּךָ אֲשֶׁר הִיא צָרְתִּי אֲשֶׁר נִפְקַד נֶפֶשׁ בְּתֶךָ הַקְּמִנָה עָלֶיךָ הַשְּׁלוֹם תְּהֵא נִפְשָׁה צְרוּרָה בְּצִרוּר הַחַיִּים. וְלֹא הָיָה לִי פְּנָאֵי לְהַצְמִיעַ

וְלִהְתַּנַּחֵם, כִּי הִכְרַחְתִּי לְדַבֵּר עִמּוֹ, וּבְתוֹךְ כֶּד זְמַן הַמִּנְחָה הַגֵּיעַ.
 וְעַתָּה הִבְנֵתִי מִקֶּדֶם מְרִירַת צַעֲקֶתְךָ בְּאַגְרַת הַקּוּדֶם עַל יְדֵי רַבִּי
 מְרֻדְכֵי גֵרוֹ וְאִיר, וְהָאֲגַרַת שֶׁבְּכֶרֶסֶלֶב עֲדִין לֹא הִגִּיעַ לְיָדֵי פֶּאֶשֶׁר
 תִּשְׁמַע מִמוֹסֵר כְּתָב זֶה, וְהִנֵּה לְנַחֵם אוֹתְךָ בְּפִשְׁיטוֹת כְּדָרְךָ
 הָעוֹלָם אֵין מֵהַצֶּדֶךְ, כִּי מֵאֵלֶיךָ תִּבְיִן כִּי פֶּאֶלָה וְכֶאֱלָה עוֹכְרִים עַל
 כָּל הָעוֹלָם, וְרַבִּים שָׁתוּ רַחֲמָנָא לְצַלֵּן וּבִפְרָט בְּקַהֲלַתְכֶם בְּעֵתִים
 הַלָּלוּ, ה' יִשְׁמֹר אוֹתָם מֵעַתָּה. הַרְחַמֵּן הוּא יַגְדֵּל פְּרָצְתָם וּפְרָצַת
 עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וַיִּנַּחֲמֵם וַיּוֹשִׁיעֵם בְּנַחֲמוֹת צִיּוֹן וַיְרוֹשְׁלִים. אֵךְ עֶקֶר
 הַנַּחֲמָה מִכָּל הַצְּרוֹת רַחֲמָנָא לְצַלֵּן הוּא הַדַּעַת שֶׁל הַתּוֹרָה
 וְהַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּיִּים כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב (תְּהִלִּים קיט) "זֹאת נַחֲמָתִי בְּעַנְיִי"
 וְכוּ', וְכַמְבֹאֵר עַל פֶּסוּק (ישעיה מ): "נַחֲמוּ נַחֲמוּ וְכוּ'. וַיִּדְעֵתִי בְּנִי
 יִדְעֵתִי כִּי זֶה זֶה עֶקֶר צַעֲקֶתְךָ בְּמִכְתָּבְךָ כְּמִבְאֵר שֶׁם בְּפִרוּשׁ
 שָׂאֲתָה צוּעַק מְרָה כְּרֹאֵי לְצַעַק עַל זֶה, מְתִי תִזְכֶּה לָשׁוּב עַל יְדֵי
 כָּל הַרְמְזִים וְהַקְּרִיאוֹת שְׁקוֹרָאִים אוֹתְךָ לָשׁוּב וְלִהְתְּקַרֵּב אֵלָיו
 יִתְפָּרֵךְ. וּבִאֲמַת עַל זֶה צְרִיכִים בְּיָדָאֵי לְצַעַק, וְלִזְעַק בְּכָל יוֹם וַיּוֹם.
 אֵךְ אַף עַל פִּי כֵּן צְרִיכִים לְזַכֵּר הַיֵּטִב מֵהַשְׁהִיחֵנוּ הוּא ז"ל
 בְּכַמָּה אֲזוּהָרוֹת לְהִתְחַזֵּק בְּשִׂמְחָה תְּמִיד וְלִהְפֹךְ כָּל הַיְגוֹן וְאַנְחָה
 לְשִׂשׁוֹן וְשִׂמְחָה, וּבִפְרָט בְּעַת צָרָה חֵם וְשִׁלוֹם צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק
 בַּיּוֹתֵר לְבָלֵי לְמִשְׁךְ אַחַר הַצַּעַר בַּיּוֹתֵר חֵם וְשִׁלוֹם. רַק לְנַחֵם
 וְלִשְׂמַח אֵת עַצְמוֹ בְּכָל מַה דְּאֶפְשָׁר, וְלִהְפֹךְ כָּל הַיְגוֹן וְאַנְחָה
 לְשִׂמְחָה. וְתִהְיֶה לְאֵל, יֵשׁ לָנוּ בְּמָה לְשִׂמְחָה גַם עַתָּה, וְאֵי אֶפְשָׁר
 לְבֹאֵר בְּכַתָּב, בְּפִרְט בְּעֵתִים הַלָּלוּ. זְכוֹר אֵל תִּשְׁפַּח אֵת כָּל אֲשֶׁר
 שָׁמַעַת מִכְּבָר, וַיּוֹתֵר מִזֶּה הַרְבֵּה גְדֹלוֹ וְשִׁנּוּב רַחֲמָיו יִתְפָּרֵךְ בְּלִי

שְׁעוֹר, כִּי חֲסְדֵי ה' לֹא תִמְנֹו. וַיֵּשׁ לִי עֵתָה שִׁיחָה נֹאָה בְּעִנְיֹן זֶה שְׁעָקֵר נִסְיוֹן הָאָדָם וּבְחִירָתוֹ הוּא מִחֲמַת שְׂאִינוֹ יוֹדֵעַ מַה נַּעֲשֶׂה עִמוֹ. כִּי אִם הִיָּה יוֹדֵעַ הָאָדָם כָּל מַה שְּׁנַעֲשֶׂה עִמוֹ בְּכָל עֵת, וְהִיכֵן הוּא עוֹמֵד וְאוֹחֵז בְּכָל עֵת, וְאִיךְ גַּם עֵתָה יָקָר בְּעֵינֵי הַשָּׁם יִתְבָּרֵךְ מְאֹד מְאֹד כָּל תְּנוּעָה טוֹבָה וְכוּ' שְׁנִמְצָא בּוֹ, בְּוִדְאֵי הָיוּ הַכָּל רוֹדְפִים בְּכָל בְּחֹם לְהַשִּׁים יִתְבָּרֵךְ וְהָיוּ הַכָּל צְדִיקִים. אֵךְ עָקֵר הַנִּסְיוֹן וְהַבְּחִירָה הוּא עַל יְדֵי הָעֵלֶם הַיְדִיעָה. וְעַל כֵּן בְּאִמַּת אֵי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֶפֶן שְׂיַדַע הָאָדָם בְּחִיּוֹ הִיכֵן הוּא אוֹחֵז. כֹּאֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי בְּשִׁמוֹ ז"ל כִּי בְּזֶה תְלוּי הַבְּחִירָה. אֲבָל הַחֲפִיץ בְּאִמַּת לְחֹם עַל תְּכִלִּיתוֹ הַנִּצְחִי רְאוּי לוֹ לְהִתְחַזֵּק עַל יְדֵי זֶה בְּעַצְמוֹ וְלִידַע וּלְהִבִּין עַל כָּל פְּנִים שְׂאִינוֹ יוֹדֵעַ כָּלֵל כִּי מְאֹד עִמְקוֹ מִחֲשָׁבוֹתָיו יִתְבָּרֵךְ. וְכִי יוֹדֵעַ כִּמָּה יָקָר בְּעֵינָיו תְּנוּעוֹתֶיךָ הַטּוֹבִים. וְדוֹקָא עַל יְדֵי זֶה שֶׁהוּא רְחוּק כָּל כָּד, עַל יְדֵי זֶה דוֹקָא יָקָרִים בְּעֵינָיו כָּל תְּנוּעָה וְהַעֲתָקָה טוֹבָה אֶפְלוּ כְּחוּט הַשְּׁעָרָה, בְּפִרְטָה שְׁפָבֵר גְּלָה אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ ז"ל מְזֶה הַרְבֵּה וּדְבָרָיו חַיִּים וְקַיָּמִים נְאֻמִּים וְנִחְמָדִים לְעַד וְכוּ'. וְיוֹתֵר מְזֶה יֵשׁ בְּלִפְנֵי לְדַבֵּר בְּזֶה, אֵךְ אֵי אֶפְשָׁר לְהַאֲרִיךְ בְּכֹתֵב מִכִּפּוֹה טַעְמִים.

דַּבְּרֵי אַבִּיד הַמְצַפֶּה לְשִׁמְעַע מִמֶּךָ בְּשׁוֹרוֹת טוֹבוֹת תְּמִיד.

וְיָן אֶבְרִסְלָף

וְשָׁלוֹם לְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ כֹּאֲהֶכָה רַבָּה.

וְהִנֵּה עֵתָה הַגִּיעַ אֹר יוֹם אֹר הַבִּקְרָה, בְּקֵר דְּאֶבְרָהֶם. וּכְוִדְאֵי עֵתָה מִתְחַדְּשִׁים חֲסְדִים חֲדָשִׁים וְנִפְלְאִים מְאֹד כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב (אֵיכָה ג) "חֲדָשִׁים לְבִקְרִים רַבָּה אִמּוֹנֵתְךָ", וְאֶף עַל פִּי כֵן

קִשָּׁה מְאֹד לְהִתְחִיל לְהִתְפַּלֵּל, כִּי כָּל יוֹם קָצָר מְלֻמְעָלָה וְרַחֵב מְלֻמְטָה. אִךְ אַף עַל פִּי כֵּן צְרִיכִין לְהֵאֱמִין שֶׁהַחֲסִדִים מִתְחַדְּשִׁין בְּכָל בִּקְרָר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים צב) "לְהַגִּיד בִּבְקָר חֲסִדְךָ". וְעַל יְדֵי הָאֱמוּנָה בְּגִדְל חֲסִדוֹ וְטוֹבוֹ בְּכָל עֵת עַל כָּל אָדָם אֶפְלוֹ עַל הַגְּרוּעַ שֶׁבְּגְרוּעִים, עַל יְדֵי זֶה הַכּוֹלֵן יְכוּלִין לְהִתְחַזֵּק לְהִתְחִיל בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת מִחֲדָשׁ. וְהַעֲקָר הוּא לְהִרְחִיק הַמְּרָה שְׂחוּרָה וְהַעֲצוּבֹת וְלִהְיוֹת כָּל הַיְגוֹן וְאַנְחָה לְשִׁמְחָה. וּכְבָר דִּבְרָנוּ בְּזֶה הַרְבֵּה, אִךְ צְרִיכִין לְהֵבִין מֵעֲצָמוֹ וְלִהְכָרִיחַ אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל הַפְּחוֹת לְהַכְנִים שִׁמְחַת הַתּוֹרָה וְהַמְצוּוֹת שְׁאֵנוּ זוֹכִין בְּכָל יוֹם לְהַכְנִים הַשִּׁמְחָה בְּלָבוֹ. וְתִדַּע וְתֵאֱמִין בְּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שְׂאֵחַר כָּל הַצְּרוּת וְהַיְסוּרִין שֶׁסִּבְּלָנוּ, וְאַחַר כָּל הַהִרְחָקוֹת שְׁאֵנוּ רְחוּקִים מֵאֲבִינוּ שֶׁבְּשִׁמּוֹם עַל יְדֵי מַעֲשֵׂינוּ שְׁאֵינָם כִּהְיָנוּ אִךְ עַל פִּי כֵּן אֲשָׁרִינוּ. "אֲשָׁרִינוּ אֲשָׁרִינוּ" שְׁאֵנוּ זוֹכִים לִזְמֵר בְּכָל יוֹם שְׁנֵי פְעָמִים "אֲשָׁרִינוּ". וְאִם תִּרְגֵּל עֲצֻמְךָ לְשִׁמְחָה בְּזֶה תוּכַל לִזְכּוֹת שְׁעַל כָּל פְּנִים פְּעַם אֶחָד בְּכָל יְמֵי חַיֶּיךָ תִּרְגֵּישׁ הַיָּטִב בְּלִבְךָ נְעִימַת הַשִּׁמְחָה הַזֹּאת שֶׁל "אֲשָׁרִינוּ" שְׁאֵנוּ מִיְחָדִים שְׂמוֹ וְכוּ', וְאִז תְּבִין לְמַפְרַע מִתִּיקַת עֲרִיבַת נְעִימַת חֲלָקָנוּ וְגוֹרְלָנוּ וִירוּשָׁתָנוּ, וְתִתְחַרַּט עַל הָעֵבֶר עַל שְׁלֵא הַתְּחַזְקָתָ לְהִיּוֹת בְּשִׁמְחָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וְתַחֲיֶה עֲצֻמְךָ בְּמַעַט הַשִּׁמְחָה שְׂזוֹכִיתָ בְּכָל פְּעַם. וְהִנֵּה מֵעַצֵּם אֶהְבֶּתְךָ הַכְּרַחֲתִי עֲצָמִי לְחַדָּשׁ לְךָ דְבָרֵי אֱמֶת עִתָּה בִּבְקָר קָדָם הַתְּפִלָּה. וְחֲסֵד לְאַבְרָהָם יִגִּיל וַיִּשְׂמַח נַפְשָׁנוּ בִּישׁוּעָתוֹ תְּמִיד.

רכה

ברוך השם, יום ב' חקת תקצ"ו.

שְׁלוֹם לְאַהוּבֵי בְנֵי חֲבִיבֵי הָרַבֵּנִי הוֹתִיק מוֹרְנוּ הָרַב יִצְחָק נָרוּ
יָאִיר.

הַנְּה הַיּוֹם בְּבֵיתִי גִיסֵי מְקַהֵלָה קְדוֹשָׁה מֵיִיאֶסְקִיפָקָא וְגִיסֵי רַבֵּי
יוֹנָה הִירֶשׁ וְרַבֵּי שְׁמוּאֵל בֶּר"מ מְלַאדִיזִין בְּעֶסֶק שְׂדוּד
מִפֶּה שְׁבָאוּ לְפָה אֶתְמוֹל, וְהַיּוֹם בָּא גַם גִּיסֵי רַבֵּי מִתְתִיָּהוּ
מְלַאדִיזִין. וְהַכֹּל מֵאֵת ה', וּמִי יוֹדֵעַ דְּרַבְיּוֹ הַנִּפְלְאִים שְׁמֹזְמִין
מִחֲשֶׁבֶה דְבוּר וּמַעֲשֵׂה בְּכֹל יוֹם וְכוּ' וְהַכֹּל רְמוּזִים נִפְלְאִים וְכוּ'.
וְהֵנָּה אֵין לִי פְנָאֵי עֵתָה לְהַאַרְיֵךְ כָּלֵל מִחֲמַת זֶה, וְיִקְבַּל הָאֲגָרַת
הָרְצוּף פֶּה לְר"ש, וּבּוֹדָאֵי יִקְרְאֵנוּ וְיִבִּין רְמוּזִים גַּם לְעֲצָמוֹ. וְאִם
הֵייתָ רוֹאֵה מִכְתָּב ר"ש אֵלֵי הֵייתָ רוֹאֵה וְשׁוֹמֵעַ צַעֲקוֹת מְרוֹת
וּמְרִירוֹת שְׁקִשָׁה לְשִׁמְעֵם, וּבְכַבֵּר הַשְּׁבִתִּי לוֹ קֶצֶת כְּאֲשֶׁר תִּרְאֶה
בְּעֵינֶיךָ וְתֹאמַר לְר"ש שְׂאֵל יִקְפִיד שְׁשַׁלַּחְתִּי הָאֲגָרַת פְּתוּחַ לְיָדְךָ,
כִּי הָאֲמַת שְׁעָלָה עַל דַּעְתִּי לְחַתְמוֹ בְּפִנְיֶךָ. אֵךְ הַסְתַּפְּלִתִּי
בְּמִכְתָּבוֹ שְׁכַתְּבֵי שְׂאֲשִׁיב לוֹ תְּשׁוּבָה בְּתוֹךְ מִכְתָּבְךָ, עַל כֵּן הִבְנִתִּי
שְׂאִינוֹ מִקְפִיד עֲלֶיךָ, גַּם אֵין רְאוּי לוֹ לְהַקְפִיד כָּלֵל עַל זֶה כִּי
אֲנִשִּׁים אַחִים אֲנַחְנוּ, וְכִלְנוּ כְּאִישׁ אֶחָד בְּעֲצֵם אֶהְבְּתָנוּ. אֲשֶׁרִי מִי
שְׂלֵא יַחֲלַק עֲצָמוֹ מֵאֲתָנוּ. וְאֲנוּ בְּכַחוֹ שֶׁל זְקֵן דְּקִדְשָׁה "כְּבָרוּשׁ
רַעֲנָן" וְכוּ', שְׁכָל הָרוּצָה לְזִכּוֹת לְשֹׂאֵב מִבְּאֵר מֵיִם חַיִּים דְּבָרִים
הַמְּחַיִּין אֶת הַנֶּפֶשׁ לְעוֹלָמִי עַד וּלְנֶצַח נִצְחִים יְבוֹא וְיִזְכֶּה. וְאִם
הַמְּנִיעוֹת מִשְׁתַּפְּחִין כְּנִגְדָם כְּבָרִיחֵי בְּרוֹל וְדִלְתוֹת נְחֻשֶׁת מָה
אֲעֵשֶׂה. גַּם אֲנֹכִי יֵשׁ לִי מְנִיעוֹת לְקַרְבוֹ יוֹתֵר מִמֶּנּוּ, בְּיָדוֹעַ לְכֶם

בִּפְרָט עָתָה. יִיטִיב ה' לְהֵבֵא, אֲדָּךְ זֶה יְדוּעַ מִפְּכָר, וְעִכְשָׁיו בְּיֹתֵר, שְׂאֵי אֶפְשָׁר לָנוּ לְהִתְקַרֵּב וּלְהִתְעוֹד יַחַד, וּלְדַבֵּר דְּבָרֵי אִמֶּת מֵה שְׁצָרִיכִין לְדַבֵּר בִּי אִם עַל יְדֵי שְׁבִירַת מְנִיעוֹת עֲצוּמוֹת.

וְעַתָּה בְּנֵי חֲבִיבֵי חֶזֶק וְאַמִּץ, וְשִׂמְחָה נִפְשָׁךְ בְּכָל מֵה דְאֶפְשָׁר, וְחִטָּף וְאָכַל, חִטָּף וְאָכַל אֲכִילָה וְשִׁתְיָה וּמִלְבוּשִׁים שֶׁל תּוֹרָה וְתַפְלָה וּמְצוּוֹת, וְזִכֵּר הַיֵּטִב מֵה שְׂאֵמֵר רַבְּנוּ ז"ל (שִׁיחֹת הַר"ן כג): אֲשֶׁרֵי מִי שְׂאוּכַל בְּמָה פְּרָקִים מְשֻׁנָּיוֹת וְשׁוֹתָה בְּמָה קַפִּיטְלִיךְ תְּהֵלִים, וּמִתְלַבֵּשׁ בְּכִמְהָ מְצוּוֹת. בִּי חוּץ מְזֵה הַכֵּל הַכֵּל, וּמֵה יִתְרוֹן לְאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ וְכו'. וְאִם בִּי הוּא דְבָר יְדוּעַ לְכַל, צְרִיכִין לְחַזֵּר זֹאת בְּכָל יוֹם וְלִשְׁמֹר הַזְּפָרוֹן הַיֵּטִב לְזִכֵּר בְּעֲלָמָא דְאִתֵּי בְּכָל יוֹם בְּכָלל וּבִפְרָט. וְאֵל יֵהִיוּ בְּעֵינֶיךָ בִּישְׁנִים אֶלָּא בְּחַדָּשִׁים. וְלֹא עַל חֲנָם הַזְּכִירוּ אוֹתָנוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל בְּכִמְהָ לְשׁוֹנוֹת כְּאֵלָה לְכַל גִּישָׁן אֶת יְמֵינוּ חֵס וְשְׁלוֹם, וְדוֹד הַמְּלִיךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם אִמֵּר (תְּהֵלִים ט) "אֲדָּךְ הַכֵּל יִהְיֶינּוּ וְכו'", אֲדָּךְ הַכֵּל בְּנֵי אָדָם כְּזָב בְּנֵי אִישׁ וְכו' אֲדָּךְ הַכֵּל כָּל אָדָם" וְכו'. שְׁלֵמָה הַמְּלִיךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם צִוָּח "הַכֵּל הַכֵּלִים אִמֵּר קִהַלְתָּ הַכֵּל הַכֵּלִים" וְכו'. רַבִּי מֵאִיר פֶּד סִיִּם סִפְרָא דְאִיּוֹב הוּא אִמֵּר סוּף אָדָם לְמוֹת וְכו', אֲשֶׁרֵי מִי שְׁעֲמָלוּ בְּתוֹרָה' (פְּנִיחֵרִין ט), וְכֵן שְׂאֵרֵי סִפְרֵי מוֹסֵר. אֲדָּךְ עֲצוֹת לְהַצִּיל אֶת עֲצָמוֹ אֶפְלוּ הַפְּחוֹת שְׁבִפְחוֹתִים וְכו', גְּלָה אֲדוּנְגוּ מוֹרְנוּ וּרַבְּנוּ ז"ל אֲשֶׁר אֵין דְּגִמְתָּם, אֲשֶׁרֵי שְׂיֵאחֲזוּ בָּהֶם. יֵתֵר מְזֵה אֵין פְּנָאֵי לְהֶאֱרִיךְ עָתָה.

דְּבָרֵי אֲבִיד הַמְּצָפָה לִישׁוּעָה.

וְכֵן אֶבְרָסֶלֶס

וְשְׁלוֹם לְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמְנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה.

רכו

בְּעֹרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם ה' בְּלֶקֶת תִּקְצ"ו.

אֶהוּבִי בְּנֵי חֲבִיבֵי. הִנֵּה הִכְנַתִּי מִכְתָּב לְלַעֲמַבְרַג לְשַׁלְחוֹ עִתָּהּ
עַל יְדֵי הַפֶּאֶסֶט [דִּיאָר], וְהַפֶּאֶסֶט נְחוּץ כִּי עִתָּה סְמוּדָה
לְחֻצוֹת. וְהִנֵּה שָׁמַעְתִּי שֶׁבִדְעִתְךָ לְהִיּוֹת פֹּה בְּסְמוּדָה עַל כֵּן אֵין
לְהֶאֱרִיךְ בְּלָל. וְהִנֵּה מֵה שְׁעוֹבֵר עָלֵינוּ בְּכָל יוֹם אֵי אֶפְשָׁר לְבַאֵר
גְּדוּלִים מַעֲשֵׂי ה' וְנִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר רוֹאִים מֵרְחוֹק בְּכָל יוֹם. וְאֵנוּ
מְבָרְכִים בְּכָל יוֹם שְׁלֹשׁ פְּעָמִים מִצְמִיחַ קֶרֶן יִשׁוּעָה. עַל כֵּן צְרִיכִין
לְהֵאֱמִין שֶׁכָּל מֵה שֶׁנַּעֲשֶׂה בְּעוֹלָם בְּכָלֹל וּבְפֶרֶט הַכֹּל הוּא צְמִיחַת
קֶרֶן יִשׁוּעָה. וּכְפִי הַתְּחֻזָּוֹת הָאֱמוּנָה בְּזוֹה, כֵּן זֹכִינִי לְיִשׁוּעָה
בְּאֵמֶת גַּם בְּאַתְנַלְיָא. וַיֵּשׁ בְּלִבִּי הִרְבֵּה בְּזוֹה, אֵךְ אֵי אֶפְשָׁר לְבַאֵר
כֹּל זֶה אֶפְלוּ בְּפֹה מִכָּל שְׂכַן בְּכַתָּב. אֵךְ אֵף עַל פִּי כֵן צְרִיךְ כָּל
אֶחָד לְהֵאֱמִין בְּזוֹה. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִגְלֶה לָנוּ יִשׁוּעָתוֹ בְּקִרְוֹב נְגִילָה
וְנִשְׁמַחָה בּוֹ.

דְּבָרֵי אֲבִיךָ.

מן אַבְרָהָם

וְשָׁלוֹם לְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה.

י"ד סיוון

רכז

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, מוֹצְאֵי שְׁבֵת עֶקֶב תִּקְצ"ו.

בְּנֵי חֲבִיבֵי. קִבַּלְתִּי מִכְתָּבְךָ, וְהִיָּה לִי לְנִחַת בְּרָאוֹתֵי עֲצָם
תְּשׁוּקַת רְצוֹנְךָ הַטּוֹב. וְעִתָּה מֵאֲלֵיךְ תִּבְּיִן שְׂאִין הַזְּמַן גְּרָם
לְהִשְׁיבָךָ, כִּי מוֹסְרֵי כְּתָב זֶה נוֹסְעִים מִיַּד אַחֵר הַבְּדֻלָּה. אֵךְ מַעֲצָם
תְּשׁוּקְתְךָ לְרָאוֹת מִכְתָּבִי, הַכְּרַחְתִּי עֲצָמִי לְכַתֵּב לְךָ מְעַט דְּבָרֵי
אֱלֹהִים. וְאֲשֶׁר אֶתָּה חוֹשֵׁב מֵהַיּוֹם עַל נְסִיעַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, אִם

אמנם יפה שיהיה ראש השנה במחשבה כל השנה בלה. אבל שיהיה לך צער עתה מהמניעות, בזה לא צדקת, כי כבר דברנו שאין לחשב מיום לחברו. ובפרט שלדעתי בעזרת השם יתברך לא יהיה לך עתה יסורים חס ושלוש כמו אשתקד ולא פחות מהם, ולפטר בלא כלום אי אפשר. אדרבא ראוי לך לשמח מאד מה שימי ראש השנה ממשמשין ובאין, ותזכה להיות על ציון הקדוש. וכבר דברתי שמה שאני יודע שצריכין לעשות בלי ספק, אינו נחשב כלל יסורים ומניעות כלל, בפרט לחשב מה שיהיה אחר כך; ואין להאריך בזה כי כבר שברת הרבה מניעות, וקויתי לה' שעתה תסע בנקל בעזרת השם יתברך על ראש השנה הבא עלינו לטובה. השם יתברך יזכני לקבל בילעט מהרה, ואזכה להיות בקרוב שם באומאן. יתר מזה תשמע ממוסר כתב זה.

דברי אביד המצפה לישועה.

מן אבן ספיר

רכח

בעזרת השם יתברך, אור ליום ה' כי תצא תקצ"ו נעמרוכ.

אהובי בני חביבי. עד הנה עזרנו רחמיו יתברך שתהלה לאל בזה היום בשרו אותי שיתנו לי בילעט [אשור], כי הגיעה התשובה מקאמיניץ לתן. טוב להודות לה' אשר עד כה עזרנו. בן יוסף ה' להושיענו מכל צרותינו, וישיבנו מהרה לשלוש לביתי לברסלב, וירום קרננו למעלה ויראו שונאינו ויבשו. ולה' הישועה, כי יש לנו תהלה לאל על מי לסמוך. והנה עתה אני מקוה לקבל הבילעט בעזרת השם יתברך בשבוע זאת.

וְאִז אִפֶּע לְאוּמָאן אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם אַחַר שְׁבַת הַסְּמוּךְ הֵבֵא עֲלֵינוּ
 לְטוֹבָה בְּיוֹם ג' או' ד' פְּרִשֶׁת תְּבוּאָה הֵבֵא עֲלֵינוּ לְמוֹצָיִת. הַשֵּׁם
 יִתְפָּרֵךְ יִרְחַם עָלַי וַיְבִיאֵנִי מִהֶרָה לְשֵׁם לְשָׁלוֹם מִהֶרָה. יֵתֵר מִזֶּה
 אֵין פְּנָאֵי לְהֶאֱרִיךְ כִּי מוֹסֵר כְּתָב זֶה נְחוּזָן. וַיִּקְבֵּל קְנֻטָרְסִים מִכְּתָב
 יְדֵי וַיִּשְׁמְרֵם אֶצְלוֹ, כִּי הֵם דְּבָרִים יְקָרִים מְאֹד מִפּוֹ וּמִפְּנִינִים
 כִּידוּעַ לָךְ. וְעַתָּה תִּתְחַזַּק בִּישׁוּעַת ה' אֲשֶׁר עֲזָרְנוּ עַד הֵנָּה וּתְצַפֶּה
 לִישׁוּעַתוֹ תָּמִיד שְׁיִזְכָּךְ לְבוֹא לְאוּמָאן עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הֵבֵא עֲלֵינוּ
 לְטוֹבָה בְּלֵי יְסוּרִים גְּדוֹלִים. וְהַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ יְעֲזָרְנוּ לְפַעַל בְּקִשְׁתֵּינוּ
 בְּרַחֲמִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הֵבֵא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה שְׁנוֹכָה לְהַכְתֵּב
 וּלְהַחֲתֵם לְחַיִּים טוֹבִים אֲרָפִים וּלְשָׁלוֹם, לְזִכּוֹת עַל כָּל פְּנִים
 מֵעַתָּה לִילֵךְ בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת אֲשֶׁר הוֹרְנוּ גְּאוֹן עֲזָנוּ אֲדוּנָנוּ מוֹרְנוּ
 וּרְבָנוּ זָכַר צְדִיק וְקָדוֹשׁ לְבָרְכָה.

דְּבָרֵי אֲבִיךָ הַמוֹדָה עַל הָעֵבֶר וּמְבַקֵּשׁ עַל לְהֵבֵא וּמְצַפֶּה
 לִישׁוּעָה.

121 אֲבִיךָ אֲסִפֵּי

וְשָׁלוֹם לְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה. וּבִפְרָט לִידֵיךָ
 בְּנַפְשֵׁי הַמְּפֻלָּג מוֹרְנוּ הָרַב יַעֲקֹב גְּרוֹ יֵאִיר. יִשׁוּעַתְנוּ
 תִּשְׁגָּבֵךְ וּתְחַזְקֵךְ שְׁתְּבוּאָה אֶתְּךָ גַם אֶתְּךָ לְאוּמָאן עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה
 הֵבֵא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה לְהִיּוֹת נְמַנָּה עִמָּנוּ. מַה אֲמַר לָךְ יְדִיד נַפְשֵׁי
 הַמֵּאֲמִין לֹא יַחֲוֶשׁ, בְּפָרְט כִּי יִדְעֵתִי כִּי תִהְלֶךְ לְאֵל לְבָךְ נְכוֹן וְחֻזַּק
 בְּהָאֱמֶת לְאֱמֶתוֹ. עַל כֵּן אֵל תִּתְרַשֵּׁל חֵם וְשָׁלוֹם מְלַקְּטִים דְּבָרֵינוּ,
 כִּי הָעוֹלָם הַזֶּה צֶל עוֹבֵר וְרוּחַ כְּזֶה אֵין נְמַצָּא בְּעוֹלָם, וְדִי לְמַכּוּן
 בְּזֶה.

דְּבָרֵי אוֹהְבוֹ בְּאֱמֶת לְנַצַּח הַמּוֹרְנוּ לְטוֹבָתוֹ הַנְּצַחִית.

רכט

ברוך ה'שם, יום א' תבוא תקצ"ו נעמרוב.

אֱהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי. קִבַּלְתִּי מִכְתָּבְךָ הַקָּמֵן עַל יְדֵי הָעָרֵל מוֹסֵר
 כְּתָב זֶה, וְהַמְּכָתֵב מִיּוֹם ו' בְּאַרְיֹכוֹת עֲדִין לֹא רָאִיתִי.
 וְהִנֵּה הַבִּילְעֵט עֲדִין לֹא קִבַּלְתִּי, כִּי נִתְמַהְמַה קָצַת בְּיוֹם ה' וְהִיִּיתִי
 רוֹצֵה לְשַׁלַּח עֲגָלָה בְּשָׁבִיל זֶה בְּיוֹם ו', וּמַחֲמַת שְׁהִיָּה עָרֵב שֶׁבַת
 קָדָשׁ נִתְעַצֵּל הָאִישׁ הַמֵּיחָד לִזְוֵה שְׁפָה־כֶרֶח לְגִמּוֹר הַדְּבָר עַל יָדוֹ
 בְּעֹזֶרֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ. כָּעֵת בְּדַעְתִּי לְנִסֵּעַ בְּיוֹם מָחָר אִם יִרְצֶה
 הַשֵּׁם לְבָרְסֵלֵב וְכֵן צִוּוּ עָלַי מִבְּרֶסֶלֵב כָּל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנו. שְׁכַלֵּם
 עוֹמְדִים וּמְצַפִּים שְׁאֵבֹא לָשֵׁם לְשָׁלוֹם. וּבְחֶסְדוֹ הַגָּדוֹל אֲקַבֵּל שֵׁם
 הַבִּילְעֵט בִּישׁוּעָתוֹ הַנְּפִלְאָה יִתְבָּרֵךְ, וּמִשֵּׁם אִסַּע לְאוּמָאן אִם
 יִרְצֶה הַשֵּׁם. אִם אֶפְשֶׁר שְׁיִבֹא לְבָרְסֵלֵב בְּנֶקֶל בְּיוֹם מָחָר אִם
 יִרְצֶה הַשֵּׁם מַה טוֹב, מִן הַסֶּתֶם יִהְיֶה לִי לִינֵת לִילָה שֵׁם בְּבָרְסֵלֵב
 וְה' הַטוֹב יַעֲשֶׂה. וּכְאֲשֶׁר הִחַל חֶסְדוֹ כֵּן יִגְמֹר בְּעֵדְנוֹ לְבֹא
 לְאוּמָאן לְשָׁלוֹם חֵישׁ קַל מְהֵרָה וְלַפְעַל שֵׁם כָּל בְּקִשְׁתָּנוּ לְמוֹכָה.
 וְנוֹפֵה שְׁאֲשׁוּב מְהֵרָה לְשָׁלוֹם לְבֵיתִי לְבָרְסֵלֵב לְשֶׁבַת שֵׁם בְּשִׁלּוֹה
 וְהַשְׁקֵט וְיִרְאוּ שׁוֹנְאֵינוּ וְיִבְשׁוּ. וַיִּקְיָם מְהֵרָה "אִיבֵי יִשְׁבוּ יִבְשׁוּ
 רְגַע".

דברי אביך הטרוד מאד ומצפה לישועה.

מן אברסלף

וְשָׁלוֹם לְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה. נִפְלְאֵתִי שְׁלֵא כְּתָבְתָּ
 לִי שׁוֹם תְּשׁוּבָה מִרְבִּי יַעֲקֹב אֹדוֹת נְסִיעָתוֹ לְאוּמָאן.

מִכְתָּבִים דְּשִׁנַּת ה' אֲלֵפִים תַקְצִ"ו

רל

בְּעֹרַת הַשָּׁם יִתְפָּרֵד, יוֹם ה' שָׁם ה' תַקְצִ"ו בְּרַסְלָב.

בְּנֵי חֲבִיבֵי. עַד הִנֵּה עֲזָרוֹנוּ רַחֲמֵי הַעֲצוּמִים שִׁיַּצְאָתִי וּבִאֲתִי
 לְשָׁלוֹם מְנַעַמְרוֹב לְאוּמָאן, וּמְאוּמָאן לְטַעֲפָלִיק עַל שַׁבַּת
 תְּשׁוּבָה, וּמִשָּׁם לְפָה בְּרַסְלָב, וְשַׁבְּתִתִּי פַּה שַׁבַּת שַׁפְתוֹן יוֹם
 הַכַּפּוּרִים הָאִים וְהַנּוֹרָא מְאֹד. מִי יִמְלֵל גְּבוּרוֹת ה' וְכו'. אֱלוֹ כָּל
 הַיָּמִים דִּיּוֹ וְכו'. וְלֵה' הַיְשׁוּעָה וְהַתְּקוּנָה שְׂאֲשׁוּב לְפָה לְבִיתִי
 בְּקָרוֹב בְּנַפְלְאוֹתָיו וְחֶסְדָּיו הַרְבִּים אֲשֶׁר לֹא תִמְנֹו וְלֹא כָּלוּ כַּאֲשֶׁר
 אָנוּ רוֹאִים בְּעֵינֵינוּ. וְיוֹתֵר מֵהֵמָּה, הַנְּסֻתוֹת לֵה' אֱלֹהֵינוּ, חֶסְדָּיו
 הַנְּעֻלָּמִים חֶסְדֵי חָנָם מֵהַאֲצִיר מֵתַנַּת חָנָם שְׂמִמְשִׁיד הַפְּרָאֶסְטִיק
 וְהַפְּשׁוּטִין הַגְּדוֹל, שְׂאֲנוּ זֹכִים לַיַּדַּע מִמֶּנּוּ מְעַט דְּמַעַט קָט, מִי יִבִּין
 עֲצָם גְּדָלוֹ וְרוֹמְמוֹתָו. וְהִנֵּה בְּשַׁעָה זֹאת סִבֵּב הַשָּׁם יִתְפָּרֵד
 שְׁקִרְאָתִי לְבְנֵי שְׁכֵנָא שְׁיַחֲיָה, מֵרַבּוּי טְרַדוֹתָיו, וּבָא אֲצִלִּי וְהִרְאָה
 לִי מִכְתָּבָךְ שַׁכְּתָבְתָּ אֵלָיו. וְזֶה סִבֵּב שַׁפְּתָבְתִּי לְךָ עֲתָה דְּבַרִּי אֵלֶּה
 הַמְּעַטִּים הַמַּחְזִיקִים הַרְבֵּה, מֵתוֹךְ חֲבִילֵי חֲבִילוֹת טְרַדוֹתֵי עֲתָה
 מִכְּמָה צְדָדִים. וְתַהֲלֵה לְאֵל שַׁבְּתִתִּי פַּה יוֹם הַכַּפּוּרִים הַקְּדוֹשׁ
 בְּשָׁלוֹם וְשָׁלוֹה בְּאֵין פִּגְעָה. וְתַהֲלֵה לְאֵל הַכַּל עַל נְכוֹן מַעַם ה',
 מִיּוֹם יַצְאָתִי מְנַעַמְרוֹב עַד הִנֵּה. הַשָּׁם יִתְפָּרֵד יְרַחֵם עָלֵינוּ וְיִשְׁיַבְנוּ
 לְשָׁלוֹם לְפָה, וּמִכָּאן לְאַרְצָה הַקְּדוֹשָׁה. יְתֵר אֵין פְּנָאֵי לְהַאֲרִיד כָּלֵל.
 וְשָׂמוּ הַגְּדוֹל יִתְפָּרֵד יִגְדֵּל נָא עַל יַדֵּינוּ. וְאַלְמָלֵא לֹא אֲתִינָא
 לְעֻלְמָא אֵלֵּא לְשִׁמְעַת הַטַּעַם שְׁנַקְרָא יוֹם הַזֶּה שָׁם ה' דֵּיִי (עֵין לְקוּיִי
 תַנִּינָא 10). וְאִם תִּזְכָּה תִשְׁמַע מִמֶּנִּי בְּזֶה הַרְבֵּה. וְכָל דְּבַרִּי שַׁכְּתָבְתִּי

עתה הפל נוכעים מזה. מי יתנגד בני בתוך פנימיות מחי ולכבי
בתוך השעור שבלבי, היית מבין מעט גדלת השם יתברך
ונראותיו ונפלאותיו וחסדיו עד בלי די, מה שאין הפה יכול
לדבר והלב לחשב.

מן אפריל

ט"ז סיוון

רלא

בעזרת השם יתברך, יום א' נח תקצ"ו ברסלב

בני חביבי. השליח מאתך בא לפה לבית הצדקת מרת אדיל
תחיה בהיותי יושב על השלחן בסעדת שחרית, וקבלתי
מיד מכתבך הנשלח על ידי בני רבי שכנא גרו י"איר, ומאד
החייתי את נפשי במכתב בתי וחתני שיחיו. ומכתבך מיום ה'
עדין לא קבלתי. והנה במוצאי שבת זה תקף אחר הבדלה
נסעתי לפה לפקח על עסקי מכמה טעמים. ולפי דעתי אתעכב
פה עד יום ג' הסמוך הפא עלינו לטובה. על פן אם יוכל בנקל
לבוא לפה ביום מחר מה טוב. וכעת אין דעתי צלולה כלל
להרחיב בדברי אמת וחבה. ויקבל המכתב לחתני גרו י"איר
וישתדל לשלחו על ידי איש בטוח. וגם יוסיף לכתב בעצמו
ברצונו, ויודיעני אם שלח מכתבי לידם לבראייהלוב כי הוא
מצוה גדולה. כי ידעתי שהם מצפים מאד לראות מכתב מאתי.
והנה עד הנה עזרני רחמיו יתברך שהיה הפל על נכון בעזרת
השם יתברך. וגם תודה לאל שמחנו קצת בשמיני עצרת ושמחת
תורה ובשבת בראשית ודברנו דברי אמת והפל בשלום תהלה

לְאֵל. מִי יִתֵּן שְׂיִגְמֹר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִשְׁוּעָתוֹ שְׂאֲשׁוּב לְבֵיתִי לְפָה
 לְבָרְסֻלָּב בְּשָׁלוֹם מְהֵרָה. וּמִגִּדְל הַטְּרָדָא וּנְחִיצַת מוֹסֵר כְּתָב זֶה אֵי
 אֶפְשָׁר לְהַאֲרִיךְ פְּרָאוּי. וְעוֹד חֲזוֹן לְמוֹעֵד לְהִרְחִיב הַדְּבָר יוֹתֵר.
 דְּכָרִי אָבִיד הַמְצַפָּה לִישׁוּעָה.

מן אפריל

רלב

יום ד' ראש חדש חשון תקצ"ו ברסלב.

אֶהוּבִי בְּנֵי חֲבִיבִי. מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי בְּשִׁעָה זֹאת. וְכָל יוֹם
 אֶתְמוּל הַיִּיְתִי עוֹמֵד וּמְצַפֶּה לְרְאוֹתְךָ וְלֹא אִיסְתִּיעַ
 מִלְתָּא. וּמָה לַעֲשׂוֹת כִּי מְנִיעַת הַפְּרָנְסָה מְשַׁתַּפַּחַת מְאֹד בְּכָל
 פֶּעַם, אֵךְ טוֹב לְהוֹדוֹת לַה' שְׂרַצוֹנְךָ חֲזֹק אֶל הָאֵמֶת. וּבְעֵזֶרֶת
 הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹד חֲזוֹן לְמוֹעֵד, וּבְיַדֵּי נִתְרָאָה פְּנִים בְּקָרוֹב, וּבּוֹא
 תְּבוֹא בְּרֵנָה בְּעֵזֶרֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְהִנֵּה הַיּוֹם בְּפִקְר עֵבֶר
 בְּמַחֲשַׁבְתִּי לְכַתֵּב לְךָ מִחֲדָשׁ אֲשֶׁר בְּלִבִּי, אֵךְ כָּעַת טְרִידָנָא
 טוֹבָא. וְהַכֵּלֶל שְׂצָרִיךְ אֶתָּה לְחֹשֵׁב בְּכָל יוֹם בְּאֵלוֹ הַיּוֹם נוֹלְדָתָ,
 וּכְאֵלוֹ אֵין לְךָ פְּעוּלָם כִּי אִם אוֹתוֹ הַיּוֹם בְּלִבְךָ, וְלִבְלִי לְהַטְרִיד
 מִחֲשַׁבְתְּךָ עַל לְעֵבֶר וְעַל לְהַבָּא. וְאִם אֲמַנָּם אֶתָּה עוֹסֵק בְּמִשְׁא
 וּמִתֵּן וְצָרִכִי פְּרָנְסָה שְׁהוּא עַל לְהַבָּא, אֵף עַל פִּי כֵן הָעֵקֶר הוּא
 הַיּוֹם הַזֶּה שְׂאֶתָּה עוֹמֵד בּוֹ. כִּי אֵינְךָ יוֹדֵעַ מָה יוֹלֵד יוֹם. וַיֵּשׁ בְּזֶה
 הַרְבֵּה לְדַבֵּר, וּכְבֹר שְׁמִעַת הַרְבֵּה בְּזֶה, וּבְכָל יוֹם יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ
 פְּחַדְשִׁים. וּמָה מְאֹד אֲנוּ צְרִיכִין לְשִׁמּוֹחַ בְּחֻלְקֵנוּ עַל עֲצָם חֲסֵדוֹ
 שְׁהַבְדִּילָנוּ מִמֶּמָּה טְעוּתִים וְעֲצוֹת נִבְעָרוֹת וְכו'. וְאֵי אֶפְשָׁר לְבָאֵר
 עַל פְּנֵי הַשְּׂדָה בְּפִרְטָא בְּעֵתִים הַלָּלוּ. חֲזֹק בְּנֵי וְאַמֵּץ כִּי ה' אֶתְךָ גַּם

עָתָה. וְכָל תְּשׁוּקַת לְבָבְךָ הַטּוֹב הַכֹּל נִרְשָׁם לְמַעַלָּה לְטוֹבָה. מִכָּל שְׁפָן כְּשֵׁאתָהּ זוֹכֶה לְהוֹצִיא מִכֶּחַ אֶל הַפֶּעַל לְדַבֵּר בְּפִה מְלֵא הַכְּסוּפִין הַטּוֹבִים שֶׁלְךָ בְּכָל יוֹם שְׁנֵה הַעֲקָר. וְהַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ מִתְאַוֶּה גַם לְתַפְלָתְךָ וְשִׁיחַתְךָ, וְאִין שׁוֹם דְּבוּר נֶאֱבָד. חֲזַק בְּנֵי וְאַמִּין בַּתּוֹרָה וּתְפִלָּה וְשִׁיחָה לְפָנָיו יִתְפָּרֵךְ, כֹּל מֵה שֶׁתּוֹכֵל לְחַטֵּף בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת בֵּין הַרְבֵּה בֵּין מְעַט פִּי אֶחָד הַמְרֻבָּה וְאֶחָד הַמְּמַעִיט וְכוּ'. וְהִנֵּה אֲנִי מִתְעַכֵּב פֶּה זֶה יוֹם ד', וְהַיּוֹם אוֹ מִחָר אִם יִרְצֶה ה' אֲסַע לְבֵיתִי. וְעַדִּין לֹא עָשִׂינוּ מְאוּמָה בְּעַסְקֵינוּ, וְכֹאֲשֶׁר תִּהְיֶה אֲצִלְנוּ אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם אֲסַפֵּר לְךָ הַכֹּל, כְּעַת אֲנוּ מְשֻׁלְיִכִים יִהְבְּנוּ רַק עַל הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ לְבַד שֶׁהוּא יוֹרֵה אוֹתָנוּ הַדְרָךְ הַיָּשָׁר וְהַעֲצָה הַטּוֹבָה, בְּאִפְן שְׁאִזְכֶּה לָשׁוּב לְבֵיתִי לְפֶה לְשָׁלוֹם. יֵתֵר מִזֶּה אִין פְּנְאֵי לְהֵאָרִיךְ.

דְּבָרֵי אֲבִיד הַמְצַפֶּה לְיִשׁוּעָה.

יְמֵי אֲבִידוֹתֶיךָ

הָאִשָּׁה שָׂרָה יֵצְאָה בְּמֵאוֹן אַחַר הַבְּטָחָתָהּ לְהֵיוֹת בְּבֵיתְךָ, וּלְדַעֲתִי אֵף עַל פִּי שֶׁעָתָה יֵשׁ לְךָ צֶעַר גָּדוֹל מִזֶּה מַחֲמַת שְׂאִין מְשֻׁרְתֵת מְצוּיָה, אֵף עַל פִּי כֵן בּוֹדְאֵי הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ יַעֲזוֹר לְךָ וְתִמְצָא כְּרִצּוֹנְךָ, וְאִז תּוֹרָה לֵה' עַל שְׂמֵאֲנָה בְּזֶה פִי הוּא לְטוֹבָתְךָ. וְאִם יִרְצֶה הַשֵּׁם כְּשִׁתְּהִיָּה אֲצִלִּי אֲדַבֵּר עִמָּךְ גַּם מִזֶּה, פִּי כֹל הַלְכוֹת דְרָךְ אֶרֶץ הַכֹּל נֹגַע וְכֹלֹל בְּעַבּוֹדַת ה'. כִּי הַיּוֹם כֹּלֹל מִתּוֹרָה וְדֶרֶךְ אֶרֶץ, וְהֵם כֹּלֹלִים זֶה בְּזֶה, כֹּאֲשֶׁר יוֹכֵל כֹּל אָדָם לְהִבִּין בְּעֲצָמוֹ. וּבְכָל הַדְּבָרִים אִין שׁוֹם עֲצָה פִּי אִם לְהַמְתִּין לְיִשׁוּעָתוֹ יִתְפָּרֵךְ, וּבִתּוֹךְ כֶּךָ לְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ שְׂיִזְמִין לוֹ מֵה

שְׁצַרְיָה, הֵן דָּבָר קָטָן וְדָבָר גָּדוֹל, כֹּל פְּרָטִי צָרְכִי אֲכִילָה וְשִׁתְיָה
 וּמְלַבּוֹשִׁים וְדִירוֹת וְכֻלֵּי אֲכִילָה וְכֻלֵּי הַבַּיִת וּמִשְׁרָתִים וְשֹׁכֵר לְמוֹד
 וְכו', אִין עֲצָה וְתַחְבוּלָה כִּי אִם לְהַשְׁלִיךְ יְהִיב עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
 שְׂזִמּוֹן לֹא מַה שְׁצַרְיָה. וְאִם צָרִיךְ אִיזָה עֲשִׂיהָ וְעֲצָה וְתַחְבוּלָה לְזָה
 שְׂזִמּוֹן לֹא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְיִזְרְהוּ הָעֲצָה הַטּוֹבָה בְּעִתּוֹ וּבְזִמְנוֹ, כִּי
 בְּכֹל הַדְּבָרִים צָרִיכִין עֲצָה טוֹבָה. כִּי בְּכֹל הַדְּבָרִים יֵשׁ סִפְקוֹת
 וְחִלְקַת הָעֲצָה הַרְבֵּה, עַד שְׂאֵי אֶפְשֵׁר לְשִׁית עֲצוֹת בְּנַפְשׁוֹ, כִּי אִם
 לְסַמֵּךְ עָלָיו יִתְבָּרַךְ וּלְבַקֵּשׁ מִלְּפָנָיו שְׂיִרְחֵם וְיִתְקַנְנֵנוּ בְּעֲצָה טוֹבָה
 מִלְּפָנָיו.

דְּבָרֵי אֲבִיךָ אֲשֶׁר עֲצָם אֶהְבֶּתְךָ וְתִשׁוּקְתְךָ הַטּוֹב אֶלְצוֹנִי לְכַתּוֹב
 לְךָ עֲתָה דְּבָרֵי אֱלֹהִים, וְעֵינֵי מַצְפוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁתַּחֲיֶה נַפְשְׁךָ
 בְּזָה, אִין טַאקִי פֶּאֲרַט הָאֵפ [וּבְכֹל זֹאת רַק שְׂמַחָה]. כִּי תַהֲלֶה לְאֵל
 יֵשׁ לָנוּ אֵב זָקֵן וְכו', וְיֵשׁ לָנוּ עַל מִי לְסַמֵּךְ תַּהֲלֶה לְאֵל. וְהַכֹּל
 הַכֹּל הַכֹּל הַכֹּל, אֵךְ הַכֹּל בְּנֵי אָדָם כּוֹב בְּנֵי אִישׁ, אֲבָל חֲדוּשֵׁי
 תּוֹרָה שְׂקַבְלָנוּ בְּדוֹר הַזֶּה חֲדוּשִׁים אֲמַתִּיִּים כְּאֵלֶּה וְכו' הֵם דְּבָרֵי
 אֱלֹהִים חַיִּים, דְּבָר אֱלֹקֵינוּ אֲשֶׁר יָקוּם לְעוֹלָם וְקוֹשֵׁטָא קָאִי.

למנ"ל

י"ז סיוון

רלג

ברוך הַשֵּׁם, יוֹם א' וַיֵּצֵא תַקְצ"ו.

שְׁלוֹם לְאַהוּבֵי בְנֵי חֲבִיבֵי הוֹתִיק מוֹרְנוּ הַרְבַּ יִצְחָק שִׁיחִיהָ.

מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי בְּיוֹם ג' חַיֵּי שְׂרָה. וְהַיּוֹם חוֹרְתִי וְקָרִיתִי אוֹתוֹ
 וְנִהְיִיתִי מְאֹד מְצוּרָה נְעָם אֲמֵרוֹתָיו הַנְּאֻמָּרִים מְקִירוֹת
 לְבוֹ. וְאִין בְּפִי מִלָּה לְהַשִּׁיבוֹ עִתָּה, אֵךְ מֵעַצֵּם תִּשְׁוֹקְתוֹ לְמִכְתָּבִי

אני מכרח למלאות משאלותיו. וכבר הקדים במכתבו לכתב מאשר בלבכי עתה כאשר שמעת מעט מפי רבי דוד מעגן ההתחדשות, שפכל יום ושעה נעשים חדשות לגמרי, ויותר מזה יש בלבי מזה. ובחסדו הנפלא אשר מחדש בטובו בכל יום וכו', כבר כתבתי מזה, והפל כלול במה שהזהיר הוא ז"ל בקול רם וגער בנו ואמר בזה הלשון (שיחות הר"ן נא): אלט טאר מען ניט זיין ואסור להיות זקון. ובזה הקיץ אותנו לשום לב לדברי רבותינו ז"ל שהזהירנו גם כן בפרשת קריאת שמע על פסוק "אשר אנכי מצויד היום", בכל יום יהיה בעיניך פחדשים, פמובא בפרוש רש"י ז"ל, וכן על הפסוק "היום הזה נהיית לעם" וכו'. וכן רמזו לנו לפרש בעצמנו בכל מקום שפתב היום באזהרת קיום התורה והמצוות, שהכונה פאלו היום נצטוינו מחדש. והוא אזהרה גדולה מאד, וצריכין לחזר זאת הרבה בכל יום ובכל שעה. פי גם בכל שעה נעשין חדושים נפלאים, מפל שפן בכל יום ובכל שבוע וחדש, מפל שפן בכל שנה ושמטה וכו'. ואפשר שמעת מה שאמרתי בעתים הללו על פסוק (איכה ג): "חדשים לבקרים רפה אמונתך", שהוא מדבר מעגן התחדשות הדעת בכל יום, ואמרתי בחסדו יתברך, שאפלו אם אין האדם זוכה לראות ולהבין עצם נפלאות ההתחדשות בכל בקר, צריך על כל פנים להאמין באמונה רפה שפודאי נתחדש נפלאות בכל יום, פמו שאומרים 'עושה חדשות' וכו'. וזהו "חדשים לבקרים רפה אמונתך", שצריך שיהיה לו אמונה רפה להאמין שפכל יום ובכל בקר הוא יתברך עושה חדשות הרבה בבחינת "חדשים לבקרים", והבן. וצריכין לילך בזה מאד ולשים לב מאד למה

שאנו אומרים בכל יום: 'ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית', ובפרט מה שאומרים 'עושה חדשות בעל מלחמות' וכו'. ובדאי יגמור השם יתברך הכל כראוי, ויטיב עמנו הרבה טובתו הנצחית, אך צריכין לצפות לישועה בכל יום.

וגם מהסתם שמעת קצת מה שדברתי על פסוק "וירא את המקום מרחוק", שצריכין לראות הישועה כמו שרואין הדבר בעינינו ממש, אך הוא "מרחוק", שזהו פרוש הפסוק הזה בענין אברהם בעת שהוליד את יצחק בנו לעקדה, שהם רצה לבלבלו הרבה הרבה בכמה הסתות ופתויים, עד שבסוף אמר לו שמעתי מאחורי הפרגוד השה לעולה ולא יצחק לעולה, והשיב לו כך ענשו של בדאי שאפלו אם אומר דבר אמת אין שומעין לו וכו' כמו שאמרו רבותינו ז"ל בגמרא ומדרש. ראה והבן והבט היטב ושים לב לכל הדברים הנאמרים שם בענין הנסיון והתורה בכל אדם ובכל זמן. וצריך כל אחד לקח לעצמו רמזים ומוסר לפי דרכו. כמה וכמה הבעל דבר מסבב בתחבולותיו עם כל אחד אפלו עם הקטן שבקטנים לדחותו חס ושלום, וצריכין להתחזק כנגדו בתקף התקוה והסמיכה שאנו סמוכים בכחו של זקן דקדשה, כי בעצם חלישותנו אין לנו כח כי אם על ידי זה. וצריכין להיות חזק כאלו אנו רואים התקוה טובה בעינינו ממש, אך הוא מרחוק מאד בבחינת וירא את המקום, שראה את המקום שהוא מקום הבית המקדש, שעתידין זרעו של יצחק לירש, אך הוא מרחוק. כי לעת עתה היה מוליד אותו לעקדה לעשות רצונו יתברך בלי שום מחשבת חזן. ואם שהוא תרתי דסתרי מאד, שרואה המקום של בית המקדש

שִׁירְשׁוּ זָרְעוּ שֶׁל יִצְחָק לְעֵתִיד בְּגִדְלָה כּוֹזָא וְכוּ', וְעֵתָה הוּא מוֹלִיד אוֹתוֹ לְשִׁחְיָמָה, אָף עַל פִּי כֵן לֹא הִרְהַר אַחַר מִדּוֹתָיו חֵם וְשָׁלוֹם. כִּי זֶה הָעֵקֶר לְבָעַר וּלְסַלֵּק כָּל הַקְּשׁוּיּוֹת וְהַבְּלָבוּלִים וְהַעֲקָמִימִיּוֹת שֶׁבְּלָבוֹ וְלַעֲשׂוֹת אֶת שְׁלוֹ וְלַחֲטֹף טוֹב כָּל מַה שִׁיּוּבֵל הִרְבָּה אוֹ מַעֲט, כִּי אֶחָד הַמְרַבָּה וְאֶחָד הַמְמַעֵט וְכוּ'; וְלִהְיוֹת חֲזָק בְּרִצּוֹנוֹת וְכִסּוּפִים טוֹבִים, וְלִהְיוֹת סְמוּךְ בְּכַח הַצְּדִיקֵי הָאֱמֶת שִׁיִּגְמְרוּ עִמָּנוּ בּוֹדָאֵי מַה שֶׁהִתְחִילוּ. וְאִם נַעֲשֶׂה מַה שֶׁנַּעֲשֶׂה צְרִיכִים לִידַע הָאֱמֶת שֶׁאֵין אָנוּ יוֹדְעִים כָּלֵל, כִּי "אִמְרָתִי אֲחַכְמָה וְהִיא רְחוּקָה מִמְּנִי", שֶׁזֶהוּ בַּעֲצָמוֹ בְּכַחֲנִית "וַיֵּרָא אֶת הַמָּקוֹם מִרְחוֹק". וּכְתִיב (שְׁמוֹת ב'): "וַיִּתְחַצֵּב אַחֲזוֹתוֹ מִרְחוֹק" שֶׁהוּא גַם כֵּן מַעֲיֵן זֶה שֶׁבְּתַחֲלָה הִתְנַבְּאָה עַל מֹשֶׁה שִׁיּוֹשִׁיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל, וְאַחֲרַי כִּדְ רָאֵתָה שֶׁמִּשְׁלִיכִין אוֹתוֹ לִיאֹר וְכוּ'. וְכַמוֹכָא (בְּרַמְבַּ"ן ש"ם) שֶׁהַפְּסוּק מְרַמֵּז עַל זֶה שֶׁהִתְיַצְּבָה מִרְחוֹק לְרֵאוֹת וּלְקוֹזוֹת עַל הַסּוּף וְהַתְּקוּהָ טוֹבָה, רַק הוּא מִרְחוֹק. וְזֶהוּ (מִשְׁלֵי לֵא): "מִמְרָחֵק תָּבִיא לַחֲמָה". מִמְרָחֵק דִּיקָא שְׁלַחְמָה שֶׁל תּוֹרָה אֵין יְכוּלִין לְקַבֵּל כִּי אִם מִמְרָחֵק דִּיקָא וְכַנ"ל. וְגַם הַלֶּחֶם בְּגַשְׁמִיּוֹת שֶׁהוּא הַפְּרִנָּסָה צְרִיכִין לִידַע שֶׁבָּא מִמְרָחֵק הִרְבָּה, כָּל אֶחָד לְפִי פְּרִנָּסָתוֹ. וְאִזְ חֲזָקִים בּוֹדָאֵי בְּבַטְחוֹן שֶׁצְרִיכִים לִהְיוֹת כְּטוֹחַ שֶׁבּוֹדָאֵי יִפְרִנָּסוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּרֵאוּי, וְאִם הוּא רְחוֹק מִמְּנֵנוּ כֵּן הַדְּבָר, כִּי בּוֹדָאֵי מִמְרָחֵק תָּבִיא לַחֲמָה, מִמְרָחֵק דִּיקָא. כִּי 'קִשִּׁין מְזוֹנוֹתָיו כְּקִרְיעַת יָם סוּף', וְאָף עַל פִּי כֵּן תָּבִיא בּוֹדָאֵי. נִמְצָא שֶׁבֵּין בְּגַשְׁמִיּוֹת וּבֵין בְּרוּחָנִיּוֹת צְרִיכִין לָקִים "וַיֵּרָא אֶת הַמָּקוֹם מִרְחוֹק" לְרֵאוֹת הַתְּקוּהָ מִמֶּשׁ, אֲךָ הוּא מִרְחוֹק. וְאִזְ דִּיקָא יְכוּל לִהְיוֹת שֶׁתְּבוֹא הַתְּקוּהָ בְּהַפֵּחַ הַדַּעַת תִּכְרַף וּמִיד בּוֹמֵן קָצַר. כְּמוֹ שֶׁהָיָה בְּעַנְיָן זֶה

בְּאַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם. שְׂתַכְּף נִמְתַּק הַדִּין. וְנֹאמֵר לוֹ "אֵל תִּשְׁלַח יָדְךָ" וְכוּ'; אֵךְ תִּכְּף אַחַר כֵּךְ הִיָּה צְרִיף לְהַתְחַזֵּק בְּכַמְחֹזֵן וְתִקְוָה לִישׁוּעָה אַחֲרַת שֶׁהוּא לְמִצָּא הַזּוּג שֶׁל יִצְחָק. כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב שֵׁם "וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה" וְכוּ', וּפְרָשׁ רַש"י אַחֲרֵי הַרְהוּרֵי דְבָרִים וְכוּ' בְּעֵינֵי זְוִיגוֹ שֶׁל יִצְחָק. וְעִזְרוּ הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ שְׁנַתְּבַשֵּׁר גַּם עַל זֶה שְׁנוּלְדָה רַבְּקָה, וְאִם הוּא בְּשׁוּרָה טוֹבָה נִפְלְאָה, אֵף עַל פִּי כֵן עֲדִין הוּא רְחוּק מְאֹד שֶׁיִּצְחָק בֵּן שְׁלִשִׁים וְשִׁבְעֵי שָׁנָה, וְרַבְּקָה זְוִיגוֹ בַּת יוֹם אֶחָד וְכוּ'. וְאַחַר כֵּךְ בָּא לְבֵיתוֹ וּמִצָּא שְׂמֵתָה אֲשֶׁתּוֹ הָרֵאשׁוֹנָה הַצְּדִיקָת שָׂרָה אֲמִנוּ, וְגַם לֹא מִצָּא מְקוֹם לְקַבְּרָהּ. וְכַמוֹכָא בְּמִדְרָשׁ שֶׁכָּל זֶה הָיָה בְּכֻלָּל הַנְּסִיווֹנוֹת שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ וְכוּ'. וְעֲדִין עֲדִין עֵתָה גַם עֵתָה לֹא נִתְמַלֵּא הַתִּקְוָה שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ וְשֶׁל כָּל אַבּוֹתֵינוּ ז"ל, כִּי אֲנוּ עֵתָה בְּדִיוּטָא הַתְּחַתּוֹנָה בְּתַקְּף מְרִירַת הַגְּלוּת בְּגוּף וּנְפֶשׁ וּמְמוֹן. מַה נֹאמֵר מַה נְדַבֵּר. לוֹלֵא ה' עֲזַרְתָּה לָנוּ שֶׁשְׁלַח לָנוּ צְדִיקָיו הָאֱמֵתִים בְּכָל דּוֹר וְדוֹר כְּמַעַט אַבְרָהָ תִּקְוַתָנוּ לְגַמְרֵי חֵם וְשָׁלוֹם, אֵךְ עֵתָה בְּתַקְּף כְּחֵם הָעֵצוּם שֶׁל הַצְּדִיקֵי אֵמֶת אֲשֶׁר הוֹדִיעַ ה' יְשׁוּעָתוֹ עַל יָדָם תַּהֲלֵךְ לְאֵל, תִּקְוַתָנוּ חֻזְקָה מְאֹד מְאֹד שְׁפּוּדָאֵי יְגִמֵר הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ מַה שֶׁהַתְּחִיל. וּבְקַטְנוּתֵינוּ וְעֲנִיוּתֵינוּ אֲנוּ צְרִיכִין לְהַגְדִּיל דַּעֲתָנוּ לְקַבֵּל רְמִזִּים מִכָּל הַנִּז"ל, וְלִרְאוֹת הַמְּקוֹם מְרַחוּק בְּנִז"ל. וְאֵי אֶפְשָׁר לְבָאֵר בְּכַתֵּב הַכָּל, אֵךְ דִּי בְּזַה לְמִשִּׁים לֵב אֶל הָאֵמֶת.

וְתִדַּע בְּנֵי חִבְיֵי כִּי הַחַיִּיתָנִי שֶׁהוּצֵאתָ מִלְּבִי עַל הַכְּתָב דְּבָרִים אֵלּוֹ עַל יְדֵי עֵצִים תִּשׁוּקְתָךְ הַטּוֹבָה. כִּי אִם אֲמַנֵּם דְּבוּרִים אֵלּוֹ קְבוּעִים בְּלִבִּי מִכְּבָר יוֹתֵר מִמָּה שֶׁכְּתַבְתָּו, וּכְבָר דְּבַרְתִּי בְּהֵם הַרְבָּה, אֵף עַל פִּי כֵן נִתְעוֹרְרוּ אֲצִלִּי מִחֲדָשׁ דְּבוּרִים

אלו, כי אם אמנם אנו מדברים לקים 'בכל יום יהיו בעיניך בחדשים'. אך גם דבורים אלו בעצמן צריכין לכל יתשנו. וכן לעולם.

דברי אביך המכרח לסיים פי זמן מנחה הגיע שתקן יצחק אבינו. בעל הישועות יזכנו לקים: "ויצא יצחק לשוח בשדה", להרבות בשיחה לפני קונו בכל יום ולהתחזק בזה מאד מאד בכל יום מחדש. ואם בתוך כך בין יום ליום נעשה מה שנעשה, ידע ויאמין כי הדבור טוב אינו נאבד לעולם. 'וכד חס גבה אתהפך'. ולסתור ולעקר הסברא של 'בשפתא היא' חס ושלום, וכוה צריכין להתחזק ביותר לקים כל ה"ל המרמז בפסוק "וירא את המקום מרחוק". והבן בני חביבי היטב, ושים לבך בפשיטות לכל ה"ל לקימם באמת כל מה שתוכל להתגבר בזה. כי גם עליך בפרטיות האזהרה להתחזק בשיחה ה"ל. ואם נעשה מה שנעשה לא עליך המלאכה לגמור, אבל אין לך רשות לפטר הימנה. אשרינו שיש לנו כלים פאלה לדבר בהם, כמה וכמה יש לנו להודות על העבר אלו פינו מלא שירה וכו'. ועל ידי זה יהיה לנו פח לצעק ולבקש על להפא בכל יום, ורב היום יהיה בשמחה. ותהלה לאל יש לנו במה לשמח על כל החסד אשר עשה עמנו ואשר הוא עתיד לעשות עמנו, כי גם עתה אנו רואין מרחוק תקותנו וישועתנו לנצח וכו"ל. והבן הדברים היטב לששון ולשמחה להפך הכל לשמחה.

דברי אביך המצפה מרחוק לישועה שלמה בקרוב.

וְשָׁלוֹם לְכָל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה עִזָּה. גַּם לָהֶם נִאֲמָרוּ כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְכָל אֶחָד לְפִי מְקוֹמוֹ וּשְׁעֵתוֹ. וְאִם יִרְצוּ נִתַּן לָהֶם רִשּׁוֹת וְלִקְרוֹת דְּבָרֵי אֱלֹהִים, כִּי תִהְיֶה לְאֵל אֵין לָנוּ לְהִתְבַּיֵּשׁ בְּדַבּוּרִים אֵלּוּ לְפָנַי כָּל עֵדֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אֲדָהּ הַמַּחְלֶקֶת מִכֶּסֶה וְכוּ', וּכְשֶׁם שֶׁמִּצְוָה לֹאמֹר הַנִּשְׁמַע וְכוּ'. אֲדָהּ הַחֲפִיץ לְשִׁמְעַת הָאֵמֶת תֵּן לְחַכְמָם וְיַחֲכֶם עוֹד. כִּי "שִׁפְתַי אֵמֶת תִּפְוֹן לְעוֹד".

121 ה"ל

י"ח סיוון

רלד

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם ב' וַיְחִי תִקְצ"ו נִעְמְרוֹב.

בְּנֵי חֲבִיבֵי. כָּל מִכְתָּבֶיךָ קִבַּלְתִּי וְהָיָה לִי לְנִחַח. וְכַעַת אֵינִי יוֹדֵעַ מָה לְכַתֵּב כִּי כְּבָר כְּתַבְתִּי לְךָ הַרְבֵּה, אֲדָהּ מִהַפְּצֶרֶת יְדִידְךָ רַבִּי נַחְמָן מוֹסֵר כְּתָב זֶה לְכַתֵּב לְךָ. הַכְּרַחְתִּי לִקַּח עִט סוֹפֵר לְדָרֵשׁ בְּשְׁלוֹמְךָ עַל כָּל פְּנִים. וְעַתָּה בְּנֵי חֲזוֹק וְאִמְץ וְשַׁמַּח נַפְשְׁךָ תָּמִיד. וְתִהְיֶה לְאֵל עֹבְרוֹ יְמֵי חֲנֻפָה בְּשָׁלוֹם, וְהָיוּ אֲצִלֵי קִצַּת מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בִּיגִיעוֹת עֲצוּמוֹת, וּמִי יָבִין דְּרָכֵי ה', כִּי נִדְמָה לִי שְׂאֵתָהּ וְאַנְשֵׁי טוֹלְטָשִׁין בְּוִדְאֵי יְהוָה אֲצִלֵי עַל שִׁבְתַּי חֲנֻפָה. וְעַל הַשְּׂאֵר הָיָה רַחוּק בְּעֵינַי מְאֹד. וְעַתָּה נִתְהַפֵּךְ הַדְּבָר, וְאַנּוּ רוֹאִים בְּכָל יוֹם שְׂאִין יוֹדְעִים כָּלֵל, אֲדָהּ אֶתָּה הָיִיתָ אָנוּס וְאַנּוּס רַחֲמֵנָא פְּטָרָה. וְהִנֵּה מוֹסֵר כְּתָב זֶה יִסְפֵּר לְךָ בְּוִדְאֵי מֵאֲשֶׁר נִדְבַר פֶּה בְּשִׁבְתַּי הַנִּל, וְגַם בְּוִדְאֵי כְּבָר שֶׁמִּעַתָּה קִצַּת מִרְבֵּי דוֹד. וְתִדְעַתְּ שֶׁתִּהְיֶה לְאֵל הָיָה לְךָ חֵלֶק גְּדוֹל בְּמָה שֶׁנִּתְחַדֵּשׁ בִּישׁוּעָתוֹ בְּזֶה הַשִּׁבְתַּי הַנִּל. כִּי תִשְׁוֹקְתֶךָ הַטּוֹבָה עַד שֶׁכְּתַבְתִּי לְךָ מִכְתָּבְךָ

הַקֶּדֶם גָּרְמוּ הַרְבֵּה חֲדוּשִׁים אֲמִתִּיִּים וְנִפְלְאִים שֶׁנִּתְחַדְּשׁוּ בְּנִפְלְאוֹתָיו בְּשֵׁבֶת חֲנֻכַּת הָעֵבֶר. גְּדוּלִים מְעִשֵׂי ה', מִי יִבִּין נִפְלְאוֹתָיו וְחֲסָדָיו בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וְכוּ'. עַל כֵּן חֲזַק וְאַמִּין בְּנֵי חֲבִיבֵי וְחֲדָשׁ עֲצֻמָּךְ בְּכָל עֵת, בְּפֶרֶט בְּכָל בִּקְרָה, וּתְקִיִּם אֲשֶׁר דִּבְרַנּוּ הַרְבֵּה שֶׁצָּרִיכִין לְהֵאֱמִין שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת בְּכָל עֵת כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב: "חֲדָשִׁים לְבִקְרִים רַבָּה אֱמוּנָתְךָ", וְכְמוֹ שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים בְּכָל יוֹם 'עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת' וְכוּ'. וְגַם תִּשְׁמַע מִמּוֹסֵר כְּתוּב זֶה מִה שֶׁדִּבְרַתִּי עִמּוֹ הַיּוֹם הַתְּחִזְקוֹת נִפְלְאוֹ הַרְמוֹז בְּפֶסוּק: "אֲנֹכִי אֲרַד עִמָּךְ וְכוּ' וְאֲנֹכִי אֶעֱלֶךְ" וְכוּ' וְתִבִּין נִפְלְאוֹת ה'. וְהֶעֱקֹר שֶׁתִּבִּין מִכָּל זֶה לְעֲצֻמָּךְ בְּבַחֲיַנֵּת 'נֵר חֲנֻכָּה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד' לְהַמְהִירֵינוּ. יֵתֵר מִזֶּה אֵין פְּנָאֵי לְהֶאֱרִיךְ.

דְּכָרֵי אֲבִיד.

יבן אבן סוף

וְשָׁלוֹם לְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה.

רֵלָה

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם ד' מִשְׁפָּטִים תְּקַצ"ו.

בְּנֵי חֲבִיבֵי. מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי עִתָּה. וּבִדְעָתִי לְנִסֵּעַ אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם בְּיוֹם ג' תְּרוּמָה הֵבֵא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה. וְסֹדֵר נִסְיַעְתִּי תִבִּין מִעֲצֻמָּךְ שֶׁעֲדוֹן אֵינִי יוֹדֵעַ בְּכִרּוּר. וּמִה' מִצְעָדֵי גִבּוֹר פּוֹנְנֵנוּ, הוּא בְּרַחֲמָיו יוֹלִיכֵנִי לְשָׁלוֹם וְכוּ', כִּי אֲנִי סוֹמֵךְ עָלָיו יִתְבָּרַךְ לְבַד בְּכָל תְּנוּעָה וְתַנוּעָה וְכָל פְּסִיעָה וּפְסִיעָה. וּמִן הַסֶּתֶם אֲרָאָה לְהוֹדִיעַךְ מֵאוּמָאן. וְאִם אֶסַּע לְמִשְׁעֵהֲרִין אוֹדִיעַךְ מִשֵּׁם בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְרַבֵּי נַחֲמָן מִטּוּלְמִשִּׁין יִסַּע עִמִּי עַד אוּמָאן אִם יִרְצֶה

הַשֵּׁם, וּמִשָּׁם יָשׁוּב בְּרַגְלָיו לְבֵיתוֹ, וּמֵאַתּוֹ תִּדְעַ הַכֹּל. וְה' הַטּוֹב יַעֲשֶׂה וַיְגַמֵּר הַכֹּל לְטוֹבָה בְּרִצּוֹנוֹ יִתְבַּרֵךְ.

דברי אביך המצפה לישועה.

מן אפרסוף

דלו

בעזרת השם יתברך, יום ד' ויקהל תקצ"ו משערהרין.

שלום לבני חביבי מורנו הרב יצחק שיחיה.

הַיּוֹם קִדְּם הַתְּפִלָּה קַבְּלֹתִי מִכְּתָבְךָ. וְהִיָּה לִי לְנַחַת גְּדוֹל וְהַפֶּאֶסֶט נְחוּצָה מְאֹד פֹּה. וְאִי אֶפְשֶׁר לְהֶאֱרִיךְ כָּלֵל. תְּהִלָּה לֵאל בָּאתִי לְשָׁלוֹם לְפָנֶי אֹר לְיוֹם ג', וּבְיוֹם ג' הָיָה בְרִית מִיָּלָה אֶצֶל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי הִירֵשׁ ב"ר אֶפְרַיִם גְּרוֹ יְאִיר, וְקִיַּמְתִּי מִצְוֹת חַתּוּךְ אֲשֶׁר זֶה כִּפּוּה לֹא זְכִיתִי לָזֶה בְּיָדוֹעַ לָךְ. ה' יִתְבַּרֵךְ יְרַחֵם לְחַתּוּךְ וְלִכְרַת אֶת כָּל שׁוֹנְאֵינוֹ הַנְּמַשְׁכִּין מְעַרְלַת לֵב וְעַרְלַת בְּשָׂר הַרוֹצִים לְכַסּוֹת חֵם וְשָׁלוֹם, לְהַסְתִּיר הָאֲמַת לְגַמְרֵי חֵם וְשָׁלוֹם. יֵאבְדוּ הֵם וְאֶלֶף פְּיוּצָא בְּהֵם וּדְבַר אֶחָד מִדְּבָרֵי תוֹרַתֵינוּ אֶל יִתְבַּטֵּל. וְתִהְיֶה לֵאל הַיִּיתִי עַל שִׁבַּת הָעֵבֶר בְּמַעֲדוֹעַדִּיבְקָא. וּבְרוּךְ הַשֵּׁם הַכֹּל עַל נְכוֹן מֵאֵת ה'. אֵךְ כָּל אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה עִמָּנוּ בְּכָלֵל וּבְפֶרֶט הַכֹּל בְּבַחֲיִנַת "וַיֵּרָא אֶת הַמָּקוֹם מֵרְחוֹק". כִּי אָנוּ רוֹאִים יְשׁוּעוֹת נִפְלְאוֹת וְנוֹרְאוֹת בְּכָל יוֹם, וְאֵף עַל פִּי כֵן עֲדִין כָּל תִּקְוַתֵנוּ רְחוּקָה מְאֹד. וְאָנוּ צָרִיכִים בְּכָל יוֹם לְהוֹדוֹת עַל הָעֵבֶר, וְלְהַסְתִּיכֵל הַיֵּטֵב עַל כָּל הַחֲסָדִים הַנִּפְלְאִים שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ לְהוֹדִיעֵנוּ מִזֵּיו נַעַם עֲרֻבוֹת מִתִּיקוֹת נִפְלְאוֹת תּוֹרָה קְדוּשָׁה וְעֲצוֹת עֲמֻקוֹת אֲמַתִּיּוֹת כְּאֵלֶּה, וּלְבַקֵּשׁ עַל הָעֲתִיד וְלִצְפוֹת לְיִשׁוּעָה

תמיד. גם בעת ביאתי לפה בשרו לי בשורה טובה שזוגתו של ידידנו רבי אברהם בער שיחיה ילדה בת למול-טוב. השם יתברך יזכנו שיגדלו אותה לחפה ולמעשים טובים לארץ ימים ושנים טובות, והכל בכחינת מרחוק הנ"ל. זכרו היטב מה שנדבר בזה, ושימו לבבכם להבין דבר מתוך דבר להתחזק על ידי זה בכל יום לבל נישן את ימינו חס ושלוש. כי הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל, ובודאי יגמר מה שהתחיל, הוא גמר ויגמר. כי אתה מרום לעולם ה', ואי אפשר להאריך יותר פנ"ל. דברי אביך.

מן אפרסוף

ושלום לכל אנשי שלומנו באהבה רבה לכלם נאמר כל הנ"ל
 "חזקו ויאמץ לבבכם" וכו'.

י"ט סיוון

רלו

ברוך השם, יום ה' ויקרא תקצ"ז קרימינמשאק.

שלום רב לאהובי בני חביבי הרבני וכו' מורנו הרב יצחק נר
 יאיר.

הייתי עומד ומצפה על מכתבו עד שעה זאת, ואף על פי כן מידעתי עצם תשוקתו למכתבי הכנתי עצמי לכתוב לו, בתוך כך קבלתי מכתבו ברגע הזאת, והיה לי לנחת. מה גדלו מעשי ה' אשר מנהיג עולמו בחסד בהשגחה נפלאה אשר אי אפשר להעריך בדתו, ה' אלקי גדלת מאד. ומאד הוא הצמצום וכו', כי אסור להרס בזה, אך מרחוק ה' נראה לי וכו'.

והנה ביום רביעי פרשת ויקהל שלחתי לך מכתבי מטשעהרין, והודעתיה, שקבלתי מכתבך שם גם כן במועדו ובזמנו בעת שהכנתי מכתב לנעמרוב. ובשבת פרשת ויקהל הייתי במטשעהרין ובאתי לפה ביום ד' ראש חדש אדר ב'. ולא היה רבי אפרים גרו יאיר, בביתו ונתעכבתי עד הנה. וגם שבת הפא עלינו למזכה אשבות פה בחסדו ותפורה, ואחר שבת קדש אפע למטשעהרין. ורצוני להיות על שבת פרשת צו הפא עלינו למזכה בטירהאנויצע, אף מחמת ימי הפורים, וגם פי הדרך מקלקל קצת יכול להיות שאתעכב גם בשבת פרשת צו במטשעהרין, ואני אהיה בחסדו ותפורה באומאן על ערב ראש חדש ניסן הפא עלינו למזכה. ואני מוסר עצמי באמת להשם ותפורה בכל פסיעה ופסיעה ובכל תנועה ותנועה, ומה' מצעדי גבר פוננו, וה' הטוב יעשה עמי כרצוני.

ועל אודות צעקתך זה כמה ימים ושנים ידעתי את מכאובך, ידעתי בני ידעתי, וכבר כתבתי ודברתי עמך הרבה. ומה אוסיף לדבר עתה, אחר כל צעקתך וזעקתך, אף על פי כן דברי תורתו הקדושה אמת שאי אפשר לשני מחשבות שיהיו ביחד, והמחשבה ביד האדם להטותה כרצונו. והלא כתבת בעצמך שבשעה שאתה מכריח עצמך ללמוד ההכרחי מתבטלים ממך קצת הבלבולים, ומאלף תבין שאם תכריח עצמך ללמוד יותר, ותבטלו ממך הבלבולים ביותר. ואם אף על פי כן הם חותרים ואורבים ורודפים בכל פעם, בלתי זאת אי אפשר. כי אדרבא הלא מבאר בדבריו ו"ל ש'אין המחשבה הולכת אלא אחר העובד' דיקא, וענן שם פרושו. וגם צריכין לחזור מאוד כל

הַדְּבוּרִים שֶׁדִּבְּרָנוּ בְּשֵׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ ז"ל, שֶׁצְרִיכִין לְצַעֵק לְהֵשֵׁם
יִתְבָּרֵךְ הַרְבֵּה, וְאִין שׁוּם צְעָקָה נֶאֱכָדֶת אֶפְלוּ מִמָּקוֹם שֶׁהוּא. וְאִם
אֵינָךְ יָכוֹל לְצַעֵק וּלְפָרֵשׁ שִׁיחֲתָךְ בְּרֵאוּי, אַף עַל פִּי כֵן כָּל אֲשֶׁר
תִּמְצָא יָדָךְ לַעֲשׂוֹת בְּכַחַד עֲשֵׂה. וְעַל פִּי הַדְּרָכִים שֶׁהוֹרִיתִיךָ,
תּוֹכַל לְהַרְגִיל עֲצֻמָּךְ לְפָרֵשׁ שִׁיחֲתָךְ גַּם בֶּן כֶּבֶן הַמְּסַפֵּר לְפָנַי אָבִיו
צִעְרוּ. וְעַל כָּל־מִן צְרִיכִין לְהַכְרִיחַ עֲצֻמוֹ לְשַׁמַּח אֶת עֲצֻמָּךְ עַל פִּי
כָּל הַדְּרָכִים שֶׁשִּׁמְעֶתָ מִפִּי וּמִפִּי סִפְרֵי הַקָּדוֹשִׁים, הֵן עַל יְדֵי שְׁלֵא
עֲשֵׂנִי גוֹי, וְאוֹמְרָה לְאֱלֹקֵי בְּעוֹדִי, וְשִׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה יִשְׂיֵגוּ וְנָסוּ יִגְוֹן
וְאִנְחָה. וְשֶׁצְרִיכִין לְחַטֵּף הִיגוֹן וְאִנְחָה דִּיקָא לְתוֹךְ הַשִּׁמְחָה.
וְכֹאֲשֶׁר דִּבְּרָנוּ בְּזֶה הַרְבֵּה תְּהִלָּה לְאֵל. וּבִיּוֹתֵר צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת
עֲצֻמוֹ שְׁמִחָה, מְעַ זָאֵל זֶיךְ מֵאֲכִין פְּרִיילִיךְ, וְלְשַׁמַּח אֶת עֲצֻמוֹ עַל
יְדֵי מְלֵי דְשִׁטּוֹתָא, כְּמוֹ שֶׁרְגִילִין כָּל יִשְׂרָאֵל בִּימֵי הַפּוּרִים. וּבְרוּךְ
הַשֵּׁם שֶׁהַחֲיָנוּ עַד כּוּהַ, וַיְמִי הַפּוּרִים הַנּוֹרָאִים מִמְּשֻׁמְשִׁין לְבֹא,
הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ יִשְׁמַחֵנוּ בִּישׁוּעָתוֹ. וְאִנִּי מֵאֲמִין שֶׁבּוֹדָאֵי יַעֲשֵׂה הַשֵּׁם
יִתְבָּרֵךְ עִמָּנוּ נְסִים נּוֹרָאִים, גַּם בִּימֵי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה, כִּי "הֵם
נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים בְּכָל דּוֹר וְדוֹר, וּבְכָל שָׁנָה וְשָׁנָה". שְׁמַח תְּשִׁמַּח
נִפְשֶׁךְ בְּנֵי יְדִידִי, כִּי זְכִינוּ לִישׁוּעוֹת נִפְלְאוֹת וְנּוֹרָאוֹת מְאֹד, אֲשֶׁר
נִצְלָנוּ מִפַּח יוֹקָשִׁים מְלֵהוּיּוֹת מִתְנַגֵּד עַל רַבֵּי כְּזֶה, עַל לְמוֹד קָדוֹשׁ
כְּזֶה, עַל מַעֲשֵׂה כְּזֹאת הַנַּעֲשֵׂה עִמָּנוּ. שִׁימוּ לְבַבְכֶם הַיָּטִב מַה
שֶׁנַּעֲשֵׂה בְּעוֹלָם. וּבְכָל דּוֹר וְדוֹר נַעֲשִׂים נִפְלְאוֹת וְנּוֹרָאוֹת וְהַעֲקֹר
בְּעִנְיֵן הַתְּקַרְבוֹת לְצַדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבְּאוֹתוֹ הַדּוֹר. כְּמוֹ שֶׁהָיָה בִּימֵי
הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זָכַר צַדִּיק לְבִרְכָה וְאַחֲרָיו בִּימֵי הַמַּגִּיד זָכַר צַדִּיק
לְבִרְכָה. אֲבָל מִחֻלְקַת כְּזֹאת כְּאֲשֶׁר עָלִינוּ כְּמַעֲט לֹא הָיָה בְּעוֹלָם,
אֲשֶׁר קָמוּ עָלֵינוּ לְבַלְעֵנוּ הַנֶּם חֵם וְשָׁלוֹם, לוֹיֵא ה' שֶׁהָיָה לָנוּ וְכוּ'

וכו'. רבות עשית אתה ה' אלהי נפלאותיך ומחשבותיך אלינו
 וכו'. ומזה בעצמו תוכל לשמח הרבה בכל מה שעובר עליך. כי
 לא דבר ריק הוא מכם, מה שזכינו לידע ממנו ומתורתו
 הקדושה, הוא חיינו וארץ ימינו. תהלה לאל יש ויש לנו על מי
 לסמוך. ככחו אז בן פחו עתה ויותר ויותר, להצילנו מכל אויבינו
 ולהושיענו בגשמיות ורוחניות. רק חזק ואמין, ותחיל בכל יום
 מחדש להיות שב ואל תעשה על כל פנים; ותקים מה שדברנו
 בזה, ותאמין בכל יום ובכל עת, כי חסדי ה' לא תמנו ולא כלו
 רחמיו, "חדשים לבקרים רבה אמונתך". יתר מזה אי אפשר
 לדבר על פני השדה, וזמן המנחה הגיע. מי יתן שגזפה לקים
 הפסוק: "ויצא יצחק לשוח בשדה" לפרש שיחתנו בכל יום עד
 שגזפה לבוא לתוך שמחה נגילה ונשמחה בישועתו.

דברי אביך המצפה לראותך בחיים ושלום ושמחה. ועל
 הפרנסה תתחזק בכטחון חזק, כי בודאי לא יעזב אותך והכל
 למוכתך. השלך על ה' יהבך והוא יכלכלך.

מן אפרסוף

ושלום רב לכל אנשי שלומנו באהבה רבה.

כ' סיוון

רלח

בעזרת השם יתברך, יום א' י"א ניסן תקצ"ו נעמרוב.

אהובי בני חביבי. כל מכתבך קבלתי במשערהין ובאומאן
 ב', וקדם שפת קדש קבלתי מכתבך ממוסר כתב זה,
 וכלם שפה אחת להם קורא וצועק על מכאובי נפשו וגופו
 וממונו. וכבר השכתי לך הרבה, וכל ספרי רבנו ז"ל מלאים

תשובות על כל זה, ומה אוסיף לכתב לך. והנה פעת אין דעתי צלולה מחלישת כח אחר השבת פידוע לך, אך מעצם אהבתך והפצרת מוסר כתב זה ידידנו רבי נחמן, הכרחתי לכתב לךם איזה דבורים מעטים. ודעו כי תהלה לאל עברתי הדרך בשלום, והבאתי מעות בעזרת השם יתברך, אך הרב נכלה בבית קדם שפאתי. וגם עתה אין שום סמיכה בענין פרנסתי כי אם על בטחון לבד, באשר שמעתי מפיו הקדוש בזה הלשון: נאר בטחון [רק בטחון]. והדבורים האלו פרחו מפיו הקדוש פחצים מיד גבור. וגם אתה וכל אנשי שלומנו אל תדאגו ואל תעצבו כי ה' אתנו, ובודאי יפרנס אתכם בכבוד, כי לא יאש ה' את עמו, ולא יאשמו כל החסים בו. ולה' התקוה שיראו שונאינו ויבושו. וה' יחזק לבבכם לשמח בשמחת החג הקדוש הזה הפא עלינו לטובה. ותזכה להבין ולהאמין, כי עתה ממשמשין ובאין ימי פסח חדש אשר לא היה מעולם. כי בודאי יתתקנו עתה תקונים מחדש אשר לא היו מעולם. ואם מעשינו אינם עולים יפה, השם יתברך עושה את שלו וחסדי ה' כי לא תמנו וכו', "חדשים לבקרים רבה אמונתך". בפרט בפסח שהוא ראש לרגלים, שבהם עקר התחדשות המחין לכל אחד מישראל מגדול ועד קטן, והעקר להחוסים בצל נקדת האמת, אשר כל עסקו לעורר ולחדש שכלנו ומחננו וכו'. ויש בלבי עתה הרבה לדבר בזה, אך אי אפשר על פני השדה, והעקר להאמין בכל זה שבודאי יתחדשו חסדים נפלאים בחג הפסח הזה הפא עלינו לטובה. כי בכל יום מתחדשים החסדים, מכל שכן בפסח שבו יצאנו ממצרים בנפלאות עצומות, ואז נתחדשו כל מעשה בראשית.

וְכֵן נַעֲשֶׂה בְּכֹל שָׁנָה וְשָׁנָה נַפְלְאוֹת וְנוֹרְאוֹת מִחֻדָּשׁ. כִּי 'בְּכֹל דּוֹר
וְדוֹר חַיֵּב אָדָם לְרְאוֹת אֶת עֵצְמוֹ בְּאֵלוֹ הוּא' וְכו'.

דְּבָרֵי אַבְיָכֶם הַכּוֹתֵב בְּחִלּוּשׁ כַּח, אֵךְ תִּשְׁקַתְכֶם הַכְרִיחוּנִי
לְכַתֵּב דְּבָרֵי אֱלֹהֵי הַמַּעֲטִים הַמְחַזְקִים הַרְפָּה. שְׂמַחוּ בַּה' וְגִילוּ
בְּכַח הַצְדִּיקִים אֲמַתִּיִּם וְהִרְנִינוּ כָּל יִשְׂרָאֵל לֵב.

מן אפרסוף

יִקְבַּל מִמוֹסֵר כְּתָב זֶה כֹּל אֲשֶׁר מִסְרֵתִי אֵלָיו, וְהֵשֵׁם יִתְבַּרַךְ
יַעֲזָרֵנוּ לְגַמֵּל חֶסֶד זֶה עִם זֶה תָּמִיד.

וְשָׁלוֹם רַב לְכֹל אֶחָד מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה, לְכֹלֵם
נֹאמְרוּ דְבָרֵי אֱלֹהֵי. חֻקּוֹ וַיֵּאמֶן לְבַבְכֶם כָּל הַמֵּיחִלִּים לַה'.

כ"א סיוון

רלט

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ, יוֹם ה' אָמַר כ"א לְמִסְפָּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
תַּקְצ"ז נְעַמְרוֹב.

רַב שְׁלוֹם וְחַיִּים וּבְרָכָה לְכַבוֹד אַהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי הַרְפָּנִי וְכו'
מוֹרְנוּ הַרְבֵּי יִצְחָק שְׂיַחֲיָה.

הַצִּיר מִיַּחַד הִגִּיעַ לְבֵיתִי עֵתָה בַּעַת הַקִּיצִי קָדָם שְׂפַתְחֹתִי
דִּלְתֵי בֵיתִי, וְנוֹדַעְזֵעֵתִי בְּאֹמְרוֹ שְׁנִשְׁלַח בְּכּוֹנֵה אֵלֵי
בִּיחוד. וְתַכְף קְרֵאוֹתִי מִכְתָּבוֹ, וּמֵאֲלִיךְ תִּבְיִן צַעֲרִי, הוֹמָה עָלַי לְבִי,
אֵךְ אֲנִי בְּטוֹחַ בַּה' שְׁיִשְׁלַח רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְבָנֵנוּ דָּוִד צְבִי שְׂיַחֲיָה
חַיֵּשׁ קַל מֵהֲרָה. וְיִכּוֹל לְהִיּוֹת שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהִזְעִי זֵיע"ה טוֹבָה
לְרְפוּאָה וּלְחַיִּים וּלְשִׂמְחָה, וַיִּקְיָם מֵהֲרָה ז'ה הַיּוֹם עֲשֶׂה י'י נְגִילָה
וְכו'. וְכִבֵּר יַדְעֵת לְבָלִי לְעַסֵּק בְּשׁוֹם רְפוּאָה גְּשְׁמִית, הֵן מִרְוָא

וְדַאקטיר, הַן מִהֶמוֹן עַם. וְאֵל תִּשְׁמַע לְקוֹל צַעֲקַת אֲשֶׁתְּךָ וְרַעֲיָדָה, אֲפֹלוּ לְקוֹל הַצִּדְקָת מֵרַת אֲדִיל תַּחֲוִיהָ, רַק תִּקְבַּל בְּאַהֲבָה גַם יִסּוּרִים אֵלּוּ שְׁצָרִיכִים לְסִבֵּל מִקּוֹל צַעֲקָתְךָ, אֲבָל לֹא תִצְיִית לָהֶם כָּלֵל. רַק אִם יִכְרִיחוּ אוֹתְךָ לַעֲשׂוֹת לוֹ קִאנֵעַ פְּשׁוּטָה אוֹ צַעֲפִיל [סוג טפיל] תַּהֲיֶה מִכְרַח לַעֲשׂוֹת מִחֲמַת הֶמוֹן תִּשׁוּאַתְּךָ שֶׁהוּמִים לַעֲשׂוֹת דִּיקָא כִּידוּעַ לְךָ כֹּל זֶה. וְלֵה' הַיְשׁוּעָה וְהַרְפוּאָה, וְאֲנִי מִקְנָה לְקַבֵּל בְּשׁוּרָה טוֹבָה מֵהֶרָה, עַל כֹּל פְּנִיִּים אַחֵר שֶׁבַת קִדְּשׁ הֵבֵא עָלֵינוּ לְטוֹבָה, שֶׁשָּׁב לְאִיתְנוּ בְּחִסְדוֹ יִתְפָּרֵד.

וְעַתָּה בְּנִי, כִּכְר דְּבִרְתִּי עִמָּךְ וְכִתְבִּיתִי לְךָ הַרְבֵּה בְּזֶה כַּמָּה וְכַמָּה צָרִיךְ זֶה הָאָדָם הָעֵלּוּב לְסִבֵּל בְּזֶה הָעוֹלָם כֹּל יְמֵי חַיָּו, כַּמּוּבָא בְּסִפְרִים בְּזֶה הַלְּשׁוֹן 'אִין רַגַע בְּלֹא פְּגַע, אִין יוֹם וְכוּ', אִין חֹדֶשׁ אִין שָׁבוּעַ אִין שָׁנָה וְכוּ', כַּמּוּבָא בְּסִפְרֵי שְׁל"ה. וְאֲנוּ מֵאֲמִינִים שֶׁהֵבֵל לְטוֹבָה, כִּי מִדָּה טוֹבָה מִרְבָּה. וְצָרִיכִין לְזַהֵר מְאֹד לְקַיֵּם מֵאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ ז"ל שֶׁאֲמָרוּ (בְּרִכּוֹת ס:) יֵהָא אָדָם רַגִּיל לֹמֵר כֹּל מַה דְּעָבֵד רַחֲמָנָא לְטַב עָבֵד. וּבְפִרְטָא מַה שֶׁפְּתוּב בְּסִפְרֵי הַקְּדוּשִׁים שְׁצָרִיכִין לְדַעַת שֶׁכָּל מֵאֲרַעוּתֵי הֵם לְטוֹבָתוֹ, וְזֶה מֵעֵין עוֹלָם הֵבֵא. וְדִיקָא עַל יְדֵי זֶה יְכוּלִין לְהִתְחַזֵּק לְהִתְפַּלֵּל עַל כֹּל דְּבָר. כִּי צָרִיכִין לֹמֵר לְפָנָיו יִתְפָּרֵד, רַבּוּנוּ שֶׁל עוֹלָם בְּוֹדָאֵי כְּוִנְתְּךָ לְטוֹבָה וְלִרְחֻמִּים, אֲבָל אִין בְּנוּ כַּח לְקַבֵּל רַחֲמִים כְּאֵלוּ, וְאֲנוּ צָרִיכִים שֶׁתִּמְסַר בְּיַדֵּנוּ הַרְחֻמְנוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב עַל פְּסוּק "וְאֵל שְׂדֵי יִתֵּן לְכֶם רַחֲמִים" וְכוּ'. וְכִכְר רְאִיתָ הַרְבֵּה מֵאֲתָךְ וּמֵאֲנָשֵׁי שְׁלוּמֵנוּ וּמִכָּל הָעוֹלָם, כַּמָּה וְכַמָּה מֵינֵי יִסּוּרִים וְדַחְקוֹת פְּרָנְסָה וְדַאגוֹת רַבּוֹת שׁוּגוֹת בְּלִי שְׁעוֹר עוֹבְרִים עַל כֹּל אֶחָד

בְּמַעַט בְּכָל יוֹם, וְכֵן מִתְנַהֵג מֵעוֹלָם, בְּאֲשֶׁר הִרְאֵתִיךְ לְמַעַלָּה מִסִּפְרֵי קַדְמוֹנִים שֶׁכָּתְבוּ אֵין רָגַע וְכוּ', כַּנִּזְכָּר בִּי "אָדָם לְעַמֵּל יוֹלֵד". וְאִם כָּתַבְתִּי עָלֶיךָ צָעִיר לְיָמִים וְשִׁבְעַת יְסוּרִים. הֲלֹא גַם עַל כָּל בְּנֵי אָדָם נֶאֱמַר בֶּן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אִיּוֹב יד) "קִצְרַת יָמִים וְשִׁבְעַת רַגְזוֹ". וְגַם יַעֲקֹב אָבִינוּ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם אָמַר "מַעַט וְרַעִים הָיוּ יָמֵי שְׁנֵי חַיִּי" וְכוּ'. וְכִכֵּר דִּבְרָנוּ הִרְבֵּה בְּזֶה מְאֹד, וְכִפִּי הִנְרָאָה צְרִיכִין לְחֹזֵר זֹאת עוֹד כְּמָה פְּעָמִים, כִּי אֵין שְׁעוֹר לְהַשְׁנוּיִים הַנַּעֲשִׂים בְּכָל יוֹם, וּבְכָל שָׁנָה, וּבְכָל חֹדֶשׁ, וּבְכָל עֵת בְּכִלְלֵיּוֹת הָעוֹלָם וּבְכִלְלֵיּוֹת הָעִיר אוֹ הַמְּשֻׁפָּחָה אוֹ הַחֲבוּרָה, וּבְפִרְטֵיּוֹת עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כִּי הוּא יִתְבָּרֵךְ עֲשֵׂה גְדֻלוֹת עַד אֵין חֶקֶר וּנְפִלְאוֹת עֲצוּמוֹת עַד אֵין מִסְפָּר בְּכָל יוֹם וְיוֹם בְּלֵי שְׁעוֹר וְעֶרְךָ. אֵךְ צְרִיכִין לְהִתְאָמֵן וּמַעַט יְכוּלִין לְרְאוֹת כִּי מִדָּה טוֹבָה מְרֻבָּה, כִּי חֲסָדֵי ה' לֹא תִמְנוּ וְרַחֲמוּ אֵינָם כָּלִים, כִּי חֲדָשִׁים לְבָקָרִים מִתְחַדָּשִׁין חֲסָדָיו בְּכִלְלֵיּוֹת וּבְפִרְטֵיּוֹת עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד.

וְכִכֵּר מְבֹאֵר אֶצְלָנוּ שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ עֲצוֹת עֲמֻקּוֹת בְּכָל יוֹם, דִּהְיֵנוּ לְצַעֲקָה מִמַּעֲמָקִים מֵעַמְקָא דְלִבָּא, בְּבַחֲיִנַת "מִמַּעֲמָקִים קִרְאתֶיךָ ה'", עַד אֲשֶׁר יִחְתַּר וְיִמְשִׁיךְ עֲצוֹת עֲמֻקּוֹת הַמִּתְחַדָּשִׁים בְּכָל בִּקְרָה, בְּבַחֲיִנַת (שִׁם יב) "גּוֹלָה עֲמֻקּוֹת מִנֵּי חֶשֶׁךְ", וְהֵם עֶקֶר הַחֲסָדִים הַנִּמְשָׁכִים בְּכָל יוֹם. וְעַל יָדֵי הָעֲצוֹת נִמְשָׁךְ אִמוּנָה, שֶׁעַל יָדֵי זֶה נִמְשָׁךְ רְפוּאָה שְׁלֵמָה וְכוּ'. כְּמִבְּאֵר בְּהַתּוֹרָה תִּקְעוּ ב'. רַק הוֹסַפְתִּי בְּזֶה שֶׁצְרִיכִים זֹאת בְּכָל יוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם, שִׁזְהוּ בְּחִינַת 'כְּבָרִיתָא שֶׁל עוֹלָם בְּרִישָׁא חֲשׂוּכָא וְהִדְרַת נְהוּרָא' (שִׁבְתָּ עוֹ:), שִׁזְהוּ נַעֲשֵׂה בְּכָל יוֹם.

וְאֵי אֶפְשָׁר לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה, כִּי אֲנִי כּוֹתֵב כָּל זֶה קִדְּם תְּפִלַּת שְׁחֵרִית, וְכִבֵּר הָאִיר הַיּוֹם וְזִמְנֵי הַתְּפִלָּה הַגֵּיעָה. עַל כֵּן דִּי בָּזֶה, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעֲזֹרֵנוּ לְהַתְּפַלֵּל בְּכּוֹנֵה עַל כָּל פְּנִים פְּרוּשׁ הַמְּלוֹת כְּפִשׁוּמוֹ. וְהַעֲקָר עַל יְדֵי הַתּוֹרָה 'צַהֵר תַּעֲשֶׂה לְתַבְּהָ' לְהַזְהֵר לְדַבֵּר עַל כָּל פְּנִים הַדְּבוּר בְּאִמַּת בְּפִשׁוּמוֹת וְכוּ'. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִשְׁמַע תְּפִלּוֹתֵינוּ וְשׁוֹעֲתֵנוּ וְשִׁיחוֹתֵנוּ. וְיַעֲזֹרֵנוּ וְיִוָּשִׁיעֵנוּ מִכָּל צָרוֹתֵינוּ וְדַחְקֵנוּ וְעַמְלָנוּ. וְיִשְׁלַח מְהֵרָה רְפוּאָה שְׁלֵמָה מִן הַשָּׁמַיִם לְכָל תַּחֲלוּאֵינוּ וְלְכָל מַכְאוּבֵינוּ, וּבְכַפָּרְט לְבָנוּ דְּוֹד צָבִי בֶן חֲנָה שְׁיִחֶיהָ בְּתוֹךְ שְׂאֵר חוּלֵי יִשְׂרָאֵל. וְגַם עֵתָה בְּנֵי חֲבִיבֵי חֹזֵק וְאַמִּץ וְתִשְׁמַח וְתִגִּיל בִּישׁוּעָתוֹ הַנִּפְלְאָה שֶׁהִקְדִּים רְפוּאָה לַמִּבְּהָ לְהַשְׁמִיעֵנוּ חֲדוּשֵׁי תּוֹרוֹת כְּאֵלוֹ אֲשֶׁר אֵין דְּגַמְתָּם. וְאֵי אֶפְשָׁר לְבָאֵר עַד הֵיכָן הַדְּבָרִים מְגִיעִים בְּרוּם גְּבַהֵי מְרוֹמִים. אֲדָּה גַם בְּפִשׁוּמוֹת הֵם מַחֲיִין אֶת כָּל אֶחָד בְּחַיֵּי עוֹלָם בְּכָל עֵת. וְכַעַת אֵין פְּנָאֵי לְדַבֵּר בָּזֶה.

דְּבָרֵי אֲבִיד הַמְצַטְטֵר בְּיִסְפוּרִיד וּמְצַפֵּה לְשִׁמּוֹחַ בִּישׁוּעָתְךָ מְהֵרָה.

מן אפריל

כ"ב סיוון

רמ

ברוך השם, יום ו' ערב שבת קדש ל"ו למספר בני ישראל תקצ"ז.

שלום לאהובי בני חביבי הרבני וכו'. מורנו הרב יצחק נרו יאיר. ולכל בני-ביתו שלום וישע רב.

מכתביו בלם הגיעני. והיו לי למשיב נפש בשמעני מבריא
 בנן, נכדי הניק דוד צבי שיחיה. טוב להודות לה'
 על העבר, ולבקש להפא שיאריך ה' ימיו ושנותיו בנחת בתורה
 ועבודת ה' באמת, ויזכו לגדלו בנחת לתורה ולחפה ולמעשים
 טובים. וזמן תפלת שחרית הגיע, ואי אפשר להאריך כלל, אך
 מעצם תשוקתך הכרחתי לנמות ידי במכתבי אליו. ותראה
 להודיעני על ידי מוסר כתב זה את כל מה שאפשר להודיע מכל
 אשר נעשה ונשמע שם. ולה' התקנה שהכל לטובה גדולה, והן
 הן המציבין אותנו. ברוד ה' אשר לא נתננו טרף לשניהם וכו',
 עד הנה עזרנו רחמיו ולא עזבונו חסדיו עד שזכינו לשמע
 ולקבץ חדושי תורה כאלה, אשר אין דגמתם, אשר הם חיינו
 וארך ימינו לנו ולדורותינו ולכל דורות זרע ישראל עבדיך. הוא
 יגמר מה שהתחיל, וימהר להודיע האמת לאמתו למען שמו.
 וכעת עלינו לשבח לאדון הכל אשר זכינו להיות בחלקו,
 והבדילנו מן החולקים על אמת כזה, החולקים על חיותם של
 עצמם. כי אין נמצא אוהב ישראל כמותו. ולה' הישועה שירחם
 על עמו ישראל ויאיר בכלם האמת, כי האמת הוא אחד. ואם
 ידלנו על ההרים ויקפצו על הגבעות ויאריכו לשונם עד לשמים
 לסתר האמת חס ושלום, אף על פי כן האמת עד לעצמו. ושפת
 אמת תפון לעד, אמת מארץ תצמח, מארץ דיקא. כמו שכתוב
 במדרש (שמות רבה א) "ועלה מן הארץ", מן הארץ דיקא. דהינו
 כשישראל נתונים עד הארץ אז דיקא יעלה וכו'. וכמו שכתוב
 (תהלים מד) "כי שחה לעפר נפשנו דבקה לארץ במיננו קומה
 עזרתה לנו" וכו'.

דְּבָרֵי הַקּוֹרָא מְמַצֵּר וְרוֹאֵה נִפְלְאוֹת ה' וַיִּשְׁוֹעוֹת נִשְׁגָּבוֹת מִתּוֹךְ
הַמְּצַד וְהִדְחַק הַגָּדוֹל עַד שְׁוִזְכִּים לְשִׂמְחַ בָּהֶם בְּאֵמֶת כָּכָל לֵב
וּמְצַפֶּה לַיִּשׁוּעָה גְדוֹלָה בְּחִסְדּוֹ יִתְבָּרֵךְ.

וְלֵן אֲבִרְסֶלֶה

רמא

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם ב' ט' בְּסִינּוֹן תַּקצ"ו.

אֱהוּבֵי בְּנֵי שְׂיִחְיִיה. זְכוֹר אֶל תִּשְׁבַּח אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה
וְנִשְׁמַע בְּחַג הַשְּׁבוּעוֹת הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא הָעֶבֶר. וְשִׁים
לְבָד הַיֵּטֵב אֶל הַיָּדִים שֶׁהֵם הַרְמְזִים שְׁמֵרְמְזִים בְּלִבְבְּכֶם לְכָל אֶחָד
וְאֶחָד עַל יְדֵי דְבָרֵינוּ הַנוֹבְעִים מִמַּעַן הַנוֹבֵעַ בְּכֹתֵב וּבַעַל פֶּה.
וְחִזֵּק וְאַמֵּץ מְאֹד. וְחִדּוֹת ה' יִהְיֶה מַעֲזֶכֶם בְּכָל עֵת. רַק חֲזֵק
וְאַמֵּץ.

דְּבָרֵי אָבִיד.

וְלֵן אֲבִרְסֶלֶה

כ"ג סיוון

רמב

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם א' פְּהֶעֱלֵתְךָ תַּקצ"ז נַעֲמָרוֹב.

שְׁלוֹם וְחַיִּים לְכַבּוֹד אֱהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי הַרְבֵּנִי הוֹתִיק מוֹרְנוּ הַרְבֵּ
יִצְחָק גְּרוֹ יֵאִיר.

מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי בְּשָׁבוּעַ הָעֶבֶר עַל יְדֵי הַשְּׁלִיחַ עִם שְׁלֹשָׁה
זְהוּבִים. אַחֵר כָּד לְמַחֲרָתוֹ, הָיָה פֶה רַבִּי גְּרִשׁוֹן
מִפְּשָׁעֵהֵרִין הַיּוֹשֵׁב עִתָּה אֶצְלָכֶם, וְהָיָה בְּבִיתִי, וְאָמַר כְּמָה פְּעָמִים
שְׂאֵחַר שְׁנַת הַצְּהָרִים יַחֲזוֹר וְיָבוֹא לְבִיתִי, בְּפֶרֶט שֶׁהָיָה צָרִיךְ

טובתי. ושנה דברו ולא ראיתיו עדין, ותאמר לו שלא יפה עשה, אחר שהוא בעצמו יודע גדל הטובה שעשיתי לו במכתבי. וגם עתה הוא צריך לטובתי בעזרת השם ותברך, והיה ראוי לו להתעכב להתראות פנים עמי קדם נסיעתו, אף אם גם היה מפסיד העגלה שמצא. כי אני הייתי מצפה לכתב לך אגרת על ידו שהיה מוכרח לי אז מאוד לטובתך. אך בכל זה אנו רואים רבוי עצם המניעות בכל פעם שרוצים לנגס לביתי, פידוע לכם קצת, ויותר מזה תדעו לעתיד לבוא, עד שנתרשל לקבל טובתי בגשמיות, כפי שלא יקבל ברוחניות לנצח. אף על פי כן תאמר לו שאני מוחל לו הכל, כי כל קפדתי הוא רק על טובתו שהפסיד, והעבר אין. עתה יראה להתחכם יותר אם חפץ באמת, כי אני אוהבו גם עתה כבתחלה, ומה שאוכל לעשות לטובתו בגשמיות ורוחניות לא אמנע הטוב בעזרת השם יתברך. והוא יבחר לעצמו, והטוב בעיני ה' יעשה. ואין להאריך בזה, אך מאהבתו ומאהבת אבותיו אוהבינו באמת, פתבתי כל זה לטובתו האמתית ודי למבין. ואתה ורעיך אנשי שלומנו תבינו איך לדבר עמו לקרב ולא לרחק חס ושלום.

והנה על אודותיך אין לנו כי אם לשפך שיחנו לפני ה' שינשלח רפואה שלמה מן השמים לבנדך ולבתך שיחיו, וישיבם לאיתנם בשלמות מהרה, ויצילים מעתה מפל מיני מחלה וכאב ומחוש. ותזפו לגדלם לתורה ולחפה ולמעשים טובים לארך ימים ושנים אמן כן יהי רצון. ולחזקך ולאמצך שלא ירפו ידיך מפל מה שעובר עליך, דבר דברנו בזה הרבה הרבה, והקדמתי להודיעכם שבהכרח שיעבר על האדם הרבה מיני

פְּחָדִים וְיִסּוּרִים חֵס וְשָׁלוֹם. כִּי אָדָם לְעֵמֶל יוֹלֵד וְכוּ', וְאִין מָנוּס
כִּי אִם לֵהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ וְלִהְתּוֹרָה וְתַפְּלָה. וְהַפֵּל בְּכַח הַצַּדִּיק
הָאֲמִתִּי וְכוּ'.

וְהִנֵּה אֶהוּבֵי בְּנֵי וְאֲחֵי וְחֻבְרֵי, מִן הַסֵּתֶם שְׁמַעְתֶּם קֶצֶת מַגְדֵּל
הָרַעַשׁ עָלֵינוּ שְׁנַתְּהוּהָ פֶה אַחַר נִסְיַעְתְּכֶם. וְהִכְרַחְתִּי
תַּכְף לְגַרֵּשׁ מִבֵּיתִי אֶת שְׁנֵי אֲנָשִׁים שֶׁהָיוּ בְּבֵיתִי, רַבִּי נַחֲמָן
מִבְּרֶסֶלַב וְרֵא"י, וְגַם עֵתָה חֲלִילָה שְׁיָבוֹא אָדָם לְבֵיתִי עַל שַׁבַּת
קֹדֶשׁ כִּי אִם בְּיָמֵי הַחַל, כִּי מִתְּפָאָרִים שְׁיִמְסְרוּ חֵס וְשָׁלוֹם. הַשֵּׁם
יִתְבָּרַךְ יִרְחַם וְיִתְקַן הַכֹּל מֵהֲרָה. וְקוּיָתִי לֵה' שֶׁהַפֵּל יִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה
בְּקָרוֹב, אֲךָ בְּיָמִים הַלְלוּ שְׁעָבְרוּ הָיָה לִי פְּחָדִים גְּדוֹלִים. וְגַם לֹא
הָיִיתִי בְּקוֹ הַבְּרִיאָה מֵהַחֹלָאֵת שְׁלִי רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, וּמַגְדֵּל הַצַּעַר
שֶׁהָיָה לִי מִמִּכְתָּבֶיךָ מַעֲנִין בְּנִיךְ שְׁיִחִיו, מְלַבֵּד דַּחְקוֹת הַפְּרִנְסָה.
וְעַל כֹּל זֶה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעֶזְרִי וְנָתַן כַּח בְּרוּל לְעִיף כְּמוֹנֵי גַם
בְּיָמִים הַלְלוּ לְכֹרַח גַּם עֵתָה לֵהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ. וּבְחַסְדּוֹ הַגְּדוֹל
הַצִּילָנִי עַד הַנֵּה, וּלְחַסְדּוֹ אֲנִי מְקוּהָ עֲדִין שְׁיִצִּילָנִי תָמִיד מִפְּחָדִים
וְסַפְנוֹת וּמְכַל מִיָּנִי פְּגָעִים, וְיִשְׁיִבֵנִי לְבֵיתִי לְבְּרֶסֶלַב לְשָׁלוֹם מֵהֲרָה,
לְמַעַנּוֹ וּלְמַעַן צַדִּיקֵי הָאֲמִת. לֹא לָנוּ ה' לֹא לָנוּ כִּי לְשִׁמְךָ תֵּן כְּבוֹד
וְכוּ'. וְגַם עֵתָה תִּהְלָה לְאֵל אֲנִי בְּשִׂמְחָה קֶצֶת עַל כֹּל הַחֶסֶד אֲשֶׁר
עָשָׂה עִמִּי וְעִמָּנוּ, בְּרוּךְ ה' שְׁלֹא נִתְּנָנוּ טָרֶף לְשִׁנְיָהֶם, וְאֲשֶׁר עָתִיד
לַעֲשׂוֹת עִמִּי וְעִם כָּלְכֶם. רַק חֲזִקוּ וְאִמְצוּ וְאֵל תִּשְׁכְּחוּ כֹּל אֲשֶׁר
נַעֲשָׂה עִמָּנוּ בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁבוּעַ וּבְכָל שָׁנָה בְּכֻלָּל, וּבְכַרְמִיּוֹת
מֵה שְׁנַעֲשָׂה עִם כֹּל אֶחָד וְאֶחָד. בְּכָל יוֹם עוֹמְדִים עָלֵינוּ וְהַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא מְצִילָנוּ מִיָּדָם.

וְהִנֵּה בְיוֹם ה' הַנַּ"ל רְאִיתִי בְּמִדְרָשׁ רַבָּה עַל פְּסוּק "וַיְצוּ אֶת יְהוֹשֻׁעַ וְחִזְקִיָּהוּ וְאַמְצִיָּהוּ" וְזֶה לְשׁוֹנוֹ. לְפִי דַרְבְּנוּ לְמַדְנוּ שְׂאִין מְחֻזְקִין אֲלָא לְמְחֻזְקִין וְאִין מְזֻרִין אֲלָא לְמְזֻרִין. וַיֵּשׁ לִי בְּזֶה הַרְבֵּה לְדַבֵּר בְּעִזְרוֹת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְהוּא שֵׁיךְ קִצַּת לְמָה שְׂדַבְרֵנוּ בְּשָׂבוּעוֹת הָעֶבֶר מִגְדֹל הַהִתְחַזְקוֹת שְׂאִסוּר לְהִיּוֹת עֵצֶל וּרְפָה יָדַיִם רַק לְהִתְחַזֵּק וְכוּ', שְׁעַל יְדֵי זֶה זֹכִינַן לְהַמְשִׁיךְ פְּרִנְסָה וּלְקַבֵּל הָאֲרֵת הַרְצוֹן בְּשַׁעַת הָאֲכִילָה (עֵינִן לְקו"מ תַּנִּינָא ו'). אַךְ בְּמִדְרָשׁ הַנַּ"ל מְבַאֵר שְׂאִין מְחֻזְקִין אֲלָא לְמְחֻזְקִין. וְזֶה כְּלוּל בְּדַבְרֵינוּ הַנַּ"ל שְׂאִין עַל פִּי שְׂהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּחִסְדּוֹ הַגְּדוֹל מְחֻזֵּק אוֹתָנוּ הַרְבֵּה עַל יְדֵי הַצְּדִיק הָאֵמֶת בְּהִתְחַזְקוֹת נִפְלְאָ בְּלִי שְׁעוֹר, וּמִרְאָה לָנוּ וּמְרַמֵּז לָנוּ בְּכָל פְּעַם בְּרַמְזוֹי הַקְּדוּשִׁים, כִּי עֲדִין ה' אֶתָּנוּ וְעַמָּנוּ וְכוּ', וְלֹא נִירָא וְלֹא נַחַת וְלֹא נִפְחָד כְּלָל כִּי ה' אֶתָּנוּ אֵל תִּירָאוֹם, אַף עַל פִּי כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל כָּל הַהִתְחַזְקוֹת הַזֶּה כִּי אִם מִי שֶׁהוּא חֹזֵק בְּעַצְמוֹ. דְּהִינּוּ שְׂמִתְגַּבֵּר לְכָלִי לְהִיּוֹת עֵצֶל וּרְפָה יָדַיִם שְׂקוֹרִין שְׂלִימִזְלִנִיק וְכוּ'. וְהוּא דַּבְרֵי הַמִּדְרָשׁ הַנַּ"ל אִין מְחֻזְקִין אֲלָא לְמְחֻזְקִין וְכוּ'. וּבְאֵמֶת הוּא מְדַרְכֵי נִפְלְאוֹתָיו יִתְבָּרַךְ. כִּי בְּוֹדָאֵי אֵלוֹ הַמְּחֻזְקִין בְּעַצְמָן בְּוֹדָאֵי הוּא רַק בְּכַח הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שְׂמֵאִיר בְּלָבוּ הַתְּחַזְקוֹת עַל יְדֵי הַצְּדִיק הָאֵמֶת שְׁעַל יָדוֹ כָּל הַהִתְחַזְקוֹת, וְאִם כֵּן הַכֹּל מִמָּנוּ יִתְבָּרַךְ וּמֵהַצְּדִיק הָאֵמֶת. אַף עַל פִּי כֵּן הָאָדָם הַבָּעַל בְּחִירָה בְּהַכְרַח שְׂיִתְחַזֵּק בְּעַצְמוֹ, וְלֹא יִהְיֶה שְׂלִימִזְלִנִיק חַס וְשְׁלוֹם. וְזֶהוּ בְּכָלִל מָה שְׂפִתּוֹב בְּדַבְרָיו וְ"ל שֵׁישׁ כְּפָה דַּבְרִים שְׂהֵם תְּלוּיִים זֶה בְּזֶה, וְאִין יוֹדְעִים מֵהִיכָן הַהִתְחַלָּה, כִּיְדוּעַ לְכֶם מָה שְׂדַבְרֵנוּ הַרְבֵּה מְזֵה. וְגַם שֵׁם מְדַבֵּר לְעֵנָן עֲזוֹת דְּקַדְשָׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתְּחַזְקוֹת הַנַּ"ל.

וְעַתָּה פְּנֵי אַחֵי וְרַעֲי, שִׁימוּ לְבַבְכֶם הַיָּטִב לְכָל הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה, וְתִבְנֶנּוּ הַיָּטִב כָּל הַרְמוּזִים הַקְדוּשִׁים שְׁמֵרְמוֹזֵן
לָנוּ בְּכָל פֶּעַם בְּלִפְנֵינוּ, אִיךְ לְהִתְחַזֵּק בְּכָל מָה שְׁעוֹבֵר עָלֵינוּ
בְּגִשְׁמִיּוֹת וְרוּחָנִיּוֹת, בְּגוֹף וּנְפֶשׁ וּמְמוֹן, בְּבִנְיַי חַיִּי וּמְזוּנַי. בְּכָל־ל
וּבְכַרְטָּ, בְּעִנְיַן שְׁלוֹם וּמַחְלָקֶת, וְרַבּוּי הַשׁוֹנְאִים בְּלֵי שְׁעוֹר בְּחַנָּם
בְּלֵי דָבָר, תַּחַת אַהֲבָתִי יִשְׁטַנּוּנֵי וְכו', וְאַנִּי עֲנִי וְכוֹאֵב וְנִגּוּעַ וְכו',
מִכַּף רָגַל וְעַד רֹאשׁ אֵין בִּי מֵתָם, בְּגִשְׁמִיּוֹת וְרוּחָנִיּוֹת, וּכְמוֹ
שְׁכַתוֹב (תְּהִלִּים כב) "כַּמּוֹס נִשְׁפַּכְתִּי וְהִתְפָּרְדוּ כָּל עֲצָמוֹתַי וְכו',
יֵבֶשׁ כַּחֲרֵשׁ כַּחֲי" וְכו', וְאִם דְּוֹד הַמְּלֶכֶד עָלָיו הַשְּׁלוֹם אֲמַר כּוֹזֵאת
אִיךְ נֹאמַר אֲנַחְנוּ. וּמִי שְׁמֵרְגִישׁ כָּל זֹאת בְּנַפְשׁוֹ בְּאִמַּת עַד
שְׁכַמְעַט כַּמְעַט אֵין בּוֹ רוּחַ וְנִשְׁמָה לְהַחִיּוֹת נַפְשׁוֹ, וְאִף עַל פִּי כֵן
עֲדוֹן חֲסֵדוֹ גָּבַר עָלָי גַּם כֵּן וּמֵרַחֵם עָלַי וּמְרַמְזִים בְּלִפְנֵי, זֹאת אֲשִׁיב
אֶל לְבַי עַל כֵּן אוֹחִיל, חֲסֵדִי ה' כִּי לֹא תָמוּ וְכו', חֲדָשִׁים לְבַקְרִים
וְכו'. שֶׁהַחֲסֵדִים מֵתְחַדָּשִׁים בְּכָל יוֹם, כְּאֲשֶׁר דִּבְרַנּוּ הַרְבֵּה בְּזֶה
בְּעֻזַּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְעַל יְדֵי זֶה מֵתְחַזְּקִים לְשַׁפֵּךְ עֲדוֹן שִׂיחוֹ
לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְפָרֵשׁ לְפָנָיו כָּל לְבוֹ. וְדִיקָא עַל יְדֵי זֶה יְכוּלִים
לְפָרֵשׁ שִׂיחַתוֹ כְּשִׂרְוָאִים בְּעֲצָמוֹ עֲצָם רְחוּקוֹ מִשִּׁיעוּעָה שְׁלֵמָה,
מַחְמַת שְׁנִתְרַחַק מְאֹד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי מַעֲשָׂיו שְׂאִינָם
עוֹלָם יָפָה זֶה כַּמָּה וְכַמָּה מַעוּדוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה, וְאִף עַל פִּי כֵן
מְחַזֵּק עֲצָמוֹ עַל יְדֵי הַרְמוּזִים כִּי מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְעֲדוֹן ה'
אֲצִלוֹ וְכו', וְשֹׁאֵר מִיְּנֵי הַתְּחַזְּקוֹת בְּכַמָּה מִיְּנֵי מְטַעְמִים הַמְּשִׁיבִין
אֶת הַנְּפֶשׁ בְּשִׁבְעָה מִיְּנֵי טַעַם, וּנְפֶשׁ רַעֲבָה וְצִמְאָה יִגְעָה וְעִיפָה
מְאֹד מְאֹד יִמְצָא טוֹב עַל יְדֵי רְמוּזֵי הַנְּפִלְאִים וְהַנּוֹרָאִים הָאֲמִתִּיִּים
וְהַחֲזִיקִים, עַד אֲשֶׁר בְּחֲסֵדוֹ הוּא מְשִׁיחַ אֱלֵמִים, וּמְמַשׁ שֵׁם פֶּה

לְאֵלִם וּבוֹרָא נִיב שְׁפָתִים, עַד שְׂיִכּוּלִין לְפָתַח פִּיּוֹ לְדַבֵּר בְּפֶה מְלֵא
 כָּל הַצְּמָרְכוֹתוֹ, וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבַּרֵּךְ. וְכָל מֵה שְׁמֻחֻק
 עֲצָמוֹ יוֹתֵר, מְחֻזְקוֹ הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ בְּכַפְלֵי כְּפָלִים, פִּי מִדָּה טוֹבָה
 מְרָבָה; וְכֵן חוֹזֵר חֲלִילָה לְטוֹבָה עַד שְׂזוּכִין לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ.
 אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן בְּכָל יוֹם, וְלִפְעָמִים כַּמָּה פְּעָמִים בְּיוֹם אֶחָד
 צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק מִחֲדָשׁ וְלִזְכּוֹר הַרְשִׁימוֹת מִכָּל הַהִתְחַזְקוֹת הַנִּזְכָּר,
 וְה' יוֹשִׁיעוּ בְּכָל פְּעַם רַק חֻזַּק וְאַמִּין. וְאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר כָּל זֶה
 בְּפִירוּשׁ, רַק הַחֲפִיץ בְּאַמֶּת יִבִּין מֵאֵלָיו רְמִזִּים טוֹבִים הַרְבֵּה מִכָּל
 זֶה, עַד שְׂיִזְכֶּה לְבָלִי לְהִיּוֹת שְׂלִימִזְלִינִק חֵם וְשָׁלוֹם, רַק לְהִיּוֹת
 אִישׁ חֵיל וּמִזְרֵז וְחֻזַּק וְאַמִּין בְּדַעְתּוֹ שְׂיִהְיֶה לוֹ חֵלֶק בְּהַמְּשָׁלָה
 דְּקִדְשָׁה, עַד שְׂיִמְשִׁיךְ פְּרָנְסָה וְעִשְׂרוֹת, עַד שְׂיִזְכֶּה לְהֵאֲרֵת הַרְצוֹן
 בְּשַׁעַת הָאֲכִילָה שֶׁהוּא קִיּוֹם הַשְּׂאֲרֵת הַדַּעַת כְּאֲשֶׁר דְּבַרְנוּ בְּעִזְרַת
 הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ בְּזֶה.

דְּבָרֵי אַבִּיכֶם וְאוֹהֲבֵכֶם בְּאַמֶּת לְנֶצַח.

יְמֵן אֶבְרָהָם

כ"ד סיוון

וְשָׁלוֹם רַב לְכָל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה. לְכַלְכֶּם נֶאֱמָרוּ
 דְּבָרִים הָאֵלֶּה, חֻזְקוֹ וְיִאֲמִין לְבַבְכֶם כָּל הַמִּיחָלִים לֵה'.
 פִּי לֹא יִשֹׁשׁ ה' אֶת עַמּוֹ בְּעֵבּוֹר הַגָּדוֹל שָׁמּוֹ וְכו'. פִּי הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ
 יוֹדֵעַ עֲצָם אֶהְבֵּתֵנוּ אֶת כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֶפְלוּ הַקָּטָן וְהַגָּרוֹעַ
 וְהַפְּחוֹת. וְמָה נַעֲשֶׂה שְׂיִשׁ מְחַרְחָרֵי רִיב בְּחַנּוּם. תֵּאלְמָנָה שְׁפָתַי
 שִׁקֵּר וְכו'. מָה רַב טוֹבָה אֲשֶׁר צְפַנְתָּ וְכו', מָה דִּיקָא, בְּחִינַת
 הָאֲרֵת הַרְצוֹן וְכו'. אֲשֶׁרֵי אֲזוּנִים שְׂשַׁמְעוּ כָּל זֶה אֲשֶׁרֵי עֵינִים

הרואים את כל זה על כל פנים בספריו הקדושים בעין אמת. בודאי יבינו האמת לאמתו, שפת אמת תבון לעד וכו'.

אחר פתבי מכתבי זה, בא לביתי רבי יעקב חתן הפעל מגיה, והביא מכתבו עוד הפעם. ומהסתם היה לי צער

ממכתבו, בפרט מה שזוגתו רוצה לעסק בשטותים הכל אין בהם מועיל. וכבר הקדמתי להשיבך על הכל, וגם זה צריכין לסבל, בלבול דעת ההמון והנשים שרוצים לעסק בשטותים ברפואות ולחשים של הכל. והכל לטובה, כי גם זה מכפר עוון, כי אין שום צער נאכד, והכל נחשב לכפרת עוון. על כן אהובי בני שיחיה אם אמנם צערך גדול ואני מצטער הרבה מיסוריך, השם יתברך ירחם, עם כל זה אתה מחמיר ביותר, ואתה מגדיל הצער יותר מדאי. וכל דברינו הם למעט ולהקטין הצער והצרה ולמצא הרחבה בתוך הצרה עצמה, כמו שכתב על פסוק בצר הרחבת לי (לקוטי מוהר"ן קצה), ואתה דרפק בכל פעם להגדיל כל מיני צער יותר מדאי. בפרט שפכר אתה רואה במעט ימך שעברו עליך, שאי אפשר להמלט מיסורים כמעט בכל יום, וכמו שאמר רבנו ז"ל בפרוש (שם תנינא עז) "דע שבכל יום צריך שיעבר איזה צער על כל אחד מישראל וכו'", וגם מאחרים אתה רואה גדל הפגעים ומיני צער ודאגות ויסורים שעוברים על כל אחד. על כן אין להגדיל הצער יותר מדאי, רק אדרבא להתגבר למצא הרחבה בתוך הצרה עצמה רחמנא לצלן, ועל ידי זה דיקא להודות לה' על העבר ולצעק להבא, שיצילך השם יתברך ברחמיו מכל מיני צער. ויוציאך מצרה לרוחה גמורה, וישלח רפואה שלמה לבגך ובתך מהרה אמן בן יהי רצון.

וְאוֹדוֹת הָרַעַשׁ דִּפְּהָ, כְּכַר הוֹדַעְתִּיךָ קֶצֶת. וּמָה שְׁנַעֲשֶׂה
 בְּפִרְטוּיֹת אִי אֶפְשֶׁר לְבַאֵר. תִּהְיֶה לֵאל גַּמְצָאִים
 רַבִּים שְׂמַחֲזִיקִים אֶתְנוּ, וְהֵם הָרַב גַּם בְּגִשְׁמִיּוֹת, מְלַבֵּד רַבִּים אֲשֶׁר
 אֶתְנוּ וְכו' [גַּם] בְּרוּחַנִיּוֹת. אֵךְ עֲזוֹת וְחֲצָפָא, מְלַכּוֹתָא בְּלֹא תִגָּא.
 וְגַם הָעוֹי פְּנִים בְּעֲצָמָם מִתְחַרְטִים בְּכָל פַּעַם. אֲבָל אֲנִי רוֹאֶה בְּכָל
 פַּעַם שֶׁהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ מִתְאַוֶּה גַּם לְתַפְלָתְנוּ, וּבְשִׁבִיל זֶה נַעֲשֶׂה בְּכָל
 פַּעַם מָה שְׁנַעֲשֶׂה, הַכֹּל כְּדֵי לְהוֹכִירֵנוּ לְהַתְפַּלֵּל לְפָנָיו, וּבִתְוֹךְ זֶה
 נִתְפַּלֵּל גַּם עַל צְרִכֵינוּ. וְהַעֲקָר לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבַּרְךָ שְׁנֵה יִסוּד
 הַכֹּל. וְכָל מָה שְׁנַעֲשֶׂה עִם כָּל אֶחָד הַכֹּל רְמוּזִים בְּשִׁבִיל זֶה. וְלֵה'
 הַיְשׁוּעָה וְהַתְקוּהָ שִׁיתְתֵּקֵן הַכֹּל מֵהֲרָה. וְהַכֹּל יִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה
 בְּעֲזַרַת הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ.

לפני ה'ל

כ"ח סיוון

רמג

ברוך השם, יום א' קרח תקצ"ז נעמרוב.

אהובי בני חביבי הרבני מורנו הרב יצחק גרו יאיר. ועם כל
 יוצאי הלציו שיהיו.

מכתבך קבלתי ביום ג' שלח. והיה לי לנחת גדול מאד, כי
 עיני היו צופיות וכלות כל הזמן לראות מכתבך,
 והיו תוחלתי נכונה, כי נתעכב האגרת עד יום ג' ה'ל. ברוך
 השם אשר עזרני עד פה אשר הודעתני שמועה טובה מפריאת
 בניך שיהיו ושקבלת מכתבי וכו'. ברוך השם אשר עזרני עד פה.
 ותהלה לאל בעת פה נשקט קצת, אך עדין יש לי בכל עת

פְּחָדִים בְּשִׁמְתִּקְבָצִים אֲנִשִּׁי שְׁלוֹמֵנוּ וְאִינִי יוֹדֵעַ כָּלֵל אִיךְ לְהַתְנַהֵג.
וְתוֹדָה לְאֵל בְּשֵׁפֶת הָעֵבֶר הָיוּ אֶצְלִי אֲרַבְעָה אוֹרְחִים בְּשָׂרִים,
וּכְרוּךְ הַשֵּׁם דִּבְרָנוּ דְבָרֵי אֱמֶת וְשִׁמְחָנוּ קֶצֶת. וְכָל דְּבוּרָנוּ הָיוּ
מֵעֵינָן הַמְדַרְשׁ שֶׁכְּתַבְתִּי לָכֶם אִין מְחֻזְקִין אֶלָּא לְמְחֻזְקִין וְכוּ'.
וּמִחֲמַת הַנְּחִיצָה וְגַם אִינִי יוֹדֵעַ עַל יְדֵי מִי יִהְיֶה נִשְׁלַח לְךָ מִכְתָּבִי
כִּי אֲנִי שׁוֹלְחֹ לְבָרְסֶלֶב, עַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהֶאֱרִיךְ.

דְּבָרֵי אֲכִיד הַמְצַפָּה לִישׁוּעָה בְּקִרְוֹב לְמַעַן שְׁמוֹ יִתְפָּרֵךְ.

מן אבְרָםֶלֶב

לְהוֹדִיעֵנִי חֲדָשׁוֹת לְטוֹבָה.

רמד

בְּעֹזֶרֶת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ, יוֹם ו' עֶרֶב שֶׁבֶת קִדְשׁ דְּכָרִים תְּקַצִּי
וְיִנְיָצָא.

שְׁלוֹם לְאַהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי הָרַבֵּנִי וְכוּ' מוֹרְנוּ הַרֵב יִצְחָק נְרוֹ
יְאִיר.

מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי פֹה אֶתְמוֹל בְּבִיאָתִי לְפֹה וְהָיוּ לִי לְנִחַת
בְּרֵאוֹתֵי עֶצֶם תְּשׁוּקַתְךָ לְהַשִּׁיג מִכְתָּבִי, אוֹלֵי תִקְבַּל
אִיזָה נִקְדָּה טוֹבָה לְהַתְחַדֵּשׁ מֵעַתָּה בְּאִיזָה נִקְדָּה טוֹבָה לְנִצָּח.
וּבַעֲבוּר זֶה הִכְרַחְתִּי עֲצָמִי עַתָּה לְשַׁלַּח לְךָ מִכְתָּבִי זֶה, אִם כִּי אִין
בְּלִשׁוֹנִי דְבַר חֲדָשׁ לְהוֹדִיעֶךָ, וְגַם כְּבָר סְמוּךְ לְפָנֹת הַיּוֹם. וְתַהֲלָה
לְאֵל בְּאֵתִי לְפֹה לְשִׁלּוֹם אֶתְמוֹל קִדְשׁ חֲצוֹת הַיּוֹם, וּכְרוּךְ הַשֵּׁם
הַכֹּל שְׁלוֹם. וְאִם תִּרְצֶה תִשְׁלַח לִי מִכְתָּבְךָ לְאוּמָאן, וְאַרְאֶה
לְהוֹדִיעֶךָ מִשָּׁם עוֹד הַפֶּעַם בְּעֹזֶרֶת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ. וְהַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ
יִוְלִיכֵנִי לְשִׁלּוֹם, יִנְחֵנִי בְּמַעֲגָלֵי צֶדֶק לְמַעַן שְׁמוֹ. וּמֵעַצְם הַנְּחִיצָה

אי אפשר להרחיב הדבור של אמת כלל, אך אמת אין צריכין להרחיבו כי קושטא קאי. ודבור אחד של אמת עולה יותר מאלפים ורבבות דבורים שיש בהם אחיזת השקר וכו'. במבאר בסיומן קצ"ב לקוטי חלק א' שדבור אמת הוא יקר וכו'.

דברי אביך הדורש שלומך תמיד באהבה ומעטיר בעדכם ומצפה לשמע כל טוב מאתכם.

מן אפרסוף

ושלום רב לכל אנשי שלומנו באהבה רבה.

כ"ו סיוון

רמזה

בעזרת השם יתברך, יום ו' ערב שבת קדש עקב תקצ"ו.
אומאן.

בני חביבי. מכתבך קבלתי בוויניצא, וגם פה בבואי לכאן; וכעת כבר הגיע סמוך לכניסת שבת, אך מעצם תשוקתך הכרחתי את עצמי לכתוב לך שורותים אלו, שתהלה לאל הפל על נכון. וקריתי מכתבך היטב, ולהשיב לך אין עתה הפנאי מספים. וכבר הקדמתי להשיבך הרבה על ידי דברינו בכתב ובעל פה, בפרט בספריו הקדושים, הפך בהם והפך בהם וכו' כי עליהם אין להוסיף וכו'. וזכר היטב היטב שאתה עתה בזה העולם העובר אשר אין לעמוד על המעשה הנעשה תחת השמש בפרט בדורות הללו. וכמו שאמר שלמה המלך עליו השלום (קהלת ח) "וגם אם יאמר החכם לדעת לא יוכל למצא" וכו'. וכל אדם מלא נסיונות ובהינות וצרופים בכל יום ובכל עת וגם בכל

שְׁעָה, וְאִין לָנוּ עַל מִי לְהַשְׁעֵן כִּי אִם עַל אֲבִינוּ שְׁבַשְׁמִים, וְעַל
 בַּחוּ שֶׁל זְקֵן דְקַדְשָׁה. מָה אָמַר לָךְ בְּנֵי חֲבִיבִי, אֲנִי מִבֵּין מִכְתָּבֶיךָ
 הַיֵּטֵב, וַיִּדְעֵתִי אֶת מַכְאוּבֶיךָ, אֲבָל כְּפִי הַנִּרְאָה עֲדוֹן לֹא עֲמַדְתָּ
 אֶפְלוּ עַל סוּף דְעֵתִי, מִכָּל שָׁכַן עַל דַּעַת אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ זָכַר
 צְדִיק וְקָדוֹשׁ לְבָרְכָהּ. זָכַר הַיֵּטֵב אֶת כָּל אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי וְרַמְזֵתִי לָךְ
 פְּעָמִים אִין מִסְפָּר שְׁבַהֲכֶרַח שְׁיַעֲבֹר עַל הָאָדָם בְּכָל עַת מָה
 שְׁיַעֲבֹר. וַיֵּשׁ שְׁנוּיִים רַבִּים בְּלִי שְׁעוֹר בֵּין הָעֵתִים וּבֵין בְּנֵי אָדָם בֵּין
 כָּל אֶחָד וְאֶחָד. חֲזַק וְחֲזַק בְּנֵי חֲבִיבִי, כִּי גַם צַעֲקֶתְךָ מִמִּכְתָּבֶיךָ
 אִינָם נֶאֱבָדִים. אַף עַל פִּי כֵן בְּיוֹתֵר אֶתָּה צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק לְשִׁמּוֹחַ
 נַפְשֶׁךָ בְּכָל מָה דְאֶפְשָׁר. וְזִמְנָן פְּנִיסַת שַׁבַּת קִדְשׁ הַגֵּיַע וְאִי אֶפְשָׁר
 לְהַאֲרִיךְ יוֹתֵר.

דְּכַרֵּי אֲבִיךָ.

מן אבן ספיר

ושלום רב לכל אנשי שלומנו באהבה רבה.

רמו

בעזרת השם יתברך, יום ג' ראה תקצ"ו אומאן.

אהובי בְּנֵי חֲבִיבִי. בְּיוֹם ו' עָרַב שַׁבַּת קִדְשׁ פְּתַבְתִּי לָךְ אֲנָרַת,
 וְאַחַר כֵּךְ בְּיוֹם א' הָעֵבֶר הַגֵּיַעֲנִי מִכְתָּבְךָ עַל יָדִי
 הַפָּאָסֶט. כָּעַת אִין בְּלִשׁוֹנִי מְלָה לְחַדֵּשׁ דְּבַר כִּי אִין דְעֵתִי צְלוּלָה
 כְּלָל, רַק תִּדַּע שְׁדַעֲתִי לְנִסְעֵ אִם יִרְצָה הַשֵּׁם אַחַר עָרַב רֹאשׁ
 חֲדָשׁ הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה לְבֵיתִי, וְרִצּוֹנִי לְהִיּוֹת עַל שַׁבַּת פְּרֻשַׁת
 שׁוֹפְטִים בְּבֶרֶסֶלֶב. וְה' יוֹלִיכֵנִי לְשָׁלוֹם בְּדַרְךְ הָאֵמֶת וְהַיָּשָׁר. וְכִבֵּר
 הַקִּדְמָתִי לְהַשִּׁיבְךָ בְּמִכְתָּבִי בְּיוֹם ו' הַגִּ"ל. וְשֵׁם כָּלוּל תְּשׁוּבָה גַם

על מכתבך שקבלתי אחר־כך כנ"ל. אם אמנם אני מאמין שבכל יום ויום נעשין חדושים נפלאים ונוראים, "מה רבו מעשיך ה'" וכו', כמו שאנו אומרים בכל יום 'ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית מה רבו וכו', ומעט אני רואה בעיני נפלאות חדשות בכל עת, עם כל זה אי אפשר לבאר כל זה בפרט על פני השדה. רק הזכרתי זאת כי כבר דברנו בזה הרבה, והוא מכרח מאד לזכר זאת בכל יום כדי להתחזק להתחיל בכל יום ובכל עת מחדש. והשם יתברך יחזק לבבנו להכין עצמנו מעתה לזכות לחדש עלינו שנה טובה בראש השנה הקדוש הבא עלינו לטובה. ומגדל מרדת דעתי אי אפשר להאריך כלל. רק אהבתך אלצוני לכתב לך גם עתה.

דברי אביך המצפה לישועה.

מן אבנסוף

ושלום רב לכל אנשי שלומנו באהבה רבה.

כ"ז סיון

רמוז

בעזרת השם יתברך, יום א' תבוא תקצ"ו נעמרוכ.

שלום לאהובי בני חביבי הרבני מורנו הרב יצחק גרו יאיר.

מכתבו קבלתי עתה, תהלה לאל בשבת העבר היה פה רבי

ישראל מליפיוויץ ועוד היו שלשה או ארבעה

אורחים. ותהלה לאל דברנו דברי אמת מענין התורה פי תצא

מענין פסדר ושלם פסדר (לקוטי הניגא פב). ובדאי נצרך לך

דבורים אלו גם כן, כי כל מה שעובר עליך מה שהוא נגד רצונך

הכל הוא מבחינת שלא כפדר, והדרך לתשובה שנעשה פאלול הוא תקון לזה. ועקר הדרך הוא לידע ולהאמין שהשם יתברך בכל מקום ובכל דרגא, אפלו בעשר כתרין דמסאבותא, בחינת "אם אפסק שמים שם אתה ואציעה שאל הנך", כמבאר שם היטב בהתורה הנ"ל בלקוטי תנינא בסופו עין שם. והעקר לבטל עצמו בבחינת מ"ה, מה אנו מה חיינו מה פחנו וכו'. ותהלה לאל חדשנו בזה כמה דבורים אמתיים, השם יתברך יזכנו לכתבם, ומאהבתך ותשוקתך כתבתי לך כמה שדברנו, אולי תוציא רמזי עצות גם מזה. כי כל דבריו ז"ל עמקים מני ים ומלאים עצות לכל אדם בכל דרגא ודרגא בכל עת ועת. רק חזק ואמין און טאקי פארט האף [ובכל זאת רק שמחה]. אף על פי שזה כמה שלא כתבתי לך חדוש זה, עם כל זה הוא אמת ברור, תהלה לאל יש לנו כמה לשמח, איך שהוא איך שהוא. וזה העקר לזכר תמיד בהחסד הנפלא שעשה עמנו השם יתברך לקרבנו למקום שקרבנו, עד שיהפך על ידי זה כל היגון ואנחה לששון ולשמחה, כי אף על פי כן אני יודע מתורה כזאת, מהיכן נמשך מה שמתנהג לאדם שלא כפדר. שים לבך הנשמע כזאת לומר תורה כזאת על דבורים אלו שלא כפדר, שזה עובר על כל אדם, ולא נמצא מי שיאמר תורה על זה, בפרט תורה נפלאה כזאת העולה עד אין סוף ויורדת עד אין תכלית, להרים ולהגביה המנחים בעשר כתרין דמסאבותא אשר אין ירידה למטה מזו, גם עליהם הגיע רחמיו בדור הזה לעוררם ולהקיצם לתמכם ולסעדם להחלימם ולרפאותם להחיותם ולשמחם. ואם

אתה כמו שהוא, על כל פנים אין אתה גרוע מהם חס ושלום חס ושלום. וחבה יתרה נודעת לך בני חביבי שאתה יודע מכל זה, ועוד ועוד וכו' וכו'. אשרינו אשרי אֲזִינֵנו וְעִינֵינו וְלִבֵּנו שראינו ושמענו והבננו כל זה. עדין יש לנו גם תקווה לכל טוב אמת ונצח ונצחי בזה ובכא לנצח.

דברי אביך הכותב בחפזון קדם שנת הצהרims המכרחת לי ביותר ביום א', ודעתי מרודה עתה מאד, אף על פי כן מאת ה' היתה לכתב לך עתה דבורים אלו, שלא עלה על דעתי בתחלת כתיבתי לכתבם עתה, אך תשוקתך הוא בחינת אתערותא דלתתא עד שבחמלת ה' נכתבו דבורי אמת אלו המחיין גם אותי עתה מאד, תהלה לאל חי. כה דברי המצפה לישועה.

מן אבֶּרְסֶלֶס

ושלום רב לכל אנשי שלומנו באהבה רבה.

רמוח

ברוך השם, יום א' נצבים וילך תקצ"ז נעמרוב.

בני חביבי. מכתבך קבלתי עתה. ואין מה להשיבו. בן אחותי רבי אייזיק נסע היום לביתו, ותראה להתראות פנים עמו, אולי יספר לך מאשר נדבר בשבת העבר. פי תהלה לאל שמע כמה דבורי אמת אשר לא שמעתם. עתה אולי תקבלו זה מזה פי יכול להיות על ידי שיספר לך יתעורר הוא גם כן. פי כבר ידעתי שאחרי שאנו מדברים נפלאות אמתיים פאלה עדין קשה מאד להתפעל באמת על ידי זה, לולא ישועת ה'. ומחמת זה בעצמו צריכין לדבר הרבה, הן אחד עם חברו ובפרט עם רבו

הָאֵמֶת, וְהֵן בֵּינוּ לְבֵין עֲצֻמוֹ לְחַפְּשׁ וּלְבִקְשׁ וּלְחֵתֶר לְהוֹצִיא לְאוֹר
 תְּעִלּוּמוֹת וְהִסְתַּרְתַּת הַנִּקְדָּה טוֹבָה הַמְסַתְתֶּרֶת בְּאָדָם בְּכָל יוֹם
 בְּהִסְתָּרוֹת עֲמֻקּוֹת כְּפִי מַעֲשֵׂי הָאָדָם, וּכְפִי הַמַּעֲשֵׂה הַנַּעֲשֵׂה
 בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם מְרִישׁ כָּל דְּרָגִין עַד וְכוּ' כִּי מְאֹד עֲמָקוֹ מַחְשְׁבוֹתָיו
 יִתְבָּרֵךְ. וְעֵלֵינוּ הַחַיִּיב לְהִתְחַזֵּק לְדָרֵשׁ וּלְתוֹר וּלְחֵתֶר לְבִקְשׁ
 וּלְקַשֵּׁר עֲצֻמָּנוּ לְהַנְקֵדָה הַטוֹבָה הַשְּׂנֵי לְהֵלֵב בְּעֵת הַזֹּאת. כְּאֲשֶׁר
 דִּבְרָנוּ בְּזֶה הַרְבֵּה מֵה שְׂדֵדְקֵךְ רַבְּנוּ וְזָרוּנוּ לְבִרְכָה בְּהַתוֹרָה
 וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי וְכוּ' (לְקוֹטֵי מוֹהֲרֵי"ן לֵד), שְׂפָתַי שְׁנֵי תְבוֹת אֱלוֹי"ם בְּעֵת
 הַזֹּאת", דְּהֵינּוּ מֵה שְׂפָתַי שֵׁם שְׂצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְקַשֵּׁר לְבוֹ
 לְהַנְקֵדָה הַשְּׂנֵי לְלָבוּ בְּעֵת הַזֹּאת. כִּי בְיוֹם ה' הַגֵּיַע הַזְּמַן פְּרַעוֹן
 לְהַפ"מ, וְזֶה הַבְּלָבוּל הַדַּעַת הִיָּה מְכָרַח לְעִבְר בְּיוֹם ה' תְּבוֹא
 תַּקְצ"ו עֲלֶיךָ בְּטוֹלְטָשִׁין, אֲשֶׁר זֶה הַיּוֹם כְּכֹר חֲלָף וְעִבְר וְהִלְךְ לוֹ,
 וְלֹא נִשְׁאָר כִּי אִם מֵה שְׂחַטָּף כָּל אָדָם אִיזָה נִקְדָּה טוֹבָה מֵאוֹתוֹ
 הַיּוֹם כְּפִי הַבְּלָבוּלִים וְהַמְּנִיעוֹת שְׂעִבְרוּ אֹז עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד
 מִבְּנֵי הָעוֹלָם. הָאֵמֶת אִם נָשִׁים יָב לָזֶה תִּסְמַר שְׂעֵרוֹת בְּשָׂרְנוּ. אִף
 עַל פִּי כֹן הָאֵמֶת כִּד הוּא וְצָרִיכִין רַק לְהַחֲיוֹת אֶת עֲצֻמָּנוּ בְּהַלְמוּד
 הַקְּדוֹשׁ שֶׁל "אֲזַמְרָה לְאֱלֹקֵי בְּעוֹדִי", כְּדֵי שְׂיִהְיֶה לָנוּ כַּח לְחַפְּשׁ
 וּלְבִקְשׁ עַל יְדֵי זֶה דִּיקָא. וְעַל כֵּלָּם מֵה שְׂאָנוּ מְכִינִים עֲצֻמָּנוּ
 בְּמַחְשְׁבֵתָנוּ לְהִיּוֹת עַל רֹאשׁ הַשְּׂנָה בְּמָקוֹם קִדְשׁ גְּנִיזוֹתוֹ הַקְּדוֹשָׁה,
 זֹאת נַחֲמָתָנוּ בְּעֵנֵינוּ וּבְזֶה יִגִּיל וְיִשֵּׁשׁ לְבָנוּ. כִּי עוֹד יֵשׁ תְּקוּהָ
 לְהַשִּׁיג אַרְחוֹת חַיִּים מַעֲתָה עַל כָּל פְּנִים. וְה' יִצְלִיחַ דְּרָכֵינוּ
 בְּהַצְלָחָה הָאֵמֶתִית וְהַנְּצַחִית בְּזֶה וּבְכָא לְנֻצָח.

דְּכָרֵי אֲבִיד.

רמט

זאת היא העתקה ממכתב אחר, שנכתב להרפני המפלא מורנו הרב רבי אפרים מקרימינמשאק, והיו פתוב מקדם דברים נסתרים, ומפאן נתן לנו רשות להעתיקו, וכאן חסר הרבה...

...ולכתב לו דברי אמת הנובעים מהנחל נובע מקור חכמה

אין הזמן מסכים עתה גם קצרה היריעה. וכבר דברנו הרבה, ויותר מזה צריכין לדבר בכל יום. ואם נדמה לך שאין לך עם מי לדבר, כבר הוכחתיך הרבה בזה שתסתפל רק על הטוב שיש בכל אחד, ואז יהיה לך תמיד עם מי לדבר דברי אמת מנקדה שפלב בבחינת ומקבלין דין מן דין וכו'. וגם תפרש שיחתך לפני השם ותברך לקבל הנקדה מנה ובה. וכל אלו הנקדות צריכין לקבל מהנקדה הכללית, שהם הדבורים של אדוננו מורנו ורבנו ז"ל, ששמעת מפי ומפי ספריו הקדושים והנוראים. הפך בהם והפך בהם וכו'. ותראה לשמח נפשך מאד בכל יום מה שזוכית לידע מאור האמת בזה, אלמלא לא אתינא לעלמא אלא למשמע דא מענין השלשה נקדות שהזכרתי כאן שנובעים מהתורה הקדושה ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וכו' (לקוטי מוה"ר"ן לד) דייגו. וכן על כל דבור ודבור, מפל שפן על כל תורה ותורה, ועל כל מעשה ומעשה צריכין לומר זאת באמת לאמתו איך שהוא אף על פי כן אשרינו וכו'. און טאקי פארט ויבכל זאתן אשרינו. ולה' הישועה שיהיה הפל על נכון בחדו יתברך, פי חסדי ה' לא תמנו ולא כלו רחמיו לעולם, ובזה אני מחיה את עצמי עתה בכל יום ובכל עת ובכל שעה, פי אני

מאמין באמונה שלמה בכל זה שכתבתי לך, כי החסדים מתחדשין בכל בקר, כמו שפרש רש"י על פסוק (איכה ג) "חדשים לבקרים רבה אמונתך", שנכתב אחר "חסדי ה' כי לא תמנו" וכו'. וכאשר דברתי הרבה בזה בחורף העבר, ועדין צריכין לדבר הרבה בזה, ולילך בזה, לידע ולהאמין בכל יום שנמשכין חסדים חדשים נפלאים בכל יום אשר על ידם יגמר השם יתברך פרצונו וכרצונו הצדיקי אמת עד אשר נשוב כלנו אליו יתברך באמת, כי הכל יתהפך לטובה. כי גדול ה' ולגדלתו אין חקר. ועקר גדלתו יתברך הוא מדת החסד שנקרא גדלה (תקוני זהר סו:). נמצא שאין חקר לחסדו שהוא גדלתו. והבן היטב ועל ידי זה תוכל להתחזק הרבה ולשמח תמיד. ובפרט בעת התפלה שצריכה חזוק ביותר שבכל עת שתעמד להתפלל תעביר מדעתך לגמרי כל מה שעבר עד הנה. רק תבטח בחסדו הגדול כמו שכתוב (תהלים יג) "ואני בחסדך בטחתי" וכו', ותתפלל בשמחה ובטוב לב. ואי אפשר להאריך יותר עתה.

דברי אהבה באמת לנצח.

מן אפרסוף

ושלום רב לכל אנשי שלומנו באהבה רבה.

מכתבים דשנת ה' אלפים תקצ"ח

רג

ברוך השם, אור ליום ג' ב' דחול המועד סבות תקצ"ח.

בני מכתבך קבלתי עתה. והיה בדעתי לבלי להשיבך מפני כבוד חל המועד, אך מדברי גיסך גרו יאיר הבנתי

עצם תשוקתך למכתבי, וגם פי דברינו פלם הם דברי תורה
הנוגעים למעשה ולהצלת הנפש, בודאי מצוה לכתב גם כחל
המועד. וכלל הדבר שתדע שחלילה חלילה לך לחשב בענין זה
כלל, לא למפרע ולא לאחר כך, רק להשכיח מדעתך הדבר. פי
שמעתי מפיו שענין זה הוא כמו... ודי למבין. פי המחשבה
והמרה שחורה בענין זה מוזיק מאד ואינו מועיל כלל. והלא איך
שהוא בודאי אתה צריך לדבר הרבה בינד לבין קונד ולפרש
שיחתך לפניו יתברך בכל יום. ובודאי בתוך דבריך תרגיש
מכאובי נפשך. פי ענין זה אינו נמשך מעצמו רק ממה שעבר
עליך מקדם. אך על כלם יש לנו על מי להשען על פחו של זקן
דקדושה, ובכחו הגדול עדין אנו יכולים לפרש שיחתנו לפניו
יתברך. והוא יתברך מלא רחמים, ורק הוא יודע יצרנו וכו'.
וכבר דברנו הרבה בזה וצריכין לחזר בכל יום מה ששמעתי
מפיו הקדוש ז"ל (חי מוהר"ן סו), השם יתברך גדול מאד ונעשים
דברים פאלה בעולם ואין יודעים כלל, ואפלו מה שנעשה עמכם
וכו' וכו'. ובודאי כבר שמעת מזה מאתי ועדין אתה צריך
לרחמים רבים שתזכה להרגיש נפלאות נוראות גדולות הדברים
האלה. והכלל שאין יודעין כלל, וכמו שיכולין לקלקל בן יכולין
לתקן. וברוך השם אשר הפליא חסדו עמנו שאין אנו חולקין על
המתקן וכו'. יתר מזה אי אפשר להאריך מכמה טעמים, והשם
יתברך ישמח אתכם ואותנו בשמחת החג הקדוש הבא עלינו
לטובה נגילה ונשמחה בישועתו.

דברי אביך.

מן אברסלף

ושלום רב לכל אנשי שלומנו באהבה רבה ואהבת עולם לנצח.

הַכְּפֹל הַדָּבָר בְּאַזְהָרָה כְּפוּלָה וּמִשְׁלֹשֶׁת שְׁלֹא יִהְיֶה לָךְ שׁוּם מְרָה שְׁחֹרָה מוֹזָה, וְלִסְלֵק הָעֵינַיִן מִדַּעְתְּךָ לְגַמְרִי, וְלִבְלִי לְהִתְפַּחַד כְּלָל, רַק לְהִתְחַזֵּק בְּשִׂמְחָה. וְתִחְזֹר לְהִתְחִיל מִחֲדָשׁ לִילְךָ עִם הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה "אֲזַמְרָה לְאַלְכִי בְּעוֹדִי", וְתִהְיֶה בְּעֵינֶיךָ חֲדָשָׁה לְגַמְרִי. וְעַל יְדֵי זֶה תּוּכַל לְשַׂמֵּחַ וּלְהִתְחַזֵּק, כִּנּוּה לַה' וְיִוָּשַׁע לָךְ בְּכָל עֲנִינֶיךָ וְאַלְמָלֵא לֹא אֶתִינָא לְעֵלְמָא אֱלֹא לְמִשְׁמַע הַתּוֹרָה 'אֲזַמְרָה' דִּינֵינוּ. וְאַל תִּשְׁכַּח שְׁתַּהֲלֶה לְאֵל הַיִּיטָה עַל רֹאשׁ הַשְּׁנָה הַזֶּה בְּתוֹךְ עֵדָה קְדוּשָׁה וְנוֹרְאָה כְּזֹאת. וּכְכֹר הַזְּהִירָנוּ הוּא וְ"ל' (ח"י מוהר"ן תג) שְׁמִי שֶׁהוּא אֶצְלוֹ עַל רֹאשׁ הַשְּׁנָה צְרִיךְ לְשַׂמֵּחַ בְּכָל הַשְּׁנָה. וְאָמַר בְּפִרוּשׁ "אֲכַלּוּ מַעֲדָנִים וְשִׂתּוּ מִמִּתְקִים כִּי חֲדוֹת ה' הֵיא מְעֻזְכֶם", כִּי הַמִּקְרָא הַזֶּה נֶאֱמַר עַל רֹאשׁ הַשְּׁנָה.

כ"ט סיוון

רנא

בְּרוּךְ ה', אֲשֶׁמַּרְתָּ הַבֶּקֶר יוֹם ו' עָרַב שֶׁפֶת קִדְשׁ תִּקְצַח נְעֻמְרוּב.

שְׁלוֹם לְאַהוּבֵי בְנֵי יְדִיד נַפְשִׁי וּלְכַבֵּי הַתּוֹכֵחַ הַמְּפַלֵּא מוֹרְנוּ הָרַב יִצְחָק שִׁיחִיָּה.

מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי אֶתְמוּל בְּיוֹם ה' סְמוּךְ לְמִנְחָה, עַל יְדֵי אֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, שֶׁהִיָּה צִיר מִיְחָד אֵלַי עַל אוֹדוֹת עֲסָקֵינוּ. ה' יִגְמַר לְמוֹכְבָּה. לְעַת עַתָּה צְרִיכִין עֲדוֹן תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים הַרְבֵּה שְׁיִגְמַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו הַנְּפִלְאִים לְמוֹכְבָּה מִהֲרָה, וְלַה' הַיְשׁוּעָה. עַד הֵנָּה עֲזוּרְנוּ רַחֲמָיו בְּדַרְכִּים נְפִלְאִים וְנוֹרְאִים מְאֹד מְאֹד אֲשֶׁר לֹא נִשְׁמְעוּ וְלֹא נִרְאוּ וְכו'. רַבּוֹת עָשִׂיתָ אֶתָּה ה' אֱלֹקֵי

נפלאותיך וכו'. גם עתה אל יעזבנו ואל ימשינו, ולמען שמו הגדול יעשה ויגמור חפצנו לטובה מהרה אמן בן יהי רצון.

והנה לא עלה על דעתי אתמול להשיבו היום, כי מרדת שבת עלי על פי רב מיום ה'. והעקר איך זוכין על כל

פנים להתחיל משבת זו, כי בכל יום ויום צריכין להתחיל מכל שכן וכל שכן בשבת קדש שהוא כל חיות של כל ימות השבוע.

והוא פלו תשובה באהבה ובשמחה מתוך ענג שבת. בבחינת "אהבה פתענוגים" וכו'. וגדל רחוקנו משבת יודע כל אחד

בנפשו. אך אף על פי כן כל אחד מישראל כפי הנקדה טובה שיש בו עדין כן נמשך קדשת שבת עליו. אבל אף על פי כן

שבת ויום טוב צריכין הכנה כמו שאמרו רבותינו ז"ל (ביצה ב:), ועקר ההכנה הוא הרצון לזכר בפשיטות את השבת בכל יום

ויום. ולקיים מחד בשבת לשבתך. כמו שפתוב זכור את יום השבת לקדשו, זכרהו מאחד בשבת (שם טו.). מכל שכן וכל שכן

בשמגיע מהתלתא יומא דקמי שבתא, בפרט מיום ה' בשבת, בעת שכל ישראל מכינין עצמן על שבת, וכל אחד רץ ומתנוגע

לקנות קמח ובשר וכו' לצורך שבת, מי יוכל לשער ההתנוצצות שבלבו מה שנעשה מזה שעשועים נוראים בכל העולמות. אבל

זה כל ישראל מקימין בעזרת השם יתברך וגם אנו בכללם, בודאי אשרינו אשרי פלגו שזכינו למתנה טובה ויקרה כזאת,

שהיתה גנוזה בבית גנוזי ושבת שמה. ובודאי צריכים לקיים זאת בפשיטות בלי חכמות בשמחה גדולה. אבל העקר להכין עצמו

בלבבו ונפשו לחשב מחשבות איך זוכין להמשיך על עצמו

קדשת שבת קדש על כל פנים עתה. ולבקש הרבה מהשם
 יתברך על זה. ובפרטיות אי אפשר לבאר כל זה, בפרט על פני
 השדה.

הן על כל אלה היה רחוק בעיני להשיבו מיד, בפרט רבוי
 צערי שיש לי מעסקי שיש לי כליון עינים הרבה מאד
 שאזכה שיגמר לטובה, וגם הצער מפל אחד ואחד מאנשי
 שלומנו מפחד הצרות העוברים עתה השם יתברך ברחמיו ישמר
 את כל אחד ואחד, ובצל בנפיד תסתירנו.

אך עם כל זה בעת שקריתי הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום
 חלף ועבר על דעתי עצם תשוקתך למכתבי, ואמרתי
 בלבי לקים בזה מצוה הגדולה מהכל שהוא ושננתם לבניך וכו'
 והודעתם לבניך ולבני בניך, באשר הזהירנו הוא ז"ל אור חיינו
 בפרוש (שיחות הר"ן רט). ונתחזקתי בזה להשיבך מיד. ברוך השם
 יתברך אשר הזכרתי עצמי ואתכם קדשת שבת קדש שהוא כלל
 ושרש כל הקדשות. ויש הרבה לדבר בזה. והעקר להתחזק
 ולבקש מהשם יתברך לקבל כל שבת ושבת בשמחה גדולה
 באהבה וברצון טוב, ולגרש ולהרחיק על כל פנים אז כל מיני
 עצבות ויגון ואנחה, בפרט טרדת ודאגת הפרנסה, להשפיע
 ולסלק הכל מדעתו עד שיוכה להמשיך שמחת שבת על כל ימי
 החל, שגם בימי החל יתחזק בכחון חזק תמיד וישמח נפשו
 בה' בנקודותיו הטובים, בבחינת אזמרה יאלקי בעודי. ותהלה
 לאל אין לנו להתבייש להזכיר התורה הנוראה אזמרה, אלפים
 פעמים בכל יום. כי היא חיינו וכו'.

ועתה בני חביבי, חמדת לבכי הוד לבי ונפשי, מרם התחלתי
 להשיבך על מכתבך. תהלה לאל בחסדו הנפלא כבר
 השיבותיך הרבה, כי כל מה שפתבתי לך עד הנה בזה אתה
 יכול להחיות נפשך תמיד, ולקבל מהם עצות בכל יום, כי שבת
 קדש הוא עצה נפלאה על הכל בכחינת שבת אגין על אדם
 הראשון כמו שאמרו רבותינו ז"ל (והר חלק ב קלה), כמו שפאר אור
 עינינו ז"ל בהמעשה הנוראה של הבנים שנחלפו (ספורי מעשיות יא)
 שפאשר מגרשין את האדם מהגן הקדוש שהוא סוד בחינת הגן
 עדן, צריך שיעמד עצמו אצל שבת שהוא בחינת המלך
 שהשלום שלו וכו'. ואם כי שגבו הדברים מאד מאד גם מדעתו,
 מכל שפן מדעתכם, עם כל זה ידעתי בברור שעקר פונתו הוא
 בפשיטות לעמד עצמו אצל שבת פאשר כתבתי לעיל. וגם בזה
 יש הרבה לדבר. ודע בני חביבי שגם לי נדמה שלא עבר עלי
 מעודי פאשר עבר עלי אחר ראש השנה הזה בפרט בסבות.
 והאמת הוא כן, אך אף על פי כן ידעתי שגם בכל פעם שעבר
 עלי מה שעבר, כל משברך וגליך עלי עברו, היה בכל פעם
 שנויים, גלים ותהומות וכו' וכו' שלא עברו מעולם. וכך עובר
 על כל אדם בכל פעם דברים חדשים בין בטיבו בין בעקו חס
 ושלום. ועם כל זה מדה טובה מרבה וחסדו גבר עלי ועליך גם
 כן. ועזרנו השם יתברך בנפלאותיו וטובותיו ונסיו שפכל יום
 ובכל עת ערב ובקר וצהרים, בפרט בימים טובים קדושים, בפרט
 בירח האיתנים שאיתן במצוות הוא חדש תשרי הקדוש והנורא
 מאד שזכינו לישועות נפלאות, ולחמף גם קצת ששון ושמחה,

ולישב בספה בכל יום ולאחזו בידינו מאנא קרבא משה עז, הם
 האתרוג והלולב והדם וערבה הקדושים והנוראים מאד, ולצעק
 הושענא הושענא בכל יום, ובפרט בהושענא רבא, ולשמח
 בשמיני עצרת ושמחת תורה. והכל בכח הראש השנה הקדוש
 והנשגב והנורא מאד שזכינו להתקבץ יחד במקום גניזתו
 הקדוש. אשרינו שזכינו לזה, אשרי האזנים והעינים השומעים
 והרואים הצרופים הקדושים והנוראים שגלה על סוד חדש
 תשר"י שהוא צרוף אתה פוררת בעוד י"ם שפרת ר'אשי ת'נינים
 וכו', ואתם ידעתם את נפש הגר' בי' גרי"ם; ר'עם גבורתו מי
 יתבונן, מי יתבונן בודאי, מי יתבונן, דמי יתבונן אידך נתקרבו
 וזכו רחוקים פאלו להתקרב לאור כזה לידע מצרופים פאלה,
 בפרט עם חבור כל התורה הקדושה שנתגלה שם צרופים
 נוראים האלו. ובאמת אני מודיע לך בני חביבי ויקירי, שבכל עת
 שהזכרתי עצמי בכונה תבת תשרי עם הצרופים הנוראים
 והנשגבים האלו, התחזקתי עצמי הרבה על כל מה שעבר עלי.
 כי כל לב מבין ראוי להבין מרחוק שבתשרי הוא מלחמה עצומה
 לכל אחד ואחד, באשר מקדימין לצעק בכל חדש אלול "אם
 תחנה עלי מחנה לא יירא לבי אם תקום עלי מלחמה" וכו', אבל
 "בזאת אני בוטח" בודאי בכל מה שכתבתי עד הנה בקדשת
 שבת קדש ובקדשת תשרי וכו' וכו'. והכל הוא כח קדשת
 הצדיק האמת שגלה כל זה ועוסק בכל זה עדין פי גדולים
 צדיקים במיתתם יותר מבחייהם. וכמו שכתוב בזהר הקדוש
 (חלק ג עא.) שאלמלא תפלת הצדיקים שמתו שמתפללין על החיים
 לא אתקים עלמא פרגעא חדא. וחבה יתרה נודעת לנו שתהלה

לאל אנו יודעים מהצדיק האמת שעוסק בתקוננו עם כל הצדיקים שוכני עפר אשר מימות אבותינו זכות כלם יגן עלינו תמיד אמן.

לי סיון

ואשר כתבת שבעת שעובר ההרפתקאות והבלבולים אי אפשר להרגיש חסדי ה', רק אחר כך בשמרחיב קצת אז רואים נפלאות חסדי ה', זאת אני יודע מכבר מימים רבים; וכבר דברתי מזה עם אדוננו מורנו ורבנו ז"ל בעצמו ואמר לי שכן הוא. אך אף על פי כן היה פונתו שיתחזק האדם דיקא בעת הדחק הגדול למצא איזה הרחבה. עד שירגיש אז דיקא חסדי ה' ונפלאותיו. ועל כל פנים יאמין בהם באמונה שלמה שבודאי השם יתברך טוב לכל בכל עת, וכבר עזר לו הרבה, ובודאי לא יעזב אותו גם עתה. וזה עקר המלחמה להפך היגון ואנחה דיקא לששון ולשמחה. וכבר דברנו בזה הרבה, ועוד חזון למועד שיפקח ה' עינינו לדבר בזה, ללמד וללמד לשמור ולעשות ולקיים וכו'. יתר מזה אין פנאי להאריך יותר.

ועתה בני תקיים מצות אהבת חברים ותעתיק האגרת הזו אות באות ותשלחהו מיד לקהלת קדש קרומינמשאק לידידנו רבי אפרים גרו יאיר, כי אין לי פנאי לכתב לו בעצמי, והעקר מחמת שגם הוא מתרשל לכתב לי באשר כבר הוכחתיו הרבה על זה. ותקיים כל זה מיד, ותכתב לי תכף על ידי הפאסט אם קבלת מכתב זה ואם קימת לשלח לרבי אפרים כנ"ל.

גם תודיע לי מיד מן אחותי הרב אייזיק אם הוא בחיים. כי שמעתי מרחוק שמועה לא טובה ואיני יודע האמת. וגם זה רמז והתעוררות גדול להתחזק בכל הנ"ל, עד נזפה לתשובה של שבת בשלמות מהרה. טוב להודות לה' שהתחלתי משבת וסימתי בשבת, כי כל החיות מראש ועד סוף הוא שבת קדש. והנה כבר לשו תהלה לאל החלה הקדושה של שבת קדש. ואור היום ממשימש לבוא. ובעל הרחמים והחסד ישפיענו בבקר חסדו וטובו. חסדי ה' פי לא תמנו וכו' חדשים לבקרים רבה אמונתך, שהחסדים מתחדשים בכל בקר כמו שפרש רש"י שם (איכה ג). וצריכין להאמין בזה בכל יום ובפרט ביום הששי שהוא הכנה לשבת, שהוא עצם החסד והרחמים רעוא דרעווין, חסדו גבר עלינו ואמת ה' לעולם.

דברי אביך המחיה עצמו בכל עת בכל הדרכים הנ"ל ובכל הפלול בהם עד אין סוף ואין תכלית. ישתבח העשה גדלת עד אין חקר נסים ונפלאות עד אין מספר, אשר עד הנה עזונו רחמיו ולא עזבונו חסדיו, בשם קדשו בטחנו שלא ימשנו לנצח. פותב בדמע מרב צער ומרכ שמחה, מתחזק ומתגבר בכל עת להגביר השמחה להפך היגון ואנחה לששון ולשמחה.

מן אברקסל

מאליך תבין לתן לקרות מכתבי זה ל ידידינו אוהבינו באמת, וגם ל ידידי רבי איצ'א בן רבי אברהם דב ו לדבר עמו למעני שאל יתרחק מאתנו; ואם קשה לו לנסע לפה, על כל פנים יבוא לברסלב בעת שאהיה שם אם ירצה השם. על כל פנים יהיה לבו חזק עמנו תמיד באמת. אם תוכל להתועד עם

ידיד נפשי ולבבי הוֹתִיק הִיקָר פְּרִי צְדִיק וְכו' מוֹרְנוּ הֶרֶב נַחֲמֵן
 גְרוּ יֵאִיר נֶכֶד אֲדַמוֹר ז"ל, וְתִרְאֶה לְדַבֵּר עִמּוֹ בִּינְךָ לְבִינוּ וְתִרְאֶה
 לוֹ מִכְתָּבִי זֶה, אוֹלֵי יָבִין מִזֶּה אֵיזָה רְמוּזִים לְעֲצֻמוֹ. כִּמָּה הוּא
 מְעוֹת דְּרָכּוֹ כִּמָּה שְׁמַעוֹת דְּרָכּוֹ לְבָלִי לְנִסְעַ דְּרָךְ פֹּה מִטּוֹלְמִשׁוֹן
 לוֹוִינְצָא בְּהַלִּיכָה וּבַחֲזָרָה הַיָּאֲמֵן כִּי יִסְפֵּר כִּי הַדְּרָךְ הַכְּבוֹשָׁה
 בְּגַשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחֵינִיּוֹת הוּא דְרָךְ פֹּה, וְהַבְּעַל דְּבַר מְסַבֵּב לְעַקֵּם
 וּלְעוֹת דְּרָכּוֹ. הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ יוֹדַע כִּי אֵין פּוֹנְתִי לְכַבּוּדִי חֲלִילָה, כִּי
 בּוֹדָאֵי אֵינִי כְּדָאֵי שְׂבִיבֹא אֵלַי, אֶךְ לְמַעַנּוֹ אֲנִי מוֹרְזוֹ. כִּי גַם הוּא
 בְּעֲצָמוֹ יוֹדַע שְׂבוֹדָאֵי יִהְיֶה לוֹ לְטוֹבָה עֲצוּמָה נִצְחִית, אִם הִיָּה
 מִתְרָאָה פְּנִים עִמִּי לְעֵתִים עַל כָּל פְּנִים. וְרִצּוֹן הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ וְרִצּוֹן
 זְקֵנוֹ אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוֹ וְרַבְּנוֹ ז"ל הוּא בּוֹדָאֵי בּוֹה. וְהַטּוֹב בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה
 מַעֲתָה, וְהַבְּחִירָה חֲפְשִׁית וְאֵין שׁוּם מְנִיעָה בְּעוֹלָם.

דְּבָרֵי אוֹהֵבוֹ בְּאֵמֶת לְנִצַּח צוּעֵק מִנְקֻדָּה טוֹבָה שְׂפֻלָּב.

121 הַב"ל

רנב

בְּעוֹרַת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ, יוֹם ד' ח'י שָׁרָה תְּקַצ"ח נְעַמְרוּב.

בְּנֵי חֲבִיבֵי. בְּיוֹם שְׂשֵׁי עָרֵב שֶׁבֶת קִדְשׁ שְׁלַחְתִּי לָךְ אֲגַרְתַּ עַל
 יְדֵי הַפֶּאֶסֶט בְּאַרְיִכוֹת, עַל בֶּן עֵתָה אֵין לְחַדֵּשׁ דְּבָר. רַק
 תִּרְאֶה מִיָּד לְהוֹדִיעַנִי אִם קִבַּלְתָּ מִכְתָּבִי וְלֹהֵשִׁיבֵנִי עַל כָּל מָה
 שְׁנֵאֲמַר שָׁם, וְלִשְׁלַח לִי מְעוֹת מִיָּד כִּפִּי מָה שְׁתּוֹכֵל כִּי עֵתָה אֵין
 בְּבִיתִי אֶפְלוֹ פְּרוּטָה אַחַת, וְהַהוֹצָאָה רַבָּה, הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ יִרְחַם.
 גַּם מִהֶעֶסֶק שְׁלִי יֵשׁ לִי צַעַר מִרְבּוֹי הַכְּלוּזֵן עֵינַיִם כַּאֲשֶׁר כְּתִבְתִּי
 לָךְ שָׁם. אֶךְ כָּל מָה שְׂכַתְּבִתִּי לָךְ שָׁם זֹאת הִיא נַחֲמֵתִי בְּעֵנָי, כִּי

אין לנו במה להחיות נפשנו כי אם בקדשת שבת כפשוטו, ובקדשת הצדיק האמת שהוא שבת דכלהו יומי, והוא מגלה לנו וממשיך לנו קדשת שבת ושמחת שבת. והעקר שאז נתגלה תפארת ישראל, מה שהשם יתברך מתפאר עם כל אחד מישראל בפרטיות אפלו עם הגרוע שבגרועים, שזהו החיות והקיום של כל ימות השבוע. וגם בזה יש בלבי תהלה לאל הרבה לדבר, ואם יהיה ה' עמנו נזכה לדבר בזה בעזרתו יתברך. עד הנה עזרונו רחמיו וכו', גם לעולם אל יעזבנו ואל יטשנו לנצח. והשם יתברך הזמין לי מוסר כתב זה בהשגחתו יתברך. טוב להודות לה'. על כל פרט ופרט בין בטיבו וכו' כי הכל לטובה, ואין אנו יודעים כלל, כי מאד מאד עמקו מחשבותיו יתברך, בפרט באחרית הימים האלה. אבל אף על פי כן השם יתברך גומר חסדו תמיד ויגמור חסדו לנצח.

דברי אביך המצפה לישועה בחסד חנם.

מן אבירוסף

ושלום לכל אנשי שלומנו באהבה רבה.

א' תמוז

רנג

ברוך השם, אשמרת הבקר יום ד' ראש חדש כסלו. וירא ה' כ' ס' לראות, כן יראה ה' עתה בענינו ולחצינו בגוף ונפש וישיענו מהרה. תקצ"ח.

ידיד נפשי הרבני המפלא וכו' מוהר"י גרו יאיר.

מכתבך קבלתי בשבוע זאת, וקריתיו היטב פעמים וידעתי את מכאוביך. והנה מכתבך הגיעני בעת שהייתי

עומד לנסע לפה ברסלב, ואמרתי מה לי להשיבו בכתב מאחר שאהיה בעצמי עמוך במחצה אחת, ופנים אל פנים אדבר בו. והיום באתי לפה, ומעצם אהבתכם ותשוקתי חזקה להשתדל בטובתכם בפקדתו ורצונו הקדוש ז"ל להיטיב מטובו האמתי גם לכם לכל אחד ואחד כפי תשוקתו ויגיעתו וטרחו לקבל טובתו האמתית והנצחית, שמתי אל לבי היום קדם אור היום בעצם רבוי טרדותי ומעוף מצוקותי בכלל ובפרט אשר אי אפשר לבאר השם ותפרד ירחם מהרה, לעין במכתבו, ואמרתי להשיבו גם פה, כי ידעתי שיש כמה דבורים שאי אפשר לפרטם בפה. גם אולי יצמח מזה רמזי התעוררות אמתי לשאר אנשי שלומנו החפצים בנקדת האמת לאמתו.

והעקר כבר ידעת אתה וכיוצא בך, ואני מודיעכם עוד, לא אחת ולא שתיים כי אם פעמים אין מספר, שבודאי האמת באשר כתבת שתהלה לאל גנוז אתי רפואות אמתיות וסמים דאורייתא סמא דחיי לכל. דבורים יקרים ונפלאים אשר אין ערוך אליהם, המלאים עצות ורפואת הנפש והגוף והצלחות נצחיות לכל אשר אי אפשר לבאר, אך כלם סתומים ונעלמים בכמה וכמה הסתרות מביט ומבחוץ, הסתרות שבתוך הסתרות כמעט בלי שעור. ולוא ה' עוזר לי ולכם בזכותו וכחו הקדוש בדרךיו הנפלאים, לגלות ולהודיע ולהאיר בלב החפץ ברפואת נפשו באמת. ובזה אנו מחיין עצמנו זה כמה. אך זאת תדעו שכל אחד כפי תשוקתו וחפצו ויגיעתו, כפי מה שחותר וחופר בפיו ובלבבו למצא המים מתוך הפארות הקדושים, באר מים חיים אשר חפרו בימי אברהם ויסתמום פלשתים וימלאום עפר,

וַיִּצְחַק אָבִינוּ שָׁב וּחֲפָרָם, וְהָיוּ לוֹ כַּמָּה מְרִיבוֹת וְעַסַּק עֲלֵיהֶם כִּי הִתְעַשְׂקוּ עִמּוֹ הַרְבֵּה הַמוֹנְעִים שֶׁהָיוּ נִקְרָאִים אִזּוֹ פְּלִשְׁתִּים, עַד אֲשֶׁר חָפַר וּמָצָא בְּאֵר מַיִם וְקָרָא שְׁמוֹ רַחֲבוֹת וְכוּ'. וְאַף עַל פִּי כֵן עָדִין הֵם סְתוּמִים, כִּי מֵאֵז וְעַד הֵנָּה כַּמָּה וְכַמָּה יָגְעוּ הַצַּדִּיקִים וְהַנְּבִיאִים שֶׁבְּכָל דּוֹר לְחֲפָרָם וּלְגַלּוֹתָם. וְאִי אֶפְשֶׁר לְבָאֵר בְּכֹתֵב אֶפְלוּ מֵה שְׁמֵתְנוּצִיץ בְּלִבֵּי בֹזֵה. אֲךָ כִּבְר פָּעִלוּ הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּכָל דּוֹר הַרְבֵּה, וּגְלוּ לָנוּ מֵאֵז וְעַד עַתָּה, בְּפָרַט מַיּוֹם קִבְּלַת הַתּוֹרָה שְׁזָכִינוּ עַל יְדֵי הַרוּעָה נֶאֱמָן מִשֶּׁה רַבְּנוּ עֲלָיו הַשְּׁלוֹם וְכָל הַצַּדִּיקִים שֶׁבָּאוּ אַחֲרָיו שֶׁכָּל אֶחָד מֵבָנֵי עֲלֵיהֶם הַגְּדוֹלִים חָפְרוּ בְּאֵרוֹת מַיִם חַיִּים לְרַפָּאוֹת תַּחֲלוּאֵי נַפְשוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְזֶה שֶׁהָיָה בְּכָל דּוֹר אֵין בְּיַדְנוּ לְבָאֵר וְלֹא יִסְפִּיק הַזְּמַן, אֲךָ כָּל אֶחָד כִּפִּי בְּקִיאוֹתוֹ בְּסִפְרִים הַקְּדוּשִׁים בְּעֵין הָאֱמֶת יִכּוֹל לְהַבִּין מַעֲט מֵרַחוֹק אֵת כָּל הַנְּסִים וְהַנְּפִלְאוֹת שֶׁעָשׂוּ עִמָּנוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר.

כִּי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁבְּדוֹר הוּא הַמְּקִים אֵת כָּל הָעוֹלָם בְּדוֹרוֹ, עַד הַסּוּף. וְעֲלָיו נֶאֱמַר "זֶרְחַה הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ", עַד שְׁלֹא שָׁקְעָה שֶׁמֶשׁוֹ שֶׁל זֶה, זֶרְחַה שֶׁמֶשׁוֹ שֶׁל הַבָּא אַחֲרָיו, וְכִבְר דִּבְרָנוּ בֹזֵה שֶׁקָּדַם שֶׁבָּא שְׁמוּאֵל אַחַר עֲלֵי נְסִיחָתוֹ, כִּמְעַט שָׁקְעָה הַשֶּׁמֶשׁ, דִּהְיָנוּ שֶׁכִּמְעַט נַחֲרַב הָעוֹלָם וְנִשְׁקַע הָאֹר לְגַמְרֵי, אֲךָ שְׁמוּאֵל הַנְּבִיא הָאֹר הַשֶּׁמֶשׁ וְקִים הָעוֹלָם אַחַר עֲלֵי הַכֹּהֵן. וְכֵן בְּכָל דּוֹר וְכֹאֲשֶׁר רָאִינוּ בְּעֵינֵינוּ גַם בְּדוֹר הַזֶּה, שְׁאֵנֵכִי הָעָנִי וְהָאֲבִיוֹן כָּל יְמֵי גְדֻלְתִּי בֵּין הַחֲכָמִים, וְהַיִּיתִי מֵתֵאֱבֵק בְּעַפְר רַגְלֵיהֶם, וַיִּדְעֵתִי שֶׁבְּיָמֵינוּ כִּמְעַט כִּבְר נִשְׁקַע הָאֹר הַקְּדוּשׁ שֶׁל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זָכַר צַדִּיק לְבִרְכָה. וְעַד שְׁלֹא שָׁקְעָה שֶׁמֶשׁוֹ, זֶרְחַה שֶׁמֶשׁוֹ שֶׁל אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ הַקְּדוּשׁ זָכַר צַדִּיק לְבִרְכָה.

מָה אמר מה אֲדַבֵּר מֵה שְׁיֵשׁ בְּלִבִּי בְּזֹה. וְלִכְאוּרָה אֵין דְּבָרִים
אֵלוֹ שְׂיָכִים לְתִשׁוּבַת שְׂאֵלְתֶךָ וְצַעֲקֶתֶךָ הַמְרָה מְאֹד. אֶךְ
יִדְעֵתִי בְּנִי יִדְעֵתִי, יִדְעֵתִי מִכְאוּבֶיךָ יוֹתֵר מִמֶּךָ. וְכִלְלֵה הַדְּבָר לְךָ
וְלִכְלֵה כִּיּוֹצֵא בְּךָ, שְׂאֵין בְּיָדִי לְהַשִּׁיבְכֶם כְּלָל, רַק כָּל אֶחָד וְאֶחָד
כְּפִי מֵה שְׂיִחְתֹּר וּיִבְקֹשׁ אַחֵר הַבְּאֵרוֹת מִיִּם חַיִּים קְדוֹשִׁים הַגְּ"ל,
בְּוֹדָאֵי יִמְצֵא בְּאַמְתַּחְתִּי אֲמַתַּחְתִּי הָעֲנִי וְהָאֲבִיוֹן הַנִּרְדָּף מְאֹד מְאֹד
מִכָּל צַד, אֲשֶׁר מַחְמַת זֶה אֲמַתַּחְתּוֹ מְלֵאָה עֶפֶר וְצַרּוּרוֹת וּבִלְוֵאֵי
הַסְּחָבוֹת אֲשֶׁר מְלֵאָה זָרִים לְהַסְתִּיר וְלְהַעֲלִים פְּנֵי גְנוּיוֹ, עִם כָּל
זֶה מִיִּם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאֱהָבָה, וּנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטַפּוּהָ,
וְכָל מִינֵי חֲשָׁךְ וְהַסְתָּרוֹת שְׁבַעוּלָם לֹא יוּכְלֵה לְהַעֲלִים אוֹרוֹת
מִמְמוֹנֵי אוֹצְרוֹת חַיִּים כְּאֵלֶּה אֲשֶׁר כָּבֵר נִתְגַּלָּה מֵהֶם מֵה שְׁנִתְגַּלָּה
בְּסַפְרֵי הַקְּדוֹשִׁים ז"ל. וְעַדְיֵן עַדְיֵן אַתֶּם צְרִיכִים יְגִיעוֹת לְחַפֵּר
אֲצִלֵּי הָעֲנִי וְהָאֲבִיוֹן. וּבְוֹדָאֵי תִמְצְאוּ אִם תִּתְיַגְעוּ. וְכִמוֹ שְׁמִכְבָּר
בְּהַתּוֹרָה תִּקְעוּ אֲמוֹנָה (לְקוֹפֵי תַנְיָנָא ה) עַל פְּסוּק "אֵף חֲכַמְתִּי עֲמָדָה
לִי", חֲכַמָּה שְׁבַאֲף דְּהִיגוּ בִּיגִיעוֹת עֲמָדָה לִי. וְאֵין צְרִיכִים יְגִיעוֹת
שְׂאֵי אֶפְשֶׁר לְסַבְּלָם, רַק "בְּפִיד וּבְלִבְכֶךָ לְעִשׂוֹתוֹ". וְגַם בְּזֹה יֵשׁ
הַרְבֵּה לְדַבֵּר, וּבְהַכְרַח לְגַמֵּר בְּעַל פִּה. וְעַל זֶה צְרִיכִים יְגִיעוֹת
וּשְׂבִירוֹת מְנִיעוֹת שְׁנִזְכָּה לְהַתְּוַעַד בְּכָל פְּעַם עַד יִשְׁקִיף וַיֵּרָא ה'
מִשְׁמַיִם, וַיֵּאִיר עֵינָי וְעֵינֵיכֶם לְדַבֵּר מֵה שְׂצַרֶיךָ כָּל אֶחָד לְפִי
מִדְּרַגְתּוֹ בְּאוֹתוֹ הָעַת וְהַזְּמַן שְׁיִזְכָּה לְקַשֵּׁר לְבוֹ לְהַנְקִדָּה טוֹבָה
הַשִּׁיךְ לְלִבּוֹ בְּעַת הַזֹּאת.

יְדִיד נִפְשִׁי, לֹא הִיָּה עוֹלָה עַל לְבִי לְקַח פְּנָאֵי לְהַשִּׁיבְךָ עִתָּה,
אֶךְ אֲנִי יוֹדֵעַ וּמֵאֲמִין שְׂמַה שְׂוִיבִיתִי אוֹתֶךָ בְּרַחֲמֵי
הַמְּרַבִּים שְׂתַהֲיָה עַל רֹאשׁ הַשְּׁנָה הַעֵבֶר בְּאוֹמָאן עִמּוֹנוֹ יַחַד, זֶה

עורר לבי לאהבתך גם בימי ראש השנה באומאן וגם עתה. כי ראיתי שתהלה לאל אחרי כל רבוי בלבולי מחשבותי התמהים ונכספים לעזר לכם באמת, ונדמה לי כמה פעמים שהם חס ושלום חס ושלום לא להועיל חלילה. ואף על פי כן אני מתחזק בדרכי נפלאותיו לעסק בזה על פי רצונו ו"ל. אך מתפעל נפש הרואה בשראיתי, שאף על פי כן באו על ראש השנה כמה נפשות על ידי דבורינו עמהם בכל השנה ואתה אחד מהם. על כן אמרתי פדאי לבלות שעה לכתב לך דברי אלה, אולי אוכל לעורר אותך. והעקר שתאמין בך על כל פנים כמו שאני מאמין בך, שעדין עדין אתה יכול להתחיל מעתה. יתר מזה אין פנאי להאריך. ודי בזה, כי כבר האיר היום חסד אל כל היום חסדי ה' כי לא תמנו וכו', והם מתחדשים לבקרים, כלם יאירו עלינו ועליך, עדי נזכה לשוב אליו באמת, ולבלות ימינו לדבר מנפלאות מעשה ה' אשר עשה עמנו בדורותינו אלה להחיותנו ביום הזה, כי מחשבות לבו יתברך לדור ודור: עד כאן.

ב' תמוז

רנד

בעזרת השם יתברך, אור ליום ג' שמונת תקצ"ח נערמוב.

שלום רב לכבוד אהובי בני חביבי הרבני הותיק וכו' מורנו
הרב יצחק נרו יאיר עם כל יוצאי חלציו הנעמים שיחיו לארך
ימים ושנים טובים אמן בן יהי רצון.

יקבל האגרת הרצוה פה לרבי איצ'א מריאריד לשלחו
לאקורמאן על אדרעם הנודע לך, ובודאי תשתדל

לכתב פראוי באפן שיגייע לידו ממש ולא ישלם בו ידי זרים; אף שלא פתבתי שם סודות. אף על פי כן טוב שיגייע לידו ממש. ותשתדל בזה לשלח לו האגרת הזה תכף פי תחיה את נפשו בזה, כידוע לכם איד מכתבי מחיין אנשים בפרט ברחוק מקום בזה. וכעת איני יודע מה לכתב לך, ומיום נסיעתך מפה לא ראיתי מכתבך. ותהלה לאל היה אצלי בשבת העבר שבעה אורחים מברסלב, ובתוכם רבי שמחה חתן הרב. ותהלה לאל דברנו הרבה דברי אמת נפלאות ה' בישועתו הנפלאה; חסדו גבר עלינו ואמת ה' לעולם. ואני מכין עצמי בעתים הללו לנסע לברסלב, אך המניעות רבים, וכפי הנראה לא אפע עד אחר שבת קדש, הפא עלינו לטובה. והשם יתברך יעזרנו ברחמי לקבל בילעט על שנה מהרה פרצוננו ולה' הישועה.

והנה בשבת העבר דברנו מענין פמה צריכין לבקש את השם יתברך בכל יום שיתקננו בעצה טובה מלפניו. כי האדם בזה העולם צריך עצות עמקות מאד בכל יום, באפן שינצל ממה שצריך להנצל, ולחטף בכל יום טוב אמתו ונצחו מה שיוכל. כי עקר העצות צריכין בזה העולם שנקרא רגלין בחינת עצות, כמו שכתוב (שמות יא) "וכל העם אשר ברגליך". ודברנו בזה הרבה שמרמוז בפרשת "ויקרא יעקב אל בניו" וכו' ודברנו שמה שפרכם כל אחד בכח וגבורת החיות בכחו של ארי ושור וזאב, ודן ברך "יהי דן נחש עלי דרך" וכו', הפל צריכים בענין התגברות בעבודת ה' בכמה וכמה עצות בכל יום אפלו הקטן במעלה. ואם אין יודעין שום עצה צריכין להמתין ולחכות

לישועתו יתברך שיאיר עליו עצה שלמה אמתית. ועל כל פנים צריכין לידע שעצות העולם הם שקר וכזב. כי נאחו בהם זהמת הנחש בחינת (שם ג) "הנחש השיאני" שעל זה התחיל דוד המלך עליו השלום ספר תהלים, "אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים". כי יש אנשים שהם בשרים קצת, ואף על פי כן עצתם הם בחינת "עצת רשעים". מחמת שעצתם לא נודככו מזהמת עצת הנחש הנ"ל. וכבר דברנו בזה הרבה בחג השבועות זה איזה שנים. אך בשבת העבר הוספנו לדבר בזה הרבה. ואי אפשר לבאר בכתב על פני השדה, אך הזכרתיך איזה דבורים מהם לאשר ידעתי עצם תשוקתך לשמע דברי אמת מאתו, ועקר הקלקול של רב העולם הוא מה שחוטפים עצתם במהרה, שעל זה נאמר (איוב ה) "עצת נפתלים נמהרה". כי לעצה האמתית צריכין לחפות הרבה לזכות אליה כמו שצעק דוד (תהלים יג) "עד אנה אשית עצות בנפשי" וכו'. וזהו "מהרו שכחו מעשיו, ולא חכו לעצתו" (שם קו), כי בכל מה שעבר עליהם היו צריכין לחפות לעצתו יתברך. והכן זה מאד. ואף על פי כן תגיל ותשיש מה שאנו זוכים על כל פנים לידע מפל זה שעצות ההמון רבם מקלקלים. ואם עדין לא זכינו בשלמות לעצות האמתיות שעל ידם נשוב להשם יתברך באמת, על כל פנים אנו יודעים שצריכין להמתין ולחפות להם ולהתפלל הרבה להשם יתברך על זה בכל יום, שיתקננו בעצה טובה ובעצתו ינחנו וכו', עד ישקוף וירא ה' משמים. ולעת עתה בחסדו יתברך אנו יודעים מהעצות האמתיות, שהם תרי"ג עטין דאורייתא, צייצית

ותפלין ותורה ותפלה וכל המצוות הקדושות. נגיל ונשיש בכל הנקודות טובות שאנו חומפין בכל יום, ונתפלל להבא עד נזכה לעצות שלמות לעצות עמקות, בחינת "מים עמקים עצה" וכו', עד "יבקע פשחר אורינו וארוכתינו מהרה תצמח". ויקים (איוב כה) "גולה עמקות מני חשך", עד נזכה להודות את שמו יתברך בבחינת (ישעיה כה) "אודה שמך פי עשית פלא עצות מרחק אמונה אמן" וכו' וכו'. אשרי אזנים השומעים כל אלה. וכלל דברינו היה שעקר תקון שלמות העצה הוא על ידי הספר הקדוש, בחינת (איוב לא) וספר כתב איש ריכי וכו'. על פן צריכין לזהר מאד ללמד הספר הקדוש הזה בכל יום, ולבקש ולחפש שם עצות טובות אמתיות. ועלידי זה יזכה ללמוד כל הספרים הקדושים המכרחים שהם ספר הפוסקים וכו'. יתר מזה אין פנאי להאריך.

דברי אביך המצפה לשמח בך בעזרתו יתברך ויקים בך חכם
בני ושמח לבי לנצח.

מן אברהם

ושלום לכל אנשי שלומנו באהבה רבה.

ג' תמוז

רנה

ברוך השם, יום ב' בא תקצ"ח.

שלום פנהוג. הנני מוכן לנסע לאומאן לשלום, והשם יתברך למען רחמי יעשה וינחנו במעגלי צדק למען שמו. וכעת אין שום פנאי לכתב דבר, כי אני טרוד מאד, ומוסר כתב זה ידי נחויץ גם פן מאד מאד. וכבר הקדמתי להשיבך במכתבי

ששלחתי לך קדם שהגיע לי שום מכתב מאתך פידוע לך. וכבר ידעת הרבה שבהכרח שיעבר על האדם פמה וכמה שנויים בכל יום. וצריכין להאמין שהכל לטובה, אפלו כל המיני בלבולים ומניעות וכו' העוברין בכל יום, ובפרט בצוק העתים הללו באחרית הימים האלו, שנאמר עליהם (דברים ז) "בצר לך וכו' באחרית הימים ושבת עד ה' אלקיך", וישראל נתונים בצרה גדולה בכלליות ובפרטיות. ואין חיותינו כי אם על ידי חסדיו המרבים, כמו שפתיב (איכה ג) "ואמר אבד נצחי וכו', זאת אשיב אל לבי וכו' חסדי ה' כי לא תמנו וכו' חדשים לבקרים" וכו'. וכבר דברנו הרבה בזה ועדין צריכין לדבר בזה. כי עדין אתה משתומם ממה שנעשה עמך בכל יום, ואתה מבקש לישב בשלום. גם אני חפץ בזה, אבל מי זוכה לזה, בפרט בעתים הללו עת צרה הוא ליעקב וממנה יושע. רק צריכין להפך היגון ואנחה לשמחה, מה שאף על פי כן אנו זוכים לכל הנקודות טובות שאנו חוטפין בכל יום וכו'. זאת נחמתי בעניי וכו'. יתר מזה אין פנאי להאריך, ומעצם אהבתך ותשוקתך הכרחתי להזכירך מעט דברי אלה, ויתר מזה אתה יודע מכתבך, הפך בהם והפך בהם וכו' ובכל יום יהיה בעיניך פחדשים ממש, קנה לה' ויושע לך.

דברי אביך המצפה לישועה בכל עת.

מן אפרסלם

ושלום לכל אנשי שלומנו באהבה רבה.

רנה-ב

בְּעֶזְרַת ה' יִתְפָּרֵד, יוֹם ג' בְּשַׁלַּח תִּקְצַח"ח אוֹמִין.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה לְכָבוֹד אֱהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי הַרְפְּנֵי הוֹתִיק מוֹרְנוּ הָרֵב
שְׂכַנָּא נְרוּ יֵאִיר לְנֶצַח, וּבְנֵינוּ הַיְקָרִים שְׂיִחִיו. וּבְפָרְט לְבָנוּ הַחֲתָן
נְכֵדֵי חֲבִיבֵי הַמְּפֹלָא נַחְמָן שְׂיִחִיה.

בְּאִתִּי הֵנָּה אוֹר לְיוֹם זֶה וּמִצָּאתִי אֶת שְׂאֵהְבָה נְפִשֵׁי מִכְתָּבוֹ
הַיְקָר בְּעֵינַי בְּקוֹל מְבֹשֵׁר, שְׁתַּהֲלֶה לְאֵל גִּשְׁתַּדֵּד לְמוֹל
טוֹב עִם בְּנוֹ שְׂיִחִיה. "שֵׁשׁ אֲנֹכִי עַל אֲמֵרוֹתֶיךָ כְּמוֹצֵא שְׁלַל רֵב".
וְעַתָּה כְּפִי פְרוּשׁוֹת אֶל ה' שְׁנוֹפָה שְׂיִהִיו לְמוֹלָא טָבָא. יִלְכוּ
יוֹנְקוֹתָיו וְיִהְיוּ פְּזִית הוֹדוֹ. וְיִהְיוּ כְּגֹן רְוֵה עוֹד יְנוּב בְּשִׁיבָה טוֹבָה.
וְנוֹפָה לְרֵאוֹת בְּנִים וּבְנֵי בְנִים מֵהֶם וּמִכָּל יוֹצְאֵי חֲלִצֵיהֶם עוֹסְקִים
בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת. וְלִהְדִיעַ לְבְנֵינוּ וְלְבְנֵי בְנֵינוּ אֶת כָּל מַעֲשֵׂי ה'
וּנְפֹלְאוֹתָיו וְחֲסָדָיו אֲשֶׁר אָנוּ רוֹאִים בְּכָל דּוֹר וְדוֹר וּבְכָל יוֹם וּבְכָל
עַת וְכוּ'. רַבּוֹת עֲשִׂיתָ עִתָּה ה' וְכוּ'. חֲסָדוֹ גָּבַר עָלֵינוּ וְאַמַּת ה'
לְעוֹלָם.

וְהֵנָּה אֱהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי. גַּם מָזָה אֲתָה יָכוֹל לְרֵאוֹת מַעֲשֵׂי ה'
וּנְפֹלְאוֹתָיו. אֲשֶׁר לְכָל זְמַן וְעַת לְכָל חֶפְצִין. כְּמוֹ שְׂרוּאִים
נְפֹלְאוֹת ה' בְּעֵינַי שְׂדוּכִים וְהַעֲסָקִים הַנְּעֻשִׂים מִמְּרַחֲקִים כִּן יְכוֹלִין
לְהַתְּפִילָא יוֹתֵר עַל הַשְּׂדוּכִים וְהַעֲסָקִים הַנְּעֻשִׂים בְּקְרוּב מְקוֹם (כְּאוֹ
חֶסֶר מַעֲט) כִּי חוּץ מָזָה הַכָּל הַכָּל. וּכְבָר דִּבְרַנּוּ בְּזוֹה הַרְבֵּה. אֲדָ
צְרִיכִין לְחַזֵּר זֹאת בְּכָל יוֹם וְלִשְׁמֹר הַזְּכוּרֹן הַזֶּה הַיֵּטֵב כִּי הוּא
חֵיךְ לְנֶצַח. וְיִתֵּר מָזָה אֵין פְּנָאֵי לְהַאֲרִיךְ מַחֲמַת נַחֲיִצַת הַפְּאָסֵט.
וְשְׁלוֹם לְךָ וּלְבֵיתְךָ וְה' יַחֲזֵק לְבַבְךָ שְׁתַּתְּחִיל מַעֲתָה לְחַדֵּשׁ יְמִיד

לְטוֹבָה. וַיִּצְלִיחַ אוֹתָךְ בְּכָל אֲשֶׁר תִּפְנֶנָּה וַיְרִים קַרְנְךָ לְמַעְלָה. וְנִזְכָּה
בְּחֶסֶדְךָ יִתְבָּרַךְ לְשִׂמְחַת מְהֵרָה בְּשִׂמְחַת בְּנֵיךָ וְכָל יוֹצְאֵי חֲלָצֶיךָ.
נְגִילָה וְנִשְׂמַחָה בִּישׁוּעָתוֹ.

דְּבָרֵי אֲבִיךָ הַמַּעֲתִיר בְּעַדְכֶם וּמְחַכֶּה לְשִׂמְחַת בְּכֶם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב:
"חֲכָם בְּנֵי וְשִׂמַח לְבִי" אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

וְעַל אֲפָרֶסְלָב

רֵנוּ

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם ב' תְּצֻזָּה תִקְצ"ח.

סִימָן טוֹב וּמְזֵל טוֹב לְכָבוֹד אֱהוּבֵי בְנֵי חֲבִיבֵי הָרַבֵּנִי הוֹתִיק וְכו'.
מוֹרְנוּ הָרַב יִצְחָק גֵּרוֹ וְלִכְלֹל יוֹצְאֵי חֲלָצָיו שִׁיחִיו וּבִפְרֹט
לְבָנוּ הַחֲתָן הַמְּפֹלָא דְדוֹד צָבִי שִׁיחִיה.

הַיּוֹם בָּא בְּגִבּוּלֵי רַבֵּי אֱלִיהוּ מְבָרְסֶלֶב, וּבְשָׂרְנֵי טוֹב שְׁתַּהֲלָה
לְאֵל נִתְקַשֵּׁר לְמִזֵּל טוֹב עִם יְדִידָנוּ ר' יוֹאֵל מְבָרְסֶלֶב
וְכו'. וְאִם הָיָה לְפֹלָא בְּעֵינֵי עַל אֲשֶׁר מְהֵרָת לְגַמֹּר קָדָם בּוֹאֵי, עִם
כָּל זֶה הָיָה לִי לְנַחַת כִּי בָּאִלוּ אִמְרוּ מְקַדִּימִין. וְעַתָּה כִּפִּי פְרוּשׁוֹת
אֵל ה' הַגּוֹמֵל לְחַיִּיבִים טוֹבוֹת שְׁנִזְכָּה לְגַמֹּר בְּשִׂלְמוֹת בְּכִי טוֹב,
וַיְהִי רַעְוָא שְׁיִהְיֶה לְכֻלָּנוּ לְמִזֵּל טוֹב וּלְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם אִין קִין וְכו'.
יִלְכוּ יוֹנְקוֹתֶם תְּאָרְכְנָה פֹּארוֹתֵיהֶם וְכֻלָּם יַעֲשׂוּ רָצוֹן קוֹנָם הֵם
וְצֹאֲצֹאֵיהֶם לְדוֹרוֹתֶם, עַד יִשׁוּבוּ יִשְׂרָאֵל כִּיּוֹנִים אֶל אֲרַבְתָּם, אָמֵן
כֵּן יְהִי רָצוֹן.

וְהַנְּה לְהֶאֱרִיךְ בְּדַבְרֵי אִמֶּת אִין הַפְּנָאֵי מְסָבִים כְּעַת, וּבְכוּדָאֵי
תִשְׁמַע מִפִּי יְדִידֵי רַבֵּי נַחְמָן גֵּרוֹ יֶאֱיִר קֶצֶת מִמּוֹה שִׁשְׁמַע
בְּדַרְךָ. וּבְקָרוֹב נִתְוַעַד בְּעִזְרוֹת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי כִּפִּי הַנִּרְאָה אֱהִיָּה

על שבת הפא עלינו לטובה ובימי הפורים הפאים עלינו לטובה
בברסלב.

וה' ישים בפנינו דברי אמת באפן שיעשו רשם לטובה,
להתחזק בכל עת מחדש בתוספת קדשה ודעת
והתעוררות והתחזקות חדש בכל יום ובכל עת. פי הזמן
פורח מאד ואם לא עכשיו אימתי. וכעת טוב להודות לה' על
העבר ולבקש להפא. חסדו גבר עלינו מאד, ואמת ה' לעולם.
עוד יוסיף ברחמיו חסדים חדשים נפלאים באפן שנוכה לשוב
אליו יתברך במהרה, ולא נבוש ולא נכלם ולא נכשל לעולם
ועד. ולה' הישועה.

דברי אביד המעטיר בערך ומצפה לישועה בכל עת.

אברהם אברהם

ושלום לכל אנשי שלומנו באהבה רבה.

ר' תמוז

רנז

ברוך השם, יום ג' תצוה תקצ"ח נעמרוב.

רב שלום לידידי הרבני הוותיק, בני חביבי מורנו הרב יצחק
שיחיה.

אתמול היה פה רבי אליהו מברסלב שהוא היה השדכן
אצלכם, ובשרני טוב מענגן השדוך למזל טוב,
וכתבתי לך סימן טוב ומזל טוב ומסרתי האגרת בידו, וכונדאי
יגיע לידך. ואם לא שלחו עדיו, צויתי על מוסר פתב זה רבי

שְׁמוּאֵל מִבְּרֶסֶלֶב שֶׁהוּא הַצִּיר שֶׁהֵבִיא לִי מִכְתָּבְךָ שִׁירָאָה לְשַׁלַּח
 לְךָ מִכְתָּבֵי הַנַּ"ל עַל יְדֵי הַשְּׁלִיחַ שְׁלֶךְ אִם הוּא עֲדִין בְּבְרֶסֶלֶב.
 וְכַעַת אֲנִי כּוֹפֵל בְּרַכְתִּי, יְצוּ ה' אֶת הַבְּרָכָה אֶתְּךָ שִׁיְהִיָּה
 הַהִתְקַשְׁרוֹת לְמִזְל טוֹב לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשְׁלוֹם לְכֶם וּלְכָלְנֹו. יִלְכוּ
 יוֹנְקוֹתַי וְיִהְיֶה פְּנֵי הַדּוֹד וְנִזְכָּה לְהִתְעוֹרֵר מִזֶּה לָשׁוּב לַהֲשֵׁם
 יִתְבָּרֵךְ בְּאַמֶּת כְּעַל כָּל אֲשֶׁר גָּמְלָנוּ בְּרַחֲמָיו וּכְרַב חֲסָדָיו. לֹא
 כַחֲמַיְנו עֲשֵׂה לָנו וְכו', חֲסָדוֹ גָּבַר עָלֵינוּ וְאַמֶּת ה' לְעוֹלָם. וְעַל
 דְּבַר אֲשֶׁר הִקְדִּים לְגִמּוֹר בְּלִי יְדִיעַתִּי, כִּכְר פְּתַבְתִּי לְךָ שֵׁם שְׁפָפִי
 שְׁסַפֵּר לִי רַבִּי אֵלִיָּהוּ הַנַּ"ל הָיִיתָ מְכַרְח בְּדַבָּר וּמֵאֵת ה' הָיִיתָ
 זֹאת, וּבּוֹדָאֵי הַכֹּל לְטוֹבָה. גְּדוּלִים מַעֲשֵׂי ה', מְאֹד עִמְקוֹ
 מִחֲשׁוֹבוֹתַי יִתְבָּרֵךְ. וּכְעַל הַרְחָמִים אֲשֶׁר גָּמַל עִמָּנוּ טוֹבוֹת כְּאֵלָה
 עַד הַנָּה, גַּם עַד זְקֵנָה וְשִׁיבָה אֵל יַעֲזֹבְנוּ. עַד אֲגִיד זְרוּעֶךָ לְדוֹר
 וְכו'. ה' יִגְמַר בְּעַדְנֹו הַכֹּל לְטוֹבָה. וְכַפִּי הַנִּרְאָה נִתְּוַעַד יַחַד
 בִּישׁוּעָתוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּקִרְוֹב, עַל כֵּן אֵין לְהֶאֱרִיךְ עִתָּה. גַּם אֲנִי טְרוֹד
 עִתָּה בְּעִנְיַן הַנְּשׂוּאִין שֶׁל בְּנֵי חוֹרְגֵי שְׁמַעֲלָקָא שִׁיחִיָּה, שֶׁהַשְּׁלִיחַ
 שֶׁהֵבִיא מִכְתָּבְךָ בָּא בְּיַחְוֹד בְּשִׁבִיל עֶסֶק הַחֲתָנָה הַנַּ"ל, וְאֲנִי
 מְכַרְח לְהַשִּׁיבוֹ פְּרָאוֹי בְּנַחֲיָצָה, עַל כֵּן לֹא יְכַלְתִּי לְהַרְחִיב הַדְּבַר
 אֵלֶיךָ יוֹתֵר.

דְּבָרֵי אֲבִיד הַרְוָאָה נִפְלְאוֹת ה' כִּכֵּל עַת וְחֲסָדָיו הַעֲצוּמִים
 וּמִצְפָּה לִישׁוּעָה שְׁלֵמָה כִּכֵּל עַת.

וְיָן אֲבִרְסָפֶה

וְשְׁלוֹם לְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ פֶּאֱהָבָה רַבָּה.

רנח

ברוך השם, יום א' פורים תקצ"ח ברסלב.

שמחה וששון ליהודים, ובכללם כבוד בני ידיד נפשי הרבני
וכו' מורנו הרב יצחק שיחיה עם כל יוצאי חלציו.

בשעה זאת אחר גמר קריאת המגלה קבלתי מכתבו והיה לי
לנחת גדול. מכתבו ששלח על ידי שליח כבר פתבתי
לו שקבלתי, ומכתבו הראשון לא קבלתי עדין. וכעת תדע פי ה'
יתברך עושה חדשות בכל עת, כי בליל שבת קדש העבר נולד
בן למזל טוב למחתנד ויכנס לברית אם ירצה השם ביום שבת
קדש הבא עלינו לטובה. על בן בא לפני בבקשה והפציר אותי
לדחות התנאים עד שבת קדש הבא עלינו לטובה, כדי שלא
להכביד עליו כל כך להרבות בהוצאה של שני סעודות גדולות,
והספמתי לדבריו. גם יש לי עוד טעמים בזה שהוא לטובה
באשר אספר לך. על בן אל תבוא עם בני ביתך מחר אם ירצה
השם, רק אתה בעצמך תבוא בלי עכוב ביום מחר אם ירצה
השם, ותתעבב איזה שעות או יום, ואחר כך אם תרצה תחזור
לביתך. ובערב שבת קדש הבא עלינו לטובה תבוא עם כל בני
ביתך לפה על שבת קדש הבא עלינו לטובה. ובמוצאי שבת
קדש יהיה סעדת התנאים עם סעודת הברית מילה ביחד, וה'
הטוב יגמר לטובה, ונגילה ונשמחה בישועתו.

עתה אודיעך בני חביבי עם כל אנשי שלומנו נפלאות
חדשות. כי בלילה הזאת אחר שזכינו לשמח בראוי,
וגם אני תהלה לאל רקדתי הרבה ביום שבת קדש, ובלילה

העבר. והנחתי לישן אחר חצות לילה, ולא יכלתי לישן. אחר כך בערך ג' שעות אחר חצות בא לביתי איש אחד אשר מסר אותי במפרסם, ובא בבכיה רבה ועצומה בקדה וכריעה והשתחויה. ובתחלה שלח אלי את המלמד שלו ידידנו רבי יצחק הכהן בן רבי יודיל, והקיץ אותי וספר לי שפכר הוא בביתי התחתון, ובוכה לפני הצדקת מרת אדיל תחיה, כי אשתו נחלשה מאד עד למות. וכן היה כי בשעה זאת נפטרה. אך הוא בעצמו עם בנו החתן עלו אחר כך לבית העליה שלי ותכף בבואו נפל על רגלי ונשק אותם בכח גדול, עד שאני מרגיש כח הנשיקה ברגלי. וכן עשה כמה וכמה פעמים שנפל על רגלי ונשקם הרבה, ובקש ממני מחילה בבכיה בדמעות זולגות ואמר חטאתי, כל המסירות היה על ידי מה אעשה תמחלו לי. ונתן לי שני רובל כסף על פדיון. ובכה שאין לו יותר לתן, והבטיח אם יוכל לתקן מה שקלקל בודאי יתקן להשתדל למוכתי בכל כחו. ואמר שגם היום אני יכול לכנס לפה. יתר מזה אי אפשר לבאר הכל. לכו חזו מפעלות ה', מי יתן שפן יזכו כל המתנגדים לפנים אותי למוכתם הנצחית. ודרכי ה' נעלמים מאד מאד, גדולים מעשי ה' מאד עמקו מחשבותיו, שמחו אחי ורעי בישועת ה'. עד הנה לא עזבונו רחמיו וחסדיו, כן יוסיף בכפלי כפלים להראות לנו חסדו, וישועתו יתן לנו. הכל בכח הזקן הקדוש חסד שפחסדים, שמחו בה' ובצדיקיו הקדושים, בפרט עתה בפורים זמן שמחה לכל, פורים אין לאנד, פורים אין לאנד [פורים בארץ, פורים בארץ]. אין פנאי להאריך כי עדין לא התחלתי לקיים מצות לבסומי בפוריא,

מי יתן שאזכרה לקיים פְּרָאוֹי וּלְשִׁמּוֹחַ פְּרָאוֹי, עַד שְׁנוּכָה לְהַמְשִׁיךְ
בְּחֵינַת קִימוֹ וְקִבְלוֹ מִחֲדָשׁ.

יְמֵן אֶבְרָסֶלֶף

ח' תמוז

רנט

ברוך הַשֵּׁם, יוֹם א' צוֹ תַקְצ"ח נַעֲמְרוֹב.

שְׁלוֹם לְבְנֵי חֲבִיבֵי הַרְבֵּנִי וְכו' מוֹרְנוּ הֶרֶב יִצְחָק גְּרוֹ יְאִיר.

אֲנִי לְיוֹם ו' הָעֶבֶר, בָּאתִי לְשִׁלּוֹם לְבֵיתִי מוֹוִינִיָּצָא, וּבְרָאֵה לְיִב. עִם מְחַתְנָךְ לֹא דִבְרַתִּי כָּלֵל, כִּי נִסְעֵתִי מִבְּרַסְלָב קָדָם שָׁבָא לְבֵיתוֹ. אוֹדוֹת מִתְנַהֵה לְבִנְךָ שִׁיחִיָּה, אִם יִתֵּן יְתֵן, וְאִם לֹאֹ אֶל תִּצְטַמַּעַר כָּלֵל. כִּי כָּבֵד דִּבְרָנוּ הַרְבֵּה שְׂאִין שׁוֹם טוֹבָה בְּזֵה הָעוֹלָם שְׁלֹא יִהְיֶה מְעַרְבַּב בּוֹ אִיזָה צַעַר אוֹ חֲסָרוֹן, וּמִחֲמַת זֶה כָּל הָעוֹלָם מְלֵא יִסּוּרִים וְיִגּוֹנוֹת וְחֲסָרוֹנוֹת הַרְבֵּה בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן בְּכָל יוֹם וְיוֹם וּבְכָל עֵת וְשַׁעָה, רַק שֶׁהַשְּׁנוּיִים רַבִּים מְאֹד בֵּין אָדָם לְחֵבְרוֹ. וּבְאָדָם אֶחָד בַּעֲצָמוֹ רַבּוֹ הַשְּׁנוּיִים, בֵּין הָעֵתִים בֵּין יוֹם לְחֵבְרוֹ וּבֵין עֵת וְעֵת. וְהַכֹּל כָּלּוֹל בְּמָה שֶׁפִּתְבַּב קִהְלַת לְכָל עֵת, חֲשֵׁב כ"ח וְנִשְׁמֹנֶה עֵתִים י"ד [אַרְבַּע עֶשְׂרֵה] לְטוֹבָה וְי"ד לְהַפְּךָ, וְסִיָּם, "מֵה יִתְרוֹן הָעוֹשָׂה בְּאֲשֶׁר הוּא עֹמֵל". כִּי אִין שׁוֹם תִּקְנֶה כִּי אִם לְבְרוּחַ אֶל עֲמַל הַתּוֹרָה, וְאִם כָּבֵד דִּבְרָנוּ בְּזֵה הַרְבֵּה עֲדוֹן צְרִיכִין לְחֹזֵר זֹאת בְּכָל יוֹם, כִּי רַבּוֹ שְׁנוּיֵי הָעֵתִים הָעוֹבְרִים עַל כָּל אָדָם בְּפִרְטוּיּוֹת וּבְפִרְטוּיּוֹת פְּרִטוּיּוֹת. וְהִנֵּךְ רוֹאֵה שְׁלִפְנֵי רַבַּע שָׁנָה, לֹא חֲשַׁבְתָּ כָּלֵל שִׁיְהִיָּה מִתְנּוֹת יָפִים לְבִנְךָ עַל הַפִּסָּח, וְגַם כּוֹבַע חֲדָשָׁה לֹא הָיָה לוֹ. וְעַתָּה שְׁעוֹר הַשֵּׁם יִתְבְּרַךְ שְׁנִשְׁתַּדֵּךְ לְמִזֵּל טוֹב שֶׁהוּא בּוֹדְאֵי יְשׁוּעָה גְּדוֹלָה. כִּי כְּמָה וְכְמָה

מצפים לזה לזכות לשדך את בניו שיחיה, וכמה וכמה בליון עינים בלי שעור יש לבני אדם על זה. ועתה אחר שעזרד השם יתברך לזה, וגם כבר קבל מתנה נאה הפוכה הנ"ל, עתה עיניך מצפות למתנות יפות. ואם בעצמך לא היית מקפיד על זה יש לך געגועים לזה מחמת רצון זוגתך ובנד שיחיו, ומחמת כבוד הבריות. ואם ישלח לך מתנה, תצטרך לחשב להחזיר לשלח לו איזה מתנה קטנה על כל פנים, שקשה עליך עתה גם כן בעת הזאת.

ועתה ראה והבן וחכם איך אין שום בית מנוס כי אם להשם יתברך ולהתורה. והעקר לשפך שיחו לפני ה' על כל דבר, באופן שגם בתכלית הגשמיות, מי שמנח אפלו במקום שמנח גם משם יוכל לקשר הפל להשם יתברך, לחשב בכל פעם מה יהיה התכלית מזה הלא ימינו כצל עובר. וזה סמוך שלחו לי בעצמי מתנות להחתן בימי נעורי, וכבר עבר כהרף עין ונעשה עמי מה שנעשה. וכהרף עין יעבר גם הזמן של כל באי עולם, ולא ישאר כי אם מה שחטף כל אחד לעצמו מהתכלית הנצחית. הבל הבלים אמר קהלת, הבל הבלים הפל הבל. ועתה שמח בני במה שאנו זוכים על כל פנים לדבר מזה, ולמשך רצוננו אל התכלית הנצחית, בפרט שאנו סמוכים בכל עת ורגע בכחו הגדול של זקן דקדושה. זה נחמתנו זה ישועתנו זה תקותנו זה שמחתנו לנצח נצחים אשרינו וכו'.

דברי אביך המצפה לישועה והשם יתברך יעזר לנו לשמח בראוי בשמחת החג הקדוש הבא עלינו למוכה, נגילה ונשמחה בישועתו.

וְשָׁלוֹם לְכֹל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה וּרְחִימָתָן עֲזִיזָא, שִׁימוּ
 לְבַבְכֶם הַיָּטִב הַיָּטִב לְכֹל דְּבָרֵי אֱלֹהֵי, כִּי לֹא דְבַר רִיק
 הוּא מִכֶּם כִּי הוּא חַיִּיבְכֶם לְנִצָּחַת. וְתִרְאֶה לְשַׁלַּח לִי אֲגָרַת עַל יָדֵי
 מוֹסֵר כְּתָב זֶה, וְתִפְרָם בְּשָׁלוֹם יָדִיד נַפְשִׁי וּלְכַבֵּי הַנְּתִיק פְּרִי צְדִיק
 וְכוּ', וְתֹאמַר לוֹ שִׁישְׁמַע מִרְבִּי דְּוֹד אֶת הַתַּעֲנוּגִים וְשַׁעֲשׂוּעִים
 שְׁמֵלָאִים בְּבֵית הַקְּאֲנָטֵר [עוֹבֵד בְּמִשְׁלַחַן] שֶׁל דוֹדוֹ גֵּרֵוּ יָאִיר.
 וְעַדִּין רַבִּי דְּוֹד אֵינּוּ יוֹדֵעַ אֶפְלוּ חֶלֶק אַחַד מֵאַלְפָּה מִמָּה שְׁנַעֲשֶׂה
 שָׁם. וּמִזֶּה גַם בֵּן רֵאווִי לוֹ לְקַח מוֹסֵר לְשׁוֹב אֶל דְּרָכֵי אֲבוֹתָיו
 הַקְּדוּשִׁים וְהַנּוֹרָאִים לְחַשֵּׁב עַל תְּכַלִּיתוֹ הַנִּצְחִי. וְאַנִּי כְּתָמִי אֶלְדָּ
 לַעֲשׂוֹת אֶת חוֹבָתִי, לְהַזְכִּירוֹ בְּכֹל פֶּעַם כִּי אֲנִי מַחִיב לְשָׂרַת אֶת
 אֲבוֹתָיו הַקְּדוּשִׁים וְלִמְלֵאוֹת רְצוּנֵיהֶם הַקְּדוּשִׁים, אֲשֶׁר הֵם
 מְשֻׁתַּקְקִים בְּאַמַּת לְקָרֵב אֶת זֶרַע הַקְּדוּשָׁא אֶל הָאֲמַת לְאַמַּתוֹ,
 אֲדָּ בְּחִירְתוֹ חֲפָשִׁית. וְה' בְּרַחֲמָיו יַעֲזֹר לוֹ שְׁנֹכַח עַל כָּל פָּנִים
 מַעֲתָה לְהַתְּוַעַד יַחַד לְמַעַן יֵיטֵב לוֹ בְּזֶה וּבְכָפָא לְעַד וּלְנִצָּחַ נִצְחִים
 אָמֵן בֵּן יְהִי רְצוֹן.

121 ה"ל

ו' תמוז

רס

ברוך השם, אור ליום ו' ערב שבת קדש צו.

האגרת הזוה, הכנתו ביום א' קדם חצות, לשלחו על ידי רבי
 זאב מפה, ונתעכב ולא נסע אז, אחר-כך נסע בלי
 ידיעתי. ואחר כתבי אגרת הזוה הגיעני מכתב על ידי הפאסט,
 וראיתי נפלאות ה'. כי בעת כתיבתי לא היה בדעתי לפרם
 בשלום ידידי רבי נחמן ה"ל ולהזכירו להתועד עמי, רק מאת ה'

הִיְתָה שְׁבִסוֹף כְּתִיבְתִי נִזְכַּרְתִּי בְּזוֹה. וְאֲנִי מֵאֲמִין תָּמִיד בְּעֵינֵי בְּזוֹה, כִּי לֹא דִבֶּר רִיק הוּא, כִּי בְּנֹדָאֵי הָיָה לֹא אֶתְעָרוּתָא וְהַשְׁתַּוְקוּת לְזוֹה שְׂזוּה גַרְם לְעוֹרְרֵי לְזוֹה. אַחַר כֵּךְ כְּשֶׁהִגִּיעַנִי מִכְתָּבּוֹ בְּפְרִיסַת שְׁלוֹם מֵאֲתוֹ בְּאַהֲבָה וְהַשְׁתַּוְקוּת, וְשֶׁהוּא נִכְסֵף לְהִיּוֹת פֹּה עַל שִׁבְתְּ חַל הַמוֹעֵד הַבָּא עֲלֵינוּ לְמוֹכָה, הִיָּה יָקָר בְּעֵינֵי מְאֹד, וְרֵאִיתִי נִפְלְאוֹת תְּמִים דְּעִים כַּמָּה גְּדוֹל כַּח הַהֲשְׁתַּוְקוּת וְהַכְּסוּפִין דְּקִדְשָׁה, שֶׁיִּכּוֹלִין לְעוֹרֵר בְּרַחוּק כַּמָּה פְּרָסְאוֹת גַּם בְּזוֹה הָעוֹלָם, מִכָּל שָׁפֵן מָה שֶׁנַּעֲשֶׂה מְזוּה לְמַעַלָּה לְמַעַלָּה, כִּי בְּאַתְעָרוּתָא דְלִתְתָּא אֶתְעַר לְעֵלָּא. וְיֵשׁ בְּזוֹה הֶרְבֵּה לְדַבֵּר וּתְסַפֵּר לֹא כָל זֶה, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַחֲזִיק לְכַבּוֹ לְהוֹצִיא מִכַּח אֶל הַפְּעַל תְּשׁוּקָתוֹ הַמוֹכָה. וְאִם יִרְצֶה הַשֵּׁם כְּשִׁיחֶיָּה פֹּה אֲדַבֵּר עִמּוֹ פְּנִים אֶל פְּנִים אֶת אֲשֶׁר יֵשִׁים ה' בְּפִינוּ לְמוֹכְתָנוּ הַנְּצַחִית. וְעַתָּה בְּנֵי חֲזוֹק וְאֲמִין לְשִׁמּוֹחַ בְּשִׁמְחַת הַחֵג הַקְּדוֹשׁ הַבָּא עֲלֵינוּ לְמוֹכָה, וְתִזְכֶּה לְהִיּוֹת בְּכֻלָּל כָּל הַמְּרֻבָּה לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם וְכו'. כִּי תִהְלֶה לְיָאֵל יֵשׁ לָנוּ הֶרְבֵּה לְסַפֵּר וּלְהוֹדוֹת עַל כָּל הַנְּסִים וְנִפְלְאוֹת שְׁעוֹשָׂה עִמָּנוּ בְּכָל עֵת. כִּי בְּכָל דוֹר וְדוֹר חֵיב אָדָם לְרֵאוֹת אֶת עֲצָמוֹ וְכו', וְכֵן בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה. בְּפִרְט נְרַדְפִים דְּנִרְדְּפִים כְּמוֹנוּ לְוִילֵי ה' שֶׁהִיָּה לָנוּ וְכו'. וְעַל חֲסִדוֹ הַגְּדוֹל אָנוּ נִשְׁעָנִים בְּאַמַּת שָׂאֵל יַעֲזֹבֵנוּ וְאֵל יִמְשָׁנוּ לְנִצַּח, הֵן בְּפִרְנִסָּה הֵן לְהַנְצִל מִשׁוֹנְאֵינוּ וְרוֹדְפֵינוּ חֲנָם, וּבְפִרְט בְּעֵקֶר הַתְּכֻלִית לְזֻכּוֹת לְהַתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּאַמַּת, לְמַעַן לֹא נִבּוֹשׁ לְעוֹלָם. וְיֵשׁ הֶרְבֵּה לְסַפֵּר, אֲדָ אֵין הַיָּמֵן מִסְפִּיק.

וְהַעֲקָר שֶׁתְּשִׁמּוֹחַ בְּמָה שֶׁזְכִּיתָ לְהִיּוֹת עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה כַּמָּה פְּעָמִים, וּבְמָה שֶׁאָנוּ מְקוּיִם לְהִיּוֹת עוֹד עַל רֹאשׁ

השנה כל ימי חיינו. פי עתה זה כל נחמתי וכל מגמתי לזכות את כל השומעים לדברי שיהיו כלם על ראש השנה, הינו במקום גניזתו הקדוש של אדוננו מורנו ורפנו ז"ל כל ימיהם לעולם, בודאי יחזיקו לי טובה לנצח. ובזה נגיל ונשיש תמיד בפרט בשבת ויום טוב, וחדות ה' יהיו מעונינו.

ו' תמוז

רסא

ברוך השם, יום ו' ערב שבת קדש שמיני תקצ"ח.
שלום לבני חביבי הרפני מורנו הרב יצחק גרו יאיר.

דע שבאתי לפה ברסלב ביום אתמול. וכפי הנראה אתעבב פה עד יום ב' ג', וה' יוליכני בדרך האמת תמיד. מכתבך מיום א' דחל המועד קבלתי מהפאסט ביום טוב האחרון והיה לי לנחת. פעת אי אפשר להאריך מחמת שהוא קדם תפלת שחרית, גם מאפס פלי פתיבה. ואם ירצה פבוד רפי נחמן גרו יאיר נכד אדוננו מורנו ורפנו זכר צדיק וקדוש לברכה לבוא לפה אחר שבת קדש מה טוב. ואם ירצה יפע עמי יחד לקהלת קדש וויניצא, פי בודעתי קרוב הדבר לפע לשם. אך יורו לבוא ביום א' או על כל פנים ביום ב'. רק יודיעני על ידי אנשי היריד אם יבוא הוא או אתה או איזה איש אחד מאנשי שלומנו. והשם יתברך ישמח לבבנו בישועתו, ונזכה לקבל השבת בשמחה רבה פראוי, ולהתחיל פרקי אבות מחדש להרגיש בלב נעימת המוסר והדרכים קדושים שהעלימו הצדיקים בדבריהם העמקים מאד. והנה חדשות רבות נעשים בכל יום ויום באתגליא ובאתכספא.

גְּדוּלִים מַעֲשֵׂי ה' וְנִפְלְאוֹתָיו וְחִדּוּשָׁיו בְּכָל יוֹם. מְעַט מְזַעֵיר יְכוּלִין לְרֹאוֹת מֵרְחוֹק, וְיוֹתֵר מְזֵה צְרִיכִין לְהֵאֱמִין, כְּמוֹ שְׁדַבְּרָנוּ מִזֶּה עַל פְּסוּק "חֲדָשִׁים לְבָקָרִים רַבָּה אַמּוֹנְתְךָ". וְגַם דְּבוּרִים אֱלוֹ צְרִיכִין לְחֲדָשׁ בְּכָל יוֹם, לְעוֹרֵר עֲצָמוֹ בְּכָל יוֹם לְרֹאוֹת פֶּעַל ה' וּמַעֲשֵׂי יָדָיו הַמִּתְחַדָּשִׁים בְּכָל עֵת בְּנִפְלְאוֹת חֲדָשׁוֹת, וְהַכֵּל בְּשִׁבִיל הָאָדָם הַשֹּׁפֵל הַזֶּה, כֹּל הַיָּמִים אֲשֶׁר הוּא חַי עַל פְּנֵי הָאָדָמָה. מֵה גְּדָלוֹ מַעֲשֵׂי ה' מְאֹד עֲמָקוֹ מִחֲשֻׁבוֹתָיו.

דְּבַרֵי אֲבִיד הַמְצַפָּה וּמַחֲפָה לִישׁוּעָה שְׁלָמָה.

מן אַבְרָהָם

וְשָׁלוֹם לְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה, וּבְפֶרֶט לִידֵיד נַפְשֵׁי הוֹתִיק פְּרֵי צְדִיק מוֹרְנוֹ הֶרֶב נַחֲמָן נְרוֹ יְאִיר, נִכְד פֶּאֶר רֵאשֵׁנוּ זְכַר צְדִיק וְקְדוּשׁ לְבָרְכָה וּלְכָל בְּנֵי בֵיתוֹ, שְׁלוֹם וַיִּשַׁע רַב.

רסב

בְּעוֹרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם א' בְּהַעֲלֵתְךָ תַקְצ"ח אוֹמָאן.

בְּנֵי יְדֵיד נַפְשֵׁי וְלִבֵּי. כָּל מִכְתָּבֶיךָ קִבְּלֵתִי קֶדֶם שְׁבוּעוֹת. וְעָרַב שְׁבוּעוֹת סְמוּךְ לְעָרַב קִבְּלֵתִי מִכְתָּבְךָ לְכַלְלֶךָ בְּתוֹךְ הַנִּפְשׁוֹת הַבָּאִים בְּרִצּוֹנוֹת חֲזָקִים לְהִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְגַם הַיּוֹם בְּבִקְרָתִי מִכְתָּבְךָ. וְלִית רְעוּתָא טָבָא דְאֵיתָא אֲבָד, הַכֵּל נִכְתָּב וְנִרְשָׁם לְמַעְלָה לְמוֹכָה. מִי יִתֵּן וְהִיָּה שְׁהִיִּית עִמָּנוּ גַם בְּגוֹפְךָ פֹּה. הִנֵּה מֵה טוֹב וּמֵה נְעִים וְכוּ'. אִךְ גַּם רְצוֹנְךָ וְכִסְפְּךָ הַחֲזָק וְהַעֲצוּם, וְתִשׁוּקְתְךָ הַגְּדוּלָּה טוֹב לְפָנֶיךָ מְאֹד. וְעֵתָה אֵל תַּעֲצֵב עַל הָעֵבֶר, רַק תִּבְקֶשׁ עַל לְהַבָּא, שְׁנֹזְפָה בְּרַחֲמֵי הָעֲצוּמִים לְשׁוֹב לְבִיתִי לְבִרְסָלָב בְּשָׁלוֹם, בְּאִפְּן שְׁנוֹכַל לְהִתְוַעֵד שָׁם יַחַד

כמה פעמים בשנה, לדבר מנפלאות אמתת קדשת חדושי תורה המביאה למעשה טוב שזכינו בחסדיו יתברך הנפלאים ונוראים מאוד מאוד, מה נשיב לה' וכו'. פעת אני טרוד מאוד לנסע מיד לדרכי לשלום, ואין פנאי כלל, רק אהבתך אלצוני לכתב מעט דברי אלה. ואם ירצה השם בשוכי מדרכי אוסיף לכתב לך יותר בעזרת השם יתברך. ועתה תשמע הכל מפי אנשי שלומנו, וגם תקבל השיר שנתחדש עתה ביום טוב קדוש לנגן, הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד. והוא אצלי נפלאות חסדיו יתברך. ותהלה לאל גם זה נכלל בתורתו הקדושה באשר תשמע ממוסר כתב זה, ואני מחיה את עצמי מאד בזה. הנה מה טוב ומה נעים וכו'.

דברי אביך המצפה לשמח בך לארך ימים ושנים טובים בזה וכפא לנצח.

מן אפרסוף

ושלום לידידי רבי יעקב נרו יאיר, הומה עלי לבי על שלא זכיתם להמנות עמנו בחג הקדוש העבר זמן מתן תורתנו. מי יתן מעתה שנוזה להתועד יחד לעתים קרובות באפן שנוזה להשפיל על דרכינו להיטיבנו באחריתנו לנצח אמן בן יהי רצון.

בעזרת השם יתברך, יום ג' קרח תקצ"ח קרומינמשאק.
שלום רב לכני חכיבי הרבני וכו' מורנו הרב יצחק נרו יאיר.

על שבת קדש העבר הייתי פה. ומתי אפע לביתי איני יודע בעצמי. ועתה אין לי פנאי כלל, רק מאהבתך ותשוקתך למכתבי כתבתי לך משלומי וממקומי עתה. השם יתברך ברחמי ויליכני לשלום בדרך האמת בגשמיות ורוחניות, ינחני במעגלי צדק למען שמו. לכתב לך דברי אמת והתעוררות והתחזקות וכו' אין הזמן מספיק. עד כה כתבתי בקרומינמשאק, ונתעפב מפמה טעמים, ולא נשלח משם. ונתעפבתי על שבת קדש העבר בקראקב, ותהלה לאל דברנו הרבה נפלאות ה', ובפרטיות ספרתי שם המעשה של יום החמישי וכו'; גדולים מעשי ה', ואי אפשר לבאר כל אשר בלבי; בפרט על פני השדה, והשעה נחוצה מאד, כי זמן תפלת שחרית הגיע.

ונפלאות בעיני על שלא מצאתי מכתבך פה. פי אתמול באתי לפה טשעהרין, והיום יום ד' חקת אני שולח מכתבי זה מפה, ובבואי אתמול לפה ולא מצאתי מכתבך עמדתי מרעיד, ואיני יודע מה לחשב; השם יתברך יעזר שיהיה הכל לטובה, ונזכה להבין דרכי ה' ונפלאותיו ונוראותיו בכל יום ובכל עת ובכל שעה, ולהבין מהם רמזים להתקרב אליו יתברך בכל עת; ואין לי פנאי להאריך כלל, עד שבדעתי היה לברי לשלח שום מכתב כלל. רק אהבתך ותשוקתך החזקה הכריחוני לכתב על כל פנים מעט דבורים אלה.

ושמח בני וכל אוהבינו בכל נקדה ונקדה מוכה מקדשת ישראל שזכינו. ואתמול חזרתי עם אחד התורה אזמרה לאלקי בעודי, ונעשית בעיני כחדשה ממש; והשם

יתברך יזכנו לילך עמה בכל יום ובכל עת כי נפלאות היא, מעשי ה' המה, גדולים מעשי ה' אשר הפליא לעשות עמנו. מה אדבר, חזקו ואמצו מאד בכל יום מחדש כל אחד ממקום שהוא. כי כל חיותינו וקיומנו הוא בכל תנועה ותנועה ובכל נקדה ונקדה מה שמושכים עצמם בכל פעם מרע לטוב. וכל אחד מישראל איך שהוא כל חיותו וקיומו מזה; וסוף כל סוף נשוב כלנו להשם יתברך על ידי זה. ואי אפשר להאריך בזה על פני השדה.

דברי אביכם המשותק בכל עת לתכלית הנצחי לנו ולזרענו
ולכל ישראל לנצח.

מן אפרסוף

רסד

רב שלום לכני חביבי הרבני, מורנו הרב יצחק נרו יאיר.

בשעה זאת סמוך לחצות היום באתי לפה אומאן בחיים ושלום תהלה לאל, ולא מצאתי כבוד רבי נפתלי בביתו, כי הלך לפי שעה למחוז חפצו. ובכניסתי לביתו מצאתי על שלחנו מכתבו והיה לי לנחת גדול. וכעת הפאסט [סידור] נחוצה מאד ואי אפשר להאריך כלל ולהשיב לך על שאלתך. תהלה לאל נדמה לי שבמכתבי שפתבתי לך ממשערהין קדם שקבלתי מכתבך בצעקתך המרה יש בו די ודי להחיות נפשך מחדש. אף על פי שהדברים עתיקים אבל הם עתיקים באמת, דברי עתיק יומין המתחדשים בכל עת ורגע בהתחדשות נפלא לכל החפץ באמת לקבל. שמע בני היטב ובין תבין אשר אני בותב לך, כי לא דבר ריק הוא התורה אומרה וכו' עם התנועות

הקדושות, שספרתי לכם כמה פעמים שאמר שצריכון לילך עמה, הפך בה והפך וכו' כי הוא חייד לנצח. וכפי הנראה אפע אחר שבת קדש הבא עלינו לטובה אם ירצה השם לביתי. השם יתברך ינחני במעגלי צדק למען שמו.

דברי אביך הכותב בחפזון.

מן אפרסוף

ט' תמוז

רסה

בעזרת השם יתברך, יום ד' מטות ומסעי תקצ"ח פרסלב.

שלום לכבוד אהובי בני חביבי ידיד נפשי הרבני הותיק מורנו הרב יצחק נרו יאיר.

אור ליום זה באתי לפה, והיום אני מוכן לנסע לביתי לשלום. ובשעה זאת עסקתי לכתב לך אנרת. בתוך כך קבלתי מכתבך והיה לי לנחת גדול. פעת אין להאריך פי אני טרוד מאד, ואם ירצה השם באשר תתועד עמי, נדבר יחד חסדו ונבלאותיו יתברך אשר עשה עמנו בכלל ובפרט. אלו פינו מלא שירה וכו'. פן יוסיף חסדו כהנה וכהנה, ואל ימשנו לנצח עד נזכה לשוב אליו יתברך בשלמות בחיים חיותנו חיש קל מהרה. ומגדל הנחיצה אי אפשר להאריך כלל.

דברי אביך הכותב בחפזון.

מן אפרסוף

ושלום רב לכל אנשי שלומנו באהבה רבה.

רסה-ב

בְּעֹזֶרֶת ה' יִתְבַּרַךְ, יוֹם ו' עָרַב שַׁבַּת קִדְשׁ מִסְעֵי תִקְצ"ח
נְעֻמְרוֹב.

הַחַיִּים וְהַשְּׁלוֹם לְכָבוֹד אֱהוּבֵי חַתְנֵי יְדֵי בְּנִפְשֵׁי הָרַבְּנֵי הַתּוֹתִיק
הַמְּפֻלָּג מוֹרְנו הָרַב בְּרוּךְ גְּרוֹ יְאִיר.

בְּיוֹם ד' בְּשָׁבוּעַ זֹאת בָּאתִי לְבֵיתִי לְשָׁלוֹם. וּתְהִלָּה לְאֵל הַכֹּל
עַל נִכּוֹן מַעַם ה' וְכוּ' וּמַחֲמַת כְּבוֹד שַׁבַּת קִדְשׁ אֵי
אֶפְשָׁר לְהֶאֱרִיךְ. בְּשָׁבוּעַ זֹאת קִבַּלְתִּי פְרִישַׁת שְׁלוֹם מִבְּתֵי תַחֲוִיהָ
עַל יְדֵי אִישׁ מִבְּרִסְלָב וְהָיוּ לִי לְנַחַת גָּדוֹל. בְּעַל הַרְחָמִים הַזֵּן
וּמְפָרְנִם לְכֹל יְפָרְנִם אֶתְכֶם בְּכָבוֹד וַיִּצְלִיחְכֶם הַצְּלָחָה הָאֲמִתִּיּוֹת
וְהַנְּצַחִיית שְׁתּוֹזְפָה לְבָלוֹת יְמוּךְ בַּתּוֹרָה וּתְפִלָּה וּמַעֲשֵׂים טוֹבִים
וְיִרְאֵת ה' כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ לְעוֹלָם. כִּי חוּץ מִזֶּה הַכֹּל הַבֵּל. חֲזָקוּ
וְאִמְצוּ בְּבִטְחוֹן חֲזָק כֹּה' יִתְבַּרַךְ שְׁלֹא יַעֲזֹב אֶתְכֶם לְעוֹלָם.
דְּבָרֵי אַבִּיכֶם הַחֲפִיץ לְשִׁמְעַת כֹּל טוֹב מֵאִתְכֶם וּמַעֲתִיר בְּעַדְכֶם.

מן אבְרָם סָלָב

וְשָׁלוֹם לְכָבוֹד יְדֵי גְרוֹ יְאִיר וְלְכָל בְּנֵי בֵיתוֹ וְלְכָבוֹד אֲבִיךָ זְקֵנְךָ
הַנְּכָבֵד הַיְשִׁישׁ גְּרוֹ יְאִיר עִם כָּל בְּנֵי בֵיתוֹ.

רסו

בְּעֹזֶרֶת הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ, יוֹם ב' עָקַב תִּקְצ"ח נְעֻמְרוֹב.

רַב שְׁלוֹם לְאֱהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי בְּנִפְשֵׁי וְלְכָבֵי הָרַבְּנֵי הַתּוֹתִיק מוֹרְנו
הָרַב יִצְחָק שִׁיחִיהָ.

כְּבָר שְׁמַעְתָּ מִפִּי רַבִּי נַחֲמָן וְרַבִּי דָּוִד אֵת אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה עִמָּנוּ
 בְּעֵתִים הֵלָלוּ בְּנֵדוֹן תְּשׁוּבָתִי לְבְרֶסְלָב. וְעַדִּין עֵינֵי כְּלוֹת
 לְתִשׁוּעַת ה', כִּי כְּפִי הִנְרָאָה הַדְּבָר סְמוּךְ לְגִמּוּר בְּעִזְרַת הַשֵּׁם
 יִתְפָּרֵד. אֲדָּךְ עַדִּין צְרִיכִין לִישׁוּעָה וְרַחֲמִים רַבִּים שְׂיִגְמֹר הַשֵּׁם
 יִתְפָּרֵד בְּכִי טוֹב מֵהֲרָה, וְלֵה' הִישׁוּעָה. וּבְפִרְטִיּוֹת אֵי אִפְשָׁר
 לְבָאֵר עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה. וְכַעַת אֲנִי פֹה עַדִּין וְקָרוֹב שְׂאֵהִיָּה עַל שֶׁבֶת
 קִדְשׁ הַפֶּא עֲלִינוּ לְטוֹבָה בְּבְרֶסְלָב. אֲדָּךְ גַּם זֹאת אֵינִי יוֹדֵעַ עַדִּין
 בְּבִירוֹר. וְלִסְפָּר לָךְ גְּדֻלַּת ה' וְנִפְלְאוֹתָיו, וּבְפִרְט נִפְלְאוֹת חֲסָדָיו
 שְׂאֵנִי רוֹאֶה וּמֵאֲמִין הַמִּתְחַדְּשִׁים בְּכָל יוֹם בְּנִפְלְאוֹת עֲצוּמוֹת
 וְנוֹרָאוֹת, אֵין פֹּה לְבָאֵר וְקִלְמוֹס לְכַתֵּב. אֵלוֹ כָּל הַיָּמִים דִּיּוֹ
 וְאַגְמִים קְלָמוֹסִים וּבְנֵי אָדָם לְבִלְרִין וְלִשְׁנוֹת מְקַלְסִים וְכוּ'. וְאִם
 כִּי הַמְלִיצָה הַזֹּאת יִשְׁנָה וּכְתוּבָה בְּפִיּוֹתִים הַקְּדוּשִׁים, אֲבָל בְּחֲסָדֵי
 ה' הִיא חֲדָשָׁה אֲצִלְנוּ בְּכָל יוֹם. וְגַם זֶה נִפְלְאוֹת ה' וְחֲסָדָיו, שְׂאֵנִי
 זוֹכִין לְהֵאֲמִין בְּזֶה בְּאֵמַת עַל יְדֵי מְעַט דְּמַעַט שְׂמֵתְנוּצִץ לְנוּ חֲסָדֵי
 ה' וְנִפְלְאוֹתָיו וְנוֹרָאוֹתָיו עַל יְדֵי הַחֲדוּשִׁים נוֹרָאִים שְׂזוֹכִינוּ לְרָאוֹת
 וְלִשְׁמַע מִפִּי הַקְּדוּשׁ וְכוּ'. מַה גְּדֻלוֹ מַעֲשֵׂיךָ ה' מְאֹד עִמָּקוֹ
 מַחְשְׁבוֹתֶיךָ. וְרַק זֹאת נַחֲמַתִּי בְּעַנְיִי מַה שְׂאֵנִי זוֹכֵר בְּכָל פַּעַם
 שְׂאֵמֹר (שִׁחוֹת הַר"ן ג), "הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד גְּדוֹל מְאֹד וְאֵין יוֹדְעִים כָּלֵל.
 כִּי נַעֲשִׂים דְּבָרִים כְּאֵלֶּה בְּעוֹלָם וְאֵין יוֹדְעִין כָּלֵל". מַה אֲמַר לָךְ
 בְּנֵי חֲבִיבֵי מַה שְׂמֵתְנוּצִץ בְּלִבִּי מְזֵה. וְלִדְעַתִּי עַתָּה גַּם אַתָּה וְגַם
 כָּלְכֶם תּוֹכְלוּ לְהַחֲיוֹת עֲצַמְכֶם בְּזֶה וּבְכָל הַחֲדוּשִׁים נוֹרָאִים
 שְׂרָאִינוּ וְשְׂמַעְנוּ. וּמַחֲמַת שְׂאֵינִי יוֹדֵעַ עִם מִי יִהְיֶה נִשְׁלַח הָאֲגַרַת
 הַזֶּה, כִּי אֲנִי שׁוֹלְחֹ לְבְרֶסְלָב לְבְנֵי יְדִידֵי רַבִּי שְׂכַנָּא גְרוּ יְאִיר, עַל
 כֵּן אֵינִי יוֹכוֹל לְהֵאֲרִיךְ. רַק מֵאֵהֱבָתְךָ וּתְשׁוּקָתְךָ פְּתַבְתִּי דְּבַרֵי אֵלֶּה.

ומן הסתם נתועד יחד בקרוב, ופנים אל פנים נדבר את אשר יתן ה' בפנינו. ואם ירצה השם פשאבוא לברסלב אראה להודיעך ענינינו, ותפרס בשלום כל אנשי שלומנו באהבה רבה, יתר מזה אין פנאי להאריך.

דברי אביך דורש שלום טובתך באהבה ומעטיר בעדך וכעד
כלכם ומצפה לראותכם בשמחה.

מן אפרסוף

י' תמוז

רסז

בעזרת השם יתברך, יום ד' תצא תקצ"ח.

שלום לאהובי בני חביבי הרבני וכו' מורנו הרב יצחק נרו
י' איר.

יקבל האגרת לרבי יאסי בן רבי ליפא לאדעם. ויראה לשלחו
מיד, כי נחויץ הוא, כי אני מזויו שיבוא על ראש השנה
הבא עלינו לטובה, אשר זה טובת בלנו שיתוסף נפש אל הקבוצין
הקדוש כדי שיתרבו הבתים וכו'. ובעל הרחמים אשר הפליא
חסדו עמנו להטעימנו מחדושים נפלאים כאלו שלא נשמעו
מעולם, הוא יגמר הבנין שהתחיל, שיתרבו שכנים רבים. עד
יאסף לתוכם כל האבני קדש שנשפכו בראש כל חוצות, שמרמוז
גם על הפגם שנעשה מפגם הברית קדש שנתתקן על ידי זה
כאשר תבין מאלויד; ומגדל הנחיצה אי אפשר להאריך כלל, כי
אני רוצה לנסע היום לדרך לאומאן על ראש השנה הקדוש
והנורא הבא עלינו לטובה.

דברי אביך המצפה לראותך עם כל אנשי שלומנו באומאן על ראש השנה הבא עלינו לטובה. בעל הרחמים יטיב הפתיחה והחתימה לחיים טובים וארבים ולשלום.

ומן אברקסל

ושלום לכל אנשי שלומנו פאהכה רבה.

גדל צערי עד הנפש מחלשת ידינו רבי נחמן נרו יאיר תבין בעצמך. השם יתברך ירחם עליו ועלינו, וישלח לו רפואה שלמה קל מהרה. ותראה מיד בפאסט ראשון לכתב לי אגרת לאומאן להודיענו הטוב ממנו. מי יתן ויבשרני בשורות טובות מהרה אמן בן יהי רצון.

מכתבך קבלתי בלב. ובתוך מכתבך מבאר תשובתך מעצמך. וכעת אין פנאי להשיב ולהרחיב הדבור, ולה' הישועה שיתקן הכל ברחמי ובחמלתו הגדולה אמן בן יהי רצון.

רסח

בעזרת השם יתברך, אור ליום ה' תבוא תקצ"ח אומאן.

לכני חביבי מורנו הרב יצחק נרו יאיר שלום וכל טוב.

מכתב קמן שלך שהיה מברך באגרת של רבי נחמן נרו יאיר ראיתי, והחייט את נפשי במה שבשרתני טוב שתהלה לאל התחיל לשוב לאיתנו רבי נחמן נרו יאיר. השם יתברך יגמר רפואתו בשלמות. אך יש לי צער שלא הודעתני מהילד שלו. כעת אין להודיעו דבר. טוב להודות לה' שזכיתי להיות פה בחצי הדש, ותהלה לאל היו פה במה מאנשי שלומנו, וגם רבי אפרים בן רבי נפתלי שיחיה כבר בא בשלום לפה על

ראש השנה. ועיני מצפות לראותך בחיים ושלום. וכל אנשי
 שלומנו בוא יבואו ברנה למען ייטיב לכם לנצח. זאת נחמתי
 בעיני, כי בודאי תחזיקו לי טובה לנצח עד אין סוף ותכלית על
 שזפיתי אתכם לזכות כזה הפולל הפל אשר אי אפשר לבאר.
 ומגדל הנחיצה אי אפשר להאריך, ומאהבתך ותשוקתך כתבתי
 דברי אלה.

דברי אביך המעטיר בעדכם.

מן אפרסלף

מכתבים דשנת ה' אלפים תקצ"ט

י"א תמוז

רסט

ברוך השם, ערב שבת קדש וערב יום הפורים תקצ"ט
 ברסלב.

באור בקר יזרח עליך אור חסדי ה' לחזק ולשמח לבבך בני
 חביבי וידידי לגער בהמתגרים בך, ולחזק לבבך לבלי
 להסתפל עליהם כלל, ואל תביט אחריו עד אשר במשך הזמן
 ממילא יסתלקו. בני חביבי ונקירי, אתה ורעיך אנשי שלומנו
 האוחזים בנקדת האמת להסתפל בכל יום על התכלית הנצחה,
 עדין עדין אין אתם יודעים כלל מה נעשה בעולם בכלליות
 ובפרטיות עם כל אחד ואחד. ואם הייתם יודעים חלק אלה מזה
 הייתם שמחים כל ימכם בשמחה גדולה, עד אשר היו
 מתבטלים מכם ממילא כל הקוצים והחוחים המעיקים ומציקים
 לכם בכל עת לכל אחד לפי ענינו. מה אמר מה אדבר, חסדו

גָּבַר עָלֵינוּ וְאַמַּת ה' לְעוֹלָם. וְהִנֵּה רְצוּף פֶּה אֲנֶרֶת לִיְדִידֵנוּ רַבִּי יַעֲקֹב וְהוּא נֹאמֵר גַּם אֵלָיךְ. וְכֵן הָאֲנֶרֶת הַזֹּאת נֹאמֵר גַּם אֵלָיו, וְכֵן לְכָל הַחֲפָצִים בְּאַמַּת לְאַמַּתוֹ. וְזִמְנֵן תְּפִלַּת שְׁחָרִית שֶׁל עָרֵב יוֹם כְּפֹר שְׁנַת תַּקְצ"ט הִגִּיעַ. וְעַתָּה בְּנֵי מִזֵּה תְּבִין עֵצִם אֶהְבְּתִי וְתִשְׁוֹקְתִי אֵלֵיכֶם לְהִיטִיב עִמָּכֶם לְהוֹדִיעְכֶם קִשְׁטֵי אִמְרֵי אֲמַת, אֲשֶׁר לִקְחָתִי לִי זִמְנֵן בְּשִׁבְלֵיכֶם בְּעַת רַעַשׁ פְּזוּאָת, בֵּין הַמִּתְקַת הַדֵּינִים עַל יְדֵי הַכְּפֹרוֹת וּבֵין תְּפִלַּת שְׁחָרִית בְּזֵירוּת, בְּיוֹם נַחְפוּז כְּזֶה, אֲשֶׁר כָּל יִשְׂרָאֵל רוֹעֵשִׁים וּמְרַעִשִׁים מֵאִמַּת יוֹם אִים וְנוֹרָא כְּזֶה יוֹם אֶחָד בְּשָׁנָה. וְהִנְנִי כּוֹתֵב בְּדַמְעָה בְּזִכְרֵי עֵצִם כְּאַבְכֶם וְכֹאֲבֵי הַגָּדוֹל יוֹתֵר מִכֶּם אֲלָפִים וְרַבְּבוֹת פְּעָמִים, אֲשֶׁר אֲנִי צָרִיךְ לְשִׁמְעַ וְלְהַאֲזִין כָּל מְרִירוֹת צַעֲקוֹתְכֶם שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, בְּכִמְהָ אֲפָנִים וְעֵנִינִים, הַעוֹלָה עַד גְּבַהֵי שָׁמַיִם. וְעַם כָּל זֶה אֲנִי שֹׁשׁ וְשִׂמְחָה בְּחִסְדּוֹ אֲשֶׁר גָּבַר עָלֵינוּ כָּל כֶּךָ כָּל כֶּךָ כָּל כֶּךָ. מִי יִמְלֹל גְּבוּרוֹת ה' וְכו'. וְתִהְיֶה לְאֵל אֲנֹו רֹאִים חֲסֵדֵי ה' וְנִפְלְאוֹתָיו בְּכָל עַת בְּתוֹךְ מְעוֹף מְצוּקוֹתֵינוּ, כִּי מִדָּה טוֹבָה מְרַבָּה.

וְדַע בְּנֵי חֲבִיבֵי, שֶׁתִּהְיֶה לְאֵל יֵשׁ לִי אֶתְרוּג נָאָה וּמְהַדָּר וְכֹשֶׁר קֵאֲרִיפִירִיר מִן הַמְּבַחְרִים. וְתִרְאֶה לְקִנּוֹת עֲבוּרֵי לוֹלֵב וְהַדָּם חֲדָשִׁים. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעֲזוֹר לְפַעַל בְּקִשְׁתֵּי סֶלַח נָא וְכו'. בְּיוֹם הַכְּפֹרוֹת הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה, עַד שְׁנֹזְכָה לְחַנּוּכָה טוֹב וְקְדוּשָׁה, לְזִכּוֹת לְבַחֲנֵינָה חֲנֻכַּת הַבַּיִת הַמְּקֻדָּשׁ, וְלְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת הַקְּדוֹשׁ עָלֵינוּ לִידַע בְּכָל עַת וְשַׁעֲהָ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים, וְלִגְרֵשׁ הָרוּחַ שְׁטוֹת מִקְרַבְנוּ עַל יְדֵי הַמְּשַׁכַּת אֱלֻקוֹתוֹ עָלֵינוּ בְּכָל עַת אִיךְ שֶׁהוּא אִיךְ שֶׁהוּא, כִּי מֵלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וּבְכָל מְקוֹמוֹת מְמֻשְׁלָתוֹ. וְאִם לֹא פְעַלְתִּי כִּי אִם מַה שֶׁהוֹדַעְתִּי לָכֶם שְׂאִין שׁוֹם

יֹאשׁ פְּעוֹלָם דַּיִינוּ. וְתַדַּע שְׁכֵן הוּא הָאֱמֶת לְאֱמֶתוֹ בְּכָל הָאָדָם
 וּבְכָל זְמַן. וְאִם הָיָה כָּל הָעוֹלָם יוֹדְעִים זֹאת וּמֵאֲמִינִים בָּזֶה
 בְּאֱמֶת, כִּכֹּר הָיָה הָעוֹלָם מְתַקֵּן לְגַמְרֵי. אֵךְ לֵה' הִישׁוּעָה שְׁפָרְבוֹת
 הַיָּמִים יָדְעוּ הַכֹּל זֹאת וְכָל מֶה שִׁשְׁמַעְנוּ וְכו'. אֵךְ טוֹב לְהוֹדוֹת
 לֵה' שְׁאֵנוּ יוֹדְעִים מִזֶּה, וְעוֹד וְעוֹד וְעוֹד וְכו' וְכו' בְּמֶה נִקְדָּם ה'
 וְכו'. הַנִּסְתָּרוֹת לֵה' אֱלֹהֵינוּ וְהַנְּגָלוֹת לָנוּ וּלְבַנֵּינוּ עַד עוֹלָם וְכו'.
 וַיֵּשׁ לִי עֵתָה בְּזֶה הַרְפָּה לְדַבֵּר בִּישׁוּעַת ה', אֵךְ אֵי אֶפְשָׁר עַל פְּנֵי
 הַשָּׂדֶה. וְגַם אֵין הַזְמַן מִסְפִּיק וְעוֹד חֲזוֹן לְמוֹעֵד בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם
 יִתְפָּרֵד.

דַּבְּרֵי אָבִיד הַמַּעֲתִיר בְּעֶדְךָ וּבְעֵד בְּלִבְכֶם.

וְאֵין אֶפְשָׁר

וְשָׁלוֹם לְכָל אֲנָשִׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה, וּבְכַרְמֵי לִידֵי רַבִּי
 נַחֲמָן גֵּרֵי יְאִיר מֵהַיִּסּוּן, כִּי יֵשׁ לִי צַעַר גָּדוֹל מִכְּאֲבוֹ. הַשֵּׁם
 יִתְפָּרֵד בְּחֶסֶדוֹ יִמְתִּיק וַיַּכְפֵּל כָּל הַדְּיָנִים מֵעַלְיוֹ, וַיַּעַל כָּל
 יִשְׂרָאֵל אֲמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

י"ב תמוז

ער

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד, יוֹם ו' עָרַב שַׁבַּת קִדְשׁ עָרַב יוֹם כְּפוֹר
 תַּקְצ"ט בְּרַסְלָב.

חַיִּים טוֹבִים וְאַרְפִּים וְשָׁלוֹם לִידֵי נַפְשֵׁי הַרְבֵּי הַחַיִּים הַמְּפֹלָג
 מוֹרְנוּ הָרַב יַעֲקֹב גֵּרֵי יְאִיר. לוֹ וּלְבֵיתוֹ יֵיטִיב ה' וַיְגַמֵּר הַחֲתִימָה
 לְטוֹבָה בְּזֶה וּבְכָא לְנֶצַח אֲמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי אֶתְמוֹל סְמוּךְ לְבוֹאֵי לְבֵיתִי מֵאוּמָאן, וְקִרְיַתְיוֹ
 הַיָּטִב הַיָּטִב. וְאִם כִּי צַעֲרֵי גָדוֹל מֵעֲצָבוֹן לְבָבְךָ אֲשֶׁר
 הוּא מְזִיק מְאֹד בְּגַשְׁמִיּוֹת וְרוּחָנִיּוֹת, עִם כָּל זֶה אֲנִי מוֹדֶה לְהַשֵּׁם

יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר עַד הַנָּה עֲזָרוּנוּ רַחֲמָיו בְּלִי שְׁעוֹר. וְגַם זֶה מַעֲצָם
נִפְלְאוֹת חֶסְדָּיו יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר אֵתָּה צוֹעֵק עַל כָּל פְּנִים עַל כְּאִב
הָעֵצְבוֹת. וְלִהְיִיכֶךָ עִתָּה פְּרָאוֹי הוּא מֵהַנִּמְנַע, כִּי עִתָּה סְמוּךְ
לְתַפְלַת שְׁחָרִית. וְחֶסֶד עֲלִיּוֹן גָּבַר לְכַתֵּב לָכֶם עִתָּה דְבָרֵי אֱלֹהִים,
אוֹלָי תִּשְׁימוּ אֵל לְבַבְכֶם לְקַיֵּם דְּבָרֵי אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וּרְבִנוּ זֶכֶר צַדִּיק
וְקָדוֹשׁ לְבָרְכָה לְהַפְדֵּךָ כָּל מִינֵי יַגּוֹן וְאִנְחָה לְשִׁמְחָה, כִּי אֲשֶׁר כָּבַר
דְּבַרְתִּי עִמָּכֶם בְּזֶה הַרְבָּה. וְעַדִּין יֵשׁ הַרְבָּה לְדַבֵּר בְּזֶה בְּאִפְּן
שְׁתַּבִּינוּ בְּעֵצְמָכֶם אִיךָ לְהִתְחַזֵּק לְקַיֵּם זֹאת לְהַפְדֵּךָ הַכֹּל לְשִׁמְחָה,
אֲשֶׁר חֶסְדּוֹ גָּבַר עֲלֵינוּ כָּל כֶּךָ לִידַע הַאֲמֶת לְאֲמֶתוֹ שְׂלֵא יִשְׂאֵר
מֵהָאָדָם כָּלוּם רַק מְעַט הַנִּקְדוּת טוֹבוֹת שְׁחוּטָף מִזֶּה הָעוֹלָם
הָעוֹבֵר כְּהַרְף עֵינַי, הַמְּלֵא פֶּעַם וּמְכַאֲבוֹת וַיִּגְוֹנוֹת וּמְרִירוֹת
מְרִירוֹת שׁוֹנוֹת בְּכָל אָדָם בְּכַמָּה וּבְכַמָּה שְׁנוּיִים בְּלִי מִסְפָּר, וְאִין
שׁוֹם חֵיּוֹת כִּי אִם מֵה שֶׁהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו מְרַחֵב בְּתוֹךְ
הַצְּרוֹת וְעוֹזֵר לְחַטָּף בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת נִקְדוֹת טוֹבוֹת שֶׁל תּוֹרָה
וּמִצְוֹת שְׁזוּכָה כָּל אַחַד מִיִּשְׂרָאֵל לְקַיֵּם בְּכָל יוֹם.

וּבְאֲמֶת כָּל בְּאֵי עוֹלָם אֵינָם חֵיּוֹת כִּי אִם מִזֶּה. אֲבָל רַבִּם
אֵינָם יוֹדְעִים מַחֲיֵיהֶם, וּמִצְטַעְרִים הַרְבָּה עַל עוֹלָם
שְׂאִינוּ שְׁלָהֶם וְאֵינָם מְשִׁימִים אֵל לָבֶם לְהַחֲיֹת עֵצְמָן בְּהַטּוֹב
אֲמִתִּי וְנִצְחִי שֶׁהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ מְזַכֶּה אוֹתָם בְּתוֹךְ מְרִירוֹת עֵצְבוֹן
יָדָם. וְיֵמָּה נָשִׁיב לְה' כָּל תַּגְּמוּלוֹהֵי עֲלֵינוּ שְׁזַכִּינוּ לִידַע מְעַט
מַחֲיֹתָנוּ שְׂאִין שׁוֹם טוֹב וְחֵיּוֹת כִּי אִם תּוֹרָה וְתַפְלָה וּמַעֲשִׂים
טוֹבִים. וְאִם אָנוּ יוֹדְעִים שְׂאִין אָנוּ יוֹצְאִים חוֹבַת הַיּוֹם אֲפִלּוּ
לְמַחְצָה וְלִשְׁלִישׁ וְלִרְבִּיעַ וְכוּ', וְהִלּוּאֵי שְׂלֵא נִקְלָקַל, חֵם וְשָׁלוֹם.
אֵף עַל פִּי כֵּן כָּבַר הַקְּדִים לָנוּ רְפוּאָה לְחַזְקָנוּ וְלְאֲמִצְנוּ לְהַחֲיֹת

עצמנו בהנקדות טובות וכן"ל. ואם כבר דברנו בזה הרבה, עדין צריכון למודעי לחזור זאת אלה פעמים בכל יום ויום, פי הם חיינו וארץ ימינו בזה ובכא לנו ולדורותינו לנצח.

ועל דבר הפחדים העוברים עליך מפחד העסק שלכם, חזק ואמץ ובטח בה' אשר עד הנה היה בעזרתכם, בן יגמר בעדכם ויצילכם מכלם ויראו שונאיכם ויבושו. ואתה תגיל ותשיש בישועת ה' וחסדיו נפלאים. רק חזק ואמץ לילך בדרך האמת אשר הורנו לשפך שחתך בכל יום איזה שעה, ואחר כך להתחזק בכל עז להיות שמח כל היום וללמוד הרבה בכל יום ולהתפלל בכונה, שתכריח כל מחשבותיך להכניסם לתוך הדבורים שאתה מוציא מפיו בתפלתך לפני בוחן לבות, ולקשר המחשבה אל הדבור בקשר אמין וחזק לכון פרוש המלות. ואם פי ידענו כמה מתגבר הפעל דבר נגד זה על כל פנים תחטף מעט מהתפלה על ידי היגיעות שתתנוגע בכחך לקיים דברים האלה. וגם כי היגיעה עצמה שמוגעין עצמו להתפלל בכונה אף על פי שאינו עולה בידו, אף על פי כן היגיעה בעצמה יקרה מאד ונעשה מזה קרבנות בחינת "פי עליך הרגנו כל היום" וכו' כמו שמבאר בספריו הקדושים. ומעצם הפרדא של ערב יום כפור אי אפשר להאריך יותר, אך מעצם אהבתך חטפתי זמן בשבילך בעת כזאת לכתב לך דברי אלה המחזיקים הרבה. והשם יתברך יגמר החתימה לחיים אמתיים לנו ולכל ישראל אמן בן יהי רצון.

דברי אהבה באמת לנצח.

אמר המעתיק יהיה לזכרון עולם. אשר אחר יום כפור זה בא פקדת ישועה מהגפערניר [מושל] שיחזור מורנו ורפנו ז"ל לעירו לברסלב, טוב להודות לה'.

רעא

ברוך השם, יום ד' לך'לך תקצ"ט. ברסלב.

אהובי בני חביבי. עד היום הייתי מצפה לשלח לך הספר ולא נדמנן לי, והיום נוסע מוסר כתב זה איש פטח והנני שולח לך הספר. ונפלאתי עליך שלא שלחת לי היורה דעה חלק ב, על פן תזרו לשלחו לי מיד פי מכרח לי מאד. פי אני מכרח לנסע בסמוך לאומאן, והוא מכרח לי בדרך, ותזרו מאד בזה. יתר מזה אין להודיעו, תהלה לאל הכל על נכון מעם ה', והפרנסה דחוקה, ואף על פי כן השם יתברך עוזר בכל עת בדרכים נפלאים. ואין לי שום מעמד פרנסה ולא שום סמיכה פי אם בטחון. נאר [רק] בטחון.

דברי אביך.

מן אברסלב

ושלום לכל אנשי שלומנו באהבה רבה.

ערב

בעזרת השם יתברך, אור ליום ה' וישלח תקצ"ט אומאן.

שלום לאהובי בני חביבי הרפני וכו', מורנו הרב יצחק שיחה.

דע בני פי אני נוסע עם מוסר כתב זה איש מטולמשיין לקהלת טעפליק על שבת קדש הבא עלינו לטובה ואם ירצה השם

אחר שבת ביום ב' ג' אפע לביתי, השם יתברך יוליכני לשלום. אם ירצה השם כשנתועד יחד נדבר פנים אל פנים את אשר יזמין השם יתברך לפינו. לעת עתה תדע ותזכר היטב בכל יום כי גדול ה' ולגדלתו אין חקר, ובכל יום ועת נעשים ונתחדשים חדושים נפלאים בעולם. והכל להודיע ולרמוז ולהזכיר את כל אדם גדלתו וממשלתו יתברך, כדי שיוכל להתדבק בו כל אחד ואחד מפל מקום שהוא, בכל עת ובכל שעה ובכל רגע שירצה, כמו שכתוב (איוב ז) "ותפקדנו לבקרים לרגעים תבחננו". ואני בעניי מחיה את עצמי בזה הפסוק זה כמה, אך למען השם יתברך שתקבל הכל לטובה ולא להפך, לשמחה ולא לעצבות חם ושלום, לקרב ולא לרחק חם ושלום, כי חסדי ה' פי לא תמנו וכו'. ויש בזה הרבה לדבר ולרמוז בידיים כי מאד עמקו מחשבותיו. יתר מזה אין פנאי להאריך.

דברי אביד המצפה לראותך בחיים ושלום ושמחה.

י"ג אב תרפ"א

ושלום לכל בני ביתו פאהבה רבה. ולכל אנשי שלומנו
שפמולטשין וברסלב וכו' שלום וישע רב.

י"ג תמוז

רעג

בעזרת השם יתברך, יום ו' ערב שבת קדש פּרשת ויחי תקצ"ט
ברסלב.

רב שלום לכבוד אהובי ידיד נפשי ולכבי הרבני הותיק פרי
צדיק קדש קדשים וכו' מורנו הרב אברהם בער, גרו יאיר.

בְּשָׁבוּעַ זאת קִבְּלָנוּ מִכְתָּבְךָ הַיָּקָר, שְׁתַּהֲלֶה לָּאֵל גּוֹלֵד לְךָ לְמִזְל טוֹב בַּת שְׁתַּחֲיָה. טוֹב לַהֲדוּת לַה' אֲשֶׁר עַד הִנֵּה עֲזָרוֹנוּ רַחֲמָיו. וַיְהִי רִצּוֹן שְׁתַּחֲיָה לָכֶם וְלָנוּ לְמִזְל טוֹב וְלִכְרֻכָּה לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם. וַיִּצְמַח פְּרִי צְדִיק יִלְכוּ יוֹנְקוֹתָיו וּתְאַרְכְּנָה פְּאֶרְתָּיו וְכו'. וַיִּתְרַבֶּה זֶרְעוֹ הַקְּדוֹשׁ כְּחוֹל הַיָּם, וַיֵּאִירוּ פָּנָיו תִּבְלָה, וַיִּקְיֵם וּפְרֵי הָאָרֶץ לְגֵאוֹן וּלְתַפְאֶרֶת בְּמִהְרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן.

גַּם קִבְּלָתִי בְּשָׁבוּעַ זאת מִכְתָּב מִיְדֵי הַרְבְּנֵי וְכו' מִזְרְנוּ הַרְבֵּה אֲפִילֵי גֵרוֹ יֵאִיר וּמְזוּגָתוֹ תַּחֲיָה עִם סֶדֶךְ עֲשָׂרָה רֹוּבַל כֶּסֶף, וְלֹא יִדְעָתִי עַל מָה נִתְעַכְּבוּ הַמִּכְתָּבִים כֹּל כֶּךָ עַל הַפְּאֶסֶט זֶה קָרוֹב לְאַרְבָּעָה שָׁבוּעוֹת מֵעַת שָׁנִכְתְּבוּ. וְהִנֵּה כִּכְר פְּתַבְתִּי לְךָ זֶה שְׁלֹשָׁה שָׁבוּעוֹת בְּעַת שְׁבֹאֲתִי מֵאוּמָאן, וְעַדִּין לֹא קִבְּלָתִי שׁוֹם תְּשׁוּבָה, אִין קוֹל וְאִין כֶּסֶף. לְדַעָתִי, בּוֹדָאי כִּכְר יֵצֵא מֵאַתָּךְ הַמַּעוֹת הַמְּגִיעַ לְבָנֵי רַבִּי שְׁכֵנָא שְׁיַחֲיָה וְיִוְתֵר. אִךְ אִם עַדִּין לֹא יֵצֵא נָא לְכֹלִי לְהַתְעַכֵּב עוֹד כֹּלֵל, כִּי בְּנֵי שְׁיַחֲיוֹ נוֹגְשִׁים אוֹתִי מְאֹד מְאֹד וְגַם הַשְּׁעָה דְּחוּקָה לִּי מְאֹד. וְאִינִי יוֹדַע כֹּלֵל מָה לַעֲשׂוֹת בְּעִנְיֵן הַפְּרָנְסָה, רַק שְׁכַרִּי עַל ה' אֱלֹקֵי. רַק עֲלִידָה וְעַל כֹּלְכֶם לַעֲמֹד בְּעֲזָרֵי כֹּכָל עַת יוֹתֵר מִכְּחֻכְכֶם, כִּי לֹא דְבַר רִיק הוּא לַעֲזֹר אוֹתִי בְּפְרָנְסָה, אַחַר אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עִמִּי מָה שְׁנַעֲשָׂה, וְאִנִּי נִרְדָּף בְּזֶה, לוֹלֵא ה' עֲזָרְתָה לִּי וְכו'. וְיִוְתֵר מְזֶה בּוֹדָאי אִי אֶפְשָׁר לָכֶם לִידַע מָה שְׁבַלְבִּי, כֹּל מָה שְׁאִנִּי נוֹשֵׂא עַל לִבִּי, אֲשֶׁר לֹא יֵאֲמֵן כִּי יִסְפֵּר, שְׁיִוְכַל לְסַבֵּל וְלִגְמוֹר דְּבָרִים קְדוֹשִׁים וְנִפְלְאִים כִּי אֵלֹהִים בְּעוֹלָם וְכו'. עַל כֹּל פְּנִים רֵאוּי לָכֶם לְתַמְכְּנִי כֹכָל מִינֵי סְמִיכוֹת בְּפְרָנְסָה, וְה' יַעֲזֹר לָכֶם לְמַלְאוֹת לָכֶם בְּכִפְלָיִם. וְאִין לְהַאֲרִיד בְּזֶה, כִּי מֵאֵלֵיהֶם יוֹדְרוּ לָזֶה. וְה' הַטּוֹב יַעֲשֶׂה וַיִּגְמֹר לְמוֹכָה.

והנה דע ידידי, שתהלה לאל היו אצלי על שבת חנכה כמה אורחים, ותודה לאל היה הכל בשלום בחדו הנפלא. רק עדין יש לי צער מה שבלבי היה פחד קצת, ואני מקנה לה' שבחסדו יתברך יתפטל גם הפחד שבלבי. גם צריכים לזה עוד מעות קצת. ואם ירצה השם בין פסח לעצרת נחשב בזה קצת, ולה' הישועה שיהיה הכל על נכון בעזרת השם יתברך. ותהלה לאל דברנו הרבה דברי אמת, ושמחנו ורקדנו תהלה לאל. ברוך השם הגומל לחיבים טובות, שגמלנו כל טוב. מה נשיב לה' כל תגמולוהי עלי ועלינו. עתה ראוי לכם להתעורר להתקרב להשם יתברך אחרי שאנו רואים נפלאותיו וישועתו וחסדו שבעבודותינו לא עזבנו אלהינו, ויט עלינו חסדים נפלאים וישועות נוראות פאלה. והנה רב דברנו בזה החנכה היה בהתורה הקדושה של חנכה שהוא 'כי מרחמם ונהגם'. ואם כי כבר דברנו בזה הרבה, עדין צריכין לחזר ולהזכיר כל מה שכתוב שם כמה פעמים בכל יום, כי מאד עמקו וגדלו דברי תורתו הקדושה בפרט התורה הנ"ל, ששם מבאר מענין החליפות וההשארה הקדושה שלו. והעקר להאיר עדין בלב כל אחד ואחד, שעדין ה' עמו ואצלו, ולידע ולזכר בכל עת כי מלא כל הארץ כבודו, ולעורר עצמו משנתו בכל עת לבל יישן ולא יאבד את ימיו בחשך חס ושלום, בכחינת "הקיצו ורגנו שכני עפר" הנאמר שם. מה אמר לכם בני ותלמידי חביבי ויקירי, כי אי אפשר לדבר בפרט על פני השדה כל מה שבלבי בזה. ועקר דבורנו היה על מה שכתוב שם על 'עשו סוג לתורה', שהוא בחינת 'סוג לחכמה שתיקה', שצריכין לשחק הרבה בנגד כל הקשיות והבלבולים, ולהתחזק עצמו רק

בְּאִמוּנָה שְׁלֵמָה. וְדַבְּרָנוּ בְּזֶה דְבָרִים נְאִים וְאִמְתִּיִּים וְנִפְלְאִים
הַרְבֵּה. הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִזְכְּנוּ לְהַכִּין וּלְהַשְׁפִּיל וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דְּבָרֵי
תּוֹרַתוֹ הַקְּדוּשָׁה כִּי הֵם חַיֵּינוּ וְכוּ'. וּמַחֲמַת כְּבוֹד שֶׁבֶת קֹדֶשׁ אִי
אֶפְשָׁר לְהֵאָרִיךְ.

נא מֵאֹד לְזַרוּ עֲצֻמוֹ לְקַיֵּם דְּבָרֵי מִידָּה, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַחֲזִק לְכַבֵּד
וּלְבַב כָּלְכֶם בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וְצַדִּיקָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, וְיִרוּם
קִרְיָהּ וּמְזֻלָּהּ וְיִצְלִיחַהּ בְּכָל אֲשֶׁר תִּפְגְּחַהּ, בְּנִפְשָׁהּ וּנְפֶשׁ אוֹהֶבָהּ
בְּאַמַּת לְנִצְחָה וּמַעֲתִיר בְּעַדָּהּ.

מן אבן ספרא

וְשָׁלוֹם לְכָל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה בְּפֶרֶט לְחוֹתֶנְךָ הַיָּקָר
שְׂיַחֲיָהּ וּלְכָל בְּנֵי־בֵיתוֹ וְאִין פְּנָאֵי עֵתָהּ לְפָרֵם בְּשָׁלוֹם כָּל אַחַד
בְּיַחְוֵד.

וְשָׁלוֹם רַב לַיְדִידֵי כְּנִפְשֵׁי הַרְבֵּנֵי הַמְּפֻלָּג הַתּוֹתִיק הַנְּגִיד מוֹרְנוּ
הַרְבֵּ אַבְיָלֵי גֵרוֹ יְאִיר עִם כָּל יוֹצְאֵי חֲלָצִיו שְׂיַחֲיוֹ.
קִבַּלְתִּי מִכְתָּבְכֶם עִם הָעֲשָׂרָה רוּבַל כֶּסֶף. בְּעַל הַרְחָמִים יִמְלֵא
מִשְׁאַלוֹת לְבָכֶם לְטוֹבָה מְהֵרָה, וְתוֹפּוֹ בְּרַחֲמָיו לְהוֹלִיד זֶרַע שֶׁל
קִימָא חִישׁ קַל מְהֵרָה. וְיִתֵּן אֲרִיכַת יָמִים וְשָׁנִים וּרְפוּאָה וְכָל טוֹב
לְיוֹצְאֵי חֲלָצִיכֶם מִכְּבָר, עוֹד יְנוּבּוֹן בְּשִׁיבָה טוֹבָה. וְלִכְתּוֹב לָךְ דְּבָרֵי
אַמַּת כְּבָר כְּתַבְתִּי לְמַעַלָּה וְהֵם נְאֻמְרִים גַּם אֵלֶיךָ וּלְכָל הַחֲפָצִים
לְשִׁמְעַע דְּבָרֵינוּ, וְיִתֵּר מְזֶה אִין פְּנָאֵי פְעֵת. וְהֵלֵא כָּל סִפְרֵיו וְ"ל
לְפָנֶיךָ, הַפֶּךָ בְּהֵם וְהַפֶּךָ בְּהֵם וְסִיב וּבְלָה בְּהֵם וְכוּ'. וּמָה מֵאֹד
הַגִּידְתִּי הַשְּׂמִחָה בְּרֵאוֹתֵי בְּמִכְתָּבְךָ עֲצֵם תְּשׁוּקַתְךָ וְכִסּוּפִיךָ
הַטּוֹבִים לְהִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, בְּן יַחֲזִק ה' אֶת לְכַבֵּד לְכֶסֶף
וּלְהַשְׁתַּקֵּק תָּמִיד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַד שְׂתִזְכֶּה לְהוֹצִיא הַכֶּסֶף וּפִין

בפיד לדבר בפה מלא לפניו יתברך, ולבקש מלפניו שיחמל עליך
ויקרך מעתה לעבודתו באמת. כי הבחירה חפשית, ועקר
ההתקרבות הוא על ידי דרך זה שהמשיך רבנו זכרוננו לברכה
פעולם שהוא לכסף הרבה כסופין טובים ורצונות חזקים להשם
יתברך בכל יום, ולהתגבר לפרטם בפה לפרש שיחתו לפניו
יתברך כאשר הזהיר על זה פעמים אין מספר לכל אדם
שפעולם, כי הוא דבר השווה לכל נפש. אשרי שיאחו בזה, כי כל
חיותנו בפרט עתה בעקבות משיחא הוא רק על ידי תפלה
ותחנונים כי אין כחנו אלא בפה. כמו שכתוב (תהלים כה) "ואנכי
תולעת ולא איש". ואם דוד המלך עליו השלום אמר כזאת
שהוא תולעת ולא איש, אנחנו מה נאמר מה נדבר. וכל תקונתנו
הוא מה שדרשו רבותינו ז"ל על זה (תנחומא לב), מזה תולעת אין
כחה אלא בפה אף ישראל אין כחם אלא בפה. והיה ראוי
להרחיב הדבור בזה הרבה, אך השעה נחוצה וזמן תפלת השחר
הגיע. יומם יצוה ה' חסדו עליהם ועלינו בגשמיות ורוחניות
בנפשם ונפש אוהב דבק מאת, חפץ טובתם והצלחתם לנצח.

ומו כ"ט

י"ד תמוז

רעד

ברוך השם, יום ג' וארא תקצ"ט ברס"ל.

שלום לבני חביבי הרבני וכו' מורנו הרב יצחק שיחיה עם כל
יוצאי חלציו שיחיו.

וְהִנֵּה לְכַתֵּב לְךָ דְבָרֵי אֱמֶת אֵינִי יוֹדֵעַ מֵהֵיכֵן לְהִתְחִיל. תְּהִלָּה לְאֵל בְּשִׁבְתֵּי שְׁעָבְרוּ גִדְּבָרוּ דְבוּרִים נְאִים וְאֱמֶתִים וְהִתְעוֹרְרוּת אֱמֶת וְהִתְחַזְּקוּת עֲצוּם לְהִתְחִיל בְּכֹל פְּעַם לְפָרֵשׁ שִׁיחָתוֹ לְפָנַי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְלִהְיֶה חֲזָק בְּרִצּוֹנוֹת וְכִסּוּפִים טוֹבִים תָּמִיד וְלִהְרַגִּיל עֲצֻמוֹ לְפָרֵטִם בְּפֶה מָלֵא בְּכֹל יוֹם, וּבְפָרֵט בְּלִילָה בְּלִילוֹת הָאֲרָפִים כְּמוֹ עֵכָשׁוּ, לְקַיֵּם: אֲזַכְּרָה נְגִינָתִי בְּלִילָה עִם לְבָבִי אֲשִׁיחָה וַיְחַפֵּשׂ רוּחִי (תְּהִלִּים עו'), וּלְפָרֵשׁ לְעֲצֻמוֹ זֶה הַפְּסוּק הַיָּטֵב אִיךְ צְרִיכִין לְשׁוּחַ עִם עֲצֻמוֹ עִם לְבָבוֹ וְלִזְכּוֹר נְגִינָתוֹ בְּחִינַת הַטוֹב וְלִחַפֵּשׂ רוּחוֹ אוֹלֵי אֵף עַל פִּי כֵן עֲדִין יֵשׁ תִּקְוָה לְזִכּוֹת לְמֵה אֲשׁוּבוּ כָּל הַבְּשָׂרִים וְהַצְּדִיקִים הָאֱמֶתִים. כִּי כָּל אָדָם בְּכֹל דְּרָגָא שֶׁהוּא אֶפְלוֹ אִם הוּא בְּדִיּוּטָא הִתְחַתּוּנָה צְרִיךְ לֹאמַר בְּכֹל פְּעַם מְתִי יִגְיעוּ מַעֲשֵׂי מַעֲשֵׂי אֲבוֹתַי כִּי הַבְּחִירָה חֲפְשִׁית, אֵךְ הַכֹּל יִהְיֶה לְקָרֵב וְלֹא לְהִתְרַחֵק יוֹתֵר חֵם וְשְׁלוֹם כְּאֲשֶׁר דִּבְרָנוּ בְּזֶה פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר. יֵתֵר מִזֶּה אֵין פְּנָאֵי לְהָאֲרִיךְ.

דְּבָרֵי אֲבִיךָ הַמְּחַפֶּה לִישׁוּעַת ה' לְכֹל אֶחָד וְאֶחָד בְּכֹלל וּבְפָרֵט בְּזֶה וּבְכָא לְנִצְחָ.

מן אבֶּרְסֶלֶס

וְשְׁלוֹם לְכֹל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה וְעֲצוּמָה עַד אֵין סוּף וְתַכְלִית לְנִצְחָ.

עָקֵר שְׂכַחְתִּי טַאקִי פֶּאֲרֵט הָאֵפ [בְּכֹל זֹאת רַק שְׂמַח]. כִּי בְיוֹתֵר צְרִיכִין לְחֲזֹק עֲצֻמוֹ בְּשְׂמַחָה.

עֵרָה

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, אוֹר לְיוֹם ו' עָרֵב שֶׁבֶת קִדְשׁ בְּשִׁלַּח תַּקְצ"ט אוּמָאן.

אַהוּבֵי פָנַי חֲבִיבֵי הַרְפָּנִי וְכו' מוֹרְנוּ הַרֵב יִצְחָק שִׁיחָה.

היום באתי לפה תהלה לאל בשלום, ובשעה זאת קבלתי
 מכתבך והיה לי לנחת גדול, בפרט המכתב מרבי
 אפרים שקבלתי שהוא אצלי יקר מאד. ונתישבתי לכתב תכף
 אגרת תשובה לרבי אפרים גרו יאיר, והוא נאמר גם עליך בני
 חביבי ולכלכם יוסיף ה' עליכם וכו'. ומחמת נחיצת מוסר פתב
 זה אי אפשר להאריך פראוי. ולעת עתה די להחיות נפשך
 במעט הדבורים שפתבתי לרבי אפרים גרו יאיר ויהיו בעיניך
 חדשים, פי כל דבריני כלם הם חדשים ומתחדשים בכל עת, פי
 יוצאים ממעיני הישועה מחדוש שפחדושים, פלא שבכל
 הפלאות של הבורא יתברך מה שאי אפשר לפה לדבר וכו'.
 וקויתי לה' שפקרוב אכתב לך עוד באריכות קצת, ותפרם
 בשלום כל בני ביתי שבברסלב.

דברי אביך המצפה לישועה. השם יתברך יזכנו לשמח בשבת
 שיירה הפא עלינו למוכה, להרגיש יציאת מצרים וקריעת ים
 סוף מחדש, לקים באמת בכל יום זכרון יציאת מצרים בלב,
 ולראות בכל יום פאלו הוא יצא ממצרים, ועובר על הים, כמו
 שכתוב (פסחים ק) בכל דור ודור חיב אדם לראות את עצמו
 פאלו הוא וכו'. ומי שמסתכל מעט על ישועת ה' רואה נסים
 נפלאים בעמק הגלות יותר מקריעת ים סוף פמבאר בכמה
 ספרים. וכמו שאמרו רבותינו ז"ל (יומא סט) הן הן גבורותיו הן
 הן גוראותיו וכו'. ובה יכולים להחיות את עצמו בכל עת פי
 לא ימש ה' וכו'.

ומן אפרסלם

ושלום לכל אנשי שלומנו פאהבה רבה.

רעו

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם א' תִּשָּׂא תִקְצַט בְּרַסְלָב.

אוֹרְהָ וְשִׁמְחָה וְשִׁשׁוֹן וְיִקָּר לְכָבוֹד בְּנֵי חֲבִיבֵי יָדִיד נַפְשֵׁי הַרְבֵּנִי
וְכו' מוֹרְנוּ הֶרֶב יִצְחָק גְּרוּ יֵאִיר.

מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי בְיוֹם ו', עֶרֶב שַׁבַּת קִדְשׁ הָעֶבֶר, וְגַם הַיּוֹם.
וּמְאֹד נִהְיִיתִי מִמִּכְתָּבְךָ בְיוֹם ו' שְׁקָרִיתִי בְּעֶרֶב שַׁבַּת
קִדְשׁ סְמוּךְ מְאֹד לְקִבְלַת שַׁבַּת. וְהַחִיָּה אוֹתִי הִרְבֵּה יוֹתֵר מִהַצֶּעֶר
שְׁקִבְלַתִּי מִמֶּנּוּ, בְּרֵאוֹתֵי שְׁתֵּהֲלֶה לְאֵל דְּבָרָיו ז"ל הַנּוֹבְעִים עַל יְדֵי
שִׁיחַתְנוּ עוֹשִׂים רָשָׁם לְמוֹכָה בְּחֶסֶדֹו וְנִפְלְאוֹתָיו הַנּוֹרָאִים וְנִשְׁגָּבִים
מְאֹד. וְאִי אֶפְשֶׁר לְבָאֵר לְךָ בְּכֹתֵב בְּנֵי חֲבִיבֵי אֶת אֲשֶׁר בְּלִבִּי בְּזֶה,
כִּי מִי יֵאֱמִין לְשִׁמוּעַתְנוּ שְׂאֲנָשִׁים כְּמוֹתְכֶם בְּדוֹר הַזֶּה יִזְכּוּ לְדַבֵּר
כֶּה, וְלִהְתַּעֲנֶנֶע כֶּה לְקִדְשַׁת פּוֹרִים וְכו'. וּבְאֵמַת כֶּה הוּא הַמִּדָּה
וְכֶה יִפֶּה לְכַלְנֹו. וְכֹאֲשֶׁר תִּהְלֶה לְאֵל דְּבַרְנוּ הִרְבֵּה בְּזֶה בְּשַׁבַּת
קִדְשׁ הָעֶבֶר, כֹּאֲשֶׁר יִשְׁמַע מְעַט מִפִּי ר"י וְר"מ שִׁיחִיו. וְיוֹתֵר מְזֶה
תּוֹכְלוּ לְהַבִּין מִפִּי סִפְרָיו הַקְּדוֹשִׁים, וּבְפֶרֶט מִהַתְּפִלָּה שְׁפַתְבָּתִּי
בְּחֶסֶדֹו עַל הַתּוֹרָה שְׁפּוֹרִים הִכְנֶה לְפָסַח, מִי שְׁמַע כְּזֹאת מִי רָאָה
כְּאֵלֶה וְכו'. חֲזוּק וְאֵמִין מְאֹד מְאֹד בְּנֵי וְתַלְמִידֵי, וְאֵל יִבְהַלּוּךָ
רַעִיוֹנֶיךָ כִּי עֲדִין אֵין אֶתָּה יוֹדַע כָּלֵל מַה נַּעֲשֶׂה בְּעוֹלָם. חֶסְדֵי ה'
גְּדִלוֹ מְאֹד. וְכִבֵּר דְּבַרְנוּ בְּזֶה הִרְבֵּה, וְכַעַת אֵין פְּנָאִי לְהֶאֱרִיךְ. גַּם
כְּמָה אֲנָשִׁים הֵם עֵתָּה בְּבֵיתִי וְאִי אֶפְשֶׁר לְדַחוֹתֶם וְדִי בְּזֶה כַּעַת.
הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִשְׁמַח אֶתְכֶם וְאוֹתְנוּ בְּשִׁמְחַת פּוֹרִים וְיִשְׁמַע
צַעֲקוֹתְנוּ וְיִוֹשִׁיעֵנוּ מִהֲרָה לְמַעַן שְׂמוֹ נְגִילָה וְנִשְׁמַחָה בִּישׁוּעָתוֹ.

רעז

בעזרת השם יתברך, יום א' ויקרא תקצ"ט פרסלב.

אהובי בני חביבי. בוא וראה נפלאות ה' וחסדיו בכל עת ורגע. בישבי על השלחן היום הגיע השליח מאתך עם הבשורה שנאבד הסף מאתך בביתי, ותכף שאלתי כל בני הבית, ואין משיב דבר. ומאלף תבין צערי באותה השעה. מאד בלבב את דעתי פי הבנתי צערך היטב, ואתה ידעת רבוי התלאות מכמה אנשים שמספרים צערם לפני המכבידים על לבי, עד אשר כמעט פשל כח הסבל. וגם בביתי עתה נכדתי חלושה מחלי המאזלן [חזרת] אשר יצאו בפניה היום, ה' יסעדה מהרה, וגם כל בני ביתי חלושים מקלקול העשן הנקרא (משאר) שהיה בלילה העבר, וכל הלילה לא ישננו ולהתפלל צריכים, בתוך כך הגיע אלי הידיעה הנ"ל. אך כבר הקדמתי לך שאי אפשר לסבל כל מה שעובר על האדם בכל יום פי אם על ידי דרכי השיחות שהבננו ממנו ז"ל. והשם יתברך היטיב חסדו עמי שנתחזקתי והאמנתי שהכל לטובה, ונזפרתי עוד הפעם שצריכין לילך בפשיטות בתמימות לקיים מה שאמרו רבותינו ז"ל (ברכות ס:) לעולם יהא אדם רגיל לומר כל מה דעבד רחמנא לטב עבד. בתוך כך נתעורר מוסר פתב זה ידידינו רבי נחמן גרו יאיר, וחפש ובקש בתוך האשפה עד שמצא האבדה והביאה אלי בשעה קלה, ואני לא צויתיו על זה כלל. ותהלה לאל קיים מצות השבת אבדה בשלמות. ורבי גרשון גרו יאיר וכל האנשים אשר בביתי פלם עמדו משתומם, המה ראו פן תמהו מגדל

הַחֶסֶד אֲשֶׁר הוּא יִתְּבַרַךְ מִפְּלִיא בְּכֹל עֵת.

עֵתָה בְּנֵי חֵבִיבֵי רְאֵה וְהִבֵּן וְהִבַּט נִפְלְאוֹת ה' וְחִסְדּוֹ בְּכֹל עֵת, וְתִרְגְּלֵי עֲצֻמְךָ לְהִתְחַזֵּק בְּאִמּוּנָה בְּכֹל עֵת שֶׁפֶל מִה שְׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם הַפֶּל לְטוֹבָה. וּכְאֲשֶׁר כָּבַר דְּבַרנוּ בְּזֶה הַרְפָּה. וְיוֹתֵר מִזֶּה צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק מֵעַצְמוֹ, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר הַפֶּל בְּפִרוּשׁ. וְעַקֵּר הַבְּחִירָה הוּא מִהֶעֱלָמָה מִה שְׁמַנִּיחִין בְּכֹל עֵת אֶת הָאָדָם לְנִסְיוֹן בְּכֹל דְּבַר, וְהַעֲקָר עַל יְדֵי הֶהָעֱלָמָה. כִּי אִם הָיָה רוּאָה פְּנוּת הַשֵּׁם יִתְּבַרַךְ בְּכֹל עֵת, לֹא הָיָה שׁוּם נִסְיוֹן כְּלָל. עַל כֵּן אֶהוּבֵי בְּנֵי לְמַעַן הַשֵּׁם יִתְּבַרַךְ חֲזוֹק וְאַמִּץ, וְשִׂמַח נִפְשָׁךְ מְאֹד, בְּפִרְט מִה שְׁהֵייתָ פֹּה כַּמָּה יָמִים עַל יְדֵי שְׁבִירַת מְנִיעוֹת, שְׂוָה עַקֵּר הַמַּעֲלָה. וְיִדְעָתִי שֶׁכָּל מִה שְׁעָבַר עֲלֶיךָ מִצַּעַר הָאֲבֵדָה, הַפֶּל הָיָה רַק עַל יְדֵי רַבּוּי הָעֲצֻבוֹת וְהַמְרָה שְׁחֹרָה שְׁלֹא הִתְנַבְּרַת לְגַרֵּשׁ מֵאֲתָךְ, אֲבָל הַשֵּׁם יִתְּבַרַךְ בְּרַחֲמָיו חָמַל אַף עַל כֵּן וְהִקְלַ מַעֲלֶיךָ וְעָלִי עַד שֶׁנִּמְצְאָה הָאֲבֵדָה. עֵתָה חֲזוֹק וְאַמִּץ וּבִטַח בַּה' כִּי לֹא יַעֲזֹב אוֹתָךְ לְעוֹלָם. וּבְכֹל הַדְּבָרִים שְׁבַעֲוֹלָם מְגִדוֹל וְעַד קָטָן, בְּכֹלֵם יִהְיֶה חֶסֶדּוֹ עִמָּךְ בְּכֹל יוֹם וּבְכֹל עֵת וּבְכֹל שְׁעָה לְתַמְכָּךְ וְלִסְעָדָךְ לְחֻזְקָךְ וְלֵאמֹצְךָ בְּאִפְנֵי שְׁנֹזְפָה לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְּבַרַךְ בְּכֹל עֵת עַדִּי תִזְכֶּה לְהִיּוֹת כְּרִצוֹנוֹ יִתְּבַרַךְ לְנִצָּחַ. וְזִמְנֵי מְנַחֵה הַגִּיעַ, וְאִי אֶפְשָׁר לְהַאֲרִיךְ יוֹתֵר. בְּעַל הַרְחָמִים וְהַחֶסֶד יִמְתִּיק כָּל הַדִּינִים מֵעֲלֶיךָ וּמֵעֲלֵינוּ, כִּי חֶסֶדּוֹ גָּבַר עָלֵינוּ וְאַמַּת ה' לְעוֹלָם.

דְּבַרֵי אֲכִיד.

וְאֵל אֲבִרְסָא

רעח

בעזרת השם יתברך, יום ה' צו תקצ"ט ברס"לב.

רב שלום לאהובי בני חביבי הרפני מורנו הרב יצחק שיחיה.

מכתבך קבלתי עם האגרת מרבי אפרים גרו יאיר והיה לי לנחת גדול, עוד אגרת קבלתי, פעת אין לחדש דבר, אך לאשר ידעתי עצם תשוקתך לשמע דברי אמת, אמרתי להודיעך מעט משיחתנו בשבת קדש העבר, מגדל מעלת הדבור והשיחה לפניו יתברך. והזפרתי מה שראיתי במדרש פרשת ויקרא פרק ב' שמביא שם פסוק (ירמיה לא) "הבן יקר לי אפרים אם ילד שעשועים פי מדי דברי בו זכר אזכרנו עוד", ואיתא שם איזה ילד שעשועים כבן שנים או שלש שנים וחד אמר כבן ארבע וכן חמש שנים; ופרשו שם המפרשים שאחד אמר כבן שתים שלש שנים, שאף על פי שתינוק פוה אינו יכול לדבר פי אם ברמז ומדבר חצי דבור, אף על פי כן אביו משעשע בו בדבוריו וממלא חפצו. וחד אמר כבן ארבע וחמש שנים, שאז דבורו שלם ומבקש מאביו בפה מלא תן לי חפץ פלוני או חפץ פלוני, ואביו ממלא בקשתו. ואף על פי שאין מבאר שם בהפירוש כל כך, בארתי הענין יותר, פי אני בעניי הוצאתי מזה התעוררות הרבה לענייננו למה שהזיכרנו הוא ז"ל לפרש שיחתו לפניו יתברך בכל יום וכו'. פי תהלה לאל הבנתי ממדרש זה התחזקות והתעוררות עצום לזה, כי מובן ומבאר מזה שאפלו כשאדם אינו יכול לדבר כלל לפניו יתברך ולפרש שיחתו היטב, אף על פי כן יקר בעיניו יתברך אפלו אם מדבר ברמז ובחצי

דבור כּמוֹ תינּוֹק בֵּן שְׁתַּיִם אוֹ שְׁלֹשׁ שָׁנִים, וְלַפְעָמִים עוֹזֵר הַשֵּׁם
 יִתְפָּרֵךְ וּמְדַבֵּר דְּבוּרִים שְׁלֵמִים, כְּתִינוּק בֵּן אַרְבַּע אוֹ חֲמֵשׁ שָׁנִים.
 וְכִדּוּ יִשְׂרָאֵל יִקְרִים בְּעֵינָיו בְּשִׂמְדָּבָרִים וּמְשִׁיחִים צְרִכֵיהֶם לְפָנָיו,
 וְנִקְרָאִים יְלָד שְׁעִשׂוּעִים. וְעַיִן שָׁם מֵה שְׁאִיתָא שָׁם עַל סִיּוּם
 הַמְקָרָא כִּי מְדֵי דְבָרֵי בּוֹ דֵּי דְבוּרֵי בּוֹ וְכוּ'. מוֹכֵן שָׁם עֲצֵם יִקְרַת
 הַדְּבוּר, וְאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר בְּכַתְבּ, בְּפָרְט כִּי מוֹסֵר כְּתָב זֶה נֶחְוֵן
 מְאֹד וְהַהֲכָרַח לְקַצֵּר. אֲךָ מֵאֲלִיכֶם תְּבִינּוּ רְמִזִּים מְזִה לְהַתְחַזֵּק
 בְּהַדְּבוּר וְהַשִּׁיחָה בֵּינוּ לְבֵין קוֹנֵוּ בְּכָל עַת אִידָּ שְׁתּוּכְלוּ. בְּוֹדָאִי
 טוֹב יוֹתֵר לְדַבֵּר בְּפִרוּשׁ דְּבוּרִים שְׁלֵמִים, אֲךָ גַּם בְּשִׂאִינָם יְכוּלִים
 לְדַבֵּר הַיֵּטִב, יִקְר בְּעֵינָיו יִתְפָּרֵךְ הַדְּבוּר (שְׁקוּרִין פְּעֵעֶסְטִין) כְּמוֹ יְלָד
 שְׁעִשׂוּעִים שֶׁהוּא בֵּן שְׁתַּיִם שְׁלֹשׁ שָׁנִים. וְהֵבֵן הַיֵּטִב לְקִים כָּל זֹאת
 בְּפִשְׁטוּת כִּי הוּא חַיִּיכֶם לְנִצָּחַת, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְעֵבֵר זֶה הָעוֹלָם
 בְּשָׁלוֹם, כִּי אִם עַל יְדֵי זֶה שְׁכַתְּבֵנוּ כָּאֵן, כִּי אֵינן כּוֹחֵנוּ אֱלֹא בְּפָה.
 וְה' יִשְׁמַח לְבַבְכֶם וְתִזְבּוּ לְקַבֵּל חֵג הַפֶּסַח הַקְּדוֹשׁ הַבֹּא עֲלֵינוּ
 לְטוֹבָה בְּקִדְשָׁה וּבְכִשְׁרוּת וּבְשִׂמְחָה רַבָּה.

דְּכַרֵּי הַכּוֹתֵב בְּנַחֲיָצָה.

171 אַבְרָהָם

רעט

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם ה' קָדָם תְּפִלַּת שְׁחֵרִית שְׁמִינֵי תַקְצִ"ט.

אֶהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי. אֶתְמוּל סְמוּךְ לְמַנְחָה קַבְלֵתִי מִכְּתָבְךָ מִיַּד
 אַחִידָּ, הוּא בְּנֵי רַבִּי שְׁכָנָא גְרוּ יֵאִיר, וְלֹא הָיָה פְּנָאִי
 לְקָרוֹתוֹ, כִּי כְּבָר הִתְחַלֵּתִי לְהַתְפַּלֵּל מַנְחָה וּקְרִיתִיו אַחַר עֶרְבִית.
 וְהָמוּ מֵעַי לֹא מִגְדֵּל הֶרְחַמְנוֹת אֲשֶׁר עָלָיו, כִּי כָּל מִכְּתָבֶיךָ מְלֵאִים

צַעֲקוֹת וְקוֹלוֹת וְכִסּוּפִין לְשׁוֹב לַהֲשֵׁם יִתְבָּרַךְ בְּאֵמֶת. וְאֲנֹכִי יִדְעֵתִי
 כִּי רַב בְּנֵי אָדָם אֶפְלוּ בְּדוֹרוֹת הַקּוֹדְמִים עָבְרוּ עֲלֵיהֶם כְּהִנֵּה
 וְכִהֵּנָה אֲלֵפִים וְרַבּוֹת פְּעָמִים כֹּאֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי וְהִבְנֵתִי מִפִּי
 הַקְּדוֹשׁ, וְכֹאֲשֶׁר אֲנִי בְּעֲצָמֵי רְאִיתִי וְשָׁמַעְתִּי וְהִבְנֵתִי מִפִּי רַבּוֹת
 אֲנִישִׁים וּמִפִּי סִפְרֵי קֹדֶשׁ. וְכִכֵּר דִּבְרָנוּ בְּזֶה הַרְבֵּה, וּמָה לָּנוּ לְדַבֵּר
 הַרְבֵּה בְּזֶה, הֲלֹא רְבוּתֵינוּ ז"ל אָמְרוּ בְּפִרוּשׁ (סֵפֶה נב.) בְּכָל יוֹם
 וַיּוֹם יֵצְרוּ שֶׁל אָדָם מִתְּחִלָּה עָלָיו, וְאֵלְמֵלֵא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 עוֹזְרוֹ וְכו', שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים לו) "צוּפָה וְכו' וְה' לֹא יַעֲזֹבֵנוּ בְּיָדוֹ".
 אֲךָ אֵף עַל פִּי כֵּן אֵין מִי שְׁדַבֵּר כָּל כֶּךָ בְּזֶה וְהוֹעִיל בְּדַבְּרוֹרֵי לְנֻצַח
 כְּמוֹ אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ הַנּוֹרָא ז"ל. עַל כֵּן עָלָה עַל דַּעְתִּי שְׂאִין
 לִי מָה לְהַשִּׁיבָךְ, מֵאַחַר שְׁדַבְּרִינוּ בְּזֶה כְּבֵר דִּבְרָנוּ הַרְבֵּה, וְכִכֵּר
 נִדְפַס וְנִכְתַּב הַרְבֵּה, וּמָה אוֹסִיף לְדַבֵּר עוֹד; אֲךָ עִם כָּל זֶה אֵי
 אֶפְשֶׁר לְבֵית הַמְּדַרְשׁ בְּלֹא חֲדוּשׁ, וּבִפְרָט כִּי זֶה הָעֵקֶר לְבַל
 יִתְיַשְׁנוּ הַדְּבָרִים חֵם וְשָׁלוֹם, כִּי אֲסוּר לְהִיּוֹת זָקֵן וַיֵּשֶׁן חֵם וְשָׁלוֹם,
 רַק בְּכָל יוֹם יִהְיוּ כְּחֻדָּשִׁים מִמֶּשׁ. וְזֶה יִסוּד כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה
 כֹּאֲשֶׁר הִזְהַרְנוּ עַל זֶה בְּפִרְשַׁת קְרִיאַת שְׁמַע "אֲשֶׁר אֲנֹכִי מְצַוֶּךְ
 הַיּוֹם", וְדַרְשׁוּ רַבּוּתֵינוּ ז"ל עַל זֶה 'בְּכָל יוֹם יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ
 כְּחֻדָּשִׁים'. וְעַל זֶה בָּאתִי לְךָ לְהוֹכִירְךָ וּלְזַרְזֶךְ בְּנֵי חֲבִיבֵי שְׁתִּירָא
 בְּכָל יוֹם וַיּוֹם לְקַיֵּם זֹאת מִחֻדָּשׁ, שְׂיִהְיֶה בְּעֵינֶיךָ דְבָרֵי קֹדֶשׁ ז"ל
 כְּחֻדָּשִׁים מִמֶּשׁ, וְכֹאֲשֶׁר כְּבֵר הִזְהַרְתִּי אֶתְכֶם שְׁגַם דְבָרֵי רַבּוּתֵינוּ
 ז"ל אֵלוֹ שְׂאָמְרוּ שְׂיִהְיֶה כְּחֻדָּשִׁים אֲסוּר שְׂיִתְיַשְׁנוּ, וְכֵן כָּל דְּבָרֵינוּ
 בְּזֶה שְׂצָרִיכִים לְהַתְּחִלָּה בְּכָל עַת אֲסוּר שְׂהִתְיַשְׁנוּ חֵם וְשָׁלוֹם וְכֵן
 לְעוֹלָם, וְהֵבֵן הַיֵּטֵב.

וְעַתָּה הַט אֲזוּנָךְ וְשָׁמַע אֲמָרֵי מַחֲדָשׁ. וְתַדַּע שֶׁהִיָּה זֶה סְמוּךְ צְדִיק גָּדוֹל קְדוֹשׁ וְנוֹרָא מְאֹד מְאֹד, אֲשֶׁר מְסַר נַפְשׁוֹ בְּכָל עַת בְּשָׁבִיל טוֹבוֹת יִשְׂרָאֵל הַעֲקָרִיּוֹת לְרַחֵם עֲלֵיהֶם לְהַחְיֹרֵם לְמוֹטֵב בְּעֲצוֹת נִפְלְאוֹת וְנוֹרָאוֹת וְכוּ', שֶׁזֶה עֵקֶר הַרְחֻמְנוּת עַל יִשְׂרָאֵל עִם קְדוֹשׁ, וְהוּא בְּנִפְלְאוֹתָיו וְהַשְׁגָּתוֹ הַעֲצוּמָה הַיּוֹדִיעַ לָנוּ שְׂאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי יַחֲיֶה וַיִּחַזַּק עֲצָמוֹ בְּכָל יוֹם עַל יְדֵי כָּל נִקְדָּה וְנִקְדָּה טוֹבָה שְׂיִחַפֵּשׁ וַיִּמְצָא בְּעֲצָמוֹ עֲדוּן. וּבֵאֵר זֹאת בְּפָסוּק "וְעוֹד מַעַט וְאִין רַשַׁע" וְכוּ', וּבְפָסוּק "אֲזַמְרָה לְאֱלֹקֵי בְּעוֹדֵי" וְכוּ'. וְאַחַר כֵּךְ אָמַר שֶׁהוּא נוֹסֵעַ בְּשָׁבִיל עֶסֶק זֶה לְלַעַמְפַּעְרָג, וְגַלְהַ נּוֹרָאוֹת בְּעֵינֵי הַמַּשְׁכֵּן שֶׁהַצְּדִיקֵי אֲמַת בּוֹנִים בְּכָל דּוֹר, עַד שֶׁהָאִיר עֵינַיִם הַמְּבִיטִים עַל הָאֲמַת בְּהַמְשָׁנָה הַחֲזוֹן רוֹאֶה וְכוּ'. מִי שֶׁשָּׁמַע כְּזֹאת וְכוּ'.

וְאֲנִי בְּעֵינַי זֶה כְּמָה שְׁעוֹת בְּשִׁכְבִּי עַל מִשְׁכְּבִי קֹדֶם שֶׁקָּמַתִּי חֲשִׁבְתִּי רַק בְּזֶה בְּשָׁבִיל לְהַשִּׁיבֶךְ וּלְהַחֲלִימֶךְ וּלְהַחְיֹתֶךְ מַחֲדָשׁ בְּזֶה כְּאֲשֶׁר הִזְהִירְנוּ הוּא ז"ל בְּפָרוּשׁ לֵילֶךְ עִם זֶה, וְהָטָה בִּידוֹ הַקְּדוֹשָׁה בְּתַשׁוּקָה נִפְלְאָה שֶׁרְצוֹנוֹ חֲזוֹק שֶׁנִּגְלַךְ בְּזֶה כְּאֲשֶׁר כָּבַר סִפְרָתִי לְכֶם קֶצֶת, וְיֹוֹתֵר מִזֶּה יֵשׁ בְּלִבִּי שְׂאִי אֶפְשֶׁר לְבָאֵר. וְיֹוֹתֵר מִזֶּה גַם אֲנֹכִי אֵינִי יוֹדֵעַ, רַק אֲנִי מֵאֲמִין וּמְבִיֵן מִרְחוֹק מְאֹד, שֶׁהוּא דֶרֶךְ נִפְלְאָ וְנִעִים וְנוֹרָא וְאֲדִיר וּמְתַקֵּן וְכוּ'.

וְכָל עֵינֵי פֶסַח יְכוּלִין לְמַצָּא עַל יְדֵי זֶה, כִּי פֶסַח בְּחִינַת "חֶסֶד לְאַבְרָהָם". כִּי אַבְרָהָם אֲבִינוּ הוּא הָרֵאשׁוֹן שֶׁהִתְחִיל לְגַלוֹת אֱלֹקוֹת בְּעוֹלָם, וּבְכַפֶּסֶת בָּאוּ אֵלָיו הַמַּלְאָכִים לְבַשֵּׁר שִׂיחֵיהָ נוֹלַד יִצְחָק וְכוּ', וְאִז אָפָה מִצּוֹת וְכוּ' וְכוּ'. כִּי הוּא הִתְחִיל לְקַרֵּב

בני אדם להשם יתברך, ועקר ההתקרבות היה על ידי החסד, שהטה כלפי חסד ומצא זכות בכל אחד שרצה להתקרב. וזה כל ענין פסח שנאמר בישראל (יחזקאל טו) "ואת ערם ועריה ואראך מתבוססת בדמיוך". הינו בשטות ובגנות התאוות, "ואמר לך בדמיוך חיי ואמר לך בדמיוך חיי". הינו שגם בתוך תקוף התגברות דמיוך שהם התאוות הבאים מרתיחת הדמים, בזה בעצמו חיי, מה שאף על פי כן נמצאים בך נקודות טובות כל כך, ואתה מתגבר וכוסף בכל פעם לטוב אמתי, ואתה מנתק עצמו ומחשבתך בכל פעם מרע לטוב וכו' וכו'. כי זה עקר מעלת האדם שהוא גבוה ממלאכים מחמת שיש לו יצר הרע בזה, ובלבולים באלה, והוא בתוך עולם בזה שמלא שקרים והטעויות ובלבולים וטרדת הפרנסה וכו' וכו'. על כן יקר בעיניו יתברך כל תנועה ותנועה טובה וכו'. ועל כלם ועל כלם כל חיותינו ותקותנו ושמחתנו הוא בכחו של זקן שבזקנים הקדושים, תהלה לאל יש ויש לנו על מי לסמוך. זכרו זאת והתאושו והתחזקו את כל אשר עשה עמנו. אלמלא לא גלה אלא התורה הזאת "אזמרה" דיינו. מכל שפן וכל שפן שגלה תורות נוראות ומעשיות נפלאות ושיחות קדושות באלה וכאלה, ובדאי יגמר מה שהתחיל להקיצנו משנתנו על ידי כל פעולותיו הקדושות והנוראות. פי עדין עומד ומתפלל עלינו עם כל הצדיקים שוכני עפר, אשר לולא זאת לא היו לנו שום קיום כלל, וכמו שכתוב בזהר הקדוש (חלק ג ע). אלמלא תפלות הצדיקים שמתו על החיים לא אתקיים עלמא כרגע.

וְמָה אוֹסִיף לְדַבֵּר אֵלֶיךָ עוֹד בְּנֵי חֲכִיבֵי וַיְדִידִי, אִם אֲמַנֶּם
 תְּהִלָּה לְאֵל יֵשׁ וַיֵּשׁ עוֹד לְדַבֵּר, אֲדָּ אֵין הַזְמַן וְהַיְרִיעָה
 מִסְפִּיק, וְהֵלֵא לְפָנֶיךָ דְבָרֵינוּ בְּכֹתֵב בְּסִפְרֵינוּ וְכו', הַפֶּדָּ בָהֶם וְהַפֶּדָּ
 בָּהֶם וְכו' נִמְצָא בָּהֶם הִרְבָּה עַל פֶּסַח וּסְפִירָה "תְּהִלָּה לְאֵל חַיִּי".
 וְזִמְנָן תְּפִלַּת שְׁחָרִית הַגִּיעַ. וְכֹל כְּוֹנְתִי בְּמִכְתָּבֵי זֶה לְקַיֵּם מִצְוֹת
 "וַיִּשְׁנַנְתֶּם לְבַנְיָדָּ וְהוֹדַעְתֶּם לְבַנְיָדָּ וּלְבַנֵּי בְּנֵיךָ". וּבְפָרַט קִדְּם פֶּסַח
 שְׁצָרִיכִין לְהָשִׁיב לְפָנֶיךָ הַשְׁוֹאֵל, בְּפָרַט בְּדֶרֶךְ חֲכָמָה תְּהִלָּה לְאֵל
 בְּרוּךְ הַמְּקוֹם בְּרוּךְ הוּא, כְּנִגְדָּ אַרְבָּעָה בְּנִים דְּבָרָה תוֹרָה אֶחָד
 חֲכָם וְכו', שְׂבִימֵינוּ נִתְנַלָּה נוֹרָאוֹת כְּאֵלֶּה שְׁהֶם רֵאשִׁי תִּבּוֹת
 שְׁחָרִי"ת. אֲשֶׁרֵי אֲזַנִּים שְׂכָדָּ שׁוֹמְעוֹת, אֲשֶׁרֵי עֵינִים שְׂרׁוֹאִים זֹאת
 בְּסִפְרֵי הַקְּדוּשִׁים. וְאִם אֶתְחִיל עֵתָה לְדַבֵּר בְּזֶה יִכְלָה הַזְמַן, כִּי
 מְאֹד עֲמָקוּ מַחְשְׁבוֹתַי, וְהַעֲקָר מַה שְׂכָתוֹב שָׁם (לְקוֹפֵי מוֹהֲרֵנ"ן ל)
 שְׂכָל מַה שְׁהַחֲוִלָּה גְּדוֹל בְּיוֹתֵר צָרִיךְ רַבִּי גְּדוֹל בְּיוֹתֵר, שְׂיֻכָּל
 לְהַכְנִים בּוֹ גַּם כִּן הַשְׁנָת אֶלְקוֹת. וְתְהִלָּה לְאֵל בְּחִסְדּוֹ אֵין אָנוּ
 חוֹלְקִים עַל הַרְבֵּי הָאֱמֶת הַזֶּה, וְאָנוּ חוֹתְרִים לְהַתְקַרֵּב אֵלָיו וְהוּא
 מְקַרְבֵנוּ בְּרַחֲמָיו בְּכָל עַת בְּדַרְכִים נוֹרָאִים וְנִפְלְאִים, מַה נֹאמֵר
 מַה נְדַבֵּר מַה נָּשִׁיב לְה' עַל כָּל תַּגְּמוּלוֹהוּ, עֲלֵינוּ לְשַׁבַּח וְלוֹמֵר
 הִלֵּל שְׁלֵם וְהִלֵּל הַגְּדוֹל בְּפָרַט בְּפֶסַח עַל כָּל הַחֲסָדִים אֲמִתִּים
 וְנִצְחִיִים שְׁעֵשָׂה עִמָּנוּ בְּעַל הַרְחָמִים רַב חֶסֶד וְאֱמֶת. כִּן יוֹסִיף
 וַיִּוְסִיף לְהַגְדִּיל חֲסָדָיו עִמָּנוּ יוֹתֵר, עַד נִזְכָּה בְּחַיֵּינוּ לְקַיֵּם דְּבָרָיו
 ז"ל בְּשְׁלָמוֹת בְּאֱמֶת, נְגִילָה וְנִשְׁמַחָה בִּישׁוּעָתוֹ.

דְּבָרֵי אֲבִיךָ וְרַבִּי.

וְשָׁלוֹם לְכֹל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה, לְכֹלֵם נֶאֱמְרוּ דְבָרֵי
 אֵלֶּה חֻקּוֹ וַיֵּאֱמִין לְבַבְכֶם וְכו'. הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ וְיִזְכְּנוּ
 לְסֵדֶר הַסֵּדֶר פְּרָאוּי. וְהֵינּוּ שֶׁל אַרְבָּעָה כּוֹסוֹת שֶׁל יְשׁוּעָה יִשְׁמַח
 לְכַבְּנוּ בְּאַמַּת שְׁנֵה הָעֵקֶר. אִזּוֹן טַאקֶע פֶּאָרַט הָאָפּ וְיִבְכֵל זֹאת בַּק
 שְׁמַחָה.

נְשִׁמָּה לְעִיל. הַמְשָׁכֵן שְׁבוּנָה הַצְדִּיק וְכו' בַּנ"ל, כֹּל זֶה שֶׁיֵּךְ
 לְפָסַח. כִּי בְּאַחַד בְּנֵי־סֵן הֻקַּם הַמְשָׁכֵן וְקוֹרֵין חֲנֻכַּת
 הַנְּשִׁיאִים בְּכָל יָמִים אֱלוֹ שְׁקָדָם פָּסַח, וְכֵן הַסֵּדְרִים שְׁקָדָם פָּסַח
 מִדְּבָרִים מְזֵה שֶׁהֵם מִן פְּרִשַׁת תְּרוּמָה עַד פְּרִשַׁת צֹו שְׁקוֹרֵין קָדָם
 פָּסַח. כִּי פָּסַח חֶסֶד בְּחִינַת נִפְלְאוֹת חֶסְדֵּי וְיִתְפַּרֵּךְ שְׁמִסְתַּפֵּל רַק
 עַל הַנְּקֻדוֹת טוֹבוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, שְׁעַל יְדֵי זֶה הוֹצִיאָנוּ
 מִמִּצְרַיִם, וְכֵן יוֹצִיאָנוּ עַל יְדֵי זֶה מִגְּלוֹת הָאָרֶץ הַזֶּה. וְכֵן בְּפִרְטוּיֹת
 מוֹצִיא אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִגְּלוֹתָו עַל יְדֵי הַחֶסֶד הַנִּפְלָא הַזֶּה.
 וְעַל יְדֵי כָּל זֶה נִבְנָה הַמְשָׁכֵן בְּכָל שְׁנָה עַל יְדֵי הַצְדִּיקֵי אַמַּת. וְעַל
 כֵּן עַל יְדֵי זֶה נִכְנָסִין לְפָסַח שֶׁהוּא חֶסֶד גְּדוֹל וְכו' וַיִּקְיָם אֲנִילָה
 וְאִשְׁמַחָה בְּחֶסְדְּךָ וְכו'.

רפ

כְּרוֹךְ הַשֵּׁם, יוֹם ג' ל"ח לְסִפְרֵיהַ תַּקצ"ט אוֹמָאן.

שְׁלוֹם לְאַהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי הַרְבֵּי מוֹרְנוּ הַרֵב יִצְחָק שִׁיחִיהַ וְלְכֹל
 בְּנֵי בֵיתוֹ שִׁיחֵיו וַיֵּאֲרִיכוּ יָמִים רַבִּים.

הַיּוֹם בְּאֵתִי לְפָה קַהֲלַת אוֹמָאן בְּעַת תְּפִלַּת שַׁחְרִית, וְאַנִּי לֹא
 הִתְפַּלַּלְתִּי עֲדֵין וְהֵייתִי נַחְפּוֹ מְאֹד לְהִתְפַּלֵּל, בְּתוֹךְ כְּךָ
 הֵבִיא לִי הַפֶּטְשֶׁלָאן וְהַדּוֹרן מִכְתָּבְךָ, וְקִפְלַתִּיו מִיַּד וְקִרְיַתִּיו תַּכְרָ

קִדְּם הַתְּפִלָּה, וְהָיָה לִי לְנַחַת בְּרֵאוֹתַי שְׁנַתְּמִילָה תְּשׁוּקַתְךָ שְׂיָגִיעַ לִי מִכְתָּבְךָ בְּרָגַע שְׁבֹאתִי לְפָה בְּשָׁלוֹם. וְכַעַת אֵין פְּנָאֵי כָּלֵל לְהַשְׁיִבְךָ. הִבְנֵתִי מִמִּכְתָּבְךָ מִצּוֹקַת לְבָבְךָ וְרַבּוּי הַהֲרַחְבוֹת שֶׁהַשֵּׁם יִתְּבַרְךָ מֵרַחֵיב לְךָ בְּכָל עֵת. וְכִבֵּר הַקְּדַמְנוּ שְׂרַק בְּזֶה צְרִיכִין לְהַחֲיוֹת אֶת עֵצְמוֹ בְּכָל עֵת, כְּמוֹ שֶׁאָמַר אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ ז"ל עַל פֶּסוּק "בְּצַר הֲרַחֲבֵתָ לִי" וְכוּ'. וְתַהֲלֵה לְאֵל הָיִיתִי בְּבִרְדֵימִי שׁוֹב וְכוֹרוֹךְ הַשֵּׁם הַכֹּל עַל נְכוּן. וְכַעַת דַּעֲתִי חֲזָקָה לְהַתְּעַכֵּב פֶּה עַל חֵג הַשְּׁבוּעוֹת הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה. הַשֵּׁם יִתְּבַרְךָ יִרְחַם שְׂיִהְיֶה לְטוֹבָה לְכַלְנוּ, וְרִצּוֹנְךָ הַחֲזֵק לְהִיּוֹת עִמָּנוּ יִקְבַּל הַשֵּׁם יִתְּבַרְךָ כְּאֵלוֹ הָיִיתָ עִמָּנוּ. וְתַתְּחִיזֵק לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד בְּפֶרֶט בְּחֵג הַשְּׁבוּעוֹת הַנּוֹרָא הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה, וְהַפֶּאֶסְט [וְהַדְּאָר] נְחוּצָה מְאֹד, וְאֵי אֶפְשָׁר לְהֵאָרִיךְ כָּלֵל.

דְּבָרֵי אָבִיד.

וְלֵן אֶבְרֵסֶלֶף

י"ח תמוז

רפא

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם ד' ט"ל לְמִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תַּקְצִ"ט אוֹמָאן.

רַב שְׁלוֹם לְאַהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי הוֹתִיק מוֹרְנוּ הֵרֵב יִצְחָק שְׂיִחְיָה.

אֶתְמוּל קִבַּלְתִּי מִכְתָּבְךָ תַּכְף כְּבוֹאֵי וְהַשְׁבֵּתִי לְךָ מִיַּד עַל יְדֵי הַפֶּאֶסְט. וְכַעַת קִבַּלְתִּי עוֹד הַפֶּעַם מִכְתָּבְךָ עַל יְדֵי הַשְּׁלִיחַ, מוֹסֵר כְּתָב זֶה. וְאֵין אֲנִי יוֹדֵעַ מַה לְכַתֵּב לְךָ לְהַשִּׁיב נְפִשְׁךָ, כִּי כְּבֹר דִּבְרַתִּי וְכַתְּבַתִּי לְךָ הֲרַבָּה, רַק הַזְּהֵר לְקַיֵּם שְׂיִהְיוּ דְבָרֵינוּ הָאֲמֵתִיִּים שֶׁל אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ זָכָר צְדִיק וְקָדוֹשׁ לְבָרְכָה בְּכָל יוֹם בְּעֵינֶיךָ בְּחֻדְשִׁים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל. כִּי הֵם

דבורים נוראים, כל דבור ודבור הוא חדושי תורה אמתים
 נפלאים ונוראים מאד, נובעים ממעיני הישועה, והם מתחדשים
 בכל עת ועת לכל ההוגים בהם באמת. ובכל יום ויום נעשים
 חדשות ונפלאות עם כל בריה שבעולם מפל שפן עם מין
 האנושי, מפל שפן וכל שפן אלפי אלפים קל וחמר עם כל אחד
 ואחד מישראל, מפל שפן וכל שפן עם החפצים באמת להתקרב
 אליו יתברך ונקראים על שם הצדיק האמתי צדיק יסוד עולם
 האמתי, שהוא בחינת יסוד הפשוט וכו', שפל מי שנכלל בשמו
 הקדוש וכו' כמו שמבאר בהתורה בראשית וכו'. אם אמרתי
 אספרה לך חלק מאלף אלפים מה שבלבי מזה מה שאני רואה
 ומבין מעט, עד שאני יודע ומבין שאין יודעים כלל, לא יספיק
 הזמן והזמן ירעות, ובדאי לא לחנם חס ושלום תקנו לנו
 חכמינו ז"ל בעלי רוח הקדש שתקנו לנו סדר התפלה לומר בכל
 יום עושה חדשות וכו', אדון הנפלאות המחידש בטובו בכל יום
 תמיד מעשה בראשית וכו', וכן בשמונה עשרה לומר על נסיד
 שבכל יום עמנו, ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת, ערב ובקר
 וצהרים וכו'. עמד והתבונן נפלאות אל בכל עת.

ואחר כל אלה צריכין להחיות את עצמו בכל פעם מחדש
 בדבריו הקדושים המשיבין את הנפש בשבעה משיבי
 מעם, ומהם אומרה לאלהי בעודי וכו'; ששון ושמחה ישיגו וכו'
 להפך כל היגון ואנחה לששון לשמחה; בקי בהלכה אם אפק
 שמים וכו'; מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע; הקיצו ורננו שכני
 עפר; פי מלא כל הארץ כבודו וכו'. וכהנה וכהנה רבות עשית
 אתה ה' אלקי נפלאותיך ומחשבותיך אלינו וכו' להחיותנו פיוס

הנה בדור העני הנה להחיות ולהשיב נפשות נרדפים כאלה מפל צד - מהפרנסה והתאוות והמדות והשונאים הרבים בחנם. אך זאת נחמתנו בעניינו, שאנו מרגישין לפרקים הפסוקים שבתהלים, שנאמרו עלינו, על כל אחד ואחד בפרטיות; ובה יש לנו לשמח נפשנו בכל עת; כי השם יתברך הקדים רפואה למכתנו האנושה, כי כבר היה אדוננו מורנו ורבינו ז"ל בעולם, וצדיקים במיתתן קרויים חיים כמו שאמרו רבותינו ז"ל (ברכות יח) ועדין עומד ומתפלל עלינו, ודבריו חיים וקיימים ומחיו אותנו גם עתה לנצח. רק השמר לך לבל יזקינו בעיניך כלל, כי נובעים מפי הזקן שבזקנים שהתפאר עצמו שהוא זקן ויניק וכו', מי שמע כזאת, ואיך אפשר שיזקינו. אדרבה, התאוות והשטותים וטרדת הפרנסה הם דברים ישנים מהמלך זקן וכסיל; אבל דברי תורה אמתיים, בפרט חדושים נוראים כאלה ושיחות נפלאות ועמקים ותמימים וכו' כאלה, הם חדושים חדשים בכל יום ובכל עת לנצח כי מאד עמקו מחשבותיו. אך אנו צריכים לקבלם בפשיטות ולהאמין שיש בהם עמקות נפלא ונורא מאד מאד להחיות עצמנו בכל יום. ובפרט בעת שמספבין הרעיונים לבלבל ולהחליש דעתך חס ושלום, לזכר מחדש ממש שיש בך נקודות טובות רבות. ותזכר מחדש ממש שאתה מתעטף בציצית כל יום. ועצם נפלאות סגלות הציצית הקדושים ונוראים מאד, כי ציצית מציל מנאוף, וזוכה לקבל עצת הצדיקים שהוא פלה זרע אמת וזוכה לאמונה ולתפלה ולנסים ולארץ ישראל וכו', וכל זה בתורה אחת. ובתורה "ראיתי" וכו'. נאמר על ציצית נוראות

ונפלאות אחרים וכן עוד כהנה, וכן על תפלין ושבת ויום טוב וצדקה וכו' אשרינו שזכינו לבלי להתנגד על התגלות פזאת בימינו, ואנו זוכים ללבש ציצית בכל יום וכן תפלין וכו' ולידע תורות כאלו ולידע מהתורה אומרה וכו' שכל נקדה ונקדה יקרה מאד מאד; נגיל ונשיש בכל יום בזאת התורה כי היא לנו עז ואורה, והשליח נחפו לדרפו וההכרח לקצור.

דברי אביד המחפה להחיות ולשמח נפשך ונפש רעיד בשמחת ישראל, כל־שכן בשמחת התורה הקדושה בכל עת מעתה ועד עולם אמן סלה.

ומן אפרסוף

ויפרם באהבה בשלום כל אנשי שלומנו באהבה רפה ואהבת עולם לעולמי עד ולנצח נצחים.

רפב

ברוך השם, יום ד' נשא תקצ"ט אומאן.

לבני חביבי הרפני מורנו הרב יצחק שיחיה עם כל בני ביתו ויוצאי חלציו הנעימים שיחיו, שלום וחיים וכל טוב.

מכתבך קבלתי אתמול על ידי הפאסט שנתכתב קדם שבועות. ולפה לא הגיע עד אחר אסרו חג ואור ליום זה קבלתי מכתבך על ידי השליח מוסר כתב זה. וכעת אני טרוד ונחפו מאד לדרפי לשלום לקרומינמשאק בצותא חדא עם רבי אפרים גרו יאיר, אך מתשוקתך החזקה אני מכרח להשיבך באפם הפנאי כי עדן לא התפללתי שחרית. ולהודיעך מהשבועות העבר אין הזמן והיריעה מספיק, תשמע מה

שְׁתַּשְׁמַע מִפִּי רַבִּי מְרַדְכֵי וְרַבִּי נַחֲמָן אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם וְתִתְעַנֶּג
וְתִשָּׂא בִישׁוּעָתוֹ. וְגַם אֲנֹכִי דִבַּרְתִּי עִם רַבִּי מְרַדְכֵי כְּדַבְרֶיךָ,
שְׁקִינִיתִי לֵה' שְׁפִשְׁבֻּעוֹת הַפָּאִים לְקִרְאָתֵנוּ לְשָׁלוֹם תּוֹכָה לְהִיֹּת
עִמָּנוּ בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ. וְעַתָּה בְּנֵי חֲזַק וְאַמֵּץ וּבְטַח בַּה' כִּי לֹא
יַעֲזֹב אוֹתְךָ וְהַבֵּל יִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה. וְתוֹכָה שִׂיחֶיךָ הַסּוֹם טָפֵל
לְרוֹכְבוֹ וְתִנְהַיְגֵהוּ כְּרִצּוֹנְךָ כְּאֲשֶׁר תִּשְׁמַע וְתִכֵּין פְּרוֹשׁ הַדְּבָרִים
אֱלוֹ מִפִּי הַנֶּ"ל. וְיִקְיָם כְּךָ וּבְנֵי וּבְכָל יִשְׂרָאֵל וּבְקִשׁוּ אֶת ה'
אֱלֹהֵיהֶם וְאֵת דְּוִיד מַלְכָּם אָמֵן.

דְּבַרֵי אַבִּיד הַמַּעֲתִיר בְּעַדְכֶם.

יְמֵן אֲבִרְסִיפֵךְ

רפג

כְּרוּךְ הַשֵּׁם, אִזּוֹר לְיוֹם ד' שְׁלַח תַּקְצִ"ט מְשַׁעְהֲרִין.

יִשְׂאוּ הָרִים שְׁלוֹם לְכַבּוֹד אֱהוּבֵי אֲחֵי וְרַעֵי הַיְדִידִים הַיְקָרִים
נְדִיבֵי עַם ה' שְׁבַקְהֶלָה קְדוֹשָׁה כְּרַסְלָב וּבְפָרַט לְבְנֵי שִׂיחֵי.

בְּאֵתִי לְפָה קַהֲלָה קְדוֹשָׁה מְשַׁעְהֲרִין עַל שִׁבְת פְּרִשְׁת נְשֵׂא.
וְתַהֲלָה לְאֵל הִיָּה הַבֵּל עַל נִכּוֹן. וּבְיוֹם ד' פְּרִשְׁת
בְּהַעֲלֵתְךָ הָעֵבֶר הַיְיִתִי מוֹכֵן לְנִסְעֵ לְקַהֲלַת קְרַעֲמִינְמִשׁוּג, כִּי כְּךָ
דִּבַּר עִמִּי רַבִּי אֶפְרַיִם קָדָם נִסְיַעְתּוּ מִפָּה, וּמָה' מַצְעָדֵי גָבַר. וְהַגִּיעַ
לִי יְדִיעָה מְשִׁם שְׁלֵא אֶסַע לְשֵׁם מַכְפָּה טַעֲמִים עַד שְׁאֶקְבֵּל
יְדִיעָה מְשִׁם מְתִי לְבוֹא לְשֵׁם. וְהִיָּה בְּדַעְתִּי לְנִסְעֵ בְיוֹם ה' לְקַהֲלַת
מְעַדְוֹעַדִּיבְקָא, וּמְשִׁם לְשׁוֹב לְבֵיתִי. וְאַחַר כְּךָ נִמְלַכְתִּי בְּקוֹנֵי גְדוֹל
הַעֲצָה וְהָאִיר בְּדַעְתִּי, וְנִתְיַשְׁבְּתִי לְהַתְעַכֵּב פַּה מְשַׁעְהֲרִין עוֹד עַל
שִׁבְת הָעֵבֶר, וְכֵן עָשִׂיתִי. וְהַיְיִתִי מְשׁוֹבְתִי שִׁבְת קְדָשׁ הָעֵבֶר פַּה

בעבר הנהר בתוך עקר העיר ששם עומד הבית המדרש אצל
 ידידינו הנגיד רבי הירש ברבי אפרים גרו יאיר. ותהלה לאל
 הייתי בשמחה רבה, ורבי הירש רקד הרבה מחמת שמחה, וגם
 רבי בער גרו יאיר, מפל שפן אנשי שלומנו בני הנעורים שיחיו.
 ובחסדו הגדול דברנו הרבה דברי תורה אמתיים המשיבים את
 הנפש. ורצוני חזק לכתב להם מזה, אך קצרה היריעה ואין הזמן
 מספיק. ובערב שבת קדש קבלתי ידיעה מקרעמינטשווג לבוא
 לשם, ונסעתי ביום א' כ' סיון. וביום ב' בעת תפלת שחרית
 שהתפללתי בכפר יותר משתי פרסאות מפה, וגם ידידנו רבי
 אברהם בער שיחיה נסע עמי, ורבי נחמן בהרב שמואל יצחק
 מפה, בסוף התפלה, בא פגגנו רבי אפרים בעצמו עם הנגיד
 רבי יעקב משם שנסעו לברדיטשוב, והיתה עצתם לשוב
 למשעהרין, כי בלעדי רבי אפרים אין לי עסק שם. וכן עשיתי
 וחזרתי ועתה אני פה. ותודה לאל אני משמח עצמי, כי אני
 מאמין שהכל לטובה גדולה. והיום בא לפה רבי יצחק חתן
 המגיד מטירהאויצע. ועתה בדעתי לנסע על שבת קדש הבא
 עלינו לטובה לקהלת מעדוועדובקא, משם לחזר לקרעמינטשווג
 על שבת שאחריו, ואז אפשר יבוא רבי אפרים לביתו. ועיני
 תלויות למרום שיתקננו בעצה טובה מלפניו וינחנו במעגלי צדק
 למען שמו. ותהלה לאל שאין עלי משא פריעת הבעל עגלה
 הנשבר לשבוע. וגם אין לי חטים ולא ליאן [סוג בדן] באדעם.
 וסחורה היקרה והקדושה אשר טוב סחרה מכל סחורה נמצא
 תהלה לאל בכל מקום בואי. ובפרט כי בחסדו הנפלא יתברך
 נתן לי לשון למודים, לדעת ולדבר מחדושים הנוראים שנתגלו

בְּיָמֵינוּ הַמְּחִיין וּמְשִׁיבֵין כָּל נֶפֶשׁ שׁוֹמְעֵיהֶם בְּאַמֶּת. זֹאת נִחְמָתִי
 בְּעֵנָיִי כִּי אִמְרַתְךָ חִתְּנִי. וְאִם הַמְּעוֹת מִתְקַבֵּץ בְּצַמְצוֹם, וְגַם זֶה
 בְּנִים גְּדוֹל, עַל ה' אֲשֶׁלֶּיךָ יְהִי כִּי לֹא יַעֲזֹבֵנִי.

וְעַתָּה אַחֵי וְרַעֵי סִפְרָתִי לָכֶם מְעַט מִסֵּדֵר נִסְיַעְתִּי לְעֵצֶם
 אֲהַבְתֵּנוּ הַחֲזָקָה, לְמַעַן תִּדְעוּ וְתִבְנִינוּ מְעַט מִרְחוֹק מֵהַ
 שְׁעוֹכֵר עָלַי וְהַכֵּל לְטוֹבָה גְּדוֹלָה גַּם בְּגִשְׁמֵינֹת. וְעַתָּה שִׁימוּ
 לְבַבְכֶם עַל דְּרִיכֵיכֶם, לְהִסְתַּכֵּל עַל הָרְמוֹזִים שֶׁהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ מְרַמֵּז
 לְכָל אָדָם בְּכָל יוֹם לְקָרְבוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְתוֹזְרוּ הַיֵּטֵב מֵהַ
 שְׂדֵבְרָנוּ בְּחַג הַשְּׁבֻעוֹת הַקְּדוֹשׁ הַעֹבֵר לְחַפְשׁ וּלְבִקֵּשׁ הַרְבֵּה אַחֵר
 אֲמַתֵּת עִמָּקוֹת הָעֵצוֹת שֶׁהֵם הַרוּחַ הַקְּדוֹשׁ שֶׁל הַצְּדִיק הַאֲמֵת,
 בְּאִפֵּן שְׁנֹזְפָה לְבַרֵּר הַמְּדַמָּה שִׁיתַּבְּטֵל לְגַבִּי הַשֶּׁכֶל הַאֲמֵת. וְלֹא
 יִהְיֶה הָרוֹכֵב טָפֵל לְהַסּוֹם, רַק הַסּוֹם יִהְיֶה טָפֵל וּמִתַּבְּטֵל לְגַבִּי
 הָרוֹכֵב. וְעַיִן בְּמִדְרַשׁ (שִׁיר הַשִּׁירִים רַבָּה א) עַל פְּסוּק לְסִסְתִּי בְּרִכְבִּי
 פָּרְעָה שְׂמִדְבַר שֵׁם הַרְבֵּה אֵיךְ הֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ נִלְחַם בְּכַמָּה בְּחֵינֹת
 עִם פָּרְעָה, שְׂפָרְעָה יֵצֵא עִם סוֹם אָדָם לְבֵן שְׁחֹר וְכוּ' וְהֵשֵׁם
 יִתְבָּרַךְ בְּנִגְדּוֹ, יֵצֵא פָּרְעָה הַרְשָׁע עִם שְׂרִיזֵן וְכוּבֵעַ כְּבִיכּוֹל הֵשֵׁם
 יִתְבָּרַךְ בֶּן וְכוּ', הִבִּיא נִפְטָ וְכוּ', וְאַבְנֵי בְּלִיסְטְרָאוֹת וְחֻצִים וְכוּ'
 וְכוּ', וְהָרַעִים בְּקוֹלוֹ וּלְבָלֵב בְּקוֹלוֹ וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּבִיכּוֹל
 בְּנִגְדּוֹ וְכוּ' עַיִן שֵׁם הַיֵּטֵב. וְהַמְּדַרְשׁ פְּלִיאָה מְאֹד, אֵךְ יוֹכֵל לְהַבִּין
 מִמָּנוּ רְמוֹזִים נִפְלְאִים הַרְבֵּה כָּל אֶחָד לְעַצְמוֹ. כִּי פָּרְעָה בְּחֵינֵת
 הַמְּדַמָּה כְּמוֹבָא בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל כֵּן זֶה יִפְרֹשׁ כָּל אֶחָד לְעַצְמוֹ
 כָּל דְּבָרֵי הַמְּדַרְשׁ הַנ"ל, כִּי פָּרְעָה בְּחֵינֵת הָרַע שְׂבַמְדַמָּה יוֹצֵא
 וְנִלְחַם עִם הָאָדָם בְּכָל פְּעַם בְּכַחֲנֵה אַחֲרָת. כִּי עֵקֶר הַמְּלַחְמָה
 שֶׁל הָאָדָם הוּא עִם הַמַּחְשְׁבוֹת. כִּי מַחְשְׁבוֹת טוֹבוֹת הֵם בְּחֵינֵת

יצר טוב ומחשבות רעות הם יצר הרע. והם הם הרע שבמדמה
 שיוצא נגד השכל דקדשה בכל פעם ברעיונות רעים ותמהון
 לכב משנים זה מזה עד שהוא ממש כל הבחינות הנ"ל
 המבארים במדרש הנ"ל. כי פעם זה יוצא בסוס אדם ופעם
 בסוס לבן ושחור ובשריון וכובע ונפט ואבני בליסטראות וחצים
 וכו', ומרעים בקולו ומלבלב בקולו. והמלחמה חזקה וארפה כל
 כך, עד שהשם יתברך בעצמו צריך ללחם עמו בכל פעם להביא
 בנגדו גם בן בחינת סוס אדם וכו', ומלבלב ומרעים בקולו
 דקדשה בחינת ועליון יתן קולו וכו'. והמשפיל החפץ באמת יוכל
 להבין איך עובר עליו כל זה. ועקר העצה הוא כמו שעשו
 ישראל על הים, שנשאו עיניהם והנה מצרים, בחינת המדמה
 הנ"ל, נסע אחריהם בשש מאות רכב בחור, שהם המרפכות
 דסטרא אחרא שהם כל הבחינות סוסים הנ"ל וכו'. וכמו שמובא
 בדבריו ז"ל (לקוטי מוהר"ן רלג) שמחשבות קדושות הם חיות
 קדושות שהם בחינת מרפכה דקדשה, ומחשבות רעות הם
 בחינת חיות טמאות בחינת מרפכה דסטרא אחרא. ושם עקר
 נצחון המלחמה, אבל כשמנצחים אותם קצת הם חוזרים
 ומתעוררים ומתגברים בכל פעם בכמה וכמה בחינות בלי שעור
 ממש כמבאר במדרש הנ"ל. על בן צריכין לצעק הרבה להשם
 יתברך כמו ישראל שתפסו אמנות אבותם ויצעקו בני ישראל
 אל ה' וכו'. כי אלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו וכו'. וכמבאר
 במדרש הנ"ל שהשם יתברך בעצמו צריך ללחם עם פרעה
 שהוא בחינת הרע שבמדמה בכל פעם. ועין שם מה שכתוב
 במדרש הנ"ל, אחר שפלה פרעה כל אלה התחיל השם יתברך

מִתְנַאֵה עָלָיו, כְּלוּם יֵשׁ לָךְ רוּחַ וּכְנָפִים וְכָרוּב וְכו'. מֵהֵיכֵן הֵמִיסִין הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִבֵּין גְּלַגְלֵי הַמְרַכְבֶּה. כִּי כָּל אָדָם צָרִיךְ לְהִיטֵת מְרַכְבֶּה לְהִשָּׁם יִתְפַּרֵּךְ. כִּי צְדִיקִים הֵם מְרַכְבְּתוֹ שֶׁל מְקוֹם. וְאִם אִי אֶפְשָׁר לוֹ בְּעֵצְמוֹ לְהִיטֵת מְרַכְבֶּה, צָרִיךְ לוֹ עַל כָּל פְּנִיִם לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אֶת הַצְּדִיק הָאֵמֶת וּיְבַטֵּל עֵצְמוֹ אֵלָיו, וְיִהְיֶה מְרַכְבֶּה אֵלָיו, וְעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה גַם כֵּן בְּבַחֲנֵית מְרַכְבְּתוֹ שֶׁל מְקוֹם. כִּי יִזְכֶּה לְבַרֵּר הַמְדָמָה עַד שְׂיִזְכֶּה לְאֵמוּנַת חֲדוּשׁ הָעוֹלָם בְּשִׁלְמוֹת עַד שְׂיִזְכֶּה לְשִׁיר שֶׁל חֶסֶד שְׂיִתְנַגֵּן עַל ע"ב [שְׂבָעִים וְשָׁנַיִם] נִימִין וְכו'. אֲשֶׁרֵי אֲזַן הַשׁוֹמֵעַ זֹאת גַּם עִתָּה. שְׂמַחוּ בֵּה' שְׂזַכִּינוּ לְהַנְצִיל מַלְהוּת מִתְנַגֵּד עַל אֹר קְדוֹשׁ וְנוֹרָא וְאֵמֶת כְּזֶה, מִכָּל שָׁכֵן שְׂאֵנוּ זוֹכִין לְרֹאוֹת מִרְחוֹק אֹר הַתְּנוּצָצוֹת תּוֹרְתוֹ הַקְדוֹשָׁה. וְלֵה' הַתְּקוּהָ שְׁנוֹכָה לְהַרְגִישׁ וּלְטַעַם יוֹתֵר נְעִימַת תּוֹרְתוֹ הַקְדוֹשָׁה עַד שְׁנוֹכָה לְתַכְלִית שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁבַע שְׂמַחוֹת וְכו' נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נִצַּח.

דְּבָרֵי אוֹהֲבֵכֶם בְּאֵמֶת לְנִצַּח.

מן אבֶּרֶסֶלֶב

אֱהוֹבֵי בְּנֵי רַבִּי שְׂכָנָא גֵּרוּ יְאִיר, תִּשְׁלַח אֲגֵרַת זֶה אוֹ עַל כָּל פְּנִיִם הַעֲתִיקָה מִמֶּנּוּ, לְטוֹלְמָשִׁין לְיַד בְּנֵי אַחִיד רַבִּי יִצְחָק גֵּרוּ יְאִיר לְהַחִיּוֹת נַפְשׁוֹ וְנַפְשׁ אַנְשֵׁי שְׁלוּמֵנוּ אֲשֶׁר שָׁם. וְשָׁלוֹם רַב לְכֻלָּם בְּאַהֲבָה רַבָּה, וְשָׁלוֹם רַב לְבִנְךָ יְדִידִי נְכֹדִי הַנְּחַמֵּד מוֹרְנוּ הָרַב נַחְמָן שְׂיַחֲיָה. תְּהִלָּה לָאֵל הִיא לוֹ חֵלֶק גְּדוֹל בְּהַתּוֹרָה שֶׁל חַג הַשְּׁבֻעוֹת הָעֶבֶר כְּאֲשֶׁר אֶסְפֵּר לָךְ אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם אִם תִּרְצֶה.

רפד

בעזרת השם ותפריך, יום ד' ראש חודש תמוז תקצ"ט משערהרין.

רב שלום לאהובי בני חביבי הרבני מורנו הרב יצחק שיהיה.

מכתבך קבלתי היום קדם תפלת שחרית ונהניתי מאד מאד החיית את נפשי בני חביבי, כי מאד פלטה עיני למכתבך, כי עדן לא קבלתי שום אגרת מאתך פה, כי בקרעמינטשאק עדן לא הייתי. וכבר שלחתי אגרת באריכות לברסלב ביום ד' שלח העבר, והארכתי שם קצת בדברי אמת המכרחים לך מאד מאד. והזהרתי את בני רבי שכנא שיהיה שיזרו לשלחו אליך להחיות נפשך, ומסתמא כבר הגיע לידך. וקויתי לה' שיהיה לך למשיב נפש. והזהר והזהר בני ידידי להשתדל לקיים מה שפתוב שם, כי נצרך לך ביותר להתגבר מאד לתפס המחשבה במתג ורסן לבל תלך לחוץ חס ושלום. ואפלו אם לפעמים על ידי הפסח הדעת היא נוטה מהדרך לחוץ חס ושלום, ומפל שפן וכל שפן כשהיא תועה חלילה לרפש וטיט ולמקומות המטנפים חס ושלום, להמשך לאיזה הרהור חס ושלום, להזהר לתפסה בזריוות ולהפזותה אל הדרך הישר לחשב בתורה. כגון איזה סדרא קורין בשבוע זאת, או איזה דבר תורה שלמדת בסמוך, או אפלו למשא ומתן ועסקך. רק לעקרה מהרע שנטתה אליו. כי המחשבה ביד האדם להפזותה כרצונו תמיד. כי אי אפשר שיהיו שני מחשבות יחד. ואם שגדמה שמתערבת בעל פרוח בתוך המחשבה הטובה זה מחמת עצם פריחת

הַמְחֻשְׁבָּה שָׂאֵי אֶפְשֶׁר לְשַׁעַר. אֲבָל עַל כָּל פְּנִים זֶה אִמַּת שָׂאֵין
שְׁנַי מְחֻשְׁבוֹת בְּיַחַד בְּשׁוּם אֶפֶן. וְכִבֵּר דִּבְרָנוּ בְּזֶה הַרְבֵּה
בְּשָׁבוּעוֹת לִפְנֵי אֵיזֶה שְׁנַיִם. וְעַתָּה עֲזֹרוּנוּ הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ לְדַבֵּר מִזֶּה
בְּעֵינֵי הַמְרַפְכָּה דְקַדְשָׁה שְׁצָרִיד כָּל אָדָם לְהִיּוֹת מְרַפְכָּה לְשִׁכְיָנָה
כְּמוֹ שְׂאוּמְרִים בְּהַתְּפִלָּה הַנְּדַפֵּס בְּשַׁעְרֵי צִיּוֹן בְּשַׁעַר תְּקוּן הַנֶּפֶשׁ.
וְכַנְגְדָה יֵשׁ מְרַפְבוֹת דְסִטְרָא אַחְרָא. וְהַפֵּל תְּלוּי בַּמְחֻשְׁבָּה
כְּמִבְאֵר בְּמִכְתָּבֵי הַנ"ל. וְאִם כִּי יֵשׁ בְּזֶה מִלְחָמָה עֲצוּמָה וְאַרְכָּה.
אֵל תִּתְּפַהֵל מִזֶּה, וְתַעֲשֶׂה אֶת שְׁלֹף לְהַתְּנַבֵּר בְּכָל פֶּעַם בְּכָל
דְּרָכֵי הָעֲצוֹת שְׁדַבְּרָנוּ מִכְּבָר, וְהֵם מִבְּאֵרִים הַרְבֵּה בְּסִפְרֵי
הַקְדוּשִׁים. הֵן לְבָלֵי לְהַסְתַּפֵּל לְאַחֲרֵי כָּל לְבָלֵי לְהַתְּפַחַד כָּלָל,
וְכְמוֹ שְׁפָתוֹב בְּסִימָן ע"ב וַיַּעֲמֵד הָעֶרֶל וְכו', וְלֹא יִכְפַּת לָךְ
וּמִמִּילָא תִסְתַּלַּק. וְהֵן לְתַפְסָה בְּמַתְג וְרִסָן וְכו', וְהֵן לְצַעֵק לְהַשֵּׁם
יִתְפָּרֵךְ עַל זֶה הַרְבֵּה, וְלִתְלוֹת עֵינָיו לְמָרוֹם בְּכָל פֶּעַם מִמֶּשׁ כְּמוֹ
שְׁעָשׂוּ יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁנִּשְׂאוּ עֵינֵיהֶם וְרָאוּ יֵשׁ מְאוֹת רֶכֶב בְּחֹזֶר וְכו'
שְׁהֵם בְּחִינַת מְרַפְבוֹת דְסִטְרָא אַחְרָא שֶׁל בְּלִבּוֹל הַמְדָמָה, שֶׁהוּא
בְּחִינַת זְהֻמַּת מְצָרִים, שְׁנִסְעוּ וְרָדְפוּ אַחֲרֵיהֶם שָׂאוּ וַיַּצְעִקוּ מְאֹד
אֵל ה'. וּמִשָּׁה אָמַר לָהֶם אֵל תִּירָאוּ וְכו'. וְהֵבֵן הַיֵּטֵב מֶה
שְׁפָתֵי בְּמִכְתָּבֵי הַנ"ל לְבָלֵי לְהַתְּפַחַד מִכָּל הַתְּחַבּוּלוֹת שְׁעוֹשָׂה
הַמְדָמָה, שְׂיֻצָא בְּסוּם אָדָם וְלָבֵן וְשָׁחֹר וְכו' וּמְרַעִים וּמְלַבְּלָב
בְּקוּלוֹ, אֵל תִּירָא וְאֵל תִּפְחַד מִזֶּה, כִּי הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ יוֹצֵא כְּנֻדוֹ
בְּכָל זֶה וְכו', וְאַחַר כֵּךְ מִתְנַאֵה כְּנֻדוֹ בְּמְרַפְכָּה דְקַדְשָׁה וְכו'.
אֲשֶׁרֵינוּ שְׁבַחְמָלְתוֹ הַגְדוּלָה ה' אֱלֹהִים נָתַן לִי לְשׁוֹן לְמוֹדִים
לְדַעַת לְבָאֵר כֵּךְ מְדַרְשׁ בְּזֶה לְעֲצָה וּלְעַבְדָּא לְכָל אָדָם. וְהַפֵּל עַל

יְדֵי מַה שְּׁזָכִיתִי לְשָׂאב וְלִינֹק מְעַט דְּבִשׁ וְכו' מִצּוּף אֲמַרִי נַעַם קְדוֹשֶׁת תּוֹרַתוֹ הַקְדוּשָׁה. וְהַפֶּל רַק בְּכַחוֹ הַגְדוֹל. מַה אֲמַר לְךָ בְּנֵי חֲבִיבִי וְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ נוֹרָאוֹת נִפְלְאוֹתֵי וְכו', חֲסִדוֹ גָּבַר עָלֵינוּ וְאַמֶּת ה' לְעוֹלָם.

וּמַחֲמַת נְחִיצַת הַפֶּאֶסֶט [סְדֵאָר] אִי אֶפְשֶׁר לְהֵאָרִיךְ יוֹתֵר. וְכִבֵּר סִפְרֵתִי לָכֶם בְּמִכְתָּבֵי הָרֵאשׁוֹן סֵדֵר נְסִיעֵתִי אֲזוּ. וְתַהֲלָה לְאֵל כִּבֵּר הָיִיתִי בְּשִׁבְתַּי פְּרִשְׁתַּי שְׁלַח הָעֵבֶר בְּקִהְלָה קְדוּשָׁה מְעֻדְוּעֵדִיבְקָא עִם יְדִידֵינוּ הַוְתִּיק רַבִּי אַבְרָהָם בְּעַר שְׂיַחֲיָה, וְהַחֲיִיתִי נִפְשָׁם תַּהֲלָה לְאֵל חַי מְאֹד מְאֹד. כְּלַתָּה נִפְשָׁם לְדַבְרִים אֲמֵתִים וְנוֹרָאִים וְנִפְלְאִים שְׁגִלְתִּי אֶת אֲזָנָם בְּחֲסִדוֹ הַנִּפְלָא מְעַט מִהֲרֵבָה. וְאַתְמוֹל בָּאתִי מִשָּׁם. וְאַנִּי מוֹכֵן עֵתָה לְנַסֵּעַ לְקַרְעֵמִינְטְשָׁאג הַיּוֹם אוֹ מָחָר אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִנְחֵנִי בְּדֶרֶךְ אֱמֶת, יִנְחֵנִי בְּמַעְגְלֵי צְדָק לְמַעַן שְׁמוֹ. וְאַיִנִּי יוֹדַע כַּמָּה אֶתְעַכֵּב שָׁם, כִּי רַבִּי אֶפְרַיִם עֲדִין לֹא בָּא מִבְּרֵדִיטְשׁוֹב. עַל כֵּן יָכוֹל לְהִיּוֹת שְׂאֵתְעַכֵּב שָׁם גַּם בְּשִׁבְתַּי הַשְּׁנִי שְׂאֵחֲרִיו, אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם. וְאַרְאֶה לְהַשִּׁיבְךָ גַּם מִשָּׁם כְּשֶׁאֶקְבֵּל שָׁם מִכְתָּבְךָ שְׂכַבְרֵי שְׁלַחְתָּ לְשָׁם. יֵתֵר מִזֶּה אֵין לְהֵאָרִיךְ. וְחַיִּים וְשְׁלוֹם וְשִׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה וְהַתְחַזְקוֹת בְּתוֹרָה וְתַפְלָה וְכו' וְשִׁפְעַי טוֹבָה וּבִרְכָה לְךָ בְּנֵי יְדִידֵי וְלְכָל הַנְּלוּיִם אֵלֵינוּ בְּנִפְשָׁם וּנְפֹשׁ אֲבִיךָ וְאוֹהֲבֵכֶם בְּאַמֶּת לְנֶצַח.

רַפָּה

בְּעֹרַת הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ, אֹר לְיוֹם ד' חֲקַת תַּקְצ"ט קְרֵאָא.

שְׁלוֹם לְכָבוֹד אֱהוּבֵי בְנֵי חֻבֵי הַרְבְּנֵי וְכו' מוֹרְנוּ הָרַב יִצְחָק
שִׁיחִיה עִם כָּל יוֹצְאֵי חֲלָצִיו שִׁיחִיו.

מִכְתָּבוֹ הַנְּשַׁלַּח לְפָה קַבְּלָתִי יוֹם הָעֵבֶר לְעַת עָרַב
מִמְּשַׁעְהָרִין. וְהֵייתִי פֹה עַל שַׁבַּת קֹדֶשׁ הָעֵבֶר,
וְתִהְיֶה לְאֵל הִיָּה הַכֹּל עַל נְכוּן. וְלִבְאֵר מַה שְׁדַּבְּרָנוּ דְּבַרֵי תוֹרָה,
אִי אֶפְשָׁר עַל פְּנֵי הַשְּׂדֵדָה. וּבְיוֹם ג' הָעֵבֶר לְעַת עָרַב בָּא בְּשְׁלוֹם
יְדִידֵינוּ רַבֵּי אֶפְרַיִם נֵרוֹ יְאִיר, וְכַפִּי הַנִּרְאָה אֶעֱבֹר אֶת הַדְּנֵעִפּוֹר
וְנִהְרָן בְּיוֹם מְחַר אִם יִרְצֶה הַשָּׁם לְשִׁבּוֹת בְּקַהֲלַת קְרוֹמִינְטְשָׁאג.
הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹלִיבֵנִי לְשְׁלוֹם. וְהֵנָּה רְצוֹנִי חָזַק מְאֹד לְהַחֲיוֹתוֹ
בְּדַבְּרֵי אֱמֶת הַמְּשִׁיבִין אֶת הַנֶּפֶשׁ, אֲדַבְּרֶה הָאֲרַכְתִּי קֶצֶת בְּשָׁנֵי
מִכְתָּבִים הַקּוֹדְמִים. וְכַעַת אֲנִי כּוֹתֵב בְּאִישׁוֹן לִילָה כְּדֵי שְׁלֹא
יִתְעַכֵּב שְׁלִיחַת הָאֲגֻרָת לְמַחֵר, עַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהֵאָרִיד. הַשָּׁם
יִתְבָּרַךְ יִזְכְּדֵךְ שְׁתִּזְכֶּה לְקַיֵּם וְלִילָךְ עִם מַה שְׁפַתְתִּי בְּשָׁנֵי מִכְתָּבִים
הַקּוֹדְמִים. וְאִם אֲמַרְתִּי אֶסְפְּרָה כְּמוֹ אֶפְסֵי קֶצֶה מֵאֲשֶׁר בְּלִבִּי,
אֲשֶׁר אֲנִי רוֹאֶה בְּכָל עַת כְּמוֹהַ וְכַמּוֹ אֲנִי צְרִיכִים לְהַתְּחַזֵּק
וְלַהּוֹדוֹת לוֹ יִתְבָּרַךְ בְּשִׁמְחָה עַל כָּל הַחֶסֶד אֲשֶׁר עָשָׂה עִמָּנוּ
לְהַפְּלִיא, יִקְצְרוּ הַמוֹן יְרִיעוֹת. סְמָא דְּמִלְתָּא מְשִׁתּוֹקָא וְרַפּוּאָה
לְפָה לְשִׁתּוֹקָן. וְתִהְיֶה לְאֵל הַחַיִּית אֶת נַפְשִׁי בְּמַה שְׁפַתְתִּי
וְהוֹדַעְתִּי מֵהַטְּלִית שְׁקִנִּית בְּיוֹם שְׁפַתְתִּי לְךָ מֵעַנְיֵן נוֹרָאוֹת
קֹדֶשׁת מִצּוֹת צִיצִית הַקְּרוּשִׁים. מַה גְּדָלוֹ מֵעֶשְׂרֵי ה',
שְׁבַשְׁמֹדְפְרִים בְּאֱמֶת מִתּוֹרָתוֹ הַקְּרוּשָׁה יְכוּלִין לְכוּן עֵתִידוֹת.

הגדלתי השמחה על זה, בפרט על אשר נתת לבך לזה. חכם בני
ושמח לבני וכו'.

רפו

בעזרת השם יתברך, יום ד' עקב תקצ"ט פרסלב.

שלום וחיים לאהובי, בני חביבי, הרפני וכו', מורנו הרב יצחק
נרו יאיר.

מכתבך קבלתי בשעה זאת. וכבר שמעתי מקדם מחלישת
בנך ש'יחיה, ובודאי צערו הוא צערי, אך לה'
התקוה שישלח לו רפואה שלמה מן השמים חיש קל מהרה
רפואת הנפש ורפואת הגוף וכו'. ולהחיותך בדברי אין הפנאי
מסכים פעם, גם כבר דברנו הרבה בהיותך פה. אך דע בני
חביבי שהיום חזרתי עם אנשי שלומנו, ודברתי הרבה בזה
שראוי לנו לשמח מאד מאד בכל יום ויום במה שנצלנו מלהיות
מתנגד על אור אמת בזה אשר רק הוא תקנתנו לנצח. וכל מה
שמרגישין יותר צרות לבבו בגוף ונפש ופרנסה וכו' צריכין להפך
הדבר לשמחה וששון יותר, כי אף על פי כן זכותי בהצל עובר
נהה התלאות בזה במרירות בזה להנצל מלהיות מתנגד על
חיותינו ותקנתנו. אשר רק הוא ממתיק מרירותא דעלמא כמו
שכתוב בזהר הקדוש אלמלא מלחא וכו'. וצריכין לחזר זאת גם
במה פעמים ביום אחד ולהיות מודה על העבר על כל החסד
אשר עשה בעל החסד עמנו. ובפרט שזכינו גם זכינו למעם מעט
מצוף דבש אמריו הנעימים המחייב את הנפש לנצח וכו' וכו'.
אלמלא לא אתינא לעלמא אלא למשמע מלה חדא מהם דיינו,

מכל שפן וכל שפן וכו' וכו'. ועל ידי זה יכולים גם לכןם לצעק על להבא ולשפך לבו בפנים נוכח פני ה', מאחר שאנו רואים שעדין רחמיו אלינו ועדין חביבותה גפן. אך העקר לחזר בכל פעם אל השמחה שהוא עקר ההתחזקות. שוש נשיש בה' פי רחמיו לא כלים, באשר כבר ראינו פעמים אין מספר. עד הנה עזרנו רחמיו יתברך וכו' בו במחנו שאל יעזבנו לנצח ויטיב אחריתנו מראשיתנו, נגילה ונשמחה בישועתו.

דברי אביד.

מן אפריל

ושלום לכל אנשי שלומנו באהבה רבה ורחימתן עזיזא. ובפרט לידידי הותיק מורנו הרב נחמן גרו יאיר, נכד אדוננו מורנו ורבו זכר צדיק וקדוש לברכה. אתמול קבלתי פרישת שלום מאתו. מי יתן שנופה להתנעד יחד מהרה ופנים אל פנים נדבר אשר הוא טובתו לנצח.

כ"ב תמוז

רפו

בעזרת השם יתברך, יום א' ראה תקצ"ט.

אהובי בני חביבי. מכתבך קבלתי היום. וצערי גדול מאד מחלישת בנדך שיחיה, אבל כבר ידעתי שאין לנו על מי להשען כי אם על אבינו שבשמים. בעל הרחמים ישלח לו רפואה שלמה מן השמים רפואת הנפש ורפואת הגוף בתוך שאר חולי ישראל. וכעת אין בלשוני מלה להשיבו, כי הוא סמוך לאפוקי שבתא. וישמע מפי רבי דוד גרו יאיר שתהלה לאל היינו

שְׂמֵחִים בְּשֵׁבֶת הָעֵבֶר. וְאֶפְשָׁר יִסְפֵּר לְךָ קֶצֶת מֵה שֶׁדִּבַּרְנוּ בּוֹ
בִּישׁוּעַת חֲסֵדוֹ, וְגַם אֶתֶּה תִּשְׂמַח בִּישׁוּעַתֵּנוּ. כִּי בָּלָנוּ כְּאִישׁ אֶחָד
וְנִפְשָׁךְ קִשְׁוֶרָה בְּנַפְשֵׁנוּ, בִּפְרָט בְּשִׁבְתוֹת וַיָּמִים טוֹבִים. הַשֵּׁם
יִתְפָּרֵד יַחֲזִק לְבַבְנוּ שְׁנֵתְחִיל לְהִכִּין עֲצָמֵנוּ לְקַבֵּל קִדְשַׁת אֱלֹוֹל
כְּרָאוּי.

דברי אביך המצפה לשמע הטוב מאתך תמיד.

מן אפרסוף

ושלום לכל אנשי שלומנו באהבה רבה חזקו ויאמין לכתכם
וכו'.

רפח

ברוך השם, יום א' ראש חדש אלול תקצ"ט ברסלב.

שלום לבני חביבי הרבני מורנו הרב יצחק שיחיה.

מכתבו קבלתי עתה. ואני לא גמרתי עדין התפלה, כי הייתי
חלוש קצת כדרכי אחר שבת, ונתאחרתי בתפילתי.
פעת תדע שכבר קבלתי תהלה לאל בילעט [פרטיס] מחדש,
וכדעתי לנסע אם ירצה השם ביום מחר אחר חצות יום, ודעתי
חזק לבלי לעבב יותר. וה' יעזר לי בחסדו לפע למקום שאפע
להשתטח במקום שאשתטח. אשר באמת איני יודע כלל עוד עד
היכן הדבר מגיע, אבל זה אני יודע בברור בעזרת השם יתברך
שאני צריך לפע לשם בכל עת, ובפרט על ראש השנה הקדוש
והנורא והאיים מאוד מאד. וגם אני צריך לעורר ולחזק אתכם
בכל כחי בכל מיני דבורי אמת שבעולם שתזכו גם כן להיות
שם פי הוא חייכם וכו' וכו'. ואם פי כבר אתם יודעים קצת

מִזֶּה, אֲבָל צְרִיכִין עֲתָה לְהִתְחִיל מִחֲדָשׁ, בְּפָרֵט עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה שָׂאוּ עָקֵר הַהִתְחַדְּשׁוֹת לְטוֹבָה. וַיֵּשׁ הַרְבֵּה הַרְבֵּה מְאֹד מְאֹד לְדַבֵּר בְּזֶה, אֲדָּ אֵין הַפְּנָאֵי וְהַנִּיר מִסְפִּיק. וְגַם הַמִּכְתָּב מֵרַבִּי מְרַדְכֵי קַבְלָתִי, וְהַכֵּל קִדָּם שְׁעַמְדָּתִי לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת מוֹסֵף שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ אֵלּוּל, עִם אֶחָד זֶהוּב, וְקִרְיָתוֹ הַיָּטִב. וְהוֹדִיעֵנו לִי שֶׁהֶעֱגַל נֶאֱבָד וְצְרִיכִים רַחֲמִים שֶׁהַפָּרָה תִּתֵּן חֲלָבָה. יְהִי רָצוֹן שְׂיִתְקַיֵּם בָּן.

וְהִנֵּה כָּל צְרוּתֵינוּ וּמְרִירַת נַפְשֵׁנוּ הוּא מִחֲמַא הַעֲגָל וְאֵנוּ צְרִיכִים שֶׁהַפָּרָה תִּכְפֹּר עַל בְּנֵה כְּמוֹ שֶׁפָּרַשׁ רַש"י. וְהַכֵּל בְּדִי לִזְכוּת שִׁיחֵיהָ דָם נֶעֱכָר וְנַעֲשֶׂה חֲלָב. וְהִנֵּה סַחֲרָתֶם עַד הִנֵּה בְּפִיאוּוֹקִים [עֲלוּקוֹת], וְאֵם זְכוּתֶם לַעֲשׂוֹת הַמִּשְׁאָ וּמִתֵּן כְּרָאוּי הִיָּה רָאוּי שֶׁהַפִּיאוּוֹקִים יוֹצִיאוּ דָם הָרַע שֶׁבְּקִרְבְּכֶם עַד שִׁיתְהַפֵּךְ לְדָם טָהוֹר שֶׁהוּא מְמוֹן כְּשֵׁר מְמוֹן יִשְׂרָאֵל. כִּי דָמִים תִּרְתִּי מִשְׁמַעַ. וּמִבְּלוּלֵי הַדָּמִים שֶׁקִּשְׁשָׁה לְזַבְּכֶם, בָּא חֲלִי הַמְּאוּזְלִין [סַחֲרָתֶן] רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, וְכֵל מִינֵי חוֹלָאֵת רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, וְכֵל טְרַדַת הַפְּרָנְסָה וְכֵל הַמַּחְלָקַת וּבִזְיוֹנוֹת וּשְׁפִיכוֹת דָּמִים, אֲשֶׁר אַתֶּם מִבְּקָשִׁים כְּעַת עַל כָּל זֶה. אַתָּה צְרִיךְ לִישׁוּעָה גְּדוּלָּה שִׁיחֹזֵר בְּנֶדֶךְ לְאִיתְנוּ בְּשִׁלְמוֹת מְהֵרָה, בְּעַל הַרְחָמִים בּוֹרָא רְפוּאוֹת יְמֵלָא מִשְׁאֵלוֹתֶיךָ מְהֵרָה. וְרַבִּי מְרַדְכֵי מִבְּקָשׁ לְהַנְצִל עַל לְהַבָּא, וְהַכֵּל צְרִיכִים לִישׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ, יְמֵלָא ה' כָּל מִשְׁאֵלוֹת יִשְׂרָאֵל לְטוֹבָה. וְכֵל זֶה הוּא סוּד כְּוִנוֹת אֵלּוּל שֶׁהוּא לְהַכְנִיעַ הַדָּם שֶׁבְּחֲלָל הַשְּׂמָאֵלִי. וְהִתְקוֹן עַל יְדֵי שִׁיחֵפֵךְ מְדָם לְדָם, לְסַבֵּל בִּזְיוֹנוֹת וּשְׁפִיכוֹת דָּמִים מִכְּמָה צְרָדִים. כִּי גַם מָה שֶׁמִּנַּח כָּל אֶחָד בְּעֵינֵי עַצְמוֹ וְנִדְמָה לוֹ כְּאֵלוֹ חֵם וְשָׁלוֹם חֵם וְשָׁלוֹם אִפְסָ תִּקְוָה, גַּם זֶה בְּחִינַת שְׁפִיכַת

דמים שצריכין לסבל הכל, ויעבר עלי מה. ואם חס ושלום לא יהיה לי עולם הפא, אף על פי כן האמת הוא אמת. ואני חפץ ומשתוקק רק להאמת לאמתו, כי סוף כל סוף יבוא יום פקדתי, וההכרח לשפב על הארץ, והחרסים יניחו על העינים, והגוף יתבלה בהקבר. ויהיה נעשה עפר רמה ותולעה. ואם כי הוא חרפה ולצנות עתה לדבר מזה, ובפרט כמו שנתרבה עכשיו חכמים שיודעים חכמות וכו', אך ברוך השם שהפליא חסדו עמי שידעתי כל סוד חכמות אלו. אבל הם שקר וכזב הכל נדף וכו', וסוף כל סוף ההכרח לתן דין וחשבון וכו', אבל אף על פי כן חלילה וחלילה לפל בעיני עצמו בשביל זה. וזה כל פגנות אלול שהוא בחינת בקי בהלכה בקי בריצוא בקי בשוב. אם אפק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך, בחינת עיל ונפיק. וכמה וכמה דברנו בזה כמה צריכין להתחזק בזה. ורבי מרדכי הנ"ל כותב לי שעדין נדמה לו שאפס תקוה חס ושלום, אם כן לא שבקת חיי לכל בריה. תדע ותאמין לי שיש גרועים ממך הרבה, וגם הם צריכין להחיות עצמן בכונות אלול הנ"ל, לקיים באמת בכל עת ואציעה שאול הנך, ואז היה טוב להם לנצח. וכל עקר הרעש והקטיגוריא הגדולה שעלינו הוא מחמת זה שרבנו הגדול זכר צדיק לברכה רוצה להחיות מתים ופגרים ממש שנפלו בדתם מרבו עוונותיהם העצומים בפגרים ממש. פאשר גם אנכי בעניי יודע מעט בזה, מכל שפן וכל שפן הוא ז"ל בעצמו. וכל הרעש הגדול שעלינו הכל רק בשביל זה. כי הוא בכחו הגדול עוסק בתקונם ובהצללתם. והעקר בכחינה זאת שרוצה להאיר בהם כי מלא כל הארץ כבודו, הקיצו ורננו שכני

עֵפֶר, וְהֵם מְבַעְטִים לְקַבֵּל טוֹבָתוֹ. אֲכַל מַה לָּנוּ בְּזוֹה, כָּל אֶחָד יִלְדֵךְ בְּדַרְכּוֹ, וְאִנְחָנוּ בְּחֶסֶדוֹ הַנֶּפְלֵא נִקְיִם, אֲחֻזְתֵּנוּ וְלֹא אֲרַפְנוּ עַד וְכוּ'. וְהִנֵּה הַשְּׁלִיחַ נִחוּץ, וְהַהֲכָרַח לְקַצֵּר כִּי טְרִידָנָא מְאֹד. וְתִדַּע שְׂאֵף עַל פִּי כֵן צְרִיכִים לְהַתְחַזֵּק בְּשִׂמְחָה תְּמִיד וְזוֹה עֵקֶר הַהַתְחַזְקוֹת. כִּי חֲדוֹת ה' הִיא מְעֻזָּכֶם.

דְּבָרֵי אֲבִיד וְחֶכְרָכֶם וְרַבְכֶם הַחֲפִיץ בְּתַקְנַת נַפְשְׁכֶם לְנִצּוּחַ אָמֵן
כֵּן יְהִי רְצוֹן.

מִן אֲבִרְסָלָה

כ"ג תמוז

רַפְט

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם ב' תַּצֵּא תַקְצֵ"ט אוֹמָאן.

רַב חֶסֶד וְגִמּוּל חֶסֶד וְיִיטִיב לָכֶם וְלָנוּ הַכְּתִיבָה וְהַחֲתִימָה לְחַיִּים
טוֹבִים לְחַיִּים אֲמִתִּים אֲרָפִים וְלְשָׁלוֹם, לְכַבּוֹד אֱהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי
הַרְבֵּנִי וְכוּ' מוֹרְנוּ הַרְבַּ יִצְחָק גֵּרוֹ יֵאִיר וְלִכֹּל יוֹצֵאֵי חַלְצֵיו
הַנְּעִימִים שִׁיחִיו.

הַיּוֹם אַחַר תְּפִלַּת שְׁחִרִית בְּאֵתִי לְפָה לְשָׁלוֹם. תְּהִלָּה לְאֵל מַה
גָּדְלוֹ חֶסְדֵי ה' שְׂזִכִּיתִי גַם בְּשָׁנָה הַזֹּאת לְבֹא לְפָה
לְהַכִּין עֲצָמֵי עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַקְּדוֹשׁ הַבֹּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה. מַה
אֲשִׁיב לָהּ כָּל תַּגְּמוּלוֹהִי עָלַי. וְאִי אֶפְשֶׁר לְהַאֲרִיךְ עִתָּהּ בְּזוֹה, כִּי
לֹא יִסְפִּיקוּ כָּל יְמֵינוּ לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבַּח וְכוּ' לְמִי שֶׁעָשָׂה לָנוּ
אֵת כָּל הַנִּסִּים הָאֵלֶּה וְכוּ'. וּבְבוֹאֵי לְפָה מְצֵאתִי מִכְּתָבְךָ וְהִיָּה לִי
לְנַחַת גָּדוֹל. וְעִתָּהּ בְּעַת תְּפִלַּת הַמְּנַחָה קִבַּלְתִּי עוֹד הַפֶּעַם
מִכְּתָבוֹ. הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְגִמּוֹר חֶסְדּוֹ עִם בְּנוֹ שִׁיחִיהַ לְתַמְכוֹ וְלִסְעֵדוֹ
לְגִמּוֹר רְפוּאָתוֹ בְּשָׁלְמוֹת מְהֵרָה אָמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן. וְגַם מֵהַפִּיאָוּוֹקִים

[עליקות] שִׁמְכַר הָיָה לִי לְנַחַת, אֲךָ יֵשׁ בְּלִבִּי עָלֶיךָ בְּנֵי חֲבִיבֵי עַל
 אֲשֶׁר חוֹשֵׁב הִרְבָּה וּמִתְפַּחַד הִרְבָּה בְּכָל סִבָּה קְלָה שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ.
 הֲלֹא אַתָּה רוֹאֶה בְּעֵינַיִךְ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עִמָּךְ חֶסֶד וְכָל
 עַת, לֹא כַחֲמַאֲנֵינוּ עֹשֶׂה לָנוּ וְכוּ', וְאַתָּה מִתְפַּחַד וּמִתְבַּהֵל בְּיוֹתֵר
 בְּכָל עַת. בְּטַח בַּה' כִּי לֹא יַעֲזֹב אוֹתְךָ לְעוֹלָם, חֲזַק וְחַזַּק, וְשִׂמַּח
 נַפְשֶׁךָ בְּכָל עַת בְּמָה שְׁאַתָּה חַפֵּץ לְהִיּוֹת נִמְנָה עִמָּנוּ בְּרֹאשׁ
 הַשָּׁנָה הַבָּא עֲלֵינוּ לְמוֹכָה הָאִים וְהַנּוֹרָא מְאֹד. מִכָּל שָׁכֵן כִּי קוִיֵּנוּ
 לַה' שְׂתוֹצִיא מִכַּח אֶל הַפְּעַל וְתִבּוֹא לְפָנָיו בְּשָׁלוֹם בְּשִׂמְחָה. וּבְעַל
 הַחֲמָלָה יַחֲמַל עֲלֵינוּ וְיִזְרְנוּ הַדְרָךְ לְתִשׁוּבָה הַנִּפְתָּח בְּחֹדֶשׁ אֱלֹהִים,
 כִּי בּוֹדְאֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהַצַּדִּיקִים עוֹשִׂים אֶת שְׁלֵהֶם תְּמִיד
 וְעוֹסְקִים בְּזֶה בְּשִׁלְמוֹת לְהַמְשִׁיךְ הַדְרָךְ הַקִּדְשׁ הַזֶּה מִחֹדֶשׁ בְּכָל
 שָׁנָה וְשָׁנָה בְּחִדּוּשִׁים נִפְלְאִים וְנוֹרָאִים מְאֹד מְאֹד, כִּי מְאֹד עִמָּךְ
 מִחֲשֻׁבוֹתָיו יִתְבָּרַךְ. אֲךָ מִי יִתֵּן שְׁנוֹכָה גַם אֲנַחְנוּ לְהֶאֱמִין בְּזֶה
 בְּשִׁלְמוֹת, בְּאִפְסָן שְׁנוֹכָה לְהַמְשִׁיךְ עֲלֵינוּ גַם עֵתָה קִרְשֵׁת הַדְרָךְ
 הַזֶּה מִחֹדֶשׁ שִׁיקִים בְּנוּ חֲדָשׁ עֲלֵינוּ שָׁנָה טוֹבָה אֲמֵן כֵּן יְהִי רִצּוֹן.
 וְהַיּוֹם פָּנָה וְאֵי אֶפְשֶׁר לְהַאֲרִיךְ יוֹתֵר.

דברי אביד המצפה לישועה.

מן אפריל

וְשָׁלוֹם לְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה. כְּבוֹד רַבִּי נִפְתָּלִי גֵרוּ
 יְאִיר פּוֹרֵם שָׁלוֹם בְּאַהֲבָה רַבָּה. בְּתִקּוֹן הַרְצָפָה שֶׁל
 הַבֵּית־הַמִּדְרָשׁ שְׁלָנוּ דְפֹה. תְּהִלָּה לְאֵל עוֹסְקִים עֵתָה. וְקוִיֵּנוּ לַה'
 שְׂיִהְיֶה לָהֶם לְנַחַת וּלְשִׂמְחַת לִבָּב בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. פּוֹק חֲזִי
 גְבוּרָתָא דְמָרְךָ. וְעֵדִין צְרִיכִין יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים רַבִּים.

מִכְתָּבִים דְּשָׁנַת ה' אֲלֵפִים ת"ר

רצ

בְּעוֹרַת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד, עָרַב סְכוּת יוֹם א' ת"ר בְּרַסְלָב.

בְּנֵי חֲבִיבֵי. מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי עִתָּה, וּמֵאֲלִיךָ תָּבִין שָׂאִין פְּנָאֵי
כַּעַת לְהִרְחִיב הַדְּבֹר כָּלָל. וְהִנֵּה עִמָּךְ יִדְיֵנו רַבִּי דְּוֹד וְרַבִּי
נַחֲמָן שְׁנִסְעוּ הַיּוֹם לְקַהֲלָתְךָ, וּמֵהֶם תִּשְׁמַע מַה שֶּׁתִּשְׁמַע
מִשְׂיַחְתָּנוּ וְכו'. וְהַשֵּׁם יִתְפָּרֵד יִשְׂמַח אֶתְכֶם וְאוֹתָנוּ וְחֻדוֹת ה'
יְהִיָּה מְעֻזָּנוּ לְעִמּוֹד נֶגֶד עֵצָם רַבּוּי עֲזוֹת דְּסִטְרָא אַחְרָא מִכָּל
הַצְּדָדִים הֵן מְעַצְמוּ הֵן מְאַחֲרִים. אֲךָ ה' עֲזוּז וְגִבּוֹר יִשְׁפִיעַ עָלֵינוּ
טוֹבוֹ וְחִסְדּוֹ עַל יְדֵי תְּפִלַּת ה' בְּעַצְמוֹ. וְיִתֵּן עֲזוֹ לְעַבְדָּיו הַשְּׂפִלִים,
כִּי הוּא נוֹתֵן לְיַעֲקֹב כֹּחַ וְכו'. וְרַק עַל זֶה סִמְכְנוּ, אַחֲרֵי אֲשֶׁר הַשֵּׁם
יִתְפָּרֵד הֵיטִיב עִמָּנוּ כָּל כָּךְ כָּל כָּךְ לְהַשְׁמִיעֵנוּ בְּאֵלֶּה וּבְאֵלֶּה, הוּא
יִגְמַר בְּעֵדְנוּ לְתַמְכְּנוּ בִּימִין צְדָקוֹ לְחֻזְקָנוּ וּלְאַמְצָנוּ בְּשִׂמְחָתוֹ,
בְּפֶרֶט בִּימֵי הַחֹג הַקְּדוֹשׁ זְמַן שִׂמְחָתָנוּ. מִי יִתֵּן שְׂנוּפָה לְקַיָּם וְהִיֵּת
אֲךָ שִׂמְחָה. וְתִהְיֶה לְאֵל יֵשׁ וְיֵשׁ לָנוּ בְּמָה לְשִׂמְחָה בְּכָל חֲדוּשׁ
וְחֲדוּשׁ וּבְכָל דְּבֹר וְדְבֹר וְכו' וְכו'. וְאִיךְ שֶׁהוּא אֲשֶׁרֵינוּ.

דְּכָרֵי אֲבִיךָ הַמְּזוֹרָךְ וּמְחֻנְקֶךָ לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד בְּפֶרֶט בִּימֵי
שִׂמְחָה כְּאֵלֶּה הַבָּאִים עָלֵינוּ לְטוֹבָה.

וְיָן אֲבָרְסָלָב

בְּנֵי חֲבִיבֵי. מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי עִתָּה, וְאִין פְּנָאֵי לְהִרְחִיב הַדְּבֹר
כָּלָל. הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד יִשְׂמַח אֶתְכֶם וְאוֹתָנוּ, וְיִמְתִּיק כָּל
הַדְּיָנִים מֵעָלֵינוּ, וּמֵאֵד הַחַיִּית אֹתִי בְּמָה שֶׁפְּתַכְתָּ שֶׁחַיִּית עִצְמָךְ

בְּהַתְּפִלָּה, גְּדוּלִים מַעֲשֵׂי ה' אֲשֶׁר עָשָׂה עִמָּנוּ, וְאֲנִי מִחִיָּה עֲצֹמִי
 בְּכָל עַת בְּזָה וּבְכִיּוּצָא בְּזָה. וְכַעַת אֲנִי מִתְּפִלָּא מְאֹד בְּהַחֲסֹד
 שְׁעוֹרְנֵי ה' יִתְבָּרֵךְ לְלַקֵּט הַלְקוּמֵי עֲצוֹת הַחֲדָשׁ כִּי הוּא פְּלֵא.
 רַבּוֹת עֲשִׂית אֶתָּה ה' וְכו'. שִׁישׁוּ וְשִׁמְחוּ בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה.
 דְּכַרֵּי אֲבִיד.

וְיָן אֲבִרְסֵלְפֵי

כ"ד תמוז

רצא

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, אֹזֵר לְיוֹם ב' נח ת"ר בְּרִסְלָב.

יִשְׂאוּ הָרִים שְׁלוֹם לְכַבּוֹד אֱהוּבֵי יָדֶיךָ וְלִבֵּי הַרְפְּנֵי הַתּוֹמֵק
 הַמְּפֻלָּג הַנְּגִיד וְכו'. מוֹרְנוּ הֵרֵב אֲבִרְהֵם פְּעַד שְׂיחִיָּה וְלִבִּיתוֹ
 וְלִיּוּצָאֵי חֲלָצִיו הַיְקָרִים חַיִּים וְשְׁלוֹם וְכָל טוֹב.

דע יְדִידֵי כִי נִתְעַכְבְּתִי בְּאוּמָאן עַל יוֹם כְּפוּר הָעֵבֶר, וּבִאתִי
 לְבֵיתִי עַל שְׁבַת שְׁבִין יוֹם כְּפוּר לְסִבּוֹת. וּבְרוּךְ הַשֵּׁם הַכֹּל
 עַל נְכוֹן מַעַם ה', וְשִׁמְחָנוּ תְּהִלָּה לְאֵל בְּחֹג הָעֵבֶר, בְּפִרְט בְּשְׂמִינֵי
 עֲצַרַת וְשִׂמְחַת תּוֹרָה וְהַכֹּל בְּשְׁלוֹם וְשְׁלוּהַ תְּהִלָּה לְאֵל. טוֹב
 לְהוֹדוֹת לֵה' אֲשֶׁר עַד כֹּה עוֹרְנוּ. כִּן יוֹסִיף ה' חֲסֵדוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו
 הָעֲצוּמִים שְׂיֵאִיר הָאֱמֶת בְּעוֹלָם. וְנִזְכֶּה לְהוֹדִיעַ לְבָנֵי הָאָדָם
 גְּבוּרוֹת נוֹרָאוֹת נִפְלְאוֹת הַתְּגִלוֹת תּוֹרָתוֹ וְחֲכָמָתוֹ הָאֱמֶתִית לְמַעַן
 יֵדַעַת כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים וְכו'. כִּי כָּל דְּכִרְוֵי
 הַקְּדוּשִׁים שְׁגָלָה בְּלָם הֵם לְגִלוֹת אֵלְקוּתוֹ בְּעוֹלָם. וְלַעַת עֵתָה
 נִזְכֶּה אֲנַחְנוּ עַל כָּל פְּנִים לְשׁוֹם לְבָנֵינוּ הַיָּטִב לְדְכִרְוֵי הַקְּדוּשִׁים
 בְּאִפֵּן שְׁגִלָּךְ בְּדִרְכֵי לְבָלוֹת יְמִינוּ עַל הַתּוֹרָה וְעַל הַתְּפִלָּה וְצַדִּיקָה

ומעשים טובים. כי מאד עמקו מחשבותיו. והכל יכולין להתקרב להשם יתברך על ידי דרכיו הקדושים. ואי אפשר עתה להאריך בזה בפרט על פני השדה.

בעת פאתי להזכירו ולזרוזו שיראה תכף ומיד לשלח לי מתת ידו הטובה על חשבוננו, ולצרף לזה כל מה שיוכל לגבות ולקבל מאנשי שלומנו נדיבי לב, כי השעה דחוקה לי מאד כי מה שקבצתי באומין כבר כלה ועתה ביתי ריקן. וימי החרף ממשמשין וכאין ואין בביתי לא עצים ולא גרות והתבואה ביקר וההוצאה מרבה מאד. אשא עיני אל ההרים מאין יבוא עזרי. עזרי מעם ה' וכו'. כי אין לי שום מעמד פרנסה בלתי אל ה' עיני תלויות. ועליך ועל ידידי ר' אבא גרו יאיר לעשות את שלכם להשתדל לטובתי בכל מה דאפשר. וה' הטוב יעשה ויגמר בעדם לטובה.

דברי אהבכם פאמת לנצח המצפה לתשובתו מהרה.

מן אברסל

רצב

ברוך השם, יום א' לך לך ת"ר ברסלב.

בני חביבי. מכתבך קבלתי עתה והיה לי לנחת בראותי עצם תשוקתך לעבודת ה' באמת. מי יתן והשם יתברך ימלא משאלות לבך לטובה, ויעמד בעזרך שתזכה לקום בחצות לילה תמיד ותעסק בתורה ותפלה, כי היא חייך וכו', ולה' הישועה. ומוסר כתב זה נחוצך ואין פנאי להאריך, אך פאתי להודיעך שתראה תכף ומיד לשלח לי הסך חמשה רובל בסף על ידי איש

בַּטַח הַמְקַדֵּם, כִּי בֵיתִי רִיקֵן מִכָּל וְאֲנִי מִכְרַח לְלוֹזֹת לִי הַסֶּפֶד הַנִּלְלָה
עַל פְּרִנְסָה. וְהוֹצֵאתִי רַבָּה בְּיָדוֹעַ לָךְ. וְאִין לִי עַל מִי לְהִשְׁעֵן כִּי
אִם עַל אֲבִינוּ שְׁבַשְׁמִים, וְכָל חַיּוֹתִי וְשִׁמְחָתִי וְתַקְוֹתִי הִיא מֵה
שְׁזָכִיתִי לִידַע מְאוֹר כְּזֶה וְלִשְׂאֵב מִימֵי תוֹרְתוֹ הַקְּדוֹשָׁה. זֹאת
נִחַמְתִּי בְּעֵנָי וְכוּ'. וְגַם אֶתְּהָ בְּכָל מָה שֶׁעוֹבֵר עָלַי, וְכֵן כָּל אֲנָשִׁי
שְׁלוֹמִנוּ בְּלָם בְּאֶחָד תְּהִלָּה לְאֵל יֵשׁ לָהֶם בְּמָה לְשִׁמְחָה וּלְהַחִיּוֹת
נַפְשָׁם בְּכָל עֵת תְּהִלָּה לְאֵל. כִּי כְּבֹר הַחַיָּה וְהַשִּׁיב נַפְשֵׁנוּ בְּשִׁבְעָה
מְשִׁיבֵי טַעַם אֲשֶׁר הֵם חַיִּינוּ לְנִצָּחַ. מֵהַאֲגֵרֶת שֶׁהוֹדַעְתָּנִי שֶׁהַכֶּנֶת
לְשִׁלַּח וְכוּ' נִהְיִיתִי מְאוֹד. הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִזְכְּנוּ שְׂיִצְמִיחַ וַיַּעֲשֶׂה פְרִי
טוֹב לְגַמֵּר בְּאֲשֶׁר עִם לְבַבְנוּ לְמַעַן כְּבוֹד שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ. וְהוּא יוֹדַע
תַּעֲלוּמוֹת לֵב שֶׁפִּנְנָתִי לְטוֹבָה. וְהַטוֹב יַעֲשֶׂה.

דברי אביך המצפה לישועה.

בן אברהם

ושלום לכל אנשי שלומנו באהבה רבה.

רצג

ברוך השם, יום א' וירא ת"ר לפ"ק.

בְּנֵי חֲבִיבֵי. קִבַּלְתִּי מִכְתָּבְךָ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִמְלֵא לָךְ בְּכַפְלֵי
כְּפָלִים עֵשֶׂר וְכְבוֹד וְחַיִּים. וְעַל כָּלֵם יִפְתַּח לָךְ אֶת אוֹצְרוֹ
הַטוֹב אוֹצֵר יִרְאֵת שְׁמִים שְׁזֶה עֵקֶר אֲמַתַּת הַחַיִּים. וַיִּפְרַס בְּשָׁלוֹם
כָּל אֲנָשִׁי שְׁלוֹמִנוּ בְּאֶהְבָּה. וַיִּזְרוּ אֶת יְדֵי רַבִּי יַעֲקֹב שֶׁיִּבֹּא לָפֶה
עַל שִׁבַּת קֹדֶשׁ הַסְּמוּךְ. כִּי קְרוֹב בְּדַעְתִּי לִסַּע אַחַר כָּךְ לְאוֹמָן
בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְרְאוּי לוֹ בּוֹדְאֵי לְהִתְרְאוֹת פָּנִים עִמִּי אַחֲרֵי
אֲשֶׁר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עָזְרוּ לְעַמֵּד מַחְלִיו וְנִמְחְלוּ כָּל עוֹנוֹתָיו וַנַּעֲשֶׂה

בריה חדשה, בודאי היה ראוי לו לבוא מיד שקם מחליו לפה.
אך העבר און, כעת מאחר שפכתבת שרצונו לבוא. על פן ראוי
לזרו למזרון שיזרו בזה פנ"ל.

מן אפרסוף

רצד

ברוך השם, מוצאי שבת קדש אור ליום א' וישלח ת"ר אומאן.

שלום לבני חביבי הרבני וכו'. מורנו הרב יצחק שיחיה.

מכתבך קבלתי פעמים. ומוסר כתב זה נחוצן ואין פנאי

להאריך. ומה שפכתבת לי מה ששמעת מרבי יעקב

בענין השלשה דברים הבאים בהפסח הדעת, נהניתי מאד על

שספר לך רבי יעקב מזה. ויש לי הרבה לדבר בזה, אך עתה אין

הפנאי מספיק כלל. אם אתמהמה עוד בדרך אכתוב לך בעזרת

השם יתברך באריכות, לעת עתה איני יודע כלל איך יפל הדבר

בענין השבת חנפה הבא עלינו לטובה. השם יתברך ירחם עלי

ועליכם בכלל ובפרטיות על כל אחד ואחד, וינהיג אותי ואתכם

בדרך הישר והאמת תמיד. השם יתברך עוזר ומושיע לי הרבה

בכל יום בחדשים נפלאים מאד, אך עדין אני צריך ישועות

הרבה, ובפרט בשבילכם. עיני תלויות אל ה' שיקים בי פדה

בשלום נפשי וכו' כי ברבים וכו'.

דברי אביך המעטיר בערך ומצפה לתשובתך.

מן אפרסוף

ושלום לכל אנשי שלומנו באהבה רבה.

ושלום לבני הרבני מורנו הרב דוד צבי שיחיה.

לְמַעַן ה' יתְבַרַךְ תַּתְנַבֵּר בְּכֹל עֵז לְהִיּוֹת אִךְ שְׂמֵחַ תִּמְיֹד.
 וּבִמְחָ בַּה' כִּי לֹא יַעֲזֹב אוֹתְךָ. וְהַפֵּל יִתְהַפֵּךְ לְמוֹכָה.
 וּתְחִיָּה עֲצֻמָּךְ בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה בְּכֹל יוֹם וּבַתְּפִלוֹת
 וּתְחִנּוּנִים וְאִמִּירַת תְּהִלִּים בְּכּוֹנֵה. וּתְדַבֵּר עִם אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּכֹל
 יוֹם, וּתְשִׂמַח נִפְשְׁךָ בְּכֹל מַה דְּאִפְשָׁר וְאֲנִי עַל מִשְׁמַרְתִּי אֶעֱמֹד
 לְהַתְּפַלֵּל עִבּוּרְךָ, וְלֵה' הִישׁוּעָה שְׂיִיטִיב לְךָ בְּחֶסֶדֹו לֹא כַחֲמֵאִינוּ
 יַעֲשֶׂה לָנוּ וְכוּ'. כִּי חֶסֶדֹו גָּדוֹל עָלֵינוּ חֶסְדֵי ה' כִּי לֹא תִמְנוּ וְכוּ'.
 וְאִין פְּנְאֵי לְהֶאֱרִיךְ עִתָּה. וְשְׁלוֹם וְחַיִּים כְּנִפְשְׁךָ בְּנֵי חֲבִיבֵי וְנִפְשׁ
 אֲבִיךָ הַמְעַתִּיר בְּעֶדְךָ וּמְצַפֶּה לִישׁוּעָתְךָ.

121 ה"ל

כ"ח תמוז

רצה

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבַרַךְ, יוֹם ד' י"א טַבַּת ת"ר.

יֵשׂאוּ הָרִים וְשְׁלוֹם לְכַבּוֹד יְדֵי הַרְבֵּנֵי הַמְּפֻלָּג הַתּוֹתִיק מוֹרְנוּ
 הַרְבַּ אֲשֶׁר מִשָּׁה נְרוּ יֵאִיר.

מְבַתְּבוּ הַקָּצֵר הִגִּיעַ אֵלַי אֶתְמוֹל בֵּין מְנַחָה לְמַעְרִיב. וּמֵאֲלִיךְ
 תְּבִין גָּדֵל צַעְרֵי מִזֶּה עַד הַנֶּפֶשׁ. הוֹמָה עָלַי לְפִי. מְעִי
 מְעִי אוֹחִילָה. צַר לִי מְאֹד מִכֶּם, מִכֶּמָּה צְדָדִים, הֵן מִצַּד הַצַּעַר
 וְהִיסוּרִים בְּעֲצָמָם מַה שְּׁסִבְבוּהוּ אֶת יְדֵינִי רַבִּי א"ב מְכֹל צַד,
 הַשֵּׁם יִתְבַרַךְ יְרַחֵם וְיִוְשִׁיעֵנו מְהֵרָה, וּבִיּוֹתֵר מֵהַתְּנַגְרוֹת הַשׁוֹנְאִים
 שְׁחוֹרְקִים שָׁנָם לְהַתְּנַקֵּם חֵם וְשְׁלוֹם, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (אִיכָּה ב) "שְׂרָקוּ
 וַיִּחְרְקוּ שֵׁן אִמְרוּ בְּלַעְנוּ" רַחֲמֵנָא לְצַלֵּנוּ, אֲבָל ה' לֹא יַעֲזֹבֵנוּ בְּיָדָם
 בְּיָדָאֵי. וְעַל כָּלֵם צַעְרֵי גָּדוֹל בִּיּוֹתֵר מִבְּלָבוֹל הַדַּעַת וְהַקְטַמְנוֹת
 הַשִּׁכְלָ שְׁנַקְטָן אֲצִלְכֶם עַל יְדֵי זֶה, כִּי חֶסְרוֹן הַדַּעַת קָשָׁה מִהַפֵּל.

וּכְמִבְּאֵר בְּדַבְּרֵי הַקְּדוּשִׁים, שְׁעַקַר הַצֶּעַר שֶׁל כָּל מִינֵי יִסּוּרִים
 וְחִסְרוֹנוֹת הוּא רַק חִסְרוֹן הַדַּעַת. כִּי אִם הָיָה הַדַּעַת שְׁלֵם, וְהָיָה
 יוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְּבַרֵךְ לְטוֹבָה, בְּיִדְּאֵי לֹא הָיָה מְצַטְעֵר
 כְּלָל, אֲדַרְבָּא הָיָה מְלֵא שְׂמֵחָה מְכֹל הַיִּסּוּרִים וְהַהֲרַפְתָּאוֹת
 הָעוֹבְרִים עָלָיו. כִּי כָּל מִה דְעָבַד רַחֲמָנָא לְטַב עָבַד, כִּי כּוֹנְנָתוֹ
 יִתְּבַרֵךְ בְּיִדְּאֵי לְטוֹבָה נִפְלְאָה. וּבְפִרְטָא שְׂאֵנוּ רוּאִין בְּעֵינֵינוּ שְׂכָל
 אָדָם מְלֵא יִסּוּרִים, כַּמּוֹכָא בְּכָל הַסְּפָרִים, וּכְמוֹ שְׂפִתּוֹב בְּמִדְרַשׁ
 רַבָּה פִּרְשֵׁת מִקֵּץ פֶּרֶק צב על פְּסוּק "וְאֵל שְׂדֵי יִתֵּן לָכֶם רַחֲמִים",
 וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, אָמַר רַבִּי אֶלְכְּסַנְדְּרִי אִין לֶךְ אָדָם בְּלֹא יִסּוּרִים. אֲשֶׁרִיו
 לְאָדָם שְׂיִסּוּרִים בָּאִים עָלָיו מִן הַתּוֹרָה שְׂנַאֲמַר וּמִתּוֹרַתְךָ תִּלְמַדְנוּ.
 וְעֵין שָׁם הֵיטֵב מַה שְׂפִתּוֹב שָׁם מִתְּחִלָּה, וְאִם בָּא לְהַקְפִּיד.
 וּמִתּוֹרַתְךָ תִּלְמַדְנוּ. מַה כְּתִיב בְּאַבְרָהָם "וְאַבְרָכְךָ וְאַגְדִּלָּה שְׂמִיךְ",
 כִּיֹּן שְׂיִצְאָ קַפִּץ עָלָיו רַעְבוֹן וְלֹא הַקְפִּיד וְלֹא קָרָא תִּגְרָ. אִף אֵת
 וְכוּ' עֵין שָׁם. וּכְבָר יִדְעָתֶם שְׂכָל הַמְּנִיעוֹת הֵם רַק מְנִיעוֹת הַמַּחַ,
 כִּי מִי שְׂדַעְתוֹ וּמַחוֹ חוֹק בְּהֵאֱמַת לְאֵמָתוֹ, בְּיִדְּאֵי אֵל יִבְהַלּוּהוּ
 רַעִיוֹנָיו מִשּׁוֹם הַרְפַּתָּאוֹת וְתִלְאוֹת הָעוֹבְרִים עָלָיו, כִּי בְּיִדְּאֵי לֹא
 יַעֲלֶה עַל דַּעַת אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי כְּשֶׁבֵא עָלָיו אִיזָה צָרָה חֵם וְשָׁלוֹם,
 אֶפְלוּ בְּגוֹף וּבְכַנִּים חֵם וְשָׁלוֹם רַחֲמָנָא לְצִלּוֹן, מְכֹל שְׂכֵן בְּמִמוֹן
 הַקָּל, שְׁנָה מַחֲמַת שְׁהַנִּיחַ תְּפִלִּין אוּ פִּזֵּר לְצַדִּיקָה וְכִיּוֹצֵא בְּזוּה.
 אֲדַרְבָּא אִישׁ הַכֶּשֶׁר אֶפְלוּ אִישׁ פְּשׁוּט, נוֹתֵן אֵל לְבוֹ שְׂכָל צָרָתוֹ
 וְיִסּוּרָיו חֵם וְשָׁלוֹם הוּא מַחֲמַת שְׂמַעַט בְּעִבּוֹדַת ה' שְׁלֹא הִנִּיחַ
 הַתְּפִלִּין בְּכּוֹנְנָה הִרְאוּיָה וְהִסִּיחַ דַּעְתוֹ מֵהֶם כַּמָּה פְּעֻמִּים, וְלֹא נָתַן
 צַדִּיקָה בְּלֵב שְׁלֵם פְּרָאוּי וְכִדְבְּעֵי לְמַעַבְדַּ לֹּא עָבַד וְכוּ'.

וְעַתָּה תְּכִינּוּ הַיָּטִב מִזֶּה לְעֵינֵינוּ, כִּי בּוֹדָאֵי מִי שְׁנוּטָה לְדַעַת
הַחוֹלְקִים עַל אֹר קְדוֹשׁ וְנוֹרָא וְנִשְׁגָב כְּזֶה שֶׁהוּא
אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ זְכַר צְדִיק וְקְדוֹשׁ לְבָרְכָה. אֲשֶׁר גָּלָה חֲדוּשֵׁי
תוֹרָה פְּאֵלָה בְּעוֹלָם אֲשֶׁר לֹא נִשְׁמְעוּ מֵעוֹלָם הַמַּחֲיִין אֶת כָּל
הַנִּפְשׁוֹת מַגְדוֹל וְעַד קָטָן וְכו', וְכו', בּוֹדָאֵי לְדַעַתְם הַכּוֹזֶבֶת אֶפְלוּ
אִם הָיוּ נוֹתְנֵין הוּזָן רַב לְנִסְעֵ לְאוּמָאן אֵין לְנִסְעֵ, מִכָּל שְׁפָן לְסִבַּל
יְסוּרִים וּלְשִׁבְר מְנִיעוֹת. אֲכָל מֵאַחַר שְׁבַחֲסָדֵי ה' פִּקַּח עֵינֵינוּ,
וְהוֹדִיעֵנו קִצַּת אֲמַתַּת גְּדֵלַת קְדוּשָׁתוֹ וְכו' וְכו', בּוֹדָאֵי בְּשִׁבִיל
תְּנוּעָה אַחַת לְהַתְקַרֵּב אֵלֵינוּ, מִכָּל שְׁפָן לְלַמֵּד סִפְרֵיו הַקְּדוּשִׁים
וְלָקִים אֵיזָה דְּבִיבּוֹר אֲמַתִּי מִדְּבָרֵיו, לְהַכְרִיחַ עֲצָמוֹ לְתַפְלָה עַל פִּי
עֲצוּתָיו הַקְּדוּשִׁים, וְלוֹמַר תְּהִלִּים בְּכֹנֶה וְכו' וּמִכָּל שְׁפָן לְנִסְעֵ עַל
צִיּוֹן קָבְרוּ הַקְּדוֹשׁ אֲשֶׁר הַבְּטִיחְנוּ בְּהַבְטָחָה גְּדוּלָה שְׁיַעֲשֶׂה לָנוּ
טוֹבָה לְנִצָּח, דַּעַת לְנִבּוֹן נִקְל שְׁבַשְׁבִּיל נִקְדָּה אַחַת מִכָּל הַנִּל, לְ
כְּדָאֵי וְכְדָאֵי לְסִבַּל הַכָּל וּלְשִׁבְר כָּל מִינֵי מְנִיעוֹת שְׁבַעֲוֹלָם. עַל כָּל
פְּנִים שְׁלֹא לְמַעוֹת חַס וְשְׁלוֹם בְּמַעוֹת וּשְׁמוֹת שֶׁל הַמַּתְנַגְּדִים
וְחוֹלְקִים, כְּאֵלוֹ בְּשִׁבִיל זֶה שְׁעֵשֶׂה טוֹבָה נִצְחִית כּוֹזֶבֶת לְנִשְׁמַתּוֹ,
שְׁנִסְעֵ לְאוּמָאן עַל רֹאשׁ הַשְּׁנָה בָּאָה עָלָיו הַתְּלָאָה הַזֹּאת חַס
וְשְׁלוֹם. אֲדַרְבָּא מַחֲיִב לְהַסְתַּבֵּל עַל הָאֲמַת לְאֲמַתּוֹ וְלַהֲפֹךְ הַדְּבָר
לְטוֹבָה, שְׁכָּל הַתְּלָאוֹת הֵם בְּשִׁבִיל שְׁמַתְרִשָׁל בְּעֵינֵין הַהַתְקַרְבוֹת
אֶל הָאֲמַת. וּבְפִרְטָ שְׁאֲנוּ רוֹאִין שְׁגָם עַל כָּל הַחוֹלְקִים וְהַמַּתְנַגְּדִים
עוֹבְרִים כּוֹס הַתְּרַעְלָה כּוֹס הַצְּרוֹת וְהַתְּלָאוֹת בְּלֵי שְׁעוֹר. הַשֵּׁם
יִתְפָּרֵד יְרַחֵם עַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וּבְפִרְטָ בְּעַתִּים הַלְלוּ אֲשֶׁר צְרוֹת
רַבּוֹת סִכְבוּנוּ בְּכָלִלְיוֹת וּבְפִרְטִיּוֹת מִכָּל צִד וְאֵין רַגַע בְּלֹא פִגְע

וּכְמוֹ שֶׁהָאֲרִיךְ בְּזוֹהַ בְּשֵׁל"ה עֵינֵי שָׁם. וְאִין חֵיוֹתְנוּ וְקִיּוּמֵנוּ בְּכָל יוֹם
 וּבְכָל שָׁעָה כִּי אִם בְּדֶרֶךְ נִסִּים נִפְלְאִים וְנוֹרָאִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ
 רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָה (יוֹמָא ט) 'הֵן הֵן גְּבוּרוֹתָיו' וְכוּ', וְכָל
 חֵיוֹתֵינוּ הוּא רַק עַל יְדֵי נִקְדַּת הַצַּדִּיק הָאֱמֶת, בְּכַחֲנִית 'אַלְמֵלָא
 מְלַחָא לָא הָוִי עֲלֵמָא יָכוֹל לְמַסְבַּל מְרִיוּתָא', כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב
 בְּמֵאמָר צִוִּית צְדָק. וּבְכַחוֹ הַגְּדוֹל בְּטַחְתִּי שְׁבֹדָאֵי לֹא יַעֲזֹב אֶת
 רַבִּי א"ב שִׁיחִיהַ הַנ"ל, כִּפְאֲשֶׁר לֹא עֲזַב אוֹתִי וְאֶת פְּלֵנוּ בְּכָל
 הַתְּלָאוֹת שֶׁעָבְרוּ עָלֵינוּ. וּבִפְרָט עָלַי אֲשֶׁר לֹא יֵאֱמָן כִּי יִסְפָּר
 שִׁיחִיהַ אֶפְשָׁר לְסַבֵּל כָּל אֲשֶׁר עָבַר עָלַי. וְאֵף עַל פִּי כֵן כְּשֶׁאֲנִי
 מְחַשֵּׁב עִמִּי, אֲנִי רוֹאֶה הָאֱמֶת שְׁכָל בְּנֵי גִילֵי אֲשֶׁר הָיוּ לָהֶם כְּתָף
 סוּרְרַת לְהִתְקַרֵּב וְלִטְעֵם מְאוּרוֹ הַקְּדוֹשׁ, כִּלְמַד עָבְרוּ חֵייהֶם בְּצִרוֹת
 וּמְרִירוֹת הַרְבֵּה יוֹתֵר מִמֶּנִּי וּרְבַם מֵתוּ. וְאֲשֶׁר הֵמָּה חַיִּים עוֹדֵנָה
 מְלָאִים צָרוֹת מְצִרוֹת שׁוֹנוֹת רַחֲמָנָא, לְצַלֵּן וְאִין לָהֶם כְּמָה
 לְהַחֲיוֹת אֶת עֲצָמוֹן. אֵךְ הָעֵקֶר הוּא הַנְּסִיּוֹן לְפִי שָׁעָה לְבָלִי לְשִׁמְעַ
 לְדַבְרֵיהֶם הָרָעִים שֶׁל הַחוֹלְקִים עַל הָאֱמֶת, וְלְבָלִי לְהַטּוֹת דַּעְתּוֹ
 חֵם וְשָׁלוֹם לְשׁוֹם סְבָרָה שֶׁל שְׁקֵר הַהִפּוּכָה מִן הָאֱמֶת, רַק
 לְהַסְתַּפֵּל בְּכָל עֵת אֶל הָאֱמֶת לְאִמְתּוֹ וְלִקְיָם "חֲשַׁבְתִּי דְרַכִּי
 וְאֲשִׁיבָה רַגְלֵי אֶל עַדְתִּיךְ".

וְהֵנָּה לְהָאֲרִיךְ בְּדַבְרִים בְּעֵנִין זֶה יֵשׁ בְּלִבִּי תְהִלָּה לְאֵל הַרְבֵּה
 לְדַבֵּר, הֵנָּה בְּמִנֵּי מְלֵא מְלִים. דְּבָרִים אֱמֶתִיִּים וְזָפִים
 וּבְהִירִים בְּעֹזֶרֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֵךְ לֹא יִסְפִּיקוּ הַמוֹן יְרִיעוֹת
 לְבָאָרֶם. וּכְכֹר יְדַעְתֶּם קֶצֶת עַל יְדֵי סְפָרָיו הַקְּדוֹשִׁים וְעַל יְדֵי מַה
 שֶׁחֲדַשְׁנוּ בָּהֶם בְּחִסְדֵי נִפְלְאוֹתָיו יִתְבָּרַךְ. וְעַתָּה יְדִידִי וְחֻבִּיבִי חֲזַק

וְאִמִּין עֲצֻמָּה, וְחִזַּק הַרְבֵּה אֶת יְדֵינִי רַבִּי א"ב הַנ"ל. וְתִקְרָא אֶת
 הָאֲגֵרָת הַזֹּאת הַיָּטֵב, וְתִבְיֵנוּ דְבָרִים הַרְבֵּה מִתּוֹךְ דְּבָרִים אֱלֹהִי.
 וּבְמַחְתִּי בַחֲסֵדִי ה' שְׁבוּדָאֵי לֹא יַעֲזֹב אוֹתוֹ, לֹא שְׁבַק וְלֹא שְׁבִיק,
 רַק חִזַּק וְאִמִּין. וְחִטֵּף וְאָכַל, חִטֵּף וְאָכַל נִהְמָא דְאוֹרִיָּתָא בְּכָל יוֹם
 וְיוֹם בְּכָל הַטְרָדוֹת וְהַהֲרַפְתָּקָאוֹת הָעוֹבְרִים עָלֶיךָ כִּי הִיא חֲטִיף
 לְנִצְחָה. וְזֶה הַיּוֹם שְׁאַתָּה עוֹמֵד לֹא יִהְיֶה לָךְ עוֹד לְנִצְחָה. וּמְאֹד מְאֹד
 גְּדוֹל צַעְרֵי יוֹתֵר מִהַכֹּל מָה שְׁפַתְבָּת שְׂרַפְי א"ב גְּרוּ יֵאִיר מִתְּרַשֵּׁל
 בְּלִמּוּדוֹ. אֵתָּה ה' עַל זֶה יָדוּוּ כָּל הַדּוֹנִים. כִּי כַּמָּה וְכַמָּה אָנוּ
 מְדַבְּרִים וְצוֹעְקִים עַל זֶה שְׂאִין מְנוֹס מִכָּל הַיִּסּוּרִים וְהַהֲרַפְתָּקָאוֹת
 כִּי אִם לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ וּלְהַתּוֹרָה וּלְהַתְּפִלָּה וּתְחִנָּה וּבִקְשָׁה וְכוּ',
 וְאִיךָ נִהְפַּכְתָּ לִּי יָדִיד נְפִשִׁי. כָּכֵר הִזְהִירוֹנוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (אָבוֹת ב)
 'אַל תֹּאמֶר לְכִשְׂאֵפְנָה אֲשֶׁנָּה'. כִּלְיָ מְדַרְךָ זֶה חֲבִיבִי וְיִדִּידִי, כִּי
 אֲנִי בְטוֹחַ בְּהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ שְׁבוּדָאֵי יִתְקַן לָךְ הֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל
 עֲנִינֵי הַדְּחָקוֹת וְהַתְּלָאוֹת שְׁלָךְ, וְיִרְחִיב יָדְךָ וְתִמְכֹּר סְחוֹרְתְךָ
 בְּטוֹב בְּעִזְרַת הֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ וְהַכֹּל יִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה. אֲבָל הַיָּמִים
 שְׁאַבְדְתָּ בְּלֹא תוֹרָה שְׂיִכְלַת לְחִטֵּף מִתּוֹךְ הַיִּסּוּרִים דִּיקָא, זֶה
 אֲבָדָה שְׂאִינָה חוֹזֵרֵת. וּבִפְרָט מָה תַעֲשֶׂה בַיָּמִים הַבָּאִים. כִּי אִפְלוּ
 אִם תִּבְלֶה יָמֶיךָ בַעֲשִׂירוֹת, אִי אִפְשָׁר שְׂלֵא יַעֲבֹר עַל הָאָדָם
 בְּלִבּוּלִים וּמְרָדוֹת רַבּוֹת וְהַרְפַּתָּקָאוֹת בְּלִי שְׁעוֹר, כְּמוֹ שְׂאִמְרוּ
 רַבּוֹתֵינוּ ז"ל, וְכַמְבָּאָר בַּפְּסוּקִים רַבִּים כִּי אָדָם לְעֵמֶל יוֹלֵד וְכוּ'.
 וּמִי שְׂמַבְטִיל מִחֲמַת זֶה מְדַבְּרֵי תוֹרָה וְתִפְלָה הוּא אוֹבֵד אֶת יָמָיו
 לְגַמְרֵי חֵם וְשָׁלוֹם. כִּי אֲדַרְבָּא כָּל מָה שְׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם, הַכֹּל
 לְקָרָא אוֹתוֹ לְקָרְבוֹ אֶל הַתּוֹרָה. כִּי הַעֲקָר שְׁעִשׂוּעֵי יִתְבָּרַךְ הוּא

בְּשִׁלּוּמֵי־דִין תּוֹרָה בְּצַר לְאָדָם מִתּוֹךְ בְּלִבּוּלִים וְדַחְקוֹת. כִּי זֶה עֵקֶר
 מַעֲלַת הָאָדָם עַל הַמְּלֵאכִים שֶׁיֵּשׁ לוֹ מְנִיעוֹת וּבְלִבּוּלִים כְּאֵלֶּה,
 וְהוּא מְקָרֵב עֲצָמוֹ לְהֵשֵׁם וַתִּפְרָךְ וְלִהְתּוֹרָה מִתּוֹךְ יְסוּרִים וּמְנִיעוֹת
 וְהַשְׁתַּטְחוֹת וְהַתְּפַשְׁטוֹת הַסְּטָרָא אַחֲרָא כְּזֶה שֶׁהֵם מִשְׁתַּטְּחִים
 בְּכָל פַּעַם כְּמוֹ נְהוֹרוֹת וְתֵהוּמוֹת מִמָּשׁ, כְּמוֹ שְׂכַתּוֹב (תְּהִלִּים מ"ב)
 "תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרָא". הַט אֲזוּנֵיךְ הַיָּמִב וְשִׁמְעַ דְּבְרֵי הַנְּאֻמְרִים
 בְּאֵמֶת, וְלִקְיָם בְּכָל עַת "ה' עָזַי וּמַעְזוֹי וּמְנוּסִי". וְכֵמוֹ שְׂכַתּוֹב (שֵׁם
 נ"ט) "וּמְנוּס בְּיוֹם צָר לִי". וְתַחֲטֹף בְּכָל יוֹם כָּל מָה שֶׁתּוֹכֵל תּוֹרָה
 וְתִפְלָה, וְלִקְיָם קְבַעְתָּ עֵתִים לְתוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁפָּרַשׁ אֲדוּנְנוּ מוֹרְנוּ
 וְרַבְנוּ ז' לִלְגוּל עֵתִים לְתוֹרָה מִתּוֹךְ כָּל הַטְּרָדוֹת שֶׁפְּעוּלָם. כִּי אִין
 יוֹם שְׁלֵא יוֹכֵל לְחַטֵּף מִמֶּנּוּ טוֹב מְעַט אוֹ הִרְבָּה, כִּי לִית יוֹם דְּלִית
 בֵּה טוֹב; וּבְטַח בֵּה' כִּי לֹא יַעֲזִיב אוֹתְךָ וַיִּהְפֹּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה.
 וְתִרְאֶה לְבוֹא לְפָה בְּזְרִיזוֹת. דְּבְרֵי אוֹהֲבֵכֶם בְּאֵמֶת, וְלֹא יַחֲדְתִּי
 הַדְּבוּר לְרַבִּי א"ב בְּעֲצָמוֹ מִחֲמַת שְׁלֵא כְּתִב מִכְּתָבוֹ אֵלַי, וּמֵאֵלָיו
 יִבִּין שֶׁכָּל הַדְּבָרִים נֶאֱמָרוּ אֵלָיו בְּיַחּוּד וְגַם לְכֻלְכֶם וְלְכָלְנוּ. כִּי
 הַכֹּל צְרִיכִים לִידַע וְלַחֲזוֹר בְּכָל יוֹם כָּל הַנְּז"ל. וְיוֹתֵר מֵהֵמָּה בְּנֵי
 הַזֶּהָר לְקַיֵּם דְּבָרָיו הַקְּדוּשִׁים ז"ל. וְתִפְרָם בְּשִׁלּוּם כָּל אֲנָשֵׁי
 שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה, וּבִפְרָט בְּשִׁלּוּם יְדִידֵי וַחֲבִיבֵי מוֹרְנוּ הַרַב
 רַבִּי יִשְׂרָאֵל, נְרוֹ יֵאִיר וְכָל בְּנֵי־בֵיתוֹ.

הֲלֵא כֵּה דְבְרֵי הַמְּצַפָּה לְיִשׁוּעָה וּמַעֲתִיר בַּעֲדְכֶם וּמְצַפָּה
 לְרִאוֹתֶם בְּשִׂמְחָה.

רצו

כ"ו תמוז

ברוך השם, יום ה' ויחי ת"ר.

אהובי בני חביבי. מכתבך קבלתי עתה, ונכספתי לכתב לך
 באריכות, אך אין דעתי צלולה. וההכרח להודיעך
 צערי. פי בני דוד צבי שיחיה חזר ונחלש אתמול קדם אור הבקר
 של יום ד', וצעק בקול מר על כאבו, ומוטל על ערש דני
 מאתמול עד עתה אשר פזאת לא עבר עליו. וביום אתמול היה
 כאבו כבד מאד, ובלילה הוקל עליו מעט מעט לאיזה שעות, וכן
 היום, אבל עדין מנח על ערש דני. והרחמנות שעליו אין לשער,
 ואני בלתי אל ה' עיני תלויות וכפי פרושות אל רחמיו וחסדיו
 המרבים, מאוצר מתנת חנם יחננו בזכות וכחו הגדול של האשל
 הגדול שאנו נשענים עליו, וישלח לו מהרה רפואה שלמה מן
 השמים רפואת הנפש ורפואת הגוף, ולה' הישועה. ואף על פי
 כן צריכין לחזק עצמו להאמין שהכל לטובה. וברוך השם אני
 חזק בזה, אך רחמיו יתברך מרבים מאד, ואני מבקש ומתחנן "אל
 שדי יתן לכם רחמים" בפשיטות שישוב לאיתנו בשלמות מהרה.
 ואתה תזהיר את כל אנשי שלומנו שיתפללו ויעתירו הרבה להשם
 יתברך עבורו, הרבו עליו רחמים בפרט פי צערנו נוגע לבלם,
 והשם יתברך ירחם. ומוסר פתב זה נחוץ ואי אפשר להאריך. ואף
 על פי כן בני אל תהיה נמשך אחר הצער חס ושלום הרבה, רק
 תבקש רחמים ונבטח בה' פי בודאי ירפאהו מהרה ולא יעיר כל
 חמתו חס ושלום. פי חסדי ה' אינם תמים ורחמיו לא פלים. ואם
 ירצה השם אודיעך ישועתו בעזרת השם יתברך.

רִצּוֹ

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם א' שְׁמוֹת ת"ר.

שְׁלוֹם לְאַהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי הַרְבֵּנֵי מוֹרְנֵי הַרְבַּ יִצְחָק שְׁיִחְיָה.

דַּע שֶׁתְּהִלָּה לְאֵל עֲזָרְנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בַּחֲסָדָיו, וְיָשֵׁב בְּנֵי דָוִד צָבִי שְׁיִחְיָה לְבְרִיאֹתָיו בְּלִילָה הַשְּׂיִכָּה לְיוֹם ו', עָרֵב שַׁבָּת קָדֵשׁ אִיזָה שְׁעָה אַחַר חֲצוֹת לִילָה. וּמֵאַלֶּיךָ תָּבִין גְּדֹל הַצָּעַר וְכִלְיוֹן עֵינָיִם עַד הַנֶּפֶשׁ שְׁעֵבֵר עָלַי, מִיּוֹם ד' קָדָם אֹר הַבֶּקֶר עַד לַיִל ו', שֶׁהֵם שְׁנֵי מַעַת לְעַת פְּחוֹת מְעַט שְׁשָׁכֵב עַל עָרֵשׁ דְּנִי וְנֶעַק בְּקוֹל מַר מְאֹד, רַק בְּתוֹךְ כֶּךָ הַנִּיחַ קֶצֶת וְאַחַר כֶּךָ חֲזַר וְצָעַק. וּבִיּוֹם ה' שֶׁכִּתְּבֵתִי לָךְ מִכְתָּבִי הוּקַל מְעַלְיוּ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, קֶצֶת וְעַדִּין הָיָה בּוֹאֵב לוֹ. וְאַחַר כֶּךָ בְּעַת מְנַחָה וּמַעְרִיב חֲזַר וְצָעַק בְּקוֹל מַר, כִּי חֲזַר בָּאִבּוֹ יוֹתֵר מִבְּתַחֲלָה. וְכֵן הָיָה עַד אַחַר חֲצוֹת לִילָה הַנִּלְאָה. וְאַנִּי וְכָל בְּנֵי בֵּיתִי עוֹמְדִים מְרַעִיד וּמְשִׁתּוֹמֵם, וּמָה שְׁעֵבֵר עָלַי בְּזָה אִי אֶפְשֶׁר לְבָאֵר. רַק לֹא רָצִיתִי לַעֲשׂוֹת שׂוֹם פְּעֻלָּה בְּלָל, רַק סְמַכְתִּי עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד. וְכַמָּה פְּעָמִים הִתְפַּלַּלְתִּי לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְאַף שְׁרָאִיתִי שְׁעַדִּין לֹא פְּעַלְתִּי, כִּי חֲזַר וְצָעַק עַל בָּאִבּוֹ רַחֲמָנָא לְצִלּוֹ, אַף עַל פִּי כֵן נִתְחַזְקִיתִי וְהִתְפַּלַּלְתִּי וְכֵן כַּמָּה פְּעָמִים. וְה' בְּרַחֲמָיו הַפְּלִיא חֲסָדוֹ, וּפְתָאֵם חֲזָרוּ בְּנֵי מַעְיוֹ לְפָנָיִם, בְּלִי שׂוֹם עֲשִׂיתִי אָדָם וּבְלִי שׂוֹם סָבָה וְתַחֲבוּלָה עַל יְדֵי אָדָם, וְתַכְּף נִפְלָה עָלָיו שְׁנָה כַּמָּה שְׁעוֹת מָה שְׁלֹא יִשָּׁן תַּחֲלָה כָּל הַיּוֹמָן הַנִּלְאָה כִּי אִם מְעַט דְּמְעַט שְׁהִיָּה מִתְנַמְנֵם קֶצֶת עַד שְׁאֵמֵר שְׁחֹשֵׁשׁ שְׁלֹא יֵצֵא מִדַּעְתּוֹ חֵם וְשְׁלוֹם. מָה אֵמֵר לָךְ בְּנֵי חֲבִיבֵי אִיךָ צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק בְּתַפְלָה וְתַחֲנוּגִים כָּל אָדָם שֶׁהוּא

בְּכֹל מָה שְׁעוֹבֵר עָלָיו, וְלִבְלִי לְסַמְךָ עַל שׁוֹם תַּחֲבוּלָה בְּפֶרֶט
 בְּעֵינַי רְפוּאוֹת. אִם אִמְרַתִּי אֶסְפְּרָה כְּמוֹ לֹא יִסְפִּיק הַזְּמַן וְהַנִּיר.
 אֲךָ לְעַת עֲתָה הוֹדַעְתִּיךָ יִשׁוּעַתְּנוּ וְחִסְדוֹ וּנְפִלְאוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, כִּן
 יוֹסִיף ה' חִסְדוֹ שְׁלֹא יָבוֹא עוֹד לְיַדִּי מַחְלָה וּכְאֵב וּמַחוּשׁ כָּלֵל,
 וְיִזְכֶּה לְהַתְתַּקֵּן בְּכֹל הַדְּבָרִים בְּגוֹף וּנְפֶשׁ. וַיְהִי לֹא שְׁלוֹם בֵּית
 בְּאֵמֶת, וְלֹה' הַיִּשׁוּעָה.

גַּם בְּעֵינַי הַפְּרִנָּסָה הָיָה דְחוּק לִי מְאֹד, וְהִכְרַחְתִּי לְלוֹוֹת עַל
 שֵׁבֶת קִדְשׁ, וְעִזְרֵנִי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ גַּם כִּן וְהִרְחִיב לִי קֶצֶת
 בְּחִסְדוֹ. וְתַהֲלָה לֵאלֹהֵי בָּא בְיוֹם ו' רַבִּי אִיזִיק כִּן רַבִּי יִשְׂרָאֵל
 מְלִיפּוּוּעִץ מַה שֶּׁהִסְתַּכַּלְתִּי עַל זֶה מִכַּפְמָה טַעֲמִים וְהִבִּיא לִי מַעוֹת
 בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. גַּם נִצְרָךְ לִי מַה שֶּׁבָּא, לְשֹׂאֵר עֲנִינִים כַּאֲשֶׁר
 אֶסְפֵּר לְךָ בְּזֶה אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם, וְתִבְנֶין מְעַט נְפִלְאוֹת ה'. גַּם אֲחִיו
 רַבִּי נַחֲמָן בָּא עִמוֹ, וְתַהֲלָה לֵאלֹהֵינוּ בְּשֵׁבֶת בְּשִׂמְחָה. וְאַנִּי
 בְּעִצְמִי רְקַדְתִּי קֶצֶת בְּנְפִלְאוֹת חִסְדוֹ יִתְבָּרַךְ עַד אִין חֲקַר, גְּדוּלִים
 מַעֲשֵׂי ה'. וְעַדִּין עֵינַי תְּלוּיּוֹת בְּכֹל עֵת לַיִּשׁוּעָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי עַדִּין
 אָנוּ צְרִיכִים רַחֲמִים רַבִּים וַיִּשׁוּעוֹת נְפִלְאוֹת בְּכִלְלִיּוֹת וּבְפֶרֶטִיּוֹת
 כֹּל אֶחָד וְאֶחָד. עַל מִי לָנוּ לְהַשְׁעֵן כִּי אִם עַל אֲבִינוּ שֶׁבְּשִׂמּוֹם,
 בְּזִכּוֹתוֹ וּכְחוֹ זִכְרֵנוּ צְדִיק לְבָרְכָה, חִסְדֵי ה' כִּי לֹא תִמְנֶנּוּ וְכוּ'.
 וּבְשֵׁבֶת דְּבַרְנוּ מִגְּדֹל מַעֲלַת הַצְּדָקָה, בְּפֶרֶט וְכוּ', עַל פִּי הַתּוֹרָה
 'לְהַמְשִׁיךְ הַשְּׂגָחָה שְׁלֵמָה'. וּמַחֲמַת שְׂאוֹר הַיּוֹם מִמִּשְׁמַשׁ לְבוֹא אִי
 אֶפְשָׁר לְהַאֲרִיךְ. יוֹמָם יִצְוֶה ה' חִסְדוֹ. ה' חֲנִנּוֹ לְךָ קוִינּוֹ הָיָה
 זְרוּעָם לְבָקָרִים וְכוּ' שֶׁבְּעֵינוּ בְּבָקָר חִסְדֶּךָ וְכוּ'.

דְּבָרֵי אֲבִיךָ הַמְּחִיָּה עֲצֻמוֹ רַק בְּזֶה בְּהַחֲסָדִים גְּדוּלִים
 הַמַּתְחַדְּשִׁים בְּכֹל יוֹם בְּבַחֲמִינַת חֲדָשִׁים לְבָקָרִים רַבָּה אֲמוּנָתְךָ

בכחו הגדול ו"ל שהיה מתחדש בכל יום ובכל עת וכו' עד
שזכה לספר מהזקן הקדוש וכו' וכו'.

מן אפרסוף

ושלום לכל אנשי שלומנו באהבה רבה ורחימתן עזיזא.
ובפרט לידיד נפשי הויתק מורנו הרב נחמן גרו יאיר
נקדו ו"ל. חזק ואמץ אחי ובני חביבי ותראה לפרש שיחתך לפני
השם יתברך בכל יום ותתגעגע לבוא אלינו עד שיעזרך
ה' ברחמיו.

מן ה"ל

רחצ

ברוך השם, אור ליום א' וארא ת"ר.

שלום לבני חביבי מורנו הרב יצחק שיחיה עם כל בני ביתו שיחיו.

מכתבו קבלתי עתה והיה לי לנחת אשר קימת שליחותי
לשלח האגרת ללבוב. ה' יגמר בעדנו לטובה.
ותהלה לאל עבר גם שבת זה בשלום ושמחה קצת. ודברנו דברי
תורה אמתים בענין התורה "ימי חנכה הם ימי הודאה" ובענין
"בצר הרחבת לי" וכו'. אך מה אמר לך בני חביבי, פי אני מכרח
להודיעך צערי, פי בני דוד צבי שיחיה חזר ונחלש על פאבו
במוצאי שבת קדש אשר קשה לסבל מרירת צעקתו. ועתה הקל
עליו קצת, אך עדין לא קם ממטתו. השם יתברך יסעדהו מהרה
וישיבהו לאיתנו. אין לי שום בפתחון על שום תחבולה פי אם על
השם יתברך לבר. לך לבר עינינו תלויות עד שתחננו. זאת
נחמתי בעניי מה שאני יודע שאין לי שום סמיכה פי אם על

השם יתברך לְכַד. וְאֵנִי מִזְהִיר אוֹתְךָ וְאֵת רַבֵּי נַחֲמָן וְרַבֵּי דָוִד וְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁתִּתְפַּלְלוּ הַרְבֵּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עֲבוּרוֹ, כִּי הַרְחַמְנוֹת גְּדוֹל מְאֹד עָלָיו וְעָלֵי וְנוֹגַע לְכַלְכֶּם. וַיִּקְבַּל מִמוּסַר כְּתָב זֶה שְׁנֵי זְהוּבִים וַיַּחֲלֶקֶם לְר' דָּוִד וְר' נַחֲמָן הַגַּ"ל וַיְהִיו לְפִדְיוֹן עָלָיו וַיִּרְבוּ רַחֲמִים עֲבוּרוֹ. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִשְׁמַע תְּפִלָּתְךָ וְתִפְלָתְנוּ בְּכַחוֹ הַגְּדוֹל וְ"ל וּבִזְכוּת מְעַט הַצְּדָקָה. אוֹלֵי יָחוּם אוֹלֵי יָרַחַם וְלֹה' הַיְשׁוּעָה. וַיֵּשׁ לִי הַרְבֵּה לְדַבֵּר, כִּי אֵף עַל פִּי כֵן חֲסֵדִי ה' כִּי לֹא תִמְנֶנּוּ. וּבּוֹדָאֵי יִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה אֵךְ אֵי אֶפְשָׁר לְהֵאָרִיךְ עִתָּהּ. וּבְעַל הַרְחַמִים יָרַחַם עָלָיו וַיִּרְפָּאֵהוּ וַיּוֹשִׁיעוּ תַכְף וּמִיד וְלֹא יָבוֹא עוֹד לְיָדֵי מַחֲלָה בְּלָל, וְקוּיִתִּי לֹה' שְׁאוּדִיעוּ מִהֲרָה יְשׁוּעָתוֹ.

דברי המצפה לישועה.

מן אבֶרֶסֶף

רצט

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם א' פֶּא, אוֹר בִּקְר ת"ר.

אַהוּבֵי בְנֵי חֲבִיבֵי מוֹרְנוּ הָרַב יִצְחָק שִׁיחִיה. שְׁלוֹם לְךָ וּלְבֵיתְךָ וּלְכָל יוֹצְאֵי חֲלְצִיךָ שְׁלוֹם. שְׁלוֹם בְּכֻלְיֹת וּבְכַרְטוּיֹת בְּגוֹף וּבְנֶפֶשׁ וּבְמוֹן אִמּוֹ, כֵּן יְהִי רְצוֹן.

נְכֻסֵּפְתִּי לְהַחְיוֹתְךָ בְּדַבְרֵי מִכְתָּבִי, אֵךְ בְּאַמַּת אֵינִי יוֹדַע נִפְשִׁי מַה לְכַתֵּב לְךָ. כִּי תִהְלֶה לְאֵל כְּכָר כְּתַבְתִּי לְךָ, וְדַבְרַתִּי עִמָּךְ הַרְבֵּה. אֵךְ צְרִיכִין לְחַדֵּשׁ דַּבְרֵי תוֹרָה בְּכָל יוֹם שִׁיחִיו בְּכָל יוֹם בְּחַדְשִׁים. עַל כֵּן חֲזַק וְאַמֵּץ וְזָכֵר הֵיטֵב מַה שֶּׁכָּבַר דַּבְּרָנוּ, וּבְכָל יוֹם יְהִיו בְּעֵינֶיךָ חֲדָשִׁים מִמֶּשׁ. כִּי בְּאַמַּת הֵם חֲדָשִׁים מִמֶּשׁ בְּכָל יוֹם. כִּי בְּכָל יוֹם נַעֲשִׂים שְׁנוּיִים רַבִּים נִפְלְאִים

וְנוֹרָאִים מְאֹד, וְהַכֵּל לְטוֹבוֹתֵינוּ הַנְּצַחִית. מִה גָּדְלוֹ מַעֲשֵׂיךָ ה' מְאֹד
 עִמָּךְ מִחֲשׁוֹבוֹתֶיךָ. וּבְכֹל יוֹם הַשֶּׁם יִתְבָּרַךְ מְקַבֵּל הַתְּפָאֵרוֹת חֲדָשׁ
 מִכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּפֶרֶט וּבְפֶרְטֵי פְרָטִיּוֹת מִכָּל אִיבָר וְאִיבָר,
 שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא יִתְבָּרַךְ מְחֻדָּשׁ מַעֲשֵׂה כְּרִאשִׁית בְּכָל יוֹם. כִּי
 כְּמוֹ שֶׁבַתְחֵלֶת הַבְּרִיאָה הִיָּה הַכֵּל בְּשִׁבִיל הַהַתְּפָאֵרוֹת בְּכֻלָּל וְכוּ',
 כְּמוֹ כֵּן עֵתָה בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁכָּל הַנְּהַגַת הָעוֹלָם עִם רַבּוּי
 הַשְּׂנוּיִים הַנִּפְלְאִים שֶׁבְּכָל יוֹם וְיוֹם הַכֵּל כְּפִי הַהַתְּפָאֵרוֹת שֶׁמְקַבֵּל
 מִיִּשְׂרָאֵל בְּכֻלָּל וּבְפֶרֶט וְכוּ'. וְעַל כֵּן תִּדְעַ וְתִאֱמִין שֶׁבּוֹדֵאֵי הַשֶּׁם
 יִתְבָּרַךְ מְקַבֵּל מִמֶּךָ גַּם כֵּן הַתְּפָאֵרוֹת בְּפֶרֶטִיּוֹת בְּכָל יוֹם וְיוֹם
 שֶׁמִּשְׁמֵם קִיּוֹם הָעוֹלָם. וְעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה נִמְשָׁךְ עֲלֶיךָ שִׁפְעַ טוֹבָה
 וּבִרְכָה וְחַיִּים וְשְׁלוֹם וְכָל טוֹב בְּכָל יוֹם וְיוֹם, וְתִקְיִם בְּרוּךְ ה' יוֹם
 יוֹם. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (סֵפֶה נו.) 'בְּכָל יוֹם וְיוֹם תֵּן לוֹ מַעֲיָן
 בְּרֻכּוֹתָיו'. שֶׁצָּרִיכִין לְשׁוֹם לֵב לְכָל הַטּוֹבוֹת וְהַנִּפְלְאוֹת שֶׁהַשֶּׁם
 יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עִם הָאָדָם בְּכָל יוֹם וְיוֹם. וְאִם לְפַעֲמִים אֵינָם זוֹכִים
 לְרֵאוֹת בְּעֵינָי שֶׁכֵּל מַחֲמַת גְּשָׁמִיּוֹת הַחֹמֶר, צָרִיכִין עַל כָּל פְּנִים
 לְהֵאֱמִין בְּזֶה הַיֵּטֵב, כְּמוֹ שֶׁאֹמְרִים שְׁלֹשָׁה פְּעָמִים בְּכָל יוֹם עַל
 נְסִיךְ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ, וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עַת וְכוּ'.
 כִּי לוֹיֵא הַנְּסִים וְהַנִּפְלְאוֹת הַנִּגְלוֹת וְהַנְּסִתּוֹת שֶׁהַשֶּׁם יִתְבָּרַךְ
 עוֹשֶׂה עִמָּנוּ בְּכָל יוֹם וּבְכָל עַת וְכוּ', לֹא הִיָּה אֶפְשֶׁר לְהִתְקַיֵּם
 אֶפְלוּ בְּמַעַט דְּמַעַט הַנִּקְדוֹת טוֹבוֹת שֶׁהַשֶּׁם יִתְבָּרַךְ מְזַכֵּנוּ בְּכָל
 יוֹם לְחַיּוֹתֵנוּ כִּיּוֹם הַזֶּה. מִה אִמְר לָךְ בְּנֵי חֲבִיבֵי, בְּכָל זֶה יֵשׁ
 הַרְבֵּה מְאֹד לְדַבֵּר, אֵךְ כְּבָר דִּבְרָנוּ הַרְבֵּה. וְרֵאוּי לָךְ לְהִבְיֵן מִזֶּה
 הַרְבֵּה אֵיךְ לְהִתְחַזֵּק לְהַתְּחַדָּשׁ בְּכָל יוֹם. וְהַכֵּל בְּכַח הַזְּמַן

שְׁבוּקָנִים דְקַדְשָׁה שְׁזָכָה לְהַתְחִיל לְחַיּוֹת בְּכָל פְּעַם. גְּדוֹלִים מַעֲשֵׂי ה' אֲשֶׁר זָכָה אוֹתָנוּ בְּצוּק הָעֵתִים הַלָּלוּ לְהִתְקַרֵּב וְלִידַע וְלִינַק מְאוֹר קְדוֹשׁ וְכו' בְּזֶה. אֲשֶׁרִינוּ מֵה טוֹב חֲלָקְנוּ וְכו'. רַק חֹזֵק וְאַמִּץ וְהִסֵּר מִלְבָּד כָּל רִבּוּי הַמַּחְשָׁבוֹת הַיְתָרוֹת שֶׁהֵם נִקְרָאִים אִיבָעַר מֵרַאכְטִין שְׂאֵתָהּ רְגִיל בְּזֶה מְאֹד, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִשְׁמְרֵךְ מֵהֶם מַעֲתָה. וְתַכְף שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ מֵה שְׁעוֹבֵר וְאַפְלוּ כְּשׁוֹזֹגְתֵךְ כּוּעֶסֶת תַּכְף נִתְעַקֵּם לְבָבְךָ כְּאֵלוּ חֵם וְשְׁלוֹם יִהְיֶה אִיזָה קִיּוּם לְכַעֲסָה וְחִרוֹנָה. חֲלִילָה לֹא תִהְיֶה כְּזֹאת. חֵם וְשְׁלוֹם אִם הִיָּה מִתְקַיֵּם הַכַּעַס שֶׁל רַב בְּנֵי אָדָם, בְּפִרְט שֶׁל הַנְּשִׁים וְקִטְנֵי הַדַּעַת חֵם וְשְׁלוֹם, לֹא הִיָּה קִיּוּם לְהַעוֹלָם. אֵךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְלֵא רַחֲמִים וּמְשֻׁגָּח עַל הַכֹּל בְּנִפְלְאוֹתָיו, וּמְמַתִּיק וּמְכַפֵּל כָּל מִינֵי דִינִים וְכַעַס בְּנִפְלְאוֹתָיו יִתְבָּרַךְ; וְכִמוֹ שֶׁכְּתוּב (תְּהִלִּים עו) "כִּי חִמַּת אָדָם תוֹדֵךְ שְׂאִרִית חִמַּת תַּחְגֹּר" וְתַעֲכַב, כַּעֲיֵן שֶׁפָּרַשׁ רַש"י שָׁם. "וְאֵךְ הֵכַל בְּנֵי אָדָם" וְכו' וְאִין צְרִיכִין לְהַשְׁגִּיחַ כָּלָל עַל שְׂמוֹתֵים כְּאֵלוּ וּלְבַלְבֵּל דַּעְתֵךְ עַל יְדֵי זֶה, רַק לְהֵאֱמִין שֶׁהַכֹּל יִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה. וְלַפְעָמִים יִכּוֹלִין לִזְכּוֹר עַל יְדֵי זֶה שִׁיְהִיָּה לָךְ הַתְּבוּדָרוֹת. כְּמוֹ שְׁבוּדָאֵי כְּבֹר שְׁמַעְתָּ מֵהַצְדִּיק הַמְּפָרְסֵם זָכָר צְדִיק לְבָרְכָה שֶׁהִיָּה רְגִיל לִזְכּוֹר בְּהַתְּבוּדָרוֹת בְּשֶׁהִיָּתָה אֲשֶׁתּוֹ כּוּעֶסֶת וְכו'. וְכּוּדָאֵי שְׁמַעְתָּ מַעֲשָׂה זֹאת. עַל כָּל פְּנִים אֵיךְ שֶׁהוּא כְּבֹר יְדוּעַ שֶׁהוּא דָּבַר הַרְגִיל מְאֹד, וְהַכֹּל לְטוֹבָה.

וַיִּתֵּר מִזֶּה אִין פְּנָאֵי לְהֵאֲרִיךְ, כִּי בְּקַע אֹר הַשַּׁחַר. וְאֵרַח צְדִיקִים כְּאֹר נִגְהַ יֵלֵךְ וַיֵּאִיר עָלֶיךָ וְעַל כָּל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמְנוּ שֶׁתְּזַכֶּה לְהִבִּין דְּכַרְיֵנוּ תְּמִיד, וְלִקְבֵּל מֵהֶם רְמִזִּים וְעִצּוֹת לְהַתְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם, וְלְבַלֵּי לְחַשֵּׁב מִיּוֹם לְחִבְרוֹ וְאַפְלוּ מַשְׁעָה לְחִכְרָתָהּ. כִּי

טוב ה' כי לעולם חסדו. ומה שדברנו בשפת מענין התגלות
 אחדות הפשוט מתוך פעולות משתנות, שזה יקר מאד אצל
 השם יתברך וכו', תשמע קצת ממוסר כתב זה. והשם יתברך
 יחזק לבבנו לילך עם חדושי תורותיו הקדושות ללמוד וללמד
 לשמר ולעשות ולקיים באמת כל ימינו לעולם.

דברי אביך המצפה לישועה ומעתיר בעדכם.

מן אפרסוף

ושלום לכל אנ"ש באהבה רבה, ובפרט לידיד נפשי מורנו ר'
 נחמן נרו יאיר, לכלכם נאמרו כל הדברים האלה. חזקו ויאמן
 לבבכם וכו'.

כ"ח תמוז

ש

בעזרת השם יתברך, אור בקר יום ב' בשלח ת"ר ברוסלב.

אהובי בני חביבי. ביום ו' קבלתי מכתבך. ואם פי כבר
 שמעתי צעקתך כמה פעמים וכבר השבתי לך הרבה
 בפה ובכתב, עם כל זה נכמרו מעי עליך ואני תולה עיני למרום,
 ומצפה להשיב נפשך בדברי אמת, על כן אמרתי עתה לנמות
 ידי במכתב אליך. אם כי עדן בשבוע זאת לא קבלתי מכתבך,
 וגם אין אתי יודע עד מה מה לכתב, עם כל זה אי אפשר לבית
 המדרש בלא חדוש. ובפרט דברי אדמו"ר זכר צדיק וקדוש
 לברכה שהם עמקים מני ים ומתחדשים בכל עת. והעקר הוא כי
 כפי דבריך ומרירת צעקתך נראה באלו כבר שכחת חס ושלום
 התורה והשיחה הקדושה של אומרה לאלקי בעודי, או שפבר

נתישנה אצלך כל כך עד שאין אתה מחיה ומשיב נפשך על ידה
 כראוי. על כן מעת קריתי מכתבך נתעוררתי לחזור ולהזכירך
 נעימת אמתת קדשת התורה הנ"ל, עם עוד כמה תורות ושיחות
 קדושות השייכים לזה. והעקר לילך בהם בפשיטות בכל יום
 מחדש. ואדרבא דוקא על ידי שמסתפלגין ומחשבינן עצמו
 שהמצולות ים שומפין עליו מפל צד וכו', וכמעט כמעט חס
 ושלום חס ושלום, צריכין דוקא על ידי זה להזכיר עצמו את כל
 דברי התורה הנ"ל. פי הלא אף על פי כן יש פי נקודות טובות
 מכמה מצוות והנהגות טובות וכו', ולהפך היגון ואנחה לששון
 ושמחה. פי אדרבא כל מה שנראה לי שאני רחוק יותר, ואם
 האמת הוא כך, יש לי לשמח יותר ויותר מה שאני זוכה אף על
 פי כן להניח טלית ותפלגין בכל יום, ולקבל שבת ויום טוב,
 ולהתקרב ולינק מאור קדוש וחדש כזה וכו', ולתן שבח והודיה
 והלל להשם יתברך בכל יום ובכל עת אשר עד פה עזרנו לשאר
 על עמנו, והבדילנו מן התועים בכמה בחינות בתוך רעש ורוח
 סערה כזה; בפרט מה שעבר עלינו בשנים הסמוכים, ה' יתברך
 יצילנו וישמרנו מעתה. ואם פי כל זה ויותר מזה אתה יודע
 מכבר, הלא זה דברי מכבר שהעקר לבלי להיות זקן וישן חס
 ושלום, שלא לפל לזקנה דסמרא אחרא. פי כבר הזהירונו
 רבותינו ז"ל כמה פעמים, דברי תורה אל יהיו בעיניך פישנים
 אלא כחדשים וכו'. בפרט חדושים נוראים כאלו המתחדשים
 בכל עת ורגע למי שמשים לב אליהם באמת לאמתו. ומה
 אוסוף לדבר אליך עוד, חזק בני ואמץ וקוה לה' ויושע לך. וסוף
 כל סוף יגמר ה' על ידי צדיקיו האמתיים עם פלגו לטובה, וגם

אתה בכלל בודאי בחסדו הנפלא. ותקיים (תהלים כו) "קנה אל ה'" וכו' וכמו שפרש רש"י שם ואם לא נתקבלה תפלתך חזק ויאמן וחזר וקנה אל ה' פי לא יזנח לעולם ה'. וזמן תפלת שחרית הגיע ואי אפשר להאריך יותר. וזמן יצוה ה' חסדו וישמח לבבך בכל דרכי עצותינו הקדושות. ולה' הישועה שתהיה פה על שבת קדש הבא עלינו לטובה. השם יתברך יעזרנו לעסק ולדבר ולשוח בנפלאותיו יתברך באפן שזוכה כלנו מעתה לשוב אליו יתברך באמת בשמחה ובטוב לכב מרב כל, נגילה ונשמחה בישועתו.

מן אפרסוף

ושלום לכל אנשי שלומנו באהבה רבה.

ועדין איני יודע עם מי אשלח האגרת הזאת, אך מאהבתך חטפתי פנאי להכין לך המכתב הזה להחיות ולהשיב נפשך. וגם תזכור מה ששמעתי מפיו הקדוש (חי מוהר"ן סו) בזה הלשון: גאט איז גרויס מען ווייסט גאר ניט, סע טוהען זיך אויף דער וועלט זאכען מען ווייסט גאר ניט וועגן יתברך גדול ואין יודעים כלל, נעשים בעולם דברים ואין יודעים כלל] וכו' וכו', רק שלא להתיאש מן הצעקה ומרחמים ותחנונים ויתהפך הפל לטובה. ושבת שירה ממשמש לבוא. השם יתברך יזכנו להרגיש מחדש "משה ובני ישראל לך ענו שירה בשמחה רבה ואמרו כלם":

שׂא

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, אֹדֵר לְיוֹם ב' עֶרֶב רֵאשׁ חֲדָשׁ אֲדָר רֵאשׁוֹן ת"ר
אוּמָאן.

רַב שְׁלוֹם לְאַהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי הָרַבְּנֵי וְכו', מוֹרְנוּ הֶרֶב יִצְחָק
שִׁיחָה וְלִכְל בְּנֵי בֵיתוֹ שִׁיחָיו וְיֵאָרִיכוּ יָמֵים רַבִּים.

מִכְתָּבוֹ קִבְּלָתִי הַיּוֹם וְהָיָה לִי לְנַחַת גָּדוֹל. וּבִפְרָט מִמָּה
שֶׁהוֹדַעְתָּנִי מֵהַתְּשׁוּבָה שֶׁהִגִּיעַ לְךָ מִלְּכוּב. בְּרוּךְ
הַשֵּׁם אֲשֶׁר עֲזָרְנוּ עַד כַּהֵּן. כֹּה יִתֵּן וְכֹה יוֹסִיף ה' שְׁנוּזָה לְגִמּוֹר
חֲפָצֵי שְׁמוֹם בְּרִצּוֹנוֹ וּכְרִצּוֹן יִרְאוּ, ה' יִגְמַר בְּעַדְנוּ וְכו'. וְכַעַת אֵין
פְּנָאֵי לְהֶאָרִיךְ בִּי אֲנִי כּוֹתֵב בְּאִישׁוֹן לִילָה, וְלִמְחַר עֶרֶב רֵאשׁ
חֲדָשׁ, וְדַעְתִּי טְרוּדָה בְּתִשׁוּקָה וּחְפִיצָה וּחְכוּבֵי אוּלֵי נּוּזָה לְשִׁפּוֹד
לִבְנוֹ כַּמּוֹם נוֹכַח פְּנֵי ה', בְּאִפְּן שְׁנַפְעַל בְּקִשְׁתָּנוּ עֲלִינוּ וְעַל כָּל
הַנְּלוּיִם אֲלִינוּ, שְׁנוּזָה מַעֲתָה לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּאַמְתָּ.
וּמִמִּילָא יִתְתַּקֵּן הַכֹּל, וְלֵה' הִישׁוּעָה, בִּי חֲסָדֵי ה' לֹא תִמְנּוּ וְכו'.
וּמֵאַהֲבַתְךָ הַגְּדוֹלָה הִכְרַחְתִּי עֲצָמִי לְכַתֵּב לְךָ שׁוּרוֹתִים אֵלוֹ. וְעוֹד
חֲזוֹן לְמוֹעֵד אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם לְהִרְחִיב הַדְּבַר שֶׁל אַמְתָּ. וְלַעַת
עַתָּה תַּחֲיָה וְתִשָּׁיב נִפְשְׁךָ בְּמָה שֶׁשְׁמַעְתָּ עַד הַנּוּה, הַפֶּךָ בְּהֵם
וְהַפֶּךָ בְּהֵם וְכו', שְׂאִין לְךָ מִדָּה טוֹבָה מֵהֵם.

דְּבָרֵי אֲבִיד הַמַּעֲתִיר בְּעַדְךָ.

יְמֵן אֲבִיבֵי

וְשְׁלוֹם לְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה.

מאליך תזרו עצמך בני, שתכף שיגיע לך עוד הפעם אגרת מלבוב שתשלחהו אלי תכף ומיד. כי אני מצפה לזה. ואני צריך פה לידע התשובה משם, למען אבין איך להתנהג. ועצת ה' היא תקום. גם תראה לשלח מכתבך ללבוב, להודיעו שקבלת מכתבו ויקר בעינינו מאד, ולבקשו שיקים דברו להשיבני עוד הפעם דעתו באר היטב. ומן הסתם כבר הקדמת לעשות פן מאליך, וה' יגמר מהרה לטובה.

שב

בעזרת השם יתברך, יום ד' ויקהל ת"ר משעהרין.

שלום לאהובי בני חביבי הרבני וכו' מורנו הרב יצחק שיחיה.

דע שאתמול באתי לפה קהלת משעהרין. ובשבת העבר הייתי בקהלה קדושה מעדוועדיבקא. וברוך השם הפל על נכון מאת ה' ואין להודיעך חדשות בגשמיות. אך בדברי תורה בודאי יש חדשות בכל עת, פי "ארכה מארץ מדה" וכו'. ו"לכל תכלה ראיתי קץ" וכו'. ואפלו בשאין זוכין לחדש, צריכין על כל פנים להאמין בזה בכל עת, באשר דברנו בזה הרבה שאסור להיות זקן חס ושלום וכו', כי השם יתברך עושה חדשות ונפלאות ונוראות בכל עת. ומעט יכולין לראות ולהתבונן מרחוק, אך ביותר צריכין להאמין באמונה שלמה בנפלאות נוראותיו המתחדשים בכל יום ובכל עת, בבחינת חדשים לבקרים רבה אמונתך וכו'. והכל לטובתנו הנצחיית. ואי אפשר להאריך כי הפאסט תלך בסמוך, ודי בזה בעת.

דברי אביך המעתיר בערך.

שג

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם ד' וַיִּקְרָא ת"ר קְרַע מֵיְנַטְשׁוֹנָה.

רַב שְׁלוֹם לְאַהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי הַרְבֵּנִי מוֹרְנוּ הָרַב יִצְחָק שִׁיחִיָּה
עִם כָּל יוֹצְאֵי חֲלָצֵי הַנְּעֻמִּים שִׁיחִיו.

מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי בַשְּׁבוּעַ זֹאת בְּיוֹם א' הָעֶבֶר, וְהָיָה לִי לְנֶחֱת
גְּדוֹל מְאֹד מִכָּל דְּבוּר וְדְבוּר שֶׁל חֶבֶה שֶׁהוֹדַעְתָּנִי.
שֵׁשׁ אֲנֹכִי עַל אֲמַרְתְּךָ כְּמוֹצֵא שְׁלָל רַב. מִי יִתֵּן וְהָיָה לְכַבְּדְךָ זֶה כָּל
הַיָּמִים, וְלִהְיוֹסִיף בְּכָל יוֹם וְיוֹם רְצוֹנוֹת וְכִסּוּפֵינִי טוֹבִים חֲדָשִׁים
וְחֻזְקִים, בְּאִפְנֵי שְׁתֵּהֲפֹךְ הַכֹּל לְשִׂמְחָה וְטוֹבָה, עַד תִּזְכֶּה לִירְאָה
אֶת ה' וְלַעֲבֹדוֹ בְּאַמֶּת וּבְתָמִים וּבְשִׂמְחָה וְחִדּוּה רַבָּה כָּל יְמֵיךָ
לְעוֹלָם אֶתָּה וּבְנֵיךָ וּבְנֵי בֵיתְךָ וְכו'. וְכָל הַגְּלוּיִם אֱלֵיךָ. וְתִהְיֶה
לְאֵל יֵשׁ וְיֵשׁ לָנוּ בְּמָה לְשִׂמְחָה בְּחִסְדּוֹ הַגְּדוֹל כְּאֲשֶׁר דִּבְרַנּוּ הַרְבֵּה
בְּזֶה. וְאַתָּה בְּנֵי חֲבִיבֵי הַזְּכָרְתָּנִי בְּדְבָרֶיךָ בְּמִכְתָּב הַזֶּה לְבְּמָה
שֶׁדִּבְרַנּוּ בְּעֵנֵינוּ מִצּוֹת זְכִירַת יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּכָל יוֹם וְכו'. וּבְכָל
דוֹר וְדוֹר חַיֵּב אֲדָם לְרְאוֹת אֶת עֲצֻמוֹ וְכו'. וְגַם עַל זֶה אֲנִי מְחַיֵּב
לְתַן תּוֹדָה וְהוֹדָאָה גְּדוֹלָה לְשִׁמּוֹ הַגְּדוֹל יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר עַד הַנְּהַ
עֲזַרְנוּ רַחֲמֵי הַמְּרַבִּים שֶׁנִּמְצְאִים אֲנִשֵּׁי אֶמֶת, וּמֵהֶם בְּנֵי וְיוֹצְאֵי
חֲלָצֵי שְׁשׁוּמְעִים קֶצֶת דְּבָרֵי אֶמֶת וְתָמִים הַעֲמָקִים מְאֹד הַנּוֹבְעִים
מִמְעֵינֵינוּ נִשְׁגָּב וְנוֹרָא מְאֹד מְאֹד וְכו'. אֲשֶׁרֵינוּ מֵה טוֹב חֲלָקְנוּ וְכו'.
וְכו'. וְאֲנִי מְחַיֶּה עֲדִינוּ עֲצֻמֵי בְּמָה כְּאֲשֶׁר דִּבְרַנּוּ בְּזֶה בְּשִׂבְתִּי שִׁירָה
הָעֶבֶר, וְיִוְתֵר יֵשׁ בְּלִבִּי כִּי אֲנִי בְּעֵנֵי, וְיִמִּי זְקֵנָה וְשִׁיבָה קִפְצוֹ עָלַי,
וְכִחֵי חֲלָשׁ וְדָל, וְשׁוֹנְאֵי רַבּוֹ כְּמוֹ רַבּוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִצְלִנּוּ, מְלַבֵּד
שָׂאָר מֵינֵי בְּלָבוּלִים כְּמַעֲט בְּלֵי שְׁעוֹר הַגְּלוּיִים לְכֶם אִפְסֵם קֶצֶתְכֶם,

מכל שפן מה שנעלם מפם, הן על כלם זאת נחמתי בעניי את גדל עצם חסדו אשר הפליא עמי העני והאביון לחיותנו כיום הזה בחיות אמת ונצחי כזה, בדברים כאלה בהתגלות והתנוצצות אלקות כזה אשר אי אפשר לבאר. מה אדבר וכו' חסדו גבר עלינו ואמת ה' וכו'.

והנה בעתים הללו פה קרוינמשוג האיר ה' עיני שלמדתי בעין יעקב במסכת עבודה זרה פרק א. ובודאי כבר למדתי מימרא זאת כמה פעמים, וגם באותו היום שלמדתי לא שמתי לב כל כך להבין הרמזים לעבודת השם יתברך, ואחר כך נפקחו עיני לבי והוא מחיה אותי מאד, וגם כבר החייתי בזה כמה נפשות בעזרת השם יתברך. והוא מה שאמרו רבותינו ז"ל שם על פסוק (איוב ל) "אך לא בעי ישלח יד, אם בפידו להן שוע", שאפלו אין ישראל עושין מצוה לפני אלא מעט כפיד של תרנגולין שמנקרין באשפה, אני מצרפו לחשבון גדול וכו'. ראה בני והבן, וכל השומעים לקולי, איך מפרש ומבאר ומרמז במאמר זה כל מה שאנו עוסקין לדבר הרבה בענין ההתחזקות על-פי התורה הנוראה על פסוק: "אזמרה לאלקי בעודי" וכו'. וכן מבאר ביותר, שאפלו אין ישראל עושין מצוות אלא כתרנגול המנקר באשפה, הוא מצרפו לחשבון גדול. ואני מחיה את עצמי בזה מאד, כי הטוב שלנו עתה הוא ממש כתרנגול המנקר באשפה, שמתוך האשפה הוא מוציא איזה חצי גרעין של שעורים או חטים וכיוצא, וכן חוזר ומחפש כל היום עד שמוצא בכל פעם איזה חלק מפרור לחם המוטל באשפה ובוה מחיה עצמו. והשם יתברך ברחמיו העצומים מבקש מישראל עם קרובו

שעל כל פנים יחיו עצמן בזה, כי הוא מצרפן להשבון גדול כנ"ל. ואל ישגיחו על היסורים וההרפתקאות וכו' העוברים על כל אחד בגוף ונפש, כי כלם ברחמים גדולים ובחסד לטובה הנצחית, כמו שאמרו שם מקדם אבל ישראל אני פורע מהם מעט מעט כפיד של תרנגולין שמנקרין באשפה, דבר אחר אפלו אין עושין מצוה וכו' כנ"ל. דבר אחר בשכר שמשועין לפני אני אושיע אותם. והינו דאמר רבא מאי דכתיב ואנכי אפרים וכו'. עין שם כל זה היטב ותביט ותראה ותבין נפלאות והתחזקות נפלא עד אין קץ. אך לולא חסדי ה' אשר גברו עלינו שזכינו לשמע מה ששמענו מהנחל נובע מקור חכמה ז"ל בענין זה, בודאי לא היינו מבינים כל זה מדברי חכמינו ז"ל, אך עתה אחרי אשר האיר עינינו במחשבים כאלה, כי הוא גולה עמקות מני חשך, על ידי זה בחסדו הגדול גם אנו זוכים למצא בדברי חכמינו ז"ל שפגנו ברוח קדשם לדבריו האמתיים והעמקים מאד, כי אמת הוא אחד. מה גדלו מעשיך ה' מאד עמקו מחשבותיך, לחיותנו פיום הנה בדורות הללו וכו'.

ואתם תבינו בני ואחי ורעי כי כל דברי חכמינו ז"ל הנ"ל קשורים ומחברים זה בזה היטב. כי הזהירו אותנו לבל יבאלו אותנו רעיונינו היסורים וההרפתקאות העוברים על כל אחד וחסרון הפרנסה וכו'. כי כל היסורים הם בחסד למי שמתפלל עליהם, כי "בצר הרחבת לי" וכו' כמבאר בדבריו זכרנו לברכה, כי כל היסורים הם רק כתרגול המנקה באשפה. והכל לטובה גדולה לנצח, כי נפרע מישראל מעט מעט, כדי שיזכו ישראל לעולם הבא כמבאר שם אחר כך. ואם תרצה

לומר האמת הוא בודאי כֹּה, אֲבָל בְּמֵה אֲזַכֶּה לְעוֹלָם הַבָּא מֵאַחַר שְׂאֵנִי יוֹדַע בְּנַפְשִׁי מֵאִוֶּם מַעֲשֵׂי וּמַעוֹט מִצְוֹתַי וְתוֹרוֹתַי, עַל זֶה אָמְרוּ מִיָּד, דְּבַר אַחַר אֶפְלוּ אִין יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂין מִצְוָה לְפָנַי אֶלֶּא כְּפִיד שֶׁל תְּרַנְגוּלִין שְׂמַנְקְרִין בְּאַשְׁפָּה, אֲנִי מְצַרְפוּ לְחֻשְׁבוֹן גָּדוֹל. וְאִם תֹּאמֶר אֵף עַל פִּי כֵּן גַּם אֵלֹה הַיְסוּרִים וְכו', אֵף עַל פִּי שֶׁהֵם בְּחֶסֶד גָּדוֹל לְפִי רַבּוּי עוֹנוֹתַי וְלֹא כַחֲמַאֲנִי עֲשֵׂה לָנוּ וְכו', אֵף עַל פִּי כֵּן אִין לִי כַח לְסַבֵּל אוֹתָם כִּי כַחִי חֲלַשׁ וְדַל. עַל זֶה אָמְרוּ מִיָּד דְּבַר אַחַר בְּשֹׁכֵר שְׂמֻשׁוּעִין לְפָנַי אֲנִי אוֹשִׁיעַ אוֹתָם. הֵינּוּ כְּאוֹמֵר הֲלֹא יֵשׁ לָךְ עֲצָה גְדוֹלָה וּבֵית מְנוּס נִפְלֵא לְזַעֵק וּלְשׁוּעַ לְפָנָיו יְתִבְרַךְ, וּבּוֹדָאֵי יוֹשִׁיעֵךְ כִּנ"ל. וַיֵּשׁ בְּזֶה הַרְבֵּה לְדַבֵּר, אֵךְ אֵי אֶפְשָׁר עַל פְּנֵי הַשְּׂדֵה וּזְמַן תְּפִלַּת הַמִּנְחָה מִמְשֻׁמֵּשׁ לְבֹא. וְדִי בְּזֶה כְּעַת לְהַחְפֹּצִים בְּאֵמֶת לְהִתְחַדֵּשׁ עַל יְדֵי זֶה לְהִתְחִיל לִילָךְ בְּדַבְּרֵינוּ שְׂדַבְּרֵנוּ בְּזֶה לְהִתְחִיל בְּהֵם מִחֲדָשׁ מִמֶּשׁ. וְכֹל אֶחָד לְפִי עָרְבוּ יָכוֹל לְהַבִּין מִזֶּה הַתְּחִזְקוֹת נִפְלֵא עַד אִין סוֹף וְאִין תְּכִלִּית, כִּי עָקֵר הוּא הַתְּחִזְקוֹת רַק חֲזֹק וְאַמִּין. כִּי ה' אֶתְּנֵנוּ. כִּי הוּא יְתִבְרַךְ מְלֵא רַחֲמִים. וְחֲסֵדֵי ה' כִּי לֹא תִמְנוּ וְכו'.

וְהַשֵּׁם יְתִבְרַךְ יִזְכְּנוּ לְשִׁמְחַת בְּשִׂמְחַת פּוּרִים הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה, וְנוֹכַח שְׂיִהִיָּה פּוּרִים הַכְּנֵה לְפִסַּח וְכו'. וְכֹל זֶה מְרַמֵּז בְּדַבְּרֵינוּ הַנ"ל שְׂדַבְּרֵנוּ מִתְחִלָּה מִיְצִיאַת מִצְרַיִם, וְאַחַר כֵּן מַעֲנִין תְּרַנְגוּל הַמְּנַקֵּר בְּאַשְׁפָּה שְׁגַם זֶה יָקָר בְּעֵינָיו יְתִבְרַךְ. וְהוּא כֹּל עֲנִין פּוּרִים, שֶׁהוּא מִפְּלַת הַמֶּן וְעַמְלֵק שְׁעוֹמֵד בְּכָל דוֹר וְדוֹר בְּכָל עַת וּבְכָל יוֹם עַל כֹּל אֶחָד וְאַחַד לְהַפִּילוֹ חֵם וְשָׁלוֹם וּלְהַחֲלִישׁ דַּעְתּוֹ מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (דְּבָרִים כה) "אֲשֶׁר קָרָךְ בְּדֶרֶךְ, וַיִּזְנֵב כֶּךָ כֹּל הַנְּחָשָׁלִים אַחֲרֶיךָ" וְכו', וְהַשֵּׁם יְתִבְרַךְ בְּעֲצֻמוֹ לֹחֵם עִמּוֹ עַל יְדֵי

צדיקיו האמתיים בכל דור ובכל זמן, ומהפך הכל לטובה. באשר
אנו רואים בדור העני הזה שהאיר עינינו בחדושי תורות כאלו,
עד שגם אנו יכולין למצא ולהבין עצם חסדו ותפודה בלי שעור,
ועדין חכיבותה גפן וכו' וכו'. ואי אפשר להאריך יותר עתה.
השם ותפודה יזכנו לראות פנים אל פנים בשמחה, ונדבר יותר
דברי שלום ואמת, את אשר יאיר עינינו וישמח לבנו, נגיל
ונשמחה בישועתו.

דברי אביכם ומורכם ואוהבכם באמת לנצח.

מן אפרסוף

ב' אב

ויפרם באהבה בשלום כל אנשי שלומנו מקטן ועד גדול
התקועים בלבי באהבה חזקה עד אין סוף, לכלם
נאמרו דברים אלו. ישמע חכם ויוסף לקח. גם מאריך תבין
להעתיק האגרת הזו ולשלח על ידי איש נאמן לאנשי שלומנו
בברסלב. אך לזהר שלא יגיע חס ושלום להלצים, כי אין שום
חדוש בעולם אפלו אם יהיה אמת ועמוק ונשגב מאד ומחיה
הכל, שלא יוכלו להפכו ללצנות, והכל בשביל פח הפחירה וכו'.
אך האמת עד לעצמו ושפת אמת תפון לעד. ואתה מרום
לעולם ה'.

ושלום לבתי תחיה הצנועה מרת חנה ציריל עם שלום
בעלה הוא חתני ידידי המפלא מורנו הרב ברוך
שיחיה ולכל יוצאי חלציהם שיחיו. מזל טוב אייך, איך האב ניט
גיויסט ולכם, אני לא ידעתי] עד שבוע זאת על ידי האגרת

מִבְּנֵי מוֹרְנוּ הָרַב יִצְחָק שְׁיִחִיָּה, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִתֵּן שְׂיִחִיָּה לְמוֹל
טוֹב לְכַלְנוּ, וְתוֹכּוּ לְשִׁמּוֹר דְּרֹךְ ה' לְהִתְעוֹרֵר לְהִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם
יִתְבָּרַךְ מִכָּל מְקוֹם שֶׁהוּא, מִכָּל מָה שֶׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם בְּכָל עֵת.
בְּפָרֵט כְּשׂוֹכִין שְׁנוּלָד בֵּן אוֹ בַת יִשְׂרָאֵל, שֶׁנִּגְדַּל כְּבִיכּוֹל צֹלֵם
דְּמוּת תְּבִנְתּוֹ, כְּמוֹ שְׁכֵתוֹב (בְּבְרָאשִׁית רַבָּה כ"א) עַל פְּסוּק "אֲשַׁבְּעָה
בְּהִקִּיץ תְּמוֹנֶתְךָ". וְצָרִיכִין לְהוֹדוֹת לַה' עַל זֶה מְאֹד, לְהִתְחִיל עַל
יְדֵי זֶה לְהִתְקַרֵּב מִחֲדָשׁ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְהִיָּה רְאוּי לְהֶאֱרִיךְ בְּזֶה,
אֲךָ הַיּוֹם פָּנָה וּזְמַן הַמְּנַחָה הִגִּיעַ. הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִרְחַם עֲלֵיכֶם
וְעֲלֵינוּ וְתוֹכּוּ לְגַדֵּל יוֹצְאֵי חֲלָצֵיכֶם לְחֻפָּה וּלְמַעֲשֵׂים טוֹבִים, עוֹד
יִגּוּבוּן בְּשִׂיכָה טוֹכָה דְּשָׁנִים וְרַעֲנָנִים יִהְיוּ, אָמֵן כֵּן יִהִי רָצוֹן.

וְשָׁלוֹם לְבְנֵי חֲבִיבֵי הַמַּפְּלָא מוֹרְנוּ הָרַב דְּוֹד צְבִי שְׁיִחִיָּה.
אֲחִיד רַבִּי יִצְחָק שְׁיִחִיָּה הַחִיָּה אוֹתִי בְּמִכְתָּבוֹ שְׁכָתַב
אֵלַי שֶׁאַתָּה הוֹלֵךְ בְּפָנִים שׁוֹחֲקוֹת תְּהִלָּה לְאֵל. הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִחוּק
לְכַבֵּד וְיִשְׂמַח נַפְשְׁךָ, וְאִם רֵאשִׁיתְךָ מִצְעֵר וּכְבָר עָבְרוּ עָלֶיךָ
יְסוּרִים עֲצוּמִים וּבְלָבוּלִים וְרַעֲיוֹנִים רַבִּים, אַחֲרִיתְךָ יִשְׁגָּא מְאֹד
בְּחֶסֶדוֹ הַגְּדוֹל בְּעֹזֶרֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. רַק חֲזַק וְאַמִּץ מְאֹד לְשַׂמַּח
תְּמִיד וּלְכַטֵּחַ בְּחֶסֶדוֹ יִתְבָּרַךְ שְׂיִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה אָמֵן כֵּן יִהִי
רָצוֹן.

121 הַצִּל

וְשָׁלוֹם רַב לְבְנֵי חֲבִיבֵי הָרַבֵּי הוֹתִיק מוֹרְנוּ הָרַב שְׁכָנָא נְרוֹ
יְאִיר וְעַם כָּל יוֹצְאֵי חֲלָצֵי הַיְקָרִים שְׁיִחִיו, וּבְפָרֵט
לְבְנוֹ חֲבִיבֵי מוֹרְנוּ הָרַב נַחְמָן שְׁיִחִיָּה. אִין הַפְּנָאֵי מִסְפִּים לְיַחַד
הַדְּבוּר אֵלֶיךָ בְּנֵי חֲבִיבֵי, אֲךָ מִן הַסֵּתֶם יִגִּיעַ לְיָדְךָ הַעֲתָקָה

מֵאַגְרָתִי לְטוֹלְמַשׁוּיִן הִנָּאֵמַר גַּם אֵלֶיךָ וּלְכַלְכֶּם. חֲזָקוּ וַיֵּאֱמַן
 לְבַבְכֶם כֹּל הַמַּיְחֲלִים לָהּ. וְעֵינַי מִטַּיִיפּוֹן בְּכֹל עֵת לַיְשׁוּעָתוֹ כִּי
 יִדְעֵתִי אֶת מַכְאוּבוֹי. וְלֵה' הַיְשׁוּעָה, כִּי אֵין לָנוּ עַל מִי לְהִשָּׁעֵן כִּי
 אִם עַל אֲבִינוּ שְׁבַשְׁמַיִם.

דְּכַרֵּי אֲבִיד הַמַּעֲתִיר בַּעֲדָךְ.

121 הַג"ל

וְשָׁלוֹם לְבְנֵי חוּרְגֵי הָרַבְנֵי מוֹרְנוּ הָרַב שְׁמַעְלֶקְא גְרוּ יָאִיר,
 וְלְבְנֵי נַחְמָן שִׁיחִיהָ, וְלְבְנֵי יוֹסֵף יוֹנָה שִׁיחִיהָ. לְמַעַן
 הַשֵּׁם בְּאַגְעָרַט צוֹ לְעֶרְנִין און דְּאוּוֹינְט עֶרִינְצֵט און פִּילְנִיווִיט
 קְרִיאַת שְׁמַע און בְּעֶנְטִישׁוֹן עֶרִינְצֵט וְעַט אֵייד גוּט זײן בְּעֶזְרַת
 הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. אִיהֵר קֵאֲנֵט שׁוֹיִן אוֹיךְ
 פֶּאַרְשְׁטִיין לִיבַע קִינְדֶּרְלִיךְ אַז סַע אִיז מְעַר קִיין תְּכַלִּית גִּיט גָּאָר
 דְּאוּוֹנִין און לְעֶרְנִין און מַעֲשִׂים טוֹבִים וְלִמְדוּ בְּחֻשָּׁק רַב וְהַתְּפַלְלוּ
 בְּרַצִּינּוֹת וּבְצַעוּ בְּרַפְת סְפוּזוֹן וּקְרִיאַת שְׁמַע בְּרַצִּינּוֹת וַיְהִיֵה לָכֶם טוֹב.
 אַתֶּם כְּבָר יְכוּלִים לְהַכִּין יְלָדִים אֲהוּבִים שְׁאִין תְּכַלִּית אַחֲרַת רַק
 לְהַתְּפַלֵּל וְלִלְמַד וּמַעֲשִׂים טוֹבִים. הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַחֲזֵק לְבַבְכֶם בְּזֶה
 אָמֵן בְּן יְהִי רַצוֹן.

121 הַג"ל

וְשָׁלוֹם לְכֹל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ אוֹהֲבֵי וְרַעֵי בְּאַמַּת לְכֹל אֶחָד
 וְאַחַד לְפִי מַעֲלָתוֹ. הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְרוּם קֶרְנֵם וּמְזוֹלָם
 בְּעֶשֶׂר וּכְבוֹד וּפְרִנְסָה וְחַיִּים. וְהַעֲקֵר לְחֹזֵק לְבַבְכֶם בְּעַבְדוֹתוֹ
 וְתוֹרָתוֹ בְּאַמַּת, כִּי זֶה כֹּל הָאָדָם. וְתִקְבְּלוּ הַעֲתָקָה מִמִּכְתָּבֵי
 מִטוֹלְמַשׁוּיִן, וְתַשִּׁימוּ לֵב הַיָּטִב לְדְכַרֵּי הִנָּאֵמְרִים בְּאַמַּת. וְתִרְאוּ
 לְהַשְׁגִּיחַ עַל בֵּיתִי שְׁיִוְכְלוּ לְהַכִּין כֹּל הַהַצְטַרְכוֹת עַל פֶּסַח הַבָּא

עֲלִינוּ לְטוֹבָה, וְשָׁלֵא אֶצְטַרְךָ לְהִיּוֹת בְּעַל חוֹב חָס וְשָׁלוֹם. וְלֹה' הַיְשׁוּעָה. וְאִי אֶפְשָׁר לְהֶאֱרִיךְ יוֹתֵר, כִּי הִירֵיעָה קִצְרָה וְזִמָּן הַפֶּאֶסֶט הַגִּיעַ, וְאִין לָזְרוּ יוֹתֵר לְמִזְרִין.

121 הַג"ל

ג' אב

דש

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם ג' תּוֹרֵיעַ אוֹמָאן ת"ר.

רַב שְׁלוֹם לְאַהוּבֵי בְנֵי חֲבִיבֵי הוֹתִיק מוֹרְנוּ הַרֵב יִצְחָק שִׁיחִיה.

בְּתַחֲלֵת חֲלִילָה הַשִּׁיכָה לְיוֹם זֶה בְּאִתִּי לְפָה אוֹמָאן בְּשְׁלוֹם תְּהִלָּה לָאֵל. וְאֵת כָּל הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מִצְאָתָנִי בְּדַרְךְ מַחֲמַת קַלְקוּל הַדַּרְךְ, אִי אֶפְשָׁר לְכַאֵר. וְאַסְפֵּר לָכֶם קִצְתַּת כְּבוֹאִי לְשְׁלוֹם לְבֵיתִי בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְהִכְרַחְתִּי לְשָׁבוֹת פְּרִשַׁת פָּרָה הָעֵבֶר בְּקַהֲלַת קְנִיבְלָאֵד מַה שְׁלֵא עָלָה עַל דַּעְתִּי, וְשִׁלְמַתִּי בְּעַד שַׁבַּת קִדְשׁ. וְהִכְרַחְתִּי לְשִׁמְעַ פְּרִשַׁת פָּרָה בְּבֵית הַפְּנִסֶת, כִּי יִרְאֵתִי לִילְדָה לְבֵית הַמְּדַרְשׁ, וְכֵן יַעֲצוּנִי הַכָּל. וְתִזְכְּרוּ הַיֵּטֵב הַיֵּטֵב בְּכָל יוֹם וְיוֹם מַה שֶּׁנַּעֲשֶׂה עִמָּנוּ בְּזֶה הָעוֹלָם, שֶׁבָּאֵנוּ לְזֶה הָעוֹלָם בְּזֶה הַזְּמָן בְּמֵאָה הַשְּׁשִׁית שֶׁל אֶלְף הַשְּׁשִׁי, וְעַתָּה יִתְחִיל בְּקִרְוֹב אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם הַמְּאֹהֶה הַשְּׁבִיעִית. וְכֹזֶה הַמְּאֹהֶה הִיָּה חֲדוּשׁ שֶׁבְּחֲדוּשִׁים כְּזֶה וְכֹזֶה וְכו'.

וְאַנְחֵנוּ הַנִּקְרָאִים עַל שְׁמוֹ ז' לְנַבְיִים וְדוּוִיִּים בֵּין יִשְׂרָאֵל עִם קְדוּשׁ בְּעִצְמָן כָּל כָּד כָּל כָּד. זְכְרוּ זֹאת וְהִתְאוּשְׁשׁוּ, וְהִתְחַזְּקוּ וְהִיוּ לְאַנְשֵׁי חֵיל כִּי לֹא דִבֵּר רִיק הוּא, כִּי עַל יְדֵי כָּל זֶה אָנוּ מְחִיבִים לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְשִׁמּוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ שֶׁהַצִּלָּנוּ מִטַּעוֹת וּמִבּוֹכָה כְּזֹאת וְכו'.

וְאִי אֶפְשָׁר לְהֶאֱרִיךְ עַל פְּנֵי

השָׁדָה. וּתְהִלָּה לְאֵל אֵף עַל פִּי כֵן הִיָּה לָנוּ שִׁבְת יָפָה, וְעֵבֶר
הַשִּׁבְת בְּשָׁלוֹם וְשְׁלוֹה תְהִלָּה לְאֵל. וּבְיוֹם א' הִיָּה לִי עֲבוֹב מִחַמַּת
הַנֶּהָר שְׂאֵצֵל טְאֵלְנָא, וְעִזְרָנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּפְלוּ הַמַּיִם, וּתְהִלָּה
לְאֵל עֲבֵרְתִי הַנֶּהָר בְּשָׁלוֹם. וְהַיּוֹם תְּחַלֵּת הַלֵּילָה בְּאֵתִי לְשָׁלוֹם
בְּחֶסֶדוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ. וְמָה אָשִׁיב לָה' כֹּל תַּגְּמוּלוֹהִי עָלֵינוּ.
וּתְהִלָּה לְאֵל מִצְּאֵתִי מִכְּתָבֶיךָ שְׁלֹשָׁה, וְנִהְיֵיתִי מְאֹד. בְּפָרְט מָה
שְׁהוֹדַעְתָּנִי מִקְּבֵלַת הָאֲגָרַת מְקְרוּמִינְטְשָׁאג, וְשֶׁהַחִיָּה נִפְשָׁכֶם.
וְהָאֲמַת בּוֹדְאִי רָאוּי לְהַחֲיוֹת נִפְשָׁכֶם מְאֹד כִּי נִכְתַּב בִּישׁוּעַת ה'
וְעִזְרָתוֹ וּבְדַמְעוֹת. וְגַם עֵתָה לְבִי מְלֵא דְמַעוֹת וְשִׁמְחָה בְּלִי שְׁעוֹר
מִכָּל אֲשֶׁר עוֹבֵר עָלַי וְעַל כָּלְכֶם עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּפִרְטִיּוֹת.
יִדְעֵתִי מִרְחוֹק מִכְּאוּבֵי נִפְשׁוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. מָה אֲדַבֵּר. אִם
אֲסַפֵּר לָכֶם מָה שֶׁשׁוּמְעִין וְרוֹאִין כִּשְׁעוֹבְרִין וְנוֹסְעִין בְּעוֹלָם יִקְצְרוּ
הַמִּזֵּן יְרִיעוֹת. כִּי הַכֹּל חִפְצִים לִירְאָה אֶת שְׁמֶךָ, וּבִפְנִימִיּוֹת לְבָבְכֶם
הַכֹּל צוֹעֲקִין בְּמַר נֶפֶשׁ מְאֹד מְאֹד עַל גְּדֹל הַתְּרַחֲקוֹתֶם מֵהַתְּכֵלִית
הַנִּצְחִי, אֲךָ הֵם "בְּצִפְרִים הָאֲחוֹזוֹת בַּפֶּח" וְכו'. וְהַשְׁטֵף מִים רַבִּים
שֶׁל כָּל הַתְּאוֹזוֹת וְהַמְדוֹת, בְּפָרְט מְרִדַת הַמְּמוֹן וְהַפְּרָנְסָה וְכו',
הוֹלֵךְ וּמִתְגַּבֵּר בְּכָל עֵת. וְיוֹתֵר מִכָּל הַצָּרָה הַגְּדוֹלָה מֵהַכֹּל הוּא,
מָה שֶׁרַבְּכֶם נִפְלוּ בְּדַעְתָּם מְאֹד בִּיאֹוֹשׁ גְּמוּר שְׂאֵי אִפְשָׁר לוֹ עוֹד
לְחַשֵּׁב עַל הַתְּכֵלִית כְּרָאוּי, וְאִי אִפְשָׁר לְהַגְבִּיהוּ מִכְּפָמָה טְעָמִים.
וְהַעֲקָר מִחַמַּת הַמַּחְלָקַת הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר עָלֵינוּ וְכו', שְׂאִינֶם יוֹכֵלִים
מִחַמַּת זֶה לְקַבֵּל וְלִינֵק צוּף דְּבִשׁ אֲמָרֵי נַעַם שֶׁל אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת
וְכו' שְׁמַחִיָּה וּמְשִׁיב כָּל הַנִּפְשׁוֹת הַנְּפוּלוֹת. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה
תִּקְעוּ אָמוֹנָה סִימֵן ה' לְקוֹמֵי תִּנְיָנָא.

וְעַתָּה תִּזְכְּרוּ הַיָּטֵב הַיָּטֵב חֲסְדֵי ה' וְנִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה עִמָּנוּ, כִּי עַדֵּן אֵינְכֶם יוֹדְעִים עַד הַיּוֹם צָרִיכִין לְהִתְחַזֵּק וְכִמוֹ שֶׁצָּעֵק אֲדוֹנֵינוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ ז"ל בְּקוֹל עֵמֶק וְחֹק "גִּיּוּוּאֵלֶד זַיִט אֵיידֶ נִיט מִיֵּאֵשׁ. קִיִּין יֵאוֹשׁ אִיו גָּאֵר נִיט פֶּאֵר הַאֲנֵדִין" וְאֵל תִּתְיַאֲשׁוּ, אִיו שׁוֹם יֵאוֹשׁ בְּעוֹלָם כָּלֵל. וְהַעֲקֵר לְהִתְחַזֵּק בְּשִׂמְחָה עַל פִּי כָּל הַדְּרָכִים שֶׁשִּׁמְעֵתֶם, וְה' יִהְיֶה בְּעִזְרוֹכֶם, נְגִילָה וְנִשְׂמִיחָה בִּישׁוּעָתוֹ.

הָאֲנָרָת הַזֶּה לֹא תַעֲתִיק רַק לְאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַנְּאִמָּנִים, תִּרְאֶהוּ בְּבִיתְךָ וְתִגְנוּ אוֹתוֹ לְמִשְׁמֶרֶת, לְמַעַן יִדְעוּ לְדוֹרוֹת מַה שֶּׁעָבַר עַל הָאֲנָשִׁים שֶׁזָּכּוּ לְקַבֵּל אוֹרוֹת נִשְׁגָּבִים חֲדוּשֵׁי תוֹרָה כְּאֵלֶּה הַמְּחִיִּין וּמְשִׁיבִין כָּל הַנִּפְשׁוֹת לְנִצָּחַ. וְתִפְרָם בְּשִׁלּוֹם כָּל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ. וְתִהְיֶה לְאֵל הָיָה לָנוּ פּוֹרִים שֶׁל שִׂמְחָה בְּמִשְׁעֵהֶרִין. וְדַבְּרָתִי תִהְיֶה לְאֵל הַרְבֵּה מֵאֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה עַד שְׂרָבֶם כְּכֹלֶם זָלְגוּ עֵינֵיהֶם דְּמַעוֹת הַרְבֵּה בְּתוֹךְ הַשִּׂמְחָה וְהַשְׂתִּיחַ הַקְּדוּשָׁה שֶׁל פּוֹרִים. אוֹן מֵאֲקִי פֶאֵרְט אֲשִׁרֵינוּ.

דְּבָרֵי אֲבִיכֶם וּמוֹרֶכֶם הַמְּצַפֶּה לִישׁוּעָה.

מן אפרסוף

שֶׁה

בְּעִנְיַת הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ, יוֹם ד' אַחֲרֵי א' ת"ר.

אֶהוּבִי בְּנֵי חֲבִיבִי. (תִּסְרֵה הַתְּחִלָּה)... וְהַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ יִזְכֶּה אוֹתְךָ וְאוֹתָנוּ לְקַבֵּל חֵג הַפֶּסַח הַקְּדוּשׁ הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵכָב וּבְכִשְׁרוֹת גָּדוֹל. וְנִזְכֶּה לְקַיֵּם מִצְוֹת סְפּוּר

יציאת מצרים וְכָל הַמְצֹוֹת הַקְדוֹשׁוֹת שֶׁל אוֹתָהּ הַלֵּילָה הַקְדוֹשׁ,
לֵיל שְׁמוּרִים הוּא לָהּ, עַד שֶׁנִּזְכָּר לְכָלֵּל וּלְגַלּוֹת אַחֲדוּת הַפְּשׁוּט
מִתּוֹךְ כָּל הַפְּעֻלוֹת מִשְׁתַּנּוֹת הַרְחוּקִים מְאֹד. וַיְהִי נִמְשָׁךְ שְׁלוֹם
גָּדוֹל בַּפְּרָטִיּוֹת וּבְכָלֵּלוֹת שְׁלוֹם אֲמִתִּי וְכוּ'. נְגִילָה וְנִשְׁמָחָה
בִּישׁוּעָתוֹ.

דברי אביד המצפה לישועה.

לך אבנך סוף

וְשְׁלוֹם לְכָל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה וּבַפְּרָט לִידִיד נַפְשֵׁי
וּלְכָבִי הַחֲקוּק בְּמַחִי וְלָבִי בְּכָל עַת הַתִּיק מוֹרְנוּ הָרַב
נַחֲמֵן נְרוֹ יֵאִיר נֶכֶד אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ זָכָר צַדִּיק לְבָרְכָה. יְדַבֵּר
עַל לְבוֹ שִׁיחָה פֹּה בְּחַל הַמוֹעֵד הַבָּא עֲלֵינוּ כְּאִשֶּׁר פְּתַכָּה אֵלָיו
דוֹדָתוֹ הַצְּדִיקָת מֵרַת אֲדִיל תַּחֲוִיהַ, וּבִדְבַאי יִהְיֶה לוֹ לְנַחַת וּלְמַשִּׁיב
נֶפֶשׁ בְּזָה וּבְבָא.

לך ה"ל

שׁו

בְּעֹרַת הַשָּׁם יִתְבַּרַךְ, יוֹם ג' י"ו לְמִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל ת"ר בְּרַסְלָב.
רַב שְׁלוֹם לְאַהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי שִׁיחָה עִם כָּל בְּנֵי בֵיתוֹ חַיִּים
וְשְׁלוֹם וְכָל טוֹב אֲמֵן סְלָה.

מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי וְזֶה הַיּוֹם עָשָׂה ה' שָׂבָא יְדִידֵי רַבִּי לִיבְלִי
חַתָּן רַבִּי רְאוּבֵן וּבְשֶׁרְנוּ שְׁתַּהֲלֶה לְאֵל הַיָּה לֹא יַעַה
טוֹבָה לְחַיִּים וּלְשְׁלוֹם. ה' יִגְמַר בְּעַדָם שִׁישׁוּב לְאִיתָנוּ חַיִּשׁ קַל
מִהֲרָה אֲמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן. גַּם סִפַּר לִי נִפְלְאוֹת יִשׁוּעַת בְּנֵךְ הַקָּטָן
מִיְכָל שִׁיחָה בְּעֵינַי הַנֶּרְעִין שֶׁהוֹצִיאוּ מֵאֲזוּנֵי, וְגָדוֹל הַנֶּס הַזֶּה
הַאֲחֲרוֹן מִן הַרְאִשׁוֹן שֶׁל בְּרִיאַת בְּנֵךְ הַגָּדוֹל שִׁיחָה, כְּמָה גָּדְלוֹ
חֲסָדֵי ה' וְנִפְלְאוֹתָיו, לֹא כַחֲטָאֵינוּ עָשָׂה לָנוּ וְכוּ'. עַל כֵּן מַעֲתָה

חזק ואמץ בני חביבי לילך בדברי אדוננו מורנו ורבינו ז"ל להסתפל בכל פעם על ההרחבות והישועות וכו' ולהחיות את עצמך בכל נקדה ונקדה טובה שחוטפין בכל יום ויום. וכאשר דברתי עמכם פה על פסוק "אם בפידו להן שוע", הפך בהם והפך בהם וכו'. כי עתה אי אפשר לדלג ולקפץ על הגיהנם שהוא זה העולם, כמו שאמר בפרוש פי אם על ידי עצותיו הקדושות העמקות והתמימות ופשוטות מאד לכל אדם ואדם יהיה איך שיהיה, בכל מקום ובכל זמן ובכל דרגא ודרגא. חזק וחזק ובטח בה' כי לא יעזב אותך כי הכל לטובתך לנצח. והנה אני עתה מכין עצמי לנסע לאומאן בחסדו יתברך, ובעוד שעה ושתיים קויתי לה' שאפע לשלום. וכפי הנראה ההכרח שאשבות בטעפליק, ובחסדו יתברך אבוא לאומאן ביום ב' או ג', ולה' הישועה.

דברי אביד המצפה לישועה.

מן אברסלף

ה' אב

שז

בעזרת השם יתברך, יום ה' בחקתי ת"ר פרסלב.

שלום לאהובי בני חביבי הרבני וכו'. מורנו הרב יצחק שיחיה.

תהלה לאל באתי לביתי לשלום אתמול אחר חצות היום. וברוך השם הכל על נכון מעם ה'. ומחמת גדל תשוקתך לידע משלומי, בפרט מביאתי לביתי מאומאן קדם שבועות, על פן אני מזרו עצמי עתה קדם התפלה לכתב לך, אף

שְׂאִינִי יוֹדֵעַ עֲדִין עִם מִי לְשַׁלְּחוֹ. וּלְהֶאֱרִיךְ אִי אֶפְשָׁר, כִּי הִגִּיעַ זְמַן תְּפִלַּת שְׁחִירִית. מִכְתָּבְךָ הִנָּעִים מִיּוֹם ה' הָעֵבֶר קִבְּלָתִי בְּיוֹם א' הָעֵבֶר בְּאוֹמָאן. וְשִׁתִּינוּ מְעַט בְּשִׁבִיל שְׂמֵחַת הַבְּרִית מִיֵּלָה שְׁלָךְ, וּבְרַכְנוּ אוֹתוֹ בְּבְרַכַּת מִזֶּל טוֹב. גַּם עַל צִיּוֹן הַקְּדוֹשׁ הַזּוֹפְרָתִי מִזֶּה בְּתוֹךְ צְרֻכֵינוּ הַמְרַבִּים מְאֹד אֲשֶׁר אֵין לְהֶאֱמַר. וְהַשֵּׁם יִתְּבַרְךָ יִזְכֶּה אֶתְכֶם לְגַדְלוֹ לְתוֹרָה וּלְחֶפְזָה וּלְמַעֲשִׂים טוֹבִים לְאַרְךָ יָמִים וְשָׁנִים טוֹבוֹת אָמֵן.

דְּבַרֵי אֲבִיךָ הַמְצַפֶּה לְרֵאוֹתְךָ מִחֲדָשׁ עַל חַג הַשְּׁבִיעוֹת הַקְּדוֹשׁ
הַבֹּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה בְּחֶסֶדְךָ יִתְּבַרְךָ.

מן אַבְרָהָם

וְשָׁלוֹם לְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה. וּבִפְרָט לְנֹכַד אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבֵּנוּ זָכָר צַדִּיק וְקְדוֹשׁ לְבָרְכָה הוֹתִיק וְכו'. מוֹרְנוּ הָרַב נִחְמָן שְׂיַחֲיָה עִם שְׂאָר כָּל בְּנֵי בֵּיתוֹ. תוֹדִיעַ, כִּי אֲנִי זוֹכֵר וּמוֹזְפִיר אוֹתוֹ הַיָּטִב הַיָּטִב בְּכָל עֵת וּבִפְרָט עַל צִיּוֹן הַקְּדוֹשׁ. מִי יִתֵּן וְהָיָה לְכָבוֹ זֶה לוֹ לְזוֹכֵר אֶת עֲצֻמוֹ גַּם בֵּן הַיָּטִב מִי הוּא, וְהִיכֵן הוּא, אָנָּה בְּרִיָּה קְלָה שְׂפָיִם וְכו'. וְה' יֵאִיר עֵינֵינוּ שְׂיִמְצָא דְרָךְ לְהִתְעוֹד עִמָּנוּ לְמַעַן יֵיטֵב לוֹ לְעַד וּלְנֶצַח.

מן הַגַּל

שח

בְּרוּךְ הַשֵּׁם יוֹם ב' חֲמֵת ת"ר.

שְׁלוֹם לְאַהוּבֵי בְנֵי חֲבִיבֵי הַרְבֵּנוּ וְכו' מוֹרְנוּ הָרַב יִצְחָק שְׂיַחֲיָה.

מִכְתָּבְךָ קִבְּלָתִי עוֹד הַפַּעַם אֶתְמוּל בְּעֶרְבַּ פֶּה קְהֵלֵת פִּילִיטְשֵׁינִיץ. וּבְכָבֵר שְׁלַחְתִּי לְךָ מִכְתָּבִי עַל יָדֵי הַפֶּאֶסֶט מִבְּאֲרְדֵיטְשׁוֹב בְּיוֹם ו' הָעֵבֶר. כְּעַת אֲנִי מוֹכֵן לְגַסֵּעַ

לְבִאֲרֵדִיטְשׁוּב וְשֵׁם אֲרָאָה לְשֹׁכֵר עֲגָלָה לְדַרְכֵי לְרֵאדִיווִיל, הַשֵּׁם
 יִתְבָּרַךְ יוֹלִיכֵנִי לְשָׁלוֹם. וּמִכְתָּבְךָ קָרִיתִי הַיָּטִב, וְצִעֲקַתְךָ אֲנִי יוֹדֵעַ
 מִכִּבֵּר. וְאֵינִי יוֹדֵעַ עֲתָה מָה לְהַשִּׁיב לְךָ, כִּכְּבֵר שְׁמַעְתָּ הַרְבֵּה בְּזֶה
 שְׁהַמְחִשְׁבָה בֵּינֵד הָאָדָם לְהַטּוֹתָהּ בְּרִצּוֹנְךָ. וְאִם אָף עַל פִּי כֵן אָף
 עַל פִּי כֵן הִיא חוֹזֶרֶת וּמִתְגַּבֶּרֶת בְּרַעֲיוֹנִים רָעִים וּבִלְבוּלִים רַבִּים
 וְשׁוֹנִים, שְׁנִקְרָא בְּדַבְּרֵי רְבוּתֵינוּ ז"ל "תְּמַהוֹן לֵב וְעַל בְּרִזָּל", כְּמוֹ
 שְׁאֲמָרוּ רְבוּתֵינוּ ז"ל זֶה רַעֲיוֹן, עִם כָּל זֶה הַבְּחִירָה בֵּינֵד הָאָדָם
 בְּכָל פְּעַם. וְכִמוֹ שֵׁישׁ כֹּחַ בִּידוֹ לְהַתְּגַבֵּר בְּכָל פְּעַם, אָף עַל פִּי
 שְׁכִבֵּר כְּמָה פְּעָמִים נִמְלֵט מִמֶּנּוּ וְכו', כְּמוֹ כֵן וְיֹתֵר מְזֵה יֵשׁ כֹּחַ
 בְּפִנְיָמִיּוֹת הַטּוֹב שְׁבֹאָדָם לְחֹזֵר וּלְהַתְּגַבֵּר עָלָיו בְּכָל פְּעַם, כִּי מִדָּה
 טוֹבָה מְרַבֶּה. וְהַכֹּל בְּדַרְכֵי הָעֲצוֹת הַפְּשׁוּטוֹת וְהַעֲמֻקּוֹת שֶׁל הַנַּחַל
 נוֹבֵעַ מְקוֹר חֲכָמָה. וְעַל כֵּלָם, לְשֵׂא עֵינָיו לְמָרוֹם בְּכָל פְּעַם וְלִצְעֵק
 מִעֵמֶק הַלֵּב וְכו'. וְיֹתֵר מְזֵה צְרִיכִין לְהַתְּגַבֵּר בְּשִׂמְחָה עַל פִּי כָּל
 הַדְּרָכִים וְהָעֲצוֹת שְׁדַבְּרָנוּ הַרְבֵּה בְּזֶה.

וּבְרִוּךְ הַשֵּׁם יֵשׁ לְךָ בְּמָה לְשִׂמַּח שְׂאֲתָה מְחִיָּה אוֹתִי בְּכָל
 פְּעַם בְּמִכְתָּבֶיךָ וּבְמִרְחוּתֶיךָ בְּעַסְקִי, וְאֲתָה מְסִיעֵנִי
 תְּהִלָּה לְאֵל בְּזֶה הָעַסְק סִיוַע שֵׁישׁ בּוֹ מִמֶּשׁ. כִּי (סְפָה מַט): 'גְּדוּלָה
 גְּמִילוֹת חֲסִדִים יוֹתֵר מִן הַצְּדָקָה'. וְגַם תְּהִלָּה לְאֵל הָיִיתָ עַל
 שְׁבוּעוֹת קֹדֶשׁ הָעֵבֶר. וְהָיִיתָ בְּכֻלָּל הַבוֹטְחִים בְּשִׁמּוֹ בְּאַמְתָּ,
 הַצּוֹעְקִים בְּשִׂמְחָה מְלֵב גִּשְׁבֵּר (תְּהִלִּים כב) "בְּךָ בְּטַחוּ אֲבוֹתֵינוּ
 בְּטַחוּ וּתְפַלְטֵמוּ" וְכו' וְכו'. יֵתֵר מְזֵה אֵין פְּנָאֵי עֲתָה לְהֶאֱרִיךְ
 פְּאֲשֶׁר תִּבְיִן מִעֲצֻמְךָ טְרִדְתִּי עֲתָה.

בְּיָוִם ב' בָּאתִי שְׁנִית לְפָנָה בְּאַרְדִּימָשׁוּב. וְהַיּוֹם יוֹם ד' שְׁכַרְתִּי עֲגָלָה תְּהִלָּה לְאֵל לְרֵאדִיווִיל, וּבְעוֹד אֵיזָה שְׁעוֹת כְּמוֹ ג' ד' שְׁעוֹת קִדְּם הַלְיָלָה אָפַע אִם יִרְצָה הַשֵּׁם מִפָּנָה. הַשֵּׁם יִתְבַּרְךְ בְּרַחֲמָיו וְיִלְכְּנֵי לְשָׁלוֹם. וּכְפִי הַנִּרְאָה אֲשֶׁבוֹת בְּדַרְךְ, וְאִם יִרְצָה הַשֵּׁם ב' ג' יָמִים אַחֲרֵי שֶׁבֶת הַסְּמוּךְ אֶהְיֶה שָׁם בְּרֵאדִיווִיל בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבַּרְךְ. מַעֲצָם אֶהְבֶּתְךָ, וְתִשׁוּקֶתְךָ לְדַבְּרֵי כְּתָבְתִי לְךָ מֵעַבְרֵי לְדָךְ בְּכַפָּר הַנִּלְ"ל אֵיזָה דְבָרֵי אִמְת. וְיִתֵּר מִזֶּה אִי אֶפְשָׁר לְהֶאֱרִיךְ עִתָּה. חֹזֵק וְאַמִּץ מְאֹד בְּנֵי חֲבִיבֵי וּבְטַח בְּה' כִּי לֹא יַעֲזֹב אוֹתְךָ. וְאִם הִיִּית יוֹדֵעַ חֵלֶק מֵאֶלֶף מֵה שְׂאֵנֵי רוּאִים עִתָּה מֵה שְׁנַעֲשָׂה בְּעוֹלָם, הִיִּית שְׂמֵחַ מְאֹד עַל חֵלְקֶךָ. אֲשֶׁרִינוּ שְׁזַכֵּינוּ לִידַע מִנְקֻדַּת הָאִמְת וְכו'. וְהַהֲכָרַח לְהַפְסִיק בְּאַמְצַע, אִף שִׁישׁ הִרְבָּה לְדַבֵּר בְּזֶה עִתָּה, אֲבָל אֲנִי נֶחְפָּז לְדַרְפֵּי לְשָׁלוֹם. ה' יִנְחֵנִי בְּצַדִּיקְתּוֹ וּיְבִיאֵנִי לְשָׁלוֹם לְמַחוּז חֶפְצֵנוּ וְכו'.

דְּבָרֵי אָבִיד הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹם תּוֹרַתְךָ, הַמְּחַכֶּה בְּכָל עַת לִישׁוּעָה.

יְמֵן אֶבְרָסֶלֶט

וְשָׁלוֹם לְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה.

אב ו'

שׁט

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבַּרְךְ, בְּרֵדִימָשׁוּב.

יִשְׂאוּ הָרִים שְׁלוֹם לְכָבוֹד אֶהוּבֵי יָדִיד נְפִשֵׁי הַלּוֹא הוּא הִרְבֵּנִי הוֹתִיק הַמְּפֻלָּג וְכו' מוֹרְנֵי הֶרֶב רַבִּי אַבְרָהָם בְּעַד שִׁיחִיה עִם כָּל יוֹצְאֵי חַלְצֵי שִׁיחֵי. וְהֶרֶב הַחֲסִיד הִרְבֵּנִי וְכו' מוֹרְנֵי הֶרֶב אֶבְיָלִי שִׁיחִיה עִם כָּל יוֹצְאֵי חַלְצֵי שִׁיחֵי.

בְּאֵתִי לְפָנֶי בְּרִדִימִשׁוּב לְשָׁלוֹם בְּיוֹם ג', עָרַב רֵאשׁ הַדָּשׁ תַּמּוּז, פָּרַשְׁת קָרָח, וּבִדְעָתִי לְנִסְעַ מִפֶּה, אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם, אַחַר שַׁבַּת קֹדֶשׁ הַפֶּא עָלִינוּ לְמוֹכָה, לְדַרְכֵי לְרֵאדִיווִיל, וּמִשָּׁם וּלְהֵלֶן פֶּאֲשֶׁר דִּבְרַנּוּ. הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַצְלִיחַ דַּרְכֵי וַיְגַמֵּר חֶפְצֵי אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְנּוּ, "יִנְחֵנִי בְּמַעְגְלֵי צְדָק לְמַעַן שְׁמוֹ". וּמַגְדֵּל הַטַּרְדָּא וְעַצְם נְדוּדֵי בְּדֶרֶךְ כֹּזֶה אֵי אֶפְשֶׁר לְהֵאָרִיךְ כָּלֵל, אֵךְ בְּאֵתִי לְזֶרֶם לְמַעַן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שְׂיִקְיָמוּ הַכְּמַחְתָּם כְּכֹל אֲשֶׁר דִּבְרַנּוּ יַחַד. וּמִכְמַחְנֵי שְׁבוּדָאֵי כְּבָר שָׁלְחוּ לְבְנֵי הַסֵּף שֶׁקִּבְּלָתִי מֵאִתּוֹ. וְהַמוֹתֵר יִשְׁלַחוּ פֶּאֲשֶׁר יִגִּיעַ לָהֶם מִכְתָּב מִבְּנֵי שְׂיַחֲיָה כְּפִי הַכְּתָב בַּחֲתִימַת יָדֵי שְׁנַתְנוּ לְיָדוֹ. וְאִם יִרְצֶה הַשֵּׁם פֶּאֲשֶׁר יִכְיֹאנִי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְשָׁלוֹם לְקַהֲלַת רֵאדִיווִיל וְכוּ' אֲשַׁלַּח לָהֶם מִכְתָּבֵי מִשָּׁם בְּעֹזֶרֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. לַעֲת עֵתָה תִזְרָווּ עַצְמָם לְקַיָּם כְּנִ"ל. וּמֵאֲלֵיהֶם יִכְיֵנוּ לְהַתְחַזֵּק וּלְהַשְׁתַּדֵּל בְּכֹל כַּחַם לְדַבֵּר עִם אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַנְּאָהָבִים הַיְקָרִים שְׂיַחֲיוּ, שְׂיַחֲוּסוּ עַל בְּנֵי בֵיתִי וַיִּשְׁלַחוּ תִּכְף נְדִבַת לִבָּם הַטּוֹב. וְהַכֹּל יִשְׁלַח לְיַד בְּנֵי רַבִּי יִצְחָק שְׂיַחֲיָה. וּמִלְכָּד זֶה יִכְיֵנוּ עַצְמָם לְתַן כֹּל אֶחָד מִנֶּה יָפֶה פֶּאֲשֶׁר אֶכְתָּב לָהֶם אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם מִהַמְּקוֹם אֲשֶׁר אֲנִי נוֹסֵעַ לָשָׁם, אוֹלֵי יִהְיֶה ה' אִתְּנוּ שְׁנוֹכָה לְגַמֵּר חֶפְצֵי אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְנּוּ הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא זָכַר צְדִיק לְבִרְכָה כְּרִצּוֹנוּ יִתְבָּרַךְ וְכְרִצּוֹן יִרְאִיו וְכוּ'. ה' יְגַמֵּר בְּעַדֵי וּבְעַד כְּלָנוּ וּבְעַד כָּל יִשְׂרָאֵל. יוֹדַע תַּעֲלוּמוֹת וּבוֹחֵן לְבוֹת הוּא יוֹדַע עַצְם טְלִטּוּלֵי וּנְדוּדֵי תַמִּיד. בְּפָרַט בְּפָרַט בְּדֶרֶךְ הַזֶּה אֲשֶׁר לֹא נִסִּיתִי בּוֹ מִיּוֹם הַתְּקַרְבוּתִי לְקֹדְשֵׁי קֹדְשִׁים לְאֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְנּוּ זָכַר צְדִיק לְבִרְכָה. וּבְפָרַט אַחַר הַרְעַשׁ הַגָּדוֹל הַזֶּה שֶׁהָיָה עָלֵינוּ. מֶה אָמַר מֶה אֲדַבֵּר, נִפְשֵׁי כְּכִפֵי תַמִּיד, וְלִפִּי נִשְׁפָּר וְנִגְדָּה בְּקִרְבִּי. בְּלָתִי אֶל

ה' עיני תלויות ולרחמיו וחסדיו המרבים שאינם פלים לעולם. עיני פלות ומיחלות ודומיות. ועל כחו הגדול של זקן שפזקנים וכו' אני נשען ונסמך שבודאי לא יעזב אותי, ויעזרני ויושיעני למען שמו יתברך. ויוליכני לשלום ויביאני לאומאן לשלום סמוך לאלול הפא עלינו לטובה. ויצליחנו בדרך הזה לגמר הפל ברצון נקדת האמת וכו'.

דברי אהבכם באמת לנצח המעתיר בעדם.

121 אפריל

ושלום לכל אנשי שלומנו באהבה רבה ורחימתן עזווא, ולכל אנשי שלומנו אשר לא הזכרתים מחמת הפרדא והנחיצה, פלם קבועים וחקוקים בלבי באהבה רבה מנקדה שפלב, פלם יעמדו על הפרכה. יצליחם השם יתברך ברחמיו בכל אשר יפנו באפן שיוכו לשום אל לבם בכל יום תכליתם הנצחי, למען ייטיב להם ולבניהם לדורות עולם בזה ובכא לנצח. ונכון לבי בטוח בנדבת לבם הטוב שבודאי יודרוזו מאליהם לקיים פל דברי הנ"ל פאשר יעזר אותם ידידי רבי אברהם דב ששיחה, לתמכני ולסעדיני בכל כחם ויותר מכחם, באפן שאוכל לגמור חפציו הקדושים שהם זכות הרבים לדורות. ה' הושיעה. ואז יגילו וישישו פל אחד על חלקם שהיה להם בזה יראו עיניהם וישמח לבם וכו'.

דברי אהבכם באמת לנצח.

121 ה"ל

וְשָׁלוֹם וְחַיִּים וְכֹל טוֹב לְכֹל אָנָּשִׁי שְׁלוֹמֵנוּ שְׁבֻקָה לַת
 מַעֲדוֹ וְעוֹדוֹ וְבִקְאָ וּבִכְפָּרִים הַסְּמוּכִים, וְשְׁבֻקָה לַת
 קְרוֹמֵינְטְשָׁאג וְקִרְאָקָא וְסִיבֻוֹתֵיהֶם, ה' עָלֵיהֶם יְחִיו, וְיִצְלִיחוּ
 בְּאֵמֶת בְּזֶה וּבְכָא, לְכֹלֶם נְאֻמְרוּ כָּל הַדְּבָרִים הַנִּ"ל. כֹּלֶם אֲהוּבִים
 וְכו', וּבִדְאֵי יִשְׁימוּ לֵב לְדְבָרֵי אֵלֶּה הַמַּעֲטִים הַמְּחֻזְקִים הַרְבֵּה.
 וְה' יוֹשִׁיעֵם. הַיְטִיבָה ה' לַטּוֹבִים וְכו'. נְגִילָה וְנִשְׁמַחָה בְּיִשׁוּעָתוֹ.
 121 הַנִּ"ל

י' אב

שי

ברוך השם, אור ליום ו', ערב־שבת קדש בלך ת"ר ברֵאד.

רב שלום לכבוד בני חביבי הרפני וכו' מורנו הרב יצחק שיחיה.

עד הנה עזרונו רחמיך הרבים שנגננסתי לפה קהלת ברֵאד
 ביום ג' העבר סמוך למנחתה. וביום ב' פאתי לראדיוויל,
 וביום ג' קבלתי מכתבך מיד רבי שואל טוביה; והשם יתברך
 עזרני שעברתי הגרעניץ [הגבול] בקצת יסורים וכליון עינים, אבל
 תהלה לאל עברתי בשלום וחסד. אך בעודי שם נודע לי שאין
 מניחין לעבר את משמשי רבי נחמן גרו יאיר, והכרחתי לעבר
 בעצמי. ובאתי ביום ג' הַנִּ"ל לפה לבדי. אבל בצר הרחבת לי,
 ששם אצל הגרעניץ [הגבול] הזמין לי השם יתברך בחור אחד
 ממשפחתנו, ואביו דר ברֵאדיוויל, ונודע לי מי הוא. ונתקרב
 אצלי ונכנס עמי לפה ברֵאד, והביא אותי לאכסניא טובה לב"ד.
 וכל העובר עלי, הפל ביסורים וחסד גדול, ראשו אחד פד
 וראשו אחד חד, (ענן בלקוטי הלכות יורה דעה, סימני ביצים ה' ותבין דברי).

ועתה תבין מעצמך גדל היסורים שהיה לי בבואי לכדי, ורבי
 נחמן נשאר שם, ונפסקה פתאום כמו חומת ברזל בינינו. וגם
 מלבוש המכרח לי והגרעט [לקבנים] שלי נשאר אצלו. והיה לי
 פליון עינים הזה מיום ג' הנ"ל עד היום יום ה' סמוך לערב
 שזפני השם יתברך שבא רבי נחמן לכאן בשלום, והחיה אותי.
 טוב להודות לה' בכלליות ובפרטיות על כל החסדים והטובות
 והנפלאות שעושה עמנו בכל עת. ותהלה לאל כבר נכנסו אצלי
 כמה אנשים זקנים וחסובים. ואצל רב החסידים דפה נתקבלתי
 בכבוד תהלה לאל, וכלם יודעים אותי מכבר. אבל לקבץ מעות
 עדין רחוק וקשה, אבל התקוה לה' שלא יעזב אותי. ואחר שבא
 רבי נחמן גרו יאיר, הודעתי להנגיד רבי יעקב הירץ. ובשעה קלה
 אחר כך בא הנגיד הנ"ל לביתי בעצמו לקבל פני באהבה, והביא
 לי בעצמו מכתבך לפה, והיה לי לנחת גדול. אבל הנחת מערב
 ביסורין מרבויו החסרונות של כל אחד, ובפרט ממכתבך אשר
 צעקתך עולה עד לב השמים ואיני יודע מה להשיבך עתה. אבל
 החיית את נפשי כמה שהזפרת שמחיה אותך קמץ אלף. ובאמת
 צריכין להתחיל ללמד עמוך ועם בלנו מחדש קמץ אלף, בכל
 תורה ותורה שגלה הוא ז"ל. ותתחיל מחדש ממש קמץ אלף
 בהתורה כי מרחמם ינהגם בענין מלא כל הארץ כבודו, הנדפס
 בשני מקומות שם; ותסתכל ותעין שם מחדש ממש איך
 דקדקתי בכתבו בבאור היטב, כמו שיצא בקדשה ובטהרה מפיו
 הקדוש ז"ל, שגם בשאול תחתית יכולין להתקרב אליו, כי מלא
 כל הארץ כבודו. ואיך צעק בקולו הקדוש ואמר, גאט איז מיט
 דיר, ביי דיר לעבין דיר, שרעק דיר ניט. דופי אף מיין כח. קיין

יֵאוּשׁ אִיזוּ גָאָר נִיט פֶּאָר הַאֲנָדִין נַה' עִמּוּדָה, אֲצִלְדָה, לְנִדָה, אֵל תִּפְסֵד, הַשְּׁעֵן עַל כְּחִי, יֵאוּשׁ אִינּוּ קָיִם. וְתֵאֱמִין לִי בְּנֵי חֲבִיבֵי שְׁכָל אֵלּוּ הַדְּבוּרִים נֶאֱמְרוּ אֶלְיָךְ בְּפֶרְטִיּוֹת. וְאַתָּה צְרִיךְ לֹאמַר שְׁעִקְרָם נֶאֱמְרוּ רַק בְּשִׁבְלֶךָ, כִּי חֵיב אָדָם לֹאמַר בְּשִׁבְלֵי נִבְרָא הָעוֹלָם. וְאִם הֵייתָ יוֹדֵעַ וּמִבִּין מַה שֶּׁהִכַּנְתִּי הַיּוֹם בְּסִפְרִים חֲדָשִׁים שְׁמַצַּאתִי פֶה אֶיךָ הָעוֹלָם מִשְׁקַע בְּמַה שְׁמִשְׁקַע, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִרְחֵם, וְאֶיךָ כָּל הַמְּחַבְּרִים שֶׁל עֲכָשׁוּ רוֹצִים לְחַזֵּק וּלְעוֹזֵר אֶבֶל אֵין לָהֶם כְּלֵי אֲמִנוֹת שְׁקוֹרִין גִּיצִיִּיג וְכוּ'. וְאִי אֶפְשֶׁר לְבָאָר עַל פְּנֵי הַשְּׂדֵה. מַעֲצֵם תִּשׁוּקְתָךְ הִכְרַחְתִּי אוֹתִי לְכַתֵּב דְּבָרֵי אֵלֶּה בְּמִרְדָּא כְּזֹאת. בְּטַח בַּה' כִּי לֹא יַעֲזֹב אוֹתָךְ, וְשִׂמַּח נַפְשְׁךָ, וְתִכְרִיחַ מִחֲשִׁבְתְּךָ בְּכָל פַּעַם לְהַעֲבִיר מִדַּעְתְּךָ מִחֲשָׁבוֹת הַטּוֹרְדוֹת וְרַעֲיוֹנִים רָעִים זָרִים. וּמַה שֶּׁנַּעֲשֶׂה עִמָּךְ מִמִּילָא, אֵל תַּחֲוֹשׁ וְאֵל תִּסְתַּפֵּל לְאַחֲרֶיךָ כָּלֵל. מַהֲרַ הַמְּלִט עַל נַפְשְׁךָ אֵל תִּבְיֵט אַחֲרֶיךָ. וְתִהְלֶה לְאֵל יֵשׁ לָנוּ עַל מִי לְסַמָּךְ, יֵשׁ וַיֵּשׁ תִּהְלֶה לְאֵל כַּחוֹ שֶׁל זְקֵן שְׁבוֹנָנִים דְּקַדְשָׁה. אֲשֶׁרִינוּ מַה טוֹב חֲלָקְנוּ שְׁזַכֵּינוּ בְּדוֹר הַזֶּה לִידַע מֵאוֹר כְּזֶה וְכוּ'.

דְּבָרֵי אֶבֶד הַמַּעֲתִיר בַּעֲדֶךָ רַק חֲזַק וְאַמִּץ מְאֹד מְאֹד וְה' יַעֲזֹר לְךָ תָּמִיד.

יְמֵן אֶבְרָסֶסֶף

וַיִּפְרָם בְּשָׁלוֹם יְדִידֵי רַבִּי נִפְתָּלִי גְרוּ יְאִיר, וַיּוֹדִיעֵנו שְׁבֹאתֵי תִהְלֶה לְאֵל לְבָרָאד בְּחֶסֶדוֹ יִתְבָּרַךְ. אוֹדוֹת מְלַבּוּשׁ לְבָנֵי שְׂיִחְיָה, מִפֶּה אִי אֶפְשֶׁר לִי לְהַבִּיא. וּבּוֹדָאֵי מְלַבּוּשׁ הַמְּכַרַח אַעֲשֶׂה לּוֹ בְּעוֹזֶרֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. רַק הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעֲזֹר לוֹ לְהַצִּילוֹ מִבְּגָדִים צוּאִים וַיִּזְכֶּה לְחִלּוּקָא דְרַבְנָן וְכוּ'.

שִׂיא

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, אִזְר לְיוֹם ו' עֶרֶב שַׁבַּת קֹדֶשׁ פְּרַשְׁת בִּלְקָת ת"ר בְּרָאד.

רַב שְׁלוֹם לְכַבוֹד אֱהוּבֵי יְדֵיכִי כְּנַפְשֵׁי הָרַבְּנֵי הַתִּיק וְכו' מוֹרְנוּ הָרַב רַבִּי אֲבָרְהָם דַּב שְׂיַחְיָה, עִם כָּל יוֹצְאֵי חֲלָצִיו שְׂיַחְיִי, וְלִידֵיכִי הָרַבְּנֵי וְכו' מוֹרְנוּ הָרַב אֲבָא שְׂיַחְיָה עִם כָּל יוֹצְאֵי חֲלָצִיו שְׂיַחְיִי.

תְּהִלָּה לְאֵל חַי נִכְנָסְתִּי לְפָנֶי בְּרָאד בְּיוֹם ג' בְּשַׁבּוּעַ זֹאת. וְאִם יִרְצֶה הַשֵּׁם אַחַר שַׁבַּת הַבָּא עָלֵינוּ לְמוֹכָה אָרִים פְּעָמֵי לְמַסְעוֹת לְלַעַמְבְּעָרָג. וְהַהוֹצָאָה מֵרַבָּה מְאֹד, וְכַפֵּי הַנְּרָאָה קוּיִתִּי לַה' שְׂאוּכַל לַעֲסַק בְּעַסְקָנוּ דְקַדְשָׁה, וְה' יִגְמֹר בְּעַדְנוּ. וְלַעֲת עַתָּה תִּרְאוּ לְקַיָּם מִיַּד לְסַלַק לְבָנֵי כְּפֵי הַוּוּעַקְסִיל [הַשְּׁטָר] שְׂמַסְרְתָם לְיָדוֹ. כִּי כְּבָר הָיָה פֹה אֲצִלִּי הַנְּגִיד שְׂנַכְתָּב הָאֵן וּוִיזִינָג [וְזַכְרוֹן דְּבָרִים] אֲצִלוֹ, וְהַבְּטִיחַ לְסַלַק לִי בְּשַׁלְמוֹת. וְכַבֵּר סַלַק בְּנֵי הַסָּד, וּפְרִיצֵעֲנָט [אֲחֻזִּים] עוֹלָה עַל זֶה, עַל כֵּן תִּסְלְקוּ מִיַּד בְּלִי עֶפּוּב יוֹם אֶחָד. וְאִין לְהַאֲרִיךְ בְּזֶה, אֲדָּ בְּקִשְׁתִּי שְׂיַשְׁתַּדְּלוּ הָרַבָּה אֲצִל כָּל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמְנוּ הַיְקָרִים שְׂיַעֲזְרוּ לִי בְּסִיוַע שְׂיֵשׁ בּוֹ מִמֶּשׁ. הֵן לְפִרְנָסַת בֵּיתִי שְׂהַשְׂאֲרֵתִי רִיקָם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִרְחַם, הֵן לְעַגְנֵן הָעֶסַק הַקְּדוּשׁ הַזֶּה.

וְקוּיִתִּי לַה' שְׂיַשְׁמַחוּ בְּכָל הַטוֹב אֲשֶׁר יִיטִיב ה' יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ לְהַתְחִיל וּלְגַמֹּר הָעֶסַק הַזֶּה. וְכַעַת אֵי אֲפָשֶׁר לְהַאֲרִיךְ בְּזֶה, כִּי טַרְדֵּיתִי רַבָּה מְאֹד, וְטַלְמוּלִי וְנִדְוֵי קֶשֶׁה מְכֹחִי. הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִרְחַם וַיֵּאֱמֵן וַיַּחֲזַק רַפְיוֹן יָדֵי וְלֵאֵין אֲוִנִים עֲצָמָה רַבָּה. וְאִין לִי עַל מִי לְהַשְׁעוֹ, כִּי אִם עַל אֲבִינוּ שְׂבַשְׂמִים

שְׂיוֹשִׁיעֵנו בְּרַחֲמָיו וּבְכַחוֹ שֶׁל זְקֵן דְּקִדְשָׁה שְׂאֵנו נִסְמָכִים עָלָיו.
וּתְהִלָּה לְאֵל יֵשׁ לָנוּ עַל מִי לְסַמֵּךְ, חֲסִדוֹ גָּבַר עָלֵינוּ וְאַמֶּת ה'
לְעוֹלָם.

121 אבֶּרְסֶלֶב

וְשָׁלוֹם רַב לְכָל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמְנוּ, וּבִפְרָט לִידִידֵי הַיְשִׁישׁ הַזֶּה.
יָדָא ה' מַרְבִּים מוֹרְנוּ הַרְבֵּ דַבּ בְּעַר גְּרוֹ יָאִיר עִם כָּל
יּוֹצְאֵי חֲלָצֵיו הַיְקָרִים שְׂיַחֲיוֹ. אֵלֵיהֶם נֹאמְרוּ כָּל הַדְּבָרִים הַזֵּה.
וְיִמְחַלוּ לִי בְּלֵם מָה שְׂאֵינִי פּוֹרְטִם בְּפְרוּשׁ, כִּי אֵין הַכַּח וְהַפְּנָאִי
מִסְכִּים. מִבְּטַחְנִי בְּטוֹבְכֶם שְׂיִקְיִמוּ דְבָרֵי בִּיתֵר שְׂאֵת. וְהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ
יְמַלֵּא יָדֶם בְּכַפְלֵי כְּפָלִים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וְחַיִּים.

121

רַבִּי נַחֲמָן מְטוֹלְמִשִׁין פּוֹרֵם בְּשָׁלוֹם בְּלַכֶּם בְּאַהֲבָה. וּבְקִשְׁתִּי
שְׂתִּשְׁלַחוּ מִכְּתַבְכֶּם אֵלַי לְהוֹדִיעֵנִי מִשְׁלוֹם בְּלַכֶּם, וְתִשְׁלַחוּ
הַכֹּל הֵן מְעוֹת הֵן אַגְרֵת לִיד בְּנֵי שְׂיַחֲיָה לְטוֹלְמִשִׁין, וּמִשֶּׁם יִגִּיעַ
לְיָדֵי אֵל הַמְּקוֹם אֲשֶׁר יִבְיֵאֵנִי ה' בְּחֲסִדוֹ. גַּם תִּשְׁלַח פְּרִישַׁת שְׁלוֹם
לִידִידֵי הַזֶּה הַמְּפֻלָּג רַבִּי אֶפְרַיִם גְּרוֹ יָאִיר לְקְרוֹי מִינְטִישָׁאג וּלְכָל
אַנְשֵׁי שְׁלוֹמְנוּ דְשֵׁם. אַהוּבֵי רַבִּי אֶפְרַיִם גְּרוֹ יָאִיר, מֵאַלְיָךְ תְּבִין
כְּמָה אַתָּה צָרִיךְ עֵתָה לְהִשְׁתַּדֵּל בְּכָל כַּחַד לְטוֹבְתִי וּלְטוֹבַת
הָעַסְק הַקְּדוּשׁ שְׁלָנוּ הַנּוֹגֵעַ אֵל הַכֹּלָל ה' יִגְמַר בְּעַדִּי. וּמִגְדָּל
הַפְּרָדָא אִי אֶפְשָׁר לְהַאֲרִיךְ, וְתִשְׁלַח גַּם מִכְּתַבְךָ בְּקַצּוֹר לְבְנֵי
שְׂיַחֲיָה. וְה' יַצְלִיחְךָ בְּכָל הַבְּחִינּוֹת, צֵלַח רֶכֶב עַל דְּבַר אַמֶּת וְכוּ'.
אֵין טַאקִי פֶּאָרְט הָאֵפ מִיר הָאֵבֶן גִּיהִיפִיט אֵין אַ קְרַעֲטִשְׂמִי וּבְכָל

זאת רק שְׂמֵחָה, וְהִתְאַפְּסוּ כְּמִלּוֹן בְּשֶׁבֶת פְּרָשֶׁת חֶקֶת הָעֶבֶר עִם
בְּמָה אֲוֵרְחִים מְקַרְעֵמִינִיץ וְרֵאדִיווִיל. וְכֹלֶם רָקְדוּ עִם רַבִּי נַחְמָן
בְּאַהֲבָה וְשִׂמְחָה רַבָּה וְצִעְקוּ בְּשִׂמְחָה: כִּי בְּטַחוּ אֲבוֹתֵינוּ בְּטַחוּ
בְּטַחוּ וְתַפְלִטִימוּ. אֵלֶיךָ זָעְקוּ וְנִמְלְטוּ וְכו'. גְּדוֹל אֲדוֹנֵנוּ וְרַב כֹּחַ.
וְכֹלֶם הַחֲזִיקוּ לָנוּ טוֹבָה אַחַר כֵּן עַל זֶה. הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּד יִשְׂמַח
נַפְשֵׁנוּ תָמִיד בְּיִשׁוּעָתוֹ.

מ' אב

שִׁיב

כְּרוֹךְ הַשֵּׁם, יוֹם ה' פִּינְחָס ת"ר לְעַמְּבֶּרְג.

שְׁלוֹם לְכֵנִי חֲבִיבִי וְלִכְלֵל בְּנֵי בֵּיתוֹ כְּנֶהְגוּ.

הֵלֵא לְמַרְאֵה עֵינֶיךָ הָאֲנָרֶת שְׁפַתְבָּתִי לְכֹלְכֶם, וּמָה אוֹסִיף
עוֹד. וְחֹזֵק וְאַמִּץ בְּנֵי בְּשִׂמְחָה וְחֻדוּהָ תָמִיד. כִּי חֲסִדוֹ
גָּבַר עָלֵינוּ מְאֹד שְׁזָכְנוּ לִידַע מְאֹד קְדוֹשׁ וְנֹרָא כְּזֶה. וּבְפִרְכִים
הִלְלוּ רוֹאִים בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר צְרוֹת וּמְרִירוֹת וְיִגוֹן וְאַנְחָה שֶׁל זֶה
הָעוֹלָם אֲשֶׁר כָּשַׁל כַּח הַסֶּבֶל. וְאַלְמָלָא מְלַחָא לָא הָוִי יִכְלִין
לְמַסְבֵּל מְרִירוֹתָא וְכו'. וְאִם יִרְצֶה הַשֵּׁם, בְּיָמִים הַבָּאִים לְשְׁלוֹם
אוֹלֵי אֲזָכָה לְהַתְחִיל בְּעַסְקֵינוּ בְּאֲשֶׁר אֲנִי מְקוּהָ בְּעִזְרַת הַשֵּׁם
יִתְפַּרֵּד. וְאֵן יִתְיַשֵּׁב דְּעֵתִי קֶצֶת, וְאוֹדִיעִם יִשׁוּעוֹת ה' בְּיוֹתֵר.

דְּכָרֵי אֲבִיךָ הַמְצַפֶּה לְרֵאוֹתְכֶם בְּחַיִּים וְשְׁלוֹם וְשִׂמְחָה.

מל ה"ל

וְשְׁלוֹם לְכֹל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה.

שֵׁנַי

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד, יוֹם ה' פְּנַחַס ת"ר. לְעַמְּבֶרְגָּה.

שְׁלוֹם רַב לִידִידֵי הַתּוֹחֵק וְכוּ' מוֹרְנוּ הָרַב אֲבִרְהָם פֶּעַר שְׂיִחְיָה,
וְלִידִידֵי הָרַבֵּנִי וְכוּ' מוֹרְנוּ הָרַב אֲפִלְיָ שְׂיִחְיָה עִם כָּל יוֹצְאֵי
חֲלָצִיו שְׂיִחְיִי.

בְּכַר פְּתַחְתִּי לָכֶם מִבְּרָאד. וְעַתָּה בָּאתִי לְפָנֶיךָ בְּיוֹם ג' הָעֶבֶר
וְהַהוֹצָאָה מְרַבָּה מְאֹד. וְכַפֵּי הַנְּרָאָה שְׂאוּכָל לְעַסֵּק
בְּעַסְקָנוּ בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד רַק צְרִיכִין לָזֶה מְעוֹת הָרַבָּה. לְמַעַן
הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד שְׂתַקְיָמוּ מִיַּד לְשַׁלַּח לִבְנֵי שְׂיִחְיָה כְּפִי הַקְּוִיטִיל
[סִפְתָּקָא] שְׂמִסְרָתֶם לֹא בְּלִי עֶבּוֹב בְּלָל, וְלַעֲוֹרֵר וְלִזְרוֹז אֶת כָּל
אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמָנוּ שְׂיִשְׁלַחוּ מִיַּד מְעוֹת, הֵן עַל הָעַסֵּק הַזֶּה הֵן עַל
פְּרִנְסָה כְּאֲשֶׁר הִבְטַחְתֶּם לִי, וְאִין פְּנָאֵי לְהַאֲרִיךְ בְּלָל. וְתַהֲלָה לְאֵיל
קִבְלוֹנֵי בְּכַבּוֹד קִצַּת בְּבְרָאד, וְדִבְרַתִּי עִם הַחֲסִידִים דְּשֵׁם כְּמָה
דְּבָרֵי תוֹרָה מְאֹדוֹנְנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנֵנוּ זְכַר צְדִיק לְבִרְכָה, וְהִיָּה יָקָר
בְּעִינֵיהֶם מְאֹד. וְכַמָּה אָמְרוּ בְּפִרוּשׁ, שְׂהַחֲיִיתִי מְאֹד אֶת נַפְשָׁם
הָרַעְבָה לְדַבּוּרִים כְּאֵלֶּה שְׂאִינָם נִמְצָאִים בְּשׁוּם מְקוֹם. אֲבָל מְעוֹת
לֹא הוֹצֵאתִי מִשָּׁם בְּלָל, וְגַם פַּה אֵינִי יוֹכֵל.

חֲזַקוּ וְאִמְצוּ אַחֵי לְלַמֵּד סְפָרֵי בְּכָל יוֹם, וְלַעֲיִן וְלַחֲפֵשׂ בָּהֶם
לְמִצָּא בָּהֶם בְּכָל פְּעַם עֲצוֹת לְהַצִּיל נַפְשְׁכֶם מִשִּׁט יוֹן
מְצוּלַת מְרִדַת הָעוֹלָם הַזֶּה וְהַבְּלִיּוֹ. וּפַה וּבְסִכִּיבוֹת אֵלוּ, רוֹאִים
בְּיוֹתֵר מְרִירוֹת הָעוֹלָם וְאִיךְ הָעוֹלָם יָם זוּעָף מִמָּשׁ הוֹלֵךְ וְסוֹעֵר
הוֹלֵךְ וְסוֹעֵר. וְכַמָּה וְכַמָּה מְסַעֵר גּוֹפֵם וְנִשְׁמַתֶּם רַחֲמָנָא לְצַלָּן.
וּמַעַט הַנְּצוּלִים מְעַט דְּמַעַט רַק כְּדֵי נְשִׁימָה. וְהַכֵּל בְּנַפְלָאוֹת

חֲסָדֵי ה' עַל יְדֵי הַצְּדִיק יִסּוּד עוֹלָם בְּרִית מְלַח עוֹלָם, אֲשֶׁר
אֶלְמָלָא מְלַחָא לֹא הָיוּ עֲלֵמָא יְכַלִּין לְמַסְפַּל מְרִירוּתָא. אֲשֶׁרִינוּ
שְׁנֵכִינוּ לִידַע וְלַהֲתַקְרַב אֵלָיו, וְעַל כָּל פְּנִים לְבָלִי לְחַלֵּק עַל מְקוֹר
חַיִּים חַיִּיתִינוּ תַקּוּתֵנוּ וַיִּשְׁוּעַתֵּנוּ בְּזֶה וּבְכָפָא לְנַצַּח.

דְּבַרֵי אוֹהֲבֵם כְּפִאֲמַת לְנַצַּח הַמְצַפָּה לְרֹאוֹתֵם בְּשִׂמְחָה.

121 אַבְרָהָם

וַיְשָׁלוּם רַב לְכָל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה לְכָל אֶחָד כְּפִי
מַעֲלָתוֹ הַרְמָה, לְכַלְכֶּם נֶאֱמָרוּ דְבָרִים אֵלָיו. חוּסוּ
וְחַמְלוּ עָלַי וְעַל הָעֵסֶק הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה, וְתַעֲמְדוּ בְּעֲזָרֵי כָּכֶם
לְעֲזָרְנִי וְלִסְעִינִי כָּכֶם בְּפֶעַם בְּסִיּוּעַ שֵׁישׁ בּוֹ מִמֶּשׁ, וְתַגִּילוּ וְתִשְׁמְחוּ
עַל חֲלָקֵיכֶם בְּזֶה לְנַצַּח. וְלִנְדִיבֵי לֵב כְּפִיּוּצָא כְּכֶם אֵין לְהַאֲרִיד.
וְהַפֶּאֶסְט [וְהַדְּאָר] נְחוּצָה. ה' יַצְלִיחַ אֶת כָּלְכֶם בְּגִשְׁמִיּוֹת וְרוּחֵגְנוּת
צְדָקָתָם תַּעֲמִד לְעַד. קַרְנָם תְּרוּם בְּכְבוֹד אֲמִן.

122 הַבַּיִת

וְלִאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ שְׂבַסְבִּיבוּתָם וּבְקִרְאָקָא וּקְרוּמֵינְטָשָׁאג
וּסְבִיבוּתֵיהּ שְׁלוֹם וַיִּשַׁע רַב, לְכַלְכֶּם נֶאֱמָרוּ כָּל
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. וְכָל הַמוּסִיף יוֹסִיפוּ לוֹ מִן הַשָּׁמַיִם בְּרַכָּה וְחַיִּים
וְאוּצָר שֶׁל יְרֵאת שָׁמַיִם.

י' אב

שִׁיד

כְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם ג' דְּבָרִים ת"ר.

שְׁלוֹם לְכְבוֹד אַהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי חֲמוּדַת לְבָבֵי הַרְבֵּנִי הַנְּתִיק מוֹרְנוּ
הַרְבַּ יַצְחַק שִׂיחָה.

בְּיוֹם ג' בְּפָרֶשֶׁת מִסְעֵי הָעֶבֶר שְׁלַחְתִּי לְךָ מִכְתָּבִי שְׁנַסְעָתִי
לְעִיר הַסְּמוּכָה לָפֶה. וְתִכַּף בְּיוֹם ד' בְּעָרֵב חֲזַרְתִּי לָפֶה
קִהַלְתָּ לְכוּב, וְלֹא פָעַלְתִּי שָׁם כְּלָל בְּעֵינַי עֲסָקִינוּ. וּבִודָאֵי מֵאֵת ה'
הֵיטָה שְׁהֵיִיתִי שָׁם מְקוֹם מְקוֹר חֲצִבְנִי. כִּי אֲבוֹת אֲבוֹתֵינוּ נִתְגַּדְלוּ
שָׁם. גַּם דִּבְרָנוּ שָׁם עִם כַּמָּה אַנְשִׁים, אֲשֶׁר בִּודָאֵי גַם בְּשִׁבִיל זֶה
כְּדָאֵי וּכְדָאֵי הִנְסִיעָה וְהַטְלִמּוֹל וְהַהוֹצָאוֹת. וְאִם כִּי יִדְעָתִי מְעַט
בְּזֶה, וְיֹתֵר מִזֶּה אֲנִי מֵאֲמִין. וְכַמָּה חֲסָדִים וְנִפְלְאוֹת פְּלֵאֵי פְּלֵאוֹת
רְאִיתִי בְּנִסְיֵוֹת הָאֱלוֹ הַנּוֹגֵעַ לְעֵינֵינוּ, אֲשֶׁר בְּשִׁבִיל עֵסֶק אֶחָד
מִכָּל זֶה, וְלִדְבַר דְּבַר תּוֹרָה אֶחָד עִם אִישׁ אֶחָד שְׁדַבְּרָתִי בְּכָל
הַנְּסִיעוֹת הָאֱלוֹ, בִּודָאֵי כְּדָאֵי כָּל מְלִמּוּלֵי הַקְּשָׁה עָלַי מְאֹד מְאֹד
אֲשֶׁר אֵין לְשַׁעַר, וְכָל רַבּוּי הַהוֹצָאוֹת וְהַבְּלִבּוּלִים וְכוּ', אַף עַל פִּי
כִּן לֹא נִחָה שְׁקִטָּה יִדְעָתִי בְּזֶה, כִּי הֵיִיתִי סְבוּר עַד הֵנָּה שְׁחַס
וְשָׁלוֹם אֲשׁוּב רִיקָם לְבֵיתִי וְלֹא אֶפְעַל חַס וְשָׁלוֹם לְעֵינַי עֲסָקִינוּ.
וּכְבַר חֲזַקְתִּי עֲצָמֵי שְׁאֶפְלוּ אִם יִהְיֶה כֶּךָ לֹא אֶפְלֵ בְּדַעְתִּי כְּלָל, כִּי
אֲנִי חֲזַק בְּרוּךְ הַשֵּׁם בְּאֲמוּנָה וּמְעַט אֲנִי יוֹדֵעַ בְּחֲסָדוֹ יִתְבָּרַךְ,
שְׁבִודָאֵי הֵיִיתִי צָרִיךְ לְהִיּוֹת פֶּה וְכַנֵּ"ל. אַךְ מֵה גְּדָלוֹ מְעַשֵׂי ה'
מְאֹד עֲמָקוֹ מַחְשְׁבוֹתָיו וּמֵה נִפְלְאוֹ חֲסָדָיו, אֲשֶׁר פָּקַח עֵינַי לְבָבִי
לִידַע וְלִהְאֲמִין בְּנִפְלְאוֹת גּוֹרָאוֹת גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֲמֵת עַד
שְׁלֹא הֵיִיתִי מֵיֵאֵשׁ עֲצָמֵי מִן הַרְחָמִים, וְהֵאֲמַנְתִּי אִם כִּי הַשְּׁעָרִים
סְגוּרִים וּמְסֻגָּרִים מִכָּל צַד וּמִכָּל פֶּנֶה עַד שֶׁהַטּוּעָה יָכוֹל לְמַעוֹת
שְׁאֶפֶס תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם, אַף עַל פִּי כִּן יֵשׁ תִּקְוָה יֵשׁ וַיֵּשׁ, כִּי
הִרְבֵּה רוּחַ וְהִצְלָה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ וְהוּא רַב לְהוֹשִׁיעַ.

וְהִנֵּה בַיּוֹם ו' הָעֶבֶר בָּא אִישׁ לְבֵיתוֹ, וְהוּא מִפֶּה אֶךְ הָיָה
 בְּדַרְךָ, וְהַיּוֹם עָשָׂה ה' בְּנַפְלְאוֹתָיו שְׁעֵשִׁיתִי עִמּוֹ מֵעַמֵּד
 וּמִצֵּב וְהַתְקַשְׁרוֹת בְּכֹתֵב לְעַסֵּק בְּעַסְקֵינוּ. וְעַדִּין לֹא נִתְּתִי לוֹ אֶפְלוֹ
 פְּרוּטָה אַחַת, רַק כַּאֲשֶׁר יִתְחַיל בְּחֶסְדּוֹ יִתְבַּרֵּךְ בְּקִרְוֹב לְעַסֵּק בְּזֶה
 יִתֵּן לוֹ רַבִּי חַיִּים גֵּרוֹ יְאִיר אֵיזָה סֶךְ מְעַט. וְאִפֵּן הָעֵנִין אִי אֶפְשָׁר
 לְבָאֵר כִּלְלֵל עַל פְּנֵי הַשְּׂדֵה. וְגַם זֶה הַמְּעַט שְׁאַנִּי כּוֹתֵב לָךְ יִהְיֶה
 בְּסוֹד וְלֹא תִגְלֶה אוֹתוֹ רַק לְמַתִּי מְעַט בְּסוֹד, וְאִם יִרְצֶה הַשֵּׁם
 כַּאֲשֶׁר נִתְּוַעַד יַחַד בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ תִּשְׁמַע נַפְלְאוֹת ה'
 וְחֶסְדּוֹ הָעֲצוּמִים. וְלֹה' הִישׁוּעָה שְׁיִגְמַר הַדְּבָר בֵּיתֵךְ שְׂאֵת. יִרְאוּ
 עֵינֵינוּ וְיִשְׁמַח לְבַנּוּ. וְאַנִּי תָמִיד אֵיֶחֱל לְחֶסְדּוֹ עַד אֲשֶׁר יִרְאֵנוּ ה'
 חֶסְדּוֹ וְיִשְׁעוּ בְּקִרְוֹב. וְהִנֵּה אֲנִי מְכִין עֲצָמֵי עֵתָה לְנִסְעַ לְבְּרָאֵד
 לְשׁוֹב לְבֵיתִי וְאַנִּי מְרוּד מְאֹד, וְשֵׁם אֶכְתֹּב לָךְ עוֹד בְּבֹאוֹר יוֹתֵר
 קֶצֶת. וְה' יוֹלִיכֵנִי לְשָׁלוֹם: [עַד כָּאן כְּתִבְתִּי בְלִבּוֹב].

וּבַיּוֹם ד' סְמוּךְ לְמִנְחָה כָּאֲתִי לְפָה קֶהֱלַת בְּרָאֵד בְּשָׁלוֹם.
 וְהַיּוֹם יוֹם ה' דְּבָרִים, קִבְּלֵתִי מִכְּתָבְךָ מִיּוֹם ג' סְמוּךְ
 לְמִנְחָה. וּבַתְּחִלַּת קְרִיאָתִי אֶת מִכְּתָבְךָ הָיָה לִי לְנַחַת גְּדוֹל, אֶךְ
 תִּכְרַךְ נִתְעַרְבֵב דַּעְתִּי, צָרָה וּמְכֹאוֹב הִכְפִּלוּ בְּרִאוֹתִי בְּמִכְתָּבְךָ
 מְרִירוֹת הַצָּרָה שֶׁל הַנְּעַקְרָטִין [לְהַתְנַסֵּם]. אוֹי אוֹי לָנוּ עַל צְרוּתֵינוּ,
 אֲהֵה בְּנֵי הַכְּרַע הַכְּרַעְתָּנוּ, לְבִי נִשְׁבַּר בְּקִרְבִּי מִכְּפָה צְדָדִים. כִּי
 הַיָּמִים סְמוּכִים לְתִשְׁעָה בָּאֵב. וְאַף עַל פִּי כֵן הַתְּגַבְּרֵתִי לְקַבֵּל
 שְׂבֵת קֹדֶשׁ בְּשִׂמְחָה, כִּי כִּךָ הוּא הַמְּדָה. וּבַתּוֹךְ כִּךָ נִשְׁמַע לְאוֹנֵי
 שְׂמוּעָה לֹא טוֹבָה כְּזֹאת, צָרַת הַכִּלְלֵל וְהַפְּרֵט רַחֲמָנָא לְצִלָּן. מֵה
 נֹאמַר מֵה נְדַבֵּר ה' הַצְּדִיק וְאַנְחָנוּ הַרְשָׁעֵנוּ. הַרְשָׁעֵנוּ וּפְשָׁעֵנוּ
 בְּוֹדָאֵי, וְאִין לָנוּ עַל מִי לְהִשְׁעֵן כִּי אִם עַל רַחֲמֵינוּ וְחֶסְדּוֹ הַמְּרַבִּים

שִׁמְמָשִׁיכִים הַצְדִּיקִים שׁוֹכְנֵי עֶפְרָי, וּבָזָה אֲנִי מְחַיֶּה אֶת עֲצְמִי גַם
 עִתָּהּ. מָה אָשִׁיב לָהּ וְכוּ', שְׁזַכִּיתִי וּזְכִיתִי אֶת אַחֵרִים לְבָלִי
 לְהַתְנַגֵּד עַל הַמְּשִׁיךְ רַחֲמִים וְחֲסִדִים בְּדוֹרוֹת הַלָּלוּ בְּמַעוֹף צְרוֹת
 וְצוּקוֹת פְּאֵלָה אֲשֶׁר אֶלְמָלָא מִלְחָא וְכוּ', וּבִכְחוֹ וּבְכַח כָּל הַצְדִּיקֵי
 אֵמֶת אֲנִי נִשְׁעָנִים שְׁבוּדָאֵי לֹא יַעֲזֹבֵנו הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חַס וְשְׁלוֹם,
 וּמִכָּל הַצְרוֹת יוֹצִיאֵנו וְיוֹשִׁיעֵנו מִהֲרָה לְמַעַן שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ. וְהִנֵּה
 אֲנִי שׁוֹלַח לְיָדְךָ הָאֲגָרוֹת לְבְרִסְלָב. וְשֵׁם הַזְּדַעְתִּי לָכֶם מָה
 שְׁאִפְשֶׁר לְהוֹדִיעַ בְּאֵר הַיֵּטֵב. יֵתֵר מִזֶּה אֵין פְּנָאֵי כָּלֵל לְהֶאֱרִיךְ
 וְשְׁלוֹם וְחַיִּים וְכָל טוֹב.

לך אבך סלף

ושלום לידידי הרבני מורנו הרב יעקב נרו יאיר.

מֵאֵד גְּדוֹל צַעֲרֵי בְּשִׁמְעֵי צְרַתְכֶם, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹשִׁיעַ מְהֵרָה.
 וְקוֹיִתִּי לָהּ שְׁתַּנְצַל בְּעִזְרוֹת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְיִתְהַפֵּךְ הַכֹּל
 לְטוֹבָה. רַק חֲזַק וְאַמֵּץ מְאֹד לְהַתְפַּלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל זֶה,
 וְשִׁתְקַרֵּב יוֹתֵר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי כָּל זֶה. כִּי כָּבֵד יִדְעַתָּ
 הַיֵּטֵב שְׂכָל מָה שְׁעוֹבֵר עַל כָּל הָאָדָם כָּל יְמֵי חַיָּו, הַכֹּל לְטוֹבָתוֹ
 כְּדִי לְהִזְכִּירוֹ עַל יְדֵי זֶה שִׁישׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְיִתְחִיל מַעֲתָה עַל
 כָּל פְּנִים כָּל מָה שְׁיֻכַּל.

דברי אהבהך באמת לנצח המחכה לישועתכם ולישועת כל

ישראל.

לך הנ"ל

אֶהוּבִי בְּנֵי כָּל מָה שְׁתּוּכַל לְהוֹדִיעֵנִי אִיזָה יִשׁוּעָה תִּרְאֶה
 לְהוֹדִיעֵנִי, גַּם תִּשְׁלַח לִי פְרִישַׁת שְׁלוֹם בְּיַחֲדוֹ מִבְּנֵי
 הַקְּטָנִים שִׁיחִיו, כִּי לֹא נִזְכְּרוּ בְּפִרוּשׁ בְּמִכְתָּבִים הַקּוֹדְמִים. גַּם

תוֹדִיעֵנִי מִהַקְלוּזִי שְׁלָנוּ בְּאוּמָאן אִם נִפְתַּחָה כְּכָר וּמְתִי נִפְתַּחָה.
כִּי בְּנִסְעֵי מִשָּׁם הִיְתָה חֲתוּמָה, וּבַעֲזֹרַת הַשֵּׁם בְּמַחְתִּי שְׁבוּדָאֵי
כְּכָר נִפְתַּחָה, אֲדָּ אַף עַל פִּי כֵּן אֲנִי חֲפִץ שֶׁתוֹדִיעֵנִי בְּפְרוּשׁ כְּדֵי
לְנַחַת.

י"א אב

שטז

בְּעֹזֶרֶת הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ, יוֹם ב' וְאַתְחַנֵּן ת"ר בְּרֹאד.

בְּנֵי חֲבִיבִי. בְּיוֹם ד' בָּאתִי לְפָנָה. וּבְיוֹם ו', עָרַכְשֶׁבֶת קִדְשׁ
שְׁלַחְתִּי לְךָ וְלִבְרִסְלָב מִכְתָּבִי בְּאַרְיִכוֹת. וְאִם יִרְצֶה הַשֵּׁם
בְּיוֹם מִחָר אוֹ בְּיוֹם ד' כְּשֶׁאֶעֱבֹר הַגֶּרְעִיץ [הַגְּבוּל] לְרֹאדוּוֹיל
בְּחֶסֶדוֹ יִתְפַּרֵּךְ אֶכְתֹּב לְךָ עוֹד בְּעֹזֶרֶת הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ.

דְּבָרֵי אֲבִיד הַמְצַפֶּה לְרֹאוֹתְכֶם מֵהֵרָה בְּשִׂמְחָה. הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ
עוֹזֵר לִי בְּכָל פַּעַם בְּיִשׁוּעוֹת נִפְלְאוֹת וְחֶסֶדִים גְּדוֹלִים כְּאֲשֶׁר
אֶסְפֵּר לְכֶם בְּעֹזֶרֶת הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ. אֲדָּ יִדְעֵתִי כִּי אֲנִי אֲנִי יוֹצֵא
נִגְדוֹ יִתְפַּרֵּךְ כָּלֵל, וְזֶה כָּל מִכְאוּבִי וְצָרְתִּי, אֲדָּ אֲנִי מְחִיָּה עֲצָמִי
עִם מֵה שֶׁהוֹפְרָתִי בְּמִכְתָּבִי מֵעֲנִין אֲזַמְרֶה. וְאִם אַתֶּם הֵייתֶם
הוֹלְכִים בּוֹהַ כְּמוֹנֵי כְּכָר הֵייתֶם כְּשֵׁרִים יוֹתֵר מִמֶּנִּי. אֲדָּ גַם אֲנִי
שִׂמַח עַל חֻלְקִי תִהְלָה לְאֵל. וְאִי אֶפְשֵׁר לְהֵאָרִיד עִתָּה.

מִן אֶבְרָהָם

וְתִשְׁלַח שְׁלוֹם רַב לְכָל בְּנֵי בֵיתִי.

שטז

בְּעֹזֶרֶת הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ, יוֹם ה' וְאַתְחַנֵּן ת"ר רֹאדוּוֹיל.

רַב שְׁלוֹם לְאַהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי הָרַבֵּנִי הוֹתִיק וְכו' מוֹרְנוּ הָרַב
יִצְחָק שִׁיחִיָּה.

יִקְבֹּל אַגְרַת לְמַשְׁעֵהֲרִין רְצוּף פֹּה, שֶׁם בְּאַרְתִּי מַעֲט מְנַסֵּיעֵתִי
 וְאֵת אֲשֶׁר גִּדְבַר שֶׁם דְּבָרֵי אֲמַת וְכוּ'. וְהַדְּבָרִים נֶאֱמָרוּ
 גַּם אֵלַיךְ וְלִכְל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁבְּקֵהֲלַתְכֶם וּבְכִרְסֶלֶב וּסְבִיבוֹתֵיכֶם.
 ה' יוֹכְנֵנוּ מֵעַתָּה לְקַיֵּם דְּבָרָיו הַקְדוּשִׁים. וּבְיָדָאֵי רְאוּי לָךְ לְהַעֲתִיק
 הָאֲגְרַת וּלְשַׁלְּחוּ גַם לְבִרְסֶלֶב, וְגוֹף הָאֲגְרַת תִּשְׁלַח לְמַשְׁעֵהֲרִין. אֵד
 הַזֶּהר מְאֹד וְתוֹזְהִיר אֶת אַנְשֵׁי בְּרִסְלָב לְבַל יִפְרָסְמוּ הַדְּבָר, רַק
 אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ כָּלֵם רְאוּי לְהֵם לְקָרוֹתוֹ. אוּלַי יִמְצָא אֶחָד שֶׁיִּזְכִּיר
 אֶת עֲצָמוֹ לִילָךְ בְּדַרְכֵים קְדוּשִׁים אֱלוֹ. כִּי כָּל דְּבָרָיו הַקְדוּשִׁים וְ"ל
 כָּלֵם נֶאֱמָרוּ לְעִבְדָּא. וְהִנֵּה כָּל הַמִּכְתָּבִים שְׂאֵנִי כּוֹתֵב לְבִרְסֶלֶב
 וְכוּ' כָּלֵם לְפָנֶיךָ. וְהַבֵּל נֶאֱמַר גַּם אֵלַיךְ. עַל כֵּן אֵי אֶפְשֶׁר לְהַאֲרִיךְ
 וְלִכְפֹּל הַדְּבָרִים עוֹד. כִּי הַשְּׁעָה נְחוּצָה כִּנְ"ל.

דְּבָרֵי אֵכִיד הַמְצַפָּה לִישׁוּעָה וּמַעֲתִיר בְּעַדְכֶם.
 וְשֵׁלוֹם לְכָל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה.

וְיָמֵן אֶבְרָסְפָא

י"ב אב

שׁוֹ

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם ה' קָדֵם תְּפִלַּת שְׁחֲרִית וְאֶתְחַנֵּן שְׁנַת ת"ר
 רַאדִיווִיל.

שְׁלוֹם שְׁלוֹם לְרַחוּק וְלִקְרוֹב. לְכַבּוֹד כָּל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַיְקָרִים
 מִפּוֹ וּפְנִינִים יְרֵאִים וְשְׁלֵמִים הָאוֹחֲזִים וְדַבְּקִים בְּעֵץ הַחַיִּים,
 אֲשֶׁרֵיהֶם אֲשֶׁרֵי חֲלָקֵם, נְדִיבֵי עִם ה' אֲשֶׁר בְּקֵהֲלַת מַשְׁעֵהֲרִין
 וּמַעֲדוֹעֲדִיבְקָא וּקְרָאקָא וּקְרוֹמִינְטְשָׁאג וּסְבִיבוֹתֵיהֶם, יְצוֹ ה' אֶת
 הַבְּרָכָה אֲתֵם וַיִּצְלִיחוּ בְּכָל אֲשֶׁר יִפְנוּ. וַיִּזְכּוּ מֵעַתָּה לְהַתְקַרֵּב
 לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלִתְזוֹרְתוֹ בְּאֲמַת עַל פִּי כָּל הַדְּרָכִים וְהַעֲצוֹת
 הַעֲמֻקוֹת הַנִּפְלְאוֹת וְהַנּוֹרְאוֹת, אֲשֶׁר שְׂאֵכְנוּ מִמַּעֲיָנֵי הַיְשׁוּעָה.
 עַד אֲשֶׁר יִפְקְחוּ עֵינֵיהֶם וַיִּזְכּוּ לְרֵאוֹת נְעִימַת חֲלָקֵם, לְמַעַם צִוְיָה

דְּבַשׁ אֲמַרְי נַעַם מְתִיקַת קִדְשַׁת תּוֹרַתוֹ הַקְדוּשָׁה, וְלִלְךָ
בְּאַרְחוֹתָיו כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם לְעוֹלָם עַדִּי יִזְכוּ לַחַוּוֹת בְּנַעַם ה'
וּלְכַבֵּר בְּהִיכְלוֹ בְּזֶה וּבְכָא לְנַצַּח אֲמֵן בֶּן יְהִי רַצוֹן.

עַד הִנֵּה עֲזָרוֹנוּ רַחֲמָיו שְׂוִכִיתִי לְשׁוֹב לְפָנָה אֲתָמוֹל וְלַעֲבֹר
הַגִּרְעִינִי [הַגְּבֹל] בְּשָׁלוֹם. וְאַנִּי מִכִּין עֲצָמֵי מַעֲתָה לְנַסֵּעַ עַל
שִׁבְת קִדְשׁ הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה, שִׁבְת נַחֲמוּ, לְקַהֲלַת קִרְעֵמִינִי.
וּמִשָּׁם נִסְעָה וְנִלְכָה בִּישׁוּעָתוֹ יִתְפָּרֵד לְבְרִדִּיט'שׁוֹב וְכו', עַד אֲשֶׁר
אָבּוֹא מֵהֶרָה בְּחֶסֶדּוֹ יִתְפָּרֵד לְמָקוֹם מְנוּחָתֵנוּ וְתִקְוַתֵנוּ לְקַהֲלַת
אוֹמָאן לְמָקוֹם צִיּוֹן הַקְדוּשָׁה. וַיְמִים הַנּוֹרָאִים הַקְדוּשִׁים מִמְשַׁמְשִׁים
לְבּוֹא, מִי יִתֵּן שְׁנַתְחִיל עִתָּה עַל כָּל פָּנִים לִילֵךְ בְּדַרְכָּיו בְּאַמֶּת
וּבְתָמִים.

וְהִנֵּה אֶהוּבִי אַחִי וְרַעִי, אוֹהֲבִים דְּבָקִים מֵאַחַ, אוֹהֲבִים וְרַעִים
בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְאַתִּי לְנַצַּח, אִם אֲמַרְתִּי אֲסַפְרָה
לְכֶם אָפֶס קֶצֶה מַעֲצָם נִפְלְאוֹת חֶסְדֵי וּפְלֵאֵי פְלֵאוֹתָיו שְׁהֵשֶׁם
יִתְפָּרֵד עוֹשֶׂה עֲמֵנוּ, וּבְפָרְט עֲמִי הָעֲנִי וְהָאֲבִיוֹן בְּכָל יוֹם וְיוֹם,
וּבְפָרְט בְּנִסְיָהּ הַזֹּאת יִקְצְרוּ הַמּוֹן יְרִיעוֹת. וְאִם כִּי מִכְּבָר יִדְעֵתִי
וְהֵאֱמַנְתִּי וְדַבַּרְתִּי הֶרְבֵּה בְּזֶה שְׁאוֹרוֹ הַקְדוּשָׁה לֹא יִכְפֹּה חֶסֶם וְשָׁלוֹם
בְּשׁוֹם אָפֶן, וַיְמִים רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אוֹר אֱמֶת קְדוּשָׁה וְנוֹרָא
וְנִשְׁגָב מְאֹד מְאֹד בְּזֶה, וְנִהְרֹת לֹא יִשְׁטַפוּהוּ. עִם כָּל זֶה עִתָּה
בְּעֵינֵי רְאִיתִי קֶצֶת וְהַיּוֹתֵר אֲנִי מֵאֲמִין בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד, עַל כֵּן
לֹא אוּכַל לְהִתְאַפֵּק מִלְּסַפֵּר לְכֶם מְעַט דְּמַעַט כְּדִי לְהִיּוֹת מוֹדֵה
עַל הָעֲבֹר וְלַצֶּעֶק לְעֵתִיד לְבּוֹא. כִּי עַדִּין אֲנוּ צְרִיכִין יְשׁוּעוֹת רַבּוֹת
וְחֶסְדִּים גְּדוֹלִים וְנִפְלְאוֹים כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּכִלְיֹת וּבְפָרְטִיּוֹת. כִּי
עַדִּין הַצַּד הַשְּׂנִי הַנִּקְרָא בְּלִשׁוֹן קְבֵלָה סְטָרָא אַחְרָא אוֹרֵב וְחוֹתֵר

בכלליות ובפרטיות על כל אחד ואחד ועושה את שלו בכל מה שאפשר לו לארב ולהתר ולתפס ברשתו חס ושלו חס ושלו עד אשר בכל פעם נדמה שאי אפשר לשבר הסתרות ומגיעות ובלבולים ותאוות וסכסוכים ועפוכים וטרדות וכו' וכו' כאלה. וכמו שפרש על פשטוהו ולא עיל לתרעא וכו' וכו', ובמקומות אחרים. מי יתן שיזכה כל אחד לקים העצות הנאמרים שם בסימן כ"ה בהתורה אחיו לן מנא וכו'. דהינו להרבות בצדקה לעניים הגונים הדבקים וכו', ולהתפאר ולשמח במה שזכה להתקרב למקום שנתקרב, שעל ידי כל זה נתגליו הגונין עלאין שהם גדלת הבורא יתברך וכו' וכו'.

והנה תהלה לאל הייתי בכראד ובלעמבערג. ובענין עסקנו אי אפשר עתה לעסק בזה בשום אפן, וכמעט הייתי מיאש עצמי מזה. אך "חסדי ה' פי לא תמנו" וכו', ונמצא עצה על ידי איש אחד נכבד שרוצה לעסק בזה, ולה' הישועה שיגמר בכי טוב. יראו עיניהם וישמח לבם בעזרת השם יתברך. ולעת עתה תהלה לאל עסקנו שם הרבה ודברתי הרבה, מנעימות נפלאות תורתו ונגדלתו ונשגבות מעלתו, והוטב בעיניהם מאד מאד. ורב החסידים דשם קבלוני בכבוד גדול, רק מעות לא הוצאתי משם אפלו מחצה ההוצאות דשם, ומעט דמעט שקבלתי היה מהקרובים שלי שהם גבירים גדולים. אבל קרבותם רחוקים, ומתנתם היתה מעוטה מאד מאד. אך טוב לי תורת פיד מאלפי זהב וכסף, פי תהלה לאל החייתי אותם הרבה. ואתמול לוו אותי מבראד חסידים הרבה ונגדולי החשובים שבהם עד חוץ לעיר. והרבה מהם לוו אותי ונסעו עמי עד הגרעניץ, וברךך

מִשְׁכּוֹ וְהוֹצִיאוּ מִמֶּנִּי דְבוּרִים וְתוֹרוֹת הַרְבֵּה מִתּוֹרַתוֹ הַקְדוֹשָׁה.
וּסְפַרְתִּי לָהֶם מִהַתּוֹרָה מֵעַנֵּן שֶׁבַח הַצְדִּיקִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה הַדְּבוּר
נִשְׁמַע וְנִתְקַבֵּל וְכו', וּמִהַתּוֹרָה "אֲנִי הַיּוֹם יִלְדְתִיךָ". וּסְפַרְתִּי לָהֶם
בְּדַרְךְ שִׂיחָה אִיךְ זְכִיתִי לִשְׁמַע הַתְּגִלוֹת הַנוֹרָא וְהַנִּפְלָא הַזֶּה,
וּקְצַת מִמָּה שֶׁעָבַר אֲזוֹ, וְנִבְהָלוּ וְנִרְעְדוּ מְאֹד. אַחֵר כִּדְּ בַּעֲצָם
תִּשְׁוֹקְתֶם פִּתְחֹתִי פִי בְּחֶסֶדוֹ וַיִּשְׁוַעְתּוּ יִתְבַּרְךְ, וּסְפַרְתִּי לָהֶם אִיךְ
נֶאֱמַרְהָ הַתּוֹרָה הַקְדוֹשָׁה "הַנֶּעוֹר בְּלֵילָה וְהַמְהַלֵּךְ בְּדַרְךְ יַחֲדִי"
וְכו', וְאִמְרֹתִי לְפָנֵיהֶם כָּל הַתּוֹרָה הַנוֹרָאָה הַזֹּאת. וְהוֹדַעְתִּי לָהֶם
הָאִמָּת שֶׁרַבְנוּ ז'ל הַזֶּהִיר מְאֹד לְכִנֵּי הַנְּעוּרִים לְפָרֵשׁ שִׂיחָתָם
לְפָנָיו יִתְבַּרְךְ בְּכָל יוֹם וַיּוֹם וּבְכַפְרָט בְּלֵילָה וּבְדַרְךְ יַחֲדִי, עַד
שֶׁיְכוּלִים לְזַכּוֹת עַל יְדֵי זֶה לְהַפְלִיל בְּחַיִּיב הַמְּצִיאוֹת וּלְהַעֲלוֹת כָּל
הָעוֹלָם הַתְּלוּי בּוֹ לְהַפְלִיל בּוֹ יִתְבַּרְךְ שֶׁהוּא מְחַיֵּב הַמְּצִיאוֹת וְכו'.
וְכַמָּה בְּנֵי הַנְּעוּרִים הָלְכוּ בְּצַד הַעֲגָלָה וְאַחֲרֶיהָ, פִּי הָלְכוּ
בְּרַגְלֵיהֶם מִשָּׁם עַד הַגֶּרְעִיץ שֶׁהוּא קְרוֹב לְפָרְסָה. וְכֹלֵם עֲמְדוֹ
מְרַעִיד וּמְשַׁתּוֹמֵם תִּסְמַר שְׁעֵרוֹת בְּשָׂרָם כְּמַעַט שִׁיצָאָה נִפְשָׁם.
וְאַחַד מֵהֶם הָיָה דִּינָן דִּקְהַלֵּת בְּרֹאד מִפְּלַג גְּדוֹל בַּתּוֹרָה שִׁיזְדַּע
לִזְמַר פְּשָׁטִים נִפְלְאִים גְּדוֹלִים בְּגִמְרָא פְּרוּשׁ תּוֹסְפּוֹת, וְגַם הַשְּׂאָר
הָיוּ לִזְמֵדִים וְחֹשׁוּבִים, כֻּלָּם נִבְהָלוּ מִשְׁמַע לֹא יָדְעוּ מַה לַּעֲשׂוֹת.
וְגַם אֲנִי בְּעַצְמִי וְרַבֵּי נַחְמָן הַזְּבַרְתִּי עֲצָמִי מִחֲדָשׁ הֵיכָן אֲנַחְנוּ
בְּעוֹלָם שְׂזַכִּינוּ לִשְׁמַע כְּזֹאת, וְעַדִּין מִתּוֹרַתוֹ אָנוּ רְחוּקִים. וְאֲנִי
צוֹעֵק בְּלִבִּי עִתָּה עַל הַיָּמִים שֶׁעָבְרוּ כְּמָה שָׁנִים, שְׁלֹא זְכִיתִי לְקַיֵּם
זֹאת מִרְבוּי הַמְּנִיעוֹת, אֲבָל אֲנִי מְשַׁמַּח עֲצָמִי עַל הַמַּעַט דְּמַעַט
שְׂזַכִּיתִי לְפַעֲמִים לְקַיֵּם מְעַט מִזֶּה. וְגַם מַה שְׂזַכִּינוּ לְפָרֵשׁ שִׂיחָתְנוּ
בַּיּוֹם וְכו' הוּא גַם כֵּן יָקָר מְאֹד מְאֹד, פִּי לֹא כָּל אָדָם זֹכֵה לְקַיֵּם

כָּל הַנַּ"ל בְּשִׁלְמוֹת. וְאֲשֶׁרֵי הַזִּזְכָּה לְהַתְּבוּדוֹת אֶפְלוּ בַּיּוֹם, אֲבָל
 אֲשֶׁרֵי וְאֲשֶׁרֵי הַזִּזְכָּה לְקִים בְּפִשְׁיִמוֹת הַנְּעוֹר בְּלִילָה וְכוּ' וְכוּ', עַד
 שְׂזִיזְכָּה לְהַפְּלֵל וְכוּ' וְכוּ', יְהִי חֲלֻקְנוּ עִמָּהֶם לְעוֹלָם. וְעַל כֵּן זְרוּתִי
 עֲצָמִי לְכַתֵּב לָכֶם מִיַּד קִדְּם תְּפִלַּת שְׁחָרִית, כִּי זֶה הָאֲגָרַת הוּא
 אֲצִלִּי תִלְמוּד תּוֹרָה דְּרַבִּים, כִּי אוֹלֵי אוֹלֵי יִזְכָּה אֶחָד עַל יְדֵי זֶה
 לְהַתְּעוֹרֵר לְקִים כָּל הַנַּ"ל, אוּ מִקְצַת מְזִיה עַל כָּל פְּנִים. וּבִפְרָט
 קִדְּם רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַקְּדוּשׁ וְהַנּוֹרָא הַבָּא עָלֵינוּ לְמוֹכָה.

ג וְגַם בְּכִרְאֵד דְּפִרְתִּי עִמָּהֶם כְּמָה תּוֹרוֹת וְשִׁיחוֹת קְדוּשׁוֹת
 וְנוֹרָאוֹת מְאֹד, וּמִסְרְתִּי לָהֶם סֵפֶר סִפּוּרֵי מַעֲשֵׂיֹת וְהַתְּפִלוֹת.
 וְאִף שְׁקֻצָתָם רָאוּ אוֹתָם מִכְּבָר, אֲבָל כְּבָר עָבְרוּ יָמִים וְשָׁנִים שְׁלֹא
 רָאוּ אוֹתָם. וְהֵרֵב לֹא רָאוּ אוֹתָם מֵעוֹלָם. וְגַם הַסֵּפֶר לְקוּמִי
 מוֹהֲרַ"ן שְׁנֵדָפֶס שָׁם זֶה כְּמָה שָׁנִים, הִיָּה מְנַח בְּקֶרֶן זְוִית. וְעַכְשָׁיו
 הַתְּחִילוּ לְהוֹצִיא אוֹתוֹ. וְשָׂאוּ אוֹתִי כְּמָה דְּבָרִים וּפְרָשְׁתִּי לָהֶם
 יָפָה בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְּבַרְךָ. וְגַם פְּרָשְׁתִּי לָהֶם הַרְּאִשֵׁי פְּרָקִים
 מֵהַנְּדָפְסִים בְּלְקוּמִי תִנְיָנָא הַמְּתַחִילִים הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב. כִּי שָׁם לֹא
 נְדָפֶס הַפְּרוּשׁ. וּבְלִיל שְׁבַת חֲזוֹן הָעֶבֶר לֹא יִכְלַתִּי לְהַתְּאֶפֶק עַד
 שְׁנֵשָׂא לְבִי אֶת רַגְלִי וְרַקְדָּתִי בְּשִׂמְחָה בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְּבַרְךָ.
 וְלִדְעָתִי מֵעוֹלָם לֹא רַקְדָּתִי בְּשְׁבַת זֶה, תְּהִלָּה לְאֵל הַכֹּל הִיָּה עַל
 נְכוּן. וְלֹה' הִישׁוּעָה וְהַתְּקוּהָ שְׁגָם עִסְקֵינוּ נִתְחִיל וְנִגְמֹר וְנִתְחִיל
 וְנִגְמֹר כְּמָה פְּעָמִים, וְה' יִגְמֹר בְּעֵדְנוּ תְּמִיד, רַק צְרִיכִין לָזֶה
 הוֹצֵאוֹת רְבוֹת. וְקוּיִתִּי בְּחֻסְדֵי ה' וּכְטוֹב לְבַבְכֶם פִּיּוּצָא בְּכֶם,
 שְׁבִוְדָאֵי תִתְּנוּ כְּרָאוּי הֵן עַל הָעֶסֶק הֵן לְהַחְזִיק אוֹתִי. וְעַל הַשֵּׁם
 יִתְּבַרְךָ בְּטַחוּנִי שְׂיִכְלָל וְיִפְרַגֵּם אוֹתִי וְיִסְפִּיק לִּי כָּל צְרָכֵי.
 הַאֵלֵהִים הַרוּעָה אוֹתִי מֵעוֹדֵי אֵל יַעֲזֹבֵנִי לְנִצָּח. אִךְ עַקֵּר הִישׁוּעָה

צְרִיכִין בְּעֵינֵי הַרְחֻמָּנוֹת הַגְּדוֹל מִכָּל מִינֵי רַחֲמָנוֹת, לְהַכְנִים וּלְקַשֵּׁר
הַדַּעַת בְּלֵב כָּל אֶחָד וְאֶחָד, עַד שְׂיֵצֵא כָּל אֶחָד מֵהָעוֹנוֹת
וְהַשְּׂמוֹתִים וְכו' שְׁנִדְבְּקוּ בּוֹ. הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ יִצְיָלְנוּ מֵעַתָּה, כִּי עַדִּין
הָאוֹרֵב יוֹשֵׁב בַּחֲדָר וּבְחֲדָרֵי חֲדָרִים וְגַם בְּאַתְנַגְלֵיָא אֲצֵל כָּל אֶחָד
וְאֶחָד. וְכֵן הוּא בְּכָרָאד וּבְלָבוֹב וּבְכָל הַמְדִינּוֹת שְׁבַע־עוֹלָם הַזֶּה
עוֹלָם הַשְּׁפֵל עוֹלָם הָעֵשִׂיָה, עוֹלָם שְׁפָל יְצוּרֵי קֶדֶם צְרִיכִין לְעַבֵּר
בּוֹ וּלְסַבֵּל מֵה שְׂיִסְבֵּל, וּלְהַתְנַסּוֹת וּלְהַצְטַרֵּף בְּזֶה הָעוֹלָם הַמַּעֲשֵׂה
וְהַנְּסִיּוֹן דְּוָקָא. אֲשֶׁר בְּכָל יוֹם וְאֶפְלוּ בְּכָל רַגַע אוֹרְכִים עָלָיו כְּמוֹ
שְׂאוֹרְכִים. וְאִי אֶפְשָׁר לְהַנְצִל מִזֶּה כִּי אִם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה
וְעַל יְדֵי הַתְּפִלָּה וְהַעֲקָר עַל יְדֵי הַתְּבוּדָּוֹת וְשִׂיחָה הַגְּ"ל. וְזִמֵּן
הַתְּפִלָּה הַגִּיעַ וְהִירִיעָה קֶצֶרָה וְהַהֲכָרַח לְהַפְסִיק לְקַרְיַאת שְׁמַע
וּלְתְּפִלָּה.

דְּבָרֵי אוֹהֲבֵכֶם בְּאַמֶּת לְנֶצַח הַמְצַפֶּה לִישׁוּעָה בְּכָל עַתָּה.

יְמֵן אֶבְרָהָם

וְשָׁלוֹם לִידֵיד נְפִשֵׁי הוֹתִיק פְּרִי קִדְשׁ וְכו' מוֹרְנוּ הֶרֶב אֶבְרָהָם
בְּעַד גְּרוֹ יְאִיר, וְלַחֲבֵרוֹ יְדִידֵי הֶרְבְּנֵי וְכו' מוֹרְנוּ הֶרֶב אֶבְיָלֵי גְרוֹ
יְאִיר וְיוֹצֵאֵי חֲלָצִיו שְׂיַחֲיוּ.

קְבִלְתִּי אֲגֵרַת מִבְּנֵי שְׂיַחֲיָה, שְׂכָבָר קִבֵּל הַסֵּף שְׁהַלּוּהָ
בְּשִׁבְלֶךְךָ. יִשְׁלַם ה' פְּעֻלֵיכֶם וְכו'. וּבּוֹדָאֵי תִשְׁתַּדְּלוּ
לְמוֹבְתֵי בְּכָל מַה דְּאֶפְשָׁר. וְגַם שְׁלַח לִי מִכְּתִבְכֶם. וְאִם יִרְצֶה
הַשֵּׁם, בְּיָמִים הַבָּאִים לְשָׁלוֹם אֶכְתֵּב לָכֶם עוֹד בְּעֹזֶרֶת הַשֵּׁם
יִתְפַּרֵּךְ. וּלְעַת עַתָּה מֵאֲלִיךָ תִּבְיִן לְזוֹרוֹ אֶת אֲנִשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ שְׂיַעֲמְדוּ
בְּעֹזְרֵתִי, בְּאֶפֶן שְׁנוֹכֵל לְגַמֵּר חֲפָצֵי שְׁמַיִם לְזִכּוֹת הֶרְבִּים לְנֶצַח.

יְמֵן הַגְּ"ל

וְשָׁלוֹם לְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד.
 וְתִרְאוּ לְהַשְׁגִּיחַ עַל בֵּיתִי לְעֹזֵר לָהֶם בְּכָל מַה דְּאֶפְשָׁר
 בְּדִי שְׂלֵא אֲהִיָּה בְּעַל חוֹב חֵם וְשָׁלוֹם. וּבִפְרָט שְׁאֵנִי צָרִיךְ לְעִסֵּק
 בְּמַלְאֲכַת שָׁמַיִם בְּזִכּוֹת הַרְבִּיּוֹם. עַל כֵּן עֲלִיכֶם לְרְאוֹת שְׂלֵא יִהְיֶה
 לִי מִנִּיעוֹת לְזֶה חֵם וְשָׁלוֹם עַל יְדֵי הַפְּרָנְסָה, וְאַתֶּם עֲשׂוּ אֶת
 שְׁלֹכֶם הֵן לְתַן נְדָבָת לְבִבְכֶם הַטּוֹב פְּרָאוֹי. הֵן לְהַשְׁתַּדֵּל לְקַבֵּל
 מֵאוֹהֲבֵינוּ כָּל מַה שְׁתּוֹכְלוּ לַעֲשׂוֹת תַּעֲשׂוּ בְּכָל כַּחֲכֶם. וְהַשֵּׁם
 יִתְפָּרֵךְ הַטּוֹב יִגְמַר בְּעַדְכֶם לְטוֹבָה. וְחִזְקוּ וְאַמְצוּ לְחַמֵּף בְּכָל יוֹם
 תּוֹרָה וּתְפִלָּה וּצְדָקָה וּגְמִילוֹת חֲסָדִים, וּבִפְרָט לְתִלּוֹת עֵינֵיכֶם
 לְמָרוֹם וּלְפָרֵשׁ שִׁיחְתּוּ בְּכָל יוֹם מִחֻדָּשׁ כִּי. (חֲסֵר) וְכַעַת אֵי אֶפְשָׁר
 לְהַאֲרִיךְ וּכְבֹר שְׁמַעְתֶּם בְּזֶה הַרְבֵּה. אִךְ לְמַעַן הַשֵּׁם שְׁתַּקְיָמוּ
 פְּרָאוֹי לְמַעַן יֵיטִיב לָכֶם לְנִצָּח.

דְּבָרֵי מוֹרְכֶם וְאוֹהֲבֵכֶם פְּאַמֶּת הַמְּצַפֶּה לְשִׂמְחַ כְּכֶם בְּזֶה וּכְבָּא
 לְנִצָּח.

121 הַב"ל

י"ג אב

שִׁיחַ

בְּעֹזֶרֶת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ, יוֹם ג' רֵאָה ת"ר פְּרִדִּיטְשׁוֹב.

שָׁלוֹם לְאַהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי הַרְבֵּנִי מוֹרְנֵי הַרְבֵּ יִצְחָק שְׁיַחִיָּה עִם
 כָּל יוֹצְאֵי חֲלָצֵיו שִׁיחֵיו וּלְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ שְׁלוֹם וְיִשְׁע רַב.

דַּע בְּנֵי חֲבִיבֵי כִּי בְּשַׁעָה זֹו בָּאתִי לְשָׁלוֹם לְפָה קַהֲלַת
 פְּרִדִּיטְשׁוֹב, שֶׁהוּא כְּמוֹ שַׁעָה אַחַר חֲצוֹת הַיּוֹם. עַד הֵנָּה
 עֲזוֹרְנוּ רַחֲמָיו הַמְרַבִּים וְחֲסָדָיו הַגְּדוֹלִים שְׁאִינָם כָּלִים לְעוֹלָם
 שְׁעַבְרַתִּי כָּל הַדְּרָךְ הַזֶּה בְּשָׁלוֹם תַּהֲלֶה לְאֵל. בְּרוּךְ הַנוֹתֵן לִיעָף

כַּח. הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹדַע חֲלִישוֹת כַּחַי, וּבִפְרָט חֲלֻקַּת עֲצָתִי שֶׁהוּא
בְּמַעַט בְּלִי שְׁעוֹר וְעַרְךָ. וּמִי יֵאֱמִין לְשִׁמוּעָתִי שֶׁבְּחֲלִישוֹת כַּח כְּזֶה
וּבְחֲלֻקַּת הָעֵצָה כְּזֹאת וּבְמַחֲלֻקַּת וּרְדִיפוֹת וְכו', כְּאֵלֶּה, אֲרִים פְּעָמִי
לְנִסְיָעוֹת כְּאֵלֶּה וּמְלֻטוֹלִים קָשִׁים כְּאֵלֶּה. וּבְכָל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁעֲבַרְתִּי
עָבְרוּ עָלַי הַתְּלָאוֹת שֶׁל מְפָרְסָם וְאִינוּ מְפָרְסָם, וְאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר
כֹּל זֶה בְּכֹתֵב. בְּרוּךְ וּמְבָרָךְ הַנוֹתֵן לִיעָף כַּח וּלְאִין אוֹנִים כְּזֶה
עֲצָמָה הַרְבֵּה, שֶׁעֲבַרְתִּי הַדֶּרֶךְ בְּשָׁלוֹם וּבְשִׁלוּהַ בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם.
יִתְבָּרַךְ אֱלוֹ פִּינוּ מְלֵא שִׁירָה וְכו'.

וְתַהֲלָה לֵאל הֵייתִי בְּשֵׁבֶת נַחְמוּ בְּקַרְעֵמִינִי, וְקַבְּלוּנִי כֹּל
הַמְּשַׁפָּחָה בְּכַבוֹד גָּדוֹל מְאֹד. וְגַם מִשְׁאֵר הַחֲסִידִים
שֶׁבְּעִיר הָיוּ אֲצִלֵי הַרְבֵּה לֹא כֻלָּם. וּמַחֲמַת תְּשׁוּקַת בְּנֵי הַמְּשַׁפָּחָה
דִּבְרַתִּי שֵׁם תַּהֲלָה לֵאל דְּבָרֵי תוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה הַרְבֵּה. עַד אֲשֶׁר
כָּלְתָה נַפְשָׁם מְאֹד בְּפִנְיָמִיּוֹת לְבָבָם לְהִתְקַרֵּב אֵלַינִי, עַד שֶׁקָּצַת
גְּלוּ מִצְּפוּנֵי לֵבָם בְּפִיהֶם רַק שֶׁהַדֶּרֶךְ רְחוֹק וְהַמְּנִיעוֹת עֲצוּמִים,
וְהַרְבֵּה הַרְבֵּה מוֹנֵעַ אֶת כֻּלָּם הַמַּחֲלֻקַּת וְשִׁנְאֵת חֲנָם שֶׁעֲלִינוּ חֲנָם
עַל לֹא חָמָס בְּכַפְּנוֹ. וְהֵם יוֹדְעִים וּמְבִינִים הֵיטֵב שֶׁהָאֱמֶת אֲתַנּוּ,
אֲךָ קָשָׁה לָהֶם לְסַבֵּל הַרְעֵשׁ וְכו' בְּצַרוּף שְׂאָרֵי הַמְּנִיעוֹת. וְכֹל זֶה
אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר אֶפְלוּ בְּעַל פֶּה מִכֹּל שְׂכֵן בְּכֹתֵב. כִּי עֹקֵב הַלֵּב
שֶׁל כֹּל אֶחָד וְאֶחָד וְכו' וְכו'. רַק הוּא יִתְבָּרַךְ יוֹדַע רְוֵי עוֹלָם
וְתַעֲלוּמוֹת סִתְרֵי כֹּל חַי. וְאֲנִי בְּעֵנְיִ רוֹאֶה וּמְבִין מִרְחוֹק אֲשֶׁר
בְּמַעַט נִשְׁמַע בְּפִרוּשׁ עֲמֻקוֹת צַעֲקַת הַלֵּב שֶׁל כֹּל אֶחָד לְהִתְקַרֵּב
לְנִקְדַּת הָאֱמֶת לְאֱמֶתוֹ, אֲבָל גְּבוּהַ טוֹרָא וְכו', וְהִירְדֵן מִתְּפִשֵׁט
מִלְעֵבֶר אֶל הַקְּדוֹשָׁה וְכו'. מַה נָּשִׁיב לָהּ וְכו' אֲשֶׁר פָּלַט וּמִלַּט

נפשינו מחדא, מלהיות לנו חס ושלום איזה חלקת הלב מנקדת האמת. בן יוסף ה' להגדיל ולהפליא חסדו הגדול עמנו שנוזה לקים באמת ובשלמות דבריו הקדושים, עד שנוזה לבוא מהרה להתכלית הנצחי פרצונו הטוב אמן בן יהי רצון.

גם הייתי באוסטרהא והחייתי מאד את גוע קדש של אדוננו מורנו ורפנו וזכרנו לברכה. והיו לי מניעות רבות מאד מלפע לשם, עד שכבר הייתי נואש מלפע לשם. והשם יתברך עזרני ברחמיו ונסעתי לשם, וקבלוני בכבוד הרב המפרסם וכו' בעצמו ובניו וקצת מאנשיו שהיו נמצאים אז. והייתי שם מיום ד' אחר חצות עד איזה שעות אחר תפלת שחרית ביום ה'. וגדול העצה יתברך ש'לה בלפי לפע משם על שבת קדש לקהלת קאסטנמין ישן. וכן עשיתי, ובאתי לשם ביום ו' אחר חצות. והיה לי יסורים ובלבולים גדולים בדעתי בעת שנכנסתי לשם, מחמת ששם קרוב למדינתנו ש'ודעים ביותר מאש המחלקת. אך השם יתברך עזרני שבני המשפחה שלנו קבלוני בכבוד גדול, ושאר אנשים היו ביניהם שנוי דעות, וקצת מהם היו אצלי. ותהלה לאל עבר השבת בשלום, אבל דברי תורה לא נאמרו שם כי אם מעט. וביום א' לעת ערב יצאתי משם ובאתי לפה בשלום בנ"ל. הנה ספרתי לכם מעט מהרבה מסדר נסיעתי למען יהיה לכם לזכרון. ובפרט פאשר יחמל ה' ויעזרנו בחסדו לגמור עסקינו בשלום, אז נבין ביותר ישועת ה' ונפלאותיו וחסדיו עד אין מספר, ולה' הישועה. ברגע זאת נודע לי שקרוב שתצא הפאסט מפה ואני מכרח לקצר.

דברי אביך המצפה לראותכם בחיים ושלוים ושמוחה בקרוב
 באומאן אם ירצה השם, כי אי אפשר לי לפע לביתי עתה
 מפני טעמים, והנני מצפה עתה לבוא בקרוב לאומאן. ואחר
 חתימת זה האגרת אתחיל לעסק בענין נסיעתי מפה לאומאן.
 ועדן איני יודע באיזה דרך אפע. והמכין מצעדי גבר יוליכני
 בדרך הישר והאמת, "ינחני במעגלי צדק למען שמו".

מן אפריל

י"ד אב

שיט

בעזרת השם יתברך, יום ג' ראה ת"ר פרדיטשוב.

(חסר פאן)... ושלוים לבני הרבני מורנו הרב דוד צבי שיהיה.

מכתבך קבלתי והיה לי לנחת גדול. והלשון שלך תהלה
 לאל כבר מתקן קצת בעזרת השם יתברך, ובקרוב
 יתתקן פראוי. רק בכתב אתה צריך להרגיל עצמך בכל יום, כדי
 שתאמן ידך היטב בכתובה. ויהיה נצרך לך בכל האפנים. הן
 לדרך ארץ, הן לתורה ועבודת השם. ולהשיב לך על מכתבך אין
 עתה הזמן מספיק. ואם ירצה השם מאומאן אשיב לך בכתב,
 וגם נדבר אם ירצה השם בעזרת השם יתברך. רק חזק בני ואמץ
 מאד לברח בכל פעם ממחשבות זרות, כי המחשבה ביד האדם
 להטותה פרונו. ובכל פעם שממשיכין המחשבה מחוץ לפנים
 יקר בעיני השם יתברך מאד מאד. ובשכיל זה בא האדם לעולם
 ללהם מלחמה זאת. ועל פי דרכי עצותיו הקדושות של אדוננו
 מורנו ורבנו ז"ל ובכחו הגדול יכולים להציל נפשו. רק שצריכין
 התחזקות גדול ועקשנות עצום לעסק בכל יום בתורה ותפלה,

וְעֵבֶר עָלַי מָה. אֲנִי אֶעֱשֶׂה אֶת שְׁלִי, וְאֶחְטֹף טוֹב כֹּל מִה שְׂאוּכַל, מְעַט אוֹ הַרְבֵּה, כְּתַרְנַגּוּל הַמִּנְקָר בְּאֶשְׁפָּה וְכו'. וּבִפְרָט לְצַעֵק וּלְהַתְחַנֵּן לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל פַּעַם. בְּפְרָט בְּיָמֵם הַקְּדוּשִׁים הַנּוֹרְאִים הַלָּלוּ.

דְּבָרֵי אֲבִיד הַמְחַכָּה לְרֹאוֹת כֶּךָ כֹּל טוֹב.

לך *הַב"ל*

אֶהוּבֵי בְנֵי נַחֲמָן שְׂיַחִיה.

דַּיִיךְ גְּרִים הָאֵב אִיךְ מְקַבֵּל גִּוּוֹעַן. אוֹן הָאֵב גְּרוֹם נַחַת גִּיהֶאֱמַט וְוֹאֵם דִּיא הָאֵסֵט אֵלִיין גִּישְׂרִיבִין. בְּפְרָט דִּיא בִּיסֵט נִיט גִּיוֹנְד גִּוּוֹעַן, גִּילוּבֵט הֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ וְוֹאֵם הָאֵמַט דִּיר גִּיהֶאֱלִפִין. הִינֵט בְּדֶארְפֶּסֶטוֹ אֵן הִיבִין תְּפִלִּין צוֹא לִיגֵן, בִּיסֵטוֹ גָּאָר נִיִּיא גִּיבֹרִין. לְמַעַן הֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ דְּעַר מֵאֵן דִּיךְ רַעְכֵּט וְוֹאֵם דָּא הִיבֵט זִיךְ אֵן. וְוֹאֶרְף אַוּוֶעַק אֶלְע נֶארִישְׂקִיִּיט וְוֹאֵם בִּיו אַהֶעַר אִיז גִּוּוֹעַן, אוֹן מֵאֶד דִּיר אַנִּיִּיא הָאֶרֶץ צוֹ גִּיטִין. אֵם יֶרְצָה הֵשֵׁם מֵאוּמָאן וְוַעַל אִיךְ דִּיר מְעַר שְׂרִיבִין בְּעֶזְרַת הֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ. בְּתִים וְוַעַל אִיךְ הִיִּסִין לְבְנֵי רַבִּי אִיצִיק שְׂיַחִיה דִּיר שְׂיַקְעֵן. זִיִּיא גִּיוֹנְט אוֹן פְּרִיִּילִיךְ, אוֹן זָאג תְּהִלִּים אֶלְלַע טָאג, אוֹן בֶּאֱנַעַר צוֹא לְעַרְנִין, וְוַעַט אֶלְץ רַעְכֵּט זִיין בְּעֶזְרַת הֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ. וְקַבְּלֵתִי אֶת פְּרִישַׁת שְׁלוֹמֶךָ, הִיתָה לִי נַחַת רַבָּה מְזִיחַ שְׂאֵתָה עֲצֻמָּה כְּתַבְתָּ, בְּפְרָט שְׁלֵא הִיִּיתָ פְּרִיא, וְתַהֲלָה לֵאל שְׂעֶזְרָךְ. הַיּוֹם עָלִיךְ לְהַתְחִיל לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין, אַתָּה נוֹלְדֶת מַחְדָּשׁ. לְמַעַן ה' יִתְבָּרַךְ, הַתְּבַנֵּן מִה פִּתְחִיל. הַשְׁלַף אֶת כֹּל הַתְּבָלִים שְׂהִיו עַד עֶתָּה, וּבְרָא לְךָ לֵב חֲדָשׁ לְטוֹבָה. אֵם יֶרְצָה ה' מֵאוּמָאן אֶכְתֹּב לְךָ עוֹד בְּעֶזְרַת ה' יִתְבָּרַךְ. בְּתִים (שֶׁל תְּפִלִּין) אֲצַנֵּחַ

לְבַנֵּי ר' אֵיצִיק שְׂיִחְיָה לְשָׁלֹם לֵד. תִּהְיֶה פְּרִיא וְשִׂמְחָה, וְאָמַר תְּהִלִּים כָּל יוֹם, וְהִשְׁתַּקֵּק לְלִמּוּד - וְהַפֵּל יִהְיֶה כְּרֵאוֹי בְּעִזְרַת ה' וְתִפְרְדֵּן].

לך הג"ל

וְשָׁלוֹם לְכָל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה. אִי אֶפְשָׁר עִתָּה לִיחַד הַדְּבוּר לָכֶם פְּרֵאוֹי. מִן הַסֵּתֶם תִּרְאוּ אוֹ תִשְׁמְעוּ מֵה שִׁפְתֵיכֶם לְרַבֵּי אֵיצִיק בְּנֵי שְׂיִחְיָה. וְהַפְּאֵסֶם נְחוּצָה מְאֹד.

לך הג"ל

ט"ו אב

שֵׁב

כְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם ה' שׁוֹפְטִים ת"ר אוֹמְאֵן. בְּעַל הַרְחָמִים יִטִּיב הַכְּתִיבָה וְהַחֲתִימָה לְכַבּוֹד אֱהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי הַרְבֵּנִי וְכו' מוֹרְנוּ הַרֵב יִצְחָק שְׂיִחְיָה עִם כָּל יוֹצְאֵי חֲלָצֵיו שְׂחִיו.

עַד הִנֵּה עֲזוּרֵנוּ רַחֲמֵיו יִתְפַּרֵּךְ שִׁפְאֵתִי לְפָנֶי בְּיוֹם ג' כְּמוֹ חֲצוֹת הַיּוֹם, וּמִצְאֵתִי מִכְּתָבְךָ וְהָיָה לִי לְנַחַת. וְעִתָּה עֵינֵי תְלוּיוֹת לְמָרוֹם הוּא הַתְּחִיל הוּא יִגְמַר הָעֵסֶק שִׁמְסַר בְּיַדְנוּ לְעֵסֶק בּוֹ שֶׁהוּא טוֹבַת הַכֶּלֶל לְנִצְחָה, ה' יִגְמַר בְּעַדְנוּ לְטוֹבָה מְהֵרָה. וַיָּמִים הַנּוֹרָאִים הַקְּדוּשִׁים מְמֻשְׁמְשִׁים לְבּוֹא וְצָרִיכִין לְפִשְׁפֹּשׁ בְּמַעֲשָׂיו, וּלְבַקֵּשׁ וּלְדַרֵּשׁ וּלְחַקֵּר דְּרָךְ לְתִשׁוּבָה כָּל אֶחָד מִמְּקוֹם אֲשֶׁר הוּא שָׁם. וְאֵין כַּחֲנוּ אֶלָּא בַּפֶּה, וְגַם לֹזֶה צָרִיכִין סִיעָתָא דְשִׂמְיָא. וְצָרִיכִין לְהַתְחַזֵּק בְּרִצּוֹנוֹת וְכַסּוּפֵין טוֹבִים בְּהַתְחַזְּקוֹת גְּדוֹל וּבְעַקְשָׁנוֹת גְּדוֹל בְּרִצּוֹן, וְלְהֶאֱמִין בְּעַצְמוֹ שֶׁעַדְנֵן הַטוֹב שָׁבוּ חוֹק מְאֹד מְאֹד, אֶף עַל פִּי שִׁפְנֵמְתִי בּוֹ כְּמוֹ שִׁפְנֵמְתִי, אֶף עַל פִּי כֵן מִיִּם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאֱהָבָה, וְנִהְרֹת לֹא יִשְׁטַפּוּ אֶת הַנִּקְדוּת טוֹבוֹת שְׁזִכִּיתִי לְחַטָּף בְּזֶה הַצַּל עוֹבֵר. וּבְכַרְמֵ שְׂתִהְלָה לֹאֵל בְּחֶסֶדוֹ הַגְּדוֹל, הַכֵּל גָּנוּז וְצָפוֹן חָתוּם וּמְשֻׁמֵּר אֵצֶל הָרֵאשׁ

בית האמתי, ובכחו הגדול עדין יש לי תקוה לכל טוב אמתי ונצחי. רק חזק ואמין מאד לשמוח בכל זה בכל השנה בלה, ובאלו הימים הקדושים אלול ותשרי ביותר ויותר. אשרינו שאנו יודעים צרופים קדושים ונוראים ונשגבים פאלה על אלול ותשרי. ולא יכלתי להתאפק מלהזכיר קצתם: עז והדר ל'בושה ו'תשחק ל'יום א'חרון צרופ אלול בראשי תבות; ומל ה' אלהיך א'ת ל'בבך ו'את ל'בב וכו'; ו'אם ל'א תאכה האשה ל'לכת א'חרך וכו'. ולזה שיך סוד בנות אלול, שיסודה הוא אם אפק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך. אשרי המתחזק בכל יום ובכל עת, ובפרט בפאלול בעצמו לילך בזה, להמשיך על עצמו הבקיאות מהבקי בהלכה בקי ברצוא בקי בשוב וכו' וכו', תשרי: ראשי תבות אתה פוררת בעונך י'ם ש'ברת ר'אשי ת'נינים על המים ואתה ידעת את נפש הגר' פי' גרים סופי תבות תשרי; ת'בואי ת'שור' מר'אש' אמנה; תשרי שני פעמים חותם. מי שמע פזאת מי ראה פאלה, בפרט מי שזכה למעם אפלו בנקדה מן היים צוף דבש אמרי נעם, התגלות התורות הקדושות שנאמרו על כל הנ"ל. גדול אדונינו ורב כח אשר הפליא עצה להעלים ולהסתיר אור בזה בשביל קיום הבחירה, אבל מה נשיב לה' וכו' אשר פקח עינינו לראות עין בעין אממת נקדת האמת, שאי אפשר עוד להסתירו חס ושלום מדעתנו בשום אפן. אף אם מעשינו הם חס ושלום כמו שהם, האמת הוא אמת, ודבר אלהינו יקום לעולם.

דברי הכותב בדמעה מעצם תשוקת הנקדות טובות וכו'.

וְשָׁלוֹם לְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה וְעִצּוֹמָה וּבִבְרָט
 לִידִידֵי כְּנַפְשֵׁי הַוְּתוּק הַמִּפְלָג מוֹרְנוּ הָרַב יַעֲקֹב גֵּרוֹ
 יְאִיר, הַזֶּהָר וְהַזֶּהָר בְּנֵי וְתַלְמִידֵי חֲבִיבֵי לְכָל יַעֲלָה עֲלֶיךָ רַעִיּוֹן חֵם
 וְשָׁלוֹם שְׁלֵא כְּרִצוֹן הָאֲמֶת, רַק בּוֹא תְּבוֹא בְּרִנָּה עִם אֲנָשֵׁי
 שְׁלוֹמֵנוּ לְפָה עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה. וְכֵן כָּל יְמֵיךָ עַד
 יְבוֹא מוֹרָה צָדֵק לְמַעַן יֵיטִיב לְךָ לְנֶצַח, וּבְחֶסֶדְךָ וּתְבַרְךָ תַּחֲזוּק לִי
 לְטוֹבָה לְנֶצַח נְצָחִים.

121 הַג"ל

ט"ז אב

שְׂכָא

בְּעוֹרַת הַשֵּׁם יְתַבְרַךְ, יוֹם ג' תַּצֵּא ת"ר אוֹמָאן.

רַב שְׁלוֹם לְאַהֲבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי הַרְבֵּי מוֹרְנוּ הָרַב יַצְחָק שְׁיחִיָּה
 עִם כָּל יוֹצְאֵי חֲלָצֵי הַיְקָרִים שְׁיחִיו.

מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי בְּיוֹם א'. לְהַרְחִיב בְּדַבְרֵי אֲמֶת אֵין בְּלִשׁוֹנֵי
 מְלָה עֵתָה, וּבְקָרוֹב תְּבוֹא בְּעִצְמוֹךָ בְּעוֹרַת הַשֵּׁם
 יְתַבְרַךְ. הַשֵּׁם יְתַבְרַךְ יִרְחַם עֲלֵינוּ וְיִזְכְּנוּ לְהַמְשִׁיךְ עֲלֵינוּ שְׁנֵי
 הַבְּקִיאוֹת שְׁצָרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עִצְמוֹ, שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּקֵי בְּרִצּוֹא
 בְּקֵי בְּשׁוֹב, שֶׁהֵם בְּחִינַת אֵם אֶסֶק שְׁמַיִם שָׁם אֶתָּה וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל
 הַנֶּךְ. כִּי בְּרִדְאֵי הוּא בְּקִיאוֹת גְּדוֹל וְעִצּוֹם מְאֹד כַּאֲשֶׁר כָּבֵד דְּבַרְנוּ
 בְּזָה כְּמָה פְּעָמִים, וְיֹתֵר יֵשׁ לְדַבֵּר מְזָה כְּמַעֲט בְּכָל יוֹם, כִּי עֲקֹב
 הַלֵּב מִכָּל וְאֲנֹגֵשׁ הוּא וְחוֹלָה מְאֹד. וְכַמָּה וְכַמָּה חוֹתְרִים עֲלֵינוּ
 מְאֹד בְּכָל יוֹם לְהַפִּילוֹ לְגַמְרֵי חֵם וְשָׁלוֹם חֵם וְשָׁלוֹם, וְצָרִיכִין בְּכָל
 פְּעַם לְזַכֵּר הַיֵּטֵב בְּעֵנֵן הַבְּקִיאוֹת הַג"ל, וְעוֹד כְּמָה שִׁיחוֹת
 קְרוֹשׁוֹת וְתוֹרוֹת נוֹרְאוֹת הַשִּׁיכִים לָזָה, לְמַעַן יִשְׁאֵר קַיִם עַל עַמְדוֹ

תמיד. ובפרט בחדש אלול שאז נמשך השני בקיאות הנ"ל, שהם סוד פונת אלול וכו' וכו'. באמת איני יכול להבין כלל במה זכינו לשמע פזאת. ואם נעשה עמנו מה שנעשה בגשמיות ורוחניות ומחלקת ובזיונות, אף על פי כן אשרינו אשרינו ודאי, ועדין יש תקנה לחכות לכל טוב בזה ובכא לנצח.

דברי אביך.

למו אפרסוף

ושלום לבני הרבני מורנו הרב דוד צבי שיחיה.

למען השם יתברך תתגבר בכל עז להיות אף שמח תמיד, ובטח בה' כי לא יעזב אותך, והכל יתהפך לטובה. ותחיה עצמך בלמוד התורה הקדושה בכל יום, ובתפלות ותחנונים ואמירת תהלים בכונה, ותדבר עם אנשי שלומנו בכל יום, ותשמח נפשך בכל מה דאפשר. ואני על משמרת אעמוד להתפלל עבורך ולה' הישועה שייטיב לך בחסדו. לא כחטאינו יעשה לנו וכו', כי חסדו גדול עלינו, חסדי ה' כי לא תמנו וכו'. ואין פנאי להאריך עתה. ושלום וחיים בנפשך בני חביבי ונפש אביך המעתיר בערך ומצפה לישועתך.

למו הנ"ל

ושלום לחתני הרבני מורנו הרב פרוך גרו יאיר עם שלום וזנתו היא בתי מרת חנה צידיל תחיה, ולבני נחמן, ולבני יוסף יונה שיחיו.

למען השם יתברך באגערט צוא לערנין און דאווענט ערינסט, און היט בענשין און קריאת שמע ליענען, און

כָּל הַבְּרָכוֹת. אוֹן הֵיט אֵייד פּוֹן שְׁלַעֲכֶמָס אוֹן מְרַאכְמַ אוֹף דְּעַם תְּכִלִּית, וּוּאֵרִיִן דְּעַר תְּכִלִּית אִיזוֹ נָאֵר תּוֹרָה אוֹן תְּפִלָּה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים נְהַשְׁתַּקְקוּ לְלַמֵּד וְהַתְּפַלְלוּ בְּרַצִּינּוֹת, וְהַזְהִירוּ בְּכַרְפַּת הַפְּזוֹן וּבְאֻמִּירַת קְרִיאת שְׁמַע וְכֹל הַבְּרָכוֹת. וְהַזְהִירוּ מִכַּע וְהַשְׁבּוּ עַל הַתְּכִלִּית, כִּי הַתְּכִלִּית הִיא רַק תּוֹרָה וְתְפִלָּה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים.]

121 הַג"ל

מכתבים דשנת ה' אלפים תר"א

י"ז אב

שכב

ברוך השם, יום א' ערב סכות תר"א לפ"ק ברוסלב.

אהובי בְּנֵי חֲבִיבֵי. מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי הַיּוֹם בְּאֻמְצַע תְּפִלַּת שַׁחֲרִית, וְהָיָה לִי לְנַחַת וְהָיָה יִשְׁמַחְנוּ בְּשִׂמְחַת הַחֹג הַקְּדוֹשׁ הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה. וְתוֹפָה עַל יְדֵי הַשְׂמִיחָה שִׁישְׁלַח הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְזוּגְתְךָ תַּחֲיָה, כִּי שְׂמִיחָה הִיא רְפוּאָה לְכֹל מִינֵי חוֹלָאֹת רַחֲמָנָא לְצִלָּן.

והנה נִכְסַפְתִּי מְאֹד לְמִלְאוֹת רְצוֹנְךָ שֶׁהוּא רְצוֹנִי, לְכַתֵּב לְךָ דְבָרֵי אֱמֶת מִעֲנִינָא דִּיּוֹמָא, אֲךָ מְרִידָנָא טוֹבָא. וְעַדִּין לֹא הִנַּחְתִּי תְּפִלִּין דְּרַבְנֵנוּ תָם, וְלֹא הִגִּבִּיהוּ כְּנִפֵי הַסֶּפֶה וְכוּ'. אֲךָ תִּשְׁוֹקְתְךָ מִכְרִיחֵנִי לְכַתֵּב לְךָ מְעַט מֵאֲשֶׁר דִּבְרַנּוּ אֶתְמוּל בְּסַעֲדָה שְׁלִישִׁית, שְׁכָל בְּחִינַת סֶפֶה וְאַרְבַּעָה מִינִים הַקְּדוֹשִׁים הַכֹּל לְהַשְׁלִים וּלְהוֹצִיא לְאוֹר הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַצְּדִיקֵי אֱמֶת בְּכֹל דוֹר שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִשְׁלַם הַתּוֹרָה וְכוּ'. שְׁבוּהָ אֲנִי עוֹסְקִים בְּאֵלוֹ הַיָּמִים לְהַשְׁלִים אֶת הַתּוֹרָה בְּשְׂמִינֵי עֲצַרַת וְשִׂמְחַת תּוֹרָה,

שְׁהוּא סוּף גִּמְר וְהַתְקוּן שֶׁל רֵאשׁ הַשָּׁנָה וַיּוֹם הַכְּפוּרִים כְּמוֹבָא
 בְּכּוֹנֹת. וְכָל מִצְוֹת אֲרַבְעָה מִיָּנִים בְּיָדִים, לְהָאִיר יְדֵי הַסְּמִיכָה
 בְּיָדֵי הַפְּתִיכָה הָעוֹסְקִים בְּכַתִּיבַת פְּתַב יִשְׂרָאֵל. בְּפֶרַט הַפּוֹתְכִים
 סְפָרִים קְדוּשִׁים שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִבְקַע יָם
 הַחֲכָמָה שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְהַכְנִים בְּלָבוּ יְדִיעַת הָאֲמוּנָה
 הַקְּדוּשָׁה, עַד אֲשֶׁר יִתְקַיֵּם וַיִּדַע כָּל פֶּעוּל כִּי אֵתָּה פְּעַלְתָּ וְכוּ'
 כְּמוֹ שְׁמִסְמִין אַחַר גְּמִילַת לִוְלָב לְמַעַן דַּעַת כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי ה'
 הוּא הָאֱלֹהִים וְכוּ'. וְהַנֶּעֱנוּעִים הַקְּדוּשִׁים הֵם בְּחִינַת תְּנוּעַת
 הַקְּלָמוֹס בְּאִוִיר, הַמוֹבָא בְּהַתּוֹרָה "חֲדֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן" שְׁאֵנוּ
 עוֹסְקִים בָּהּ עַתָּה. וְהַשְּׁלֵשָׁה מִיָּנִים שְׁאֵצֵל הַלִּוְלָב הֵם בְּחִינַת ג'
 אֲצַבְעֵין דְּאֲחֻזִּין בְּקְלָמוֹסָא הַמוֹבָא בְּתַקּוּנֵי זְהַר, כְּדֵי לְהַשְׁלִים
 הַתּוֹרָה בְּבְחִינַת לֹחֹת הָאֶבֶן פְּתוּבִים בְּאֲצַבְעֵי אֱלֹהִים. וְשִׁדְךָ לְזֶה
 מֵאֲמַר הַתְּקוּנֵי זְהַר, וּבְגִין כֵּךְ בְּקִנְיָה דִּילְךָ דְּאִיהוּ קְלָמוֹסָא בְּזַע יִמָּא
 דְּאוּרִיתָא וְיִבְגְלַל זֶה בַּפְּטָה שְׁלֵדָּה שֶׁהוּא קוֹלְמוֹס, בְּקַע אֵת יָם הַתּוֹרָה.
 וְהַכָּל לְהוֹדִיעַ וּלְסַפֵּר לְכָל בְּאֵי עוֹלָם גְּבוּרֹתָיו וְנִפְלְאוֹתָיו וְחַסְדָּיו
 שְׁעוֹשֶׂה עִמָּנוּ בְּכָל דּוֹר וְדוֹר, שְׁשׁוֹלַח לָנוּ צַדִּיקִים אֲמִתִּיִּם כְּאֵלוּ
 שְׁמַגְלִים לָנוּ חֲדוּשֵׁי תּוֹרָה נוֹרָאִים וְנִפְלְאִים כְּאֵלוּ, שֶׁעַל יְדֵי זֶה
 נִמְשָׁךְ קִיּוֹם הַתּוֹרָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלָּה אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה
 בְּחִינַת הַסְּפָה בְּחִינַת עֲנִי כְּבוֹד שֶׁהִלְכוּ לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל, בְּנִסְיַעֲתָם
 בְּמִדְבָּר וְהָאָרֶז עִם הַלֹּחֹת הָאֶבֶן לִפְנֵיהֶם, שֶׁבְּבְחִינָה זֹאת צָרִיךְ
 אִישׁ יִשְׂרָאֵלִי לִילְךָ בְּדַרְךָ, הֵן רְחוּק הֵן קְרוֹב, אוּ בְּעִירוֹ כְּשֶׁהוֹלֵךְ
 בְּשִׁבְלֵי מִשָּׂא וּמַתָּן וּפְרִנָּסָה, כְּגוֹן לְבֵית הַפֶּאֶסֶט וְכוּ', שֶׁצָּרִיךְ לְכַוֵּן
 כְּדֵי שִׁירוּיָהּ וַיִּתֵּן צְדָקָה לְהִיּוֹת בְּכָלֵל תּוֹמְכֵי אוּרִיתָא הָעוֹסְקִים
 לְהוֹצִיא לְאוֹר סְפָרִים הַקְּדוּשִׁים וְכוּ'. וְגַם צָרִיךְ לְכַוֵּן אוּלַי יִפְגַּע

עם אייזה אָדם לְדַבֵּר עִמוֹ מֵהִתְכַלִּית, וְלִהְיוֹדִיעַ לוֹ מֵאַמְתַּת הַחֲדוּשִׁים שֶׁל הַתְּנָלוֹת הַתּוֹרָה שֶׁל צְדִיקי אֲמַת שְׁפָדוֹר וְכוּ', וְעוֹד יֵשׁ הֶרְבֵּה בָּזֶה. וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְשִׁמְחָה בְּחִינַת "אוֹר צְדִיקִים יִשְׂמַח" בְּחִינַת זְמַן שִׁמְחָתָנוּ. וְשִׁלְמוֹת גָּמַר הַשִּׁמְחָה בְּיוֹתֵר הוּא בְּשִׁמְחַת תּוֹרָה, שְׂאֵז מִשְׁלִימִין הַתּוֹרָה, וְכָל אֶחָד נוֹטֵל סֵפֶר תּוֹרָה בְּיָדוֹ וְשִׁמַּח בָּהּ עַל חֻלְקוֹ שֵׁישׁ לוֹ בְּהַשְׁלַמַּת הַתּוֹרָה בְּבִחִינַת הַנְּ"ל.

וְעֵינַיִם לְבָרֵךְ לְהַבִּין הַיֵּטֵב כֹּל הַנְּ"ל וְתַדְרָבְרוּ מִזֶּה בְּיוֹם טוֹב הַקְּדוֹשׁ הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה, וְתוֹזְכְרוּ מַה שְׁדַבְּרָנוּ מִזֶּה בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה הָעֶבֶר, וְתַתְּחַזְּקוּ מְאֹד לְשִׁמְחָה עַל חֻלְקֵכֶם בְּכָל הַנְּ"ל, כִּי "חֲדוּת ה' הוּא מְעֻזְכֶם". עַד יִשְׁקִיף וְיֵרָא ה' מִשְׁמַיִם שְׁנוֹבֵה בְּחֶסֶדּוֹ לְהוֹצִיא מִכַּף אֵל הַפְּעַל תְּשׁוּקַתְכֶם שֶׁהוּא רְצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּאַמְת. נְגִילָה וְנִשְׂמָחָה בִּישׁוּעָתוֹ. דַּעַר וַיִּיל הָאֲבִין מִיר בְּרוּךְ־הַשֵּׁם, דִּיא פְּלִיגִיל פּוֹן דַּעַר סְפָה אוּיָף גִּיהוּיָבּוֹן, דַּעַם אֶתְרוּג מְהַדַּר הָאֵב אוּיָד אוּיָצַט אוּיָד גִּיזַעְהִין. בְּרוּךְ הַשֵּׁם אֱלֹיָן רַעְכְּמַ וּבִינְתִים הַרְמְנוֹ אֶת כְּנָף הַסְּפָה, אֶת הָאֶתְרוּג הַמְּהַדַּר גַּם כֵּן רְאִיתִי. בְּרוּךְ ה' חֹכֵם עַל נְכוֹן. לְהַגִּיד כִּי יִשְׂרָאֵל צוּרֵי וְכוּ', מִי יִתֵּן שְׁנֵהִיָּה גַם כֵּן בְּכָלֵל יִשְׂרָאֵל, אֶדְ לַעַת עֲתָה אָנוּ שְׂמַחִים שְׂאָנוּ מְחַבְּרִים עֲצָמָנוּ לְצְדִיקִים וְלִישְׂרָאֵל וְלִישְׂרֵי לֵב שִׁמְחָה.

דְּבָרֵי הַכּוֹתֵב בַּחֲפוּזֵן גָּדוֹל וּמְצַפֵּה לְשִׁמְחָה בִּישׁוּעָתוֹ תְּמִיד.

מן אבֶּרֶסֶף

וְשָׁלוֹם לְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמָנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה לְנִצָּח. לְכֻלָּם נֶאֱמַר כֹּל הַנְּ"ל וְלְכָל הַחֲפִיץ לְשִׁמְעַת דְּבָרֵי אֲמַת.

שֵׁכַנ

בְּעֵזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם א' לְךָ לְךָ תר"א.

אֶהוּבִי בְּנֵי חֲבִיבֵי גֵרוֹ יְאִיר. מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי. מִה שִׁפְתְּכֶם
שָׂאתָה לֹמֵד הַסֵּפֶר, הַחֲיִיטֹת אוֹתִי מְאֹד. וּבִפְרָט מִה
שָׂאתָה מַחֲיָה עֲצֻמָּךְ בְּמֵה שִׁפְתוֹב שֵׁם בַּתּוֹרָה "אָמֹר אֵל
הַכֹּהֲנִים" בְּעֵגִין הַצְדָּקָה, כִּי כָּךְ חוֹבֵת הַלְמוֹד שְׂיבּוֹא לְיָדֵי מַעֲשֵׂה,
בִּפְרָט סִפְרֵי הַקְדוּשִׁים שְׁמֵלָאִים עֲבָדוֹת וְעֻצוֹת טוֹבוֹת. אֲךָ
הַזְּפִרְתָּנִי בְּנֵי חֲבִיבֵי שְׂבִיּוֹם טוֹב הָעֵבֶר הַחֲיִיטִי עֲצֻמֵי הַרְבֵּה
בַּהֲתַחֲלַת הַתּוֹרָה הַנִּ"ל, בְּמֵה שִׁפְתוֹב שֵׁם שֶׁעָקַר הַכְּלִי זֵיִן שֶׁל
הַצְדִּיק הִיא תִפְלָה. וְכֹל הַמְלַחְמוֹת שְׂיִלְחֵם וְכֹל הַכְּבִישׁוֹת שְׂיִכְבֹּשׁ
הַכֹּל עַל יְדֵי הַתִּפְלָה וְכו', וְהַזְּפִרְתִּי מִה שִׁפְתְּכֶתִי וְדַבְּרֵתִי בְּזוֹה.
וְנִזְכָּר בַּהֲלַקוּטֵי עֻצוֹת שְׁנֵאָמַר גַּם עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁכָּל כְּלִי
מְלַחְמָתוֹ וְכו' הוּא הַתִּפְלָה וְכו', וְדַבְּרֵתִי בְּזוֹה קִצַּת עִם אֲנִשֵּׁי
שְׁלוֹמֵנוּ אֲזוּ. וְגַם עֵתָה אֲנִי מַחֲיָה עֲצֻמֵי בְּזוֹה, כִּי כָּל לְשׁוֹן וְלְשׁוֹן
הַקְדוּשׁ וְהַגּוֹרָא שֶׁל רַבְּנּוֹ ז"ל שְׁמִזְכִּיר אֶצֶל כָּל דְּבָר, יֵשׁ לוֹ כַּח
מִיחָד לְעוֹרֵר וְלַחֲזֹק אֶת הַלֵּב הַיִּשְׂרָאֵלִי לְעִסֵּק בְּזוֹה. וְמִי שְׁמִשִּׁים
אֵל לְבוֹ שֶׁכָּל כְּלִי זֵיִן שְׁלוֹ וְכו' הוּא הַתִּפְלָה וְכו' מִתְעוֹרֵר מִחֲדָשׁ
לְעִסֵּק בְּזוֹה. וְאִם כִּי אֵינִי לִי כַּח לְלַחֵם כָּל כָּךְ וְכו' אֲבָל הֲלֹא אֲנִי
כְּמוֹ הָאִישׁ חֵיל הַפְּשׁוּט שְׁגַם הוּא לוֹקַח כְּלִי זֵיִן מִבֵּית הַמְּלָךְ,
וּמְכַרְחָ לְלַמֵּד תַּכְסִּיסֵי מְלַחְמָה וְכו' בְּכָל יוֹם, וְהַכֹּל בְּכַח הַמְּלָךְ
וְהַשָּׂרִים הַמְּלַמְּדִים אוֹתוֹ וְכו'. וְאִיךָ שֶׁהוּא אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁהַמְּלַחְמָה
אֲרַכָּה וְחֻזְקָה מְאֹד, וְאֵינִי לִי שׁוֹם כְּלִי זֵיִן וְכו' כִּי אִם מְעַט דְּבִיבּוֹר

פִּי, וְגַם זֶה בִּישׁוּעַת ה' וְנִפְלְאוֹתָיו הָעֲצוּמִים. וְאִי אֶפְשֶׁר לְבָאֵר עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה כַּמָּה אֲנִי חֹזֵק בְּזֶה. וְגַם אַתֶּם צְרִיכִים לִילָךְ בְּזֶה לִידַע כָּל זֶה, וְיֹוֹתֵר מְזִה, וְעַנְן בְּלִקְוֵי עֲצוֹת בְּתַחֲלָתוֹ מְזִה. יֵתֵר מְזִה אִין פְּנְאֵי עֵתָה לְהֶאֱרִיד. אֶתְמוּל אֶצֶל הַסַּעֲדָה שְׁלִישִׁית עֲזָרְנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁדִּבְרָנוּ הִרְבָּה דִּבְרֵי תוֹרָה שֶׁהַחִיָּה מְאוּד אֶת בְּלָנוּ. בְּנֵי יוֹסֵף יוֹנָה שְׁיַחֲיָה עַדִּין חָלוּשׁ מְאוּד וּמוֹטָל עַל עָרֶשׁ דְּבֵי רַחֲמָנָא לְצַלֵּן וְאִינִי יוֹדַע כָּלֵל מַה לַּעֲשׂוֹת. נָא מְאוּד לְזַרְזוּ אֶת כָּל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ שְׁיִתְפַּלְּלוּ עִבּוּרוֹ, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִרְחַם וְיִשְׁלַח לוֹ רְפוּאָה שְׁלֵמָה, וְלִבְתַּדְךָ תַּחֲיָה, רְפוּאָת הַנֶּפֶשׁ וּרְפוּאָת הַגּוּף וְכוּ'. רַחֵם רַחֵם הוֹשִׁיעָה הוֹשִׁיעָה כִּי אִין כַּחֲנוּ אֵלֶּא בְּפָה וְכַנ"ל. כְּמוֹ שְׁפָתוֹב "וְאֲנֹכִי תוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ". וְכְמוֹ שֶׁדִּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ ז"ל 'מַה תוֹלַעַת אִין כַּחֲהָ אֵלֶּא בְּפָה אֶף יִשְׂרָאֵל' וְכוּ'. וְאֶף עַל פִּי כֵּן אֲנִי מִתְחַזֵּק אֶת עֲצְמִי לְכַטֵּחַ בִּישׁוּעַתוֹ וְלִשְׂמַחַ בְּחֶסֶדּוֹ.

דְּבַרֵי אַבִּיד הַמְצַפֶּה לִישׁוּעָה.

יְמֵן אֶבְרָהָם

שְׂבַד

בְּעֹרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם ד' לָךְ לָךְ תר"א.

אֶהוּבִי בְּנֵי חֲבִיבֵי שְׁיַחֲיָה. מִכְּתָבְךָ קִבַּלְתִּי. עֵתָה כְּעַת אִין לְחַדֵּשׁ, וּמוֹסֵר כְּתָב זֶה נְחוּץ. בְּנֵי שְׁיַחֲיָה לְפַעֲמִים יֵשׁ לוֹ אֵיזָה שְׁנוּי לְטוֹבָה, וְעַדִּין הוּא חָלוּשׁ ה' יִסְעָדוּ מְהֵרָה בְּשְׁלָמוֹת. גַּם עֲנָבִים קִבַּלְתִּי, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִשְׁלַח לוֹ רְפוּאָה בְּדַבְרֵי ה' עַל יְדֵי כָּל מַה שְׁיֵאֱכַל וְיִשְׁתֶּה, בְּבַחֲוִינַת "וּבִרְךָ אֶת לַחֲמֶךָ וְאֶת מִימֶיךָ וְהִסִּירוּתִי מִחֻלָּה" וְכוּ'. וְה' יִחַזֵּק אוֹתְךָ וְאוֹתְנוּ שְׁנוֹזְכָה

לְפָרֵשׁ שִׁיחַתְּנוּ לְפָנָיו יִתְפָּרֵד בְּדַבְרֵי חַן וְאַמֶּת בְּאִפְּן שִׁישְׁמַע
שׁוֹעֲתֵנוּ וְיוֹשִׁיעֵנוּ וְיַעֲזֹרֵנוּ מִהַרְהָ לְמַעַן שְׁמוֹ.

דַּבְרֵי אֲכִיד.

וְאֵל אֲבִי־סֹפֶר

רַבִּי לִיבְלֵי מִבְּרָאה־לֵיב שְׁהִיָּה חֲתַן רַבִּי יַעֲקֹב חֲתַן יוֹדֵל הוּא
עֲתָה בְּבֵיתִי. וְזֶה סְמוּךְ בָּא לְכָאן מַה שְׁלֵא הִיָּה פַּה חֲמִשׁ
שָׁנִים; וְזָכְרוּ הַיָּטִב מַה שְׁנַעֲשָׂה בְּעוֹלָם עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כִּי לֹא
דָּבָר רִיק הוּא מַה שְׁנַעֲשָׂה בְּכֻלָּל, וְעִם כָּל אֶחָד בְּפָרֵט בְּכָל עַת
וּבְכָל יוֹם. גְּדוּלִים מַעֲשֵׂי ה' מְאֹד עִמָּךְ מִחֻשְׁבוֹתֶיךָ.

י"ב אב

שְׂכָה

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם א' וַיֵּרָא תר"א.

שְׁלוֹם לְאַהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי שִׁיחָה וְיוֹצְאֵי חֲלָצֵי שִׁיחֵנוּ.

מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי עִתָּה. וְהַחֲיִיתִי אוֹתִי מְאֹד בְּמַה שְׁכַתְּבָתְךָ
שְׁאַתָּה עוֹסֵק בְּסִפְרֵי הַקְדוּשִׁים, כִּי זֶה כָּל חֲלָקִי
וְכוּ'. יְהִי כֵן ה' עִמָּנוּ שְׁתִּזְכֶּה לִילָךְ לְקַיֵּם כָּל דְּבָרֵי תוֹרָתוֹ
הַקְדוּשָׁה וְכוּ'. וּבְשִׁבְתְּ הָעֶבֶר דְּבַרְנוּ בְּהַתּוֹרָה "צַהַר תַּעֲשֶׂה
לְתִבָּה" תִּהְיֶה לְאֵל, וְהִיָּה אֶצְלָנוּ חֲדָשׁ. וְהַעֲקֹר שְׁצָרִיכִין בְּתַקְרָף
הַחֲשָׁד לְמִשְׁךְ אֶת עֲצָמוֹ אֶל הָאֱמֶת, וּבְפָרֵט בְּפָרֵט בְּעַת הַתְּפִלָּה,
שְׁאֵז הַחֲשָׁד מְסַבֵּב מְאֹד מְאֹד, צָרִיכִין לְזַהֵר מְאֹד לְרְאוֹת לְדַבֵּר
הַדְּבוּר בְּאֱמֶת, וְאֵז יֵאִיר לוֹ הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד וְכוּ'. וּכְפִי מַה שְׁכַתְּבָתְךָ
אֶתָּה עוֹמֵד סְמוּךְ לְהַתּוֹרָה הַזֹּאת, נָא מְאֹד בְּנֵי הַזֶּהֱרַר וְהַזֶּהֱרַר
לְקַיֵּם כָּל הַנֶּ"ל בְּאִפְּן שְׁתִּזְכֶּל לְחַטֵּף מִתּוֹךְ הַחֲשָׁד לְהַתְּפַלֵּל

בְּכוֹנָה. כִּי הָעֵצָה הַנַּ"ל בְּדוּק וּמְנַסָּה אֲלֵפִים פְּעָמִים, אֵךְ אֵךְ עַל
 פִּי כֵן הַבַּעַל דָּבַר מִתְגַּבֵּר מְאֹד מְאֹד בְּכָל פְּעַם בְּחֻשְׁדֵּי עֲצוּם בְּכָל
 תְּפִלָּה, וּמִסַּבֵּב מִחֻשְׁבֹּתוֹ בְּמַחֲשָׁבוֹת מְבַלְבְּלוֹת הַרְבֵּה בְּלִי שְׁעוֹר.
 וְצָרִיכִין לְזַכֵּר בְּכָל תְּפִלָּה בְּמָה פְּעָמִים עֵצָה הַנַּ"ל לְפָנוֹת עֲרָף
 מִחֻשְׁדֵּי וְהַבְּלָבוּלִים, וְלִהְיֶה שְׂתִדָּל לְדַבֵּר הַדְּבוּר בְּאַמֶּת כְּפִי מִה
 שְׁהוּא, וְאִז יֵאִיר לֹא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַפְּתָחִים וְכו', עַד שְׂיִקִּים כָּל
 הָעוֹלָמוֹת בְּתַפְלָתוֹ. רֵאֵה בְּנֵי וַחֲכָם. הַחֲלוּק בְּרַגַע אַחַת אֵצֶל
 הָאָדָם, כִּי קֹדֶם סַבֵּב אוֹתוֹ הַחֻשְׁדֵּי כָּל כָּךְ וּבְרַגַע קָלָה שְׁהַמְשִׁיד
 עֲצָמוֹ לְדַבֵּר דְּבוּר אֱמֶת זָכָה לְקִים כָּל הָעוֹלָמוֹת. כִּי זֶה כָּל הָאָדָם
 שְׂתִלְוִיִּים בּוֹ כָּל הָעוֹלָמוֹת בְּכָל רַגַע. אֵךְ גְּדֹל הַהֲתַנְּרוֹת שְׂמִתְגַּרִּין
 בּוֹ הוּא בְּלִי שְׁעוֹר. אֵךְ כְּבֹר הַקְּדִים לָנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רְפוּאָה עַל
 יְדֵי צְדִיקֵי אֱמֶת, כִּי לֹא כַחֵם וְכו', כְּבֹר הִיָּה מִה שְׁהִיָּה חֵם
 וְשָׁלוֹם. אֵךְ אַחֲרֵי הוֹדִיעַ אֱלֹהִים לָנוּ אֵת כָּל זֹאת רָאוּי לָנוּ לְעִין
 בְּדַבְּרֵיהֶם, וְלַחֲתוֹר בְּכָל עֵת לְקִים דְּבָרֵיהֶם בְּאַמֶּת. וּמִה מְאֹד
 דִּשְׁנָת עֲצָמֵי בְּשִׁמוּעָה מִזְכָּה שְׂאֲחֵיו שֶׁל יְדִידֵנוּ רַבִּי יַעֲקֹב גֵּרוֹ
 יֵאִיר יֵצֵא לְחַרוֹת. כֵּן יִזְכְּרוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שְׁהִיָּה בֶּן חוֹרִין אֱמֶתִי
 עַל יְדֵי עֶסֶק הַתּוֹרָה בְּאַמֶּת, כִּי אֵין לָךְ בֶּן חוֹרִין אֶלָּא וְכו'.

דברי אביך.

מן אבֶּרְסֶלֶס

בְּנֵי יוֹסֵף יוֹנָה שְׁיַחֲיָה תְּהִלָּה לְאֵל הִיָּה לֹא שְׁנוּי לְמוֹכָה וְהוֹלָךְ
 בְּבֵית קִצֵּת תְּהִלָּה לְאֵל, יוֹסֵף ה' בְּרַחֲמָיו לְסַעֲדוֹ בְּשָׁלְמוֹת
 שְׂיִזְכָּה מְהֵרָה לְיָלֵךְ לְבֵית רַבּוֹ כְּרָאוּי וַיַּעֲסֵק גַּם בְּלַמּוּדוֹ הַיָּטִב
 וְלִה' הַיְשׁוּעָה.

שכו

בעזרת השם יתברך, יום ד' חגי שרה תר"א.

לאהובי בני חביבי וכל בני ביתו שלום וחיים וכל טוב.

מכתבך קבלתי עם הסף חמשה זהובים, השם יתברך ירחם עליך ויחזקך ויסעדך לעסק בתורה ותפלה ומעשים טובים כל ימי חייך. ומה שאתה עוסק בספריו הקדושים כסדר, יקר בעיני מאד מאד כי היא חייך לנצח. ונכספתי שתרגיל עצמך לעסק גם במה שזכני השם יתברך לבאר ולחדש בהם. והעקר שתזכה לילך בהם להתפלל עם כל תורה, עד שתזכה לשמרה ולעשותה ולקיימה וכו'. שזה העקר, לעת עתה טוב להודות לה' על העבר, ולהתחזק בשמחה בכל נקדה ונקדה טובה. בפרט מה שזכינו לאורות פאלה לרפואות יקרות וקדושות פאלה לעצות עמקות פאלה, מה אמר לך בני חביבי חלק מאלף ורכבה מאשר בלבי בזה. אם ירצה השם, כשתרבה למוודך בספריו הקדושים ובמה שבארנו בהם, ותרבה בתפלה וכו' קוה קויתי לה' שיפתח לבך בתורתו, ואז תבין גם פעולם הזה אפס קצה מגדלתו, וגדלת תורתו הקדושה, אשר על ידי זה יכולין להבין גדלת בוראנו יתברך. ויתר מזה תזכה לעתיד לבוא וכו'.

ויקבל רצוף פה אנרת לאקירמאן וישלחהו פראוי. ואם ירצה, יוסיף גם כן לפרס בשלומם ולכתב להם איזה דברים מלבב, למען תקבלו דין מן דין. כי כל האגרות ההולכים פעולם מזה לזה ומזה לזה, כלם שרשם רק מאגרות דקדשה שבין ישראל, כגון שאלות ותשובות בדיני ומשפטי התורה. מפל

שָׁפֵן וְכָל שָׁפֵן שְׂאֵלוֹת וְתִשׁוּבוֹת וּבִאוּרִים וְכוּ' בְּלִמּוּד הַקְּדוֹשׁ שֶׁל
 קִיּוֹם הַתּוֹרָה, לְחִזּוֹק וּלְאַמִּץ וּלְעוֹרֵר וּלְיַעֵץ לְטוֹב אֶת לֵב חֵבְרוֹ
 וְתַלְמִידָיו וְכוּ'. גַּם נִכְסַפְתִּי מְאֹד לְקַבֵּל אִיזָה יְדִיעָה מְלֻבּוֹב, עַל פֶּן
 אִם עֲדִין אֵין לָךְ שׁוּם יְדִיעָה תִּרְאֶה לְכַתֵּב בְּחֻכְמַתְךָ לְבָרְאֵד לְרַבִּי
 יַעֲקֹב הִירֵץ אוֹ לְלֻבּוֹב לְבִקְשָׁם מִה זֶה, שְׁעַל כָּל פְּנִים הִיָּה לָהֶם
 לְהָשִׁיב אִם קִבְּלוּ מִכְּתִבְנוּ וּמִה נַעֲשֶׂה שָׁם. נָא לְבַל יִתְרַשֵּׁל בְּזֶה
 כִּי רַב הוּא הָעֵסֶק הַזֶּה עַד אֵין חֻקְרֵי ה' יִתְחִיל וַיִּגְמֹר בְּעֲדָנוּ
 לְטוֹבָה אֲמוֹן כֵּן יְהִי רְצוֹן.

דברי אביד המצפה לישועה.

וְיָן אֲבִרְסֹלֶס

וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִשְׁלַח רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְזוֹנְתְךָ תַּחֲיָה, וַיִּשְׁמֹר
 אוֹתָהּ מִדְּאֻקְטוֹרִים אֲזוֹ טוֹב לָהּ, וְתִקְבַּל רְפוּאָה שְׁלֵמָה
 מִן הַשָּׁמַיִם. וַיִּפְרַס בְּשָׁלוֹם לְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמִנוּ. וּבִפְרָט לִידִידֵי רַבִּי
 יַעֲקֹב גֵּרוֹ יְאִיר. וְתֹאמַר לוֹ שְׂרָאוּי לוֹ לְבֹא לְפָה בְּמִקוֹם קָרְבָן
 תּוֹדָה עַל יְשׁוּעַת אָחִיו גֵּרוֹ יְאִיר, וְה' יוֹשִׁיעַ אוֹתוֹ לְגַאֲלוֹ מִצָּרַת
 וּדְחָקוֹת נַפְשׁוֹ שֶׁהוּא גָּאֵלָה שְׁלֵמָה וַיִּתְרָה וַיְגַדֹּלָה מִגְּאֻלַּת אָחִיו,
 לְמִי שֶׁמְשִׁיִּים לְבוֹ הַיֵּטֵב בְּאַמֶּת לְהִסְתַּכֵּל עַל תְּכֵלִיתוֹ הַנִּצְחִי, כִּי
 עֵקֶר הַרְחֻמְנוֹת לְהָאִיר הַדַּעַת הָאִמְתִּי עַל נַפְשׁוֹ, לְדַעַת בְּלֻבּוֹ
 הַיֵּטֵב בְּכָל יוֹם כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים, לְקִים וַיְדַעַת הַיּוֹם וְהַשַּׁבָּת
 אֶל לְבַבְךָ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים וְכוּ'. עַד שְׂיִזְכֶּה עַל יְדֵי זֶה לְצֵאת
 מִכָּל הָעוֹנוֹת וְהַפְּגָמִים. שֶׁהֵם עֵקֶר הַמִּשְׁאֲוִי וְהַגְּלוּת רַחֲמָנָא
 לְצִלָּן. אֲשֶׁרֵי מִשְׁכִּיל אֶל דְּלוּת נַפְשׁוֹ וְחִלְשָׁתוֹ, לְתַמְכָּהּ וּלְסַעְדָּהּ
 עַל יְדֵי הַרְפוּאוֹת הַיְדוּעִים לוֹ מִכְּבָר, וּלְנַסֵּעַ עִם נַפְשׁוֹ הַחֲלוּשָׁה

לְהַרְוֹפְאִים וְהַדְּאִקְטוֹרִים הָאֲמִתִּיִּים, הַיּוֹדְעִים לְרַפְּאוֹתֶיהָ הָעוֹסְקִים
בְּזוֹה בְּאֲמֶת, וּבְקִיָּאִים בְּזוֹה הַיֵּטֵב הַיֵּטֵב בְּשִׁכְלֵה נִפְלְאָ וְעִמְקֵה עִמְקֵה
כְּפִי הָעֵת וְהַזְּמַן וְכוּ'. ה' יִסְעֲדֵנוּ וְאֵת כְּלָנוּ עַדִּי נִזְכֶּה לְהִיּוֹת
כְּרָצוֹנוּ בְּאֲמֶת אֲמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

121 ה"ל

וְתַפְרִם בְּשִׁלּוּם יְדִידֵי הַרְבְּנֵי הַתִּיק פְּרִי קִדְשׁ מוֹרְנוּ הַרְבֵּה
נַחֲמֵן נְרוֹ יָאִיר, נִכְדֵּי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ זָכָר צַדִּיק
לְבָרְכָה. וְתַקְרָא עִמּוֹ מִכְתָּבֵי זוֹה. וְתֹאמַר לוֹ שְׁנֵם אֱלֹוֵי נְאֻמְרוּ
דְּבָרִים אֱלֹהֵי וְאִין צְרִיךְ לְכַפְלֵם. וְתַחֲזִקוּ שְׂיִהִיָּה פֶה עַל כָּל פְּנִים
בְּחִנּוּכָה הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה. וְיִתֵּר מְזֶה אֲשַׁלַּח לוֹ דְּבָרֵי אֲמֶת בְּעַל
פֶּה עַל יְדֵי רַבִּי נַחֲמֵן אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם.

כ' אב

שְׂבו

כְּרוּךְ־הַשֵּׁם, יוֹם ד' תּוֹלְדוֹת תר"א לפ"ק.

שְׁלום רַב לְכַבּוֹד אַהוּבֵי כְּנֵי חֲבִיבֵי הַרְבְּנֵי וְכוּ' מוֹרְנוּ הַרְבֵּה יִצְחָק
שְׂיִחִיָּה עִם כָּל יוֹצְאֵי חֲלָצִיו שְׂיִחִיו.

מִכְתָּבוֹ קִבְּלֵתִי הַיּוֹם וְהִיָּה לִי לְנַחַת; בְּפֶרֶט מַה שְׂזָכִיתִי
לְשִׁמְעַ שְׂאֲתָה שׁוֹקֵד עַל סִפְרֵיו הַקְּדוּשִׁים. זֶה חֲלָקִי
מִכָּל עַמְלֵי שְׂזָכִיתִי לְהַתְּחִיל לְקַיֵּם מְעַט "וְהוֹדַעְתֶּם לְבָנֶיךָ" וְכוּ'.
מִי יִתֵּן שְׁנוֹכָה לְקַיֵּם זֹאת בְּשִׁלְמוֹת כְּרָצוֹנוּ הַטּוֹב. חֲזַק בְּנֵי וְחַזַּק
לְהוֹסִיף בְּכָל יוֹם תּוֹרָה וְתַפְלָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, וְחֻדוֹת ה' יְהִיָּה
מְעוֹד. וְתַתְּאֹזֵר לְשִׁמּוּחַ נִפְשֶׁךָ בְּכָל מַה שְׂתוּכַל כִּי זֶה עוֹלָה עַל
הַכָּל.

הַקְּוּוּיטִיל [הַפִּתְקָא] קִבְּלֵתִי וְהִיָּה לִי לְנַחַת שְׁעַל כָּל פְּנִים
הַתְּחִיל לְהַגִּיעַ לִי אִיזָה יְדִיעָה כָּל שְׁהוּא מִשָּׁם.
לָעַת עֲתָה אִי אֶפְשָׁר לְהוֹסִיף עוֹד מִכְּתָבִים לְשָׁם, וְהַהֲכַרְח
לְהַמְתִּין עוֹד אִיזָה יָמִים, אוֹלֵי יִגִּיעַ מִשָּׁם יְדִיעָה לְטוֹבָה. וְאַחַר כֵּן
נִתְיַעַץ אִיךְ לְהַתְנַהֵג, וְעֵצַת ה' הִיא תִקּוּם. וּכְבָר יִדְעֵנוּ שְׁבִכָּל
הָעִסְקִים מְגֻדוֹל וְעַד קָטָן, בְּגוּף וּנְפֶשׁ וּמְמוֹן, אִין לָנוּ עַל מִי
לְהַשְׁעֵן כִּי אִם עַל אֲבִינוּ שְׁבִשְׁמַיִם, בְּפִרְטָא בְּעִסְקָא כְּזֶה הַנּוֹגֵעַ וְכו'.
בְּעַל הַיְשׁוּעוֹת אֲשֶׁר מַחְשָׁבוֹת לְבֹו לְדוֹר וְדוֹר, הוּא הַתְּחִיל הוּא
יִגְמַר בְּעֵדְנֵנוּ לְטוֹבָה, וְאַנְחָנוּ לֹא נִדְעַ מַה נַּעֲשֶׂה כִּי עֲלִיךְ עֵינֵינוּ.
דְּכָרִי אֲבִיךְ הַמְצַפָּה לַיְשׁוּעָה.

מִן אֲבִרְסָלָא

שִׁכַּח

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, אִזֵּר לְיוֹם ב' וַיֵּצֵא תר"א לפ"ק.

אֲהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי. מִכְּתָבִיךְ קִבְּלֵתִי. אַחַד עַל יְדֵי רַבִּי דָּוִד עִם
הַמְּכָתֵב הַיָּקָר בְּעֵינֵי מִלְּבֹב אֲשֶׁר לָזָה צְפִיתִי וְקוּיִתִּי
הַרְבֵּה, בְּרוּךְ הַשֵּׁם אֲשֶׁר עֲזָרְנוּ עַד כֹּה. כֵּן יַחְמַל ה' וַיַּעֲשֶׂה לְמַעַן
שְׁמוֹ וַיַּעֲזָרְנוּ לְגַמֹּר הָעִסְקָא בְּשִׁלְמוֹת, כְּרָצוֹנוֹ וְכִרְצוֹן יִרְאוּ וְכו'. גַּם
הַיּוֹם קִבְּלֵתִי מִכְּתָבֹו עִם הַסֵּף עֲשָׂרָה זְהוּבִים שְׁפָאוּ בְּמוֹעֵדוֹ
וּבְזִמְנוֹ. כִּי בֵיתִי רִיקָן עֲתָה, רַק בְּרוּךְ ה' יוֹם יוֹם, וּבְנֹדָאֵי לֹא יַעֲזֹב
אוֹתִי בְּחִסְדּוֹ הַנִּפְלָא; גַּם קִבְּלֵתִי הַפּוֹדִילִי [צְלוּחִית קְטַנָּה]
וְהַחֲתִימָה. וְהַפֵּל יָקָר בְּעֵינֵי יִשְׁלָם ה' פְּעֻלָּךְ וְתִהִי מִשְׁבִּרְתָּךְ
שְׁלָמָה מֵאֵת ה'. וְתוֹפָה לְשָׁקֵד עַל דְּלִתֵי הַתּוֹרָה וְעִבּוּדֵת ה'
בְּשִׁמְחָה וּבְטוֹב לֵבֵב לְנַצַּח. וּמַה יָּקָר בְּעֵינֵי כָּכָל עַת אֲשֶׁר אֵתָה

כותב שאתה מחיה נפשך בספריו הקדושים, כי באלה חפצתי. הפך בהם והפך בהם וכו', כי יותר ממה שכתבת הם מחיין הרבה באתגליא ובאתפסיא. אשר אין לשער. מי יתן שנוזה להתועד יחד כמה פעמים בשנה. כי יש כמה עתים שהשם יתברך עוזר אותנו בהסח הדעת, לדבר ולשוח שיחות נפלאות ונוראות המכרחים מאד לחיות וקיום הנפש וכו'. ומאד פלטה נפשי שתזכה גם כן לשמעם, אך טוב טוב מה שאתה משתוקק משם אל האמת, ובפרט שאתה מחיה עצמך בספריו הקדושים הכלולים מפל טוב לנצח לכל אדם שבעולם, בכל דרגא ובכל עת וכו'. אשרינו שזכינו בימינו להמשיך תורה נוראה פזאת אשר היא כל תקוננו וקיומנו עתה. וה' יגמור בעדנו לטובה.

דברי אביך הדורש שלומך תמיד ומעתיך בעדך.

מן אפרסוף

ושלום לכל אנשי שלומנו.

כ"א אב

שבת

ברוך השם, יום א' וישלח תר"א.

אהובי בני חביבי. קבלתי מכתבך עם הסף אחד רובל בסף. ואם שהגיע תהלה לאל במועדו ובזמנו, כי אין בביתי לפרטה, ישלם ה' פעלך וכו', עם כל זה קשה עלי לקבל מאתך כל כך, כי כבר עלי לשאת מה שאתה נותן לי יותר מפרח. ואיני יודע בעצמי איך לכתב לך מזה. ואם ירצה השם באשר תהיה פה, אולי נוכל לדבר בזה באפן שתזכה לנקדת האמת בכל

הַדְּבָרִים שֶׁתּוֹכַח לְקַיֵּם רְצוֹנוֹ יִתְפָּרֵךְ בְּאַמֶּת. וּמִחֲמַת נְחִיצַת מוֹסֵר כִּתָּב זֶה אִי אֶפְשֶׁר לְהַאֲרִיךְ, בְּפֶרֶט בְּעֶסֶק כּוֹזֵה שְׁגָם בְּעֲצָמֵי אֵינִי יוֹדֵעַ לִיעֲצָךְ כּוֹזֵה לְעַת עֵתָה אֶל תִּבְלָבֵל דְּעֵתָךְ הַרְבֵּה כּוֹזֵה, כִּי אֵיךְ שֶׁהוּא בְּיָדָי זֶה טוֹב יוֹתֵר מִהַכֵּל, וְהוּא יִרְאֶה בְּתֵם לְכַבֵּד וְיִוָּשִׁיעַךְ בְּכָל מָה שֶׁאַתָּה צָרִיךְ לְהוֹשִׁיעַ וּלְהַתְתַּקֵּן בְּכָל מָה שֶׁחֲסֵר לְךָ בְּגִשְׁמִיּוֹת וְרוּחָנִיּוֹת.

דברי אביך.

מן אפרסלף

של

יום א' וי"ב תר"א.

בְּנֵי חֲבִיבֵי. מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי עִתָּה עִם הַקְּוִיטִיל [הַפְּתִקָּאן] מֵרַבִּי יַעֲקֹב הַיְרִיץ וְהָיָה לִי לְנַחַת. וְאֵין כָּל דְּבָר לְהוֹדִיעַךְ. וְהֵינָה יְמֵי חֲנֻכָּה הַקְּדוֹשִׁים מִמְּשֻׁמְשִׁים לְבוֹא, וְלֹא הַתְּקוּהָ שֶׁנּוֹכַח לְהַתְנוּעַד יַחַד וּפְנִים אֶל פְּנִים נְדַבֵּר; הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ יִזְכְּנוּ לְקִדְשַׁת חֲנֻכָּה לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת הַקְּדוֹשׁ עָלֵינוּ וְעַל דּוֹרוֹתֵינוּ וְעַל כָּל דּוֹרוֹת וְכוּ'.

דברי אביך.

מן אפרסלף

שלא

ברוך השם, יום א' זאת חנכה תר"א.

בְּנֵי חֲבִיבֵי. מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי עִתָּה עִם הַשְּׁנַיִם זְהוּבִים בְּעַת טְרוּדָתִי מְאֹד. וְגִדַּל הַצֶּעַר שֶׁהָיָה לִי מִמְּכֻתְךָ תוֹכַל לְהַבִּין בְּעֲצָמְךָ. כִּי צֶעַרְךָ הוּא צֶעַרִי, וּבְכָל צָרָתְךָ לִי צָר, הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ יִרְחַם וְיִוָּשִׁיעַ מְהֵרָה. וְגַם מָה שֶׁפְּתַכְתָּ בְּמִכְתָּבְךָ שֵׁשׁ לְךָ לְכֹתֵב עַל

כמה בוגין [נג'יזנות] אני מבין מרחוק, כי ידעתי את מכאוביך. אך כבר הקדים לנו השם יתברך רפואה למכה, מה שזכינו לידע מרופא נאמן ורחמן כזה. הוא ירפא אותך ואת כלנו רפואה שלמה בגשמיות ורוחניות, ויעורר רחמיו על בנך ידידי וישלח לו מהרה רפואה שלמה מן השמים, רפואת הנפש ורפואת הגוף בתוך שאר חולי ישראל. ומחמת שאין דעתי צלולה עתה כלל, אי אפשר להאריך כלל. ואני מקווה לה' לשמע מהרה הטוב מבנך שיחיה לארך ימים ושנים טובות אמן פן יהי רצון.

דברי אביך המעטיר בעדך ומצפה לישועה.

מן אפרסלם

ואל תשכח כי גדול ה' ואין יודעין כלל וכו'.

שלב

ברוך השם, יום ד' ויג' תר"א.

אהובי בני חביבי. מכתבך קבלתי עתה והיה לי לנחת, כי ברגע הקודמת הייתי מצפה מאד למכתבך, וקויתי לה' שיושיעו מהרה וישלח רפואה שלמה לבנך שיחיה. ולעת עתה חזק ואמין ושמח נפשך בכל מה דאפשר. והנך רואה כמה פעמים שה' יתברך מושיע תמיד, ולא כחמאינו עושה לנו חלילה. קנה לה' וישע לך. ומחמת נחיצת מוסר פתב זה אי אפשר להאריך.

דברי אביך.

מן אפרסלם

שלג

ברוך השם, יום א' עשרה בטבת תר"א לפ"ק פרסלבו.

אהובי בני חביבי. מכתבך קבלתי עתה עם הסף חצי רובל כסף, ישלם ה' פעלך וכו'. והחיייתי בדברך, מה שפיתבת שתהלה לאל חי היה שנוי לטובה לבנד הוא נכדי שיחיה. השם יתברך יגמר רפואתו בשלמות, ויוזכה לגדלו בנחת ולשמח בו עם כל בניו שיחיו בטוב ובנעימים, ויגדלם לתורה ולחפה ולמעשים טובים לארץ ימים ושנים טובים אמן בן יהי רצון.

והנה בדעתי לנסע אם ירצה השם ביום מחר לדרכי לאומאן. ה' ינחני בצדקתו במעגלי ישר, כי אני סומך עליו יתברך לבד. ותהלה לאל היו לנו אורחים הגונים על שבת קדש העבר יותר מבי עשרה, ובחסדיו הגדולים דברנו תהלה לאל דברי אמת הרבה, ושמחנו בחסדו עד שהלב נשא את רגליהם, ורקדו בשמחת ה' ובישועתו. גדולים מעשי ה' ונפלאות חסדיו שהוא יתברך עושה עמנו בכל עת, ובפרט בשבתות ה' ומועדי ה'. מה אדבר, חסדו גדול עלינו ואמת ה' לעולם. וקצת תשמע מפי רבי דוד, ותראה לדבר עמו עד שיזכיר את עצמו כל מה שעבר בכל סעדה, ומה שדברנו בחסדו, ובפרט בסעדה שלישית. וצריכין לחזור ולזכור היטב הדבורים הקדושים האמתיים, כי לא דבר ריק הוא מה שהשם יתברך מפליא חסדו עמנו בכל עת, לזכות לדבר בשבח גדלת הצדיק האמת,

וּבְנִפְלְאוֹת תּוֹרַתּוֹ וְשִׂיחוֹתָיו וּמַעֲשֵׂי־וְתוֹתָיו הַקְדוֹשִׁים הַנּוֹרְאִים מְאֹד.
 בְּנֵי וְאֶחָי חֲזָקוֹ וְאִמְצוֹ מְאֹד מְאֹד, "אִישׁ אֶת רַעְהוּ יַעֲזֹרוּ וְלֹא־חָיו
 יֹאמֵר חֲזָק", לְהַזְכִּיר זֶה אֶת זֶה, וְלַעֲזֹר זֶה לְזֶה, וְלִזְכֹּר חֲסְדֵי ה' /
 וּנְפִלְאוֹתָיו, וְלִהְיוֹת מוֹדֵה עַל הָעֵבֶר בְּכָל עֵת, וּלְבַקֵּשׁ לְהִבָּא
 לְהַתְחַזֵּק אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל יוֹם מִחֲדָשׁ בְּרִצּוֹנוֹת וְכַסּוּפִים טוֹבִים
 בְּאַמֶּת, עַד שְׂיִכְנִים הַכַּסּוּפִין בְּתוֹךְ דְּבוּרִים, לְפָרְטֵם בְּפֶה מְלֵא
 לְשִׁפְךְ שִׂיחוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ כִּבְּנֵי לְפָנָי אָבִיו. וְאִיךְ שְׁעוֹכֵר עַל
 הָאָדָם, וְאִיךְ שֶׁהוּא אֵל יִמְנַע עֲצָמוֹ מִן הַרְחָמִים, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
 שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה, וּמִתְאַוֶּה תְּמִיד גַּם לְתַפְלָתְךָ וּלְתַפְלַת
 הַפְּחוּתִים בְּיוֹתֵר, וְיִזְכֹּר הַיּוֹם כִּי שׁוֹעֵת עֲנִיִּים אַתָּה תִּשְׁמַע וְכוּ'.
 שְׁמַע בְּנֵי מוֹסֵר אָבִיךָ כִּי יִדְעֵתִי כַּמָּה כָּבֵד עָלֶיךָ הֶעֱנִין הַזֶּה, אֲבָל
 בְּאַמֶּת אִם תִּרְגִּיל עֲצָמְךָ בְּזֶה הוּא נֶקֶל מְאֹד. וְהֶעֱקֵר שְׁתִּשְׁלִיךְ
 דַּעְתְּךָ וְחֻכְמוֹת שֶׁל הַכֹּל, רַק תִּבְטַל עֲצָמְךָ כְּאֵלוֹ אֵין לְךָ שׁוֹם
 דַּעַת וְכְאֵלוֹ נוֹלַדְתָּ הַיּוֹם, וְתֹאמֵר בְּכָל פֶּעַם הַיּוֹם אֶתְחִיל לְשִׁפְךְ
 שִׂיחֵי וְכוּ'. וְתִסְתַּכַּל בְּכָל עֵת עַל הָאַמֶּת לְהוֹצִיא הַדְּבוּר בְּאַמֶּת,
 כְּאֲשֶׁר דִּבְרַנּוּ בְּזֶה הַרְבֵּה בְּשֵׁבַת חֲנֻכַּת הָעֵבֶר, הַפֶּךָ בָּהֶם וְהַפֶּךָ
 בָּהֶם עַד שְׁתִּזְכֶּה לְקִיָּמָם בְּכָל יוֹם, עַד שְׁתִּזְכֶּה לְבּוֹא לְשִׁמְחָה
 גְּדוֹלָה עַל יְדֵי זֶה. יִתֵּר מְזֶה אֵין פְּנָאֵי לְהָאָרֶיךָ.

אָבִיךָ הַמַּעֲתִיר בַּעֲדְךָ וּמְצַפֶּה לַישׁוּעָה.

שלד

ברוך השם, יום ב' שְׁמוֹת תר"א לפ"ק טַעֲפְלִיק.

בְּנֵי חביבי. מכתבך קבלתי בשְׂעָה זאת קדם תפלת שחרית. ואני טרוד להתפלל ולילך למקוה, כי כבר הגיע זמן התפלה, ובתוך כך בא הציר לפה עם מכתבך עם הדף, אשר לזה פלטה עיני לזכות לראותו. וגדל שמחתי ונחת רוח שעשית לי מה שזרזת עצמך להודיעני תבין מעצמך. אך אי אפשר להאריך עתה, כי אני טרוד להתפלל; והנה הפסקתי במכתבי והתפללתי שחרית, ועדין לא הנחתי תפלין דרבנו תם. לעת עתה איני יכול להאריך כלל, אם ירצה השם מאומאן אכתב בבאור יותר. ובפרט אם יזמין השם יתברך עוד הפעם שיהיה שליח מיוחד לשם, ולעת עתה אכתב בקצור ללבוב. ומה שפכת לכתב לר' חיים איך להתנהג במכתביו, אין דעתי מישבת בזה עתה איך לכתב לו עתה. מבטחני בה' שבוודאי לא יארע תקלה על ידו, ובפרט שגם רבי יעקב הירץ הוא אוהבנו. וכעת תשיש ותגיל בגדל חלקך בזכות הרבים לנצח בזה. לכו חזו מפעלות ה', גדולים מעשי ה' עד אין חקר ואין מספר, מי ימלא גבורות ה' וכו'.

דברי אכיד הנחין מאד, כותב בחפזון ובשמחה רבה, ומצפה לישועות רבות פאלה וכאלה עד אשר ימינו יעביר החשך מעיניהם, ואז עיני כל יראו נפלאות וכו'.

מן אפרסוף

ושלום רב לכל אנשי שלומנו באהבה רבה וה' הטוב ישמרנו בחסדו ויגמר הכל לטובה, און מאקי פארט האפ ויבאמת בכל זאת רק שמחה].

שלה

ברוך השם, יום ג' נארא תר"א אומאן.

לכו חזו מפעלות ה' אחי ורעי, ובפרט ידיד נפשי ולבבי הותיק
זרע קדש מחצבתו הנניד וכו' מורנו הרב אברהם בער
שיחיה, עם כל יוצאי חלציו שיחיו, ולכל אנשי שלומנו מגדול
ועד קטן. לבלם אקרא לשלום וכל טוב באהבה רבה ורחימתן
עויוא לשלום אין קץ.

הביטו וראו והתמהו תמהו. מי האמין לשמועתנו שנוזפה
עתה, אחר כל התלאות וההרפתקאות והצרות
והרדיפות עד הנפש שעברו עלינו, ובפרט בפרט עלי העני
והאביון נבזה בעיניו נמאס, אשר כלם חרקו שנים עלי ביותר,
וגם עדין לא שב שנאתם וכו' עלי ביותר, עתה עתה בואו ברוכי
ה' ושיתו לבככם היטב, והביטו וראו את ישועת ה' וחסדו
ונפלאותיו עד אין קץ, שנוזפה עתה לראות בעינינו עלה לדגמא
אשר נחקקה במרחקים מנוראות חדושי אדונו מורנו ורבנו ז"ל,
להאיר ולגלות האמת והאמונה בעולם, וכל המדות טובות,
ולהנצל מכל המדות רעות המבארים שם בלקוטי עצות הזה
וכו' וכו', בדרך עצות נפלאות ונוראות, והתחזקות עצום באמת
עד אין סוף ואין תכלית וכו'. גדולים מעשי ה', אלו פיננו מלא
שירה פים וכו', רבות עשית אתה ה' אלקי וכו'. ויקבלו עתה
בשמחה הדר קטן הרצוף פה שהגיע אלי משם שני דפין כזה
והנחתי אחד בידי, והראשון אני שולח לכם למען תראו בעיניכם
ישועת ה', וראו עיניהם וישמחו לבם. וכאשר החל השם ותברך

לְהֵרָאוֹת חֶסְדוֹ וְטוֹבוֹ עִם כָּלֵל יִשְׂרָאֵל וְעַמּוּנִי, כִּן יִגְמַר נָא בְעַדְנוּ שְׁנוּזָה שְׁיִגְמֹר שֵׁם הַכְּרֹךְ הַקָּטָן הַזֶּה בְּשָׁלוֹם וְשִׁלוֹה, וְיִתְפָּשֵׁט בְּעוֹלָם וַיְפּוּצוּ מַעֲיֵנוֹתָיו חוּצָה, עַד שְׁנוּזָה בְּסֻמוֹךְ לְהַתְחִיל וְלִגְמֹר לְהַתְחִיל וְלִגְמֹר וְכו', עוֹד כִּמָּה סִפְרָיו הַקְדוּשִׁים הַנוֹכְעִים מֵהֶם וְכו'. עַד יֵאִיר אֲמַתַּת הָאֲמַת בְּלֵב כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, עַד שְׁיִקִּים בְּמַהֲרָה הַבְּטָחוֹתָיו הַקְדוּשִׁים שֶׁהִבְטִיחַ בְּכַמְּהָ לְשׁוֹנֹת קְדוּשׁוֹת, אֵיךְ הָאֵב אוֹיִם גִּיפִירִט אוֹן וְעַל אוֹיִם פִּירִין וְנִמְרָתִי וְאִמְרוּן וְכו'. כִּי עַדִּין עַדִּין אָנוּ צְרִיכִין יְשׁוּעוֹת וְרַחֲמִים רַבִּים לִגְמֹר כָּל הַנֶּ"ל וְיוֹתֵר, וְלִהְצִילֵנוּ מִכָּל שׁוֹנְאֵינוּ וְרוֹדְפֵינוּ וְכו'. יִשׁוּבוּ הֵמָּה אֵלֵינוּ וְאִנְחֵנוּ לֹא נָשׁוּב אֲלֵיהֶם. וְלֵה' הַיְשׁוּעָה וְהַתְּקוּהָ שְׁנוּזָה לְשׁוֹשׁ בִּישׁוּעָתוֹ תָּמִיד. וְעַתָּה אֲנִי מִבְּקֵשׁ לְבַל תִּפְרָסְמוּ הַרְבֵּה לְאִישׁ זֶר, רַק לְאִנְשִׁים כְּלֻבְבָנוּ, וְלִגְנוּ הַיֵּטֵב הַדָּף הַרְצוּף פֶּה, וְלִהְזַהֵר כָּל מִי שֶׁתּוֹדִיעוּ לוֹ שְׂיִכְסֶה הַדָּבָר וְלֹא יִגְלֶה לְשׁוּם אִישׁ זֶר. וּמִכְּטָחְנִי שְׂמֵאֲלֵיהֶם יְבִינוּ בְּזֶה הַיֵּטֵב.

ג כִּבְר שְׁלַחְתִּי לָהֶם כִּמָּה אֲגִרֹת שְׁיִשְׁלַחוּ לִי מַעוֹת עַל פְּרִנְסָתִי וְכִבְר פְּתַבְתֶּם לִי כִּמָּה פְּעָמִים שְׂאֲתָה מוֹכֵן לְשַׁלַּח וְאִינִי יוֹדֵעַ אִם כִּבְר יֵצֵא הַמַּעוֹת מֵאֲתַכֶּם. עַל כֵּן אֶהוּבִי וַיְדִידִי וּכְפָרְטִי יְדִידִי ר' אַבְרָהָם בְּעַר שְׂיִחִיהַ וְחִבְרוּ ר' אַבְרָם גְּרוֹ יֵאִיר הַעוֹסְקִים וּמִשְׁתַּדְּלִים לְמַעַנִי, בְּקִשְׁתִּי מְאֹד אִם עַדִּין לֹא יֵצֵא הַמַּעוֹת עַל פְּרִנְסָתִי הַנֶּ"ל שְׂיִרְאוּ עַל כָּל פְּנִים מַעַתָּה לְבָלִי לְעַכֵּב עוֹד כְּלָל. וּכְפָרְטִי מֵה שֶׁהִבְטִיחַ ר' אַבְרָם בְּעַצְמוֹ. וּמֵה שְׂאֲתָה ר' אַבְרָהָם בְּעַר צְרִיף לְשַׁלַּח עַל חֲשַׁבּוֹנָךְ. תִּזְרָזוּ מְאֹד לְשַׁלַּח מִידָּה, וְלִהְשַׁתְּדֵל לְצַרְף לָזֶה אִיזֵה סוֹךְ מִשְׁאָר אֲנִשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַנְּדִיבִים בְּאֲמַת. כִּי הִרְחַמְנוֹת גְּדוֹל וְעֲצוֹם עָלֵי מְאֹד הֵן בְּעַסְק פְּרִנְסָתִי הֵן

בשאר עסקי רבנו ז"ל. והגם שפחסדו הגדול אני רואה ישועת
 ה' ונפלאותיו בכל עת. אף על פי כן אני מכרח בכל פעם להיות
 מודה על העבר ולצעק לעתיד לבוא. כי ה' יתברך יודע וגם
 אתם ידעתם קצת מה רבו צרי וכו'. ואין לי פח לשא עלי גם
 דחקות הפרנסה חס ושלום. באשר תבינו בעצמכם כי הוצאתי
 מרבים מאד וההכנסה בצמצום גדול בכליון עינים מאד ואי
 אפשר להאריך. ומבטחני בטוב לבבכם פיוצא בכם שבודאי
 תקימו דברי בעצמכם ולהקדים עשיה לשמיעה. הן לשלח מעות
 בשביל פרנסתי, הן בשביל עסק הקדוש הנ"ל שהוא זכות
 הרבים לדורות לעולמי עד ולנצח נצחים.

גם תדעו שהשמן ששלח רבי אפרים נרו יאיר מאדעם כבר
 הביאותיו לפה בשבוע העבר בשבאתי לכאן. ותהלה לאל
 גם כבר מקדם דלק הגר תמיד על ציון הקדוש, מכל שפן עתה
 שהוא מאיר תמיד. ולה' התקנה שהוא צמיחת קרן ישועה שלא
 תכבה נרו לעולם ועד. ועל ידי זה יהיה נמתקים כל הדינים
 מעליכם ומעלינו. פי ההדלקה הקדושה על ציון הקדוש שלו
 הוא המתקה נפלאה מאד. ומאליכם תבינו להזהיר את כל אנשי
 שלומנו שיתנדבו כל אחד בביתו בכל עת איזה נדבות על זה
 באשר נהגו מקדם. וגם פה בסביבותינו התחלתי מחדש
 להזהירם על זה, ולה' הישועה שיאיר נרו שם תמיד לא תכבה.
 וכמו כן יאיר אורו הקדוש ברוחניות תמיד וכו', כמו שאמר
 בלשוננו הקדוש מיון פייעריל וועט שוין מליען ביו נהאש שלי
 תוקד עדן וכו'. יתר מזה אין פנאי להאריך יותר.

דַּבְרֵי אוֹהֲבֵיכֶם בְּאֵמֶת לְנֹצֵחַ הַמִּצְפָּה לְתִשׁוּבַתְּם וְלִקְיָם כֹּל
הַנֶּזְלֵל חַיֵּשׁ קָל מְהֵרָה וְהַשֵּׁם יִתְפָּרַךְ יִצְלִיחֶם בְּכֹל אֲשֶׁר יִפְנוּ
וְיָרוּם קַרְנֵם בְּכֹבֹד. וְיִזְכּוּ לִילָךְ בְּדַרְכֵי הַקְּדוֹשִׁים, בְּפִרְט
לְהַרְבּוֹת בַּתְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים, וּבִיּוֹתֵר לְפָרֵשׁ שִׁיחָתוֹ כֹּל אֶחָד
לְפָנָיו יִתְפָּרַךְ בְּכֹל יוֹם, וְלֹהֲשֵׁתְדֵל לְשִׁמְחַת נַפְשׁוֹ תָּמִיד. נְגִילָה
וְנִשְׂמָחָה בִּישׁוּעָתוֹ.

מן אפרקסלף

כ"ד אב

שלו

ברוך השם, יום א' בשלח תר"א אוּמָאן.

שְׁלוֹם לְבְנֵי הַרְבֵּנֵי מוֹרְנוּ הַרֵב יִצְחָק שִׁיחִיהָ עִם כָּל בְּנֵי בֵיתוֹ.

בְּרוּךְ הַשֵּׁם הַיּוֹקֵל מַעְלֵי הַחוֹלְאֹת, וְאֲנִי שָׁב לְכַחֵי מַעֲט מַעֲט,
בְּרַחֲמָיו יִסְעֲדֵנִי וְיִגְמֹר רְפוּאָתִי בְּשִׁלְמוֹת מְהֵרָה אִמֵּן כֵּן
יְהִי רְצוֹן. הַיּוֹם קִבַּלְתִּי מִכְתָּבְךָ. וְאִף שֶׁהָיָה לִי צַעַר גָּדוֹל מֵעַסֵּק
הַיְדוּעַ שֶׁמִּשְׁתַּטְּחִים הַמְּנִיעוֹת כֹּל כָּךְ, אִף עַל פִּי כֵּן הָיָה לִי נַחַת
גָּדוֹל שֶׁקִּבַּלְתִּי יְדִיעָה מְזֵה עַל כָּל פָּנִים, וְאַקְוָה לֵה' שִׁיגְמֹר אֶת
שְׁלוֹ. וְיִהְיֶה הַכֹּל עַל נְכוֹן בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְפָּרַךְ, פִּי לֹא שָׁבִיק וְלֹא
שָׁבִיק. וּבּוֹדָאֵי תִשְׁתַּדְּלוּ שֵׁם עַל צַד הַיּוֹתֵר טוֹב, בְּאִפְּן שֶׁתִּצְאָ
הַסְּחוּרָה בְּשְׁלוֹם מִשָּׁם וְתִלָּךְ לְמָקוֹם חֲשִׁיבוּתָהּ, וְלֵה' הִישׁוּעָה.
וְהִנֵּה בְּמִכְתָּבְךָ לֹא הִזְכַּרְתָּ עֲתָה אִם תִּהְיֶה פֹה, וְאֲנִי אִמְתִּין פֹּה
עַלֶיךָ עַד יוֹם ד' בְּשָׁבוֹעַ זֹאת. וְאַחֵר כָּךְ אִקְוָה לֵה' שִׁיִּתֵּן לִי כַח
לְפַע לְמִיֶּרְהָאוּיָצַע. וְיִתֵּר מְזֵה אֵין לִי כַח לְהֶאֱרִיךְ, וְתִשְׁמַע הַכֹּל
מִפִּי מוֹסֵר כְּתָב זֶה נִכְדֵי נַחְמָן שִׁיחִיהָ, שִׁיזְדִיעַ לְךָ בְּעַל פֹּה הַכֹּל.

דברי אביך.

מן אפרקסלף

וְשָׁלוֹם לְכָל אָנָשִׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה, וּבְפֶרֶט לִידִיד נַפְשִׁי
 הַיְתִיק פְּרִי קִדְשׁ הַלְוִיִּים מוֹרְנוּ הָרַב נַחְמָן שְׂיַחְיָה נָכַד
 גְּאוֹן עֲגוּנוֹ אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ זָכַר צְדִיק וְקְדוֹשׁ לְבָרְכָה. הַשֵּׁם
 יִתְפַּרֵּךְ יוֹדֵעַ שְׂאֵנִי מִתְפַּלֵּל עֲבוּרוֹ שְׂיִזְכֶּה לְהַפִּיר אֶת פֶּחַ וּזְכוֹת
 זַקְנֵנוּ הַנּוֹרָא, שֶׁהוּא טוֹבְתוֹ בְּזֶה וּבְכָפֵא לְנֶצַח.
 מנ ה"ל

שלו

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ, יוֹם א' יְתָרוֹ תר"א אוֹמָאן.

שָׁלוֹם לְאַהֲבֹכִי בְּנֵי חֲבִיבֵי הַרְפְּנִי וְכו' מוֹרְנוּ הָרַב יִצְחָק שְׂיַחְיָה
 עִם שְׂאֵר כָּל בְּנֵי בֵּיתוֹ שָׁלוֹם וַיִּשַׁע רַב.

מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי הַיּוֹם וְהָיָה לִי לְנַחַת גְּדוֹל. וּשְׂכַרְךָ כְּפוּל מִן
 הַשָּׁמַיִם שְׂאֵתָה עוֹסֵק בְּזֶה בְּזְכוֹת הָרַבִּים בְּזֶה. יְהִי
 בְּנֵי ה' עִמָּךְ שְׂתִזְכֶּה לְלַמֵּד וּלְלַמֵּד לְשֹׁמֵר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם כְּכָל
 הַפְּתוּב בְּהֵם, אָמֵן בְּנֵי יְהִי רְצוֹן.

וְתִהְיֶה לְאֵל אֲנִי חוֹזֵר לְבְרִיאוֹתַי בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ, אֲךָ
 עֲדוֹן אֵין כַּחַי בְּשִׁלְמוֹת. וְלֵה' הַיְשׁוּעָה שְׂיַחְיָקֵנִי
 בְּקִרְוֹב לְמַעַן שְׂמוֹ, וַיִּשְׁבְּנִי לְאִיתְנִי בִּיתֵר שְׂאֵת אָמֵן בְּנֵי יְהִי רְצוֹן.
 לַעֲת עָתָה בְּדַעְתִּי לְנִסֵּעַ בִּישׁוּעַת ה' בְּשָׁבוּעַ זֹאת לְמִירֵהוּוִיָּצֵא,
 וּכְשֶׁאֲשׁוּב אַחַר שְׁבַת קִדְשׁ הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה אֲתַחִיל לְנִסֵּעַ
 לְבֵיתִי. וְהַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ בְּרַחֲמָיו יִתֵּן לִי כַּחַ לְנִסֵּעַ וּלְכוּב בְּשָׁלוֹם
 לְבֵיתִי, וְאֵין לִי עַל מִי לְהַשְׁעוֹן כִּי אִם עַל אֲבִינוּ שְׂבִשְׂמַיִם, וְעָתָה
 אֲנִי מְקַנֶּה לְחֹשֵׁב תַּחְבּוּלָה אִידֵךְ לְשַׁלַּח הַסִּפֵּר לְשֵׁם, וְעֵצַת ה' הִיא
 תְּקוּם. יְתָר מוֹדָה אֵין לְהַאֲרִיךְ.

דְּבַרֵי אֲבִידֵךְ הַמְצַפֶּה לְרְאוּתְכֶם מֵהֵרָה בְּשִׂמְחָה.

וְשָׁלוֹם לְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה. אֵינִי יוֹדֵעַ מָה עוֹת רַבִּי נַחְמָן נֵרוּ יְאִיר, אֲדַרְבֵּא אֲנִי יוֹדֵעַ שְׁעַסַּק בְּזֶה בְּכָל לְבוֹ וְכֹחוֹ, וְכֹאֲשֶׁר כָּתַב אֵלַי וְהִתְנַצֵּל. וְתִפְרַס בְּשְׁלוֹמוֹ וַיִּבְקַשׁ רַחֲמִים לְגִמּוֹר הָעַסַּק בְּשָׁלוֹם, הֵן מִשָּׁם לְכֹאֵן, הֵן מִכָּאֵן לְשָׁם. וְלֹה' הַיְשׁוּעָה. גְּדוּלִים מַעֲשֵׂי ה' אֲשֶׁר הוּא מַפְלִיא חֲסִדוֹ עִמָּנוּ בְּכָל עֵת פְּלֵאֵי פְּלֵאוֹת, אֲדָךְ עֲדִין צְרִיכִין בְּכָל פַּעַם רַחֲמִים וַיְשׁוּעוֹת רַבּוֹת. כִּי הָעַסַּק שֶׁל אָדָם אַחַד בְּזֶה הָעוֹלָם גְּדוֹל וְעִמָּק מְאֹד מְאֹד, עִמָּק מִי וּמִצָּאֵנוּ לְזִכּוֹת לְמָה שְׁצָרִיד לְזִכּוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם הָעוֹבֵר, מִכָּל שֶׁפֶן עַסַּק שֶׁל רַבִּים לְדוֹרוֹת וְכו'. אֲדָךְ בַּחוּז שֶׁל זָקֵן דִּקְדָּשָׁה גְּדוֹל מְאֹד, הוּא הִתְחִיל וַיְגַמֵּר וַיִּתְחִיל וַיְגַמֵּר וְכו'. אֲשֶׁרִינוּ שְׂאֵנוּ עוֹסְקִים בְּזֶה; שְׂמַחוּ בַּה' וַיְגִילוּ בְּנִפְלְאוֹת חֲסִדּוֹ וּבְמַחוּ בַּה' כִּי לֹא יַעֲזֹב אוֹתָנוּ לְעוֹלָם לֹא שְׂבִיק וְלֹא שָׁבַק [לֹא עוֹזֵב וְלֹא עוֹבֵב]. אִין מֵאֲקִי פֶּאֲרַט הָאֵפּ וַיִּבְכַּל זֹאת רַק שְׂמַחָהן].

כ"ח אב

שלח

ברוך השם, יום ד' טוב אדר תר"א ברסלב.

אֶהוּבִי בְּנֵי חֲבִיבֵי שְׂיִחָה. מִכְּתִבְךָ קִבַּלְתִּי בְּיוֹם ו' עֶרֶב שַׁבַּת קִדְשׁ עִם הַיּוֹן גֶּפֶן וְנִהְיִיתִי מְאֹד. וְהַזְכִּיר אוֹתִי מַעֲגִין פּוּרִים בְּאוֹתָהּ הַשְּׁעָה שְׂמִפּוּרִים נַעֲשֶׂה פָּרָה וְכו', וְדַבַּרְתִּי מִזֶּה עִם רַבִּי נֶתָן הַצ"ל שְׂכַפְמָה אָנוּ צְרִיכִין לְהוֹדוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שְׂנַתְגִּלוּ בְּדוֹר הַזֶּה נִפְלְאוֹת כְּאֵלֶּה, שְׂבִאֲגַרְת קָטָן בְּזֶה מְזַכֵּר סוּדוֹת נוֹרְאוֹת כְּאֵלֶּה, שְׂפּוּרִים הַכְּנָה לְפִסַּח וְכו'. וּבִקְאֻמַּת הוּא נִפְלְאוֹת ה'. וְצְרִיכִין לְהַזְכִּיר עִצְמוֹ בְּכָל פַּעַם מַחֲדָשׁ, הַחֲסֵד הַגְּדוֹל וְהַנִּפְלֵא שְׁעָשָׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ עַל יְדוֹ ז"ל, לְגִלּוֹת לָנוּ

תּוֹרַת חֶסֶד כְּאַלֶּה וְכְאַלֶּה. כִּי נוֹרָא הוּא אֲשֶׁר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה עִמּוֹ. וְאֵין פְּנְאֵי עֵתָה לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה. וְאַחַר כֵּךְ קִבַּלְתִּי בְיוֹם הַפּוֹרִים בְּבִקְרָה קֶדֶם הַתְּפִלָּה הַפֶּדָּה שְׁשַׁלַּח, יְשָׁלֵם ה' פְּעֻלוֹ וְכוּ', וְגַם מִכְתָּבוֹ וְהַמְשָׁלוֹחַ מְנוּת. גַּם אֶתְמוּל שְׁמַעְתִּי קֶצֶת שְׁנִשְׁמַע בְּטוֹלְטָשִׁין שְׁהֵייתֶם שְׁמַחִים הִרְבָּה בְּשׁוֹשֵׁן פּוֹרִים עִם כָּל זֶה, וְהָיָה לָנוּ לְנַחַת. עֵתָה בְּנֵי חֲזַק וְאַמִּץ לֵילֵךְ בְּדַרְכֵיּוֹ ז"ל, וְלִשְׁמַח בִּישׁוּעָתוֹ תָּמִיד. וּפְרַשׁ שִׁיחַתְךָ בְּכָל יוֹם וְכוּ', וְשָׂאֵר כָּל הַיּוֹם יִהְיֶה בְּשִׁמְחָה. וְיִקְבַּל הָאֲגָרַת לְרַבֵּי חַיִּים פ"ץ, וּבְתוֹכוֹ אֲגָרַת לְר' אֶפְרַיִם מ"ם וְיִזְרֹז לְשַׁלְּחָם מִיַּד בְּפֶאֶסְט רֵאשׁוֹן בְּלֵי עֲבוּב, וְאִם יִרְצֶה יוֹסִיף קֶצֶת. וְכֵךְ רָאוּי לוֹ שְׁגַם אֶתָּה תִּפְרַם בְּשִׁלּוּמוֹ בְּאַהֲבָה, וְתִבְקָשׁוּ שְׁיִמְחַל לְהַשִּׁיב לִי מִיַּד תְּשׁוּבָה בְּרוּרָה עַל דְּבָרֵי פְּאֲשֶׁר בְּקִשְׁתִּיו שֵׁם, וּבְיֹדְאֵי תַעֲשֶׂה הַכֹּל עַל הַצַּד הַיּוֹתֵר טוֹב, כִּי זֶה הָאֲגָרַת נְחוּץ מְאֹד שְׁיִגִיעַ שֵׁם בְּזִרְיוֹת, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹשִׁיעֵנִי לְקַבֵּל מִשֵּׁם תְּשׁוּבָה בְּזִרְיוֹת. וְה' הַטּוֹב יִגְמַר בְּעֵדֵי לְטוֹבָה. יְתֵר מְזָה אֵין פְּנְאֵי לְהַאֲרִיךְ.

דְּבָרֵי אֲכִיד הַמְצַפֶּה לִישׁוּעָה וּמַעֲתִיר בַּעֲדֶךָ.

יְמֵן אַבְרָהָם

וְשָׁלוֹם לְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה.

שֶׁלֹט

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם כ' פְּקוּדֵי תר"א.

שָׁלוֹם לְאַהוּבֵי בְּנֵי שְׁיַחֲדָה. (חֶסֶד)... וְעֵתָה אֵינִי יוֹדֵעַ מַה לְכַתֵּב לָךְ, וְתוֹדִיעַ לִי אִם שְׁלַחְתָּ כָּל הַמִּכְתָּבִים שְׁשַׁלַּחְתִּי לָךְ, (חֶסֶד)... גַּם תִּשְׁמַע שָׂאֵר הַדְּבָרִים מִפִּי מוֹסֵר כְּתָב זֶה אוֹדוֹת אִיזָה

מִלְבוּשׁ זֹפִיצִיל [מְעִיל], או כּוֹבֵעַ לְבָנֵי נַחְמָן שְׂיַחֲיָה, וְעַל הַפֶּלַח
 תָּשִׁיב לִי תְשׁוּבָה בְרוּרָה. וּמִפֶּלַח זֶה תִּבְנוּ מַה נַּעֲשֶׂה עִם כָּל אֶחָד
 בְּיָמֵי נַעֲרוּתוֹ וְיִלְדוּתוֹ וְזִקְנָתוֹ, הֵן בְּעֶנְיַן הַצְּמָרְכוּתוֹ הַמְרַבִּים, הֵן
 בְּעֶנְיַן הַהִתְקַרְבוּת לַהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ, שְׂמִמְכֵל מַה שְּׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם
 כָּל יְמֵי חַיָּו מִיְלֻדוֹתָו עַד זִקְנָתוֹ, צָרִיךְ לָשׂוּם אֶל לְבוֹ לְהִתְקַרֵּב
 עַל יְדֵי זֶה דִּיקָא לַהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ. כִּי הַהִתְרַחֲקוּת בְּשִׁבִיל
 הַתְּקַרְבוּת, וְהַמְנִיעוּת בְּשִׁבִיל הַחֲשֵׁק, וּבְכָל הַיְסוּרִים יֵשׁ הִרְחַבּוּת,
 וּבְכָל הָעוֹלוֹת יֵשׁ יִשְׂרָאֵל, וּבְכָל הַדֵּינִים יֵשׁ רַחֲמִים. וּבְכָל הַנְּפִילוֹת
 וְהִירִידוֹת יֵשׁ הֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ. וּבְכָל הַמַּחְלָוּקוֹת שְׁבַעֲוָלָם בְּכִלְלֵיּוֹת
 הָעוֹלָם וּבַפְּרָטִיּוֹת, בְּכָל עִיר וְעִיר, וּבֵין הַשְּׂכֵנִים וּבְכָל בַּיִת וּבַיִת,
 וְכו' וְכו', (שְׂפָלָם אֶחָד כַּמְבָאָר בְּרַבְרֵי הַקְּדוּשִׁים) בְּכֻלָּם יֵשׁ שְׁלוֹם נַעֲלָם
 בְּתוֹכָם, וּבַהֲיָמֵי רַע יֵשׁ יְמֵי טוֹב. וּכְלָל הַכֹּל כִּי מְלֵא כָל הָאָרֶץ
 כְּבוֹדוֹ, וְחֶסְדּוֹ וְטוֹבוֹ יִתְבָּרַךְ מְלֵא עוֹלָם וְהַכֹּל לְטוֹבָה, כִּי לִית
 אֶתֶר פְּנוּי מִנֶּה. אֲךָ לִידַע כָּל זֹאת, וּלְקַבֵּל חַיּוֹת וְקִיּוּם עַל יְדֵי זֶה,
 הַכֹּל הוּא עַל יְדֵי הַצְּדִיק הָאֵמֶת, צְדִיק יְסוּד עוֹלָם הַמְקַיֵּים אֶת
 הָעוֹלָם בְּבַחֲיַת 'אֶלְמָלָא מְלַחָא לָא הוּי עֲלֵמָא יָכִיל לְמַסְבֵּל
 מְרִירוֹתָא'. "מַה אֲשִׁיב לָהּ" כֹּל תַּגְמוּלוֹהִי עָלַי" שְׁזָכִיתִי לִידַע מִפֶּלַח
 זֶה בְּבִרוּר, אֲף שְׂקִשָּׁה מְאֹד לְהוֹדִיעַ לָכֶם כֹּל זֶה בְּאֲשֶׁר הוּא
 בְּלִבִּי, אֲף עַל פִּי כֵן מַעֲט דְמַעֲט שְׂאֵתֶם תּוֹפְסִים מִזֶּה בְּשִׁבְלִיכֶם
 וּלְפָנֶיכֶם, כֹּל חַד כְּפּוּם מַה דְמִשְׁעַר בְּלַבָּה, הוּא טוֹבָה גְּדוֹלָה
 לְפָנֶיכֶם, לְפָנֵי כָּל אֶחָד וְאֶחָד, בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא לְהִתְקַרֵּב
 וּלְהִתְדַבֵּק בְּהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ, בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת מִכָּל מְקוֹם שֶׁהוּא
 בֵּין כְּטִיבוֹ בֵּין בְּעֻקּוֹ חֵם וְשְׁלוֹם, בֵּין בְּעֲלִיָּה וּבֵין בִּירִידָה, בֵּינֵם
 וּבְלִילָה בְּשִׁכְבוֹ וּבְקוּמוֹ בְּבֵית וּבְשׁוּק, בֵּין בְּשִׁאֵן יוֹדְעִים כָּלֵל

הֵיכֵן הוּא אִם הוּא בְּחִינַת עֵיל אִם הוּא בְּחִינַת נְפִיק, וְהוּא רַק תּוֹעָה בְּשָׂה אוֹבֵד וְכו', וְכו', מִכְּלָם יְכוּלִים לְזַכֵּר שְׁתֵּהֲלָה לְאֵל אָנוּ מֵאַמִּינִים בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּבְמִשְׁה עֲבָדוֹ וּבְצַדִּיקֵי אִמַּת שְׂפָכֵל דּוֹר, וּבְפָרַט בְּהַצַּדִּיק הָאִמַּת שְׂמַאִיר בְּדוֹר הַזֶּה עַד עוֹלָם. חֲזוּק בְּנֵי וְחֲזוּק וְתַדַּע וְתִאֲמִין שְׂכָל הַדְּבָרִים נְאֻמִּים גַּם אֵלֶיךָ בְּפִרְטוּיֹת בְּכָל מַה שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ בְּכָל יוֹם וְיוֹם, וְתִאֲמִין שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת בְּכָל עֵת. וּבּוֹדָאי יִהְיֶה אַחֲרֵיתֶךָ לְטוֹב עִם כְּלָנוּ יַחַד בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְחֶסְדּוֹ וְיִשׁוּעָתוֹ הַנִּפְלְאָה פִּי לְעוֹלָם חֶסְדּוֹ, פִּי חֶסְדּוֹ גָּבַר עָלֵינוּ וְאִמַּת ה' לְעוֹלָם.

דְּבָרֵי אֲבִיךָ הַכּוֹתֵב בְּחִפְזוֹן מִתּוֹךְ צַעַר וְשִׂמְחָה. חֲדוּה תְּקוּעַ בְּלִבִּי מִסְּמֵרָא חֲדָא וְכו', וְלֵה' הַיְשׁוּעָה וְהַתְּקוּהָ שְׁגַם הַסְּמֵרָא תִּגְנִינָא שְׂמִשְׁם הַצַּר וְהָאֲנַחָה חֵם וְשְׁלוֹם, יִתְהַפֵּךְ לְשִׂמְחָה בְּבְחִינַת שְׁשׁוֹן וְשִׂמְחָה יִשְׁיֵנוּ וְכו'.

מן אפרסוף

כ"ז אב

שמו

ברוך השם, יום ד' פקודי תר"א ברסלב.

אֶהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי. מִכְּתָבוֹ קִבַּלְתִּי עֵתָהּ וְהַשְּׁלִיחַ נְחוּץ מְאֹד. וְהָיָה לִי נַחַת מִהַנַּחַת רוּחַ שְׂאֵתָהּ מְקַבֵּל מִמִּכְתָּבִי, וְכֹךְ יָפָה לְךָ. פִּי הָאֲגִרַת הַקְּדוּם שְׁשַׁלַּחְתִּי עַל יְדֵי רַבִּי נַחְמָן, הָיָה מִן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שְׁשַׁלַּח תַּחַת קְלָמוּסֵי דְבָרִים אֵלּוֹ שְׁלֵא חֲשַׁבְתִּי אֲלֵיהֶם, וְהֵם נוֹבְעִים מִכַּפָּה תּוֹרוֹת קְדוּשׁוֹת הַנִּצְרָכִים לָנוּ מְאֹד מְאֹד לְכָל אֶחָד לְפִי מְקוֹמוֹ וְשַׁעֲתוֹ. וְנִזְכַּרְתִּי עֵתָהּ בְּתוֹךְ מִכְּתָבוֹ עֵתָהּ (בְּרוּךְ הַמְזַכֵּיר גִּשְׁפָחוֹת). מַה שְׁשַׁלַּח ה' בְּלִבִּי בְּעֵתִים הַלְלוּ שְׁוָה

מִרְמֵז בְּדַבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ וְ"ל שְׁאֲמָרוּ (עֲרֹכֵן כּד.) אֵין לְהַקְדִּישׁ אֶלָּא מְקוֹמוֹ וּשְׁעָתוֹ; הֵינּוּ מִי שְׂרוּצָה לִילָךְ בְּדַרְךְ הַיָּשָׁר לְקֹדֶשׁ וּלְמַהֲרָה עֲצֹמוֹ שְׁוֵהוּ בְּחִינַת "הַקְדֵּשׁ", שְׂרוּצָה לְהִיּוֹת קְדוֹשׁ לַה', אֲשֶׁר לְכַד נִבְרָא, אֵין לוֹ אֶלָּא מְקוֹמוֹ וּשְׁעָתוֹ, שְׂאֵין לוֹ לְהִסְתַּפֵּל בִּי אִם עַל אוֹתָהּ הַשְּׁעָה, וְהַרְגַע שְׁעוֹמֵד בָּהּ עֵתָה בְּמְקוֹמוֹ אֲשֶׁר הוּא שֵׁם. בִּי בְּכָל שְׁעָה וּבְכָל מְקוֹם יְכוּלִין לִזְכֹּר בְּהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ, וּלְקַרֵּב אֶת עֲצֹמוֹ אֵלָיו כְּאֲשֶׁר דִּבְרַנּוּ בְּזֶה הַרְבֵּה. אִךְ זֶה הֶרְמֵז נִפְלָא מְאֹד נִתְחַדֵּשׁ בְּעֵתִים הַלָּלוּ, וְצָרִיךְ לָנוּ מְאֹד. הֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ יִזְכְּנוּ לְקַיֵּם תְּמִיד דְּבָרֵי אֲדוֹנֵינוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ הַנּוֹרָא וְכָר צַדִּיק וְקְדוֹשׁ לְבָרְכָהּ, וּלְחַפֵּשׂ וּלְמַצֵּא תְּמִיד עֲצוֹת וּדְרָכִים אֲמִתִּיִּם בְּדַבְרֵיוֹ הַקְדוֹשִׁים לְכָל אֶחָד לְפִי מְקוֹמוֹ וּשְׁעָתוֹ, וְאֵין פְּנָאֵי עֵתָה לְהֶאֱרִיךְ יוֹתֵר.

דְּבָרֵי אֲבִיךָ הַמַּעֲתִיר בְּעַדְךָ.

מן אבִּירֵסֶלֶס

שְׂמָא

בְּרוּךְ הֵשֵׁם, יוֹם ד' וַיִּקְרָא תר"א.

אֶהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי. יִקְבַּל הַאֲגֻרַת הַרְצוּף פֶּה, וְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו יִשְׂמַח אוֹתְךָ וְאוֹתְנוּ בְּשִׂמְחַת הַחַג הַקְדוֹשׁ הַבָּא עָלֵינוּ לְמוֹעֵד. וְנוֹפֵה לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת הַקְדוֹשׁ עָלֵינוּ, וְלְהוֹדִיעוֹ לְבַנֵּינוּ וּלְבְנֵי בְּנֵינוּ, וּלְחַבְרֵינוּ וְתַלְמִידֵינוּ שְׂאִיר כֹּל אֶחָד בְּחִבְרוֹ. וְנִקְבַּל דֵּין מִן דֵּין לְדַעַת כִּי ה' הוּא אֱלֹהִים אֵין עוֹד מְלַבְדוֹ, לְהַמְשִׁיךְ הָאֲרַת בֵּן וְתַלְמִיד, לִידַע בְּכָל עַת כִּי "מְלֵא כֹל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ". וְלְהַתְּעוֹרֵר מִהַשְּׁנָה עַל יְדֵי זֶה בְּבַחֲחִינַת "הַקִּיצוֹ וְרַנְּנוּ שְׂכְנֵי עַפְרָ". כִּי ה' עַר, "הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן". וְהוּא

מעורר ישנים ומקיץ נרדמים, ואינו מסתפל ואינו חשוב בעיניו כלל כל טרדת של תאות מומן, אלילי כסף ואלילי זהב "תועבת ה' אשר שנא". רק עיניו בנאמני ארץ וכו', ואל זה יביט אל עני ונכה רוח וכו'. ואף על פי שאין בידינו לא זה ולא זה, כמאמר התנא (אבות ד) אין בידינו משלות וכו' ואף לא וכו' אף על פי כן טוב ויפה לחזור בדעתו ועם חבריו בכל פעם כל הנ"ל. לקיים "אל תירא פי יעשיר איש". ולזכור המשנה (שם ו) כי אין מליון לו לאדם לא כסף ולא זהב כי אם תורה ומעשים טובים בלבד. ועל כל פנים נכסף ונשתוקק לזה ברצון חזק בכל יום מחדש, ולהרגיל לפרש שיחתנו על ידי זה, עד שנזכר לבוא לשמחה אחר שכירת הלב באמת, על פי הדרכים הקדושים הישרים באמת שקבלנו ממנו ז"ל.

דברי אביד.

מן אפרסוף

והזהר והזהר מיגון ואנחה, רק לחמף היגון ואנחה לתוך שמחה.

שמב

בעזרת השם יתברך, אור ליום כ' צו תר"א.

אהובי בני חביבי. מכתבך קבלתי עם הסוד חצי רובל כסף והוא מכרח לי מאוד, גם תדע שהשעה דחוקה לי מאוד, ונוגשים אותי מכל צד, וצרכי פסח מרבים בכל יום. על פן חזרתי על כל הצדדים, וראיתי שההכרח שאתה תלווה לי איזה סף תקף. מבטחני שתקיים דברי מיד. והשם יתברך יזכנו לשמחת החג הקדוש, ולהתקדש בקדשת פסח לצאת מחמץ למצה מפות

לְחַיִּים מִמַּחְשָׁבוֹת רַעוֹת לְמַחְשָׁבוֹת טוֹבוֹת, מֵעֲבָדוֹת לְחֵרוֹת
וּמִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה וְכוּ'.

דַּבְּרֵי אָכִיד.

וְגַם אֶפְרָסִימ

שמוג

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם א' בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת שֶׁל עֶרֶב פֶּסַח תר"א.

אֶהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי. מִכְּתָבְךָ קִבַּלְתִּי עֵתָה בֵּין מְנַחֵה לְמַעֲרִיב
שֶׁל עֶרֶב פֶּסַח, שֶׁצָּרִיכִין תְּכַף לְבַדֵּק חֲמִין, וּמֵאֵלֶיךָ
תָּבִין טְרַדְתִּי. גַּם קִבַּלְתִּי הַסֵּף שְׁנֵי זְהוּבִים מְעוֹת קֶטְנִים. תְּשׁוּאוֹת
חַן חַן לָךְ, כִּי מֵאֹד מְכַרַח עֵתָה הַמְּעוֹת, בְּפֶרֶט מְעוֹת כֹּזֵה. יִשְׁלַם
ה' פְּעֻלָּךְ וְכוּ'. הַיּוֹזֵגֶפֶן בְּשָׁבוּעַ הָעֶבֶר קִבַּלְתִּי וְגַם הַפֶּאֲנָטָפִיל
וְנִעְלֵי בִיתִן, וְהַיּוֹם קִבַּלְתִּי גַם כֵּן הַשְּׁנֵי פְּלִים יוֹן גֶּפֶן. הַשֵּׁם יִתְּבַרְךָ
וְזַכְנוּ לְשִׁתּוֹת אַרְבַּע כּוֹסוֹת שֶׁל יִשׁוּעָה וְרַחֲמִים, שִׁימְשֵׁךְ גַּם עֲלֶיךָ
וְעַל בֵּיתְךָ יִשׁוּעָה וְרַחֲמִים וְשִׁשׁוֹן וְשִׂמְחָה עַל יְדֵי יוֹן הַמְּשַׁמַּח
שֶׁשִּׁלַּחְתָּ לָנוּ, וְלֵה' הַיִּשׁוּעָה.

וּבָעֵת אִי אֶפְשֵׁר לְהִרְחִיב הַדְּבָר בְּלֵל, רַק חֲזַק וְאַמֵּץ לְמֵאֹד
לְשַׁמַּח נַפְשְׁךָ וּלְכַרְךָ בְּשִׂמְחָה שֶׁהַחֲיָנוּ וְכוּ', לְזַמֵּן הַזֶּה
שְׂזִכִּיתָ לְשַׁלַּח לָנוּ עַל אַרְבַּע כּוֹסוֹת יוֹן וְגַם מְעוֹת וְכוּ'. וְגַם
הַטְּרַחָא אֵינוֹ נֶאֱכָד, וּבְפֶרֶט שִׁישׁ לָךְ חֵלֶק בְּטְרַחָא וּמְעוֹת
בְּהַעֲסָקִים שְׂאֵנוּ עוֹסְקִים שֶׁהֵם זְכוֹת הַרְבִּים גְּדוֹל לְדוֹרוֹת. אֲשֶׁרֶיךָ
בְּנֵי עַל כָּל זְקָדָה וְנִקְדָּה טוֹבָה שְׂאֵתָה זוֹכָה לְעֵסֶק כֹּזֵה בְּגוֹפְךָ
וּמְמוֹנְךָ. רַק חֲזַק וְאַמֵּץ מֵאֹד לְהִרְחִיק מִמֶּךָ רַבּוּי הַרְעִיוֹנִים שֶׁהֵם
תְּמָהוֹן לְכַב, שְׂאֵתָה חוֹשֵׁב בְּכָל עֲנִין יוֹתֵר מֵהָרְאוּי. וְהַבֵּל מִחֲמַת
עֲצָבוֹת וּמְרָה שְׁחוֹרָה, דַּלּוֹ עֵינֶיךָ לְמָרוֹם וּבִקְשׁ בְּכָל יוֹם מִהַשֵּׁם

יתברך שיוציאך מזה. ובזכות החג הפסח הקדוש הבא עלינו לטובה, תזכה לצאת מחמוץ המזח לקדשת מצה של פסח, מיגזן לשמחה וכו', ויקבל רצוף פה אגרת ללבוב וישלחהו פוריות. ומהסתם יוסיף בעצמו לפרס בשלומו באהבה פראוי, וישון ושמחה ישיג וכו'.

דברי אביך.

מן אפרסלב

שדמ

ברוך השם, יום ד' אפרו-חג פסח תר"א ברסלב.

שלום לאהובי בני חביבי שיחיה.

מכתבך קבלתי בחל המועד פסח, ובתוכו רצוף האגרת מרבי אבילי גרו יאיר, והיה לי לנחת. גם היום קבלתי הקוויטיל [פתקא] מאתך ושמחתי בעזרת השם יתברך. ותראה לקים פאשר כתבת לבוא לפה מחר אם ירצה השם, כי דעתי להתעבב עד אחר שבת קדש הפאה עלינו לטובה, ואחר כך קרוב בדעתי לנסע אם ירצה השם. וה' ינחני בצדקתו במעגלי צדק למען שמו. ותראה להביא עמך מעות, כי אין בכיתי פרוטה לפרטה. על פן ההכרח שתמתין לי עוד מה שאני חייב לך, ומה שישלח רבי אפא גרו יאיר תחזיר לי. והלא אתה רואה במכתביהם שבעזרת השם יתברך יגיע לידך עוד מעות בעזרת השם יתברך. והרועה אותנו מעודנו יפרנסנו בכבוד ברחמיו המרבים. וגם אנחנו הינו שמחים אתמול עד איזה שעות בלילה, ודברנו כמה דברי אמת מהתכלית הנצחי, שההכרח לבקש ולחפש בכל יום אחר התכלית הנצחי וכו', ועל פן צריכין להתבודד בכל יום. ויותר טוב לצאת לשוחר בשדה בין העשבים

וְכוּ', וְאִם אֵי אֶפְשָׁר עַל כָּל פָּנִים יִמָּצָא מְקוֹם לֵה' בְּבֵיתוֹ וְכוּ'. כִּי כָל יְמֵינוּ הֶבֶל וְכָל מַעֲשֵׂי עוֹלָם הִזָּה תִהְיֶה, וּמְאוּמָה לֹא יִשָּׂא בְעַמְלּוֹ כִּי אִם מַה שְּׁחוּטֵמָה תּוֹרָה וּתְפִלָּה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים וְכוּ'. וְהַעֲקָר לְחַפְשׁ אֶת הָרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֵמֶת וְכוּ'. וְאִין פְּנְאֵי עֵתָה לְהַאַרְיֹד בְּזֶה אוֹלֵי יְחוּס הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שְׁנוֹזְכָה לְדַבֵּר מִזֶּה פָּנִים אֶל פָּנִים בְּאִפֶּן שְׁנוֹזְכָה לְשֹׁמֵר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם.

דְּבַרֵי אֲבִיד.

וְכֵן אֶבְרָסֶלֶף

שְׁמוּה

כ"ח אב

בְּעֹזֶרֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם ה' כ"ג לְמִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תר"א
אוּמָאן.

שְׁלוֹם וְחַיִּים לְאַהֲבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי הָרַבֵּנִי וְכוּ' מוֹרְנוּ הָרַב יִצְחָק
נְרוֹ יֵאִיר עִם כָּל בְּנֵי בֵיתוֹ שְׂיִחִיו.

דַּע בְּנֵי כִי בְּאֵתֵי הַיּוֹם לְפָה קִהַלְתָּ אוּמָאן בְּשְׁלוֹם, בְּרוּךְ הַשֵּׁם
אֲשֶׁר הִבְיָאֵנִי עַד כֹּה. וּתְהִלָּה לְאֵל רַגְלֵי לֹא בְּצַקּוֹ יוֹתֵר חֵם
וְשְׁלוֹם מִמְּלָטוּל הַדְּרָךְ, רַק אֲדַרְבָּא נְדָמָה לִי שְׁמֵת־חִילִין
לְהַתְרַפְּאוֹת קֶצֶת. בּוֹרָא רְפוּאוֹת יְרַחֵם וְיִגְמַר רְפוּאֵתִי בְשְׁלָמוֹת
מְהֵרָה אָמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן. וְעֵינֵי כְלוֹת כָּל הַיּוֹם לְקַבֵּל יְדִיעָה טוֹבָה
מְלָבֹב מְהֵרָה וְלֵה' הַיְשׁוּעָה. וְהִנֵּה כְּבָר עָבְרוּ סְמוּךְ לְמַחְצִית יְמֵי
הַסְּפִירָה נוֹתֵן הַתּוֹרָה יְרַחֵם עָלֵינוּ שְׁנוֹזְכָה מַעֲתָה עַל כָּל פָּנִים
לְהַכִּין עֲצָמֵנוּ לְקַבְּלַת הַתּוֹרָה מִחֻדָּשׁ בַּיּוֹם הַחֲמִשִּׁים הַקְּדוּשׁ הַבָּא
עָלֵינוּ לְטוֹבָה, בְּאִפֶּן שְׁנוֹזְכָה לְשֹׁמֵר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דְּבַרֵי
הַתּוֹרָה בְּאַהֲבָה. וּמִגְדַּל הַנְּחִיצָה אֵי אֶפְשָׁר לְהַאַרְיֹד.

דְּבַרֵי אֲבִיד הַמְצַפֶּה לַיְשׁוּעָתְךָ הָאֵמֶתִית.

וְכֵן אֶבְרָסֶלֶף

שמו

ברוך השם, יום ו' ערב שבת קדש פרשת קדושים תר"א.

אהובי בני חביבי. קבלתי מכתבך על ידי השליח היום. וכבר כתבתי לך אתמול על ידי הבעל עגלה שלי שבאתי תודה לאל לפה אתמול בשלום, וכעת אין לחדש כלל. גם אין פנאי מחמת כבוד שבת קדש ונחיצת מוסר כתב זה. השם יתברך יוליכני לשלום בדרך הישר והאמת. ונופה על כל פנים מעתה לצאת מזהמת מצרים, הכולל כל הגליות שעקרם גלות הנפש, שנופה כל אחד לטהר עצמנו ממחשבות רעות ורעיונים זרים ומבלבלים, ולקשר מחשבותינו בכל עת אל התורה ואל השם יתברך בכל כונו. כי אף על פי כן איד שנתעה כל אחד במחשבתו בתמהון לבב וכו', אף על פי כן עדין עדין המחשבה בידו בכל עת ורגע. והכל תלוי בקדשת המחשבה. כי כלא במחשבה אתברירו, וזה נאמר על כל אחד מישראל. ויש בזה הרבה הרבה לדבר עמו, אך אין הזמן והיריעה מספקת. והעקר שיהיה כל דברינו אליך לטובה, ולא להפך חס ושלום להרבות המרה שחורה חס ושלום על ידי זה, רק אדרבא להתחזק בשמחה בכל עז. כי כבר ידוע לנו מה שאמר הוא ז"ל שעצבות מזיק מאד חס ושלום לענין בלבול המחשבות רעות חס ושלום, וצריכין להפך היגון ואנחה לששון ושמחה.

דברי אביד המצפה לישועה.

שמוז

בעזרת השם יתברך, יום ד' ל"ו לספירה תר"א ברסלוב.

שְׁלוֹם וְחַיִּים לְיָדֶיךָ בְּנִפְשֵׁי הַרְבֵּנִי הַחֲטִיף הַגָּנִיד וְכו' מוֹרְנוּ הָרַב אֲבֵרָהֶם בְּעַר שְׂיִחָהּ. עִם שְׁלוֹם זְוִנְתוֹ הַצְּנוּעָה תַּחֲוִיהָ עִם כָּל יוֹצְאֵי חֲלָצֵיהֶם שְׂיִחָיו וּבְפֶרֶט לְבָנוּ נַחֲמָן שְׂיִחָהּ. ה' יתברך יִזְכֶּה אֶתְכֶם לְגַדְלוֹ לְתוֹרָה וּלְחַפָּה וּלְמַעֲשִׂים טוֹבִים לְאַרְךָ יָמִים וְשָׁנִים. וְיִזְכְּנוּ לְרֵאוֹת מִמֶּנּוּ בָּנִים וּבָנֵי בָּנִים עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וּבְמִצְוֹת יִלְכוּ וְיִנְקוּתָיו וְיִהְיוּ פְּזִית הוֹדֵם עוֹד יִגְבוּן בְּשִׁיבָה טוֹבָה אִמֵּן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

דע יָדִיד גַּפְשִׁי כִּי זֶה שְׁלִשָּׁה שָׁבוּעוֹת שֶׁנִּסְעָתִי מִבֵּיתִי לְאוּמָאן, וְנִתְמַהְמַהְתִּי שֵׁם אֵיזָה יָמִים, וּבְלִילָה הָעֶבֶר בָּאתִי לְבֵיתִי לְשָׁלוֹם. וְאֲנִי הֵייתִי מְקוּנָה שְׂיָגִיעַ לִי מְעוֹת מֵאֲתֶךָ וּמֵאֲנִשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ קִדְּם פֶּסַח כְּאֲשֶׁר הִבְטַחְתָּ לִּי בְּעֶצְמְךָ בְּמִכְתָּבֶיךָ כִּמְהָ פְּעָמִים. וְגַם יָדִידִי רַבִּי אֲבָא גֵרוּ יָאִיר שָׁלַח לִי אֵיזָה אֲנָרַת עִם סֵךְ מְעוֹת, וְכַתֵּב שָׂאֵם יִרְצָה הַשֵּׁם כְּשֶׁתְּבוֹא תִשְׁלַח בְּיָדַי, וְכֵן פְּתַבְתָּ בְּעֶצְמְךָ כִּמְהָ פְּעָמִים. וְהִנֵּה כְּבָר עָבַר הַפֶּסַח וְגַם יוֹתֵר מֵאֲרַבְּעָה שָׁבוּעוֹת אַחֵר כִּדְּ וְהַיּוֹם ל"ו לְסִפְרָה. וְאִין קוֹל וְאִין כֶּסֶף הֵן מֵאֲתֶךָ הֵן מֵאֲנִשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הֵן עַל פְּרִנְסָתִי הֵן מֵה שְׁהִבְטִיחַ לִי בְּפִרוּשׁ חוֹתֶנְךָ יָדִידִי גֵרוּ יָאִיר, וְרַבִּי הִירֶשׁ גֵרוּ יָאִיר, מֵה שְׁנִשְׂאָרוּ חֵיבִים כְּפִי מֵה שְׁהִבְטִיחוּ בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה בְּפִרוּשׁ בְּנִרְשָׁם אֲצִלִּי. וְאֲנִי כְּבָר לְוִיתִי הִרְבֵּה עַל הַסֵּךְ הַזֶּה, וְהַנּוֹגְשִׁים אֲצִים וְאִינִי יוֹדֵעַ מֵה לַעֲשׂוֹת. וְזֶה כִּמְהָ שָׁנִים עָבְרוּ. וְאִינִי זוֹכֵר שְׂיִחָיו לִי דַחַק כָּל כִּדְ עַל פֶּסַח כִּמְהָ בְּשָׁנָה הַזֹּאת. וְלִסְוֹף אַחֵר שְׂיָגִיעָתִי לְלוֹות עַל

הוצאות פסח גנבו אצלי בליל י"ד ערב פסח כל הפשר והדגים והיין שהכנתי על פסח, והכרחתי בערב פסח למרוח עוד הפעם ללוות ולקנות צרכי פסח. ובנדאי כל מה דעבד רחמנא לטב עבד, אך מגדל אהבתך בלבי עד הנפש, ואהבת כל אנשי שלומנו הפשרים והנדיבים פיוצא בו, לא יכלתי להתאפק מלפרש צערי, ולהודיעך את אשר בלבי עליך על שאתה מתרשל כל כך לשלח לי כהבטחתך.

והנה זה היום שפאתי לביתי בתחלת לילה הזאת, ומצאתי מכתבך לאמך הצדקת תחיה וקריתי אותו. ואם אמנם אתה מתנצל עצמך, אף על פי כן כבר ידעת וכתבת באגרת זה בעצמך שאין שום תרוץ כלל הן נגד אמך תחיה הן נגדי. והנה אני עומד היום בעסק גדול שהתחלנו, וגם אני צריך להוציא הרבה לשלח מפה הספרים, והוא הכרח גדול מפמה טעמים ומצוה רבה בלי שעור וזכות הרבים. והעכוב רק מחמת מומן. וגם היום יש איש אחד משם אצלי, ויש בזה הרבה לספר עמך, אך אי אפשר על פני השדה, והייתי מצפה שתבוא על שבועות הבא עלינו לטובה, ואדבר עמך פנים אל פנים. וכפי מכתבך איני יודע אם תהיה פה על חג השבועות הבא עלינו לטובה, ואיני יודע כלל מה לעשות, ועם מי להתיעץ בזה, ואני קורא על עצמי "שקדתי ואהיה בצפור בודד על גג". כי השם יתברך יודע שכל העסקים שגמרתי תהלה לאל בחסדו יתברך היה פונתי לטובה. וגם עתה בהעסק שהתחלתי אשתקד פונתי רק לשמים, למלאות רצון וחפץ וקנך אדונינו מורנו ורפנו וזכר צדיק וקדוש

לְבָרְכָה, וְהוּא זְכוּת הַרְבִּים לְדוֹרוֹת עוֹלָם. וְאַתָּה עִם יְדִידֵי ר"א
 הֵייתָם לִי לְעוֹזר גָּדוֹל וְכַהֲיוּם אַתֶּם מִתְרַשְׁלִין, וְאַתָּה מִתְרַשֵּׁל
 בְּיוֹתֵר. וְאַחֲרֵי שֶׁתּוֹדָה לְאֵל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הָיָה בְּעוֹזְרִי, וְתוֹדָה לְאֵל
 הַרוּחַת בְּחֶסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ, רָאוּי לְךָ לְתִלּוֹת גַּם בְּזֶה, וּלְקַבֵּל עֲלֶיךָ
 לְהֵיוֹת לִי לְעוֹזר גָּדוֹל בְּעֶסֶק זֶה וְגַם בְּעֶסֶק פְּרִנְסָתִי. וְעַתָּה אַתָּה
 מִתְרַשֵּׁל כָּל כֶּךָ. וּמַעֲצָמְךָ תוֹכֵל לְהַבִּין שְׂאֵדְרֵבָא מַחֲמַת שְׁהוּצֵאתָ
 בְּיָמִים הָאֵלּוּ כָּל כֶּךָ עַל הַפִּית וְכו', אַתָּה צָרִיךְ לְהוֹצִיא גַם עַל
 עֶסֶק מִצְוָה בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי צָרִיכִין לְתַן חֶלֶק הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
 מִקֶּדֶם, כְּמוֹ שְׂאֵנּוּ רוֹאִין בְּמִצְוֹת בְּפוֹרִים וְתַרוּמָה וְכו' שֶׁהֵם
 נִקְרָאִים רֵאשִׁית. כִּי הֵרֵאשִׁית מִכָּל מַה שְׂמֻזְמִין הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
 לְהֵאָדָם, צָרִיכִין לְתַנּוּ בְּשִׁבִיל כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּזִיווּת. בְּפֶרֶט
 בְּשִׁבִיל עֶסְקִים כְּאֵלּוּ שֶׁהִתְחַלְנוּ לְעֶסֶק בָּהֶם אֲשֶׁר אֵי אֶפְשָׁר
 לְבָאֵר כֻּלָּל עַד הֵיכֵן מַגִּיעַ זְכוּת שֶׁל כָּל הָעוֹזְרִים וְהַתּוֹמְכִים אוֹתִי
 בְּזֶה.

וְהִנֵּה צְעָרֵי הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר הוּא, מִמֶּה שֶׁפְּתַבַּתְתָּ שְׁלֵא תִהְיֶה עַל
 חַג הַשְּׂבוּעוֹת הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה. וְאַיִנִּי יוֹדֵעַ אִם יִהְיֶה
 לְךָ פְּנָאִי לְנִסֵּעַ אַחֲרַי שְׁיִגִיעַ לְךָ מִכְתָּבִי זֶה. לְעַת עַתָּה בְּקִשְׁתִּי
 שְׁעַל כָּל פְּנִים תִּקְיֶים מֵעַתָּה לְשַׁלַּח לִי כְּהַבְטָחָתְךָ, וְגַם לְקַבֵּל
 מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ כָּל מַה שֶׁתּוֹכֵל, וּבְפֶרֶט מַה שְׂמֻגִיעַ לִי מִכֶּבֶר
 מִחוֹתֶנֶךָ וּמִרְבֵּי צְבִי גְרוֹ יְאִיר, כְּהַבְטָחָתְךָ כְּאֲשֶׁר פְּתַבַּתְתִּי כְּמַה
 פְּעָמִים וְאֵל יִתְרַשֵּׁל עוֹד כֻּלָּל. וְאִם יִרְצֶה הַשֵּׁם בְּשִׁיעוֹז הַשֵּׁם
 יִתְבָּרַךְ לְהִתְעַד עִמָּךְ, נִדְבֵר פְּנִים אֶל פְּנִים אִיךָ לְעֶסֶק בְּעֶסְקֵינוּ
 בְּעוֹזְרָתוֹ וּבִישׁוּעָתוֹ הַגָּדוֹלָה. גַּם לְדַעְתִּי הָיָה טוֹב יוֹתֵר שְׂאֵפְלוּ אִם

חֶסֶד וְשָׁלוֹם לֹא תָבוֹא עַל שְׁבוּעוֹת הַבַּיִת עָלֵינוּ לְטוֹבָה, שֶׁעַל כֵּן
פָּנִים תִּרְאֶה לָבוֹא לָפֶה עַל הַחֲתָנָה שֶׁל נִכְדֵּתִי תַחֲיָה עִם מִחְתָּנִי
רַבִּי פֶרִיץ גְּרוֹ יְאִיר. כִּי אֲנוּ צְרִיכִין לְדַבֵּר יַחַד פְּנִים אֶל פְּנִים הַרְבֵּה
תַּכְף אַחֵר שְׁבוּעוֹת. כִּי אֲנִי מִכָּרַח לְשַׁלַּח אֶת רַבִּי נַחֲמָן
מִפּוֹלְטִישֵׁן עִם בִּילְעֵט אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הָיָה שֵׁם אֲשֶׁתְּקֹד, וְגַם
עוֹד הַרְבֵּה דְבָרִים יֵשׁ לְדַבֵּר עִמָּךְ. גַּם תַּעֲשֶׂה נַחַת רוּחַ גָּדוֹל
לְאַמֶּךְ הַצְּדִיקָת תַּחֲיָה, וְתִקְוֶה בְּזֶה מִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁל עֲשֵׂת
הַדְּבָרוֹת שֶׁהוּא כְּבוֹד אִם, וּמִצְוֹת הַבְּאֵה לְיָדְךָ אֶל תַּחֲמִיצְנָה.
וּבְפָרֵט מִצְוֹת כָּאלוֹ שֶׁאֲנוּ מְדַבְּרִים. וְהֵלֵא הָאָדָם לֹא נִבְרָא כִּי
אִם בְּשִׁבִיל לְעִסֵּק בַּתּוֹרָה וּמִצְוֹת כָּל יָמָיו, וְחוּץ מִזֶּה הֶבֶל.

וּמִחֲמַת שֶׁמִּבְּטַחְנִי בְּטוֹב לְכַבֵּד וּלְכַבֵּב אֲנִשֵּׁי שְׁלוֹמֵנוּ שִׁיחִיו,
שֶׁבְּוֹדָאֵי תְּשִׁימוּ לֵב לְדַבְּרֵי אֱלֹהִים עַל כֵּן אֵין לְהֶאֱרִיךְ
יֹתֵר. וּבְעַל הַרְחָמִים נוֹתֵן הַתּוֹרָה יַעֲזוֹר לָנוּ לְהַכִּין עֲצָמֵנוּ מֵעַתָּה
עַל כֵּן פְּנִים כְּרָאוּי לְקַבֵּל אֶת חֵן הַשְּׁבוּעוֹת הַקְּדוֹשׁ הַבַּיִת עָלֵינוּ
לְטוֹבָה בְּקִדְשָׁה וּבְטַהֲרָה. בְּאַהֲבָה וְיִרְאָה וְשִׂמְחָה בְּאִפְן שְׂנוּזָה
מֵעַתָּה לְשִׁמּוֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דְּבָרֵי תוֹרָתוֹ בְּאַהֲבָה וְשָׁלוֹם
וְחַיִּים וְשִׂמְחָה וְכָל טוֹב, כִּנְפֶשֶׁם וְנַפְשׁ אוֹהֵב דְּבִק מֵאֵח דּוֹרֵשׁ
שְׁלוֹמָם תְּמִיד וּמֵעַתִּיר בְּעַדוֹ וּמִצְפֶּה לְתִשׁוּבָתוֹ מִהֲרָה.

מן אבן ספן

וְשָׁלוֹם לְכָל אֲנִשֵּׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד בְּכָל
וּבְכָפָרְט. וְאֵין פְּנָאֵי לְיַחַד הַדְּבוּר לְכָל אֶחָד כְּרָאוּי לְכַבּוֹד.

שמוח

בעזרת השם יתברך, יום א' במדבר תר"א ברסלב.

שלום לאהובי בני חביבי פנהוג.

מכתבו קבלתי היום והיה לי לנחת, וכעת אין מה לכתב.

ויקבל רצוף פה מכתב ללבוב ויזרו לשלחו מיד בלי

עכוב, כי נחוץ הוא פידוע לו. ואם בתוך כך יגיע לו מכתב

משם יכתב על מכתבי שפכר קבל האגרת. ובודאי תעשה

כראוי. ומאלף תבין כי צערי גדול מאד מעכוב האגרת משם,

ובודאי כל מה דעבד רחמנא לטב, ובפרט עסקנו שתמיד בא

בכליון עינים. וסוף כל סוף השם יתברך מושיע תמיד, כי חסדי

ה' כי לא תמנו וכו'. ואני חי רק בזה תמיד בכל העסקים מגדול

ועד קטן, בגוף ונפש וממון. מה אני, פלגו אני ויוצאי חלצי וכל

התלויים בנו בלם תלויים בחסדו. לך ה' קוינו, לחסדיו ורחמיו

הפשוטים שאינם כלים לעולם. ואין פנאי להאריך בזה.

דברי אביך המרמז לך לצפות לישועתו תמיד ולשמח בחסדו.

מן אפרסלף

און טאקי פארט האפ (ובאמת בכל זאת שמחה).

לי אב

שמוט

נכתב לאחר מאנשי-שלומנו וחסר ההתחלה.

גם אנכי פורס שלומך באהבה רבה, קדם פסח שלחתי אליך

באריכות קצת ואחר-כך קבלתי מכתבך מחתנד רבי יואל,

גרוי-יאיר, ותמהתי שלא קבלת מכתבי, ויותר מזה אני מתפלא

עליך שלא קבלתי מכתבך בראם פעם אחת, ומחמת זה מונעת הטוב מלנמות ידי אליך, וגם מחמת שפחרך העבר הייתי מוטל על ערש־דני באומאן ונתעפכתי שם מחמת זה יותר מחמשה שבועות, ואחר־כך הייתי בטירה אוויצע ונתמהמהתי בהדרך יותר משבועה שבועות, ולא ראיתי שם שוב מכתב מאתך, ואביך ידידנו גרו יאיר, פלו עיניו מיחל למכתביך ותוחלתו נכזבה, ובאמת אין אתה יוצא ידי חובת אביך בענין זה כלל.

ואחר כך פאתי לביתי בחלישות פח ומצאתי מכתבך ביד רבי נתן בן רבי ליב שנכתב לפני כמה שבועות ולא ידעתי אז היכן אתה, ואני פאתי לביתי סמוך לפורים, ובין פורים לפסח שלחתי לך מכתבי הנ"ל ועדן איני יודע אם הגיע לידך, וכעת אין להוסיף על אגרת הנ"ל רק לקים מה שפכתתי שם לשלח לי מאתך כאשר הבטחת במכתבך על־ידי רבי נתן הנ"ל, וגם להשתדל בכל מה דאפשר לקבל אצל אנשי־שלומנו ובפרט אצל ידידי רבי צבי בר"מ בערנער ואצל ידידי רבי ליבלי בן רבי חייקל, ומבטחני שתשתדל לטובתי על צד היותר טוב בכל מה דאפשר, וה' הטוב יגמר בעדך לטובה.

ואודות מה שפכתת למחותנגד שיחיה שיקדים הנשואין מהזמן הגבל בהתנאים, כבר השיב לך שהוא דבר שאי אפשר, וכבר היה בביתי והתנצל עצמו הרבה, ואמר שבזמן המגבל יעשה הנשואין בעזרת השם יתברך, ואפשר יקדים עצמו שיהיה בחדש אלול הבא עלינו לטובה; ודעתי הוא, שתבוא בלי תרוץ לפה על חג השבועות הבא עלינו לטובה, ואז יגמר הפל

בְּכִי טוֹבָה. וְגַם הַפֶּסֶד חֲמִשִּׁים רוּבֵל שֶׁכָּבֵר סֵלֶק מִנְחַת הַשְּׁלִישוֹת בְּיַדִּי מִבְּמֹוֹחַ גְּדוֹל; אֲךָ כָּבֵר הִגִּיעַ הַזְּמַן פֶּרְעוֹן, וְאֲנִי אֵינִי רוֹצֶה עוֹד לַעֲסֹק בָּזֶה, וְאֵינִי רוֹצֶה לְהַשְׁלִישׁ הַשְּׁלִישוֹת, עַד שֶׁתְּבוֹא בְּעֶצְמִךָ וְתַשְׁלִישׁ אֶצֶל מִי שֶׁתִּרְצֶה. הֵן עַל כָּל אֵלֶּה אֵין מִלָּה בְּלִשׁוֹנִי עֵתָה לְהִרְחִיב הַדְּבוּר, רַק תִּרְאֶה לְקַיֵּם דְּבָרֵי הַנ"ל, לְשַׁלַּח לִי מַעוֹת מֵאֲתָךְ אוֹ מֵאַחֵרִים כְּפִי מַה שֶׁתּוּכַל, וְאַחֲרֵכֶּךָ תִּזְרֹז עֶצְמִךָ לְהַכִּיֵּן עֶצְמִךָ, בְּאַפֵּן שֶׁתְּבוֹא לָפֶה עַל חֵג הַשְּׁבוּעוֹת הַבֵּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה, וְיִהְיֶה טוֹב לְפָנֶיךָ בְּכָל הָאַפָּנִים בְּגוֹף וּנְפֶשׁ וּמְמוֹן, וּבְעֵנָן טוֹבֵת הַזּוּג שִׁיחִיו. וּבַעַל הַיְשׁוּעוֹת וְהַנְחָמוֹת יִנַּחַם וְיִוָּשִׁיעַ אוֹתָךְ בְּגִשְׁמִיּוֹת וְרוּחַנִיּוֹת, בְּאַפֵּן שֶׁתִּזְכֶּה לְבָרַח וּלְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ מְכֹל מַה שֶׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, עַד שִׁיתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה; וַיֵּשׁ בָּזֶה הַרְבֵּה הַרְבֵּה לְדַבֵּר, אֲךָ אֵין הַזְּמַן וְהִירִיעָה מִסְּפִקָתָה, וְגַם כִּי אֲנִי מִצְפֶּה שֶׁתְּבוֹא בְּעֶצְמִךָ אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם כֵּנ"ל, וְאִזּוֹ פָּנִים אֶל פָּנִים נִדְבֵר בִּישׁוּעוֹת הַשֵּׁם כְּכֹל אֲשֶׁר יַעֲמֵם לָנוּ חֶסֶדוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר לֹא תִמְנֹו וְכו', נִגִּילָה וְנִשְׂמַחָה בִּישׁוּעָתוֹ.

דְּבָרֵי אוֹהָבוֹ כְּפִאֲמַת לְנִצַּח וּמִצְפֶּה לְתִשׁוּבָתוֹ תַּחֲלָה וְאַחַר כֶּךָ לְרִאוֹתוֹ מִהֵרָה בְּשִׂמְחָה.

121 אבֶּרֶסֶף

וְשָׁלוֹם רַב לְכָל בְּנֵי-בֵיתוֹ וּלְבָנוֹ הַחֲתָן שִׁיחִיה, וּלְחֹתָנָו יְדִידֵי גֵרוֹ יֵאִיר, גַּם הוּא יְקַיֵּם לְשַׁלַּח אִיזָה סֶךְ בְּאֲשֶׁר פִּתְכַתִּי בְּאַגְרַת הַקְּדוּם, וְשָׁלוֹם לְכָל אֲנָשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ הַיְקָרִים בְּאַהֲבָה רַבָּה, כֹּל מַה שִׁישְׁלַח יִשְׁלַח רַק לְקַהֲלַת טוֹלְטָשִׁין לְבְנֵי רַבִּי יִצְחָק שִׁיחִיה, וְגַם הָאַגְרַת הַזֶּה אֲנִי שׁוֹלְחִים לְטוֹלְטָשִׁין בְּכַדִּי שִׁיחִיה בְּמֹוֹחַ שִׁיגִיעַ לְיָדָם בְּעֶזְרַת ה' יִתְבָּרַךְ.

שֵׁנ

אזר לְיוֹם ג' בְּהַעֲלֵתָךְ תר"א.

שְׁלוֹם לְאַהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי הַרְבֵּנֵי מוֹרְנֵי הַרְבַּ יִצְחָק גֵּרֵז יְאִיר.

קִבְּלֵתִי מִכְתָּבֹו עִם הַמִּכְתָּב מִשָּׁם, וּמֵאַלֶּיךָ תִּבְּיֵן גְּדֹל הַנַּחַת רוּחַ שְׁעֵשִׂית לִי בֹוה. כִּי מְאֹד מְאֹד הָיוּ עֵינַי כְּלוֹת כָּל הַיּוֹם לְשִׁמְעַ מִשָּׁם, אֲךָ דְרָכֵי הַשֵּׁם יִתְּבַרַךְ וְדְרָכֵי טוֹבוֹ אֵי אֶפְשָׁר לְהִבִּין כָּלֵל, כִּי הוּא יִתְּבַרַךְ חֲפִיץ שְׁנַתְּלָה עֵינֵינוּ אֵלָיו תְּמִיד. עַל כֵּן בְּכָל הַיְשׁוּעוֹת יֵשׁ עֲדֵינִי כְּלִיֹּן עֵינַיִם הַרְבֵּה לְגִמְרַ הַיְשׁוּעָה כְּמוֹ בְּעֶסֶק זֶה, שֶׁהָאֲגֵרֶת הַנַּ"ל הוּא אֶצְלֵי יְשׁוּעָה רַבָּה. אֲךָ אֵף עַל פִּי כֵּן אֵין שְׂמֵחַתִּי בְּשִׁלְמוֹת, כִּי אֵין דַּעְתִּי צְלוּלָה כָּלֵל וְאֵינִי מִבִּין דְּבָרָיו, רַק אֲנִי מִבִּין מְרַחוֹק שְׁכָל אֶחָד מִשָּׁם מְבַקֵּשׁ לְהַרְוִיחַ כִּי הַרְבֵּה. וְאֵינִי יוֹדֵעַ מַה לְהַשִּׁיבוֹ, וּבִה' בְּטַחַתִּי שְׁיֹולִיכְנִי בְּדַרְךְ הַיְשָׁר, שְׂאֲדַע אֵיךְ לְהַתְנַהֵג. לַעֲת עֲתָה יִקְבַּל מִכְתָּב הַרְצוּף פֶּה לְשָׁם. וְאִם תִּרְצֶה תוֹסִיף עַל דְּבָרֵי לְזֵרוֹ אֶת יְדִידְנֹו רַבֵּי חַיִּים שְׁיִשְׁיבֵנִי מִיַּד תַּכְּף כְּשִׁינִיעַ לִירוֹ מִכְתָּבֵי זֶה, כִּי אֲנִי צָרִיךְ לְגַסֵּעַ לְדַרְכֵי לְשָׁלוֹם. וּמַחֲמַת אִישׁוֹן לִילָה אֵי אֶפְשָׁר לְהַאֲרִיךְ, וּבְעַל הַרְחָמִים וּגְדוֹל הַעֲצָה יִתְקַנְנִי בַּעֲצָה טוֹבָה לְמַעַן שְׂמוֹ בְּאִפְן שְׁנוּבָה לְגִמְרַ עֶסְקֵיו הַקְדוּשִׁים בְּשִׁלְמוֹת כְּרָאוּי, לֹא לָנוּ וְכוּ'.

דְּבָרֵי אֶבִיד.

שנא

בְּעֹזֶרֶת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ, יוֹם ו' פְּרֻשֶׁת בְּהַעֲלֵתְךָ תר"א.

שְׁלוֹם רַב לְאַהֲבֵי יָדַי כְּנַפְשֵׁי הַרְבֵּי הוֹתִיק הַנְּגִיד וְכו' מוֹרְנוּ
הֵרֵב אֲבָרָהֶם פֶּעַר שִׁיחִיהָ עִם כָּל יוֹצְאֵי הַלְצִיּוֹ שִׁיחִיו.

מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי עַל יְדֵי הַמְּחַתְנִים עִם הַסֵּף שְׂמוֹנָה רוּבֵל
כֶּסֶף, וְתוֹדָה לָאֵל הַפֶּל עַל נְכוֹן. וּמָה שִׁפְתָּבְךָ
לְכַתֵּב לְךָ מָה שֵׁינֵשׁ לִי לְדַבֵּר עִמָּךְ, אֵינִי יוֹדֵעַ עַל מָה וְלָמָּה הַפְּרִיחַ
הַזֶּה לְכַתֵּב לְךָ. הֲלֹא בְּקִרְוֹב אֶהְיֶה בְּמַחְנֵיכֶם קְדוֹשׁ אִם יִרְצֶה
הַשֵּׁם, וְיִגְדַּבֵּר פָּנִים אֶל פָּנִים. וּבְפִרְטָא כִּי אֶתָּה מִבֵּין מַעֲצָמְךָ
שְׁעַסְקִי הוּא רַק בְּעַסְקֵי אֲדוֹנֵינוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ זְקֵנְךָ הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא
זְכָר צְדִיק וְקְדוֹשׁ לְבָרְכָהּ, שְׂאֲנִי חֲפִץ וּמִשְׁתַּוָּקֵק לְשָׂרְתוֹ לְעִשׂוֹת
רְצוֹנוֹ לְהַפְּיץ מַעֲיִנוֹתָיו חוּצָה וְכו'. וְשׁוֹם עֵסֶק שֶׁל שְׂאָר מִשְׂאָ
וּמִתֵּן וּסְחוּרוֹת אֵין לִי לְדַבֵּר עִמָּךְ כְּלָל, רַק אֲנִי חֲפִץ מְאֹד לְפָרֵשׁ
כָּל שִׁיחִתִּי לְפָנֶיךָ אֵת כָּל אֲשֶׁר עָבַר עָלַי בְּעֵסֶק זֶה. וְאִם יִרְצֶה
הַשֵּׁם כַּאֲשֶׁר נִתְוַעַד יַחַד בְּעֹזֶרֶת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ נִמְתִּיק סוּד יַחַד,
וְעֵצַת ה' הִיא תְקוּם. וְאֲשֶׁר הִיָּה רְצוֹנִי שִׁתְּבוֹא עִם מְחַתְנֵי רַבִּי
פֶּרֶץ גֵּרוֹ יְאִיר, לֹא הִיָּתָה כְּוִנָּתִי בְּשִׁבְלִי שִׁתְּהִיָּה עַל הַחֲתָנָה, כִּי
בְּוֵדָאֵי הִיָּה לִי לְנַחַת רוּחַ מְאֹד אִם הִיָּתָה עַל הַחֲתָנָה, אֲבָל אֵינִי
כְּדָאֵי לְהַטְרִיחַ אוֹתְךָ לְנִסֵּעַ דְּרָךְ פְּזָה בְּשִׁבְלִי שִׁמְחַתְנֵנוּ. רַק רְצוֹנִי
הִיָּה כְּדֵי שְׁנַדְבֵּר יַחַד בְּעַסְקֵי שְׂמִים בְּעַסְקֵי הַתְּכֵלִית הַנִּצְחֵי אֲשֶׁר
חוּץ מִזֶּה הַפֶּל הַכָּל, וְגַם כְּדֵי שִׁתְּמַלֵּא רְצוֹן אִמָּךְ הַצְּדָקָת תְּחִיָּה,
שְׂרַצוֹנָה מְאֹד לְהַתְרָאוֹת פָּנִים עִמָּךְ, וְהִיָּתָה מְקִים מְצוּוֹת כְּפֹד
אִם.

כִּי קָדָם שְׁבוּעוֹת קָדָם שָׁבָאתִי מֵאוּמָן הַיִּיְתִי סְבוּר שְׁבוּדָאֵי תַהֲיָה פֹה עַל שְׁבוּעוֹת בְּלִי סֶפֶק. וּכְשָׁבָאתִי לְבֵיתִי וְשָׁמַעְתִּי וְהִבְנֵתִי מִמִּכְתָּבֶיךָ שֶׁקְרוּב שְׁלֹא תַהֲיָה עִמָּנוּ עַל חֵג הַקְדוּשׁ הַנִּזְכָּר עִמָּדְתִּי מֵרַעִיד וּמִשְׁתוּמָם. עַל כֵּן כְּתַבְתִּי לְךָ בְּנִ"ל. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹדֵעַ כִּי לֹא הָיָה כּוֹנֵן שְׁתַּהֲיָה פֹה עַל שְׁבוּעוֹת בְּשָׂבִיל כְּבוֹדֵי חַס וְשְׁלוֹם, רַק לְמַעַנְךָ לְבָד. אוּלַי תִּשְׁמַע מִחֲדָשׁ דְּבָרֵי אַמֶּת דְּבָרֵי אֱלֹהִים חַיִּים הַנוֹכְעִים מֵהַנְּחַל נוֹכַע מְקוֹר חֲכָמָה וְכוּ', וְשִׁצְרִיכִים לְסַלֵּס בָּהֶם בְּכָל עֵת.

מָה אָמַר לְךָ יְדִיד נַפְשִׁי בְּנֵי וְחִבְרֵי וְתַלְמִידֵי הוֹדִי וְתַפְאֲרָתִי, עֵצֶם נִפְלְאוֹת יְשׁוּעוֹת ה' וְחֲסָדָיו שֶׁעֲזָרְנוּ בְּחֵג הַשְּׁבוּעוֹת הַקְדוּשׁ הַעֶבֶר, שֶׁזָּכִינוּ לְדַבֵּר חֲדוּשִׁים חֲדָשִׁים, דְּבָרִים הַמְּשִׁיבִין אֶת כָּל נִפְשׁוֹת הַחַפְצִים בְּאַמֶּת, בּוֹדָאֵי רָאוּי לְךָ וְלָנוּ לְהַתְנַעֲנֵעַ מְאֹד עַל שְׁלֹא זָכִינוּ שְׁגָם אֶתְּהָ וְיִדְיָ רַבִּי אַבָּא גְרוּ יָאִיר וְשָׂאָר אַנְשֵׁי שְׁלוּמָנוּ יִהְיוּ נִמְנִין עִמָּנוּ יַחַד. וּמֵאֵי דִּהוּא הוּהָ, עֵתָהּ אֶתְּהָ בְּרוּךְ ה', שִׁים לְפָךְ הַיֵּטֵב לְדְבָרֵי זְקֵנָךְ הַקְדוּשׁ וְהַנּוֹרָא הוּא אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ זָכַר צְדִיק לְבָרְכָהּ, לְשָׁמֵר אֶת הַזְּכוּן הַיֵּטֵב הַיֵּטֵב בְּכָל יוֹם וְיוֹם, לְזַכֵּר בְּבִקְרָה בְּכָל יוֹם בְּעֵלְמָא דְאַתִּי. וְאִם יִשְׁכַּח אַחֵר כֵּךְ בְּאַיְזָה שְׁעָה, יִזְכִּיר אֶת עֲצָמוּ בְּכָל פֶּעַם בְּכָל הַיּוֹם, כִּי לֹא דְבָר רַק הוּא רַק מָה שֶׁבָּאֵנוּ לְזֶה הָעוֹלָם לְרִאוֹת עֲמָל וְיִגוֹן וְכַעַס וּמִכְאוּבוֹת וְקִנְיָה וְתַאֲוָה וְכְבוֹד, בְּפָרְט שְׁמֹטת חֲמֻדַּת הַמָּמוֹן, וְחֲמֻדַּת הַפְּלִים וּבְגָדִים וְתַכְשִׁיטִים וְכוּ', וּמִפְּלֵם אֵין מְלוּיִן לוֹ לְאָדָם כָּלָל רַק תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בְּלְבָד. וְאִם כִּי הַכֹּל יוֹדְעִין זֹאת וּמְפָרֵשׁ בְּדְבָרֵי רַבּוֹתֵינוּ ז"ל שֶׁמְזַכְרִין אוֹתָנוּ בְּזֶה פְּעָמִים אֵין מְסַפֵּר, אֲבָל הַבַּעַל דְּבָר מִתְגַּבֵּר מְאֹד בְּעֵינוּ הָרַעָה

לְהַפִּיל שְׂבָחָה חֵם וְשָׁלוֹם. עַל כֵּן צְרִיכִין לְהַתְגַּבֵּר מְאֹד מְאֹד לְהוֹכִיר אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל פְּעַם. וְהַעֲקָר עַל יְדֵי הַדְּבֹר לְזַהֵר לְדַבֵּר בְּכָל יוֹם בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וּלְפָרֵשׁ שִׁיחָתוֹ הַיָּטֵב עַל כָּל הַנֶּ"ל. וְיוֹתֵר מִזֶּה פֶּאֶשֶׁר יוֹדֵעַ כָּל אֶחָד עֲצָם רְחוּקוֹ מֵהַשֵּׁם יִתְפָּרֵד, וּמִכֵּין מִרְחֹק רַבּוּי רַחֲמָיו וְחֶסְדָּיו עַד אֵין סוֹף וְאֵין תְּכֵלִית. וְעַדִּין יֵשׁ לָנוּ תְּקוּהָה בְּכָל יוֹם לְחַטָּף טוֹב הַרְבֵּה לְהַצְלִיחַ עַל יְדֵי זֶה לְנִצָּח.

וְהִנֵּה תּוֹדָה לְאֵל שְׁמַחְנוּ עַל הַחֲתָנָה בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד בְּכָל לַב, וְכָל שְׁמַחְתִּי הִיָּה עַל יְדֵי שְׁהוֹפְרָתִי בְּשְׁמַחַת הַחֲתָנָה הַקְּדוּשָׁה שְׁסֵפֶר לָנוּ אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ זָכַר צְדִיק לְבִרְכָּה, שֶׁהוּא הַמַּעֲשֵׂה הַנּוֹרָאָה וְנִשְׁגָּבָה מְאֹד מְאֹד שֶׁל הו' בְּעַטְלִירֵשׁ. אֲשֶׁרִי הַמַּשִּׁים לֵב לְהוֹכִיר אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל פְּעַם בְּעֲצָם נוֹרָאוֹת נִפְלְאוֹת כָּל דְּבֹר וְדְבֹר וְכָל עֲנִין וְעֲנִין, וְכָל סִפּוּר וְסִפּוּר שֶׁל הַמַּעֲשֵׂה הַזֶּה שֶׁל כָּל יוֹם לְעוֹרֵר עֲצָמוֹ מִשְׁנָתוֹ וְכו'.

וְאִי אֶפְשֶׁר לְהַאֲרִיךְ כִּי קִדְשַׁת שְׁבַת קִדְשׁ מִמְשַׁמְשֶׁת לְבוֹא. וְאֵינִי מִכֵּין אֲגֵרַת זֶה עֵתָה בְּעֶרְב־שְׁבַת־קִדְשׁ אַחַר חֲצוֹת הַיּוֹם, אוֹלֵי אוֹלֵי אֲזַכֶּה לְהוֹכִיר אֶת עֲצָמִי, וְאוֹתָךְ וְרַבִּי אֲבָא נְרוּ יֵאִיר, וְכָל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הֵיכֵן אָנוּ שֹׁשְׁמַעְנוּ נוֹרָאוֹת פְּאֵלָה. עַל כָּל פְּנִים אָנוּ מְחַיְבִים לְשַׁמַּח תְּמִיד בְּזֶה, וְלִבְטַח בְּכַחוֹ הַגָּדוֹל שֶׁל הַזְּמַן שְׁבוֹקְנִים דְּקִדְשָׁה. וְגַם בְּשִׁבִיל זֶה בְּעֲצָמוֹ צְרִיכִין אָנוּ לְהִתְעַד בְּכָל פְּעַם כְּמָה פְּעָמִים בְּשָׁנָה, כְּדֵי לְשַׁמַּח יַחַד בִּישׁוּעָתוֹ הַגָּדוֹלָה, אֲשֶׁר הַפְּלִיא לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ, בְּפִרְטָה עִמָּךְ שְׁאֵתָה מוֹזְרָעוֹ הַקְּדוֹשׁ וְכו', וְדִי כַּעַת בְּזֶה.

דְּבָרֵי אוֹהֲבֶךָ בְּאַמֶּת לְנִצָּח הַמַּעוֹרָרֶךָ וּמוֹרֶךָ לְמוֹכְתֶךָ הַנִּצְחִית.

שנב

בעזרת השם יתברך, יום ג' שלח תר"א.

אהובי בני חביבי. קבלתי מכתבך ביום א' עם הסף שלשה רובל כסף וחצי, ישלם ה' פעלך וכו', ואתמול בערב קבלתי מכתבך עם מכתב ר"ח וכו'. ברוך ה' אשר עזרנו עד כה. והנני מודה על העבר ומבקש להבא, שירחם השם יתברך ויעזרנו לגמר עוד חפצי שמים כהנה וכהנה, ולה' הישועה. ותראה לשלח לי מחר או על ידי איש בטח הכרך על חשך משפט שגשאר בידך כי מכרח לי מאד.

והנה יש בלבי הרבה לכתב לך על מכתבך שאתה צועק מרה בכל פעם, ואני מבין מרחוק צעקתך ומכאובך, בעל הרחמים ירחם עליך וישיעך מהרה. אך דע בני כי איך שהוא עקר יסוריך מרבוי מחשבותיך ורעיוניך שאינם טובים. ואם אמנם כבר נלפדת בהם כמו שנלפדת, אף על פי כן עדן הבחירה בידך לתפס את מחשבותיך בכל פעם פאשר דברנו בזה הרבה בכתב ובעל פה, וידעתי כי אתה מקים זאת קצת בעזרת השם יתברך. אך חזק וחזק בני חביבי לקים זאת יותר ויותר. גם לשמוח במעט דמעט שאתה מקים מזה. כי בזאת המעט שאתה מתחזק בזה לעצור ולתפס מחשבתך, בזה אתה נכלל בהמגני ארץ שמעלין וכו' לבחינת פתוחי חותם בחינת תפליון. כי העסק של זה האדם העלוב בזה העולם עמוק מאד מאד, עמוק עמוק מי ימצאנו. אשרינו אשרינו אלפים ורכבות פעמים אין מספר שזכינו לידע מאור קדוש ונורא כזה, מתורות

ושיחות קדושות פֶּאֱלָה הַמְּשִׁיבִין אֶת כָּל הַנְּפֹשׁוֹת בְּשִׁבְעָה מְשִׁיבֵי
 מַעַם. הַפֶּךָ בָּהֶם וְהַפֶּךָ בָּהֶם בְּכָל תּוֹרָה וּבְכָל שִׁיחָה בּוֹדְאֵי תוֹכֵל
 לְהַחֲיוֹת עֲצָמָךְ תַּמִּיד, בְּפֶרֶט עַל יְדֵי מַה שְּׁעוֹרְנוּ ה' יִתְפַּרֵּךְ
 בְּנִפְלְאוֹתָיו לְחַדֵּשׁ וּלְבַאֵר בָּהֶם. וְאִין פְּנָאֵי לְהַאֲרִיךְ עִתָּה.
 דְּכַרֵּי אַבִּיד הַמְּצַפֶּה לִישׁוּעָתְךָ.

וְיָן אֶבְרֵסֶלְפָּה

שֵׁנָה

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם א' קֶרַח תר"א.

שְׁלוֹם לְאַהוּבֵי, בְּנֵי חֲבִיבֵי, שִׁיחָה.

מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי בְּיוֹם ו' עִם הַסֵּף שְׁבַע זְהוּבִים וְהַפֶּךָ
 מִחֲשׂוֹן־מִשְׁפָּט, וְגַם הַיּוֹם קִבַּלְתִּי מִכְתָּבְךָ עִם הַסֵּף
 חֲצִי רוֹבֵל בְּסָף. וְאִנִּי קוֹרָא מִכְתָּבְךָ הַיּוֹטֵב, וְאִנִּי שׁוֹמֵעַ וּמְבִין
 מְרִירַת צַעֲקָתְךָ מִן הַלֵּב בְּכָל פֶּעַם. וְנִפְלְאֵתִי עֲלֶיךָ מְאֹד בְּנֵי
 חֲבִיבֵי מֵאַחַר שְׁלֹפֵי מִכְתָּבְךָ הַגְּדִילוֹ וְשִׁגְבוֹ מְרִירַת נַפְשְׁךָ, מְדוּעַ
 לֹא תִזְכֵּר וְתַשִּׁים אֶל לְבָבְךָ הַיּוֹטֵב אֶת אֲמַתַּת דְּכַרֵּי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ
 וְרַבְּנוּ הַנוֹרָא זְכָר צְדִיק וְקָדוֹשׁ לְבָרְכָה כְּפִי אֲשֶׁר הִרְבִּינוּ בַּחֲסֵדוֹ
 לְדַבֵּר בָּם, שֶׁהָאִיר עֵינֵינוּ שְׂדֵיִקָא מִתְקַף הַמְּרִירוֹת נִהַפְךָ לְשִׁמְחָה
 גְּדוֹלָה. כְּמוֹ שְׂאֵמֶר עַל פְּסוּק "שְׁשׂוֹן וְשִׁמְחָה יִשְׁגוּ וְנָסוּ יִגוֹן
 וְאַנְחָה" שְׂצָרִיכִין לְחַטֵּף אֶת הַיְגוֹן, לְתַפְסוֹ בְּעַל פְּרָחוֹ לְהַכְנִיסוֹ
 לְתוֹךְ הַשִּׁמְחָה. לוֹמֵר בְּלִבּוֹ אֲדַרְבָּא, אִם כֵּן בְּשִׁמְרֵי לִי כָּל כֶּךָ מֵר
 מֵר מְאֹד, בּוֹדְאֵי עִתָּה עִתָּה יֵשׁ לִי לְשִׁמְחָה הַרְבֵּה, שְׂאֵף עַל פִּי כֵּן
 אִנִּי מִתְעַטֵּף בְּצִיצִית וְתַפְלִין שְׂאִיךְ שֶׁהוּא הֵם טוֹבִים לְפָנַי מְאֹד
 לְעוֹלָמִי עַד וּלְנִצְחָה נְצָחִים, וְאִיךְ שֶׁהוּא זֶה חֲלָקִי מִכָּל עַמְלֵי לְנִצְחָה,

וגם אני זוכה לתן צדקה לפעמים. ועל כלם מה שאני מתאבק
 ומתיגע להתקרב לאור הגנוז אור הקדוש החדש הזה אשר הוא
 יתקנני בודאי בלי ספק. ואני בעניי מבטיחך על זה בלי ספק,
 ואם כן אדרבא אני מחיב לשמח הרבה בכל יום ובכל עת,
 ולהפוך כל המרירות וכל היגון ואנחה לשמחה גדולה, כי אף על
 פי כן אני זוכה לכל הנ"ל. וכל מה שמרבה להגביר היגון ואנחה,
 בזה אני משמח יותר, כי כל מה שאני יודע בעצמי גרועותי
 ביותר, בזה דיקא אני שמח יותר. אף על פי שבאמת אני מקלקל
 מאוד זהו שמחתי שמקלקל בזה יזכה לקדשות פאלה, ולכלי
 להתנגד על אור קדוש וחדש בזה. אשר הרב רחוקים ממנו כל
 כך כל כך ונעלם מהם כל כך כל כך, ורבים חולקים כמו
 שחולקים. ואני בעניי על כל פנים איני חולק ומתנגד עליו, אף
 גם הרבה טעמתי מצופ דבש נעים אמרותיו. ואני יודע שהוא
 יכול להראות לדרי מעלה וכו' שעדין אינם יודעים כלל בידיעתו
 יתברך מה חמית מה פשפשת וכו', ולדרי מטה שהם הפחותים
 והגרועים כמוני היום, ואפלו אם נמצאים בעולם עוד גרועים
 וכו' יותר ממני הוא יכול להראות לנו לכלנו כי מלא כל הארץ
 כבודו. ועדין ה' אתנו ועמנו וקרוב אצלנו תמיד; גאט איז מיט
 דיר שרעק דיד גיט מיין קינד. גלייב מיר אז מיניע רייד זענין
 דורך אמת. אז דער רבי עליו השלום מיניט טאקי דיד. איך זאג
 דיר פון זייניט ווענין, גאט איז מיט דיר. סע וועט אלץ נתהפך
 לטובה ווערין נה' עמך אל תירא בני. סאמן לי שדברי הם בדרך
 האמת שרבנו ז"ל מתפונ באמת אליך. אני אומר לך בשמו: ה' עמך

הכל יתהפך לטובה. רק חזק ואמץ מאד מאד לקיים דברי כפשוטו להתגבר תמיד להפך המרה שחזרה לשמחה על פי הדברים הנ"ל, ומאלף תבין השאר. ועל ידי שתתחזק בשמחה, וגם להרגיל את עצמך לשמח את נפשך במלי דבדיחותא וכו', על ידי זה תוכל לפטר רבוי הרעיונים המיגעים אותך כל כך שהם בחינת על ברזל ותמהון לבב, שעל זה צעק התנא (ברכות סא) 'אוי לי מיצרי אוי לי מיצרי' ופירש רש"י אוי לי מיצרי המיגעני בהרהורים. נמצא שגם התנא הקדוש היה לו יסורים מיגיעת המחשבות. ואם בודאי מחשבותיך גרועים הרבה, אבל תודה לאל יש לך הפח של זקן דקדושה לסמוך עליו שאמר בפרוש, מען זאל דופין אויף זיין כח [שנסמוך על כחון]. וכבר גליתי לך באמת שכל הדבורים הנ"ל שאמר כלם נאמרים גם עליך, ועל הגרועים ממך בכל דור ודור. כי אמר בפרוש שכל מה שאומר ומגלה הם את אשר ישנו פה ואת אשר איננו פה. ותאמין לי שגם אני מחיה עצמי בדבורים אלו שאני כותב לך. ובודאי יש שנויים רבים ביני לבינך ובין כל אדם ואדם. כי אין אדם דומה לחברו. אך דע והאמן שדבורים הנ"ל וכל דבריו הקדושים כלם נאמרו גם אליך בפרטיות וכנ"ל. און טאקי פארט האפ ויבכל זאת רק שמחה.

דברי אביך המשתוקק לשמח נפשך בחסדו הגדול נגילה
ונשמחה בישועתו.

שֵׁנִי

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם א' חֲמֵת רֵאשׁ חֹדֶשׁ תַּמּוּז תר"א בְּרִסְלָב.

שְׁלוֹם לְאַהוּבֵי בְּנֵי מוֹרְנוּ הָרֵב יִצְחָק שִׁיחָה.

מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי הַיּוֹם קֶדֶם תְּפִלַּת שַׁחֲרִית עִם הַסֵּף אֲרַבְּעָה
וְהוֹבִים כ"ג, וְעַתָּה תוֹרָה לְאֵל כָּבֵד הַתְּפִלָּתִי
בְּצַבּוּר, וְהַיּוֹם רֵאשׁ חֹדֶשׁ תַּמּוּז, רֵאשׁ חֹדֶשׁ שְׁרֵשׁ הַתְּשׁוּבָה. תַּמּוּז
רֵאשִׁי תִּבּוֹת ז'כְּרוּ ת'וֹרַת מ'שָׁה. ז'מֵן מ'תֵּן ת'וֹרַתְנוּ. וְהוּא"ו
חֲסֵרָה, כִּי נִשְׁבְּרוּ הַלּוּחֹת שְׂאֲרָפָן וְרַחֲפָן וּא"ו. וְצָרִיכִין לְזַכֵּר כָּל
זֶה הַיֵּטֵב כִּמוֹ שְׂאֲנוּ מִזְהַרִּין מִזֹּאת הַתּוֹרָה בְּעֵצְמוֹ שֶׁהוּא רֵאשִׁי
תִּבּוֹת תַּמּוּז שֶׁהוּא "זְכָרוּ" וְכו', כִּי כָּל דְּכָרֵינוּ אֵלֶּה הֵם תּוֹרַת
מ'שָׁה מִמַּשׁ, כִּי הֵם קִיּוֹם הַתּוֹרָה. וְעַתָּה צָרִיכִין לְחַזֵּר עוֹד הַפְּעַם
וְעוֹד הַפְּעַם וְכו' וְכו' זְכוֹר זְכוֹר הַיֵּטֵב הַיֵּטֵב אֶת כָּל הַטּוֹבוֹת
וְהַנְּפִלְאוֹת שֶׁעָשָׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ מִיּוֹמֵת מ'שָׁה רַבְּנוּ עָלֵינוּ
הַשְּׁלוֹם, מִיּוֹם מֵתֵן תּוֹרָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה. כִּמוֹ שֶׁהַזְּהִירוּ אוֹתָנוּ
רַבּוֹתֵינוּ ז"ל הִרְבֵּה עַל זֶה, כִּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ק"ה) "זְכָרוּ
נִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה", "זְכוֹר אֶת יוֹם אֲשֶׁר עֲמַדְתָּ לְפָנַי ה' אֱלֹקֶיךָ
בְּחֹרֵב" וְכו', וְאֲשֶׁר עָשָׂה עִמָּנוּ בְּכָל דּוֹר וְדוֹר עַל יְדֵי כָּל
הַצְּדִיקִים אֲמִתִּיִּם בְּנֵי עֲלִיָּה שֶׁבְּכָל דּוֹר. וּבִפְרָט אֲשֶׁר עָשָׂה עִמָּנוּ
בְּדוֹר הַזֶּה, שְׂאֲנוּ בְּעֵנְיֹתֵנוּ וְעַבְדוֹתֵנוּ וְתַכְלִית תַּכְלִית שְׁפִלוּתֵנוּ
אֲשֶׁר יִרְדְּנוּ פְּלָאִים בְּעוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, הַפְּלִיא ה' יִתְבָּרַךְ חֲסֵדוֹ
וְיִשׁוּעָתוֹ עִמָּנוּ לְהַשְׁמִיעֵנוּ כּוֹזֵאת, לְהַזְכִּירָנוּ בְּכָל פְּעַם אֶת ה'
אֱלֹקֵינוּ וְאֶת תּוֹרַתוֹ הַקְּדוֹשָׁה, עַד שְׁגַם אֲנַחְנוּ בְּלָנוּ אֵלֶּה פֶּה הַיּוֹם
חַיִּים נוֹכַח לְהַזְכִּיר עִצְמָנוּ בְּכָל פְּעַם בְּגִדְלַת הַבוֹרָא הַיְחִיד

הַקִּדְמוֹן יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ הַמְשֻׁנָּח בְּכָל עֵת עָלֵינוּ, הַצּוֹפֶה בְּכָל עֵת
 לְהַטִּיב אַחֲרֵיתֵנוּ כַּאֲשֶׁר אָנוּ רוֹאִין בְּכָל פֶּעַם בְּעֵצָם שְׁפֹלוּתֵנוּ
 שְׁנֵדְמָה בְּכָל פֶּעַם שְׁכַמְעַט כַּמְעַט אַפְס תְּקוּהַ חֵס וְשְׁלוֹם. (אִיכָּה ג)
 בְּכַחֲנִית "וְאָמַר אֲבֵד נִצְחִי וְתוֹחַלְתִּי מֵה' וְכוּ', וְזֹאת אָשִׁיב אֶל לְבִי
 עַל כֵּן אוֹחִיל, חֲסֵדִי ה' כִּי לֹא תִמְנֹנֵנִי כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמוּי". וְכִמּוֹ
 שְׁאָנוּ אוֹמְרִים שְׁלֹשָׁה פְּעָמִים בְּכָל יוֹם וְעַל נִסְיָךְ שְׁבֻכָל יוֹם עִמָּנוּ
 וְכוּ', הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְכוּ'. וְתִאֲמִין בְּאִמּוּנָה שְׁלֵמָה בְּנִי
 חֲבִיבִי חֲמֻדַּת לְבָבִי שְׁגַם עֲלֶיךָ נֶאֱמְרוּ כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. וְכִבְרָ
 כְּתִבְתִּי לְךָ הַרְבֵּה בְּפָרֵט בְּאַגְרַת הַסְּמוּךְ בְּשִׁבּוּעַ הָעֶבֶר שְׁתִּזְהַר
 וְתִזְהַר לְהַפְּךָ הַיְגוֹן וְאִנְחָה לְשִׂמְחָה. וְאַתָּה נוֹתֵן לִי תְשׁוּאוֹת חֵן
 הַרְבֵּה עַל זֶה, וְאַף עַל פִּי כֵּן אַתָּה כּוֹתֵב לִי מְרִירוֹת בְּכָל פֶּעַם
 שְׁקִשָּׁה לִי לִסְבָּל. לֹא כִּףּ הִיא הַמְּדָה בְּנִי יְדִידִי, כִּי אִם אֲמַנֵּם לֵב
 נִשְׁבֵּר יָקָר מְאֹד, אֲבָל בְּיוֹתֵר צְרִיכִין לְהַתְגַּבֵּר לְהַפְּךָ הַכֹּל
 לְשִׂמְחָה. כִּי עַדִּין אֵינְךָ יוֹדֵעַ בְּנִי חֲבִיבִי עַד הֵיכֵן עַד הֵיכֵן מְגִיעִין
 חֲסֵדִי ה' וְנִפְלְאוֹתָיו לְכָל אֶחָד, בְּפָרֵט הָאוֹחֲזִים עֲצָמָם בְּקִשְׁרֵי
 חֲבָלֵי עֲבוֹתוֹת אֶהְבֶּה בְּהַצְדִּיק הַקְּדוֹשׁ הָאֵמֶת הַמְּמַשִּׁיךְ בְּכָל יוֹם
 וּבְכָל עֵת חֲסֵדִים חֲדָשִׁים בְּכָל פֶּעַם. וְתִהְיֶה לְאֵל גַּם אַתָּה אֶחָד
 מֵהֵם מִן הָאוֹחֲזִים בּוֹ בְּאֵמֶת לְנִצָּחַ בְּקִשֵּׁר אֲמִיץ וְחֹזֵק בַּל יִמוּט
 לְעוֹלָם. וְעַתָּה יֵשׁ לְךָ רַק לְרַקֵּד וּלְדַלֵּג עַל הַהָרִים מֵתוֹךְ רֵב
 שְׂמִחָה שְׂזִכִּיתָ לְהַמְנוֹת עִם הָאוֹחֲזִים בּוֹ בְּעֹזַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

וְתִשְׁמַע מִחֵר אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם מִפִּי רַבִּי נַחֲמָן וּרְבִי דָּוִד גֵּרוּ
 יֵאִיר מֵה שְׂדֵבְרֵתִי עַל פְּסוּק (תְּהִלִּים כ"ה) "סוֹד ה'
 לִירְאוֹ" וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה "עֵינֵי תִמִּיד אֵל ה' כִּי הוּא יוֹצִיא מִרְשֵׁת
 רַגְלִי", רַק חֹזֵק וְאֲמִץ מְאֹד מְאֹד לְשִׂמְחָה נִפְשָׁךְ בְּכָל מֵה שְׁתּוֹכֵל,

וְלִהְפֹּךְ כֹּל הַיְגוֹן וְאִנְחָה וְכֹל מִיַּי מֵרָחֵק שְׁחֹרְרָה וְעִצְבוֹת וּדְאָגוֹת
 לְהַפְּךָ הַכֹּל לְשִׂמְחָה; כִּי אִף עַל פִּי בֶן אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁתִּמְזוּ רְאִישֵׁי
 תְּבוֹת וְזָכְרוּ תוֹרַת מֹשֶׁה, וְכִפִּי מְעַט מְעַט הַשְּׁעוֹר שֶׁבְּלִפֵּי מֹזֶה,
 צְרִיכִין לֹמַר גַּם עַל דְּבוּר הַקְּדוּשׁ הַזֶּה אֲלֶמְלֵא לֹא אֶתִינָא
 לְעֶלְמָא אֱלֵא לְמִשְׁמַע דָּא דִּי. כִּי הוּא נוֹגַע לְתַקּוּן חֲטָא הָעֵגֶל
 לְתַקּוּן פְּגָם שְׁבִירַת לִוְחוֹת שְׁהִמְשִׁיכוּ שְׂכָחָה בְּעוֹלָם שְׁמִשָּׁם כֹּל
 הַצְּרוֹת בְּגוּף וּנְפֶשׁ וּמְמוֹן שְׁסוּבְלִין בְּגִלּוֹת הַמֵּר הָאָרְךָ הַזֶּה. וְעָקֹר
 הוּא צְרוֹת הַנְּפֶשׁ, בְּפֶרַט כְּמוֹ שִׁיּוּדַע כֹּל אֶחָד בְּנִפְשׁוֹ נִגְעֵי לְכַבּוֹ
 וּמְכֹאזְבִיו. אֲבָל לֹא דְבַר רִיק הוּא אֲשֶׁר הַפְּלִיא חֲסֵדוֹ עִמָּנוּ
 לְהֵאִיר עֵינֵינוּ בְּחִדּוּשֵׁי תוֹרָתוֹ הַקְּדוּשָׁה. שֶׁבְּכֻלָּם הִרְאָה לָנוּ וּרְמִזָּה
 לָנוּ הַיֵּטֵב הַיֵּטֵב שְׁעֵדִין לֹא עֹזב חֲסֵדוֹ מֵעַמָּנוּ. וְעֵדִין הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
 עִמִּי וְעַמְּךָ בְּפֶרְטִיּוֹת וְעַם כְּלָנוּ, כִּי גִלָּה לָנוּ תוֹרַת חֲסֵד שְׁלֵא
 נִשְׁמַע מֵעוֹלָם. שְׁכָל דְּבוּר יָכוֹל לְהַחִיּוֹת גַּם אוֹתָךְ וְגַם כֹּל
 הַגְּרוּעִים בְּיוֹתֵר, אִם לֹא יִתְנַגְּדוּ נֶגֶד הַמְּמַשִּׁיד עֲלֵיהֶם חֲסֵדִים
 חֲדָשִׁים כְּאֵלֶּה. וְסוּף כֹּל סוּף יוֹשִׁיעַ לָהֶם גַּם כֵּן, אֲבָל כְּמָה וְכְמָה
 הֵם רְחוּקִים מֵהַגּוֹמֵל עִמָּהֶם טוֹבוֹת וְכוּ'. וְכֵּן טוֹב חֲלַקְנוּ שְׂאִין
 אָנוּ מִתְנַגְּדִים חֲלִילָה עַל בְּעַל טוֹבָה כְּזֶה בְּעַל חֲסֵד כְּזֶה וְכוּ',
 אֲשֶׁר מִסַּר נַפְשׁוֹ בְּכָל עֵת בְּשִׁבְלֵנוּ, וּפְעַל וְגַמֵּר וְעֵדִין יִתְחִיל
 וְיִגְמַר וְכוּ' כִּי לֹא יִשְׁקַט הָאִישׁ וְכוּ'. יֵתֵר מֹזֶה אִי אֶפְשָׁר לְהֵאֲרִיד
 מִכְּמָה טְעָמִים.

וְאֲשֶׁר פְּתַבְתָּ לִּי מִצְעָרְךָ מֵעַנְנֵי מִחְתָּנוּ וּבְפֶרַט מַה שֶׁהִסְכַּלְתָּ
 לַעֲשׂוֹת בְּלֹא דַעְתִּי. אֲמַת שֶׁהִסְכַּלְתָּ כְּזֶה, אֲבָל בְּיוֹתֵר
 מֹזֶה שֶׁאֲתָה מִצְטַעֵר עַל זֶה יוֹתֵר מִדָּא, וְאֲתָה מִמְשִׁיד עֲלֶיךָ גַּם
 מֹזֶה עִצְבוֹת וּדְאָגוֹת חֵם וְשְׁלוֹם חוּץ מֵהַמְּדָה. כִּי אֲנִי מוֹחֵל לְךָ

בְּוֹדָאֵי בְּמַחִילָה גְּמוּרָה, וּמָה שְׁעֵבֶר עֵבֶר. וּבְוֹדָאֵי אַחֲרֵי שְׁכָבֶר
 נַעֲשֶׂה מָה שְׁנַעֲשֶׂה, הַכֹּל מֵאֵת ה' הִיְתָה. כִּי אֶפְלוּ מָה שְׁמֹדְבָרִים
 הוּא גַם כֵּן בְּחִינַת שְׁדוּךְ וְעוֹשֶׂה רָשָׁם. וְעַל לְהַבֵּא אֲנִי וְאַתָּה
 נִסְמָךְ עַל ה' שְׁבֹדָאֵי יִנְחֵנוּ בְּצַדִּיקוֹתָו בְּדַרְךְ הַיָּשָׁר כְּרָצוֹנוֹ יִתְפָּרֵךְ,
 וְחַלִּילָה לָךְ מִלְחָשֶׁב עוֹד עַל זֶה כְּלָל, רַק עַל לְהַבֵּא תִסְמָךְ עַל
 הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ. "גַּל אֵל ה' מַעֲשֵׂיךְ וַיִּכְנֹו מַחְשְׁבֹתֶיךָ" וְתִסְתַּכַּל עַל
 הַחֶסֶד שֶׁל הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ שׁוֹכֵה אוֹתְךָ בְּכֵן נִבּוֹן וּמִשְׁכִּיל תַּהֲלֶה
 לְאֵל. וְהֵלֵא רַב צַעֲרֶךְ הִיא מִהַטּוֹבָה לְאֲשֶׁר הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ חֲנֻנְךָ
 בְּכֵן נִבּוֹן בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ, וְגַם תַּהֲלֶה לְאֵל עוֹזֵר לָךְ הַשֵּׁם
 יִתְפָּרֵךְ לְהוֹצִיא עֲלֵיו הַהִכָּרְחִיּוֹת גַּם בְּצַרְכֵי הַשְּׁדוּךְ וְכו'. בְּעֶזְרַת ה'
 יִתְפָּרֵךְ וְעַל כֵּן אַתָּה מְצַטְעֵר עַל שְׁנַתְקַשְׁרַתְ עִמּוֹ וְכו'. הֵלֵא טוֹב
 טוֹב לְהִסְתַּכַּל עַל הַטּוֹבוֹת הַנ"ל וְלִשְׁמַח בְּחֶסֶדוֹ, וְה' יִתְפָּרֵךְ יַעֲזֹר
 לָךְ וַיִּתֵּן לָךְ עֲצוֹת טוֹבוֹת לְהַתְנַהֵג עִמּוֹ כְּרָאוּי. כִּי בְּוֹדָאֵי מָה
 שֶׁהִתְחַלַּת עִתָּה לְדַבֵּר עִמּוֹ מִזֶּה הוּא רָאוּי וְנִכּוֹן כְּאֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי
 עִמָּךְ, אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן אֵי אֶפְשָׁר לְדַחֵק אֶת הַשְּׁעָה וְלִכְלַע עַת
 וְזִמְן וְכו'. הַיּוֹשֵׁב וּמְזוּג זְווגִים יִנְחֵה אוֹתְךָ בְּדַרְךְ הָאֵמֶת כְּרָצוֹנוֹ
 הַטּוֹב יִתְפָּרֵךְ. יִתֵּר מִזֶּה אֵין פְּנָאֵי לְהֶאֱרִיךְ, וּבְוֹדָאֵי תְּבִין דְּבָרִים
 הַרְבֵּה מִתּוֹךְ דְּבָרֵי. רַק חֲזַק וְאַמֵּץ לְקַיֵּם כֹּל דְּבָרֵינוּ לְחַטֹּף בְּכָל
 יוֹם תּוֹרָה וְתַפְּלָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, וְלִשְׁמַח בֵּינוּ לְבִין קוֹנוֹ וְכו'.
 וְעַל כָּלֵם לְהִתְחַזֵּק מְאֹד לְשְׁמַח נַפְשְׁךָ נְגִילָה וְנִשְׁמַחָה בִּישׁוּעָתוֹ.

דְּבָרֵי אֲבִיד.

שְׁנָה

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, יוֹם ג' בְּלֶקַח תר"א בְּרַדִּימִיטְשׁוֹב.

אֶהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי גְרוֹ יְאִיר. קִבַּלְתִּי מִכְתָּבְךָ בְּיוֹם א' הָעֶבֶר. וְשִׁשְׁתֵּי כְּעֵל כָּל הוֹן בְּרֵאוֹתֵי עֵצִים תְּשׁוּקַתְךָ וּזְרִיזוֹתְךָ לְנִמְוֹת מִכְתָּב אֵלַי בְּכָל פֶּעַם לְמַעַן תּוּכַל לְהַנּוֹת מְאוֹר הָאִמֶּת הַגָּנוּז אֲצִלְנוּ בְּחֶסֶדוֹ הַנִּפְלָא יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ. וְהַחֲיִית אֹתִי בְּמָה שְׁפַתְתָּ שְׁמִכְתָּבִי הוֹעִיל לְךָ לְשִׂמְחַ נִפְשְׁךָ קֶצֶת. כִּי זֶה כָּל מִגְמַתִּי, כִּי עֲדִין אֵינְךָ יוֹדֵעַ עַד הֵיכָן מִגִּיעַ הַשְּׁעִשׁוּעִים שְׁעוֹשִׁים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ כְּשִׂמְחִיִּים נֶפֶשׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי בְּעֵצִים מְרִירוֹת נִפְשׁוֹ, בְּגוֹף וְנִפְשׁ וּמְמוֹן מַעְצָמוֹ וּמֵאֲשֶׁתוֹ וְיִצְאֵי חֲלָצִיו וְכוּ'. וְכִשְׂמִכְנִיסִים בּוֹ אִיזוֹה רָמֵז וְנִיצוּץ אִמֶּתִי, בְּאִפְּן שִׁישְׁמַחוּ נִפְשׁוֹ וַיִּחַזְקוּ דַּעְתּוֹ קֶצֶת וְכוּ' זֶה עֵקֶר בְּחִינַת מְקִיִּם נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל, שְׁנַחֲשָׁב בְּאֵלֹ קַיִם עוֹלָם מְלֵא. וְלִסְפֹּר לְךָ הַמּוֹן הַתְּלָאוֹת שְׂרוּאִים פֶּה יִקְצְרוּ הַמּוֹן יְרִיעוֹת. בְּכָל עַת וּבְכָל אָדָם וּבְכָל מְקוֹם רוֹאִין שְׂאִין מְקוֹם לְבָרַח וְלָנוּם כִּי אִם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וְלִהְתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה. יִתֵּר מִזֶּה אֵי אֶפְשֶׁר לְהַאֲרִיךְ כָּלֵל. אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם מֵאוּמָן אֶכְתֹּב לְךָ בְּאִרְיֻכוֹת קֶצֶת כְּפִי חֶסֶדוֹ וַיִּשְׁוֹעְתוֹ יִתְבָּרֵךְ.

דְּבָרֵי אֲבִיד הַמְּצַפֶּה לְרֵאוֹתְךָ בְּחַיִּים וְשְׁלוֹם וְשִׂמְחָה.

שנו

ברוך השם, יום ג' פינחס י"ו בתמוז תר"א ברדיטשוב.

אֶהוּבִי בְּנֵי חֲבִיבִי. הִנֵּה עֵתָה אֲנִי מוֹכֵן לְנִסְעַ לְקַהֲלַת
טַעֲפֵלִיק, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹלִיכֵנִי לְשָׁלוֹם וְכוּ'; וְנִזְכָּה
לְפַקֵּחַ עַל דְּרָכֵינוּ וְלַהֲרִישׁ גְּלוֹת הַנֶּפֶשׁ בְּלִבְבֵנוּ שְׁוֶה עֵקֶר צַרַת
הַחֲרָפָן וְהַגְּלוּת. וְנִהְיֶה בְּכֻלָּל הַמַּתְאֲבָלִים עַל זֶה, עַד שְׁנִזְכָּה
לְרֵאוֹת בְּשִׂמְחָתָהּ. וְגַם בְּכָל יוֹם יִנַּחַם וְיִשְׂמַח אוֹתֵנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
בְּשִׂמְחָתוֹ הָאֲמִתִּית מֵה שְׂוֹכֵינוּ לְהִיּוֹת בְּכֻלָּל בְּנֵי צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם.
וְיֵשׁ בְּזֶה הַרְבֵּה, וּמֵאֲלִיד תִּבְיִן מְעַט מִהַרְבֵּה. וּלְגֹדֶל הַנְּחִיצָה אֵי
אֶפְשָׁר לְהַאֲרִיד יוֹתֵר. וְאִם יִרְצֶה הַשֵּׁם מֵאוּמָאן אֶכְתֹּב לָךְ בְּבֹאוֹר
יוֹתֵר.

דברי אביד המצפה לישועה.

ומן אבֶרסֶלֶף

ושלום לכל אנשי שלומנו באהבה.

שנו

בעזרת השם יתברך, אור ליום ה' מסעי תר"א אומאן.

שלום רב לאהובי בְּנֵי חֲבִיבֵי הַרְבֵּנִי וְכוּ' מוֹרְנֵנוּ הַרֵב יִצְחָק
שִׁיחִיה עִם כָּל יוֹצְאֵי חֲלָצִיו שִׁיחִיו.

דַּע בְּנֵי חֲבִיבִי, כִּי בָאתִי לְטַעֲפֵלִיק אֹר לְיוֹם ו' עֶרֶב שַׁבַּת קִדְשׁ
פְּרֻשֶׁת פִּינְחָס הָעֶבֶר. וּבְכַנְיֻסְתִּי בְּסֵף הַבַּיִת, הוֹשִׁיט לִי רַבִּי
נְחֻמָּן חֲתָן רַבִּי נְתַנְאֵל מְכַתְּבֵךְ מֵאַתְדֵי. וְקָרִיתִי אוֹתוֹ תְּכַף, וְשָׂם
נְאֻמַר שְׂפָכְךָ נִשְׁלַחַה הַסְּחוּרָה וְהָיָה לִי לְנַחַת וּלְמִשִּׁיב נֶפְשִׁי
הַחַיִּית אוֹתִי מָאֹד. וְאוֹר לְיוֹם ג' הָעֶבֶר בָּאתִי לְפָה סְמוּךְ לְחֻצֵי

הַלִּילָה, וּמִצָּאתַי פֶּה שְׁנֵי מִכְתָּבִים מֵאַתָּד עִם הַקְּנִטְרָסִים וְהָיָה לִי לְנִחַת גָּדוֹל. אֵךְ צַעְרֵי גָדוֹל מְאֹד מֵרַבּוּי הַפְּעוּתִים וְהַטְּשׁוּטוּשִׁים שֵׁשׁ שָׁם, אֵךְ אֵף עַל פִּי בֵן בְּוֹדָאֵי הוּא חֶסֶד נִפְלָא וַיִּשׁוּעָה רַבָּה שְׂזַכְּנוּ אַחַר הָרַעַשׁ שְׁעֵבֵר, הַתְּנוּצָצוֹת יִשׁוּעָה כְּזֹאת. תִּהְלֶה לְאֵל אָנוּ רוֹאִין בְּעֵינֵינוּ זֶה וְכִיּוֹצֵא בּוֹ כִּי עֵדִין לֹא עֹזב חֶסֶדוֹ מֵאַתָּנוּ. חֶסְדֵי ה' כִּי לֹא תִמְנּוּ וְכוּ', וְכַעַת אֲנִי עוֹמֵד וּמִצָּפָה שְׂיִגִיעַ לִי אֲגֵרֶת מֵרַבֵּי חַיִּים וְרַבֵּי אִפְרָיִם בְּעֵצְמוֹ, וְאֲזוֹ אֲשִׁיבֶם כְּרָאוּי כִּי עָתָה אֲיַנִּי יוֹדַע מַה לְחַשֵּׁב מַה שְּׂאִין לִי שׁוּם יְדִיעָה מֵהֶם בְּעֵצְמָם. וְאַתָּה לֹא הוֹדַעְתָּנִי מִמֵּי הָיָה הָאֲגֵרֶת שֶׁהֵבִיא הַשְּׁלִיחַ אִם מֵרַבֵּי דֵב בְּלֶכֶד אִם גַּם מֵר' אִפְרָיִם הַנ"ל. עָתָה תִּרְאֶה לְהוֹדִיעַנִי עוֹד הַפַּעַם בְּאֵר הַיֵּטֵב.

וְהַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ יִשְׁלַח רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְמִכְאוּבֵי בְּנֵי דָוִד צְבִי שְׂיִחִיָּה, וְאֲנִי מַחֲבֶה לָהּ שְׁבָקְרוֹב יִגִיעַ לִי אֲגֵרֶת מֵאַתָּד שְׁהָיָה לוֹ שְׁנֵי לְטוֹבָה. וְעָתָה בְּדַעְתִּי לְהִתְעַכֵּב פֶּה עַד אַחַר שֶׁבֶת קִדְשׁ הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה. כִּי בְיוֹם א' הַסְּמוּךְ יִהְיֶה עָרֵב רֹאשׁ הַדָּשׁ, וְאִם יִרְצָה הַשֵּׁם בְּיוֹם ג' אוֹ ד' אִפְּעַ מִפֶּה לְטִירְהָאוּוִיצֵעַ עַל שֶׁבֶת חֲזוֹן, וּמִשָּׁם לְטַשְׁעֵהרִין עַל שֶׁבֶת נַחְמוּ הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה. הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ יוֹלִיכֵנוּ לְשָׁלוֹם בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת, כִּי אֲנִי סוֹמֵךְ עָלָיו יִתְפָּרֵךְ לְבַד. יִנַּחֲנִי בְּמַעְגְלֵי צְדָק לְמַעַן שְׂמוֹ. וְלִהְרַחֵם בְּדַבְרֵי אֱמֶת אֵין הַזְּמַן מִסְפִּיק. גַּם עָתָה הוּא בֵּין הַמְצָרִים וְאֵין הַדַּעַת צְלוּלָה כְּלָל. כִּי אֲרֵךְ עָלֵינוּ הַגְּלוּת בְּגוֹף וּנְפֶשׁ, הַשְּׁבִיעֵנוּ בְּמַרְזֵרִים וְכוּ', עַד אֲשֶׁר כְּמַעַט כְּשָׁל כַּח הַסְּבָל. אֵךְ זֹאת נַחְמַתְנוּ בְּעֵינֵינוּ שֶׁהַקְּדוּמִים לָנוּ רְפוּאָה לְמִכְאוּבֵינוּ הָאֲנוּשׁוֹת מְאֹד, מַה שְּׂאֵנוּ יוֹדַעִין

מקדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל כְּזֶה וְכוּ', הוּא נִחְמַתְנוּ בְּכֹלל וּבְפָרְט. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעֲזֹר לָנוּ לְבָבוֹת וְלִהְתְּאָבֵל עַל חֲרָפֵן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְהַעֲקָר לְהִתְאָבֵל עַל עֲוֹנוֹתֵינוּ הַמְעַכְבִּים בְּנֵין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, עַד נִזְכָּה לְהַפֵּךְ הַיְגוֹן וְאִנְחָה לְשִׁשׁוֹן וְלִשְׂמִיחָה, לְבִטּוֹחַ בְּחִסְדּוֹ וְיִשׁוּעָתוֹ הַגְּדוֹלָה שְׂיִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה.

דברי אביד המחפה לישועה ומעתיר בעדך.

מנו אפרסוף

ושלום לכל אנשי שלומנו פאהבה רבה.

ח' אלול

שנח

ברוך השם, יום ב' ראש חודש מנחם תר"א אוּמָאן.

שְׁלוֹם לְאַהֲבֵי בְנֵי חֲבִיבֵי, הֲרַבְנֵי וְכוּ' מוֹרְנוּ הֲרַב יִצְחָק שְׂיִחְיָה עִם כָּל יוֹצְאֵי חֲלָצֵי שְׂיִחְיֹו.

(חסר) וְכַעַת אֵינִי יוֹדֵעַ מַה לְכַתֵּב לּוֹ, כִּי כָּבֵד כְּתַבְתִּי לוֹ הֲרַבָּה תְּהִלָּה לְאֵל. וְכֹאֲשֶׁר תְּכַתֵּב לִי אֲגִירָת לְמִשְׁעֵהֲרִין תִּשְׁתַּדֵּל לְקַבֵּל אֲגִירָת מִבְּנֵי שְׂיִחְיֹו, שְׂיִכְתֹּב בְּעֶצְמוֹ בְּנֵי רַבִּי דָּוִד צְבִי שְׂיִחְיָה וּבְנֵי נַחֲמָן שְׂיִחְיָה. וְתַכְתֹּב מִשְׁלוֹם כָּל אֶחָד וּמִשְׁלוֹם כָּל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַחֲזֹק לְבַבְכֶם בְּה' לְבִטּוֹחַ בְּחִסְדּוֹ תָמִיד, וְלַעֲשׂוֹת טוֹב לְחַטָּף בְּכָל יוֹם כָּל מַה שְׂיִוָּכַל כָּל אֶחָד לְפִי עֲרְבוּ. כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (תהלים ל"ו) "בְּטוֹחַ בְּה' וַעֲשֵׂה טוֹב", שְׂמִבְּאֵר שְׁלַעֲשׂוֹת טוֹב צְרִיכִין לְבִטּוֹחַ בְּה', הֵן בְּעֵינֵינוּ פְּרִנְסָה, וְהֵן בְּעֵינֵינוּ הִתְחַזְּקוֹת שְׂצְרִיכִין בְּטַחֲוֹן גְּדוֹל וְעֶצוֹם מְאֹד בְּחִסְדּוֹ, וְרַחֲמֵי הַמְּרַבִּים שְׂאִינֵם כָּלִים לְעוֹלָם, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (שם י"ג) "וְאֵנִי בְּחִסְדְּךָ בְּטַחְתִּי"

וכו', ועל ידי זה דיקא יכולין לעשות טוב וכו'. ויתר מזה אין הזמן מספיק להאריך.

דברי אביך המצפה לישועה.

מן אפרסל

ושלום לכל בני ביתי בבְּרִסְלָב. ולכל אנשי שלומנו ד'שם, ולכל אנשי שלומנו שפקהלתכם ובכל סביבותיכם, שלום וישע רב. חזקו ויאמץ לבבכם כל המיוחלים לה'. גם אולי היה לכם איזה ידיעה שפכר הגיע הסחורה למקומה לשלום, תודיעני מיד כדי לנחת. גם תודיעני ממי היה האגרת על ידי השליח. וכל מה שתשמע מעסקנו בכתב ובעל פה, הכל תודיעני מיד.

שנט

ברוך השם, יום ד' עקב תר"א לפ"ק משערהרין.

שלום לאהובי בני חביבי הרפני וכו' מורנו הרב יצחק שיחיה עם כל יוצאי חלציו שיחיו.

באתי לפה קהלת משערהרין בתחלת הלילה השיכה ליום ו' ערב שבת קדש ואתחנן, ומצאתי פה מכתבו והיה לי לנחת גדול. בפרט שהשיב לי על כל מה שחפצתי, ואתמול קבלתי עוד מכתבו עם המכתב מרבי חיים כ"ן, אשר לזה פלטה נפשי. ברוך השם אשר עזרנו עד כה, ויקבל פה אגרת לרבי חיים הנ"ל, וגם לרבי דוד מסרתי אגרת לשם, ויראה שיגיעו שניהם בזריות לשם. וכבר אתה מזהר ועומד לשמח

נִפְשָׁךְ בְּכָל מַה דְּאַפְשָׁר, וּבִפְרֵט שְׂאֵתָה רוּאָה יְשׁוּעַת ה' בְּכָל עֵת; וְתִזְכֹּר גְּדֹל הַצֶּעַר שֶׁהָיָה לְךָ וּלְכֻלָּנוּ מִבְּנֵי דְוֵד צְבִי שְׂיַחֲיָהּ, וּמַה גְּדֹלוֹ חֲסְדֵי ה' שֶׁנִּתְרַפָּא בְּחֲסֵדוֹ יִתְבַּרְךָ. רְאוּי לְךָ לְגִיל וְלִשׁוֹשׁ בְּחֲסֵדוֹ יִתְבַּרְךָ וְכו'. וְכֵן בְּכָל הַהֲרַחְבוֹת שְׂאֵנוּ רוּאִין בְּכָל הַצָּרוֹת רַחֲמָנָא לְצַלָּן, אִפְלוּ בְּצָרוֹת הַנַּפְשׁ, אַף עַל פִּי שְׂאֵנוּ בְּעֲצָמֵנוּ חִיבִים כְּמוֹ שְׂיֻדָּע כָּל אֶחָד בְּנַפְשׁוֹ, אַף עַל פִּי כֵן חֲסֵדוֹ יִתְבַּרְךָ גְּדֹל מְאֹד עַד אִין חֲקֵר וְאִין מְסַפֵּר. וּבְחֲסֵדוֹ יִתְבַּרְךָ לֹא יַעֲזֹבֵנוּ בְּיָדוֹ חֶסֶם וְשָׁלוֹם. וְלוֹלֵא ה' עֲזָרְתָה לָנוּ כְּמַעֲט כְּמַעֲט. מַה גְּדֹלוֹ חֲסְדֵי ה' שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ בְּדוֹר הַזֶּה, עַל יְדֵי הָאִישׁ תְּבוֹנוֹת הָאֲמָתִי שְׂמִמְשִׁיךְ תְּקוּנִים נוֹרָאִים כְּאֵלֶּה עַד שֶׁנַּעֲשִׂים אֲמָרוֹת מְהוֹרוֹת לְהַחֲיוֹת כָּל הַנַּפְשׁוֹת הַנְּפוּלוֹת אֲשֶׁר רַבּוּ כְּמוֹ רַבּוּ בְּדוֹרוֹת אֵלֶּה; אֵךְ אוֹי לָהֶם לְהַחֲלוֹקִים וְהַמְתַּנְּגָדִים עַל הָעוֹסֵק בְּתִקּוֹן נַפְשִׁיהֶם בְּכָל עֵת. וְאַף עַל פִּי שֶׁהֵם חוֹלְקִים כְּמוֹ שְׂחוֹלְקִים וּמִתְלוֹצְצִים כְּמוֹ שְׂמִתְלוֹצְצִים, אַף עַל פִּי כֵן הוּא עוֹסֵק בְּתִקּוּנָם מֵרַחוֹק. כִּי הַמַּעֲיִן דִּנְפִיק וְכו' מִשְׁקָה וּמְרוּה אֶת הָאָרֶץ גַּם בְּמִקּוֹם שֶׁהוּלָךְ מִתַּחַת לָאָרֶץ בְּמַעַמְקִים, כְּמוֹכֵן בְּסִפְרוֹ הַקְּדוּשׁ. וּמַה טוֹב חֲלָקֵנוּ שְׂזִכִּינוּ בְּחֲסֵדוֹ וַיְשׁוּעָתוֹ הַנִּפְלְאָה שְׂאֵנוּ זוֹכִים לַיָּדַע בְּאֲמַת מֵהָעוֹסֵק בְּתִקּוּנָנוּ לְנִצָּח. וּכְכֹר דִּבְרָנוּ בְּזֶה הַרְבֵּה, אֵךְ צְרִיכִין לְחַזֵּר זֹאת בְּמַחֲשָׁבָה וּבְדַבּוּר בְּכָל יוֹם לְהוֹדוֹת עַל הָעֶבֶר וּלְבַקֵּשׁ עַל לְהִבָּא. וְלִשְׁמַח אֶת נַפְשׁוֹ בְּכָל עֵת.

דברי אביד המצפה לישועה.

שם

ברוך השם, יום ד' עקב תר"א משערהרין.

שלום לבני הרבני מורנו הרב דוד צבי נרו יאיר.

מִכְתָּבְךָ קבלתי והיה לי לנחת. ותראה לכתב עוד אנרת שיגיע לאומאן, מי יתן שימלא ה' משאלותיך אשר שאלת במכתבך, לחזק דעתך ולבך להתחיל מעתה מחדש, ובפרט שימי אלול ממשמשין ובאין. חזק בני וחזק, והלך בדרכי אדוננו מורנו ורבנו הקדוש זכר צדיק לברכה, שהזהיר את כל אחד לפרש שיתחזק בכל יום בלשון אשכנז, כי גם עליך כגון אדוננו מורנו ורבנו ז"ל. בפרט ששמעתי והבנתי ממך שפבר התחלת לעסק בזה לפני איזה זמן, נא בני חביבי חזק ואמץ לבך להתחיל מעתה לעסק בזה, ולקבע עתים ושעורים על כל דבר. דהינו ללמוד פוסק בכל יום ב' או ג' דפין לפחות, וללמוד חמש ונביאים ופיתובים בכל יום, ולומר תהלים ותפלות בכל יום, ולפרש שיתתך לפני השם יתברך בלשון אשכנז בכל יום. וכך אשר עם לכך תשיח, ואם לא תוכל לדבר תקים "דום לה" והתחיל לז", כי גם השתיקה במקום מיוחד. והרצון והתשוקה ליצאת משטות הבלי העולם ולהתקרב עצמו אל התורה והעבודה, גם זה יקר מאד מאד. ולה' הישועה שאחר כך יפתח השם יתברך את פיך, ותוכל לדבר ביום זה או בימים שלאחריו בודאי בעזרת השם יתברך; והלא יש לך פנאי על הכל, כי ריחים של פרנסה אינו תלוי בצוארך, ומה שמכרח לך קויתי לה'

שְׂאֵמְלֵא סְפוּקָד. וְאַתָּה אִין לָךְ שׁוּם עֶסֶק כִּי אִם לְקַבֵּעַ שְׁעוּרִים הַנ"ל; וַיֵּשׁ זְמַן בְּיוֹם לְעֶסֶק בְּשְׁעוּרֵינָּ דְאֹרִיטָא יוֹתֵר, אִךְ אִינִי רוֹצֵה לְהַכְפִּיד עָלֶיךָ הַרְבֵּה. וְגַם יִהְיֶה לָךְ פְּנָאֵי לְדַבְרֵי וְלִשְׁוֹחַ עִם חֲבֵרְנֵי אַנְשֵׁי שְׁלוּמֵנוּ הַיְקָרִים, וְלִשְׁמַח נַפְשֶׁךָ עִמָּהֶם יַחַד, וְלִזְכֹּר עֲצָמוּ בְּכָל יוֹם בְּנַעֲמֵימוֹת חֻלְקֵנוּ, כְּמוֹ שְׂאוּמְרִים בְּכָל יוֹם אֲשֶׁרִינוּ אֲשֶׁרִינוּ וְכו'. וְלִמְעַן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שְׁתַּרְחִיק מִמֶּךָ הַמְרָה שְׁחוּרָה בְּכָל כְּתָד, וּבִטַח בַּה' כִּי לֹא יַעֲזֹב אוֹתְךָ, כִּי חֲסָדֵי ה' לֹא תִמְנוּ וְכו'. וּמַחֲמַת נְחִיצַת הַפֶּאֶסֶט אִי אֶפְשָׁר לְהַאֲרִיךְ יוֹתֵר. וְדִי בִזָּה כַּעַת לְעוֹרֵר וּלְחַזֵּק נַפְשֶׁךָ הַצְמָאָה בְּאַמַּת אֶל הָאֵמַת.

דְּכָרֵי אֶבִיד הַמְצַפָּה לְשִׂמְחַת בְּכֶם שְׂיָקִים (מִשְׁלֵי כג) "חֲכֵם בְּנֵי וְשִׂמְחַת לְבִי".

מל ה"ל

וְשְׁלוֹם לְבִנֵי הַבְּחוּר הַמְּפֹאֵל וְכו' נַחְמוּן שְׂיַחֲיָה וְלְבִנֵי יוֹסֵף וְיֹנָה שְׂיַחֲיָה. אִיךְ בֵּין אוֹיֵף דִּיר נַחְמוּן שְׂיַחֲיָה אֲבִיסָל בְּרַגְזוֹ וְוֹאס דִּיא שְׂרֵיִיבְסָט מִיר קִיִּין בְּרִיבֵל נִיט. זַעֲה זְאֵלְסָט פֶּאֲרַעְכְּטִין זְאֵלְסָט מִיר שְׂיָקִין אִיִּין בְּרִיבֵל תְּכַף לִיד בְּנֵי רַבִּי אִיצִיק שְׂיַחֲיָה. עַר וְוַעַט מִיר אַפּ שְׂיָקִין. אִון לְמַעַן הַשֵּׁם פֶּאֲנַעַר צוֹ לְעַרְנַעַן אִון דְּאוּוִינַעַן. אִיךְ הָאֵב בְּרוּךְ הַשֵּׁם גִּיהַעֲרַט עַל יְדֵי בְּנֵי רַבִּי אִיצִיק שְׂיַחֲיָה אִז דִּי הָאֵסָט אָן גִּיהוּבִין פֶּאֲנַעַרִין צוֹ לְעַרְנַעַן, הָאֵב אִיךְ בְּנֻדְאֵי גְרוּיִם נַחַת גִּיהַאֵט. וְאַנִּי קַצַּת מְרַגְזוֹ עָלֶיךָ נַחְמוּן שְׂאִינְךָ שׁוֹלַח לִי שׁוּם מַכְתָּב. הַשְׁתַּדֵּל לְתַשְׁן לְשְׁלוֹם לִי מַכְתָּב תְּכַף לְנֵד בְּנֵי ר' אִיצִיק שְׂיַחֲיָה וְהוּא וְשִׁלַּח אוֹתוֹ. וְלִמְעַן ה' הַשְׁתַּוֶּקֶק לְלַמּוּד וּלְהַתְפַּלֵּל. שְׂמַעְתִּי בְּרוּךְ ה' עַל יְדֵי בְּנֵי ר' אִיצִיק שְׂיַחֲיָה שְׁהַתְחַלְתָּ לְלַמּוּד וּבְנֻדְאֵי הִתְתָּה לִי נַחַת גְּדוֹל מְזַת. כִּי זֶה כָּל חֻלְקֵי מִכָּל עַמְלֵי.

השם יתברך יחזק לְבָבְךָ בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וּלְהוֹסִיף בְּכָל יוֹם. כִּי
 חוּץ מִזֶּה הַכָּל הַכָּל. קִטְיִי עַל מַלְבוּשׁ וְעַל אֵיךְ אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם
 בְּיָדָי קוֹיִפִּין דִּיר אֹן וְוֹאם דְּוֹא וְוַעֲסַט גַּיִיטִיג דְּאַרְפִּין אֹן וְוֹאם
 יוֹסֵף יוֹנֵה שְׁיַחֲיָה וְוַעֲט בְּעֲדֵאַרְפִּין. נָאַר אִיר זְאַלְט גֵּיט אַרְוִים
 קוֹקִין אוֹיף גְּרוֹיִסְקִיִּיט וְוֹאם אִיבְעֵר מִיִּין בַּח. אִיר בְּעֲדֵאַרְפֵּט אוֹיף
 מִיר אוֹיךְ רַחֲמָנוּת הָאַבִּין. אֹן וְוֹאם גַּיִיטִיג וְעַל אֵיךְ אִיךְ בְּעֲזֵרַת
 הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּיָדָי מַסְפִּיק זֵיִן בְּחֶסְדּוֹ הַגְּדוֹל יִתְבָּרַךְ רַק זֵיִט
 עֲרַלִּיכֶע קִינְדֵער. וְוַעֲט אַזוֹי וְוֹאֹל אִיךְ זֵיִן אֹן מִיר אוֹיךְ.
 ׀הַאַרְיִגִּים בְּשִׁבִּיל מַלְבוּשִׁים אַקְנֵה בְּיָדָי אִם יִרְצֶה ה' מַה שְּׂאַתָּה
 תַּצְטַרֵּךְ וּמַה שְּׂיוֹסֵף יוֹנֵה יַצְטַרֵּךְ אַבְּל אַל תַּצְפּוּ לְגְדוֹלוֹת מַעֲבָר לְכַחֲוִי
 עֲלִיכֶם לְרַחֵם עָלַי, וּמַה שְּׂנַחֲוִין בְּיָדָי אַסְפִּיק לְכֶם בְּעֲזֵרַת ה' יִתְבָּרַךְ
 בְּחֶסְדּוֹ הַגְּדוֹל יִתְבָּרַךְ. רַק הָיוּ בְּנִים תְּגוּנִים יִהְיֶה לְכֶם טוֹב וְגַם לִין.

דְּבָרֵי אַבְיָכֶם הַמְדַבֵּר מִקִּירוֹת הַלֵּב, וּמְצַפֶּה לְשִׂמְחַ בְּכֶם
 בְּיִשׁוּעַתּוֹ הַגְּדוֹלָה יִתְבָּרַךְ.

121 ה"ל

יְשָׁלוּם לְכָל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ שְׁבַבְרֶסְלָב בְּאַהֲבָה רַבָּה וּרְחִימָתוֹן
 עֲזוּזָא. אַהוּבֵי רַבִּי שְׁמִשׁוֹן גֵּרוֹ יְאִיר, תְּשׁוּאַת חַן לְךָ
 עַל שְׁקִימַת דְּבָרִיךְ לְהַלְוֹת לִי עַל הָעַסֵק; וּבְכָר סְלִקְתִּי לְבָנֵי רַבִּי
 אִיצִיק שְׁיַחֲיָה, וְהוֹהֲרֵתִיו שְׁיִסְלַק לְךָ בְּשִׁלְמוֹת, וּבְיָדָי קַיִם דְּבָרֵי;
 וּבְקִשְׁתִּי מִמֶּךָ וּמִכָּל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַנְּאַהֲבִים וְהַנְּעִימִים שְׁיִשְׁגִּיחוּ
 עַל בֵּיתִי לְהַחְזִיקֶם בְּכָל מַה דְּאַפְשֵׁר, הֵן בְּמַתְנַת יָדֶם הַטּוֹבָה, כָּל
 אֶחָד לְפִי גְדֵבַת לְבוֹ הַטּוֹב, הֵן לְהַשְׁתַּדֵּל לְקַבֵּל מְאַחֲרִים. וְלַהֲזַכִּיר
 אַנְשֵׁי רִיִּיאִירִיד וּבְנֵי הַכְּפָרִים הַסְּמוּכִים הַמְּחֻזְקִים בְּשְׁלוֹמֵנוּ. כִּי

גָּדוֹל הַמַּעֲשֶׂה יוֹתֵר מִן הָעוֹשֶׂה; כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹדֵעַ גָּדוֹל
הַרְחֻמָּנוּת שְׁעָלֵי. וּבְחֶסְדוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ שְׁלַחְתִּי לְבָנֵי שִׁיחָהּ אִיזָה
סֶדֶךְ, אֲכַל הַכֹּל מִגִּיעַ לוֹ מִכְּבָר, וּמֵה שִׁשְׁלַחְתִּי לְבֵיתִי יוֹדַעְתִּי שְׂאִינוּ
מִסְפִּיק. וּמֵה אֶעֱשֶׂה, כִּי גַם זֶה שִׁשְׁלַחְתִּי הוּא בְּנִים וַיִּשׁוּעָה רַבָּה.
וְעַלֵיכֶם לְבָלֵי לְהַעֲלִים עֵינֵיכֶם חֵם וְשְׁלוֹם מִבֵּיתִי, שְׁלֹא אֶהְיֶה
בְּעַל חוֹב חֵם וְשְׁלוֹם.

וּתְחִזְקוּ עִצְמֵכֶם בְּכֹל יוֹם בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה, וּבְכַפְרָת
בְּהַתְּבוּדוֹת בְּאֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי עִמָּכֶם אִין מִסְפָּר;
אֲשֶׁרִיכֶם אִם תִּקְיִמוּ דְבָרֵי, כִּי אֵינֶם מְלַפֵּי חֵם וְשְׁלוֹם, רַק מְלַב
הַצְדִּיק הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא מְאֹד זָכַר צְדִיק וְקְדוֹשׁ לְבָרְכָהּ. וְכֹלֵם
נֹבְעִים וַיּוֹצֵאִים מִמְּקוֹר הַחֲכֵמָה אֲמֵתִית וּתְמִימָה, נֹרָא מְאֹד,
אֲשֶׁר אִין חֶקֶר לְתַבּוּנָתוֹ. וַיְמִי אֱלוֹל מִמְּשֻׁמְשֵׁין וּבְאִין, וְשִׁבְעָה
דְּנַחְמָתָא כְּבָר הַתְּחִילוֹ, וְצָרִיכִין לְהַכִּין עִצְמָן עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה
הַקְּדוֹשׁ וְהָאִים וְנֹרָא מְאֹד; "הִיתְקַע שׁוֹפָר בְּעִיר וְעַם לֹא יִחַרְדּוּ".
וּתְזַכְּרוּ הַיָּמִב מַה שְׁזָכְרִינוּ לְשִׁמְעַע עַל קְדֻשַׁת אֱלוֹל וְרֹאשׁ הַשָּׁנָה,
"אֵת לְבַבְךָ וְאֵת לְבָבִי". "עוֹ וְהָדָר לְבוֹשָׁה וְתִשְׁחַק לְיוֹם
אֲחֵרוֹן" וְכו'. תִּשְׁרִי תִשְׁרִי. וְאֵל יִתְיַשְׁנוּ בְּעֵינֵיכֶם חֲדוּשִׁים חֲדָשִׁים
נֹרָאִים כְּאֵלֶה הַמִּתְחַדְּשִׁים בְּכֹל עַת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד בְּכֹל מְקוֹם
שֶׁהוּא. וְאִי אֶפְשָׁר לְהַאֲרִיךְ עֵתָה בְּזֶה.

דְּבָרֵי חֲכָרְכֶם וְרַבְכֶם וְתַלְמִידְכֶם הַמְּחַכֶּה שִׁיחָהּ חֲלָקֵי עִמָּכֶם
לְנִצָּחַת.

שסא

בעזרת השם יתברך, יום ד' ראה תר"א משעהרין.

שלום לאהובי בני חביבי שיחיה.

בשובע העברה שלחתי לך מכתבי עם סך מאה וששים וחמש רובל כסף, ומסתמא הגיע לידך. וכעת אני מוכן לגסע היום לקהלת קרומינטשאג, ואין לחדש דבר, וגם אין לי פנאי כלל. וימי אלול ממשמשין ובאין, ואני טרוד בגסיעתי, וזמן התפלה הגיע, ואי אפשר להאריך כלל. ותפרם בשלום כל בני ביתי בכרסלב, ובשלום כל אנשי שלומנו שבכרסלב ובקהלתכם ובכל סביבותינו, לכל אחי ורעי אדברה נא שלום וישע רב. ובעל הרחמים יחוס וירחם ויטהר לבבנו לעבדו באמת, ויחזק מחשבתנו לתפסה בקדשה, לבלי להניחה לשוטט לחוץ חס ושלום. וקדשה האמתית של אלול ותשרי יאיר עלינו שנוזה על כל פנים מעתה להתקרב אליו יתברך באמת, כל אחד במקום שהוא. שזהו כל סוד פונת אלול שנוזה לילך בדרך שקבש משה רבנו והצדיקים אמתיים שאחריו, בארבעים ימים הקדושים האלו מראש חדש אלול עד יום הכפורים כמבאר בדבריו הקדושים.

דברי אביך אהבכם באמת לנצח.

מן אפרסלב

שֶׁסֶב

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם ג' תַּצֵּא תר"א מִשְׁעֵהֲרִין.

שְׁלוֹם וְחַיִּים וּבְחִיבָה וְחַתִּימָה טוֹבָה לְאַהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי הַרְבֵּנִי
וְכו' מוֹרְנוּ הֶרֶב יִצְחָק שִׁיחִיהָ עִם כָּל יוֹצְאֵי חֲלָצֵיו שִׁיחִיו.

מִכְתָּבוֹ מִיּוֹם א' רֵאָה קִבְּלָתִי בְּקְרוּמֵינִימִשְׁאֵג שֶׁנִּשְׁלַח לִי מִפֹּה
לְשֵׁם, וְהָיָה לִי לְנַחַת גָּדוֹל. וְעַל שַׁבַּת פְּרֻשֶׁת
שׁוֹפְטִים הָעֵבֶר חֲזַרְתִּי לְפָנָה. וּבַיּוֹם א' הָעֵבֶר קִבְּלָתִי מִכְתָּבוֹ שְׂנִית,
וְהַיּוֹם קִבְּלָתִי מִכְתָּבוֹ שְׁלִישִׁית עִם הַמִּכְתָּבִים מִבְּנֵי שִׁיחִיהָ
מִבְּרֶסֶלֶב, וְכֻלָּם הִחִיו נַפְשֵׁי הַרְבֵּה. אַף עַל פִּי שְׂכַלָּם צִעְרוּנִי
הַרְבֵּה מִגִּדְל מְרִירוֹת צִעֲקוֹתָךְ בְּכָל אֲנָרְת, עִם כָּל זֶה הַגִּדְלָתִי
הַשְׂמַחָה עַל הַפְּרָה־שְׁחוּרָה, בְּרֵאוֹתֵי עֵצִים חֲזֻקָת לְבָב הַטּוֹב
בְּנִקְדַּת הָאֵמֶת, וְאַתָּה מִבֵּין מִרְחוֹק תְּהַלֵּה לְאֵל כְּמָה וְכְמָה צְרִיד
אַתָּה לְחֻזֵק עֲצָמְךָ תָּמִיד, וּבְכָל יוֹם מִחֲדָשׁ, אֵיךְ שֶׁהוּא יְהִיֶּה אֵיךְ
שִׁיחִיהָ. לְמַעַן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁתֵּאֱחָזוּ בְּזֶה, כִּי הוּא חַיִּיד לְנִצְחָה.
וְתִדַּע וְתֵאֱמִין בְּנֵי חֲבִיבֵי שְׂכַל מֶה שֶׁעוֹבֵר עֲלֶיךָ כְּכֹר עֵבֶר עַל
כְּמָה וְכְמָה אֲנָשִׁים כְּשָׂרִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וּבְפֶרֶט עֵתָה בְּדוֹר הַזֶּה,
אֲשֶׁר גַּם אַתָּה יוֹדֵעַ מִרְחוֹק קֶצֶת אֶת הַמַּעֲשֵׂה הַרַע הַנַּעֲשֵׂה תַּחַת
הַשָּׁמַשׁ, וּבְפֶרֶט בְּעֵתִים הַלְלוֹ, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִכְפֹּר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
יִכְפֹּר. אֵיךְ כָּל מִי שֶׁנִּחְלַק וְנִמְעַד אֲשׁוּרָיו וְנִתְפַּס בְּרֻשֶׁת הַבַּעַל דְּבַר
כְּמוֹ שְׁנֵתְפַס, אֵין מְדַבְּרִים מִמֶּנּוּ כָּלֵל, כְּאֵלוֹ הָיָה רִשְׁעַ מִבְּטָן אִמּוֹ,
וְאֵין מְנַחֲמִין עֲצָמוֹ בְּמָה שֶׁנִּצַּל מִרֻשֶׁת כּוֹזֵאת רַחֲמָנָא לְצַלָּן. אָבֵל
בְּאֵמֶת גַּם הוּא בְּנוֹדָאֵי הָיָה לְבוֹ חֲפִיץ בְּהַתְּכָלִית, אֵיךְ כָּל נְפִילְתוֹ
רְבוּ כְּכֵלּוֹ הָיָה מַחֲמַת שְׁלֵא נִתְקַרַב לְאוֹר הָאֵמֶת הַמְּאִיר בְּדוֹר

הזה. שעל ידי זה היה גם הוא מתחזק, ולא היה גופל ומתרחק מהשם יתברך ותורתו כל כף. ואי אפשר להרחיב הדבור בזה, בפרט על פני השדה. ומה לנו לדבר מהעולם, עלינו להודות ולהלל ולשבח להשם יתברך תמיד. מה נשיב לה' כל תגמולוהי עלי, אשר חמל עלינו בעל הרחמים בחמלה רבה ובחנינות באלה, שאנו יודעין קצת ומאמינים שיש סוד פונות אלול. ותדקדק היטב בדבריו הקדושים שאמר וזה סוד פונות אלול שהוא להיות בקי בהלכה, בקי בראי, בקי בשוב, בקי בעיל, בקי בנפיק, שהוא בחינת אם אפק שמים שם אתה, ואציעה שאול הנך; וכוננתו בפשוטו שאפלו מי שהוא בבחינת ואציעה שאול ממש, יאמר הנך. אבל אין זה דבר פשוט להחיות ולהחזיק את האדם שלא יפל יותר, כשהוא בשאול תחתיות ממש חס ושלו. רק יש בזה סוד גדול ונורא, סוד עמק ונסתר מאד מאד, שהוא סוד פונות אלול, שזה הסוד אין יודע רק מי שדבר וגלה זאת התורה הנוראה, שהיא סוד השגת מעשה מרפכה בתכלית המעלה עד בחינת נקדה העליונה מאד, להשלים בחינת אדם היושב על הכפא. ואין מי שיוכל להחיות עתה הנפשות הירודות וכו' בדורות האלו, כי אם מי שגלה התורה הנ"ל, ובאר לנו בפשיטות, והזהיר אותנו לקיים ואציעה שאול הנך. ועוד בכמה וכמה לשונות קדושות באלה שהחיה אותנו באמרות ה' אמרות מהורות, המשיבין את כל הנפשות הירודות שבעולם בשבעה משיבי טעם וכו' וכו'. ותמימות ופשיטות דבריו הקדושים מחיין ומשיבין את הנפש מאד. אבל באמת יש דברים בגו סודות עמוקות ונסתרות מאד. ואי אפשר לבאר אפלו מה שיש בלבי

בְּזֶה, מִכָּל שָׁפָן הַנִּסְתָּרוֹת לְה' אֱלֹהֵינוּ וְכוּ'. אַךְ הַנְּגִלוֹת לָנוּ
וּלְבַנֵּינוּ, לְשֹׁמֵר לְקַיֵּם דְּבָרָיו הַקְּדוּשִׁים בְּפִשְׁיטוֹת וּתְמִימוֹת.

וְעַתָּה אַחֲרֵי הוֹדִיעַ אֱלֹקִים אוֹתָנוּ וְאוֹתְךָ וְאֵת כְּלָנוּ כֹּל זֶה
וְיֹתֵר וְיֹתֵר, הִזְהַר וְהִזְהַר לְקַיֵּם גַּם מֵה שֶׁהִזְהִיר מְאֹד
לְבָלִי לְהִיּוֹת זָקֵן חָס וְשָׁלוֹם. בְּפָרֵט עִתָּה בִימֵי אֵלּוּל וְתִשְׁרִי
שְׁצַרִּיכִין שָׁכַל אַחַד וְאֶחָד יִמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ הַתְּחַדְּשׁוֹת עַל כָּל
הַשָּׁנָה כְּלָה. (חסר) רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּרֹאשׁ הַדָּשׁ וְכוּ' בְּחִינַת חֲדָשׁ
עָלֵינוּ שָׁנָה טוֹבָה חֲדָשׁ דִּיקָא שָׁנָה הַעֲקֵר (חסר) בְּחִינַת מִמַּעַמְקִים
קְרֵאתִיךָ ה'. וְהַעֲקֵר לְהַרְגִּיל עֲצָמוֹ בְּכָל יוֹם (חסר) הַתְּחַדְּשׁוֹת כָּל
בְּוֵנַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה. צַעֵק לְבָם אֵל ה'. וְלוֹכֵר (חסר) אֵינָה נֶאֱבָדַת
כָּלָל. וְכֵן מֵה שֶׁפְּתוּב שֶׁאֶפְלוֹ (חסר) אוֹן מֵע שְׁרִיטָא (חסר).

(אָמַר הַמַּעֲתִיק. כֹּל הַשּׁוֹרוֹת הִלְלוּ הָיוּ קְרוּעִים וְהָיוּ חֲסָרִים מֵהֶם וְלֹא יִכְלָתִי לַעֲמֹד
עֲלֵיהֶם. עַל כֵּן הִעֲתַקְתִּי כְּמוֹ שֶׁהֵם חָבַל עַל דְּאֲבָדִין. וְתוֹדָה לֵאלֹהִים עַל כָּלֵה הַנִּשְׁאָרָת).

יְתֵהפֵךְ הַכֹּל לְטוֹבָה. הֵן כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְיֹתֵר מֵהֶמָּה,
חֲזַקוּ נַפְשֵׁי וְכַמָּה וְכַמָּה נַפְשׁוֹת בְּכָל מֵה שֶׁעוֹבֵר
עָלֵינוּ. גַּם אֵתָּה אַחֲזוּ בָּהֶם, הַפֵּךְ בָּהֶם וְהַפֵּךְ בָּהֶם וְכוּ', כִּי גַם
עָלֶיךָ נֶאֱמָרוּ כָּלֵם. וְגַם תִּקְיָם מֵה שֶׁאָמַר שְׁצַרִּיכִין לְהִיּוֹת עַקְשָׁן
גְּדוֹל בְּעֵנֶן הַהִתְקַרְבוֹת לְהִשָּׁם יְתֵהפֵךְ מִכָּל מְקוֹם שֶׁהוּא, וּבִיּוֹתֵר
לְהִתְחַזֵּק לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה בְּכָל עֵת כַּאֲשֶׁר הִזְהִיר אוֹתָנוּ כְּמָה
פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר בְּכַמָּה עֲצוֹת נִפְלְאוֹת. וְהַיּוֹם יוֹם ד' הַגִּיעַ
בְּעוֹרַת ה' יְתֵהפֵךְ. וְזֶה סְמוּךְ קָמְתִי מִמַּטְתִּי וְחֲדָשִׁים לְבָקָרִים רַבָּה
אֶמְוַנְתְּךָ, וְחֲסָדֵי ה' כִּי לֹא תִמְנָנוּ וְכוּ' חֲזַקוּ אוֹתִי בְּחַמְלָתוֹ הַרַבָּה
לְכַתֵּב לְךָ דְּבָרִים אֵלֶּה הַנּוֹבְעִים מִמַּעֲיָנֵי הַיְשׁוּעָה. הַמְחִיין וּמְשִׁיבִין

כָּל נֶפֶשׁ הַחַפֵּץ בְּאַמֶּת, כָּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים בְּאַפּוֹ וְכוּ'.
וְהַחֲכָרַח לְסִיּוֹם דְּבָרֵי כִּי זְמַן הַתְּפִלָּה הַגִּיעַ וְאֲנִי מְרוּד מְאֹד, כִּי
בְּדַעְתִּי לְנִסְעַ הַיּוֹם לְמַעַד וְעוֹדִיבְקַע עַל שֶׁבֶת קֹדֶשׁ הַבָּא עָלֵינוּ
לְטוֹבָה. וְאַחַר שֶׁבֶת קֹדֶשׁ הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה אִסַּע לְאוּמָאן
בְּעִזְרַת ה' יִתְפָּרֵד. וּבַעַל הַרְחָמִים יִשׁוּבֵב נַפְשִׁי וּנְפִשְׁכֶם וַיִּנְחֵנִי
בְּמַעְגְלֵי צֶדֶק לְמַעַן שְׂמוֹ.

דְּבָרֵי אֲבִיךָ הַמְּחַכָּה לְרְאוּתְכֶם בְּמַהֲרָה בְּחַיִּים וְשְׁלוֹם וְשִׂמְחָה
רַבָּה, וְחֻדוֹת ה' יִהְיֶה מְעֻנְנוּ, בְּפָרֵט בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה הַקְּדוּשׁ הַבָּא
עָלֵינוּ לְטוֹבָה.

מן אבן ספרא

וְשְׁלוֹם לְכָל אָנָשִׁי שְׁלוֹמְנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה, וְשְׁלוֹם לִידִידֵי בְּנִפְשֵׁי
הַרְבֵּנֵי הַנְּגִיד הַמְּפֻלָּג מוֹרְנוּ הַרֵב יַעֲקֹב נְרוֹ יֵאִיר.

לא יִכְלַתִּי לְהַתְּאַפֵּק מֵעֵצֶם אֶהְבֶּתְךָ לְחֻזְקְךָ וּלְזִרְזוֹךְ שְׁלֵא יִהְיוּ
לְךָ שׁוּם סִפְקוֹת חֵם וְשְׁלוֹם בְּלִבְךָ בְּעִנְיַן רֵאשׁ הַשָּׁנָה הַבָּא
עָלֵינוּ לְטוֹבָה. רַק תֹּאמַר בְּלִבְ שְׁלָם בְּרוּךְ שֶׁהַחֲיָנוּ וְקִיַּמְנוּ וְהַגִּיעְנוּ
לְזְמַן הַזֶּה, לְזָכוֹת לְהַתְּעוֹד יַחַד עִם אָנָשִׁי אֶמֶת אָנָשִׁים פְּשֻׁרִים
לְהַתְּקַבֵּץ עַל צִיּוֹן הַקְּדוּשׁ שֶׁל הַצַּדִּיק הַקְּדוּשׁ, שֶׁהִבְטִיחַ לְעוֹד לְכָל
מִי שְׁיִבּוֹא אֵלָיו, בְּפָרֵט בְּעֶרֶב רֵאשׁ הַשָּׁנָה, וּלְהַמְנוֹת יַחַד בְּרֵאשׁ
הַשָּׁנָה אֲצִלְנוּ. מָה אֶמַר לְךָ אַחֵי מְעַט מְעַט שְׂמֵעֶת וְהַבְּנֵת
מְרַחֵק, אֲבָל יוֹתֵר מְזֵה בְּנֵי הַזֶּהָר וְהַזֶּהָר שְׁלֵא תִהְיֶה חֵם וְשְׁלוֹם
בְּכָלֵל חֶסְרוֹן לֹא יוּכַל לְהַמְנוֹת שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (חַגִּיגָה ו:)
שֶׁנִּמְנוּ חֲבָרָיו וְכוּ', בְּפָרֵט לְעַסֵּק קְדוּשׁ וְנוֹרָא בְּזָה. וְאִם תִּרְצֶה
תּוּכַל לְקַרְוֹת מִכְּתָב הַנ"ל שֶׁנֶּאֱמַר גַּם אֵלָיְךָ וּלְכָל חַד כְּפִי מָה
שֶׁעוֹכֵר עָלָיו; וְגַם תּוֹפֵר הַיֵּטֵב אֶת כָּל מָה שֶׁנִּדְבַּר בֵּינֵינוּ, וְאֶת כָּל

ההתנוצצות שהתנוצץ בלבד אור האמת וכו'. ותחזק נפשך לבוא בשמחה, בא תבוא ברנה עם בני שיחיה ועם אנשי שלומנו, נגילה ונשמחה בישועתו. ומבטחני שבלא דברי בודאי לא היית נמנע חס ושלום מלבוא. אך לזרוזי יתרה קאתינא. כי ידוע לנו רבוי המניעות המשתטחים אז דיקא. ובאמת כלם באחיות עינים, כי עקר הוא מניעת המח פידוע לכם כל זה; על פן ההכרח לזרוז בשעת מעשה כמו שאמרו רבותינו ז"ל (במדבר רבה ו). אשריך אם תקיים דברי, בודאי תחזיק לי טובה בזה ובבא לנצח.

לך ה"ל

ושלום לבני הרבני וכו' מורנו הרב דוד צבי שיחה.

מכתבך קבלתי פעמים. השם יתברך יחזק לכתבך שתזכה לעסק בתורה ותפלה ומעשים טובים בכל יום פראוי, כי חויץ מזה הכל הכל. ואיני יודע מה שפתבת שקשה לך לשבר היצר הרע בענין המלבושים, הלא אתה מוכרח לשבר מחמת שלעת עתה אין בידך. וכבר הודית במכתבך שקשה גם לקנות לך מיציל בסך ג' ד' רובל-חדש, על פן אל תוסיף לחשוב בזה כלל. השם יתברך יצליחך ויפרנסך בכבוד, והעקר שתכריח עצמך ללמוד ולומר תפלות ותהלים בכל יום, ותשמר עצמך מאד מאד ממה ששבות רעות, ובפרט מהרהורים חס ושלום, ותמשיך מחשבתך מרע לטוב. ותזכר תמיד הסדרא של אותו השבוע ומה שכתוב בה. ויש בזה הרבה לדבר אך אין פנאי כלל.

לך ה"ל

דברי אביך המעטיר בעדכם.

ושלום לכל אנשי שלומנו פאהכה רבה ורחימתן עזיאו.

מכתבים דשנת ה' אלפים תר"ב

שסג

ח' אלול

בעזרת השם יתברך, הושענא רבא תר"ב.

מכתבך קבלתי פעמים, והקמח והיין וששים ושלוש גדולים, השם יתברך ימתיק ברחמיו כל הדינים מעליך ומכל בני ביתך וישלח רפואה שלמה לזונתך תחיה ולכל בני ביתך, ויציל אתכם מרופאי אליל, ויקים "כי אני ה' רופאך" אמן בן יהי רצון.

החייאתני בדברך במה שכתבת שרצונך להתחיל מעתה בראשית ברא, כך הוא המדה וכך יפה לך ולכלנו. ואינך יודע בעצמך מה שכתבת, כי עמק הוא. עמק עמק מי ימצאנו מה שנעשה בעולם, ובפרטיות עם כל אחד ואחד בכל יום ויום, ובפרט בימים הנוראים הקדושים האלה של ירח האיתנים הוא תשרי, המאמים ונשגבים מאד מאד כל יום ויום, ובפרט הסוף והגמר הוא היום הזה הקדוש והנורא והנשגב מאד שנקרא הושענא רבא. בהוא יומא וישב יצחק ויחפר את בארות המים, שהם בחינת המים עמקים עצה בלב איש, שחותרים אותם על ידי שצועקים באמת ובתמימות פשוט: "ממעמקים קראתיך ה'". ואם פי בעת פתבי זאת נתעורר בלבי בכיה גדולה בזכרי במה וכמה מרחיק גשמינות האדם והעולם מקדשות נוראות כאלו וכו' וכו', עם כל זה עתה לא עת לבכות רק עת לשמח ולרקוד בלב שלם בשמחה רבה. ויאמרו פלם אשרינו, אשריך ישראל, בפרט שזכינו לידע מזה שאינו זוכר כלום והוא זקן ויניק וכו' וכו' כי הפל הכל, וכל דידי ארעא בלא

חֲשִׁיבִין, וּכְמוֹ שְׁפָתוֹב בּוֹהֵר הַקְדוּשׁ כְּלָא קַמִּיה כְּלָא חֲשִׁיב כְּלָא
מִמָּשׁ; אֲדָךְ מִי זָכָה לָזֶה בְּשִׁלְמוֹת, כִּי אִם מִי שְׁסָפֵר מַעֲשֵׂה הַנִּ"ל
וּמָה טוֹב חֲלַקְנוּ בְּשֵׁאִין אָנוּ חוֹלְקִין עַל מִי שֶׁהוּא אֵין בְּאַמֶּת, וְאִי
אֶפְשָׁר לְהֶאֱרִיךְ יוֹתֵר.

שֶׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה יִשְׁיֵנו כְּנַפְשְׁכֶם וְנַפְשׁ הַשִּׁמְחָה וּבֹכָה מִתוֹךְ שִׁמְחָה
וּמִצָּפָה לִישׁוּעָה שְׁלֵמָה נְגִילָה וְנִשְׁמָחָה בִישׁוּעָתוֹ.

ומן אפרטא

און פארט האפ און נאר האפ [ובכל זאת שמחה ורק שמחה].

שסד

בְּעֹנֶת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ, יוֹם א' כ"ה תשרי תר"ב.

אֶהוּבִי בְּנֵי חֲבִיבִי. בְּיוֹם הוֹשַׁעְנָא רַבָּא פְתַתְתִּי לָךְ מִכְתָּבִי,
וְתוֹדָה לְאֵל שְׁמַחְנוּ וְרַקְדְּנוּ בַחֲסֵדוֹ יִתְפָּרֵךְ בְּיָמִים
הַקְדוּשִׁים הָאֵלֹו. הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ יַעֲזֹרְנוּ לְשִׁמְחָה בְּכָל יוֹם בְּנִיעִימַת
גּוֹרְלֵנוּ, וְלוֹמֵר בְּפֶה וּבִלֵּב שָׁלֵם בְּכָל יוֹם בְּשִׁמְחָה רַבָּה, אֲשֶׁרִינוּ
מָה טוֹב חֲלַקְנוּ וְכו', וְכֵן בְּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ שֶׁבְּרָאנוּ לְכַבּוֹדוֹ וְכו', וְכֵן
עָלִינוּ לְשִׁבְחָה לְאֶדוֹן הַכֹּל, וְלְהוֹסִיף עוֹד בְּכָל יוֹם שִׁירוֹת
וְתִשְׁבָּחוֹת עַל זֶה. בְּפָרְט עֲנִיִים וְאֶבְיוֹנִים נִרְדָּפִים דְּנִרְדָּפִים כְּמוֹנוּ,
שָׂאנוּ צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק מְאֹד מְאֹד בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שְׁעָה
לְשִׁמְחָה בְּחֲלַקְנוּ הַקְדוּשׁ שְׁזַכִּינוּ לְבָלִי לְהִתְנַגֵּד עַל אוֹר קְדוּשׁ
וְנִרְאָה כְּזֶה, הִמְחַזְקֵנוּ וּמְאֲמִצְנוּ בְּשִׁמְחָת קְדֻשַׁת יִשְׂרָאֵל הַמְדְרִיכִים
בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת וְכו'.

דְּכָרֵי אֲבִיד הַכוֹתֵב בַּחֲפוּזֵן כִּי זְמַן הַתְּפִלָּה הִגִּיעַ, וְהִנְנִי מוֹכֵן וּמוֹמֵן
לוֹמֵר אֲשֶׁרִינוּ וְכו', בַּעַל הַשִּׁמְחָה יִשְׁמַחְנוּ בְּזֶה בְּאַמֶּת.

ומן אפרטא

שסה

ברוך השם, יום א' לך לך תר"ב.

אהובי בני חביבי. קבלתי מכתבך היום ומה נעשה והמניעות עושים את שלהם. ותודה לאל דברנו הרבה דברי תורה אמתיים בשלש סעודות העבר, אשר לאו בכל שבת מתרחש נפא לדבר הרבה דברי אמת פאלה. אך לה' הישועה מעתה שנתועד יחד, וה' יתן מענה בפני להשיב אמרי אמת אליך ולכל הצמאים לשמע דברי אלקים חיים. וכעת אין דעתי צלולה כלל, ויגיל וישיש בתשוקתו אל האמת, ובעל הרחמים ימלא משאלתו לטובה.

דברי אביך.

מן אפרסוף

שסו

ברוך השם, יום ג' לך לך תר"ב.

שלום לאהובי מחתני ידידי וחביבי הרבני הנגיד וכי, מורנו הרב פרוץ נרו יאיר עם כל בני ביתו חיים ושלום וכל טוב.

כבר כתב לכם בנכם הוא חתן בני שיחיה שנתעפב פה מחמת שהבין רצונכם שנוטה יותר שיהיה פה, והעקר מחמת המלמד. וגם בנכם רבי אברהם ליב שיחיה, גם בן לא היה רצונו כלל לפע מחמת זה. על בן הכרח בני רבי שכנא להתרצות שישארו פה. אבל דעו שהשעה דחוקה מאד לבני שיחיה, על בן יראה מעלתו לקים בכל אשר יכתב לכם בנו רבי

אֲבָרְהֶם לִיב שְׂיַחֲיָה, בְּאִפֵּן שְׁלֹא יִצְטָרֵךְ בְּנֵי שְׂיַחֲיָה לְהוֹצִיא עַל הַזּוּג כָּלֵל, כִּי אִם הַלְחֵם אֲשֶׁר יֵאָכְלוּ אֲצִלוֹ, וְגַם זֶה יוֹתֵר מִפְּחוּ עֵתָהּ. וְהֵשֶׁם יִתְפָּרֵךְ יוֹדֵעַ שְׁיֵשׁ לִי צֶעַר גְּדוֹל לְכַתֵּב כֹּל זֶה אֲלֵיכֶם, וְגַם לְבְנֵי שְׂיַחֲיָה אֵינּוּ נִיחָא לְכַתֵּב כֹּל זֶה, אֲדָךְ וּמָה נַעֲשֶׂה וְהַחֲרַח לֹא יִגְנֶה. וְגַם כִּי בְּאִמַּת הוּא טוֹבָה גְּדוֹלָה לְפָנַי בְּנוֹ שְׂיַחֲיָה פֹה בְּכָל הָאֲפָנִים. וְעַל כֵּן מֵהֲרָאוּי שְׂיֹצִיא עַל זֶה כְּרָאוּי, כְּדִי שְׂיַחֲזִיק אוֹתוֹ בְּתוֹרָה וְעִבּוּדָה. וְהֵשֶׁם יִתְפָּרֵךְ יִמְלֵא לְכֶם בְּכַפְּלִים. וְיִדְעֵתִי כִּי מֵאֲלוֹי יְקִים כֹּל הַנֵּ"ל עַל כֵּן אֵין לְהֲאָרִיד יוֹתֵר.

וְהִנֵּה יְדִידֵי רַבִּי אַבָּא בֶן רַבִּי שְׁמוּאֵל כְּתֵב אֵלַי שְׁחִשְׁקוּ חֲזַק שְׂיַחֲיָה פֹה עַל שֶׁבֶת חֲנָנְיָה. עַל כֵּן אִם מַעֲלָתוֹ חֲפִיץ לְהִתְחִיל לְחַדֵּשׁ יָמָיו לְטוֹבָה, כַּאֲשֶׁר רָמַז לִי כַּמָּה פְּעָמִים רָאוּי שְׂיִתּוּדְעוּ וַיְבוֹאוּ לְפָה בְּשָׁלוֹם. וְאִפְשָׁר יְבוֹא עִמָּהֶם גַּם יְדִידֵנוּ רַבִּי אֲבָרְהֶם בְּעַר שְׂיַחֲיָה, וְגַם יְקִים בְּזֶה מְאֹד מִצְוֹת כְּבוֹד אִם. אוּלַי יִהְיֶה ה' אִתָּנוּ, שְׁנֹזֶפֶה לְדַבֵּר דְּבָרֵי אֱלֹקִים חַיִּים הַנּוֹבְעִים מֵהַנְּחַל נוֹבֵעַ וְכוּ'. כִּי צְרִיכִין לְפִשְׁפֹּשׁ בָּהֶם וּלְחַזֵּר אוֹתָם בְּכָל פְּעַם כַּאֲשֶׁר נִפְשָׁם יוֹדֵעַת קֶצֶת בְּזֶה. וְיוֹתֵר מִזֶּה רָאוּי לְהֲאָמִין כִּי לֹא דְבַר רֵיק הוּא מִכֶּם, כִּי הוּא חַיִּיכֶם לְנִצָּחַ, וְיִתֵּר מִזֶּה אֵין פְּנָאֵי לְהֲאָרִיד.

דְּבָרֵי מַחֲתָנוּ אוֹהֵב דְּבַק מֵאֵת, דּוֹרֵשׁ טוֹבָתוֹ וְהַעֲלָחָתוֹ בּוֹה וּבְכָא לְנִצָּח.

וְיַן אֲבָרְהֶם

וְשָׁלוֹם לְכָל בְּנֵי בֵיתוֹ וּבְכָרְט לְחַתָּנוּ יְדִידֵי נְרוֹ יֵאִיר עִם כֹּל יוֹצִיאֵי הַלְצִיו שְׂיַחֲיוֹ.

שסז

ברוך השם, יום ד' ויגרא תר"ב.

אהובי בני חביבי. מכתבך קבלתי כמה פעמים. והנה היה לי לנחת מה שקרבתם את העני האורח מרחוק, ואשר הכנת מרחוק כי דבר הוא; ובנדאי אמת אשר פתבת, כי רואים בכל עת גדולים מעשי ה' אשר מפליא חסדו עמנו וכו', ואין להאריך עתה בזה, בפרט מה שידידנו רבי יעקב עסק לטובתו יקר בעיני מאד. 'שלם ה' פעלכם וכו' ויפקח עיניכם שתראו בכל עת נפלאותיו וחסדיו העצומים להתעורר מהשנה על ידי זה, ולהתקרב אליו ותברך בכל עת מפל מקום שהוא; כי הוא יתברך עושה נפלאות בכל עת והכל רמזים נוראים להתקרב אליו מפל המקומות שהם וכמו שכתוב "נוראות נפלאותי נפלאים מעשיך" וכו'.

והנה כפי מה שמסבב השם יתברך עמנו בנפלאות חסדיו, הגיע עתה הזמן שיפע ידידנו רבי נחמן לדרפו בעסקינו פידוע לך, ומה' מצעדי גבר כוננו. אך דעתי שיתעכב פה עד אחר שבת קדש הפא עלינו לטובה, אולי יגיע מכתב משם ותשלחנו תכף ביום א' הפא עלינו לטובה. וה' יתן חכמה ועצה אמתית, שנוכח לידע איך להתנהג בעסק זה ובכל עסקינו. גם תשלח איזה סך פרצונך שיהיה על נדבתך בעסק זה. כי בעזרת השם יתברך יהיה לך בנדאי חלק בעסק זה, ואיני יודע כמה לעת עתה תתחיל לתן איזה סך פרצונך על הוצאות, ויהיה

נחשב בתוך הסוד שתתן על עסק זה, וכך אני מתנהג עם כל המתנדבים מאנשי שלומנו על עסק זה. ואם תוכל לדבר עם ידידנו הרבני רבי יעקב שיתחיל גם בן עתה לתן אדרוף ועל הסשבון על עסק הנ"ל, וישלח מיד ביום א' מה טוב. ואם תבין שלא יהיה דבריד נשמעין בזה תעשה פרצונך. וקויתי לה' שישמע לדברי, ובודאי יהיה לו בעזרת השם יתברך חלק במצוה רבה הזאת; וה' יגמר בעדנו לטובה פרצונו וברצון יראיו וכו' כי לטובה פונתי.

דברי אביד המצפה לישועה בכל עת.

ותהלה לאל שפכת לי שהיה שנוי לטובה לזוגתך תחיה, וגם בנד שחיה תהלה לאל נתרפא מצרעתו בחסדו יתברך. בן יוסף לרחם עליהם להצילם מעתה מכל מחוש וכאב וכו', ואל תשכחי כל גמוליו ותבטח בחסדו וישועתו תמיד.

מן אברסלף

שסח

יום ג' ויצא תר"ב אומאן.

גם אנכי פורס בשלום ידידי הרבני וכו', מורנו הרב אברהם בער שיחיה, ובשלום ידידי הרבני וכו' מורנו הרב אבילי שיחיה, עם כל בני ביתו ויוצאי חלציו שיחיו, ובשלום כל אנשי שלומנו באהבה רבה. כבר הודיעו להם שאני פעת פה קהלת אומאן, ובאתי לפה ביום ג' תולדות העבר, וכפי הנראה אתעכב פה עוד איזה ימים או שבועות. וקרוב שאתעכב פה או בסביבות אלו על שבת חנכה הבא עלינו לטובה. וכעת אין מלה בלשוני להודיעם דבר, כי אני מצפה לקבל מכתבם שלדעתי

כְּבֵר נִשְׁלַחוּ לְטוֹלְמָשׁוּיִן לְהַשִּׁיבֵנִי עַל כָּל מַה שֶּׁבִקְשָׁתִי. וּכְבֵר כְּתֹב
 יְדִידֵי רַבִּי אַבְרָהָם בְּעַר שְׂיַחְיָה בְּאַגְרַת לְאִמּוֹ זֶה כְּמוֹ שֶׁלֹּשׁ
 שָׁבוּעוֹת שֶׁבִסְמוּךְ יִשִּׁיבֵנִי כְּרֵאוּי. עַל כֵּן אֵין כְּעַת לְהַאֲרִיךְ,
 וּבְקִשְׁתִּי בְּאֵם עֲדוֹן לֹא נִשְׁלַח מֵאַתֶּם לְטוֹלְמָשׁוּיִן כִּנְ"ל, שְׂיִמְהָרוּ
 לְשַׁלַּח לְטוֹלְמָשׁוּיִן כִּנְ"ל. וְתַהֲלֵה לְאֵל כְּבֵר שְׁלַחְתִּי אֶת רַבִּי נַחֲמָן
 מִטוֹלְמָשׁוּיִן בְּהַעֲסֵק שְׁלָנּוּ. וְה' יִצְלִיחַ דְּרַבּוֹ, וְעֲדוֹן אֵין לִי שׁוֹם
 יְדִיעָה מִמֶּנּוּ, כִּי זֶה סְמוּךְ שְׂיִצְא מִבְּרֶסֶלַב בְּיוֹם א' חַיֵּי שָׂרָה. ה'
 יְגִמֵר בְּעֲדָנּוּ לְגִמֵר חֲפִצָּנּוּ הַקְדוֹשִׁים כְּרֵאוּי. וְאַנְחֵנוּ לֹא נִדַע מַה
 נַעֲשֶׂה וְכו'.

דברי אהבתם באמת האוחזי בחבלי עבותות אהבתכם ומעטיר
 בעדכם.

מן אפרסוף

וְכֵבֵר הוֹדְעָתִים שֶׁבָּאֵם יִסְעוּ לְפָה, יִסְעוּ דְרָךְ טִירֵהֲאוּוִיָּצַע, כִּי
 יָכוֹל לְהִיּוֹת שְׂיִמְצָאוּ אוֹתֵי שֵׁם. וְאַנְכִי אֵינִי יוֹדֵעַ עֲתָה
 כִּלְלֵי אֵיךְ יִתְנַהֵג הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִמִּי. וְאַנִּי מִשְׁלִיךְ עֲצָמִי עָלָיו
 יִתְבָּרַךְ וְעַל זְכוּתוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ הַנּוֹרָא וְכֵר צְדִיק וְקְדוֹשׁ לְבִרְכָה.
 נַפְשִׁי יִשׁוּבֵנִי יִנְחֵנִי בְּמַעֲגָלֵי צָדֵק לְמַעַן שְׁמוֹ.

י"א אלול

שסט

בעזרת השם יתברך, יום ה' ויצא תר"ב.

שְׁלוֹם לְאַהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי הַרְבֵּנִי וְכו'. מוֹרְנוּ הֶרֶב יִצְחָק נֵרו
 יֵאִיר עִם כָּל יוֹצְאֵי חֲלָצִיו שְׂיַחְיוּ.

תְּהִלָּה לאל באתי לפה קהלת אומאן ביום ג' תולדות, עד הנה עזרוני רחמיך וכו', ומצאתי פה מכתביו. וביום אתמול קבלתי מכתבו על ידי חתן אחי הנגיד מורנו הרב שאול גרו יאיר שהביא לי מכתבו בעצמו. והיה לי לנחת גדול. בפרט אשר הודיע לי מרבי נחמן גרו יאיר, ה' יצליח דרכו בכל המקום אשר ידרוך לשם פרוצונו יתברך, ונזפה לגמר חפצי שמים בישועתו הנפלאה ולה' הישועה, פעת אין לחדש דבר.

ומה שפכת מעצם תשוקתו להתועד עמי בשבת חנכה הבא עלינו לטובה, גם אנכי מאד נכספתי לזה, אבל מה אעשה לך בני חביבי כי רחוק מאד שאשוב לביתי על שבת חנכה הבא עלינו לטובה. כי אין לי כח לילך ולחזור, ואני מכרח להתעכב פה עוד איזה זמן, ועדין אין אתי יודע פרור איך יסבב השם יתברך עמי בחסדו בשבת חנכה הבא עלינו לטובה. גדול ה' ומהלל מאד, וחדשות נעשים בכל יום, חדשים לבקרים רבה וכו' והכל לעזר ולחזק את האדם להתקרב אליו יתברך. וכמו שכתוב בהתורה לשמור את הזכרון על פסוק "ויהי מקץ" - ה' אלקי גדלת מאד" וכו'. ומגדל הנחיצה אי אפשר להאריך כלל, אך לא יכלתי להתאפק מלהזכירך רמז מזה למען תזכיר את עצמך בכל עת בשמירת הזכרון הנאמר שם. והנה מאד היטבת לעשות מה שבארת לי היטב איך נתקבל רבי נחמן בשמחה וכו'. הכל רמז וצמיחת קרן ישועה וכו', אך עדין אנו צריכין בכלל ובפרטיות כל אחד ישועה ורחמים רבים מאד.

דברי אביד המצפה לישועה.

שע

בעזרת השם יתברך, חדשים לבקרים רבה אמונתך. אור בקר
יום ג' וישלח תר"ב אומאן.

האגרת הרצוף פה אליך בני ידידי, הכנתי עוד יום ה' ויצא
העבר, ולא איסתיע מלתא לשלחו. גם אתמול הגיע
לי מכתבו מיום ה' ויצא והיה לי לנחת. ומה שמרבה להפליא
על ידינו רבי אברהם בער גרו יאיר בדבר המעות בעד השמן
זית, האמת אתך. אך דע שבודאי לא תפסיד אפלו פרוטה אחת.
אך מה שיתעכב המעות איזה זמן, מכרח אתה לסבל. וכדאי
וכדאי לסבל בשביל המצוה רבה שזכית שיהיה לך חלק בזה
בהדלקת נר תמיד בשמן זית על ציון הקדוש אשר אנו חוסים
באורו הקדוש. ובאמת גם אנכי לא עלה על דעתי שתוציא על
השמן סך פוה. אך מאחר שכבר הוצאת על פי ההכרח, וגם
כתבת שחזרת ודברת עמו שלא יהיה הדבר לשעורין, בודאי לא
תפסיד אפלו פרוטה אחת בעזרת השם יתברך. ואני עדין לא
כתבתי לרבי אברהם בער גרו יאיר, מחמת שהייתי ממתין על
מכתבך זה שקבלתי בסמוך מקבלת המעות, והעקר מחמת
שאני מצפה בכל יום שיבוא לפה ידינו רבי אבלי מטשעהרין
ואדבר עמו פנים אל פנים, שזה טוב יותר. כי אי אפשר לבאר
בכתב היטב. ואף על פי כן אראה לכתב לו מעתה בעזרת השם
יתברך, ובודאי לא תפסיד וכנ"ל.

וכבר ידעת בני חביבי שאי אפשר לגמור שום דבר ושום
עסק אפלו בעניני חל בלי יסורים ועכובים וסכסוכים,

מִכָּל שָׁפָן דְּבַר שְׁבַקְדָּשָׁה. מִכָּל שָׁפָן וְכָל שָׁפָן דְּבַר שְׁבַקְדָּשָׁה
 הַמְּפָלֵג בְּמַעֲלָה. בְּפָרְט בְּעַסְקֵי אֲדוֹנָיו מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא
 יִזְכֵּר צַדִּיק וְקְדוֹשׁ לְבָרְכָה, שְׁכָל מַה שְּׁנוֹגֵעַ לְעַסְקֵי הַקְּדוֹשִׁים
 רַבִּים הַמוֹנְעִים כְּמַעַט בְּלִי שְׁעוֹר. אִךְ מִדָּה טוֹבָה מְרַבָּה כִּי רַבִּים
 אֲשֶׁר אֲתָנוּ לְסַיְעָנוּ לְגַמֹּר עַסְקִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהֵם זְכוֹת הַרַבִּים
 לְדוֹרוֹת, כִּי אַתָּה מְרוֹם לְעוֹלָם ה'. וְהִנֵּה יֵשׁ בְּזֶה הַרְבֵּה לְדַבֵּר,
 וְהוּא נִצְרָךְ לְעַסְקֵי הַכֶּלֶל וְגַם בְּפָרְטוּיֹת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד בְּכָל עַת,
 כְּפִי הַמְצִיחַ וְהַעֲסֵק דְקִדְשָׁה שְׂרוּצָה לְעַסֵּק בּוֹ הַנוֹגֵעַ לְהַתְקַרְבוֹת
 לְאַמְתֵּת תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה, כְּאֲשֶׁר יִדְעַת מִכְּבָר, אִךְ עַדּוֹן צְרִיכִין
 לְחֹזֵר זֹאת בְּכָל פְּעַם.

מָה אָמַר לָךְ בְּנֵי חֲבִיבִי, בְּכָל יוֹם רֹאִים אֲמַתֵּת דְּבָרֵי חֲכָמֵינוּ
 ז"ל (סוף ספָּה) מַה שְּׁאָמְרוּ עַל פְּסוּק צוּפָה רָשָׁע לְצַדִּיק
 וּמִבְקֵשׁ לְהַמִּיתוֹ, שְׁבָכֵל יוֹם יִצְרוּ שֶׁל אָדָם מִתְחַדֵּשׁ עָלָיו וְאֵלְמָלָא
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ וְכוּ'. וְעַל כֵּן אֶחָד וְאֶחָד מִתְגַּבֵּר בְּכָל
 יוֹם כְּפִי בְּחִינַתוֹ, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצִיל לְכָל אֶחָד כְּפִי בְּחִינַתוֹ.
 כִּי אִף עַל פִּי שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְרַחֵם עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד
 וּמְצִילוֹ, אִף עַל פִּי כֵן לֹא כָּל אִפִּין שְׁוִין וְיֵשׁ שְׁנוּיִים רַבִּים בְּזֶה
 לְאִין מִסְפָּר בֵּין בְּנֵי אָדָם וּבֵין הַזְּמַנִּים וְהַיָּמִים. וְהַכֵּן כְּפִי הַכֵּנַת
 הָאָדָם וְתִשְׁוֹקְתוֹ וְכִסּוּפֵי אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְלִתּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה
 וְלְהַתְקַרֵּב לְצַדִּיקִים וְכֹשְׁרִים הָאֲמֵתִים כִּי בְּהַכְרַח שְׁיִהְיֶה אִיזָה
 אֲתַעְרוּתָא דְלִתְתָּא וְכוּ', עַל כֵּן יִסוּד הַכֵּל הוּא הַהִתְקַשְׁרוֹת
 לְהַצַּדִּיק יִסוּד עוֹלָם הַמְּאִיר בְּכָל דוֹר. וְלֹא זֹאת לֹא הִיָּה מִתְקַיֵּם
 הָעוֹלָם; עַל כֵּן חוֹבָה עָלֵינוּ לְהַתְגַּבֵּר לְשִׁמּוּחַ בְּכָל יוֹם וּבְכָל עַת

על נְעִימַת חֶלְקֵנוּ. אֲשֶׁרֵינוּ וְכוּ', בְּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ שְׁפָרְאֵנוּ לְכַבֹּדוֹ
וְהַבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים בְּכַמָּה בְּחִינּוֹת.

וְהִנֵּה בְּעֵתִים הֶלְלוּ הוֹבֵאוּ לְפָנַי הַקְּנֻמְרִים הָרָעִים וְהַמְרִים
שֶׁרֶשׁ פֹּרֶה רֹאשׁ וְלַעֲנָה שֶׁל פְּרִיֲצֵי בְּנֵי עַמְנוּ הַפּוֹרְקֵי עַל
מֵה שְׁעוֹסְקִים לְהַדְפִּים בְּכָל פֶּעַם לְצוֹדֵד נְפֹשׁוֹת לְפּוֹרְחוֹת לְשֹׂאֵל
וְאֲבֹדוֹן רַחֲמָנָא לְצִלּוֹן, כַּמְפָּרְסֵם הַצָּרָה הַמְרָה הַזֹּאת עִתָּהּ. וְאִם כִּי
רְאוּי לְקָרַע בְּגָדִים לְאֲלָפִים קָרְעִים עַל כָּל דְּבוּר וְדְבוּר הָרַע וְמֵר
וְסֵרוּחַ שְׁלֵהֶם, שֶׁהוּא כַּמְדַקְרַת חֶרֶב נֶגֶד ה' וְתוֹרְתוֹ הַקְדוּשָׁה
וְצַדִּיקוֹ הָאֲמִתִּיִּים. עִם כָּל זֶה גַם יֵשׁ לָנוּ לְשִׂמְחַת הַרְבֵּה בְּשִׂמְחָה
שְׂאִין לָהּ קֶץ מֵה שְׁזוּכֵינוּ לְהִיּוֹת נִבְדָּל מֵהֶם, כִּי לֹא בְּאֵלֶּה חֶלֶק
יַעֲקֹב וְכוּ'. וּמֵאָפֶס הַפְּנָאֵי אֵי אֲפֹשֶׁר לְבָאֵר לָךְ מֵה שְׁצֻרִיכִין לְדַבֵּר
בְּזֶה.

וְאַתָּה בְּנֵי חֵזֶק וְאֲמִץ וְתַעֲוֹרֵר וְתַחֲזֹק עַצְמְךָ לְשִׂמְחָה בְּכָל
פֶּעַם, וְלַהֲפֹךְ כָּל הַיְגוֹן וְאֲנַחָה לְשִׂמְחָה, כַּאֲשֶׁר דִּבְרַנּוּ
בְּזֶה הַרְבֵּה בְּעִזְרוֹת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ. יֵתֵר מִזֶּה אֵין פְּנָאֵי לְהַאֲרִיךְ,
וְתַגְנוּ מִכְתָּבֵי זֶה, כִּי יִהְיֶה נִצְרָךְ בַּיָּמִים הַבָּאִים בְּעִזְרוֹת הַשֵּׁם
יִתְבָּרֵךְ. גַּם כָּל מִכְתָּבֵי תַגְנוּם וְתַשְׁמֵרֵם כְּדַרְכְּךָ וְלֹא תַגְלֶה אוֹתָם
כִּי אִם לְאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ.

דְּכַרֵּי אַבִּיד הַמְצַפָּה לִישׁוּעָה.

יְמֵן אֲבִרְסָלֵךְ

וְתַפְרֵם בְּשִׁלּוּם כָּל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה.

שעא

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, אִזְרְלִיּוֹם ו' עָרַב שַׁבַּת קִדְשׁ וַיֵּשֶׁב תר"ב
אוּמָאן.

אֶהוּבִי בְּנֵי חֲבִיבִי. בְּשָׁעָה זֹאת קָדַם תְּפִלַּת עֲרֵבִית קִבַּלְתִּי שְׁנֵי
מִכְתָּבֶיךָ. וְהָיָה לִי לְנַחַת מֵהַשְׁהוּדָעְתִּי שֶׁקִּבַּלְתָּ
מִכְתָּבִי עַל יְדֵי רַבִּי ש"ב שִׁיחִיָּה, כִּי לֹא יִכְלַתִּי לְסַבֵּל צַעֲקָתְךָ
בְּמִכְתָּבֶיךָ כַּמּוֹה פְּעָמִים לְקַבֵּל מִכְתָּבִי, וְעַד עַתָּה לֹא נִודָעָה לִּי
אִם קִבַּלְתָּ הַמִּכְתָּב הַזֶּה. בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְסִיעֵן עַד פְּעוֹן, שְׂוֹכֵינוּ
לְחַיִּוֹת עַד סְמוּךְ לְחֲנֻכַּת הַקְּדוֹשׁ הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה, וְכוּ בְּטַחְנוּ
שְׁנוֹזָה לְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה בְּזִמְנֵנוּ לְפָרְסוּמֵי נִסָּא, לְהוֹדִיעַ כִּי ה' הוּא
הָאֱלֹהִים וּבִזְחַר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה, וְעוֹשֶׂה עִמָּנוּ נִסִּים נִפְלְאִים
בְּכָל דּוֹר וְדוֹר. וְגַם עַתָּה עֲדוֹן חֲבִיבוֹתָא גַבְוֹן, וּבְעַבְדוֹתֵינוּ לֹא
עֲזָבָנוּ אֱלֹקֵינוּ וַיֵּט עֲלֵינוּ חֲסָדִים נִפְלְאִים גַּם בְּדוֹרוֹת הָאֵלּוּ וְכוּ,
וְאִי אֶפְשָׁר לְהַאֲרִיךְ בְּזֶה.

לְעַת עַתָּה נִקְבַּע בְּדַעְתִּי לְהִתְעַכֵּב פֹּה אוּמִין עַל שַׁבַּת חֲנֻכָּה
הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה, וּמִן הַסֶּתֶם לֹא אֲזוּז מִפֶּה קָדַם שַׁבַּת
חֲנֻכָּה הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה. וְכַמּוֹה וְכַמּוֹה קִשָּׁה וְכַבֵּד עָלַי אֶפְלוּ
לְזַכֵּר עֲנִין הַעֶסֶק שְׁלִי בְּעַת הַקְּבוּיָן אִי אֶפְשָׁר לְבָאָר. וְאִינִי יִכּוֹל
עַתָּה לְדַבֵּר בְּזֶה. יְדִידֵנוּ רַבִּי אֶפְרַיִם גְּרוֹ יְאִיר מִקְרַעֲמִינְטְשׁוּג כָּתַב
לְכָאן קָדַם שַׁבַּת וַיִּשְׁלַח הָעֵכֶר, שְׂאֵם יַדַּע בּוֹדָאִי שְׂאֵהִיָּה פֹה עַל
שַׁבַּת חֲנֻכָּה הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה, יְבֹא בְּעִצְמוֹ וְאֲנָשִׁים
מִקְרַעֲמִינְטְשׁוּג וּמִשְׁעֵהֲרִין וּמִעֲדוּעֵדִיבְקָא. וְאִנִּי לֹא הִשְׁבַּתִּי

אותו אז, רק אביו ידידנו רבי נפתלי גרו יאיר פתב אליו על ידי הפאסט ביום ו' העבר שאתעכב פה בעזרת השם יתברך.

יתר מזה איני יודע כלל מה לכתב לך בני חביבי. גדול ה' ומהלל מאד שפרא העולם ומלואו בשביל האדם והפל בשביל הבחירה. ועל כן פח הבחירה גדול ונפלא מאד, ואין אנו יודעים כלל מה נעשה בעולם, רק זאת אנו יודעין בברור ומחייבין לחזור זאת בכל פעם שהפל הבל; רק אשרי יושבי ביתך וכו', אשרי תמימי דרך וכו', אשרי אדם עז לו כד. ולא על חנם חס ושלום אנו אומרים שלש פעמים בכל יום אשרי יושבי ביתך, אשרי אשרי בודאי. וגם אנו בענינותנו בדור העני הזה גם אנו בכלל זה, כי אנו נכנסים לבתי פגסיות ובתי מדרשות בכל יום, וביותר אשרינו וחבה יתרה נודעת לנו שאנו יודעים שאין שום אשר טוב בעולם כי אם זאת פשוזוכים לישב בביתו וכו'. וכמו שפרש רש"י על פסוק אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים, אשריו של איש וכו', כי אין שום אשר אחר בעולם. תשוקת לך הטוב אלצוני לכתב דברים אלה, חזק ואמץ בני חביבי ושמח נפשך תמיד, בפרט בימי חנכה הקדושים הפאים עלינו לטובה יהיה איד שיהיה. וה' הטוב ריק עליך ועלינו שמן הטוב, להשפיע כל טוב בגשמיות ורוחניות. ויקים (מלכים א' י"ז) "כד הקמח לא תכלה, וצפחת השמן לא תחסר" וכו', בכח הצדיקים אמתיים הממשיכים בכל עת שמן משחת קדש, פחינת לאמשכא משח רבות קדשא ולאדלקא בוצינא. ועלינו לתלות עינינו למרום, ולחלות פניו בכל עת, רחם רחם בעל הרחמים

בְּכֻלָּיוֹת יִשְׂרָאֵל וּבַפְּרָטִיּוֹת עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד עָדֵי נֹזֶכֶה לַפְּעֹל
בְּקִשְׁתָּנוּ וְצִמְיַחַת קָרָן לְדוֹר עֲבָדָךְ, וְעֵרִיכַת נֵר לְבֵן יִשִּׁי מְשִׁיחֶךָ.
כִּי בְּשֵׁם קִדְשְׁךָ נִשְׁפְּעֵת לֹא שְׂלֵא תִכְבֶּה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד.

דְּבָרֵי אֲבִיךָ הַנְּאֻנָּח וְהַנְּדָכָא מְאֹד אֶתְקַרִּית רוּחֵי בְּגוֹ גְדָנָה, וְאִף
עַל פִּי כֵן חֲסָדוֹ גָּבַר עָלַי וְעָלִינוּ, וְאֲנִי מִתְחַזֵּק בְּחֲסָדוֹ לְהַפְּדֶךָ
הַכֹּל לְשִׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה אֲגִילָה וְאֶשְׂמַחָה בְּחֲסָדְךָ וְכו'.

מן אבן ספרא

בְּרַגְעַ הַזֹּאת הִבִּיאוּ לִי הַחֲפָצִים. טוֹב לְהוֹדוֹת לַה' גַּם עַל זֶה,
כִּי עַל כָּל פֶּרֶט וּפְרָט צָרִיכִין לְהוֹדוֹת לַה'. וְהַכֹּל בָּא
בְּמוֹעֵדוֹ וּבְזִמְנוֹ, כִּי אֵת הַכֹּל עָשָׂה יָפֶה בְּעֵתוֹ. מִה גָּדְלוֹ מַעֲשֵׂי ה'
שְׁמִשְׁגִּיחַ עַל כָּל דְּבָר בַּפְּרָטִיּוֹת. וְהִנֵּה מֵאֲלֵיךְ יִדְעֵת כַּמָּה אֲנִי
בוֹסֵף וּמְשִׁתּוֹקֵק לְשִׁמְעַי אִיזוּה יְדִיעָה קִמְנָה אוֹ גְדוּלָה מִיְדֵי רַבִּי
נַחְמָן גֵּרוֹ יְאִיר, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹלִיכֵהוּ לְשָׁלוֹם וְיִתְקַנְהוּ בְּעֵצָה
טוֹבָה מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ, וְיָשׁוּב אֵלֵינוּ לְשָׁלוֹם מְהֵרָה. וּבּוֹדָאֵי כָּל
אֲשֶׁר תִּשְׁמַע בָּזֶה בְּכַתָּב וּבְעַל פֶּה תוֹדִיעַ לִי בְּזִרְיוֹת, וְלַה'
הַיְשׁוּעָה. וְאַתָּה שְׁלוֹם וּבִיתְךָ שְׁלוֹם. עֵתָה כְּבָר סְמוּךְ לְאוֹר הַיּוֹם,
שִׁבְעֵנוּ בְּבִקְרַת חֲסָדְךָ יוֹמָם יִצְוֶה ה' חֲסָדוֹ וְכו'; לְפִי מְלֵא מַלְּיָם
לְכַתֵּב לְךָ, אֵךְ כְּבָר כְּתַבְתִּי לְךָ הַרְבֵּה, וְגַם אִי אֶפְשָׁר לְהֶאֱרִיךְ
כְּרִצּוֹנוֹ עַל פְּנֵי הַשְּׂדֵה. וְתִרְבֶּה לְלַמֵּד וּלְהַגִּיט בְּסִפְרֵי הַקְּדוּשִׁים
וּבְמָה שֶׁחֲנִנִי ה' לְחַדֵּשׁ וּלְבַאֵר בָּהֶם, בָּהֶם תַּחֲיֶה נַפְשְׁךָ. אִזּוּ יִבְקַע
כְּשֶׁחַר אוֹרְךָ וְכו'.

שעב

ברוך השם, יום א' שמות תר"ב טירהוויצא.

שלום לאהובי בני הרבני מורנו הרב יצחק שיחיה.

בְּאֵתִי לְפָנֶיךָ עַל שִׁבְתְּךָ קֹדֶשׁ פְּרִשְׁתָּ וַיִּגַּשׁ, וּמֵאֵת ה' הִיָּתָה שְׁנַת־עִבְרָתִי פֶה גַם עַל שִׁבְתְּךָ פְּרִשְׁתָּ וַיְחִי הָעֵבֶר. וּבְשִׁבְעָה זֹאת אָנִי מְכִין עֲצָמִי לָשׁוּב לְאוּמִין בְּעֶזְרַת הַשָּׁם יִתְפָּרֵךְ. וְעַתָּה דַעְתִּי נוֹטָה לְהַתְמַהֵמָה שָׁם עַד עָרַב רֹאשׁ חֹדֶשׁ שָׁכַמְתָּ הַבָּא עֲלֵינוּ לְמוֹכָה, וְאִזְּ אֶרְאֶה אִיךָ לְהַתְנַהֵג. וְעֵינַי תְּלוּיוֹת לֵה' שְׁיִנְחֵנִי בְּמַעְגְלֵי צֶדֶק לְמַעַן שְׁמוֹ. וַיְכֹל לְהִיּוֹת שְׁאִפֶּע אִזְּ מְאוּמִין לְמַשְׁעֵהֲרִין, אֲבָל אֵינִי יוֹדֵעַ עֲדִין עֲצַת ה' בְּבִירוֹ. וְהִנֵּה עַתָּה הַזְּמִין לִי ה' מוֹסֵר כְּתָב זֶה, אֲמַרְתִּי לְהוֹדִיעֶךָ כֹּל זֶה. וְדַעְתִּי שְׁתַּצְוֶה לְיַדִּי רַבִּי נַחֲמָן גֵּרֹו יְאִיר שְׁבָא בְּסֻמוֹךְ מִדְּרָבֹו, שְׁיִשִּׁים לְדַרְךָ פְּעָמָיו לְבֹא לְאוּמָאן עַל עָרַב רֹאשׁ חֹדֶשׁ שָׁכַמְתָּ. וְמוֹב שְׂיִקְדִים עֲצָמוֹ לְוֹרוֹ עֲצָמוֹ תִּכְפֶּה כְּרֹאוֹת כְּתָב זֶה בְּאֶפֶן שְׂיִכְבֹּל לְבֹא אִיזָה יָמִים קִדְּם לְאוּמָאן, כְּדִי שְׂיִסְפֵּר פָּנִים אֶל פָּנִים כֹּל סֹדֵר גְּסִיעָתוֹ וְכוּ'. וְעַל יָדֵי זֶה אֵדַע אִיךָ לְהַשִּׁית עֲצוֹת בְּנַפְשִׁי אִיךָ לְהַתְנַהֵג. וְעוֹד בְּלֹא זֶה, אָנִי בּוֹסֵף מְאֹד שְׂיִבֹא אֵלַי כְּנ"ל, כְּדִי לְדַבֵּר עִמּוֹ הַרְבֵּה מִהָעֶסֶק וְעֲצַת ה' הִיא תִּקּוּם. עַל כֵּן הוֹדַעְתִּיךָ הַיּוֹם כֹּל זֶה. וּבְיֹדְאֵי יָקִים רַבִּי נַחֲמָן כְּנ"ל. וְלִגְדֹל נַחֲיָצִיתִי עַתָּה כִּי הַשָּׁנָה מְנַחֵת עַל עֵינַי, כִּי תִהְלֶה לְאֵל דְּבִרְנֹו הַרְבֵּה בְּלִילָה הָעֵבֶר מַעֲשִׂיּוֹת נוֹרָאוֹת שְׁעָבְרוּ עֲלֵינוּ מֵעַתַּת הַתְּקַרְבוֹתֵינוּ אֶל הַקֹּדֶשׁ וְכוּ', עַל כֵּן אֵין פְּנָאֵי לְהֶאֱרִיךְ כָּלֵל.

דְּבַרִי אָכִיד הַבּוֹתֵב בְּחַפְזוֹן וּמְצַפֶּה לְיִשׁוּעָה.

אֲנִי אֶבְרָכְכָּה

וְשָׁלוֹם לְיַדֵּי רַבִּי נַחֲמָן הַגַּל פְּרִיד מִתֵּיּוֹד לְשָׁלוֹם, הַשֵּׁם
יִתְפַּרֵּךְ וַיְבִיאֵךְ מֵהֶרָה לְאוּמָאן כְּגַל.

אֲנִי הַגַּל

וְשָׁלוֹם לְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה.

שַׁעַג

בְּעֹנֶת הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ, יוֹם ג' וְאַרְאָ תר"ב אוּמָאן.

רַב בְּרָכוֹת וְשִׁבְעַת שְׁמַחוֹת לְכַבּוֹד אֱהוּבֵי יָדֶיךָ נִפְשִׁי וּלְכַבֵּי הַרְבֵּנִי
הַזֹּתִיק הַנְּגִיד וְכו' מוֹרְנוּ הָרַב אֶבְרָהָם בְּעַד שְׁיַחֲיָהּ, וּלְבִיתוֹ
נְאוּהָ קֹדֶשׁ, וְלוֹיֻצְאֵי חַלְצֵי הַיְקָרִים, חַיִּים וְשָׁלוֹם וְכָל טוֹב, אָמֵן
כֵּן יְהִי רָצוֹן.

דַּע יְדֵיךָ כִּי בָאתִי לְפָנֶיךָ אוּמָאן קֹדֶם רֹאשׁ חֹדֶשׁ כְּסֵלּוֹ,
וְנִתְעַכְבְּתִי פֹה עַל שְׁבַת חֲנֻכָּה. וְתִהְיֶה לָּאֵל הָיוּ פֹה קֶצֶת
אוֹרְחִים, וְדַבְּרָנוּ דְבַרִי תוֹרָה אֲמִתִּים הַמְחִיין אֶת הַנְּפֶשׁ, הַשֵּׁם
יִתְפַּרֵּךְ יוֹכְנוּ לְקִיָּמָם בְּשָׁלוֹמוֹת בְּרָצוֹנוֹ הַטּוֹב אָמֵן. וְכַבֵּר שְׁלַחְתִּי
לְךָ מִכְּתָבִי עַל יְדֵי רַבִּי לִיב מִשְׁשַׁעֲהֶרֶן בְּאַרְיִכוֹת, וְשֵׁם זִרְזִתִּי
אוֹתָךְ שֶׁתִּסְלַק מִיָּד לְבַנִּי רַבִּי אִיִּצִיק שְׁיַחֲיָהּ בְּעַד הַשְּׁמָן; וְלִדְעָתִי
מִן הַסֵּתֶם כְּכֹר קִימַת דְּבַרִי, אֵךְ אֲנִי אֵינִי יוֹדֵעַ עֲדוֹן, כִּי עֲדוֹן לֹא
קִבַּלְתִּי יוֹדֵעָה עַל זֶה מִבְּנֵי הַגַּל. כִּי תִכַּף אַחַר שְׁבַת חֲנֻכָּה
נִסְעָתִי בְיוֹם זֹאת חֲנֻכָּה לְטִירָהוּוִיצֵעַ, וְנִתְעַכְבְּתִי שֵׁם שְׁתֵּי שְׁבַתִּים
דְּהִינּוּ שְׁבַת פְּרִשְׁת וַיִּגַּשׁ וּפְרִשְׁת וַיַּחֲי. וְתוֹדָה לָּאֵל עִסְקָנוּ שֵׁם
בְּעִסְקֵי שִׁיחוֹת קְדוּשׁוֹת בְּתוֹרָתוֹ שֶׁל אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבֵּנוּ ז"ל
בְּדַבְּרִים נִפְלְאִים וְחֻדְשִׁים מְאֹד, וְהֵינּוּ שְׂמֵחִים שֵׁם מְאֹד עַד

שְׁכַמְעַט כָּל הָעוֹלָם נִשָּׂא לְבָם אֶת רַגְלָם וְרַקְדְּנוּ שָׁם הִרְבֵּה בְּשִׁתֵּי
הַשְּׂבָתִים. וְתוֹדָה לֵאלֹהֵי יֵשׁ לָנוּ בְּמָה לְשִׁמּוֹחַ כַּאֲשֶׁר כָּבֵד דִּבְרָנוּ
הִרְבֵּה בְּזוֹה. אֲבָל צְרִיכִין לְחֹזֵר זֹאת בְּכָל יוֹם כִּי לֹא דְבָר רִיק הוּא,
כִּי עֵקֶר חַיּוֹתֵנוּ הַנִּצְחִי וְקִדְשֵׁת יְהוּדוֹתֵנוּ תְלוּי בְּזוֹה, לְהַחֲיוֹת עֲצָמֵנוּ
בְּכָל עֵת בְּקִדְשֵׁת תּוֹרָתוֹ שְׂזוּכֵינוּ עַל יְדֵי אֲדוֹנֵינוּ מוֹרְנוּ וְרַבֵּנוּ ז"ל,
אוֹר הָאוֹרוֹת אֲשֶׁר קָרְבָנוּ אֵלָיו יִתְפָּרֵד כָּל אֶחָד מִמְּקוֹם שֶׁהוּא.
וְהוּא רַבֵּנוּ הוּא מוֹרְנוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא לְנִצְחָה. אֲשֶׁרֵינוּ
מֵה טוֹב חֲלָקְנוּ וְכו'. וְאִין פְּנְאֵי עֵתָה לְהֶאֱרִיךְ בְּזוֹה, רַק בְּאִתִּי
כְּמִזְבִּיר. וְאִתָּה תִזְכָּר עֲצָמְךָ וְתִשִּׂים אֶל לִבְךָ אֶת אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ
כְּבָר, וְתִבִּין מִרְחֹק נִפְלְאוֹת חֲסִדְיוֹ יִתְפָּרֵד עִמָּנוּ עַד אִין חֲקָר
וּמְסַפֵּר. בְּרוּךְ ה' אֲשֶׁר לֹא עֹזב חֲסִדוֹ וְאִמְתּוֹ מֵעַמָּנוּ גַם בְּדוֹרוֹת
הַלְלוּ, כִּי גַם עֵתָה אִין הַדּוֹר יָתוּם עַל יְדֵי הַשְּׂאֲרָתוֹ וְכו', כְּמִבְאָר
עַל פְּסוּק נַחַל גּוֹבַע וְכו'.

וְהִנֵּה בְּיוֹם ד' פְּרִשֵׁת שְׁמוֹת הָעֶבֶר חֲזֵרְתִי לְפָה אוּמָאן,
וּבְדַעְתִּי לְהִתְעַכֵּב פֹּה בְּחֲסִדוֹ יִתְפָּרֵד עַד עָרֵב רֵאשׁ
חֲדָשׁ שְׂבָט הַבָּא עֲלֵינוּ לְמוֹכָה. וְעֵתָה דַּעוּ שְׂיִדִידְנוּ רַבִּי נַחֲמָן
טוֹלְטְשִׁינְעֵר אֲשֶׁר שְׁלַחְתִּיו בְּתַחֲלַת הַחֲרָף בְּעֶסְקֵנוּ כְּבָר בָּא
בְּשָׁלוֹם לְבֵיתוֹ לְטוֹלְטְשִׁין עַל שַׁבַּת חֲנֻפֵה הָעֶבֶר אֲךָ עֲדִין לֹא
רְאִיתִיו. וְקָרוֹב שְׂיִבּוֹא לְפָה אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם עַל עָרֵב רֵאשׁ חֲדָשׁ
שְׂבָט הַבָּא עֲלֵינוּ לְמוֹכָה. אֲךָ קִבְלָתִי מִכְתָּב מִבְּנֵי שְׂיִחְיָה, שְׂתִּהְלֶה
לֵאלֹהֵי חַי נִתְקַבֵּל שֵׁם בְּכָבוֹד גְּדוֹל מְאֹד וּבְשִׁמְחָה רַבָּה, וְשַׁבַּת שֵׁם
שְׂתֵי שַׁבָּתִים, וּבְכָל סַעֲדָה בְּשַׁבַּת וּבַחֲל, הַכֶּרַח לְסַעֵד אֵצֶל אִישׁ
אַחֵר מִרַב הַחֲבֵה שְׁחַבְבוּהוּ. וְזֹמֵר לְפִנְיָהֶם הַנְּגוּנִים שְׁלָנוּ,

וּנְתַקְבְּלוּ מְאֹד, עַד שֶׁפְּעַם אַחַת בְּשִׁבְתִּי זָמַר לְפָנֶיהֶם הַנִּגְנוֹן הַקְּדוֹשׁ
 שֶׁל אֲסֵדֶר לְסַעֲדָתָא שֶׁל אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וּרְבֵנוּ ז"ל, וְרָקְדוּ עִמּוֹ כָּל
 הַיּוֹם כְּלוּ. וְדַבֵּר עִמָּהֶם הִרְבֵּה מְקַדְּשָׁתוֹ הַגְּדוֹלָה, וְהַסְפִּיר לְקוּמֵי
 מוֹהֲרֵי כְּבֹר נְמַכְרוּ, רַק מְעוֹת אֵין תִּקְוָה לְהוֹצִיא מֵהֶם, כִּי אֲשֶׁר
 אֲסַפֵּר לָכֶם אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם. וְכַתְּבֵתִי לָכֶם זֹאת לְמַעַן דַּעַת כִּי
 דְּבַר אֱלֹהֵינוּ יָקוּם לְעוֹלָם. וְגַם עִתָּהּ בְּעֵצִים שֶׁפְּלוֹתָנוּ וּבִזְיוֹנָנוּ עַד
 לְעַפְרָה, אִמֵּת מֵאַרְצָה תִּצְמַח וְאוֹר תּוֹרָתוֹ וּקְדוּשָׁתוֹ מֵאִיר בְּקִצְהָ
 הָעוֹלָם לְמַרְחֹק מְאֹד, כִּי אָמַר "וְאֶרֶח צְדִיקִים כְּאוֹר נִגְהָ" וְכוּ'
 וְלֵה' הַיְשׁוּעָה שְׂקִים "אוֹיְבֵי אֱלֹהִים בְּשֵׁת וְעָלְיוּ יִצִּיחַ נְזֹרוּ".

גַּם בְּעֵינַי מַה שֶׁבִּקְשֵׁתִי אוֹתָךְ וְאֵת יְדִידֵי רַבִּי אֲבָא גְרוּ יֵאִיר
 לְהַשְׁתַּדֵּל לְשַׁלַּח לִי מְעוֹת, הֵן מֵאַנְשֵׁי שְׁלוּמָנוּ הֵן מֵאַתֶּם,
 עַדִּין לֹא קִבַּלְתִּי שׁוּם תְּשׁוּבָה מִבְּנֵי רַבִּי אֵיצִיק אִם כְּבֹר קִימוּ
 דְּבוּרֵי, וְלִדְעָתִי בּוֹדְאֵי כְּבֹר נִשְׁלַח מֵאַתֶּם אִיזָה סֶךְ אֵלַי, בְּדַרְכֶּם
 הַטּוֹב תִּמְיֹד לְקִים דְּבָרֵי וְלְעוֹרְנֵי בְּכָל עוֹ, 'יִשְׁלַם ה' פְּעֻלָּם וְכוּ',
 אֲךָ אִם עַדִּין לֹא קִימוּ דְּבָרֵי, נָא מְאֹד שִׁיזְרוּ לְקִים הַכֹּל בְּכָל
 הָאָמוֹר בְּמִכְתָּב הַקּוֹדֵם וּבְמִכְתָּב זֶה. הֵן לְסַלֵּק מִיָּד בְּעַד הַשְּׂמֹן
 בְּשִׁלְמוֹת, הֵן לְשַׁלַּח לִי כְּרָאוּי, כִּי הַשְּׂעָה צְרִיכָה לְכַךְ מְאֹד. כִּי
 אֲנִי יוֹשֵׁב פֹּה זֶה יוֹתֵר מִשְׁנֵי חֲדָשִׁים, וְיִדְוֶע לָהֶם שְׂפָה אֵין לִי
 שׁוּם הַכְּנֶסֶה. וְהַהוֹצָאָה מְרַבָּה מְאֹד גַּם פֹּה, עַל עֵצִים וְנִירוֹת,
 וְלָחֶם לֵאכֹל וְכוּ', מְלֻבֵּד הַהוֹצָאָה הַמְרַבָּה שְׁבִיבִיתִי, וְהֵם צוֹעְקִים
 בְּמִכְתָּבִם אֵלַי בְּכָל פֶּעַם לְשַׁלַּח טָרֶף לְבֵיתִי. וְעִתָּהּ עֶקֶר סְמִיכְתִּי
 בְּפִרְנֶסְתִּי הוּא עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ לְבָד, אֲךָ הַסְּפָה שְׁמִסְפֵּב הַשֵּׁם
 יִתְבָּרֵךְ בְּגִשְׁמִיּוֹת רַבָּה כְּכֹלָה הוּא עֲלֵיכֶם אוֹהֵבֵי וְרַעִי, כִּי הַשֵּׁם

יתברך מוגלגל זכות על ידכם. ומאליכם תבינו גדל המצוה
 להתחזיקני וכו'. ואין להאריך בזה, כי חזקה שיקימו דברי מיד,
 ושכרם יהיה אתם בזה ובכא, ויזכו לילך בדרך הקדש פאשר
 הורנו הוא ז"ל. וה' ירום קרנם ויצליחם בכל אשר יפנו, וימלא
 כל משאלותיהם לטובה. כנפשם ונפש אוהב דבק מאח דורש
 שלומם וטובתם כל הימים ומעתיר בעדם.

מן אפרסוף

ואודות עסקנו, על להבא אי אפשר לכתב עתה כלל עד
 שאדבר עם רבי נחמן מולמשינער הנ"ל פנים אל
 פנים. כי כפי הנשמע ממכתבם נוכל לעסק בזה בעזרת השם
 יתברך, אך באפן אחר לגמרי ממה שחשבתי, כי רבות מחשבות
 בלב איש ועצת ה' היא תקום. כפלתי בבקשה לקים כל דברי
 הנ"ל, כי הזמן קצר וההוצאה מרבה בכל יום. ולה' הישועה.

ושלום רב לידידי כנפשי הרבני הותיק הנגיד רבי אבילי נרו
 יאיר. כבר שלחתי לך מכתבי על ידי רבי ליב הנ"ל,
 נא לקים דברי. ולהאריך בדברי אמת עתה אין פנאי, וכבר
 הזפרתי אתכם קצת למעלה, ונאמר גם אליך ולכל אנשי
 שלומנו. והמשפיל יבין מדעתו איך לחזק את עצמו בכל עת
 בכל מה שעובר עליו, כי גדול ה' ומהלל מאד, וגדולים הצדיקים
 מאד. פאשר זכינו לשמע גדלת חסדיו יתברך עד אין קץ, על ידי
 אדוננו מורנו ורבונו זכר צדיק לברכה ובהם עולם נושע בזה
 ובכא לנצח.

מן הנ"ל

שַׁעַד

ברוך ה'שם, יום ג' יתרו תר"ב פרסלב.

רב שלום וברכה לכבוד ידיד נפשי ולכבי הרבני הוֹתִיק הַנְּגִיד וכו' מורנו
הרב אברהם בער שיחה, עם כל יוצאי חלציו היקרים שיחיו, ולכל
אנשי שלומנו היקרים חיים ושלום וכל טוב.

דַּעַן ידידי כי פאתי לביתי לשלום על שבת שירה שעבר אור
ליום ו', ומצאתי מכתבך ומכתב רבי אבא ברבי שמואל
ידידי גרו יאיר וקראתים היטב פעמים ושלש, ועמדתי מרעיד
ומשתומם. כי ראיתי מעשי ה' ונפלאותיו איך הוא מסבב עמי
ועמכם. גדולים מעשי ה' מאד עמקו מחשבותיו. ואספר לכם
מעט דמעט. כי באמת היה בדעתי באומאן כמה פעמים, לשים
לדרך פעמי לנסע אליכם, אך רבות מחשבות בלב איש ועצת ה'
היא תקום וגם קלקול הדרך עכב אותי הרבה. וגם שלא היה לי
איש לשמש אותי שיהיה לו בילעט [אשרת מעבר]. ובעתים הללו
עומדים על הדרך שומרים הרבה, ושואלים על בילעט, ואי
אפשר לנסע בלי בילעט. אך אף על פי כן אם היה מגיע לי
מכתבכם לאומאן, בודאי הייתי מוצא תחבולות איך לנסע. אבל
מאת ה' היתה שלא הגיעו אלי מכתביכם לאומאן עד בואי
לביתי, ואז מצאתים בביתי שהיו מנחים שם יותר משלשה
שבועות; כי בביתי היו מצפים בכל יום שאבוא, ובאמת כן היה
דעתי, וכן כתב ידידנו רבי נחמן לטולמטשין בנסיעתי לטירהוויצע
ביום ד' ויגש, שבסמוך אשוב לביתי. אך בהיותי בטיירהוויצע,
נתעכבתי שם על שבת שנייה. קצת מחמת קלקול הדרך מאד,

והעקר מעצם תשוקת אנשי שלומנו מאד מאד להתועד עמהם עוד, לדבר דברי אלקים חיים הנוכעים וכו'. ואחר כך נמלכתי להתעב באומאן עוד, עד ערב ראש חדש שבט. וגם היה עבוב גדול בענין הפאסט, שהפאשטיליאן [שסדרן] פשע נגר רבי נפתלי גרו יאיר, ופתח מכתביו, ומחמת זה נתעבב בני לבלי לשלח עוד לידו. ונתעבב בערך שני שבועות שלא הלכו המכתבים לאומאן פסדר. והכל בהשגחה מאת ה', כי עתה כבר חזר הדבר לקדמותו ובאים האגרות לרבי נפתלי במועדו ובזמנו. הן על כל אלה סבב השם יתברך שנתעבבו מכתביהם ולא באו לידי עד בואי לביתי ביום ו' העבר.

ועתה מביתי בנדאי אין בי כח לנסע בקרירות כאלה, וגם כבר הוא סמוך לפורים ולפסח. והשם יתברך יודע כי אני סומך עליו יתברך לבד בכל תנועותי, ובפרט בענין נסיעותי והנהגתי עם אנשי שלומנו החרדים לדבר ה' המבקשים לשמע דברי אמת וכו'. ובאמת גם פה היה להם געגועים עצומים מאד שאשוב לביתי, כי בכל ימי הקיץ העבר הייתי בדרך, ועל ספות פאתי לביתי. וזה שבתי הבית מעט, ופתאם נסעתי מביתי שלא עלה על דעתם כלל, כי גם בדעתי לא היה לנסע אז. רק פתאם סבב השם יתברך במחשבתי לנסע, ונתעבבתי שם באומאן גם בימי שבת חנכה העבר. אשר מעודי לא נתעבבתי בשבת חנכה בדרך. ומי יבין דרכי ה' ונפלאותיו אשר הוא מסבב עמי ועמנו יחד, כי הקבוצ שאלנו יקר מאד מאד. ואי אפשר לדבר בזה כלל, בפרט על פני השדה. ורבי אפרים שיחיה מקרומינמשאג, כתב בפרוש לאביו ידידנו רבי נפתלי גרו יאיר שבאם ידע שאתעבב

בְּאוֹמָאן שֶׁבֶת חֲנֻכָּה, שְׂיָבוֹא הוּא עִם הַרְבֵּה מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ
מִמְּשֻׁעֵהֵרִין וּמִעֲדוּעֵדֵייוֹקֶע עַל שֶׁבֶת חֲנֻכָּה. וְהֵינּוּ מִצְּפִים שְׂיָבוֹאוּ
וְלֹא בֹא אֶחָד מֵהֶם.

וְעַתָּה אֵינִי יוֹדֵעַ מֵהֵיכָן לְהִתְחִיל לְכַתֵּב לָכֶם. כִּי בְּיָדַי אֵי
אֶפְשָׁר לְבָאֵר לָכֶם כֹּל מַה שְּׁנֹדָבֵר בַּיָּמִים הַלְלוּ. אֲדָ
תִּהְיֶה לְאֵל כֶּבֶר יֵשׁ בְּיַדְכֶם כֹּל הַסְּפָרֵי קֹדֶשׁ מְאֹדוֹנְנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ
זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה, וּמַעֲט מִמָּה שֶׁפָּאֲרָתִי בָהֶם בְּחֶסֶדוֹ יִתְבָּרֵךְ. וְגַם
הַתְּפִלוֹת וְהַשִּׁיחוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת וְסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיֹת, הַפֶּךָ בָּהֶם וְהַפֶּךָ
בָּהֶם, וְסִיב וּבִלָּה בָּהֶם, וּמֵהֶם לֹא תִזְוַע שְׂאִין לָךְ מִדָּה טוֹבָה
מֵהֶם. כִּי אֵין שׁוֹם דְּבַר עֲצָה בַעֲבוּרָת ה' נִמְנָע מִכֶּם, שְׁלֹא תוֹכְלוּ
לְמִצּוֹא בְּסִפְרֵי הַקְּדוֹשִׁים, כִּי הֵם כֻּלָּם מְלֵאִים עֲצוֹת לְכֹל אָדָם
שֶׁפָּעוּלָם, בְּכֹל דְּרָגָא וְדְרָגָא בְּכֹל מִינֵי עֲלִיּוֹת שֶׁפָּעוּלָם, וּבְכֹל מִינֵי
יְרִידוֹת שֶׁפָּעוּלָם. וּכְבֹר דְּבַרְנוּ הַרְבֵּה בְּזֶה. וְהַעֲקֵר שְׁתִּזְהָרוּ לְקַיֵּם
מַה שֶּׁהִזְהִיר מְאֹד שְׂאֲסוּר לְהִיּוֹת זָקֵן, וְהַרִים קוֹלוֹ הַקְּדוֹשׁ וְקָרָא
בְּקוֹל גָּדוֹל וְאָמַר "אַלְט טָאָר מַעַן גֵּיט זֵיין" [אֲסוּר לְהִיּוֹת זָקֵן וְכוּ',
בְּנִדְפָם מִזֶּה קֶצֶת (שִׁיחוֹת הַר"ן נא). וְכְבֹר הִזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל עַל זֶה
כְּמָה פְּעָמִים, וְאָמְרוּ "בְּכֹל יוֹם יִהְיֶה בְּעֵינֶיךָ בְּחַדְשִׁים" (דְּבָרִים כ"ו),
וְכֵן אָמְרוּ בְּכֹל יוֹם יִהְיֶה דּוֹמָה בְּעֵינֶיךָ כְּאֵלוֹ הַיּוֹם נִכְנַסְתָּ עִמּוֹ
בְּכָרִית וְכֵן הַרְבֵּה. אֲדָ בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר הִזְהִיר אֲדוֹנְנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ ז"ל
עַל זֶה, כִּי כֹל עֲנִינּוּ הוּא בְּחִינַת הַתְּחַדְשׁוֹת נִפְלָא וְנוֹרָא מְאֹד
מְאֹד שְׂיָכוֹל לְהַרִים וּלְחַדֵּשׁ הַנְּפָשׁוֹת שְׂיִרְדּוּ וּנְפְלוּ מֵאֲלָפִים שָׁנָה,
וְכַמָּה גְּלִגּוּלִים עָבְרוּ עֲלֵיהֶם וְכוּ' כִּי רַב נִשְׁמוֹת דּוֹרוֹת אֵלֶּה הֵם
גְּלִגּוּלִים וְמַה שֶּׁנַּעֲשֶׂה עִמָּהֶם בְּכֹל גְּלִגּוֹל אֵי אֶפְשָׁר לְהַשְׁיִיג. וְאֵינִי
יּוֹדֵעַ וּמֵאֲמִין בְּאֻמַּת שְׂאֲדוֹנְנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ יוֹדֵעַ הַיֵּטֵב בְּכֻלְלִיּוֹת

וּבְפִרְטִיּוֹת כָּל מָה שֶׁנַּעֲשֶׂה עִם כָּל הַנְּפֹשׁוֹת בְּכָל יוֹר וְיוֹר, מִיּוֹם
 בְּרָא אֱלֹהִים אָדָם עַל הָאָרֶץ עַד הַנְּהָ, וְעַד הַסּוֹף הָאַחֲרוֹן, וְיִוְדַע
 כָּל הַקְּלֻקּוּלִים וְכָל הַתְּקוּנִים שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וְכָל הַיְדִיעוֹת
 הֵלְלוּ הֵם אֶצְלוֹ דְבַר קָטָן, כִּי הַשִּׁיג הַשְּׂגוֹת אֱלֹהוֹת שְׂאֵי אֶפְשָׁר
 לְתַפֵּס בְּמַחְשְׁבָה כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לִית מַחְשְׁבָה תְּפִיסָא בְּךָ כְּלָל.
 מָה אָמַר מָה אֲדַבֵּר, נַפְשֵׁי יוֹדַעַת מְאֹד, וְגַם מַעֲט הַיְדִיעָה שֶׁהָאִיר
 בִּי הָאֲבִיוֹן בְּנַפְלְאוֹתָיו הַעֲצוּמִים, קָשָׁה מְאֹד לְהַכְנִים מַעֲט בַּחֲבֵרִי.
 אֲךָ אֵף עַל פִּי בֶן חֲסָדִי ה' כִּי לֹא תִמְנֶנּוּ. וּבְכָר עֲשֵׂה עִמָּנוּ וְעִמִּי
 בְּיוֹתֵר נַפְלְאוֹת בְּיוֹתֵר, לְהוֹדִיעֵנוּ וּלְהַטְעִימָנוּ מְנַעֲיֶמֶת תּוֹרָתוֹ
 הַקְּדוּשָׁה מִה שֶׁהוֹדִיעַ. רְבוֹת עֲשִׂית אֲתָה ה' אֱלֹהֵי נַפְלְאוֹתֶיךָ
 וּמַחְשְׁבֹתֶיךָ אֵלֵינוּ אִין עֲרֵךְ אֵלֶיךָ אֲגִידָה וְאֲדַבְּרָה עִצְמוֹ מִסִּפֵּר.
 עַל כֵּן אַחִי וְרַעִי חֲבֵרִי וְתַלְמִידִי וְרַבּוֹתֵי עִם ה' חֲזָקוּ וּנְתַחֲזָקָה.
 נִדְדָה כָּל שְׁנוֹתֵינוּ עַל מַר נַפְשָׁנוּ שֶׁעוֹבֵר עָלֵינוּ בְּעֵתִים הֵלְלוּ
 וּבְדוֹרוֹת הֵלְלוּ אֲשֶׁר אֲרַךְ עָלֵינוּ הַגְּלוֹת וּמִשָּׁךְ עָלֵינוּ הַשְּׁעִבּוּד,
 וְהַעֲקָר הוּא מְרִירַת גְּלוֹת הַנְּפֹשׁ שֶׁמִּתְגַּבֵּר עַל כָּל אֶחָד בְּכָל יוֹם,
 כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל 'בְּכָל יוֹם יֵצְרוּ שֶׁל אָדָם מִתְחַדֵּשׁ עָלָיו'
 וְכוּ'. וְאָמְרוּ בְּקִדּוּשֵׁינוּ 'וְלֹא עוֹד אֵלָּא שֶׁכָּל מִשְׁאוֹ וּמִתָּנוּ שֶׁל הַיֵּצֵר
 הָרַע בְּךָ, אֲךָ כָּל זְמַן שֶׁהֲרִטִיָּה עָלֶיךָ' וְכוּ'. עַיִן שֶׁם הַיֵּטֵב בְּפִרְק א'
 דף כט. כִּי בְּשֵׁפֶת הָעֵבֶר דְּבַרְנוּ בְּזֶה הַרְבֵּה, שֶׁכְּמוֹ שֶׁכָּל הַמִּשְׁאָ
 וּמִתָּן שֶׁל הַיֵּצֵר הָרַע הוּא עִם הָאָדָם, כְּמוֹ כֵּן צְרִיךְ הָאָדָם לַעֲשׂוֹת
 כְּנִגְדּוֹ שְׂיִהְיֶה כָּל מִשְׁאוֹ וּמִתָּנוּ רַק בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וְשִׂיחָה בֵּינוּ
 לְבֵין קוֹנֵנוּ, וְשִׂיחָה עִם חֲבֵרָיו וְעִם רַבּוֹ, לְתַן וּלְשָׂא רַק בְּעֶסֶק זֶה.
 כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל בְּשֵׁבַח הַתְּלִמִּידֵי־חַכְמַיִם עַל פְּסוּק "וְהֵם

תכו לרגלך ישא מדברתיך", שהתלמידי חכמים הולכים ומכתתים רגליהם מדוך לדוך וממקום למקום, והם נושאים ונותנים בדבריו של מקום. כי צריכין לזהר מאד לקיים מה שכתוב בתורה "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים" (בסימן לד), להאיר על עצמו השלש נקודות, דהיינו לדבר בינו לבין קונו להאיר הנקודה הקדושה מנה ובה, וכן לדבר עם חברו ביראת שמים, כדי שיאירו זה בזה הנקודות טובות שיש בכל אחד מה שאין בחברו, וכן לדבר עם רבו וכו' לקבל הנקודה הפלילית וכו'. וצריכין לעסק בזה הרבה בכל יום ויום, ושיהיה כל עקר משאו ומתנו של כל אחד ואחד רק בזה. כי חוץ מזה הכל, הכל, הכל הכלים, הכל נדרף אין בו ממש.

ועושים לבד היטב וראה כמה וכמה שבאים השתפים שלכם בכל יום ויום לחקר בכל פרטי המשא ומתן שלכם. אם כבר נפדה מהאבנים ואם כבר סלק, ואם האמנים עושים מלאכתם פראוי, ואם כבר עבדו כפי שכירתם וכו', ואיזה מיני אבנים כבר נגמרו וכו', ושאר מיני פרטים רבים אשר כל היום חולף בזה. וכן הוא פה ובכל המקומות בכל עסקי המשא ומתן שהוא רק חיי שעה, ואיך לא נלמד אלפים קל וחמר כמה וכמה צריכים לשא ולתן בינו לבין קונו ועם חבריו וכו', לחשב תחבולות ולבקש עצות וכו' איך להנצל מפל רע ולמצא חיי העולם, חיים נצחיים, נעימות בימיך נצח, אשר הפקשה והחפוש בעצמו והמשא ומתן בזה בעצמו יקר מאד, אפלו אם נדמה שאין מוצאין כלל, מה שאין כן בשאר משא ומתן.

וְהִנֵּה זְמַן תְּפִלַּת שְׁחִרֵית הַגֵּיעַ וְאִי אֶפְשֶׁר לְהֶאֱרִיךְ יוֹתֵר, וְדִי
 בְּהֶעָרָה זֹאת לְהַחֲפִיצִים בְּאֵמֶת. וְעַתָּה תְּפִלָּה לְאֵל חַי
 יְרוּם קִרְנֶכֶם וּמִזֹּלְכֶם וַיִּצְלִיחְכֶם בְּכָל אֲשֶׁר תִּפְנוּ, וְהֶעֱקֹר
 שְׂתַצְלִיחוּ הַצְּלָחָה הָאֲמִתִּית וְהַנִּצְחִית. שִׁימוּ לְפָנֶיכֶם הַיָּטִב לְכָל
 דְּבָרֵי אֱלֹהֵי הַנוֹבְעִים וְכוּ' וּלְכָל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר כָּכֵר נִדְּבָרוּ בֵּינֵינוּ
 בְּכֹתֵב וּבַעֲלֵפָה וּבַהֲסָפְרִים הַקְּדוּשִׁים, כֻּלָּם יִצְמְרָפוּ לְמַזְכָּה,
 לְחֹזֶק לְבַבְכֶם בַּה' וְלִשְׂמֹחַ בְּכָל עֵז בִּישׁוּעָתוֹ וְחִסְדּוֹ יִתְפָּרֵךְ אֲשֶׁר
 זָכִינוּ לְהִיּוֹת בְּחֻלְקוֹ. אֲשֶׁרִינוּ מֵה טוֹב חֻלְקָנוּ וּמֵה נְעִים גּוֹרְלָנוּ,
 וּמֵה יָפָה יְרוּשָׁתָנוּ אֲשֶׁרֵנוּ וְכוּ'.

דְּבָרֵי אוֹהֲבֵיכֶם בְּאֵמֶת לְנִצְחָה.

וְעַתָּה אֶפְרָסֵף

ט"ו אלול

שְׁעָה

בְּעֹזֶרֶת הַשָּׁמַיִם יִתְפָּרֵךְ, יוֹם ד' חֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּשָׁבָט תר"ב.

שְׁלוֹם וְחַיִּים וְכָל טוֹב לְאַהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי הַרְבֵּנִי וְכוּ' מִזְרְנוּ הַרֵב
 יִצְחָק שִׂיחִיָּה עִם כָּל יוֹצְאֵי חֻלְצִיו שִׂיחִיו. וּבִפְרָט לְבָנָי נִכְדֵי
 חֲבִיבֵי הַמּוֹפְלָא הַיְנִיק וְכוּ' דוֹד צְבִי שִׂיחִיָּה, יְהִי ה' עִמּוֹ וַיַּעֲלֶה
 וַיִּצְמַח בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים לְאַרְךָ יָמִים וְשָׁנִים,
 וַיְקוּיֵם בּוֹ בֶן חָכֶם יִשְׂמַח אֲב עֲטָרַת זְקֵנִים בְּנֵי כְּנִים. לֹא לְמַעֲנֵינוּ
 כִּי אִם בְּכַח שָׁל זְקֵן דְּקִדְשָׁה וְכוּ' אֲשֶׁר אָנוּ חוֹסִים בּוֹ אֲמֵן בֶּן
 יְהִי רְצוֹן.

מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי עִתָּה, בְּהִיוֹתֵנוּ מְסֻבִּים עַל הַשְּׁלַחַן אֲשֶׁר

לְפָנֵי ה', בְּזֶה הַיּוֹם חֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּשָׁבָט. וְתַהֲלָה

לְאֵל יֵשׁ קֶצֶת אוֹרְחִים אֲצִלְנוּ עִתָּה, וּקֶצֶת נִשְׂאָרוֹ מִשִּׁבְתַּת הָעֶבֶר.

וְשִׂמְחָנוּ בְּמִכְתָּבְךָ, וּבִפְרָט בְּהַסְפָּר לְקוֹמֵי-עֲצוֹת שְׁזָכִינוּ לְרְאוֹת.

ברוך שֶהַחֲיֵינוּ וְקִיְמָנוּ וְכו' לְזִמְנֵי הַזֶּה. וְעַתָּה תִקְבַּל רְצוֹן פֶּה אֲנֶרֶת לְמַשְׁעֵהֲרֵינוּ, וְלֵה' קוֹיֵתִי שְׂיַחֲיָה נִפְשָׁךְ. אִם תּוּכַל לְהַעֲתִיקוּ מֵה טוֹב. אִם שְׂכַכְרֵי יֵשׁ בְּיַדְךָ כַּמָּה מֵאוֹת אֲגָרוֹת, עִם כָּל זֶה כָּלֵם טוֹבִים וַיִּשְׂרִים וַיִּצְרִיכִין כָּלֵם וַיּוֹתֵר. כִּי הַמַּשָּׂא מִתֵּן שֶׁל הָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם גָּדוֹל וְאָרֶךְ וְרַחֵב, וְעִמָּךְ עִמָּךְ מְאֹד, וְהוֹלֵךְ לְמִרְחָקִים מְאֹד מְאֹד, מֵעֵלָּא לְתַתָּא וּמִתַּתָּא לְעֵלָּא וְלִכְּל כַּנְּפוֹת הָאָרֶץ לְמִזְרַח וּלְמַעֲרָב וְכו'. וַיִּצְרִיכִים לְחֻזֵק וּלְכֹרֶךְ הַרְמִיָּה שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה בְּכַמָּה וּבְכַמָּה תַחֲבוּלוֹת וְעֻצוֹת בְּלִי שְׁעוֹר, כִּי לְכָל תַּכְלָה רְאִיתִי קִץ וְכו'. וְאִי אֶפְשָׁר לְהֶאֱרִיךְ עִתָּה בְּזֶה, כִּי אֲנִי כּוֹתֵב כָּל זֶה בְּאַמְצַע הַסַּעֲדָה כַּנִּ"ל.

דברי אביך המודה על העבר ומבקש להבא לזכות ולראות
בישועתו מהרה.

מן אברהם

שני

ברוך השם, יום ד' משפטים תר"ב ברס"ב.

רב שלום לאהובי בני חביבי גרו יאיר.

מכתבך קבלתי ביום א' ולא היה לי עם מי להשיבו, כי נתבטל שליחות השלוחים. ותודיעני אם יש לך חס ושלום איזה צד דאגה מזה. כי לפי אמתת דברינו אשר כבר נדבר בינינו הנובעים ממעיני הישועה, ראוי לך שלא יגיע לך שום צד דאגה מזה, אפלו אם היה בזה חס ושלום איזה חסרון בפרנסתך, מכל שכן שלפי דעתי הוא דבר שבוש לגמרי. ואף על פי כן תכתב לי גם מזה. השלך על ה' יהבך והוא יכלכלך,

נאר בפחזון וברק בפחזון, כַּד שְׁמַעְתִּי מִפִּי הַקְּדוֹשׁ בְּאִשֶּׁר כָּבַר סִפְרָתִי לָכֶם בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ. וְהִנֵּה רַבִּי נַחֲמָן מוֹסֵר כְּתָב זֶה כְּבָר קִבַּל רְשׁוֹת מִמֶּנִּי אֶתְמוּל, בְּלִי מִכְּתָב אֵלֶיךָ, כִּי הֵייתִי טָרוּד אֲזוּ וּמֵאֵת ה' הֵיטָה שְׁחֹר לְבֵיתִי בְּאִשֶּׁר יִסְפָּר לְךָ. עֵתָה אֶמְרָתִי לְמִלְאוֹת תְּשׁוּקַתְךָ הַטּוֹבָה וְלִכְתָּב לְךָ אֵיזוֹ דְּבוּרִים מְעֻטִּים אֲשֶׁר יִזְמִין הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ. וְהִנֵּה מִמְּכַתְּבְּךָ הִיָּה לִי נַחַת גָּדוֹל, וְטוֹב לְהוֹדוֹת לַה' אֲשֶׁר עַד כֹּה עֲזַרְנִי לְהַכְנִים בְּנֶדֶךָ שְׂיַחֲיָה לְמִצּוֹה לְהִתְחִיל לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין. בְּעַל הַרְחָמִים יִפְתַּח לְבוֹ בְּתוֹרָתוֹ, וַיִּשֶׁם בְּלִבּוֹ אֶהְבֵּתוֹ וְיִרְאֶתוֹ וְכוּ' שְׁזֵה הָעֵקֶר.

וְלְהַשִּׁיב לְךָ עַל שְׂאֵלְתְּךָ בְּמִכְתְּבְּךָ הַסְּמוּד, תְּהִלָּה לְאֵל כְּבָר הַקְּדָמָתָה לְהַשִּׁיב בְּעֶצְמָךְ, וּבּוֹדָאי בְּנִים דְּבִרְיָךְ. וְהַחֲיִיתָ אוֹתִי גַם כֵּן בְּמִכְתְּבְּךָ, שְׁקִרְאִיתִי הַיּוֹם שְׁנִית, בְּמָה שְׁכַתְּבַתְּ שְׁצִרִיכִין לְהִתְחִיל מִחֲדָשׁ קִמְצָן אֵלַי וְכוּ'. כֵּן הַדְּבָר בּוֹדָאי, מִי יִתֵּן שְׁנוֹכָה לִילְךָ בְּזֶה כָּל יְמֵינוּ בְּכָל מָה שְׂיַעֲבֹר עָלֵינוּ, שְׂאִיךָ שְׂיַהֲיָה אִיךָ שְׂיַהֲיָה נִזְכָּה בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת לְהִתְעוֹרֵר מִחֲדָשׁ. כִּי זֶה הָעֵקֶר שְׁבְכָל הָעֵקָרִים שְׁהוֹהֲרָנוּ עַל זֶה בְּפִרְשַׁת קְרִיאַת שְׁמַע, אֲשֶׁר אֲנִכִּי מִצְוֶה הַיּוֹם בְּכָל יוֹם וַיּוֹם יְהִי בְּעֵינֶיךָ כְּחֲדָשִׁים, כְּמוֹ שְׂאִמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל. וְכֵן בְּתַחֲלַת מִתֵּן תּוֹרָה כְּתִיב (שְׁמוֹת י"ט) "בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ מִדְּבַר סִינַי" וּפִרַשׁ רַש"י "שְׁבְכָל יוֹם יִדְמָה בְּאֵלוֹ הַיּוֹם הַזֶּה קִבְּלַת הַתּוֹרָה". וְכֵן פִּרַשׁ רַש"י בְּכֻמָּה פְּסוּקִים בְּתוֹרָה כְּמוֹ "הַיּוֹם הַזֶּה נְהִייתָ לְעָם" וְכוּ' וְכֵן הַרְבֵּה. וְרַבֵּנוּ ז"ל צָעַק אֵלֹה הַתְּבוֹת בְּקוֹל עֵמֶק וְחֹזֵק "אֵלֵּט טָאָר מְעַן נִיט זִיין" וְאִסוּר לְהִיֹּת זָנוּן. וְכַמְדָּמָה לִי שְׂבִאֲגַרְתָּ לְמִשְׁעָהֲרִין שְׁקִבְּלַת

כְּתַבְתִּי מִזֶּה הַרְבֵּה (לְעִיל סִימֵן שַׁע"ד). וּבִפְרָט לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם
 לְקַיֵּם מַה שְּׁדַבַּרְנוּ עַל בְּחִינַת ח"ש מ"ל שְׁצַרִּיךְ כָּל אֶחָד לִילְךָ
 בְּזוֹה (לְקוּטֵי הַלְכוֹת הַלְכוֹת גִּזְלָה ה). וּכְבָר סִפְרוּ לְפָנַי כַּמָּה מַאֲנָשֵׁי
 שְׁלוּמְנוּ, שְׁתַּהֲלֶה לְאֵל הוֹעִילוּ לָהֶם דְּבָרֵי אֵלֶּה שְׁדַבַּרְתִּי בְּזוֹה
 בְּשָׁבוּעוֹת הָעֶבֶר. דִּהְיֵנוּ לְהַתְחִיל לְשִׁתַּק וּלְחַרֵּשׁ לְפָנַי הַשֵּׁם
 יִתְבָּרַךְ בְּתִשְׁוֹקָה גְּדוּלָּה אֱלֹוֵי יִתְבָּרַךְ, וּבְרַחֲמָנוּת גְּדוּלָּה עַל עֲצָמֵי
 שְׁנִתְרַחַקְתִּי כָּל כַּף כָּף כָּף עַד שְׁאִינִי יוֹדַע כִּלְל מַהִיכֵן
 לְהַתְחִיל לְדַבֵּר, בְּבִחִינַת "כִּי אֵין מְלָה בְּלִשׁוֹנֵי הַזֶּה יִדְעֵת בְּלָה,
 נֶאֱלַמְתִּי לֹא אֶפְתַּח פִּי" וְכו' (תְּהִלִּים קל"ט). כִּי כְּבָר נִדְמָה לִי
 שְׁהַתְחַלְתִּי כַּמָּה פַּעֲמִים וְעַדֵּן אֲנִי רַחוּק כָּל כַּף כָּף כָּף וְכו' וְכו',
 כַּאֲשֶׁר יוֹדַע כָּל אֶחָד בְּנַפְשׁוֹ. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְלֵא רַחֲמִים רַבִּים
 תְּמִיד, וְעַל פִּי רַב יָחוּס עֲלֶיךָ וַיִּפְתַּח פִּה לְאֵלֶם כַּמוֹנֵי כַּמוֹךָ,
 מִמֶּשׁ מִמֶּשׁ כְּמוֹ אֵלֶם הַפּוֹתַח לְדַבֵּר. וְכִמוֹ שְׁדַבַּרְנוּ בְּנַעֲמָרוֹב עַל
 פְּסוּק (יִשְׁעִיָּה נ"ז) "בּוֹרֵא נִיב שְׁפָתַיִם", שְׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בּוֹרֵא מִמֶּשׁ
 מַחְדָּשׁ נִיב שְׁפָתַיִם, שְׁנוֹכַל לְפָרֵשׁ שׁוֹחַתְנוּ בְּעֵצָם הַהִתְרַחַקוֹת
 אֵיךְ שֶׁהוּא, אֶפְלוֹ אִם הָיָה כֵּן אֲלֵפִים פַּעֲמִים, כִּי לְגַדְלָתוֹ אֵין
 חֶקֶר. וּבִפְרָט כִּי בְּאֵמַת אָנוּ מַאֲמִינִים וּמַעֲט יְכוּלִין לְרֹאוֹת וּלְהִבִּין
 שְׁאֵף עַל פִּי כֵּן אֵיךְ שֶׁהוּא בּוֹדָאֵי לֹא נֶאֱכָד שׁוֹם דְּבוּר וְשׁוֹם
 צַעֲקָה אֶפְלוֹ מְשֹׁאֵל תַּחֲתִיּוֹת מִמֶּשׁ, כַּנֶּשְׁמַע מִפִּיו בְּפִרוּשׁ כַּמָּה
 פַּעֲמִים אֵין מְסַפֵּר. וְאָנוּ צְרִיכִין לְהֵאֱמִין בְּזוֹה בְּאֵמוּנָה שְׁלֵמָה,
 בְּפָרֵט כִּי כָּל אֶחָד יְכוּל לְהִבִּין בְּעֵצָמוֹ שְׁאֵם לֹא הָיָה מִתְחַזֵּק
 בְּאֵלוֹ הַצַּעֲקוֹת וְהַכְּסוּפִין טוֹכִים וְכו', בּוֹדָאֵי הָיָה גְּרוּעַ יוֹתֵר
 וְיוֹתֵר בְּלֵי שְׁעוֹר, כִּי אֵין קֶץ לְהַתְגַּרוֹת הַבַּעַל דְּבַר שְׁרוּצָה

להאביד ולעקר את האדם לגמרי חס ושלום, באשר כבר שקעו
 במה נפשות על ידי זה. והעקר על ידי שלא התחזקו בכל הג"ל.
 ובפרט אלהינו שחמל עלינו בדור היתום הזה בדור החלש
 הזה, אשר על אלו הדורות נאמר ביותר (איכה א):
 "ותרד פלאים אין עוזר לה" שנאמר על כל ימי הגלות הפור
 הזה, בפרט על דורות אלו באשר אנו רואין ומבינים מרחוק מה
 שנעשה בעולם, את המעשה הרע הנעשה תחת השמש, בפרט
 בעתים הללו. לולא ה' שהיה לנו, שחמל עלינו ושלח לנו אור
 קדוש וחדש, נורא ונשגב כזה וכו' שעשה ועושה עמנו מה
 שעושה ומחזקנו ברחמיו בשבעה משיבי טעם כאלה. עלינו
 להודות ולהלל ולשבח להשם ותברך תמיד, וללידך בארחותיו,
 לקים דבריו הקדושים להתחיל בכל עת מחדש וכנ"ל, ולבטח
 בכחו הגדול ולהתחזק בשמחה טובה תמיד. כי גדול ה' ולגדלתו
 אין חקר וכו'. והכל יתהפך לטובה. אשרינו שזכינו לחסות
 ולהסתופף בצל כנפיו הקדושים. לא יאשמו כל החסידים בו.

דברי אביך המדבר מקירות הלב ומצפה לישועה.

121 אבן ספיר

ויפרם בשלום כל אנשי שלומנו, ובפרט לידידי הויתיק
 המפלג מורנו הרב יעקב נרו יאיר, גם אליך נתן
 לקרות מכתב הזה, וכל המכתבים כאלה. ותשים לבך היטב
 היטב לדברי, ותראה לבוא אצלנו בקרוב על שבת קדש למען
 ייטיב לך לעד.

121 הג"ל

שעז

בְּעֹרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ.

קַבְּלֵהֲתִי מִקְתָּבוֹ. וּכְבֹר הַקְדַּמְתִּי לְהַשִּׁיבוֹ עַל הַכֹּל עַל יְדֵי רַבִּי
נַחֲמָן שְׁנַסֵּעַ הַיּוֹם לְקַהֲלָתוֹ. וּבַעֲנִין נִסְיַעְתָּךְ לְאוּמָאן
בְּיַדֵּי פֶדָה הוּא הַמְּדָה שֶׁיְהִיָּה עֵקֶר נִסְיַעְתָּךְ בְּשִׁבִיל הַתְּכַלִּית
הַנִּצְחִי, וְטוֹב לְהוֹדוֹת לַהֲשֵׁם יִתְבָּרֵךְ שֶׁהוֹמִין לְךָ סָבֵב טוֹבָה
שֶׁתּוֹכֵל לְנַסֵּעַ עַל יְדֵי זֶה. וּבְיַדֵּי פֶדָה פְּסוּפִיךָ הַטּוֹבִים לְזֶה מִפְּכָר,
פֶּאֶשֶׁר יִדְעֵתִי גִרְמוֹ לְךָ שֶׁתּוֹכֵה לְנַסֵּעַ עִתָּה. עֲלֵה, רֶכֶב וְהַצְלַח
וְתוֹכֵה לַפְּעַל טוֹבֵת נַפְשְׁךָ שֵׁם, וּמִמִּילָא תוֹשַׁע גַּם בְּגַשְׁמִיּוֹת.

דְּבַרֵּי אֲבִיךָ.

מן אבן ספיר

שעה

בְּעֹרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, אֹר בְּקֶר יוֹם ב' תְּרוּמָה תר"ב.

אֶהוּבִי בְּנֵי חֲבִיבֵי. הַקָּמַח קַבְּלֵתִי אֹר לְיוֹם ה', וְהִיָּה לִי לְנַחַת
וְלִכְבוֹד שַׁבַּת קֹדֶשׁ. אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם עַל פּוּרִים יִשְׁלַח
עוֹד הַפְּעַם קָמַח יָפֵה לְשִׁמְחַת פּוּרִים, וְלִכְבוֹד שַׁבַּת שְׁאֲחֲרִיו. מִי
שֶׁהִשְׁמַחָה בְּמַעֲוֹנוֹ, יִשְׁמַחְנוּ בְּשִׁמְחַת פּוּרִים וּבְשִׁמְחַת שַׁבַּת וְיוֹם
טוֹב תָּמִיד. כִּי כְּבָר דִּבְרַנּוֹ הִרְבֵּה, וְאָנוּ רוֹאִין זֹאת בְּכָל יוֹם כְּמָה
וְכְמָה צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק בְּכָל יוֹם לְשִׁמַּח אֶת עַצְמוֹ בְּכָל מָה שֶׁעוֹבֵר
עָלָיו, כִּי הַשְׁמַחָה הוּא יְסוּד כָּל הַקְּדוּשָׁה. כְּמִבְּאֵר בְּהַתּוֹרָה
אֲמַצְעוֹתָא דְעֵלְמָא, שֶׁעֵקֶר גְּלוֹת הַשְׂכִּינָה הוּא בְּשִׁהַעֲצָבוֹת
מִתְגַּבֵּר חַס וְשָׁלוֹם עַל לֵב יִשְׂרָאֵל וְכו', עֵינֵי שָׁם (בְּסִימָן כ"ד לְקוּפֵי

חלק א) וכן בשארי מקומות מהספר, שמרבה לדבר ולהזהיר להתחזק בשמחה תמיד בכמה מיני עצות תמימות מאד. ומה מאד הומה עלי לפי בשמעי מאיש אחד קדם שבת קדש, שאמרת לו שלא כתבת לי אז אגרת מחמת המרה שחורה וכו'. וכן אני מבין ממכתבך שקבלתי אתמול. אך אף על פי כן אני משמח עצמי מה שאתה חפץ ומתגעגע על כל פנים לשמח ולסלק המרה שחורה מעליך. כי גם זה טוב מה שחפצים בזה. פאשר שמעתי מפיו הקדוש.

והנה עתה קדם תפלת שחרית, שרציתי להתחיל לומר ברבת השחר, שלח ה' במחשבותי שראיתי אתמול רך בשנים שנוסע לטולמשיין. אולי אוכל היום לשלח לך מכתבי זה. על כן זרתי את עצמי לכתב לך מעט דברי אלה, אולי אולי אוכל להחיותך ולשמחך ולהזכירך שאנו מברכין בכל יום שלא עשני גוי, וצלם אלהים עליך ועל כלנו בני ישראל ההולכים בזון ופאות, שהם עקר ההדור של ישראל. ואתמול דברתי בזה עם איש אחד שנפל בעיניו מאד מאד. והזכרתי שבעתים הללו מה שנעשה בעולם, שהרבה פורקים על רחמנא לצלן עד שמגלחים וכו' רחמנא לצלן. ראוי לאיש ישראלי לשמח בזון ופאותיו הקדושים, ולהתחזק על ידי זה לידע שעדין ה' עמו, והוא בכלל הקבוצה הקדוש של ישראל שאומרים בכל יום אשרינו וכו' אשרינו וכו'. ואם פי הרבה הרבה דברנו בזה, אבל בלשון זה איני יודע אם דברתי והוא אצלי חדשות. ויש לי תהלה לאל הרבה הרבה בזה לדבר, אך אין הפנאי מספיק.

וְהִנֵּה עֵתָה מִתְחִיל אֲצַלֶּךָ חֲדָשׁוֹת לְגַמְרִי, שְׁבַחֲסֵדֵי ה' תִּסַּע
 לְאוֹמָאן לְהוֹיֹת עַל צִיּוֹן הַקְּדוֹשׁ מִה שָׁוָה כְּמָה שָׁנִים לֹא
 זְכִיתָ לָוֶה לְהוֹיֹת בְּאֲמֻצֵּעַ הַשָּׁנָה שֵׁם. חֲכַם בְּנֵי וְשִׁמְחָה לְפִי. וְהַעֲקֹר
 לְהוֹיֹת בְּשִׁמְחָה, וְלִשְׂבַח לְגַמְרִי כֹל מִה שֶׁעֲבַר עָלֶיךָ עַד הִנֵּה, עַד
 שְׁמִתוֹךְ הַשְׂמֻחָה תִּזְכֶּה לְפָרֵשׁ שִׁיחֲתֶךָ הַיָּטִב לְשִׁפְךָ לְבָד כְּמַיִם
 נֹזֶכַח פְּנֵי ה', וְה' יִשְׁמַע שְׁוֹעֲתֶךָ וַיִּקְבַּל תְּפִלָּתֶךָ שְׁתִּזְכֶּה לְהוֹשִׁיעַ
 בְּכֹל הַעֲנִינִים בְּגוֹף וּנְפֶשׁ וּמְמוֹן בְּגִשְׁמִיּוֹת וְרוּחַנִיּוֹת. וּמִטְרֵדֵי
 לְהַתְּפַלֵּל מִיָּד גַּם אֵינִי יוֹדֵעַ עֲדֵינן אִם יִהְיֶה לִי עִם מִי לְשַׁלְחוֹ
 שְׁיִהְיֶה צִיר נְאֻמָּן לְמִסֵּר הַמִּכְתָּב לְיָדֶךָ דִּיקָא, עַל כֵּן אֵי אֲפָשֶׁר
 לְהֶאֱרִיךְ, אֶךְ מַעֲצָם אֶהְבֶּתְךָ וְתִשְׁוֹקֶתְךָ הִרְבֵּה יֵצְאֵנִי מִהַמְּדָה
 לְכַתֵּב עֵתָה עַל הַסֵּפֶק. וַיְמִי הַפּוֹרִים וַיְמִי הַפֶּסַח מִמְשֻׁמְשֵׁין לְבֹא.
 וּפּוֹרִים הַכְּנֶה לְפֶסַח וְכו', וְהַכֹּל נֶאֱמַר גַּם עָלֶיךָ וְעַל כֹּל אַחַד
 וְאַחַד בְּפִרְטִיּוֹת. וְלֹה' הַתְּקוּהָ שְׁנִזְכֶּה לִזְמֹר בְּשִׁמְחָה שׁוֹשֶׁנֶת יַעֲקֹב
 צִהְלָה וְשִׁמְחָה.

דברי אביך המצפה ומחכה לשמחת נפשך ולשמחת כל
 חברתנו ולשמחת כל ישראל נגילה ונשמחה בישועתו.

י"ג אב תרס"א

וְשָׁלוֹם לְכֹל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה, וּבְפֶרֶט לְיָדֶיךָ רַבִּי
 מְרַדְכֵי גֵרוֹ יְאִיר; מִכְתָּבוֹ קְרִיתִי כְּמָה פְּעָמִים, וְגִדְל
 הַצֶּעֶר עַד הַנֶּפֶשׁ שֵׁישׁ לִי מִמְּנוּאִין לְשַׁעַר. אֶךְ אֵף עַל פִּי כֵן, גַּם
 הוּא גַם אֶתָּה צָרִיךְ לְחֻזַּק עֲצֻמוֹ בְּכֹל מִה דְּאֲפָשֶׁר בְּשִׁמְחָה רַבָּה
 מִה שְׁזָכָה לְהַנְצִיל מִמֶּה שְׁנִצַּל כִּידוּעַ לוֹ וְזֶה חֶלְקוֹ לְנִצָּח. וְלֹה'
 הַיְשׁוּעָה שְׁיִשׁוּב לְאִתְּנוּ בְּקִרְוֹב וְיִגִּיל וַיְשִׁישׁ בִּישׁוּעָתוֹ יִתְבָּרֵךְ.

י"ג אב תר"ל

ששון ושמחה ישגי וכו'.

אהובי בני שמחת לבי, הויתק מורנו הרב יצחק שיחיה, עם
כל יוצאי חלציו הנקרים שיחיו, ובפרט לבנו נכדי המפלגא דוד
צבי שיחיה.

עד הנה לא היה הפנאי מסכים לכתב לך מכמה טרדות, וגם
לא נודמן לי עובר ושב לשלח על ידו, ובעת שהיה אצלי
היה סמוך לתפלה וכיוצא. ובהיום תשוקתך הטובה אלצוני
להכין מכתב זה על הספק, אולי יזמין השם יתברך עובר ארח,
שיגיע לך אגרת הנה בפורים הקדוש הבא עלינו לטובה כדי
לשמח נפשך הנאנחה מאד, באשר ידעתי מכאובך מרחוק. אך
אף על פי כן איך שהוא איך שהוא, יש ויש בך לדברי אדונינו
מורנו ורבינו הנחל נובע מקור חכמה וזכר צדיק וקדוש לברכה
לעורר ולהחיות ולשמח גם אותך, וגם גרועים אלפים ורבי
רבבות פעמים ממך רחמנא לצלן. פי גדלת כחו של זקן דקדשה
סבא דסבין שאנו חוסים בו אין חקר, ואי אפשר לך לשער כלל.
ובפרט פי גם בתוך מעוף הצרות והצוקות בגוף ונפש וממון
רחמנא לצלן מעתה, אנו רואין הרחבות נפלאות ונוראות הרבה.
ואפלו בצרות נפשנו שאנו בעצמנו חייבים בו, שזה מר מהכל,
אף על פי כן אף על פי כן רואים גם בזה ישועות והרחבות
וגסים ונפלאות הרבה בכל יום ויום, שעל זה אנו אומרים שלש
פעמים בכל יום נודה לך וכו' ועל נסיד שבכל יום עמנו ועל
נפלאותיך וטובותיך שבכל עת, ערב ובקר וצהרים וכו'. פי כבר
הודיעו לנו רבותינו ז"ל (ספ"ה נב:), שבכל יום יצרו של אדם

מִתְחַדֵּשׁ עָלָיו, וְאֶלְמָלֵא הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ הָיָה נוֹפֵל בְּיָדוֹ.
 וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לָשׂוּם אֶל לְבוֹ מְאֹד מְאֹד דְּבָרִים הַלְלוּ בְּכָל יוֹם,
 כִּי יֵשׁ בְּזֶה כֹּמֶה נִפְלְאוֹת וְשִׁנּוּיִים עֲצוּמִים בֵּין אָדָם לְחֵבְרוֹ.
 וּבְאָדָם אֶחָד בְּעֲצָמוֹ בֵּין כָּל יוֹם וְיוֹם, כִּי לֹא כָּל הַעֲתִים שְׁוֹת
 וְלֹא כָּל בְּנֵי אָדָם שְׁוִין. וְכָל מִי שֶׁמְשִׁים לֵב לְזֶה בְּיוֹתֵר לְצַפּוֹת
 לְיִשׁוּעַת ה', מִכָּל שֶׁכֵּן בְּשֶׁהוֹלֵךְ מְעַט אוֹ הֶרְבֵּה בְּדַרְכֵי אֲדוֹנָנוּ
 מוֹרְנוּ וְרַבְנוּ ז"ל, לְפָרֵשׁ שִׁיחֲתוּ בְּכָל יוֹם לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הוּא
 נִצּוֹל בְּיוֹתֵר, וְרוֹאֶה בְּיוֹתֵר יִשׁוּעַת ה' וְנִפְלְאוֹתָיו. אֵךְ אֵיךְ שֶׁהוּא,
 כָּל מִי שֶׁסָּמוּךְ יוֹתֵר עַל כַּחַ הַצַּדִּיק שֵׁיֵשׁ לוֹ כַּח אֲמָתוֹ, כְּפִי
 סְמִיכְתוֹ בְּאֲמָתוֹ, כֵּן הַצַּדִּיק סוֹמֵךְ אוֹתוֹ בְּיוֹתֵר. כִּי בּוֹדָאֵי יֵשׁ
 שִׁנּוּיִים רַבִּים בֵּין בְּנֵי אָדָם בְּעִנְיַן הַסִּיּוּעַ דְּלַעֲלֵא הַנ"ל, מֶה שֶׁהַשֵּׁם
 יִתְבָּרַךְ מִצִּילוֹ בְּכָל יוֹם מֵיִצְרוֹ הַמִּתְחַדֵּשׁ עָלָיו. כִּי אִם הָיָה הַשֵּׁם
 יִתְבָּרַךְ מִצִּיל הַכֹּל בְּשׂוּהָ, אִם כֵּן הָיָה רְאוּי שְׁכֹלָם יִהְיוּ צַדִּיקִים
 אוֹ בִּינּוּנִים וְכו'. וְאֵי אִפְשָׁר לְדַבֵּר בְּזֶה הֶרְבֵּה, כִּי יַחֲזוֹר וְיִתְגַּבֵּר חַס
 וְשְׁלוֹם חֲלִישׁוֹת הַדַּעַת וְכו' כַּאֲשֶׁר תִּבְּיֵן מֵעֲצָמָךְ, אֵךְ מְעַט אֲשֶׁר
 אֲנִי מְדַבֵּר בְּזֶה הוּא, מַחֲמַת שְׁבַחְמַלַת ה' חֲסִדוֹ גְּבַר עָלֵינוּ שְׁאֲנוּ
 חוֹסִים בְּכַח אֲמָתֵי אַמִּיץ וְחֻזַק בְּזֶה עַד אִין קִץ וְחֻקֵּר. עַל כֵּן
 רְמִזְתִּי לָךְ לְמַעֲלָה, שְׁכָּל מֶה שֶׁמִּתְחַזְּקִים בְּיוֹתֵר לְחֲסוֹת בּוֹ וְלַחֲזֹק
 עֲצָמוֹ עַל יְדֵי זֶה, יִהְיֶה אֵיךְ שִׁיְהִיָּה, עַל יְדֵי זֶה בְּעֲצָמוֹ מִגִּיעַ עָלָיו
 הַסִּיּוּעַ דְּלַעֲלֵא יוֹתֵר וְיוֹתֵר. אֵף עַל פִּי שְׁנֵרְאָה לְפַעְמִים הַהֶפֶךְ כִּי
 כָּל הַגְּדוֹל מִחֵבְרוֹ וְכו'; וּבִפְרָט מִי שְׂרוּצָה לְבָרַח לְחֻזְקַת אֲמָתֵי
 בְּזֶה, שֶׁמִּתְגַּרְיֵן בּוֹ חַס וְשְׁלוֹם יוֹתֵר וְיוֹתֵר כַּאֲשֶׁר אֲנִי יוֹדֵעַ בְּנַפְשִׁי
 הֶרְבֵּה בְּזֶה. אֵף עַל פִּי כֵּן מִי שְׁאִינוּ כְּסִיל, וּמִתְחַזֵּק עֲצָמוֹ בְּהַאֲמַת

וּבִפְרָט עַל פִּי כָּל הַדְּבָרִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁהֲרַבְנוּ לְדַבֵּר בְּחֶסֶד
 הַנוֹבְעִים מִמַּעֲיָנֵי יְשׁוּעָתוֹ חֲדוּשֵׁי תוֹרָתוֹ הַקְּדוּשָׁה, עַל יְדֵי כָּל זֶה
 יְכוּל לְהִתְחַזֵּק תָּמִיד לְחֶסֶת בְּכַחוֹ וּלְשִׂמְחַ נַפְשׁוֹ בְּכָל עֵת בְּכָל
 דְּרָכֵי עֲצוּתָיו הַקְּדוּשִׁים, כִּי הָעֵקֶר הוּא שְׂמֻחָה. וְכַעַת אֵין פְּנְאֵי
 לְהֶאֱרִיךְ יוֹתֵר. וּבִפְרָט כִּי בְּמַחְתֵּי בַה', שְׁעָתָה בּוֹדֵאֵי תִשְׂמַח אֶתְּהָ
 שֵׁם וְאֶנְחֵנוּ פֶּה בְּשִׂמְחַת־פּוֹרִים, הִבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה, נְגִילָה
 וְנִשְׂמָחָה בִּישׁוּעָתוֹ.

וְתִהְיֶה לְאֵל קִיּוּמֵנוּ הַיּוֹם מִצּוֹת מִיֹּלָה פְּרָאוֹי בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם
 יִתְבָּרַךְ. אֲשֶׁרֵינוּ אֲשֶׁרֵינוּ שְׂאֲנוּ מִזְרַע בֵּית יִשְׂרָאֵל,
 שֶׁבָּלְנוּ חֲתוּמִים בְּחוֹתְמוֹ שֶׁל אֲבֵרָהֶם אֲבִינוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם, אֲשֶׁר
 זֶה קִיוֹם כָּל הָעוֹלָם הַזֶּה וְכָל הָעוֹלָמוֹת הַתְּלוּיִים בּוֹ. אֲשֶׁר עַל יְדֵי
 זֶה בָּלְנוּ נִקְרָאִים בְּשֵׁם צְדִיקִים, כְּמוֹ שֶׁשְׂמֻמְעֵתִי מִפּוֹי הַקְּדוּשׁ. וְזֶה
 מִמַּתִּיק כָּל מִינֵי מְרִירוֹתָא דְעֵלְמָא, שְׁלֵא הִיָּה אֲפֻשֶׁר לְסַבְלוֹ
 אֲלֵמְלֵא מְלַחָא וְכוּ' וְכַמְבָּאָר (בְּסִימָן כ"ג לְקוּטֵי ח"א). וְעֵקֶר בְּכַח
 הַצְדִּיק שֶׁהוּא בְּרִית מְלַח עוֹלָם בְּאֵמֶת בְּכָל הַבְּחִינּוֹת וְכוּ'.

אֵין מֵאֲקִי פְּאָרְט הָאֵפּ בְּפֶרְט פּוֹרִים גֵּיט פּוֹרִים גֵּיט וְיִבְאָמֶת
 בְּכָל זֹאת שְׂמֻחָה פּוֹרִים מְגִיעַ פּוֹרִים מְגִיעַן. גַּם עֵקֶר שְׂכַחְתִּי
 שְׁנִישׁ לְךָ לְשִׂמְחָה וְלְהִתְחַזֵּק מְאֹד בְּמָה שְׂכַתְבְּתָּ בְּעֶצְמָךְ, מַה
 שְׂזָכִיתָ לְקַבֵּל הָאֲגֵרַת הַצְּרִיךְ לָנוּ לְעֶסְקֵינוּ, וְהַחֲיִיתָ אוֹתִי מְאֹד
 מְאֹד בְּזוֹה. בְּפֶרְט בְּמָה שְׂכַתְבְּתָּ שְׂגַם אֶתְּהָ נִשְׂתַּנִּית לְטוֹבָה עַל
 יְדֵי זֶה, כִּד יִפֶּה לְךָ כִּי לֹא דְבָר רִיק הוּא. וְאִם יִרְצֶה הַשֵּׁם אַחֵר
 פּוֹרִים הִבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה נַעֲסֵק בְּזֶה לְהִשְׁבִּיבוֹ פְּרָאוֹי. וְהַשֵּׁם
 יִתְבָּרַךְ יִגְמֹר בְּעַדְנוּ לְגַמֵּר עֶסְקֵי הַקְּדוּשִׁים פְּרָצוֹנוּ וְל. גַּם

המכתב מרבי אבילי גרו יאיר, אם קראתיו ראוי לך להחיות עצמך גם בזה. גדולים מעשי ה' ונפלאות חסדיו בכל דור ודור. גם המעות שני רובל-חדש והקמח קבלתי. ואם היית יודע איך המכתבים הנ"ל עם המעות והקמח פאו בנפלאותיו ותברך במועדם ובזמנם, ואיך החיה נפשי או בודאי היית שמח וחזק בנראות חסדיו שאינם תמים לעולם וכו'.

והנה זמן המנחה הגיע. וצריכין להכין עצמו לקריאת המגלה הקדושה, ולעשות בפערב בשמחת סעדת ברית מילה. השם ותברך ברחמיו וישיענו שיהיה הפל על נכון כרצונו הטוב, שנוזה להרגיש תקופ הנם של פורים גם אצלנו עתה בדור הזה, אצל כל אחד ואחד ולשמח בשמחת פורים. ובפרט בשמחת מצות מילה הקדושה, שיקים ליהודים היתה אורה זו תורה, ושמחה זה יום טוב, וששון זו מילה ויקר אלו תפלין (מגילה טו:). ובחסדו ותברך בארתי זה המאמר חכמינו ז"ל (עין לקושי הלכות תפלין ז). מה אשיב לה' וכו'. חסדו גבר עלינו ואמת ה' לעולם.

דברי אביד המצפה לישועה ושמחה.

מן אפרסוף

ושלום לכל אנשי שלומנו פאהבה רבה.

י"ח אלול

שפ

ברוך השם, יום ה' פורים תר"ב ברסלב.

אתמול הכנתי המכתב שמשרתי עתה בידי מוסר כתב זה. וממנו תבין אהבתך התקועה בלבי, ואיני שוכח

אֹתָךְ חֵם וְשָׁלוֹם. וְהַיּוֹם כָּבֵר מְסֻרְתִי אַחַר קְרִיאַת הַמְּגִלָּה
הָאֲגֻרָת הַגַּ"ל, וּבִתְרוּךְ כָּךְ בָּא מוֹסֵר כְּתָב זֶה הַשְּׁלִיחַ, וְשָׁלַחֲתִי
אַחַר הָאֲגֻרָת וּמְסֻרְתִּי לְיַד מוֹסֵר כְּתָב זֶה. גְּדוֹלִים מַעֲשֵׂי ה' בְּכָל
תְּנוּעָה וּתְנוּעָה, וּבְכָל פֶּרֶט וּפְרָט. וְהֵינִי גִפְּן קִבְּלֹתִי וְעַדֵּן הוּא
חַתוּם, הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ יַעֲזֹרֵנוּ שְׂיִשְׁמַח אוֹתִי שְׂיִהְיֶה יוֹן הַמְּשֻׁמָּח.
וּמְכַתְּבְךָ עֵתָה קִבְּלֹתִי, וְהַחֲיֶה אוֹתִי מְאֹד מְאֹד, בְּמָה שְׂאֵתָה
מְרַגֵּישׁ יְקֵרֵת הַתְּפִלוֹת, וּבְפֶרֶט הַתְּפִלָּה הַשְּׂיִכָּה עֵתָה לְפוֹרִים (סִימָן
לז חלק ב). וְתִהְיֶה לְאֵל כָּבֵר הִיָּה לָנוּ אֶתְמוּל סְעֵדַת בְּרִית מִלֵּה
בְּעָרֵב אַחַר הַמְּגִלָּה, וְשִׂמְחָנוּ בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת שְׁנַתִּיּוֹסְדָה עֲלֶיהָ
הַתְּפִלָּה הַגַּ"ל, שֶׁהוּא פּוֹרִים הַכְּנָה לְפָסַח לְהִיּוֹת נִזְהָר מִמַּשְׁהוּ
חֲמִץ. וּבְחֻסְדֵי ה' יֵשׁ בְּמַחְשַׁבְתִּי הַרְבֵּה בְּעִנְיַן הַמַּשְׁהוּ הַזֶּה, כִּי
עֵמֶק עֵמֶק הוּא מְאֹד מְאֹד, וְהַכֹּל יְכוּלִין לְהַבִּין אֵיךְ הַכֹּל תְּלוּי
בְּמַשְׁהוּ. וְאִי אֶפְשָׁר לְהַאֲרִיךְ בּוֹ, כִּי גַם בְּמַחְשַׁבְתִּי עַדֵּן לֹא
נִתְפָּרַר פְּרָאוּי, מְכַל שְׂכֵן לְאֶמְרוֹ וּלְגִלוֹתוֹ. חֻסְדֵי ה' כִּי לֹא תִמְנֹנִי
וְכוֹ'. שׁוֹשְׁנַת יַעֲקֹב צִהְיֶלָה וְשִׂמְחָה וְכוֹ'.

ימן אבן ספן

וְתִפְרִים בְּשָׁלוֹם רַבִּי יַעֲקֹב וְרַבִּי אֵיִצְיָ וְרַבִּי מִשֶּׁה מְרַדְּכִי וְכָל
אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה, וְתֹאמַר לָהֶם שְׂיִשְׁמְחוּ
וְיִרְקְדוּ בְּפוֹרִים וְתִמִּיד, וְעַל יְדֵי זֶה יִמְתִּיקוּ הַדֵּינִים. כִּי הַהוּא
רוּחָא נְשִׁיב בְּשִׁית פְּרָקִין וְכוֹ', וְאַלְמֵלֵא לֹא אֶתִּינָא לְעֵלְמָא וְכוֹ'
אַשְׁרִינּוּ וְכוֹ'. אוֹן טַאקִי פֶּאֲרֵט הַאֵפ תְּמִיד בְּפֶרֶט אוּם פּוֹרִים
[וּבְאֵמַת בְּכָל זֹאת שְׂמֻחָה תְּמִיד וּבְפֶרֶט בְּפוֹרִים].

שפא

ברוך השם, יום ב' ויקרא תר"ב.

אֱהוֹבִי בְּנֵי חֲבִיבֵי. קִבַּלְתִּי מִכְתָּבְךָ קֹדֶם שַׁבָּת, וְשָׂמַעְתִּי צַעֲקוֹתֶיךָ הַמְרוֹת כְּדִרְכְּךָ מִפְּכָר. וּמָה אַעֲשֶׂה לָּךְ בְּנֵי חֲבִיבֵי, כִּכְר נַחֲמֵתִי אוֹתְךָ בְּכֹמָה וּכְמָה נַחֲמוֹת וְיִשׁוּעוֹת אֲמַתְיוֹת, אֲשֶׁר אֶפְלוּ אִם חֵם וְשָׁלוֹם הִיִּית אֶתָּה הַגְּרוּעַ וְהַפְּגוּם שְׁבָבְל הָעוֹלָם כֵּלּוּ, יְכוּלִים לְנַחֵם וּלְשַׂמַּח עֲצֵמוֹ בְּרַבּוּי הַמְּשִׁיבֵי מַעַם שְׂדֵבְרַתִּי עִמָּךְ בְּכֹתֵב וּבַעַל פֶּה, אֲשֶׁר כֵּלָם נוֹכְעִים מֵהָאֲמֵרוֹת מְהוֹרוֹת וְכו', וְאֶתָּה אֵינְךָ מְשִׁים לֵב הַיֵּטֵב לְדַכְרֵי הַנַּחֲמוֹת וְהַיִּשׁוּעוֹת. כֵּלָל הַדְּבָר אֵיךְ שִׁיחֶיָּה יֵשׁ לָנוּ אֵב זָקֵן שְׂבוּזָקְנִים, שְׂבוּדָאֵי יוֹשִׁיעַ גַּם אוֹתְךָ וְאוֹתֵי אֵיךְ שִׁיחֶיָּה. תּוֹדָה לְאֵל יֵשׁ לָנוּ תִקְוָה גְּדוּלָּה, יֵשׁ וַיֵּשׁ בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. חֲסִדוֹ גָּבַר עָלֵינוּ וְאַמַּת ה' לְעוֹלָם. מִכָּל שְׁפָן וְכָל שְׁפָן שִׁישׁ בָּךְ גַּם כֵּן הַרְבֵּה נִקְדוֹת טוֹבוֹת בְּלֵי שְׁעוֹר, "וּכְפָלַח הַרְמוֹן רִקְתָּךְ" וְכו' כְּמוֹ שְׂאֲמָרוֹ רַז"ל (בְּרִכּוֹת נו.). וְכָל זֶה כֵּלּוּל בְּמָה שְׂדֵבְרָנוּ כִּכְר עַל פְּסוּק שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנֶאֱוָה, שְׁחוֹרָה אֲנִי בְּמַעֲשֵׁי, וְנֶאֱוָה אֲנִי בְּמַעֲשֵׁי אֲבוֹתֵי שְׁהֵם הַצְּדִיקִים, כְּמוֹ שְׁכָתוּב שֵׁם: וְנֶאֱוָה אֲנִי בְּפִינָחֵם וְכו', וְגַם בְּמַעֲשֵׁי יֵשׁ בָּהֶם נֶאֱוָים וְכו', שְׁזָה נֶאֱמָר אַחַר חֲטָא הָעֵגֶל שְׁהִיָּה שָׁם עֲבוּדָה זָרָה וְגַלּוּי עֲרִיוֹת וְכו'. מִכָּל שְׁפָן שְׂאֶתָּה לֹא עָשִׂית אֶת הָעֵגֶל חֵם וְשָׁלוֹם וְאֵין לָךְ חֶלֶק בּוֹ, רַק אֶתָּה מֵהַנֶּאֱחָזִים בְּכָל כַּחַם בְּהַצְדִּיק הָאֲמַת שֶׁהוּא בְּחִינַת מוֹשֶׁה, שְׁעוֹסֵם בְּכָל עֵת לְהַעֲלוֹת אֶפְלוּ מִשְׁמ"ד לְרִצּוֹן, מִכָּל שְׁפָן וְכו'. חֲזַק חֲזַק בְּנֵי וְזִכֹּר הַיֵּטֵב מֵה

שאמר שאין יודעין כלל וכו', כי גדול ה' וכו', ולגדלתו אין חקר וכו'.

דברי אביד הכותב בחפזון גדול.

ומן אבדסלף

שפב

ברוך השם, יום ד' צו תר"ב פרסלב.

לידידי בני חביבי חיים ושלום וכל טוב.

מכתבך קבלתי ביום א' עם הסף תשעה זהובים. והחיייתני בדבריך, כי ראיתי שאתה מתחיל להחיות ולשפח עצמך קצת על ידי דברי שזהו עקר וכו'. גם המעות ששלחת לי, הגיע במועדו ובזמנו בעת ההכרח גדול מאד, בפרט קדם פסח וכו', ישלם ה' פעלך וכו'. והעקר שתזכה לשמח בזה, כי שמחת המצוה עולה על הכל כמבאר בכתבי האריז"ל (שערי קדשה שער ד), ובפרט בספרי אדמו"ר ז"ל. גם אתמול קבלתי מכתבך הקצר עם האגרת מטשעהרין. ברוך השם אשר עזרני עד כה. אף על פי שאין הקמץ מספיק, אף על פי כן לעת עתה הוא הרחבה גדולה בחסדו וישועתו הנפלאה. מה אשיב לה' וכו'. והתקוה והבטחון לה' על להבא שישפיק לי וילכלנו כל צרכינו בכבוד למען כבוד שמו הנקרא עלינו וכו'. ומוסר כתב זה נחויץ. המעות שהגיע תשלח בשלמות, ומה שמגיע לך יסלק בעזרת השם יתברך בזמן אחר. הלואי שלא אצטרך ללוות אצלך עוד קדם פסח, לעת עתה תשלח המעות הנ"ל. נכספתי מאד שתהיה פה ביום מחר בערב אם ירצה השם, כדי שתהיה על פדיון הבן למזל טוב, אך אם אי אפשר אל תצטער, כי לכל עת. אודות שבועות אין פנאי

עֲתָה לְדַבֵּר בְּזוֹה בְּלָל, סִתְמָא דְּמִלְתָּא אֲהִיָּה פִּיה בְּעֲזֵרַת הַשֵּׁם
 יִתְבָּרַךְ. רַק דִּבְרֹתַי בְּהִעְבְּרָה בְּעֵלְמָא שְׂיִכּוּל לְהִיּוֹת וְכוּ'. וְלֵה'
 הַיְשׁוּעָה שְׂיִהְיֶה הַכֹּל עַל נְכוּן בְּעֲזֵרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

דַּבְּרֵי אֲבִיד הַטְּרוּד מְאֹד וּמְצַפֶּה לַיְשׁוּעָה.

מן אפרסוף

תְּרֵאָה לְהַשְׁתַּדֵּל הִרְבֵּה אֶתְּהָ וְר' יַעֲקֹב חֶרְמ"ח וְר' אִיצ'א גַּם
 לְשַׁלַּח אֶת ר' נ' גְּרוּ יְאִיר לְעֶסֶק בְּעֵנֵן הַשְּׁלוֹם בֵּית
 שֶׁל ר' לִיִּזִיר חֲתָן ר' עֲזֹר גְּרוּ יְאִיר, כִּי הוּא מְצֻוֶה רַבָּה מְאֹד,
 וְגָדוֹל הַשְּׁלוֹם. וְהִרְבֵּה רוּחַ וְהִצְלָה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ לְהוֹשִׁיעַ גַּם בְּזוֹה,
 כִּי אֵלָיו יִתְבָּרַךְ תְּלוּיּוֹת עֵינֵינוּ בְּכָל הַדְּבָרִים שְׁבַעוּלָם וּמִבְּלַעְדֵּיךָ
 וְכוּ', רַק עֲלֵינוּ לַעֲשׂוֹת מַה שְׁמַטָּל עֲלֵינוּ וְה' הַטּוֹב יִגְמַר בְּעַדְנוּ
 וְכוּ'.

י"ט אלול

שִׁבְג

כְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם ה' צו תר"ב כְּרַסְלָב.

רַב שְׁלוֹם לְאַהוּבֵי פָּנֵי חֲבִיבֵי הֶרְפְּנֵי מוֹרְנוּ הֶרֶב יִצְחָק שְׂיַחְיָה
 עִם כָּל יוֹצְאֵי חֲלָצֵיו שְׂיַחְיִיו.

עֲתָה אֵין מְלָה בְּלִשׁוֹנִי לְחֻדֶּשׁ, כִּי כָּבֵד כְּתִבְתִּי לְךָ קָצַת
 בְּאַגְרַת שֶׁל אֶתְמוֹל. גַּם אֶתְהָ בְּוֹדָאֵי תִקְרָא הַמְּכַתְּבִים
 שְׂשַׁלַּחְתִּי לְמַשְׁעֵהֲרִין, וּבִכְרַט מַה שְׂפַתְבְּתִי לְר' אֲבִילִי שְׂיַחְיָה.
 וּבְעֲזֵרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַחֲיוּ נַפְשֶׁךָ, כִּי גַם אוֹתִי חֲיִיו מְאֹד בְּעַת
 כְּתִבִי אוֹתָם, כִּי הַנֶּפֶשׁ מִתְּפַעֵל כְּשִׁמְזוּכִירִין עֲצָמוּ אֶת גְּדֻלַּת
 תּוֹרָתוֹ וְכוּ', כִּי מְאֹד עֲמָקוּ מַחְשְׁבוֹתָיו. וּבְאַמֶּת בְּכָל תּוֹרָה וְתוֹרָה

שְׁהוֹכַרְתִּי בְּמִכְתָּב הַנַּ"ל שְׁמֹד בָּרַת מִפֶּסֶח וְחִמֵּץ וּמִצָּה וְכוּ', יְכוּלִין
 לְרֵאוֹת גְּדֻלַּת הַבוֹרֵא יִתְבָּרֵךְ, וּגְדֻלַּת תּוֹרַתוֹ הַקְּדוּשָׁה, וְעִמּוֹת
 עִמּוֹת הַעֲצוֹת הַקְּדוּשׁוֹת שֶׁהָאִיר לָנוּ מִרְחוֹק, וּבִיּוֹתֵר נִכְנָס עִתָּה
 בְּעִמּוֹ לְבָבִי מֵה שֶׁכְּתַב שֵׁם (לְקוּפֵי מוֹהַר"ן, חֶלֶק א, סִימָן ה) לְזִהָר
 מִחִמּוּץ הַמּוֹחַ וְכוּ', וְלִקְיָם גָּעַר חֵיַת קָנָה וְכוּ', עַד שֶׁנּוֹכַח לְצֵאת
 מִחִמּוּץ לְמִצָּה מִחֵי"ת לַה"א וְכוּ'. וְאִם אֲמַנָּם יִדְעֵתִי כִּמָּה כָּל אֶחָד
 וְאֶחָד נִלְכָּד בְּזוֹה, כִּי אִם הֵינּוּ מְקִימִים זֹאת, כִּכָּר הִיָּה לָנוּ יִשׁוּעָה
 שְׁלָמָה בְּכָל הָאֲפָנִים וְכוּ', אֵךְ גַּם בְּזוֹה צְרִיכִין לְהַחֲיוֹת אֶת עֲצֻמוֹ
 בְּמָה שֶׁכְּתַב עַל פֶּסוּק וְעוֹד מְעַט וְאִין רִשְׁע וְכוּ' שֶׁהוּא הַתּוֹרָה
 אֲזַמְרָה לְאַלְקֵי בְּעוֹדֵי וְכוּ'. דִּהֵינּוּ בְּמָה שֶׁכָּל אֶחָד זוֹכֵה בְּכָל פְּעַם
 לְשִׁבְר הַמַּחֲשָׁבוֹת רְעוֹת, וּמִשִּׁבְר חִמּוּץ הַמּוֹחַ וְגוֹעַר בָּהֶם, שְׁעַל
 יְדֵי זֶה זוֹכֵה קִצֵּת לְהַתְּפַלֵּל בְּבַחֲיַנַּת "כֹּד נִפִּיק הָאִי קָלָא וְאַעְרָא
 בְּעֵבִי מִטְרָא" (וְזֵהר חֲדָשׁ וְלֵה), שֶׁהֵם הַמּוֹחִין בְּבַחֲיַנַּת בְּאֵר מִיָּם חַיִּים
 וְכוּ', שְׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְפִשֵּׁט עַקְמִימוֹת שֶׁבִּלְבַב עַל יְדֵי בַחֲיַנַּת
 רְעָמִים, שְׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְשִׁמְחָה וְכוּ'. מֵה אָמַר לָךְ בְּנִי, שִׁים
 לְבָבְךָ הַיָּטֵב לְדַבְּרֵי אֱלֹהִים, לְהַחֲיוֹת עֲצֻמְךָ בְּזוֹה שֶׁכְּתַבְתִּי מֵה שֶׁכָּבֵל
 פְּעַם יֵשׁ לָךְ צִעַר גְּדוֹל מִחִמּוּץ הַמּוֹחַ, וְאַתָּה מִתְגַּבֵּר וּמִשְׁתַּדֵּל בְּכָל
 כַּחֲךָ לְכַרֵּחַ מֵהֶם, וְלִגְעַר בָּהֶם. וְכִמָּה וְכִמָּה פְּעָמִים נִצַּלְתָּ עַל יְדֵי
 זֶה מִמָּה שֶׁנִּצַּלְתָּ. וּבְזוֹה תַחֲיֶה נִפְשֶׁךָ. וְהַעֲקָר בְּכַחוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק
 שֶׁנִּגְלָה זֹאת, שֶׁהוּא יְכוּל לְתַקֵּן הַכָּל, וְעַל יְדֵי זֶה תוּכַל לְהַתְגַּבֵּר
 בְּכַחוֹ הַגְּדוֹל לְכַרֵּחַ מֵעַתָּה מִחִמּוּץ הַמּוֹחַ וְלִקְיָם גָּעַר חֵיַת וְלְצֵאת
 בְּכָל פְּעַם מִחִמּוּץ לְמִצָּה וְכוּ'. וַיֵּשׁ בְּזוֹה הַרְבֵּה הַרְבֵּה לְדַבֵּר, אֵךְ
 זְמַן הַמְּנַחָה הַגִּיעַ. וְהַעֲקָר שֶׁתִּשְׂמַח נִפְשֶׁךָ בְּכָל עוֹ, מֵה שְׁזָכִיתָ עַל
 כָּל פְּנִים לְהִיּוֹת נִמְנָה בֵּין הַקְּבוּץ הַקְּדוּשׁ הָאוֹחֲזִים עֲצָמָם בְּאוֹר

הַקְדוּשׁ הַזֶּה, בְּחִדּוּשֵׁי תוֹרוֹת כָּאֵלוֹ עַל כָּל דְּבַר וְדָבָר, עַל פֶּסֶח
עַל כָּל הַשְּׁלֵשָׁה רִגְלִים, וְעַל כָּל הַמּוֹדוֹת וְעַל כָּל הַמְצוּוֹת וְכוּ'
וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִתֵּן לָכֶם וְלָנוּ פֶּסֶח כָּשֶׁר, נְגִילָה וְנִשְׁמָחָה
בִּישׁוּעָתוֹ.

וְיָן אֶבְרָסֶלֶט

שִׁפְד

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, י"ג נִסָּן תר"ב.

אֶהוּבֵי בְנֵי חֲבִיבֵי שְׁלוֹם לְךָ וּלְבֵיתְךָ.

מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי עִם הַמִּכְתָּב הַרְצוּף שֵׁם וְגַם הַיַּיִן גָּפָן. קוֹיִתִּי
לְה' שְׂאֵשֶׁתָּה אַרְבַּע בּוֹסוֹת מֵיִינֶךָ בְּעִזְרַת הַשֵּׁם
יִתְבָּרַךְ. וּמָה שְׁלֹא כְּתַבְתִּי לְךָ פְּלוֹם מֵעַנְיִן בְּנֶךָ שְׂיַחֲיָה, שֶׁהִתְחִיל
חֲמֹשׁ הָיָה מִחֲמַת הַפְּרֻדָּא. וּבִקְשֵׁתִי מִמֶּךָ מַעֲתָה, וְגַם אֲנִי מִזְהִירְךָ
עַל זֶה שְׁלֹא תִרְבֶּה לְדַקְדֵּק עַל דְּבָרִים כָּאֵלֶּה, כִּי הֵם מִבְּלִבָּלִים
אוֹתְךָ בְּחֻנָּם, וַיֵּשׁ בְּזֶה הַרְבֵּה מְאֹד לְדָבָר, אֵךְ אֵי אֶפְשֶׁר עֲתָה,
וּכְשֵׁאתָּה כָּא לְפָה אֵינִי יוֹדְעִים מַה לְדָבָר תִּחְלָה, וּקְצַת שְׂמֹתֵי בְּפִי
מוֹסֵר כְּתָב זֶה. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִתֵּן לָכֶם וְלָנוּ פֶּסֶח כָּשֶׁר נְגִילָה
וְנִשְׁמָחָה בּוֹ.

דְּבָרֵי אֲבִיד הַמַּעֲתִיר בְּעַדְכֶם.

וְיָן אֶבְרָסֶלֶט

גַּם עֲתָה שְׂכַחְתִּי הַעֲקָר אֲגַב הַפְּרֻדָּא, לְהוֹפִירְךָ מִחֲדָשׁ שְׂבִנְךָ
שְׂיַחֲיָה הִתְחִיל חֲמֹשׁ מִפְּרֻשֶׁת וַיִּקְרָא שְׁהוּא א' זְעִירָא
שְׂנֵאמְרָה תִּכְפֹּר אַחַר הַקְּמַת הַמְשֻׁכָּן, שְׁזָה נַעֲשֶׂה בְּכָל דּוֹר עַל יְדֵי
צְדִיקֵי אֲמַת שְׁבוּנָה מְשֻׁכָּן מִהַנְּקֻדוֹת טוֹבוֹת הַנִּמְצָאִים בְּהַגְרוּעִים

שְׁבָגְרוּעִים, וְאִפְלוּ בְּפוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. שְׁמִשָּׁם מִקְבְּלוֹן הַתִּינוּקוֹת
 שֶׁל בֵּית רַבֵּן הַבַּל פִּיהֶם שְׂאִין בָּהּ חֲמָא וְכוּ' שֶׁהוּא הַתּוֹרָה
 אֲזוּמְרָה. וְכֵל זֶה אֶתְּה צְרִיךְ מְאֹד לְחֹזֵר בְּכָל יוֹם, וְגַם אֲנִי מְחִיָּה
 עֲצָמִי רַק בְּזָה וְכִיּוֹצֵא בְּזָה, וּבִפְרָט בְּעֵנֵן הַנְּהַגְתָּ הַקְּבוּץ הַקְּדוּשׁ
 וְכוּ'. בִּפְרָט עֵתָה שְׂאֲנוּ עוֹסְקִין לַקְּרוֹת הַפְּרָשִׁיּוֹת אֵלּוּ שֶׁל וַיִּקְרָא
 וְכוּ', וְאֲזוּמְרִים בְּכָל יוֹם בְּתַחֲלֵת גֵּיסָן חֲנֻפַת הַמְּזִבַּח עַל יְדֵי
 הַנְּשִׂאִים וְכוּ' וּמִסִּימִין בְּפְרָשַׁת הַמְּנוֹרָה שְׁמוֹדִיעַ וּמְאִיר לְכָל אֶחָד
 כִּי מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְכוּ' וְכוּ'. מַה גָּדְלוֹ חֲסְדֵי ה' מֶה עִמָּקוֹ
 מַחְשְׁבוֹתָיו שְׁזָכְנוּ בְּדוֹר הַזֶּה לִידַע מַחֲיוֹת וּמְשִׁיבַת נֶפֶשׁ בְּזָה.
 יֵתֵר אֵין פְּנְאֵי לְהָאָרֶץ, אֲזוּן טְאָקִי פֶּאָרְט הָאָפ, אֲזוּן נֶאָר הָאָפ, אֲזוּן
 וּוִיֵּדִיר הָאָפ [וּבְקָאָמַת בְּכָל זֹאת שְׁמַח וְרַק שְׁמַח וְחֹזֵר שְׁמַח]. אֲזוּן
 בְּלִשׁוֹן חֲסִידִים שְׁבִמְדִינַת קִיסָר יְרוּם הוֹדוֹ, מְשִׂאָק מְשִׂאָק.

כ' אלול

שפה

ברוך השם, יום ד' שמיני ג' תר"ב.

אֶהוּבִי בְּנֵי חֲבִיבִי. מִכְּתָבְךָ קִבַּלְתִּי עַל יְדֵי בְּנֵי רַבִּי שְׁכָנָא גְרוֹ
 יְאִיר בְּחַל הַמוֹעֵד הָעֵבֶר וְהָיָה לִי לְנַחַת; בִּפְרָט מַה
 שְׁפַתְבָּתָּ שֶׁהָיָה אֶצְלְךָ יְדִידֵינוּ רַבִּי נַחֲמָן גְרוֹ יְאִיר, נֶכְדָּר אֲדוֹנֵנוּ
 מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ ז"ל, וְאֲשֶׁר הוּא מְשִׁתּוֹקֵק לְאַמְתַּת אֶהְבְּתֵינוּ וְכוּ'. מִי
 יִתֵּן שְׂיִזְכֶּה לְהַתְּגַבֵּר עַל הַמְּנִיעוֹת, וְיִהְיֶה רְגִיל לְהַתְּעוֹד עִמָּנוּ,
 וְיֵאָחַז בְּדַרְכֵי אֲבוֹתָיו הַקְּדוּשִׁים, וְיִכְטֹחַ בָּהּ וְיִשְׁעַן בְּאַלְקֵי אֲבוֹתָיו,
 וְלֹא יִלָּךְ אַחַר הַהֶבֶל וְכוּ' שֶׁהֵם עֲצוֹת נִבְעָרוֹת שֶׁל הַהֶמוֹן לְהִיּוֹת
 נוֹדֵד שֶׁל שׂוֹא וְכוּ'. וּמַה נַּעֲשֶׂה וְהֵאָמַת נַעֲדֶרֶת מְאֹד, עַד שֶׁקִּשָּׂה

מֵאֵד לְעֵץ לְאָדָם לְטוֹבוֹתוֹ הַנְּצַחִית, אַף עַל פִּי שֶׁהִיָּה לוֹ טוֹבָה
בְּאֵמֶת גַּם בְּגִשְׁמִיּוֹת בְּעוֹלָם הַזֶּה כְּאֲשֶׁר תִּכְיֶן דְּבָרֵי הַיָּטִב בְּעֵנִין
יְדִידְנוּ הַנִּ"ל. וְאִי אֶפְשֶׁר לְהַאֲרִיךְ בְּזֶה בְּכַתָּב. מִי יִתֵּן שִׁיבּוֹא לְפָנֶי
עַל כָּל פְּנִים מְדִי עָבְרוּ לְבְרִדִּיטְשׁוֹב, וּפְנִים אֶל פְּנִים אֲדַבֵּר בּוֹ,
אוּלַּי אוּכַל לְהַחְיֹתוֹ וְלְהַשִּׁיבּוֹ בְּדְבָרֵי אֵמֶת הַנּוֹבְעִים מִזְּקֵנוּ
הַקְּדוֹשׁ, הוּא אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ זִכְרֵי צְדִיק וְקְדוֹשׁ לְבְרָכָה.
וּבּוֹדָאֵי תִשְׁתַּדֵּל לְדַבֵּר הַרְבֵּה עִמוֹ מְזֶה, וְלְהִרְאוֹת לוֹ מִכְּתָב הַזֶּה,
כְּדֵי לְזַרוֹז שְׂיִקְיָם דְּבָרֵי אֱלֹהִים לְהִיּוֹת פֶּה לְטוֹבוֹתוֹ בְּכָל הָאֲפָנִים.
וּבְכַרְטָּט בְּעֵנִין שֶׁבִקֵּשׁ טוֹבוֹתַי, בּוֹדָאֵי אֶשְׁתַּדֵּל בְּזֶה בְּעִזְרַת הַשֵּׁם
יִתְבַּרְךָ, וְקוּיִתִּי לֵה' שְׂאֲפַעֵל. וְאִם חֵם וְשְׁלוֹם לֹא אֶפְעַל בְּמִכְתָּבַי,
אֲרָאָה לְדַבֵּר פְּנִים אֶל פְּנִים עִמָּהֶם, כְּאֲשֶׁר אֶהְיֶה שָׁם אִם יִרְצֶה
הַשֵּׁם, וּבּוֹדָאֵי יִשְׁמְעוּ לְדְבָרַי. אֲבָל לְכָל זֶה הַהִכְרַח שֶׁיְהִיָּה בְּעֵצְמוֹ
אֲצִלִּי, וְאִזּוֹ יִהְיֶה לִי פֶתַח חוֹן פֶּה לְדַבֵּר עִמָּהֶם בְּזֶה לְטוֹבוֹתוֹ. וְדַעַת
לְנִבּוֹן נָקַל. עַל כֵּן אִם הוּא רוֹצֵה לְפַעֵל הַנִּ"ל הַהִכְרַח שֶׁיְהִיָּה פֶה.
וְיִכּוֹל לְהִיּוֹת שְׂאוּכַל לְהַשְׁתַּדֵּל לְטוֹבוֹתוֹ עוֹד בְּאִיזֶה טוֹבָה, וְלֵה'
הַיְשׁוּעָה. וְיִתֵּר מְזֶה אֲדַבֵּר עִמוֹ פְּנִים אֶל פְּנִים כְּאֲשֶׁר יִהְיֶה פֶה
אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם. גַּם בְּלִילָה הַעֲבַר קִבְלִיתִי מִכְּתָבְךָ מִר"מ גִּרוֹ יָאִיר.
וְאֲשֶׁר כְּתַבְתָּ שֶׁיִּכּוֹל לְהִיּוֹת שְׂלֹא תִבּוֹא חֵם וְשְׁלוֹם עַל שַׁבַּת קִדְשׁ
הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה, וּבִקְשֵׁת מִמֶּנִּי לְהַתְּעַכֵּב עֲבוֹרְךָ עַל שַׁבַּת
שְׂאֲחֲרִיו, דַּע בְּנֵי חֲבִיבֵי שְׁגָם הַעֲכוּב בְּבֵיתִי עַד שַׁבַּת קִדְשׁ הַבָּא
עָלֵינוּ לְטוֹבָה קִשָּׁה עָלֵי מְאֹד, אִךְ אֲנִי מִכְרַח לְהַתְּעַכֵּב מִחֲמַת
הַעֶסֶק שְׁלָנוּ שֶׁכְּתַב אֵלַי לְהַמְתִּין שְׁנֵי שָׁבוּעוֹת אַחֵר פֶּסַח כִּידוּעַ
לְךָ. וְלוּלֵא זֹאת לֹא הִתְמַהֵמְהִיתִי עַד כּוּה, מִי יִתֵּן שִׁיבּוֹא לְפָנֶי עַל

שֶׁבֶת הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה, אוּ בְיוֹם א' אוּ ב' שְׁאַחֲרָיו. בְּדַעְתִּי
לְנִסְעַ מִיַּד לְאוּמָאן בְּעֶזְרַת הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי לֹא אוּכַל לְהִתְמַהֵמָה
עוֹד עַל כֵּן הַהֶכְרַח שֶׁתְּבוֹא לְפָנָה עַל שֶׁבֶת קֹדֶשׁ הַבָּא עָלֵינוּ
לְטוֹבָה. גַּם מִי יוֹדֵעַ אוּלַי בְּשֶׁבֶת שְׁאַחֲרָיו יִהְיוּ לָךְ מְנִיעוֹת יוֹתֵר
חֵם וְשָׁלוֹם. וְאִין לְהֶאֱרִיךְ, כִּי מוֹסֵר כְּתָב זֶה נְחוּזִין.

דְּכַרֵי אֲבִיךָ הַמְצַפֶּה לְרֵאוֹתְךָ מֵהֵרָה בְּחַיִּים וְשָׁלוֹם וְשִׂמְחָה.

121 אֲבִרְסָלֶה

וְשָׁלוֹם לְכָל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה. וּבִפְרֹט לִידֵידי
הַמְּפֻלָּג מוֹרְנוּ הֶרֶב יַעֲקֹב גְּרוֹ יְאִיר מְאֹד נִכְסְפָתִי
שֶׁתְּבוֹא עַל שֶׁבֶת קֹדֶשׁ הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה, וְהַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ עֲשֵׂה.
אֲךָ מַעֲצָם אֶהְבֶּתְךָ שְׁבַלְפִי לֹא יִכְלָתִי לְהִתְאַפֵּק מִלְּהַזְכִּירְךָ
לְטוֹבָתְךָ הַנְּצַחִית. בְּפֹרֵט כִּי יִדְעָתִי כִּי לְבַבְךָ שָׁלֵם עִמָּנוּ, וְנִפְשָׁךָ
קְשׁוּרָה בְּנַפְשֵׁנוּ, וּבִשְׁבִיל שְׁמוֹת כְּזֹה שְׁנִקְשָׁר בְּלִבְךָ תִּתְעַכֵּב כָּל
כָּךְ. לֹא כָךְ הִיא הַמִּדָּה וְלֹא כָךְ יִפָּה לָךְ. וְלִכְּל מִי שֵׁישׁ לוֹ דַּעַת
כָּל שֶׁהוּא בְּקֶדְקֶדוֹ, וְדִי כְּזֹה כְּעַת.

דְּכַרֵי אוּתְבָךָ בְּאַמַּת לְנִצָּח.

121 הַצ"ל

וְשָׁלוֹם לְאַהוּבֵי יָדִיד נַפְשֵׁי וּלְבָבֵי הַרְבֵּי הוֹתִיק פְּרִי צְדִיק וְכו'
מוֹרְנוּ הֶרֶב נְחֻמָּן גְּרוֹ יְאִיר נֶכֶד אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ זִכְרֵ צְדִיק
וְקֹדֶשׁ לְבָרְכָה.

כְּכָר כְּתִבְתִּי בְּמִכְתָּב לְבָנֵי שְׁיִחָיָה כְּפֹה דְּכַרֵי אֲמַת אֵלֶיךָ.
וְתִרְאֶה לְקִיָּמָם לְבוֹא מִיַּד לְפָנָה. וְאִם יִרְצֶה הַשָּׁם כְּפֹאֲשֶׁר

אֲדַבֵּר עִמָּךְ פֶּה פָּנִים אֶל פָּנִים, תִּבְיִן בְּעֵצְמְךָ אֲשֶׁר צָדְקוֹ דְּבָרֵי.
 וְחוּץ מִזֶּה אַתָּה צָרִיךְ לְהִיּוֹת פֶּה לְדַבֵּר עִמִּי לְמוֹכְתָךְ בְּזֶה וּבְכַּא
 לְנִצָּחַת. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹדֵעַ תַּעֲלוּמוֹת יוֹדֵעַ כַּמָּה וְכַמָּה אֲנִי מִצְטַעֵר
 בְּצַעֲרֶךָ. וּמִזְכִּיר אוֹתָךְ כָּל פֶּעַם, בְּפֶרֶט עַל צִיּוֹן הַקְּדוֹשׁ. אֵךְ קִשָּׁה
 מְאֹד לְעֹזֵר לְאָדָם בְּלִי שׁוּם הַתְּעוֹרְרוֹת מֵעֵצְמוֹ כִּלְל. וּבִשְׂבִיל זֶה
 מְבִיאִין פְּדִיוֹנוֹת לְצַדִּיקִים וּמְבַקְשִׁים אוֹתָם שְׂיִתְפַּלְלוּ עֲלֵיהֶם, אִךְ
 עַל פִּי שְׂדִיעוֹעַ שֶׁהַצַּדִּיקִים מִתְפַּלְלִים תָּמִיד עַל צְרוֹת יִשְׂרָאֵל
 וּמוֹסְרִים נַפְשָׁם בְּעַדָם. אֵךְ קִשָּׁה לְעֹזֵר לְאָדָם בְּלִי אֶתְעוֹרוֹתָא
 דְּלִתְתָא כִּלְל. וַיֵּשׁ בְּזֶה הַרְבֵּה לְדַבֵּר, אֵךְ אִי אֶפְשֶׁר עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה
 גַּם אִין הַזְּמַן מִסְפִּיק וְדִי בְּזֶה לְחַפֵּץ בְּאַמֶּת. וְה' יוֹדֵעַ שְׂכָל כְּוִנָּתִי
 בְּזֶה לְדַבֵּר עִמָּךְ הוּא לְמוֹכְתָךְ, וְאֲנִי מְחַיֵּב לְשֵׁרֶת אֶת אֲדוֹנָנוּ
 מוֹרְנוּ וּרְבִנּוּ זָכַר צַדִּיק וְקְדוֹשׁ לְבָרְכָה, לְהַשְׁתַּדֵּל לְטוֹבַת יוֹצְאֵי
 חֲלָצִיו הַיְקָרִים שְׂיַחֲיוּ, וְאִין בְּיַדִּי לְעֹזֵר לָהֶם כִּי אִם בְּדַבְרֵי אֲמֶת
 שְׂקַבְלָתִי מִמֶּנּוּ ז"ל. אֲבָל בְּעֹזֶרֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא עֹזֵר וַיִּשׁוּעָה
 יוֹתֵר מֵאֲלֹפִים וּרְבֻבוֹת זֶהָב וְכֶסֶף, כְּמוֹ שְׂכַתוֹב (תְּהִלִּים קיט) טוֹב לִי
 תוֹרַת פִּיךָ מֵאֲלֹפֵי זֶהָב וְכֶסֶף. בְּפֶרֶט חֲדוּשִׁים נוֹרָאִים כְּאֵלֶּה וְכו'.
 וְה' אֱלֹקִים אֲמֶת יֵאִיר בְּלִבְךָ הָאֲמֶת, שְׂתִבְיִן הַיֵּטִב דְּבָרֵי אֵלֶּה
 בְּאַמֶּת, עַד שְׂתִדְלַג עַל כָּל הַמְּנִיעוֹת שֶׁל הַכֹּל וְתִשׁוּב אֶל הָאֲמֶת,
 לְמַעַן יֵיטֵב לָךְ בְּזֶה וּבְכַּא לְעַד וּלְנִצָּחַת.

דְּבָרֵי הַמְּזוֹרָךְ וְעוֹרְרֶךְ לְמוֹכְתָךְ וּמְחַפֵּה לְרֵאוֹתָךְ בְּחַיִּים וְשָׁלוֹם
 וְשִׂמְחָה.

שפו

ברוך השם, יום ו' ערב שבת קדש שמיני ג' אחר חצות, תר"ב.

שלום וחיים לאהובי בני חביבי הרבני מורנו הרב יצחק שיהיה.

עד הנה הייתי עומד ומצפה שתבוא, ומה נעשה ומשמים הוא דעפבוך. ובשעה זאת בא רבי דוד גרו יאיר והביא מכתבך עם המעות לפדיון נפש. השם יתברך ירחם עליך ועלי, וישלח לך רפואה שלמה מן השמים רפואת הנפש ורפואת הגוף בתוך שאר חולי ישראל, אמן בן יהי רצון. ומאליך תבין גדל הצער שהיה לי מזה, אף אף על פי בן החיה נפשנו מאד בראותי על כל פנים מכתב ידך לדעת עפובך, כי היינו מצפים מאד לזה שיגיע על כל פנים איזה ידיעה מאתך. וגם על זה מכרחים לומר שבודאי הכל למובה, וכל מה דעבדין מן שמיא למב עבדין אם אף שמונעין מדברים שבקדשה; וגם יכולין לתלות החסרון בעצמו שלא התגבר פראוי פנגד המניעה. אף על פי בן חלילה לך בני חביבי מלפל בדעתך מחמת זה, כי דרכי ה' נשגבים מאד מאד. וכבר שמעתי ממנו ז"ל בפרוש (שיחות הר"ן סימן יד) שאפלו כשאין מוציאין מבח אל הפעל מה שחפצים איזה דבר שבקדשה, אף על פי בן הרצון בעצמו טוב מאד; אף על פי שבמבאר בהתורה "ויהי נא פי שנים" (לקוטי מוהר"ן חלק א סימן סו) שאין די בזה וכו', אף על פי בן הלואי שנאחו בזה שיהיה הרצון על כל פנים חזק מאד להשם יתברך ולתורתו וכו'. באשר כבר שמעתם ממני בזה הרבה. ותהלה לאל רצונך טוב וחזק מאד,

ומה נַעֲשֶׂה אַנְסֵם רַחֲמָנָא פִּטְרִיהּ. וְאֲנִי עוֹמֵד וּמְצַפֶּה עִתָּה שְׁתּוֹכֶה
עַל כָּל פְּנִים לְבּוֹא לְפָנֶיךָ בְּיוֹם ב' אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם כַּאֲשֶׁר כָּתַבְתָּ,
וְאִם כִּי אֲנִי נִחְפָּז מְאֹד לְדַרְכֵי, אַף עַל פִּי כֵן לֹא אֶפֶע קִדְּם יוֹם ב'
הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה. וְהִלּוּאֵי שְׁאֶפֶע אַחַר חֲצוֹת יוֹם ב' הַבָּא עָלֵינוּ
לְטוֹבָה כִּי יִכּוֹל לְהִיּוֹת שְׁאֶתְעַכֵּב עַד יוֹם ג' אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם, וּמַה'
מְצַעְדֵי גִבֹר כּוֹנְנִי. יֵתֵר מְזֶה אֵין פְּנֵאֵי לְהֶאֱרִיךְ מַחֲמַת כְּבוֹד שְׁבֵת
קִדְּשׁ. וְהֶאֱגֵרַת הַזֹּאת אֲנִי שׁוֹלַח עַל יְדֵי עֶרֶל מוֹסֵר כְּתָב זֶה, וְה'
בְּרַחֲמֵי יִסְעֶדְךָ מְהֵרָה, וְתָשׁוּב לְאִיתְנֶךָ בְּשָׁלְמוֹת, וְתִתְגַּבֵּר
וְתִתְחַזֵּק בְּכָל עֵז לְקַבֵּל שְׁבֵת בְּשִׂמְחָה גְדוֹלָה, מֵה שְׁזָכִיתָ שְׁיִהְיֶה
לְךָ רְצוֹנוֹת טוֹבִים לְהִיּוֹת עִמָּנוּ יַחַד. וְלֵה' הִישׁוּעָה שְׁנֵהִיָּה תָמִיד
בְּיַחַד אֶפְלוּ כְּשֵׁאֵין אָנוּ רוֹאִין זֶה אֶת זֶה, כִּי הַגּוֹפִים רְחוּקִים
וְהַנְּפִשׁוֹת קְרוּבִים, וּכְלָנוּ קְשׁוּרִים יַחַד בְּשֵׁרֶשׁ נַפְשֵׁי־רוּח־נְשָׁמָה
בְּהַצְדִּיק הָאֱמֶת וְכוּ' וְזֶה כָּל תְּקוּנָנוּ לְנֶצַח.

דברי אביך המצפה לראותך מהרה בתיים ושָׁלוֹם וְשִׂמְחָה.

וְלֵן אֶבְרָהָם

שִׁפּוּז

ברוך הַשֵּׁם, יוֹם ה' שְׁלַח לְךָ תר"ב בְּרִדִּימָשׁוּב.

שָׁלוֹם לְאֵהוּבֵי בְנֵי הָרַבֵּנִי מוֹרְנֵנוּ הַרֵב יִצְחָק שְׁיִחְיֶה עִם כָּל
יוֹצְאֵי חֲלָצֵיו שְׁיִחְיֶה.

דַּע בְּנֵי חֲבִיבֵי, כִּי בָאתִי לְפָנֶיךָ בְּרִדִּימָשׁוּב בְּיוֹם ג' הָעֶבֶר.
וְאֶתְעַכֵּב פֹּה עַל שְׁבֵת קִדְּשׁ הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה, הַשֵּׁם
יִתְפָּרֵד יוֹפְנֵנוּ לְקַבֵּל שְׁבֵת קִדְּשׁ כְּרָאוּי. וּבְכָל מְקוֹם שְׁבָאִים וּבְכָרְט

פה, שומעים צעקות ואנחות וקולות של חסרונות כמעט בלי
 שעור. והמבין שומע מכלם רמזים שאין מקום לנוס מהפגעים
 רחמנא לצלן ומכל החסרונות וכו', כי אם להשם יתברך אל
 התורה ואל התפלה וכו'. ואפלו מי שאינו מקיים זאת כראוי,
 צריך להתגבר לשמח על חלקו שיודע על כל פנים קצת מזה,
 ולהרגיל עצמו לילך בדרכי אמת שהוציא לאור אדונינו מורנו
 ורבנו זכר צדיק וקדוש לברכה, ולהיות מודה על העבר על כל
 ההרחבות שמוצאין בתוך הצרות והדחקות בעצמן, ולשמח בהם
 ולבקש על להבא וכו'. אם אמרתי אספר כמו, כמה וכמה צריכין
 לילך בזה יקצרו המון יריעות. חזק בני וחזק, כי עדין ה' עמך
 וחושב על תקונך, ובודאי לא יעזב אותך. ותתחיל מעתה
 להתגעגע לקדשת ראש השנה הקדוש, לקדשת הקבוצין הקדוש
 וכו'. ותהיה רגיל מאד בספרי אדונינו מורנו ורבנו זכר צדיק
 לברכה, וכמה שזכינו לכאר ולחדש בהם, ותמצא מרגוע לנפשך
 להתחזק בכל יום בתורה ושיחה זו תפלה, ולהתחזק בשמחה
 בכל דרכי עצותיו הקדושות איך שהוא, ולצפות לישועה תמיד.
 כי לא יזנח לעולם ה' לא שבך ולא שביק.

דברי אביד המחכה לישועה.

מן אבדסלף

ותפרם בשלום כל אנשי שלומנו.

כ"ב אלול

שפח

ברוך השם, יום ד' ראש חודש תמוז תר"ב בְּרָדִיטְשׁוֹב.

שְׁלוֹם לְאַהוּבֵי בְנֵי חֲבִיבֵי הָרַבְנֵי מוֹרְנוּ הָרַב יִצְחָק שֵׁיחִידָה, עִם
כָּל יוֹצְאֵי חֲלָצִיו שֵׁיחִיו.

מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי הַיּוֹם, וּכְבֵר הַקִּדְמָתִי לְשַׁלַּח לְךָ מִכְתָּבִי
מִפֶּה. מַעוֹת לֹא פָעַלְתִּי פֶה מֵהָעִיר כְּלָל, רַק מַעֲט
מוֹגִיסֵי וּמִבֵּית הָאֲכַסְנָאֵי שְׁלִי, וְעַדִּין אֵינִי יוֹדֵעַ אִם יִסְפִּיק עַל
הַיּוֹצְאוֹת לְאוֹמָאן. וְכָל מֵה דְעֵבֵד רַחֲמָנָא לְטַב עֵבֵד, עֵינֵי תְלוּיוֹת
אֵלָיו יִתְבָּרַךְ לְכַד עַד שֵׁיחַנְנוּ בְּלָנוּ בְּגַשְׁמִיּוֹת וְרוּחַנִיּוֹת. מֵה
שֶׁנַּעֲשֶׂה בְעוֹלָם רוֹאִין בְּדַרְךְ בְּיוֹתֵר, בְּפָרַט בְּפָרָכִים הַגְּדוֹלִים כְּמוֹ
פֶה. צַעֲקַת כָּל אֶחָד וּמְרִירוֹתוֹ עַד לְשָׁמַיִם יִגִּיעַ. וְהַמְבִין שׁוֹמֵעַ
שֶׁבְּפִנְיֵימֵינֵיהֶם צוֹעֲקִים מֵה הַתְּכָלִית וּמֵה יִהְיֶה בְּסוֹפְנוּ וְכוּ'. אִךְ
בְּחִיצוֹנִיּוֹת שׁוֹמְעִים בְּיוֹתֵר צַעֲקַת הַמְּצִיאָה שְׁמוֹצָא כָּל אֶחָד
וְאֶחָד שֶׁהוּא עֲנִין וּמוֹצָא אֲנִי מֵר מִמּוֹת אֶת הָאִשָּׁה שֶׁהוּא
הַפְּרָנְסָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (יבמות סג:). וְגַם כְּפִשׁוּמוֹ מֵה
שֶׁסּוֹבְלִים מִמֶּנָּה וְהָעֶקֶר בְּדַבַּר הַפְּרָנְסָה. וְרוֹאִים בְּחוּשׁ מֵה שֶׁאָמַר
אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְנּוּ ז"ל שֶׁאֲלַמְּלָא מְלַחָא לָא הוּי עֲלַמְּא יָכִיל
לְמַסְבֵּל מְרִירוֹתָא (לְקוּמֵי מוֹהַר"ן קָמָא סִימָן כג), וְזֹאת נַחֲמָתִי בְּעֲנֵי מֵה
שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ בְּבִרְרוֹת כָּל זֶה. וּבַחֲסָדֵי ה' הַגְּדוֹלִים הוֹדִיעַ לִי מֵהַפְּרִיַת
מְלַח עוֹלָם הַמְּמַתִּיק כָּל זֶה, מֵה נָשִׁיב לֵה' כָּל תַּגְּמוּלוֹהֵי עֲלֵינוּ.

שַׁפְטָא

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם ב' חֲקַת תַּר"ב אוֹמָאן.

שְׁלוֹם לְאַהוּבֵי בְנֵי חֲבִיבֵי, מוֹרְנוּ הֶרֶב יִצְחָק שִׁיחִיה, עִם כָּל
יוֹצְאֵי חֲלָצִיו, שִׁיחִיו.

דַּע בְּנֵי יִקְרִי, כִּי אֶתְמוּל בְּאַתִּי בְּחֻצוֹת הַיּוֹם לְפָה קָהֵלַת
אוֹמָאן. בְּרוּךְ הַשֵּׁם, אֲשֶׁר הֵבִיאֵנִי עַד הַלֵּם. זֶה חֲלָקִי מִכָּל
עַמְלִי, מֵה שְׂאֵנִי זוֹכֵה כָּל פַּעַם לְהִיּוֹת פֹּה עַל צִיּוֹן קְדוֹשׁ וְגוֹרָא
וְכו', בְּזֶה, וְאֵנִי יוֹדֵעַ מֵהָאֹר הַגָּנוּז שָׁם וְכו'; מָה אֲשִׁיב לָהּ כָּל
תַּגְמוּלוֹהֵי עָלַי.

וְכִבֵּר זְכִיתִי הַיּוֹם, שֶׁהֵיְתִי שָׁם עַל צִיּוֹן הַקְּדוֹשׁ. בְּעַל הַרְחָמִים
יִשְׁמַע אֲנִקְתְּנוּ וְיִרְאֶה בְּלִיּוֹן־עֵינֵינוּ לִישׁוּעָתוֹ הָאֱמִתִּית,
וְלַמַּעַן שָׁמוּ יַעֲשֶׂה בְּרַחֲמָיו אֶת אֲשֶׁר בְּחֻקוֹתָיו נִלְדָּה וְאֵת מִצְוֹתָיו
נִשְׁמַר, וְיִסִּיר לֵב הָאֶבֶן מִקֶּרְבָּנוּ וְכו', נִגְלִיָּה וְנִשְׁמַחָה בִישׁוּעָתוֹ.

וְהִנֵּה הֵיְתִי בְּקַהֲלָה קְדוֹשָׁה שְׂדֵה לְבָן עַל שַׁבַּת קְדֹשׁ פְּרֻשֶׁת
קֶרַח הָעֵבֶר, אֲשֶׁר מִיּוֹם הַיּוֹתִי לֹא הֵיְתִי שָׁם כִּי אִם
פַּעַם אַחַת מִדֵּי עֵבְרִי לְמִשְׁאַרְנָאֵפִיל, וְגַם רַק לְפִי שְׁעָה קִלְיָה.
וְעַתָּה עֲמַדְתִּי שָׁם מִיּוֹם ו' עַד יוֹם ב' הָעֵבֶר. וּמִבְּנֵי הָעִיר לֹא הָיוּ
אֲצִלֵי הַרְבֵּה כִּי אִם קְרוּבִים וּמְחַתְּנִים שְׁלָנוּ וּמְעַט מֵהָעִיר. אֲבָל
בְּחֻסְדֵי ה' עָבַר הַשַּׁבַּת בְּשָׁלוֹם וּבְכַבּוּד קִצַּת, וְהָיָה לִי אֲכַסְנָאִי
מוֹכֵה מְאֹד וְגַם קִבֵּץ לִי קִצַּת מְעוֹת.

הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד יַעֲזְרֵנוּ לְהַבִּין רְמִזִּים מִכָּל זֶה לְהַתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם
יִתְפָּרֵד בְּאֱמֶת. וְגַם אֶתָּה וְאֶנְחָנוּ כְּלָנוּ מְחִיבִים לְקַבֵּל

רמזים מכל מה ששומעים ורואים מה שעובר בעולם, פי הכל בשביל לקרות אותנו להתקרב אליו יתברך. כמו שכתוב בהתורה ויהי מקץ זכרון (סמן נד), גם מדי עמדי בשדה לכן ביום א' העבר, גלגל השם יתברך שפא לאכסנאי שלי פתאם ידידנו רבי אפרים מקרעמיניטשאג ורבי אבא בן רבי שמואל מפשעהרין, שנסעו דרך שם לבארדימישוב בדבר עסק שדוד, ושמחו עמי מאד ודברנו קצת דברי תורה בפרט מענין אמונה. והזכרנו קצת מה שכתוב בהתורה תקעו ב' שצריכין לצעק מעמק הלב, פחינת ממצמקים קראתיך ה' כדי לחתור הפנים שמהם גדלה האמונה הקדושה, כי באותו היום ובעת הסמוך נכנס בלבי בעמק מאד מאד אלו הדבורים הקדושים ששמעתי מפיו הקדוש כשגלה התורה הנוראה הנ"ל, אז מע מוז דעביוון דאם וואסער וואס פן דארט וואקסט אמונה ושמוכרחים לחתור אחר הפנים שמשם גדלה האמונה וכו'. מה אמר לך בני חביבי מה שמתנוצץ בלבי בענין זה. ואי אפשר לבאר בכתב ובעל פה, ובפרט על פני השדה. גדולים מעשי ה', גדולים חסדי ה', מה שהפליא עמנו בדורותינו, לולא ה' שהיה לנו ששלח לנו מושיע ורב אמת בזה כבר אבדנו בענינו. חסדך גדול עלינו והצלת נפשנו וכו'.

בְּתַבְּתִי לך כל זה בני חביבי, שתתעורר מזה להתחיל מחדש לשמח נפשך בכל עת על פי כל הנ"ל, וכך מה שדברנו בזה הרבה מכבר. ברוך ה' שלא נתננו מרף וכו'. איך שהוא גדלה הצלחתנו לנצח מאד, מה שנצלנו על כל פנים מלהיות מתנגדים חס ושלום על אור נשגב אור טוב ומטיב וכו' בזה, ברוך אלהינו שפראנו לכבודו וכו'.

יִוְדִיעַנִי אִם כָּבֵר שָׁלַח אֲנֶרֶת לְיָאֵם אֹדוֹת עֲסָקְנוּ, וְתוֹדִיעַ לְר' בָּעַר מִסְקָאֵלָא שְׁאַנְחָנוּ אוֹחֲזִים עֲצִמְנוּ בְּעֶסֶק הַמִּשָּׂא וּמִתֵּן שְׁעֵשִׂינוּ בִּינֵינוּ, רַק שְׁקִשָּׁה לְהִתְחִיל קִדְם רֵאשׁ הַשָּׁנָה, מַחֲמַת שְׂרָבִי נַחְמֵן הַנַּ"ל נִסְעַ בַּנַּ"ל בְּדַבְרֵי הָעֶסֶק וְעוֹד עֹבֹבִים הִרְבֵּה. אֲבָל אַחַר רֵאשׁ הַשָּׁנָה הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה, בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, נִרְאָה לְעֶסֶק בְּזֶה. רַק שְׁלֵא יִהְיֶה רַבִּי בָּעַר הַנַּ"ל עֹצֵל לְכַתֵּב לָךְ בְּכָל פְּעַם אִם עוֹמֵד בְּדַבְרוֹ לְעֶסֶק עֲמָנוּ, וְאִם כָּבֵר הִתְחִיל מְלֵאכְתּוֹ וְכוּ'. וְיִוְדִיעַנִי גַם מִרַבִּי יוֹאֵל גִּרּוֹ יֵאִיר, וּמִרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מִטַּעַפְלִיק שָׁגַם הֵם יִכְתְּבוּ לָנוּ אִם הִתְחִילוּ בְּמְלָאכָה, וְאִם מְלֵאכְתֶּם טוֹבָה וְנִקְיָה וְכוּ'. וְתִרְאָה אֶתָּה לְכַתֵּב לִי בְּכָל פְּעַם מַה שְׁפַתְבָּתָּ לָהֶם וּמַה שְׁהִשִּׁיבוּ לָךְ, כִּי הוּא עֶסֶק גְּדוֹל שֶׁל זְכוֹת הַרְבִּים וְכוּ'. וְלִמְעַן הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ שְׁאֵל תִּתְעַצֵּל בְּעִנְיָן זֶה כָּלֵל לְעֶסֶק בְּזֶה בְּשְׁלִיחַת מִכְתָּבִים כְּרֵאוּי, וְלִהְיוֹדִיעַנִי בְּכָל פְּעַם וְכוּ"ל, וַיְמִין ה' רֹמְמָה יַעֲמֵד בְּעִזְרַתְנוּ תְּמִיד לְהִתְחִיל וְלִגְמוֹר בְּכָל פְּעַם עֲסָקְיוֹ הַקְּדוּשִׁים. ה' יִגְמֹר בְּעִדְנוּ לְטוֹבָה.

דְּכַרִּי אֲכִיד הַמְצַפָּה לִישׁוּעָה.

יגל אפרסוף

וְשָׁלוֹם לְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמְנוּ בְּאַהֲבָה.

כ"ג אלול

שיצ

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, יוֹם ו' עֶרֶב שַׁבַּת קִדְשׁ פְּרִשַׁת חַקַּת תּוֹר"ב אוֹמָאן.

שָׁלוֹם לְכֵנִי נַחְמֵן שִׁיחִיָּה, וְלְכֵנִי יוֹסֵף יוֹנָה שִׁיחִיָּה.

לְמַעַן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּאֶגְרָטָא צוֹא לְעַרְנִין, וְעַט אֵיךְ תְּמִיד
 גוֹט זײַן. דִּיא וועלט איז גַּאָר נִיט. סַע בְּלֵיבֶט מְעַר נִיט
 נָאר תּוֹרָה און תְּפִלָּה און מַעֲשִׂים טוֹבִים. וואס איר וועט דאַרְפִּין
 נִיטײַג, וועל אֵיךְ אֵיךְ הַעֲלִפִּין בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, און גְּרוֹסֶקֵיט
 בַּאֲדָרְף מְעַן נִיט. דִּי טִייעֶרִי מְלַבּוֹשִׁים פֶּאר אִימְעֶרִין דְּעַם
 מְעַנְטִשׁוֹן דָּאס לְעַבִּין, בְּפֶרֶט גִּימִינִי לִיט בְּפֶרֶט אַזױנִי נְרַדְפִּים
 וויא מִיר, זַענִין וואס אִיטְלִיכער גִּילְדִין קוֹמֵט מִיר אָן בְּנֶם גְּדוֹל,
 וואס מַע קאַן גַּאָר נִיט דַּער צִיילֵן, מִכָּל שְׂפָן אַרױם שְׂרִיבֵן. נָאר
 פֶּן דַּעַסֵּט וועגִין וועט אִינז גַּאט בְּרוּךְ הוּא הַעֲלִפִּין עֶסֶן און
 מְרוֹנְקֶען און אַ קאַפֶּטִין. נָאר לְעַרְנִיט און דַּאוּוִינֵט און הִיט אֵיךְ
 פִּין שְׁלַעַכְז און זִיט פֶּרִיילִךְ. גַּם זַעהֵט אִיר זאַלט שְׂרִיבֵן אֵיךְ
 אַלֶּע טאַג. און האַלט עֶרְלִיךְ אַמְכֶם הַפְּשֶׁרָה. לְמַעַן הַשֵּׁם אִיר
 זאַלט אֵיךְ נִיט קְרוּוִיג, מִכָּל שְׂכָן נִיט שְׁלֵאגִין, חַס וְשָׁלוֹם. אִיר
 זאַלט קִיין צַעַר חַס וְשָׁלוֹם נִיט אָן טַאן לְאַמְכֶם תְּחִיָּה, זִיא
 הַאֲרִיוֹט אַרום אֵיךְ גִּינוּג. און זאַגְט תְּהַלִּים אַלֶּע טאַג. און הִיבֶט
 אֵיךְ אָן צוֹא גִּוּוִינִין אִוִים רִיידִין זִיךְ דָּאס הַאֲרִץ פֶּאר הַשֵּׁם
 יִתְבָּרַךְ וועט אַזױ וואול אֵיךְ זײַן. נִיט אֵיךְ אֵלִיין שְׂרִיבֵן אֵיךְ
 דָּאס, פִּי גַם לְאַחִיכֶם הַגְּדוֹלִים שִׁיחִיו שְׂרִיבֵן אֵיךְ דָּאס. אֵיךְ זִיא
 דַּאָרְפִּין אַלֶּע דִּי רִייד, נָאר אִיהֶר זַענֵט יִנְגַּע קִינְדֶּער אִיר זאַלט
 לֵאנֵג לְעַבִּין. בְּעַדֲאַרְפֵּט אִיהֶר פֶּון הִינֵט זִיךְ גַּעוּוִינִין דַּער מִיט צו
 גִּיין צו מְרַאכְטִין רַק אֵיךְ דְּעַם אִינְטַעֲרִשְׁטִין תְּכָלִית. אִיר זַענֵט
 בְּרוּךְ הַשֵּׁם נִיט קִיין טַפְּשִׁים חַס וְשָׁלוֹם. אִיר וועט פֶּאר שְׁטִיין
 מִינִי רִייד נָאר אַז אִיר וועט זִיא מְקַיִים זײַן, וועט אִיר נָאךְ

בעסער פאר שטיין. [למען השם יתברך, התמידו בלמוד, יהנה לכם טוב תמיד, העולם הזה הוא כלום, לא נשאר יותר רק תורה ותפלה ומעשים טובים, מה שאתם תצטרכו בהכרח אעזר לכם בעזרת השם יתברך, וגדולות אין צריכים, הלבושים הוקרים ממרמרים לאנשים את החיים, בפרט אנשים פשוטים ונרדפים כמותינו, שכל זהוב באים לי בנס גדול שאי אפשר לספר ומכל שכן לכתוב, אך בכל זאת יעזר לנו אלקים ברוך הוא באכילה ושתיה ולבוש, רק למדו והתפללו ושמרו עצמכם מפל רע ותהיו שמחים. גם תראו לכתוב בכל יום, ולכבד היטב את אמכם הכשרה, למען השם שלא תריבו, ולא להכות חם ושלום, ואלא תגדמו שום צער לאמכם תחנה, היא מתנגעת סביבכם מספיק, תגידו תהלים בכל יום, ותתחילו להרגיל עצמכם לשפוף כל לבכם לפני השם יתברך, ויהנה לכם טוב. לא רק לכם לבד אני פותב זאת, כי גם לאחיכם הגדולים שיחיו אני פותב זאת, גם הם צריכים את כל הדבורים הללו, רק אתם הנכם נערים צעירים שאתריכו ימים, הנכם צריכים מהיום להרגיל את עצמכם ללכת עם זה להרגיל עצמכם לחשב על התכלית האחרונה, אתם ברוך ה' לא טפשים ואתם תבינו דברי, אך בשתקומו אותם תבינו אותם יותר טוב]. והשם יתברך יאריך ימכם ושנותיכם בתורה ומעשים טובים אמן.

121 ה"ל

ב"ד אלול

שצא

בעזרת השם יתברך, יום ב' בלק תר"ב אומאן.

שלום לאהובי בני חביבי הרבני מורנו הרב דוד צבי גרו יאיר.

אֶתְמוּל קִבַּלְתִּי מִכְתָּבְךָ בְּתוֹךְ מִכְתָּב בְּנִי, שְׂיַחֲיָהּ, מִטּוֹלְמָשִׁין,
וְהָיָה לִי לְנַחַת. אָבֵל גְּדוֹל צַעֲרִי מִצַּעֲרֶךָ מִחֲלִישוֹת
וּזְגִתְךָ תַּחֲיָהּ, וְקוֹיֹתִי לְהִשָּׁם יִתְבָּרַךְ שְׂיִשְׁלַח לָהּ רְפוּאָה שְׁלֵמָה מִן
הַשָּׁמַיִם מִהֲרָה בְּלִי שׁוּם רְפוּאוֹת וְתַחֲבֹלוֹת. וְתִזְהֵר מְאֹד מְאֹד
אֵת כָּל בְּנֵי בֵיתִי שְׂיִשְׁמְרוּ עֲצֻמָּן לְבְלִי לַעֲסֹק עִמָּה בְּשׁוּם רְפוּאוֹת
שֶׁל הַחֲמוּן הַנִּקְרָאִים בְּאַבְסִקָּע [נָשִׁים זְקֵנוֹת]. וְלֹא רְפוּאוֹת
הַדְּאִקְטוֹרִים חֵם וְשָׁלוֹם, כִּי כָּלֵם שֶׁקֶר וְכֹזֵב, לֹא יוֹעִילוּ וְלֹא
יִצְּלוּ, אֲדַרְבָּא מְזִיקִים הַרְבֵּה. וְאַפְּלוּ לְהַעֲצִירוֹת לֹא יַעֲשׂוּ שׁוּם
דְּבַר, כִּי עַל פִּי רַב הוּא טוֹב לְבְרִיאוֹת הַגּוֹף (עֵינַי שִׁיחֹת הַר"ן). וְאִם
חֵם וְשָׁלוֹם הַעֲצִירוֹת יוֹתֵר מְדַאי, בְּוֹדָאֵי אֲסוּר לַעֲסֹק בְּסִפּוֹת
רְפוּאוֹת שֶׁקֶר גְּשָׁמִיִּים כִּי לֹא יוֹעִילוּ, וְיוֹתֵר שְׂיִזְיִקוּ חֵם וְשָׁלוֹם. רַק
לְסִמְךָ עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד 'אֲשֶׁר יִצַּר אֶת הָאָדָם בְּחֻכְמָה וּבְרָא
בּו' וְכו' עַד 'רֹפֵא חָלִי כָּל בָּשָׂר וּמַפְּלִיא לַעֲשׂוֹת', וְרַק הוּא לְבַד
רֹפֵא אֱמֶת נְאֻמָּן וְרַחֲמָן, הוּא יְכַאֵיב וְיַחֲבֹשׁ, הוּא וְלֹא אֲחֵר;
וְכִבֵּר דְּבַרְתִּי בְּזַה הַרְבֵּה בְּשֵׁם אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ ז"ל, אֵךְ אֲנֹכִי
הָרוּאָה שְׂעַדְיוֹן צְרִיכִין לְדַבֵּר בְּזַה הַרְבֵּה. וְהִלּוּאֵי שְׂיִוְעִיל לְהַצִּיל
נְפֻשׁוֹת. עַל כָּל פְּנִיִּים בְּבֵיתִי אֵין רְצוֹנִי שְׂיִכְנֹס שׁוּם סֵם שֶׁל רֹפֵאֵי
אִילִיל. רַק לְקַיִם כְּמוֹ שְׂשִׁמְעֵתִי מִפִּיו הַקְּדוֹשׁ שְׂאֲמַר לְעֵנְיָן זֶה בְּזַה
הַלְשׁוֹן: וְוַאִם טוֹט מְעַן אִזּוּ מְעַן אִזּוּ אֵין פֶּעֲלֵד" [מָה עוֹשִׂים
כְּשֶׁנִּמְצְאִים בְּשִׁדְחָן וְכו']. וְאַנִּי כִּפִּי פְרוֹשׁוֹת אֶל ה', יִשְׁלַח עֲזָרָה
וְיִשׁוּעָתָהּ מִהֲרָה לְהַחֲלִימָהּ וְלְרַפְּאוֹתָהּ חַיִּשׁ קַל מִהֲרָה אָמֵן בֵּן יְהִי
רְצוֹן.

וְאַתָּה גַּם אַתָּה בְּנֵי חֲבִיבִי, תִּתְעוֹרֵר מֵעַתָּה עַל יְדֵי כָּל מֶה
שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, לְהִתְחִיל לְהַרְגִּיל עֲצֻמָּךְ לְתַלּוֹת עֵינֶיךָ
לְמִרוֹם עַל כָּל מֶה שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, כִּי אֵין לָנוּ עַל מִי לְהִשָּׁעַן כִּי אִם
עַל אֲבִינוּ שְׁבַשְׁמַיִם. וְתִרְאֶה לֹמֵר תְּהִלִּים בְּכּוֹנֵה וְלַעֲסֹק
בְּהַתְּפִלוֹת שְׁלָנוּ בְּכָל יוֹם, גַּם לְפָרֵשׁ שִׁיחַתְךָ בְּכָל פֶּעַם בְּפִרְטָא
עַתָּה. קְוֶה לֵה' וַיִּזְשַׁע לְךָ. גַּם תִּרְאֶה עַל כָּל פְּנִים מֵעַתָּה לְהַשְׁלִיךְ
מֵאַתָּךְ דְּרָכֵי הַנְּעוּרוֹת וְהַפְּחָרוֹת וּמִדּוֹת לֹא טוֹבוֹת שְׁנֵאֲחֻזוּ בְּךָ
שְׂאִינָם שְׂיָכִים לְךָ כָּלֵל, שְׁהֵם הַקְּפִידוֹת וְהַפְּעַם, וְתַקְּיָם "וְהִסֵּר
פֶּעַם מִלְּבָבְךָ וְהִעֲבִיר רָעָה מִבְּשָׂרְךָ". וְתִאֲמִין לִי בְּנֵי חֲבִיבִי שְׁעָקֵר
צַעְרֵי מִהַקְּפִידוֹת שְׁלָךְ וּמִכַּעֲסָךְ וְאַנִּינּוֹת דַּעְתְּךָ אֵינּוּ מֵהַצַּעַר
שְׂאֵתָה גּוֹרֵם לִי אוֹ לְבְנֵי בֵיתִי וְלוֹגְגָתִי הִיא חֲמוּתְךָ תַּחְוֶה, רַק כָּל
צַעְרֵי וְדַאֲגָתִי מִזֶּה עַל שְׂאֵתָה מִזִּיק חֵם וְשְׁלוֹם בְּזֶה הַרְבֵּה
לְעֲצֻמָּךְ בְּגַשְׁמִיּוֹת וְרוּחָנִיּוֹת; וְאַנִּי חָפֵץ מְאֹד בְּטוֹבְתְךָ וְהַצְּלַחְתְךָ
בְּגַשְׁמִיּוֹת וְרוּחָנִיּוֹת לְנִצָּחַ, עַל כֵּן אֲנִי פּוֹתֵב לְךָ מִקִּירוֹת לְבִי. וַיִּתֵּר
מִזֶּה תִשְׁמַע מִפִּי מוֹסֵר כְּתָב זֶה יְדִידֵינוּ הוֹתִיק רַבִּי לִיבְלֵי גְרוֹ
יֵאִיר, וּבִקְשָׁתִי מִמֶּךָ בְּנֵי חֲבִיבִי, שְׂאֵל תְּקוּיָן בְּתוֹכְחָתִי. וְאַל
תִּקְפִּיד וְאַל תִּכְעַם עַל זֶה בְּעֲצֻמוֹ עַל מֶה שְׂאֲנִי פּוֹתֵב לְךָ כָּל זֶה,
כִּי מֵאַהֲבַתְךָ אֲשֶׁר בְּלִבִּי אֲנִי מְדַבֵּר עִמָּךְ לְטוֹבְתְךָ הַנְּצַחִית. כִּי אֲנִי
יודֵעַ שְׁלִבְךָ בְּפִנִּימִיּוֹת נִכְסָף מְאֹד לְהִתְקַרֵּב לְהִשָּׁם וּתְפָרֵךְ בְּאַמְתָּ,
רַק דְּרָכֵי הַנְּעוּרוֹת וְהַפְּחָרוֹת מְבַדִּילִים בֵּינְךָ לְבֵין הַדְּרָךְ הָאֲמֵת,
עַל כֵּן לֹא יִכְלַתִּי לְהִתְאַפֵּק מִלְּהוֹכִיחְךָ בְּאַהֲבָה כְּאֵב אֶת בֶּן יִרְצָה.
וְגַם תִּרְאֶה מֵעַתָּה עַל כָּל פְּנִים לְהַרְגִּיל עֲצֻמָּךְ לְלַמֵּד יוֹתֵר בְּכָל
יוֹם תְּלַמּוּד וּפּוֹסֵק בְּכָל יוֹם, וְחִמְשׁ עִם פִּרוּשׁ רַש"י וּנְכִיאיִם

ובתובים, וגם ספרי רבנו ז"ל תלמוד בכל יום למען ייטיב לך לעד ולנצח.

והנה על ידי הערל שנסע עם ר"ג גרו יאיר שלחתי מכתב אליכם. ותראה לכתב לי אגרת ולשלח לבני לטולטשין. ותכתב לי אם קבלת המכתב על ידי הערל הנ"ל ומכתב הזה, ואם נכנסו דברי באזניך. וגם תכתב לי משלום זונתי תחיה ומבני שיחיו, מפל אחד ואחד, כי מה שכתבת לי במכתבך מבני שיחיו, בפרט מה שבני נחמן שיחיה מתמיד בלמודו, ובני יוסף יונה שיחיה לומד גם כן יותר מקדם החיית את נפשי מאד. כן יחיה ה' את נפשך וישלח מהרה רפואה שלמה לזונתך תחיה. רק יש לי צער גדול ממה שכתבת מבתי חנה ציריל תחיה שאינה בקו הבריאה. גם רבי נפתלי גרו יאיר ספר לי מזה, ותבקש אותה שלא תצטער, ובפרט שלא תעסק בשום רפואה גשמית חס ושלום, רק תבטח בה' שירפא אותה מהרה. גם אל תדאג על פרנסה כל כך, כי זה מזיק לה חס ושלום הרבה לבריאת גופה, ותבטח בהשם יתברך שלא יעזב אותה לעולם. והיה רצוני להאריך יותר. אך אין הזמן מספיק, ודי בזה בעת.

דברי אביד המורוד ומוכיחך לטובתך בזה וכבא לנצח. ומצפה
ומחכה שתקנים דברי מעתה. או טוב לך לעד.

שיצב

בעזרת השם יתברך, יום ג' בליל תר"ב אומאן.

שלום לאהובי בני שיהיה.

מכתבך קבלתי. ושם נאמר מענין הברית מילה, שזכינו
שנולד בן למזל טוב לנכד אדונינו מורנו ורבינו ז"ל
מורנו הרב נחמן גרו יאיר. ושמחנו בזה ביום ה' לעת ערב. השם
יתברך יעזר שיהיה לו למזל טוב ולכלנו, שנזכה שיצמח על ידי
זה ישועתו וישועתנו בתוך כלל ישראל הקדושים אמן כן יהי
רצון.

ביום א' העבר קבלתי מכתבו, וגם היום קבלתי מכתבו עם
אגרת קטן מיאם, והיה לי לנחת גדול. גם מה שפתבת
ליאם היה לי לנחת מאד, כי אני מצפה שנעסק בעסק זה
בעזרת השם יתברך, על כן צריכין שיהיו המכתבים מצויים
בינינו ובין האיש משם. ומבטחני שבודאי כבר השבת לו
שקבלתי מכתב הנ"ל ממנו. ובודאי פתבת לו שאני עוסק בעזרת
השם יתברך להכין עצמי לגמר המשא ומתן שעשיתי עמו,
ושיתב לנו עוד הפעם בבאור היטב אם כבר התחיל במלאכתו
כראוי, ושיגיע לי על זה מכתב גם מרבי יואל, ובפרט מידידנו
רבי אליעזר מטעפליק אשר הוא שם. ואני עיני מיחלות לה,
הוא יגמר בעדי לטובה. ותראה לכתב לי לטשעהרין מה
שפתבת לשם. מכל שכן אם תקבל עוד איזה תשובה משם או
מלבוב, או מרבי נחמן מהייסין גרו יאיר, הכל תודיעני באר

הַיֵּטֵב. וְכָל הַמִּכְתָּבִים שֶׁתִּשְׁלַח, תִּשְׁלַח רַק לְקַהֲלַת מְשַׁעֲהַרְיִן, וְאַנִּי בִּדְעָתִי לְנִסְעַ בַּיּוֹם ה' הַסְּמוּךְ אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם לְמִירָה־אוֹיִצֶעַ. וּמִשָּׁם עַל שַׁבַּת קֹדֶשׁ שֶׁאַחֲרָיו לְמִשְׁעֵה־רִינִי.

חֲזִק וְחֲזִק בְּכָל יוֹם מִחֲדָשׁ, וְתוֹכַר הַיֵּטֵב שֶׁהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת בְּכָל עֵת וְהַכֹּל לְטוֹבָה. וְסוֹף כָּל סוֹף יוֹשִׁיעַ הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ בְּיָדָיו, לֹא בְּצַדִּיקוּתֵינוּ וּבְמַעֲשֵׂינוּ הַטּוֹבִים, כִּי אִם בְּזָכוֹת הָאֵשֶׁל הַגְּדוֹל אֲשֶׁר בְּרוּם רָמָה וְכו'. וְעַלֵּינוּ לְשַׁבַּח וּלְשַׁמַּח בְּכָל יוֹם שְׂאִין אֲנוּ מִתְנַגְּדִים עַל תְּקוּנָתֵנוּ הָאֲמִתִּית שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֲמִתִּי שֶׁאֲנוּ חוֹסִים בּוֹ, מִכָּל שָׁפָן שֶׁאֲנוּ זוֹכִים לְעַסֵּק בְּסַפְרָיו הַקְּדוּשִׁים. וְיָמָה שֶׁפָּתַחְתָּ לִּי מִהַתּוֹרָה כִּי מִרְחַמֶּם יְנַהֵגִם (לְקוֹפֵי תַּנְיָנָא סִימָן ז) הִחִיָּה אוֹתִי מְאֹד מְאֹד. מִי יִתֵּן וְהָיָה לְבַבְךָ זֶה כָּל הַיָּמִים לְעַסֵּק בְּכָל יוֹם בְּסַפְרָיו הַקְּדוּשִׁים, בְּכָל הַסְּפָרִים וּבְהַתְפָּלוֹת וּבְמָה שֶׁזָּכִינוּ לְחַדֵּשׁ וּלְבָאֵר בָּהֶם, כִּי הֵם חֵייד לְנִצָּחַת. הַפֶּד בָּהֶם וְהַפֶּד בָּהֶם וְכו' כִּי אֵין לָךְ מִדָּה טוֹבָה מֵהֶם.

דְּבָרֵי אֲבִיד הַמְצַפָּה לִישׁוּעָה.

מִן אֲבִירָא

וְתַפְרֵם בְּשָׁלוֹם כָּל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה.

שִׁעָג

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ, יוֹם ב' פִּינָחַס תר"ב אוֹמְיָן.

אֶהוּבִי בְּנֵי חֲבִיבֵי. דַּע כִּי גְדוֹל ה' וְלִגְדָלְתוֹ אֵין חֶקֶר. וּבְנַפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר עוֹשֶׂה עִם כָּל בֶּשֶׂר וּמְחַדֵּשׁ בְּטוֹבוֹ בְּכָל יוֹם מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית וְכו', סַבֵּב עִמִּי שְׁנַתְעַכְבְּתִי פֹה קַהֲלַת

אומאן על שבת קדש, אחרי שפבר הייתי מוכן בדעתי מפמה ימים לנסע ביום ה' העבר לטירהאוויצע. אך רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום, ומה' מצעדי גבר פוננו וכו'. ובפרט אנכי העני והאביון שאיני יודע כלל להיכן מוליכין אותי, באשר הודעתיד במכתבי הקודמים. אך זאת נחמתי בעניי, וזה הוא תקנתי ושמחתי מה שאני משליך עצמי על השם יתברך, ואני סומך עליו יתברך לבד באמת בכל יום, ובפרט בענין הנסיעות. ואי אפשר לבאר מה שבלבי בכל זה. גדולים מעשי ה', והוא מרבה להטיב עם כל בשר ורוח. ותודה לאל כפי הנראה נכון לפני בכמה דברים נגלים מה שנתעפכתי פה עד הנה, מלבד הנספרות לה' אלקינו. ועתה בדעתי לנסע אם ירצה השם בשבוע זאת לטירהאוויצע, ה' ינחני בצדקתו וכו'.

וְתִהְיֶה לאל קבלתי הקוויטיל [הפתקן] שלך אצל רבי נפתלי גרו יאיר, ומאליך תבין בני חביבי פמה וכמה החיית את נפשי במכתבך הקטן הזה, שהזכרת שם מידידנו רבי נחמן שיחיה ושקבל הסחורה בנם גדול תהלה לאל חי. אלמלא לא נתעפכתי פה כי אם בשביל זה דיי. כי אם הייתי אז בדרך לא היה לי ידיעה זאת עד אחר איזה ימים. ובאמת אני צריך לידע מזה מקדם לשימח את נפשי בשמועה טובה כזאת. פן ישמעני השם יתברך תמיד בשורות טובות בפרט שההכרח לעסקנו שארע מזה פה קדם נסיעתי וכו'. טוב להודות לה' בכל יום ויום על כל פרט ופרט.

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם ג' דְּבָרִים תר"ב מְשַׁעֲרֵינִי.

רַב שְׁלוֹם לְאַהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי הַרְבֵּנוּ וְכו' מוֹרְנוּ הֶרֶב יִצְחָק, נְרוּ
יְאִיר עִם כָּל יוֹצְאֵי חֻלְצֵיו שְׂיִחִיו.

הֵן הַיּוֹם זֶה סְמוּךְ קִבְלַתִּי מִכְתָּבוֹ הָאַחֲרוֹן הֵיכָר בְּעֵינַי בְּיוֹתֵר,
כִּי הוֹדַעְתֵּנִי שָׁם מִבִּיאַת רַבִּי נַחֲמָן יְדִידִי לְשְׁלוֹם. וְגַם
מִכְתָּבוֹ קִבְלַתִּי וְכָל מָה שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם בְּעֵנָן הַסֶּפֶר וּשְׂאֵר מִכְתָּבִים,
הַכֹּל בָּא בְּמוֹעֵדוֹ וּבְזִמְנוֹ הַיּוֹם, בָּעֵת שֶׁהָיָה בְּדַעְתִּי לְכַתֵּב לוֹ
מִכְתָּבִי וְלְהַשִּׁיבוֹ עַל הַמִּכְתָּבִים שֶׁקִּבְלַתִּי פֶה בְּיוֹם ה' בְּבִקְרַת תִּקְוָה
בְּבֹאֵי לְפָנַי לְבֵית יְדִידֵינוּ רַבִּי בְּעַר שְׂיִחְיָה, וְכֹלֵם הָחִיו אוֹתִי
מְאֹד. וּבְפֶרֶט בְּמִכְתָּב שֶׁקִּבְלַתִּי זֶה סְמוּךְ וְאִין אֵתִי יוֹדַע מָה לְדַבֵּר
עִתָּה, כִּי בְּיָדַי מְאֻלְיָכֶם תְּבִינּוּ רַבּוֹי פְּזוּר דַּעְתִּי בְּעֵנָן הָעֵסֶק
שְׁלֵנוּ. אֲשֶׁר מְלַבֵּד מְנִיעוֹת מַחֲמַת מְמוֹן וְכו', אֲשֶׁר כְּבָדִים עָלַי
מְאֹד לְשִׂאתָ. קֶשֶׁה מִן הַכֹּל הוּא חֲלֻקַת עֲצָתִי לְהַתְּחִיל עֵסֶק כְּזֶה,
בְּעֵת הַסְּתֵרֶת הָאֲמֶת כְּזֶה וְכו' וְכו'. וְעַדִּין לֹא דִבַּרְתִּי מִזֶּה הָעֵסֶק
פֶּה מַחֲמַת שְׂאֵנִי צְרִיךְ לְהַתְּיָשֵׁב הַרְבֵּה, וְלִבְקֶשׁ הַרְבֵּה מִהַשֵּׁם
יִתְבָּרַךְ שְׂשִׁימִם מְלִים בְּפִי לְדַבֵּר עִמָּהֶם בְּאֶפֶן שֶׁאֲפַעֵל כְּרָצוֹנִי.
וְחִסְדֵי ה' גְּדוּלִים וְנִפְלְאִים וְנִזְרָאִים מְאֹד שְׁעוֹשֶׂה עִמִּי בְּכָל יוֹם
וְעַתָּה. וְהִנֵּה עִתָּה נִתְאַחֲרֵתִי קִצַּת בְּתִפְלַתִּי, וְאַחֲרַי כִּדְ נִתְאַחֲרָה
סְעֵדְתִי מַחֲמַת שְׂהִיִּיתִי עוֹסֵק לְכַתֵּב נִפְלְאוֹת ה' שְׁעוֹרְנִי לְחַדֵּשׁ
בְּעֵתִים הַלְלוּ, וּבְתוֹךְ כִּדְ הִגִּיעַ לִי מִכְתָּבְךָ הַזֶּה, וּמְרַבִּי נַחֲמָן נְרוּ
יְאִיר מְקַרְעֵמִינִי, וְהַכֹּל כְּלוּל יַחַד. כִּי מָה שְׂהִיִּיתִי עוֹסֵק בְּכַתִּיבְתִּי
שִׁדְךָ לְכָל זֶה, לְכָל הַרְעֵשׁ הַגְּדוֹל שֶׁמְרַעִישִׁים עֲלֵינוּ חָנָם, וְעִתָּה
אֵינִי יוֹדַע כְּלָל מָה לַעֲשׂוֹת וּמָה לְדַבֵּר, כִּי מְאֻלְיָכֶם תְּבִינּוּ שְׂהַרְבֵּה

החליש דעתי בתחלת מכתבו שכתב מגדל הרעש שהיה עד שהכרח לגנו וכו'. ואם לא באר היטב ממי היה הרעש ועל מה, ממילא מובן שהיה מחמת המחלקת. ועל פן תסמך שערות ראשי מזה. יראה ורעד יבוא בי להתחיל מחדש וכו'. אך מדה טובה מרבה, כי בפוף כתב מעצם ההשתוקקות של השרידים הנקראים בשם ה' וכו'. אך אף על פי כן אני חזק בדעתי בעזרת השם ותפריך ובישועתו הנפלאה להכניס רצוני בזה לעסק בזה. ולה' הישועה, שנוכח להתחיל ולגמור ולהתחיל ולגמור וכו' וכו', כי אתה מרום לעולם ה'. אך מה ששאלת אותי אם יסע רבי נחמן תקף לשם. נפלאתי עליכם מדוע לא תבינו מעצמכם שטוב עתה להיות שב ואל תסע. כי איך יעלה על הדעת לפע סמוך לראש השנה בחנם, כי בודאי אי אפשר לו לפע ולעבר דרך בזה עד שיהיה הכל מוכן. הן המעות המכרח, הן גוף הסחורה מסדרת פראוי. ומחמת זה נספם בדעתי כבר שההכרח להמתין עד אחר ראש השנה. על פן לא עת עתה לגסע, רק מאליך תבינו לכתב על ידם פראוי שאנחנו מוכנים לעסק בהעסק, רק מכמה טעמים ההכרח להמתין עד אחר ראש השנה. וגם לדבר עמהם פנים אל פנים שיראו שם האמת, ושיהיה הכל על נכון לדבר עמהם כל מה שאפשר לדבר עמהם בזה באפן שיגיע תשובה ברורה משם בכל פעם קדם ראש השנה. ואחר ראש השנה עד אחר סבות הבא עלינו לטובה. ובתוך כך יעזרנו השם ותפריך להכין הכל. ואז יסע בחסדו לשלום לשם וה' הטוב יגמור בעדנו לטובה.

דברי אביך המעתיב בערך.

וְשָׁלוֹם לְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה. וּבְפָרֵט לִידִידֵי רַבִּי נַחֲמָן נְרוֹ יֵאִיר מֵהַיְיָסִין שְׂבָא בְּסַמּוּדָ, וּכְבָר הַשְׁכַּתִּי לוֹ בְּמִכְתָּבִי לְעִיל. וְתִרְאֶה לְהַכִּין עֲצֻמָּךְ לְבוֹא לְאוּמָאן אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם תִּקַּף אַחֲרֵי שִׁבְתֵּי רֵאשִׁי חֲדָשׁ אֱלוּל. וּכְאֲשֶׁר תִּרְאֶה שְׂבָא אָבוֹא לְשֵׁם עֲדוּן בְּיוֹם ד' ה' תּוּכַל לְשׁוּם לְדַרְךָ פְּעֻמִּיךָ לְקַהֲלַת טִירְהָאוּוִיצֵעַ. וַיִּדְבַּר יַחַד שָׁם וְעַל הַדְּרָךְ כָּל הַמְּכָרָח לָנוּ לְדַבְּרַי. כִּי כְּפִי הַנְּרָאָה אֶהְיֶה, אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם, עַל הַשְׁבֵּת שְׂאֲחֵר רֵאשִׁי חֲדָשׁ אֱלוּל בְּקַהֲלַת טִירְהָאוּוִיצֵעַ. וְלֹה' הַיְשׁוּעָה.

121 ה'צ"ל

כ"ז אלול

שִׁיעָה

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם ה' תִּצְאָ תר"ב אוּמִין.

אַהֲוֵבִי בְּנֵי שְׂיַחְיָה. בְּאֵתִי לָפֶה תַּחֲלַת הַלְּיָלָה, הַשְּׂיִכָּה לְיוֹם ג' הָעֶבֶר, וּמִצְאָתִי מִכְתָּבִיךָ וּפְרִישַׁת שְׁלוֹם מר"ש נְרוֹ יֵאִיר. גַּם מִרְבִּי נַחֲמָן קִבְּלָתִי מִכְתָּבְךָ בְּטִירְהָאוּוִיצֵעַ. וְאַתְּמוֹל קִבְּלָתִי מִכְתָּבְךָ עִם הַמְּכָתֵב מִלְּבוֹב. צִעַקְתָּךְ שְׂמַעְתִּי הַרְבֵּה, וְהָיָה בְּדַעְתִּי לְהַשְׂיִבְךָ, וְכַעַת אֵי אֶפְשֶׁר. אוּלַי יִזְמִין הַשֵּׁם יִתְּבַרְךָ עוֹד קָדָם רֵאשִׁי הַשְּׁנָה שְׂאוּכַל לְכַתֵּב לְךָ בְּאַרְיִכוֹת קֶצֶת. וּכְבָר יִדְעָתָּ בְּזֶה הַרְבֵּה שְׂאִין יוֹם דּוּמָה לְחִבְרוֹ, וּבְכָל יוֹם יִצְרוּ שָׁל אָדָם מִתְּחִדָּשׁ עָלָיו וְכו'. שְׁזֶה נִמְשָׁךְ מֵהַדְּיָנִים הַמִּתְעוֹרְרִים בְּכָל יוֹם. אֲבָל מִדָּה טוֹבָה מְרַבֶּה, כִּי חֲסָדֵי ה' כִּי לֹא תִמְנֶנּוּ וְכו', וְהֵם חֲדָשִׁים לְבָקְרִים וְכו', שְׂמַתְחַדְּשִׁים בְּכָל בִּקְרָה. וְעַל יְדֵי זֶה הַשֵּׁם יִתְּבַרְךָ לֹא יַעֲזֹבֵנוּ בְּיָדוֹ. עַל כֵּן צְרִיכִים בְּכָל יוֹם מִחֲדָשׁ לְהַתְּחַזֵּק וּלְקוֹוֹת וּלְחַכּוֹת לְהַשֵּׁם יִתְּבַרְךָ שְׂיַעֲזוּרָו וְיִוִּשְׁעוּ מִחֲדָשׁ מִמֶּשׁ. כִּי

כָּל יוֹם קָצָר בְּתַחֲלָתוֹ וּמִתְרַחֵב בְּסוּפוֹ, כַּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה "פֶּתַח רַבִּי שְׁמֵעוֹן" וּבְמָקוֹם אַחֵר שְׁוָהוּ סוּד הַשּׁוֹפָר, בְּחִינַת: מִן הַמִּצָּר קִרְאתִי יְהוָה עֲנֵנִי בְּמִרְחָב יְהוָה. וְזֶה כָּל עֲנִינֵי הַתְּלָאוֹת וְהַמִּצְוֹת וְהַבְּלוּלִים וְהַמְּנִיעוֹת וְכוּ' וְכוּ' הָעוֹבְרִין עַל כָּל הָאָדָם, וְנִדְמָה לוֹ בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת שְׁעַת כְּזוֹה לֹא עָבַר עָלָיו. וְלִפְעָמִים הוּא אִמְתַּ קָּצָת, אֲבָל אֵין לוֹ דַּעַת לְהַכִּין שְׁהַחֲסָדִים הַמִּתְחַדְּשִׁים עִתָּהּ הֵם מְרַבִּים יוֹתֵר, כִּי לֹאֵל ה' עוֹרְתָהּ לִי וְכוּ', אִם אִמְרַתִּי מִטָּה רַגְלִי חֲסָדָךְ ה' יִסְעֲדֵנִי.

מִכְתָּבִים דְּשֵׁנֵת ה' אֲלֵפִים תר"ג

שְׂצו

כְּרוֹךְ הַשֵּׁם, בֵּין יוֹם כְּפוּר לְסִבּוֹת תר"ג.

אֶהוּבִי בְּנֵי חֲבִיבִי. אִם עֲדִין לֹא שְׁלַחְתָּ הַלּוּלָב וְהַהֲדָס תִּשְׁלַח עַל יְדֵי מוֹסֵר כְּתָב זֶה בְּלִי תְרוּיָן כִּי אֲנִי עוֹמֵד וּמִמְתִּין עָלָיו. וְתַהֲלֵה לְאֵל יֵשׁ לִי אֶתְרוּג נָאָה וּמַהֲדָר בְּחֲסָדֵי ה' וְנִפְלְאוֹתָיו. וְיַעֲרֵב לְכֶם שְׂמַחַת הַחַג הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה. וְנִזְכָּה לְהוֹשֵׁעַ בְּכָל הַיְשׁוּעוֹת עַל יְדֵי קִדְשַׁת הַמִּצְוֹת הַנּוֹרְאוֹת שֶׁל יְרַח הָאֵיתָנִים הוּא תִשְׁרִי. אֲשֶׁר זָכִינוּ לְשִׁמְעַ נּוֹרְאוֹת עַל שֵׁם תִּשְׁרִי (לְקוּטֵי תַנְיָנָא סִימָן ח), עֲדֵי נִזְכָּה שְׂיִקִּים "תְּבוֹאֵי תִשְׁוֵרֵי מִרְאֵשׁ אִמְנָה".

דְּכָרֵי אֲבִיד.

שִׁצוּ

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם א' גַּח תַּר"ג בְּרַסְלָב.

רַב שְׁלוֹם לְכַבוֹד אֱהוּבֵי יָדֶיךָ נִפְשֵׁי הָרַבֵּי הוֹתִיק הַנְּגִיד וְכו' מוֹרְנוּ הַרֵב
אֲבָרְהָם דָּב בְּעַד שְׂיִחָה, וְיוֹצֵאֵי חֲלָצֵי הַיְקָרִים שְׂיִחִיו.

תְּהִלָּה לְאֵל אֲתָנוּ הַחַיִּים וְהַשְּׁלוֹם, וְתִהְיֶה לְאֵל עֲבָרוֹ יָמֵי
הַחֵג בְּשְׁלוֹם וּבְשִׂמְחָה בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, מִי יִתֵּן
שְׁנוּבָה לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ קְדֻשַׁת תְּשָׁרֵי בְּאֵמַת תְּמִיד, שְׁנוּבָה לְכָל
הַתְּקוּנִים שִׁישְׂרָאֵל עוֹסְקִין בָּהֶם בְּיַרְח הָאֵיתָנִים שֶׁהוּא תְּשָׁרֵי,
וּבְפָרְט כְּפִי מַה שְׁזָכְרֵנוּ לְמַעַם מְעַט צוּף דְּבִשׁ אֲמָרֵי נַעַם בְּסַפְּרֵיו
הַקְּדוּשִׁים מְעַנֵּן נוֹרְאוֹת קְדֻשַׁת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וּקְדֻשַׁת מִצְוֹת שׁוֹפָר
וְעֶשְׂרֵת יָמֵי תְּשׁוּבָה וְיוֹם כְּפֹר וְסָבוֹת וְהוֹשַׁעְנָא רַבָּה וְשְׂמִינֵי
עֶצְרַת וְשִׂמְחַת תּוֹרָה. וְרַמְזוֹ לָנוּ רְמִזִּים וְסוּדוֹת נוֹרְאוֹת בְּתַבַּת
תְּשָׁרֵי, בְּפָרְט בְּהַתּוֹרָה תִּקְעוּ בְּסִימָן ח' בְּעַנְיַן הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל
בַּח, שֶׁהוּא סוּד קְרִיעַת יַם סוּף, שֶׁהוּא נִגְנָו וְנַעְלָם בְּפָסוּק (תְּהִלִּים
עד) "אַתָּה פּוֹרְרֵת בְּעֶזְרֵךְ יוֹם שְׁבִרַת רֹ' אֲשִׁי ת' צִנִּינִים עַל הַמַּיִם"
רֹאשֵׁי תְּבוֹת תְּשָׁרֵי. וְעַל יָדֵי זֶה נַעֲשִׂין בְּעֵלֵי תְּשׁוּבָה וְגֵרִים שֶׁהֵם
נוֹרְאוֹת נִפְלְאוֹתָיו שְׁעִלִּיהֶם נֶאֱמָר (אֵיב כב) "וְרַעַם גְּבוּרָתוֹ מִי
יִתְבוּנֵן". וּמְרָמֵז בְּתַבַּת תְּשָׁרֵי בְּהַעְלָם נִפְלָא. בְּחִינַת (שְׁמוֹת כג)
"וְאַתֶּם יִדְעֶתֶם אֵת נִפְשׁ הַגֵּר כִּי גֵרִים" וְכו' סוֹפֵי תְּבוֹת תְּשָׁרֵי.
מִי שְׁמַע כּוֹאֵת מִי רָאָה כְּאֵלֶּה, טוֹב לְהוֹדוֹת לָהּ בְּכָל יָב בְּכָל
יוֹם תְּמִיד שְׁזָכְרֵנוּ לְשִׁמְעַת כָּל אֱלֹהִים, וְנִפְשָׁנוּ נִמְלֵטָה מִפָּח יוֹקְשִׁים
מִהַחֲלָקִים עַל אֹר חֲדָשׁ וְקְדוּשׁ כּוֹה. מִי יִתֵּן שְׁנוּבָה לְעַסְק כָּל

ימינו בדבריו הקדושים ולקיים הפך הפך ביה והפך ביה וכו', ונזכה ללמוד על מנת לעשות לקיים דבריו הקדושים ועצותיו העמקות מאוד מאוד התמימות מאוד המסגלים לכל אדם שפעולם בכל דרגא ודרגא, בעליה ובירידה חס ושלום, בטיבו ובקו חס ושלום, והעקר לעשות מהתורות תפלות לכקש בכל יום ולפרש שיחתו לפניו יתברך על פי איזה תורה שילמד בספריו הקדושים ששכלם יכולים למצא את עצמו בכל יום. אהה ה' מתי נזכה לזה, כי כל ימינו פורחים והולכים בצל עובר ובענן פלה וכרוח נושבת וכחלום יעוף וכו'. ואין לנו במה לתפסם ולהחזיקם שיהיו נשארים קימים לנו שנחיה בהם לנצח כי אם על ידי תפלה ותחנונים, והעקר על פי הדרך הקדוש הזה שהוא ישן וחדש מאוד שהוא לעשות מהתורות תפלות כנ"ל. וכל אחד רחוק בעיני עצמו מזה ובאמת אינו כן, כי קרוב אליך הדבר מאוד בפיו ובלבבך לעשותו. ואם אף על פי כן אין יכולים להתחיל לדבר כלל, הלא כבר גם מזה דברנו הרבה בעצות אמתיות ותמימות שהם בדוקים ומנסים שפבר הועיל לנו הרבה, ובפרט מה ששזור לנו השם יתברך לדבר בראש השנה העבר על התורה "ואיה השנה לעולה" (לקוטי תניינא יב) שגם במקומות המטנפים שהם בחינת מחשבות רעות מאוד והרהורים מגנים וכו', גם שם יכולין לחפש ולבקש את השם יתברך תמיד עד שיהפך הירידה לעליה גדולה שיזכה לבחינת בראשית מאמר סתום וכו' וכו'. ותהלה לאל דברנו בזה עוד הרבה בענין סבות וכו', ומצדף לזה המעשה נוראה של יום הששי וכו' (ספורי מעשיות יג). אשרינו שזכינו לשמע כל זה ולעסק בזה קצת, מי יתן שנזכה לקיים

רצונו באמת וללכת בכל דרכיו, לשמוח בכל יום בכל יום ולהפש ולבקש ולצעק לה' - לעשות מהתורות תפלות וכו', ולהתחיל בכל יום מחדש מאיזה נקדה שיתחיל פי הפל תלוי זה בזה, כאשר דברנו בזה כבר. ושלא יפל לידי זקנה חס ושלוש כמו שהזהיר מאד בקול גדול ולא יסף (שיחות הר"ן נא) בזה הלשון "אלט טאר מען ניט זיין" [זמן אסור להיות] וכו'. ויתר מזה אי אפשר להאריך בכתב. ומאליכם תבינו להזכיר את עצמו על ידי זה, לשמור הזכרון היטב לאדבקא מחשבתה בעלמא דאתי בכל יום בכלל ובפרט וכו' כמו שכתוב בסימן נ"ד ע"ג שם.

עֵתָה באתי לזרוז שיראה לגבות מאנשי שלומנו מה שהבטיחו לי על העסק כפי הצעמיל [הרשימה] שמסרתי לו. פי אף על פי שעדין לא שלחתי את רבי נחמן לשם מפמה טעמים, אבל אנו מכינים עצמנו בכל יום לשלחו לשלום לשם, וההוצאה מרבה כאשר תבינו מעצמכם. והעסק הוא מהדברים שאין להם שעור, פי גם על שני זוג לייכתיר [פמוטין] פסג גדולים, וחמש או שש לויט [משקל] מרגליות גדולים וכיוצא בזה צריכים סך הרבה, מכל שפן שאנו רוצים לקנות הרבה יותר כאשר תבין בעצמך הנמשל מאתך ודי למבין. ומגדל מרדתי אי אפשר עתה להאריך הרבה. וגם אם תוכל לקבל מאיזה אנשים מעות בשבילי על פרנסתי מה טוב, פי השעה צריכה לכך מאד בפרט פעת שאני צריך לעסק בעסק גדול פוה. ולפי מלא מחשבות בזה הנה והנה כאשר נגלה לפני בוחן כליות כמה קשה וכבד עלי העסק הנה מפמה טעמים, על פן על כל פנים ראוי שאהיה פנוי מפרדת הפרנסה, וההוצאה מרבה מאד, בפרט בחרף, גם תפרם

בשְׁלוֹם יְדִידֵי רַבֵּי מֹשֶׁה בֶּן רַבֵּי יוֹסֵף מִפֶּה, וְתוֹהִיר אוֹתוֹ שָׁנָם
 עָתָה יַעֲסֹק לְמוֹכְתֵי לְשַׁלַּח לִי מַה שְּׂיִכּוֹל לְגַבּוֹת מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנו
 כְּאֲשֶׁר נִהְגַּ אֲשַׁתְקֶד. וְאִין לְהֶאֱרִיךְ בְּזֶה כִּי יִדְעָתִי שְׂמֵאֲלֵיהֶם
 יוֹדְרוּ לָזֶה, וְאִין מוֹרְזִין אֶלָּא לְמוֹרְזִין. גַּם אֶתָּה תִּשְׁלַח לִי תִּכְרָף
 אִיזָה סֵד לְפָרְנָסְתִּי עַל חֲשׁוֹנוֹךָ, וְלִידֵי רַבֵּי אַבָּא אַכְתָּב לֹא
 בְּעֶצְמוֹ. וְיִתֵּר מִזֶּה אֲנִי סוֹמֵךְ עֲלֵיכֶם שְׂתַעֲשׂוּ הַכֵּל עַל הַצַּד הַיּוֹתֵר
 מִטוֹב, הֵן לְהַעֲסֹק הֵן לְפָרְנָסְתִּי. גַּם תִּפְרָם בְּשְׁלוֹם יְדִידֵי בֶּן דּוֹדְךָ
 הַהוּתִיק מוֹרְנו הָרַב נַחְמָן גֵּרוֹ יֵאִיר נֶכֶד רַבְּנוּ ז"ל בְּאַהֲבָה רַבָּה,
 וְכִבֵּר בְּקִשְׁתֶּיךָ וְהוֹהֲרֵתֶיךָ שְׂתִרְאֶה לְעוֹד לֹא בְּסִיּוּעַ שְׂיִישׁ בּוֹ מִמָּשׁ,
 וְהַשֵּׁם יִתְּבָרֵךְ יִמְלֵא לָכֶם בְּכַפְלִים. וְתִכְתָּב לִי מִשְׁלוֹמוֹ בְּיַד
 הַיּוֹטֵב. גַּם תִּפְרָם בְּשְׁלוֹם חוֹתָנְךָ יְדִידֵי גֵרוֹ יֵאִיר וְלְכֹל בְּנָיו הַיְקָרִים
 עִם כָּל יוֹצְאֵי חֲלְצֵיהֶם שְׂיַחֲיוּ, וּבְשְׁלוֹם יְדִידֵי ר' צְבִי דוֹדְךָ גֵּרוֹ
 יֵאִיר עִם בְּנָיו הַיְקָרִים עִם כָּל יוֹצְאֵי חֲלְצֵיהֶם שְׂיַחֲיוּ. וּבְשְׁלוֹם כָּל
 אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנו הַיְקָרִים וְאִין פְּנָאֵי לְפָרְטָם בְּפְרוּשׁ. אֲבָל תִּהְלֶה לְאֵל
 כָּלֵם חֲקוּקִים עַל לְבֵי הַיּוֹטֵב. ה' יִתְּבָרֵךְ יְצַלִּיחַ כָּלֵם בְּכָל אֲשֶׁר
 תִּפְּנוּ, וַיַּחֲזֹק לְבַבְכֶם בַּתּוֹרָה וּתְפִלָּה וְצַדִּיקָה וּמַעֲשֵׂים טוֹבִים. כִּי
 הוּא חַיִּיכֶם לְנֹצָח.

דְּבַרֵי אוֹהֲבֵכֶם בְּאֵמֶת לְנֹצָח וּמְצַפֶּה לְתַשׁוּבַתְכֶם מִהֲרָה.

וְאֵן אַבְרָהָם

וְשְׁלוֹם לִידֵי הַהוּתִיק הַנְּגִיד מוֹרְנו הָרַב אֲפִילֵי שְׂיַחֲיוּ עִם כָּל
 יוֹצְאֵי חֲלְצֵיו שְׂיַחֲיוּ, בְּדַעְתִּי הִיָּה לִיחַד לְךָ אֲגַרַת
 בְּיַחּוּד, אֲךָ אִין הַזְּמָן מִסְפִּיק. וּמֵאֲלִיךָ תִּבְנוּ שְׁפָל הַדְּבָרִים הַנִּלְלֵם
 כָּלֵם נְאֻמְרוּ גַם אֲלִיךָ וְלְכֹלְכֶם, הַשֵּׁם יִתְּבָרֵךְ יוֹשִׁיעַ שְׂתוֹכּוּ לְקִיָּם

מְהֵרָה, וְתִרְאֶה לְשַׁלַּח לִי מְעוֹת מִיַּד עַל הַחֲשָׁבוֹן כַּאֲשֶׁר הִבְטִיחֵנִי
 קִדְמָה נְסִיעֶתוֹ לְבֵיתוֹ, וְאִם יִרְצֶה הַשֵּׁם כַּאֲשֶׁר יִפְעַר רַבִּי נַחֲמָן גֵּרוֹ
 וְאִיר לְדַרְכוֹ לְשִׁלּוּם בְּקִרְוֹב אוֹדִיעַ לָכֶם. לָעַת עֲתָה אֲנִי עוֹסְקִים
 לְהַכִּין הַכֹּל כְּרָאוּי. וּמִכְּבֻטְחֵנִי שְׂגַם אֶתָּה תַעֲסֵק לְדַבֵּר עִם כָּל
 אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ מִכָּל מָה שְׁכַתְּבֵתִי לְמַעַלָּה. וְעֲתָה כִּפִּי פְרוּשׁוֹת
 הַשָּׁמַיִם שֶׁיַּעֲשֶׂה לְמַעַן שָׂמוּ וּלְמַעַן הַצַּדִּיק הַאֲמֵת וְיַעֲזֹרְנוּ לְהִתְחִיל
 וּלְגַמֵּר הָעֵסְקִים הַקְּדוּשִׁים שְׁלָנוּ. וְגַם אֲתֶם מְלַבֵּד הַמְּעוֹת שֶׁתִּתְּנוּ
 לְהָעֵסֵק הַקְּדוּשׁ הַזֶּה וְשֶׁתִּתְּעַסְקוּ בְּכַחְכֶּם לְקַבֵּל מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ,
 מְלַבֵּד זֶה תִּהְיֶה לִי מַעִיר לְעֹזֵר בְּתַפְלָה וְתַחֲנוּנִים שְׁנֹצֵפָה לְגַמֵּר
 מָה שֶׁתִּתְּחַלְּנוּ. כִּי מְלַבֵּד הַהוֹצָאָה הַמְּרַבָּה מְאֹד צָרִיכִין עֲדוּן
 יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים רַבִּים. וְעָלְיוֹ יִתְבָּרַךְ הַשֵּׁלֶכֶתִי יְהִי, הוּא הַתְּחִיל
 הוּא יִגְמַר, וְיִקְיָם ה' וְיִגְמַר בְּעַדִּי וְכו'.

דברי אהבו באמת לנצח.

121 הנ"ל

כ"ט אלול

שִׁעָח

ברוך השם, יום ו' ערב שבת קדש לך לך תר"ג ברסלב.

אֶהוּבִי בְּנֵי חֲבִיבִי. מִכְּתָבְךָ קִבַּלְתִּי עַל יְדֵי ר"י וְהָיָה לִי לְנִחַת
 גָּדוֹל, בְּרִאוּתִי גְדוֹלִים מַעֲשֵׂי ה' כַּאֲשֶׁר הִבְנֵת בְּעֶצְמְךָ
 מִרְחוֹק בְּעֵינַי הַתּוֹרָה אֲזַמְּרָה וְכו', וּבָזָה רוֹאִין אִיךָ הַשְּׂטָאֲפֶעְטִין
 [הַשְּׂלוּחִים] הוֹלְכִים תָּמִיד מְזֶה לְזֶה בְּשִׁבִיל הַתְּכָלִית הַנְּצָחִי. כִּי
 גַם כָּל הַשְּׁלִיחוֹת וְכָל הַשְּׂטָאֲפֶעְטִין וְכָל הַמְּלָאכּוֹת וְהָעֵסְקִים
 שְׁבָעוּלָם, הַכֹּל כַּאֲשֶׁר לְכָל הוּא רַק בְּשִׁבִיל הַתְּכָלִית הַנְּצָחִי; כִּי
 "בְּכָל מְקוֹם מְקַטֵּר וּמַגִּישׁ לְשָׁמַי", אֲפָלוּ וְכו' כִּמוֹ שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ

ז"ל (ע"ג מנחות קי), וְשִׂאֵפְלוּ בְּהִסְתַּרְתָּה שְׁבִתוֹךְ הַסִּתְרָה שְׁבֹאָה עַל יְדֵי רַבּוּי עוֹזְנוֹת מִמֶּשׁ רַחֲמָנָא לִיצְלָן גַּם שֵׁם נִעְלָם הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ שֶׁהוּא הַתּוֹרָה, אֲדַרְבֵּא שֵׁם דִּיקָא מִסְתַּר תּוֹרַת ה' מִמֶּשׁ כְּמוֹ שְׁבִתוֹב בְּסִימֵן נ"ו ע"ג שֵׁם הַיֵּטֵב, וְאִם שְׂאִין מִי שְׂיָבִין זֹאת, מִכָּל שָׁבִין אֲנַחְנוּ, אַף עַל פִּי כֵן אֲשַׁרְיֵנו שְׂאֵנו מֵאֲמִינִים עַל כָּל פְּנִים בְּזֶה, כִּי גָדוֹל ה' וּמְהֵלָל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֶקֶר.

ודע בְּנֵי חֲבִיבֵי כִּי אֶתְמוּל הֶלֶךְ מִפֶּה יְדִידֵנו רַבִּי נַחֲמָן גֵּרוּ יָאִיר בְּשִׁבְלֵי הָעֶסֶק הַקְּרוֹשׁ אִיזָה שְׁעָה סְמוּךְ לְמִנְחָה יֵצֵא מִבֵּיתִי בְּרִגְלָיו בְּזִרְיוֹת לְדַרְךְ כְּזֶה, כִּי תִהְלֶה לְאֵל הוּא מִתְּלַהֵב בְּחֶשֶׁק נִפְלֵא לְעֶסֶק הַזֶּה, וְלֹא רָצָה לְהִתְעַכֵּב עַד אַחַר שְׁבִת קִדְשׁ. בְּרוּךְ ה' אֲשֶׁר בְּשִׁפְלָנוּ זָכַר לָנוּ, וּבִצָּר הִרְחִיב לָנוּ שְׁנִמְצָאִים אֲנָשִׁים שְׂמֵתִנְדָּבִים בְּמַעוֹתָם וּבְגוֹפָם לֹזֶה, כְּזֶה אֲנִי רוֹאֶה נִפְלְאוֹת ה' אֲשֶׁר אֵי אֶפְשֶׁר לְבָאֵר. רַבּוֹת עֲשִׂיתָ אֶתְּהָ ה' וְכוּ', אֲגִידָה וְאֲדַבְּרָה עֲצֻמוֹ מִסֵּפֶר. וְלֵה' תִּלְוִיֹת עֵינֵינוּ כֵּן יוֹסִיף וְיוֹסִיף חֶסֶדּוֹ וְרַחֲמָיו שְׁנוֹזֵפָה לְגִמּוֹר הַכֹּל כְּרִצּוֹנוֹ וְכְרִצּוֹן יִרְאִיו וְכוּ'. ה' יִגְמַר בְּעֵדְנוּ לְטוֹבָה. וּמִגְדֹּל הַנְּחִיצָה אֵי אֶפְשֶׁר לְהֶאֱרִיךְ.

דַּבְּרֵי אֲכִיד הַרוֹאֶה וּמִבִּין וּמֵאֲמִין בִּישׁוּעַת ה' וְנִפְלְאוֹת חֶסְדּוֹ כְּכָל עַתָּה, וּמִצְפָּה וּמִחֶפֶה לִישׁוּעוֹת וְחֶסְדִּים גְּדוֹלִים מֵאֵלֶּה, עַד נִזְכָּה כְּלָנוּ לְהִיֹּת כְּרִצּוֹנוֹ הַטּוֹב כְּאֵמֶת וּלְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבַּרַךְ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא לְנֶצַח.

וְלֵן אֶבְרָסֶלֶף

מאליך תְּבִין הַנַּחַת־רוּחַ שֵׁישׁ לִי מֵהַשְּׂטָאֲפֵעַט [מִסְתַּתְעַסְקוֹת] הַזֶּה, כִּי כָּל אָדָם חַיֵּב לוֹמַר בְּשִׁבְלֵי נִבְרָא הָעוֹלָם, וְכָל מֵה שְׁנַעֲשָׂה בְּעוֹלָם הַכֹּל בְּשִׁבְלֵי וְכוּ'.

שֵׁצֵט

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם ה' חַיֵּי שָׂרָה תר"ג מְטַעֲפֵלִיק.

שְׁלוֹם לְאַהוּבֵי בְּנֵי הַרְבֵּנִי וְכו', מוֹרְנוּ הֵרֵב יִצְחָק שְׂיַחֲיָה.

מֵה' מִצְעָרֵי גֶבֶר פּוֹנְנֵנוּ וְכו', וּבְרַחֲמֵיו יִתְבָּרַךְ סִבֵּב שְׁנַסְמֵעֵתִי
בְּיוֹם ב' מִבֵּיתִי לְמְטַעֲפֵלִיק, וְרִצוֹנִי הָיָה חֶזֶק לְנִסְעַ דְּרָךְ
טוֹלְטִישׁוֹן לְהַתְרָאוֹת פְּנִים עִמָּךְ וְעַם אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ. וּמֵה' הָיְתָה
סִבָּה שְׂבָאָה פְּתָאָם עֵגְלָה מִמְטַעֲפֵלִיק וְקָבַל אוֹתִי לָפֶה. וַיֵּשׁ בְּזֶה
הַרְבֵּה לְסִפְרֵי, גְדוֹלִים מַעֲשֵׂי ה' וְנִפְלְאוֹתָיו בְּכָל עֵת. וְאִם יִרְצֶה
הַשֵּׁם כְּשֶׁנִּתְוַעַד יַחַד נְדַבֵּר בְּזֶה בִישׁוּעָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאַתָּה בְּנֵי חֶזֶק
וְאַמִּץ וְתִשְׁמַח נִפְשֶׁךְ בְּכָל עֵז וּבְכָל מִינֵי עֲקֻשָׁנוֹת לְהִיּוֹת אֵךְ שְׂמַח
תְּמִיד לְהוֹדוֹת לוֹ יִתְבָּרַךְ עַל גְּעִימוֹת חֲלָקְנוּ וְכו'.

דְּבָרֵי אָבִיד הַמַּעֲתִיר בְּעֶרְךָ וּמִצְפָּה לְמַכְתְּבֶךָ בְּשִׂמְחָה וְנַחַת.

יְמֵן אֶבְרָהָם

וְשְׁלוֹם לְכָל בְּנֵי בֵיתִי וְלְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה.

א' תשרי

ת

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם ה' חַיֵּי שָׂרָה תר"ג מְטַעֲפֵלִיק.

שְׁלוֹם לְזוּגְתֵי הַצְּנוּעָה מֶרֶת דּוֹשִׁיל תַּחֲיָה, וְשְׁלוֹם לְבְנֵי הַפְּחוּר
שְׂיַחֲיָה וְלְבְנֵי שְׂיַחֲיוֹ.

תְּהַלָּה לְאֵל בְּאֵתִי לָפֶה בְּיוֹם ג' הָעֵבֶר. וּפְגַעֲתִי אֶת הָעֵגְלָה
עִם רַבִּי הִירֶשׁ מִפֶּה שְׁנַסְמַע עֵבוּרִי, וּבִקְשָׁתִי מִכֶּם מִכָּל
אַחַד וְאַחַד שְׂתִרְאוּ לְהַתְנַהֵג בְּשְׁלוֹם וְלֹא יִהְיֶה בֵּינֵיכֶם שׁוֹם

קִטְמָה חֵם וְשָׁלוֹם, וְלֹא שׁוֹם קְפִידָה וְקִנְיָה חֵם וְשָׁלוֹם, רַק תִּרְאוּ
 לְהַתְחִיזְךָ בְּכָל יוֹם לְעֶסֶק בְּתוֹרָה וּלְהַתְפַּלֵּל בְּכִנּוּחַ, וְהַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ
 יַעֲזוּר לִי לְפָרְנֵם אֶתְכֶם בִּישׁוּעָתוֹ יִתְפַּרֵּךְ.

אַהוּבֵי בְּנֵי שִׁיחִיהַ אִידָּ בְּעֵט דִּידָּ זֵייעֶר הָאֵב רַחֲמָנוֹת אוּיָּ
 דִּיר אוֹן זֵיִיא גֵיט בֵּיז אוֹן זְאֵלְסֵט זִיד גֵיט קְרִיגִין עִם
 אַחִידָּ שִׁיחִיהַ, זְאֵלְסֵט קִיין צַעַר גֵיט אַהֵן טָאן לְאַמֶּךָ תַּחֲוִיהַ, נָאֵר
 בְּאַנְעֶר צוֹא לְעֶרְנִין אוֹן דְּאוּוִין עֶרְיִנְצֵט אוֹן זָאג תַּהֲלִים בְּכָל יוֹם,
 אוֹן זַע צוֹא שְׂרִיבִין, אוֹן זֵיִיא פְּרִיילֶעךָ, אוֹן זֵי גֵיט בֵּיז וּוֹאס דִּיא
 הָאָסֵט גֵיט קִיין הִיטִיל, הָאֵב בְּטַחֲוֹן לְהַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ אִז בְּקִרׇב
 וְעֶסֶטוֹ אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם אֵלְךָ הָאֲבִין. לְעַת עֲתָה מוֹטוֹ אֲבִיסִיל
 וּוֹאֲרֵטִין. דִּיא הָאָסֵט מִיר גְּרוֹים צַעַר אָן גִּטָאן, אִז אִידָּ בִין אַוּעֶק
 גִּיפֶאָרִין, לְמַעַן הַשֵּׁם פּוֹן אִיצֵט זְאֵלְסֵטוֹ מִיָּד פֶּאָלְגִין, אוֹן לְעַת
 עֲתָה זְאֵלְסֵטוֹ דִּיר לֵיִיאִין עַל שַׁבַּת קִדְשׁ אֵ הִיטִיל אֵצֶל חֲתָנִי רַבִּי
 בְּרוּךְ אִז אֵצֶל רַבִּי שְׁמִשׁוֹן אוֹן בְּקִרׇב וְעֵט בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ
 אֵלְךָ פֶּאָרְעֶכֶט וְוֶערִין. אַזױ פִּיל וּוִיא אִידָּ שְׁמוֹס מִיט אִיידָּ דְבָרִי
 אֵמֶת וּוֹאֵלְסֵטוֹ שׁוִין בְּאַדְאַרְפֵט דֵיִינַע נֶאֱרִישְׁקִיט אַוּעֶק וּוֹאֲרֵפִין
 אוֹן טְרַאכְטִין נֶאֱהַר אָף דְּעַם תְּכָלִית. לִיבֶע קִינְדֶער אִידָּ בְּעֵט
 אִיידָּ אֵלַע לְמַעַן הַשֵּׁם זֵיִט אִיידָּ רַעכְט מֵיִשֵׁב וּוֹאס דְּעַר תְּכָלִית
 אִז אָף דְּעַר וְוֶעלֵט, בְּפֶרֶט מִיר זַענִין אַרִימִי לֵיִט, אוֹן הַשֵּׁם
 יִתְפַּרֵּךְ הַעֲלֶפֶט אוֹנְז פֶּאָרֵט וּוֹאס גֵיִטִיג אִז, קוֹקֵט גֵיט אוּיָּ קִיין
 שׁוֹם גְּרוִיִסקִיט אוֹן וּוֹאס גֶּאנְץ גֵיִטִיג אִז הָאֵט בְּטַחֲוֹן צוֹא הַשֵּׁם
 יִתְפַּרֵּךְ עַר וְוֶעט מִיר הַעֲלֶפֶין אִידָּ זְאֵל אִיידָּ מַחֲזִיק זֵיין פֶּרְאוּי, רַק
 שְׁטאַרְקֵט אִיידָּ אִין תּוֹרָה אוֹן תְּפִלָּה אוֹן בְּעֵט אֵלִי טָאג לְהַשֵּׁם
 יִתְפַּרֵּךְ עַר זְאֵל אִיידָּ אִפּ הִיטִין פּוֹן שְׁלַעכְךָ אוֹן זְאֵל אִיידָּ הַעֲלֶפֶין

זֵינן עֲרֵלִיכִי יוֹדִין. וְוָאֲרִין פֿון דָּעם מְעַנְמִשִּׁין בְּלִיבְמָ גָאָר נִימָ
נָאָהָר יוֹדִישִׁקֵיט וְוָאָם עַר חַאפֶּט אַרְוִים אָף דָּעַר וְוֵעֶלְט, וְוִיטִיר
הָאָב אִיךְ שׁוֹיִן מִיט אִיךְ פֿיל גִּישְׁמוֹעֶסְט, הַשֵּׁם יתְּבַרַךְ וְאֵל אִיךְ
שְׁטאַרְקִין דָּאָם הָאָרְץ מְקַיִם צו זֵינן מִיִּנַע רִייד וְוָאָם קְוֵעֶלְט
מִדְּבָרֵי אַדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְנּוּ ז"ל: זֵיט גִּיוֹנָט און פֿרִיילִיךְ.

וְאָנִי מִבְּקָשׁ מִמּוֹךְ מְאֹד רַחֵם עַל עֲצָמֶךָ וְאֵל תִּתְרַגְּזוּ, וְאֵל תִּרְיָב עִם אֲחִיךָ
שִׁיחָה, וְאֵל תִּגְרָם צַעַר לְאִמְךָ תִּתְחַה. בַּק תִּשְׁתַּוְּקַק לְלַמֵּד, וְהַתְּפַלֵּל
בְּרַצִּינּוֹת וְאָמַר תְּהִלִּים בְּכָל יוֹם וְהַשְׁתַּדֵּל לְכַתֵּב וְתִתְחַה בְּשִׁמְחָה. וְאֵל
תִּזְעַף עַל שְׂאִיִן לָךְ כּוֹבַע יִתְּנָה לָךְ בְּטַחֲוֹן בְּה' יתְּבַרַךְ שֶׁבְּקָרֹב אִם יִרְצָה
ה' יִתְּנָה לָךְ חֶפֶץ. לַעֲת עֲתָה אֲתָה חֲנִיב לְחַבּוֹת מְעַט. צַעַרְתָּ אוֹתִי מְאֹד
כְּשִׁנְסַעְתִּי מִכָּאָן. לְמַעַן ה' מַעֲתָה שְׁמַע בְּקוֹלִי וְלַעֲת עֲתָה תִשְׁאַל כּוֹבַע
מִחֲתָנִי ר' בְּרוּךְ אוֹ אֲצֵל ר' שְׁמִשׁוֹן וּבְקָרֹב בְּעֲנַנְתָּ ה' חֶפֶץ יִתְּסוּ. לְפִי
דְּבָרֵי הָאֲמֵת הַמְּרַבִּים אֲשֶׁר אָנִי מְדַבֵּר עִמָּכֶם כְּכֹר הִיִּית צְרִיךְ לְהַשְׁלִיךְ
אֵת הַתְּבָלִים שְׁלֵף וְלַחֲשׁוֹב בַּק עַל הַתְּבָלִית. בְּנִים אֲהוּבִים, אָנִי מִבְּקָשׁ
מִכְּלָכֶם לְמַעַן ה' הַתִּישְׁבוּ חֵיטִב מֵהִי הַתְּבָלִית בְּעוֹלָם. וּבְכַרְמֵי שְׁאֲנַחְנוּ
עֲנִיִּים וְאָף עַל פִּי כֵן ה' יתְּבַרַךְ עוֹזֵר לָנוּ מֵה שְׁנַחְוִין. אֵל תִּצְפּוּ לְגִדּוֹלוֹת
וּמֵה שְׁנַחְוִין מְאֹד בְּטַחֲוֹן בְּה' יתְּבַרַךְ שְׁאוּכַל לְהַחְזִיק אֲתָכֶם כְּרָאוּי. בַּק
תִּתְחַסְּקוּ בְּתוֹרָה וּבְתַפִּלָּה וּבְקִשׁוֹ כָּל יוֹם לְה' יתְּבַרַךְ שְׁיִשְׁמַרְכֶם מִרַע
וְיַעֲזֹר לָכֶם לְהִיּוֹת יְהוּדִים כְּשֵׁרִים, בִּינּוֹן שְׁמַחְאָדָם לֹא נִשְׁאַר כְּלוּם חוּץ
מֵהַתְּהוֹדוֹת שֶׁהוּא חוֹטֵף בְּעוֹלָם הַזֶּה. יוֹתֵר מִזֶּה אָנִי כְּבָר שׁוֹחֲחֵתִי עִמָּכֶם.
ה' יתְּבַרַךְ יַחֲזֵק אֵת לְבָבְכֶם לְמִים אֵת דְּבָרֵי הַנּוֹכְעִים מִדְּבָרֵי אַדוֹנֵנוּ
מוֹרְנוּ וְרַבְנּוּ ז"ל, תִּתְּהוּ כְּרִיאִים וּשְׁמַחִים].

דְּבָרֵי אַבִּיכֶם הַמְּצַפָּה לִישׁוּעָה.

אהובי בני דוד צבי, תראה לקיים כל הנ"ל ולכתב לי אגרת, ולהודיעני כל מה שנעשה בביתי בקהלתנו, הפל ודיעני באר היטב, ה' יתברך יזכני לשמע בשורות טובות תמיד. וקבל אחד פיד גרות טובים ויראו לשמרם היטב ולהעמידם במקום משמר. שלא ישלטו בהם שרצים ועכברים חס ושלום. ותראו ללמד אצלם ולהדליקם לכבוד שבת קדש.

תא

ברוך השם, יום ג' יוצא תר"ג אומאן.

רב שלום לכבוד אהובי בני הרבני מורנו הרב יצחק שיחיה,
עם כל יוצאי חלציו שיחיו.

היום באתי לפה מטעפליק, כי נתעפכתי שם גם על שבת קדש פרשת תולדות העבר. וברוך השם עשיתי גמר שם בדרך גם. ובבואי לפה היום באור הפקר מצאתי מכתביו שנים, ומהסתם החייתי עצמי בהם מאד, בפרט עם הידיעה מרבי נחמן גרו יאיר. ברוך השם אשר עד פה עזרני, ובנדאי מהראוי שתשיב לו מיד שקבלת מכתבו ואשר אני היום פה.

והנה עתה כבר הייתי על הציון הקדוש והזכרתי אותך שם לטובה. ואחר כך הכרחתי לאכל יחד עם רבי נפתלי גרו יאיר, ומאלף תבין שעתה השעה נחוצה מאד על הפאסט, ואני בותב בחפזון גדול מאד לטובתך. והשם יתברך יחזק לכתב וישמח נפשך בכל עת. ותדע ותאמין שכל מה שעובר עליך עבר גם עלי ועל פיוצא בנו בכפלי כפלים, כי לך נוצרנו לסבל מה שסובלים. וזהו כל גדלתו של יוצר בראשית שלא השגיח על

קטרוג המלאכים שאמרו: 'מה אנוש וכו', הלא עתיד למחמא קמך ולארגזא קמך'. והקדוש ברוך הוא אמר: לא לחנם נקראתי רחום וחנון כי אצלו יתברך יקר מאד כל העתקה ונתוק מן הרע, אפלו אם האדם הוא כמו שהוא כמו שאמר בפרוש סע איז אנדאי [גנדיאין] וכו' (פאומר שפבר תעינו ונתעינו הרפה וכו') אכל איטליכור צי איז זייער טייער וכו', ואכל כל משיכה (התרחקות מהרע) יקרה מאדן. ואמר: וויא אזוי סע איז אבי מען דער האלט זיך. ובפרט מה שאמר בסוף: גאט איז גרויס מע ווייסט גאר ניט [איך שיהיה] (כמה גרוע שיכול להיות) העקר שפחזיקים (מעמד) ובפרט מה שאמר בסוף ה' גדול כלל לא יודעים (מזה), וזה העקר העולה על הכל. ומגדל החפזון אי אפשר להאריך יותר.

מן אבגסוף

דברי אביך המעטיר בערך.

ב' תשרי

תב

בעזרת השם יתברך, יום ב' וישלח תר"ג.

שלום לזונתי הצנועה מרת דושיל תחיה ולבני הרבני מורנו הרב דוד צבי שיחיה ולבני נחמן שיחיה, ולבני יוסף יונה שיחיה.

השם יתברך פירט דיא וועלט, אזוי וויא איר וועט הערין מאגרת של בני רבי שכנא גרו יאיר וממוסר כתב זה, מה' מצעדי גבר בוננו, אהובי בני רבי דוד צבי גרו יאיר פתבתי לאחיד רבי איציק שיקנה על חשבונני א מיצילי בשבילך בערך ג' או ד' רובל כסף דהינו של מארדיר. ובקשתי ממך שאל תבקש גדולות כי גם זה קשה וכבד עלי מאד. כי אני מוציא ממעות

אחרים כנ"ל. ומגדל הנחיצה אי אפשר להאריך בזה ומבטחני שתצית אותי ותתחיל להתמיד בלמוד ובתפלות ובאמירת תהלים בכונה ואז טוב לך בזה ובכא לצנח. אהובי בני נחמן שיחיה דיא האסט בודאי פאר שטאנין דעם צער וואס איך האב פון דיר פון דיין עקשנות וואס דוא ביסט ניט גיגאנגנין לבית המדרש בשבת מחמת דעם מיציל. בעט איך דרך זאלסט פון היינט בעסיר ווערין און זאלסט נעמין המיציל של חתני רבי ברוך שיחיה און גיין אלע שבת לבית המדרש. למען השם גיא ניט נאך דייני נארישקייט פאלג מיד ווארין איך טראכט ארום דיר, אם ירצה השם בקרוב האב איך בפתחון מיט דיר א שדוך טאן למזל טוב, וועסטו האפין בעזרת השם א שטריימל טוב און א גוט מיציל אויך. לעת עתה למען השם זייא דרך ניט מונע פון דעם בית המדרש איבר אזוי א נארישקייט בפרט בשבת קדש באגער צוא לערנין און דאווננין און זאנין תהלים און תפלות און שטייען אויף פאר טאג האמשי אביסיל, למען השם היט דרך איך זאל אויף דיר ניט ברוג זיין און פאלג מיד און פאלג אונגערני לייט וועט אזוי וואויל דיר זיין בעולם הזה ובעולם הבא,

נח' ותברך מנהל את העולם כמו שתשמעו מאגרת של בני ר' שכנא גרו יאיר וממוסר כתב זה. מה' מצעדי גבר בוננו... אהובי בני נחמן שיחיה, בודאי הבנת את הצער שיש לי מהעקשנות שלך שלא חלכת בשבת לבית המדרש בגלל הכובע. אני מבקש שתטיב את עצמך ותקת את הכובע של חתני ר' ברוך שיחיה וללכת בכל שבת לבית המדרש. למען ה' אל תלך אחר השמויות שלך. שמע אלי כי אני חושב בענגנים שלך. אני בוסח שאם ירצה ה' בקרוב אעשה עמך שדוך למזל

טוב ואז יהיה לך שטרמימיל טוב וגם כובע טוב. לעת עתה למען ה' אל תפגע מבית המדרש בגלל שטות, בפךטו בשפת קדש. השתוקק לקמד ולהתפלל ולומר תהלים ותפלות וקיום לפנות בקר ולו במקצת. השטר לך שאני לא אכעס עליך ושמע אלי ואל האנשים שלנו וכך ייטב לך בעולם הזה ובעולם הבא... ומגדל נחיצתי וטרדתי עתה אי אפשר להאריך יותר.

דברי אביכם, המעטיר בעדכם.

מן אפרסוף

גם בני יוסף יונה שיחיה זאלסטו באנערין צוא לערנין וועט דיר גוט זיין [השתוקק לקמד, כך ייטב לך] בעולם הזה ובעולם הבא.

ושלום רב לכל אנשי שלומנו באהבה רבה ורחימתן עזיזא בעת אין פנאי להאריך כלל, אל תתרעמו עלי אחי ורעי שנסעתי מכם משבת חנכה. כי מאת ה' היתה זאת היא נפלאת בעינינו כאשר תשמעו ותבינו בעצמכם. נא להשגיח על ביתי שלא אצטרך להיות בעל חוב חס ושלום, בפךטו בעת כזאת שאנחנו עוסקים בזכות כזה וכו'.

דברי אהבכם באמת לנצח.

מן הצ"ל

ושלום רב לחתני הרבני הרב ברוך שיחיה, בקשתי ממך חתני חביבי, שתשגיח על בני נחמן שיחיה באפן שיתמיד בלמודו היטב ותסביר לו הלמוד היטב באפן שיבין בשכלו היטב מה שלומד.

דברי חותנד.

מן הצ"ל

תג

ברוך השם, יום ב' וישלח תר"ג אומאן.

אהובי בני חביבי. בוא וראה נפלאות ה', אתמול כתבתי לך
אגרת על ידי רבי איציק יואל מברסלב שפדעתי
לשוב לביתי על שבת הנכה הפא עלינו לטובה, ובערב פא
פתאם מוסר כתב זה ידידנו רבי נחמן גרו יאיר עם חתן בני רבי
אברהם לייב שיחיה, והביאו לי אגרת ועגלה לגסע לטשעהרין
וספרו לי עצם תשוקתם שם שאבוא ממש עד פלות הנפש,
והכרחתי לגסע לשם. פי ראיתי והבנתי פי מאת ה' היתה זאת
היא נפלאות בעינינו, בפרט שביום ו' ערב שבת קדש הפא עלינו
לטובה יהיה פדיון הבן של ניני הוא בנו של חתן בני רבי
אברהם ליב הנ"ל. השם יתברך יעזרני להגיע לשם על יום ו'
פבקר באפן שאזכה ברחמיו להיות על שמחת פדיון הבן של ניני
ונכדי שיחיה, מה אשיב לה' פל תגמולוהי עלי. ומגדל נחיצתי
וטרדתי עתה לגסע אי אפשר להאריך כלל, רק בקשתי ממך בני
חביבי שלא תצטער על זה כלל, פי בודאי הוא לטובת כלנו רק
חזק ואמין מאד. וכבר כתבתי לך איזה דבורים משיבי טעם
באגרת ששלחתי ביום ג' ויצא על ידי הפאסט. אך כפי מכתבך
שקבלתי אתמול עדן לא הגיע לידך. מבטחני שפבר קבלתו.

דברי אביך המעטיר בערך ומצפה לישועה.

תד

ברוך השם, יום ג' וישב תר"ג משעֶהֱרִין.

רב שלום לאהובי בני חביבי הרבני וכו' מורנו הרב יצחק שיחיה עם כל יוצאי חלציו שיחיו, ובפרט לבנו ידידי הוא נכדי הניקן המופלא ר' דוד צבי שיחיה, ה' יתברך יחזק לבנו בתורה ותפלה ומעשים טובים לארך ימים ושנים טובים, אמן כן יהי רצון.

דע בני חביבי, פי השם יתברך היה בעזרי ובאתי לפה קהלת משעֶהֱרִין ביום ו' ערב שבת קדש וישלח העבר בפקר קדם התפלה. ובאתי במרחא ויגיעה עצומה, וכישועת נפלאות ורחמים רבים מהשם יתברך, פי הדרך היה מקלקל מאד מאד והיו לנו כמה עפובים בדרך. אך חסדי ה' לא תמנו בפית ובדרך, וזה עני קרא וה' שמע שבאתי קדם התפלה כדי להיות על פדיון הבן. ותהלה לאל קימנו מצות פדיון הבן פראוי במועדו ובזמנו, ואחר כך קבלנו שבת קדש, ורב שיחתנו היה מענין פדיון הבן שהוא מחבר אצלנו עם התורה "כי מרחמם ינהגם" שמדבר מחנפה. ודברנו בזה חדושים נפלאים המחיינ ומשיבין כל הנפשות החפצים בהאמת הרוצים להטות און אל האמת, להחיות ולהשיב נפשם לנצח, פי לא דבר ריק הוא מה שאדוננו מורנו ורבנו ז"ל עושה עמנו עדין. גדולים מעשי ה' מאד מאד עמקו מחשבותיו, פי דבריו חיים וקיימים נאמנים ונחמדים לעד ולעולמי עולמים וכו'. והם מחיינ בכל עת בכלליות ובפרטיות לכל אחד ואחד בכל מקום שהוא, והם מגיעים גם אליך

בפּרָטִיּוֹת עֵתָהּ, גַּם עֵתָהּ אִיךָ שְׁאַתָּה הוּא אִיךָ שְׁלֶבֶד סְחָרְחָר
 אִיךָ שְׁמַעְקָמִין לְבָד וְכו', גַּם עֵתָהּ אַתָּה צָרִיךְ לְהַזְכִּיר עֲצָמְךָ
 מִחֲדָשׁ שֶׁהָיָה רַבֵּי פְעוּלָם וְאוּרוֹ זוֹרַח וּמְאִיר מִחֲדָשׁ בְּכָל יוֹם גַּם
 עֵתָהּ, וְכֵן לְדוֹרוֹת שְׁמְאִיר בְּכָל אֶחָד בְּכָל מְקוֹם שֶׁהוּא הָאֲרֶת בֵּן
 וְתַלְמִיד. לִידַע וּלְהוֹדִיעַ לְכָל אֶחָד בְּכָל עַת כִּי עֲדִין ה' עִמָּךְ
 וְאַתָּךְ וְאַצְלָךְ כִּי מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְאִיהוּ מְמַלֵּא כָּל עֲלָמִין
 וְסוֹכֵב כָּל עֲלָמִין וְלִית אַתְר פְּנּוּי מִנֶּה, וְאִיךָ שִׁיחֵיהּ אִיךָ שִׁיחֵיהּ,
 יְהִיֶּה לָךְ תְּקוּן בְּוֹדָאִי, וְלֵה' הַתְּקוּהָ שֶׁתְּקוּנָנוּ שִׁיחֵיהּ עַל־יְדוֹ יְהִיֶּה
 נָאֶה וְיִפֶּה כְּרָאוּי לוֹ, לֹא כְּמַעֲשֵׂינוּ. לְמַעַן לֹא נִבּוֹשׁ אֶפְלוֹ לְפָנֵי
 כְּשָׂרִים אֲמֵתִיִּים כִּי חֲסָדוֹ גָּבַר עָלֵינוּ חֲסָדוֹ גָּדוֹל עָלֵינוּ וְכו', מַה
 שְׁזָכִינוּ לְבָלֵי לְהַתְּנַגֵּד חֵם וְשָׁלוֹם עַל אוֹר קְדוֹשׁ וְנוֹרָא וְנִעִים וְכו'
 כְּזֶה. אַף גַּם זְכִינוּ לִידַע מִמֶּנּוּ וּלְהַקְרֵא עַל שְׁמוֹ שֶׁזֶה עוֹלָה עַל
 הַכֹּל, וְאִין שׁוּם חֲשָׁד וְתַהוּם תַּחְתִּיּוֹת שְׁיֻכַּל לְהַסְתִּיר אוֹר כְּזֶה
 מַה שְׁמְאִיר בָּנוּ בְּכָל אֶחָד וְאַחַד בְּכָל עַת בְּכָל מְקוֹם שֶׁהוּא
 בְּדַרְכֵי עֲצוֹת עֲמֻקּוֹת שְׁלוֹ שְׁאִין אָנוּ יוֹדְעִים כָּלָל. וְהוּא גָּמַר וַיִּגְמַר
 כִּי לֹא יוֹנַח לְעוֹלָם ה', רַק חֲזַק וְאַמִּץ בְּנֵי חֲבִיבֵי קוּם קְרֵא אֶל
 אֱלֹקֶיךָ בְּכָל עַת וְחֲזַק וְאַמִּץ לְבָד לְשִׂמְחָה נִפְשָׁךְ בְּכָל נִקְדָּה וְנִקְדָּה
 טוֹבָה כְּמַשְׁהוּ מִן מַשְׁהוּ נִקְדָּה דְנִקְדָּה טוֹבָה, וְחֲטָף וְאַכַּל חֲטָף
 וְאַכַּל תּוֹרָה וְתַפְלָה וְצַדִּיקָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בְּכָל יוֹם מַה שְׁתּוֹכַל,
 כִּי אִיךָ שִׁיחֵיהּ, מְעַט זְמַן חֲיִינוּ יַחֲלַף וַיַּעֲבֵר כְּצֶל עוֹבֵר, וּמַה
 שְׁזָכִינוּ לִידַע מְאוֹר הָאֲמֵתִי הַקָּיָם לְנִצָּחַת, זֶה יִשְׁאֵר לָנוּ בְּוֹדָאִי
 לְעוֹלָם וָעַד וְאִי אֶפְשָׁר לְהַאֲרִיךְ כְּזֶה יוֹתֵר בְּכַתְּבִי.

וְהִנֵּה כְּתִבְתִּי לָךְ רַב כּוֹנֵנוֹת חֲנֻכָּה הַמְּכַרְחָ לָךְ מְאוֹד, וְעֵתָהּ
 חֲכָם בְּנֵי וְשִׂמְחָה לְבֵי וְתַכִּין מִרְחוֹק הַרְמְזִים שֵׁישׁ בַּיָּם

הַחֲכֵמָה. כִּי זֶה הֵימָּ גָדוֹל וְרַחֵב יָדַיִם וְכוּ'. וְתִזְהַר לְבָלִי לְהִיּוֹת
שְׁלִימִזְלִנִיק חֵם וְשָׁלוֹם, וְאִם אֶתָּה כְּמוֹ שְׂאֵתָּה בְּעֵינֶיךָ, אַף עַל פִּי
כֵּן אֶצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יָקָר מְאֹד כֹּל תְּנוּעָה טוֹבָה וְכֹל הַעֲתָקָה
וְהִזְוָה כֹּל שֶׁהוּא מֵרַע לְטוֹב, אֲזֹר נָא בְּגִבְרַת חֲלָצֶיךָ כִּי יֵשׁ לָנוּ עַל
מִי לְהַשְׁעֵן תְּהִלָּה לְאֵל. וְעַל יְדֵי כֹל זֶה תֻּוּכַל לְהַתְּחִיל בְּכֹל עֵת
לְהַתְּגַבֵּר עַל הַמַּחְשָׁבוֹת רָעוֹת וּמְרוֹת הַמַּטְרִידִין אוֹתְךָ בְּכֹל עֵת,
כִּי עֶקֶר הַתְּגַבְרוֹתֶם הוּא עַל יְדֵי עֲצָבוֹת וּמְרָה שְׁחוּרָה רַק תִּדְלַג
עֲלֵיהֶם כְּפִי מַה שְׁתֻּכַּל לְפִי הַזְּמַן וְלֹא תִתְחִיל לְחַשֵּׁב כֻּלָּל וְאֵל
תִּתְיָרָא וְאֵל תִּפְחַד מֵהֶם וְתִזְכֹּר מַה שֶּׁסָּפַר רַבְּנוּ ז"ל מֵהַצְּדִיק
שֶׁאָמַר קִדְּם יִצְיָאת נִשְׁמָתוֹ: אִיבִיר גִּישְׁפְּרִינְגִין וְעֵבֶר בְּדִלִיגָן, וְגַם
מַה שֶּׁאָמַר שֶׁהָאֲדָם צָרִיד לְעֵבֶר בְּזַה הָעוֹלָם עַל גֶּשֶׁר צָר וְהַעֲקָר
שֶׁלֹּא יִתְפַּחַד, וְאִם שֵׁישׁ שְׂאוּמְרִים בְּדַעְתָּם שֶׁכָּבֵר נִפְלוּ מִן הַגֶּשֶׁר
לְתוֹךְ רֶפֶשׁ וְטִיט וּמְקוֹמוֹת מְטַנְפִים, אֲדַרְבָּא וְאֲדַרְבָּא זֶה הָאִישׁ
בְּנֻדָּאֵי אִין צָרִיד לְפַחַד עוֹד, כִּי הֲלֹא גַם עֵתָּה אֲנִי יוֹדֵעַ שְׁצָרִיכִין
לְקוֹוֹת וּלְצַפּוֹת לָהּ' וְלִקְרָא אוֹתוֹ גַּם מְנַפִּילוֹת כְּאֵלוּ בְּבַחֲיַת "צָפוּ
מִיּוֹם עַל רֵאשִׁי אָמַרְתִּי נִגְזַרְתִּי קִרְאֵתִי שְׁמֹךְ ה' מְבוֹר תַּחְתִּיּוֹת",
וְכֵן בְּהֶרְבֵּה פְּסוּקִים בְּתַהֲלִים, כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב (תְּהִלִּים סט) "טִבְעֵתִי
בֵּין מְצוּלָה וְאִין מְעַמָּד וְכוּ' שְׁתַּנִּי בְּבוֹר תַּחְתִּיּוֹת" וְכוּ'. וְכָבֵר
הוֹדִיעֵנו רַבְּנוּ ז"ל שְׁגַם צַעֲקָה מִשְׂאוֹל תַּחְתִּיּוֹת אֵינָה נֶאֱבָדַת
לְעוֹלָם, וְשֶׁלֹּא נִתְיָאֵשׁ מִן הַצַּעֲקָה לְעוֹלָם, כִּי גָדוֹל ה' וְאִין יוֹדְעִין
כֻּלָּל וְכוּ'. וְכֹל אֵלוּ הַדְּבוּרִים אֲמַתִּיִּים שֶׁפָּתַבְתִּי הֵם הֵם בְּעֲצָמָן
הַגֶּשֶׁר הָאֲמַתִּי שֶׁיְּכוּלִין לְעֵבֶר עֲלֵיו אֲפֵלוּ בְּתַהוֹם תַּחְתִּיּוֹת רַק
שֶׁלֹּא יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ וְלֹא יִתְפַּחַד כֻּלָּל וְיִבְטַח וְיִשְׁעֵן בְּכַחוֹ שֶׁל זְקֵן
דְּקִדְשָׁה שְׁגָלָה כֹּל זֶה וְיִזְתֵּר מִזֶּה וּתְקִים "קוּה אֵל ה'", וְאִם עֲדִין

נַעֲשֶׂה מַה שְּׁנַעֲשֶׂה - "חֲזַק וַיֵּאמֶן לְבָב וְקָנָה אֶל ה'" וּכְעֵין שְׁפָרֵשׁ רִש"י שָׁם.

וַיִּתֶּר מִזֶּה אִי אֶפְשֶׁר לְהֵאָרִיךְ כִּי כִּבְר רְמוּתֵי לֵךְ שֵׁישׁ רְמוּזִים בַּיָּם הַחֲכָמָה שְׁצָרִיכִין לְהִבִּין מַעֲצָמוֹ לְהִיּוֹת בְּקִי בְּהַלְכָּה לְקַיִם "אִם אֶסֶק שְׁמִים שָׁם אֶתָּה וְאַצִּיעָה שְׂאוֹל הַנֶּדֶךְ", כִּי "לִגְדֹלְתוֹ אֵין חֶקֶר". יֵתֵר מִזֶּה אֵין פְּנָאֵי לְהֵאָרִיךְ. כִּי אֹר בְּקֶר מְמַשְׁמֵשׁ לְבֹא. וּכְאֹר בְּקֶר יִזְרַח שְׁמֵשׁ שֶׁהוּא אֹר הָאֵמֶת וְהַחֶסֶד הַמְּאִיר מֵאֵין סוּף עַד אֵין תְּכֵלִית שֶׁהוּא בְּחִינַת אֹר נֵר חֲנֻפָּה. הַשֵּׁם יִתְבַּרְךְ יִזְכְּנוּ לְקַבֵּל אֹר חֲנֻפָּה עַדִּי נִזְכָּה שְׂיֵאִירוּ עָלֵינוּ הַמְּקִיפִים שֶׁל הַצְּדִיק הָאֵמֶת, שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּקוּפַת הַיָּמִים תְּקוּפַת הַשָּׁנִים, וְנִזְכָּה לְפָרְנֶסָה טוֹבָה שְׂיֵאִיר בְּהֵאָכִילָה וְהַפְּרָנְסָה הָאֶרֶת הַרְצוֹן הַמְּפֹלֵג וְכו', אֲשֶׁרֵינוּ אֲשֶׁרֵינוּ שְׂזַכְּנוּ לִידַע רְמוּזִים מְאֹרֹת נִשְׁגָּבוֹת כְּאֵלוֹ שֶׁהֵם מְחִיִּין אוֹתֵנוּ עִתָּה גַם עִתָּה וּבִזְוָה אָנוּ רוֹאִים עֵין בְּעֵין כִּי עַדִּין ה' אֶתֵּנוּ כִּי לוֹ חֶפֶץ ה' לְהִמִּיתֵנוּ וְכו' לֹא הַשְׁמִיעֵנוּ אֶת כָּל אֱלֹה וְכו', ה' יִגְמַר בְּעַדֵּנוּ כִּי לֹא שָׁבַק וְלֹא שָׁבַק.

דְּבָרֵי אֲבִיךָ הַמְּצַפֶּה לִישׁוּעָה.

וְעַן אֶבְרָסֶלֶף

תה

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבַּרְךְ, יוֹם ד' ג' דְּחֲנֻפָּה תר"ג מְשַׁעְהַרִּין.

רַב שְׁלוֹם לְאֶהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי הַרְבֵּנִי וְכו' מוֹרְנוּ הֶרֶב יִצְחָק שְׂיַחֲיָה עִם כָּל בְּנֵי־בֵיתוֹ.

קבלתי מכתבך הטוב ביום א' העבר בעת סעדת שחרית. ומאלף תבין גדל צערי איך נהפך לבי בקרבי; אך חשבתי דרכי ואין לי שום עצה ותחבולה מה לעשות בפרט שהדרך מקלקל מאד מאד. ולהיכן ארוץ ומה אוכל לעשות. לעת עתה נתתי שבח והודיה להשם יתברך מה שהודעתני שפבר נסעו מזה וכו', וגם בנד שיהיה מהסתם אינו מצוי במקומו. ועתה עיני מצפות ומקוות ומיחלות וכלות כל היום לשמע איזה בשורה טובה מאתכם ולה' הישועה.

והנה ביום א' הסמוך בערב אחר הדלקת נר הנפה בא לפה בבקה גדולה רבי אפרים עם חמותו מקרומינטשאג, כי להם הודיע מקדם ר"ש וו"ב מפרסלב. אבל כשהראיתי להם מכתבך נחה דעתם קצת מאחר שעל כל פנים בנו מחזיק בדרך וכו', וביום ב' א' דחנפה אחר חצות היום נסעו שניהם מזה לקראתם על דרך טירהאויצע ואומאן, וגם שלחתי בידם מכתב קצר. בעת עיני מטייפין. צופיות ומיחלות עד בוא דברו בבשורה טובה וישועה, או עד שישוב ויבוא לפה רבי אפרים הנ"ל, וכעת איני יודע כלל מה לעשות, רק עיני תלויות למרום עד שפותר את שפתי לפרש שיחתי לפניו על כל התלאות העוברים עלינו. למענו ולמען נאמן ביתו אשר אנו סמוכים עליו יעשה ברחמיו ויציל את כלנו מהרה ושלא יפחידו אותנו עוד כלל. ובו במחתי שיעשה עמנו חסדים נפלאים בכחו של זקן דקדשה, וישמיענו בשורות טובות מהרה, נגילה ונשמחה בישועתו. ועתה אני מקנה עוד למכתבך ולהשיבני אם קבלת מכתבי ששלחתי ביום ד' וישב העבר באריכות קצת להשיב את נפשך העיפה.

וּמִהִפְתֶּם כְּבָר קִבַּלְתָּ אוֹתוֹ וּבִוְדָאֵי הִחִיָּה אֶת נַפְשְׁךָ גַם בְּעַת צָרָה
 הַזֹּאת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ יוֹשִׁיעֵנו מִהֲרָה. וְכַעַת אֵינִי יוֹדֵעַ כִּלְלֵ מַה
 לְכַתֵּב לָךְ וְלִכְנֵי בֵיתְךָ, עַד שִׁישׁוּב רַבֵּי אֶפְרַיִם הַגַּ"ל, וְתִרְאֶה
 לְכַתֵּב לִכְנֵי בֵיתִי לְבִרְסֻלָּב וְתוֹדִיעֵם שְׁקִבְלִיתָ מִכְתָּבִי וְתִחְזַקֶם
 שְׂיִבְטַחוּ בַּה' וְאֵל יִפְחָדוּ כִּי ה' אֲתָנוּ. עַד הִנֵּה עֲזָרוּנוּ רַחֲמָיו
 יִתְבָּרֵךְ גַּם עַד זְקִנָה וְשִׁיבָה אֵל יַעֲזִבֵנוּ, עַד אֲגִיד זְרוּעֶךָ לְדוֹר וְכוּ'
 לֹא שָׂבַק וְלֹא שָׂבַק. וְהִנֵּה אֵיךְ שֶׁהוּא עַל כָּל פְּנִיִם עֲתָה הֵם יְמֵי
 חֲנֻפָה שֶׁהֵם יְמֵי הוֹדָאָה. וְזָכִינוּ בְּצוּק הָעֵתִים הַלְלוּ לְשִׁמְעַנּוֹרָאוֹת
 כְּאֵלֶּה עַל קִדְשַׁת חֲנֻפָה וּבְכִרְטַת הַתּוֹרָה שֶׁל הָאָרֶת הַדַּעַת
 הַקְדוּשָׁה שֶׁל בֵּן וְתִלְמִיד לְהוֹדִיעַ לְכָל דְרֵי מַטָּה אֶפְלוֹ אֶפְלוֹ אֶפְלוֹ
 וְכוּ' וְכוּ' כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְעַדִּין ה' אֲתָנוּ אֵל תִּירָאוּם
 וְהִפְאָסְטָ נְחוּצָה.

דְּבָרֵי אֲבִיכֶם הַנֶּאֱמָר וְהַנְדָּבָה וּמְחַכָּה וּמְצַפָּה לִישׁוּעַת ה' בְּכָל

עַת.

וְאֵל אֶבְרָהָם

ח' תשרי

תו

בְּעֹזֶרֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ.

שְׁלוֹם לְאַהוּבֵי בְנֵי חֲבִיבֵי.

כְּבָר כְּתִבְתִּי לָךְ בְּיוֹם ד' ג' דְּחֲנֻפָה שְׁקִבְלִיתִי מִכְתָּבֶיךָ הַטּוֹבִים,
 וּמֵאֲלִיכֶם תְּבִינוּ הַצַּעַר שֶׁלִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ יִרְחַם. וְעֲתָה
 בְּוִדָאֵי אֲנִי עוֹמֵד וּמְצַפָּה וּמְקוֹנָה בְּכָל יוֹם לְקַבֵּל מִכְתָּבֶיךָ בְּכָל
 פֶּעַם אוֹלֵי תִשְׁמִיעֵנִי אֵיזָה צְמִיחַת קֶרֶן יִשׁוּעָה. וְהַיּוֹם עַדִּין לֹא
 הִגִּיעַ הַפְּאָסְט. וּבְיוֹם א' הָעֶבֶר קִבַּלְתִּי מִכְתָּבְךָ הַקָּצֵר, וְלֹא
 הוֹדַעְתִּי בּוֹ חֲדָשׁוֹת כִּלְלֵ, וְאַף עַל פִּי כֵן הִחִייתִי נַפְשִׁי בּוֹ. כִּי כָּךְ

הוא רצוני שאתה תכתב אגרת בכל פעם. והנה בודאי כבר נודע לך שרבי אפרים מקרומיניטשאג נסע לאומאן. ואתמול בא לפה עם בנו רבי ישראל שיחיה, וגם הביא לפה את בני נחמן שיחיה והיה לי שמחה וצער מזה כאשר תבין מעצמך. ומאליך תבין להודיע בסוד לזוגתי ובני ביתי שהוא בכאן בחיים ושלום, ושיראו שבני הקמן גם כן לא יהיה בביתי כאשר כתבת כבר, ושיהיה הכל בחכמה בסוד באפן שלא יתודע חס ושלום. ולה' עיני מיחלות, עד הנה עזרונו רחמיו יתברך והציל אותך בעצמך מפחד הזה בימי נעורייך כמה פעמים כאשר אתה ידעת, כן יוסיף חסדו ויציל את בנינו ובנדך מפחד הזה לעולם. ולמען כבוד הזקן שבזקנים שאנו בטוחים בכחו יעשה, ולא יתן אותנו לחרפה לפני שונאינו הרבים חס ושלום. ויפדה אותנו מכל הצרות ובפרט מצרה הזאת וכאב את בן ירצנו ויחינו וישמחנו בישועתו מהרה אמן כן יהי רצון.

וּתְהִלָּה לאל בצר הרחבת לי שעתה דיקא עוסק רבי נחמן שם בזכות הרבים. וברוך השם שפבר שלחת לו הסף שפתבת. ועתה תקבל סף חמשים רובל-חדש על העסק, ומאליך תבין מתי לשלחם לו כפי מה שייכתב לך משם. גם תקבל חמשה רובל כסף ותשלחם לביתי. ומה שאתה חושש אודות מעות על העסק הוא בחנם, כי לעת עתה אני שולח לך מעות. ואם אהיה מכרח להתעכב בדרך עוד, אשלח לך עוד בעזרת השם יתברך, וקויתי לה' שלא תצטרך ללוות, ואם תלוה יהיה רק לפי שעה ואסלק לך מיד. כי איני רוצה להיות בעל חוב, ולה' הישועה שיהיה הכל על נכון.

וְתִזְהַר מְאֹד עִתָּהּ בְּיִתְרָהּ שֶׁלֹּא לְהִרְבּוֹת בְּדַאגוֹת וּמְרָה
 שְׁחֹרָה וּמִחֻשְׁבוֹת יִתְרוֹת. וְהִנֵּה אֶתָּה כּוֹתֵב לִי בְּכָל
 פְּעַם שֶׁאַתָּה מִתְנַהֵג בְּדַרְפֶּךָ לְחֹשֵׁב הִרְבָּה בְּכָל עֵת, וְלֹא כִּףּ הוּא
 הַמְדָּה, אֲדַרְבָּא, עִכְשָׁיו שְׁכַבְר נִתְרַבּוּ תְהוֹמוֹת הַצְּרוֹת רַחֲמֵנָא
 לְצִלָּן, וְתַהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרָא וְכוּ', צְרִיכִים עִתָּה דִּיקָא לְהִתְנַגֵּר
 לְבָלִי לְחֹשֵׁב הִרְבָּה כְּלָל, רַק לְהַשְׁלִיךְ יִהְיֶה עַל ה' וְלַהֲפֹךְ הַיְגוֹן
 וְאַנְחָה לְשִׁשׁוֹן וְלִשְׁמִיחָה. מַה שְּׂאֵף עַל פִּי כֵּן אֵף עַל פִּי כֵּן וְכִינוּ
 לְהַנְצִל מִפֶּח יוֹקְשִׁים לְבָלִי לְהִתְנַגֵּד עַל אֹר כְּזֶה וְכוּ'. וְזִכּוֹתוֹ יִגַּן
 עֲלֵינוּ וְעַל זֵרְעֵנוּ בְּוַדָּאֵי וְיִוָּשִׁיעֵנוּ וְיִצְלִינוּ בְּרַחֲמֵי הַגְּדוֹלִים. וְכַעַת
 אֵין לְהַאֲרִיךְ, וְכֹאֲשֶׁר אֶקְבֵּל מִכְּתָבְךָ אֲשִׁיב לְךָ מִיַּד פְּרָאוּי. וּמְאֹד
 הַחִיית אֶת נַפְשִׁי בְּמָה שְׁכַתְבְּתָּ שְׁעַסְקְתָּ בְּחִנְפָּה הַזֶּה בְּהַתּוֹרָה
 שְׁלוֹם לְרַחוּק וְלִקְרוֹב (לְקוֹשֵׁי מוהר"ן סג) שְׁחַבְרַתִּי בְּחִסְדּוֹ עָלוּ
 הַלְכוֹת שְׁלוֹחַ הַקֵּן וְעֵנִין חֲנֻפָּה. וְכּוֹא וְרָאָה נִפְלְאוֹת ה' כִּי גַם
 אֲנֹכִי פֶה דְבַרְתִּי בְּלִיל שֶׁבַת חֲנֻפָּה מִהַתּוֹרָה הַזֹּאת הִרְבָּה בְּעֵנִין
 חֲנֻפָּה, וּבְעֵנִין מַה שְּׁעוֹבֵר עָלֵינוּ בְּכָלֵל וּבְפֶרֶט שְׁכָלוֹל בְּמָה
 שְׁנֵאמַר שָׁם עַל פְּסוּק "וַיִּרְא אֶת הַמָּקוֹם". שִׁים לְבָךְ בְּנִי הַיֵּטֵב
 לְכָל מַה שְּׁנֵאמַר שָׁם וְתוֹכֵל לְהַחִיּוֹת אֶת עֲצָמְךָ הִרְבָּה בְּכָל עֵת,
 אֵךְ שִׁיחִיָּה הַכֹּל לְקָרֵב וְלֹא לְרַחֵק חֵם וְשְׁלוֹם, לְשַׁמַּח נִפְשֶׁךָ עַל
 יְדֵי זֶה וְלֹא לְהַפְּךָ חֵם וְשְׁלוֹם. וְתִרְגִּיל עֲצָמְךָ בְּכָל פְּעַם לְעֵין בְּכָל
 עֵת בְּמָה שׁוֹפְנֵי הַשָּׁם יִתְפַּרֵּךְ לְחַדֵּשׁ בְּדַבְּרָיו הַקְּדוּשִׁים, וְקוּיִתִּי
 לְה' שִׁיחִיָּה נִפְשֶׁךָ מְאֹד. כִּי אֵין לָנוּ בְּמָה לְהַחִיּוֹת נִפְשָׁנוּ כִּי אִם
 בְּדַבְּרֵי תוֹרָתוֹ הַקְּדוּשִׁים וּבְשִׁיחוֹתָיו הַקְּדוּשׁוֹת הַצְּרִיכִין לְמוֹד
 גְּדוֹל. וְתַהֲלָה לְאֵל בְּאַרְנֵנוּ בָּם בְּחִסְדּוֹ דְּבָרִים נִפְלְאִים הַמְּחִיִּין
 נִפְשׁוֹת מְאֹד. הַפֶּךָ בָּהֶם וְהַפֶּךָ בָּהֶם וְכוּ' חֲזַק בְּנִי וְחֲזַק וּבְטַח בְּה'

כִּי לֹא יַעֲזֹב אוֹתָנוּ, וְאִיךְ שֶׁהוּא לִית רְעוּתָא טָבָא דְאִיתְאַבְדַּן אִין רְצוֹן טוֹב שְׁנַאבְדוּן. וְהִנֵּה אַתָּה זוֹכֵה עִתָּה דִּיקָא לְהִיּוֹת לְעוֹר לְעַסֵּק בְּעַסְקָנוּ. בְּרוּךְ הַטּוֹב וְהַמְטִיב אֲשֶׁר הִקְדִּים רְפוּאָה לְמַכְתָּנוּ. וְכֵן דִּרְבוּ יִתְבְּרַךְ תְּמִיד כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ רַז"ל (מְגִלָּה יג). וַיֵּשׁ בּוֹהַ הַרְבֵּה לְדַבֵּר אֵךְ אִי אֶפְשָׁר עִתָּה בְּפִרְטַ עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה. וַיִּתֵּר מִזֶּה אֶכְתֵּב לָךְ אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם כְּאֲשֶׁר אֶקְבַּל מִכְתָּבְךָ בְּפִאסְט [בְּדַאָר] הַזֹּאת, וְלֹה' הִישׁוּעָה.

דברי אביך המצפה לישועה.

לְיָ אֱבֶרְסֶלֶף

בְּרַנֵּעַ זֹאת קִבַּל רַבִּי אֶבְיָלִי גְרוּ יָאִיר מִכְתָּבוֹ בְּבֵית הַפֶּאסְט וְהִנְנִי מוֹדִיעוֹ שֶׁתְּהִלָּה לְאֵל קִבַּלְתִּיו וְהָיָה לָנוּ לְנַחַת גְּדוֹל. הַשֵּׁם יִתְבְּרַךְ יוֹשִׁיעֵנוּ לְשִׁמְעַ עוֹד בְּשׁוֹרוֹת טוֹבוֹת מִהֲרָה, בְּאִפְן שְׁלֵא יִהְיֶה עוֹד שׁוּם פֶּחַד כְּלָל. וְלֹה' הִישׁוּעָה.

לְיָ הַב"ל

ו' תשרי

תז

בעזרת השם יתברך, יום ג' עשרה בטבת תר"ג.

שְׁלוֹם לְאַהוּבֵי בְנֵי שִׁיחָה.

דַּע כִּי אֲנִי מְכִין עֲצָמִי לְנִסְעַ בְּיוֹם מִחָר אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם לְקַרְעֵמִינְטֶשְׁאָג, כְּעַת אֵינִי יוֹדֵעַ מַה לְכַתֵּב לָךְ עַד שְׁאֶקְבַּל מִכְתָּבְךָ. וְהַשֵּׁם יִתְבְּרַךְ יִשְׁמַח נַפְשְׁךָ וְנַפְשׁ כְּלָנוּ וְנִזְכֶּה לְשׁוּב אֵילָיו יִתְבְּרַךְ בְּאַמֶּת, וְלִמְהֵר לְכַבְּנוּ לְעַבְדוֹ בְּאַמֶּת בְּרַחֲמָיו וַיִּשְׁוּעָתוֹ אֲשֶׁר אֵינָם כָּלִים לְעוֹלָם.

והנה עתה אחר התפלה מִיַּד הַיּוֹם הַזֶּה ד' וַיְחִי הַגֵּיץ הַפֶּאֶסֶט
 וַתְּהַלֵּךְ לְאֵל קַבְלָתִי מִכְתָּבְךָ וְהָיָה לִי לְנֹחַת גְּדוֹל, וְאֲנִי
 נְחוּץ עִתָּה לְעֹלוֹת עַל הָעֲנָלָה לְנִסֵּעַ לְקַרְעֵמִינְטְשָׁאג, גַּם הַפֶּאֶסֶט
 נְחוּצָה עַל פֶּן אֵי אֶפְשֶׁר לְהֵאָרִיךְ כָּלֵל. וְתִרְאֶה לְכַתֵּב לִי בְכָל
 פֶּעַם, וְכָל מִכְתָּבֶיךָ תִּשְׁלַח רַק לְפִה מְשַׁעֲהֵרִין. כִּי קֹדֶם שְׂיִגִיעַ
 מִמֶּךָ תִּשׁוּבָה עַל מִכְתָּב זֶה אֲשׁוּב בְּעֹזֶרֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְפָה, וְאִז
 אֶכְתֵּב לְךָ כְּרָאוּי. גַּם אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם בְּשׁוּבִי מִקַּרְעֵמִינְטְשָׁאג
 אֲשַׁלַּח לְךָ עוֹד מַעוֹת בְּעֹזֶרֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל הָעֶסֶק הַקְּדוֹשׁ, וְהֵן
 בְּשִׁבִיל פְּרִנְסַת אֲנָשֵׁי בֵּיתִי, וְתִהְיֶה בְטוֹחַ בְּה' שְׁלֵא תִצְטָרֵךְ
 לְהִלּוֹת בְּשִׁבִיל הָעֶסֶק רַק אֶפְשֶׁר לְשַׁעֵר קֵלָה. וְאוֹדוֹת עֲכוּבֵי
 בְּדַרְךָ גַּם אֲנִי אֵינִי יוֹדֵעַ עַד שְׂאֲשׁוּב לְפָה, וְעֵצַת ה' הִיא תִקּוּם.
 וְלַעֲת עִתָּה חֲזוּק וְאַמֵּץ וְתַחֲיָה נִפְשֶׁךָ בְּמִכְתָּבִי מִכְּבָר וּבְכֹה
 שְׂתַמְצָא לְרוֹוֹת צְמֵאוֹנֶךָ בְּסִפְרֵי אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ ז"ל וּבְכֹה
 שְׂזַכִּיתִי לְבָאָר וּלְחֵדֵשׁ בְּהֵם, הַפֶּךָ בְּהֵם וְהַפֶּךָ בְּהֵם וְכו'. הַיֵּטֵב
 הַיֵּטֵב בְּכָל יוֹם מַעֲטָ אוֹ הִרְבָּה, בּוֹדְאֵי יַחֲיָה נִפְשֶׁךָ הִרְבָּה בְּעֹזֶרֶת
 הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי לֹא דָבָר רִיק הוּא הַמַּעֲשֵׂה הַנַּעֲשֵׂה תַּחַת הַשְּׂמִשׁ
 עִם כָּל אֶחָד בְּיַלְדוּתוֹ וּבְנַעֲרוּתוֹ בְּבַחֲרוּתוֹ וּבְאֲמִצַּע יָמָיו וּבְזַקְנוּתוֹ,
 עִמּוֹ וְעִם אִשְׁתּוֹ וּבְנָיו וְיוֹצְאֵי חֻלְצָיו וְכו'. וְעַל כָּלֵם אֵין לָנוּ
 לְהַשְׁעֵן עִתָּה בְּדוֹר הַזֶּה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים הָאֵלֶּה כִּי אִם עַל כַּחוֹ
 שֶׁל זְמַן שְׂבוֹקָנִים דְּקִדְשָׁה, כְּפִי אֲשֶׁר הוּא הָעֵמִיק הָעֵמִיק מְאֹד
 מְאֹד לְחֶשֶׁב עַל אַחֲרִיתָנוּ וְכו'. אֲשֶׁרִינוּ שְׂנַצְלָנוּ מִלְּהִיּוֹת מִתְנַגֵּד
 עֲלֵיו חֵם וְשְׁלוֹם, וְזַכִּינוּ וְאָנוּ זֹכִים בְּכָל יוֹם לְשָׂאֵב וְלִינֵק מִבְּאָרוֹ
 וּמִמַּעֲיָנֵי הַיְשׁוּעָה שְׁלוֹ אֲשֶׁר הֵם חַיִּינוּ, לוֹלֵא תוֹרָתוֹ שְׁעִשׂוּעָנוּ

כְּמַעַט וְכוּ'. בְּרִידְךָ רַחֲמָנָא דְסִיעֵן עַד פֶּאן וְלֵה' הַתְקוּהָ וְהַיְשׁוּעָה
שִׁיתְחִיל מֵעַתָּה לְהוֹשִׁיעֵנּוּ יְשׁוּעָה שְׁלֵמָה בְּזֶה וּבְכָפֵא לְנִצְחָה.

דְּבַרֵי אֲכִיד.

יְמֵי אֲבִרְסֵיךָ

וְשָׁלוֹם לְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ.

ו' תשרי

תח

בְּרִידְךָ ה', אֹרֵךְ יוֹם ד' וְאַרְבַּע תַּרְגֵּי מְשַׁעְהֵרִין.

שָׁלוֹם לְאַהֲוָבֵי בְּנֵי חֲכִיבֵי גֵרוֹ יְאִיר וְלְכָל בְּנֵי בֵיתוֹ.

אֶתְמוּל סְמוּךְ לְעֶרְבֵי בְּאֵתֵי לְפָנֶי מִקְרַעֲמֵינְטִישְׁאָג, וּמִצָּאֵתִי כָּל
מִכְתָּבֵיכִי. וְגַם הַמִּכְתָּב מִיּוֹם ה' שְׁמוֹת הַגֵּיעַ אֶתְמוּל,
וְקִרְיָתִי כָּלֵם וְנִתְתִי שִׁבַּח וְהוֹדִיָּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל אֲשֶׁר עַד כֹּה
עֲזַרְנוּ, וְעַל הַעֲתִיד עֵינֵינוּ תְלוּיִים לְחֶסֶדֶוּ שְׁיוּסִיף לְעִשׂוֹת עִמָּנוּ
חֲסִדִים גְּדוֹלִים לְהַצִּילֵנוּ מִכָּל מִינֵי פַחַד וּבִפְרָט בְּעִנְיָן זֶה שְׁנֵהִיָּה
בְּמִוֹחִים בְּשְׁלָמוֹת וְכוּ' וְלֵה' הַיְשׁוּעָה. וְהֵנָּה בְּמִכְתָּבִים הָרֵאשׁוֹנִים
בְּפֶרֶט בְּמִכְתָּב בְּנֵי רַבִּי שְׁכֵנָא גֵרוֹ יְאִיר נִרְאָה שְׁכָבֵר פְּעָלוֹ שִׁיְהִיָּה
כְּמוֹ קֹדֶם בִּיתֵר שְׁאֵת, אֵךְ בְּמִכְתָּב הָאַחֲרוֹן שֶׁל ה' שְׁמוֹת אֶתְהָ
צוּעַק הַרְבֵּה שְׁאַמְהֵר לְבוֹא לְבֵיתִי. הֵן אִמַּת שְׁאַנִּי מִבֵּין שְׁעָקֵר
צְעָקֵתְךָ הוּא מִחֲמַת גְּעֻגוּעִיד וְתִשׁוּקֵתְךָ הַטּוֹבָה לְהַתְרָאוֹת פָּנִים
עִמִּי לְקַבֵּל מִמֶּנִּי דְבָרֵי אֱלֻקִים חַיִּים לְהַשִּׁיב נַפְשֶׁךָ, וּבְזֶה צְדָקוֹ
דְּבָרֶיךָ. אֵךְ מֵה שְׁפִתְכֶתָּ שְׁאַבּוֹא כְּדֵי לְהַשְׁתַּדֵּל בְּהַעֲסֵק עַל לְהַבֵּא
אֵינִי מִבֵּין הַיֵּטֵב, וְדַעְתִּי חֲלוּקָה אִם אֲנִי צְרִיד לְזוֹרֵי לְבֵיתִי בְּשִׁבִיל
זֶה. וּבְפֶרֶט שְׁכָפֵי הָאַגְרוֹת הָרֵאשׁוֹנִים וְכוּ' הַנִּזְכָּר נִרְאָה שְׁכָבֵר
נִגְמַר הַכָּל לְטוֹבָה. אֵךְ בְּלֹא זֶה הִיָּה בְּדַעְתִּי לְבָלֵי לְהַתְמַהֵמָה עוֹד

פּוֹה הַרְבֵּה רַק לְהִתְעַבֵּב עַל שֶׁבֶת זֶה כָּאֵן וְעַל שֶׁבֶת הַבָּא שֶׁהוּא פְּרִשֶׁת בֵּא לְמַעַד וְעוֹדֵיבְקַע, וְאַחַר כֵּךְ לְנִסְעַ עַל שֶׁבֶת לְטִירָהאוֹיוֹיָע, וּמִשֵּׁם לְאוּמָאן. וְשֵׁם אֵינִי יוֹדַע כִּמָּה אֶתְמַהְמָה. כִּי כָּל מְגַמְתִּי וְכָל תְּשׁוּקָתִי וְתַקְוָתִי הוּא רַק לְהִיּוֹת עַל צִיּוֹן הַקְּדוֹשׁ הַרְבֵּה פְּעָמִים, אוֹלֵי אֲזוּכָה לְפָרֵשׁ אֶת שִׁיחֲתִי לְשִׁפְךָ לְבִי כַּמּוֹם נוֹכַח פְּנֵי ה' עֲבוּרֵי וְעֲבוּרֵי יוֹצְאֵי חֲלָצִי וּלְדַבֵּר שֵׁם מַעֲצָם מְרִירוֹת וְעַקְתֶּךָ הַקְּשָׁה וְהַגְּדוּלָּה מְאֹד זֶה כִּמָּה, וְכֵן צוֹעְקִים בְּמִר נִפְשׁ כָּל הַמִּסְתוֹפִים בְּצִלָּנוּ.

וְהִנֵּה עֵתָה עִמִּי פּוֹה יְדִידֵנוּ רַבֵּי אֶפְרַיִם בֶּן רַבֵּי נִפְתָּלִי גְרוֹ יְאִיר שְׁנִסְעַ עִמִּי לְשִׁמְעַ דְּבָרֵי אִמְתָּ וְכו', וְתִהְיֶה לְאֵל דְּבַרְנוּ הַרְבֵּה הַרְבֵּה בְּדַרְךְ אַבְל אַף עַל פִּי כֵן גַּם הוּא צוֹעֵק בְּמִר נִפְשׁ מְאֹד מְאֹד, וְכֵן בְּאַגְרַת שְׁקִבְלָתִי עֵתָה מִרְבִּי יוֹסֵף בֶּן רַבֵּי לִיפָא מִהֶסֶתֶם קְרֵאתָ וְשִׁמְעֵתָ צַעֲקָתוֹ הַמְּרָה, וְכֵן רַבִּים כְּכֹלָם. שׁוֹמְעַ צַעֲקָה וְאַנְחָה יִשְׁמַע צַעֲקָתְךָ וְצַעֲקַת כְּלָנוּ וְיֹאמֵר לְצַרוֹתֵינוּ דִּי, בְּפִרְטָ לְצַרוֹת הַנִּפְשׁ הָעוֹלָה עַל הַכֹּל. אִךְ זֹאת נַחֲמָתִי בְּעֵנֵי שְׁשָׂאָר הָעוֹלָם אֲשֶׁר לָבֶם חֶלֶק מֵאַתָּנוּ וּמְכַל שְׁפָן הַמִּתְנַגְּדִים גַּם הֵם יֵשׁ לָהֶם לְצַעֲקַ יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וְלֹא דֵי שְׂאִינָם צוֹעְקִים כְּרֵאוּי לָהֶם, אַף גַּם הֵם חוֹלְקִים עַל הַצַּדִּיק שֶׁהוּא רַב לְהוֹשִׁיעַ בְּזֶה וְכו'. וְאִי אֶפְשָׁר לְהֵאָרִיךְ בְּזֶה עַל פְּנֵי הַשְּׂדֵה. וְאִם תִּרְצֶה תוֹכֵל גַּם עֵתָה וְכֵן תִּמְיֵד כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ לְהַחֲיוֹת אֶת עֲצָמְךָ בְּזֶה. וְאַל יִתְיַשְׁן זֶה הַדְּבַר אֶצְלָךְ אַף עַל פִּי שֶׁכִּבֵּר דְּבַרְנוּ בְּזֶה כִּמָּה פְּעָמִים, כִּי לֹא דְבַר רֵיק הוּא מֵאַתָּנוּ כִּי הוּא חַיֵּינוּ לְנִצְחָה, וְעַל יְדֵי זֶה לְכַד יְכוּלִים לְהַפְּךָ כָּל מֵינֵי יְגוֹן וְאַנְחָה וְאַפְלוּ שְׁלֹךְ וְשְׁלֵי שְׂאֵנֵי צַרִּיךְ לְשֵׂא צַעֲקוֹת מְרוֹת כְּאֵלָה מְכַמָּה וְכַמָּה נִפְשׁוֹת וְכו', וְשֵׁל כְּלָנוּ

להפך הכל לששון ולשמחה גדולה וכו', אך אף על פי כן על ידי מכתבך הנ"ל עתה קרוב בדעתי שאפע ביום מחר אם ירצה השם למעדוועדיבקע, ואחר כך על שבת פּרַשַׁת בא לטירהאוויעע וכו', ואם יהיה ה' עמדי לכונן רצונו בזה, תרויח שבוע אחד שאקדים להיות באומאן אם ירצה השם בפּרַשַׁת בשלח. ומה' מצעדי גבר פוננו, ואילו יתברך אני מוסר כל תנועותי בכל יום ובפרט בענין הגסיעות, והוא ברחמי הגדולים ישובב נפשי וינחני במעגלי צדק למען שמו. והנה מאליך תבין שמעתה תשלח מכתביך לאומאן באפן שיגיע לשם בשבוע פּרַשַׁת בשלח או סמוך לאחריו וכנ"ל. אך אף על פי כן כשתקבל מכתבי זה תכתב אגרת בקצור לפה לר' אברהם בער שיחיה. ובלבד פשיהיה לך איזה ידיעה טובה חדשה הן מהעסק של נעמרוב. ובפרט אם יהיה לך ידיעה טובה מרפי נחמן מיאם שבבר התחיל וכו'. השם יתברך ישמיענו הטוב מהרה, כי גם פה כל אנשי שלומנו מצפים לשמע הטוב מכל הנ"ל. יתר מזה אין לי כלל פנאי להאריך כי עתה סמוך לזמן קריאת שמע ותפלה ואחר התפלה צריכים למהר שילך על הפאסט.

דברי אביך המצפה לישועה.

מן אברסלף

ושלום לכל אנשי שלומנו, ובפרט לידידי הוטיק מורנו הרב נחמן גרו יאיר נכד אדוננו מורנו ורבינו ז"ל. מכתבך קבלתי בשוכי מקרעמינטשאג ואם ירצה השם בשאבוא לביתי ונתועד יחד אספר לך הכל. כעת אין פנאי כלל, ואני מבין דברך היטב וצעקתך ואנחתך הן על פרנסה הן בעקר הפרנסה

שהוא פרנסת הנפש, בפרט שתנצל לבלי להיות בעל חוב חס ושלום להשם יתברך שהוא המלוה הגדול אשר החנות שלו פתוחה והחגוני מקיף וכו'. ואתה צריך להרבות דברים עמו, ולה' התקוה שתוכל להוציא דברים מלפי הנוכעים מזקנה הרב הקדוש והנורא שיחיו נפשך מאד לנצח. וגם בגשמיית בענין הפרנסה ובכל מחסורך יועילו לך תמיד, כי דבריו חיים וקיימים לעד ומועילים לכל נפש מפל שפן לזרעו הקדוש. השם יתברך ירחם עליך ועל כל יוצאי חלצריך שתזכו להביט אל צור חצבתם ממנו להבין מרחוק גדלתו וקדשיתו, ולהרגיל את עצמו לילך בדרךיו הקדושות, ולהתקרב תמיד להיונקים מתורתו הקדושה וכו', אז טוב לך ולכל יוצאי חלצריך לנצח. ולה' הישועה שתזכו לזה למען ייטב לכם כל הימים. יתר מזה אי אפשר להאריך.

דברי אהבה באמת בלב ונפש ומעתיר בעדך.

121 ה"ל

האגרת הנה אחר זמן הפאסט ולא נשלח ביום ד' ה"ל לעתה תדע שהיום יום ה' וארא אני מוכן לנסע אם ירצה השם למעדרוועדיבקע. ונספם אצלנו שאני מכרח לשוב משם עוד לפה על שבת פרשת בא הפא עלינו לטובה. ואחר כך אסע בעזרת השם יתברך למירהאויצע פנ"ל. ועתה מאליך תבין איך להתנהג במכתבך. ואל תצטער בני על עפובי בה, כי מאת ה' הוא לטובה. גם תדע בני חביבי שמה שפכתתי לך שהפחדת אותי וכו' טעיתי במכתבך כי פונתך היה שאינך יודע לשנות עצות אם לכתב לר' נחמן ליאם כל העסק והפחד וכו', ואני

הייתי טרוד אז מאד, וסברתי שאתה בותב על אלו הדברים. אחר כך קריתי עוד הפעם אחר שליחות הפאסט והבנתי פונתך כנ"ל, ונצטערתי הרבה על שצערתי אותך בחנם, ולא היה אפשר לתקן אז. ומזה תבין שגם שאר פחדך הרבים רבם בחנם. כי העולם גשר צר וצריכין לעבר עליו והעקר שלא יתפחד כלל. ויש הרבה הרבה בזה לדבר. והשם יתברך ישמח נפשו ונפשנו תמיד. וזמן קריאת שמע ותפלה הגיע, מי יתן שאזכרה להתפלל עם כל הדברים שפכתתי לכם פראוי, כי בודאי עם אלו התורות והרמזים שפכתתי יכול כל אחד להתפלל כל ימי חייו.

121 ה"ל

ח' תשרי

תט

בעזרת השם יתברך, יום ד' נארא תר"ג משערהין.

שלום לזונתי הצנועה מרת דושיל תחיה ולבני הרבני מורנו
הרב דוד צבי שיחיה ושלום לחתני ידידי הרבני המפלא מורנו
הרב ברוך שיחיה, עם שלום וזגתו היא בתי הצנועה מרת
חנה צירל תחיה עם כל יוצאי חלציהם שיחיו.

זייט וויסין אז אַתמול בין איך גיקומין לפה מקרעמינטשאג
[דעו, כי אַתמול באתי לפה מקרעמינטשאג [כוין]. וכדעתי
להתחיל להכין דרבי לנסע לאומאן אם ירצה השם, ומשם לביתי
אם ירצה השם. קיין גייעס האב איך אייך גיט צו שרייבן,
גילויבט השם יתברך ער האט אזוי ווייט גיהאלפין און צו אם
איז דער בִּטחון אז ער וועט ווייטער העלפין און העלפין

אֶלְסְדִינֵג וְוֹאס מַע בְּדֶאָרְף בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחַנִיּוֹת, כִּי אֵךְ לֵאלֹהִים
 דּוּמִי נִפְשִׁי וְכוּ'. לְמַעַן הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ לְעֵרִינְט און דֶאווִינְט. נְחַדְשׁוֹת
 אִין לִי לְכַתּוּב לְכֶם תּוֹדָה לְהַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ הוּא כָּל כֶּף עֲזוּר, וְכוּ אָנוּ
 בּוֹטְחִים שְׁנַעְזוּר סְלָאָה וְלַעְזוּר בְּכָל סְמַצְטֶרֶךְ בְּגִשְׁמִיּוֹת וְרוּחַנִיּוֹת נְכוּ'
 לְמַעַן הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ לְמַדּוּ וְהִתְפַּלְלוּ וְתִשְׁכְּבוּ נַפְשֵׁיכֶם לְפָנֵי הַשֵּׁם
 יִתְפָּרֵךְ בְּכָל יוֹם כִּי אִין לָנוּ עַל מִי לְהַשְׁעוּן כִּי אִם עַל אָבִינוּ
 שְׂבַשְׂמִיּוֹם. וּמַגְדֵּל הַנְּחִיצָה אִי אֶפְשָׁר לְהֶאָרִיךְ.

דַּכְרֵי אֲבִיכֶם הַמְצַפָּה לִישׁוּעָה.

מן אַבְרָהָם

ג בְּנֵי נַחְמָן שְׂיַחְיָה גְרִיסְט אִייד [דוֹרֵשׁ בִּשְׁלוֹמְכֶם] וּבְכַרְמֵט לְאָמוּ
 תַּחְיָה לִבְלִיד [בְּאַחְבָּתוֹ], וְהוּא יוֹשֵׁב וְלוֹמֵד בְּעִזְרַת הַשֵּׁם
 יִתְפָּרֵךְ וּמֵן הַסֶּתֶם יָבוֹא עִמִּי לְשָׁלוֹם לְבֵיתוֹ. וְאָנִי מְקוּהָ לְהַשֵּׁם
 יִתְפָּרֵךְ לְשַׂדֵּךְ אוֹתוֹ בְּקִרּוּב וְלֵה' הִישׁוּעָה.

וְשָׁלוֹם רַב לְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ מִקָּמֵן וְעַד גְּדוֹל כְּלֶם יַעֲמְדוּ עַל
 הַפְּרָכָה.

מ מֵאֵד נִכְסַפְתִּי לְהִרְחִיב הַדְּבִוּר שֶׁל אִמַּת לְכָלְכֶם, כִּי נַפְשְׁכֶם
 קְשׁוּרָה בְּנַפְשִׁי וְאַחְבָּתֵנוּ הִיא אַחְבָּה רַבָּה וְאַחְבַּת עוֹלָם
 לְנִצָּחַ. אֵךְ אִין הַזְּמַן מִסְפִּיק, וּכְבָר דְּבַרְתִּי עִמְכֶם הַרְבֵּה בְּעִזְרַת
 הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ. וְכָל סַפְרֵי הַקְּדוּשִׁים לְפָנֵיכֶם, מִי יִתֵּן שְׂתַתְּעַסְקוּ
 בָּהֶם תְּמִיד וְלִילָךְ בְּדַרְכֵי הַקְּדוּשִׁים בְּכָל עַת כְּפִי הָאָדָם וְכְפִי
 הַמְּקוֹם וְכְפִי הַזְּמַן. כִּי הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ מְצַמְצֵם עֲצָמוּ מֵאִין סוֹף עַד
 אִין תְּכָלִית וּמְזַמֵּן לְכָל אָדָם מַחְשָׁבָה דְּבִוּר וּמַעֲשֵׂה כְּפִי הָאָדָם

וכו' כַּנֶּל וּמִרְמֹז לֹא רְמִיזִים לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו מִכָּל מְקוֹם שֶׁהוּא
 בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם. אֲשֶׁרֵי הַמְּשִׁים לֵב לְזֶה בְּכָל יוֹם. וְעַל כָּל פְּנִים יִזְכֶּה
 לְקַיֵּם מִצְוֹת צִיצִית וְתַפְלִין וְקִרְיַאת שְׁמַע וְתַפְלָה וְתוֹרָה וּמִשָּׂא
 וּמִתֵּן בְּאִמוּנָה כְּרָאוּי, שְׁפֹזָה נַעֲשִׂין כָּל הַתְּקוּנִים הַקְּדוּשִׁים
 הַמְּבֹאֲרִין שֵׁם מִמִּילָא כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה "ה' אֱלֹהֵי גְדֻלַּת מְאֹד
 וְכו'". וְאֵנוּ צְרִיכִים לֹאמֵר אֶלְפִים פְּעָמִים אֲשֶׁרֵינוּ אֲשֶׁרֵינוּ עַל כָּל
 תּוֹרָה וְתוֹרָה וְעַל כָּל חֲדוּשׁ וְחֲדוּשׁ שְׁזָכִינוּ לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ אֲשֶׁר
 לוֹלֵא תוֹרָתוֹ שֶׁשְׁשׁוּעָנוּ לֹא הָיִינוּ יְכוּלִים לְהִתְקַיֵּם עִתָּהּ בְּאַחֲרִית
 הַיָּמִים הָאֵלֶּה בְּצוּק הַעֲתִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר בָּאוּ מִיָּם עַד נֶפֶשׁ לְכָל
 אֶחָד וְאֶחָד בְּגוֹף וּנְפֶשׁ וּמְמוֹן וּפְרִנְסָה. וְתַהֲלָה לֵאל בְּחֶסֶד
 הַגְּדוֹל הַפְּלִיא לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ לְגִלּוֹת תּוֹרוֹת פְּאֵלָה וְעִצּוֹת עֲמֻקּוֹת
 פְּאֵלָה עַל כָּל דְּבַר וְדְבַר בְּכָלל וּבִפְרָט בְּדַרְכִים נִפְלְאוִים מְאֹד
 בְּדַרְךְ תְּמִימוֹת וּפְשִׁיטוֹת גְּמוּר הַשְּׁוִין לְכָל נֶפֶשׁ, וְאַף עַל פִּי כֵן
 הִכַל נִמְשָׁךְ מִמְעֵינֵי הַיְשׁוּעָה מִמִּיָּם עֲמֻקִּים עֲצָה וְכו' עֲמֻקִּים
 עֲמֻקִּים מְאֹד מְאֹד, אֲשֶׁר אֶפְלוּ מִי שֶׁבָּא בְּמַעֲמָקֵי מִים וְשִׁבְלַת
 שְׁטַפְתָּהּ יְכוּל לְמַצֵּא גַם שֵׁם אֵת הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ וּלְהִתְקַרֵּב אֵלָיו
 מִכָּל מְקוֹם שֶׁהוּא עַל יְדֵי צַעֲקָה וְאַנְחָה וְרִצּוֹן וְכִסּוּפִין טוֹבִים
 וְלִשְׁמַח אֵת נֶפֶשׁוֹ תְּמִיד בְּכָל נִקְדָּה וְנִקְדָּה טוֹבָה וְכו'. לְמַעַן הַשֵּׁם
 וְלְמַעַן הַשֵּׁם לְבַל יִזְקִינוּ בְּעֵינֵיכֶם חֵם וְשָׁלוֹם חֵם וְשָׁלוֹם דְּבָרֵינוּ.
 כִּי הֵם מִתְחַדְּשִׁים בְּכָל יוֹם בְּכַחֲנִית חֲסָדֵי ה' כִּי לֹא תָמְנוּ וְכו'
 חֲדָשִׁים לְבָקָרִים רַבָּה אִמוּנָתְךָ.

דְּבַרֵי הַכּוֹתֵב מְקִירוֹת הַלֵּב לְטוֹבַתְכֶם וּלְהַצִּלְחַתְכֶם בְּזֶה וּבְכָא
 לְנִצָּח.

תי

ברוך השם, יום ד' פרשת בא תר"ג.

שלום לזוגתי הצנועה מרת דושיל תחיה עם כל יוצאי חלצי
שיחיו. ולבני הרבני מורנו הרב דוד צבי שיחיה עם שלום
ביתו שיחיו ולבני יוסף יונה שיחיה ולחתני ידי הרבני מורנו
הרב ברוך שיחיה.

וייט וויסין אז היינט בין איך גיקומין מקהלה קדושה
מעדוועדיבקא. איך האב בדעה אם ירצה השם אחר
שבת קדש פאהרין לקהלת קדש טירהאנויצע על שבת שירה
הבא עלינו למזכה ומשם לאומאן ומשם לביתי אם ירצה השם,
אייער ברירף מיום א' וארא האב איך מקבל גיווען האב איך
גרוים נחת גיהאט. השם יתברך זאל העלפין ווייטער, אונז און
אלי יודין ארויס פון כל הצרות מע זאל שוין ניט הערין אזוני
ביטערע גישיירעין, ווהין מע פארט ווי מע גייט. הושיענו אלהים
כי באו מים עד נפש, נאר מיר האבין זיך מעהר ניט מחיה צו
זיין, נאר מיט דעם, וואס מיר וויסין פון אזוי א אמתין רבין.
נדעו, כי היום באתי מבעדוועדיבקא. בדעתי אם ירצה ה' לנסע אחר
שבת קדש לטרהאנויצע על שבת שירה הבא עלינו למזכה ומשם
לאומאן ומשם לביתי אם ירצה ה', מכתבכם מיום א' וארא קבלתי
וקחה לי לנחת גדול. ה' יתברך יעזר הקלה, לנו ולכל ישראל לצאת
מכל הצרות, ושלא ישמע יותר פאלה צעקות מרות, איפה שנוסעים
ואיפה שהולכים, הושיענו אלהים כי באו מים עד נפש, ואין לנו בפה
לחסיות את עצמנו רק עם זה שאנו יודעים מרבי אמת בזה. זכותו גגן
עלינו, ועל כחו נשעננו, כי לעולם לא נבוש.

תִּיא

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ, יוֹם ג' יִתְרוֹ תר"ג אוּמָאן.

שְׁלוֹם לְאַהוּבֵי בְנֵי שִׁיחָהּ. הַיּוֹם בָּאתִי בְּשָׁלוֹם לְפָנֶי קַהֲלַת אוּמָאן כְּמוֹ שְׁלֹשׁ שָׁעוֹת קֹדֶם אֹר הַיּוֹם וּמִצָּאתִי אֶת שְׂאֵהָבָה נִפְשִׁי הוּא מִכְתָּבְךָ הַטּוֹב וְהֵיָה לִי לְנַחַת. וְגִדְל הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מִצָּאתָנִי בְּדֶרֶךְ הַזֶּה אֵי אֶפְשֶׁר לְבָאֵר בְּכַתְּבִי, כִּי קִלְקוּל הַדֶּרֶךְ שִׁבְעָתִים הִלְלוּ אֵינֹו שְׂכִיחַ. יִמְלֵא פִי תְהִלּוֹת ה' אֲשֶׁר הִבְיֵאֵנִי עַד הַלֵּם, וְעַתָּה נִתְקַיֵּם בְּגִשְׁמִיּוֹת וְרוּחַנִיּוֹת "וַיַּעֲלֵנִי מִבּוֹר שְׂאוֹן מִטֵּיט הַיַּוֵּן וַיִּקָּם עַל סֵלַע רִגְלִי" וְכו'. מַה אֲשִׁיב לָהּ, כְּעַת הַפְּאֶסֶט נְחוּצָה מְאֹד, וְדַעְתִּי אֵינָה צְלוּלָה כְּלָל, כִּי הֵייתִי נֶע וְנָד בְּמִלְטוּל עֶצוּם שְׁנֵי לַיְלוֹת וְהַיּוֹם שִׁבְיִנְתִּים בְּנִסְיַעְתִּי מִטִּירָה אֲוִיִּצֵּעַ לְפָנֶי מַעֲצָם קִלְקוּל הַדֶּרֶךְ. וּמִמֶּשׁ בְּנִם בָּאתִי לְפָנֶי. וְאִם יִרְצֶה הַשֵּׁם כְּשִׁינִיעַ אֵלַי עוֹד מִכְתָּבוֹ, אֲשִׁיב לוֹ כְּרְאוּי. לְעַת עַתָּה בְּדַעְתִּי לְהִתְעַכֵּב פֹּה עַד עָרֵב רֹאשׁ חֹדֶשׁ אֲדַר א' הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה. נִפְשִׁי יִשׁוּבֵב יִנְחֵנִי כְּמַעֲגָלִי צֶדֶק לְמַעַן שְׂמוֹ.

דְּבָרֵי אֲבִיכֶם הַמַּעֲתִיר בְּעַדְכֶם.

אֶפְרַיִם אֶפְרַיִם

י' תשרי

תִּיב

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ, יוֹם ג' יִתְרוֹ תר"ג אוּמָאן.

שְׁלוֹם לְאַהוּבֵי יְדֵידי הֶרְבְּנִי וְכו' מוֹרְנֵנוּ הֶרֶב אֲבָרְהָם בְּעַד שִׁיחָהּ עִם כָּל יוֹצְאֵי חֲלָצִיו שִׁיחֵיו וְלִידֵידי הֶרְבְּנִי וְכו' מוֹרְנֵנוּ הֶרֶב אֲבָא גְרוֹ יְאִיר. עִם כָּל יוֹצְאֵי חֲלָצִיו שִׁיחֵיו.

הַיּוֹם קָדָם אוֹר הַבִּקְרָה בְּאֵתִי לְפָנֶיךָ בְּשָׁלוֹם אַחֲרֵי יְגִיעָה רַבָּה וְטִלְטוּל עֲצוּם מְאֹד מְגֹדֵל קִלְקוּל הַדְרָךְ. בְּרוּךְ הַשֵּׁם אֲשֶׁר הִבְיֵאֵנִי עַד הַלֵּם. וּכְבֹר הַיְיָ הַיּוֹם בְּחִסְדּוֹ עַל צִיּוֹן הַקְדוּשָׁה, וְהַזְכַּרְתִּי אֶת בְּלָכֶם לְטוֹבָה. פֶּעַל הַרְחָמִים יְחוּס עָלַי וְעַל בְּלָכֶם, וַיּוֹשִׁיעֵנִי בְּכָל מָה שְׂאֵנִי צְרוּיִכִים לְהוֹשִׁיעַ בְּגִשְׁמִיּוֹת וְרוּחַנִיּוֹת. וְהִנֵּה מְצֵאתִי פֶה אֲגֵרֶת מִבְּנֵי רַבִּי אִיצִיק שְׂיִחְיָה שְׁתַּהֲלֶה לְאֵל הַגִּיעַ לֹא אֲגֵרֶת מִיָּאֵם מִיִּדְדֵנוּ רַבִּי נַחְמָן גְּרוֹ יְאִיר שֶׁכָּבֵר הַתְּחִיל בְּלִמּוּדוֹ הַטּוֹב, וְהוּא עוֹלָה יָפֵה. וְהוּא צְרִיךְ מַעוֹת הַרְבֵּה, וּכְבֹר שְׁלַח לֹא בְנֵי שְׂיִחְיָה פְּעַם שְׁנִית כָּל הַמַּעוֹת שֶׁהָיוּ בִּידוֹ בְּצִרוּף מַה שֶׁקָּבֵל סֶךְ מַעֲט מִבְּרִסְלָב וְעַתָּה מֵאֲלִיכֶם תְּבִינֵנוּ לְהוֹדִירוֹ מִיד לְשִׁלַּח מַעוֹת עַל הָעֵסֶק כָּל מָה דְאֶפְשָׁר. וְכָל הַמּוֹסִיף יוֹסִיפוּ לֹא מִן הַשָּׁמַיִם עֲשֶׂר וּכְבוֹד וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְכָל טוֹב בְּזֶה וּבְכָפֵא לְנִצָּחַ, וּכְדַעְתִּי לְהַתְעַכֵּב פֶּה עַד עָרֵב רֹאשׁ חֹדֶשׁ אֲדָר א' הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִנְחֵנִי בְּמַעֲגָלֵי צֶדֶק לְמַעַן שְׂמוֹ.

דְּבָרֵי אוֹהֲבֵכֶם בְּאֵמֶת לְנִצָּחַ.

וְאֵן אֶבְרָסֶלֶף

וְשָׁלוֹם לְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה וּרְחִימָתָן עֲזוּזָה. כְּבוֹד ר' נִפְתָּלִי גְרוֹ יְאִיר עוֹסֵק בַּתּוֹרָה עֲדִין וְאֵין לֹא פְּנָאֵי לְכַתֵּב בְּעֲצָמוֹ וּפּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמוֹ בְּאַהֲבָה.

תיג

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם א' מִשְׁפָּטִים תר"ג אוֹמָאן.

שָׁלוֹם לְאַהוּבֵי בְּנֵי שְׂיִחְיָה. כְּבֹר שְׁלַחְתִּי לָךְ מִכְתָּב עַל יְדֵי הַפָּאָסֶט תִּכְרָף בְּבִיאָתִי לְפָנֶיךָ בְּיוֹם ג' הָעֶבֶר. וּכְעַת אֵין

לְחַדֵּשׁ דְבַר תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. אֲבָל לְמַעַלָּה מֵהַשָּׁמֶשׁ הַיְאֵה הַתּוֹרָה
 הַקְדוּשָׁה יֵשׁ וַיֵּשׁ בְּכָל יוֹם וַיּוֹם לְחַדֵּשׁ. וְאִפְלוּ מִי שְׂאִינוּ יוֹדַע
 וּמְבִין הַחֲדָשׁוֹת וְהַנּוֹרְאוֹת הַנַּעֲשִׂים בְּעוֹלָם בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת
 כְּמוֹ שְׁפָתוֹב עֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת וְכוּ' וּבְטוֹבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תְּמִיד
 וְכוּ' צְרִיךְ לְהֵאֱמִין בְּזֶה, בְּבַחֲיַנֵּת "חֲדָשִׁים לְבַקְרִים רַבָּה אֱמוּנָתְךָ",
 כְּאֲשֶׁר כָּבֵר דְּבַרְנוּ בְּזֶה הַרְבֵּה. אֲבָל עֲדִין צְרִיכִין לְדַבֵּר בְּזֶה שְׂגָם
 דְּבוּרִים אֱלֹה לֹא יִתְיַשְׁנוּ אֲצִלְנוּ. וְתִדַּע בְּנֵי מַחֲדָשׁ, כִּי זְכִינוּ לְהִיּוֹת
 מְזַרְע יִשְׂרָאֵל. וּבְחֶסְדוֹ הַנִּפְלָא נִפְשָׁנוּ כְּצִפּוֹר נְמַלְטָה מִפֶּח יוֹקֵשִׁים
 מֵהַעֲלָמַת וְהַסְתַּתְּרַת נִקְדַּת הָאֵמֶת הַמְּאִיר עֵתָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת
 מִכָּל שְׁפָן בְּעוֹלָם הַזֶּה. וּמַעֲצָם חֲשִׁכַת הַמַּעֲשִׂים וּכְסִילוֹת הַשֵּׁכֶל
 נִחְשָׁד הָאוֹר וְנַעֲלָם מְאֹד עַד שְׂרָבִים לֹא דֵי שְׂאִינָם נִהְיִים לְאוֹרוֹ
 הַגְּדוֹל, אִף גַּם הֵם חוֹלְקִים וּמִתְנַגְּדִים עֲלָיו מְאֹד. וְמֵה נָשִׁיב לְה'
 כָּל תַּגְּמוּלוֹהֵי עֲלֵינוּ אֲשֶׁר נִצְלָנוּ מִזֶּה. וְאֵנִי מְזַהֵרְךָ וּמְזַרְזֵךְ בְּנֵי
 חֲבִיבֵי כָּאֵב אֵת בֶּן יִרְצָה שְׂתִזְכּוֹר זֹאת בְּכָל יוֹם וַיּוֹם הַיֵּטִב הַיֵּטִב
 בְּכָל מָה שְׁעוֹבֵר עֲלֶיךָ, כִּי לֹא דְבַר רִיק הוּא מִכֶּם וְאִי אֶפְשָׁר
 לְבָאֵר מֵה שְׂמִתְנוּצִין בְּכָל עֵת בְּזֶה. בְּרוּךְ ה' אֲשֶׁר עֲזָרְנוּ עַד הַנֶּה
 בְּרַחֲמָיו לְהִיּוֹת נִקְרָא עַל שְׁמוֹ הַגְּדוֹל, בֶּן יוֹסִיף חֲסִדוֹ עִמָּנוּ בְּזֶה
 וּבְכָא לְהִיּוֹת נִכְלָל עִמוֹ, וְנִפְשָׁנוּ תִהְיֶה נִכְלָלֶת לְנִצּוֹחַ בְּתוֹךְ כָּלֵל
 הַנִּפְשׁוֹת הַנִּקְרָאִים עַל שְׁמוֹ ז"ל. וְתִהְיֶה לְאֵל בְּשִׁבְתָּ זֶה דְּבַרְנוּ
 בְּזֶה הַרְבֵּה עַל מְאֹמֵר רְבוּתֵינוּ ז"ל לְעוֹלָם יִשְׁלִים אֲדָם פְּרִשׁוּתָיו
 עִם הַצִּפּוֹר וְכוּ'. וְלֵה' הַתְּקוּנָה שְׁנוּפָה לְזֶה לֹא כְּמַעֲשֵׂינוּ כִּי אִם
 בְּחֶסְדוֹ הַנִּפְלָא עַד אֵין חֶקֶר. וְתִקְבַּל מִכְּתָב לְרַבִּי נַחֲמָן הַרְצוּף
 פֶּה, וְאֵתָה תּוֹסִיף עֲלָיו כְּרִצוֹנְךָ. וּמִגְדֵּל הַנְּחִיצָה אִי אֶפְשָׁר
 לְהֵאֲרִיךְ יוֹתֵר. וְתִקְיָם מֵה שְׁפָתְךָ לְךָ יְדִידֵינוּ רַבִּי אֶפְרַיִם גְּרוֹ יֵאִיר

לְבִלִי לְהַתְיַאֵשׁ מִן הַצְעָקָה וְהַשְׂמֵחָה תָּמִיד. וְתִפְרֹם בְּשָׁלוֹם כָּל
אֲנָשִׁי בֵּיתִי בְּכֶרֶסְלָב וְאִין פְּנָאִי לְיַחַד לְהֵם הַדְּבֹר. גַּם בְּנֵי נַחְמָן
שְׂיַחֲוּהוּ פּוֹרֵשׁ שְׁלוֹם בְּאַהֲבָה.

דְּכַרִּי אֲבִיד הַמַּעֲתִיר בַּעֲדֶךָ.

וְמִן אַבְרָם־סָלֵם

י"א תשרי

תיד

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם ב' תְּרוּמָה תר"ג אוּמָאן.

שְׁלוֹם לְאַהֲוֵי בְנֵי הַרְבְּנֵי מוֹרְנוּ הַרְבּ יִצְחָק שְׂיַחֲוּהוּ עִם כָּל
יוֹצְאֵי חֲלָצִיו שְׂיַחֲוּוּ.

מִכְתָּבֶיךָ קִבַּלְתִּי בְּפֶרֶט הָאֲגָרָת עִם הַשְּׁנֵי עֲלוֹן לְדַגְמָא. מַה
גָּדְלוֹ חֲסְדֵי ה', אֱלוֹ פִּינוּ מְלֵא שִׁירָה וְכו', כָּעַת אִין
פְּנָאִי לְהַאֲרִיךְ בְּזוּה. וְעַל אוֹדוֹתֶיךָ כָּבֵר כְּתִבְתִּי לְךָ הַרְבֵּה, וְכָעַת
אִין בְּלִשׁוֹנֵי מְלָה לְדַבֵּר בְּזוּה כִּי בְנֵי שְׂיַחֲוּוּ וְאֲנָשִׁי שְׁלוֹמֵנוּ נַחוּצִים
לְשׁוֹב לְבֵיתֵם, וּבְכֶרֶט פִּי קוֹיְנוּ לְה' שְׁפַקְרוּב גִּתְוַעַד יַחַד וְגַדְבֵּר
פְּנִים אֶל פְּנִים אֶת אֲשֶׁר יִשְׁלַח ה' בְּפִינוּ. וְתִדַּע מִחֲדָשׁ כִּי גְדוֹל ה'
וּמְהֵלָל מְאֹד וְלִגְדֵלְתוֹ אִין חֲקֵר, וְאִין יוֹדְעִין כָּלֵל וְהֵלֵא עֲתָה אָנוּ
רוֹאִין נִפְלְאוֹת חֲדָשׁוֹת בְּעֵנֵן הָעֵסֶק שְׁלָנוּ, וּבְזוּה לְכַד רְאוּי לְהַבִּין
כִּמְהָ גְדְלוֹ חֲסְדֵי ה' וְנִפְלְאוֹתָיו עַד אִין חֲקֵר. וְאִם אַף עַל פִּי כֵן
עֲדִין מִתְגַּבֵּר מַה שְּׂמִתְגַּבֵּר עַל כָּל אֶחָד עַד הַנֶּפֶשׁ וְכו' בְּזוּה רוֹאִין
בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר גְּדֵלְתוֹ שֶׁל יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית שְׁנַתָּן כַּח בְּזוּה לְהַבְחִירָה
וְכו'. אִךְ כָּבֵר יְדַעְנוּ כִּי מִדָּה טוֹבָה מְרַבֶּה. וְאַתָּה מְרוֹם לְעוֹלָם
ה'. וְחֲסֵדוֹ גְּדוֹל עֲלֵינוּ וְכו'.

דְּכַרִּי אֲבִיד הַמַּעֲתִיר בַּעֲדֶךָ.

וְמִן אַבְרָם־סָלֵם

וְשְׁלוֹם לְכָל אֲנָשִׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה.

תטז

ברוך השם, אור ליום ג' ראש חדש אדר א' תר"ג אומאן.

ששון ושמחה ישנו אהובי ידי הרבני הנגיד הותיק פרי צדיק וכו'. מורנו הרב אברהם בער שיחה עם כל יוצאי חלציו הנקרים שיחיו. ולדידי הרבני וכו' מורנו הרב אפילי נרו יאיר. עם כל יוצאי חלציו שיחיו.

לְבו חזו מפעלות ה' פוק חזי גבורתא דמרדך. הלא למראה עיניכם יבוא רצוף פה עליה אחד לדגמא מעסקנו אשר שלח לנו רבי נחמן ממקומו דרך קהלת בראד. יראו עיניהם וישמחו לבבם. ותהלה לאל האמנות עולה יפה ומהדר ומסדר ומתקן בראוי. ימלא פי תהלת ה' אשר עד פה עזרנו. בן יזכנו לגמור ולחזור ולהתחיל ספרים אחרים ולסייםם ויהיה לנו תמיד חלק בזכות הרבים לנצח. והנה קבלתי מכתב מרבי נחמן הנ"ל, וצוח בכרוכיא לשלח לו מעות תקף, פי אם יקבל מעות בראוי ויכל לגמור בזרזות גדול. על בן אחי ורעי פאתי להודיעכם כל זאת ולעזרר אזניכם ולבבכם שתראו להשתדל כל אחד בכל בחכם לשלח לי מעות תקף ומיד. ובפרט מהאנשים שהבטיחו לשלח פאשר רשמתי לכם באגרת הקדום ובהיותי אצלכם, ולמען ה' יתברך לזרו מאד ואל יתמהוהו כלל, פי האמנים אצים לאמר פלו מעשיכם. והנה בדעתי לנסע באור היום לביתי ולהתעכב בקהלה קדושה טעפליק על שבת קדש הבא עלינו לטובה. וקויתי שקדם שאבוא לביתי אקבל מעות מאתם, על כל פנים לא יתמהוהו הרבה חס ושלום. ולגודל הפרדא אי אפשר להאריך יותר, ומבטחני שיזדרזו בשביל עסקנו בכל פחם באפן

שְׁנוּכַל לְגַמְרוּ פְּרֵאוּי, כִּי עֲדִין חֶסֶד לִי הִרְבֵּה מְעוֹת כְּפִי מֵה
 שְׁפָתַי לִי רַבִּי נַחֲמָן גְּרוּ יְאִיר. חֲזָקוּ וְנִתְחַזְּקָה בְּעַד עֵסֶק גְּדוֹל כְּזֶה
 שֶׁהוּא זְכוֹת הַרְבִּים לְדוֹרוֹת, וְה' יִגְמַר בְּעַדְכֶם וּבְעַדְנוּ לְטוֹבָה
 וַיִּגְלַל זְכוֹת כְּזֶה עַל יְדְכֶם. וְה' יִמְלֵא מִשְׁאֵלוֹת לְבַבְכֶם לְטוֹבָה.
 וְתִזְכּוּ לְעֵסֶק בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים כֹּל יְמֵיכֶם וְתִזְכּוּ
 לְעֵשֶׂר וְכַבּוֹד וְחַיִּים טוֹבִים וְאַרְבָּעִים. עוֹד יִגּוּבוּן בְּשִׂיבָה טוֹבָה
 דְּשָׁנִים וְרַעֲנָנִים יִהְיוּ.

דְּבָרֵי אוֹהֲבֵיכֶם כְּפִימֵת לְנֶצַח הַמַּעֲתִיר בְּעַדְכֶם.

וְכֵן אֶבְרָהָם

וְשָׁלוֹם לְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִקְּמָן וְעַד גְּדוֹל
 פְּרֵאוּי לֹא לְפִי מַעֲלָתוֹ הִרְמָה. וְגַם יוֹדִיעוּ זֹאת לְקְרוֹמֵינְמִשְׁאֵן
 לְיַדִּידְנוּ רַבִּי אֶפְרַיִם בֶּן רַבִּי נִפְתָּלִי לְשִׁמְחַ נִפְשׁוּ בִישׁוּעָתֵנוּ, וְגַם
 שִׁישְׁתַּדֵּל לְטוֹבַת הָעֵסֶק שֶׁם בְּכָל פֶּחוּ. וְה' יַצְלִיחוּ בְּכָל הַגָּ'ל.

י"ב תשרי

תטז

כְּרוּךְ הַשֵּׁם, תְּחִלַּת לַיִל ו' עֶרֶב שֶׁבַת קֹדֶשׁ תַּצְוֶה תר"ג.

אֶהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי. דַּע כִּי תִהְיֶה לְאֵל בְּאֵתִי לְשָׁלוֹם הַיּוֹם
 לְפָה וְאִין לְחַדֵּשׁ לַעַת עֵתָה. וּמוֹסֵר פְּתָב זֶה נְחוּזִין,
 וְאִנִּי צְרִיךְ עֵתָה לְהַתְּפַלֵּל תְּפִלַּת עֲרֻבֵית, אֲךָ מֵאַהֲבַתְךָ וּתְשׁוּקַתְךָ
 לְדַעַת מִבִּיאַתִּי לְבֵיתִי הוֹדַעְתִּיךָ תִּכְפֵּי. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ יוֹשִׁיעֵנוּ בְּכָל
 מַה שָּׂאֵנוּ צְרִיכִים לְהוֹשִׁעַ. וְנִגְלִיָּה וְנִשְׁמַחָה בִישׁוּעָתוֹ, בְּפֶרֶט בִּימֵי
 פּוּרִים הַמְּמִשְׁמָשִׁין לְבּוֹא לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם.

דְּבָרֵי אֲבִיךָ.

וְכֵן אֶבְרָהָם

וְשָׁלוֹם רַב לְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ.

תִּיז

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם ד' פּוּרִים קָמַן תר"ג בְּרִסְלָב.

אַהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי. מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי עִם הַמִּכְתָּבִים מֵרַבֵּי נַחֲמָן. וְכַעַת אֵינִן כָּל דְּבַר לְהוֹדִיעַךָ רַק שֶׁתִּרְאֶה לָבוֹא לָפֶה עַל שֶׁבַת הַבַּיִת עָלֵינוּ לְמוֹצָה בְּסִמּוּךְ דִּיקָא, כִּי אִוְדוֹת הָעֶסֶק שָׁלָנוּ אֶתְּךָ מִכֶּרֶח לְהוֹיּוֹת פֹּה לְהַתִּיעֵץ עִמָּךְ פָּנִים אֶל פָּנִים. וְגַם בְּלֹא זֶה רְצוֹנִי וְרְצוֹנְךָ חֻזַּק מְאֹד לְהַתְנוּעַד עִמָּךְ בְּקִרְוּב. עַל כֵּן תִּשְׁבֵּר הַמְּנִיעוֹת וְתִבּוֹא בְּזִרְיוֹת הָאֶפְשָׁרִי, בְּאִפְּן שְׁתּוּכַל לָבוֹא לָפֶה בְּיוֹם מִחָר אִם יִרְצֶה ה' וְעַל כָּל פָּנִים לְעַת עָרְבִי. כִּי יֵשׁ הִרְבֵּה לְדַבֵּר וְה' יִתֵּן מַעֲנֶה לְדַבֵּר דְּבַר דְּבוּר עַל אִפְּנָיו בְּאִפְּן שְׁנוֹכָה לְעֵצָה שְׁלֵמָה. בְּכָל הַדְּבָרִים וְלֹה' הַיְשׁוּעָה. וְלִגְדֹל הַנְּחִיצָה אִי אֶפְשָׁר לְהַאֲרִיךְ כְּלָל.

דְּבָרֵי אֲבִיךָ הַמְּצַפֶּה לְרִאוּתְךָ בְּשִׂמְחָה.

121 אבְּרָסְלָב

וְשָׁלוֹם לְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה, וּבְכִפְרֵי לְפָרֵי קִדְשׁ הַהוֹתִיק מוֹרְנוּ הֵרֵב נַחֲמָן גֵּרוֹ יְאִיר. גַּם עָלָיו עֵינֵי מְצַפּוֹת לְרִאוּתוֹ בְּחַיִּים וְשָׁלוֹם. וְעַל פָּנֵי הַשָּׂדֶה אִי אֶפְשָׁר לְכַתּוֹב כְּלָל וּפָנִים אֶל פָּנִים נְדַבֵּר וְעֵצַת ה' לְעוֹלָם תַּעֲמֹד.

121 הַצ"ל

תִּיח

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, אִוֵּר לְיוֹם ג' צוֹ תר"ג בְּרִסְלָב.

שָׁלוֹם לְאַהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי שְׂיַחְזָה.

מכתבך קבלתי היום עם המכתב מרפי נחמן נרו יאיר, והיה לי לנחת גדול. ורצוני היה לשלח איש לקהלתכם, אך מחמת שראיתי רצונך להמתין עד שיגיע הידיעה שכתב במכתבו במלה דעתי ונתרציתי גם כן להמתין עד אחר שבת קדש. ואם לא היו ימי הפורים סמוכים הייתי נוסע בעצמי היום לקהלתכם. אך כעת כפי הנראה אסע בעזרת השם יתברך אליכם אחר שבת קדש הבא עלינו למובה, ואולי בתוך כך יגיע הידיעה הנ"ל. לעת עתה צריכין לבקש מהשם יתברך שיעזרנו לצום תענית אסתר כראוי, ולצעק ולצעק ולהתפלל כראוי ולשפך לבנו כמים נוכח פני ה' עדי נזפה שיעננו ויעזרנו וישוענו ישועות שלמות מהרה, עד נזפה לקבל ימי הפורים בשמחה רבה כראוי. ואיך שהוא תהלה לאל יש לנו כמה לשמח יש ויש תהלה לאל חי מה שהבדילנו מן התועים בכל הבחינות. בכל יום אברךך על זה מלא רחמים. ומוסר כתב זה ר' אשר נחוץ מאד ואי אפשר להאריך כלל. והשם יתברך ישמח אותך ואותנו בשמחת פורים נגילה ונשמחה בישועתו.

דברי אביך הכותב בחפזון.

מן אפרסוף

י"ג תשרי

תיט

בעזרת השם יתברך, יום ד' תענית אסתר תר"ג ברסלב.

ששון ושמחה ישיגו אהובי בני חביבי הרבני מורנו הרב יצחק שיהיה עם כל יוצאי חלציו, שלום וחיים וכל טוב.

מָה נִכְבַּד הַיּוֹם שְׁקִבְלָתִי שְׁמוּעָה טוֹבָה שֶׁתְּהִלָּה לְאֵל כָּבֵד נִגְמַר עִסְקָנוּ. מָה אֲשִׁיב לָהּ וְכוּ' אֵלּוּ פִּינוּ מֵילָא שִׁירָה וְכוּ'. וְתִהְיֶה לְאֵל שֶׁהִגִּיעָנוּ הַיְדִיעָה טוֹבָה בְּמוֹעֵדוֹ וּבְזִמְנוֹ בְּזִמְנוֹ שֶׁשָּׁוֶן וְשִׁמְחָה וּמִשְׁתָּה וְיוֹם טוֹב לַיהוּדִים, כֵּן יְהִי ה' עִמָּנוּ שְׁנֹזְכָה לְשִׁמְחַ בִּישׁוּעָתוֹ בְּפוּרִים הַזֶּה הֵבֵא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה, וּבְכָל הַמוֹעֲדִים הַבָּאִים לִקְרֹאתָנוּ לְשָׁלוֹם, וַיִּשְׁפִּיעַ עֲלֵינוּ דַעַת אֱמֶתִי אִיךְ לְהוֹדוֹת וּלְבָרְכוֹ תָמִיד בְּשִׁמְחָה כָּעַל כָּל אֲשֶׁר גָּמְלָנוּ בְּרַחֲמָיו וּכְרַב חֲסָדָיו, יִמְלֵא פִי תִהְלָתוֹ וְכוּ'.

וְהִנֵּה עַל יְדֵי מִכְתָּב הַנַּ"ל שְׁקִבְלָתִי, נִתְיַשְׁבְּתִי שֶׁהִתְקַרַח לְבָלִי לְצַעַר אֶת רַבִּי נַחֲמָן כָּל כֹּךְ שֶׁעוֹמֵד וּמִצְפָּה עַל מַעוֹת בְּכָל יוֹם כִּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּמִכְתָּבוֹ שֶׁהִיָּה מִצְפָּה בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁיִּגְיֵעוּ מַעוֹת, עַל כֵּן הִנְנִי שׁוֹלַח לָךְ וְכוּ', וְהַמּוֹתֵר עַד תְּשָׁלוֹם עֲשָׂרָה חֲצָאֵי פְרוּיֵיאָלִין [סוג מטבע] שְׁעוּלָה לְעֶרְךָ חֲמִשָּׁה-עָשָׂר רֹבֶל-חֲדָשׁ תְּלוּהָ מִשְׁלָךְ חוּץ מֵה שְׁמוּגִיעַ לָךְ מֵאִתִּי בְּעַד הַסְּחֹרָה. וְתִרְאֶה לְשַׁלַּח לוֹ מִיַּד מַחֵר בְּעַת הַפֶּאֶסֶט סָךְ הַנַּ"ל עִם הַמִּכְתָּבִים הָאֵלֶּה הַרְצוּפִים פֶּה וְתוֹסִיף עַל מִכְתָּב ר' נַחֲמָן בְּרִצּוֹנָךְ. וְתַעֲשֶׂה בְּזֶה מִצְוֶה גְדוֹלָה בּוֹ כֹּאֲשֶׁר תִּכְיֶין מֵעֲצָמְךָ. וְעַקֵּר מֵה שְׁזַרְזוֹתִי עֲצָמִי בְּזֶה הוּא בְּשִׁבְלִי עֵסֶק הַסֶּפֶר לְקוּמֵי עֲצוֹת שְׂרִצּוֹנִי שֶׁיִּתְחִיל לְעֵסֶק בּוֹ מִיַּד שֶׁהוּא זְכוֹת הַרְבִּים וּמִצְוֶה דְרָבִים דְּעֵדִיפָא וְחִלְיָה לְהַתְעַצֵּל בְּזֶה וְכָל הַזְרִיוֹ הָרִי זֶה מְשַׁבַּח. וְאִם תִּרְצֶה תוּכַל לְהוֹסִיף עוֹד 2 חֲצָאֵי פְרוּיֵיאָלִין וְתַשְׁלַח לוֹ 12 וְאִנִּי אֲשַׁלַּח לָךְ עַל זֶה 10 רֹבֶל חֲדָשׁ בְּיוֹם ו' הַסְּמוּךְ, אוֹ עַל כָּל פְּנִים בְּיוֹם א' אַחֵר שֶׁבַת הֵבֵא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה. וְכַעַת מַחֲמַת טְרִדַת בְּנִיסַת פּוּרִים הֵבֵא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה אִין רְצוֹנִי לְמַרְחַ בְּזֶה, אֲבָל כָּבֵד

הם מזמנים וכמנחים בידי ממש, רק שצריכים לשלח אחריהם. ותכתב לי תשובה תכף בזריות בכל מה דאפשר כי אני חפץ שתשלח הסף הנ"ל עם המכתבים בזריות בכל מה דאפשר. והנך רואה שאני מקל עליך מאד בהתלוואה שלעת עתה אין אתה מלוה אפלו שלשים רובל-חדש בהבטחתך, ומבטחני בהשם יתברך שגם אחר כך לא תצטרך להלוות הרבה, כי קויתי להשם יתברך שבסמוך יגיע לך מעות ממשערהיזן וקרעמינטשאג. ואני כבר לויתי פה מה שישלחתי לך חוץ מה שבכר נתתי להסופר, ומה שאני צריך לתן לו בכל שבוע, ומה שאני צריך לפרנסתי כי גם מעותי נכנסו בעסק הזה בידוע לך, ואני מטריח עצמי ללוות מאחרים כדי להקל מעליך. אבל אהובי בני חביבי אתה מדקדק יותר מדאי בענין ההתלוואה לצורך עסק גדול כזה שאתה פותב בכל המכתבים להקל מעליך. ואין פנאי עתה לדבר בזה, כי לעת עתה הקלתי עליך כנ"ל, וגם להבא לא אכביד עליך. ויכול להיות שלא תצטרך להלוות עוד כלל. ונכון לך במוח יהיה שבודאי תסלק בקרוב מה שהלוית, ומטרדת פורים אי אפשר להתאריך. מבטחני שתקים דברי בלי שנוי תכף ומיד בזריות.

י"ד תשרי

וה' הטוב יגמר בעדנו. ויערב לכם ולנו שמחת פורים ותזכה לשמח בזה בעצמו שאתה זוכה בפורים לעסק בהמשכת תורתו הקדושה בעולם שזהו עקר בחינת קימו וקבלו שעוסקים הצדיקים בכל דור בפרט בפורים. השם יתברך יזכה אותך וכלנו לזכות בפורים הזה לקבל עלינו קיום התורה מחדש לקים קימו

מה שִׁקְבְּלוּ כְּבָר. וְהֶעֱקַר שְׁנוּזָה אֲנַחְנוּ וְאַתֶּם לְקַבֵּל וּלְהַבִּין בְּכָל עַת הָעֲצוֹת עֲמֻקּוֹת וְהַרְמוּזִים שֶׁהֵם בַּחֲנִינֵי יָדַיִם שֵׁישׁ בַּיָּם הַחֲכָמָה, שֶׁהֵם חֲדוּשֵׁי תוֹרַתוֹ הַקְּדוּשִׁים שֶׁל אֲדוֹנֵינוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ וְכָר צִדִּיק וְקְדוֹשׁ לְבָרְכָה, כִּי מְאֹד מְאֹד עֲמָקוּ רְמוּזָיו גַּם אֵלֶיךָ בְּנֵי חֲבִיבֵי הֵן קֹדֶם הַמַּעֲשֶׂה הֵן לְאַחַר הַמַּעֲשֶׂה, הֵן לְעֵנִין סוּר מֵרַע הֵן לְעֵנִין עֲשֵׂה טוֹב.

לְמִשָּׁל כְּשֶׁצְרִיכִין לְהַתְּפִיל, וְהַמְּנִיעוֹת וְהַמַּחֲשָׁבוֹת זְרוֹת מִתְּפַשְׁטִין מִכָּל צַד וּמְקִיפִין אוֹתוֹ מְאֹד מְאֹד כִּיֵּדוּע לְכָל, וְכִמּוֹ שֶׁכְּתוּב בְּהַתּוֹרָה תְּהִמֵּת יְכַסִּימוּ סִימָן ט' שֶׁכְּשֶׁהָאָדָם עוֹמֵד לְהַתְּפִיל אֲזֵי הַקְּלָפוֹת מְסַבְּבִין אוֹתוֹ וְכוּ'. וּמִבְּאֵר שֵׁם עֲצָה טוֹבָה שֶׁיִּתְגַּבֵּר לֹמַר עַל כָּל פְּנִיִם הַדְּבוּר בְּאֵמֶת כְּפִי מַה שֶׁהוּא כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב שֵׁם עַל פֶּסוּק צִהַר תַּעֲשֶׂה לְתַבָּה וְכוּ', אֲשֶׁרֵי אֲזַנִּים שֶׁכָּד שׁוֹמְעוֹת וְכוּ'. אֲבָל עַקֵּר הָעֲצָה לְתַכְּלִיתָהּ צְרִיכִין לְהַבִּין עַל יְדֵי רְמוּזִים בְּיַד שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְבָאֵר.

וְכֵן הָעֲצָה שֶׁכְּתַב לְעֵנִין הַתְּפִלָּה לְסִלַּק הַכְּבִדוֹת וְהַמְּרָה שְׁחוֹרָה הַמַּעֲכָבִין אֶת הַתְּפִלָּה מִלְּהַתְּפִיל בְּכּוֹנָה וְחַיּוּת, שֶׁהוּא הַתּוֹרָה "אֲזַמְרָה לְאַלְקֵי בְּעוֹדֵי" שֶׁהוּא לְהַחֲיוֹת אֶת עֲצָמוֹ בְּמַעַט דְּמַעַט הַנְּקֻדּוֹת וְהַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁנִּמְצְאוּ בּוֹ עֲדִין וְכוּ'. אִף עַל פִּי שֶׁהָעֲצָה בְּאַתְגַּלְיָא הִיא טוֹבָה לְכָל, מִתּוֹךְ לְנַפֵּשׁ וּמִרְפָּא לְעֵצָם, וְכִבֵּר הַחַיָּה כְּמָה נַפְשׁוֹת עַל יְדֵי זֶה, אִף עַל פִּי כֵן יֵשׁ כְּמָה עֵתִים שֶׁקְּשָׁה לְהַחֲיוֹת אֶת עֲצָמוֹ גַּם בְּזֶה כִּי אִם עַל יְדֵי שֶׁשֵׁם יִתְבָּרַךְ עוֹזֵר לְהַבִּין הַרְמוּזִים שֶׁמִּרְמוֹ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד לְכָל מְקוֹם שֶׁהוּא הָאֵמֶת, שֶׁעֲדִין חֲבִיבוֹתָהּ, דְּקֻדְשָׁא בְּרִידָה הוּא וְכוּ'.

וְכֵן בַּהֲתוֹרָה שֶׁל בֵּן וְתַלְמִיד שְׁמוֹדִיעַ לְכָל הִירוּדִים וְהַפְחוּתִים שְׁבַעֲוֹלָם כִּי עֲדִין ה' אִתָּם וְאַצְלָם וְכו'. כִּי מְלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. עֶקֶר הַיְדִיעָה הַקְדוּשָׁה הַזֹּאת צְרִיכִין לְקַבֵּל בְּבַחֲנֵינָת רְמִזִּים, בְּגִין דְּלִית מַחְשְׁבָה תְּפִיסָא בֵּה כְּלָל, רַק נוֹדַע בְּשַׁעְרִים בַּעֲלָה לְכָל חַד כְּפּוּם דְּמִשְׁעַר בְּלִבָּהּ, שְׁוֵהוּ בְּחֵינֵינָת רְמִזִּים, שְׁצַרִיד כָּל אֶחָד לְשׁוּם לְבוֹ לְהֵבִין הָרְמִזִּים עַד שְׁיִמְשִׁיד עַל עֲצָמוֹ אֱלָקוּתוֹ וְיִתְבָּרַךְ בְּכָל מְקוֹם שֶׁהוּא, וְיִבִּין כִּי מְלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ בְּבַחֲנֵינָת וְיִבִּין כָּל יְצוּר כִּי אִתָּהּ פְּעֻלָּתוֹ וְכו'. וְאִי אֶפְשָׁר לְהֶאֱרִיד בְּזֶה וְדִי לְחַכְמָא בְּרְמִיזָה.

וְכֵן לְאַחַר מַעֲשֵׂה, דְּהֵינּוּ לְאַחַר הַתְּפִלָּה, אִם אָף עַל פִּי בֵן לֹא הָיָה יָכֵל לְכוּן בַּתְּפִלָּתוֹ וְהַמַּחְשְׁבוֹת רְעוּת טָרְפוֹ תְּפִלָּתוֹ חֵם וְשָׁלוֹם. צְרִיד אַחַר כֶּךָ בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר לְהֵבִין הָרְמִזִּים בְּלִי שְׁעוֹר שְׂאֵמֵר לָנוּ בְּפִרוּשׁ וְרְמִזוֹ לָנוּ בְּיַדְדוֹ הַקְדוּשׁוֹת שְׂאֵסוֹר לְפַל מִשׁוּם דְּבַר וְכו'.

וְכֵן אֶפְלוּ בְּעֵנִין סוּר מִרַע שְׁעַל יְדֵי הָרְמִזִּים יְכוּלִין לְהֵבִין עַד כַּמָּה צְרִיכִין לְהַתְחַזֵּק לְבָלִי לְהַתְחִיל לְחַשֵּׁב מַחְשְׁבוֹת רְעוּת כְּלָל וְאֵל יִכְנֵם עִם פְּתוּיָו בְּטוֹעֵן וְנִטְעֵן וְכו' וְיִבְרַח מֵהַמַּחְשְׁבוֹת רְעוּת בְּשֵׁב וְאֵל תַּעֲשֵׂה וְכו' וְעַל יְדֵי זֶה יִנְצַל מִכָּל רַע. וְאִם חֵם וְשָׁלוֹם חֵם וְשָׁלוֹם אָף עַל פִּי בֵן יִצְרוּ תְּקִפּוּ רַחֲמֵנָא לְצַלֵּן, צְרִיד לְהַתְחַזֵּק לְבָלִי לְפַל יוֹתֵר. כְּמוֹ שְׁצַעֵק שְׂאִין שׁוּם יְאוּשׁ בְּעוֹלָם.

וְעֶקֶר הַהַתְחַזְקוֹת עַל פִּי כָּל דְּרָכֵי עֲצוּתָיו, אָף עַל פִּי שְׁגָלָה אוֹתָם בְּפִרוּשׁ וְצְרִיכִים לְהֵאֱמִין בְּדַבְּרָיו וּלְקַיֵּם בְּפִשְׁיטוּת, אָף עַל פִּי בֵן עֲדִין צְרִיכִין לְהֵבִין מְרַחוֹק הָרְמִזִּים.

בִּפְרֹט הַרְמָזִים מַעֲצָם גְּדַלְתּוֹ וְכַחוֹ שֶׁל הַזְקֵן דִּקְרָשָׁה סְבָא דְסָבִין
שָׁאֲנוּ חוֹסִים בְּצֵלוֹ שְׁמַמְנוּ מִבִּינִים גְּדַלְתּוֹ שֶׁל יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית
וְעֵצִים חֲסָדָיו עַד אֵין קֶץ וְכוּ'. כֹּל זֶה דִּבְרָנוּ בְּזֶה הַרְפָּה, אֲבָל יוֹתֵר
מִזֶּה צְרִיכִין לְהַשְׁתַּדֵּל לְהַבִּין הַרְמָזִים שֶׁהֵם עַד אֵין סוּף וְאֵין
תְּכֵלִית.

וְעַתָּה תְּבִין מַחְדָּשׁ שָׂאִין שׁוּם יְאוּשׁ בְּעוֹלָם, וְשָׁגַם אֲנִי וְאַתָּה
וְכַלְנֹנוּ צְרִיכִין לְהַתְחַזֵּק בְּשִׂמְחָה גְדוֹלָה בְּלִי שְׁעוֹר בְּכָל
יוֹם, וּבִפְרֹט בִּימֵי שְׂמִיחָה וּבִפְרֹט בְּפוֹרִים. אֲשָׁרִינוּ אֲשָׁרִינוּ שָׁאֲנוּ
זוֹכִים לְכַתֵּב דְּבָרִים כְּאֵלֶּה הַנּוֹבְעִים מִהַרְמָזִים שֶׁיֵּשׁ בֵּינֵם הַחֲכָמָה
שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְהַאֲרֵת הַרְצוֹן בְּשַׁעַת הָאֲכִילָה אִם אֵינוֹ
שְׁלִימִזְלִנִין [שְׁלוּמִיאל] וְכוּ'.

וְזֶה עֵתָה אֶצְלִי כֹל כְּוֹנֵת פּוֹרִים. כִּי עֵקֶר הַכְּנַעַת עִמְלֶק יִמָּח
שָׁמוֹ הָיָה עַל יְדֵי וְהָיָה כְּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וַיְגַבֵּר יִשְׂרָאֵל
בְּזִמְנֵי שִׂישְׁיָאֵל מִסֵּתְפִלִּין כְּלָפֵי מַעְלָה. דִּהְיִינוּ שְׂמֹשֶׁה רַבְּנוּ הָרִים
יְדִיו וְרַמְזוֹ לָהֶם לְהַסְתַּבֵּל כְּלָפֵי מַעְלָה. כִּי עִמְלֶק הוּא קִלְפָה קִשָּׁה
כֹּל כֶּדֶ שְׂכָלוֹל מִכָּל הַקְּלָפוֹת וְהַסְטָרָא אַחֲרָא, שְׂכָשָׁהוּא מִתְּפִשְׁט
וּמִתְגַּרָה בִּישְׂרָאֵל אִי אֶפְשָׁר לְהַצְדִּיק לְדַבֵּר וּלְהוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל.
כִּי אִם מַה שְּׁמָרִים יְדִיו וּמְרָמֹז לָהֶם, הַסְתַּבְּלוּ כְּלָפֵי מַעְלָה כִּי
עֲדִין ה' אִתְּכֶם, כִּי מֵלֵא כֹל הָאֲרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְהִירֵיעָה קֶצֶרָה וְהַזְמַן
נַחוּץ וְאִי אֶפְשָׁר לְהַאֲרִיךְ, וְדִי בְּזֶה כְּעַתָּה. גַּם אֲנֵרֵת זֶה הַרוּחָתָה עַל
יְדֵי מַה שָּׂאֲנִי מְזִרְזוֹ לְשַׁלַּח מַעוֹת לְרַבֵּי נַחְמוֹן, כִּי בְּלֵא זֶה לֹא עָלָה
עַל דַּעְתִּי לְכַתֵּב לְךָ אֲנֵרֵת הַיּוֹם. עַל כֵּן אֵל יִמְנַעֲךָ שְׂמַחַת פּוֹרִים
מִלְקִים מִצּוֹת שְׁלִיחַת הַמַּעוֹת וְהַמְכַתֵּב הַנ"ל, אֲדַרְבָּא בְּזֶה תִּשְׁמַח

וְתִגִּיל עִם הַנְּגוֹן שְׂרָבִי נַחְמֵן שְׂיַחֲיָה מְנַגֵּן שֵׁם "שׁוֹשַׁנַּת יַעֲקֹב
צְהִלָּה וְשִׁמְחָה" שְׂאֵתָה זֹכָה בְּפוּרִים לְמִצְוֵה זֹאת.

דַּכְרֵי אֲכִיד.

יְמֵן אֶבְרָהָם

אוֹן טַאקַע פֶּאָרַט הָאָפּ [וּבְאֵמַת בְּכַל זֹאת רַק שִׁמְחָה].

ט"ו תשרי

תב

בְּעֹרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁנֵי שְׁמִינֵי תר"ג בְּרִסְלָב.

שְׁלוֹם לְאַהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבִי. מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי בְּפוּרִים וְגַם הַיּוֹם.
וְתִהְיֶה לְאֵל עֲבָרוֹ יְמֵי הַפוּרִים בְּשִׁמְחָה. וְתִהְיֶה לְאֵל
שְׂקִימַת שְׁלִיחוֹתִי אֶתְמוּל לְשִׁלּוֹחַ לְרַבִּי נַחְמֵן הַסֵּף שְׁפַתְבָּתִּי. וְאִם
נִתְעַפֵּב בְּיוֹם הַפוּרִים בְּעֲצָמוֹ אֲנִי רַחֲמָנָא פְּטִירָה. וְגַם אֲנִכִּי לֹא
יִדְעֵתִי שְׂיִתְעַפֵּב קִבַּלְתִּי מִכְתָּבִי עִם הַמְּעוֹת לִידוֹ עַד סְעֻדַת פּוּרִים,
כִּי הָיִיתִי סָבוּר שְׂיִגִיעַ לִידוֹ בְּתַעֲנִית אֶסְתֵּר בְּעָרְבִי. כִּי בְּעַת
פְּתִיחַתִּי הַמִּכְתָּב הָיָה סָבוּר רַבִּי נַחְמֵן בֵּר"מ הִכְהִין שְׂיִסַּע קֶדֶם
מִנְחָה. וּבְיָדָאֵי הַכֹּל נִכּוֹן מֵעַם ה', אֲבָל הָאֲגֵרַת בְּעֲצָמוֹ שְׁפַתְבָּתִּי
אֲזַ בְּשִׁבִיל זֶה לְבַד הָיָה כְּדָאֵי טְרַחְתִּי, כִּי אִף עַל פִּי שְׂעֵדִין קָשָׁה
לֶךְ וְלָנוּ לְהִכִּין הַרְמְזִים הַיֵּטֵב עִם כָּל זֶה צְרִיכִין לְדַבֵּר בְּזֶה הַרְבֵּה
וּכְבֵּר פְּתִיחַתִּי מִזֶּה בְּשָׁנוּי לְשׁוֹן קֶצֶת לְר' אֶפְרַיִם לְקְרוּמִינְטְשָׁאנִי.
וְהָיָה בְּדַעְתִּי לְכַתֵּב לֶךְ מִזֶּה בְּאֲגֵרַת הַקְּדוּם לְזֶה וְלֹא אִיסְתִּיעַ
מִלְתָּא וְאַחַר כֵּךְ בְּיוֹם תַּעֲנִית אֶסְתֵּר בְּאֲמִצַּע הַסְּלִיחוֹת כְּשֶׁהֵבִיא
לִי רַבִּי אֲשֶׁר מִכְתָּבוֹ עִם הַמְּשֻׁלָּח מְנוּת. וּבְפֶרֶט מִכְתָּב רַבִּי נַחְמֵן
שְׂיַחֲיָה, נִתַּן שִׁמְחָה בְּלִבִּי וְנִתְעוֹרַר בְּלִבִּי וּבְלִב כָּל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ
שִׁמְחַת פּוּרִים. כִּי רְאִינוּ יִשׁוּעָתוֹ יִתְבָּרַךְ לְנִצָּח וְתִקְוָתוֹ לְדוֹר

דוֹרִים כְּמוֹ שֶׁפָּתַח רַבִּי נַחֲמָן שִׁיחִיָּה. וּמַעֲצֵם תְּשׁוּקָתִי וְתִשׁוּקַת רַבִּי נַחֲמָן בְּעֶסֶק זֶה נִתְעוֹרַר לְפִי לְשַׁלַּח לוֹ מִיַּד מְעוֹת מַה דְּאִפְשָׁר, וְנִתְיַשְׁבְּתִי בְּזֶה הַיָּטִב וְכִתְבִּתִּי מִכְתָּבִים הַנִּזְכָּר וּבִתְוֹךְ כָּךְ נִתְגַּלְגַּל מֵאֵת ה' שְׁנוֹפְרֵתִי לְכַתֵּב לוֹ מַעֲנֵן הַרְמוּזִים. וְתַהֲלֵךְ לֵאלֹהֵי פְלִטָה הַקְּלָמוֹס דְּבוּרִים נִפְלְאִים אֲמִתִּיִּים הַרְבֵּה שְׁלֵא חֲשַׁבְתִּי עֲלֵיהֶם כְּלָל, גְּדוּלִים מַעֲשֵׂי ה' וְכוּ'. בְּנֵי חֲבִיבִי מִכָּל עֶסֶק וְעֶסֶק וְכָל סִבָּה וְתַנּוּעָה שֶׁסֶפֶב ה' יִתְבָּרַךְ מִיּוֹם שֶׁנִּתְקַרְבְּתִי אֶל אֹר חַיִּינוּ וְכוּ' וּמַה שֶׁסֶפֶב אַחַר הַסְתַּלְקוֹתוֹ בְּעֶסְקֵי עִמְכֶם בְּכָלֵל וּבְכַפְרָט. מִכָּלֵם יְכוּלִים לְהַבִּין וְלִרְאוֹת חֲסֵדֵי ה' וְנִפְלְאוֹתָיו עַד אֵין קֵץ מַה שְׁאֵין הֶפֶה יְכוּל לְדַבֵּר וְהַלֵּב לְחֲשֹׁב, רַבּוֹת עֲשִׂית אֵתָּה ה' אֱלֹהֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ וּמַחֲשָׁבוֹתֶיךָ אֵלֵינוּ וְכוּ'.

וְהִנֵּה מַה' מַצְעֲדֵי גָבֵר כּוֹנֵנוּ, כִּי כָפִי הִנְרָאָה, אֵין מֵהַצְרָךְ עוֹד שְׁאִסְעַ בְּשָׁבוּעַ זֹאת לְטוֹלְטִישׁוֹן, כִּי אֵינִי רוֹצֵה לְשַׁלַּח לוֹ עוֹד מְעוֹת עַד שֶׁאֶקְבַּל תְּשׁוּבָה עַל קִבְלַת מְעוֹת, וְהַמְּכַתֵּב שֶׁנִּשְׁלַח אֶתְמוֹל. גַּם אֲנִי מַצְפֵּה לְקַבֵּל מִכְתָּבֵי הַנִּשְׁלָחִים מִכָּבֵר דְרָךְ בְּרָאד. וְנִפְלְאֵתִי שֶׁעֲדוֹן לֹא הִגִּיעוּ, וּמֵהַסְתֵּם תִּכְרַף כְּשִׁיגִיעוּ לְיַדךָ תִּשְׁלַחֵם לִי בְּזִרְיוֹת, וּבִתְוֹךְ כָּךְ אֲנִי מְקַוֶּה לְה' שִׁיגִיעַ לוֹ מְעוֹת מִטְּשֻׁעָהרֵינּוּ וּמִשְׁאָרֵי מְקוֹמוֹת, וְלֵה' הִישׁוּעָה לְגִמּוֹר הָעֶסֶק בְּכִי טוֹב בְּלִי הַלְוָאוֹת גְּדוּלוֹת. וְגַם מַה שְׁלֹוִיתִי עַד הַיּוֹם יִסְלַק בְּשִׁלְמוֹת בְּקִרְוֵב בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. עַד הִנֵּה עֲזַרְנוּ רַחֲמֶיךָ וְכוּ' הוּא בְּרַחֲמֵי יִתְבָּרַךְ אֵל יִמְשְׁנוּ לְנִצָּח. וְלִדְעֵתִי רְאוּי שְׁתַּתֵּן לְקִרְוֹת הַמְּכַתֵּב הַקְּדוּם שֶׁל פּוּרִים לִידִידֵנוּ רַבִּי יַעֲקֹב גֵּרוֹ יְאִיר, אוֹלֵי יְבִין אֵיזָה רְמוּזִים לְטוֹבָתוֹ מֵהֶם, וְגַם לִידִידֵי הַתִּיק מוֹרְנוּ הָרַב נַחֲמָן גֵּרוֹ יְאִיר נֶכֶד אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ ז"ל. וְיִפְרַם בְּשִׁלּוּמֵם בְּאַהֲבָה,

וְאִם יִרְצוּ בְּרִצּוֹן חֶזֶק שְׁאֵבּוּא יוּכְלוּ לְהַמְשִׁיךְ אוֹתִי לְשֵׁם אַחַר
שֶׁבֶת הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם. וְגַם עַל גְּסִיעָה קִטְנָה
זֹאת לְטוֹלְטָשִׁין אֲנִי סוֹמֵךְ עַצְמִי עַל הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ. כִּי אֲצִלִּי הוּא
מְלָטוּל גְּדוֹל וְכוּ'. הַמְכִּין מַצְעָדֵי גֶבֶר יִנְחֵנִי בְּמַעְגְלֵי צֶדֶק לְמַעַן
שְׁמוֹ.

וַיִּכְתַּב לִי אִם הָיָה שְׂמִיחַ בְּפוּרִים כְּרָאוּי. וְאִיךְ שֶׁהָיָה, צְרִיכִין
עֵתָה לְבַקֵּשׁ וּלְהַתְפַּלֵּל לְהַשֵּׁם וּתְבַרְךָ שְׂיִקְבַּל שְׂמִיחַתְנוּ
שֶׁל פּוּרִים עִם כָּל הַמְצוּוֹת שֶׁל פּוּרִים כְּאֵלוֹ קִימְנוּם כְּרָאוּי בְּכָל
פְּרָטִיָּהֶם וְכוּ'. עַד שֶׁנִּזְכָּה עַל יְדֵי זֶה לְקִדְשֵׁת וְטַהֲרַת הַפְּרָה אֲדַמָּה
וְכוּ', לְטַהֲרָנוּ מִמַּטְמָאֵת מֵת לְמַעַן נִזְכָּה לְהֵיוֹת טְהוּרִים לְקַרְבֵּן פֶּסַח
וְלְהֵיוֹת נִזְהָרִים וְנִשְׁמָרִים עַל יְדֵי זֶה מִמַּשְׁהוֹ חֲמִיץ בְּגִשְׁמִיּוֹת
וְרוֹחַצְנִיּוֹת, וְנִזְהָר מְאֹד מִלְּהַחֲמִיץ הַפֶּחַח חֵם וְשָׁלוּם בְּמַחְשְׁבוֹת
רְעוֹת וְזוֹרוֹת חֵם וְשָׁלוּם לְקַיִם "גֶּעֶר חֵית קִנָּה" וְכוּ', עַד שֶׁנִּשְׁיִיב
מִחֲמִץ לְמַצָּה מִחֵית לְה"א מִמּוֹת לְחַיִּים וְכוּ' וְכוּ'. מַה נִּשְׁיִיב לְה'
כָּל תַּגְמוּלוֹהֵי עֲלֵינוּ שֶׁבְּכָל מַצְוָה וּמַצְוָה וּבְפֶרֶט בְּכָל הַזְּמַנִּים
הַמְקֻדָּשִׁים וּבְכָל הַמְצוּוֹת הַנּוֹחֲגִים, בְּכֻלָּם זְכִינוּ לְשִׁמְעַ דְּבָרִים
נּוֹרָאִים וְנִפְלְאִים וְנִשְׁגָּבִים כְּאֵלֶּה הַמְחִינִן כָּל נֶפֶשׁ וְנֶפֶשׁ בְּכָל מְקוֹם
שֶׁהוּא, כְּגוֹן מַעֲנֵן קִדְשֵׁת פֶּסַח שְׂמִדְבָר בּוֹ הִרְבֵּה בְּכֻלָּל כָּל
הַשְּׁלִשָּׁה רִגְלִים בְּהַתּוֹרָה "מִיִּשְׂרָאֵל דְּסִכִּינָא", וּבְהַתּוֹרָה תִּקְעוּ א',
וּבְהַתּוֹרָה "וְאֵת הָעֶרְבִים צִוִּיתִי לְכַלְבֵּלְךָ". וּמַלְבָּד זֶה מְדַבֵּר מִפֶּסַח
בְּהַתּוֹרָה הַזֵּה"ל הַמַּתְחַלֵּת בְּחֻצְצְרוֹת מַעֲנֵן זְהִירוֹת מַחֲמוּץ הַפֶּחַח
וְכוּ', וּבְהַתּוֹרָה "ט' תְּקוּנִין" מַעֲנֵן קְרִיאַת הַהֲגָדָה שֶׁהוּא תְּקוּן
הַפְּרִיִת וְאַרְבַּע פּוֹסוֹת וְכוּ', וּבְהַתּוֹרָה הַזֵּה"ל שְׁפוּרִים הִכְנָה לְפֶסַח
וְעוֹד בְּכַמְּהָ מְקוֹמוֹת, וְכֵן בְּעֵנֵן קִדְשֵׁת סְפוֹת וְשִׁבְעוֹת וְרֵאשׁ

השנה ויום כפור וכו' מדבר מכלם כמה פעמים בכלל ובפרט, וכן בשארי מצוות כמבאר לבקי בספריו הקדושים. אשרינו מה טוב חלקנו וכו', מי יתן שנופה לילך בהם ולעסק בהם במועדו ובזמנו, הלכות פסח קדם פסח, לפרש שיחתנו לפניו יתברך קדם פסח לזכות ולהתקרב אליו יתברך על ידי קדשת פסח, ועל ידי העצות עמקות הרמוזים בהתורות הנ"ל המדברים מפסח, וכן בכל המועדים הקדושים. יתר מזה אין פנאי להאריך. בפרט שיש לי עתה צער גדול מנכדי רבי נחמן שיחיה שמוטל על ערש דוי' וה' יסעדהו מהרה, ואני מכרח עתה לילך אצלו לבקרו. מלא רחמים ובורא רפואות ירפאהו מהרה. וישיבהו לאיתנו בשלמות חיש קל מהרה. ולה' הישועה.

דברי אביד המצפה לישועה.

מן אבן ספן

ט"ז תשרי

תכא

ברוך השם, אור ליום ג' תוריע תר"ג.

רב שלום לאהובי בני שיחיה עם כל בני ביתו.

מכתבו קבלתי היום, ואשר כתבת שלא פרשת שיחתך לפני

ברצונך מחמת טרדתך לכבדני. האמת הוא כן.

אבל גם אנכי ידעתי זאת בהיותי בביתך שם, והיה כמה זמנים

ועתים שהיה לך פנאי לדבר עמי הרבה כל מה שתרצה, אך יש

על זה עוד כמה וכמה מניעות. אבל לדעתי כבר דברתי שם

עמך הרבה בכלל הדברים שדברתי שם דברי אמת הרבה

בעזרת השם יתברך, ומהם תוכל להבין דברים הרבה בפרוש

וּבְרָמֶז, וְגַם כָּכֵר דְּבַרְנֵנוּ בַּיָּמִים הַקּוֹדְמִים הַרְבֵּה. וּכְבֵר שְׁמַעַתָּה
 וְרֵאִיתָ בְּסַפְרֵי הַקְּדוּשִׁים וּבִמָּה שְׁחַדְשָׁנוּ בָּהֶם הַרְבֵּה. אִךְ
 הַתְּגֵרוֹת הַבַּעַל דְּבַר אֵין לְשַׁעַר. אֲבָל כָּל תְּקוּנָתוֹ עַל כַּחוֹ שֶׁל זְקֵן
 דְּקִדְשָׁה שְׁעוּלָה עַל הַכֹּל וְאֵי אֶפְשֵׁר לְדַבֵּר בְּזֶה עַל פְּנֵי הַשְּׂדֵה.
 וְאִם יִרְצֶה הַשֵּׁם עוֹד חֲזוֹן לְמוֹעֵד לְדַבֵּר פְּנִים אֶל פְּנִים כַּאֲשֶׁר
 נִתְּוַעַד יַחַד בְּסֻמוּךְ. וְלַעַת עֵתָה חֲזַק וְאַמֵץ וְשִׂמַח וּנְפִשָׁךְ בְּכֹל יוֹם
 מִחֻדָּשׁ עִם מַה שְׁזָכִינוּ שְׁפָרְאָנוּ לְכְבוֹדוֹ וְהַבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים
 בְּכֹל הַבְּחִינּוֹת כִּי מִגְדֵּל הָרַעַשׁ וְהַמְּנִיעוֹת לָגַע בְּנוּ מְבִינִים כִּמָּה
 וּכְמָה מַעֲלוֹת טוֹבוֹת לְמָקוֹם עֲלִינוּ שְׁנַצֵּלָנוּ מִהַתְּנַגְדוֹת וְלִיצְנּוֹת
 שְׁלָהֶם. אֱלֹו קִרְבָּנוּ אֱלֹו וְלִבִּי לְהַתְּנַגֵּד עַל אֹור כְּזֶה וְכו' וְלֹא
 קִבְּלָנוּ שׁוֹם חֲדוּשׁ מִמֶּנּוּ דֵּיִינוּ. וְעַל כֹּל חֲדוּשׁ וְדַבּוּר וְשִׁיחָה
 שְׁקִבְּלָנוּ מִמֶּנּוּ צְרִיכִים לוֹמַר אֲלֵמָּלֹא לֹא אֲתִיבֵן לְעֵלְמָא אֱלֹא
 לְשַׁמְעַ דָּא דֵּיִינוּ. עַל אַחַת כִּמָּה וּכְמָה וְכו' וְכו'.

דברי אביד המצפה לישועה.

מן אבֶּרְסֶלְס

וְשָׁלוֹם לְכֹל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה.

תכב

ברוך השם, יום ג' אחרי י"א ניסן תר"ג פרסלכ.

רב שלום לאהובי בני חביבי שיחיה.

מכתביך קבלתי בלם בשבוע העבר ובשבוע זאת. והנה עד
 הנה עזרונו רחמיו שנתקיים דבורי שלא להיות
 חייב לך עד הפסח כי אם בערך שלשים רובל חדש. וזה היה
 בנם ובהשגחות נפלאות, טוב להודות לה' אשר עד הנה עזרונו

רחמיו יתברך ואתה מדקדק עמי יותר מדאי בענין ההלואָה. אך
 קויתי לה' שלא אצטרך עוד להלוות אצלקך ולה' הישועה.
 כתבתי לך כל זה אולי תתחיל מעתה לבלי להיות בעל מחשבה
 כל כך בשום עסק. האמת שצריכין לזהר לבלי לחטוף מִמֶּנּוּ
 אחרים מזה לזה ולבלי להיות בעל חוב ושלא לכנס בעסקים
 גדולים יותר מפחו. ותהלה לאל אתה נזהר מזה. אף על פי כן
 לחשב מחשבות יתרות בפרט בעסק של שלשים או ארבעים
 רובל־חדש. בפרט על עסק גדול כזה. אין ראוי לחשב מחשבות
 יתרות כל כך, אך בקשתי ממך שלא יהיה לך שום מרה שחורה
 ודאגה מזה בעצמו שאני כותב לך. כי אין בלבי עליך כלל.
 ומעתה בני הזהר לשמח נפשך במה שכתבת בעצמך במכתבך
 במה שאתה יודע שמאיר אור כזה בעולם והוא נעלם ונסתר כל
 כך מכלם. ולנו מתנוצץ בחדו. ועל כל פנים אין אנו מתנגדים
 עליו חס ושלום. כי לא דבר ריק הוא החסד הנפלא שעשה
 השם יתברך עמנו ואשר הוא עושה עמנו כזה בכל יום ויום.
 וכבר גלה לנו שההכרח לסבל מרירות בשביל השלום האמתי
 כמו שפרש על פסוק "הנה לשלום מר לי מר ואתה חשקת נפשי
 משחת בלי" וכו'. ועקר השלום האמתי שהוא רפואת הגוף
 ורפואת הנפש לנצח הוא פשאין חולקים על נקדת האמת, אור
 הצדיק האמת שאנו חוסים בו לנצח, פי חוץ מזה אין שום
 שלום בעולם. ויש כזה הרבה לדבר אשר תקצר היריעה. ועל פן
 ההכרח לסבל מרירות בשביל שלום זה. ואם המרירות נוגע עד
 הנפש וכו' אבל שלום ורפואה וישועות נפלאות וכל הברכות
 וכו' הנמשכין על ידי איש שלם כזה, מתקן הכל.

ובל זה הוא בחינת מרור שצריכין לאכלו עם הפסח ומצה שהם מחין גבהים ורמים מאד שכלם בחינת שלום, שעושים שלום בין ישראל לאביהם שבשמים ובכל העולמות, ומקשרין דרי מעלה עם דרי מטה ומודיעין ומפרסמין אלקותו יתברך בכל העולמות. והעקר על ידי דרי מטה שהם אנחנו השפלים והירודים מאד מאד שבוה העולם, בפרט באחרית הימים האלה בגלות המר והארץ הזה. ועל ידנו דיקא על ידי שאנו אוכלין זכר למקדש המרור והמצה וכו', ומסדרים הסדר וכו', על ידי זה דיקא נתגלה אלקותו יתברך בכל העולמות. אבל צריכין לצרף לזה מרור זכר ל"וימרו את חיהם". כי אי אפשר לקבל השלום כי אם על ידי מרירות וכו' וכנ"ל.

והנה עתה הם הימים הקדושים שנאמר עליהם "קול דודי הנה זה בא, מְדַלֵּג על ההרים מקפץ על הגבעות". הרים וגבעות הם בחינת מניעות ועכובים וסכסוכים שמעפבים את הדרך מלהתקרב להשם יתברך. כי היצר הרע נדמה להר, ובפרט מי שפבר נכשל כמו שנכשל השם יתברך ישמור מעתה. והקדוש ברוך הוא מְדַלֵּג על כלם. כי "דומה דודי לצבי" וכו'. הנה זה עומד אחר כְּתִלְנו, שהם המחצות המפסיקים מרובי הגשמיים של כל אחד. אבל באמת אפלו מחצה של ברזל אינה מפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים! כי הוא יתברך עומד אחר כְּתִלְנו ומשגיח מן החלונות דאתמר בהון חלו נא פני אל כמו שפכתוב בתקוני זהר. "מצייץ מן החרפים וכו' ענה דודי ואמר לי קומי לך" וכו', ואם על כל זה רוצה המרירות להתגבר, כבר זכינו להתקרב להאיש שלם כזה שממתיק ומתקן הכל. וגם יש

בְּזֶה רָמַז שְׁגַם אֲנַחְנוּ צְרִיכִין לְהַתְדַבֵּק בְּמַדּוּתוֹ וְלִילֵךְ בְּדַרְכּוֹ
 הַנִּלְדָּג עַל הַהָרִים וְלִקְפֹץ וְכוּ', כִּי זֶה הָעוֹלָם צְרִיכִין רַק לְדַלֵּג
 וְלִקְפֹץ. וְכִמוּ שְׁסַפַּרְתִּי לָכֶם בְּשֵׁמוֹ ז"ל שֶׁהָיָה מְשַׁבַּח הַצַּדִּיק
 שְׁאָמַר קִדְּם מוֹתוֹ אֵיבִיר גִּישְׁפְּרִינְגֵן וְדִיזְנָתִין. וְגַם זֶה לֹא הֵינּוּ
 זוֹכִים לִידַע מִכָּל שְׁפֵן לִילֵךְ בְּזֶה כִּי אִם עַל יְדוֹ ז"ל. אֲבָל בְּכַחוֹ
 הַגְּדוֹל יְכוּלִין עַל כָּל פְּנִים לְדַלֵּג וְלִקְפֹץ עַל הַכּוֹל. וּבְתוֹךְ כֵּךְ נִזְכָּה
 לְחַטָּף מִצּוֹת מִצָּה וְכוּ' וְכָל הַמִּצּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת, וַיֵּשׁ תִּקְוָה
 לְאַחֲרִיתָנוּ כִּי אַחֲרִית לְאִישׁ שְׁלוֹם. וְעַם דְּרָךְ זֶה יְכוּלִין לְרַקֵּד
 כְּמַעַט בְּכָל יוֹם, מִכָּל־שְׁפֵן בְּשַׁבַּת וַיְמִים טוֹבִים, "מִלְאָכִי צְבָאוֹת
 יְדוּדוֹן יְדוּדוֹן". אִין טַאקִי פֶּאָרְט הָאָפּ נָאָר גִּישְׁפְּרִינְגֵן אִין גָּאָר
 נִיט אֵיבִיר גִּיטְרַאכְט, גָּאָט אִיז מִיט אִינְז נִוּבְאָמֶט בְּכָל זֹאת רַק
 שְׁמַחָה, וְרַק לְרַקוֹד וְשׁוֹם דְּכָר לֹא לְחֹזֵר וְלַחֲרָר, אֲלֵקִים עֲפִנְגֵן, וְזִכָּר
 הַיֵּטֵב מַה שְׁאָמַר זְכָרוֹנוֹ לְבִרְכָה קִדְּם הַסְּתַלְקוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ. אִז אִיךְ
 גַּי פֶּאָר אֵייךְ וְוַאס הָאָט אִיר צו זָאָרְגֵן נְאֻנִי הוֹלָךְ לְפִנְיָכֶם, מַה וַיֵּשׁ
 לָכֶם לְדַאוּגֵן. וְכָל מַה שֶׁהִמָּרָה שְׁחוּרָה וְהֵיגוֹן וְאַנְחָה רוֹצִים
 לְהַתְגַּבֵּר יְכוּלִים לְהַפְּךְ כָּלֵם לְשִׁמְחָה וְלִשְׁשׂוֹן עַל יְדֵי כָּל הַנִּלְדָּג. כִּי
 אָף עַל פִּי שְׁאֵנִי מְקַלְקֵל כָּל כֵּךְ. אָף עַל פִּי כֵן אֵינִי מַתְנַגֵּד עַל
 "זֶה (כָּל) הָאָדָם" אַחֲרֵי מַחְלַקַת כְּזֶה וְלִצְנוּת כְּזֶה וְעַרְבוּבֵיָא כְּזֶה
 וְכוּ', "אֵלֶּה בָּרַכְבּ וְאֵלֶּה בְּסוֹסִים" אֵלֶּה בְּעִשִּׁירוֹת מִפְּלֵג וְאֵלֶּה
 בְּעִנְיֹת עֲצוּם וְכוּ' וְאַנְחָנוּ בְּשֵׁם ה' אֲלֵקִינוּ נִזְכָּר. וְנִפְשָׁנוּ תְּגִיל
 בַּה' תִּשְׂשֵׁשׁ בִּישׁוּעָתוֹ הַנִּלְדָּג, נְדַדָּה כָּל שְׁנוֹתֵינוּ עַל מַר נִפְשָׁנוּ.
 "נִפְשָׁנוּ כְּצִפּוֹר נִמְלֵטָה" מִמַּחְלַקַת כְּזֶה עַל נִקְדַת הָאָמֶת עֲזָרוּנוּ
 בְּשֵׁם ה' עוֹשֶׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ נְגִילָה וְנִשְׁמַחָה בִּישׁוּעָתוֹ.

וְשָׁלוֹם לְכֹל אָנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה. וּבְפָרֵט לִידֵידי
הוֹתִיק מוֹרְנוּ הָרַב נַחֲמָן גְּרוֹ יָאִיר נֶכֶד אֲדוֹנֵינוּ מוֹרְנוּ
וּרְבֵנוּ ז"ל וְתַתֵּן לָהֶם לְקִרוֹת מִכְתָּבֵי זֶה. כִּי יִדְעָתִי כִּי בְּפִנְיֵימִיּוֹת
לְבַבְכֶם הֵם מוֹדִים בְּאַמֶּת עַל כָּל זֶה, אוֹלֵי יוֹצִיאוּ מִכַּח אֶל הַפְּעֵל
לְשִׁמַּח בְּחַג הַקְּדוֹשׁ הַבָּא עֲלֵינוּ לְמוֹכָה עִם כָּל זֶה עַד אֲשֶׁר יִדְלָגוּ
עַל הַהָרִים וַיִּקְפְּצוּ עַל הַגְּבְעוֹת לְהַתְחַבֵּר עִמָּנוּ יַחַד בְּכָל פַּעַם
וּבְפָרֵט בְּשִׁבְתוֹת וַיָּמִים מוֹכִים וּבְרֹאשׁ הַשָּׁנָה, לְמַעַן יִזְכוּ שְׁתִּהְיֶה
נַפְשָׁם קְשׁוּרָה בְּנַפְשׁוֹ לְנִצָּח.

לך ה"ל

י"ז תשרי

תכנ

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עָרַב פֶּסַח תר"ג.

שְׁלוֹם וְחַיִּים וְכָל טוֹב לְאַהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי שִׁיחִיָּה לֹו וּלְכִיתוֹ
וְלִיוֹצֵאֵי חֲלָצֵיו חַיִּים וְשָׁלוֹם וּבְרִיאוֹת הַגּוֹף וּרְפוּאָה שְׁלֵמָה בְּגוֹף
וּנְפֶשׁ אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

בְּזוֹאת הַשָּׁעָה קִבַּלְתִּי מִכְתָּבוֹ. וְאִם כִּי גָדַל צַעְרֵי בְּתַחֲלֹת
קְרִיאתִי כִּי קוֹיִתִי לְקַבֵּל בְּשׁוֹרָה טוֹבָה, אֵךְ נִמְלַכְתִּי
וְנִתְחַזְקִי בְּכַחְחוֹן בְּחֶסֶדוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי הוּא יִכְאִיב וַיַּחֲבֹשׁ וְכו' וְבו'
בְּמַחְתֵּי שְׁבִנְפְּלֹאוֹת חֶסְדָּיו יִשְׁלַח מְהֵרָה רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְבְנֵךְ דָּוִד
צָבִי שִׁיחִיָּה רְפוּאָת הַנְּפֶשׁ וּרְפוּאָת הַגּוֹף וְכו'.

וְאַתָּה בְּנֵי חֲבִיבֵי אֵל תִּצְטַעַר רַק תִּתְחַזַּק לְהַפְּדָ גַם זֶה
לְשִׁמְחָה. כִּי הֲלֹא כְּבָר הִקְדַּמְתִּי לְכַתֵּב לָךְ שֶׁהֶכְרַח
לְסַבֵּל מְעַט מְרִירוֹת כִּי אֵי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הַשְּׁלוֹם שֶׁהוּא רְפוּאָת
הַנְּפֶשׁ וְהַגּוֹף כִּי אִם עַל יְדֵי מְרִירוֹת וְכו', אֵךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם

מֵאֵד וּמִשְׁלֵיךְ חֲטָאוֹתַי אַחַר גּוֹז וְאֵינוֹ שׁוֹלַח מְרִירוֹת כִּי אִם מְעַט
כְּפִי יִכְלְתוּ. וּבְחֶסְדֵי ה' וּנְפִלְאוֹתָיו יִמְתִּיק וַיִּכְפַּל גַּם זֹאת
הַמְרִירוֹת וַיִּשְׁלַח לוֹ רְפוּאָה שְׁלֵמָה מִן הַשָּׁמַיִם מְהֵרָה וַיָּשׁוּב
לְאִיתָנוּ בְּיָתֵךְ שְׂאֵת, וְאֲנִי עֵינֵי תְלוּיֹת אֶל ה' בְּתַפְלָה וְתַחֲנוּנִים,
יִשְׁלַח עֲזָרוֹ מִקֹּדֶשׁ וּמִצִּיּוֹן יִסְעֶדְהוּ. וְאֶזְכֶּה מְהֵרָה בְּיָמֵי חַל הַמּוֹעֵד
לְשִׁמְעַ שְׁמוֹעוֹת טוֹבוֹת מִמֶּנּוּ, וְלֵה' הַיְשׁוּעָה.

טוֹב לְהוֹדוֹת לֵה' אֲשֶׁר כָּבֵד הִקְדִּים לָנוּ רְפוּאוֹת לְכֹל. כִּי
מִכְתָּבוֹ שֶׁשְׁלַחְתִּי עַל יְדֵי ר' דָּוִד, עַל יְדֵי זֶה נִסְתַּכַּב
שְׁעוֹרְנֵי ה' יִתְפָּרֵךְ שְׁפַתְכֵתִי בִּסְפָר מַה שֶּׁהָאִיר ה' עֵינַי בְּעֵנֵן
פֶּסַח, גְּדוּלִים מַעֲשֵׂי ה'. וְבוֹ בְּטַחְתִּי בְּכַח וּזְכוֹת אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ
וְרַבְּנוּ הַנּוֹרָא זָכָר צְדִיק וְקָדוֹשׁ לְבָרְכָה שֶׁהִכֵּל יִתְהַפֵּךְ לְמוֹכָה. רַק
חֲזֹק וְאִמִּין מְאֹד לְשִׁמְחַ בַּחַג הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה בְּפָרְט עַל הַסֵּדֶר. וְשִׁתָּה
בְּלֵב טוֹב יִיגַד שֶׁל הָאֲרָבַע פּוֹסוֹת שֶׁל יְשׁוּעוֹת, כִּי עִם ה' הַחֶסֶד
וְהִרְבָּה עִמּוֹ פְדוּת. וּמְאֹד מְאֹד שֶׁגָּבּוּ דְרָכָיו, אֲבָל צְרִיכִין
לְהֵאֱמִין שֶׁהִכֵּל לְמוֹכָה כִּי טוֹבוֹ וְחֶסְדּוֹ אֵינָם נִפְסָקִים לְעוֹלָם.
וּבְפָרְט שִׁתְּהַלֵּה לְאֵל יֵשׁ לָנוּ עַל מִי לְהַסְמֵךְ בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא
דְּאִתִּי. וְתֵאֱמִין כִּי גַם אֶתָּה נִרְשָׁם בְּלָבוֹ ו'ל. וְהוּא יוֹדֵעַ מִכְּאוּבִיךָ
וְעוֹסֵק בְּרְפוּאוֹתֶיךָ וַיְשׁוּעֶתְךָ לְנִצָּחַ. בְּטַח בֵּה' וְהִתְפַּלֵּל אֵלָיו.
וְתִתְחַזֵּק בְּשִׂמְחַת הַרְגֵל, כִּי עֵתָה אֶתָּה צָרִיךְ דִּיקָא לְהִתְחַזֵּק יוֹתֵר
בְּשִׂמְחָה שֶׁהוּא רְפוּאָה לְכֹל הַמְּפּוֹת וּלְכֹל הַחוֹלָאֹת, בְּפָרְט בַּחַג
הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו "הַשִּׁיר יִהְיֶה לָכֶם כְּלִיל הַתְּקֵדֶשׁ חֵג"
שֶׁהוּא "לֵיל שְׁמוֹרִים" וְכו', הַלְלִיָּהּ הַזֶּה שֶׁל פֶּסַח שְׁנַתְעוֹרְרִין אֲז
כֹּל הָעֶשְׂרָה מֵיָנִי נִגּוֹן וְשִׁיר שְׁמֵהֶם כֹּל הַרְפוּאוֹת בְּגוֹף וּנְפֶשׁ לָכֶם

וְלָנוּ וְלְכָל יִשְׂרָאֵל אָמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן. וּמִגְדַּל מִרְדֵּת כְּנִיסַת פֶּסַח
וְשֵׁבֶת קִדְשׁ אֵין לְהֶאֱרִיךְ.

דְּכַרֵּי אֶכִּיד הַמְצַפָּה לִישׁוּעָה.

יְמֵן אֶפְרָסֵף

י"ח תשרי

תכר

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם ד' י"א לְסִפְרֵת הָעֶמֶר תר"ג בְּרַסְלָב.

רַב שְׁלוֹם וְחַיִּים וּבְרָכָה לִידִידֵי כְּנַפְשֵׁי הַתִּיק הַרְבֵּי הַמְּפֻלָּג וְכו'
מוֹרְנוּ הַרְבֵּ אֶפְרָיִם גֵּרוּ לֹא וְלִבִּיתוֹ וְלִיּוֹצְאֵי חֲלָצֵיו חַיִּים
וְשְׁלוֹם וְעֵשֶׂר וְכָבוֹד וְכָל טוֹב לְנֶצַח אָמֵן.

מִכְתָּבֶךָ עִם הַסֵּף עֲשָׂרִים וְחַמְשָׁה רוּבַל סוּג קִבְלָתִי לְנִכּוֹן
בְּחַל הַמוֹעֵד פֶּסַח הָעֶבֶר. יְשָׁלֵם ה' פְּעֻלָּם שֶׁל
הָעוֹשִׂים וְהַמַּעֲשִׂים לְדַבֵּר מִצְוָה זְכוֹת הַרְבִּים כְּזֶה, וְתִהְיֶה
מִשְׁכַּרְתֶּם שְׁלֹמָה מֵאֵת ה' לְהַצְלִיחֶם בְּכָל אֲשֶׁר יַפְנוּ בְּגִשְׁמִיּוֹת
וְרוּחַנִיּוֹת. יִבְלוּ יְמֵיהֶם בְּטוֹב הָאֱמֶתִי וְשִׁנְיָהֶם בְּנַעֲיָמִים עַד יִזְכוּ
לְחַזוֹת בְּנַעַם ה' לְנֶצַח אָמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן.

וְהִנֵּה כְּבָר עָבְרוּ יְמֵי הַפֶּסַח בְּשָׁלוֹם וּבְשִׂמְחָה קִצַּת וְעִבְרָנוּ
הַיּוֹם בְּשָׁלוֹם וּכְבָר עָבְרוּ י"א יְמֵי הַסִּפְרָה מִשְׁנַת תר"ג
לְאֵלֶף הַשָּׁשִׁי לְבְרִיאַת הָעוֹלָם. וַיְמִי הַשְּׁבוּעוֹת הַקְּדוֹשִׁים
מִמְשֻׁמְשִׁים לְבוֹא. מִי יִתֵּן שְׁנוּזָכָה מַעֲתָה לְסִפְרֵת הָעֶמֶר
בְּכֻנָּה כְּרֵאוּי בְּאִפֵּן שְׁנוּזָכָה לְמַהֵר עֲצַמְנוּ כָּל אֶחָד וְאֶחָד
מִמִּמָּאֲתָנוּ וּמִזִּהְמַתָּנוּ עַד נוֹכָה לְהִירָאָה וְהָאִימָה וְהַמּוֹרָא הַגְּדוֹל
שֶׁל מִתֵּן תּוֹרָה. וַיִּקְיָם לְבַעֲבוֹר תִּהְיֶה יִרְאָתוֹ עַל פְּנֵינוּ לְבִלְתִּי
נַחֲטָא עוֹד כְּלָל.

וְהִנֵּה כַּעַת אֵין לְחַדָּשׁ דְּבַר בְּפִרְטָא כִּי אָנוּ מְצַפִּים שְׁתִּבּוּא לְפָה אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם עַל שְׁבוּעוֹת הַבָּא עֲלֵינוּ לְמוֹכָה בְּלִי תְרוּיָן. וּבְכֹר כְּתִבְתִּי לְךָ שְׂפָכֵר נִגְמַר הָעֵסֶק שְׁלָנוּ אַךְ אֲנִי בְּעַל חוּב גָּדוֹל. וְאֲנִי מְקוּהָ בְּכָל יוֹם שְׂיִבּוּא רַבִּי נַחְמָן לְבֵיתוֹ בְּשָׁלוֹם. וְאִף עַל פִּי כֵן לֹא אֶמְנַע מִכֶּם הַטּוֹב לְשַׁלַּח לְכֶם חֲצִי עֲלֶה לְדַגְמָא וְהוּא מְטַשְׂמֵשׁ קֶצֶת מִרְבוּי מַשְׁמוּשׁ הַיְדִים שְׂמִמְשִׁמְשִׁין בּוּ. אֲבָל אִף עַל פִּי כֵן הַמְּלֵאכָה יָפָה וּמְהֵדָר בְּעוֹרַת הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ וְקוּיָתִי לְה' שְׂבָקְרוּב תִּקְבְּלוּ הַכְּרָכִים בְּשָׁלְמוֹת. אַךְ בְּלַכֶּם תִּצְטָרְכוּ לְתַן עוֹד מְעוֹת בְּעָדָם. כִּי אֲנִי מְכָרְחָ לְתַן בְּעַד מְאֹה יוֹתֵר מִשְׁלֵשִׁים רוּבַל כֶּסֶף לְהַעֲמִידֵם לְפָה וְאֵין לִי עוֹד מִמִּי לְלוֹזֹת מְלֻכָד מַה שְּׂאֲנִי חַיֵּב עֲדִין יוֹתֵר מִמְּאֹה עֲשָׂרִים רוּבַל כֶּסֶף. אַךְ לְה' הַיְשׁוּעָה. וּמִכְּטַחְנִי בְּךָ שְׂבּוּדָאֵי תַעֲשֶׂה כָּל מַה שְׁתּוּכַל לְהַחְזִיק אוֹתִי בְּעֵסֶק זֶה שְׁלֹא אֶהְיֶה בְּעַל חוּב. וְגַם לְהַחְזִיקֵנִי בְּפִרְנָסְתִּי שְׁהוּצָאֲתִי מִרְבָּה מְאֹד. וּבְפִרְטָא עֲתָה שְׁעֲשִׂיתִי שְׂדוּךְ עִם בְּנֵי שְׂיַחְיָה תְהִלָּה לְאֵל. עַל כֵּן תִּרְאֶה לְהַכְיֵא לִי מְעוֹת מְעַט אוֹ הִרְבָּה הֵן עַל הָעֵסֶק הֵן עַל פִּרְנָסְתִּי. וְה' יִגְמַר בְּעַדְךָ.

דְּכַרֵּי אוֹהֲבֵם בְּאֵמַת לְנִצַּח וּמַעֲתִיר בְּעָדָם.

מן אבן ספיר

תכה

ברוך השם, יום ו' בהר שלשים לספירה תר"ג אומאן.

רב שלום וברכה לכבוד אהובי ידידי הנפשי הרבני הותיק הנגיד וכו' מורנו הרב אברהם בער שיחיה, ולידידי הרבני הנגיד וכו' מורנו הרב אפילי עם כל בני ביתם שיחיו.

אֵינִי פְּנָאֵי לְהֶאָרִיד. וְדַעוּ כִּי בָאתִי בְּשָׁלוֹם לְפָנֶי אֹמְמָן בְּשָׁבוּעַ
הָעֶבְרָה בְּיוֹם ג' וּבְדַעְתִּי לְהִתְעַכֵּב פֹּה עַד ל"ג בְּעֶמְרֵ הַבָּא
עָלֵינוּ לְמוֹכָה. וְאִז אֶפְעֵ אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם לְקַהֲלָה קְדוֹשָׁה טַעֲפֹלִיק
עַל שַׁבַּת הַבָּא עָלֵינוּ לְמוֹכָה, וּמִשָּׁם לְבֵיתִי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹלִיכֵנִי.
וְהִנֵּה בְּבוֹאֵי לְפָנֶי מִצְּאֵתִי שְׁפֵלָה הַשָּׁמֶן וְלֹא דִלֵק הַנֵּר תָּמִיד עַל
הַצִּיּוֹן הַקְּדוֹשׁ, עַל כֵּן בָּאתִי לְהוֹדִיעַכֶּם שֶׁתִּרְאוּ לְהִבְיֵא שָׁמֶן אִם
תָּבוֹאוּ בְּעֶצְמְכֶם אוֹ לְשַׁלַּח לְיַד בְּנֵי רַבִּי אִיצִיק גֵּרוֹ יְאִיר
לְטוֹלְטָשִׁין מְעוֹת עַל שָׁמֶן כְּדֵי שְׁלֹא יִתְפַּטֵּל הַנֵּר תָּמִיד חֵס
וְשָׁלוֹם. כִּי הוּא הַמְּתַקֵּת הַדִּינִים לָכֶם וְלָנוּ וְלִכְלֵל הַקְּבוּץ הַקְּדוֹשׁ.
וְלַעֲתָ עֵתָה הַכְּרַחְתִּי לְקַח בְּהַקְפָּה שָׁמֶן עַד שֶׁתָּבוֹאוּ וְתִסְלְקוּ.
וְיִרְאוּ לְבַל יִשְׁנוּ, וְלֹה' הַיְשׁוּעָה.

וְאוֹדוֹת עִסְקָנוּ כְּכֹר הוֹדַעְתִּי לָכֶם הַרְבֵּה שְׁאֵנִי בְּעַל חוֹב
גָּדוֹל, וְאֵנִי מִצְפָּה לַיְשׁוּעָה ה' בְּכָל עַת וְעַל בִּיאַתְכֶם
לְשָׁלוֹם שֶׁתִּרְאוּ לְהִבְיֵא לִי מְעוֹת כְּפִי מֵה שֶׁתּוֹכְלוּ, וְה' הַטּוֹב
יַעֲשֶׂה. וְלַעֲתָ עֵתָה לֹא בָא עֲדִין רַבִּי נַחֲמָן גֵּרוֹ יְאִיר וְאֵינִי יוֹדֵעַ אִם
יְהִיָּה עַל שָׁבוּעוֹת, וּמִחֲמַת עֲפוּבוֹ יָכוֹל לְהִיּוֹת שְׁיַעֲסֵק שָׁם
בְּהַסְפָּר לְקוֹמֵי עֲצוֹת. וּבְאֵמַת כְּסָפִי חֹזֵק מְאֹד מְאֹד שְׁיִצֵּא לְאוֹר,
אֲדָ קִשָּׁה עָלַי מְאֹד לְשֵׂא עָלַי עוֹד חוֹבוֹת חֵס וְשָׁלוֹם, וְאֵינִי יוֹדֵעַ
לְשִׁית עֲצוֹת בְּנַפְשִׁי. וְאִם יִרְצֶה הַשֵּׁם בְּשִׁיבֹאוֹ לְבָרְסֵלֵב עַל חֵג
הַשָּׁבוּעוֹת הַבָּא עָלֵינוּ לְמוֹכָה, פָּנִים אֶל פָּנִים נְדַבֵּר וְעֵצַת ה' הִיא
תְּקוּם. וּמִכְמַחְנֵי בְּהֵם שֶׁנִּדְרָאֵי יִשְׁתַּדְּלוּ לְמוֹכַת הָעֵסֶק בְּכָל כַּחֲסֵם,
וְגַם לְצַרְךָ פְּרִנְסָתִי. בְּפֶרֶט הוֹצֵאוֹת חֵג הַשָּׁבוּעוֹת הַבָּא עָלֵינוּ
לְמוֹכָה הָעוֹלָה לְסוֹךְ רַב. הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִרְחַם וְיִשְׁפִיעַ כָּל טוֹב, וְהֵם

יְהִיו שְׁלוֹחִים לְדַבֵּר מִצְוֶה וַיִּגְלַל זְכוֹת עַל יָדָם, וְצִדְקָתָם תַּעֲמֹד
 לָהֶם. כִּי עֲסָקְנוּ הוּא זְכוֹת הַרְבִּים לְדוֹרוֹת גָּדוֹל וְעִצּוֹם מְאֹד
 מְאֹד, עִמָּךְ עִמָּךְ מִי יִמְצְאוּ. אֲךָ צְרִיכִין לִסְעָנִי וּלְחַזְקֵנִי הַרְבֵּה
 הַרְבֵּה, וְלֹה' הַיְשׁוּעָה.

דְּבָרֵי אוֹהֲבֵכֶם בְּאֵמֶת לְנֹצֵחַ הַמִּצְפָּה לַיְשׁוּעָה בְּכָל עֵת.

מן אבֶּרֶסֶלֶב

י"ט תשרי

תכו

ברוך הַשֵּׁם, יוֹם ו' עֶרְב־שַׁבָּת קֹדֶשׁ מ"א לְמִסְפָּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 תר"ג.

שְׁלוֹם לְאַהֲבֵי בְּנֵי שְׂיִחָה.

מִזֵּל טוֹב. בְּתִי הִיא אַחֲוֵתְךָ תְּחִיָּה יְלֵדָה בְּלִילָה הַזֹּאת שְׁעֵבְרָה
 בֶּן זָכָר לְמִזֵּל טוֹב, יְהִי רְצוֹן שְׂיִחָה לְכַלְנוּ לְמִזֵּל טוֹב
 לְשִׁשׁוֹן וּלְשִׁמְחָה וְלַיְשׁוּעָה שְׁלֵמָה בְּכָל מָה שְׁפָל אַחַד צְרִיךְ
 לְהַיְשׁוּעָה, אָמֵן בֶּן יְהִי רְצוֹן.

הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִזְכֶּה אוֹתִי וְאוֹתוֹ וְאֵת כָּלֵנוּ שְׁנִזְכֶּה עַל כָּל פְּנִים
 מַעֲתָה לְהַכִּין עֲצִמְנוּ כְּרָאוּי עַל חֵג הַשְּׁבֻעוֹת הַקְּדוֹשׁ
 הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה, לְשִׁפּוֹךְ לִבְנוֹ כַּמִּים נֹכַח פְּנֵי ה', כַּמָּה אָנוּ
 רְחוּקִים מִקְּדֻשַׁת שְׁבֻעוֹת שֶׁהוּא שְׁכָל גָּדוֹל וְדָק, וְרַחֲמִים גְּדוֹלִים
 וּפְשׁוּטִים, רַחֲמִים רַבִּים מְאֹד. אוֹלֵי יַעֲתֵר לָנוּ שְׁנִזְכֶּה עַל כָּל פְּנִים
 מַעֲתָה לְשׁוֹם כָּל תְּשׁוּקָתֵנוּ וְכֶסֶפְנוּ וְרְצוֹנֵנוּ וְתַקּוּתֵנוּ לְהִתְקַרֵּב
 אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּאֵמֶת בְּכָל יוֹם מִחֲדָשׁ בְּכָל מְקוֹם שֶׁהוּא. וְאִיךְ
 שְׁעוֹבֵר עַל כָּל אַחַד, יִבְקֵשׁ מִשָּׁם אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם בְּכָל

מקום שהוא, כי לית רעותא טבא דאתאבד. ולא נשים זהב
 בסלנו חס ושלום. כי הפל הכל. ובין שיהיה להאדם ממון בין
 לאו, יבלה ימיו בשוה וכו', והעקר הוא הרצון הטוב. והשם
 יתברך יזכנו להשמחה של שבועות ונשמח בדברי תורתך
 ובמצותיך לעולם ועד, כי רק הם חיינו וכו'.

דברי אביך.

מן אפרסוף

תכו

בעורת השם יתברך, יום ד' נשא תר"ג.

אהובי בני חביבי. מכתבך קבלתי עתה. ואני עומד ומצפה
 לישועת ה' שיבוא וידינו לשלום מהרה. וידינו רבי
 ישראל גרו יאיר אינו יכול עתה לעשות דבר עד שיבוא בשלום
 ידינו הנ"ל. האחד זהוב סלק לשליח, ובעל הישועות יושיע
 מהרה. השני ארבע כנפות מצא רבי דוד, אך אינו רוצה לנסע
 לביתו עד אחר שבת-קדש, ואמר, שישלחם לו עלידי מקדם.
 גם נפלאות הוא בעינינו, שרוצה האיש ביקר כל-כך, אך בלא זה
 אינו יכול לעשות דבר, עד שיבוא ידינו כנ"ל. אך רבי ישראל,
 גרו יאיר, מבקש מאתך, וגם אנכי מזרזך בזה, שלמעננו תעשה
 ותחקר בזה בכל עת שתמצא סוחרים בזה, אולי ימצא בפחות,
 וגם שיהיה בטוח גדול. אך גמר המשא-ומתן אי אפשר עד
 ביאת ידינו בשלום וכנ"ל. עתה נכנס רבי דוד, גרו יאיר, לחדרי
 והודיע לי, שמסר השני ד' כנפות ליד מוסר כתב זה. ומגדל
 הנחיצות אי אפשר להאריך.

וְהַשֵּׁם יִתְפָּרַד יִשְׁמַחַךְ וַיַּחֲזֶקְךָ בְּאֶפְסוֹן שְׁלֵא תִדְאָג וְלֹא תַחֲשַׁב
 מַחֲשָׁבוֹת יִתְרוֹת וְחִיצוֹנִיּוֹת כָּלֵל. רַק תִּבְלֶה הַיּוֹם
 בַּתּוֹרָה וּתְפִלָּה וְרִצּוֹנוֹת וְכִסּוּפִין לְהַשֵּׁם יִתְפָּרַד, וּבְמִשְׁאֵל וּמִתָּן
 בְּאִמּוּנָה וְלִהְתַּחַזֵּק בְּשִׂמְחָה בְּמָה שְׁזָכְרִינוּ לְמָה שְׁזָכְרִינוּ לְחֹטֵף טוֹב
 וְכוּ'. וְלִידַע מִנְקֻדַּת הָאֱמֶת וְכוּ', נְגִילָה וְנִשְׁמַחָה בִּישׁוּעָתוֹ.

דְּבָרֵי אָבִיךָ.

וְיָמֵינוּ אֲבִרְסֵינָהּ

תכח

פְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם ו' עָרַב שַׁבַּת קֹדֶשׁ בְּהַעֲלֵתְךָ.

רַב שְׁלוֹם לְאַהֲבֵי יְדִידֵי כְּנַפְשֵׁי הָרַבְּנֵי הַנֶּגֶד הַתִּיק וְכוּ' מוֹרְנוּ
 הַרַב אָבִיךָ נָרוּ יָאִיר וְעַם כָּל יוֹצְאֵי חֲלָצִיו שִׂיחִיו.

קַבְּלֵה־נָא מִכְתָּבְךָ, וְרֵאִיתִי עֵצֶם תְּשׁוּקָתְךָ וְתִבְעַרְתָּ לְפָדָה אֶל
 הָאֱמֶת, וְהָיָה לִי לְשִׂמְחָה וְצֵעַר. שִׂמְחָה אֲשֶׁר רֵאִיתִי
 טוֹב לְפָדָה הַנֶּכֶסֶף לְחֻצְרוֹת ה' וְכוּ', וְצֵעַר, עַל רַבּוּי הַמְּנִיעוֹת,
 וְהַעֲקָר מְנִיעוֹת הַמּוֹחַ וְהַלֵּב מְלַמְּלוֹת תְּשׁוּקָתְךָ הַטּוֹבָה. וְאַף עַל
 פִּי כֵן הַתְּשׁוּקָה וְהַפְּסוּפִים הַטּוֹבִים גַּם כֵּן יִקְרִים מְאֹד. מִי יִתֵּן
 וְהָיָה לְכַבֵּד זֶה כָּל הַיָּמִים לְכִסְףּ וְלִהְשִׁתּוֹקֵק לְהַשֵּׁם יִתְפָּרַד
 וְלִתְוֹרָתוֹ הַקְּדוּשָׁה עֲדֵי תוֹפָה בְּכָל עֵת לְמַלְאוֹת חֲפָצֶךָ וְרִצּוֹנֶךָ
 הַטּוֹב לַעֲשׂוֹת רִצּוֹן קוֹנֶךָ בְּאֱמֶת אֲשֶׁר לְכַבֵּד נוֹצְרֶתָ. וְמָה מְאֹד
 הוֹמָה עָלַי לְפִי עַל אֲשֶׁר לֹא זָכִיתִי שְׁתַּהֲיָה עִמָּנוּ יַחַד בְּחַג
 הַשְּׁבוּעוֹת הַקְּדוּשׁ הָעֶבֶר. וְאִם יִרְצָה הַשֵּׁם פֶּאֶשֶׁר נִתְּוַעַד יַחַד
 נְדַבֵּר מִזֶּה בְּחֻסְדּוֹ וּישׁוּעָתוֹ הַגְּדוֹלָה.

לעת עתה חזק וחזק בכל יום לחטף תורה ותפלה בכונה כפי מה שתוכל, ובפרט לפרש שיחתך לפניו ותברך ולעשות מהתורות תפלות. הן לומר התפלות שפבר עזרנו השם ותברך לסדרם לפניכם הנוכעים מתורתו הקדושה אשר הם חדושים נפלאים שלא היו מימות עולם, הן לעשות בעצמו תפלות מהתורות כפי מה שעובר עליך בכל עת. וקדשת שבת קדש מגיע ואי אפשר להאריך פלל.

דברי אהבה באמת לנצח. והנה לפניך גם האגרת שכתבתי לידידנו רבי אברהם בער שיחה. ותראה לקרותו, וגם הוא יקרא מכתבך זה. וכן שאר בני הנעורים אנשי שלומנו החפצים לשמע דברי אמת, כלם ישמעו וילמדו להיטיב, וישומו לב לקים דברינו הנאמרים באמת ותמים הנוכעים ממעיני הישועה.

מן אפרסוף

ב' תשרי

תכט

ברוך השם, יום ב' שלח תר"ג ברסלב.
לאהובי בני חביבי שיחיה שלום וחיים וכל טוב לו ולביתו
וליוצאי חלציו שיחיו.

מכתבו קבלתי בשבוע העברה, וקריתיו היטב. והגדלתי השמחה על הצער והעצבון שפמכתבו, בראותי בעצם פאבו וצעקתו המרה זה כמה בתוך מעוף מצוקתו הוא מחיה את עצמו ומשיב נפשו בשבעה משיבי מעם שקבל מרחוק מהדברים הקדושים אמרות ה' אמרות מהורות מוקק שבעתים

הַנּוֹבְעִים מֵהַנְּחַל נוֹבֵעַ מִקּוֹר חֲכָמָה. וְכֵן הִיא הַמִּדָּה, זֹאת נְחֻמְתִּי
 בְּעֵינַי, וְזֹאת נְחֻמְתֶּךָ וְנְחֻמֹּת כָּל יִשְׂרָאֵל. כִּי גַם בְּכָל דּוֹר וְדוֹר
 שֶׁקָּדְמוֹ, נַעֲשֶׂה מָה שֶׁנַּעֲשֶׂה עִם כָּל הָאָדָם בְּפִרְטוּיֹת בְּכָל יוֹם
 וְיוֹם מִימֵי חַיָּו. וְעַל זֶה צָעַק שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם בְּקִהְלֵת
 "רַע עָלֵי הַמַּעֲשֶׂה הַנַּעֲשֶׂה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ". וְכֵן הִרְבֵּה שֶׁצָּעַק מְאֹד
 עַל הַמַּעֲשֶׂה שֶׁנַּעֲשֶׂה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. וּבִפְרָט עַל הִרְעִיזוֹן רוּחַ וְכוּ',
 שֶׁהֵם הַמַּחְשָׁבוֹת וְהִרְעִיזוֹנֵם הָרָעִים וְהַעֲקָמִים הַמְּסַבְּכִים בְּכָל
 פֶּעַם שֶׁהֵם בַּחֲיִנַּת "לִבִּי סָחַרְחָר" וְכוּ'. וּמָה שֶׁעָבַר אֵין אָנוּ יוֹדְעִים
 רַק מְבִינִים מִרְחוֹק שָׁגַם אִזְּ הָיָה מָה שֶׁהָיָה, וּמַחֲמַת זֶה מִתְאַרְךָ
 הַגְּלוּת כָּל כֶּךָ, וְעַדִּין לֹא שָׁבְנוּ לְאַרְצֵנוּ. וּבִפְרָט עֵתָה בְּדוֹר הַזֶּה,
 כִּי עֵתָה עָלֵינוּ נִפְּל חוֹבַת הַיּוֹם. וְכֹאֲשֶׁר כָּבַד דְּבַרְנוּ הִרְבֵּה בְּזֶה
 שֶׁכָּל מָה שֶׁמִּבְּאֵר בְּדַבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ ז"ל וּבְכָל הַסְּפָרִים הַקְּדוּשִׁים
 שֶׁבְּהָאָדָם שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם תְּלוּיִים כָּל הָעוֹלָמוֹת, לֹא נֹאמַר כִּי אִם
 עַל בְּנֵי הָאָדָם הַחַיִּים בְּזֶה הָעוֹלָם בְּכָל דּוֹר וְדוֹר. וְעַל כֵּן עֵתָה כָּל
 תְּקוּנֵי הָעוֹלָמוֹת וְלִהְפֹךְ חֵם וְשֶׁלוֹם הַכֹּל תְּלוּי בִּי וּבְכָל אֶחָד
 וְאֶחָד אֲשֶׁר עוֹדְנוּ חַי עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. כִּי "לֹא הַמַּתִּים יִהְלְלוּ יְהוָה",
 וּבִ"מַתִּים חִפְּשִׁי" כְּתִיב. וְעַל כֵּן מִתְנַגֵּה מִי שֶׁמִּתְנַגֵּה כָּל כֶּךָ כָּל
 כֶּךָ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד, בְּכָל יוֹם וְיוֹם וְכַמְעַט בְּכָל שָׁעָה, וּבִפְרָט
 בְּהַחֲפָצִים וּמִשְׁתַּוְּקָקִים לְצֵאת מִכְּסִילוֹתָם וּלְגַשֵּׁת אֶל הַקֹּדֶשׁ שֶׁכָּל
 הַתְּנִירוֹתוֹ רַק בָּהֶם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת
 שֶׁמִּנִּיחַ כָּל הָעוֹלָם וְאֵינוּ מִתְנַגֵּה אֶלָּא בְּיִשְׂרָאֵל, וּמִנִּיחַ כָּל יִשְׂרָאֵל
 וְאֵינוּ מִתְנַגֵּה אֶלָּא בְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים, שֶׁהֵם הַתְּלִמִּידִים וּבְנֵי
 הַנְּעוּרִים הַבָּאִים לְהִתְקַרֵּב בְּמָקוֹם שֶׁמֵּאִיר נִקְדַּת הָאֱמֶת. אֲבָל

כְּבִדָּה הַמְלַחֵמָה מְאֹד, וְהַנְּפָשׁוֹת חֲלוּשׁוֹת מְאֹד, וְלוּלֵי ה' עֲזָרְתָּה לָנוּ שְׁהַקְדִּים לְהַאִיר בָּנוּ כָּל הַטּוֹב אֲשֶׁר הֵיטִיב עִמָּנוּ לִידַע מֵאוֹר תּוֹרַתוֹ הַקְדוּשָׁה, וּמִרְמֻזֵי הַקְדוּשִׁים שְׁפָלָם הֵם בְּחִינַת אֲמֵרוֹת מְהוֹרוֹת, שְׂבָעָה מְשִׁיבֵי טַעַם. וְעַל כֵּן כָּחוֹ הַגְּדוֹל שְׁאִינוּ נִפְסַק לְעוֹלָם שְׂאֵמֵר בְּפִרוּשׁ לְהַשְׁעֵן עַל כָּחוֹ, דּוֹפִיט אוֹיֵף מִיּוֹן בַּח. לֹאֵל כָּל זֹאת כִּבֵּר אֲבִדְנוּ בְּעִנְיָנוּ וּכְמוֹ שְׂכָתוֹב "לוּלֵי תוֹרַתְךָ שְׁעֲשִׂי" וְכו'. וְכֹתִיב: "זֹאת נַחֲמָתִי בְּעִנְיִי כִּי אִמְרַתְךָ חִיתָנִי". וְאַחֲרֵי שְׂכָבֵר זְכִינוּ לְמָה שְׁזָכִינוּ לִינֵק מֵאוֹר אֲמֵתַת נְעִימַת תּוֹרַתוֹ הַמְּשִׁיבַת נֶפֶשׁ וּמְחַכֵּמַת פְּתֵי גְמוּר וְכו', עַד שְׂבָרְחָמָיו אֲנִי זוֹכֵה לְרֵאוֹת בְּמִכְתָּבְךָ בְּתוֹךְ מְרִירַת צַעֲקָתְךָ, שְׂאֵתָה מְזַבֵּיר נוֹרָאוֹת שְׁלֵא נִשְׁמְעוּ מֵעוֹלָם מֵה שְׂאֵתָה מְחִיָּה עֲצָמָךְ בְּהַכַּח שֶׁל הַזֶּקֶן שְׁיָכוֹל לְהוֹצִיא כָּל הַחַצִּים אֶפְלוֹ לְאַחַר שְׁנִזְרָקוֹ וְכו', וּבְכַח כָּל הָעֲשָׂרָה מִיָּנִי נְגִינָה וְכו'. וְשְׂאֵתָה צְרִיד לְצָרֵף בְּמַחְשַׁבְתְּךָ כָּל מִיָּנִי מְשִׁיבֵי טַעַם לְהַחִיּוֹת נֶפֶשְׁךָ וְכו'. הֵן בְּאֵלֶּה חֲפָצָתִי, כִּי זֶה כָּל יִשְׁעוֹ וְכָל חֲפָצוֹ שְׂדַבְרָיו הַקְדוּשִׁים יִכְנָסוּ אֶל הַלֵּב כְּחַצִּים מִיַּד גְּבוּר לְהַחִיּוֹת עֲצָמוֹ בָּהֶם מִתּוֹךְ עִמָּק הַחֲשָׁךְ אֶפְלָה, לְהַפְּךָ הַיְגוֹן וְאַנְחָה לְשָׁשׁוֹן וּלְשִׂמְחָה.

חֻזֵק וְחֻזַק בְּנִי. וְתַתְּחִיל בְּכָל יוֹם לְהַתְּגַבֵּר בְּדַרְכֵי עֲצוֹתָיו הַקְדוּשׁוֹת לְהַשְׁמִיט עֲצָמָךְ מִמַּחְשְׁבוֹתֶיךָ הַמְבַלְבְּלוֹת וּמִרְעִיוֹנִים רָעִים. כִּי אֵף עַל פִּי כֵן דְּבַרְיוֹ אֲמֵת וְצַדִּיק שְׂאִי אֶפְשָׁר שְׁיִהְיוּ שְׁנֵי מַחְשְׁבוֹת יַחַד, וְשֶׁהַמַּחְשְׁבָה בְּיַד הָאָדָם לְהַטּוֹתָהּ כְּרָצוֹנוֹ, וְאֶפְלוֹ אִם לְפַעְמִים הִיא נוֹטָה וּפּוֹרַחַת וּבוֹרַחַת לְמִקּוֹמוֹת רָעִים, לְמִקּוֹמוֹת הַמְטַנְפִים רַחֲמָנָא לְצַלָּן, אֵף עַל פִּי כֵן

בִּיד הָאָדָם לְהַטוֹתָהּ כְּרִצּוֹנוֹ אֶל הַהֶפְדָּה כְּמוֹ שְׁתּוֹפְסִין הַסּוּם
 בְּאַפְסָר וְכוּ'. וְתַדַּע וְתֵאמֵר שֶׁכָּבֵר הוֹעִיל לָךְ כָּל זֶה הַרְבֵּה הַרְבֵּה.
 רַק שֶׁהַפֶּעַל דְּבַר מִתְנַגֵּר עֲדִין, כִּי הוּא עֲקֻשׁ גְּדוֹל מְאֹד, עַל פֶּן
 צָרִיךְ הָאָדָם לְהִיזוֹת עֲקֻשׁ גְּדוֹל כְּנִגְדּוֹ בְּקִדְשָׁה. וְהַעֲקָר לְהֵאמֵר
 שְׁאֵפְלוֹ אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא אֵף עַל פִּי כֵן כָּל פֶּעַם שֶׁמִּתְנַגֵּר עַל
 מַחֲשַׁבְתּוֹ כִּי"ל זֶה יָקָר מְאֹד אֵצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְכוּ'. וְכָבֵר דְּבַרְנוּ
 בְּזֶה הַרְבֵּה, אֲבָל מֵאַחַר שֶׁהַמְּלֶכֶךְ זָקֵן וְכִסִּיל אֵינוֹ שׁוֹמֵעַ כָּל זֹאת,
 וְחוֹתֵר וּמִתְנַגֵּר עֲדִין כְּמוֹ שֶׁמִּתְנַגֵּר, כְּאֵלוֹ הוּא מוֹדִיעַ מִחֲדָשׁ
 שְׁטוּתִים יִשְׁנִים כְּאֵלֶּה, צָרִיךְ הָאָדָם לְהִתְנַבֵּר לְהֵאמֵר מִחֲדָשׁ בְּכָל
 דְּבָרֵי הָעֲצוֹת הַקְּדוּשׁוֹת, וּבְכָל הַדְּבָרִים הַמְּחִיין אֶת הַנֶּפֶשׁ
 לְהַשְׁמִיעַם לְדַעְתּוֹ מִחֲדָשׁ. וְאֵל יוֹקִינוּ בְּעֵינֶיךָ כִּי הֵם מִתְחַדְּשִׁים
 בְּכָל עֵת. וּבִפְרָט כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעוֹרְנוֹ לְחֲדָשׁ בָּהֶם הַרְבֵּה
 בְּנִפְלְאוֹתָיו יִתְבָּרַךְ. וְאֵנוּ רוֹאִים חֲסָדִים חֲדָשִׁים בְּכָל פֶּעַם, עַד
 שְׁגָם בְּשָׁנָה הַזֹּאת נִגְמַר בְּחֲסֵדוֹ מֵהַ שְׁנֵי גַמְרַר עַל יְדֵי רַבִּי נַחֲמָן גְּרוֹ
 יָאִיר. וְאִם כִּי עֵינֵינוּ כְּלוֹת שְׂיָבוֹא מְהֵרָה לְה' הַיְשׁוּעָה וְהַתְּקוּהָ
 שְׂיָבוֹא מְהֵרָה וְאֵנוּ עוֹמְדִים וּמִצְפֶּה עִתָּה לַיְשׁוּעָה ה' בְּכָל רִגְעַ
 שְׂיָבוֹא מְהֵרָה בְּשָׁלוֹם בְּלִי פְּנֵעַ, וְיִהְיֶה הַכֹּל עַל נִכּוֹן בְּחֲסֵדוֹ
 יִתְבָּרַךְ. וְאֵין לָנוּ עַל מִי לְהַשְׁעֵן כִּי אִם עַל אֲבִינוֹ שֶׁבְּשָׁמַיִם.

דְּבָרֵי אֲבִיךָ הַמְּצַפֶּה לַיְשׁוּעָה.

וְעַתָּה אֲבִירְסָלֶיךָ

וְשָׁלוֹם לְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה וּבִפְרָט לְיַדֵּי הַחַיִּים
 מוֹרְנוֹ הַרְבֵּה נַחֲמָן גְּרוֹ יָאִיר נֶכֶד אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוֹ וְרַבֵּנוּ ז"ל.

גַּם הַמִּכְתָּב שֶׁל רַבֵּי מְרִדְכֵי קַבְלָתִי בְּיוֹם ו', וּבְנֹדָאֵי הִיָּה לִי נַחַת
גְּדוֹל מְזֵה. אֲךָ אַף עַל פִּי כֵן אֲנִי בְּטוֹחַ בְּחֶסֶדּוֹ יִתְפָּרֵךְ, שְׁגָם
אוֹתוֹ יַעֲזֹר הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ וּבְנֹדָאֵי לֹא יִמָּשׁ ה' אוֹתוֹ. וּבְסוֹף מִכְתָּבוֹ
מִמְרִירוֹת צָעְרוּ מִפְּרִנְסָתוֹ וּמִבְּזוּזוֹתָיו, הוּא מְזַכֵּיר הַמְרִירוֹת
מִמַּחְשְׁבוֹתָיו. וְצָרוֹת אֵל צָרוֹת הַכְּפָלוֹ רַחֲמָנָא לְצַלָּן. אֲבָל אֲדַרְבָּא
עַל יְדֵי זֶה אֲמַרְתִּי שְׁצָרִיכִין לְהַפְּךָ הַכֹּל לְטוֹבָה. כִּי מֵאַחַר שְׂרוּאֵין
שְׁעִדְדוֹן מִתְגַּרִּין בּוֹ כָּל כְּפָה, וְתַהֲוֵי הַמְּלַחְמָה פְּנִים וְאַחֹר מְזֵה
צָרִיכִין לְהִבִּין וְלְהֵאֱמִין כִּי לֹא דְבַר רֵיק הוּא, וּבְנֹדָאֵי פְּעַל הַרְבֵּה
בְּמָה שֶׁהִתְקַרַּב אֶל נִקְדַּת הָאֱמֶת וּבִשְׂכִיל זֶה מִתְגַּרִּין בּוֹ כָּל כְּפָה.
אֲבָל כַּחוֹ שֶׁל זְקֵן דְּקִדְשָׁה עוֹלָה עַל הַכֹּל. וְה' אִישׁ מְלַחְמָה,
וּבְנֹדָאֵי יִכְנִיעַ וְיִשְׁפִּיל גַּם אֶת כָּל הַקָּמִים עָלָיו הַמַּחְלִיפִים עוֹלָם
עוֹמֵד בְּעוֹלָם עוֹבֵר. וְעוֹד הֵם מַחְצִיפִים פְּנֵיהֶם לְבִזוֹת אֶת כָּל
חַיּוֹת וּנְקֻדָּתוֹ הַטּוֹבָה. וְרֵאוּי לֹא לְרַקֵּד וְלִשְׁמַח עַל זֶה שְׂזָכָה
לְהִיֹּת בְּחֻלְקָנוּ וְכו'. וּכְבָר יְדוּעַ שְׁגָם בֵּין שְׂאָר יוֹשְׁבֵי קַרְנֹת
וְחַלְפָנִים יֵשׁ קִטְמוֹת הַרְבֵּה, אֲבָל אוֹתוֹ הֵם מְבִזִּים בְּהַכְּבוֹד הַגְּדוֹל
שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁזֵה כָּל חַיּוֹתוֹ. יִבְטַח בְּשֵׁם ה' וְיִשְׁעֵן בְּאַלְהֵיו כִּי בְּנֹדָאֵי
לֹא יַעֲזֹב אוֹתוֹ וְהַכֹּל יִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה, וְגַם הוּא יִקְרָא הַיֵּטֵב
הַמִּכְתָּב הַזֶּה וְיִשִּׁים לְבוֹ הַיֵּטֵב לְדַבְרֵים הָאֵלֶּה. וְיִתְעוֹרֵר מִחֲדָשׁ
בְּכָל פְּעַם בְּאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲזֹר מִשְׁנָתוֹ. וְהַעֲקֵר לְהִיֹּת שֶׁב וְאֵל
תַּעֲשֶׂה גַם בְּמַחְשְׁבָהּ, וְלִכְרוֹחַ מִן הַעֲצָבוֹת בְּכָל כַּחוֹ וְלְהַפְּךָ כָּל
מִינֵי יָגוֹן וְאַנְחָה לְשִׂמְחָה וְהַעֲקֵר עַל יְדֵי הַבְּזוּזוֹת בְּעֲצָמֵן הַנ"ל
שְׂזָכָה לְהַנְצִל מִלְּהִיֹּת מִתְנַגֵּד עַל עֲצָם חַיּוֹתוֹ לְנִצָּח.

תל

בעזרת השם יתברך, יום ב' מסעי תר"ג לפ"ק טעפליק.

שְׁלוֹם וְחַיִּים לְאַהֲבֹבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי הַתִּיק הַמְּפֹלָא מוֹרְנוּ הָרַב
יִצְחָק שְׂיחִיָּה עִם כָּל יוֹצְאֵי הַלְּצִיּוֹ שְׂיחִיו.

מִכְתָּבוֹ קִבַּלְתִּי הַיּוֹם פֶּה טַעֲפֵלִיק עַל יְדֵי הַשְּׁלִיחַ מוֹסֵר כְּתָב
זֶה, וְקִרְאתִיו הַיָּטִב, וְלֹא עֲמַדְתִּי מֵרַעִיד כָּל כָּךְ
כְּאֲשֶׁר דִּמִּיתָ. כִּי כָּל עֲנִן סְפוּר הַמַּעֲשֶׂה שֶׁלָּךְ אֵינוֹ חֲדָשׁ אֲצִלִּי
כְּלָל, כִּי כְּזֶה וְכֵזֶה עָבַר עַל כְּמֹה נִפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל בְּשָׂרִים. וְגַם עָלִי
עָבַר יוֹתֵר וְגַם עַתָּה עוֹבֵר כְּאֵלֶּה וְכְאֵלֶּה עַל כְּמֹה וְכְמֹה. אֲבָל יֵשׁ
הֶרְבֵּה שְׂגוּרָעִים מִזֶּה הֶרְבֵּה הֶרְבֵּה, וְגַם אֵינָם צוֹעְקִים כְּלָל. וְאִם
אֲמַנָּם הַצֶּעֱקָה מַעֲלָה גְדוֹלָה כִּי 'יִפֶּה צֶעֱקָה לְאָדָם' וְכוּ'. וְאִפְלוּ
חָרַב חֲדָה מִנַּחַת עַל צְוָאָרוֹ שֶׁל אָדָם אֵל יִמְנַע אֶת עֲצָמוֹ מִן
הַרְחָמִים. וּבִפְרָט כְּאֲשֶׁר הִזְהִירְנוּ אֲדָמוֹר ז"ל אֹרֵךְ הַקְּדוֹשׁ זָכַר
צְדִיק וְקְדוֹשׁ לְבָרְכָה, עִם כָּל זֶה בְּשִׁנּוּטָה הַצֶּעֶר וְהַצֶּעֱקָה לְמָרָה
שְׁחוּרָה וְעֲצָבוֹת וַיְגוֹנוֹת הִיא מְזַקֶּת יוֹתֵר. וְכִמוֹ שֶׁאָמַר אֲדָמוֹר
ז"ל שֶׁעֲצָבוֹת מְזִיק מְאֹד לְאֵלוֹ הַיּוֹצֵרִין רָעִים שֶׁהֵם בְּחִינַת רוּחַ
שְׁטוֹת מִמָּוֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּסִימָן ע"ב וּבְכַמֵּה מְקוֹמוֹת וּמוֹבָא שֶׁם
שָׁבַל מֶה שְׁדוּחִקִּין עֲצָמָן לְדַחוֹת הַמַּחְשָׁבוֹת אֵלָיו, הֵם מִתְגַּבְּרִין
יוֹתֵר. וְצָרִיכִין רַק לְבָלִי לְחֹזֵר מִחֲשַׁבְתּוֹ לְאַחֲזִרְיוֹ וּלְבָלִי לְהַבִּיט
עֲלֵיהֶם כְּלָל, אַף אִם בּוֹעֵרִים וְרוֹעֵשִׁים כְּמוֹ שְׂרוּעֵשִׁים, כִּי צָרִיכִין
לְבָלִי לְפָחוֹד מֵהֶם כְּלָל. וְאִם אַף עַל פִּי כֵּן הֵם מְסַפְּבִין בְּכַמֵּה
סְבוּבִים, מֶה לַעֲשׂוֹת אֲנִים רַחֲמָנָא פְּטָרָה.

וּבַיּוֹם אֲתָמוּל עִמָּד גַּם כֵּן אֶחָד לְפָנַי וְקָבַל לְפָנַי שְׂאֵשְׁתּוֹ
 חוֹלָה זֶה ג' שָׁנִים רַחֲמָנָא לְצַלּוֹ, וְכֵן נִמְצְאִים הֶרְבֵּה.
 הָאֵמֶת שְׁצַרְתָּךְ אֵינָה קִטְנָה וּבְכָל צַרְתָּךְ לִי צַר, וְצַרִּיכִין תְּפִלָּה
 וְתַחֲנוּנִים הֶרְבֵּה לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ מֵאַתָּךְ וּמֵאִתִּי. אֲבָל צַרִּיכִין לְזַהַר
 מְאֹד מְאֹד לִילָךְ בְּדַרְךְ שֶׁהוֹהִירָנוּ הוּא ז"ל, לְיַחַד שְׁעָה לְפָרֵשׁ
 שִׁיחָתוֹ וְאֵת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבָבוֹ יִשִּׁיחַ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ. וְאִם אֵינּוּ
 יְכוּלִים לְדַבֵּר מִה לַעֲשׂוֹת, עַל פִּי רַב יַעֲזֹרֵהוּ הֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ אַחֵר כֶּף
 אוֹ בַּיּוֹם שְׁלֹאֲחֶרְיוֹ לְפָרֵשׁ שִׁיחָתוֹ. אֲבָל אִיךְ שִׁיחָתוֹ צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר
 מְאֹד לְהִזְוֹת כָּל הַיּוֹם בְּשִׂמְחָה, וּלְבַלּוֹת הַיּוֹם קֶצֶת בְּתְפִלָּה וְעֶסֶק
 הַתּוֹרָה וְכו'. וּבְעֶסֶק מִשְׂא וּמֵתָן. וּבְפָרֵשׁ שְׂתַהֲלֶה לְאֵל יֵשׁ לָךְ כַּמָּה
 עֶסְקִים וַיֵּשׁ לָךְ בְּמָה לְבַלּוֹת הַיּוֹם בְּתוֹרָה וּדְרָךְ אֶרֶץ. שִׁיגִיעַת
 שְׁנֵיהֶם מִשְׂפַּחַת עוֹזֵן. וְהַעֲקָר לְבָלִי לְהִסְתַּפֵּל לְאַחֲוָרָיו כָּלֵל. וְאֵל
 תְּבִיט אַחֲרֶיךָ וּלְבָלִי לְהַמְשִׁיךְ אַחֵר הַצַּעַר יוֹתֵר מִדָּאֵי, כִּי אֵינְךָ
 יוֹדֵעַ כָּלֵל מִה נַעֲשֶׂה בְּעוֹלָם עִם צַדִּיקִים וּבִיּוֹנָנִים וְרָשָׁעִים בְּכָל
 דּוֹר וָדוֹר בְּכָל אֶדָם וּבְכָל יוֹם וַיּוֹם. וְהַכֵּל צַרִּיכִין לְמַרִּי חִיטָּא
 לְהִרְחֹק מֵהָאֵמֶתִי וְכו'. אֲשֶׁרִינוּ שְׁאֵנוּ יוֹדְעִים מִמֶּנּוּ וְאִין אָנוּ
 מִתְנַגְּדִים עֲלָיו, וְאָנוּ חוֹתְרִים לְלַכֵּת בְּדַרְכּוֹ וְאָנוּ מִתְקַבְּצִים יַחַד
 עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְלֵה' הַתְּקוּהָ שְׁגַם אֶתָּה תִּהְיֶה נִמְנָה בִּימֵי רֹאשׁ
 הַשָּׁנָה הַקְּדוּשִׁים הַבָּא עֲלֵינוּ לְמוֹבָה, וְכֵן בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה כָּל יְמֵי
 חַיֶּיךָ. וְזֶה נִחְמַתְנוּ בְּעַנְיָנוּ.

וְהַיְהִי רְצוֹנִי לְהִרְחִיב הַדְּפוּר, אִךְ קִשָּׁה וְכַבֵּד עָלַי עֲתָה מְלֹאכֶת
 הַכְּתִיבָה מִחֲמַת כְּאֵבִי בְּצַלְעוֹת. אִם אֲמַנֵּם כָּבֵד עֲזֹרָנִי
 הֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ הֶרְבֵּה, אִף עַל פִּי כֵּן מְעַט הַכָּאֵב שְׁלֵא נִתְרַפָּא עֲדוֹן
 מוֹנֵעַ הֶרְבֵּה מִן הַכְּתִיבָה וּמֵאַהֲבַתְךָ מְרַחֲתִי עֲצָמֵי לְכַתֵּב דְּבָרֵי

אלה. ואם ירצה השם מאומאן אכתב לך עוד בְּחֶסֶדֶוּ וישועתו יתברך, ולה' הישועה שיתתקן הכל מהרה ויתהפך לטובה כי הכל בשביל תקונו. כי האדם צריך לעבר בכל מקומות פאלו להצטרף בהם וכו' ויש בזה דברים נעלמים הרבה. והעקר מי שיש לו עמוד חזק לאחזו בו, אשרינו שיש לנו יסוד מוסד בזה צדיק יסוד עולם בזה. הוא יתקננו בודאי בזה ובכא לנצח.

דברי אביד המצפה לישועה.

וְנַן אֲבָרְסֶלֶב

ושלום לכל אנשי שלומנו באהבה רבה.

כ"ב תשרי

תלא

ברוך השם יום ה' ערב ראש חודש מנחם אב תר"ג אומאן.

שלום לאהובי בני חביבי.

בְּמַעֲפְלִיק השבתי לך על ידי השליח. וביום ג' פאתי לפה בשלום תהלה לאל. והנה מסרתי לרבי שואל, גרו יאיר, סך עשרים רובל-חדש, מהם תקח לעצמך חמשה רובל-חדש ותרשם, שהם מעות העסק, ואתה תקבלם לפרעון, וששה רובל-חדש שייכים להסופר שקבלתי במעפליק על הספר-תורה, שפנתב לקהלת סווראן, ותשלח אלו הששה רובל-חדש ליד בתי חנה צירל, תחיה, גם עוד שלשה רובל-חדש תשלח לידי, ויהיה על חשבון הספר תורה מטשעהרין, ותתן להסופר על עורות אם יצטרך, וכבר צויתי על ידי רבי נחמן, גרו יאיר, שאתה תתן אם יצטרך יותר עורות, וכעת אני שולח על זה ליד

בתי סך ג' רובל חדש, ואם יצטרך יותר במשך הזמן תתן אתה
 איזה סך מעט על חשבוני. אך לדעתי, לא תצטרך לתן לו, כי
 אזהיר את בני דוד צבי, שיחיה וכו'. רק אם יכתב לך בני הנ"ל,
 שההכרח שתתן איזה סך על עסק הסופר - תקיים באשר יכתב
 לך, ולהשם הישועה, שממשעהרין אשלח לך עוד מעות באשר
 יעמם לנו ישועתו, והסך ששה רובל-חדש הנשארים מהנ"ל
 תשלח ליד רבי שמשון או לרבי שמעלקא, שיחיו, על חשבון מה
 שנותנים לביתי לפרנסתם. ואני מצפה בכל יום, שיבוא ידיעה
 טובה מעסק הסחורה. וכבר צויתי, שבאם תגיע לשם באפן
 שיוכלו להעמידה לקהלת מיראהאויצע עד יום ב' פרשת ואתחנן
 - מה טוב, אך כפי הנראה, רחוק הדבר. ומן הסתם יתנהגו
 פראוי כפי עצת ה' וכאשר דברתי עמהם, והנה על אודותיך
 כבר כתבתי לך מעט. וכעת אין מלה בלשוני מרב הפרדא
 ומאספת כח. אך חזק בני וחזק, ותאמין בכל מה שאמר אדונינו
 מורנו ורבונו ז"ל שכל העתקה שמנתקון עצמן מרע לטוב יקר
 מאד מאד בעיני השם יתברך. והעקר שתרגיל עצמך שבעצם
 התנברותם תשמח נפשך בכל מה דאפשר, ולבלי לפחד כלל רק
 להפסיח דעתך לגמרי ולהרגיל עצמך בשכחה לשכח בכל רגע
 ורגע מה שעבר ברגע שעברה. אף אם היה מה שהיה, מה
 דתוה הוה, פי הכל יתהפך לטובה. פי יש לנו אב זקן גדול-כח
 מאד. שייכול להפך עוונות לזכיות וכו', רק חזק ואמץ מאד, וזכר
 היטב מה שהאדם צריך לעבור בזה העולם על גשר צר והעקר
 שלא יתפחד כלל. וכן הרבה לדבר בזה. והרבה מזה נדפס

וּנְכַתֵּב רַק צְרִיכִין לְחֹזֵר בְּכָל יוֹם. גְּדוּל ה' וּמְהֻלָּל מְאֹד. גָּאֵט אִין גְּרוּים מַע וּוִיִּסֵּט גָּאָר נִיט אַפְלוּ אִייעֶר זאָך וְכו' נ'ה' גְּדוּל וְלֹא יוֹדְעִים פְּלוּם אַפְלוּ עֲנָנוּ שְׁלָכֶם וְכו'.

דְּכַרֵּי אֲבִיד הַמְצַפָּה לְשִׁמְחָה וְלַחֲזוּקָה עֲדֵי תוֹכָה לִישׁוּעָה שְׁלֵמָה. וְגַם תּוֹכֵר מַה שְּׁפֹתוֹב בְּמִדְרָשׁ רַבָּה (פְּרָאשִׁית לֵד) הַפְּשִׁטְנִי הִזָּה כֹּל מַה שְׂיִוְדַע שְׁפִשְׁתָּנוּ יִפֶּה הוּא מְקִישׁ עָלָיו בְּיוֹתֵר וּבְפֶרֶט בְּמִדְרָשׁ אִיכָה מוֹכָא זֹאת שֵׁם כְּמָה פְּעָמִים. וְכֹל זֶה נִזְכָּר שֵׁם פְּדַרְבֵּי רַבּוֹתֵינוּ ז"ל לְעֵנֵן שְׁהָאֲדָם יַחֲזִיק עֲצָמוּ פְּשִׁרְוֹאִין שְׁרֹדְפִין אוֹתוֹ הַתְּאֻוֹת מְאֹד. כִּי יִדַע שְׁזֵה מְצַרְפִּין וּבוֹחֲנִין אוֹתוֹ מִחֲמַת שְׁצַרְיָה לְזִכּוֹת לְמָה שְׂיִזְכָּה וְכו'. וְאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר מַה שְׂיֵישׁ בְּזֵה. וּבְפֶרֶט שְׁכָּל כַּחֲנוּ וְתַקּוּתָנוּ הוּא עַל כַּחוּ שֶׁל זְקֵן דְּקִדְשָׁה. וְתַהֲלָה לְאֵל יֵשׁ וַיֵּשׁ לָנוּ עַל מִי לְסַמְךָ אִיד שְׂיִהִיָּה אִיד שְׂיִהִיָּה. כִּי חֲסֵדוֹ גָּבַר עָלֵינוּ מְאֹד מַה שְׂזִכְּנוּ לְהַנְצִיל מִלְּחָלֶק עָלָיו חַס וְשְׁלוֹם. ה' יִגְמַר בְּעֵדְנוּ לְטוֹבָה נְגִילָה וְנִשְׁמַחָה בִּישׁוּעָתוֹ.

וְיָן אֶבְרִסְלָה

לְרַבֵּי נַחְמָן תִּתֵּן בְּכָל שָׁבוּעַ שְׁנַיִם אוֹ שְׁלֹשָׁה זְהוּבִים כַּאֲשֶׁר דִּבְרַתִּי עִמָּךְ, גַּם תִּתֵּן לוֹ חֲמִשָּׁה זְהוּבִים עַל שְׂכָר דִּירָה. כִּי אָמַר לְפָנַי, שְׁהַעֲשֶׂרָה זְהוּבִים שְׁנַתָּת לוֹ עַל שְׂכָר דִּירָה, נְפִיתָ לוֹ עַל מַעוֹת הַשָּׁבוּעַ, עַל-פִּנְ הַהֲכָרַח לְחֹזֵר לוֹ זֶה הַסֵּף, וְלָעַת עֲתָה תִתֵּן לוֹ חֲמִשָּׁה כֶּנֶ"ל, וּמִמְשַׁעֲהָרִין אֲכַתֵּב לָךְ עוֹד. וְכַעַת עָבַר הַשְּׁפֹת-קֹדֶשׁ, כִּי נִתְעַכֵּב פֶּה. וַיֵּשׁ בְּלִבִּי הַרְבֵּה לְדַבֵּר עִמָּךְ. אִךְ כְּעַת הוּא מוֹצְאֵי שִׁבְתָּ קֹדֶשׁ וְכַחֲוִי חֲלָשׁ. רַק זֹאת בְּאִתִּי לְעוֹרְרָךְ עַל מַה שְׂאֲתָה רְגִיל לְכַתֵּב בְּכָל פְּעַם שְׁלֹפִי דְרַפְךָ לְחַשֵּׁב הַרְבֵּה בְּכָל דְּבַר, עַל פִּנְ יֵשׁ לָךְ יְסוּרִים וּבְלַבּוּלִים כַּאֲלֹה. וְעַל זֶה

בִּאתִי לְהַשְׁיִבְךָ, כִּי הוּא גּוֹפֵא קְשִׁיא. כִּי אֵין זֶה חַיִּיב חֵם וְשָׁלוֹם
 לְחַשֵּׁב הַרְבֵּה, אֲדַרְבָּא אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְנּוּ ז"ל הוֹהִירְנוּ הַרְבֵּה
 לְכָלִי לְחַשֵּׁב הַרְבֵּה. וְאָמַר בְּפִרוּשׁ שְׁוֵה הָעֵנִין שְׁנִקְרָא אִיבְעַר
 טְרַאכְטִין [לְחַשֵּׁב יוֹתֵר מִדְּאִין] מִשְׁלִיד אֶת הָאָדָם מֵאֵד רַחֲמֵנָא
 לְצַלֵן. וְאִם אֶתְהָ רְגִיל בְּזוּה מִכְבָּר, הִהְכַרַח שְׁתִּשְׁתַּדֵּל לְשַׁפֵּר זֹאת
 וְלִהְתַּגַּבֵּר בְּכָל פְּעַם לְהַסִּיחַ דַּעְתְּךָ אוֹן נִיט אִיבְעַר טְרַאכְטֵעֵן וְנִלֵּא
 לְהַרְבּוֹת מִדְּאִי בְּמַחְשָׁבָהן בְּשׁוֹם דְּבַר, בְּפִרְטָא בְּעֵנִין מַחְשְׁבוֹת רְעוּת
 וְרְעוּזִים רְעִים צְרִיכִין לְבָרַח מֵהֶם לְגַמְרִי, וְלְכָלִי לְחֹזֵר מַחְשְׁבָתוֹ
 לְאַחֲזִרְיוֹ כָּלִל. וְלִשְׁפַח לְגַמְרִי בְּכָל עַת מַה שְׁעֵבֵר תַּחֲלָה. וּבְטַח
 בְּכַחוּ הַגְּדוֹל שֶׁהִפֵּל יִתְהַפֵּךְ לְמוֹבָה רַק חֹזֵק וְאַמִּץ וְכִנ"ל. וּבְמוֹצְאֵי
 מְנוּחָה יִמְצִיא לָךְ רוּחָה וְכו'.

121 הַג"ל

כ"ג תשרי

תֵּלֵב

בְּרוּךְ הַשֵּׁם יוֹם ה' עָרַב רֵאשׁ הַדָּשׁ מְנַחֵם אָב תר"ג.

שָׁלוֹם לְאַהוּבֵי בְנֵי הַרְבְּנֵי מוֹרְנוּ הַרֵב דְּוָד צְבִי גְרוּ יְאִיר.

הַנְּהָ שְׁלַחְתִּי אֲגַרְתָּ לְבָנִי, הוּא אַחִיד רַבִּי אִיִּצִיק, גְרוּ יְאִיר,
 לְמוֹלְמִשִּׁין, וְהוּא יִשְׁלַח הַתְּשֻׁעָה רוּבֵל־חֲדָשׁ לְבָתִּי, הִיא
 אַחוּתְךָ מֵרַת חַנָּה צִירֵל תַּחֲיָה, וְהִם שְׁשֵׁה רוּבֵל־חֲדָשׁ שְׁקַבְלָתִי
 בְּטַעֲפִלִּיק עַל הַסְּפָר תּוֹרָה מְסוּרָאן. וְשִׁלְשָׁה רוּבֵל־חֲדָשׁ אֲנִי
 שׁוֹלַח שְׁיִהוּ בְּיַד בְּתִי עַל הַסְּפָר תּוֹרָה מְשֻׁעָהרִין, אוּלֵי לֹא
 יִצְטָרֵךְ הַסּוֹפֵר עַל עוֹרוֹת. וְאַתָּה, בְּנִי, תִּדַע אִיךָ לְהִתְנַהֵג עִם
 הַסּוֹפֵר, שְׁלֹא יַחְטֹף מְעוֹת מִקֶּדֶם הַכְּתִיבָה, הֵן מִהַסְּפָר תּוֹרָה שֶׁל

רבי צְבִי מִשְׁעֵהרִין הֵן מֵהַסֵּפֶר תּוֹרַה מִסּוּרָאן. וְתֹאמֶר לְהַסּוּפֶר, שֵׁישׁ בְּלָבִי עָלָיו, כִּי הוּא אָמַר לְפָנַי שְׁלֹא קִבַּל מִרְבִּי שְׁלֹמֹה מִסּוּרָאן כִּי־אִם אֲדַרּוּף וְדָמִי קְדִימָהּ, וְרַבִּי שְׁלֹמֹה אָמַר לִי, שְׁנַתֵּן לֹו שְׁשָׁה רוּבְל־חֲדָשׁ, דְּהִיגֵנוּ שְׁלֹשָׁה עַל אֲדַרּוּף וְשְׁלֹשָׁה עַל עוֹרוֹת, עַל־כֵּן רָאוּי שְׁיִהְיֶה לֹו בְּעֵד שְׁלֹשָׁה רוּבְל־חֲדָשׁ עוֹרוֹת עַל הַסֵּפֶר־תּוֹרַה מִסּוּרָאן. וַיֵּשׁ לִי יְסוּרִים מְזֵה, שְׁלֹא יִהְיֶה, חֵם וְשְׁלוֹם, חֲלוּל שֵׁם שָׁמַיִם כְּשֹׁלֵא יִתְנַהֵג כְּרָאוּי בְּזֵה. עַל־כֵּן תִּרְאֶה מֵעַתָּה שְׁלֹא תִתֵּן לֹו מְעוֹת עַל עוֹרוֹת כִּי־אִם כְּשִׁתְּרָאֶה שְׁלֹוקֶחַ הַמְּעוֹת לְקִנּוֹת עוֹרוֹת מִיָּד. וּמִן הַסֵּתֶם תְּכִין לְהִתְנַהֵג עִמּוֹ כְּרָאוּי כְּאֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי עִמָּךְ בְּבֵיתִי.

וְעַתָּה בְּנֵי חֲזַק וְאַמִּין מְאֹד לְהִתְחִיל מֵעַתָּה לְעַסֵּק בְּכָל יוֹם בַּתּוֹרָה וּתְפִלָּה וְתַקְבַּע שְׁעוּרִים בְּגִמְרָא וּפּוּסְקִים וְחֻמְשֵׁי עִם פְּרוּשׁ רִש"י וּבִמְקָרָא. וּבִפְרֻט לְעַסֵּק בְּכָל יוֹם בְּסִפְרֵי רִבְנוּ זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה, וּלְפַעֲמִים תִּלְמַד עִם חֲבֵרִים וְתִסְתַּכַּל בָּהֶם הַיֵּטֵב לְהִכִּין לְעִבְדָּא וְאִם לֹא תוּכַל לְלַמֵּד עִם חֲבֵרִים תִּלְמַד בְּעַצְמָךְ. וְתִזְהַר וְתִזְהַר מִכַּעַס וּקְפִידוֹת וְרוּחַ נִכְאָה מְאֹד מְאֹד שְׁלֹא תֵאָבֵד חֵיוֹתְךָ בְּחֻנָּם חֵם וְשְׁלוֹם, וְתִקְיָם וְהִסֵּר פֶּעַם מִלְּפָךְ וְהִעֲבֵר רְעָה מִבְּשַׂרְךָ. לְמַעַן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חוּסָה עָלֶיךָ, כִּי אִם לֹא עִכְשׁוּ אִימָתִי, כִּי הֲלֹא עָלֶיךָ אֵין מְטָל שׁוּם טְרָדָא וְשׁוּם עֵסֶק כִּי אִם לְעַסֵּק בַּתּוֹרָה וּתְפִלָּה וּמִצְוֹת. וְזָכַר אֶת בּוֹרְאֶיךָ בְּיָמֵי בְּחוֹרְתֶיךָ וְכו'.

דְּכָרֵי אֲבִיד הַמְּזוּרָךְ לְטוֹבְתְךָ הַנְּצַחִית וּמַעֲתִיר בְּעֵדְךָ.

תלג

ברוך השם, יום ג' דברים תר"ג אומאן.

שלום וישועה לבני, מורנו הרב יצחק, שיחיה עם כל יוצאי
חלציו, שיחיו.

ביום א' העבר שלחתי לך עוד אגרת על ידי אנשי שלומנו
שהיו פה על ציון הקדוש, והם רבי מאטיל חתן רבי
ש"א ורבי ניסן קרובו של הרב, ובדאי הגיע לידו. ושם
הודעתיו, שנתתי עשרים רובל חדש לר' שואל ושיתן מהם
תשעה לבתי, תחיה, בשביל הסופר. וחמשה יקבל לעצמו וירשם
שהם מעות העסק וישלח לר' שמשון, ור' שמעלקא
לפרנסת ביתי. גם כתבתי לך כמה דברים המשיבים ומחזקין
נפש נאנח ונדכא כמוני וכמו כל אנשי שלומנו וכמו כל
נפשות ישראל הנתונים בצרה ובשביה, והגלות בגשמיות
מתארך, וגזרות לא טובות נשמעות והבית המקדש הרב
פעונותינו. ועל כלם מתגבר גלות הנפש בכלליות ובפרטיות על
כל אחד ואחד אשר פשל פח הסבל באשר גם אני האכיון יודע
מכאובי כמה וכמה נפשות בפרוש חויץ מה שאני מבין מקרוב
ומרחוק. בעל הרחמים בעל הישועות יתקן כל זה, וישלח לנו
המנהיג הרחמן, ויקים "פי מרחמם ינהגם" וכו'. ועקר הרחמנות
להוציא את ישראל מעוונות. והעקר להוציאם מהרוח שטות
והשגעון ומשיך עליהם דעת שיבינו רמיוזותיו הקדושים לברח
מהרוח שטות ולהסיח דעתו מהם ולהמלט מהם בשב ואל
תעשה.

וְתִשְׁאַל אֶת פִּי רַבִּי נְחֻמָּן גֵּרֵי יֵאִיר שְׂיִסְפֹּר לְךָ מֵה שֶׁהוֹמַב
 מְאֹד בְּעֵינַי אֶחָד שֶׁרָאָה בְּהַסְפֵּר הַחֲדָשׁ מֵה שֶׁכְּתוּב
 עַל פְּסוּק "וַיִּגְנַב יַעֲקֹב אֶת לֵב לְבָן הָאֲרָמִי עַל בְּלֵי הַגֵּיד לוֹ כִּי
 בּוֹרַח הוּא." שָׁמַע הַיֵּטֵב וְשִׁים לְבָד לִילָד בְּזוֹה, לְהַסִּיחַ דַּעְתָּךְ מִזֶּה
 וַיִּזְעַל לְךָ בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וּמַעַתָּה תִּהְיֶה רְגִיל לְשִׁקֵּד עַל
 הַסְּפָרִים שֶׁחֲנִנִי ה' לְחַדֵּשׁ בְּתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהֵם סְפָרֵי לְקוּמֵי
 הַלְכוּת וְתַסְתַּפֵּל בָּהֶם בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת. וּבַפְּרָט הַהֲלָכוֹת
 שֶׁכְּתַבְתִּי בְּסִמּוּךְ בְּשָׁנִים הַסְּמוּכִים. וְלֹה' הַתְּקוּנָה שְׂוִיעִילוֹ לְךָ
 הַרְבֵּה.

וְעַתָּה בְּנֵי חֹזֵק וְאַמִּץ מְאֹד לְתַפֵּס מִחֻשְׁבְּתְּךָ בְּכָל מַה דְּאַפְשֶׁר.
 לְהַכְנִים מִחֻשְׁבְּתְּךָ בְּשַׁעַת הַמִּשְׁאָא וּמִתָּן בְּעַסֵּק הַמִּשְׁאָא
 וּמִתָּן, וְהַכֵּל בְּשִׁמְחָה בְּלֵי כַּעַס וְעִצְבוֹת וּדְאָגוֹת וּבְלֵי רוּחַ נִכְאָה.
 וּבְשַׁעַת הַתַּפְּלָה תִּכְרִיחַ מִחֻשְׁבְּתְּךָ לְקַשְׁרָה אֶל הַדְּבוּר בְּקִשְׁר
 אַמִּיץ וְחֹזֵק, וְלֹהֵתַפֵּל אֶפְלוֹ בְּמַהִירוֹת, רַק לְמַהֵר לְמַלֵּט
 מִחֻשְׁבְּתְּךָ מִמִּחְשָׁבוֹת חוּץ. וְאַפְלוֹ כְּשִׁפְתָאֵם גּוֹנְבַת עֲצָמָה
 הַמִּחְשָׁבָה וּפּוֹרַחַת לְמָקוֹם שְׁפּוֹרַחַת, תַּתְּפֵס אוֹתָהּ בְּעַל כְּרַחָה
 כְּמוֹ סוּם בְּאַפְסֵר וְתַכְנִים אוֹתָהּ לְתוֹךְ דְּבוּרֵי הַתַּפְּלָה הַקְּדוֹשָׁה.
 מִכָּל שְׂכָן וְכָל שְׂכָן בְּשַׁעַת הַלְמוּד, שֵׁם בְּנָקֵל יוֹתֵר לְהַכְנִים
 הַמִּחְשָׁבָה בְּתוֹךְ הַלְמוּד, כִּי הֲלֹא צְרִיכִין לְהַכִּין מֵה שְׁלוּמֵדִים.
 וּמַה שֶׁנַּעֲשֶׂה עִמָּךְ מִמִּילָא אֵל תַּסְתַּפֵּל עַל זֶה כָּלָל. כִּי הָעֵקֶר
 לְשִׁמּוֹר יְדֵיו מַעֲשׂוֹת כָּל רַע. וּכְבָר דְּפִרְנוֹ וְסִפְרָנו הַרְבֵּה מְגֻדֵל כְּחוֹ
 שֶׁל הַזְּקֵן דְּקִדְשָׁה שֶׁהוּא בְּעֲצָמוֹ אָמַר שֶׁאַפְלוֹ אִם הָיָה עוֹבֵר
 עֲבָרָה הַגְּדוּלָה שֶׁבְּתוֹרָה לֹא הָיָה נוֹפֵל כָּלָל. וְהָיָה אַחֵר כִּד אִישׁ
 כְּשֶׁר כְּבַתְחֻלָּה, רַק אַחֵר כִּד הָיָה עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה.

וְהִנֵּה בְּדַעְתִּי לְנִסֵּעַ בְּיוֹם מִחָר אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם לְמִירָה־אֲוִיָּצֵעַ
 וּמִשָּׁם יִנְחֵנִי ה' בְּחֶסֶדּוֹ לְקַהֲלַת מְשַׁעְהַרִּין עַל שִׁבַּת נַחְמוֹ
 וּמִן הַסֶּתֶם יִגִּיעַ אֵלַי שָׁם מִכְתָּבֶיךָ. בְּעַל הַרְחָמִים יוֹשִׁיעֵנִי
 שְׁתִּשְׁמִיעֵנִי בְּשׁוֹרוֹת טוֹבוֹת. גַּם שְׁאֲזֹכָה לְשִׁמְעַת הַטּוֹב מֵעֶסֶק
 הַסְּחוּרָה שְׁלֹנּוּ. וְתַהֲלֶה לְאֵל הַכְּאֵב שְׁלִי כְּכֹר נִתְרַפָּא הַרְבֵּה
 בְּחֶסֶדּוֹ, אֲךָ עֲדִין אֲנִי צָרִיךְ לִישׁוּעָה שְׁיִגְמַר רְפוּאָתוֹ בְּשִׁלְמוֹת.
 וְהַעֲקָר הוּא רְפוּאָת הַנֶּפֶשׁ שֶׁהוּא שְׂמֻחָה. כִּי אִם הָיִינוּ שְׂמֻחִים
 הִיָּה מִתְבַּטֵּל מִמִּילָא כָּל הַשְּׂטוּתִים הַנִּ"ל. אֲךָ מֵה יִקָּר חֶסֶדְךָ ה'
 שְׁשִׁמְעֵנוּ הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל זֶה שִׁישׁ לֹא כַח בְּיַדוֹ לְרַפְּאוֹת הַבַּת מַלְכָּה
 וְלַהוֹצִיא מִמֶּנָּה כָּל הַחֲצִים וְכו', וְכָל רְפוּאָתָהּ הִיא שְׂמֻחָה שְׂבָא
 עַל יְדֵי עֲשָׂרָה מִיָּנִי נְגִינָה. אֲשֶׁרִינוּ, אֲשֶׁרִיךְ גַּם אֶתָּה שְׂאִין אֶתָּה
 מִתְנַגֵּד עַל פְּלֵא כְּזֶה וְכו'.

דְּבָרֵי אֲבִיךָ הַמְצַפֶּה לִישׁוּעָה.

וְכֵן אֲבָרְסָלֶם

וְשִׁלוֹם לְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה.

כ"ה תשרי

תלד

בְּעֹזֶרֶת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ יוֹם ג' עֶקֶב תר"ג מְשַׁעְהַרִּין.

שְׁלוֹם לְאַהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי הַרְבֵּנִי מוֹרְנוּ הַרֵב יִצְחָק נְרוּ יֵאִיר עִם
 כָּל יוֹצְאֵי חֲלָצוֹ שִׁיחִיו.

מִכְתָּבוֹ קִבְּלֹתִי בְּיוֹם שִׁבַּת קֹדֶשׁ הָעֶבֶר. וּכְכֹר שְׁלַחְתִּי לֹא עוֹד
 אֲנֶרֶת מֵאוֹמָאן עַל יְדֵי רַבֵּי דָוִד. וְרִצִּיתִי לְשַׁלְּחוֹ עַל-
 יְדֵי הַפֶּאֶסֶט וְנִתְעַכֵּב בְּאֲשֶׁר סִפֵּר לְךָ ר"ד הַנִּ"ל. וְכַעַת הוּא קֹדֶם
 הַתְּפִלָּה, וְהַפֶּאֶסֶט נְחוּצָה פֹּה, וְאִי אֶפְשָׁר לְהֶאֱרִיךְ כָּלֵל. וְיִקְבַּל

עֲשָׂרִים רוּבֵל־חֲדָשׁ, וַיִּשְׁלַח עֲשָׂרָה רוּבֵל־חֲדָשׁ לְכַרְסֶלֶב לְיַד רַבִּי שְׁמִשׁוֹן וְרַבִּי שְׁמַעֲלֵקָא, שְׂיַחֲיוּ, לְפַרְנָסַת בֵּיתִי כַּאֲשֶׁר הָעֵמֻדָּתִי עִמָּהֶם, וְעֲשָׂרָה רוּבֵל־חֲדָשׁ יַעֲכַב בְּיָדוֹ. וּבְדַעְתִּי לְנִסְעַ בְּיוֹם מָחָר, אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם לְקַרְיַיִנְטָשׁאק עַל שַׁבַּת־קֹדֶשׁ, הֲבֵא עָלֵינוּ לְמוֹכָה, וּמִשָּׁם אָשׁוּב לְפָה, אִם־יִרְצֶה הַשֵּׁם. וְאַתְּעַכַּב פֹּה עַל שַׁבַּת־קֹדֶשׁ פְּרִשְׁת שׁוֹפְטִים, שֶׁהוּא רֵאשִׁי־חֲדָשׁ אֱלֹוֹל. וּמִפֹּה אֶסַּע לְמַעַדְנֹדוּבְקָא עַל שַׁבַּת שְׁלֵאֲחֲרָיו, וְאַחֲר־כֵּן אָשׁוּב לְאוּמָאן. הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ וַנְחַנֵּי בְּדֶרֶךְ הַיִּשָּׁר וַיּוֹלִכֵנִי לְשָׁלוֹם כְּרָצוֹנוֹ הַטּוֹב וּכְרָצוֹן יִרְאוּ וְכו'.

וְאוֹדוֹת הַסְּפָרִים, בּוֹדְאֵי הַהֶכְרַח לְשַׁלַּח עֲבוּרֵם, אֲבָל לֹא לְהַרְבוֹת בְּהוֹצָאוֹת בְּשִׁבִיל עֲשָׂרִים לְבַד, רַק אַתֶּם צָרִיכִין לְהִתְיַשֵּׁב בַּעֲצַת ה'. אוֹלֵי תוֹכֵל לְהֵבִיא כָּל הַסְּפָרִים הַמְּנֻחָחִים שָׁם בְּסִמּוּךְ הַיְדוּעִים לָכֶם. וּמִבְּמַחְנֵי שְׁבוּדָאֵי תַעֲשׂוּ עַל צַד הַיּוֹתֵר טוֹב, בְּאִפְן שְׂיִגִיעַ לְיַדְכֶם מִהֲרָה בְּאִפְן שֶׁתּוֹכְלוּ לְהֵבִיא כַּמָּה סְפָרִים עַל רֵאשׁ הַשָּׁנָה הֲבֵא עָלֵינוּ לְמוֹכָה. אַךְ גַּם בְּשִׁבִיל הָעֲשָׂרִים לְבַד גַּם כֵּן בְּדֹאֵי לְהוֹצִיא אִיזָה הוֹצָאוֹת, אֲבָל לֹא סָךְ הֶרְבֵּה. וּמֵאֲלִיכֶם תְּכִינוּ כָּל זֶה וַעֲצַת ה' הִיא תִקּוּם.

וּמִכְתָּבְךָ קְרִיתִי הַיָּטִב, וַנְּחַמְתִּי שְׁתַּהֲלֶה לְאֵל אֶתָּה אוֹחֲזֵי בְּדַרְכֵיךָ וְ"ל קָצַת. הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ יַחֲזֹק לְכַבְּדֵךָ וְלְכַבְּדוֹ וּלְשַׁמְחֵךְ מִהֲרָה. וְתוֹסִיף בְּכָל יוֹם לְהַרְגִיל עֲצֻמְךָ בְּתוֹרָתוֹ לְהִבְיֵן הַיָּטִב הַרְמְזִים שְׁלוֹ וּלְקִימָם כְּרֵאוּי. וּכְבֹר כְּתִבְתָּ בְּעֲצֻמְךָ שְׁצָרִיכִין לְשַׁתַּק וְאִין יוֹדְעִים כָּלָל. וְתַהֲלֶה לְאֵל שַׁבַּת נְחִמוֹ הָעֶבֶר דְּבַרְנוּ חֲדוּשִׁים נִפְלְאִים בְּתוֹרָתוֹ הַקְּדוּשָׁה "כִּי מִרְחַמִּם יִנְהַגִּם" שְׁשָׁם

מבאר ענין זה ס'ג לחכמה שתיקה, ובארנו בעזרת השם יתברך ענין הג' איכה וענין נחמו נחמו וכו' וכו' והעקר שבכחו הגדול יש תקנה לכלנו איך שהוא ולכל ישראל. ותהלה לאל החייתי את כל השומעין מאד בדברינו הנוכעים ממקור חכמתו הקדושה. אשרינו שזכינו להיות בחלקו הקדוש. ואי אפשר לבאר על פני השדה, כי הדברים ארבים מאד, ויותר מהמה יש בלבי. אבל זה צריכין לזכר בכל פעם, בפרט אתה אתה בני שאין יודעין כלל, ואינד יודע מה שאין אתה יודע. רק זה ברור ואמת זך וצלול שאיך שהוא איך שהוא איך שנעשה עמך ואיך שאתה חיב בכמה דברים, ואיך שאתה אנוס הרבה ברב הדברים ואיך שאתה בכמה דברים בכמה מצות ונקודות טובות שאתה חוטף בחסדו וישועתו הנפלאה בכל יום בכל מה שעובר עליך, בכל אלה חסדו גדול עליך מאד שזכית להיות בחלקו ולהקרא על שמו הקדוש ולהתקבץ בכלל קבוץ שלו הקדוש. ובפרט על ראש השנה שהוא עקר זמן הקבוץ שזה בחינת שופר שמקבץ נדחי עמו ישראל כמו שמתפללים בברכת 'תקע בשופר גדול לחרותנו' וכו'. ובשבת נחמו הזה דברנו הרבה בענין נפלאות נוראות מעלת הקבוץ של כל עשרה מבני ישראל. כי 'אכל בי עשרה שכינתא שריא', ואומרים דברים שבקדשה, ואז מעוררים ביותר כל דרי מעלה ודרי מטה לקדש שמו ברבים להודיע כי "מלא כל הארץ כבודו". ואז יכולים להרים הכל וכו'. והעקר על ידי שמקשרים להרועה האמתי העוסק לקבץ עדרו, כמו שכתוב (ישעיה מ) "פרועה עדרו ירעה, בזרועו יקבץ מלאים ובחיקו ישא" וכו'. ועל כל פנים שלא לחלק עליו חס ושלום. אוי אוי ואבוי

וְהַחֹלֵק עֲצָמוֹ מְרוּעָה יִשְׂרָאֵל בְּזֶה. אֲשֶׁרִי אֲשֶׁרִי הַמְשִׁתּוֹקֵק
 וּמִתְנַעֵעַ לְכָלֵל בְּהַקְבוּץ הַקְדוּשׁ שְׁלוֹ. לְעוֹלָם לֹא יִבּוֹשׁ בְּחֶסֶד
 אִיךְ שְׁעוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד, כִּי כֹחוֹ גָדוֹל וְנוֹרָא וְנִשְׁגָב מְאֹד מְאֹד
 עַד אֵין חֶקֶר. וְזֶה סְמוּךְ שְׁמַעְתִּי מִיִּדְיָנוּ הַתּוֹתִיק רַבִּי גְרִשׁוֹן נְרוֹ
 יְאִיר נֶכֶד הַמְּגִיד ז"ל מִפִּירְהָאוּוִיצֵעַ, שִׁשְׁמַע מִפִּיו הַקְדוּשׁ שְׁבִרָאשׁ
 הַשְּׁנָה הַכֹּל מְקַבְּלִים מִמֶּנּוּ תְקוּן אֶפְלוֹ דְבָרִים שְׂאִי אֶפְשֶׁר לְתַקְנָם
 בְּזִמְנָא אַחֵר, בְּרָאשׁ הַשְּׁנָה נִתְתַקֵּן הַכֹּל. יֵתֵר מְזֶה אֵין פְּנָאִי לְהֶאֱרִיךְ
 כִּי זִמְנָא הַתְּפִלָּה הִגִּיעַ.

דְּכָרִי אֶבִיד הַמְּצַפָּה לִישׁוּעָה.

יְמֵן אֶבְרָסֶלֶט

וְשָׁלוֹם לְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה.

לְרַבִּי נַחֲמָן נְרוֹ יְאִיר, תִּתֵּן שְׁנַיִם אוֹ שְׁלֹשָׁה זְהוּבִים בְּכָל שָׁבוּעַ
 בְּאֶשֶׁר עַד עֵתָהּ, וְתַפְרֵם בְּשָׁלוֹם יְדִידֵי רַבִּי נַחֲמָן, נֶכֶד
 אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבֵּנוּ ז"ל. וְאֵין פְּנָאִי עֵתָהּ לְכַתֵּב לוֹ שׁוּם דְּבָר, רַק
 שְׂבִיבֹא עַל רֵאשֵׁי הַשְּׁנָה לְשָׁלוֹם, וְיִהְיֶה הַכֹּל עַל נְכוּן, בְּעִזְרַת הַשֵּׁם
 יִתְבַּרְךְ.

כ"ז תשרי

תלה

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבַּרְךְ יוֹם ב' ב' אֱלוּל תר"ג מְשַׁעֲהֵרִין.

שְׁלוֹם רַב לְבָנֵי יְדִידֵי הַתּוֹתִיק הַרְבֵּנִי מוֹרְנוּ הַרַב יִצְחָק שְׂיִחְיָה עִם כָּל יוֹצְאֵי
 חֲלָצִיו שְׂיִחְיוּ. וּבְפֶרֶט לְבָנֵינוּ נֶכְדֵי חֲבִיבֵי דְדוּד צְבִי שְׂיִחְיֶה.

מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי אֶתְמוּל בְּרָאשׁ חֲדָשׁ אֱלוּל קִדְם הַתְּפִלָּה
 וְהָיָה לִי צֶעַר וְנַחַת. כְּעַת אֵינִי יוֹדֵעַ מַה לְכַתֵּב לְךָ
 כִּי כָּבֵר כְּתִבְתִּי לְךָ הַרְבֵּה, וַיְמִי רֵאשׁ הַשְּׁנָה מְמַשְׁמָשִׁין לְבּוֹא

וּנְדַבֵּר פָּנִים אֶל פָּנִים בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְלָעַת עָתָה בְּנֵי חֹזֵק
 וְאִמָּן וְתַתְּחִיל לְכַרֵּךְ בְּמַחֲשַׁבְתְּךָ שֶׁהַחֵינּוּ וְהַגֵּיעֵנוּ וְקִיַּמְנוּ לְזִמְנָה
 הַזֶּה שֶׁהוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַקְּדוּשׁ שְׁנוֹפָה לְהַתְּוַעַד יַחַד בְּעִזְרַת
 הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְרַק בְּזֶה אֲנִי מַחִיָּה אֶת עֲצֻמִּי. וְגַם אֶתָּה רְאוּי לָךְ
 לְהַחֲיוֹת אֶת עֲצֻמְךָ בְּזֶה שֶׁכָּבֵר עֲבָרָה הַשָּׁנָה, וְהַגֵּיעַ יְמֵי רֹאשׁ
 הַשָּׁנָה שִׁפְהֵם נִתְּוַעַד יַחַד עַל צִיּוֹן הַקְּדוּשׁ וְכוּ'.

וְהַפָּאסָט נְחוּצָה הַיּוֹם, וְאִי אֶפְשָׁר לְהֶאֱרִיךְ כָּלֵל. וְתִקְבַּל סֶךְ
 שְׁלֹשִׁים רוּבְל־חֲדָשׁ, מִזֶּה תִּשְׁלַח לְיַד רַבִּי שְׁמִשׁוֹן
 וְרַבִּי שְׁמַעֲלֵקָא סֶךְ שִׁשָּׁה רוּבְל־חֲדָשׁ עַל פְּרֻנְסַת בֵּיתִי וְאַרְבָּעָה
 רוּבְל־חֲדָשׁ לְיַד זִוְגָתִי תַחֲוִיהַ בְּאֶשֶׁר כְּתִבְתִּי בְּמַכְתָּבִי לְשֵׁם הַרְצוּף
 פֶּה וְה' רוּבְל־חֲדָשׁ לְיַד בְּתִי חֲנָה צִירֵל תַּחֲוִיהַ, שֶׁהוּא עַל הַסְּפָרָה
 תּוֹרָה שֶׁל רַבִּי צְבִי מִפּוֹה, סֶךְ הַכֵּל חֲמִשָּׁה עָשָׂר רוּבְל־חֲדָשׁ.
 וְחֲמִשָּׁה עָשָׂר רוּבְל־חֲדָשׁ תִּקְבַּל לְעֲצֻמְךָ, וְתִרְשֵׁם חֲמִשָּׁה רוּבְל
 חֲדָשׁ שֶׁהֵם מִמְּעוֹת הָעֶסֶק, וְעִשְׂרָה הֵם שְׁלִי, וְתִרְשֵׁם שִׁקְבָלְתָם
 מִפּוֹה מְשַׁעֲהֵרִין. וְגַם תִּרְשֵׁם הַיּוֹם וְהַזְּמַן, כְּדִי שְׂוִיָּהּ הַחֲשָׁבוֹן
 בְּרוּר, וְתִכְיֵא לִי הַחֲשָׁבוֹן בְּרוּר עַל רֹאשֵׁי־הַשָּׁנָה, הַבֵּא עֲלֵינוּ
 לְטוֹבָה, דִּהְיִנוּ מֵה שְׁנִרְשֵׁם אַחֵר הַחֲשָׁבוֹן, שֶׁכָּבֵר קִבְלָתִי מִמְּךָ
 בְּסָמוּךְ, וְגַם תִּרְשֵׁם בְּקִצּוֹר כָּלֵל הַחֲשָׁבוֹן, שֶׁהָיָה עַד אוֹתוֹ הַיּוֹם
 מִהַקְּבָלוֹת וְהַנְּתִינּוֹת, הֵן מִשְׁלִי, הֵן שֶׁל הָעֶסֶק, וְאַחֲר־כֵּן תִּרְשֵׁם
 בְּפִרְטוּיֹת הַקְּבָלוֹת וְהַנְּתִינּוֹת שְׁלִי וְשֶׁל הָעֶסֶק שֶׁהָיָה אַחֵר
 הַחֲשָׁבוֹן הַזֶּה"ל, וּמִן הַסֵּתֵם תַּעֲשֶׂה הַכֵּל עַל צַד הַיּוֹתֵר טוֹב וְתִכְיֵא
 לִי לְאוּמָאן בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. מַכְתָּבְךָ לְקַרְיַמְנִשְׂאֵק עֲדִין לֹא
 נִשְׁלַח לְשָׁם, אֲךָ אֵינְךָ צָרִיךְ לְהַמְתִּין עוֹד עַל מַכְתָּבוֹ, כִּי עַל שַׁבַּת

הַעֲבֵר בְּאֵתִי מִקְרִימֵנִשְׂאֵק וְאָמַר רַבִּי אֶפְרַיִם אֵלַי בְּפִרוּשׁ כְּמָה פְּעָמִים, שְׂרָצוֹנִי לְכָתֵב לְךָ שֶׁתְּבִיא לֹא לֹאֲלֵבִים.

וְאוֹדוֹת הָעֵסֶק שֶׁלָּנוּ יֵשׁ לִי נַחַת גָּדוֹל מֵהַ שְׂאֵתֶם עוֹסְקִים בְּזוֹה. הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ יוֹכְנֵנוּ שְׂיִבֹּא לְשָׁלוֹם מְהֵרָה עִם הַסְּחוּרָה בְּכִי טוֹב. וְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ מִחֲכִים מְאֹד לָזֶה, וּמִהֶסֶתֶם תִּכְתֹּב לִי בְּזִרְיוֹת לְאוּמָאן יִשׁוּעַת ה' אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה בְּעֵינָי זֶה בְּחֶסֶדֶוּ יִתְפַּרֵּךְ. וּלְפָה אֵין לְךָ לְכָתֵב עוֹד. וּבְדַעְתִּי לְנִסְעַע עַל שַׁבַּת הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה לְקַהֲלַת מְעַדְוֵעֲדִיבְקָא, וְאַחַר שַׁבַּת קִדְשׁ לְנֶהֱגֵנְסִיעוֹת לְאוּמָאן, וְרָצוֹנִי חֲזַק מְאֹד לְבֹא לְשֵׁם עַל שַׁבַּת קִדְשׁ פְּרִשַׁת כִּי תִצֵּא. וְה' יוֹשִׁיעֵנִי, וּמִהֶסֶתֶם יִגְעֵנִי לְשֵׁם מִכְתָּבִיד בְּדֶרֶךְ הַטּוֹב.

וְעֵתָה בְּנֵי חֲזַק וְאַיִמִן בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁשְׂמַעְתָּ מִכְּבָר. וְתוֹזַר בְּכָל פְּעַם עֵצִים גְּדֻלָּתוֹ וְנוֹרְאוֹת כַּחוֹ שֶׁל זְקֵן שְׂפּוֹקְנִים וְקִדְשָׁה שְׂאֵנוּ חוֹסִים בּוֹ, שְׂבַעֲצֵם כַּחוֹ יִתְתַּקֵּן הַכֹּל בְּעֹזֶרֶת הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ. וְעֲלֵינוּ לְשַׁבַּח בְּכָל עֵת שֶׁהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים הַחוֹלְקִים עָלָיו, וְלִשְׁמַח מְאֹד מֵהַ שְׂזַכֵּינוּ לְהַקְרֵא עַל שְׁמוֹ הַקְּדוֹשׁ. וְחֲדוֹת ה' בְּזֶה הוּא מְעֹזְנוּ כִּנְגַד כֹּל מֵהַ שְׂעוֹבֵר עֲלֵינוּ בְּכָל עֵת. כִּי חֶסֶדֶוּ גָבַר עֲלֵינוּ וְאַמַּת ה' לְעוֹלָם.

דְּבָרֵי אֲבִיד הַמְּצַפֶּה לְרֵאוֹתֶךָ בְּחַיִּים וְשָׁלוֹם וְשִׂמְחָה מְהֵרָה, נִגְלִיָּה וְנִשְׂמַחָה בִּישׁוּעָתוֹ, וְהַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ בְּרַחֲמָיו יִתֵּן כְּלֶכֶד וּבְלֶכֶב כְּלָנוּ לְהַתְּחַזֵּק מֵעַתָּה לְהַכִּין עֲצָמֵנוּ עַל רֵאשׁ הַשְּׁנָה הַקְּדוֹשׁ, וְנִזְכָּה לְכַתִּיבָה וְחֲתִימָה טוֹבָה לְחַיִּים טוֹבִים אֲרַכִּים וְלִשְׁלוֹם.

וְשָׁלוֹם לְכָל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה, וְלִידֵידי בְּנַפְשֵׁי
הַרְבֵּי הַגָּנִיד מוֹרְנוּ הַרְבֵּי יַעֲקֹב גֵּרוֹ יְאִיר. סוֹף דְּבַר
הַכֹּל נִשְׁמַע תִּדְעַ שְׁאֵנִי מְזוֹרֵךְ לְטוֹבָתְךָ הַנְּצַחִית שְׁתִּבּוֹא בְּשִׂמְחָה
עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה. וְאַל תִּסְתַּכֵּל עַל חֲשֵׁשׁ עֶבֶב
סְחוּרְתְךָ עִם דְּבִשׁ שֶׁהוּא בְּיָמִים הַלָּלוּ. כִּי הַרְבֵּה רוּחַ וְהַצְלָה
לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ לְהַשְׁפִּיעַ לְךָ רוּחַ בְּכַפְלֵי כְּפָלִים מִמְּקוֹם אַחֵר, בְּפָרְט
בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שְׁאֵן עוֹסְקִין לְהַמְתִּיק בְּחִינַת דְּבִשׁ שֶׁהוּא סוֹד
הַכְּפוֹנוֹת שֶׁל שׁוֹפֵר, וְגַם אוֹכְלִים דְּבִשׁ אֵז. וּבּוֹדָאי יִמְתַּק לְךָ הַרְבֵּה
הַרְבֵּה יוֹתֵר בְּזֶה וּבְכֹא כְּשֶׁתְּהִיָּה נִמְנָה עִמָּנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הַבָּא
עֲלֵינוּ לְטוֹבָה. וּמַחֲמַת נְחִיצַת הַפֶּאֶסֶט אֵי אֶפְשֶׁר לְהַאַרִיךְ. וְלַחֲכֵם
יִסְפִּיק מְעוֹט דְּבָרִים אֵלֶּה וְלְהַשׁוֹמֵעַ יִנְעַם וְיִמְתַּק יוֹתֵר מִדְּבִשׁ
וְנִפְתַּח צוֹפִים וְכו'.

121 ה"ל

וְשָׁלוֹם לִידֵידי וְחִבֵּי בְּנַפְשֵׁי, הוֹתִיק הַרְבֵּי, פְּרִי קֹדֶשׁ, מוֹרְנוּ
הַרְבֵּי נַחֲמָן גֵּרוֹ יְאִיר. מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי וּקְרָאתִיו הֵיטֵב
וְגַם מְסַרְתִּי אוֹתוֹ לְרַבִּי אַבְרָהָם דִּב, שְׂיַחֲיָה, וְעַתָּה אֲנִי צָרִיךְ
לְקַבְּלוֹ מִמָּנוּ לְתַן אוֹתוֹ לְקָרוֹת לְדוֹדְךָ וּלְגִיסְךָ, שְׂיַחֲיָה. אֵךְ כַּעַת
הֵם מִתְנַצְּלִים הַרְבֵּה מַחֲמַת שְׁלֶקְחוּ הַרְבֵּה מֵהֵם, וְאִין לָהֶם שׁוֹם
מְעַמֵּד פְּרִנְסָה, אֶף־עַל־פִּי־כֵן אֶרְאֶה לְדַבֵּר עִמָּהֶם עוֹד, וְלֵה'
הִישׁוּעָה. וְאַתָּה, חִבֵּי, הַשְּׁלֵךְ עַל ה' יִהְיֶה וְהוּא יִכְלַפְּלְךָ,
וּבּוֹדָאי לֹא יַעֲזֹב אוֹתְךָ. וְאִם יִרְצֶה הַשֵּׁם בְּיָמֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַבָּא
עֲלֵינוּ לְטוֹבָה נְדַבֵּר פָּנִים אֶל פָּנִים כְּכֹל אֲשֶׁר בְּלִבִּי. גַּם
בְּקָרִימֵנִשְׂאֵק דְּבַרְתִּי עִם מַחְתָּנְךָ רַבִּי לִיבְלֵי, וְאָמַר, שְׂכָבֵר מוֹכֵן
בִּידוֹ מִתְּנָה לְבַתְךָ תַּחֲיָה, וְיִשְׁלַחַה עַל־יְדֵי רַבִּי אֶפְרַיִם גֵּרוֹ יְאִיר,
עַל רֹאשׁ־הַשָּׁנָה, הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה וְכו'.

דְּבָרֵי אוֹהֶבְךָ בְּאַמֶּת בְּלֵב וּנְפֹשׁ וּמִתְנַעֲנַע בְּכָל לֵב לִישׁוּעָתְךָ
וּמִצְפָּה לְרְאוּתְךָ מְהֵרָה בְּאוֹמָן בְּחַיִּים וְשְׁלוֹם וְשִׂמְחָה.

י"א ה'ת"ל

כ"ז תשרי

תלו

ברוך ה'שם, יום א' תצא תר"ג מעדוועדינקע.

רב חסד וברכה להטיב. ישפיע עליו ועל ביתו אך טוב וחסד.
וכח החסד הנפלא והנורא של ראש השנה שממשיך הידע
ענין ראש השנה לעמקא יגן ויעזר ויושיע לידיד נפשי הותיק
הרבני המפלא הנגיד וכו' מורנו הרב אברהם אבא גרו יאיר
לו ולביתו שלום וחיים וכל טוב, ילכו יונקותם ויהיה כזית
הודם. פניהם ובני בניהם יהיו פשתילי יותים סביב לשלחנם
וכו' אמן פן יהי רצון.

מכתבך קבלתי ידיד נפשי מיד ידידנו הותיק מורנו הרב רבי
אברהם בער גרו יאיר והיה סמוך לכניסת שבת
קדש וקריתיו היטב היטב. והומה עלי לפי, כי ידעתי את
מכאוביו, אך זאת נחמתי בעניי מה שאתה בעצמך הקדמת
רפואה למכה לנחם ולשמח עצמך בדברי תורתו הקדושה של
הנחל נובע מקור חכמה, בפרט מה שדברתי וסחתי עמכם קדם
נסיעתי מהתורה אלמלא מלחא לא הוי עלמא יכול למסבל
מרירותא. וכתבת לי שרק בשבילך גלגל השם יתברך שדברתי
דברי אלה, אף שלפי הדמיון היה עקר הדבור עם רבי יעקב
בר"צ גרו יאיר. ובזה שמחתי ידידי הרבה בראותי נפלאות ה'.
ועצם נפלאות נוראות קדשת תורתו הקדושה שפכחו הגדול
הוא עמי עדין, ומזמין לי דבורים אמתיים בכל פעם לכונן לכל

אחד לתוך נקדת לבבו כפי העת והזמן. ואני בעיני ושפלותי וקטנותי בעיני מאוד מאוד, אבל בכחו הגדול של הזקן שפוקנים דקדשה אני בוטח. עד שפמה פעמים אני רואה בחסדו הנפלאה שמקיים בי המקרא (ישעיה ג) "ה' אלקים נתן לי לשון למודים לדעת לעות את יעף דבר" וכו'.

אהובי חביבי וידידי כבר הקדמתי לדבר עמכם הרבה מה ששמעתי מפיו הקדוש. וכמה ספרים קדושים מלאים מזה והרבה הרבה הראיתכם בעיניכם שהעולם מלא יסורים וצרות ומכאובות ודאגות מדאגות שונות. וכמו שכתוב בספר של"ה הקדוש בדרך חרוזי אין יום וכו' אין רגע בלא פגע אין שנה אין שמטה וכו' עין שם. אבל יותר מזה פתח אדונינו מורנו ורבינו וזכרנו לברכה את עיני לראות זאת עין בעין בכל פעם. ואין חכמה ואין תבונה ואין עצה להנצל מפל זה כי אם לברח להשם יתברך ולתורתו הקדושה, ובפרט לפי שיש שיחתו לפניו יתברך בכל פעם, ובפרט בעת צרה ודחק ובשמרגישין הסרונותיו וכו'.

ועתה בני ראה והבן וחכם וזכר היטב כל מה שדברנו בזה. כמה יש לנו לשמוח ולהתחזק ולבטח בחסדו יתברך. ולהזכיר את עצמו בכפלים, כמה וכמה גבר עלינו חסדו שנצלנו מלהיות מתנגד וחולק על הצדיק יסוד עולם שהוא בחינת ברית מלח עולם שכל המתקת מרירותא דעלמא על ידו. ומה היינו עושים אם אחרי כל הפגעים האלה רחמנא לצלן מעתה היינו מחלקים חס ושלום מחיותנו ושרשנו ותקותנו, לולי ה' שהיה

לָנוּ וכו', בְּרוּךְ ה' שְׁלֹא נִתְּנָנוּ טָרַף לְשִׁנְיָהֶם. וְלִמְעַן הַשֵּׁם יִתְּבַרַךְ
 אֵל יִזְקֵנוּ בְּעֵינֵיךָ דְבָרִים הָאֵלֶּה אַף עַל פִּי שְׁדַבְּרָנוּ בָּהֶם כַּמָּה
 פְּעָמִים, וְתַקִּים (מִשְׁלֵי כג) "אֵל תָּבוֹז כִּי זָקְנָה אַמְךָ" כְּמוֹ שְׁדַרְשׁוּ
 רַבּוֹתֵינוּ ז"ל, כִּי מֵאַחַר שְׁאַתָּה רוֹאֵה שֶׁהַמֶּלֶךְ זָקֵן וְכִסִּיל מִתְגַּבֵּר
 בְּכָל עֵת פְּאֵלוֹ הֵם חֲדָשִׁים, מִה שְׁבִיאָמַת הֵם דְּבָרִים יְשָׁנִים
 וְכַלּוּוּיִים, וְאֵינוֹ מִתְבַּיֵּשׁ לְהִתְגַּבֵּר עַל הָאָדָם בְּכָל יוֹם מִחֲדָשׁ וְכַמוֹ
 שְׁאַמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל, מִכָּל שָׁפָן אֶלְפֵי אֶלְפִים קִלְיֹחֹמֶר כַּמָּה
 וְכַמָּה אָנוּ מְחִיבִים לְשִׁים לֵב וְלִהְיֵאֱמִין לְדַבְּרֵי תוֹרַת אֱמֶת
 הַמִּתְחַדְּשִׁים בְּכָל יוֹם, לְחֹזֵר בְּכָל יוֹם דְּבָרֵי תוֹרָתוֹ הַקְּדוּשִׁים
 וְשִׁיחוּתָיו הַקְּדוּשׁוֹת וְעֲצוּתָיו הַעֲמֻקּוֹת וְהַנּוֹרְאוֹת מְאֹד מְאֹד.
 וְהַעֲקָר שְׂיֵהִיָּה בְּעֵינֵיךָ בְּכָל יוֹם חֲדָשִׁים מִמֶּשׁ, כִּי הֵם חֲדָשִׁים
 מִמֶּשׁ בְּאֵמַת בְּכָל יוֹם בְּכַחֲנִית חֲסָדֵי ה' כִּי לֹא תִמְנֹו וְכו', חֲדָשִׁים
 לְבַקְרִים רַבָּה אֱמוּנָתְךָ. כִּי הֵם נוֹבְעִים מֵהַזְקֵן שְׁבִיזָקִים שְׁאַמֵּר
 שֶׁהוּא זָקֵן מְאֹד, וְהוּא תִינּוֹק וְיִנִּיק לְגַמְרֵי וְכו'. הַנְּשַׁמֵּעַ כְּזֹאת,
 תִּהְיֶה לְאֵל יֵשׁ וְיֵשׁ לָנוּ עַל מִי לְסַמֵּךְ. וְלִמְעַן ה' יִתְּבַרַךְ שֶׁתְּכַבֵּד
 אֶת אֲשֶׁתְּךָ הַיְקָרָה שֶׁהִיא מְגֻזַּע הַזְקֵן וְכו' הַזֶּה, וּמְגֻזַּע קְדוּשִׁים
 הַרְבֵּה. מִכָּל שָׁפָן שְׁלֹא תִצְעָרָה חֵם וְשָׁלוֹם בְּשׁוֹם דְּבָר. וּבִטַח בַּה'
 כִּי לֹא יַעֲזֹב אוֹתְךָ. וְאֲשֶׁר זָכָה אוֹתְךָ לְהִתְדַבֵּק בְּכַת טוֹבִים
 וְקְדוּשִׁים כְּמוֹתֶיהָ, וְנִצְלָתָ מִמֶּה שְׁנִצְלָתָ כִּידוּעַ לָךְ, הוּא יִזְכֶּה
 אוֹתְךָ בְּרַחֲמָיו הַעֲצוּמִים לְהוֹלִיד מִמֶּנָּה בְּנִים וּבְנֵי בְנִים, כִּי הַרְבֵּה
 רוּחַ וְהִצְלָה לְפָנָיו. כִּי גַם זֶה מִסְגָּל לְבָנִים לְבָלִי לְצַעֲרָה חֵם
 וְשָׁלוֹם כָּלָל. אִדְרָבָה לְנַחֲמָה וּלְשִׂמְחָה בְּכָל עֵת, וְכַמוֹ שְׁמַצִּינוּ
 בְּאַלְקָנָה וְחִנָּה הֲלֹא אָנֹכִי טוֹב לָךְ וְכו'. עַד שְׁזָכּוּ לְהוֹלִיד אֶת
 שְׂמוּאֵל, וּבַת מֵאָה וְשָׁלְשִׁים שָׁנָה הִיְתָה. מִכָּל שָׁפָן וְכָל שָׁפָן

שְׁתַּהֲלֶה לְאֵל הַיָּמִים עֲדִין רָאוּי לְהוֹלִיד כִּמְהֵרָה בְּנִים בְּעֶזְרַת ה' יִתְבָּרַךְ. וְה' אֲשֶׁר פָּקַד אֶת שָׂרָה רַחֵל וְחַנָּה הוּא יִפְקֹדֵם בְּרַחֲמִים מְהֵרָה בְּיָרֵעַ שֶׁל קִימָא לְעִבּוּדְתוֹ וְיִרְאָתוֹ. וַיִּקְיֵם בָּהֶם הַהַפְטָרָה שֶׁל פְּרָשָׁה זֹאת שֶׁהוּא "רְנִי עֲקָרָה לֹא יִלְדָה וְכוּ' כִּי רַבּוּ בְנֵי שִׁמְמָה" וְכוּ'. מִכָּל שָׁפָן וְכָל שָׁפָן שֶׁהִיא אֵינָה עֲקָרָה כָּלָל. רַק לְכָל עֵת וְכוּ' עֵת לְלֶדֶת וְכוּ'.

וְלֵעֵת עֵתָה חֲזַק וְאַמִּץ וְתִרְגֵּל עֲצֻמָּךְ לֵילֶךְ בְּדַרְכֵי הַקְּדוּשׁוֹת לְהַתְפַּלֵּל בְּכוֹנָה וְלִקְשֹׁר מַחְשַׁבְתְּךָ אֶל דְּבוּרֵי הַתְּפִלָּה בְּקִשְׁרֵי אַמִּיץ וְחֲזֵק, וְלֹא תִהְיֶה עֲלֶיךָ הַתְּפִלָּה כְּמִשְׁאֵי חֶסֶד וְשָׁלוֹם, וְתִלְמַד בְּכָל יוֹם וּבְפֶרֶט פּוֹסְקִים וּסְפָרֵי הַקְּדוּשִׁים, וְתֹאמַר תְּהִלִּים וְתַפְלוֹת בְּכוֹנָה, וְתִפְרֹשׁ שִׁיחַתְךָ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם, וּבְיוֹתֵר תִּתְחַזֵּק הַרְבֵּה לְשַׁמַּח נַפְשְׁךָ בְּכָל עֵת, וְתִחַזֵּק עֲצֻמָּךְ בְּכַתְחוֹן חֲזֵק בְּחֶסֶד יִתְבָּרַךְ כִּי לֹא יַעֲזֹב אֶתְכֶם, כִּי עַם ה' הַחֲסֵד וְהַרְבֵּה עֲמוֹ פְדוּת.

דְּבָרֵי אוֹתְכֶם בְּאֵמַת לְנֶצַח וּמַעֲתִיר בְּעַדְכֶם וּמִצְפָּה לְיִשׁוּעַתְכֶם
מְהֵרָה וּמְחַפָּה לְרִאוּתְךָ מְהֵרָה בְּשִׂמְחָה וְחַיִּים וְשָׁלוֹם.

וְעַתָּה אֲבָרְכֶם

וְשָׁלוֹם רַב לְיָדֶיךָ נַפְשִׁי וְלִבִּי הַיְּתִיק הַנְּגִיד פְּרִי קִדְשׁ וְכוּ', מוֹרְנוּ
הַרְבֵּה אֲבָרְכֶם בְּעַד שִׁיחָה עִם כָּל יוֹצְאֵי חֻלְצֵי שִׁיחוֹ.

הַיָּמִים יִתְבָּרַךְ יִחַזֵּק לְבָבוֹ בְּתוֹרָה וְתַפְלָה וְצַדִּיקָה וּמַעֲשִׂים
טוֹבִים, וְיִזְכֶּה לֵילֶךְ בְּדַרְכֵי אֲבוֹתָיו הַקְּדוּשִׁים, וְיִתְחִיל
בְּכָל יוֹם מְחַדֵּשׁ, וּבְפֶרֶט בְּיָמֵים הַלְלוּ שְׁצָרִיכִים לְצַפּוֹת עַל רֹאשׁ
הַשָּׁנָה הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה שְׁנוֹזְכָה שִׁיחַדֵּשׁ עֲלֵינוּ שָׁנָה טוֹבָה עֲדֵי

נזכה לחיים ארכים חיים טובים שפרכו הזקנים הקדושים את
הזוג הקדוש. אשרי המחפה לזה, אשרי הזוכה לזה, אשרי און
ששומע כל אלה, אשרינו שאנו מאמינים ומרגישים מעט עמקות
נוראות קדשת דברים האלה שלא נשמעו מעולם, וכלם עולים
עד רום גבהי שמים הרמים ולעלא ולעלא וכו' ויורדים עד
התהום להחיות אותנו את כל אחד ואחד באשר הוא שם. מי
שמע פזאת מי ראה פאלה, עד הגה עזרנו רחמיק וכו', לבלי
לשכח לגמרי חס ושלום את כל הנוראות האלה ולעסק בהם
להדפיסם להפיץ מעינותיו חוצה, בן יוסיף ה' חסדו עמנו כהנה
וכהנה יותר ויותר שנוזכה לקיים דבריו הקדושים ולילך בהם,
ולהאיר פני תבל באורו הגדול והנורא, ושפת אמת תכון לעד
וכו'.

121 הנ"ל

כ"ח תשרי

תלו

ברוך השם, יום א' תבוא תר"ג אומאן.

רב חסד ומרבה להטיב, ירבה חסדו וטובו עמו להטות לכבו
אליו ויחזקו ויאמצו בהתחזקות דקדשה להגביר הטוב על הרע
להנמאות לתחנה, ויכתב ויחתם בתוך הקבוץ הקדוש בספרן
של צדיקים לחיים טובים לחיים ארכים ולשלום לאהובי בני
חביבי הותיק הרבני וכו' מורנו הרב יצחק שיחיה עם כל יוצאי
חלציו שיחיו.

ביום ה' כי תצא העבר באתי לפה בשלום בעזרת ה' ותברך
והייתי מצפה לידיעה טובה מידידנו רבי נחמן, ותהלה

לֹאֵל הַיּוֹם בֵּין הַתְּפִלָּה וּבֵין הַלּוּכֵי עַל צִיּוֹן הַקְּדוּשׁ בָּא אֵלַי מְבֹשֵׁר
 מוֹב הוּא רַבִּי נַחֲמָן בֶּר"מ הִכְהִין מִקְהֶלֶתְכֶם, וְהוֹדִיעַ לִי יְשׁוּעַת ה' /
 שְׁפָכָר בָּא רַבִּי נַחֲמָן בְּשָׁלוֹם עִם עֲשָׂרִים כֶּסֶף. מֵה נָשִׁיב לָהּ כָּכָל
 אֲשֶׁר גָּמְלָנוּ עַד הַנָּה בְּרַחֲמָיו וּכְרַב חֲסָדָיו אֵלֵינוּ מֵלֹא וְכו', כִּי
 מְאֹד הָיוּ עֵינַי כְּלוֹת לְשִׁמְעַת הַטּוֹב מִמֶּנּוּ, בִּפְרָט שֶׁהוּא קֹדֶם רֹאשׁ
 הַשָּׁנָה. מוֹב לְהוֹדוֹת לָהּ אֲשֶׁר הוֹסִיף חֲסֵדוֹ לְהַבְיִאוֹ לְשָׁלוֹם בְּלִי
 כְּלִיּוֹן עֵינַיִם. חֲסֵדוֹ גָּבַר עָלֵינוּ וְאַמַּת ה' לְעוֹלָם הַלְלוּיָהּ. וְאַחַר כֵּן
 קִבַּלְתִּי מִכְתָּבְךָ בְּשׂוֹרָה טוֹבָה הַזֹּאת, בְּרוּךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר
 עַד כֹּה עֲזָרְנוּ, וְתִבְקַשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְתִמְסַר לוֹ כָּל תְּנוּעוֹתַיִךְ,
 וְהוּא יִתְבָּרַךְ יִגְמַר בְּעֶדְךָ לְטוֹבָה אֲמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן.

וַיִּתֵּן מִזֶּה אֵין פְּנָאֵי לְהַאֲרִיךְ, רַק צְרִיכִין לְהֵאֱמִין שְׁכָל מַה
 שְׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם בְּאִיזָה בְּחִינָה שֶׁהוּא, הַכֹּל רְמוּזִים
 נִפְלְאִים לְהַבִּין פְּעֻלוֹת ה' וְגִדְלָתוֹ עַד אֵין חֶקֶר, בִּפְרָט קֹדֶם רֹאשׁ
 הַשָּׁנָה שְׁצָרִיכִין לְתַת לֵב לְזֶה בְּיוֹתֵר. מִי יִתֵּן שְׁנוּכָה כְּלָנוּ
 לְהַתְּחַדֵּשׁ בְּזֶה רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְטוֹבָה, וְנִשְׁלִיךְ מֵעַלֵינוּ לְגַמְרֵי כָּל
 בְּלִבּוֹלֵי הַדַּעַת וְכו' שְׁמִפְכָּר. כִּי אֵף עַל פִּי כֵּן אֵף עַל פִּי כֵּן
 הַמְּחַשְׁבָה בְּיַד הָאָדָם לְהַטּוֹתָהּ כְּרְצוֹנוֹ, וּבִפְרָט שְׁנוּכָה לְהַרְבוֹת
 בַּתְּפִלָּה וּבִקְשׁוֹת וְשִׁיחוֹת בֵּינוּ לְבֵין קוֹנֵנוּ וּלְהַתְּחִיל לְהַרְגִיל עֲצֻמוֹ
 בְּכָל יוֹם לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלוֹת, כִּי זֶה יְסוּד מוֹסֵד וְעוֹלָה עַל
 הַכֹּל. אֲשֶׁרֵי שִׁיאֲחִזוּ בָּזֶה, וַיֵּשׁ לִי תְהִלָּה לֹאֵל הַרְבֵּה הַרְבֵּה לְדַבֵּר
 בָּזֶה, אֵךְ קִצְרָה הִירִיעָה וְאֵין הַפְּנָאֵי מִסְכִּים.

דַּבְּרֵי אֲבִיד הַמְּצַפָּה לְרֹאוֹתְךָ בְּשִׂמְחָה מְהֵרָה.

וְתִפְרָם בְּשָׁלוֹם יְדִידֵי הַנְּתִיק מוֹרְנוּ הָרַב נַחֲמָן סוֹחֵר שְׂחִיחָה, אִם עֲדִין לֹא יֵצֵא מִבֵּיתוֹ תִּרְאֶה שְׂחִיחָה עִמּוֹ אִיזָה סְחוּרָה אֶחָד אוֹ שְׁנַיִם עַל כָּל פְּנִים, כִּי אֲנִי צָרִיךְ מְאֹד לְרֹאוֹתָם קִדְמָה שְׂחִיחָתָם הָעוֹלָם לְפָנֶיךָ מִטְעָמִים, וְאִם אֶפְשֶׁר שְׂחִיחָה בְּהוֹצָאָה קִלָּה עִם כָּל הַחֲמֻשָּׁה עֶשֶׂר כְּמִכְתָּבְךָ מֵה טוֹב, וְהֵשֶׁם יִתְפָּרֵךְ וַיִּגְמַר הַכֹּל לְטוֹבָה.

וּנְפִלְאֹתַי שְׁלֹא כְּתִבְתָּ לִי פְרִישֵׁת שְׁלוֹם מִיְדִידֵינוּ רַבִּי נַחֲמָן גֵּרוֹ יְאִיר נֶכֶד אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ זְכַר צַדִּיק לְבָרְכָה, וְגַם מִרַבִּי יוֹסֵף, וְתִשְׁלַח לִי יְדִיעָה מֵהֶם עַל יְדֵי רַבִּי נַחֲמָן אוֹ עַל יְדֵי מִכְתָּבְךָ, וְאֲנִי תָמִיד אֵיחָל לִישׁוּעַת ה' בְּכָל הַדְּבָרִים בְּכָל־וּבְפָרְט וּבְפָרְטֵי פְרָטֵי פְרָטֵי הֵן בְּהַצְמָרְכוֹת הַגְּשָׁמִיִּים הֵן בְּעֶקֶר הַרְפוּאָה וְהַפְּרָנָסָה שֶׁהִיא רְפוּאָת וּפְרָנָסַת הַנֶּפֶשׁ שְׁלִי וְשֶׁל בְּנֵי בֵיתִי וְשֶׁל כָּל הַנְּלוּיִם וְשֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל, כִּי צָרְכֵינוּ מְרַבִּים מְאֹד מְאֹד אֲשֶׁר אֵי אֶפְשֶׁר לְפָרְטָם, אֲכַל הוּא יִתְפָּרֵךְ רַב לְהוֹשִׁיעַ וְאֵלָיו כָּל תְּקוּוֹתֵנוּ בְּכַחוֹ שֶׁל הַזְּקֵן שֶׁבְּרַךְ אֶת הַבָּנִים בְּחַיִּים טוֹבִים וְחַיִּים אַרְכִּים, נְגִילָה וְנִשְׁמָחָה בִישׁוּעַתוֹ אֲמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן.

וַיִּפְרָם בְּשָׁלוֹם כָּל בְּנֵי בֵיתִי בְּבִרְסָלָב וּבְשָׁלוֹם כָּל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ שְׂחִיחָיו, וְקַבַּל רְצוּף פֶּה אֲנֵרֶת מ... וְאִם אֶפְשֶׁר שְׂחִיחָה עִמּוֹ לְטוֹבַת חֲתָנוּ מֵה טוֹב בְּפָרְט לְהִבְיֵא לוֹ הַחֲפָצִים שְׁלוֹ עַל יוֹם־טוֹב הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה, כִּי אֵיךְ שֶׁהוּא אֵף עַל פִּי כֵן רְצוֹן הֵשֶׁם יִתְפָּרֵךְ וְרְצוֹן רַבְּנוּ ז"ל שְׂחִיחָתָם נְפִישׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׂכָנִים אֵל הַקְּבוּץ הַקְּדוּשׁ וְאַתָּה מְרוֹם לְעוֹלָם ה'.

מַרְבֵּי אֶפְרוֹם בֶּן רַבִּי נִפְתָּלִי קִבְּלָתִי מִכְּתָב בְּמִשְׁעָה־רֵוִן שְׂאֵכְתָב לְךָ שֶׁתִּקְנֶה לּוֹ לְוֹלָבִים וְהַדָּסִים פְּשָׁרִים וּמַהֲדָרִים, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִזְכְּנוּ פִלְגּוֹ לְהִיּוֹת בְּכֻלָּל נֶעַר בּוֹכָה עַד שְׁנֹזְפָה לְאַתְרוּג מַהֲדָר עִם כָּל מִינָיו, מִי יִתֵּן שְׁנֹזְפָה לְהַרְיֵחַ הַרְיֵחַ טוֹב שֶׁל כָּל הַמְצוּוֹת הַקְדוּשׁוֹת, וּבִפְרָט הַמְצוּוֹת הַקְדוּשׁוֹת שֶׁל הַחֹדֶשׁ הַקְדוּשׁ הַזֶּה הוּא חֹדֶשׁ תְּשָׁרִי הֵבֵא עֲלֵינוּ לְמוֹכָה אָמֵן.

מכתבים דשנת ה' אלפים תר"ד

כ"ט תשרי

תלח

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם א' הוֹשַׁעְנָא רַבָּא תר"ד.

גַּמַר חֲתִימָה טוֹבָה לְנִצּוּחַ לְבָנֵי שִׁיחָה עִם כָּל בְּנֵי בֵּיתוֹ שִׁיחִיו.

מִכְּתָבְךָ קִבְּלָתִי הַיּוֹם קִדְּם בְּרוּךְ שְׂאֵמֶר, וּקְרָאתִיו תִּכְרַף וְאַף עַל פִּי שְׂלֵא הָיָה הַפְּנָאִי מִסְכָּיִם. וְגַדְל צַעְרֵי תוֹכֵל לְהַכִּיֵּן. בִּפְרָט שֶׁהִגִּיעַ אֵלַי בְּעַת שְׁהִיִּיתִי חָשׁ בְּמַעִי, וְאַנִּי מִכְּרַח לְהַתְפַּלֵּל עִם הַצַּבּוּר בְּיוֹם כְּזֶה. וּבְעֵצָם בְּלַבּוּל טְרַדַת דַּעְתִּי וְחִלְשׁוֹתֵי הַגִּיעֵנִי מִכְּתָבְךָ הַטּוֹב. אֵךְ אֵף עַל פִּי כֵּן אֲנִי מֵאֲמִין שֶׁהַכֵּל לְמוֹכָה. הַסֵּף שֶׁלְשָׁה רוּבֵל כֶּסֶף וְחֻצֵי קִבְּלָתִי וְחֻלְקָתִי כִרְצוֹנְךָ, זְכוּת הַצְּדָקָה תַעֲמֹד לִימִינֶךָ לְהַצִּילֶךָ מֵעַתָּה מִכָּל רַע. וּבְקִשְׁתִּי בְּתַחֲנוּנִים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוֹשַׁע נָא בְּשִׁבְלֶךָ, וְגַם בְּקִשְׁתִּי שְׂאֵדַע מַה לְהַשִּׁיבֶךָ. אֵךְ גַּם עַתָּה אֶתָּה צְרִיךְ לְהַחִיּוֹת עֲצֻמְךָ מַה שֶׁעַל כָּל פְּנִים אֵין אֶתָּה מִתְנַגֵּד עַל אִמַת כְּזֶה. כִּי בְּאִמַת יֵשׁ גְּרוּעִים מִמֶּךָ הַרְבֵּה הַרְבֵּה וְעַדִּין הֵם מִתְנַגְּדִים גְּדוֹלִים, וְהֵם

מזיקין לעצמן ולהעולם יותר מרפוי הקלקולים שלהם. בריך רחמנא דפלטך מחדא ברוך ה' שהצילך מאסרן שלא להיות מתנגד על כל פנים. תאמין לי שהיו לי עתים שעברו עלי כמותך ממש ויותר מזה. ואז דיקא שמעתי מפיו שאמר לי זאת. ברוך אלהינו שבראנו לכבודו והבדילנו מן התועים. אין צווייען אויף מיר וואלט איר גקריגט ונשנית, עלי הייתם חולקיםן וכו' וכו'. ועדיו עדיו אני מחיה עצמי בזה וכל חיותי הוא בזה ויתר מזה אין פנאי לכתב לך. קויתי לה' שיאמר לצרותיך ולצרותינו די וימהר להושיעך מהרה פי לא לנצח יריב וכו'.

ועתה אתה אינך צריך לחשב שום מחשבות אוף לצאת ידי חובת היום, רק לדלג על היום. נאר אפערשפרינגען ודלגן בכל מה שתוכל. ואל תחשב על מה שעבר מפל-שפן שלא לחשב כלל על להפא. און מע האט גאר ניט צו מאן. סע וועט אלץ איבער פליהין. און מיר האפין אף אימיצין צו דופין. גאט איז גרויס און גרויס און מע ווייסט גאר ניט און פירט תמיד אויס. אף ראש השנה ביסטו גיווען און וועסט זיין נאין שום דבר לעשות הפל יעבור לנו ויש לנו על מי לסמוך ה' גדול וגדול ולא יודעים והוא מנצח תמיד, היית בראש השנה (גם תהיה). בעזרת השם יתברך, והכל יתהפך לטובה על ידי הנגון של ע"ב נימין ויקים "ביום ההוא יבקש עוון ישראל" שיבקשו ויחפשו העוונות כדי שהתהפכו לזכיות. ואינגו, שיכללו באין סוף כי הירידה הוא תכלית העליה, ואל תדחק את השעה כלל. ואל תתחיל לחשב כלל. ומה שעושין עמך אל תסתכל על זה כלל, נאר איבער

גִּישְׁפְּרִינְגֵּעַן [לעבר בדלוג], וְשִׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה יִשְׂגוּ וְכוּ'. וְגַם עֵתָה אַתָּה צָרִיךְ לְהַפְדֵּי הַיְגוֹן וְאֲנַחָה לְשִׁמְחָה גְדוֹלָה. וְכֹל מֵה שְׂאֵתָה גְרוּעַ יוֹתֵר בְּעֵינֶיךָ אַתָּה צָרִיךְ לְשִׁמַּח בְּזֶה בְּיוֹתֵר, וְלְהַפְדֵּי עֵצָם הַיְגוֹן וְאֲנַחָה לְשִׁשׁוֹן וְלְשִׁמְחָה שְׁגָרוּעַ בְּזֶה זְכָה לְהִיּוֹת עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְלְהַשְׁתַּטַּח עַל הַצִּיּוֹן הַקְדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא בְּזֶה שְׂלֵא הִיָּה לוֹ שׁוּם הַסְתַּפְלוּת בְּזֶה הָעוֹלָם, וְכֹל הָעוֹלָם אֵינּוּ עוֹלָה אֶצְלוֹ כְּהַרְף עֵין וְכוּ'. וְהוּא יָכוֹל לְהוֹצִיא כָּל הָעֵשְׂרָה מִיְּמֵי חַצִּים וְכוּ' וְלִרְפְּאוֹת הַכֹּל וְכוּ'. וְזֶהוּ הַפְּרוּשׁ הָאֲמֵתִי שֶׁל "שִׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה יִשְׂגוּ וְנָסוּ יְגוֹן וְאֲנַחָה" שְׁגָלָה הוּא זְכוּרָנוּ לְבִרְכָה, לְהַפְדֵּי כָּל הַיְגוֹן וְאֲנַחָה לְשִׁשׁוֹן וְלְשִׁמְחָה הַיְנוּ בְּנֵ"ל. וְהֵבֵן הַיֵּטֵב לְשִׁמַּח בְּזֶה הַרְבֵּה וְלִכְלִי לְהַתְחִיל לְחַשֵּׁב כִּלְלֵי רַק לְדַלֵּג עַל הַהַרִים וְלִקְפֹץ עַל הַגְּבָעוֹת שֶׁהֵם הַמְדוּדוֹת שֶׁל הַנְּגוֹן וְכוּ'. אֲבָל אֲנַחְנוּ צָרִיכִים רַק לְדַלֵּג כְּפִשׁוּטוֹ בְּנֵ"ל נֶאֱדָר אֵיבֵר גִּישְׁפְּרִינְגֵּעַן. אוֹן, טַאקִי פֶּאָרַט הָאָפּ [בַּק לְדַלֵּג וּבְכֹל זֹאת בְּאֵמֶת בַּק שִׁמְחָה].

דברי אביך.

מן אפריל

ל' תשרי

תלט

בְּעֹזֶרֶת הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ, יוֹם ד' נח ראש חדש חשוון תר"ד ברסלב.
שְׁלוֹם לְאַהוּבֵי יְדִידֵי כְּנַפְשֵׁי הַרְבֵּי הַנְּגִיד הוֹתִיק פְּרִי צִדִּיק וְכוּ'.
מוֹרְנוּ הַרְבֵּי רַבִּי אַבְרָהָם דָּב בְּעַד שִׁיחִיה. לוֹ וְלִבִּיתוֹ וְלִכְּלֵ
וְיוֹצֵא חֲלָצִיו שִׁיחִיו שְׁלוֹם וְחַיִּים וְכֹל טוֹב אָמֵן.

תְּהִלָּה לְאֵל עֲבָרוּ יְמֵי הַחֵג בְּשְׁלוֹם וּבְשִׁמְחָה קָצַת. וְאִמּוֹ
תְּחִיה וְאַחֲוֹתוֹ תְּחִיה וְגִיסוֹ וְיוֹצֵא חֲלָצִיו שִׁיחִיו תְּהִלָּה

לְאֵל בְּחַיִּים וְשָׁלוֹם. הַשֵּׁם יִתְפָּרַד יוֹכֵם לְפָרְנָסָם בְּכָבוֹד וּבְחַיִּים
וְשָׁלוֹם וַיָּקִים מְהֵרָה בְּכַלְכֶּם וּפְרֵי הָאָרֶץ לְגֵאוֹן וּלְתַפְאֲרַת אָמֶן בֶּן
יְהִי רְצוֹן. וְחֲדָשׁוֹת אֵין לְהַגִּיד. רַק אַף עַל פִּי בֶן אֲנִי מֵאֲמִין וּקְצַת
אָנוּ רוֹאִים חֲדוּשִׁים נִפְלְאִים בְּכָל יוֹם, כִּי הַשֵּׁם יִתְפָּרַד מְחַדָּשׁ
בְּטוֹבוֹ בְּכָל יוֹם תְּמִיד מַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית. וְהַשְּׁנוּיִים בְּכָל יוֹם לְמִי
שְׁמָשִׁים לֵב לְהִסְתַּפֵּל עַל זֶה וְהַפֵּל רְמוּזִים לְהַזְכִּירָנוּ לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו
יִתְפָּרַד כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב בְּהַתּוֹרָה "וַיְהִי מִקֵּץ זַפְרוֹן", לְאֲדַבְּקָא
מַחֲשַׁבְתָּהּ בְּעֵלְמָא דְאֲתִי בְּכָלֵל וּבְפָרְט לְהַגְדִּיל דְעֵתוֹ בְּכָל יוֹם עַל
הַרְמוּזִים שֶׁהַשֵּׁם יִתְפָּרַד מְרַמֵּז לוֹ. כִּי הוּא יִתְפָּרַד מִצְמִצְמִים אֶת
עֲצָמוֹ מֵאִין סוּף עַד אֵין תְּכֵלִית וְכוּ' וְכוּ'. שִׁימוּ לְבַבְכֶם הַיִּטֵּב
הַיִּטֵּב לְכָל תּוֹרָה וּלְכָל שִׂיחָה וּלְכָל רְמוֹז שֶׁבְּתוֹרָתוֹ הַקְּדוּשָׁה
וּמַעֲשֵׂיוֹת שָׁלוֹ וְכוּ'. אֲשֶׁרֵי שִׂיאֲחוֹ בְּהֵם. הַפֶּד בְּהֵם וְהַפֶּד בְּהֵם
וְתִלְמָדוּ אוֹתָם בְּכָל יוֹם וְשִׁימוּ לְבַבְכֶם אֵלֵיהֶם, כִּי לֹא דָבָר רִיק
הוּא מֵה שֶׁהַשֵּׁם יִתְפָּרַד גְּלָה לָנוּ בְּדוֹר הַזֶּה עַל יְדֵי רַבְּנוּ הַקְּדוּשׁ
וְהַנּוֹרָא זֵכֶר צְדִיק וְקְדוֹשׁ לְבָרְכָה. וְאֵל יִתְיַשְׁנוּ חַס וְשָׁלוֹם
בְּעֵינֵיכֶם כִּי הֵם חֲדוּשִׁים חֲדָשִׁים נִפְלְאִים וְנוֹרָאִים מְאֹד מְאֹד,
וּמִתְחַדָּשִׁים בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּקוֹרָאִים וּמְכַרְיִים וּמְגַלִּים
אֱלֹהוֹתוֹ בְּעוֹלָם שְׁמַלְא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וּמוֹרִים דְרָף יִשְׂרָה
וְעֲצוֹת נוֹרָאוֹת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד בְּכָל מְקוֹם שֶׁהוּא. וּרְצוֹנֵי חֹק
מְאֹד לְהֶאֱרִיךְ וּלְהִרְחִיב הַדְּבוּר בְּזוֹה. כִּי רַק בְּזוֹה צְרִיכִין לְדַבֵּר בְּכָל
יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שְׁעָה. כִּי חוּץ מִזֶּה הַפֵּל הַבֵּל, הַבֵּל הַבֵּלִים
אֵין בּוֹ מִמֶּשׁ. (חֶסֶד מִפְּאֵן וּלְהֵלָאָה גַּמַר הַמְּקַתֵּב הַזֶּה).

תמ

ברוך השם, יום ה' נח תר"ר פרסלב.

שלום וחיים וכל טוב לידידי הוטיק המפלג וכו' מורנו הרב
אפרים גרו יאיר, עם כל בני ביתו שיחיו.

תהלה לאל עברו ימי החג בשלום, בריך רחמנא דסיען עד
פאן. עתה פאתי להזכירו שיראה להשתדל לגבות
המעות המגיע לי בעד הספרים. בפרט אצל ידידי הנגיד מורנו
הרב צבי הירש בן רבי י"ט גרו יאיר מקראקא, פי הבטחתו היא
אצלי כמאן דמנח בקפסא. אך לזרוזי יתרא קאמינא. פי אני
מכרח עתה למעות פי אני בעל חוב גדול מעסק זה, באשר כבר
ספרתי לכם קצת, וכעת עדין אין לי שום ידיעה מעסקנו. ולא
הגיע לנו שום דבר מחפצנו. אך לה' הישועה והתקוה שפקרוב
אקבל פראוי. ולעת עתה אין דעתי צלולה מחמת זה, פי איני
יכול לשית עצות בנפשי איך להתנהג עד שיגיע אלינו החפצים
שלנו הידועים לך. ואין לנו על מי להשען פי אם על אבינו
שבשמים.

לעת עתה אני בעל חוב גדול. ופרנסתי דחוקה והוצאותי
מרבים, השם יתברך ירחם. ועליך לעשות כל מה
דאפשר למזבת העסק ולמזבת פרנסתי פי הם נוגעים זה בזה.
עליך לעשות את שלך בכל פחד, ולשלח לי מיד הן מרבי צבי
הנ"ל הן בעד שאר הסחורה שמסרתי בידך, הן מה שתוכל
לגבות לצורך פרנסתי. הכל תשלח מיד, פי השעה צריכה לךך.

וה' יגמר בעדך לטובה, ויפרנס אותך בכבוד, וישלח רפואה שלמה לזוגתך תחיה. ותזכה לגדל כל יוצאי חלצריך שיחיו בכבוד לארך ימים ושנים טובות, באפן שתזכה לילך בדרךי ה' באמת. בדרכים קדושים שקבלנו מגאון עזנו, אדוננו מורנו ורבנו זכר צדיק וקדוש לברכה, ולהוסיף בכל יום קדשה ודעת ולהיות בכל יום כבירה חדשה ממש. באשר הוא באמת פמו שמברכין על זה הנותן לעוף פח. פמו שאמרו זכרונם לברכה ומוכא בדרביו ז"ל מזה. ונפשי ונפשך יודעים מאד כמה וכמה אנו צריכים לברך כמעט בכל שעה הנותן לעוף פח, שנותן פח לעוף פמוני וכמוך ולכל אנשי שלומנו לסבל ולשא מה שנושאים אשר כמעט כשל פח הסבל, לולא ה' עזרתה לנו כמעט וכו' ולולא תורתך שעשעי וכו'. על פן בהכרח להרגיל עצמו לקיים דבריו עליו השלום שהזהיר מאד מאד לכלי להיות זקן חס ושלום, רק להתחדש בכל שעה מכל שפן בכל יום ויום ולהרגיל עצמו מאד במדת השכחה, שמצד זה היא יפה מאד מאד לשכח בכל עת מה שעבר עד הנה. ולכלי להעלות על הדעת כלל מה שעבר. ואם גם עתה נעשה מה שנעשה ואין יכולים לעשות חובותינו חובת היום, על כל פנים נגילה ונשמחה בישועתו, מה שלא עשנו לעובדי כוכבים והבדילנו מן התועים וכו', ולהתחיל מעתה לכסף ברצונות טובים וחזקים להשם יתברך ותורתו. והטוב בעיניו יעשה עמו, פי כל עסקי זה העולם ותאוותיו וטרדת הפרנסה הפל הכל הכלים, הכל הכלים הפל הכל. והלחם והמלבוש שירצה השם יתברך לתן לנו, בודאי יתן בידו הטובה ברחמיו וחסדיו בלי רבוי עסקים ומרדות. פי רק הוא

יִתְפָּרֵד זֶן וּמִפְרָגִים וְכוּ' עַד שְׁנוּזָכָה לְקִיָּם בְּאַמֶּת כִּי בּוֹ יִשְׁמַח לְבַנּוֹ
כִּי בָשִׁם קָדְשׁוֹ בְּמַחֲנֵנוּ וְכוּ'. אֲמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן.

וְתוֹדִיעֵנִי מִשְׁלוֹם כָּל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ וּמִשְׁלוֹמֵךְ הַטּוֹב

וּמִשְׁלוֹם בְּנֵיךְ שְׂיַחְיָה, בְּפִרְט מִשְׁלוֹם בְּנֵיךְ יְדִידֵי

רַבִּי יַחִיאֵל גֵּרוֹ יְאִיר, וְזוּגְתּוֹ תַּחְיָה. וְגַם תּוֹדִיעֵנִי מִיְדִידֵינוּ הַתּוֹתִיק

מוֹרְנֵנוּ הָרַב נַחֲמָן בֶּן חֵיָה זְכוֹרָנָה לְבִרְכָה נֶכֶד אַדְמוֹ"ר ז"ל אִם

כְּבָר נָסַע מֵאַתְכֶּם, וּמָה פָּעַל אֵצֶל מַחְתָּנֵנוּ וְאַצְלָכֶם, וְאִם הוּא

עָדִין אֵצְלָכֶם. תִּפְרָם בְּשְׁלוֹמוֹ בְּאַהֲבָה מֵאִתִּי וּמְכָל אַנְשֵׁי־שְׁלוֹמֵנוּ,

וּבְפִרְט מִשְׁלוֹם זוּגְתּוֹ תַּחְיָה וְיוֹצְאֵי חֲלָצֵיו שְׂיַחְיוּ מִטּוֹלְטָשִׁין. כִּי

רַבִּי נַחֲמָן מִטּוֹלְטָשִׁין הוּא כְּעַת בְּבֵיתִי, וְאָמַר, שְׂזוּגְתּוֹ תַּחְיָה,

בְּקִשָּׁה אוֹתוֹ מְאֹד לְפָרֵם בְּשְׁלוֹם בְּעֵלָה רַבִּי נַחֲמָן הַנ"ל. הַשֵּׁם

יִתְפָּרֵד יַצְלִיחוּ וְיָשׁוּב לְבֵיתוֹ בְּשְׁלוֹם, וְיִזְכָּה לְעַסֵּק בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה

כָּל יְמֵי חַיָּו כְּנֹאָה לְאַבּוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים. יֵתֵר מִזֶּה אֵין פְּנְאֵי

לְהֵאָרִיךְ.

דְּבָרֵי אוֹהֲבֵךְ בְּאַמֶּת לְנֶצַח וּמְצַפֵּה לְתִשׁוּבַתְךָ מֵהֵרָה וּמַעֲתִיר

בְּעַדְכֶם.

מִן אֲבִרְסָלָה

וְתִפְרָם בְּאַהֲבָה בְּשְׁלוֹם יְדִידֵי הַנְּגִיד מוֹרְנֵנוּ הָרַב צְבִי הַנ"ל

עִם כָּל בְּנֵי בֵיתוֹ וְיוֹצְאֵי חֲלָצֵיו שְׂיַחְיוּ, וּבְשְׁלוֹם כָּל

אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ. וּבְפִרְט בְּשְׁלוֹם חוֹתְנֵךְ יְדִידֵי גֵרוֹ יְאִיר. וְתִקְבַּל מִמֶּנּוּ

מָה שְׂמֻנֵיעַ מֵאִתּוֹ כְּמִדְמָה סֵךְ יו"ד זְהוּבִים וְתִשְׁלַחֵם לִי בְּתוֹךְ

הַמְּעוֹת שֶׁתִּקְבַּל. גַּם תִּשְׁלַח לִי הַמְּעוֹת בְּעַד הַבִּיידִיל כְּפִי מָה

שֶׁתּוֹכַל לְגַבּוֹת. אֵךְ בְּלִי קַטְמוֹת וּבְזִיזוֹנוֹת חֵם וְשְׁלוֹם לְקִיָּם אֵל

יִבְשׁוּ וְכוּ'. רַק חַיִּים וְשְׁלוֹם אֲמֵן.

תמוא

בְּעֹרַת הַשֶּׁם יִתְבָּרַךְ, אֹרֵךְ יָמֵיךָ וְיָמֵי אֶרְצֵנוּ, אֲנִי שָׂרָה תר"ד לפ"ק
בְּרַסְלָב.

שְׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יִשְׂגוּ וְכו' אֶהְיֶה בְּנֵי חֲבִיבֵי הָרַפְנֵי וְכו' מוֹרְנוּ
הַרְבֵּה יִצְחָק שְׂיִחָה. עִם כָּל יוֹצְאֵי חֲלָצֵינוּ שְׂיִחָיו וּבִפְרֹט לְבָנוּ
נִכְדֵי חֲבִיבֵי הַחַתָּן הַמְּפֹלָא דְדוֹד צְבִי שְׂיִחָה.

ה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְאֱלֹהֵי הָאָרֶץ יְבָרְכֶם בְּבִרְכַת מִזֶּל טוֹב. וְיִהְיֶה
זוּוֹגֵם עוֹלָה יָפָה בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא וְיִקְיָם בָּהֶם בְּרַכַת
אֲבוֹת. וְיֵאל שְׂדֵי יְבָרַךְ אֶתְכֶם וְכו', יִלְכוּ יוֹנְקוֹתֶם וְיִהְיֶה כְּבֵית
הוֹדֵם. וְאַתָּה נִכְדֵי יְדִידֵי דוֹד צְבִי שְׂיִחָה חֲזוּק בְּנֵי וְחֲזוּק מֵעַתָּה
לְהַתְמִיד בְּלִמּוּדֶךָ וּלְהַכְנִים רֵאשֶׁן וְכָל מַחְשְׁבֹתֶךָ בְּתוֹךְ הַלְמוּד.
וְלֹא תִהְיֶה בְּעַל מַחְשְׁבָה חֵם וְשְׁלוֹם לְחִשׁוֹב מַחְשְׁבוֹת אַחֵרוֹת
חֲלִילָה. וְתִתְגַּבֵּר בְּכָל יוֹם לְהַתְפַּלֵּל בְּכֹונָה עָרֵב וּבְקָר וְצִהָרִים,
וּלְהַרְגִיל עֲצֻמָּךְ לֹמֵר תְּהִלִּים בְּכָל יוֹם, וְאִם אַתָּה טְרוּד לִילָךְ אֶל
הַחֶדֶר לְלָמוּד, תֹּאמֵר עַל כָּל פָּנִים תְּהִלִּים מְעַט אֵיזָה קְפִיטְלִיךָ,
וּבַעַת הַפְּנָאֵי תֹאמֵר יוֹתֵר. אֲשֶׁרֶיךָ בְּנֵי אִם תְּרַגֵּל עֲצֻמָּךְ מִיְלֻדוֹתֶךָ
וְנַעֲרוֹתֶךָ לִילָךְ בְּדַרְכֵי ה', וְתִשְׁלִיךְ מֵעֵשִׂי נַעֲרוֹת וְתִשְׁמֹר יְדֶךָ
מֵעֲשׂוֹת כָּל רַע, וּבִיּוֹתֵר תִּשְׁמֹר מַחְשְׁבֹתֶךָ מִלְּחֻשָׁב מַחְשְׁבוֹת חוּץ
חֵם וְשְׁלוֹם. וְאִם יִרְצָה הַשֶּׁם עַל חֲנֻכָּה הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה תִּהְיֶה
פֶּה בְּעֹרַת הַשֶּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאִדְבָּר עִמָּךְ פָּנִים אֶל פָּנִים כְּפִי
תְּשׁוּקָתְךָ וְהַתְּעוֹרְרוֹת שְׁלֶךְ הַטּוֹב, וְיִתֵּר מִזֶּה שְׂמִתִּי בְּפִי מוֹסֵר
כְּתָב זֶה יְדִידֵינוּ נְרוֹ יֵאִיר. וְתִזְהַר לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד, אֲבָל לֹא
עַל יְדֵי הַפְּאוֹת וּמְרִיבוֹת חֵם וְשְׁלוֹם עִם הַנְּעָרִים, רַק תִּשְׂמַח
וְתִגִּיל בְּשִׂמְחַת יִשְׂרָאֵל בְּזֶה וּבְכָּא לְנִצָּחַת, אֲמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן.

והנה אהובי בני חביבי מכתבך קבלתי. ושש אנכי על ישועתך שתהלה לאל היה ה' בעזרך. לצאת מצרה הקודמות ולזכות לההפך להשתדך עם בת תלמיד חכם בעזרת ה' יתברך, והנך רואה בני חביבי כי עדין ה' עמך ועמנו ואינו עוזב אותך חלילה. על כן חזק ואמץ לבך וקנה אל ה' תמיד כי עוד יעזרך בכל מה שאתה צריך להושע, בגוף ונפש וממון ויתהפך הכל לטובה בכח האשל ברמה וכו' וכו' שאנו חיים ממנו ונשענים עליו וכו'. וכחו הגדול חזק מאד בזה ובכא לנצח, ובחסדו הגדול אל יעזבנו ואל ימשנו. עיניך תראינה נפלאות בעזרת השם יתברך, ויקים והיה כי יפלא בעיניך גדל החסד הנפלא גם בעיני יפלא על גדל החסד שאני עושה להם.

והנה בעסק הסחורה החייתיני במכתבך הקודם הרבה הרבה. השם יתברך יחיה נפשך ויושיעך מהרה ברוחניות וגשמיות. ועתה אני סומך עליך שבודאי תשתדל בזה בכל כחה, ותעשה הכל על צד הזיתר טוב באפן שיגיע הכל אליכם מהרה בעזרת השם יתברך. ותבקש מהשם יתברך שיתקן אותך בעצה טובה גם בזה. כי כבר ידוע לנו שבקשת ותקננו בעצה טובה מלפניך, היא בקשה נוראה ומכרחת להאדם מאד בכל עת בכל האפנים.

ומה מאד החיית נפשי במה שכתבת לי איך נהגת כראוי בעסק זה שפעצים בלבול דעתך בחנם בעסק השדוד, התחזקת ולקחת פנאי לכתב האגרת שם. וחשבת דרכיך הלא זה העקר וכו'. ואחר כך היה זה לך לטובה שפמרתה הבולבולים,

על ידי זה למדת גמרא בתוך בלבולי מרדא פזאת. כך הוא המדה וכך יפה לך בני חביבי. מי יתן והיה לבבך זה כל הימים להשליך כל הבלבולים מאתך, ולדלג ולקפץ מתוך כל ההרהורים והבלבולים איך שהם לתוך עסקים המכרחים. פי הלא אין רגע שלא תמצא מה לעסק אז, פי על למוד התורה הקדושה לבד יכולים לבלות ימים ושנים כל ימי עולם. בפרט שתהלה לאל יש עתה ספרים הרבה תנ"ך ומשניות וש"ס וספרי מוסר וכו' וספריו הקדושים ובאורנו וכו' שעזרנו ה' יתברך. וגם צריכין להתפלל ולשוח בנינו לבין קונו, או על כל פנים לצעק או לשמח בלבנו שבראנו לכבודו וכו'. וגם צריכים לדבר עם חברנו הן במלי דשמיא הן בעסקי משא ומתן המכרח או לפעמים למען השלום שגם זה מצוה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (ברכות י"ז) מעולם לא הקדימו אדם שלום מעולם. ומכל שכן שבכל פעם נתחדשין על פי רב כמה עסקים חדשים. בגון עתה שעשית שדוך למזל טוב והכרחת אז לעסק בעסק שלנו. וגם עתה אתה צריך לעסק בעסקיך ובעסקינו פאלה וכאלה. ועל ידי כל זה יכולים לדלג ולברח ממה שצריכין לברח ולבלי להסתפל לאחוריו כלל וכלל, ולקיים מה שכתוב (ספר המדות נאוף י) אל תכנם עם פתוייך במוען ונמען וכו'. ואם הוא בא פתאם במכריח חס ושלום, מה לעשות אנם רחמנא פטרה. רק אתה תתחזק בשמחה ולברח בכל כחך בגנבה ובהסח הדעת וכו'. על פי כל דרכי העצות והרמזים וההתחזקות שהורה אותנו הוא ז"ל. והנה עתה כל מחשבותי בענין שמחה על פי התורה ששון ושמחה ישיגו וכו', להפך כל היגון ואנחה לשמחה וכו' וגם על

פי התורה אמצעיתא דעלמא בסימן כ"ד שמדברת שם מהתשעה היכלין דלאו אנון נהורין וכו'. ובשבת העבר והקודם לו דברנו בזה. תהלה לאל שהחיה נפשות רבות תהלה לאל. מי יתן שנוזכה לדבר בזה הרבה באפן שנוזכה להושע, לקים ככל הכתוב שם לעשות כל מצוה בשמחה גדולה עד שנוזכה לכל הנאמר שם. אשרי מי שירדף מחשבתו להשיג השגות אלו וכו' כמו שכתוב שם. יתר מזה אין פנאי להאריך כי זמן תפלת השחר ממשמש לבוא, יומם יצוה ה' חסדו וכו' שפענו בבקר חסדיך ונרננה ונשמחה כל ימינו אמן בן יהי רצון.

דברי אביך המעתיב בעדכם ומצפה לישועתך.

מן אפרסוף

ג' תשרי

תמו

ברוך השם, אור בקר יום ג' וישלח תר"ד ברסלב.

שלום לאהובי בני חביבי הרבני מורנו הרב יצחק שיהיה ויוצאי חלציו שיהיו.

מכתביו קבלתי עם המכתב מרבי שמשון ועל אודותיו כבר הרפיתי לכתוב לו מה שיש בו די להחיות נפשו. ויותר מזה עני בספריו הקדושים ובדברינו מה שזכינו לבאר ולחדש בהם בישועתו יתברך, שכלם נובעים מדבריו מהנחל נובע מקור חכמה. הפך בהם והפך בהם וסיב ובלה בהם וכו'. ואף על פי כן היה רצוני להרחיב הדבור אליו פתשוקתו הטובה, אך את הכל יפה עשה ה' בעתו שעתה הכרחתי לשלח לידו מכתב לר' שמשון גרו יאיר ולרבי אפרים גרו יאיר לקרומינמשאג, ואמרתי זכרון אחד עולה לכאן ולכאן. והנה

תבין מאליך שאלו הדברים נאמרו גם אליך ולכלכם להחיות נפשך ונפש כלנו. ואור הבקר הגיע, ה' בקר תשמע קולנו, בקר דאברהם יגן עלינו, יומם יצוה ה' חסדו וישועתו לשמחנו בישועתו בכל עת. ויתר הכל שמתי בפי מוסר כתב זה, ומאליך תבין איך לכתב לר' שמשון, ולה' הישועה.

דברי אביך המצפה לישועתך מהרה.

מן אפרסוף

ושלום לכל אנשי שלומנו פאהבה רבה.

תמוג

ברוך השם, אור בקר יזרח שמש יום ג' י"ב בסלו, וירא ה' כ' ס' לראות, תר"ד.

שלום וחיים וחסד לידידי נפשי ולפי הותיק הרבני נרו, יאיר, מורנו הרב אפרים נרו יאיר, לו ולביתו וליוצאי חלציו חיים ושלום וכל טוב בזה ובכא לנצח, אמן כן יהי רצון.

מכתבו קבלתי ביום ו' העבר עם הסף שלשים רובל-כסף.

ישלם ה' פעלך ותהי משכרתך שלמה, אשר טרחת

בשבילי ובשביל עסק קדוש וזכות הרבים לנצח בזה, כן תזכה להתאמן ולהשתדל יותר ויותר בכל עת, בעובדא ובמולא, וביותר ברצון חזק וכסופין גדולים לכסף לטוב הפללי באפן שיהיה לך גם חלק גדול בעסקנו בישועתו יתברך להפיץ מעינותיו חוצה להאיר אור האמת, שהוא אור המנורה הטהורה, אור חנכה הקדוש, הממשמש לבוא עלינו ועל כל ישראל, עינינו תלויות אל ה'; שלח אורך ואמתך וכו', וקני ה' יחליפו כח וכו', ואשר לו הכח והממשלה וכו' יתן לייעף כח ולאין אונים עצמה

יִרְבֶּה לְהִתְחִיל וְלִגְמֹר כֹּל יְמֵינוּ מְלֹאכֶת שָׁמַיִם זְכוּת הַרְבִּים כְּזֶה.
הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹדֵעַ כְּוֹנֵנִי לְמוֹבָה, וּבּוֹדְאֵי אֵינִי שׁוֹגָה, חֵם וְשְׁלוֹם,
כְּזֶה כָּלֵל מֶה שְׁאֵנִי כּוֹסֵף לְכֹל זֶה וְכו', אֵךְ כְּשֶׁל כַּח הַסֶּכֶל, וַיְמִי
זְקֵנָה וְשִׁיבָה מִמְשֻׁמְשִׁים וּבָאִים, וְהֵאֱמַת נְעֻדְרַת מְאֹד, וְאֶפְלוּ
אֲנִשֵּׁי־שְׁלוֹמֵנוּ הַיְקָרִים הַנִּצְאָהֲבִים וְהַנְּעִימִים, נְדִיבֵי עִם ה' הַחֲרָדִים
לְדַבְּרֵיוֹ וּמִתְנַדְּבִים כְּרֹאוֹי יִשְׁלַם ה' שְׁכָרָם, אֵךְ גַּם הֵם עֲדִין אֵינָם
יּוֹדְעִים אֶת אֲשֶׁר בְּלִבֵּי כְּזֶה, מִכָּל־שֶׁפֶן וְכָל־שֶׁפֶן מֶה שְׁאֵנִי רוֹאֶה
מִרְחוֹק וְכו', עַל־כֵּן עֵתָה אֶתָּה בְּרוּךְ ה' עֲלֶיךָ וְעַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד
מֵאֲתֶכֶם הָאוֹחֲזִים בְּאֵהֲבַתְנוּ וּבְאֵהֲבַת אֲמַתַּת אִיתָן אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ
וְרַבְּנוּ זְכוּתוֹ יִגַּן עֲלֵינוּ, לְכֶסֶף וְלֵהֲשִׁתּוֹקֵק בְּכָל עֵת לְכֹל הַנִּ"ל
וְלֵהוֹצִיא הַכְּסוּפִין בְּפֶה, וְאִגִּב עַל־יְדֵי זֶה תּוֹכֵל לְפָרֵשׁ שְׂחִתְךָ עַל
חֲסוּרוֹנוֹתֶיךָ בְּגוֹף וּנְפֶשׁ וּמְמוֹן, וְה' יוֹשִׁיעֶךָ; וְלֵהֲשִׁתְּדֵל כְּזֶה בְּכָל
כַּחֲךָ וְלֵה' הַיְשׁוּעָה. וְעַל פְּנֵי הַשְּׂדֵה אֵי אֶפְשָׁר לְבָאֵר יוֹתֵר. וְהֵנָּה
גַּם אֲנִכִּי נִכְסַפְתִּי מְאֹד לְרֹאוֹת פְּנֶיךָ בְּשִׂמְחָה, אֵךְ רַב הַדְּרָךְ
בִּינֵינוּ.

וְהֵנָּה עֵתָה כֹּל עֶסְקֵי בְּהַתּוֹרָה, "תִּשְׁעָה הַיְכָלִין דִּלְאוּ אֲנּוֹן
נְהוֹרִין" וְכו', וְהַעֲקֹר שְׂאֲזֹפָה אֲנִי וּכְלָנוּ לְקַיֵּם מֶה
שְׁכָתוֹב שָׁם, שְׁהַעֲקֹר הוּא שְׂמַחַת הַמְצֻוָּה שְׁעַל יְדֵה מְבַרְרִין
מֵהַיְכָלֵי הַתְּמוּרוֹת וְכו' וְהוֹלְכִין וְעוֹלִין וּמְקַבְּלִין בְּרַבַּת הַשֶּׁכֶל
וְהַמְסַדֵּר וְהַמְיֻשָּׁב, עִם הַמְשָׁכַת הָאֲמוּנָה לְהַמְחִין וְלְהַמְסַדֵּר, עַד
שְׁהַמְחִין מִכֵּין בְּהַפְרִיסָא, וְנַעֲשִׂין תִּשְׁעָה הַיְכָלִין; אֲשֶׁרֵי מִי שְׁיִרְדֹּף
מִחֲשַׁבְתּוֹ לְהַשִּׁיג הַשְּׂגוֹת אֵלּוּ וְכו'. אֲשֶׁרֵינוּ, אֲשֶׁרֵינוּ אֶלְף אֶלְפִים
וְרַבּוּא רַבּוּבוֹת פְּעָמִים בְּכָל עֵת וְרַגַע, שְׂזוּכֵינוּ לְשִׁמְעַ וְלְרֹאוֹת

בְּסֵפֶר דְּבָרִים כְּאֵלוֹ, וְכַמָּה וְכַמָּה הָיָה הָעוֹלָם מִתְמוּטָט (חסר)
הַחֶרֶץ עַד שֶׁבְחַמְלָתוֹ עִיר וְקִדְיֵשׁ מִן שְׁמַיָּא נָחַת לְגַלּוֹת בְּקִדְשָׁתוֹ
דְּבָרִים הָאֵלוֹ, אֶף-עַל-פִּי שְׂאִין מְבִינִים אוֹתָם, אֶף-עַל-פִּי-כֵן הוּא
צְמִיחַת קָרָן יִשׁוּעָה מַה שְּׁגִלָּה הַתְּנָא הָאֱלֹקִי רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּרַי יוֹחָאִי
ז"ל, דְּבָרִים הָאֵלוֹ, שְׁלֵא נִתְגַּלּוּ מִימּוֹת מֹשֶׁה רַבְּנּוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם,
כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב בְּזִהַר הַקְּדוּשׁ וְאַחֲרֵיכֶּךָ עוֹד כְּמָה וְכַמָּה הָיָה הָעוֹלָם
מִתְמוּטָט, עַד שֶׁזְּכִינוּ בְּדוֹר הַזֶּה לְשִׁמְעַע מִפִּי הַנְּחִל ג'וֹבֵעַ מ'קוֹר
ח'כְּמָה הָעֲצוֹת הַקְּדוּשׁוֹת וְהַנּוֹרְאוֹת לְזוֹת לְזֶה עַל-יַדִּי עֲשִׂית
הַמְּצוּהָ בְּשִׁמְחָה. וְתִהְיֶה לָּאֵל, בְּחֶסֶדוֹ הַנִּפְלָא כְּבָר עֲזָרְנוּ הַשֵּׁם
יִתְבָּרַךְ לְבָאֵר וְלַחֲדָשׁ בְּזֶה נִפְלָא בְּכַחוֹ שֶׁל זְקֵן דְּקִדְשָׁה וְכוּ', אֶךְ
עַדִּין צְרִיכִין יִשׁוּעָה וְרַחֲמִים רַבִּים לְקַיָּם וְלַעֲשׂוֹת הַמְּצוּוֹת
בְּשִׁמְחָה לְזוֹת לְכָל מַה שְּׁכַתּוֹב שָׁם, אֶךְ זֹאת נַחְמְתִי בְּעֵינִי,
שְׂאִינִי יוֹדַע עַל-כָּל-פְּנִינִים מְזֶה וְאִינִי חוֹלֵק חֶסֶם וְשְׁלוֹם, עַל אִמַּת
גוֹרָא וְנִפְלָא בְּזֶה. וְגַם... לְבָבִי אֲנִי שְׁמַח הַרְּבָה בְּזֶה, שֶׁשְּׁפַל כְּמוֹנִי
זוֹכָה בְּעוֹד רַגַע לְהַתְּעַטֵּף בְּצִיצִית בְּטָלִית גְּדוֹל וְטָלִית קָטָן
וְלִהְיִיחַ תְּפָלִין כְּתָרֵי דְּמִלְכָּא וְלוֹמַר כָּל סֵדֶר הַתְּפִלָּה, בְּרַכַּת
הַשְּׁחַר וְקִרְבָּנוֹת וּפְסוּקֵי דְּזִמְרָה וּקְרִיאַת שְׁמַע וְתְּפִלָּה וְאַשְׁרֵי וְכֵּא
לְצִיּוֹן וְכוּ', וְאוּלַי אֲזַכָּה לוֹמַר אֵיזָה דְּבוּרִים אִמַּתִּיִּם בְּתוֹכָם,
שְׂאִירוֹ לִי בְּכַחוֹ הַגְּדוֹל לְרֵאוֹת הַפְּתָחִים וְכוּ' לְקַיָּם: תַּחֲתִיִּים
שְׁנַיִם וְשְׁלִישִׁים תַּעֲשֶׂה, אֲתֵּיא וְנִמְהֵיא דִּי עֵבֶד עֲמָנָא אֱלָקָא
שְׂמַיָּא, הַנְּשַׁמַּע כּוֹאֵת אוֹ הַנְּרָאָה כְּמוֹהוּ וְכוּ'.

גַּם יְדוּעַ לָךְ יְדִידִי, שְׂיָמִי חַתְּנַת בְּנֵי נַחְמָן שְׂיַחֲיָה מִמְשַׁמְשִׁים
לְבוֹא, עַל-כֵּן תִּשְׁתַּדֵּל גַּם בְּזֶה בְּחֻכְמָתְךָ לְדַבֵּר עִם מִי

שְׁתַּדַּע לְדַבֵּר לְעוֹזֵר לִי עַל הוֹצָאוֹת צָרְכֵי הַנְּשׂוֹאִין לְמִזְל טוֹב. גַּם תִּדְבַּר עִם מְחֻתְנָתִי אִשֶּׁת הַגָּבִיר רַבִּי יַעֲקֹב יִרְאוּסְקָא שְׁתִּתֵּן פְּרָאוֹי, וְעַל-כָּל-פָּנִים תִּשְׁלַח דְּרָשָׁה-גִּישׁאֲנָק, כִּי גַם בְּזוֹה צְרִיכִים לְהִשְׁתַּדֵּל, שְׂיִהְיֶה עַל-כָּל-פָּנִים דְּרָשָׁה גִּישׁאֲנָק פְּרָאוֹי, כַּנְּהוּג עִתָּה, בַּפֶּרֶט כִּי יִדְעַת מַה שְּׁעֵבֵר עַל מְחַתְנֵי נְרוֹ יְאִיר הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ יִצְלִיחוּ בְּשִׁלְמוֹת מְהֵרָה עַל-כָּל-פָּנִים אִינּוּ יָכוֹל לְסַלֵּק פְּרָאוֹי, וּמִחֲמַת זֶה הָעַל כָּבֵד עָלַי בְּיוֹתֵר, וְגַם צְרִיכִים עַל-כָּל-פָּנִים שְׂיִתְרַבֶּה הַדְּרָשָׁה-גִּישׁאֲנָק, גַּם הַצְּמֻרְכוֹת הַנְּשׂוֹאִין רַבִּים מְאֹד וְצָרְכֵי פְּרִנְסָתִי, כִּי טַפְלֵי תְּלוּ כִי וְכוּ', וְעַנֵּי אֲנִישֵׁי-שְׁלוֹמִנוּ נִכְנָסִים וְיוֹצְאִים הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ יְרַחֵם. וְאִין לְהֶאֱרִיךְ בְּזוֹה, כִּי מֵאִלּוּ יוֹדְרוּ בְּזוֹה, וְקָמָא קָמָא דְמַטֵּי לָךְ תִּשְׁלַח לִי, הֵן עַל הָעֶסֶק הֵן עַל כָּל הַנַּ"ל, וְה' הַטוֹב יִגְמַר הַכֹּל לְטוֹבָה מְהֵרָה, וְאוֹר הַשְּׁחַר בּוֹקֵעַ, וְאוֹרוֹכְתֵךְ מְהֵרָה תִּצְמַח. וְזִמּוֹן הַתְּפִלָּה מְמַשְׁמֵשׁ לְבוֹא, וְאִי אֶפְשָׁר לְהֶאֱרִיךְ יוֹתֵר. יוֹמָם יִצְוֶה ה' חֲסִדוֹ, וְכִימוֹת עֲנִיתָנוּ יִשְׁמַחְנוּ, וּבְחֲסִדוֹ הַנִּפְלָא יָקִים: "חֲדָשִׁים לְבַקְרִים רַבָּה אֲמוּנְתֵךְ". וְעַיִן מַה שְּׁפָתוֹב בְּמִדְרַשׁ-רַבָּה פְּרָשָׁה זֹאת עַל פְּסוּק "כִּי עָלָה הַשְּׁחַר", עַיִן שֵׁם פְּסוּק זֶה חֲדָשִׁים וְכוּ': עַל-יְדֵי שְׂאֵתָה מְחַדְּשֵׁנוּ בְּכָל בִּקְרָ וְאֵתָה מְחַדְּשֵׁנוּ בְּבִקְרָן שֶׁל מַלְכֵיכוֹת, רַבָּה אֲמוּנְתֵךְ לְגֵאֲלָנוּ וְכוּ'. וַיֵּשׁ בְּזוֹה הַרְבֵּה לְדַבֵּר לְשַׂמַּח נַפְשֵׁנוּ בְּכָל הַחֲסִדִים שְׁכַפֵּר עֲשֵׂה עִמָּנוּ לְקַרְבָּנוּ וְלְהַטְעִימָנוּ מִזִּיו נַעַם תּוֹרוֹת פְּאֵלָה וְכוּ' וְלֵהֲיוֹת בְּטוֹחַ שְׁלֵא יַעֲזֹב חֲסִדוֹ מֵאֵתָנוּ, וּכְאֵב אֵת בֶּן יְרַחֲמֵנוּ וַיִּשְׁמַחְנוּ בִּישׁוּעָתוֹ לְנִצָּח. וְאִם יִרְצֶה הַשֵּׁם עוֹד חֲזוֹן לְמוֹעֵד.

דְּכַרֵּי אוֹהֲבֵכֶם בְּאֵמַת לְנִצָּח וּמְצַפֶּה לִישׁוּעָה.

ד' חשון

וְשָׁלוֹם רב לְכבוֹד יְדִידֵי הַתּוֹתִיק הַנְּגִיד, מוֹרְנוּ הָרַב שְׁמוּאֵל גֵּרוֹ
 יְאִיר עִם שְׁלוֹם כָּל בְּנֵי-בֵיתוֹ. נָא לְקִים דְּבָרוֹ לְסַלֵּק
 מִיַּד הַסֵּף שְׁהַבְטִיחַ בְּעַד הַסְּפָרִים, כִּי רַבֵּי אֶפְרַיִם חֲתָנוֹ, שְׂיַחֲיָהּ,
 שָׁלַח לִי מַעוֹת בְּעַת שְׁמַעְלָתוֹ לֹא הָיָה בְּבֵיתוֹ, עַל-כֵּן יִקְיַם עִתָּה
 לְסַלֵּק תַּכְּף וַיִּגִיעַ לְיַדֵי מְהֵרָה, בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ. וְשָׁלוֹם וְחַיִּים,
 וַיְצַלִּיחַ בְּעַסְקֵיךָ בְּאִפְנֵי שְׂיַחֲיָהּ... הַאֲמַתִּית.

אוֹהֵבוֹ בְּאֲמַת.

LXII הצ"ל

וְשָׁלוֹם רב לְכָל אֲנָשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ, כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי מַעֲלָת
 כְּבוֹדָם הַרְמָה, בְּפָרַט לְיַדֵי הַנְּגִיד הַתּוֹתִיק מוֹרְנוּ הָרַב
 צְבִי הִירֶשׁ גֵּרוֹ יְאִיר, וְלִיּוֹצְאֵי חֲלָצִיו וְכָל בְּנֵי-בֵיתוֹ שְׂיַחֲיָהּ. כִּי
 קִבְּלָתִי הַסֵּף שְׁמָסַר לְיַדֵינּוּ רַבֵּי אֶפְרַיִם גֵּרוֹ יְאִיר. יִשְׁלַם ה' פְּעֻלָּךְ
 וַיְצוּ ה' אֶתְךָ אֶת הַבְּרָכָה וַיְצַלִּיחֶךָ בְּכָל אֲשֶׁר תַּפְנֶה, וְתוֹזְבָה עוֹד
 כְּהֵנָּה וְכַהֲנָה, שְׂיַחֲיָהּ לְךָ תִּמְיד חֶלֶק גָּדוֹל בְּעַסְקֵנוּ בִּיתֶר שְׂאֵת
 וַיִּתֵּר עוֹ, כִּי הוּא חֲלֻקָּךְ בְּחַיִּים וּבְעַמְלָךְ אֲשֶׁר אֶתְּהָ עֵמֶל, כִּי כָּל
 עַמְלָךְ הוּא רַק בְּשִׁבִיל זֶה כִּידוּעַ לְךָ, כְּמוֹ שְׂפָאָר אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ
 וְרַבֵּנוּ, שְׂצָרִיכִין בְּשַׁעַת הַמַּשְׂאֵו־מַתָּן לְכֹנֵן בְּכָל דְּבוּר וּבְכָל הַלּוּף
 שְׁהוֹלֵךְ וּמְדַבֵּר כְּדֵי שְׂיִרוּיָם וַיִּתֵּן צְדָקָה, וְהֶעֱקַר לִתֵּן צְדָקָה לְהוֹגֵן
 וְכו', וְאִין שׁוּם צְדָקָה נְחֻשְׁבֶת כְּמוֹ צְדָקָה שֶׁל הַדְּפוּס, וּמַאֲלִיף
 תְּבִין וְכו', וְאִין פְּנְאֵי לְהַאֲרִיךְ יוֹתֵר.

יְדִידְךָ לְנֶצַח.

LXII הצ"ל

וַיִּקְרָא מִכְּתָב זֶה, כִּי גַם אֲלוֹי נֶאֱמְרוּ דְּבָרִים אֵלֶּה.

שְׁלוֹם לִידֵי הַנְּגִיד מוֹרְנוּ הַרְבּ יְהוֹשֻׁעַ נְרוּ יְאִיר. לְמַעַן הַשֵּׁם
 וּתְבָרָךְ, אֵל תְּשׁוּבָה מִדְּבָרֵנוּ שְׁדַבְּרָנוּ עִמָּךְ וְהַבְטַחְתָּ קֶצֶת
 לְתַן לְכָל הַפְּחוֹת שְׁלֹשָׁה רוּבְל־חֲדָשׁ עַל הָעֶסֶק בְּעַד סֵפֶר,
 וּבְפְחוֹת מִזֶּה לֹא תִקְבַּל סֵפֶר. וְעַתָּה אֲשֶׁאֲלֶךְ: הֲנִכּוֹן שְׂבִיטָךְ לֹא
 יִהְיֶה סֵפֶר הַחֲדָשׁ, וּמִכְּתָבֵנוּ שְׂתַקִּים דְּבָרֵי, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִצְלִיחַךְ
 בְּזֶה וּבְכָא לְנִצָּח.

מנ הנל

גַּם אֲנִכִי דוֹרֵשׁ שְׁלוֹם יָדִיד נַפְשֵׁי בְּאַהֲבָה עֲזָה וּתְשׁוּאָת חַן לֹא
 עַל פְּרִיסַת שְׁלוֹמוֹ אֵלֵי. הִנֵּה מַה טוֹב וּמַה נְעִים אֶהְבֶּתְנוּ
 יַחַד. יְהִי ה' בְּעֶזְרֵנוּ, שְׁנוֹכָה לְהַתְנוּעַד תְּמִיד בִּיחָד אֵצֶל כְּבוֹד
 אֲדוֹנֵי אָבִי מוֹרֵי וְרַבֵּי נְרוּ יְאִיר, אֲשֶׁר אֵצֶלוֹ שׁוֹפֵעַ הַיּוֹם אוֹר
 הַצְּדִיק הָאֱמֶת. יִקְבַּל מִמֶּנּוּ עֲצוֹת עֲמֻקּוֹת אִיךְ לְקַיֵּם דְּבָרָיו
 הַקְּדוּשִׁים תְּמִיד לְשִׁמּוֹחַ נַפְשֵׁנוּ, אֲמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן.

דברי ידידו לנצח.

צמק טערינברג

ידידנו הרב נחמן מדפוס, דורש שלומו באהבה.

תמוד

ברוך השם, יום ד' וי"ש תר"ד ברסלב.

לידידי כנפשי הותיק וכו' מורנו הרב אפרים נרו יאיר, ולכל
 אנשי-שלומו שלום וישע רב.

אֲנִי שְׁנוֹדְמֵן מוֹסֵר כְּתָב זֶה יְדִידֵנוּ נְרוּ יְאִיר, לֹא יִכְלֹתִי
 לְהַתְאַפֵּק מִלְּדַרֵּשׁ בְּשִׁלְמָם, אַף כִּי בְּסִמּוּךְ שְׁלַחְתִּי לוֹ
 מִכְּתָבִי עַל־יְדֵי הַפֶּאֶסֶט וּמִכְּתָב מִמַּעַלְת גִּיסוֹ נְרוּ יְאִיר, עִם סֵד
 חֲמֻשָּׁה רוּבְל־חֲדָשׁ. כָּעַת אֵינִי לְחֲדָשׁ, מִן הַסֵּתֶם יִשְׁתַּדֵּל לְטוֹבָתִי

פְּרָאוּי. וַיְמִי הַחֲנֻכָּה מִמְשֻׁמְשִׁים לְבֹא, וּבִשְׁעָה זֹאת פָּתַחְתִּי מִכְּתָב לִידִידֵנוּ רַבִּי אֶפְרָיִם שִׁיחִיָּה וְאַנְשֵׁי־שְׁלוֹמֵנוּ וְהַזְּכָרִים קִצַּת נִפְלְאוֹת גּוֹרָאוֹת שֶׁשָּׁמַעְנוּ עַל חֲנֻכָּה אֲשֶׁרֵינוּ וְכוּ'. כָּעַת אֵין פְּנָאֵי לְכַפֵּל הַדְּבָרִים. אוֹלַי תִּהְיֶה בְּמִשְׁעֵהֶרִין, תִּבְקַשׁ לְהִרְאוֹת לְךָ מִכְּתָבִי. וְכֵל תִּשְׁוֹקְתִי וְרַעֲיוֹנֵי עֵתָה בְּעֵנֶיךָ חֲנֻכָּה הַקְּדוֹשׁ הוּא לְזִכּוֹת לְשִׁמְחָה, וּבְחֶסֶד הַנִּפְלֵא כְּבָר עֲזַרְנִי הַרְבֵּה לְחַדֵּשׁ בְּזֶה בְּחֶסֶד הַנִּפְלֵא, אֶךְ מִי יִתֵּן, שְׁנוֹכַח לְקַיֵּם לְזִכּוֹת לְשִׁמְחָה תָּמִיד, כַּאֲשֶׁר חִזַּק אוֹתָנוּ הַרְבֵּה בְּזֶה בְּכֹמָה דְּרָכִים וְעֲצוֹת עֲמֻקּוֹת, נִפְלְאוֹת וְגוֹרָאוֹת. נִגְיֵלָה וְנִשְׁמַחָה בִּישׁוּעָתוֹ.

דְּבָרֵי אוֹהֲבֶךָ בְּאַמֶּת לְנֻצַח.

מן אפרסוף

מגדל הנחיצה אי אפשר להאריך כאשר בלבבך לדבר בזה הרבה.

ח' חשון

תמוה

ברוך השם, יום ג' ב' דחנכה תר"ד ברסלב.

בעל הנסים יעשה נסים ונפלאות להושיעך בכל מה שאתה צריך להושיע. אהובי בני חביבי הותיק מורנו הרב יצחק גרו יאיר עם כל יוצאי חלציד היקרים שיחיו ובפרט בנד החתן המפלא מורנו הרב דוד צבי שיחיה.

אין לְחַדֵּשׁ בְּמָה שֶׁתַּחַת הַשְּׁמֶשׁ. אֶךְ הוֹאִיל וְהַזְמִין ה' מוֹסֵר כְּתָב זֶה לְבֵיתִי גִיסֵי רַבִּי בְּרוּךְ גְּרוֹ יְאִיר, אֲמַרְתִּי לֹא אֶמְנַע מִיטוֹב תִּשְׁוֹקְתֶךָ לְנִמּוֹת יָדַי בְּמִכְתָּב, אוֹלַי יִזְמִין ה' תַּחַת קוֹלְמוֹסֵי מִהַחֲדוּשִׁים שֶׁהֵם לְמַעַלָּה מִהַשְּׁמֶשׁ שֶׁהֵם מִתְּחַדְּשִׁים בְּכָל יוֹם

וּבְכָל עַת בְּבַחֲנֵינָת וּבַמַּטְוִבוֹ מְחַדָּשׁ וְכוּ', בְּחֵינֵת (אִיכָה ג) "חֲדָשִׁים
 לְבַקְרִים רַבָּה אֲמוֹנָתְךָ", וּבַפֶּרֶט בִּימֵי חֲנֻכַּת הַקְּדוּשִׁים שֶׁהֵם יְמֵי
 הַהוֹדָאָה בְּחֵינֵת שֶׁעָשׂוּעַ עוֹלָם הַפֶּא. וּבְאֵמֶת בְּכָל יוֹם עוֹשֶׂה הַשֵּׁם
 יִתְבָּרַךְ עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד חֲסִדִים חֲדָשִׁים בְּבַחֲנֵינָת חֲדָשִׁים
 לְבַקְרִים וְכוּ'. בְּחֵינֵת חֲסִדֵי ה' כִּי לֹא תִמְנֹו וְכוּ' וְכַמּוֹכֵן לְמַשְׁכִּיל
 מִפְּרוֹשׁ רַש"י שֶׁם שִׁפְרָשׁ שֶׁם שֶׁהַחֲסִדִים מִתְּחַדָּשִׁים בְּכָל בִּקְרָה.
 וּבּוֹדָאֵי צְרִיכִין בְּכָל יוֹם לְהוֹדוֹת עֲלֵיהֶם, שְׁוֶה עֶקֶר שֶׁעָשׂוּעַ עוֹלָם
 הַפֶּא שֶׁצְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עֲצֻמוֹ בְּכָל יוֹם וְיוֹם, כִּי לְכַךְ נּוֹצְרֵנוּ
 לְהוֹדוֹת וּלְהִלָּל לְשִׁמּוֹ הַגְּדוֹל יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם וּבְכָל עַת וְכוּ',
 שְׁוֶהוּ בְּחֵינֵת כָּל הַבְּרָכוֹת וְהַהוֹדָאוֹת וְכוּ' שֶׁתִּקְנֵנוּ לָנוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל
 לֹאמַר בְּכָל יוֹם וּבַפֶּרֶט מַה שְּׂאוֹמְרִים בְּבִרְכַת מוֹדִים וְכוּ': נוֹדָה
 לְךָ וְכוּ' עַל נְסִיךְ שֶׁבְּכָל יוֹם עֲמָנוּ וְעַל נְפִלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל
 עַת עָרַב וּבִקְרָה וְצַהֲרִים וְכוּ'. וְכַפִּי מַה שֶׁהָאָדָם עוֹסֵק בְּזֶה בְּחֵינּוּ
 לְהוֹדוֹת וּלְהִלָּל לְשִׁמּוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, כֵּן יִזְכֶּה לְעוֹלָם הַפֶּא לְעַסֵּק
 בְּזֶה בְּהוֹדָאָה וְהִלָּל שְׁוֶה עֶקֶר שֶׁעָשׂוּעַ עוֹלָם הַפֶּא. וּמִכָּל שְׁכֵן
 בִּימֵי חֲנֻכַּת שְׁנֻקְבָעוּ רַק עַל זֶה לְהוֹדוֹת וּלְהִלָּל לְשִׁמְךָ הַגְּדוֹל
 שֶׁהוּא בְּחֵינֵת שֶׁעָשׂוּעַ עוֹלָם הַפֶּא, כְּמוֹ שֶׁגָּלָה לָנוּ אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ
 וְרַבֵּנוּ זֵכֶר צְדִיק וְקָדוֹשׁ לְבִרְכָה גּוֹרָאוֹת קִדְשַׁת חֲנֻכַּת כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב
 בְּסִימָן ב' בְּלֻקוּטֵי תַנְיִנָא, וּבַפֶּרֶט שֶׁבְּכָל שָׁנָה בּוֹדָאֵי נַעֲשִׂים כְּמַה
 נְסִים וְיִשׁוּעוֹת וְנְפִלְאוֹת. כְּמַה שְׂיוֹדְעִים מֵהֶם, וְהִרְבָּה נְסִים
 שֶׁנַּעֲשִׂים בְּאַתְפְּסִיא, כִּי אֵין בַּעַל הַנֶּסֶם מִכִּיר בְּנֶסוֹ.

וְהִנֵּה בְּנֵי יִדֵי הַנֶּה עוֹרָךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁעָשִׂיתָ שְׂדוּךְ הַגּוֹן
 עִם בְּנֵי נְכֹדֵי יִדֵי שְׂיַחְיָה, וְצְרִיכִין לְהוֹדוֹת עַל הָעֵבֶר
 וּלְבַקֵּשׁ עַל לְהַפֶּא שְׁנוֹכַח שְׂיַחְיָה הַזּוֹוֹג עוֹלָה יָפָה וַיִּגְמַר בְּכִי טוֹב

בְּכָל הַבְּחִינֹתַי. וְכֵן עוֹד כַּמָּה יְשׁוּעוֹת וְנִפְלְאוֹת שֶׁעָשָׂה הַשֵּׁם
 יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ בְּכֻלָּל. וּבִפְרָט שְׂוִכִינוּ לְהוֹצִיא הַסֵּפֶר וְכו', שְׁגַם
 אֶתְּהָ תוֹכֵל לְהַבִּין מֵרְחוֹק כַּמָּה גְּדוֹל הַיְשׁוּעָה וְהַגֵּם הַנִּפְלֵא
 וְהַנּוֹרָא הַזֶּה, שֶׁבְּעֵצֶם גְּלוּתֵנוּ מִכָּל הַצְּדָדִים שְׂאִין בְּעוֹלָם נִרְדָּפִים
 כְּמוֹנוּ, נִבְזִים וְדוּוּיִים סְחוּפִים אֲנַחְנוּ בֵּין יִשְׂרָאֵל בְּעֵצְמוֹן מִכָּל שְׂכָן
 וְכו', וּבְשִׁפְלֵנוּ זָכַר לָנוּ כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ. לוֹלֵא ה' שְׁהִיָּה לָנוּ וְכו',
 לוֹלֵא ה' שְׁהִיָּה לָנוּ שֶׁהוּא חֲדוּשׁ נִפְלֵא שֶׁנִּצְלָנוּ מִבֵּין שְׁנֵיהֶם,
 שְׁהִיוּ רוֹצִים לְבַלְעֵנוּ חַיִּים חֵם וְשְׁלוֹם. בְּרוּךְ ה' שְׁלֵא נִתְּנָנוּ טָרַף
 לְשְׁנֵיהֶם. וְתִקְטֵן עוֹד זֹאת בְּעֵינֶיךָ מְלֵא רַחֲמִים וְזִכִּיתָנוּ בְּשִׁנְיָה
 הַזֹּאת לְהוֹצִיא לְאוֹר וְכו' מֵה גְּדָלוֹ מַעֲשֵׂיךָ ה' וְכו', וְתַהֲלֵה לְאֵל
 יֵשׁ לְךָ חֵלֶק גְּדוֹל בְּזֶה בְּחֲסֵדוֹ יִתְבָּרַךְ. וְאִי אֶפְשָׁר לְהַאֲרִיךְ בְּכֹתֵב
 בְּזֶה בִּפְרָט עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה כִּי לֹא יִסְפִּיקוּ הַמּוֹן יְרִיעוֹת. אֱלוּ פִּינוּ
 מְלֵא שִׁירָה כִּיִּם וְכו' סוֹף דְּבַר הַכֹּל נִשְׁמַע שְׁגַם אֶתְּהָ צְרִיךְ
 לְשִׁמַּח נִפְשֶׁךָ בַּיְשׁוּעוֹת הַגְּדוֹלוֹת הַנִּלְשָׁה זְכוּרָתִי לְךָ, מִכָּל שְׂכָן
 שֵׁשׁ עוֹד וְעוֹד אֲשֶׁר רַבּוּ לְסַפֵּר. אוֹן מֵאֲקִי פֶּאֲרַמְתָּ הָאֵפ. וְה' יִשְׁמַח
 נִפְשֶׁךָ וְנִפְשָׁנוּ בְּשִׁמְחַת קִדְשֵׁת חֲנֻכַּת הַקְּדוֹשִׁים, הַרְחֵמֵן הוּא
 יַעֲשֶׂה לָנוּ נִסִּים וְנִפְלְאוֹת גַּם עִתָּה כִּשֵׁם שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ נִסִּים בְּיַמֵּי
 מַתְתִּיָּהוּ וְכו'.

דְּבַרֵי אֲבִיךָ הַמְצַפֶּה לְרִאוֹתוֹ עִם בְּנֵי שִׁיחָיָה בְּחַיִּים וְשִׁמְחָה
 בְּקָרוֹב, עַל כָּל פְּנֵים תְּרַאֶה לְבוֹא תַחֲלַת לַיִל ו' נְגִילָה וְנִשְׁמַחָה
 בַּיְשׁוּעָתוֹ.

וְעַתָּה אֶפְרָסֶנּוּ

וְתַפְרֵם בְּשְׁלוֹם כָּל אַנְשֵׁי־שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה, וּבִפְרָט
 בְּשְׁלוֹם יְדִידֵי כְּנַפְשֵׁי הַרְבֵּנִי וְכו' מוֹרְנוּ הַרְבֵּי יַעֲקֹב נְרוֹ

יָאִיר, וְתֹאמַר לוֹ שְׂיִבֹא עַל שְׁבַת־קֹדֶשׁ הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה בְּלִי תְרוּץ. וּבִדְרָאֵי לֹא יִתְחַרַּט עַל זֶה, לֹא בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא בְּעוֹלָם הַבָּא, וְהַהֲפֹךְ מוּבֵן מִמִּילָא, וְדַעַת לְנִבּוֹן נִקְלָה. ה' יָאִיר אֹזֶר הָאֵמֶת וְכוּ', שְׁזָהוּ בְּחִינַת אֹזֶר גַּר הַנִּכְפָּה, כְּמוֹ שְׁכָתוּב בְּסִימָן ב' הַנִּ"ל.

מן הַנִּ"ל

ו' חשון

תמו

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם ה' נִיחֵי תר"ד אומאן.

רַב שְׁלוֹם לְאַהוּבֵי בְנֵי חֲבִיבֵי ה"ה הַרְבֵּנִי וְכוּ', מוֹרְנוּ הֵרֵב יִצְחָק שְׂיַחֲיָה, עִם כָּל בְּנֵי־בֵיתוֹ, שְׂיַחֲיוּ.

בְּאֵתִי לְפָנֶי בְיוֹם ג', עֲשָׂרָה בְּטַבַּת הָעֶבֶר, וּמִצְאָתִי הִרִיסָה בְּגַג הַבַּיִת־הַמְּדֻרָשׁ שְׁלֵנוּ, שְׁבִיוֹם ה' שְׁלַפְנֵינוּ נִפְלַ הַגַּג הָעֲלִיוֹן שְׁעַל בַּיִת הָעֲלִיָּה שְׁלִי וְשְׁעַל כָּל הַסְּטָאֲלֵעִין [מוֹשֵׁב הַגַּג] שֶׁל בַּיִת־הַמְּדֻרָשׁ כְּלוֹ נִפְל עַל־יְדֵי הַרוּחוֹת וְהַזְּעוּעוֹת, וְהָיָה גַם, שְׁלֹא נִהְרַג וְלֹא נִגַּק שׁוֹם בְּרִיָּה. וְגִדְל הַצֶּעַר וְהַרְעַשׁ וְהַפְּחָד, שְׁהָיָה לְרַבֵּי נִפְתָּלִי וּבֵיתוֹ בְּעַת שְׁנַפְּל, יוֹכַל לְשַׁעַר, כְּמַעֲטָ שְׂיַצֵּא רוּחָם, וְהַמְּתַנַּגְּדִים שְׁמַחוּ עֲלֵינוּ, וְעַתָּה עוֹמֵד הַבַּיִת־הַמְּדֻרָשׁ בְּלִי גַג הָעֲלִיוֹן, רַק הַגַּג שְׁמֵן הַצְּדָדִים נִשְׁאַר, וְגִדְל צִעְרֵי וְעִגְמַת נִפְשׁ שְׁלִי מִזֶּה תוֹכְלוּ לְהַבִּין בְּעֵצְמֵכֶם, אִךְ אֲנִי מְקוּהָ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר עַד הַנְּהָ עֲזַרְנוּ בְּרַחֲמָיו לְהַקִּים הַבְּנֵינִן הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה בְּכַחוֹ הַגְּדוֹל שֶׁל זְקֵן דְּקִדְשָׁה, הוּא יִגְמַר בְּעֵדְנוּ לְתַקֵּן גַּם הַגַּג עִם תּוֹסַפַּת תְּקוּנִים, וְיִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה. לְעַת עַתָּה דַּעְתִּי אֵינָה צְלוּלָה כְּלָל, וְאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר עַל פְּנֵי הַשְּׂדָה מֵה שְׁבַלְפִי בִּזְהָ. כְּעַת,

אחר רבוי מחשבותי בעניני נסיעתי, בפרט עתה, שנתהיה
חדשות בזה, עצת ה' היא תקום, ונתחזקתי בישועתו ושכרתי
היום עגלה למשעהרין לגסע אחר שבת מיד ביום א' לשם. השם
יתברך ירחם ויוליכני לשלום, שאוכל לבוא לשם יום או יומים
קדם שבת פרשת שמות, ולה' הישועה. והשם יתברך יחזק
לבקך ולכבנו, שנופה לשמח נפשנו ולהפך כל היגון ואנחה
לשמחה, שאחרי כל מה שעובר עלינו אנו זוכים להיות נקרא על
שמו הקדוש, ואין אנו שמחים על צרת נפילת הגג ממקום קדוש
בזה, רק אנו מצטערים בצרתו, ואנו בטוחים בהשם יתברך,
שיתקן הכל מהרה, ובאמת על-פי דרך זה ועל-פי כל מה
שדברנו וכתבנו בזה יכולים להפך הכל לשמחה, והוא עצה
נפלאה ונוראה מאד מאד, אך אף-על-פי-כן הפעל-דבר מתגבר
מאד בעצבות ומרה-שחורה, אך צריכין להיות עקשן גדול בזה
לזכר את עצמו בכל פעם האמת לאמתו. הלא באמת אף-על-
פי-כן עזרנו השם יתברך מאד בלי שעור, וכל מה שמכנים בלבי
חלישות הדעת ועצבות מרבוי הקלקולים והפגמים והעוונות
וכו', עם שזה הכל אמת, אדרבא זהו תקף שמחתי, שאף-על-
פי-כן אנכי גם אנכי זוכה להיות בכלל הקבוץ הקדוש הזה,
הנקראים על שם הנחל ג'ובע מ'קור ח'כמה, אשר גם העיר
וקדיש וכו', וכל מה שאני יודע פשעי יותר וכו', אני צריך להפך
הכל לשמחה, שאדרבא, בזה אני שמח יותר ויותר, שאף-על-פי-
כן זכיתי להיות בחלקו וכו', וה' מושיע ברחמי עד שזוכים
לבוא לשמחה גדולה על-ידי זה ובצרוף עוד שארי עצות, והעקר
על-ידי מלי דשמותא ולעשות עצמו שמח וכו'. ברוך אלקינו,

שְׁבָרָאֲנוּ לְכַבּוֹדוֹ וְהַכְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים וְכוּ' בְּכַמָּה בְּחִינּוֹת. יָתֵר מִזֶּה אֵין פְּנָאֵי לְהֶאֱרִיךְ.

דְּבָרֵי אֲבִיךָ, הַמְּחַכֶּה לְשִׁמְחָה וְלִשְׂמֹחַ נַפְשִׁי וְנַפְשׁ כְּלָנוּ בִּישׁוּעָתוֹ
הַגְּדוֹלָה וּמִצְפָּה לִישׁוּעָה.

121 אבֶרֶסֶלֶב

וְשָׁלוֹם לְבָנְךָ הוּא נְכֵדֵי חֲכִיבֵי כְּנַפְשֵׁי הַיַּיִק וְחֲכִים מוֹרְנוּ הָרַב
דְּדוֹד צְבִי שִׁיחִיהָ.

הַיִּיְרָתִי בְּבֵית מְחַתְנָךְ הַמְּפֹלֵג גְּרוּ יָאִיר וְדַבְּרָתִי עִמוֹ, וְכָל
מִגְמָתוֹ וְחִפְצוֹ הוּא רַק שְׁתַּתְמִיד בְּלִמּוּדְךָ הַטּוֹב וְתִלְךָ
בְּדַרְךָ טוֹבִים וְלִהְתְּפַלֵּל בְּכוֹנָה, וְלוֹמַר תְּהִלִּים בְּכוֹנָה וְלִהְתְּרַחֵק
מִמּוֹשֵׁב לְצִים וּמִמַּעֲשֵׂה נַעֲרוֹת. רַק לִשְׂמֹחַ בְּשִׂמְחַת יִשְׂרָאֵל
וְלִהְתְּקָרֵב בְּלֵב שָׁלֵם אֵלֵינוּ. וְתַכִּין לְבַבְךָ לְשִׁמְעַ מֵאֲתָנוּ דְּבָרֵי
אֲמַת לְהַחֲיוֹת אֶת נַפְשְׁךָ לְנִצְחָה. בְּאִפֵּן שִׁיִּקְיָם בְּךָ בֵּן חֲכָם יִשְׂמַח
אָב. כִּי טוֹב לְגַבֵּר כִּי יִשָּׂא עַל בְּנֵעוּרָיו כִּי הַיְלָדוֹת וְהַשְּׁחָרוֹת הַכֹּל.
וְכִבֵּר יֵשׁ לְךָ בְּחִירָה, אֲשֶׁרִיךְ אִם תִּבְחַר בְּחַיִּים כַּטּוֹב הָאֲמַתִּי
וְהַנְּצִיחִי שֶׁהוּא תוֹרָה וְתַפְלָה, כִּי חוּץ מִזֶּה הַכֹּל הַכֹּל שְׂמַע בְּנֵי
מוֹסֵר אָבִיךָ לְמַעַן תַּחַכֵּם בְּאַחֲרִיתְךָ.

דְּבָרֵי זְמַנְךָ.

121 הַצ"ל

אַחֵר גָּמַר כְּתָבִי מִכְתָּבִי זֶה, קִבְּלָתִי מֵהַפֶּאֶסֶט מִכְתָּבְכֶם
מִשׁוּלְמִטְשִׁין וּמִבְּנֵי רַבֵּי דְדוֹד צְבִי שֶׁהוּא עֵתָה שָׁם. וְאֲנִי
בְּכַר מוֹכֵן לְנִסְעַ מִיַּד לְקְרוֹמִינְשָׁאג וְהַכְרַחְתִּי לְעַבֵּב לְהַשִּׁיבְכֶם.
אֲהוּבֵי בְּנֵי חֲכִיבֵי דְדוֹד צְבִי שִׁיחִיהָ, בְּכַר כְּתָבְתִי לְךָ קִדְּם
שֶׁהוֹדַעְתִּנִי שְׂמוּעָה לֹא טוֹבָה מִבְּנֵךְ ז"ל שְׁנַעֲדַר בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ

הַרְבִּים, וְהוֹכַחְתִּיךָ שְׁלֵא תִהְיֶה בְכַעַס וְרָגֶז וּקְפִידָא כְּלָל. עֲתָה
קִבַּלְתִּי מִכְתָּבְךָ מִצְעָרְךָ הַקָּשָׁה וְהַכְּבֵד, וּבְכָל צְרִתְךָ לִי צָר. כִּי
הָיָה בְּנֵי כִּי בְנֵי בְנִים הֵם כְּבָנִים. וּמָה אָמַר לְךָ בְּנֵי חֲבִיבֵי לְנַחֵם
אוֹתְךָ, גְּלוּי לְכָל כִּי אֵין אֶתָּה הָרֵאשׁוֹן חֵס וְשְׁלוֹם. כִּי מִדָּה הָיָא
הַמְהַלְכֵת עַל כָּל הָאָרֶץ. וּכְמוֹ שְׁאָמַר דְּוֹד הַמְּלֻךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם
וְעֲתָה לְמָה אֶבְכֶּה אֲנִי הוֹלֵךְ אֵלָיו וְכו' (שְׁמוּאֵל ב) וּבְפָרְט כִּי גַם זֶה
שְׁנַעְדָר בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים הוּא לְךָ לְבָן בְּעֵלְמָא דְאַתִּי, וּכְמוֹ
שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (סוֹטָה מח:) שְׁמוּצִיא אֶת הָאָדָם הֵינּוּ אֲבִיהֶם
מֵעֲנֵשׁ גֵּיהֶנָם, וְטוֹעֵן וְכִי עַל חֲנֹם הַקְּהִיתָ אֶת שְׁנָיו וְכו'. רַק הָעֵקֶר
שֶׁתָּשִׂים אֶל לְבָבְךָ מֵעֲתָה, לֵיִשֵּׁב עֲצָמְךָ הַיָּמִיב מַה נַּעֲשֶׂה עִמָּךְ בְּזֶה
הָעוֹלָם. וּמָה שְׁעָבַר עָבַר, כִּי חֲנוּן וְרַחוּם הוּא יִתְבָּרַךְ וּמִרְבָּה
לְסִלַּח, וּמֵעֲתָה תִרְאֶה לְקַבֵּל עֲלֶיךָ לְהַשְׁלִיךְ מֵעֲלֶיךָ מַעֲשֵׂה נַעֲרוֹת
וְטַפְשׁוֹת וְרָגֶז וּקְפִידוֹת, אֲפֹלוּ בְּמָקוֹם שְׁעוֹשִׂים עוֹלָה נְגֻדָּה.
תַּעֲבִיר עַל מִדּוֹתֶיךָ. מִכָּל שְׁפָן וְכָל שְׁפָן בְּמָקוֹם שְׁלֵא צְדָקָתְךָ, רַק
לְקַיֵּם שְׁיִיף וְעֵיל שְׁיִיף וְנִפְיָק, כִּי אָדָם לְעֵמֶל יוֹלֵד וְכו'. וּבְפָרְט
שְׁלֵא נוֹלַדְתָּ בְּעֵשִׂירוֹת כְּלָל. וּמָה שְׁמִכְרַח לְךָ קוּה קוּיִתִּי לְה'
שְׁאַחֲזִיק אוֹתְךָ בְּחֶסֶדוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲךָ לֹא בְּגִדּוֹלוֹת כִּי אִם
בְּהַכְרַחֲיוֹת. וְאִם יִרְצֶה הַשֵּׁם קוּיִתִּי לְחֶסֶדוֹ שְׁתִּלַּד אֶשְׁתָּךְ מִהֶרָה
בְּנִקְל זֶרַע שֶׁל קַיְמָא. וְהַמָּקוֹם יְנַחֵם אוֹתְךָ בְּתוֹךְ אֲבֵלֵי צִיּוֹן
וּרְיוֹשְׁלִים וְיִטִּיב לְךָ מֵעֲתָה, רַק חֲזוּק וְאַמִּץ לְקַיֵּם דְּבָרֵי, וְלִילֵךְ
בְּדַרְכֵי אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ ז"ל לְלַמֵּד הַרְבֵּה בְּכָל יוֹם, וְלִהְכָרִיחַ
בְּכָל הַפְּחוֹת לְהַתְּפַלֵּל בְּכוֹנָה וְלֹמַר תְּהִלִּים וּתְפִלוֹת בְּכָל יוֹם,
וּלְפָרֵשׁ שִׁיחַתְךָ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם. קוּה לְה' וְיִוָּשַׁע לְךָ וַיְנַחֲמְךָ

בְּכַפְלִים. וְהִנְנִי מוֹהִיר אוֹתְךָ וּמִבְקֵשׁ מִמֶּךָ בְּנֵי חֲבִיבֵי שְׂתָצִית לְדַבְרֵי מִיד. הֵינּוּ בָּאֵם אַתָּה עֲדִין בְּבֵית אַחִיד ר' אִיצִיק, שְׂתָשׁוּב מִיד תִּכְפֶּה לְבִיתְךָ. וְאֵל תִּתְעַפֵּב בְּטוֹלְמָשִׁין עוֹד פֶּלֶל וּתְבַלֶּה יְמִיד בְּתוֹרָה כִּי זֹאת נְחֻמְתָּנוּ בְּעִנְיָנוּ וְכו', וּבְשִׂיחָה עִם אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמְנוּ חֲבֵרִים יְדִידִים שְׂיִחֵיו שָׂרֵב דְּבוֹרָם הִיא מֵהַתְּכַלִּית הַנְּצַחִי, וּבְדַבְרֵי תוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה, וְלִשְׁמַח נַפְשָׁנוּ בְּכָל עֵת. שְׁמַע בְּנֵי לְדַבְרֵי לְמַעַן יֵיטִיב לָךְ בְּזֶה וּבְכָפֵא לְנַצַּח. וּמִגִּדֵּל צַעֲרֵי וּגְדֵל נְחִיצָתִי עִתָּה אֵי אֶפְשָׁר לְהֶאֱרִיד יוֹתֵר וְדִי בְּזֶה פְּעֵת, וְאִם יִרְצֶה הַשֵּׁם בְּשׁוּבֵי לְפָה אֶכְתֹּב לָךְ עוֹד בִּישׁוּעָתוֹ יִתְבָּרַךְ לְנַחֵם וּלְחַזֵּק אוֹתְךָ כִּי חֲסֵדִי ה' לֹא תִמְנֶנּוּ וְכו'.

דַּבְרֵי אֶבִיד הַמְצַטְטֵר בְּצַרְתְּךָ וּמַצְפֶּה לִישׁוּעָתְךָ.

לך *הנ"ל*

ו' חשוון

וְשָׁלוֹם לְבְנֵי הַרְבֵּנֵי מוֹרְנוּ הָרֵב שְׂכֵנָא גְרוֹ יְאִיר וְכו'.

וְתֹאמֶר שְׁלוֹם לְזוּגְתֵי תַחְיָה וּלְכָל בְּנֵי בֵיתִי שְׂיִחֵיו. וּתְבַקֵּשׁ וְתוֹהִיר אֶת אַחִיד הוּא בְּנֵי דְוֹד צְבִי שְׂיִחִיה שְׂיִזְהֵר לְמַעַן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וִירַחֵם עַל עַצְמוֹ וְעַלִּי וְעַל כָּל בְּנֵי בֵיתוֹ, וְלֹא יִהְיֶה כְּעֵסֵן וְרַגְזֵן וְלֹא יִהְיֶה קַפְדָּן כְּלָל. רַק אֲדַרְבָּא מֵאַחַר שְׁטַמְבְּעוֹ לְהַקְפִּיד וּלְהַתְרַגְזוֹ חֵם וְשָׁלוֹם, יִתְגַּבֵּר לְהַפְּךְ הַדְּבָר. וּבְרַגְזוֹ רַחֵם תוֹבֵר וְיִהְפֶּךְ הַכְּעַם לְרַחֲמָנוֹת וְאִזּוּ יִהְיֶה טוֹב לוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. וְגַם אַתָּה תִּקְיָם כָּל זֶה, כִּי הַכְּעַם וְהַקְּפָדוֹת מְזִיקִים מְאֹד מְאֹד רַחֲמָנָא לְצַלּוֹ, וְתַחְזִקוּ בְּתוֹרַת ה' לְקַבֵּעַ עֵתִים לְתוֹרָה עַל כָּל פְּנִיִם וּתְבַטְחוּ בָהּ וּתְצַפּוּ לִישׁוּעָתוֹ בְּכָל עֵת. כִּי עַל יְדֵי כְּעַם אֵין פּוֹעֲלִים כְּלוֹם רַק מְזִיקִים הַרְבֵּה, רַחֲמָנָא לְצַלּוֹ, כִּי רַגְזֵן

לֹא עָלְתָה בְּיָדוֹ אֶלָּא רְגִזְנוֹתוֹ, וְכֹל מֵה שְׁיִכּוּלִים לַפֶּעַל, פּוֹעֲלִים
בְּדַבְרֵי גַחַת יוֹתֵר וְיוֹתֵר. כִּי דַבְרֵי חֲכָמִים בְּגַחַת נִשְׁמָעִים. וּמִגְדֹּל
הַנְּחִיצָה אִי אֶפְשֶׁר לְהֶאֱרִיךְ כְּלָל.

דַּבְרֵי אֲבִיכֶם הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְכֶם תְּמִיד וּמִצְפָּה לַישׁוּעָה.

מן אפרסוף

תמו-ב

בְּעֶזְרַת ה' יִתְבָּרַךְ, מוֹצְאֵי שֶׁבֶת אֹר לְיוֹם א' שְׁמוֹת תר"ד אוֹמִין.

שְׁלוֹם לְאֹהֲבֵי בְּנֵי חֲכִיבֵי הַרְפְּנֵי וְכו' מוֹרְנוּ הֶרֶב שְׁכָנָא גְרו
יְאִיר עִם כָּל יוֹצְאֵי חֲלָצִיו שְׁיִחִיו.

בְּיוֹם ה' הָעֶבֶר שְׁלַחְתִּי מִפֶּה אֲנָרַת עַל יְדֵי הַפֶּאֶסְט לְמוֹלְמָשִׁין
לִיד בְּנֵי ר' אִיצִיק שְׁיִחְיֶה, וְשֵׁם פְּרִסְתִּי בְּשְׁלוֹמְכֶם גַּם כֵּן,
וְהוֹדַעְתִּיו שֵׁם צְרוּתִינוּ שְׁאַרְע לָנוּ בְּאֵלוֹ הַיָּמִים, שְׁבִיוֹם ה' פְּרִשְׁת
וַיִּגַּשׁ נָפֶל הַגַּג הָעֲלִיּוֹן מֵהַקְּלָאוּ שְׁלָנוּ וְנִהְרַם לְגַמְרֵי. וְהָיָה רַעַשׁ
וּפְחָד גְּדוֹל לְר' נִפְתָּלִי וּבֵיתוֹ כַּאֲשֶׁר תּוֹכְלוּ לְשַׁעַר. וְהַחֹזְלָקִים
הַשׁוֹנְאִים הָיָה לָהֶם נִקְמָה וְהֵינּוּ לְלַעַג וְקֶלֶס בְּעֵינֵיהֶם כְּדַרְכָּם.
וְאֲנִכִּי בָאתִי לְפֶה בְּיוֹם ג' שֶׁהוּא עֲשָׂרָה בְּטַבַּת וּמִצְאֵתִי פְתָאם
הַחֲרָפֵן הַזֶּה וְתוֹכְלוּ לְשַׁעַר צַעֲרִי. אֵךְ בְּמַחֲוֵנֵי פֶה' יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר
עַד הֵנָּה עֲזָרְנוּ בְּרַחֲמָיו, גַּם עַתָּה אֵל יַעֲזֹבֵנוּ וְהַכֵּל יִתְהַפֵּךְ לְמוֹכָה.
כַּעַת נַעֲשֶׂה עוֹד רַעַשׁ גְּדוֹל פֶּה שְׁיִצְאָה הַגְּזֵרָה לְגַרֵּשׁ מִפֶּה כָּל
שְׂאִינִם נִכְתָּבִים פֶּה. וּמֵאֲלִיךְ תִּבְיִן שְׁיִדִּידְנוּ ר' נִפְתָּלִי גְרו יְאִיר
הוּא אֶחָד מֵהֶם וּבּוֹדָאֵי יֵשׁ לוֹ צַעַר גְּדוֹל מְזֵה. כַּעַת אֵיךְ שְׁיִחְיֶה
הוּא מִכְּרַח לְקַבֵּל בְּיַלְעֻט וְרִשְׁיוֹן. עַל כֵּן הוּא שׁוֹלַח מַעוֹת לִיד

בתו תחיה. ובקש ממני לכתב לך שתשתדל עבורו למרח בכל
 בחדך למובתו, הן לראות לקבל מיד מאנשי נעמריב
 זאסלוייצעניא. כי פלם הבטיחו לו שלא לקח ממנו שום
 נתינה. כי בנו ר' אפרים משלם בעדו פראוי יותר מפחו הרבה.
 ואחר כך לקבל בילעט מיד בלי הוצאה מרבה. ואני בטוח בך
 שבוודאי תשתדל בכל מה דאפשר למענו ולמעני לורז מאד בזה,
 באשר תבין מעצמך שאי אפשר לו עתה לישיב בלי בילעט אפלו
 זמן מעט. אך לורזי יתירא קאתינא לורוז שתכנים עצמך בזה
 שיגיע לו הבילעט בנריוות בכל מה דאפשר להקדים ולה'
 הישועה: גם תדע שאני מכין לעצמי לנסע בבקר אם ירצה ה'
 למשעהרין. ובתוך כך סבב ה' יתברך שאתמול באו לפה שני
 אנשים מאנשי שלומנו משם והביאו לך אגרת מחתנדך ובתוך
 שתחיה הרצוף פה, ואם ירצה ה' שם במשעהרין מהסתם אדרש
 בשלומם בשבילך. ומחמת טרדתך לא יכלתי להמתין קדם
 נסיעתי עליך. גם תראה לדבר עם ידידנו ר' ליב כהן שהוא הרב
 וכו' מפרסלב שישתדל למובתי בהענין שהבטיח לי באפן שאוכל
 בהתר שיתפללו בביתי. ועצתו היה שבשנה החדשה שלהם שאז
 הוא צריך להודיע כמה בתי תפלות יש בקהלתנו, שיכתב גם
 בתי שיש שם בית תפלה מיוחד מכמה שנים. וגם עתה מתפללין
 בבית מיוחד לתפלה, באשר הוא באמת שהיה בית המדרש
 בביתי כמה שנים. אך שנתפלבל לפי שעה וכו', ועתה חזר
 למקומו, אך הוא יכתב סתם שיש עוד בית המדרש שלישי. ור'
 ליב בעצמו אמר לי שיעשה כן. אך קדם נסיעתי רציתי לחזר

לְדַבֵּר עִמוֹ בְּזוֹה, לְהַזְכִּירוֹ שְׁלֵא יִשְׁכַּח זֹאת, אֲךָ לֹא אֶסְתַּיֵּעַ מִלְתָּא
 לְהַתְרָאוֹת פְּנִים עִמוֹ קִדְם נְסִיעֵתִי. כָּעַת תִּרְאֶה לְדַבֵּר עִמוֹ בְּזוֹ
 וּלְפָרֶם בְּשָׁלוֹמוֹ בְּאַהֲבָה בְּשִׁבְלֵי וּלְהַמְתִּיק סוּד יַחֲדוֹ לְהַתִּיעֵץ
 לְטוֹבָה בְּאַפֵּן שִׁיְהִיָּה רְשׁוֹת עַל זֶה. וּמִבְּטַחְנִי שְׁבוּדָאֵי יַעֲשׂוּ עַל
 צַד הַיּוֹתֵר טוֹב, וְלֵה' הִישׁוּעָה. וְאִם יִצְטָרְכוּ עַל זֶה אִיזוֹה הוֹצָאוֹת
 בּוּדָאֵי אַחֲזִיר לָהֶם. אֲךָ לְפִי דְבָרֵי ר' לִיב עָמִי אֵין צְרִיכִין עֵתָה
 שׁוּם הוֹצָאוֹת לְזוֹה עֵתָה. וְאֵין לְהֶאֱרִיךְ בְּזוֹה. וְעַמָּם הַתְּבוּנָה
 לְהַתְנַהֵג בְּזוֹה עַל צַד הַיּוֹתֵר טוֹב וּבְסוּד, כְּאֲשֶׁר יִבְיִנוּ מֵעַצְמָם. וְה'
 הַטוֹב יִגְמֹר כְּעֵדְנֵנוּ לְטוֹבָה. וְיִתֵּר מִזֶּה אֵין פְּנָאֵי לְהֶאֱרִיךְ. וְה'
 יִתְבָּרַךְ יַעֲזוּר לָךְ וַיִּפְרְנֶסְךָ בְּכַבּוֹד וְתַפְטֹר מִהֲרָה הַעֲבֹדוֹת וְהַסְפְּנָה
 וְכו'. שֶׁל הַתְּמִנּוֹת דְּרֶאֱמָן. כִּי הֲרַבָּה רוּחַ וְהַצְלָה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ
 לְפִרְנֶסְךָ בְּלֹא זֶה כְּאֲשֶׁר כָּל הָעוֹלָם מִתְּפַרְנְסִים מִמֶּה שְׁמוֹמִין לָהֶם
 ה' יִתְבָּרַךְ בְּלִי פְחָדִים כְּאֵלֶּה, וְשֶׁאֵר חֲשִׁשׁוֹת רַבּוֹת שִׁישׁ בְּזוֹה
 שְׁנוֹגְעִים בְּהַתְּכָלִית הַנְּצָחִי. כִּי אִישׁ כְּשֶׁר פְּשׁוּט אֵין שִׁיךְ לוֹ
 פְּרִנְסָה כְּזֹאת חֵם וְשָׁלוֹם, כִּידוּעַ וּמוֹכֵן כִּלְכַל. וְהֲרַבָּה רוּחַ וְהַצְלָחָה
 לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁתִּצָּא מִזֶּה וּפְרִנְסָתְךָ לֹא יִקַּח כִּלְכַל. כִּי כָּל
 פְּרִנְסָתוֹ שֶׁל אָדָם קְצוּבָה לוֹ מֵרֵאשׁ הַשָּׁנָה וְכו'. וּבְפֶרֶט שְׁבִסְמוּךְ
 קִדְם נְסִיעֵתִי. שְׁמַעְתִּי שְׁגָם זוּגְתָךְ תַּחֲיָה אֵינָה מִסְכַּמֶּת כִּלְכַל
 שֶׁתְּהִיָּה רֶאֱמָן וְצוּעֶקֶת וּמְצַטְעֶרֶת עַל זֶה מְאֹד. וְהִיָּה לִי נַחַת
 מִזֶּה שֶׁהִיא אִשָּׁה כְּשֶׁרָה וּמְכִינָה שְׁאֵינִי שִׁיךְ לָךְ כִּלְכַל. וְלֵה'
 הִישׁוּעָה. דְּבָרֵי אַבִּיךָ הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְךָ תָּמִיד בְּאַהֲבָה וּמַעֲתִיר
 כְּעֵדְךָ וּמְזַרְזֵךְ וּמֵיַעֲצֵךְ לְטוֹבָתְךָ בְּזוֹה וּבְכָא לְנִצָּח.

תמוז

ברוך השם, אור ליום ג' ב' שבט בא תד"ר קרומינטישאק.

שלום לידידי כנפשי הרבני הותיק וכו' מורנו הרב אפרים נ"י.

הַנְּנִי עֲתָה בְּבִיתְךָ, כִּי בָאתִי לְקַהֲלַת קְרֵאקָא בְּיוֹם ה' וְאֶרְאֶה
הָעֵבֶר וְלֹא מִצָּאתִי אֶת שְׂאֵהֶבָה נַפְשִׁי, כִּי הִקְדַּמְתָּ לְנוֹד
מִפֶּה שְׁנִית לְנִיקְלֵי'אב, וְצַעְרֵי תִבִּין מֵאֵלֶיךָ. גַּם נִצַּמְעַרְתִּי הֶרְבֵּה
עַל צַעֲרֶךָ הַגָּדוֹל שֶׁיְהִיָּה לְךָ מִזֶּה, אֲךָ לֹה' הַתְּקוּהָ, שֶׁיִּתְקַן הַכֹּל,
וְיִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה, כִּי מְאֹד עִמְקוּ מַחְשָׁבוֹתָיו יִתְפַּרֵּךְ, וְהַכֹּל בְּכָלֵל
מֵה שֶׁשָּׁמַעְתִּי מִפִּיּו הַקְּדוֹשׁ בְּנִסְעֵי עִמּוֹ יַחַד מִבְּרֶסֶלַב לְאוֹמָאן
לְהַסְתַּלַּק שָׁם בְּרוּם רוּם גְּבֹהֵי מְרוֹמִים וְכוּ'. מֵה שֶׁנִּצַּעְשָׂה אִזּוּ בְּכָל
רֵגַע וְרֵגַע אִי אֶפְשֶׁר לְשַׁעַר אֶפְלוֹ מֵה שֶׁמִּתְנוֹצֵץ בְּלִבִּי מִזֶּה, מִכָּל־
שָׁפֵן מֵה שֶׁלְּמַעְלָה לְמַעְלָה מֵהַתְּנוֹצְצוֹת שֶׁבְּדַעְתִּי וּלְבִי, וְאִזּוּ אָמַר
בְּזֶה הַלְּשׁוֹן: גֵּאֵט אִיזוּ גְרוֹים, מַעַ וְוִיִּסְט גָּאָר נִיט סַע טוֹהֵין זִיךְ
אַף דַּער וְעֵלְט אַזוֹנִי זַאכִּין מַעַ וְוִיִּסְט גָּאָר נִיט וְכוּ' נַה' גְּדוֹל לֹא
יודעים כלום נעשים כאלו דברים בעולם ואין יודעים כלל. ואם
אמנם כבר דברנו בזה הרבה כמה פעמים, וגם קצתו נדפס מזה
בספר ספורי מעשיות, עם כל זה עדין צריכין למודעי לידע
ולזהודיע בכל יום, שאין יודעין כלל וכו' ועל־ידי זה דיקא
תתחזק בצעקה ותפלה להשם יתברך, כמו שפנים אז בשיחתו
זאת: עד שיבוא לשמחה גדולה על־ידי זה, ולשוב אל התמימות
והפשיות לבטח בה' ובישועתו ולבלי להיות נחפו ומבהל
משום דבר, רק לישוב דעתו בכל עת, ויש בזה הרבה לדבר, ואין
הזמן והיריעה מספיק.

בַּעַת אֲשׁוּב לְפָרֵשׁ מְעַט שִׁיחֲתִי, הַיּוֹת כְּבֹר שְׁמַעְתָּ אֶת אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה בְּאוּמָאן, שְׁנַפֵּל הַגַּג הָעֲלִיּוֹן שֶׁל הַבֵּית־הַמְדֻרָשׁ שְׁלֹנּוּ, וְאֲנִי בְּאֵתִי בְּיוֹם עֲשָׂרָה בְּמִבְּת לְאוּמָאן, וְהָיִיתִי עֲדֵינן קָצֵת נְכוּף בְּדַעְתִּי אִם לְנַהוּג נְסִיעוֹת לְכָאן, וּפְתָאִם כְּבוֹאִי אֶל הַבֵּית־הַמְדֻרָשׁ רְאִיתִי הַחֶרֶבֶן הַזֶּה, וַיֵּצֵא לְבִי. וְסַפֵּר לִי תַכְף אֲבִיד יְדִידִי שְׁיַחֲוִה, גְּדֹל הַרְעֵשׁ וְהַפְּחָד שֶׁהָיוּ לוֹ אִזּוּ בַּעַת שְׁנַפֵּל בְּרַעֲשׁ וְקוֹל גְּדוֹל, עַד שֶׁכְּמַעַט נַחֲלַשׁ. וְאוֹיְבֵינוּ וְצָרֵינוּ הַרְבִּים נַחְפְּזוּ רָצוּ אֶל בֵּית־הַמְדֻרָשׁ שְׁלָהֶם בְּשִׂמְחָה לְבִשֵׁר זֹאת וְאָמְרוּ, שְׁחַם וְשָׁלוֹם, כֹּל הַבֵּית־הַמְדֻרָשׁ שְׁלֹנּוּ נָפַל. כֹּל אוֹיְבֵינוּ יִלְעִיגוּ לָנוּ וְכוּ', וְאֶנְחֵנוּ לֹא נִדַע מַה נַּעֲשֶׂה, כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. נוֹסֵף לָזֶה, תַכְף בְּאֵלוֹ הַיָּמִים שְׁהָיִיתִי שֵׁם יֵצֵאֵה הַפְּקֻדָּה לְגֵרֵשׁ מְאוּמָאן כֹּל שְׂאִינָם נְכַתְּבִים שֵׁם, וּמַהֲפֹלִיצִייעֵן הַשְּׁמִיעוּ בְּקוֹל גְּדוֹל עַל הַחוּץ, כְּנַהוּג שְׂיַדְכְּרוּ, הַכֹּל לְצֵאת מִשֵּׁם בְּסִמּוּךְ, מִי שְׂאִין לוֹ דִּירָה לֹא יִתְעַכֵּב בִּיָּאִם שְׁנֵי חֲדָשִׁים, וּמִי שְׂיִשׁ לוֹ דִּירָה יִתְעַכֵּב עַד יֵרַח מִיָּא, וּמֵאֵלֶיךָ תְּבִין, שְׂאֲבִיד נְרוֹ יֵאִיר הוּא גַּם־כֵּן בְּכֹלֵל הָאִיּוֹם הַזֶּה.

וְהַנְּה כְּבֹר יַדְעָתָ, שְׂאֲבִיד נְרוֹ יֵאִיר, נְכַסְפָּה וְגַם פִּלְתָּה נִפְשׁוֹ זֶה כְּמָה שְׁנֵים לְנִסְע לְאַרְצֵי־יִשְׂרָאֵל, כַּעַת נִתְעוֹרֵר בְּיוֹתֵר וְרָצָה לְנִסְע לְבִדּוֹ, וּמֵאַנְה זּוּגְתּוֹ וְאָמְרָה, שְׂרָצוּנָה שְׁהִיא דִּיקָא תִּסַּע עִמוֹ, וְאָמְרוּ שְׂיִסְמְכוּ עַל דַּעְתִּי. כֹּל זֶה סִפְרוּ לִי אֲנָשִׁי־שְׁלוֹמְנוּ, וּבְיוֹם שַׁבְּת־קֹדֶשׁ פָּרַשְׁת וַיְחִי דְבַרְתִּי עִמוֹ מִזֶּה הַרְבֵּה וְהַסְפַּרְתִּי לוֹ הַדְּבָר, שְׂאִי אֲפָשֶׁר לְנִסְע לְבִדּוֹ מִכְּפָה טַעְמִים, וְהַבְטַחְתִּי לוֹ, שְׂבּוּדָאֵי יַחֲזִיקוּ אוֹתוֹ בְּכְבוֹד אֲנָשִׁי־שְׁלוֹמְנוּ כְּשִׁיחֲוִה שֵׁם, כִּי כֹל הַנּוֹתָנִים לוֹ עֲתָה יַחֲבוּ עִצְמוֹן וַיְקִימוּ לְשַׁלַּח לוֹ לְשֵׁם

מה שנותנים לו בכל שנה ויותר, ואתה וגם אנכי נשגיח על זה שיבוא לידי גוביינא, ולעת עתה נתרצה והודה לדברי, אך כבר ידענו, שאביך גרו יאיר אינו איש-חיל לזה כלל לעסק בקבלת הבילעט ובשאר הכנות, ודברנו שאני אדבר עמך פה מזה, ודעתנו היא, שאתה תסע עמי לסביבותינו ונמתיק סוד יחדו באומאן, ואפשר היה מהצדך, שתסע מיד עמי לברסלב ולנעמרוב להתחיל לעסק בקבלת הבילעט. ויתר מזה אי אפשר לבאר מה שיש לדבר בזה.

גם צריכין להתחיל לדבר בסביבות אלו בדבר המעמדות, וכבר דברתי קצת מזה מטשעהרין, והנה עתה באתי לפה ולא מצאתי אותך בעת ההכרח בזה לדבר עמך בעסק גדול בזה והעבר אין, בעת תבין מאלו, שההכרח שתזרו עצמך לבוא אלי לעסק עמך בזה, בפרט שגם בלא זה ידעתי, שלכך בוער ברשפי שלהבת אהבתנו להתועד עמי, אולי ישלח ה' בפי דבורים להחיות נפשו וליעצו ולחזקו בכטחון ושמחה והתבודדות וכו' ולהזכיר זה את זה היכן אנחנו בעולם ומה נעשה עמנו בכל עת ובכל יום וכל שעה וכו', על-כן תדע, שפדעתי לנסע על שבת, אם ירצה השם, למשעהרין, ושם אתעכב עד יום ה' בשלח ואפע בישועתו יתברך על שבת-שירה לקהלת מעדוועדובקא, ומשם אראה, אם ירצה השם, לשוב למירהאוויצע, ומן הסתם אפע משם ביום ב', אם ירצה השם, שהוא ט"ו בשבט, על-כן בשבתבוא, אם ירצה השם, לביתך בשלום, אם תוכל לזרו עצמך לבוא אלינו על שבת-שירה לקהלת מעדוועדובקא מה טוב או

על-כָּל-פָּנִים על יום ב' הַנַּ"ל, רק שְׁתְּבוּא בְיוֹם ב' בְּבִקְרָה, כִּי
בְדַעְתִּי לִזְרוּ עֲצְמֵי בְעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ, לְנִסְעַ בְּיוֹם ב' אַחֲרֵי
הַתְּפִלָּה מִיַּד בְּזִרְיוֹת, וְאִם נִזְכָּה לְהִתְוַעֵד שֵׁם מַה טוֹב, וְנִמְתִּיק
סוּד יַחַד, וְאֶפְשֶׁר תִּסַּע עִמִּי מִשָּׁם לְאוּמָן וְכוּ' כַּנַּ"ל. וְאִם לֹא
יְהִיֶה הַזְּמַן מִסְפִּיק שְׂאוּכַל לְבוֹא לְמַעַדְוֵעֵדוּבְקָא כַּנַּ"ל, תְּבִין
מִעֲצָמְךָ לְרֵאוֹת לְבוֹא לְסְבִיבוֹתֵינוּ בְּסִמּוּךְ וְשֵׁם נְדַבֵּר יַחַד פָּנִים
אֶל פָּנִים, וְעֵצַת ה' הִיא תִקּוּם.

ג מֵאֵלֶיךָ תְּבִין לְדַבֵּר פֹּה מִעֲנִין הַפִּית־הַמְדַרְשׁ שְׁלֵנוּ, כִּי לַעַתָּה
עָתָה אֵינִי יוֹכֵל לְקַבֵּל מֵהֶם כְּלוֹם עַל זֶה, כִּי רַבִּי הִירֵשׁ
מִקְרֵאקָא אָמַר לִי בְּפִרוּשׁ, שֶׁהֵכֵרַח לְהִמְתִּין עֲלֶיךָ, כִּי הוּא רוֹצֵה
לְתַן אֵיזָה עֲצִים עִם קְרֵאקְנוּיִם [תְּקוּרוֹת] וְנִסְרִים, וְאֵי אֵין דַּעְתִּי
נֹחֶה מְזָה, כִּי יֵרֵאתִי, שְׁתִּהְיֶה הַהוֹצָאָה יִתְרָה, וְגַם, חֵם וְשְׁלוֹם,
יְהִיֶה לִי עֹפּוֹב מְזָה אִם אֶצְמָרְךָ לְהִמְתִּין עַל עֲצִים שְׁלֵהֶם, וְהַכְּסָף
יַעֲנֶה אֶת הַכֶּלֶל. וְאָמַר רַבִּי צְבִי, שְׂפֵאֲשֶׁר תְּבוֹא לְשְׁלוֹם יְדַבֵּר עִמָּךְ
מְזָה, וּמֵאֵלֶיךָ תְּבִין מְזָה אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּזָה עַל צַד הַיּוֹתֵר טוֹב.
יּוֹתֵר מְזָה אֵין לְהֵאֲרִיךְ, וְדַעַת לְנִבּוֹן נִקַּל אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּכֹל זֶה
בְּאִפְן שְׁיִהְיֶה וְיִגְמַר הַכֹּל בְּרִצּוֹנוֹ יִתְפָּרֵךְ וְכִרְצוֹן הַצְּדִיקִים, נִשְׁמַתָּם
עֲדָן, וְאִנְחָנוּ נִזְכָּה, שְׁיִהְיֶה לָנוּ חֵלֶק טוֹב בְּזָה בְּזִכּוֹת הַרְּבִים בְּזָה.
וְלֹה' הִישׁוּעָה.

דְּבָרֵי אוֹהֶבְךָ, רַבֵּךְ וְחִבְרֵךְ וְאַחִיךָ, מַחֲבֶה בְּכָל עַת לִישׁוּעָתְךָ
בְּתוֹךְ יְשׁוּעַת כָּל חִבְרָתְנוּ וְיִשׁוּעַת כָּל יִשְׂרָאֵל, אֲמֵן כִּן יְהִי רְצוֹן,
וְחוֹתֵם בְּכִיתֶךָ נֶאֱוָה קִדְשׁ.

גַּם יְדִידֵנוּ הַחֲתִיק, מוֹרְנוּ הַרְבֵּ נַחֲמֵן, נְרוּ יְאִיר, מְשׁוֹלְמֵשִׁין, הוּא עֵתָה עִמִּי פֹה בְּבֵיתְךָ, וְנִזְכֵּר הַיּוֹם בְּרֵאשִׁיחַדָּשׁ שְׁבַט, שְׁחַם וְשָׁלוֹם, תִּכְעַס עָלָיו עַל שְׁלֵא רָקַד בְּבֵיתְךָ וְזָרוּ עֲצָמוּ וְרָקַד קֶצֶת הַיּוֹם בְּבֵיתְךָ בְּשִׁבְלֶךָ וּפּוֹרֵם שְׁלוֹמְךָ בְּאַהֲבָה רַבָּה וּרְחִימָתָן עֲזִיזָא, וְאִם יִרְצֶה הַשֵּׁם, בְּשָׁנַתְעֵד יַחַד, לֵה' הַתְּקוּהָ, שְׁנַרְקַד וְנִשְׁמַח יוֹתֵר וְנִגְיֵלָה וְנִשְׁמַחָה בִּישׁוּעָתוֹ, חֲסֵדֵי ה' לֹא תִמְנֹו וְכוּ', וְאִמַּת ה' לְעוֹלָם, הַלְלוּיָהּ.

מ' חשון

תמוח

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם ג' בְּשַׁלַּח תר"ד מְשַׁעֲהָרִין.

שְׁלוֹם לְבָנֵי חֲבִיבֵי הַרְבֵּנֵי וְכוּ' מוֹרְנוּ הַרְבֵּ יִצְחָק שְׁיַחֲיָה עִם כָּל יוֹצְאֵי חֲלָצִיו שְׁיַחֲיוּ.

בְּאַתִּי לְפֹה מְקַרְוִימִינְטִשְׁאָג קָדָם שַׁבַּת פְּרָשַׁת בֵּא הָעֶבֶר וְאִם יִרְצֶה הַשֵּׁם בְּשָׁבוּעַ זֹאת אֶסַּע לְמַעַדְוֵעֵדִיבְקָא וּמִשֵּׁם לְטִירֵהָאוּוִיזָע הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹלִיכֵנִי לְשָׁלוֹם. וְכִבֵּר שְׁלַחְתִּי לוֹ מִכְתָּבֵי מִפֹּה בְּפְרָשַׁת וְאַרְא. אַחַר כֵּן קִבְּלֵתִי מִכְתָּבְךָ בְּשָׁבוּעַ זֹאת. פֶּעַת אֲנִי טְרוּד מְאֹד וְרִצוֹנִי חֲזָק לְמַלְאוֹת רִצּוֹנְךָ לְכַתֵּב לְךָ אִיזָה דִּבְרֵי הַתְּחִזְקוֹת בְּשִׁמְחָה. אִךְ כִּבֵּר פְּתַבְתִּי לְךָ הַרְבֵּה הַרְבֵּה, וְכָל סִפְרִים הַקְּדוּשִׁים לְפָנֶיךָ הַפֶּךָ בָּהֶם וְכוּ'. וְכַעַת אֵין פְּנָאֵי כָּלָל, כִּי הַפְּאָסְטָ נְחוּצָה, וְאֲנִי פּוֹתֵב עֵתָה מְעַטָּף בְּטַלִּית וְעֵדִין לֹא הִנְחֵתִי תְּפִלִּין דְּרַבְּנֵנוּ תָם. חֲזַק וְאַמִּין בְּנֵי חֲבִיבֵי וְשִׁמַּח נִפְשְׁךָ בִּישׁוּעָתוֹ שְׁזִכִּינוּ לְהַתְּקָרֵב לְמִי שְׁנַתְּקַרְבְּנוּ, הוּא הַטִּיב לָנוּ הוּא מְטִיב לָנוּ הוּא יְטִיב לָנוּ וְכוּ'. וּבְחֲסֵדוֹ הַשְּׁפִיעַ לִי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ

חדושים נפלאים על אלה השלש הטבות והם כבר כתובים
 בחסדו יתברך (ע"ז לקוטי הלכות פדיון בכור הלכה ה). אך אי אפשר
 לבאר על פני השדרה. קנה לה' בכל עת ויושע לך.

דברי אביך המצפה לישועה.

זמן אפריל

תמוט

ברוך השם, יום א' תשא תר"ד.

ששון ושמחה ישגנו אהובי בני חביבי הרבני מורנו הרב יצחק
 שיחיה עם כל יוצאי חלציו שיחיו.

מוסר כתב זה בא לביתי והביא הרזיווילקע ומעיל עליו, ו
 והיה לי לנחת כי היה מכרח לי מאד כאשר יספר לך
 מוסר כתב זה. ויש הרבה לכתב לך, אך זמן המנחה הגיע,
 ומוסר כתב זה נחוצי מאד. ושמתי הכל בפיו הן מענין נסיעתו
 לפה על איזה שבת יבוא, הן מענין נסיעתו על החתונה, שלפי
 מנהג העולם ובפרט מנהג ישראל קדושים בודאי הוא מכרח
 להיות על החתונה למזל טוב, בפרט שבודאי יהיה כמה אנשי
 שלומנו שאינם קרובים בשאר בשר אתי רק מחמת קרבת
 נפשותינו וכו', מכל שפן אתה בני היש קרוב ממך. אך אף על
 פי כן אין רצוני לצערך אם חס ושלום יהיה בלתי אפשרי, כי
 אנם רחמנא פטרה. אך כל מה דאפשר להשתדל בכל כחך
 ולבקש מהשם יתברך שתזכה להיות על החתונה למזל טוב
 ולשמח עמנו יחד, בודאי חובה עליך להשתדל בזה כנ"ל. וגם
 אולי נזכה על ידי שמחתנו יחד בשמחת חתן וכלה שתצמח לך
 ולנו ישועה שלמה בכל מה שאנו צריכים להושע. ולה' הישועה.

והשם יתברך יושיעך ויצליחך בכל אשר תפנה, ועקר הוא
הצלחת הנפש. ותזכו אתם שם ואנחנו כאן לשמח בשמחת
פורים הבא עלינו לטובה. ומקדם לצעק ולהתפלל פראוי מחר
אם ירצה השם בתענית אסתר עד שנופה שיקים, פעשותך
נוראות באותן הימים אף אתנו הפלא תשועת עולמים וכו',
ומגדל הנחיצה אי אפשר להאריך בלל.

דברי אביך המצפה לראותך בשמחה עם בנד נכדי דוד צבי
שיחיה נגילה ונשמחה בישועתו.

מן אפרסוף

י' חשו

תנ

ברוך השם, יום א' פקודי י"ט אדר תר"ד פרסלב.

שלום רב לאהובי ידידי הרבני הותיק המפלג מורנו הרב
אפרים, נרו יאיר, עם שלום וזנתו, תחיה עם כל יוצאי חלציו,
שיחיו.

באתי לשלום אור ליום ו' תצוה והייתי בקהלת
ליפוויץ והגבלתי זמן החתנה של בני שיחיה, בראש-
חדש ניסן הבא עלינו לטובה, ובתוך כך באו ימי הפורים האלה
בזמניהם ובחסדי ה' שמחנו בישועתו יתברך וכעת אני טרוד
מאד להכין עצמי על החתנה למזל טוב בזמן פנה סמוך לפסח,
על פן הודעתיו כל זה, ומאליך תבין להשתדל לטובתי בכל מה
דאפשר, ולשלח מיד בזריות האפשרי. ותראה להודיעני מה
בדעתך בענין נסיעתך לאומין על חג הפסח הבא עלינו לטובה.
ולחיות פה גם כן כאשר דברת עמי, השם יתברך יולכך וינחך
במעגלי צדק למען שמו. והנה בביתי מוטלת בלתי על ערש דני

שֵׁשׁ לָהּ מִכָּה בְּפִיָּהּ, וְקָשָׁה לְסִבַּל הַצֶּעֶר, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִרְפְּאֶה מִן
הַשָּׁמַיִם מְהֵרָה. גַּם זִוְגָתִי תַחֲיָה נַחֲלָשָׁה הַיּוֹם, בְּעַת פְּזֹאת שְׁאֲנוּ
צָרִיכִין הַכְּנֶה רַבָּה עַל הַחֲתָנָה, בְּעַת פְּזֹאת סְמוּךְ לְפִסְחָה. אֵךְ כֹּל
דְּעֵבֶד רַחֲמָנָא לְטֹב עֵבֶד [כֹּל מַה שְּׁעוֹשֶׂה ה' סִבַּל לְמוֹכְחָן]. וְעֵינַיִנו
תְּלוּיֹת אֵלָיו עַד שְׁיִחַנְנוּ וְיָקִים "וְיֵאל שְׁדֵי יִתֵּן לָנוּ רַחֲמִים" וְיֹאמֶר
לְצַרוּתֵינוּ דֵּי. יִשְׁלַח לְפָנֶיךָ רְפוּאָה שְׁלֵמָה מִן הַשָּׁמַיִם מְהֵרָה
וְיִוֹשִׁיעֵנו לְמַעַן שָׁמוּ בְּכֹל מַה שְׁאֲנוּ צָרִיכִים לְהוֹשִׁיעַ. וְגַם עֵתָה אֵין
לִי שׁוֹם חַיֹּת, כִּי אִם מַה שְׁזָכִיתִי לְהַנְצִיל מִפֶּחַ יוֹקָשִׁים מְלֵחֵי חַיֹּת
מִתְנַגֵּד עַל אֹרֶךְ נִקְדַּת הָאֵמֶת הַמְּאִיר בְּכֹל הָעוֹלָמוֹת וְכוּ' מַה
נָשִׁיב לָהּ וְכוּ'. חֲזַק אַחֵי וְחֲזַק וְגַם אֲנַחְנוּ צָרִיכִין לְקַיֵּם מַה
שְּׁנֹאמַר בְּזֵהר הַקְּדוּשׁ וְזִכְרָה מָאן דְּהוּא בְּהַהוּא עֲלָמָא כְּעֵמוּדָא
תְּקִיף בְּכֹלָה כְּמוֹ שְׁנֹאמַר בְּהַקְּדַמַּת הַזֵּהר הַקְּדוּשׁ, כִּי כּוֹלְהֵי גּוֹפֵי
דְּרוּפְתָקֵי נִינְהוּ זִכְרָה מָאן דְּהוּא דְּרוּפְתָקָא דְּאוּרִיתָא. וְאַפְלוּ בְּכֹל
מְקוֹם וְדִרְגָּה שְׁהָאֲדָם הוּא שֵׁם צָרִיךְ לְהֵיחֹד כְּעֵמוּדָא תְּקִיף בְּכֹלָה
לְבָלֵי לְיֵאֵשׁ עֲצִמוֹ מִן הַצֶּעֱקָה וְהַתְּפִלָּה וְכוּ' וְלֵהֵיחֹד חֲזַק מְאֹד
בְּכֹל דְּבוּר וְדְבוּר שֶׁל אֲדוּנְנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְנוּ ז"ל הַנְּחַל גּוֹבֵעַ מְקוֹר
חֲכָמָה, כִּי לֹא דְבַר רִיק הוּא מַה שְּׁעוֹבֵר עַל כֹּל אֲדָם בְּכֹל יוֹם
מִסְפַּר יְמֵי חַיֵּי הַכֹּל מִי יוֹדֵעַ וְכוּ', אֲשֶׁרֵינוּ שְׂבוּזָה הַצֵּל עוֹבֵר, בְּזֵה
הַגֵּיהֶנֶם, בְּזֵה הַמְּרִירוֹת וְכוּ', אָנוּ יוֹדְעִין מִצְדִּיק חַי עֲלָמִין כְּזֵה וְכוּ'
שְׂיִכּוֹל לְשַׁמַּח וְלֵהַחַיֹּת גַּם אוֹתָנוּ וְלֵה' הַתְּקוּהָ שְׂיִתְהַפֵּךְ הַכֹּל
לְטוֹבָה, נְגִילָה וְנִשְׂמַחָה בִּישׁוּעָתוֹ. וּמַגְדֵּל הַנְּחִיצָה וְהַטְּרָדָא אֵי
אֲפָשֶׁר לְהַאֲרִיךְ יוֹתֵר.

דְּכַרֵּי אוֹהֲבוֹ בְּאֵמֶת לְנַצַּח וּמְצַפֶּה לְתִשׁוּבָתוֹ חַיֵּשׁ קַל מְהֵרָה.

וְשָׁלוֹם לְחוֹתְנֵנוּ יְדִידֵי הַרְבֵּנֵי מוֹרְנֵנוּ הָרַב שְׁמוּאֵל גֵּרוּ יְאִיר, עִם כָּל בְּנֵי-בֵיתוֹ וְלִידִידֵי הַגָּנִיד הַרְבֵּנֵי מוֹרְנֵנוּ הָרַב צְבִי הִירֵשׁ גֵּרוּ יְאִיר מְקַרְאָא עִם כְּבוֹד בְּנֵי-בֵיתוֹ וְלִידִידֵי הַגָּנִיד מוֹרְנֵנוּ הָרַב גְּדַלְיָה אֶהְרוֹן גֵּרוּ יְאִיר, עִם כְּבוֹד בְּנֵי-בֵיתוֹ וְלְכָל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ כָּל אֶחָד לְפִי מַעֲלָתוֹ. בְּקִשְׁתִּי מִכָּלֶם לְשַׁלַּח לִי דַרְשָׁה גִישָׁאֲנָק וְדוֹרוֹן דְּרִשְׁתָּן, לְקַרְא בְּאַהֲבָה רַבָּה הַמַּתְנֹת בְּשִׁמְם בְּשַׁעַת הַחֲתָנָה כְּנַהוּג, וְכַד נָאָה וַיִּפֶּה לָהֶם, כִּי אֵין לִי אוֹהֲבִים וְרַעִים בְּלַעֲדֵי אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ, וְה' יַצְלִיחֵם בְּכָל אֲשֶׁר יַפְנוּ. גַּם אֲנִי פוֹרֵם בְּשָׁלוֹם גִּיסִי וּמְחַתְנֵי הֵלֵא הוּא הַרְבֵּנֵי הַמוֹפְלָא כְּבוֹד מוֹרְנֵנוּ הָרַב אֶפְרַיִם עִם שְׁלוֹם זוּגְתוֹ וַיּוֹצֵאֵי חֲלָצִיו גָּאֵר פְּרִיִּינְטְלִיךְ נְמֹאֵד בִּידִידוֹתַן. גַּם אֲנִי פוֹרֵם בְּשָׁלוֹם מְחַתְנֵי הֵלֵא הוּא הַרְבֵּנֵי הַגָּנִיד וְהַחֲכָם כְּבוֹד מוֹרְנֵנוּ הָרַב שְׁמוּאֵל גֵּרוּ יְאִיר, עִם שְׁלוֹם זוּגְתוֹ הַצְנוּעָה מֵרַת פְּעֵסִיא.

י"א חשון

תנא

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם ג' פְּקוּדֵי תר"ד בְּרַסְלָב.

שְׁלוֹם לְאַהוּבֵי בְנֵי שְׂיִחְיָה.

מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי אֶתְמוּל בְּבִקְרָא כִּי הָיִיתִי מִצְפָּה הַרְבֵּה לְמִכְתָּבְךָ, אֵךְ בְּתוֹכוֹ הָיָה רְצוּף הָאֲגָרֵת מְרַבִּי אַבְרָהָם בְּעַר שְׂיִחְיָה בְּקוֹל זַעֲקָה גְּדוֹלָה וּמְרָה כִּי נִפְטְרָה בְּתוֹ חֲנָה חַיָּה ז"ל עַל יְדֵי הַמַּכָּה שֶׁהָיָה בְּפִיהָ, וְהִשְׁתַּמְשׂוּ עִם הַדְּאִקְטוֹר בְּהִיזוֹתֵי שֵׁם בְּיַדוֹעַ לר' נַחֲמָן. וְעַצֵּם צַעֲקוֹתוֹ עַד הַנֶּפֶשׁ. כִּי בַשָּׁנָה הַקּוֹדֶמֶת נַעֲדָרוּ אֶצְלוֹ שְׁנֵי בָנָיו הִינוּ בֶן וּבַת. הַשֵּׁם

יִתְפָּרֵךְ יְרַחֵם עָלָיו וַיֹּאמֶר לְצַרּוֹתָיו דֵּי, וַיִּזְכֶּה לַגִּדֵּל מֵעַתָּה בְּנוֹתָיו
שְׂיַחֲיוּ, וַיִּוָּשְׁעוּ בְּכָל הַיְשׁוּעוֹת. וְקִדְּם שֶׁהִגִּיעַ מִכְתָּבְךָ אֶתְמוּל
קִבְּלָתִי בְּבִקְרָה מִכְתָּב קָטָן מִיִּדְּיָדְנִי רַבִּי נַחֲמָן מֵהַיִּיסִין שְׂוֹנָתוֹ וּבִתּוֹ
אֵינָם בָּקוּ הַבְּרִיאָה וּבִתּוֹ הַקְּטָנָה חוֹלָה בְּיוֹתֵר. הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ
יִסְעָדֵם מִהֶרָה.

וּמָה שְׂבִבִיתִי עִתָּה, כְּבָר נִשְׁמַע לְאַזְנוֹיְךָ שְׂבִלְתִּי מוּטְלָת עַל
עֶרֶשׁ דְּוֵי בְּכָאֵב עֲצוּם בְּפִיָּה וְאִין יוֹדְעִים מָהוּ, וְגִדֵּל
כְּאִבָּה אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר. וְזֶה יוֹתֵר מֵעֲשָׂרָה יָמִים שְׂמוּטְלָת בֶּן
וְאֵינָה אוֹכְלָת כֶּלֶל רַק חֵיִתָּה מִמִּים חַיִּים. וְגַם זוּגְתִי תַחֲיָה
נַחֲלָשָׁה, וְהַיּוֹם הוֹלְכָת בְּבֵית תְּהִלָּה לְאֵל, אֲבָל אִין לָהּ כַּח כֶּלֶל.
וְאַתָּה יָכוֹל לְהַבִּין גִּדֵּל הַרְעֵשׂ מָה שְׂיֵשׂ בְּלֵב כָּל אֶחָד עַל שְׂאִינִי
מִרְעִישׁ הָעוֹלָם בְּדִאֲקֻמוֹרִים שְׂלוּחֵי הַמְּזִיקִים רַחֲמָנָא לְצַלּוּ. וְרַבִּי
אֶפְרַיִם נִכְדָּר רַבְּנֵי ז"ל יֵשׁ לוֹ עֲדִין קִדְחַת רַבִּיעִית בְּבֵיתִי, וְצוּעֵק
עָלַי בְּכָל פַּעַם מֵעַנְיָן עֲנִיּוֹתוֹ וְדַחְקוֹ וְשֶׁהוּא נֵעַ וְגַד כָּל כֶּדָּה, וְאִין לוֹ
כַּתְּנָת לְלֵבָשׁ וְכו'.

וְכָל זֶה עוֹבֵר עִתָּה בְּעַת שְׂאֵנִי מְרוּד מְאֹד לְהַכִּין צְרִכֵי נִשְׂוֹאִין
לְבִנֵי שְׂיַחֲיָה בְּעַת כְּזֶה סְמוּךְ לְפִסְחָה, וְכַמָּה דְּבָרִים חֲסָרִים
לִי וְאֵינִי יוֹדֵעַ מָה לַעֲשׂוֹת. וְגַם נִכְדֵי בֶּן בְּתִי חֲנָה צִירֵל שְׂיַחֲיָה
הִיָּה חָלוּשׁ וּמִסְכֵּן מְאֹד רַחֲמָנָא לְצַלּוּ, וּבִתִּי הִיא אַחוּתְךָ בְּכַתָּה
עָלַי בְּכָל יוֹם. וְעַתָּה תְּהִלָּה לְאֵל יֵשׁ לוֹ שְׂנוּי לְמוֹכָה בְּעִזְרַת הַשֵּׁם
יִתְפָּרֵךְ, הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ בְּרַחֲמָיו יִגְמַר רְפוּאָתוֹ מִהֶרָה.

וְגַם מִכְתָּבֶיךָ הַנְּשָׁלְחִים אֵלַי בְּכָל פַּעַם, אֲנִי שׂוֹמֵעַם וּמְבִינֵם
וַיְדַעְתִּי מְכַאוֹבֶיךָ. וּמִלְבָּד כָּל הַצְּעָקוֹת וְאַנְחוֹת שְׂאֵנִי שׂוֹמֵעַ

בְּכֹל עַת מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּפִרְנָסָה וּבְנִים וּבְנֵי וְשָׁלוֹם בֵּית וַיְסוּרֵי
הַמַּחֲלָקֶת שְׁנֵה סְמוּךְ בְּזוֹ וְעָקְרוּ דַפִּים מִסֵּפֶר הָא"ב.

וּבִתּוֹךְ כָּל זֶה צְרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל שְׁלֹשָׁה תְּפִלוֹת בְּיוֹם, וְלִלְמֹד
וְלִזְכֹּר בְּעֵלְמָא דְאִתִּי. וּבְאֵמַת זֹאת נְחַמְתִּי בְּעֵנֵי וּבְנֵי,

לוֹלֵא תוֹרְתֶךָ שְׁעֲשֵׂי אֲזוֹ אֲבִדְתִּי בְּעֵנֵי. וּמָה גָּדְלוֹ מַעֲשֵׂי ה',
שְׁהוֹדִיעֵנוּ מִקֶּדֶם מָה שְׁהוֹדִיעֵנוּ עַל יְדֵי הַנַּחֵל נוֹבֵעַ מִקּוֹר חֲכָמָה
אֲשֶׁר דִּבְרָיו עִמָּקִים מְאֹד, וּמְחִיין אֶת הַכֹּל בְּכֹל מָה שְׁעוֹבֵר עָלֵינוּ,
הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִרְחַם מַעֲתָה. וְאַנִּי בְּעֵנֵי מוֹצֵא הַרְחָבוֹת רַבּוֹת גַּם
בְּתוֹךְ כָּל הַצְּרוֹת הָאֵלֶּה. וְאַנִּי מוֹדֶה עַל הָעֵבֶר, וּמִבְּקֵשׁ עַל לְהַבֵּא
שְׂיִצִּילֵנִי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו מִכָּל צָרָה וְצוּקָה, וְאַנִּי מְצַפֶּה
לְיִשׁוּעוֹת בְּכֹל עַת כִּי מִכָּל צָרָה הַצִּילֵנִי וּבְנֵי. בְּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ
שֶׁבְּרָאנוּ לְכַבּוֹדוֹ, וְהַבְדִּילֵנוּ מִן הַתּוֹעִים שְׁלֹא לְבִזּוֹת סִפְרֵיו
הַקְּדוּשִׁים, אֲדַרְבָּא לְצַפּוֹת שְׂיִתְפַּשְׁטוּ לְהָאִיר פְּנֵי תַבֵּל.

וְהֵנָּה לֹא יִכְלַתִּי לְהִתְאַפֵּק מִלְּהוֹדִיעֶךָ קֶצֶת מַצְעָרִי, כִּי עֲדִין לֹא

הוֹדַעְתִּיךָ מַחְצָה מִכָּאֲבִי לְכָבִי. אֲבָל דַּע בְּנֵי חֲבִיבֵי כִי

גַּם הַשְּׂמִיחָה שְׂבַלְכִי לְהַתְנַבֵּר בְּחִסְדּוֹ לְהַפְּךָ הִגְוֵן וְאַנְחָה לְשִׂמְחָה
וּבְנֵי לֹא הוֹדַעְתִּיךָ כִּי מְדָה טוֹבָה מְרַבָּה. וְלֵה' הַתְּקוּהָ שְׂיִוְשִׁיעֵנוּ
מִהֲרָה לְמַעַן שְׂמוֹ וְיִהְיֶה הַכֹּל לְטוֹבָה. לְעַת עֵתָה אֲנִי וְכִלְנוּ
צְרִיכִים רַחֲמִים רַבִּים וְיִשׁוּעוֹת גְּדוֹלוֹת. וְאַלְוֵי תְלוּיוֹת עֵינֵינוּ עַד
שְׂיִחַנְנוּ מִהֲרָה לְמַעַן שְׂמוֹ, וְלְמַעַן אֲדוּנְנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ הַקְּדוּשׁ
וְהַגּוֹרָא סְבָא דְסָבִין כִּי לֹא יִפְּשׁ ה' אוֹתָנוּ וּבְנֵי. יִתֵּר מוֹדָה אֵין פְּנָאֵי
לְהָאִרְיָךְ, כִּי עֲדִין לֹא הִנַּחְתִּי תְּפִלִּין דְּרַבְּנוּ תָּם. וְהֵנָּה בְּשִׁבְתָּ זֹ
הַסְּמוּךְ אִי אֲפֻשֶׁר לְקָרוֹת הַחֲתָן שְׂיִחִיָּה לְתוֹרָה כְּאֲשֶׁר שָׁמַע כְּבָר

מִפִּי רַבִּי דָּוִד שֵׁישׁ עֶבֶב גַּם מִמְּחַתְנֵי. וְעַתָּה הוּא לְטוֹבָה, וְאֲנִי
מִקְנָה לְה' שְׁבַשְׁבַּת שְׁאֲחֲרִיו שֶׁהוּא פְּרִשֶׁת וַיִּקְרָא יְהִיָּה נִקְרָא
לְתוֹרָה, בְּחֶסֶדוֹ וַיִּשְׁעֵתוֹ וַתִּפְרָד. וְהַחֲתָנָה אֵינִי יוֹדֵעַ עַדִּין הֵיכַן
תְּהִיָּה, אִם פֹּה אִם בְּלִיפְוִיץ וְעֵצַת ה' הִיא תִקּוּם. וְכָל מֵה
שְׁבַתְבַּתִּי לְךָ הַבַּל, בְּדֵי שְׁתָּכִין כְּמָה וְכְמָה צְרִיכִין בְּכָל עֵת
לְהַתְנַבֵּר לְחֻמָּף טוֹב מֵתוֹךְ כְּעַם וּמְכָאוֹבוֹת שֶׁל זֶה הָעוֹלָם,
וְלִשְׁמֹחַ בּוֹהַ וְלַהֲפִיךְ הַיְגוֹן וְאַנְחָה לְשִׂמְחָה שְׁאֲנִי זוֹכִין בְּעוֹלָם הַזֶּה
הַמָּלֵא כְּעַם וּמְכָאוֹבוֹת. כִּי דְבָרִים כְּאֵלוֹ עוֹבְרִים בְּכָל הָעוֹלָם
כְּמִבְּאֵר בְּכָל הַסְּפָרִים מִמְּרִירוֹת זֶה הָעוֹלָם כְּמוֹ שְׁאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל
שְׁנִרְאָה שְׁבַכְאֵן הוּא הַגִּיהֶנֶם. וְאַף עַל פִּי כֵן אֲנִי חוֹמְפִין בְּכָל יוֹם
לוֹמֵר קְרִיאַת שְׁמַע לִיחַד שְׁמוֹ וַתִּפְרָד פְּעַמִּים בְּכָל יוֹם וְטָלִית
וְתַפְלִין וְכו', זֶה חֲלָקְנוּ מִכָּל עַמְלָנוּ. וְאֲנִי צְרִיכִין לְהַתְנַבֵּר בְּכָל עוֹ
לְשִׂמְחַ בְּכָל מֵה שְׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם בְּכָל יוֹם, לְקַיֵּם וּנְשִׂמַח בְּדְבָרֵי
תוֹרַתְךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ לְעוֹלָם וָעֶד כִּי הֵם חַיִּינוּ וְכו'. וְהַבַּל עַל פִּי מִים
עַמְקִים עֵצָה שֶׁל הַנַּחַל נוֹבֵעַ מִקּוֹר חֲכָמָה שְׁבַכְחוֹ הַגְּדוֹל וּדְבָרֵי
הָעַמְקִים וְהַתְּמִימִים הוּא מְשִׂמַח גַּם אוֹתָנוּ בְּנַפְלְאוֹתָיו הָעֲצוּמִים,
עַדִּי נוֹכַח מְהֵרָה לְצֵאת מִכָּל הַצָּרוֹת נְגִילָה וּנְשִׂמַחָה בִּישׁוּעָתוֹ.

דְּבָרֵי אֲבִיד.

וְיָן אֲבִרְסֵלֶּה

וְשִׁלּוֹם לְכָל בְּנֵי בֵיתוֹ שִׁיחֵיו וְלְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ שִׁיחֵיו. וּבְכַפְרָם
לְר' נַחֲמָן בְּכַד אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבֵּנוּ ז"ל.

תנב

בְּעֹרַת הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם א' וַיִּקְרָא תר"ד לפ"ק בְּרַסְלָב.

בְּעַל הַיְשׁוּעוֹת וּבְעַל הַנְּחֻמוֹת יוֹשִׁיעַ וַיִּנַּחֵם אֶת יְדֵי נַפְשִׁי
הֶרְבַּנִי הַנְּגִיד הַתּוֹתִיק הַנְּדִיב מוֹרְנוּ הֶרֶב אֲבָרְחָם בְּעַד שִׁיחִיָּה
עַם כָּל יוֹצְאֵי חֲלָצִיו שִׁיחִיו וַיֵּאָרִיכוּ יָמִים וְשָׁנִים, וַיַּגְדֵּלֵם בְּנַחַת
לְאָרֶץ יָמִים וְשָׁנִים טוֹבוֹת. וַיִּזְכֶּה לְהוֹלִיד עוֹד בָּנִים וּבָנוֹת חַיִּים
וְקַיָּמִים וְעוֹשֵׂי רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ בְּאַמֶּת. עוֹד יִנּוּכוּן בְּשִׁיבָה טוֹבָה
וַיִּקְּם בָּהֶם וּפְרֵי הָאָרֶץ לְגֹאֲזוֹן וּלְתַפְאֲרַת וְכו'. אֲמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן.

דע יְדֵי מִחְמוֹד נַפְשִׁי כִּי קִבַּלְתִּי מִכְתָּבְךָ בְּיוֹם ב' פְּרֹשֶׁת פְּקוּדֵי
הָעֶבֶר שֶׁנִּתְעַפֵּב עַד אוֹתוֹ הַיּוֹם בְּאוֹמָאן וּבְטוֹלְמַטְשִׁין. כִּי
בְהִיוֹתִי בְּאוֹמָאן עַד עָרֵב רֹאשׁ חֹדֶשׁ אָדָר לֹא הִגִּיעַ לְיָדִי, וַגְּדַל
הַתְּעוּגָה שֶׁקִּבַּלְתִּי מִמִּכְתָּבְךָ תוֹכַל לְהַבִּין מֵעַצְמְךָ. הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ
יִשְׁמַחְנוּ בַּיָּמוֹת עֲנִיתָנוּ. וְהִנֵּה מִקְדָּם סְמוּךְ לְבִיאָתִי מִדְרָכֵי לְפָה
שְׁלַחְתִּי אֲגַרְת אֵלֵיכֶם וַיַּחְדְּתִי הַדְּבוּר לִידִידְנוּ רַבִּי אֲבִילִי גְרוֹ יְאִיר
מִחֻמַּת שְׁהִיָּה עָלַי לְכִי דְוָה מִחֻלְשַׁת בְּתוֹ ז"ל וַיִּדְעַתִּי שְׁהִיָּתָה
קְרוּבָה לְמִיתָה יוֹתֵר מִחַיִּים. אֵךְ אֵף עַל פִּי כֵּן לֹא יִדְעַתִּי בְּרוּרוֹ
שֶׁל דְּבָר. עַל כֵּן וַיַּחְדְּתִי הַדְּבוּר לְר' אֲבִילִי גְרוֹ יְאִיר בְּאֲשֶׁר כְּתַבְתִּי
שָׁם. וְרַמְזוֹתֵי לָךְ שָׁם גַּם כֵּן שְׁאִסוּר לְהִרְהֵר אַחַר מְדוּתָיו שֶׁל
הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ. כִּי צְדִיק ה' וַיִּשֶׁר מִשְׁפָּטָיו, וְהַכֵּל בְּחָסֵד וּבְרַחֲמִים.
אֵךְ תְּפִלוֹתָנוּ לָהּ שְׁיוֹסִיף רַחֲמִים וְחֻסְדִּים גְּדוֹלִים וַיִּקְּם וְאֵל שְׂדֵי
יִתֵּן לְכֶם רַחֲמִים וְכו'. שְׁיִמְסוֹר הַרְחַמְנוֹת בְּיַדְנוּ שְׁתַּזְכֶּה אֶתָּה
וּכְלָנוּ לְגַדֵּל בְּנֵינוּ וּבְנוֹתֵינוּ, וְלִהְתַּפְרֵנָם בְּעֶשֶׂר וּכְבוֹד וְלַעֲשׂוֹת
רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ בְּאַמֶּת וְכו'.

והנה עתה אספר לך צרותנו ותלאותנו אשר עבר בביתי בעתים הללו. השם יתברך ירחם מעתה, היות כבר שמעת שנפטר בנו הקטן הנחמד של בני דוד צבי שיחיה כאשר ספרתי לך בטשעהרין והוא שבר גדול אצלו. כי הוא חולה ובעל חמוטרת, ועני ואביון ואין לו שום נדן אפלו פרוטה אחת רק מה שאני בעניויתי מחזיק אותו זה תשעה שנים, והיה כל חיותו ונחמתו בנו הנ"ל שהיה יפה עינים. ובחרף הזה נשבת משוב לבו, השם יתברך ינחמהו.

עתה הייתי בליפוויץ והגבלתי זמן נשואי בני נחמן שיחיה בראש חדש ניסן, ובאתי לביתי על שבת פרשת זכור והייתי רוצה להכין עצמי על החתנה. בתוך כך נחלשה מאד בלתי אשת בני דוד צבי שיחיה. וגם היתה מעברת בחדש השמיני. והיינו מצפים שתלד זרע של קימא. וזאת תהיה נחמתנו בפרט נחמות בני הנ"ל. ובתוך כך נחלשה מאד, כי היה לה חולאת ומכה בתוך פיה. וביום ד' פרשת פקודי העבר נפטר לה לעולמה ושקקה לן חיים. והולידה הולד אחר מיתתה כנהוג בישראל. וזוגתי ובני ובפרט בני דוד צבי שיחיה הם עתה אבלים בביתי. וגדל המרירות שעבר עלינו תוכל להבין מעצמך. על מי לנו להשען כי אם על אבינו שבשמים. בעל החסד בעל הנחמות והישועות ינחם ויושיע את בני דוד צבי שיחיה. וינחם את כל האבלים שבביתי ויהפך אבלם לששון. הרחמן הוא יגדר פרצותנו ופרצותיך ופרצות כל ישראל וינחם כלם בתוך אבלי ציון וירושלים.

וְעַתָּה אָשִׁיב לְדַבְרֵי עַמְּךָ יְדִיד נַפְשִׁי וּלְכַבִּי מִה שִׁפְתֵיכֶם לִי
 צַעֲרֶךָ בְּקוֹבְלָנָא רַבָּא יַפְהָ עֲשִׂיתָ. כִּי כִּף חוֹבְתָנוּ לְשִׁמְעַ
 צַעַר חֲבֵרְתָנוּ, הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ יוֹשִׁיעַ שְׁלֵא יִשְׁמַע עוֹד שׁוֹם צַעַר
 וְצוּחָה בְּרַחוּבוֹתֵינוּ, וּבִפְרֵט שְׂאֵתָה גִזְעַ קִדְשׁ צָמַח צְדִיק אֲדִירָנוּ
 מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ אֹר חַיִּינוּ לְנִצָּחַ. בּוֹדָאֵי חוֹבָה עָלֵי לְשִׁמְעַ קוֹל
 צַעֲקָתְךָ, וְלִהְתַּפְּלֵשׁ בְּעַפְרָ לְאִפּוּשֵׁי בְּרַחֲמֵי לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ
 עֲבוּר יִשׁוּעָתְךָ. אֲבָל אֶהוּבֵי בְּנֵי וְתַלְמִידֵי פְּרִי צְדִיק עֵץ חַיִּים, מֵרַב
 צַעֲרֶךָ רַחֲמָנָא לְצַלֵּן שְׁגִיטָּה מְאֹד בְּכַמָּה דְּבָרִים שִׁפְתֵיכֶם לִי כְּמוֹ
 שַׁעַר בְּנַפְשִׁי. שִׁפְתֵיכֶם שְׂאֵתָה הַפְּקָר אֶצְלֵי, וְגַם כְּנֶגֶד הַשֵּׁם
 יִתְבָּרֵךְ מְנַהֵיג עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד גְּזֻרְקוֹ בְּמִכְתָּבְךָ דְּבָרִים אֲשֶׁר לֹא
 כְּרָאוּי, שִׁפְתֵיכֶם, מְעַן אִיוֹ נָאר בְּשִׂאפְעֵן גִּיווּאָרְעֵן אוּיָף דְּעַר
 וְעוֹלָט מְעַן זָאל דְּעַם מְעַנְטִשְׁעֵן מוּטִשְׁעֵן וְמַה שֶּׁנִּבְרָאנוּ בְּעוֹלָם כְּדִי
 לְיַגַּע בְּנֵי הָאָדָם, מְאֹד הַסְכַּלָּת בְּדַבְרֵיךָ. הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ יִסְלַח לְךָ כִּי
 מֵרַב שִׁיחָךְ וְצַעֲרֶךָ כְּתִיבָתָּה שְׁלֵא כְּרָאוּי. הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ יוֹדַע גְּדֹל
 צַעֲרֵי מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמְנוּ, אֲפֵלוּ מֵהַקְּטָנִים וְהָעֲנִיִּים
 וְכוּ'. מִכָּל שְׁפָן וְכָל שְׁפָן מִזְרַע קִדְשׁ שֶׁל רַבְּנוּ ז"ל שֶׁכֵּלֵם תְּקוּעִים
 בְּלִבֵּי יוֹתֵר מִבְּנֵי וְיוֹצְאֵי חֲלָצִי, כִּי הֵם חַיִּינוּ. וּבִפְרֵט אֵתָה שִׁתְּהֵלָה
 לְאֵל עֲזֻרָת לִי הַרְּבָה בִּישׁוּעַת ה' וּבִפְרֵט עַל עִסְקָנוּ וְכוּ'. הַשֵּׁם
 יִתְבָּרֵךְ יוֹשִׁיעֶךָ שְׁתוּסִיף עוֹד כְּהֵנָּה וְכֵהֵנָּה כִּי שְׂכָרְךָ לֹא יִקַּח
 לְנִצָּחַ, וְצַדִּיקְךָ תַעֲמֵד לְעַד, וְרַק זֶה נִשְׁאָר לְהָאָדָם. הַיְעֲלֵה עַל
 הַדַּעַת לֹמֵר אוֹ לְכַתֵּב שְׂאֵתָה הַפְּקָר אֶצְלֵי. חֲלִילָה חֲלִילָה לְכַתֵּב
 כְּדָבָר הַזֶּה אֲשֶׁר אֵין לוֹ שַׁחַר. אֵף עַל פִּי שִׁפְתֵיכֶם לִי כְּמִגְבִּיָּה
 אוֹתִי שְׂאֵם הָיִיתִי רוֹצֵה לֹא עָבַר עָלֶיךָ כְּאֵלָה, זֶה שְׁמוֹת יוֹתֵר, כִּי

אם יעקב אבינו אמר "התחת אלהים אנכי", אנו יתמי דיתמו, מה נאמר מה נדבר. האמת שגם בעניינתנו אנו מחיבים להתפלל עבור אנשי שלומנו, בפרט עבורך ועבור כל זרע רבנו ז"ל. וגם כי יש לנו כח גדול של רבנו ז"ל, אבל אף על פי כן אסור ואי אפשר להתעקש על שום דבר, רק לבקש רחמים ותחנונים הרבה, וה' הטוב יעשה, כי הוא יתברך שומע תפלת כל פה, אך איתא בזהר הקדוש כי אית זמנין דלא שמע חס ושלום.

והנה זמן מנחה הגיע והפאסט נחוצה ואי אפשר להאריך, "סוף דבר הכל נשמע את האלקים ירא" וכו', ואסור להרהר אחת מדותיו של הקדוש ברוך הוא וקנה לה' ויושע לך. ותזכה לגדל בנותיך לחפה ולמעשים טובים לארך ימים ושנים טובים, ולהוליד ולגדל עוד בנים ובנות חיים וקיימים לעבודתו יתברך, קרנו תרום בכבוד ירום ונשא וגבה מאד. ויתחיל מעתה להוסיף מעשים טובים וצדקה, ויפרש שיוחתו לפני השם יתברך בכל יום, ויוסיף להרבות בלמוד התורה הקדושה בכל יום, ובפרט ספרי רבנו ז"ל. ולה' התקנה שהכל יתהפך לטובה. ותזכו אתם שם ואנחנו פה לקבל חג הפסח הקדוש הפא עלינו לטובה בשמחה, ויושיענו בכל מה שאנו צריכים להושע, ומגדל הנחיצה ובלבול דעתי עתה אי אפשר להאריך יותר, נא להשיבני מיד אם קבל מכתבי זה, וגם לשלח לי על פסח פאשר הבטיחני ולהשתדל לקבל מאנשי שלומנו כל מה דאפשר, כי השעה דחוקה וההוצאה מרבה מאד. ומבטחני שמאליו יודרו לזה, דברי אוהבו באמת לנצח בלב ונפש, הפותב במר נפש ומצפה ומחכה

לְיִשׁוּעָה וְגַם עֵתָה אֲנִי מִתְנַבֵּר לְהַפְדֵּי הַיְגוֹן וְאֶנְחָה לְשִׁשׁוֹן
וּלְשִׁמְחָה, וְלֹא הִיְשׁוּעָה.

לַן אֶבְרֵסֶלֶף

וְשָׁלוֹם לִידֵי הַתִּיק מוֹרְנו הָרַב אֶפִּילֵי גְרוּ יְאִיר, עֲדִין לֹא
קִבַּלְתִּי תְשׁוּבָה עַל מִכְתָּבֵי הָרֵאשׁוֹן הַזֶּה, וְכַעַת אֵין
פְּנָאֵי כָּלֵל. אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם כְּשִׁיגִיעַ לִי מִכְתָּבְכֶם עִם מְעוֹת
כְּהִבְטַחְתֶּכֶם, אֲשִׁיב לָכֶם בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּרָאוּי דְכָרֵי אֲמַת
וְצָדֵק הַנּוֹכְעִים מִהַנְחַל נּוֹבַע מְקוֹר חֲכָמָה. וְשָׁלוֹם לִידֵי רַבִּי
מֹשֶׁה מְלֻמֵּד גְרוּ יְאִיר, יִרְאֶה לְקַיֵּם הַבְּטַחְתּוֹ, וּמֵאַלִּיָּהֶם יִבְיִנוּ
שְׁהַחֲתָנָה נְדָחִית עַד לְאַחַר פְּסַח, וַיֵּשׁ לִי צֶעַר גָּדוֹל מְזִיָּה. וְגַם
הַהוֹצָאָה מְרַבָּה עַל יְדֵי זֶה, וְגַם הוֹצָאוֹת פְּלִתֵי ז' לְשִׁנְפִּטְרָה
הֵיְתָה מְרַבָּה. הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִרְחַם וַיּוֹשִׁיעַ וַיַּהַפְדֵּי הַכָּל לְטוֹבָה,
וְאַתֶּם עֲשׂוּ מַה שֶּׁעֲלִיכֶם, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִגְמַר בְּעַדְכֶם לְטוֹבָה.

וְשָׁלוֹם לְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה לְכָל אֶחָד לְפִי
מֵעֲלֵתוֹ הֶרְמָה. וְאִי אֶפְשֶׁר עֵתָה לְיַחַד הַדְּבֹר לְשׁוֹם
אֶחָד מֵהֶם. ה' הוֹשִׁיעָה כִּי לָךְ תְּלוּיּוֹת עֵינֵינוּ. אַף עַל פִּי כֵן
אֲשֶׁרֵינוּ אֲשֶׁרֵינוּ שְׂאִין אֲנוּ מִתְנַגְּדִים עַל אֹר כְּזָה, וּבִפְרָט אֲנֹכִי
הַדֵּל. הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹדַע שְׂזָה כָּל נַחְמָתִי בְּעֵנָי, בְּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ
שְׁבָרָאֵנוּ לְכַבּוֹדוֹ וְהַבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים כְּכַמָּה בְּחִינּוֹת וְנָתַן לָנוּ
תּוֹרַת אֲמַת וְכו'. לֹא תוֹרַתְךָ שֶׁעֲשִׂי וְכו', זֹאת נַחְמָתִי בְּעֵנָי כִּי
אִמְרַתְךָ חִתְּנִי.

לַן הַזֶּה

תנג

ברוך ה' השם, יום א' שמיני, י"א ניסן תר"ד ברסלוב.

חיים ושלום ושמחה וששון לכבוד אהובי ידידי, אחי ורעי
בנפשי, הלא הוא הרבני הותיק, פרי צדיק, עין חיים, הנגיד
המהלל וכו', מורנו הרב אברהם בער שיחיה, עם שלום וזנתו
תחיה, עם כל יוצאי חלציהם שיחיו. השם יתברך יאריך ימיהם
ושנותיהם פטוב ובנעימים ויזכה לגדלם לחפה ולמעשים
טובים, אמן פן יהי רצון, ולידידי הנגיד הותיק, מורנו הרב
אפילי שיחיה, עם שלום וזנתו תחיה, עם כל יוצאי חלציהם,
שיחיו, עוד יגובון בשיבה טובה, והיה פנן רוה, אמן פן יהי
רצון.

בבואי לביתי סמוך לפורים שלחתי מכתב אליהם תקף אחר
פורים, ועדין אין לי שום תשובה - אין קול ואין
פסך, ואני מצפה בכל יום, שביבוא מכתבם עם מה שהבטיחו
במה אנשים לשלח לי על פסח, ורפי משה מברסלב התחייב
לעסק בזה, וגם עליכם מפל להשגיח בזה ועדין לא ראיתי כל
תמונה מכתב יד קדשו, אפשר כבר יצא משם, אבל עדין לא
קבלתי מאומה. עוד פתבתי אגרת זה שני שבועות ולא קבלתי
שום תשובה. פעת אין לחדש דבר, רק פקשתי, באם עדין לא
יצא הפעות מתחת ידם או אם יצא מקצתו ולא בלו שיעשו
למען המצוה ולמען אהבתנו החזקה וישתדלו בכל פחם לזרז
לשלח מיד, אפלו בחלה המועד פסח הפא עלינו לטובה בלי שום
עכוב כלל, כי צרכי ביתי ובפרט צרכי פסח מרבים מאד, וכבר
הודעתים הצרה הגדולה שהיתה בביתי, רחמנא לצלן, שנפטר

בלתי, אשת בני דוד צבי שיחיה תהא נשמתה צרורה בצרור החיים ונשאר בני אלמן, ואני צריך להשיאו מחדש, והוא בעל מום, והחשיבות שלי ידוע לכם פעולם, וכל מה שבלפי מפל הצדדים אי אפשר לבאר בלתי אל ה' עיני תלויות בכל עת, עד שיחננו למען שמו, וגם הוצאות חליה וקבורתה עולה לסוף מסים. השם יתברך ינחם את בני בבל, וישיענו מהרה בכל מה שאנו צריכין להושע.

הנה דעתי מכרח לחשב מחשבות אודות תקון הבית המדרש שלנו, כידוע לכם, ובקהלתכם רבם לא נתנו מאומה, והבטיחו לשלח קדם פסח או אחריו מיד, עליכן למען השם יתברך יראו להשתדל בכל פחם לגבות אצל כל אחד מה שהתנדב כבר או מה שצריך להתנדב עתה, וישלחו מיד באפן שיגיע לידי תקף אחר פסח, כי איזה ימים סמוך אחר פסח אני מכרח לנסע לאומאן עבור תקון הגג בנ"ל, ומעות אין בידי כי אם מעט, ואני מצפה על המעות, שיגיע מהם כהבטחתם. נא מאד לזרו בזה, הן מה שצריכין לשלח עבוריהן עבור הבית המדרש, הן משלהם הן משאר אנשי-שלומו הפשרים נדיבי עם ה', יברכם ה' ויצליחם בכל אשר יפנו, וכל הזרו הריו זה משפח.

והנה בסוף מכתבי הנשלח אליך הודעתיד, שנעשה קטטה גדולה בבית גיסך רבי שמחה ברוך שיחיה, ואמך תחיה, יצאה מביתו לבית הרב ואחר-כך יצאה גם אחותך תחיה, מבית בעלה לבית הרב, נרו יאיר, וגדל הצער והעגמת-נפש שלנו שהיה לנו מזה אין לשער. כעת, אחרי מרחות ויגיעות

וּרְבוּיִי דְבְרֵינוּ, תְּהִלָּה לְאֵל, חֲזַרוּ לְבֵיתֶם אִמָּךְ תַּחֲוֶה, וְאַחֲזֶתְךָ
 רַבְקָה מְרִים תַּחֲוֶה, בְּיוֹם ה' פְּרִשְׁתָּ צוֹ הָעֶבֶר, אִךְ אִמָּךְ תַּחֲוֶה,
 עִם חַתָּנֶה רַבִּי שְׁמֻחָה בְּרוּךְ, גֵּרוּ יְאִיר, אֵין לָהֶם שְׁלוֹם בְּשָׁלוֹמוֹת,
 וְגַם מַה שְּׁפָעְלָנוּ שֶׁתַּחֲזוֹר לְבֵיתָה הַכֵּל הִיָּה עַל סִמְךָ שְׁאִמָּךְ
 תַּחֲוֶה, תִּסַּע בְּקִיץ הַיָּה לְאַרְצֵי־יִשְׂרָאֵל, וְזֶה טוֹבָה גְּדוּלָה לְפָנָיו
 בְּכֹל הָעֲנֻנִים, כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי עִמָּךְ בְּזֶה, עַל־כֵּן דַּעְתִּי, שֶׁתִּרְאֶה
 לְקַיֵּם דְּבָרֵי שְׁכַתְּבֹתִי לְךָ בְּאַגְרַת הַקּוֹדֶמֶת, שֶׁתְּבוֹא אַחֵר פֶּסַח
 בְּסֻמוּךְ לָפֶה, וְזֶה טוֹב וְיִפֶּה לְךָ מִכַּפָּה טְעָמִים; וְאִם לֹא תִהְיֶה
 מִפְּנֵה לְבוֹא מִיַּד אַחֵר פֶּסַח תְּבוֹא אִיזֶה יָמִים אַחֲר־כֶּךָ, וּמִן
 הַסֶּתֶם תְּבוֹא תַחֲלָה לְאוּמָאן, וְקָרוֹב שֶׁתִּמְצָא אוֹתִי שָׁם וְנִתְעַלְסָה
 בְּאַהֲבִים יַחַד אִיזֶה יָמִים, וְנִצָּא יַחַד לְשׁוּחַ בְּשִׁדָּה הַקְּדוּשָׁה עַל
 צִיּוֹן הַקְּדוּשׁ וּלְפָרֵשׁ שִׁיחַתְּנוּ שָׁם, וְגַם נְדַבֵּר וְנִשְׁיחַ בִּינֵינוּ, אוּלֵי
 תֵּאִיר הַנִּקְדָּה הַקְּדוּשָׁה מִזֶּה לָזֶה וְכוּ', וּמִשָּׁם תִּסַּע לְכַרְסֶלֶב לְכַבֵּד
 אֶת אִמָּךְ תַּחֲוֶה, וְתַעֲשֶׂה בְּזֶה כַּמָּה מִצְוֹת גְּדוּלוֹת, כַּאֲשֶׁר תִּבְּרַן
 בְּעִצְמָךְ, וּמִן הַסֶּתֶם תִּתְעַכֵּב פֶּה עַד אַחֵר שְׁבוּעוֹת הַבָּא עֲלֵינוּ
 לְטוֹבָה. וְאִם גַּם יִדְרֵנוּ רַבִּי אֶפְרַיִם יְבוֹא עִמָּךְ מַה טוֹב, וּבְלִבְד
 שְׂיִצָּא תַחֲלָה מִבֵּית אָבִיו עִם זִוְגָתוֹ תַּחֲוֶה, לְזוּן עַל שְׁלַחְנוּ, כַּאֲשֶׁר
 דִּבַּרְתִּי עִמּוֹ בְּמַעֲדוֹדוּבְקָא, וְאֶפְשָׁר יִסַּע עִמָּךְ גַּם חַתָּן בְּנֵי רַבִּי
 אֲבָרְהָם לִיב שְׂיִחֲוֶה, כִּי גַם הוּא רוֹצֵה לְהִתְמַהֵמֶה בְּאוּמָאן אִיזֶה
 יָמֵי הַסְּפִירָה קֹדֶם שְׁבוּעוֹת, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ יוֹלִיד אוֹתְךָ וְחַבְרָךְ
 בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת וְהַיֶּשֶׁר כְּרִצּוֹנוֹ הַטּוֹב, כַּאֲפֵן שְׁנוֹפָה מַעֲתָה לְהִתְחִיל
 לְהִיּוֹת כְּרִצּוֹנוֹ הַטּוֹב בְּאֱמֶת, כִּי אֵין לָנוּ שׁוֹם נַחְמָה עַל הַצְּרוֹת
 שְׁעִבְרוּ עֲלֵינוּ וְלִהְנַצֵּל לְהַבֵּא בְּרַחֲמָיו כִּי־אִם זְכוֹת וְכוּ' וְדִבְרֵי
 תוֹרָתוֹ וְשִׁיחָתוֹ הַקְּדוּשָׁה שֶׁל אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וּרְבֵנוּ הַקְּדוּשׁ וְהַנּוֹרָא,

זכר צדיק וקדוש לברכה, הוא זקנך הקדוש זכותו יעמד לך ולנו ולכל יוצאי חלציו הקדושים ולכל אנשי-שלומנו, זה ינחמנו ממעשינו וכו'. ויש הרבה לדבר, אך מרידנא טובא פעת קדם פסח, והשם יתברך יתן לכם ולנו פסח בשר, ונהיה נוהרים ממשוהו חמץ בפשיטות, ובפרט מחמוץ המח במשוהו, שזהו עקר הקדשה, נשמר את המחשבה שבמח מהרהורים ומכל מיני מחשבות רעות ומבלבלות ולפישט עקמימות שבלב לבלי להרהר, חס ושלום, אחר מדותיו יתברך, רק לידע ולהאמין שכל המארעות של האדם הכל לטובתו, ולשוב אל ה' בכל פעם ואל אלקינו כי ירבה לסלח, ונוכח לשמח ולגיל ולשיש בחג הפסח הקדוש הזה, הבא עלינו לטובה, כי בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים וכו', כי גדולים מעשי ה', אשר עשה עמנו בדור הזה, שזכינו להיות בחלקו הקדוש לבלי להתנגד עליו חס ושלום, חס ושלום, בפרט אתה ברוך ה', שאתה מיוצאי חלציו הקדוש, חלילה לנו מלשכח חסדיו הנאמנים שעשה עמנו, שגלה לנו הלכות פאלה, עצות עמקות ונפלאות פאלה, התגלות התורה, התגלות אלקותו כזה. פוק חזי גבורתא דמרך, מה אמר, מה אדבר, כל חד בפום מה דמשער בלבה מחיב לומר: נראות נפלאותי, נפלאים מעשיך, ונפשי יודעת מאד, ולהמשיך שמחה בלבו בכל יום על גדל החסדים והנפלאות שעשה עמנו כזה, ובפרט בפסח, שמצוה להרבות לספר ביציאת מצרים, שהעקר מה שנעשה בכל דור ודור כנ"ל. השם יתברך יזכנו לקיים שיחו בכל נפלאותיו וכו', נגילה ונשמחה בישועתו.

דְּבָרֵי אוֹהֲבֵכֶם בְּאֵמֶת לְנֹצָח, וּמִצְפָּה לְתִשׁוּבַתְכֶם קַל מֵהָרָה, וְגַם אִם כִּכְר יֵצֵא מֵהֶם מִכְתָּב עִם מַעוֹת, יִזְרוּוּ לְהִשְׁיבֵנִי בְּזֵרוּזוֹת עַל מִכְתָּבִי זֶה לְמַעַן אֲדַע אִיךָ לְהִתְנַהֵג בְּעֵנֶיךָ נְסִיעֵתִי לְאוּמָאן אַחֵר פְּסַח, אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם, לְעַסֵּק בְּתַקוּן הַבַּיִת הַמְדֻרָשׁ שְׁלֹנִי, וְלֵה' הַיְשׁוּעָה.

מִן אֶבְרָהָם

ט"ו חשוון

וְשָׁלוֹם רַב לְכָל אַנְשֵׁי־שְׁלוֹמֵנוּ הַנְּאֻהָבִים וְהַנְּעִימִים, לְכָל אֶחָד לְפִי מַעֲלָתוֹ הַרְמָה, וּבְפָרְט לִידִידֵי הַיְשִׁישׁ הַתּוֹתִיק הַנְּגִיד וְכו', מוֹרְנוּ הַרְבֵּה בְּעַר גְּרוֹ יְאִיר, עִם שְׁלוֹם בְּנָיו וְיוֹצְאֵי חֲלָצֵיו הַיְקָרִים לְכָל אֶחָד לְפִי מַעֲלָתוֹ, קִרְנָם תָּרוּם בְּכְבוֹד, וְלִידִידֵי הַרְבְּנֵי, הַנְּגִיד הַתּוֹתִיק, מוֹרְנוּ הַרְבֵּה צְבִי הִירֵשׁ גְּרוֹ יְאִיר, עִם שְׁלוֹם בְּנָיו וְיוֹצְאֵי חֲלָצֵיו הַיְקָרִים לְכָל אֶחָד לְפִי מַעֲלָתוֹ שְׂיַחֲיוֹ, בְּפָרְט לְבָנָיו ר' יַחֲיָאל גְּרוֹ יְאִיר, עִם שְׁלוֹם זִוְגָתוֹ וְיוֹצְאֵי חֲלָצֵיו שְׂיַחֲיוֹ, וְאוֹדוֹת הַסְּפָר־תּוֹרָה תִּדְעוּ, שְׂפָכְרֵךְ נְגַמְרָה, תִּהְלֶה לְאֵל, וְלֹא נִשְׁאָר רַק שְׁלֹשִׁים עֲמוּדִים שְׂצָרִיךְ לְכַתְּבָם, וְעַל זֶה מְגִיעַ לוֹ סֵךְ שִׁשָּׁה רֹבֵל־חֲדָשׁ, שְׁנֵשָׁאֵר אֶצֶל מַעֲלָתוֹ, כִּי אֲנִי קִבַּלְתִּי מִמַּעֲלַת כְּבוֹדוֹ רַק חֲמִשִּׁים וְאַרְבָּעָה רֹבֵל־חֲדָשׁ, חוּץ חֲמִשָּׁה רֹבֵל־חֲדָשׁ לְהַבְעֵל־מְגִיחָה. עוֹד מְגִיעַ מִמַּעֲלָתוֹ אֶחָד רֹבֵל־חֲדָשׁ בְּעַד גְּרוֹת, שְׁנַתְתִּי לוֹ בַּחֲרָף הַזֶּה, חוּץ שְׂכָר הַפְּתִיכָה. גַּם עַל אֵלוֹ הַשִּׁשָּׁה רֹבֵל־חֲדָשׁ הַנִּלְכָר הַכֶּרְחָתִי לְהַלּוֹת לוֹ עַל פְּסַח אֶחָד רֹבֵל־חֲדָשׁ, עַל־כֵּן מְגִיעַ לִי מִמֶּנּוּ שְׁנֵי רֹבֵל־חֲדָשׁ, וְחֲמִשָּׁה רֹבֵל־חֲדָשׁ יִתֵּן לְהַסְפִּיר בְּעֶצְמוֹ כְּאֲשֶׁר יָבוֹא לְבֵיתוֹ, אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם,

לְגַמֵּר הַסֵּפֶר תּוֹרָה בְּתַחֲלֵת הַקִּיץ, הִפָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה, עַל־כֵּן יִרְאֶה מַעֲלָתוֹ לְשַׁלַּח לִי מִיַּד הַסֵּף שְׁנֵי רוֹבְלֵ־חֲדָשׁ הַנִּ"ל וַיִּמְסְרֵם לְיַד רַבֵּי אַבְרָהָם בְּעַר שְׂיִחְיָהּ, וְהוּא יִשְׁלַחֵם לִי מִיַּד, וְאִם יִרְצֶה לְהוֹסִיף לְשַׁלַּח לִי נִדְבָתוֹ הַטּוֹבָה עַל פֶּסַח מָה טוֹב, וְשָׁכְרוּ יִהְיֶה כְּפוּל מִן הַשָּׁמַיִם. נָא לְקַיֵּם דְּבַרֵי מִיַּד, וְאִם יִרְצֶה ה', נַחַת יִנַּחַת מִהַסֵּפֶר תּוֹרָה, וְצִדְקָתוֹ תַעֲמֹד לְעַד. וְשָׁלוֹם לְמַחְתָּנֵי הַוְּתִיק רַבֵּי פֶרֶץ, גֵּרוֹ יֵאִיר, וְלְרַבֵּי אַבְרָהָם לִיב גֵּרוֹ יֵאִיר, עִם כָּל יוֹצְאֵי חֲלָצִיו שְׂיִחְיוּ, וְנִכְבְּדוּ תַחְיָהּ, וְלַחְתָּנוּ שְׂיִחְיָהּ, וְשָׁלוֹם רַב לִידִידֵי הַוְּתִיק הַנְּגִיד, מוֹרְנוּ הָרַב יַעֲקֹב בֶּן רַבֵּי צְבִי, גֵּרוֹ יֵאִיר, וְלִכְל כְּבִיבֵיתוֹ, שְׂיִחְיוּ, מִהֲרָאוּ לִיחַד הַדְּבֹר אֱלִיו, אֲךְ אֵין הַפְּנָאֵי מַסְכִּים. וַיִּרְאֶה לְשַׁלַּח עַל הַקְּלוֹזִי וְגַם אֵלַי עַל יוֹם־טוֹב, וְהַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ יִמְצִיא לוֹ בְּרַכְתּוֹ בְּכַפְלָיִם, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

וְשָׁלוֹם לִידִידֵי הַרְבֵּנֵי מוֹרְנוּ הָרַב מְשֶׁה מְלֻמֵּד גֵּרוֹ יֵאִיר. אַבִּיךָ וְאִמְךָ וּבְנֵי־בֵיתְךָ, תַּהֲלֶה לְאֵל, בְּחַיִּים וְשָׁלוֹם וּפּוֹרְשִׁים שָׁלוֹם. מִכְּמַחְנֵי, שְׁבוּדָאֵי אַתָּה עוֹסֵק בְּכָל כַּחֲךָ לְטוֹבָתִי, אֲךְ לְזֵרוּזֵי יִתִּירָא קְאֻמִּינָא. מִן הַסֵּתֵם כְּבַר יִצָּא מֵאַתָּכֶם אִיזָה מְעוֹת אֵלַי, אֲךְ בּוּדָאֵי יֵשׁ וַיֵּשׁ עַדִּין לְגִבּוֹת עַל־יְדֵי הַשְּׁתַדְּלוֹת, עַל־כֵּן אֵל תַּתְּעַצֵּל בְּזָה כְּלָל, כִּי הַשְּׁעָה צְרִיכָה לְכָךְ, בְּפֶרֶט עֲתָה כְּנ"ל. הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ יִרְחַם וַיּוֹשִׁיעַ מִהֲרָה, וַיִּגְלוּ וַיִּשְׁמַחוּ בְּשִׂמְחַת הַחַג הַקְּדוֹשׁ וַיִּסְפְּרוּ תַהֲלוֹת ה' וְנִפְלְאוֹתָיו וְכוּ', וְכָל הַמְּרַבֵּה לְסִפְרָה, הָרִי זֶה מְשַׁבַּח בְּחַסְדִּים.

וְאִמֵּר שָׁלוֹם לְכָל אַנְשֵׁי־שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה.

תנוד

בְּעִזְרוֹת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם ב' י"ב נִסַּן תר"ד בְּרַסְלָב.
 שְׁלוֹם לְבָנֵי חֵבִיבֵי הָרַבֵּנִי הוֹתִיק וְכו' מוֹרְנוּ הָרַב יִצְחָק שְׁיִחִיה,
 עִם כָּל יוֹצְאֵי חֻלְצֵי שְׁיִחִיו.

עד עֵתָה הָיִיתִי עוֹמֵד וּמְצַפֶּה מְאֹד לְמִכְתָּבוֹ. וְכַעַת בָּא מוֹסֵר
 כְּתָב זֶה לְבֵיתִי עִם מִכְתָּבוֹ הַטּוֹב וְעִם יִיזְגָפֶן לְפִסְחָה.
 תְּשׁוּאָת חֵן לְכֶם וּבִפְרֹט מַה שְׁזַרְזוֹת עֲצֻמָּךְ לְשַׁלַּח עַל יְדֵי צִיר
 מִיַּחַד. 'יִשְׁלַח ה' פֶּעֶלְךָ וְתֵהִי מִשְׁפָּרְתְּךָ שְׁלֹמָה מֵאֵת ה', וְתִזְכֶּה
 לְקַבֵּל הַפִּסְחָה הַקְּדוֹשׁ בְּקִדְשָׁה וּבְטָהֳרָה, וְלִהְתַּחַדֵּשׁ מֵעַתָּה לְהַרְגִיל
 עֲצֻמָּךְ לְשֹׁפֵחַ לְגַמְרֵי מַה שְׁעֵבֵר עַד הַנְּהָה, רַק לַעֲשׂוֹת עֲצֻמוֹ כְּאִינוֹ
 יוֹדֵעַ כָּלֵל. וְהַמְחַשְׁבָּה בְּיַד הָאָדָם לְהַטּוֹתָהּ פְּרִצוֹנוֹ, וְתִתְחַזַּק בְּכָל
 עוֹ לְהַחְזִיק הַמְחַשְׁבָּה בְּיַדְךָ לְגַנֵּב עֲצֻמוֹ מִמְחַשְׁבוֹת רַעוֹת בְּשֵׁב
 וְאֵל תַּעֲשֶׂה. וְאִם חָס וְשְׁלוֹם אָף עַל פִּי כֵן הֵם מִתְגַּבְּרִים יָקִים
 "גָּעַר חֵית קִנְהָ" לְגַעַר בָּהֶם. וְהַעֲקֹר לְשֹׁמֵר מִחֻמִּין, שְׁעַל כָּל פְּנִים
 לֹא יַחְמִיץ אֶת מְחַשְׁבֹתוֹ בָּהֶם חָס וְשְׁלוֹם, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב בְּהַתּוֹרָה
 בְּחֻצְצֵרוֹת סִימֵן ה'. וּבִפְרֹט עֵתָה בְּעַת הַזֹּאת שְׁפֵל יִשְׂרָאֵל וְאִנְחָנוּ
 בְּתוֹכְכֶם עוֹסְקִים לְבַעַר הַחֻמִּין מִרְשׁוֹתֵנוּ וּגְבוּלֵנוּ בְּכָל כַּחֲנוּ, כְּמוֹ
 כֵּן אֲנוּ צְרִיכִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר לְבַעַר חֻמִּין הַמַּחַ בְּמִשְׁהוֹ מְגַבּוּלֵנוּ
 בְּכַח הַצְּדִיקוֹ אֲמַת שְׁהֵם בְּחֵינֵת מִצָּה דְעֵבְדִין מִצּוֹתָא בְּסִמְרָא
 אַחֲרָא דְלֹא יִתְקַרְבוּ לְמִשְׁכַּנָּא דְקִדְשָׁה. עַד שְׁנוֹפָה עַל יְדֵי זֶה
 לְפִשְׁט עַקְמוּמִיּוֹת שְׁבֻלְבְּכֵנוּ עַד שְׁנוֹפָה לְיִשְׁרוֹת לֵב וְלִשְׁמִיחָה
 אֲמַתִּית וְכו'. אֲשֶׁרִינוּ שְׁזַכִּינוּ לְשִׁמְעַ כָּל זֶה. וּמַעַט דְּמַעַט שְׁזַכִּינוּ

לקיים מזה מה טוב ומה נעים. עיני תמיד אל ה' וכו' שנוזה לקיים בשלמות כל זה. נגילה ונשמחה בישועתו.

והנה מכתבו החיה נפשי מאד בראותי כי דברי נכנסים

בלבו, ואני מקים בזה "והודעתם לבניך ולבני בניך". מי

יתן שבנד הוא נכדי דוד צבי שיחיה יהיה גם בן רגיל לבוא

אלינו לשמע ולקבל דברי אלקים חיים הנובעים מהנחל נובע

מקור חכמה. אם אפשר שיבוא על ימים האחרונים של פסח

הבא עלינו לטובה מה טוב, כי פפי הנשמע קרוב שיהיו אורחים

על ימי החג האחרונים ויהיה גם הוא נמנה עמם, מי יתן

שנוזה לדבר ולשוח בכל נפלאותיו. "רבות עשית אתה ה' אלקי,

נפלאותיך ומחשבותיך אלינו" וכו'. אתמול כתבתי למשעהרין

שראוי לנו לכל אחד, שיתן אל לבו ויבין כי לא דבר ריק הוא

מה שזכינו בדור הזה לאור בזה. וכל חד כפום מה דמשער

בלבה, ראוי לו לומר לעצמו: "נוראות נפלאתי, נפלאים מעשיך

ונפשי יודעת מאד". וזמן המנחה הגיע וגם הכרחתי לכתב אגרת

הרצוף פה למשעהרין. על כן אי אפשר להאריך יותר ויערב

לכם שמחת החג הקדוש הבא עלינו לטובה.

דברי אביד המצפה לישועה.

מן אבסאל

ושלום לכל אנשי שלומנו באהבה רבה, ובפרט לר' נחמן

נכד אדמו"ר ז"ל. אף על פי שאין לי אפלו פרישת

שלום ממנו אף על פי כן אהבתו תקועה בלבי ואני מחכה

לראותו פה בקרוב והוא למוכתו.

מן הצ"ל

וְשָׁלוֹם לִידֵי הַרְבְּנֵי מוֹרְנוּ הַרְבֵּי יַעֲקֹב חַרְמ"ח תְּשׁוּאֹת חַן
עַל חַיֵּינוּ גַּפְּנֵי שְׁשֻׁלַח. ה' יִתְבַּרְךְ יִזְכֶּה אֶתְכֶם לְאַרְבַּע
בֹּסוֹת שֶׁל יְשׁוּעָה וּגְאֻלָּה וְלִשְׁמֵחַ בִּישׁוּעָתוֹ בְּאַמֶּת אָמֵן כֵּן יְהִי
רְצוֹן.

י"ז חשוון

תנה

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם ב' קְדוֹשִׁים ח"י לְמִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תר"ד
בְּרַסְלָב.

הַנּוֹתֵן עוֹ וְתַעֲצוּמוֹת לְעַם יְחֻזֵק וַיֵּאֱמֵן אֶת לִבְכֶּךָ אֱהוּבֵי בְּנֵי
חִבְיֵי הַיְתִיק הַרְבְּנֵי וְכו' מוֹרְנוּ הַרְבֵּי יַצְחָק שִׁיחִיָּה עִם כָּל יוֹצְאֵי
חֲלָצִיו שִׁיחִיו. וּבְפֶרֶט לְבָנוּ חִבְיֵי נִכְדֵי הַמַּפְּלֵא רַבֵּי דָוִד צַבִּי
נְרוֹ יֵאִיר.

הַיּוֹם קִדְּם תְּפִלַּת שַׁחְרִית קִבַּלְתִּי מִכְּתָבְךָ מֵרַבֵּי נַחְמָן נְרוֹ יֵאִיר
וּבַתְּחִלָּה שִׁמַּחְתַּנִּי בְּדַבְּרֶיךָ בְּמָה שְׂוִכִיתָ לְהַיּוֹת עַל צִיּוֹן
הַקְּדוֹשׁ וְלִשְׁפֹךְ נִפְשֶׁךָ שָׁם. הַשּׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה שׁוֹמֵעַ אֲנַחָה יִשְׁמַע
תְּפִלָּתְךָ וְאֲנַחְתָּךְ וַיַּעֲזֹרְךָ וַיּוֹשִׁיעֶךָ בְּכָל מָה שֶׁאַתָּה צָרִיךְ לְהוֹשִׁיעַ
חַיֵּשׁ קָל מְהֵרָה. אָמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן. אַךְ אַחֲרַי כִּדְּגֻלָּה צַעֲקָתְךָ
מְאֹד עַד הַנִּפְשׁוּ. וּבְכֹר שְׁמַעְתִּי צַעֲקָתְךָ הַרְבֵּה בְּמִכְתָּבִים הַקּוֹדְמִים
זֶה בְּמָה, אַךְ עָתָה הוֹסַפְתָּ לְפָרֵשׁ מְרִירוֹת לְבָךְ וְכו', הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ
יִרְחַם וַיּוֹשִׁיעַ. וּמָה אַעֲשֶׂה לְךָ בְּנֵי חִבְיֵי פִי אֲנוּ מְחִיבִים לְהֵאֱמִין
כִּי "צַדִּיק ה' בְּכָל דְּרָכָיו", וְאִם זֶה בְּעַצְמוֹ הוּא צַעֲקָתְךָ מָה שֶׁה'
הַצַּדִּיק וְאַתָּה הַחַיִּב רַחֲמָנָא לְצַלֵּן. כְּכֹר הַקְּדִים לְהוֹדִיעַ לָנוּ רַבּוּי
רַחֲמָיו וְצַדִּיקָתוֹ עַד אֵין חֶקֶר אֲשֶׁר אֲנִי עָרֵב לְךָ שְׂגָם אַתָּה בְּכָלֵל
רַחֲמִים, וּבּוֹדָאֵי לֹא יַעֲזֹבְךָ הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ כִּי יֵשׁ לָנוּ אָב זָקֵן

שְׁבוּקְנִים סְבֵא דְסִבּוּן. וַיֵּשׁ וַיֵּשׁ לָנוּ עַל מִי לְסַמֵּךְ בְּעֶלְמָא דִּין
 וּבְעֶלְמָא דְאֵתֵי לְעוֹלָמֵי עַד וּלְנִצְחָ נִצְחִים. וְתַדַּע וְתֵאֱמִין שְׁכַל מַה
 שְׁעוֹבֵר עֲלֶיךָ כְּכֹר עֹבֵר עַל כְּמָה וְכְמָה צְדִיקִים גְּדוֹלִים וְכֹשְׂרִים,
 כְּאִשְׁרֵי שְׁמַעְתִּי מִפּוֹ הַקְדוּשׁ מַעֲשֵׂיֹת נוֹרָאוֹת בְּעֵנִין זֶה שְׂאֵי
 אִפְשָׁר לְבֹאֲרֵם עַל פְּנֵי הַשְּׂדֵה. וְגַם עֵתָה עוֹבְרִים יוֹתֵר וַיּוֹתֵר מִזֶּה
 עַל כְּמָה וְכְמָה, וַיֵּשׁ בְּזֶה כְּמָה בְּחִינּוֹת, צְדִיקִים וְרַשְׁעִים גְּדוֹלִים
 וְקַטְנִים, וּבִינּוֹנִים. וְהַעֲקֹר הַמְרִירוֹת עַל אוֹתָם שֶׁהֵם בְּכַחֲנֵת
 בִּינּוֹנִים נֶגֶד הָעוֹלָם, כְּגוֹן אֲנִי וְכְגוֹן אַתָּה, שְׂאִיךְ שֶׁהוּא, אֵין אַתָּה
 בְּכֻלָּל רַשְׁעִים חֵם וְשָׁלוֹם, וְלֹא בְּכֻלָּל צְדִיקִים, רַק בְּכֻלָּל בִּינּוֹנִים
 שְׁגַם בָּהֶם יֵשׁ אֲלֵפִים וְרַכְבוֹת מְדֻרְגוֹת עַד אֵין מִסְפָּר. וּמַה
 שְׁנַעֲשֶׂה עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּכָל יוֹם וַיּוֹם אֵי אִפְשָׁר לְשַׁעַר
 וְלִסְפָּר. וְכְמָה וְכְמָה שְׁקֵעוֹ רַחֲמָנָא לְצִלָּן עַל יְדֵי זֶה עַל יְדֵי שְׂאֵין
 לָהֶם מִי לְחַזְקֵם בְּאֵמֶת, וְאֵי אִפְשָׁר לְבֹאֲרֵי וְלִידַע מַה שְׁנַעֲשֶׂה בְּזֶה
 עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וְזֶה כָּל הַתְּגַבְרוֹת הַמַּחֲלֶקֶת שְׁעַל הָאוֹחֲזִים
 בְּשִׁמּוֹ וּבְדַרְכֵי הַקְדוּשִׁים, כִּי מִתְגַּבְּרִים בָּהֶם מְאֹד מְאֹד עַל שְׁעַדִּין
 הֵם חוֹתְרִים וּמְקוּיִם וּמִתְיַגְעִים לְצֵאת מִשְׁטַף מוֹם רַבִּים
 הַמִּתְגַּבְּרִים עֲלֵיהֶם בְּכָל פְּעַם כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב (תְּהִלִּים פ"ח) "סְבוּנֵי
 כְּמוֹם כָּל הַיּוֹם הַקִּיפּוֹ עָלַי יָחַד" וְכו', וְכֵן "טִבְעֵתִי בִּינוֹן מִצוֹלָה
 וְאֵין מְעַמֵּד בְּאֵתִי בְּמַעֲמָקֵי מוֹם" וְכו' (שִׁם ס"ט), וְכֵן בְּהַרְבֵּה
 פְּסוּקִים. וּמַה נֶּשִׁיב לָהּ כָּל תְּגַמּוּלוֹהִי עֲלֵינוּ אִשְׁרֵי זְכִינוּ לְקַבֵּל
 דְּבָרֵי הַקְדוּשִׁים שֶׁהֵם יְכוּלִים לְהַחֲיוֹת גַּם אוֹתָךְ וְהַגְרוּעִים מִמֶּךָ
 הַרְבֵּה יוֹתֵר וַיּוֹתֵר. לֹאֵל אֵה' שֶׁהִיָּה לָנוּ בְּעֵנִין זֶה כְּכֹר אֲכַבְּדֵנוּ
 בְּעֵנִינוּ לֹאֵל אֵה' עֲזָרְתָה לִי וְכו'.

וְתַדַּע בְּנֵי חֲבִיבֵי שְׂרַבּוּי הַפְּחָד וְהַפְּהֶלֶה וְהַמְרָה שְׁחֹרָה שְׁיֵשׁ
 לָךְ מִרְעִיוֹנִיךָ וּבִלְבוּלֶיךָ וְכו', זֶה בְּעֶצְמוֹ מִחוּק חֵם
 וְשָׁלוֹם אֶת הַבְּלֹבָלִים וְהַרְעִיוֹנִים רָעִים כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב בְּסִפְרֵי
 הַקְּדוּשִׁים, וּבִפְרָט בְּסִימָן ע"ב וּבִלְקוּטֵי תַנּוּנָא בְּסִימָן מ"ט ג"א
 ג"ב ג"ג ג"ד וכו', עַיֵן שֵׁם הַיֵּטֵב שֶׁמִּבְּאֵר כִּמְהָ פְּעָמִים שְׂאִין
 צְרִיכִין לַחֲזוֹר פְּנֵיו אֵלֵיהֶם רַק לְבָלִי לְהַסְתַּפֵּל עֲלֵיהֶם כָּלָל. וְאִם אַף
 עַל פִּי כֵן נִדְמָה לָךְ שֶׁהֵם עוֹמְדִים סְבִיבְךָ וְלֹא יִתְּנוּ הַשֵּׁב רֹחֶךָ,
 אַף עַל פִּי כֵן אֵתָּה חוּק וְאַמִּץ לֹאמֹר דְּבַרֵי תוֹרָה אוֹ תִפְלָה אוֹ
 עֶסֶק מִשָּׂא וּמִתֵּן וּכְיוֹצֵא וְאֵל תִּסְתַּפֵּל לְאַחֲרֶיךָ כָּלָל. וְהַעֲקֵר שְׂאֵל
 תִּירָא וְאֵל תִּפְחָד כָּלָל כִּי ה' עִמָּךְ כְּמוֹ שֶׁאָמַר אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ
 ז"ל שְׁצַרִּיכִים לַעֲבֹד עַל גֶּשֶׁר צַר בְּזֶה הָעוֹלָם וְהַעֲקֵר שְׂאֵל יִפְחָד.
 וְהַעֲקֵר הָעוֹלָה עַל הַפֶּל הוּא כַח גְּדוּל שֶׁל אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ
 ז"ל, אֲשֶׁר זָכִיתָ לְבָלִי לְהִיּוֹת מִתַּנַּגֵּד עֲלֵינוּ, אַף גַּם לְהִיּוֹת עַל צִיּוֹן
 הַקְּדוּשׁ שְׁלוֹ, בְּפָרְט בִּימֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּתוֹךְ כָּלָל אֲנָשׁוּי הַקְּבוּץ
 הַקְּדוּשׁ שְׁלוֹ. מִי יִתֵּן שִׁגְם בְּנִיךָ וְכֹל יוֹצֵאֵי חֲלָצֶיךָ יִהְיוּ נִמְנִין עִם
 הַקְּבוּץ הַקְּדוּשׁ הַנִּקְרָא עַל שְׁמוֹ הַקְּדוּשׁ ז"ל. וְתַהֲלֵה לְאֵל יֵשׁ לָךְ
 בְּמֶה לְבִלּוֹת הַיּוֹם בְּשִׁלְשָׁה תִפְלוֹת בְּיוֹם וּבְלִמּוּד שְׁלֹחַן־עֲרוּךְ
 וְתַנּוּךְ וְשָׂאֵר סִפְרִים קְדוּשִׁים אִם יִהְיֶה לָךְ פְּנָאִי. וּבִפְרָט סִפְרֵי
 אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ ז"ל, וּמָה שֶׁזָּכִינוּ לְחַדֵּשׁ וּלְכַאֵר בָּהֶם. הַפֶּךָ
 בָּהֶם וְהַפֶּךָ בָּהֶם וְסִיב וּבְלָה בָּהֶם וּמָהֶם לֹא תוֹעֵ שְׂאִין לָךְ מִדָּה
 מוֹכָה מָהֶם. וּבְכָל עֵת שְׂאֵנִי כּוֹתֵב מָה שֶׁהֵשֵׁם יִתְּבַרְךָ עוֹזֵר לִי
 לְכַאֵר בְּתוֹרְתוֹ הַקְּדוּשָׁה בָּא עַל דַּעְתִּי שׂוֹאֵת הַשִּׁיחָה נִצְרָךְ לָךְ
 מְאֹד. וְתַהֲלֵה לְאֵל יֵשׁ לָךְ הַרְבֵּה מָהֶם בְּדָפוּס וּבְכִתְבִי, וְעוֹד תּוּכַל
 לְקַבֵּל אֲצִלְנוּ חֲדָשׁוֹת בְּעֹזֶרֶת הַשֵּׁם יִתְּבַרְךָ.

וְגַם אֶתֶּה צָרִיד לְעֶסֶק בְּמִשְׁאָ וּמִתֵּן, וְטוֹב תּוֹרָה עִם דֶּרֶךְ אֶרֶץ שְׂיִיגִיעַת שְׁנֵיהֶם מִשְׁבַּחַת עוֹזֵן. הַסֵּר מִמֶּךָ יְגוֹן וְאַנְחָה בְּכָל פֶּתַח, בְּטַח בְּחֶסְדֵי ה', כִּי הַכֹּל יִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה, וּתְקַיֵּם "שְׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה יִשְׂיִגוּ וְנָסוּ יְגוֹן וְאַנְחָה" לְחֹטֵף הַיְגוֹן וְאַנְחָה דִּיקָא לְתוֹךְ הַשְׁמִיחָה, לֹאמֵר בְּלִבּוֹ כֹּל מָה שְׂאֵנִי גְרוּעַ יוֹתֵר אֶצְלֵי חַס וְשְׁלוֹם יֵשׁ לִי לְשִׁמְחָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּאַמֶּת. עַל שְׂאֵף עַל פִּי כֵן אֵינִי מִתְנַגֵּד עֲלֵיו וְכו', וְאֵנִי נִקְרָא עַל שְׁמוֹ זְכוּרוֹנוֹ לְבִרְכָה, וּבְכֻלֵּל הַקְּבוּיִן הַקְּדוּשׁ שְׁלוֹ וְכו', וְיִתֵּר מִזֶּה אֵין פְּנָאֵי לְהֶאָרִיד.

דברי אביך המצפה לישועה.

וְיָן אֶבְרָסֶלֶף

און פֶּאָרַט הָאָפּ [וּבְכָל זֹאת רַק שְׁמַחָה].

תנו

בְּעֹנֶת הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ, יוֹם ד' אָמַר תר"ד אוֹמָאן.

שְׁלוֹם לְאַהוּבֵי בְּנֵי שְׂיִחְיָה עִם כָּל בְּנֵי בֵיתוֹ שְׁלוֹם.

אֶתְמוּל בְּאֵתִי לְפָנֶי בְּשְׁלוֹם, וְחֹזֵק וְאַיִמִּין בְּנֵי וְשִׁמְחָה נִפְשָׁךְ בְּכָל מָה דְּאֶפְשָׁר וְאֵל תִּירָא וְאֵל תִּפְחָד כִּי ה' אֶתְנוּ כִּי מְלֵא כָּל הָאֶרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְזֶה נֶאֱמַר גַּם עָלֶיךָ בְּפִרוּשׁ וְעַל כָּלֵנוּ, וְאִם כִּי הַכֹּל יוֹדְעִין זֹאת, עִם כָּל זֶה צְרִיכִין לְחֹזֵר זֹאת כְּמָה פְּעָמִים בְּכָל יוֹם, וְהַעֲקֵר בְּכַח הַצְּדִיק שְׁגָלָה זֹאת, כִּי רַק הוּא הַכְּנִים בְּנוֹ בְּחִמְלָתוֹ הַגְּדוּלָה שְׁגָם אֲנִי וְאַתָּה וְכו' נוֹכַל לְהַחִיּוֹת עֲצָמֵנוּ בְּזֶה בְּכַחֲנֵת הַשְּׁנֵת הַתְּלִמִּיד שֶׁהוּא בְּחִינַת "נִבְלָתִי יְקוּמוּן ה' קִיצוֹ וְרִנְנוּ שְׁכֵנֵי עִפְרָ" וְכו', אֲשֶׁר לֹא נִשְׁמַע זֹאת מֵעוֹלָם. גְּדוּלִים מַעֲשֵׂי ה' אֲשֶׁר עָשָׂה וְאֲשֶׁר עוֹשֶׂה עִמָּנוּ בְּדוֹר הַזֶּה סְמָא

דְּמִלְתָּא מְשִׁתּוּקָא, כִּי סִיג לַחֲכֵמָה שְׁתִּיקָה כְּמוֹ שְׁכָתוּב שָׁם, וְכָל דְּבוּר וְדְבוּר בּוֹעֵר בְּגַחְלֵי אִישׁ. וְהוּא חֲדוּשׁ נִפְלָא וְגוֹרָא מְאֹד מְאֹד לְהַחֲיוֹת רוּחַ שְׁפָלִים וְלְהַחֲיוֹת לֵב גְּדַפְאִים, וּבְאַמֶּת לֹא עָלָה עַל דַּעְתִּי עֲתָה לְכַתֵּב לְךָ דְּבַר מְזֵה, אֲךָ מֵאֵת ה' הֵיחָה שְׁהַזְמִין לִי זְכוּרֵן דְּבָרִים אֵלּוּ הַקְדוּשִׁים וְהַגּוֹרְאִים מְאֹד, וְהֵם מַחֲיִין אוֹתִי עֲתָה מְאֹד. מָה רַבּוּ מַעֲשֵׂיךָ ה'. וּמֵאַחַר שְׁפָבְר אָמַר דְּבָרִים אֵלּוּ לְפָנֵינוּ וְנִכְתְּבוּ בְּסֵפֶר עַל יְדֵי, וְאַתָּה זוֹכֵה לְשִׁמְעֵם בְּכַתֵּב וּבַעַל פֶּה כְּמָה פְּעָמִים בְּיַדְאֵי יֵשׁ וְיֵשׁ תְּקוּהָ לְאַחֲרִיתָנוּ לִי וְלְךָ וּלְכֻלָּנוּ.

דְּבָרֵי אַבִּיד הַמְצַפָּה לִישׁוּעָה.

יְמֵן אֲבָרְסָלֶס

י"ח חשוון

תנז

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ, יוֹם ב' בְּחֻקוֹתֵי ל"ב לְסַפְּרָה תד"ר אוּמָאן. רַב שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְהַצְלָחָה וְחַיִּים וְכֹל טוֹב לְכַבּוֹד אֱהוּבֵי יְדִידֵי, הֶרְבֵּנִי הַגְּנִיד, הַיִּשְׁיֵשׁ הַגְּנִידִי וְכו', מוֹרְנוּ הֶרֶב דִּב פְּעַר, שְׁיַחֲוֶה, עִם שְׁלוֹם בְּנֵי הַיְקָרִים, לְכֹל אֶחָד לְפִי מַעֲלָתוֹ הֶרְמָה, וְלִידִידֵי הֶרְבֵּנִי הַגְּנִיד וְכו' מוֹרְנוּ הֶרֶב צְבִי הִירֵשׁ גְּרוּ יְאִיר, עִם שְׁלוֹם בְּנֵי הַיְקָרִים, לְכֹל אֶחָד לְפִי מַעֲלָתוֹ הֶרְמָה, וְלִידִידֵי הֶרְבֵּנִי, הַגְּנִיד הוֹתִיק וְכו', מוֹרְנוּ הֶרֶב אֲבָרְהָם פְּעַר, שְׁיַחֲוֶה, וְלִידִידֵי הֶרְבֵּנִי וְכו' מוֹרְנוּ הֶרֶב אֲבִילֵי גְרוּ יְאִיר, עִם שְׁלוֹם זוּגְתוֹ וְיוֹצְאֵי חֲלָצוֹ שְׁיַחֲוֶי, יְבָרְכֶם ה' כָּכֵל אֲשֶׁר יִפְנוּ וְיַצְלִיחוּ בְּוַה וּבְכַא לְנִצָּח, עוֹד יְנוּבּוֹן בְּשִׁיבָה טוֹבָה, אָמֵן, כֵּן יְהִי רְצוֹן. וְלְכֹל אֲנִישֵׁי שְׁלוּמֵנוּ הַיְקָרִים, לְכֹל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי מַעֲלָתוֹ הֶרְמָה, כָּלֵם יַעֲמְדוּ עַל הַפְּרָכָה כְּעֶשֶׂר וְכַבּוֹד וְחַיִּים טוֹבִים וְאַרְכִּים, אָמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן.

דַּעוּ אחי ורעי, כי באתי לפה אומאן בשבוע העבר ביום ג'
 והתחלתי מיד לעסוק בתקון בית המדרש שלנו, וקדם כל
 הכרחנו להשתדל לקבל רשות מהשרים דפה, ואחרי השתדלות
 הרבה עזרנו השם יתברך, שהיום היו אצל הבית המדרש שלנו
 הגראדניצער [המושל] בעצמו עם עוד שני אדונים, ונתנו רשות
 לבנות הגג, רק שעדין צריכין לקבל בילעט [רשיון] על זה,
 ובעזרת השם יתברך נקבל מחר הבילעט טוב להודות לה' על
 זה ועתה צריכין להתחיל בבנין הגג. ובתחלה עלה על דעתי
 לבנות רק הגג העליון שנפל לבדו, אך רבים אמרו לנפשו,
 שההכרח לסתור כל הגג ולבנות מחדש, וכן הבנתי בעצמי, שאי
 אפשר בענין אחר, אבל ההוצאה מרבה, ואי אפשר להמתין עד
 שאהיה אצלם, כי בתוך כך יעברו ימי הקיץ, ובפרט כי בעסק
 מצוה כזאת צריכין להקדים בכל מה דאפשר, וגם שלא
 יתקלקלו, חם ושלום, הדפין של הסטעליע [נגרות] והקורות וכו',
 על-כן ההכרח להתחיל מיד, לזאת באתי להודיעם כל זה. ומה
 מאוד נפלאתי, שעד הנה לא הגיע לי אפלו פרוטה אחת מהם
 על הבנין הזה, וכבר הבטיחו כפי הצעטיל [הפתק] ואמרו,
 שבודאי ישלחו תקף קדם פסח או אחר פסח על-כל-פנים, ואין
 קול ואין פסח, על-כן אני שולח לכם הצעטיל מהמתחייבים,
 ויראו שישלקו הפל תקף ומיד בלי שום עבוב, חם ושלום,
 וישלחו המעות לקהלת טולטשין ליד בני שיחיה, כדי שלא
 יתבטל הבנין חם ושלום. וזאת תדעו, שאפלו כאשר יסלקו כפי
 הצעטיל, עדין יחסר הרבה, כי ההוצאה מרבה, ובודאי תהיו
 מכרחים אתם להוסיף עוד, כפי אשר אדבר אם ירצה השם, עם

רבי אברהם בער שיחיה, באשר יהיה אצלנו על חג השבועות,
 הבא עלינו למוכה, כי בודאי אי אפשר לבטל הבנין, חס ושלום,
 בשביל ההוצאה המרבה, אך לעת עתה תראו שישלחו כלם כפי
 הצעטיל, ואז נדע כמה צריכין להוסיף. לעת עתה יראו לבלי
 לעכב עוד המעות שהתחייבו כבר בהצעטיל, כי לא דבר ריק
 הוא בנין הקדוש שלנו, כי הוא זכות הרבים לדורות לנצח, אשר
 אי אפשר לשער כלל עד היכן זכות המצוה דרבים הזאת מגיע,
 עד אין סוף ואין תכלית. אשרי מי שישע בזה בסיוע שיש בו
 ממש כפי ברפת ה' וכפי לבו הטוב, כפום מה דמשער בלבה
 גדלת אדוננו מורנו ורבינו הקדוש והנורא מאד, זכר צדיק וקדוש
 לברכה, וזיכרו היטב היטב את כל מה ששמענו כבר מפיו
 הקדוש ואשר ראו בעיניהם בספריו הקדושים הנוראים מאד
 ואשר נדבר בינינו, כי מאד מאד עמק עמק העסק הקדוש,
 שהוא ז"ל עוסק עמנו עדין לתקננו לנצח בגין דלא ניעול
 בכסופא קמה ושלא נכנס בכישה לפניו. היודע מחשבות יודע, כי
 אני כותב כל זה בתמימות גדול, ואני יודע, שאיני כדאי לעסק
 בעסק נורא כזה, אך מאד עמקו מחשבותיו, ואני עני ואביון,
 ופרנסתי דחוקה, ואני צריך להשיא בני שיחיו, וגם בני דוד צבי
 שיחיה, בעל חסומרת נעשה אלמן, ואני צריך להשיאו, ואין לי
 שום כח פי"אם בפה ובפתב לעוררם ולהקיצם ולזרום בזכות
 הרבים כזה, ומבטחני בלבכם הטוב, אשר זכו בחסדו הגדול
 להיותם נמנים עמנו להכלל בשמו הקדוש, שהוא שם ה', כי
 שמו משתף בשם הצדיק וכו', שבודאי יקימו דברי אלה בזריוות
 מיד ביתר שאת ויתר עז, וכל המוסיף יוסיפו לו מן השמים עשר

וְכבוֹד וְחַיִּים, חַיִּים טוֹבִים וְאַרְכִּים לְנֶצַח עָדִי יִזְכוּ לְרֵאוֹת מֶה רַב טוֹב הַצָּפוֹן לִירֵאִיךָ וְלִכָּל הַגְּלוּיִם אֵלֵיהֶם בְּגוֹפֶם וּבְנַפְשָׁם וּמְאֲדָם, זֶה מְמוֹנָם, וְשִׁבְתֶּם וּרְאִיתֶם בֵּין הַנְּקֵרָא עַל שְׁמוֹ זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה וּבֵין הַחוּלְקָה, הַלֵּץ הַמְּבֹזֶה נְקֵדַת הָאֱמֶת, וּבֵין עוֹבֵד אֱלֹקִים לְאֲשֶׁר לֹא עָבְדוּ, שְׁדַרְשׁוּ רְבוּתֵינוּ ז"ל בֵּין הַשּׁוֹנֶה פְּרָקוּ מֵאֵה פְּעָמִים וּבֵין הַשּׁוֹנֶה מֵאֵה פְּעָמִים וְאַחַד, וְכֵן לְעִנּוּן צְדָקָה, שְׁעוּלָה עַל הַכֹּל, בְּפֶרֶט צְדָקָה פְּזוּאָה, שֶׁהוּא זְכוּת הַרְבִּים וְקַיָּם לְנֶצַח, וּבֵין הַגּוֹתֵן מֵאֵה רוּפְלֵי־חֲדָשׁ לְבֵין הַגּוֹתֵן מֵאֵה וְאַחַד וְכו'.

דְּבַרֵי אוֹהֲבֵכֶם בְּאֵמֶת לְנֶצַח. הַנֶּאֱמָר וְהַנְּדָבָה מְאֹד מִצְרוֹת נַפְשֵׁי הַמְּרַבִּים מְאֹד וּמִצְרוֹת נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר צוּעְקִים לְפָנַי מִצְרָתָם, אֲשֶׁר יִדְעֵתִי אֶת מִכְאוּבֵיהֶם, אֲכַל כִּבֵּר יִדְעֵתִי הַיָּמִב בְּכִירוֹ, שֶׁכָּל הָעוֹלָם מְלֵא צְרוֹת וְיִגּוֹנוֹת וּמִכְאוּבוֹת וְכו', וּבְחִסְדּוֹ הַנֶּפְלֵא אָנִי זוֹכֵה לְזִכְרֵךְ אֶת כָּל הַחֶסֶד וְהַטּוֹב, אֲשֶׁר עָשָׂה לְנַפְשִׁי שֶׁהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים הַחוּלְקִים וְזָכַנִי לְהִיּוֹת נְקֵרָא עַל שְׁמוֹ ז"ל וְלַעֲסֵק בְּעַסְקוֹי הַקְּדוּשִׁים; זֶה חֲלָקִי מִכָּל עַמְלִי, זֶה תִּקְוִתִי לְנֶצַח, וְחִסְדּוֹ גָּבַר עָלַי, שְׁזָכַרְתִּי גַם לְסַפֵּר וּלְשׁוֹחַ בְּנִפְלְאוֹתָיו הַנּוֹרְאִים. עַד הִנֵּה עֲזוּרָתִי רַחֲמִיךָ, גַם עַד זְקֵנָה וְשִׁיבָה אֱלֹהִים אֵל תַּעֲזֹבֵנוּ, עַד אֲגִיד רַחֲמִיךָ לְדוֹר וְכו', נְגִילָה וְנִשְׁמַחָה בִּישׁוּעָתוֹ.

וְעַל אֲפָרְסֵיךָ

י"ט חשוון

תנח

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם ד' נֶשֶׂא תר"ד בְּרִסְלָב.

שְׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה יִשְׂגוּ אֹהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי גְרוֹ יֵאִיר.

מִכְתָּבֶךָ קִבְּלָתִי הַיּוֹם, וְהִנְנִי מוֹכֵן בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ לְקַיָּם בְּקִשְׁתּוֹ לְשַׁלַּח עֲגָלָה עֲבוּרָם בְּיוֹם ו' בְּבִקְרַת מִכְתָּבוֹ.

אך רצוני מאד שתהיה על החתנה למזל טוב, וגם על שבת קדש הבא עלינו לטובה. וביום שעבר עליה על דעתי לכתב לו שיהיה דוקא על החתנה ולא יבוא על שבת קדש ותדחה הא מקמי הא, אך אחר־כך נתישבותי אפשר ישמע בשבת קדש דברים המכרחין לו לתכליתו הנצחי, יותר מאשר ישמע על החתנה, וגם שיש לו מניעות רבות להיות על החתנה. על כן אמרתי להיות שב ואל תעשה וכו'; אחר כך קבלתי מכתבו, וכעת איני יודע מה לכתב לו בזה, אך מאליך תבין בני חביבי שמהראוי שתהיה על החתנה גם כן כי אין נאה לפני הבריות שאתה בני לא תהיה על החתנה אשר אנשי שלומנו שאינם ממשפחתי כלל יהיו על החתנה. וידעתי כי יש לך צער גדול מזה, אך אף על פי כן אולי אפשר שתספב באפן שתהיה עמנו על החתנה, וגם על שבת קדש מה טוב. אך איך שיהיה אני אשלח עגלה כנ"ל, וה' הטוב יעשה. ומהראוי שתשלח עוד אגרת קדם שבת קדש. ומגדל מרדתי אי אפשר להאריך כלל.

דברי אביך המצפה לשמוח בישועתו.

מן אפרסוף

ושלום לידידי הרבני וכו' מורנו הרב יעקב נרו יאיר. נא להודיעני מבריאות בתו תחיה אם כבר שבה לאיתנה בשלום. ומהראוי שבוא יבוא על שמחתנו על כל פנים על שבת קדש הבא עלינו לטובה. נגילה ונשמחה בישועתו. ועל כל פנים ישלח דרשה גישאנק כנהוג בין האוהבים מכל שכן וכל שכן וכו'. וה' יתברך יזכהו לשמוח בשמחת בניו ובנותיו שיהיו. יגיל

יַעֲקֹב וַיִּשְׁמַח בְּפִקּוּדֵי ה' יִשְׂרָאֵל הַמְשֻׁמָּחִים לֵב שְׂיִזְכֶּה מֵעַתָּה לְשׁוֹם כָּל מַגְמָתוֹ אֵלֵיהֶם כִּי הֵם חַיִּיד וְכו'.

למ ה"ל

תנ"ט

בְּעֹרַת הַשֶּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם ג' שֶׁלַח תר"ד בְּרַסְלָב.

חַיִּים וְשָׁלוֹם לְאַהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי שִׁיחִיה.

אֶתְמוּל בָּאתִי בְּשָׁלוֹם לְבֵיתִי, וּלְעַת עָרֵב הַשְּׁגָתִי מִכְתָּבוֹ שֶׁהַחֲתָנָה לֹא תִהְיֶה תִכְף וְכו', וְהִנֵּה אֲנִי מִכְרַח לְנִסְע בְּשָׁבוֹעַ הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה לְעֶסֶק בְּבִנְיַן הַגַּג שֶׁעַל הַקְּלוּזִין שֶׁהוּא דָּבָר נְחוּץ מְאֹד פִּידוּעַ לָךְ. וְאִי אֶפְשֶׁר לְהַתְמַהֵמָה עוֹד, וְאוֹדוֹת הַחֲתָנָה שְׁלָךְ, מִן הַסֵּתֶם רְצוֹנֵי חֲזֵק גַּם כֵּן לְשִׁמּוֹחַ עִמָּךְ בְּשִׁמְחַת בְּנֶךְ הוּא נִכְדֵי שִׁיחִיה, אֵךְ עַתָּה אִי אֶפְשֶׁר לִי לְדַבֵּר כָּלֵל מִזֶּה רַק אֲנִי מִכְרַח לְזוֹר עֲצָמִי בְּכָל כַּחֲוֵי לְבֹא לְאוֹמָאן עַל כָּל פְּנִים, עַל שַׁבַּת פְּרִשַׁת קֶרַח הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה הַסְּמוּךְ, וְשֶׁם אִשִּׁית עֲצוֹת בְּנַפְשִׁי בְּעִנְיַן הַבְּנִין וּבְעִנְיַן נִסְיַעֲתִי לְדָרְךְ, וְעַצַּת ה' הִיא תִקּוּם. וְאַתָּה בְּנֵי שִׁיחִיה אֵל תִּדְאַג עַל כָּל זֶה, וְאַל תִּרְבֶּה בְּמַחֲשָׁבוֹת יִתְרוֹת, כִּי הִנֵּךְ רוֹאֶה בְּעֵינֶיךָ שְׂאִי אֶפְשֶׁר שִׁיִּתְנַהֵג לָךְ כַּסְּדֵר בְּשׁוֹם דָּבָר, וְאַתָּה רוֹאֶה שֶׁהָעוֹלָם מְלֵא יְגוֹנוֹת וְכו'. וְגַם עָלֶיךָ עוֹבֵר מַה שֶׁעוֹבֵר, וּבְכָל זֹאת אַתָּה חוֹשֵׁב בְּכָל פְּעַם שִׁיִּהְיֶה הַכֵּל הוֹלֵךְ לָךְ כַּסְּדֵר בְּרְצוֹנֶךָ, אֲבָל הַהֲכָרַח לְבַטֵּל רְצוֹנֶךָ מִפְּנֵי רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְהַמְתִּין וּלְצַפּוֹת בְּכָל עַת לִישׁוּעַת ה'. וְאַפְלוּ בְּעִבּוּדַת ה', אֵךְ עַל פִּי שְׁצָרִיכִין לְמַהֵר לְמַלְט עַל נַפְשׁוֹ מִפַּח וּקְשִׁים וְכו', אֵךְ עַל פִּי כֵן שְׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקְּדוֹשׁ שְׂאֵמֵר לִי לְעִנְיַן

זֶה 'אוֹמְרִים לוֹ הַמֶּתֵן' וְכוּ'. וְכֹאֲשֶׁר כָּבַר שְׁמַעְתָּ בְּזֶה הַרְבֵּה, וְעַדִּין עַדִּין יֵשׁ וַיֵּשׁ בְּזֶה הַרְבֵּה לְדַבֵּר. וְלוֹלֵא ה' עֲזָרְתָה לָנוּ שְׂאֵנוּ סוּמְכִים עַל פֶּחוֹ שֶׁל זֶקֶן וְכוּ' אֵינִי יוֹדֵעַ אִם הָיָה לָנוּ פֶּחַ לְהַמְתִּין וְכוּ' בְּכָל מָה שְׁעוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד בְּרוּחָנִיּוֹת וּבְגִשְׁמִיּוֹת. אִךְ בְּחֻמַּלַּת ה' וְחֶסֶדּוֹ הַנִּפְלֵא כָּבַר הַקְּדוּיִם לָנוּ רְפוּאָה לַמִּכָּה שֵׁישׁ לָנוּ מַחְסֵה עֵז אֲשֶׁר בְּכַחוֹ יָכוֹל כָּל אֶחָד לְבָרֵחַ וְלָנוּם לְהִשָּׁם יִתְפָּרֵךְ בְּכָל יוֹם מִכָּל מְקוֹם שֶׁהוּא, בְּכָל מִינֵי נְפִילוֹת וְהַרְחָקוֹת שְׁבָעוּלָם וּבְכָל מָה שְׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם וְכוּ', וְכֹאֲשֶׁר פָּקַח עֵינֵינוּ לְמִצָּא כָּל זֶה בְּסִפְרֵי תַּהֲלִים וּבְשָׂאֵר סִפְרֵי קִדְשׁ, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (תַּהֲלִים כ"ג) "גַּם כִּי אֵלֶיךָ בָּגִיא צִלְמוֹת לֹא אִירָא רַע כִּי אַתָּה עִמָּדִי וְכוּ' וְכֵן הַרְבֵּה. חֲזַק וְאַמִּץ בְּנִי וּבְטַח בִּישׁוּעַת ה' וְחֶסֶדּוֹ כִּי לֹא יַעֲזֹב אוֹתְךָ וְאוֹתְנוּ בְּלָנוּ כִּי "חֶסֶדִי ה' לֹא תִמְנֹו" וְלֹא כָּלוּ רַחֲמָיו לְעוֹלָם.

דברי אביד המצפה לישועה.

ימנו אברהם סלף

כ' חשוון

תס

ברוך השם, יום א' חקת תר"ד אומאן.

ששון ושמחה ישיגו אהובי בני חביבי הרבני מורנו הרב יצחק גרו יאיר עם כל יוצאי חלציו שיחיו, ובפרט החתן בנו הוא נכדי שיחיה, מי שהשמחה במעונו הוא ישמחם בחסדו וגם אותי עמהם נגילה ונשמחה בישועתו אמון בן יהי רצון.

בְּאֵתִי לְפָנָה בְּעָרֵב שֶׁבֶת קֹדֶשׁ הָעֵבֶר, וּבְעוֹדֵי בְּמַעֲפְלִיק הַפֶּה
הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ דַּעֲתִי בַעֲצַת אֲנָשִׁי שְׁלוֹמֵנו אֱהוּבֵי בְּאֵמֶת
שֶׁהֵכֵרַח שֶׁאֵהִיָּה עַל חֲתַנְת בְּנוֹ הוּא נִכְדֵי שִׁיחִיָּה. וְהַיּוֹם קִבְּלֹתִי
מִכְתָּבוֹ, וּכְפִי אֲשֶׁר בְּדַעֲתִי עִתָּה, אֵהִיָּה בְּעֹזֶרֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל
רֹאשׁ שִׁמְחָתוֹ וְנִתְעַלְסָה בְּאֵהָבִים בְּחֶסְדֵי ה'. וְאוֹדוֹת הָעֲגָלָה
בְּשִׁבְלֵי בְּוֵדָאֵי אִי אֶפְשֶׁר לְהַמְתִּין עַד שֶׁתְּבוֹא וְאֶרְאֶה לְנִסְעֵ אִם
יִרְצֶה הַשֵּׁם בְּעֲצָמִי מִפֶּה. אוֹ לְצִוּוֹת לְאֲנָשִׁי מַעֲפְלִיק שִׁישְׁלָחוּ
עֲבוּרֵי עֲגָלָה קֹדֶם בִּיאַתְךָ לְשֵׁם. וּכְכֹר דְּבִרְתִי מִזֶּה עִם רַבֵּי מְרֻדְכֵי
גְרוֹ יְאִיר. וְאַתָּה אֵינְךָ צָרִיךְ לְבַלְבֵּל דַּעֲתְךָ בְּזֶה כִּלְלֵ, רַק עַל הַחֲתָן
מֵאֵהָל וְסַעֲוֹדַת חֲתָן שְׁעוֹשִׂים לִיָּה קֹדֶם הַחֻפָּהּ אֵינִי רוֹצֶה בְּשׁוֹם
אֶפֶן לְסַעַד עַל הַסַּעֲדָה, וְעַל בֶּן קְרוֹב שֶׁלֹּא אָבוֹא לְשֵׁם עַד יוֹם ג'
בְּבִקֵּר אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם. וְאֶפְלוֹ אִם אָבוֹא בְּיוֹם ב' אֵינִי רוֹצֶה
שִׁיִּפְצְרוּ בִּי כִּלְלֵ לְהַתּוֹעַד עִמָּהֶם בְּסַעֲדַת הַחֲתָן מֵאֵל, כִּי אֵין לִי
כַח לָזֶה. וְלֵה' הִישׁוּעָה וְהַתְּקוּהָ שִׁיְהִיָּה הַכֹּל עַל נִכּוֹן בְּעֹזֶרֶת
הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְהִנֵּה כְּפִי הַנִּרְאָה נִצְחָתֵנִי בְּנֵי חֲבִיבֵי, תְּשׁוּקַתְךָ
וְתִשׁוּקַת אֲנָשִׁי שְׁלוֹמֵנו אֶלְצוֹנִי לְשִׁמּוֹחַ עִמָּהֶם יַחַד בִּישׁוּעַת ה',
וְחֻדוֹת ה' הִיְהִיָּה לִי מַעֲוֹנו. מִי יִתֵּן שֶׁתּוֹכָה בְּנֵי יְדִידֵי לְנִצָּחַ אֶת מִי
שֶׁאֲמַר וְהִיָּה הָעוֹלָם שִׁיְהִיָּה מַעֲתָה לְעֹזְרֶךָ לְהִיּוֹת כְּרִצּוֹנוֹ תְּמִיד,
לְאַחַז הַמַּחֲשָׁבָה מִמַּחֲשָׁבוֹת חוּץ וּמִמַּחֲשָׁבוֹת יִתְרוֹת וְכו', וְלִקְשֶׁר
וְלִדְבֹק מִחֲשַׁבְתְּךָ תְּמִיד בְּעֵלְמָא דְאַתִּי וְלְשִׁמּוֹחַ נִפְשְׁךָ בְּכָל עוֹ,
וְלֵהַתְּחַזֵּק לְשֶׁאֵר עַל עֲמֻדוֹ תְּמִיד וְכו'. וְהַכֹּל עַל יְדֵי דְרַבֵּי
אַדְמוֹר"ר זְכָר צְדִיק וְקֹדֶשׁ לְכַרְכָּה, וְהַעֲקֵר עַל יְדֵי הַרְצוֹן
וְהַפְּסוּפִים טוֹבִים וְלֵהוֹצִיאֵם בְּפֶה בְּדַבְּרוּרִים מַעֲמֵק הַלֵּב לְקַיֵּם

למנצח מזמור לדוד, ודרשו רבותינו ז"ל זמרו למי שמנצחין אותו ושמה. רק חזק ואמץ מאד בשמחה בכל לב שזכינו לעסק בדבורים ושיחות קדושות ונוראות פאלה. ותהלה לאל יש לנו על מי לסמוך על פחו הגדול של זקן שבזקנים דקדשה, בהם תמכנו יתדותינו לנצח.

דברי אביד המצפה לישועה.

אמנא

ושלום לכל אנשי שלומנו פאהבה רבה.

כ"א חשון

תסא

ברוך השם, יום ב' מסעי תר"ד אומאן.

רב שלום לכבוד ידידי אהובי ידיד נפשי ולכבי הרבני הותיק וכו', מזרנו הרב אפרים נרו יאיר.

דע ידידי, פי תהלה לאל, עשיתי החתנה לבני שיחיה למזל טוב, ותהלה לאל, הפל על נכון מעם ה'. ובאתי לפה ביום ו', ערב-שבת קדש פרשת קרח, וגדל היסורים וחלקת העצה שהיה לי בענין בנן הגג אי אפשר לבאר בכתב, ועצת ה' היא תקום, שנספם לסתור לגמרי הגג הראשון וכן עשינו והתחלתי בעזרת השם יתברך, לעשות גג חדש לגמרי. וגדל הפרחא והיסורים שיש לי בזה אין לשער, ובפרט רבוי ההוצאה מאד, פי אין בנמצא פועלים לשפור, וצריכים לתן יותר משני זהובים ליום, וגם העצים ביקר גדול, וכעת איני יודע פלל מה לעשות. ותהלה לאל, כבר סמוך לגמר העמדת הקראקוויס [הקורות] שעל

הבית־המדרש בעצמו, אך עדין לא קבעו לאטמים [קורות קמנות] ואינם בנמצא לקנות כלל אפלו ביקר, וגם משעריפיים [רעפים] אין בנמצא לקנות, ועל בית אביד, גרו יאיר, עדין לא התחלנו לעסק כלל, ואם ירצה השם, למחר בדתנו להתחיל בבנין הגג שעל בית אביד, גרו יאיר, ואין לנו עצים כראוי, מפל־שפן לאטמים ומשעריפיים ופועלים, ואם נמצא בנייעה רפה צריכים הוצאות רבות, כי הכל ביקר גדול מאד, ואין אתי יודע כלל מה לעשות. אשא עיני אל ההרים, מאין יבוא עזרי וכו'. וגם אין לי פנאי כלל - הכלל למען השם יתברך, שתראה להשתדל בכל כחך לקבץ מעות בכל מה דאפשר. ובבואי לפה קדם שסתרתי הגג הראשון, אמרו לי בשמך, שהבטחת לעזר מקרומינשאק בסך עשרים רובל־חדש, וגם רפי אברהם פער שיחיה, הבטיח לתן כראוי משם, ועל זה סמכתי לסתר הגג הראשון ולהעמיס עלי הוצאה מרבה כזאת. כעת יראה לבל ישנה דברו וישלח על־כל־פנים סך הנ"ל. ואם אין הזמן מספיק לשלח מיד על־כל־פנים יראה להביא עמו צרור הפסף בערך סך הנ"ל לקהלת משעהרין על שבת־נחמו, הבא עלינו לטובה, כי בדתתי לבוא לשם אז, בעזרת השם יתברך. ותראה אתה לבוא לשם עם הסך הנ"ל, כי בלא זה איני יודע איך לגמר הבנין, וחם ושלום נשאר באמצע חלילה, ואין לזרו [אזא] למוזיון, בפרט בעסק כזה. מבטחני, שבודאי יקים דברי מיד ולה' הישועה. ובענין מעלת גדלות גוראות בנין הבית־המדרש הקדוש יש אתי תהלה לאל, הרבה לדבר בפה ובכתב, ולה' התקוה שתראה ותשמע דברנו כזה,

יִרְאוּ עֵינֶיךָ וַיִּשְׂמַח לְבָבְךָ, רַק חֲזוֹק וְאַמִּין, שְׂיִהְיֶה לְךָ חֵלֶק גָּדוֹל בְּזֶה
 לְסִיעַ בְּסִיעוֹעַ שְׂיִישׁ בּוֹ מִמּוֹשׁ, כִּי גָדוֹל הַמַּעֲשֶׂה יוֹתֵר מִן הָעוֹשֶׂה,
 וְה' יִשְׁלַם פְּעֻלָּתְכֶם וַיַּעֲזֹר לָכֶם וַיּוֹשִׁיעֲכֶם בְּכֹל מָה שְׁאַתֶּם צְרִיכִים
 לְהוֹשִׁיעַ, כִּי הוּא יִתְבָּרֵךְ רַב לְהוֹשִׁיעַ.

דְּבַרֵי אוֹהֲבֶיךָ בְּאַמֶּת לְנֶצַח, הַטְּרוּד מְאֹד וּמְצַפֶּה לְרְאוֹתְךָ בְּקִרְוֵב
 בְּשִׂמְחָה, וְשִׁתּוּפָה לְקִים כָּל הַנֶּלֶל, וְה' יִגְמַר בְּעֶדְךָ לְטוֹבָה.

בְּיַד אֲבִיךָ

כ"ב חשון

תסב

בְּעֹזֶרֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, יוֹם ב' דְּבָרִים תר"ד אוֹמָאן.

רַב שְׁלוֹם וּבְרָכָה וְחַיִּים וְכֹל טוֹב לְאַהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי הוֹתִים
 הַרְבֵּנִי מוֹרְנוּ הַרֵב יִצְחָק שְׂיַחֲיָה, עִם כָּל יוֹצְאֵי חֲלָצִיו שְׂיַחֲיוּ.

מִכְתָּבוֹ קִבְּלֹתִי אֶתְמוֹל הַנִּכְתָּב בְּאַרְיֵכוֹת גָּדוֹל, וּקְרִיתִיו
 הֵיטֵב פְּעַמִּים. וְלֹא יָדַעְתִּי נִפְשִׁי בְּנֵי חֲבִיבֵי מַה זֶה
 קוֹל הָרַעַשׁ שֶׁלְּךָ לְדוֹנָד לְכַף זְכוּת. הַיַּעֲלָה עַל דַּעְתְּךָ שְׂאִינִי דָן
 אוֹתְךָ לְזְכוּת תְּמִיד. בְּפִרְט שְׁלֹא עֲשִׂיתָ נְגִדֵי שׁוֹם דְּבַר נְגִד רְצוֹנִי
 שְׂאַצְטָרֵךְ לְדוֹנָד לְכַף זְכוּת, לֹא יָדַעְתִּי מִי אָמַר לְךָ בְּשִׁבְלִי שְׂאִינִי
 מִתְרַעַם חֵם וְשְׁלוֹם עֲלֶיךָ שְׂפִגְמַתָּ לַעֲשׂוֹת נְגִד רְצוֹנִי חֵם וְשְׁלוֹם.
 רַק כָּל מַה שְׂדַבְּרֹתִי בְּזֶה שְׂאִינִי מְצַטְמַעַר קֶצֶת וַיִּישׁ לִי רַחֲמֵנוֹת גָּדוֹל
 עֲלֶיךָ וְעַל כִּיּוֹצֵא בְּךָ מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הַנְּאַהֲבִים וְהַנְּעִימִים אֲשֶׁר
 רְצוֹנֵם חֲזוֹק תְּמִיד בְּאַמֶּת לְהִיּוֹת עִמִּי בְּכֹל עֵת, וְהַמְּנִיעוֹת
 מִתְּפִשְׂטִים כָּל כֶּךָ עַד שְׂאַפְלוּ בְּעַת חֲתֻנַּת בְּנֵי שְׂיַחֲיָה גְבַה טוֹרָא

בינו, ולא יכלת אתה ואחיד רבי שכנא, גרו יאיר להיות עמי על
 החתנה. אבל לא עלה על דעתי להתרעם עליך חס ושלום, רק
 דברתי בדרך כלל בענין התפשטות המניעות מהקדשה בזה
 העולם, עד היכן עד היכן הם מתפשטים על כל אהר. ואף על
 פי שיודעים מזה אבל אף על פי כן יש שלפי מדרגתו אינו יכול
 ולפעמים אינו רשאי לדחק את השעה ביותר לשברם. ויש בזה
 הרבה לדבר, ומן הסתם כבר שמעת ממני בענין זה הרבה. הלא
 בודאי רצוני היה שלא תהיה טרוד בעבודת הפאסט [הדאר]
 ויהיה לך פרנסה בסבה קלה ממקום אחר באפן שתוכל ללמוד
 ולהתפלל ולהרבות בשיחה בינך לבין קונך יותר וכו', אך מה
 לעשות; טוב להודות לה' אשר גם מעסק הפאסט אתה נוסע
 על ראש השנה בכל שנה ושנה, וגם על שבועות ושבת חנפה,
 ולפעמים גם באמצע השנה. וזה כל הלמוד הקדוש של אומרה
 לאלקי בעודי ושל ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה, שצריך
 לחמף היגון ואנחה לתוך השמחה להפך הכל לשמחה מה שאף
 על פי כן בחמלתו יתברך לא עשני גוי והבדלנו מן התועים וכו',
 ואם שהיה לי קצת נחת ממכתבך ממה שהבנתי שאתה רגיל
 קצת בהתבודדות ושיחה לפני ה' שזה העקר, אף על פי כן אין
 רצוני שתחשב מחשבות יתרות חנם כל כך. טוב להודות לה'
 אשר עד כה עזרך ולהודות על העבר ולבקש על להבא כל מה
 שצריכין לבקש בכלל ובפרט ולפרש שיחתך לפניו יתברך באשר
 דברנו בזה הרבה. והנה רצוני היה להאריך יותר, אך טרידנא
 טובא בהבנין הקדוש.

וְהִנֵּה בְדַעְתִּי לְנִסֵּעַ אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם בְּיוֹם ה' הַסְּמוּד לְקַהֲלַת
 מִירֵה־אוֹוִיצֵעַ עַל שַׁבַּת קֹדֶשׁ הַבָּא עָלֵינוּ לְמוֹבָה, וּמִשָּׁם
 לְמִשְׁעֵה־רִין עַל שַׁבַּת נַחְמוּ הַבָּא עָלֵינוּ לְמוֹבָה. וְלֹה' הִישׁוּעָה,
 יִנְחַנֵּי בְמַעְגְלֵי צָדֵק לְמַעַן שָׁמוּ.

אוֹדוֹת בְּנֵי אַחִיד רַבִּי דָּוִד צָבִי גֵרוֹ יְאִיר יֵשׁ לִי צַעַר וְיִסּוּרִים
 עַד הַנֶּפֶשׁ, בְּפָרְטָא כִּי גִידַע לִי שְׂאִינוּ בְּקוֹ הַבְּרִיאָה, ה'
 יִסְעָדָהּוּ. גַּם אֶתְמוּל גִּידַע לִי שְׂבַגְנוּ נְכַדֵּי דָּוִד צָבִי שְׂיַחֲוִה אִין לוֹ
 שׁוּם מְלַמֵּד וְלֹא חֶבֶר לְלַמֵּד עִמוֹ, וְנִפְלְאֵתִי שְׁלֹא דִבְרַ עִמִּי מִזְּהָ
 מְאוּמָה. וְאַרְאֶה לְדַבְּרַ עִם רַבִּי נַחְמָן שְׂיִסַּע הַיּוֹם לְמַטְעַפְלִיק לְיַעֲצוּ
 עֲצָה טוֹבָה בְּזֶה וּמִן הַסֵּתָם יִהְיֶה הַכּוֹל עַל נָכוֹן. וְאֵל יִצְטַעַר עַל
 זֶה, כִּי מִבְּטַחְנִי בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שְׂרַבִּי נַחְמָן גֵּרוֹ יְאִיר יְבִיא לוֹ
 יְדִיעָה טוֹבָה מִזְּהָ. כִּלְלֵי הַדְּבָרִים, דְּבָרֵי הַצְּדִיק אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ
 ז"ל אָמַת וְצָדֵק וְיָצִיב וְנָכוֹן וְכוּ' שְׂצָרִיכִין עַל כָּל דְּבָר לְבַקֵּשׁ
 מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאִין לָנוּ עַל מִי לְהַשְׁעֵן כִּי אִם עַל אָבִינוּ
 שְׂבִשְׂמִים, בְּפָרְטָא עֲנִי וְאַבְיוֹן גִּרְדָּף כְּמוֹנִי, אֲדָּ הוּא יִתְבָּרַךְ רַב
 לְהוֹשִׁיעַ, וְהַמְנַחֵם צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם יוֹשִׁיעֵנוּ וְיִנְחַמְנוּ מִהֲרָה לְשִׂמְחָנוּ
 בִּישׁוּעָתוֹ.

דְּבָרֵי אֲבִיד הַטְּרוֹד מְאֹד וּמִצְפָּה לִישׁוּעָה, וְתַהֲלָה לְאֵל בְּצַר
 הִרְחִיב לָנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שְׂכַבְרֵי נִגְמָרוּ הַעֲמַדַת הַקְּרִיאָקוּוִיִּים עַל
 הַגַּג וּבֵית עֲלִיתִי כְּבָר נִגְמָרָה, וְהַיּוֹם קוֹבְעִים הַלְּטָיִים, וְאִם יִרְצֶה
 הַשֵּׁם מִחַר יִתְחִילוּ לְכַסּוֹת עִם הַטְּשְׁעֵרִיפִים, אֲדָּ עֲדִין צְרִיכִין
 הוֹצֵאָה רַבָּה לְקִנּוֹת מְשַׁעֲרִיפִים וּשְׂכָר בְּעֲלֵי מְלָאכּוֹת, וְלֹה'
 הַתְּקוּהָ.

כ"ג חשון

תסג

ברוך השם, יום ג' ערב ראש חודש מנחם תר"ד.

שלום וחיים לאהובי, בני חביבי, הרבני וכו', מורנו הרב דוד
צבי, שיחיה.

אתמול שמעתי שאינך בקו הבריאה ויש לי צער ויסורים
רבים מזה. כי גם בלא זה יש לי רחמנות עצום
עליך בני חביבי, בפרט עתה צר לי עליך בני חביבי וידידי, מעי
מעיי אוחילה. אך קוה קויתי לה' שיושיע לך מהרה כי לא יזנח
לעולם ה'. ובדאי גם אתה בני מעשי ידיו יתברך שנאמר עליהם
"ורחמיו על כל מעשיו". לא פחטאינו יעשה לנו כי רבים רחמיו
מאד, רק חזק ואמץ בני מאד והסר פעם מלבך, קוה לה' ויושע
לך. ובקשתי ממך בני חביבי שתקים דברי באשר דברתי עמך
הרבה, ואני חושב לטובתך הרבה, וקויתי להשם יתברך שיושיע
לך בקרוב, ותראה לכתב לי אגרת מיד, ותשלח לטולטשין
לאחיך רבי יצחק גרו יאיר, ומאתו יגיע לידי, כי אני מצפה
לראות מכתבך מהרה בטשעהרין שבדעתי לבוא לשם בעזרת
השם יתברך על שבת נחמו הבא עלינו לטובה. ויתר מזה אין
פנאי להאריך כלל מגדל מרדת הבנין הקדוש.

דברי אכיד המעטיר בערך ומצפה לישועתך מהרה.

מן אפרסוף

תסד

ברוך השם, יום ג' עקב תר"ד משענהרין.

שלום ורחמים וכל טוב לאהובי בני חביבי הרבני וכו' מורנו הרב
דוד צבי גרו יאיר.

הוֹמָה עלי לבי אהובי בני מה שלא קבלתי שום אגרת ממך
מבריאותך הטוב, וביום א' העבר קבלתי מכתב מבני
רבי יצחק גרו יאיר ולא הזכירך בפרטיות רק בכלל כל בני ביתי,
ויש לי צער וכליון עינים למכתבך בעצמך, על כן תראה לשלח
לי מכתבך בזריזות תקף ומיד, והשם יתברך ישיבך לאיתנהך
בשלמות ויושיעך בגשמיית ורוחניות בכל מה שאתה צריך
להושע. רק חזק ואמץ מאוד לשמח נפשך ולהשליך מאתך
מחשבותיך שאינם טובות ולבלי לחשב הרבה כלל, רק לבלות
היום בשלשה תפלות ובלמוד תורה ואמירת תהלים, ולשוח על
כל פנים מעט בינה לבין קונך, וגם לשוח עם בני אדם לפקח
דעתך בכל מה שיזמין ה' בפיכם. ומן הסתם יתגלגל מזה
דבורים הנוגעים אל התכלית לדבר מגדלת השם יתברך שגלה
לנו על ידי אדוננו מורנו ורבנו הקדוש והנורא וזר צדיק וקדוש
לברכה, פי מאוד עמקו מחשבותיו ולגדלתו אין חקר עד שיש
ויש תקנה גם לאחריהך בני חביבי איך שהוא איך שהוא וכו'
וכו'. ויש בזה הרבה לדבר, אך אין הזמן מספיק כלל, כי
הפאסט נחוצה מאוד.

דברי אביך המצפה לישועתך ולשמע כל טוב מאתך, ולה' הישועה.

ימן אברהם

ולכל אנשי שלומנו שלום וישע רב.

תסה

בעזרת השם יתברך, יום ג' עקב תר"ד משעהרין.
 רב שלום לבני חביבי גרו יאיר עם כל בני ביתו ויוצאי חלציו
 שיחיו חיים וברכה וכל טוב.

ביום ד' ערב תשעה באב באתי לפה בשלום, ובכינו בתשעה
 באב. ובחמלתו זכינו לשמח בשבת נחמו, פי אתה ה'
 עזרתנו ונחמתנו. ואין פנאי עתה להאריך כלל, פי הפאסט
 נחוצה, וביום א' העבר קבלתי מכתבו והיה לי לנחת, אך היטב
 חרה לי על שלא כתבת לי פרישת שלום בפרטיות מבני רבי דוד
 צבי גרו יאיר מחמת ששמעתי באומאן שאינו בקו הבריאה, על
 פן הייתי מצפה מאד לקבל מכתב ממנו בעצמו בכתב ידו, או
 על כל פנים מאתך להודיעני מבריאותו אם שב לאיתנו, וכעת
 יש לי צער גדול מזה, ואני מצפה על ידיעה טובה ממנו. ולה'
 הישועה.

דברי אביך הטרוד מאד, פי כבר סמוך לחצות, ועדין לא
 הנחתי תפלין דרבינו תם ולישועתו קוינו שהכל יהיה למוכה.

מן אברסלף

ולכל אנשי שלומנו שלום וישע רב.

כ"ד חשוון

תסו

ברוך השם, יום ה' ראה תר"ד משעהרין.
 רב שלום וחיים וברכה. לאהובי בני חביבי מחמד נפשי הרבני
 וכו', מורנו הרב דוד צבי גרו יאיר.

אֶתְמוּל בָּאתִי לָפֶה מְקֻרְוֵי מִנְּשֹׂאֵי. וּמִצָּאתַי אֶת שְׁקוּיֹתַי
 וְחִפְיֹתַי הוּא מִכְתָּבְךָ הַטּוֹב שֶׁהוֹדַעְתָּנִי מִבְּרִיאֹתֶיךָ
 הַטּוֹב, שֶׁבְּחֶסְדֵי ה' הִתְחִיל צְמִיחַת יִשְׁוֹעֲתְךָ לְשׁוֹב לְאִיתְנֶךָ מִהֶרָה
 בְּעֹזֶרֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וְתַחֲי רֹחֲמֵי, כִּי מְאֹד גָּדַל צַעְרֵי וּמִכְאוּבֵי עַד
 הַנֶּפֶשׁ בְּשִׁמְעֵי בְּאוֹמָאן שְׁאִינְךָ בְּקוֹ הַבְּרִיאָה. וּבִפְרָט בְּבוֹאֵי לָפֶה
 וְקַבְּלָתִי מִכְתָּב מֵאַחֶיךָ בְּנֵי רַבִּי אֵיִצִּיק שְׁיַחֲיָה וְלֹא הַזְכִּיר דְּבַר
 מִבְּרִיאֹתֶיךָ, נִגְדַל צַעְרֵי וְכִלְיוֹן עֵינָי בְּלֵי שְׁעוֹר. וְמָה אֲשִׁיב לְה' עַל
 הָעֵבֶר, אֲשֶׁר הִשְׁמִיעַנִי אֶתְמוּל בְּמִכְתָּבְךָ שֶׁתְּהַלֵּה לְאֵל הַתְּחִלָּתָה
 לְשׁוֹב לְאִיתְנֶךָ, מִי יִתֵּן שְׁאוּזָכָה לְשִׁמְעַ מִהֶרָה שְׁמוּעָה טוֹבָה
 שֶׁתְּהַלֵּה לְאֵל חֲזֹרֶת לְאִיתְנֶךָ בְּשִׁלְמוֹת אֲמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן.

וְעַל אוֹדוֹת הָעֵקֶר שֶׁבְּכָל הָעֵקָרִים מָה שֶׁהוֹכַרְתָּ בְּמִכְתָּבְךָ
 צִעְקֹתֶיךָ הַמְּרָה מְאֹד, שֶׁעֵקֶר כְּוֹנֵתְךָ עַל כָּאֵב עוֹוֹנוֹתֶיךָ עַל
 יְדֵי גְדֹל הַתְּגָרוֹת הַבַּעַל דְּבַר וְכו' שֶׁמִּתְגָּרִין הַמְּחַשְׁבוֹת רְעוֹת כֶּךָ
 מְאֹד שֶׁהֵם עֵקֶר הַיְצָרִין רָעִים. הִנֵּה שְׁמַעְתִּי צִעְקֹתְךָ וַיְדַעְתִּי
 מִכְאוּבֶיךָ מִכְּבָר וּמַעֲתָה, אִם אֲמַנֵּם הוֹמָה עָלַי לְבִי "מַעֲי מַעֲי
 אוֹחִילָה", כִּי "בְּכָל צָרְתְּךָ לִי צַר", וּמְאֹד גְּדוֹל צַעְרֵי וּמִכְאוּבֵי. אֶךְ
 בְּזֶה בְּעֵצְמוֹ אֲנִי מְנַחֵם וּמְחַיָּה אֶת עַצְמִי מָה שֶׁבִּנְפְּלָאוֹת ה'
 וְחֶסְדֵי הָעֵצוּמִים, אֶתָּה צוּעֵק עַדִּין בְּקוֹל מֶר וּמְרוֹר בְּזֶה הָעוֹלָה
 עַד לֵב הַשָּׁמַיִם.

וְתִדַּע וְתִאֲמִין בְּנֵי חֲבִיבֵי שְׁגָם צִעְקֹתְךָ וְנִאֲקֹתְךָ בְּמִכְתָּבְךָ
 שׁוֹמֵעַ וּמְבִין וּמֵאֲזִין וּמְקַשֵּׁב הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וְצַדִּיקוֹ
 הָאֲמִתִּיִּים, וְחוֹשְׁבִים מְחַשְׁבוֹת לְהוֹשִׁיעַךָ. וְמָה שֶׁמִּתְעַכֵּב הִישׁוּעָה,
 יֵשׁ בְּזֶה דְּבָרִים נְעֻלְמִים מְאֹד מְאֹד, כִּי מְאֹד מְאֹד עִמְקוֹ

מחשבותיו יתברך. ובנדאי המניעה מצדנו מה שאין אנו מתעוררים להתגבר על המחשבות רעות פראוי. וגם השם יתברך חפץ ומתאוה לתפלתם של ישראל אפלו של הגרוע שבגרועים, ורוצה שתרכה להתפלל ולצעק אליו יתברך יותר ויותר וכו', אבל אף על פי כן גם צעקתך המרה אינה נאכדת כלל.

ועתה בני חביבי תתחיל מעתה לפרש לך מחדש התורה על פסוק "אזמרה לאלקי בעודי", ותתחיל מחדש להרגיל עצמך לילך עמו בכל יום מחדש. ומאהבתך ומתחויב לקיים והודעתם לבניך ולבני בניך, הנני מלמדך קצת דברי התורה הזאת מחדש בלשון מיימש, כדי שיכנסו הדברים בלבך לילך בהם בתמימות ובפשטות. וכך היה אומר רבנו הגדול והנורא זכר צדיק וקדוש לברכה: אז א מענטש זעהט ער איז זייער שפול, טאר ער ניט אראפ פאלין, נאר ער מוז זיך מחייה זיין און זאל זיך מישב זיין, וויא האב איך פארט ניט אמאל עפים עפים גומץ גיטאן. וויא האב איך ניט עפים א מצוה גיטאן, איך פאסט אום יום כפור און תשעה-באב אויך, און כל הד' תעניתים אויך, חאטש דאס הארץ טוט מיר זייער וויי, און גיי אמאל אין מקוה אריין און אפלו אין כל הקלקולים וכו' רחמנא לצלן מוטשע איך מיך זייער און וויל מיך זייער מציל זיין וכו', און וויא סע איז, על כל פנים עפים נקודות טובות האב איך אין מיר וואס איך האב כמה פעמים גיטאן רצון הבורא יתברך, און דער מיט מוז מען זיך מחייה זיין און ניט מייאש זיין בשום אפן וכו' נפשאדם רוזא שהוא שפול מאוד אסור לו לפול, אלא הוא חייב לתחיות ולהתבונן האם

בְּכֹל זֹאת לֹא עָשִׂיתִי פֶּעַם אִיזָה טוֹב, הָאֵם לֹא עָשִׂיתִי מִצְוָה. אֲנִי צָם
 בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים וְגַם בְּתַשְׁעָה בְּאָב, וְגַם כֵּן כְּכֹל אַרְבַּעַת הַצּוּמוֹת אֶף
 שְׁלֹבֵי כּוֹאֵב לִי מְאֹד. וְלִפְעָמַיִם אֲנִי הוֹלֵךְ לַמִּקְוָה. וְאֶפְלוּ בְּתוֹךְ כֹּל
 הַסְּלִקוּלִים כְּחִמְנָא לְצִלָּן אֲנִי מוֹתַעֲנָה מְאֹד וְרוֹצֶה מְאֹד לְהַצִּיל אֶת עַצְמוֹ.
 וְאִיךְ שְׂוִיהֵיָה עַל כָּל פְּנִים כַּמָּה נִקְדוּת טוֹבוֹת יֵשׁ בִּי מִה שֶׁעָשִׂיתִי כַּמָּה
 פְּעָמַיִם אֶת רְצוֹן הַבּוֹרָא וְתַבְרָךְ. וּבְזֶה חֲתִיבִים לָשׁוּב לְתַחִיָּה וְלֹא
 לְהִתְנַאֲשׁ בְּשׁוּם אַפְּסוֹן, וְכִמּוֹ שֶׁפְּתוּב בְּהַסְפָּר בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עֵינַי שָׁם
 בְּאֵר הַיֵּטֵב, רַק חוֹרְתִי לֵךְ קָצַת דְּבָרִים בְּלִשׁוֹן לַע"ז לְהַכְנִיִם
 הַדְּבָרִים בְּלִבְךָ מִחֲדָשׁ, וְאֵם חֵם וְשְׁלוֹם אֶף עַל פִּי כֵן הַבַּעַל דְּבָר
 מִתְגַּבֵּר, צְרִיכִין אַחֵר כֶּךָ לְחֹזֵר וְלִילֵךְ בְּזֶה, וְכֵן בְּכֹל יוֹם וְיוֹם וּבְכֹל
 פְּעַם, וּבְתוֹךְ כֶּךָ עוֹזֵר הַשֵּׁם וְתַבְרָךְ הַרְבֵּה, וּבִפְרָט לְהַתְגַּבֵּר לוֹמֵר
 וְלִשׁוֹחַ כָּל זֶה לִפְנֵי הַשֵּׁם וְתַבְרָךְ וְלוֹמֵר, רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, וְיֵי
 אֲזוּי אִיךְ בֵּין וְיֵי אֲזוּי אִיךְ בֵּין אֲזוּי וְיֵי דוּא וְיֵי סֵט אֲוֵן אִיךְ
 וְיֵי סֵט מֵיין וְיֵי טֵיג, דוּא הָאֵסֵט זִיךְ פֶּאָרֵט מִיט מִיר חֶסֶד עוֹלָם
 גִּיטָאן אֲוֵן הָאֵסֵט מִיךְ בֶּאֱשֵׁאפִין מוֹרַע יִשְׂרָאֵל וְלֹא עֲשִׂנִי וְכו', אֲוֵן
 מִעַ הָאֵט מִיךְ פֶּאָרֵט גִּישְׁנִיטִין אֲוֵן בְּלוֹט פֶּאָר גֶּאָסֵן צוּ אַכְט טֵאג,
 אֲוֵן אֵין חֲדָר הָאֵב אִיךְ גִּילְעֵרִינֵט א"ב אֲוֵן סְדוּר אֲוֵן חֲמֵשׁ אֲוֵן
 גְּמָרָא וְכו', וְוִיפִיל שְׁנֵיט אֲוֵן יִסוּרִים הָאֵב אִיךְ גִּילִיטִין פּוֹן דֵּיא
 מְלַמְּדִים, אֲוֵן אֵלִיין הָאֵב אִיךְ מִיךְ אִיךְ גִּימוּטְשֵׁיט כַּמָּה פְּעָמַיִם,
 וְוֵאֵם טוֹט מְעַן, רְצוֹנִי לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ אִיךְ שְׂאוּר שֶׁפְּעָסָה מְעַכְב
 אוֹתִי וְכו', וְאֵם הַתְּנָא הַקֹּדֶשׁ שֶׁבְּגְמָרָא לֹא הַתְּבַיֵּשׁ לוֹמֵר זֶה,
 בְּדִארְפִין מִיר זִיךְ בּוֹדֵאי נִיט שֶׁעֲמַעַן שְׂרִיעַן דָּאֵם פֶּאָר הַשֵּׁם
 יְתַבְרָךְ בְּכֹל מִינֵי לְשׁוֹנוֹת שֶׁל צְעָקָה, וְכִמּוֹ שֶׁאַתָּה צוּעֵק לִפְנֵי
 בְּמִכְתָּבְךָ כַּמָּה פְּעָמַיִם בִּיטִיר בִּיטִיר בִּיטִיר בִּיטִיר וְכו', גְּוֹאֹלֵד

גוואלד וכו' נרבונו של עולם כמו שאני, כמו שאני כמו שאתה יודע, ואני יודע את מכאובי, בכל זאת עשית עמי חסד עולם ובראת אותי מזרע ישראל ולא עשני וכו', ובכל זאת מלו אותי ושפכו את דמי ביום השמיני, ובתוך למדתי א"ב וסדור וחומש וגמרא בפה חתכים וספורים סבלתי מהמלמדים וגם התעניתי בעצמי בפה פעמים. מה לעשות רצוני לעשות רצונה אף שאור שבעסה מעכב אותי וכו' ואם התנא חקדוש שבגמרא לא התפגש לומר זה, ודאי שאנו איננו צריכים להתפגש לצעק בן לפני ה' ותברך בכל מיני לשונות של צעקה וכמו שאתה צועק לפני במכתבך בפה פעמים מר מר וכו' אבוי אבוי וכו', כך אתה צריך לצעק בכל לב בכל יום לפני השם יתברך, ואם חס ושלום חס ושלום אף על פי כן מתגבר הפעל דבר, צריכין לצעק עוד יותר ויותר, וכן בכל פעם עד ישקוף וירא ה' משמים פי לא יזנח לעולם ה'. ובפרט שיש לנו אב זקן, זקן שפוקנים אשר פחו גדול וגורא מאד מאד עד אין סוף ואין תכלית.

ואני מבטיחך בני חביבי, שאיך שיהיה איך שיהיה, בודאי יתקן אותך רבנו ז"ל בתקון נפלא, רק חזק ואמץ לקיים דברי להתגבר לשמח נפשך על ידי זה. וזכר היטב את כל מה שדברתי עמך בסמוך, ואשר שמעת מבכר. ותכריח עצמך הרבה ללמוד ספרי רבנו ז"ל בכל יום מעט או הרבה, על כל פנים לא יעבר עליך שום יום בלי למוד ספרי רבנו ז"ל ושלחן ערוך. והשם יתברך יעזרך להוסיף בכל יום ויום ללמוד יותר, וגם לפרש שיחתך לפניו יתברך כבן לפני אביו מעט או הרבה בכל יום. ושאר כל היום תכריח עצמך לשמח נפשך בכל מה

דְּאִפְשָׁר. רַק הַזְהָר וְהַזְהָר לְבַל יַעֲלֶה עַל מַחְשְׁבוֹתֶיךָ שְׁנֵעוֹן
הַמַּחְשְׁבוֹת שְׁעִבְרוּ עֲלֶיךָ כִּידוּעַ לָךְ, כִּי אֵיךְ שֶׁהוּא חֲפִיץ הַשֵּׁם
יִתְבָּרֵךְ בְּקִיּוּמֵנוּ, כִּי לְפָלֵב חַי טוֹב מִן הָאָרִי הַמֵּת. וְאֲנִי מְקוּנָה לְה'
שִׁיקִים בְּךָ "וְהָיָה רֵאשִׁיתְךָ מִצֶּעֶר וְאַחֲרֵיתְךָ יִשְׁגָּה מְאֹד". וְהַעֲקֹר
שֶׁתִּכְטַל דַּעְתְּךָ נֶגֶד דַּעְתִּי שֶׁהוּא דַּעַת רַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ וְהַנְּשֻׁבָּב זָכַר
צַדִּיק וְקְדוֹשׁ לְבִרְכָה, כִּי הוּא חַיִּיד וְכו'.

וְרִצְוֵנִי לְהָאָרִיךְ יוֹתֵר אֲךָ זְמַן הַתְּפִלָּה הַגֵּיעַ, וְאֲנִי זְרוּתִי עֲצָמִי
לְכַתֵּב מִיַּד קֹדֶם הַתְּפִלָּה, כִּי אֲנֶרֶת זֶה הוּא עֲקֹר
מִצוֹת קְרִיאַת שְׁמַע לְקִים "וְשִׁנְנֶתֶם לְבַנְיָד" וְכו', "וְלִמְדֶתֶם אוֹתָם
אֶת בְּנֵיכֶם" וְכו', בְּפֶרֶט דְּבָרִים אֵלּוּ הַנּוֹכְעִים מִמְּקוֹר הַחַיִּים,
מֵהַנְּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חֲכָמָה מְרוֹם גְּבֹהֵי מְרוֹמִים שֶׁיִּכְוֹלִין לְהַחֲיוֹת
גַּם אוֹתָךְ וְהַגְּרוּעִים מִמְּךָ אֲלֵפִים פְּעָמִים. וְתִדַּע וְתִאֲמִין בְּנֵי
שֶׁכְּבָר הָיוּ אֲצִלְנוּ אֲנָשִׁים שֶׁהָיוּ גְרוּעִים מִמְּךָ הַרְבֵּה, וְנִתְקַרְבוּ
לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ עַל יְדֵי דְבוּרִים פְּאֵלָה וְכֹאֵלָה שֶׁקִּבְּלָנוּ מִמֶּנּוּ ז"ל.
וְקִצְתָם נִפְטְרוּ לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא לְשָׁלוֹם, וְחִלְקָם בְּחַיִּים נְצַחִים
בְּכַח רַבְּנוּ ז"ל, וְאֲשֶׁר הֵם בְּחַיִּים עוֹדְנָה הֵם אֲנָשִׁים בְּשָׂרִים,
וְכוֹדָאֵי יְהִי אַחֲרֵיתָם טוֹב בְּעֹזֶרֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ. וְאִי אִפְשָׁר
לְהָאָרִיךְ בְּזֶה עַל פְּנֵי הַשְּׁדָה.

דְּכָרֵי אֲבִיד הַפּוֹתֵב בְּדַמְעוֹת וּבְשִׁמְחָה עַל יְדֵי הַתְּקוּהָ לְאַחֲרֵית
טוֹב לְכַלְנֵנוּ. וְגַם לִי וְלָךְ וְלְכָל יִשְׂרָאֵל יְהִי אַחֲרֵית טוֹב עַל יְדֵי
הַצַּדִּיק הַקְּדוֹשׁ סְבָא דְסַבִּין שֶׁאֲנִי חוֹסִים בּוֹ כִּי סוֹף כָּל סוֹף
הַכֹּל יִתְתַּקֵּנוּ, אֲךָ מָה גָּדְלוֹ חֲסְדֵי ה' שֶׁאֲנִי יוֹדְעִים מֵהַעוֹסֵק
בְּתַקוּנָנוּ, וְאִין אֲנוּ מִתְנַגְּדִים חֵם וְשָׁלוֹם עַל הַמִּשְׁתַּדֵּל בְּהַצְלַתְנוּ
לְנַצְחָה. אֲשֶׁרִינוּ אֲשֶׁרִינוּ וְכו'. בְּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ וְכו'.

כ"ח חשון

תסז

בעֲנַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, יוֹם ה' רָאָה תר"ד מְשַׁעֲהֵרִין.

שְׁלוֹם לְבָנֵי חֲבִיבֵי הַרְבֵּי וְכו'. מוֹרְנוּ הֵרֵב יִצְחָק שְׂיַחֲיָה עִם כָּל
יֹצְאֵי הַלְּצִיּוֹ שְׂיַחֲיוֹ.

הַנְּה לְפָנֶיךָ הַמְּכַתֵּב שְׁפַתְכֵתִי לְבָנֵי רַבֵּי דָוִד צָבִי שְׂיַחֲיָה, כִּי
קִבַּלְתִּי אֶתְמוֹל מִכְתָּב מִמֶּנּוּ וְהָיָה לִי לְנַחַת כִּי מְאֹד קִוִּיתִי
לָזֶה כִּנְ"ל. וְהָיָה בְּדַעְתִּי לְשַׁלַּח הַמְּכַתֵּב לְבִרְסָלָב כַּעַת יִשְׁבַּתִּי
לְשַׁלַּח הַמְּכַתֵּב הַנְּ"ל אֵלֶיךָ, כִּי גַם אֵלֶיךָ בְּנֵי חֲבִיבֵי נֹאמְרוּ דְבָרִים
אֵלּוּ. וְגַם אֲנִי בְּעֵצְמִי מִכְרַח לְדְבָרִים הָאֵלֶּה, כִּי בְּכָל יוֹם וְיוֹם
צְרִיכִים שְׂיַהֲיוּ חֲדָשִׁים אֵצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד אֵיךְ שֶׁהוּא וְכו'.
וְתִרְאֶה לְשַׁלַּח מִיַּד הָאֲגֻרָת הַזֶּה לְיַד בְּנֵי רַבֵּי דָוִד צָבִי גֵרוֹ יֵאִיר
עַל יְדֵי אִישׁ נְאֻמָּן וְחֲתוּם בְּחוֹתְמֶךָ בְּאִפְנֵי שְׂיַגִּיעַ לְיָדוֹ מִמֶּשׁ
בְּזִרְיוֹת הָאֲפָשָׁרִי כַּאֲשֶׁר תִּבְיֵן בְּעֵצְמֶךָ כָּל זֶה.

וְהַנְּה מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי אֶתְמוֹל תִּכְף בְּבוֹאֵי מְקֻרְוֵינִי שֶׁאֵג וְהָיָה
לִי לְנַחַת, וְכִבֵּר שְׁלַחְתִּי לְךָ מִכְתָּבִי עִם סֵךְ מְאֹד רוֹפֵל
כֶּסֶף בְּבוֹאֵי לְפָה בְּיוֹם ג' עֶקֶב, וְאֲנִי מְצַפֶּה עַל קִבְּלַת תְּשׁוּבָה עַל
זֶה פֶּה בְּקֻרֹב וְאֲזִ אֲשִׁיב לְךָ כְּרָאוּי. וְכַעַת אֲנִי פוֹתֵב לְךָ אֲגַב
מִכְתָּב בְּנֵי רַבֵּי דָוִד צָבִי הַנְּ"ל הַשֶּׁיךְ גַּם אֵלֶיךָ כִּנְ"ל, וְאִין פְּנָאֵי
כָּלֵל לְהַרְבּוֹת בְּדְבָרִים אֵף כִּי הֵמָּה מִכְרָחִים. אֵךְ כִּבֵּר פַּתְכֵתִי לְךָ
הַרְבֵּה, וְאֲנִי צָרִיךְ פֶּה לְדַבֵּר מִכַּפְמָה עִסְקִים מִהַקְלוּוִיז לְגַמְרָה בְּכִי
טוֹב וְכו'.

דְּבָרֵי אֲבִיד הַמְּצַפֶּה לִישׁוּעָה.

וְשָׁלוֹם לְכָל אָנָשִׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה. וּבִפְרָט לִידֵידי הַתּוֹתִיק מוֹרְנוּ הָרַב נַחְמָן גֵּרוּ יָאִיר נֶכֶד אֲדַמוֹ"ר ז"ל. אִין פֻּעַת מַה לְהַשִּׁיבוּ. כִּי עַד הִנֵּה הַיִּיתִי בְּקְרוּמֵיטְשָׁאק. מִן הַסֵּתֶם אֲדַבֵּר מִמֶּךָ לְטוֹבָתְךָ. וְה' יִתְבָּרֵךְ יוֹשִׁיעַ לְךָ מֵהָרָה וַיִּשְׁפִּיעַ לְךָ פְּרִנְסָה וּבִרְכָה וַיִּשְׁוּעָה מִן הַשָּׁמַיִם. וְתִרְאֶה לָבוֹא עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה לְאוֹמִין. וְשֵׁם פְּנִים אֶל פְּנִים נִדְבֵר כְּרֵאוּי. וְעֵצַת ה' הִיא תִקּוּם רַק חֶזֶק וְאַמִּץ לָבוֹא בְּלִי עֹכּוֹב כִּי הוּא חַיִּךְ וְטוֹבָתְךָ בְּזֶה וּבְכָּא לְנִצָּח.

121 ה"ל

תסח

ברוך השם, יום ה' ראש חדש אלול תר"ד משערהרין.

הַנּוֹתֵן פִּיִּם דְרָךְ וּבְמִים עֵינִים נְתִיבָה, הוּא יוֹרְנוּ מֵהָרָה דְרָךְ וְנִתְיֵב לְהַשׁוּבָה וַיִּטִּיב לָנוּ הַחֲתִימָה וְהַפְּתִיבָה לְכַבּוֹד אַהוּבֵי פְּנֵי חֲכִיבֵי הַרְבַּנִי מוֹרְנוּ הָרַב יִצְחָק שִׁיחִיהָ עִם כָּל יוֹצְאֵי הַלְּצִיּוֹ שִׁיחִיו.

מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי אֶתְמוּל וְאִין פֻּעַת לְחַדָּשׁ דְּבַר, כִּי אֲנִי טָרוּד מְאֹד לְנַסֵּעַ לְמַעַדְוֵעֲדִיבְקָא עַל שְׁבַת קֹדֶשׁ הַסְּמוּךְ הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה וּמִשָּׁם לְאוֹמָאן, וְרִצּוֹנִי לָבוֹא לְשֵׁם בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ עַל שְׁבַת קֹדֶשׁ פְּרִשַׁת תִּצַּא הַסְּמוּךְ הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה. ה' יְכִין מִצְעָדוֹ לְטוֹב וְה' יִתְבָּרֵךְ יִרְחַם עָלֶיךָ וְעַל כָּלֵנוּ וְיִסִּיר מִפָּנֵינוּ יָגוֹן וְאַנְחָה, וְנִזְכֶּה לְשִׂמְחָה תָּמִיד בִּישׁוּעָתוֹ וְחֶסֶד וְהַגְּדוֹל אֲשֶׁר גָּמַל עָלֵינוּ בְּחֶסְדָּיו הַנִּפְלְאִים וְהַנּוֹרָאִים מְאֹד מְאֹד אֲשֶׁר לִית מַחְשְׁבָה תְּפִיסָא תַּמָּן כָּלֵל, בְּהֵם בְּטַחְנוּ עֲדִין לְהַטִּיב אַחֲרִיתָנוּ לְנִצָּח, נְגִילָה וְנִשְׂמַחָה בִּישׁוּעָתוֹ.

וּתְהִלָּה לְאֵל דְּבַרְנוּ דְּבַרֵי תוֹרָה דְּבַרֵי אִמַּת הַרְבֵּה בְּשִׁפְתַיִם
 קְדוּשִׁים שְׁעָבְרוּ וְשִׁמְחָנוּ וְרָקְדָנוּ בִישׁוּעָתוֹ, מִי יִתֵּן
 שְׂיִתְבַטֵּל הָעֵצְבוֹת לְגַמְרֵי מֵאֲתָנוּ לְהַתְגַּבֵּר בְּכָל עוֹ, וְלִשְׁמַח נִפְשָׁנוּ
 בְּכָל מַה דְּאִפְשָׁר לְקַיֵּם אֲגִילָה וְאִשְׁמַחָה בְּחֶסֶדְךָ וְכוּ'.

דְּבַרֵי אַבִּיד הַמְצָפָה לְרֵאוֹתְךָ בְּשִׁמְחָה בְּיָמֵי רֵאשׁ הַשָּׁנָה הַבָּא
 עֲלֵינוּ לְטוֹבָה, וְחַדוֹת ה' יִהְיֶה מְעֻנֵנוּ לְנִצְחָה.

מן אבסדף

וְשָׁלוֹם לְכָל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמָנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה, וּבְפִרְט לִידֵידי
 הוֹתִיק מוֹרְנוּ הָרַב נַחֲמָן גְּרוּ יָאִיר נְכַד אֲדוּיְנוּ מוֹרְנוּ
 וְרַבְּנוּ ז"ל. בְּדוֹאֵי אֵינִי שׁוֹכַח בְּךָ חֶסֶם וְשָׁלוֹם, וְאַתָּה תְּקוּעַ בְּלִבִּי
 וּמוֹחֵי בְּכָל עֵת, אֲדָךְ אֵינִי לָנוּ עַל מִי לְהַשְׁעֵן כִּי אִם עַל אֲבִינֵנוּ
 שְׁבִשְׁמִיִם. כָּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדֵי לַעֲשׂוֹת לְטוֹבָתְךָ עֲשִׂיתִי וְאֶעֱשֶׂה
 בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲדָךְ עֶקֶר תְּקוּתִי עֲלָיו יִתְבָּרַךְ לְבַד כִּי הוּא
 רַב לְהוֹשִׁיעַ לָךְ וּלְכָלְנוּ, רַק חֶזֶק וְאַמִּץ מְאֹד בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה
 וְשִׂיחָה בִּינְךָ לְבֵין קוֹנְךָ לְבּוֹא עַל רֵאשׁ הַשָּׁנָה בְּלִי תְרוּץ לְמַעַן
 יֵטִיב לָךְ לְנִצְחָה.

מן הב"ל

כ"ו חשון

תסט

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם ה' רֵאשׁ־חֲדָשׁ אֱלוּל תר"ד מְשַׁעְהֲרִין.
 שָׁלוֹם לְאַהֲוֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי הַרְבֵּנִי וְכוּ' מוֹרְנוּ הָרַב דָּוִד צָבִי
 שְׂיִחָה.

מְכַתְּבָךְ קִבַּלְתִּי אֲתָמוּל וְהָיָה לִי לְנִחַת בְּרֵאוֹתֵי מְכַתְּבָךְ, אֲדָךְ
 צַעֲרֵי גְדוֹל מִמָּה שְׁפַתְבָּתְךָ שְׂאִינְךָ בְּקוֹ הַבְּרִיאָה, בְּעַל

הַרְחַמִּים יִסְעֲדֶךָ מֵהֶרֶה וְתָקוּם עַל רַגְלֶיךָ, וְרַגְלֶיךָ יַעֲמִדוּ בְּמִישׁוֹר
 בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחַ חַיּוֹת, וְתִזְכֶּה לֵילֶךְ לְבֵית הַמְּדַרְשׁ וּלְהַתְּפַלֵּל שֵׁם
 בְּכֹנֶה. וְתִקַּבֵּל עַל עֲצֻמְךָ לְהַתְּפַלֵּל בְּזֵרִיּוֹת בְּפִקָּר וּלְבָלִי לְהִרְבּוֹת
 בְּשִׂיחָה קֹדֶם הַתְּפִלָּה, רַק לְהִתְחַזֵּק בְּכָל פִּקָּר לְהַתְּפַלֵּל בְּזֵרִיּוֹת
 עִם הַצְּבוּר, וְגַם לְבָלִי לְשׁוּחַ בַּתְּפִלִּין אֶפְלוּ בַּתְּפִלִּין דְּרַבֵּינוּ תָּם.
 רַק אַחַר הַתְּפִלָּה וְהַלְמוּד, בְּאֲמֻצַּע הַיּוֹם תּוּכַל לְשׁוּחַ וּלְדַבֵּר
 בְּרִצּוֹנְךָ לְפָנֶיךָ דַּעְתְּךָ, וְתִרְגִּיל עֲצֻמְךָ לְדַבֵּר בְּכָל יוֹם וְיוֹם עִם
 אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, וּמִן הַסֵּתֶם תְּשִׁיחוּ וְתִדְבְּרוּ מֵעַסְק הַתְּכַלִּית
 וּמַגְדֵּלֶת אֲדוֹנֵינוּ מוֹרְנוּ וְרַבֵּנוּ זְכוֹרֵנוּ לְבִרְכָה וּמַגְדֵּלֶת תּוֹרָתוֹ
 וּמַעֲשֵׂיֹתָיו וְשִׂיחוֹתָיו הַנּוֹרְאוֹת וְכוּ', שֶׁפֶל זֶה הוּא גְדֵלֶת הַבוֹרָא
 יִתְבָּרֵךְ. וְכִבֵּר בְּתַבְתֵּי לֶךְ אֲגֵרֶת בְּאֵרִיכוֹת קֶצֶת, וְהִלּוּאֵי שְׁתַּקְּיָם
 דְּבַרְבֵּנוּ הַנּוֹכְעִים מִדְּבַרְיוֹ ז"ל וְתִלְךָ בָּהֶם כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ לְהַטִּיב
 בְּאַחֲרִיתֶךָ. וְכַעַת אֵין פְּנָאֵי לְהֵאָרִיךְ כָּלֵל, כִּי אֲנִי טְרוּד מְאֹד לְנִסְעַ
 לְדַרְכֵי עַל שַׁבַּת קֹדֶשׁ הַסְּמוּךְ הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה לְקַהֲלַת
 מַעֲדוּוֹעֲדִיבְקָא, וְאַחַר שַׁבַּת קֹדֶשׁ בְּדַעְתִּי לְנִסְעַ לְאוּמָאן וּרְצוֹנֵי
 חֹזֵק לְבוֹא לְשֵׁם עַל שַׁבַּת פְּרִשְׁת כִּי תִצֵּא, וְה' יִנְחֵנִי בְּמַעְגְלֵי צֶדֶק
 לְמַעַן שְׂמוּ.

אוֹדוֹת הַקִּיטוּל אֶכְתֹּב לְבְנֵי ר' אִיצִיק שִׁיקְנָה לֶךְ וְאִם אֵין
 מְצוּי שֵׁם אֶקְנָה לֶךְ בְּאוּמִין קֹדֶם רֵאשׁ הַשָּׁנָה בְּאִפְן
 שְׁתּוּכַל לְתַפְרוֹ כְּרֵאוּי קֹדֶם יוֹם כְּפוּר הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה. עַל
 טוּלִיפ אֵין צִרְךָ עֵתָה לְקַנּוֹת כְּאֲשֶׁר אֲדַבֵּר עִמָּךְ פְּנִים אֶל פְּנִים אִם
 יִרְצֶה ה' וְתוֹדָה לְדְבָרֵי. וְדַבְרִים קְטָנִים כְּתַנֵּת וְכִיּוֹצֵא בְּוֵדָאֵי יִהְיֶה
 לֶךְ בְּעִזְרַת ה' יִתְבָּרֵךְ. וְגַם טוּלִיפ בְּוֵדָאֵי אַעֲשֶׂה לֶךְ בְּעִזְרַת ה'

יתברך במועדו ובזמנו. וקויתי לה' שאתן לך פראוי. ומה שהוא
מכרח אף על פי שפרנסתי דחוקה אף על פי כן מה שמכרח
זמן לי ה' יתברך בחסדו פראוי, ואל תדאג על זה כלל, קוה
לה' ויושע לך ולכלנו.

דברי אביך המעטיר בעדך ומצפה לישועה.

מן אבסאל

נפלאתי ששכחת לכתב לי פרישת שלום מבני יוסף יונה
שיחיה, אם אפשר שיכתב בעצמו על כל פנים
שורות שתים שיורו אותו לכתב, בפרט רבו בכתיבה רבי משה
נרו יאיר מה טוב. על כל פנים תכתב לי לאומאן מיד פרישת
שלום מאתו. ושלום לזונתי הצנועה מרת דושיל תחיה ולכל בני
ביתי שיחיו ולבני נחמן שיחיה, קבלתי מכתבך והיה לי לנחת,
ותראה לכתב לי גם לאומאן, ושלום וחיים וכל טוב. ולמען
השם שתתמיד בלמודך, ובפרט להתפלל בכונה ובפרט עתה
בימי אלול וימים הנוראים הקדושים, מי לא ירא בימים ההם,
וכעת אי אפשר להתאריך, "זכר בני את בוראך בימי בחורתיך
למען ייטב לך באחריתך" וכו'.

מן הג"ל

ושלום לבני יוסף יונה שיחיה. למען השם ווער אמענטש,
ווייס אז דוא ביסט גיט קיין קליין קינד, שטארק דיך
און לייג אריין דעם מוח אין לערנין, און דאוויין ערינגט. זאלסט
זאגן איטליכס ווארט בפה מלא, און טראכט אויף דעם תכלית,
איך טראכט פאר דיר פיל, נאר דו בדארפסט אויף דיר אליין

רַחֲמֵנוּת הָאֲבִין וְלַמְעַן ה' הַגָּה לְאִישׁ. דַּע שְׂאִינְךָ יִגְדַּד קָטָן. הַתְּחַזֵּק
וְחַשְׁקֵךְ אֶת הַמֶּחַ בְּלִמּוּד, וְהַתְּפַלֵּל בְּרַצִּינּוֹת אָמַר כֹּל מְלָא בְּפִה מְלֵא
וְחָשֵׁב עַל הַתְּפִלָּה. אָנֹכִי חוֹשֵׁב עָלֶיךָ תְּרַבֵּה אֶלָּא שְׂעָלֶיךָ לְרַחֵם עַל
עַצְמֶךָ, בְּפָרְט בִּימֵי אֵלּוּל וְרֵאשׁ הַשָּׁנָה.

דַּבְּרֵי אֲבִיד הַמְּחַפֵּה לְרֵאוֹת בְּכַלְכֶּם כֹּל טוֹב בְּוֵה וּבְכַפָּא לְנַצַּח.

ב"ז חשוון
א"ת ה'ת"ל

ב"ז חשוון

תע

בְּעֵזְרַת הַשָּׁם יִתְבַּרַךְ, יוֹם א' תְּבוֹא תר"ד אוּמָאן.

רַב שְׁלוֹם וְחַיִּים וְכַתִּיבָה וְחַתִּימָה טוֹבָה לְאַהוּבֵי בְּנֵי חֻבִּיב
הַרְבֵּנִי וְכו' מוֹרְנוּ הָרַב יִצְחָק שִׁיחִיָּה עִם שְׂאֵר כָּל בְּנֵי כִיתוֹ
שִׁיחִיו.

בְּאֵתִי לְשְׁלוֹם לְפִי אוּמָאן אוֹר לְיוֹם ו' הָעֶבֶר, וּמִצְאֵתִי
מִכְתָּבוֹ בְּאַרְיִכוֹת גְּדוֹל בְּדַבְּרֵי הַשְּׂדוּף. וְתַכְּף כְּתִבְתִּי
אֲנֵרַת לְמַשְׁעָהֲרִין עַל יְדֵי הַבְּעַל עֲגָלָה שְׁלִי שְׂפָא עִמִּי מִשָּׁם,
וְהוֹדַעְתִּים שְׂאִי אֶפְשֵׁר שְׂתַכְבִּיא אֶת בְּתוּךְ תַּחֲוִיהַ לְשָׁם, וְהִדִּין עִמָּךְ
כְּאֶשֶׁר דִּבְרַתִּי עִמָּהֶם פְּנִים אֶל פְּנִים שָׁם. וְגַם אִם אֶפְלוּ תְרַצָּה
לְכַבֵּל דַּעְתְּךָ, אִי אֶפְשֵׁר לְכַבֵּל דַּעַת אֲשַׁתְּךָ וְקַרְוִבִיו וְכו', וְאַתָּה
מִהֶסְתֶּם כְּתִבְתָּ כְּבֵר כְּרֵאוֹי לָהֶם, וְעַתָּה אָנֹכִי צְרִיכִים רַק לְהַתְּיַצֵּב
וְלְרֵאוֹת יְשׁוּעַת ה' אִיךָ יִפֹּל דַּבְּרֵי.

וְהֵיטֵב חָרָה לִי עָלֶיךָ בְּנֵי חֻבִּיב עַל אֲשֶׁר מְרַעִישׁ כָּל כְּדָ
וְדוֹחֵק אֶת הַשְּׂעָה וּמִצְטַעֵר כָּל כְּדָ עַל דַּבְּרֵי הַסְּמוּי מִן
הַעֵינִ, כִּי אִין שׁוּם דַּבְּרֵי נַעְלָם מִן הָאָדָם כְּמוֹ עֲנִינֵי שְׂדוּכִים. עַל כֵּן

אִפְלוּ אִם הָיָה הַשְּׂדוּדָה עִם יַחֲדָה בְּדוּרוֹ בְּעֶשֶׂר וַיְחַוֶּם וְכוּ' אִין
 לְדַחֵק אֶת הַשְּׂעָה כִּי מִי יוֹדֵעַ אַחֲרִית דְּבַר וְכוּ'. עַל כֵּן אִין לְדַחֵק
 אֶת הַשְּׂעָה, רַק לְסַמְךָ עַל ה', וְאִם מְה' יֵצֵא הַדְּבַר יִגְמַר בְּכִי טוֹב
 תִּכְרַף אוֹ אַחַר כָּד, וְדַבֵּר אֶלְקִינוּ יָקוּם לְעוֹלָם. גַּם הַיּוֹם קִבַּלְתִּי
 מִכְתָּבְךָ בְּעֶסֶק הַשְּׂדוּדָה, וְכִבֵּר הַשְּׂבָתִי לְךָ כְּרָאוּי וְאִין פְּנְאִי
 לְהַאֲרִיךְ כִּלְל מְגֻדֵל נְחִיצַת מוֹסֵר כְּתָב זֶה.

דְּבַרֵי הַכּוֹתֵב בַּחֲפוּזֵן הַמְצַפֶּה לַישׁוּעָה.

מן אברסלף

תעא

בְּעֶזְרַת הַשָּׁם יִתְבַּרַךְ, יוֹם ה' תְּבוּא תר"ד אוּמָאן.

רַב שְׁלוֹם לְבָנֵי הַרְבֵּנֵי וְכוּ' מוֹרְנוּ הָרַב יִצְחָק שְׁיַחֲיָה עִם כָּל
 יוֹצְאֵי חֲלָצֵיו שְׁיַחֲיוּ.

בְּיוֹם א' בְּשַׁבּוּעַ זֹאת שְׁלַחְתִּי לְךָ מִכְתָּבִי וְהוֹדַעְתִּיו שְׁקִבַּלְתִּי
 פֶּה מִכְתָּבִיו פְּעַמִּים, וְהַשְּׂבָתִי לוֹ כְּרָאוּי עַל יְדֵי אִישׁ
 מְטוֹלְמָשִׁין. כְּעַת אִין לְחַדֵּשׁ דְּבַר, וְאִנִּי מְצַפֶּה שְׁבִיוֹם מִחַר אִם
 יִרְצֶה הַשָּׁם יִהְיוּ פֶה אֲנָשֵׁי טְשַׁעְהָרִין, וְאִם אֶקְבַּל מֵהֶם אִיזָה
 חֲדָשׁוֹת בְּדַבֵּר הַשְּׂדוּדָה אוֹדִיעוּ לוֹ כְּרָאוּי. וְכִבֵּר כְּתָבְתִי לוֹ
 וְהוֹהַרְתִּיו שְׂאֵל יִצְטַעַר עַל זֶה כִּלְל רַק יִסְמַךְ עַל ה', ה' יִגְמַר
 בְּעֵדְנֵנוּ לְטוֹבָה. וְה' יוֹשִׁיעַ בְּרַחֲמָיו וַיּוֹרֶה לָנוּ דֶּרֶךְ לְתִשׁוּבָה, וְנִזְכָּה
 לְהַשְׁיֵג לְעוֹבְדָא פְּנוּת אֱלוֹל שְׁהֵם "הַנּוֹתֵן בֵּינֵם דֶּרֶךְ וּבְמִים עֲזִים
 נְתִיבָה" לְזִכּוֹת לְבִקְיָאוֹת בְּהַלְכָה הַמְבַאֵר שֶׁם לְקַיִם "אִם אֶסַּק
 שְׁמִים שֶׁם אֶתָּה וְאַצִּיעָה שְׂאוֹל הַנֶּךְ". וְהַכֹּל בְּכַחוֹ שֶׁל הָאוֹר

חֲדָשׁ שְׁגָלָה כָּל זֶה, שְׁעָסַק כָּל יָמָיו בְּתַשׁוּבָה עַל תַּשׁוּבָה עַל
הַשְּׁגָתוֹ הָרְאוּשׁוֹנָה. מִכָּל שָׁכַן עִתָּה שְׁעָלָה לְמִנוּחַת עוֹלָם לְיוֹם
שְׁכָלוֹ שֶׁבֶת. מִי יִתֵּן שִׁישְׁפִיעַ עָלֵינוּ קִדְשֵׁי שֶׁבֶת מִשֵּׁם עַדֵי גִזְבָּה
גַּם אֲנַחְנוּ לְיוֹם שְׁכָלוֹ שֶׁבֶת וְכו'. וַיֵּשׁ עִתָּה בְּזֶה הַרְבֵּה לְדַבֵּר, מִי
יִתֵּן שְׁנוּבָה לְקִים דְּבָרָיו כְּרָאוֹי כְּרָצוֹן הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד וְכְרָצוֹנוֹ ז"ל,
אִז טוֹב לָנוּ לְנַצַּח.

דְּבָרֵי אֲבִיד הַמְצַפָּה לַישׁוּעָה.

לך אבְרָהָם

וְשָׁלוֹם לְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה, וּבְכַרְמֵי לִידֵידי
הַתִּיק וְכו' מוֹרְנוּ הָרַב נַחְמָן גְּרוֹ יְאִיר נָכַד אֲדוֹנֵנוּ
מוֹרְנוּ וְרַבְנוּ זָכַר צְדִיק וְקְדוֹשׁ לְבָרְכָה. מְאֹד אֲנִי נִכְסָף שִׁיבוֹא
לְפָנַי עַל רֵאשׁ הַשָּׁנָה הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה בְּסִמּוּךְ, וְהוּא לְטוֹבָתוֹ
בְּזֶה וּבְכָּא לְנַצַּח וְאִי אֶפְשָׁר לְהֵאֲרִיד, וְהַשֵּׁם יִתְפָּרֵד יוֹצֵנוּ לְהַכִּין
עֲצָמֵנוּ כְּרָאוֹי עַל רֵאשׁ הַשָּׁנָה הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה לְהַרְגִישׁ מֵעִתָּה
תִּקְרָה קִדְשֵׁי הַיּוֹם כִּי הוּא נוֹרָא וְאִים וְכו'. וְאִידֵי שֶׁהוּא אֲשֶׁרֵינוּ
שָׂאֵנוּ מִכָּלֵל הַקְּבוּץ הַקְּדוֹשׁ הַנְּאֻסָּפִים עַל שֵׁם אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְנוּ
זָכַר צְדִיק וְקְדוֹשׁ לְבָרְכָה, כִּי כְּבָר שְׁמַעְנוּ מִפִּיו הַקְּדוֹשׁ שְׂאִין דְּבָר
גְּדוֹל מְזֶה וְכו'.

דְּבָרֵי אֲבִיד הַמְצַפָּה לַישׁוּעָה.

לך הַבִּל

מִכְתָּבִים דְּשַׁנַּת ה' אֲלֵפִים תר"ה

מִכְתָּבֵי מוֹרְנוּ וְרַבְנוּ גָּאוֹן עָנּוּ, מִחֲמַד עֵינֵינוּ, מוֹרְנוּ הֶרֶב רַבִּי נִתָּן, זָכַר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לְבָרְכָהּ, דְּשַׁנַּת תר"ה לְאֵלֶף הַשְּׁשִׁי, אֲשֶׁר נִסְתַּלַּק בְּזוֹה הַשָּׁנָה בְּעִשְׂרֵה בְּטַבַּת, שְׁהִיָּה אִזּוֹ יוֹם ו' עֶרֶב־שַׁבַּת־קֹדֶשׁ וַיֵּשׁ, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ אָמֵן סְלָה.

כ"ח חשוון

תעב

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם ו' עֶרֶב שַׁבַּת קֹדֶשׁ עֲשֶׂרֶת יָמֵי תְּשׁוּבָה הַתְּר"ה
אוּמָאן.

עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת בְּכָל עַת יַחֲדֵשׁ עָלֵינוּ שָׁנָה טוֹבָה בְּנִשְׁמִיּוֹת
וְרוּחַנִיּוֹת. לְאַהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי הֶרְבַּנִּי וְכו', מוֹרְנוּ הֶרֶב יִצְחָק
שְׁיַחֲיָה עִם כָּל יוֹצְאֵי חֲלָצִיו שְׁיַחֲיוּ.

בְּשִׁעָה זֹאת הָיוּ בְּבֵיתִי אֲתֵרוּגִים מֵרַבִּי יַעֲקֹב וְויִיסְמָאן, וְכַמְעַט
שְׁקִנִּיתִי אֶחָד מֵהֶם בְּסֶדֶךְ שְׁלֹשָׁה רוּבַל־חֲדָשׁ וְחֲצִי,
וְעַדִּין לֹא נִתְרַצָּה לְגַמְרִי, אֲךָ בְּתוֹךְ כֶּף נִתְיַשְׁבְּתִי לְסַמֹּךְ עָלָיָה, כִּי
קוּיָתִי לֵה' שְׁבַרְצוֹנָךְ וְתִשׁוּקֶתְךָ הַטּוֹבָה בְּנֹדָאֵי תִקְנָה לִי אֲתֵרוּג
כְּשֶׁר וּמִהֲדָר, וְלֵה' הִישׁוּעָה. עַל כֵּן אִם עַדִּין לֹא קִנִּיתִ תִּקְנָה מִיָּד,
וְכִבֵּר מִסֵּרְתִי הַדְּבָרִים בְּפִי רַבִּי נַחְמָן מֵהֵיִסִין. וְגַם מֵאֵלֶיךָ תִּבְּרִין
אִיךָ לְהַתְּנִיחַ בִּישׁוּעַת ה', וְעֲצַת ה' הִיא תִקּוּם. וּבְאִמַּת אֲנִי
מִרְצָה לְתַן אֲפִלוּ שְׁשֵׁה רוּבַל־חֲדָשׁ וְיוֹתֵר בְּלִבְדִּי שְׁיַהֲיָה כְּדָאֵי, אֲךָ
קוּיָתִי לֵה' שְׁכַפִּי שְׁמֻצוּיִים אֲתֵרוּגִים עִתָּה תִקְנָה לִי אֲתֵרוּג כְּשֶׁר
וּמִהֲדָר בְּמִקַּח הַשְּׁוֹה. וְתִרְאֶה לְשַׁלְּחוֹ לִי בְּזִרְיוֹת בְּאִפְּן שְׁיַגִּיעַ
לְבֵיתִי קֹדֶם בִּיאָתִי בְּיוֹם ה' הַסְּמוּךְ הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה. גַּם תִּשְׁלַח
לִי לוּלָב טוֹב וְיִפָּה וְהַדְּסִים שְׁלֹשָׁה, הַכֹּל עַל צַד הַיּוֹתֵר טוֹב,
וְתַחֲשַׁב עִמִּי כְּרִצּוֹנָךְ.

וּבַעַל הַרְחָמִים בַּעַל הַיְשׁוּעוֹת יְחוּם וִירַחֵם עָלֵינוּ שְׁנוֹזְבָה
 לְבָבוֹת הַרְבֵּה בַּיּוֹם הַקְדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא וְהָאִיוֹם מְאֹד הַבָּא
 לְקַרְאֲתָנוּ לְשָׁלוֹם שֶׁהוּא יוֹם כְּפוּרִים, וּלְפָרֵשׁ שִׁיחַתָּנוּ וְחַטָּאתָנוּ
 וְכוּ' לְפָנָיו עַד יִשְׁקִיף וַיֵּרָא ה' מִשְׁמַיִם וַיִּפְתַּח לָנוּ הַדֶּרֶךְ לְתִשׁוּבָה,
 הַדֶּרֶךְ הַקְדוֹשׁ שֶׁהַמְּשִׁיךְ מֹשֶׁה רִבְּנֵנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם בְּאַרְבַּעִים יָמִים
 אֵלּוֹ אֲשֶׁר רִבְּנֵנוּ הַנּוֹרָא זִכָּר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לְבָרְכָה גְּלוּה אֹתוֹ בְּדוֹר
 הַזֶּה שֶׁהוּא "אִם אֶפֶק שְׁמַיִם שֵׁם אֲתָה וְאַצִּיעָה שְׂאוֹל הַנֶּדָּ",
 שְׁצַרִּיכִין לְהִיּוֹת בְּקִי בְּזֶה מְאֹד מְאֹד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שֵׁם בְּחִינַת בְּקִי
 בְּעִיל בְּקִי בְּנִפְיָק וְכוּ'. אֲשֶׁרִינוּ אֲשֶׁרִינוּ אֲלָפִים וְרַבְבוֹת פְּעָמִים
 שְׁזָכִינוּ לְשִׁמְעַע נוֹרָאוֹת כְּאַלֶּה. מִי יִתֵּן שְׁנוֹזְבָה לְקִימָם שִׁיפְתַּח הַשֵּׁם
 יִתְבָּרַךְ לְבָנוּ בְּתוֹרָתוֹ וַיֵּשֶׁם בְּלִבְנוּ אֶהְבְּתוּ וַיֵּרָאוּ בְּאִפְן שְׁנוֹזְבָה
 לְהַתְגַּבֵּר עַל כָּל הַמַּחְשָׁבוֹת הַמְכַלְבְּלִים, וְלִבְלִי לְפַל מִשׁוּם דְּבָר
 וְלִהְיוֹת בְּקִי בְּאִמַּת בְּכָל הַנ"ל כְּרָצוֹנוֹ וְכָרְצוֹן יֵרָאוּ הַקְדוֹשִׁים
 שְׁגִלוּ כָּל זֹאת וַיּוֹתֵר מְזֵה. וְגַם מַחְמַת זֶה בְּעֶצְמוֹ לֹא קָנִיתִי
 הָאֲתָרוּג פֶּה עֵתָה מַחְמַת שֶׁהוּא קָדֵם יוֹם כְּפוּר, אוֹלֵי אֻזְכָּה אַחַר
 יוֹם כְּפוּר לְאֲתָרוּג נֶאֱהָ מְזֵה כְּמוֹ שְׁגִלָּה הוּא ז"ל. וְאִם כִּי כְּפִי
 הַנִּרְאָה יִגִּיעַ הָאֲגָרַת הַזֶּה לִידָד אַחַר יוֹם כְּפוּר, אַף עַל פִּי כֵן
 תִּשְׁיִם לְבָד הַיֵּטֵב לְדַבְרִים הָאֵלֶה, כִּי הָעֵקֶר לְהַמְשִׁיךְ דְּרָכֵי
 הַתִּשׁוּבָה הַנ"ל בְּקִיאוֹת הַנ"ל בְּכָל הַשָּׁנָה כְּלָה. וּמַחְמַת כְּבוֹד
 שֶׁבַת קָדֵשׁ אֵי אֶפְשֶׁר לְהַאֲרִיךְ יוֹתֵר.

וּבְכָר דִּבְרָנוּ בְּזֶה בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁעָקַר דֶּרֶךְ הַתִּשׁוּבָה הַנ"ל
 נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי קְדֻשַׁת שֶׁבַת וְכוּ', בְּפָרַט עֵתָה שְׁמִמְשִׁמֵּשׁ
 לְבֹא שֶׁבַת תִּשׁוּבָה שְׁוֶה עָקַר קְדֻשַׁת שֶׁבַת לְזָבוֹת לְתִשׁוּבָה
 בְּשִׁמְחָה, כִּי עָקַר הַתִּשׁוּבָה הוּא שְׁמִיחָה לְשִׁמְחָה בַּה' מִכָּל מְקוֹם

שְׁהוּא. וּתְהִלָּה לְאֵל יֵשׁ אֶתִי הַרְבֵּה לְדַבֵּר בְּזוֹה, אִךְ עָתָה מִחַמַּת
כְּבוֹד שַׁבַּת קִדְשׁ הַזֶּה אֵי אֶפְשֶׁר לְהַאֲרִיךְ יוֹתֵר, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
בְּרַחֲמָיו יִגְמַר הַחֲתִימָה לְחַיִּים טוֹבִים אַרְפִּים וְלִשְׁלוֹם וְיִשְׁיבְנו
אֵלָיו בְּאַמַּת בְּקָרוֹב.

דְּבָרֵי אָבִיךָ הַמְצַפֶּה לִישׁוּעָה.

לְמַן אֲבִרְסָלֶךָ

וְשְׁלוֹם רַב לְכָל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה. וְשְׁלוֹם לִידִידֵי
הַרְבֵּנֵי מוֹרְנוּ הַרַב יַעֲקֹב גֵּרוֹ יְאִיר וְלְכָל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ.
גַּם אֲלֵיהֶם נֶאֱמְרוּ כָּל הַדְּבָרִים הַנִּלְל, וְרֵאוּי לָהֶם לְקִרְוֹת הָאֲגָרֹת
הַזֶּה אוּלַי יִתְחַזְּקוּ מֵעַתָּה לְבַל יֵאָבְדוּ יְמֵיהֶם חֵם וְשְׁלוֹם, וְיִתְחַיְלוּ
מִחֲדָשׁ לְהִתְחַבֵּר וְלִהְיוֹת קִשְׁר עִמָּנוּ מִחֲדָשׁ. כִּי אֵין לָהֶם שׁוֹם מְנוֹם
לְבָרַח וְלָנוּם כִּי אִם אֵלֵינוּ, וְאַנְחָנוּ כְּלָנוּ יַחַד נִבְרַח וְנָנוּם לְצוּר
מְעֻיָּנוּ וְכו', שְׁהוּא בְּכַחוֹ הַגְּדוֹל יִקְרַבְנוּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. כִּי פָחוּ גְדוֹל
וְנוֹרָא מְאֹד מְאֹד לְהוֹשִׁיעַ לְכָל הַחוֹסִים בּוֹ בְּזוֹה וּבְפֶאֱ לְנִצָּח.
וְהַטּוֹב בְּעֵינֵיהֶם יַעֲשׂוּ.

דְּבָרֵי הַמְעוֹרָרִים וּמוֹרָם לְטוֹבָתָם לְנִצָּח בְּאַמַּת.

לְמַן הַנִּלְל

כ"ם חשון

תעג

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, הוֹשַׁעְנָא רַבָּא, עָרַב שַׁבַּת קִדְשׁ הַתְּרִי"ה בְּרַסְלָב.

אֶהוּבֵי בְּנֵי חֲבִיבֵי. מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי קִדְם הוֹדוּ, וְנִגְהִינִיתִי
מִתְשׁוֹקֶת לְבָךְ אֶל הַטּוֹב הָאֲמִתִּי, וְהוֹסִיף בְּלִבִּי
הַתְּעוֹרְרוֹת לְאֲמִירַת הוֹשַׁעְנוֹת, כִּי הִרְגַּשְׁתִּי בְּאִבְךָ וּבְכַאֵב כָּל אַנְשֵׁי

שְׁלוֹמֵנוּ וְכָל יִשְׂרָאֵל שְׂפָלָם עוֹבֵר עֲלֵיהֶם בְּכַפְלִים כָּל מֵה שְׁעוֹבֵר
עָלֶיךָ, רַק שְׁנַיִשׁ חֲלוּקִים וְשְׁנוּיִים רַבִּים בֵּין כָּל אֶחָד לְאִין מִסְפֵּר,
אֲשֶׁרִיךְ בְּנֵי וְאֲשֶׁרִי כְּלָנוּ כְּשִׁבְאָנוּ לְעוֹלָם בְּעַת שְׁנַתְגַּלָּה אֹר חֲדָשׁ
כְּזֶה, אֹר קְדוֹשׁ וְנֹרָא כְּזֶה אֹר הָאֹרוֹת לוֹ דְּוִמְיָה תְהֵלָה. עַתָּה
מֵה אוֹסִיף לְדַבֵּר אֵלֶיךָ בְּנַחֲיָצָה כְּזֹאת כְּבוֹד שַׁבַּת יוֹם טוֹב
וּמוֹסֵר כְּתָב זֶה נַחוּץ, רַק חֲזוּק וְאַמִּץ וְשִׁמְחָה וְנַפְשׁוֹךְ בְּכָל הַנִּל, כִּי
ה' אֲתָנוּ אֵל תִּירָא וְאֵל תִּפְחָד וְאֵל תַּחַת כָּלָל כִּי לֹא יַעֲזֹב ה'
אוֹתְךָ לֹא בְעֶלְמָא הַדִּין וְלֹא בְעֶלְמָא דְאַתִּי, כִּי הִנֵּה זֶה יֵצֵא
לְפָנֵינוּ, וְאָמַר בְּפִרוּשׁ קִדְּם הַסְתַּלְקוּתוֹ לְעֵלָא וְלְעֵלָא: אִז אִיךְ גִּיִּיא
פֶּאֶר אִיךְ וְוֹאֵם הָאֵט אִיר צוֹ זֹאֲרָגְעֵן [מְאַסֵּר שְׁאַנִּי הוֹלֵךְ לְפָנֵיכֶם
מֵה לְכֶם לְדָאָן].

וְהִנֵּה הַגִּיעַ הָעֵת לְשִׁמְחָה בְּשִׁמְיָנוּ עֲצָרַת וְשִׁמְחַת תּוֹרָה. וְזֹכֵר
מֵה שְׁדוּבְרָנוּ בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה בְּעֵנֵן שַׁבַּת שְׁמֵסִימִין בּו
פְּרִשַׁת בְּרֵאשִׁית בְּשִׁמְחַת תּוֹרָה, כִּי זֶה כָּל עִסְקָנוּ מֵרֵאשׁ הַשָּׁנָה
עַד עַתָּה לְהַמְשִׁיךְ קִדְּשַׁת שַׁבַּת שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּקִיאוֹת בְּהִלְכָה,
לְקַיִם כָּל אֶחָד בְּכָל מְקוֹם שֶׁהוּא בְּכָל עַת "וְאַצִּיעָה שְׂאוֹל הַנֶּדֶךְ",
וְלְשִׁמְחָה גַּם בְּמְקוֹמוֹ בְּהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ וְתוֹרָתוֹ וְצִדִּיקוֹ הָאֲמִתִּיִּים,
וְלַהַפְּדוֹ עַל יְדֵי זֶה כָּל הַיְגוֹן וְאַנְחָה לְשִׁמְחָה גְּדוֹלָה שְׂגָם אָנֹכִי
אָנֹכִי שְׁנַעֲשֶׂה עִמִּי מֵה שְׁנַעֲשֶׂה, אַף עַל פִּי כֵן אֲנִי נִקְרָא עַל שֵׁם
אֹר קְדוֹשׁ וְנֹרָא כְּזֶה וְכו'. אֲשֶׁרִיךְ יִשְׂרָאֵל וְכו'.

דְּכַרִּי אָכִיד.

מן אפרסוף

וְשִׁלּוּם לְכָל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ בְּאַהֲבָה בְּפֶרֶט לְנֶכֶד אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ
וְרַבֵּנוּ ז"ל אֲשֶׁרִיכֶם יִשְׂרָאֵל וְכו'.

תעד

ברוך השם, יום ג' לך לך תר"ה ברסלב.

שלום לאהובי בני חביבי הרבני וכו' מורנו הרב יצחק שיחיה.

מכתבו קבלתי אתמול, וכבר שמעתי קצת ישועת בנו נכדי דוד צבי שיחיה ולא האמנתי מחמת שהייתי בעצמי בין יום כפור לספות בטעפליק ודברתי עמו פנים אל פנים, ולא הזכיר דבר. פעת טוב להודות לה' פעל כל אשר גמלנו. ואי אפשר להאריך עתה בזה כי מוסר כתב זה נחויץ. ונא להודיעני מבנו נכדי מיכל שיחיה אם כבר שב לאיתנו בשלמות, השם יתברך יצילם מפל צער ופחד, ויופה לגדל בניו ובתו בנחת לארץ ימים ושנים טובות. אך כבר ידעת בני חביבי שהעולם מלא יסורים, וכמו שכתוב (איוב י"ד) "אדם לעמל יולד קצר ימים ושבע רגז". וגם כל חכמי המחקרים מודים לזה, רק שאינם יודעים עקר התכלית בשביל מה נברא האדם לעמל, אבל אנחנו עמך וכו' זרע אברהם וכו' אשרינו וכו', שאנו יודעים תכלית הנצחי באמת לאמתו שהאדם נברא בשביל להכיר אותו יתברך. ובשביל זה בראי לסבל העמל הזה. וגם על ידי זה בעצמו שיודעים ומאמינים בזה על ידי זה מקלים העמל, ויכולין להפך הכל לשמחה. והעקר על ידי שאנו מזרע ישראל ואנו יודעים ומאמינים בהצדיק האמת שהשיג התכלית הנצחי. ואיך שיהיה בודאי נזפה על ידו לתכלית טוב נצחי לחזות בנעם ה' וכו', אשר בנגד נקדה ונקדה מהתקוה הנזרעה הזאת לא נחשב

למאומה כל העמל והיסורים וכו' של העולם. ובפרט כי תהלה לאל "לא בעי ישלח יד", ו"בצר הרחבת לי" שבתוך הצרה בעצמה יש הרחבות גדולות, על פן מאקי פארט האפ און נאר האפ, און ווייטיר זייט גיוונד און פרייליך נאמנס שמח על אף הכל, ומעשה תהיו בריאים ושמחים תמיד, ותרגיל עצמך תמיד להפוך כל היגון ואנחה לשמחה כאשר כבר דברנו בזה הרבה, כי טוב להודות לה' אשר כבר הקדים לנו רפואה למפה על ידי רבנו הקדוש והגורא זכר צדיק וקדוש לכרכה, ויש תקוה לאחריתנו.

דברי אביך.

מן אפרסוף

תעה

בעזרת השם יתברך, יום ה' לך'לך תר"ה ברסלב.

רב שלום לאהובי בני שיחיה עם שאר כל בני ביתו שיחיו.

מכתבו קבלתי עתה ואין להשיבו כי כבר שלחתי לו מכתבי על ידי רבי נחמן מהייסין, ואשר כתבת וכו' יש לי צער, שכפי הנראה עדין לא יצא מפחדיו מעסקיו. אבל ראה אתה בני חביבי כמה פנים דברינו שאנו רגילים לדבר מענין מרירת עסקי העולם הזה וכו', הנובעים ממה שאמרו 'אלמלא מלחא לא הוי עלמא יכל למסבל מרירותא' וכו', וראוי לך לקבל רמזים מזה לשמח עצמך תמיד במה שזכינו לידע וכו'. פוק חזי גבורתא דמרך שאנו יודעים שימי החנפה ממשמשים לבוא שהוא בחינת חנפת הבית שנמשך כפי הסלח נא שפועלין ביום כפור, ואיך שהוא בודאי פעלו ישראל בכלל איזה סליחה

ומחילה בבקשת סלח נא, ובנדאי יהיה צמיחת קרן ישועה
 בחנכה בחינת צמיחת חנכת הבית שיהיה מאיר הארת בן
 ותלמיד לנצח להאיר בדרי מעלה ודרי מטה אלקותו ותפרך
 ולכללם זה בזה עד שימלא כבודו את כל הארץ וכו', ונפיר כלנו
 את גדלו ורוממות כבודו וכו', אשר במקום גדלתו שם אנו
 מוצאים ענותנותו שחם עלן והאיר בנו אורות פאולה וכו', נגילה
 ונשמחה בישועתו.

דברי אביד.

מן אפרסלף

להודות לשם קדשו על ישועת בניו שיחיו, בן יושיעו ה'
 תמיד להצילו מפל צער ופחד ויחזק לבו ולב בניו
 שיחיו לעבודתו ותפרך פי הוא חיינו לנצח וכו'.

ב' כסלו

תעו

בעזרת השם ותפרך, יום ד' וירא תר"ה פרסלב.

שלום לאהובי בני חביבי גרו יאיר עם כל בני ביתו.

מכתבו קבלתי אתמול, ור"ש עדן לא בא, והמתנתי להכין
 לו מכתב עד שיבוא, כי אז הייתי יודע מה לכתב
 לו מעסקו, וכעת כבר הגיע זמן קריאת שמע ותפלה של
 שחרית, אך מעצם תשוקתך אני מכרח לנמות ידי במכתב. ואיני
 יודע מה לכתב לך, ואחר כל מה שעבר עלי ועליך ועל כלנו
 וכו' צריכין לחזר מחדש דבריו הנוראים ו"ל שאמר השם ותפרך

גְדוֹל מְאֹד וְאִין יוֹדְעִין כָּלֵל וְכוּ' כִּי נַעֲשִׂין דְּבָרִים בְּעוֹלָם וְאִין יוֹדְעִין כָּלֵל וְכוּ', עַד שְׁפִים שְׁלֵא לִיֵּאֵשׁ עֲצֻמוֹ מִן הַצְּעָקָה וְהַתְּפִלָּה וְהַתְּחִנָּה וְהַבְּקָשָׁה וְכוּ', מִעַ שְׁרִיִּיט מִעַ בָּעֵט וְצוּעִיקִים וּמְבַקְשִׁים וְכוּ'. וּבִזָּה אֲנִי חִי זֶה כְּמָה. וְלֹא עוֹד אֵלֵא שְׁמִסְיַעֲנִי אֲפִלוֹ לְדַבֵּר עִם בְּנֵי אָדָם וּלְהֵאִיר בָּהֶם נְקֻדוֹת הָאֱמֶת לְאֱמֶתוֹ, גְדוֹלִים מַעֲשֵׂי ה' וְכוּ'. וּמִי שְׁשׁוּמַע וּמִשִּׁים אֵל לְבוֹ שִׁיחָה הַקְדוּשָׁה הַזֹּאת שְׁנֵאֲמַר אַחַר שְׁגָלָה מַה שְׁגָלָה, תּוֹרוֹת נוֹרָאוֹת וְנִשְׁגָבוֹת כְּאֵלֶּה, מַעֲשִׂיֹת כְּאֵלֶּה, הַתְּגָלוֹת אֱלֻקוֹת כְּזֶה, עֲצוֹת עֲמֻקוֹת נוֹרָאוֹת וְנִפְלְאוֹת כְּאֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא נִתְגַּלוּ מִעוֹלָם, מִיָּם חַיִּים קְרִים נוֹזְלִים, מַעֲיִנֵי הַיְשׁוּעָה כְּאֵלֶּה וְכוּ' וְכוּ'. אַחַר כֵּךְ צָעַק שְׁאִין יוֹדְעִין כָּלֵל וְכוּ' כַּנֶּ"ל. עַל יְדֵי זֶה תּוֹכַל גַּם אֶתָּה לְהַרְגִּישׁ בְּלִבְךָ מַה שְׁאִי אֲפָשָׁר לְסַפֵּר בְּפִהָ, בְּבַחֲיִנַת "נוֹדַע בְּשִׁעְרִים בַּעֲלָה" כֵּל חַד כְּפֹּם מַה דִּמְשַׁעַר בְּלִבָּהּ. וְתוֹכַל לֹמַר בְּהַתְּעוֹרְרוֹת חֲדָשׁ, גְדוֹל ה' וּמַהֲלֵל מְאֹד וּלְגַדְלָתוֹ אִין חֲקַר. וְכֵן בְּכָל מְקוֹם שְׁמַדְבָּרִים מְגַדְלַת הַבוֹרָא יִתְבָּרַךְ, יְכוּלִים לְזַכּוֹת עַל יְדֵי זֶה שְׁבַחְמַלַת ה' יִפְתַּח לָנוֹ אֹרֹךְ הָאִין סוּף, עַד שְׁנוֹכָה לֹמַר דְּבוּרִים בְּהַתְּלַהֲבוֹת הַלֵּב וּבְמִסִּירַת נַפְשׁ. וְיִתֵּר מִזֶּה אִי אֲפָשָׁר לְבָאֵר אֲפִלוֹ פָּנִים אֵל פָּנִים מִכָּל שְׁכֵן בְּכַתְּבָ. ה' אֱלֹקֵי גְדֻלַּת מְאֹד. וְאִנִּי מְפָרֵשׁ לְעֲצֻמֵי עֲתָה פָּסוּק זֶה כֵּךְ, ה' אֱלֹקֵי, שְׁאֲפִלוֹ הַתְּגָלוֹת אֱלֻקוֹתָךְ וּגְדֻלַּתְךָ שְׁאֵתָּה מֵאִיר בְּלִבִּי שְׁזָה בְּחִינַת אֱלֹקֵי, גַּם כְּזֶה גְדֻלַּת מְאֹד וְכוּ', מִכָּל שְׁכֵן שְׁאִנִּי יוֹדַע שְׁלִגְדֻלַּתְךָ אִין חֲקַר כָּלֵל וְכוּ' כַּנֶּ"ל. וְכֵל זֶה אִי אֲפָשָׁר לְבָאֵר וּכְמַעֲט שְׁלֵא נִתַּן לְכַתְּבָ, אִךְ לֹא יְכַלְתִּי לְהַתְּאֵפֵק מִעֲצָם תְּשׁוּקַתְךָ הַטּוֹבָה. אִךְ אַחַר שְׁהַזְמִין הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ דְּבָרִים אֵלֶּה עֲתָה תַּחַת קְלָמוּסִי.

אהובי בני חביבי שים לבך היטב לדברי אלה, ואל תאמר שאתה רחוק מהם לפי מעשיך וטרדתך במשא ומתן. חלילה לך מלומר בלבך כדבר הזה, כי אדרבא זהו עצם גדלתו ותברך שברחמיו הודיע לנו על ידי הצדיק האמת כי לגדלתו אין חקר ויש תקווה בכל יום ובכל עת ובכל שעה לכל אחד ואחד, כי כבר הקדים לנו רפואה נצחית למפותיניו המפלאות מאד רחמנא לצלן מכות הנפש שזה עקר הצרה הגדולה מכל הצרות, בפרט כפי שיודע כל אחד בנפשו, אבל כנגד כל זה דיקא יצא מפיו הקדוש כל השיחה הנוראה הנ"ל המתחלת בלשון אידיש:

'גאט איז גרויס מע ווייסט גאר ניט' [ה' גדול ואין יודעים כלל] וכו', עד שבסוף אמר כנ"ל, באשר אני זכיתי לשמע כל זה מפיו הקדוש בעצמו, שמה שספר כל זאת לפני אף על פי שפונתו עמוק עמוק מאד מאד, אבל מה שנוגע אלינו אמרה רק כדי שגם אנחנו נאמין בעצם גדלתו ותברך וכו' להתחזק על ידי זה דיקא, ולבלי להתיאש מן הצעקה וכו' בכל מה שיעבר עלינו ועל בנינו וכו' ועל כל דורות וכו', כי גדול ה' ואין יודעין כלל. ויש עגון שמתהפך הכל לטובה. וגם זה מעצם גדלתו ותברך מה שאני כותב עתה דברים אלה אליך בני חביבי, חזק ואמץ בני ידידי, וששון ושמחה תשיג ותהפך היגון ואנחה לשמחה תמיד.

דברי אביך המחיה עצמו בכל זה.

121 הנ"ל

ושלום לכל אנשי שלומנו באהבה, ובפרט לבנד נכדי ידידי דוד צבי שיחיה, לכתב לי משלום בנד מיכל שיחיה, ולנכד רבנו ז"ל מורנו הרב נחמן גרו יאיר, ויקרא גם כן מכתב זה ויודיעני פשיע לדרפו לשלום, אם מחתנו ידידי שם יפרס

בְּשְׁלוֹמוֹ בְּאַהֲבָה, וְגַם אֵלָיו נִאֶמְרוּ כָּל הַדְּבָרִים הַנִּלְוֵל וְלִכְלֵל אֲנָשֵׁי
שְׁלוֹמֵנוּ הַחֲפָצִים בְּאַמֶּת חֻקּוֹ וַיֵּאמֶן לְבַבְכֶּם כָּל הַמִּיחָלִים לָהּ.

ג' כסלו

תעוז

בְּעֹרַת הַשָּׁם יִתְפַּרֵּךְ, יוֹם ב' עָרַב רֹאשׁ הַדָּשׁ כְּסֵלוֹ תר"ה
בְּרַסְלָב.

שְׁלוֹם לְבָנֵי חֵבִיבֵי פְּנֵהוּג.

מִכְתָּבְךָ לר"ש שְׁלַחְתִּי לְאוֹמָאן וּבִנְדָאֵי הַגֵּיעַ לְיָדוֹ, כִּי
שְׁלַחְתִּי עוֹד מִכְתָּב לר' חַיִּים גְּרָאֲנִיבִיר מִשֵּׁם שֶׁהוּא
מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ וְהָיָה לִי תְּשׁוּבָה מִמֶּנּוּ בַּיּוֹם ו' עָרַב שֶׁבַת קִדְשׁ
הָעֵבֶר. כָּעֵת אֵין לְחַדֵּשׁ, גְּדוֹל ה' וּמְהֻלָּל מְאֹד. וַיִּזְכֹּר הַמִּכְתָּב
שֶׁפָּתַבְתִּי לוֹ זֶה אֵיזָה יָמִים שֶׁמִּדְּבַר שָׁם מְשִׁיחָה זֹאת שֶׁאָמַר רַבְּנוּ
ז"ל, גָּאֵט אֵיז גְּרוּיִם מֵעַ וּוִיִּסְט גָּאָר נִיט [ה' גְּדוֹל וְאֵין יוֹדְעִים כְּלָל]
וְכוּ', וְאֵין חֵי רַק בְּזֵה, וְאֵי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר בְּזֵה בְּפִרְט בְּכִתְבִי. חֻזַּק
בְּנֵי וְחֻזַּק בְּכָל עֵת מִחֻדָּשׁ, וּבְכָל מִינֵי מְרִירוֹת שֶׁעוֹבֵר עָלֶיךָ וְעָלֵי
צְרִיכִין לְשַׁמַּח נַפְשׁוֹ יוֹתֵר, וְלִהְפֹּךְ הַיְגוֹן וְאַנְחָה לְשִׂמְחָה. כִּי מָה
הֵינּוּ עוֹשִׂים חֵם וְשְׁלוֹם אִם בְּמְרִירוֹת וַיְגוֹן וְאַנְחָה כְּזֹאת הֵינּוּ
מִתְּנַגְדִּים חֵם וְשְׁלוֹם חֵם וְשְׁלוֹם, הֵיךְ נֶאֱבָד תְּקוּתָנוּ לְגַמְרֵי
חֲלִילָה, עֵתָה עֵתָה יֵשׁ וַיֵּשׁ תְּקוּהָ טוֹבָה וְנִפְלְאוֹהָ לְכַלְנֵנוּ גַם לִי גַם
לְךָ יִהְיֶה תְּקוּהָ טוֹבָה בְּלֵי סִפְקִי. קוּהָ לָהּ וַיִּשַׁע לְךָ, אֹזן טֹאקֵעַ
פֶּאָרְט הָאָפּ [וּבְכָל זֹאת רַק שִׂמְחָה].

בני חביבי. קבלתי השני והובים והם מכרחים לי מאד. ה' יתברך ישלח רפואה שלמה לבנד ש'יחיה. ואני מכרח עתה לישן. ודעתי אינה צלולה כלל. ה' יתברך יתן לנו קדשת חנפה שנוכח לחנכת הבית בשמחה ולראות בשמחה ולראות פנים אל פנים בשמחה. נגילה ונשמחה בישועתו.

אביד, 121 אפריל

תעח

ברוך השם, יום א' וישב תר"ה.

אהובי בני חביבי. יקבל הזייגיריל [השעון], וישתדל שיתקנו אותו מיד באפן שיחזור לידי היום על ידי ר' מוסר כתב זה. והשם יתברך יאיר עלינו אור קדשת חנפה הקדוש הפא עלינו לטובה, ובחסדו ישלח אורו ואמתו וכו', נגילה ונשמחה בישועתו. גם יקבל מכתבים ממשערהין ומסרם להשיכים אליהם, ויתר שמתי בפי מוסר כתב זה.

דברי אביד המצפה לראותך מהרה בשמחה.

121 אפריל

ושלום לכל אנשי שלומנו באהבה רבה, לר' נחמן גרו יאיר אני מזהיר שיבלה היום איזה שעות ויעמוד על הזייגיר מאכיר [שעון] שיגמור תקון הזייגיריל היום בכי טוב, וגם אתה תלך עמו ותבקש מהזייגיר מאכיר שיתקנו מיד. ומן הסתם תעשו על צד היותר טוב, כי ידעתם כמה מכרח לי הזייגיר בכל שעה.

121 ה"ל

הַשְּׁמִטָּה

(זאת נמצאה בכתב יד של מוהרנ"ת וחסר ההתחלה והחתימה)

מָה אָמַר, הַדְּחָקוֹת וְהַמְרִירוֹת הָעוֹלָם שֶׁנִּשְׁמַע עִתָּה בְּעֵתִים
הַלְלוּ אֵי אֶפְשֶׁר לְבַאֵר עַל הַכְּתָב, כִּי רַע וְמַר, כִּי נִגַע עַד
הַנְּפֹשׁ. כִּי כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵלֹא יִסּוּרִים וְדְחָקוֹת, וְאִינוּ יוֹדְעֵי לְתַת
עֲצוֹת לְנַפְשׁוֹ. וְאִין אֶחָד מֵאַתְּנוּ רוֹצֵה לְתַפֵּס אֲמִנוֹת אֲבוֹתֵינוּ
לְצַעֵק אֵלָיו יִתְפַּרֵּד. כִּי בְּעוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים מִתְגַּבְּרִים הַמְרִירוֹת
וְהַיִּסּוּרִים כָּל כַּךְ חֵם וְשָׁלוֹם, עַד שֶׁאִין יְכוּלִין אֲפֹלוּ לְצַעֵק אֵלָיו
יִתְפַּרֵּד. רַק הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּד לְבַד בְּרַב רַחֲמָיו יִרְחַם עָלֵינוּ וְיֵאִיר
עֵינֵינוּ וְיִשְׁמַח לְבָנוּ וְיִחְזִירֵנוּ בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנָיו בְּאִפְן שְׁנִזְכֶּה
כְּלָנוּ לְרֵאוֹת כְּבִיאַת הַגּוֹאֵל בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן בֶּן יְהִי רְצוֹן.

מִכְתָּב מִרְבֵּי נִפְתָּלִי ז"ל לְאַחַד מִחֻבְרָיו מִתְלִמִּידֵי רַבֵּנוּ זצ"ל

ד' כסלו

א

יום ה', פְּרִשְׁת תצא.

אחי ידידי ואהבי מנער.

שְׁמַעְתִּי אֲשֶׁר עָבַר עָלֶיךָ, שְׁמַעְתִּי וְתַרְנֹז בְּטַנִּי לְקוֹל צִלְלוֹ
שָׁפְתִי, הוֹמָה לְבִי עַל צַעְרְךָ הַמֵּר; צַר לִי עָלֶיךָ אַחִי,
כִּי נָעַם אֲהַבְתּוּ תְקוּעַ בְּלִבִּי מִנְעוּרַיִנוּ, עַל כֵּן מַר וּמְרוֹר צַעְרוֹ
בְּלִבְכִי. אֵךְ מִכְרַחֵן לְהַתְנַחֵם, כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב: "נַחְמוּ נַחְמוּ עִמִּי
יֹאמֶר אֱלֹקֵיכֶם", וְהַתּוֹרָה הִיא נִצְחִית וּבְכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן, וְגַם
עַתָּה אוֹמֶרֶת 'נַחְמוּ נַחְמוּ. וּמַעַת שְׁשַׁמְעֵתִי וְלִבִּי דְוִי עַל צַעְרוֹ,
מֵאֵז לְבִי דְוִי וְרַבּוֹת אֲנַחֲתִי בְיוֹתֵר. אֵךְ זֹאת נַחֲמַתִּי, אֲשֶׁר יִדְעֶתּוּ
מִנְעֵר, וְיִדְעֵתִי, אֲשֶׁר מִשְׁרַשׁ בַּפְּנִימִיּוֹת לְבָבוֹ נִקְדַּת אַמוּנָה אֲמִתִּית
בְּה' וּבַתּוֹרָתוֹ וּבִבְחִירֵי צִדְקָיָא, אֲשֶׁר הִמָּה מַעֲיִנֵי הַיְשׁוּעָה, אֲשֶׁר
בְּדַבְרֵיהֶם יְכוּלִים לְהַתְנַחֵם וּלְהַחֲיוֹת אֶת נַפְשֵׁנוּ תָמִיד, וְלִקְיָם
הַמְקַרְאוֹת הַקְדוּשִׁים אֲשֶׁר בָּהֶם הַתְנַחֵם יִרְמִיֵהוּ אַחַר צַעֲקָתוֹ
בְּמִרְרוֹת דְּמִרְרוֹת, אַחַר כָּל זֹאת אָמַר: 'וְאֹמֶר אֶבֶד נִצְחִי
וְתוֹחַלְתִּי מֵה', זֹאת אֲשִׁיב אֶל לְבִי, עַל כֵּן אוֹחִיל, חֲסְדֵי ה' כִּי לֹא
תָמְנוּ וְכוּ' וְכוּ', 'כִּי אִם הוֹגָה', אַף עַל פִּי כֵּן אַחַר כָּךְ: 'וְרַחֵם
כְּרַחֲמוּ וְכַרְב חֲסְדֵיךָ', כֵּן יִקְיָם כָּךְ, וְגַם נְבוֹאוֹת וְנַחֲמוֹת יִשְׁעִיהָ,
אֲשֶׁר נִבְּא לְדוֹרוֹת: "כְּאִישׁ אֲשֶׁר אָמוּ תִנְחַמְנוּ, כֵּן אֲנֹכִי אֲנַחֲמְכֶם,
וּכְיִרוּשָׁלַיִם תִּנְחַמוּ", כֵּן יִקְיָם כָּךְ לְחֻזֵק, וְחֻזֵק וְיֵאמָר לְכָךְ, אֲשֶׁר
יִזְכָּה לְזוֹת, שְׂיִזְכָּה לִילָךְ לִירוּשָׁלַיִם עִיר הַקְדָּשׁ בְּרַב הַרְחַבָּה, אֲמֵן
כֵּן יְהִי רָצוֹן.

והנה, פנימיות לכבד ולכבי אשר יודעים ומרגישים נקדת האמונה הקדושה משרשת בלבבנו מנעורינו, מהזכיה אשר זכינו בנעורינו להתקרב לאור האורות, צח הצחצחות, בחר מבחירי צדיקאי, אדוננו מורנו ורבנו, הנחל נובע מקור החכמה, חכמה אמתית, המלבשת ומעטפת באמונה אמתית דאמתית, אשר נקדת האמונה הקדושה והישרה הזאת הוא מקור החכמה והאמונה, זכר צדיק וקדוש לברכה, משם זכינו שגשרש בנו נקדת האמונה האמתית, להאמין ולהגיד פי ישר דבר ה' צורי ולא עולתה בו, ומפל מה שעובר על האדם, נתקרב ביותר אליו ותפרד בשירות ותשבחות והודאות הנאמרים על ידי נעים ומירות ישראל, הוא ספר תהלים הקדוש וכו'. ומה אוסיף לדבר בזה, אשר לכבד יודע כל זה היטב היטב.

האמנם אשר זה כמה שאני עוסק כל כך במעינות חכמות התורה הקדושה האלו, אשר נשאר אחריו ברכה והשארה לדורות עולם, אף על פי כן כבר הודיע לנו בחכמת תורתו הנדב על פסוק: "טעמה פי טוב סחרה", אם רק טועמין טוב טעם ודעת של התורה הקדושה והנעימה, אשר שמעו האזנים בנעוריהם מפי צדיק וחכם האמת וכו', אז טוב לא יכפה בלילה נרה", אפלו בתוך כל החשך וההתרחקות שעובר על כל אחד ואחד. על כן עוררה הרשימה הקדושה, ובוא תבוא לפה, לילך על הציון הקדוש; והבטיח לנו, שעל ידי אמירת תהלים על ציון הקדוש שאלו ובפרט המזמורים היוד, יעמד לנו למחסה ולמגן נצח סלה ועד. ובודאי אחר מה שעבר עליו

בְּזַקְנוֹתוֹ, כִּן מֵהַיֵּשֶׁר שָׁבָא יְבוֹא לְפָנָי כִּנְ"ל; וְהֵאמַנְם אֲשֶׁר עַל
 רֵאשִׁי הַשָּׁנָה בְּיַדֵּי קִשָּׁה עָלְיוֹ לְשִׁבְרֵי הַמְּנִיעוֹת, אַף עַל פִּי כִן עַל
 אִיזָה יוֹם מִימֵי אֵלּוּל הַקְּדוֹשׁ הֵבֵא עָלֵינוּ לְטוֹבָה בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם
 יִתְבַּרְךָ, יִרְאֶה לְהַתְגַּבֵּר וּלְבוֹא.

וַיִּוְרָתָר אֵין לְהֶאֱרִיד לְנִבּוֹן וּלְנִלְכָב כְּמוֹהוּ, רַק אֲדַבֵּר עוֹד מֵעַתָּה
 בְּמֵאמַר הַתְּקוּעִית: 'כִּי מוֹת נָמוֹת, וְכַמִּים הַנְּגָרִים
 אֶרְצָה אֲשֶׁר לֹא יֵאֲסֹפוּ, וְלֹא יִשָּׂא אֱלֹקִים נַפְשׁוֹ וְכוּ', עַל כֵּן הַנְּנִי
 מִסִּיתוֹ לְטוֹב לְחֹשֶׁב מַחְשָׁבוֹת עֲמֻקּוֹת לְהַתְגַּבֵּר וּלְהִתְקַרֵּב לְאוֹרוֹ
 וְ"ל, מִחֲדָשׁ בְּעֶבְדָּא וּבְמַלּוּלָא, לִילְדָּ וּלְבוֹא וְלוֹמַר תְּהִלִּים עַל
 צִיּוּנֵי הַקְּדוֹשׁ, וְאוּלַי יִזְכֶּה לְשִׁפְךָ לְבוֹ לְפָנַי הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ, אֲשֶׁר
 בְּמָקוֹם הַצִּיּוֹן הַקְּדוֹשׁ - מָקוֹם הַגּוֹן וְרֵאוּי לָזֶה, וְלִסְפֹּר אֶת כָּל
 אֲשֶׁר עָבַר עָלָיו מֵעוֹדוֹ; וּנְקַדַּת פְּנִימִיּוֹת לְכַבּוֹ הַטּוֹב מִכֵּין הַיָּטִב,
 אֲשֶׁר זֶה חוֹבְתָךְ בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת.

דְּבַרֵי אוֹהֲבֵי תְּמִיד, אֲשֶׁר מֵרַב אֶהְבְּתוּ אֲשֶׁר מִשְׁרָשׁ בְּלִבִּי,
 וַיִּדְעֵתִי בְּקִבְלָה אֲמִתִּית, אֲשֶׁר בְּסוֹף כָּל סוֹף, כְּכֹלֹת בְּשִׁרְנוֹ
 וַיִּשְׁאַרְנוּ וְהָרוּחַ תִּשׁוּב אֶל הָאֱלֹקִים וְכוּ', אִזְ נִתְּוֹדַע כְּלָנוּ יַחַד
 בְּמָקוֹם חֵיתָנוּ וְ"ל; עַל כֵּן הַנְּנִי מִזְרוּז וּמְחֻזָּקוֹ, עַד שִׁפְרַח הַיּוֹם
 נִסּוּ הַתְּלָלִים, יִלְךְ וַיְבוֹא לְהַצִּיּוֹן הַקְּדוֹשׁ, וַיִּכְתֹּב וַיַּחֲתֵם לְאַלְתֵּר
 לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם בְּגִשְׁמֵי וּבְרוּחָנֵי פְּאוֹת נַפְשׁוֹ.

וּבְתֵיבָה אֵינִי

ח' כסלו

אמר המביא לבית הדפוס. היות שרוב הספר הקדוש הזה הוא המכתבים שכתב מורנו הרב רבי נתן זכר צדיק לברכה לבנו רבי יצחק ז"ל, אמרתי הנה מה טוב לצרף לזה ולהדפיס פה גם אוזה מכתבים מרבי יצחק ז"ל הנ"ל הנמצאים אצלי בכתב ידו ממש, אשר נשלחו לי מנכדם הותיק המפלא מורנו הרב נחמן גרו יאר שטערנינהארץ מוילומשין, ויש לקבל מהם הרבה לקח טוב מענין התקרבות להצדיק האמת, ומחבת ארצנו הקדושה וכו'. כי גם שיחות חלון של תלמידי חכמים צריכין למוד. ובפרט מכתבים האלו אשר מלאים דבורי יראת שמים והתחזקות נפלא ועצות קדושות לעבודת השם ותפירה הנזכרים מהנחל נובע מקור חכמה. ויהי רצון שיחקקו דבריהם הקדושים בלבנו תמיד לעובדא ולמעשה, לטוב לנו כל הימים אמן בן יהי רצון.

מכתב שכתב רבי יצחק ז"ל לאביו מורנו הרב רבי נתן זענק"ל

א

ברוך השם, יום ו' ערב שבת קדש ויקהל תקצ"ב מוילומשין.

לכבוד אדוני אבי מורי ורבי שלום וחיים לנצח.

נפשי בשאלתי ובתי בבקשתי להתפלל בעדה שישלח לה השם יתברך רפואה שלמה לכל מכאוביה ותשוב לאיתנה מהרה; עיני תלויזת לה' לבד ולתפלת רום מעלתו הקדושה; ברוך ה' אשר זכינו עד פה שזכותי לבטח רק עליו יתברך ולא על ידי שום סבה על פי רפואה גשמית. ולא על חנם סבב השם יתברך שמעלתו ישלח לידי המכתב שכתב לקרומינשאג לבת רבנו ז"ל אודות לשמור מהדאקטיר. אז נחקק בלבי שוב מחדש לשמור את עצמו מרפואות על פי דרך הטבע. איך האב מיר גיט אין זין אריין גינומען וואס דארט איז גישטאנין. גילויבט השם יתברך דערפאר נהכנסתי היטב

בְּמִחְשַׁבְתִּי מִה שֶׁהִיָּה פְתוּב שָׁם, וְתִהְיֶה לְה' עַל זֶה. וְכֵן זֶה נִסְכֶּם רַק
 בְּלִבִּי, אֲבָל לִפְעֹל זֹאת אֵצֶל זִוְגָתִי זֹאת לֹא פָעַלְתִּי כִּי אִם
 בְּתַפְלָתִי. שֶׁכָּכֵל הַשְּׁבוּעַ הַתְּפִלָּתִי רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם הִצִּילָנוּ
 מִרְפוּאוֹת גְּשָׁמִיּוֹת, וְתִהְיֶה לָאֵל גַּם יְכַלְתִּי. וּבִטְחוּנִי לְה' שִׁירָפָא
 אוֹתָהּ בְּשִׁלְמוֹת מְהֵרָה. וַיֵּשׁ לִי בְּעִנְיָן זֶה הִרְבֵּה דְבָרִים לְכַתֵּב אֵיךְ
 אֵין הַפְּנָאִי מִסְפִּים מִחֲמַת כְּבוֹד שְׁבַת. הַפְּלֵל, אֲלֵמְלֵא לָא אֲתִינָא
 לְהָאִי עֲלֵמָא אֱלֵא לְמִשְׁמַע דָּא דֵּי. וְהִנֵּה כָּבֵר כְּתַבְתִּי לְכְבוֹדוֹ
 שְׁיֵשׁ כְּמֵה דְבָרִים מְדַבְרֵי רַבּוֹנוֹ ז"ל אֲשֶׁר הֵם חֲקוּקִים עַל לִוּחַ לְבִי
 מְאֹד, וְעִנְיָן זֶה הוּא גַם בֵּין מֵהַדְּבָרִים אֲשֶׁר זְכִירְתִּי לְשִׁמְעָם הַיֵּטֵב
 וְלִהְיוֹתָם עַל לִוּחַ לְבִי וְלְכִלִּי לְשִׁפְחֵ אוֹתָם כָּל הַיָּמִים, אֵיךְ הָאֵב
 דָּאִם גּוֹט גִּיהָאֲרַכְטָא [שְׁמַעְתִּי (קְלַטְתִּי) אֵת זֶה הַיֵּטֵב] בְּגִשְׁמִיּוֹת
 וּבְרוּחַנִיּוֹת וְאֵנִי מְבִין הַדְּבָר גַּם כֵּן עַל פִּי גְּשָׁמִיּוֹת, וְחוּץ לָזֶה אֵנִי
 מֵאֲמִין בְּדַבְרֵי רַבּוֹנוֹ ז"ל. עִם כָּל זֶה בְּעִזּוֹר הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּד לְמַדְתִּי
 בְּשָׁבוּעַ הַזֹּאת יוֹתֵר בְּכַפְלֵי כַפְלִים מֵאֲשֶׁר לְמַדְתִּי בַּיָּמִים שֶׁעָבְרוּ.
 הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּד יִזְכְּנוּ לְקִיָּם עֲצוּתֵיךְ הַקְּדוּשׁוֹת תָּמִיד מֵעַתָּה וְעַד
 עוֹלָם לְנֶצַח.

וְהִנֵּה מִה מְאֹד אֵנִי מְצַפֶּה עַל תְּשׁוּבַתוֹ הַקְּדוּשָׁה, נָא וְנָא
 אֲדוּנִי אָבִי גְרוֹ יֵאִיר לְהַחְיוֹתִי בְּגִשְׁמִיּוֹת וְרוּחַנִיּוֹת
 וְלִהְשִׁיבֵנִי תְּשׁוּבָה נְכוֹנָה מְהֵרָה.

דְּבָרֵי בְּנוֹ הַמְּצַפֶּה לְהוֹשִׁיעַ עַל יְדֵי תְּפִלַּת רוּם מַעֲלָתוֹ
 הַקְּדוּשָׁה מְהֵרָה, וּמִתְנַעֵגַע לְקַבֵּל תְּשׁוּבָתוֹ עַל כָּל מִכְתָּבֵי
 וְלִזְבוֹת לְקִיָּמָם בְּאֵמַת מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם לְנֶצַח.

ב

ברוך השם, יום א' פקודי תקצ"ב מולמטשין.

מכתב הלזה הכנתי עוד ביום ו' ערב שבת קדש לשלחו ונתעכב המכתב עד עתה פעת קבלתי מכתבו

הקדוש מה אמר מה אדבר, מצאתי את שאהבה נפשי. בן ישמחני השם יתברך לקיים דבריו הקדושים באמת. והנה מה אמר לך אדוני אבי מורי נרו יאיר, בעתים הללו נתחזק מחדש בלבי העצה אשר פתבת כבר מענן שרייען און בעטין טאקי פארט שרייען אין בעטין און מען פויעלמט פארט און לעת עתה איז דאס שרייען ניט פערפאלן חס ושלום, לישמער מען פויעלמט טאקי אויך. און בפרט ולצעק ולבקש, ובכל זאת לצעק, ולבקש ובכל זאת משיגים, ולעת עתה הצעקה אינה אוכדת חס ושלום וגם באמת משיגים, ובפרט פעת אשר ראיתי חסדי ה' עלי מענן רפואת בתי תחיה. און בפרט בנדון שמירה מהדאקטיר שזה לא פעלתי כי אם ברחמים ותחנונים, נאר מיט שרייען און מיט בעטין ורק בצעקה ובקשה בבקשת מתנת חנם. וגם בענן הנעשה עמי פעלתי הרבה תהלה לאל על ידי העצה הנ"ל. ובזה העסק טוב בודאי זאת העצה ווארים דאס שרייען בעצמו איז אויך גוט נפי הצעקה כשליעצמה היא גם בן טובן. ומה מאד עלה בלבי מה שכתב רום מעלתו הקדושה מענן שהפסופין בעצמם טובים מאד, כי זה לבד הוא בעזרי מה שאני מחיה את עצמי מענן כסופין ורצון דקדשה אל האמת, מה שעל כל פנים יש לי רצון דקדשה. ובשבע העברה דברתי מזה הרבה עם ידידי רבי

מרדכי גרו יאיר. ברוך השם אשר עזרנו עד כה שיש פמה דברים מענין רבנו ז"ל אשר קבלתי מפי רום מעלתו היטב היטב, ואני חזק בהם למאד. השם יתברך יזכנו לילך בהם תמיד ולקיים באמת ללמוד וללמד לשמר ולעשות ולקיים, ואזכה לבוא בזה העולם להתכלית האמת והנצחי ברצון רבנו ז"ל. ויש בלבי הרבה דברים לכתב למעלתו אך הוא מהנמנע פי אין הפנאי מספיק, הפלל שלדעתי לא נמצא שום אב בעולם שיקים "ולמדתם את בניכם", כמו שרום מעלתו הקדושה מקיים פי. פי זה עקר הלמוד ללמוד עצות ודרכים להתחזק בעבודת ה', ותהלה לאל כבר קבלתי מרום מעלתו הקדושה פמה וכמה עצות ודרכים קדושים איך להתחזק בעבודת השם, איך שיהיה. בן יזכני שאזכה לשקד על דלתותיך יום יום בתמידות ואזכה לקיים היטב כל דבריך הקדושים בגשמיות ורוחניות, לזכות לישוב על התורה ועבודה בתמידות. ולא אסור מרצונך הקדוש ימין ושמואל, רק לקיים כל מה שאשמע מפיד תמיד בקדשה וטהרה בשמחה וטוב לכב מרב כל.

דברי בנו המצפה שיתקיים פי "בן חכם ישמח אב" בכל האפנים.

ברוך | 163 | דק

זוגתי תחיה ובתי תחיה ובני דוד צבי שיהיה כלם פורים בשלומם באהבה, כל אנשי שלומנו פורים שלומם.

ג

מכתב מרבי יצחק בן מוהרנ"ת ז"ל לר' נחמן מטולטשין ע"ה
באומאן.

בעזרת השם ותפריך, אור בקר יום ד' תולדות תרכ"א
טולטשין.

חיים ושלום ורב חסד לכבוד אהובי ידיד נפשי המפלא הוטיק
כבוד שם תורתו מורנו הרב נחמן הלוי גרו יאיר.

מכתבו מן וירא ומן חיי לנכון השגתים, וקריתים היטב.
והאמנם אשר היה לי גדל פאב לב מהעגמת נפשי
והיסורים העוברים עליו, עם כל זה החייתי את עצמי מאד
בדבריו הנעימים המחיים את עצמי, אשר זה נחוץ לכל העולם.
כי זה ידוע שענינים פאלה סובב והולך על כל העולם כלו, אך
אין להם שום המתקה להחיות את נפשם רק ברוחניות אשר
נמתק בכלליות על ידי הצדיק יסוד עולם, אשר הוא בכחו
הגדול ממתיק כל המרירות של העולם. ועלינו חמל השם
יתברך וזכנו להתקרב לאורו הקדוש, ולקבל ממנו עצות נפלאות
איוך להחיות את עצמו בתוך כל השטף מים רבים העובר עלינו.
עלינו לשבח לאדון הכל על כל הטוב אשר גמלנו. מה אמר מה
אדבר, לפני שעה זו למדתי התורה של "אזמרה" ושמתני לבי
מחדש ליקרת העצה הקדושה הזאת. וקבלתי חיות חדש ממש
כמו שמושיבין את עצמן עם כל משיבי טעם. ממש סדער קוויקט
מיה ונה מחיה אותי, וחוץ מה שבעזרת השם יתברך מתנוצץ

בלבי עד היכן הדברים מגיעים. ואנחנו בעזרת השם יתברך
 תולים בזה החזן הקדוש אשר הוא רואה היכן התינוקות קוראין.
 יהי ה' עמנו אשר נזכה להתאחו בו בזה ובכא כל ימינו, ולעד
 ולנצח נצחים, ובדאי יהיה אחריתנו טוב ונפלא. והעקר לזכות
 לקיים עצותיו הקדושות, ולילך עם העצה הנפלאה הזאת של
 "אזמרה" וכמו בן עם כל העצות הקדושות, ובפרט באשר באר
 לנו תלמידו הקדוש כבוד אדוני אבי מורי ורבי. אקוה שזכותם
 הקדוש יגן עלינו להצילנו מהשטף מים רבים, ונזכה לעמד על
 עמדנו בתורה ותפלה ומעשים טובים, ולהחיות עצמנו עם כל
 הנקודות טובות. וגם זה כלול מענין הרדיפות של הזקן, ואין
 עצה רק לאחו את עצמו בהנקה טובה אז בדאי יהיה לנו
 הצלה לטוב. יהי ה' עמנו מעתה ולנצח. ונפלאתי מאד על דבריו
 אשר כתב לי שלסבת שיש לו עגום נפש מענין פלתו, עולה
 בלבו שלא טוב עשה מהתחלה. לא אוכל להבין אשר מעלתו
 יחשב כזאת. הלא היה למחזה עיניו בתו של ידידנו רבי נחמן
 גרו יאיר, פלתו של ידידנו רבי אפרים, אשר שלח לי על זה
 המכתב, אשר ידידנו רבי נחמן עשה כמחשבותיו, ועשה עמה
 שדוד ונתן אותה למקום החזקה. נו מה נעשה היום רחמנא
 לצלן. ומעלתו יחשב שמות כזה לעשות לעצמו עגום נפש בחנם
 על העבר. ודי לצרה בשעתה, אשר נעשה בזה העת. וכזה הוא
 אינו בן יחיד, עובר כזה כמעט בכל בית. וה' ברב רחמיו ממתיק
 בכל מקום, והוא יתברך ירחם עליו גם בן ומתיק הדבר לטוב.
 והעקר נעשה הכל למען בחירת בנו שם. ה' יחזק לכבו בתורה
 ותפלה ומעשים טובים, בדאי יעזרו ה' שיהיה הכל על נכון. וה'

ישפות עליו מהר שלום בית. וכזה אסים ואמר שלום. אהובו ידירו המצפה לשמע ממנו הרחבות וישועות אמן פן יהי רצון.

דפד

בענין החזקת הקלוין בודאי נפשי בכפפי להשפיע לשם כל טוב. אך מה אוכל לבאר לו גדל ההצטרכות בכאן. ידידנו רבי איצלי הוא עתה בערם ובחסר כל. ונוסף לזה, מן אחרי יום טוב בני ביתי אינם בקו הפריאה. ועתה הוא בעצמו אינו בקו הפריאה מן היום גם כן, וידידנו פרי קדש רבי נחמן גם כן מחסר שפע עד למאד, ואין ממי לקבל. ועוד לא נעלם ממנו המעמד של בני הרב דוד צבי שיהיה. ה' ירחם עלי וישפיע דרך ידי כל טוב. ועם כל זה ידידי, שמתי במחשבתי זאת ואראה לחשב איזה אפן שיהיה לי חלק טוב בזה. וה' יושיעני אשר אזכה להפיק רצונו בזה כאשר בלבכי לטוב.

ידידי, נראה לי שמעלתו אמר לי שהוא יש לו גם כן שיכות בענין השדוד של קאסטנטין. לכן הנני מודיעו אשר בכר ידידנו רבי נחמן מוכן לנסע באלו הימים לקהלת קאסטנטין לגמור השדוד אם ירצה השם עם ידידנו רבי איזיקיל. כי בכר השוו את עצמם על פי מכתבים, ואין שום דבר חוץ רק לגמור בכי טוב. וכן כתב אתמול לשם שהוא נוסע אליו לגמור עמו ברצות ה', וגם אנכי מסתמא פתבתי פראוי. פן באתי להזכירו אשר אם בדעתו להיות איזה שדכנות בזה, יבוא תכף במכתב לשם ולהזכירם בזה, ואגב יזכיר אותי גם כן. כי באמת אנכי כל השדכן בזה כפי שרבי נחמן יודע. ומהתחלה פתבתי בזה וגם

באלו הימים. עם כל זה נסכם בדעתי לכלי לתפע בפני שום דבר, ויש לי בזה כמה טעמים. אך מעלתו מרחוק יוכל לרמוז להם לטובתי.

ד"ר הנ"ל

ח' כסלו

ד

מכתב שכתב רבי יצחק ז"ל לבניו משלום בואו לארצנו הקדושה תבנה ותבונן.

ברוך השם, יום ו' ערב שבת קדש מאות ומסעי תרכ"ח פה עיר הקדש צפת תבנה ותבונן במהרה בימינו אמן סלה. ישאו הרים שלום וברכה לכבוד אהובי בני שיחיו ועם שלום נשותיהם ועם שלום כל יוצאי חלציהם שיחיו, כלם יעמדו על הברכה מחי החיים מעתה ולנצח.

מעיר הקדש חיפא פתבתי לכם באריכות. עתה אודה ה' בכל לבבי על כל הטוב אשר גמל עמי, ותהלה לאל קבלתי החפצים שלי בשלמות באין מחסור דבר. ובעזרתו יתברך בכל הענינים הללו היו לי חסדים נפלאים, תחלתו יסורין וסופו בשלחה. ותהלה לאל באתי לפה ביום ג' העבר לעת ערב, ובחסדי ה' קבלו אותי פה בכבוד גדול והרבה אנשים יצאו לקראתי. ומעת בואי עד מעת לעת לאחריו לא נחתי מאשר באו כמה מכבדים לקבל פנים, והפל באהבה רבה, וברכו אותי ברפת ישיבתי פה לטובה. ובעת בואי להתפלל לבית הכנסת של כבוד האר"י"ל, קבל אותי תכף הממנה כבוד הרב רבי פינחס מקליפאן לעמד אצלו. וכבוד הגביר המפלא הרב חיים ליב מקאמיניץ גם כן מתפלל בשם, ובא תכף למקומי ונתן לי שלום באהבה. כי הוא בתולדה מעיר מאהליב, ואהבתו עדין תקוע

בלבו לאהבת כבוד אדוני אבי ומורי ורבי זללה"ה, ובפרט לכבוד זקני הקדוש הרב ר' דוד צבי זללה"ה. מה אמר מה אדבר גדול ה' ומהלל מאד ומה גדלו נפלאותיו עמי, והכל בזכות האשל הגדול הנחל נובע מקור חכמה זכר צדיק וקדוש לברכה, ותלמידו הקדוש כבוד אדוני אבי ומורי ורבי ז"ל. פן יהיה ה' בעזרי אשר זכותם הגדול יעמד לי להצליח פה לתכליתי הנצחי לילך בדרכיהם הקדושות, ואזכה לעבד את ה' מחדש לשקד על דלתי התורה ותפלה ומעשים טובים ולהוסיף בכל יום אריכת ימים ושנים.

ומה אמר לכם בני, מה טוב ומה נעים ישיבת הארץ הקדושה הזאת, ואין יכולים לשער זאת. ויש כמה שעות שאני מכרח לקיים העצה הקדושה של פן יהרסו. ה' יהיה בעזרי שאזכה להטיב דרכי בקדשה לארץ ימים ושנים טובות אמן פן יהי רצון. דירה עדין אין לי, ולעת עתה מתאכסן אנכי אצל ידידני האהוב הרב מאיר גרו יאיר. ושכרתי דירה לפי שעה לישון שמה, והחלונות שלי פתוחים נגד ציון הקדוש של הצדיק התנא הקדוש הרב שמעון בן יוחאי, אשר רואה אנכי כעת גם פן הציון הקדוש שלו זכותו יגן עלינו. ה' ברכ רחמיו יחוס עלי ויזמין לי דירה נכונה. והאמנם שיש הרבה דירות לשכור, עם כל זה צריך אני חדר מיוחד להרבות בתחנונים מלפניו יתברך, שפחסדו אמצא הדירה נכונה. ואליו יתברך תקנתי שיושיענו בזה גם פן לטובתי. והנה בלבי לא היו לכתב לכם היום מאומה וטרדתי עדין, רק פתאום בא הרץ ההולך לכייראט, אמרתי להודיעכם על כל פנים משלום בואי לפה לשלום. ואין פנאי

להאריך ולא לכתב לשום אדם ביחוד, אם ירצה השם על ידי הרץ השני בערך שני שבועות אם ירצה השם עד אותו העת אכין לכל המקומות לכל אחד פראוי. לעת עתה עדן לא נחתי מעיפותי מרכיבת החמור אשר שבר עצמותי מאד. ועם כל זה היו גם בזה חסדים נפלאים ירחם ה' עלי שיהיה לנו אם ירצה השם שבת הקדוש הבא עלינו למוכה במנוחה ואהבה ושלוש. ובוה אסים ואמר שלום.

דברי אביכם ואוהבכם השש ושמת בכל לב ונפש בכל עת ורגע אשר זכיתי לבוא הנה, ומברך אתכם בכל טוב רוחני ונשמי לטוב לכם כל הימים, אמן בן יהי רצון.

קמ"ג

ובקשתי מאד לפרם עבורי בשלום כל אוהבינו שיחיו לכל אחד ואחד באהבה רבה, ולומר להם אשר אם ירצה השם בפעם שני יקבלו כלם מכתבים ביחוד באהבה. ונא לכתב למשעהרין להודיעם משלום בואי לשלום. ואם ירצה השם אכתב להם בעצמי באחור ימים לכל אחד פראוי, ה' יגדיל שלומם למעלה. ורב שלום לידידי חברי הנעים הנגיד המפלא הרב יעקב טייטלבוים גרו יאיר, לא אוכל למנע הטוב ממך וכמעט אין שעה אשר לא אזכירך לטובה פי דבוק בלבי אהבתך לאשר היו לך חלק רב לזכותינו לבוא הנה, ולזכות אותי לטוב אמתו בזה. יהי ה' עמך בכל דרכיך לזכות אותך וכל יוצאי חלציד וחתניך לטוב לכם כל הימים מעתה ולנצח, אמן בן יהי רצון.

אוהבך תמים השש ושמת בביאת הארץ.

קמ"ג

ה

ברוך השם, יום ג' עקב תרכ"ח לפ"ק פה עיר הקדש צפת
תבנה ותכונן במהרה בימינו אמן סלה.

מקורות לבי אקרא לשלום אהובי בני היקרים והחביבים הלוא
הוא הרבני המפלא כבוד שם תפארתו מורנו הרב דוד צבי
שיחיה, והלא הוא הרבני המפלא הרב מיכל שיחיה. יחזק ה' את
לבכם הטוב בתורה ותפלה ומעשים טובים, ויברך את מעשי
ידיהם לטוב להם כל הימים. ויאריכו ימים ושנים בטוב
ובנעימים בבני חיי ומזוני רויחא כל ימי חייהם, אמן בן יהי
רצון.

מעיר הקדש חיפא הודעתני לכם תקף משלום בואי לשם
לשלום. ואחרי זה פאשר השם יתברך הביאני לפה עיר
הקדש צפת הודעתים עוד הפעם תקף משלום בואנו לפה עם
כל החפצים בעזרתו יתברך. וכפי אשר פקדתי עליכם אשר תקף
בבוא בני הרב דוד צבי שיחיה מאדעם לביתו, תעריכו לי
מכתבכם על ידי הפאסט המקדם למען החיות נפשי. ודמיתי
אשר בשבוע עברה עת הגיע הרץ לפה בודאי אשיג מכתבכם
ולא זכיתי. ולספת זאת לא יכלתי לבוא במכתבי עליהם על ידי
זה הרץ. וכן בני שיחיה, אזהרתי מעתה לבלי לעכב שליחות
מכתבם אלי בכל עת, פי בכל מכתב אשר תשלחו לי תחיו את
נפשי. ותקימו בזה באמת כבוד אב. וכאשר תראו ממני בן
תעשו. ותמיד תקראו היטב מכתבי, למען תשיבו לי על כל דבר
לנכון. והנה במכתבי מפה הודעתים משלום בואנו לפה, וכתבתי
לכם אשר בעזרת השם יתברך היה הפל בכבוד וכן היה בעזרת

הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד בְּשֵׁבֶת קֹדֶשׁ פְּרֻשֶׁת מַטּוֹת וּמַסְעֵי. וְהִיָּה לָנוּ שֶׁבֶת
שֶׁל שְׂמֻחָה בְּבֵית הַרֵב מְאִיר גֵּרוֹ יְאִיר, וְשִׁלְחוּ לִי מִשְׁקָה מִכְּמָה
אַנְשִׁים מְכַבְּדִים, וּבְפָרֵט מֵהַכּוֹלֵל. וְהַבֵּית הִיָּה מְלֵא אַנְשִׁים כָּל
הַיּוֹם שֶׁבֶת קֹדֶשׁ, וּבְעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד נִתְּתִי בְּרֻכָּה בְּשִׂמְחַת לְבִי
שְׂזֻכִּיתִי לְבּוֹא הַנֶּה, וּבְיוֹם ו', עֶרְב־שֶׁבֶת־קֹדֶשׁ וְאַתְחַנֵּן הִיָּה הַיָּאֵר
צִיִּיט שֶׁל כְּבוֹד הַצְּדִיק יְסוּד עוֹלָם הָאָרֶץ זָכַר צְדִיק וְקֹדֶשׁ
לְבָרְכָה. וְהִלְכְּתִי עַל הַצִּיּוֹן שֶׁלּוֹ הַקֹּדֶשׁ פְּעַם הָרֵאשׁוֹן. מָה אוֹכֵל
לְשַׁעַר לָכֶם בְּנֵי שִׁיחֵי גִדְל יִקְרַת קָבְרוֹ הַקֹּדֶשׁ עִם כָּל הַקֹּדֶשִׁים
הַגְּנוּזִים שֵׁם זְכוּתָם יִגַּן עֲלֵינוּ. וּמִצְאָתִי בְּשֵׁם אַנְשִׁים וְנָשִׁים וְטָף
צוֹעְקִים וּמִתְחַנְּנִים בְּתַחֲנוּגִים עַל נַפְשׁוֹתָם, זֶה הוֹלֵךְ זֶה בָּא.
וְנִשְׁמְעוּ קוֹלוֹת מַעֲמָקָא דְּלִבָּא וְאַנְכִי בְּתוֹכָם בְּתַפְלָתִי וּבִבְקִשְׁתִּי.
וּבְעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד פְּרֻשְׁתִּי שִׁיחְתִּי כַּאֲשֶׁר עִם לְבָבִי. וּמִשֵּׁם
הַלְכְּתִי לְהַקְבֵּר הַצְּדִיק הַקֹּדֶשׁ הוּא רַבִּי פִּינְחָס בֶּן יְאִיר זְכוּתוֹ יִגַּן
עֲלֵינוּ. מָה אִמַּר מָה אֲדַבֵּר. הִלְכְּתִי בַחֲזָרָה לְבֵיתִי מִמֶּשׁ כְּאִישׁ
הַפּוֹרֵחַ בְּאוֹיֵר, לֹא יִדְעָתִי הֵיכָן אֲנִי בְּעוֹלָם. וְהַפֵּל נִתְחַבֵּר אֶצְלִי
עִם הַצִּיּוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁל הַנַּחַל נוֹבֵעַ מִקּוֹר חֲכָמָה זָכַר צְדִיק וְקֹדֶשׁ
לְבָרְכָה, מִמֶּשׁ כְּאִלּוּ אֲנִי עוֹמֵד בְּשֵׁם. וּבְאַמַּת הוּא הַפֵּל אַחַד.
אַשְׁרֵי מָה טוֹב חֲלָקִי. חֲבָלִים נִפְלוּ לִי בְּנַעֲמִים אֲשֶׁר זְכוּתִי לְהַפְנִים
בְּצֵל הַנַּחַל נוֹבֵעַ מִקּוֹר חֲכָמָה ז"ל אֲשֶׁר הַכְּנִים בְּלִבִּי הִרְגֵּשְׁתִּי
הַנַּעַם הַזֶּה עַל יְדֵי תַלְמִידוֹ הַקֹּדֶשׁ הוּא כְּבוֹד אֲדוֹנָי אָבִי וּמוֹרֵי
וְרַבִּי זִלְלָהּ. יְהִי רְצוֹן שְׂאֻזָּבָה לְכָלוֹת יָמַי וּשְׁנוֹתַי בְּאֶרֶץ
הַקֹּדֶשׁ הַזֹּאת בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בְּהִרְחַבַת לְבָבִי.
וּלְבִי מְלֵא מַלִּים בְּזֶה, אֵךְ הוּא בְּלִתִּי אֶפְשָׁרִי לְהוֹצִיא מִכַּח אֶל
הַפֵּעַל. וּבְעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד הָאָרֶץ מְלֵאָה כָּל טוֹב מְאֻכָּלִים

טובים ובריאים, אך מי יתן והיה אשר נזפה מהרה אשר לא יהיה נראה חרבת הארץ אשר אין לשער זאת. מה אמר לכם בני שיחיו, בודאי הייתי הולך בכל יום על ציון הקדוש של האר"י ו"ל, אך הדרך לשם הוא במסירת נפש. וליך יחידי גם בן עדן קשה עלי, והלואי שיתן לי השם יתברך פח לילך על כל פנים בכל שני שבועות. תהלה לאל ביום ב' העבר ט"ו דנא גם בן הייתי שם עת מנחה, ולקחתי לי איש אחד לשומר ובודאי היה לשלל נפשי עוד יותר מבראשונה. אך באתי מאד עיף ויגע, והיכן לוקחין בכל פעם איש כלכבי לילך עמי. ובפרט פאשר אנכי רואה בכל עת ציון הקדוש של כבוד התנא הקדוש רבי שמעון בן יוחאי ממש עומד לנגד עינים, וכלתה נפשי לפרח אליו, אך לבוא לשם צריכין לזה הכנה ונסיעה יותר פאשר מאתנו לבוא לאומאן. מה אוכל לשער לכם הדרך לשם, הרים ובקעות וגבעות משטחים בצורות אבנים גדולים וקטנים. הכלל צריכין רק לכסף ולהשתוקק לטוב הזה. ובחסדי ה' מוכן אנכי בעזרתו יתברך לבוא לשם אם ירצה השם על ערב ראש חדש אלול הפא עלינו לטובה. יהי ה' עמי ויושיעני בכל טוב אמן בן יהי רצון.

י' כסלו

וּתְדַעו אֲשֶׁר בְּיוֹם ה' הָעֵבֶר תִּהְיֶה לָאֵל נִכְנְסְתִי בְּהַבִּית אֲשֶׁר שְׁכַרְתִּי לָנוּ. וּבְאוֹתָן הַיָּמִים לֹא הֵינּוּ בְּקוּ הַבְּרִיאוֹת וְהָיָה לִי מִזֶּה רֵב עֲגַמַת נֶפֶשׁ. וּבְעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ בְּרַב חֲסֵדוֹ יִתְבָּרֵךְ תִּכְף אַחַר שֶׁבֶת קִדְשׁ נַחֲמוּ הַזֶּרֶנוּ לְאִיתְנַנּוּ. וְהַעֲקֵר הַיִּסּוּרִים הָיָה לִי אֵיךְ לְהַנְצִל מֵהַדְּאִקְטִיר, וּבְפֶרֶט מְזוּגְתִי תַחֲיָה

אֲשֶׁר לֹא יִכְלָתִי לַעֲמֹד נֶגֶד כָּל הַבָּאִים אֵלַיָּהּ. וּבְכֵאן עוֹסְקִים
 בְּרִפּוּאוֹת עוֹד יוֹתֵר מִבְּחוּץ לְאָרֶץ, כִּי אֵת זֶה לַעֲמֹת זֶה רַחֲמָנָא
 לְצַלֵּן, אַךְ בְּחִמְלַת ה' עָלַי בִּפְתַח אֲשֶׁר קִפְלִיתִי מִפִּי כְבוֹד אֲדוֹנֵי אָבִי
 מוֹרֵי וְרַבֵּי זִלְלָה"ה נִצְלַתִּי מִכָּל. יְהִי ה' עִמָּנוּ מֵעַתָּה וְלִנְצַח,
 וְיִצְיָלֵנוּ מִכָּל מַחְלָה, וְיַחֲזֹק אֶת כַּחֲנוּ בְּכָל רַמ"ח אֲבָרֵינוּ וְשֵׁם"ה
 גִּידֵינוּ לְאֶרֶץ יָמִים וְשָׁנִים טוֹבוֹת. וְעוֹד הַפְּלִיא ה' חֲסֵדוֹ עִמָּנוּ
 וְהַזְמִין אִשָּׁה מְשֻׁרְתֵת לְבֵיתִי, וְהִיא אִשָּׁה כְּשֵׁרָה וּבְרִיאָה, וְכָל
 צָרְכֵי הַבַּיִת מְטוּל עָלֶיהָ, אוֹפֶה וּמְבֻשְׁלֵת וְהוֹלֶכֶת לְכָל מְקוֹם
 שְׁצָרִיכִין. כִּי זִנְגַתִּי תַחֲיָה לֹא יִכְלָה אֶפְלוּ לִזְוֹן מִמִּטָּתָהּ, וְגַם עֵתָה
 אֲשֶׁר בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ הִיא בְּקוּ הַבְּרִיאָה עֲדִין אֵי אֶפְשֶׁר לָהּ
 לְיִצְאֵת לְשׁוֹק, וְהָאִשָּׁה הַנַּ"ל אֵינָה מְקַבְּלָה מֵאֲתָנוּ שׁוּם שְׂכִירוֹת
 רַק עֲבוֹר הָאֲכִילָה וּמְקוֹם לְשִׁבְתָּהּ. וְלֹא אוֹכֵל לְשַׁעַר לָכֵם גְּדֹל
 הַחֲסֵד אֲשֶׁר הַפְּלִיא לָנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ בְּזֶה. יִתֵּן ה' בְּלִבָּהּ אֲשֶׁר
 תַּעֲמֹד בְּדַבְרֶיהָ בְּמִדְבָּר. וְלַעֲת עֵתָה הַהוֹצָאָה מְרַבָּה קֶצֶת, כִּי
 קָבְלוּ אוֹתִי פֶה לְעֶשֶׂר, מִסְתַּמָּא בֵּן הוּא הַמּוֹזֵל שְׁלִי בְּעִזְרַת הַשֵּׁם
 יִתְבָּרֵךְ. אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ בְּטַחֲוֵי שִׁזְמוּן לִי כָּל צָרְכֵי בְּכָבוֹד. וּמֵאֲתָכֶם
 בְּנֵי שִׁיחֵי בְּקִשְׁתִּי לְשׁוּם עֵינִיכֶם עָלַי בְּכָל הָאֲפָנִים, כִּפִּי אֲשֶׁר
 אוֹהֵבִי נִפְשֵׁי מִטּוֹלְמָשִׁין הַבְּטִיחוּ לִי לַעֲמֹד לְעִזְרָתִי לְפָה, בֵּן
 תִּדְרָשׁוּ מִמֶּנּוּ בְּכָל עֵת עַל זֶה דְרָךְ חֲכָמָה וְהַשְׁפֵּל; וּכְמוֹ בֵּן מִכָּל
 מְקוֹם אֲנִשֵּׁי שְׁלוֹמֵנוּ שִׁיחֵי, וּבְפָרְט מֵאוֹהֲבֵי וְרַעֵי הַמִּיחֲדִים שִׁיחֵי.
 וְאוֹלֵי יַחֲנֵנִי ה' שְׂאֻזְכָּה לְבוֹא לְבַיִת שְׁלִי, כִּי מֵאֵד נַחוּץ לִי זֹאת,
 בְּכַדֵּי שִׁיחֵיהָ לִי מְקוֹם מֵיחָד לְעַבֹּדֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ. וְזֶה אֵי אֶפְשֶׁר
 לְהַשְׁיֹג בְּבַיִת שֶׁל שְׂכִירוֹת, כִּי כָּל הַבְּנֵינִים הִמָּה פֶה שְׁלֹא בְּפִדָּה.
 וְרַק בְּשִׂאֲחָד קוֹנֶה לוֹ לְעַצְמוֹ דִּירָה מְתַקֵּן לוֹ בְּעַצְמוֹ כִּפִּי רְצוֹנוֹ.

ולהאריך לכם בזה לא אוכל, במחוזי אשר מעצמכם תבינו איך
 להתנהג למוכתי, וה' יצליח אתכם בזה. ולמען השם כל השלחת
 מעות שיהיה לכם לשלח לפה תשלחו רק גלייד [וישירות] לידי
 לר' יצחק שטערנינהארץ מטולטשין, רק לפרט שטערנינהארץ.
 וכמו כן כל המכתבים. ואפלו אם ירצה השם כאשר ישלח רבי
 סענדיר מעות ומסתמא ישלח לר' נחמן, תשלחו גם כן לידי
 ואנכי אמסר לו בלי עכוב. וכן רצון רבי נחמן גם כן. כי בעזרת
 השם יתברך אנו שלמים פה באהבה ואהבה ורעות. עד כה לא
 עשה רבי נחמן שום דבר בלא דעת ידידנו הרב מאיר גרו יאיר.
 ותתאמצו אשר בעזרת השם יתברך תקף אחר ראש השנה הבא
 עלינו למוכה, יהיה נשלח לידי סכום הגון הן בשבילי הן בשביל
 כל אנשי שלומנו, והן לשאר אנשים. ובפרט להזכיר את ידידנו
 הרב צבי מ"ז גרו יאיר מענין השלחתו לפה בזה העת בכל שנה,
 ואגב מסתמא יזכירו אותו אודותי גם כן. ואת כל מכתבי
 המצרפים פה, בקשתי לקרותם בלם ולמסר לכל אחד ואחד.
 וכונתי בזה אולי פתבתי לאחד אשר יהיה נגד רצונכם בשם
 תוכלו לעפבו, לדעתי פתבתי פראוי, אך לא אוכל לעמוד עלי
 ממקום רחוק כל כך נגד דעת בני אדם דשם. הפלל עליכם
 קסמיכנא אשר יהיה אם ירצה השם הכל על צד היותר טוב.
 ומעתה לא אוסיף עוד לכתב שום מכתב לשום נברא בלתי
 פאשר יגיע לי מכתב מאיזה איש, או אהיה מכרח להשיבו
 לטוב, רק עתה בפעם הראשון נראה לי אשר מכרח אנכי לזה,
 כי כמה בקשו ממני בפרוט לכתב להם מכתב, ואנכי הבטחתים,
 כן עלי לקיים עתה. אך מעתה מה יש לי לכתב מכתבים ובפרט

כי אין לי פנאי לזה, ועיני צופיות בכל עת לזכות לשמע טוב
הצלחתכם מעת נסעי מאתכם איך מתנהג הדבר בכל הענינים,
והעקר משלומכם הטוב. ואנכי בתפילתי בכל יום ויום עבורכם
בזה, יהי ה' עמנו וישמיענו כל טוב זה מזה. והנני מברך אתכם
מעתה אשר תזכו להיות שניכם אם ירצה השם באומאן על
ראש השנה הקדוש הפא עלינו לטובה, וה' יציל אתכם ממניעות
גדולות חלילה, רק יהיה בחדרי ה' כמו בכל ראש השנה.
ותזכירו אותי בשם בכל עת, ואנכי אזכירכם פה לטובה פי נפשי
קשורה בנפשם. מי יתן והיה אשר אזכה לשמע אם ירצה השם
טוב נסיעתכם ובואכם לשלום, והיתה זאת שמחתי. יהי ה' עמנו
וישמיענו לטוב אמן בן יהי רצון:

י"א כסלו

ד

ברוך השם, יום ה' ראה.

יום א' עבר בא הרץ השני ותהלה לאל קבלתי מכתבם מיום
ה' בלק, האירו עיני דבריהם הנעימים והחייתי את נפשי
למאד פי לזה פלתה נפשי. והאמנם אשר היה לי עגמת נפש
ממה שפכתם מענין אבדת הפאסט לאדעם, עם כל זה החייתי
עצמי בזה אשר תהלה לאל אין לכם שום שיין [בגנה] לנגד
חלילה. וזה הדבר בעזרת השם יתברך בודאי יתתקן לטוב פי גם
פאשר הייתי בעצמי היה כמה פעמים כך. ובפרט פי כלם
יודעים אשר לא מאתנו המכשול, רק צריכין לבקש מהשם
יתברך שלא יהיה שום מכשול על ידינו. ובעזרתו יתברך בודאי
ישיע לנו. ואשר כתב לי שתהלה לאל שיש לכם גמילות חסד

לענין צדק החנות, בודאי יש לי נחת רוח מזה, עם כל זה בני ידי גם בזה גדולה האזהרה לבלי להלוות הרבה, כי אפלו בלי עסקא צריכין לשלם על כל פנים לזמנו. בבטחוני אשר מעצמכם תזהרו בזה, וה' יצליח אתכם לטוב לכם, ואנכי אזכה לשמע לפה מטובכם. ולמען השם כל תדאגו, בטחו תמיד בחסדי השם יתברך כי לא יעזב אתכם. ולמען השם תראו שיגדל השלום ביניכם והיתה זאת שמחתי השלמה.

והנה כפי אשר מתעבב הלוד הפאסט משם לפה יותר מחמשה שבועות, לכן מספק אנכי אם יגיע לכם מכתבי הלז טרם נסיעתכם לאומאן על ראש השנה הקדוש הבא עלינו לטובה, לכן כתבתי ביחוד גלייך [וישירות] לאומאן לידידנו הרב נחמן הלוי, ובשם סגרת המכתבים אשר למשעהרין. וכתבתי לכם פריסת שלום בשם גם כן, לכן אולי תשיגו בשם המכתב שלי. תקראו אותו, ותראו לקיים מה שכתבתי שמה. ומסתמא ממילא תדברו עם כל אנשי שלומנו היקרים שיחיו נדון טובתי, ובפרט עם ידידי ה"ר יצחק ב"ר גרשון גרו יאיר. ואם ירצה השם בבואכם מאומאן לשלום מסתמא יהיה בידיכם איזה השלחה לפה, רק יכול להיות שלא יהיה נכון לשלח תקף, כי יהיה ההכרח להמתין על המעות משעהרין אשר דרפם לשלח אחר יום הפפורים, וכמו כן מטירה אוויצע, ומסתמא גם ידידנו ה"ר צבי מ"ז ישלח באלו הימים השלחתו, לכן הסכום אשר יהיה למראה עיניכם תודיעו לו על ידי מכתב לפה, ולא תמתינו על עת השלחת המעות. כי משתוקק אנכי לקבל תשובתכם על מכתבי זה. ובלא זה אפלו בכל עת שליחת מעות לפה תשלחו

בִּיחוד מִכְתָּב גְּלִיּוֹד [יְשִׁירוֹת] לְפָנֶי דְרָךְ פֶּאֶרֶאט כִּי הַמְעוֹת
 מִתְעַכֵּב עוֹד הִרְבֵּה יוֹתֵר, וּבֵין כֶּךָ יִהְיֶה כְּלִיּוֹן עֵינַיִם לְמִכְתָּבְכֶם.
 וְהֵאֱמַנְם אֲשֶׁר דִּבְרָנוּ שְׁלֵא יִהְיֶה לָנוּ כְּלִיּוֹן עֵינַיִם מִמִּכְתָּבִים, כֵּן
 הוּא הָאֱמַת וְכֵן צְרִיךְ לְהִיּוֹת, וּבְטוֹחַ אֲנִי בְּחִסְדֵי ה' שְׂיוֹשִׁיעֵנוּ
 בְּזֶה, אֲךָ עֲתָה בְּהִתְחַלֵּת הָעֲנָנִים הַהִכְרַח עֲדִין לֹאֵה. וְדַעַת לְנִבּוֹן
 נִקְל לְהִבִּין זֹאת. בְּרִבּוֹת הַיָּמִים פֶּאֶשֶׁר אֲשֶׁבִיעַ נַפְשִׁי בְּיִקְרַת
 הָאָרֶץ, מִסְתַּמָּא אָבּוֹא לְיִשׁוּב הַדַּעַת הָאֱמִתִּי בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
 לְטוֹב בְּזֶה גַם כֵּן. וְיוֹתֵר מִזֶּה בְּנִי שְׂיִחְיוּ, לְכִי מְלֵא מְלִים מְרַב
 תְּשׁוּקַת לְבָבִי מִיִּשְׁיבְתִּי בְּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת, אֲךָ עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה
 הוּא בְּלִתִּי אֶפְשָׁרִי לְבִאֵר. גִּילּוּיֵבֶט הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ פֶּאֶר דָּעַם וְכִרּוֹךְ
 ה' עַל תֵּן חֶסֶד הַגְּדוֹל אֲשֶׁר עֲשֶׂה עִמִּי.

דְּכַרִּי אֲבִיכֶם הַמְבַרְכֶם בְּכָל טוֹב, וְחַפְּזִי לְשִׁמְעַע וְלִהְשָׁמִיעַ כָּל
 טוֹב עֲלֵינוּ וְאֵל כָּל אַחֵינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְטוֹב, אָמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן.

פְּרִיֶסֶת

פְּרִיֶסֶת שְׁלוֹם לְכֻלְתִּי הַצְּנוּעָה הַיְקָרָה מֵרַת אֶסְתֵּר שְׂיִינְדִיל
 תַּחֲיָה וּלְנִכְבְּדֵתִי הַיְקָרָה הַמְהַלְלָה הַפְּלֵא מֵרַת אַדִּיל
 תַּחֲיָה, וּלְנִכְבְּדֵי הַיְקָר הַנְּחַמֵּד כְּמֵר נַחְמָן שְׂיִחְיָה, וּלְנִכְבְּדֵי הַחַפְּיָה
 בְּתִיָה תַחֲיָה, וּלְנִכְבְּדֵי הַיְנִיק הַחֲכֶם כְּמֵר שְׁכָנָא שְׂיִחְיָה.

פְּרִיֶסֶת שְׁלוֹם לְכֻלְתִּי הַצְּנוּעָה הַיְקָרָה מֵרַת רַחֵל תַּחֲיָה
 וּלְנִכְבְּדֵי הַיְקָר הַנְּחַמֵּד כְּמֵר אַהֲרֹן שְׂיִחְיָה וּלְנִכְבְּדֵי הַיְקָר
 הַנְּחַמֵּד כְּמֵר נַפְתָּלִי שְׂיִחְיָה. לִיבֶע קִינְדֵרֵר מִיַּנֵּעַ, גְּלִיִּבֶט מִיר אִז
 אִיךְ פֶּאֶרְגֵּעַם נִיט אִין אִיךְ אֶפְלוּ אַ שְׁעָה. וּבְכָל יוֹם כְּעַט אִיךְ
 גָּאט פֶּאֶר אִיךְ, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ זָאל נֶאֶר פֶּאֶרְנֶעֱמִין מִיַּין גִּיבֶעַט.

איך פעט אייך זעהר, זארגנט ניט און האט שלום. השם יתברך וועט אייך בודאי העלפין איהר וועט אם ירצה השם זיין גיזונד און שטארק, און וועט האפען נחת פון אייערע קינדערלעך. השם יתברך זאל מיר העלפין צו הארבען פל טוב פון איטליכען באזינדער. וכפרט איך זאל זוכה זיין בקרוב צו הארכין משמחת חפת נכדתי היקרה מרת אדיל תחיה עם בן גילה מטפליק בהרחבת הלב. וואלט מיר בודאי מחיה גיוועהן.

דברי אביכם וואס ווינשט אייך פל טוב, זייט גיזונד און פרייליך.

צסק פנ"ט

זוגתי תחיה גריסט אייך, אללע גאר פריינטליך, זיא איז ברוך השם זעהר צו פרידען וואס האט זוכה גיווען צו קומען לפה און ווינשט אייך פל טוב, זיא בענקט נאך די קינדערליך אהן א דרך הטבע. זי גלוסט בכל רגע צו הארבען פון זייא פל טוב. זייט גיזונד און גליקליך.

פון מיר אמכם.

[בני האהובים האמינו לי שאינני שוכח מכם אפילו לשעה, ובכל יום אני מבקש מה' עליכם. רק יקבל ה' יתברך את בקשתי. אני מבקש מכם מאד אל תדאגו ויהנה לכם שלום. ה' יתברך בודאי יעזר. היו כריאים ונזקקים ותהנה לכם נחת מילדיכם. ה' יתברך יעזרני לשמע פל טוב מפל אחד בנפרד, וכפרט אזכה לשמע בקרוב משמחת חפת נכדתי היקרה מרת אדיל תחיה עם בן גילה מטפליק בודאי הנה מחיה אותי.]

דברי אביכם המאחל לכם פל טוב, היו כריאים ושמחים,

צסק פנ"ט

זונתי תחיה דורשת בשלום בלכם בידידות מאד. היא, ברוך ה', מרצה מאד שזכתה לבוא לפה ומאחלת לכם כל טוב. היא מתגעגעת לילדים יותר מדרך הטבע היא משתוקקת בכל רגע לשמע מהם כל טוב היו בריאים ומאשרים, ממני אמכם].

צאקריש אשת רבי יצחק טטריןבאלף.

י"ב כסלו

פריסת שלום לידידי חברי היקר הרבני המפלא הנגיד כבוד שם תפארתו מורנו הרב יעקב טיטלבוים גרו יאיר. הנה לפניו מכתבי הלזה וידע מהפל, ומה אוכל לשער גדל אהבתו התקועה בלבי אשר לא אוכל לשכחו אפלו רגע אחת, כי הוא הוא היה עקר ממחוקי נפשי לבוא הנה. ומה מאד גדול זכותו בזה, כי בעזרת השם יתברך גדל יקרת נעם ארץ הקדושה הזאת נקבע בלבי אשר לא אוכל לשער זאת. ובכל עת ורגע אנכי נותן הודאה להשם יתברך על הטוב החסד הזה אשר גמלני. ובוה בקשתי מכבודו לכבדני במכתבו בדבוריו הטובים, ויהיה להחיות את נפשי.

דברי ידיו ואוהבו תמים המזכירו לטובה.

י"ד

בני שיהיו ידרשו למעני בשלום כל הנגידים דשם, ובפרט אותם אשר באו לעזרתי והבטיחו לי על להבא גם פן להיות לטובתי, ובניחוד לידידנו הרב דוד שור גרו יאיר כי הוא ברך אותי בכעלמיע ברפת הדרך באהבה רבה. גם יעשו למען המצוה וידברו בשם עם הרב חיים לערנער ובנו הר"י. כפי אשר

יש להם קרובה מרת אדיל בת רבי חיים בפה והיא עניה ואביונה. מהראוי שישלחו לה מתנת ידם למחיתיה ולמצוה רבה יחשב. גם לאמר לידידנו הרב ישראל קיצים גרו יאיר אשר מהראוי שירחם על אמו חורגתו אשר גדל הרחמנות שעליה אין לשער, כי היא מוטלת על ערש דוי רחמנא לצלן בההקדש. ומדוע ימנע ממנה טובתו למען כבוד אביו ז"ל יראה לכבודו בזה ויהיה להצלחתו, ידירו המזורו לטוב.

פדק

למען אחי ורעי כבוד ידידי היקרים הנכבדים המתפללים בבית המדרש דעיר חדש בטולמשיין אדברה נא שלום מארץ החיים. יצו ה' עליהם את הברכה לטוב להם כל ימי חייהם ברוחניות ובגשמיות בהרמת קרנם ומולם למעלה, בבני חיי ומזוני רויחא לארד ימים ושנים טובות אמן בן יהי רצון.

מה אמר לכם ידידי, הארץ הקדושה הזאת מלאה כל טוב, טאקע נבאמת לא תחסר כל בה, רק בעוונותינו הרבים הכל בחרבנה, ועל זה דוה כל לב רואה זאת. עד ישקוף וירא ה' משמים וירחם עלינו וימהר גאלתנו ויביא לנו את משיח צדקנו במהרה בימינו אמן סלה, אז נזכה לראות בבנין בית תפארתנו ומשוש כל הארץ.

לעת עתה ברוך השם טוב לשבת פה לעת הזקנה, ויש ברוך השם מה לאכל כל טוב. ובפרט חיות מראית כבוד גניות הקדושים אשר בארץ המה, והוא בלתי אפשרי לשער זאת. והנני בכל רגע בתודה והודאה להשם יתברך אשר גמלני בחסדו יתברך והביאני הנה, ואליו יתברך תשוקתי ומחלות עיני

לְזַכְּנֵי שְׂיִהְיֶה לִי פֹה יְשִׁיבָה טוֹבָה לְשִׁקֵּד עַל דְּלִתֵי הַתּוֹרָה מִחֲדָשׁ
 לְבַלְלוֹת יָמַי וְשָׁנוֹתַי בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים כָּל יָמַי חַיִּי
 בְּהִרְחַבְתָּ לְכַבִּי לְאַרְךָ יָמִים וְשָׁנִים טוֹבוֹת אֲשֶׁר לְוָה נִכְסָף
 נִכְסַּפְתִּי כָּל הַיָּמִים; גִּילּוּיֵכֶם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אִזּוּ אֵיךְ בֵּין שׁוֹיֵן בְּרוּךְ
 הַשֵּׁם דָּא, בְּטַחוּנֵי לָהּ אִזּוּ וְעַט אִם יִרְצָה הַשֵּׁם אֲלֹדֵינִי רַעְכַּט זֵיין
 וּמְהֻלָּל ה' יִתְבָּרַךְ עַל שְׂאֵנֵי כָּבֵד כָּאֵן, בְּטַחוּנֵי לָהּ שְׂהַכֵּל אִם יִרְצָה ה'
 יִהְיֶה כְּהַגֵּן. וְהַגְּנֵי יְדִידִם מְבָרְכֶם בְּכָל טוֹב, וּמְזַכְּרִים בְּכָל עַת
 לְטוֹב לָהֶם, מְבַקֵּשׁ אֶהְבְּתֶם. וְה' יִשְׁמָעֵנוּ כָּל טוֹב זֶה מְזֶה עָלֵינוּ
 וְעַל כָּל אַחֵינוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל.

דפדק

י"ג בסלו

ז

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם א' נח תרכ"ט, עיר הקדש צפת תבנה
 ותכונן במהרה בימינו אמן סלה.

מֵאַרְצֵי הַחַיִּים אֶקְרָא לְשָׁלוֹם אֶהוּבֵי בְּנֵי הַיְּקָרִים. חֲבִיבִים בְּנַפְשֵׁי,
 הַלּוֹא הוּא הֶרְבֵּנִי הַמְּפֻלָּג כְּבוֹד שֵׁם תְּפָאֲרָתוֹ מוֹרְנוּ הֶרֶב רַבִּי
 דָּוִד צָבִי שְׂיִחְיֶה, וְהֵלֵא הוּא הֶרְבֵּנִי הַמְּפֻלָּג כְּבוֹד שֵׁם תְּפָאֲרָתוֹ
 מוֹרְנוּ הֶרֶב יִחְיֵאל מִיבֵל שְׂיִחְיֶה, עִם שְׁלוֹם נְשׂוֹתֵיהֶם וַיּוֹצֵאֵי
 חֲלֻצֵיהֶם שְׂיִחְיֶה, כֻּלָּם יִתְבָּרְכוּ מִמְּעוֹן הַבְּרֻכּוֹת בְּכָל טוֹב רוּחָנִי
 וְנִשְׁמֵי לְאַרְךָ יָמִים וְשָׁנִים טוֹבוֹת, וְאַזְכֶּה לְהַתְּבַשֵּׁר מִיִּשְׁעֵתֶם
 הַטּוֹבָה בְּכָל עַת מַעֲתָה וְלַנְּצַח אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

מִכְתָּבֶם הִיָּקֵר מִן יוֹם ג' א' דְּרֵאשׁ חֲדָשׁ אֱלוּל עֶבֶר, לְנִכּוֹן
 הַשְּׁגָתִי בְּיוֹם הַוִּשְׁעָנָא רַבָּא הַקְּדוּשׁ בְּבִקְרַת בְּבֵית
 הַכְּנֶסֶת. וּמֵרֵב תְּשׁוּקָה לֹא יִכְלֹתִי לְקַרְוֹתוֹ כִּי זָלְגוּ עֵינַי דְּמַעוֹת
 מֵרֵב אֶהְבְּתֶם אֲשֶׁר זָכִיתִי לְרְאוֹת כְּתַב יְדֶם, כִּי לֹא הָיָה כִּי עוֹד

בַּח לְסַבַּל הַכְּלוּז עֵינַיִם מִזֶּה. וְנָתַתִּי הוֹדְיָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְלֹא
 יִכְלַתִּי לְבוֹא לְיָשׁוּב הַדַּעַת עַד בְּרַכַּת קְרִיאַת שְׁמַע. אִזְ דַּחִיתִי
 הַכֹּל מִמַּחֲוֵי וְגַמְרַתִּי תַפְלָתִי, וְאִמְרַתִּי בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַלֵּל
 וְהוֹשְׁעֲנוֹת בְּתַשׁוּקַת לִבִּי הַטּוֹב. וְאַחַר הַתַּפְלָה הִלַּכְתִּי לְבֵיתִי
 וְטַעַמְתִּי קֶצֶת יַיִן שָׂרָף וְלַעֲקוּד כְּנַהוּג. אִזְ פִּתַּחְתִּי מִכְּתָבְכֶם
 וְקִרְאתִיו בְּמַתּוֹן מִרְיָשָׂא לְסִיפָא פְּעַמִּים, וְנִמְלַאתִי שְׂמִיחָה גְדוֹלָה.
 וּבֹזָה הַמִּכְתָּב הֵייתִי שְׂמִיחַ כֹּל יוֹם שְׂמַחַת תּוֹרָה בְּיַחַד עִם אַנְשֵׁי
 שְׁלוֹמֵנוּ שְׂיַחְיוּ. וְהִגַּם שְׂמַצְאֵתִי בְּדַבְרֵיהֶם קֶצֶת עֲגֻמַת נֶפֶשׁ אֲשֶׁר
 לְבִי יְדוּהָ עַל זֶה לְמָאֵד, עִם כָּל זֶה בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִדָּה
 מִזְכָּה מְרַבָּה אֲשֶׁר זָכִיתִי לְשִׁמְעַ מִשְׁלוֹמְכֶם הַטּוֹב. וְזֶה יְדוּעַ לָנוּ
 מֵעוֹלָם שְׂאֵי אִפְשֵׁר שְׂיִלָּךְ בְּסִדְרָה, וְהַהֲכִירַח שְׂיַעֲבֹד עַל כָּל אֶחָד
 גְּלִים, וְאַפְלוּ בְּאַרְצֵי הַקִּדְשׁ אִין נִפְטָרִים מִזֶּה. אִךְ הַעֲקֹר לְהַסְתַּפֵּל
 עַל הַהֲרַחְבוֹת אֲשֶׁר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַב רַחֲמֵי מַגְדִּיל חֶסֶדֹו יִתְבָּרַךְ
 עִמָּנוּ בְּכָל יוֹם וְיוֹם אֲשֶׁר אִין לְשַׁעַר. וְאַלְיוּ יִתְבָּרַךְ תִּקְוַתְנוּ,
 לְהוֹשִׁיעֵנוּ מֵעַתָּה וְלִנְצַח בְּכָל מָה שְׂאָנוּ צְרִיכִין לְהוֹשִׁעַ בְּרוּחַנִיּוֹת
 וּבְגִשְׂמִיּוֹת אָמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן.

וְתִדְעוּ אֲשֶׁר מִפֶּה שְׁלַחְתִּי לָכֶם מִכְתָּב תִּכְף כְּבוֹאֵי לָפֶה
 לְשָׁלוֹם כְּאֲשֶׁר רָשַׁמְתִּי לָכֶם עַל הַמִּכְתָּב שֶׁל רַבִּי יַעֲקֹב
 דָּוִד, וּמָאֵד נִפְלְאֵתִי שְׂלֹא קִבַּלְתֶּם בְּזַמְנֹו בְּיַחַד עִם הַמִּכְתָּב שֶׁל
 רַבִּי יַעֲקֹב דָּוִד אֲשֶׁר בְּיוֹם אֶחָד שְׁלַחְנוּ, וְהָיָה שֵׁם נַחֲיִצַת דְּבָרִים
 מֵאַתִּי לְהַחְיוֹתְכֶם. וְגַם הָיָה סָגוּר שֵׁם מִכְתָּבִים לְאוּמָאן לְשַׁלַּח
 לְטַעַפְלִיק וְלַטְרָהֲאוּוֹיַעַ אֲשֶׁר מָאֵד נַחוּצִים הָיוּ, כֵּן מִצְפָּה אֲנִכִּי
 לִידַע אִם קִבַּלְתֶּם זֶה הַמִּכְתָּב מִיּוֹם ו' מַטּוֹת וּמַסְעִי. וְאַחַר זֶה
 תִּדְעוּ שְׁשַׁלַּחְתִּי לָכֶם מִכְתָּב נַחוּץ בְּאַרְיִכוֹת אֲשֶׁר הַתַּחֲלַתִּי

לְכַתְּבוּ בְיוֹם א' עֶקֶב וּגְמַרְתִּיו בְּיוֹם ה' רְאֵה. וּבִשְׁם סִגְרָתִי גַם
מִכְתָּב לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, וּבִפְרֵט תְּשׁוּבָה לִידִידֵנוּ רַבִּי צְבִי מ"ז
קִבְּלָה עַל הַמַּעוֹת; וּבִשְׁם בְּאֶרְתִּי לָכֵם כָּל מֵה שֶׁעָבַר עָלַי מִיּוֹם
בּוֹאֵי עַד אוֹתוֹ הָעֵת. וְאַנְכִי בְּעֵצְמִי סִגְרָתִי הַמִּכְתָּב בְּתוֹךְ
הַפֶּאקֶט [סְבִילָה] הַגָּדוֹל הַהוֹלֵךְ לְבִיירָהט. וְלֹאֲוֹמָאן שְׁלַחְתִּי
בִּיחֹד מִכְתָּבִי לִידִידֵנוּ רַבִּי נַחֲמָן וּבִשְׁם סִגְרָתִי גַם בֵּן מִכְתָּבִים.
וּבִשְׁם כְּתָבִי לָכֵם גַּם בֵּן פְּרִיסַת שְׁלוֹם. כִּי חֲשַׁבְתִּי אוֹלֵי יָגִיעַ
הַמִּכְתָּב לְטוֹלְמָשִׁין בְּעֵת שֶׁתְּהִיּוּ אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם בְּאוֹמָאן לְכַן
שְׁלַחְתִּי לְאוֹמָאן גְּלִייד [וישירות] גַּם בֵּן לְמַעַן אֲשֶׁר תִּמְצָאוּ בִשְׁם
גַּם בֵּן כְּתָב יָדִי. וְצוּיִתִּי עַל רַבִּי נַחֲמָן שִׁירָאָה לָכֵם מִכְתָּבִי. לְעַת
עֲתָה בְּנֵי שִׁיחִיו בְּזֶה הַמִּכְתָּב בְּאֶרְתִּי לָכֵם כַּד"ש [כַּל דְּרִישַׁת
שְׁלוֹמִין]. וְתוֹכְלוּ לְשַׁעַר אֵיךְ אֲנִי מִצְפָּה לְתְּשׁוּבַתְכֶם עָלָיו. וְגַם
תִּדְרָשׁוּ מֵאוֹמָאן אִם נִתְקַבַּל בִּשְׁם מִכְתָּבִי הַזֶּה. כִּי הָיָה לִי
נְחִיצוֹת גָּדוֹל בְּשֵׁם. וְה' הַטּוֹב יִגְמַר עִמִּי מֵעַתָּה וְלָנֶצַח.

וְתִדְעוּ אֲשֶׁר אַחַר כְּתָבִי מִכְתָּבִי הַזֶּה וְשְׁלַחְתִּיו לְנִכּוֹן, שׁוֹב
לֹא הָיִיתִי בְּקוֹ הַפְּרִיאָה, וְהָיָה לִי מוֹדָה מְגִיעָה לְנִסְעַע עַל
עָרֵב רֵאשׁ חֹדֶשׁ אֵלּוּל לְמֵרוֹן אֲשֶׁר נִכְסַף נִכְסַפְתִּי לָזֶה מְאֹד. אֵיךְ
בְּעֹזֶרֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּיוֹם א' אֲשֶׁר לִפְנֵי עָרֵב רֵאשׁ חֹדֶשׁ הַקָּל אֲזוֹ
הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִמְּנֵי הַמַּחֹשׁ. וְנִתְגַּבְּרְתִּי וְנִסְעַתִּי לְשֵׁם וּבְכַתִּי לְשֵׁם
לְפָנֹת עָרֵב. וּמֵרֵב חַחִיּוֹת וְהַתְּשׁוּקָה שֶׁהָיָה לִי בְּשֵׁם לֹא הִרְגַּשְׁתִּי
מֵה שֶׁנַּעֲשֶׂה עִמִּי כָּלֵל, וְכָל אֲשֶׁר מִצָּא יָדִי לַעֲשׂוֹת עִשְׂתִּי. כִּי
הַזְּכָרְתִּי בְּכָל פֶּעַם בְּחִסְדֵי ה', וְאַמְרָתִי לְלִבִּי הֵיכֵן אֲנִי, אֲשֶׁר
אֲנִי בְּעָרְפִי זְכִיתִי לְבוֹא עַד כֹּה לֹאֲמַר הַתְּפִלָּה הַנּוֹרָאָה שֶׁל רַבִּי
שְׁמַעוֹן בֵּן יוֹחָאי עַל קְבָרוֹ הַקְּדוֹשׁ. וְשִׁפְכְּתִי שִׁיחֵי הַרְבֵּה מִקִּירוֹת

לְבִי עַל צִיּוֹן שְׁלוֹ הַקְדוֹשׁ. וְגַם קִצַּת עַל צִיּוֹן בְּנוֹ הַקְדוֹשׁ כְּבוֹד הָרַב אֲלֶעָזָר זְכוֹתָם יִגַּן עָלֵינוּ, וְגַם הַתְנַא הַקְדוֹשׁ הָרַב יִצְחָק נִפְחָא. וְאַחֲרֵי זֶה הִלְכְּתִי עַל צִיּוֹן הַקְדוֹשׁ שֶׁל הַתְנַא הַקְדוֹשׁ הָרַב יוֹחָנָן הַסַּנְדְּלָר, גַּם בְּשֵׁם נִפְתַּח לְבִי בְשִׁיחָתִי. וּמִשֵּׁם הִלְכְּתִי לְהַמְעֵרָה הַקְדוּשָׁה שֶׁל כְּבוֹד הַתְנַא הַקְדוֹשׁ הַלַּל הַנְּשִׂיא עִם תַּלְמִידָיו הַיְקָרִים. וְלֹא אוּכַל לְשַׁעַר לָכֶם גְּדֹל הַחַיִּית שְׁהִיָּה לִי בְּשֵׁם. וְנִתְתִּי שְׂבַח וְהוֹדִיָּה לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל עֵת אֲשֶׁר זְכִיתִי לְהִיּוֹת בְּגוּרְלִי שֶׁל הַנַּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חֲכָמָה זָכַר צְדִיק וְקְדוֹשׁ לְבָרְכָה וְתַלְמִידוֹ הַקְדוֹשׁ, אֲשֶׁר בְּכֹחַם זְכִיתִי לְמַעַם טַעַם קְדוּשַׁת הַמְּקוֹם הַזֶּה. וְהֵייתִי מְלֵא שְׂמֵחָה. וּבַעֲזֶרֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַזּוֹפְרָתִי אֲתָכֶם כָּלְכֶם לְמוֹכָה, כִּי עָשִׂיתִי לִי כִּיכִיל [פְּנִינָס] מִכָּל הַשְּׂמוֹת וְרִשְׁמֹתַי הַכֹּל כַּסְדֵּר. וּמִסְפָּרֵי קְרֵאתִי בְּשְׂמוֹת כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְהַתְּפִלָּתִי כְּכֹל אֲשֶׁר מְצָאָה יָדִי לְבַקֵּשׁ עֲבוּרָם. וְה' יִאֲזִין תְּפִלָּתִי, וְיִוֹשִׁיעֵנִי מֵאֵתוֹ יִתְבָּרַךְ לְטוֹב לָנוּ כָּל הַיָּמִים מֵעַתָּה וְלִנְצַח אָמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן.

י"ד כסלו

אֶחָד כִּד נִסְעָתִי מִמִּירוֹן חוֹרָה לְבִיתִי הַרְגָּשְׁתִּי מַחְלִישַׁת כְּחוֹ, וּבְכַרְמֵי הַנְּסִיעָה עַל הַחֲמוֹר אֲשֶׁר אִין יְכוּלִין לְשַׁעַר זֹאת. וּבַעֲזֶרֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּאתִי לְבִיתִי לְשָׁלוֹם בְּלִי פָּגַע, אֵד עֲנִיף וְיִגַּע מְאֹד. וְלֹא הֵייתִי בְּקוֹ הַבְּרִיאָה כָּל הַשְּׁבוּעַ, אֵד בַּעֲזֶרֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵרַב הַחַיִּית שְׂזִכִּיתִי לְהִיּוֹת בְּמִירוֹן הֵייתִי בְּשְׂמֵחָה תְּמִיד וְקַבְּלֹתִי הַכֹּל בְּאַהֲבָה. וּמֵאֵז נִפְתַּח לְבִי לְהַתְּמָדָה לְלִמּוּדֵי הַטּוֹב, אֵד לֹא יְכַלֵּתִי לְהוֹצִיא מִכַּח אֵל הַפְּעַל לְרַב חֲלִישוֹת כְּחוֹ. וּמִן יוֹם שַׁבַּת קִדְשׁ פְּרִשַׁת שׁוֹפְטִים חוֹרָתִי קִצַּת לְאִיתָנִי, וְעַם כָּל זֶה לֹא

היה בכחי לישוב עצמי על הלמוד, אך התשווקה לא עבר ממני. ובעזרת השם יתברך קרוב לחצי אלול באתי לאיתני, והייתי בחצי חדש על ציון הקדוש של האר"י ז"ל, ועל כל המקומות הקדושים אשר עדין לא הייתי עד פה, וגם טבלתי עצמי בהמקוה הקדושה שלו, ובאתי לביתי בתשווקה. ובעזרת השם יתברך מאז עד עתה שמתי מגמתי לתוך למודים הרבה בהתמדה. ואנכי וזוגתי תחיה ברוך השם בקו הבריאה. ותהלה לאל עברו הימים טובים בשמחה. ולפרט כל דבר הוא מהנמנע. הכלל גדול ה' ומהלל מאד, ואילו יתברך אנכי נותן הודיה בכל עת ורגע אשר גמל עמי החסד הזה להביאני הלם, וזפני אשר נעם קדשת הארץ הקדושה הזאת נקבע בלבי בלי שעור. מי יתן והיה שאזכה להתבשר מכם בכל עת במכתבים טובים, היתה שמחתי בשלמות, כי על כל הנעשה עמי מצאתי לי בעזרת השם יתברך דרך איד להתגבר נגד הבלבולים, אך הכליון עינים למכתבם לא אוכל להעביר מרעיוני, רק בחמלת ה' בדרך שכחה, כי אהבתם תקוע בלבי.

ומה מאד פלטה נפשי לשמע היטב מהראש השנה הקדוש שלנו באומאן איד עלה עמנו במקום התפלה והיה לי למשיב נפש מידיעתם אשר נכון הדבר לגמור לטוב. אך מי יתן להתבשר מהרה מהישועה השלמה אשר נבנה הבנין הקדוש שלנו לטוב, ולא הלך ממני שום תפלה שלא הזפרתי ענין זה, ובפרט על כל המקומות הידועים, וגם עבורכם התפללתי הרבה שתזכו להיות שניכם באומאן על ראש השנה בין הקבוץ הקדוש, כן אנכי מצפה לשמע הטוב מזה. ואנכי נתקשרתי עצמי

מִפֶּה לְהַקְבוּץ הַקְדוּשׁ שְׁלָנוּ בְנִפְשֵׁי וְרוּחֵי וְנִשְׁמָתֵי, וּבִפְרָט בְּעַת
שְׁהֵייתִי עַל צִיּוֹן הַקְדוּשׁ שֶׁל הָאָרֶץ ז"ל בְּעָרֵב רֹאשׁ הַשָּׁנָה נִפְתַּח
לִבִּי מְאֹד בְּעֵנִין זֶה, וּמִשָּׁם קִשְׁרָתִי עֲצָמִי בּוֹכוֹתוֹ הַקְדוּשׁ
לְהַקְבוּץ שְׁלָנוּ. יְהִי ה' עִמָּנוּ מֵעַתָּה וְלִנְצַח וְיִשְׁמִיעֵנוּ כָּל טוֹב זֶה
מִזֶּה לְהַחְיוֹתֵנוּ אִמֵּן כֵּן יְהִי רְצוֹן.

וּתְדַעוּ בְּנֵי שִׁיחֵי אֲשֶׁר חִשְׁבְּתִי עֲצָמִי בְּעֵנִין הַהוֹצָאָה, וְאַחֵר
כָּל הַקְמוּץ, מִכְרַח אֲנֹכִי לְהִיּוֹת בְּעַל הוֹצָאָה עַל אַרְבַּע
רוּבַל כֶּסֶף לְשָׁבוּעַ. כִּי כָּבֵד פְּתַבְתִּי לָכֵם שְׂאֵנִי מִכְרַח לְהַחְיוֹק
מִשְׁרָתָת כִּי זוּגְתִי תַחֲיָה הוּא בְּלִתִּי אֶפְשָׁרִי שְׁתַּעֲשֶׂה כָּל דְּבַר
וּבִפְרָט שֶׁהוּא דְּבַר חֲדָשׁ. וּבַחֲמַלַת ה' שֶׁהִזְמִין לִי אִשָּׁה אֲשֶׁר הִיא
בְּבִיתִי רַק עֲבוּר הָאֲכִילָה, כֵּן יוֹסֵף ה' חֲסִדוֹ עִמָּנוּ וַיַּחֲזֵק לְבִי
בְּכַחְמוֹנִי אֵלָיו יִתְפַּרֵּךְ אֲשֶׁר לֹא יַעֲזֹבֵנוּ, וְלָעַת עַתָּה בְּרוּךְ הַשֵּׁם
אֵין לִי שׁוֹם דְּאֵגוֹת מִזֶּה, כִּי תִהְיֶה לֵאל לָעַת עַתָּה יֵשׁ לִי עַל
הַהוֹצָאָה, אֲךָ אֲנֹכִי מוֹדִיעְכֶם לְמַעַן תְּדַעוּ אִיךָ לְהַתְאַמֵּץ לְטוֹבוֹתֵי
כָּכָל אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּכַחְכֶּם. וּבִפְרָט כִּי נוֹדַמְן לִי בֵּית לִקְנוֹת אֲשֶׁר
לְזֶה אֲנֹכִי מִשְׁתוֹקֵק לְמָאֵד, לְמַעַן יִהְיֶה לִי מְקוֹם מִיַּחַד לְעַבֹדֶת
הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ. וְלֹא אוֹכַל לִי לָתֵת עֲצָה לְנַפְשִׁי כָּל זְמַן שְׂאֵין לִי
יְדִיעָה מִכֶּם לְדַעַת מַהוּת הַכְּנֶסֶה שְׁלִי מִשָּׁם, וּמִתִּי יָבוֹא לְיָדִי;
זוּגְתִי תַחֲיָה נוֹתַנֶּת לִי סְכוּמָה שִׁישׁ לָהּ, אֲךָ הוּא לְמַצְעֵר כִּי
צְרִיכִין עוֹד סֵךְ כֶּזֶה לֹא פְחוֹת, וּמִמָּה שְׁבִיֲדִי אֵין בְּכַחִי לִתֵּן כִּי כָּל
זְמַן שְׂאֵין מְגִיעַ לִי שְׁפַע חֲדָשָׁה מֵאַתְּכֶם צְרִיךְ לְהִיּוֹת לִי זֶה
הַסְּכוּם נְכוֹן לְצַרְךָ פְּרִנְסָתִי לָעַת עַתָּה. ה' בָּרַב רַחֲמוּי יַחוּם עָלַי
וַיִּוְשִׁיעֵנִי לְטוֹבוֹתֵי.

ח

היום יום ד' לך־לך.

היום בא הרץ מבייראט ותהלה לאל השגתי את שאהבה
נפשי את מכתבם היקר מיום ו' ערב שבת קדש נצבים,
אשר לזה כלתה נפשי לדעת מקבלת מכתבי מפרשת עקב וראה.
בני חביבי, החייתם את נפשי למאד, פן יחיה ה' את נפשכם
ובפרט פאשר מצאתי הבשורה טובה מבנין הקדוש שלנו
באומאן. כה יוסף ה' חסדו עמנו אשר יגדל הקבוץ הקדוש
שלנו, ואתם תזכו להיות כל ימיכם בין הקבוץ הקדוש על ראש
השנה בשם, ואנכי אהיה נמנה ביניכם בנפש רוח נשמה שלי
מפה, בזכות הקדושים אשר בארץ המה. ועתה משתוקק אנכי
לדעת אם השגתם מכתבי ששלחתי אז גלייך וישירותן לאומאן
לידינו הרב נחמן אשר בשם היו גם פן מסגר מכתבים נחוצים,
כי לא ידעתי אם יגיע לידכם קדם נסיעתכם. פן מצפה אנכי
לדעת מקבלתו בעתו הינו בעת היותכם שמה, וה' הטוב
ישמיעני.

והנה פני שיחיו, קראתי מכתבכם פעמים ומצאתי בו טוב
טעם בכל דבר ודבר, איר האט מיד דערקוויקט
והחייתם אותי בכל האיברים שלי. ה' ברב רחמיו יחוס עלינו
שאזכה לקבל בכל עת בשורות טובות מאתכם, ובפרט הידיעה
טובה משלום ראש השנה הקדוש באומאן, ומשלום בואכם
לביתכם לשלום אשר מצאתם העסק לנכון. ה' יצליח אתכם

שְׁתַּזְכּוּ לְקַיֵּם תְּמִיד טוֹב תּוֹרָה עִם דְּרֹךְ אֲרָץ, וְתִהְיֶה תוֹרַתְכֶם קִבְעָה, וְתֵלְכוּ עִם כָּל הַדְּרָכִים הַקְּדוּשִׁים שֶׁל כְּבוֹד הַנִּחַל נוֹבֵעַ מִקּוּר חַכְמָה זֵכֶר צְדִיק וְקְדוּשׁ לְבָרָכָה אֲשֶׁר יִרְשֶׁה לָנוּ מִכְּבוֹד אֲדוֹנֵי אָבִי מוֹרֵי וְרַבֵּי זִלְלָה"ה. וְהֶעֱקַר שְׁתַּחֲוִי עֲצַמְכֶם בְּכָל הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת. וְגַם בְּזֶה תוֹכְלוּ לְהַחֲיוֹת עֲצַמְכֶם, בְּכָל רִגַע אֲשֶׁר נִתְּהוּהָ לָכֶם עֲנִין חֲדָשׁ לְקַיֵּם מִצְוֹת כְּבוֹד אָב, וְלַעֲסֹק בְּטוֹבוֹת הַחֻזְקָה שְׁלִי פֹה, וְעַל יְדֵי זֶה תוֹכְלוּ לְבַטֵּחַ אֲשֶׁר בְּכָל מָה שְׁמֻזָּבָה אוֹתֵי הַשֵּׁם יִתְּבַרֵךְ לְסַגֵּל פֹּה אִיזָה טוֹב, לְזִכּוֹתֶם תַּחֲשֹׁב גַּם כֵּן, כִּי גַם עַל זֶה יִכּוֹלִין לְאֹמֵר שְׂמַח זְבִלּוֹן וְכוּ'. וְהֶאֱמַנְם אֲשֶׁר אֵינְכֶם יִכּוֹלִין לְהִסְפִּיק מִכִּיסְכֶם כָּל צְרֻכֵינוּ, אֵת אֲשֶׁר תִּפְעֲלוּ דְרֹךְ יְדָכֶם הַכֹּל לְזִכּוֹתְכֶם תַּחֲשֹׁב. וְאֵל יִקַּל בְּעֵינֵיכֶם דְּבַר זֶה לְהַחֲיוֹת עֲצַמְכֶם בְּזֶה, וּבִפְרָט כִּי אֵין אֲנִי מִבְּקֵשׁ חֲלִילָה שׁוֹם יִתְרוֹן, רַק כְּמַעֲט לֶחֶם לְאֹכַל וּמְקוֹם לְנוּחַ. וּבְגַד לְלִבֵּשׁ בְּרוּךְ הַשֵּׁם עֲדוּן יֵשׁ לִי לְנִכּוֹן. וְהֶעֱקַר מִגַּמְתִּי לְמַעַן עֲסָקִי לְהַתְּכַלִּית הָאֱמֶתִי. ה' יוֹדַע לְבָבִי, וְהוּא יִתְּבַרֵךְ בְּרַב רַחֲמָיו כְּכֹר עֶזֶר לִי בְּזֶה עַד מְאֹד. וְהֶעֱקַר אֲשֶׁר זְכִיתִי שֶׁהִתְנוּצִין בִּי גְדֹל יִקְרַת הָאֲרֶץ הַקְּדוּשָׁה הַזֹּאת, אֲשֶׁר אֲנִי מַחֲיָה עֲצָמִי בְּכָל רִגַע וְרִגַע בְּזֶה. וְכָל מָה שְׁאֵנִי זוֹכֵה לִישֹׁב פֹּה יֵשׁ אֲצִלִּי פָּנִים אַחֲרַת. וּבְכָל מָה שְׁאֵנִי רוֹאֶה פֹּה זַכְנֵי ה' לְמִצָּא פֹּה נִפְלְאוֹת אֲשֶׁר נִקְבַע בְּלִבִּי קִדְשַׁת הָאֲרֶץ. וְאִי אֶפְשָׂר לְדַבֵּר מִזֶּה כְּלָל, כִּי הוּא רַק לְכָל חַד וְכוּ'. כֵּן אֶהוּבִי בְּנֵי שְׂחִיּוֹ, לְמַעַן הַשֵּׁם שְׁתִּקְבְּלוּ חַיּוֹת מִזֶּה שֶׁהִזְמִין לָכֶם הַשֵּׁם יִתְּבַרֵךְ עֲנִין גְּדוֹל בְּזֶה.

אתה בני מיכל שיחיה ראיתי במכתב העבר קובלנא שלך
לפני על גדל טרדותיך וטרחתך. וידעתי מכאוביך בזה,
כי גם אנכי נסיתי בזאת ואפשר מסתמא יותר. בני חביבי תדע
אשר לא פעם אחת ולא שתי פעמים ולא כמה פעמים, רק
פעמים אין שעור הצעתי קובלנא בזה לפני כבוד אדוני אבי מורי
ורבי זללה"ה. והשיב לי בכל פעם אינך יודע מה שהשם יתברך
רוצה לעשות עמך. והעקר שתשא עיניך למרום בכל עסקך וכל
מה שתוכל לחטף איזה טוב בל תמנע, והעקר רצונות טובים,
ובפרט בעת הלוכה על הפאסט תשא עיניך למרום וכל רצונך
ומגמתך יהיה להטוב האמתי, ואת אשר נעשה עמך אין אתה
יודע כלל, וסוף כל סוף אם ירצה השם יהיה נכון. נא בני
שיחיה מסתמא שמעת זאת ממני בעל פה גם כן, ואולי נשבח
מך והנני מזכירך הטוב, ובפרט עתה אשר כל טוב אדוני
לפניך, כל ספריו הקדושים אשר בהם תוכל למצא כל מרגוע
לנפשך. בני שיחיו אחים ורעים, למען השם לקים איש את אחיו
יעזרו ותחזקו זה את זה הן בהעסק, הן להחיות את עצמכם עם
כל מה שתזכו לחטף הטוב מפל הטרדות, ולהיות תמיד
בשמחה. ובזכות זה יצליחכם השם יתברך בכל עסקיכם
ברוחניות ובגשמיות לטוב לכם כל הימים, ויראו עיני וישמחו.
ויתר מזה בני שיחיו מה אוכל להאריך בדברים, עד הנה
עזרנו רחמי השם יתברך כן יוסיף ה' חסדיו יתברך
עמנו בכל עת להשמיענו כל טוב זה מזה, וכאשר אקבל מכם
מכתב אחר בואכם מאומאן כן מסתמא אערך לכם מכתבי

באריכות, כי לעת עתה עדין לא פתבתם לי תשובה נכונה על כל דברי בקשותי שבארתי במכתבי שקבלתם מן פרשת ראה. וגדל מבקשי ואזהרתי לקרא היטב מכתבי ולהשיבני על כל פרט. ובפרט שהיה שם כמה מכתבים, נחויץ לי לדעת אם נתקבלו כלם ונמסרו ונשלחו לכל אחד לנכון. ונפלאתי מאד בני שלא זכיתי לקבל שום תבה אחת ואפלו לא שום פריסת שלום על ידכם משני ידידי הנאהבים ידינו הרב יעקב גרו יאיר וידינו הרב צבי מ"ז. לא אוכל לדעת מה לחשב בזה, ויש לי קצת חלישות הדעת מזה. אך בטחוני לה' אשר בודאי לא נתקו אהבתם ממני, ובפרט ידינו רבי יעקב ש"ב גרו יאיר אשר זכה בי כל כך לטובתי, ה' יצליחו לטוב, ובכלי חקוק אהבתם והנני זוכרם בכל עת לטובתם. פן ידידי בני שיחיו לדרש שלומם עבורי באהבה. וכאשר אתכבד מהם באיזה דברים בודאי אשיב להם בכפלים, וה' יגדיל שלומם לעד. ונא להשיבני מזה בפרוש למען דעת הטוב. ויתר מזה ישים ה' בלבנו אהבתו ויראתו כל הימים אשר נזכה לילך בדרך הישר והאמת. ובוה אסיים ואמר שלום.

אביכם אוהבכם אשר נפשי קשורה בנפשם בלי הפסק רנע
מכרם בכל טוב, וה' יושיע לטוב.

פד3'

פריסת שלום לכל אוהבינו שיחיו, ולכל אנשי שלומנו שיחיו
ולכל אנשי בית המדרש שלנו, וכאשר אקבל
תשובתם על פריסת שלום ששלחתי להם במכתבי העבר, פן
מסתמא אוסיף לכבדם במכתבי. ה' יגדיל שלומם והצלחתם

לְעֵד הַקְּוּיטִיל [הַפְּתָקָה] שֶׁל יְדִידֵנוּ הַיְשִׁישׁ הַנַּעֲלָה רַבִּי נִפְתָּלִי גֵרוֹ
יְאִיר קַבְּלָתִי לְנִכּוֹן וְהָיָה לִי לְנַחַת.

כֹּל יִשְׁכַּחוּ הַלְהוֹדִיעֵנִי הֵיכֵן לּוֹמְדִים הַפְּנִים שִׁיחִיו בַּחֶרֶף הַזֶּה
לְמַעַן דַּעַת לְהַחְיוּתִי.

י"ז בסלו

ט

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, אֹר לְיוֹם ה' וַיֵּצֵא תְּרַכ"ט פֹּה עִיר הַקִּדְשׁ צָפֹת
תִּבְנֶה וְתִכּוֹנֵן בְּמַהֲרָה בְּיַמֵּינוּ אֲמֵן סְלָה.

מֵאַרְצֵי הַחַיִּים אֶקְרָא לְשָׁלוֹם כְּבוֹד אֱהוּבֵי בְּנֵי הַיְקָרִים הַחֲכִיכִים
כְּנַפְשֵׁי הַרְבֵּי הַמַּפְלָא כְּבוֹד שֵׁם תִּפְאַרְתּוֹ מוֹרְנוּ הֶרֶב דְּוֹד צָבִי
שִׁיחִיה, עִם שְׁלוֹם זִוְגָתוֹ תַּחֲוִה וַיּוֹצֵאֵי חֲלֻצֵיהֶם שִׁיחִיו, וְהַרְבֵּי
הַמַּפְלָא הֶרֶב יְחִיאל מִיבֹל שִׁיחִיה עִם שְׁלוֹם זִוְגָתוֹ תַּחֲוִה
וַיּוֹצֵאֵי חֲלֻצֵיהֶם שִׁיחִיו. כֹּלֶם יַעֲמְדוּ עַל הַבְּרָכָה מֵאַת חֵי הַחַיִּים
לְזִכּוֹתֶם לְרַב טוֹב רוּחֵנוּ וְנִשְׁמֵי בְּזֶה וּבְכָא לְנִצָּח. וַיְרֹאוּ עֵינֵי
וַיִּשְׁמְחוּ, אֲמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

אוֹרָה ה' בְּכָל לְבָבִי אֲשֶׁר זָכִיתִי לְקַבֵּל שְׁבוּעַ זֹ מִכְּתָבִים
פְּעָמִים אֶחָד עַל יְדֵי יְדִידֵנוּ הֶרֶב דְּוֹד גֵּרוֹ יְאִיר בְּיוֹם ב',
וְאַחַד הַיּוֹם עַל יְדֵי הַרְצֵן בְּצִרוּף הַסֵּד 146.32 רוֹבֵל כֶּסֶף,
בְּכַשׁוּרְתָם מִשְׁלוֹם הַבְּנִין הַקְּדוֹשׁ שְׁלָנוּ בְּאוּמָאן וּמִשְׁלוֹם הָרֵאשׁ
הַשְּׁנָה הַקְּדוֹשׁ, וּמִשְׁלוֹם נְסִיעַתָם וּבּוֹאֵם לְבֵיתָם לְשָׁלוֹם, וְתַחֲוִי
רוּחַ נִפְשֵׁי בְּקֶרְבִי. כֵּן יוֹסִיף ה' לְזַכְּנוּ לְשִׁמְעַ מֵהֶם יִשׁוּעַתָם
וְטוֹבָתָם כֹּל הַיָּמִים, וְהִיְתָה זֹאת שְׂמֻחָתִי. וּמָה מְאֹד קַבְּלָתִי רַב
תַּעֲנוּג מִשְׂמֻחַת יוֹם טוֹב שְׁלָהֶם בְּבֵית הַמְּדַרְשׁ וּבְכֵיתָם עִם כֹּל
אוֹהֲבֵינוּ שִׁיחִיו. כֵּן כְּפִי פְּרוּשׁוֹת לְה' שִׁיחֲנָנֶם תְּמִיד בְּחֵן וְחֶסֶד

וַיַּגְדֵּל שְׁלוֹם בֵּיתָם לְעַד וּבָרַב בְּרָכָה, וַיְהִי בֵּיתָם בֵּית וְעַד
לַחֲכָמִים לְשִׁמְעַע דְּבוּרִים לְהַתְּכָלִית הַנִּצְחִי אֲמֵן בֶּן יְהִי רְצוֹן.

וְהִנֵּה כִּתְבֹתִי לָכֶם בְּאַרְיֵכוֹת בְּשָׁבוּעַ פְּרִשְׁת לָךְ. וְעַתָּה אֵין לִי
מָה לְהוֹסִיף עַד בּוֹא תְּשׁוּבַתְּם הַנִּכּוֹנָה, וְגַם אֲרָאָה אִם

יִרְצָה הַשֵּׁם מָה יְהִי נִשְׁלַח לִי מֵאַתֶּם הַשְּׁלָחָה הַרְּאִשׁוֹנָה, כַּאֲשֶׁר
הִמָּה מִבְּטִיחִים לִי בְּהַשְׁנֵי מִכְּתָבִים הַנִּ"ל. וּמְאֹד נִהְיִיתִי שֹׁפֵתְכֶתֶם
לִי שֶׁקִּבַּלְתֶּם כָּל הַמִּכְּתָבִים שְׁלִי. כִּי בָּזָה פְּמִרְתִּי מִמֶּנִּי עַל גְּדוּל.
וְאֵין לִי עוֹד מָה לַעֲשׂוֹת, כִּי הַשֵּׁם יִתְּבַרְךָ יוֹדַע לְכַבִּי, אֲשֶׁר לְבִי
הִלֵּךְ אָנָּה וְאָנָּה, וְעַל כָּל מִכְּתָב וּמִכְּתָב הָיָה לִי כַּמָּה סְפָקוֹת.

וּלְסִפְתָּ זֶה כִּתְבֹתִי לָכֶם שֶׁתִּקְרְאוּ כָּל הַמִּכְּתָבִים. אֵךְ הָיָה נִדְמָה
לִי שֶׁמִּכְרַח אֲנֹכִי לְבוֹא פַעַם אַחַת בְּמִכְּתָבִי בְּפִרְטָה בְּהַתְּחִלָּה
שֶׁהֵייתִי מִכְּרַח לְהוֹדִיעַם מִשְׁלוֹם בּוֹאֵי לְפָה לְשִׁלּוֹם כַּאֲשֶׁר בְּקִשׁוֹ
מִמֶּנִּי. וְאֲגִב זֶה נִכְנַסְתִּי גַם בְּדְבוּרִים לְטוֹבַת הַחֲזָקָת יְשִׁיבְתִי פֹה,
לְזֹאת שֶׁקִּדְּתִי לְדַעַת בְּשִׁלּוֹם קִבַּלְתֶּם לְכָל אֶחָד וְאֶחָד לְמַעַן דַּעַת

שִׁיִּצְאֵתִי יְדֵי חוֹבְתִי. עַתָּה הַחֲיִיתֶם אֶת נַפְשִׁי בָּזָה הַדְּבָר
שֶׁהוֹדַעְתֶּם לִי שֶׁנִּתְקַבְּלוּ כָּל הַמִּכְּתָבִים. וַיּוֹדַע אֲנֹכִי אֲשֶׁר אֵין לִי
לְהַעֲלוֹת שׁוֹם בְּטָחוֹן עַל פִּי הַטֵּבַע, רַק לְהַשְׁלִיךְ עֲצָמִי עַל
הַשְּׁנַחַת הַשֵּׁם יִתְּבַרְךָ. אֲשֶׁר הוּא יִתְּבַרְךָ מִשְׁגִּיחַ עַל כָּל בְּרִיָּה. בֶּן
בְּרַחֲמָיו יִתְּבַרְךָ יִזוֹן אוֹתִי גַם בֶּן בְּרוּחַ כָּל יְמֵי חַיֵּי בְּאַרְץ הַקְּדוּשָׁה

הַזֹּאת עִם זִוְגָתִי תַחֲיָה לְאַרְךָ יָמִים וְשָׁנִים טוֹבוֹת. וּבְעִזְרוֹתָו יִתְּבַרְךָ
שְׁמִתִּי נַפְשִׁי בְּכַפִּי לְשֶׁקֶד עַל דְּלִתִּי הַתּוֹרָה, וְהוֹ' שְׁלַח בְּלִבִּי
הַתְּמִדָּה לְכָל הַלְּמוּדִים. וַיִּקְרַת הָאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה חֲבִיב עָלַי בְּכָל
עַת בֵּיתֶךָ שְׁאֵת, וּבְפִרְטָה בְּכָל עַת הַיּוֹתִי עַל צִיּוֹן הַקְּדוּשׁ שֶׁל כְּבוֹד
הָאֱרִ"י זָכַר צְדִיק וְקְדוּשׁ לְבָרְכָה וְעוֹד עַל מְקוֹמוֹת קְדוּשִׁים,

נמשך עלי חיות חדש נפלא. והכל על פי דרכינו הקדושות
 הנובעים מהנחל נובע מקור חכמה זכר צדיק וקדוש לברכה
 שקבלנו על ידי כבוד אדוני אבי מורי ורבי זללה"ה זכותו יגן
 עלינו. יהי ה' עמי מעתה ולנצח שאזכה להוסיף בכל יום קדשה
 וטהרה. עדי אזהרה לבוא לתכלית הנצחי בחיים חיותי מהרה.
 אשר לזה פלטה נפשי מעודי עד היום הזה. בן יחנני ה', הטוב
 הזה, וישמחני בנקדתי הטובה מעתה ולנצח אמן בן יהי רצון.

יבזה אסים ואמר שלום. דברי אביכם המעתיר בעדכם בכל
 יום ומברך אתכם בכל טובה רוחני וגשמי ומצפה לשמע מכם
 ולהשמיעכם בשורות טובות עלינו ועל כל אחינו בני ישראל
 לטוב לנו כל הימים.

דפוק אפריסוף

ומה מאד קבלתי רב תענוג מאשר זכיתי להתבשר, אשר
 הביאו הפנים שלהם שיחיו לאומאן על ראש השנה,
 ונתתי תודה והודיה להשם יתברך על זה. בן יחזק ה' את לבכם
 הטוב לילך מעתה בדרך הישר, ויזכו כל ימי חיהם להיות תוף
 הקבוץ שלנו לארץ ימים ושנים טובות אמן בן יהי רצון.

י"ח כסלו

והנני דורש שלום פלתי הצנועה המהללת מרת אסתר
 שיינדיל תחיה, ולנכדתי היקרה הפלה מרת האדיל
 תחיה, ולנכדי היקר הנחמד החסיד כמר נחמן שיחיה, ולנכדתי
 החבימה מרת בתיה תחיה, ולנכדי היניק כמר שכנא יחיה.
 הומה לבי על המחוש של פלתי תחיה, ואנכי מתפלל עבורה

בְּכֹל עֵת, תִּקְוֵי לַה' שְׂיוֹשִׁיעָה מְהֵרָה לְרַפּוּאֲתָהּ הַטּוֹב. וְלִמְעַן
הַשֵּׁם בַּל תִּמְשִׁיךְ עָלֶיהָ שׁוֹם מְרָה שְׁחֹרֶה מְזֵה, וְאַל תַּעֲסֹק בְּשׁוֹם
רַפּוּאָה תַּחֲבֹשֶׁת רַק לְצַפּוֹת לְיִשׁוּעַת ה' אֲשֶׁר בְּחֶסֶדּוֹ יִתְפַּרֵּךְ
יִשְׁמַר אוֹתָהּ מִכָּל מַחֲלָה וְיִרְפְּאֶה מְהֵרָה רַפּוּאָה שְׁלֵמָה, וְאַזְכֶּה
לְהַתְּבַשֵּׁר מְהֵרָה מִיִּשׁוּעַתָּה הַטּוֹבָה.

פְּרִיסַת שְׁלוֹם לְכֻלֵּי הַצְּנוּעָה הַמְהַלְלָה רַחֵל תַּחֲיָה, וְלִנְכְדֵי
הַיָּקָר הַנְּחַמָּד הַחֲסִיד כְּמֵר אַהֲרֹן שְׂיַחֲיָה, וְלִנְכְדֵי
הַיָּקָר כְּמֵר נִפְתָּלִי שְׂיַחֲיָה, הַנְּגִי מִזְפִּירִם בְּכֹל עֵת לְטוֹב לָהֶם,
וּמְצַפֶּה אֲנִכִי לְשִׁמְעַם מִכֶּם כֹּל טוֹב יְהִי ה' עִמָּנוּ וְיִוֹשִׁיעֵנוּ.

זוּגְתֵי תַּחֲיָה גְרִיסַט אֵייד אֵלֶּע גָּאָר פְּרִינְדֵלִיד אֹון לִיבֵלִיד. מִיר
הָאָפֶען מִקְבֵּל גְּעוּעֵהן דָּעם לְעַקִּיד בְּשִׁלְמוֹת עַל יְדֵי רַבִּי
דָּוִד וְהֵיָה לְנוּ לְנַחַת, מִיר וְיִנְשָׁעֵן אֵייד אֹו זֹאל אֵייד תְּמִיד זִיין
זִים אֹון גּוֹט אֹון פְּרִיילִיכֶע הַעֲרָצֶער מִיר זֹאלֶען זֹוכֶה זִיין צוֹא
הָאָרְכִין פֿון אֵייד כֹּל טוֹב, דְּבָרֵי אִמְכֶם, וְוֹאס בְּעַט פֿאַר אֵייד
תְּמִיד נִזְוֶנְתִי תַּחֲיָה דוֹרְשֶׁת בְּשִׁלּוֹם פְּלֶקֶם מְאֹד בִּינְדִידוֹת וּבְאַחֲבָה.
קִבְּלֵנוּ אֶת הַלְּקִיד בְּשִׁלְמוֹת עַל יְדֵי ר' דָּוִד וְהֵיָה לְנוּ לְנַחַת. אֲנִי מְאַחֲלִים
לְכֶם שְׂיַהֲנֶה לְכֶם תְּמִיד מְתוֹק וְטוֹב וּלְקַבּוֹת שְׂמֵחִים. נִזְכֶּה לְשִׁמְעַם מִכֶּם
כֹּל־טוֹב דְּבָרֵי אִמְכֶם הַמַּעֲתִירָה תְּמִיד עֲבוֹרְכֶם]. וְנִזְכֶּה לְקַבֵּל מְהֵרָה
לְעַקִּיד טוֹב מִשְׂמַחַת נִשְׂוֹאֵי נְכְדֵי הַפְּלָה מֵרַת הָאֲדִיל תַּחֲיָה.

דְּבָרֵי זְאָרֵי אֵשֶׁת יִצְחָק שְׂטֵהֲרִינְהָאֲרִין

פְּרִיסַת שְׁלוֹם לַחֲתָנִי הַמְּפֹלָג הָרַב יַעֲקֹב מִיכָל גֵּרוֹ יְאִיר,
וְלִנְכְדֵי הַיָּקָר הַנְּחַמָּד כְּמֵר חֵיִיקֵל שְׂיַחֲיָה, וְלִנְכְדֵי
הַיָּקָרָה מֵרַת חַנָּה תַּחֲיָה, וְלִנְכְדֵי הַיָּקָר כְּמֵר דָּוִד צְבִי שְׂיַחֲיָה.

נפלאתי אשר לא קבלתי ממנו שום תבה אחת, אשר הבטיחני
אשר אם ירצה השם אחר ראש השנה יכתב לי באריכות,
לכסוף לא קבלתי אפלו פריסת שלום ממנו. פן אין לי מה לכתב
לו. הנני מזכירו בכל יום לטוב לו ולכל יוצאי חלציו שיחיו. וה'
ישמיענו מהם כל טוב והיתה זאת שמחתה.

פריסת שלום לכל שכני היקרים שיחיו ובפרט לידידנו
האברך הרב יעקב שיחיה ולכל אנשי שלומנו שיחיו
רב שלום, מה זאת שאין לי שום קול מידידנו רבי הירש ליב, נא
להודיעני משלום ידידנו הרב מאטיל נכד הפנוח הרב משה חיים
ז"ל ואחותו תחיה מה נעשה עמם למען דעת, אנכי מזכירם בכל
עת לטוב להם. אם יש להם שנוי לטובה תחיו את נפשי וה'
יושיעם לטוב.

ידידי בני שיחיו אם תדרשו מידידנו רבי חיים קרסינשטיין,
אם ירצה לקבל עבורי אפלאש [בקבוק] שמן או פסח
תראו לעשות עבורי בערך עשר פונט שמן ולשלח לי על
ידו, כי זה הוא דבר יקר פה. ואינו בנמצא, ואפלו שמן זית של
פסח קשה להשיג; ויתר מזה יש ברוך השם בכאן כל טוב
ופרפראות בזול גדול, לימינים ומראנצין [לימונים ותפוזים] שתים
גדולים בעד שני גדולים וחצי, וקטנים 4 בעד סך זה, שמן זית
מהמבחר ס"ס ק"ב כל פונט גדול ר"ג רויט אז"ה אקו גדולה;
והבחירה ביד האדם לדבר סרה חלילה. אשרינו מה טוב חלקנו
שנכנס בלבנו נעם קדשת הארץ הזאת, יהי ה' עמנו מעתה ועד
עולם אמן פן יהי רצון.

המכתבים הרצופים פה לאדעם תקראו אותם, ותחתיים
להנמותם שיגיעו לידם במה. אולי יחנני ה'
שיגלגל זכותם על ידי לטוב להם.

אֶלְכִיכֶם הַנ"ל

י"ם כסלו

י

בעזרת השם יתברך, יום ו' ערב־שבת־קדש צו תרכ"ט, עיר
הקדש צפת תבנה ותכונן במהרה בימינו אמן סלה.

מקורות לבי אקרא לשלום בני הנקרים החביבים עלי כנפשי.
הלוא הוא הרבני המפלג הרב דוד צבי שיחיה עם שלום וזנתו
ויוצאי חלציהם שיחיו, ולה"ה הרבני המפלג הרב מיכל
שיחיה עם שלום וזנתו ויוצאי חלציהם שיחיו, כלם יתברכו
מחייהחיים ותברך לחננם בכל טוב רוחני וגשמי לטוב להם כל
הימים, מעתה ולנצח ויראו עיני וישמחו, אמן כן יהי רצון.

האמנם אשר אין לי עתה שום חדשות להם, לאשר עדין

לא השגתי תשובתם הטובה על מכתבי באריכות

בפרשת שמות אשר פלו עיני לזה, אך באתי לחזק דברי אשר
כתבתי להם אשר בכל חדש יהיה נמצא הדבור בינינו. ובצרוף
לזה אשר נחוץ לי לשלח המכתב הרצוף פה לידידנו הרב משה
מו"ג גרו יאיר, אשר בו רצוף אליו התשובה מעיר הקדש טבריא
מגיסו גרו יאיר. ומה מאוד החיו את נפשי אשר באו בפריסת
שלום אלי על מכתבו של הרב משה הנ"ל, ממש החיו אותי עד
למאד, כי מצאתי בו יותר דברי נחת ממכתב הקודם.

בְּנֵי חֲבִיבִים, חֲזָקוּ וְאַמְצוּ לְבַבְכֶם, וּבְטַחוּ בַּה' כִּי לֹא יַעֲזֹבְכֶם,
 וּמִמְנֵי תֻכְלוּ לַדַּעַת גְּדֹל חֲסְדֵי ה' וְנִפְלְאוֹתָיו הַנּוֹרָאִים,
 אֲשֶׁר זָכָה אוֹתִי מִתּוֹךְ שְׁטַף מַיִם רַבִּים כְּזֶה, לְבוֹא הַלֵּם לְדַרְךְ עַל
 אֲדַמַּת הַקִּדְשׁ הַזֶּה. מָה אָמַר מָה אֲדַבֵּר, אֵלּוּ כָּל הַיָּמִים דַּיּ וְכוּ'
 אֵין לְשַׁעַר גְּדֹל יִקְרַת הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת, וּבַעֲזָרְתוֹ יִתְבַּרֵּךְ
 בְּכָל עַת נְתוּסָף אֵלַי חֲבִיבַת הָאָרֶץ. מָה אָשִׁיב לָהּ כָּל תַּגְּמוּלוֹתַי
 עָלַי. מִי פָעַל וַעֲשֵׂה זֹאת קוֹרָא הַדּוֹרוֹת מֵרֵאשׁ, אֲשֶׁר אָנוּ חוֹסִים
 בְּצִלוֹ הַקִּדְשׁ. כִּי לֹא בְּכַחַי וּמַעֲשֵׂי זְכִיתִי לָזֶה, רַק בְּכַח וּזְכוּת
 אֲשֶׁל הַגְּדוֹל צַדִּיק יְסוּד עוֹלָם הַנַּחַל נוֹבֵעַ מִקּוֹר חֲכָמָה זָכַר צַדִּיק
 וְקְדוֹשׁ לְבָרְכָהּ זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ, וְתִלְמִידוֹ הַקְּדוֹשׁ כְּבוֹד אֲדוֹנֵי אָבִי
 וּמוֹרֵי וְרַבֵּי זַלְלָהּ זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ, אֲשֶׁר הוּא הַכְּנִים בְּלִבִּי
 לְנִטּוֹת לְדַרְכֵים הַקְּדוֹשִׁים שְׁלוֹ, וְלִילֶךְ עִם כָּל הָעֲצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת
 הַנוֹבְעִים מִמֶּנּוּ ז"ל. זֹאת הִיָּה בְּעֲזָרִי לְהִתְחַזֵּק בְּהַרְצוֹן כָּל כַּף
 שְׁנַיִם, עַד אֲשֶׁר בְּכַחַם הַגְּדוֹל רַחַם עָלַי הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ אֲשֶׁר זְכִיתִי
 לְהוֹצִיא מִכַּח אֶל הַפְּעַל, וְשִׁמְתִי נַפְשִׁי בְּכַפִּי וּבְאֵתִי בְּעֲזָרְתוֹ
 יִתְבַּרֵּךְ לְאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת. כֵּן יַעֲמֵד לִי זְכוּתִם הַגְּדוֹל, שִׁירְחַם
 ה' עָלַי אֲשֶׁר אֲזַכֶּה בְּשָׁנָה הַזֹּאת לַעֲלוֹת עִם אֲשֵׁתִי תַחִיָּה לְעִיר
 הַקִּדְשׁ יְרוּשָׁלַיִם תִּבְנֶה וְתִכּוֹנֵן בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אֲמֵן סְלָה, לְהִיּוֹת
 שֵׁם מַהֲעוֹלָי רְגָלִים עַל חַג הַשְּׁבוּעוֹת הַקְּדוֹשׁ הַבָּא עָלֵינוּ לְמִזְבֵּחַ.
 לַעַת עֲתָה כָּל רַעֲיוֹנֵי רַק בְּאֵלוֹ הַמַּחְשָׁבוֹת, הַגֵּם שְׁעַדְנֵן נַעֲלָם
 מִמְּנֵי אֵיךְ וּבְאִיזָה אַפֵּן, לְאֲשֶׁר לַעַת עֲתָה יֵשׁ לִי דַחַק גְּדוֹל
 בְּפִרְנָסְתִי, עִם כָּל זֶה בְּטַחֲוֹנֵי בְּחֶסֶד ה' אֲשֶׁר נִמְר וְיִגְמַר עִמִּי גַם
 הַחֶסֶד הַזֶּה. וְעֲתָה אֵין לִי שׁוּם עֲצָה לָזֶה רַק תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים.
 וְהַעֲקֵר לְהִיּוֹת חֲזָק בְּהַרְצוֹן, אֵיךְ וּוִיל זַעֲהָר [אֲנִי רוֹצֶה מֵאֲדָן], יַחֲנֵנִי

וּיְגַמְלֵנִי ה' הַחֶסֶד הַזֶּה בְּמוֹעֲדוֹ וּבְזִמְנוֹ, כַּאֲשֶׁר עַד כֹּה הַטּוֹב
גַּמְלֵנִי, וְאַזְכֶּה מְהֵרָה לְבָשָׂרָם הַטּוֹב מִזֶּה אָמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן.

וְתִהְיֶה לְאֵל עֲבָרוֹ יְמֵי הַפְּרוּרִים בְּשִׂמְחָה. שְׂמַחְנוּ בְּבֵיתִי יַחַד
כָּל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ וְעוֹד קִצַּת אַנְשִׁים, וְהִיָּה עַל
הַסְעָדָה מִנֵּן עֲשָׂרָה אַנְשִׁים. בְּנֵי שִׁיחֵי מַה אוֹכֵל לְשַׁעַר לָכֶם גִּדּוֹל
הַחֶסֶד הַנִּפְלֵא אֲשֶׁר גָּמַל עִמִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעֵנֵן קִנְיַת הַבַּיִת
שְׁלִי, אֲשֶׁר בְּעוֹזְרָתוֹ יִתְבָּרַךְ יֵשׁ לָנוּ מְקוֹם מְרַחֵב טוֹב לְהִתְעוֹד
לְדַבֵּר מִטּוֹב הָאוֹצְרוֹת שְׁלֵנוּ. וְהֵאמַנְם אֲשֶׁר לַעַת עֲתָה מְכַרַּח
אֲנֹכִי לְסִבַּל דְּחֻקוֹת בְּעֵנֵן הַצְטָרְכוֹת הַהִכְרָחוֹת שְׁלִי. וְאֲשֶׁר יְמֵי
הַפֶּסַח מִמְשַׁמְשִׁים וּבָאִים עָלֵינוּ לְטוֹבָה, וְצָרִיכִין לְכָל הַפְּלִים
חֲדָשִׁים, וְהַבֵּל בִּיקָר. עֲבוֹר עֲרָךְ חֲצִי פוֹד קֶאֱרַטְאֶפְלִים נִתְפּוּחֵי
אֲדָמָה הַכְּרַחְתִּי לְתֵן שְׁבָעִים קְפִיקַעַם כֶּסֶף מְעוֹת פֹּה כֶּסֶף מְהוֹר,
וְהַמְעוֹת דְּחוֹק, אֲשֶׁר בְּעוֹזְרָתוֹ יִתְבָּרַךְ עֲדוֹן לֹא נִסִּיתִי בְּכֹזָאֵת.
וְהוּא יִתְבָּרַךְ יוֹשִׁיעֵנוּ מֵעֲתָה לְהוֹשִׁעַ לְטוֹב, אֵךְ לַעַת עֲתָה זֹאת
נִחַמְתִּי בְּעֵנֵי כַּאֲשֶׁר רוֹאֶה אֲנֹכִי אֶת עֲצָמֵי יוֹשֵׁב בְּבֵיתִי, בַּיִת
נִפְלֵא בְּזֶה. הִנְנִי נוֹתֵן תּוֹדָה וְהוֹדִיָּה לְה' עַל חֶסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ עָלַי,
וּכְפִי פְרוּשׁוֹת לְחֶסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר בְּהִרְחֵב הַזְמַן אוֹשַׁע גַּם בְּזֶה
לְהוֹצִיא אוֹתִי מִדְּחֻקִי, וְיִשְׁפִיעַ עָלַי מַחִיַּת פְּרִנְסָתִי בְּהִרְחָבָה, לְטוֹב
לָנוּ כָּל הַיָּמִים אָמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן.

ב' בפלו

וְמָה אוֹכֵל לְהֵאָרִיךְ לָכֶם בְּנֵי שִׁיחֵי, אִם הִיָּה בְּכַחַי הַיִּיטִי
שׁוֹלַח לָכֶם כָּל טוֹב הָאָרֶץ הַזֹּאת כִּי נִפְלְאָה הוּא בְּעֵינַי,
ה' יֵאָרִיךְ יְמֵינוּ וְשָׁנוֹתֵנוּ בְּטוֹב וּבְנַעֲמִימִים. וְהִנְנִי מְכַרַּךְ אֶתְכֶם אֲשֶׁר
תִּזְכּוּ גַם כֵּן לַעַת וְקִנְיַתְכֶם לְקַבֵּעַ אֶהְלִיכֶם עִם נְשׁוֹתֵיכֶם שִׁיחֵי

בְּאַרְץ הַקְדוּשָׁה הַזֹּאת בְּהִרְחֵבַת לְבַבְכֶם. לָעַת עֲתָה אֲמַצּוּ וְחִזְקוּ
 לְבַבְכֶם בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים כְּכֹל מַה שֶּׁבִידְבַּרְכֶם, וְה'
 יִשְׁפִיעַ עֲלֵיהֶם רַב בְּרָכָה לְהַשְׁפִּיעַ עֲלֵיהֶם כֹּל טוֹב, בְּנֵי חַיִּי וּמְזוּנֵי
 רוּחָא עֲדֵי יִזְכּוּ לְהַשְׁפִּיעַ עָלַי לְפָה כֹּל מַחִית פְּרִנְסָתִי בְּהִרְחֵבָה.
 וְהִנְנִי מִכְרַח עֲתָה לְהִתְחַזֵּק עִתָּה בְּכַטְחוֹן עַד לְמָאד, כִּי לְפִי
 שָׁעָה, הַשָּׁעָה דְחֻקָּה לִי, כִּי הַסֵּף שֶׁקְבַלְתִּי מִמְכֶם בְּצִרוּף עוֹד
 חֲמִשָּׁה רֹבֵל כֶּסֶף מִיִּדְיִדְנֹו הֵרַב צָבִי מ"ז אִין מִסְפִּיק לִי לְפִי
 הַהֲצַטְרָכוֹת כַּעַת, וְהִכְרַחְתִּי לְלוֹת לִי עֲשָׂרָה רֹבֵל כֶּסֶף, וְהִלְוִאי
 שִׁסְפִיק לִי עַד רֹאשׁ חֹדֶשׁ אֵייר הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה. וְאַתֶּם בְּנֵי
 שִׁיחִי, כֹּל מַה שֶּׁבִידְבַּרְכֶם אֵל תִּמְנְעוּ הַטוֹב מִמֶּנִּי, כִּי אֲנֹכִי לֹא
 אוֹכֵל לְפָרֵט לְכֹל אֶחָד אוֹדוֹתִי, וְאַתֶּם בְּעַל־פֶּה יְכוּלִים אַתֶּם
 לְכַנֵּס עִם כֹּל אֶחָד בְּדַבּוּרִים כְּפִי עֲנִינוּ. וְה' יִמְשִׁיד עֲלֵיהֶם חֵן
 וְחֶסֶד שִׁיתְקַבְּלוּ דְבַרְיֵיהֶם לְטוֹב. וְרִצּוֹף פֶּה מִכְתְּבִי לְאוּמָאן, יִקְרָאוּ
 מִקֶּדֶם כְּכֹל הַפְּתוּב שָׁם, וְלֵאחֶר כֶּךָ יַחְתְּמוּ כֹּל אֶחָד לְנִכּוֹן
 וְלִשְׁלָחַם לְשֵׁם בְּזִרְיוֹת, וְלֵהוֹסִיף נֶפֶד מְשַׁלְּהֶם כְּפִי אֲשֶׁר תְּכַבֵּנוּ.
 וְה' הַטוֹב יִגְמֹר עִמָּנוּ, וַיְמִי הַפֶּסַח מִמְשֻׁמְשִׁים וּבָאִים עֲלֵינוּ
 לְטוֹבָה. יְהִי ה' עִמָּנוּ אֲשֶׁר נֹזְפָה לְקַבְּלָם בְּקִדְשָׁה וּבְטַהְרָה, וְלִקְיָם
 כֹּל הַמְצֻוֹת הַקְדוּשׁוֹת הַנּוֹהֲגִים בּוֹ, וְהַעֲקֹר לְהַזְהִיר מִמַּשְׁהוֹ חֲמִץ
 בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְכֶרֶט בְּרוּחָנִיּוֹת, לְזִכּוֹת לְגִרְשׁ מֵאַתְנֹו הַמַּחֲשָׁבוֹת זְרוֹת
 שֶׁבְּלֵב, וְלְזִכּוֹת לְמַחֲשָׁבוֹת קְדוּשׁוֹת מֵעִתָּה וּלְנִצָּחַ. וּבִזְוָה אִסִּים
 וְאִמֵּר שְׁלוֹם. דְּבַרֵּי אָבִיהֶם וְאוֹהֲבֵם מְבָרְכֶם בְּכֹל טוֹב, וּמְצַפֶּה
 לְשִׂמְחָה בְּשִׂמְחַת הַחֹג הַקְדוּשׁ הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה, וְה' יִזְכְּנוּ לְשִׂמְעַ
 קוֹל שְׂמִחְתְּכֶם מְפֹרָים וּמְפֹסֶת, וַיִּשְׂמַח לְפִי גַם אֲנִי.

וְרַב שְׁלוֹם לְכַלְתִּי הַצְנוּעָה מֵרַת אֶסְתֵּר שִׁינְדִיל תַּחֲוִיהָ,
 וְלִנְכְדִי הַפֶּלֶה הַמְהַלְלֶה מֵרַת הָאֲדִיל תַּחֲוִיהָ, וְלִנְכְדִי
 הַנְּחַמְדֵּם הַמְּפַלֵּג כְּמֹר נַחְמֵן שְׁיַחֲוִיהָ, וְלִנְכְדִי הַחַפְּימָה בְּתִיָּה
 תַּחֲוִיהָ, וְלִנְכְדִי הַיְגִיק הַחֶכֶם כְּמֹר שְׁכָנָא שְׁיַחֲוִיהָ. וְרַב שְׁלוֹם לְכַלְתִּי
 הַצְנוּעָה מֵרַת רַחֵל תַּחֲוִיהָ, וְלִנְכְדִי הַנְּחַמְדֵּם הַמְּפַלֵּג כְּמֹר אַהֲרֹן
 שְׁיַחֲוִיהָ, וְלִנְכְדִי הַמְהַלְלֵם כְּמֹר נַפְתָּלִי שְׁיַחֲוִיהָ, וּמָה מְאֹד הַחֲוִי אֶת
 נַפְשִׁי אֲשֶׁר פְּתַבְתֶּם לִי שְׁתַּבְּנִים שְׁלָכֶם הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ הַיְשָׁר,
 מִמֶּשׁ הָאֶסֶט מִיָּד דְּעַר קִוּוּקִט. מִי יִתֵּן וְהָיָה לְשִׁמְעַם מֵהֶם תְּמִיד
 כָּל טוֹב, וְוֹאס זָאל אִיךְ אִיךְ שְׁרִיבֶען, אִיךְ ווִינִשׁ אִיךְ כָּל טוֹב,
 זָאל מְקִים וְעֶרְעֵן תְּמִיד וְוֹאס אִיךְ בְּעַט פֶּאר אִיךְ, אִיךְ בְּעַט
 אִיךְ זָאָרְגֵט נִיט אֹון הָאָפֶט לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֹון וְעַט תְּמִיד רְעַכְט
 זִיין [מִשֵּׁשׁ הַשְּׂבֵת אֶת רוּחִי... מָה אֶכְתֵּב לָכֶם אֲנִי מְאַחַל לָכֶם כָּל טוֹב,
 יִקְרַם תְּמִיד מָה שְׁאַנִּי מְבַקֵּשׁ עֲבוּרְכֶם. אֲנִי מְבַקֵּשׁ מִכֶּם אֵל תִּדְאָגוּ וְקוּוּ
 אֵל ה' שֶׁתְּמִיד יִהְיֶה בְּהַגֵּן].

דברי אביכם המכבדים מקורות הלב בכל טוב.

דצק

זוּגְתִי תַּחֲוִיהָ גְרִיסֵט אִיךְ אֵלְלֵע גָּאָר פְּרִינְטְלִיךְ, גִּילוּיבֵט הַשֵּׁם
 יִתְבָּרַךְ זִיא אִיז מְקַבֵּל תַּעֲנוּג זְוּיגְתִי תַּחֲוִיהָ דוּרְשֵׁת
 בְּשִׁלּוּמְכֶם מְאֹד בִּידִידוּת, תַּהֲלָה לְה' יִתְבָּרַךְ הִיא מְקַבֵּלֶת תַּעֲנוּגֵן
 מִיִּשְׁבֻּתָהּ בְּאַרְצֵן הַקְּדוּשָׁה הַזֹּאת, וּבְפֶרֶט מַעַת קִנִּית הַדִּירָה
 שְׁלֵנוּ. וְהַגֵּם שְׁהִיא מְכַרְחַת לְסִבַּל דְּחֻקוֹת וּמְרַחוֹת הַרְבֵּה, כִּי הַגֵּם
 שְׁיִישׁ לִי מִשְׁרַתֵּת אִשָּׁה זְקֵנָה, עִם כָּל זֶה הַהֶכְרַח שֶׁתַּעֲשֶׂה
 בְּעִצְמָהּ, וּבְפֶרֶט בְּעִנְיָא דְּפִסְחָא, אֲשֶׁר מְכַרְחַת לַעֲשׂוֹת דְּבָרִים

כאלו אשר מעולם לא נסתה בכזה, עם כל זה הפל מקבלת באהבה באמת לחביבת הארץ הקדושה. כן יעזרנו ה' לישיבה טובה בהרחבה מהרה.

דברי צ'אכר'יש אשת רבי יצחק שטהרינהארץ

ורב שלום לכל אנשי שלומנו היקרים שיחיו, ולכל השכנים שלנו, ובפרט לידידנו האברך הרב יעקב גרו יאיר, ולידידנו היקר הרב אברהם מאיר גרו יאיר, ולבנו הרב יצחק גרו יאיר, ולכל אוהבינו שיחיו, ולכל אנשי בית המדרש שלנו. ואין הפנאי מספים פעת לבוא ביותר לכל אחד. כאשר אקבל מהם מכתבם, בודאי אשיבם פראוי. וכלם יתפרכו ממעון הפרכות בכל טוב. וכלם חקוקים על לוח לבי לזכרם לטוב.

קכ"ג

כ"א בסלו

יא

ברוך השם, יום א' כ"ט למספר בני ישראל תרכ"ט פה, עיר הקדש צפת תבנה ותכונן במהרה בימינו אמן סלה.

מקורות לבי אקרא בשלום בני היקרים החביבים עלי יותר מנפשי ולבבי, הלא הוא הרבני המפלג כבוד שם תורתו מורנו הרב דוד צבי גרו יאיר עם שלום וזגתו ויוצאי חלציו שיחיו, והלא הוא הרבני המפלג כבוד שם תורתו מורנו הרב יחיאל מיכל גרו יאיר עם שלום וזגתו ויוצאי חלציו שיחיו. חי החיים ישפיע עליהם ברכה וחיים וכל טוב רוחני וגשמי להיות נטועים באהל תורה ותפלה ומעשים טובים, ובברכת ה' עליהם בשפע ברכה והצלחה לטוב להם כל הימים אמן כן יהי רצון.

מכתבם היקר מן פרשת פקודי ויקרא לנכון השגתי בצרוף
 כל המכתבים. ומה אוכל לשער לכם גדל המצוה
 שלכם בזה החיות שהגיע לי מזה. אלף תודות לכם בני על דבר
 זה. בן יחזק אתכם השם יתברך בכל עת לרצונכם הטוב. ואזכה
 לשמע קול הצלחתכם בכל עת להחיותי. ומה מאד החיו אותי
 בידעה משמחתם בימי הפורים הקדוש העבר עם אנשי שלומנו
 שיחיו בביתכם, ואשר אכלתם כל הפורים סעדתכם בצותא
 חדא. בן יהי ה' בעזרכם שתחזקו שלומכם כל ימכם בטוב
 ובנעימים והיתה זאת שמחתי. ונפלאתי אשר לא הזכירו
 בשמחתם את ידידנו הרב נחמן ברי"צ וידידנו רבי צבי אריה,
 אשר מסתמא היו עמם בצותא חדא ונא להודיעני מזה.

כתבתם לי אשר הגיע מכתבי לאומאן במועדו ובזמנו
 לטוב, בעת אשר היו הנגידים שיחיו בשם. נפלאתי
 אשר לא הגיעני שום תשובה מידידנו רבי נחמן על ידי ידידנו
 רבי איצלי. מהנראה מזה אשר לא נתחדש שום דבר לטובתי, נו
 מסתמא הכל מיאת השם, ואליו יתברך תקותי שיושיעני.
 ומסתמא כאשר יתחדש איזה דבר לטובתי יהיה לי תכף ידיעה
 מכם, בענין הסף 50 רובל כסף המגיע לתשלום הדירה שלי
 בכתבם אלי אשר דעתם שזוגתי תחיה תתן זה הסף, כבר
 כתבתי לכם שאנכי לא היה לי שום סברה אחרת, כי גם הסף
 מאה רובל כסף נתתי בהתחלה שלא ברצון גמור, רק לאשר
 אנשי שלומנו זרוו אותי בזה לטובתי. ועתה בעזרת השם יתברך
 אנכי מחזיק להם טובה על דבר זה, וזוגתי תחיה בודאי ברצונה
 לתן על חשבונה זה הסף, אך לעת עתה נעלם הקונה פה על זה

הַתְּכַשִּׁיט, וְהַהֲכַרַח מֵעֵתָה לְשֵׁלֶם עֶסְקָא, וַיֵּשׁ לִי מִזֶּה קֶצֶת עֲגָמַת
נֶפֶשׁ. אֲךָ אוֹלֵי יַתֵּן ה' שְׂיִתְקִים הַדְּבָר אֲשֶׁר פְּתַבְתֶּם לִי שְׂיִדְיֵנוּ
הַיִּקָּר הַרֵב אֲפֹאֲלֵי צְרִיךְ לֵהִיּוֹת אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם בְּאֵלוֹ הַיָּמִים פֹּה,
כֵּן יִהְיֶה לְמוֹכְתֵי הַשְּׁלֵמָה, כִּי אֲשַׁלַּח עַל יָדוֹ הַתְּכַשִּׁיט לְיַדְכֶם,
וּבְשֵׁם בְּוֹדָאֵי יִהְיֶה קוֹנֵה עָלָיו וַיְבוֹא הַדְּבָר עַל מְכוֹנוֹ.

לְעֵת עֵתָה אֲצִלִּי יָקָר מְאֹד אֶהוּבֵי בְנֵי שְׂיַחְיוֹ שְׂשַׁלְחָתֶם לִי
הַסֵּף כְּפִי שְׂדַרְשֵׁתִי מִכֶּם, אֲשֶׁר בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
יִהְיֶה לִי עַל הוֹצָאוֹת דְּרַכֵּי בַקְדֵּשׁ לְעֵלוֹת לְעִיר הַקִּדְּשׁ יְרוּשָׁלַיִם
עַל חַג הַשְּׁבֻעוֹת הַקְּדוֹשׁ הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה, וְאַצְמִצֵּם הַהוֹצָאָה
אֲשֶׁר יִשְׂאָר עוֹד בְּיַדִּי לְמַחֲיַתִּי עַד בּוֹא תְשָׁלוֹם הַמַּגִּיעַ לִי עַל
חֲשַׁבּוֹנֵי. יַחֲנִנֵי ה' בְּחֶסְדּוֹ הַטוֹב שְׂיִהְיֶה הַכֹּל בְּמוֹעֵדוֹ וּבְכוֹמֵנוּ
כְּרִצּוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאַזְכֶּה לְעִמּוֹד עַל מְשֻׁמְרֵתִי בְּהַתְמַדַּת לְמוֹדֵי הַטוֹב
וְאַצְלִיחַ בְּדַרְכֵי הַקְּדוֹשׁ לְפַעַל בַּקְּשָׁתִי עָלַי וְעַלְיֶכֶם וְעַל כָּל הַנְּלוּיִם
לָנוּ וְעַל כָּל אַחֵינוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאַזְכֶּה לְבוֹא לְתַכְלִית הַנְּצַחִי
בְּחַיִּים חַיּוּתֵי בְּאַרְצֵי הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת אֲמֵן כֵּן יִהִי רְצוֹן.

הוֹמָה לְבִי עַל צְמִצּוֹם פְּרִנְסָתֶם, אֲךָ תּוֹדָה לַה' עַל זֶה הַחֶסֶד,
כִּי יָמֵי הַחֶרֶף תְּמִיד הַמְּסַחְרִים לְמַעַט, וְחֶסְדֵי ה' כִּי לֹא
תִמְנֹג, וְאֵלָיו יִתְבָּרַךְ תִּקְוֹתֵי שְׂיִתְעַלוּ הַמְּסַחְרִים וַיִּהְיֶה נִשְׁפָּע
עַלְיֶכֶם רֵב בְּרַכָּה וְהַצְּלָחָה; וְכִפִּי פְרוּשׁוֹת לַה' עֲבוּרְכֶם בְּכָל יוֹם
יוֹם וּבְכָל עַת וְעַת, וּבַקְּשָׁתִי שְׁמוּחָה מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ לְהוֹשִׁיעְכֶם
בְּכָל הָעֲנִינִים לְמוֹכְתֶם, וּבַפְּרָט שְׂיִרְחִיב לְבַבְכֶם הַטוֹב בְּתוֹרָה
וּתְפִלָּה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, אֲשֶׁר לָזֶה כָּל מַגְמָתִי, כִּי אַתֶּם חֲלָקֵי
וְגוֹרְלֵי הַטוֹב וְאַהֲבַתְכֶם קְשׁוּרָה בְּנַפְשִׁי, לֹא אוֹכַל לְשַׁכַּח אוֹדוֹתֶם

כָּלֵל אָפְלוּ שָׁעָה אַחַת. מִי יִתֵּן וְהָיָה שְׂאֵמְצָא חֵן וְחֶסֶד בְּעֵינֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהַאֲזִין תְּפִלָּתִי תָמִיד לְהוֹשִׁיעֲכֶם בְּכָל הָעֲנִינִים לְטוֹב לְכֶם כָּל הַיָּמִים, וְאַזְכֶּה לְשִׁמְעַת תָּמִיד מִמֶּנּוּם קוֹל תּוֹרָה וּתְפִלָּה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, עִם הַשְּׁפָעַת פְּרִנְסָתָם בְּהִרְוָחָה וְגִדּוֹל בְּנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם לְתוֹרָה וּלְחֶפֶה וּלְמַעֲשִׂים טוֹבִים לְאַרְךָ יָמִים וְשָׁנִים טוֹבוֹת, וְהִיְתָה זֹאת כָּל שְׂמִיחָתִי הַשְּׁלֵמָה כִּי טוֹבְתֶם הוּא טוֹבְתִי בְּאַמֶּת.

כ"ב כסלו

בְּנֵי מִיכָלִי שְׂיִחְיָה, הַרְבִּיתָ לְהַגְדִּיל עָלַי צַעֲרָךְ מֵעַנְנֵי מַעוֹט מֵעַסְקָךְ בְּחַפְצֵי שָׁמַיִם לְסַפַּת מְרֻדַת הָעַסְקִים. מַה אָמַר לְךָ בְּנֵי חֲבִיבִי, דְּמַעוֹת לְבִי כִּנְחַל יִשְׁטוּפוּ עַל זֶה, אֵךְ בְּנֵי חֲבִיבִי הֵן יְדוּעַ לְךָ אֲשֶׁר לֹא כֵן מֵהַמְדָּה, וְהַעֲקָר לְשִׁמְחַת אֶת עַצְמוֹ בְּכָל הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת, וְהַעֲקָר בְּהִרְצוֹן. הִנֵּה בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל כָּל פָּנִים יֵשׁ לְכֶם תָּמִיד רְצוֹנוֹת טוֹבִים וְזֶהוּ הָעֲקָר, וְסוּף כָּל סוּף בְּיָדָאִי יִהְיֶה הַכֹּל לְטוֹב. וּבְפֶרֶט כִּי בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִמֶּנִּי תוֹכְלוּ לְרְאוֹת גְּדֹל יְקַרַת הִרְצוֹן, כִּי כִּפִּי שְׂאֵתֶם יוֹדְעִים אוֹתִי תוֹכְלוּ לְהִבִּין אֲשֶׁר רַק עַל יְדֵי הִרְצוֹנוֹת טוֹבִים בְּאַתִּי לְזֶה לְזָכוֹת לְהִיּוֹת עַל אֲדַמַּת הַקִּדְּשׁ מִתּוֹךְ מְעוֹף צָרָה וּמְצוּקָה אֲשֶׁר עָבְרוּ עָלַי בְּתוֹךְ זֶה הַזְּמַן שְׂאֵתֶם מְפִירִים אוֹתִי. וְאַל תִּשְׁפַּח בְּנֵי חֲבִיבִי אֲנֹכִי יְצֵאתִי לְאוֹיֵר הָעוֹלָם תְּכַף אַחַר עֲשָׂרִים שָׁנָה, וְאַתָּה הַנְּחַתִּיךְ לְשִׁקְדַת עַל דְּלִתֵי הַתּוֹרָה תָּמִיד עַד עַת נִסִּיעַתִי מִמֶּךָ, בְּזֶה הַכַּח תּוֹכֵל לְכַמֵּחַ אֲשֶׁר ה' לֹא יַעֲזֹבְךָ, וְאַל תִּרְף מִמֶּךָ הִרְצוֹן הַטוֹב אָפְלוּ רָגַע אַחַת, וּכְיֵן כִּךָ בְּיָדָאִי חוֹמְפִין אִיזָה טוֹב גַּם כֵּן, כִּי בְּיָדָאִי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹזֵר בְּכָל פְּעַם, כִּי לִית רְעוּתָא טְבָא

דְּאֵתְאֵבִיד נְאִין רְצוֹן טוֹב שְׁנֶאֱבִידן. וּבִפְרָט אֲשֶׁר לְפָנֶיכֶם כָּל
הָאוֹצְרוֹת שְׁלֵנוּ אֲשֶׁר תּוֹכְלוּ לְמַצֵּא בְּהֵם מְרַגְעֵ לְנַפְשְׁכֶם. וּכְבֵר
כְּתַבְתִּי לָכֶם בְּאִיזָה פַעַם, וְעַתָּה אוֹסִיף זֹאת לָכֶם אֲשֶׁר תּוֹכְלוּ
לְהַחֲיוֹת עֲצַמְכֶם בְּזֶה אֲשֶׁר זְכִיתֶם לְזִכּוֹת גְּדוֹל בְּזֶה לְעַסֵּק בְּעִנְיַן
הַחֲזֻקְתִּי לְמַחֲיַת פְּרִנְסַתִּי בְּאַרְץ הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת, בְּזֶה תּוֹכְלוּ לְקַבֵּל
חַיּוֹת כְּמוֹ שְׂאֵתֶם יוֹשְׁבִים עַל הַתּוֹרָה וְעִבּוּדָה תָּמִיד, כִּי נִפְשׁ
אֶחָד לְכַלְנוּ; כִּי אַתֶּם יְדַעְתֶּם אֵת לִבִּי וְכוֹנְנִי לְבוֹא לְמִקּוֹם
חַיּוֹתִי, וּבְחֶסְדֵי ה' חֲפִץ ה' מִצְּלִיחַ בְּיַדִּי אֲשֶׁר בְּכָל עַת לִפִּי בּוֹעֵר
בְּקַרְבִּי לְבוֹא אֶל תְּכַלִּיתִי הַנִּצְחִי. וּבְעִזְרוֹת הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ אִין אֲנֹכִי
מִבְּלָה עֲצָמִי זְמַן עַל שׁוֹם דְּבַר, רַק בְּתוֹרַת ה' חֲפָצִי בְּכָל מָה
שְׁבִינִי לַעֲשׂוֹת. וְאִי אֶפְשֶׁר לִי לְהִרְבּוֹת דְּבָרֵי בְּזֶה, וְרַק לְמַעַן
אֶהְבְּתְכֶם מְכַרַח אֲנֹכִי עַל כָּל פְּנִים לְהַחֲיוֹתְכֶם קֶצֶת וְדִי לְמִבִּין.

וְאַתֶּם בְּנֵי שִׁיחֵי תּוֹכְלוּ לְשַׂמּוֹחַ בְּזֶה מְאֹד, כִּי בְּאֵמַת תּוֹמְכֵי
אוֹרֵיתָא נִחְשָׁבִים עַל כַּמָּה מְקוֹמוֹת לְמַעְלָה מְלוֹמְדֵי
אוֹרֵיתָא וְאִין כְּחֵדָא חֲשִׁיבִין. יְהִי ה' עִמָּנוּ וְיִזְלִיכֵנוּ בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר
וְהָאֵמַת תָּמִיד לְכַוֵּן רְצוֹנוֹ יִתְפַּרֵּךְ וְלְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ תָּמִיד שְׂמִיחָה
וְחֵדוּהָ עַל פִּי כָּל הַדְּרָכִים הַקְּדוֹשִׁים שְׁנֹקֵבַע בְּלִבֵּנוּ מְאוֹר הָאֵמַת,
צְדִיק יְסוֹד עוֹלָם כְּבוֹד אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ הַנִּחַל נוֹבַע מְקוֹר
חֲכָמָה יֹכֵר צְדִיק וְקְדוֹשׁ לְבָרְכָה, אֲשֶׁר קִבְּלָנוּ עַל יְדֵי תְּלַמִּידוֹ
הַקְּדוֹשׁ כְּבוֹד אֲדוֹנֵי אָבִי מוֹרֵי וְרַבֵּי זְלֵלָה"ה זְכוֹתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ.
אֲשֶׁרֵינוּ מָה טוֹב חֲלָקְנוּ שְׂזִכְנוּ לְגוֹרְלָנוּ הַטּוֹב הַזֶּה. יְהִי חֲלָקְנוּ
עִמָּהֶם מַעֲתָה וְלִנְצַחַת, וְנוֹפֵה לְהוֹסִיף בִּינָה וְדַעַת בְּזֶה לְהַבִּין גְּדֹל
הַצְּלַחַתְנוּ הַזֶּה. וּבְכֹאֵן בְּרוּךְ הַשֵּׁם אֲנֹכִי מְרַגֵּישׁ זֹאת בְּיוֹתֵר בְּטוֹב

מעם ודעת. וה' ברב רחמיו יחוס עלינו להגדיל חסדיו ותפרך עלינו תמיד, וישמיענו זה מזה בשורות טובות עלינו ועל כל הגוים עלינו ועל כל אחינו בני ישראל שיחיו. אמן פן יהי רצון.

הקווים מידדנו הר"פ גרו יאיר קבלתי לנכון, ובקצרת השם ותפרך הנני מוכן לקיים רצונו לחלק הסוד שלו לעניים הגונים. יתן ה' פלבבו להוסיף בכל פעם צדקתו לארץ הקדושה הזאת. ונפלאתי אשר לא נכבדתי בשום תבה אחת מכבוד אביו היקר ידיד נפשי הרב צבי הויזנר אשר פתבתם שהוא מוכן להשיבני. ובפרט אשר בקשתיו גדון טובת הרב יעקב דוד גרו יאיר לעורר לב בנו הרב עוזר גרו יאיר. וגם מאתכם היה בקשתי לעשות בזה למובת הנ"ל ואין לי מכם שום תשובה בזה. והרב יעקב דוד שוקד עלי בכל עת בזה, מאד גדול דחקו ואין בכחי לסבל הרחמנות עליו. פן אם עדין לא הגיע לידכם ישועתו מבנו, תראו לעשות בזה בכל כחכם למובתו, ולמצוה רבה יחשב.

כ"ג כסלו

יב

ברוך השם, יום ו' ערב שבת קדש.

אתמול לפנות ערב תהלה לאל באתי מהלולא קדישא, בני שיחיו מה אוכל לשער לכם גדל יקרת הדבר הזה, אברך בכל לפי להשם ותפרך אשר עד כה עזרני, סי איז א פיינע חתנה מען מעג פארין נזו "חתנה" יפה, כדאי לנסוען מארבע פנות העולם לראות הענין הזה, וגדל תקף האמונה קדושה שיש לכל אחינו בני ישראל שיחיו בזה. באים אנשים מקצה ארצות,

וְגַם מִשְׁעֶרְקֶסֶיעַ הָיוּ כַּמָּה אֲנָשִׁים מִכְּבָדִים, וּמְפֹרָים הוּן רַב.
 וְאִינָם בּוֹכִים כָּלֵל, רַק שְׂמֵחִים כָּל הַלַּיְלָה וְתַכְּף בְּבִקְרָה נּוֹסְעִים
 לְדַרְכָּם. וְגִדְל הַמְּנִיעוֹת שֶׁהָיָה הַיּוֹם פֶּה עַל עֵינָיו הַנְּסִיעָה הַזֶּה לֹא
 הָיָה כְּזֹאת מְעוֹלָם, כִּי יָרַד הַגֶּשֶׁם שְׁנֵי יָמִים רְצוּפִים יוֹם ד' וְיוֹם
 ה', וְכָל תּוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ פֶּה אִינָם בּוֹכָרִם שֶׁיְהִיָּה בַּעַת הַזֶּה גְּשָׁמִים
 כְּאֵלוֹ. וְכָל אֲנָשֵׁי הָעִיר הַזֹּאת לֹא נָסְעוּ עַד יוֹם ל"ג בְּעֶמֶר בְּבִקְרָה.
 כִּי עַל הַלַּיְלָה לֹא הָיָה בְּאִפְשָׁרֵי לְבוֹא לְשָׁם, כִּי הִחְצֵר הוּא רַק
 בְּחֻזְקַת הַפְּרַעַנְקִין [עֲדוֹת הַמְּזוּרְחָן], וְכָל הַפְּתִיחַ שֵׁישׁ בְּשֵׁם מְשֻׁפְּרִים
 לְהַפְּרַעַנְקִין שְׂבָאִים מְאֻרְצוֹת אֲחֵרִים מְשֻׁנָּה לְשֻׁנָּה גְּבִירִים
 מְפֻרְסָמִים, וְהַמְדַרְשׁ מְלֵא מִפְּרַעַנְקִיּוֹת [בְּגוֹת עֲדוֹת הַמְּזוּרְחָן] מִפֶּה
 אֵל פֶּה. רַק בְּכָל שָׁנָה כְּאִשֶׁר הַחֲמָה זוֹרַחַת, כָּל אֲנָשֵׁי צִפְת
 עוֹמְדִים הַחוּצָה עַל הַגְּבוּל וְכַתּוּב הַחְצֵר וְעוֹשִׂים לְעִצְמָם סְכוּת
 אֲרָעִי, וְכַהֲיוֹם זֹאת הַנ"ל בְּלִתֵּי אִפְשָׁרֵי לְסַבֵּת הַגְּשָׁמִים בְּאִין
 מְעֻצוֹר. וְעָשׂוּ פֶּה הַדְּלָקָה גְּדוֹלָה וְהַדְּלָקָה פֶּה הָיָה אֲצֵל בֵּית
 הַכְּנֶסֶת שֶׁל כְּבוֹד הָאָרֶץ זָכַר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לְכַרְכָּה בְּשִׂמְחָה רַבָּה,
 וְהַסְדְּלָקָה נִרְאִית עַד הַפִּירוֹן, וְתַהֲלָה לְאֵל כְּקִדְוֵי הַרְבֵּה בְּתוֹךְ שְׁטֵף
 הַגֶּשֶׁם, וְאַחַר כֵּךְ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וְכָל בְּאֵמְכָה וְכַחֲבָה. אֲךָ בְּיוֹם ל"ג
 בְּעֶמֶר בְּבִקְרָה הַשְּׂכָם בְּתוֹךְ שְׁטֵף הַגֶּשֶׁם הִתְחִילוּ אֲנָשֵׁי פֶה לְנָסֵעַ
 לְשָׁם. מָה אָמַר לָכֶם. לֹא הֵאֱמַנְתִּי כִּי יִסְפָּר לִי אִם לֹא רָאִיתִי
 בְּעֵינַי. נָסְעוּ אֲנָשִׁים וְנָשִׁים וְטָרְף, גַּם יוֹנְקֵי שְׂדִים. וְהַגֶּשֶׁם שְׁטֵף
 אוֹתָם, וְכָל הַדֶּרֶךְ הָיָה מְלֵא שְׂמִיחָה לְגִדְל חֲבִיבוֹת הַדְּבָר הַזֶּה.
 וְטָרְם כְּאוֹ לְשָׁם כְּכֹר נָסְעוּ קֶצֶת פְּרַעַנְקִין, וְהָיָה מְקוֹם לְכַנֵּס לְתוֹךְ
 הַמְדַרְשׁ. וּמְקֻדָּם אָמַר כָּל אֶחָד כָּל מָה שְׂבָלְבוּ, וְשִׁפְכוּ הַרְבֵּה
 דְּמַעוֹת מִקִּירוֹת לְבָם. וְאַחַר כֵּךְ בְּעֲזֶרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ גְּדוֹלָה

השִׁמְחָה עַד לַשָּׁמַיִם וְהָיָה קְלִינְעֻט וּפְאֵק [תַּף וּמִצְלָתִים]. וְכֻלָּם בְּפִיהֶם מְזַמְּרִים נְגוּנִים נְפִלְאִים. וְהַיְלָדִים מִתְגַּלְחִים שְׁקוּרִין פֹּה חֲאֵלְאֵקוּן [סְלֵקְהוּ]. וְהַעֲנֵן הַזֶּה הוּא דְבַר נְפִלְאָ, כִּי יֵשׁ לָהֶם שִׁירִים לְזֶה וּמְרַקְדִים עִם הַיְלָדִים בְּתַנוּעוֹת נְפִלְאִים. מִמֶּשׁ כְּלָתָה נְפִשִׁי בְּנַעַם הַדְּבַר הַזֶּה, וְהַיְלָדִים דְּפֹה, הִמָּה מִחֲכָמִים נְפִלְאִים לֹא נִרְאָה כּוֹזֵאת; הַכֵּלֶל, עִם אִיזוּ אַ [וְהוּן] עֲנִין נְפִלְאָ, מַעֲשֵׂי רַבִּי שְׁמַעוֹן. וְאַנְכִי תַהֲלָה לְאֵל זְכוּתִי לְעַמּוּד אֵצֶל הַצִּיּוֹן מִמֶּשׁ, וְאִמְרַתִּי הַתְּפִלָּה הַקְּדוּשָׁה שְׁלֵנוּ שְׁנַתִּיפְדָה עַל תְּקַף קְדֻשָׁתוֹ. וְנִשְׂאֵתִי עֵינֵי לְמָרוֹם, וְנִתְתִּי שְׂבַח וְהוֹדִיָּה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר אִישׁ כְּעַרְכִּי יוֹכֵה לְעַמּוּד בְּיוֹם הַזֶּה עַל צִיּוֹן שְׁלוֹ הַקְּדוּשׁ. וּפְרֻשְׁתִּי שִׁיחֵי מְקִירוֹת לְבָן, וְזִכְרָתִי כָּל הַנְּפִשׁוֹת הַנְּרֻשָּׁמִים אֲצִלִּי, וְאַחַר כֵּךְ רִקְדָתִי בְּרוּךְ הַשֵּׁם הַרְבֵּה בְּשִׂמְחַת לְבָבִי. עַד שְׁמַתוּךְ הַרְקִידָה יִשְׁבַּתִּי עֲצָמִי עַל הַחֲמוֹר לְחֹזְרָה. וְגַם זִוְגָתִי תַחֲיָה הִיתָה עִמּוֹ, וְתַהֲלָה לְאֵל בְּאֵנוּ לְבֵיתִי לְשָׁלוֹם בְּלִי שׁוֹם מְכֻשׁוֹל, רַק עֵינִי וְיַגַּע. ה' יַחֲזֵק אֶת כַּחֲנוּ אֲשֶׁר נִזְכָּה לְבוֹא לְעִיר הַקֹּדֶשׁ יְרוּשָׁלַיִם תִּבְנֶה וְתִבְנֶנּוּ בְּמַהְרָה בְּיָמֵינוּ כְּאֲשֶׁר עִם לְבַבְנוּ. וְתַהֲלָה לְאֵל, הַיּוֹם שְׁכַרְנוּ חֲמוּרִים לְשֵׁם לְנִסְעָה אִם יִרְצָה הַשֵּׁם בְּיוֹם ב' הַבֹּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה. יְהִי רְצוֹן שְׁיִהְיֶה בְּשַׁעַה מְצֻלַחַת שְׁיִהְיֶה הַנְּסִיעָה כְּסֻדְרָה. וְנִזְכָּה לְבוֹא לְשֵׁם בְּלִי שׁוֹם צַעַר הַדְּרֹךְ חֲלִילָה. וְיִתְחַזַּק כַּחֲנוּ לְעִשׂוֹת פְּעֻלָּתֵנוּ בְּשֵׁם כְּאֲשֶׁר עִם לְבַבְנוּ, וְנִזְכָּה לְבוֹא לְבֵיתִי לְשָׁלוֹם גַּם בְּן בְּלִי שׁוֹם צַעַר הַדְּרֹךְ חֲלִילָה. רַק הַכֵּל בְּשָׁלוֹם וְשְׁלוֹה לְטוֹב לָנוּ כָּל הַיָּמִים אֲמֹן בְּן יְהִי רְצוֹן.

וְיִתֵּן לִּי מִזֶּה לְבִי מְלֵא מִלִּים בְּזוֹה, אֵךְ אִי אֶפְשָׁר לְהוֹצִיא מִכֶּחַ אֶל הַפַּעַל. בְּנֵי שְׁיָחִיו, אֲשֶׁרִינוּ מֵה טוֹב חֲלָקְנוּ שְׁזַכְּנוּ

לְחִסוֹת בְּצֵל כְּנָפָיו שֶׁל כְּבוֹד אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ הַנַּחֵל נוֹבֵעַ
מִקּוֹר חֲכָמָה זָכַר צְדִיק וְקְדוֹשׁ לְבָרְכָהּ, וְתִלְמִידוֹ הַקְּדוֹשׁ כְּבוֹד
אֲדוֹנֵי אָבִי וּמוֹרֵי וְרַבֵּי זִלְלָה"ה אֲשֶׁר הִכְנִים לָנוּ דַעַת עַל כָּל פְּנִים
לְמָה לְכַסֵּף. וְהִשְׁאִירוּ אַחֲרֵיהֶם בְּרָכָה כָּל הָאוֹצְרוֹת שֶׁלָּנוּ. וּבִפְרָט
הַיְסוּד שֶׁל קְבוּץ עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, דָּאָם אִיז גָּאָר אִיזֵן אֲנִדְעָר
חֲדוּשׁ נִפְלָא וְזֶה בְּאִמַּת חֲדוּשׁ נִפְלָא וְשׁוֹנְהָן, וּבַל תִּשְׁכַּחוּ מַה
שֶׁפְּתוּב בְּסוּיִם דְּבָרֵי קְדָשׁוֹ שֶׁל הַהַתְגַּלּוֹת הַצְּדִיק רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן
יֹחָאי "וְכוּ". תְּשִׁימוּ לֵב לְזֶה הַתְּבָה "וְכוּ" וְתִבְנִי קֶצֶת דְּבָרֵי
הַנֶּ"ל וְדִי לְמִבִּין. יְהִי ה' עִמָּנוּ מֵעַתָּה וְלִנְצַח לְהִיּוֹת בְּגוֹרְלָנוּ עַד
עוֹלָם אָמֵן בֶּן יְהִי רְצוֹן.

כ"ד כסלו

נִפְלְאֵתִי קֶצֶת שְׁאִין לִי שׁוּם תְּבָה אַחַת מִיַּדִּידְנוּ הֶרֶב צָבִי
מ"ז. אֵךְ מִסְתַּמָּא הַכֹּל מֵאֵת ה'. וְבַה' בְּטַחְתִּי כִּי
לֹא יַעֲזֹבֵנִי. לַעַת עֲתָה מְצַפֶּה אֲנֹכִי לְקַבֵּל הַסֵּף שֶׁשְׁלַחְתָּם לִי לְמַעַן
לֹא אֶצְטַרֵּךְ חֵם וְשָׁלוֹם לְלוֹוֹת עַל הוֹצָאוֹת, כִּי בִישׁ לְפָנַי הַדְּבָר.
וְלַעַת עֲתָה מְכַרַח אֲנֹכִי לְהַכִּין כָּל מִכְתָּבִי, וְאִם אֶקְבֵּל אִם יִרְצֶה
הַשֵּׁם עַל יְדֵי הָרֵץ הַבָּא אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם בְּיוֹם מָחָר, אֹדִיעִם בְּנֵי
מִיחָד בְּשׁוֹרוֹת שְׁתִּיִם כִּי לֹא יִסְכִּים הַפְּנָאִי לְסַפַּת הַלִּיכַת הַשִּׁירָא,
וְגַם עֲתָה אֲנֹכִי מִמְרַד מְאֹד. כִּי אֲשֶׁר תּוֹכְלוּ לְהַכִּין כִּי עֲנִין הַנְּסִיעָה
הַזֹּאת קֶשֶׁה לְפָנַי כְּמַעַט יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר מַחוּץ לְאַרְץ לְפָה. ה' בְּרַב
רַחֲמָיו יוֹלִיכֵנִי בְּדֶרֶךְ הַזֶּה לְשָׁלוֹם בְּלִי שׁוּם צַעַר הַדְּרֵךְ כָּלֵל,
וּבִיאֵנִי לְשָׁלוֹם עַל שְׁבַת קְדָשׁ הַבָּא עָלֵינוּ לְמוֹכָה לְעִיר הַקְּדָשׁ
יְרוּשָׁלַיִם תִּבְנֶה וְתִכּוֹנֵן בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ, חֲזַק בְּבְרִיאוֹתֵנוּ כְּרָאוּי,
וְשֵׁם אֲזַכֶּה לְתֵן תְּכַף תּוֹדָה וְהוֹדִיָּה לְהַשֵּׁם וְתִפְרֹךְ עַל נִפְלְאוֹת

חסדו יתברך אשר גומל עמי בכל עת. ועל זה במחוני גם עתה
שימלא משאלות לבבי לטובתי ובוה אסים ואמר שלום, ונפשי
קשורה בנפשם לזכרם בכל עת לטובתנו.

דברי אביכם המברך אתכם בכל טוב רוחני ונשמי מצפה
לשמע בכל עת קול הצלחתם למעלה בזה ובכא לטוב להם.

דמק

פריסת שלום לכלתי הצנועה מרת אסתר שיינדיל ולנכדתי
המהללה הפלה מרת אדיל תחיה ולנכדי היקר כמר
נחמן שיחיה ולנכדתי החפיה בתיה תחיה ולנכדי היניק שכנא
שיחיה.

פריסת שלום לכלתי הצנועה מרת רחל תחיה ולנכדי היקר
כמר אהרן שיחיה ולנכדי הנחמד נפתלי שיחיה
גלייבט מיר מיינע ליבע קינדער אז איך פארנעס אין אייך ניט
אפלו איין שעה. השם יתברך זאל העלפין סי זאל מקוים ווערין
וואס איך פעט פאר אייך. איך פעט אייך זארגט ניט. גאט ברוך
הוא וועט אונז העלפין אלדינג אין דער צייט כרצונו יתברך
והאמינו לי ולדי האהובים שאינני שוכח אתכם אפילו לשעה אחת. ה'
יתברך יעזור שיגנים כל שאני מבקש עבורכם. אני מבקש מכם, אל
תדאגו. ה' ברוך הוא יעזור לנו בכל דבר בזמנו כרצונו יתברך.

זונתי תחיה גריסט אייך אללע גאר ליבליך און ווינשט אייך
כל טוב. איהר ליבשאפט צו אייך איז בלי שעור.
ובפרט להילדים שיחיו און זיא פאהרט, ברוך השם גם כן עמי
לירושלים, וה' יצליח דרכה. און זי פעט פאר אייך תמיד גאט

און האפט צו האַרְכֵּעַן פון אייך בשורות טובות תמיד. וזונתי
 תהיה דורשת בשלומכם באהבה רבה ומאחלת לכם פל־טוב. אהבתה
 לכם היא בלי שעור ובפרט להילדים שיהיו, והיא גם בן ברוך ה'
 נוסעת עמי לירושלים וה' נצלים ברכה, והיא תמיד מתפללת לה'
 בשבילכם ומקנה לשמע מכם בשורות טובות. ובקשתה להודיע לה
 משלום היוג מרת סאסיע תחיה עם שלום בעלה רבי משה גרו
 יאיר ומבתם תחיה, ואיך מתנהג להם בפרנסתם, איהר וועט זי
 מחיה זיין [תחיו אותה].

דברי צאָכר' e' אשת רבי יצחק

פְּרִיסַת שלום לכל אנשי שלומנו שיהיו וכל אוהבנו שיהיו
 ולכל השכנים שם, ובפרט לידידנו השכן האברך
 המפלג הרב יעקב גרו יאיר. וקבלתי הקוויטיל שלו עם אחד
 רובל כסף וכן אנכי שמתו הקוויטיל שלו תחת חיקי להשאירו
 על איזה מקום קדוש בדרך ביקדש לעיר הקדש ירושלים תבנה
 ותבונן במהרה בימינו. וחויץ לזה רשום אצלי כל שמותיו שיהיו
 בספר להזכירו בכל עת לטוב.

יְדִידֵנו הרב דוד ריידע מבקש מכם לעורר שם כל משפחתו
 שיהיו, ובפרט הנגיד הרב צבי טאבאטשניק גרו יאיר
 שירחמו עליו להיות בתומכי למחיתו. כי דחקו גדול למאד
 ומדוע יתרחקו ממנו כל כך, ובפרט כי הוא איש ירא ה'. בן
 יתאמצו לטובתו ולהודיעני מזה, ונא לדרש בשלום כל אנשי
 הבית המדרש שלנו לכל אחד באהבה רבה.

אביהם אוהבם.

יג

בעזרת השם יתברך, יום ו' ערב שבת קדש פרשת במדבר מ"ח למספר בני ישראל תרכ"ט, פה עיר הקדש ירושלים תבנה ותכונן במהרה בימינו.

ישאו הרים מארץ החיים, שלום וברכה לכבוד אהובי בני חמדת לבכי הלא הוא הרבני המפלג דוד צבי גרו יאיר, והלא הוא הרבני המפלג הרב מיכאל שיחיה. חי החיים ישפיע עליהם כל טוב רוחני וגשמי, לטוב להם כל הימים ביחד עם נשותיהם ויוצאי חלציהם שיחיו, ויופו לשתי שלחנות תורה וגדלה במקום אחד, אמן כן יהי רצון.

חסדי ה' אזכיר על כל הטוב אשר גמלני, ברוך שהחיינו וקימנו והגיענו לזמן הזה. ותהלה לאל באתי לפה לשלום ביום ו', ערב שבת קדש העבר בערך חצות היום, ומצאתי פה את שאהבה נפשנו את אנשי שלומנו היקרים שיחיו. וזכיתי בזה היום להתפלל מנחה וקבלת שבת אצל מקום קדשנו בית תפארתנו. והאמנם אשר בודאי נהפך לבי בקרבי על גדל מרירות החרבון, פי מתפעל נפש הרואה, אוי לנו על שברנו, ואי אפשר לשער הענין הלוה, על כל אלה בראות הזמיות אחינו בני ישראל שיחיו, בהתפללם שם אנשים ונשים וטף וכלם מקירות לבם מתחננים ומבקשים לגאלת נפשם, אמרתי זאת נחמתי בעניינו. פי סוף כל מזה תצמח הגאלה במהרה בימינו אמן סלה, ודרכי ה' נעלמים מאתנו.

ונתגברתי במחשבותי וקשרתי עצמי גם כן לתוך כל הקבוצים הקדושים מאחינו בני ישראל שיחיו

והתפללתי עמָהם. אך עם כָּל זֶה לא שָׁב רוחי בְּקַרְבִּי. וּבָאנוּ
לְבֵיתנוּ וְהִתְחַלְנוּ לְהַחֲיוֹת עֲצָמֵנוּ עִם הַתְּקוּהָ הָאֲמִתִּית, אֲשֶׁר אָנוּ
מֵאֲמִינִים אֲשֶׁר בְּחֶסְדֵי ה' בְּדוֹאֵי יְבוֹא הַגּוֹאֵל צֶדֶק בְּמַהֲרָה
בְּיָמֵינוּ, עַד אֲשֶׁר בָּאנוּ לְשִׁמְחָה וְרִקְדָנוּ קִדְּם קְדוֹשׁ בְּתִשְׁוֹקַת
לְכַבְּנוּ. וְתַהֲלָה לֵאל עֹבֵר כָּל הַשְּׁפֵת קִדְּשׁ בְּשִׁמְחָה. וְאַחַר כֵּן
בְּיוֹם א' נִסְעָנוּ יַחַד לְעִיר הַקִּדְּשׁ חֶבְרוֹן וּבָאנוּ עַל לֵינֵת לַיְלָה בְּיוֹם
א' בְּעָרֵב לְבֵית הַצִּדְקָת רַחֵל אֲמֵנוּ וְזָכַר צִדְקָנִית וְקְדוּשָׁה לְבִרְכָה.
וּמִן חֲצִי לַיְלָה עַד הַבֶּקֶר שִׁפְכָנוּ שִׁיחֵנוּ בְּאֲשֶׁר עִם לְכַבְּנוּ. וּבִבְקָר
הַשָּׁכֵם הִתְפַּלְלָנוּ תְּפִלַּת שְׁחֲרִית בְּצַבּוֹר, שֶׁם מְצֵאתִי קֶצֶת מְרֻגָע
לְנַפְשֵׁנוּ. וּבָאנוּ לְעִיר הַקִּדְּשׁ חֶבְרוֹן בְּיוֹם ב' עָרֵב רֵאשׁ חֹדֶשׁ לְעַת
עָרֵב. וְתַכְּף הִלְכָנוּ לַמְּקוּהָ, וְהִלְכָנוּ לְהִתְפַּלֵּל מִנְּחָה אֵצֶל מְקוֹם
מְעַרַת הַמַּכְפֵּלָה. מָה אָמַר מָה אֲדַבֵּר, זֶה הוּא עֲנִין אֶחָד מִמַּשׁ
עִם מְקוֹם קִדְּשֵׁנוּ, וּבְלִבִּי לֹא הָיָה שׁוֹם הַפָּרֶשׁ בְּיַנְיָהם, וְהָיִינוּ
בְּשֵׁם לְעֶרְךָ שְׁתֵּי שְׁעוֹת. וְהִגַּם שָׁנֹרֶק עָלֵינוּ קֶצֶת אֲבָנִים טוֹבִים,
רַק הָיָה בְּחֶסֶד. וּבְיוֹם רֵאשׁ חֹדֶשׁ הִלְכָנוּ עַל כָּל הַמְּקוֹמוֹת
הַקְּדוּשִׁים, עַד אֲשֶׁר בָּאנוּ בְּאַחֲרוֹנָה אֶל מְעַרַת יִשִׁי אָבִי דָּוִד
וְהַצִּדְקָת רוּת. בְּשֵׁם נִפְתַּח לִבִּי עַד לְמֵאֵד כִּי נִזְכַּר בְּלִבִּי גֹדֵל עֲצָם
קִדְּשַׁת הַהִתְגַּלּוּת שֶׁל כְּבוֹד אֲדוֹנֵינוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ הַנִּחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר
חֲכָמָה זָכַר צִדִּיק וְקְדוֹשׁ לְבִרְכָה עַל הַפְּסוּק וַיֹּאמֶר בְּעֵז אֶל רוּת.
אֲשֶׁרֵינוּ מָה טוֹב חֲלַקְנוּ שְׁזָכִינוּ לְטוֹב אֲמִתִּי כֹּהֵ, וּבָאנוּ לְשִׁמְחַת
לְכַבְּנוּ, וּבְיוֹם ד' בְּבִקְרָה נִסְעָנוּ לְחֹזְרָה. וּבָאתִי עַת תְּפִלַּת מִנְּחָה
גְּדוּלָה עוֹד הַפַּעַם לְבֵית רַחֵל אֲמֵנוּ, וְהִתְפַּלְלָתִי שֶׁם תְּפִלַּת
הַמִּנְּחָה. וְתַהֲלָה לֵאל בָּאנוּ לְפָה לְשִׁלּוֹם. עַד הִנֵּה עֲזוּרָנוּ רַחֲמֵינוּ
יִתְפַּרֵּךְ, כִּי לְשַׁעַר לָכֵם גֹּדֵל עֲנוּי הַדְּרֹךְ הַזֶּה מַעַת צֵאתִי מִבֵּיתִי

מעיר הקדש צפת עד היום, הוא בלתי אפשרי. הכלל הדרך מלא נסים. ואין בזה שום דרך הטבע כלל, רק השם יתברך ברב חסדיו שלח מלאכו לפנינו, והוליד אותנו בכל הדרך הזה ולא על-ידי שום דרך הטבע כלל. בן ברחמיו יתברך יושיענו לפעל בקשתנו מלפניו יתברך על כל אודותינו, ולחג את חג השבועות הקדוש בשמחת לבנו. ויוליכנו גם לחזרה בדרך הזה לבוא לביתנו עיר הקדש צפת בלי שום צער הדרך, ונזכה לבוא לשם שלם בגופנו ובממוננו ובתורתנו אמן בן יהי רצון.

וביום אתמול הלכנו גם בן להתפלל תפלת מנחה למקום קדשנו. ובפעם הזאת נפתח לבבי ופרשתי שיחתי לפניו יתברך בפרט ובכלל, וזכרתי כל השמות של כל אוהבינו כפי שנרשמים אצלי. ועמדנו שם עד הלילה ותהלה לאל היה בהשקט. והיום מסתמא נלך לשם גם בן להתפלל תפלת המנחה וקבלת שבת והתפלה, ולספור שם הספירה של יום מ"ט. יהי רצון שנזכה להארת וקדשת יום החמשים הקדוש יום קבלת תורתנו הקדושה, אשר נזכה לקבל עלינו מחדש קדשת תורתנו הקדושה, לשום אותה בלבנו מעתה ולנצח, למען טוב לנו מעתה ולנצח, לטוב לנו כל הימים טוב אמתי לתכליתנו הנצחי. והיתה זאת שמחתנו וחדותנו אמן בן יהי רצון.

כ"ו בסלו

והנה מסתמא בלבי הרבה לדבר מענין הנסיעה הקדושה הזאת, אך עדין אין דעתי צלולה מפרדת הדרך. רק מרב אהבתכם באתי להודיעכם משלום בואי לשלום לכאן, והודעתי אתכם כל הנ"ל. ודעתנו להתמהמה פה בחסדי ה' עד

יום א' פָּרַשַׁת בְּהַעֲלֹתְךָ הַבָּא עָלֵינוּ לְמוֹכָה. אִזּוּ נְשִׁים פְּעָמֵי רַגְלֵינוּ
 לְבוֹא לְבֵיתֵנוּ לְעִיר הַקִּדּוּשׁ צִפְתָּ, וְאֶפְשָׁר נִסְעֵ דְרָךְ עִיר הַקִּדּוּשׁ
 מִבְּרִיא, וְלִמְעַן אֶהְבְּתֶם אֵלַי עִמָּהֶם יַחַד. וְכֹאשֶׁר בְּחֻמַּלַּת ה' ^{ה'}
 עָלֵינוּ שֶׁנִּבְּאוּ לְבֵיתֵנוּ לְשָׁלוֹם בֵּן מִשָּׁם אֶרְחִיב לָכֶם הַדְּבוּר כְּכֹל
 אֲשֶׁר עִם לְבָבִי. וְאֶפְרַט לָכֶם כֹּל הַמְּקוֹמוֹת הַקְּדוּשִׁים שְׂזֻכֵּיתִי
 לְהֵיוֹת וְאֲשֶׁר עוֹד אֲזַכֶּה לְהֵיוֹת בְּשֵׁם בְּחֻסְדֵי יִתְבָּרַךְ. וְלָעַת עֵתָה
 אֶהוּבֵי בְּנֵי שִׁיחֵי תַתְּנוּ שְׂבַח וְהוֹדִיָּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר עַד כֹּה
 עֲזַרְנוּ רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ. מַה אִמַּר מַה אֲדַבֵּר, מִי פָּעַל וְעָשָׂה קוֹרָא
 הַדּוֹרוֹת מֵרֵאשִׁי, וְרַק זְכוּתוֹ הַקְּדוּשׁ וְזְכוּת תְּלִמִּידוֹ הַקְּדוּשׁ כְּבוֹד
 אֲדוּנֵי אָבִי וּמוֹרֵי וְרַבֵּי זִלְלָה"ה הוֹפִיעַ עָלַי לְחַנְּנִי בְּחֻסְדֵי הַגְּדוֹל
 הַזֶּה, בֵּן יַעֲמֹד לָנוּ זְכוּתוֹ הַקְּדוּשׁ מֵעַתָּה וְלִצְחָה לְבוֹא לְמִבְּקָשֵׁי
 נַפְשִׁי, לְתַכְלִית הַנִּצְחֵי בְּחַיִּים חַיּוּתֵי בְּאַרְצָן הַקְּדוּשָׁה הַזֹּאת, וְיִזְכְּנוּ
 לְשִׁמְעַ מִכֶּם בְּשׁוֹרוֹת טוֹבוֹת, לְשִׁמְעַ קוֹל הַצְּלַחְתְּכֶם בְּטוֹב
 וּבְנַעֲיָמִים וְהִיְתָה זֹאת שְׂמֻחָתִי. דְּבָרֵי אַבִּיכֶם וְאוֹהֲבֵכֶם מֵעַתִּיר
 בְּעַדְכֶם בְּכֹל עַת וְרַגַע, וְה' בְּרַב רַחֲמָיו יֵאֱזִין תְּפִלָּתִי עָלֵינוּ וְעַל
 כָּל הַתְּלוּיִים בָּנוּ וְעַל כָּל אַחֵינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְטוֹב לָנוּ בְּנִגְאָלָה
 יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים אֲמֵן בֵּן יְהִי רַצוֹן.

דק3:

זוֹנְתֵי תַחֲיָה גְרִיסַט אֵייד גָּאָר פְּרִינְטְלִיךְ, זִיא אִיז בְּרוּךְ הַשֵּׁם
 זַעֲהָר צוּפְרִידֵעֵן [דוֹרְשַׁת בְּשָׁלוֹמְכֶם בִּידִידוֹת רַבָּה הִיא
 בְּרוּךְ ה' מְרַצָּה מֵאֲדָן] שְׂזֻכְתָּה לְבוֹא לָפֶה וְעַל כָּל הַמְּקוֹמוֹת
 הַקְּדוּשִׁים הַרְבֵּתָה בְּתַפְלָתָה עֲבוּרְכֶם לְטוֹב לָכֶם תְּמִיד,
 וְהַבְּלוּלִים שְׁלִי מִמָּנָה בְּזֶה הַדְּרָךְ הִיָּה בְּחֻסְדִים גְּדוּלִים, יִחַנְּנוּ
 ה' עַל לְהַבָּא שְׂיִהְיָה הַכֹּל בְּחֻסְדֵי עָלֵינוּ לְמוֹכָתֵנוּ.

פְּרִיסַת שְׁלוֹם לַחֲתָנֵי הַיָּקָר הַרֵב יַעֲקֹב יַחִיאֵל מִיְכָל נְרוּ יֵאִיר
עִם שְׁלוֹם נְכַדֵי הַיָּקָרִים, לֹא נִתְקָה אַהֲבַתּוֹ מִמֶּנִּי,
וְהָיָה עַל זְכָרוֹנִי לְהוֹפִירוֹ עַל כָּל הַמְּקוֹמוֹת הַקְּדוּשִׁים. וְה' בָּרַב
רַחֲמָיו יוֹשִׁיעוּ לְטוֹב.

פְּרִיסַת שְׁלוֹם לְכָל אוֹהֲבֵינוּ וְאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ וְשֹׂכְנֵינוּ שְׂיַחֲיוּ
כְּלָם יַעֲמִדוּ עַל הַבְּרָכָה, וְיִתְפַּקְדוּ לְטוֹבָה כְּכֹל אֲשֶׁר
שָׂאֲלֹתִי עִבּוּרָם. וְאִם יִרְצֶה הַשֵּׁם מִבֵּיתִי כַּאֲשֶׁר יִזְכְּנוּ ה' לְבוֹא
לְשֵׁם מַהֲרָה לְשְׁלוֹם, מִשֵּׁם הַנְּנִי בְּעֹזֶרֶת הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ לְהַעֲרִיף
לְכָל אֶחָד פְּרִיסַת שְׁלוֹם בְּיַחֲוֹד כְּפִי אֲשֶׁר יִשִּׂים בְּלִבִּי הוּא יִתְבַּרַךְ.
דְּבָרֵי אוֹהֲבֵם הָאֵמֶתִי.

פדג'

וְעַל הַטּוֹב יִזְכֹּר שְׁמוֹ כְּבוֹד יְדִיד נַפְשֵׁי כָּרַע כְּאֵחַ לִי הַרְבֵּנִי
הַמְּפֹלָג כְּבוֹד שֵׁם תְּפָאֲרָתוֹ מוֹרְנוּ הַרֵב יַעֲקֹב מִיְטַלְבּוּיִם
נְרוּ יֵאִיר. אַחֵי יְדִידֵי מָה אֵמֵר מָה אֲדַבֵּר, הַטּוֹבוֹת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ
עִמִּי וְתַגִּדֵּל חֲסִדְךָ עִמִּי אֲשֶׁר הִתְחַזַּקְתָּ נַפְשֵׁי לְבוֹא עַד הָלֶם, כֵּן
אַהֲבַתּוֹ חֲקוֹק בְּלִבִּי, וְלֹא אוֹכַל לְשַׁכְּחוֹ כִּלְלַל. כֵּן יִצְלִיחוּ ה' כְּכֹל
לְכַבּוֹ לְטוֹבוֹתָו, עַדִּי יִזְכֶּה לְבוֹא בְּחַיִּים חַיּוֹתוֹ לְתַכְלִיתוֹ הָאֵמֶתִי
בָּרַב שְׁלוֹם וּבְרָכָה. וְאִזְכֶּה עוֹד בְּחַיִּים חַיּוֹתִי לְרְאוֹתוֹ נְטוּעַ בְּאֶהְלוֹ
עִם זִוגְתּוֹ תַּחֲיָה בְּאַרְצָן הַקְּדוּשָׁה הַזֹּאת עִם הַרְחֻבַת לִבִּי לְמַעַלָּה.
דְּבָרֵי כָּרַע כְּאֵחַ לוֹ.

פדג'ק

תְּפָרִים לְמַעַנֵי בְּשְׁלוֹם יְדִידֵנוּ הַיָּקָר הַנְּעֻלָּה הַרֵב נַחֲמֵן
טוֹלְמָשִׁינְעֵר לְאוּמָאן, וְתוֹדִיעַ לוֹ שְׁלוֹם בּוֹאֵי לְפָה
לְשְׁלוֹם וּמְכַל הַנִּ"ל, וְאִם יִרְצֶה הַשֵּׁם מִבֵּיתִי אֲכַתֵּב לוֹ בְּיַחֲוֹד,

בְּיוֹם ה' דְּבָרִים כְּתַבְתִּי לָהֶם עַל יְדֵי הַפֶּאֶסֶט וְהוֹדַעְתִּים
 מִדְּאֵגַת לְבִי מֵעֶבּוֹב מִכְּתָבְכֶם אֲשֶׁר לֹא קִבַּלְתִּי עֲדוֹן
 מִכְּתָב מֵהֶם מִן אַחֵר זֶה הַמִּכְתָּב שֶׁכָּתְבוּ לִי בְּיוֹם ג' תּוֹרִיעַ,
 וּבְשָׁבוֹעַ עֲבָרָה הוֹסַפְתִּי לָהֶם דְּבָרִים בְּזֶה עַל יְדֵי כְבוֹד יְדִידֵינוּ
 הַיָּקָר הַמְּפֹלֵג הַרֵב מֵאִיר שְׂיִחְיָה שְׁנָסַע מִפֹּה. וְהֶעֱקָר שְׁמַתִּי דְבָרֵי
 בְּפִיו. וּמֵאֵז וְעַד כֹּה חֲפִיתִי וְכָלוּ עֵינַי לְבִיאַת הַרָץ בְּשָׁבוֹעַ זוֹ, אוֹלֵי
 יִשְׁמַח לְכָבִי בְּקִפְלַת מִכְּתָב יָדֶם הַטּוֹבָה. וְכֹא אֶתְמוֹל הַרָץ, וְתַחֲתֵי
 תוֹחַלְתִּי נְכוֹבָה. מָה אוֹכַל לְשַׁעַר לְכֶם דְּאֵגוֹת לְבִי מִזֶּה, וְרַק
 בְּחִסְדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַנּוֹתֵן לְיַעֲרָף כַּחַ, הוּא נּוֹתֵן בִּי גַם בֶּן כַּח
 קֶצֶת שְׂיִהְיָה בְּיַדִּי לְהַמְתִּיק הַצֶּעֶר מִזֶּה. וְלַעַת עֵתָה לֹא אוֹכַל
 לְשִׂאת חֲטָא עֲלֵיהֶם חֲלִילָה, כִּי בּוֹדָאֵי אַחֵר אוֹהֲרֵתִי עֲלֵיהֶם
 לְשַׁלַּח לִי מִכְּתָב בְּכָל חֹדֶשׁ, בּוֹדָאֵי קִימוּ זֹאת, וּמִי יוֹדֵעַ הַסֶּפֶה
 בְּזֶה שְׁנַתְהוּנָה עֶבּוֹב בְּזֶה, יְהִי רְצוֹן שְׂיִהְיָה הַכֹּל לְטוֹבָה. וְהַאֲמַנָּם
 שְׁבוֹדָאֵי יֵשׁ לִי עֲגַמַת נֶפֶשׁ מֵעֶבּוֹב מַעוֹת אֲשֶׁר כָּלְתָה הַסְּכוּם
 שְׁחֲנוֹנֵי כְבוֹד אֲנִשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ אֲשֶׁר זֶה הָיָה חֶסֶד גְּדוֹל מֵאֵת ה', כִּי
 בְּלַתִּי זֹאת לֹא יִדְעֵתִי מָה הָיָה נַעֲשָׂה עִמּוֹ. חֶסְדֵי ה' וְנִפְלְאוֹתָיו
 גָּבְרוּ עָלַי בְּזֶה עַד כֹּה, וּבְזֶה בְּטַחְתִּי אֲשֶׁר בְּעֶזְרָתוֹ יִתְבָּרַךְ לֹא
 יַעֲזֹבֵנִי. וְעַם כָּל זֶה בּוֹדָאֵי יֵשׁ לִי עֲגַמַת נֶפֶשׁ עֵתָה מֵעֶבּוֹב הַמַּעוֹת,
 עִם כָּל זֶה אֵין נַחֲשֵׁב זֹאת לְאַחַד מֵאַלְפָּה נֶגֶד זֶה אֲשֶׁר כָּלְתָה עֵינֵי
 לְרֵאוֹת כְּתִיבַת יָדֶם הַטּוֹבָה, אֵז וְתַחֲתֵי רוּחִי בְּקַרְבִּי. וְלִפְנֵי חֲלִישוֹת
 כַּחֲתֵי מַהֲנֵ"ל לֹא הָיָה בְּלִפְנֵי לְכַתֵּב עַל יְדֵי זֶה הַפֶּאֶסֶט, אֲדָּ אֶמְרֵתִי
 אֲשֶׁר לְפִי דַעְתִּי בּוֹדָאֵי שְׁלַחוּ לִי מִכְּתָבְכֶם עִם מַעוֹת כְּפִי אֲשֶׁר
 הִזְהַרְתִּי אוֹתָם עוֹד מֵעִיר הַקֹּדֶשׁ יְרוּשָׁלַיִם תִּבְנֶה וְתִכּוֹנֵן בְּמַהֲרָה
 בְּיַמֵּינוּ, וּכְפִי הַנִּרְאָה נִתְעַכֵּב עַל הַדְּרָךְ, כֵּן נַחוּץ לָהֶם לְדַעַת מִזֶּה

אֲשֶׁר יֵרְאוּ לַעֲשׂוֹת אֵיזָה תִּקְוֶן בְּזֶה, שְׁיִגִיעַ לְיָדֵי מְהֵרָה. כִּי לַעֲתָה עָתָה יִתְדַעְוּ אֲשֶׁר עֹמֵד הַדְּבָר אֲשֶׁר מִכְרַח אֲנֹכִי לְקַיֵּם הַדְּרָךְ בְּרוּךְ ה' יוֹם יוֹם, אֲפַעַר טַאקֶע [וְאֶמְנָם בְּאַמְתָּן] יוֹם יוֹם וְדִי לְמִכִּין. נָא בְּנֵי שְׂיַחֲיוֹ תְשִׁימוּ לֵב לְדַבְרֵי אֱלֹהִים וְתִרְאוּ לְחַשֵּׁב אוֹדוֹתַי כְּכֹל אֲשֶׁר יִהְיֶה בְיַדְכֶם לְמוֹכְתֵי לְרֵאוֹת לְתַמְכְּנוּ לְמוֹכֵת מַחִית פְּרִנְסָתִי לְפָנָה, הֵן לְהַנְטוֹת לִי מְעוֹתְכֶם בְּזַמְנֹו, וְכֵן בְּעַנְיֵן טוֹבֹתַי מֵאוֹהֲבֵינוּ, תְשִׁימוּ לֵב לְזֶה שְׂיַהֲיֶה לִי אֵיזָה מְעַמֵּד בְּזֶה לְהַחֲיוֹתֵי פֶה.

והעוֹלָה על רוּחֵי הָיָה לְכַתֵּב בְּזֶה אֵיזָה מִכְתָּבִים לְאוֹהֲבֵינוּ מֵטוֹלְטְשִׁין, אֵדְךְ לְאֲשֶׁר מַחִי מְבַלְבֵּל כְּעַתָּה, וּבִפְרָט כִּי לֹא יִדְעָתִי מֵהַנְעִשָׂה בְשֵׁם, וְאוֹלֵי כְּבֹר נִשְׁלַח לִי אֵיזָה תְשׁוּרָה מֵהֶם, כֵּן אֵין לִי דְבוּרִים לְבוֹא אֲלֵיהֶם. וּבִפְרָט כִּי כְתַבְתִּי לָהֶם כְּבֹר כְּמָה פְעָמִים, וְעַד כֹּה אֵין לִי תְשׁוּבָה מֵהֶם, וְגַם אֵין לִי תְשׁוּבָה מִמִּשְׁפַּחְתָּנוּ מֵאוֹמָאן. הַכֹּלֵל שְׁנַתְעַלֵּם מִמֶּנִּי כֹל דְבָר, לְכֵן לֹא אוֹכַל אֲנֹכִי לְבוֹא עוֹד בְּפַעַם בְּדַבְרֵי כֹל זְמַן שְׁלֹא אֶקְבַּל אֵיזָה תְשׁוּבָה בְּזֶה לְדַעַת אִם נִפְעַל אֵיזָה דְבָר בְּזֶה לְטוֹב. וְה' בְּרַב רַחֲמָיו יַחוּם עָלַי וַיַּחַנְנֵי בְחַסְדּוֹ יִתְפַּרֵּךְ שְׂאוּפָה לְעַמּוֹד עַל מִשְׁמַרְתִּי לְשִׁקֵּד עַל תְּכִלִּיתִי הַנְצַחִי וְלְכַטֵּחַ עָלָיו יִתְפַּרֵּךְ שְׂיַהֲיֶה הַכֹּל עַל נִכּוֹן, וְאוֹפָה לְשִׁמּוֹחַ בְּחַסְדּוֹ הַגָּדוֹל אֲשֶׁר חֲנַנִּי לְהֵיוֹת מִתּוֹשְׁבֵי אֶרֶץ הַקִּדְשׁ. זֶה חֲלָקִי מִכָּל עַמְלֵי עֵתָה, וְרַק זֹאת חֲיוֹתִי עָתָה לְטוֹב.

יִתְדַעְוּ אֲשֶׁר שְׁלַחְתִּי לָכֶם בְּקִיץ הַלֵּז שְׁבַעָה מִכְתָּבִים. (א) בְּיוֹם ה' שְׁמִינִי עַל יְדֵי רַבִּי יוֹאֵל צְבִי. (ב) בְּיוֹם ו' הַגִּזְלָל עַל יְדֵי הַפָּאָסֵט. (ג) קָדָם נְסִיעָתִי לְעִיר הַקִּדְשׁ יְרוּשָׁלַיִם תִּפְנֶה וְתִכּוֹנֵן

במהרה בימינו אמן סלה. ד) ביום ו' ערב שבת קדש במדבר מעיר הקדש הנ"ל. ה) על ידי ידידינו הרב אבאלע גרו יאיר. ו) ביום ג' חקת על ידי הפאסט. ז) ביום ה' דברים על ידי הפאסט. חוץ אשר שלחתי על ידי ידידינו היקר הרב מאיר גרו יאיר, ועד פה לא קבלתי תשובה אפלו על הראשון. יחנני ה' בחסדו הגדול להושע בזה מהרה, והנה במכתבי מן פרשת חקת כתבתי להם, ורשמתי להם צעטיל מאוהבינו אשר היו בעזרתי בעת הנסיעה לפה, כי אמרתי אולי יהיה נחוץ לכם זאת. עתה רצוף פה צעטיל מקצת אנשים מאנשי שלומנו שיחיו למען יהיו לפניכם לזרון. ועם כבוד ידידינו היקר הרב אבאלע גרו יאיר דברתי מזה ואמר לי בפרוש שיש בכח לעשות לטובתי בעת ימי הקבוץ הקדוש שלנו, רק שהוא מטורד למאד. עם כל זה פאשר בניכם שיחיו ועוררו אותו בזה, הבטיח לי שבודאי יהיה לעזרתכם בכל כחו לטובתי, כי הוא ראה והבין מעמדי. כן תבינו איך להתנהג, וה' יצליחם, כי רק עליו יתברך סמיכתי בכל ענין זה, והוא יתברך הטוב יחנני. לעת עתה תדעו אשר נמצא בעת בידי מזמן אחד רענדיל, ועל זה מגיע ממני הקפות על ערך שלשה רענדיליך ויותר קצת, ועד ביאת הרץ השני הוא עוד שני שבועות. והעת עתה להכין עצים וגחלים על כל ימות החרף, וימים טובים ממשמשין ובאין עלינו לטובה; ועם כל זה בני שיחיו, עפוב מכתבם עולה לי על הכל. הודעתי לכם כל זאת למען תדעו מהותי, וכבר כתבתי לכם אשר הוצאה הכרחיות שלי לא פחות מן ד' רובל כסף לשבוע, מעות פה עולה חמשה רובל כסף דיפאזיטין. ולא אוכל עוד לקמץ יותר, כי על ענין

אכילה ושתייה אוכל אנכי לקמץ בכל היכלת, אך על שאר דברים אין בידי, כי משרתת מכרח אנכי להחזיק, כי הוא פקוח נפש, וכמו כן כביסת בגדים וכדומה. ועם כל זה מכרחת עוד זוגתי תחיה לעשות בצרכי הבית יותר מבחיה, ואי אפשר לבאר זאת על פני השדה. ועם כבוד ידידינו הרב אפאלע גרו יאיר דברתי בזה, כן תשמעו ממנו, וה' ישם עצה בלבכם איך להתנהג בזה לטובתי; ויתר מזה אין בפי מלון, וגם כל הנ"ל פתבתי שלא ברצוני, אך ההכרח אלצני לזה. והנה ימי אלול הקדוש ממשמשין וכאים לקראתנו, יהי רצון שנוזפה לקבלם בראוי לשקד מחדש על תכליתנו הנצחי עדי נוזפה לכנס לימי ראש השנה הקדוש הבא עלינו לטובה באיזה פנים יפות. והנני מברכם אשר יזכו להיות על ראש השנה הקדוש הבא עלינו לטובה עם בנייהם שיחיו באומאן, להיות נמנה בתוך הקבוץ הקדוש שלנו אשר מתאספים לשם להסתופף בצל כבוד הנחל נוזע מקור חכמה זכר צדיק וקדוש לברכה זכותו יגן עלינו השוכן בשם יהי חלקי עמהם. ובוה אסים ואמר שלום.

דברי אביהם ואזהבם המצפה להתבשר מהרה משוב נסיעתם
לאומאן אשר יהיה הכל על נכון צאתם ובוזם פנפושם ונפש
אביהם המעטיר בעדם לטוב.

קכ"ק

כ"ח כסלו

זוגתי תחיה גריסט אייך אללע גאר פריינטליך אין גליסט
בכל לבבה לשמע מכם בשורות טובות. גילויבט השם
יתברך זיא איז מיר פה לעור גדול וזוגתי תחנה דורשת בשלום
בלכם מאד בידידות ומשתוקקת לשמע מכם בשורות טובות. תהלה

להשם יתברך היא בשכילי פה לענך גדול, חסדי ה' גברו עלי בזה
עד מאד. וכל מגמתה שיהיה לי נחא לעבודתי אותו יתברך, יהי
ה' עמי מעתה ולנצח לטוב לנו כל הימים אמן פן יהי רצון.

בְּנֵי שִׁיחֵי, נִפְלְאֵתִי אֲשֶׁר לֹא זָכִיתִי לְהִתְבַּשֵּׁר מֵהֶם אִם הָיוּ

בְּהַמְשִׁיךְ זֶה הַשָּׁנָה בְּאוֹמָאן עַל אֵיזָה עָרֵב רֹאשׁ הַדָּשׁ, אֲשֶׁר
בֵּן הָיוּ הַנְּהַגְתָּם בְּהִיּוֹתִי שָׁמָּה, וְלִפְעָמִים פְּעָמִים בְּשָׁנָה. נָא
לְהוֹדִיעֵנִי הַטּוֹב מְזֵה, וְעַל לְהַפֵּא יַצְלִיחַם ה' שְׁיִהְיוּ בְּכַחַם לְבוֹא
לְשֵׁם כָּכָל רְצוֹנָם הַטּוֹב וְהִיְתָה זֹאת שְׁמַחְתִּי לְהַחֲיוֹתִי לְטוֹב.

פְּרִיסַת שְׁלוֹם לְכֹל אוֹהֲבֵינוּ שִׁיחֵי וּלְכֹל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ שִׁיחֵי
בְּאַהֲבָה רַבָּה, וּבְעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבַּרְךְ בְּאֲשֶׁר אֶקְבֵּל אִם
יִרְצֶה הַשֵּׁם אֵיזָה מִכְּתָב מֵאֵיזָה מֵאוֹהֲבֵינוּ בְּוֹדָי אֲשִׁיב לוֹ תִּכְרָף
בְּרְצוֹנוֹ הַטּוֹב. וְה' יַצְלִיחַם כְּנַפְשָׁם וְנַפְשׁ אוֹהֲבָם תָּמִים מִבְּקֶשׁ
אֲהַבְתָּם לְטוֹב.

בְּרִי' דְּהַנְּל'

וְתִדְרִישׁוּ לְמַעַנִי בְּשָׁלוֹם כְּבוֹד יְדִידֵינוּ הַיְקָר כְּבוֹד שֵׁם
תְּפָאֲרָתוֹ מוֹרְנוּ הָרַב נַחְמָן הַלְוִי גֵרוֹ יְאִיר בְּאוֹמָאן.
וְהִנֵּה בְּנֵי שִׁיחֵי, דְּרַכִּי זֶה זְמַן רַב, הֵינּוּ מִן אַחַר הַסְּתַלְקוֹת כְּבוֹד
אֲדוֹנֵי אָבִי וּמוֹרֵי וְרַבִּי זִלְלָה"ה זְכוֹתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ, לְתַן בְּכֹל עָרֵב
רֹאשׁ הַשָּׁנָה עַל פְּדִיּוֹן בְּיַד יְדִידֵנוּ הָרַב נַחְמָן הַנְּל' עַל טוֹבַת צָרְךְ
הַכֹּלֵל שְׁלֵנוּ. וְגַם בְּשָׁנָה הַעֲבָרָה נָתַתִּי לוֹ ח"י זְהוּבִים פִּידוּעַ לְהֶם.
עַתָּה בְּאֲשֶׁר נַעְלָם מִמֶּנִּי מִכְּתָבִי לֹא אוֹכַל לְדַעַת אִם יֵשׁ בְּיָדִי לְתַן
ח"י זְהוּבִים לְפִי מַעֲמָדִי כְּעַת. לְכֹן בְּנֵי שִׁיחֵי, עָלֵיכֶם קִסְמִיכְנָא

לְתַן לוֹ בְעָרֵב רֵאשׁ הַשָּׁנָה עַל פְּדִיּוֹן עַל-שֵׁם הַכֶּלֶל, כַּמָּה שְׁתַּבִּינוּ,
 וְכָל הַמוֹסִיף וְכוּ'. וְהַעֲקָר בְּמַטְבֵּעַ כֶּסֶף דִּיקָא. וְכַמָּה שְׁתַּתְּנוּ
 אֶקְבָּל בְּחֶשְׁבוֹן, וְה' הַטּוֹב יַפְדֶּה אוֹתָנוּ מִכָּל רָע. וְיִמְשָׁךְ עָלֵינוּ
 בְּרָכָה וְחֶסֶד וְיִשְׁמִיעֵנוּ כָּל טוֹב זֶה מִזֶּה לְהַחֲיוֹתֵי.

פְּרִיסַת שְׁלוֹם לִידִידֵנוּ הַיָּקָר הָרַב נַחֲמָן חב"ד פְּאֵהֶבָה רַבָּה
 וְאַהֲבַת עוֹלָם.

יִקְבְּלוּ רְצוּף פֶּה קוֹוִיטִיל לְקַבֵּל עַל זֶה מִיִּדִידֵנוּ שְׁאֵר-בְּשָׂרֵנוּ
 רַבִּי לִיפֵא מֵאַנְאֵלִים גֵּרוּ יֵאִיר חֲמִשָּׁה לֹולָבִים טוֹבִים,
 וְתַעֲשׂוּ עִמָּם כְּרְצוֹנָם הַטּוֹב. אֶפְשָׁר צְרִיכִין לְתַן לְאַחַד מִתְּנָה, כִּן
 יִהְיֶה בְיַדְכֶם, וּבְפֶרֶט לִידִידֵנוּ הַיָּקָר הָרַב יַעֲקֹב טִיטְלֶבּוֹים גֵּרוּ
 יֵאִיר, בּוֹדָאי מֵהֶרְאוֹי לְחַנְּנוּ בְּדָבָר כֶּזֶה. וּבְפֶרֶט כְּאֲשֶׁר יִתְקַבְּלוּ
 לְשֵׁם בְּשָׁלְמוֹת, לְמִתְּנָה גְדוֹלָה יַחֲשַׁב, כִּי דָבָר קָטָן אֲשֶׁר גָּדַל פֶּה
 אֶרֶץ הַקִּדְשׁ, יָקָר מִכָּל הַגָּדַל בְּחוּץ לְאֶרֶץ וּבְפֶרֶט לְדָבָר מִצְוָה. כִּן
 תַּעֲשׂוּ כַּטּוֹב בְּעֵינֵיכֶם לְטוֹבַתְנוּ.

וְדַעוּ בְּנֵי שִׁיחֵי, אֲשֶׁר חֶבֶת הָאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה הַזֹּאת יָקָר עָלֵי
 כָּבֵל עַת לְמַעְלָה, וְזֶה הוּא עֵקֶר חַיּוֹתֵי בְטוֹב, וְכָל מֵה
 שְׁהֵאֲרַכְתִּי בְּמִכְתָּבֵי הוּא רַק מַחֲמַת אֵהֲבַתֶּם אֲשֶׁר קְשׁוּרָה בְּנַפְשִׁי,
 חֲפִץ וּמִשְׁתּוֹקֵק לְדַעַת מִטּוֹב שְׁלוֹמָם. וְעַל פְּרִנְסַתִּי בְּטַחוּנֵי חֶזֶק
 בַּה' אֲשֶׁר בּוֹדָאי לֹא יַעֲזֹבֵנִי, וְהַכֵּל יָבּוֹא בְּעַתּוֹ, וְאִזְכָּה עוֹד לְקַיֵּם
 מִצְוֹת מַעֲקָה עַל בֵּיתִי לַעֲשׂוֹת בְּמַקְדָּם הָאֶפְשָׁרִי, וְשִׁיחֵיהִ לִי אִיזָה
 קִצַּת חֶדֶר מִיַּחַד לַעֲבוֹדַתִּי אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר יֵשׁ לִי מְקוֹם טוֹב
 לְזֶה לַעֲשׂוֹת עִם חֵלוֹן כְּרֵאוֹי. לְכֵן בְּקִשְׁתִּי מִכֶּם אֲשֶׁר אַל תִּדְאָגוּ
 עִבּוּרֵי. וְעַל אוֹדוֹתֵיכֶם מֵהַנַּעֲשָׂה אֶתְכֶם תְּבַטְחוּ תָמִיד בַּה'

שְׁבוּדָאֵי לֹא יַעֲזֹבְכֶם. וְה' יַחֲזֹק לְבַבְכֶם בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וּמַעֲשִׂים
טוֹבִים, וְאֶזְכָּה לְשִׁמְעַתְּמִיד הַטּוֹב מִשְׁלוֹמְכֶם, טוֹב אִמְתִּי וְנִצְחִי
בְּזֶה וּבְכָּא אָמֵן בְּן יְהִי רְצוֹן.

אֲבִיהֶם הַמְּכַרְכֵּם כָּכָל טוֹב וּמִצְעָפָה לַתְּשׁוּבָתָם הַטּוֹבָה לְהַחֲיוֹתֵי.

קדק

רְצוֹנָה פֶּה קוֹוִיטִיל, וְיַעֲתִיקוּ מִמְּנוּ עוֹד אֶחָד כְּתַבְנִיתוֹ, וְלִתְּנִי
אֶחָד עַל צִיּוֹן הַקְּדוֹשׁ וְאֶחָד לְמִסֵּר לְיַדִּידְנִי רַבִּי נַחֲמָן
הַלְוִי עִם הַפְּדִיּוֹן עַל שֵׁם הַכָּלֵל שְׁלֵנוּ. וְה' יֵאֲרִיד יְמִינוּ וּשְׁנוֹתֵינוּ
בְּטוֹב וּבְנַעֲמִים אָמֵן בְּן יְהִי רְצוֹן.

קדק

כ"ט כסלו

טו

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יוֹם ה' פְּרִשְׁתָּ עֶקֶב תִּרְכ"ט פֶּה, עִיר הַקְּדוֹשׁ צִפָּת
תְּבַנְנָה וְתַכּוֹנֵן בְּמַהֲרָה בְּיַמֵּינוּ אָמֵן סְלָה.

מֵאֲרֵץ הַחַיִּים אֶקְרָא לְשֵׁלּוֹם יָדִיד נַפְשִׁי יִקְרַת לְבָבִי כְבוֹד הַרְפְּנִי
הַמְּפֹאֵל הוֹתִיק הַנְּגִיד הַמְּהַלֵּל כְּבוֹד שֵׁם תְּפָאֲרָתוֹ מוֹרְנוּ הַרֵב
אֲבִרְהֶם אֲפֹא נְרוּ יֵאִיר. יֵשֵׁא בְּרַכָּה מֵאֵת ה' לְפַקְדוֹ לְטוֹבָה
כָּכָל הַעֲנִינִים שְׁלוֹ. עַדִּי יִזְכֶּה לְטוֹב אִמְתִּי וְנִצְחִי בְּזֶה וּבְכָּא
מַעֲתָה וְלִנְצַח אָמֵן בְּן יְהִי רְצוֹן.

יְדִידִי, דְּמִיתִי לְקַבֵּל מִכְּתָבוֹ מֵאֲדַעִם כְּהַבְטַחְתּוֹ וְלֹא זָכִיתִי, בֵּן
בָּאֵתִי לְהַבְטַחְתִּי לְהַנְטוֹת לוֹ מִכְּתָבִי לְאוֹמָאן. וְיַדַּע
כְּבוֹדוֹ אֲשֶׁר אַחַר גְּסִיעַתְּם מִבֵּיתִי הֵייתִי כְּמָה יָמִים כְּמִבְּלָפֵל לְרַב
תְּשׁוּקָתִי לְאַהֲבָתְּם, מִמֶּשׁ כְּלָה כַּחֲחִי, אֲשֶׁר בָּרַב כַּחֲחִי לְאֶזֶר
כְּגִבּוֹר חֲלָצִי לְעַמּוֹד עַל מִשְׁמֵרְתִּי לְעַבּוֹדָתִי לְהַתְּמַדַּת לְמוֹדֵי הַטּוֹב.

זה חלקי מפל עמלו, והכל בכח כבוד אדוננו מורנו ורבינו הנחל
 גובע מקור חכמה וזכר צדיק וקדוש לברכה, וזכות כבוד אדוני
 אבי מורי ורבי תלמידו הקדוש זללה"ה וזכותו יגן עלינו. כן יהי
 ה' עמדי מעתה ולנצח לזכות לשקד על תכליתי הנצחי פראוי,
 ולהחיות את נפשי עם כל הטוב הנמצא אתנו, לבלות נפשי
 בתורה ותפלה ומעשים טובים על ידי כל הדרכים הקדושות
 שלנו, ולדעת ולהאמין תמיד אשר טוב ה' לכל. והנה בנסיעתם
 הטובה לפה הצליחו וגם עשו פרי. אשר כבוד ידידינו היקר הרב
 מאיר גרו יאיר נתעורר מזה, ואזר כגבור חלציו ושם נפשו בכפו
 לבוא לאומאן לזכות להיות נמנה בין הקבוצ שלנו המתאספים
 לשם על ראש השנה הקדוש הבא עלינו לטובה, להסתופף בצל
 כבוד הנחל גובע מקור חכמה וזכר צדיק וקדוש לברכה, וזכותו
 יגן עלינו השוכן בשם. יהי ה' עמו, ויצליחו בדרך לשלום, ויזכה
 לבוא למבקשו הטוב ככל אשר עם לבבו, ולשוב לביתו בחיים
 ושלוש לעמוד על משמרתו בתורה ותפלה ומעשים טובים ביתר
 שאת ובחיות נפלא פרצונו הטוב. וידע ידידי אשר היוותם פה
 עשה רשם גדול לחבת הארץ. וכמה ימים אחר נסעם, בכל עת
 הלוכי דרך העיר שמעתי קול ברכה עליהם מפמה וכמה אנשים
 באהבה רבה, והיה לנחת רוח לנפשי. כן יצליחם ה' לטוב להם
 כל הימים.

וירר מזה אין מה לחדש, בפרט פי ישמע הכל מאת ידידינו
 הנ"ל. וחויץ לזה אין דעתי צלולה קצת, לאשר לא
 קבלתי מכתב מבני שיחיו עת רב, הינו כתבו לי מכתב ביום ג'
 תוריע. ומאחר מכתב זה לא השגתי שום תבה אחת. ונעלם

מִמְּנֵי כָּל הַנַּעֲשֶׂה בְּשֵׁם כָּכָל הַקִּיץ הַלְּזָה. וְהֵאמַנְם שִׁישׁ לִי בְּוֹדָאֵי
 בְּלָבּוּל גַּם מִדְּחִיקַת פְּרִנְסָתִי אֲשֶׁר אֲנִי מִצְפָּה לְקַבֵּל אִיזָה סֶךְ דְּרָךְ
 יָדָם, וְעַל כָּל פְּנִימֵי הַסֶּךְ הַמְּגִיעַ לִי מֵהֶם בְּעֶצְמָם, עִם כָּל זֶה אֵין
 נִחְשָׁב לִי זֹאת לְאַחַד מֵאַלְף נֶגֶד הָעֲגָמַת נֶפֶשׁ שִׁישׁ לִי מֵעֶפּוֹב
 מִכְתָּבָם מִשְׁלוֹמָם הַטּוֹב. אִךְ מִסְתַּמָּא הַכֹּל מֵאֵת ה', כִּן הוּא
 יִתְפָּרֵךְ יִרְחַם עָלַי וְיִתֵּן דַּעַת בְּלִבִּי לְהִסִּיר מִמְּנֵי בְּלָבּוּלִים כְּאַלְהָה,
 לְמַעַן אוֹכַל לְעַמֵּד עַל מִשְׁמֵרְתִי לְעַסֵּק בְּעַבּוּדְתִי אוֹתוֹ יִתְפָּרֵךְ
 בְּטוֹב טַעַם וְדַעַת, וּבְכַתְחוּנִי בְּאַהֲבָתוֹ כְּאֲשֶׁר אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם
 יִתְוַעַד עִמָּהֶם אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם בְּאוֹמָאן, כִּן יִדְבֵּר עִמָּהֶם בְּאַהֲבָה
 מִכַּח דְּרִישַׁת שְׁלוֹמִי כְּאֲשֶׁר נִדְבָר בֵּינֵינוּ, וְלִהְיוֹת עִמָּם לְמוֹכְתִי
 כְּהַבְטַחְתּוֹ בְּכָל הָעֲנִינִים. וְה' הַטּוֹב יַצְלִיחַ כְּרִצּוֹנוֹ יִתְפָּרֵךְ. וּמְאֹד
 בְּקִשְׁתִּי שְׂמוּחָה לְהַזְכִּירְנִי לְטוֹב בְּכָל עַת הַיּוֹתוֹ עַל צִיּוֹן הַקְּדוֹשׁ,
 וּבְפָרֵט בְּעֶרֶב רֵאשׁ הַשָּׁנָה הַבָּא עָלֵינוּ לְמוֹכָה, כִּי אֲנֹכִי אֶקְשֶׁר
 עִצְמִי בְּנַפְשִׁי וְרוּחִי וְנִשְׁמָתִי אֶל הַקְּבוּץ הַקְּדוֹשׁ שְׁלָנוּ, יְהִי חֶלְקִי
 עִמָּהֶם. וְיִדַּע נְאֻמָּנָה אֲשֶׁר אֲנֹכִי מוֹכִירוֹ בְּכָל עַת לְמוֹכָה עַל כָּל
 הַמְּקוֹמוֹת הַקְּדוֹשִׁים. יִקְשִׁיב ה' תְּפִלּוֹתֵינוּ לְטוֹב לָנוּ כָּל הַיָּמִים,
 לְתַכְלִיתָנוּ הַנֶּצְחִי בָּזָה וּבְבֹא לְנִצָּח, וּבָזָה אִסִּים וְאֹמֵר שְׁלוֹם.

דְּבַרֵי אוֹהֲבוֹ אֶהְבֵּת עוֹלָם מִבְּקֵשׁ אֶהְבֵּתוֹ וְתַפְלָתוֹ לְטוֹב.

רמב"ם

יִדְרִישׁ לְמַעַנִי בְּשְׁלוֹם כָּל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ שִׁיחִיו מִפִּשְׁעֵהֶרִין.
 וּבְפָרֵט לִידִידָנוּ הָרַב הַמְּפָלָא הַנִּכְבָּד הַמְּהַלָּל כְּבוֹד
 קְדֻשַׁת שֵׁם תְּפָאֲרָתוֹ מוֹרְנוּ הָרַב נַחֲמָן גְּרוֹ יְאִיר, וְלִידִידָנוּ הַנְּגִיד
 הַמְּהַלָּל כְּבוֹד שֵׁם תְּפָאֲרָתוֹ מוֹרְנוּ הָרַב יַעֲקֹב גְּרוֹ יְאִיר. אֶהְבֵּתָם
 קְשׁוּרָה בְּנַפְשִׁי. מַעַת פְּרַדְתָּם מֵעָלַי לֹא אוֹכַל לְשַׁכְּחָם כְּלָל,

ותפלתי בכל עת עבורם לטוב. וה' יחננם לטוב להם מעתה ולנצח; וביחוד ידרש למעני בשלום ידידנו היקר פרי קדש כבוד הרבני הנכבד הנגיד כבוד שם תפארתו, מורנו הרב אברהם דובער גרו יאיר, אהבתו קשורה בנפשי לזכרו בכל עת לטובתו.

ל' כסלו

טז

ברוך השם, יום ג' "תבוא" תרכ"ט עיר הקדש צפת תבנה ותכונן במהרה בימינו אמן סלה.

מקורות לפי אקרא בשלום בני היקרים חביבים בנפשי ולבבי, הלא הוא הרבני המפלא הרב דוד צבי גרו יאיר, והלא הוא הרבני המפלא הרב יחיאל מיכל גרו יאיר. הם ונשיהם ויוצאי חלציהם שיחיו, יתברכו ממעון הברכות בכל טוב רוחני וגשמי, ובפרט בכתיבה וחתימה טובה לשנה חדשה הבא עלינו לטובה, עדי יזכו לחיות חיים טובים הנקראים חיים לטוב להם כל הימים מעתה ולנצח. אמן פן יהי רצון.

בני היקרים, יום אתמול כי יעבור הגיע עלי הישועה הגדולה. אשר חנני השם יתברך שזכיתי לקבל מהם שני מכתבים היקרים, אחד מן יום ג' פינחס בצרוף ארבעים רובל כסף, ב' מיום ו' ערב שבת קדש הנ"ל בצרוף חמשים רובל כסף; ברוך ששהיננו וקימנו לזה. מה אמר ומה אדבר, בודאי היה הכל מאת ה' שאסבל כל כך עגמת נפש אשר לא עבר עלי פזאת מעולם, וביום אתמול טרם זכיתי להקבלה אחר ידיעת מביאת הרץ. ולא ידעתי איך נפשי התאפק בי, כל רואי יפחד. ברוך הנותן לייעף בתי; אך בני ידידי שיחיו אתם שגיתם מאד בזה. האם גזרתני

עֲלִיכֶם לְבָלִי לְשַׁלַּח לִי מִכְתָּב בְּלֹא מַעוֹת, אֲשֶׁר לִסְפַת זֶה עֲכַבְתֶּם פְּתִיבַת מִכְתָּבְכֶם מִן פְּרִשְׁת תּוֹרִיעַ עַד פְּרִשְׁת פִּינְחָם י"ב שְׁבוּעוֹת. אֲשֶׁר אֲנֹכִי בְּקִשְׁתִּי מִכֶּם לְכַתֵּב לִי בְּכָל חֹדֶשׁ עַל כָּל פְּנִים שׁוֹרוֹת שְׁתִּים, וְהִרְפִּיתִי עֲלִיכֶם דְּבָרֵי בְּזָה בְּמִכְתָּבִי שֶׁל פְּרִשְׁת מִשְׁפָּטִים, וְקִבַּלְתִּי תְּשׁוּבַתְכֶם שְׁבוּדָאֵי תְּקִימוֹ. נוּ מַה זֶה הַתּוֹרִיץ לִסְפַת הַסּוֹחֲרִים, זֶה הוּא תּוֹרִיץ נֶגֶד שְׁלִיחוֹת מַעוֹת אֲשֶׁר צְרִיכִין לַפְּעָמִים לַעֲכַב הַשְּׁלִיחוֹת לְמַעַן הַמְתִּין לִסְפַת מוֹכְתִי, אֲדָּ נִיר וְדִיו בְּרוּךְ הַשֵּׁם יֵשׁ הַרְבֵּה. וְאִם טְרַדְתֶּם גְּדוּלָּה, כּוֹתֵבִין רַק דְּבָרֵי שְׁלוֹמִים לְמַעַן הִפִּיק רְצוֹנִי. הַכֶּלֶל הָעֶבֶר אֵין, וּבּוֹדָאֵי אֲנֹכִי מוֹחֵל לָכֶם בְּטוֹב לְבָבִי, כִּי מֵאֲמִין אֲנֹכִי אֲשֶׁר כֵּן הִזָּה צְרִיךְ לְהִיֹּת לְמַעַן לְקָרֵב לְכָבִי וְכו'. אֲדָּ מַעֲתָה מְאֹד בְּקִשְׁתִּי שְׁמוּחָה לְבָלִי לָגֵרִם לִי כּוֹזָת, וּבְפָרְט שְׁתְּקִימוֹ מִצּוֹת כְּבוֹד בְּזָה. וּבְדָבָר קָטָן תּוֹכְלוּ לְזוֹכוֹת לְחַיִּים אֲרָפִים, מְדוּעַ תִּמְנְעוּ מְזָה, וּבְפָרְט כִּי חֲנִי תְּלוֹי בְּזָה, כֵּן תְּחִישׁוּ לְמוֹכְתִי וּלְמוֹכְתֶכֶם.

וְהֵאֱמַנִם אֲשֶׁר מִמְּנִי לֹא יִפְּלֹא, אֲשֶׁר לֹא כֵּן צְרִיךְ לְהִיֹּת. וּבּוֹדָאֵי אֲנֹכִי מִבְּקִשׁ לִי דְרָךְ לְהַסִּיר מִמְּנִי הַבְּלוּלִים כְּאֵלוֹ, וּכְבָר שְׁפַכְתִּי הַרְבֵּה דְּמַעוֹת עַל זֶה. ה' יוֹדַע לְכָבִי. עִם כָּל זֶה בְּנִי שְׁיַחֲוִי אִתְּם צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת מַה שְׁבִידְכֶם. וְדַעַת לְנִבּוֹן נֶקֶל שְׁפָאֲשֶׁר מַחֲי שְׁקָט, בּוֹדָאֵי נַעֲשִׂית הָעֵבוֹדָה עַל צַד הַיּוֹתֵר טוֹב, וְה' הַטּוֹב יִגְמֹר עִמִּי לְתַכְלִיתִי הַנְּצַחִי אֲמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן.

וְמַה מְאֹד הַחֲיִיתִי עֲצָמִי בְּדְבָרֵיכֶם הַנְּעִימִים, אֲשֶׁר פְּתַבְתֶּם לִי שְׁנִכְנְסוּ דְּבָרֵי בְּלִבְכֶם. מִמֶּשׁ הַחֲיִיתֶם אֶת נַפְשִׁי, כִּי לָזָה

כָּל מַגְמָתִי. וְלַעֲנִין זֶה גַם בֵּן מִהָרְאוּי שְׁיִלְכוּ הַמִּכְתָּבִים בְּסֵדֶר,
 כְּדִי לֹא יִפְסְקוּ הַדְּבָרִים, וְתִדְעוּ אֲשֶׁר תִּהְיֶה לְאֵל הָיִיתִי בְּשָׁבוּעַ
 עֶבְרָה בְּמֵרוֹן וְנִתְעַפְּכִי בְּשֵׁם שְׁלֹשָׁה מַעַת לַעַת מִן יוֹם ב' לַפְּנוֹת
 עָרַב עַד יוֹם ה' בְּלֵילָה. וְשֵׁם מִצְאָתִי קֶצֶת מְרֻגָּע לְנַפְשִׁי אֲשֶׁר
 שָׁפְכִיתִי שִׁיחִי כַּמָּה פְּעָמִים עַל צִיּוֹן הַקְּדוֹשׁ שֶׁל הַצַּדִּיק, הַתְּנַא
 הַקְּדוֹשׁ רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי זְכַר צַדִּיק וְקְדוֹשׁ לְבָרְכָה. וּבְמִשְׁךָ זֶה
 אִמְרָתִי פַעַם אַחַת הַתְּפִלָּה הַשְּׂנֵיף לֹאמַר שָׁם.

מִה אָמַר לָכֶם בְּנֵי שִׁיחֵי אֵיךְ נִפְתַּח לְבָבִי בְּאִמְרָתְךָ, אֲשֶׁר אִם
 לֹא בָאתִי לְזֶה הָעוֹלָם רַק בְּשִׁבִיל זֶה דִּי. וּכְמוֹ בֶן זְכִיתִי
 לְהִיּוֹת בְּמַעֲרָה שֶׁל כְּבוֹד הַתְּנַא הַקְּדוֹשׁ הַלֵּל הַנְּשִׂיא, וְשֵׁם זְכִיתִי
 לְהַתְּפַלֵּל תְּפִלַּת מִנְחָה, כִּי נִפְתַּח לְבָבִי עַד אֵין שְׁעוֹר. וּבְאִמַּת לֹא
 יִכְלַתִּי לְצִיאַת מִהַמַּעֲרָה מְגֻדֵל הַדְּבָקוֹת שְׁזָכִיתִי שָׁם, וְהַכֵּל בְּכַח
 הַצַּדִּיק יִסוֹד עוֹלָם הַנְּחַל נוֹבַע מְקוֹר חֲכָמָה זְכַר צַדִּיק וְקְדוֹשׁ
 לְבָרְכָה אֲשֶׁר הַשְּׂאִיר לָנוּ בְּרָכָה עַל יְדֵי תִלְמִידוֹ הַקְּדוֹשׁ כְּבוֹד
 אֲדוֹנֵי אָבִי מוֹרֵי וְרַבֵּי זֵלֵלָה"ה זְכוֹתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ אֲשֶׁר עַל יְדֵי זֶה
 נִפְתַּח לְבָנוּ (הַסֵּר)

א' סכּת

וְהִנֵּה לְבִי מְלֵא מְלִים, וְחַפֵּץ אֲנִי לְהַטְעִימְכֶם מִנַּעַם קִדְשָׁת
 הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת, אֵיךְ גְּבַה מוֹרָא בֵּינֵנוּ וְסֵר בִּינֵינוּ,
 וּבְפָרְט כִּי קָשָׁה עָלַי עֵתָה הָעֵבֹדָה לְהַשִּׁיב לְכֹל אֶחָד תְּשׁוּבָתוֹ
 בְּכַשְׁתְּכֶם, אֲשֶׁר זֶה הַדְּבָר עָלַי לְמַרְח גְּדוֹל. בֵּן תִּקְבְּלוּ פַּה כַּמָּה
 מִכְתָּבִים וְקוּוִיטְלִיךְ [פְּתָקִים] אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אוֹתָם מְקַדֵּם וְאַחַר כֵּךְ
 תְּבִינּוּ אֵיךְ לְמַסֵּר לְכֹל אֶחָד. וּבֵין כֵּךְ תִּרְאוּ גַם בֵּן כַּמָּה דְּבָרִים

טובים. וה' יחזק ולבבכם לשקד על דרך החיים. וכבר פתבתי לכם שתוכלו להחיות את עצמכם בענין עסקיכם להחזקתי פה, כי ממש צריך להיות נחשב לכם לעבודה גדולה לעבודתו יתברך. כי אב ובן פחדא חשיבא. ועד נסיעתי לפה היה הענין אשר אנכי הכרחתי לשאת עלי העל, ותמיד היה פונתי רק שאזכה לראותכם להיות עוסקים בתורה ותפלה ומעשים טובים, ובעזרת השם יתברך כמה שנים היה מתנהג כך פידוע לכם. עתה לעת זקנתי צריך להיות כך אשר אתם תשאו עליכם העל, ואנכי אהיה בעזרת השם יתברך חפשי לעסק בעבודת השם יתברך. ומה טוב ומה נעים אשר זכיתם לראות אותי נטוע בעזרתו יתברך על מקום קדשנו בארץ הקדש. בני היקרים, תוכלו לשמח בזה כל ימי חייכם, ובוה יהיה תקון לכל מעשי ידכם. אנכי זכיתי בעזרת השם יתברך אשר כמעט רב ימי היה לי עבודה לטובת עסקנו הקדוש לענין להוציא לאור האוצרות שלנו, ועוד שמעתי בזה כמה התחזקות מפי פבוד אדוני אבי מורי ורבי זללה"ה אשר חזק אותי להיות שמח בזה, ואמר לי בפירוש שזה הוא כל תקוני לענין המשא ומתן שלי. כמו כן בני שיחיו, תוכלו להחיות עצמכם בענין זה לטוב לכם. ויש בלבי הרבה דברים בזה, ועוד חזון למועד. יהי ה' עמנו אשר לעת עתה יקים בנו שמח זבלון וכו' ויששכר באהלך, ואם ירצה השם פרבות הימים יקים זאת ביניכם ובין זרעכם שיחיו לארץ ימים ושנים טובות. וקוה קויתי לה' אשר על ידי מצוה זאת תזכו גם עתה לחטף טוב אמתית לתכליתכם הנצחית, כי מצוה גוררת מצוה. ותקראו מכתבי אשר לידידי הרב נחמן הלוי ותמצאו שם

קצת דברים טובים. וגם את מכתבו אלי עכבתם ירח ימים בידכם, לא אוכל לדעת הפרוש בזה. ובכן אנכי בקשתי עוד הפעם אשר על להפא לבלי להתנהג כן. מסתמא קריתם את מכתבי אשר מידידנו הרב נחמן אלי, וכותב הוא גם כן שמסכם בדעתו להחניני במכתבו בכל חדש ימים. ומזה היה ראוי לכם ללמד קל וחומר אלף פעמים איך לקיים רצוני הטוב בינינו, ודי למבין. אך מסתמא היה הכל מאת ה' למען ענותי בזה, כן יהיה די בזה. על העבר הנני נותן להם סליחה. ועל להפא מבקש אנכי לחנני בתשובה על זה ולהחיותנו במכתבים בכל עת לטוב.

מִכְתָּב לולבים כבר שלחתי לו לקבל חמשה לולכים מידידנו שאר-בשרי רבי ליפא נרו יאיר, ואם לא יצטרך רק שנים, לא יקבל רק שנים; ועל ידי רבי אפילע שלחתי עשרה הדסים משלשים, מסתמא קבלם לנכון.

וַיִּתֵּן מזה מה אוכל להאריך לכם, לעת עתה אנכי בתשוקתי לשמע הטוב מהיותכם על ראש השנה באומאן בתוך הקבוץ הקדוש שלנו, ומטוב התנהגות הראש השנה הקדוש באומאן, ומטוב בואכם לביתכם לשלום, ומטוב שמחתכם. ישמיעוני, והיתה לשמחתי להחיותי. והנני מברכם בכל לבבי שיזכו לכל טוב, ולשמע מהם קול שמחה מעתה ולנצח, כנפשם ונפש אביהם המעתיר בעדם לטוב.

103'

הַמְּכַתֵּב הרצוף פה לר' עוזר מאדעם למסר תכף ומיד, ולהשתדל שיהיה נעשה מזה איזה תשועה לאביו

הרב יעקב דוד גרו יאיר, כי אין לשער גדל דחקו רחמנא לצלן.
ה' ירחם עליו. ואם אפשר שיגלגל זכות על ידכם, למצוה רבה
יחשב לכם. ואולי לא יהיה בביתו, יהיה תחת ידכם עד בואו,
ולכלי למסר לזולתו, רק לידו ממש. וישקד על תשובתו הטובה.

ורב שלום לכל אוהבנו שיחיו, ובפרט לכל אנשי בית המדרש
שלנו, לכלם בשם יקראו ויברכם למעני בכתיבה וחתומה
טובה, ויזכו לשמחת יום טוב הקדוש הבא עלינו לטובה, יגילו
וישמחו יחד באהבה רבה ואהבת עולם.

ואמר שלום לכל אנשי שלומנו שיחיו, ולכל שכנינו שיחיו,
ובפרט לידידי האברך המפלג הרב יעקב גרו יאיר, גם
עבורו הנחתי קוויטל על מקום קדשו של הצדיק התנא הקדוש
רבי שמעון בן יוחאי, ואהבתו חקוק בלבי לזכרו לטוב לו.

ב' סבת

יז

ברוך השם, יום ה' נח תר"ל פה עיר הקדש צפת תבנה ותכונן
במהרה בימינו אמן סלה.

לכבוד אהובי בני חביבים בנפשי הלא הם הרפני המפלג הרב
דוד צבי שיחיה והלא הוא הרפני המפלג הרב מיכל שיחיה,
שלום וישע רב וכל טוב סלה עליהם ועל נשותיהם ויוצאי
חלציהם לטוב להם כל הימים ברוחניות ובגשמיות מעתה ועד
עולם לנצח אמן בן יהי רצון.

בני שיחיו, שבחו והודו לה' אל עליון אשר הגדיל חסדו
ותפרך עלי, והשאיר אותי לכם ממנות לחיים. כי תדעו,

אֲשֶׁר קָדַם רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּיוֹם ב' דְּסִלְיָחוֹת נִפְלְתִי לְמִשְׁכַּב רַחֲמָנָא
 לְצַלֵּן, וְלֹא יִרְדְּתִי מֵהַמַּטָּה עַד יוֹם שַׁבַּת קָדַשׁ בְּרֵאשִׁית הָעֶבֶר;
 וְעַדִּין לֹא בִשְׁלָמוֹת, רַק שְׂיָכוֹל אֲנִי לִישֵׁב קֶצֶת אֶצֶל הַשְּׁלַחן,
 וְלִילֵךְ בְּבֵית קֶצֶת אָנָּה וְאָנָּה, וְאֶכִּילְתִּי עֲדִין בְּגָמוּל עָלַי אָמוּ.
 וּבְכָל יוֹם עוֹבְרִים גְּלוּם אַחֲרַיִם, אֵךְ בְּעִזְרוֹת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִדָּה
 מִזְבָּה מְרֻבָּה. וְמָה אוֹכֵל לְסַפֵּר לָכֶם תִּקְוָה הַחֹלְאָת שֶׁהָיָה לִי
 רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, אֲשֶׁר רַחֲמָנָא לְצַלֵּן הָיִיתִי בְּעַל יִסּוּרִים מְרִים
 מֵהַתְּחִלָּה עַד הַסּוּף. אֵךְ מִן הַתְּחִלָּה עַד יוֹם צוּם גְּדֻלָּה הָיָה
 נִמְצָא לְפַעֲמִים קֶצֶת הִרְחָבוֹת, וְעַם כָּל זֶה הָיוּ לִילוֹת שְׁצַעֲקָתִי עַל
 מִכְּאוּבֵי הַמְּרִים רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, וְרִצְתִי עַל כָּל הַבֵּית מִפְּנֵה לְפְנֵה,
 וְצַעֲקָתִי מִכְּאֵב לֵב גְּיוּוֹאֵלָד מֵעַ פְּאַלְקִיוּוֹעֵט מִיָּד וְאַחֵה, מְעַנִּים
 אוֹתִי, אֵךְ נִגְדַּ הַיּוֹם הַקָּל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵעָלִי קֶצֶת. וְעַם כָּל זֶה
 לֹא יִכְלָתִי לִירֹד מֵהַמַּטָּה, וְלֹא אֶכְלָתִי מְאוּמָה, רַק שְׁתִּיתִי מִיַּם
 בְּלִי שְׁעוּר. אֵךְ מִן צוּם גְּדֻלָּה עַד יוֹם צוּם כְּפוּרִים הַתְּגַבְּרוּ
 רַחֲמָנָא לְצַלֵּן הַמִּכְּאוּבִים הָאֲרֻסִּים הַמְּרִים כְּפִסְדָּר, וְנִפְלְתִי נִרְדָּם
 וְדַבְּקָתִי לְשׁוֹנֵי לְחֶפֶי, כִּי לֹא יִכְלָתִי לְדַבֵּר מִחֲמַת צְרוֹת הַמִּכְּאוּבִים
 רַחֲמָנָא לְצַלֵּן. וְכָל הַמִּבְיָנִי מִדַּע דְּפָה הָיִיתִי בְּעִינֵיהֶם רַחֲמָנָא לְצַלֵּן
 לְאַחַר יְאוּשׁ, אֵךְ אֲנִי תִהְיֶה לְאֵל הָיִיתִי בְּדַעָה צְלוּלָה בְּרָה
 וְנִקְיָה, וְהִכְנַתִּי בְּעַמֵּק דַּעַת אֲשֶׁר לֹא בֵּן הוּא, רַק פְּחַדְתִּי אוּלֵי לֹא
 יִהְיֶה בְּכַחֵי לְסַבֵּל הַיִּסּוּרִים כְּאֵלוֹ. מִיּוֹם עַמְדִי עַל דַּעָתִי לֹא רָאִיתִי
 חוּלָה כְּזֶה רַחֲמָנָא לְצַלֵּן אֲשֶׁר יִהְיֶה מִסְבָּל בְּיִסּוּרִים אֲרֻסִּים
 כְּמוֹנִי. וְצַעֲקָתִי רַק מִכְּאֵב לֵב בְּמַחְשָׁבָה לַה' אֵל עֲלִיוֹן, כִּי הַדְּבֹר
 הָיָה נִמְנָע מִמֶּנִּי, וּבְקִשְׁתִּי שְׂיִרְחַם עָלַי וְיִסִּיר מֵעָלַי הַמִּכְּאוּבִים
 הַמְּרִים רַחֲמָנָא לְצַלֵּן. וְעַקֵּר הַחֹלְאָת הָיָה מִן הַבְּטָן, כִּי הָרֹאשׁ

והידיים והלֵב והרגלים היו חפשי משום מכאוב, רק בהכֵּטֶן הָיָה תבערת מדורה כֵּאֵשׁ בוערת, ומשם יצאו הארסיים של המכאובים אל המתנים והפלויות. והתשועה היתה על ידי אמירת תהלים, כי ביום שלש עשרה מדות אמרתי לידידנו רבי נחמן ריוואצקער אֲשֶׁר הוּא גָמַל עִמִּי חֶסֶד כְּזֶה אֲשֶׁר לֹא הֵאֱמַנְתִּי אִם לֹא רָאִיתִי, לֹא פָנָה לְבִיתוֹ בְּלִתי בַּעַת אֲכִילָתוֹ. וְכֵן הַיּוֹם וְהַלַּיְלָה עָמַד אֲצִלִּי וְשֵׁרֵת אוֹתִי בְּכֹל מַלְי, וְאֶפְלוּ לַיִל כֹּל גְּדָרֵי לֶן אֲצִלִּי, עַד לַיִל יוֹם א' דְּסַפּוֹת אֲשֶׁר בְּרוּךְ הַשֵּׁם הָיִיתִי עַל זֶה הָעוֹלָם. יְהִי ה' עִמּוֹ וְיִזְכֶּה לְכֹל טוֹב אֲמַתִּי כֵּאֲשֶׁר עִם לְכַבּוֹ. וְאֲצִלִּי הוּא בְּלִתי סֶפֶק אֲשֶׁר זֹאת הַמְצוּה תִּלְךָ לְפָנָי בְּרֵאשׁוֹנָה. וְאֲמַרְתִּי לוֹ אִזּוּ בְּכֹל כַּחַי, קָחוּ מִזִּוְגָתִי עֲשָׂרִים טָאָלִיר, וְתִקְבְּצוּ מִנֵּן מֵאוֹהֲבֵי נַפְשִׁי וְהַמְעוֹת תַּחֲלָקוּ לְעֵנִי, וְהַמִּנֵּן יִלְכוּ לִזְמַר תְּהִלִּים עַל מְקוֹם קִדְשׁוֹ שֶׁל כְּבוֹד הָאָרֶץ וְכָר צְדִיק וְקְדוֹשׁ לְבָרְכָהּ. וְנִתְקַבְּצוּ אוֹהֲבֵי נַפְשִׁי יוֹתֵר מִמִּנֵּן וְהִלְכוּ לְשֵׁם, וְשִׁפְכוּ לָבָם בְּמִים בְּדַמְעוֹת רוֹתְחוֹת כִּי הָיָה לָהֶם רַב רַחֲמֵנוֹת עָלָי. וְכִפִּי הִנְרָאָה מֵאִזּוּ הַתְּחִילָה הַיְשׁוּעָה, רַק מַחֲמַת שֶׁהָיָה בְּדַקוֹת גְּדוֹל לֹא הָיָה נִרְגָּשׁ לְשׁוֹם בְּרִיאָה, וְגַם אֲנִכִּי לֹא יָדַעְתִּי מֵאוֹמָה עוֹד מֵהַנְּעֻשָׁה עִמִּי, עַד יוֹם כְּפוּרִים הַתְּחִיל לְעֵלוֹת עַל מַחֲשַׁבְתִּי רַעִיוֹנִים אַחֲרִים לְטוֹבָה. וּבְעוֹרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אִזּוֹר לְבַקֵּר יוֹם מַחֲרַת יוֹם הַכְּפוּרִים וְתִצְמַח הַיְשׁוּעָה. וְתִכְפֶּה קְרֵאתִי לִידִידִי רַבִּי נַחֲמָן יַחֲיָה מִמְּקוֹם שֶׁכְּבוּ וְגַם לְזִוְגָתִי תַחֲוָה, וּבִשְׂרֵתִי לָהֶם הַבְּשׂוּרָה טוֹבָה, וְה' הַטּוֹב יוֹשִׁיעֵנִי בְּשִׁלְמוֹת אֲמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן.

תּוֹכְלוּ לְשַׁעַר כִּי יֵשׁ בְּלִבִּי הַרְבֵּה לְכַתֵּב לָכֶם, רַק מַחֲמַת עֵיפוֹת נַפְשִׁי לֹא אוֹכַל לְהֶאֱרִיךְ יוֹתֵר. גַּם זֶה פְּתִיבְתִּי

ברב בחי רק למען אהבתכם, כי הגם שתהלה לאל ידי שלמים אתי, עם כל זה הבטן אינו נותן רשות לישיב הרבה על מקום אחד. ה' ירחם עלי וירפאני בשלמות מהרה. לעת עתה הולך הדבר לאט לאט, ותקנתי רק לה' בזכות האשל הגדול וצוק"ל, ותלמידו הקדוש וצ"ל שימהר רפואתי בשלמות, לחזק בחי בכל רמ"ח איברי ושס"ה גידי לארץ ימים ושנים טובות, ואם ירצה השם באשר יחזק השם יתברך בחי פראוי, אבוא אליכם באריכות כאשר עם לבכי לטוב. ובזה אסים ואמר שלום.

דברי כותב בעיפות גדול מצפה לישועה שלמה מהרה, עדי
אזכה לבשר לכם מהרה מכל מוכתי.

103

תעתיקו מכתב הלז ותשלחו לאומאן לידידנו היקר הרב נחמן שיחיה עם קוויטיל הרצוף פה. וזגתי תחיה דורשת שלומכם באהבה; וגדל הרחמנות שהיה עליה תוכלו לשער בעצמכם, וה' שמע דמענתה; ועתה עומדת ומשמשת אותי ביום ובלילה ככל הצורך. ה' יאריך ימיה ושנותיה בטוב ובנעימים, ובזה אני רואה גם בן חסדי ה' עלי, עד הנזה עזרונו רחמי המרבים, בן הטוב יגמלנו תמיד לטוב לי, אמן בן יהי רצון.

א

מכתב מרבי נחמן מטרומטשין לר' מיכלי נכד מוהרנ"ת ז"ל.

ברוך השם, יום ה' נשא תר"ל לפה קהלת אומאן.

חיים ושלום וכל טוב לידידי פנפשי, הרב המפלג התיק ועושה חסד וכו' רבי מיכלי נרו לא ידעך נצח סלה ועד, עם שלום כל בני ביתו שיחיו לארך ימים ושנים טובות אמן בן יהי רצון.

בְּרַ השבתי למעלתו אשר ברוך השם קבלתי כל מכתביו, וגם נדבת לבו הטוב. ועתה חדשות שתחת השמש, הן המה ההבל הכלים הנובעים ויוצאים מקנאה וכו', חדשות בזה אין כי הן המה השמותים הישנים דישנים, אשר גרמו לנו מה שגרמו בכלליות ובפרטיות, הרחמן יתברך יצילנו מעתה. אבל החדש שלמעלה מהשמש יש ויש, הוא הוא התורה הקדושה וחדושיה שחדשו הבחירי צדיקיא. ועדין לא זכינו לראות ולשמע החדושים הנפלאים אשר בהם החמש שבכל סדר על דרך הפשט פפוש רש"י ז"ל, והדרושים נפלאים אשר במדרש רבה ובוהר הקדוש ועוד ועוד, ובפרט בספרי רבנו ותלמידו הקדושים וזכר צדיק וקדוש לברכה. בן נזכה להגות בהם תמיד, ולראות ולשמע החדשות שנתחדש בהם בכל יום, ולהחיות נפשותינו בהם בכל עת ובכל שעה אמן בן יהי רצון.

והיום למדתי המאמר הקדוש (לקוטי מוהר"ן קכ"ג) "העקר והיסוד שהכל תלוי בו, להתקשר להצדיק שבדור ולקבל דבריו על כל אשר יאמר כי הוא זה דבר קטן ודבר גדול"

וְכו'. וְיִכְבֵּר מִנַּח פֶּלֶל בְּיַדֵּנוּ אֲשֶׁר פָּעַת הוּא הַצַּדִּיק שְׂפָדוֹר,
 אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ זָכַר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לְבִרְכָה. וַיֵּשׁ בְּזֶה דְבוּרִים
 הַרְבֵּה לְבָאֵר, וְזַכְנוּ ה' לְדַבֵּר בְּזֶה פָּנִים אֶל פָּנִים. בֵּן גְּזֵפָה לְקַיָּם
 דְּבָרָיו הַחַיִּים וְהַקְּיָמִים קָטָן וְגָדוֹל, כִּי עַל זֶה נֶאֱמַר מִקְרָא שְׂפָתוֹב
 בְּמִשְׁלֵי (ד), "מִכָּל מִשְׁמֵר נִצַּר נִפְשָׁךְ וְכו'" כִּי מִמֶּנּוּ תוֹצְאוֹת חַיִּים".
 וְיִכְבֵּר אָמַר רַבְּנוּ ז"ל (שיחות הר"ן קפ"ה) אֲשֶׁר כָּל מִזֶּה שְׂמֻצָּה
 לַעֲשׂוֹת, אֶפְלוּ דָבָר קַל תּוֹלָה בְּזֶה תִּקּוֹן נִפְשׁוֹתֵינוּ וְנִשְׁמוֹתֵינוּ
 בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא וְכו' וְכו' עַד הַסּוּף, בֵּן גְּזֵפָה לְקַיָּמָם.
 וּבִפְרָט הַדְּבָרִים הַקְּלִים וְנִעִימִים לַעֲשׂוֹתָם, לְלַמֵּד אִיזֵה סְעִיפִים
 שְׁלַחֵן עֲרוּךְ בְּכָל יוֹם, וְאִיזֵה קִפְיִטְלִיךְ תְּהִלִּים, וְלִשָּׂא עֵינֵינוּ וְלִבְנוּ
 בְּכָל פֶּעַם אֵלָיו יִתְפַּרֵּךְ. וְאֶפְלוּ אִם אֵין יִכּוֹלִין לְדַבֵּר רַק דְבוּרִים
 מְעֻטִּים, רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם רַחֵם עָלַי, גַּם זֶה יִקָּר מְאֹד. וּבִפְרָט לְקַיָּם
 מֵאֲמָרוֹ ז"ל מִצְוָה גְּדוֹלָה לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד. בֵּן גְּזֵפָה
 לְהִתְחַדֵּשׁ לְכַבֵּינוּ בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וְשָׁעָה לְלַמֵּד וְכו' וּלְקַיָּם
 בְּשִׂמְחָה וּבְאַהֲבָה, וְלִהְיוֹת בְּזֶה בְּאִמּוּנָה גְּדוֹלָה. פְּאוֹת נִפְשׁוֹ
 וְנִפְשׁ אוֹהֲבֵכֶם הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְכֶם תָּמִיד, וּמְעַתִּיר בְּעַדְם, וּמְתַגַּעְגַּע
 לְרֵאוֹת עִמּוֹ וְעִם אַחֵיו הִיקָר בְּזִמְן מְרוּחַ, וְלְדַבֵּר כָּל זֶה וְיוֹתֵר
 מִזֶּה, עַדִּי שִׁיכְנְסוּ רוּחוֹת הַקְּדוֹשָׁה מִהַדְּבוּרִים הַקְּדוֹשִׁים בְּלִכְבְּנוּ
 לְקַיָּם וְלִמְעַשֶּׂה אָמֵן בֵּן יְהִי רְצוֹן.

וּמֵאן בֵּלְיוֹ

וְשָׁלוֹם לְכָל אוֹהֲבֵינוּ, וּבִפְרָט לְאַחֵיו הִיקָר. וְכָל דְּבָרֵי שְׂנֵאתָבו
 בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ, פּוֹנְתֵי לְכַלְס, וּבִפְרָט לְאַחֵיו
 הִיקָר שִׁיחִיָּה עִם כָּל בְּנֵי בֵּיתוֹ שִׁיחִיו לְאַרְךָ יָמִים וְשָׁנִים טוֹבוֹת
 אָמֵן בֵּן יְהִי רְצוֹן.

ב

ברוך השם, יום ד' בשלח תרל"ב לפ"ק אומאן.

לכבוד ידידי כנפשי הלא הוא המפלג הותיק וכו' וכו' הנגיד
רבי יחזקאל העשיל גרו יאיר, הצלחתו יעלה למעלה
ולטובתו בגשמיות וברוחניות אמן בן יהי רצון אמן בן יהי רצון.

מסגרת פה מכתב לגיסו היקר וכו' הנגיד רבי רפאל ידיד נפשי
גרו יאיר, אשר הגיע לידי קדם שבת קדש העבר, אך
לא היה עובר ושב בטח לשלח על ידו, בן יקבלו עתה וימסרהו
לידו. יותר אין להאריך. יזכנו ה' להאריך בשירות ותשבחות
אשר כלם פלולים בהשירה הקדושה אשריה לה' פי גאה גאה
וכו' וכו'. גאט איז גרויס (ה' גדול) ועשה ועושה ויעשה עמנו
נסים ונפלאות גם בגשמיות וגם ברוחניות, ואל יעזבנו ואל
יטשנו לנצח לכל אחד ואחד במעמדו, לזה בעשירותו ולכל אחד
ואחד בערכו. אך אחי ידידי, זאת צריכין לידע שמכרח לעבר
איזה מעט מרירות כמבאר באריכות נעם בדברי רבנו ז"ל (בסימן
כ"ו לקוטי א) על ענין הנפלא שבת במרה נצטוה, המובא בסדר
הנ"ל שבוע זאת. ומבאר שם ברוח קדשו שזה רמז שמכרחין
לסבל מעט מרירות, כמו שידוע שכל הרפואות מלבשים בסמים
מרים, בן שבת שלום שהיא רפואה לכל הדברים, נצטוה במרה
לרמז על הנ"ל. ועין שם מה שמובא על פסוק "הנה לשלום מר
לי מר" וכו' מה ששבח חזקיה את השם יתברך, עין שם היטב
וינעם לנפשו.

אָחִי יְדִידֵי אֲדַבֵּר עִם מַעֲלַת כְּבוֹדוֹ עַל מֵיִיטֵשׁ, חֹזֵק וְחֹזֵק מִיַּן
 בְּרוּדֵעַר אַרְיִין מָהֵאן זֶיךְ גּוֹט טִיף וְהַשְׁקַע עֲצֻמָּה חֵיטֵב
 בְּעַמְקָן, בְּדַבְרֵי רַבְּנוּ ז"ל בְּהַתּוֹרוֹת וּבְהַמְעַשְׂיוֹת, וְהַדְּרוּשִׁים שֶׁל
 תְּלִמְדוֹ הַקְּדוֹשׁ מוֹרְנוּ הַרֵב רַבִּי נִתָּן ז"ל וּבְהַתְּפִלוֹת הַנ"ל. וְהֵרֵם
 קוֹלְךָ בְּנַעֲימָה בְּתַהֲלִים וְשִׁירוֹת וְתִשְׁבַּחֹת וְזַעֲקוֹת וְכו' אֲשֶׁר
 בְּהַתְּפִלוֹת וְאֵן וְעַסְמוֹ לְעַבִּין אֶ לְעַבִּין [וְאֵן תַּחֲנִיחַ חַיִּים], כִּי זֹלַת
 זֹאת אֵין שׁוּם חַיּוֹת כֻּלָּל. וְהֵבֵט וְרָאָה בְּעֵין שְׂכָלוֹ וּבִינְתּוֹ אֲשֶׁר
 חֲנֻךְ ה', וְתִרְאֶה הֵיטֵב אֶמְתַּת הַדְּבָרִים הָאֵלּוּ. כֵּן יְהִי ה' בְּעֶזְרְךָ
 שְׁתִּזְכֶּה צִו בְּאַהֲרָצְעֵן זֶיךְ [לְהַשְׁרִישׁ אֶת לְבָבְךָ] בְּאֵשׁ הַקְּדוֹשׁ אֲשֶׁר
 מִשְׁרַשׁ בְּכָל יָב אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי, וְלֹהֲכַנִּים אֵשׁ הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת
 בְּכָל הַנ"ל אֵן מֵטֵב לוֹ. וַיֵּשׁ בְּזֶה עוֹד לְדַבֵּר אֵךְ אֵי אֶפְשֶׁר לְהַאֲרִיךְ.
הַשְׂוֹקֵתִי שְׂיִדְרֵשׁ בְּשִׁלּוּמֵי לְפָרְקִים, אוֹלֵי יוֹכְנּוּ ה' שְׂיִהִיָּה
 נְדַבֵּר בִּינֵינוּ אֵיזָה דְּבוּרִים הַמְּשֻׁרְשִׁים כְּנוּ מִמְּקוֹר
 חַיּוֹתְנוּ ז"ל, אֲשֶׁר חַיּוֹתְנוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא תוֹלָה בְּזֶה.
 וַיִּדְרֵשׁ בְּגִינֵי בְּשִׁלּוּם חוֹתְנוּ הַיִּקָּר מִפּוֹ וְכו' וְלִכְלֹל זֶרְעוֹ שְׂיִחִיו,
 וְלִידִידְנוּ עוֹ שְׂאֵר־בְּשָׂרוֹ הַאֲבָרָךְ הַיִּקָּר רַבִּי נִתָּן כֵּן דוֹדוֹ רַבִּי
 יְקוּתִיאֵל גְּרוֹ יְאִיר. וַיִּרְבֶּה לְדַבֵּר עִמּוֹ שְׂאֵין שׁוּם תְּכִלִּית מֵטֵב כִּי
 אִם לְקַיִם כְּנ"ל, וְאָף עַל פִּי כֵּן יַצְלִיחַם ה' גַּם בְּעֶשֶׂר רַב. כִּי
 וְדָרְשֵׁי ה' לֹא יַחְסְרוּ כָּל מֵטֵב, כֵּן יְקַיִם כְּנוּ שְׂנֻבָּה לְהִיּוֹת דוֹרְשֵׁי
 ה' בְּאֶמְתָּה, וְלֹא נַחְסֵר כָּל מֵטֵב בְּגִשְׂמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת אֲמֹן, כֵּן יְהִי
 רְצוֹן, אֲמֹן כֵּן יְהִי רְצוֹן כְּאֹת גַּפְשׁוֹ וְנַפְשׁוֹ אוֹהֵבוֹ תָּמִיד.

וְחַתָּן בְּלִי

ג

ברוך השם, יום ד' פְּרִשַׁת בְּהַר תְּרַל"ב לפ"ק אוּמָאן.

לְכַבּוֹד יְדִידֵי כְּנַפְשֵׁי הָרַב הַמְּפֻלָּג הַתִּיק וְעוֹשֶׂה חֶסֶד וְכו' הַנְּגִיד
רַבֵּי יְחֻזְקָאֵל הַעֲשִׂיל גֵּרוֹ לֹא יִדְעָךְ נֶצַח סְלָה וְעַד, שִׁיחֵיו
וַיֵּאָרִיכוּ יָמִים רַבִּים וְכָל טוֹב הַצְּלָחָה אָמֵן בְּן יְהִי רַצִּוֵּן.

אָחֵי יְדִידֵי שְׁמֵעָתִי אֲשֶׁר עָבַר עַל מַעֲלָתוֹ בְּדַבַּר הַשְּׂרָפָה אֲשֶׁר
הָיָה בְּקִהְלָתוֹ, יִמְלֵא ה' חֶסְרוֹנָךְ, וְעַל דָּא קָאֲתִינָא לְבָרְכוּ
וּלְחֻזְקוֹ. חֻזַּק וַיֵּאֲמִין לְבָךְ וְקוּהָ אֵל ה' שְׁמַלְא יִמְלֵא ה' חֶסְרוֹנוֹ
בְּכָפֶל כְּפָלֵי כְּפָלִים. וַיִּזְכֹּר נָא יְדִידֵי מֵאֲמַר חֲכָמֵינוּ ז"ל (בְּכָא בְּתָרָא
י.) בְּרֵאשִׁי-הַשָּׁנָה גּוֹזְרִין כַּמָּה יַפְסִיד וְכַמָּה יִרְוִיחַ. וַיְכוּל לְהֵיוֹת, וְכֵן
יַעֲזוֹר לוֹ ה' שְׁהַרְוּחַ יִהְיֶה כְּפָלֵי כְּפָלֵי לְאֵלִפִּים. וְאַף עַל פִּי
כֵן מִכְּרַחֵין לְהַפְסִיד אֵיזָה סְכוּם גַּם בְּן כַּנְ"ל, רַק אִם זָכָה הוּא
מִפְּסִידוֹ לְנִתְיַנַּת הַצְּדָקָה. וּמַעֲתָה יַצְלִיחֵהוּ נָא ה' בְּכָל מַעֲשֵׂי יָדָיו
אֲשֶׁר יִקְנֶה וְאֲשֶׁר יִסְחַר יִהְיֶה לְהַצְּלָחָה רַבָּה. וְה' יִזְכְּנוּ שְׁנוֹצִיא
מִזָּה רַמְזִים לְהַתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְתוֹרָתוֹ, כִּי הֲלֹא אֲנַחְנוּ
רוֹאִים בְּעֵינֵינוּ בְּכָל פֶּעַם אֲשֶׁר הַכֹּל בִּידוֹ יִתְבָּרַךְ, הַנְּשַׁמָּה שְׁלוֹ
וְהַגּוֹף שְׁלוֹ וְהַמְּמוֹן שְׁלוֹ, וְאִין בִּידֵינוּ לְהַרְוִיחַ, וְאִין בִּידֵינוּ לְהַנְצִיל
מִשׁוּם הַפְּסִיד רַק בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

עַל כֵּן אָחֵי יְדִידֵי, נִתְחִיל מַעֲתָה לְקַיֵּם אֲזַהְרַת רַבְּנוּ ז"ל לְקַבֵּעַ
עֵתִים לְתוֹרָה וּלְתַפְּלָה, וּלְקַיֵּם הַזְּהָרָתוֹ לְהַשְׁלִיךְ אֶת עַצְמוֹ
עָלָיו יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם וַיּוֹם, וּלְגַזֵּז אֶת נַכְסָיו לְצְדָקָה. אִזּוּ תַצְלִיחַ
וְאִזּוּ תִשְׁפִּיל בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. וְעוֹד בְּעוֹלָם הַזֶּה יִהְיֶה לְךָ
חַיִּים טוֹבִים וְנְעִימִים. כִּי כֹּלל הוּא שְׁהַעוֹלָם מְלֵא מְרִירוֹת מִכָּל

צד, ואין שום המתקה רק זאת התורה. בשני אפנים, האחד שעל ידי התורה נמתקין ונתמעטין היסורים, וגם בזו השעה שעוסקין בה ומתדבקין ומתקשרין באותיותיה ותבותיה במתיקות הדעת הקדוש, על ידי זה מרגישין חיות בזו השעה, וגם מושכת טעם חיותה גם כן איזה זמן. כן אחי ידידי זה כמה אשר אני מסיתו לטוב, ומחזקו שיקח את עצמו לתורה ולצדקה. כן עורי נא, התעוררי נא בכל פעם מחדש, צו ושארע אש תשוקת פנימיות לבבך הטוב להתעורר מחדש לתורה ולצדקה, ובתהרה הקדוש אשר מוליד אותנו רבנו זכר צדיק וקדוש לברכה, להחיות את עצמנו במעט הטוב אשר זוכין לחטף ולהחיות את עצמו בזה, ולהשתוקק לחטף עוד ולהתחיל בכל פעם מחדש בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך. ולקיים מאמר חכמינו ז"ל (ברכות נד.) על פסוק ובכל מאדך בכל מדה ומדה שהוא מודד לך הוי מודה לו במאד מאד. כן נזכה לזה בתשוקת פנימיות לבבו הטוב, ובכרבת אוהבו תמים המצפה להצלחתו בגשמיות וברוחניות אמן כן יהי רצון.

ומאן ספן בלמי

ולומר שלום וברכה לחותנו היקר, מאד הנני מתגעגע על בואו לשלום לפה בימים הללו, ובפרט שהיה לי ידיעה מרבי אבילי שתשוקתו שיהיה פה על ל"ג בעומר, וכן יאמר שלום לכל זרע יצחק שיחיו.

אחי ורעי נשימה על לבנו בכל פעם מחדש אשר מפל המרירות שעובר על כל אחד ואחד בגוף ונפש וממון,

לא יהיה נשאר מאתנו כי אם מעט הטוב שחוטפין מזה העולם, כמאמר המשנה הנ"ל אין מלוין לו לאדם לא כסף וכו' כי אם תורה ומעשים טובים. בן נזכה להתגבר לחטף בכל פעם כל זאת, ולשמח את נפשו ולהחיות את עצמו רק בזאת התורה. ודיקא על ידי זה יצליחנו ה' גם בגשמיות פאות נפשכם לטובה אמן בן יהי רצון.

ו' סבת

ד

ברוך השם, יום ד' עקב תרל"ב אומאן.

לכבוד ידידי כנפשי ולכבי הלא הוא המפלג הותיק ועושה חסד וכו' הנני ר' העשיל גרו יאיר שיהיה ויאריך ימים רבים עם שאר כל בני ביתו לארך ימים ושנים טובות אמן בן יהי רצון.

ימחל למסור המכתבים המסוגרים פה לחותנו היקר והנעלה, ולציר נאמן לשלחו כמוהו אין להאריך יותר.

אחי ידידי, ימי אלול הקדושים ממשמשים ובאין לחיים ולשלום בגשמיות וברוחניות, יזכנו ה' לקיים (הושע י"ד) "קחו עמכם דברים ושובו אל ה'". אל תקרי דברים אלא דבורים, דבורים קדושים להרבות בלמוד התורה, ובפרט בנסתרות שבתורה, ספר תקונים הקדוש, וספר לקוטי מוהר"ן, ותהלים ותפלות. אחז בהם אחי ידידי, והפך והפך בהם, וסיב ובלה בהם, ובהם יושע בגשמיות וברוחניות שתכתב ותחתם לחיים טובים חיים מתוקים וכו'. וגם אחי ידידי, יזכר נא ידידי לשלח לי נדבות לכבו הטוב על מה שפסק על הרוח וכו'. וחזק

בני בכל הנ"ל להתחזק לומר וללמוד בספר התקונים והלקוטי מוהר"ן ובצדקה, ואז אשריך וטוב לך. ימים בו אשריך בעולם הזה וטוב לו לעולם הבא אמן כן יהי רצון.

דברי אוהבו תמים המסיתו לטוב, לעורר בכל פעם הטוב הנעים אשר טמון בלבבו, כן יזכה לזה להוציאו לפעל, באשר אמר רבנו ז"ל מיט פיסק און מיט הארץ. מיט פיסק ופפה ובלב, בפהן להיות רגיל ורגיל בלמוד ובדברי בקשות כנ"ל, און מיט הארץ [ויבלב], להיות ידו פתוחה לעניי אנשי שלומנו, ובפרט להחזיק הבית המדרש הנקרא על שמו זכרוננו לברכה. פי ידוע למעלת כבודו אשר מה שנותן לידי בשביל ההוצאה שבכאן, לא לעצמי בלבד מעלת כבודו מזכה, פי אם על הכלל כלו מזכה. וזכות הרבים יעמוד לו להצליחו במעשי ידיו בגשמיות וברוחניות פאות נפשו ונפש אוהבו תמים.

ואתן בלוי

ורב שלום מאדון השלום לכבוד האברך הרב המפלג וכי הנגיד נתן גרו יאיר.

מעט דברי אשר מעבר לך גם לכבודו פוונתי, חוסה עליך אחי ידידי, תודה לאל חי אשר חננו בכלים נאים ונעימים א זים הארץ. א זים קול [לב מתוק, קול מתוק], לשון צח ונעים. רחם עליך ותכפר להשם יתברך בכל זה, לומר וללמוד ספר התקונים וספרי רבנו זכרוננו לברכה, ולשיר בקול נעים תהלים ותפלות. אז תזכה לחיים טובים, חיים מתוקים בגשמיות וברוחניות. ולמען השם אל יזיז דעתו ומחשבתו רק להיות על

ראש השנה בפה, לתחב ראשו בין אוהבינו המקשרים את עצמם עם נשמת אור רבנו ז"ל, ואז טוב לו, גלייב [האמן] ואחר כך תראה בעיניך, ואם המניעות חזקים, עוד טוב יותר ויותר. כי עקר החשק והכפסופין לשוב אליו יתברך מתגברין רק על ידי שבירת מניעות. בן חזק וחזק, וה' יגמר בעדו לטובה, כי הבא לטהר מסיעין לו, בן חזק וה' יושיעו אמן בן יהי רצון.

ומאן בלוי

ז' סבת

ה

ברוך השם, יום ב' ח"י אדר תרג"ל קהלה קדושה אומאן.

החיים והשלום לכל אוהבינו האמתיים החוסים בצילא דמהמנותא, צל צח אור האורות וכו' אדוננו מורנו ורבנו זכר צדיק וקדוש לברכה היושבים בארץ הקדש, ובראשם לאוהבי יקירי הרב המפלא ומפלג הותיק וכו' וכו' רבי מאיר גרו יאיר לא ידעד גרו אמן.

שלום וכל טוב לכם ולכל אחינו בני ישראל היושבים בארץ הקדש ולארעא קדישא, ישפיע השם יתברך עליה טל ומטר לברכה ולחיים ולשבע, לכל אחינו בני ישראל הדרים עליה אמן בן יהי רצון. אמן בן יהי רצון. להודיע חדשות און. כי אשר היה ברוך השם בראש השנה העבר שקט ושאנן כבר שמעתם. ומהחדושים אשר השם יתברך מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית (ראש בית) נעלם מאתנו מאד. ומה שמתנוצץ לפרכים בלכבנו, התנוצצות להרגיש מחדש החדושים

הנפלאים אשר בעזרתו יתברך נשאר לנו ברכה מאורו זכר צדיק וקדוש לברכה. (לקוטי תניינא ע"ד) אחר פורים קורין פרשת פרה, בתחלה הוא פור פי פורים על שם הפור ואחר כך נעשה פרה. וכל זה הכנה לפסח, שפתותיו שושנים וכו' וכו'. ומרמז בתורה הקדושה צרופ פורים בהפסוק שמדבר מענין פסח. ותנועת הנגון ברמיזות העינים והידיים הקדושים והנוראים שהיה מראה לנו תלמידו הקדוש, מורי ורבי מורנו הרב רבי נתן זכר צדיק וקדוש לברכה, גם כן אי אפשר לבאר אפלו פנים אל פנים, מפל שפן בכתב. ובפרט מה שהתחיל אחר כך בקול רם וחזק, בתחלה היה כל התחלות מפסח, ועל כן כל המצוות הם זכר ליציאת מצרים. "און היינט" [והיום] ומשך בקול נעימה "און היינט" [והיום] כמה רגעים, ונשאר בשתיקה. מה נאמר ומה נדבר אשרינו שאזנינו זכו לשמע כל זאת, ובפרט איך שגלה לנו מרן מוהרנ"ת ז"ל עד היכן שמתנוצץ בלבנו הנדף כל זאת בכמה צרופים. ואחר כך תקף גלה התקון של היוד מזמורים בפרטיות, והזהיר אז לדורות בהבטחה גדולה בעדים נאמנים שיעמד בעזרתנו סלה תמיד כל מי שיבוא על קברו הקדוש והנורא וכו', ואחר כך תקף ספר המעשה הנוראה ביראה עלאה דעלאה של הזיין בעטלירם [שבעת הקבצנים], ואחר כך תקף אחר פסח נסע לאומאן. וכל זאת גלה רמזים מורנו ורבנו מוהרנ"ת ז"ל, שהכל אחד והכל קשר אחד וכלול בהדבור "און היינט". ובהמשכה הקדושה שמשך תבת און היינט באריכות נעם. און היינט צריכין לגלות המזמורים בפרטיות ולהבטיח הבטחה הנ"ל, און היינט [והיום] צריכין לספר המעשה הנ"ל ולסים און איך הייל זיא [ואני

מִרְפָּא אוֹתְהוּ, אוֹן הַיִּינֵט [וְהַיּוֹם] צְרִיכִין לְנַסֵּעַ לְאוּמָאן וְלִנְטֵעַ
 מְקוֹם קִדְשָׁתוֹ לְדוֹרוֹת עוֹלָם בְּאוּמָאן. טוֹב לְהוֹדוֹת לַה' עַל אֲשֶׁר
 זָכִינוּ לִידַע מִכָּל זֶה וְלַהֲתַנְוֹצֵץ בְּלִבְבֵנוּ אִיזוּה מְעַט כְּמִצִּיץ מִן
 הַחֲרָפִים. וְלִבְאֵר כֹּל זֹאת אִי אֶפְשָׁר בְּכֹתֵב, אֲדָּ מְעַצֵּם אֶהְבֵּת
 אֲמַת שְׁמִשְׁרָשׁ בְּלִבְבֵנוּ מִנְעוּרֵינוּ, לֹא יִכְלָתִי לְהִתְאַפֵּק לִיקַח עִטִּי
 וְעִתִּי בְיַדִּי לְרָשֵׁם עַל כָּל פְּנִים מַה שֶׁהוּא, כִּי הַהִזְפָּרָה בְּעִצְמָהּ
 מַחִיָּה וּמִשִּׁיב נַפְשׁוֹתֵינוּ הַעֵיפּוֹת וְהַחֲלוּשׁוֹת. מִי יִתֵּן שְׁנוֹזָפָה עוֹד
 לְרֹאוֹת פְּנִים אֶל פְּנִים בְּחַיִּים חַיּוֹתֵינוּ לְדַבֵּר כֹּל זֶה פְּנִים אֶל פְּנִים,
 אֲדָּ הַכָּלֵל הוּא אֲשֶׁרֵינוּ אוֹן [וְ]אֲשֶׁרֵינוּ וְכו' וְכו'. אֲשֶׁרִיכֶם אֲשֶׁר
 אַתֶּם יוֹשְׁבִים בְּצֵל אֶרֶעָא קִדִּישָׁא וּמִסְתַּמָּא מִשְׁתּוֹקְקִים
 וּמִתְנַעְנְעִים לְהִתְאַבֵּק בְּעַפְרֵ צִיּוֹן הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא אֲשֶׁר חָפַר
 וּמִצָּא שְׂרָשׁ קִדְשָׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמִרְמֹז בְּסַפְרֵי הַקְּדוֹשִׁים
 וְהַנְּעִימִים. וְאֲשֶׁרֵינוּ שְׁאַנְחֵנוּ זֹכִים לְהִתְאַבֵּק בְּפֹה בְּעַפְרֵ צִיּוֹן
 הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא אֲשֶׁר חָפַר וּמִצָּא שְׂרָשׁ קִדְשָׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל,
 וּמִשְׁתּוֹקְקִים וּמִתְנַעְנְעִים לְהִתְאַבֵּק בְּעַפְרֵ אֲדַמַּת קִדְשׁ אֶרֶץ
 הַקְּדוֹשׁ. בֵּן יוֹסֵף ה' עַל תְּשׁוּקַתְנוּ לְהִשְׁתּוֹקֵק בְּהִשְׁתּוֹקְקוֹת נִמְרָץ
 עַד שְׁיִגְמֹר ה' בְּעַדְנוּ לְטוֹב אֲמֵן בֵּן יְהִי רָצוֹן.

אוֹהֲבֵכֶם הָאֲמִתִּי.

מִתָּן בֵּן אֲדוּנִי אָבִי מוֹרִי וְרַבִּי אֲבִרְהֵם הַלּוֹי וְלַלְהָהּ

וְשָׁלוֹם לְשָׂאֵר בְּשָׂרֵי אוֹהֵב נַפְשֵׁי הָאֲמִתִּי הֶרֶב יִצְחָק, שְׁקוֹרִין
 אוֹתוֹ רַבִּי אִיצְלִי מִטּוֹלְמָשׁוּן.

הַיּוֹם זָכִיתִי לְהִתְבַּשֵּׁר אֲשֶׁר כָּבַר זָכָה לְהוֹצִיא לְכָבוֹ הַטּוֹב,
 וְלִבּוֹא לְאֶרֶץ הַקְּדוֹשׁ, טוֹב לְהוֹדוֹת לַה'. הַקּוּוִיטִיל

מאדעם קבלתי, וקריתי אותו היטב היטב. אשריך שזכה
 שיתקשרו בלכבו הדק היטב הדבורים הטובים כל כך כל כך, בן
 תחיה את נפשך בהם כל ימי חיך. כאשר שמעתי מפיו של
 הקדוש מורי ורבי, מורנו הרב נתן, וזר צדיק וקדוש לברכה
 "נאהר [בן] אומרה וכו' און נאהר אומרה לאלקי בעודי וכו'",
 עד שנופה להתעלות לכל זה באמת, יחד עם כל אחינו בני
 ישראל. ואי אפשר להאריך יותר. בן תחיה את עצמך בזה כל
 ימי חיך באריכות ימים ושנים טובות אמן סלה, אמן בן יהי
 רצון.

וגם הראינו הקוויטיל לאוהבינו, וכלם נהנו מזה מאד, טוב
 להודות לה'. אוהבי שאר-בשרי, מבנו היקר שיחיה היה
 לי מכתב שלום, והשבת לי לו איזה דבורים, ואקוה לה' שיחיה
 את נפשו. ושלום לידידנו הישיש הנכבד וכו' רבי חיים
 קראסינשטיין מברסלב באהבה עזה, אשריכם אשר שב לארץ
 הקדש. בן ידידי פאלג מיד [שמע אלן] כאשר חזקתי לכבודו
 אשר ימים בדבר ישיבת ארץ הקדש כעין שמבאר באבות על
 למוד התורה הקדושה הפך בה וכו' וסיב ובלה בה ומנה לא
 תזוע וכו', בן תקימו. ואם עדן יש לכם איזה רוביל או זהב
 בחוץ לארץ למען השם ציהט אים אריין [משכו אותן] לארץ
 הקדש, און מצוה זיין אשר אפלו פרוטה אחת זאל מען ניט
 ארוים געבין [ולצוות אשר אפלו פרוטה אחת לא יוציאון לחוץ
 לארץ רק איזה מעט על דבר מצוה; רק פשיגיע עת פקדתו
 לארץ ימים ושנים טובים בשיבה טובה, יבלה בשרו און אייערע
 בינער און אייערע יגיע כפו הכל בהקדשה בקדשת ארץ הקדש,

עניי ארץ הקדש זאלין עם אויף עסין; אזוי ווי זיי זענען, זענען זיי הייליג, קדושים ונעצמותיכם ויגיע פפו" ש'לכם הכל בהקדשה בקדשת ארץ הקדש עניי ארץ הקדש יאכלוהו, כמו שהם הם קדושים קדשת ארץ הקדש, בן תזכו לזה אמן בן יהי רצון.

אוֹהֲבֵכֶם הַדּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמְכֶם תָּמִיד וְדוֹרֵשׁ בְּשָׁלוֹם כָּל אוֹהֲבֵינוּ אֲשֶׁר בְּאַרְעָא קדִישָׁא, אֲדָא אִין הַפְּנָאִי וְהַכַּח מִסְפִּיק לַפְּרֵט לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, עַל בֵּן יִהְיֶה נָא בְּעֵינֵיכֶם כְּאֵלוּ פְּרָטָנוּם.

ח' סבת

ו

ברוך השם, יום ג' עקב תרל"ג אומאן.

לכבוד ידידי האהוב ומחתנו היקר הרב המפלג הותיק ועושה צדקה וחסד וכו' הנגיד רבי יחזקאל העשיל, גר הצלחתו לטובה יעלה למעלה, שלום וישע רב עם שלום כל בני-ביתו, ומזל טוב עבור בתו החדשה תחיה, שיחיו לארך ימים ושנים טובות בשלמות הבריאות בכל רמ"ח איבריהם ושם"ה גידיהם אמן בן יהי רצון אמן בן יהי רצון.

בְּשִׁבוּעַ הָעֵבֶרָה קִבְּלֵתִי מִכְּתָבוֹ הַיָּקָר וְהַנְּעִים בְּצִרוּף נְדָבָת לְכָבוֹ הַטּוֹב. מְאֹד הַחֵיִיתִי אֶת נַפְשִׁי בְּנְדָבַת לְכָבוֹ

הַטּוֹב וּבְדַבְּרֵי הַטּוֹבִים וְהַיִּשְׂרָיִם אֲשֶׁר כָּתַב בְּמִכְתָּבוֹ הַיָּקָר, אֲשֶׁר נִרְאָה בְּעֵלִיל שְׁמוֹדַת הָאֱמוּנָה וְהַבְּטָחוֹן מִשָּׂרֵשׁ בְּעֵמֶק לְכָבוֹ הַטּוֹב, אֲשֶׁר זֹאת הוּא עֵקֶר הַיְסוּד יְהוּדֵינוּ. יְסוּד כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת כְּמֵאֲמַר חֲכָמֵינוּ ז"ל (מכות כד.) בָּא חֲבִיקוּק וְהַעֲמִידֵן עַל אַחַת, וְצִדִּיק בְּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה. בֵּן אַחֵי יְדִידֵי, חֲזַק וַיֵּאֱמֵן לְכַבֵּד הַטּוֹב בְּאֱמוּנָה הַיִּשְׂרָה וּבְטָחוֹן אֲשֶׁר לֹא יַעֲזֹבֵהוּ נֶצַח סֵלָה וְעַד

בגשמינות וברוחניות. ואם כי עובר לפעמים איזה חשך ואפל על האדם הן בגוף והן בנפש וממון, אל יחליש דעתו ולבבו הטוב, רק להאמין בהמקרא מלא (איכה ג) כי אם הוגה, (אבל אחר כך) ורחם כרב חסדיו, וחסדי ה' לא תמו ולא כלו, אדרבא החסדים מתחדשין בכל בקר, כמו שפרש רש"י על פסוק (שם) "חדשים לבקרים"; ובאמונה הזאת ובפסחון הזה חזק וחזק בכל יום ובכל עת ושעה, ויתגבר לחטף בכל עת תורה ותפלה.

ודע ידי אשר אם יכולין לשפך לבבו לפניו יתפרך בודאי מה טוב, הן בתהלים והן בתפלות ובהתבודדות פאשר למדנו אדוננו מורנו ורבינו זכר צדיק וקדוש לברכה, אך אם הלב אטום ואין מלה בפניו בבחינת אין לי פה לדבר וכו' שאמרו וצוחו הקדמונים, אז העקר לשא עינינו למרום, אשר זאת יקר אצלו יתפרך בלי שעור כמבאר בדברי נביאים ובדברי חכמינו ז"ל. אך אין הפנאי מסכים להאריך. וכאשר הרבה לדבר מזה מורנו ורבינו מורנו הרב רבי נתן זכר צדיק לברכה על פסוק סוד ה' ליראיו וכו' ולהם גלה גדל רחמיו וחסדיו. ועל ידי זה "עיני תמיד אל ה' פי הוא יוציא מרשת הגלי" בגשמינות וברוחניות בגוף ונפש ובממון. פן יעזר ויגן עליך ה', עליו ועל כל בני ביתו שיחיו לארץ ימים ושנים טובות ויתחדש עליו ועל כל בני ביתו שיחיו שנה טובה ומתוקה מעתה, כי ימי אלול מתנוצצים ובאים, פן נזכה לקבלם באהבה וברצון לרצות ולפייס אותו יתפרך ויתעלה המתרצה ברחמים ומתפייס בתחנונים, ולקיים עינינו לך יתפרך תלויות עד שיחננו ויברכנו ולכל אחינו בני ישראל בשנה טובה ומתוקה בגוף ונפש וממון פאות נפשו

ונפש אהבו תמים המזכירו לטוב בכל פעם ומברכו בשנה טובה
ומבקש ידיעתו הטובה.

ומאן פלאי ספן

ובקשתי לומר בגיני שלום לשאר בשרי האברך הרב נתן בן
יקותיאל גרו יאיר, אין פנאי להאריך כעת. לעת
עתה ישלח לי אשר מגיע לי מאוהב נפשי נדיבת לכבו הטוב
מימי חנכה, כי דחוק לי כעת בההוצאה, כי הנני עוסק (חסר)
וכיוצא, ובקשתי לסייעני במנה יפה אפים. ובגלל הדבר הזה
יתברך מאת ה' בשנה טובה ומתוקה מעתה אמן בן יהי רצון,
אהבו תמים.

ומאן פלאי

ספור הסתלקות מוהרנ"ת

מה שכתבו אנשי־שלוֹמנו מברסלב לעיר מְשֻׁעֵהֶרֶן מהסתלקות מאור עינינו, צדיק יסוד עולם, מורנו רבי נתן, וזכר צדיק לברכה מברסלב, שנסתלק בשנת תר"ה, יום ו', ערב־שבת־קדש, עשרה בטבת.

ברוך השם, שנת תר"ה לפ"ק.

מי שאמר לעולמו די, יאמר די לצרותינו. המקום ינחמנו וכו'. הוי על שברנו, פי נשארנו כתרן בראש ההר וכנס על הגבעה, כי נטל מאתנו בחטאנו הדר עינו, עטרת ראשנו, מחמד נפשנו, אדוננו מורנו ורבינו רבי נתן, וזכר צדיק לברכה, הרינו כפרת משכבו, ביום ו' ערב־שבת־קדש עשרה בטבת, פְּרִשֶׁת ויגש, שעה קדם פְּנִיֶסֶת שַׁבַּת־קֹדֶשׁ. והתחלת חלישותו היה במוציא־שַׁבַּת־קֹדֶשׁ פְּרִשֶׁת מִקֵּץ, ובשַׁבַּת הקֹדֶם הוא פְּרִשֶׁת מִקֵּץ, כְּשֶׁנִּכְנַס לְשֵׁלֶשׁ סְעֻדוֹת לומֵר תּוֹרָה, אֵלּוּ הַדְּבוּרִים הֵיוּ הַתְּחִלַּת הַתּוֹרָה: "אֶף־עַל־פִּי שָׁזָה חֲרָפָה לומר כי כֹּל בַּעַל דְּרָשׁוֹן אֹמֵר זֶה, אֶף־עַל־פִּי־כֵן צִרְדָּ לומר ואמר בְּזֶה הִלְשׁוֹן: אִיהֵר זָאֵלֵט וּוִיסְעוֹן, אִז מַעַ וְעוֹט זִיִּין אַ מַת אִזֵּן אַ גּוֹסֵס, אִזֵּן מַעַ וְעוֹט מוֹזִין לִיִּגְעוֹן מִיֵּט דִּי פִּיס צוֹם מִיֵּהֵר וְתַדְעוֹ שֶׁנִּיִּעֵזוּ לְקוֹיֹת מַת נְגוֹסֵס, וַיְהִי מִכְרָחִים לְשַׁכַּב כְּשֶׁהֲרָגִים מוֹל תְּדַלְתוּ, וְאָמַר זֶה בְּמוֹרָא גְדוֹל, וְאַחַר־כֵּן אָמַר הַתּוֹרָה שֶׁל "חֲדֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן" מַעֲנִין עֲצוֹת וְאִמּוֹנֵת חֲכָמִים, וּמַעֲנִין לְהַדְרִים סְפָרִים, וּמַעֲנִין כְּשֶׁהֲנִשְׁמָה עוֹלָה לְמַעְלָה, עָקַר שְׁלֵמוֹתָה שְׁתִּהְיֶה לְמַטָּה גַם־כֵּן, וְאַחַר כֵּן הָיָה בְּשִׁמְחָה עַד לְמָאוֹד.

ובליל שַׁבַּת הַנִּזְלָא אָמַר תּוֹרָה עַל הַמְנוּרָה וְרָקַד בְּעֵצְמוֹ, וְאַחַר שֶׁהִלְךְ מֵהַשְּׁלֵחָן, דִּבֵּר מַעֲנִין הָעֲבוּדָה שֶׁל יוֹם־הַכְּפוּרִים, וְהוֹצִיא מִפִּי הַקְּדוּשׁ אִשׁ שְׁלֵהֶבֶת וְאָמַר: הָעֲבוּדָה וְכו', הַכֵּהֵן הַגְּדוֹל שֶׁנִּכְנַס לַפְּנִי וְלַפְּנִים עֹמֵד בְּמָקוֹם שְׁעֵמֹד וְנִכְנַס בְּמָקוֹם שֶׁנִּכְנַס, רָאָה לַפְּנֵי מִי אֶתָּה נִכְנַס, אַחַת וְאַחַת וְכו', וְהַתְּלִמִּיד חָכֵם גְּדוֹל מִכֵּהֵן גְּדוֹל, כְּמוֹ שְׁכַתוּב (משלי ג): "וְיָקָרָה הִיא מִפְּנִינִים". וְקִדְּם לָזֶה סֵפֶר חֲלוֹם, שֶׁהַחֲלוֹם הָיָה מְרַמֵּז עַל הַסְּתַלְקוֹתוֹ.

ובמוצאי שפתי-קדש פִּרְשֶׁת מִקֵּץ נִכְנַם לְשַׁלֵּשׁ סְעֻדוֹת וְאָמַר תּוֹרָה עַל פִּרְשֶׁת מִקֵּץ, וּבְסוּף הַתּוֹרָה אָמַר פְּרוּשׁ עַל מִשְׁנֵה (אָבוֹת): 'עֲשֵׂה לָךְ רַב וּקְנֵה לָךְ חֵבֵר', וְאָמַר כֵּךְ: "עֲשֵׂה לָךְ רַב", וְאִם אֵין אִתָּה יוֹדֵעַ מִי הָרַב וּקְנֵה לָךְ חֵבֵר, פְּרוּשׁ תַּתְּחִיב אֶת עַצְמְךָ לְהַקְלִמוֹם. וְאָמַר בְּזֶה הַלְשׁוֹן: מֵעַן דְּאִרְךָ יוֹךְ מִקְרַב זַיִן צוּא אֵיין רַבִּי, אִוּן אִז סַע נִיט דָּא קִיין רַבִּי אִיז מֵעַן יוֹךְ מִחֵבֵר צוּא דְעַר פֻּעַן וְצִרִיכִים לְהַתְקַרֵּב לְרַבִּי. וּבְשֵׁאִיז רַבִּי מִתְחַפְּרִים לְעַמּוּ. וְאַחֲרֵיכֵךְ אָמַר הַבְּדִלָּה בְּבִכְיָה גְדוּלָּה.

ובאמצע הַלִּילָה נִחְלַשׁ עַד לְמָאֵד, וּבְכָל יוֹם גְּבַרְהַ חֲלָשְׁתּוֹ, וּבְיוֹם ב' בָּא אֵלָיו רַבִּי זָאב לְיוֹבֵאֲרִסְקַע וְדַבֵּר עִמּוֹ מֵעַנֵּן רֵאשִׁי-הַשָּׁנָה, שֶׁל רַבְנּוֹ ז"ל וְהַזְהִיר מְאֹד לִפְעַל לְאוּמָאן עַל רֵאשִׁי-הַשָּׁנָה.

ובלילה אִוּר לְיוֹם ה' אַחֲרֵי תְּפִלַּת עֲרִבִית עֲמַדְנוּ לְפָנָיו, וְגַם רַבִּי זָאב הֵנ"ל בָּא גַם כֵּן וְעָמַד מִן הַצַּד, וְרַבִּי דוֹד מְטוּלְמָשִׁין עָמַד לְפָנָיו רַבִּי זָאב, וְאָמַר אֲדוֹנֵינוּ מוֹרְנוּ וְרַבְנּוֹ לְרַבִּי דוֹד: נִיט פֶּאָר שְׁמַעַל וְעַלְוֹלָיון, לָאוּ עַר מִיךְ חֲאֲמִשִּׁי אֵן קוּקִין, דְּעַר רַבִּי הָאֵט אֲמָאֵל אוֹיֵךְ גִּזְאֲנִט צוּא אֵיִינַעַם קוּק מִיךְ אֵן, סַע וְעַט זַיִן פֶּאָר דִּיר אַ טוּבָה גְדוּלָּה, וּכְךָ אָמַר: מֵעַ וְעַט יוֹךְ מוּזִין צוּם אוֹיֵךְ קוּמִין הָאֵט אִים רַבִּי זָאב גִּיפְרַעְנִט: וּוּיָא, הָאֵט אִים אֲדוֹנֵינוּ מוֹרְנוּ וְרַבְנּוֹ גִּיעֲנַפְרַמִּט: אוֹיֵךְ יַעֲנַר וְעַלְמַט נַאֵל פִּסְתִּיר אֶת וְעַלְוִיֵל, תַּן לִז וְלִז בַּק לְחַפִּיט כִּי. רַבְנּוֹ גַם כֵּן אָמַר לְאַחֵד: חַבֵּט כִּי זֶה יִהְיֶה עֲבוּרְךָ טוּבָה גְדוּלָּה. וּכְךָ אָמַר נִהְיֶה חַבִּיבִים לְהַתְנַעֵד. שְׁאֵלֵז ר' זָאב חִיבֵן, עֲנֵה לִז מוֹתְרַבִּיט כְּעוֹלָם חַבֵּאן.

ואחר כֵּךְ סַפֵּר מַעֲשֵׂה נוֹרָא מִהַסְפֵּר שְׁנַשְׂרַף בְּעַת שְׁהִיָּה רַבְנּוֹ ז"ל בְּלַעַמְבַּעְרֵי, שְׁכַתְּבַז הַסְפֵּר בְּשַׁלְשָׁה שָׁעוֹת וּמַחְצָה, וְאַחֲרֵיכֵךְ יִצְאֲתִי כְּמוֹ מִהָאֲדָרָא, וְאָמַר, שְׁזֵה סִייעָתָא דְשְׁמַיָּא שְׁסַפְרִיתִי לְכֶם מַעֲשֵׂה זֹאת.

ובלילה אָמַר חֲצוֹת, וְאַחֲרֵי חֲצוֹת בְּעַרְךָ שְׁלִשָּׁה שָׁעוֹת קִדְּם אִוּר הַיּוֹם תַּפֵּס קְלָמוֹם וּכְתַב תּוֹרָה עַל מִשְׁנַת מַשְׁקִין בֵּית הַשְּׁלַחִין כְּמוֹעַד, וְאַחֲרֵיכֵךְ בָּא אֵלָיו רַבִּי מֵאִיר יְהוּדָה, וְאָמַר לִז בְּזֶה הַלְשׁוֹן: אֲפֻלוּ מֵעַן זָאֵל זַיִן דְּעַר עֲרַגְסְטִיר בַּעַל עֲבֵרָה, אַ בִּיא מֵעַן הָאֵלְמַט יוֹךְ אֵין רַעֲבִין,

וועט מען פונדאיי תשובה מאן און מען וועט האבן אתיקון ואפילו יהנה בעל העבירה הגרוע ביותר אם רק יחזיק את עצמו ברבנו פונדאיי יעשה תשובה וינהנה לו תקוין.

וביום ד' עמדו לפניו כמה אנשי-שלומנו, ואמר, שהעקר עסק שלכם יהיה להדפיס ספרים, יפוצו מעינותיך חוצה, ודבר מענין ע"ב נימין.

ואור ליום ה', שתי שעות קדם אור היום בא אליו רבי מאיר יהודא ורבי ליבצי ואמר: המלאך דומה בא אצל האדם ומבקע פרוסו ומפילו על פניו, ואמר: אוי, ובפרט כשיש רפואות בכטן, זה אש להבה, אך רבנו ז"ל פונדאיי יתקן הכל מעל פניו.

ובבקר נחלש מאד בשעת התפלה, ובאה אליו הצדקת מרת אדיל, בת רבנו זכרונו לברכה, ואמרה: למה תחרישו: הלא צריכון להרבות בככיה. והוא ז"ל, לא הסכים על זה ואמר, שיש לו שונאים גדולים, רק למד אותנו איך להתפלל עבורו, שיאמרו בהתבודדות, שימצא לו זכות, שכתב דברי רבנו ז"ל וסדר אותם והדר אותם, גם עתה רוצה להדפיס, וכל חייכם תלוי בי. וגם רבי צבי מטעפליק בא אליו ושאל אותו, אם כבר קבל מעות מאדון, ואמר לו תן לי המעות שלך, ואני אשמך לך המעות עד לעולם הבא, ואמר: אבותי גנזו למטה, ואני גנותי למעלה. וצוה לו להרבות תהלים, יאמרם כמו שיאמרו.

י' סבת

ואור ליום ו', ערב-שבת-קדש קרינו לפניו ב' מעשיות מרבנו מעשה א' וב'. וקדם אור היום צוה להביא לו מים חמין לעשות לו אמבטי, וקדם שהביאו לו האמבטי דבר הרבה כמעט כצנאה, וכך אמר: צריכים אתם להחזיק אתכם ביחד באהבה גדולה, ואתם אנשים כשרים, אלא שאתם שלימיזלניקים ושלימיאליים, ואחר-כך אמר פתאם להעולם: שלשה צרות היו בטבת, מהו הצרות; ולא זכרו, ואמר הוא בעצמו: בו מת עזרא הסופר, ונכתבה תורה יגנית, ונבקעה העיר, ונסמד סגד ככל על ירושלים.

ואמר בזה הלשון: נוא, אז עזרא הסופר גייט אוועק, און מרייף פסול איז זיך מתגבר אזוי פיעל ווי סע היינט דא אלפים ורבבות מרייף פסול, נאר איך האף, אז איין בלעטל פון ספרי רבינו וועט זיין א תקון אוף אלדינג; נוא, זאג איך אייך אן, אז אייער עובדא זאל זיין איר זאלט דרוקן די ספרים, סע זאל זיין יפוצו מענותיך חוצה, איהר זאלט זיין שטארק מיט געלט און מיט רצון און מיט מרחא נפשענרא הסופר מסתלק וטרפה־פסול מתגבר כמו שיש היום אלפים ורבבות טרפה־פסול. אכל אזי מקנה שדף אסד מספרי רבנו יהנה תקון לכל. נו אזי מזהיר אתכם שתדפיסו את הספרים שיהנה נפוצו מענותיך חוצה. שתהיו תוקים בקסף וברצון ובמרחאן. ואמר לבנו רבי יצחק: אתה גם־כן צריך לתן ת"ק רובל־בסף על זה, ואם לאו תן ששים רובל־בסף. וגם אמר, שיש ענשים קשים ומרים כמו שיש, און צום סוף גליסט זיך קריגין אוף אזוי איין רבי, אזי וילבסוף חושקים לחלוק על קנה רבין.

ובבקר התלבש בציצית ותפלין ותהפלל בכל הכחות ואמר סליחות, ובשעת קריאת־התורה בכה, ואחר־כך למד וסיים השלחן ערוך הגדול, ואמרו לו שילמד בשלחן־ערוך קטן, ווארום סע פאר אייך אין בתי האט ער, זכר צדיק לברכה, גיזאגט: זייט איהר מיר ניט אזוי גיטרייא נבי זה בשבילך "אין בתי" הוא זצ"ל אמר: אל תהיו כל כך גאמנים לין. ואמר תהלים, ואחר־כך אמר לנחמן בן עוזר, שיתן לו 'כל טוב', ולא ידע מה הוא רוצה, ופרש לו: תן לי התנ"ך, זהו כל טוב, ואחר־כך אמר, שאם יבואו שני אנשים לפניו עם כנור וירקדו לפניו בנדאי יחיו אותו, ואמר, שלא ישתה עוד אפלו מייא. ואחר שתי שעות אמר לבנו רבי יצחק: לך לבית ומל לי הקוכין נסוג מאכלן של שבת, רק שיהיה של שבת דיקא, וצוה להציע שלחן על הכסא דיקא, והוא בעצמו זכרונו לברכה ישב על התבה של גרות ואכל פצות בדחק גדול ומעט רטב ומעט צימעים ותכשיל מגורו, ואחר־כך אמר, שברפת המזון מתר לברך על המטה הסמוכה, ובתוך ברפת המזון אמר: הרחמן הוא ומשיך לנו קדשת ארץ־ישראל, און האט גיזאגט איך האב ניט אין זין גיהאט צוא עסין נאר סע האט זיך בייא מיר איבער גיירייט אין דער מחשבה ונאמר: לא הנה בדעתי לאכל אכל התהפה אצלי בפחשכהן.

וְאַחֲרֵי־כֵן שָׁלַח אַחַר גְּרוֹת וְאָמַר בְּנֵה הַלְשׁוֹן נָר שֶׁבַת וְנָר יוֹם טוֹב וְנָר חֲנֻכָּה הוּא עֲנֵנּוּ אַחַד, וְאָמַר, שְׁיֵשׁ לוֹ עַל עֲנֵנּוּ זֶה תִּילֵי תִּילִין שֶׁל הַלְכוֹת פְּלֵאֵי פְּלֵאוֹת, רַק אֵין לִי כַח. וְאַחֲרֵי־כֵן אָמַר לְרַבֵּי נַחֲמָן מִשּׁוּלְמִשׁוֹן פְּסוּק זֶה: לָכוּ אֶל יוֹסֵף, אֲשֶׁר יֹאמַר לָכֶם תַּעֲשׂוּ; הֶעָקֵר הוּא הַתְּקַשְׁרוֹת לְצַדִּיקִים. וְאַחֲרֵי־כֵן צִוָּה לְכָל אַנְשֵׁי־שְׁלוֹמֵנוּ לִילֵךְ לַמְּקוֹה, וְהַלְכְּנוּ לַמְּקוֹה, וּבְשָׂבָאנוּ מִמְּקוֹה, הַתְּנַבְּרָה הַחֹלְאָת עַד לְמָאֵד, וּבָאֵתָה אֵלָיו הַצְּדָקָת מֵרַת אֲדִיל וְשִׂאֵלָה אוֹתוֹ: וְוַאֲס אֵין אֵייד עָפִים עָרְגִיר גִּיּוּוֹאֲרִין; הָאֵט עַר גִּיעֲנַפְעֵרַט: סַע מִיט גְּרוֹים חֶסֶד וְנִהְיָ אַצְלֵךְ גְּרוֹיע יוֹתֵר וְעָגָה זֶה עִם סַסֵּד גְּדוּלָן. וְאַחֲרֵי־כֵן לֹא דִבֵּר עֲמֵנוּ יוֹתֵר, רַק שְׁמַעְנוּ שְׁאָמַר יְבָרְכֵךְ, וּבִרְבַּת הַמַּפִּיל, וְחֲנוּן הַמַּרְבֵּה לְסִלְחָה, וּמְקַדֵּשׁ הַשֶּׁבֶת, וּבְרוּךְ אַתָּה בְּקֹדֶשׁ, אַחַד, וְהַעֲנֵנּוּ הַנִּ"ל הִיָּה עָרֵךְ אַחַד שְׁעָה וְחֲצִי, וְהַסְתַּלְקוּתוֹ הִיָּה מִמֶּשׁ בְּנִשְׁיָקָה, תִּקְףֵה אַחַר הַדְּלָקָת נָר שֶׁל שֶׁבֶת־קֹדֶשׁ. וּבֹא לְקַבּוּרָה בְּמוֹצָאֵי־שֶׁבֶת־קֹדֶשׁ בְּכָבוֹד גְּדוּל עַד לְמָאֵד, אִפְלוּ מֵהַפֶּת הַמִּתְנַנְּדִים. וְתוֹ אֵין לְהֶאֱרִיךְ בְּכֶתֶב, כִּי הִרְבֵּה דְבָרִים בְּזֶה, אֲשֶׁר לֹא יִסְפִּיקוּ כָּל אֵילֵי נְבוֹת. נָא וְנָא יְדִידֵנוּ אַחִינוּ, חֲזָקוּ וְאַמְצוּ לְהַחְזִיק בֵּית אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ וְגַם לְהַזִּיל זֶהֱב מִכִּיסְכֶם לְהַדְפִים סְפָרָיו הַקְּדוּשִׁים, כִּי עַל זֶה הַזְּהִיר בְּיוֹתֵר. הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ יִנְחֵם אוֹתֵנוּ וְיִשְׁמַח אֶת לְבַבְנוּ הַגִּשְׁבֵּרָה, כַּאֲשֶׁר אַתֶּם יְדַעְתֶּם, שְׁכָל רְצוֹנוֹ וְכִסְפוֹ רַק לְשִׂמְחָה בַּה' וּבַתּוֹרָתוֹ הַקְּדוּשָׁה.

כֹּה דִבְרֵי כָּל אַנְשֵׁי־שְׁלוֹמֵנוּ מִכְּרִסְלָב, תר"ה לפ"ק.

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׂבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם.

בְּרוּךְ הַנוֹתֵן לִיעֵף כַּח

וּלְאֵין אוֹנִים עֵצְמָה יְרֻבָּה:

חֲזַק חֲזַק וּנְתַחֲזַק